Antidota
rium
Generale
et
Speciale
Weckero

VERSANTUR HIS TRIBUS
Pharmacopœi Parisienses
Ex Dono Magistri
GILLET
1765

ANTIDOTARIVM GENERALE ET SPECIALE:

EX OPT. AVTHORVM tam veterum quàm recentiorum scriptis fideliter & methodicè

À

IOAN. IACOBO WECKERO BASILIENSE congeſtum & diſpoſitum:

NVNC VERÒ SVPRA PRIORES editiones omnes multis nouis & optimis FORMVLIS, maximè verò EXTRACTIS auctum:

Adiectis INDICIBVS locupletiſsimis.

BASILEAE,
Per CONR. WALDKIRCH, ſumptibus EPISCOPIANORVM,
cIↃ IↃCI.

IO. IACOBI VVECKERI BASILIENSIS IN ANTIDOTARIVM GEMINUM AD MEDICINAE STUDIOSOS

num ad Medicinæ Studiosos

PRAEFATIO.

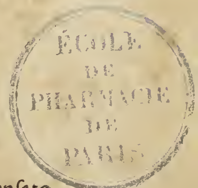

ETSI multa ac varia Antidotaria (vulgò Diſpenſatoria dicta) ab antiquis ſimul & recentioribus Medicis in lucem emiſſa ſunt, rei medicæ Studioſe LECTOR: tamen, quod pace tantorum Virorum dictum velim, ordinis diuerſitas in multis ſuſpecta, eiuſdem interturbatio non paucos neglectę methodi accuſare videtur: cùm medicamenta nec promptè inueniri, nec commodè adminiſtrari poſſint. Inter Gręcos primùm meritò locum obtinet Galenus, qui medicamentorum hiſtoriam diuerſis libris, pro occaſione temporis, hortatu amicorum complexus eſt. Vndecim ſanè de Simplicium medicamentorum facultatibus: duos de Antidotis: ſeptem de Compoſitione medicamentorum per genera: de Theriaca ad Piſonem, vnum, decem de Compoſitione medicamentorum ſecundùm locos edidit, non ea tantùm quæ ad Sanitatem pertinent, verùm etiam quæ ad Ornatum faciunt comprehendens. Paulus Aegineta, quem Galeni ſimiam quidam appellare nō verentur, in medicamentorum tractatione vel nullum, vel ſaltem alphabeticum ordinem obſeruauit. Oribaſius ingenio diligentiaq; magnus, non multam in diſpoſitione medicamentorum curam impendit. Inter Arabes, inuentione præſtantiſſimorum medicaminum inſignes, tanquam Hybrida quidam Io. Meſue, vt ex Græcis & Arabibus multa collegit medicamenta, ita Galeni ordinem imitari voluit. Proinde quemadmodum Galenus de medicamentorum tum generalium, tum cuiq; parti affectæ familiarium compoſitione, peculiares commentationes, inſuper etiam de Antidotis ſcripſit: ita Meſues libro de Antidotis, medicamēta generalia ſectionibus duodecim, veluti claſſibus cōprehendit: ſubinde verò cuiq; ſingularium partium affectui propria medicamēta, libro, quem ob id vulgus Medicorum de Appropriatis appellat, perſecutus eſt. Auicēna lib. 1. de Vniuerſalibus, lib. 2. de Singularib. medicinis, ordine alphabetico diſſeruit: Antidotariū

denique lib.5.subiunxit Serapio librum de Antidotis,& librũ de Temperamentis simpliciũ,congessit veriùs quàm digessit. Nicolaus de Cõpositis medicamentis Antidotarium edidit eo ordine,quẽ multi inuestigare,pauci inuenire possint. Ex recentioribus quàm plurimi in hoc stadiũ descendentes, vti studiũ voluntatemq; suam Reipubl.comprobarunt, ita nunc particularia generalibus, nũc artificialia naturalibus, nunc ornantia curantibus cõmiscentes, à methodo exorbitasse videntur. Ergo cùm etiamnũ in medio Antidotaria palma,vt ita loquar,proposita esset,cũ Medicis præstantissimis,ijsdẽq; ciuibus & collegis meis, consilio communicato, hoc geminũ Antidotariũ magno animo sum aggressus,idq; diuino auxilio ad finẽ perduxi. De cuius methodo si fortè quæras,respõdeo,obseruasse me in tanta medicamentorũ varietate, id quod in alijs artibus & scientijs omnibus sapiẽtissimi quiq; viderũt, & obseruarunt: nempe omnem legitimam docẽdi rationem constare partim vniuersalibus pręceptis,partim exemplis particularibus. Itaque hîc quoq; geminas oportere Operis nostri partes cõstituere. Vnã vniuersalẽ,quæ versetur circa præcepta vniuersalia. Primùm quidẽ de Medicamentorũ communi materia,varijs formis modisq;, quibus ex tali materia pręparãtur,exhibenturq;, Aquę, Syrupi, Iulapia, Decocta, Infusiones, Clysteres, Gargarismata, Errhina, Epithemata, Fomẽta, Embrochæ, Insessiones, Balnea, Olea, Species, Dragemata, Electuaria, Opiatæ, Conserug, Cõdita, Eclegmata, Extracta, Linimẽta, Vnguẽta, Emplastra, Cataplasmata, Cærata, Dropaces, Synapismi, Tabulæ, Trochisci, Collyria, Apophlegmatismi, Glandes, Pessi, Sacculi, & quęcũq; huius generis sunt alię medicamentorũ formæ. Secũdò de medicamentorũ qualitatibus primis,eorumq; quatuor ordinibus: pręterea de qualitatibus secundis emollientibus scilicet, Indurãtibus, Rarefacientibus, Attrahẽtibus, Repellentibus, Purgantibus, Adurentibus, & eius generis reliquis omnibus. Quemadmodũ etiã tertiò, de varijs officijs & actionibus, tã Medico, quàm Pharmacopoeo necessarijs, Insolatione medicamentorũ scilicet, Extractione, Infusione, Mollitione, Dissolutione, Exsiccatione, Assatione, Vstione, Coloratione, Aromatizatione, Cõditura, Lotione, Expressione, Putrefactione, Distillatione, alijsq; omnis generis omnibus. Eã ipsam ergo Operis nostri partẽ, quæ circa vniuersalia præcepta hæc occupatˀ, GENERALE ANTIDOTARIVM nũcupauimus. Et econtrà partẽ alterã, quę versatˀ circa particulares omnis generis remediorũ formas, exẽplaq; particularia, verbi gratia, Syruporũ, Electuariorum, Vnguentorũ & similiũ, ANTIDOTARIVM SPECIALE, appellauimus: quod à superiori differt, sicuti praxis à Theoria: & proinde in hoc genere etiã ANTIDOTARIVM GENERALE medicamẽtorum Theoriam, SPECIALE verò Praxin, siue Historiã complectetur. Idem verò hoc posterius Antidotariũ etiam in tres libros, sicuti prius, partiti sumus: quorum priores duo medicamentis tum simplicibus, tum

tum compositis, siue artificialibus, ad sanitatem conferentibus agunt: tertius verò parerga medica (ne quid huic tractationi videretur deesse) ad ornatum spectātia continet. Nam cùm & prisci Archigenes, Asclepiades, Crito, Cleopatra, Heras, Soranus, quod apud Galenum libro de Compositione medicamentorum, secundùm locos, videre licet, hac de materia scripserint: Neotericorum quinetiam non pauci Itali potissimùm & Galli, gentis suæ in ornandis corporibus morem secuti, Cosmetica tractauerint: nihil me ab officio Medici alienum, si illos certa methodo sequerer, facturum putaui. In singularium medicamētorum enarratione causas, effectus & accidentia, quanta potuimus diligentia examinauimus, & declarauimus ex præstantissimis quibusque non solùm Græcis & Arabibus, verùm etiam Latinis, Italis, Gallis, Hispanis, & Germanis (quorum catalogum paulò pòst subnectemus) optima quæque & seligendo, & digerendo: quorum vsus & Medicis & Pharmacopœis maximus esse possit. Medicis quidem, ob remediorum copiam, methodicamq; rationem, vt qui sine labore ex hoc Opere, medicamenta ad quæuis corporis mala, tanquam ex promptuario facilè inuenire queant: Pharmacopœis verò ad meliorem & diligentiorem præparationem, tractationemque. Hæc sunt, amice LECTOR, quæ tecum de nostro hoc gemino Opere conferre volui. Quòd si tuis vsibus vlla ratione inseruiet, vt mihi id gratissimum erit, ita operam deinceps dabo, vt ocij nostri rationem in alijs Medicis operibus perficiendis Asclepiadarum amplissimo ordini comprobem. Tu interea hisce fruere: & si nostrum hunc laborem Reipublicæ vtilem putas, generoso Heroi LAZARO SVENDIO, Cæsareæ Maiestatis Polemarcho, belli pacisque artibus clarissimo, gratias habe: cuius hortatu animus sæpe, quantumuis languentibus corporis viribus, nobis ad hæc conficienda restitutus, vel saltem excitatus fuit. Cuius itidem suasu tantum nobis accessit audaciæ, vt inuicto Cæsari vigilias hasce nostras dedicaremus, eique vni præ cæteris studia nostra comprobare niteremur, cui placuisse non vltima, sed solidissima laus est.

Vale, Colmariæ Idib. August.

M. D. LXXIV.

AD LECTOREM.

Quid non prompta suo manus labore,
Vel virtute sua domat voluntas?
Quid non ingenij vigore tandem
Mens, aut aßiduo faceßit vsu?
Si spectes animum (benigne Lector)
Vueckeri pietas, amor, fidesq́,
Vt cursus Medicæ iuuetur artis,
Spectantur vario polita cultu.
Sin mens ipsa suum velit decorem,
Et quascunq; fouet referre dotes:
Vueckerum Medicos videbis inter
Effulgere graues & eruditos:
Doctas ingenio manus, & vsu,
Virtuti famulas, & obsequentes,
Si spectare libet: Reguntur arte
Et nullos fugiunt manus labores.
Cùm sit mentis Honos: manusq́; merces,
Et virtutis amor: videntur esse
Vueckero stabili probata iure,
Laus, merces, & amor remuneranda.

NIC. TAVRELLVS M. D.

AVTHO-

AVTHORES EX QVIBVS HOC OPVS CONCINNATVM EST.

Actuarius.
Adamus Lonicerus.
Adolphus Occo.
Aëtius.
Aelianus.
Albertus Magnus.
Alchindus.
Alexander Benedictus.
Alexander Trallianus.
Alexius.
Aloisius Bellicatto.
Amatus Lusitanus.
Altomarus.
Ambrosius Iung.
Americus de Alesto.
Ammonius.
Andernacus.
Andreas à Glauuen.
Andreas à Lacuna.
Andromachus.
Angelus Bononiensis.
Angelus de Tarento.
Anshelmus de Ianua.
Antæus.
Antonius Chalmeteus.
Antonius de Scarparia.
Antonius Musa
Aparitius de Zubia.
Apollo.
Apuleius.
Archelaus.
Archigenes.
Arnoldus de Villa noua.
Asclepiades.
Auicenna.
Barthol. Maranta.
Bassanus.
Benedictus Victorinus Fauentinus.
Bernardini.
Bertapalia.
Bertholdus.
Biesius.
Brassauolus.
Brussonius.
Bardanus.
Carolus Clusius.
Carpensis.
Carpus.
Casparus Bauhinus.
Christophorus à Vega.
Carpus.
Cleopatra.
Conradus de Sindelsingen.
Constantinus.
Cordus.
Cosmus.
Crescentius.
Crito.
Cronenburgius.
Damianus.
Damocrates.
Democritus.
Dioscorides.
Dodonæus.
Dymus Florentinus.
Euonymus.
Fallopius.
Felix Platerus.
Fernelius.
Fiascus Ferrariensis.
Fiorauantus.
Florenzola.
Fœnon.
Fœsius.
Fontanus.
Frãciscus de Gozadinis.
Franciscus Pedemõtanus.
Fuchsius.
Fumanellus.
Gabriel.
Galenus.
Garcias ab Horto.
Geber.
Gentilis Fulginas.
Gereo.
Gesnerus.
Gibertus de Anglia.
Gordonius.
Guainerius.
Guido.
Halienus.
Heben Zezar.
Helideus.
Hera.
Hercules Saxonia.
Hermes.
Hieronymus Brunsuicensis.
Hieronym. Fracastorius.
Hieronymus Herold.
Hieronym. Mercurialis
Hieronymus Rubeus.
Hippocrates.
Hollerius.
Hugo Bauhinus.
Iacobus Bessonus.
Iacobus Carpensis.
Iacobus de Manlijs.
Iacobus Theodorus.
Illuminare matus.
Ioannes Agricola.
Ioannes Baptista Porta.
Iohannes Bauhinus.
Ioannes Crato.
Ioannes de Sancto Amando.

Ioannes de Tenis.
Ioannes de Vigo.
Ioannes Heurnius.
Ioannes Langius.
Ioannes Mag.
Ioannes Marinellus.
Ioannes Moibanus.
Ioannes Schenkius.
Ioannes Stockstal.
Ioan. Iacobus Vueckerus.
Iosephus Quercetanus.
Isabella Cortese.
Isaac.
Iulius Cæsar Scaliger.
Lanfrancus.
Lemnius.
Leonardus de Prædapalia.
Luminare maius.
Leonellus Fauentinus.
Leo Suauius.
Lucas Ghinus.
Lumen Apothecariorum.
Manardus.
Magenbuch.
Marsilius Ficinus.
Martinus Rulandus.
Matthæus de Gradis.
Matthiolus Senensis.
Mechingerus.
Medici Augustani.
Medici Basilienses.
Medici Bononienses.
Medici Colonienses.
Medici Ferrarienses.
Medici Florentini.
Mesue.
Mizaldus.
Montagnana.
Montanus.
Muraltus.
Nerus.
Nicodemus.
Nicolaus Monardus.
Nicolaus Myrepsus.
Nicolaus Taurellus.
Nicolaus Florentinus.
Nicolaus Stocker.
Nicolaus de Grassis.
Oribasius.
Orpheus.
Paulus Aegineta.
Paracelsus.
Petrus Aponensis.
Petrus Bayrus.
Petrus Bellonius.
Petrus de Bonanto.
Petrus Hispanus.
Phædron.
Philagrius.
Philippus Vlstadius.
Philostratus.
Philoxenus.
Placotomus.
Platearius.
Plinius.
Priscianus de Corduba.
Rabi Moses.
Rhasis.
Ranzouius.
Regina Maria Caroli V. soror.
Rogerius.
Rondeletius.
Ruffus.
Saladinus.
Sauanarola.
Scarpella.
Scribonius Largus.
Serapio.
Seruitor.
Stockstaldus.
Syluius.
Tarentinus.
Thadæus Florentinus.
Theodorus Zuingerus.
Theophrastus.
Thesaurus Aromatariorum.
Thomas Erastus.
Trincauellus.
Trotula.
Tryphon.
Varignana.
Vuilhelmus Placentinus.
Vlricus ab Angelburg.
Xenocrates.
Zezar.

ANTI-

ANTIDOTARII GENERALIS PRAECIPVORVM CAPITVM DISPOSITIO.

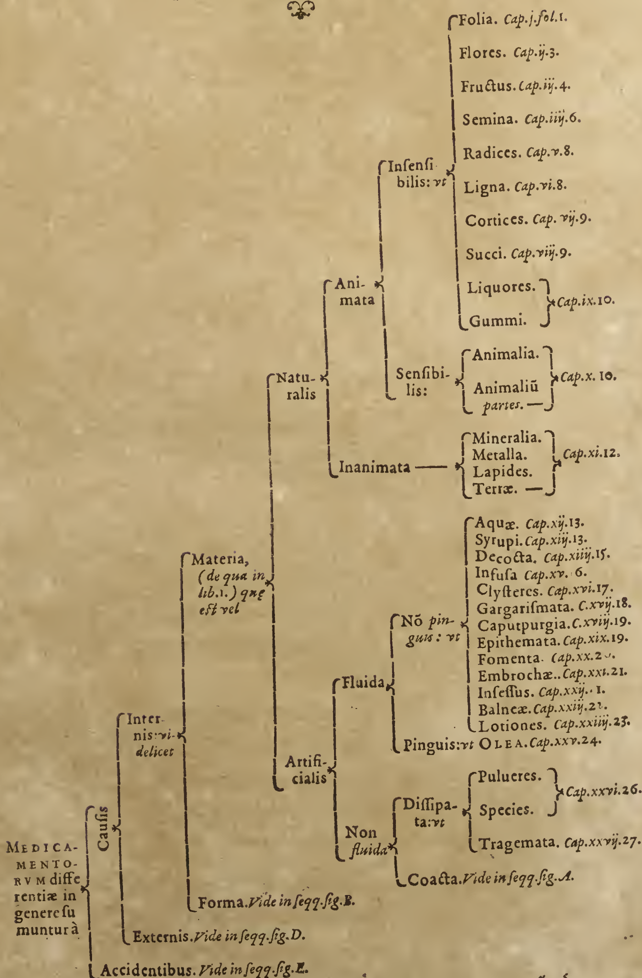

ANTIDOTARII CAPITVM

PRÆCIPVORVM DISPOSITIO.

- Manifesta
  - Prima. *Sic vel*
    - Temperata. *Cap.ij.50.*
    - Intemperata
      - Calida *in gradu*
        - Primo. *Cap.iij.51.*
        - Secundo. / Tertio. / Quarto. — *Cap.iiij.53.*
      - Frigida *in*
        - Primo. / Secundo. / Tertio. / Quarto. — *Cap.v.54.*
      - Humida *in*
        - Primo. / Secundo. / Tertio. / Quarto. — *Cap.vi.54.*
      - Sicca *in*
        - Primo. / Secundo. / Tertio. / Quarto. — *Cap.vij.55.*
  - Secunda. *quorum alia*
    - Emollientia. *Cap.xiij.56.*
    - Indurantia. *Cap.ix.58.*
    - Tendentia. / Laxantia. — *Cap.x.60.*
    - Rarefacientia. / Densantia. — *Cap.xi.61.*
    - Aperientia. *Cap.xij.62.*
    - Attenuantia. *Cap.xiij.63.*
    - Attrahentia. *Cap.xiiij.64.*
    - Discutientia. *Cap.xv.65.*
    - Repellentia. *Cap.xvi.66.*
    - Adurentia. *Cap.xvij.67.*
    - Extergentia. *Cap.xviij.68.*
    - Emplastica. *Cap.xix.69.*
  - Tertia. *quorum alia*
    - Pus *mouentia. Cap.xx.69.*
    - Vrinam *cientia. Cap.xxi.71.*
    - Menses *mouentia. Cap.xxij.71.*
    - Lac *generantia.* / Lac *minuentia.* — *Cap.xxiij.73.*
    - Semen *generantia.* / Semen *extinguentia.* — *Cap.xxiiij.74.*
    - Dolorem *sedantia. Cap.xxv.76.*
    - Carnem *generantia. Cap.xxvi.77.*
    - Glutinantia. *Cap.xxvij.78.*
    - Cicatricem *inducentia. Cap.xxviij.79.*
    - Venena *arcentia. Cap.xxix.80.*
    - Corpus *ornantia. Cap.xxx.82.*

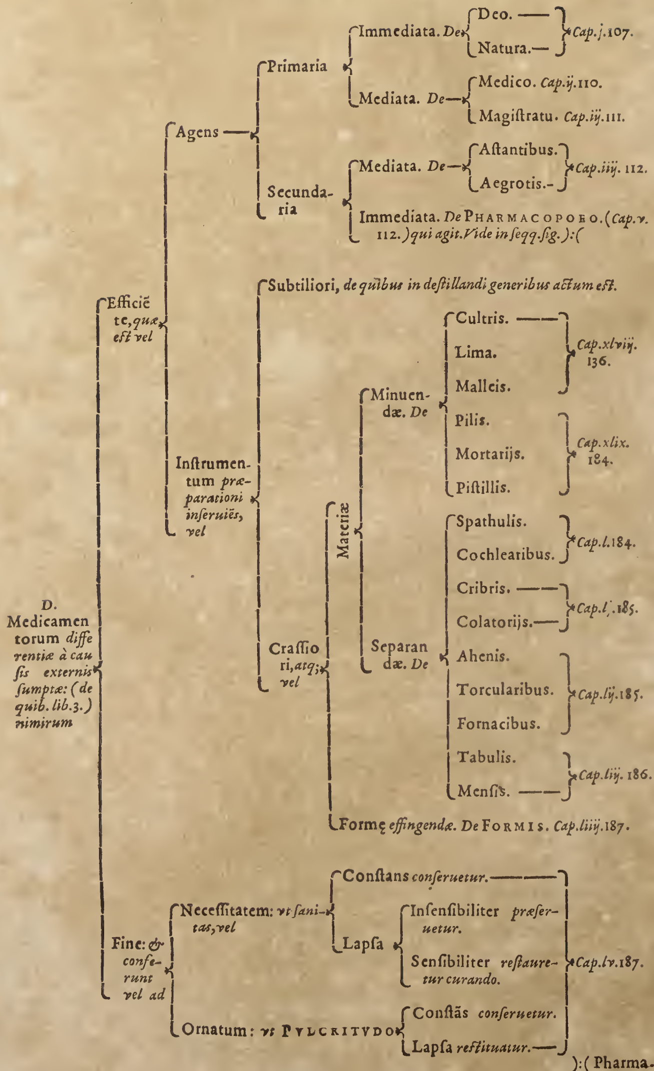
D. Medicamentorum differentiæ à caussis externis sumptæ: (de quib. lib.3.) nimirum
Efficiē te, quæ est vel
Agens
Primaria
Immediata. De
Deo.
Natura.
Cap.j.107.
Mediata. De
Medico. Cap.ij.110.
Magistratu. Cap.iij.111.
Secundaria
Mediata. De
Astantibus.
Aegrotis.
Cap.iiij. 112.
Immediata. De PHARMACOPOEO. (Cap.v. 112.) qui agit. Vide in seqq. fig.):(
Instrumentum præparationi inseruiēs, vel
Subtiliori, de quibus in destillandi generibus actum est.
Crassiori, atq; vel
Materiæ
Minuendæ. De
Cultris.
Lima.
Malleis.
Cap.xlviij. 136.
Pilis.
Mortarijs.
Pistillis.
Cap.xlix. 184.
Separandæ. De
Spathulis.
Cochlearibus.
Cap.l.184.
Cribris.
Colatorijs.
Cap.lj.185.
Ahenis.
Torcularibus.
Fornacibus.
Cap.lij.185.
Tabulis.
Mensis.
Cap.liij. 186.
Formę effingendæ. De FORMIS. Cap.liiij.187.
Fine: & conferunt vel ad
Necessitatem: vt sanitas, vel
Constans conseruetur.
Lapsa
Insensibiliter præseruetur.
Sensibiliter restaure tur curando.
Ornatum: vt PVLCRITVDO
Cōstās conseruetur.
Lapsa restituatur.
Cap.lv.187.
):(Pharma-

PRÆCIPVORVM DISPOSITIO.

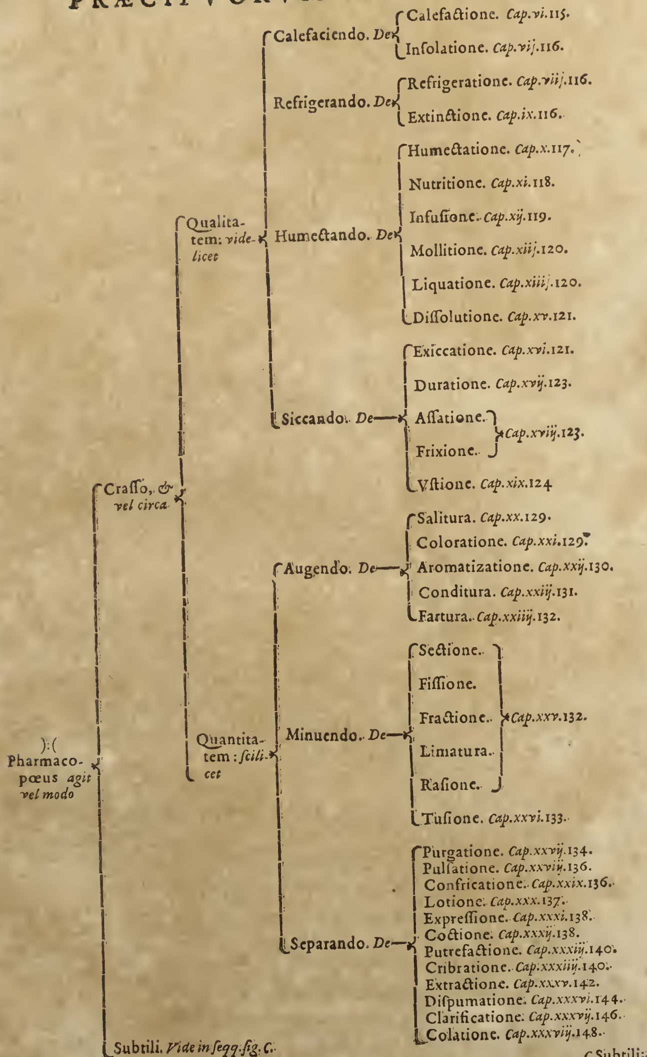

C.Subtili:

ANTIDOTARII CAPITVM

C. Subtili: *vt* DESTILLATIONE, *quæ est humoris alicuius, à plãta animali, terreo, vi caloris extractio. Huiusmodi autem calor fit vel ab*

- Igne, *agente vel*
  - Sursum, *& vel*
    - Mediatè, *re*
      - Humida,
        - Aquosa. *De* DESTILLATIONE IN BALNEO MARIAE. *Cap.xxxix.*150.
        - Aërea. *De* DESTILLATIONE *in vapore aquæ calentis. Cap.lx.*155.
      - Sicca,
        - Aërea. *De* BALNEO SICCO. *Cap.lxj.*159.
        - Terrea
          - Cinere. / Arena. / Scoria *ferri.* — *De* DESTILLATIONE *in cineribus, arena, & scoria ferri. Cap. lxij.* 163.
    - Immediatè,
      - Flamma *ignis.* / Carbonibus *accensis.* — *De* DESTILLATIONE *per ignem. Cap. lxiij.* 169.
  - Deorsum. *De* DESTILLATIONE PER DESCENSVM. *Cap.liiij.*173.
- Absque *igne, & vel*
  - Sole. *De* DESTILLATIONE IN SOLE. *Cap.lxv.*181.
  - Putredine. *De* DESTILLATIONE IN FIMO. *Cap.xlvi.* 181.

E. Accidentibus: *(de his lib.4.) videlicet*

- Qualitate
  - Sensili
    - Visibili. *De* COLORIBVS. *Cap.ij.*189.
    - Odoratili. *De* ODORIBVS. *Cap.iij.*191.
    - Gustatili. *De* SAPORIBVS. *Cap.iiij.*171.
    - Tactili. *De*
      - Qualitatibus *tactilibus.* / Consistentia. — *Cap.v.*176.
  - Non *sensili. De* FIGVRA ET FORMA. *Cap.vj.*179.
- Quantitate, / Tempore, / Ordine. — *&c. Vide in seqq. fig. F.*

E. Acciden-

PRÆCIPVORVM DISPOSITIO.

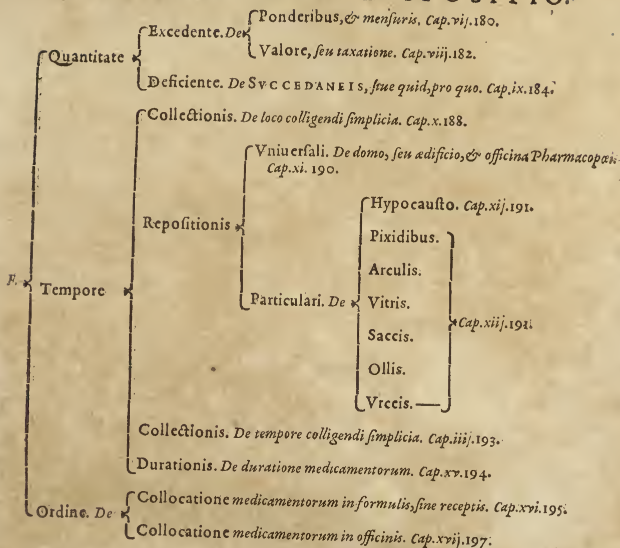

- F.
  - Quantitate
    - Excedente. De
      - Ponderibus, *& mensuris. Cap.vij.* 180.
      - Valore, *seu taxatione. Cap.viij.* 182.
    - Deficiente. *De* SVCCEDANEIS, *siue quid, pro quo. Cap.ix.* 184.
  - Tempore
    - Collectionis. *De loco colligendi simplicia. Cap.x.* 188.
    - Repositionis
      - Vniuersali. *De domo, seu ædificio, & officina Pharmacopæi. Cap.xi.* 190.
      - Particulari. *De*
        - Hypocausto. *Cap.xij.* 191.
        - Pixidibus. / Arculis. / Vitris. / Saccis. / Ollis. / Vrceis. — *Cap.xiij.* 191.
    - Collectionis. *De tempore colligendi simplicia. Cap.iiij.* 193.
    - Durationis. *De duratione medicamentorum. Cap.xv.* 194.
  - Ordine. *De*
    - Collocatione *medicamentorum in formulis, siue receptis. Cap.xvi.* 195.
    - Collocatione *medicamentorum in officinis. Cap.xvij.* 197.

HIS itaque ordine positis, totum hoc generale Antidotarium in quatuor distribuemus libros, in quorum primo medicamentorum Materiam, tum quæ natura, tum quæ arte constat: in secundo Formam: in tertio Efficientem, & Finem: in quarto Accidentia tractabimus.

ANTIDOTARII GENERALIS, PER Ioan. Iacobum Vueckerum editi,

LIBER PRIMVS.

DE FOLIIS SEV herbis.

CAPVT I.

VM de medicamentorum materia hoc primo libro disserere nobis propositum sit, primò de naturali animata insensibili agemus, à folijs seu herbis sumpto exordio. Sunt itaque herbæ latiores plantarum partes: & vel peregrinæ, vel domesticæ. Quæ apud nos nascuntur, deligendæ sunt succi plenæ, floridæ: fugiendæ grandiores, graciliores, & marcidæ. Comæ ergo cum floribus sumendæ sunt. Colliguntur autem in montibus, collibus, & planis locis: ipsis montibus altissimis colligi debent, locisque soli & vento expositis, paucis exceptis, quæ collibus frequentiores, magisq; odoratæ sunt, vt chamædrys, & chamæpitys. Quæ verò locis planis duntaxat nascuntur, eæ locis siccioribus, & à lacubus, & fluminibus procul dissitis colligendæ sunt, nisi riguis gaudeant, vt tribulus aquaticus, nymphæa, & similes. Cæterùm quædam solùm virides in vsum recipiuntur, præsertim in vsum apozematum, fotuum, cataplasmatum, enematum, &c. & hæ quouis tempore colligi possunt, vt beta, brassica, mercurialis, parietaria, borrago, malua, &c. Quæ autem reponuntur, iam florentes, & semen quodammodo conficientes (quod plerunque fit mense Iunio, & principio Iulij) colligi debent cœlo sereno, atque tempore meridiano, nullis per aliquot ante dies decidentibus pluuijs, nec etiam rore nimium madentes nimióue solis calore retorridæ. Quòd si herbæ nec caulem, nec florem, nec semen edunt, vt adiantum omne, asplenum, legendæ in foliorum vigore, quando scilicet maxima, & virentissima sunt: quædam verò dum florent, aut sementescunt, quia lignosæ sunt & exuccæ, ante illud tempus legendæ, vt cichorium, beta, &c. Herbæ, vbi probè in vmbra fuerint siccatę, reponũtur ad sacculos lineos non compressos, seu collapsos, sed iuxta sacculorum imum circulo vel orbe ligneo distentos: vel (quod melius est) ligneis capsulis, vel pixidibus reseruantur, ne à puluere, vel fumo offendi possint.

Herbæ quæ. *Domesticarum electio.* *Locus colligendi herbas.* *Tempus colligendi herbas.* *Locus reponendi herbas.*

A B

SERVANT herbæ suas vires annum vnum: itaque quotannis mutandę, nisi anno collectę fuerint, cuius temperies admodum sicca fuerit, pluuiarumque expers: & contrà subsequatur æstas admodum humida: tunc enim præstat his vti, quæ sicco illo anno superiore collectæ sint, quàm quæ subsequenti pluuioso. Porrò recentes, manipulis pluribus in balneis: in clysteribus verò, tum in decoctionibus, vno vel duobus manipulis, si pro vno clystere, vel vna potione paretur decoctio, mensurantur. Quòd si plures clysteres, vel potiones ex eadem coctione parandę sint, dosis augenda erit, videlicet ad manipulos quatuor, vel quinque ad summum. Siccæ, in externis, & magis remedijs, vt in balneis, & lauacris, pluribus manipulis: in clysteribus, & potionibus, vt suprà dictum, mensurari solent. In alijs autem remedijs, vt pulueribus capitalibus, stomachicis, &c. à ʒ.j. ad ℥.ß. vel ℥.j. recipiuntur. Eadem quantitate etiam in quibusdam fumigijs, vt in ijs, quæ ad tussim parantur, tussilago sicca, & ad fumigia capitis, folia rorismarini, ladi, cisti, origani, imponi possunt. In internis verò, vt in antidotis, co-

Duratio herbarum. *Mensura, seu dosis herbarum.*

C D

licis, & nephreticis, pulueribus cordialibus, & capitalibus, vel qui ad ventrem, vel vterum præscribuntur, à ʒ.ß. ad ℥.ß. exhiberi debent.

Taxatio. PRAETEREA Pharmacopœi nostri manipulum herbarum communium denario vno Colmariense (qui bazij Constantiensis decima pars est) vel duobus ad summum vendere solent.

Herbæ peregrinæ. Dignotio peregrinarũ. QVOD ad peregrinas herbas attinet, quæ apud nos non crescunt, quasque omnino aliunde aduehi oportet, ex Medicorum scriptis, vsuque quotidiano, notis quibusdam generalibus facilè cognosci possunt, è quibus deprehendere licet, num eæ plantæ collectæ fuerint loco, tempore, modoq; conuenienti, tum etiam repositæ, ita vt nec temporis, nec loci, nec vecturę ratione incommodum vllum passæ sint: quod ex sapore, odore, & colore deprehenditur, si insuper folia & flores ipsis ramis cohæreant, &c.

In syrupis autem & apozematis, & alijs decoctionibus à P. ß. ad P. ij. vel iij. vel plures, vt & in balneis, & clysteribus. sunt enim parum efficaces, nisi in mole magna. Quare in pilulis nunquam vsurpandi sunt, quia augendo molem, vim aliorum medicamentorum minuunt. Sunt tamen præstantiores ob suam tenuitatem partium, ideò vsurpantur in alijs. Recentes, quia efficaces tantùm ad refrigerandum, humectandum, & laxandum, in syrupis, & apozematis, & alijs huiusmodi decoctionibus solùm immittuntur: idque à P. ß. ad P. plures, vel manipulos: non autem pondere, nisi in conseruis parandis, ad proportionem cum saccharo seruandam.

CAETERVM pugillus florum communium in officinis nostris, duobus denarijs nostratibus æstimatur: peregrinorum verò à tribus denarijs vsque ad plures, pro locorum, ex quibus aduehuntur, distantia. *Taxatio.*

DE FLORIBVS.

CAP. II.

Electio. FLORES, qui in quotidianum vsum veniũt, magna ex parte apud nos nascuntur. Recentes, maturi, non corrupti eligendi sunt.

Dignotio. QVI verò aliunde aduehuntur, ex odore, sapore, & natiuo colore dignoscuntur: si præterea adhuc integri sunt, nec comminuti, vel si nullum aliàs vitium contraxerint.

Locus. COLLIGVNTVR ijs in locis, in quibus ipsæ plantæ maximè celebres sunt. Deinde vbi in vmbra fuerint siccati, & præsertim qui iucundum odorem efflant, articulis tiliaceis nullo situ obductis reponuntur.

Tempus. DECERPENDI autem, cùm maximè vigent, & quum sese ritè explicuerint: (Rosis exceptis, quibus ad conseruas vtimur, eæ enim antè quàm aperiantur, auelli debent) cœlo sereno, atq; tempore pomeridiano, rore absumpto calore solis, (alioqui enim propter alienam humiditatem facilè corrumpuntur) non quum iam vetustate tabescunt, defluuntque: non vt Bulcasis & indocti alij scribunt, hoc vel illo mense. Nam quibusdam regionibus & cœli constitutionibus celerius aut tardius plantarum partes perficiuntur.

Duratio. FLORES in vniuersum sicci ad annum duntaxat edurant. etsi anthemidis, centaurij, chrysanthemi, millefolij, spartij, & rosarum flores etiam longiori asseruentur tempore, si ligneis arculis oportunè inclusi diligenter recondantur. Quamdiu itaq; coloris & odoris gratiam retinent, tam diu adseruari possunt: quod in paucis vltra annum non contingit.

Dosis. SICCOS pondere & mensura metimur: recentes mensura tantùm. Nam in antidotis, & nobilioribus compositionibus, in quibus parua tantùm quantitas recipitur, sicci à ℈. j. ad ʒ. ij. admittuntur, vt in pulueribus cordialibus, capitalibus, stomachis & vnguentis.

DE FRVCTIBVS.

CAP. III.

FRVCTVS est id, quod vltimò planta profert ad speciei conseruationem & propagationem, constans vtplurimum carne & semine: & dicitur potissimùm de grandioribus plantis, vt sunt arbores, frutices, suffrutices. Nostrates deliguntur pleniores, & benè habiti, seu corpulenti, non rugosi, & cariosi. Peregrini ex ipsorum sapore, & odore probè dignosci possunt. *Electio. Dignotio.*

Locus. COLLIGVNTVR his locis, vbi eorum plantæ sunt præstantissimæ. Siccantur sole aut clybano pro humiditatis illis innatæ ratione. Reponuntur armarijs, pyxidibus, vel sportis, & locis, quo neque humor vllus, neque fumus, neque puluis pertingere possit, sed temperatis. Ita enim nec situm facilè contrahunt, nec corrumpuntur, nec nimium siccãtur. Quidam fructibus folia interponunt. Oleosi fructus, vt iuglandes, amygdala, pineæ, meliùs sparsim quàm aceruatim asseruantur. Nam in aceruos congesti, facilè incalescũt, & rancidi fiunt, maximè in loco & tempore calidiore: seruandi ergo loco frigidiore. Quidam fructus, vt Medica mala, hordei aut milij, aceruo sepeliuntur, alij paleæ instrati, quidam appensi.

Tempus. CAETERVM fructus rei Medicę competentes, quum maturitatem senserint (nisi data opera immaturi expetantur) ex arbore antequam marcescant, decerpendi sunt, & quotannis mutandi.

Dosis. QVOD ad dosim attinet, non vno & eodem modo mensurantur: alij enim pondere, alij numero, alij vtroque modo. Fructus igitur magni, integri, & discreti, vt pruna, poma, pyra, mala punica, cotonea, mespilla, sorbæ, ficus, iuiubæ, sebesten, nuces, & ijs fructus similes numero præscribuntur. Interdum etiam pondere mensurantur, cùm scilicet ab ijs aliquæ

quæ partes detrahuntur, vel aliquę partes tan- A tùm in vsum reuocantur. Vt cùm dicimus, carnium cydoniorum abiectis cortice & granis lib. j. vel corticis malorum granatorum ℥. iij. Vel cùm religiosiùs proportionem miscendorum seruare volumus, vt in masticatorijs, & synapismis, in quibus pro ℥.j. seminis synapi, aliquando ficuum lib. ß. miscemus, & aliquando libr. j. Nam si numero ficus metiremur, minùs certa esset proportio, cùm ficus B aliæ maiores, aliæ minores sint. Inter fructus sunt nonnulli, qui ad varios vsus vsurpari solent, & diuersa mensura pro diuersitate scopi, aut vsus, vt pruna, sebesten, tamarindi, quæ bilem extinguunt, eamque expurgant, vel partes refrigerant. Quare si ad refrigerationem, vel ad bilis alterationem vsurpabuntur, paruo numero inijcientur, vt ad paria duo, vel tria: si verò ad laxandum, quia imbecilliter laxant, ad paria viginti. Idem facimus de passulis & C ficubus: nam si ad laxandum, magno numero: si ad leuiter detergendum, vel calfaciendum præscribantur, minori: & hoc de internis remedijs est intelligendum. Nam in balnea ficus, & passulæ inijci possunt: si detergere, & relaxare sit animus, maxima quantitate, quia forma remedij, & paucitas virium id postulant, vt ad paria L. fructus laxantes: detergentes, & emollientes ad paria x. vel xx. dantur. Refrigerantes & lenientes in iniectionibus D inflammationum vteri, vesicæ, & intestinorum, decoqui possunt ad paria x. qualia sunt pruna, sebesten, tamarindi. Dulciores fructus, in clysteribus sedantibus dolorem, lenientibus, laxantibus, detergentibus & vermes deorsum trahentibus, eodem numero ponuntur commodè. Nec non astringentes, in clysteribus ad fluxum ventris præscribuntur eodem numero: in decoctionibus verò alterantibus, ne obstructiones pariant, minori. Detergen E tes in laxantibus ad paria xx. vel xxx. vel xL. poni possunt: in alterantibus ad paria v. vel vI. in decoctis verò pectoralibus, vel syrupis, media quantitate: fructus enim detergentes in pectoralibus maiori quidem numero sunt opus, quàm in alterantibus tantùm, vt vis medicamenti seruetur, donec ad pulmones peruenerit: minori verò quàm in laxantibus: nam si æqualis mensura, vt aut paria xx. aut xxx. F ponantur nimium detergendo ventrem laxant, & ad partes superiores non perueniunt. In alterantibus ergo ponantur ad paria v. in laxantibus ad paria xx. in pectoralibus ad paria x. vt medius modus seruetur. Quod de passulis, ficubus, iuiubis, sebesten, & dactylis volo intelligi. *Pulparum dosis.* Horum item fructuum pulpa, ceu caro, præscribitur in eclegmatis, opiatis, & cataplasmatis: sed pondere, non numero: quia eorum tantùm pars vsurpatur. Pulpa passularum in opiatis laxantibus ad ℥. ij. in eclegmatis media mensura: in cataplasmatis hepaticis corroborantibus, vel malacticis à quart. v. ad ℔. v. vel ℔. j. ponitur. Pulpa prunorum dulcium laxantibus tantùm medicamentis, & opiatis misceri potest. acidorum in cataplasmatis adstringentibus ventrem, vt & alij fructus omnes adstringentes, vt pirorum, pomorum, malorum cotoneorum. à quart. j. ad ℔. j. Dactylorum pulpa in hepaticis, corroborantibus, vel malacticis poni solet ad ℔. j. Capita papaueris, vt fructus numeramus, vt ex descriptione Diacodij apud Galenum patet libro κατὰ τόπους. Fructus minores, vt passulæ Corinthiacæ, myrthi fructus, siue baccæ, vel berberis, vel lentisci, vel balsami, vel terebinthi pondere maiore, vel minore, pro scopo natura, viribus & forma remediorum vsurpantur, maxima ex parte à ʒ. j. ad ℥. j. Fructus indiscreti, vel contusi, vt tamarindi, pondere, nō numero mensurantur. Passulæ vtraque mensura: dicimus enim passularum ʒ. ij. vel iij. interdum passularum paria x. xx. xxx.

Taxatio. Porrò cùm fructuum variæ sint differentiæ, pretio quoque variant.

DE SEMINIBVS.

Cap. IV.

Semen est ea pars plantæ, ex qua in terram proiecta, similis planta producitur. differt à fructu, sicut pars à toto, contentum à continente. Ficus, vuæ, poma pira sunt fructus: grana in illis contenta, semina sunt. Omnes fructus habent semina: sed non è conuerso: non omnia semina fructu continentur, vt semina anisi, fœniculi, milij solis. *Electio.* Eligenda sunt matura, bene habita & corpulenta seu pleniora non rugosa, & quæ naturæ suæ vires proprias habent efficacissimas & odorem, saporem, colorem sui generis perfectissimum, seruant. *Dignotio.* Quæ foris & peregrinis locis adferuntur, considerare oportet an notis respondeant à Medicis præscriptis, & in eorum cognitione exerceri, vt ex sapore & odore dignosci possint. Deliguntur plena, non cariosa, nec rugosa.

Locus. Nostratia ijs in locis colliguntur, quibus præstantissimę herbæ nascuntur. Quæ certis regionibus celebrantur (vt etiam ipsæ herbæ) his locis, si fieri potest, colligi debent, quæ proximè accedant ad eorum similitudinem, quæ à veteribus commendabantur.

Siccantvr, vt herbæ: deinde vasculis vitratis, aut sacculis reponuntur, locoque sicciore, & humiditatis experte: aut charta, aut membranis aptè inuoluuntur. *Tempus.* Legenda sunt ex fructibus summè maturis, vbi siccari cœperunt priùs quàm defluant: ex stirpibus iam siccis, nec ampliùs virentibus, qui sanè in sole suspendendi potissimùm ex cucurbitæ, cucumeris, & huius generis fructibus, vt eorum omnis caro exiccetur. Nostratia annum aut vix biennium durant Quare quotannis innouare satiùs crediderim.

Dosis calidorum. SEMINA semper pondere metimur: sed diuersa, diuerso pro natura ipsorum, & scopo, & forma remediorum. Calida & grata, vt anisum, fœniculum, ad ʒ.j. vel ʒ.ij. præscribuntur, vt in pulueribus post pastum. Quæ minùs grata sunt ob odorem, vel saporem à ʒ.ß. ad ʒ.j. vt semen cumini, seseli Massiliensis, carui, ameos. Quæ magis acria sunt, vt rutæ agrestis, nasturtij, thlaspi, multò minori quantitate sumuntur. *Temperatorum.* Quæ temperata sunt, à ʒ.j. ad ℥.j. in internis remedijs poni possunt. In balneis verò & fotibus, vel clysteribus, ab ℥.j. ad plures: cuiusmodi sunt semē maluæ, altheæ, lini, bombacis, fœnigræci.

Diureticorum dosis. SEMINA diuretica pro scopo & sua acrimonia diuersis ponderibus administrari debent. Si ad ciendam vrinam dentur, à ʒ.j. ad ʒ.iij. vel iiij. exhibentur: si verò purgantibus permisceantur, ad humoris attenuationes, vel medicamenti deductionem, à ℈.j. ad ʒ.j. Possent enim impedire, deriuando ad renes, vim medicamenti laxantis. *Dosis aperientium.* In aperientibus obstructiones, media quantitate poni debent. In arteriacis à ℈.j. ad ʒ.j. In Bechicis à ℈ j. ad ʒ. j. *Flatus discutientium dosis.* Quæ flatus discutiunt, in clysteribus, & sedantibus dolorem, & remedijs alijs colicis, à ʒ. ij. ad ʒ.vj. in antidotis, à ʒ j. ad ʒ.iij.

Calidißimorum dosis. CALIDISSIMA semina in puluere, vt nasturtij, rutæ agrestis, thapsiæ, synapi, erucæ, in internis remedijs à ℈. j. ad ʒ. j. in externis autem à ʒ. ij. ad ℥.j. In decoctionibus verò, intrinsecus sumendis à ʒ. j. vsque ad ʒ. iij. in externis autem remedijs à ʒ. iij. ad ℥.j ß.

Frigidorum dosis. SEMINA frigida maiora, in cientibus vrinam à ʒ.ij. ad ℥.j. In pectoralibus à ʒ. ß. ad ʒ. ij. vel ʒ. iij. In laxantibus à ℈. j. ad ʒ.j. In clysteribus ab ℥.ß. ad ℥.j. In balneis ab ℥. ij. ad ℥.iv. vel ℥.vj. Frigida verò minora in internis remedijs, vt pulueribus, à ℈.j. ad ʒ.j. & ʒ.ij. in externis à ʒ.ß. ad ℥.ß. Narcotica à ʒ.ß. ad ʒ.ij. vel ʒ. iij. ponuntur, vt in colicis: liberius verò in externis remedijs, videlicet à ʒ.j. ad ℥.ß.

Cerealium dosis. CEREALIA integra pugillis vel manipulis mensurantur: in balneis quidem ad manus plures: in clysteribus P.j. vel P. ij. in decoctionibus verò syruporum, iniectionum, gargarismatum, ad P.j. vel P.ß. *Farinæ dosis.* Cerealia verò in farinam redacta, pondere mensurantur: vt ad cataplasmatum compositionem, à ℔.j. ad ℔. ij. Sic ad inspissationem succi herbarū, quantum sufficit, imponitur, donec mellis consistentiam acquirat: vt in bechico medicamento, aut arteriaco farina hordei, vel amylum à ʒ.j. ad ʒ.ij. vel iij.

Leguminū. LEGVMINA, vt Cerealia, metiuntur: in farinam verò redacta ponderantur.

Valor, seu taxatio. CAETERVM ℥.ß. nostratium seminum à denario vno, vsque ad duos, vel tres ad summum vendi solet. Peregrina verò pro nobilitatis & loci ratione pretio variant.

A

DE RADICIBVS.

CAP. V.

Electio. RADICES deligendæ sunt, quæ saporem, odorem, & colorem sui generis perfectissimum habeant, quæque sint bene habitæ, extento cortice, non cariosæ, non marcidæ nec rugosæ. *Dignotio.* Exoticæ peculiaribus notis dignoscuntur. *Locus colligendi.* Colliguntur locis aptis, & terra vel sordibus purgatæ, vel inciduntur, vel integræ filo traiectæ suspensæ seruantur, *Locus reponendi.* loco non insolato, non infumato, nō humido, non puluerulento: sed sublimi, puro, sicco, aut septentrionem, aut meridiem spectante, modò non flent austri.

B

Tempus colligendi. EVELLVNTVR fructu iam deperdito, & incipiente foliorum defluuio, cœlo sereno, (pluuiæ namque illas imbecilliores reddunt, & humore crudo implent) quum crudi & excrementitij humoris, quàm minimum habent, quando nec nimis molles, nec nimis duræ & lignosæ. *Duratio.* Exiguæ radices in annum seruantur: maiores in biennium, vel triennium ad summum. Mutandæ autem sunt intra id tempus, si anni temperies sicca fuerit: sin autem admodum humida fuerit, eo præsertim tempore, quo radices colligendæ sunt, satiùs est illis vti, quæ præcedente anno collectæ sint, modò ea, qua dictū est, ratione sint seruatæ.

C

D

Dosis in apozematis. RADICVM dosis in syrupis, vel apozematis, est ab ℥. j. ad ℥. ij. vel ℥. iij. si pro multis dosibus paretur: si pro vna dosi, à ʒ.iij. ad ℥.ß. vel ℥. j. magis vel minùs pro radicum natura, & viribus. Nam si cum purgantibus misceantur radices aperientes, minori quantitate ponendæ sunt. Nam si in maiori quantitate ponantur, humores tenues & serosos à ventre ad renes deducendo, & deriuando, alui subductionem minuunt.

E

Dosis in balneis & apozematis. RADICVM verò quantitas in balneis, libris, vel manipulis multis mensuratur. In clysteribus verò, si pro vno clystere paretur decoctio, ab ℥.ij. ad ℥.iij. Quòd si plures clysteres ex eadem decoctione parandi sunt, vel clyster, fotus, irrigationes, enchatismata, & balneum, dosis augenda erit. Quod ad purgantium radicū dosim attinet, suprà in Antidotario speciali dictum est.

F

Valor seu taxatio radicum. PORRÒ Aromatarij nostri ℥. ß. radicum à denario vno, vsque ad tres vendere possunt, pro locorum, in quibus colliguntur, ratione.

DE LIGNIS.

CAP. VI.

Electio. LIGNA sunt partes plantarum firmissimæ, tanquam ossa in animalibus, durissimæ. Eligendum solidum, graue, minimè cariosum & corruptum. *Locus. Tempus. Dosis nobilium.* Ligna magna ex parte peregrina sunt, de quibus in Antidotario speciali particulatim tractauimus. Nostra autem

autem ex arboribus adultis decerpenda sunt. A Quod ad quantitatem attinet, odorata, nobilia, vel preciosa pondere ʒ.j. vt plurimùm describuntur, vt lignum aloes, xylobalsamum, & santali omnes. Horumque vsus est non in internis solùm, sed & in externis remedijs, vt in antidotis, in pulueribus cordialibus, capitalibus, in vnguentis ventriculi, hepatis, & vteri. Item in epithematis cordis & ventriculi: in suffumigijs etiam vsurpantur.

Ignobilium dosis. LIGNA autem crassiora, & minùs nobilia, B ex quibus decoctiones parantur, vt ligni guaiaci, tamaricis, fraxini ramenta, maiori pondere vsurpantur, videlicet ab ℥.j. ad ℔.j.

DE CORTICIBVS.

CAP. VII.

CORTICES, quibus Medici vtuntur, partim è fructibus, partim ex radicibus, partim ex ramis sumuntur.

Electio. EXOTICI eliguntur, qui nec situ obducti, nec aqua submersi, aut excocti, nec teredine cariosi sunt. C

Locus. COLLIGVNTVR, vbi eorum plantæ sunt præstantissimæ. Crassiores arborum cortices aut manu auelluntur, cùm leuiter adhærent: aut cùm tenaciùs adhærent, ferro abscinduntur. Tenues verò ac membranosi abraduntur. Radicum cortices sic parantur. Finduntur radices per medium, vel pulsantur pistillo à summo vsque ad imum: deinde eximuntur medullæ, & abijciuntur: cortices verò diligenter exiccantur, atque arculis ligneis reconduntur. D

Tempus colligendi. CAETERVM fructuum cortices eximere conuenit, cum maximè maturescunt fructus: radicum, cùm herbæ folijs suis exuuntur: arborum verò, cùm vigent.

Duratio. SERVANTVR autem in annum.

Dosis. QVO ad dosim, nobilium corticum erit à ℈.j. ad ʒ.iij. vel ℥.ß. vt cinnamomi, nucis moschatæ, &c. Ignobilium verò arborum, & fructuum, nisi ingratitudo prohibeat, ab ℥.j. ad plures, vt guaiaci, capparis, fraxini, tamaricis, &c. E

DE SVCCIS.

CAP. VIII.

SVCCI ex plantis eliciuntur, virentium & tenerorum foliorum cauliúmve tritura, & manuum aut torcularis expressione. Horum statim ab expressione vsus est, adseruanturq; aut liquidi, aut siccati, aut cum saccharo mixti in modum syrupi. F

Electio. Eliguntur non vetusti, non elanguescentes, non aliena qualitatum suarum conditione. Peregrini siue externi aut odoris, saporis, coloris præstantia dignoscuntur, aut si non puluerulenti sint, alióve modo corrupti.

Tempus colligendi. Eliciuntur ex adultis potiùs herbis, iam tum ingentibus (vtpote minus excrementitijs) nondum lignosis, aut tabescentibus. Qui liquidi seruandi sunt, igne aut insolatione à crassioribus partibus repurgantur, & in phialam angusti oris inijciuntur superfuso aliquantulo oleo. *Locus reponendi.* Qui sicci reponendi sunt, aut sole, aut igne probè siccantur: tum demum vasculis vitratis, aut pyxidibus reponuntur. Liquidi mutantur quotannis.

Duratio. Sicci verò & apud nos expressi, aut singulis annis, aut ad summum biennio.

DE LIQVORIBVS, LAchrymis, & gummis.

CAP. IX.

LIQVOR à succo differt: hic namque est, qui contusione & quassatione exprimitur: ille verò, qui incisa vel scarificata aut terebrata plantæ alicuius parte extillat siue emanat. Lachryma est, quæ sua sponte ex plantæ alicuius parte aliqua promanat, & concrescit vel in gummi, vel resinam. Liquores, lachrymæ & gummi, quæ medicis in vsu sunt, magna ex parte peregrina sunt.

Electio. Eliguntur non vetusta, non elanguescentia, & euanida, non aliena qualitatum suarum conditione, sic vt gustus iudicium subeuntia, nihil resipiant.

Tempus colligendi. Liquores excipiuntur inciso per summum adolescentiæ vigorem caule.

Locus colligendi. Gummi verò genera non prius decerpuntur quàm concreta, ac conglobata suis stirpibus, idoneam maturitatem assecuta sint: resinæ tamen igne sæpius sibi concrementum asciscunt.

Locus reponendi. Reponuntur loco sicco.

Duratio. Liquores triennio vt plurimùm vigent: gummi verò & resinæ diutiùs.

Dosis. CAETERVM resinarum pondus, pro scopi, effectus & formæ remedij ratione, variat. Siquidem liquidæ per se assumptæ, vt larycæa, & abietina, à ℈.j. ad ʒ.ij. vel ʒ.iij. exhibemus, cùm detergere renes volumus: si aluum subducere, à ʒ.ij. ad ℥.ß. In emplastris & vnguentis ab ℥.ß. ad ℥.j. vel plures pro scopi ratione. Siccarum verò resinarum, vt picis, dosis est, & quidem in externis remedijs, vt emplastris & vnguentis, ab ℥.ß. ad ℥.j. vel plures.

DE ANIMALIBVS, ET eorundem partibus.

CAP. X.

EX animalibus integris, aut eorum partibus medicamenta sumuntur.

Electio. Præferenda autem ea sunt, quæ ex animalibus mediæ ætatis, benè pinguibus, beneque habito corpore desumuntur: non ex morbidis, ætate confectis, aut cadaueribus.

Dignotio. Præstantia autem ex natiuo colore, sapore & odore dignoscitur.

Locus reponendi. CAETERVM pauca animalia integra asseruantur. Sicciora, vt cantharides, non difficulter, vbi semel probè exiccata fuerint, custodiuntur. Humidiora verò, & pinguiora, facilè corrumpuntur, putrescunt, & vermes

generant. Vnde abſynthium, & ſimilia putredinem arcentia illis adduntur. Reponuntur autem in loco ſicciore non calido.

Duratio. PARTES molles aliæ alijs diutiùs durant, nec certus terminus præfiniri ſingulis poteſt. Pleraque annum durant, quædam vel propter cœli intemperiem, vel propter malam aſſeruationem citiùs corrumpuntur. Quotannis autem vſitatè mutantur, interdum conſultò: quædam diutiùs anno ſeruantur.

Doſis. ANIMALIA quæ integra vſurpantur, numero frequentiùs menſurantur: quæ verò mutilata aliqua parte ſui, & numero & pondere: quanquam nihil prohibet etiam integra animalia, ſi minora ſint, pondere metiri, vt cimices, cantharides, &c. Partes animalium, ſiue maiores ſint, ſiue minores, etiam liquidiores, vt fel, penduntur omnes: item quæ vſtæ ſunt, vel alio modo præparatæ: doſis earum à ʒ.ß. ad ʒ.j. Quæ minus ingratæ ſunt,

Parum efficaciũ doſis. vel parum efficaces, à ʒ j. ad ʒ iij. vel ʒ.iv. præſcribi poſſunt, vt raſura eboris, vel cornu cerui, vel vnicornis, quæ quia cariùs emitur, minori pondere datur. Partes autem, quæ acres,

Acriũ, aut fœtidarum, aut nimiùm odoratarum doſis. aut fœtidæ, aut nimiùm odoratæ ſunt, in internis remedijs à gran.ij. ad ℈.j. vel ℈.ij. vel ad ʒ.j. admiſceri poſſunt, vt moſchus, ambra, zibettum, caſtoreum. In externis verò remedijs poteſt quantitas eorum augeri.

Inteſtinorum doſis. INTESTINORVM quantitas à ʒ.j. ad ʒ.ij. per ſe, vel cum vino propinatur. Verùm ſi opiatis, vel pulueribus inſerantur, ad ℥.j. vel ij. imponi poſſunt, quod ad multas doſes componantur.

Pulmonum & hepatum doſis. Pulmones, & hepata, præſertim ingrata, & malè olentia, ſiccata in furno, à ℈.ß. ad ʒ.j. dantur, vel ad ʒ.ij. ſi odoratis alijs admiſceantur.

Excrementorum doſis. EXCREMENTORVM alia alijs ſunt efficaciora, & magis acria. ob id diuerſa præſcribuntur menſura, vt ſtercus gallinarum aduerſus fungos, à ʒ.j ad ʒ.ij. ſtercus columbarum à ʒ.ß. ad ʒ.j. In externis verò remedijs ab ℥.ß. ad ℥.ij. vel plures poſſunt imperari. Stercus ouis & capræ & boum nec pondere nec menſura eadem præſcribuntur. Stercus enim ouis in cataplaſmatis ab ℥.ij. ad ℥.vj. ſtercus verò caprarum ad ℥. iv. at vaccæ ad lib.j. vel plus, habita ſemper ratione quantitatis remediorum & partis, cui applicabuntur.

Felliũ doſis. FELLA, vt acrimonia, & conſiſtentia differunt, ſic etiam pondere. Fel enim auium, cùm minus acre, tenuius autem felle quadrupedum ſit, acrius verò, ſed minùs tenue felle piſcium: fellis quadrupedum doſis erit ʒ. j. auium ʒ.ij. piſcium verò ʒ.iij.

Cornuum doſis. CORNVA, quia dura ſunt, vel vruntur, vt oſtracea, vel lima raduntur, à ʒ j. ad ʒ.iij. vel ʒ.iv. dantur. Pretioſa autem vt vnicornu à gr. vj. ad ʒ.ß. vel ʒ.j. exhiberi ſolent, præſertim diuitibus, quibus nihil carum eſſe poteſt.

Teſtarum doſis. TESTAE ſimiliter oſtreorum, mitulorum, concharum, purpurarum, buccinarum, cancrorum, &c. vruntur, vt faciliùs in partes tenuiſſimas reduci poſſint, & à ʒ.j. ad ʒ.ij. vel ʒ.iij. dantur. In externis autem remedijs à ʒ.ß. ad ℥.ij.

Perlarum doſis. VNIONES verò ſeu perlæ, quas vſus in antidotis, & pulueribus cordialibus, & quibuſdam collyrijs recipit, a ℈. j. ad ʒ. ij. aſſumuntur.

DE MINERALIBVS, metallicis, & lapidibus & terris.

CAP. XI.

Mineralia. *Metallica.* *Electio.* MINERALIA ſunt, quæcunque ex terra effodiuntur. Metallica verò, quæ præterea poſſunt liquefieri concreta. Horum autem medicamentorum genus cùm plerunque peregrinum ſit, de ſingulorum, quę in maiore vſu ſunt, delectu peculiariter in ſpeciali Antidotario tractauimus: nunc ſaltem de doſi eorum in genere agendum eſſe videtur. Itaque metallica omnia, pro ratione efficaciæ & acrimoniæ, diuerſis ponderibus metiũtur. Quæ ſummæ ſunt efficaciæ, à ʒ.j. ad ℥.j. exhibentur.

Efficacium doſis. *Doſis parũ efficacium.* QVAE parum efficacia ſunt, magna copia imponuntur. Quæ autem poſſunt liquari, & emplaſtica ſunt, vt ceruſſa, lythargyrum, ab ℥.j. ad lib.ß. vel lib.j. vel plures imponuntur.

Acrium doſis. Acria verò per ſe, vel ob vſtionem, vt ærugo, flos æris, &c. à ʒ. ß. ad ʒ. ij. ſi fuerint abluta, maiori copia. Parum acria, vt plumbum non vſtum, pompholyx, thutia, ceruſſa, &c. & quæ ſine morſu ſiccant, à ʒ. j. ad ℥. j. ponuntur: poſſunt tamen maiori quantitate vſurpari. Mineralia verò, vt ſulphur, alumen, chalcantum, cùm ſint acerrima, non niſi in fortioribus remedijs ſunt vſurpanda.

Cauſticorum doſis. Cauſtica, vt chalcantum, chalcitis, ſandaracha, chryſocolla, &c. à ℈.ß. ad ℈.j. per ſe imponuntur: ſi verò mitioribus admiſcentur, ad ʒ. j.

Gemmarum doſis. Pretioſorum lapidum, vt ſmaragdi, ſaphyri, &c. doſis eſt à ℈. ß. ad ʒ.j.

Acrium lapidum doſis. Qui efficaciores ſunt, & acrimoniam quandam habent, vt lapis armenus, & cyaneus, pro diuerſitate ſcopi, & præparationis ratione, diuerſimodè menſurantur. Siquidem in cordialibus à gr.vij. ad ℈.ß. in purgantibus verò à ʒ.j. ad ʒ.ij. ß. pro vnica doſi ponitur: in compoſitionibus maioribus maiori copia, pro earum ſcilicet quantitate. Sic vſtus minori quantitate ponitur, quàm non vſtus & ablutus.

Lapidum nõ acriũ doſis. Lapides verò nulla acrimonia præditi, vt Iudaicus, & lapis lincis, à ʒ.ß. ad ʒ.j. vel ʒ.ij.

Terræ acris doſis. PORRÒ terra eodem pondere menſurari debet, quo lapides. Nam acris, vt ochra vſta, à ℈. j. ad ʒ. ß.

Terræ non acris doſis. Quæ verò ſine acrimonia eſt, vt ſigillata, rubrica fabrilis, bolus armenus, à ʒ.ß. ad ʒ ij.

DE

DE AQVIS DEstillatis.

Cap. XII.

HActenvs de medicamentis, quæ natura constant, disseruimus: nunc de artificialibus tractandum venit, sumpto à fluidis, quæ intrinsecus sumuntur initio. Horum autem primum locum obtinēt aquæ stillatitiæ, quæ ex herbis, floribus, fructibus, radicibus, liquoribus, & animalib. eliciuntur.

Electio. Praestant, quæ quasi vitreis, vel figulinis tempore, quo maximè vigent plantæ, destillantur, & quidem in balneo Mariæ, vel vapore aquæ calentis, vel cineribus moderatè calidis. Veruntamen vapore aquæ feruentis destillatæ, vires & qualitates plantarum integriùs retinent. Necessarius autem est ignis ex carbonibus accensis, & non lignis, præsertim viridibus & fumum reddentibus.

Locus repositionis. Servantvr in vasis vitreis, in loco temperato. Verùm antè quàm reponuntur, per aliquot dies soli exponi debent, vasis linteo, aut membrana perforata obturatis, vt quicquid excrementosum est, resoluatur, simulque exhalet empyreuma, quod in aquis destillatis remanserat.

Duratio. Dvrant annum, plus minúsve, pro destillationis ratione. Nam in vapore aquæ calentis destillata, cùm sint excrementosa, parum diu seruari possunt: quæ verò in cineribus calidis, aut arena, diutiùs: quæ in balneo, medio modo se habent.

Dosis. Caetervm aquas stillatitias omnes propemodum hodie medici cum syrupis commiscent, ac sic potandas præbent ab ℥. iij. vsque ad ℥. iv. addita dimidia syrupi conuenientis parte, ita vt sit dupla aquarum ad simplam syruporum mensura. Aquis quoque extrinsecus vtuntur medici, in forma epithematis, de quorum dosi infrà suo loco. *Valor.* Aestimatur ℥. j. denarijs duobus, vel tribus.

DE SYRVPIS, IVLApijs, & sapis.

Cap. XIII.

Syrupus. SYrvpvs est medicamenti forma liquidior ex succis, vel alijs plantarum partibus cum humore aliquo percoctis, & saccharatis ad saporis gratiam & custodiæ diuturnitatem. Horum autem alij simplices: alij compositi. *Syrupi simplices.* Simplices, qui ex vnius simplicis decocto vel succo fiunt. Coquuntur autem succi in olla vitrata ad quartæ partis consumptionem, & depurari sinuntur: deinde huius succi sic depurati libra cum sacchari clarificati tantundem coquitur ad iustam crassitiem: cuius indicium erit, si guttula in marmor effusa hæreat: aut digitis accepta, horum adductione & diductione fila ducat. Alij saccharum coquunt ad penidiarum vs-

A que crassitiem, deinde succum admiscent, & simul feruere semel sinunt, postea igni exemptum insolant.

Syrupi compositi. Compositi, ex infusionibus, & variarum rerum decoctionibus conficiuntur, ac variè parantur. Alij decoctiones à simplicibus sine expressione effundunt, & colant, ac addito saccharo, vt suprà dictum, vel quantum satis est, coquunt. Alij decoctum manibus, vel prælo priùs exprimunt: expressum
B donec clarum fiat, purificant: deinde ad perfectionem coquunt. Hi prioribus videntur esse efficaciores: illi elegantiores. Optima ratio esse videtur conficiendi efficaces syrupos, macerare aliquandiu materias in liquore præscripto & calidè superinfuso, non nimis multo, sed quantum tegendis & humectandis materijs sufficit: deinde tanquam recentes, & virides prælo subijcere, succum exprimere, & vt decet, percoquere, ne coquendo, & diu-
C tiùs feruendo multum exhalet, & quod tenuius est, pereat. In quibusdam etiam syrupis compositis, materiæ exactissimè tritæ, & in panniculum lineum inclusæ, in syrupos adhuc feruentes imponunt, & relinquuntur ibidem, donec syrupus absumatur, vt in syrupo de cichorio cum rhabarbaro, &c. Rectiùs facere viderentur, si qui materiam illam, vel dissolutam, vel laxiùs inclusam, in medio decoctionis inijcerent, atque aliquantisper simul
D feruere sinerent subinde, rudicula ad lebetem comprimendo, mouendoque, ac tandem fortiter exprimerent.

Locus reponendi. Reponvntvr vasis vitreis, aut figulinis vitratis, ac simplices quidem ad annum vnum: compositi verò, biennium. *Duratio.* Exhibentur frequenter diluculo appetente, priùs quidem calefacti. *Tempus exhibendi.* Nonnunquam etiam vesperi, potissimùm vbi somni conciliandi gratia sumuntur.

E *Dosis.* Dosis alterantium à ℥. vj. ad ℥. ij. cum dupla aquæ affectui accommodatæ quantitate: laxantium verò ab ℥. ß. ad ℥. iv. cum decoctione laxatiua ℥. j. syrupi sufficit, pro vnica dosi.

Taxatio. Aestimatvr ℥. j. syrupi à denarijs iv. vsque ad vj. ad summum. In quibus autem ingreditur cassia, aut manna, aut aliquod pretiosorum laxantium, taxabitur ℥. j. bazione v-
F nico, seu denarijs decē nostratibus, aut plus, secundùm ingredientis valorem. *Iulapium.* Cæterùm iulepus Arabum potionis genus est delicatæ apud Græcos, quæ parabatur ex aqua, vino, & succis cum saccharo. Arabes id genus solùm descripserūt quod ex aqua & succis componebatur, illudque Iuleb vocarunt: Gręci recentiores Iulapium. Fiunt autem cum aquis stillatitijs, & horum frequentior est vsus hodie: aut cum decoctionibus, & succis ori gratis. sed horum vsus nullus est: nam eorum loco syrupo simplici vtimur. Sumitur autē in iulapijs cōficiendis æqualis aquę cum saccharo

quantitas, & ad syrupi consistentiam coquun- A tur: deinde in vasis vitreis (vt syrupi) vel figulinis vitratis ad annum reponuntur.

Vsus.

QVOD ad syruporum & iulapiorum vsum attinet, succos corporis purgationi præparant, meatus reserant, obstructiones leuant, humoris lentitiam dissecant & detergunt, materiam in corporis habitum digerunt, dissipant, qualitatibus suis intemperiem oppugnant: & quod non parui est momenti, quiddam etiam læuissimè educunt, vt his omnino B nominibus in purgationibus ipsis non paruo sint vsui.

Rob.

PORRÒ Rob aut sapa, succus est fructuum, solis aut ignis calore inspissatus, vt asseruari possit, & eo vti liceat in oris præsertim morbis, aut per se, aut cum melle, aut saccharo, aut sapa. Perfectæ coctionis indicium est, si tantum inspissata sit, vt frigefacta vnitatem quandam, & mellis crassitudinem adipiscatur. Reponuntur, vt iulapij & syrupi, ad annum C vnum, vel vltra.

DE DECOCTIS, SEV apozematis.

CAP. XIV.

Decoctorum & syruporũ differentia.

DECOCTA (quæ Græcis apozemata dicuntur) cum syrupis compositis magnam habent cognationem, à quibus tamen differunt duratione, suauitate & con- D sistentia. Siquidem syrupi, vbi ritè fuerint cocti, vltra annum etiam quandoque durant. Decocta verò vix per septimanam seruari possunt. Syrupi plus sacchari recipiunt, quàm decocta: ideoque suauiores, & gulæ gratiores. Syrupi præterea ad iustam spissitudinem coquuntur. decocta verò non. Fiunt decocta ex folijs, floribus, radicibus, fructibus, seminibus, corticibus, lignis: interdum etiam succis: rarò ex liquoribus, gummis, resinis: E rarò item ex animalium partibus: rarissimè ex terris & metallicis corporibus. Coquuntur autem hæc nunc ex aqua, tum simplici qualis fontana pluuia: tum medicamentosa, qualis ex plantis destillata, marina, salsa, sulphurea, aluminosa: nunc ex alio humore, vt sero lactis, vino, aceto, lixiuio, &c. Foliorum autem quantitas manipulos quinq; ad summum: florum pugillos quatuor: radicum vncias tres, ad summum quinque: seminum F drachmas quatuor aut sex non excedat. Aquæ mensura rarò libras duas, vel ad summum tres, superet. Cæterùm initiò omne meditullium lignosum, durum, vetustum ex radicibus auferendum, (alioquin in recentibus relinquendum) atque radices, semina, cortices lignorum mediocriter comminuenda, & si quæ sunt crassioris substantiæ, & inodora primo loco coctura committenda: deinde quæ rarioris materiæ existunt, veluti radices graciles, & fructus aliquot: postremò

Decoctorum compositio. *Ingredientium dosis.* *Ordo in coctura qualis seruandus.*

flores, herbæ, & radices odoratæ, fructus, cortices peregrinæ & odoratæ, aromata, & id genus alia imbecilla. Quæ verò mucorem de se præbent, qualia sunt ficus, myxa, semina citoniorum, lini, fœnigræci, tragacanthum, gummi arabicum, ad finem quoque inijcienda, aut (quod satius) in panno lineo raro & laxo ligata, longo & contumaci filo appenso coquenda.

Modus coquendi.

COQVVNTVR autem omnia in olla vitrata ad tertias, interdum ad dimidiæ partis consumptionem: postea colo transfunduntur, adiectaque sacchari conuenienti quantitate, decoctum dulce redditur, & cum oui albo ab omni spurcitia mundatur, & pro qualibet vna dosi decocti ℥. j. syrupi conuenientis commiscetur.

Decoctorum purgantium componendi ratio.

COMPONVNTVR etiam decocta quędam purgantia, non multum à iam commemoratis variantia, nisi quòd in illorum compositione diligenter ad pondus purgantium medicamentorum sit respiciendum, adiectis semper ijs, quæ vim eorundem infrænant, atque vehementiam remittunt.

Locus reponendi decocta. *Duratio.*

PORRÒ debent decocta conseruari in vasis vitreis, diligenter obturatis, loco frigido, aut arena sepeliri, si diutiùs sint asseruandi. Seruantur autem vix, vt antea dictum, per septimanam.

Tempus exhibendi. *Dosis.*

ASSVMVNTVR autem instar syruporum, diluculo appetente, pondere trium, aut quatuor, aut quinque vnciarum, priùs calefacta.

DE INFVSIONIBVS, seu dilutis.

CAP. XV.

Infusio quid.

INFVSIO, quæ & maceratio & irrigatio, & dilutum nonnunquam appellatur est liquor, in quo medicamenta certo tempore citra elixationem macerantur. Infunduntur autem seu macerantur eædem materiæ, quæ in decoctis seu apozematibus decoquuntur: atque vel simplices, & infusio simplex dicitur, vel diuersæ, ac infusio composita appellatur, aut in vino, aceto, sero, aqua destillata aut alio quodam liquore. Vtrunque infusorum genus sæpiùs à medico præscribitur, in quo humore, qua quantitate, qualitate item calidéne an frigidè, quantoque tempore fieri debeant: item quales fieri debeant expressiones, fortes an imbecillæ. Hæc autem omnia diligenter perfici debent: & si quando contingat vt in medicamento non sit expressa quantitas, qualitas & tempus: aut si scribatur. Infunde secundùm artem, tanta quantitas aquæ sumenda est, vt medicamenta, quæ maceranda sunt, operiat.

Infusio duplex.

Medicamenta sicca quādiu, & quo-

RADICES, fructus, ligna, aut cortices, sicci, & sæuiente hyeme, macerari debent primùm contusa & confracta, aqua tepida aut calida,

modo macerãda, & exprimenda. calida, per vigintiquatuor horarum spacium, A aut supra cineres, aut super fornacem, aut in vase calido, aut ad solem, aut loco calido.

Recẽtia quõ & quandiu infundẽda. FLORES, herbæ, aut fructus recẽtes, & æstiuo tempore, macerantur in humore frigido duodecim horarum spacio. In vtrisq; expressio fortis facienda est.

Purgantia quandiu irriganda, & quomodo exprimenda. MEDICAMENTA purgantia, veluti rhabarbarum, agaricum, & similia, crassiùs aut minutiùs confringuntur ex medici præscripto: deinde macerantur, hyeme horis duodecim, B æstate sex. Expressio autem magis aut minùs fortis esto pro medici præscripto. Nam quæ saltem colantur, & non exprimuntur, imbecilliora sunt, sed tenuiora & iucundiora: quæ verò exprimuntur, valentiora existunt, & minùs iucunda, prout expressio magis aut minùs fortis est.

Dosis purgantium. OBSERVANDVM etiam venit, vt purgantium medicamentorum pondus ritè seruent, & vt ijs commisceantur, quæ vehementiam C *Infrænãtia.* eorum infrænare possunt, de quibus omnibus in speciali egimus Antidotario.

Duratio. CAETERVM omnes infusiones recentes fieri debent, non autem eæ sumendæ, quæ tempus legitimum prætergressæ sint: nam facilè corrumpuntur. Quòd si conseruandæ sint, vas arena obruendum est: nam sic meliùs perdurant.

Tempus assumendi. SVMVNTVR autem calidè, tempore matutino, & stomacho vacuo sicuti syrupi & a- D *Quantitas.* pozemata, ab ℥.iij ad ℥.iv.

DE CLYSTERIBVS.

CAP. XVI.

DE Medicinis artificialibus liquidis, quæ per os sumuntur, quatuor præcedentibus capitibus disseruimus: nunc de ijs, quæ per anum induntur, clysteribus scilicet, agendum est.

Clyster. CLYSTER, Latinis Ablutio: enema, inie- E ctio Latinis dicitur. Medici huius tẽporis clysteris, & enematis vocib. Græcis potiùs quàm Latinis vtuntur. Etsi varia sint enematum ge- *Clysterum compositio.* nera, tamen ex quatuor potissimum reb. componuntur: videlicet liquore, vt iusculo aliquo, vel decocto: medicamentis purgantibus: oleis, & sale: quæ omnia pro morbi diuersitate variantur. Interdum etiam mel, aut saccharum, aut vitelli ouorum, aut butyrum, aliaque eius generis, prout morbus postulat, adijciuntur. Singula tamen eorum, quæ iam or- F dine recensuimus, certa quadam ponderum *Decocti dosis.* ratione permiscentur. Nempe iuris decocti, aut liquoris libra magna ex parte vna, aut plùs minúsve, pro corporis magnitudine, ventris plenitudine, morbi natura, & ætatis ratione. Siquidem in procerioribus, & magnis intestinorum inanitionibus, vsque ad ℔. j. ß. infundimus. At in affectibus, qui cum fluore sunt, cùm intestina eluere volumus, & iniectionem citò reddi, maiorem quantitatem imperamus.

Id etiam obseruatur in vlceribus detergendis, præsertim quæ altiora intestina obsederunt. In alijs autem affectibus, quibus diutiùs clysteres retineri oportet, minorem quantitatẽ præscribimus, vt in colicis doloribus, magna ventris plenitudine grauidis, in enterocele. Idem etiam intelligendum, cùm iusculum, seu brodium nutritionis gratia inijcimus. Similis est puerorum ratio, quorum clysteres eadem, vel minore quantitate contenti sunt.

MEDICAMENTORVM pondus, ferè ge- *Purgãtium dosis.* minum, ad ea, quæ deuorantur, existit: videlicet purgantium simplicium, vt agarici, turpeti, colocinthidis ad ʒ. ij. vel ʒ. iij. compositorum verò, vt hieræ picræ, diaphœniconis, benedictæ, &c. ad ℥.j. vel ℥.j.ß. plus minúsve pro virium ratione & morbi vehementia. In febribus enim, & debilibus, senibus, conualescentibus, & intestinorum mordicationibus minorem dosim præscribimus: econtrà in apoplecticis, lethargicis, coxendicum doloribus, & in ijs qui exitiale venenum hauserunt, maiorem dosim imperamus.

OLEORVM vt plurimum ℥.iij. Pinguedi- *Olei mensuræ.* num, mellis, butyri, sacchari ℥.j. aut ℥.ß. Vitelli ouorum maxima ex parte, duo, aut tres. Salis communis ʒ. j. ß. plus minúsve, prout *Salis quantitas.* facultatem excretricem proritare necesse est. Cæterùm omnia in mortario diligenter per- *Tempus inijciendi clysteres.* miscenda sunt, & si quid crassi, aut terreni in fundo resederit, abijciendum: reliquum autem moderatè calidum per vesicam, vel syringam, duabus vel tribus horis ante cibum inijciendum. Detinendi verò tempus non vnum i- *Tempus detinendi.* demque est: sed pro eorundem diuersitate variatur. Quibus enim abluendi & extergendi vis inest, hi supra horæ dimidium in corpore haud retineantur. Dolores mitigantes longiori tempore detineri debent. Omnium longissimo, quibus glutinandi est facultas. Quibus purgandi vis inest, sua sponte erumpere solent. Quòd si tamen diutiùs in corpore cunctantur, glandem supponere conuenit, vt facultas expultrix excitetur, noxiaque tandem expellantur.

DE GARGARISMIS.

CAP. XVII.

EX genere particulariter euacuantium me- *Gargarismatum compositio.* dicamentorum sunt gargarismata, quorum mixtura constat ex decoctis, vel aquis stillatitijs & aridis medicamentis in puluerem redactis, quibus pro affectus diuersitate, aut additur mel rosatum, vel mel anthosatum, syrupus de stœchade, è calamintha, vel diamoron, vel succus è ribes, vel oxyacantha, vel hiera picra, &c. Horum autem pondus nul- *Dosis.* lum certum obseruatur. Sunt tamen, qui liquorum triplum pondus simplo antidotorum succorum medicatorum & syruporum debere respondere velint. Verbi gratia, si syruporum & antidotorum, succorumque medicato-

rum ℥.ij. ſint, liquorum eſſe debent ℥.vj. Sunt etiam, qui decocti ℔.ß. & aridorum medicamentorum ʒ.ij. vel iij. præſcribere ſolent.

Duratio. *Tempus vſurpandi.*

CORRVMPVNTVR gargariſmata breui tempore: ideò recenter parari debent. Tempus autem vſurpandi conueniens matutinum eſt, & veſpertinum ante cibum.

Vſus.

VSVS verò horum in affectibus capitis, faucium oris, cùm ſcilicet pituitam ex cerebro elicere, vel faucium & oris tumores inhibere, vel diſcutere, vel vlcera detergere & conſolidare volumus.

DE CAPVTPVRGIIS, ſiue errhinis liquidis.

CAP. XVIII.

Errhinorũ tria genera. *Caputpurgia.*

ERRHINA ſunt medicamenta, quæ naribus inſeruntur, à quibus nomen acceperunt. Horum cùm tria ſint genera, alia liquida, alia ſolida ſiue coacta, alia diſſipata: de liquidis ſeu fluidis hoc loco tantùm agemus, de reliquis verò duobus ſuo loco tractabimus. Itaq; Errhina liquida ſunt, quæ medicis Caputpurgia voce conficta appellantur. Fiunt autem vel ex humidis ſolis, vel aridis & humoribus ſimul ad vnguenti ſpiſſitudinem miſtis.

Caputpurgia ex quib. parantur.

Humida, ex quibus componuntur, ſunt ſucci herbarum: videlicet betæ, anagallidis, cucumeris ſylueſtris, braſſicæ, maioranæ, ſambuci, ſabinæ, nigellæ liquoribusque ijs ſimilibus.

Doſis.

Horum ſufficit vna vice ſemivnciam infudiſſe. Admonendi ſunt, qui ſumunt, vt os aqua compleant, ne ſcilicet è naribus per meatus in os perfluant ſucci: caputque in poſteriora reclinandum. Arida verò quæ humoribus commiſcentur, ſunt piper, nigella, nitrum, caſtoreum, pyrethrum, elleborus albus, carpeſium, zingiber, radix iridis, acori, pulegium, origanum, calamenthum, agaricum, colocynthis, &c. Ex his, inquam, errhina ad vnguenti ſpiſſitudinem formantur.

Tempus vſurpandi.

In vſu, panno lineo aut ſerico penicilli inſtar formato oblinuntur, & naribus conduntur. His quidem omnibus ſtomacho ieiuno vtẽdum eſt, & non niſi poſtquam corpus vniuerſum, aut venæ ſectione, aut purgatorio medicamento euacuatum fuerit.

Ingredientium doſis.

Doſis verò ingredientium ex Antidotario ſpeciali cuiuis facilè patebit.

Vſus.

CAETERVM errhinorum vſus eſt, in diuturnis capitis affectibus, præſertim morbo comitiali, oculorum hebetudinibus, narium obſtructionibus & vlceribus, odoratus difficultate, conuulſione cynica, & morbo regio, &c.

DE EPITHEMATIS.

CAP. XIX.

HACTENVS de medicamentis fluidis, quæ intrinſecùs ſumuntur, actum eſt: nunc de ijs, quæ forinſecùs apponuntur, tractandum eſſe videtur, ſumpto ab epithematis exordio.

Epithemata.

A EPITHEMATA veteribus malagmata, recentioribus verò irrigationes & irrorationes dicuntur.

Epithematũ compoſitio.

Componuntur ex ſtillatitijs liquoribus affectui, & parti proprijs, adiectis pulueribus, vel ſpeciebus aliquot, interdum etiam vino, & croco, interdum aceto, pro partis affectæ natura. Quibus omnibus ſimul mixtis & agitatis, intinguntur panni linei tepidè, ac madefacti, leniterque expreſſi, parti applicantur, & ſubinde mutantur, ne calefacti corpus B calefaciant.

Locus.

Admouentur hodie ſæpiùs iecori, & cordi epithemata: rarius autem fronti pectori, ventriculo, lieni, renibus, & teſtibus. His quæ cordi applicantur, aliquid vini optimi & croci miſcetur: ijs verò quæ iecori, vel lieni, aceti parum (vt nimirum ad iecur, vel lienem, & corporis interiora vim medicamentorum deducant) & aſtringentia aliqua: quæ autem ventriculo, aſtringentia aromatica ad robur parti inducendum.

Tempus applicandi.

C APPLICANTVR autẽ poſt euacuationem factam, vel poſt ſanguinis miſſionem: & potiſſimum in febriũ ſtatu, in quo omnia ſunt ſæuiſſima. Frequenter ijs vtendum ſerò & manè. In ſumma, quoties pars aliqua inflammatur, aut alia calida affectione afficitur.

Doſis.

MENSVRA epithematum libram non excedit: communiter autem ſelibram, vel ℥.x continet. Sic autem ea magna ex parte miſcentur, vt libræ vni liquorum ʒ.j.ß. aut ʒ.ij. ſpecierum D reſpondeant. Quæ vinum & crocum (vt cordialia epithemata) recipiunt, eum modum in illis miſcendis ſeruant, vt libræ liquorum vncia vna vini, & croci aliquot grana, adijciantur. quæ verò acetum (vt in epithematis hepaticis & ſpleniticis) expoſcunt, ijs pro ℔. j. aquarum ℥.ß. aceti ſufficiet.

Vſus.

VTIMVR autem his in febribus hecticis, & ſqualidis, ardentibus, peſtilẽtialibus, viſcerum inflammatione, & totius corporis incendio: item in cordis palpitatione, cardiaca paſſione, eryſipelate, & virium imbecillitate, &c.

E

DE FOMENTIS.

CAP. XX.

Fomẽta vnde dicta.

EPITHEMATIS ſimilia ſunt fomenta, quæ à fouendo dicta ſunt, quòd ſcilicet ſuo calore partes corporis, quibus applicantur, foueant. Græci πυρίας vocant. Sunt autem duplicia, humida nimirum & arida: hæc nihil ferè à ſacculis, de quibus ſuo loco tra- F ctabimus, diſtant: illa verò, de quibus hoc capite agimus,

Fomenta ex quib. fiant.

fiunt vel ex aqua calida, vel vino, vel oleo, vel decoctis herbarum, florum & ſeminum, ad tertias vel dimidias, interdum etiam ex decoctis cataplaſmatum, quæ vel in veſica bubula, vel vaſculo æreo, aut fictili, aut vitreo poſita, aut ſpongia, aut filtro, vel panniculis ſeu linteis duplicatis, aut triplicatis excepta, parti affectæ admouentur,

Partes quibus applicentur.

videlicet oculis, thoraci, ventri, iecori, lieni, renibus, veſicæ, vtero, &c.

Fo-

Tempus. FOMENTIS sæpè vtimur, antè quàm vel cataplasmate, vel vnguentis vtamur, quò pori aperiantur, partes relaxentur, & quodammodo viam muniant alijs remedijs. Ante tamen corporis euacuationem non sunt temerè adhibenda: tunc enim plus humorum ad calefactam partem trahetur, quàm id sit quod discutitur. Præterea in febribus ante accessionem ipsis vtendũ, sed non statim per initia, neque cũ copia humorũ in toto corpore supat.

FREQVENTER autem sunt mutanda, ne refrigerata lædant.

Vsus. QVOD ad ingredientium quantitatem attinet, pro singulis manipulis, vel duobus herbarum, libra vna humoris addenda est.

Dosis. CVTIM rarefaciunt, & transpirabilem reddunt, sanguinem & biliosiorem succum qui est in inflammationibus attenuant, crudum humorem concoquunt, emolliunt, & per halitum digerunt, quibus de causis dolores leniunt, & sedant.

DE EMBROCHIS.

CAP. XXI.

Embrocha quid. EMBROCHA, Latinis perfusio, & irrigatio, est, vbi ex alto pluuiæ instar in partem aliquam fit destillatio: à verbo βρέχω, quod pluo ac irrigo significat. Differt à fomento humido, quod hoc spongia, vel pannis densis, in decoctione madefactis vtamur, illa verò pars ex alto irrigetur.

Embrocha ex quibus cõponatur. COMPONITVR ex herbis, floribus, radicibus, seminibus, & id genus alijs, decoctis in aqua, aut vino, aut lixiuio, vel oleo. Vtimur *Pars cui applicetur.* ijs calidis: & quidem in capitis malis aliarũq; partium fracturis & contusionibus.

Dosis. ADIICITVR autem magna ex parte ad manipulos duos plantarum, libra vna liquorum, atque quoad medietas absumatur, decoquitur.

DE INSESSIONIBVS.

CAP. XXII.

Insessus quid. INSESSIO, insessus, Græcis ἐγκάθισμα, quemadmodum à fomentis materia non differt, ita forma cum balneo conuenit, vt sit quasi dimidium solium, cui ægri ad ventriculum vsque tantummodo insideant, cruribus, & brachijs exemptis: vulgò appellant semicupium. Fiunt ex decoctione herbarum, florum, *Insessus ex quibus cõponantur.* radicum, & seminum, quæ omnia pro morbi natura variantur. Herbarum autem quantitas sit à manipulis quinque ad viij. vel decem: *Dosis ingredientium.* radicum ab ℥. ij. ad ℥. iiij. seminum à ʒ. vj. ad ℥. v. vel ℥. vj. aquæ verò, quantum pro insessu *Tempus insedendi.* sufficere videtur. Imponuntur medicamenta sacco, & in aqua ad tertias vsque coquuntur. Vtimur his temperatè calidis, duabus aut tribus horis ante cibum, corpore priùs purgato, vel saltem alui & vesicæ excrementis de- *Mora in insessu.* positis: non autem, vbi crudis, & malis humoribus corpus est refertum. Mora autem in eo

A ad horam esse debet plus minúsue, tum pro affectus vehementia, tum virium imbecillitate.

Vsus. CAETERVM insessionum vsus expetitur aut ob balneorum defectum, aut virium imbecillitatem.

DE BALNEIS.

CAP. XXIII.

Balneum quid. BALNEVM est remedium totius corporis B aqua vel vapore irrigati, vel ad detersionem, vel dolores, vel lassitudines, vel cutis vitia, vel corporis totius intemperiem. Sunt autem vel naturalia, vel artificialia. *Balnea naturalia.* Naturalia dicuntur, quæ per se, aut spontè, naturaliterq; proueniunt, & thermæ vocantur, à thermon Græcè, Latinè calor: *Artificialia.* Artificialia verò, aut aërea, vt Laconicum, vel liquida seu aquosa, vt *Soliũ quid.* solium, quod nihil aliud est, quàm vas, in quo homines sedentes, sedentes lauantur, labrum, C lauacrum, piscina, & tina appellatur. *Laconicum quid.* Laconicum verò nominamus locum vndiq; vallatũ, cuius aer per medium calefit, siue ab igne, siue ab aqua fieri contingat.

Balnea ex quibus constent. NATVRALIA constant ex sulphure, vel alumine, vel sale, vel nitro, vel bitumine, ære, ferro, cupro, auro vel ex his mistis. Artificialia verò vel ex simplicibus, vt aqua simplici calida, vino, lacte, oleo: vel compositis, vt herbis, floribus, fructibus, seminibus, radici- D bus, corticibus, succis herbarum, mineralibus, & id genus alijs, sacco impositis, atq; in aqua ad tertias vsq; decoctis. *Dosis ingredientium.* Liquoris quidẽ quantitas pro balneo conueniens esse debet, & nõ vltra ventriculi orificium sedentis progredi: herbarum verò à manipulis v. ad M. x. vel M. xv. plus minúsue pro morbi natura, & virium robore: florum à P. ij. ad P. x. vel xij. radicum ab ℥. iij. ad ℔. iij. vel iiij. vel v. seminum, ad ℥. j. leguminum ab ℥. vj. ad ℔. ij. mineralium ab E ℥. iij. ad ℔. iij. &c.

Tempus balneandi. CAETERVM tempus laconici conueniens esse videtur hyemis & veris principium, vel quod neque frigore, neque æstu nimio excedit. Solij verò ver, æstas, & æstatis finis, corpore priùs euacuato: non autem adhuc ex labore itineris defatigato, vel repleto, vel crudis & malis humoribus referto. Hora diei cõmoda, matutina est post solis ortum per horã vnam, stomacho vacuo (in balneo namque F neque comedendum, neque bibendum, neque dormiendum, ne actio balnei impediatur) alui & vesicæ excrementis priùs depositis, natura, vel arte. Vespertina verò hora, ea conueniens esse videtur, in qua prandij digestio completa est.

Mora. MORA autem in balneo matutina prolixior sit vespertinâ, manè videlicet ab vna hora vsq; ad horas duas, vel tres, plus minúsue pro ægri natura, & virium robore. Siquidem biliosi, macilenti & debiles longam moram non ferunt: econtrà fortes, pingues, frigidi &

humidi longiorem. Veſpertina mora duarum horarum ad ſummum. A

Laconici vſus.

PORRÒ laconicum materias per totum corpus calefacit, fundit & euacuat, cutim laxat: confert craſſis & pinguibus, & minùs quàm par eſt exercitatis.

Solij vſus.

SOLIVM aquæ dulcis moderatè calidum pueris ac ſenibus confert, calefacit & humectat, laſſitudinem ſoluit, mitigat, plenitudinem diſcutit, duras partes emollit, flatus diſcutit, ſomnum prouocat: tepidum verò humectat B & infrigidat: febribus exiccantibus, hecticis & vehementibus ſolis exuſtionibus confert: quod verò iuſto calidius eſt, calefacit quidem, ſed non perinde humectat.

Balnei ex lacte vſus.

BALNEVM ex lacte, ad emaciatos, viribus deſtitutos, & alimenti indigos: ex eius ſero, ad pruritum & calorem cutis, maximè ad puerorum exanthemata.

Balnei ex vino vſus.

Balneũ ex vino ad membra debilia corroboranda.

Balnei ex oleo vſus.

BALNEVM ex oleo febribus cum frigore C accidentibus, doloribusq́; neruorum inde ortis, confert: item conuulſioni ex punctura, aut vulnere factæ: calorem natiuum roborat: materiam noxiam reſoluit: articulorum doloribus prodeſt, &c.

Naturaliũ balneorum vſus.

THERMAE in vniuerſum omnes exiccant, ſed quædam cum exiccatione egregiè ſimul calefaciunt: quædam exiccando conſtringunt: ſed de his abundè in ſpeciali Antidotario.

DE LOTIONIBVS.

CAP. XXIIII.

Lotiones ex quibus componantur.

LOTIONES quodammodo balnea particularia ſunt. Abluuntur enim caput, axillæ, manus, pedes, & naturalia. Capitales ablutiones, ex herbis, & floribus capitalibus in lixiuio coctis, componuntur: axillarum, ex aſtringentibus, vt oleaſtro, lentiſco, E additis quibuſdam odoratis, vt roſis, in lixiuio: pedum verò, ex herbis, floribus, vel calidis, vel frigidis, in aqua vel lixiuio bullitis.

Doſis.

Horum autem quantitas communiter à manipulis iiij. ad M. viij. vel M. x. Qui frigidi & humidi natura ſunt, capitalibus lotionibus, rariùs: qui verò calidi & ſicci, frequentiùs vtantur.

Tempus lauãdi caput, & pedes.

CAPITIS autem lotiones calidè exhibendæ manè ante cibum, corpore recrementis vacuo, ſic tamen, vt ſtatim caput abſtergatur linteis calidis, & exiccetur: pedum verò lotiones, manè, vel veſperi ante cibum, vel etiam ante ſomnum: non autem pedes rurſus abſtergendi, ſed linteo humido inuoluendi ſunt.

Vſus.

Lixiuia ſudores & ſordes capitis detergunt: & cutis meatus reſerant. Pedum verò ablutiones, humores ex ſupernis partibus ad infernas eliciunt, laſſitudinem diſcutiunt, ſomnum conciliant.

DE OLEIS.

CAP. XXV.

Oleũ quid.

ABSOLVTA de medicamentis fluidis, non pinguibus, tractatione, de pinguibus nunc, nimirum oleis, differendum eſt. Itaq; Oleum ſimpliciter & proprijſſimè Galeno dicitur, quod ex maturis oliuis eſt expreſſum, omnis ferè excedentis qualitatis expers. Nobis verò hîc dicitur, quicunq; B ſuccus oleaginus, vnguinoſus & pinguis, ſiue expreſſus ſiue deſtillatus, ſiue quocunque alio modo paratus. Horum alia ſimplicia, alia compoſita.

Olea ſimplicia.

SIMPLICIA vocantur, quæ ex fructibus expreſſa ſunt ſine vlla alia admiſtione, aut quæ ex oleo conflata ſunt, in quo macerati flores, vel herbæ vnius generis inſolantur, aut coquuntur.

Compoſita.

COMPOSITA ea ſunt, quæ multa medi- C camenta ſimplicia, & odorata recipiunt, quæque plerunque igni parantur: hæc apud veteres vnguenta nuncupabantur, quòd reciperent aromata & lachrymas.

Olea ex quibus parentur.

Fiunt olea ex floribus, herbis, ſeminibus, fructibus, aromatis, lignis, metallis, &c. & hæc quidem vel per expreſſionem, vel macerationem, vel deſtillationem.

Olea per expreſſionem parandi modus.

EXPRIMVNTVR olea hoc modo. Accipitur ſemen aliquod, ſeu fructus, à cortice du- D riore purgatus, & contunditur calido piſtillo in mortario calido: contuſum per ſetaceum pannum torculari ligneo, ſi vulgaris eſt materia: ſin pretioſa, ſtanno obducto exprimitur. Quòd ſi materia exprimenda aridior eſt, vt ſemen lini, torreri hinc probè in lebete agitando, & verſando debet: deinde feruens prelo ſubijci, & exprimi inuoluta ſetaceo.

Olea per macerationẽ parãdi modus.

MACERANTVR ſimplicia in oleo cõmuni recenti, flores aut herbæ, ita vt oleo integan- E tur, frigidæ quidem in oleo lauato, calidæ verò in oleo puro: deinde inſolantur per aliquot dies, & facta expreſſione valida, herbæ abijciuntur, & recentes immittuntur, idq́; ſæpiùs: aut coquũtur in duplici vaſe, donec flores vel herbæ immiſſæ tenereſcant, deinde exprimũtur, recenteſq́; inijciuntur & coquuntur ſæpiùs: id autem fit ob temporis anguſtiam, aut quia ſubitò eorum vſus requiritur, aut quia flores, vel herbæ, quæ medicamentum ingre- F diuntur, non ſunt tam diuturnæ, vt macerari & inſolari poſſint, quantum neceſſe eſt. Compoſita magna ex parte coquuntur, admiſta oleo, aqua, aut vino, aut infuſo, aut decoctione aliqua, pro medicamenti præſcripti ratione. Coquuntur autem lento igne ex carbonibus conflato, donec omnis ferè humor, qui admiſtus eſt, conſumatur: aut coquuntur in vaſe duplici: quod præſtat.

Olea per deſtillationẽ parãdi modus.

QVAE per deſtillationem parantur olea, aut per aſcenſum, aut deſcenſum deſtillantur. Nam quæ contumacius reddunt oleum,

vt

vt ligna, per deſcenſum extorquentur: quæ verò faciliùs, vt ſemina, & aromata, per aſcenſum. Eliciuntur autem in arena calida, quorum deſtillandi modum in tertio libro expediemus. A

Locus. EXPRESSA & macerata olea reponi debent vaſis vitreis, vel figulinis vitratis: deſtillata verò in vaſis vitreis, anguſto ore, bene obturato: ſeruantur hæc diu: illa verò durant annum vnum.

Tempus. QVAE ex fructibus & ſeminibus temperatæ qualitatis fiunt, quale eſt oleum amygdalarum, ſeſaminum, elici debent, cum horum vſus neceſſarius eſt: nam ſi antè extrahantur, nouas acquirunt qualitates. B

Quantitas, ſeu menſura olei. QVOD ad quantitatem attinet, non vna deſcribitur mẽſura, ſed pro natura olei, & medicamenti forma & ſcopo variatur.

Olei communis temperati doſis. OLEVM enim commune, per ſe, vel cum alijs commixtum vſurpatur, vt in clyſteribus. Si per ſe, à ℔.ß. ad ℔.j.ß. inijci debet, pro ratione ætatis, corporis mole, & ventris repletione, vt ſuprà in capite de clyſteribus dictum. Si verò alijs commiſceatur, vt vino, vel decocto, tum ad doloris lenitionem, æquis partibus, ad mollitionem verò excrementorum durorum, ad ℥.iij. inijci debet. Idem de omnibus temperatis oleis ſentiendum eſt: vt chamæmelino, amygdalino, liliorum, & ſeminis lini. Aliorum autem multum calefacientium, tertia pars ſufficiet ſuprà dictæ doſis, vel dimidia, niſi morbus extremus eſſet, in quo licebit communem doſim vſurpare ad ℥.iij. Minuitur verò quantitas, quando ex decocto pingui clyſter paratur, vel quando butyrum, vel axungia porci admiſcetur. C D

Externorũ doſis. In externis verò remedijs, vt vnguentis, & linimentis, pro ℥.ij. olei, addimus ceræ ℥.ß. *In vnguẽtis.* In cerato verò pro ℥.ß. olei, ceræ vetuſtæ & duræ ℥.ij. adduntur. *In ceratis.* In emplaſtro, aliquando æqualis menſura olei, & ceræ, vel eius rei, quæ ceræ vices gerit, datur. *In emplaſtris.* Si emplaſtrum fiat ex decoctione herbarum, radicum, vel ſeminum, pro ℔.j. olei M.j. herbarũ inijci poteſt. Quòd ſi in decoctione fuerit aliquod viſcidum, vt radix altheæ, ceræ quantitas minui poteſt, pro regione, & tempore, & ijs quæ admiſcentur. Quòd ſi axungia addatur, olei quantitas eſt minuenda, vel ceræ quantitas augenda ad dimidium. E *In metallicis, aridis, vel acribus.* In metallicis autem, aridis, vel acribus, oleum maiore quantitate ponẽdum: quia multum olei imbibunt, & acrium frangitur acrimonia. Augendum verò, vel minuendum pro conſiſtentia, vel natura miſcendorum, vel pro fine & ſcopo. Nam ſi ad ſedandum dolorem, vel emolliendum, vel relaxandum, plus olei: ſi verò ad conſtringẽdum, vel ſiccandum, minus ponendum eſt. F

Valor, ſeu taxatio. CAETERVM per expreſſionem, vel macerationem factorum oleorum ℥.ß. communiter æſtimatur denarijs quatuor noſtratibus: deſtillatorum verò, & quidem pretioſorũ gutta vnica denario vno, plùs minúſve pro olei præſtantia.

Vſus. PORRÒ oleorum vſus eſt frequentiſſimus, ita vt illis ſolis aliquando vtamur ad dolores, aſperitates, & alios multos affectus curandos: ſæpiùs autem ad vnguentorum, ceratorum, & emplaſtrorum confectionem.

DE PVLVERIBVS & ſpeciebus aromaticis.

CAP. XXVI.

HACTENVS fluida medicamenta expediuimus: nunc ad minimè fluida accedentes, primùm de diſſipatis, hoc eſt, pulueribus, deinde etiam coactis, tractabimus.

Pulueres. PVLVERES Arabibus Suffuf, & Alcohol, & quæ ex rebus aromaticis conſtant, intrò ſumendis, noſtris Species dicuntur. *Species & pulueres quomodo differant.* Verùm ſpecies & pulueres differunt, ſicut compoſitum & ſimplex. Sunt enim ſpecies pulueres compoſitorum medicaminum mixti, ſed nondum humida aliqua materia vniti. Vocãtur & compoſita quædam, pulueres, vt puluis ſenæ, &c. Species omnium ferè aromaticorum in vſu & promptu eſſe ſolent, opiatorum nullæ, catharticorum paucæ.

Pulueres ex quibus componantur. PVLVERVM autem alij intra corpus aſſumuntur, alij foris applicantur. Qui per os ſumuntur, aut vim alterandi, aut purgandi obtinent. Alterantes ex aromaticis componuntur: purgantes verò ex medicamentis purgantibus, vel ſpeciebus compoſitorum, additis ſemper ijs quæ vehementiam eorundem remittunt.

QVI extrinſecus apponuntur, ex varijs medicamentis commiſcentur ſimplicibus, ijſque diuerſis corporis adminiſtrantur partibus, veluti qui à vulgo medicorum, & pharmacopœorum epithemata cordialia, & hepatica vocantur.

ALII ſunt vtiles ad vulnera, & vlcera, idque in varijs corporis partibus, & varias ob cauſas, vt pulueres capitales, adſtringentes, ſarcotici, erodentes. Hi autem ex ſelectiſſimis fiunt medicamentis, plus minúſve tritis, pro medicamenti præſcripti ſcopo, eoque ordine, & diligentia, quo libro tertio, capite de tritura dicetur.

Locus reponendi. CAETERVM reponuntur pulueres ſeu ſpecies ſacculis coriaceis benè cõſutis, aut, quod magis probatur, vaſis vitreis, optimè clauſis: *Duratio.* vel ſtanneis: vel pyxidibus ligneis. Verùm ſingulis annis vt plurimum renouari debent. Qui foris applicandi ſunt, quòd frequenti in vſu non ſint, neque magna eodem tempore copia opus ſit, primùm componi ſolent, cùm ijs vtendum eſt.

Tempus vtendi. INTRINSECVS ſumendi dantur in vino, iuſculo, ſyrupo, aut alio liquore conueniente,

Mensura seu dosis. idque ieiunis & diluculo appetente, à ℈.j. ad ʒ.j. siquidē suauiores sint, vt species diamarg. frigidi, aromatici rosati, diarrhodon Abbatis, driasandali. Efficaciores verò, vt diagemmæ, diacameron, à ℈.ß. ad ℈.ij. Species cordiales suauiores, in potionibus cordialibus, à ʒ.ß. ad ʒ.j. cum ℥.iv. aquarum, & ℥.j. syrupi sumuntur. In eclegmatis & pectoralibus remedijs ponuntur pulueres diatragacanthi, incrassantibus, à ʒ.j. ad ʒ.iij. In expectorantibus leuiter, diairis simplicis, à ʒ.ß. ad ʒ.j. vel ʒ.ij. Diairis Salomonis, à ℈.ß. ad ℥.ß. augendo, vel minuendo pro forma remedij. Pulueres in instauratiuis adduntur ea proportione, qua in opiatis: vel pro ℥.j. decoctionis capi, puluerum cordialium ʒ.j. imponimus.

Valor. PORRÒ ℈.j. specierum, quæ moschum, ambram, aurum, vel argentum recipiunt: æstimatur communiter, à denarijs octo nostratibus, ad denarios decem, hoc est, bazium vnū Constantiensem: cæterarum verò à denarijs quatuor ad denarios sex.

DE TRAGEMATIS.

CAP. XVII.

Tragemata. TRAGEMATA, vulgares Tragæas, Latini bellaria & secundas mensas appellant, siue ventriculi corroborandi gratia: siue ad flatus discutiendos, aut vapores impediēdos, aliorumq; viscerum ac membrorum affectus *Tragemata ex quibus.* sanandos exhibeantur. Componuntur ex speciebus antidotorum, odoratisque alijs rebus, & medicamentis simplicibus in puluerem re-*Quantitas.* dactis, sacchar o adiecto. In his conficiendis communiter capitur ℥.j. sacchari ad singulas drachmas specierum, præsertim amariorum, aut minùs gratarum: quia minùs sacchari sumi possit, si iucundiores fuerint species. Qui palato magis seruiunt, communem sacchari modum pro libito excedunt.

Tempus vtendi. EXHIBENTVR drachmę vnius aut duarum pondere, cum pane tosto, in vino optimè macerato, manè stomacho ieiuno, & vesperi, duabus vel tribus horis ante cœnam: interdum etiam post cibum, quando vapores in caput exhalantes prohibere volumus, quæ tamen nullo odore, vel sapore acri prædita esse debent.

Tragæa rubra. CAETERVM tragęa rubra sic fieri solet. Accipitur puluis sacchari albi crassiusculus, & in aheno supra prunas versatur, donec benè incalescat. Deinde affunditur santalum sublimato maceratum, ac manibus, vel ligno in eum vsum facto, saccharum miscetur, ne in grumos conglobetur.

DE ELECTVARIIS aromaticis.

CAP. XXVIII.

DE medicamentis dissipatis, id est, pulueribus & tragematis, modò disseruimus: A nunc de coactis, & actu humidis agendum est, ab Antidotis sumpto exordio. Verùm cùm horum tria sint genera: electuaria videlicet aromatica, cathartica & opiatæ, de aromaticis primò tractandum. Electuaria itaque aromatica appellantur, quòd ex electis constent aromatis, vel quòd præ cæteris medicamentis eligantur. *Electuaria.* Sunt autem medicamina melle, aut syrupo sacchari, id est, saccharo ad syrupi consistentiam cocto, excepta. Conficiuntur ex va-*Electuaria ex quibus.* B rijs & multis peculiaribus medicamentis, præsertim aromatis (quorum delectus maxima cum diligentia ex typo suprà in capite primo posito, fieri debet) melle, aut saccharo exceptis. Aromatum verò quantitas melli saccha-*Quantitas ingredientium.* róve inspergenda, plerunque in ipsa compositione expressa est. Quòd si expressa non sit, & simpliciter sit additum mellis aut sacchari q.s. id est, quantum satis est, tunc triplum mellis, aut syrupi recipimus, nisi medico secùs videa-C tur. Nam de quantitate variant authores. Alij siquidem triplum, alij quadruplū, imò & sexcuplum mellis aut sacchari speciebus admiscēt. Quare hic (vt in alijs omnibus ambiguis) medicos pharmacopœi in consilium adhibeant, & nihil pro arbitrio suo faciant. Cæterùm aromata saccharo vel melle cocto, & despumato, & igni exempto paulatim inspergunt ur, & assiduè versantur, donec perfectè fuerint mixta. Perfectæ autem mixtionis no-D tæ sunt, si neque grumi, neque bullæ, neque lineæ, neque festucæ, neque id genus alia, sed color æqualis conspiciatur. Vbi probè fuerint *Locus reponendi.* permixta, reponuntur non nimis calidè, vasis figulinis vitratis, aut stanneis, aut plumbeis (si acetum admixtum non habent) benè obturatis. Vasa autem non debent ad summum vsque repleri, ne dum feruent, exundent, ac diffluant. Relinquuntur itaque aperta, donec re-*Duratio.* frigescant, aut charta, cribri instar, stylo pertu-*Tempus vtendi.* E sa, imponitur: deinde obturata reponuntur: & grata quidem & iucunda ad annum vnum, amara verò & ingrata ad biennium. Tempore verò necessitatis exhibētur diluculo, & vesperi, tribus aut quatuor horis à cœna, pondere *Dosis.* ʒ.j ß aut ʒ.ij. Horum ℥.j à denarijs quatuor *Valor.* vsque ad sex vendi solet. Ad confortandum *Vsus.* membra principalia magis, quàm ad alios vsus, comparata sunt.

DE ELECTVARIIS catharticis.

F

CAP. XXIX.

Cathartica. ELECTVARIA cathartica (vulgò solutiua, & laxatiua) dicuntur, quòd aluum purgandi facultatem habeant. Conficiuntur *Cathartica ex quibus.* ex medicamentis purgantibus, alijsque melle aut saccharo exceptis, additis semper ijs, quæ malitiam eorum corrigunt: ita vt specierum *Quantitas ingredientium.* pars sit vna, atque mellis vel sacchari partes tres. Horum autem omnium exquisita & proba fiat

ba fiat permixtio: primò cathartica probè misceantur, adeò vt iam omnia, vnum & idem esse appareant: deinde paulolum syrupi in pilam lapideam infundendum est: mox species adijciendæ, & circumagenda ambo simul ligneo pistillo, donec omnia vnum & idem consistentia & colore esse videantur. Postea per vices affundatur reliquum syrupi, & eodem modo procedatur. Quando res negligenter miscentur, sæpè vsuuenire solet, vt species in vna parte quasi conglobentur (id quod in diagrydiatis facilè & sæpè fieri solet) in alia verò vix sensu percipi possint: vnde ægrotis maximum periculum, pharmacopœis verò & medicis ignominia coniuncta cum mala conscientia accedit. Seruantur vt prædicta, vasis figulinis vitratis, vel stanneis, obturatis in annum. Frequenter autem hodie de paulò validioribus ʒ. vj. aut paulò plus minúsue, pro ætatis, sexus, anniq́ue temporum ratione, & pro sumentis viribus exhibent. De mitioribus, & ijs, quæ aluum leuiter mouent, atq; sine tumultu exonerant, qualia sunt diaprunum, diacatholicum, & similia, plus præbent, nimirum vnciam integram. Sumuntur autem vel in forma potionis, vel boli. Vnicè etiam obseruandum, vt purgantibus medicamentis aliquid commisceatur, quod in iucunditatem redundet, & quod stomachum firmet: quòd pleraque purgantia medicamenta stomacho aduersentur, & eidem negotium facessant. Interdum re ipsa exigente, aliqua, quæ viam faciant, & transitum præbeant, atque adeò humorum crassitiem incidant, adijcienda.

Locus reponendi. *Duratio.* *Dosis.*

PROPINANTVR omnia medicamenta purgantia diluculo, cum scilicet ventriculus copia humorum haud grauatur. *Tempus vtendi.*

HORVM ℥. ß. communiter denarijs decem, siue bazione Constātiensi æstimari solet, plus minúsue pro ingredientium ratione. *Valor.*

DE OPIATIS.

CAP. XXX.

Opiata. OPIATA sunt præstantiora quædam antidota narcotica, id est, stupefactiua, ab opio, quod ingreditur compositionem eorum, dicta. Hæc non minorem, q̃ cathartica, in miscendo diligentiam requirunt. Reponuntur communiter in vase stanneo, loco temperato declinante ad siccitatem. Durant communiter in decennium, Theriaca verò ad vigesimum annum: neque exhiberi debent ante semestre, nisi medicus aliud præscribat. Operculi itaque cauo inscribendum tempus mixtionis est. Dantur ex ijs ℈. ij. aut ʒ. j. Veteres ad summū nucis auellanæ magnitudine præbebant. Sumuntur autem vesperi, dum cubitum itur, in vino, aut alio liquore conueniēte. Horum ʒ. j. à denarijs quatuor vsque ad octo æstimari solet, plus minúsue pro varia eorum

Locus reponendi. *Duratio.* *Dosis.* *Tempus vtendi.* *Valor.* *Vsus.*

A differentia. Vtimur his in magnis doloribus, colicis passionibus, alijsq; affectibus, qui mitigatione indigent.

DE CONSERVIS.

CAP. XXXI.

CONSERVAE sunt flores, vel herbæ exactissimè concisæ, vel tusæ, & saccharo mixtæ. Sumitur plerunque triplum *Conseruæ.* *Pondus ingredientiū.*
B sacchari pulverizati, ad vnam partem concisorum florum, aut herbarum: alij, qui vel quæstui student, vel gulæ gratificari cupiunt, plus accipiunt. Parantur autem sic: Concisæ materiæ additur saccharum, & simul in mortarium benè mundatum conijciuntur, miscentur, & contunduntur, deinde aliquot diebus Soli exponuntur. Cauendum autem, ne conseruæ fermentando diffluant, quod floribus buglossi, borraginis præcipuè vsu venire so-
C let: ita verò cauetur, quando vas non ad summum impletur. Si herbæ aridiores sunt, vel naturâ, vt lauendulæ, rorismarini, vel ratione cœli, vt constitutione anni calida, non coalescere cum saccharo, quod etiam siccum est, facilè possunt, quare saccharum coquendum est vltra syrupi consistentiam, & deinde simul miscenda aliquandiu supra prunas. Quo facto, vasis vitreis, vel fictilibus densis, benè obturatis, seruantur in annum, vel biennium. Est *Locus reponendi.* *Duratio.*
D enim earum duratio inæqualis: aliæ enim satis diu durant, vt rosarum: aliæ contrà citò corrumpuntur, acescunt, vel arescunt, & tanquam vermiculis in superficie corrosæ videntur, vt conseruæ borraginis, buglossi, violarū. Virtus autem earum meliùs ex colore, sapore, odoreq́ue deprehenditur.

CAETERVM nullus in ijs sumendis præscriptus est modus: vsus tamen obtinuit, vt diluculo & vesperi nucis iuglandis quantitate exhibeantur, vel per se, & citra aliorum ac- *Tempus & modus vtendi.*
E cessionem, vel alijs speciebus, robur certis corporis partibus, addentibus, mixtæ, & syrupo aliquo exceptæ.

QVOD ad earum pretium attinet, vncia vna pharmacopœis communiter à denarijs quinque nostratibus, vsq; ad octo vendi solet. *Valor.*

DE CONDITIS.

CAP. XXXII.

F CONDITA fiunt ex floribus, fructibus, radicibus & corticibus. Flores pauci integri seruantur, vt flores citrinati, arantiorum. Reliqui minutissimè incisi, vel tusi saccharo condiuntur. Sunt qui etiam rosarum folia integra condiunt. Capparum flores sale, genistæ sale & aceto condiuntur. *Conditura florum.*

FRVCTVS condiuntur, aut conficiuntur coctione: cocti enim cribro cernuntur, & ad singulas iulepi libras, pulpæ quatuor vnciæ adijciuntur, deinde lento igne coquuntur, *Conditura fructuum.*

donec ad eam consistentiam perducti sint, vt nec nimium liquidi, nec nimia coctione aridi, & exsucci sint redditi: quod experientia facilè deprehendi potest: nam si guttula in marmor aut ferrum demissa, manus, vbi refrixerit, non inquinet, iustam esse coctionem censebitur.

Conditura fructuum integrorum.

CONDIVNTVR etiam fructus, si primùm repurgati à cortice, & ossibus, æquis partibus cum saccharo & aqua, lento igni coquantur, donec saccharum totam fructuum substãtiam penetrarit, & ad iustam coctionem perducti sint: quod ex eo deprehendetur, si iulepus consistentiam habeat lentam, ita vt digitis ductus fila tenuia mittat: sed id experientia ipsa certiùs commonstrat.

FRVCTVS peregrini primùm macerantur, deinde cocti cum iulepo dilutiore, quem longum vocant, condiuntur.

Conditura radicum.

RADICES vt condiantur, primùm terra & cortice exteriori purgatæ, & matrice, deinde in partes sectæ, coquuntur in iulepo dilutiore, donec radicum substantiam penetrarit, & probè coctæ sint, vt in fructibus dictum est. Peregrinæ verò radices humectantur, deinde in iulepum impositæ coquuntur, vt suprà de fructibus dictum est.

Conditura corticum.

CORTICES quorundam fructuum, veluti citriorum, malorum medicorum, & limonum, quòd substantia sint aliquantulum amara, primùm aliquot dies in aqua macerantur, sæpiùs aqua mutata, deinde aquæ incoquuntur, donec tenerescant: tandem in aquam recentem semel atque iterum immittuntur: postremò in iulepum aut mel, cui multa sit aqua admista, iniecti coquuntur ad iustam crassitiem. Quòd si fuerint peregrini, primùm humectantur, deinde cum iulepo, vt de fructibus dictum est, coquuntur.

Locus reponendi. Duratio.

REPONVNTVR pyxidibus aut vasis bene obturatis: durant autem annum, & interdum biennium, cortices diutiùs.

Condita composita.

INTERDVM condita composita à medicis præscribuntur ex conseruis, conditis fructuum, corticum & radicum, speciebus aromaticis, & saccharo: sic tamen, vt conseruæ duarum aut trium vnciarum instar: specierum autem, si acres & caræ sint, vncia: si lenes, sescuncia: sacchari, quod satis est: auri autem bracteæ tres, aut quatuor, si diuites assumunt, inijciuntur.

Vsus.

PORRÒ conditurae ars planè ad delitias inuenta, magnum ægrotis momentum affert, dum eo inuento medicamenta alioqui per se satis fastidita, ita condulcantur, vt stomacho & palato grata sint, aut etiam in plures annos integra, & veluti recentia durent.

DE ECLEGMATIS.

CAP. XXXIII.

Linctus.

LINCTVS, Græcis eclegmata, Arabibus Lohoch, est medicamentum thoracicum, A ad pulmonis noxiam præsidio efficax, & ad pituitæ in thoracem effluxum expectorandum idoneum. Horum alia simplicia, alia composita. Simplicia, ex solius medicamenti simplicis decocto, aut succo, & saccharo, melle, alióve humore parantur. Composita, gummi, fructus & aromata recipiunt. Fiunt ex dulcibus, mediocriter amaris, & nonnullis acribus.

Linctus ex quibus.

Locus reponendi. Duratio.

REPONVNTVR vasis figulinis vitratis. B Seruantur autem simplicia in sua perfectione annum vnum: composita verò biennium, his exceptis, quæ amygdalas, pineas, pistachia, & alia huiusmodi, quæ facilè senescunt, receperunt.

Tempus & modus vtendi.

EXHIBENTVR quouis tempore, ante & post cibum, nucis auellanæ aut fabæ quantitate, potissimùm verò diluculo & vesperi, meliùs verò, vt vnciæ vnius pondere lambendo sumantur. Detinentur in ore, donec sua sponte liquescant, atq; adeò paulatim descendant. C Horum ℥.ß. seplasiarijs quatuor emitur denarijs nostratibus.

Valor.

Vsus.

AD asperæ arteriæ asperitatem, pulmonis inflammationem, vlcera, spiritus difficultatem, anhelationes, tussim ex humoris influxu ac destillatione ortam, & eos, qui difficulter glutinosa excreant, vt præfocari videantur, &c.

D DE EXTRACTIS.

CAP. XXXIV.

EXTRACTA, ἐκχυλώματα Græcis vocantur: fiunt ex medicamentis simplicibus & compositis, ad hunc modum: In aqua vitæ optima ponitur medicamentum aliquod minutim incisum, ita vt ad duos digitos emineat aqua, vase optimè obdurato: deinde vbi per tres dies in loco aliquo calido vas fuerit E relictum, aqua in aliud vas effunditur, medicamentum verò per pannum lineum validè exprimitur, & abijcitur. Tunc rursus aliud eiusdem generis medicamentum in eandem aquam, vt prius, infunditur, maceratur, & exprimitur, idque ter quatérve ita reiterandum, prout extractum validũ, aut imbecillum quis parare voluerit. Quòd si medicamentum fuerit magni pretij, vt est lignum aloes, rhabarbarum, &c. non semel ei est affundenda aqua vitæ, sed sæpe ac sæpiùs, vt penitùs quicquid F inerit spiritus, aut facultatis, in aquam deponatur. Posteaquam igitur vini spiritus facultate medicamenti abundauerit, ita vt quasi proprium iam amiserit saporem aut odorem, tum medicamẽtum exprimitur, colatur, aquaque vitæ, à facultate medicamẽti per balneum Mariæ separatur, extrahendo, quousq; incrassescat: tum in vase vitreo, vel figulino vitrato reponitur, vase optimè clauso: quod quo fuerit vetustius, eo etiam erit melius. Datur ex iure, alióve diluto, à ℈.ß. vsque ad ʒ.ß. vel in cata-

Locus reponendi. Duratio. Vsus. Tempus vtendi.

catapotio per se, aut medicamentis alijs mixtum, manè stomacho vacuo.

Vsus. Vsvs quidem extracti est, quod pauca quantitate assumptum, magna in corpore nostro præstet commoda. Etenim vbi de medicamentis in tota substantia dari solet ℥.j. extracti sufficit ʒ.j. in quò certè ægrotis multum gratificari potest, præcipuè cùm plerique ab assumptione medicamētorum plurimùm abhorrere soleant.

DE LINIMENTIS.

Cap. XXXV.

De medicamentis coactis humidis intrinsecùs sumendis hactenus disseruimus: nunc de ijs, quæ extrinsecùs apponūtur, agemus initium à linimentis sumentes.

Linimenta. Itaqve linimenta sunt, quæ liquida inunguntur. Differunt ab oleis & vnguentis, ab his quidem, quòd liquidiora existant: ab illis, quod crassiora sint, eoq; magis adhæreant. Fiunt ex oleo, adipe, butyro, seuo, liquefactis, vel alijs quæ olei spissitudinem habēt, vt styrace liquida, myrrha liquida. Aliquando additur terebinthina, vel mucilago, vel medulla, quæ adipis temperatura & consistentia similis est. Horum autem nulla certa quantitas describitur: communiter tamen medici ad ℥.j. olei recipiunt butyri, adipis, cremoris, ana ʒ.ij.

Linimenta ex quibus constent.

Quantitas.

Locus reponendi. Reponvntvr vasis figulinis. Vtimur autem his calidè duabus vel tribus horis ante cibum, cùm vel asperam partem lenire, vel dolorem mitigare, vel calefacere, rarefacere, vel refrigerare, vel exiccare, vel humectare, vel discutere, vel detergere, vel emollire, vel maturare, intendimus.

Tempus vtendi. *Vsus.*

DE VNGVENTIS.

Cap. XXXVI.

Vnguentum quid. Vngventa crassioris consistentiæ sunt, quàm linimenta, & valentiora: & Galeno ea dicebantur, quæ ex odoramentis conficiebantur: nobis verò, quæ vnguinoso suo corpore, partibus illita, & cereo quodam lentore crassitudinem adepta, inhærent. Fiunt ex oleis, pulueribus & cera: interdum etiam adipe, butyro, mucilagine, lachrymis & gummi, &c. Species iuxta affectuum, quibus adhibentur vnguenta, diuersitatem variantur. Cera, vt conuenientem nanciscatur consistentiam, adijcitur. In his autem componendis hodie plerique obseruant, vt vnciæ vni oleorum, drachmam vnam specierū, & drachmas duas commisceant. Sed præstat ceræ quantitatem eius qui componit, arbitrio ac iudicio relinquere, vt is scilicet addat, quantum ad iustam vnguenti consistentiam satis est.

Vnguēta ex quibus.

Dosis.

Modus parandi. Caetervm horum alia absque igne parantur, cum materiæ oleo, vel pinguedini pistillo benè miscentur: alia admota igni, idque

A dupliciter: vel pinguedinibus liquatis, vt materiæ metallicæ, terreæque faciliùs misceātur, atq; vniantur: vel maceratis aliquandiu pinguedine plantis coctis, & validissimè per crassioris texturæ pannum, vel per se expressis materijs pinguedine addita, ad perfectionem coctis. Si vnguentum ceram recipit, liquatę simul pinguedo & cera ab igne remouentur: vbi cōcrescere cœperint, pulueres inijciuntur, & simul miscentur, donec prorsus refrixerint. Si

B mora molesta est, patella aquæ frigidæ imponatur, & citissimè concrescet.

Reponvntvr pyxidibus vel vasis figulinis vitratis, vel stanneis. *Locus reponendi.*

Dvrant autem annum, quædam biennium & triennium. Vsus verò horum ante cibum est. *Duratio.* *Tempus vtendi.*

Qvod ad valorem attinet, venditur ℥.ß. communiter denarijs quatuor nostratibus. *Valor.*

DE EMPLASTRIS.

C

Cap XXXVII.

Emplastra Græcis sunt medicamenta, varia simplicium genera, & metallica præsertim recipientia, atque eò vsque percocta, quousque manus ampliùs non inficiant, quæ refrigerata sint solida & dura, calefactione verò malaxantur. Arabibus recentioribusque Cerota nuncupantur. *Emplastra.*

D Arabvm verò emplastra ea sunt, quæ Græcis malagmata, cataplasmata, & epithemata ex herbis, floribus, farinis, oleis, & adipibus composita, quæ tam diuturnam coctionem non patiuntur atque emplastra. Verùm de his deinceps, nunc verò de Græcorum emplastris agendum est. Hæc fiunt ex metallicis, lapidibus, terræ speciebus, fecibus, lachrymis, succis, liquoribus, seminibus, radicibus, herbis, animalium excrementis, cera, & resina, &c. *Emplastra Græcorum ex quibus.*

Metallica priùs oleo, vino, aceto, aut *Modus componendi emplastra.*

E alio quouis liquore sine igne nutriuntur, & in pila, aut sartaginis fundo rudicula, vel pistillo continenter mota crassescunt. Pinguia, si quæ addenda, in lebete super ignem lentum assiduè tribulata, metallicis adiunguntur. Gummium genera postrema cæteris decoquendis adhibentur. Liquanda humore aliquo idoneo macerantur, dissoluuntur, colantur, & ad humoris illius consumptionem coquuntur. Quæ verò terenda sunt, per se probè trita in opus cum cæteris veniunt. Suc-

F ci item crassi & siccati, aliquo liquore soluti, & ad illius expirationem cocti, pòst misceri debent, quando emplastrum refrigerari incipit. Liquidi verò & recentes oleo immiscendi, & cum eo coquendi. Herbæ etiam recentes, liquore aliquo maceratæ, in eo postea percoqui debent, dum expiret: quod in emplastro Gratia Dei ex vino in vsum venit. Emplastri corpus & materiam faciunt cera & resina: quorum quod primum est, nullam ad vir-

tutem efficacitatem addit, sed solidum tantùm corpus præbet. Alterum verò, vt nonnihil materiam augeat, pro vario tamen genere qualitatem admouet, & aliquantulum medicamenti vires immutat. Est, vbi neutrum ad emplastri consistentiam requiritur, quando iusta crassities non temerè ex aliorum materia suppeditatur: quod in emplastro diachalciteos factitatum est. Oleum ad medicamentorum coctionem, & idoneum materiæ argumentum in emplastra venit: quod etiam nonnunquam suis viribus totam medicamenti molem afficit. Anodynum namque molliens, resoluens, illius opera efficitur, & medicamenti vis acrior, aut subaustera obtunditur. Emplastra ipsa oleo, aut aliquo liquore idoneo coquere cõuenit. ad liquoris, quem adhibueris, consumptionem, dum manus non inquinent tandem manibus oleo inunctis, formanda in magdalias oblongas rotundas.

Dosis. QVOD ad ingredientium quantitatem attinet, ad aridorum vncias tres olei: ad huius autem quadrantem, ceræ libra, resinæ bes quo illud fiat tenacius. Hodie expresso aridorum & oleorum pondere, ceræ, quod satis est, addere solemus. Non potest autem in omnibus emplastris certus medicamentorum modus pondusque describi.

Locus reponendi. Duratio. REPONVNTVR emplastra, seu potiùs chartis oleo inunctis inuoluuntur, vel pyxidibus seruantur, vt plurimum quidem ad annum.

Valor. AESTIMATVR ℥. ß. communiter denarijs quatuor nostratibus.

Tempus vtendi. Vsus. VTIMVR autem his ante cibum, tum ad humorum influxum per inflammationes repellendum, tum dolorem leniendum, membra corroboranda, dura emollienda: discutienda ea quæ coierunt: cruda concoquenda maturandaque infixa pertinaciter, euocanda: ad suppurationem ducenda: purganda: aperienda: glutinanda: cicatrice obducenda.

Emplastra impropriè quæ. PORRÒ sunt & emplastra impropriè dicta, quæ citra coctionem parantur, vt quæ cremore alicuius, velut psyllij & succis: quædam aut pane, aut farina hordei coagmentantur.

DE CATAPLASMATIS.

CAP. XXXVIII.

Cataplasmata. CATAPLASMATA cum emplastris impropriè dictis, magnam habent similitudinem. Chirurgi hodie pulticulas quoque vocant, eò quòd mollem spissitudinem habeant, & linamento, aut stupa, aut lana excepta, emplastri modo extendantur, vt adhærere possint. In hoc autẽ à pulticulis differunt, quòd hæ farina aliqua, in oleo & aqua, vel melle, vel butyro decoctæ sint: illa verò ex herbis viridibus, radicibus, floribus, fructibus, seminibus contusis, oleis, adipibus, farinis conficiantur.

Dosis. PLANTARVM autem, vel alterius mate- A riæ singulis fasciculis: olei, vel adipis singulæ vnciæ, vel sescunciæ misceri debent.

Locus. Tempus. POSSVNT autem suprà omnes partes dolentes aut inflammantes applicari. Quòd si hypochondrijs calefacientia & discutientia cataplasmata applicanda sint, nisi anteà vacuato corpore, adhiberi minimè debent. Attrahunt enim totius corporis excrementa.

Vsus. CAETERVM doloribus leniendis, tumoribusque concoquendis, vel dirigendis maxi- B mè accommodata sunt.

DE CERATIS.

CAP. XXXIX.

Ceratum quid. CERATVM à cera & oleo dictum, est medicamentum consistentiâ quodammodo medium inter vnguenta & emplastra. *Cerata ex quibus.* Concinnantur ex cera, pice, resina, propoli, adipe, & oleo, & pulueribus. Fiunt etiam C ex emplastris oleo liquefactis, cùm scilicet pars affecta emplastri duritiem ferre nequit. *Dosis.* In huius compositione idem quod in vnguentis, pondus nonnulli obseruant medici, vt scilicet ℥ j. oleorum ʒ.j. aut ʒ.j. ß. specierum respondeat. Ceræ duræ paulò plus quàm ℥.ß. pro ℥.j. olei, addita pauca resina. *Locus.* Adhibentur ventriculo, hepati, spleni, pectori, vtero, & ossibus fractis, ita tamen vt eorundem figura parti, cui admouentur, similis sit. Quod enim D ventriculo adhibetur, scuti formam obtinere debet: quod iecinori apponitur, iecoris: quod lieni, lienis. Acu etiam transuersim transmisso, consuuntur: *Tempus.* atque ante cibum stomacho ieiuno applicantur. Stomachica cibi tempore seponuntur.

DE DROPACE.

CAP. XL.

E *Dropax quid.* DROPAX Latinis picatio, à pice vocata est, qua membra externa omnia, extenuata, resoluta, frigida & humida oblini solent. *Dropax duplex.* Est autem simplex, vel compositus. Simplex ex pice modica oleo liquata, constat. *Dropax ex quibus.* Cõpositus præter picem oleo liquatam, recipit etiam piper, pyrethrum, bitumen, semen roris marini: & si opus sit siccare, sulphur viuum, salem, cinerem sarmentorum: sin vellicare, adarcem, aut euphorbium. atq; hæc tria liquefactis adijciuntur, vt maiorem calorem excitent. *Forma.* Forma autẽ varia est. Quidam enim em- F plastri formam referunt, alij cataplasmatis.

CAETERVM dropax vterque calidus adhuc cuti illinetur, & prærasis membris adglutinabitur. Priusquam autem perfrigescat, auelletur, rursusque calefactus ad ignem admonebitur: idem anteà quàm refrigescat, auelli debet, idque sæpius. Tam crassus autem membris affectis, quibus pili priùs ablati sint, adhibebitur, quàm ægri vires tolerare poterunt. Qui robusti sunt, etiam lauare, & corpus exercere

cere poſſunt interea, dum dropax eſt partibus affectis obductus.

Vſus. Vsvs huius in totius corporis, aut eiuſdem partium extenuatione eſt. Humectat enim, calefacit, ac ſanguinis copiam allicit, atque adeò amiſſam carnem reparat, extenuatosque reficit. Adhibentur etiam ijs, qui crebrò vomunt, & qui cruditatem patiuntur, atque affectus cœliacos: item cataplaſmatis vice in malis diuturnis, & ante ſinapiſmum, vt corpus ad ſinapi præparetur: & poſt ſinapiſmum, vt affectus reliquias diſcutiat.

DE SINAPISMO.

Cap. XLI.

Sinapiſmus quid. Sinapismvs nihil aliud eſt, quàm cataplaſma, aut emplaſtrum ex ſinapi, additis ficubus contuſis confectum, qualia hodie ſunt, quæ vulgò vocant rubificantia, & Græci φοινίζοντα, vnde φοίνιγμος nomen habet. Mitior autem fit, vel fortior pro natura corporis, vel partis affectæ. In corporibus duris, qualia ſunt ruſticorum, nautarum, piſcatorum, & id genus hominum fortioribus vtimur: in vrbanis, medijs: in pueris, mulieribus, & non multum carnoſis, imbecillioribus.

Doſis. Fortior duas partes ſinapi contuſi recipit, ficuum partem vnam. Imbecillior contrà ficuum partes duas, ſinapi vnam. Medius æquales vtriuſq; partes. *Parandi ratio.* Parantur autem hoc modo. Ficus ſiccæ in aqua tepida pridie macerantur, ſequenti die expreſſæ probè læuigari debent, deinde ſinapi acre per ſe contuſum miſceri, & maſſa facienda.

Modus actionis ſinapiſmi. Svpra partem autem remanere debet, donec dolor ſubſecutus fuerit vehemens, & caro liuidior altiorq; euaſerit, & pòſt quàm ablutum fuerit, puſtulæ mitiùs eruperint. Quòd ſi etiam ſenſus perierit, animum adhibere oportet, parte quam obleueris ſæpiùs detecta: quia ſi vel immodicè adurantur ita affecti, tamen non ſentiunt.

Porrò ſi dolor vehemens ruborque acceſſerit, & puſtulæ, linteolum ſucco maluæ, aut fœnigræci cum roſaceo madefactum imponemus. Deinde roſaceo cerato cum ceruſſa vtemur. In his autem qui continua febre laborant, vlcusque habent, tum in cartilaginoſis, tum locis excarnibus, vitari debet ſinapiſmus. Vlcera enim efferuntur, nimiaque acrimonia exacerbantur: partes verò carnibus vacuæ, ſi obducantur ſinapiſmo, vruntur, interdum etiam nigreſcunt.

Vſus. Imponitvr autem ſinapiſmus, vbi ex alto ad ſuperficiem extrahere volumus, ideoque alicui parti admotus, non amouetur, dum cutem exulceret, aut cruento colore ſuffundat. Vſus autem in diuturnis potiſſimùm affectibus, vbi reliqua præſidia non ſuffecerint, efficaciſſimus eſt. Maximè verò prodeſt capitis dolori, hemicraniæ, morbo comitiali, vertiginibus, inſaniæ, capiti admotus. Thoraci autem in aſthmate, orthopnœa, tuſſi diuturna. Item in deſtillatione, caput & thorax ſinapiſmo illinendus. Stomachus etiam & ventriculus in longis ipſorum paſſionibus ſinapiſmo obducuntur. Conueniens quoque præſidium iſchiadicis, podagricis, & omni parti reſolutæ, aut alio quodam modo ſic refrigeratæ, vt difficulter calefieri queat. Præterea in acutis paſſionibus, vtpote lethargo, cataphora & catocho, ſinapiſmus inducitur, initio quidem cruribus: vbi verò materia radices egerit, ac firmata fuerit, capiti.

DE TABVLIS, ORbiculis, & morſellis.

Cap. XLII.

Peracta coactorum humidorum medicamentorum natura, ſiccorum & ſolidorum ineunda eſt ratio, exordio à confectionibus ſolidis ſumpto. Horum autem triplex eſt forma, rotunda videlicet, quadrata & oblonga. Quæ rotundam orbicularemq; formam accipiunt, Orbiculi ſiue Placentæ dici poſſunt, à noſtris Rotulæ vocantur. *Orbiculi.* Quæ quadrata forma effinguntur, Tabulæ aut Tabulata nominantur. *Tabulæ.* Quæ figuram oblongam recipiunt, Morſelli & Lozengiæ barbaris appellantur. *Morſelli.*

Confectiones ſolidæ ex quibus. Componvntvr magna ex parte, ex ſpeciebus electuariorum, adiectis quibuſdam nouis & recentibus. Interdum caporum & perdicum pulpæ, amygdalæ, nuces pineæ, vuæ paſſæ & id genus alia, commiſcentur, adiecto ſaccharo. Fiunt nonnunquam ex medicamentis, quæ aluum ſoluunt, in puluerem redactis, quibus ſaccharum in aqua ſtillatitia aliqua, humori euacuãdo accommodata, diſſolutum additur: & tabulæ purgantes dicuntur.

Doſis. In orbiculis autem ſeu rotulis parandis accipiuntur vnciæ quatuor ſacchari ad drachmas duas ſpecierum.

In tabulatis verò & morſulis parandis eadem ſeruatur quantitas & proportio: alij tamen ad libram vnam medicinalem ſacchari ſumunt ſpecierum drachmas octo: alij duodecim, præſertim in purgantibus tabulis.

Orbiculos parandi ratio. Caetervm orbiculos parandi ratio huiuſmodi eſt. Coquitur ſaccharum ad perfectionem exactam, deinde ab igne remotum, ligneo piſtillo agitatur, & ſpecies inijciuntur, ac probè miſcentur. Cauendum, ne nimis citò pulueres addantur, ne adurantur, aut vis ipſorum reſoluatur, mixtis ſimul cunctis per plicam lebetis, in tabulam, farina vel puluere aliquo, vt cinnamomi, ſantali rubri, &c. ſtratam: ſpathula aſſiduè ſaccharum pari & æquali quantitate extrahatur, quod decidens placentulæ modo in orbem concreſcit. Si quid verò remanet in lebete, dureſcit iterum,

ſed pauca aqua affuſa liqueſcet. Deinde extrahatur vt prius. Rotulæ concretæ digitis ſigillatim auferantur, & farina ſuperficiei inferiori adhærens penicillo, aut panno abſterſa, in cribrum conijciatur, & vlteriùs in loco calido exiccetur. Quando candidiores orbiculi expetuntur, ſaccharum albiſſimum coctum diu piſtillo agitetur: ita non ſolùm candidiùs, ſed etiam friabiliùs ſaccharum euadet, & qui inde fiunt orbiculi, eodem modo.

QVIDAM in tabulam ſuperficie tenus ſpongia madefactum ſaccharum infundunt, quæ ratio non aliena eſt, ſed rotulæ valde tenues fiunt. Alij marmor butyro, vel oleo leuiter inungunt priùs, quemadmodũ penidium paratur.

SVNT rurſus alij, qui ſimpliciter in nudam tabulam æneam tenuem benè læuigatam ſaccharum fundunt: deinde vbi refrixit, vt auelli poſſit, leuiter igni admouent.

VERVM cùm multa vna vice conficienda ſunt, farinam ſubſternere commodiſſimum videtur: nec poſſunt hic ſigillatim orbiculi auferri, ſed ſimul deinde in cribrum conijciuntur, cribrando farina traijcitur: quod reliquum eſt tenuioris farinæ, cauda vulpina baculo alligata, excutitur.

Tabularum & morſellorum parandi modus.

IN tabulis quoque & morſellis ſaccharum diutiùs agitari, additis in fine materijs oportet: quod deinde in tabulam ſuperficie humectata ſimul ſecundùm longitudinem effunditur, & ligneis tabellis adpoſitis madefactis vtrinque cogitur, atque latitudine & craſſitudine tabularum vel morſulorum formatur: poſtea præciduntur, & in alium locum ſicciorem tranſponuntur.

QVIDAM ſaccharum in tabulis latitudine morſulorum, aut tabulatorum imponunt & formant, deinde in fruſta apta ſecant.

QVIDAM verò ſaccharum fluidum adhuc, in tabulam æqualiter ſitam effundunt, nec cohibent, ſed ſuperficiem eius acie cultri, forma morſulorum ſeu tabulatorum perſtringunt: poſtquam ſaccharum induruit, totam maſſam tollunt, & in ſuas portiones pro modo linearum frangunt. Hic modus omnium eſt expeditiſſimus, minimeque diſpendioſus.

SVNT qui non effundunt ſaccharum, ſed ligneis quibuſdam ſpathulis ex lebete fruſtatim eximunt: verùm tales fiunt valde inæquales.

PLACOTOMVS, ex quo hæc tranſcripta ſunt, certis quibuſdam formulis ligneis, vel ſtanneis, quatuor lateribus clauſis, vti ſolet, quibus ſaccharum, tanquam carcere quodam, ne inæqualiter diffluat, continetur: deinde formato ſaccharo, formulam remouet, & in partes, vt priùs dictum eſt, maſſam diſſecat. Hic modus videtur omnium optimus, & ad efficiendos elegantes æquales morſus aptiſſimus.

A MORSVLI, ſi opus eſt, in cribro ſubiectis chartis fornaci impoſiti, exiccentur.

QVANDO fructus, vt amygdala, pineæ, vuæ paſſæ, ſpeciebus adduntur, diutiùs morſuli ſiccandi ſunt.

ITEM ad morſulos materiæ plerunque inciduntur, aut craſſiùs quàm ad rotulas contunduntur. Obſeruandum autem eſt, vt in tabulatis citiùs immiſceantur ſpecies, feruente quodammodo adhuc ſaccharo: in morſellis B verò ſeriùs tepefacto, & tantùm non refrigeſcente ſaccharo: vnde etiam in morſellis & lozengijs minùs læditur, aduritur, abſumiturq; vis ſpecierum, vegetiorque & efficacior remanet, quàm in tabellis ſeu tabulatis.

PRAETEREA ad confectiones ſolidas ſaccharum coquitur tantiſper, dum aquoſitas omnis abſumpta eſt. Id vocant ad perfectionem coqui, cuius rei ſignum eſt, quando ſpathula extractum, & violenter in aërem proie- C ctum, in floccos, inſtar niuis craſſioris abire videtur.

Locus reponendi.

SERVANTVR orbiculi, & tabulata in ligneis arculis, ex tilia, aut ſimili materia inodora. Quæ enim ex abiete, & alijs reſinoſis lignis fiunt, ſuo odore medicamenta incluſa inficiunt, vel in calidiore loco reſinam reſudare ſolent. Poſtea in ſicco & calido loco reponuntur. Seruantur autem ad menſes ſex, vel plus.

Duratio.

D TEMPVS exhibitionis ante cibum, duabus vel tribus horis. Purgantes verò tabulæ tribus, aut quatuor horis cibos præcedunt.

Tempus & modus vtendi.

EXHIBENTVR ex ijs orbiculi duo, aut tres, plus aut minùs, pro morbi conditione. Morſulus vnus, niſi admodum exiguus ſit, pro vice ſufficit. Expurgantibus vt plurimùm non datur, niſi ℥. ß. interdum verò plus minusque pro ſumentis viribus, per ſe, vel trita in iuſculo capi, vel galli.

Valor.

E QVOD ad precium attinet, ℥. ß. vt plurimum à denarijs quinque vſque ad decem noſtrates venditur.

DE TROCHISCIS.

CAP. XLIII.

Trochiſcus quid.

Τροχίσκοι & κυκλίσκοι, ſiue ἀρτίσκοι Græcis, paſtilli, ſiue placentulæ Latinis: medicamentum planum, depreſſum, in rotæ aut orbiculi, ſeminíſve lupini formam coactum, F etſi quadrati hodie pluribus fiant.

HORVM autem alij per ſe in corpus aſſumuntur: alij in compoſitiones aliorum medicamentorum recipiuntur, alij extra corpus applicantur, conſtantque ex metallicis: & hi vel vlceribus malignis vtiles: vel oculorum morbis inſeruiũt, qui Sief Arabibus, & Collyria Latinis dicuntur. Ex eorum numero, qui intra corpus ſumũtur, alij ex aromatibus, herbis, fructibus & medicamentis quibuſdam purgantibus conſtant: alij ad eorum compoſitio-

Trochiſcorum compoſitio.

positionem opium requirunt. Fiunt ex medicamentis siccis tritis, & cum aqua, aut decoctione, aut succo mistis, donec ad eam crassitiem reducantur, qualis est massa pilularum. Formantur autem in rotulas. Quidam imagines imprimunt, quod in vulgaribus superuacaneum est: in pretiosis verò, vt gallia, & alipta, moschata & cæteris, non indecorum.

Locus reponendi. SICCANTVR in vmbra, & papyro inuoluti, ligneis pyxidibus reponuntur.

Duratio. DVRANT annum vnum, & qui opium recipiunt, duos, tres, & plures. Qui foris applicandi sunt, cùm ex medicamentis constent, quæ non facilè resoluuntur, seruari possunt in annum vnum, aut duos.

Dosis. CAETERVM pastillorum, qui citra aliorum medicamentorum commistionem sumuntur, pondus haud excedat ℥. vnam, vel ʒ.j.ß. Et ij sanè quorum compositionem opium ingreditur, pondere ℈.j. aut ʒ.ß. dantur, triti ex aqua, aut vino, aut alio quouis liquore, vt congruere videtur.

Vsus. PORRÒ pastillorum forma ideò à veteribus inuenta est, vt medicamenta in pulueres redacta, per eam diutiùs conseruentur, quæ alioquin perirent, exhalarentque, & vires suas amitterent. Nam pastilli sic indurati, densique facti, faciliùs aeris iniurijs resistunt: pulueres minimè: quia cùm tenues sint, aer statim eos subit, atq; ita immutantur. Nonnunquam antidotis, succis medicatis, saccharis, catapotijs, clysteribus, vnguentis, alijsque eius farinæ commiscentur. Præterea vtiles sunt pastilli, qui ab inferioribus partibus inijciuntur, ad eos potissimùm affectus, qui infra vmbilicum infestant. Nam superiùs vis illorum peruenire non potest.

DE PILVLIS.

CAP. XLIV.

Pilulæ. PILVLAE à paruæ pilæ similitudine dicuntur, & Græcis καταπότια vocantur, medicamentum est, quod deglutiendo sumitur, ad fallendum medicamenti insuauitatem inuentum.

Pilularum compositio. CONFICIVNTVR ex amaris, acribus, & fœtidis, aloe videlicet, colocynthide, scammonio, agarico, sagapeno, sarcocolla, myrrha, alijsq; lachrymis, additis ijs, quæ malitiā eorum corrigunt: omnibus, inquam, tritis, deinde cum succis, aut aquis stillatitijs, in massam tereti forma redactis, quæ cùm leuiter in vmbra fuerit exiccata, vesica, vel corio, vel quod melius est, papyro ceræ liquatæ intincta inuoluitur & pyxidibus stanneis sicciore loco reponitur. *Locus reponendi.* Seruatur autem purgātium pilularum massa annum vnum, vel eò vsque, quò situm varij coloris intus non contraxerit (ea enim vitiosa est) quæ verò opium acceperunt, duos, tres, & plures annos. *Duratio.* Tempore vsus massa rursus teritur, & cum succo aliquo in pilulas vel maiores, vel minores, vel mediocres, pro vt eas magis vel minùs diu in ventriculo immorari volumus, formatur.

Tempus vtendi. QVAE maiori forma parātur pilulæ, vt sunt capitales, tribus aut quatuor horis à leuiori cœna, vel media nocte, vel post primum somnum assumuntur. Minores & leues, vt pestilentiales, & alephanginæ, hora vna, vel duabus ante cibum commodè exhiberi possunt. Mediocres verò matutinis horis in vsum veniunt. *Dosis.* Modus tamen exhibitionis rarò drachmam vnam excedit, quæ communiter sepla- *Valor.* siarijs à denarijs sex vsque ad octo nostrates venditur. Quoniam autem semel, id est non masticatæ deuorandę sunt, ob ingratum saporem tectorio aliquo indigent. Qua in re saccharo, aut cinnamomi puluere, aut auri folijs vtimur, quod longè est æquius quàm membrana brunorum & vuarum (quod nonnulli factitāt) inducere. Durior enim ille cortex tam obstinatè sæpe pilulas tegit, vt ventriculo negotium facessant, nec multis pòst horis actionem exerant: interdum etiam integræ vomitu, aut secessu regerantur. Prunorum aut pomorum pulpa inuolui tutò possunt, vt & pane azymo vino molliter perfuso. Quidam facili negocio ex ouo sorberi iubent.

Vsus. HORVM ferè in capite purgando solennis est vsus. Quum enim materiæ vacuandæ longinquitas vulgaribus medicamentis non cedat, ea faciliùs pilulis, quā alio quouis pharmaci genere, propinantur.

DE COLLYRIIS.

CAP. XLV.

Collyria quæ. COLLYRIA Latinis medicamenta vocantur, quæ oculis admouētur. Græci κολλύρια vocant. *Collyria liquida.* Hæc verò duûm generum sunt: quædam enim liquida sunt, & priuatim hodie à medicis collyria nominantur: quædam verò arida, & Arabibus Sief, & Alcohol, dicuntur.

Collyriorum compositio. Dosis. LIQVIDA fiunt ex aquis stillatitijs, vtrosarum, myrthi, plantaginis portulacæ, capri folij, &c. aut ex succis herbarum fructuúmve repurgatis, quibus parum albuminis ouorum adijcitur: quorum gutta vna aut altera oculorum angulis instillatur. Arida ex metallicis conficiuntur, herbis, floribus, fructibus, alijsq; plantarū partibus tenuissimè tritis, ac liquore aliquo competenti, in pyramidis ferè, vel trochiscorum formā redactis: quæ vsus tempore vel trita, ac in cote læuigata, & in tenuissimum pollinem coacta, aliquo stillatitio liquore dissoluta, instillantur: vel arida inspirantur, aut intra palpebras ponuntur.

Locus reponendi. Duratio. SICCANTVR arida in vmbra, & chartis inuoluta pyxidibus reponuntur ad annum vnum, vel duos.

Vsus. VTIMVR his in oculorum diuersis morbis, vlceribus, vulneribus, fistulis, suffusionibus, & id genus alijs.

DE APOPHLEGMATISMIS.

CAP. XLVI.

Apophlegmatismus quid.

APOPHLEGMATISMI Græcis sunt medicamenta, quæ retenta in ore, & commanducata, per emissaria palati pituitam, & qui in capite concreuerunt, humores noxios eliciunt: vulgò masticatoria vocant. Fiunt ex sinapi, hyssopo, cortice, capparis, origano, thymo, pulegio, vua passa, mastiche, radice acori, zingibere, pyrethro, pipere, vua taminea, & id genus aliјs.

Apophlegmatismorũ compositio.

Modus vtendi.

HORVM vsus varius est: vt enim medicamenta in partes minutas concisa commanducantur, dentibusque confringuntur: aut trita & contusa succo aliquo vel liquore, vel melle excipiuntur, & in mansiles pastillos, siue trochiscos coguntur, & cùm postulat vsus, vnus præbetur mandendus. Aut medicamenta contusa sacculo è subtili linteo confecto induntur & commanducantur. Aut ius decoctorum medicamentorum diu in ore continetur.

CAETERVM oportet manducantem deorsum nuere, & ex interuallis, quo congestus humor effluat, hiare.

Tempus vtendi.

VTENDVM autem apophlegmatismis matutino tempore, & tum potissimum, cùm à reliquis excrementis corpus vacuum est.

Vsus.

ADHIBENTVR hæc ad omnes capitis vetustos affectus, hebetudinem oculorum, auditus difficultatem, linguæ resolutiones, pustulasque omnes, quæ caput aut faciem occupauerint. Post illorum vsum aqua calida os abluendum erit, aut melicrato, aut ptisanæ succo.

DE NASALIIS.

CAP. XLVII.

Errhina quæ.

ERRHINA Græcis vocantur, quæ in oblongam, ac pyramidis formam coacta, naribus induntur: hodie vulgus medicorum Nasalia nominat. Hæc autem filum sibi, vt extrahi queant, alligatum habentia, ex medicamentorum huic instituto seruientium speciebus, liquore aliquo, aut adipe, & exigua cera exceptis, componuntur. Est & aliud errhinorum genus, quod siccum, naribus, inditum, aut calamo inspiratum, sternutamentum vulgò dictum, ex pipere, pyrethro, nitro, nigella, castoreo, vel elleboro albo, &c. confectum. His autem omnibus non vtendum est, nisi postquam corpus vniuersum, aut venæ sectione, aut purgatorio medicamento fuerit euacuatum.

Errhinorũ compositio.

Sternutamentum.

Tempus vtendi.

Vsus.

VSVS verò est in diuturnis capitis affectibus, præsertim epilepsia, oculorum hebetudinibus, narium obstructionibus, odoratus difficultate, conuulsione cynica, & morbo regio, &c.

A

DE CONFECTIS.

CAP. XLVIII.

Confecta quæ.

CONFECTA vocantur materiæ saccharo sicco obductæ, & ceu tectorio quodam vestitæ. Obducuntur autem semina, fructus, fructuum cortices, aromata integra, vel in frusta dissecta, vt gulæ magis arrideant, & minori molestia assumi queant: alia enim nimis amara, aut acria sunt, aut alioqui

B

saporem nimis medicamentosum habent, ideoq; gustum offendunt.

SEMINA (vt coriandrum, anisum, fœniculum, carum, cuminum, semen agni, canabis, amomum, cardamomum, eruca, sinapi, vrticæ, cucurbitæ, cucumeris, melonis semina, papaueris albi semen, absynthij marini, & semen contra lũbricos, quod vulgò sanctum, quasi xantonicum, & zedoariæ semen vocant, &c.) priusquam conficiuntur, à sordibus, pulueri-

C

bus, festucis, lapillis, & pediculis cribrando, ventilando, & seligendo repurgantur.

FRVCTVS, sub quibus modò etiam comprehendimus semina maiora (vt amygdalæ, auellanæ, pistacia, strobyli, nuclei persicorum, prunorum, cerasorum, bombacis, &c.) iniecti feruenti aquæ, putaminibus suis exuuntur, & cum furfure parum fricando siccantur, priusquam conficiuntur.

CORTICES item fructuum (vt citri, arantij,

D

cucurbitæ) vt commodiùs conficiantur, prius minutim in frusta longiusculi instar aromatum longiorum secantur.

AROMATA ante confectionem, seu (vt loquuntur) confectam in frusta longiuscula, & tenuia finduntur atq; conciduntur.

SACCHARVM coquitur ad debitam & quodammodo perfectam consistentiã, id est propemodum vt ad morsulos, & ad orbiculos, vt superiùs dictum est.

E

MATERIA conficienda in æneum vas pensile duabus ansis suspensum inditur, & super carbones hinc inde, antrorsum, retrorsum, dextrorsum, sinistrorsum agitatur: nunc in orbem voluitur: nunc instar auenæ in vannis mouetur, donec calefiat: calefactæ infunditur parum sacchari cochleari ferreo, non procul ab extremitate vno foramine perforato, & continuò agitatur, donec siccetur saccharum: deinde aliud affunditur, vt prius, idque tantisper fit, dum iustam acquirat magnitudi-

F

nem. Superficies in plerisque læuis est, nisi singulari artificio asperior, seu (vt vulgò loquuntur) crispa fit, videlicet ex alto saccharum fundendo.

SI materia conglobatur, vel saccharo confertim infuso, vel negligenter moto, manu affricata dissoluuntur nodi. In fine confecturæ exactè siccantur: deinde in locum calidum, & siccum cribro imposita reponuntur.

EST & alius quidam modus exasperandi confectu-

confecturas, non admodum necessarius, plus A ostentationis, quàm vtilitatis habens, videlicet talis. Calefacto aheno infunditur parum sacchari in mediũ, & cochleari hinc inde agitatur: vbi bullæ apparent, portio aliqua sacchari iam confecti imponitur, & strenuè deorsum sursumq; mouetur, ne fundo adhęreat: deinde impellitur vt decet, idque fit, quousq; satis exasperata sit: absoluta hac portione, iterum calefiat, vt priùs, ahenum: idque tantisper fiat, donec satis crispum videbitur: mox alia B portio sumitur.

QVIDAM quæstui magis, quàm vtilitati seruientes, primum impuriore saccharo obducunt materias, & subinde aspergunt amylum in tenuissimum pollinem tritum: tandem purius, & candidius saccharum addunt, vt exteriores crustæ elegantes & albæ appareant.

Cõfecta quo modo coloranda. TINGVNTVR etiam confecta varijs coloribus magis ad spectaculum quàm necessitatem aliquam. C

AD flauum colorem recipitur rhabarbari succus, aut croci. Ad rubrum, santalum, præsilium, rubiæ radix, lacca, grana tinctorum, flores amaranthi purpurei.

AD viridem, succus anethi, solani, rutæ. Ad cæruleum, flores frumenti, baccæ sambuci. Ad nigrum, gallæ, mirobalani, succus corticum iuglandium. Hæ materiæ aceto, aut vi- D no sublimato diluuntur, & si opus est, aliquid aluminis additur. Deinde confectis iam absolutis, sensim in aheno calentibus aspergitur. Quòd si voles varicolora reddere confecta, inuicem modò hunc, modò illum colorem asperge.

DE GLANDIBVS, SIue suppositorijs, globulis, & nodulis.

CAP. XLIX.

Glandes quæ. GLANDES penicilla sunt, quæ ano subijciuntur: Græcis βάλανοι, vulgò suppositoria dicuntur. Sunt autem glandes vel

Glandium compositio. leues, vel mediocres, vel acres.

LEVES, in quotidiano ferè vsu familiares, quales sunt, quæ ex betæ, radice melle perun- F cta, suillo adipe, sale consperso, ficu inuersa, & butyro adiecto sale, farina hordei, aut tritici, aut silignis, ex aqua in massam redacta, & modico sale condita: aut ex sapone albo: aut è vitello oui, farina & sale, & id genus alijs parantur. Mediocres ex melle solo, vel adiecto salis momento, vel puluere aloes, vel hieræ picræ simplicis, vel agarici similiumque parantur. Acres verò & vehementiores ex melle quidem etiam fiũt, sed validis medicamentis purgantibus additis, scammonio videlicet, colocynthide, euphorbio, ijsque similibus concinnantur.

CVM autem omnis ferè generis glandibus mel accedat, sciendum erit, illud sic esse commiscendum, vt pondere suo speciebus respondeat. Quare danda opera, vt drachmæ vni specierum & salis, vncia vna mellis addatur. Neque dum componuntur glandes, sunt admouendę species, nisi pòst quàm mel satis concretum fuerit, quod aliàs vis illarum ignis vehementia dissipetur. Mel autem lento igne in exiguo cacabo ad spissitudinem vsque incoquitur: mox in asserem coniectum in glandes, indicis aut digiti modo longas crassasq; formatur. *Dosis ingredientium.*

DVM autem glandes subijciuntur, prius oleo, butyro, aut alia pinguedine illitas esse oportet: sic enim minori molestia induntur. Induntur autem ante cibum, vna vel duabus horis. *Tempus retendi.*

VSVS autem harum est, nõ solùm cùm venter est astrictus, sed etiam cùm sanguinẽ emittere cogitamus, ne venæ putridam excrementorum colluuiem ab intestinis attrahant: id quod nostrates medici parum diligenter perpendunt. *Vsus.*

DEINDE cùm ægri clysterum iniectionem, ob virium imbecillitatem ferre nequeunt: nec non in febribus valde ardentibus, cùm materia ad caput facilè rapitur: ad hæc in frigidis, ac soporiferis capitis affectibus conueniunt: nonnunquam adhibentur, cùm iniecti clysteres non satis tempestiuè redduntur. nam pruritum in musculo astrictorio excitantes, recrementorum expulsionem promouent. Aliæ glandes subduntur, vt materiam noxiam à superioribus reuellant: aliæ, vt recrementa alui ducant: aliæ, vt vermes necent: aliæ, vt hæmorrhoidas aperiãt, aliæ, vt vlcera recti intestini abstergant.

E CAETERVM globuli præstant glandibus oblongis: quòd rotundum ani musculum minùs lacessant, irritent, & rodant: eoque minus sint dolorifici, vt qui non diu ei adhæreseant, sed penitùs delabantur digito indice impulsi. Fiunt autem in hunc modum ad excrementa educenda. Mellis concreti, aut massæ ex farina tritici, siue hordei, ex aqua coactæ scrupuli duo: salis communis, aut fossitij scrupulus vnus: redigantur in globulum crassitiei digitalis, aut pollicaris, qui ad solem, aut fornacem siccetur: ita diu etiam per menses aliquot asseruari potest. Vbi vsus necessitas adfuerit, oleo, vel butyro intinges, ac in aluum sic plenissimè demittes. Nunquam frustrari successũ vtentes solent: eoque proficiscentes peregrè, qui sæpè in alui adstrictionem incidunt, huiusmodi globulos circumferunt. *Globuli.*

HIS accedunt, qui in Gallijs noduli appellantur, fabæ figuram referentes, glandibus & globulis facultate pares: qui in hunç modum parantur. Vitellus oui, salis communis scrupulus, probè permiscentur, linteoloq; *Noduli.*

excepta, ligentur filo, cuius appendix aliqua relinquatur, vt extrahi poſſit.

Cautio. CAVENDVM tamen diligenter, ne glandes, globulos, nodulosque illis ſubijciamus, qui ani affectibus laborant, ſanguinis ex venis in illo extantibus profluuio, quod hemorrhois Græcis dicitur, aut fiſſuris, aut tuberculis dolorificis.

DE SACCVLIS.

CAP. L.

Sacculi. QVAE veteribus arida dicebantur fomenta, hæc hodie medicamenta ſacculi nominantur: nihil enim aut parum differre videntur. *Sacculorum compoſitio.* Componuntur ex herbis, floribus, radicibus, ſeminibus, & id genus alijs medicamentis. *Sacculi quibus partib. adhibeantur.* Herbæ & radices conciduntur, aut leuiter contunduntur, perinde atque ſemina. Adhibentur magna ex parte capiti, cordi, ventriculo, iecori, lieni, & vtero. Ideoque & compoſitio, & forma eorundem iuxta partis laborantis morbum, ſitum, & figuram variantur. Capiti enim, quod ad figuram attinet, qui admouentur, oblongi eſſe, aut tiaræ formam obtinere debent: qui ventriculo, ſcuti ferè effigiem referant: qui verò cordi, iecori, lieni & vtero applicantur, hi partium quoque iam dictarum formam imitentur. Qui capiti & cordi imponuntur, ſerico: reliqui verò linteolo obducuntur. Sacculi autem ſemper acu tranſuerſim miſſa conſuuntur, ne ſcilicet ea, ex quibus conſtant, in vnam omnia partem labantur ac declinent. Vt plurimum etiam ante quàm adhibentur, lapidi ab igne excalfacto imponuntur, ac vino, aut aceto irrigantur, ac ſubinde contracto calore partibus laborantibus admouentur.

DE PESSIS.

CAP. LI.

Peſſus quid. PESSVS eſt lana pexa, & ad digiti formam rotunda, in qua medicamenta excipiuntur, ac genitalibus mulierum partibus induntur. Latini peſſum vocant, barbari peſſarium, & naſcalia.

Peſſorũ differentiæ. HORVM autem generales differentiæ tres exiſtunt: alij ſiquidem emolliunt, alij adſtringunt, alij aperiunt.

Peſſorũ cõpoſitio. EMOLLIENTES, ex cera, oleis, pinguedinibus anſeris, aut gallinæ, butyro ſalis experte, reſina, medulla ceruina, fœno græco, & ſimilibus fiunt.

APERIENTES verò parantur ex melle, artemiſia, dictamno, braſſica, glycyrrhiza, ſucco rutæ, porro, ſcammonio, & id genus alijs.

ADSTRINGENTES componuntur ex bolo armeno, ſanguine draconis, ſucco plantaginis, burſa paſtoris, ſtercore porcino, &c.

HAC autem ratione cõponuntur, vt ad ceræ, aut mellis cocti vnciam vnam, etiam medicamenti morbo accommodati, altera miſceatur. Cæterũ non ſemper lana excepta me-

A dicamenta induntur, ſed nonnunquã aptis liquoribus gũmiq; ac reſinis additis ad formã paulò ante dictam coguntur. Interdum etiam medicamenta ſubacta bombyce ſeu ſerico, aut linteo tenuiſſimo obducuntur, & vtero ſubijciuntur. Danda verò opera eſt, vt peſſi filum prælongum habeant alligatum, quò facilè, quando viſum fuerit, poſſint extrahi.

SVBIICIVNTVR autem veſperi, & dum ſomni tempus appetit, & ſex, aut ſeptẽ horis in *Tẽpus vtendi.*

B vtero relinquuntur, ac ſubinde extrahuntur.

PORRÒ emollientes vteri inflammationibus, exulcerationibus, auerſionibus, & inflationibus accommodantur. *Vſus.* Aperientibus verò vtimur, cùm ſuppreſſos menſes euocare, aut vterum conniuentem, aut compreſſum emendare conamur.

ADSTRINGENTES contrarium aperientibus vſum præbent: nam fluxum muliebrem cohibent, & apertum, laxúmve vterum

C contrahunt, prolapſúmque reprimunt atque propulſant.

DE ODORAMENTIS.

CAP. LII.

ODORAMENTA ſunt medicamenta tam ſimplicia, quàm compoſita, quæ citra ignis acceſſionem ſuo odore cerebrum *Odoramẽta quæ.*

D alterare, aut grauem odorem, aut peſtilentem auram depellere poſſunt. Horum autem varius eſt vſus: interdum enim ſimplicia medicamenta naribus duntaxat admouentur: ſic nigella in aceto macerata, & ſubinde exiccata, linteolo tenui, aut ſerico inſerta adhiberi naribus ſolet. Nunc verò multa ſimul ſimplicia medicamenta miſcentur. Nonnunquam etiam ex ijſdem vnguenta, aut orbiculi odorati (poma noſtri vocant) componuntur. Medicamenta

E verò, quæ ad compoſitiones odoramentorum adhibentur, ſunt moſchus, ambra, nigella, maiorana, ſtyrax, caryophylli, ocymum, ſtacte, ſpica nardi, lauendula, lignũ aloes, ladanum, roſæ, violæ, ſantali, nymphęa, caphura, & id genus alia.

IN componendis autem orbiculis, poſtremum ambra & moſchus adijci debet.

DE SVFFIMENTIS.

F

CAP. LIII.

Suffimenta quæ. SVFFIMENTA, quæ Græcis Thymiamata, noſtris ſuffumigationes dicuntur, ſunt medicamenta quæ incenduntur, aut ignitis carbonibus inijciuntur. *Suffituum compoſitio.* Fiunt aut ex rebus odoratis, vt moſcho, zibetto, belzoino, ambra, ſtyrace, ladano, thure, maſtiche, gallia, calamintha, &c. aut fœtidis, videlicet caſtoreo, galbano, bdellio, bitumine, lapide gagate, & id genus alijs. Odorata orbiculari forma, nunc maiore, nunc minore, interdum glandes repræſentant, interdũ auiculas, quæ vulgò cypria vocantur: aliàs paſtillorum,

vt

vt qui ex alipta, vel moſcho, vel gallia moſchata inſcribuntur: aliàs pulueris craſſi modo fiunt. *Vſus.* Vſus horum incenſorum, ad odorem gratum conciliandum: item ad deſtillationes ex capite in ſubiectas partes, grauedines, obſtructiones, alios frigidos cerebri affectus, & peſtilentiæ contagia arcenda: tumq; naribus admouentur. Conueniunt etiam aſthmaticis, & ijs, quibus frigidorum ac craſſorum humorum A copia thorax refertus eſt. Suppurationibus, tuſſi, laterumque doloribus. Necnon præſidio ſunt & reſolutis, & ijs, qui ſyncope deficiunt, ſi roborantibus ſtomachum cataplaſmatis admiſceãtur: item illis, qui ſe à morbo, præſertim febrili recolligunt: nec non ad frigidos iecoris & vteri affectus mirificè valent, ſicut etiam fœtida ad ſtrangulatum, & procidentiam illius efficacia ſunt.

FINIS LIBRI PRIMI.

ANTIDOTARII GENERALIS, LIBER II.

DE MEDICAMENTIS alterantibus qualitate manifeſta.

CAP. I.

HACTENVS medicamentorum materiam expediuimus, ea nimirum, quæ medicinam facturis in promptu eſſe debent, ſeu ſimplicia ſint ea, ſeu varia Pharmacopolarum arte compoſita, quo quidem diſcrimine duobus ea libris videbantur eſſe tractanda. Cùm itaque pharmacopolium, quoad eius fieri potuit, optimè iam ſit inſtructum, iam nihil aliud reſtare videtur, quàm vt eius vſum medicinæ ſtudioſis exponamus. Vires ergo medicamentorum hocce libro deſcribemus, at eas tamen in genere ſolummodò, quòd aliàs in noſtro videlicet Antidotario ſpeciali vires vniuſcuiuſque medicamenti, ſeu ſimplicis ſeu compoſiti ſigillatim edocuerimus.

QVONIAM verò ſedula medicorum induſtria, nobis medicamentorum vires innotuerunt, & eæ quidem vel certo rationis adminiculo, vel fortuita ſolùm experientia: diſcrimen hoc quoque nobis meritò fuerit obſeruandum, ne noſtram nobis hæc confuſio methodum interturbet. Quæ manifeſtis ergo qualitatibus ſuas in corpora noſtra vires exerunt, ea primùm, qua fieri poterit dexteritate, diſcutiemus: pòſt ſi quid fuerit, quod de ſpecifica medicamentorum facultate dicendum eſſe videatur, ſtudioſis etiam id animo lubente communicabimus.

ITAQVE qualitates medici manifeſtas appellant, quæ noſtris ſenſibus; maximè verò duobus hiſce, guſtui nimirum & tactui, ſunt obuiæ. Licet enim vel viſu, vel odore medicamentorum vires aliquo fortaſſe modo percipiantur, id tamen iudicium leuius eſt, & ma- B gis infirmnm, quàm vt certis regulis deſcribi poſſit: ſaporum verò diſcrimina certò quidem quibus vnumquodque viribus polleat, oſtendunt, non ea tamen hîc inter medicamentorum vires reponenda ſunt. Non enim quicquam medicamenta ſaporibus agunt, ſed hos eis natura tribuit, ne quis eorum vſu facilè deciperetur: ſiquidem non quid edendo ſit, ſolùm ſapore diſtinguimus, ſed quibus vnumquoduis in corpus vel aſſumptum vel admo- C tum viribus agere poſſit, edocemur, nec quæ guſtamus, omnia deuorantur, ſed ea vel abijcimus, vel ijs aliter vtimur, manu videlicet gulæ vices obeunte. Manifeſtas ergo medicamentorum vires exponemus, quas equidem omnes vel ad calorem, vel ad frigus, vel ad humectationem, vel ad exiccationem referre poſſis: tot ſiquidem qualitatibus efficiuntur omnia, quorum actio certis poſſit demonſtrari rationibus.

D DE MEDICAMENTIS temperatis.

CAP. II.

CVM medicamentorum vires ad quatuor genera modò retulerimus, vt omnia vel calore, vel frigore, vel humectando, vel exiccando ſuas exerant actiones, mirum fortaſsè videbitur aliquibus, quòd hic E aliqua ſtatuamus eſſe medicamenta, quæ nec ad calorem, nec ad vllam aliarum qualitatum referantur: quo etiam nomine temperata vocantur, quòd vires adeò manifeſtas non habeant, vt meritò vel frigida, vel calida, vel ſicca, vel humida dici queant. Et certè non abſq; ratione dubitari poſſit, an tale vſquam medicamentum inueniatur, in quo tanta ſit harum qualitatum temperies, vt non ex his aliqua cæteris ſit euidentior. Ne tamen ſubtiliùs hæc inquirendo, cætera negligantur, quæ plus referant emolumenti, quæſtionem hanc alijs

examinandam relinquemus, qui theoriæ magis sunt addicti, quàm vt ad vsum aliquem suas dirigant disputationes. Hoc nunc sat esto nouisse, temperata vocari medicamenta, quæ (licet aliqua forsan qualitate veram excedant temperiem) non adeò vel calefaciunt, vel refrigerant, vel exiccant aut humectant, vt iam aliquem in hisce gradum contingere possint. Quotidiana siquidem experientia notum est, hæc, si quibus adijciantur medicamentis, eorum vires non immutare: sunt enim B ceu materia multarum compositionum, varias in sese vires excipiens. Temperatis igitur in ijs affectibus vtimur, in quibus nulla primarum qualitatum manifesta est intemperies, vt in viscerum obstructionibus, quæ medicamenta quidem incidentia dici possunt. Febris tamen metu calida respuunt. Fit etiam in febribus, maximè pituitosis, vt mixtæ sint intemperies, ex causa nimirum frigida & humida, effectuque calido & sicco: quibus vt oc- C curramus, medicamentis vtimur, quæ nec calore febres augeant, nec frigore pituitam reddant crudiorem. Hinc ex hyssopo, passulis, aceto, cæterisque similibus (si fortè simplicia desint) medicamenta componuntur, quæ primarum qualitatum respectu temperata quidem existant, suas tamen nihilominus ita vires exerant, vt ijs (nequaquam aucto febris calore) morbi causa præparetur optimè, quò faciliùs educi queant.

CAETERVM quòd contraria sibi contrarijs tolli, similia verò sui similibus conseruari dicantur, hic primus esse videtur vsus temperatorum, vt ijs temperata corporis constitutio, viriumque robur in suo vigore conseruetur. Quoniam verò non hæc medicamenta, sed alimenta dici consueuerunt, aliò videbantur esse reijcienda, ne quid hìc à nostro proposito alienum immisceretur.

DE MEDICAMENTIS ordine primo calefacientib.

CAP. III.

TANTA fuit veterum medicorum sedulitas, vt ad rectam medendi methodum, non ipsas solùm medicamentorum vires, sed & earum gradus inuestigarint: vt enim ad suam temperiem pars intemperie affecta reducatur, non omnia conferunt, quæcunque sunt affectui contraria, sed in hac contrarietate symmetriam obseruare conuenit, ne vel imbecilliora sint medicamenta, quàm vt contrariam tollant intemperiem; vel vehementiora sint. Hac enim ratione contrarios equidem pellerent affectus, sed ipsam in affecta parte superarent intemperiem. sicque priore malo maius fortassis induceretur. Gradus ergo medicamentorum diligenter obseruabuntur, ne (quod Empyricis contingere solet) recta ratione posthabita fortuitum atque adeò

Gal. de simplicium medicam. facultat. lib. 3. cap. 12.

A dubium in curationibus euentum nanciscamur. Quatuor itaque gradibus medici quatuor primas medicamentorum qualitates distinxerunt, de quibus ordine seorsim agemus, sumpto à calefacientibus exordio, quorum ea primo gradu continentur quæ solo calore corpora nostra leuiter afficiunt, partibusque vel natura frigidioribus, vel alio quouis modo frigefactis gratum mitemque calorem inducunt, quo naturalis & imbecillis calor fouetur, vel B amissus restituitur: vt enim corpus hyemali frigore rigidum tepido hypocaustorum aëre, vel igne moderato refocillatur, sic medicamenta quæ prima calefacientium classe comprehenduntur, suauissimo calore corpora quibus adhibentur ad suam quæque temperiem reducunt, nisi fortè grauiores existãt affectus, quàm vt possint curari mitioribus. Hic itaque primus est moderati caloris effectus, vt frigida partis intemperies miti & temperato fotu C corrigatur, atq; adeò dolor ex intemperie natus hac ratione mitescat. Licet autem vis hæc cæteris quoque sit medicamentis attributa, quæ magis hisce calefaciunt, aut etiam refrigerant, siquidem ipsa contrarias adhibita tollunt intemperies: quæ tamen sunt moderatum nacta calorem, præ cæteris anodyna vocantur, quod non frigidis solùm sed calidis interdum competant affectibus. Humores enim partibus impactos, quæcunque modò comi- D tetur intemperies, leni calore soluunt, vt vel sudore vel insensili transpiratu discutiantur. Sunt hac etiam ratione hoc maximè digna nomine, quòd nostro corpori sint amicissima, vtpote cuius calor quoque sit temperatus. Non enim tanta est in sanis humorum temperies, vt æquè calidi sint & frigidi, sed in eis calor excedit manifestissimè, vt non frigore, sed humido calore viuamus, vitaque nostra conseruetur. Humidus verò calor tantus esse nequit, E vt primum is ordinem transcendat. Quæ sunt enim secundo gradu calida, (vt mox ostendemus) ea iam humores aliquatenus absumere possunt. Cùm ergo hæc medicamenta, quæ primo continentur ordine, nostro calori iusta proportione respondeant, meritò certè præ cæteris anodyna vocantur: siquidem quæ vel calidiora sunt vel frigida, dolorem inferre possunt, sua nimirum virtute nostrum excedentia calorem. Quòd hæc itaque moderato calore partibus frigidis grata sint, & molestos hu- F mores liquefaciant, ad dolores sedandos aptissimè vsurpabuntur. Hac eâdem vi lassitudinem tollunt, & febres extrinsecus admota discutiunt, quòd & cutis meatus aperiant, & humores leni calore præparatos, tetrasq; febriũ fuligines educant. Cæterum sua quoque sunt his incommoda, quæ medici diligenter obseruabunt, ne maius medẽdo fortasse malum inferant. Vsu namque nimio non ea solùm quæ nobis infesta sunt liquant, sed nostras etiam substantias fundunt, spiritus adeoque vires eis insitas

I. Effectus in simplici intemperie.

II. Effectus, doloris sedatio.

III. Effectus, ad febres & lassitudinẽ.

insitas exoluunt, vt animi deliquia, morsque nonnunquam ipsa sequatur. Quod certè non in balneis solùm vsuuenit, sed multis etiam medicis contingit, qui floribus meliloti, chamæmelo, lini semine, oleo, cæterisque similibus viscerum inflammationes ita maturare, vel discutere conantur, vt dicta nonnunquam inferant symptomata. Præter hos moderati caloris effectus, alij quoque in quibusdam conspiciuntur, quæ sub eodem sunt ordine: sua siquidem est calori differentia, vt ex eis, quæ sunt æquè calida, visceribus aliqua competant, aliqua verò sint ijsdem minus amica: quo fit, vt non omnia, quæ moderatè calefaciunt, in corpus assumantur. Quibus itaque moderatè calidis intrinsecus vtimur, ea viscerum calorem fouent, eaq; ratione concoctiones iuuant, vt probus etiam generetur sanguis, in suaq; temperie conseruetur, & maximè quòd huius quoque temperatus sit calor. Sunt & aliæ moderati caloris vires, quæ pòst in secundis & tertijs medicamentorum qualitatibus reponuntur.

IIII. Effectus.

DE MEDICAMENTIS secundo, tertio & quarto gradu calefacientibus.

CAP. IIII.

QVAE verò magis hisce calefaciunt, vt iam secundo calefaciẽtium ordine contineantur, alias à modò descriptis obtinent facultates. Horum enim calor non est vsqueadeò mitis, vt extrinsecus apposita dolorem æquè sedent, atq; si magis temperata forent, aut gustum pariter oblectent, cùm calor hic iam à naturali corporis nostri temperie recesserit. Hinc si quibus pituita refertus sit ventriculus, horum vsus est commodissimus, vtpote quibus facultas insit, vt calefacere possint, & exiccare. Obstructiones hæc quoq; tollunt, cutisque meatus aperiunt, alia tamen ratione, quàm primo calefacientia gradu: hæc siquidem nulla vi, sed grato tepore liquant humores, cutimque laxant, cum illa tamen ignea quodammodo facultate glutinosos atque tenaces incidant humores, quos etiam vi maiore discutiunt. At quæ tertium caloris gradum assequuntur, easdem cum modò dictis obtinent facultates, eo tamen discrimine, vt hæc tanto potentiùs agant, quanto sunt illis calidiora. Tantam enim & calfaciendi vim habent, & incidendi, vt febres excitent, & contumaces partibusq; impactos humores incidant, sudoremq; copiosum educant: quo fit, vt omnia fermè venenis aduersentur.

SVMMVS autem caloris gradus eis attribuitur, quæ adeò calefaciunt, vt tactas corporis partes vrant, in eisque pustulas excitent, quo nomine ad sinapismos ijs & cauteria vtimur, de quibus postea copiosiùs agetur.

DE MEDICAMENTIS refrigerantibus.

CAP. V.

QVATVOR etiam in medicamentis obseruantur frigoris gradus: quorum enim frigus est inter cætera leuissimum, ad primum ea gradum referuntur. Quoniam verò calore fouemur & viuimus, ex refrigerantibus certè nullum suapte natura nobis est amicum, siquidẽ innatum calorem minuunt aut etiam extingunt, prout sua cuique fuerit frigiditas. Necessarius tamen etiam est refrigerantium vsus, non in alimentis solùm, vt grata cibis temperies concilietur: sed ijs quoque vt medicamentis indigemus, ad frænandos viscerum æstus, ad febres & sanguinis ardorem compescendum. Itaq; si leuis fuerit caloris intemperies, ea quæ primo continentur ordine, sufficient, vt pueris & quibus ventriculus est imbecillior, ne frigidioribus fortè lædantur. Quibus verò firmius est viscerum robur, aut ventriculus, aut hepar calidius, non ea modò ferent, quæ secundo refrigerant ordine, sed ijs etiam iuuabuntur, quorum vis ad tertium vsque frigiditatis gradum extenditur, vtpote quib. optimè bilis flaua dometur. Ad calidos itaq; tumores, phlegmonas nimirum & erisipelata, refrigerantibus vtemur, hac obseruata ratione, vt si leuis sit inflammatio, leuia quoque vsurpentur: sin sit ea vehementior, ad secundum aut etiam tertium ordinem progrediamur, siquidem remedium (vt prius etiam monuimus) affectui iusta proportione respondere debet. Porrò quòd æstu nimio spiritus interdum nimis exagitentur, vt aut immodicæ sequantur vigiliæ, aut animi deliquia, refrigerantibus hisce symptomatis est succurrendum. Frigus enim cutis meatus densat, humores incrassat, & motum nimiumque sudorem inhibet, quo nonnunquam ita disperguntur spiritus, vt viscerum & maximè cordis vires exoluantur. Denique maxima refrigerantium est vtilitas ad vehementissimos dolores, qui nec lenientibus, nec calidioribus sedari possunt: hos enim mirando sæpe successu narcotica consopiunt, suo nimirum frigore, quod tamen est, vt ad quartum gradum referatur.

DE MEDICAMENTIS humectantibus.

CAP. VI.

INTER humectantia vix tantum discrimen inuenitur, vt duobus plures humiditatis gradus constitui debeant. Cùm enim omnia vel calefaciant vel refrigerent, certè nec calor, nec frigus, siquidem extrema sint, in humido consistere potest. Hoc ipsum & ratione probatur, & experientia confirmatur. Calor

enim humidum paulatim absumit, vt si vehementior sit, subiectum siccius efficiat necessariò. Sed hæc physicis discutienda relinquemus. Hoc vnum satis esse potest, quòd nullum inueniatur medicamentum, cui tanta insit humiditas, vt hac ipsa quartum contingant ordinem. Passiuas Philosophi qualitates vocarunt humiditatem, & siccitatem, quibus sua tamen attribuitur operatio: leniunt enim, & lubricant, quorum vis humectandi primo continetur ordine, vt & tussim mitigent, & gutturis asperitati conferant. Quæ verò potentiùs humectant, membrorum naturalium vires reddunt imbecilliores, & humorum acredinem obtundunt, sanguinem etiam & spiritus efficiunt crassiores: aluum quoq; laxant, aliasq; partes fluxui reddunt magis idoneas. Quòd si & hunc humoris gradum transcendant, corpus pigrum, & torpidum efficiunt, & actiones omnes manifestè obtundunt: siquidem horum vis non in ipsa partium superficie hæret, sed in earum substantiam penetrat altiùs: quo fit, vt talia inducant symptomata, quæ purgatis etiam partibus altè fixa supersunt: qualis est in ventriculo nausea, in intestinis lienteria. Venenum est, & partes enecat, si quid hisce magis humectet. Est enim sua cuiq; parti siccitas: aliàs veluti liquida difflueret. Suas ergo vires amittunt, adeoq; putrescunt, quæ nimio dissoluuntur humore.

DE MEDICAMENTIS EXICCANTIBUS.

CAP. VII.

Contrarias modò dictis obtinent facultates exiccantia. Cùm enim humiditas fluxiles reddat humores, certè quod siccat, hanc absumẽs humiditatem fluxum inhibet, partesq; lubricas exasperat. Quæ verò magis exiccant, corpus & membra reddunt firmiora, siquidem siccitate consistunt, suasq; hac ipsa functiones exercent, cùm nimio tamen humore languescant. Licet autem exiccantia, partium robur contineant, ne affluente collabantur humore: suum tamen eis inest humidum, quod si vehementiùs exiccantibus absumatur, nec foueri possunt ipsæ, nec suas exercere actiones, spiritus enim hoc humido restaurantur: quod si deficiat, naturales quoq; vires excidunt. Quæ tertium ergo siccitatis ordinem contingunt, partes suo spoliant alimento, vt hac etiam ratione tabem inducant. Præter hoc humidum aliud quoq; corporis humani partibus inest, quod humidum radicale vocant, hoc sublato partes etiã interire necesse est, cùm in hoc calor innatus, atque adeò vita consistat. Hoc nempe virus est eorum, quæ quarto exiccant ordine. Censet Galenus ea, quæ summè siccant, vrere necessariò: qui certè non siccitatis, sed summi caloris est effectus, nisi forsan ea, quam mo-

Vltimo cap. lib. 5. de sim. medic. facultatibus.

A dò protulimus ratione, dicantur vrere, quòd innatum partibus humorem absumant. Sed vt hæc subtiliùs examinentur, non fert instituti nostri ratio. Hæc sunt, quæ de primis medicamentorum qualitatibus nobis in genere scribenda esse videbantur, & eo quidem breuius, quòd in aliarum qualitatum expositiõe ad primas perpetuò sit recurrendum, vtpote quarum effectus meritò dici possunt.

B

DE MEDICAMENTIS EMOLLIENTIBUS.

CAP. VIII.

Expeditis ergo primis medicamentorum facultatibus, reliquum est, vt ad secundas progrediamur, quas ideò secundas medici nuncuparunt, quòd ex primis necessariò constituantur, siquidẽ pro varia simplicium qualitatum mixtione, varias quoque C necesse est oriri facultates, quas nunc etiam paucis exponemus, à mollientibus sumentes exordium, vt & in his, quemadmodum in præcedentibus, caloris & frigoris gradus obseruentur. Quid sit durum, quid item molle, nouerunt plures, pauci tamen exprimere possunt. Durum itaque philosophi definierunt, quod tactui non cedit: molle verò cõtrarium, vt emolliens medicamentum sit, quod induratam substantiam ad suam reducit tempe-D riem, non caloris quidem, sed ipsius substantiæ, quæ pressa recedere possit. Cùm itaq; vt molle sit quidpiam, duo requirantur, vt & prematur & cedat, humido & sicco temperatam oportet esse substantiam. Quod enim liquidum est, cedit equidem tactui, non autem premitur: siquidem quæ propriè premi dicuntur, quodammodo resistunt. Aqua verò ne tantillum quidem ex seipsa resistit, nisi vasculis extrinsecùs contineatur. Hæc paucis præ-E ter institutum (quòd physica sint) addere placuit, vt intelligerent studiosi, quid philosophis premi dicatur, quid item tactui cedere. Quoniam verò quæ sicca sunt, tactui non cedunt, mollia quoq; dici non possunt. Durum etiam appellatur, quod nimia repletione distenditur. Est & aliud, quod medicis propriè durum dicitur à lento & crasso humore progenitum: hic enim calore destitutus, in corporis partibus, in quas influxerit, sponte ob-F durescit. Emolliens ergo totidem quoq; modis distinguere licet, vt quæ sicca sunt humectantibus, quæ distenta sunt, discutientibus, & quæ frigore concreuerunt, colliquantibus emolliantur. Ex hisce verò solum id propriè dicitur emollire, quod moderato calore duriorem substantiam ad mediocrem consistentiam resoluit. Hìc enim discrimen diligenter obseruandũ est, inter ea quæ medicis cõcreta, & physicis congelata vocantur: ea namq; congelari dicuntur, quæ liquida cùm sint, intenso frigore coalescunt, quod in humano corpore nequa-

nequaquam contingit, sed ea medici volunt indurescere, quæ non liquida, sed consistentia sunt mediocri: quo fit, vt leui frigore obdurescant. Non igitur quemadmodum glacies solo calore liquescunt, quæ propriè nobis indurata vocantur, sed cùm præter frigus ipsa quoque siccitas & humorum crassities in causa sit, vt hæc indurentur, humida sint oportet, quæ dici debent emollientia: licet enim ex emollientibus aliqua sint in secundo vel etiam tertio gradu sicca, qua tamen ratione malactica sunt, (vt probè annotauit Hollerius) humido calidoque elemento temperari necesse est. Non enim siccitatis est, eius maximè, quæ secundum superat ordinem, emollire, siquidem ea quæ dura sunt, magis indurescant. Fit tamen interdum, vt in scirrhosis tumoribus (in quibus emollientibus maximè vtimur) varia conspiciantur symptomata, vt cùm simplex durities non sit, non vna quoque sit emollientium ratio. Nam si tumor aquea imbutus sit humiditate, sicciora competunt, non equidem emolliendo tumori, sed vt aquam inutilem absumant. Contingit etiam interdum, vt humor temperandus contumacior existat, quàm vt domari possit leuioribus, quo nomine vehementiora quoque conueniunt, quàm quæ calore sunt temperato. Hinc certis etiam gradibus emollientia distinguuntur, quibus tamen omnibus sua restat temperies: licet enim aliqua magis calida sint aut sicca, quàm vt temperata dicantur, eius tamen affectus ratione, cui adhibentur, temperata sunt, quod in his & alijs medicamentorum generibus diligenter est obseruandum, ne generales regulas quisquam existimet ideò falsas esse, quòd ab eis interdum recedere videamur, cùm hic verus tamen sit regularum vsus, vt varijs affectuum symptomatis certa ratione adaptentur, quo nomine non minus iudicio indigent medici, quàm prudentia iudices ἐπιεικεία ius temperaturi. Cùm sint ergo emollientia humido calidoq; temperata, gustu, vel tactu facilè dignoscentur, siquidem sapore sunt dulcibus proxima, sed substantia pingui & oleaginosa, vt nec acria sint gustu, nec austera, nec acida, nec salsa, nec alium referant saporem, quo vel adstrictio, vel vehemens aut frigus aut calor denotetur. Tactu quoque nullà percipitur asperitas, nec glutinis instar digitis adhærent, cùm partes emolliendas penetrare debeant emollientia, cuius etiam nomine mollientibus incidentia sæpenumerò adijciuntur. Sunt & alia, quæ in emollientium vsu diligenter sunt obseruanda, sed ad particularem tumorum curam ea reijciuntur. Hîc ea docuisse sat est, quæ ad emollientia dignoscenda, eorumque naturam & vsum intelligendum in genere videbantur esse tractanda.

Emollientium vsus.

Reg. I. *II.* *III.*

Vt dignoscātur emollientia.

DE MEDICAMENTIS INDURANTIBUS.

CAP. IX.

GALENVS libro 5. de Simplicium medicamentorum facultatibus, capite decimo, indurantia statuit frigida & humida esse. Frigida quidem sunt necessariò, quòd sint emollientibus contraria. Cùm autem humida dixerimus esse emollientia, certè sicca decet esse indurantia. Quæstio sanè digna hæc est, quæ probè discutiatur, vtpotè cùm sit iucundissima. Nos verò ne quicquam in Galenum statuisse videamur, & quòd hæc non sint nobis ex instituto tractanda copiosiùs, aliquid saltem proferemus, iudicium alijs relicturi. Cùm suprà de humectantibus ageremus, nihil de hac facultate dictum à nobis est, quòd nimirum indurent humectantia. Certè nonminùs absurdum hoc esse videtur, quàm si quis calida refrigerare dicat. Hoc in confesso est, indurantia ab exiccantibus esse diuersa. Existimat ergo Galenus, quæ frigida sunt & sicca, indurare quidem; at non propriè, siquidem congelatione potiùs, quàm euacuatione durum efficitur corpus. Duo ponit Galenus, quæ siccitatem consequuntur, euacuationem & siccitatem, quæ iudicat indurantibus non esse tribuenda. Quæritur itaque, an quæ siccant, euacuare necesse sit? Non existimauero: fieri siquidem potest, vt siccis aliquid æquè ac humidis repleatur. An verò siccitas nullum in hisce indurantibus locum habeat, dubitari meritò potest: diximus enim priùs, in humano corpore diuersam esse ab externa glacie humorum concretionem, nec liquida esse, quæ indurantur, sed consistentia mediocri. Detur sanè nil hîc siccitate opus esse. Quæ congelantur, humida sunt necessariò: non igitur sicca sunt, sed humida, quæ congelant. Aliter certè philosophandum est veritatem inuestigaturis. Humiditas enim ei quod patitur, non ei quod agit, est adscribenda, & frigus quò fuerit intensius, eò magis quoque congelat. Extremas autem qualitates in humido consistere non posse, nouerunt, qui causam intelligunt, cur siccitas non aquæ, vel aëri, sed terræ & igni sit à physicis attributa. Cùm itaque congelatorum sit humiditas, non congelantium, & humiditas non congelet, sed congeletur, mirum non absque ratione videbitur, quòd Galenus congelantia velit esse humida. Si frigus humidum esset, seipsum profectò congelaret. Sed de hisce satis: glacies pluuiosa tempestate quæratur, si humidum debeat esse, quod aquam est congelaturum. At neque siccum esse potest, quod congelat (inquit Galenus) aliàs exiccaret euacuando. Nihil certè minus: si namque frigus siccitati iungatur, poros omnino contrahit, nec dissipari possit humiditas: quo fit, vt ad

discutiendos tumores nemo siccis & frigidis vtatur, sed calidis, interdum etiam humidioribus. Quòd verò sæpe fiat, vt constrictis partibus humiditas aliquando extorqueatur, quod hyemali tempore crebrò contingit, non est id siccitati, sed frigori tribuendum. Hæc in medium protulimus, non vt in Galenum quicquam concluderetur, sed vt causam intelligerent studiosi, cur de indurantibus, an humida esse debeant, aut sicca, nihil certi pronunciemus. Facilè tamen ex hisce, qui volet, colligere poterit, quid veritati sit magis consentaneum. Siquidem inter exiccantia, incrassantia, indurantia & congelantia discrimen est obseruandum, quod nunc paucis exponemus. Exiccari dicuntur, quorum absorbetur aut exprimitur humiditas. Hoc maximè fit ope caloris, suctu, spongijs, aut hisce similibus, quibus humectatæ partes exiccantur. Incrassari verò statuimus ea, quæ sicciora quidem fiunt, at non absumpta, vel expressa humiditate, sed siccioribus immixta, quo modo syrupi pulueribus, conseruis, & similibus in electuaria incrassantur. At quæ congelantur, ea nec expressa humiditate siccescunt, nec admixtis siccioribus incrassescunt, sed ingenti frigore contrahuntur. Ab hisce diuersum est, quod propriè medicis indurari dicitur: partes enim humani corporis intumescunt & indurantur, non cùm extremo frigore obrigescunt, nec cùm sua destituuntur humiditate, nec cùm admixtis siccioribus incrassantur, sed cùm pituitosis humoribus, aut sanguine melancholico replentur, qui sanguis vel pituita frigore non congelantur quidem verè sed concrescunt modo medicis notiori, quàm physicis. Vt igitur indurantium naturam intelligas, non id solùm quod agit, sed id etiam, quod actionem suscipit, est obseruandum. Hoc enim idoneum decet esse, vt externo frigore possit indurari, siquidem serum etsi frigore congelari, nunquam tamen indurari poterit. Non igitur humiditas, sed quædam humorum crassities & siccitas facit, vt indurari possint, quo nomine siccitatem & frigiditatem indurationis causas constituere licebit, & maximè quòd humiditas suapte natura, nec incrasset, nec induret quicquam.

De indurantium vsu. De indurantium vsu nihil est fermè quod scribam, siquidem tollenda potius est à corpore durities, quàm ei sit inducenda. Quod autem Galenus inter indurantia portulacam numeret, psyllium, semperuiuum & cætera, videtur ex eius sententia indurantibus vtendum esse ad refrænandam humorum in tumoribus caliditatem, & tenuis sanguinis influxũ inhibendum: aliàs incrassandi sunt humores potiùs, quàm indurandi, quod sæpe fit in subtilibus & acribus in thoracem defluxionibus, de quibus infrà copiosiùs.

Dignotio. Dignoscentur autem indurantia sapore, qui nec calorem denotet, nec linguam vel mordicet, vel contrahat: cùm enim frigida esse oporteat, certè nec salsa sunt, nec acria, nec amara, nec dulcia: cumque vt quidpiam induretur (quod à Galeno probè annotatum est) nulla fieri debeat euacuatio, nulla quoque opus est adstrictione: quo fit, vt nec acerba sint indurantia, nec austera: fortè nec acida fuerint, siquidem attenuantia esse non debent. Mixtus ergo sapor est indurantium, nisi quis insipida vocare velit.

DE TENDENTIBVS & laxantibus.

Cap. X.

Tendvntvr membra varias ob causas, vt totidem quoque modis laxari possint: aliquando namq; siccitate nimia, frigore nonnunquam, vel repletione, vel scirrho contrahuntur, aut iunctis horum aliquibus.

Cvm itaque laxantia vel ad humectantia referri possint, ex Galeni sententia, vel ad calefacientia, vel ad mollientia, vel ad euacuantia, non opus esse videbatur, vt eis proprium caput attribueretur, atque si propria quædam eorum vis esset, de qua separatim tractaretur. Etsi verò de laxantibus aliàs egimus, in primis nimirum medicamentorum qualitatibus, cùm calefacientium & humectantium vires exponeremus, in secundis etiam, vbi naturum emollientium descripsimus: hoc tamen loco laxantia nobis sunt diligentiùs expendenda, cùm laxantium nomine non humectantia, vel calefacientia, vel mollientia, vel euacuantia intelligãtur: (hæc namque proprijs denotantur nominibus) sed quæ iunctis viribus & humectãt & calefaciunt: quam ob causam inter secundas medicamentorum facultates numerantur.

Distingvenda sunt igitur, quæ propriè laxantia dicuntur, ab emollientibus & euacuantibus. De his suo loco, & maximè cùm discutientia tractabimus. Cùm itaque laxantia cum emollientibus in eo conueniant, quòd vtrisque facultas insit & calefaciendi, & humectandi, sæpenumerò confunduntur, vt interea discrimen possit difficulter inuestigari. Laxitas & tensio partibus adscribuntur mobilibus, vt ligamentis, membranis, musculis & similibus: mollities autem & duritas propriè rebus competũt, quæ digitis palpari possunt. Hæc in fidibus & cera facilè dignoscentur: mollescit enim cera, fides verò laxari dicuntur. Discrimen hoc à partibus sumptum, veram differentiam non constituit. Hac enim ratione vnum & idem varios edere potest effectus. Quæ laxant ergo, minus calida esse videntur, minusque sicca, quàm quæ molliunt. Hæc enim suo calore magis, illa verò humiditate magis operantur.

Praecipvvs est laxantium vsus in conuulsioni- *Vsus.*

uulsionibus, quas & frigus inducit & siccitas, quamuis & ab alijs caussis orta conuulsio laxantibus interdum curetur.

Dignotio. CAETERVM ijsdem, quibus emollientia facilè dignoscentur, vt amplius describenda non sint.

DE RAREFACIENTIBUS & densantibus.

CAP. XI.

LAXANTIBVS proxima sunt rarefacientia, quæ cutis meatus reserant ac dilatant: id tamen discriminis esse videtur, quod hæc minus humida sint, & tenuiũ partium: infarctos enim cutis meatibus humores secant, & dissoluunt, atq; adeò poros reddunt ampliores. Hæc quidem calida sunt: tantus tamen calor non est, vt materiam vel attrahant, vel discutiant, quod suo loco patebit euidentius.

CAETERVM quod calida sint rarefacientia, frigida sunt hisce contraria, quæ nimirum cutis meatus ligant, & continent. Hæc humida esse statuit Galenus, vt eadem sint cum indurantibus, quæ priùs ostendit humida esse & frigida. Discrimen ex Galeni sententia, qui volet, exponat. Eadem certè proposuit indurantium exempla, quæ condensantium, vt nec in his, nec in eorum descriptione vlla conspiciatur differentia. Quòd si eadem sint condensantia & indurantia, eadem quoque esse oportebit, quæ molliunt, & quę rarefaciunt. Quia verò non fert instituti nostri ratio, vt subtiliùs hæc & copiosiùs exponamus, nõ morabimur in hisce diutius, sed ea vel aliàs tractabimus, vel alijs tractanda committemus.

NON equidem dubium est, quin ea, quæ refrigerant, simul & astringunt, ipsos quoq; cutis meatus condensent: talia tamen nõ vult esse Galenus, ideò fortassis, vt rarefacientibus, ora vasorum aperientibus, & discutientibus sua possit attribuere contraria. Nam si condensantia crassarum partium esse statuisset, eadem quoq; ora vasorum aperientibus fuissent opponenda. Sed hæc sequenti capite docebuntur apertiùs, vt discrimen inter rarefacientia ora vasorum aperientia intelligatur.

Vsus. RAREFACIENTIBVS autem vtimur, vt ex modò descriptis colligere licet, ad cutis meatus aperiendos & dilatandos, vt vapores, aut fuligines ex concalfacto sanguine difflari possint: quo nomine veteribus in more positum erat, vt seipsos exercitaturi priùs inungerent, ne conclusi vapores vel febres excitarent, vel aliud visceribus damnum inferrent. Hac eadem ratione rarefacientia prosunt ad mitigãdos dolores: dilatatis enim cutis meatibus, materia dolorem mouens faciliùs expellitur.

VENIT & illud in mentem, quo possit & alia reddi ratio, cur rarefacientia leniendis doloribus competant. Notum hoc est experientiâ, cutem, si vel nimia siccitate corrugetur, vel sit nimio rigida frigore, vbi leuiter attingitur, dolere plurimum. Hinc fit, vt in tumoribus nõ ipsa solummodò humorum copia dolorem moueat, sed cutis durities & tensio. Quare cùm laxent etiam, & emolliant rarefacientia, dolores his quoque mitigant operationibus, nisi vires vnius eiusdemque medicamenti distinguere præstet, vt alia sit qua laxat, alia qua mollit, alia qua rarefacit.

Densantium vsus. PORRÒ sua quoque densantibus est vtilitas, vt nimirum cutis firmior reddatur atq; robustior, tum ad euitandam externorum iniuriam, tum ad nimium sudorem, vel spirituum dissolutionem inhibendam, quo nomine veteres à balneo frigida inspergebantur, vt ea ratione membra quæ calida lotione languidiora essent, confirmarentur.

Dignotio. QVOD aũt rarefacientia eadem fermè sint cũ laxantibus & emollientibus, ijsdem quoq; dignoscuntur qualitatibus, sapore nimirũ calorem moderatũ denotante: quemadmodum densantia quoq;, cùm contraria sint his, frigiditate pollent, nõ vsqueadeò vehementi. Quę linguam ergo vel mordaci vellicãt, vel adstringenti sapore contrahunt, ex Galeni sententia nequaquam inter densantia numerabuntur.

DE MEDICAMENTIS ora vasorum aperientibus.

CAP. XII.

CVM Galenus eodem capite, quo de rarefacientibus egit, hæc quoque medicamenta discusserit, quæ ora vasorum aperiunt, ideo de his hoc capite nobis agendum esse videbatur, licet hæc ad tergentium classem referre constituissemus: quod fortassis etiam fuisset multo consultius, vt facilè conijcere poterit, qui horum naturam diligentiùs examinauerit. Hæc itaque censet Galenus calida quidem esse, crassarum tamen partium, & mordacia. Mirum certè videri possit, quòd aperientibus substantiæ crassities attribuatur, qua quidem obstruere potius, quàm aperire posse videntur. Sciendum est igitur, hæc non eadem esse cum obstructiones tollentibus: siquidem obstructiones incidentia poscunt, quibus non partium crassities, sed substantiæ tenuitas inest, vt faciliùs penetrare possint: quæ verò vasorum oscula dicuntur aperire, non subtilia, sed crassa sunt, vt non penetrent solùm, sed meatus, per quos transeunt, potentiores reddant. Hinc eis Galenus probè præter calorem, & partium crassitiem, & acredinem attribuit & mordacitatem vt calor acris existens, vel ad incidendum & penetrandum esset efficax: substantia verò

mordax non obstrueret, sed exederet ora vasorum, aut etiam corraderet.

Hisce contrarijs Galenus etiam partium crassitiem adscribit, sed quæ sit mordacitatis expers. Stegnotica Græcis dicuntur: occludentia vocare licebit, quòd vasorum oscula coarctent. Frigida certè sunt omnia, quemadmodum & ea, quæ cutis meatus condensant: sed vis etiam eis inest, qua vasorum oscula constringere possint. Cutis enim leuioribus facilè contrahitur, cùm vascula non, nisi vehementer constringentibus, occludi possint. Hinc condensantia statuit Galenus humida esse, quòd talia tantam adstringendi vim non habeant, atque si sicca simul essent & substantia crassiori. Cæterùm vt hæc ab obstruentibus aut emplasticis differāt, suo loco demonstrabimus.

Vsus. Aperientivm vsus ex vasculorum vsu facilè colligitur. Cùm hæc enim sanguinem contineant, quin vel copia, vel prauitate nocet interdum, hisce malis succurrendum est aperientibus, & maximè ad referendas hæmorrhoidas. An verò mouēdis mensibus ea competant, suo tempore docebitur. Hisce contraria contrarios etiam produnt effectus: siquidem hæmorrhoidas, aliosque sanguinis fluxus inhibent. Hæc Galeno sensiles cohibent excretiones. Quòd si sudorem intellexerit, nō existimauerim esse fatendum: licet enim hæc sudorem quoque cohibeant, contraria tamen non sunt, ipso etiam Galeno attestante, sudorem promouentibus.

Dignotio. Aperientia sapore iam aliquoties exposito facilè dignoscentur: cùm etiam acria sint & mordacia, linguam pungunt, & corradunt. Occludentia verò, quòd frigida sint, & adstringant sine mordacitate, linguā equidem coarctant, non autem vellicant, aut exedunt.

DE ATTENVANTIbus medicamentis.

Cap. XIII.

Aperientibvs proxima sunt attenuantia, quibus facultas inest ad soluendas viscerum obstructiones. Obstruuntur autem crassis & viscosis humoribus: quo fit, vt hæc medicamenta tenui debeant esse substantia. Num verò calida sint omnia, dubitari meritò potest, quòd frigida etiam inueniantur, quæ glutinosos humores incidunt, & obstructiones liberant: vt acetum, cichorium & similia. Necessaria quidem est partium tenuitas, aliud tamen est, quod incidere possit: siquidem medicis substantiæ nomine non ipsa facultas, sed eius subiectum intelligitur, quod patitur potius quàm vt agat quidpiam, quo nomine siccitatem & humiditatem passiuas Philosophi qualitates appellarunt. Itaque vel frigori, vel calori vis hæc est adscribenda, cumque frigus partes constringat potiùs, quàm diuidat, non immeritò fortassis attenuātia necessariò calida esse statuentur. Quòd si quis frigida quæpiam opponat, quibus sua quoque vis insit attenuandi, non omnino caloris expertia statuemus esse: quin quanta fuerit attenuandi vis, tantum quoque caliditatis gradum assequantur.

Qvod in humano corpore varios affectus inferant obstructiones, varia quoque est & multiplex attenuantium vtilitas, ad expurgandum pituita thoracem, mouendos menses, & viscerum ductus expediendos. *Vsus.*

Non priùs autem vtendum esse attenuantibus, quàm ventriculus, & intestina prauis expurgata sint humoribus, ne attenuantium vsu in venas rapiantur, atque adeò vel viscera magis obstruant, vel febres excitent, aut grauiores efficiant. *Tempus vtendi.*

Sapore quidem acria sunt hæc & amara, linguam tamen dissoluunt potius, quàm contrahant, cùm tenuium sint partium, & adstrictionis expertia. *Dignotio.*

DE MEDICAMENtis attrahentibus.

Cap. XIIII.

Varia est attrahentium natura. Quædam enim manifesta, quædam occulta qualitate, vel spicula, vel humores attrahunt. De occultis rerum proprietatibus aliàs: nunc ea nobis examinanda sunt, quorum attractio certa ratione comprobatur. Manifestis ergo qualitatibus attrahentia, calida sunt, partiumque tenuium. Ipso quidem calore fit attractio, substantiæ tamen tenuitas ideò requiritur, vt humores ex alto auocētur, quo nomine attrahentium vis in intima vsque penetrare debet. Quæ verò crassarum sunt partium, in altum ferri nequeunt, & poros contrahentia repellunt potiùs quàm attrahant. Varius est & multiplex vsus attrahentium, vt nimirum viscera prauis humoribus exonerentur: his enim medicamentis forinsecus admotis, materia peccans ab interno corpore ad superficiem attrahitur. Eadem ratione critici naturæ conatus adiuuantur, cùm abscessibus adhibentur attrahentia. Ad extrahendum è corpore virus probata est horum medicamentorum vtilitas. Curantur his quoque partes perfrigeratę, non ea solùm, qua suo contactu calefaciunt, ratione, sed quòd spiritus, quibus vita calorq; fouetur, attrahant: quo certè modo tabidas, ac veluti syderatas partes reficiūt, non calore solùm, sed attracto, quo foueantur, alimento. Sunt & alij attrahentium effectus, qui tamen ad hos referri possint. Dignoscuntur attrahentia ijsdem ferè, quibus attenuantia: siquidem vtrisque partium tenuitas inest, & calor nō mediocris, vt secundùm magis & minùs solùm differre videantur. Fortè tamen & hoc discrimen fuerit euidentius, vt *Vsus.* *Dignotio.*

partium

partium tenuitas attenuantibus, calor verò magis proprius ſit attrahentibus. Calor itaq; non guſtu ſolo, ſed ipſo quoq; tactu manifeſtus attrahentia prodit. A

DE DISCVTIENTIBUS. CAP. XV.

DVPLICIA Practici reſoluentia conſtituerunt: alia leuiora, quæ rarefacientia, vel ἀραιωτικὰ nominarunt, de quibus ſuprà egimus: alia verò fortiora, quæ διαφορητικὰ, propriè diſcutientia nuncuparunt: de his hoc capite ſumus acturi. B

DISCVTIENTIBVS natura eſt cum attrahentibus adeò affinis, vt diſcutientia nulla ſint, quin eadem attrahere poſſint, & vix vllum attrahens inueniatur, quin idipſum quodammodo quoque diſcutiat. Hæc verò differentia ſtatui poterit, vt quæ diſcutiunt, calidiora ſint attrahentibus. Non eſt igitur, vt de diſcutientium natura quicquam ſcribamus ampliùs, cùm ex ſuprà ſcriptis facilè colligi poſſit. C *Vſus.* Vſus autem vel ipſo nomine ſatis patet: ſiquidem quos nimia repletio morbos parit, eos curat euacuatio. Cæterùm nec ſanguis, nec humores craſſi diſcutiuntur: ſanguinis enim copia venarum ſectione, craſſi verò humores purgationibus educuntur. Sudoribus ergo, vel inſenſili tranſpiratione, vel ſeroſa humiditas, vel fuligo, tetrique vapores diſcutiuntur. Hinc hydropicorum aquas exhauriunt, D podagricis & iſchiadicis opitulantur, phlegmonas curant, alioſque humores minuunt. Quia verò niſi recta methodo diſcutientibus vtamur, nocent ſæpenumerò plurimum, non eſt temerè quiduis magna vi diſcutiendum.

TVMORES enim diſcutientibus interdum indurantur adeò, vt pòſt curari nequeant, dum quod in eis tenue eſt, difflatur, remanet autē, quod durum eſt. Hinc variè practici diſcutientibus vtuntur, E ea nonnunquam repellentibus, aliquando iungentes emollientibus pro varijs tumorum affectibus. Quæ verò ſint in diſcutientium vſu medicinam facturis obſeruanda, non eſt vt hoc loco doceamus, ne propoſiti noſtri limites tranſgrediamur. Fit etiam, vt diſcutientibus grauiſſima nonnunquam inferantur ſymptomata, cùm videlicet vel materia nō cedit, vel in partes nobiliores propellitur, vel plus aliunde attrahitur, quàm diſcutiatur. Ad hæc euitanda ſuas habent medici regulas, vt F vel præcedant purgationes, vel materia concoquatur & attenuetur, de quibus non eſt hoc loco tractandum copioſiùs.

Ex his autem facilè colligitur, quo ſit morbi tempore diſcutientibus vtendum, in declinatione nimirum. Quamuis enim ijs in phlegmones augmento & ſtatu nonnunquam vtamur, tum tamen non pura ſunt, ſed eis immixta ſunt repellentia, pro curationis ſcopo.

Dignotio. DIGNOSCVNTVR diſcutientia, quemadmodum & attrahentia, ſapore, qui linguam adurat, acri videlicet, vtpote cùm & tenuium partium ſint, & calidiſſima. Nullus hic eſt adſtrictioni locus: quò fit, vt ea linguam quoque non contrahant.

DE REPELLENTIBVS. CAP. XVI.

TRIBVS modò deſcriptis medicamentorum generibus, ſunt, qui repellentia ſolùm opponant. Cùm enim vna ferè ſit omnibus natura, vnum quoq; videtur eis opponi poſſe contrarium, quod & frigidum ſit, & craſſarum partium: ſiquidem & calida ſunt, & tenuis ſubſtantiæ, quæ attenuant, quę attrahunt, & quæ diſcutiunt. Si tamen horum natura diligentiùs examinetur, ſuum vnicuique competet contrarium, vt attenuantibus incraſſantia correſpondeant, attrahentibus repellentia, & diſcutientibus, quæ humores continent, & tenaciores reddunt. De incraſſantibus aliquid ſuprà dictum eſt, vbi de indurantibus ageremus: de ijs autem, quæ diſcutientibus contrariantur, nihil eſt, quod hoc loco ſcribamus, cùm horum vice repellentibus vtamur. Varia eſt Authorum de repellentibus ſententia. Cùm enim varijs modis influxus inhiberi poſſit, totidem tationibus repellentia definire licebit. Influxum autem cohibent, quæ refrigerant, quæ conſtringunt, quæ obſtruunt & incraſſant, vt ex Arabum decretis annotauit Hollerius. Hæc ſi ita ſint, non attrahentibus modò, ſed & attenuantibus & diſcutientibus contraria meritò ſtatuentur eſſe repellentia. Propriè tamen ea repellere dicuntur, quæ non influxum ſolummodò ſiſtunt, vt ſunt incraſſantia & obſtruentia, ſed quæ vel influentes, vel in parte iam hærentes humores aliò propellunt, vt repellentibus natura ſit frigida, craſſarum partium & adſtringens. Hæc equidem ſimpliciſſima ſunt repellentia; ſunt tamen alia, quæ tenuium ſunt partium: alia calida quoque ſunt, & inter repellentia numerantur. Adſtrictio certè competit omnibus, vt hac definiri poſſint repellentia. Quæ verò præter adſtrictionem & frigida ſunt, & tenuis ſubſtantiæ, cæteris operantur efficaciùs.

DIGNOSCENTVR itaq; repellentia ſapore vel acido, vel acerbo, vel auſtero: ſiquidem hi, quòd adſtrictione participent, linguam ſuo ſtatim contactu contrahunt. *Dignotio.*

REPELLENTIBVS in multis affectibus vtimur, vt in calidis tumoribus, capitis dolore, & ſimilibus: his enim vapores in febribus maximè à capite arcentur, influxu repercuſſo phlegmonarum augmentum inhibetur. Commodiſſimum verò tempus, quo repellentibus in calidis tumoribus vti licet, principium eſt & augmentum, quibus nimirum influxus maximè viget. Cùm autem duo ſint in tumorum cura ſcopi, vt quod influit, repellatur, & *Vſus.* *Tempus vtendi.*

quod iam infixum est, discutiatur, in principio commodissimè repellimus, in declinatione verò discutimus, & medijs temporibus vtraque miscentur, ea ratione tamen, vt in augmento repellentia superent, in statu discutientia. Porrò quòd humores interdum vel copiosi sint, vel criticè per abscessus expellantur, aut materia venenosa sit, vel abstinendum est repellentibus, vel priùs est purgatione minuenda materia, ne repellentiũ vsu in viscera protrudatur, atque adeò magis periculosa inducat symptomata, & maximè si viscerum aliquod infirmius existat. Quòd si grauis etiam dolor infestet, metuenda sunt repellentia. Cauendum est præterea, ne repellentium vsu cutis nimium contrahatur: ita siquidem scopus alter impediretur, nec tumoris materia discuti posset.

DE MEDICAMENTIS ADURANTIBUS.

CAP. XVII.

ΠΥΡΩΤΙΚΑ Græcis vocantur medicamenta, quæ calore sunt adeò vehementi, vt cutem non secus atque feruens aqua vel ignis adurant. Ignea certè vis omnibus inest, vt natura siccissima sint, & calidissima: sunt suis tamen etiam distincta gradibus, vt mitiora sint alia, quæ cuti ruborem atque pustulas inducunt: alia vehementiora, quæ suo contractu carnem absumunt: his ad cauteria, illis ad phænigmos vtimur, dropaces, & similia.

Dignotio. DIGNOSCVNTVR adurentia tactu magis, quàm sapore: talia siquidem sunt, vt cutem densam, humoresque durissimos corradant atque absumant. Leuiora tamen acria *Vsus.* sunt, & degustata linguam acriter pungunt. Adurentibus vtimur interdum ad exuccas partes, tabidas, ac propè extinctas reficiendas. his enim calescunt, attractoque fouentur alimento. Pilos etiam adurentibus extirpamus, durosque & callosos tumores, tubercula, verrucas, polypos & hisce similia. Morbis etiam diuturnis conferunt, podagricis adultisq; capitis doloribus, alijs item cerebri frigidis & humidis affectibus. Fistulas quoque malignaque compescunt vlcera. Denique periculosos humorum defluxus ad corporis superficiem deriuant & exhauriunt, aliaq; quamplurima cõmoda præstant, quæ quotidiana docebit experientia medicinam facturos. *Tempus vtendi.* Cautè tamen & circumspectè his vtendum est medicamentis, ne vel febres excitent, vel cõuulsiones: quo fit, vt eis vtendum non sit, quin priùs benè sit corpus expurgatum.

Adustionis modus. CVM autem pyroticis ad impinguandas, vitæque restituendas partes vtimur, hic seruari poterit modus, vt mitigantibus temperentur, ne cutem exurant, nec in parte diutiùs hæreant, si discuti tumor incipiat: hic enim replen-

A dum est, non euacuandum. Quæ verò carnem ignea vi detrahunt, maius inferunt periculum: ideò diligenter pars affecta est obseruanda, vt ratio quoq; partium vicinarum habeatur, ne forsan inflammatione corripiantur: quod incommodum euitatur, si refrigerantibus vndequaq; muniantur.

DE MEDICAMENTIS EXTERGENTIBUS.

B

CAP. XVIII.

HACTENVS eas expediuimus medicamentorum qualitates, quæ vel ad calorem, vel ad frigus referri poterant. Extergentia verò quòd nec ad calefaciendi vim reduci possent, nec ad refrigerandi non fuerunt antè discutienda, quàm calefacientium classem absoluissemus. Abstergentium itaque natura nec caliditate, nec frigiditate videtur C esse definienda, siquidem & calida inueniuntur, & frigida, quibus tergendi vis attribuitur. Est ergo facultas hęc abstergendi terrena quędam substantiæ qualitas, quæ sordes partibus inhærentes suo contactu rapit, & expurgat. Hic autem discrimen inter ablutionem & abstersionem obseruandum est, cùm vtraque sępenumerò confundantur. Abluunt liquida, quæ sordes suo fluxu secum trahunt: nondum tamen hęc abstergentia nominantur, nisi quadam vel asperitate, vel nitrosa vi sordes etiam D impactas eliciant. Hic etiam differentia patet inter abstergentia, & discutientia: siquidem hæc crassos humores extenuant, at facilè pertranseunt, & eas solùm sordes expurgant, quæ ob sui crassitiem dissipari non poterant: extergentia verò sordes parti tenaciùs adhærentes rapiunt. Porrò tergentium aliqua leuiora sunt, quæ ῥυπτικὰ Græci vocant: aliqua verò vehementiora: quæ non absque ratione distin- E guuntur, cùm ea quæ validiùs extergunt (cathæretica nominant) aliquibus ad pyrotica referantur, atque si præter abstergendi facultatem vim etiam habent adurentem, quod forsan admitti possent, nisi forent ex eis aliqua quoq; frigidissima.

Dignotio. NON vno tergentia sapore dignoscuntur: siquidem & dulcia tergent, & salsa, & amara, quæ verò frigida sunt, se magis aliqua tactili qualitate produnt, quàm sapore: nec enim acida, nec austera, nec acerba dicuntur esse ab- F stergentia, cùm abstergentibus adstrictio sit aduersissima, vtpote qua sordes parti magis impingantur.

Vsus. ABSTERGENTIBVS ad saniem, pus, aliasque vlcerum sordes expurgandas vtimur: cathæretica verò non sordes solùm, sed ipsam quoq; carnem exedunt, & absumunt, sed alio, quàm adurentia, modo. Hæc enim ignea vi quas contigerint partes, non abradunt, vt cathæretica, sed deurunt, & in crustam mutant, quæ pòst emollientibus abscedit. Est & alia

alia tergentium vtilitas, quæ suo loco patebit, vbi sarcoticorum naturam exponemus.

Vtendi tempus. Quando sit autem abstergentibus vtendum, non ipsa solùm vlceris affectio docebit, sed ipsius etiam corporis temperamentum. Nam si vel plethoricum sit, vel cacochymon, hisce priùs prouidebitur: aliàs nec vlcerum, nec vulnerum cura prosperè succedet.

Vtendi ratio. Ipsa quoque partis abstergendæ symptomata suas habent indicationes, vt vel dolor simul cum abstersione leniẽdus sit, vel aliqua vlceris pars maturanda, vel sistendus influxus, vel inflammatio temperanda: quæ prudens artifex in curatione diligenter obseruabit.

DE MEDICAMENTIS emplasticis.

Cap. XIX.

Modo descriptis contraria sunt glutinosa: Græcis ἐμπλαστικὰ dicuntur: quæ pingui vel tenaci substantia ceu glutine partes, earumque ductus obfarciunt. Ab obstruentibus dissident, quòd meatus nō opplcant solummodo, sed eis instar visci tenaciter adhærescant. Horum natura, velut abstergentium, nulla primarum qualitatum definiri potest: hæc enim vis totius substantiæ, non alicuius est qualitatis. Sunt itaque glutinosa calore quodammodo, & frigore temperata, quibus humiditas inest aëreo lentore permixta.

Dignotio. Sapor inest emplasticis vel nullus, vel qui nec caloris, nec frigoris excessum denotet. Pinguia sunt ergo, vel insipida, vel dulcia quodammodo, tactuque lenta & viscosa, quibus emplastica vis attribuitur. *Vsus.* Ad sanguinis impetus inhibendos, aliasque fluxiones coercendas emplasticis vtimur. Horum etiam vsus est ad suppurandum. Cutis enim meatus opplent, caloremque continent, quo tumores apprimè maturentur. Cæteris quoque medicamentis admiscentur, vt in emplastrorum formam componantur, atque adeò partibus meliùs adhæreant.

DE TERTIIS MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS.

DE MEDICAMENTIS pus mouentibus.

Cap. XX.

Magna est emollientibus, & hisce medicamentis, quæ pus mouent, affinitas. Vtrisque siquidem calor inest, qui temperatus sit, & partium, quibus adhibentur, temperaturæ similis, etsi calidiora sunt emollientia, iunctamque habent (authore quidem Galeno, vt suprà monuimus) exiccandi vim, cùm pus mouentia existentem in partibus humiditatem seruent. Hoc verò discrimen an ferri debeat, facilè intelliget, qui tumores considerauerit, quibus accommodantur emollientia. Scirrhos enim fatetur Galenus ex atra bile, & resiccata pituita fieri, vt cùm curentur contrarijs, non exiccare, sed humectare debent emollientia: sed de his suprà copiosiùs.

Differentia certè est in effectibus manifestissima, siquidem alteratio est, cùm quæ dura sunt, emolliuntur. Pus verò non qualitate solùm, sed ipsamet substantia differt ab ijs, quæ suppurantur, vt generatio veriùs dici possit, quàm alteratio, si quid in pus commutetur. Hinc non ineptè coctionem vocant eam, quæ in pus fit conuersio. Naturalis namque calor efficiens est suppurationis causa, nec quicquam extrinsecus appositum per se suppurat: sed ea ratione suppurantia vocantur medicamenta, quòd blando calore insitum foueant calorem. Fouetur autem calor non ijs solùm medicamentis, quæ calore sunt temperata, sed ijs etiam, quæ cutis poros suo lentore, ceu glutino replent & obfarciunt, ne partis affectæ calor dissipetur. Etsi verò quæ constringunt, hanc quoque spirituum, & insiti caloris dissipationem prohibent, non ideo tamen suppurationem promouent, cùm in suppurandis humiditas retinẽda sit potius, quàm exprimenda.

Cvm itaque suppurantia calorem habeant, qui nobis insito non sit absimilis, sapore quoque simili dignoscentur: siquidem quę calida sunt vehementiùs, vel acredine, vel amarore sunt insuauia. *Dignotio.* In suppurantibus etiam nulla vel adstrictio, vel mordacitas, aut nitrosa vis animaduertitur: talia siquidem benignam naturæ maturationem impediunt potiùs, quàm iuuent. Licet autem suppurantia nullum saporem habeant, qui caloris excessum denotet, non ideò tamē gustu grata sunt omnia, quibus ad suppurandum vtimur. Possunt tamen extrinsecus esse suauia, quæ si vel odorentur, nauseam moueant.

Vsus. Svppvrantivm vsus ad maturandas phlegmonas est frequentissimus: hic enim naturæ motus est ad curandos tales tumores optimus, vt non modò non impediri debeat, sed commodis ad hoc medicamentis iuuari. *Tempus vtendi.* Commodissimum his vtendi tempus est, vbi defluxio constiterit, & dolor ex æstu nimio temperatus fuerit, vt circa statum maximè suppurantia sint adhibenda, quo nimirum tempore in summo conflictu est, vt suo calore (quem suppurantia iuuant) malignam tumorum materiam in benigniorem substantiam conuertat, quò pòst faciliùs expurgari possit.

DE MEDICAMENTIS vrinam cientibus.

Cap. XXI.

MVLTAE sunt causæ, quibus vrina supprimitur. Aut enim exiccatione nimia, sudoribus, alijsque similibus vel absumitur, vel aliò deriuatur: aut renum inflammatione, aut viarum, per quas vrina defluit, compressione sistitur. His quæ medentur, nondum propriè diuretica nominantur: sed quæ sanguinem fundunt, extenuant ac secernunt. Vrina siquidem pars est sanguinis tenuissima, quæ in renibus à crassiori parte secernitur. Cùm itaque vel crassior est sanguis, vel viscosior, facilè partes eius segregari nequeunt, nisi medicamentis incidentibus, & abstergentibus oppidò succurratur. Quòd autem Galenus sanguinem asserat absq; calido valore nec fundi posse, nec segregari, mirum videri possit, quod inter diuretica numerentur, quæ non solùm non validè calefaciunt, sed refrigerant, vt sunt quatuor semina frigida maiora, fructus halicacabi rubentes, & hisce similia. Sed hæc vrinas mouent, non quòd sanguinem fundant, ac segregent, sed quòd vrinæ meatus abstergant, & expurgent: quò fit, vt duplicia cōstitui possint diuretica: quod monuisse profuerat, vt vrinas cientium natura meliùs intelligeretur. Abstergentibus autem hoc etiam inesse oportet, vt tenuium sint partium, quò possint ad renes vsq; penetrare, humorumq; crassitiem incidere.

Dignotio. ACRI sapore dignoscuntur vrinas cientia: cùm enim validè calida sint, & incidāt, potentissimè acria sunt omnino. Licet enim amara valdè quoque calida existant, humoresq; crassos extenuare possint, siccitate tamen pollent maiore, quàm quæ ciendis vrinis conueniat, & terrena sunt substantia: quò fit, vt non æquè, velut acria, incidere possint. Quæ verò frigida vrinas mouent, non acria quidem sunt, sed præter nitrosam abstergendi vim, facultatem etiam habent incidendi, quam vel ad leuem acredinem, vel amarorem referre possis.

Vsus. VRINAS cientium vsus satis vel ipso nomine patet, vt ampliori discursu non sit describendus. Quoniam verò acrium natura est, vt quos in intestinis & venis attigerint humores, ad ipsos etiam renes deducant, non quouis tempore diureticis vtendum est, ne crassorum humorum influxu magis vrina forsan impediatur. Priùs ergo viæ, per quas hæc medicamenta ferri necesse est, expurgabuntur, postea commodiùs vrina ciebitur.

Tempus vtendi.

DE MEDICAMENTIS menses mouentibus.

Cap. XXII.

MAGNAM hæc medicamenta cum modò descriptis habent affinitatem. Nam

A quæ menses mouent, vrinas etiam cient. & eadem fermè vtrisque natura est, calida nimirum & tenuis essentiæ. Hoc tamen discriminis inter ea constituit Galenus, vt quæ cient vrinas, validè siccent: non autem, quæ menses mouent. Cuius fortassis hæc ratio fuerit, quòd quæ validiùs exiccant, sanguinem absumāt, atque adeò (quod & ea ratione minus fluxilis reddatur, eiusq; copia minuatur) mensium eductionem impediant, cùm tamen siccitas adeò cientibus vrinam incommodo non

B sit, vt ea maximè hoc præstare censeat Galenus, quæ præter calefaciendi vim validā quoque sortita sunt siccitatem: & hoc eo nomine, quòd calore segregata crassior sanguinis pars à magis tenui, magis etiam in sese cogatur, vt quod serosum est, exprimatur. Hæc sunt equidem, quæ nobis ex Galeni sententia dicenda fuerant, ad horum medicamentorum naturam intelligendam, quibus & hoc adijciemus, non minus forsan vtile, quàm intelle-

C ctu iucundum. Vt menses facilè procedant, non est solùm fundendus & attenuandus sanguis, sed vasculorum oscula sunt etiā aperienda: siquidem insensili transpiratione non sanguis, sed sudor serosaque sanguinis pars euacuatur. Quæ verò vasorum ora reserant, terreni quidpiam in se continent, quò non penetrant solùm, sed penetrando meatus dilatant, sordesque (si quæ fuerint) abstergunt, vt talia

D quoq; statui meritò possint, quæ menses mouere statuuntur: quod paucis & eleganter expressit Fernelius. Quæ menses mouent, (inquit) calida ferè sunt recessu tertio, nec tamen vehementer siccant: eiusmodi sunt amara & acria, quorum tanta vis est, vt in distantissima saluis viribus penetrare possint, & venarum ora reserare, crassa extenuare, & lenta detergere.

CAETERVM ex hisce facilè quis colliget, Dignotio.

E qua modò ratione dignoscēda sint, quæ menses moueant. Cùm enim calida sint ad tertium vsque recessum, & præter incidendi vim facultate polleant abstergenti, gustu certè linguam mordicant, non tamen contrahunt: qualia sunt amara, quibus vel nulla, vel leuis inest adstrictio. Acria quoque sunt ex hisce plurima, quæ non quòd oscula vasorum aperiant, menses mouent, sed quòd crassum sanguinem incidant, & suo calore liquent, fluxi-

F lemq; reddant.

STATVTVM naturæ tempus est, quo sanguinem mulieribus per vterum educat. Non ergo temerè mouenda sunt menstrua, ne naturæ vis inferatur: nec si mouenda sint, ea negligi debent, quibus mulieres ad hanc purgationem præparantur. Nam si cacochymum sit corpus, prauisque refertum humoribus, expurgandum priùs erit, quàm calidioribus vtamur, ne talium vsu crudos humores in venas protrudamus. Tempus.

CAETERVM varia est hisce medicamentis vten-

Vtendi ratio. tis vtendi ratio. Nonnunquam enim ex horum decoctione syrupi conficiuntur, quandoque potiones, aut pedum lotiones: interdum etiam in forma pilularum exhibentur: etsi liquidior forma mouendis mensibus est accommodatior, cùm ad remotas partes medicamentorum vis penetrare debeat. *Vsus.* Vsus autem & vtilitas horum medicamentorum ijs vtique patet, qui nouerunt, quot, quantaque sæpenumerò symptomata ex menstruorum retentione oriantur: de quibus hoc loco non est agendum copiosiùs: hoc solùm scripsisse sufficiat, corpus hac sanguinis purgatione leuius reddi, naturamq; onere deposito fieri longè alacriorem, vt sanitas eo quoq; sit securior: secus enim, si quando vel prauo, vel nimio sanguine grauetur, vel hydrops, vel epilepsia, vel alij grauiores morbi consequũtur, qui menstruorum prouocatione vitantur aliquando, & Hippocrates podagra negat affici mulieres, nisi menstrua defecerint.

DE MEDICAMENTIS, quæ lac vel generant, vel minuunt.

CAP. XXIII.

CVM ex sanguine lac generetur, dubium non est, quin ad lactis copiam sanguis augendus sit. Quia verò licet interdum sanguis copiosior existat, lac non ob id augetur necessariò, siquidẽ vel talis fuerit sanguis, qui nequeat elaborari, vel lacti generando dicata facultas aut impedita fuerit, aut deprauata. Quamuis itaq; multas ob causas lac imminuatur, ea tamen propriè lac generare dicuntur, quæ multum & probum sanguinem efficiunt, eumque moderata incidendi facultate ad mammas deducunt. Calida sunt ergo, tenuiumq; partium, quibus lac generatur: ab ijs tamen differunt, quæ vel vrinam, vel menses mouent. Hæc enim vehementer excalfaciunt, cùm temperato calore sint, quæ lac augent: sique siccitas menses mouentibus est aduersa, certè lacti generando est aduersissima.

Dignotio. SAPORE dignoscentur hæc medicamenta quibus lactis augendi vis inest, vel pingui, vel dulci. Cùm enim & lac, & sanguis temperata sint, medicamentis certè vel alimentis augentur, quibus inest natura non absimilis. Aliqua tamen (vt ex modò scriptis patet) in ijs, quæ lac augent, animaduertitur acrimonia, quæ ad augendum sanguinem aliàs non requireretur. *Lac minuentia.* Ex hisce satis liquere arbitramur, quænam eis insit natura, quibus item rationibus dignoscantur, quæ lac imminuunt. Cùm enim ijs contraria sint, quæ lac augent, contrarijs etiam notis agnoscentur, vt quæcunque vel exiccando sanguinem absumunt, vel frigiditate, vel alia quauis qualitate deteriorem reddunt, lac quò minùs generetur, impediant. Saporibus ergo dignoscen-

A tur amaris, acerbis, austeris, & hisce similibus, qui vel caloris, vel frigoris excessum indicant.

CAETERVM quando, quibúsve rationibus lac generandum sit, non est, vt pluribus exponamus, cùm talia ex professo in morborum curationibus tractentur. *Tempus.* Hoc solùm admonuisse suffecerit, si corpus cacochymum fuerit, non priùs tentandam esse lactis procreationem, quàm humorum vitia correxeris. B Impura namque corpora, quò magis nutries, eò magis offendentur, vt Hippocratis notum fit authoritate. Nec est etiam, vt rationes, quibus lac inhiberi possit, hoc loco persequamur, nec præter institutum longiùs euagemur.

Vsus. QVAE verò sit horum medicamentorum vtilitas, inde satis liquet, quòd moderatus lactis prouentus non ad sugentium sustentationem solùm prosit, sed ipsius quoq; lactantis sanitatem tueatur: C cumq; nimia lactis copia non aspernanda sæpenumerò symptomata inducat, contrarijs hisce medicamentis optimè succurritur.

DE MEDICAMENTIS semen ipsum spectantibus.

CAP. XXIV.

D VT lac à sanguine, sic & semen suam ab eodem sumit originem. Sanguis enim proprijs & venis & arterijs ad vasa, quæ vocant seminalia defertur, à quibus eam substantiam & calorem nanciscitur. Cùm igitur eadem sit vtrique materia, tum lacti, tum semini, manifestum certè fit, vt semen augeatur, sanguinem multùm nutrientibus alimentis esse fouendum. Hoc tamen fortasse fuerit discrimen inter ea, quæ lac, & quæ semen augent, E vt illa melioris succi existant, hæc verò sanguinem reddant magis flatulentum. Hanc enim semini facultatem inesse ferunt, vt concalefactum spiritibus pudendum virile distendat. Hæc itaque medicamenta, quibus semen augetur, humida sunt, & calore temperata: substantiam verò magis pinguem & viscosam habent, quàm quæ lacti generando sunt accommoda. Non his autem solùm ad venerem vtimur, sed ijs maximè, quibus & semen languidum excitatur, & sopita venereorum facul- F tas exstimulatur. Hæc calidiora sunt, quàm vt semen augeant: minus tamen sicca sunt, quàm vt id absumere possint. Quibus itaq; facultas inest vtraque tum vt semen augere, tum vt ipsum reddere possint acrius, optima sunt ad venerem excitandam medicamenta. Cæterùm vt in hisce vis duplex animaduertitur, ita duo sunt in horum contrarijs consideranda. Quædam enim suo frigore venerẽ cohibent, quædam nimio calore, semen hæc absumunt: illa verò non semen solùm languidius, sed ipsas

quoque vires ad exercendam venerem reddunt ineptiores. Nimia namque frigiditate partes obstupescunt, & humores veluti congelantur, vt hisce medicamentis non ipse solùm seminis motus, sed & ipsa quoque tentigo penitùs inhibeatur. Plura de his & alijs, quæ ad semen spectant, dici possent. Quot enim sunt hominum, totidem quoque sunt seminis intemperies, quæ non vno certè modo corriguntur: sed de his aliàs. Hîc ea solùm exequi voluimus, quę ad venerem vel excitandam, vel inhibendam, vires habent præ cæteris apertissimas: nam quæ nimis fluxile semen incrassant, ex accidenti, non propria facultate ad veneris vsum valere dicuntur.

Dignotio. QVAE semen augent, calida sunt & humida: quò fit, vt ijsdem fermè dignoscantur, quibus ea, quorum vsu lac augeri diximus, nisi quòd pinguia magis sint & viscosa, quæ semen generant. non hic enim æquè sanguinis probitas, vt in lacte procreando, desideratur. Quæ verò semen stimulant, satis ipsa dignoscuntur acredine. Contrarijs vt natura inest contraria, contrarijs ita notis agnosci possunt: frigida quidem saporibus frigoris, & calida caloris excessum indicantibus.

Tempus. DE tempore, quo vel augendum sit semen, vel supprimendum, nihil est, quod annotari posse videatur: id siquidem pro cuiusque libito, vel occasione commoda fieri potest. Quod tamen de lacte suprà scripsimus, idem hoc quoque loco scribi posset, vt nimirum si quæ vel in sanguine, vel in interno corpore sint vitia, corrigantur priùs, quàm augendo semini detur opera. Priùs etiam augendum semen est, quàm irritetur. Acria namque semen imminuunt: quò fit, vt paulò ante veneris vsum conueniant. tum enim & semen suo calore diffundunt, & partes venereas ad expulsionem extimulant: aliàs assiduo eorum vsu disperditur semen potiùs, quàm colligatur.

Vtendi ratio. CAETERVM hoc quoque fuerit obseruandum, non eadem omnibus conuenire medicamenta. Quibus enim pituita refertum corpus est, ijs proritantibus magis, quàm multum nutrientibus alimentis, venus excitatur. Pro varijs itaque temperamentorum generibus, varia quoque est hisce medicamentis vtendi ratio, de qua non est vt pluribus hoc loco disseramus.

Vsus. QVANTA denique, & quàm necessaria sit horum medicamentorum vtilitas, notius est, quàm vt demonstrari debeat. Ecquid enim lacte semen fuerit ignobilius, si generis humani procreatio non minùs celebranda est eiusdem conseruatione? Notum est præterea, sine lacte, licèt difficiliùs, infantes nutriri posse, cùm sine semine species humana propagari nequeat. Sed vereor, ne plures ipsa voluptas ad venerem alliciat, quàm prolis desiderium. Quos autem pietas ab vsu veneris arcet, maius ab hisce contrarijs percipient emolumentum, etsi ieiunio magis & philosophiæ studijs, quàm refrigerantium vsu, vel semen absumentium libido cohibetur.

DE MEDICAMENTIS dolorem sedantibus.

CAP. XXV.

HAVD equidem dubium est, quin eadem, quæ morbum facit, causa, dolorem excitet, vt quæ morbos curant, dolores etiam sedare dicantur. Veruntamen ea propriè anodyna vel paregorica censeri debent, quæ dolorem maximè spectant, eumque mitigant, & causa & morbo remanentibus. Hæc certè calore temperata sunt, & tenuis essentiæ, vel non vsque adeò calida, vt intemperiem inducere, vel multum adaugere possint. Cùm enim non frigidis solùm, sed calidis etiam affectibus competere debeant, nec calore, nec frigore multum à temperatis absunt. Calore tamen aliquantum exuperant, ea siquidem ratione dolorem leniunt, qua cutim laxant, eiusque poros aperiunt, & materiam, quæ dolorem infert, quodammodo discutiunt: qui certè sunt moderati caloris effectus. Licet autem calida sint hæc medicamenta, refrigerant tamen etiam, discussa nimirum fuligine, quæ dolorem inferens, ipsum quoque calorem augebat: quò fit, vt affectibus etiam à calida causa conueniant. Horum autem natura satis iam exposita est, cùm de laxantibus & rarefacientibus medicamentis ageremus.

CAETERVM quæ dolorem sedant, non demulcendo partes, sed obstupefaciendo narcotica, vel ὑπνωτικὰ dici, non autem anodyna censeri debent: siquidem non dolorem vel tollunt, vel mitigant, sed vel partibus stuporem inducunt, vel somnum conciliantia sensum eis suffurantur, vt dolor quantuscunque sit, eas velut emortuas nequaquam afficiat. Hæc suprà diximus intensè frigida esse, vt natura eis sit ab anodynis diuersissima. *Tempus vtendi.* Dolorem demulcemus eo maximè tempore, quo periculum minatur: fit enim sæpenumerò, vt neglecta morbi causa, ei quod magis vrget, insistamus, ne vel dolore morbus ingrauescat, vel alia subsequantur symptomata, quæ sint ipsomet etiam morbo grauiora. *Modus vtendi.* Is autem vtendi modus est, vt lenientibus adstringentia nonnunquam adijciantur, siquidem metus sit, ne fluxio nimis ad partem affectam attrahatur. Addi possunt etiam interdum ea, quæ morbi causam impugnant, vt vtrique intentioni simul satisfiat. Ad eundem modum cętera quoque obseruare licebit, quæ cum dolore incidunt, amouenda. Anodynis forma conuenit liquida, siquidem dolor in cute sit: sin is profundior existat, tanto solidior esse debebit, ne priùs medicamentum discutiatur, quàm eius

vis ad.

vis ad partem affectam deuenerit. Ex hisce, quis anodynorum sit vsus, satis vtiq; constat, vt tanta sit eorum vtilitas, quanta sunt nimij doloris incommoda.

Vsus.

DE MEDICAMENTIS carnem generantibus.

CAP. XXVI.

MVLTA sunt in vlcerum & vulnerum curatione diligenter obseruanda, quæ subinde incurrunt, & medici conatus impediunt, quo minus vel citò vel facilè partes à se inuicem separatas coniungere, & ad naturalem statum reducere possit. Talia sunt sanguinis influxus, inflammatio, durities, dolor, & alia, de quibus satis superq; suprà egimus. Id vnum hoc loco tractandum restat, antequàm partes secretę iungantur, vt si quæ sit in vlceribus, aut vulneribus cauitas, carne impleatur. Huiuscemodi medicamenta sarcotica nominant. Hoc opus naturæ quidem est, medicamentis tamen adiuuatur, quæ sanguinem ita præparant, vt eo faciliùs in carnē verti possit. Sunt ergo sarcotica, non ea quidem medicamenta, quæ vel probum generant sanguinem, vel affectæ partis intemperiem corrigunt, sed quæ in ipsa carnis generatione sanguinem & vlcus ipsum à corruptione tuentur. Cùm igitur natura, dum carnem generat, duo producat excrementorum genera, serosos nimirum humores (quos ichores vocant) purulentasq; sordes, ea certè remedia, quæ has extergent, & illos absumunt exiccando, carnem generare dicuntur, vtpote quorum ope natura hoc muneris exequitur. Vtramque facultatem suprà satis exposuimus, vt sarcoticorum natura nobis iam non sit discutienda copiosiùs. Hoc intellexisse sufficiet, hisce medicamentis tantam non inesse vim exiccandi, vt præter saniem ipsum etiam sanguinem absumant, nec tantam extergendi facultatem, vt cum sordibus tenellam quoq; carnem exedant. Non ergo primum ordinem transcendent, nisi fortè durissima sit & siccissima pars, quæ vulnerata est, & vlcus humidissimum. Hac enim ratione vehementiùs & tergentia, & siccantia competerent, vt modò clarum fiet.

Vtendi tempus. SARCOTICIS vtimur in vlceribus, aut vulneribus, quæ ob sui cauitatem, absumptam nimium carnem, iungi & conglutinari nequeunt. Tum autem eis vtimur, vbi vel intemperies, vel dolor, vel alia si quæ fuerint symptomata, remouerimus. Hic enim eadem ratio est, quæ reficiendis corporibus: quæ si fuerint impura, ex Hippocratis sententia, tantum lædes, quantum nutriueris. Sarcoticorum tam varia est & multiplex differentia, quotuplex est partium vulneratarum. Caro siquidem ei similima substitui debet, quæ absumpta est: vt si mollis & tenella fuerit, leuiter extergentia & exiccantia sat esse possint: sin paulò durior, mediocria: quòd si durissima fuerit, vehementer exiccantibus vtemur. non enim idem est omnibus sarcoticum, vt pluribus ostendit Galenus libro 3. methodi medendi.

Vtendi ratio.

Vsus. DENIQVE sarcoticorum vsus euidentior est, quàm vt amplius demonstrari debeat: siquidem cauum vlcus coire nequit, nisi carne priùs impleatur.

DE GLVTINANTIBUS medicamentis.

CAP. XXVII.

HAEC vera est vlceris curatio, vt eius oræ coalescant. hac enim ratione vlcus dicitur, qua soluta est continuitas. Quæ verò hactenus exposuimus, vlcerum symptomata sunt. Non hìc autem glutinantia vocantur ea, quæ substantia tenaci, & viscosa partes continent, ne dissiliant, nec quæ constringunt easdem, quòd vinculis exequimur, aut suturis: sed quæ partes adductas exiccando & adstringendo ita copulant, vt per se, non externo aliquo pòst contineantur. Hìc scilicet exiccatione opus est, & maiori quidem, quàm si caro gignenda sit, vt non id solùm, quod influit, sed quod in ipsa carne consistit liquidius, absumatur. Diffluit enim caro liquidior potius, quàm cohæreat. Cæterùm ad partes conglutinandas id quoque vel maximè fuerit obseruādum, vt substantia medicamentis adstringentibus cogatur, non autem vel incidentibus separetur, vel absumatur exedentibus: cuius etiam ratione glutinantia differunt à sarcoticis. Hæc enim præter exiccandi vim sordes etiam extergēt, nihil vtique adstrictionis possidentia, ne sic compingatur, quod tersione fuerit amouendum.

Dignotio. QVA verò ratione glutinātia dignosci possint, non est, vt multis ostendamus, cùm id ex ijs satis constet, quæ de astringentibus & exiccantibus suprà scripsimus.

Tempus vtendi. TEMPVS etiam, quo glutinari debeat vlcus, ex ipsa vlceris conditione colligi facilè potest: si nimirum, quod sordidum erat, priùs expurgatum: quod cauum, carne repletū fuerit, aliaque sublata sint symptomata, quæ prohibebant, quo minùs vlcera vel possent, vel etiam deberent conglutinari. Fit enim sæpenumerò, vt aperta seruentur vulnera, quæ suapte natura facilè coalescerent: idque tum ob alias causas, tum vt pus, aliæúe sordes, quæ in profundo delitescunt, expurgentur. Ad vulnera glutinanda fascijs vtimur, sutura, vel vinculis: de quibus cùm ad medicamenta non referantur, hoc loco nobis agendum non est. Hìc autem eorum, quæ verè glutinantia dicuntur, modus esto, ne nimis adstringendo in tenella parte dolorem excites, qui vel defluxionem, vel alia moueat symptomata.

Vtendi modus.

Vsus. GLVTINANTIVM vsus satis ex hisce pa-

tet euidenter. Cùm enim hoc fine cætera peragantur, (de quibus hactenus) vt soluta continuitas in integrum restituatur, tantò certè potior est glutinantium vtilitas, cùm ad hunc scopum reliqua dirigantur.

DE MEDICAMENTIS cicatricem inducentibus.

Cap. XXVIII.

VLtimvm hoc est in vlceris curatione, vt vel cute, vel quod cutem referat, obducatur: ne vel tenella caro rursum dissiliat, vel externis iniurijs perpetuò pateat, tum ad decorem pristinum quodammodo recuperandũ. Epulotica vocantur hoc generis medicamenta, quæ vulneribus cicatricem inducunt. Licet autem ea quoq; nonnullis epulotica videantur, quæ carnem excrescentem absumunt, quòd his interdum opus sit, vt cicatrix inducatur: propriè tamen hoc eis nomen nequaquam competit. Non enim exedenda, sed induranda caro est, vt cicatricem inferas. Quòd si contingat, vt carnis aliquid auferendum sit, non hoc ipso certè cicatrix efficitur, sed caro solùm præparatur, vt in commodam pòst cicatricem indurari possit. Sunt igitur epulotica verè, quibus caro (quantum equidem fieri potest) amissæ cuti quàm simillima redditur: quod exiccantibus consequimur, & adstringentibus. Etsi verò glutinantia & adstringunt, & exiccant, in eo tamen ab epuloticis differunt, quòd hęc vtraque vi superant, vt non id solùm quod influit, & in carne superest excrementitium, absumant, sed ipsius quoque carnis humorem, qui nec superuacuus est, nec à natura carnis alienus. Cùm enim cutis velut indurata caro sit, vt cicatricem efficias, (quæ cutis vices agit) tantùm exiccanda caro fuerit, vt tantùm à carnis substantia recedat, quò magis ad cutis naturam accesserit.

Dignotio. Caetervm quòd secundum magis & minus solùm à glutinantibus epulotica differant, non est, vt horum naturam, quaque ratione dignosci possint, curiosiùs expiscemur, cùm posito discrimine satis hæc ab illis agnoscantur.

Vtendi tempus. Epvloticis vtimur, cùm vlcus penè (nondum tamen omnino) carne repletum fuerit: quod certè non vsqueadeò videtur esse rationi consentaneum. Hoc enim modo caua cicatrix redderetur, cùm adstrictione caro in seipsam contrahatur, & exiccantibus imminuatur, vt præstet proculdubio vulnus paulò plenius esse, quàm tantò magis vacuum. Sed alia est huiusce ratio: mitiora siquidem epulotica simul & carnem generant, & cicatricem inducunt, vt cùm primò talibus vtamur, & vulnus adæquare p[illegible]ssimus, & cicatricem obducere. Contingunt etiam plurima, quæ vim epuloticorum impediant, vt vul-

A nera cicatricem admittere non possint. Dysepulota vocantur medicis hæc vlcera, quæ cicatrice non priùs obduci possunt, quàm eius malitiæ causas amoueris. Cæterum non fert instituti nostri ratio, vt hæc symptomata copiosiùs expendamus. Hoc saltem in genere dictum sufficiat, quòd suprà quoque in sarcoticorum expositione tractauimus, ea priùs, quæ causarum rationem habent, amouenda esse, quàm vltimum curationis scopum aggrediamur. *Vtendi ratio.* B Cùm itaque cicatrix inducenda esse videbitur, & affecta pars, & subiecta caro diligenter obseruabuntur, vt epuloticorum modus inuestigari possit. Non eadem enim competunt omnibus, sed colliquant aliqua tenellam carnem aliquibus, quæ cicatricem alijs inducerent. Hæc nimirum est cicatricis inducendæ ratio, vt epulotica vel acribus exasperentur, vel temperentur emollientibus, pro varia vulnerum conditione: C quamuis ex propria rei natura nec acria, nec humectantia inducendæ cicatrici competant, ne, quod indurãdum est, emolliatur, aut defluxio ad partem indurandam proritetur. *Vsus.* Vsus autem & vtilitas epuloticorum ex suprà scriptis facilè colligi potest, vt pluribus exponenda non sit.

DE MEDICAMENTIS venena arcentibus.

Cap. XXIX.

D Alexiteria, vel Alexipharmaca dicuntur hæc medicamenta, quibus ad euincendum venenum vtimur. Est autem duplex venenorum genus: alia namque manifesta qualitate mortem inferunt, alia verò tota sui substantia, vi nimirum occulta, necant: hæc tantilla portione lethifera sunt, cùm illa non, nisi quantitate maiori, venena censeri debeant. E Non hìc equidem de occultis medicamentorum viribus nobis agendum est: cùm tamen alexipharmaca non solùm ea dicantur, quæ occulta facultate venenorum vires infringunt, sed quæ manifestis etiam qualitatibus id ipsum præstant, de his aliquid in præsentiarum agemus: illa suo quoque loco discutientur. Quæcunque venena manifestis oppugnant rationibus, triplici differentia comprehenduntur. Aut enim naturam corroborant, vt venena faciliùs edomare possit: F aut venenorum vires contraria qualitate deijciunt: aut venena foras violenter extrudunt. Naturam maximè reficiunt alimenta, de quibus aliàs. Medicamenta verò, quæ naturæ vires subministrant, vel certæ cuidam corporis parti succurrunt, vel vniuersis: fit enim sæpenumerò, vt venena partem aliquam præ cæteris infestent. Si quid igitur vel ventriculum, vel hepar, vel cerebrum, aliámve corporis partem veneno debilitatam corroboret, ea ratione venenis obsistere censebitur, qua partis eius naturam fouet atque

atque tuetur. De his autem infra tractabitur, vbi medicamenta certis destinata partibus discutientur. Quæ verò vel corroborant, vel spiritus reficiunt, omnibus corporis partibus opem ferunt. Corde siquidem affecto, vel eiusdem spiritibus, cæteræ corporis partes collabuntur.

Porrò cùm venena vel primis, vel secundis qualitatibus suas in corpora vires exerant, contrarijs quoque facultatibus pollent, quæ his opponuntur alexipharmaca. Venenis enim, quæ refrigerando necant, calefacientia competunt: sin aliqua corrodendo noceant, medicamentis vtemur, quæ leniant, & temperent acrimoniam. Quæ verò veneni vel indurata, vel in grumos redacta, vel coagulata periculum minantur, medicamenta postulant incidentia. Idem de reliquis esto iudicium. Quoniam autem id omnibus inest, vt non in aliqua parte morentur, sed hinc inde prosiliant, dum cor vitæ fontem oppresserint, ideo inuenta est à quibusdam alia facultas, qua veneni motus inhibetur: terrena nimirum & emplastica: iudicant enim, si venenum in hæc medicamenta inciderit, ceu visco implexum expediri non posse. Statuunt etiam viam & meatus hisce medicamentis intercipi, quò minùs venena liberè possint euagari, qua ratione cretam terræ lemniæ vices subire posse Rondeletius existimauit. Rationes ecce non iniucundas: vtinam verò tam sint vtiles, quàm id ipsum præ se ferunt: exiguis certè sumptibus plurimorum saluti consuleretur. Tutissimum autem est ac præstantissimum inter omnia remedium, si venenum quam citissimè foras expellatur. Id ergo vel vomitu, vel alui deiectione, vel sudoribus exequemur.

Tempus vtendi.

Caeterum quo tempore sit alexipharmacis vtendum, satis ipsa docet necessitas. Non enim moram fert imminens mortis periculum. Quòd si cùm turget materia subitò sit euacuanda, non dat certè venenum inducias, vt concoqui, vel ad expurgationem præparari possint humores, quibus maligna venenorum qualitas inhæret. Non ergo differendus est vsus alexiteriorum: quin ex tempore venena, quibus licet rationibus extirpemus. Cùm id tamen multis fiat (vti modò diximus) remediorum generibus, non est certè in re tam ardua temerè quibusuis vtendum: quin remediorum naturam diligenter expendamus, vt quæ priùs, & quæ posteriùs adhibenda sint, intelligamus. Hic autem est ordo remediorum, vt omnium primò vomitum prouoces, pòst vel iniectis, vel assumptis intestina expurgentur, tandem è corpore sudoribus veneni, quod reliquum fuerit, extrudatur.

Vtendi ratio.

Est tamen non eadem in omnibus vtendi ratio, cùm nec vomitus perpetuò competat, nec purgationes, vel sudorem ferre quiuis possit. In his itaque prudenter procedendum est, vt obseruata corporis affecti, venenique natura & motu, quæ conueniant, quibus item abstinendum sit, edoceamur. Id autem commune est omnibus, quæ sunt ingesta venenis, vt subitò vomitorijs euacuentur: quæ verò iam sanguinem & spiritus infecerunt, sudoribus extruduntur. Quòd si plethoricum fuerit corpus, sanguinis missio: sin cacochymum extiterit, tantumq; temporis res ipsa concesserit, totius purgatio præmitti poterit. Est etiam & corroborantium & alterantium habendi ratio, vt & natura sit ad expellēdum robustior, & venenum contrarijs quadamtenus euictum faciliùs eijciatur. Hæc in genere dicta sufficiant: cætera, quæ particulatim conuenire videbuntur, vsus edocebit. Deniq; cùm præsentissimum venena minentur interitum, maxima proculdubiò est alexipharmacorum vtilitas, quæ pluribus illustranda non est, cùm sit ipsa per se notissima.

Vsus & vtilitas.

DE MEDICAMENTIS ORNATUI DESTINATIS.

CAP. XXX.

ΚΟΣΜΗΤΙΚΑ nominantur ea, quibus corpori decor & formæ dignitas conciliatur. Licet autem hisce nec præsens sanitas conseruetur, nec amissa restituatur: cùm tamen ornatum multi non minùs atque sanitatem ipsam affectent, quorum desiderio satisfieri decet: non est hoc alienum à medici officio, si suam hac in re postulantibus opem impertiat, vt eis recto medicamentorum vsu decorem magis gratum inducat. Itaque conueniunt hæc medicamenta vniuersæ corporis cuti, quòd ornatus vbiuis sit acceptissimus: maximè tamen eis adaptantur partibus, quæ patent, & oculis aspicientium obiectæ sunt: qualis est tota facies, barba, capilli, dentes & manus. Facies autem (vt hinc exordiamur) multis conspurcatur vitijs, quibus cosmeticis succurrimus. Aut enim sordibus maculis, & alieno colore defœdatur, aut erumpunt tubercula, vel rugis contrahitur, aut cicatricibus, aut in nimium tumorem extuberat. Capilli (sub quibus etiam barba comprehendi potest) vel defluunt, vel non nascuntur, vel colore præditi sunt non satis elegantī. Nonnullis etiam minùs placent, qui sunt, erectiores, vt crispos reddi velint. Manibus eadem ferè, quæ faciei, contingunt. Dentes verò vel vacillant, vel decidunt, vel sordibus & fœdo colore conspurcantur: tot enim maximè vitijs hæ partes infestantur, vt totidem quoque statui possint medicamentorum ornatui comparando destinatorum differentiæ. Sordes itaque seu manibus, seu faciei, seu dentibus adhæreant, medicamentis expurgantur abstergētibus, de quibus suprà hoc libro egimus. Iisdem quoque remedijs, aut

mediocriter adstringentibus impetigines & maculæ delentur.

Rvbor autem faciei pro varijs eius causis varia sortitur remedia. Nam si calidior sit sanguis, refrigerantibus temperatur: si concitatior existat, à facie repellitur adstringentibus: sin crassior, & cuti sit impactus, extenuantibus discutitur. Cùm externa verò cutis superficies solùm rubore inficitur, macularum instar tergentibus curatur. Vt plurimum tamen probata practicorum experi- B menta, remedijs hisce constant simul iunctis, successu fortasse magis felici, quàm ratione sit euidens. Sunt, qui pallido faciei colore magis delectentur: alij roseum, qui mixtam rubori referat albedinem, cæteris anteponunt. Duobus id verò maximè modis exequimur. nam vel intrinsecùs remedia, vel extrinsecùs adhibentur: intrinsecis temperies immutatur, qui modus omnium est commodissimus, vtpote quo firmus faciei color inducatur, & C vniuerso quoque corpori, cùm vel ipso nomine topica suam prodant fallaciam. Fuci nempe vocantur, quòd colorem gratum ementiantur, qui tamen vel leui sudore disperdatur. Itaque cùm in facie corporum temperamenta maximè conspiciantur, sanguinis scaturiginem adoriri conuenit, vt firmum in facie colorem nanciscaris. Pallescunt autem cholerici: nigriores existunt, in quibus melancholia redundat: sanguine rubescimus, & corpus D pituita fit albidius. Verùm hæc medicamenta propriè cosmetica, seu comptoria non nominantur, quò fit, vt nec sint nobis hoc in loco discutienda copiosiùs, cum ad artem curandi morbos referantur. sunt enim temperamenta sanitatis causæ, velut intemperies morbos inferunt.

De fucis multa sunt à practicis exposita, quorum tamen generalis ratio constitui non possit, sunt enim talia, quæ vel stultos eludere possint, vel si certos polliceantur effectus, E occultis id viribus præstent potiùs, quàm qualitatibus manifestis. Interdum tamen ex ijs conficiuntur, quæ non sunt consistentiæ crassioris, & firmiùs adhærent, actu etiam vel simplici vel mixtis prædita coloribus, pro vario cuiusuis arbitrio.

Mvltae sunt pustularum differentiæ: quæ cùm inter morbos recenseantur, de ijs non est, vt hoc loco quicquam agamus, veluti neque vulnerum, quibus fa- F cies etiam sæpe fœdatur, curationem assumimus.

Rvgas ferè laxantibus, lenientibus, & emollientibus, ad æquum cutis læuorem reducimus.

Cicatrices manifestis etiam medicamentis dealbantur. Cùm enim & ob sanguinis influxum, & quòd eum facilè tenella cutis excipiat, haud absurda ratione medicamentis ista corriguntur, quæ vehementer & A siccent & adstringant, vtpote quæ sanguinem repellant, & cutem reddant crassiorem. Quoniam ergo suapte natura cutis est albidior, certè cicatrices, quò magis indurescunt, eò quoq; redduntur albiores, cùm siccitate cutis naturam assequantur.

Nimia faciei crassities rarefacientibus, aut etiam exedentibus corrigitur, quæ tamen recta ratione pro patientis natura temperantur.

B Capillorvm varius quoque decor est. Licet autem capillorum defluxus inter morbos plerisque practicorum numeretur: cùm tamen pili magis ad ornatum, quàm ad necessitatem hominibus à natura tributi sint, haud absurdum fuerit, si quæ ad generandos aut conseruandos pilos, aut etiam extirpandos, extrinsecùs adhibentur, inter cosmica retulerimus. Quæ ad corrigendam humorum prauitatem, qua pili corrumpuntur & deci- C dunt, intrinsecùs assumuntur, comptoria quidem non sunt, cùm ad tollendas morborum causas (vt dictum prius est) exhibeantur. Topica tamen, quibus pilos aut tuemur, aut producimus, nec morbos, nec morborum causas oppugnant. Pilos itaque generamus medicamentis, quæ leui caliditate probum attrahunt alimentum, idque moderata retinent adstrictione. Conseruantur etiam ijsdem ferè, quibus producuntur. Pilos autem extirpa- D mus medicamentis validè tergentibus & exedentibus. Psilothra Græcis vocantur hæc medicamenta. Pili verò variè pro cuiusuis libito tinguntur medicamentis, quæ magis experientia, quàm ratione innotescunt: siquidem colorum causæ manifestis qualitatibus (vt suprà docuimus) describi nequeunt. Medicamenta quoque, quibus crispi redduntur capilli, nō ita rationi patent, nisi fortè vehementer sicca & adstringentia esse oporteat, vt & humoris E inopia, & adstrictione pili contrahantur. Manus (vt paulò antè diximus) ijsdem ferè, quib. facies, vitijs infestantur. Hoc tamen in ijs sæpe desideratur, in facie non ita requisitum, vt teneræ mollesque fiant, quod medicamentis exequimur emollientibus.

Dentes & tergentibus expurgantur, & confirmantur adstringentibus, in quibus id vnicè cauendum, ne denigrandi vim habeant, quæ rebus vehementer adstringentibus maximè familiaris existit. *Vtendi ratio.*

F Fvrfvribvs sæpenumerò caput vniuersum infestatur, quod vitium discutientib. corrigitur, & abstergentibus.

Hae sunt maximè species medicamentorum, quibus ad ornatum vtimur, in quorum vsu hæc diligenter obseruari debent, an videlicet vitia, quibus occurrere constituimus, humorum totius corporis prauitatem, aut malam viscerum constitutionem sequantur Nam nisi hæc mali scaturigo priùs expurgetur, topicis parum profeceris. Hæc itaque generalis

lis esto regula, ne vehementioribus caput aggrediaris, corpore non priùs ad id præparato. Consultum quoque fuerit, vt medicamenta, quibus vti voles, si fortè suspecta sint, in aliqua corporis parte priùs probētur, atq; adeò tutior sit eorum vsus in tenella faciei cute. In fucis admouendis id etiam obseruabitur, vt facies tergenti liquore abluatur, ne forsan ob sordes aut pinguedinem fuci non adhæreant. Deniq; cùm capilli vel generantur, vel conseruantur, duo maximè considerari debent, vt cutis raritas contrahatur, & alimentum sufficiens pilis suppeditetur, quæ prius etiam admonuimus. Ea verò ratione misceantur attrahentibus adstringentia, vt si minus desit alimenti, raritas autem maior existat, ab adstringentibus vincantur attrahentia: sin verò contingat contrarium: potior sit attrahentium ratio, quàm adstringentium. Hæc & hisce similia diligenter obseruanda sunt, vt res probè succedat.

DE OCCVLTIS MEDICAMENTORUM VIRIB.

CAP. XXXI.

HACTENVS qua fieri potuit breuitate, medicamentorum facultates exposuimus, quæ manifestis patent qualitatibus, certisq; confirmari possunt rationibus. Restat, vt de ijs aliquid etiam agamus, quæ nec manifesta qualitate produntur, nec rationibus inuestigari possunt. Occultas itaque medicamentorum vires appellarunt medici, non quòd simpliciter occultæ sint: hac enim ratione nihil adferrent auxilij, sed quòd (vt modò dictum est) nec sensu, tactili nimirum qualitate, nec rationis discursu cognoscantur. Noti certè sunt horum medicamentorum effectus, etsi quo modo tale quid præstent, ignoratur. Sunt tamen, qui medicamenta negent præter rationē quicquam operari. Cùm enim naturaliter agant, medijs ad id à natura destinatis vtuntur. Etsi verò non adeò manifestæ sunt omnium operationes, vt facilè ab omnibus intelligantur, non ob id tamen præter rationem talia fieri iudicandum est, cùm si diligentiùs exquiras, horum effectuum aliqua ratio possit inuestigari, quod celeberrimus ætatis nostræ philosophus Thomas Erastus grauissimis confirmauit argumentis. Haud equidem dubium est, quin plurima lateant hominum ignauia potiùs, quàm quòd ipsa per se talia sint, quæ rationibus exquiri non possint. Nec id tamen propterea veritati videtur esse consentaneum, nihil quicquam operari posse, quin id ipsum manifestis exequatur qualitatibus. Certum enim est omnibus penè rebus substantiam inesse, quæ licet ex elementorum mixtione nata sit, ab ipsis tamen elementis, & eorum qualitatibus maximè discrepet, vt nec eadem natura sit omnibus, quæ sunt æqua lance temperata. Sit sanè, detur & hoc, nihil quicquam efficere naturaliter, quin id mediantibus procedat qualitatibus: non tamen id omne qualitatum est, quod res ipsa qualitatibus operatur. Simul enim & id, quod ipsius est temperiei, & quod substantiæ est, contribuitur. Annon earundem qualitatum ministerio natura res etiam diuersissimas procreat, & temperamentorum certæ sunt species, cùm infinitæ propemodum sint rerum substantiæ? Pluribus hoc ipsum demonstrari posset, non id tamen fert instituti nostri ratio, vt negociū hoc subtili disputatione distrahamus. Hoc saltem media insistentes via pro confesso tueamur, etsi plurima sunt ex eis, quæ inter occulta numerantur, quorum ex qualitatibus manifestæ rationes reddi possint: fieri tamen etiam plurima, quæ rerum essentijs, non autem qualitatibus adscribi debeant. Distinguenda certè est rei proprietas ab eius temperamēto, quod ij nequaquam assequentur, qui quorumlibet effectuum causas à manifestis sumunt qualitatibus. Sed mirum fortasse quibusdam videbitur, quomodo hæc innotescāt, si nulla qualitate prodantur. Nihil absurdi proferimus: experientia namque plurimorum est inuentrix, quæ nulla rationum subtilitate quisquam expiscari potuisset. Cùm itaq; solertes medici ratione rerum naturas, & obseruatione medicamentorum vires exquirerent, inuenerunt plurima, quæ potiùs admirarentur, quàm vt eorum causas acri studio, & labore fortassis etiam inutili disquirerent. Quoniam verò multi pro secretis multa venditant, quæ nihil minus existunt, medicos certè veritatem in hisce scrutari decet, vt & certior sit eorū vsus, & hosce iactatores grauitate philosophica pessundent.

Occultorum inuentio.

Occultorum examen.

ID quoque videtur magis esse consultum, vt ijs priùs vtamur, quorū vires veterum authoritate, sensibus etiam ipsis, & rationis discursu notissimæ sunt, ante quàm ad ea leuiter excurramus, quæ præter rationem miros pollicentur effectus. Excusari namq; medicus meritò poterit, vbi res minimè successerit, si quod recta ratio, & ars ipsa postulat, egerit: aliàs temeritatis actionem nequaquam effugerit. Cæterùm si res desperata sit, nec morbus vsitata curandi ratione profligari possit, vbi quod ex officio faciendum erat, egeris, ea tentare, vel experiri licebit, quæ tibi præ cæteris videbuntur esse certissima. Cauendum porrò est, ne ijs vtamur, quæ cum viribus occultis salutem polliceantur, manifestis tamen facultatibus exitium minantur. Præstat enim non iuuisse, quàm vt ægros in præsentissimum vitæ discrimen impellas.

Vtendi tempus.

NEQVE verò si medicamentis hisce fuerit vtendum, methodus ob id aspernabitur, qđ video factitare monoculos ætatis nostræ

Vtēdi ratio.

cyclopes, qui vt nouam medendi rationem, suasq; nugas extollant, in Galenum eiusque doctrinam debacchantur impudentissimè. Non equidem negauero, quin medicamenta prodant, quæ vires habent ad morbos profligandos eximias: cùm verò rectam ijs vtendi rationem negligant, imitandi certè non sunt, sed si secretis vtendum sit, benè vtendum est. Hæc autem optima est vtendi ratio, vt nec communia medicamenta despicias, nec satis vtiq; confirmatam veterum medendi rationem. Si quis igitur hisce medicamentis & prudenter, & methodicè fuerit vsus, dubium non est, quin admiranda sæpè sit experturus, quæ manifestæ medicamentorum vires nequaquam præstiterint. Ad eos tamen maximè morbos vsurpari possunt, quorum occulta est, & ab humorum prauitate diuersa malignitas.

Vsus & vtilitas.

DE MEDICAMENTIS certis quibusdam corporis partibus addictis.

Cap. XXXI.

Eadem & in hisce medicamentis inter doctos agitatur controuersia. Cùm enim aliqui specificas (vt vocant) medicamentorum vires negauerint, hoc etiam admittere noluerunt, medicamenta quædam certis quibusdam corporis partibus vel competere, vel aduersari peculiariter. nam quæ caput roborant, eadem cæteris quoq; visceribus auxiliantur: nec quicquam est, quod vel renib. vel cordi negocium facessat, quin idipsum lædat, quascũq; partes offenderit. Verũ vtraq; parte peccatur. Nec enim vera est eorum sententia, qui nihil in hisce præter occultam substantiæ proprietatem admittunt: nec eos penitùs approbare licet, qui nulla censent medicamenta partibus vllis peculiariter addicta esse. Licet enim (quod aiunt) nihil vlli parti tantum vel obsit, vel conueniat, quin id ipsum cæteras quoq; vel iuuet, vel offendat, nihilominus tamen fieri potest, vt quod omnibus competit partibus, alicui sit magis familiare: vel vicissim, quod omnibus nocet, alicui magis & propriè quidem noceat. Sunt enim corporis humani partes ita constitutæ, vt & in multis conueniant, & proprijs etiam substantijs discrepent. Licet itaq; partibus aliquid cõducat omnibus, qua nimirũ eis est ratione quodammodo simile: quid obstat, quin propria substantiæ differẽtia vel hepar primariò iuuet, vel aliam quãuis partem? Nocentium idem quoq; iudicium esto. Resum enim sympathias, & antipathias à natura tollere non possumus, quarum certè nemo rationem ab ipsis qualitatibus exposuerit: conetur modò, qui volet, licebit, palmamq; feret, si quid fuerit assequutus. Etsi verò negari non potest, quin hæc medicamenta (quæ medici certis quibusdam partibus adscripserunt) proprietate quadam occulta iuuent, nequaquam tamen ob id omnis rationum discursus excluditur: siquidem ab ipsius partis & medicamentorum natura quædam potest ostendi ratio similitudinis, vt paulo pòst clarum faciemus.

Qvis verò sit horum medicamentorum vsus & vtilitas, facilè collegerit, quisquis intelliget ea meritò prodesse magis, quæ non qualitatibus solùm, sed tota sua substantia iuuant. Hæc sint in genere dicta: quæ verò in singulis obseruanda fuerint, sequentibus capitulis exponentur. *Vsus.*

DE MEDICAMENTIS, quæ vocant cephalica.

Cap. XXXII.

Capitis nomine totam eius compagẽ intelligimus à summo apice ad ipsas vsq; clauiculas, quibus suprema corporis pars à pectore seiungitur. Ea tamen propriè cephalica dicuntur, quæ cerebri vitijs accommodantur: siquidem quæ vel oculis com petunt, vel aurib. alijsq; ad capitis molem pertinentibus, suas habẽt ab ipsis partib. denominationes. Capitis, vt & aliarũ partium, medicamẽta duabus medici classibus distinxerunt: alia nãq; calida vocarũt, alia frigida: quo certè discrimine patet hæc ipsa non sola substantiarũ similitudine, sed manifestis etiã qualitatibus cuiq; parti cõpetere. Non enim caloris, aut frigoris occultæ sunt facultates, & quę tota sui substãtia iuuãt, semper omnibusq; conueniunt. Cæterùm vt cephalica dignoscantur, cerebri natura, & affectus maximè proprij sunt describẽdi. Cerebrum itaq; cùm & rationis sedes sit, sensuumq; principium, & neruorum origo, natura temperatũ est: quouis enim excessu cæteris partibus magis afficitur, siquidem si calidius existat, subitò sensus & ratio cõmouentur: sin verò sit frigidius, ijdem languent & obstupescũt, vt reliqua taceã symptomata, quæ subinde caput inuadũt, si cerebrũ à sua recedat temperie. Hoc etiam cerebro peculiare est, vt odoribus, sonis & coloribus vel delectetur, vel offendatur, cùm reliquæ partes hisce sensibus destituantur. Vterum tamen excipiunt aliqui, vtpote qui manifesto motu fœtida refugiat, amplectatur autẽ suaueolentia: verùm hac de re suo loco tractabitur. Censebuntur ergo cephalica, non ea solùm quæ gratis odoribus cerebrum recreant, sed quæ vel suaui concentu, vel iucundis variarũ rerũ picturis oblectãt audientes, aut inspicientes. Hoc tamen in hisce discrimẽ obseruari potest, odores cerebrum afficere innata magis olfaciendi facultate, quàm discernendi iudicio, cùm nec musicis, nec aspectu quisquam oblectetur, quin ab harmonia dissonantiam, & ab eis quæ pulchra sunt, deformia discernere

nere possit, ea proculdubio ratione, quòd odoratus hisce sensibus, visu nimirum & auditu, magis terrenus existat. Hæc grata disputatione, iucundis item obiectionibus copiosè discuti possent, nisi seruanda breuitas hoc ipsum prohiberet.

Qvamvis autem & musica cerebrum & picturis reficiatur, non tamen hæc inter cephalica numerantur, quòd medicamenta non sint. Ex ipsius autem cerebri affectibus cephalica etiam dignosci possunt. Quoniam itaque cerebrum (vtpote quod reliquis visceribus minus natura calidum existat) pituita plerumque repletur, ob id ea maximè cephalicis annumerantur, quæ præter occultam, qua cerebrum roborant, facultatem, excalefaciunt, tergent, incidunt, & exiccant. Cerebri verò situm si consideres, cùm in suprema corporis parte sedem habeat, calidos vapores facilè suscipit, vnde (præter quàm quod alijs obsint rationibus) ægri sæpenumerò vigilijs excruciantur, & capitis doloribus: quæ symptomata refrigerantibus cephalicis compescimus. Hæc alia est cephalicorum series, sub qua fortassis etiam narcotica comprehendere liceat, cùm suas frigore vires exerant. Licet autem hæc ipsa in aliarum etiam partium doloribus adhibeantur, propriè tamen cephalica censeri debent. Ea siquidem ratione dolores sedant, qua somnum inducunt, aut partis alicuius sensum obstupefaciunt. Cùm itaque cerebrum somni & vigiliarum sedes existat, & origo sensuum, hac & illa ratione narcotica pro cephalicis haberi possunt. An verò hæc tota substantia capiti familiaria sint, ijs perpendendum relinquimus, qui præter occultas vires in hisce medicamentis nihil agnoscunt, cuius respectu certis partibus competere possint. Hoc fortasse magis rationi consentaneum fuerit, narcotica cerebro & sensilibus corporis partibus aduersari tota substantia, quàm vt eis auxilientur. De purgantibus autem, an eorum aliqua certis quibusdam partibus competant, infrà proprio capite tractabitur.

Tot ergo sunt cephalicorum classes, vt aliqua cerebrum expurgent, idem aliqua refrigerent, aliqua verò corroborent, quibus equidem omnibus hoc forsan commune est, vt cerebro sint occulta facultate familiaria, quæ nec ratione comprehendi, nec præceptis describi possit. Cæterùm quæ morbos cerebro peculiares proprietate quadam excutiunt, vel talia sunt, quorum ratio reddi nequeat, vel ad dictarum classium aliquam meritò referentur. Hoc tamen vt addatur, forsan non abs re fuerit: hæc nimirum medicamenta, vel ideò prodesse, quòd hisce morbis antipathia quadam aduersentur, vel quòd cerebrum aduersus malignas morborum vires tota substantia muniant, atq; tueantur.

Vtendi tempus. Porro cùm variæ sint (vt modò dictum A est) cephalicorum vires, non eadem semper aut eodem tempore conueniunt. Non enim cerebrum facilè corroboratur antè quàm expurgatum fuerit: nec priùs idipsum cephalicis expurgatur, quàm vniuersum corpus probè fuerit euacuatum, ne scilicet caput attractione repleatur. Refrigerantibus ferè, cùm id caloris vehementia postulat, vtimur: periculosa tamen sunt, si crisis expectetur. De narcoticis aliàs sat dictum est. Qua verò sit cephalicis vtendi ratione, paucis exponi non potest, *Vtendi ratio.* B cùm pro varijs morborum generibus, pro varijs item vniuscuiusque morbi temporibus & symptomatis, varia quoque sit cephalicis vtendi ratio.

DE RELIQVIS CApitis partibus.

Cap. XXXIII.

C Svb capitis nomine (quod etiam præcedenti capite monuimus) externæ quoque partes, vt oculi, nares, os, & aliæ, comprehenduntur: de quibus aliquid saltem exponemus, vt earum etiam remedia possint inuestigari.

Primvm ergo de oculis agemus, quòd *Oculi.* inter sensus externos visus primas obtineat, cuius organa sunt oculi. Duplicia verò statuuntur oculorum medicamenta, quæ nimirum D ad spiritus visorios, & quæ ad ipsosmet oculos referuntur. Spirituum ea debet esse constitutio, vt nec nimis crassi, nec nimis subtiles existant. Cæterùm etsi sæpe fit, vt nimia spirituum subtilitas visum efficiat debiliorem, ea tamen ocularia maximè nuncupantur, quæ facultate, quam habent, incidendi visum exacuunt: ὀξυπερκικὰ Græci nominant. Inter hæc autem à medicis plurima recensentur, quæ non hac, sed occulta proprietate visum E iuuent. Non hîc equidem hac in parte refragabimur, vtpote cùm nouerimus prodesse multa, quorum vires non ita rationi pateant, nisi quis ad ipsam substantiæ similitudinem recurrat. Hic tamen eorum acumen mirari contingit, qui caprinum iecur nyctalopas iuuare censent, haud alia ratione, quam quòd capras existiment non minùs noctu cernere, quàm interdiu. Liceat itaq; ab vno cætera comminisci, vt mirandos rerum effectus intelligendo comprehendere videaris. Sed F quæsierit forsan aliquis, quænam sit hepati cum oculis affinitas? certè nec eadem substantia, nec idem eis inest temperamentum. Hæc iucunda disputatione tractari possent amplissimè: breuitatis tamen causa solummodò proponenda fuerunt, & eo fine quidem, vt hæc quoque ratio pateret, qua non oculis solùm, sed reliquis etiam partibus, medicamenta propriè, vel admirando successu competētia, nonnullo discursu rationis exquirerentur. Constat, veteres ab animalibus didicisse plurima,

quæ nec mentis acumine potuissent assequi, nec ipsa fortassis etiam experientia. Porrò quod ad ipsam oculorum constitutionem attinet, cùm sensu sint exactissimo, nec leuia leuiter ferant incommoda, non quæuis subitò censeri debent ocularia, si visum extenuando possint acuere, sed hoc in extenuantibus requiritur, vt nec nimis acria, nec calida nimis existant. Quod si quæ sint extrinsecùs adhibenda, solùm ea conuenient, quæ nec duritie lædant, nec irritent mordicando, nec adeò viscosa sint, vt tenaciter adhæreant. Hæc nimirum ocularia sunt medicamenta, quæ nec in pulueres, nec in vnguenta reducuntur, quod hæc ob oleum oculis infensa sint, tum quòd glutinis instar validiùs in partes impingantur. Pulueres autem quisque nouit, quid negocij sæpe oculis inferant, cùm eis aduersissima sit asperitas. Sed hæc ad medicamentorum formam spectāt magis, quàm vt eorum vires ostendant. Sunt tamen obseruanda nihilominus, quòd hac etiam ratione, non viribus solùm ocularia dicantur, quæ vitijs oculorum adhibentur.

Nares & os. Eadem quoq; ratio est aliarum partium, ne vel fœtida naribus offerantur, vel palato, quæ saporem habeant ingratum. Hæc enim non gustui solùm officiunt, sed ventriculum etiam subuertunt, cùm eadem sit oris & ventriculi tunica. Quæ verò grauiter olent, & naribus molesta sunt, & cerebro non leue damnum inferunt. Sint ergo stomatica vel dulcia, vel saltem non ingrata: sint errhina vel odorata, vel nullo grauia fœtore. Quòd autem & nares & os viæ sint ad expurgãdum cerebrum, ideò facilè vitijs infestantur, quæ perpetuò postulant abstergentia. Cæterùm de masticatorijs, gargarismatis, & errhinis non est vt hîc verba faciamus, tum quòd cerebrũ magis, quàm vel os, vel nares spectent, tum quòd de purgantibus suo loco simus acturi.

Aures. Avres quòd pateant, facilè frigidis infestantur: quòd siccissimæ sint, medicamenta postulant, quæ vehementissimè siccent.

Dentes. Dentibvs autem inimicum frigus est, & calor vehemens. Acidis etiam, austeris & acerbis maximè læduntur, cùm nec cute, nec carne sint obducti, quibus horum iniuria contemperari possit. Detergentibus iuuantur dentes, & adstringentibus, quòd leui de causa defluxionibus infestentur: quæ causa etiam est, vt facilè dulcium & pinguium vsu putrescant.

Facies. Vt oculi coloribus, aures harmonia, nares odoribus, & lingua sapidis oblectatur: ita facies, & maximè muliercularum, ijs inhiat, quibus & nitorem, & formæ decus consequatur. Hæc sunt, quæ nobis hoc loco de cephalicis scribenda esse videbantur: cætera in fucis & morborum curationibus exquirantur: vbi copiosiùs à practicis descripta sunt.

A

DE MEDICAMENTIS pectoralibus.

Cap. XXXIV.

Medicamentorvm, quæ pulmonibus & thoraci addicta sunt, non vnum genus est: quædam enim partes affectas spectant, aliqua materiam, quæ morbum infert. Etsi verò quibusdam pulmones exul-

B cerantur, vt sint adstringentibus conglutinandi: non hæc ideò tamen thoracica nuncupantur, cùm adstringentia pectori sint & pulmonibus aduersissima, tum quòd respirationem prohibeant, tum quòd expectorationem remorentur. Thorax itaq; lenientia maximè poscit, vt & liberior sit respiratio, & si quid inhæreat, faciliùs discutiatur. Cùm autem pulmones destillationibus à capite sint obnoxij, fit, vt ea præcipuè pectoralia cense-

C antur, quibus expuitio procedit expeditiùs. Non vna tamen est sputi promouendi ratio: nonnunquam enim materia, quæ delabitur, tenuis est, vt quantocunque thoracis motu nequeat expelli, cùm subinde diffluat: quandoque tamen adeò crassa est, vt per angustas pulmonis arterias eijci non possit. Hinc duæ sunt pectoralium natæ species, vt nimirũ materia tenuis incrassetur, & crassa nimis incidatur, quò faciliùs expui possit. Eorum verò,

D quæ tenues incrassant humores, quædam mitiora sunt, quæ calidis & frigidis conueniunt humoribus: alia verò vehementer etiam frigida sunt, vt humorum acrimoniam refrænare possint. Cæterùm quòd inter pectoralia, quæ phthisicis competunt, etiam recenseantur, de his vt aliquid saltem dicamus, operæpretium esse videtur. In his itaque medicamentis tria conspiciuntur, quorum ratione tabidos iuuant. Sanguinem enim concretum

E incidunt & expectorant, pulmones peculiari virtute fouent atque tuentur, & vulnera conglutinant: quæ quidem vires aliquibus etiam simplicibus tributæ sunt, sæpe tamen pro varijs medici scopis variè distribuuntur, vt nimirum vlcera vel magis expurgentur, vel magis conglutinentur. Contrariæ siquidem vires existunt, & quò magis aliqua tergent, & incidunt, tanto quoque magis glutinantium vires impediunt. Hæc igitur ratio temporis obseruatur, vt in principio magis

F abstergentia competant, postea verò magis iuuent glutinantia. Licet itaque tabidis adstringentia conueniant, non hac ipsa tamen ratione pectoralia censentur, sed quòd & incidant, & propria vi pulmonibus familiaria sint. Ad hæc tanta nequaquam eis inest adstrictio, vt respirationem impediant, aut humores pulmonibus vehementer impingant. Sunt ergo pectoralia, quæ vel laxant & emolliunt extrinsecùs admota, vel humores pulmonum arterijs impactos incidunt & expurgant:

gant: aut tenues incrassant defluxiones: aut acres temperant, & arteriæ leniunt asperitatē.

DE MEDICAMENTIS cordialibus.

Cap. XXXV.

VT cerebrum sensus, ita cor affectuum sedes est, vitæ fons, & infusi caloris origo. Cùm itaque duo sint cordi maximè propria, vt & suo calore vitam foueat in reliquis partibus & voluntati suis affectibus vigorem inferat: quo quoq; sunt eorum genera, quæ cordi conuenire dicuntur. Quædam enim, quòd animum exhilarent: quædā, quòd cor ipsum iuuent, cordisq; spiritus reficiant, cordialia nuncupantur. Eorum porrò, quæ cor oblectant, non vna est ratio, cùm vel ira, vel amore, vel metu, vel odio, vel tristitia, vel alijs affectibus cor variè conturbetur, quorum vel temperantia, vel ablatione idipsum vicissim erigitur. Etsi verò cor affectibus hisce plurimum sæpe recreatur, vt cordialia meritò sint, quæ vel amatoribus obblandiuntur, vel iratos placant, aut solantur meticulosos: quòd tamen hæc medicamentis primario nequaquam assequamur, ad aliud vel tempus, vel locum referenda sunt: maximè verò philosophiæ præceptis ita mens imbui potest, vt minimum affectibus conturberis. Cor enim medium est inter hepar & cerebrum, vt nō ratione minus, quàm ingestis afficiatur. Quamuis autem vis hæc medicamentis quibusdam inesse dicatur, vt lætitiam inferre possint: nequaquam tamen id ita fuerit intelligendum, atque si suapte natura cor exhilararent. Lætitia namq; non corporis, sed animi motus est: quò fit, vt sine iudicio lætari nemo possit. Sunt tamen, qui medicamentis odium, aut amorem concilient.: verùm id existimauerim (si fiat) vel occultis rerum proprietatibus, aut incantationi potiùs adscribendum esse. Quòd verò lætitia quibusdam medicamentis attribuitur, id hac ratione verum est: cor vt vitam omnibus corporis partib. impertit, iisdem ita compatitur, & pede vel manu læsa subitò contristamur. Quicquid ergo dolorem vel tollit, vel saltem mitigat, oblectare dicendum est. Magis tamen hoc ipsum præstare videntur ea, quæ proprijs cordis affectibus mederi possunt. Cor itaq; nimio calore, venenis, & tetris vaporibus afficitur. Hìc nimirum patet altera medicamentorum cordialium series: nam quæ modò proposuimus, animam in corde magis, quàm cor ipsum spectant: hæc verò cor, & cordis spiritus naturali virtute magis, quàm rationis vi fouent atq; tuentur. Tria sunt igitur horum medicamentorum genera, quibus affecto cordi naturæ adminiculo succurrimus. Quædam enim, quòd refrigerando febrium ardorem mitigent; quædam, quòd venenis aduersentur: quædam verò, quòd cordis spiritus peculiari virtute refocillent, cordialia nominantur. At non quicquid refrigerat, protinus est cordiale. Plumbum enim non minus ac aurum, argentum, aut gemmæ pretiosissimæ, frigidum est. Hìc nimirum vis alia subest quæ nec scripto facilè, nec verbis exprimitur. Sed vereor, ne talia magis ex accidenti, quàm propria facultate lętitiam inducant: vt ad primam cordialium classem meritò sint referenda, cùm ratione magis animum in corde, quàm naturali dote cor oblectent. De venenis & eorum alexipharmacis suprà proprio capite actum est, vt hìc nihil superesse videatur, quod iam scriptis addi debeat. Huc tamen non quæcunque venenis aduersantur, referenda sunt: sed ea, quæ oppresso cordi succurrunt. Quædam enim (vt suprà demonstratum est) alterando, quædam vires naturamque fouendo venenis resistunt: quædam tota sui substantia, facultate nimirum occulta, certis quibusdam venenis aduersa sunt, quorum tamen nullum sub hac classe continetur. Ecquis enim scorpium aut viperas inter cardiaca recenseat? De cibis, & ijs quæ contrarijs qualitatibus venenorum vires infringunt, idem quoq; dictum esto. Quæ cor autem vel occulta virtute, vel quadam substantiæ similitudine, vel vi, quam ratione quodammodo comprehendere possis roborant, ad hunc cordialium ordinem referenda sunt. Cùm hoc enim venenis insit omnibus, vt cor petant, & vitæ insidientur: quæ cor aduersus hæc muniunt, atque tuentur, alexiteria meritò nominari debent. Tertia cordialium classis est eorum, quæ cordis spiritus reficiunt. Hæc nimirum ea sunt, quæ cor exhilarare dicuntur, tum quòd peculiari facultate vitales spiritus excitent, & viuidiores reddant, tum quòd tetros & melancholicos arceant à corde vapores. Vt odorata spiritus animales erigunt, aromatica naturales, ita hæc amica cordi virtute vitales fouent & recreant.

DE MEDICAMENTIS stomachicis.

Cap. XXXVI.

MEDICAMENTA, quæ ventriculo conueniunt, stomachica nominantur: etsi stomachus non ventriculum, sed eius orificium, seu gulæ partem inferiorem designat. Cùm itaque stomachica non partis, sed totius existant, non vnius etiam sunt generis: siquidem in ventriculo tria maximè proprijs curanda medicamentis obseruantur: appetentia deiecta, concoctio debilis, retentrixq; facultas vitiata. Quæ appetentiam excitant, acida ferè sunt, & grato condita sapore. Licet autē varijs de causis appetitus sæpè concidat, vt cùm obruitur bile ventriculus, aut putridis humoribus, nō ea tamen, quibus

hæc expurgantur, propriè dicenda sunt orectica, sed quæ quadam acida vi gulam & stomachum contrahũt, gratoq; sapore delectant.

CONCOCTIONEM iuuant ea, quæ vel calore conuenienti, vel aromatica facultate ventriculi calorem fouent, vel occulta proprietate ventriculum roborant. De occultis dictum sæpè est: hîc tamen ratio superiùs propositæ similis, paulò tamen veritati magis consentanea, nobis offertur. Nyctalopes ex quorundam sententia caprino iecore iuuari suprà diximus, quòd existiment aliqui, capras nocte nõ minus cernere, quàm interdiu. Ventriculi verò concoctionem interna ventriculi gallinarum tunica iuuare creditur, quòd hæc animalia insignem habeant concoquendi vim.

RETENTRIX ventriculi facultas vitiata nauseam parit, vomitum, & alui profluuia. Medicamentis hæc corrigitur adstringentibus: non ob id tamẽ, quicquid adstringit, stomachicum est, cùm adstringant multa, quæ ventriculo sunt aduersissima. Stomachicis ergò præter manifestas qualitates alia vis inest, qua ventriculo sunt accepta.

Vtẽdi ratio. AD appetentiam excitandam medicamentis interdum vtimur, quæ non vsqueadeò ventriculum iuuant: quò fit, vt hac in re multa sint obseruanda, tum vt tempore conuenienti, tum vt aptis ad id medicamentis appetentiam excitemus, quæ quidem paucis describi non possunt, cùm pro varijs appetentiæ deiectæ causis variè sit etiam procedendum. Hoc tamen maximè notum, & commune præceptum est, orectica impuro ventriculo, vel si cibandum non sit, nequaquam adhibenda esse. Quæ verò concoctionem iuuant (πεπτικὰ dicere liceat) ante cibum offerri debent, tum quòd in ventriculi fundo, non superiori parte calor excitandus sit, tum quòd calefieri debeat ventriculus antè quàm cibus offeratur. Quibus autem ventriculus adstringitur, ea cùm duplici fine conueniant, vt vel stomachum, vel pylorum occludant, hoc quoq; discrimine sunt exhibenda, vt si vomitum euitare velis, à pastu: sin fluxus inferiores, ante cibum præbeas adstringentia. pòst enim assumpta, cùm cibos deorsum pellant, aluum sæpenumerò mouent: maximè verò, si lenientia priùs ingesseris.

DE MEDICAMENTIS hepaticis.

CAP. XXXVII.

HEPATICORVM tres fortè licuerit constituere gradus. Quibusdam enim delectatur hepar, quibusdam robur viresq; nanciscitur: sunt & alia, quæ vitijs eius propriè competunt. Vt ad ciborum dignotionem, ne facilè quiduis ingereretur, gustus & appetentia ventriculo præmissa sunt, & lin-

A guæ stomachoq; concredita, quibus & competens ciborum qualitas, & sufficiens eorundem quantitas indicaretur: ita est hepati quiddam & manibus ingerentibus, & linguæ gustanti, & stomacho discernenti correspondens & natura tributum. Venis enim mesaraicis sibi conueniens attrahit alimentum, quod nimirum eiusdem naturæ fuerit, aut temperamenti. Hæc sunt ea, quibus hepar delectatur, alimenta quidem maximè: verùm ex medica-

B mentorum serie nonnulla iecori quoque grata sunt, dulcia nimirum: hæc enim auidè, velut alimenta sibi competentia, trahit. Hepar autem corroborant ea, quæ leuiter adstringunt. Cùm enim concoctioni dicatum sit, quadam opus habet adstrictione, qua tum calor, tum concoquendus humor contineatur, ne diffluat hic, ille verò dispergatur. Nequaquam tamen tanta est hepaticorum adstrictio, quanta stomachicis competit. Ven

C triculus enim amplissimus est, & ingressum & exitum habens maximè patentes: at hepar exilibus est refertum venis, quibus vel chylum attrahit, vel sanguinem in reliquum corpus distribuit. Quamobrem ne vel obstruatur hepar, vel distributio sanguinis impediatur, adstringentia iecori competunt, nõ adeò tamen valida, vt hæc inferant symptomata. Quòd itaque iecur ita sit constitutum naturaliter, vt præ cæteris visceribus facilè obstructionibus

D corripiatur, ideò medicamenta, quæ vel prohibent obstructiones, vel ijsdem factis medentur, hepati censentur esse peculiaria. Sunt autem ea, quæ sine vehementi calore incidunt & extenuant: quibus tamen & adstrictio lenis, & aliqua facultas insit abstergendi. Obstructiones plerumque sequitur inflammatio, quæ refrigerantia poscit, non quæcunque, sed hepatica, hoc est, quæ simul & abstergant & extenuent. Cæterùm ex visceris natura dili- *Vtẽdi ratio.*

E genter hoc est obseruandum, vt cùm id concoctioni destinatum sit, calidis refrigerantia temperentur, ne calor adeoq; concoquendi facultas aboleatur: aut etiam diaphragma, cui vicinum & annexum est, ita refrigeretur, vt respiratio impediatur. Hic etiam modus in extenuantibus obseruari debet, ne visceris robur diffundatur: in adstringentibus, ne vel attractio chyli, vel distributio sanguinis (vt modò dictum est) impediatur.

F

DE MEDICAMENTIS splenicis.

CAP. XXXVIII.

IN sanguinis generatione tria maximè conspiciuntur excrementa, serosus humor, flaua bilis, humorq; melancholicus. Bilis propriam habet in hepate cystim: serum ad renes delabitur: splen verò crassiorem ad se sanguinis partem allicit. Duplex autem est hoc sanguinis excrementum: aut enim nimio calore

lore adustum est, quam bilem atram nominant, aut ex seipso crassum ac terrenum est, qui propriè melancholicus humor appellatur. Hinc inuestiganda est vis & natura splenicorum. His enim humoribus lien vtplurimum infestatur: vnde varia consequuntur symptomata, quibus cætera quoque viscera noxam ferunt. Atra namque bilis, vbi vel efferata, vel adducta fuerit, melancholiam furoresque parit: humor autem melancholicus & visceris obstructionem, & scirrhum inducit, vt & sanguinis concoctio vitietur, hydropsque sæpenumerò subsequatur. Duplicia sunt itaque medicamenta, quæ lieni censentur esse peculiaria. Quædam enim atræ bili competunt, quædam humori melancholico. De purgatione nihil hîc nobis agendum est, cùm id infrà proprio capite simus tractaturi. Splenica sunt ergo, quæ bilem atram humectando contemperant & refrigerando: licet ex his etiam aliqua sint, calore temperata. Non enim bilis hæc vsqueadeò calida est, vt medicamenta poscat, quæ dicunt biliosa, quibus eximia vis inest refrigerandi. Hæc nimirum sunt ea, quæ superiùs inter cordialia retulimus, quòd tetros bilis atræ vapores, quibus cor obruitur, temperent & demulceant: qua ratione lætitiam inferre dicuntur. Sunt ea quoque splenica, quibus humor melancholicus corrigitur & præparatur, vt commodè pòst euacuari possit. Medicamentis id assequimur incidentibus & aperientibus, quæ ab hepaticis ea ratione differunt, quòd sint adstrictionis expertia. Splen enim concoctioni non est addictus: quo fit, vt adstrictione non indigeat, cùm ad hepatis vires confirmandas chylumque retinendum ea non parum suppeditet auxilij. Splen etiam ab humore melancholico non obstruitur solùm, sed induratur, vt inter splenica meritò quoque numerentur emollientia, quæ non equidem assumuntur intrinsecus, quòd ventriculo sint & visceribus concoctioni destinatis inimica, sed extrinsecus admouentur. Quamuis autem scirrho iecur etiam afficiatur, hæc tamen ei non conueniunt, quòd hepar (vt suprà dictum est) adstrictione indigeat, qua tamen hæc destituuntur, & tantam emolliendi vim habent, vt calorem viscerum, & spiritus adeoque vires dissoluant.

DE RENVM AC vesicæ medicamentis.

Cap. XXXIX.

AD serum à sanguine secernendum renes à natura cæteris additi sunt visceribus. Id autem vt exciperet, nec subinde vrinam excernere cogeremur, vesica ijs adiuncta est amplitudine sufficienti. Cùm

A itaque renum & vesicæ munus hoc sit maximè proprium, vt à corpore tenuissimam sanguinis partem excernant, morbis etiam vtplurimum vrinæ vitio corripiuntur. Vel enim calculo, vel inflammatione, vel crassis humoribus vrina supprimitur, vt hac quoque ratione medicamenta renibus & vesicæ competentia (quæ nephritica & cystica vocant) sint distinguenda: siquidem alia refrigerant, alia crassos humores incidunt, alia
B lapides etiam confringunt. Etsi verò phlegmone ad sistendum sanguinis influxum adstringentia postulat: renum tamen & vesicæ constitutio talis est, vt eis & vesicæ maximè periculosus existat adstringentium vsus, vtpote quibus vrina magis impediatur. Quæ crassos humores incidunt, vretica propriè nominantur, de quibus suprà satis actum est. Lapides autem confringentia præter eam, qua pollent, incidendi facultatem (cuius e-
C tiam respectu meritò sub diureticis comprehendi possunt) propria quadam vi prædita sunt, vt lapides adeò duros comminuant. Ex his plurima passim à practicis recensentur, quæ id ipsum occulta proprietate præstant, quorum alia ratio reddi nequit, quàm quæ ab ipsa eorum substantia sumitur, non manifestis qualitatibus. Ex ipsa itaque renum & vesicæ natura, morbisque peculiaribus, hæc propriè nephritica & cystica videntur esse no-
D minanda, quæ leniunt, & citra validum calorem incidunt & extenuant. Quòd autem eadem & renibus & vesicæ tribuerimus medicamenta, discrimen hoc in ijs obseruari debet, vt cùm vesica sit à corporis centro, quàm renes, remotior, ei quoque validiora præscribantur medicamenta, ne vires eorum, antè quàm ad locum affectum peruenerint, euanescant.

E

DE MEDICAMENtis hystericis.

Cap. XL.

VTERO competentia medicamenta sunt, quæ menses mouent, vel nimis fluentes sistunt: de quibus abundè suprà dictum est, vt iam nihil superesse videatur, quod pluribus exponi debeat. Hoc saltem de vteri natura dictis addere liceat. Vterum videlicet ce-
F rebro & ventriculo substantia quodammodo similem esse. Cephalicis enim & aromatica vi præditis adeò delectatur, vt id manifesto motu clarum faciat dum ijs accurrit, eorum verò contraria fugitat. Hoc experientia ferunt esse certissimum. Si qua namque mulier vteri præfocatione corripiatur (quo quidem affectu sursum ferri creditur vterus) ori grauiter olentia, sed vteri collo admouentur ea, quæ grato sunt odore prædita. Sin autem procidat vterus, vice versa progrediuntur. Ob-

fatis enim ori beneolentibus & fœtidis vuluæ admotis, vterus retrocedere perhibetur. Hæc ratio fuit, quæ mouit aliquos, vt olfaciendi vim vtero adſcripſerint. Sitne naſutus mulierum vterus, an verò ſit eorum naſus vterinus, qui tale quidpiam aſſerunt, viderit, qui volet. Dubium non eſt, quin (quod ſuprà de cephalicis diximus) quæ gratum ſpirant odorem, cerebro ſint & neruoſis partibus amiciſſima: nō ideò tamen olfactu ſolo talia prodeſſe iudicanda ſunt, cùm & alijs qualitatibus, & ipſamet ſui ſubſtantia partes nullo præditas olfactu iuuare poſſint. Eadem fœtidorum eſt ratio. Suffitus enim præter odorem, vim etiam habet certis quibuſdam partibus aduerſiſſimam. Fœtidis certè ventriculus offenditur, & ita quidem interdum, vt vehemēti motu quicquid aſſumpſerit, euomat, non quòd olfaciendi facultate polleat, vel odorandi, ſed quòd alia fœtidorum noxa vellicetur. Vterum itaq; iudicamus, non, quòd olfactu præditus ſit, offendi fœtidis, ſed quòd ea ſint eius naturæ aduerſiſſima. Licet autem olfactu nec oblectetur, nec offendatur: fœtidis tamen læditur, & beneolentibus corroboratur. Odor enim medicamentorum index eſt, quo natura, quid ſibi competat, edocet olfacientes. Hæc quæſtio pluribus hoc loco non eſt diſcutienda, ne propoſiti limites egrediamur: hoc ſaltem conclusionis vice dictum ſufficiat, vterum perinde atque cerebrum benè odoratis & aromatica vi præditis confortari. Cerebrum enimuerò nec guſtu pollet, nec olfactu, quod caluaria læſa & malè ſapidis, aut grauiter olentibus admotis comprobari poteſt. Denique cùm ſuprà ſatis ea diſcuſſerimus, quæ menſes vel ſiſtunt, vel mouent, hoc eis hoc loco ſolum adijcere volumus, Hyſterica nimirum dici medicamenta, non quæcunque vel adſtringendo menſes ſiſtunt, vel eoſdem mouent incidendo, ſed quæ ſimul vtero grata ſunt & accepta, qualia cenſeri debent, quæ vel odore ſuaui, vel aromatico ſapore ſuam oſtendunt ſubſtantiæ bonitatem.

DE MEDICAMENTIS ARTHRITICIS.

CAP. XLI.

ARTICVLI morbis ferè capitalibus infeſtantur: quò fit, vt cephalicis etiam curentur medicamentis. Ex ipſarum autem partium natura, cùm eadem ſit neruorum quę cerebri ratio, nihil quoque colligere licet, quod in cephalicis ſuprà non ſit expoſitum. Quòd tamen arthritica medicamenta doloribus oculorum maximè accommodentur, & ita quidem à medicis deſcribantur atq ſi hac ipſa ſolùm ratione arthritica ſint appellanda, de his aliquid etiam adijciemus, vt qualia poſcant articuli, qualia item eorum dolores me-

A

dicamenta requirant, intelligatur. Ex ipſa itaque articulorum natura, cùm neruacea ſint corpora, facilè colligitur, articulis ea competere, quibus & ſiccandi vis inſit, & calefaciendi, cum leui quadam adſtrictione, vel peculiari virtute, qua robur articulis addere poſſint: quæ certè facultas cephalicorum eſt, cùm tamen articuli ſint à corporis centro remotiſſimi, vehementiſſima quoque poſcunt medicamenta. Quod ad ipſos autem attinet

B

articulorum dolores, hæc progrediendi methodus eſto. Dolor aut tollitur, aut ſaltem demulcetur. Vera quidem eius cura eſt, ſi cauſam, quæ dolorem infert, radicitùs extirpemus. Tanta eſt tamen interdum doloris rabies, vt anodynis vtendum ſit priùs, quàm doloris cauſam impugnemus: & id quidem eò maximè, quòd dolore partes incaleſcant, & influxu ſanguinis inflammentur: quæ verò doloris cauſam euellunt, calidiſſima ſunt, vt cùm

C

furit dolor ijs abſtinendum eſſe videatur. Duplex autem eſt doloris ſedandi ratio: nam ſi dolorem ſpectes, anodynis vti licebit: ſin ardorem oppugnare velis, refrigerantia conuenient, tum quòd ijs ardor optimè temperetur, tum quòd ijs influxus etiam inhibeatur, & maximè ſi repellentium aliquid immiſceas. Anodynorum naturam & vtendi rationem ſuprà docuimus: de refrigerantibus ſuo quoque loco actum eſt. Porrò doloris

D

cauſas practici varias conſtituerunt, de quibus nunc non eſt diſſerendum. Hæc tamen antè alias admittenda fuerit: pituitam nimirum articulis impactam, cùm irritatur, influxum atque dolorem excitare. Nam quæ medici ad dolorem penitùs extirpandum, arthritica recenſent, talia ſunt, vt validiſſimas ad incidendum & attrahendum vires habeant, quæ profectò nec bili flauæ, nec ſanguini competerent. Hæc ſubſtantia ſunt eximiè tenui,

E

quod adſtrictio pituitæ ſit aduerſiſſima. Magis enim partibus impingeretur, à quibus tamen eſt elicienda. Cùm verò ſatis & attractū, & diſcuſſum eſſe videbitur, vt & dolor ceſſauerit, & cauſa doloris abſumpta fuerit, adſtringentibus vtemur, & ijs quæ articulos corroborare poſſint, ne pòſt facilè defluxiones excipiant. Hæc ſunt, quæ nobis de proprijs partium corporis humani medicamentis ſcribenda fuerant, vt qualia quibusque competerent, ex earum natura & affectionibus ma-

F

ximè proprijs intelligeretur.

DE MEDICAMENTIS PURGANTIBUS.

CAP. XLII.

DE purgantibus medicamentis plurimùm à medicis diſceptatur, vtrùm occulta proprietate ſibi deſtinatos attrahant humores, an verò manifeſtis qualitatibus idipſum

psum præstent. Quæstionem hanc alijs discutiendam relinquemus, & qua fieri poterit breuitate methodum edocebimus, qua purgaturis procedendum esse iudicamus. Hoc itaque primum esto, quod medicinam exhibiturus obseruabit, quid nimirum sit euacuandum: dein medicamenta inuestiget, quibus idipsum assequatur. Cùm enim non eadem sit in omnibus materia peccans, non idem certè medicamentum competit omnibus. Rationes autem, quibus exquiri debeat humor expurgandus, per quas item vias educere conueniat, non fert instituti nostri ratio, vt hocce loco demonstremus: purgantium natura nobis & vires exponendæ sunt. Varijs itaque modis humores educunt medicamenta. Quędam enim leniendo, quædam abstergendo, nonnulla naturam exstimulãdo, aliqua constringendo purgare conspiciuntur. Quæ verò propriè purgantia nominantur, præter hasce facultates aliam habent, qua humores à remotissimis etiam partibus eliciunt & attrahunt. Vtrum autem vis hæc calori tribuenda sit, an occultæ proprietati, nostrum hoc dissoluere non est. Calida quidem censuerunt esse veteres omnia purgantia, cuius nomine calori vim purgatricem adscripserunt aliqui. Notum tamen est, recentiorum experientia, purgandi vim quibusdam inesse, quæ vel frigida sunt, vel saltem exiguo prædita calore. Præter enumeratas purgantium medicamentorum qualitates, hæc etiam omnibus verè purgantibus inest, quædam nimirum substantiæ prauitas, qua ventriculo sunt, cæterisque visceribus inimica. Non equidem dubium est, quin hæc ipsa vis ad purgationem plurimum conducat. Naturam enim ad expulsionem magis irritat, quàm vel acria, vel mordacia. Nondum tamen attractionis ratio patet. Magis enim natura, quàm medicamenta purgare diceretur, si sit humorum expulsio nominanda purgatio. Licet itaque non absurda sint, quæ à multis in hunc modum ad purgatricem vim demonstrandam proferuntur, nequaquam tamen ideò negari potest, quin occulta quædam eis insit substantiæ proprietas, vt humores certos ad se alliciant. Quamobrem hoc pro confesso habeatur, purgantia medicamenta præter eam, qua pollent, purgandi vim, qualitates habere varias, quibus vel occultè, vel ratione manifesta negotium naturæ facessunt: quò fit, vt eis addenda sint corrigentia. Sunt etiam variæ purgantium differentiæ. Quædam enim pituitæ, quædam bili, quædam melancholiæ, nonnulla verò serosis humoribus addicta sunt: & aliqua leuiter purgant, aliqua verò vehementiùs, vt eius non parum intersit, quænam sint eligenda medicamenta. Denique si competens habeas medicamentum, & id prout res ipsa feret, commodè correxeris, tempus etiam & vtendi ratio diligenter exquirēda sunt. Vt ergo generalem purgantium medicamentorum doctrinam paucis, & recta methodo comprehendamus, hæc capitibus aliquot sigillatim expediemus: quæ sint nimirum purgaturis eligenda medicamenta: quibus item corrigi debeant: quando, qua denique ratione ijs vtendum sit.

DE PVRGANTIVM medicamentorum electione.

CAP. XLIII.

CVM eadem medicamenta morbis omnibus nequaquam sine discrimine conueniant, sed vnaquæq; certis destinata sint humoribus, in hoc omnium primò decet intentum esse medicum, vt conueniens inuestiget medicamentum, quo morbum sibi propositum expugnare possit: hoc autem ex humorum natura, & manifestis medicamentorum viribus est exquirendum. Occultas equidem rerum facultates nullo rationis discursu licet experiri: quò fit, vt hic de ijs nihil etiam simus acturi. Manifestis tamen etiã qualitatibus prædita sunt purgantia, quarum respectu dignosci possunt. Humores itaque purgandi quatuor existunt: pituita, serosus humor, bilis & melancholia. Medicamentorum verò qualitates, quibus ea discernuntur, hæ sunt notissimæ: quædam enim leniendi vim habent: quædam adstringendi: nõnulla partium tenuitate prædita sunt: aliqua vehementi pollent acredine. Discrimen in his hoc etiam obseruandum, aliqua videlicet leuem habere purgandi vim, alia vehementem: nonnulla verò media quadantenus prædita esse facultate. Hac ergo ratione cum modò scriptis humoribus conferri debent, vt quæ substantia sunt tenui, pituitæ, vel melancholiæ conueniant. cùm enim humores hi crassi tenacesque sint, vt attrahentibus cedant, incidentia poscunt. Quæ verò leniunt, quòd humores nulla ferè vi oppugnent, bili conueniunt, serosis humoribus, & ijs, qui fluxiles & ad purgationem præparati fuerint. Hæc nimirum causa est, quòd biliosa medicamenta mixtis incidentibus pituitam expurgent: siquidem vbi fuerit attenuata, fluxilis existat. Ob idipsum quæ pituitam purgant, demptis incidentibus, aquas euacuat, cùm vt expurgentur, attenuatione non opus habeāt. Cæterùm quòd hydragoga non ea propriè vocentur, quæ serosos humores, quos in vijs purgationi destinatis offenderint, secum rapiunt, sed quæ aquas in loco remotiori collectas violenter eliciũt: talia certè sunt, quæ non exigua pollent acredine, tum vt partium tenuitate penetrent, tum vt attrahant, calore vehementi. Quæ verò medicamēta vim habent adstringendi, pituitæ, vel melancholiæ sunt infensissima, quòd crassos humores ad-

ſtrictione partibus magis impingant: ſed ijs conueniunt expurgandis, quæ ſuapte natura facilè fluunt, qualis eſt bilis, aut putrefacta pituita, quæ defluxiones, aut alui profluuia ſæpenumerò excitant.

Coloribus etiam medicamenta diſcerni poſſunt. nam quæ alba ſunt, pituitam: quæ nigra ſunt, bilem atram: quæ flauo colore tingunt, flauam euacuare cenſentur, vt præter rationem & guſtum viſu quoque poſſis edoceri, quodnam ibi medicamentum ſit ad humoris alicuius expurgationem eligendum. Sed vereor, ne medicos color fallat, vt bilem eſſe ducas ſerum, vel liquefactam pituitam, quæ flauo fuerit tincta colore.

Porrò quòd aliqua leuiter, aliqua verò vehementiſſimè purgent, id quoq; paucis expediendum fuerit. Competent ergo vehementiora, ſi quæ purgare voles, vel contumaciora, vel remotiora fuerint: quò fit, vt bilis cùm facilè cedat, etiam leuiſſimis expurgetur. Sunt tamen ex vehementioribus aliqua, quæ bili conueniunt, ea fortaſſis ratione, quòd cito ferantur impetu, eaque ſolùm rapiant, quæ facilè ceſſerint. Talia certè nec viſcoſis humoribus competunt, nec ijs, qui ſunt ab inteſtinis, aut ventriculo procul diſſiti.

Pvrgantivm denique diſcrimen hoc quoq; diligenter expendendum eſt, cùm aliqua per ſeceſſum, aliqna vomitione purgent, vtra conueniant. Hoc autem ex morborum natura colligi poterit. Quod ad ipſa tamen attinet vomitoria, debili vētriculo, pectori, pulmonibus & oculis affectis nocent, aliàs morbis ex cruditate conferunt. Vomitoria verò ſunt, quæ ſubſtantiam habent vnctuoſam, vel quæ citò fœtorem in ventriculo concipiunt, aut quæ vehementiſſimas habēt purgandi vires, vt operationem præcipitent. Non equidem hæc proprijs addicta ſunt humoribus, niſi pituitam ea poſcere dicas, quibus incidendi vis ineſt. nam quæcunq; ventriculus in ſe continet, vomitione foràs extruduntur.

DE PVRGATIONIS tempore.

Cap. XLIV.

Antequam purgationem aggrediaris, priùs ex Hippocratis ſententia corpus fluxile reddes, & humores ad expurgationem præparabis, ne, ſi non cedant, naturæ vis inferatur. Cùm itaque concocta, non cruda medicanda ſint, humores & maximè viſcoſos & tenaces calidis & incidentibus ſyrupis concoquemus: hac tamen prudentia, ne nimio calore in venas materia protrudatur, atque adeò febres excitet. Quòd verò vomitoria concoctione non indigeant, febrium, vel acceſſionū initijs exhiberi poſſunt, humorum præparatione poſtpoſita. Cæterùm ſi valdè purgandum ſit, priùs inteſtina vacuabuntur, A vel lenitiuo, vel clyſtere: ſecus enim vijs non præparatis, materia violenter attracta interciperetur, & tormina, vel aliud quoddam graue malum inferret.

Horas autem circiter tres, aut quatuor, ante cibum exhibentur medicamenta, ne vel in alimenta vertantur, & maximè ſi dulcia fuerint eis immixta: vel alimentis eorum vires obruātur, ſi quis ea paulò ante cibum exhibeat. Natura quoq; diuerſo motu moleſtanda non B eſt, vt purgationem expediat, & nutritione ſimul intenta ſit. Maximum id verò eſt, quòd purgantia ventriculo, & naturę, ceu venenata, plurimùm infeſta ſint, vt cum cibis in corpore nequaquam retineri debeant. Etſi verò pilulas cibum aſſumpturis aliquas exhiberi poſſe concedimus: nequaquam tamen hoc modo ſcriptis repugnat. Ex ijs enim conficiuntur, quæ nullam vim habent naturæ moleſtam, ſed ventriculum potiùs roborant, & C concoctione peracta, leuiter aluum mouent. Quòd ſi cum chylo quidpiam in venas feratur, id putredinem arcet, nec ſanguinis concoctionem remoratur. Lenientia quoq; (qualia ſunt manna, caſſia, ſyrupus roſatus laxatiuus) quòd naturæ non ſint aduerſa, paulò ante cibum, vt hora vna, vel dimidia, commodè ad excrementorum eductionem exhibentur. A' cibo pilulæ nonnunquam capitales exD hibentur, vt cum ciborum vaporibus earum vires ad caput ferantur.

DE PVRGANTIVM medicamentorum correctione.

Cap. XLV.

In purgantibus plurima conſpiciuntur, quæ E vel adiuuanda ſunt, vel corrigenda. Quædam enim manifeſtis nocent qualitatibus, quædam occulta malignitate naturam laceſſunt, aliqua vel tardius vel imbecilliùs purgant, aliqua denique nimis efferato motu corpora viresque deijciunt. Cùm hæc itaque vitia vel nota ſint antè quàm exhibeantur, vel poſtmodò nobis innoteſcant, de ijs primùm agemus, quæ cum ipſis purganti- F bus exhibentur: dein & aliquid eorum attingemus, quæ à purgatione nonnunquam offeruntur. Omnibus hoc ferè purgantibus ineſt, vt ſtomacho & naturæ aduerſentur: quo nomine ſemper eis admiſceri debent, quæ cor aut ſtomachum roborant. Id etiam, quæ leniendo purgant, habent incommodi, quòd in flatus facilè conuertuntur, vt ea perpetuò poſtulent, quæ flatus diſcutiunt. Hoc autem non in ijs ſolùm, quæ ſuapte natura flatulenta ſunt, venit obſeruandum, ſed in ijs etiam, quibus ad expurgandam pituitam, aut humorem melancholicū vtimur. Talia namque licet in flatus conuerti nequeant, ſuo tamen

tamen calore, si vel pituitam, vel melancholiam attigerint, flatus excitant, qua proculdubio ratione sena flatulenta dici debuerit. Purgantia, quorum acrimonia visceribus aduersa est, non adstringentibus, sed ijs corriguntur, quæ leniendi vim habent & incrassandi. Talia namque sic temperanda sunt, ne diu in corpore contineantur: quod ij perpenderint, qui rosis aut alijs adstringentibus antimonium corrigunt. Tragacantha commodiùs temperari posset, siquidem medicamentorum acrimoniam tollit, nullius particeps adstrictionis. Ad excitandas purgantium vires, quò citiùs & faciliùs operentur, ijs interdum vtimur, quæ vel partium tenuitate, vel acrimonia naturam extimulant. Id autem in attenuantium vsu diligenter obseruabitur, ne modum exuperes, atque adeò vel venenatam medicamenti qualitatem ad cor deferas, vel sudorem excites, quo multiplex damnum inferretur. À purgatione si medicamentum imbecilliùs agat, vel clysteribus, vel balneis expultricem intestinorum facultatem proritamus: interdum leniens potio, vel iusculum exhibetur, & maximè vbi siccum assumptum fuerit medicamentum. Ad nimiam medicamentorum operationem temperandam (ὑπερκάθαρσιν vocant) à multis multa suadentur, de quibus nihil hoc loco proferemus. ne constitutos breuitatis limites egrediamur.

DE PVRGANDI ratione.

Cap. XLVI.

PRo varijs medici scopis varia quoque est purgantibus medicamentis vtendi ratio. Nam si fuerint humores à remotis partibus trahendi, forma sicca medicamentis est commodior, hac siquidem ratione diutiùs in corpore morantur. Sin autem citò purgandum fuerit, liquida exhibentur medicamenta. Neque verò parui refert, vtrum purgantia diluas, aut decoquas, vel in substantia (quod vocant) exhibeas. Quorundam enim expressum magis purgat, alia vires habent in substantia efficaciores. Ea nimirum quæ facultate pollent adstringendi, magis purgant, si diluantur: terrena siquidem eorum portio vim retinet adstringentem purgationi contrariam. Cæterùm id etiam medico diligēter obseruandum est, qua nimirum quantitate, semélne tantum, an sæpius, & qua dosi medicamenta sint exhibenda. Quamobrem si materia crassa tenaxq; fuerit expurganda, sæpè purgatio reiterabitur: aut si purgandus humor in corporis habitu fuerit, non enim vna vice, quæ vel remota, vel contumacia sunt, expurgantur: quòd si vehementius pharmacum exhibeatur, vires id deijciat, nec omnem tamen materiam euellat. Hinc fit, vt in morbis à melancholia factis, purgatio duos aut tres dies cōtinuetur. Quod verò medicamentorum doses attinet, præstat, vt singula diligentissimè perpendantur. Non enim res hæc leuis est momenti, sed quæ si tantillum medicamenti pondus excedas, graue sæpenumerò damnum inferat. Quamuis itaque purgantium doses regulis generalibus ita comprehendi nequeant, vt qua sit vnumquodque medicamentum mensura exhibendum satis intelligatur: ex ijs tamen medicamentorum differentijs, quas suprà descripsimus, generalis quędam doctrina constitui potest, vt purgantium doses certis etiam ordinibus distinguantur. Cùm ergo medicamentorum aliqua leniendo purgent, quædam acrimonia vehementi, nonnulla verò viribus existant inter hæc quodammodo medijs: hoc quoq; dosium discrimen esto, vt quæ sua dulcedine laxant, ab ℥.j. ad ℥.j.ß. exhibeantur: talia sunt pruna, sebesten, tamarindi, siue oxyphænici, mucilago psyllij, cassia, manna. Quæ verò sua acrimonia non leuiter laxant, à gr.ij. ad gr.xij. poni debent, vt diacridium, scammonium, colocynthis euphorbium & elaterium, &c. Quæ vel adstringendo, vel quæ sua substantia leuiter laxant, vt agaricus, aloë, myrobalani, &c. media quantitate dantur.

FINIS LIBRI SECVNDI.

ANTIDOTARII GENERALIS, LIBER III.

DE DEO ET NATVRA.

Capvt I.

PERACTIS præcedentibus libris materia formaque medicamentorum: restat, vt eorum causas efficientes hocce libro breuitate, qua fieri poterit, expediamus. Non equidem dubium est, quin medicamenta cuiuscunq; modò generis ea sint, naturaliter prodeant, & generentur, vt natura medicamẽtorum efficiens causa meritò dicenda sit. Veruntamen haud vsqueadeò stupidi, vel excæcata mente sumus, vt principium natura priùs non agnoscamus. Nec eos moramur in philosophia gigantes, qui solam (Deo vel non agnito, vel spreto nihilominus) naturam amplectuntur. Quàm absurda verò sit eorum sententia, qui satis probè philosophari videntur, si quas à natura, & rerum qualitatibus rationes excogitare possint, hinc animaduertere licet, quòd vbi naturales causas indagare conantur, quî fiat, vt semina cùm adoleuerint, tam varias formas consequantur, non aliud exponere queant, quàm quòd hæc sit vniuscuiusque seminis proprietas, vt in hanc, aut illam formam tandem excrescat. Non enim vel à primis, vel à secundis, aut tertijs rerum qualitatibus, rationes tot tamque variorum effectuum reddi possint. Hæc itaque rerum proprietas, quòd nulla ratione demonstrari possit, apertissimum est primæ causæ speculum. Nam si quòd sato sinapi semine, talis frutex exurgat, causam esse dicas seminis insitam proprietatem, fruticis causam exposueris: nondum tamen eius proprietatis causa patet. Sin porrò dicas, fruticis hanc esse naturam, vt semen tali præditum proprietate producat, circularem & perplexam prodideris inscitiam. Ex ijs enim alterutrum priùs extitisse statuẽdum est, quod alterius quidem causa sit, non autem ab alio processerit naturaliter, vt luculenter à philosophis aliquibus, fidei Christianæ propugnatoribus est demonstratum. Primam ergo causam admittimus, quæ singulas rerum, adeoq; medicamentorum species aliquando fecerit, modò qui naturalis non fuerit, vt eæ postea possent propagari naturaliter. Hæc rerum causa efficiens Deus est, cui boni quicquid est, acceptum ferimus, hic sua benedictione naturam in suo cursu conseruat. Cùm enim vires hasce rebus indiderit, easdem eis detrahere potest, quandocunque libuerit. Quamobrem vt medicus suum in arte sua finem assequatur, Deo medicamentorum, quibus vtitur, authori gratias agat, quòd hæc ei suppeditauerit auxilia, quibus ægrotantibus succurrere queat, eundemque precetur, vt suam clementer benedictionem largiatur. Hæc nempe medici pietas sæpè plus præstiterit, quàm admiranda multorum doctrina. Dei namque benignitas non intra naturæ limites consistit, vt ea solùm petentibus exhibeat, quæ naturales medicamentorum vires pollicentur, sed admiranda sæpenumerò ratione sanitatem ægris restituit, vt Devs ope sua, non autem medicus medicamentis curasse dicendus sit. Deum itaque medicamentorum, & sanitatis restitutæ causam esse confitemur, cui laus sit in perpetuum. Etsi verò causa rerum Deus est, non ideò tamen reliquas excluserimus. Natura siquidem & arte, quæ Deus ab initio sine medijs fecit, propagat & conseruat, quæ nimirum & medicamentorum, & ipsius adeò sanitatis causæ sunt. Arte quidem pharmacopoei medicamenta variè præparantur, & conseruantur, quæ suo medicus iudicio commodè dispensat, vt suum ad depellendos morbos medici prudentia finem assequantur. Priùs autem quàm medici & pharmacopœorum officia persequamur, de natura paucis aliquid exponendum est, cùm præ cęteris manifestissima sit efficiens causa medicamentorum. Nouit enim vnusquisque, naturaliter ea produci, quæ certis temporibus, & eadem vtplurimum ratione generantur. Non ita facilè tamen, quid natura sit, quiuis exposuerit, cùm ne doctorum quidem hac in re iudicium idem existat. Naturam definiuit Aristoteles principium & causam esse motus & quietis, eius in quo est primo, per se, & non per accidens. Hac autem ratione natura non externa, sed interna rei causa fuerit, vt formalis, vel materialis dicenda sit potiùs, quàm efficiens. Cùm itaque natura non in eo, quod fit, aut patitur, solùm animaduertatur, sed in eo etiam, quod in aliud agit naturaliter, hoc est, virtute patienti contraria, principium certè natura est, & causa motus, & quietis alterius etiam subiecti. Quis enim ignem in ligna naturaliter agere negauerit? Quamobrem naturæ nomen omnibus causis naturalibus attribui potest. Quoniam verò nihil fit naturaliter, nisi causæ concurrant omnes, cùm naturam rerum, adeoque medicamentorum causam

causam esse dicimus, naturalium causarũ con A gressus est intelligẽdus. Porrò cœlestes etiam causæ sub naturalibus meritò comprehendun tur, quòd licet corporibus hisce terrestribus cõ trariæ non sint (siquidem nihil ab eis vicissim patiuntur) in ea tamen contrarijs agant qualitatibus. Astrorum enim viribus tot tempestatum mutationes oriuntur, quibus quæ in terra latent, erumpunt. Licet itaq; multas habeant causas, quæ naturaliter fiunt, vnius tamen nomine continentur, vt naturaliũ rerum B natura efficiens causa dici possit. Non enim præter naturam aliud est extra res, quæ generantur, existens, quod naturalium effectuum causa dici possit, vt in rebus arte paratis fieri consueuit: siquidem artifex etsi naturales profert effectus, naturalis tamen causa non est. Quòd verò Deũ existiment aliqui naturalium actionum directorem esse, vt naturales causæ, formales & materiales solùm existant, Deus autem efficiens causa naturalium effectuum C dici debeat, absurdissimũ est. Nihil enim agit Deus naturaliter, vt naturalium effectuũ causa dicendus sit. Naturam quoq; suis descripsit legibus, vt externo directore non indigeat: quod ijs dictum esto, qui Deum naturalibus causis immiscent, existimãtes naturam nisi diuinitùs sustineatur, consistere non posse. Verùm hæc philosophis discutiẽda relinquimus. Hoc saltem ceu certissimum proposuisse sufficiat, naturam medicamentorum efficientem D esse causam. Cæterùm quòd natura nõ medicamentorum solummodò causa sit, sed ipsius quoque sanitatis, quam medicamẽtorum vsu consequimur, fit, vt ea medicis alio modo, q̃ physicis describatur. Morbus enim & sanitas corporibus competunt ea ratione, qua subijciũtur alij, quàm naturæ principio: quod tamẽ (licet impropriè) natura medicis appellatur. Naturam itaque ex Galeni sententia hoc loco E nihil aliud esse dicimus, quàm vim quandam, seu facultatem in his ipsis corporibus, quæ ab ea reguntur, inhabitantem. Cùm autem in corpore nostro triplex habeatur facultas, animalis videlicet, vitalis & naturalis, natura quoque tribus his facultatibus, ceu formis suis constabit, quibus illæsis, firmam naturam affirmamus. Firmam autem naturam à facultatum actionibus deprehendere licet: animalibus quidem, vt si imaginatio, ratio & memoria, item sensus omnes & motus voluntarij F non fuerint impediti: vitalibus verò, si arteriarum pulsus validi: non debiles & languidi: naturalibus autem, si coctio in alui excrementis, vel vrina, vel sputo, vel sudore apparuerit. tũc enim habemus naturam ipsam euacuationi adminiculantem. Conspicitur namque & ipsa post concoctiones & humores discernere, & superfluitates expellere, ipsumque denique morbum primaria ratione curare. Verùm cùm perfectè ipsa mouet, medici opera non opus est, cùm imbecilliùs agit id, quod deficit, medicum supplere oportet, vt ab vtroque noxij humoris fiat euacuatio, natura quidem expellente, medico verò per medicamenti vim attrahente. Perfectè autem agit (licet à medico concoctio per humorum alterationem accelerari possit) in morbis acutis, temperatura, regione & anni tempore calido, ob materiæ tenuitatem euacuationemq; aptam. Imperfectè in morbis chronicis, seu diuturnis, tempore, regione & complexione frigidioribus, ob materiæ contumaciam, expulsionique ineptam, quæ tum medicamento (vt antea dictum) præparanda, ac demùm euacuanda est. Cæterùm natura contra morbos iam vigentes (quo tempore natura maximè molestatur, concoctione iam apparente) insurgit, & tandem vincit, hominemque euidenter sanat, aut per sudorem copiosum profundens, aut per lotium, aut per deiectiones, aut sanguinis profluuium, aut per vomitum humores exercens.

DE MEDICO EIVSque officio.

CAP. II.

DE natura, vtpote primaria morborũ cicatrice, præcedenti capite disseruimus: nunc de medico, qui eius est minister, agendum est. Huius autem ingenium, doctrina, mores & officium non solùm à bonis animi, verumetiam corporis & fortunæ describenda sunt. Itaque quo ad animi bona, in primis sit Dei & veritatis amans, pius, & tum logicæ artis, tum philosophiæ naturalis & moralis, tum medicinæ vtriusque peritus: cuiusmodi erit qui reminiscentia fuerit facili, recto iudicio, tenaci memoria, solers & promptus in remedijs inueniendis, qui simplicium effectus summa cura tenuerit: dexter in operibus, comis & affabilis erga ægrotantes, misericors erga pauperes: mansuetus & facilis erga suæ artis homines: audax & animo intrepidus in rebus tutis & necessarijs: prudens & circumspectus in præsagiendo. Siquidem quæ bona sunt auguria denunciare debet: si quid tamen mali minatur infirmitas, amicis, vel astantibus tantùm significare fas est. Cæterùm medicus multa experientia exercitatus, in ijs præsertim, quæ certa ratione excogitata sunt, & frequenti vsu confirmata esse debet. Nam peregrina remedia semper quærere, & pretiosa duntaxat, imprudentis est ostentationis. In curandis ægrotis, non multos suscipiat. Varijs enim morbis & mens opprimitur, & corpus fatigatione continua languet. Insanabiles & desperatos morbos non curet, ne hominem occidisse, qui forte sua interiturus erat, existimetur. In explorandis leprosis sit diligẽs & verax. Ad ægros veniens manum non protinùs apprehendet, sed primùm hilari vultu resideat, sermone leni solicitu[dinem]

submoueat. Nam & medici conspectus, ac alia multa, facilè pulsuum rationem turbāt. Bis die patientes conueniat. Tutè, celeriter, & iucundè curet, citra tamen nimiam festinationē & voluptatem. Victus norma & remedijs, quoad eius fieri poterit, pro virili parte, non ad vllam ægrotātium offensionem, iniuriámve, sed ad eorum duntaxat commodum atq; salutem vtatur. Quæ noxia sunt & lædunt, remoueat. Nemini rogatus potionem mortiferam, vel mulieri medicamentum abortum faciens, neq; exhibeat, neq; etiam manifestet. Famosi namq; veneni vires, aut abortiendi modum, vel quæ conceptum inhibeant, indicare, scelus est. Quæ ad chirurgi pharmacopœique officium pertinent, non nisi coactus, attingat. Officinas bis, vel semel saltem in anno, vnà cum ijs à magistratu ordinatis, visitet, inutilia segregando, cæterosq; errores fideliter magistratui indicando. Cum pharmacopœis pactum, aut contractum vllum in vendendis remedijs ne ineat, consulentesq; cum suis receptis, quò velint ire, parandis, permittat. Porrò quod ad medici corpus attinet, sit temperans & castus: non ebriosus, non crapulæ deditus, non luxuriosus & libidinosus. Quoad fortunam, sit liberalis, pecuniæ non nimis cupidus & auarus. Carnificis namq; est, vel inter ipsos cruciatus ingens pretium exposcere. Dabit igitur operam medicus, qui vir bonus esse volet, vt & moribus & medicamētorum vsu, quoad eius fieri poterit, medicinæ dignitatē tueatur.

DE MAGISTRATV eiusque officio.

CAP. III.

CVM in curandis ægris non paruī interdum errores à medicis pharmacopœísque, quibus ægri in maximum vitę discrimen incurrere solent, contingant, necessarium est, vt magistratus (eum autem nomino, qui potestatem gerit, vel qui ciuitates & prouincias regit) non solùm magnam salutis subditorum rationem habeat, verumetiam prauos errores corrigat, atq; in eos, qui perperā medicinam factitant, animaduertat. Quare medicos peritos & approbatos, pharmacopœosq; exercitatos, atq; diligentes summo studio habere, ac iuramentum ab eis accipere procuret, quo suum quisque officium proprium ac meliùs ac fideliùs exequi valeat peragatq;. Nulli praxim exercere permittat, nisi medicus fuerit peritus, graduatus, & approbatus: cæteris verò, vt circulatoribus, histrionibus, erronibus, exorcistis, tonsoribus, aniculis, & his similibus empiricis imperitis, tāquam carnificibus, & nulla ratione morbos curantibus, omnibus modis prohibere nitať & interdicat: officinas nō plures permittat, quàm pro praxis magnitudine necessarię videbūtur, atq; vt eæ quotannis bis, vel saltem semel à medicis, & ad id or- A dinatis visitatoribus perlustrentur, præcipiat, malaq; & corrupta, vtpote ad humani generis perniciem seruientia, semoueantur, publiceq; effundantur, vel igne consumātur. Medicos eruditos & pharmacopœos approbatos libertate donare non grauetur, ne communi ciuium onere grauati, suo fungi officio minùs possint. Communem medicamentorum taxationem ne pharmacopœi transcendant, animum adhibeāt: neq; aromatarijs, alijsq; omnibus B pharmacopœis exceptis, medicinas cōponere, neque etiam vendere permittat: & vt omnia summatim comprehendam, in omnes eos, quos à recta via aberrare deprehenderit, prudens magistratus animaduertat.

DE ASTANTIbus & ægris.

CAP. IV.

C ASTANTES seu assidentes nominamus, qui se præsentes exhibent, & ægris ministrāt: ægros verò, qui morbo aliquo sunt correpti. Hos quoq; suo perfungi munere oportet: nisi enim omnia ritè peragantur, curationem interrumpi contingit. Astantes itaque seu assidentes idoneos esse decet: cuiusmodi sunt periti, exercitati diu, prudentes & patientes, vt sciant occasionem, & patiēter ægro inseruiant, sciantq; recitare ea medico, quæ circa D ægrum contigerint. Sint præterea diligētes & fideles, vt ea, quę de cibi & potus, vel medicamentorum qualitate & quantitate medicus mandauerit, possint fideliter administrare, atq; in nullo delinquere. Quod ad ægrotos attinet, debent ij parére medicis non secus ac serui dominis suis, & in nullo proprio indulgere voluptati: patienter ferre omnia, quæ fiunt à medico, nec timere, nec de salute desperare, E verùm, vt iam dictum, omnibus mandatis medici obtemperare.

DE PHARMACOpœi officio.

CAP. V.

IN medicinarum administratione non exiguam partem pharmacopœus sibi vendicat, cùm sit medici quasi dextra manus, pericliteturq; F ipsius culpa sæpè non solùm ægri valetudo, verùm etiam medici fama & existimatio. Quare, vt dextrè suum quoq; munus expleat, est necesse. Principio itaque Latinæ linguæ tam peritum esse oportet, vt non modò medicorum receptas, seu descriptiones, verùm etiam Dioscoridem, Galenum, Mesuem, reliquosque herbarios receptos, rectè legere, & exactè intelligere possit. Neq; etiam Arithmeticæ imperitus esse debet, vt pondera simplicium & proportiones inter sese rectè computare queat: verbi gratiâ, quando antidoti alicuius tertia, quarta, vel octaua pars tantum requiritur,

quiritur, quantum cuiusque sit accipiendum.

SIMPLICIVM cognitionem ritè teneat, quarum descriptiones ex præstantissimis autoribus petat.

HERBAS, flores, fructus, semina, radices, & reliqua simplicia debito tempore colligat selectissima, probeque exiccet, ordine disponat, sciatque, quo genere vasorum & instrumentorum vnaquæq; medicina sit conseruanda, tractanda, & concoquenda.

DIVITIAS saltem mediocres adesse oportet, in primis autem animum liberalem ab auaritia sordibusque alienum. Diuitiæ enim hoc præstare poterũt, vt commodè habitet, & medicinas, quæ emendæ sunt, suo tempore quàm optimas coëmat. Animus autem liberalis, minimeq; auarus cauebit, ne compẽdij aut lucri sui causa, deteriores vili pretio libẽtius, quàm præstantissimas paulò largiore, comparet.

OFFICINAM habeat salubri loco sitam, quam nec venti perflent, nec sol permeet, nec fumus, nec teter odor vllus molestet: varijs præterea reponendis conseruandisq; accommodam: nonnulla siquidem locis subterraneis, pleraque editioribus præparanda & conseruanda sunt. Hortum insuper habeat, vt semper in promptu sint recentes plantæ, quarum succo subinde indigemus: vt herbæ rariores in eo alantur: & locum aliquem soli expositum, in quo & siccare, quæ siccanda sunt, & albedinem etiam quibusdam medicamentis conciliare possit: in quo deniq, omnia ea parari possint, quæ ex medicorum præscripto ad solem confici debent.

MINISTROS habeat doctos suæ artis, qui vsum non vulgarem componẽdorum medicamentorum habeant, non errones, histriones, bibulos, sodalicijs, aut alijs rebus inhonestis deditos.

SIT vigilans & circumspectus in medicamentis compositis dispensandis: nec secundùm propriam phantasiam, aut ex dispensatorijs non authenticis conficiat, sed ex approbatis: dispensata medico perito offerat, vt simplicia videat, examinet, & si quæ inualidæ fuerint, abijciat.

NEC temerè conficiat receptas non intellectas, nec suppositiria seu quid pro quo accipiat, sed peritum medicum consulat.

QVEM etiam omnino in conficiendis opiatis, & similibus præstantibus, ac magni momenti medicinis, vt præceptorem & iudicem adhibebit: cui adiunget, si commodè fieri poterit, vnum & alterum bonum atque doctum virum, vel senatorij ordinis, vt eos habeat veluti testes suæ diligentiæ, industriæ, ac fidei. Deinde medicus approbatus quamque medicinam sic ritè præparatam, annum, mensem & diem suprascribat, postea pharmacopœus debito, ac præscripto tempore feruentari sinat, antequam eam in vsum publicum expendat. Medicamenta autem in medicorum præsentia paranda, sunt omnes confectiones magnæ, omnia electuaria, præsertim solutiua, opiatæ, pilulæ. Ex syrupis, syrupus acetositatis citri, violatus cum melle, endiuiæ compositus, de cichorio compositus, de fumo terræ compositus: syrupus myrtinus compositus: de mentha maior: de absynthio: de calamentho: de epithymo: de stœchade compositus: de eupatorio: de hermodactylis, & miua aromatica. Ex oleis, melinum, mastichinum, nardinum, sampsuchinum, moschellinum, hyperici, de capparibus, scorpionum, castorei, de euphorbio, de costo, &c. Ex vnguentis, infrigidans Galeni, vnguentum pectorale, stomachicum, de artanita, diapompholigos, santalinum, apostolorum, Aegyptiacum, comitissæ, dialtheæ cum gummis. Ex emplastris, de meliloto, emplastrum diaphœniconis. Ex cerotis, gratia Dei, oxycroceum, de pelle arietina, &c.

CAETERVM receptas absque medici nomine subscripto non recipiat: ijsq; neque addat, neq; demat, sed eas purè & præcisè, sicut ipse doctor ordinauit, componat, medicamenti alicuius valentis quantitatem non augeat, vt vacuatione hinc largiore secuta, dicatur medicamenta habere præstantiora.

SYRVPOS singulos debito tempore, aquasque stillatitias igne lento, & vitreis organis conficiat.

PVLVERES ex quibus composita fieri debent, non diu stare permittat, sed recenter eos puluerizet suo tempore & loco. Medicinas solutiuas nemini propinet, aut vendat, nec venenosa, vt arsenicum, mercurium, &c. sine consensu doctoris alicuius approbati, vel magistratus.

NARCOTICA indoctis, empiricis, aut tonsoribus, histrionibus, monachis, sacerdotibus, monialibus, Iudæis, seplasiarijs, circulatoribus nullo modo vendat, siue simplicia, siue composita fuerint, nisi medici approbati iussu: nec vllo modo vetulis, aut obstetricibus medicinas abortum, aut menstrua prouocantes, nisi propter necessitatem à doctore aliquo fuerint ordinatæ: nihil vel amore, vel odio, vel metu, vel pretio, vel ignorantiâ peccet. Medicamentorum compositorum nimiam quantitatem non conficiat ad euitandum expensas, & cum hoc ne longo temporis cursu, vetustate virtutes amittant.

CERAM & crocum adulteratum non vendat. Medicinas omnes inueteratas ostendat & manifestet, nec quicquam ex his physicum celet: vel singulis mensibus, aut sæpius etiam perlustret, & diligenter consideret, vt omnia corrupta, putria, mucosa, exoleta, & quouis modo inutilia, vel inefficacia reddita, reijciat bona fide, nec in ijs quærat lucrum, quibus ægroto crearetur vitæ periculum, sed sit animo liberali & magno, cogitetque paruum illud damnum, fide sua iam perspecta, maioris sibi lucri causam fore.

ALIVM modum, quàm doctor dederit, sumendi medicinas hominibus non persuadeat, vt multi falsi & gloriosi pharmacopœi faciunt, dicentes, sumat duplum istius medicamenti, aut triplum, quia nimis debile est, aut sumat medietatem, quia fortissimum est.

DE practica nullo modo se intromittat, sed consulentes ad medicos approbatos dirigat, vel conducat.

TAXATIONEM communem vel à summo sibi magistraru ordinatam, fideliter obseruet.

NON sit aleæ, aut similibus ludis deditus, ne compotationibus gaudeat, aut alioqui vinosus, vel ebriosus, neq; fœdis amoribus implicatus teneatur. Alea enim negligentiam parit, ebrietas errores, obliuionem & stuporem inducit: turpis verò amor etiam venefícia illi extorquere posset. Quare omnino, si fieri potest, maritus sit, cui cum vxore rectè conueniat.

MVNDITIEI sit studiosissimus: & bona conscientia præditus, vt nihil in sua professione negligenter vel temerè agat, quo Deus, aut homines offendantur: sit pius, humanus, placidus, affabilis, benignus, alacris, in primis autem mitis erga pauperes, & commodus erga imperitos: non etiam in eorum ineptias, sed in necessitatem ægroti respiciat, ac Deum omnium inspectorem ac iudicem præ oculis habeat, qui rectè agenti longè maiora & beatiora præmia largietur, quàm ab vllo mortalium persolui possint.

DE CALEFACTIONE.

CAP. VI.

MEDICAMENTA igne, sole, & rerum putridarum calore calefiunt. Quæ humida sunt, & igne calefiunt, commodius duplici vase calescunt, quorum alterum, maius scilicet plenum sit aqua tepida, aut feruida, E alterum verò plenum sit medicamento, quod calefaciendum est, ea ratione, vt minus vas in aqua maioris constituatur: idque à recentioribus balneum Mariæ, à veteribus duplex vas, aut diploma appellatur.

CAETERVM colanda calfactione tenuantur, vt promptiùs permeent: frigida enim velut concreta, non percolantur, nisi sint multum aquosa & liquida: calidiora autem cum sordibus tota colum penetrant, nisi sint glutinosa. Talia enim multum calida colanda. Tepidam F damus aquam, vt sit vomitoria.

CALIDAS modicè damus potiones medicas, non solùm purgatorias, sed etiam corpus firmaturas, vreticas, menses aut sudores moturas, obstructionem viscerum aperturas, præsertim cœlo frigido, & ventriculo frigidiore natura, aut ex morbo.

CALEFACIMVS aquam, & alia omnia, quæ aqua fluente, aut niue circumposita volumus frigidiora reddere, quòd in humorem A calore rarefactum frigus se altius insinuat, vt ferrum candens, aqua frigida & adstringente temperatur, vt sit durius.

CALEFACIMVS modicè infundenda, vt vires suas promptiùs in humorem, cui infunduntur, transmittant. Calefactus enim humor tenuatur, & infusa res rarefit: quibus fit, vt eorum vis calore promptiùs trahatur. Alia propè innumerabilia calefactione egent, sed admonendi gratia magis, quàm docendi calefa- B ctionis meminimus. SYLVIVS.

DE INSOLATIONE, & ea, quæ sub fimo, vinaceis, & sausa seu fracibus Oliuarum fit, putrefactione.

CAP. VII.

C INTERDVM hæc conferunt ad calefacienda medicamenta: plerunq; ad ea componenda, & ad perfectionem reducenda: instar coctionis, est, veluti olea simplicia, quibus flores infunduntur, rosæ, violæ, chamæmelum & similia, alia, aliquot diebus insolantur: sic etiam ad saccharum candi perfectè coquendum, iuleb ampullis quibusdam insolatur.

SCILLAE succus extrahitur insolatione: quòd si sol non splendeat, igne, aut, quod commodius est, duplici vase, diu & ex interuallis, & D interdum bulliendo.

IDEM etiam fiet, si fimo, aut vinaceis, aut sausa oliuarum calfactarum obruātur: quemadmodum chalcitis & cadmia, vt fiat psoricū: & iuleb ad saccharum candum conficiēdum: & pleraque alia medicamentorum genera. FLORENTINI.

DE REFRIGERATIONE.

CAP. VIII.

REFRIGERAMVS aëre frigido, aqua fluente, aut niue, aut glacie, aut collocatione in cellam, etiam priùs calefacta, quæ febriū vehementiæ, aut aëris intemperiei calidæ opponimus pocula medicamentosa. Et quæ à frigido cogi volumus, vt ius carnium glutinosarum, ingelatiuam vulgò dictam.

RÆFRIGERAMVS omnia calore præparata priusquam reponamus.

REFRIGERAMVS, quę calore soluta frigore volumus concrescere, & durescere, vt electaria sicca, cerata, emplastra. SYLVIVS.

DE EXTINCTIONE.

CAP. IX.

GEMMAE, & quædam metallica sæpius antè quàm vtantur, ignita, extinguuntur aqua, vino, oleo, melle, butyro, aut alio aliquo humore, donec refrixerint.

QVAE-

QVAEDAM semel duntaxat aut sæpiùs extinguuntur.

EXTINGVVNTVR vel vsta, vel solùm ignita quædam non modò, vt empyreuma ipsum dissipetur, sed etiam vt in corpus vstione rarefactū, vis quædā humoris aut frigoris penetret, vt ferrū candens aqua pilosellæ, vel alia astringēti extinctum euadit solidissimum.

EXTINCTIO fit interdum ad purgationem, vt plumbum liquatum succo mercurialis calido sæpe extinctum & tribulatum, stanni puritatem & soliditatem assequitur.

FIT item extincto, vt vires humoris, quo extinguitur, in se trahat. Sic cadmiam vino aminæo ad emplastra, aceto ad remedia psorica extinguit Dioscorides. Sic Galenus lapidem phrygium extinguit primùm butyro recenti, secundò, vino falerno, vel alio fuluo, odoro, tertiò, melle attico, ne medicamentum sit aridum, sed viscosi cuiusdam particeps. Gallæ ad sanguinis suppressionē carbonibus impositæ, donec vndique candeant, aceto, aut vino austero extinguendæ sunt.

STIBIVM lacte mulieris marem enixæ extinguitur. limatura chalybis sæpe ignita aceto extinguitur, & pululeratur.

HIS exemplis medicamenta humore extincta ab illo aliquid virium in se trahunt. Interdum autem ignita humore extinguimus, vt humoris naturam mutemus: vt dum lapides, vel circuli ferrei igniti lacte aliquoties extinguantur, vt serosam & mordacē eius substantiam absumāt, sitq; tūc lac dysenterijs salubre.

AQVA chalybem vel aurum ignitum sæpe extinguimus, vt ipsa minùs humectet, sed sit terrea magis absumpta tenuiori substātia. Argentum viuum etiamsi non sit ignitum, tamen & saliua hominis ieiuni, & succo saluiæ, aut limonum extingui dicitur, quòd vis eius malefica, & omnia eius exedens, vt à Plinio rectè dicitur, cum his agitando mitescit. SYLVIVS.

DE HVMECTATIONE.

CAP. X.

HVMECTANTVR nunc aqua, nunc lacte, nunc aceto, nunc oleo, vel alio humore medicamenta, non modò simplicia, vt feliciùs & innocentiùs in compositionem, vel vsum veniant, sed sæpe etiam composita, vt cùm crassa humore diluimus, quò faciliùs & iucundiùs deuorentur. Fit autem superficialis humectatio mersione, vel inspersione liquorum prædictorum: essentialis verò, maceratione siue irrigatione.

VTILIS est ad condiendos fructus, radices, peregrinosque cortices odoratos, quos cùm recentes habere non possimus, maceramus, donec humiditatem contraxerint. Hordeum præterea & erricus aqua insperguntur, vt à cortice repurgentur.

HVMECTANTVR autem odorata nonnulla, veluti ambra, moschus, si terenda sint, ne tenuiores & odoratæ partes exhalent.

QVAEDAM verò herbæ, veluti cotyledon, portulaca, semperuiuum, & similes, quæ paucum succum, eumq; glutinosum sortitæ sunt, humore aliquo simili humectantur, terendo & superinspergendo dictum humorem, qui cum dictarum herbarū succo (aliàs enim nullum remitterent) exprimendo redditur. SYLVIVS & FLOR.

DE NVTRITIONE.

CAP. XI.

NVTRITIO humectationi similis est, sed in hoc differt, quòd cum pauciore humore, & subitò fiat, quoniam id quod irrigatum est, confestim sole siccatur, aut igni, deinde idem quintò aut sextò repetitur: quēadmodum sarcocolla lacte asinæ, aut muliebri nutritur, sed pauco. nam multo lacte operta quiescit, & lac ipsum priusquam sarcocolla siccetur, acescit: paucum igitur ex mammis ipsis irrigandum confestim sole siccetur, iterum & tertiò, quartò, quintò similiter irroretur, & siccetur, & tandem reponatur. Aspergi etiam capræ, equæ lacte, vel alio potest. Semen cari calfactum lacte caprino horas duas quidem nutriunt in vase mundo, exemptum siccatumque reponunt ad fluorem alui. Myrobalani oleis, sero saccharato, butyro vaccino, succo citoniorum, vel alio humore, dum irrigat, macerat, fricat, frigit. Mesues clementer & his humoribus induit, vel ad conditurам, vel ad noxas earum castigandas, siue solæ vtendæ, siue in composita veniant, vt trypheram sarracenicam, persicam, trypheram Galeni, electuarium stomachicum Mesuæ, & electuarium Alhari, & sequens, quodammodo nutrit. Sic & species omnes electuarij indi maioris, dum oleo amygdalino confricat idem. Colocynthis quoq; seminibus solis extractis, si impletur aqua cum pauca spica & mastiche, & coquitur in cinere calido ad partis tertiæ consumptionem, hocque decocto paulatim affuso, sagapenum irrigetur, donec pinguescat, nutriri dicitur sagapenum: eodem modo & opopanax. Decocto myrobalanorum, vel succo enulæ campanæ, aut rutæ, aut fœniculi cum felle pauco auium rapacium, & spica, & mastiche ad dimidium cocto, & colato idem fieri potest.

FOLIA etiam thymelææ aceto nutriuntur in electuario diaphyssalidon. Eadem in aceto infundit, & siccat in pilulis thymelææ, vt eadem sint, vel saltem omnino proxima, infusio & nutritio. Ambæ enim humore fiunt, & calore blando, qualis ad nutritionem veram est aptissimus, cùm immoderatior vrat, imbecillior sit inefficax.

METALLICA ferè in aere calido, non tamen super ignem nutriuntur.

METALLICA etiam sæpe nutriuntur humore aliquo, vt dissoluantur promptiùs, vel etiam liquentur, vel pinguescant, & velut aucta tumescant.

SCORIA ferri in aceto dies quinque in tryphera minore Mesuæ, & tryphera moschata, tryphera Galeni.

LITHARGYROS nutritur ex oleo sic, vt vnciæ eius triti quatuor tandem olei ℔.j. aceti quartaria quinque, ac eo plus ebibant: idq; omnino sine igne, multum diuq; pistillum per mortarium ducendo. Nam lethargyro etiam ℥.j. corpus dat plurimũ, vt etiam sine cera emplastrum perficiat: sed initiò diu tere primùm cum pauco oleo, postea affuso vicissim pauco aceto. Nam multo sic mergitur, vt corpus nõ assequatur. Vbi autem initiò paulatim nutrita est, & consistentiam crassiorem friando assecuta, tum largiorem vtriusq; copiam ebibit. Continenter autem friatur ad horas duas, tres, nisi quòd per initia potes aliquantisper cessare, vt interim velut in otio largiùs combibat. Sic & chalcitis, & scoria ferri, & ærugo, & metallica cætera ex oxelæo in vnguenti formam diu friando duxi, sed bibacissima est lithargyros.

CVMINVM insperso aceto nutritur, & eadem ratione siccatur. SYLVIVS & FLOR.

DE INFVSIONE.

CAP. XII.

IN infusionibus, quæ ad medicamentorum præparationem conferũt, humor, in quo sit infusio, considerandus est: & eius temperamentum calidúsne sit an frigidus: & quantitas & tempus, quo in infusione permanebit.

INFVNDVNTVR fructus & radices, quæ humectandæ sunt ad condituram, & conseruas in aquam calidam copiosam, donec humorem ad sufficientiam imbiberint, deinde coquuntur.

SIC quæ nutrienda sunt, pauco humore calido frigidóue maceranda sunt, idq, nõ diu.

QVAE coquenda sunt, præsertim ea, quæ sicca sunt, veluti flores, herbæ, radices, semina & fructus (nam faciliùs ita coquuntur) in iusta humoris calidi frigidíue quantitate macerantur, pro præscriptionis scopo, & aliquantulo spatio ibi relinquuntur, donec humecta sint: hinc fit, vt facilis eorum postea sit coctio. Sic & semina, quæ ad infundendas mucilagines infunduntur.

ROSAE & violæ sub vesperam aqua bullita macerantur in proximum diem, deinde exprimuntur, & in eandem aquam aliæ recentes infunduntur, idemque sæpiùs in eadem aqua fit ad mel rosatum colatum, aut syrupum rosatum solutiuum, syrupum rosatum recentem, syrupum violatũ simplicem, & syrupum violatum solutiuum conficiendum.

AMMONIACVM, galbanum, opopanax & A sagapenum aceto infundũtur, vt dissolutione purgari, & commodiùs misceri possint. Infunduntur medicamenta purgantia in varios humores, & cum varijs alijs medicamentis, quæ malam eorum qualitatem corrigant, pro varijs medicorum scopis: exempli gratia, rhabarbarum plus vel minus tritum pauco vino albo inspergitur, donec colorem emittat, deinde in liquorem à medico præscriptum infunditur ea quantitate, vt rhabarbarum tegatur, addita B spicanardi, aut aliqua ália re conuenienti.

AGARICVM, cæteraq; medicamenta purgantia sola infunduntur, aut alijs quibusdam adiuncta eodem modo. FLOR.

DE MOLLITIONE.

CAP. XIII.

MOLLITIO liquationi proxima, fit, cùm medicamenta tam simplicia, quàm composita redduntur molliora, idq; vel af- C fuso humore aliquo, sed pauco, vel solo calore nostro, solis, ignis, id vulgò malaxare vocant, verbo detorto ex futuro μαλάξειν, verbi μαλάττω, id est, mollio & subigo: quæ duo per malaxare etiam intelligunt. nec eo libenter vtuntur alibi, quàm tũ in catapotijs cum succo, aut syrupo, aut humore alio remolliendis & subigendis, tum in emplastris, oleo, adipe, vel simili emolliendis.

D CALORE mollescunt cornua, vngulæ, pili, succi, liquores, lacrymæ, vt etiam digitis calentibus tantùm tractatę ceræ modo ductiles fiant, tanquam à frigido concretæ, non solùm sicco duratæ. Calore modico mollescit ferrũ, & alia metalla in modico liquantur.

ZITHO (qui potus erat Alexandrinorum, nostræ ceruisiæ similis) ebur mollescit. Vniones, corallia aceto destillato mollescunt, & soluuntur. SYLVIVS.

E

DE LIQVATIONE.

CAP. XIIII.

LIQVATIO seu fusio est eorum, quæ à frigido concreuerunt in liquidiorem & fluxilem consistentiam, à calore facta resolutio. A' dissolutione (vt mox dicetur) differt. Nam liquatio perpetuò fit, vt ignis calore, aut solis, rerúmue putrefectione calescentium: pleraque verò sine calore dissoluuntur. Præ- F terea, quæ soluuntur, humore aliquo semper opus habent: quæ verò liquantur, nullo egent humore, veluti adipes, medullæ, olea concreta frigore: hæc siquidem exiguo igne liquantur, aut sole, aut duplici vase.

AMBRA carabe appellata, bitumen Iudaicum, pix, pix Græca, cera, gummi, maiore calore opus habent: non tamen tanto, vt frigantur.

AVRVM, argentum, plumbum, stannum, æs, multo maiore calore opus habent: ferrum verò ægerrimè liquatur, tametsi raro, aut nunquam

quam cōtingat pharmacopœos huiusmodi liquare, sed hos duntaxat, qui metallica tractāt. A

Vsus. PORRÒ liquationis necessitas magna est, ad mistionem electuariorum, catapotiorum, vnguentorum, ceratorum, emplastrorum, & reliquorum propè compositorum. SYLVIVS & FLOR.

DE DISSOLVTIONE.

CAP. XV.

DISSOLVTIO est medicamenti vel simplicis, vel compositi consistentis crassioris in humore quopiam idoneo facta resolutio in consistentiam, vel mediocrem, vel paulò hac crassiorem, aut liquidiorē, pro medicamenti soluendi, & humoris soluturi quantitate & consistentia, & alijs medici scopis. Quod enim minus erat crassum, & humore perliquido, eodemque largo est solutum, erit liquidius, contrarium crassius. Dissolutio multorum medicamentorum præparationi vtilis est, sicuti & infusio, vt à sordibus expurgentur, ac commodè aptari possint. B

QVOD ad præparationem attinet: medicamenta varijs humoribus, varijsque modis dissoluuntur pro medicamenti præscripti scopo, & peculiariter lachrymę, vt galbanum, ammoniacum, opopanax, & similes: nam vino, aut aceto dissoluuntur, deinde ad focum agitantur, vt colatione purgari possint, meliusq; in medicamentorum compositione permisceri. Vitriolum, misy, chalcitis, melanterium & alumen, primùm trita, aqua, vino & aceto dissoluuntur pro rei exigentia. C

METALLICA quædam æstate dissoluuntur aceto, & ad solem multos dies agitantur, quemadmodum ærugo, squama, flos æris. Lithargyros soluitur aqua, vino, oleo & aceto: facilius tamen aceto, vt suo loco in oxelæo Galeni dicetur. D

CONCHAE & vngues dissoluuntur succo limonum.

OPIVM Thebaicum soluitur aqua, aut liquore, aut oleo, aut adipe: nam illorum substantiæ non permiscetur. E

CAETERVM solutio infusioni proxima est, & ab ea solùm differt, quòd in dissolutione minus humoris requiritur, quàm in infusione: præterea quòd in dissolutione mouendum est id, quod soluitur, in infusione nequaquam. Deinde multa medicamenta vt dissoluantur, igne egent. SYLVIVS & FLOR.

DE EXICCATIONE.

CAP. XVI.

SICCATIO est consumptio humiditatis, aut noxiæ, aut excrementosæ, ob id nauseabundæ, vel promptè putrentis, vel puluerari prohibentis, vel caliditatem quæsitam obruentis. Absumitur interdum & naturæ humiditatis aliquid, plurimum autem in assatione & vstione. F

SCILLAE partes maximè mediæ direptis viuotenus tunicis, frustatim confectæ coquuntur, mutata sæpè aqua, donec ipsa nec amaritudinem nec acrimoniam habeat, traiectaque lino frusta illa sic vt se non contingant, siccantur in vmbra dies quadraginta. His segmentis ad oleum, vinum, acetum scillinum, vtimur.

TRITICVM electum negligenter tritum aqua per noctem maceratum, postridie manibus expressum, reddit cremorem: qui dum resederit, inclinato vase, quod supernatat, sensim effundendum, reliquum bombace, vel sole æstiuo mox siccandum, ne acescat: repositum operculetur motu vermium: hoc amylum hyeme igne siccetur. Sic ex oryza, & hordeo, & alijs fieri potest. Rosæ mediocriter apertæ sereno cœlo manè lectæ eodem die vt sunt siccentur sole, si potes, sæpè vertendo. Nam vix vmbra siccauerit, quanquam id esset optatius: siccatas auelle, & reconde vase vitreo operculato, vt odor & color perseuerent. Meliores montanæ campestribus, & minus minuuntur siccando, cùm ex harum libris decem siccatis libra vna supersit quibusdam. Idem de violis.

HERBAE item reliquæ vmbra siccantur, nisi vtendi necessitas cogat te quasdam igni, vel sole siccare. Nam in manipulis ligatæ in granario pensæ siccantur: vbi siccatæ sunt, sacculis canabinis ibidem reponuntur.

RADICES herbarum lotæ, à lignosa matrice secretæ, mox insolentur, nocte in aëre sicco perflatili seruentur, iterum soli reddantur, donec erunt probè siccatæ. Quod si cœlum est nubilum, sicca fumo, aut potius prope ignem, in calatho stramentitio, vel saligno: aut si vendi celeritas vrget, sartagini calfactæ, & ab igne remotæ ipsas toties impone identidem vertendo, & sartaginem recalfaciendo, exemptis tunc radicibus, donec abundè erunt siccatæ. Sic radix enulæ, valerianæ, acori nostratis siccatur. Idem in radicibus quorundam fruticum, vt capparum, tamaricis, & arborum, vt fraxini, mori, faciendum est.

RADICES iam siccatæ, si ægrè puluerantur, papyro insertæ igni siccantur, vel calidæ sartagini imponuntur, & igni exponuntur: igni autem vel in sartagine, vel papyro, vel furno, vel supra, aut intra furnum, à quo panis extractus est.

RADICES eædem, & aliæ magnæ recentes, lotæ, radiculis purgatæ, ac per tessellas incisæ, filoque transfixæ paruis interuallis, ne se tangant, in aëre ventoso & perflatili siccantur, vt radices ireos, aristolochiæ rotundæ & longæ, bryoniæ, & similium: quæ tamen etiam citra diuisionem probè siccantur, vt radix ari, dracunculi, cyclamini, asphodeli, vti elignatæ priùs istæ, mandragoræ, eryngij, apij, petroselini, fœniculi, rusci, turbith, ellebori vtriusque, dictamini vulgaris, thapsiæ. Paruæ radices aliæ citra elignationem in vmbra quoque

siccantur, vt asari, asparagi, graminis.

Colocynthis septembri legitur, dum flauescit, maxima, & cum alijs multis producta: insolatur diu, quia ægrè siccatur, & nocte in aëre perflatili reponitur, aut si cœlum est nubilum, filo transfixa fumo siccatur, pòst excorticatur, vt teratur: item quarta parte horæ inuoluta papyro insolatur, vel igni, aut fumo admouetur.

Aloe decocto aromatum imbuta siccatur, primò in vmbra, deinde in sole. Sic myrobalani tritæ oleo amygdalarum dulcium, æstate triduo confricatæ, & quoties opus erit, irrigatæ, siccantur primùm in vmbra, deinde in sole. Trochisci tamen facti ex his in vmbra tantùm siccantur.

Pulmo vulpis sanæ, venatu captæ, iuuenis, aqua abluatur, incidatur secundùm arteriam venosam, & magis multò secundùm venam arteriosam, sanguine purgetur, vino albo odoro modicè calido lauetur, ollæ impositus clibano parum calido siccetur: refrigeratus, & folijs absynthij inuolutus reponatur.

Amygdalae & nuclei pinei cortice tenui ablato in pelui super prunas ignitas per se, vel potius cum furfure ducantur, & succutiantur, donec humiditas rancida, aut excrementosa consumatur, alioqui pectori nocent, & tussim excitant qualitate rancida. Pruna, ficus, vuæ, zizipha, myxa, pyra, & alij fructus multi sole feruidissimo, aut eius penuria igne siccantur: sed vua oxycanthæ vmbra siccatur.

Frvctvs quoque rubi immaturi clibano siccantur ad maiorem astrictionem, & mora viridia, aut subrubentia. Fella in folliculo parum cocta ex aqua calente in vmbra siccantur. Coagula animantium parum salita insolatu siccata seruantur. Sylvivs.

DE DVRATIONE.

Cap. XVII.

Dvratio mollitioni contraria nobis interdum est in vsu conditis, electuarijs, ceratis, emplastris, gelatinis, vt vocamus. Ea autem fit nūc mistis siccioribus, nunc multa coctione, nunc frigore coagulante. De siccatione autem, calfactione & refrigeratione suprà abundè dictum est. Idem.

DE ASSATIONE, FRIXIONE, & VSTULATIONE.

Cap. XVIII.

Assare est medicamenta humore aliquo prædita, veluti carnes, fructus & radices, sine humore alio externo coquere.

Frigere est illa ipsa medicamenta, aut alia sicca, additis oleis, aut adipibus, aut alio aliquo humore pauca quantitate, coquere.

Vstvlare, est medicamenta quædam A tantum humoris non habentia, vt coqui possint, frustulatim secando calefacere, illis tegulæ impositis, aut laminæ ferreæ calidæ, donec partes externæ siccentur, & veluti torreantur: quemadmodum fit in rhabarbaro, myrobalanis semine melanthij, & alijs.

Qvae assanda sunt, veru transfixa ad ignem perpetuò versantur, vt vndique ignem sentiant: aut in clibano coquuntur, aut in vase fictili iuxta ignem posito, & testa conte- B cto, suprapositis prunis ardentibus, aut per sese: aut massa panis inuoluta, vt scilla: aut malo cydonio imposita, vt scammonium, quod corrigendum est: hoc namque malo cydonio concauo exemptis seminibus impositum coquitur, aut in clibano, aut in olla fictili ad perfectionem, aut sub cineribus linteo, aut folijs inuolutum, aut nudum: tametsi huiusmodi coctionis genere naturales medicamentorum facultates dissipentur: præ- C stat igitur alijs modis vti, vt maximè oportunum videbitur: non enim peculiariter id præscriptum est.

Frixio fit, aut in sartagine, aut in testa. Torrefactio vt antè dictum est. In his autem omnibus modus seruandus est: nam neque cruda eximenda sunt, quæ aut assatione, aut frixione cocta esse debent: neque etiam adeò coquenda, vt torreantur, aut vrantur, & inutilia ad eum, in quem præscripta sunt, scopum D reddantur. Florentini.

DE VSTIONE.

Cap. XIX.

Vstio assationi finitima, vt ratione maioris & minoris tantùm differant: assata enim largiùs vruntur, in infra modum vsta, tantùm assantur. Vruntur plantarum partes, ac animalium, & animalia tota: metallica E item & terrea. Horum autem medicamentorum vrendorum scopi medicis sunt varij.

Qvaedam enim vruntur, vt puluerari faciliùs possint, vt pili, lana succida, sericum, testæ ostreorum, buccinorum, purpurarum, vngues asini, cornua caprarum & ceruorum ossa, coria, & alia, quæ ob terrenosam, & duram, & crassam corporis consistentiam, & concretionem densatam, vel ob lentorem immodicum, vel humiditatem aliquam puluerari nequeunt.

F Alia, vt essentiæ crassitiem deponant, & tenuitatem, aliasque facultates igneum calorem sequentes, induant. Id quod quamuis omnibus vstis accidat, non ob id tamen omnia vruntur. Sic metallica omnia & terrea vrendo tenuiora euadunt, & quæ acria erant, mitiora fiunt, quæ non acria erant, acrimonia vrendo assumunt.

Ex quo patet, vstione etiam facultates quasdam mitescere, vt ærugo, chalcitis, misy, sory, chalcanthum, melantheria fiunt moderatiora:

deratiora : quasdam acquiri, vt vim tenuandi, & ea efficiendi, quæ saporem acrem sequuntur.

ALIA vruntur, vt vis quædam nostro proposito aliena, ex profundo in superficiem trahatur, postea lotione separetur : sic lapidem phrygium vstum lauat Galenus, & lapidem hæmatitem ad oculorum affectus.

ALIA vruntur, vt colorem nouum acquirant ægro gratiorem, vel ad dissimulanda simplicia, quibus constat medicamentum : sic ærugo vsta modicè quidem, rufa facit emplastra, immodicè verò nigra.

CERVSSA trita, rudicula ferrea mota vrendo fit rubra, vt ochra & auripigmentum. Ossa & testæ vrendo primùm nigricant, deinde albissima euadunt.

QVAEDAM vruntur, vt in aliam transeant speciem, vt vipera vsta transit in salem theriacum, cerussa vsta, vt rubeat in sandyca, thus in fuliginem, sulphur in oleum, cadmia lapis in cadmiam fornacariam, & pompholygem, & spodium.

VRENDI modus non est omnibus vnus. Quædam enim humore pingui prædita per se vruntur, vt pili, lana succida, sericum, cornua, vngues, coria, hirundines, motacilla, galerita, & aliæ quædam auiculæ, cicadæ, scorpiones, viperæ, lepores, & alia quædam pedestria. Hæc verò in olla noua, operculo foraminulento tecta sunt vrenda carbonibus, vel clibano, præsertim quæ propriè cinefacta disperire possunt. Quæ verò post vstionem integra manent, vt ossa, vngues, cornua, testæ ostreorum, lapides ad gypsum vel calcem coquendam, & similia : hæc etiam viuis carbonibus obruta, vel superposita, aut etiam flammæ luculentæ immissa, vri possunt : nisi quædam sint addenda, quæ vim eorum mutent. tunc enim etiam in olla noua vruntur. Sic viperas cum substratis quibusdam medicamentis Galenus vrebat ad salem theriacum : sic fictili nouo inclusa, vel patellæ ferreæ, aut sartagini imposita vruntur, cerussa, chalcitis, misy, sory, chalcanthum, auripigmentum, sandaracha, plumbum.

ALIA fictili crudo vruntur, donec id percoctum sit vt cadmia, æs.

ALIA etiam olla ænea, aut ferrea, vt plumbum.

ALIA in patina vruntur, vt ærugo, chrysocolla, lithargyros.

ALIA in olla ex cineribus ossium (crucibolum vocant) in fornace aurifabrorum, alia in foco, alia in clibano panis, alia in furno figulorum, alia in fornace chymistarum.

QVAEDAM (vt dixi) tam carbonibus obruta, quàm olla vel noua, vel cruda, vel patina excepta per se vruntur, nulla addita inflammabili, aut vires mutante materia, vt ossa, cornua, testæ ostreorum.

ALIA materiam requirunt inflammabi-

A lem, vt sulphur, alumen aliquod, salem, hordeum, vt in plumbo vsto & alijs docuit Dioscorides. Vas item, quo excepta vruntur, si fragile est, vt vitreum, ex terra bellouaca, & alia lapidea & silicea, luto chymistarum priùs totum paulatim oblinimus, & paulatim siccamus, quàm igni committamus. Eodem luto vasi operculum sæpe agglutinamus, ne inter ipsa hiatus viam faciat carbonibus, aut cineribus illapsuris, aut effluxuræ materiæ. Lu-

B tum autem id fit ex terra figulina, aqua macerata cum stercore equino, & si vis, pilis animalium multū diuq; subacta, quod & lutum Sapientiæ vocant chymistæ. Eius loco interdum est terra figulina sola, vel gypsum aqua solutum, vel farina albuminibus subacta.

VAS quoque chymistæ operculant labris ipsius colli per fusionem coalescentibus, dum materiæ sunt pretiosæ, & quas exhalare nolunt. Id autem in matulis tantùm vitreis longo

C collo efficiunt, sigillumque Hermetis vocant. In alijs fictile apertum esse nihil nocet, si clibano vrenda sunt : si verò cineribus aut carbonibus obruenda, operculatur vas, ne aliena materia, quod vrendū est, vt dixi, conspurcetur, vel ne materia ipsa exiliat, vt in sale & lapidibus quibusdam. Operculum autem nunc solidum est & integrum, nunc multis locis foratum, vt fuliginosi effluxus exhalent liberiùs: à quibus est cauendum, præsertim si à vipera,

D scorpionibus, aut similiter venenosis attolluntur: item si à metallicis.

VRANTVR materiæ carbonibus perustis, præsertim pretiosæ, & quæ oculis sunt adhibendæ, vt nihil fumidum habeant, vt Galenus vrebat lapidem phrygium.

CARBONES quoque follibus vel flabellis excitari interdum oportet, vt citiùs vstio absoluatur.

QVAEDAM ad idoneam magis vstionem

E puluerentur, alia frangantur tantùm in frustula magnitudinis nucis iuglandis, vt lithargyros: vel nucis auellanæ, vt lateres in oleo philosophorum, & lapis phrygius à Galeno in suo remedio oculari.

ALIA etiam in sole æstiuo ex vino, vel aceto, pluribus diebus teruntur, priusquam vrantur: quæ omnia his exemplis ex Dioscoride, Galeno, Mesue & alijs fient notiora.

FOLIA oliuæ syluestris in olla fictili cru-

F da, lutata, furno figulino per coctionem vasis vsta, lota, ex aqua in sole siccata, albuginem oculorum, & panos potētius omni pompholyge delent. *Albucasi.*

SARMENTA, ligna, cortices, & partes aliæ plantarum vruntur, relicto tamen foramine in operculo, vt fumus exhalet. Abrotani, asphodeli, ari, arisari, dracontij vstorum cinis Gal. passim vsurpatur.

BRASSICA non transplantata à terra expurgata, minutim concisa, in ollam coniecta, foraminulento operculo tecta, clibano

vritur in carbones, qui triti ollæ alteri impositi operculati, vruntur, donec in album cinerem abeant.

MYROBALANI & rhabarbarum vsta valentiùs adstringunt, quàm assata. *Mesue.*

ALOE quibusdam in olla noua super prunas vritur in diamoscho amaro, vt absumpta glutinosa substantia, aluum ducere desinat, & magis roboret, ob quam causam etiam abluitur. Fæx vini siccata vritur igni, donec albescat, & linguam multum mordeat & vrat.

SVCCINVM fictili olla clausum operculatum nocte igni vritur. *Bulcasi.*

THVS vstum scribitur in iside cephalica.

VSTO thure, fuligo qua ratione colligenda, suo dicemus loco.

LEPVS viuus iugulatus cum sanguine & pelle, vase fictili nouo traditur, operculatur, in clibano vritur, donec puluerari possit, ad calculum frangendum. Sic hirundines, ranæ, cicadæ, erinaceus vruntur.

AESCHION cancros viuos in patella æris rubri vssit, donec in puluerem mollissimum redigi possent, contra rabiem.

TESTAE ostreorum, limacum, ouorum exclusis pullis, sericum, ossa, cornua, vngulæ, vel prunis ipsis, vel tegulæ aut ollæ imposita in clibano, vel foco vruntur donec albescant, & puluerabilia sint. Hæc tamen non vrenda, nisi medicus iusserit, quia vires vstione mutant. Possunt enim tenuissimè limari, aut radi vt cornu Rhinocerotis, pudendum tauri, cerui, & puluerari, vel probè limata propinari. Sericum similiter cordiacis miscendum si crudum, minutim concisum, cum alijs pulueratum: vstum autem medicamentis materias consumpturis miscetur, vt diasenæ Nicolai. Spongia bitumine, vel eius penuria pice illita vritur.

LANA succida largo vasi figulino lati oris imponitur, operculatur gypso vel glutine: vel terra figulari subacta cum aqua illinitur, vritur fornace, vel camino. Scorpiones viui olla noua inclusi, & operculati, maza vel luto circumlita vruntur igni ex sarmentis vitium in clibano, vt eius pulueris grana sex cum syrupo radicum quinque pota, renum calculum frangant.

SIC vruntur viperæ & colubri, amborúmque cinis ex oleo illitus scrophulas liquefacit, Lithargyros, chrysitis grauis, pura à plumbo & omni aliena materia, in particulas magnitudinis iuglandis confracta, prunis superponitur, & ita follibus accenditur, vt conflagret: vbi refrixit, abstergitur incidens spurcitia, & reconditur: alij ter aceto aut vino restinguentes, rursus vrunt & reponunt.

CADMIA vritur carbonibus obruta, donec translucida spectetur, & ferreę scoriæ modo bulliat, mox vino extinguitur aminæo, si ad emplastra paratur: aceto autem, si ad psoricum medicamentum. Sunt, qui sic vstam, ex

A vinoque tritam, iterum crudo fictili torrent, donec pumicosa videatur: iterumque ex vino tritam vrunt tertiò, donec prorsus in cinerem redigatur, nihil scabriciei retinens.

PLVMBI laminæ quàm tenuissimæ, aut plumbi limatura & sulphur alternis vasis imponuntur, donec plenum sit, operculatur, sed relicto exili spiraculo succenditur. Dum plumbum ardet, rude ferrea versabis, donem tãtùm perfectè in puluerum redigatur. Dum eximes,
B obstrue nares, quòd eius halitus sit noxius.

STIBIVM pinsita farina circumlitum, & carbonibus obrutum torretur, donec ipsa crusta carbunculetur, exemptumque extinguitur lacte mulieris, quæ marem peperit, aut vetere vino, vel vritur carbonibus succẽsis, efflatum quo ad ardeat. si enim paulò magis cremetur, fit plumbum. Cerussa trita in fictili nouo, flagrantibus carbonibus assiduè versando vritur, donec cinereum colorem traxerit, vel pa-
C tinis nouis super prunas trita vritur, & ferulacea rude mouetur, donec coloris fit sandarachæ: sandyxque tunc appellatur, refrigerata reponitur: sic trita chrysocolla vritur. Sunt qui vrendo acetum affundunt, vt rubeat: si flaua est, Macicot vulgò dicitur.

AES fit vstum ex clauis æris solutarum nauium fictili crudo compositis, superssparso sulphure cum sale pari. Quibus vicissim inspersis fictile semiplenum operculatur, & figulari
D creta circumlinitur, fornaci inditur, donec fictile percoquatur. Modos vrendi alios docet Dioscorides.

AERVGO fracta minutissimè in fictili patina flagrantibus prunis superposita versatur, donec mutata colorem cinereum concipiat: refrigerata reponitur. Si cruda olla vratur, eundem prorsus colorem non reddet. Chalcitis fictili nouo viuis carbonibus superposito vritur, donec bullas excitare desierit, & perfe-
E ctè inaruerit si humidior est: sin alia est, dum mutata in floridum, colorẽ sanguineum, aut miniatum contraxerit. Eximendo incidens spuricitia tergeatur. Vel vritur perflatis carbonibus, donec luteo colore pallescat. Sic misy, sory, chalcanthum vruntur. Chalcanthum autem vrendo suapte natura colorem rubescentem sortitur. DIOSCORIDES in ærugine.

AVRIPIGMENTVM vritur testa noua, viuis carbonibus subiectis, assiduè versando,
F donec igni flagret, & mutet colorem. fit enim foris argenteum, intùs rubrum: refrigeratum & tritum reconditur. Sic vritur sandaracha, alumen.

LAPIDEM phrygium in particulas magnitudinis auellanæ fractum, vres in olla recenti luto circumlita, tecta operculo perforato, vel in solo vertice, vel (quod melius est) in pluribus partibus, vt fuliginosi fumosique eorum, quæ vruntur, effluxus facilè per ea efferantur. deinde perustis carbonibus perflatis vre, donec ignitus sit: cætera ex Galeno repete.

Sic

Sic cyanus lapis vritur, & alij.

Sal vritur fictili, diligenter opertus, ne exiliat, conditusq; prunis, donec efferuescat, vritur. Sic nitrum, & spuma nitri, si inueniuntur, vrenda sunt. Vitrum tritum interstrata pice vritur, & aqua frigidissima extinguitur. Auenzoar tamen friabile non fit. Alia plura ex Dioscoride, & alijs huc transscribi potuissent, nisi hæc etiam inutilia huic ætati omnia hæc negligenti existimassem.

Vstionis terminus in quibusdam est, B dum ignitum id abundè fuerit, vt in vstione triplici lapidis phrygij: in quibusdam dum nihil fumidum amplius expirat, nullaque fuligo præterea emergit. In alijs, dum bullas edere desinent. In his quæ fictili crudo vruntur, fictilis illius percoctio. In his quæ farina pinsita circumlinuntur, aut luto, crustæ vstio. Sylvivs.

DE SALITVRA.

Cap. XX.

Salitvra ad medicamentorum præparationem confert, & conditurae genus est. Quemadmodum carnes viperinæ tanto sale insperguntur, quantum ciborum conditura postulat. Confert item, vt medicamentis qualitate aliqua imbuas: veluti fit histricibus, echinis terrestribus, multisque alijs animalibus, quæ in vsum medicum vruntur: sed his multo sale opus est, ita vt sale operiantur, & D repleantur. Vtilis præterea est ad medicamentorum conseruationem: veluti sunt animalium partes, & pleraque animalia, quæ multo sale indigent. Cæterùm sale condiuntur, vt in siccitate conseruentur, & postquam conuenienti temporis spatio sale operta fuerint, eximantur, ventoque aut fumo exponantur, donec siccata sint. Aut sale condiuntur, vt humida permaneant, & ea primùm in muriam immittuntur: aut in illa ipsa muria relinquuntur, E quæ ex sale animaliumq; humiditate generatur. Florentini.

DE COLORATIONE.

Cap. XXI.

Coloratio quoque multis medicamentis acquiritur ad gratiam magis, & iucunditatem, & terrorem auferendum, & causas alias. Sinopidem aliqui, alij ochram cerato Galeni diaeuphorbio miscuerunt, vt hoc colore fucatum ceratum, vnde F componitur, lateret: misceri potest floris salis aliquid, aut simile, quod colorem eius mutet neque vim eius minuat. Quæ Galeni verba diligenter sunt obseruanda, ne scilicet coloris mutandi ratio, vires nouas medicamento acquirat, aut priores augeat, vel diminuat, siue colorem mutare libet noua re mista, vt in oxycroceo, siue vno aliquo simplici aliter atque aliter præparato, vt ceratum Galeni ex ærugine cruda viride est, ac terrens ægros: ex A eadem vsta est melinum. Sic ex cerussa cruda emplastrum est album, ex ochra pallidum, ex ijsdem probè vstis rubrum. Solus quoque motus colorem quæsitum sæpè medicamento acquirit, vt ex lithargyro nutritum longo pistilli attritu fit albius.

Penidia quo diutius rudicula, & manibus tractantur, eò albiora euadunt, etiam si ex vili, & impuro saccharo fiant: sic pilulæ albæ, diairis simplex, diatragacanthum frigidum, sic saccharum rosatum, & saccharata reliqua.

Mel crudum & coctum, in antidotis diu commiscendo albius euadit, & cętera mellita.

Ivleb coctum ad succorum in syrupis comprehensionem, baculo diu versandum, vt albescat, & alia multa similia agitatu albescunt: fortè, quod aër multus in commiscendo receptus alborem conciliat.

Sic album Rhasis vnguentum, & citrinum, & emplastra diachylon & ceratum Galeni refrigerãs album, de cerussa gratia Dei, multum C diuq; subigendo, trahendo albescunt, & oxycroceum pallescit.

Oesypvs quamuis niger est, multa agitatione album facit emplastrũ, vt glutinosa alia.

Qvaedam lotione candida fiunt, vt oleũ, & terebinthina: quædam insolatione, vt cera, & sapo, in taleolas, aut laminas sectus: quædam coctione ad solem, vt multa emplastra. Sylvivs & Flor.

DE AROMATIZAtione.

Cap. XXII.

Aromatizatio nobis vocatur conditura quædam, compositis ferè ad odoris spiritum animalem simul & vitalem, & cor ipsum recreantis gratiam adhibita, mistis rebus aromaticis.

Simplicibvs, vt moscho, ambra, caphura, cingibere, cinnamomo, macis, croco, calamo aromatico, spica, pipere albo, longo, nigro, caryophyllis, mastiche, xyloaloe, cortice citri, santalis: vel compositis, vt gallia aromatica, gallia sebellina.

Mesves aromatizat moscho diasatyrium aqua rosarum soluto, & alijs misto electariũ, sarbotenus diasatyrium, secundum aromaticum rosatum stomachicum.

Syrvpvs ex corticibus citri, citonia condita moscho, & ambra aromatizat.

Caphvra autem syrupum acidum de pomis trochisco galliæ sebellinæ, moscho, ambra, caphura.

Hydromeli quidam aromatizant speciebus, vt zingibere, croco, cinnamomo, macere, & similibus.

Nodvlvs ex panno lineo raro, continens croci, cinnamomi, calami aromatici, spicæ, zingiberis, piperis nigri, & longi ana gra. ʒ.j. ß. syrupo de stœchade immittitur, & su-

ſpenſus manet ad condiendum, ſeu aromatizandum. Sic miua aromatica nodulo aromatum pleno, in ipſa ſuſpenſo, & ſæpè cõfricato.

Syrvpvs de mentha aromatizatur gallia aromatica.

Conditvm citri gallia, moſcho, eroco, maſtiche.

Conditvm bugloſſi, moſcho, & gallia.

Syrvpvs ex omphacio, caryophyllis.

Syrvpvs intybi compoſitus, ſantalis, cinnamomo, xyloaloe, cortice citri.

Sic alia multa præter conſiſtentiæ & saporis gratiam, odoris quoque iucunditatem, ſed etiam caloris requirunt.

Ivlepos ex ſyrupis, & aquis deſtillatis hodie miſceri ſolitos, apozemata cinnamomo & ſantalis aromatizamus, immiſſis colo horum drachmis circiter duabus in humoris libras ſingulas, aut pluribus, aut paucioribus, pro vario medici ſcopo. Et vinum aromatites, & quod Hippocraticum vocant, & alia multa aromatibus condimus. Sylvivs.

DE CONDITVRA.

Cap. XXIII.

Conditvra ferè eſt herbarum, florum, fructuum, ſeminum, radicum, interdum & corticum. Fit item ferè ſaccharo, vel melle, vel vtroque, interdum ſyrupis, iulepis, ſale, aqua ſalſa, aceto, & alijs, quæ ſiccando, & humiditatem ſuperfluam abſumendo, aſtringendoq; à putredine res vindicant. Condiuntur enim prædicta ferè ad conſeruationem tutiorem, ſæpè tantùm ad ſaporis gratiam, ſæpè ad vtrunque, vt ſuccus mororum in diamoro melle conditur. Poſſisque conditura generatim dicta etiam ſyrupos, & antidota plurima, & pilulas, & trochiſcos comprehendere, quòd hæc humore aliquo iucundo comprehendantur, vt ſint iucundiora, & faciliùs ſumi poſſint: ſic roſæ, violæ & flores alij melle, aut ſaccharo condiũtur, & fit mel roſatum, violatum.

Conditvra fit humore hoc iucundo per totũ corpus condiẽdum inſperſo, vt dum flores & fructus condimus, & corticẽ citri, & cucurbitæ lactucę, caules, & alia plurima, ſic myrobalani recentes condiuntur, aut humectatæ priùs, ſi erant ſicciores, vt docuit in ſimplicibus, & conditis Meſues. Interdum tantùm cruſta quadam ſaccharo integimus, magis ad ſaporis gratiam, quàm ad vires vel augendas, vel cõſeruandas, vel minuendas: ſic ſemen coriandri, papaueris albi, abſynthij marini, aniſi, fœniculi, apij, & nucleos perſicorũ, ſtrobilorum, piſtaciorum, amygdalarum dulcium, & ſi libet amararum, ſaccharo integimus, & cortices aranciorum, cinnamomi. Interdum condimus additis quibuſdam medicamentis aromaticis, vt emblicas, myrobalanos aromatibus condiri Meſues ſcribit, & alia etiam compoſita: ſed condiri, tunc aromatizari potius ſignificat, quãquam & ad ſaporis gratiam id etiam fiat, vt in ſartura mox dicemus.

Condienda ſi magna ſunt, ferè in particulas ſecantur, vt condituram promptiùs vbique ſentiant: ſic cydonia, ſic perſica, & radices magnæ ſectæ condiuntur. Tamen fiſtula caſſiæ tenera conditur integra, & nux moſchata cum cortice viridi qualis noſtrarum nucum integra conditur, & parua citrea arantia, melones parui adhuc & teneri. Quanto autem melle, ſaccharo, vel alia condiente materia ſit opus, & quis modus condiendi, hoc eſt, incruſtandi, præſertim ſemina, & nucleos, libro primo docuimus.

Flores capparis nondum apertos inſperſo ſale condimus: nam ſi ſoli reponantur, putreſcunt. Eodem modo & in eoſdem vſus flores geniſtæ, & his odoratiores ſparti flores, quibus tamen pòſt acetũ diffundimus, quantum omnia tegere poſſit. Sylvivs.

DE FARTVRA.

Cap. XXIV.

Fartvra conditturæ quædam differentia eſt: fit autem ferè dum cauitas quædam manifeſta odoramentis, vel alijs ſcopo propoſito idoneis impletur: quomodo & coqui pullos, anſeres, porcellos, & alia quædam herbis noſtratibus aromaticis, & floribus, & lactuca, & appetitis alijs, interdum additis etiam aromatibus farciunt ventrem totum inferiorem, & ſępè etiam ſpacia inania inter carnem & cutem vi diducta.

Sic elignatæ radices eryngij & ſectæ loco matricis (cor vocant) caryophyllo & cinnamomo humectatis farciuntur à Meſue.

Anserem exenteratum carnibus, felis annoſi, & herbis neruoſis farcimus, vt inde eliquatus adeps ſit medicamentoſior.

Farcitvr pileolus ex bombace, aut aliud epithema cephalicum, vel ſtomachicum aromatibus, & alijs cephalicis, ſtomachicisq;.

Praeterea vt coqui carnes auium torrendas, caryophyllis & fruſtulis cinnamomi configũt ad odoris & ſaporis gratiam: ſic nuces virides maceratas, & coquendo teneras redditas, & radices ſatyrij, ex ſecundo cicerum decocto, ad iuſtam teneritudinem coctas, caryophyllis, & cinnamomi fruſtillis configimus, & cydonia in particulas condienda. Quę res ad farturam, vel vnà cum fartura ad aromatizationem reduci poteſt. Sylvivs.

DE SECTIONE, FISſione, fractione, limatura, & raſione.

Cap. XXV.

Secatvr totum in ſuas partes, partes in particulas reciduntur, etiam aliena corrupta & inutilia ab integris.

Findvntvr verò partes duriores, ſicut ligna.

ligna, vt meliùs tundantur: molliores, vt faciliùs ſiccentur, vel vt condiantur.

QVAE dura, & tenuia ſunt, quandoq; franguntur, vt ramuli arborum, ſtipites herbarum ſiccarum. Quæ fingi aut frangi non poſſunt, limantur, vt nux vomica, lignum guaiacum, quò deinde meliùs piſtillo conterantur: quædam, ne diu tundendo in aërem diſſipentur, vt agaricum.

ABRADVNTVR à plantis cortices duriores, vel membranoſi, cultello, aut manu, vel quia tantum in vſu, vel quia noxij, aut nullius momenti ſunt. Hoc conſilio à nuce vomica abraditur exterior cortex, eodem modo ab agarico crudo PLACOTOMVS.

DE TVSIONE, ſiue tritura.

CAP. XXVI.

MEDICAMENTA teruntur, vt, quia commiſceri propter craſſitiem & duritiem non poſſunt, reducta in puluerem, exactiùs miſceri cum alijs poſſint: craſſiùs autem aut tenuiſſimè teruntur pro medici vario ſcopo. Terendi autem modus varius eſt, pro ſimplicium natura. Metallica valenter & diu terenda ſunt.

MEDICAMENTA odorata, veluti caſſia ſeu canella, caryophylli, macis & ſimilia, moderatè ſunt tundenda, ne pars tenuior exhalet, & interdum illis aut amygdalæ adduntur, aut aqua roſacea inſperguntur.

RADICES odoratæ, vt angelica, valeriana, garyophyllata, aſarum, eodem modo, eademque diligentia terendæ ſunt.

QVAE verò non ſunt odoratæ, ſed craſſæ & ſolidę, vt gentiana, peucedanum, bryonia, violento ictu & diuturno verberandæ ſunt.

HERBAE odoratæ ſicut calamintha montana, amaracus, ſerpillum, præterea flores, eodem modo teruntur, quo radices odoratæ.

THVS, maſtiche, ſarcocolla, & ſucci, qui humorem & lentorem retinent, tundendo non teruntur, ſed clementer ducto piſtillo per fundum ac latera mortarij.

GVMMI & lacrymæ, quale eſt gummi arabicum, tragacantha, eodem modo terentur.

RHABARBARVM, & quædam aliæ radices aliquo humore præditæ, eodem modo terendæ.

GALBANVM ammoniacum, opopanax, bdellium, myrrha, ſuccus glycyrrhizæ, hypociſtidis, cucumeris ſylueſtris; & opium thebaicum, teruntur affuſa aqua, vino, aceto, aut alio humore.

MOSCHVS, & ambra cum aqua roſacea, ne partes odoriferæ euaneſcant.

SIMILITER & ſemina quædam, quæ glutinoſum quiddam & pingue habent, vt thlaſpi ſemen. Semen napi & ſinapi, ſola non teruntur, ſed alijs medicamentis ſiccis permi-

A ſta teruntur, aut cum humore aliquo pro rei neceſſitate.

FRVCTVS recentes & radices recentes, quarum vſus eſt in compoſitis medicamentis, ante & poſt coctionem tunduntur, vel fruſtulatim ſecantur, aut mediocriter tantùm confractæ infunduntur.

TRITVRA craſſior fit, dum medicamenta craſſiùs duntaxat frangūtur, nec in puluerem reducuntur, vt in tritura abſolutè ſumpta. Hęc

B pleriſque medicamentis, quorum talis vſus requiritur, vtilis eſt: alijs præterea multis medicamentis quæ alia præparatione indigent, veluti ſunt herbæ, & radices quæ coquendæ ſunt, & ea quæ in tenuiſſimum ſunt reducenda puluerem.

MOLVNTVR ſeu teruntur ſemina quædam, veluti triticum, lolium, lupini, ſemen lini: & fœnigræci, quòd commodè tundi non poſſint: tum etiam, quòd cortex vnà cum fari-

C na miſceretur.

TERVNTVR præterea quædam metallica, quæ contuſa in puluerem tenuiſſimum reduci non poſſunt, veluti thutia.

SIC & lapides pretioſi, lapis lazuli, armenius, teruntur in mortario marmoreo lato fundo, cum molula marmorea, inſperſa, interdum aqua roſacea, aut alio humore, ne puluis euolet.

COMMODIVS item teruntur in porphyrio

D marmore plano, diu ducta per ipſum marmor molula, donec prioribus digitis confricando medicamenta, nulla ampliùs inæqualitas ſentiatur. FLOR.

DE PVRGATIONE.

CAP. XXVII.

MEDICAMENTA ſimplicia purgare, nihil aliud eſt quàm quicquid medicamentis inutile ineſt, abijcere, ſeu pars medicamentorum ſint, ſeu illis permiſtæ ſordes: veluti repurgantur, aut eluuntur radices, fructus, ſemina, & cætera ſimilia, quando terra, aut alia re commaculata ſunt, vt in omnibus rebus fit vulgò: aut veluti gummi, & reſinæ, quibus plerunque aut terra admiſta eſt, aut lignum, aliæue res inutiles: hæc enim liquantur & colantur, deinde purior pars in vſum venit medicum. Medicamenta etiam ab inutilioribus partibus repurgantur, veluti radices tum recentes, tum ſiccæ, membrana illa exteriore, quæ terram contingit, cultello abraſa: repurgantur etiam exempta medulla interiore, quæ in multis inutilis eſt, veluti in cucumere agreſti, dauco, paſtinaca, apio, multiſque alijs huiuſmodi per medium ſectis, corticeque à matrice ſeparato. Siccæ macerantur, deinde mediæ ſecantur, eximiturq; pars interior, vt in recentibus.

FLORIBVS eximuntur pediculi, culices, foliaque ſola referuantur, quemadmodum violæ purpureæ, leucoij lutei: in quibuſdam

etiam foliorum pars aliqua demitur: veluti in rosis ea pars, qua calici inhæret, vnguis appellata: vt si quando in compositionibus reperire est, vngue detracto, intelligendum est eam particulam ablatam esse debere.

Frvctvs à cortice repurgantur exteriore, & à semine suo, & ab interiore parte illa lignosa, si sint recentes, densi, multæ carnis, & cortice tenero, veluti cydonia, mala persica: hæc enim cultello depellata secantur, interioreq; parte lignosa, qua semina continentur, B repurgantur. Si verò fructus sint exigui, veluti cerasa, pruna, similiaq; cribro transmittuntur, & sola pulpa, quæ vtilis est, seruatur. Illi ipsi fructus, si sicci sint, macerantur & coquũtur, deinde cribro cernuntur, veluti vuæ passæ pruna, tamarindi, dactyli, & similes.

Frvctvs duro cortice præditi, vt amygdalæ strobili, nuces, pistacia, primum confracto putamine eximuntur: postea aqua frigida aliquandiu macerantur, tum efferuent, aut C in sartagine igni siccantur, donec corticem interiorem remittant, & manibus confricantur, aut sacculo aspero immissi agitantur, donec depellentur.

Semina cortice denso vestita, sicuti fabæ, pisa, cicer, purgantur leuiter tundendo, donec confringantur, deinde vanno in aërem contecta, cortices euolant.

Alia sunt semina, quorum admodum operosa est decorticatio propter corticem il D lis nimiùm inhærentem, veluti cnici & hordei, quæ modo supra dicto siccantur fricanturq;: sed ea, excorticandi ratio semina corrumpit. Præstat igitur ea semina macerare, hordeum præsertim, deinde in mortario magno & amplo concutere pistillo ligneo, & leuiter agitare, vt quod in fundo est, supernatet: separatur enim paulatim cortex, verùm si non ampliùs supernatet, sed cogatur in vnum, tum vase aut vanno exceptum sursum E conijcitur, vt vento paleæ separentur: deinde iterum atque sæpiùs idem faciendum est, donec mundum sit: postremò aut sole, aut igni in sartagine persiccatum seruatur in ptisanæ Græcorum vsum. Eadem est cnici decorticandi ratio, sed operosior: itaque placuit quibusdam, vt semen cum cortice tritum, in aquam, aliúmve humorem immittatur, & per linteum rarum coletur: nam cortice relicto, sola pulpa cum humore transit.

Peponvm & cucumerum semina eodem F modo purgantur, præsertim si non sit otium singula singillatim decorticandi: nam operosum id est, & ea, quæ ante alia repurgata sunt, facilè inueterascunt, & inutilia redduntur.

Adipes liquati colando à membranis repurgantur, aut cultello. Eiusmodi sunt purgationum differentiæ, quas pharmacopœum scire necesse est. Sunt præterea & aliæ, sed illæ ad eos, qui metallica, & chymisticam tractant, magis spectare videntur. Florent.

A

DE PVLSATIONE.

Cap. XXVIII.

Pvlsantvr materiæ malleo vel pistillo, vt partes à se mutuò auellantur: ita semina à plantis, cortices à nucleis, medullæ radicum à reliqua substantia pulsando separantur.

DE CONFRICATIONE.

Cap. XXIX.

Confricatio rerum infusarum, aut etiam coctarum manibus facta, collationem & expressionem adiuuat, ob id ante has sæpe obitur: interdum expressionis vice est: sic crocus panno lineo ligatus inter coquendum infricatur in syrupo Saporis de pomis, & quibusdam alijs compositis.

Manna succo intybi macerata fricatur manibus ante colationem in syrupo acido ex manna.

Rhabarbarvm panno lineo ligatum fricatur, & exprimitur in syrupo cichorij compoſito.

Scammonivm panno tenui ligatum, sæpe confricatur in syrupo acetato cholagogo.

Ellborvs niger modulo lineo ligatus in oxymelite melanagogo sæpe confricatur.

Medvlla cnici, turbith, zingiberis, panno lineo ligata confricantur sæpe in oxymelite phlegmagogo.

Elleborvm nigrum, agaricum, salem indum fricat Mesues in apozemate epithymi, cassiam verò manibus fricat ante colaturam in apozemate adianti: colocynthis forficibus incisa in oleo rosato fricatur, ad componendos ex ipsa trochiscos.

Sic manibus fricantur, & pòst colantur simplicia in electario hamech. Simplicia in succis macerata fricantur, & colantur in electario diaphyssalidon. Simplicia pilularum aromaticarum post coctionem fricantur & colantur.

Fere autem hic nodulus in medicamento humido manet. Sic scammonium panno lineo raro ligatum suspenditur in syrupo fumariæ & noduli aromata cõtinentes, & compositum condientes, in ipso suspensi manent. Quam cõsuetudinem hodie à plerisq; seruari video in syrupis purgantibus, præsertim contra morbum longum, aut in hominis delicati gratiam compositis.

Aliqvando tamen, vbi vis eius noduli tota in compositum confricando est expressa, abijcitur. Sic Soranus cum melle & capitibus papaueris myrrham, crocum, hypocistidem, acaciam nodulo ligata, incoquebat, pòst vbi vires suas diacodio impresserant, tollebat. Quod exemplum cò adscripsi, ne id nouum putes, & Arabibus acceptum referas. Alia tamen est confricatio, quæ ad infundendum,

dum, imbuendum, molliendum & humectandum magis pertinet, vt cùm myrobalani omnes butyro vaccino fricantur, cæteræ species oleo amygdalarum dulcium inuoluuntur in tryphera sarracenica, & Phenonis easdem: ne partes nutritorias valenti adstrictione sua exasperent, oleo amygdalarum dulcium, vel rosato, vel violato, vel sesamino, vel alijs lenientibus tritas mergit, confricat, & lubricas facit. Possis tamen non modò manibus fricare, sed etiam in sole, aut igni clementiore frigere, cùm alioqui nec ipsæ rarefient, nec butyrum, aut oleum quoduis liquabitur, vt ipsas promptè totas permeet, ac imbuat. ob id in tryphera minore Phenonis myrobalani assentur in butyro vaccino, legimus.

Lapis Iudaicus & hæmatites, multiq; trochisci, & collyria ad oculorum morbos parata, liquantur confricatione ex aliquo humore ad cotem medicam, qualis etiamnum hodie ex Naxo insula adfertur.

Plumbum verò liquatur in hunc modum. Infusus in plumbum mortarium humor, pistillo plumbeo verberatur atque agitatur, donec crassescat, deinde lauatur, ac plumbum subsidere finitur, tum aqua effusa plumbum reponitur. Eodem modo liquatur æs ad chrysocollam conficiendam. Sylvius & Flor.

DE LOTIONE.

Cap. XXX.

Lavantur medicamenta, si foris re aliqua sunt contaminata. Sed hoc lotionis genus præparationi medicamentorum peculiare non est, sed cæteris rebus commune, quæ luto, vel alia re contaminatæ, lauatione opus habent.

Lotionis autem, de qua hîc agendum, duplex est finis: vt videlicet à medicamentis qualitas aliqua tollatur: aut vt aliam aliquam facultatem acquirant.

Caeterum ex his, quæ ad sordium separationem abluuntur: calx, & aloe tenuissimè terendæ sunt, deinde affusa aquæ copia satis magna simul miscentur, & quiescere ad fundum vasis & subsidere sinuntur, tum effunditur aqua: atq; id sæpiùs repetitur, donec aqua pura remaneat: denique medicamentum siccatur, ac reponitur.

Metallica tenuissimè leuigata, ac in aquam puram, aut marinam, aut acetum, aut alium humorem immissa, in sole feruidissimo totum diem rudicula agitantur, & per noctem resident, manè aqua effunditur, atque alia iniecta rursus eodem modo agitantur, quoad aqua, quæ effunditur, sit limpida.

Lapilli minutissimè confracti, in aquam aliúmve humorem inijciuntur, & manibus confricantur, ac agitantur, deinde vbi subsederint, aqua effunditur, idque toties repetitur, donec aqua pura remaneat.

Sic lauantur acacia, & alij succi, qui commodè in puluerem redigi non possunt, gummi Arabicum, & lacca.

Resinae, adipes, medullæ, & olea liquantur, agitantur, aqua affunditur toties, ac effunditur, donec pura appareat.

Oleum verò lauando minus est verberandum; ne aquæ adeò misceatur, vt pòst ægrè possit separari.

Qvae in decoctionibus, aut succis lauantur medicamenta, vt de illorum facultate nonnihil acquirant, cum tanta humoris copia lauari non debent, vt prædicta, neq; toties, neq; ea adhibenda est diligentia in illis ab humore segregandis: quemadmodum si aloe succo rosarum, aut intybi, aut cum specierum decoctione lauetur ad pilulas alephanginas: & turbith cum agarici, & tithimallorum decocto, vt valentiùs purgent. Florentini.

DE EXPRESSIONE.

Cap. XXXI.

Expressio est humidæ, & tenuis substantiæ separatio, à sicca, & crassa, duro aliquo, & valido compressu facta. Fit autem sæpè torculari, & eo multiplici, quale vinum ex vinaceis exprimunt, & quale pinxit Mesues in oleo amygdalarum dulcium, quale item vsurpamus in exprimendis oleis, & succis alijs, & decoctis, & carnibus, & similibus: siue id torcular est, siue prelum librarium. Ferè autem exprimenda ne diffluant, aut dissiliant, inuoluimus panno forti, vt canabino, caprino, setaceo: vel sacculo imponimus, qui duobus baculis comprimitur, & cæditur. Est quādo tantùm caprino, aut lineo inuoluimus ac manibus, ac digitis prelorum loco vtimur, vt dum medicamenta purgantia infusa exprimimus. Adde, quòd nunc denso, nunc raro panno exprimimus, interdum clementer, interdum valenter pro scopis medicorum varijs: quædam item frigida exprimimus, alia etiam calida: quædam solùm calida exprimi possunt, vt oleum amygdalarum dulcium, & similia in Mesue.

Sic portulacæ, cotyledonis, semperuiui, buglossi succum exprimimus calentem, aliàs humore aliquo liquidiore affuso. vt dicemus in succorum extractione.

Expressionis vsus igitur latissimè patet in infusis, apozematibus, & coctionibus propè omnibus, in syrupis, in oleis, & id genus alijs: quo autem instrumento, & quatenus calidum, aut frigidum vnumquodque est exprimendum, ex specialibus perdiscendum. Sylvius.

DE COCTIONE.

Cap. XXXII.

Medicamenta simplicia aliquo humore coquuntur, aut vapore, hoc genus coctionis elixatio appellatur: aut

cum siccitate, & hoc assatio vocatur. Coctio A autem fit ad præparationem, & ad compositionem. De præparatione nunc dicemus.

QVAE in humidis coquuntur, ea gratia id fit, vt ipsa medicamenta sic cocta vsui esse possint, aut vt humoris duntaxat, in quo cocta sunt, vsus sit.

RVRSVS quæ, vt coctis vtamur, coquuntur, plus cocturæ requirunt, quàm ea, quorum decoctio in vsu est. Sunt tamen certæ quædam notæ, quæ denotant, an huius, aut illius B rei gratia benè coctæ sint: vt herbæ, flores, fructus, & radices coctæ sunt, quando ita tenerescunt, vt tundi, & per cribrum transmitti possint.

SEMINA quædam, veluti lini, fœnigræci, hordei, cocta censentur, vbi crepuerint: alia quædam, veluti anisi, coriandri, & cumini, quando tenerescunt.

FRVCTVS peregrini, & sicci, vt sunt myrobalani, cortices, ligna, & radices siccæ, mul- C tam desiderant cocturam.

HERBAE, & flores facilè coquuntur, & citò tenerescunt, tametsi inter sese differant prout magis tenuium sunt partium, & illorum facultas in superficie sita est, vt chamæmelum, adianthum, serpillum, & similia, quæ quando vnà cum alijs coquuntur, primùm immitti debent, cùm illa propemodum cocta fuerint.

EADEM est ratio radicum tenuium par- D tium, aut odoratarum, vt est asarum, valeriana, spicanardi, & alia aromata, quæ sub finem decoctionis inijciuntur, sed post reliqua medicamenta flores.

ELIXATIONIS autem multæ sunt differentiæ. Primus modus est, vt vasi certam quandam ac præscriptam humoris quantitatem continenti infundantur, quæ coquenda sunt, magis, aut minus, pro medicamentorum siccitate, aut recentia: deinde vase imposito igni, E primùm satis fortem patientur bullitionem, deinde lentam, vt commodiùs ad eam, quam optamus cocturam reducantur, neque medicamenti vires exoluantur. Secundus modus est, vt eadem planè ratione in diplomate coquantur. Tertio elixationis modo vtitur Galenus in fructibus. Hos suspendit in vase aqua feruida semipleno, eosque voluit tantisper, donec æqualiter tenerescant: sic enim fit, vt fructus facultas non exhalat, quemadmodum si calore sicco coqueretur: neque in F humorem transit, quemadmodum si in aqua coqueretur.

CAETERVM vasa, in quibus coquenda sunt medicamenta, figulina esse possunt vitrata, & macerata, vitrea, ærea, stannata, cuprea: præstantissima sunt vitrea in duplici vase, aut apud ignem, aut in arena, aut cineribus, aut in fornace, cui subsit ignis.

IGNIS struendus è carbonibus, aut prunis, & lignis siccis acapnis. FLORENTINI.

DE PVTREFACTIONE.

CAP. XXXIII.

PVTREFACTIO coctioni simillima est, præsertim de qua nunc agimus: non enim de absoluta putrefactione, sed mutatione aliqua à calore externo, etiam rerum putrescentium, vt fimi, corticum, facta. Vt oleum in folliculis vlmi inuentum, phialæ forti impositum cum folliculis si operculetur, & dies quindecim fimo equino multum, ob putredinem vigentem, calenti obruatur: deinde insoletur, & quod eius clarum supernatabit, transuasetur, omnium vlcerum remedium est præstantissimum.

SIC ex vino facimus acetum tenuius, & acre magis ac mordax. Facimus autem vel insolatu, vel immisso aceto valentissimo, in vinum, vel folijs, surculis, & ramentis sorbi, vel parte acida citri immissa. Galen. lib. 2. alimentorum. Sunt, qui linguas lampetiæ nostratis ea causa immittunt.

EX maza item fermentum, & ex lacte, in primo animalium lacte nutritorum ventriculo corrupto fit coagulum: omnia ob putredinem acria, & caliditatem nouam adepta, amissa autem naturali.

SIC chalciteos partes duas lithargyri, vel cum Dioscoride cadmiæ partem vnam aceto acerrimo soluit Galenus, ac æstate media, seu diebus calidissimis, quadraginta in olla noua fimo obruit, vt fiat psoricum. Talis putrefactio in vsu est maximo chymistis.

SIC adeps vetustate putris Galeno expetitur ad emplastrum diachalciteos, & oleum vetus, ac ita semiputre, vnde & graueolentiam acquirit: sic vetustate caseum putrefactum decocto pernæ salsæ coquit Galen. ad tophos.

QVID, quod vinum, & succi reliqui, dum ab humiditate excremētosa feruent, quodammodo putrent, & flores saccharati, aut melliti, dum insolentur, & antidota melle addito cùm feruent.

ACOPA item ex semine abietis, & floribus populi, dum menses plures macerando perficit Galenus, etiam putrefacere videtur. SYLVIVS.

DE CRIBRATIONE.

CAP. XXXIV.

CRIBRATIONE purum & minutius secernimus, quomodo pistores similaginem, & farinæ florem puriorem, ac tenuiorem à furfurea & crassiore separant. Cribrationis ratio eadem est, quæ trituræ, ob id quæ tenuiter puluetanda tenuiore cribro sunt cernenda: quæ tenuissimè, tenuissimo, vt pulueres dicti cordiales cribro sericeo, Tafetum vocat vulgus. Inter manus agitando cribrantur metallica, ad oculos tenuissimè terenda, & cribro tenuissimo cernenda: sic vrinas mouentia.

uentia, obstructiones liberantia. Contrà verò, quæ aluum mouere, & purgare volumus, crassiùs terenda, & cribro crassiore, ac rariore cribranda sunt, & quæ per se teruntur, si cribranda sint: per se cribrantur, vt metallica. quæ alijs mista citiùs, & ante iustam pulueratio-nem descendunt.

A

Cribramvs autem interdum ad trituram meliorem frequentiùs ad misturam aptiorem, rerum iam mole minimarum. Quæ enim cribrum non permeauerunt, trituræ redduntur: quæ crassiùs terenda sunt, rariore, vt dixi, cribro cernenda: quæ tenuiùs, densiore, vnde varia cribrorum multitudo fuit necessaria.

B

Qvaedam enim cortice tiliaceo, angusto, sed æquali, cancellatim connexo constant, cribrando scobe guaiaci, vel agarico infectorum, & similiter crassiusculè tritis idonea. Vidi & ex assiculo terebella passim pertuso cribrum, argillæ colandæ idoneum, alia his minus lata habent foramina, neque vt hæc, quadrata, sed rotunda, vel oblonga, in pergamena circulo ligneo subsuta, quibus triticum, hordeum, & alia cerealia, sæpè etiam legumina seminibus alienis, sed minutioribus, purgamus. Hæc enim per lata foramina, ob paruitatem, facilè descendunt: semina bona foraminibus maiora retinentur.

C

Alia seta equina in telæ modum cancellatim contexta constant, circulis duobus ligneis vtrinque tensa, quorum inferiore hæc prehenduntur, atteruntur, & impinguntur: superiore verò materiæ cribrandæ continentur. Horum verò cribrorum copia, & differentia magna est, & vsus plurimus. Quædam enim solum in medio ligneorum circulorum habent velut telam illam equinam, & his manu tantùm molliter succussis, puluis in subiectum catinum ligneum, vel papyrum descendit, superna eius parte interim papyro tecta, ne puluis euolet. Eoque vtimur in pulueribus parum pretiosis. Alia præterea fundū & operculum habent exemptile, sed vtrunque corio veruecino clausum: illo puluis per cribrum transmissus excipitur, & probè, ne exhalet aut euolet, cohibetur: hoc, ne portio cernenda exhalet aut euolet, prohibet. In his verò multæ sunt in raritate & densitate differētiæ, quarum singularum suus est vsus, non modò ad medicamentorum terendorum genera, sed etiam ad componendorum speciem variam constituendam.

D

E

F

In his item quædam telæ equinæ loco sericum habent (Tafetum vulgus vocat) & id vel album, pulueribus electuariorum alborum, vt diatragacanthi, diairis, destinatum: vel rubrum debitum pulueribus electuariorū rubrorum, vt diarrhodi, triasantali, diacubebe, diamargaritôn.

Vsvrpatvr itaq; id cribrorum genus alijs pretiosius ad pulueres etiam pretiosos, &, vt vocant, cordiales, neque vt præcedentia setacea ligneæ mensæ, aut alteri solido corpori violentiùs impinguntur succussando, sed manibus tantùm mollissimè versantur, vt sine violentia puluis tantùm tenuissimus descendat.

Est etiam linteum magis, minus, rarum, densum, cribri loco, in metallicis præsertim & terreis corporibus. Latius autem id est, remq; cernendam comprehendit, ac inter pyxidis alicuius ligneæ, vel alterius, sed grandiusculæ operculum & corpus concluditur & constringitur, deinde vna manu ferè violentiùs succutitur super abacum pharmacarium, vncia vel simili pondere, sed plumbeo in linteum etiam priùs immisso, vt id suo motu & pōdere res has cerni difficiles acceleret, quem cernendi modum cicotrinizare vulgus vocat. voce ex κοσκινίζειν, id est cribrare, corrupta, & in id contorta.

Vt autem radices, herbæ, semina, fructus, & alia pleraque cruda & cocta teruntur, etiam cribrantur: sed ferè vi manus aut cochlearis, quomodo cassiam & thamarindos sine tritura cernimus: sic radices eryngij, satyriorum, raphani, dracontij coctæ, tritæ, cribrantur in diasatyrio.

Sed hæc cribratio immoto fit cribro: quæ verò puluerū est cribratio, ferè fit cribris abaco incussis valenter, sed numerosè, vt taratantara audire videaris. Alia cribro manu suspensa agitato: alia, vt cardiaca, cribro inter manus versato, non in abacum incusso, ne etiam horum partes crassiusculæ, vi impactæ per cribrū permeent. Alia pyxide duro, corpori manu vna valenter allisa.

Cervssa, & amylum, & cerussa serpentaria cribro affricantur manibus: sic quæ citra trituram cernuntur.

Qvae autem cribrum non superauerunt ob crassitiem, teruntur, donec ob tenuitatem tota cernantur: nisi quod dum paucissimum superat, idque tenuissimo proximum, cæteris iam cretis commisceri solet, aut seruari, aut alijs eiusdem generis, vt postea terendis & cernendis iterum misceatur.

Lythargyros per telam secernitur, ne suo pondere cribrum stamineum confringat, crassiorque secernatur, quàm opus sit. Sylvivs.

DE EXTRACTIONE.

Cap. XXXV.

Svccvs ex folijs & germinibus per se tritis exprimitur, & depuratus siccatur aut sole, aut igni, donec eam consistentiam nanciscatur, vt in pastillos formari possit, ac ita seruari. Aut liquidus seruatur in vase angusti oris, superfuso oleo digiti crassitudine.

Sic exprimuntur succi ex fructibus, veluti ex vua immatura, malis punicis, sorbis, me-

ſpilis, cydonijs, limonibus & ſimilibus, & interdum ſcarificatione: ſed liquidi ſeruantur plerunque eo, quo iam dictum eſt modo, aut ſale inſperſo, vt omphacium.

QVAEDAM herbæ, quæ pauco humore, eoque lento ſunt præditæ, vt hedera, portulaca, cotyledon, ſemperuiuum, opus habent admiſta aqua, aut alio liquore illarũ facultatibus ſimili inter terendum, vt expreſſione vnà cum ipſo humore extrahatur: aut ſi tuſæ calatho imponantur loco frigido, vt paulatim ſuccus in ſubiectum catinum defluat.

Ex radicibus autem & herbis quibuſdam ſiccis, aut pauco humore præditis, vt eſt lentiſcus, abſynthium, glycyrrhiza, centaurium maius, gentiana, & ſimiles, ſuccus hac ratione exprimitur. Quinque diebus in aqua macerantur, deinde in eadem aqua coquuntur, donec craſſeſcat: colata poſtea aqua denuò coquitur, quoad mellis craſſitiem habeat: tum in ſole ſiccatur, ac in paſtillos conformata reponitur.

Ex ebulo, iride, cucumere aſinino ſcarificatis aut tritis, ſuccus expreſſione extrahitur.

E thapſia autem & peucedano ſcrobe circum radices facta, cortex inciditur, liquorque emanans ſubiectis folijs, aut vaſe aliquo purus excipitur. Thapſiæ ſuccus ſole, peucedani verò vmbra ſiccatur. Ex his etiam tritis aut ſcarificatis, expreſſione ſuccus extrahitur: ſed chirothecæ manibus inducendæ, & facies velanda eſt, ne vapores è tapſia exhalantes faciem inflent & exulcerent.

E tithymallis ſuccus vindemijs exprimitur, inciſis ſummitatibus, & ſuccus effluens vaſe exceptus ſole ſiccatur, aut farinæ orobi permiſcetur, aut fico ſicca quinque aut ſex guttulæ excipiuntur, ficusque reponitur, vt ait Dioſcorides.

HYPOCISTIS, quæ ſub veris finem radicibus ciſti adnaſcitur, teritur, & ſuccus expreſſus ſole ſiccatur.

Ex cucumere agreſti elaterium ſic colligitur. Decerpti cucumeres maturi, qui tacti protinus exiliunt, impoſito ſupra vas aliquod rariore cribro ſigillatim ſupino cultro ſurſum verſus aciem habente finduntur, atque per cribrum humor in ſubiectum vas exprimitur, ſimulq́; carnoſum quod hæſit cribro, quò faciliùs excidat, eliditur: coaceruata autem in cribro ſegmina dulci aqua perfunduntur, & denuò preſſa abijciuntur: humor in pelui agitatur, & linteo opertus duplicato, ſoli exponitur dumq́; ſteterit, tota ſupernatans aqua cum ſpuma identidem effunditur, deinde conterendo cogitur in paſtillos, & ſeruatur.

SCILLAE ſuccũ ſic extrahit Galenus. Scilla viginti diebus ante caniculæ exortum euulſa, atq; à corticibus externis purgata, manib. in exiguas diſcerpitur particulas, & in vas conijcitur, à quo recenter exemptum fuerit mel: poſtea bene adapto operculo illud obturans,

A extrinſecusque pelle circundans, & diligenter colligans, in loco meridiem ſpectante, qui à borealibus non perflatur ventis, ſoli exponitur quadraginta diebus, interdum vas vertendo, vt ex omnibus ſimiliter partibus ſolem ſentiat: deinde vas aperitur, & is humor, qui ſupernatat, colatur, melle conditum coquitur ac ſeruatur. Ex ſcillæ carbonibus fermento quodam inuolutis ac quaſi coctis, deinde tuſis, & cum melle miſſis fit eclegma ſcilliticum, B ſucco iam dicto perſimile.

CVCVRBITA farina piſta inuoluta & in clibano coacta ad cruſti fermentacei coctionem: aut ſcarificata, deinde expreſſa, ſuccum emittit, cuius vſus eſt.

MVCCAGINES ex ſemine pſyllij, lini, fœnigræci, cydoniorum, & è radicibus quarundam plantarum, vt eſt althea, malua, acanthus, infuſis in aqua noctem vnam extrahun- C tur, miſcetur deinde dicta aqua, & calefit, donec bulliat, & ſemina crepent, & muccago craſſior ſupernatet: tum enim mantili ex tela noua forti imponitur, ac colando exprimitur, aut virgis duabus intorquetur ſacculus à ſummo ad imum, ac alio bacillo percutitur, ſuccusq́; deraditur.

PSYLLIVM itẽ (vt eclegma de pſyllio ſuauius fiat) maceratur aqua recenti per vigintiquatuor horas, deinde rudicula ſæpiùs agita- D tur, donec muccago ſupernatet: excepta inde muccago colatur, ac in vſum ſeruatur.

SIMILE eſt mel anacardinum appellatum, quod fit ex recentibus anacardijs exiguis diutius coctis, ex his enim enatat liquor quidam, aut muccago prædictæ ſimilis.

OLEA è fructibus, ſeminibus, liquoribus, lacrymis, rebusq́; omnibus pinguibus, & etiã è metallicis exprimi poſſunt.

E fructibus, videlicet ex amygdalis dulci- E bus & amaris, ex ſtrobilis piſtacijs balano myrepſica, nucibus, & nuce moſchata.

E certis ſeminibus, veluti è ſemine lini, ſeſami, ricini, & aliorum. Exprimuntur autem in hunc modum.

FRVCTVS & ſemina cortice duro prædita purgantur, teruntur, & loco calido, quo ad ſolem, aut in duplici vaſe reponuntur, deinde rurſum trita, torculari exprimuntur: aut cùm F trita ſunt, inſperſa calida aqua, tantiſper agitantur, donec oleum ſupernatet: tum manibus aut torculari exprimuntur.

E fructu oleæ, lauri, iuniperi & lentiſci maturo in aqua cocto, oleum ſupernatans aquæ colligitur: aut ex eis tuſis, inſperſaq́; aqua calida, oleum, vt ſuprà exprimitur FLOR.

DE DESPVMATIONE.

CAP. XXXVI.

DESPVMATIO eſt ſpumæ detractio, cuius materia hoc loco eſt non ſolùm ſuccus

ſuccus

succus quidam lentus, includens flatum, vt à A Galeno in Aphorismis docetur, sed sordes omnis lenior, à calore ignis expurgata, vel etiam grauior albuminibus coacta & colligata. Despumamus autem nunc simplicia, vt succos, saccharum, mel: nunc composita, vt apozemata, syrupos.

MEL cum aqua, aut vino, aut aceto, aut humore alio, pro varijs medici scopis, despumatur. Nam per se coctum, mox immodicè efferuescit, & derepentè exundat, & flammis con- B ceptis incendij periculum affert. Ad hæc cùm sit dulcissimum, euaderet amarum, si per se coqueretur, donec despumatum esset.

MEL humore æquali hodie quibusdam despumatur, alijs duplo. Spuma autem interea dum igni lento coquitur, cochleari pertuso deraditur. Adhæc cùm ad dimidias est coctum, & multum feruet, adduntur albumina singulis libris singula. Deinde calidum colatur, pòst percoquitur per se, aut cum condien- C dis & incoquendis medicamētis. Spuma quoque tunc sicca emicat curiosè detracta, si per se seruandum est. Vel in rem præsentem paratur ad pulueres comprehendendos, qualia sunt antidota omnia, melle excepta, opiata, & sine opio. Si purius est mel, sufficit aqua æqualis, nec tantum albuminis requiritur. Quod si purissimum est, nec despumandum, nec clarificandum.

SED huius regionis mel cùm sit crudum D & impurum, multam reddit spumam: ita vt despumando & colando ad dimidias minuatur. Quapropter pondus duplum ei, quod compositio exigit, initiò tibi immittendum, si cum alijs despumandum incoquis: sin minus, despumato vtendum. Finis despumationis quibusdam est tempus horarum circiter duarum cum igni lento. Alijs rectiùs, cùm spumare desinit. Alijs, donec aqua erit consumpta (quæ res bullis cognoscitur) & mel idoneum len- E torem acquisiuerit. Sæpe autem mel per se despumatur & purgatur, cùm tam longam non sustinet coctionem, quàm aliorum natura, cum quibus mel coquendo despumaretur. Interdum cum his despumatur, cùm scilicet multam coctionem viribus integris sustinere possunt, vt in diacydonio mel coquitur cum succo cydoniorum, & coquendo frequenter despumatur, & alijs passim. Frequentiùs tamen per se (vt dixi) despúmatum miscetur condi- F tis, syrupis, antidotis: rariùs crudum, præsertim nostrate. Quod autem Gallia Narbonensis thymo passim luxurians mittit, est præstantissimum: nec attico aut hyblæo inferius, cùm regionis temperatura & thymi larga luxuries vtrobiq; consentiant.

DE saccharo idem quod de melle dicendum, cùm sit ipsum mellis species etiam Dioscoridi & Galeno.

IMPVRVM enim & nigrum, aut nigricans, in triplo humore despumatur, cùm ad dimidias est coctum, & valdè feruet, adduntur albumina singulis libris singula, colatur calidum, post percoquitur studiosè: interim etiam despumando, si spuma aliqua appareat.

SI autem purius est, satis est dupla, aut æqualis (vt ferè fit) aqua, & pauciora albumina: si purissimum, nec despumandum nec clarificandum.

SVCCI fluxiles recipiendi in syrupos, apozemata, electaria: quædam igni despumantur, residendo clarescunt, & in colo laneo terreum excrementum relinquunt, interim verò etiam additis albuminibus, & melle, aut saccharo purgantur, quoties in syrupos, vel apozemata coquuntur, vt in syrupo bizantino, & alijs, & in electario psyllij. Qui verò succi in emplastra recipiuntur, vel sole, vel igni post mistionem siccantur, non despumantur. Liquores verò solùm colo purgantur, post dissolutionem non etiam despumantur, tantum abest vt clarificentur. Idem de metallicis, & animalium partibus constitue.

QVOD si simplicia omnia sunt pura, aut purgata, satis est horum decocta per colum laneum, aut telalaneum: sed modicè densum semel aut bis transmittere, sine vlla expressione, colo, si opus est, mutato: deinde ipsum immitte in saccharum, si impurum erit clarificatum. Si autem purum est, clarificatione non egetur, & percoque, donec humoris, seu decoctum est seu succus, seu aliud, vnciæ tantùm circiter duæ: aut si succi sunt glutinosi, etiam tres, & quatuor in sacchari libra supersint. Si succi acidi, percocto iam saccharo propè toti inuoluuntur. SYLVIVS.

DE CLARIFIcatione.

CAP. XXXVII.

CLARIFICATIONIS obiter in despumatione meminimus. De ipsa autem nunc pauca nobis sunt dicenda, quòd hæc rerum liquidarum decoctis debeatur expurgandis, vti & despumatio, & colatio, vt sorde crassiori purgata, sint gratiora palato. & in corpus faciliùs distribuantur, & salubriùs. Clarificantur autem quædam per se, dum quod fæculentum est, subsidet: vt succus rosarum, limonum, cydoniorum, citrorum, ribes, oxyocanthæ, granatorum, siue mox reponantur loco frigido, siue in officina aliquandiu seruentur. Quædam interueniente coctione à sole, vel igni, vt succus pomorum dulcium & acidorum, ad dimidias coctus dies duos quiescere permittitur: donec clarescat, vt syrupus de pomis Mesuæ fiat. Sic succus acidus citri ad partis tertiæ consumptionem coctus, & colatus, quiescere permittitur, donec clarescat, & succus granatorum ad partis tertiæ consumptionem coctus, biduum

quiescere sinitur, vsque dum clarescat in syru- A po ex succis fructuum acidorum. Tamen acidi succi hodie in syrupos aliter recipiuntur. In his autem coctio ratione optima adhibetur, vt calor homogenea in vnum cogat, & separet heterogenea: quomodo vrinæ in nobis cœptæ coqui turbidæ si reddantur, postea tenuantur & clarescunt, subsidente crasso. Cùm verò calor ignis sordes in succis exquisitè separare non possit, vt noster calor natiuus aliena coctione perfecta segregat, cumq; B metuimus, ne coctione tam longa, succorum facultates corrumpantur, satiùs putauerunt medici, cœptam ab igne sordium secretionem arte alia iuuare, & ea multiplici, nunc quiete succi post coctionem, vt nuper diximus, nunc aceto simul incocto, nunc agitatis diu albuminibus: vt interim despumationem omittam, & colationem à nobis adhiberi solitas ad perfectionem succorum, vel decoctorum purgationem.

De ea autem clarificatione, quæ fit per se, C & post coctionem residente, satis est dictum: de ea, quæ fit per acetum, & albumina, iam nobis dicendum est. Decocta, & syrupi, si acetum recipiant per se, vi aceti nonnihil purgantur: meliùs autem, si etiam albumina accedant, etiam si post colaturam acetum recipiant, quando nihilominus continenter est despumandum, quòd acetum etiam expurgato iam decocto spumas & spurcitiam quan- D dam iaculetur.

Ovi albumen ex aqua frigida scopulis agita, donec in spumam abeat, quam particulatim syrupo, vel alteri decocto feruenti inspergas, & vbi nigruerit, cochleari foraminulento deradas, nouam inspergas: id fac, donec syrupus erit clarior. Alij vbi ex bullis clariùs decoctum vi ignis factum animaduertunt, in id tepidum (nam calidiùs albumen coqueret, in frigidiore minùs promptè, & parcior spuma e- E licitur) albumina singulis libris singula, sed etiam pluribus pauciora adijciunt, scopulis agitant, vt spumescat, saccharum in particulas confractum conijciunt, recoquunt: vbi spuma subsedit, igni aufertur, calidum, si crassum est, & vix colabile, colatur: si facilè colatur, sed turbidum, tepidum, vel frigidum, colatur per manicam Hippocratis, meliùs autem per pannum clauis quatuor, angulis quatuor firmatum. Colatur autem ter, quater, si non satis claruerit: si ne sic quidem albumen separatim in aqua F agitatum, scopulis inspergitur, decocto igni reddito, spuma illa vsta, alia inijcitur, idque toties, donec bullæ clarum satis produnt: tunc colatur, quoties est necesse.

Qvaedam his citiùs clarificandis miscentur, vt si vni quartæ vini albi duos lactis digitos misceas, ante colaturam ipsum mox clarissimum reddunt.

Sylvivs.

DE COLATIONE.

Cap. XXXVIII.

Colatio cribrationi persimilis est: sed hæc ferè siccorum est, illa humidorum. Hæc corpora grandiora foraminibus cribrorum non trāsmittit, illa sordem humore crassiorem transitu prohibet.

Differentiae autem colationis ex eo sumuntur, quòd quædam calidissima colātur, quædam frigida, quædam tepida. Item quòd quædam vno, alia duobus, alia tribus colis egent. Item quædam colis lineis, alia canabinis, alia telalaneis, alia setaceis, & stannineis, vt vocant, alia nouis, alia detritis, alia raris, alia densis: alia bis, ter colanda, donec nobis propositam perspicuitatem sint assequuta.

Qvae crassa sunt aut lēta, calidissima sunt colanda, & humore ampliore, vel tum diluenda sunt, vel initio coquenda, vt faciliùs transmeent. Colo eadem raro & detrito promptius colantur, non tamen purius, sed frequens colatio coli densitatem supplet, ac raritatis incommodum redimit. Oenomeli colatur panno raro.

Tenvia, vt succus limonum, citri, semifrigida, colo denso, & nouo colari possunt: aut si tribus colis ea vis purgare, summum sit stamineum, medium panneum: sed vetus infimum, panneum & nouum vel aliter densum.

Sacchari libra, si aquæ tantùm vncijs octo sit soluta, cocta, clarificata, panno rariore colanda est.

Colis tribus vsi sunt maiores nostri, summo, minimo, & rarissimo: infimo, maximo, & densissimo, tertio horum medio magnitudine, raritate, situ, vt tamen ab vtroque digitorum quatuor interuallo distaret.

Magnitvdinis autem & texturæ horum ratio erat, vt primum sordes tantùm crassas transitu prohiberet, secundum etiam mediocres, tertium etiam tenuissimas, vt scilicet, quod ad hoc transmittebatur, esset illime, & sordis omnis expers. Si verò solo raro vsi fuissent, colata fuissent impura, & non colatis similia, vt si per linteum colas aliquod decoctum: si solo denso, id à crassis sordibus statim obstructum alijs viam negasset, ob id vel mutandum, vel sæpè abluendum fuisset. Quòd si vnico voluissent medio, rationabiliùs & faciliùs vsi fuissent. Minimum verò primùm, quia in eo humor incipit latiùs spargi, versus panni ambitum, vt vides non in laneis tātùm, sed etiam lineis. Gutta enim medio infusa se in vicina spargit.

Ex omnibus autem partibus, quam imbuit, ita vt in secundum influat latius, quàm in primo humor contentus cernitur.

Secvndvm item latiùs imbuitur, quàm quibus partibus humorem à primo excipit, & pluribus partibus stillat in infimum, quàm sit conta-

contactũ à defluente ex primo humore. Malè igitur primum statuas maximum, quanquam ex hoc nullum sequetur incommodum aliud, quàm quòd otiosa est hæc capacitas. Satis enim est, si capiendo humori sit satis: quantum intelligi volo, dum minimum requiro. Non enim minimum absolutè volo, sed alijs duabus angustius: si verò infimum sit minimum, multus humor ab hoc non colatus propè ipsius oras in vas subiectum defluet. Nunc vnico vtimur colo, magnitudine & textura mediocri, sed eius actionem antè iuuamus clarificatione per albumina omnem spurcitiẽ cogente, adiuuante id frigido. Quæ enim clariora volumus, frigida colamus: aut si talia non permeant, tepida: quæ si semel colata, non sunt pura satis, iterum & tertiò colamus, & rectiùs colum aut lauamus, aut mutamus. Id quod etiam facimus, dum tardiùs humor permeat: si autem tardiùs transfluat ob decocti crassitiem, aut lentorem, vel calidiùs colamus, vel per colum rarius, vel si compositi natura patitur, liquidius aliquid & tenuius misceemus: vt dum cremori hordei colando, aut pisorum, aut fabarum, aut similium decoctum ipsum affundimus. In tarda autem hoc colatura, caue, rudicula, vel digitis fundum coli scalpas, vt colationem celeres. Sic enim turbidum erit colatum: sed, vt dixi, muta colum aut laua, aut humorem redde liquidiorẽ, vel igni, vel misto humore aliquo.

Colamus quoq; etiam citra coctionem quædam, vt lac recens mulctum, vt pilos, & sordes alias foris illapsas separemus, quem vsum rusticis, & pastoribus præstat interdum aperire. Sic hodie vinum cum saccharo, & cinnamomo, per cola lanea oblonga pyramidis figura (quæ caligas, & manicas Hippocratis appellant) colamus ter, quater, donec omnino clarum erit, idq; Hippocraticum quoque vocamus, tanquam inuentore Hippocrate dignum. Aliter etiam cum melle, & cæteris colamus ad claritatem, & œnomeli id, ac melites vocamus claretum.

Modo persimili gelatinam, quam vocant, colamus. Aliter quoq; res turbidæ colantur, aut mistæ: sic in Aegypto aquam Nili turbidã vasis figulinis crudis colare docet Galenus, vt tantum quod clarissimum est, per vasis poros, aut etiam tenerem & mollem substãtiam perfluat. Parisijs autem Sequanæ aquam, & Romæ Tyberinam, vasis figulinis coctis probè & siliceis præsertim, aliquandiu in cella vinaria deponunt, vt refrigeretur, & simul residendo sordem terream in fundum deponat.

Aquam quoq; turbidam colabis per arenas puras, vasi immissas, infernè pertuso, foraminib. exiguis aquæ peruijs, inuijs arenæ.

Vinum quoq; aqua mistum per cissimbium, id est, vas hederaceum tenue, citò perfluit: aqua autẽ in eo retinetur, sæpè vt sumus ex Catonis doctrina experti. Sylvivs.

A

DE DESTILLATIONE in balneo Mariæ.

Cap. XXXIX.

Balnevm Mariæ vas duplex est: alterum aquam calentem, alterum materiam destillandam complectitur. Vas quod feruentem continet aquam, cupreum seu æneum esse debet, rotundum, vel oblongum, vel triangulare, vel quadratum, amplo

B canali in medium immisto, in imo craticulam habente, vt ignem, quo aqua calefit, contineat, cineresq; defluant, vulgus Pigrum Henricum vocat: huic canali imponitur & operculum, cum foramine, per quod fumus exeat. Vas tandem cupreum operculum, foraminibus peruium habeat, vt quodlibet cucurbitæ collum, per quodlibet transiret foramen. Horum autem instrumentorum formæ inferius

C patebunt.

Alterum vas, quod materiam destillandam sustinet, cucurbita, seu boccia appellatur: ex bono vitreo esse debet, cui aliud rostratum (alembicum seu capitellum vocant) superimponitur, ac luto, ex farina & albuminibus ouorum facto, cucurbitæ conglutinatur, quorum formæ infrà describentur. Hæ, inquam, cucurbitæ, siue bocciæ, in spacium cuprei vasis, aqua repletum, circumcirca cana-

D lem ponuntur cum suis capitellis, quorum rostrum promineat ad vasa suscipienda recipientia, vt manifestabitur.

Caetervm balneum Mariæ ad aquas destillandas maximè est conueniens, quæ ex succis potissimùm herbis, floribus, fructibus, radicibus, & carnibus tritis priùs, seu incisis, si recentes fuerint, destillantur, sicca & arida aliquo priùs humore macerantur, ac digeruntur ad solem, aut fornacem, vel ignem per se-

E mihoram, per horas etiam plures, noctem totam, etiam diem, biduum, triduum, per mensem, aut plures, pro medicamenti natura, & vario medici scopo & necessitate.

Ignis ex carbonibus optimis, non fumidis & semiputridis instruendus, ita tamen regendus, ne aqua bulliat, materiaque in cucurbita aduratur. Quòd si aqua balnei exhalando defecerit, subinde alia infundenda, non quidem frigida (ne vasa frangantur) sed

F calida.

Finita destillatione, vasa vitrea eximenda non sunt, nisi priùs fuerint refrigerata. Ab aeris enim intemperie subita franguntur. Aquæ verò in balneo Mariæ destillatæ, insolari & rectificari debent: nempe in vase vitreo (cuius os corio, vel pergameno obligatũ sit) aqua destillata repleto, sic vt tertia pars vacua relinquatur, in arenam feruentem imposito, per quadraginta dies, vt phlegma omne consumatur, empyreumaque, quod his inest, paulatim expiret. Debet autem tertia pars

vaſis in arena condi. Aquæ verò calidæ facultatis in vino aut aqua ardente priùs infuſæ, ne nimio calore homini noceant loco frigido, in arena humida, per mēſem, aut ampliùs, ſi feruidior aqua ſit, relinquantur, ſimiliter tertia parte vaſis in arenam condita: aut duæ vaſis partes (duæ tertiæ) in ipſam cellæ vinariæ terram defodiantur. Quædam, vt aqua ardens, ad ſuam perfectionem, ſeu quintam eſſentiam, in vaſe circulatorio inferiùs deſcribendo, rediguntur.

A Porrò ſunt & aquæ, quæ eius materiæ, ex qua deſtillātur, ſaporem nōn retinent, vt quæ à dulcibus, ſalſis, & amaris, vt ſaccharo, aqua marina, gentianæ radice extrahuntur. Horum etenim ſapores propter terrenam ſubſtantiam non aſcendunt, etiamſi calore vehementiſſimo, alióue inſtrumentorum genere deſtillentur. Dulcis namque ſapor vehementi calore in amarum: amarus verò in acrem conuertitur ſaporem, vt ſæpiùs non ſolùm in gentianæ aqua, verùm etiam oleo extrahendo ſum expertus. B

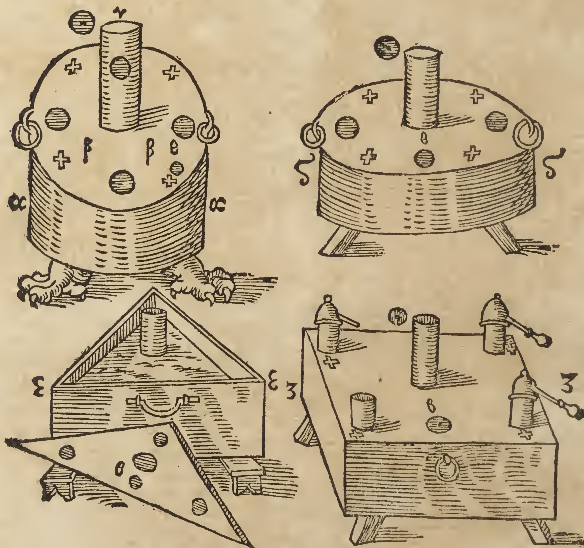

αα Vas balnei mariæ cupreum, rotundum. ββ Operculum rotundi vaſis, cum quatuor foraminibus, per quæ cucurbitarum colla tranſeunt γ Canalis cum operculo perforato, & craticula in fundo. δδ Balneum oblongum pro duabus boccijs. εε Balneum triangulare pro tribus boccijs. ζζ Balneum quadratum pro quatuor boccijs. ϑ Foramen, per quod aqua infunditur.

♀ Craticula ferrea in ima canalis parte contenta.

Aliud genus balnei mariæ, optimum atq; commodiſſimum cum lucerna, & abſque carbonibus. Poteſt etiam fieri triangulare pro tribus boccijs. Verùm quilibet angulus canalem ſuum per aquam tranſeuntem contineat.

α Vas

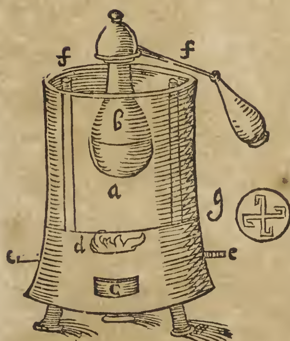

a Vas cupreum aqua plenum.
b Cucurbita vitrea materiam destillandam comprehendens.
c Porta, per quam lucerna inponitur, quæ deinde clauditur.
d Lucerna ex oleo, & tribus, aut quatuor ellychnijs sub vesica.
ee Foramina, per quæ aer ingreditur.
ff Canales duo, per quos fumus egreditur, aquam transeuntes.
g Crux quatuor ellychnia continens in lucerna.

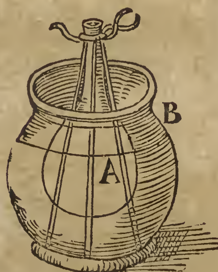

Instrumentum balnei, in quo carnium succi, ex quibus gelatinæ fiunt, extrahuntur.

A Cucurbita vitrea, carnes minutim incisas continens, cuius orificium vesica bubulina optimè sit clausum, ne vllo modo expirare poßit.
B Vas terreum, siue olla, vel ahenum cupreum, aqua repletum, in quo cucurbita quatuor funiculis alligata est, sub quo ignis contineatur.

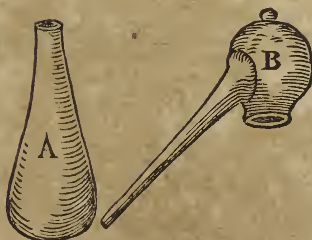

A Cucurbita vitrea.
B Alembicum vitreum.

C *Cucurbita cum alembico.*
D *Vas cæcum, ſiue cucurbita cum alembico ſine roſtro, ad ſuccos carnium extrahendum.*
E *Vas cæcum circulatorium.*
F *Vas cæcum circulatorium aliud.*
G *Vas circulatorium Hermetis.*

DE DESTILLATIONE in vapore aquæ calentis.

Cap. XL.

DESTILLATA vapore aquæ calentis, primum meritò locum habere debent, cùm vires & qualitates plantarum integriùs retineant: id quod ex vapore & ſapore apertè dignoſcitur. Fiunt hæc in duplici quoque vaſe. Imponitur enim vas vitreum plantam continens, in aliud vas cupreum aqua ſemiplenum. Huius autem duo genera delineabimus, quorum primum vaſi balnei Mariæ ſimile eſt, niſi quod duplo altius, atque aqua ſemiplenum tantùm ſit, ita vt cucurbita, ſeu vas vitreum aquam bullientem non attingat, ſed ſuſpenſum ſupra aquam maneat, & ſolo vapore ab ea eleuato incaleſcat. Alterum, fornacem continet rotundam circiter pedes ſex, vel vlnas duas altam, cum quatuor ſpiraculis in ſummo, & porta circa medium craticulam habente, qua ignis imponitur: & foramine alio in fundo, per quod cineres eximuntur. Huic, inquam, ahenum cupreum aqua plenum includitur, à latere canalem cum epi-

A ſtomio continens, per quod aqua infunditur: cui rurſus operculum cupreum tribus gradibus diſtinctum, imponitur ritè, ne reſpiret, quorum gradus inferior ſeſquipedem altus, vnicum verò latus, cum tot ianuis, quot cucurbitas vitreas capere poſſit. Ianuas autem eo modo conſtructas eſſe oportet, vt aperiri commodè, & claudi exactè poſſint, cùm vel cucurbitas imponere, vel eximere volumus:
B præterea in earum medio ſint fabricata foramina, per quæ cucurbitarum colla probè emineant. Debent autem funiculis ſuſpendi cucurbitæ, vel ſupra ferrum aliquod tranſuerſum collocari, ita tamen vt aquam bullientem non attingant. Secundi & tertij gradus altitudo pedem vnum vix excedat. Verùm clarioris doctrinæ gratia inſtrumenta deinceps ob oculos ponemus. Quod ad mate-
D riam deſtillandam attinet, in his vaſorum generibus percommodè deſtillantur aquæ ex vino, vel aqua ardente, radicibus, herbis, & floribus recentibus, præſertim quæ calidioris & ſiccioris ſunt naturæ. Humidiores enim herbæ, & viſcoſiores citò corrumpuntur, atque minimè durant hoc modo deſtillatæ. Quare commodiùs in balneo ſicco, de quo ſequenti capite agemus, ſublimari poterunt.

Materia

Materia autem prius teri, vel incidi debet: atque parua quantitas pro vna vice deſtillari: ſic enim multò melior euadet aqua. Primum inſtrumentum igne ex carbonibus optimis: ſecundum verò ex lignis non fumidis indi- A get, qui autem ſic regendus eſt, vt aqua in vaſe bulliat. Cucurbitæ alembicaque ſint ex vitro optimo, forma & magnitudine, vt capite de balneo Mariæ diximus: eodemque modo perlutentur.

Primum inſtrumentum.

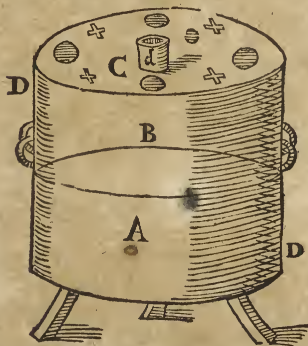

A *Spacium aquæ plenum.*
B *Spacium vapores aquæ continens, in quo cucurbitæ ſuſpenſæ hærent.*
C *Operculum quatuor foraminibus, pro quatuor boccijs.*
d *Canalis craticulam in fundo continens, in quo ignis accenditur.*
D D *Vas cupreum, duplo altius, quàm balneum Mariæ.*

Alterum inſtrumentum ſemiapertum cum fornace, multis boccijs inſeruiens.

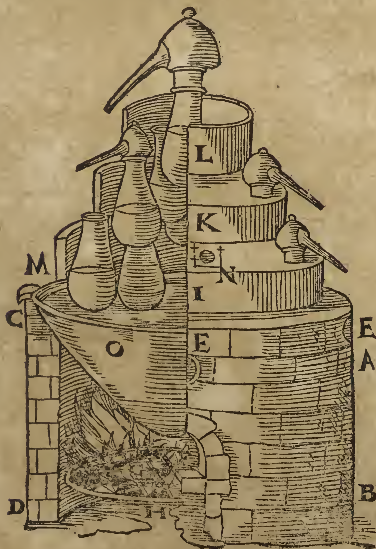

ABCD *Fornax, cuius altitudo vix vlnas duas excedit.*
EE *Ventilia, ſiue ſpiracula.*
F *Porta, per quam ignis imponitur.*
G *Craticula ignem continens.*
H *Foramen, per quod cineres eximuntur.*
IKL *Operculum cupreum tres gradus continens.*
I *Primus gradus altitudinem dimidiæ vlnæ non excedens.*
K *Secundus gradus.*
L *Tertius gradus.*
M *Canalis cum epiſtomio, per quem aqua in ahenum infunditur.*
N *Porta cum foramine.*
O *Ahenum aquam continens.*

DE DESTILLATIONE in balneo ficco.

Cap. XLI.

Balneum ficcum (à quibufdam Stuffa ficca vocatum) tum ad aquas, tum ad olea deftillanda aptiffimum eft inftrumentum. Huius quidem fornax ex crudis conftet lateribus, quadrata ferè, latitudine non minor fefquipede, altitudine verò tres pedes non excedat. Canalis porrò ferreus ex altero latere defcendat, in fummo operculũ cum foramine, in fundo verò craticulam habens, in imo & ad latera peruiam, vnius palmæ altitudine. Supra verò craticulam, per digitos tres aut quatuor circum canalem, fornax optimè, fornicis modo, claudatur, vt calor furfum ferri nequeat, fed potiùs lateraliter ad veficæ fundum pertingat, veficamq; circumquaque amplectatur. In fumma fornacis parte ea, qua vefica regione continetur, duo fint ventilia, quæ clauibus fuis claudi & aperiri poffint. In ima verò parte ianuam paruam contineat, eximendis cineribus deftinatam quæ nunc aperta ignem foueat, nunc claufa refrænet. Vefica cuprea, ouali forma, mediocri magnitudine, intus ftanno obducta, fornaci includitur: cuius orificio (poftquam materia deftillanda impofita fuerit) collum cupreum, oblongum, ftannatum, cum fuo capitello vitreo exactè inferitur, lutoque clauditur, ne vllo modo expirare queat: atque fic deftillatio per aquam frigidam, vel per alembicum refrigeratorium (quod ante non paucos annos ab Hollando quodam chymifta accepimus) inferiùs defcribendum perficitur. Cæterùm aquæ ex herbis humidioribus, & vifcofis, vt præcedenti capite diximus, deftillantur. Olea verò ex herbis, feminibus & aromatis. Ex herbarum numero funt abfynthium, apium, bafilicum, calamenthum, chamæmelum, hyffopum, leuifticum, lauendula, mentha, origanum, polium montanum, rorifmarinum, ruta, faluia, fauina, ferpillum, fpica indica, ftœchas arabica, thymus, & omnes herbæ calida & ficca temperatura, fuaueque olentes. Ex feminibus anifum, amomum, ammi, anethum, baccæ lauri, iuniperi, baccæ fauinæ, careum, cuminum, daucus fœniculum, nigelia, petrofelinum, fantonicum, filer montanum, & alia odorata. Ex aromatis angelica, calamus aromaticus, cardamomũ, caryophyllum, cinnamomum, coftus odoratus, cubebæ, cortex citri, arantiorum, cyperus, galanga, grana paradifi, macis, nux mofchata, piper nigrum, zedoaria, zingiber, & alia eiufmodi. Materia priùs craffiufculè conteritur, deinde in cupream veficam conijcitur, miftim quidẽ, cum aliquot aquæ fontanæ menfuris: vt pro duabus libris materiæ viginti aquæ eiufdem infundantur: poftea collum ob-

A longum cum alembico & recipiente arctè imponitur, luto, vel pafta & panniculis obducatur, ne vllo expiret modo. Demum iniectis per canalem carbonibus, ignis fouendus, donec per vapores condẽfatos, in tubo cupreo, penetrante doliũ, aqua frigida plenum, quicquid liquoris inerit in vafe cupreo, intra receptorium deducatur: quanquam tamen dum extractæ funt ex viginti libris feptendecim, vel ad fummum octodecim libræ, defiftere
B ab opere oportet, ne materia in vefica aduratur, rarò vltra fpacium quinque vel fex horarum deftillatio producitur, fi materia, inquã, vt pofuimus, in pondere conueniat cum aqua vafis, ficut duo de viginti. Ex quibus fatis conftat ignem ita temperandum effe, vt is quandoque diminuendus fit (præfertim poft deftillationis initium, vbi omnia nunc incaluerunt) & quandoq; augendus, vt in eodem tenore femper maneat ipfa deftillatio.
C Porrò oleum aquæ non femper innatat. Nam quandoq; in ima, quandoque confusè per vniuerfam fertur. In ima parte locus illi eft, fi grauius fit pondere ipfa aqua: confusè per vniuerfam fertur, fi accidat, vt frigiditate congeletur in nubes & tenuiffima vellera. Rurfus in vnam partem aquæ commeant olea, quæ craffam, & valdè compactam fubftantiam habent: vt oleum cinnamomi, & caryophyllorum, & aliorum complurium. Quæ
D verò promifcuè dum incraffantur frigore aquæ, vniuerfam molem petunt, funt oleum anifi & fœniculi, propter aliquam conuenientem qualitatem. Separatur autem ab aqua oleum in hunc modum. Accipiatur infundibulum vitreum, vel vitrum oblongum, in cufpidem effigiatum, & fiftula infundibuli, vel cufpis ima exquifitè cera, feu alia quauis materia obftruatur, & fic collocetur, vt fiftula, vel cufpis verfus ima propendeat, parsq; la-
E tior fuperior fit, & fic infundatur totum deftillatum, eodemq; fitu collocetur, feu teneatur aliquandiu, donec perfecta olei ab aqua fegregatio facta fuerit: tunc fi oleum imum locum occupat, ablata cera, ex infundibuli foramine, præftò exibit oleum in admotam phialam, & aqua refidebit, fi libeat eam feruare occludendo foramen. Sin autem fupremum locum tenet, patefacto rurfum foramine exhaurietur fenfim tota aqua in vas fub-
F iectum, & referuabitur oleum in fundo infundibili. At fi oleum cum aqua vehente innubes confundatur, percolabitur tota aqua per lineum pannum, in aëre frigido, & deftillatione refrigerata: tum demum omne oleum fic coactum in panno refidebit, quod poftmo dum cultello facilè colliges, indeque in phialam conijcies, per quam tandem, fi opus eft, in fubtilem liquorem refolues, vel minimo calore.

Fornax

Fornax balnei sicci.

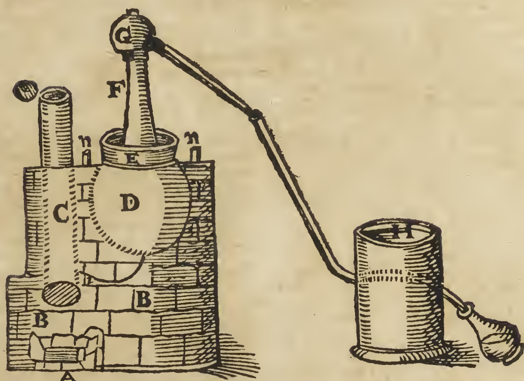

A Foramen, per quod cineres eximuntur.
B B Fornax siue spacium continens aerem calidissimum conclusum vndequaque.
C Carnalis carbones deferens inferius craticulam, in imo, & ad latera peruiam habens, & in summitate operculum. D Vesica cuprea materiam destillandam continens.
E Venter hic collo adhæret, vt commodiùs collum amplo vesicæ ori accommodetur.
F Collum oblongum, vt minus citò incalescat capitellum, aquaq; virtuosior tantùm ascendat.
G Capitellum vitreum. H Vas aqua frigida plenum. i i Fornix calorem rectà sursum ferri prohibens, sed ad latera cogens. n n Ventilia duo.

Alterum instrumentum cum alembico refrigeratorio.

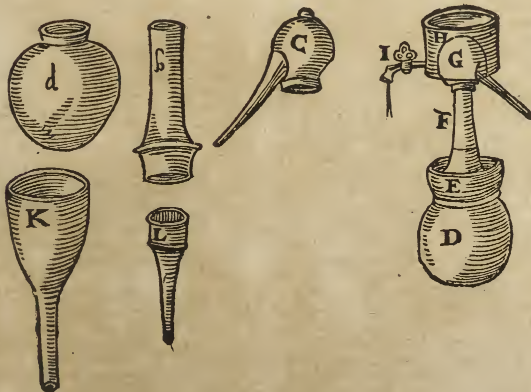

d Vesica cuprea, ouali forma, materiam destillandam continens.
b Collum cupreum oblongum, quod vesicæ inseritur.

C *Alembicum vitreum.*
D *Vesica cuprea, ouali figura, stanno obducta.*
E *Venter collo adhærens.*
F *Collum oblongum stanno obductum.*
G *Capitellum vitreum cum refrigeratorio ex ære coronario facto.*
H *Vas æreum circumdans capitellum, in quod continuè aqua frigida illabitur.*
I *Epistomium aquam calefactam educens.*
KL *Infundibulum, quo oleum ab aqua separatur.*

DE DESTILLATIONE in cineribus, arena, & scoria ferri.

CAP. XLII.

BALNEO Mariæ proximum bonitate destillationis genus est, in cineribus, propter calorem, qui æquè ac balnei calor moderari possit: id quod in arena & ferri scoria fieri nequit. Vnde in cineribus aquæ, in arena verò olea & balsama, vt quæ maiori indigeant calore, rectiùs meo iudicio destillantur. Aquæ ex herbis, floribus, fructibus, animalibus, omnibusque ijs, quæ suprà capite de balneo Mariæ enumerauimus, eliciuntur: olea verò & balsama ex herbis, floribus, seminibus, fructibus, radicibus, aromatis, lachrymis, gummis, resinis, & pinguibus omnibus extorquentur. Verùm omnia hæc vno eodemque instrumento minimè perficiuntur. Quæ enim faciliùs & leuiore negotio in altum subleuantur, vt herbæ, flores, semina radices, aromata, & quæcunque in sicco balneo recensuimus, in cucurbita seu boccia erecta: quæ verò altiùs attolli nequeunt, vt gummi, lachrymæ, resinæ, & pinguedines omnes, retorta rectiùs sublimantur. Materia horum instrumentorum ex optimo vitro constare debet, foris sapientiæ luto (vt sequitur) obducta: forma verò inferiùs manifestabitur. Quod ad fornacis materiam & formam attinet, huiusmodi esse poterit. In loco aliquo conuenienti quadra vel rotunda construatur fornax, ea capacitate, quæ mediocri cucurbitæ aut retortæ imponendæ satisfaciat: parietes ex lateribus erigantur crudis, qui luto optimè præparato conglutinandi. Altitudo pedes tres non multum excedet. Parietes intus pedis plus minus spatio distabunt. Constructo iam fundo, ostium fiet, vbi cineres eximantur, qui à carbonibus à superstructa statim craticula deciderint. E directo summitatis ostij, ferream cratem lateribus insertam constitues. Super hanc ostium aliud, per quod carbones immittantur, ac super ostij summitatem rursus crucem ferream lateribus & ipsam insertam collocabis. Cæterùm super hanc crucem lebetem in summo ferreum vel terreum impones, eum vel cineribus, vel arena implebis, & luto circumponatur, in fornacis apice quatuor foramina fiant, per quæ fumus exeat.

A CAETERVM herbæ & flores inciduntur,
fructus verò, semina & aromata contunduntur, deinde in aquam clarissimam infunduntur, & per aliquot dies digeruntur: demum in cucurbitam vitream luto obductam ponuntur, & alembico vitreo, cuius rostrum in stanneam fistulam vas aquæ frigidæ pertranseuntem, desinat, superimposito, in cineribus vel arena destillantur, donec omne exierit: quod visu & gustu facilè dignoscitur. Nam cùm gu-
B stu destillantes guttæ nullam amplius resipient manifestam iniectæ rei qualitatem, desistendum est, ne materia in fundo cucurbitæ adhæreat & exuratur. Verùm hoc monendum videtur, vt ignis lentus succendatur, ne nimium insurgat, & ebulliat in alembicum, quod in cucurbita continetur. Semina enim quædam, vt anisum, propter raritatem substantiæ suæ, simulque viscosum, quod habent, largiter ebulliunt: idcoque non statim alem-
C bicum imponendum: sed postea quam bullæ excitati, & vapor sursum ferri incipit, bacillo immisso agitandum, mox alembicum e uestigiò rursus imponendum, commissuraque luto exactè circumlinenda, & sic destillatio peragenda. Gummi, lachrymæ & resinæ in retortam lutatam ponuntur: alia cum arena, quædam per se, nonnulla alijs permiscentur rebus: vt in speciali Antidotario videre licet. Retorta autem in cupellam arenæ plenam ita im-
D ponenda, ne cupellæ fundum attingat, sed intersit vndique arena, id quod etiam de cucurbita erecta sentiendum est. Quod ad lutum attinet, aliud est commune, quod extruendis fornacibus inseruit, aliud sapientiæ dictum, quo vasa vitrea oblinuntur, vt validiùs validissimam ignis vim perferāt: aliud verò, quod ruptis etiam & fissis vasis coniungendis & vniendis vtile est.

LVTVM commune pro fornacibus ex ar-
E gilla seu terra tenaci & viscosa; arena trita, filamentis laneis, & equino stercore conficitur optimum, additis interdum scoria ferri, & tauri sanguine.

LVTVM verò ad vasa vitrea illinenda, ne vi ignis dissiliant, fit ex tegulis, scoria ferri, arena, vitro, omnibus tritis, cribratis, & cum luto pingui & tenaci subactis, addito lixiuio & lana tonsa.

AD vasa vitrea rupta conglutinanda optimum paratur ex minio, vitro trito & cribrato, cum vernice & pauco olei lini incorporato, vt instar pulticulæ fiat, quo panno lineo subtili

subtili intincto, vasa conglutinantur, & in sole siccantur. Ad vitra claudenda commodè fit, farina, calce & bolo armeno, in forma pastæ permistis.

Ad vapores, ne iuncturis exhalent, continendos, optimum conficitur ex vitro & lithargyro auri, tritis & cribratis, & farina tritici, omnibus cum albuminibus ouorum in formam pastæ fortiter subactis, & panno lineo humido intincto iuncturis accommodatis. Porrò olea ab aquis suis separanda, deinde corrigenda sunt. Quomodo autem separanda capite præcedenti, vbi de balneo sicco egimus, docuimns. Quæ autem rectificanda sunt, in aliam retortam mundam infundenda sunt, & in cineribus lentissimo igne destillanda, & sic erunt purissima, penetrantia, & in profundum ingredientia.

Fornaces pro arena.

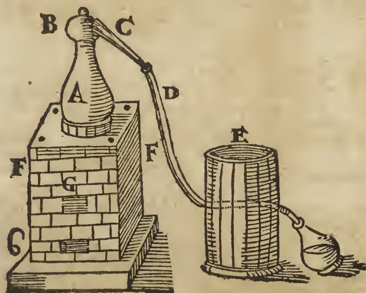

A Cucurbita vitrea materiam destillandam continens.
B Capitellum.
C Rostrum capitelli.
D Canalis ex cupro stannato per vas ligneum transiens.
E Vas ligneum aqua frigida perpetuò plenum.
FF Fornax in suprema parte patellam arena repletam continens.
G Foramen, per quod carbones imponuntur.
b Via, per quam cineres eximuntur.

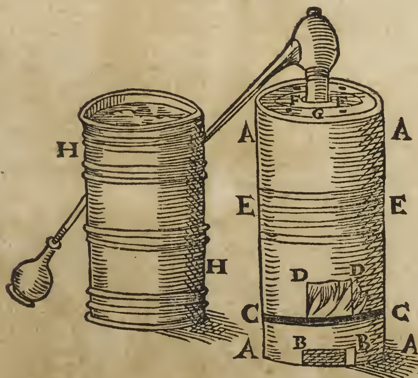

AAAA Imago vniuersæ fornacis. BB Foramen inferius, ex quo cineres eruuntur. CC Craticula carbones continens. DD Foramen superius, per quod carbones immittuntur. EE Trabeculæ ferreæ sustinentes cupellam metallicam, vel figulinam, arenæ contentricem. FF Superreminens cupellæ pars continens arenam & cucurbitam. G Quatuor foramina fumi. HH Vas aqua frigida plenum.

Aliud genus instrumenti, cum serpente, in quo etiam optima olea conficiuntur.

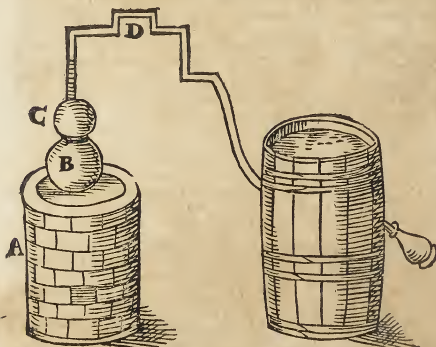

A A Fornax.
B. Cucurbita cuprea materiam destillandam continens.
C Capitellum ingrediens cucurbitam, superius foramen habens longum, in quod serpens ingreditur.
D Serpens ex duobus frustis, ex ære coronario, &c.

Fornax cum retorta.

Vasa destillatoria pro arena.

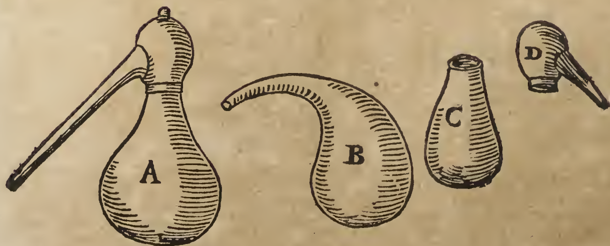

Alembicum

Alembicum refrigeratorium.

A *Cucurbita vitrea, luto obducta, cum suo alembico vitreo.*
B *Retorta vitrea luto obducta.*
C *Vesica cuprea intus stannata, figura ouali, intus stanno obducta, conuenientissima ad olea destillanda.*
D *Alembicum cupreum, intus stannatum, vesicam iam dictam ingrediens.*
F *Vas ex ære coronario continens aquam frigidam.*
G *Alembicum vitreum cum vase refrigeratorio.*

DE DESTILLATIONE per ignem.

CAP. XLIII.

PER ignem olea & aquæ causticæ extorquentur, ex metallicis potissimum, vt vitriolo, sale, alumine, nitro, tartaro, sulphure, gagate, succino, & similibus. Fornacum autem duo genera describemus, quorum primum est huiusmodi. Construenda est fornax quadrilatera, & in summo concamerāda modicè. In medio summæ fornicis faciendum est foramen seu infumibulum, ea amplitudine, vt singulis horis, vel quoties opus fuerit carbones per id in fornacem commodè immittantur, cum oblongo batillo ferreo, per quem carbones leniter delabantur circa & infra retortam, ne fortè retorta lædatur. In quatuor angulis etiam superiùs relinquenda sunt foramina, siue ventilia, singulis singula, & totidem epistomia ex luto paranda. Carbonibus iam impositis, & igne ardente, foramen fornicis imposita scutella ferrea, aut ipso batillo claudendum est, & foramina angulorum relinquenda sunt aperta, vt aditus pateat aeri. Retorta in medio fornacis collocari debet super ferro, quod parietibus fornacis vtrinque insertum sit, in huius ferri medio concauo imponetur retorta. Os verò retortæ extra fornacem modicè prominere debet per foramen, quod statim luto oppleri, & claudi debet, vt nullus illac aeri aditus relinquatur. Deinde cum recipientis vasis vitrei satis magni ore, retortæ os committi debet, vt alterum alteri inseratur. Hanc commissuram luto optimo cum albumine oui, & linteis circumdabis diligentissimè, ne spiritus vsquam exhalent. Præterea debent adhuc duo foramina in duobus fornacis lateribus oppositis fieri (non in illo, per quod retorta prominet, nec illi opposito latere, sed reli-

A quis duobus.) Hæc etiam suis epistomijs claudenda sunt, vt calor intus contineatur. Horum foraminum vsus est, vt carbones per summum fornicem demissi, ferramento per hæc foramina immisso, ritè digerantur ac disponantur, infra, supra, & circa retortam, vt illa omnino in medio ignis sit. Per eadem foramina curabitur, ne craticulæ pauimentum carbonibus, aut cinere nimiùm obstruatur, & excludatur aditus aeris, mouendo cum ferra-
B mento. Quo facto, mox iterum epistomijs suis claudenda sunt foramina. Ab ima etiam fornacis parte ostiolum relinquēdum est mediocriter amplum, vt aer infernè adeat, ne suffocetur ignis. Paulò supra hoc ostiolum bacilli ferrei transuersi ordine ponendi sunt, quibus induci oportet ex luto pauimentum pollicis crassitudine, plurimis & frequentibus foraminibus peruium, vt accessus sit aeri. Foraminum ea capacitas erit, quæ pollicis in am-
C bitu. Altera fornax quadrata quoque extruenda, eius amplitudinis, vt in ea collocari facilè satis magna retorta possit. Primò extruatur à terra fornax altitudine pedis, aut circiter, deinde craticulam collocato, ab hac iam dicta altitudine circiter pedem vnum cum dimidio distantem. Tum per mediam fornacem, ferrum oblongum, & forte, & optimo luto perlutatum, pertingat ab vno fornacis latere ad aliud. Inter craticulam, & ferreum
D baculum, aut stylum, adaptato Pigrum Henricum fornaci, secundum latus, prout sequens figura tibi depingit. Sit autem Henricus P. ea magnitudine, vt caput penè ingerere possis. Quibus paratis, continuetur fornacis constructio supra ferreum baculum per pedis vnius cum dimidio altitudinem, ac ita apertam relinquito, vsque quò retortam fornaci imponas. Et nota, istud latus versus Henricum P. debere à craticula vsque ad summitatem esse apertum, quoad retorta fornaci sit imposita. Retorta ea parte fornacis, qua a-

perta est, ponatur per transuersum supra transiens ferrum, deorsum collum vertendo, & collum promineat extra fornacem ad dimidij pedis longitudinem, quo recipiens commodiùs postea luto adaptari queat. Quo facto, partem fornacis apertam à craticula ad summum vsque claude, retortam simul diligenter luto fornaci coniungendo. Ad summitatem vbi perueneris, in vno quatuor angulorum facito foramen magnum, oui magnitudine, cum suo operculo, quod admoueri, & remoueri possit, reliquis tribus angulis itidem fiant ventilia, minora tamen, vt digitum maiorem tantùm capere possint. Dehinc fornax paulatim est contrahenda, & in acutum efformanda ita, vt in summo foramen quoque ea amplitudine relinquatur, quæ manum intromissam liberè admittat, cui operculum quoque fabricandum, quo claudi possit aut aperiri. Posteaquam fornacis extructionem vnà cum retorta ei indita ita perfeceris, recipiente satis magno opus est, idque collo retortæ, quod extra fornacem est exertum, accommodandum ita, vt collum alterius satis profundè in recipiens ingrediatur, & vtrumque simul, diligenti studio, & optimo luto coniungatur, vt moris est. Vbi hæc omnia præparata, calefiat fornax igne carbonum, & Piger Henricus magnis carbonibus repleatur: operculo imposito claudatur, & omnia reliqua ventilia, exceptis tribus supra memoratis paruis. Ostium quoque, quod sub cratere est, vnitate notatum, ex parte dimidia

A claudendum, propter aerem, ad conseruandum ignem. Procedendo itaque primo igne mediocri, deinde paulatim fortificando ignem, donec ad summum perueniat, liquorque extillare desinat.

CAETERVM retortæ ex optimo vitro, cuiusmodi est Venetum mediocriter crasso esse debent: atque luto optimè (de quo præcedenti capite egimus) munitæ, ne vi ignis

B dissiliant, vel alioqui diffluant, id quod sæpenumerò contigit. Qua de causa retortam duobus frustis figulinis, retortæ figura formatis, includere soleo, ita tamen vt retorta à frustis nulla ex parte, præter ima (debet enim supra frustulum luti posita esse) tangatur sed quodammodo in medio cauitatis sita sit: sic enim ab igne defenditur, quo minus rumpi, aut fundi

C possit retorta.

NOTANDVM etiam hîc est, recipiens vas refrigerandum esse alio vase aqua frigida pleno, cum epistomio, vt supra recipiens vas continuè aqua frigida destillet: aut imposito huic vasi filtro, aqua similiter supra recipiens destillet, sicque refrigeretur recipiens, quod vi excedentis caliditatis alioquin dissili-

D ret. Post absolutam destillationem & fornacis retortæque refrigerationem, oleum in balneo Mariæ corrigendum, & aqua, quæ ei permista est, destillando separanda, & remanebit in cucurbita oleum. Fit autem hæc separatio cucurbita vitrea erecta cum capitello & recipiente.

Primum fornacis genus.

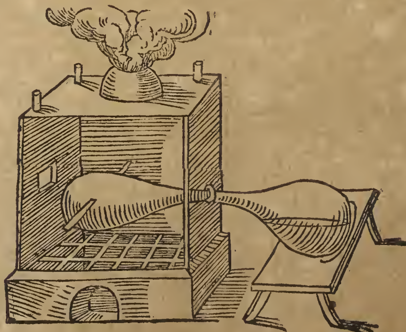

Alterum fornacis genus.

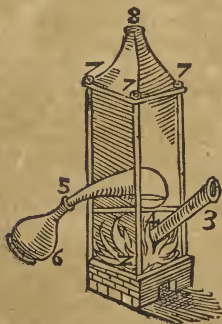

1 *Porta, per quam aër ingrediens ignem fouet.*
2 *Craticula, cui carbones incumbunt.*
3 *Piger Henricus, carbones deferens.*
4 *Locus quo repositum est oblongum ferrum, sustinens bocciam.*
5 *Collum bocciæ prominens, deorsum inclinatum.*
6 *Recipiens magnum.*
7 *Ventilia quatuor.*
8 *Foramen magnum in summitate fornacis*

Tertium.

DE DESTILLATIONE per descensum.

Cap. XLIV.

PER descensum quoque olea & aquæ eliciuntur. Aquæ quidem ex floribus rosarum alijsque similibus. Olea verò ex lignis, vt iuniperi, aloes, guaiaci, fraxini, piceæ, &c. Ex lapidibus, vt gagate, & marinis, vt succino, alijsque quæ contumacius oleum reddunt. Ex lignis fit hoc modo. Accipe inuersam bocciam, eam impletam lignis concisis, luto cum fornace optimè coniunge, ea nimi-

A rum parte, qua corpus bocciæ fornacem contingit, & impone alteri bocciæ inferiùs sitæ: tum superiori carbones superimpone circumcirca, & accende per aliquot horas, donec quicquid pingue, & aquosum est, effluxerit. Remota postea superiori boccia, inferiorem accipe, & oleum exime, atque ab aquositate secerne, vt suprà docuimus. Ex rosis, alijsque floribus, per descensum destillatur aqua hoc

B modo. Accipitur mortarium, vel olla vitreata, vel ænea, & tegitur lineo panno firmiter vndiquaque succincto & colligato panno, impone quicquid destillare volueris, verbi gratia, folia rosarum, deinde patinam prunis im-

pletam immediatè impone rosis: ita deorsum aqua destillabit satis bona, & fragrans. Tantùm cauendum est, ne flores adurantur, & aqua adustionem resipiat. Quidam inter materiam & vas ignem continens, chartam mundam interponunt, ita minus facilè illam adustum iri credunt. Hæc ratio destillandi idiotis & mulierculis familiarissima est, sed tamen non omnibus rebus idonea. Ad destillandum verò oleum succini, alijs instrumentis opus est. Quantum ad fornacem attinet, sit ea rotunda, duorum cum dimidio pedum altitudine, latitudo verò ipsius diametralis sit duarum spithamarum. Extruatur autem vel ex lateribus, vel ferro, luto obducto, habens duo foramina rotunda, per quæ (vt pòst depingemus) canales instrumenti exiri queant. Porrò alia duo præparari tibi curato instrumenta ex cupro intus stanno obducta, præsertim inferiùs, superiùs habeat figuram cucurbitæ, altitudine spithamæ vnius & dimidiæ, ex integra lamina compositum, & collum ipsius applicetur inferiori instrumento, illudque ingrediatur. Paretur etiam ex cupro operculum rotundum, & foraminibus plenum, vt tectum eo succinum, emanare & destillare succinum possit. Inferius verò instrumentum recipiens succinum, sit rotundum, habens collum, quod recipiat & in se contineat collum cucurbitæ, capax trium vel quatuor mensurarum, habens duos canales, quorum vnus descendat, sitque inferior, alter verò ascendat. Postquam fornacem & instrumenta tibi omnia paraueris, accipe inferius instrumentum, impone fornaci, & exerito ambos ipsius canales, atque illud in fornace optimè munito lateribus & luto, fietque interseptum satis firmum, ne ab extrà inspiciatur, & ignis ipsi incubando nocere possit, tantumque ipsi aquæ infunde donec ex canali effluat. Postea positis alternatim & succino & lapillis in cucurbitam luto vestitam, ita ne succinum sed potiùs lapilli operculum attingant, tege cucurbitam, ac operculum clauis ferreis ad latera ipsius infixi munito, ne illud vi & impetu caloris excidat, sed potiùs oneri sufficere queat, & impone cucurbitam inferiori instrumento, ac locum, vbi coniunguntur, obline luto, ne aliquis vapor exire possit. Similiter & canalem ascendentem obstrue ligneo cono, vt extrahere eum possis, si affundenda est aqua calida: quod fiet, si parum ipsi inerit, & oleum exire nequiuerit. Canali inferiori appone alium canalem stanneum, vel ex cupro confectum, transeuntem vas aqua frigida repletum, quæ vbi calefacta fuerit, aliam frigidam affunde. Illi verò canali receptaculum adiungito, in quo sit ℔. j. aquæ frigidæ purissimæ, satis magnum, & capax aquæ cum oleo. Sit autem vel vitreum, vel figulinum munitum vitro, non cupreum, quia facillimè oleum contrahit viredinem ex ærugine, quæ cupro inest, omniaque optimè & diligentissimè obstruantur. Hæc vbi facta sunt omnia, circa cucurbitam prunis ardentibus accende ignem placidum, suppeditantem ex omnibus partibus æqualem in principio calorem, & auge eum successiuè, vsque ad vesperam (vno enim die ea distillatio finitur) donec tota cucurbita tegatur & obruatur ignitis carbonibus. Et obseruandum est, vbi cucurbita quasi excandescit, absolutam esse distillationem, quare ignis remoueri potest: stent tamen sic per integram noctem sine igne, vt per se frigefieri possint. Postea exemptam cucurbitam reperies vacuam à succino, lapillos, qui ipsi adhuc insunt, nigros quasi fuligine obductos. In fundo verò inferioris instrumenti cernes fæces, vel scorias picem referentes, oleo innatante per canalem cum aqua ad receptaculum delato, quæ vtraque reseruanda sunt, donec rectificetur oleum. Rectificatur autem hoc modo. Accipe cucurbitam vitream, atque in eam infunde aquam cum oleo, vt venter ipsius repleatur, vsque ad collum, & imposito ipsi alembico similiter vitreo, balneo committe, & omnia optimè communire debes, ne calor eam perfringat, & calida aqua est affundenda. Siquidem vitrum calefactum subitam frigefactionem perferre nequit, sed rumpitur. Quibus peractis, applica alembico quoque receptaculum vitreum, & exibit oleum purissimum, pauca aqua permixtum, quæ segreganda est ab oleo, vt suprà in balneo sicco diximus.

Instru-

Instrumentum, quo olea ex lignis extrahuntur per descensum.

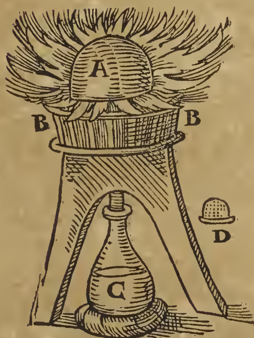

A Cucurbita continens materiam destillandam.

B B Fornax carbones continens, ita vt superiorem cucurbitam circumdent.

C Vas recipiens circulo stramineo impositum.

D Lamina foraminulenta, in circumferentia limbum habens suprà infraq; eminens, vt tam cucurbita, quàm vas recipiens in limbos illos immittantur.

Boccia superior cum inferiori coniuncta.

Instrumentum, quo aquæ ex floribus per descensum destillantur.

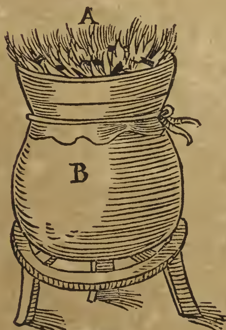

A Vas ignem continens.

B Olla vitreata.

Instrumenta, quibus succini oleum extrahitur.

A Fornax.

B Foramen superius, ad canalem alterum.

C Foramen inferius, per quod erit inferior canalis.

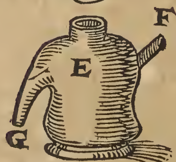

D Instrumentum superius seu cucurbita, in quam conijcitur succinum cum salicibus.

E Instrumentum inferius excipiens scoriam & oleum.

F Canalis superior, per quem subinde affunditur aqua calida.

G Canalis inferior, per quem oleum vna cum aqua egreditur.

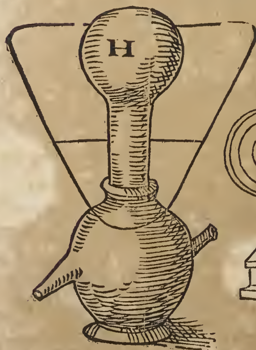

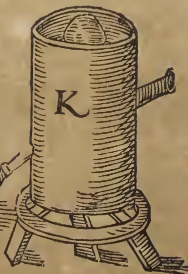

H Cucurbita

H *Cucurbita cum inferiori instrumento coniuncta, si sunt vtraq; imposita fornaci.*
I *Operculum perforatum, quo obstruitur cucurbita.*
K *Fornax cum omnibus ad destillationem necessarijs. Fornacis enim structura ad dextram apparet, in cuius summitatis medio cucurbita eminet. Habet eadem fornax ad dextram prominentem sursum versus canalem (qui canalis superior dicitur) ligneo cono obstructum. In eadem ad læuam conspicuus est canalis inferior, cui alius per refrigeratorium transiens, attexitur. In medio apparet vas refrigeratorium, cum suo canali ad læuam, cum quo statim recipiens committitur.*

DE DESTILLATIONE in Sole.

CAP. XLVI.

IN sole fieri solet destillatio, locis calore solis æstuantibus, posito super calidam arenam vase vitreo, re destillanda repleto, vnà cum appenso seu coniuncto recipiente. Verùm hic modus nostris regionibus, frigidioribus scilicet, non admodum vsitatus est.

DESTILLANDI rationem per solarium radiorum calorem, frigidis etiam regionibus vtcunq; accommodatum, vt odorem flores varij, cæteraq; destillanda, & qualitatem retineant, docet Adamus Lonicerus in nat. histor.

CAVUM, inquit, ignitum speculum, solis splendori obuerte, vitrum, cui materia inest, inter solis radios, & speculum collocato, ita
A vt radij solares in speculo ad vitrum, secundū figuram subscriptam, se reuerberent.

EST & alius quidam modus, Italis præcipuè vsitatus, destillādi aquas in sole, hoc modo. Accipiunt duo vitra, vnum vacuum, alterum herbis, aut floribus plenum. Hoc vitrum ita plenum panno lineo claudunt, per quem liquor destillare possit. Deinde huius collum, vitri vacui collo superimponunt, ac diligenter aut luto, siue argilla, aut alia quauis ma-
B teria obturant omnes meatus, ne quid exhalet, colligantes vtrunque vitrum, atque radijs solaribus ea exponentes, vt illud quod herbas, vel flores continet, dependeat, alterum quod vacuum est, inferius ponatur, vt liquorem, qui in sole excoquitur, excipiat: ita parant mulieres Bononienses aquam ex floribus rubi, ad oculos.

DE DESTILLATIONE in fimo.

CAP. XLVII.

IN fimo equino vel alia re putrescente destillatio fieri solet, si vel paupertas, vel alia causa impediat, quo minus igne vtamur. Verùm vt chymistis in multis fuerit vtilis, medico tamen non est recipiēda, propter causam in lignis putribus, & ex putredine, vel alia de causa graueolentibus, si præsertim intra corpus est recipienda: nam admouendorum foris minor habetur ratio. EST quoque destillationis apud chymistas modus, qui fit in fimo equino, calore eius aucto per fumum, seu vaporem aquæ ebullientes, ad hunc modum. Extruatur arca lignea sex vlnarū longitudine, latitudine verò tanta, vt commodè &
A cucurbitarum corpora vtrinq; recipiat, & spacium nihilominus relinquatur, quo canalis inter vtrunq; bocciarum ordinem penetrare possit. Arca repletur fimo sicco, permixto stramini dissecto, & imponitur in scamnum, vt altior extet. Fimo cucurbitæ indantur, capitellis extrà eminentibus, vt nasus recipientibus adaptari queat. Inter has medias extendatur canalis æreus, aut plumbeus aut etiam si placet, ligneus, habēs multa foramina exigua secun-
B dùm totam canalis longitudinem, extremitas altera sit incurua, terram versus spectans. Tum rursus aliud vas terreum, aut æreum iuxta ponatur, habens collum oblongū, cui adaptetur canalis. Vas inferius aqua replendum, & impositum tripodi, igne calefiat, vt aqua ebulliat, & vapores inde ascendētes per canalem fimum calefaciant, & simul quoq; cucurbitas, vt figura sequens nobis repræsentat.

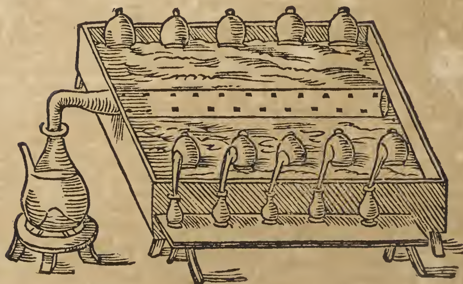

DE INSTRVMENTIS crassiori præparationi inseruientibus, & primo de cultris, limis & malleis.

Cap. XLVIII.

HActenvs de præparatione tam rudiore, quàm subtiliore disseruimus: nunc de instrumētis præparationi, & quidem crassiori famulantibus (de subtilioribus enim suprà in destillandi generibus tractauimus) agemus, à cultris, limis, & malleis initium sumentes.

Sunt itaq; cultri nō vnius generis: alij enim sunt vulgares, & vsitati, quibus radices, & alia communia secantur. Alij ad certos vsus destinati, quorum quidam sun incisorij, quibus radices, & aromata inciduntur, qui in capite affixi sunt tabulæ alicui certo feramento, in altera parte ansam ligneam habentes, qua premuntur res, quæ altera manu cultro subijciuntur. Est & culter, quo saccharum tundendo finditur, breuis, crasso dorso, firmus, ne frangatur. Cognata sunt his ferramenta, quibus flores, herbæ, & alia quædam ad conseruas, aliaq; necessaria secantur. Alia sunt figura lunari, vtrinq; ligneis ansis infixa, alia oblonga, lata, quæ feriendo dissecant.

Limis indigemus propter res, quæ non facilè tundi teriq; possunt. Lima alia crassior est, alia tenuior. Vtraq; suum vsum habet, & necessaria est.

Qvod ad malleos attinet, duobus generibus opus est, vno ligneo, oblongo, graui satis, quo in findendo saccharo vtimur: hic cum suo cultro in arca sacchari seruetur, reliqui ferro constant ad varios vsus.

A

DE PILIS MORTArijs, & pistillis.

Cap. XLIX.

PIlae aliæ sunt lapideæ, vel fictiles, aliæ æneæ, in quibus semina, & nuclei teruntur, aliaq; diuersi generis subiguntur, & miscentur. Quidam electuaria quædam, vt diaphœnicum, in eiusmodi pilis subasperis atterere, & miscere solent, potius quàm in va-
B sis æneis, aut mortarijs, propter acetum.

Mortaria aut ænea, aut ex orichalco facta, aut lapidea, aut plumbea sunt: sufficit vnum plumbeum, vnum lapideum. Aenea multa, & varia sint, vnum grande, aut si est magna officina, duo, in quo duriora, & copiosiora tundantur: reliqua ordine minora sint proportione, minimum moscho, & ambræ terendis destinatur, magna mortaria ligneo operculo firmo, in medio perforato, tegantur,
C si quid terendum, aut tundendum offertur, quod facilè in puluerem dissipatur.

Totidem sint pistilla, quot mortaria, & eiusdem materiæ, quanquam ad omnia ferrea ferè sunt accommodatiora: fiant autem ex ferro durissimo, ne quid terendo vel tundendo decedat, & materijs admisceatur. Vnū etiam sit ligneum, magnum, longum, quo recentes herbæ tunduntur.

D

DE SPATHVLIS, ET cochlearibus.

Cap. L.

SPathvlae magnitudine pistilla æquent, numerò verò excedant. Nam opus est spathulis etiam ad eximenda medicamina è pyxidibus, item ad confectiones, ne ijsdem ad electuaria & vnguenta vtendum sit: quod quidam impuri non sine incommodo negligunt, vt enim materiæ, ira quoq; instrumenta

instrumenta confundi non debent. Ad hæc parum parua spathula, multum maiore, contra quorundam morem eximi debet. Ferreæ ad communem vsum sunt aptissimæ: ad decoctiones verò qualescunque ligneæ præferuntur, si modò ex solida materia factæ sint. Variat etiam figura, extremitas sit lata, rotunda, oblonga, non nimis magna, ad quosdam tamen vsus latæ, figura linguæ præstant.

COCHLEARIBVS varijs, & ad varios vsus pharmacopœus indiget: primùm opus est magno ferreo, quo eximantur materiæ in magno mortario tusæ. Deinde paruis æneis ad pulueres eximendos è pixidibus. Tertiò magnis ferreis foraminulentis duobus, quibus spumæ, aliaque excrementosa in summo natantia, auferuntur ab ijs quæ decoquuntur: vno atque altero vnum foramen habente ad confectiones.

DE CRIBRIS, ET colatorijs.

CAP. LI.

VARIIS cribris opus est, partim minoribus, ex corticibus tiliæ, partim ex setis equinis confectis. Ex corticibus fiunt magna cribra, & parua quoque, per quæ semina & confectiones traijciuntur. Setaceorum alia sunt aperta, alia vtrinq; clausa. Per aperta metallica, & terræ species crassiores ac viliores cribrantur, per reliqua alia. Pretiosi lapides per sericum duabus latæ pyxidis partibus tanquam septum inclusum cribrentur. Non autem vno ad diuersa, nec diuersis ad vnum vtendum est. Hoc ergo pacto distinguantur & inscribantur: ad aromata, ad amara, ad purgantia. Sunt quædam, quæ singularia cribra exigunt, vt venena, ærugo, &c.

COLATORIA alia ex panno lineo, alia ex laneo, alia ex setaceo fiunt: alia sunt raræ texturæ, alia densæ. Quidam colaturi decocta duobus vel tribus colis vtuntur, supra se positis. Superiore rariore, inferiore densiore, medio mediocri, non absque ratione, id enim citius, quod volunt, assequuntur. Quædam per saccos colantur, &c.

DE AHENIS ET VASIS metallicis reliquis, item torcularibus, & fornacibus.

CAP. LII.

AHENA varij sunt generis, & vsus, nec eiusdem quantitatis, alia sunt profundiora, alia latiora, alia inter hæc media. Vasorum reliquorum quædam orichalco constant, quibus tonsores vti solent, his addantur duæ ferreæ ansæ, vt igni imponi, & in tempore remoueri faciliùs possint. Horum vsus

A est ad decoctiones. Sunt & alia vasa non magna, rotunda, instar medij globi, in vna parte plicam habentia, in alia manubrium habent: cui ligneus pediculus insertus est, ne manus vratur. Quibus ad orbiculos fundendos vtimur, vocantur vulgò Patellæ.

TORCVLARIBVS opus est ad succos exprimendos. Duo sufficiunt. Alterum ad liquores aquosos: alterum ad olea, aliaque pinguia. Nec debent eodem modo promiscuè

B exprimi. Fornacum aliæ sunt portatiles, ex ferro factæ, quarum caput est pilæ simile, in fundo foraminulentum vel craticula ferrea constans, per quæ cineres decidunt in subiectam partem mediam, quæ in latere habet ianuam paruam, eà clauditur, si flamma nimis magna est, alioqui aperitur, fundum solidum habet. Insistit totum opificium tribus validis pedibus, & bicubitale est. Aliæ fornaces sunt extructæ suis locis, illis similes, sed

C absq; pedibus.

DE TABVLIS & mensis.

CAP. LIII.

VARIAS & diuersas tabulas habere oportet, ligneas & lapideas: vnam ligneã, in quam nudam cribrentur materiæ, aut chartæ substernantur: aliam, in quam materiæ

D ad compositionem Antidotorum disponantur. hæc tegmentum habeat, ne vel si abeundum, vel expectandum, alioqui materiæ confundantur, aut aliæ res extrinsecùs immisceantur. Non enim pharmacopœus miscere simplicia eiusmodi debet, nisi medici adsint. Tertia tabula ad materias decoctionum accipiendas. Lapidearum tabularum vnà cum lapide manuali ad terendos lapides pretiosos destinata sit: altera ad penidia: tertia ad emplastra,

E cerata. De mensis non possunt tradi præcepta certa. multis enim opus est, vna in pharmacopolio, in qua materiæ ponderantur: altera, in qua dispensantur & reponuntur. hæc debet esse libera, ac singulis chartis impone aliquod graue, ac diligenter nota singula, ne confusio aliqua fiat, altera verò varijs rebus instructa sit. Nam supra hanc pendeat instrumentum, rastro non multum dissimile, in quo suspendantur lances, vascula ex orichalco, cochlearia parua, item duæ pyxides rotundæ,

F quibus funiculi altera crassiore, altera tenuiore dependeant. Item forfices aliquot, vna magna & firma, qua herbæ inciduntur, reliquæ minores ad chartas & fila. In mensam collocata sit arcula continens pondera minora omnis generis. In mensa sit foramen, per quod pecunia in cistulam subiectam demittatur. Sint & aliæ arculæ clausæ, in quibus res necessariæ & pretiosæ contineantur. Consultum etiam est, omnia in librũ referri, quæ venduntur, vt exacta septimana pharmacopœus accepta

cum indice conferre possit. In laboratorio sit mensa munda, in quam penidium disponatur, rotulæ, morsuli, & alia eiusdem generis. Deinde alia mensa ad herbas necessaria est, nec sunt in terram proijciendæ, quod quidam faciunt, ne vel pedibus conculcentur, vel à canibus commingantur. Est & mensa opus, supra quam herbæ destillandæ cultris feriantur. reliquas omitto.

DE FORMIS.

CAP. LIV.

FORMAE variæ sunt, aliæ ad animalia ex saccharo effingenda, quarum aliæ simplices sunt, aliæ duabus constant partibus, quæ imposita massa claudantur, & quod superuacaneum est exprimunt: aliæ ad marcipanes, aliæ ad trochiscos ex metallo: aliæ ad ceram sigillatoriam, &c.

DE FINE MEDIcamentorum.

CAP. LV.

CAVSA efficiente expedita, ad finalem nobis perueniendum est. Est etenim certus medicamentorum finis, vt conferant vel ad necessitatem, vel ad ornatum: ad necessitatem quidem, vt sanitas vel constans conseruetur, vel lapsa insensibiliter præseruetur, vel sensibiliter lapsa restituatur. Ad ornatum verò, vt pulcritudo scilicet constans conserue tur, vel destructa reficiatur. Quę sanitatem conseruant medicamenta, eius naturæ similia esse debent, quæ conseruanda est. Similia autem sunt temperata, quæ neque temperiem, neque compositionem, neq; vnionem immutant, cuiusmodi sunt, quæ medicis res non naturales appellantur. Quæ verò pręseruant corpus medicamenta, ea partim similia, partim contraria esse decet. Præseruatur nanque corpus partim conseruando id, quod nondum est amissum, similibus: partim curando, quod est ablatum, cōtrarijs. Verùm cùm nostrum institutum hoc loco non sit differere de medicamentis sanitatem conseruantibus, & præseruantibus (de his enim in nostra medicinæ syntaxi copiosè tractatum est) de ijs tantum, quæ sanitatem sensibiliter lapsam, siue intemperatura, siue mala compositio, siue vnitas fuerit soluta, restituūt, agendum est. Sunt itaque, quæ sanitatem restituunt medicamenta morbo contraria. Contraria enim contrariorum sunt remedia. Siquidem calida frigidis, frigida calidis, humida siccis, sicca humidis & putridis conferunt morbis. Sic quoq; quæ aperiunt medicamenta, obstructis, quæ densant rarefactis, quæ rarefaciūt densatis, quæ dilatant astrictis, quæ astringunt dilatatis auxiliantur: quæ detergunt sordidis, quæ replent, cauis: quæ cicatricem inducunt, planis medentur vlceribus: item quæ attenuāt, humorib. crassis, quæ incrassant tenuibus, quæ incidunt lentis, quæ abstergunt viscosis, quæ euacuant plenitudini, quæ purgant cacochymiæ sunt vtilia. Quæ verò medicamenta sint calida, frigida, humida, sicca: item quæ aperientia, claudentia, astringentia, consolidantia, attenuantia, incrassantia, incidentia, abstergētia, & cætera, quæ tertijs agunt qualitatibus (inter quæ ornantia quoq; comprehendimus) libro secundo sufficienter dictum est, vt pluribus de his differere sit superuacaneum. Porrò quantum vnumquodq; horum immutare debeat, & quando, & vbi, indicabit id nobis tum morbi quantitas, tum tempus & locus. Sed cùm hæc ad praxim potiùs quàm ad medicamētorum tractationem pertineant, hîc de medicamentorum causis finem faciemus.

FINIS LIBRI TERTII.

ANTIDOTARII GENERALIS, LIBER IV.

DE MEDICAMENTOrum accidentibus.

CAP. I.

ACTENVS quà fieri potuit breuitate medicamentorum causas expediuimus, vt iam nihil aliud restare videatur, quā vt eorum accidentia paucis discutiamus. Hîc autem accidentia vocantur, non vt in physicis, quæcunq; præter subiecti corruptionem adesse vel abesse possunt, sed ea solùm, quæ cùm effectus sint effectus, sub nullo causarum ordine continentur. Ex ijs enim, quæ suprà descripsimus, multa sunt, quæ ad accidentium classes referuntur, causarum tamen etiam rationem obtinent. Id in primis & secundis medicamentorum qualitatib. animaduertere licet. Quamuis enim substantiarum, quibus insunt, effectus existant, causæ tamen etiam sunt aliorum effectuum,

effectuum, quos libro secundo, quantum tulit ipsa breuitas, exposuimus. Sunt hæc igitur accidentia, de quibus hoc libro sumus acturi, ex qualitatibus quidem color, odor, sapor, & consistentia: ex quantitate pondus & mensura, valor seu taxatio, & medicamentorum penuria seu defectus, & conuenientium substitutio, quæ ἀντιβαλλόμενα vocant. Ex loci serie, collectio & repositio: ex tempore, collectio & duratio: ex situ, ordo & dispositio. Cùm hæc itaq; medicis negligenda non sint, de ijs aliquid etiam scribendum est, ne quid huic Antidotario deesse videatur. Ad quid autem horum obseruatio conferat, satis ex eorum descriptione patebit. Rem igitur à coloribus exordiemur.

DE MEDICAMENTORUM coloribus

CAP. II.

Nihil equidem suapte natura colores efficiunt, quod ad tuendam sanitatem, aut depellendos morbos conducat. Non enim medicamenta coloribus, sed tactilibus qualitatibus humanum corpus immutant. Quæ causa est, vt colores ad medicamentorum accidentia, non autem causas retulerimus. Cùm tamen ægrotantibus non ijs solùm inseruiendum sit, quæ sanitatē pollicentur, sed eorum etiam desiderio sæpe satisfaciendum: in hoc certè plurimum intentos decet esse medicos, vt quoad eius fieri potest, medicamentis color inducatur, qui gratus sit ægrotantibus, vel quo saltem non offendantur. Fit enim sæpenumerò, vt vel solus color nauseam moueat, quod omni ratione præcauendum est, ne vel ægrotans medicamentum non excipiat, vel non retineat assumptum. Varijs autem modis medicamenta colore magis grata redduntur. Aut enim lotione sordes, & ea, quæ colorem magis ingratum efficiunt, abstergimus: aut aliquorum immixtione color medicamentis inducitur, qui sit ægrotantibus acceptior. Coctura denique medicamentorum colores immutantur. Quædam enim igne magis albescunt, quædam fulua, vel rufa fiunt, tandemque nigerrima, de quibus suprà capite de coloratione satis actum est, vt ea de re non sit rursum instituenda tractatio. Cæterùm id hoc in loco maximè videtur esse discutiendum, vt studiosi colorum differentias, & naturam intelligant. Non enim negligendum est, quod à coloribus sumitur iudicium ad dignoscenda medicamenta, quæ nimirum syncera sint, & quæ vel tempore vitiata, vel hominum dolis adulterata esse conspiciantur. Differentias itaque philosophi duas coloribus attribuerunt, vt simplicissimi colores existant albus & niger. Horum enim temperatura varios nasci colores existimarunt. Quòd

A autem medici sola medicatione contenti non sint, sed quæcunque contemplantur, ad vsum referant, non est, vt hic subtiliùs colorum causas inuestigemus: id nimirum medico satis fuerit, si colores oblatos ipso visu discernere possit: quod certè magis vsu, & conspectione frequenti, quàm rationis discursu, vel philosophica disputatione consequimur. Non enim qui nunquam oculos aperuerit, quid vel viride sit, vel cœruleum, intelligit.
B Tanta quoque est colorum varietas, vt proprijs nominibus describi non possint, sed ab ipsis rebus coloratis sumendæ sint denominationes. Herbaceus enim color, aut croceus nominatur non is solum, qui croco, vel herbis inhæret, sed quicunque vel crocum, vel herbas referunt. Cùm itaque tot tamq; varij colores medicis simplicia perquirentibus offerantur, id certè fuerit meritò consultissimum, vt certis ij differentijs distinguantur,
C ne quos confusio pariat errores. Sic ergo colorum genera constituere licet, album, nigrum, viridem, flauum, rubrum, & purpureum. Tot enim colores maximè conspiciuntur, ad quos reliqui omnes reduci possint. Etsi verò pallidum, & rufum addunt aliqui: cùm tamen color pallidus sub albo, rufusq; sub rubro comprehendi possit, non videntur hi ab alijs esse distinguendi. Quod ad reliquos autem colores attinet, quorum infini-
D tus penè numerus est, tales existunt, vt non proprijs differentijs à se inuicem, & modò descriptis, sed secundum magis & minus solum discrepent, quæ nimirum varietas visu meliùs discernitur, quàm verbis describi possit. Porrò non ad dignoscenda solum simplicia, sed ad eorum præparationem colores à medicis obseruantur. Coctura siquidem (vt suprà de medicamentorum coloratione dictum est) varios nanciscuntur medicamenta
E colores. Vtrum verò medicamentorum vires ab ipsis eorum coloribus inuestigari possint, quæsitum est à multis. Cùm enim color hominum naturas ostendat, vt qui cæteris nigriores existunt, temperamento sint eò quoque calidiori: videtur eadem etiam medicamentorum esse ratio, vt quæ sunt alba, refrigerandi vim habeant, nigra verò calefaciendi. Sed cùm contrarium in plurimis animaduertatur, non licet in rebus adeò du-
F bijs generalia constituere præcepta. Fortè tamen hac ratione compositorum vires ex coloribus agnosci possunt, vt vnguenta lacteo colore ob cerussam refrigerandi facultatem habere colligas: viridia verò emplastra detergendi, quòd eum ab ærugine colorem maximè recipiant. Verùm (vt dictum est) incertum existit de hisce iudicium, quòd non vna sit ratio, qua medicamentis colores inducuntur.

DE MEDICAMENTO-rum odoribus.

Cap. III.

SI colorum in medicamentis habenda sit ratio, certè nec odores negligendi fuerint. Non enim grauiter olentia cerebro solùm offensa sunt, stomachumq; sæpenumerò subuertunt, & syncopen etiam interdum inferunt, cùm benè olentia spiritus animales, & vitales reficiant, naturæ nimirum acceptissima. Quæ causa est, vt non assumendis modò, sed extrinsecus admouẽdis ea subinde misceantur, quæ grato prædita sunt odore, de quibus suprà satis actum est in medicamentorum præparationibus. Cæterùm vt à se inuicem simplicia dignoscantur, vt etiam quæ proba sunt, à vitiatis discerni possint, odores obseruari debẽt. Sunt enim quæ, cùm eodem colore prædita sint, non visu, sed olfactu dijudicantur. Varia quoque ratione medicamentorum colores ementiuntur, qui nempe fucus odoribus deprehenditur: cùm non sit perpetuò tutum, vt gustu medicamenta probentur.

Porrò quod ad medicamentorum vires attinet, eæ meliùs olfactu, quàm visu dignoscuntur. Naturæ siquidem accepta sunt, quæ gratum spirant odorem, vt eadem cerebrum, cor, & stomachum roborent. Quæ verò grauiter olent, vires habent naturæ contrarias, vt modò dictum est: etsi quædam (vt castorium) fœtidissima, naturæ non sunt inimica. Quòd autem odorum differentiæ nec nominibus distinctæ sint, nec commodè verbis describi possint, dubium est, & difficile, quod ab odoribus sumitur iudicium, ad exquirendas medicamentorum facultates. Ab ipsis equidem saporibus odorum denominationes mutuãtur, vt odores vel acerbi, vel austeri, vel dulces existant, atque adeò tot sint odorum, quot saporum differentiæ. Nequaquam tamen eadem est odorum natura, quæ & saporum, vt ijsdem nominibus participare debeant. Quis enim salsedinem, quis amarorem vnquam odorando perceperit? At si tamen id ita intelligendum esse velis, vt rerum salsarum, acrium, vel amararũ odores ijs vocibus ideò nuncupentur, non quòd vel salsi, vel amari sint, sed quòd earum rerum odores existant, nil equidem morer, si res ita se habet: verùm longè diuersum animaduertere licet, cùm amara sit maiorana, libanotis, hyssopus, & absynthium, amara item sit cicuta, cùm horum tamen odores sint multo diuersissimi. Consultissimum itaq; fuerit, vt singulorum simplicium odores diligenter obseruentur. Hæc autem olfacientibus occurrunt maximè, pueris etiam notissima, vt vel grati, vel ingrati sint odores. An verò vel acutus odor sit, vel obtusus, non facilè quiuis discer-
A nere possit. Acutus nimirum odor est, qui citò cerebrum ferit, eò facilè tenui substantia penetrans. Obtusus verò cerebrum quidem attingit, sed non id irritat. Frigiditatis hic index est, ille verò caloris, intermedij mediam quoq; rerum temperaturam indicant, vt quæ suauem spirant odorem, calore sint prædita temperato. Non qui tamen gratus est odor, idem ob id suauis existit, cùm plurima, quæ suapte natura benè olent, multis aduersa sint.
B Multi namq; moschi offenduntur odore, qui tamen inter cæteros meritò censetur esse gratissimus. Causa nimirum hæc fuerit, quòd subtilissimè fragret, vt cerebrum calidius, tenuesq; spiritus nimis conturbet. Quæ verò grata sunt olfacientibus, & ita quidem, vt leui quadam dulcedine cerebrum oblectent, nulloq; vigoris excessu molesta sint, hæc apprimè suauia nominantur, quòd omnibus arrideant. Talia sunt rosæ, viola martia, verba-
C sculum, & similia, quæ nec quantitate, nec diu olfaciendo fastidium pariunt. A' pinguibus & maximè calefactis odor emanat, quem fortè non absurdè vocauerit aliquis exhalationem, quòd adeò crassus aliquando sit, vt effumare conspiciatur. Sunt, qui panis recentis olfactu vitã ad aliquos dies protraxerint. Nemo certè nutriendi vim odoribus adscripserit, nisi fortè odoris nomine res odoratæ intelligantur, non quidem vnde prodit, sed
D quibus inest odor. Cùm enim suffitus olfactu percipiantur, fit, vt inter odores numerentur. Odor itaq; è pinguibus promanans, etsi suapte natura nec ingratus est, nec vigoris excessu vellicat, non ideo tamen suauis est nominandus, cum solis esurientibus, nec ijs quidem omnibus arrideat. Hic etiam temperatus est, & inter suauem & obtusum continetur. E putridis rebus, & acidis odores quoq; varij prodeunt, qui suas pro rebus sub-
E iectis differentias sortiuntur. Alia quoque sunt odorum genera, quorum descriptiones ex natura saporum desumendæ sunt. De his ergo non est, vt agamus amplius, cùm ex sequenti capite, si quid in his desideretur, sumi possit.

DE MEDICAMENTO-rum saporibus.

Cap. IIII.

F SAPORES non ad alimentorum gratiam solummodo requiruntur, sed medicis eo quoque nomine diligenter obseruandi sunt, vt & medicamenta dignoscantur, & medicamenta, quæ assumenda præscribuntur, gratiora sint ægrotantibus. Non enim satis est, si medicamentum vires, quas oporteat, habuerit, sed in id intentum esse decet, vt id finem suum assequatur. Cùm itaque multa sint, quibus medicamentorum actio vel inhibetur, vel adiuuatur, eorum quoque ratio medicinam

medicinam facturis habenda est. Non eius ergo parui refert, quo sint medicamenta sapore, si vel assumenda, vel ori admouenda sint. Ventriculus enim si quid aspernetur, id protinus euomere contendit: quæ verò grata sunt, ea suo continet amplexu.

CAETERVM qua ratione grati sapores medicamentis inducendi sint, suprà suo loco dictum est, vt ea tractatio nunc non videatur esse repetenda. Quoniam verò sapores ad dignoscenda medicamenta, & eorum examen B exequendum, certius præbent iudicium, quàm vel colores, vel odores, ob id eorum differentias Medici diligentia quoque maiori descripserunt, & hoc eò maximè, quòd gustus reliquis sensibus medicamentorum vires manifestiùs edoceat. Cùm itaq; saporum discrimina, vel pueris etiam notissima sint, & proprijs distincta nominibus, non abs re fuerit, si pauca ea, quæ notatu digna esse videntur, exponamus. *Saporum gradus.* Tres ergo saporum gradus à Medicis C constituuntur, quorum primus eos continet sapores, qui è tenui substantia promanant: alter eorum est, quos crassa teneraq; substantia producit: tertius odor sapores comprehendit, quibus natura quodammodò media est inter tenuem & crassum. Saporum tenuissimus acer est, hinc acidus, cui proximus est pinguis. Terrestriũ verò crassissimus est acerbus, quem cæteri duo subsequuntur, amarus & insipidus. At salsus, austerus & dulcis, partim crassi, D partimque tenues esse censentur. Vt autem saporum natura melius intelligatur, duo sunt in ijs consideranda: materia nimirum (quæ Medicis substantia nominatur) & forma: de quibus aliquid in præsentiarum agemus. Ad formam primæ qualitates, maximè verò calor & frigus referuntur, quarum ratione sapores etiam à se inuicem distinguuntur, vt paulò pòst edocebimus. Hæc verò forma in subiectis consistit, inter se plurimùm quoque differentibus. E Tres enim (vt modò dictum est) materiæ respectu saporum gradus existunt, & in vnoquoque gradu tria quoque saporum discrimina licet animaduertere. Substantiarum itaque respectu sapores ita distinguuntur, vt qui in tenui materia consistunt, ignem, aut aërem: qui verò in crassa, terram & aquam referant: qui medium in hisce locum obtinent, eorum, qui prima classe continentur, subtilissimarum partium est acer, *Acer.* vt & substantiæ, & virium respectu (de quibus infrà dicetur) igneus meritò sit nominandus: F est enim adeò subtili substantia, vt & linguam quouis sapore vehementiùs feriat, & in abditissimas corporis partes magna vi penetret. *Acidus.* Acidus enim sapor partium tenuitate linguam pungit, partesque, quas contigerit, facillimè permeat, nullo tamen caloris adiumento, cùm (vt infrà dicetur) frigida sint acida, quo nimirum ab acribus differunt. *Pinguis.* Pinguis autem sapor tenui quidem substantia est, quæ tamen non sicca,

A sed humida sit: quæ videlicet causa est, vt non æquè, vt acida, penetret, cumque calorem sequatur temperatum, linguam magis oblinit, ac demulcet, quàm aliqua ferat acrimonia. Proximus pingui dulcis est, *Dulcis.* vt qui gustum non modò non offendat, sed sua voluptate potiùs oblectet. In hoc verò differunt, quòd humiditas dulcium sit aquea, sed pinguium aërea: quò fit, vt non sapor pinguis, sed dulcis ad mediam saporum classem referatur. Aquea quoque saporibus austeris humiditas *Austerus.* inest, nullo contemperata calore: quò fit, vt hi sapores crudi nominentur, quòd in fructibus immaturis maximè percipiantur. Cæterum partes etiam terrenas quadantenus obtinent, cùm linguam asperitate quadam contrahant. *Salsus.* Salsus autem sapor aquea simul & terrena constat substantia. Linguam enim non caloris acrimonia, sed substantiæ asperitate mordicat, raditque siccando: nonnihil tamen humiditatis obtinet, quæ gustum quodammodò diffundit, vt salsus sapor inter dulcem & amarum substantiâ medius existat. Aqueus enim magis quàm amarus est, & terrenus magis quàm dulcis: quò fit, vt nec æquè gratus sit, vt dulcis: nec ingratus adeò, vt amarus.

INTER sapores insipidus etiam numeratur, *Insipidus.* etsi saporis priuatio magis est, quàm sapor: ob id nimirum, quod inter saporum differentias plurimùm occurrat. Neque verò simplex est saporis priuatio. Gustum enim exigua quadam ratione afficit, quæ non adeò tamen euidens est, vt aliæ saporum differentiæ. Cæterùm quòd sapor hic non terrenis solùm, sed aqueis etiam maximè rebus insit, eius natura non ita facilè describi potest Quibusdam enim terrestris esse videtur, cùm existiment alij non terream hanc esse vim, sed aqueam, quod equidem magis est rationi consentaneum. Nihil enim est, quòd magis quàm aqua sapores obtundat, & si fortè terrena quæpiam sapore sint insipido, non id terrenis, sed aqueis partibus fuerit adscribendum: siquidem ignis & terra, vt extrema sunt elementa, vires quoque præ cęteris obtinent magis conspicuas, & quæ sensus nostros non leuiter afficiant. Ne tamen à viris certè grauissimis constitutos saporum ordines immutasse videremur, saporem hunc inter eos reduximus, quorum terrena censetur esse substantia: licet id quoque paucis annotauerimus, quòd hanc impugnare possit opinionem, eo solùm nomine, vt studiosi, quam vellent sententiam sequerentur, & vel ad terrenos saporem hunc referrent, vel ei salsum substituerent, quem etiam Galenus terrenum vocat: eum videlicet libro 4. de Simplicium medicamentorum facultatibus amaro conferens. *Amarus.* Amarus autem sapor citra controuersiam in terrena substantia consistere creditur. Licet enim manifesta polleat incidendi facultate, vt Ga-

lenus amara dulcibus tenuiora censuerit esse: substantia tamen, cui vis hæc inest, terrestris existit, quam calor & adussit & extenuauit: quæ causa nimirũ est, vt amara gustui sint aduersissima, linguamq; non feriant modò, velut acria, sed radant etiam, ac mordicent. Acerbi denique sapores & viribus & substantia maximè terrestres existunt. Linguam enim asperitate quàm molestissima coarctant, & constringunt. Hęc sunt quæ nobis de materia saporum exponenda esse videbantur.

Acerbus.

Alia saporum diuisio.

PORRÒ secundùm formam sapores etiam distinguuntur: tribus nimirum gradibus, quorum primus calidos, alter frigidos, tertius eos continet sapores, qui viribus vtrisque quadam temperatura participant. Saporum itaque calidissimus acer est, hinc amarus, deinde salsus. Frigidissimus verò est acerbus, quem alij duo subsequuntur, austerus & acidus. Dulcis autem, pinguis & insipidus, calore & frigore quodammodo temperati sunt, ea tamen ratione, vt ad calorem dulcis & pinguis: ad frigiditatem insipidus, magis deflectat.

Saporum generatio.

CAETERVM quòd ad saporum naturam & vires intelligendas, causarum expositio, qua videlicet ex se inuicem ratione sapores generentur, non parum conducat, ea de re paucis aliquid etiam ostendemus. Quæcunque saporem obtinent, ex quatuor elementis composita sunt. Pro varia ergo colorum mixtione, variæ saporum differentiæ oriuntur. Posita itaque materia (quæ terrenum quidpiam existat, nullo quidem præditum sapore, sed quod quosuis suscipere possit) calor, frigus & humiditas suas ita vires exerunt, vt frigore citra humiditatem acerbus sapor nascatur, quem Galenus ceu reliquorum materiam proponit libro suprà citato, saporum generationem expositurus. Sin verò frigiditas terrenum id elaboret, humiditatis adminiculo, saporem profert austerum, acidum & insipidum: hoc tamen discrimine, vt si vincat humiditas, & terrenas partes, & frigiditatem, sapor nascatur insipidus: si pares sint aquæ & terræ portiones, vt frigiditas non obtusa humore, suas in subiectam materiam vires exerat, austerus prodit sapor, vel acidus: hic quidem, si humiditas fuerit aërea: ille verò, si crassa fuerit, & aquea. Calore cruda maturescunt. At varia est caloris operatio. Nam vel coquit, vel si modum excedat, etiam adurit. Quamobrem si calor materiam offendat, multa fusam humiditate, dulcem producit saporem, aut pinguem: hunc, si fuerit humiditas aërea: illum verò, si aquea fuerit. At calor, si terrenas partes adusserit, salsum generat, aut amarum. Salsus equidem fit, si partes adustæ aqueo humore qudammodò temperentur, quod in amaro sapore non contingit. Denique si calor terrenum id subiectum tenui temperatum humiditate non quidem adusserit, sed ita & extenuarit, & calefecerit, vt & eius tenuissima sit substantia, & caloris vires in ea summæ conspiciantur, sapor acris emanat. Hæc itaq; dicta sint de saporum causis & eorundem generatione.

Saporum vsus.

QVIS verò sit eorum vsus, nondum satis expositum est, vt id nobis sit nunc etiam paucis discutiendum. Ad dignoscenda medicamenta, & eorum examen exequendum, sapores Medicis obseruandos esse, iam dictum est. Ad gratiam medicamentis conciliandam, varia quoque est saporum præparatio, de qua non est vt quicquam scribamus ampliùs. Vt autem medicamentorum vires expiscemur, hic maximus est saporum vsus. Hinc enim iudicium desumitur nec difficile, nec incertum, quibus videlicet viribus polleant medicamenta. Cùm enim pro varia primarum qualitatum mixtione, saporum differentiæ nascantur (vt modò satis apertè docuimus) rationi certè consentaneum est, certis pollere viribus sapores vnosquosque. Licet autem hoc libro nobis nequaquam sit propositum, vt medicamentorum vires ostendamus: (id siquidem libro secundo satis, vt arbitror, apertè discussum est) hoc ipsum tamen saporum tractatio poscit, vt hic eorum vsus etiam exponatur. Cæterùm quòd superioribus libris medicamentorum causas edocuerimus, & liber hic dicatus sit accidentibus, ea solùm de saporibus describenda sunt, quorum respectu sapores non causæ sunt, sed accidentia. Quamuis itaque de saporum viribus hic aliqua proponamus, ea tamen ita sunt intelligenda, non quòd sapores talia quæpiam efficiant, sed quòd earum virium indices existant. Quamobrem cùm acria & acida tenuium partium esse dixerimus, constat his inesse vires, vt viscerum obstructiones soluere possint. Quòd verò pinguem inter eos retulerimus, quorum tenuis est substantia, vis hæc ei meritò quoque videtur esse tribuenda. Verùm quæ pinguia sunt, adeò non incidere nouimus, vt viscera potiùs offerciant, quàm eorum tollant obstructiones. Id ergo fuerit hac in parte diligenter obseruandum, quam videlicet ob causam pinguis inter tenues, & amarus inter crassos sapores reducatur, cùm hoc ad soluendas viscerum obstructiones etiam vtamur, at illo minimè. Causa proculdubiò fuerit hæc, quòd licet pinguis sapor minus terrena constet substantia, quàm sapor amarus, calorem tamen tantum non habeat, vt in abditas corporis partes æquè ac amarus deduci possit. Hanc quæstionem multis vtrinque rationibus discutere possemus, nisi seruanda breuitas id ipsum hoc in loco dissuaderet. Porrò vires attenuantium suprà libro secundo descripsimus: proprio nimirum capite: sigillatim verò cùm de ijs ageremus, quæ menses mouent: de diureticis item & discutientibus.

Contraria

Contrarias attenuantibus vires habent, quicunque sapores in crassa subsistunt materia. Nam vel incrassant, vel adstringunt: indurant austerus & insipidus: adstringunt vehementer quidem acerbus, & leuiter salsus & austerus. De incrassantibus & indurantibus suprà proprijs actum est capitibus. Astringentium vires capite repellentibus dicato sunt expositæ. Pinguium vires emplasticæ sunt, quas suo quoque capite discussimus. Ad nutriendum verò pinguia maximè conducunt, quæ tamen facultas ad victus rationem refertur, vt ea nobis in hoc Antidotario non fuerit exponenda. Denique cùm laxant & rarefaciant dulcia, satis eorum vires suprà descriptæ sunt. Alias medicamentorum facultates libro iam aliquoties citato exposuimus, additis etiam earum notis à saporibus desumptis, vt nunc pluribus de ijs agendum non sit. Hæc saltem paucis in hunc locum referre voluimus, vt hic saporum vsus studiosis esset manifestior. Licet enim sapores inter accidentia numerentur, nec proprijs viribus morbos oppugnent, Medicis tamen in id plurimùm conducunt, quòd (vt modò demonstrauimus) virium in medicamentis exquirendarum indices existant.

DE TACTILIBVS qualitatibus.

Cap. V.

De primis, secundis & tertijs medicamentorum qualitatibus (quas ob id tactiles appellant, quòd tactu percipiantur) suprà libro secundo egimus. Eas tamen nunc ita discussimus, vt de ijs agendi copiosiùs nobis nunc occasio non contemnenda superfit. Cùm enim medicamentorum accidentia, quibus ipsa dignoscuntur, aut eorum vires exponuntur, hoc libro discutienda sumpserimus, de his etiam meritò fuerit aliquid hac ipsa ratione tractandum: qua videlicet nõ causæ sunt, sed causas suis vtique notis patefaciunt. Siquidem ad agnoscenda simplicia non coloribus solùm, odoribus, aut saporibus indicia sumuntur, sed ab his etiam qualitatibus, vt ab ipsa quoque forma & figura, de quibus hoc & sequenti capitibus agere constituimus. Qualitates itaque tactiles hæ sunt, caliditas, frigiditas, siccitas & humiditas: quæ quidem primæ vocantur, quòd ex eis reliquę prodeant. Pro varia namque primarum qualitatum mixtione, varias quoque corpora differentias nanciscuntur: vt nimirum dura, vel mollia sint: crassa, vel tenuia: densa, vel rara: grauia, vel leuia: lenta, vel friabilia: denique vel leuia, vel aspera. tot enim maximè tactilium qualitatum discrimina Medicis obseruantur, quæ nobis sigillatim & breuibus exponenda sunt. Quod ad frigiditatem & caliditatem attinet, qualitates certè sunt effectu potiùs ipso & experientia, quàm subito tactus indicio dignoscendæ. Cùm enim cæteræ qualitates actu tales existant, vt q̃ primùm continguntur, hoc ipso sensu semetipsas patefaciant. calor tamẽ & frigiditas medicamentorum tactu non priùs percipiuntur, quàm calore nostro fuerint in actum reducta. Siquidem potestate, non actu medicamentis dicuntur inesse, nisi cùm (vt modò dictum est) suos etiam exerunt effectus. Non possunt ergo medicamenta qualitatibus hisce dignosci, quòd (si tactum consulas) omnia penè sint eodem modo disposita, pro varia temporum constitutione. Siquidem frigida sunt non ea solùm, quibus refrigerandi vis inest, sed quæ calore sunt etiam vehementissimo. Licet autem caliditate medicamenta, vel frigiditate tum demum dignoscantur, vbi suis se viribus exeruerint, nõ ideò tamẽ causarum indices existunt, cùm eas subsequantur: indicia verò medicamentorum vsum præcedere debeant. Verùm hæc fortè subtiliùs quàm res proposita postulauerit. Humiditas itaque & siccitas, cùm actu, non sola potestate rebus insint, ipso statim tactu medicamentorum differentias exponunt, quibus ea inter se dignoscantur. Fit equidem interdum, vt quæ re uera sunt humida, si congelentur, tactui sicca videantur. Hoc tamen in medicamentis rarissimè contingit. Quòd si quando contingat, facilè congelatum à sicco distinguitur. Cæterùm hoc in loco humida vocantur, non (vt suprà) quæ vim habent humectandi, sed quæ proprio termino contineri nequeunt: quò fit, vt vasculis excipiantur. Siquidem multa potestate sint humida, quæ sicca tamen sunt actu. Liquida igitur forsan magis propriè nominentur. Idem quoque de siccitate iudicium esto. Multa namque liquida sunt actu, quibus exiccandi vis inest. Sicca verò dicuntur, non quæ talia sunt facultate, sed quæ proprio termino continentur. Congelata quidem proprio termino contineri videntur, quòd in seipsis, nõ autem extrinsecus contineantur. Verùm terminus hic eis proprius non est: quò fit, vt leui calore dissoluantur, atque ita quæ suapte natura consistere videbantur, subitò diffluant. Sunt itaque sicca (certioris doctrinæ gratiâ) non ea solùm, quæ si vasculis exerantur, non diffluunt: hoc tamen pulueribus contingit, etiam siccissimis: licet quodammodo tamen consistant: sed quę linteaminibus obspersa madorẽ eis nullum conciliant. Dura sunt autem, quæ digitis pressa, non cedunt. Pulsa siquidem cedunt etiam durissima. Quam ob causam, vox hæc (pressa) definitioni videtur addenda esse, vt res, quid sit, faciliùs intelligatur. *Durum.*

Qvae verò cedunt, mollia nominantur. Verum nec id satis esse iudicauerim. Siquidem liquida digitis etiam pressa cedunt, quæ tamen mollia non sunt: nisi vox ea largiùs, *Molle.*

atque adeò impropriè sumatur. Dictis ergo id addi poterit, vt molle dicatur, quod digitis pressum cedit, nec ijs amotis denuò coalescit. *Crassum.* Crassum autem vocant, (παχυμερὲς Græcis dictum) quod teri quidem potest, verùm difficillimè. Contrarium huic, quod *Tenue.* leuiter in puluerem redigitur: (tenue vocant, seu λεπτομερές. Hæc quidem descriptio duris solummodò competit corporibus. Cùm tamen hæ voces liquidis etiam attribuantur, alia quoque ratione crassum & tenue B definienda sunt. Liquida namque nequaquam conteruntur. Quamobrem liquores crassi nominentur, quorum guttæ consistunt, tenues verò, quorum guttæ citò diffunduntur. Tenues etiam vocantur, qui partibus constant subtilibus, vt quamprimùm euanescant. *Densum.* Densum est, quòd partes ita contractas habet, vt nullo distinctæ sint interstitio. Poros nominant, seu meatûs, ea corporum spaciola, quibus eorum partes à se inuicem C secernuntur. Quod itaque poris constat magnis, aut exilibus & multis, rarum nominatur: *Rarum.* densum verò siquidem ijs destituatur. Cæterùm id in hisce fuerit obseruandum, vt hoc ipsum destitui priuationem denotet, non simplicem negationem, quod discrimen è dialecticis discendum est, ne res non integrè intellecta confusionem & homonymiam pariat. Nouimus enim aquam poris etiam carere, cùm tamen densa non sit appellanda. D Poris itaque destitui dicuntur quibus talis est substantia, vt si poros non habeat, porosa tamen esse possit. Talia sunt, quæ solidam habent substantiam. Liquida namque poros admittere non possunt, cùm partes eorum consistere nequeant, sed in seipsas subitò confluant: quò fit, vt spacium inter eas constitui non possit. Cùm itaque liquida porosa non sint, hoc est, talia, vt poros suscipere queant, nec ipsa quidem poris pro- E priè destitui dicuntur: quò fit, vt nec densa nominari debeant, nisi quis impropriè vocem hanc eis attribuere velit. Possent ad hanc rem vtrinque proponi multa, quibus ea vel confirmari sententia possit, vel impugnari, quale hoc est, quod in aqua violenter agitata conspicitur. Cùm enim spumam concipit ex aëre, qui aqua immiscetur, porosa fortè iudicari possit: sed subtilis hæc disputatio mouenda quidem hoc loco fuit, non autem expedienda, ne constitutos breuitatis limites e- F grederemur. *Graue.* Graue corpus appellatur, quod exigua mole magni ponderis est. *Leue.* Leue, quod vice versa pondus exhibet exiguum, etsi mole sit amplissima. Physicis hæ qualitates alio modo definiuntur. Grauia siquidem vocant, quæ deorsum vergunt: leuia verò, quæ sursum feruntur. Verùm hæ descriptiones licèt verissimæ sint, hoc tamen loco nihil iuuant. Nullum enim nobis medicamentum offertur, quòd suapte natura sursum tendat, sed

A omnia ponderis aliquid habent: quò fit, vt hic leuia vocentur, non quæ simpliciter talia sunt, sed quæ minus grauia cæteris existunt. Cæterùm de grauitate meritò fortè dubitare liceat, sit ne tactilis qualitas, annon? cùm solo visu discerni posse videatur, nec contingendo, sed sustinendo grauitatem percipiamus. Verùm & hoc ea de causa, quam modò exposuimus, dimittere cogimur. Lenta *Lenta.* nominantur, quorum partes adeò glutinosæ B sunt, & ita sibi inuicem adhærescunt, vt nec flexa frangantur, nec pressa dissiliant. Friabilia *Friabile.* verò sunt hisce contraria, quæ vel digitis etiam leuiter compressa in puluerem statim discerpuntur.

Porrò quibusdam placet, vt liquida quæ viscosa sunt, vt vel digitis, glutinis instar, implicentur, aut diducta difficulter dissoluantur, & in longitudinem extendantur. Placet, inquam, aliquibus, vt talia lenta quo- C que nuncupentur: quod nec improbauerim, cùm parui referat, qua voce describatur vnumquodque, modò res homonymiâ non inuoluantur. Lentum tamen friabili contrarium esse constat, vt vnum debeat esse genus vtrisque, nec possit extra id vtralibet pars euagari. Cùm itaque friabilia solidis competant, lenta quoque solida solummodò propriè videntur esse nominanda. Quòd si vox hæc adeò latè patet, vt viscosa quæque com- D plectatur, atque adeò liquidis etiam conueniat: alia voce contrarium fuerit denominandum, qua videlicet ij liquores exprimantur, qui lenti non sunt. Duabus itaque vocibus res etiam diuersas designantibus vnica contrariabitur: quod inconueniens facilè vitabitur, si liquida viscosa, vel alia quapiam voce, non autem lenta nuncupentur. Sed in his diutiùs fortè moramur, quàm deceat. Asperum *Asperum.* denique dicitur, quod tactum sua lædit E inæqualitate, seu quod contactas partes quodammodò radit & exulcerat. Quòd autem nihil eiusmodi continet, quo tactus offendatur, leue dicitur. *Leue.*

Hæ sunt ferè tactilium qualitatum differentiæ, quas in medicamentis vel compositis, vel simplicibus examinandis obseruant Medici. Nunc verò vt ad exquirendas medicamentorum vires, ab hisce qualitatibus indicia sumantur, nondum satis (vt existimo) liquet. De primis qualitatibus hoc initio hu- F ius capitis adnotauimus, eas nempe non subitò si tactu percipiantur ea quibus insunt subiecta, proferri, quin priùs in actum redigantur. A primis ergo qualitatibus nil certò colligere licet, an medicamẽta vel calefaciendi, vel exiccandi, vel humectandi vires habeant: cùm multa potestate contrarias habeãt qualitates ijs, quas actu exhibent. Vt plurimum tamen ad humectandum liquidis, & ad siccandum, siccis vtimur, vt quandoque tactus ipse qualitates etiam has ostendat. Quod

Quod ad reliquas autem tactilium qualitatum differentias attinet, nullum omnino, vel certè leuissimum de medicamentorum viribus iudicium subministrant. Voces equidem ipsæ rerum, quibus tribuuntur vires, denotare videntur, vt quæ crassa sunt, incrassandi vim habeant, quæ mollia, molliendi, quæ sunt aspera, tergendi, & cæteræ pariter tactilium differentiæ. Verùm quàm tuta sit de hisce coniectura, ij nouerunt, qui hæc diligentiùs examinauerint.

DE FORMA ET FIGVra medicamentorum.

Cap. VI.

Hactenvs eas expediuimus qualitates, quæ certis percipiuntur sensibus: visu nimirum, olfactu, gustu & tactu: nunc nobis de figura & forma medicamentorum aliquid est exponendum, quæ videlicet qualitates non dictorum sensuum aliquo, sed pluribus percipiuntur. Visu siquidem & tactu cognoscere liceat, quæ figura sit, vel forma medicamentorum: licet hæ qualitates propria non sint horum sensuum obiecta: per accidens enim, respectu nimirum coloris, formæ rerum, & figuræ conspiciuntur: & corpora non sunt figurarum, aut formarum respectu tangibilia. Cæterùm hic forma non est ipsa rei per se subsistens substantia, quam suprà diximus facultatem, & causam eorũ effectuum esse, quos in causarum expositione suprà descripsimus: sed accidens est, effectus videlicet formæ substantialis, & externa quædam species, non ratione, sed modò dictis sensibus percipienda. Verùm discrimen inter formam & figuram hic obseruari decet. Est enim vtraque species quædam externa. Differunt hac ergo ratione, veluti superficies à toto corpore differt. Siquidem figura profunditate, non autem forma destituitur, vt plures figuræ formam efficiant, veluti totum suis constituitur partibus. Ad simplicium itaque dignotionem, figurarum & formarum discrimina sedulò sunt expendenda. Quòd autem tot sint formarum & figurarum differentiæ, vt paucis generibus comprehendi non possint, & hæc indiscreta multitudo melius experiẽtia & exercitio frequenti, quàm longa descriptione cognoscatur, non est, vt in hisce diutius euagemur. Hoc saltem exempli loco dixisse sufficiat, in simplicibus exquirendis, has maximè figuras animaduerti, circularem, oblongam, variè dissectam, varijs item angulis extuberantem, latam, &c. Formæ verò partibus animalium maximè describuntur, vt oculo bouis, auricula muris, canum testiculis, cauda scorpionis, hirci lingua, dente leonis, & similibus Qui plures habere volet formarum & figurarum differentias, herbarum descriptiones consulat. Hic itaque præcipuus est vsus formarum A & figurarum, vt medici simplicia maximè dignoscant. In compositis enim rarò à forma, vel figura iudicium sumitur, quod pro cuiuslibet artificis arbitrio, varias medicamenta formas nanciscãtur, quibus suam pharmacopœi probent industriam. Sunt autem, qui præter hanc formam & figurarum vtilitatem, aliam excogitare tentauerint, ad vires videlicet medicamentorum inuestigandas. In herbis enim id vsu uenire contendunt, vt qui folijs constent B latioribus, refrigerãdi facultate polleant, quæ verò follicula proferant tenuissima, calefaciendi: quæ spinis & aculeis munita sint, incidendi: quà fit, vt etiam plebeis carduus benedictus aduersum lateris dolores valere putetur. De cæteris similia quoq; venditãt. Verùm in hisce fallacius est iudicium, quàm vt generalibus præceptis certò comprehendi possit.

DE PONDERIBVS ET mensuris medicamentorum.

Cap. VII.

Alia series accidentium, quæ medicis obseruanda veniunt, est quantitas. Hæc enim per se nihil agit, quo medicus vel sanitatem tueri, vel amissam euocare possit: quæ causa est, vt nec inter causas numeranda fuerit. Licet autem, vt suum medicamenta finem assequantur, certa sit quantitas constituenda, nec quiduis qualibet mensura suos exerat effectus, hoc ipsum tamen quantitati non est adscribendum, sed rebus ipsis, quę certa quantitate comprehenduntur. Nam si rhabarbarum drachmæ vnius pondere purget, dubium non est, quin duarum mensura magis sit purgaturum: nequaquam tamen hæc ipsa dosis causa purgationis statui debet, sed insita rhabarbaro facultas. Nam si duodecim exhibueris vncias, nequaquam operabuntur, nisi res ipsa, quæ tanto pondere mensuratur, eam vim habeat, qua purgari possit. Hac eadem ratione refutatur eorum inscitia, qui venena quædam sola quantitate lethalia esse iudicant. Licet enim clarioris doctrinæ gratia phrasim hanc retineri posse concedamus, vt alia simpliciter, alia verò quantitate mortem inferre statuantur: nequaquam tamen hoc ita fuerit intelligendum, atque si quantitas ipsa per se lethalis existat, sed quòd idipsum, cui quantitas adscribitur, maiores habeat vires, quàm si vel dimidiam, vel decimam eius partem exhibueris. Vt igitur medicamentorum vires certo fine contineantur, ne vel euagentur vlteriùs, quàm conueniat, vel scopum sibi propositum non contingant, pro varijs vniuscuiusque viribus certa quantitate, quę vel pondere vel mensura circumscribitur, exhibenda sunt. Pondera autem, quibus hodie medici vtuntur, hæc sunt:

Granvm, κεράτιον, minimum pondus est quo vtimur. sumimus autem grana piperis albi, si alia pondera desunt, quorum viginti scrupulum, sexaginta drachmam constituunt. atque eius hæc est nota G.

Obolvs, ὀβολὸς, pendet grana decem, seu scrupulum dimidium. Sic autem scribitur. ♎ .

Scrvpvlvs, γράμμα, pēdet obulos duos, seu grana viginti. Sic notatur ℈.

Drachma, δραχμὴ ἢ ὁλκὴ, pendet grana sexaginta, seu scrupulos tres: & est octaua pars vnciæ Huius est nota ʒ.

Aureus Arabum & denarius Romanus pendet drachmam vnam, & insuper septimam eius partem. vnde septem denarij, vel aurei constituunt vnciam. Sic notatur X.

Vncia, οὐγκία, duodecima pars libræ, constat drachmis octo, denarijs septem: talis est nota ℥.

Semis, vel semissis, id est, dimidium. sic scribitur ß.

Sescvncia, seu sescunx, vncia vna & semis. sic notatur ℥.j.ß.

Sextans, duæ vnciæ. ℥.ij.

Qvadrans, tres vnciæ. ℥.iij. vel q̄d.

Triens, quatuor vnciæ, quarta pars assis.

Qvincvnx, vnciæ quinque.

Septvnx, vnciæ septem.

Bes, vel bessis quasi bis triens, vnciæ octo.

Dodrans, vnciæ nouem.

Devnx, vnciæ vndecim.

As, vel assis, vnciæ duodecim, seu libra.

Libra, λίτρα, duplex est: publica, seu ciuilis, & Medicinalis. Medicinalis, quæ & Romana, & As, duodecim vnciàs pendet: & hæc est officinis vsitata. Ciuilis seu publica, pendet vncias sedecim: libræ autem hæc est nota ℔.

Marca continet vncias octo, seu sedecim lotones, & his vtuntur aurifabri.

Ana idem potest, quod singulorum tantundem, vel partes æquas, cuius nota est añ.

Haec autem sunt pondera, quibus medici & pharmacopœi hodie communiter vtuntur, quæ his in promptu esse debent, ne deficiente vno quid pharmacopœum remoretur.

Qvod ad mensuras attinet, sunt vel liquidorum, vel aridorum, vel herbarum, florum, radicum & leguminum.

Aridorvm mensura est.

Manipvlvs, qui dicitur fasciculus herbarum, aut similium, qui manu comprehendi potest: sic scribitur M.

Pvgillvs, fit digitis simul in extremitate compressis: nota eius est P.

Liqvidorvm verò mensura est.

Libra ciuilis, seu publica, quæ pendet vncias sedecim.

Hemina Italica est dimidius sextarius Atticus, & pendet vncias mensurales nouem: tantundem quoq; pendet cotyla Attica. Cotyla Italica est libra mensuralis, seu duodecim vnciæ.

A

Sextarivs Atticus continet duas heminas seu vncias decem & octo.

Choenix, sextarij duo.

Chvs, chœnices duo.

Congivs, siue choa, sex sextarios continet.

Bicongivs, duodecim sextarios.

Tricongivs, octodecim sextarios.

B Sed hæc de ponderibus & mensuris sufficiant.

DE VALORE, SEV taxatione.

Cap. VIII.

Saepenvmerò contingere solet, vt pharmacopœi vnum idemque medicamentum C variè distrahant. Alius enim minori, alius maiori precio rem suam venditat: vnde ciues multoties decipiuntur. Interdum etiam accidit, vt in conscribēdis receptis pretij rationem non habeant medici, ægrotantiumque fortunas minimè perpendant, sed potiùs summa egestate præditis, medicamenta ordinent pretiosiora: quæ cùm persoluere nequeant, negligere tandem cogantur. Quare vt aliquid etiam de medicinarum taxatione, & quidem D præcipuarum ferè Germaniæ officinarum, nostro tempore communi (non enim omnibus in locis obseruari solet) in medium afferamus, operæpretium esse videtur. Taxationem itaque hoc in loco nihil aliud esse dicimus, quàm medicinarum secundùm pretium æstimationem. Pretium autem esse monetam seu pecuniam, quæ pro re empta datur. Verùm cùm hæc pro varia dominiorum ratione variet, vulgari nostra moneta (cuius denarij decem, vul- E gò *Rappen* dicti, bazium Constantiensem vnum constituunt) vnumquodq; medicamentorum genus æstimabimus, initio à simplicibus sumpto, quorū taxa seu valor sic se habet.

Florvm nostratium pugillus denarijs duobus, vel ad summum tribus plerunque venditur.

Herbarvm nostratium manipulus denario vnico vel duobus æstimatur: peregrinarum verò pluris emitur.

Frvctvs pro varia tum specierum, tum F loci differentia variè distrahuntur.

Seminvm vncia dimidia à denario vnico ad duos vel tres seplasiarijs coëmitur.

Radicvm vulgarium ℥.ß. denarijs duobus vel tribus ad summum (exceptis peregrinis) comparatur.

Qvod ad compositorum taxam attinet, primum locum syrupi obtinent, quorum vncia semis denarijs tribus, vel quatuor ad summum emitur, exceptis ijs, quibus cassia, vel manna, vel pretiosorum laxatiuorum aliquod ingredi-

ingreditur, & tunc vncia dimidia denarijs ſex, A vel pluris pro ingredientis valore æſtimatur.

Aqvarvm deſtillatarum communium vncia vna denarijs duobus emitur: caponis verò denarijs decem: roriſmarini & maioranæ denarijs quinque: & aquarum vitæ compoſitarum bazijs duobus Conſtantienſibus comparatur.

Svccorvm medicatorum (Arabibus Rob) vncia dimidia, denarijs tribus vel quatuor valet. B

Electvariorvm ſolutiuorũ vncia media, denarijs decem emi ſolet.

Pilvlarvm drachma vna, denarijs ſex, vel ad ſummum octo conſtat.

Opiatorvm vncia dimidia, denarijs octo venditur.

Eclegmatvm (Arabibus Loch) vncia ſemis, denarijs quatuor, vel quinque.

Conservarvm vncia vna, denarijs quinque vel ſex. C

Electvariorvm aromaticorum vncia denarijs decem.

Specierum cõfectionem aromaticarum ſcrupulus vnus, denarijs quatuor vel ſex emitur, exceptis ijs, quibus moſchus, vel ambra, vel aurum, vel argentum, vel margaritæ ingrediuntur, quorum ſcrupulus denarijs octo vel decem ad ſummum vendi ſolet.

Tabvlarvm aromat. vncia dimidia, denarijs quinque, quæ verò moſchum, vel ambram, D vel margaritas recipiunt, denarijs decem comparatur.

Trochiscorvm drachma vna denarijs octo.

Oleorvm vncia dimidia denarijs quatuor: olei verò de moſcho denarijs decem: olei vitellorum ouorum denarijs octo: balſami artificialis, & cæterorum oleorum deſtillatorum bazijs tribus venditur.

Vngventorvm vncia ſemis denarijs E quatuor, excepto citrino, aureo fuſco, & Aegyptiaco, quorum ℥.ß. denarijs octo conſtat.

Emplastrorvm & ceratorũ vncia dimidia denarijs quatuor, excepto ſtomachali ex oxycroceo, cuius ℥.ß. denarijs decem valet: & emplaſtri contra rupturam bazijs duobus. Et hæc ferè apud nos eſt generalis medicamentorum taxatio.

DE SVCCEDANEIS, ſiue quid pro quo.

Cap. XI.

Svccedanea dicuntur medicamẽta, quæ pro alijs poſita ſimiles vires habere creduntur: græcè vocantur ἀντιβαλλόμενα: quibus ideò opus eſt, quòd quibuſdam ſimplicibus hoc tempore in vniuerſum caremus, vt balſamo, calamo aromatico vero. Quædam adferũtur quidem, ſed plerunq; vetuſtate confecta & arefacta, vt myrobalani: vel adulterata, vel alioqui vitiata imbribus, aut vicinia atque contactu rerum noxiarum, pro quibus alia ſupponi neceſſe eſt. Et vt maximè difficile eſt inuenire, quæ per omnia alijs reſpondeant, melius tamen eſt integris ſuccedaneis, quàm genuinis corruptis vti. Mediocria tamen genuina quibuſuis ſuccedaneis prçferantur. Cęterùm hic locus de ſuccedaneis recognitione & repurgatione exactiore opus haberet. Multa enim paſſim apud authores, non Arabes ſolùm, ſed Græcos quoque extant, quę non ſatis aptè alijs ſubſtitui poſſe videntur. Nam pyrethrum pro zingibere poni, hand idoneum eſt. Illud enim feruidam & igneam naturã habet: rectius piperis aliquod genus ſumi videretur. Pro agarico euphorbium ponere periculoſum. Pro cnidij ſemine, vitis ſemen ineptum, & alia eius generis plurima, viribus diſſimilia. Verùm talia caſtigare non vnius hominis, ſed integri collegij medicorum labor eſt. Quare eorum, quæ ſubiungemus, ſuccedaneorum vſus eſſe poterit, donec tempus meliorem aliquem ordinem proferat, aut principum vel magiſtratuum diligentia factum ſit, vt vera ipſa ſimplicia aducbantur. Eorum autem talis erit ordo, vt ſuccedanea illis, in quorum locũ ſupponuntur, ex aduerſo ſcribantur: quemadmodum pro

Acacia	Succus hypociſtidis, vel prunorum agreſtium.
Acoro	Radix aſari, aut calamus aromaticus officinarum.
Ammi	Aniſum, cuminum.
Amomo	Aſarum, aut calamus aromaticus officinarum.
Amygdalis amaris	Abſynthium, nuclei perſicorum.
Adipe vulpis	Vrſinus.
Adipe ceruino	Anſerinus.
Alumine	Sal foſſitius.
Aſaro	Acorus, vel carpeſium.
Aſſa	Aſſa fœtida officinarum vel ſagapenum.
Arſenico	Sandaracha.
Aqua pluuia	Aqua fontana pura.
Aqua marina	Aquę libra vna, in qua ſalis ℥.iiij. bullierint, aut muria piſcis.
Aſpalato	Lignum aloes officinarum.
Balauſtio	Malicorium.
Balſami liquore	Terebinthina ſtillatitia, aut oleum caryophyllorum, aut nucis moſchatæ, aut balſamum quod ex India aduehitur.

Balsami semine	Nux moschata, vel caryophylli.
Been albo & Been rubro	Radices pastinacæ syluestris, aut satyrij, aut terebinthi summitates.
Bitumine	Asphaltum officinarum, quod verum bitumen est, vel pisaphaltum.
Buccinorum testis	Ostreorum testa.
Calamo aromatico	Schœnanthos.
Chalcitide	Vulgaris coppa rosa, aut vitriolum vetustate candidum factum.
Cardamomo	Cardamomum maius officinarum, vel nasturtium, vel iuniperi, vel cedri baccæ.
Charta vsta	Papyrus vulgaris vsta.
Carui	Anisum, vel daucus.
Carpobalsamo	Cubebe, galanga.
Capesio & Casia	Cinnamomum vulgare electum.
Caphura	Semperuiui succus.
Cinnabari Græcorum	Lapis lazuli.
Cinnamomo	Cinnamomi vulgaris, canellam vocant, duplum.
Costa	Radix angelicæ, aut zedoariæ.
Chrysocolla minerali	Lapis armenius, & in medicaminibus chirurgicis adulterata ex Dioscoride.
Cerussa	Spodium, pompholix.
Calamintha	Mentastrum, pulegium.
Cubebe	Cinnamomum vulgare selectum.
Cumino	Semen rutæ, vel agni.
Cypero	Iuniperus maior.
Dictamno Cretensi	Pulegium.
Doronico	Galanga, vel caryophylli, vel zedoaria, cum citri cortice.
Dauco	Pastinaca.
Diphryge	Marchasita vstus, aut æs vstum.
Ebeno	Lignum guaiacum.
Elaterio	Succus foliorum cucumeris agrestis.
Epithymo	Epithymbra Cretica sub nomine epithymi.
Eupatorio Mesuæ	Asari & absynthij ana dimidium.
Folio	Nardus Indica, macis, caryophylli.
Ferrugine	Squama ferri.
Fimo palumbino	Fimus columbæ.
Felle suillo	Fel perdicis, vel piscium.
Galbano	Sagapenum.
Gentiana	Asari & radicis capparis ana dimidium.
Glaucio	Citysus, aut memita vulgaris.
Glycyrrhizæ succo	Puluis radicis.
Gnidij cocco	Semen lathyridis.
Harmel	Dictamnum album vulgare, aut semen rutæ syluestris.
Hederæ gummi	Gummi persici.
Hermodactylo	Folium anchusæ, & dimidium bdellij foris admouetur dolentibus iuncturis.
Hyssopo	Hyssopus vulgaris, aut satureia.
Iride Illyrica	Helenium odoratum.
Lacca	Styrax.
Lanariæ radice	Radix veratri nigri.
Lapide armeno	Lapis lazuli.
Lapide phrygio	Marchasita.
Lapide smiri	Pumex.
Lapide scissili & Lapide stellari	Lapis hæmatites.
Lapide assio	Gagates.
Ligustico Dioscor.	Leuisticus vulgaris, aut cuminum.
Loto amara	Anagallis.
Lycio	Rhamnus syluestris, aut polygoni succus.
Macere Dioscor.	Cupressus.

Melantheria

Melantheria	Vitriolum aut coppa rosa dicta.
Malobathro	Nardus Indica.
Melle	Saccharum.
Marrubio	Melyssophylum.
Minio veterum	Cinnabarum vulgare factitium.
Molybdæne	Lithargyros.
Mysi	Vitriolum vetustum vstum.
Myrrha	Smirnium.
Myrrha Troglodytica	Calamus odoratus.
Nasturtij semine	Folia eius sicca.
Nardo Syriaca	Iuncus odoratus, seu schœnanthum.
Nitro	Borax non adulterata, vel sal fossile.
Nuce moschata	Spicanardi.
Oesypo	Medulla cerui.
Oleo ricinino	Oleum vetus, aut raphaninum.
Oleo laurino	Cedrinum, vel ricininum.
Oleo omphacino	Ablutum oleum dulce.
Oleo rosato	Violatum, amygdalinum.
Omphacio	Succus rhois, vel vinum austerum.
Opio	Meconium.
Opopanace	Ammoniacum, galbanum, sagapenum, bdellium.
Opobalsamo	Opocalbason, vel myrrha stacte, vel oleum caryophyllorum, vel oleum nucis moschatæ expressum.
Oriza	Farina hordei.
Ozimo caryophyllato	Melissa, in affectibus cordis.
Phu	Nardus Celtica, aut valeriana.
Phyco	Sandix, hoc est minium vulgare, quæ est cerussa vsta.
Pipere longo	Album.
Pipere albo	Nigrum optimum.
Petroselino Macedonico in theriaca	Alterius regionis petroselinum.
Petroselino	Smirnium, vel cuminum.
Pisasphalto	Asphaltum officinarum, aut pix cum bitumine mixta.
Pisselæo	Pix oleo mixta.
Plumbagine	Lithargyros.
Pompholyge	Spodium & antispodium.
Radice Idea	Sumach.
Raphani semine.	Succus eius.
Rheo pontico	Centaurium maius, aut rhabarbarum.
Rhoe coriario	Rhus obsoniorum.
Rosis	Flos ipsarum.
Rubigine	Scoria ferri.
Sale Indo	Sal gemmæ.
Sale ammoniaco	Sal gemmæ, aut factitium.
Scariola	Endiuia syluestris.
Scammonio	Ricinus.
Satyrio	Semen erucæ, scincus.
Sagapeno	Ammoniacum.
Sepiæ osse	Pumex.
Scilla	Pancratium.
Secacul	Radix pastinacæ syluestris, vel sileris, vel bauciæ, *Girhlen*.
Seseli	Massiliense Dioscor. aut siler montanum vulgare, aut peucedani semen.
Sisone	Daucus.
Spodio	Antispodium.
Spuma nitri	Nitrum, aphronitrum.
Stratiote aquatica	Lens palustris.
Styrace rubra	Styrax.
Sulphure viuo	Coctum, vel vstum.
Taraxaco	Cichorium syluestre.
Terra Samia	Lapis hæmatites.
Terebinthina	Resina laricea, quæ est vulgaris terebinthina.

Thymelææ ſemine	Laureolæ ſemen, lathyridis grana.
Thapſiæ ſucco	Cardami, vel erucæ ſemen.
Thymo	Thymbra, aut thymum vulgare.
Venerea concha	Oſtreorum conchæ.
Veratro albo	Nigrum.
Vino falerno	Quoduis fuluum, tenue, perlucens, odorum, vel Creticum.
Xylocaſſia	Cinnamomum.
Xylobalſamo	Maceris & cyperi ana partes æquales.
Zedoaria	Ariſtolochia, &c.
Zurumbet	Zedoariæ duplum.

His itaq; ſuccedaneis contentos eſſe medicos oportet, donec meliorem aliquem tempus ordinem, vt dixi, proferat: licet quiuis alia multò plura pro varijs locis, & affectibus, & hominum proprietate facere ἀντιβαλλόμενα poſſit. Sed nolim pharmacopœo licere vel clementiſſimum mutare ſine docti medici conſilio, ne audaculus fiat etiam in alijs. Sit itaq; religioſus, & formidulosus in his permutationibus, tam medicus, quàm pharmacopœus.

DE LOCO COLLIgendi medicamenta ſimplicia.

Cap. X.

AD ſimplicium collectionem non parum conferre videtur locorum cognitio. Si quidem ſimplicia colligi nequeunt, niſi locus, in quo vnaquæq; naſcitur planta, ſit manifeſtus, & planè percognitus. Non enim omnibus in locis plantæ omnes erumpunt. Aliæ namq; hoc, aliæ illo ſitu, pro ſuæ quæq; naturæ ratione lætantur. Quædam enim loco temperato, eoq; vel culto, vel inculto enaſcuntur. Quædam intemperatum tractum amant: & vel calidum, vt apricum, æſtiuum, & inſolatū: vel frigidum, vt nemoroſum, opacum, & ſepibus vicinum: vel humidum, vt paludoſum, aquoſum, maritimum, & vliginoſum: vel ſiccum & aridum, vt ſaxoſum, montoſum, cliuoſum, locum prope ſemitas, vias, rudera, parietes & muros. In temperatis locis, & quidem cultis, vt hortenſibus, feliciter naſcuntur betonica, pulegium, calamenthum, origanum, maiorana, parthemium, ſtœchas, hyſſopus, mentha, ſaluia, ſatureia, thymus, chamæpithys, centaurium maius, abſynthium, apium, eupatorium Meſuæ, oluſatrum, violaria, ſmyrnium, lactuca, intybus, portulaca, borrago, bugloſſa, fumaria, malua, ſolanum, ſpinachia, beta, braſſica, cucumis, melo, cucurbita, &c. Culta deinde campeſtria virent coriandro, hyacintho, hypecoo, ornithagolo, elatine, chamæciſſo ægilope, oſyride, aphaca, orobanche, melanthio, buphthalmo, anthemide, ſylueſtri papauere, xyphio, hyperico, cyano, &c. Inculta verò virent pſyllio, hieracio, cardui omni genere, attractyli, ferulis, ſylueſtri fœniculo, gramine, bunio, &c. In locis calidis plantæ calidæ valentiores colliguntur. Frigida loca, vt ſyluæ

A planæ, ephemerum, hippogloſſum & filicem amant: montanæ verò leuiachantam, & inibi prærupta loca petroſelinum, & Rhodiam radicem. In opacis ſimul & aridis naſcuntur helenium, chryſocome, aſarum, viola purpurea, aſtragalus & cyclaminus: in humidis verò opacis, clematis altera, quæ & ſecùs aggeres inuenitur, item phyllitis. Agrorum & pratorum ſepibus hærent aſparagus, ruſcus, rhamnus, rubus, rubia & liguſtrum. In humidis & palu-
B ſtribus locis, ac ſecus magnarum ſcrobium aggeres feliciter erumpunt plantago, coronopus, ranunculus, ſcordium, eleoſelinum ſphondylium, lyſimachia, aliſma, chelidonium minus, pentaphyllum, equiſetum, limonium, heliotropium paruum, tuſſilago, verbenaca, hydropiper, conyza tertij generis. Et magis paluſtribus gaudent cyperus, typha, ſparganium, iuncus. At tam lacunoſis, quàm admodum paluſtribus innatant nymphæa, potamogetum,
C lotus Aegyptia, colocaſia folijs in aquis conditis, & extra eminentibus. Malabathrum ſimiliter in Indiæ paludibus naſcitur, atque in Italia oryza, hippolapathon, ac millefolium Stratiotes. Tribulus æquè in lacubus, paludibus, fluminibus naſcitur, atq; in mari: quorum litoribus ac ripis familiare ſpectatur nerium. Adiantum, itemq; trichomanes vliginoſis ſpecubus gaudent, præſertim ſi ſecundùm amnes exiſtant: aut aſperginoſas ſequũtur ripas, quæ
D præruptis locis inhærent. Vitex deinde, elichryſon, bubonium, botryx, rha fluminum ripas accolunt. Crithamum verò, braſſica marina, chamæleo niger, androſaces, papauer corniculatum, dorychnium, ſolanum ſomniferum, glaux hippophanes, hippophæſtum, tragium, tithymalus paralius, peplis, alypon, abſynthium ſeriphum in maritimis tum litoribus, tum ſcopulis, tum etiam collibus emergunt. Tripolium etiam in maritimis exurgit, vbi ſcilicet allidit vnda, iterumq; recedit, mo-
E dò in mari, modò in ſicco degens. Non niſi aquis proueniunt bryon, thalaſſion & alga. At in riguis fontium, præſertim quæ hyeme tepeſcunt, ſion, atque aquaticum ſiſymbrium vnà innatant, vt quaſi inuicem fraternam videantur iniiſſe amicitiam. Pratis lætãtur trifolium, lotus ſylueſtris, anonis, daucus, carum, oxylapathum, centaurium minus, hemerocallis, colchicum, betonica, &c. Sicca, arida & ſiticuloſa loca petunt eryngium, ſatureia, lithoſpermon, lycium, ſaluia, ſtachys, onoſma, lonchitis,

tis,cynogloſſa, echium,bugloſſum,chamæpitys, veratrum nigrum. Aridiſſimis & ſaxoſis exurgunt capparis,paronychia,aſplenum,clinopodium,circæa,lichen, libanotis, ſymphytum petræum, ſaxifragum, helxine, hemionitis,ſedi vtrunq; genus,cotyledon,cymbalion, polytrichon, ita vt harum pleræque ſæpius in ædificiorum ruinis, ac ſaxoſis admodum locis vireſcant. Montes adamant nardum, tam Indicum & Syriacum,quàm Celticum & montanum, centaurium maius, mandragora, haſtula regia, ſatyrium, gentiana, liguſticum, alyſſon, ſmyrnium, veratrum album, ruta ſylueſtris, polemonia, polygonatum, tithymalus, characias,polium,parmica,thymelæa,chamelæa, glycyrrhiza, aſclepias, narciſſus, thapſia, pœonia, æthiopis, clymenũ, onagra,cacalia, aconitum, daphnoides,hyſſopũ agreſte, peucedanum, chamædaphne. Collium amœnitate capiuntur nepeta,ſpartium,cuminum ſylueſtre,chamædrys, phalangium,thymum,&c. Tam intra quàm extra oppida & vrbes,vt plateis, monumentis, parietinis, ruderibus, propter muros & hortorum ſepimenta viſuntur verbaſcũ, blattaria,thlaſpi,iberis,malua, chelidonium maius vrtica,ebulus,ſambucus,eryſimum,ariſtolochia longa,marrubium, chryſanthemum, galiopſis, ſenecio, tribulus terreſtris,ſideritis,eupatorium, hyoſcyamus, cicuta, perſonata, xanthium, ſylueſtris cucumis. Sunt præterea, quæ arboribus innaſci velint, in quibus reſident, atque ab ijſdem ſuſcipiunt alimẽtum, vt agaricum, viſcum, polypodium, lichen,ſphagnos,dryopteris. Aliæ quidem in arboribus conſpiciuntur, aliæ verò priùs è terra exortæ,per arbores repũt, quemadmodum labruſca, vitis nigra, bryonia, hedera, clematis altera, ſmilax, lupulus, conuoluulus,periclymenum. Non deſunt etiam herbæ,quæ ſine radicibus in alijs herbis proſiliant, neq; alibi,quàm in illis reperiãtur,vt caſſutha, epithymum,epithymbrum & epiſtœbe. Quare cùm ſimplicia,ſeu plantę ignorato loco colligi nequeant, loca diligẽter medicinę ſtudioſis ſunt perſcrutanda, vt ſciant, quibus in locis vnaquæque naſcatur planta, licet ſuos vnaquæque ſequatur ſitus: nihil tamen obſtat, quin eædem modò in montibus, modò in planis, nunc in collibus, ſæpe in vallibus, nonnunquam in agris & pratis, ac etiam in alijs varijs locis nullo diſcrimine inueniri poſſint.

DE DOMO, SEV AEDIFICIO & officina pharmacopoei.

CAP. XI.

HACTENVS de loco colligendi ſimplicia diſſeruimus: nunc de loco conſeruandi, ſeu reponendi medicamenta agendum eſt. Cùm autem medicamenta non ſolùm A ſpeciatim in vaſis, verumetiam generatim in domo & officina reponantur, primò pharmacopœi domum ſeu ædificium, & officinam, deinde particularia vaſa exequemur. Sit itaq; pharmacopœi ædificium in foro ſitum,aut in aliqua celebri platea, in capite eius loci, cuius exterior & libera pars ad orientem: altera ad ſeptentrionem ſpectet. Ianua iuxta murũ,qui in occidentem vergit, collocetur. Ad ſiniſtram vbi introitur, ſit pharmacopolium ſatis B magnum, quadratum, lucidum, feneſtris amplis, non nimis altũ, vt tituli pyxidum ſupremarum legi poſſint. Non procul à muro ſeptentrionali in domo ſit feneſtra,quę emptoribus ſemper pateat. Neq; enim commodum eſt,vt quiuis admittatur, ſicut inhumanum, emptores in domum non admittere. Pharmacopoliũ habeat duas ianuas, altera qua introitur, altera ꝑ quam in culinã (vt ita dicam) exeatur, pharmacopolio continuum ſit hypocauſtum, C tribus aut quatuor gradibus altius, ſed multo minus, in quo ſaccharum & confectiones ſiccæ ſeruentur, & hyberno tempore miniſtri veſperi conueniant. Habeat tres feneſtras, vnam magnam ad plateam, per quam lumen recipiat. Duas paruas, quarum altera in pharmacopolium tendat, altera in culinam in ipſa, vel iuxta ianuam. Oportet enim pharmacopœum valde occulatum eſſe, & non Ianum bifrontem, ſed Argum centoculum agere: proxima D eſt culina, vulgò laboratorium dictum, in qua coquatur, conficiatur, & aquæ deſtillentur: ſequatur mox conclaue, in quo materiæ peregrinæ præſertim, ſeruentur, ſub quo ſit cella, in qua olea, pinguedines, radices glycyrrhizæ recentes, & ſimilia reponantur: ſupra culinam ſint conclauia duo, alterum ad vitra, ollas, pyxides, arculas, & ſimilia reponenda, alterum ad plantas indigenas reponendas: in hoc ſint longæ ciſtæ, diſtinctæ ſuis interſeptis, in quas E plantarum partes diſtinctæ ordine alphabetico condantur. Supra hæc ſint duo palatia ad plantas exiccandas. In ſumma, tota officina à reliqua domo & œconomia ſit diſtincta & ſeparata.

DE HYPOCAVSTO.

CAP. XII.

IN ſuprema hypocauſti parte ſacchari coni F collocentur: deinde confectiones in repoſitorium varijs arculis conſtans: ſupra fornacem ſit ſtructura quædam lignea, cui cribra impleta recentibus confectionibus imponuntur, vt meliùs exiccentur. Deinde ſit aliud repoſitorium diſtinctum, in quod fragmenta crudi ſacchari imponũtur. Non procul ab hac reponatur in locum aptum puluinar cum cultro longo, lato, tenui, quo folia auri & argenti diuiduntur, affixum tabulæ, quæ volumen auri & argenti contineat. Eodem loco & formæ ad ſaccharum ſeruentur.

DE PYXIDIBVS, ARculis, vitris, saccis, ollis, & cæteris locis reponendi medicamenta.

Cap. XIII.

PYXIDIBVS varijs opus est, videlicet ligneis, stanneis, plumbeis, æneis, ad medicamenta ocularia, lapideis, fictilibus: in primis verò vna, in qua butyrũ ad pilularum confectiones continetur, deinde alia, in quam conijciuntur. Hæc est rotunda, plana instar orbis: vtraque pars continet tres rotundos pedes, & in altera parte margine lata circundatur, vt claudi possit.

ARCVLIS maioribus ad herbas opus est, alij scatulis (vt vocant) vtuntur minoribus, ad semina, & alia.

VITRA alia ad liquores, alia ad antidotos vsurpantur, in quibus rectissimè pleraque seruarentur, nisi in fragilitate periculum esset.

QVOD ad saccos attinet, alij sunt vsitata forma, in quibus materiæ adportantur, & suspensæ seruantur. Quidam enim herbas omnes in saccis suspendunt. Alij sunt, per quos materiæ colantur & exprimuntur. Alij verò figura longa acuminata, ex quibus mucagines mulgentur. Talibus etiam vtimur ad decocta, liquores, & in vina factitia colanda.

OLLAE & VRCEI omnis generis in certis quibusdam arcis seruẽtur in pharmacopolio, vt semper in promptu sint, ne si quid eiusmodi vasculis excipiendum, aliunde primùm sit petendum.

CAETERVM herbæ probè saccis lineis, vel, quod melius est, arculis ligneis reseruantur, ne à puluere offendantur.

FLORES arculis tiliaceis reponuntur.

FRVCTVS armarijs, pyxidibus, vel sportis asseruantur.

SEMINA vasculis vitratis, aut sacculis ritè custodiuntur, aut charta aptè inuoluuntur.

RADICES integræ filo traiecto suspensæ seruantur, loco vmbroso.

CORTICES autem arculis ligneis reconduntur.

SVCCI liquidi in phialis angusti oris adseruantur, superfuso aliquantulo oleo: sicci verò, vasculis vitratis aut pyxidibus reponuntur.

GVMMI lachrymæ sicco loco custodiuntur, quemadmodum etiam animalia, & eorundem partes.

AQVAE stillatitiæ vasis vitreis, loco temperato commodè fouentur.

SYRVPI quoque vasis vitreis aut figulinis retinentur.

OLEA expressa & macerata vasis vitreis, aut figulinis vitratis ritè reponuntur: destil-

A lata verò, vasis vitreis ore angusto, bene obturata seruantur.

SPECIES aromaticæ sacculis coriaceis bene consutis, aut vasis vitreis, vel stanneis, vel pyxidibus optimè clausis retinentur.

ELECTVARIA, opiata, & conseruæ vasis figulinis vitratis, aut stanneis bene obturatis, reponuntur.

CONDITA pyxidibus, aut alijs vasis obturatis asseruantur.

B LOCH & extracta figulinis vasis vitratis custodiuntur.

LINIMENTA & VNGVENTA vasis figulinis, vitratis, vel pyxidibus stanneis reponuntur.

EMPLASTRA & CERATA chartis oleo inunctis inuoluuntur, vel pyxidibus seruantur.

TABVLAE, orbiculi, arculis tiliaceis loco calido reseruantur.

C TROCHISCI papyro inuoluti, pyxidibus ligneis reponuntur commodè.

PILVLAE vesica, vel corio, vel, quod melius est, papyro ceræ liquatæ intincta inuoluuntur, & pyxidibus stanneis sicciore loco adseruantur.

COLLYRIA arida, chartis inuoluta, pyxidibus reponuntur.

CONFECTA loco calido constituuntur.

D DE TEMPORE COLligendi simplicia.

Cap. XIIII.

EXPEDITIO tum colligendorum, tum reponendorum medicamentorum loco, de colligendi quoque tempore, licet suprà in primo libro sparsim, hoc tamen capite coniunctim, cùm non minùs ac locus E obseruatione sit dignum, nobis tractandum est. Nisi enim certo colligantur simplicia tempore, singularem & propriam virtutem habere nequeunt, maximè si aut immatura, aut iam vetusta & consumpta recipiantur. Colligenda itaque certo tempore sunt simplicia, eoque cùm propriam iam virtutem sunt adepta. Propriam autem virtutem habere dicuntur, cùm maximè vigent, seu matura sunt. Habet namque quælibet planta, & pars eius F suam maturitatem, quæ non tempore tantùm anni, & dierum numero, sed magis ex ipsius rei natura æstimatur. Quæ enim perfecta sunt, ea eligenda: quæ vltrà citràque existunt, ad medicamentorum vsum parum sunt idonea. In peregrinis tempus collectionis sciri non potest: ideò tantùm ex specie, odore, sapore, colore, & alijs accidentibus iudicium fieri oportet. Tempus autem collectionis in genere sic se habet.

FLORES vigore suæ maturitatis, iam aperti (exceptis rosis) antè quàm marcescant, *Flores.*

aut

aut cadant, quod Vere plerunque fit, colliguntur.

HERBAE iam florentes, & semen quodammodò conficientes, colligi debent tempore meridiano, cœlo sereno, nullis per aliquot antè dies decidentibus pluuijs, nec etiam rore nimium madentes, nimióve Solis calore retorridæ: id quod plerunque fieri poterit Vere, vel prima Aestate. Herbæ autem, quæ in hortis per totum annum virent, & non reponuntur, quouis tempore colligi possunt.

SEMINA cùm maturuerunt, & incipiunt exiccari, antè quàm decidant, recipiuntur: videlicet Aestate, vt Iunio, vel Iulio mensibus.

FRVCTVS dum maturuerunt, & boni sunt, antè quàm marcescant, deponuntur.

RADICES, fructu iam deperdito: & incipiente foliorum defluuio, (quod plerunque Autumno fieri contingit) cœlo sereno effodiendæ sunt.

SVCCI plantarum, dum virent, & folia earum adhuc sint tenera, exprimendi sunt.

DE MEDICAMENTORUM DURATIONE.

CAP. XV.

DE collectionis tempore hactenus egimus: nunc de tempore durationis disserendum est. Alia enim medicaměta longiori, alia minori tempore durant. Quæ namque substantiam habent raram, citiùs viribus destituuntur: quæ verò crassam, diutiùs vires retinent. Præterea non omnia medicamenta recentia in vsum veniunt. Quædam enim si ante sex menses (vt opiata) exhibeantur, non mediocre ægris periculum inferunt. Quare vt Medici ritè, & bona cum conscientia medicamenta exhibere queant, eorum tempus, & nō solùm anni, verùm etiam mensis & diei, quo scilicet sint collecta, vel confecta, diligenter obseruandum est. Tempus autem durationis in hunc modum se habet.

FLORES quandiu coloris & odoris gratiam retinent, tandiu adseruari possunt, quod in paucis vltra annum non contingit. Quare singulis annis renouandi sunt.

HERBAE, licèt diutiùs quàm flores conseruari possint, tutius tamen est, vt singulis annis renouentur.

SEMINA biennium durant, præter minuta semina frigida, quæ quolibet anno sunt renouanda.

FRVCTVS quotannis mutantur.

RADICES subtiles, exiguæ & raræ substantiæ, quolibet mutantur anno: quæ crassæ, maiores ac densæ, per duos & tres annos seruantur.

CORTICES in annum perdurant.

SVCCI liquidi mutantur quotannis. Sicci A verò, & apud nos expressi, aut singulis annis, aut ad summum biennio.

GVMMI & resinæ diu perdurant, modò non in loco humido putridoq; collocentur.

PAVCA animalia integra seruantur.Ícciores, vt cantharides, non difficulter, vbi semel probè exiccata fuerint, custodiuntur: humidiora verò & pinguiora facilè corrumpuntur, putrescunt, & vermes generant: vnde absynthium & similia putredinem arcentia illis B adduntur. Partes verò animalium molles aliæ alijs diutiùs durant, nec certus terminus præfiniri potest. Pleræque annum durant: quædam vel propter cœli intemperiem, vel propter malam asseruationem citiùs corrumpuntur. Quotannis autem vsitatè mutantur, interdum consultò quædam diutiùs anno seruantur. Quoniam verò diligentia præparandi & reponendi multum ad durabilitatem facit, bonitas earum non ætate sola, sed ex qua-C litatibus æstimari debet. Valent ergo, & efficaces sunt, quandiu non corrumpuntur. Corruptionem fœtor, rancidus sapor, situs & coloris mutatio indicat. Eadem in alijs quoque obseruanda. Omnia enim simplicia quandiu natiuos colores, sapores & odores retinent, efficacia sunt, ac nequaquam reijcienda.

AQVAE destillatæ quotannis mutantur.

SYRVPI longi & aquosi paucis diebus conseruantur: ad iustam verò consistentiam D cocti, simplices in sua bonitate annum seruantur, compositi biennium.

DECOCTA per dies quatuor, vel quinque seruantur.

ROB singulis annis commutantur.

ELECTVARIA aromatica, & quidem grata per annum, ingrata & amara per duos seruantur: solutiua verò annum durant.

OPIATA vsque ad annos sex, vel in decennium, in sua bonitate permanere possunt.

E CONSERVAE annum vnum durant. Condita fructuum annos duos, corticum verò diutiùs seruantur.

ECOCH, siue eclegmata simplicia in sua perfectione annum seruantur: composita biennium, exceptis, quæ amygdalas, pineas & pistachias recipiunt.

TROCHISCI & Sief. siue collyria durant annum vnum, & qui opium recipiunt, duos, tres, vel plures annos. Qui foris applicandi sunt, cùm ex medicamentis constent, quæ non F facilè resoluuntur, seruari possunt in annum vnum, vel duos.

SPECIES aromaticæ singulis annis, vt plurimum renouari debent.

PILVLAE purgantes annum vnum seruari possunt: quæ verò opium acceperunt, duos, tres, vel plures annos.

VNGVENTA, emplastra & cerota, ad annum vt plurimum conseruantur.

OLEA temperata, vt amygdalarum & sesaminum, vix per mensem: frigida per annum:

calida verò per duos vel tres annos ſeruantur. Quæ ex fructibus odoratis, vt nuce moſchata, exprimuntur, ſemeſtri ſeruari poſſunt: quæ verò ex liquoribus, ſeminibus & lignis deſtillantur, diu durare poſſunt.

DE COLLOCATIONE medicamentorum in formulis, ſiue receptis præſcribendorum.

CAP. XVI.

EXPLICATIS medicamentorum accidentibus ferè omnibus, de ordine quoque in præſcriptis, ſeu receptis faciendis, aliquid dicendum videtur: præſertim cùm maxima Medicorum pars, alioqui etiam doctorum, non parua cum ægrotantium iactura, ordinem hactenus prorſus neglexerit. A quibus autem rationibus huiuſmodi ordo ſit perdiſcendus, quinque regulis generalibus demonſtrabimus, quarum prima talis exiſtit. *Regula prima.* Quæ longiori egent præparatione, ea priùs ſcribantur: quæ verò breuiori, poſtea: hoc eſt, ſi quid difficiliùs trituretur, vel infundatur, vel coquatur, vel miſceatur, priùs: ſi quid verò breuiori trituratur, vel infuſione, vel coctione egeat, deinceps ſcribatur, vt omnia ritè & perfectè præparentur. Sæpenumerò namq; Pharmacopœi tanto cum ſcelere omnia perturbant, vt eorum, quæ minùs coquenda ſunt, nimia coctione ſæpè vis prorſus deperdatur: contrà, ea quæ longiſſima coctione egent, cùm eorum vis à mediocri etiam erui non poſſit, quanta neceſſaria eſt, non extrahatur. Quod idem in alijs præparandi formis euenit. Quam rationem hodie à quamplurimis empiricis negligi apparet, qui infundunt ſimul, & decoquunt guaiacum, ſantalos, cinnamomum ſenam, & alia multa, quorum vel ea, quæ ſunt odorata & purgantia, vim ſuam amittunt, vel alia non ſatis decoquuntur, vel vtrunque contingit. Quare optimum obſeruare ordinem videntur ij, qui radices craſſiores, duriores & crudiores (quæ longiori decoctione & trituratione indigent) primo ordine collocant, tum ligna nō odorata & cortices: deinde herbas: tertio loco fructus; quarto ſemina: vltimo flores & quæcunque ſunt odorata, vel purgantia, &c. *Secunda.* Altera regula in ordinandis formulis hæc eſt: Si ſint aliqua coquenda, vel infundenda, ſimulque ſint aliqua trituranda, priùs illa ſcribentur, vt non ſolùm quæ longiori præparatione egent, priùs præparentur, verùm etiam dum coquuntur illa, vel macerantur: hæc teri poſſint, ſicque nulla fiat temporis iactura. *Tertia.* Tertia regula: In ijs, quæ eadem indigent præparatione, ea præponantur, quorum maior requiritur quantitas. Hunc ordinem antiqui in componendis medicamentis diligentiſſimè ſunt ſecuti, vt videre licet in pilulis Sebellinis, in quibus ſpica nardi ob maiorem quantitatem in prima ſede ponitur: item in aromatico roſato maiore, ex deſcriptione Gabrielis, roſæ propter maiorem quantitatem primo loco ponuntur. Eodem modo ſe habet Philonis antidotum apud Meſuem, vbi ob maiorem quantitatem piper album & hyoſcyamus prima acie ponuntur: in qua compoſitione manifeſtè apparet, medicamentorum ordinem, ſecundùm maiorem & minorem quantitatem eſſe ſeruandum, ita vt maxima quantitas prima ſede ponatur: minima verò poſtremò. *Quarta.* Quarta regula huiuſmodi eſt: In ijs, quorum eadem eſt præparatio, eademque quantitas, ea præferantur quæ commoditate, aut nobilitate aliqua præſtāt: quam regulam etiam non minùs quàm modò dictam, maiores noſtri ſunt ſecuti, vt clarè in deſcriptione tum pilularum de hermodactylis apud Meſuem, tum Sabellinarum videre licet. In hac enim ſpica nardi, in illa hermodactyli ob nobilitatem primo ordine ponuntur. *Quinta.* Quinta & vltima. Poſtremo loco ſcribantur ea, quæ materiæ rationem obtinent: vt cera in vnguentis: aloe in pilulis: mel in magnis confectionibus. Id quod veteres etiam animaduerterunt, vt in theriaca & pilulis de hermodactylis deprehendere licet. In illa namq; mel, in his aloe in fine, materiæ vice, ponitur. His itaque quinque regulis, videlicet medicamenti proprietate, quantitate & nobilitate, percognitis, facilè quiuis manum formulis admouens, perſpicere poterit, num ab hoc, vel illo ſit ordiendum.

DE COLLOCATIONE medicamentorum in officinis.

CAP. XVII.

LICET pharmacopolium non ſolùm multis & varijs ſimplicibus, verùm etiam tot & tantis compoſitis, quibus Medicus illius regionis frequentiùs vti nouit, ornatum eſſe deceat, ita tamen omnia diſpoſita eſſe debent, vt omnia, cùm opus fuerit, in promptu, & ad manum habeantur: hoc eſt, ſciatur, quibus ex locis quæque ſint depromenda. Quare officina in certas claſſes diuidenda eſt: id quod commodè fiet, ſi ea tribus partibus in ſex, vel ſeptem ordines, tabulis inter ſe diſtinctos, diſtribuatur, ſuperioribusque tabulis ea, quibus minùs frequenter vtimur, cuiuſmodi ſunt metalla, lapides, terræ, ligna, extracta, opiata, trochiſci & condita, reponentur: medijs verò, & quæ inde ſequuntur, quæ nobis frequentiùs ſunt in vſu, vt cortices, ſemina, radices, eclegmata, ſyrupi, electuaria, tam aromatica, quam ſolutiua, pilulæ, conſeruæ, ſpecies aromaticæ, olea, vnguenta, emplaſtra & cerota. Ve-

ta. Verùm hæc omnia ordine ita disponenda veniunt, vt simplicia ex vna parte, composita verò reliquis duabus partibus contineantur: item calida & frigida minimè confundantur, verùm singula seorsim ponantur. Cæterùm arculæ quamplurimæ inferiori parte fabricandæ sunt, quibus herbæ, flores & fructus vsitatiores imponãtur. Nequaquam tamen has arculas vsqueadeò demissas esse oportet, vt pauimentum attingant, ne cùm verritur pharmacopolium, vel alia ratione madescit, humore vitiata medicamenta, ijs arculis contenta situm contrahant, vel etiam putrefiant. Prætere a medicamenta singula proprijs suis vasis (vt suprà suo loco docuimus) recondi debent, singulaque vasa suo loco obsignari, vt nobis, quid in eo repositum sit, significet, ne diu nos anxios per officinam errare contingat. Eandem ob causam id etiam obseruandum fuerit in compositis medicamentis, & maximè purgantibus & opiatis, vt eorum author & anni tempus, mensis, adeoque dies, qua paratæ sunt compositiones, vasculorum operculis adscribantur. Multa siquidem alias tempore vires acquirunt, vt quæ opium continent: multa etiam temporis diuturnitate penitùs elanguent. Hæc itaque bona fide Medicis ex-

A ponet Pharmacopœus. Succos liquidos & aquas stillatitias, propter aëris intemperiem in officina commodè reponere non licet. Siquidem hyeme ob frigus facilè congelantur, æstate verò citò corrumpuntur: quare temperato potiùs loco conseruanda sunt. Tabulæ, confecta, saccharum, aliaq; solida ex saccharo parata, calido loco, vt hypocausto, probè parte superiore reponuntur. Porrò vt singularum officinarum omnia medicamẽta, exteris quoque Medicis sint manifesta, catalogum, cui

B medicamenta omnia ordine sint inscripta, additis etiam (vt modò monuimus in vasorum operculis) compositorum medicamentorum authoribus, & confectionis tempore quemque Pharmacopœum in officina sua affixum habere decet, vt exteri in conficiendis formulis, meliùs sese accommodare valeant. Sed hæc de medicamentorum ordine nobis sufficiant. Hactenus in genere quàm breuissimè potuimus, de medicamentorum causis & ac-

C cidentibus, quatuor libris disseruimus, hoc potissimùm nomine, vt non solùm Medicis & Pharmacopœis prodessemus, verùm etiam communi vtilitati seruiremus. Quare DEVM Opt. Max. precamur, vt is noster labor quàm plurimis vsui esse possit.

ANTIDOTARII GENERALIS LIBRI IV. ET VLTIMI FINIS,

Vni DEO & TRINO gloria.

IN ANTIDOTARIVM GENERALE INDEX.

INDICIS ANTIDOTARII GENERALIS FINIS.

ANTIDOTARIUM SPECIALE,

A'

IOAN. IACOBO WECKERO BASILIENSE

EX OPT. AVTHORVM tam veterum, quàm recentiorum, ſcriptis fideliter congeſtum, & tandem methodicè, ſupra priores editiones, vberrimè auctum, coniunctim editum, & exornatum:

Adiectis ELENCHIS locupletiſſ.

BASILEAE,

Per CONR. WALDKIRCH, ſumptibus EPISCOPIANORVM,

cIↄ Iↄ cI.

ELENCHVS ET SERIES SECTIONVM ANTIDOTARII SPECIALIS contentarum.

ANTIDOTARII SPECIALIS LIB. I.

ANTIDOTARII SPECIALIS LIB. II.

De ele-

ANTIDO-

ELENCHVS SECTIONVM.

ANTIDOTARII SPECIALIS LIB. III.

ELENCHI SECTIONVM FINIS.

):( ):(

ANTIDOTARII SPECIALIS PRAECIPVARVM SECTIONVM DISPOSITIO.

MEDICAMENTORVM differentiæ in specie à causis deducuntur. Primam ergo differentiam sumimus à fine: & quemlibet rursus distinguimus ex materia: quã materiam formæ etiam diuersitas sequitur. Forma rursus ex Efficientis varietate distinguẽda. Medicamenta igitur alia conferunt ad

- Sanitatem, *vel conseruãdam, vel præseruandam, vel restituẽdam. Hæc autem medicamenta cùm sint mixta corpora, mixtio ipsorum fit vel*
  - Naturâ, *quãuis leuis præparatio ab artifice adhibeatur, ita tamẽ vt suam formã retineat. Sic Medicus adipem præparat. Et de his* LIBER I. *Antidotarij nostri disputabit. Diuiditur rursus, quia colliguntur vel ex corporibus*
    - Simplicibus *dictis: non quòd reuera sint simplicia, sed sensu, aut certè respectiuè, quòd comparatione aliorum minimum habeant admistionis. Talia sunt, quæ sumuntur ab*
      - Igne. *Sect. j. fol.* 1
      - Aëre. *Sect. ij.* 2
      - Aqua. *Sect. iij.* 5.
      - Terra. *Sect. iiij.* 32
    - Mixtis
      - Inanimatis, *quæ reperiuntur vel in*
        - Terra: *vt*
          - Metalla. *Sect. v.* 39
          - Lapides. *Sect. vj.* 56
        - Aqua, *seu Mari. Sect. vij.* 75
      - Animatis: *vel*
        - Sine *sensu, tum*
          - Terrestribus: *nimirum plantis & arboribus: vt*
            - Folia. *Sect. viij.* 91
            - Flores. *Sect. ix.* 198
            - Fructus. *Sect. x.* 217
            - Semina. *Sect. xi.* 249
            - Radices. *Sect. xij.* 275
            - Ligna. *Sect. xiij.* 331
            - Cortices. *Sect. xiiij.* 339
            - Succi. *Sect. xv.* 347
            - Liquores. *Sect. xvi.* 351.
            - Gummi. *Sect. xvij.* 371
          - Aquatilibus: *vt* Spongia, *&c. Sectio xviij.* 383
        - Cum *sensu: ab animalibus*
          - Integris
            - Alterantibus. *Sect. xix. 385. tum*
              - Terrestribus: *cùm gressilibus, tũ reptilibus: vt sunt*
                - Cimices,
                - Millepedæ,
                - Scorpiones,
                - Vermes *terreni,*
                - Cochleæ,
                - Formicæ,
                - Viperæ.
              - Aquatilibus: *vt sunt*
                - Scincus,
                - Cancer *fluuiatilis,*
                - Rana.
              - Aëreis *& volatilibus, tã integris, quam insectis: vt sunt*
                - Hirundo,
                - Gallus,
                - Galerita,
                - Locusta,
                - Cicada,
                - Cantharides.
            - Corrumpentibus, *hoc est, venenosis. Sect. xx.* 387
          - Partibus *eorundem. Vide in seqq. sig. A.*
  - Arte. *Vide in seqq. signum B.*
- Ornatum, *vel pulchritudinem. In quibus* LIBER TERTIVS *nostri Antidotarij consumetur.*

A Medicamentorum *differentiæ à partibus animalium desumptæ, siue partes illæ*
Sentiāt: *& sunt vel*
Principes. *Sectio xxj* 395
Cerebella
Passerum,
Leporis, *&c.*
Pulmo
Agninus,
Suillus,
Vrsinus,
Vulpinus, *&c.*
Hepar
Erinacei,
Lupinum,
Asininum,
Caprinum,
Caninum,
Mergi, *&c.*
Testes
Gallorum,
Fibrorum, *&c.*
Non *principes: atq; vel alterantes qualitate*
Prima. *Sic calida sunt*
Ventriculi *gallinæ,*
Intestina *lupi, &c.*
Secunda. *Sic Venerem excitant*
Genitale
Cerui,
Tauri, *&c.*
Renes *Scincorum, &c.*
Non *sentiant, & sunt vel partes*
Propriè *dictæ*
Ossa. *Sect. xxij.* 399. *vt*
Vnicornu,
Ebur,
Cornu *ceruinum,*
Os *de corde cerui,*
Cranium *hominis,*
Ossiculum *verticis, &c.*
Medulla. *Sectio xxiij.* 401
Ceruina,
Vitulina,
Bibulina,
Hircina, *&c.*
Sanguinis. *Sect. xxiiij.* 402
Impropriè *dictæ*
Pinguedo. *Sect. xxv.* 404
Seuum,
Vngula
Asini,
Capræ,
Vaccæ Mulæ, *&c.*
Excrementa
Vtilia. *Sectio xxvj* 406
Lac, Butyrum,
Serum, Mel,
Cera, Propolis,
Oua, Sericum, *&c.*
Inutilia *coctionis*
Primæ. *Sect. xxvij.* 409
Coagulum
Leporis,
Hœdi,
Vituli, *&c.*
Stercus. *Sect. xxviij.* 410
Secūdæ. *Sect. xxix.* 411
Fel
Capræ,
Hirci, *&c.*
Vrina
Humana,
Aprina, *etc.*
Tertiæ. *Sect. xxx.* 413
Sudores,
Sordes, *seu* Strigmenta,
Moschus,
Oesypus,
Spolium *serpentis,*
Zibettum, *&c.*

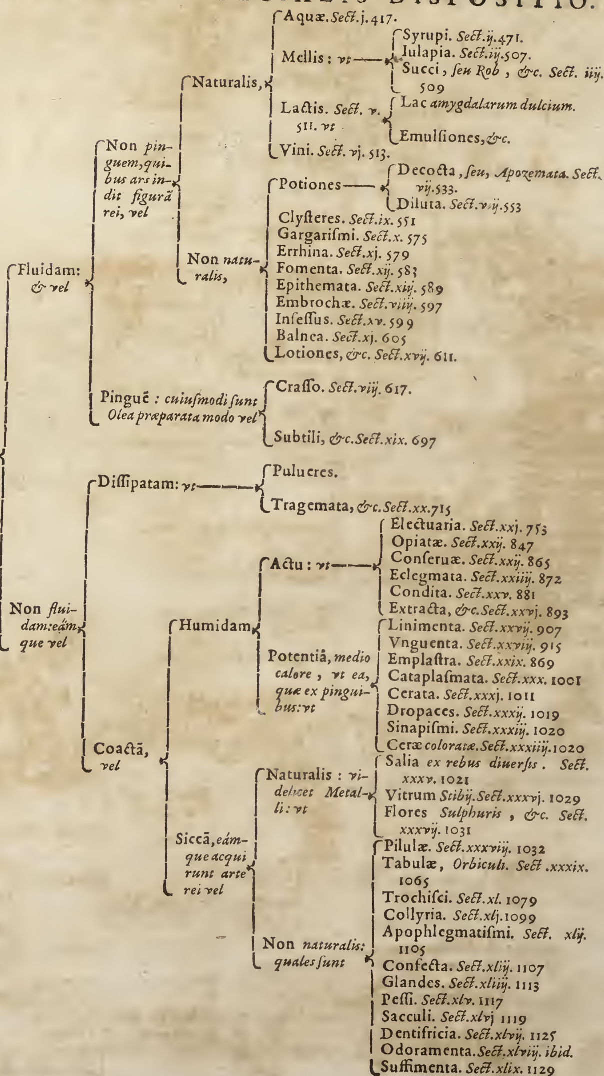

B

- Arte, *quæ figuram naturalem aufert, & artificialem nouã indit. de quibus* LIBER II. *Antidotarij nostri aget. Sic ergo figurã habet medicamentum, vel*
  - Fluidam: *& vel*
    - Non *pinguem, quibus ars indit figurã rei, vel*
      - Naturalis,
        - Aquæ. *Sect.* j. 417.
        - Mellis: *vt*
          - Syrupi. *Sect.* ij. 471.
          - Iulapia. *Sect.* iij. 507.
          - Succi, *seu Rob*, &c. *Sect.* iij. 509
        - Lactis. *Sect.* v. 511. *vt*
          - Lac *amygdalarum dulcium.*
          - Emulsiones, &c.
        - Vini. *Sect.* vj. 513.
      - Non *naturalis,*
        - Potiones
          - Decocta, *seu, Apozemata. Sect.* vij. 533.
          - Diluta. *Sect.* viij. 553
        - Clysteres. *Sect.* ix. 551
        - Gargarismi. *Sect.* x. 575
        - Errhina. *Sect.* xj. 579
        - Fomenta. *Sect.* xij. 583
        - Epithemata. *Sect.* xiij. 589
        - Embrochæ. *Sect.* xiiij. 597
        - Insessus. *Sect.* xv. 599
        - Balnea. *Sect.* xj. 605
        - Lotiones, &c. *Sect.* xvij. 611.
    - Pinguẽ: *cuiusmodi sunt Olea præparata modo vel*
      - Crasso. *Sect.* viij. 617.
      - Subtili, &c. *Sect.* xix. 697
  - Non *fluidam: eámque vel*
    - Dissipatam: *vt*
      - Pulueres.
      - Tragemata, &c. *Sect.* xx. 715
    - Coactã, *vel*
      - Humidam,
        - Actu: *vt*
          - Electuaria. *Sect.* xxj. 753
          - Opiatæ. *Sect.* xxij. 847
          - Conseruæ. *Sect.* xxij. 865
          - Eclegmata. *Sect.* xxiiij. 872
          - Condita. *Sect.* xxv. 881
          - Extracta, &c. *Sect.* xxvj. 893
        - Potentiâ, *medio calore, vt ea, quæ ex pinguibus: vt*
          - Linimenta. *Sect.* xxvij. 907
          - Vnguenta. *Sect.* xxviij. 915
          - Emplastra. *Sect.* xxix. 869
          - Cataplasmata. *Sect.* xxx. 1001
          - Cerata. *Sect.* xxxj. 1011
          - Dropaces. *Sect.* xxxij. 1019
          - Sinapismi. *Sect.* xxxiij. 1020
          - Ceræ *coloratæ. Sect.* xxxiiij. 1020
      - Siccã, *eámque acquirunt arte rei vel*
        - Naturalis: *videlicet Metalli: vt*
          - Salia *ex rebus diuersis. Sect.* xxxv. 1021
          - Vitrum *Stibij. Sect.* xxxvj. 1029
          - Flores *Sulphuris*, &c. *Sect.* xxxvij. 1031
        - Non *naturalis: quales sunt*
          - Pilulæ. *Sect.* xxxviij. 1032
          - Tabulæ, *Orbiculi. Sect.* xxxix. 1065
          - Trochisci. *Sect.* xl. 1079
          - Collyria. *Sect.* xlj. 1099
          - Apophlegmatismi. *Sect.* xlij. 1105
          - Confecta. *Sect.* xliij. 1107
          - Glandes. *Sect.* xliiij. 1113
          - Pessi. *Sect.* xlv. 1117
          - Sacculi. *Sect.* xlvj 1119
          - Dentifricia. *Sect.* xlvij. 1125
          - Odoramenta. *Sect.* xlviij. *ibid.*
          - Suffimenta. *Sect.* xlix. 1129

ANTIDO-

ANTIDOTARII SPECIALIS PER Io. Iacobum Vveckerum emendati & locupletati

LIBER I.

De Igne Sectio I.

IGNIS in medicinæ vſum venit. Sumuntur enim medicamenta tum ab
- Igne *ipſo vel*
  - Cum *flamma depaſcente*
    - Ligna.
    - Seuum, Oleum, Butyrum.
  - Sine *flamma: vt ab ignitis*
    - Carbonibus.
    - Metallis.
    - Lapidibus.
- Recrementis *ipſius: vt à*
  - Fuligine.
  - Cinere.
  - Calce.

IGNIS eligendus eſt flammæ eleuatę, ex quercu, vel ilice, vel ſubere, vel fago, vel ſalice, vel ſarmentis vitium, non corruptis & putridis, non viridibus, & fumum facientibus, non valloſis, ſed montanis & ſiccis factus. Talis namq; corpora ſana, maximè tempore frigidiore, conſeruat, refrigerata calefacit, humectata ſiccat, denſata laxat, aſtricta & clauſa rarefacit & aperit, aëris malitiam corrigit, &c. *Hippocr. & Galenus.*

CANDELAE & LVCERNAE. In cubiculis ſanorum vel ægrorum tẽpore nocturno primum locum habent candelæ, ex cera flaua, recenti, munda, deinde ex ſeuo taurino recenti, moderato calore liquato, & colato, ellychnioq; puro, albo & æquali, confectæ. Sic etiam lucernæ ex oleo communi ſeu oliuarum recenti, claro, mundo, & ellychnio bombacino, puro ac ſubtili, meliores habentur. Huiuſmodi enim ad aërem tenebroſum illuminandum, vigilias producẽdas, cucurbitulasq; affigendas, &c. accommodatiores habentur. Quæ verò ex pinguedine ouina, vel porcina, rancida, antiqua, aduſta, impura, vel

A ex oleo nucum, vel veteri, rancido & immundo ſunt confectæ, prorſus ſunt vitandæ. Quoniam odorem ſpirant grauem, vitalemq; ſpiritum corrumpunt, &c.

CARBONES IGNITI tum ad alimentorum tum medicamentorum præparationem competunt. Eliguntur qui ex quercu, vel ilice, vel fago ſunt confecti, non humidi, non ſemiuſti, & fumum vel ſtrepitum reddentes. Cæteri verò ex ſalice, picea, vel pino, inutiliores. *Galenus.*

B METALLA IGNITA meliora habentur primò ex auro, deinde ex argento, poſtremò ex ferro. Conducunt ad cauteria facienda, carnem putridam conſumendam, ſanguinem promanantem ſiſtendum. Ex lapidibus verò ignitis, præferuntur ſilicei. tales namq; ad ſudores eliciendos ſunt aptiores. *Galenus.*

FVLIGO omnis exiccatoria eſt, ac proinde terreſtris eſt eſſentiæ, habens quaſdam etiam ignis, qui materiam combuſſit, reliquias: ſed id

C puſillum eſt. Porrò tota eius natura terrena eſt, tenuium partium. Sed quæ ſpeciatim in ea differentiæ ſunt, eæ pro vſta materia eueniunt: ex acriore & calidiore, tali etiam proueniente fuligine: ex dulciore, ſimili quoque & hinc fuligine proueniente. *Galenus.*

Fuliginem Thuris sic facito. Forcipicula lucernis accensas singulatim thuris glebas, in nouam fictilem ollam concauam imponito: & æreo vase, in medio perforato, detersa diligenter sorde, obtegito: alteram admoueto, ex altera eius parte, aut vtraque, subiectis quaternûm digitorum altitudine lapillis, quò faciliùs perspici queat, si vrantur: & quà locus capax fuerit, glebulas alias supponito, & antequam prorsus prior gleba restinguatur, aliam imponito, donec sufficientem fuliginem videaris coegisse. Continuò tamen externæ æramenti partes spongia, aqua frigida madefacta, abstergantur: ita enim temperato æris feruore, fuligo omnis inhærebit, quæ alioqui per leuitatem deciduá thuris cineribus admiscetur. Derasa itaq; fuligine, cinis cremati thuris seorsum subtrahêdus est. Idem opus quoad satisfactum tibi videbitur, obeundum. * Oculorum inflammationes mitigat, fluxiones suspêdit, vlcera purgat, caua explet, carcinomata sistit. Simili modo è myrrha, resina, styrace, reliquisq; lacrymis fuligo excipitur ad eadê conueniês. *Dioscor.*

Fuligo è liquida pice fit hoc modo. In lucerna noua, quæ ellychnium habeat, nonnihil picis incendito, lucernamque fictili vase in clibani speciem conformato, superiùs in angustum fornicato, inferiùs perforato, vt clibani esse solent, operito, & adoleri finito: consumptoque liquore nouum infundito, quoad sufficientem vsui fuliginem collegeris. * Vis ei astringens, acrisque. Vsui est ad pigmenta, quibus palpebras linunt, & venustant, & ad circumlitiones. Item vbi glabris genis pilos restitui oportet, ad imbecilles lacrymososq; oculos: insuper ad eorundem vlcera non inutilis est. *Dioscorides.*

Fuligo pictoria, qua pictores vtuntur, ex vitrarijs officinis colligi solet: siquidem ei palma tribuitur. * Vis ad astringendum & erodendum efficax: fracta, cum rosaceo cerato ad cicatricem perducit. *Dioscorides.*

CINIS, combustorum lignorum reliquiæ sic nuncupâtur, cõpositæ ex contrarijs tum qualitatibus, tum substantijs. Habet enim in se partim terrenum, partim velut fuliginosum, quod

A Græcè dicitur αἰθαλῶδες, siue λιγνυῶδες, siue quomodocunq; quis appellare volet: atque hæ sanè partes sunt tenues, & quæ maceratis aqua cineribus, & percolatis, vnà asportâtur atq; abeunt. Quod verò reliquum est, terrenum est, infirmû, & morsu carens, calida facultate in lixiuium deposita. Sed non omnis cinis eâdem temperatura præditus est, sed pro combustæ materiæ diuersitate variatur. *Galenus.*

SARMENTORVM CINIS vrendi vim habet: cum axungia autem vel oleo illitus, fractis B neruis, articulorum collisionibus, & neruorum nodis prodest: cum nitro & aceto excrescentias carnis in scroto reprimit. Serpentium canumq; morsibus illitus ex aceto medetur. Crustas obducentibus medicamentis admiscetur. Fit ex eo lixiuium contra præcipitationes & fungorû venena, cum aceto, sale & melle. *Dioscorides.*

CALX cineris quædam species est: fit hoc modo. Marinorum buccinorum testas igni condi- C to, aut feruenti clibano nocte dimittito: postera die, si candidissimæ fuerint, extrahito: sin aliter, iterum vrito, vsque dum vehementer inalbuerint. Dein vbi in aquam frigidam demersæ fuerint, in fictile nouum conijcito, & exactè pannis operiens, noctem vnam conquiescere finito: manè eam extrahens, vbi perfecto omni opere elaborata fuerit calx, recondito. Fit & è litoralibus calculis igne crematis, nec non è vili & fusaneo marmore, & lapide calcario. * Vis omni calci in D commune ignea, mordens, adurens, & crustas inducens: quibusdam alijs immista, vt adipi, oleo, concoquêdi vim assumit, mollit, & dissipat: vlcera ad cicatricem perducit. Efficacior existimatur recens, nec aspersa aquis. Porrò calx elota, medicamen est, citra morsum desiccans, magisque, si bis terue lauetur. *Diosc. & Galenus.*

Calx testarum ouorum, & limacum.

TESTAE ouorum, aut limacum reuerberentur igne acerrimo per triduum, donec reducan- E tur in calcem candidissimam. Si dum calcinantur, aspergantur aceto, calx leuior reddetur, & ad vires suas exercendas aptior. *Quercetanus.*

De Aere Sectio II.

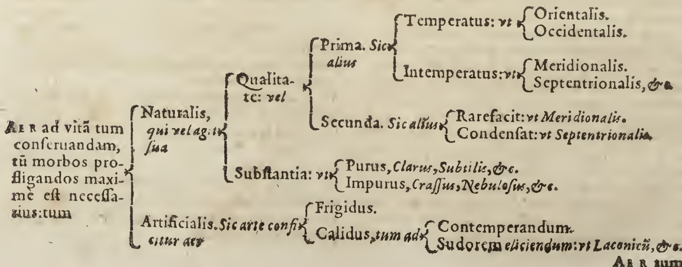

AER tum

AER tum corporum tum spirituum nostrorum elementum est. Eligendus est purus, lucidus, non qui stagni, nec paludis halitu est perturbatus, nec ex profundo specu pestilentem auram spirat: nec qui ex cloacis, quæ magnam aliquam vrbem aut numerosum exercitum purgant, vitium contraxit: nec qui ex animalium, olerum, leguminumque putredine aut fimo coinquinatur: nec qui ob stagnum, vel flumen vicinum nebulosus est: nec qui editis vndiq; montibus in cauo loco clausus nullum recipit perflatum: nec qui vicinus est aquis, in quibus linum & canabis macerantur: sed qui purus omnino est, temperatis quidem hominibus, & temporibus temperatis, ab oriente; æstate, & calidioribus temperaturis à septentrione, vel occidente; hyeme verò & frigidioribus naturis à meridie vel oriente spirans. Quòd si aliquando sua qualitate excedat, vel substantia variet, ita vt nobis fuerit aduersus, frigidus quidem corrigendus est tum ignibus ex quercu vel ilice, tum aquis, vel decoctis rerum calidarum, vel suffumigijs, ex ladano, thure, sandaracha, styrace, gallia moschata, &c. Calidus verò contemperandus, vel folijs salicis, vitium, quercus, floribus rosarum, violarum, nenupharis, per cubicula stratis: vel aqua rosarum, nenupharis, & aceto & santalis: vel aqua & aceto aspersis. Quòd si corruptus vel putris fuerit aër, emendandus est tum ignibus maioribus ex quercu, vel lignis iuniperi, vel rorismarini, vel citri, citonij, vel myrrhæ, &c. tum suffumigijs odoratis, ex citro, iunipero, vel aceto rosaceo, vel caphura, &c. * Cæterùm frigidus aer, cuiusmodi est septentrionalis, conden-
A sat, corroborat, indurat, concoctionem iuuat, aërem pestilentem sanat. Calidus verò rarefacit, laxat, poros aperit, humores agitat, spiritus resoluit, sudorem prouocat, concoctionem impedit, virtutem deijcit, febres ardētes gignit, &c. Humidus, vt meridionalis, humectat, sensus grauat, recidiuationem facit, febres putridas & pestiferas generat. Siccus cutim exiccat, &c. *Hippocr. Galenus & Auicenna.*

BALNEVM aëreum, quod Laconicum, &
B Calidarium vel Sudatorium vocatur, fit vel à vaporibus calidis & siccis ab igne accenso sublatis, (Barbaris stufa sicca dictum) vel à vaporibus calidis & humidis, ab herbis in vase aliquo decoctis, aut aqua supra ignitos lapides respersa (stufa humida Barbaris appellatum.) * Sordes corporis abstergit, materias per totum corpus tum calefacit, tum verò fundit: præterea quæ inæqualia sunt, æquat, & cutim laxat, & multa quę detenta sub hac fuerunt, vacuat, vt meritò sanè
C exercitij interdū neglecti vicem supplere queat. Valet præterea contra humidos & frigidos morbos, tumores laxos, podagram frigidam, scabiem humidam, morbum Gallicum, crassitiem & pinguedinem, hydropem, inflationem, calefacit, exiccat, extenuat, consumit, senibus prodest, sudorem euocat. At nocet laconicum capiti, oculis, pulmoni & pectori, neruis, frigidis & siccis, calidis & siccis, gracilibus, consumptis, iecori, vulneribus, & vlceribus, digestiuæ fa-
D cultati: item sitim auget, & ventrem constipat. *Fuchsius, & alij.*

De aqua Sectio III.

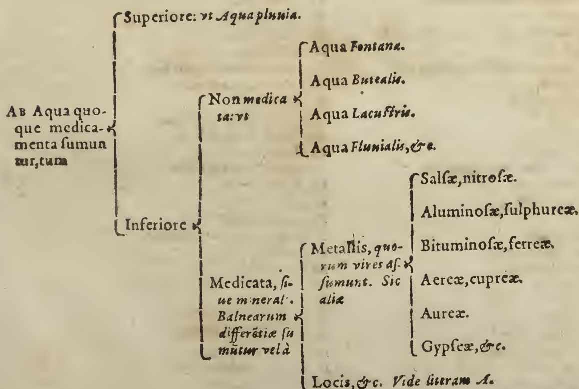

A Locis, in quibus scaturiũt, vt puta in

- Germania:
  - Thermæ
    - Curienses, Lotharingiæ, Badeniæ, Ferinæ.
    - Cellenses, Acidæ, Au, Embs, Alsatiæ, Boëmiæ.
    - Vvisbaden, Gastein, Abach, *&c.*
  - Balneæ
    - Vvembdingenses, Huberbadenses, Sultzenses.
    - Badenvuilenses, Vvatvuilenses, Villingenses.
    - Brintzbachenses, Glotterbad, Zuckenthalenses, *&c.*
- Italia:
  - Balneum *Aponi.*
  - Balneum *Porretanum.*
  - Balneum *de Corseno.*
  - Balneum *sanctæ Mariæ.*
  - Balneum *de Aquis.*
  - Balneum *de Petriolo.*
  - Balneum *de Grota.*
  - Balneum *vrbis veteris.*
  - Balneum *montis alti.*
  - Balneum *Aquense.*
  - Balnea *Sicula.*
  - Balneum *de Aquario.*
  - Balneum *Carpense, &c.*

EIVS ITAQVE CAPITA HAEC SVNT.

De

De Aqua potabili.

AQVA optima est, quæ pura, limpida, omnis saporis expers, gustu iucundo, clara, pellucida, tenuis, leuisque reperitur: necnon quæ igni admota citò calefit, remota verò ocyssimè frigescit, & in qua carnes & legumina celerrimè coquuntur: quæ deniq; æstate frigida, hyeme verò tepida existit, celeriterq; præcordia pertrāsit, & sine vlla ventriculi molestia labitur, & secedit. Talis autem ea esse solet, cuius fons ad oriētem solem erumpit, curritq; super lapides, aut arenā, aut purissimam terram. Omnium tamen præstantissima est pluuialis, eaque præsertim quę in fine æstatis, vel principio autumni, vel etiam media æstate pluit, silente cœlo. Huic ferè illa respondet, quæ eodem tēpore cum tonitruis descendit. At ea, quæ maxima aëris ac ventorum procella, terrifico tonitruum, fulgurum, & grandinis impetu, ex velociter concitatis nubibus cœlo demittitur, in humanæ vitæ vsum admitti non debet. Porrò aqua cisternarum non æquè cōmendatur, tum quòd miscella quædam sit diuersarū aquarum, quæ in diuersis anni temporibus inibi colliguntur ex pluuia, ex grandine, & niuibus hyemali tempore in tectis colliquatis: tum quòd aquæ omnes stationariæ, putrefactioni facilè sint obnoxiæ. Putealis præterea aqua tertium in bonitate locum habet: grauis quidem est, ęgreq; conficitur, nec omnis putredinis expers: veruntamen tantò minùs fuerit damnāda, quantò frequentiùs hauritur, vel si è subterraneo fonte scaturiat. Sequuntur lacustres & palustres: quę omnino sunt improbandæ, nisi coctæ, vel igne fuerint destillatę. Fluuiatilis deniq; probatur, in qua nulla animalia putrefacta, nulla excrementa, nullæ vrbium sordes inesse sentiuntur, &c. *Galenus.*

De balneo aquæ dulcis calido.

BALNEVM calidum aquæ dulcis confert alopeciæ, appetitui canino, aluo obstructæ, capitis dolori, calori externo, cholericis, & morbis calidis, colicæ, phthisi, pulmonis vitijs, pleuritidi, hecticis, hæmorrhoidibus obstructis, lassitudini membrorum, extenuatis, consumptis, morbis siccis, spleniticis, melancholicis, siti, vigiliæ, ventris fluxui, vlceribus, tertianis, quartanis, fluxibus omnibus, mensibus obstructis, mulieribus,

A infantibus, senibus, scabiei, pruritui, omnibus cutis vitijs, nephriticis: emollit corpus, & membra, humores liquat, & euacuat: corpus & membra humectat: indurata resoluit, impinguat: vocem clarificat, vrinam mouet: calorem natiuum & humorem auget: somnum conciliat: carnem & cutem restituit naturali temperamento: cibum distribuit: mundificat, & abstergit. Sed vsus eius immoderatus cordi nocet, syncopen inducit, appetitum deijcit, nauseam mouet, iūcturas laxat,
B & debilitat, calorem naturalem resoluit: corpus & membra laxat, humores mouet, & vlceribus nocet, &c. *Galenus, & alij.*

De balneo aquæ dulcis frigido.

BALNEVM aquæ dulcis frigidum valet contra morbos calidos & siccos, febres omnes siccas, conuulsionem, spasmum, sanguinis profluuia quæcunque, cutis sordes, menstruorum fluxum nimium, & rubeum, & cholericum, articu-
C lorum dolores, & podagram. Prodest iuuenibus, & carnosis: totum corpus refrigerat: cutem densat: digestionem confortat: vires roborat. Sed frigidum balneum nocet maximè pueris, & crescentibus, gracilibus, mulieribus, senibus, imbecillis, neruis & iuncturis debilibus, pectori, cordi, stomacho frigido, & imbecillo, intestinis, renibus, matrici, hominibus frigidis & humidis, morbis omnibus frigidis & humidis: calori natiuo, vulneribus & vlceribus, hecticæ: item op-
D pilat, & constipat. *Iidem.*

De aquis mineralibus siue thermis.

AQVAE minerales seu THERMAE, Balnea naturalia dicuntur, quæ per se aut sponte vel naturaliter scaturiunt: alioque nomine, eò quòd illis insit calefaciendi facultas, thermæ vocātur. Sunt autem quædam salsa, quædam nitrosa, quædam aluminosa, quædā sulphurea, nōnulla bituminosa, aliqua ferrea aliqua ærea, aliqua cuprea, ali-
E qua aurea, quædam ex plurib. horum mixta, &c.

De balneis salsis.

BALNEA salsa ad frigidas & humidas intemperies, & ad eiusdem generis morbos cōferunt. Proinde medentur hydropicis, frigidis neruorum doloribus, podagræ, resolutioni, asthmaticis: pectoris fluxiones cohibent: ventriculo frigido & humido conferunt, & tumoribus laxis,

pituitosis, scabie infectis, capiti thoracique fluxionibus obnoxio, &c. Valent præterea contra spasmum & conuulsionem, matricem frigidam & humidam, vesicam & neruos, renum ægritudines, testiculorum inflationem, menstrua alba, sterilitatẽ, vlcera, tormina, flatus & dolores ventris, laxitatem membrorum, calculum, articulorum dolores, humorum putrefactionem, neruorum contritionem, casum, epilepsiam, aurium dolorem, vuluæ casum, splenis duritiem, stomachi dolores frigidos, carnem superfluã, scabiem, impetiginem, &c. *Galen. & alij.*

A

B

De balneis nitrosis.

NITROSA balnea à salsis, facultatibus non differunt, nisi quod in omnibus illis valentiores sunt, non adeò tamen adstringunt, sed valenter abstergunt, quare & scabiosos mundant, & aurium vlceribus medentur, incertosq; earum sonos atque tumores discutiunt. Conferunt præterea capiti, thoraci, fluxibus, ventriculo pituitoso, ac humido, hydropi, tumoribus laxis, neruorum vitijs, defluxionibus ad pectus, pruritui, furfuribus, visui, paralysi, neruorum torsionibus, surditati, ventris doloribus, vermibus, carni excrescenti, vlceribus, venenis. *Galen. & alij.*

C

De balneis aluminosis.

ALVMINOSA balnea, ad sanguinis reiectiones, ventriculum vomiturientem, hæmorrhoidas immodicè profluentes, mulieres, quæ inordinatè purgantur, & quæ frequenter abortiunt: ad eos deniq; qui immodico sudore resoluuntur, & tibiarum varices prosunt: Exiccant valdè, calefaciunt, consolidant, coagulant. Valent aduersus ructus, hydropem, tormina, vlcera maligna & putrida, articularẽ morbum, sputum sanguinis, sudores superfluos, dyspepsiam, varices, vlcera vesicæ, tumores laxos; item valent contra fluxum sanguinis, & aliarum superfluitatum, visus obscuritatem, stomachica, testiculorũ dolorem, herpetem, esthiomenum, apostema corrosiuum, ignis adustionem, carnem superfluam, & omnes morbos frigidos & humidos. *Gal. & alij.*

D

E

De balneis sulphureis.

SVLPHVREA balnea calefaciunt, neruos emolliunt, dolores mitigant, stomachum eneruant & subuertunt, omnia cutis vitia exterunt: hydropicis, alphis, leucis, impetiginibus, vlceribus antiquis, articulorum defluxioni, lieni indurato, iecori, vtero, resolutionibus, coxendicibus & scabiei subueniunt. Siccant præterea vehementer, & in quarto gradu, resoluunt, aperiunt, attrahunt, consumunt, attenuant. Prosunt ventriculo, neruis frigidis & humidis, scabiei, spleni, calculo, tenesmo, iecori, matrici, lumborum doloribus, morbis frigidis & humidis, resolutis, paralyticis, contractis, tremulis, & neruorum doloribus, tumoribus articulorum, & eorum morbis alijs, epilepticis, lethargicis, surditati, & obliuioni, & coryzæ, apoplexię, tussi, pectoris saniei, asthmati, ventositatibus, hydropi, icteritiæ, venenatis, &c. *Iidem.*

F

De balneis bituminosis.

BITVMINOSA balnea caput replẽt, sensuum instrumenta lædunt, enixè tamen calefaciunt, & prolixè molliũt, si quis diutius immoretur, præsertim vterum, vesicam & colum. præterea aqua intercute affectis peridonea sunt. *Galenus.*

De balneis ferreis.

INFRIGIDANT, exiccant, stypticant. Prosunt calidis & humidis morbis, asthmati, podagræ, & articulorum dolori, ventriculi debilitati & mollitiei, aurium saniei, fluxui stomachico, hydropi, colicæ, fluxui mensium, & vrinæ, hæmorrhoidibus, ani egressioni, venenis, &c. *Fuchsius, & alij.*

De balneis cupreis, & æreis.

BALNEA cuprea & ærea calefaciunt, siccant, abstergunt, resoluunt, incidunt, stypticant, incarnant, mundificant, consolidant, constringunt. Proinde articulorũ doloribus, podagricis, asthmaticis, nephriticis, vlceribusq; malignis, oculis, ori, tonsillis, & vuæ auxiliantur: conferunt morbis frigidis & humidis, laxitati, & rupturæ membrorum, contusis membris, vulneribus malè curatis, cutis malis, carbunculo, carni excrescenti, visui, carni superfluæ in naribus, vel ano, hydropi, aluo constipatæ, &c. *Fuchsius, & alij.*

De balneis aureis.

BALNEA aurea calefaciunt, & siccant. Proinde doloribus colicis, voluulo, fistulis, podagræ ac malignis vlceribus succurrunt. Prosunt item ventriculo frigido, calculo, rupturis, oculorũ vitijs, scabiei & lepræ, cutis malis, cordi, eiusq; tremori, & affectibus, oris fœtori, &c. *Fuchs. & alij.*

De balneis gypseis.

BALNEAE gypseæ infrigidant, exiccant, conglutinãt, oppilãt. Prosunt fluxui sanguinis è naribus, ophthalmię, menstruorũ fluxui, & alijs omnib. fluxionibus, calidis & humidis morbis, &c.

De balneis mixtis.

BALNEA quæ ex mixtis qualitatib. constant, pro cuiusq; vincentis qualitatis ratione agunt. Proinde ex iam commemoratis facillimè omnium Germaniæ nostræ thermarum facultates dijudicare licebit, modò mixturã ac constitutionẽ illarum perspectã habeamus. Quare ne quid hac in parte desiderari possit, breuiter earũdem, potissimùm earũ, quæ cæteris antecellere videntur, mixturæ & vires exponendæ sunt. *Fuchsius.*

De thermis Germaniæ, & primò de balneis Curiensibus, siue Piperinis.

In CVRIENSI diœcesi thermæ sitæ sunt, quæ Germanis Pfefferbad dicuntur: hoc est, piperina balnea. Constant mixtura auri, sulphuris, ferri, æris, & nitri. Harum aqua non continuò manat, sed tertio die Maij erumpit, decimo verò quarto Septembris iterum sese subducit. * Mirificè dolorib. capitis cõfert, memoriam roborat, visum auditumque acuit: cerebri obstructiones ac neruorum aufert, articulorũ doloribus, vlceribus, fracturisq; ossium succurrit. Valent præterea ad articu-

articulorum resolutionem, tremorem artuum, manuum, pedumque, lassitudinem mẽbrorum, phthisim, febres inueteratas, apoplexiam, paralysim, resolutiones linguæ, ac oris, spasmum, podagram, lateris dolores, cordis palpitationem, ictus, percussiones, ophthalmiam, surditatẽ, maniam, veternum, chiragrã, artuum dolores, membra fracta, luxata, contracta, conuulsa, & sugillata, vlcera maligna, & malè curata, scabiem, impetiginem, elephantiasim, lepram recentem, vulnera malè curata, calculos renum & vesicæ, vteri affectus varios, & inueteratos, renum vitia diuturna, vesicæ mala vetera, cancrum, fistulam, anthracem, ficos, scirrhos, luxationes vertebrarum, mammillarum vlcera, epilepsiam, mensium intemperiem cõsumptos à morbo, obstructiones cerebri, iecoris, lienis, & neruorum, ictericiam, quartanam, hydropem, &c. *Fuchsius, & alij.*

De balneis Lotharingijs, siue Plumbarijs.

In LOTHARINGIAE montanis balnea sunt, quæ Plumbers/ quasi plumbea, ob nimirum copiosam plumbi mixturam, vocantur. Constant ex plumbi, sulphuris, & aluminis mixtione.* Auxiliantur malignis & curatu difficilib. vlceribus, cancro, phagedænis, fistulis, elephantiæ recens cœptæ, & omnibus cutis vitijs. Valent præterea contra capitis fluxiones, scabiem, pruritum, impetiginem, intertriginem, vulnera malè curata, membra rupta, contusa, & resoluta, torporem membrorum, artuum dolores, lassitudinẽ membrorum, imbecillitatem, panaricium, fluxiones partium corporis, paralysim, contusionem, inflammationes, vteri affectus frigidos, humidos, strangulatum, renum morbos, vesicæ ægritudines, fluxiones, febres inueteratas, & recẽtes, mẽses albos sterilitatẽ, hæmorrhoidas obstructas, & humidos morbos omnes. *Fuchsius, & alij.*

De Badenijs Heluetiorum.

Haud procul à BADENIIS Heluetiorum salubres thermæ habentur, quarũ mixtura constat ex copioso sulphure, & exiguo alumine. * Prosunt ad frigidas ac humidas capitis & cerebri passiones, lethargum scilicet, amissam memoriã, & similes. Calefaciunt & exiccant ventriculum, eiusq; concoctionem iuuãt, iecoris & lienis obstructiones tollunt. Detentos menses euocant, & sterilitatem auferũt. Mulieribus præterea magis quàm viris cõferunt: Item pectoris angustijs prosunt, asthmati, dysuriæ, stomachi affectibus, phlegmaticis, intestinorum obstructionibus, colicæ passioni, catarrhis frigidis, coryzæ, rheumati, defluxionibus ex capite, sensibus roborandis & curandis omnibus, visui, vertigini, oculorum suffusioni, & fluxioni, auditui, & odoratui, concoctioni malæ, cibi fastidio, renum vitijs, calculo, defluxionibus hæmorrhoidum immodicis, neruorum, musculorum, tendinum, & ligamentorum affectibus, viscerum obstructionibus, suffocationi matricis, & præcipitationi, ac emotæ è loco suo, doloribus matricis in grauidis, mulierum omnibus morbis, dolori articulorum, chiragræ, podagræ, ischiadicis, membris infrigidatis, contractis, dolentibus, scabiei, pruritui, impetigini. Nocent contrà calidis & siccis temperamentis, & morbis. *Fuchsius, & alij.*

De Badenijs in Marchionatu Badensi.

In inferiori BADENIA, vbi Marchio Badensis residet, sunt balnea mirę efficaciæ, quorum mixtura ex sulphure, sale & alumine existit. * Conferunt difficilè spirantibus, & asthmaticis, dolorib. articulorum, & podagræ, à frigidis humorib. ortis, hydropicis, vteri morbis frigidis, albis potissimùm mensibus: conceptionem promouent, sterilitatemq; remouent: & in summa, vteri malis frigidis & humidis, præ cæteris balneis mirificè conueniunt: vlceribus & cutis vitijs medentur. Prosunt præterea contra destillationes & defluxiones à capite ad pectus, fluxiones auriũ, & oculorum, tinnitum aurium, hydropem, matricis frigidos affectus, vulnera, mammillarum vlcera, podagram, chiragram, ischiada, tremorem membrorum, torpida membra, spasmũ, articulorum dolores, neruorũ rigores, humiditates, stupores & tremores, ventriculi frigidam & humidam intemperiẽ, iecoris & lienis infirmitates frigidas, abortum, vteri, & ani procidẽtiam, intestinorum dolores, crurum inflationes, scabiem, impetiginem, cutis vitia, pruritum, squamas, excoriationem, morbum Gallicum, cachexiam, renum dolores, vrinæ, difficultatem, colicam, catarrhum, omnes frigidos ac humidos morbos hepatis, lienis, & ventriculi: prosunt item omnibus hominibus frigidis & humidis. *Idem.*

De Badenijs Austriacis.

In BADEN oppido Austriæ scaturiunt aquæ calidæ multùm sulphuratæ, parum nitrosæ, ac aluminosæ, Antegastæ nominatæ. Valent autem ad frigidos, humidos, & pituitosos morbos, thoracis phlegma, iecoris scirrhũ, stomachi, intestinorum & matricis mala, colicam, lumbricos, hydropem, menses retentos, menses albos, capitis dolorem, veternum, memoriam amissam, vertiginem, resolutionem neruorum, aurium flatus, & sonitum, surditatem, podagram frigidam, articulorum imbecillitatem, cancrũ, erysipelas, vlcera maligna, & serpẽtia, & erodentia, ani rimas, & vlcera, ruptis & contusis membris. *Rulandus.*

De balneis Ferinis in ducatu VVirtenbergensi.

In ducatu VVIRTENBERGENSI haud procul à Chalb oppidulo, sunt thermæ, quę à Martiana sylua Wildbad/ hoc est, ferinæ nominantur: ex eadem qua priores mixtura cõstant. Sunt tamen qui cupri & nitri mixtionem accedere putent. * Viuè capitis passionib. frigidis, paralysi, cõuulsioni, stupori, & similibus auxiliãtur, instrumenta sensuum roborant, tinnitũ aurium, iecoris & lienis obstructiones tollunt, hydropicis & ictero laborantibus, renum & vesicæ calculis, ventriculoq; succurrunt, appetentiam excitant, & ferè

omnia, quæ Marchionis thermæ, possunt. Viris tamen magis, quàm mulieribus competũt. Sunt præterea salubres fluxionib. & humiditati capitis, obliuioni, pectoris angustiæ, asthmati, sputo sanguinis, empyemati, oculorũ lippitudini: prosunt calculis mirificè tam renum, quàm vesicæ, obstructionib. iecoris & lienis, hemicraniæ, contractis, tremulis, vẽtriculi ardoribus, & flatibus, ventriculo & intestinis crassis & pituitosis humoribus repletis, lassitudini, fastidio cibi, vrinæ retentioni, stranguriæ, colicæ, podagræ, scabiei, vlceribus dolorosis, cutis vitijs, & externis corporis vitijs omnibus. *Fuchsius, & alij.*

De balneis Cellensibus.

Haud procul à Martiana sylua CELLENSES sunt thermæ, quarũ mixtura ex modico sulphure, alumine & cupro constat. * Succurrunt diuturnis febribus ex pituitosis simul & biliosis humorib. ortis, vlceribus diuturnis & malignis, articulorum dolorib. appetẽtiæ caninæ: ac præ cæteris thermis conueniunt calidis & siccis temperamentis. Valent contra calculos, dysenteriam, fluxusq; alios ventris, marasmum, pectoris angustiam, pleuritidem, peripneumoniam, tussim siccam, & asperam, vrinæ ardores, defluxiones, bilem vtranque, maniam, melancholiam, icterũ, quartanam, hydropem, vomitum, ventriculi intemperiem frigidam & humidam, eiusq; humores, mordicantes, vteri & renum inflammationes, arthritin, narium sanguinis fluxum, menses immoderatos, obstructiones iecoris & lienis, cholerica mala, vulnera incurabilia, lassitudinem, & cutis vitia. *Iidem.*

De balneis Geppingensibus.

IN VVIRTENBERGENSI ducatu ad Geppingam oppidum thermæ sunt, quæ Germanicè Saurbrunn/ hoc est, acidus fons appellantur. Ex acidis, quibus exigua sulphuris accessit portio, harum mixtura constat. * Prosunt partibus corporis luxatis, ideoq; vẽtriculum ac iecur potissimùm corroborant. Hydropicis & regio morbo correptis, humoribus putrefactis, voluuloq; opitulantur. Lumbricos quoq; si bibantur, enecant. Prosunt præterea contra omnes obstructiones renum, & vesicæ, putrefactiones, inflammationi hepatis, splenis ardores, testium inflãmationes & tumores, febres tertianas, iliacam, fluxus ventris, menstruorum fluxum superfluũ, colicam biliosam, inappetentiam, lumbricos, vlcera, scabiẽ, pruritum, spirandi difficultatem, pectoris compressionem, sitim, sanguinis fluxum ex naribus, alijsq; locis, ventriculi imbecillitatẽ, omnes morbos cholericos, omnes morbos, tam internos quàm externos, ortos ex putrefactione: semen augent, & Venerem stimulant. *Fuchsius, & alij.*

De balneis Avvensibus.

THERMAE, quæ in AV sunt prope Rotenburgum ad Nicerum situm, similem cum modò dictis mixturam obtinẽt: copiosiore tamen sulphuris portione constant, ideoq; minùs prioribus acidæ: quo etiam nomine calidiores existunt, ma-

A ioriq; exiccandi eorum quæ in partium cauitatibus delitescũt, facultate præditæ. Proinde prosunt tremulis, conuulsis, cõtractis, podagræ, chiragræ, ischiadi, omnibus obstructionibus iecoris & lienis, hepaticis, spleniticis, ictericis, febribus cholericis, putrefactionibus, omnibus morbis ex putredine ortis, hydropicis, ructui, inappetentiæ, vomitui, ventriculo vitioso, catarrhis, nephriticis, vesicæ malis, apostemati matricis, eiusq; tumori, dolori, & alijs vitijs. Conferunt

B quoque matrici ascendenti, vel descendenti, obstructæ, refrigeratæ, sterilitati, neruis induratis, refrigeratis, colicæ, iliacæ, lumbricis, torminibus, vlceribus, tumoribus pituitosis, scabiei, pruritui, & cutis vitijs alijs, omnibus deniq; morbis phlegmaticis. *Fuchsius, & alij.*

De balneis Emsensibus.

IN FINIBVS lacus Podmici, quem Constantiensem vocant, thermæ habentur, EMBS dictæ,

C aluminis & nitri mixtura participantes. * Conferunt doloribus capitis, neruorum resolutionibus à coli doloribus factis, & vlcerib. malignis. Valent præterea cõtra hepatis & renum, ventriculiq; feruorem, neruorũ, & articulorum dolorem, & duritiem, menses inordinatos, sterilitatẽ, abortũ, scabiem, & cutis vitia. Porò non procul à Lanstein oppido vltra Rhenũ profluunt aquæ calidæ, Ems appellatæ: constant autem ex sulphure, alumine, chalcantho, & nitro: quæ faciũt

D contra sensuum defectus, asthma, humores crassos, pituitosos ac tenaces, spirãdi difficultatem, colicam, ani rhagadias, rimasúe: valent præterea contra rimas pudendi muliebris, ventriculi flatus, & fluxiones, resoluta mẽbra, renum lapides, matricis mala frigida, sterilitatem, vlcera vetusta. Prosunt quoque abscessibus frigidis, podagræ, arthriticis, fluxui ventris, impotentiæ naturali, infixis corpori, scabiei, pulmonis vitijs, neruorum contractioni, & cutis vitijs, &c. *Iidem.*

E

De balneis Gebersuilensibus.

IN ALSATIA propè Gebersweiler thermæ sunt, quæ ex mixtura aluminis, nitri & ferri constant. * Opitulantur lienosis, quartana laborantibus, vlceribus sordidis, & omnibus vitijs cutis. Sanant præterea melancholiam, vigilias, ventriculi imbecillitatem, menses albos, capitis mala, lepram recentem, morphæam, verrucas, herpetem, tussim antiquam, impetiginem, serpiginem, pustulas paruas, nodos, cancrum, & scabiem.

F *Fuchsius, & alij.*

De balneis Carolinis, siue Ellenbogensibus.

Apud ELLENBOGIVM in Bohemia oppidum thermæ, sulphuris & aluminis mixturam obtinent. Curant glandulas, strumas, genuum tumores, paronychias, coxarum dolores, vnguium scissuras, paralytica & contracta mẽbra, capitis dolorem frigidum & humidum, lethargum, carum, memoriæ corruptionem, dolorem spinæ, vertiginem, renum & vesicæ calculos, stu-

porem,

porem, morbum arthriticum. Prosunt quoq; catarrhis, spasmo, epilepsiæ, apoplexiæ, ventriculo frigido, obstructionibus pulmonis, iecoris, & lienis. Sanant nephriticos, renum vesicæq; exulcerationes, colicam, vermes, morbos pituitosos: maciem inducunt: apostemata, œdemata, & scirrhos curant. Valent prę terea contra panaritium, menses albos, matricis affectus frigidos, sterilitatem, tumores crurum: sanant vlcera magna, putrida atque erodentia, lepram, impetiginem, scabiem, pustulas, alphos, & cutis sordes. *Fuchsius, & alij.*

De balneis Vvisbadensibus.

VVISBADENSES thermæ ex sulphure, alumine & exiguo nitro constant. *Fuchsius.* * A' Moguntia vltra Rhenum vnum miliare distant Vvisbadenses thermæ, calidæ: quæ constant sulphure, alumine, & pauco nitro. Proinde optimè valent cōtra refrigerata & debilitata membra, neruorum rigores, scabiem omnem, cutis vitia, impetiginem, serpiginem, vitiliginem, maculas cutis, exulcerationem. Curant asthmata, spirandi difficultatem, ambustionem, hydropem, vrinæ retentionem, dolores articulorum frigidos & humidos, paralysim, contractionem, lepram incipientem, contractionem rugarum: sensus acuunt, corruptam rationem persanāt. Prosunt præterea tussi, phthisi, singultui, bulimo, podagræ & chiragræ: lapidem renum, & vesicæ expellunt, matricis frigidos morbos tollunt. Valent deniq; aduersus mensium fluorē, defluxiones capitis, & omnes frigidos & humidos morbos. *Rulandus.*

De balneis Casteinensibus.

IN BAIOARIA sunt thermæ, quas Gastein nominant, quibus vehemens adstrictoria facultas inest, ideoq; omnia corporis excrementa dissipant & absumūt. Imprægnandi facilitatem pariunt, & ne abortiant grauidæ, prohibent. *Fuchsius.* In Diœcesi Saltzburgica Bauariæ sunt thermæ calidæ, quas Gastein, siue Castein nomināt: inficiuntur calce pyritum, antimonii, sale, nitro, auro, item argento, ac ære. Valent autem contra vertiginem, carum, lethargum, coma, obscuritatem visus, alopeciam, splenis duritiem, ictericiam, & flatus. Sanant vterum vitiosum, sterilitatem, ozœnam narium, menses retentos, nimiū fluentes, & albos. Prosunt colicis, imbecillis à morbo, podagricis, paralyticis, calculosis & leprosis. Curant præterea spermatis defectum, & impotentiam, mammillarum duritiem ac tumorem, alphos, papulas, cutis vitia, vlcera putrida & erodentia, abortum, fluxiones, omnesq; morbos humidos. *Idem.*

De balneis Abudiacis.

THERMAE sunt etiam apud Abudiacum Baioariæ castellum supra Reginoburgum, quæ sulphuris, aluminis & nitri mixturam obtinent. Odore oua frixa referunt. * Facultates earundē, vt reliquarum, ex ijs quę dicta sunt, abundè constant. *Fuchsius.*

De balneis Abechensibus.

Apud ABECH in Bauaria prope Ratisbonam sunt thermæ calidæ, imbutæ sulphure, alumine ac nitro: quarum vsus est * valere contra calculū vesicæ ac renum, catarrhum, melancholiam, cordis tremorem, syncopen, cardiacam passionem, hydropem. Curant quoq; vlcera, fistulas, scorbutum, omnis generis scabiem, oculorum lippitudinem, gingiuarum putredinem, dentium dolores, vteri vitia, tumores & scirrhos. Prosunt præterea ischiadicis, podagricis, apoplecticis, paralyticis, sanguini concreto, vomitui, morbo Gallico. Secundas & fœtum mortuum expellunt: surditatem, contractionem membrorū & auriū ventositatem curant: valent deniq; aduersus venena, frigoreq; affecta membra. *Rulandus.*

De balneis Vvembdingensibus.

HAVD procul à Vvembdinga Bauariæ oppido in pratis aqua scaturit sulphure, alumine & nitro constans: * probatis ad renū & vesicæ calculos viribus, cuius rei hoc exemplum est notabile. Quidam enim vbi à lithotomo malè tractatus fuisset, his vsus balneis vesicæ calculos emisit quadraginta: mulieribus menses mouet: tumores & hydropicorū aquas absumit: inueteratis vlceribus alijsq; cutis vitijs competit huius balnei vsus: podagrā & ischiadem curat, paralyticos item & conuulsos: aurium tinnitus tollit: stomachum imbecillum roborat: ad morbum Gallicum valet, gibbosq; depellendos, ijsq; cōducit optimè qui vrinam continere nequeunt, cuiusmodi est stillicidium vrinæ, & diabetes. Valet quoq; contra catarrhum, tumores, fistulas, arthritidem, lepram incipientem, scabiem omnem, surditatem, morbum Gallicum, bubones, clauos, abscessus: flatus dissipant: vomitiones compescunt: valent præterea contra fluorem alui, dysenteriam, lienteriam, diarrhœam, hęmorrhoidum dolores, sanguinem cōcretum, & omnia cutis vitia. *Fuchsius, & alij.*

De balneo Hubbad.

BALNEAE (quas *Huberbad* nominant) sesquimiliare distantes à thermis Badænicis sulphur produnt cum cupro, & pauco alumine: sunt qui existiment quidpiam salis admixtum esse. * Aqua hæc pota viscerum obstructiones expedit: renum & vesicæ calculos conterit: menses sistit. Easdem vires præstat ipsius balnei vsus, & maximè destillationibus ex capite conuenit, scabiei, cæterisq; cutis vitijs, vt & difficultati spirandi. Salutares præterea sunt febribus inueteratis, asthmati, spirandi difficultati, vrinæ difficultati, conuulsis, resolutis, colicis. Sanant quoq; menses albos, gonorrhœam, hæmorrhoides immodicos, serpiginem, vitiliginem, impetiginem, acrochordones, neruos humidos, pruritum. *Fuchsius, & alij.*

De balneis Sultzbergensibus.

SVLTZBERGENSE balneum cupri, sulphuris, & salis petræ mixturam prodit: a qua hæc

quodammodo tepida est & potui grata.* Membris resolutis vires restituit: podagram, colicosque dolores curat: ijs tamen huius balnei vsus est infensissimus, qui Veneri nihilominus indulgent. Porrò sanat hoc balneum matricis vitia phlegmatica, sterilitatē tam in mulieribus, quàm in viris, tumores pituitosos, hydropes, ventriculi vitia, anorexiam, inappetentiam, tormina, calculum renum, neruorū imbecillitatem, scabiem, pruritum, & alia cutis mala. *Idem.*

De balneo Sultzbrun.

Est acidula quoq; in ditione Treuirensi prope oppidum *Meyen*, quæ nominatur *Sultzbrun:* & constat sale, alumine atq; chalcantho. Vtilis autem est cerebro, capitis defluxionibus, ventriculo imbecillo, ventri indurato, difficultati spirandi, calculosis, mēsibus albis, fœcunditati mulierum, podagræ, neruorum duritiei, scabiei, & cutis vitijs. *Rulandus.*

De balneis Badenuilensibus.

Badenvilense balneum, quod intra Friburgum & Basileam situm est, multum sulphuris, salis autem petræ & aluminis modicum obtinet: in scaturigine quodammodo tepet, sed calor hic aliarum aquarū influxu deperditur.* Potu viscerum tollit obstructiones, longasq; pellit febres, menstrua mouet, asthmaticis competit, & imbecillis ex frigore ventriculis: eius lotio cōtusis & luxatis medetur, scabiem, psoram, aliasq; cutis maculas emendat: vlcera maligna & phagedænas curat. Doloribus præterea ventriculi, iecoris, lienis, intestinorum & vteri confert, tumoribusq; eorum: item cachexiæ, lentigini, vitiligini, articulorum imbecillitati, & doloribus prosunt: curant deniq; podagram, intestina refrigerata, neruorum frigida & humida vitia, & calculum, &c. *Fuchsius, & alij.*

De balneis Vvattenuilensibus.

Vvattenvilenses balneæ in Alsatia superiori sulphuris & salis petræ naturam obtinent: * quò fit vt asthmaticis conducant & ijs qui frigidiore sunt ventriculo: neruos humidiores confirmant, renibus etiam arenosis medentur. Sanant præterea asthma, dispnœam, anorexiam, lassitudinem membrorū, calculum renum, tumores, vlcera, scabiem, pruritum, cutis vitia, morbos phlegmaticos, & humidos. *Iidem.*

De balneis Vvillingensibus.

Vvillingenses ad Herciniam syluam sitæ (quod Nouum balneum appellatur) sulphur, & alumen suis produnt viribus: * siquidem & defluxiones exsiccant, stomachumq; & imbecilla membra corroborant.

De balneis Brintzbachensibus.

Brintzbachenses cupro constant & ferro: * hinc earum aqua si bibatur, febres absumit quartanas, & lienis obstructiones liberat. Externa lotio visum acuit, calculo renum vtilis, vlcera maculasq; terget, leprasq; incipientes. Sanat præterea quartanam, abscessus vete-

A res, pruritum, scabiem, & impetiginem.

De balneis Kibbadensibus.

Balnevm (quod *Kibbad* nominatur) vnum distans à Friburgo miliare, suas à cupro & pauco sulphure vires habet: * oculis est accommodatissimum, calculos renū expellit, & malignas curat scabies, pruritumq; compescit. Sanat præterea asthma, raucedinem, vocis nocumenta, thoracis frigidos affectus, hydropem, vlcera maligna, tumores, œdemata, fistulas, gāgrænas, pu-
B stulas, cancrum, stupores, cōuulsiones, ventriculum imbecillem, articulorum morbos, mollificationem neruorum & membrorum, omnes deniq; affectus frigidos & humidos.

De balneo (Glotterbad.)

Qvod verò *Glotterbad* dicitur intra Friburgum & *Vvaldkirchen* situm, sua scaturigine cuprum profert cum pauco sulphure:* ictericis vtilissimum est, lienis etiam obstructiones expedit,
C frigido & humido ventriculo & bulimiæ conducit, vt & febribus diuturnis. Curat præterea oculorum caliginem, oris, glandularum & vuæ vitia, narium & sedis excrescentias, vlcera sordida, iecinerosos, & scabiem.

De balneo Zuckenthalensi.

Balnevm *Zuckenthaler* dictum non procul à Friburgo & *Vvaldkirchen* distans, sulphur in se continet, alumen, sal & halinitrum: * quo
D fit vt hydropicis, asthmaticis, vtero refrigerato & albis menstruorum profluuijs conducat: competit etiam scabiosis & lassitudini. Confert præterea conuulsionibus, stupori, oculorum caligini, aurium tinnitui, congelationi, subeth, mollificationi neruorum, paralysi, oscitationi, ructui, scrophulis, pruritui, pustulis, polypo, acrochordonibus, maculis, tumoribus flatuosis, difficultati spirandi, omnibus morbis frigidis & humidis, vlceribus malignis & serpentibus, omnibus
E denique cutis vitijs.

De balneo Vogtspergensi.

Vogtspergense proximum oppido quod *Burcken* dicitur in Alsatia situm, copiosum prodit halinitrum, aluminis parum & sulphuris * ad scabiem, pruritum & lassitudinem valet: aqua pota viscerum tollit obstructiones, icterum curat & febribus adeò conducit, vt qui hac in cibis & potu assiduè vtuntur, à febribus immunes existant.

F

De balneo Sultzensi.

Svltzense balneum à Friburgo miliaria duo distans prope oppidum *Sultzberg* dictū, sale constat, & bitumine: * tumefactis conducit genitalibus vteroq; & neruis imbecillis, & quibus à colica vires deiectæ sunt. Hoc habet incommodi: nam si caput hac aqua madefiat, nimia humiditate intumescit.

Svltzense à pago *Sultz* dictum, à Moltzhemio medium distans miliare, vires Huberensium balnearum æmulatur.

De Fontibus Acidis & primò de balneis Aegrinis.

ACIDI fontes hi ſunt in Germania notiſſimi: in ſylua Bohemica in vrbe Aegera fons eſt qui Acidulus nominatur, & in vicinia plures quos Feroces appellant: mixtũ in his eſt cuprũ & ferrum chalcantho. * Pota horũ aqua, viſcerũ calorem, febresq́; fugat internasq́, tollit obſtructiones, & quicquid in corpore prauum delitescit, euocat: ventriculum roborat, deiectamq́; reſtituit appetendi facultatem, mulierum menſtrua ſiſtit, aliasq́; prȩter naturam factas hæmorrhagias: lotio ſcabiem, maculas & alia cutis vitia emendat.

De balneis Vberkingenſibus.

VBERKINGENSE balneum in Vlmenſium ditione propè oppidum *Geyslingen* in vico *Vberkingen* reſpondet viribus Geppingenſi balneo.

De balneis Niderauenſibus.

NIDERAVENSIS fons prope Rotenburgum ciuitatem ad Neccarum ſitam ferrum ſua ſcaturigine prodit ſulphurque copioſius quàm Geppingenſis, quibus etiam chalcanthum eſt admixtum: gratus eſt huius aquȩ potus, quòd clara ſit & translucens. Haud procul ab hoc alij duo fontes ſcaturiũt prioribus efficaciores, ad inhærentes internis viſceribus humores euocandos.

De balneis Deynachenſibus.

DEYNACHENSIS in Hercinia ſylua paſſus mille diſtans ab oppido Kalb ob aciditatem potui acceptus eſt, ſuas à ferro, cupro, & chalcantho vires ſortitur: * ad viſcerum obſtructiones expediendas vtilis, ſitim ſedandam febresq́; & icterum, ſtomachumq́; roborandum: externa lotio externos cutis affectus emendat: ibidem alius quoque paulò altior conſpicitur earundem virium.

De balneis Federinis.

IN RHAETIA fons eſt acidus quem Federis nominant, alumen continens & cuprum cum pauco ſulphure: vinum acidulum claro colore & ſapore imitatur: * ventriculi concoctionem iuuat, & ſanguinis ſputo conducit, diuturnas febres, podagram & nimios mulierum fluxus curat, calidis & biliosis affectibus vtilis exiſtens. Spuma quam huius aquæ decoctio producit exiccata, & vlceribus aut abſceſſibus inſperſa, plurimum conducit.

De balneis Antigaſtrenſibus.

AD HERCINIAE ſyluæ introitum prope oppidum Oppenacum dictum, fons exilit acidus alumen producens, ſulphur & chalcanthi parum, qui Antigaſtrenſis dicitur. * Caput, renes aliaque viſcera expurgat: ventriculum non tamen ex quauis cauſa imbecillum roborat, ſed ſi ſit prauis refertus humoribus. Ad cutis vitia plurimum quoque valet, ruptaque & contuſa membra.

De balneis Birckenfeldenſibus.

IN PALATINATV fontes duo ſunt, quos

A Hundsruck nominant: ex ferro, cupro & chalcantho prodeunt: alter à planicie Byrckenfeld dicta mille paſſus diſtat in ſylua Eberswald. Alter propè Leuningã haud procul ab vrbe Symmern maior eſt, & acidior. * calidiori ventriculo, & hepati competens, lienis obſtructioni, & artuum doloribus. Ad cutis vitia plurimum valeret, ſi modò medicis notior exiſteret.

De balneis Treuirenſibus.

APVD TREVIRENSES tres ſunt aciduli fon-
B tes: vnus prope monaſterium S. Matthiæ. Terram luteam (Germanis Berggeel dicitur) & ferrũ præterfluit. Oppletum prauis humoribus ventriculum expurgat, & roborat, & appetentiam excitat: lotio externos diſcutit tumores, & alia curat cutis vitia. Alter prope pagum eſt quem Lonquich nominant, chalcanthũ & ferrum prodens. Hic priore purior eſt & clarior. Tertius hiſce ſimilis in Mettersdorff eſt.

C

De balneo Niderborn, & Oberborn.

AD MOSERAM fluuium duo fontes acidi iiſdẽ penè viribus ex ferro, cupro & pauco chalcantho erumpunt, quorum vnus, Oberborn/ alter verò Underborn aut Judenborn vocatur. * Viſcerũ iuuant concoctionem, & cibi faſtidia diſcutiunt, obſtructum lienem & renes expediunt, & calculos expellunt. Ad alios etiam cutis affectus valent. Salutares præterea ſunt capitis defluxioni-
D bus, membris paralyticis, conuulſis, aut ruptis, neruis induratis, dolentibus, oculorum caligini, excreſcentijs carnoſis, carni ſuperfluæ, ſanguinis fluxionibus quibuſcunq́;: ſudores immodicos compeſcunt: ſterilitatem amouent: item tumoribus omnibus, pruritui, ſcabiei, impetigini, vitiligini, lichenibus, vlceribus, & externis vitijs alijs conferunt.

De Conderthal.

IN VALLE quam Conderthal vocant prope op-
E pidum Memmingen fons ſcaturit alumen referens, halinitrum, & ſulphur, cum pauco chalcantho. * Pituita ventriculũ potu purgat, eundemq́; roborat: lotione verò neruos ex pituita induratos emollit, & depaſcentia curat vlcera.

De Baſſenheim.

FONS BASSENHEIMER dictus, haud procul ab arce nobilis Antonij Waldtbot/ alumen præterlabitur, halinitrum & ſulphur. * Potu vi-
F ſcoſos ventriculi humores exterget, & viſcerum tollit obſtructiones, lienis & vteri tumores diſcutit, ſcabiem & lepram lotione curat.

De Keſſelbrun.

PROPE pagum Mendich dictum, fons eximius inſtar feruentis in aheno aquæ (vnde nomen Keſſelborn obtinuit) ex ferro, chalcantho & cupro ebullit. * Calorem & ſitim ſapore gratiſſimo compeſcit, & ventriculum roborat, hepar concalefactum refrigerat, lienis & renum obſtructiones ſoluit, bilem purgat, hinc febres diuturnas excutit: nephriticis conducit & ner-

uos articulosq; lotione roborat, scabiem & alia cutis vitia emendat.

De Ponterborn.

FONS PONTERBORN passus ab Andernacho mille distat. Mixtum habet ferro chalcanthum & alumen. * Senibus & membris lassitudine oppressis est cõmodissimus: ijs item quos & calor & sitis infestat. Hepatis, lienis, & renum obstructiones liberat, biliosos educit humores febresq; domat contumaces: ventriculum imbecillum terget ac roborat, hydropem curat, & lubricos confirmat vteros: externis quoq; competit affectibus.

De Haylborn.

HAVD procul ab hoc alius exilit Rhenũ versus, qui à suis (quas obtinet eximias ad restituendam ægris sanitatem) viribus HAILBRVN dicitur. Multum salis obtinet (vnde non absq; causa veteribus Halbrun, quasi salis fons dictus fuit) at sulphuris, & ferri modicum. Id huic est peculiare, quòd nihil impuri velut pulueres aliasq; sordes tolerat, sed ebullitione subitò eructat. * Hepatis, lienis, & renum obstructiones aperit, febres tertianas, & quartanas curat, vrinas mouet, sanguinem expurgat, hydropicorum aquas ducit, & vterum pituita refertum exterget. Viribus etiam pollet ad externos tumores, ad ischiadem, podagram, aliosq; cutis affectus.

De balneo Ahr.

PROPE Arweil & Syntzig oppida, sunt acidæ ex ferro, & sulphure compositæ. Prosunt ventriculo, spleni, arthriticis, paralyticis, colicæ, & iliacæ affectioni. *Rulandus.*

De balneis Annæbergensibus.

EFFERTVR fons ab Annæbergo iuxta Visam pagum in Misnia apud Hermunduros subtepidus ex terra aluminosa, cui vena cuprea pyritem gignens, iungitur. Prosunt huius aquæ catarrho, rheumati, cephalalgiæ, capitis grauitati, lethargo, epilepsiæ, paralysi, spasmo, stupori, oculorum suffusionibus, ophthalmiæ, aurium tinnitui, asthmati, dispnœæ, sputo sanguinis, tussi, phthisi, mammis laxis, vomitionibus, nauseæ, colicæ, fluxionibus alui, ictero hydropi, spleniticis, nephriticis, stranguriæ, renum & vesicæ vlceribus, sanguinis mictui, vteri morbis frigidis & humidis, mensibus inordinatè fluentibus, & albis, abortientibus, vteri procidentiæ, hæmorrhoidibus immodicis, testium tumoribus, seminis profluuio & articulorum doloribus. Conferunt præterea arthriticis, chiragræ, podagricis, ischiadicis, scabiosis & ambustis. Valent quoque aduersus artuum tremores, neruorum rigores, & resolutiones, tumores pituitosos, sudore resolutos, varices tibiarum, strumas, febres phlegmaticas & diuturnas, vlcera, exanthemata, elephantiasim, pruritum, impetiginem, vitiliginem, abscessus, contusiones, perniones, & alia cutis vitia. Porrò noxiæ sunt calidis & siccis, sanguineis, cholericis, & melancholicis, ac harum complexionum morbis. *Rulandus.*

A

De balneis Aquensibus.

IVXTA Aquisgranum ciuitatem Belgicæ emanant Aquæ calidæ, sulphure, sale, ac alumine infectæ: quæ prosunt vertigini, apoplexiæ, epilepsiæ, paralysi, arthritidi, chiragræ, podagræ, ischiadi, melancholiæ, obstructionibus, & inflammationibus hepatis, lienis, renum, & pulmonum, matrici frigidæ, morbis frigidis & humidis: præterea calculum vesicæ ac renum curant, nec non scorbutum, oris uitia, hydropem, tumores artuum, menstrua alba: suppressa euocant. Valent aduersus virgam exulceratam, mariscas, intertrigines, morbum Gallicum, morsum serpentum: conceptionem adiuuant: conferunt neruorum malis, spasmo, & conuulsioni, membris ruptis, contusis, torpidis, distortis, & resolutis, scabiei denique, & omnibus vitijs cutis. *Idem.*

B

De balneo Bellerthal.

C

ACIDVLA est in valle Bellerthal/ ex ferro, chalcantho, & sulphure pauco profluens. Vsus eius est ad iecoris morbos, renum affectus, stomachi imbecillitatem, articulorum mala, hydropem, colicam, scabiem, & cutis vitia. *Idem.*

De balneis Bertringensibus.

NON longè ab oppido Treuirensi Wittlich/ scatent aquæ Bertringenses tepidæ, alumine, ferro, ac modico sulphure imbutæ. Vtuntur autem ijs contra flatus, articulorum dolores, vesicam exulceratam, dolores colicos, vrinæ incontinentiam, menses immoderatos, dolores dorsi, renes refrigeratos, stomachi & lienis imbecillitatem, febres chronicas, tympanitem incipientem, scabiem, vlcera incurabilia pruritum, impetiginem, & alia cutis vitia. *Idem.*

D

De balneis Brigensibus.

AQVAE calidæ Valesiorum, sulphure multo, & alumine pauco effluũt ad Brixantam vrbem. Vsus harum est aduersus spasmum, capitis tremorem, & destillationes, vertiginẽ, aurium tinnitũ, thoracis vitia humida, pulmonis mala humida, resolutionem, vteri humiditates, renum arenas, & pituitosa vitia, hydropem, sterilitatem à frigiditate, leprã, scabiem, vlcera, rupta, & contusa. Porrò noxium est hoc balneum cholericis: item affectis morbo Gallico. *Idem.*

E

De balneo Buretzheim.

F

IVXTA *Buretzheim* castellum acida est, sulphuris & nitri particeps. Sanat neruos induratos, articulorum tumores, scabiem, & cutis mala. *Idem.*

De balneis Dalfingensibus.

PROPE Vlmam ciuitatẽ fons scaturit, quem appellant *Dalfingerbad*, & *Gsundbrun*: constat ipsius mixtura ex sulphure, atq; alumine. Proinde valet contra omnes morbos phlegmaticos, asthma, capitis humiditates & destillationes, catarrhos, ventriculi intemperiem frigidam & humidam, capitis mala omnia frigida & humida: curat

curat lethargum, apoplexiam, paralysim, vertiginem, stuporē, neruos debiles, iecoris lienisq; obstructiones, colicam, iliacam: varia vitia matricis, menses retentos, sterilitatem mulierum, podagram, arthritidem, pruritum, scabiem, & omnia cutis vitia. Calculos in renibus & vesica frangit, expellitq;: oculorum lippitudinem sanat: valet contra aurium fluxum, & tinnitum: contra tumores, hydropem, sciaticam, tremorem membrorum, iecoris, splenis, matricis, aliorumq; viscerum frigiditatem: cachexiam tollit, stranguriam & vrinæ stillicidium persanat: memoriæ debili confert: nec non visui, & auditui: appetitum excitat, omnia vitia mulierum, & chiragram persanat. *Idem.*

De balneo Dunckelbrun.

Iuxta *Brubach,* oppidum ad Rhenum, acida est, quæ vocatur *Dunckelbrun,* imbuta ferro, chalcantho, & nitro. Prodest calori stomachi, iecoris, & renum: confert & vlceribus, nec non scabiei, & cutis vitijs. *Idem.*

De balneo Ebenhausen.

Fons acidus Ebenhausanus prope Geppingam oppidum scaturiens, qualitate & viribus æquiparatur acidulæ Geppingensi. *Idem.*

De balneis Etingensibus.

Non longè ab vrbe Basilea circa Etigium pagum prosiliunt aquæ, infectę multo ære, & pauxillo bitumine. Succurrunt autem capitis tineis, alopeciæ, hecticis, ictericis, ventriculo imbecilli, & præhumido, cachexiæ, vlceribus putridis, carbunculo, anthraci, conuulsionibus, membris rigidis, neruorum molliciei, scabiei, & cutis vitijs.

De balneis Fliechen.

Circiter mille passus à Basilea ciuitate sunt balneæ: quæ prosunt contra humores superfluos, contractionem membrorum, vteri mala frigida, vomicas, vlcera putrida, neruorū imbecillitatem, scabiem, & alia cutis vitia.

De balneo Iungbrun.

Prope *Rotvueil* oppidum balneū *Iungbrun* nominatum à multis commendatur, aduersus omnia vitia matricis, consumptos ex morbo. reficit enim: vlcera sanat: curat morbos capitis, pruritum, scabiem, & omnia vitia cutis.

De balneo Kerlich.

Acida in *Kerlich* vico, ex alumine & ferro profluit. Vtilis est ventriculo, membris nutritorijs, sanguinis fluxui sistendo, lieni extenuando, scabiei, & alijs cutis malis.

De balneo Kesvuasser.

Prope oppidum *Ehingen* existit balneum, quod incolæ nominant *Kesvuasser:* imbuitur sale nitro, sulphure, & pauco ære. Vtile est capitis defluxionibus, catarrhis, oculorum lippitudini, ophthalmiæ, aurium humiditati, auditui debili, artuum dolori, articulari morbo, podagræ, chiragræ, nephriticis, calculo renum & vesicæ: obstructiones iecoris, lienis tollit, ictero succurrit:

A vētriculi vitio opē fert: confert appetitui prostrato, vlceribus, scabiei, pruritui, fluxionibus omnibus, & morbis phlegmaticis, sed viris potius quàm mulieribus.

De balneo Kißingen.

Acida iuxta *Kißingen* erumpit, infecta sale multo, alumine ac chalcantho. Confert cerebro, capitis defluxionibus, vētriculo imbecillo, cōstipationi vētris, difficultati spirādi, calculosis: mēstruis albis, fœcūditati mulierū, podagræ, neruis

B induratis, scabiei, & alijs cutis vitijs. *Rulandus.*

De balneo Kronenberg.

Ivxta *Kronenberg* oppidum est fons acidus, ferro, nitro, & ochra imbutus. Valet contra obstructiones viscerum, calculos renum, & vesicæ, cibi fastidium, scabiem, & cutis vitia. *Idem.*

De balneo Leonstein.

In comitatu Leonstein aquæ frigidæ profluunt ex alumine, sulphure, ac ære. Vsus earum est

C aduersus febres antiquas, obstructiones viscerum, sudorē superfluū, icterū, menses albos rubrosq; inordinatos, cholericos morbos, hydropem, abortum, calculū, cachexiam, artuum dolores, vomitiones, sputum cruentū, vlcera, lassitudinem, impetiginem, vitiliginem, pruritum, scabiem, & alia cutis vitia. *Idem.*

De balneis Laubacensibus.

Ad spatium duorum milliarium ab Vlma ci-

D uitate propè *Vrspring* cœnobium situm est hoc balneum sulphuratū, ac nitrosum. Cōfert omni temperamento, omni ætati, omnibus vulneribus, & compunctionibus malè curatis: auxiliatur ossium fracturis, capitis dolori, memoriæ imbecilli, visus obscuritati, omnibus defluxionibus, obstructionibus cerebri, atq; neruorum: confert apoplexiæ, paralysi, veterno, stupori, lassitudini, auditui imbecillo, spasmo, articulorum dolori, pruritui, scabiei, omnibus cutis vitijs, vl-

E ceribus, tumoribus, omnibus morbis matricis, & mulierum, mensibus albis, mensibus retentis, sterilitati, alijsq; malis corporis, quę sanant Cellenses, & Piperinæ aquæ. *Idem.*

De balneo Leuck.

Ad oppidum Valesiorum nomine *Leuck* aquæ calidæ extant copioso ære, & modico sulphure. Valent aduersus conuulsiones, spasmū, pulmonis vitia, oculorū lachrymas & obscuritatē, imbecillitatē stomachi ex intēperie frigida &

F humida. Conferūt dispepsiæ, cibi fastidio, iecoris, & lienis obstructionibus, vitijs oris, glādularum & vuæ: sterilitatem remouent: contra abortum, vulnera incurabilia, catarrhos, & faucium mala valent: prosunt & frigidis humidisq; morbis: nec non membris fractis, conuulsis & ruptis, calculo renum, & vesicæ, hydropi: matricis intemperiem frigidam humidamq; curant: item alui duritiem, vlcera maligna, vel malè curata ad sanitatem ducunt: contra narium defluxiones, neruorum ægritudines, colicam, renum dolores mirificè auxiliantur: lassitudinem membrorum

tollunt, scabiem, & alia corporis externa egregiè persanant. *Idem.*

De balneis Leuningensibus.

Ivxta *Leuningen* ad oppidum *Simmeren* in ditione *Hundsruck*, fons acidus inficitur ferro, ære, atq; chalcantho. Prodest ventriculi, ac iecoris inflammationi, obstructioni splenis, renibus calculosis, scabiei, & cutis vitijs. *Idem.*

De balneis Loffingensibus.

Aqvae frigidæ, sale, nitro, ac alumine constant in *Loffingen* oppido Furstenbergensi: quæ valent contra menses albos, matricis strangulationes, alui constipationes, sterilitatem, sanguinis fluxū, defluxiones, capitis morbos frigidos: visus obscuritatem & aurium tinnitum tollunt: flatus internos discutiunt, humores corporis superfluos consumunt, pectoris angustiam & pulmonis ægritudines phlegmaticas persanāt: prosunt quoque splenis inflationi, infirmo stomacho, febribus antiquis, lassitudinibus, dolori spinæ, scabiei, & cutis corporis externis vitijs.

De balneis Lonquich.

Prope Treuiros acidi fontes sunt, vnus in *Lonquich*, alter in *Mertesdorff* vicis. Vsus horū est contra ventriculum humidum, fastidium cibi, tumores, scabiem, & cutis vitia.

De balneis Mertesdorff.

Acidvs in *Mertesdorff* virtute æquiparatur superiori acidulæ Lonquichicæ. *Idem.*

De balneis Montebaur.

In ditione Treuirensi non longè à *Montebaur* oppido acidula emanat ferrata, sulphurata, & aluminata: quæ confert ventriculo, iecori, lieni & intestinis: febribus, vlceribus, torminibus, scabiei, & reliquis cutis vitijs auxiliatur. *Idem.*

De balneo Neubad.

Ad oppidum *Villingen* in Hercinia sylua, balneæ sunt frigidæ, sulphure, & alumine imbutæ: quæ prosunt lassitudini membrorum, neruis humidis, rigidis, & distentis, iecinorosis, spleniticis, ventriculo imbecilli, spasmo, fluxionibus, articulis imbecillis, morbis humidis, & cutis vitijs. *Idem.*

De balneo Saurenthal.

Circa oppidum *Baccharach* acidula erumpit in valle, à cuius nomine vocatur *Saurenthal:* ferri, aluminis, ac nitri particeps. Vtilis est ventriculo, iecori, lieni, articulis, tumoribus laxis, scabiei, & cutis vitijs. *Idem.*

De balneo Spiegelbergensi.

In comitatu *Spiegelberg*, non longè ab *Hamel*, acida existit, ochra infecta: quæ efficax est contra chiragram, podagram, tumores, œdemata, tophos articulorum, resolutionem membrorū, torporem, & vlcera caua: sistit fluxiones: excrescentias carnis cohibet: visum acuit: curat leprā, impetiginem, scabiem, morbum Gallicum, vulnera: prodest dæmoniacis, ictericis, surdis, & mutis. *Idem.*

A

De balneo Suenningensi.

Mille passus ab oppido *Villingen* in vico Vuirtenbergico, nomine *Schwuenningen*, frequētatur balneum, particeps sulphuris atq; aluminis: quod sanat membra contracta, conuulsa ex colica, calculum renum, lassitudinem, ventriculi mala, tumores, vteri affectus, pruritū, scabiem, & alia vitia cutis. *Idem.*

De balneo Syluestri.

B Balneae syluestres, vulgò *Vuildbad*, in ducatu Vuirtēbergēsi nō longè à *Pfortzheim*, oppido effluūt calidę, infectę sulphure, sale, & alumine: vel vt alijs placet, ære, & nitro, de quibus vide suprà in balneis Ferinis.

De balneis Teplicis.

Manant hæ thermæ in *Teplitz* Bohemiæ propè Graupum, & inficiuntur sulphure, nitro, bitumine, alumine, saxoq; calcario: quæ sanant vertiginem, dolorem capitis, stuporem, tremo-
C rem, contractionem, neruorū contusionem, paralysim, articulorū morbos, tumores artuū, stranguriā: vermes necant: mēstrua prouocant: albos sistunt: curāt matricē humidam, coxarū affectus, tumores inguinū, bubones, gonorrhœā, vulnera, vlcera serpētia, atq; erodentia, hepatis intēperiem, scabiem, lentiginem, vitiliginem, impetiginem, maculas, & alia vitia cutis. *Idem.*

De balneis Vberlingensibus.

D Fons frigidus, plumbo, ære, ac sulphure erūpit iuxta Vberlingam ciuitatem: qui confert nephriticis, vesicæ ac renum calculis, fluxionibus, phlegmoni, hydropi incipienti, ardori vrinæ, & ambustis: appetitum excitat, concoctionem iuuat: prodest lepræ incipienti, ventriculo malo, membris imbecillis, impetigini, alphis, scabiei, & alijs cutis vitijs. *Idem.*

De balneo Villacensi.

Manant hæ aquæ in Norico propè Villa-
E chum, participes gypsi, plumbi & sulphuris: quæ sanant icterum, ventriculum vitiosum, & intestinorum mala: obstructiones viscerū reserant: curāt vigilias, scorbutum, pustulas, guttam rosaceam, verrucas, rimas, vlcera omnia, scabiem, & cutis vitia alia, &c. *Idem.*

De balneo Vualdsborn.

Sylvestris fons, vulgò *Vualdsborn*, erūpit iuxta syluam *Bitschervuald* in comitatu *Bitsch*, & imbuitur bitumine. Vtilis est capitis fluxionib.
F catarrhis, aurum dolori frigido, capillorū defluuio, epilepsiæ, raucedini & grauedini: dentiū dolorē tollit: oculorū albuginē, & hypochysin curat: prodest tussi recenti, & veteri, dispnœæ, ventriculi dolori, & frigidis malis: flatus intestinorum dissipat: curat tormina, & intestinorum exulcerationes, ventris frigidam intemperiem, obstructiones viscerum, indurata membra, vlcera maligna, vulnera difficilia: prodest calculosis, tumidis, vesicæ inflationibus, matricis suffocationi, & præcipitationi, & flatibus: item mensibus retētis, podagræ, chiragræ, ischiadi, articu-

lorum

lorum dolori,lumbricis,vulneribus,lepræ,morsui serpentũ,frigidis morbis,& doloribus,licheni,pruritui,scabiei,& alijs cutis vitijs. *Idem.*

De balneo Vueringensi.

BALNEAE Vueringenses, tribus ab Augusta Vindelicorum milliaribus sitæ sunt, in loco plano,spatioso, amœno, campestri, & palustri,iuxta collem, quem accolæ appellant *Leute*, indeq; balneæ *Leutebad*, ab alijs *Vueringerbad*, à pagi vicini nomine nomen accepêre. Sunt sulphuratæ,bituminosæ,& salsæ aquæ. Valent contra appetitus amissionem plurimum, articulorum immobilitatem, & dolores, apoplexiam, paralysin. Siquidem pituitam è capite, pectore, ventriculo & intestinis euacuant: sanant relaxationem, stomachi dolores, inflationes, & cruditates, oculorum lachrymas, ventris passiones, intestinorum lubricitatem, matricis mala, & dolores, hepatis intemperiem calidam, dolores renum, disuriam, stranguriam, menses retentos, sterilitatem, colicam, hydropem, iecoris, & splenis frigiditatem: fluores sistunt: ficum, synanchen, & vuæ passiones curant, prosunt chiragræ, podagræ, ischiadi, apostematis laxis, & tumidis, vmbilico eminenti, calculo, asthmati,canino appetitui,tenesmo,scrophulis, vlceribus, furfuribus, & squamis capitis. Valent prętereà aduersus aurium dolores tumores ani, vlcera purulenta, inflammata & indurata, scabiem,oris torturam, fœtorem axillarũ, vermes, partus difficultatem, secundinæ retentionem, pleuritidem, & morbos omnes frigidos atque humidos. *Idem.*

De balneo Vuolckensteinensi.

AQVAE istæ propè *Vuolckenstein* in Misnia apud Hermunduros tepidæ scaturiunt,imbutæq; sunt permulto alumine, pauxillo pyrite atq; bitumine: quæ conferunt furfuribus capitis,lendibus,pediculis,catarrhis,oculorum lachrymis,& pterygijs,aurium fluxionibus & doloribus: tonsillas suppuratas, & oris vlcera curant: prosunt & columellæ laxatæ & pendenti, gingiuis carne superflua repletis,præhumidis, tumidis & inflatis: aduersus dentium dolores, morphæam, lentiginem, anhelosos, sanguinis sputum, dyspepsiam, & anorexiam, auxiliantur: vomitiones compescunt: sanant ventriculum refrigeratum, hepatis & lienis obstructiones, & inflammationes,hydropem, diarrhœam, & colicam pituitosam. Conferunt præterea nephriticis,calculosis, vesicæ vlceribus, apostematibus,& scissuris vteri, sterilitati, menstruis albis, vel immodicis, vel inordinatis: hæmorrhoides superfluos sistunt: alarum, & inguinum sudores & fœtores tollũt, sudores immodicos prohibẽt: medentur vnguiũ scabriciei, coli exulcerationibus, doloribus testiculorũ,ambustis, pedum tumoribus, pernionibus,strumis,varicibus,& surarum tumoribus: auxiliantur podagræ, arthritidi, coxarum doloribus,neruorum resolutionibus, neruis frigidis, contractis,tremulis,pruritui,scabiei,impetigini,

A serpigini,& alijs cutis vitijs. Valent præterea aduersus humores, & dolores, in musculis retentos,tumores phlegmaticos, prædur os, & flatulentos: aduersus vlcera rebellia, maligna, putrida,depascentia,& phagedænica: duritiẽ sanant: pus resoluunt: excrescentias carnis tollunt,cicatricem vulneribus inducunt,&c. *Idem.*

De balneo Zollersbad.

PROPE oppidum *Veldkirch* ad Rhenum scaturiunt aquæ sulphuratę: quæ sanant ventriculũ
B imbecillum,vomitum,anorexiam: tumores, vlcera,frigidos & humidos morbos,scabiem,pruritum,& alia cutis vitia. *Idem.*

De Thermis Italiæ, ac primum de balneis Patauinis.

IN COMITATV Patauino septem habentur thermæ, quarum præcipuũ ac famosius est balneum Ebani,à Padua quinq; milliaribus distans in confinibus ruris, Ebanum dicti, quod ex sul-
C phuris,aluminis, nitri, salis & calcis mixtura cõstat. * Vnde capitis dolori antiquo confert, pectori humido auxilium præstat: tinnitui & sibilationi antiquis medetur: ventriculum humidũ, hydropem, articulorum dolores,podagra,& vlcera corrosiua curat. *Sauonarola.*

De balneo Porretano.

IN COMITATV Bononiensi, thermæ habẽtur (*della Porretta* dicto) quadraginta milliaribus
D à Bononia distantes,quę ex alumine,pauco sulphure,sale & nitro constant. * Omnẽ cerebri debilitatem remouent: oculorũ ęgritudinibus subueniunt: auditum reparant: paralysi linguæ opitulantur: asthmaticis conferũt: menstrua prouocant: splenis & hepatis obstructiones tollũt: hydropem curant: calculos & arenulas ex renibus pellunt: impręgnationi conferunt: matricis humiditatem resoluunt: passionibus neruorũ, doloribus iuncturarum,podagræ,scabiei antiquæ,
E tertianæ,& quartanæ conferunt. Idem.

De balneo Corseno.

IN COMITATV Lucano tria reperiũtur balnea, quorum primum ac præcipuũ balneum de Corseno nominatur, à ciuitate XVI. miliaribus distans. Constat ex sulphure, alumine, & nitro. * Quare calefacit & exiccat: calorem resoluit: capitis frigidis & humidis ægritudinibus opitulatur: asthmaticis & iuncturarum doloribus confert: sterilitati succurrit: vlcera curatu difficilia
F curat atq; exiccat. *Sauonarola.*

De Sancta Maria in Bagno.

IN ROMANDIOLA Castrũ est (Sancta Maria in Bagno nuncupatum) apud quod tria sunt balnea, quorum mixtura ex sulphure, alumine, ferro ac ære participat. * Hæc catarrho humido, sibilo, tinnitui, paralysi, epilepsiæ, matricis humiditatibus, iuncturarum doloribus, scabiosis,leprosis,& vlcerosis conferunt. *Idem.*

De balneis de Aquis.

IN PISARVM comitatu quinque habentur

balneæ, quarũ præcipuæ ſunt balneæ de Aquis, à ciuitate ſedecim miliaribus diſtantes, quarum minera ferrea & aluminoſa exiſtit. * Omnem membrorum nutritiuorum diſcraſiam calidam tollunt, hydropicis, & ictericis conferunt: renes mundificant: matricis humiditates compeſcunt: hepaticis & ſtomachicis auxiliantur. *Idem.*

De balneo Petriolo.

IN DVCATV Senenſi plura habentur balnea, quorum famoſius balneum de Petriolo nominatur, à ciuitate quindecim miliaribus diſtans: cuius minera eſt ſulphurea multum, & alumine participat. * Valde calefacit, reſoluit, & exiccat: confert paralyſi, ſpaſmo, tremori, epilepticis, capitis dolori ex frigido: ſtomachum laxat: calido hepati nocet: ſplenem durum mollificat: inteſtinorum ventoſitates diſſoluit: vuluę duritiei medetur: ſcabioſis, vlceribus, podagræ, & ſciæ opitulatur. *Idem.*

De thermis Grotinis.

IN COMITATV Viterbij complures repeፙiuntur thermæ, quarum primum locum habere videntur Thermæ de Grota dictæ, miliare vnum à ciuitate diſtantes, quę ex ferro & ęre conſtant. * Membra relaxata, digeſtiuam, cerebrum & viſum corroborant: appetitum prouocant: ſplenicis, hepaticis, nephriticis, podagricis & matrici conferunt. *Idem.*

De thermis apud vrbem veterem.

APVD vrbem veterem, nouem habentur balnea, omnia à prædominio aluminoſa ferro participantia. * Vnde matricis, & iuncturarum paſſionibus frigidis & humidis conferunt: paralyticis, ſpaſmo, hydropi, ſodæ, podagræ, catarrho, vlceribus ſordidis, neruis contractis auxiliantur: appetitum excitant: ſtomacho, hepati, & ſpleni ſuccurrunt. *Sauonarola.*

De balneis Peruſinis.

AD ciuitatem Peruſij balneum habetur, Montis alti nuncupatum, cuius minera ſulphure non

A multo, & aſphalto participat: * ægritudinibus frigidis & humidis confert. *Idem.*

De balneis montis Catini.

APVD Caſtrum montis Catini, tria habentur balnea, ſalſa, quorum vnum antiquiſſimum, circa cuius circumferentiam naſcitur tamariſcus in magna quantitate. * Doloribus iuncturarum, & dorſi, podagræ, & ſciæ confert Alterum in duo diuiſum eſt balnea: in altero viri, in altero mulieres lauantur. * Podagræ, Iſchiæ, & ſcabiei auxi-

B liatur. Tertium balneum nouum, per communitatem Florentiæ ordinatum. * Renum obſtructiones aperit, lapides frangit: ſoluit ventrẽ, & vomitum prouocat, bibita aqua. *Idem.*

De balneis Aquenſibus.

IN ciuitate Aquenſi ſunt balnea duo ſuper plateam, quæ conſtant ſulphure, alumine, & nitro. * Paſſionibus iuncturarum, articulorum doloribus, capitis & ſtomachi paſſionibus confe-

C runt. *Idem.*

De balneis Siculis.

IN Inſula Siciliæ, quę pluribus gloriatur balneis diuerſis in locis ſituatis, à prædominio maximè ſulphurea. * Paralyſi, ſpaſmo, tremori, podagræ, ſciæ, vlceribus, epilepſiæ conferunt: ventoſitates inteſtinorum diſſoluunt. *Idem.*

De balneis Aquarijs.

APVD Aquarium terra eſt à Regio Longobardo 25. miliaribus diſtans, balneum de Aqua-

D rio nuncupatum, alumine participat. Viribus ſimile eſt balneo *della Porretta.* Idem.

De balneo Carpenſi.

APVD caſtrum Brandulæ 34. miliaribus balneum Carpenſe habetur, quod conſtat exiguo ſulphure, alumine & pauco ſale. * Catarrhũ ſiſtit, capitis humiditates exiccat, oculorum humiditates tollit, lachrymas eorũ compeſcit: ſtomacho humido, debilitati renum, renum & veſicæ vlceribus auxiliatur: menſtrua alba tollit & corrigit: podagræ à cauſa frigida confert. *Idem.*

De terris Sectio IIII.

TERRA non minus ac prædicta elementa in vſum medicinæ venit. Siquidem alia

- Venena *arcet: vt*
  - Terra *Armenia.*
  - Terra *Lemnia.*
- Aſtringit: *vt*
  - Terra *Ochra.*
  - Rubrica *Sinopica.*
  - Rubrica *fabrilis.*
  - Terra *omnis.*
  - Terra *Erethria.*
  - Terra *Samia.*
  - Terra *Chia.*
  - Terra *Selinuſia, &c.*
- Diſcutit: *vt*
  - Terra *Cimolia.*
  - Terra *ampelitis.*
  - Teſtæ *fornaceæ, &c.*
- Abſtergit: *Vt Terra Melia, &c.*

TERRA

TERRA seu BOLVS ARMENIA Galeni tempore, in graui illa pestilentia primũ in lucẽ venire cœpit colore pallido, hodie duorũ est generũ: alterũ orientale, alterũ nostras, quod multis locis nascitur, vbi sunt ferri fodinæ: vtraque rubricæ species est. Existimant nonnulli bolum orientalem ex Armenia aduehi, esseq; illam ipsam, quam Galenus colore pallido, Arabes luteo, croco similem describunt. Cæterùm cùm illa sit rubra, non abs re dubitatur, an sit bolus Armenia. Alij putant veram esse terram Lemniam, quæ olim capræ imagine signabatur: aut eam potius, quæ Galeno rubrica Lemnia vocatur, à terra Lemnia differens. Nam rubrica manus inficit, terra verò minimè. Vtut sit, existimamus alteram alterius loco vsurpari posse. Nostrate vti possumus in medicamentis foris applicandis: imò & intus, si ritè præparetur, hoc modo: Abluatur vulgaris noster bolus aceto acerrimo, vt quàm purissimus ab arenosa commistione reddatur, & iterum puratus exiccetur. Deinde quod siccatum est, ponderetur, tantundemq; ponderis aceti capiatur cum quinta eiusdem ponderis parte olei: atq; ita in massam subigatur totus bolus. qui ita paratus, in fictili Sigburgico reponatur, quoad subfossum in vino vel terra asseruetur per aliquot menses pro fermentatione: imò quò diutius ita fermentetur, eò melior reddetur. * Huius boli ita parati vsus non incongruus erit tempore pestilentiæ quam misericorditer auertat Deus. *Medici Colonienses.*

Boli Armeniæ præparatio.

BOLVS Armenia in pulucrem tenuissimum redacta, dissoluatur in phlegmate acido aluminis: tum separetur phlegma per balneum: & aliud superinfundatur. Id ter facito. Tum bolus in oleum perpingue conuertitur: quod igne lentissimo exiccetur, & in puluerem reducatur ad cohibendum sanguinem vndecunque fluentem aptissimum. *Quercetanus.*

SIGILLVM LEMNIVM, siue TERRA SIGILLATA officinarum, terra Lemnia Dioscoridis & Galeni esse debebat. Hodie duo terrarũ genera Constantinopoli adferuntur: vna rubescens, in placentulas exiguas formata, characteribus Turcicis signata: altera ex cinericio colore candicans, maioribus formata placentulis, characteribus item signata Turcicis. Magno in precio sunt apud Turcas, maximeq; commendantur aduersus venena: neque facilè earum copia haberi potest. Quæ Constantinopolim adferuntur, non è Lemno, sed alijs ex locis, multoque longiùs dissitis aduehuntur. Itaque arbitrandum non est, vllam ex iam dictis terram Lemniam esse. Rufa quibusdam è Lemno aduehi, veraq; terra Lemnia esse creditur. Plerique bolum Armeniam Orientalem, veram esse terram Lemniam crediderunt. Sed nihil certi statuere possumus: magis tamen illi quadrare videntur terræ Lemniæ notæ, quàm duabus

A prædictis. Reperta est etiam in Melita terræ quoddam genus candidum leue, quod à circumforaneis impostoribus venditur, aduersus venena efficax. Itaque terræ Lemniæ loco commodè aut bolus Armenia ex Oriente petita, aut prædictarum aliqua sumi potest, tametsi Turcicæ aduersus viperæ morsus non admodum efficaces sint, multoque minus, quæ ex Melita adfertur. Verùm si bolus Armenia aduersus viperæ morsus eam haberet vim quam terrę Lem-
B niæ tribuunt: terra Lemnia legitima sine controuersia esset, aut saltem illi securè substitui posset, & facile esset experimentum, quemadmodum de Turcicis terris in canibus à vipera demorsis periculum fecimus. nam quibus allium cum vino datum est, hi liberati sunt: quibus verò terræ suprà recitatæ, hi mortui sunt, aut magna cum difficultate liberati. Terræ sigillatæ officinarum, cum ne vna quidem nota Lemniæ quadret, nullus vsus esse potest, nisi in
C ijs duntaxat medicamentis, quæ foris adhibentur, hæ enim nihil præter manifestarum qualitatum operationem desiderant. *Medici Florentini & Colonienses.*

Lemnia terra, quam alij perperam Rubricam Lemniam vocant, vt docet Galenus 1. de Antidot. cap. 14. (Nam Rubrica Lemnia alia res est in Lẽno prouenicns, ad alios vsus idonea quàm est sigillum Lemnium) putatur communiter esse ea, quæ in officinis vocatur Bolus Arme-
D nus orientalis: quod nomen illi à mercatoribus Venetis impositum fuit, itemq; ab istis qui Venetias eam apportant: tametsi verus Bolus Armenus Orientalis alia res sit, hæcq; opinio approbata fuit ab omnibus simpliciũ peritis: cùm certum sit, eam non ex Armenia, sed ex Insula Lemno afferri, de eodem planè loco, quem Galenus 9. lib. de simplicibus Medic. describit. Quodq; verus Bolus Armenus esse nequeat, color etiam in causa est, qui nimis ruber est, cùm
E Bolus sit colore pallido: & elapsi sunt octo anni, quòd quidam Græcus satis magnam copiam attulerit Neapolim, vnde longo tempore officinas suas pharmacopæi instruxerũt. Quanquam suspicio quædam accesserit, de impostura eiusdem medici Materatensis, qui multas cistas Materato ex regno Neapolitano Venetias aduexit & asseuerans esse verum Bolum allatum ex Armenia, multis mercatoribus eum vendidit, qui postea in idem regnum rursum attulerunt: vtq;
F omnia veritati magis essent consentanea, opera cuiusdam Græci ad eam rem adhibita curauit illum distrahi. Cùm nihil aliud reuera esset quàm Bolus qui reperitur prope Materatã: & iste locus postea mandato regio fuit occlusus. Quæ suspicio eò magis cõfirmatur, quòd Bolus ille à Grȩco diuenditus alteri qui hodie Materatæ effoditur ita planè assimiletur, vt etiam exercitatissimi in hac parte inter vtramque nullam differentiam reperire queant. Sed relicto Bolo Armeno vero loquentes de vulgari altero dicto Orientali, constat eum ferè ab omnibus non solùm ac-

cipi pro succedaneo Terræ Lemniæ, sed etiam pro ipsa vera Terra Lemnia. Quanquam multi viri præstantes in arte Medica asserant, hunc vulgarem Bolum esse Rubricam, & non terrã Lemniam: idq; se scire aiunt, ab omnibus fide dignis qui ipsum locũ conspexerint, & qui sciunt quoque in quo loco ipsa terra Lemnia colligatur, quæ olim nullo alio quàm sacerdote tractabatur, & qui insuper norunt vbi Rubrica effodiatur, quam dicunt esse illum rubrum Bolum Armenum, quem Orientalem vocamus. Quod si illis fides non adhibeatur, addunt aliud argumentum, quòd scilicet nemo ausus fuerit affirmare, experientia comprobatum esse, hunc Bolum, dictũ Orientalem, sanare eos qui à serpentibus sunt demorsi. Nec satis est dicere, ex Lemno Insula afferri, nam in ipsa tres differentiæ terrarum reperiebantur: prima erat præstantissima, contra omnia venena remedium certum: altera Rubrica, quam vsurpabant fabri, & perhibent isti esse Armenum Bolum Orientalem, de quo loquimur. Tertia est qua vtebantur ad pannos lauandos, quia abstergendi vim habebat. Ex his postremæ duæ in Medicamentis nullum vsum habebant, ideoq; concludunt, Bolum vulgarem Orientalem non solum non esse Terram Lemniam, sed ipsius loco quoque non esse accipiendum. At cùm in hoc Bolo deprehendatur nonnullus odor, & sapor aromaticus, multi imò maior pars doctorum, non ita facilè istorũ sententiæ assentiri voluerunt, sed potius existimarunt, eius vsum esse in Medicina idoneum, & quòd reuera sit terra Lemnia. Quod tamen nemo nisi qui proprijs oculis locum viderit, certò affirmare potest. Sed & nos cum maiore parte doctorum hominum ponamus hũc loco Terræ Lemniæ. Non tamen silentio prætereundum est, quòd aliqui impostores, quò eum vendibiliorem reddant, imbuant prius instar pastæ cum aqua aromatica, quæ in ea quantitate additur, quò fraus facilè occultetur, cùm non sit verisimile, tantum odorem & facultatem per se esse in ista terra: quæ interdum ex Cinnamomo quoque illi conciliatur: quemadmodum vidi Romæ ante biennium, tale frustum missum à Cardinale Granuellano ad Castilioneum Cardinalem, propter aduersam eius valetudinem, qui tamen paulò post obijt: cui itaque hic Bolus suspectus esset, tutius substituere posset Terram istam albam quæ ex Malta affertur, quoniam sępissimè non solùm à Circulatoribus, sed etiam Medicis experientia probatum est, eam mirificè contra venena serpentum & aliorum animalium valere: cùm propter eandem causam Terra Lemnia quoque assumatur. Nec forsitan errabit, qui eius loco verum Bolum Armenum acciperet, modò de legitimo eum haberi posse certi essemus: nam sicuti ad pestis malignam vim prodest, sic etiam nõ abs re dici posset contra maligna alia venena quoque omnia vtilem esse. Cuius tamen rei, cùm nõdum experientiam habemus certam, securius erit interea accipere

A Melitensem terrã: in qua opinione, quoad vixit pręceptor meus piæ memorię Lucas Ghin⁹ fuit.

De Sigillo siue terra Sigillata vulgari non dicam plura, cùm iam omnibus manifesta sit fraus quę cũ illa cõmittitur, atq; vnusquisq; iam sciat, nullo modo eam esse vsurpandam. Neq; etiam possum probare vsum Bolum Materatẽsis, nam tametsi propter suas qualitates manifestas proculdubio vtilis sit, nimirũ in constringendo corpus, & in omnib. illis affectibus, in quibus opus

B est exiccatione, aut facultate emplastica & astringente, non tamen certi sumus quòd in malignis morbis sit efficax: cùm hæc virtus ab ipso Climate proficiscatur: nec possit superficialis similitudo in Materatensi Bolo polliceri quoq; occultas & interiores proprietates.

Ochram leuissimam, & omnino luteam eligere oportet, saturatam, non lapidosam, friabilem, natione Atticam. Vritur hęc, & lauatur cadmiæ modo. * Vis eius adstringere, erodere, col-

C lectiones & tubercula dissipare. Excrescentia in carne reprimit, caua cum cerato explet, & articulorum tophos comminuit. *Dioscorides.*

Rubrica Sinopis maximè probatur grauis, densa, ad iecinoris imaginem vergens, calculorum expers, concolor, cùm diluitur, impendiò fusilis. Effoditur in Cappadocia, speluncis quibusdam, expurgataq; defertur in Sinopem vrbẽ, in qua venditur: vnde cognomentum accepit. * Vim habet exiccatoriam, quasi inducendo ob-

D struentem, & adstrictoriam, quapropter vulnerarijs emplastris, & pastillis exiccantibus, & adstrictorijs commisceri solet. Aluum sistit, in ouo sumta, aut clystere infusa. Datur iecinoris vitio laborantibus. *Dioscorides.*

Rubrica fabrilis ad omnia Sinopide inferior est. Optima Aegyptia & Carthaginensis, lapidum expers, friabilis. Gignitur etiam in Iberia, quæ ad Occidentem spectat, ochra exusta, & degenerante in rubricam. *Dioscorides.*

E Omnis terra ad medẽdi vsum recepta, summam & primam vim habet refrigerandi, meatusque obducendi, occludendique: sed specie distat, cùm alia adiunctis quibusdam ad alia sit vtilis. *Dioscorides.*

Eretriades duæ sunt: vna vehementer alba est, altera cineritia. Optima habetur ad cineream colorem vergens, perquàm mollis: quæ si per æramenta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lauatur vt cerussa, aut in hunc mo-

F dum. Teritur seorsum, & cum aqua, vbi pessum ierit, humor leuiter excolatur: siccata solibus, iterum teritur interdiu, adiecta aqua, vt vespere cõsidat: antelucanis colo excernitur, & demum in sole trita, si fieri potest, digeritur in pastillos. Quòd si tosta desideretur, pastilli magnitudine ciceris in fictile perforatũ cõijciuntur, oreq; vasis diligenter obturato, supra carbones candentes continẽter follibus perflantur: vbi verò cinis in fauillas se conuertit, aut æreum colorem contraxit, exempti reconduntur. * Vim habet astringentem, & refrigeratoriã, leuiter mollientẽ: caua ex-

na explet, & sanguinolenta conglutinat. *Dioscorides.*

SAMIA praefertur candida, leuis, tangenti linguae glutinis modo adhaerescens, mollis, succosa, friabilis: cuiusmodi est, quam aliqui collyrion vocant. Duae enim species eius: vnam antè diximus: altera After appellatur, crustacea, & cotis modo praedensa. Vritur ac lauatur, vt Eretria, vimque consimilem habet. * Sanguinis reiectiones sistit: foeminis fluxione vuluae laborantibus, cum flore syluestris punicae datur. Testium & mammarum inflammationes, illita ex rosaceo & aqua, refrigerat: sudores arcet: contra serpentium morsus, & venena, pota ex aqua auxiliatur. Quòd si non sit in promptu, eius loco substituatur lapis haematites. *Dioscorides.*

CHIA eligi debet candida, vergens, ad cinerem, Samiae similis. Est autem crustosa, albaque, sed fictitijs formis differens. * Vis eadem quae & Samiae: extendit faciem, & erugat, atque splendidam reddit: colorem in facie, & corpore toto commendat. in balneo pro nitro deterget. *Dioscorides.*

Eadem praestat SELINVSIA: maximè laudatur, quae vehementer resplendet, candida, friabilis, & humore dilui celerrima. *Dioscorides.*

CIMOLIAE duo genera, candida, & ad purpureum inclinans. Optima existimatur, quae innatam habet pinguetudinem, tactuque frigida sentitur. * Vtraque aceto diluta, parotidas, & alia tubercula discutit. Ambusta igne, si statim cimolia oblinantur, pustulas non sentiunt: testium duritias, & totius corporis collectiones cohibet: igni sacro imponitur. In summa, vtraque multum in medicina commendatur, si incorruptae originis, nec spuria assumatur. *Dioscorides.*

A Quae PNIGITIS dicitur, colore ferè Eretriae similis est, grandioribus tantùm glebis: manum si quis admoueat, refrigerabit: tactu linguae vsque adeò glutinosa, vt pensilis haereat. Cui effectus idem qui cimoliae, paulò tamen infirmior. Hanc aliqui pro eretriade vendunt. *Dioscorides.*

MELIA colore cineream eritream imitatur, aspera tactu: ea digitis friata, derasi pumicis modo crepitat. * Vim habet aluminosam, sed re-

B missiusculam, id quod gustu deprehēditur: modicè linguam siccat: purum corpus reddit, & colorem commendat: pilos extenuat: vitiligines & lepras abstergit. Pictoribus vsum praebet, vt colores diutius perennent. Emplastris viridibus, quae chlorae dicũtur, efficaciter inseritur. Et omni Melia terra, & omni alia in vniuersum, eligi debet recens, mollis, non lapidosa friabilis, quae cùm humorem attigerit, facilè resoluatur. *Dioscorides.*

C Ex AMPELITIDE terra, quae pharmacitis nomine in Seleucia Syriae nascitur, laudatur imprimis nigra, piceae longos carbones referens, modicè alluosa, aequabili splendore, quae detrita, accepto oleo, statim eliquescit. Vitiosa censetur candida, & cinerea, quae in liquorem non resoluitur. * Vim dissipandi & refrigerandi habet. ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea. Vsus eius ad illinendas vites, sub germina-

D tionis tempus, vtpote cum innascentes vermiculos enecet. *Dioscorides.*

FORNACEAE testae vehementer tostae, crustas vlceribus obducunt: quare prurigio, & papularum eruptionibus medentur. Podagricis prosunt: strumas discutiunt, cerato exceptae. *Dioscorides.*

FORNACVM terra, quae retorrida fuluescit, eiusdem cum testa effectus. *Dioscorides.*

De Metallis Sectio V.

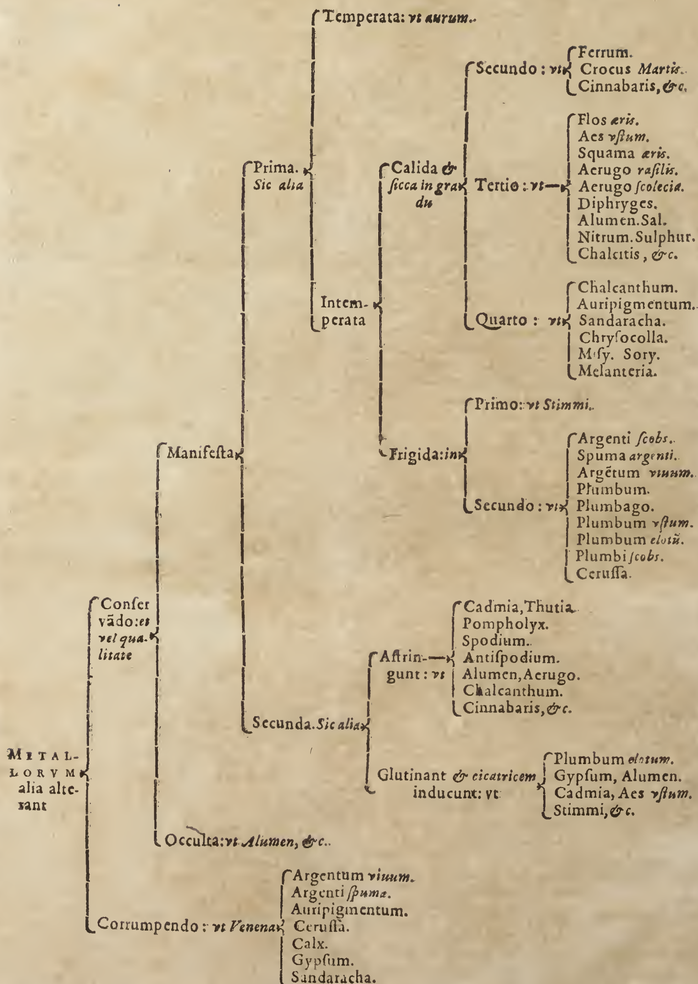

De metallis

De metallis temperatis.

AVRVM (Ital. & Hisp. *Oro.* Gal. *Or.* Germ. Goldt) omnium metallorum præstantissimum est, ductile, colore lucido, illiq; persimili, quo cuncta à sole illustrantur. Insuper propria quadam attractrice vi pollet, qua respicientium animos allicit, & disponit, vt ab ipsis illicò desideretur. Vnde quidam existimarunt, auro proprias quàm plurimas inesse dotes. In Italia propriæ sinceri auri fodinæ (quod sciam) nullibi extant. Atqui in Germania, Pannonia ac Transyluania eæ pluribus in locis habentur. Auri venã ijs omnibus locis crediderim gigni, vbi cœlum id causæ elementaris influat, ac disponat. Huius vena varijs lapidibus impacta visitur in asperrimorum montium visceribus. Verùm ea omnium præstantissima auri vena censetur, cui cæruleus lapis fuerit admixtus. tantò enim melior hæc, quantò ponderosior, & colore vigentior: adeò vt illa cæteras præcellat, quæ pluribus auri guttis scintillet, vel in qua plures auri lineæ intercursantes conspiciantur. Est etiã auri ferax diuersorum fluminũ arena. Siquidem proculdubio constat in Hispania Tagũ, in Thracia Ebrũ, in India Gangen & Pactolum, in Pannonia Istrum, in Germania Rhenum, in Italia Padum & Ticinum, aureas ducere arenas, à quibus arte quadam aurum omnium probatissimũ elicitur. Veruntamen non omnibus eorum litoribus aureæ eædem sunt arenæ.* Aurum in omnibus suis partibus æquale est, cor & vitalem facultatem mirum in modum corroborat: inseritur medicamentis, quæ atrabiliarijs competunt morbis. Adhęc vbi actuali cauterio sit opus, igni tum aurum cæteris præstat metallis, quod vlcus inde exortum citius consanescat. In ore contentum, anhelitus graueolentiam tollit. Auri scobs porphyrite lapide læuigata, in ea medicamenta additur, quæ ad alopecias & lichenas parantur, tàm intus in corpus sumptum, quàm extrà medicamentis exceptum. Hæc item eodem modo diutius læuigata, adeò vt tactum ferè effugiat, oculis immittitur ad roborãdam eorum aciem. Bibitur autẽ & ad cordis affectus, & animi mœrores. Cardiacę, melancholię, cordis palpitationi, morbo attonito, comitiali, elephãtiaco medetur: adhæc spiritus animales, vitalesq; recreat. Vtendi ratio est, cùm vel candens iuscculis, aliisue succis, vel destillatis intingitur, vel in puluerem redigitur, vel in oleum conuertitur. Si liquidum est, duæ, tres, aut plures guttæ ex vino maluatico assumuntur: si puluerem eius exhibere voles, scrupuli dimidium satisfaciet: humoris candente auro imbuti cyathus. Eligitur purissimum quodq;, siue ex asperrimorum montium visceribus, siue ex fluminum arenis colligatur. *Auicenna, Matthiolus, Andernacus.*

De metallis calefacientibus & siccantibus in gradu secundo.

FERRVM (Ital. *Ferro.* Gal. *Fer.* Hisp. *Hirro.* Germ. Eisen.) extenuat, siccat, resoluit: scobes

A ipsius candens vino & aqua extincta, stomachi imbecillitati, cœliacis, disentericis, lienisq; abscessui auxiliatur: profluuio vrinæ, menstruorumq;, & sputo sanguinis, aqua cui ferrum candens intingitur, potu conducit. Squama ferri ex ferro decidens dum aqua extinguitur ad eius indurationem, aliámue ob causam in fabrorum officinis reperitur. De croco Martis, vide suo loco. *Andernacus.*

CINNABARIS (Germ. Cinnober.) vera (quæ B res mineralis erat) hodie ignoratur. Cinnabaris verò neotericorum factitia, est quiddam ex sulphure viuo & argento viuo simul vstis. proinde nulla ratione substitui debet pro cinnabari Gręcorum, quæ vires habebat easdem cum hæmatite lapide, & tam rara erat, etiam ætate Dioscoridis, vt versicoloribus pictorum lineis vix satisfaceret: vnde eam incognitam esse fateri cogimur. *Medici Colonienses.*

C *De metallis calefacientibus & siccantibus in gradu tertio.*

FLOS æris grana quædam sunt minutissima, panici effigie, rubentia æris modo, quæ exiliunt ac erumpunt, quando æs per cola funditur, & aqua pura & frigidissima affunditur. Facilè reperiri potest in ærarijs officinis. Optimus est friabilis, in attritu fulueſcẽs, milij effigie & numero, breuis, ponderosus, modicè splendẽs atq; constringens, qui delimatã æris scobem nõ recipit, D qua sæpe adulteratur. Sed id facilè deprehenditur, cùm dentiũ illisũ dilatantur ramenta. Fit autẽ cùm æs fornacibus fusum, in receptacula delabitur, per cola fistularũ ad ea pertinentiũ. tum huic negocio addicti ministri, sordes expurgantes, aquam clarissimam infundunt, refrigerandi proposito: itaq; repentino concretu, ac addensatione, velut expuitur, & erũpit ante dictus flos. * Adstringit, & excrescẽtia coercet: offusam oculis caliginem emendat, sed magnopere mordet. E Quaternũm obolorum pondere datus, crassum humorem extrahit. carnosa narium, & sedis vitia absumit: eruptiones papularum cum vino cohibet. Candidius contra diuturnas aurium grauitates tritus, in eas per fistulam flatu impellitur: vuam, tonsillasq; reprimit, farina eius cum melle admota. *Dioscorides.*

AES vstum probatur rubrum, & quod contritu colore cinnabarim imitetur: nigrum verò plus quàm deceat, exustum est. Fit autem è claF uis solutarum nauium, fictili crudo compositis: subsperso sulphure cum sale pari, omnibus vicissim inspersis, fictile, circumlito figulari creta spiramento, fornacibus inditur, donec figlinum percoquatur. Quidam pro sulphure & sale alumen inspergunt. Alij sine sulphure ac sale, fictili multos dies vrunt. Alij sulphure solo vtuntur, fuliginem tamẽ excutiunt. Alij oblitos scissili alumine clauos cum sulphure & aceto, fictili crudo cremant. Alij in ænea olla aceto respersos vrunt, ac iterum & tertiò idem efficiunt, postea recõdunt. Principem locum tenet, in Memphi-

decombustum: proximum, in Cypro.* Astringit, exiccat, reprimit, extenuat, attrahit: vlcera purgat, & ad cicatricem perducit: vitia oculorũ emendat, excrescentias in carne consumit, nomas cohibet: vomitus ciet cum hydromelite porum aut cum melle delinctum, illitúmue. Lauatur vt Cadmia, mutata quater die aqua, donec nulla prorsus sordes emergat. *Dioscorides.*

Sqvama æris excussa ex Cyprijs officinarũ clauis, crassa quidem ipsa præstantior, quæ helitis, id est, clauaris nominatur. Sed ex vili promiscuoq; ęre, aut candido, vitiosa intelligitur: quã, vtpote tenuem & inualidam, damnamus maximè, approbantes crassam, rufam, præsertim si aceti respersu æruginem contrahat. * Vim habet adstrictoriam, extenuantem, reprimẽtem & erodentem: nomas coercet, vlcera ad cicatricẽ perducit pota ex aqua mulsa, aquam trahit. Aliqui farina subactum dant in catapotio. Additur ad oculorum medicamenta: genarum namq; scabritiã absumit, & fluxiones exiccat. *Dioscorides*

Aervgo (Germ. Spongrün.) rasa fit ijs modis. In cadum aut aliud consimile vas, acetum quàm acerrimum infunditur: superponitur inde inuersum æneum vas præsertim concameratũ: sin minus, planum: sitq; obstructum, nullumq; habeat spiramentũ: exempto, quo doliolum obturaueris, operculo, decimam post diem insidens ærugo deraditur. Aut ęris lamina in cadis super acetum ita suspenditur, ne ipsum attingat, & totidem post dies raditur. Aut massula æris, aut lamina vna plurésue vinaceis non recentibus, sed iam acescentibus conduntur, & simili modo versantur. Quin etiam ex delimata æris scobe æruginem facere licet: nec non è laminis, quibus bracteæ auri conclusæ malleo ducuntur, si quis eas aceto respergat, & ter aut quater verset, donec æruginem contrahant. Tradunt æruginem in Cyprijs metallis gigni, lapidibus quibusdam nõnihil æris habentibus, quibus ærugo efflorescit: adduntq; per Caniculæ æstus è quodam specu manare: sed illam paucam, & optimã esse: hanc speluncis effluentẽ, copiosam quidem & boni coloris, sed vitiosam, quod lapides multos collegerit. Pluribus autem modis adulterãt: aliqui pumice admisto, alij marmore, alij atramento sutorio. Sed deprehendemus pumicem, aut marmor, dum pollice sinistræ manus madefacto æruginis portiunculam altero atterimus: siquidem eam diffundi constat: marmoris aũt, pumicisq; partes coeunt non dissipatæ, demũq; tractatione crebra & humoris complexu dealbescunt quin & dentium appressu: siquidem sincera cedit, læuis, & sine asperitate. Atramentum verò sutorium igne coarguitur: namq; si fictile, aut lamina adulterata ærugine illinatur, & feruẽti cinere, aut carbonibus incalescat, alterutrũ mutabitur, rubescetq; id, quod atramentũ sutorium acceperit: quòd id vstum suapte natura talem sortitur colorem. *Dioscorides.*

Aervginis, quam vocant scoleciam, duo sunt genera, quædã fossilis est, altera factitia ad A hunc modum. In mortario Cyprij æris dimidiã heminam aceti albi acrisq;, pistillo cupreo conterito, donec strigmenti crassitudinem imitetur: deinde aluminis rotundi drachmam vnam, cum salis fossitij translucẽtis, aut marini quàm albissimi, solidiq;, aut certè cum nitri pari pondere teritur in sole æstuosissimis diebus, sub sidus caniculæ, donec colorem æruginis contrahat, & concretu strigmentosum fiat: vbi autem se in vermiculorum Rhodiacis similium speciem coegeB rit, recondito. Efficax, & valde boni coloris redditur, si duas partes veteris, cũ vna aceti adieceris, & alia, quę dicta sunt, peregeris. Sũt qui æruginem rasilem, quæ in apparatu non respondit, gummi misto digerant in formas, & ita vẽdant. quod genus, vt vitiosum, improbat. Fit & quædã ærugo ab aurificibus, mortario & pistillo Cyprij æris, cũ vrina pueri impubis, qua aurũ ferruminant. Antedicta æruginũ genera vsto æri omnino respõdent, sed magis effectu valent. SciénC dum, fossilem scoleciã præstantissimã esse: derasam sequi: postremo loco factitiã. mordacissima tamen est hæc & magis astringẽs. Aurificum autem ærugo rasæ respondet. * Aerugines omnes astringunt, extenuant, excalfaciunt, oculorũ cicatrices emendant, lachrymas cient, nomas sistunt, vulnera ab inflammatione tuentur. Vlcera ex oleo ceraq; ad cicatricem perducunt: callos, & sordida vlcera purgant, cum melle coctæ: callum fistularum erodunt cum ammoniaco, colD lyrij modo in eas adactæ. ad gingiuarum autem excrescentias, & extuberationem vtiles. Magnopere extenuant genarum crassitiem, cum melle illitę: verùm post illitionem spongia ex aqua calida locus fouendus est. resina therebinthina exceptæ, cum ære & nitro lepras abigunt. Vritur ærugo, quamcunq; velis, minutissimè fracta, cõminutaq;, in fictili patina, flagrantibus prunis superposita: versaturq;, donec mutet, & colorem cinereum concipiat: postea refrigerata reE ponitur ad vsum. Sũt, qui cruda olla eam vrant, vti dictum est: sed non prorsus eundem colorem cremata reddit. *Dioscorides.* Porrò æruginem, quòd colore sit viridi, officinæ ac medici in Italia æs viride nuncupant, & vulgari sermone *Verderame.* Verùm quamuis officinæ eo in vniuersum abundant: sinceri tamen parum ostendũt. Scolecia ærugine, ac fossitia destituimur: quòd altera (quod sciam) hoc tempore non paretur, altera verò ab ærarijs fodinis, vbi fortasse pluriF ma reperitur, à fossoribus non deferatur. Proinde cum harum copia non sit, eá tantum vtimur, quæ ære in acetarijs cadis demisso, aut vinaceis iam acescentibus obruto, cõficitur. Hallucinantur, qui credunt, æruginem & æris florem, vnam & eandem rem esse. *Mathiolus.*

Diphryges quasi bis tostũ, est perfecti æris veluti fex subsidẽs, & coherẽs imę fornacũ parti: ablato ære post aquę frigidę effusionem visitur. acre est, vt æs vstũ. Prefertur, quod saporẽ æris & æruginis habet, astringens & vehementer siccãs linguã, quod exusta ochra sibi nõ vendicat, quæ

tamen

tamē diphrygis vice venditur: adulteratur enim ochra vsta, quæ vti diphryges rubescit. Est etiam aliud genus factitium, quod ex pyrite eroso lapide fit, multos dies, vt calx, cremato, donec rubescat, vt rubrica: deinde sublatum reponitur. Fiebat etiam è luti cuiusdam Cyprij genere, hodie inusitatum: priora verò duo genera facilè reperiri possunt. * Vis eius astringere, purgare, extergere, siccare, excrescentia consumere, vlcera serpentia, & quæ cacoëthe vocant, ad cicatricem perducere. Suppurationes, therebinthina aut cerato exceptum, discutit. quod si ad manus non sit, eius loco marchasita vstus, aut æs vstum substitui poterit. *Dioscorides.*

Alvmen, Ital. *Alume.* Gal. *Alun* Hisp. *Alumbre.* German. Alaun dicitur: huius apud veteres tria fuerunt genera, liquidum, rotundum, scissile: quo duntaxat vtimur sub nomine vulgari aluminis plumæ. Cæterùm quotiescūq; in medicamēti alicuius cōpositione alumen simpliciter reperitur, scissile intelligendum est veluti omnium efficacissimum. Optimum est candidissimū, valde astringens, graui odore, non lapidosum, non compactum, sed plerumq; in capillamenta quædam canescentia dehiscens. Ex Aegypto adfertur. Adulteratur lapide Amiantho, sed gustu dignoscitur, quòd non astringat. Præter iam recitata aluminum genera, factitia tria reperiuntur: nempe alumen fæcum, quod fit ex vini fæcibus sole siccatis, donec albescant, deinde vstis. Alumen catinum, quod fit è cineribus herbæ kali, seu Sodæ vulgaris. Alumen scariolæ: idque fit è lapide speculari, quem vulgò Speculum asini vocant. E factitijs etiam sunt alumen Rocæ, & Zuccarinum: illud ex lapide candido, interdum subrubro sæpius præparato: hoc verò ex alumine rocæ, zaccharo, & oui albumine paratur. Aluminis liquidi & rotundi loco satis commodè vsurpare possumus alumen rocæ. Alumen crassarum partium est. * Vim habet excalfaciendi, astringendi & expurgandi. Vlcera putrida emendat, humida exiccat: carnem superexcrescentem coercet: pruritum tollit, & scabiem sanat, &c. *Galenus, Dioscorides, & Florentini Medici.*

Sal, Germ. Saltz. Gall. *Du Sel* Ital. *Sale.* Hisp. *Sal*, natiuus est & factitius. Natiuus vel in terra, vel ad mare ex aqua marina, vel in lacubus, vel in fluminibus, aut in fontibus. Natiui quamuis variæ sint differentiæ, diuersisq; locis reperiantur, in vsum tamē medicum tres recepti sunt: videlicet sal Ammoniacus, vulgò Armeniacus dictus, sal gemmæ, & sal Indus. Ex his verò salem gemmæ duntaxat habemus, candidum, translucentem crystalli modo, estq; sal fossilis. Sal Armeniacus hodie dictus, non est natiuus, sed factitius. Ex eorum genere, qui sponte in aquis generantur, multæ sunt differentiæ. Qui in mari nascitur, & in scopulis reperitur, ex spuma maris conflatus, spuma salis appellatur Qui in Iudææ lacu gignitur, in quo & asphaltus nascitur, Sodomeus vocatur, ab Arabibus sal naphticus, ama-

A rus est. Hoc caremus, quemadmodū & reliquis natiuis in lacubus aut fluminibus repertis. Factitiorum varia sunt genera, secundum materiam, ex qua fiunt, differentia. Nam alia ex aquis salsis generantur, veluti marinus: & qui ex fontibus fiunt, vt sal communis: alij ex cineribus (de quibus suo loco) aliáue materia, quemadmodū sal Alkali, qui fit ex herba kali, & vulgaris Armeniacus, qui in Alexandria fit in balneis. Cæterū hodie pro efficacissimo in medicina sale gēmæ

B vtimur, qui fossilis est, vt diximus, & in Germania, alijsq; locis eruitur. Præfertur deinde marinus. omniū infirmissimus est vulgaris. Saccharū candi tametsi Auicenna interdū salem Indū appellet, inter sales tamē referēdus nō videt. Is præterea quē Dioscorides salis florē, aut rectius maris florē nominat, sali multū dissimilis est: nihil enim aliud est quàm pinguedo quędā crocei coloris mari, Nilo, & alijs lacubus innatās: eo tamē hodie etiā caremus. Qui propriè flos salis dicit,

C in salis fodinis reperitur, & in ipsis etiā salignis, velut pollen quidā crassiorē salem ambiens: tenuiorū multò est partiū quàm sal, colore candidissimo, interdū cinereo, qui inferior est.* Porrò sal omnis digerit, astringit, calefacit, siccat, abstergit, resoluit, & quicquid humidū est, consumit, dissipat: miscetur medicamētis purgantibus & alijs, quæ intrinsecus adhibentur: nec nō glandibus & clysteribus. *Medici Florentini.*

Nitrvm, Germ. Salpeter Gall. *Nitre.* Ital. *Ni-*

D *tro.* Hisp. *Salitre.* nominatur: huius apud veteres multæ erant differentiæ: natiuum, factitium, & aphronitrum, quod veluti nitri flos erat. Hodie vnicum habemus nitri genus, nempe boracem non excoctam, quæ quibusdam nitrum fossile est: eoq; nitri loco vti possumus. Sal nitri, tametsi proximè ad nitri naturam accedat, nullus tamen eius in medicina vsus esse potest, præsertim in his, quæ intrò assumuntur. *Medici Colonienses.*

E Svlphvr, Germ. Schwebel Gall. *Soulfre.* Ital. *Solfo.* Hisp. *Piedre cufre* vocatur: huius duo sunt genera: viuum, quod spontè & per se nascitur: & ignem expertum, quod arte in fornacibus fit. Optimum existimatur viuum, quod apyron vocant, nitedulæ modo splendidum, perlucens, minimè lapidosum. Probatur in genere sulphuris ignem experti, quod viret, ac præpingue spectatur. Plurimum in Medo & Lipara gignitur. Supradictum sulphur calefacit, discutit, &

F celeriter concoquit. * Prodest tussibus, suspiriosis, purulenta extussientibus, in ouo sumptum, aut suffitum: præterea partus vsti nidore extrahit. Lepras, lichenas, scabros, vngues, cum resina terebinthina mistum, aufert: cum aceto autem illitum, ad lepras efficax est: vitiligines tollit. Scorpionis ictibus addita resina, medetur: cum aceto verò, draconis marini, scorpionisq; plagas sanat. Pruritus toto corpore erumpentes, cum nitro detersum sedat: regiū morbū emendat, inspersum fronti cochlearis mensura, aut in sorbili ouo sumptum. Facit ad grauedinē

& destillationes, sudores quoq; conspersum inhibet: podagricis cum aqua & nitro illitum, cōducit: grauitatem auditus, suffiti nidore raptim per fistulam hausto, sanat. Lethargicos suffitu excitat: erumpentem vndecunq; sanguinem sistit. Contusis auribus, cum vino & melle illitum, medetur. Chymici oleum seu balsamum ex eo adeò efficax conficiunt, vt neque viuum corpus, neque mortuum ad putredinem transire sinat: sed adeò integrum tueatur, vt neq; vlla cœlestis impressio, vel ab elementis profecta corruptio, vel ab ipso iam ortu inducta obesse ei possit. de quo vide suo loco. *Dioscorides, Andernacus.*

Chalcitis metallica res est, in venis ærarijs nata, mediæ inter Misy & Sory facultatis, mediiq; situs. Præfertur similis æri, friabilis, nec lapidosa, nec inueterata, intercursantibus oblongis venis splendentibusq;, cuiusmodi est, quæ in Tuscia Italiæ parte inuenitur. In Germania etiam Chalcitidis genus reperitur, lapidosum, ponderosum, rubrum cum scintillis aureis. Præfertur Italica, potissimùm ad Theriacæ compositionem: ad reliquorum verò medicamentorū cōpositionem Germanica vti possumus. * Cæterùm Chalcitidi abstersoria vis inest, excalefaciens, & crustas vlceribus obducens: purgat, quę oculis & eorundem angulis hærent. In genere leuiter erodentium est, &c. *Dioscorides, Medici Florentini.*

Chalcitis rarò Neapoli reperitur, quanquam Puteolis quoque reperiatur, sed in pauca quantitate. Quod si quis Chalcanthum admodū vetustum nactus fuerit, is in eo inueniet efflorescens Misy, & Chalcitidem, quæ Chalcitis cognoscitur, quòd colorem habeat æris, eumq; lucidum. Suntq; penes me multa frusta Chalcanthi, quæ iam quasi vniuersa mutata sunt in chalcitin, itemq; alia in Misy, de qua mutatione Galenus in multis locis disserit. Hæc Chalcitis tametsi in se contineat adhuc reliquias aliquot Chalcanthi, nondum omnino transmutati, nihilominus accipi potest illa tota pars, quæ iam mutata est, relicta ea quæ in medio integra remansit. Præterea Venetijs de natiua Chalcitide, & non transmutata haberi poterit, ab ijs qui amicitiam contrahunt cum peritis huius rei hominibus, qui illam à diuersis locis ad ipsorum vsum solent curare afferri.

De metallis calidis & siccis in gradu quarto.

Vitriolum: Germ. Victriol. Ital. *Vitriolo.* Gall. *Victriol.* Hisp. *Copparosa.* Græcis Chalcanthum, Latinis Atramentum sutorium appellatur, duplex est: factitium & natiuum. Natiuum in terræ venis aut saxorum commissuris concretum reperitur: aut dum ex ijs guttatim distillat, partim ex ijs stiriarum instar dependet, partim in canalium fundum decidit. Hodie aliud item genus in terræ superficie cōcretum reperitur, quod vulgo Copparosa vocatur. Factitium etiam duplex est. Vnum, quod in Cypro peculiariter fie-

A bat, ex aqua quadam manante ex soryos, chalcitidis, & misyos fodinis, atq; in piscinas quadratas effusa, ibi spontè concrescebat. Alterum fit decocta aqua, in qua maduerit terra quædam atramentosa: vt hodie moris est in multis locis. Natiuum factitio præstantius est: ideò in eorum numerum Copparosa Cypria referri potest, cum sit aliorum penuria. E factitij generibus, Cyprium excellebat: cùm verò desit, vitriolum Romanum, aut Siculum vsurpari potest, veluti præ-B stantissimum inter factitiorum genera. * Insigniter calefacit, maximeque astringit: ideò totius carnis naturam siccat, & in se contrahit. *Medici Florentini.*

Auripigmentum, Germ. Operment/Arsenick. Gall. *Orpin, Arsenic.* Ital. *Oprimento.* Hisp. *Oropimente* dicitur, aurum colore imitatur. Eius apud Dioscoridem duo genera. Vnum è multis squamis, vt altera alteri imposita videatur, constat: id si purum fuerit, nec vlli materiæ permix-C tum, optimum existimatur. Alterum colore sandarachæ, hoc est rubrum, glandis effigie. Deligendum ergo aureo colore micans, è tenuibus squamis compactum, quod facilè finditur, & lapillis aut terræ permistum non est. Ex auripigmento natiuo fit artificiale, Arsenicum videlicet & Reagal vulgò vocatum. * Vim habet adstrictoriam & erodentem. Crustas cum vehementi vredine, & violento morsu excitat: reprimit quæ excrescunt, & capillos euellit. De oleo, D quod ex eo conficitur, vide infrà suo loco. *Medici Florentini.*

Sandaracha, Germ. Bergrot dicitur, lapis est in metallicis venis, plerunque cum auripigmento nascens, rufa est, cinnabaris colore, nonnihil ad luteum vergens. quę cùm vritur, fumum exhalat pallidum sulphurisq; virus redolet, tametsi non consumatur. Facilè hodie legitima haberi potest: factitia tamen etiam fieri potest, si auripigmentum coquatur, donec cinnabaris E colorem contrahat, potestq; veræ sandarachæ loco substitui. Sed animaduertendum est, Sandarachę vocabulo apud Arabes vernicem intelligi, quæ nihil aliud est, quàm gummi iuniperi, non autem prædictum lapidem. Itaque curam adhibeant Medici, ne altera alterius loco indifferenter vtantur. * Vis eadem, & vstio, quæ auripigmento. Explet alopecias, resina excepta, & scabros vngues cum pice eximit. Contra phthiriasin ex oleo efficax est: tubercula cum adipe F discutit. Prodest ad narium, orisq; vlcera, & cæteras papularum eruptiones cum rosaceo: item, condylomata. Datur ex mulso, purulenta extussientibus, suffitur quoque cum resina, aduersus veterem tussim, rapto per fistulam nidore: vocem expedit cum melle delincta: suspiriosis cū resina in catapotio optimè datur. *Dioscorides & Florentini.*

Chrysocolla siue borax natiuum, genus nitri fossilis est, ab Armenia, & Macedonia, & Cypro translatum, in aurarijs, argentarijs & ærarijs fodinis repertum. præstantissimū est Armenium

menium, ærarium praſſini coloris: ſaporis nitro- A
ſi cum æquali amaritudine, & ſubſtantia dura.
Iiſdem in locis reperitur, arenæ per ſe ſimile, aut
materiæ metallicæ permiſtum, ſed quod abra-
ſum arenæ ſimilitudinem gerit. Huius vſus eſt in
medicamentis & aurifabrorũ officinis, quemad
modũ apud veteres Chryſocollæ. Factitia Chry-
ſocolla. Germ. Burris. Gall. *Colle à or, ſouldure d'or,*
borax. Ital. *Borras*. Hiſp. *Borrax à atincar* dicitur, ex
pueri vrina in æreo mortario trita piſtillo æreo
fiebat. Hæc Medicis in vſu fuit. Sunt etiamnum B
aliæ factitiæ, quæ pictoribus tantùm ſeruiunt.
* Vis Chryſocollæ ad purgandas cicatrices: ex-
creſcentem carnem coercet, aſtringit, purgat, ex-
calfacit, & modicè corpus mordendo exeſt. In-
ter medicamenta intelligitur, quæ vomitiones
concitant, & necem inferre poſſunt. *Dioſcor.*

Misy aſſumendum natione Cyprium, auri
ſimile, durum, quod friando auri colorem imi-
tatur, & ſtellæ modo ſplendet. * Vim habet &
vſtionem, cum chalcitide eandem, præterquàm C
quòd pſoricum ex eo non conficitur, exceſſus,
defectuſque ratione tantùm differens. Aegy-
ptium autem cæteris præſtat, vtpote quod effi-
cacius habeatur, ſed ad ocularia medicamenta
multò ſupradicto inferius. Quòd ſi deficiat, eius
loco ſumi poterit vitriolum vetuſtum, vſtum.
Dioſcorides.

Sory exiſtimarunt aliqui melanteriam eſſe,
aberrantes: ſiquidem ſui generis eſt ſory, ei non
abſimile. Verùm ſorei virus ineſt graue, & nau-
ſeam mouens. Inuenitur etiam in Aegypto, &
alijs quibuſdam regionibus, vt in Libya, Hiſpa-
nia, & Cypro. Præfertur Aegyptium, quodque
frianti nigrius apparet, in multa foramina dehi-
ſcens, ſuppingue, inſuper aſtringens, & olfactu
deuoratione que magnum virus olens, ita vt ſto
machus in vomitiones effundatur. Quod autem
friatum ſcintillas miſyos modo non emittit, &
alterius generis eſſe, & inualidum, cenſendũ eſt.
* Vim & vſtionem ſupradictis ſimilem habet. E
Dolori dentium cauernis inditum medetur, eoſ-
que labantes firmat: iſchiadicis ex vino infuſum
auxiliatur: illitũ cum aqua, varos extinguit. Me-
dicamentis admiſcetur, quæ capillos denigrant.
Hæc autem ferè omnia, & alia, quæ vſtionem
experta non ſunt, peruſtis validiora eſſe exiſti-
mantur: præter ſalem, & vini fæcem, nitrum, cal-
cem, & conſimilia, quæ cruda remiſſiora ſunt:
combuſta enim viribus efficaciora redduntur.
Dioſcorides. F

Melanteria geminæ eſt originis: quæ-
dam in faucibus cuniculorum, quibus æs erui-
tur, ſalis modo concreſcit. Alia verò in ſumma
facie ſupradictorum locorum coit, quæ terrena
eſt. Quinetiam inuenitur in Cilicia, & alijs qui-
buſdam regionibus, foſſilis quædam. Præſtat,
quæ ſulphuris colorem trahit, leuis, pura, æqua-
bilis, & quæ contactu aquæ confeſtim nigreſcit.
* Vim cauſticam eam obtinet, quam & miſy. Si
deficiat, eius loco accipiatur vitriolum, aut cop-
paroſa dicta. *Dioſcorides.*

De metallis frigidis in primo.

Stimmi, vel Stibivm, vulgò Antimo-
nivm, German. Spießglaß. Gall. *Antimoine*. Ital.
Antimonio. Hiſpan. *El alcohol* dicitur, optimum,
quod ſplẽdidiſſimum eſt, modoq; nitedularum
emicat, confractu cruſtoſum, nihil terræ aut ſor-
didi habens, friabile: * Vis eius aſtringere, mea-
tus obſtruere, refrigerare, excreſcentia in carne
cohibere, vlcera ad cicatricem perducere, ſordes
& vlcera oculorum expurgare: ſiſtit & ſanguinẽ
è cerebri membrana profluẽtem. & vt in vniuer-
ſum dicatur, vis vſto plumbo ſimilis eſt, &c. Ex
ſtibio paratur oleum, & vitrum, medicamentum
purgatorium, de quibus ſuo loco. *Dioſcorides.*

De metallis frigidis in ſecundo.

Argenti ſcobs ſeu ramentum, quod Lima-
tura vocatur, aut ſcoria, aut helcyſma, aut encau
ma, molybdænæ vim habet. * Confert humo-
ribus viſcoſis, ſcabiei, prurituі, vlceribus, tremo-
ri cordis, & oris fœtori. De liquore, qui ex ar-
gento chymicè conficitur, vide infrà ſuo loco.
Dioſcorides, Andernacus.

Spvma argenti, vulgò Lithargyrivm,
Germ. Glet/Silberſchaum dicitur, lapis eſt è plum-
bo factus: plumbum enim dum ſecũda fornace
excoquitur, aut ſolum, aut metallo aliquo per-
miſtum, partim in lithargyron, partim in plum-
baginem vertitur. Duo ſunt eius genera: vnum
colore aureo, alterum argenteo: quo fit, vt illud
D lithargyros auri, hoc lithargyros argenti nomi-
netur. Inde verò hæc differentia nata eſt, quòd
alterum altero maiorẽ vim ignis paſſum ſit. Li-
thargyrium auri præfertur: hodie notiſſimum.
* Vis aſtringere, mollire, caua explere, excreſcen
tia in carne reprimere, ad cicatricem ducere, re-
frigerare, & occludere, &c. *Medici Florentini.*

Argentvm viuum, Germ. Queckſilber. Gall.
Vif argent. Ital. *Argento viuo*. Hiſp. *Azogue*, du-
plex eſt, natiuum & factitiũ. Fit ex minio, quod
abuſiuè Cinnabaris dicitur, patinis fictilibus im
poſita ferrea concha cinnabarim continente, &
calice cooperta argilla ſuperlita, carbonibus ſuc
cendunt. Siquidem deterſa fuligo, qua calici in-
ſidet, refrigerata in argentum viuum coit. Qui-
netiam inuenitur in argentifodinarum tectis ſtil-
latim concretum. Alij per ſe in metallis inueniri
tradunt. Seruatur in vitreis, aut plumbeis, aut
ſtanneis, aut argenteis vaſis: ſiquidem aliam ma
teriam omnem exedit, & defluere facit. * Po-
tum vim pernicialem habet: ſuo enim pondere
interna exeſt. Remedio eſt lac multum ſubinde
potum, & vomitionibus reiectum, aut vinum
cum abſinthio, aut apij decoctũ, aut ſemen hor-
mini, aut origanum, aut hyſſopum cum vino.
Auri limata ſcobs, id eſt, ramentum quàm tenuiſ
ſimum epotum, mirabili eſt auxilio. Cæterùm
ex argento viuo conficitur Mercurius ſublima-
tus & præcipitatus, & oleum: de quibus ſuo lo-
co. *Dioſcorides.*

Plvmbvm, Germ. Bley. Gal. *Plomb*. Ital. *Piom-
bo*. Hiſp. *Plombo* nominatur, humida conſtat na-

tura, frigore congelatum: item aërea & terreſtri, ſed pauca fit ex illo pila, ſeu mortarium, & piſtillum, ad vſum medicum. Quicunque enim humor in eo aliquandiu reſidet, multò euadet frigidior, quàm antea fuerit. Ideo oleum omphaceum, aut roſaceum, aut melinum, aut myrtinum, ſi illi infundatur, remedium optimum aduerſus inflammationes, & vlcera contumacia, tum aliarum partium, tum naturalium, ſeu teſticulorum, cancroſque, & articulorum fluxiones præparatur. Quòd ſi refrigerans aliquis ſuccus, vt ſemperuiui, cotyledonis, intybi, lactucæ, chondrillæ, pſyllij, omphacij, portulacæ, mortario eiuſmodi imponatur, ſubigaturq; in ſole, aut aëre, aliáſue calefacto, præſtantiſſimum efficitur medicamentum ad feruorem & calidas fluxiones reſtinguendas. Quinetiam plumbum in laminas deducitur, quæ lumbis admotæ, genituræ fluorem per inſomnia prohibent, inſigniter refrigerantes. Bractea quoq; tenuis ex eo facta ganglium diſſipat, propius ei alligata. Ex eo fit oleum, de quo ſuo loco. *Andernacus.*

Plvmbago, quæ Gręcis Molybdæna, Germ. Bleyertz vocatur, optima eſt flaua, argenteæ ſpumæ æmula modice ſplendens: cùm teritur ruſa, cocta cum oleo iecinoris colorem trahit. Vitioſa eſt, quę aërem, aut colorem plumbeum refert. Gignitur ex auro & argento. Eſt enim quædam foſſilis, ad Sebaſtiam & Corcyrum inuēta. Quo in genere probatur, quæ lapidoſa non ſit, aut recrementoſa, ſed nitens, & flaua. * Vim habet ſpumæ argenti, aut recremēto plumbi ſimilem. Vritur, lauaturque eodem modo. Miſcetur conuenientiſſimè medicamentis, quæ liparas vocāt, atq; emplaſtris minimè mordentibus. Carnem recreat, & vlcera ad cicatricem perducit: glutinantibus tamen medicamentis aut abſtergentibus non conuenit. Si deficiat, lithargyros eius loco ſumi poteſt. *Dioſcorides.*

Lotvra plumbi ſic fit. In mortarium plumbeum aquam inijciens, piſtillo plumbeo terito, donec nigreſcat aqua, & limi modo craſſeſcat, aut lutulenta reddatur: linteo deinde colato, aquam ſuperinfundens, quò facilius quicquid eſt reſolutum, incerni poſſit. hoc iterum facito, vſque dum ſatis tibi habuiſſe videatur. Vbi conſederit priore aqua effuſa, nouam adijciens vt cadmiam lauato, donec nulla extet nigritia: poſtea in paſtillos cogens reponito. Quidam ſcobem mundi plumbi lima quæſitam, mortario piſtilloq; lapideis terunt, aut manibus cum aqua paulatim adiecta fricant, donec nigreſcat: mox vbi id peſſum ierit, effuſa aqua, colligunt in paſtillos. nam tritum vehementer, ceruſſæ ſimile redditur. Alij elimatæ ſcobi modicam plumbaginem adijciunt, affirmātes ita elotum plumbum præſtantius eſſe. * Poteſt refrigerare, adſtringere, inducere, mollire, caua explere, ſiſtere oculorum fluxiones, & vlcerum excreſcentia. Sanguinem ſupprimit: prodeſt contra ſedis vlcera, condylomata & hæmorrhoidas, ex roſaceo: item ad ea, quæ ægrè cicatricem ducunt: & in totum ſpo

A dij effectus præbet, niſi quòd non obducit cruſtas. Sincerum plumbum affrictu marini ſcorpionis, draconiſq; plagis auxiliatur. *Dioſcorides.*

Vritvr plumbum ſic. Super quàm tenuiſſimas plumbi laminas, fictili nouo inditas, ſulphur inſpergito: additiſq; alijs rurſus laminis, interiecto ſemper ſulphure vſquedum vas expleueris, ſuccendito. flagrante autē plumbo, ferrea rude verſato, donec perfectè redigatur in cinerem, nihilq; è plūbo non vſtum hæſerit. tum demum
B obſtructis narib. eximito: alioquin halitus plumbi noxius ſentitur. Aut elimatam plumbi ſcobem in olla ſulphure vrito. Alij laminas in fictili crudo, vt dictum eſt, imponunt fornaci, aut foco, & circumlinentes operculum, dato exili ſpiramento, vrunt. Alij pro ſulphure ceruſſam, aut hordeum inſpergunt. Alij integras laminas imponentes, acri igne vtuntur, & rudicula ferrea continuè mouent, dum in cinerem ſoluantur. Sed difficilis huiuſmodi vſtio, & ſi vehementius
C vratur, contrahit ſpumæ argenti colorem. Magis tamen nobis placet prima vrendi ratio. Plumbum vſtum lauatur, vt cadmia, & reconditur. * Eoſdem effectus habet, quos plumbum elotum, ſed multò acriores. *Dioſcorides.*

Recrementvm plumbi, quod ſcoriam vocant, optimum eſt, denſum, fractu contumax, ceruſſam planè repræſentans, nihil plumbo ſi habens, quod ad luteum colorem accedit, & vrit,
D ſplendorem imitatur. * Eadem, quæ plumbum exuſtum poteſt, ſed magis aſtringit. Lauatur in mortario infuſa aqua, & refuſa ſumma aquæ parte, quæ luteum colorem duxit: idq; ſæpius, dum recrementum abſumatur. Dein vbi conſederit craſſamentum, aqua effuſa, digeritur in paſtillos. *Dioſcorides.*

Cervssa (Germ. Bleyweiß. Bell. *Lootuerwe.* Gall. *De la Ceruſſe.* Ital. *Biacca.* Hiſpan. *El aluayalde* appellatur, (fit hoc modo. Infuſo in vrceum oris
E lati, aut fictile labellum, quàm acerrimo aceto, laminam plumbeam ſupra fictilis ſpiraculum, ſubiecta prius arundinea tegete, firmato: ſuperiectiſque velaminibus, ne halitum expiret acetum, vbi reſoluta fuerit, defluenſq; deciderit, humorem purum ad ſumma delatum colato, craſſamentumque transfundito. debet quoq; ſiccari in ſole, mox truſatili mola teri, aut aliàs tritum cribrari. poſtea quod ſupereſt duri, in tenues partes redigendum, cribrādumque. viciſſim eadem tertiò, quartoque facienda. Melior, quæ primò
F cribrata eſt, & medicamētis oculorum aſſumenda. Secundum locum tenet ſequens, & reliquæ ſuo ordine. Nec deſunt qui ligneas rudes in medio vaſe appendant: & deraſo ceu ſitu impoſitò, ita vt acetum non contingat, inditoque operculo circumlinentes dimittunt. Poſt dies decem laxato obturamento viſunt: cumq; reſoluta materia fuerit, reliqua, vt ſuprà diximus, exequuntur. Si autem quis in paſtillos velit digerere, aceto acri ſubacta, diuiditur in paſtillos, qui in ſole ſiccantur. Aeſtate tamen ſupradictum opus obeundum eſt: ita enim candida atque efficax redditur.

redditur. Quinetiam hyeme paratur, vrceis supra furnos, balnea aut fornaces impositis: ascendens enim calor idem, quod sol, præstat. Laudatissima fieri putant Rhodi, & Corinthi, aut Lacedæmone: proximam Puteolis. Torretur hoc modo. Flagrantibus igni carbonibus, fictili nouo, maximè Attico, tritam cerussam imponito, & assiduè versato: cumque cinereum colorem traxit, eximens refrigerato, & vtitor. Est & aliud vrendi genus. Trita patinis nouis supra prunas imponitur, & ferulacea rude mouetur, donec colore similis sandarachæ fiat, exactaque ad vsus ministratur. Quæ verò ita parata est, Sandyx à quibusdam dicitur. Lauatur Cerussa cadmiæ modo. * Cerussa frigida est & sicca secundo ordine: occludit, emollit, explet, extenuat: insuper excrescentia leniter reprimit, & ad cicatricem perducit. Miscetur ceratis & emplastris, quæ liparæ vocantur, pastillisque. Est autem lethalis eius potus. *Dioscorides.*

De metallis astringentibus.

CADMIA fornicaria melior est botrytis, item racemosa, in summo fornacis ærariæ affixa, densa, modicè grauis, in leuitatem magis inclinans, colore spodij, & quæ fracta cinerulenta & æruginosa est. Cadmia lapis, calaminaris vulgò dicitur, cuius puluere æs rubrum pallore tingunt, & augent etiam hodie fabri ærarij. Is alieno sapore mādenti est, & in farinam tritus, aceto subactus, in sole siccatus coit in lapidem, in igne manet & fuliginem edit luteam vel æream: quæ lapidi cuidam in lapidum fodinis inuento, à nonnullis malè pro Cadmia supposito, conueniunt. Reperitur itaque aliud Cadmiæ genus, lapidis similitudine, in ærarijs fodinis, teste Gal. tametsi Dioscorides neget: imò hodie adhuc reperitur, hisque vsui est, qui aurichalcum conficiunt. *Medici Colonienses.*

POMPHOLYX vera Arabum Thutia est. fit è tenuissima fauilla quæ in altum euolat, & tecto fornaciq; adhærens: principiò cùm fit, aquarum bullis simile prodit, quæ per pluuias inter veris initia erumpunt: colore albo, quæ in tenuissimum polliniq; similem puluerem dissoluuntur: similes habent facultates, sed pompholyx est tenuiorum partium. Pompholyga pharmacopolæ Nihil album, Germani Weiß nicht/ appellant. Probatur, quæ Nornbergæ conficitur. Hodie itaque cognitum, & facilè ex ærarijs officinis haberi posset: sed his substitui possunt Dioscoridis antispodia, aut officinarum thutia. * Vim habet adstringendi, refrigerandi, explendi, purgandi, obstruendi, & aliquantum exiccandi. Inter medicamenta numeratur, quæ leniter crustas obducunt. *Medici Colonienses.*

SPODIVM in æris fornacibus inuenitur, vbi & pompholyx, quæ Arabum Thutia est (nam officinarum thutia, veterum Cadmia est, vt mox dicetur) fiunt ex fauillis è metallo, dum coquitur, emicantibus, & specie differunt. nam spodiū fit è partibus crassioribus, & in ærarium officinarum pauimentis reperitur. Ideo multum terræ colligit, & spurcitia reficitur. Hoc hodie in pharmacopolijs Nihili griseum, & à Germanis Graw nicht appellatur. Spodium Auicennæ fit ex arundinis radicibus, eiusque vsus est in ab Auicenna præscriptis medicamētis: nam antispodij genus est. Illud verò quod ex boum, similiumque animalium cruribus confectum officinæ vsurpant, præstat reijcere, eiusque loco, aut Auicennæ, aut Dioscoridis aliquo antispodij genere vti, in his præsertim, quæ intrò sumenda sunt, medicamentis: in his verò quæ foris adhibētur, aut vero spodio, aut pompholyge, aut thutia officinarū præparata. *Medici Colonienses.*

THVTIA officinarum veterum cadmia est, fornicaria scilicet. Gignitur in fornacibus ærarijs, fuligine flatu egesta, veluti spodium & pompholyx, quæ vera est Arabum thutia. *Medici Colonienses.*

GYPSUM (Germ. Gyps Bel. *Leem mortel.* Ital. *Gesso.* Gall. *Du plastre* Hisp. *Yesso* nominatur) è quodam cādido lapide fit, in laminas facilè scissili: qui tamen non longa ignium vi torretur, & excoquitur. Fit etiam gypsum è speculari lapide, qui Græcis σελωίτης dicitur. Itē ex alio quodam lapide niuei candoris, è quo in Hetruria torno patinæ & alia vasorum genera conficiuntur. Hunc Alabastrum appellant, sed perperam. Gypsum & ipsum ad communem omnium terrenorum, lapidosorumque corporum facultatem, qua desiccare dicta sunt, insuper hoc adiunctum habet, quòd est facultatis emplasticæ. * Habet vim adstringendi, obstruendi: sanguinis eruptiones, sudoresq; cohibet: sed potum, strangulationis modo iugulat. *Galen. Dioscor. Mathiolus.*

De metallis venenosis.

ARGENTVM VIVVM potū, stomacho, ventri, & interaneis grauitatem cum magnis torminibus adfert, & nonnunquam pondere suo intestina vulnerat: vrinamq; supprimit: corpus intumet, plumbeamq; deformitatem concipit. Lac copiosè potum auxiliari constat: sed postea euomant, qui hauserunt. *Dioscor.*

ARGENTI SPVMA pota eadem quæ argentum viuum infert. Quibus subuenit secundum vomitionem, potum syluestris hormini semen, myrrhæ drachmæ octo, absinthium, hyssopum, apij semen, aut piper, aut ligustri flos ex vino: aridum palumbis fimum, cum nardo & vino. *Dioscorides.*

AVRIPIGMENTVM, CALX, & SANDARACHA, pota, aluum & intestina cum vehementi erosione excruciant. Præbēda cuncta quæ suo admistu illorum acrimoniam hebetant ac soluunt, & facilem lubricamq; aluum reddunt, cuiusmodi ibisci & maluæ succus est. Dandum decoctum seminis lini, vel semen tragi herbæ vel oryzæ, lacq; cum aqua mulsa copiosum, iura pinguia, & boni succi. *Dioscorides.*

CERVSSA suo colore proditur: sumpta enim, mox palatum, gingiuæ, lingua & commis-

ſuræ dentium, candore quodam inficiuntur: ſingultus, tuſſim, ac linguæ ariditatem excitat: ijs extrema frigeſcunt, mens labat, membra torpeſcunt. Quibus dare conuenit aquam mulſam, aut ficuum aut maluæ decoctum, aut lac calidũ, aut ſeſamam ex vino tritam, vel lixiuium ex ſarmentis factum, amaracinum oleum, aut irinum, perſicorum oſſa cum hordei decocto: columbina oua cum thure, aut hordei decocto, aut prunis: aut gummi, quod vlmus plorauit: aut humorem, quem vlmea folia reddiderunt, cum aqua tepida: ſed tum quoq; nouant. Conuenit etiam thapſiæ ſuccus, aut ſcammoniæ, cum aqua mulſa potus. *Dioſcorides.*

LAPIDESCENS GYPSVM ſtrangulationem creat. Quare eadem proferenda ſunt, quæ manſis fungis, auxilia: & ad hæc maluæ decoctum, A quod etiam olei vicem penſat: vtpote cum pingue ſit, euomendo lubricas vias & faciles reddit, deradique corpora non ſinit. quod vbi duratur in lapidem, gypſum efficit. Quinetiam prodeſt oleum ex aqua mulſa, aut ficorum decocto & lixiuia è ficulneo cinere, aut ſarmentis facta, cum vino copioſiore pota: & origanum, aut thymum cum lixiuio, aut aceto, aut paſſo: hique decocto maluæ proluendi. *Dioſcorides.*

De metallis alterantibus qualitate occulta.

B ALVMINE ligna & tabulata ignita illita non ardeſcunt, vt nec poſtes, fores aut lacunaria ære viridi imbuta, modò cruſta durior ijs obducatur, & alumen plumbiq; albi cineres, pigmentis copioſè miſceantur. *Mizaldus.*

De Lapidibus Sectio VI.

A. MINVS

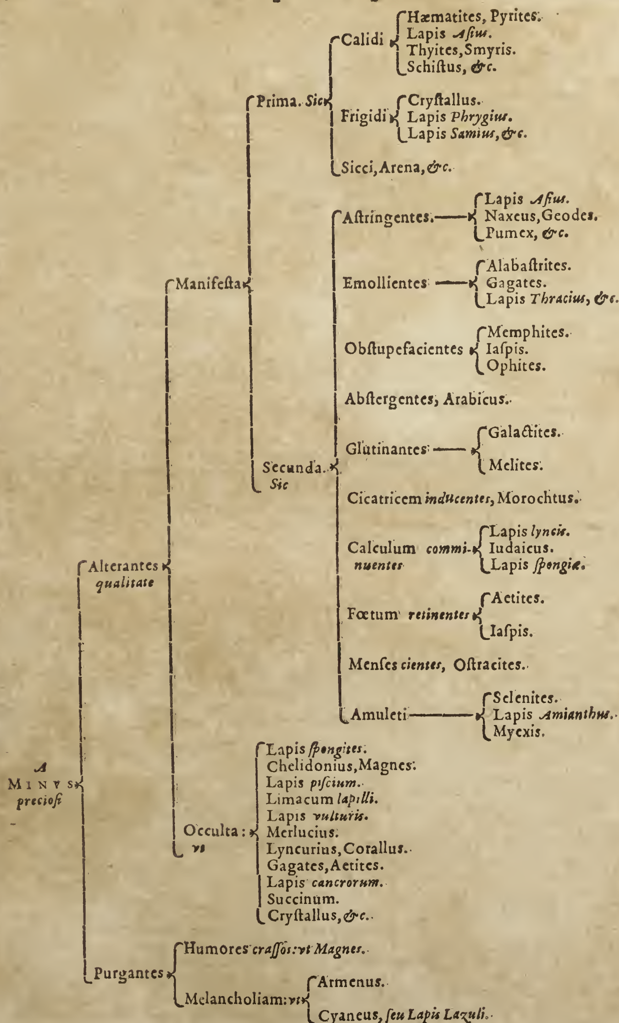
A MINUS preciosi
Alterantes qualitate
Manifesta
Prima. Sic
Calidi
Hæmatites, Pyrites.
Lapis Asius.
Thyites, Smyris.
Schistus, &c.
Frigidi
Crystallus.
Lapis Phrygius.
Lapis Samius, &c.
Sicci, Arena, &c.
Secunda. Sic
Astringentes.
Lapis Asius.
Naxeus, Geodes.
Pumex, &c.
Emollientes
Alabastrites.
Gagates.
Lapis Thracius, &c.
Obstupefacientes
Memphites.
Iaspis.
Ophites.
Abstergentes, Arabicus.
Glutinantes
Galactites.
Melites.
Cicatricem inducentes, Morochtus.
Calculum comminuentes
Lapis lyncis.
Iudaicus.
Lapis spongiæ.
Fœtum retinentes
Aetites.
Iaspis.
Menses cientes, Ostracites.
Amuleti
Selenites.
Lapis Amianthus.
Myexis.
Occulta: vt
Lapis spongites.
Chelidonius, Magnes.
Lapis piscium.
Limacum lapilli.
Lapis vulturis.
Merlucius.
Lyncurius, Corallus.
Gagates, Aetites.
Lapis cancrorum.
Succinum.
Crystallus, &c.
Purgantes
Humores crassos: vt Magnes.
Melancholiam: vt
Armenus.
Cyaneus, seu Lapis Lazuli.

De lapidibus preciosis, frigidis in gradu primo.

HYACINTHORVM duæ sunt species: rubra, quæ nobilior est: & carbunculo similis, quæ ab igne illicò mutatur: vixque qui lentem magnitudine excedat, inuenitur. Sed gemmarij sæpe Granatum Aethiopicum pro eo ostendunt. Nascuntur verò ex quibusdam Lusitaniæ locis, vt in Belas non procul Olysipone & multis Hispaniæ locis. Pro constanti creditur, hominem tutum reddere à fulminibus, pesteq; : & si peste quis laboret, nitorem amittere, coloremque dilutiorem ac languidiorem induere. * Cor etiam cõfirmat, ebibitus & gestatus: somnum conciliat, & honores auget, tum diuitias atque prudentiam: quæ omnia etiam facit, qui colorem habet florum garyophylli Turcici, id est luteum, quasi lutei oui, sed splẽdidum & perspicuum. Venustus est, ac non facilè vitiatur: est enim corneolo aliquantulum durior. non est tamen adeò efficax, vt ille. *Cardanus.*

SAPPHYRVS (Germ. Sapphyr Ital. *Zaffiro.* Gall. *Sapphyr.* Hisp. *El Zufir piedrá preciosa.* Arab. *Nilaa.*) Gemmarum omnium pulcherrima est, cœci colorem refert miro splendore, & perspicuitate summa: non tamen margaritas, carbunculos, adamantes neque smaragdos precio vincit. omnium durissima, præter adamantem. Eius duo sunt genera. Vnum enim obscurius est, alterum verò splendẽs, quod genus vulgo Sapphyrum aqueum vocant. Vilior hic est, & interdum coloris cuiusdam admixtione Adamantem ita æmulatur, vt nonnullos plerumque fefellerit. Inuenitur vtrumq; genus in Calecut, Cananor, & varijs regni Bisnagua locis. Præstantiores ex Zeilan adferuntur: omnium verò laudatissimi ex Pegu. Omnibus in morbis cutis gestando vtilis est, vt ego expertus sum: anthraces enim nasci vetat pestifero tempore, & scabiem semper minuit, castum & pudicum etiam ob id reddit, & sudores eadem ratione comprimit. Et ex secundis quasi viribus corpus confirmat. & colorem bonum facit. terrores vanos tollit: atræ bili aduersatur, cohibet, & iuxtà etiam pellit. Mores in melius mutat, tanquam ex tertijs viribus: vnde pios facit, & trãquillos oculos, si tangat sæpius, à variolis præseruat: & anthraces eodem modo impositus mitigat & sedat. * Creditur necromantiæ auxiliari: sed priùs constituere oportet, quomodo sit, an naturalis scilicet, idque difficile videtur: nam animã ab errore liberat. hæc autem constat violata mentis & sensuum acie vel à diuino numine: non par autem est, lapidi tantum tribuere. Malim tamen in dubijs experimẽto cedere. Ob duritiem qui acerbus est, si per tres horas in auro excoquatur, in speciem transit adamantis, candidissimusq; euadit, ac splendidus. Vnde patet exhalatione terrea tingi. antea enim non adeò perspicuus est: propterea etiam tincturam recipit nigram, cùm reliquæ omnes gemmę quæ adamantem referunt, tincturam non tan-

A gant, ne obscurẽtur, sed solùm ab ea circumdentur. Cæterùm Sapphyrus percussis à scorpione, potu prodesse existimatur. Contra intestinas exulcerationes bibitur. Excrescentia in oculis, vuasq́ue & pustulas inhibet, & ruptas membranas cogit. Additur hoc tempore in medicamenta ad cor facientia, & in antidota, quæ aduersus venena & pestiferos effectus parantur. *Cardanus, Dioscorides, Galenus, & Garcias.*

SMARAGDVS (Germ. Ein Smaragd Ital. *Sme-*
B *raldo.* Gall. *Esmeraude.* Hisp. *Esmeralda.* Persis & Indis, *Pachee.* Arabibus verò *Zamaru..*) gemmarum omnium pretiosissima, & fermè tenerrima. eiusq; locus natalis vix agnoscitur, nullis remanentibus fragmentis, sed propter raritatẽ etiam ea auferentibus negotiatoribus. Vulgare autem est in Balagate & Bisnager, vt fictitias Smaragdos ex vitrearum lagenarum crassioribus fragmentis conflent. Sed & Smaragdi quæ ex Peru noui orbis prouincia aduehuntur, adulteratio-
C nis suspicione non carẽt. Verùm Scythicos præferri omnibus creditum est, inde Britannicos: tum alij subsequuntur primi generis. Secundi autem sunt ex Peru, duriores, alacriores, sed nõ adeò pressi coloris, atque herbacei, sed solùm virides, ideoq; magis perspicui. Tertium genus vile & abiectum, occidentalis etiam Indiæ, primis durius: sed vix perspicui, & hebetes. luce propria gaudent: ideo noctu pulchriores. An omnibus similes vires, & an smaragdorum è genere sint,
D satis mihi dubium est. Prassium aliquando habui smaragdo proximiorem, smaragdis Peru & S. Marthæ. Qui ex Peru sunt, vix vnus est sine macula aut vitio. Plerique etiam dilutum nimis habent colorem: alij paululum nigricant, quod omnem decorem aufert. Nullæ gemmæ tutius feruntur smaragdo, sapphyro & hyacintho. Sed smaragdus facillimè frangitur, cùm tamen precium sit ingens. Quoniam verò nulla gemma colorem aliquem suscipit in regressu, vt in fru-
E ctibus, & alijs vilioribus rebus accidit, necesse est vt frigida sit, & exustionis omnis expers: ideoq; venerem cohibet. Ferũt etiam in virginum defloratione egregias smaragdos frangi. Hæ sunt, quæ puræ sunt, & pressi coloris herbacei, cum tanto fulgore, vt aërem ipsum circumstantem, ac proximas res colore inficiant. quod experimentum licet euidens, rarum sit, frequẽs tamen est subobscurè, propter coloris ipsius robur innatum. * Porrò smaragdus comitiales &
F vertigines sanat, & memoriam confirmat. Sedat affectus animi, & ad diuinandum vtilis est, sub lingua contenta. Visui perquàm vtilis, & cordis affectibus, facundiam & amorem erga studia adauget. Elephanticis vtilis gestatus: sed magis ebibitus. & omnibus venenis aduersatur: tum etiam dysentericis plurimùm prodest. Inanes terrores discutit, quos Dæmonum vocat vulgus illusiones. bonos mores ob id præstat: nam improbitas nil aliud est, quàm inscitia, atque stultitia, iraque. Auget opes deferentis. *Cardanus, Albertus Magnus, Garcias.*

De la-

De lapidibus preciosis seu gemmis frigidis in gradu secundo.

Rvbinvs seu Carbvncvlvs (Germ. Ein Rubyn Ital. *Vn Rubino, Carbunculo.* Gall. *Escarboucle.* Hisp. *El Caruoncol piedra.* Græcè ἄνθραξ.) gemma est, quæ ignibus diu resistit: cuius tres sunt species propriæ, omisso Granato, Balasioque, tanquam sui generis. Gemma est rubri coloris, ac micantis, vt ignis: violaceus color in eo etiamsi gratiam addat, vitium tamen est, & precium minuit. Eius tria sunt genera: Orientalis, rubith seu rubin, id est spinella (vt dicunt) & Germanicus, durus, sed nigricans, ideo parui admodum precij, etsi gemma vera sit, sed neque ad latitudinem pisi perueniunt hi vnquam. cùm verò tenues sint, Gemmarij etiam tenuiores reddunt, vt meliùs lumen excipiant, nec obfuscentur adeò. Spinella clarior est, & iucundior aspectu, sed tenera: precium ob id vilius, durities tamen in eis diuersa est. tenerrimæ quædam enim sunt, aliæ prope duritiem veri carbunculi, quæ paulò inferior est sapphyri duritie. Omnis autem gemma durior teneriorem secat, adeò vt etiam cryſtallus durior vitrum secet, si præacutus sit. Adulterātur carbunculi sandaracha, id est, auripigmēto rubro excocto, atq; ita venenum datur pro alexipharmaco. Dignoscuntur adulterini, interposito colore: vt si albus carbunculus interposito minio aut cynnabari, crystallo sup ponatur ex angulis: quoniam colorem recipere non possunt transuersè inspiciendo. Orientalis carbunculi præterea duæ sunt species. nam qui ardēs omnino est, vt superfusa noctu aqua splēdeat vt ignis, propriè carbunculus dici meretur, Græceque Pyropus. alij autem instar fœminæ sunt. * Vires carbunculi sunt, libidines coercere, pestilentiæ resistere: idq; maximè epoti: incolume corpus seruare, malas auferre cogitationes: nam hæc omnia hoc ipso constant, quod vitalem spiritum confirmet. Ex secundis viribus est, vt promptum & alacrem faciat hominem, atque ideò bene fortunatum. *Cardanus.*

Granatvs, Germ. Ein Granat. Ital. *Granato.* dictus est, quòd fulgeat, similisq; sit grano mali punici. Duæ species mihi notæ: Hispanus & Orientalis. Hispanus dilutioris est coloris: attamē si magnus sit, & egregius, flammam coruscantem æmulatur. Sine dubio collo suspensus, & ebibitus, etiam tristitiæ multum resistit, si quid aliud. Sed somnum valde minuit, vt nil sit ex quaque parte beatum. Est enim terreæ, igneæq; substantiæ. * Cor confirmat, & tantundem cerebro nocet. Facit hominem iracundum, & sanguinem exagitat. Quæ verò in Aethiopia inuenitur, Sorianamq; vocant Gemmarij, longè pulchrior est: quoniam densiorem habet substantiam, ad hyacinthique colorem accedit, adeò vt ab illa vix distinguatur. verùm non coruscat, vt prima. ideo neq; ad irām, neq; ad vigilias ita hominem pronum efficit, vt prima species. Sed nec exhilarare tantum potest. Existimāt Occidenta-

A les, ignib. diu resistere, nec deturbari. *Cardanus.*

Sarda nomen cum sardonyche communicauit. Ipsa gemma vulgaris, & primùm Sardibus reperta. Sed laudatissima circa Babyloniā, cùm lapidicinæ quædam aperirentur, hærens in saxi corde. Hocq; modo metallum apud Persas defecisse traditur. Sed inueniuntur compluribus alijs locis, sicut in Ephyra & Asso. In India trium generū, rubrum, & quod demium vocant à pinguedine: tertium, quod argenteis bracteis sublinitur.

B Indicæ perlucent, crassiores sunt Arabicæ. Inueniuntur & circa Leucada Epiri, & circa Aegyptum, quæ bractea aurea sublinuntur. Et in his autē mares excitatiùs fulgent. Fœminæ pinguiores sunt, & crassiùs nitēt. Nec fuit alia gemma apud antiquos vsu frequentior. * Gestata animum exhilarat, somnia mala prohibet, ingenium acuit, sanguinem & bilem compescit. Vnde ex his fit, vt victores reddat in litibus, & diuitias augeat. *Plin. Cardanus.*

C

De gemmis frigidis in quarto.

Adamas, Germ. Adamant. Ital. & Hisp. *Diamante.* Gall. *Diamant.* Arab. *Almaiz.* Ab indigenis vbi nascitur, *Iraa:* in Malayo, vbi etiam inuenitur, *Iiam.* Cæterum tribus aut quatuor locis inueniuntur Adamātes, videlicet in Bisnager prouincia, duabus vel trib. rupibus. Magnum quæstum adferunt hæ fodinæ illius prouinciæ Regi, magnaq; sunt eius iura. Nam quemadmodum

D in Hispanijs Rex in Thynnorum captura sua habet iura, ita vt si vnicus Thynnus capiatur, Regi cedat oportet. Sic in his fodinis magni sunt Regis reditus. Nam quotquot Adamantes inueniuntur, duas drachmas excedentes, Regi cedunt. Præterea diligentissimè obseruātur operę. Quoniam si quis vnicum Adamantem sustulisse depræhendatur, illico ipse cum omnibus facultatibus Regis fisco addicitur. Alia est rupes in Decan, non procul ab ditione Imadixa, quem nos

E Madre Maluco nuncupamus. Alia quædam rupes est in dominio cuiusdam Reguli indigenæ, in qua præstantissimi Adamantes inueniuntur, sed minores. Illi à vulgo de Rupe veteri cognomen sortiuntur: & vænum exportātur in vrbem quandam regionis Decam, Lispor nūcupatam, vbi celebris est mercatus. Istic emtos Guzaratenses huc nobis adferunt emendos. Sed etiam in Bisnager deferunt, magnitudine precij eos inuitante. Nam magno apud eos habentur in precio

F Adamantes de Rupe veteri cognominati, præsertim quos natura ipsa elaborauit. Naifes ab incolis appellantur. Nam quemadmodū, inquiunt, virgo præferenda est iam corruptæ mulieri, sic etiam Adamas à natura elaboratus, pręferendus est ei, quem hominum industria expoliuit. Contrà sentiētibus Lusitanis, qui industria hominum expolitos longè pluris æstimare solent. Alia est rupes ad fretum Taniam in Malacæ tractu, quæ etiam de Rupe veteri cognominatos profert. Exigui quidem sunt, sed laudati: vnum tamen habent vitium, quòd ponderosi sint, quo

nomine gratiores sunt venditoribus, quàm emtoribus. Refert Plinius, & in Arabia nasci. Verum id nec videre, nec audire mihi licuit: quemadmodum nec in Cypro, nec in Macedonia. Scribit Franciscus de Tamara, in Peru Adamantes reperiri. Sed huic authori exiguam fidem adhibeo. Non desunt, qui in Hispanijs inueniri putent, quorum opinioni subscribere non possum: quoniam nullis probatæ auctoritatis scriptorib. fulciatur. Inueniuntur hîc auellanæ nucleo interdũ maiores. Accepi à viro fide digno qui affirmaret, se Adamantem vidisse in Bisnager magnitudine exigui oui gallinacei. Sed miraculi instar id mihi videtur, huiusmodi gemmas, quę altissimè in terræ visceribus, multisq; annis perfici debebant, in summo ferè solo generari, & duorum aut trium annorum spacio perfici. Nam si in ipsa fodina, hoc anno ad cubiti altitudinem fodias, Adamantes reperies. Post biennium, rursus illic excauato, ibidem inuenies Adamantes. Sed certum est grandes non nisi sub infima rupe nasci. Est verò Adamantis nitor viuax, candidus, nitidissimus & perspicuus, maximã etiam habet duritiem & luminis copiã. Vnde efficacissimus est, quacunq; virtute præditus sit. Confricatus paleas trahit, valenterq; pro magnitudine coercet nocturnos timores: quare necesse est, vt melancholiam & atram bilem sistat, animamq; cõfirmet. Est ex eo vitiosus ruber, & rarus: citrei verò coloris frequens ac durus, qui animum non adeò reddit purum. Verisimile autem ex hoc agere, mutando vitalem spiritum. nam terrores in corde fiunt: indicio est cordis palpitatio in timore. Frangitur malleis etiã paruis faciliter, sed non tingitur nisi sua scobe, qua etiam expoliri solet. Eius autem fragmenta ob duritiem gemmas omnes incidunt. vnde qui gemmas cælant, illis vtuntur, postquã ære ac smiride crassiore Mineruæ figuram effinxerint. *Infelicem creditur efficere gestantem. Sic enim ad animum se habet, vt Sol ad oculũ: ille enim potius obfuscat, quàm illustrat visum. Facit etiam intrepidum. At nihil est, quod nos magis securos reddat, prudentia & timore. ideo timidis melior. Sed neq; his conuenit, cum ea parte, qua non oportet, quandoq; audaces faciat, qua opus est, timorem non adimat. hoc enim discrimen est affectuum naturalium & ex philosophia acquisitorum, & vi externa: veluti lapidum gestatione. Ignibus per aliquot dies resistit. *Cardanus & Garcias.*

De gemmis amuletis.

Amethystus (Germ. Ein Amethyst.) eiusdem ferè molliciei est cum crystallo, simulque sæpe vnà inuenitur: albusque à crystallo vix discerni potest. Colore violæ purpureæ, visuique gratus. Indicus præfertur. *Efficit sedatum, vigilantem. Ebrietatem reprimere, alligatum super vmbilicum, testantur: ad pugnas quoq; & venationes vtilem esse. acuit ingenium, & somnum minuit: vapores enim à capite arcet. lotio eius fœcũdos efficit: & venenis resistere creditur. *Cardanus.*

De lapidibus preciosis alterantibus qualitate occulta.

Tradvnt seduli rerum naturalium indagatores, coaceruari vermes in inuolucris intestinorum cerui, & serpẽtium esu necari, quos spiritu narium ex cauernis elicit. Ne verò illorum virus ei obsit, ad fontes aquarum properat, in quibus dum ad labra vsq; mergitur, ex oculis lentæ stillant lachrymæ, quæ viscedine sua in maioribus canthis ad nucis iuglandis magnitudinem concrescunt, & quodam modo lapidescunt. Vbi verò sese veneno exoneratum sentit, aqua egressus, attritu oculorum ad arbores, tophũ illum, visus obstaculum (lapidem, si placet, appella) excutit: quem efficacissimum esse aduersus venena, testes sunt magnæ authoritatis & antiquitatis Medici quamplurimi. Talem gloriantur se vidisse Iulius Scaliger, & Amatus Lusitanus: traduntq;, peste correptis efficaciter dari cum vini momento. Nam tãtus illius vi & præsidio cietur sudor, vt penè totũ corpus eliquari credas: quo vno pestilẽs virus foras truditur. Lapidem hunc Arabes Bezoarticvm vocant. *Mizaldus.*

A' lapide Bezar nomen inuenerunt medicamenta venenis resistentia, quæ per excellentiam Bezardica dicuntur. Est enim hic lapis eximiæ aduersus venena facultatis: nasciturq; hoc modo: Est in Corasone, & Persia Hirci quoddã genus, quod Pazam lingua Persica vocant, rufi aut alterius coloris (ego rufum, & prægrandem Goę vidi) mediocri altitudine, in cuius ventriculo fit hic lapis Bezar, circum tenuissimam quandam paleam semper augescens, & veluti multis è tunicis contextus: columellæ, aut glandis plerunque, interdum alia, & alia forma, læuis magna ex parte, colore veluti ex viridi nigricante. Inueniuntur exigui, & magni. Magni, qui rariores sunt, ab earum regionum illustribus viris expetuntur. Quò enim maiores sunt, eò valentioris esse facultatis sibi persuadent. Memini vnum habuisse, qui ferè quinq; drachmas penderet. Is in Lusitaniã delatus, vix sexaginta quatuor Lusitanicis aureis vænit, cùm tamen aliquanto pluris hic emtus fuisset. Hunc verò lapidem ea ratione generari quam modò retulimus, tum his oculis obseruaui (lapidem enim contritum huiusmodi tenuem paleam in meditullio contineri inueni) tum à viris fide dignis accepi, omnes in Persia natos simili modo circum paleolam esformatos inueniri. Cæterùm non solum generatur hic lapis in Persia, sed etiam nonnullis Malacæ locis, & in insula, quæ à Vaccis nomẽ sumpsit, haud procul à promõtorio Comorim. Nam cum in exercitus annonam mactarẽtur istic multi prægrandes hirci, in eorum ventriculis magna ex parte hi lapides reperti sunt. Hinc factum est, vt quotquot ab eo tempore in hanc insulam appellunt, hircos obtruncent, lapidesq; ex ijs tollant. Verum nulli Persicis bonitate comparari possunt. Dextri autem adeò sunt Mauritani, vt facilè qua in regione nati sint singuli lapides, discer-

discernere & dijudicare possint. Vt verò adulte- A rinos à legitimis dignoscant, manibus comprimunt, deinde spiritum inflant. Nam si aer aliquis permeat, adulterini indicium est. Vocatur autem hic lapis Pazar, à Pazan, id est hirco, cùm Arabibus, tum Persis & Corasone incolis: nos corrupto nomine Bezar, atque Indi magis corruptè Bazar appellant, quasi dicas lapidem forensem. Nam Bazar eorum lingua forum sonat. Vtuntur eo Indi, nos sequuti, aduersus deleteriæ facultatis medicamenta. Ormutz verò & Corasone in- B colæ, non modò aduersus virulentorum animalium morsus vtuntur, sed etiam aduersus omnes melancholicos morbos. Opulentiores bis se purgant singulis annis, Martio videlicet & Septembri. A' purgatione, quinque subsequentibus diebus continuis hauriunt in singulas doses, decem huius lapidis grana, macerata in stillatitio rosarum liquore. Hoc remedio iuuentam & membrorum robur sibi conseruari dicunt. Solent interdum nonnulli ad triginta vsque grana sume- C re, nimis sanè magna quantitate. Nam tametsi nullas noxias facultates in se cōtineat hic lapis, tutior tamen est eius exigua quantitas. Atque etiā parua quantitate exhibere solent in Ormutz: nec sine periculo liberalius sumi dicunt. Eo vtor in inueteratis morbis melancholicis, veluti in mala scabie, lepra, pruriginibus, impetiginibusque. Hac etiam ratione quartanis cōuenire posse arbitror. Viros sanè planè deploratos, atque à Medicis derelictos, huius lapidis vsu pristinæ D sanitati restitutos fuisse intelligo. Porrò puluis eius vulneri impositus, à mortiferis animalibus ictos liberat. Iisdem viribus pollet, apertis carbūculis in Peste impositus: etenim venenum exugit. Tabellæ ex eo & aqua rosacea parantur ad omne genus veneni. *Garcias in Horto*

TOPASIVS, (Germ. ein Topaß. Ital. *Topazzio.* Gall. *Topasse* Hisp. *Topazie*) gemma est viridis coloris, qui cote medica attritus, succum reddit ad oculorum morbos apprimè vtilem, si eo illinan- E tur. Ille idem hydropi aduersatur, ac tabescentibus medetur. Expertum est nostro tempore, verum Topasium in aquam feruentem demissum, illius æstum & feruorem adeò consopiuisse, vt statim iniecta manu hinc abstrahi potuerit absq; vlla læsione. *Epiphanius & Albertus.*

COLVBER fluuiatilis funiculo à cauda præligatus, & suspensus, subiecto vase aqua pleno, in quo dehiscat, aliquot pòst horis, vel diebus, ore lapidem (Germ. Schlangenstein vocatum) eructat, qui exceptus vase, quod subiacet, totam aquam F ebibit. Alligatur lapis hic hydropicorum ventri atque in totum exhausta aqua liberat. *Holler.*

BVFONIVS lapis, (Germ. Krottenstein. Gallis verò *Crapaudine* dictus) suo contactu & blando attritu inflationes à venenatis bestijs illatas discutit, ac virus omne elicit. Vnde si sorex, aranea, vespæ, scarabei, glires, aut animal aliud venenatum, parti alicui damnum intulerit, admoto lapide eo, dolor mitescit, ac tumor omnis subsidit. *Lemnius.*

SMARAGDVS collo adalligatus epilepsiam impedit, & quandoq; penitùs curat. Hinc fit, vt nobiles collo natorum suorum hunc lapidem libenter appendant, ne epilepsia tententur. Idem castum hominem reddit. *Aristot. & Albert.*

ALECTORIVS (Ger. Kappaunenstein) lapis magnitudine fabæ repertus in ventriculo decrepiti galli, fertur reddere gestantem gratiosum, constantem & audacem: nec nō ad Veneris tractanda sacra ad vnguem factum. Idem sub lingua detentus, sitim sedat, vt multis experimētis compertum est. Idem robur virile in geniali thoro adauget, fortitudinemque, & in rebus aggrediendis confidentiam adfert. Viris præterea fauorem conciliat, & gestantes gratiosos reddit apud mulieres. *Lemnius & Albertus.*

CHALCEDONIVS collo appensus, valere traditur contra illusiones & phantasmata ex melancholia oborta. *Albertus.*

AMETHYSTVS contra ebrietatem valet, & Chelonites in corpore testudinis inuentus, ad diuinationem, si sub lingua gestetur, præsertim crescente Luna: nam alio tempore inefficax censetur. *Albertus.*

SAPPHYRVS verus aqua frigida intinctus, & oculo circumductus, sordes ex illo secum excludit. Adhæc anthraces fugat, & loco dimouet. Falsumque est omnino, quod expulso & extincto vno anthrace, vnà etiam virtutem omnem cum colore perdat Sapphyrus. Nam vidi vnum (inquit Albertus) qui quatuor annorum interiecto spatio, duos anthraces expulerat. *Albertus.*

IASPIS (Gall. Hispan. & Ital. *Iaspe.*) sanguinis fluorem cohibet: aiunt etiam partum iuuare, ac gestantem castum reddere, & cor exhilarare. Porrò inuenitur Iaspidis genus viride, ex quo vasa Murrhina conflantur (Porcellanas vocant) adeò virentia, vt ex Smaragdo conflata videantur. Ex eius fortè genere erit id quod Genuæ ostenditur, quodque ex Smaragdo esse contendunt, rarius id videndum proponentes, quò maiorem auctoritatem lapidi concilient. Huiusmodi vas Murrhinum aliquando mihi propositum fuit venale ducentis Pardaons siue aureis Hispanicis: cuius si ex Smaragdo conflatum fuisset, millesimam partem eo precio vix nancisci potuissem. *Garcias ab Horto & Albertus.*

Lapis NEPHRITICVS in Nephritide maximè laudatus, ex noua Hispania defertur. Prassio similis est, qui ad viridem colorem lacteo permixtum tendit, præfertur viridior. Eum gestant varijs formis effigiatum, vt antiquitùs solebant Indi, alios piscium forma, alios auium capitibus, alios psittaci rostris similes, nonnullos rotundos sphærularum modo, atque omnes perforatos, quoniam Indi eos appensos gestare solebant aduersus Nephritidis, aut stomachi dolores, in quibus morbis valdè commēdatur. Sed eius præcipua laus est ad Nephriticos dolores, & ad calculum expellendum, & arenulas. Nobilis mihi notus, vnū habet, cui nullum alium comparandum vid.: nam eum brachio gestans tanta

arenularum quantitate liberatur, vt, metuens ne ei noceat tanta eiectio, interdum eum deponat, nullumq; amplius calculum eijcit. Sed cùm dolor eum premit, denuò eum gestat, & statim leuatur, aut minuitur dolor, multarum arenularũ, atq; etiam calculorum expulsione. Ea etiam occulta facultate prææditus est, vt ab eiusmodi dolore præseruet, gestatus, renum calorẽ mitigando. Ducissa Beiar ter breui temporis interuallo Nephriticis doloribus afflicta, armillam ex eo lapide sibi confecit, quam perpetuò gestat: ex eo tempore (quod decennium superat) eo dolore nunquam vexata est. Alij multi senserunt idem leuamen, eamque ob causam magno in pretio sunt huiusmodi lapides, nec, vt initio, tam facilè adquiri possunt, quòd soli earum prouinciarum reguli & domini eos possideant: nec immeritò, cùm tam admirandæ sint illorum facultates. *Nicolaus Monardis.*

Lapis TIBVRONVM. In mari Indico ferreis hamis capiuntur pisces Tiburones dicti, maximi, validissimi, pugnacissimi, & truci aspectu, qui cum lupis marinis assiduè præliantur. In eorum capite terni, aut quaterni lapides, interdum plures inueniuntur, valde albi, magni, ponderosiq; (vt interdum libras duas pendant) & qui facilè abradi possunt. Huius lapidis puluis vtilissimus fertur nephriticis, & aduersus vrinæ difficultates, & renũ, vesicæq; calculos, vt in Indis, Hispanisq; experientia comprobauit. eum gustatum, insipido esse gustu deprehendi: facultates nondum expertus sum. *Idem.*

De lapidibus minùs preciosis: ac primò de calidis.

Lapis CAYMANVM. Ex nomine Dei, Carthagine, alijsque continentis oris, lapides interdum adferuntur calculis fluuiatilibus similes, qui in ventriculis prægrandium Lacertorum (Caymanes appellant) inueniuntur: ferocissimi sunt, ingenti ore, vt integrum hominem deglutire possint, multiplici dentium ordine, adeò magni, vt triginta duorum pedum longitudine inueniantur. Viuunt ij magna ex parte in fluminum ripis, nonnunquam in mari, ad fluuiorum ostia: pariunt oua in terra, & suos catulos isthic excludunt, testudinum more: capiuntur hamis ferreis. Quia eorum cutis prædura, omnes ictus, etiam minorum tormentorum æneorum, respuit. Hos lapides colligunt Indi, & Hispani, atque adeò sibi seruant, ad quartanam tollendam vtile remedium. Siquidem bini ex eis, temporibus vtrinque alligati, in quartanarum paroxysmo, illas tollere, aut earum calorem manifesto infringere traduntur. Bis eum lapidem temporibus cuiusdam puellæ quæ quartana laborabat, exhibui, & certè febris calorem nonnihil remisisse animaduerti: an verò febrem omnino tollat, ignoro. *Nicol. Monardis.*

Lapis SANGVINALIS ex noua Hispania delatus, Iaspidis genus est, varij coloris, sed obscurioris, maculis, seu pũctis distinctus sanguineis,

A Ex his lapidib. Indi quasdam cordium formas, magnas, & paruas conficiunt. Valet ad fluxum sanguinis narium, mensium, hæmorrhoidum, vulnerum, ac oris. Lapidem aqua frigida intinctum æger dextra comprimit, & subinde id facit. Sic eo Indi & nôstri vtuntur. Persuasum habent Indi, imò firmissimè credunt, si hoc lapide pars sanguine manans contingatur, sanguinem sisti, idq; verum esse experientia probatum est. Vtilis etiam est suspensus, aut alligatus eidẽ parti, vnde sanguis effluit, modò carnem cõtingat. Vidimus nonnullos hæmorrhoidum fluxu afflictos, remedium sensisse, annulos ex hoc lapide confectos in digito continuè gestando: nec non & menstruum fluxum sisti. *Idem.*

B HAEMATITES, Germ. ein Blutstein/ optimus habetur friabilis, saturato colore, niger, durus, & suapte natura æqualis, nulla sorde admista nulloque zonarum discursu. Vim habet astringentem, & excalfactoriam aliquantum, extenuantemq;. Oculorum cicatrices, & scabritiem cum melle purgat: cum lacte autem muliebri, lippitudini fractis, & oculis cruore suffusis conuenit. Bibitur contra difficultatem vrinæ, & fluxiones mulierum, in vino: & ab ijs, qui sanguinem reiecerunt, cum succo punici mali. Vritur vt Phrygius, sine vino duntaxat. Modus vstionis est, vt modicè leuis fiat, & bullis quibusdam intumescat. Sunt, qui eum sic adulterinum faciant. Densam rotundamq; Schisti lapidis glebam, quales sunt, quæ radices eius appellantur, in fictilem vrceum, qui cinerem feruentem contineat, obruunt. vbi paululum dimiserint, eximunt: attrituq; in cote probant, si hæmatitæ colorem duxit. si ita sit, reponunt: sin minus, iterum in cinere condunt, & subinde conspiciunt, & periculum faciunt. nam si diutius in eo cinere relinquatur, colorem mutat, moxque diffunditur. Vitiatus deprehenditur, primùm lineis, quas pectinum modo per longitudinem diuisas habet: hæmatites verò eas habet, vt sors tulit: tum colore, quem hic floridum reddit, hæmatites verò profundiorem, & cinnabari similem. Inuenitur etiam in Sinopica rubrica: itemq; in Magnete lapide permultum combusto, hæmatites fit. qui verò per se nascitur, in Aegypto inter metalla prouenit. *Dioscorides.*

PYRITES lapidis genus est, à quo æs conflatur. Eligi debet æris similitudine, facilè scintillas edens. Vritur sic. Melle irrigatus, molli pruna continuè flatur follibus, donec rufescat. Alij in multos carbones igni candentes lapidem copioso melle perfusum deijciunt, & vbi ad fuluũ colorem vergere cœperit, extrahunt, efflatoq; cinere, rursus madefactum cremant, donec æquabiliter assiccatus, friabilis reddatur: siquidem sæpe facies summa solùm vritur. ita crematus, siccatusq; reconditur. Si eloto opus sit, lauari debet, vt Cadmia. * Tam crudi, quàm vsti vis est excalfacere, abstergere, offusam oculis caliginem expurgare, duritias concoquere, & concoctas discutere. Resina exceptus excrescentia in carne cohibet.

cohibet, sed calorem quendam & adstrictionem A parit. Ita vstum, nonnulli Diphyges appellant. *Dioscorides.*

Lapis ASIVS probatur, qui pumicis colore, fungosus, leuis & friabilis sit, venasq; in profundo luteas habet. Eius flos est salsugo summo lapide insidens, tenui compage, colore cum albo, tum punici simili, ad luteum vergente. Linguæ autem admotus, eam leniter mordet. *Vim habet vterque adstrictoriam, & modicè erodentem, admistus liquidæ pici, aut terebinthinæ, B tubercula discutit. Longè validior flos existimatur. De cætero siccatus flos vetera vlcera, & cicatrici repugnantia sanat, excrescentia cohibet: tetra vlcera & fungis similia, cùm melle expurgat: vlcerum caua explet, & expurgat cum melle: depascentiaque cum cerato sistit. Fit cataplasma ex eo podagris, misto fabæ lomento: & lienosis ex aceto, & viua calce. Prodest flos ex melle phthisicis linctu. Fiunt ex hoc lapide solia, in quæ podagrici pedes mittentes iuuantur. fiunt etiã pul- C ueres carnem exedentes corporaque carne onusta, crassaq; extenuat in balneo, pro nitro illiti. si lauare hos quispiam velit, cadmiæ modo lauabis. *Dioscorides.*

Lapis THYITES in Aethiopia gignitur, subuiridi colore iaspidem imitatus: cum diluitur tamen, lacteum succũ reddit. *Vehementer mordet: tenebras, quæ pupillis obuersantur, expurgat. *Dioscorides.*

SMYRIS (Germ. Smergel,) lapis est, quo gem- D mas annularij scalptores extergunt. is in Samia terra inuenitur. *Ad erodendum & vrendum vtilis: gingiuis, quas humor vexat, prodest: dentifricio commendatur. Si deficiat, eius loco substitui potest pumex. *Dioscorides.*

Lapis SCHISTOS, hoc est scissilis, in Iberia Hispaniæ gignitur. Laudatissimus est, qui croci colorem æmulatur, estq; friabilis, & suapte natura benè scissilis. concretione verò & mutuo linearum, quas pectinum modo habet, discursu, E Ammoniaco sali similis videtur. * Vim exhibet hæmatitæ, sed ad omnia inferiorem. quin & caua replet muliebri lacte perfusus. ad procidentia, rupta, item genarum crassitiem, & vuas oculorum, magnopere efficax est. Si deficiat, pro eo sumi potest lapis hæmatites. *Dioscor.*

De lapidibus frigidis.

CRYSTALLVS (Germ. Crystal Ital. *Crystallo.* Gall. & Hisp. *Crystal.*) gignitur ex humore omnium purissimo, in terræ visceribus condito: vn- F de etiam beryllus, adamas, & alij id genus lapides proueniunt, necnon in marinorum, aliorumq; lapidum & metallorũ fodinis Germaniæ, Scythiæ, Cypri, Hispaniæ, sæpe in agris, vbi coloni aratro ipsius glebas effodiunt. * Idem facit, quod ferè gypsum astringendo: eoque in puluerem tenuissimum tritum, ex vino austero dysentericis opitulatur: necnon alba vteri profluuia compescit, lac nutricibus auget, quinetiam cauterium ex pila crystalli fieri solet: quo delicati

A homines, qui ferrum candens reformidant, vruntur. Notandum est, ex eodem crystallo oleum arte chymica præstantissimum fieri, (vt suo loco dicetur) quod drachmæ semissis, vel integræ ad calculum ex aqua cardui benedicti datur: necnon ad lac muliebre augendum ex lacte amygdalarum. quamuis idem etiam crudus, in tenuissimum puluerem redactus, eodem pondere, ex eademq; aqua vtiliter exhiberi possit. *Matthiolus & Andernacus.*

B PHRYGIVS lapis, quo infectores in Phrygia vtuntur, à qua nomen accepit, nascitur in Cappadocia. Optimus habetur pallidus, modicè grauis, non solida corporis compage, intercedentibus albis segmentis, vt in Cadmia. Vritur autem vino optimo perfusus, viuisque carbonibus obrutus: perflatur assiduè follibus, donec mutato colore rufescat: rursus extractus eodem vino restinguitur. Hoc iterum & trinis vicibus faciendum: attendendum tamen ne minutim confrin- C gatur, & in fuliginem euanescat. *Vis crudo vstoq; adstrictoria, expurgans: vlceribus crustas quadantenus inducit: ambustis cum cerato medetur. Lauatur vt Cadmia. Si non sit ad manus, eius loco Marchasita sumi potest. *Dioscor.*

SAMIVS lapis in Samia terra inuenitur, quo aurifices vtuntur poliendo auro, vt resplendeat. Probatur candore & duritia. *Vis ei adstrictoria, & refrigerãs. Prodest stomachicis potus, sensus hebetat: verùm ad fluxiones oculorum, & vl- D cera, cum lacte efficax est. Partus, vt tradunt, adligatus accelerat, & conceptus fœminarum custodit. *Dioscor.*

ARENA (Germ. Sand. Ital. *Sabbione*, Gall. *Sable, arene, sablon.* Hispan. *Arena*) è littoribus sole feruefacta, hydropicorum tumores exugit, si capite tenus in ea obruantur. Torreri solet ad aridos fotus, pro milio, aut sale. *Dioscor.*

OCVLVS Catti laudatissimus in Zeilan inuenitur. Nonnulli etiam ex Pegu aduehuntur, E quos eò deferri rumor est ex regione Bramaa. Multò maioris est apud Indos precij, quam in Lusitania. Memini enim quendam eò misisse, qui hic sexcentis Lusitanicis aureis ęstimabatur. Sed cum in Lusitania duntaxat nonaginta aureos æstimarent, huc relatus, &, quod nunc dixi, precio vẽditus est. Persuadent sibi Indi, eius qui hanc gemmam possidet, facultates nõ posse imminui, sed semper incrementum facere, & augeri. Ego verò, quod expertus sum referam: Lineus pannus ita cõpressus, vt ipsius gemmæ meditul- F lium siue oculum tangat, nullo igne vri posse. *Garcias ab Horto.*

De lapidibus astringentibus.

E COTE NAXIA, quod ex acuendo ferro deteritur, illitum, alopecias ad pilum reducit: virginum mammas cohibet, nec increscere patitur. Potum ex aceto, lienem absumit, & comitialibus prodest. *Dioscor.*

GEODES lapis nascitur in Misnia & Saxonia (secundùm Agricolam.) * Astringit, siccat,

caligines oculorum diſcutit. Illitus autem ex aqua, teſtium mammarumque inflammationes ſedat. *Dioſcorides.*

PVMEX (Germ. Bymsſtein. Ital. *Pomice.* Gall. *Pierre ponce* Hiſp. *La piedra esponia* dicitur) probatur, qui leuis, fiſtuloſus, ſciſſilis, & non calculoſus eſt, quique teri facilè poteſt, & candidus eſt. Vritur hoc modo: Cape eius quantum velis, flagrantiſſimis carbonibus obrue. vbi igni candens ſit redditus, extrahe, vino odorato reſtingue, iterumque incenſum extingue: tertia verò vſtione peracta, ſine, vt per ſe refrigeretur, & ad vſum repone. * Vis eius adſtringere, gingiuas abſtergere, purgat cum calfactione, quæ pupillis caliginem offundunt: explet vlcera, & ad cicatricem perducit: excreſcentia cohibet. Fit ex farina eius dentifricium. Corpori cruſtam obducit: auellendis capillis aptus. Theophraſtus author eſt, ſi quis in bulliens vini dolium pumicem coniecerit, feruorem ſtatim ſedari. *Dioſcorides.*

De lapidibus emollientibus.

ALABASTRITES vocatus onyx, notiſſimus lapis eſt ijs, qui Romana inuiſerunt ædificia. Hallucinantur tamen, qui credunt, lapidem illum Alabaſtritem eſſe, è quo hac tempeſtate torno varia finguntur vaſa, quibuſdam ſubnigricantibus venis diſcurrentibus, pellucido læuore, materie verò adeò imbecilli, vt parum colliſa facilè frangantur. Quandoquidem lapis hic Alabaſtritæ ſpecies non eſt, ſed potius gypſi materia. Alabaſtrites enim, quem antiqui ad vaſa vnguentaria cauabant, quò diutius vnguenta à rancore vindicarent, naſcitur (vt Plinius inquit) circa Thebas Aegyptias, & Damaſcum Syriæ. Hic cæteris candidior. Probatiſſimus verò in Carmania, mox in India, iampridem & in Syria, Aſiaq;. Viliſſimus autem, & ſine vllo nitore, in Cappadocia. Probantur quàm maximè mellei coloris in vertice maculoſi. * Crematus reſina aut pice exceptus, duritias diſcutit: ſtomachi dolores cerato leuat: gingiuas comprimit. *Matthiolus, Dioſcorides.*

GAGATES (Germ. Schwartzer agſtein Gall. *Agathi.* Hiſp *Elazauate.*) probatur, qui celeriter accenditur, & odorem bituminis reddit. niger plerunque eſt ſqualidus, cruſtoſus, & valde leuis. * Vis ei molliendi & diſcutiendi. deprehendit ſonticum morbum ſuffitus: recreatque vuluæ ſtrangulationes: fugat ſerpentes nidore. Podagricis medicaminibus & acopis additur. Naſcitur in Lycia, inueniturque propè oſtia fluminis in mare exeuntis. flumen autem Gagas nominatur. *Dioſcorides.*

THRACIVS in Scythia naſcitur, in fluuio, qui Pontus vocatur. * Eadem ei vis, quæ Gagathæ. traditur aqua accendi, oleo reſtingui: quod etiam in bitumine accidit. *Dioſcorides.*

De lapidibus obſtupefacientibus.

Lapis MEMPHITES in Aegypto ad vrbem

A Memphim inuenitur, calculorum magnitudine, pinguis, verſicolorque. * Aiunt, hunc tritum, & illitum locis, quæ vrenda aut ſecanda ſunt, ſine periculo ſenſum eis adimere. *Dioſcorides.*

IASPIDVM genera longè plura recenſentur, quàm quæ à Dioſcoride deſcribuntur. Quandoquidem quædam viſitur cœruleo copioſo, aut glauco pingui ſimilis, id eſt viridis, lacte ſuffuſa. Alia purpurea: qualis naſcitur in Phrygia. Alia roſea, & quaſi floribus tincta: qualis in Ida mon
B te profundiſſimis ſpecubus foditur Alia ex purpura cœrulea: qualis inuenitur in Cappadocia. Alia ex rubro nigra. Alia iecoris imitatur colorem: quæ ſi ſaturatiore colore reperiatur, lineis eiuſdem coloris diluti & nigri cingi ſolet. Quædam niuem imitata rutilis punctis reſpergitur. Quædam onyche pungitur, aut ex altera parte iaſpis eſt, ex altera onyx, proinde Iaſponyx vocata. Alia, cuius altera parte ſit purpurea, altera viridis, nec vtrinque pellucens, ſed qua parte vire-
C ſcit. In ſumma, varia eſt iaſpidum natura. * Suſpenſas ad plura valere aiunt: nempe ad omnem ſanguinis fluorem, ad protegendum conceptũ, & partum iuuandum, veneremq; inhibendam, & febrem, & hydropem fugandam. Nec deſunt ſuperſtitioſi qui dicant, iaſpidas homines reddere gratos, potentes, ac tutos, ſi quibuſdam magicis verbis admurmurentur, priuſquam ſuſpendantur. *Matthiolus.*

OPHITES lapis alius eſt grauis, & niger: ali-
D us cinerei coloris: alius punctis variatus: alius lineas candidas habet. omnes alligati contra ſerpentum morſus, & capitis dolores proſunt. qui verò cãdidas habet lineas, * priuatim lethargo, & capitis dolorib. auxiliari perhibetur. *Dioſcor.*

De lapidibus abſtergentibus.

ARABICVS lapis maculoſo ebori ſimilis eſt. * Is tritus illitus hæmorrhoidas exiccat. Eius cinis dentifricio optimus. *Diſcor.*

E

De lapidibus glutinantibus.

GALACTITES dicitur, quòd lacteum ſuccum ex ſe mittat: cinerei tamen coloris eſt, ac guſtu dulcis. * Ad oculorum fluxiones & vlcera vtiliter illinitur, is in aqua tritus pyxide plũbea recõditur, ob vim glutinoſam, quæ in eo eſt. *Dioſcor.*

MELITES eſt in omnibus Galactitæ ſimilis. hoc tantum differt, quòd dulciſsimum ſuccum emittit. * Facit ad eadẽ, ad quæ Galactites. *Dioſc.*

De lapidibus cicatricem inducentibus.

F MOROCHTVS, quem aliqui Galaxiam, aut Leucographida vocãt, in Aegypto naſcitur. hoc lapide quoniam mollis eſt, & facilè diluitur, linteorum artifices ad candorem linteis indendum vtuntur. * Spiracula corporis obſtruere videtur: conueniens ijs, qui ſanguinem expuunt, cœliacis & veſicæ doloribus, cum aqua potus. Itidem fluxionibus vuluæ, & impoſitus velleri. Mollibus oculorum collyrijs miſcetur: explet enim caua atq; delachrymationes ſiſtit. Idem cerato exceptus

ceptus, vlcera quę fiunt in terrenis partibus corporis, ad cicatricem perducit. *Dioscor.*

De lapidibus calculum comminuentibus.

Lapis LYNCIS ex genere succini est, quòd suæ proprietate naturę pennas ad se trahat, quēadmodum & cætera succini genera paleas, festucas, ac leuissima quęq; alliciunt. Quantum verò à legitimo lyncurio vulgaris ille lapillus differat, qui officinis lapis lyncis appellatur, & cuius est vsus apud seplasiarios & medicos, qui simplicium medicamentorum scientiam negligunt, ij dijudicent, qui simplicium historias & facultates optimè norunt. *Matthiolus.*

IVDAICVS lapis in Iudæa exoritur, glandis effigie, candidus, forma quàm elegantissima, lineis inter se æqualibus, veluti torno factis, distinguitur, is solutus nullam qualitatem gustu affert. * Potest ciceris magnitudine tritus ad cotem, vt collyrium, cum calidæ aquæ cyathis tribus, potu difficultati vrinæ auxiliari, & calculos comminuere. *Dioscorides.*

LAPIDES in spongijs reperti, omnibus notissimi sunt: quòd rarissimè sint spongiæ, quæ his lapidibus vacent. * Cum vino poti, lapides qui in vesica sunt, rumpunt. *Dioscorides.*

De lapidibus fœtum retinentibus.

AETITES (Germ. Ein Adlerstein.) lapis est veluti prægnans, cùm quatitur, alio in vtero sonante. Huius genera sunt quatuor. In Aphrica nascens pusillus & mollis intra se, ac velut in aluo habens argillam suauem, candidam: friabilis, quem fœminei sexus putant. Mas, qui in Arabia nascitur, durus, gallæ similis, aut subrutilus, in aluo habens durum lapidem. Tertius in Cypro inuenitur, colore illis in Aphrica nascentibus similis, amplior tamen atque dilatatus. cæteris enim gibbosa facies. Habet in aluo arenam iucundam & lapillos: ipse tamen mollis, vt etiam digitis frietur. Quarti generis Taphiusius appellatur, nascens iuxta Leucadem in Taphiusa: qui locus est dextera nauigantibus ex hac ad Leucadem. Inuenitur in fluminibus candidus & rotundus. Huic est in aluo lapis, qui vocatur callimus, nec quicquam tenerius. Præfertur Aphricus, & qui è nido aquilæ decerpitur. Pessimi rotundi, in fluminibus alueis inuenti. * Grauidis continet partus, cùm lubricæ sint vuluæ, & parum tenaces, sinistro brachio adalligatus: sed parturientibus è brachio amoueatur, & feminibus alligetur, vt sine doloribus pariant. Furem deprehendit, si quis in pane conditum offerat: fur enim mansum deuorare non poterit. Quinetiam concoctus furem coarguit: quippe decocta cum eo deuorare non poterit. Tritus & cerato exceptus, cyprino, aut gleucino, aut alio excalfaciente, comitiales magnificè iuuat. *Plinius & Dioscorides.*

De lapidibus menses cientibus.

OSTRACITES testæ similitudinem habet, crustosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahendos pilos pro pumice vtuntur. * Menses drachmę pondere potus ex vino ciet. Si quatuor diebus à purgatione bibatur, sicilici pondere, fœminis præstat ne concipiant. Cum melle autem impositus, mammarum inflammationes lenit, & nomas cohibet. *Dioscorides.*

De lapidibus amuletis.

SELENITES lapis, quem aliqui aphroselenon appellarunt, quoniam noctu inuenitur lunæ imaginem reddere: quæ cum ea quidem augetur, & decrescit: nascitur in Arabia, candidus, translucens, leuis. * Huius ramenta comitialibus in potu dari iubent. Eo ceu gestamine ad amuleta mulieres vtuntur. Arbores adalligato eodem frugiferæ redduntur. *Dioscorides.*

AMIANTHVS in Cypro nascitur: alumini scissili æqualis: ex quo, vtpote flexili, & telas faciunt. coniectus autem in ignem ardet, sed minimè crematus, exit splendidior. * Hic veneficijs resistit omnibus, priuatim magorum. *Dioscorides & Plinius.*

MYEXIS lapis est, qui in capite busonis inuenitur, magnitudinis miræ. est enim (vt Brasauolus author est) craneū illius animalis. Color est ferrugineus, in viridi: nitet tamen. Pars exterior plana: est enim ipsum os. interior autem verè lapis est, seu potius lapidea terra, quasi concreta diu. Rotundus est plerunque, & magnitudine latitudinis fabæ. Ego autem habeo longiorem faba multò & crassiorem: nec scio quomodo craneo busonis conuenire possit, propter formam, cùm tamen sit genuinus. * Vires eius expertæ sunt, quòd gestatus, tollit renum dolores, etiam antiquos, & lapidis prohibet generationē. Sed lotio illius etiam plurimum confert, & præsenti est auxilio. Ventriculi etiam affectibus & febribus eadem cōfert: sed, vt existimo, nō omnibus. Venenatis etiam ictibus, sed non magnum affert auxilium. *Cardanus.*

De lapidibus minùs preciosis alterantibus qualitate occulta.

Lapis SPONGITES in vino albo, vel succo raphani solutus, & potus, lapidem in vesica frangit. *Mizaldus.*

PENTARBEN lapidem ad se aurum allicere, vt Magnes ferrum, memoriæ proditum est à Philostrato ac Tzeze.

DISSECTIS ante plenilunium pullis hirundinum ex prima fœtura, duo lapilli reperiuntur in illorum ventriculis, quorum vnus concolor, alter verò discolor habetur. Hi priusquam terram attigerint, si in buculæ, aut cerui aluta includantur, & brachio vel collo aptentur, comitiales sanabunt, nedum iuuabunt. Ex relatione cuiusdam Itali, qui se id expertum fuisse mihi asserebat. Cæterùm Chelidonius lapis duplex in hi-

rundine reperitur, rufus nimirum & niger. Prior lineo panno, aut vitulino corio exceptus, & sub axilla gestatus, antiquos morbos, vnà cum epilepsia perfectè sanat, idque præstantiùs efficit, si in pollinem tritus bibatur. Posterior valet aduersus febres. *Albertus.*

MAGNETIS puluis triobolari pondere epotus ex succo fœniculi, hydropicis aquas detrahit. Et magnes ipse capiti admotus dolores omnesq; eius querelas obliterat. Quod ex veterum commentarijs se transtulisse, scribit *Hollerius.*

OMNIA genera lapidum, qui in capitibus piscium reperiuntur, trita, & cum vino exhibita, colicum dolorem compescunt, & calculum, qui in renibus defixus iacet, atterunt & cōminuunt. *Galenus & Auicenna.*

LAPILLI ex capite limacum, & grandiorum cochlearum eruti, stranguriosis vrinam moliuntur, illius meatus lubricando, si comminuti ex vino exhibeantur. Auxiliantur etiam parturientibus, laxando & dilatando mulieribus locos. C *Mizaldus.*

LAPIS ex capite vulturis repertus ad quoscunque noxios casus vtilis est. Et qui in nido vpupæ inuenitur, secretorum proditor esse fertur, pectori dormientis superpositus. *Albertus.*

LAPIS exemtus è capite piscium, qui aselli, seu ὀνίσκοι vocantur, nobis verò merlucij, febrem tollit adalligatus. *Plinius.*

Lapis LYNCVRII in carbones ignitos proiectus, illos extinguit: tantum abest, vt ab illis in- D sumatur. Nec id solum habet rari miraculi: sed si quis hanc gemmam panniculo obuolutam in eosdem carbones detruserit, nō tantùm illa, sed panniculus quoq; illæsus conseruatur. Prodest etiam mulieribus in enixu. *Epiphanius.*

CVM primùm infantes ex vtero prodeunt, prius quàm aliquid gustent, corallij scrupulum dimidium diligenter tritum cum lacte nutricis hauserint, nunquam epilepsiam incurrent. *Arnoldus.* E

GAGATES hydropicis confert, fluidos dentes firmat, & suffitu per inferna à mulieribus exceptus, vel etiam impositus, menstrua prouocat. *Albertus.*

AETITES lapis verus, in aquilarum nido repertus, si femori parturientium admoueatur, interna parte, non procul à pube, expeditum facilemque partum illis procurabit, nulla propemodum enitendi difficultate. Quod se expertum fuisse in quadam heroina tradit Lemnius. Idem collo si appendatur, aut pectori, vel brachio al- F ligetur ea parte, qua à corde versus digitum annularem arteria decurrit, fœminis lubricum vterum habentibus, vim concipiendi adfert. Et si gestationis tempore ijs partibus incumbat, fœtum fulcit, vt nulla sit illius excutiendi trepidatio. *Lemnius.*

LAPILLVS in capite cancrorum reperitur figura planus, qui acerrimo aceto immissus, motum manifestum habere deprehenditur. * Huius puluere audio multos fœliciter vti ad conterendos renum calculos. *Mizaldus.*

A GAGATIS lapidis puluisculus si in tenuissimum pollinem redactus, ieiunæ mulieri ex vino albo exhibeatur, statim manifestabit, si sit incorrupta, vel puerperio, aut aliter maculata. Nam si illicò lotium ei promouerit, corruptæ virginitatis indicium erit: sin minus, contrarium pollicebitur. Idem etiam præstabit succinum album, seu ambra, quo dictum est modo parata, & exhibita. Cæterùm globuli è succino, ad oculorum B defluxiones miro successu auxiliantur, annexi occipitio. Iidem etiam collo gestati præpediunt, ne destillationes in guttur ferantur. *Bapt. Porta & Matthiolus.*

CHRYSTALLINVS lapis in tenuissimum pollinem deductus, & ex iusculo quopiam, aut vino, mulieri lactanti exhibitus, illius vbera lacte plurimo fœcundat. *Mizaldus.*

De lapidibus purgantibus.

MAGNES (Germ. Ein Magnet. Ital. *Calamita piodra.*) optimus est qui ferrum facilè trahit, colore ad cœruleum vergente, densus, & non admodum grauis. * Vim habet crassos humores educendi, si cum aqua mulsa, pondere trium obolorum detur. Sunt, qui magnetem crematum pro hæmatite vendant. *Dioscor.*

Lapis ARMENIVS, Italis *Verdazuro*, quasi viride cœruleum dicas. Arabibus *Hager armeni* Interrogati tamen Armeni, an apud eos nascecetur hic lapis, affirmare non potuerunt. Sed Turci & Persæ medici dixerūt, exigua quidem quantitate apud se vidisse, verùm ignorare, num ex Armenia adferretur, nec ne. Aiunt multos inueniri in Vltabado vrbe celebri regni Balaguate. Hic lapis tametsi ex Armenia nō aduehatur: multi tamen existimant, eo qui ex Germania adfertur, vti nos posse, eo delecto, qui est leuis, colore cœruleo, per quàm æquabilis, & friabilis. Sed cùm nec eius sit magna copia, eius loco lapidem Lazuli vsurpabimus. * Melancholiam purgat innoxiè & validè: sed tamen vomitum excitat. cuius causa plerunque est puluis admistus, ideo sæpe aqua pura lauari debet. Pondus eius est sextula, hoc est, scrupuli quatuor, aut paulò plus minusue, pro sumentis viribus. *Florentini, Dioscorides, Cardanus, & Garcias ab Horto.*

Lapis LAZVLI, quem Græci Cyaneum, Itali *Azuro oltramarino*, hoc est, cœruleum transmarinum appellant, lapis est cœrulei coloris, qui in ærarijs, argentarijs, & aurarijs venis reperitur. Optimus est, qui in aurarijs oritur, saturi coloris, maculas quasdam aureas stellarum modo radiantes habens, qualis is esse solet, è quo fit color ille cœruleus. Huius vsus esse debet, magna cura adhibita, ne factitij pro eo sumantur: hos enim pictoribus relinquere debemus, natiuoq;, vti, postquam bene lotus erit. Lauatur, vt Cadmia: vritur, vt Chalcitis. * Vim habet reprimentem, & modicè erodentē, crustas gignit, & exulcerat. Purgat melancholiam egregiè, sed magis turbat.

turbat Armenio lapide. Dosis est, vt lapidis Armenij. Gestatus confert visui communi ratione, & similiter exhilarat hominem. Peculiariter autem, præcipuè stellatus efficit hominē comem, bene fortunatum & diuitem. *Florentini, Dioscorides & Cardanus.* Inuenitur in Balagate lapidis A quoddam genus, quod Alaqueca, Arabes Quequi vocant, cuius libra minutis fragmentis expoliti, regali Castellano emi potest, tanta est vilitas. Huius tamen virtus reliquarum facultates exuperat. Quippe qui sanguinem vndequaque fluentem illicò sistat. *Garcias ab Horto.*

De Marinis Sectio VII.

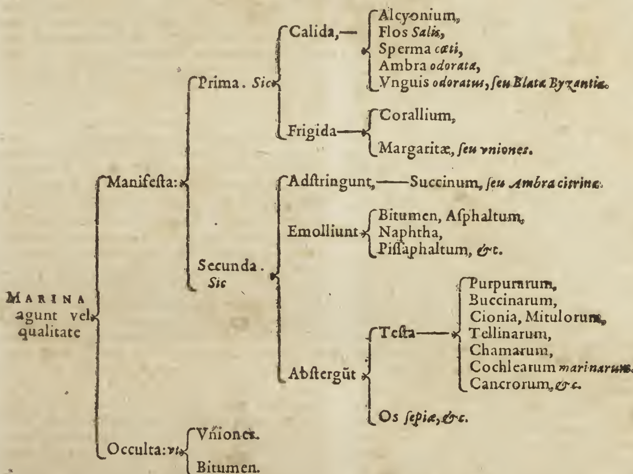

De marinis calidis.

ALCYONII, quod vulgò SPVMA MARIS dicitur, quinque sunt genera. Vnum spissum, acerbi saporis, spongiæ facie, tetri odoris, ponderosum, & piscem olens, quod plurimum in litoribus inuenitur. Alterum pinnulæ oculorum aut spongiæ simile, fistulosum & leue, odorem algæ referens. Tertium vermiculi forma, & colore magis purpureum: quod Milesium quidam vocant. Quartum succidis velleribus non dissimile, multis inanitatibus hians, leue. Quintum figura fungi, sine odore asperum, parte interna quodammodo pumicosum, foris læue, acre: quod plurimum in Propontide iuxta insulam Besbicon appellatam gignitur: patrio nomine achnen vocant. * Alcyonia omnia detergunt, ac digerunt qualitatem habētia acrem, & calidam facultatem. Duo priora in fœminarum smegmata assumuntur, contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigritias, & maculas in facie, reliquoq; corpore. Tertium ijs, qui difficili vrina vexantur, aut arenulas in vesica colligunt, idoneum est: item renibus affectis, aquæ B inter cutem, lieni. Vstum autem, & ex vino illitum, alopecias replet. Postremum dealbandis dentibus aptum est. in alia smegmata, psilothráque assumitur, cum sale mistum. Si quis quam alcyonium cremare velit, cum sale in crudum fictile mittat, & oblinens vasis spiraculum luto, ita fornaci mandet, & cùm figlinum percoctum fuerit, extrahens ad vsus recondat. Lauatur, vt Cadmia. *Dioscorides & Galenus.*

FLOS SALIS, aut rectius maris flos, quem C Dioscorides *ἁλὸς ἄνθος* nominat, sali multum dissimilis est. nihil enim aliud est, quàm pinguedo quædam crocei coloris, mari, Nilo & alijs lacubus innatans, quem Valerius Cordus Sperma cœti vocatum esse non modò contendit, sed etiam demonstrat. Cæterùm flos salis fucatus rubrica, aut scrupulosus, improbatur. Præterea sincerus non nisi oleo resoluitur: adulteratus nonnulla ex parte, etiā aqua, diluente factitium colorem. * Ad vlcera, quæ cacoëthe vocantur, & D phagedænas, genitalium nomas & purulentas aures, efficax est: oculorum hebetudines, cicatrices, albuginesq; tollit. Emplastris, vnguentisq; coloris causa, vt rosaceo miscetur. Sudorem cit,

aluum turbat, in vino aut aqua sumptus: stomachum malè habet. Additur acopis & smegmatis, quæ albandi capilli gratia componuntur. Et in vniuersum acris est, & feruentis naturæ, vt sal. Porrò qui propriè flos salis dicitur, in salis fodinis reperitur, & in ipsis etiam salignis. *Medici Colonienses & Dioscorides.*

AMBRA & AMBARVM Latinis, Ambar Arabibus dicitur: quo nomine omnibus, quas sciam nationibus notum est, aut variato duntaxat paulûlum vocabulo. Varia autem circa huius generationem Scriptorum est opinio. Siquidem alij sperma Balenæ esse asserũt: alij beluæ cuiusdam marinæ excrementum, aut maris spumam: (quæ sanè opiniones ratione carent, ꝙ nullum Ambarum inueniatur, vbi frequentissimę sunt Balenę, & vbi fluctuum reciprocatione spuma plurima excitatur) alij bituminis modo ex maris alueo emanare: quæ opinio melior, & veritati magis consona plerisq; visa est. Auicenna lib.2 cap.63. & Serapio lib. Simpl. cap.196. scriptum reliquerunt, fungorũ in rupibus & arboribus more Ambarum in mari generari, & tempestatibus vnà cum saxis interdum in littus eijci: quæ sententia verisimilior est reliquis ab Auicenna productis. Nam multum flantibus Euris, magna eius copia Sofalam, & in insulas Comaro, Demgoxa, Mosambicam, totumq; eum tractum eijcitur, è Maldiuis insulis, quæ ad Orientem spectant. Flantibus verò Fauonijs, copiosè inuenitur in insulis, quæ vulgò de Maldiua nuncupantur, corrupto vocabulo, cùm de Nalediua dicendum sit: etenim Nale lingua Malabarica significat quatuor, & Diua, insulam: Nalediua igitur pronunciandum erat, quasi dicas: Quatuor insulas, simili planè ratione, qua Angediua vocamus eas insulas, quæ à Goa Orientalis Indiæ emporio, 12. leucis distant, quòd quinque sint numero conterminæ. Ange enim eorum lingua quinque est. Sed hæc præter institutum: non potui tamen horum non meminisse, cùm in Maldiua mentionem incidissem. Scribunt ijsdem locis suprà citatis, Ambarum deuorari à pisce quodam Azel nuncupato, sed qui eo deuorato, statim extinguatur. Hunc deinde vndis fluctuantem regionis illius incolæ vncis in siccum trahunt, eóque exenterato Ambarum colligunt: verùm omne improbari, præter id quod spinæ adhæserit, id enim pro temporis diuturnitate purum & legitimum esse. Sed hæc eorum opinio erronea mihi videtur. Nam veluti certum est, animalia quærere alimentum naturæ suæ conueniens, & minimè noxium (nisi fortè cibis innoxijs admisto decipiantur, quemadmodum mures fallere solemus) sic etiam haudquaquam verisimile videtur, hunc piscem Ambarum venari, si eo deuorato sit periturus. Imò cùm Ambarum sit ex eorum numero, quæ maximè cordis vires reficiũt, dixerim hunc piscem præsentaneum esse venenum, quandoquidem tam eximio medicamento deuorato perit. Scribit Auerrois 5. collig. cap. 56. Caphuræ genus inueniri natum in maris al-

A ueo, quod deinde aquis supernatet: laudatissimum verò id censeri, quod Arabibus Ascap dicitur. Quàm verò eius opinio à veritate sit aliena, & tanto viro insigniq; Philosopho indigna, clarius est, quàm vt multis demonstrari debeat, primùm, quòd Caphuram in mari nasci dicat: deinde, ꝙ eandem, quæ frigida est & sicca tertio gradu, Ambari genus faciat, quod calidum & siccum constituit secundo ordine. Subijciemus verò nonnulla vocabula, quę apud Serapionem

B & Auicennam occurrunt. Magnam eius copiam ex regione Zing Serapio lib. Simpl. cap.196. adferri asserit. Hæc est Sofala. Nam Zingue aut Zangue Persis & Arabibus idem significat, quod niger Latinis: & quoniam totus ille maritimus Aethiopiæ tractus à nigris incolitur, Serapio eum Zingue vocat. Sic Auicenna lib.2. cap.63. epitheton illi addit Almendeli, quasi de Melinda: item Salachiticum, à Zeilan fortè laudatissima totius Orientis insula, quam falsò vrbem esse Lacuna

C comment. in Dioscor. lib.1. cap.20. existimauit, cùm sit insula multis vrbibus exculta. Hæc sunt quæ ab Arabibus traduntur: nullus autem Græcorum, præter Aetium huius meminit. Cæterùm hæc mea est opinio: Veluti pro regionum natura terra interdum rubra est, vt bolus Armenus: interdum candida, vt creta: nonnunquã nigricans: sic verisimile est, aut insulas, aut terras similis cũ Ambaro formę inueniri, ꝙ terra sit aut fungosa, aut alterius generis. Quod verum esse testatur

D magna eius, quæ reperitur, quantitas. Siquidem inuenta sunt interdum fragmenta humanæ magnitudinis, interdum nonaginta palmorum longitudinis, duodeuiginti verò latitudinis. Affirmarunt nonnulli se insulam ex puro Ambaro vidisse, quam cum postea requirerẽt, nusquã comparuerit. Anno M.D.LV. circa promontorium Comorim, quod è regione insularum de Maldiua est, fragmentum trium ferè millium pondo, repertum est: sed cùm is, qui inuenerat, picem,

E aut bituminis genus esse existimaret, vili admodum vendidit. Maximum verò quod vnquam viderim fragmentum, xv. libras pendebat. Sed qui in Aethiopiam commercij causa nauigant, multò maiora fragmenta se vidisse affirmant: totus enim ille Aethiopiæ tractus à Sofala ad Braua vsque Ambaro abundat. Inuenitur etiam interdum, sed rarò, in Timor, & in Brasil. Et anno M.D.XXX. inuentum esse audio fragmentum in Setubal Lusitaniæ portu. Refertum verò est plerunque auium rostris, quas in eo nidulari credi-

F bile est: interdum conchylijs testisq; ostreorum permixtum inuenitur, quæ cõtactu Ambaro adhærent. Porrò optimum Ambarum censetur, qđ à sordibus maximè repurgatum est, quodq; plurimum ad candorem accedit, videlicet quod cinerei sit coloris, aut quod ex venis, nunc cinereis, nunc candicantibus constet, leue, quodque acu perfossum, multũ oleacei liquoris resudet. Nigrum improbatur, præterea candidissimum, teste Serapione, quod gypso adulteratum esse existimo. Est etiam factitium ex moscho, zibetto, li-

to, ligno aloes, styrace & ladano: odor autē re- A rum, ex quibus fit, & color, qui plerunque niger est, illum prodit: præterea aquæ impositum citiùs mollescit, quàm natiuum. Magna verò in æstimatione est apud opulētiores Indos, eo enim cibis permixto frequenter vtuntur medicamenti loco. Eius autem precium intenditur pro fragmentorum magnitudine, quantò enim maius est fragmētum, tantò eius intensius est precium, non secus, atq; in gemmis. Sed nusquam maiori in precio est, quàm in Chimarum regione. Cùm B enim à nostris Lusitanis eius exigua copia eò delata esset, eius precium fuit mille quingēti aurei in singula Cate, quod apud eos ponderis genus est pendens viginti vncias. Huius lucri cupiditate deinde alij mercatores allecti, tantam Ambari detulerunt eò copiam, vt nunc multò vilioris æstimetur. Porrò de Ambra Nicolaus Monardis sic scriptum reliquit: Nunc mittit nobis Florida nouis Orbis prouincia Ambar, quod vocāt Griseum, idq; in littus eiectum inuenitur à Ca- C naueral ad promontorium vsq; D. Helenæ. Varia est circa eius originē opinio, sed verissimum est, Bituminis genus esse ex fontibus, in alto mari manans, quod aeri expositum, illicò densatur, vt solent pleraque, quæ sub marinis aquis tenella & mollia sunt, at aqua exempta durantur, vt Corallium, Succinum. Solus Simeon Sethi & Aetius inter Græcos eius meminerunt, è quibus prior, Bituminis modo è fontibus suis manare asserit, pessimumque id esse, quod à piscibus de- D uoretur. Inde conuellitur eorum opinio, qui Balenarum sperma esse asserunt, ex eo decepti, qđ interdum in Balenarum ventriculis inueniatur, quæ illud aquis innatans nonnunquam deuorant, alimentum esse existimantes. Verum est, meo tempore Balenam circa Canarias captam, in qua inuentæ sunt plus quàm quatuor Ambari libræ: postea tamen infinitas Balenas cum suis catulis interfecerunt, sed nihil Ambari in eis inuentum est. Non desunt, qui Ambar ex fructu E quodam ad maris littus nascente fieri dicant, qui Aprili & Maio mensibus maturescit & odoratus est, quem decidentem vorant Balenę, quasi fructus in alimentum cedens, aliud quàm sanguinem & carnem generare possit. Optimi delectus est, vt nonnihil ad rubedinem tendat, album, non æquè bonum, nigrum deterrimum. * Excalefacit, resoluit, roborat, quocunque tandem morbo applicetur: nam calidi est temperamenti, & sicci, cum pinguedine quadam, quæ illi facultatem emolliendi tribuit. Variæ sunt Am- F bari facultates: Nam cum oleo florum mali Arantij in calente mortario permixtum, & vnguēti modo capiti illitum, illius dolorem leuat, cerebrum roborat, & neruos, & frigidos, qui infarcti sunt humores resoluit: ad eadem efficax, emplastri modo cum Alypta muscata assiduè gestatum. Eius solius, aut cum moscho & ligno aloes permixtæ olfactu, cerebrum roboratur, memoria augetur, spiritus vigor, & cordis vires reficiuntur: ideoque in pestis contagijs eius odor apprimè vtilis est, nec minus his, qui frigidis defluxionibus vexantur, conuenit, si capitis tegmina, atq; etiam cubiculum, vbi dormiunt, per hyemem eo subffiantur. Maximè prodest senibus, quòd illorum spiritus vegetet, cor & cerebrum roboret, & crassos lentosq; humores extenuet, siue cibis indatur, siue vestes suffiantur, siue cerebro cordisq; regioni applicetur, siue vino, quo sibi faciem & manus abluunt, permisceatur. Scobi magnetis, galbanoque miscetur, & emplastri modo mulierum vmbilico impositum, vterum suo loco retinet, & reliquos eius morbos profligat: eius autem assiduus odoratus prodest vteri procidentijs: suffocationibus verò in Liquid ambar dissolutum, & xylo exceptum, vterique ori inditum. Sterilitati à frigidis humoribus ortæ, hac compositione mederi soleo: quæ recipit Ambari partes duas, rasuræ eboris tenuissimè tritæ vnam, pulueris ligni aloes partem dimidiam, cum algaliæ momento fiunt catapotia, quorum tria pendentia drachmam vnam singulis triduis dabuntur, & emplastrum vmbilico, pessum vteri collo imponetur, purgatis tamen prius vt decet. Ex eo, alypta muscata, & styrace fit emplastrum scuti forma, quod stomacho appositum, eum doloribus liberat, & excalefacit. Ex eadem massa factæ pilulæ, & manè sumptę, flatus discutiunt, concoctionem iuuant, & appetentiam excitant; idem præstat ex vino odorifero manè sumpta hæc massa. Quin etiam epilepticis fumus illius, naribus exceptus, conuenit: siquidem eos excitat, & si assiduè id odorentur, non tam facilè, neque tam vehementer eo morbo corripiuntur. In summa, Ambarum excalefacit & siccat cerebrū, & cor olfactum roborat. Senibus & natura frigidis opem mirificè præstat. Quare iisdem potius quàm iuuenibus, chirothecæ Ambra imbutæ concedi deberent: vino infusa temulentos efficit. *Garcias in Horto. Nicol. Monardis, Medici Florentini & Matthiolus.*

Blatta Byzantia à Mauritanis, Vnguis odoratus à Græcis dictus, conchyli tegumentum est, odore castoreum referente, ad suffitus idoneum. Ipsa enim testa mox liquatur igni, bituminis modo, quod etiam improbè ipsa olet. Quidam albicantem odoratam magis commendant. * Iidem suffitu excitant fœminas vuluæ strangulatu oppressas, comitialesque: potiu ventrem molliunt. Crematum conchylium eadem efficit, quæ purpura, & buccinum. *Medici Colonienses & Dioscorides.*

De marinis frigidis.

Corallium (Germ. *Coral.* Ital. *Corallo.* Gall. *Du Coral* Hisp. *El coral.*) saxeus frutex est, in mari natus: triplici constat differentia: alba, rubra & nigra: prima est preciosior: altera vsitatior: vltima rarior, quæ vocatur Græcè ἀντιπαθής. * Omne coralli genus refrigerat, siccatq;, & astringit: menstrua nimis profluentia cohibet potum: sic dysenterias iuuat: nec non seminis profluuium in viris: album vteri fluorem in mulieribus repri-

mit: ſanguinem reijcientibus medetur: contra faſcinationes & venerea in collo & brachijs geſtatur. quinetiam comitialibus rectè alligatur. Cinis ipſius oculorum medicamentis miſcetur: vlcera carne explet: & cicatrices extenuat. Oleũ coralliorũ chymico more (de quo ſuo loco) paratum rubicundiſſimum, ſcrupuli inſtar ex vino generoſo potum, ſummũ eſt medicinæ artis myſterium, ad omnes partium, tũ interiores, tũ exteriores affectus euellendos: comitialem ſanè quinque ſeptimanarum ſpacio, tum in pueris, tum in iuuenibus propellit: ſimiliter omnes alui vteriq; fluores, & ſanguinis, quacunque parte manantes ſiſtit. *Dioſcorides & Andernacus.*

MARGARITAE prægrandes Vniones Latinis dicũtur: minores Latinis margaritæ ſimpliciter: Germ. Perlin. Ital. *Perle.* Arabibus & Perſis *Lulu:* Indis *Moti:* in Malauar *Mutu:* Luſitanis *Aliofar,* quod Arabicè ſonat de Lulfar, id eſt, portus in mari Perſico, vbi laudatiſſimæ generantur. Nam tametſi Barem, Catifa, Camaran, alijque huius maris portus eas laudatas mittant: quia tamen noſtris notior fuit initio hic portus, ab eo, nomen Margaritæ indiderunt, lingua Arabica Aliofar. Hinc etiam fit, vt illæ Orientales appellentur. Quoniam hic ſinus Perſicus Orientalis ſit, ſi cum noſtra Europa conferatur. Generantur etiam Margaritæ à promontorio Comorim, ad inſulam vſque Zeilan (quæ captura & piſcatio Regis Luſitaniæ eſt) ſed minutiores maxima ex parte, nec cum ſuperioribus conferendæ (quę magnæ ſunt, & omni dote abſolutiſſimæ) ideóque etiam viliori emuntur. Generantur & in inſula Burneo, quæ tametſi ſint grandes, formę tamen elegantia à ſuperioribus vincuntur. Sic & nonnullas Chinarum regio mittit, ſed viles. Certum eſt etiam in nouo Orbe inueniri, verùm nulla ratione cum Orientalibus ſunt conferendæ. Nam aut obſcurę ſunt, & nubili coloris, aut nullo orbe læuoreque commendantur. Origo atq; genitura eſt è conchis, haud multum ab oſtrearum conchis diſſimilibus. Conchæ autem quæ ſuperiori maris parte natant, grandiores Margaritas generant: quæ verò in alto mari degunt, minutiores proferunt. Hæ conchæ aeri expoſitæ ſiccantur, & ſeſe pandunt, in quarum carne inueniuntur Margaritæ nunc multæ, nunc paucæ, pro concharum magnitudine. Inueniuntur & in noſtratibus conchylijs oſtreisue, ſed minus nobiles. Omnium autem præſtantiſſimæ ad generandas Margaritas cenſentur eæ conchæ leues & candidæ, quas eius regionis incolæ Cheripo appellant, ex quibus cochlearia poculaque conficiuntur. Verùm Cheripo nõ id eſt conchylium, quod vulgò Matrem perlarũ vocamus. Nam id Chanquo incolæ vocant, ex quo videlicet menſæ, ciſtulæ, ſphcrulæ precariæ fabricantur, quod licet parte externa rubrum ſit, & impolitum, interna tamen læuiſſimum eſt, & aſpectu pulcherrimum. Deuehitur id conchylium Bengala mercimonij gratia, vbi expolitur, & poculi vices ſupplet: maxima tamen ex parte conficiuntur ex eo armillæ, & alia opera. Fuit enim olim iſtic conſuetudo, vt nullæ nobiliores virgines corrumpi poſſent, niſi huius generis armillis brachia exornata haberẽt. Nunc verò deſijt iſta conſuetudo: eamq; ob cauſam viliori emuntur hæc conchylia. Habent mercatores huius regionis cuprea quædam inſtrumenta multis foraminibus pertuſa, quibus precia Margaritis imponere ſolent. Nam quę per inſtrumentum minoribus foraminibus pertuſum tranſeunt Margaritæ, vnius ſunt precij, venduntúrq; per drachmas. Quæ per inſtrumentum maiora paulum foramina habens, maioris ſunt precij. & ita deinceps pro foraminum, quibus inſtrumenta prędita ſunt, quibusq; Margaritæ tranſmittuntur, magnitudine, precia intendentes. At quæ adeò ſunt minutę, vt perforari non poſſint (arte enim perforantur nõ natura, vt fabulantur quidam) cedunt officinis, qua de cauſa in Europam exportantur. Harum vncia duob. fortè aſſibus Gallicis vænit. Maximæ, quę ad promontorium Comorim generantur Margaritæ, pendebant centum frumenti grana. Talium precium mille quingẽtorum aureorum in ſingulas eſſe ſolet. Multò maiores ego vidi, quas in in inſula Burneo captas aſſerebant: ſed nõ erant eius elegantiæ, cuius ſuperiores. Vidi aliam hîc captam, quæ centum ſexaginta grana tritici penderet. Senectute pondus earum minui, & coloris elegantia immutari creditur. Diu autem oryza leuiter confracta, & ſale verſatas, priſtinum vigorem & fulgorem recuperare expertus ſum. Certum eſt, margaritas poſt plenilunium captas cum tempore minui, & decreſcere. Quę verò ante plenilunium capiũtur, huic vitio nequaquam ſunt obnoxiæ. Cæterùm rarò in Medicum vſum venit Margarita apud Indos. Mauritani verò frequenter, noſtro more, Margaritas cordialibus medicamentis inijciunt. Porrò Margaritæ, ſiue vniones ſint candidi, corpulẽti, orbiculares, ponderoſi, integri, nõ perforati. quia dum ferri acie perforantur, ære inficiuntur, vireſq; earum immutantur. ⋆ Ad cordis affectus præcipuam opem ferunt. Quinetiam collyrijs admixti oculorum nubeculas detergunt, & aquam eò defluentem abſumunt. In antidota, vel pulueres cor roborantes recipiuntur. Oleum ex ijs paratum (de quo ſuo loco) ad neruorum reſolutionem, conuulſionem, marcorem ſenilem & phrenitidem cõducit, ſi grana ſena ex humore aliquo ſumantur. Corpus ſanum conſeruat: læſum priſtinæ ſanitati reſtituit: lac muliebre emendat, augetque, &c. *Andernacus & Matthiolus.*

De marinis aſtringentibus.

AMBRA CITRINA (Lat. Succinum. Græc. ἤλεκτρον. Ger. Augſtein. & Arab. *Carabe* dicta.) ex quorundam ſententia naſcitur è liquido bitumine, quod è littoribus defluens in mare, concreſcit eo quo videmus modo. Reperitur in Germaniæ maritimis, procellis in litus prouoluta. Eius ſunt aliquot genera: fulua quæ pellucida eſt: candida, & ſimilibus alijs coloribus prædita. Candida ve-

da verò, quòd leuior sit, & odoratior, optima censetur. Probatur ea, quæ attritu calefacta, illicò paleas, aliasque res minutas ad se trahit, & quæ accensa bituminis odorem reddit. * Exiccat leuiter calefaciendo: ideò etiam ad humidos capitis morbos valet. Fumus eius comitiales restituit: tussi immoderatæ, & capitis defluxionibus medetur: dentium dolores mitigat: menses prouocat: vteri strangulatum singulariter compescit: grauidis gestationem leuiorem reddit. In puluerem redactum ex vino propinatur, ad album vteri fluorem, naturaliaque corroboranda: sanguinem reijcientibus, & tabidis conuenit: profluuio seminis ex ouo molli, vel succo portulacæ, quotidie drachmę instar assumptum succurrit: intestinorum difficultati & sanguinis ex naribus fluori subuenit: parturientibus drachmæ semissis pondere ex vino albo potui datur, ad fœtum maturandum, partumque accelerandum vtile: quod sæpe experientia didicimus. ad vrinæ difficultatem, simili pondere, ex aqua saxifragiæ bibitur. Quidam nuper ea cum semine paliuri ex vino epota, vrinam quindecim diebus retentam excreuit. Articulari morbo conducit, si eius drachma semissis ex ligni Indici decocto, vncijs duabus exhibeatur. Oleum, quod inde (de quo suo loco) per chymiam singulari industria paratur, incidit, extenuat, aperit, & discutit: vnde ex vino maluatico, vel alio liquore exhibitum, calculos vrinamque educit. In strangulatu vteri efficacissimum est, si naturalia, & os eius ipso inungantur. *Medici Florentini & Andernacus.*

De marinis emollientibus.

BITVMEN (Græc. ἄσφαλτος. Ger. Bech. Gall. *Terre limoneuse* Ital. *Bitume.* Hisp. *El betun.* dictũ) est veluti terræ adeps, qui facillimè ignem concipit. Duûm est generum. Quod liquidum est, vt oleum, vulgò petroleum vocatur, omnibus notum. Aliud densum picis modo, quod antequam concrescat, liquidum aquis supernatare solet. Huius generis est, quod in Iudæa nascens peculiariter asphaltos dicitur: videtur autem id esse, quod vulgò sic hodie vocatur. Eius verò probatio est, vt purpuræ modo splendeat, sitque ponderosum, & validum odorẽ vibret. Nigrum autem & sordidum, vitiosum est. Adulteratur pice, quod color niger indicat, & picis odor. * Bitumen omne discutit, glutinat, emollit, ab inflammatione tuetur, vuluarũ procidentias strangulationesque olfactu, suffitu, impositu emendat, &c. *Dioscor. & Florentini.*

Bitumen Iudaicum alijs omnibus præfertur: colligiturque in mari mortuo: quod Galeni tempore adulterari non poterat, sicuti in libro de Antidotis scribit: forsitan quia in tanta copia afferebatur, & propter splendorem ipsius ita erat notum, vt quicquid illi commistum fuisset, facilè illius viuidum quamuis nigrum colorem immutare potuisset: ideoque cùm Dioscorides quod pice solebat adulterari, dicat, hos duos au-

A ctores manifestè inter se discrepare videbitur, nisi eo pacto quo diximus, eos intellexerimus. Imò relicto Galeno hac in parte potius Dioscoridi erit adhærendum, cùm videamus nostro quoque tempore ita adulterari, vt admodum parum boni & legitimi aduehatur: ideoque ex eo patet, quod non colore illo splendido instar purpuræ, sicuti vult Dioscorides, sed potius nimium nigro, & quasi emortuo præditum sit. Animaduertendum autem est, quando Dioscori-
B des istud laudat, quod splendet instar purpuræ, non accipiendum esse quasi Bitumen esset purpureum: sed quod tantùm habeat illam viuacitatem coloris: & quod ita splendeat quemadmodum purpura. Nam purpureum propriè significat illam gratiam & viuacitatem, quæ in vnoquoque colore, qui gratus est oculis, & delectat visum, inesse potest, & vulgò nunc Chremesinus color vocatur. Quæ vox non vni tantùm colori destinata est, sed multis, & fortasse
C omnibus. Habemus etiam nos Chremesinum rubrum purpureum, quod Pauonazzo vulgò vocant, & incarnatum: & non diu est, quod chremesinum etiam albo & viridi colori sit attributum, tam in pannis quàm serico ipso: & si modum reperirent, etiam alijs coloribus poterit adiungi hoc vocabulum, vt dicatur luteum Chremesinum, nigrũ Chremesinum. Et sic possumus dicere Purpureum rubrum, purpureum russum, siue (vt vulgò vocant) incarnatum, pur-
D pureum phœnicium, & purpureum nigrum, nimirum si istis coloribus concilietur ille splendor gratus oculis: quem hac voce exprimere voluerunt. Vnde Horatius Cygnos vocat purpureos, nam præter istam albedinem, accedit ista splendoris venustas, qua simul oculos & animam oblectant, & ab alijs nix purpurea vocatur, & Vergilius dicit crines purpureos: item Cicero in suis Academicis quæstionibus ait, Mare esse cœruleum: sed quando aqua remis agitetur, fieri pur-
E puream: cuius rei in promptu ratio est: quia aqua commota ex illa parte luminis aliquid, quo antea carebat, recipit: & ita illuminata hoc nomen sortitur. Non tamen est negandum, vt plurimum hoc nomen purpurę attribui rubro & pauonaceo, vt Itali loquuntur, quia hi duo colores tam arte quàm natura expressi obtinẽt illam gratiam. Hocque nonnihil à proposito diuertentes pluribus exponere volui, ne dubius lector remaneret, quomodo Bitumen vocaretur Purpureum, & fortasse conijceret esse violaceum,
F aut rubrum, ideoque pice nigra adulterari non posse. Redeuntes itaque ad Bitumen, videmus communiter non reperiri laudabile, qui tamen diligens fuerit Venetijs, quod Dioscoridis descriptioni planè conueniat, comparare poterit.

QVOD Babylone natum NAPHTHA vocatur, bituminis candidi aut etiam nigri colatura est. Vis ei ignium rapax. Huius loco, quia ad nos nõ adfertur, nostro petroleo vti possumus: quẽadmodum etiam asphalti loco, si dubium esset, an asphaltus sit bitumen Iudaicum. Si quis au-

tem asphalti modo densare volet, vase æneo aut ferreo illud coquet, & quia facilè flammam concipit, flamma, panno lineo madente in vas, vbi percoquitur, demisso, extinguetur. Hac ratione concretum petroleum pro naphtha & asphalto vsurpari potest. * Extenuat, penetrat, siccat, digerit, omnemq; materiam frigidam ex quauis corporis parte absumit: morbū comitialem, membrorum resolutionem, conuulsionem neruorū, articulorumq; dolores mitigat: lienis, renū, vesicæ, vteriq; frigidiores affectus sanat. *Medici Florentini, Dioscorides, & Andernacus.* A B

Pissasphaltvs in Appollonia Epirotarū nascitur: appellatur aūt sic, quod mistam bitumini picem redoleat: & Mumia Arabum esse creditur: tametsi mumiam etiam appellent, confectionem quandam, qua cadauera condiūtur. Factitia etiam est pissasphaltos, admixta pice bitumini. * Secundo ordine tum siccat, tum excalfacit: capitis dolores frigiditate obortos absq; humorum præsentia mulcet. Medetur hemicraniæ, paralysi, oris distractionibus, comitialibus, vertiginosisq;, si ex amaraci aqua naribus immittatur. Leucoij oleo, siue hyoscyamo graui pondere subacta, ad aurium dolores frigidos vtiliter in earum concauitatem infunditur. Prodest quatuor granorum pondere ex thymbræ decocto resoluta, gulæ cruciatibus. Epota ex zizipharū, hordei, & myxtorum decocto tribus diebus continuis, tussientibus opem non modicam prestat. Granorum item quatuor pondere sumpta ex aqua menthæ, cordis affectus remouet: cum decocto verò cumini, ammi, & cari, tum ventriculi, tum intestinorum flatus discutit. Bibitur vtiliter ab alto deuolutis ex siliquæ Aegyptiæ medulla, additis Lemnia sphragide, & rubiæ radice. Hausta trium vel quatuor granorum pondere singultum inhibet: si tamen ex cumini & apij decocto assumatur. Errhinis imposita, additis moscho, castoreo, caphura, & oleo balanino, narib. cōmodè inditur ad diuturnos capitis dolores, præsertimq; cùm adhibitis alijs contumax morbus non soluitur. Gargarizatur cum oxymelite aduersus anginam: & ad lienis affectus ex cari decocto, vtiliter bibitur: & contra lethalia venena ex decocto tribuli marini, & fœtidi laserpitij gummi iuuamento non medico sumitur. item ex mero contra scorpionum ictus bibitur, ictisq; locis cum recenti bubulo butyro vtilissimè imponitur. Adstringit mumia illita externa sanguinis profluuia, pota verò interna: proinde perutilis ad cruentas excreationes. Ex caprillo lacte pota, opitulatur exulceratę vesicę, internis penis desquamationibus, & vrinam ægrè continentibus. Non desunt, qui credant, humanorum cadauerū ossa in puluerem redacta, & in potu exhibita, varijs corporis languoribus prodesse, os suum vnicuiq; membro tribuentes. Si deficiat, eius loco Asphaltum officinarum, aut picem cū bitumine mixtam sumemus. C D E F

Medici Florentini, Dioscorides, Matthiolus, & Arabes.

De marinis abstergentibus.

Pvrpvrae (Germ. Meerschnecken. Ital. *Porpore.* Gal. *Pourpre.* Hisp. *Le conche de carmesie color*) sunt pisces marini, eius sanè generis, quę testa integūtur. Hæ illum magni precij liquorē retinent, purpureū propriè dictū, tingendis regum vestibus expetitum. Hunc in medijs faucibus gerūt, candida quadam vena cōclusum, colore nigricantis rosæ pellucidum. Viuas capere contendunt, quia cū vita sua succū illum euomunt. Latent circa canis ortū tricenis dieb. Congregātur verno tēpore, mutuoq; attritu lentorem cuiusdā ceræ saliuāt. Lingua purpuræ digitali longitudine, qua pascitur perforando reliqua conchylia: tanta duritia aculeo est. Capiuntur aūt purpuræ paruulis rarisq; textu veluti nassis, in alto iactis. Inest ijs esca, clusiles, mordacesq; conchæ, quales mitulos videmus. has semineces, sed redditas mari auido hiatu reuiuiscentes, appetūt purpuræ porrectisq; linguis infestant. At illę aculeo extimulatę claudunt sese, cōprimuntq; mordentia: ita pendentes auiditate sua purpuræ tolluntur. Aqua dulci necantur, & sic vbi flumini immerguntur: alioqui captæ dieb. quinquagenis viuūt saliua sua. Anno magnitudinem implent, celerrimeq; crescūt, quemadmodum conchylia omnia. * Purpura vsta exiccat, dentes abstergit, excrescentias in carne cohibet, vlcera purgat, & ad cicatricē perducit. *Diosc. Plinius, & Matthiolus.*

Bvccinvm in purpurarum genere est, ad similitudinem eius buccini, quo sonus editur: vnde & causa nomini, ex rotunditate oris in margine incisa. Sed maior est purpura, cuniculatim procurrēte rostro, & cuniculi latere introrsus tubulato, qua proferatur lingua. Cui circùm orbes aculeati, qui buccino non insunt, sed vtrisq; orbes totidem, quot habent annos. Buccinum nō nisi petris adhæret, circaq; scopulos legitur. Eadem præstant cōcremata buccina, sed vehementius vrūt. Si quis salis plena fictili crudo adurat, dentifricio conueniūt: ambustis vtiliter illinuntur, quibus solui medicamentum non oportet: nam posteaquam vulnus cicatricem duxerit, ipsum in teste modum induratū, sponte sua decidet. Fit etiam calx è buccinis. Buccinorum carnes ori gratę sunt, & stomacho vtiles, sed aluum non molliunt. *Dioscorides & Matthiolus.*

Cionia vocātur purpurarum, buccinorūq; mediæ partes, circa quas testæ volumen clauiculatim intorquetur. Cremata simili modo, maiorem purpuris, buccinisque facultatem vrendi consequuntur: quoniam apprimendi naturam obtinent. *Dioscorides.*

Quales Mitvli sint in Italia, qui hac nostra tempestate explicauerit, hactenus inueni neminem, præter vnū Massarium Venetū, qui eos mitulos putat, quos Adriatici accolæ vulgò appellant Muscioli, quasi musculos dixerint. Cuius opinio nobis maximè probatur: quippe quod & forma, & nomine conchylia ita vocata legitimos referant mitulos. Sunt enim tellinis paulò maiores

maiores, testa exterius lineis quibusdam scabra: A intus verò pellucida, & tota pondere leuis. Cæterùm Mituli in Ponto laudatissimi. * Cremati eundem buccinis effectum præbent. priuatim plumbi more eloti, oculorū medicamentis cum melle vtiles habentur: palpebrarum crassitudines absumunt, albugines purgant, & cętera, quę oculis caliginem offundunt. Carnes eorum ad canis morsus vtiliter imponuntur. *Dioscorides, & Matthiolus.*

T E L L I N A E in Italia, præsertim Romæ, notissimæ sunt, vbi plurimæ venales circumferuntur, quòd edendo sint, & ori admodum gratæ, si tamen ab arena optimè repurgentur. * Recentes Tellinæ aluo vtiles, sed maximè ius eorum. Salitæ vruntur, tritæque in cinerem, & cum cedria instillatæ, auulsos palpebrarum pilos renasci non patiuntur. *Dioscorides, & Matthiolus.* B

C H A M A E præter cæteras conchas id sibi peculiare asciuêre, quòd plerunque in litore hiantes inueniuntur. Idcirco eas rectè chamas dici C posse putauerim, quæ in marinis oris, pandentes sese læui testa contectæ reperiuntur. Harum quamplurimæ in Adriatici litore sunt. * Chamarum, aliarumque conchularum in exigua aqua decoctarum ius, aluum ciet. id cum vino assumitur. *Idem.*

C O C H L E A E marinæ in Italia mediterraneis perquàm rarò in cibis veniunt: quanquam ijs, qui maris litora inhabitant, frequentiori sint vsui. * Stomacho caro idonea, & facilè aluo ex- D cernitur. Crematæ omnium testæ excalefaciendi & vrendi naturam sortiuntur: purgant lepras, vitiligines, dentesq;: emendant oculorum cicatrices, & vitia cutis in facie, albugines, ac visus hebetudines, si cū carne sua vstæ, tritæq; ex melle illinantur. Crudæ cum tegumentis impositæ, aquæ inter cutem tumores exugunt: sed non antè soluantur, quàm omnis hauriatur humor Podagricas inflammationes leniunt: impactos corpori aculeos illitæ euocant: menses tritæ & ad- E motæ ciunt. Carnes earum cum thure & myrrha illitæ, cùm vulnera alia, tum maximè quæ nerui acceperunt, conglutinant: tritæ in aceto, sanguinem naribus erumpentem infrænant. Viuæ corpus & præsertim Aphricanæ, cum aceto deuoratum, stomachi dolores mitigat. trita cum testa, vino & myrrha, si exiguum inde bibatur, coli, vesicæq; cruciatus sanat. Terrestris pilos incommodos replicat, si quis abraso acu, lentore eius, pilum attingat. *Dioscorides, & Matthiolus.*

C A N C R O R V M exustorum cinis, qui duo cochlearia expleat, abiecto dimidio radicis gentianæ modo, triduo potus cum vino, magnopere prodest canis rabiosi morsibus: rimas pedum sedisque, perniunculos, carcinomata, cum decocto melle lenit. Triti crudi, potiq; ex asinino lacte, auxiliantur contra serpentium phalangiorumq; morsus, atq; scorpionum ictus. Decocti autem, & cum iure esitati, ijs prosunt, qui tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauserunt. Necant scorpiones triti, & cum ocymo admoti. Possunt eadem marini: verùm inefficaciùs omnia præstant. *Dioscorides.*

Est S E P I I S in dorso os candidum, superiori parte durū ac lęue: inferiori autem fungosa quadam medulla repletum, quæ & leuiter aspera, & ligni modo frequentibus venis distincta visitur. * Expetuntur Sepiæ ossa aurifabris: facilè enim in partem illam fungosam annulorum, cæterarumq; rerum formas imprimas, quæ metallis igne colliquatis expleri solent. *Matthiolus.*

De marinis qualitate occulta alterantibus.

V N I O N V M puluis contra cardiacum affectum valde pollet, modò veri, & Orientales fuerint vniones. *Mizaldus.*

B I T V M I N I S suffitu, experimento certissimo compertum est, siue crudum sit, siue vratur, mulieres vtero strangulatas exemplò reuocari. Quāobrem nonnulli fœminarum collo, quę ei morbo sunt obnoxiæ, lana exceptum appendunt, vt cerebro olfactu paroxysmum arceat. *Idem.*

De Animatis ſine ſenſu à terreſtribus, hoc eſt, ex plantis & arboribus ſumptis: & primò de Folijs

Sectio VIII.

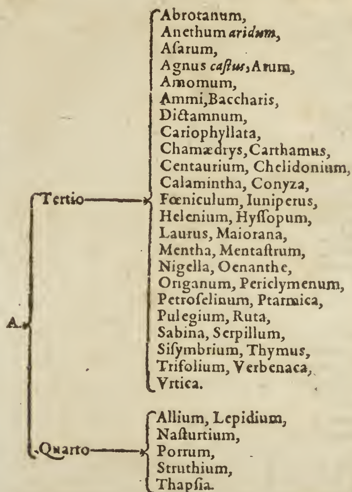

- A.
  - Tertio
    - Abrotanum,
    - Anethum *aridum*,
    - Asarum,
    - Agnus *castus*, Arum,
    - Amomum,
    - Ammi, Baccharis,
    - Dictamnum,
    - Cariophyllata,
    - Chamædrys, Carthamus,
    - Centaurium, Chelidonium,
    - Calamintha, Conyza,
    - Fœniculum, Iuniperus,
    - Helenium, Hyssopum,
    - Laurus, Maiorana,
    - Mentha, Mentastrum,
    - Nigella, Oenanthe,
    - Origanum, Periclymenum,
    - Petroselinum, Ptarmica,
    - Pulegium, Ruta,
    - Sabina, Serpillum,
    - Sisymbrium, Thymus,
    - Trifolium, Verbenaca,
    - Vrtica.
  - Quarto
    - Allium, Lepidium,
    - Nasturtium,
    - Porrum,
    - Struthium,
    - Thapsia.

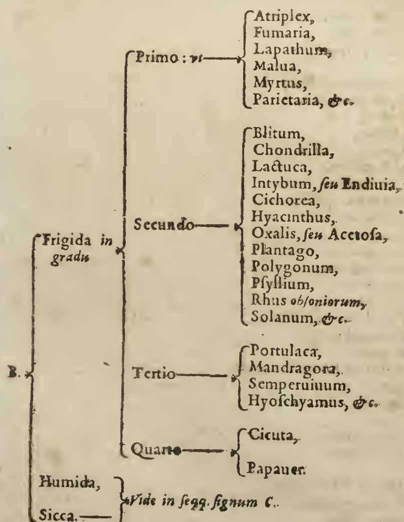

- B.
  - Frigida *in gradu*
    - Primo: *vt*
      - Atriplex,
      - Fumaria,
      - Lapathum,
      - Malua,
      - Myrtus,
      - Parietaria, *&c.*
    - Secundo
      - Blitum,
      - Chondrilla,
      - Lactuca,
      - Intybum, *seu* Endiuia,
      - Cichorea,
      - Hyacinthus,
      - Oxalis, *seu* Acetosa,
      - Plantago,
      - Polygonum,
      - Psyllium,
      - Rhus *obsoniorum*,
      - Solanum, *&c.*
    - Tertio
      - Portulaca,
      - Mandragora,
      - Semperuiuum,
      - Hyoschyamus, *&c.*
    - Quarto
      - Cicuta,
      - Papauer.
  - Humida,
  - Sicca.
    - *Vide in seqq. signum C.*

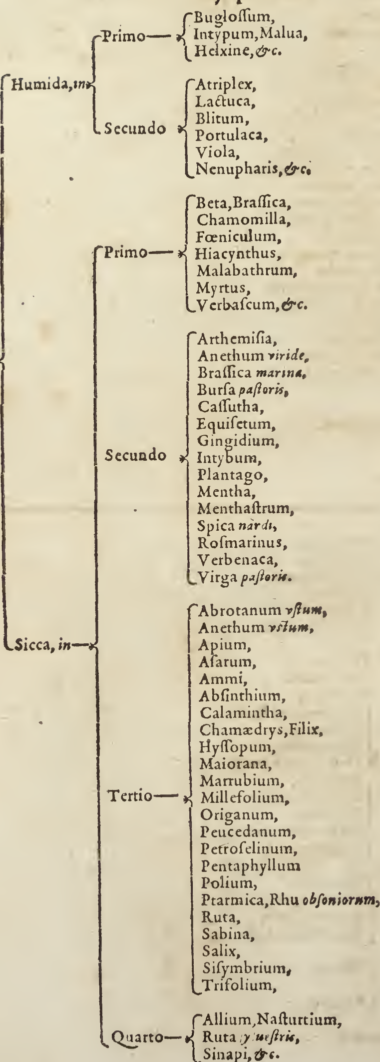

- FOLIA
  - Humida, in
    - Primo
      - Bugloſſum,
      - Intypum, Malua,
      - Helxine, *&c.*
    - Secundo
      - Atriplex,
      - Lactuca,
      - Blitum,
      - Portulaca,
      - Viola,
      - Nenupharis, *&c.*
  - Sicca, *in*
    - Primo
      - Beta, Braſſica,
      - Chamomilla,
      - Fœniculum,
      - Hiacynthus,
      - Malabathrum,
      - Myrtus,
      - Verbaſcum, *&c.*
    - Secundo
      - Arthemiſia,
      - Anethum *viride,*
      - Braſſica *marina,*
      - Burſa *paſtoris,*
      - Caſſutha,
      - Equiſetum,
      - Gingidium,
      - Intybum,
      - Plantago,
      - Mentha,
      - Menthaſtrum,
      - Spica *nardi,*
      - Roſmarinus,
      - Verbenaca,
      - Virga *paſtoris.*
    - Tertio
      - Abrotanum *vſtum,*
      - Anethum *vſtum,*
      - Apium,
      - Aſarum,
      - Ammi,
      - Abſinthium,
      - Calamintha,
      - Chamædrys, Filix,
      - Hyſſopum,
      - Maiorana,
      - Marrubium,
      - Millefolium,
      - Origanum,
      - Peucedanum,
      - Petroſelinum,
      - Pentaphyllum
      - Polium,
      - Ptarmica, Rhu *obſoniorum,*
      - Ruta,
      - Sabina,
      - Salix,
      - Siſymbrium,
      - Trifolium,
    - Quarto
      - Allium, Naſturtium,
      - Ruta *ſyluestris,*
      - Sinapi, *&c.*

Secun.

- D Secundùm *locum*
  - Calefaciunt
    - Caput — Betonica, Chamomilla, Calamintha, Fœniculum, Folium, Folia *lauri*, Maiorana, Melilotum, Pulegium, Pœonia, Ruta, Satureia, Saluia, Serpyllum, Siler *montanum, &c.* Stœchas, *&c.*
    - Pectus — Betonica, Capillus *Veneris*, Hyſſopus, Meliſſa, Praſſium, Serpentaria, Vrtica, Scabioſa, *&c.*
    - Cor — Borrago, Bugloſſa, Meliſſa, Folia *citri*, Enula, Ocymum, Roſmarinus, *&c.*
    - Stomachum — Abſinthium, Fœniculum, Mentha, Serpyllum, Saluia, *&c.*
    - Hepar — Abſinthium, Aſarum, Eupatorium, Fœniculum, Fumus *terræ*, Hyſſopus, Spica, Origanum.
    - Splenem — Abſinthium, Aſarum, Calamintha, Cuſcuta, Thymus, Eupatorium, Naſturtium, Scolopendria, Epithymum, *&c.*
    - Renes *& veſicam* — Eruca, Parietaria, Pentaphyllum, Saxifragia, Spica *nardi*, Vrtica, *&c.*
    - Matricem — Arthemiſia, Calamintha, Pulegium, Ruta, Sabina, *&c.*
    - Iuncturas — Coſtus, Eupatorium, Chamomilla, Hypericum, Melilotum, Naſturtium, Roſmarinus, Ruta, Saluia, Stœchas, *&c.*
  - Frigefaciunt, *&c.* *Vide literam E.*

E
Frigefaciunt

- Caput
  - Fumus *terræ*,
  - Folia *ſalicis*,
  - Iuſquiamus, Lactuca,
  - Lupulus,
  - Nenuphar, *&c.*
- Pectus
  - Mora *Celſi*,
  - Papauer, *&c.*
- Cor
  - Acetoſa,
  - Nenuphar,
  - Borrago, *&c.*
- Stomachum
  - Myrtus,
  - Portulaca,
  - Prunella,
  - Solatrum,
  - Semperuiuum, *&c.*
- Hepar
  - Cichorium,
  - Endiuia, Lactuca,
  - Portulaca, Solatrum,
  - Nenuphar, Lupulus,
  - Fumus *terræ*, *&c.*
- Splenem
  - Lactuca,
  - Endiuia,
  - Cichorium, *&c.*
- Renes *& veſicam*
  - Endiuia, Lactuca,
  - Portulaca,
  - Plantago,
  - Nenuphar,
  - Semperuiuum, *&c.*
- Matricem
  - Endiuia,
  - Lactuca,
  - Nenuphar,
  - Portulaca,
  - Semperuiuum, *&c.*
- Iuncturas
  - Endiuia, Lactuca,
  - Hyoſcyamus, Pſyllium,
  - Semperuiuum,
  - Solatrum, Myrtus,
  - Gramen,
  - Folia *ſalicis*,
  - Folia *vitis*, *&c.*

- Secunda
  - Astringunt: *vt*
    - Absinthium, Amomum,
    - Agnus, Bursa *pastoralis*,
    - Brassica *costa*,
    - Cypressus, Equisetum,
    - Ebulus, Hypocisthis,
    - Hedera, Helxine,
    - Hieracium, Intybum,
    - Lauri *folia*,
    - Lysimachium, Melilotum,
    - Myrtus, Mentha,
    - Oxalis, Polygonum,
    - Pentaphyllum, Psillium,
    - Plantago, Portulaca,
    - Folia *quercus*,
    - Ruta, Rhu *obson*.
    - Semperuiuum, Salix,
    - Verbascum, Vitex, Vitis,
    - Asperula *odorata*, *&c.*
  - Aperiunt: *vt*
    - Allium,
    - Cepa,
    - Cyclaminus,
    - Dulcamara, *&c.*
  - Emolliunt: *vt*
    - Atriplex,
    - Althæa,
    - Cupressus,
    - Laurus,
    - Malua,
    - Psillium, *&c.*
  - Indurant: *vt*
    - Portulaca,
    - Lenticula *palustris*,
    - Semperuiuum,
    - Solanum, *&c.*
  - Extenuant: *vt*
    - Arthemisia,
    - Chamæmelum,
    - Hyssopus,
    - Iuniperus,
    - Pulegium,
    - Stœchas, *&c.*
  - Discutiunt: *vt*
    - Abrotanum, Althæa,
    - Anethum, Adianthum,
    - Atriplex, Brassica,
    - Chamæmelum,
    - Lilij *folia*,
    - Malua, Mentha,
    - Melilotum, Origanum,
    - Ruta, Stœchas,
    - Sampsuchum, *&c.*
  - Extrahunt: *vt*
    - Anagallis,
    - Aristolochia,
    - Cyclaminus,
    - Dictamnus,
    - Porrum,
    - Thapsia, *&c.*
  - Suppurant, *&c.* *Vide literam G.*

G
Folia *alterantia qualitate secunda, aut*

- Suppurant: *vt*
  - Amomum,
  - Althæa,
  - Smyrnium, *&c.*
- Abstergunt: *vt*
  - Anagallis,
  - Abrotanum,
  - Asparagus,
  - Asplenos, Atriplex,
  - Absinthium,
  - Beta, Chamæpitys,
  - Cassutha, Lichen,
  - Marrubium,
  - Parietaria, Salicis *folia, &c.*
- Glutinant, *& cicatricem ducunt: vt*
  - Althæa, Anagallis,
  - Centaurium,
  - Chamæpitys,
  - Chamædrys,
  - Equisetum,
  - Eupatorium, Ebulus,
  - Fragaria, Isatis,
  - Myrthus, Plantago,
  - Quinquefolium,
  - Symphytum *maius*,
  - Sanicula,
  - Tormentilla,
  - Verbenaca,
  - Herniaria,
  - Nicotiana, *&c.*
- Flatus *discutiunt: vt*
  - Absinthium, Allium,
  - Anethum, Apium,
  - Chamæmelum,
  - Epithymum,
  - Fœniculum,
  - Iuniperus, Maiorana,
  - Origanum,
  - Petroselinum, Ruta,
  - Squinanthum, Spica *nardi*,
  - Smyrnium, Seseli, *&c.*
- Semen *generant: vt*
  - Horminum.
  - Eruca, *&c.*
- Menses *mouent, &c. Vide literam H.*

H

- Menses *mouent*: vt — Asarum, Abrotanum, Allium, Adianthum, Amomum, Absinthium, Arthemisia, Alisma, Ammi, Brassica *satiua*, Betonica, Centaurium, Chamæmelum, Calamintha, Chamædrys, Cassutha, Cyclaminus, Dictamnus, Daucus, Gingidium, Fœniculum, Hypericum, Heliochrysos, Lapathum, Maiorana, Marrubium, Melissa, Nasturtium, Origanum, Ocymum, Pulegium, Polium, Petroselinum, Oreoselinum, Raphanus, Ruta, Rosmarinus, Smyrnium, Saluia, Sabina, Seseli, Serpillum, Scordium, Thymus, Trifolium, Vitex, Vrtica, *&c.*
- Menses *sistunt*: vt — Bursa *pastoris*, Fragaria, Hyoscyamus, Limonium, Lysimachia, Myrtus, Nymphæa, Plantago, Rubus, Semperuiuum, Symphytum, Solanum, *&c.*
- Venenis *resistunt*: vt — Abrotanum, Absinthium, Allium, Adianthum, Apium, Brassica, Betonica, Carduus *benedictus*, Chamædrys, Cyclaminus, Calamintha, Eupatorium, Erysimum, Fœniculum, Iuniperus, Lybisticum, Carlina, Marrubium, Origanum, Pulegium, Polium, Ruta, Scordium, *&c.*
- Strumas *discutiunt*: vt — Adianthum, Aparine, Althæa, Lupinum, Lapathum, Melissa, Galiopsis, Nasturtium, Pentaphyllum, Scordium, *&c.*
- Dolorem *mitigant*: vt — Anethum, Absinthium, Asclepias, Atriplex, Chamæmelum, Calamintha, Centaurium *maius*, Chamæpitys, Hyoscyamus, Lybisticum, Lupulus, Peucedanum, Petroselinum, Rosmarinus, Ruta, Sisymbrium, Serpillum, Sampsuchus, *&c.*

I
Corrumpendo: *ſunt venena: vt*
- Aconitum,
- Cicuta,
- Dorycnium,
- Hyoſcyamus,
- Papauer *corniculatum,*
- Pharicum,
- Sardonia,
- Taxus,
- Thapſia,
- Toxicum.

K
Occulta: *vt*
- Perſonatia,
- Braſſica,
- Hedera,
- Hyoſcyamus,
- Ebulus,
- Trifolium,
- Aconitum,
- Pentaphyllum, *&c.*

L
Purgant
- Bilem
  - Flauam: *vt*
    - Abſinthium,
    - Centaurium,
    - Lupus *ſalictarius,*
    - Mercurialis, Malua,
    - Perſici *folia, &c.*
  - Atram: *vt*
    - Sena, Fumaria,
    - Cuſcuta,
    - Epithymum.
- Pituitam: *vt*
  - Gratiola,
  - Peplion,
  - Daphnoides, *&c.*
- Aquam, *ſeu humores ſeroſos: vt*
  - Cyclaminus,
  - Ebulus,
  - Sambucus,
  - Chamelæa,
  - Eſula,
  - Tithymalli *omnes,*
  - Pithyuſa, *&c.*

De folijs

De folijs temperatis.

ADIANTHI duo sunt genera, candidius & nigrum. Candidũ (officinæ Capillum Veneris: German. Frawen oder Venus haar. Hispan. *Cantrillo de pozo* appellant) pusilla gerit folia, similia Coriandri, in summo incisuris diuisa: cauliculi, quibus exoriuntur, nigro colore nitent, prætenues, palmum alti: radice superuacua: neque caulem, neque fructum, neq; florem profert. Nigrum (officinis Polytrichon & Trichomanes dictum) filici simile, sed exilius: folijs lenticulæ, tenuibus, in ordinem vtrinq; digestis, aduersis in se, in ramulis tenuibus acerbis, fusco colore splendentibus. Ambo vmbrosis & palustribus, circa parietum aspergines, & fontium specus enascuntur. Colligitur mense Septembri. Conseruatur vix per annum. * Aluum subducit, bilem & pituitam deijcit, crassaque excrementa quæ diu interioribus inhæserunt. Pectus & pulmonem detergit, sanguinem clarificat, bonum facit habitum, animam dilatat, & iecur & ventriculum purgat, præsertim si obstructione laborent, tametsi ad eorum infarctus potentius sit eius dilutum ex apij, aut endiuiæ aqua paratum, aut ex cicerum nigrorum iure, aut caprino sero. Sed si addatur saccharum, lateris inflammationes sanat, & vrinam trahit. Eius præterea decoctum frequentius potum calculos frangit, & fœminas à partu purgat. Hos autẽ effectus præbet calida tantùm facultate, quæ illi inest. At astringente vi, qua etiamnum pollet, defluxiones inhibet: fluentem sanguinem sistit, ventriculum roborat, & capillorum defluuium vsque adeò emendat, vt non modò eos cohibeat, sed & renasci faciat, præsertim emplastri modo impositum, myrthino oleo, ladano, & austero vino additis. Idem præstat & combusti cinis: quinetiam eius ex vino decoctum furfures reiteratis lotionibus depellit. Eius cinis hæc omnia potest, & ægilopas curat. Ipsius diluti libra epota commodissimè aluus subducitur. *Dioscor. Mesues, Saladinus, & Matthiolus.*

ASPARAGI (Germ. Spargen Gall. *des Asperges* dicunt) genera duo sunt, satiuus & syluestris. Syluestris Corruda dicitur: vulgaris est notitiæ. Satiuus, multis ramis fruticat, folijs fœniculi, longis, numerosis: radice rotunda, grandi, spongiam habente. In hortis seruntur, & plantantur, inq; nonnullis locis lapidosis sponte proueniũt. Colliguntur mense Aprili. Non seruantur diu, sed virides tantùm in vsum veniunt. * Abstergunt, iecur infarctu liberant, & maximè radices: dentium dolores sanant. Stomacho vtiles sunt, vrinam cient, & parum præbent alimenti. oculis claritatemq; adferunt: pectoris & spinæ doloribus prosunt. Venerem stimulant, & ventrem leniter molliunt: vrinam fœtidam trahunt: regium morbum sanant. *Dioscor. Galen & Plinius.*

ATTRACTYLIS (German. Wilder se. Saffran.) spina est cnico similis, folia multò longiora ferens in summis virgis, magna parte nuda, aspe- A raque qua fœminæ pro fusis vtuntur. capitula in cacumine spinis horrent: flos luteus, quibusdam in locis purpureus inuenitur: radix tenuis, superuacua. * Coma, semen, & folia cum pipere & vino teruntur vtilissimè contra scorpionum ictus. Percussos tradunt quandiu ea teneatur herba, nullum experiri dolorem, ipsumq; deposita statim recrudescere. *Dioscorides.*

De folijs seu herbis calidis in gradu primo.

B ABSINTHII genera tria sunt: vulgare marinum, & santonicum. Vulgare ab aliquibus bathypicron (Germ. Wermutkraut. Gall. *Aloine.* Ital. *Assentio.* Hisp. *Eucensios* vocatur) herba vulgò cognita. Marinum, quod aliqui Seriphium vocant, copiosissimum in Tauro monte, iuxta Cappadociam gignitur. Herba est tenuis, abrotani parui similitudine, referta minutulis seminib. subamara, stomacho inimica. grauiter olet, & cum quadam calfactione adstringit. Santonicum, quo C Gallia alpibus finitima scatet, absinthio vulgari non dissimile: verùm subamarum est, non adeò seminis fœcundum. Eligitur vulgare, & potissimùm Ponticum & Romanum. Colligitur in vere, vel principio æstatis, & autumno, ante Solis ortum. Conseruatur autem per annum. Dosis eius decocti aut infusi potio est ab ℥ v. vsq; ad vij. Et pulueris eius à ʒ ij. vsque ad ʒ iij. * Absinthiũ calefacit & adstringit. Bilem expurgat, quæ D & stomacho, & ventri inhæsit: vrinam cit, & crapulam præsumptum arcet. ad inflationes ventris & stomachi dolores prodest: fastidia discutit, arquatos sanat, & febres diuturnas: menses cit potum, &c. *Dioscor. Mesue, & Saladinus.*

ALTHAEA, quam alij Ibiscum, alij Bismaluam, German. Eibischkraut. Gall. *Guimauue.* Itali verò *Maluauisco* vocant, in syluestrium maluarum genere est, cui folia vt cyclamino rotunda, lanugine canescunt: flore rosaceo: bicubitali E caule: radice lenta, intus alba. Althæa appellatur, quòd inter primas sit vtilis, & pluribus polleat remedijs. Colligitur cùm floret, locis humentibus pinguibusque. Conseruatur autem per annum. * Decocta in vino aut aqua mulsa, & per se cùm imponitur tusa, efficax est contra vulnera: item ad strumas, parotidas, abscessus, mammarum inflammationes, fracta sedis, inflationes, neruorum rigores: siquidem discutit, & excoquit, rumpit, & ad cicatricem perdu- F cit. Cocta (vt dictum est) adiecto suillo adipe, aut anserino, terebinthináue, vt malagmatis lentor fiat, facit ad vuluæ inflammationes, præclusionesque, in pessis subdita. Decoctum eodem fungitur munere: onera vuluæ, reliquiasq; à partu extrahit. Decoctæ radicis succus ex vino potus, succurrit vrinæ difficultati, calculosorum cruditatibus, dysentericis, ischiadicis, tremulis, ruptis, dentium mulcet dolorem, cum aceto decocta, collato inde ore. Viride semen siccumque tritum, vitiligines in sole cum aceto perunctas emendat. Eodem cum oleo & aceto perunctí, à

venenatis non feriuntur. Valet contra dysenteriam, & sanguinis reiectiones, aluiq; profluuiũ. In posca aut vino decoctum bibitur, contra omnes vesparũ, apum, similiumq; aculeatos ictus. Folia cum olei momento morsibus, & igni ambustis illinuntur. Constat aquam, trita radice addita sub diuo addensari. In summa, facultatem habet digerendi, laxandi, phlegmone leuandi, mitigandi, concoquendi difficilia coctu tubercula. *Dioscor. & Galen.*

BORRAGO officinarum, quasi Corago, Buglossum verum satiuum est: (German. Borretsch. Gall. *Bourraches*. Ital. *Borrana*. Hisp. *Borraia* dicitur.) Verbasco similis, folium in terra sparsum, nigrius, asperum, bubulas imitans linguas. Nascitur in campestribus & sabulosis locis. Iulio mense colligitur. Herba non conseruatur. * Humidæ calidæq; temperiei est. Itaq; vinis iniecta, lætitiæ ac hilaritatis causa esse creditum est. Sed & ijs qui ob faucium asperitatem tussiunt, coctum in melicrato conuenit. Aiunt eam quæ tres thyrsos emittit, cum semine & radice tritam, potamque, cõtra tertianos horrores prodesse: quæ quatuor, ad quartanos: ea in vino decoquitur. Herbam abscessibus vtilem esse volunt: cor confortat: sanguinem bonum generat, &c. *Dioscorides, & Galenus.*

BVGLOSSVM VVLGARE (Germ. Ochsenzung. Gall. *Buglose.*) folia habet longa, echio similia, non vsque adeò lata, vt bubulas referãt linguas, minusque humi depressa, quæ potius è toto fermè cespite sursum aspiciunt, nec aliqua ex parte verbascum, aut symphytum alterum repræsentant. Nascitur ijsdem in locis, quibus Borrago, eodemq; colligitur tempore, &c. *Matthiolus.*

BETA (Germ. Mangoldt. Gall. *lotte, bette.* Hisp. *Aselgas.*) duorum generum est, candida & nigra: vbique in hortis nascitur frequentissima. In Germania tamen habetur & rufa, non modò folijs, sed etiam radice, quæ illi raporum oblongorum magnitudine extuberat: colore adeò rufescente, vt eius succus viuum sanguinem referat. Iulio mense & Augusto fert tum flores, tum semina. Colligitur recens. Non conseruatur. * Nigra coquitur cum lenticula, vt ventrem sistat: quod magis radice eius præstatur. Candida aluo vtilis est. Vtraq; tamen propter nitrosum humorem, quem habet in se, noxij succi est. Vnde succus earum, cum melle naribus inditus, caput purgat, aurium doloribus auxiliatur. Decoctum radicis & foliorum, furfures, lendesque deterget: perniones fotu mitigat. Crudis folijs vitiligines nitro antea perfrictas, alopeciarum inanitates scalpello prius exasperatas, atq; depascentia vlcera illini prodest. Eruptionibus papularum, igni sacro, ambustisque cocta medetur: *Dioscorides, & Matthiolus.*

BRASSICA (German. Kol. Gall. *Choux.* Ital. *Cauolt.* Hisp. *Verca.*) satiua & syluestris est. Satiua in multiplici recensetur genere. Est enim crispa & capitata, &c. vbiq; in hortis nascitur. Non conseruatur. * Aluo idonea est, si modò leniter fer-

A uefacta edatur. nam percocta aluũ sistit, sed multò magis bis cocta, aut quæ in lixiuio coquitur: stomachum autem malè habet. acrior est æstiua. In Aegypto propter amaritudinem non estur. Cæcutientibus & tremulis esse prodest. Summo cibo sumpta, crapulam discutit, & vini noxam restinguit. Melior stomacho cyma, sed acrior, & ad ciendum vrinam validior. ea condita, stomacho inimica est: aluum conturbat. Crudus succus cum nitro & iri deuoratus, aluum e-

B mollit: cum vino quoq; epotus, viperarum morsibus auxiliatur. cum fœnigræci farina, podagris, & articulorum vitijs illinitur: prodest & sordidis vlceribus, & vetustis illitus: caput purgat, narib. infusus: menses extrahit, cum loliacea farina inditus. Folia per sese illita, aut cum polenta trita, conferunt inflammationibus, tumoribusque: epinyctidas, ignem sacrum, leprasq; sanant: carbunculos ex sale rumpunt: fluentes capillos retinent. Cocta addito melle aduersus depascen-

C tia vlcera, gangrænasq; valent. Lienosisq; ex aceto cruda prosunt. Mansa, deuorato succo, retusam vocem instaurant. Decoctum eius potu, aluum & menses ciet. Flos post conceptionem in pesso subditus partum abortu vitiat. Semen eius, præsertim quæ in Aegypto nascitur, potum tineas repellit. In antidota theriaca additur. Faciei cutem, lentiginesq; expurgat. Virentes cauliculi cum radice cremati & adipe porci vetusto excepti, diuturnos laterum dolores mitigant.

D Syluestris verò brassica, maritimis, præruptisq; locis, magna ex parte gignitur: satiuæ similis, sed candidior, hirsutiorque, amara. Cuius cyma in lixiuio cocta, ori non insuauis. Folia illitu vulnera conglutinant, & inflammationes, tumoresque discutiunt. *Dioscorides.*

CHAMAEMELON, & Anthemis dicitur: (Germ. Camillen. Hisp. *Mãcanilla yerua cõnoscida.*). Eius genera tria sunt, tantùm flore distantia: rami dodrantales, fruticosi, alis multis concaui: te-

E nuibus foliolis, paruis, numerosis: rotundis capitulis: floribus in medio aureis, forinsecus orbiculato ambitu cãdidis, melinis, aut purpureis, magnitudine foliorum rutæ. Nascitur in asperis, & iuxta semitas. Colligitur vere. Conseruatur per annum. * Vim habent radices, flores, & herba, excalfaciendi, extenuandique, potu & insessione: pellunt menstrua, partus, vrinam, calculosque: aduersus inflationes & ilei tormenta bibuntur: bilem suffusam expurgãt: iecinorum vi-

F tia sanant. Decocto earum vesicæ fouentur. Ex omnibus his generibus ad calculos efficacissima est, quæ florem purpureum habet, cuius amplitudo maiuscula est. Hanc propriè heranthemon vocant. Ea cui leucanthemo nomen est, itẽ quæ chrysanthemon dicitur, vehementius vrinã ciunt. Aegilopijs illitæ medentur: cõmanducatæ vlcerum eruptiones in ore sanant. Nonnulli in clysteribus ex oleo vtuntur, teruntq; in farinam, ad abigendos febrium circuitus. Flores & folia recondi debent, & priuatim tusa, in pastillos digeri: radix quoq; siccari, dumque ingruit necessitas,

sitas, binæ partes herbæ dari, modò floris aut radicis pars vna, modò contrà floris partes duæ, & herbæ vna, permutatim duplicato pondere, alternis diebus. bibere autem oportet in vino multo diluto. *Dioscorides*.

CVSCVTA, Græcis & recentioribus Cassutha, Germ. Flachs seiden/Filtzkraut. Gall. *Goute de lin, ou agoure de lin*, dicta, planta est capillaris, sine folijs, reliquas plantas inuoluens & enecans. Flores edit albos quàm plurimos, à quibus semen tenue prodit. Cirri rufescunt, vitiũ capreolis crassitudine & facie pares. Nota est. Deligenda est, quæ in genista reperitur. Colligitur mense Iunio, Iulio, & Augusto. Conseruatur per annum, & vltrà. * Excalfacit ordine primo, siccatq; secundo. Abstergit, & quadam cum adstrictione roborat. Iecoris obstructiones aperit, infarcti lienis vitia expedit: venas pituitosis atq; biliosis exonerat humoribus: vrinã pellit, & regio morbo subuenit. Puerorum febribus auxiliatur: sed diuturno vsu ventriculum grauat: quæ tamẽ noxa tollitur, si anisi momentum adijciatur. Bilem deijcit, præsertim absinthio admista. In quem vsum decoquitur, bibiturq; eius decocti selibra, cum sacchari sesquuncia. *Matthiolus*.

EVPATORIVM Grecorum, vulgaris agrimonia est. Germ. Odermenig. Gall. *De la moatoire ou agremoine*. Eupatorium Auicennæ id esse creditur, quod vulgò Eupatoriũ appellant, folijs canabis syluestris, & secundum aquas crescit: vulgò nota est. Eupatorium Mesuæ herba est amara, quibusdam camphorata, alijs herba giulia dicta, quæ Dioscoridis ageratũ putatur. Cùm itaque omnes hæ plantæ eupatorium appellentur, animaduertendũ est, ne indifferenter altera pro altera vsurpetur: sed in Grecis compositionibus, agrimoniæ vsus est: in Auicennæis, Auicennæ: in Mesuæis, Mesuæ eupatorium vsurpãdum est: singuli enim suo Eupatorio peculiares ac diuersas facultates tribuunt. Cæterùm eupatorium Dioscoridis enascitur in vliginosis locis, & in scrobium marginibus: Auicennæ verò & Mesuæ in campestribus. Colliguntur in fine veris, vel principio æstatis. Conseruãtur verò per annum, tam herba, quàm succus. Decoctionis potio est ab ℥.iiij. vsq; ad ℥.vj. & pulueris eius à ʒ.ij. vsq; ad ʒ.iij. Et loco eius ponitur in defectu ipsius absinthij & asari ana medium ponderis ipsius. * Calidum est in primo, siccum in secundo: est partium tenuium, incidendi extergendiq; facultatem obtinet. quocirca obstructiones iecoris expurgat, hepar roborat. *Medici Florentini, Galenus, & Saladinus*.

MELILOTVS siue Sertula Campana, Gulden-klê Germanis, oder Unser Frawen schůchlein. Gall. *du Melilot*.) flore est luteo, colore vicino croco, odorato. Laudatissima folijs constat minutissimis, pinguissimisq;: semen in siliquis teretibus profert rarum, rotundum, sinapi minus, colore luteo. Ex his manifestum est, eam quæ hodie in vsu est, non esse veram melilotum: non enim est odorata: nisi ex eius genere sit, quæ in Cãpania

A nascitur, odore infirmo, vt ait Dioscorides. Diligentia itaq; adhibẽda est, vt vera habeatur. Hanc nonnulli trifolium illud esse arbitrantur, quod locis montosis, sterili solo, ad meridiẽ spectante nascitur: folijs ciceri similibus, minoribus, maculis quibusdam stellarum modo distinctis: flore luteo fulue scente: semen exili siliqua, in cuspidem desinente, flauum continetur. Tota planta grauissimo est odore, theriacæ proximo, quam Hetruriæ incolæ herba bachia appellant, quòd
B ea infantium vermes enecant. Colligitur mense Aprili. Conseruatur per annum. * Mistæ est facultatis: habet enim quiddam astringens, sed & digerit & concoquit: copiosior enim in eo est substantia calida, quàm frigida. Inflammationẽ omnem emollit, præsertim quæ in oculis, vulua, sede, aut testibus erumpat, si ex passo cocta illinatur: interdum autem addito oui luteo assato, aut fœnigræci farina, lini semine, aut polline, aut capitulis papaueris, intybóue. Recentes me-
C liceridas per se cum aqua & vlcera manantia in capite illita cũ creta Chia, vino, aut galla sanat: stomachi dolores, & cruda, & cocta cum aliquo ex antè dictis leuat: doloribus aurium mitigandis cruda ex passo instillatur: in aceto, aut rosaceo madefacta, capitis dolorem lenit. *Galen. Dioscor. & Medici Floren.*

MALABATHRVM arbitrantur aliqui esse Indici nardi folium, falsi quadã odoris cognatione: permulta enim nardum olent, quemadmo-
D dum phu, asarum, iris. Secus autem res se habet: namq; Malabathrũ folium sui generis est, quod Indicæ gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquis, sine radice. Id collectum statim lino transuitur, & siccatum reconditur. Tradunt siccatis æstiuo feruore aquis, humum aridis fruticibus vri: quod vbi non euenerit, ne amplius quidem renasci. Laudatur recens, ex candido nigricans, integrũ, nec fragile, odore caput feriẽs, quòd diu insuaui odore permaneat, & nardũ sa-
E pore imitetur, nullo salis gustu. Infirmum verò, & minutim contusum, præsertim si cariosum virus olet, vitiosum est.* Easdem cum nardo fortitur vires: sed efficacius omnia præstat. Vrinã vehementius ciet, ac stomacho magis prodest malabathri vis. Lippitudinibus, inflãmationibusq; tritum, & in vino feruefactum commodè illinitur. Subditũ linguæ, oris halitum & suauitatem commendat. Vestium quoq; odorem interpositum seruat, & ab erosione tuetur. *Dioscor.*
F An *Folium* & *Malabathrum* sit vna atq; eadem res, pluribus posset disputari: Nam si descriptionem Dioscoridis inspiciamus, nullam esse differentiam inter hæc duo apparet. Ait enim Malabathrum esse frondem quandam quæ innatans aquæ in paludib. Indiæ sine radice, quemadmodum Lens palustris viuat. Vnde cùm tota planta nihil aliud sit, quàm frõdes, videtur potuisse absolutè appellare foliũ, & hac ratione Medici nũc hoc nunc illud nomen vsurparunt, idq; eò magis, quòd neq; Dioscorides neq; Galenus peculiarem de Folio mẽtionem fecerint, quod patet

ex descriptione Theriacæ: nam in ea quam exponit Galen. in 17. cap. lib. j. de Antidot. versibus hexametris, accipitur Folium, in alijs nonnullis folia Malabathri, & in ea quę secundum Andromachi iunioris sententiam describitur, absolutè Malabathrum nominatur. At cùm in Dioscor. lib. 2. cap. de viperis reperiam, ad conciliandum odorem viperis adijci aliquid Folij vel Malabathri, dubiū me reddidit an sint res diuersæ: cùm præsertim Galen. lib. 7. & 8. de simpl. Medicamentis, in duobus locis vocet Folia Malabathri. Sæpius quoq; videmus in compositis Medicamentis veterum, assumi frondes Malabathri. Vnde satis certum esse videtur, alias etiam partes præter frondes habere, quemadmodū patet ex multis compositionib. Theriacæ, & peculiariter ex illa, quæ est Andromachi senioris, item Damocratis, & Aetij, in quarum vnaquaq; accipiuntur frondes Malabathri. Sed hic nō est locus vt hanc dubitationem soluamus, nam quicquid sit, hac ratione nec Folium neq; Malabathrum inuestigabimus: quoniā nec vnum nec plura simplicia afferuntur ad nos, quæ indicare nobis verum Folium aut Malabathrū possent. Ac tametsi video esse quosdam excellentissimos viros nostro tempore, in ea opinione, quòd istæ frondes, quæ afferūtur instar plantaginis, sed cum trib. solūmodō neruis, sapore & odore aromatico, sint veræ Malabathri frondes, adducti non leuib. rationibus, quæ confirmantur autoritate istius Garziæ, qui nuper librum de Aromatibus Indię composuit, qui & ipse hoc asseuerat, & seipsum vidisse recētes ipsius plātas dicit: nihilominus ego huic opinioni assentiri nequeo, nam gustus necesse est vt sit verus huius rei iudex. Cumq; Diosc. velit, Malabathrū esse odore & sapore simili Nardi Spicæ, & Galenus quoq; dicat simillimā facultatem cū Nardo habere, 7. & 8. lib. de simplic. Medicamētis, imò tanta sit eius cum Nardo similitudo, vt nonnulli (sicuti Diosc. vult) hanc solam ob causam existimauerint hæc folia esse ex plāta Nardi Indici. Sed si verum fateri volumus, cùm non reperiatur in hisce Folijs trineruijs, vt ita dicam, quæ vulgò sub nomine Folij Indici circumferuntur, neq; sapor, nec odor Nardi, non video quo pacto mihi persuadere possint, has frondes esse veri Malabathri dicendas. Quod verò Garzias suam interponat fidem, volo quidem ipsius causa hoc non negare, sed tamen hac ratione, vt de mea sententia nō recedam. Nam cùm depingat ille frondes Cassiæ eadem forma prorsus, cū illis Malabathri frondibus, dicam propterea eas quæ huc afferuntur esse Cassiæ, quod confirmat sapor illarū, planè similis saporis Cinamomi vulgaris, quemadmodū anteà in Cinamomi expositione indicauimus, & quòd frōdes Malabathri, quæ debent saporē & odorem Nardi referre, remaneant adhuc in finib. natalis soli, & communiter ad nos non afferantur. Garziā verò, qui eas in Hispania vel Italia vidēs, posteà in India frondes Malabathri quoq; cōspexerit, deceptum ista similitudine, existimasse, eas quæ in Italiam A apportantur, prouenire ex ista planta. De qua tamen re cogitabo diligentius, si librū ipsum Garziæ, quem nondum videre licuit, nactus fuero. Ferdinandus Imperatus mihi mōstrauit duo genera istarum frondium, quę vulgò Folium Indicum nominantur: quorum vnum, vt diximus, saporem habebat Cinamomi vulgaris: alterum diuersum planè ab illo priore, quanquā & ipsum aromaticū: formam autem habebāt simillimam. Nec tamen dici potest, alterum genus esse Mala-B bathrum, cùm sapor Nardi non adsit, quare puto potius esse speciem Cinamomi minus boni. Cùm itaq; careamus & Folio & Malabathro (si fortè sint res diuersæ) necesse est nos ad succedaneum confugere: & ponentes modò esse res diuersas, cū Galeno dicamus, rectè illius loco accipi Nardum ob maximam similitudinē, quam habent in sapore, odore, & facultatib. cæteris, ex quibus omnes necessariæ conditiones in substituendis Medic. hauriuntur. Liber de succedaneis C Galeno adscriptus rectè putat pro Malabathro Nardum accipi: quanquā postea quædam omittit. Nam cùm dicat Dioscor. Malabathrum quidem habere facultatem Nardi, attamen esse in omnib. validius, ac inprimis ad ventriculū roborandum, & prouocandū vrinam: (quod procul dubio ex ipsius caliditate maiore oritur) ideò melius succedaneum: quàm Nardum celticā habere non poterimus: cum idem Diosc. illi attribuat in corroborando ventriculo, & prouocāda D vrina easdē vires, & Gal. quoq; asserat esse nōnihil calidiorem. Vnde colligi potest celticam esse calidam & siccam in 2. gradu, in quo etiam Malabathrum ab Auicen. collocatur. Prætereà eò rectius in Trochiscis Hedychrois Nardus celtica vsurpatur, quia si Indica acciperetur, bis in hac cōpositione illa quoq; poneretur. At in Theriaca, quoniam Malabathrum quoq; reperitur, accipi posset Nardus, addendo tamen aliquid ponderis, vt exæquetur quod in Malabathro ma-E gis est efficax: & hoc esset fortasse tertia insuper eius pars. Et quanquam hic Nardus rursum assumatur, necesse est tamē nos facere vt possumus, nam aliud nihil rectè substitui potest nisi Nardus montana fortasse inueniretur, quæ loco celticæ, cùm sit eiusdem facultatis secūdum Diosc. accipi posset: quæ si esset nonnihil debilior (vt ait Gal.) nihilominus addi posset dupla, tertia, aut quarta insuper eius pars, vt par esset eorum vis, sicuti fieri solet in Cassia loco Cinamomi. F Nec impedit nos quòd frondes vnius, alterius verò radices sint, nam vtrunque potest fieri, & de celtica quoq; in vsu sunt cauliculi (vt Diosc. scribit) vnà cum folijs eiusdem naturæ. Fieri etiam potest, vt pro Malabathro substituatur eadem ratione Phu: nam ita refert Nardū, vt nonnulli propterea Nardum Syluestrē vocauerint, calidumq; & siccum sit in secūdo gradu, quemadmodum & Malabathrū, sicuti nos manifestis argumentis declarauimus in nostris comment. in Dioscor. ad quas remittimus lectores. Vnum hoc addamus, Gal. 8. de simplic. Medic. voluisse facultatem

facultates Phu colligi de ijs quæ dicta essent de Nardo Indica, simili planè facultate prędita, nec in alio differente, nisi quod Phu sit validius. Vnde colligitur Phu, & Nardum celticam, esse eiusdem gradus, & similis naturæ, & pariter pro Malabathro posse accipi. Superioribus annis Veneti & Bononienses loco Malabathri acceperunt Macim, illud reticulum quod inuoluit nucem Muscatam: quæ tamen substitutio non ita videtur esse approbanda, quia multum hæc inter sese differunt. Malabathrum enim multas habet partes terrestres, quæ si leuiter coquantur, omnem odorem amittunt: Macis verò est oleaginosum & pingue, & bulliendo parum vel nihil de illo absumitur. vnde videtur, quòd in substitutione planè non sint eiusdem generis. Omitto aliorum opinionem, qui affirmant Macim esse calidum & siccum in tertio ordine, idq; ex sua acrimonia conijciunt: quare vno gradu superabit Malabathrum: cùm insuper Macis habeat nescio quid Nardini, id est, saporem & odorem iucundum, commistum cum aliqua tamen ingrata qualitate, vt in Phu & Nardo celtica, Indica, & Montana quoq; deprehenditur: vnde proximè ad Malabathri naturam accedunt. Ideo illos quoq; non probamus, qui pro Malabathro substituunt Cassiam Græcorum, quam tamen ipsam non ita facilè reijceremus, si aliter facere non possemus.

OSYRIS, quòd folijs & caule lini faciem repræsentat, officinis LINARIA, German. Flachstraut/harntraut appellatur: frutex est niger, ramulos ferens tenues, lentos, fractuq; contumaces: & in his folia quaterna, quina, senáue, ceu lini, nigra in initio, dein colore mutato rubescentia. Huius flores numerosi à medio vsq; ad summũ visuntur, syluestris cumini secũdi generis modo: verùm in hoc purpurei sunt, in illa sublutei. Passim in campestribus prouenit. Floret æstate tota, & autumno. * Decoctum eius potum, iuuat arquatos. *Diosc. & Matthiolus.*

NARDVM officinæ NARDIS SPICAM appellant. Eius genera duo: vnum Indicũ; alterum Syriacum vocatur: nō quòd in Syria proueniat, sed quòd montis in quo oritur, pars vna ad Syrios, pars altera ad Indos flectitur. Nota est. Eligitur Syriaca dicta: cuius hæ sunt notę, vt sit breui spica, largam gerens comam, colore flaua, odorata, aliquantulũ redolens cyperum, amaro sapore, linguam siccante, quæ diu in sua odoris gratia permaneat. Adulteratur stibio cum aqua aut palmeo vino ponderis causa inspirato. Sed ex præcedentibus notis dignoscitur. Madefacta etiam vendi solet: quod vitium ex eo deprehenditur, quòd candida sit spica, squalida, nulloq; puluere obsita. * Excalefacit excessu primo, & desiccat secundo iam completo. Composita est ex astringente sufficienter substantia, & acri calida non multa, & quadam leuiter amara. * Vrinam mouet, aluum potu sistit: vuluæ profluuia, saniemq; apposita supprimit. Nauseæ ex aqua frigida auxiliatur, & stomachi rosionibus, inflationi, iecinori, regio morbo, renum vitijs. Aquæ autem incocta fotu ad insessum, vuluæ inflammationibus medetur: ad glabras oculorum genas valet: siquidem eas ad densiorem pilum reducit. perfusis humore corporibus inspergitur. Miscetur antidotis, & in fictili nouo non picato ad ocularia medicamenta reconditur, trita in farinam, aut cum vino in pastillos coacta. Cæterùm longè ab omni Nardo distat nostra Nardus vulgaris (Spicanardi vocata) cuius etiam generis ea est planta, quam aliqui vulgò appellant Lauanda, alij verò Lauendula: adeò vt hæc fœmina, illa verò mas in eo genere à quàm plurimis vocitentur. Mas folio constat latiore, longiore, crassiore, robustiore, albidioreq;, quàm fœmina. Sed vtraq; planta fruticosa, & rosmarini modo innumeris referta est folijs: è quorum medio iuncei exeunt cauliculi, quadranguli, tenues, dodrãtalem longitudinem excedentes: in quorum cacumine flores exeunt spicati, colore purpureo, quamuis in fœmina dilutiores, patentioresq;, odore fragrantes, verùm vsq; adeò acuto, vt nares feriat. Colligunt ambo mense Maio, vel Iunio. Conseruantur verò per annum. * Excalefaciunt & exiccant ordine secundo completo, vel tertio inchoante, viribus à nardis omnibus non longè recedentibus. Conferunt omnibus cerebri ægritudinibus à frigido prouenientibus: conuulsis, resolutisq; auxiliantur: ventriculũ roborant, & iecur ab infarctu liberant: quin & obstructos lienes iuuant: vterum calefaciunt, & menses, & secundas educunt. Fit è florib. stillatitiũ oleum vitreis organis, quod propriè vnguentarij vocant Oleũ Spicæ, odoris adeò acerrimi, vt cætera odoramenta superet. *Dioscorides, Galenus, & Matthiolus.*

Nardus Indica, tam per se quàm Succedanei loco in Theriacã accipitur, quare opus est consideratione hac in parte diligenti, & videndum an Spica Nardi, quæ in officinis habetur, sit vera necne: quæ tametsi radix sit, propter similitudinem tamen vocatur Spica secundùm Gall. lib. 1. de Antidotis: obseruandum quoq; ne coctione de sua integritate aliquid decesserit, & adulterata ad nos afferatur. Nam olim vnguẽtarij quoq; per decoctionem id quod optimum erat, extrahebant, reliquum verò rursum planè expers saporis & odoris vendebant, idq; nostro tempore facilè etiam posset contingere. Quapropter tutius erit de eo accipere, vbi adhuc aliquid terræ odoratæ adhæret, nam tametsi ad illud coctum quoq; aliquid item terræ addi queat, ea tamen omni odore destituta est. Dubitari etiam potest, an Nardus vna eademq; res sit cum Spica, quia à Galen. 9. lib. de compositione Medic. secundùm loca, cap. 4. vbi tractat de Medicamentis colicis Andromachi, in vnam eandemq; compositionem accipitur Nardus & Spica, tanquam res diuersæ. Et in principio 8. lib. de compositione Medic. secundum loca, Vnguentum Spicatum & Nardinum, tanquam inter se diuersa ponuntur. Sed propter vnum vel alterum hunc

locum, ab eo, quod tamen multorum aliorum autoritate receptum est, recedere non debemus, quanquam non improbandum sit, talibus quæstionibus excitari ingenia, & offerri occasionem cogitandi de multis vtilibus rebus accuratius.

Nardus Celtica iam aduehitur ad nos, quanquam à multis nondum cognoscatur. Obseruandum autem est tantùm radices & stipites accipiendas abiectis frondibus tanquam inutilibus, vt Diosc. docet. Præstantius quoque est magis recens, odoratum, multis radicibus cohærens, fractu contumax, & plenum. Quod vt diutius asseruari possit, Diosc. tempore ita præparabatur. Radices & caules contundebantur & cum vino in pastam redigebantur, vnde Trochisci facti in fictili recenti benè cooperto seruabantur. Hoc tamen non solum hodie non obseruatur, sed etiã frondes & radices quæ magna ex parte sunt fragiles & flaccidæ, vnà accipiuntur. Et credibile est ideò in pastillos fuisse redactum, vt vires ipsius quæ alioqui facilè, & celeriter exhalabant, diutius integrè seruarentur, ideoq; vinum addebãt. At si recentes radices haberi possent, illæq; statim vsurparentur, non opus esset prius Trochiscos formari. His itaq; de causis magna diligentia, quam huc vsq; non puto esse adhibitam, in hac planta colligenda opus esse videtur.

SCOLOPENDRIVM verum, Asplenum, Ceterach & Hemionitis vocatur: Germ. Miltzkraut. Hisp. *Doradilla*: vulgaris verò Phyllitis & lingua ceruina est. Eligitur verum & legitimum, quod folijs est multis scolopendræ animali similibus, ab radice vna prodeuntibus. Nascitur in parietibus, saxisq; siliceis & opacis: nec caulem, nec florem, nec semen habet. Folia polypodij modo diuiduntur, subterflauescentia hirsutaq;, supernè viridia. Colligitur mense Septembri. Conseruatur per annum. * Vim hanc habent folia, in aceto feruefacta, vt per dies quadraginta pota lienẽ absumant: quibus etiam contritis lienem ex vino illini oportet. Strãguriæ & regio morbo prodest, singultum sedat, calculos in vesica comminuit. Conceptum adimere creditur, per sese, aut cum muli liene appensa. Tradunt noctu, silente luna, huius rei gratia effodiendam. *Dioscor.*

SYMPHYTI duo sunt genera: primum petræum, alterum consolida maior. Ger. Walwurtz. Gall. *de la Consyre* nũcupatur. Petræum nascitur in petris, ramis tenuibus, paruis, origano similibus: capitulis & folijs thymi: lignosum totum, odoratũ, gustu dulce, saliuam ciens: longa radice, subrufa, digitali crassitudine. * Decoctum in aqua mulsa & potũ, pulmonis vitia purgat: sanguinem reijcientibus, & renũ malis ex aqua datur: ad dysenteriam, rubraq; fœminarum profluuia in vino decoctum: ad conuulsa verò & rupta, ex aceto mulso bibitur. Quin & commanducatum sitim sedat, faucibus asperis subuenit, vulnera recentia, enterocelasq; conglutinat & illitu cohibet. Carnes autem cum symphyto decoctæ coalescunt. Alterum, quod Consolida maior vocatur, caulem emittit bicubitalem, aut

A maiorem, crassum, leuem, angulosum, vt sonchi, inanem: circa quem breui interuacante spacio, folia exeunt angusta, buglosso proxima, oblonga, hirsuta: caule secundum angulos quosdam striato: folijs tenuibus, ex alarum sinu prodeuntibus: in quibus flores lutei, & circa caulem velut verbasci semina emicant. Tam caulis, quàm folia aspera languine horrent, tactuq; pruritum concitant. Radices demittuntur foris nigræ, intus candidæ, viscosæ. quarum est vsus. B Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptisq; proficiunt: recentia vulnera illitæ conglutinant. carnes quoq; si concoquantur, cogunt additæ. Inflammationibus, præsertim sedis, cum senecionis folijs, vtiliter illinuntur. Colliguntur ambo mense Augusto & Septembri. Conseruantur per annum. *Dioscor.*

TVSSILAGO Hetruscis vulgò dicitur Farfara, & Farfarella, Germ. Hufflattich. Gall. *Pas d'asne.* Hisp. *Vnna de asno, farfaro*, Ei folia sunt maiuscula, quàm hederæ, C sex aut septem à radice, subalbida à terra, supernè virentia, in plures angulos exeuntia. Caulis palmum altus, flos luteus, vere prodit, quo vnà cum caule confestim exuitur: inde nonnulli his vacare existimarunt. Radix tenuis est, & superuacua. Nascitur in amœnis & riguis. * Folia ex melle trita igni sacro, & omnibus inflammationibus illitu medentur. Arida suffitu, ita vt fumus per infundibulum hianti ore rapiatur, hos sanant, qui sicca tussi, atque or-D thopnœa infestantur: pectoris vomicas rumpunt. Eundem effectum præbet suffita radix. decocta in hydromelite, & pota, emortuos partus eijcit. *Dioscorides.*

De folijs seu herbis calidis in secundo.

ANETHVM (German. Dillkraut. Gall. *Anet.* Hisp. *Aneldo.* Ital. *Anetho.*) hortis omnibus frequentissimum, omni ex parte fœniculum æmulatur, excepto gustu. * Calidum est in secundo, E & siccum in primo. Digerit, dolorem sedat, somnum conciliat, & crudos & incoctos humores concoquit. Aridi anethi, comæ, seminisq; decoctum, potu lac euocat: inflationes & tormina sedat: aluum vomitionesq; sistit: vrinas ciet, singultus lenit: oculorum aciem hebetat, genituram restinguit, assiduè potum. Decoctum eius fœminis vuluæ malo oportunis, ad desessiones vtile. Condylomata illitus seminis cremati cinis tollit. Colligitur mense Maio. Conseruatur verò F per annum. *Galen. & Dioscor.*

ANGELICA (Germ. Angelick. Gall. *Angelic.*) cubitalem excedit altitudinem, caule geniculato, inani, multis alarum cauis referto: folia profert oblonga, per ambitum serrata, in nigrum virescentia: flores albos, in vmbellam coherentes: è quibus semen prodit tenue, lentiũ modo compressum. Radix ei subest crassa raphani modo, quæ in plures diuaricatur ramos, gustu acris, & suauiter odorata. * Excalefacit, pariterq; desiccat ordine secundo completo, aut tertio incipiente. Proinde aperit, attenuat, & discutit. Venenis

nenis mirificè aduersatur: quare pestilentiam arcet hausta, aut frequenter commansa. Ipsa per se sumpta, pituitosos, lentosq; humores digerit. Idem præstat & radicis decoctum. quod etiam celerius ex frigore tussientibus auxiliatur: expectorat enim efficaciter crassam, lentamq; pituitam. Sanantur eodem ex aqua aut vino interna viscerum vlcera, cōcretusq; sanguis dissoluitur, & roboratur ventriculus. Radix in puluerem trita animi deliquijs, & cæteris cordis affectibus opem vnicè præstat. Valet ad rabiosorum & venenosorum morsus, exterius cum ruta imposita, & intrò in corpus assumpta. Hinc fit, vt recentiores quidam magna opinione hanc suis inserant antidotis. *Matthiolus.*

APIVM vulgare à Dioscoride Eleoselinum dicitur. Germ. Eppich. Gall. *Persil.* Ital. *Petrosemolo.* Hisp. *Perexil,* petroselino grandius. In humidis nascitur locis. Mense Iunio & Iulio tum flores, tum semina profert. * Calidum est in secundo. Vrinas & menses ciet. Flatus quoque discutit, & magis semen, quàm herba ipsa. *Galenus & Dioscorides.*

ARTEMISIA (Germ. Beifuß/Bucken. Gall. *Armoise.* Hisp. *Artemisa.*) magna ex parte in maritimis, item in locis incultis asperisq; nascitur, absinthij modo fruticosa, maioribus & pinguioribus folijs, ramisq;. Huius quidem genera duo: vnum lætius, habitiusq;, folijs, virgisq; latioribus: alterum tenuius, flore paruo, tenui, candido, graueolente. Aestate floret. Sunt, qui in mediterraneis vnicaulis nomine appellent tenuem herbulam, simplici caule & minuto, floribus scatente tenuibus, flauo colore. hæc iucundiorem, quàm præcedens efflat odorē. Colliguntur ambo cœlo sereno, in meridie, vel ante, mense Iunij. Conseruantur per annum in saccis lineis. * Vtraq; excalefacit, extenuat, feruefactæ conuenienter in muliebres desessus adijciuntur, ad detrahendos menses, partus, secundasq;: item ad præclusiones vuluæ & eiusdem inflāmationes: calculos comminuunt, remoratam vrinam cient: menses pellunt pube illitæ. Succus vuluæ inditus ex myrrha eadem, quæ insessio trahit. Coma tribus drachmis eorundem educendorū gratia bibitur. *Dioscor.*

CESTRON Psychotrophon (Germ. Betonien. Gall. *Betoine, ou Vetoine.*) vocitatur, quoniam frigidis locis inueniatur: Latini BETONICAM appellant. Herba est caulem ferens tenuem cubiti altitudine, aut maiorem, quadratum: folia quercus, mollia, lōga, in ambitu diuisa, odorata, prope radicem maiora: in summis caulibus semen veluti satureiæ, spicatum est. Decerpta huius folia siccātur plurimos ad vsus. Radicibus nititur, vt veratri, tenuibus, quæ ex hydromelite in potu, pituitosam vomitionem euocant. Folia dari debent ruptis, conuulsis, mulieribus vuluæ malo oportunis, & ad laxandos vteri strangulatus, denarij pondere cum hydromelite: tres in vini sextario drachmæ cōtra serpentium morsus ebibuntur. Herba magna vtilitate illatis à serpente

A vulneribus illinitur. aduersus etiā venena drachma ex vino pota conuenit: præsumpta ea, si venenum hauriatur, nihil nocebit. Vrinam ciet, aluum subducit. Medetur comitialib. & insanis, pota ex aqua: & iecinoris, lienisq; vitijs drachmæ pondere in aceto mulso. concoctionem adiuuat, si quis cum fabæ magnitudine secundum cœnā cum melle cocto deuorauerit: modo consimili acida ructantibus propinatur. stomachicis eam manducare, & succum deuorare proderit, si

B postea dilutum vinum sorbeatur. Datur sanguinem excreantibus, tribus obolis cum diluti vini cyatho: ischiadicis, renum, & vesicæ doloribus, ex aqua: aquæ inter cutem binis drachmis ex hydromelite, si febricitant: sin aliter, ex mulso. regio morbo laborantes recreat: menses pellit, drachmæ pondere cum vino pota. aluum purgant drachmę quatuor potę in hydromelitis decem cyathis. facit cum melle ad tabem, & purulentam excreationē. Pariendi celeritatem affert,

C vteriq; cruciatus à frigiditate conceptos mulcet, si ex aqua calida, aut mulso duarum drachmarū pondere propinetur. Nascitur in pratis & montib. mundis, & opacis, circa frutices. Colligitur mense Iunij. siccatur in vmbra. Conseruatur per annum. *Dioscor.*

AIVGA (quam Græci CHAMAEPITYN, vulgus herbariorū IVAM ARTHRITICAM, Ger. Feldcypressen. Hisp. *Pinillo.* Ital. *Iua* appellant) herba in terra repēs, subcurua: folijs semperuiui mi-

D noris multò tenuioribus, hirsutis & pinguioribus, circum ramos frequentibus, odore pinus: flore tenui, luteo, vel candido: radicibus cichorij. * Expurgat, abstergitq; viscera plus quàm calefacit. Folia septem diebus in vino pota regio morbo medentur: & quadraginta diebus ex hydromelite ischiadicos sanant. Dantur peculiariter vrinæ difficultatibus, iecinoris, & renum vitijs: torminosis prosunt. Eā apud Heracleā Ponticam, perinde atque antidoto, contra aconitum

E vtuntur, bibentes decoctum. Ad antedicta illinitur, cum polenta iure decocti subacta. Trita in farinam, & cum fico in pilulis sumpta, aluum emollit: excepta melle cum æris squama & resina deijcit. apposita ex melle, vuluæ vitia extrahit: mammarum duritias discutit: vulnera glutinat: vlcera quæ serpunt, cum melle illita, cohibet. Alterum est genus aiugæ cubitalibus ramis, in anchoræ speciē incuruatis, prætenuibus: coma supradictæ, flore candido, semine nigro. hæc e-

F tiam pinum redolet. Tertia mas nominatur, paruula folijs exilibus, albis, scabris, caule aspero, candido: luteis flosculis, semine iuxta alas. resipit & hæc pinum. Hæ duæ vim superioris obtinent, sed non vsque adeò efficacem. Colliguntur omnia tria genera mense Iunij. Conseruanturq; per annum. *Dioscor.*

Chamæpitys vulgò Iua notiss. est: nec sollicitè ex Creta est quærenda. Nam Galenus quoque affirmat, eam quæ prope Romam crescat, Creticâ esse odoratiorem, & Theriacam pro Cæsare paraturi eam accipiebant: neque dubium est in

alijs apud nos locis æquè præstantem atq; Romanam reperiri posse: modò non sit de crebris & continuis pluuijs nimis madefacta. Neq; diu est quòd ego in Apulia eandem perfectissimi odoris & saporis collegerim: Vnde eius maxima copia haberi potest. In vsu est planta vniuersa, quando floruerit, abiectis radicibus & stipitibus durioribus.

Hypericvm (Germ. Sant Johans kraut. Gall. *Mille pertuis*.) alij androsæmon, alij corion, alij chamæpityn appellant, quoniam semen odore resinam imitatur: surculaceo frutice, dodrantali, rubescente: folio rutæ, flore luteo leucoio simili, qui digitis attritus sanguineum succum remittit, qua ex causa androsæmon cognominatur: subhirsuta siliqua, & in rotundo oblonga, hordei magnitudine: semine intus nigro resinosi odoris. * Vrinam cit, menstrua pellit appositũ: tertianis, quartanisq; cum vino potum liberat, Semen quadraginta diebus haustum, ischiadicis medetur. Folia cum semine illita, ambusta sanant. Nascitur in locis cultis & asperis. Colligitur mense Iunij: conseruatur autem per annum. *Dioscorides.*

De Hyperico, quod vulgò vocant Perforatam, secundum Galeni sententiam cap. 15. lib. 1. de Antidot. accipiendum est semen vnà cum virgultis, folijs & floribus, quod idem dicit 8. de simplicibus Medicamentis. Hæc herba ab omnibus cognoscitur, & passim obuia est, & electio tantum consistit in ætate, de qua diximus antea.

Hedera (Germ. Ephew. Gall. *Liarre*. Hispan. *Yedra*) differẽtias multas in specie sortitur, summas autem genere tres. Nam quædam candida est, altera nigra: tertia helix. Candida fructũ fert candidũ: nigra nigrum, aut croci æmulũ, quam vulgus Dionysiam vocat. Helix fructum non gignit, sed tenues habet viticulas, & folia parua, angulosa, & rubra. Nigra hedera in Italia, Germania, Belgio, Gallia circa parietes, & arbores frequens est. Candida in Græcia reperitur. Minor passim in syluis & opacis locis gignitur. Hãc serpentibus gratissimam, & sub hac hybernis mensibus eos latitare Matthiolus scribit. Flores hedera sub Autumnum producit: baccæ post hyemis solstitium perficiũtur. * Hedera omnis acris est, & astringens: neruos tentat. Flos trium digitorum carptu, facit ad dysentericos, in vino bis die potus: ambustis cũ cerato tritus illinitur. Recentia folia ex aceto cocta, aut cruda cum pane detrita, lienes sanant. Foliorum & corymborum succus, cum irino vnguento, melle aut nitro narib. infunditur: & contra veteres capitis dolores, caput eo cũ aceto & rosaceo perfundi, vtile est: purulentis auribus, aut dolentibus, cũ oleo medetur. Nigræ hederæ succus, aut epoti corymbi, corpus infirmant, mentemq; turbant largius sumti. Acini quinq; triti, calfactiq; in punici mali cortice cum rosaceo, si instillentur à contraria aure, dolorem dentium mitigant. Denigrant capillum illiti corymbi. Folia in vino decocta illinuntur omnium vlcerum generi, etiamsi cacoe-

A the sint: vitia cutis in facie, & ambusta sanant, vt antea diximus, decocta. Mouent menses triti, & subditi corymbi: ijdem poti, post purgationes fœminarũ, drachmę pondere, concipiendi spem adimũt. Pediculus foliorum melle irrigatus, ac vuluę inditus, menstrua & partus extrahit. Instillatus succus putrida tædia narium, graueolentiamq; emendat, & sanitati restituit. Lachryma hederæ psilothrum est: illitu pediculos enecat. Succus radicum in aceto potus, contra phalan-

B gia prodest. *Dioscorides.*

Lvpvlvs seu lupus salictarius. (Ger. Hopffen. Gall. *du Haublon*) caulibus aculeatis, longissimisq;, in vepribus & salictis reptat, folijs vitis albæ, hispidis & nigrioribus, flore cinereo ac multis exilib. folliculis squamatim compactili: caulis eius spinis horret, cacuminibus tani & corrudæ modo in torulos turbinatis. Flores habet foliaceos, candicantes, qui ferè alliũ, vinũq; suboleant. Herba, præsertim germen eius æqua-

C lis temperamenti est, ad frigiditatem declinantis: flos verò calidus in secundo, &c. * Educit bilem flauam, & mundificat sanguinem ab ea, & clarificat ipsum, & sedat ipsius inflammationẽ, & affert ei iuuamentum magnum infusio eius in aqua casei. Et syrupus eius remouet ictericiã: confert febribus biliosis & sanguineis. Dosis infusionis in sero lactis est circiter ℔. j. Nascitur inter vepres circa agrorum margines. Flores Augusto ac Septembri colliguntur, & ad ceruisiæ

D vsum reponuntur. Herba verò Martio & Aprili colligitur. *Mesue.*

Melissophyllon, Latinis Apiastrum & Citrago, Hetruscis Cedronella & Melissa dicitur, vulgaris est notitiæ. Cauliculi & folia ballotæ similia sunt, sed maiora, tenuioraq;, nec ita hirsuta: citreum malum olent. * Folia cum vino pota, aut illita, prosunt contra ictus phalangiorum, scorpionumq;: item aduersus canis morsum. Decocto eorundem gratia, foueri prodest:

E defessionib. fœminarum ad ciendos menses cõuenit: dentes eodem in dolore colluũtur, dysentericis infunditur. Fungorum strangulationibus folia, addito nitro, potu auxiliãtur: torminibus, & orthopnoicis delinctu. Illitu cum sale strumas discutiunt, vlcera purgant: articularios dolores illitu sedant. Cæterùm melissophylli proprium est, animum hilarem reddere, humenti ac frigido ventriculo auxiliari, concoctionem adiuuare, cerebri obstructiones reserare, deficientem

F animũ reuocare, cordis imbecillitatem roborare, eamq; præsertim, qua somnus frequẽtius nocte intercipi solet: quin & eius pulsum reprimere, animi solicitudines fugare, ac solicitas imaginationes tollere, quæ tum ab atra bile, tum ab exusta pituita gignuntur. Excalefacit siccatq; ordine secundo. Cor exhilarat, vitales facultates roborat, odoris fragrãtia, saporis austeritate, partiumq; tenuitate. Colligitur mense Aprili, vel Maio, vel Iunio. Siccatur primò in sole, deinde in vmbra. Conseruatur per annum. *Dioscorides, Auicenna & Serapio.*

Marrv-

Marrubium seu Prassium (Germ. Andorn.) frutex est radice ramosus, candicans, subhirsutus, quadrangularibus ramis: folium pollicem æquat, subrotundum, hispidum, rugosum, gustu amaro: semen in caulibus, & ex interuallis, flores verticillato ambitu, asperi. * Huius folia sicca cum semine decocta in aqua, aut viridiũ succus datur cum melle suspiriosis, tussientibus, & ad tabitudinem redactis. Crassam è pectore pituitam cum sicca iri eijcit. Mulieribus à partu nõ purgatis datur, vt menstrua & secundas extrahat. item in difficili partu, & his qui venena hauserunt, aut à serpentibus demorsi sunt. Vesicam, renesq; lædit. Folia cum melle illinuntur sordidis vlceribus purgandis: pterygia nomasq; sistunt, laterum dolores mitigant. Succus folijs contusis expressus, & sole coctus, ad eadẽ pollet: cum vino & melle illitus oculorum claritatem adiuuat: naribus regium morbum expurgat. aurium doloribus conuenienter instillatur per se, aut cum rosaceo. Nascitur prope ædificia, ruinas, & rudera. Colligitur mense Iunij. Seruatur per annum. *Dioscor.*

Marrubium apud Andromachum viride accipitur, quod ob quam causam factũ fuerit, equidem nõ habeo dicere, cum Galenus non meminerit viridis, & Dioscorides velit eas frõdes esse siccas accipiendas vnà cum semine aut succum è viridi collectum. Fortassis existimandum est, Andromachũ viridis nomine recens, id est, non obsoletum, sed statim exiccatũ voluisse intelligere: quanquam hoc non adeò multum referat. Damocrates accipit verticillos, in quibus semen continetur. Sed ego quasi secundũ regulam vniuersalem acciperem de omnibus plantis fruticosis totam herbam, quando semine est referta, abiectis radicibus, & magis lignosis partibus; & cùm semẽ protulerit, forsitan frondes paucæ aderunt, sed maiore ex parte tantum vertillici in circuitu caulis, ideoq; Damocrates voluit, illos tantum sumendos esse, existimans caulem vtpote lignosum esse nullius vsus, quanquam ideò frondes non improbet.

Myrrhis (Germ. Wilder korbel.) simillima est cicutæ, caule, folijsq;: radix ei oblonga, mollis, rotũda, odorata, cibo nõ insuauis. Nascitur passim in hortis, & pratis nõnullis. Maio mense huius flores candicant. * Quæ pota in vino phalangiorum morsibus auxiliatur: cit menstrua, & partus secundos, purgatq; à puerperio fœminas: subuenit & phthisicis cocta in sorbitione. Aiunt quoq; eandem bis die térue potam ex vino, in pestilentia salutarem esse, & ne morbi contagia sentiantur, obstare. *Dioscorides.*

Ocymum (Germ. Basilienkraut. Gall. *Basilic.* Ital. *Basilico.* Hisp. *Albahacha.*) vulgò cognitum. * Id copiosiore cibo oculorum aciem hebetat, aluum mollit, spiritum mouet, vrinam pellit, lac euocat: ægrè tamẽ conficitur. Illitum cum polline polentę, aceto & rosaceo, pulmonũ inflammationibus auxilio est. Draconis marini, & scorpionis ictibus per se prodest: & cum vino Chio,

A oculorum doloribus. Succus visus caliginẽ abstergit: destillationes exiccat. Semẽ potum conuenit atram bilem gignentibus, difficili vrinæ, inflatisq; naribus haustum, subinde mouet sternutamenta. quod idem herba efficit. Sed oculos premi necessum est, cum sternutamentum vrget. Sunt, qui in cibis abdicandum censeant: quandoquidem manducatum, & in sole positum vermiculos creat. Aphri autem adijciunt, si feriantur à scorpione, qui ocymum ederint, nullo cõ-

B flictari dolore. *Dioscorides.*

Pimpinellae (Germ. Bibinellen. Gall. *Pimpinelle.* appellant) duo habentur genera. Maior radice nititur longa: folijs circumquaque solo procumbentibus, dissectis, per ambitumq; serratis: caule quadrangulari: floribus in vmbellam cohærentibus, tenuibus, albicantibusq;. Minor caule exit rubenti: folijs minoribus, minus dissectis, minutiusq; serratis. Vtraque tamen hircum redolet. Opacis locis minus, in pratis aũt maius

C affatim citra cultum erumpit. Aestate in autumnum vsq; floret. Radix, in qua virtus tota consistit, excalefacit, siccatq; ordine secundo completo, aut sanè tertio incipiente. * Præstat hæc ad renum & vesicæ morbos, quorũ calculus est causa. Ob id enim renes à calculis expedit, & vrinã remoratam pellit. Prodest expressus è radicibus succus ex vino haustus, deleterijs medicamẽtis, & venenosorũ animalium morsibus. Qua ratione non desunt, qui ad pestilentiam, radicẽ hanc

D miris laudib. efferant. Est & alia Pimpinella, quæ ab Italis *Solbalstella* nominatur, nullis non cognita, vtpote quę acetarijs frequentissimè inseratur. Verùm hæc ab antedictis lõgè distat viribus, etsi foliorum facie satis inter se conueniant. Siquidem vltima hæc gustata non leuiter adstringens percipitur, & lentoris copiam præbet. Vnde facilè conijcitur, eam esse adstrictoriæ facultatis. Hinc itaq; fit, vt muliebre profluuium efficacissimè sistat: dysenteriam, & cæteros alui fluxus

E cohibeat: quin & biliosas vomitiones reprimat: Herba ipsa vulnera & vlcera sanat: misceturq; vnguentis, quæ tum ad capitis vulnera, tum ad carcinomata parantur. contagiosis, pestilentibusq; febribus maximè commẽdatur. Sunt, qui eam Elatinen esse putent. *Matthiolus.*

Peucedanum (Germ. Harstrang/oder Schwefelwurtz/oder Saufenchel. Gall. *Peucedame*) caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo similem: comam habet statim ab terra copiosam, spissamque: flore luteo: radice nigra, crassa, graui odore,

F succosa. Tenera radix cultello conciditur, profluensq; è plaga succus vmbræ mandatur: in sole siquidẽ confestim euanescit. Colligitur capite prius & narib. rosaceo perfusis, ne capitis dolor premat, & vertigo sentiatur. Assatione radix inutilis fit. Tam lac, quàm succus radice & caulibus extrahi solet, sicuti è mandragora: verùm inefficacior succo lachryma habetur, & velociùs expirat. Interdùm etiam concreta inuenitur lachryma, thuris similitudine, caulibus radicibusque adhærens. Præfertur succus è Sardinia, &

Samothrace colore rufo, odore graui, feruens guſtu. * Ex oleo & roſaceo illitum Peucedanū prodeſt lethargicis, phreniticis, vertiginoſis, comitialibus & lōgis capitis doloribus, reſolutis, iſchiadicis, conuulſis: omnibus in vniuerſum vitijs neruorum, ex oleo & aceto illitum, prodeſt. Eius olfactu reſpirant vuluæ ſtrangulatus, & veternoſi reuocantur. Incenſum ſerpentes abigit. Aurium doloribus conuenienter ex roſaceo inſtillatur: cauernis dentium inditum, mitigat dolorem, contra tuſſim efficaciſſimè ex ouo aſſumitur: ſuſpirijs, torminibus, & inflationibus ſubuenit. Ventrem leniter emollit, lienem abſumit, difficiles partus mirè adiuuat. Facit ad veſicæ cruciatus, & renum diſtentiones potum: vuluam aperit. Radix ad eadem vtilis eſt, ſed inefficacior: eius decoctum bibitur. Farina eius ſordida vlcera purgat, & vetera cicatrice obducit: ſquamas oſſium extrahit. In cerata & calefaciētia malagmata additur. Radix eligi debet recens, quæ cariem non ſenſerit, firma, odoris plena. Succus ad potiones amaris amygdalis, aut ruta, aut pane calido, aut anetho reſoluitur. Gignitur in montibus opacis. Colligitur menſe Septembri. *Dioſcorides.*

ROSMARINVM (Ger. Roßmarin. Gall. *Roſmarin.* Hiſp. *Romero mata.* Ital. *Roſmarino*) quo coronarij vtuntur, ramos mittit tenues, & circa eos folia minuta, denſa, longa, exilia, ſubter incana, ſupernè virentia, grauiter odorata. * Excalfactoria vi præditum eſt. Regium morbum ſanat, ſi decoctum in aqua, ante exercitationes bibatur: & vbi laborans exercitationi ſe crediderit, in balnea deſcendat, & merum potet. Acopis, gleucinoq; vnguento admiſceri ſolet. Flores fert bis in anno, vere ſcilicet & autūno. Colligitur à menſe Maio vſq; in autumnum. Conſeruatur per annū. *Dioſcorides.*

SALVIA, ſiue elelisphacon. (Ger. Salbey. Gall. *Saulge.*) frutex eſt ramoſus, longus, virgas habēs quadrangulas, & canas: folia mala cotonei effigie, ſed longiora, aſperiora, craſſiora, & quę ſenſim attritarum quaſi veſtium ſcabritiem referāt, hirſuta, ſubalbida, perquàm iucundo odore, ſed graui: ſemen ſummis in caulib. ſylueſtri hormino ſimile gerit. * Menſes cit & vrinas decoctum foliorū, ramorumq; potum, & partus extrahit, & paſtinacæ marinæ ictibus auxiliatur. Capillos denigrat, vulnerum ſanguinem cohibet, tetra vlcera purgat. Teſtium pruritus ſedāt rami foliaq;, ſi eorum decocto cum vino foueantur. Naſcitur in locis aſperis, incultis montibus, & vbique in hortis. Colligitur menſe Iunij & Iulij, cum profert flores. Conſeruatur per annum. *Dioſcor.*

SCABIOSA conſtat folijs laciniatis, ſubhirſutis: caulibus tenuibus, cubitali altitudine, atq; etiam maiore: in quorum cacumine flores emicant in cæruleo albicātes. * Pollet aduerſus ſcabiem, decoctum potatum. Prodeſt omnibus pectoris vitijs & reſpirationi inſeruientibus organis: ſiquidem eorum inflammationes purulentas diſijcit, & omnia pectoris excrementa expurgat. Anthracibus, ſiue carbunculis peſtiferis vtiliter illinitur: adeò vt illita hos lethales abſceſſus trium horarum ſpacio prorſus abolere exiſtimetur. Naſcitur in campeſtribus, & pratis. Colligitur mēſe Iunij. Seruatur per annum. *Matthiolus.*

SCORDIVM (Germ. Lachenknoblauch/Wasserbathenig. Gall. *Scordeon* Ital. & Hiſp. *Scordio.*) planta chamædry ſimilis, hodie cognita. Huius in medicina vſus eſſe debet, non allij ſylueſtris. * Herba vim excalfactoriam habet: vrinam cit. Cocta recens, aridáue cum vino, aduerſus venenatos ſerpentium morſus bibitur: ad ſtomachi quoq; roſiones, dyſenteriam, & vrinę difficultatem, binis drachmis cum hydromelite: craſſamen purulentum pectore expellit. Facit aridæ farina ad veterem tuſſim, rupta, cōuulſa, ſi cum naſturtio, melle, & reſina miſceatur in eclegmate. Inflammata modicè præcordia, cerato excepta, recreat: cum aceto acri, aut aqua, podagris conuenienter illinitur: menſes impoſita mouet, vulnera cōglutinat, vetera vlcera purgat, & ex melle ad cicatricem perducit. Siccas excreſcentias in carne cohibet. Succus ad eadem vitia bibitur. Inter prima efficax Ponticū natione, Creticumq;. Naſcitur in montibus & paluſtribus. Conſeruatur per annum. *Dioſcor.*

Scordium ſi ex Creta & Ponto haberi poſſet, eſſet valde bonum, attamen in alijs regionibus quoq; illo non multò deterius creſcit, modò eligatur id, quod in montibus, nō paluſtribus locis prouenit, & in regionibus ſiccioribus, quemadmodum eſt Apulia. Colligatur autē quando floribus eſt refertum, & iam incipit ſemen producere, eſtq; vniuerſa planta in vſu præter radices, & lignoſam partem quandam illis proximam: & quò magis allium redolet, eò melius eſt.

STOECHAS (Germ. Stechaskraut. Gall. *Stechas.* Ital. *Stecha.* Hiſp. *Cantueſſa.*) iuxta Galliam in inſulis eiuſdem nominis è regione Maſſiliæ, gignitur & in Arabia. Herba tenuibus ſurculis, coma thymi, lōgiore folio, ſubamara guſtu, & aliquātum acris. * Cuius decoctum, hyſſopi modo, ad pectoris vitia efficax eſt. Antidotis vtiliter miſcetur. Viſcera omnia, & vniuerſum animantis habitum extenuat, confirmat, & ab obſtructionib. & infarctu liberat. Decoctionis eius potio eſt ab ℥.v. vſq; ad ℥.vij: & pulueris eius à ʒ.iij. vſq; ad v. Præfertur Arabica. Conſeruatur per annum, vel annos duos. *Dioſcor. & Meſue.*

Stœchas præferebatur alijs, quæ proueniebat in Inſulis Stœchadib. dictis Galliæ, vnde etiam nomen accepit: ſimiliter & Cretica commendabatur, quanquam hanc magis quàm illam Gal. 1. de Antid. lib. probauerit. Nunc præſtantiſſima habetur Arabica, vnde etiam conſueuerunt Medici noſtro tempore in ſuis compoſitionib. eam vocare ſemper Stœchadem Arabicam. Quare ſi hæc ex Arabia recēs, odorata, ſubamareſcens & acris quo ad guſtū haberi poterit, potius hanc, quàm aliam, vſurpare debemus. At ſi eiuſmodi ad manus non ſit, ſaltem aliam paribus conditionibus accipiamus. Vtimur autē ſpicis ipſius, quando

quādo inter flores & semina maturescūt: itemq; frondib. & ramusculis tenuioribus quemadmodum fieri solet in alijs omnib. fruticosis plantis. Est autem vbiq; cognita & passim reperitur.

PARTHENIVM (Germ. Krottendill. Ital. *Brusaculo.* Hisp. *Magaza.*) folio est coriandri, amaro sapore, odore graui: floribus per ambitum albis, intus melinis. Hetrusci matricariam vocant. Siccatum cum aceto mulso, aut sale potum, nō secus atq; epithymum, & bilem, & pituitam detrahit: suspiriosis prodest, & melancholicis. Herba sine flore à calculosis & anhelatoribus magna vtilitate bibitur. Valet decoctum ad insidendum in duritia vuluarum, & inflammationibus. Illinitur sacro igni, & collectionib. cum flore. Nec desunt, qui velint marem Parthenium appellare Athanasiam, quam & Tanacetum vocant seplasiarij.* Vtuntur tanaceto recentiores ad ventriculi & alui flatus discutiendos, item ad lumbricos ex ventre pellendos. Vtuntur & ad frangendos renum calculos, & ad ciendam vrinam. Sed id viris magis, quàm mulieribus commendant: contrà verò Matricariam dictam fœminis tantùm exhibendam præcipiunt. Nascuntur ambo in omnibus ferè hortis: neq; modò in ijs sata, sed in alijs quoq; locis sponte proueniūt. Colliguntur Iunio. Conseruantur per annum. *Diosc.*

De herbis seu folijs calidis in gradu tertio.

ABROTANVM (Germ. Stabwurtz. Ital. *Abrotano.* Gall. *Aurons ou garderobbe.* Hisp. *Abrotono, hierua lombriguerra*) duorum est generum. Fœmina quadam arboris specie fruticās, candicat, circum ramulos folijs, seriphi modo, minutim incisis: floribus referta est, comantibus in summo, fulgore auri, corymbis. quod per æstatem prodijt, suauiter olet, cum grauitate quadam, & amaro gustu. Alterū mas vocatus, sarmentosum gracilibus ramulis, vti absinthium.* Vtriusque semen crudum tritum, & feruefactum ex aqua, in potu auxiliatur orthopnoicis, conuulsis, ruptis coxendicibus, vrinæ angustijs, mensib. suppressis, aut remorantibus. In vino potum exitialium venenorum antidotum est: horroribus ex oleo illinitur. Serpentes & substratu, & nidore fugat: contra ictus eorum cum vino potum prodest, priuatim efficax contra scorpionum & phalangiorum venena. Oculorum inflammationibus commodè illinitur cum cotoneo cocto, aut pane. tritū cum farina hordeacea, decoctūq; tubercula discutit. Irini cōpositionib. admiscetur. Nascuntur ambo in hortis & campestribus. Colliguntur Iunio. Conseruantur per annum. *Diosc.*

ASARVM, quod & ipsum aliqui syluestre nardum (Germ. Haselwurtz. Gall. *Cabaret.*) appellant, hederæ folijs, minorib. multò, rotundioribusq;: floribus cytino hyoscyami similibus, purpureis, inter folia proximè radicem emicātibus, odoratis: in quibus semē acinosum. Cauliculos habet angulosos, asperos & molles: radices numerosas, geniculatas, tenues, obliquas, gramini non dissimiles, longè tamē graciliores, odoratas, excalfacientes, & quæ linguā vehementer mordēt. A * Excalfactoriam vim habet: vrinam cit: hydropicis, & vetusto coxendicū dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, mēses trahunt, & veratri albi modo purgāt. In vnguenta additur. Vmbrosis montib. prouenit, sed plurimū in Pōto, Phrygia, Illyrico, & Italiæ Iustiniensi agro. Perpetuò viret herba, noua tamē vnà cum flosculis folia Vere promit. Cōseruatur per annum. Dosis eius infusionis est ab aur. ij. vsq; ad B aur. iiij. & pulueris eius à ʒ.j. vsq; ad aur. ij. *Diosc. & Mesue.* Asarum notum est: de quo radices solū accipiantur, abiectis frondibus: quod multi cùm non obseruent, plurimùm errant: nam Gal. quoque vult frondes esse nullius momenti. Sint autē radices firmæ, odoratæ, acutissimæ quo ad gustū, & non obsoletæ: reperiūtur autem quouis loco.

VITEX, siue salix Amerina, quā vulgus Herbariorum Agnum castum appellat, frutex est in arborem assurgens: ramos gerit longos, fractu C peruicaces: folia oliuæ, sed molliora. Duo genera eius: vna harū album florem mittit cum purpureo: altera tantùm purpureum, & semen, vt piper. * Excalfactorias vires habet, & astrictorias. Semen eius potum, venenatis ictibus, aquæ quæ cutem subijt, lienosisq; auxiliatur: lac euocat: menses ciet, drachmæ pondere in vino potum: genituram exoluit: caput tentat, & soporem affert. Decoctum herbæ & seminis in desessione, mulieribus vuluæ malo opportunis opitulatur: D item inflammationibus. Purgationes mouet semen cum pulegio potū, etiam suffitu, vel appositu: capitis dolorem dissoluit illitum: instillatur cum aceto & oleo capiti in lethargo, & phrenitide. Folia suffitu aut substratu fugant venenata: illita quoq; serpentiū morsibus auxiliantur: testium duritias, cum butyro & folijs vitium emolliunt. Rimas sedis semen cum aqua illitum mitigat: & cum folijs medetur luxatis, vulneribusq;. Virgam qui manu teneat, dum iter facit, negatur E intertriginem sentire. Agnum quasi dicas castū, vocant Græci: quoniam matronæ in Thesmophorijs Atheniensium castitatem custodientes folijs huius cubitus sibi sternunt. & lygon, quasi vimen, propter inuictam ferè ramorum flexilitatem. Nascitur in fluminū ripis, asperisq; locis, ac torrentium alueis. *Dioscorides.*

ARVM (Germ. Pfaffenbint. Gall. *Vit de Prebstre.*) apud Syros lupha vocitatum, folia emittit dracunculi, sed longiora, & paucioribus distincta maculis: F caulem subpurpureum, dodrantalem, pistilli specie, à quo croceū semen exit: radice dracunculi alba. quæ decocta estur, vtpote cùm minus acris sit. Folia ad esum condiuntur, & arida per se, decocta manduntur. Arum terrena essentia constat, sed calida: * proinde extergendi vim possidet, verùm non valentem, sicut dracontium. Radices eius maximè sunt vtiles: siquidem comesæ crassitiem humorum mediocriter incidunt, adeò vt & excreationibus ex pectore idoneæ sint: sed magis tamen aptum est dracontiū. Nascitur in campestribus, in vineis, in scrobium

marginibus, & paſſim in ſemitis prope ſepes. Conſeruatur per annũ, præſertim radix. *Dioſcor.*

AMOMVM exiguè fruticat, ex ligno ſe cõuoluens in racemi modum flore, ceu cãdidæ violæ, paruo: folijs bryoniæ ſimilib. Laudatur quã maximè Armeniacum, colore ad aurum vergens, ligno ſubrufo, abũdè odorato. Medicum, quoniã in cãpeſtrib. & aquoſis enaſcitur, infirmius eſſe conſtat: eſt autem magnũ, ſubuiride, tactu tenerũ, frutice venoſo, odore origani. Ponticũ verò ſubrufum, paruũ, fragile, racemoſum, fructu turgens, & odore nares feriẽs. Deligito recens, candidum, vel ſubrubrum, quod nec aſtrictũ cohæreat, nec conuoluatur, ſed ſolutum diffundatur: ſemine plenũ, vuis ſimile, graue, valde odoratũ, modò cariem non contraxerit: acre, guſtu mordens, ſimplici colore nõ euariante. * Vim habet calfaciendi, adſtringendi, exiccandi. Somnũ allicit: & illitũ fronti, doloris ſenſum aufert: inflammationes & meliceridas concoquit, diſcutitq́;: iuuat quos ſcorpius percuſſit, ex ocymo illitũ: & podagricis confert: inflammationes oculorũ, viſcerumq́; lenit ex vua paſſa: ad vuluarum vitia in peſſis, aut inſeſſionib. vtile eſt. Decoctũ iecinori, renibus, podagræ, potu conuenit. Antidotis immiſcetur, & precioſiſſimis vnguẽtis. Adulteratur Amomum herba ſimili, quæ Amomis vocatur, ſed ſine odore, ſine fructu. Naſcitur in Armenia, flore origani. Quare in huiuſmodi rerum probationibus fragmẽta fugienda ſunt: eligenda aũt, quæ ab vna radice ſuos integros ſurculos emittunt. Planta hæc apud nos incognita eſt. Quare ſuccedaneũ erit aſarũ, aut calamus aromaticus officinarum. *Dioſc.* Amomi planta eſt ignota, cuius loco collocabimus Acorum. nam Gal. 6. lib. ſimplicium Medic. hæc ſimilis eſſe facultatis ſcribit: niſi quod Acorus ſit illo ſiccior, hoc verò magis concoquat: quanquàm in exigua differentia hæc præſtent: cumq́; nullũ aliud magis conueniat, cogimur interea hoc vſurpare. Ad quid ſit Acorus, non parũ inter ſe diſſentiunt periti ſimplicium: ego tamen exiſtimo eſſe eam radicem quam Seplaſiarij vocãt Galangam maiorẽ, quia acuta eſt quoad guſtũ. & nõ nihil amara, & alias quoq; notas habet quas illi Dioſc. attribuit. Alij putant eſſe Calamum aromaticum vulgarem: ſed anteà vnà cũ illis concluſimus, pro calamo odorato, hunc calamũ vulgarem eſſe accipiendum, qui etſi non eſſet ille antiquorũ Calamus, gradibus tamẽ & virib. ſatis ſimilis: quare hac in parte illis conſentire non poſſum: nam cũ Acorum ſit calidũ & ſiccum in 3. gradu, Calamus verò nõ vltra ſecundũ, neceſſe eſt fateri, aut ſubſtitutionem non eſſe probã, aut Acorum non eſſe iſtum calamũ. At hoc quia vnà cum ipſis pro vera ſubſtitutione, idq́; veris rationib. probauerimus, relinquitur Calamum vulgarem non eſſe Acorum. Quare ſubſtituamus pro Acoro Galangam maiorem. Etſi forſitan aliquis diceret, hanc eſſe radicẽ, Amomum fructũ, in hoc quoq; iungi poterimus autoritate Galeni: Sed & nos dicemus fructus quoque habere in ſe aliquid duri & A terreſtris pariter atq; illa radix habet: quanquam ego in ea ſum opinione, quòd lignum Amomi, quando nondũ fructus aut racemi ſeſe explicuerint, ſit vſurpandũ, quod ex Dioſc. colligitur, & rationes expoſui in 3. lib. Methodi noſtræ de ſimplicibus, quas tamen nõ abs re erit hîc repetere. Prima itaq; eſt, quod Dioſc. ſcribit, adulterari amomum cum ſimili quadã herba, quæ nullum habeat fructũ: iam ſi fructus in vſu fuiſſet, quare cũ eiuſmodi planta ſine fructu falſificari potuiſ- B ſet? vnde colligi poteſt lignũ & ſtipitem fuiſſe in vſu. Deinde nõ vult accipi fragmenta ſed ſurculos integros & vegetos, quod de fructib. intelligi nequit. Prætereà eligitur odoratius & quod nõ ſit carioſum. Caries verò magis propria eſt lignis quàm fructibus. Erãt aũt vuæ quoq; Amomi in vſu, ſicuti ex multis locis Galeni apparet. Et Damocrates in ſua Theriaca Amomi racemos accepit. Sed Andromachus Amomũ racemoſum, nõ racemos, quia inter ſe differunt, ha- C bet. Nam intelligi poteſt de ſurculis, qui in notam bonitatis haberent ſemen, vel vuas appenſas: quare in Græco legitur βοτρυόεντος: & Latino racemiferi: quanquam propriè magis racemoſi dicatur. Quod ſi ita eſt, ſimilitudo ſubſtãtiæ magis inter ea confirmabitur, cùm & Galanga maior, & ſurculi de Amomo ſint lignoſæ naturæ.

AMMI (Germ. Amey.) hodiè à nonnullis oſtenditur folijs fœniculo tenuioribus, caule gracili, vmbella, in qua cãdidi flores & ſemẽ minutiſſi- D mũ, cumino ſimilis, nõ per omnia reſpõdens veterũ deſcriptioni. Pleriq; exiſtimãt ſemen quoddam ex Hiſpanijs ſub amomi nomine allatũ, verũ eſſe Ammi, aut ſaltẽ eius loco vſurpari poſſe. Huius ſuccedaneũ eſt aniſum, cuminũ. *Florẽtini.*

Ammi paucis cognitum eſt: nec diu eſt quòd Venetijs primum ceptum eſt afferri. Antea propter ſimilitudinem ſaporis cum Origano aliud minutiſſimum ſemen accipiebatur odoratum & acre, cuius magna copia vndique in Apulia cre- E ſcit, eſtq; ea planta quam doctiſſimus Andreas Matthiolus in ſuis primis libris depinxit, quanquã ipſemet non habeat pro vero Ammi: quemadmodum etiam non eſt. Sed legitimum admodum ſimile eſt ſemini Saxifragæ Hircinæ dictæ, & cimino quoq;, quanquã ſatis ſit minus. Odoratum eſt & ſapore tam proximè ad Origanum accedit, vt vix ab eo diſcerni poſſit. Hocq́; ad Theriacam, non aliud accipiendum eſt.

BACCHARIS herba fruticoſa, quæ in coro- F nas additur, cuius folia aſpera ſunt, media violæ & verbaſci magnitudine: caulis anguloſus, cubiti altitudinem petens, aliquantulum aſper, non ſine appendicibus adnatis. flore purpureo, ſubalbicante, odorato: radicibus veratro nigro ſimilibus, quibus odor ineſt cinnamomo proximus. Aſperum ſqualidumq́; ſolum amat. * Radix in aqua decocta, ruptis, vulſis, ex alto præcipitatis, ſpirandi difficultati, ſalutaris. item diuturnæ tuſſi, & vrinæ difficili: menſes pellit: contra ſerpentium morſus vtiliſſimè datur in vino. Recens radix appoſita partum extrahit. Puerperis eius decoctum

decoctum in deſeſſionibus prodeſt. In diapaſmata vtiliter inſeritur iucundi odoris gratia. Folia, vtpote quæ aſtringant, capitis doloribus illitu proſunt: oculorum inflammationibus, mammis tumentibus à partu, ægilopijs incipiẽtibus, ignibuſq; ſacris auxiliantur. Odor ſomnum gignit. *Dioſcorides.*

DICTAMNVM, herba eſt in ſola Creta naſcens, pulegio ſimilis, ſed maioribus folijs, cana lanugine pubeſcentibus. Florem nullum aut ſemen profert, inquit Dioſcorides. Theophraſtus verò cæteriq; auctores & caulem illi tribuunt, & florem, & ſemen, vt manifeſtè videre licet in dictamno, quod hodie ex Creta adfertur: cui quidem conueniunt reliquæ Dioſcor. notæ, ſed florem & ſemen profert. Alia eſt planta, dictamnum album vulgò vocata, aliàs fraxinella, planè à dictamno Cretenſi diuerſa: quæ quamuis valde efficax ſit, dictamno Cretenſi ſubſtitui tamen non poteſt: hoc enim veteres intelligunt, cùm abſolutè dictamnum ſcribunt. * Cæterùm dictamnum legitimũ præſtat omnia, quæ ſatiuum pulegium, ſed efficacius multò: nam nõ potum modò, ſed appoſitum quoque, aut ſuffitum, defunctos partus eijcit. Prodũt in Creta capras ſagittis percuſſas, huius herbæ paſtu eas excutere. Purgandi vim habet ſuccus illitus, aut cum polenta tritus. Herba impactos pedibus, reliquóue corpori aculeos, illitu refigit. Ad lienis dolorem efficax habetur: ſiquidem ipſum imminuit. Metunt æſtate & autumno. Radix eius guſtu calfacit: partus accelerat. Succus cum vino potus, cõtra ſerpentium morſus præſidio eſt. Tanta herbæ facultas eſt, vt olfacta abigat beſtias, quæ venenato ictu ſæuiant, appenſaq; contactu exanimet. Vulneribus ferro illatis, & venenatis morſibus infuſus ſuccus præſentaneo eſt remedio, ſi etiam ab inſtillatione ſtatim in potu aſſumatur. Huius ſuccedaneum pulegium eſt. *Dioſcorides & Medici Florentini.*

Dictamnum ex Creta ante paucos annos ceptũ eſt copioſè cum omnibus illis notis, quas Dioſcorides illi attribuit apportari: detecto errore iſto Pharmacopæorum, qui eius loco ſumebant Dictamnum album vulgò dictum, quo vtimur intra corpus ad vermes necandos. Afferuntur autem ex vera planta tam frondes quàm folia. Nec nos moueat quòd Dioſcorides ſcribat Dictamnum nec florem neque ſemen producere: quia locus ille mẽdoſus eſt, vt nos probauimus 2. lib. noſtræ Methodi cap. 16. & cum Theophraſto diximus legendum eſſe, Dictamnum quoad flores, & ſemina in Medicina nõ vſurpari. Quod nos admonet, de hac planta eſſe ſumendas frondes: & ſic pharmacopœi facere ſolent.

CARYOPHYLLATA (Germ. Benedictenwurtz. Gall. *L'herbe beniſte.*) planta eſt non vulgaris, gignitur in montibus, & in vijs iuxta ſepta. Radix tenuis, nigra, & caryophylli ſpirans odorem. * Ea recentiores vtuntur pota ad thoracis interna vulnera. Quin & eius ſuccum admixta æruginis cuniculoſis, contumacibuſq; vlceribus vti- A liter inijciunt. Eadem olfactu ſpiritus recreat, & frigidum roborat cerebrum. Epota prodeſt cœliacis, dyſentericis, fœminarum profluuijs, & cruenta expuentibus. Tam intus ſumpta, quàm foris illita enterocelis auxilio eſt. Temperamentum eius excalfaciens & exiccans, vt manifeſto ſunt iudicio eius radices: quippe quę guſtu odoratæ, aſtringenteſq; deprehendantur. Quibus qualitatibus non modò attenuare, diſcutere, & aſtringere valent, ſed etiam roborare. Colligitur B menſe Martij & Auguſti. Conſeruatur per annũ. *Matthiolus.*

CHAMAEDRYS Græcis, alijs Chamædrops, Latinis Triſſago, Ger. Bathengel/Bergiß mein nit/ dicitur. Sunt, qui eam teucrion appellauêre, propter eam, quam cum teucrio ſeruat ſimilitudinẽ. Frutex eſt dodrãtalis, folia habens exigua, amara, effigie & diuiſura quercus: flore paruo, penè purpureo. * Recens in aqua decocta, potu tuſſibus, indurato lieni, vrinæ difficultati, incipienti- C bus hydropicis, auxiliatur: cit menſes, partus extrahit: lienem ex aceto pota conſumit: aduerſus ſerpentium venena ex vino, potu, illituq; efficaciſſima. Trita digeritur in paſtillos, ad ſupradicta. Purgat vetera vlcera, cum melle: cum oleo illita, caliginem oculorum diſcutit. Natura eius eſt calefacere. Naſcitur in petroſis & aſperis. Colligitur menſe Iunij, ſemine prægnans. Conſeruatur per annum. *Dioſcor.*

Chamædrys vbiq; nota eſt, & reperitur ijſdem D locis in quibus diximus Chamæpytin prouenire, quæ præſtantior eſt, magiſq; odorata, & melioris ſaporis quàm Cretica: quare illam quoq; nobis in noſtris regionibus naſcentem tanquã bonam comparabimus. In vſu eſt integra herba poſteaquam flores emiſerit, & ſemẽ affuerit, excepta radice, & cauliculis durioribus. Naſcitur quoq; in monte Gargano propè Neapolin, laudabilis & prẽſtãs. Nec nos impedire debet, quod dicit Andromachus, accipiendum eſſe ſemen E Chamædryos: nã ita more poëtico locutus eſt: intelligit enim Chamædryn ſemine plenam, eo modo quo antea diximus. Quod Galenus explicando Andromachi deſcriptionem cõfirmat.

CNICVS, officinis CARTAMVM (Germ. Wilden ſaffran. Gall. *Saffran ſauuage* Ital. *Zaffarano, Saracineſco, & Zaffarano ſyluatico.* Hiſp. *Alazor, & ſomente de papagaios*) vocatur, folijs cõſtat oblongis, per ambitum diuiſis, aſperis, ſpinoſis: caule ſeſquipedali: capitulo magnitudine grandis oli- F uæ: flore croci: ſemine cãdido, alioqui ruſo, longo, anguloſo. Huius flore in obſonijs vtuntur. * Seminis tuſi & expreſſi ſuccus, cum aqua mulſa, vel iure gallinacei, aluum purgat: ſed ſtomacho aduerſatur. Seminis ſuccus lac cogit, & magis ipſum reſoluendæ alui facultate donat. Seritur nõnullis Italię, Gallię, & in hortis & in agris. Flores Iulio & Auguſto, ſemen interea perficitur, & eodem quo ſeritur anno, exinde inareſcit. Doſis eius eſt à ℥.iij. vſq; ad aur. v. & floris eius à ℥.j. vſq; ad aur. ij. Conſeruatur autem, & maximè ſemen, annis tribus. *Dioſcorides, & Saladinus.*

CENTAVRIVM MAIVS, folia iuglandis habet, oblonga, viridi brassicarum colore, in ambitu serrata, caulem ceu rumicis, binûm aut ternûm cubitorũ, multis ab radice adnatis, in quibus capita ceu papaueris in rotunditate oblonga, flos ex cæruleo candicans, cyanio flori perquàm similis, verùm maior: semen in floribus compactum, quale in floribus in pappos euanescentibus esse solet: radix crassa, grauis, sesquicubitum longa, rubescens, succo prægnans rubescente, & cum adstrictione quadam & dulcedine, acri. Huius radix sub rhapontici nomine officinis notissima est. * Radix (quæ in vsu est) conuenit ruptis, conuulsis, pleuriticis, spirandi difficultati, veteri tussi: sanguinẽ expuentibus, drachmis duabus trita datur, si febris sit, in aqua. cæteris in vino: item ad tormina, & vuluæ dolores. Ramenta eius in collyrij formam vuluæ subdita, menses atq; partus extrahunt. Succus eadem prestat. Vulneribus prodest: nam recens tusa, aut arida antè madefacta, ea glutinat & coniungit. Carnes coalescunt, si tusa simul decoquatur. In Lycia succum exprimunt, quo pro lycio vtuntur. Amat solum pingue, & apricum, ac syluas & colles. Copiosissimum, inquit Dioscorides, in Lycia, Peloponneso, Arcadia, Helide, Messenia, pluribusq; circa Pholoen, Lyciam ac Smyrnam locis. Reperitur & in Apuliæ Gargano, nec non in Baldo agri Veronensis monte: sed quod in Baldo monte, vt Matthiolus scribit, Apulo cedit. Simplicis folij centaurium maius Hispania mittit, atque hinc aduectæ Antuerpiam radices, terræq; commissæ subinde in hortis reuirescunt. Aestate huiusmodi Centauria floret, radices autem Autumno legi expedit. Conseruatur per annum. *Dioscorides, & Dodonæus.*

CENTAVRIVM MINVS (Germ. Tausendtgulden kraut. Gall. *Centaure, ou Fiel de terre.* Ital. *Bion della.* Hisp. *Hiel de terra*) origano aut hyperico simile, caule anguloso, palmũ excedente: flore lychnidis, è puniceo in purpuram vergente: folijs rutæ, prælongis & paruis: fructu tritico simili: radice pusilla, læui, & superuacua, quæ gustanti amaritudinem adfert. Amat loca herbosa, aratro non proscissa, aliquantulum, sed tamen nõ omnino rigua. Est non modò in Italiæ prouincijs, verùm & in Germania, ac Belgio abundè frequens, Iulio & Augusto vnà cũ florib. ac siliquis legitur. Conseruatur autem per annum. * Herba recens tusa suo illitu vulnera conglutinat: vetera vlcera purgat, & cicatrice obducit. Bilem crassosq; humores per aluum exigit, si decocta deuoretur. Ius decocti ischiadicis conuenientissimè infunditur: trahit enim sanguinem, & dolorem leuat. Succus oculorum medicamẽtis perquàm vtilis: siquidem cum melle caliginem oculorum expurgat. in vellere appositus, menses & partus extrahit: epotus peculiariter neruorum vitijs succurrit. Dosis est à tertia parte drachmæ vnius vsque ad ʒ.j.ß. Et in decoctionibus à drachma vsque ad ʒ.iiij. *Dioscorides, & Dodonæus.*

Centaurium minus herba est notissima, & accipiuntur, vt Galenus tradit, flores, frondes, & cymæ caulium simul, idq; statim quando florere cœpit. Radix est nullius vsus. Notandum tamen quòd in freto Neapolitano quædam alia herba nascatur, quę ita penitus Centaurium minus refert, vt qui non diligenter distinguat, facilè decipiatur, imò multi Pharmacopæi loco Centaurei vsurpant. Differunt tamen in eo, quòd in vero sit caulis quadrangularis, in altero rotundus, & sicuti verum est amarissimum, atq; eam ob causam Fel terræ vocatur, ita in altero nihil planè apparet amaritudinis.

CHELIDONIVM MAIVS (Germ. Schellkraut/ oder groß Schwalbenkraut. Gall. *Chelidoine.* Hispan. *Celiduenna.*) caule est gracili, cubitali, aut altiore, agnatis foliosis: folijs ranunculi, mollioribus tamen, & colore cæsijs: flore violæ albæ, secundum singula folia prodeunte. In eo succus croci, mordax, acris, & aliquantulum subamarus, grauiter olens. Radix supernè singularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur. Siliqua, ceu corniculati papaueris, tenuis in metæ figuram longa: in qua semen papauere maius recluditur. Nascitur prope sepes, in scrobium ripis, secus vias, inter rudera, & in ædificiorũ ruinis seu parietinis. Colligitur in principio æstatis. Conseruatur autem per annum. * Succus in ęreo vase, cum melle, prunis decoctus, oculis claritatẽ adfert. Folijs, caule, radice, succus exprimitur ineunte æstate, & siccatus in vmbra digeritur in pastillos. Radix cum aniso & vino albo pota, medetur regio morbo, & vlceribus quæ serpũt: imposita cum vino, aut manducata, dentium dolorem sedat. Hoc nomen videtur sibi vendicasse, quòd aduentu hirundinum exoriatur: & discessu emarcescat. Sunt, qui narrant, hirundines matres excæcatis pullis, admota herba, visum restituere. *Dioscorides.*

CALAMINTHAE tres sunt species: vna montibus familiaris (Germ. Katzenmüntz. Gall. *Calament, ou Poliot sauuage, ou Herbe à Chat.* vocitatum) folia ocymi habens, incana: surculos & caules angulosos, purpureum florem. Altera pulegio similis est, sed maior: (Germ. Wilden Polei) quam syluestre pulegium ideo appellarũt, quòd odore ipsum æmuletur. nepetam Latini vocant. Tertia (German. Geelmüntz.) mentastro cognata est, folijs oblongioribus, caule & ramis maioribus, quàm superiora, sed viribus inefficacior. Omnium folia gustu impensè feruẽtia, & acria: radix superuacua. Ex calaminthæ generibus frequentior est vsus, quæ Latinis Nepeta vocatur. Nascitur in cãpestribus, asperis, & aquosis. Colligitur mense Iunij & Iulij. Conseruatur per annum. * Potu aut illitu demorsis à serpente opitulatur. Decoctum potu, menses & vrinas expellit: ruptis, conuulsis, orthopnϾ, torminibus, choleris, horroribusq; auxiliatur: regium morbum expurgat. Præsumpta in vino venenis resistit: tineas, cæterasq; interaneorum animalia cum sale & melle pota, enecat: nec secus cocta, crudáue si teratur. Elephanticos esitata adiuuat, si postea

si postea serum lactis ebibatur. Folia detrita si in vellere subijciantur, menses extrahunt, & partus enecant: accensa, aut substrata, serpentes fugant: nigris cicatricibus candorem reddũt in vino cocta & illita: sugillata tollunt. Calamintha ischiadicis imponitur, vt ex alto humores euocet, summam cutem exurens. Vermes necat succus auribus instillatus. *Dioscorides.*

Calamenthum tametsi tres species habeat, nihilo minus indifferenter quæcunque ex illis in promptu sit, vsurpari poterit: ac propterea Dioscor. confusè facultates omnium trium exponit, sicuti Galenus quoq; facit: vnde contigit, quòd Andromachus senior assumit Calamenthum, & iunior retinens Latinam denominationem vocat Nepetam, nam nulla est inter hæc differentia, & quia passim Nepeta sese offert, accipi debet collecta in locis siccis, & suo tempore, nimirum quando floret, & semen incipit producere. In vsu est plãta vniuersa, excepta radice & lignoso stipite, quæ abijciuntur.

CONYZAE tria genera sunt: maior, minor, & media. Maior vulgò pulicaria dicitur, frutice altior, & folijs latioribus, quàm minor, graui odore. Minor odore præstantior est. Vtriusque folia oliuæ similia, hirsuta, pinguia. in maiore caulis binûm cubitorũ altitudine attollitur: in minore pedem æquat. flos fragilis, lutei coloris, qui in pappum abit. radices superuacuæ. Nascuntur passim. Media conyza, caule crassiore ac molliore: folijs mediæ inter maiorem & minorem amplitudinis: minimè pinguis, multò tamen grauioris odoris, & iucũdioris, sed inefficacior. Prouenit locis humentibus. Priora duo genera eliguntur.* Suffitu, substratuq; frutex totus serpẽtes fugat, culices abigit, & pulices necat. Folia conuenienter illinuntur serpentium plagis, & tuberculis ac vulneribus. Flores & folia cum vino ad menses, partusq; eijciendos bibũtur: item contra vrinæ stillicidia, arquatum morbum, & tormina: comitiales pota ex aceto adiuuãt. Decoctum in desessionibus medetur vuluæ malis. Impositus succus abortum facit. Herba ex oleo efficaciter horroribus oblinitur. Capitis dolores tenuis illita sanat. *Dioscorides.*

FOENICVLVM (Germ. Fenchel. Ital. *Finocchio.* Gall. *Fenouill.* Hisp. *Hinoia.*) omnibus notum est. Nascitur partim in hortis. Colligitur caule turgescente. Florescit mense Iunij *&* Iulij. Seritur Februario mense, locis apricis & modicè saxosis. * Si herba edatur, aut semen cum ptisana bibatur, mammas lacte replet. Comæ decoctum in renum doloribus subditum proficit, quippe quod vrinam excitet. Contra serpentium ictus in vino conuenienter bibitur: menses ciet: in febribus nauseam, & stomachi feruorem ex aqua frigida potum sedat. Contritæ radices, & cum melle illitæ, morsibus canum medentur. Succus caule & folijs exprimitur, & in sole siccatus, in medicamenta adijcitur, quæ ad excitandã oculorum aciem commodè temperantur. Extrahitur succus ad eadem valens, etiam semine viri-A di, ramulisq; & radicibus prima germinatione incisis. In Iberia, quæ ad Occidentẽ spectat, succum reddit gummi similem. Caulem medium, dum herba floret, rustici demetũt, igniq; admouent, quò faciliùs vi caloris exudans, gummi remittat: quod efficacius succo est ad medicamenta oculorum. *Dioscorides.*

Fœniculi quasi omnes partes in vsum assumũtur, attamen semen siccum & recens magis est efficax & vsitatius: de quo etiam ad Theriacam B accipiatur. Hoc intellexit Galen. lib. 7. de simplicib. Medic. vbi cõstituit calidum in tertio gradu. Nã semẽ eius alijs omnibus partibus est acrius. Ac tametsi Andromachus senior in hac compositione id non explicet, iunior tamen & Damocrates, & Aetius, in suis Theriacis hoc manifestè dicunt. Debet autem semen esse bene maturum non furfurosum, granorum æqualium, odoratorum & in gustu acrium. Obseruandum quoq; ne accipiamus eam speciem quæ saporem mistũ C habet cũ Aniso: vnde dicitur Fœniculo-anisum: sed alterum quod & ipsum seminatur, & vulgo vocant Fœniculum amarum: quo etiam vtimur in multis condimentis.

IVNIPERI (German. Weckolder/Krammetbeer. Gal. *du Geneure.* Ital. *Ginepro.* Hisp. *El enepro*) genera duo: altera maior, altera minor. vtraq; acris est. Nascitur in montibus, locis maritimis & incultis. Colligitur, & maximè fructus in autumno. * Excalfacit & vrinam mouet: accensa ser-D pentes fugat. Baccarum nonnullæ nucis iuglandis magnitudine nonnunquã grandescere, aliæ nucem Ponticam æquare inueniuntur, rotundæ, odoratæ, in mandendo dulces, subamaræ, quæ arceuthides etiam, id est, baccæ iuniperi, nominantur. Modicè calfaciunt & astringunt, stomacho vtiles: contra pectoris vitia, tussim, inflationes, tormina, & serpentium ictus efficacissimè bibuntur: vrinam cient. vnde ruptis, conuulsis, & vuluæ strangulatui subueniunt. Folia acrimo-E niam habent: ideo tam ipsa, quàm eorum succũ ex vino contra viperarum morsus illini aut bibi prodest. Corticis cinis cum aqua illitus, lepras eximit. *Dioscorides.*

HELENIVM (German. Alantwurtz. Gall. *Enula Campana, aulnee.* Ital. *Lelle, enola.* Hisp. *Raiz de ella.*) folia habet verbasci angustioris folijs asperiora, oblonga: caulem quibusdã in locis nõ emittit: radicem subalbidam, interdum subrufam, odoratam, subacrem, vegetam, magnam: ex qua F agnatæ propagines liliorum, aut ari modo serũtur. Montanis vmbrosis, & siccis locis prouenit. Foditur æstate radix, particulatimq; dissecta siccatur. * Potum radicis decoctum menses & vrinas ciet. Ipsaq; in eclegmate ex melle prodest tussi, orthopnœæ, ruptis, cõuulsis, inflationibus, & serpentium morsibus. In summa, excalfaciens est. Folia eius ex vino cocta vtiliter ischiadicis illinuntur. Helenij radix & stomacho vtilis est in passo cõdita: siquidem salgamarij paulum siccatam eam, mox decoctã, & frigida aqua madefactã, in sapam conijciunt, & ad vsus recondunt.

Trita, potaq́; ad eructas excreationes efficax eſt. Alterum Helenij genus in Aegypto gigni Crateuas tradit. Herba eſt cubitalib. ramulis, ſerpylli modo per humum repentibus: folijs lenticulæ circa ramos, ſed lõgioribus, crebriſq́; radice pallida, digiti minoris craſſitudine, per ima tenui, ſupernè craſſiore, cortice nigro. Naſcitur in maritimis, collibuſq́;. Radix vna in vino epota, contra ſerpentium ictus auxiliatur. *Dioſcorides.*

HYSSOPVM (Germ. Iſpen/oder Iſop. Gall. *de l'Hyſope* Ital. *Hyſopo.* Hiſp. *Hyſſopo.*) Græcorum herba eſt, folijs & floribus origano ſimilibus, hodie incognitum. Hyſſopum Meſuę domeſticum, eſt hyſſopũ vulgare, quod in hortis colitur. Sylueſtre naſcitur in montibus, thymumq́; vulgare eſt. Vtrũq; thymbræ ſpecies eſt, & hyſſopo ſubſtitui poteſt, præſertim ſylueſtre, thymum dictũ. Colligitur menſe Iunij. Cõſeruatur per annum. * Vim habet extenuandi & calfaciendi. Decoctũ cum ficis, aqua, melle & ruta, potũq́; peripneumonicis, diuturnæ tuſſi, ſuſpirioſis, deſtillationibus, & orthopnoicis auxiliatur: tineas enecat. Idem facit, ſi cum melle delingatur, craſſum humorem per aluum extrahit, decoctum ex aceto mulſo epotum. Ad ſubducendam aluum cum ficis viridib. detritis manditur: vehementiuſq́; addita iri, cardamomo, aut irione, deijcit: colorem in corpore fouet. Lieni & aquę inter cutem, cum fico nitroq́;, inflammationibus quod ex vino illinitur: cum feruente aqua impoſitum, ſugillata diſcutit, cum decocto ficorum optimè anginis gargarizatur. Decoctum cum aceto dentiũ dolorem in collutione ſedat: inflationes auricularum vaporis ſuffitu diſcutit. Doſis eius decoctionis eſt à ʒ.v. vſq́; ad ʒ.x. & pulueris eius à ʒ.ij. vſque ad ℥.ß. *Dioſcorides, & Saladinus.*

LAVRVS (Germ. Lorberbaum. Gall. *Laurier.* Ital. *Lauro. alloro.* Hiſpan. *Laurel arbol.*) quædam tenui folio conſtat, altera latiore. * Vtraq́; excalfactoriam naturam habet, & emollientem. Vnde decoctum earum in muliebres inſeſſus additum, vuluæ & veſicæ vitijs conuenit. Virentia folia ſenſim ſubſtringũt: illita quoq́; ac trita, veſparum apumq́; ictibus opitulantur: eadem cum polenta & pane illita inflammationem omnem mitigant: ſed pota ſtomachum effundunt, & vomitiones mouent. Lauri baccæ magis quàm folia calfaciunt. Ergo in eclegmate tritæ cum melle & paſſo, proſunt tabi, orthopnœæ, & omnib. thoracis rheumatiſmis: cõtra ſcorpionum ictus ex vino bibuntur: vitiligines emaculant. Succus baccarum vtiliſſimè aurium dolori & grauitati inſtillatur cum vino vetere, & roſaceo. In medicamenta autem adijciuntur, quæ neruorum laſſitudines reficiunt, acopa vocant: & ad vnguenta quæ calfaciunt & diſcutiunt. Cortex radicis calculos rumpit, partus necat, hepaticis prodeſt, tribus obolis in vino odorato potus. *Dioſcor.*

MAIORANA, Amaracus, Sampſuchus (Ger. Maioran vel Meyran Gal. *Mariolaine, ou Marone.*) herba eſt ramoſa, per terram repens: folijs eius calaminthæ, quæ tenui folio conſtat, hirſutis &
A rotundis, ſuauiſſimum odorem ſpirat: ideo coronis inſeritur. Naſcitur paſſim in hortis. Colligitur menſe Aprilis & Maij. Conſeruatur autem per annum. * Vis eius excalfaciens. Succus decocti potus, conuenit incipientibus hydropicis, & ijs quos vrinæ difficultas, aut tormina excruciant. Illita ex melle arida folia, ſugillata tollũt: menſes ſubdita in peſſo trahunt: contra ſcorpionis ictum ex aceto & ſale illinuntur: laxatis, tumoribuſq́; cerato excepta imponuntur: aduer-
B ſus oculorum inflammationes, cum polline polentæ, illini prodeſt. Acopis, malagmatiſq́; calefaciendi gratia commiſcetur. *Dioſcor.*

Amaracus, & Maiorana vulgaris, vna herba eſt: cuius pariter cymæ cum floribus & ſeminibus ſiccatis ad vmbram ſumũtur. vocatur adhuc paſſim vulgò, *ſanſico*, quia Latinè ſampſuchum dicitur.

• MARVM ſpecies eſt Maioranæ iſtius, quam vulgò Gentilem vocamus: Alij Perſam genti-
C lem. Neapoli in fictilibus ante feneſtras culta reperitur: cuius cymæ ſumuntur, quando plenæ ſunt ſeminibus, cum nonnullis etiam adhuc floribus, & in vmbra per aliquot dies ſiccantur.

MENTHA (Germ. Müntz/ Krauſpfefmüntz. Gall. *de la Menthe.* Hiſp. *La yerua buena.*) cognita herba eſt. Naſcitur paſſim in hortis. Colligitur menſe Aprilis vel Maij. Siccatur in vmbra. Conſeruatur per annum. * Calfaciendi, adſtringendi, atq́; exiccandi vim habet. Siſtit ſanguinem, poto ex
D aceto ſucco: tineas in ventre teretes enecat: venerem ſtimulat. Singultus, vomitiones choleraſq́; ſedant terni ramuli cum acidi granati ſucco poti. Suppurationes diſcutit, ſi cum polenta illinatur. Impoſita frõti capitis dolores mulcet: mammas, ſi tendantur, aut lacte turgeant, compeſcit: cum ſale canum morſibus illinitur: auriũ doloribus cum aqua mulſa ſubuenit: vuluæ ante coitum admota conceptioni reſiſtit: linguæ ſcabritiem cõfricta læuigat. Lac coire, denſariq́;
E in caſeum non patitur, ſi folia potionibus lactis immergantur. In ſumma ſtomacho vtilis eſt, & in condimentis peculiarem gratiam habet. Sylueſtris mentha (Latini menthaſtrum vocant) hirſutiore eſt folio, & prorſus maiore, quàm ſiſymbrij grauiori odore. quare minus ad ſanorum vſus expetitur. *Dioſcor.*

NIGELLA, Gith, Melanthium, (German. Schwartz Coriander. Gall. *Poyurette*) exilib. ſurculis fruticat, ſæpe binos dodrantes excedẽs folijs,
F vt ſenecionis minutis, ſed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblõgo, intercurſantibus intus mẽbranis: quib. ſemen includitur nigrum, acre, odoratum, quod panibus inſpergitur. Naſcitur in hortis & viridarijs. Colligitur menſe Iulij. * Capitis doloribus illitum fronti, ſubuenit. diſcutit recentes oculorum ſuffuſiones, tritum ex irino, & infuſum naribus: tollit lepras, lentigines, duritiés, tumoreſq́ue vetuſtos, cum aceto illitum: circumſcarificatos clauos excutit, cum vetere vrina impoſitum. dentium doloribus, cum aceto & teda decoctũ & collu-

& collu-

& collutum prodest. Teretes ventris tineas expellit, peruncto ex aqua vmbilico. Destillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo, & olfactū. Vrinam & menstrua ciet, multis diebus sumptū, & lac extrahit: difficultatem spirandi cum vino potum, leuat: phalangiorum morsibus ex aqua, drachmæ pondere haustum, auxiliatur. Incenso serpentes fugantur. Tradunt largius epotū enecare. *Dioscorides.*

OENANTHE (vulgò Rot Steinbrech) folia habet pastinacæ: florem candidum: caulem crassum, palmi altitudine: semen atriplicis: radicem magnum, in multa rotunda capitula extuberantem. Nascitur in petris. Iunio mense floret. * Huius semen, caulis, & folia cum mulso vino pota, secundas eijciunt. Radix è vino vrinæ stillicidio conuenit. *Dioscorides.*

ORIGANVM (Germ. Wolgemut/Dosten. Ital. *Origano.* Gall. *Mariolaine d' Angleterre.* Hisp. *Oregano.*) trium est generum: heracleoticum, onitis, & syluestre. Heracleoticum folium habet hyssopo non dissimile: vmbellam autem non in rotæ speciem orbiculatā, sed veluti multifidam: semine in summis virgis haudquaquā denso. Onitis candidiore est folio, & hyssopo similior. Semen veluti coniūctos corymbos habet. Syluestre verò origanum aliqui Panaces Heraclion, alij cunilam vocant: folijs est origani: ramulis tenuibus dodrantem altis, in quib. vmbellę anethi insunt, flores candidi: radix tenuis, superuacua. Horum postremum in maritimis nascitur: reliqua duo cognita quidē sunt, sed rara. Tragoriganum est incognitum. Quod hodie in vsu est, ad nullum origani genus referri potest: primùm, quòd in maritimis nō nascatur, vbi duntaxat cætera crescunt origana: deinde, quòd gustatum, linguam nō vellicat, vt reliqua origana. Adulterinum igitur erit origanū, quia reliquis notis ita cum origano conuenit, vt gustu solo ferè distingui possit. Danda est opera, vt legitimum habeatur, atq; hoc reijciendū. Verùm hodie ex Creta copiosè Venetias adfertur. * Cæterùm origanum excalfacit: vnde decoctum cum vino potum demorsis à serpente conuenit. qui autem cicutam, aut meconiū hauserunt, ijs ex passo: si verò gypsum aut ephemeron, ex aceto mulso propinatur. ruptis, conuulsis, hydropicis cum fico esui datur. Aridum acetabuli mensura potum in aqua mulsa, atros humores per aluū extrahit: menses ciet, & tussi cum melle linctum medetur. Ad pruriginem, psoras, regiumq; morbum, decocti ius in balneis prodest. Succus virentis, tonsillas, vuam, & oris vlcera sanat, & per nares ex oleo irino infusum trahit. *Dioscorides, & Medic. Florentini.*

PERICLYMENI seu Caprifolij duo sunt genera: vnum Germanicum, alterum Italicum dicere licebit. Vterq; frutex amplexicaulis, vicinis adminiculis circumligatur. Germanicum longis tenuibus, sed tamen lignosis, & in ramulos partitis sursum repit cauliculis, circa quæ ex internallis folia bina ex aduerso posita, oblōga, mollia, dilutè virentia, inferiore tamen parte magis

A incanescētia, flores in summis ramulis complures pariter emicant, oblongi, candidi, suauolentes, interiùs caui, vna parte prominentiores, staminibus aliquot è medio exeūtibus. fructus acinis similis in exiguarum vuarum modum compactus: per maturitatem rubet, in qua semē duriusculum. radix lignosa non absq; adnatis. Italicum lignosis quoq;, & in longitudinem prorepentib. cauliculis, priori omnino simile est: conueniunt etiam folia, nisi quòd ex aduerso posita
B subinde vniantur, & circa ramulorum præsertim fastigia ita coalescant, vt acetabulorum profundiorum speciem exhibeant, è quib. flosculi enascuntur similes superioris, breuiores tamen, ac paulo minores: baccæ sequuntur similes, & rubentes, sed tamen dilutius. Nascitur in syluis, & in senticetis fruticibus nouellisq; arbustis, ita sępenumerò tenaciter, & arctè se obuinciēs, vt sui vestigia ipsis impressa relinquat. Vere folia exeunt, vti alijs lignosis. Flores quandoq; Aprili,
C crebrius Maio ac Iunio conspiciūtur: fructus sub Autumni tempus maturi. Græci Periclymenon, Latini Volucrum maius: Scribonius Largus Syluæ matrem appellat: officinæ Caprifolium, Matrisyluam, pleriq; Lilium inter spinas: Ital. *Vincibosco,* Ger. Geißblat/Speckgilgen/Waldgilgen. Gall. *Cheurefeuille.* Hisp. *Matreselua.* Matthæus Syluaticus Pandectarum author, Caprifolium, & Syluarum matrem cap. cxxxvij. rectè quidem Periclymenon, sed perperam Lycium, & Pyxacan-
D tham interpretatur: Periclymenon cum Pyxacantha ineptè confundēs. peius verò etiam facit Caprifolio vires Pyxacanthæ ascribens. Sed cap. dxxxj. Matrisyluam Periclymenon & Caprifoliū rectè asserit, ac legitimas ei ex Dioscoride vires refert. Præbuisse hic grauissimi erroris pharmacopœis occasionem videtur, qui succo foliorū, & fructuū Periclymeni densato, pro Lycio, maximo cum periculo vtuntur. Natus hinc & alius error, quòd videlicet foliorum Periclymeni de-
E coctum, vel ex his, aut etiam ex florib. stillatitius liquor, oris fauciumq; inflammationibus incipientibus, veluti astringentia ac refrigerantia prodesse temerè existimētur. Periclymeni enim haudquaquam frigida, aut astringens, sed calida & attenuans est facultas. Vt enim Galen. scribit Periclymeni cùm fructus, tum folia adeò vehementer incidentis pariter & excalfacientis facultatis sunt, vt si plusculum bibantur, vrinam sanguinolentam efficiant: principio tamen vrinam
F duntaxat mouentia. Dioscorides ait: Huius semen postquam ematuruit collectum, ac in vmbra siccatum, drachmæ pondo quadraginta diebus datum, lienem absumit: lassitudinem discutit: orthopnœæ, & singultui prodest: vrinam cit à sexto die cruentam. Idem & partus accelerat. Eandem vim & folia habent, quæ triginta dieb. pota sterilitatem efficere narrantur. Eadem cum oleo illita periodicarum siue intermittentium febrium horrores abigunt. *Dodon.*

PETROSELINVM hortis omnibus frequentissimum est: * vrinam cit & menstrua: contra

ſtomachi & coli inflationes, & tormina prodeſt. Laterum, renũ & veſicæ doloribus, in potu ſubuenit. Admiſcetur antidotis vrinam cientibus. *Dioſcorides.*

Petroſelinum commendabatur allatum ex Macedonia, quod à natiuo loco vocabatur Eſtreaticũ, & ſub hac appellatione ad omnia loca deferebatur, quanquam ex Epiro, in quo copioſiſſimè creſcit, in Macedoniã apportaretur, & inde tanquam Macedonicum & Eſtreaticũ omnibus diſtribueretur: nam cùm exiguus locus eſſet in Macedonia, vbi colebatur, non potuit ſufficere omnibus alijs regionib. Etſi aũt vero Eſtreatico careamus, nihilo tamẽ deteriorem fore Theriacam exiſtimabimus, ſi alio vſi fuerimus: nam, vt Galenus cap.14. lib.1. de Antidotis tradit, quanquam ad venena, & ſerpentum morſus Eſtreaticum ſit efficacius, alterum tamen ad alios morbos non minus eſt vtile, ad ventriculi debilitatẽ, hydropem, tormina ventris, colicos dolores & ſimiles alios, quos ſecundariò quoq; Theriaca promittit curare. Cùm inſuper Eſtreaticum tam amarum & acre ſit, vt etiam alia omnia ſimplicia medicamenta Theriacæ ſuperet, atq; eam ob rem compoſitionem reddat nimis amaram, & guſtui ingratam: potiſſimũ ſi ſemen eius (quod quidem in vſu eſt) recens, & non ſiccum imponatur: nam tametſi frondes & radices eandem habeant facultatem, ſunt tamen nimis debiles. At quidnam verum ſit Petroſelinum, hucuſque apud peritos ſimplicium fuit incertum. Veruntamen ante paucos annos in multis hortis colere cœperunt quandam plantam, quæ multorum iudicio verum Petroſelinũ repræſentat, & Neapoli copioſè floret in horto, quẽ excoluit multis & varijs ſimplicibus refertum in monaſterio S. Seuerini Vincentius Lucenſis, & in fictilibus quoq; Ferdinãdo Imperato prouenit, ſeminaq; acceperat à Marco Emario pharmacopœo Veneto: reperitur nunc etiam Patauij, Veronæ, Romæ, Venetijs & in alijs locis. Et certè ſi conſideremus diligenter omnes eius partes, nihil dubitationis nobis relinquitur, niſi quod ſemen eius nõ adeò ſit acre atq; amarum, quemadmodum Dioſcorides vult, & Galenus quoque in commemorato loco ſcribit eſſe amariſſimum & acerrimum: quod etſi ipſe de Eſtreatico dixit, tamen & alia quoque, quanquam non tam validè, acria & amara eſſe debent. Cumq; hoc ſemen (quod iam pro vero habetur) ideo fortaſſe minus acris ſaporis ſit, quòd alia culturæ ratio adhibita fuerit, non audeo tamẽ me opponere ſententiæ tot doctorum virorum, atq; ideò vnà cum illis ſuadeo pharmacopœis, vt intereà ad Theriacam accipiant. Non prætermittam etiam in medium afferre quandam meam opinionem, quam ante multos annos de Petroſelino concepi: nam non exiſtimaui eos errare, qui pro Petroſelino vulgarem acciperent ſaxifragã, habentem omnes eas notas, quas Dioſcorides, & Galenus Petroſelino attribuunt: Nã folia ſunt Petroſelino ſimilia, & naſcitur in petris, vnde &

A nomen obtinuit: ſemen quoque conuenit cum ſemine Ammi veri, atq; inſuper eſt amariſſimũ, acre & odoratum. Quanquam omnes plantas quas ego viderim montanis locis allatas Neapolim, deprehenderim in hiſce duobus ſaporibus fuiſſe validiores, quo ad radices, quàm ſemina: tametſi in Macedonia contrariũ accidat, cuius rei cauſa eſt, quod ibi nunquã planè perfectum eius ſemen viderim, ſed vt plurimũ carioſum. Vnde eius imperfectio apparet, & fortaſsè B in noſtris regionibus ad ſummam perfectionẽ peruenire nequit, ideoq; cùm ſemẽ hoc tam efficax non reperitur, eius loco collocari poterunt illius radices quæ ſecundùm Galenum eiuſdem ſunt facultatis: quamuis ſemen ipſum ſi haberi poſſet, propter rationẽ in regulis ſubſtitutionis enumeratis eſſet melius. Accedit pręter haſce notas & hoc, quòd hodie ſaxifraga in doloribus colicis exhibetur, itemq; ad prouocandã vrinã, & calculum frangendum, admodum feliciter, C quemadmodum olim Petroſelinum præbebatur. Quod ſi aliquis exquiſitius hæc diſcutere & non pro vero Petroſelino accipere vellet, ſaltem pro illo ſubſtituere poſſet, quoniam ex ſapore conijcitur in 3. gradu eſſe calidum & ſiccum. Vnde quoq; in aliam deueni coniecturam, ſaxifragam nimirũ eam quam vulgò propter odorem Hircinam vocamus, eſſe Dioſcoridis Oreoſelinum: ſemper enim prouenit in montibus & ipſa quoq; inter ſaxa: in quibus ait Dioſcorides hoc D creſcere: quare nonnulli ſtatuerunt eſſe Petroſelinum, quod tamen Dioſc. reprehendit. Hæc ſaxifraga ſemen profert ita ſimile Ammi ſemini, vt vix inter ſe diſcernantur, & niſi loco boni odoris Hircum oleret, poſſet hoc Petroſelinum, & illud Oreoſelinum appellari. Quod ſi hoc regioni in qua naſcitur imputaretur (quod tamen ego nõn affirmauero) hæc opinio eò melius conſiſtet, quamuis magis ad alteram inclinem. Hæc Saxifraga hircina folia habet Apij, acris eſt & a- E mara, & mirabilis in frangẽdo calculo & prouocanda vrina, quemadmodum multorum recentium experientia id teſtatur. Nonnulla collegia celebrium ciuitatum pro Petroſelino ſubſtituerunt Petroſelinum vulgare, quemadmodum aliquãdo Bononiæ factum eſt, & ni fallor collegiũ Patauinum eiuſdem fuit opinionis. Sed hic modus ſubſtituẽdi videtur in diſputationem cadere. Nam ſicuti Serapio ſentit ex ſententia Aſclepiadum, & Apium calidum & ſiccũ eſt in ſecun- F do gradu, & Petroſelinum Galeni in tertio. At non conuenit ſubſtituere medicamenta, quæ in primis qualitatibus non ſint eiuſdem gradus.

PTARMICA exiguus frutex eſt, ſurculos habens paruos, multos & rotundos, abrotano nõ diſſimiles: & circa eos folia oleæ, longa, multa & in cacumine capitulum, vti anthemidis, paruum, rotundum: * quod ſuo acri odore ſternutamentum excitat: vnde nomen accepit. Naſcitur in montibus & petroſis. Folia cum floribus illita, ſugillationes rapiunt. Flores ſternutamenta efficaciſſimè mouent. *Dioſcorides.*

PVLE-

PVLEGIVM (Germ. Poley Gall. *Du Pouliot.* Hisp. *Poleo* Ital. *Pulegio.*) herba est vulgaris notitiæ. Nascitur in locis cultis & aquosis. Colligitur mense Iunij, Iulij & Augusti, dum floret. Siccatur in vmbra. Conseruatur per annum. * Extenuat, calfacit, decoquit: potum menstrua, secundas ac partus eijcit. Pulmonis vitia ex melle & aloe potum extrahit, & conuulsis auxiliatur. nauseas, stomachique erosiones ex posca permulcet. atram bilem per aluum exigit. Bibitur in vino vtilissimè contra serpentium morsus: defectos animo recreat, cum aceto naribus obiectum: gingiuas arefacti cinere corroborat. Illitum cum polenta inflammationes omnes sedat, podagris per se subuenit, impositum vsquedum rubescat locus: cum cerato varos extinguit: lienosis cum sale vtiliter illinitur. Decoctum eius ablutas prurigines mitigat: conuersas vuluas corrigit: contra inflationes, duritiasque vuluæ in desessiones conuenienter adijcitur. *Dioscorides.*

RVTA (German. Rauten. Gall. *de la Rue.*) tam satiua, quàm syluestris, vulgaris est notitiæ. Nascitur passim in hortis. Amat solum siccum & apricum. Floret æstate. Colligitur autumno. Siccatur in vmbra, & conseruatur per annum. * Vtraque vrit, calfacit, exulcerat, vrinam ciet, menstrua pellit, aluum sistit potu, cibóue. Lethalium medicamentorum antidotum est, si semen ex vino acetabuli mensura ebibatur. Folia per se præsumpta, aut cum nucibus iuglandibus, aridisque ficis, inefficaces venenorum vires reddunt: contra serpentes simili modo sumere conuenit. Genituram cibo, potúue extinguit: cum anetho sicco decocta, tormina sedat. Facit ad pectoris, laterumque dolores, difficultatem spirandi, tusses, pulmonis inflammationem, coxendicum, articulorumq; cruciatus, & horrores febrium circuitu repetentes, pota, vt antè dictum est. Item ad inflationes coli, vuluæ, rectique intestini cum oleo decocta & infusa. Fœminas vuluæ strangulatu liberat, si à genitali sedétenus cum melle subijciatur. Feruefacta ex oleo, & pota, ventris tineas excutit: articularijs doloribus ex melle, aquæ inter cutem cum ficis illinitur: eisdem in potu auxiliatur, decocta in vino ad dimidias partes, & oblita. Cruda conditaque cibo, visus aciem excitat: dolores oculorum illita cum polenta lenit: doloribus capitis cum rosaceo & aceto illita auxiliatur: profluentem naribus sanguinem sistit trita, & indita. Testium inflammationibus cum laureis folijs imposita, & eruptionibus papularum cum myrto & cerato prodest. cum pipere autem, vino & nitro affricta, albę vitiligini medetur: cum eisdem illita formicationes tollit, & verrucas, quæ thymi florem repræsentant. Contra impetigines cum alumine & melle vtilissimè imponitur. Succus in mali punici calyce calfactus, aurium dolori efficaciter infunditur. Idem oculis, qui hebetudinem sensère, cum fœniculi succo ac melle inunctus, opitulatur. Ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, aut in capite manant, cum aceto, rosaceo, & cerussa illitus persanat, mansa alliorum, ceparumque acrimoniam domat. Syluestris si copiosius estur, interficit. Dum florem promit, & ad murias colligitur, cutem inflat & rubore quodam inficit, cum pruritu ac vehementi inflammatione. oportet itaque eam vnctis antea manibus & facie colligere. Tradunt succum gallinaceis pullis inspersum, feles arcere. Adijciunt eam, quæ in Macedonia circa Haliacmō amnem prodeat, comedentes interimere: Montosus autem is locus, viperis scatet. Semen eius potum contra intestina vitia efficax est. In antidota commodè additur. Contra incontinentiam vrinæ tostum semen septenis diebus potui datur. Radix huius montanum moly vocatur. Syluestris ruta satiuæ similis est. Prodest comitialibus, & coxendicum doloribus: mēstrua mouet, partus enecat. Acrior est viribus, quàm hortēsis, & validior. Syluestris, vtpote noxia, cibis abdicatur. *Dioscorides.*

SABINA (Germ. Seuenbaum. Gall. *Sauinier.* Ital. *Sauina.* Hisp. *Sabina yerua.*) duorum generum est. Vna folijs cupresso similis, spinis horridior, grauiter olens, acris, & feruens. arbor est coactæ breuitatis, quę sese magis in latitudinem fundit. huius folijs nonnulli pro suffitu vtuntur. Altera tamarici folio similis est. Nascitur passim in hortis. Colligitur autumno. Conseruatur autem per annum. * Vtriusque folia nomas sistunt. collectiones illitu mitigant: quin & cum melle illita nigritias, sordesque repurgant, & carbunculos rumpunt: cum vino pota sanguinem per vrinam eliciunt: partus apposita extrahunt, & suffitu idem præstant. Vnguentis calfacientibus immiscentur, & priuatim gleucino. *Dioscorides.*

SERPYLLVM (Germ. Quendel. Gall. *Du Sarpolei.*) duorum generum est. Hortēse odore sampsuchum imitatur, atque in coronas addi solet: quoniam si cui à serpendo nomen inditum est: quoniam si qua eius particula terram attingat, inibi radices demittit. Folia & ramulos origani habet, sed candidiores, in macerijs multò procerius assurgit. Nascitur passim in hortis: locis apricis. Colligitur mense Iunij & Iulij. Siccatur in vmbra, & conseruatur per annum. Syluestre, Zygis appellatū, non serpit, sed in altitudinem increscit, ramulos edens tenues, surculos, folijs refertos longioribus, quàm rutæ, & durioribus, angustis. Flores iucundè olent, gustanti acres. Radicis nullus vsus. Nascitur in petris, tota æstate floret: satiuo efficacius, atq; magis excalfaciens, & ad medendi vsum aptius. * Menses trahit, & vrinam potu ciet: torminibus, ruptis, vulsis, & iecinoris inflāmationibus auxiliatur: & aduersus serpentes potu, illitúue prodest. Capitis dolores mulcet coctum, adiecto rosaceo, & madefactum in aceto: maximè verò phreneticis & lethargicis conuenit. Cruentos vomitus sedat succus, drachmis quatuor ex aceto potus. *Dioscor.*

SISYMBRIVM (alij serpyllum syluestre vocant) German. Wilder Quendel. Gall. *Cresson.* Ital.

Balsamita, menthæ hortensis similitudine, odoratius, latiore folio. Inseritur coronis. Nascitur in solo inculto. Colligitur mense Iunij, vel Iulij. Conseruatur per annum. * Calfaciendi vim habet, contra stillicidia vrinæ, calculosque, semen ex vino bibitur: tormina & singultus sedat. Folia in capitis dolore, fronti, aut temporibus illinuntur: item contra vesparum, apumque ictus. Vomitiones potu cohibet. Alterum sisymbrij genus, aliqui cardaminam, alij Sion appellant. Ea herba riguis gaudet, & eisdem in locis, quibus Sion prouenit: quæ ideo nonnullis Cardamina nominatur, quòd gustu cardamum, id est nasturtium repræsentet. Folia primùm rotunda prodeunt, adulta erucæ modo finduntur. Id excalfacit, vrinas mouet, crudum estur. Purgat lentigines, cutisq; vitia in facie, noctibus impositum, matutinisq; detractum. *Dioscor.*

THYMVM (Germ. Thym & Römischer Quendel. Gall. *du Thin, ou Thim.* Ital. *Thimo.* Hisp. *Tomillo yerua.*) ab omnibus cognoscitur, surculosus frutex, exilibus folijs, multis & angustis circumdatus: capitulis in cacumine flore purpurascente refertis. Gracili solo & petroso prouenit. Colligitur mense Iunij. Conseruatur per annum. * Vim habet hanc, vt cum sale & aceto potum, pituitam per aluum detrahat. Decocti ius prodest orthopnoicis & anhelatoribus: tineas ventris exigit: menses, partus, & secundas pellit: vrinas ciet. Cum melle in eclegmate faciles facit excreationes: recentes tumores discutit, cum aceto illitum: concretum sanguinem dissoluit. verrucas thymi colorem reddentes pensilesque tollit. Ischiadicis cum vino, & polenta impositum subuenit: hebetibus oculis in cibo prodest. Perquàm vtile pro condimento, duntaxat ad vsus eorum qui rectè valent. *Dioscorides.*

TRIFOLIVM, quod Germ. Klee/ Ital. *Trifoglio.* Gall. *Treffle* Hispan. *Trebol.*) Græci Oxytriphyllon, aut Alphation appellant, quòd bitumen redoleat, multas habet virgas tenues, cubitum aut amplius longas: folia magna, acuminata, terna singulis germinationibus exeũtia, quibus recenter enatis rutæ odor inest: vbi autem adoleuerunt, bitumen olent: florem edit purpureum, semen latum, hirsutum, ex altera extremitate exertum corniculi modo: radix longa, tenuis, dura. Copiosè nascitur circa Elbam & Petram santam Hetruriæ. Huius vsus esse debet, non trifolij pratensis, quod à vero trifolio maximè differt à Græcis descripto. * Semen & folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus & ijs qui aquæ inter cutẽ principia sentiunt, fœminis quoque vuluæ vitijs opportunis auxiliantur: menses ciunt. ternæ drachmæ è semine dari debent, è folijs verò quaternæ. Contra serpentium ictus trita folia, & ex aceto mulso pota, præsidio sunt. Tradunt aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumq; decoctum fotum dolores eorum finire, quos serpentes percusserint. qua autem aqua sanatus quis fuerit, si ea quispiam alius foueatur, qui vlcus habuerit, perinde

A afficitur, vt à serpente demorsus. Quidam terna folia aut semina, in tertianis, cum vino potui dedere: & in quartanis quartana, vt quæ febrium circuitus discuterent. Radix antidotis inseritur. *Dioscor. & Medici Florentini.*

VERBENACA (Germ. Eisenkraut. Gall. *Veruaine* Ital. *Herbena* Hispan. *La grama yerua.*) Græcis Peristereon, dodrantis altitudine, & interdum amplius adolescit. Folia è caule prodeunt incisa, & subalbida. ea singulari ramo, radiceque so-
B la, constare sæpius inuenitur. Nascitur in aquosis. * Folia cum suilla adipe recenti, aut rosaceo imposita, vuluarum dolores finire putantur: ignem sacrum illita ex aceto reprimunt: putrida vlcera cohibent: vulnera glutinant, veteraque ex melle ad cicatricem perducunt. *Dioscorides.*

VRTICA (Germ. Nessel. Gall. *Ortie.* Ital. *Ortica.* Hisp. *Hortiga.*) adeò vulgaris est notitiæ, vt non modò interdiu, sed etiam noctu in tenebris solo tactu ab omnibus facillimè cognoscatur. Eius
C genera duo. Altera syluestrior, asperior: latioribus, nigrioribusq; folijs: semine lini, sed minore. Altera non æquè aspera, minuto semine. Passim in dumetis ac sepibus gignuntur. Semen messibus colligi oportet. * Folia vtriusq; illita, canis morsibus, addito sale, medentur: gangrænas, carcinomata, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, suppurationesq; sanant: lienosis cum cerato imponuntur: faciunt ad profluuia narium
D cum succo trita, & naribus indita: menses ciunt eadem detrita cum myrrha, & imposita: procidentes vuluas recentia contactu resilire cogunt. Semẽ potum ex passo venerem stimulat, & vuluę ora patefacit: cũ melle delinctũ orthopnœæ, lateris & pulmonum inflãmationibus prodest: thoracem expurgat, erodentibus medicamentis admiscetur. Cocta cum conchis folia, aluum emolliunt, vrinas mouent, inflationes discutiunt: decocta cum ptisana vitia pectoris extrahunt:
E mulierum menses euocant, cum myrrhæ modico pota. Inflammatione turgentem vuam garganzatus succus reprimit. *Dioscorides.*

De folijs calidis in quarto.

ALLIVM quoddam satiuum atque hortense habetur. (Germ. Knoblauch. Gall. *Ail, ou Aux* Ital. *Aglio.* Hispan. *Aio.*) quod in Aegypto, singulari vt porrum capite constat, dulce, in purpureum vergens, paruum: reliqua verò magna & candi-
F da, & pluribus coagmentantur nucleis, quos aglithas, id est spicas, Græci nominant. Aliud est syluestre, quod ophioscorodon, id est anguinum, vocant. Germ. Wilder knoblauch. * Vis allij acris est, excalfacit, mordet, excernit, aluum turbat, inflationes facit, stomachum exiccat. sitim gignit, flatum permouet, summam corporis cutem exulcerat, aciem oculorum esu hebetat. Eosdem effectus præbet anguinum, quod & elaphoscorodon dicitur: latas ventris tineas in cibo sumptum abigit, vrinas detrahit: contra viperarum ictus, & priuatim hæmorrhoi prodest, ita vt non

vt non aliud magis, si cum vino iugiter assuma-
tur, aut tritum in eodem ebibatur: contra rabio-
sorum morsus, & illitu, & cibo valet. Magnæ &
allio vtilitates contra aquarum mutationes: vo-
cem clarificat: veterem tussim crudum, coctúm-
ue lenit: potum autem cum origani decocto, pe-
diculos & lendes enecat: cremati cinis illitus su-
gillationibus cum melle & alopecijs cum nar-
dino vnguine medetur: eruptiones papularum
cum oleo & sale sanat: vitiligines, lichenas, len-
tigines, vlcera capitis manantia, lepras, & furfu-
res, cum melle eximit: cum thure & teda deco-
ctum, dentium dolorem leuat, si in ore continea
tur: contra venenatos muris aranei morsus, cum
ficulneis frondibus, & cumino illinitur. Ferue-
factæ comæ ius, fœminarum desessionibus ad-
ditum, menses & secundos partus extrahit. Al-
lium eiusdem gratia suffitur. Factum ex eo, & ni-
gra oliua intritum, quod myttoton vocant, esu
cit vrinam, ora venarum patefacit, hydropicis v-
tile. *Dioscorides.*

Lepidivm (Germ. Pfefferkraut / Gauchblum /
Wilderkreß. Gall. *Passeraige sauuage.*) vulgò no-
tum est. muria cum lacte seruatur. * Vis folio-
rum acris & exulcerans. quapropter ischiadicis
trita, præsentissimum est auxilium, si cum hele-
nij radice, quarta parte horæ illinatur: lienosis
simili modo prodest: lepras eximit. Radix ap-
pensa collo, dolore dentium liberare existima-
tur. Nascitur passim in hortis. Verno tempore
apparet. *Dioscorides.*

Nastvrtivm Sativvm (Germ. Gartenkreß. Gall. *Chresson alenoys, ou nasitort.* Ital. *Agreto.*
Hispan. *Nasturcio, malpica.*) hortis familiaris, &
frequens herba est, tenuis: folijs paruis, lacinia-
tis: caule tenui, sesquipedali: flore albo: semi-
ne in rubeum nigricante, folliculis rotundis ac
pressis contento, thlaspi modo. Floret æstate,
Iunio potissimum mense. Sequenti tempore se-
mine prægnans est. * Omnium semen est acre:
excalfacit, stomacho aduersatur, aluum turbat,
tineas excutit, lienem imminuit, partus exani-
mat, menses cit, venerem stimulat, sinapis & e-
rucæ simile intelligitur: lepras & impetigines
abstergit. Illitum cum melle lienem extenuat,
fauos expurgat: pulmonum vitia extrahit, sorbi-
tionibus incoctum: serpentum venenis potum
resistit, atque eas suffitu fugat: capillorum de-
fluuia cohibet: carbunculos ad suppurationem
perducit, & rumpit: coxendicibus cum polenta
commodè ex aceto illinitur: tumores, collectio-
nesque discutit: emittit furunculos illitum cum
muria. Herbæ ad omnia idem effectus, licet mi-
nor. *Dioscorides.*

Porrvm capitatum (German. Lauch Gall.
Poureau Ital. *Porro.* Hisp. *Puerro.*) inflationem
parit, noxium succum creat, tumultuosum som-
nium parit, vrinam ciet, aluo accommodatur,
extenuat, oculorum aciem hebetat, menses pel-
lit: sed lædit exulceratam vesicam, renesq́;. cum
ptisana verò coctum, esu pectoris vitia extrahit.
Coma eius in aqua maris, & aceto cocta, in de-
A sessionibus ad præclusiones vuluæ, & duritias,
vtilis habetur. Porrum bis aqua mutata coctum,
tum frigida maceratum, dulcescit, & multò mi-
nus inflat. Semen acrius est, & quandam astri-
ctoriam vim habet, quare succus cum aceto, ad-
dito thure, aut manna, sanguinis profluuia sistit,
maximè si naribus erumpat. Venerem stimulat:
contra omnia thoracis vitia, tabemq́;, pro delin-
ctu efficax est: arteriam esu purgat: sed si assiduè
estur, visus obscuritatem inducit: stomacho ad-
B uersatur. Succus ex melle potus, aut illitus, con-
tra bestiarum morsus auxilio est. Ipsum quoque
cum aceto aut thuris polline, lacte, aut rosaceo,
vtiliter aurium doloribus & sonitui instillatur.
Varos tollunt folia illita cum rhoe, qua ad obso-
nia vtuntur: epinyctidi medentur: crustas ex sale
illita rumpunt. Veteres sanguinis reiectiones co
hibent, seminis drachmæ binæ, cum æquali bac-
carum myrthi pondere potæ. Læto solo gaudet,
odit rigua. *Dioscorides.*

C Strvthivm. (Germ. Seyffenkraut. Gall.
L'herbe à foulon. Ital. *Herba da tintori.* Hispan. *Yer-
ua sabonera.*) Latinis radicula, seu lanaria herba,
vulgò nota: qua purgandis lanis vtũtur, qui eas
eluunt. * Huius radix est acris, vrinam ciet: pro-
dest tussi, iecinorosis, orthopnϾ ex melle sum-
pta, cochlearis mensura: aluum soluit. Eadẽ cum
panace & capparis radice, calculos frangit, & cũ
vrina exturbat: duritiem lienis absumit: menses
imposita trahit: partus efficaciter enecat. Cum
D polenta autem & aceto illita, lepras tollit: tuber
cula discutit, cum farina hordeacea & vino de-
cocta. Miscetur & malagmatis, & ocularibus col
lyrijs, claritatis causa. Sternutamenta mouet: per
os purgat, trita cum melle, & naribus infusa. Na-
scitur in saxosis & asperis locis. Nunc in hortis
quibusdam plantatur. Floret æstate, Iunio ma-
ximè mense. *Dioscorides.*

Thapsia nomẽ ideo accepit, quòd in Tha-
pso eiusdem nominis insula, primùm inuẽta sit.
E Tota verò natura ferulæ similis est: graciliore
caule: folijs fœniculi: vmbella anethi in cacumi-
ne, à singulis surculis erumpente: flore luteo: se-
men quale ferulæ, latiusculum, sed aliquantò
minus: radix foris nigra, intus candida, longa,
acris, crassiore libro vestita. * Tam cortex radi-
cis, quàm succus purgandi vim habent, & la-
cteus succus in aqua mulsa potus: nam vtrinque
bilem extrahunt. Radicis modus, quaterni obo-
li, cum tribus seminis anethi drachmis: succi, ter-
F ni oboli: lactis obolus vnus: quod eo amplius
assumitur, periculosum est. Huiusmodi purga-
tio conuenit suspiriosis, & diuturnis laterum do-
loribus, reiectionibusque: datur in cibis, aut ob-
sonio, quibus difficile sit vomere. Tam radix,
quàm succus omnium maximè, quæ pares cum
eis vires adepta sunt, vim habent extractoriam
ex alto, vbi ex imo aliquid euocandum est, aut
meatuum laxitas aliò transferenda est. vnde suc-
cus illitione, aut radix recens affrictu alopecias
explent. Radix, succusque cum æquis ceræ, thu-
risq́; portionibus, sugillata, liuoresq́, tollũt: sed

non plus binis horis dimittantur. locus deinde aqua maris calida foueatur. Vitia cutis in facie emendat, cum melle illitus succus: lepras tollit: tubercula discutit, perunctus cum sulphure. In diuturnis pulmonum, laterum, pedum, articulorumque valetudinibus vtiliter illinitur. Valet ad integendam colis glãdem ijs, qui natura, non circumcisione curti sunt: tumorem enim excitat, qui pinguium fotu emollitus, pręputij iacturam resarcit. *Dioscorides.*

De folijs frigidis in primo.

ATRIPLEX (Germ. Milten. Gall. *Des Arroches, ou Des bonnes Dames.* Ital. *Arnola trapese, reppese.* Hisp. *Los Armuelles yerua.*) cognitum olus est. Duo eius genera, syluestre & satiuum. Satiuum passim in hortis gignitur. Floret mense Iunio & Iulio. Coctum estur, vt olus: * aluum mollit. Panos discutit, siue crudum, siue coctum illinatur. Semen cum aqua mulsa potum, regium morbum sanat. *Dioscorides.*

FVMVS TERRAE, seu FVMARIA (Germ. Erdrauch/ Taubenkropff. Gall. *Fumeterre, ou pied de Geline.*) fruticosa herbula est, præterea coriandro similis: folijs candidioribus, vndiq; numerosis, cineracei coloris: flore purpureo. Nascitur passim in hortis & campestribus. Colligitur in vere & autumno. Conseruatur per annum. * Huius succus acris est: claritatem facit oculis, delacrymationemque, vnde nomen traxit. Illitus cum gummi euulsas palpebras renasci prohibet. Commanducata herba, biliosam trahit vrinam. *Dioscorides.*

Ex generibus rumicis OXYLAPATHVM vocant German. Grindwurtz/ Streiffwurtz/ Mengelwurtz/ Wild ampffer. Gall. *De la Parelle, ou de la Patience.* quod in acutum tendit, duo habens extrema, in palustribus nascens. Alius est satiuus, illi dissimilis. Tertium genus syluestre, paruum, plantagini proximum, humile & molle, Germ. Guter Heinrich Quartum est, quod alij oxalida: alij anaxyrida, aut lapathon vocant. German. Saur ampffer. Folia eius syluestri ac exiguo rumici similia: caule non magno: semine subacuto, rubente, acri, in caule, & agnatis appendicibus emicante. * Omnium decocto olere aluus emollitur. Crudi illitu, meliceris, rosaceo aut croco adiecto, discutiuntur. Syluestris & oxylapathi, & eius quam oxalida nominant, semen ex aqua aut vino vtiliter bibitur cõtra dysenterias, & cœliacorum affectus, stomachi fastidia, scorpionũ ictus. Quod si quis in potu præsumat, nihil molesti ex ictu patietur. Radices ex aceto coctæ, aut illitæ crudæ, lepras, impetigines, & scabrosos vngues persanant: sed antea locus aceto & nitro in sole perfricandus est. Pruritus corporis, decoctũ earum sedat, si foueatur, aut in solijs balnearum confricetur. Coctæ in vino, & instillatæ, aurium dentiumque dolorem mulcent: strumas, parotidasq; discutiunt: lienem cum aceto extenuant. Aliqui amoliendis strumis radicum gestamine vtuntur, eas collo appendentes. Tritæ, & admo-

A tæ fœminarum profluuia sistunt: cum vino autem potæ, regio morbo medentur, calculos vesicæ comminuunt, menses cient, scorpionum ictibus auxiliantur. Hippolapathon olus est magnum, in paludibus nascens. Easdem habet vires, quas supradicta rumicis genera. *Dioscor.*

MALVA (Germ. Pappeln. Gall. *Maulue.* Ital. *Herba malua.* Hispan. *La malua*) vulgaris notitiæ est: eius genera duo, syluestris & satiua. Satiua nascitur passim in hortis. Syluestris autem lo-
B cis incultis, pinguibus potissimùm & humidis. Colligitur vere & autumno. Conseruatur per annum. Malua satiua esui longè aptior est syluestri. * Stomacho aduersatur: aluum iuuat, sed multò magis caules: interaneis, & vesicæ vtilis. Cruda folia cum salis exiguo mãducata, ægilopas ex melle sanant: verùm cùm cicatricem trahere cœperint, ea demum citra salem vtendum est. Contra aculeatos apum vesparumque ictus, illita efficax est: eadem cruda cum oleo trita per-
C uncti non feriuntur: vlcera manantia in capite, furfuresq; cum vrina sanat. Sacris ignibus, & ambustis decocta folia, tritaq, vtilissimè ex oleo imponuntur. Eius decoctum vuluas insessione mollit: prodest erosionibus vesicæ, & intestinorum, vuluæ, sedisq;, clystere infusum. Ius decoctæ cũ radice sua, contra omnia venena auxiliatur, si cõtinuò à bibentibus reuomatur. Contra phalangiorum morsus remedio est: lac euocat. Semen in vino potum, addito loti syluestris semine, ve-
D sicæ cruciatus lenit. *Dioscorides.*

MYRTVS (Germanicè Mirtenbaum. Gall. *Vn arbre appellé Meurte.* Ital. *Myrto.* Hispanicè *Arraihan morisco que se labra.*) arbor frequens in Italia nascitur. Cuius duo genera: satiuum, quod in candidum & nigrum diuiditur: & syluestre, quo vniuersa ferè Tyrrheni litora virescunt ac redolent. Satiuæ in arbores facilè adolescunt, ramis flexilibus ac lentis: rubro cortice: folijs longiusculis, perpetuoque virentibus, punicæ
E æmulis: quanquam in nigris nigriora, in candidis candidiora spectantur. Flores omnibus insident candidi, odorati: ideoque aqua ex ijs confecta, odoris suauitate vnguentarijs plurimum expetitur. Satiuarum vtrunque genus baccas fert oblongas, agrestes oleas quadantenus referentes, multò sanè syluestribus maiores. Inter syluestres alba quoq; & nigra reperitur, quemadmodum & inter vrbanas. Myrti montes non amant, quin & frigidos odêre tractus: tamen
F cùm in mediterraneis, nempe in hortis, viridarijs, vinetis & campis maximè proueniunt, tum in maritimis præcipuè, atq; amœnis stagnorum & lacuum ripis à natura nullo studio editæ, mirificè proficiunt, vitamque lætam agunt. Myrtus satiua nigra vtilior est medicinæ, quàm candida, & in hoc genere multò magis montana: semen tamen imbecillius parit. * Vis & myrti, & seminis, astringit. Semen viride aut aridum in cibo datur sanguinem excreantibus, & vesicæ erosionibus. Succus virentibus baccis expressus, eosdem effectus exhibet: stomacho vtilis:

A vtilis, vrinam cit: prodeſt contra phalangij mor-ſum, & ſcorpionis ictus, in mero. Seminis decoctum capillum tingit. Ius decocti in vino vlcera in extremis membris nata ſanat: oculorum inflammationes illitum cum polline polentæ lenit: contra ægilopas illinitur: crapulam arcet præſumptum vinum, quod ferueſacto aliquantùm eius ſemine exprimatur: aliàs enim acorem contraheret. Præſtat idem ſeminis effectus: vtile procidentiæ vuluarum in deſeſſionibus, ſedis vitijs, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus: B purgat furfures, vlcera capitis manantia, atque eruptiones papularum: fluentes capillos continet. Additur quoque in medicamenta, quas liparas vocant, vti oleum, quod ex folijs eius factum eſt. Decoctum foliorum ad deſeſſiones balnearum conuenit, & contra laxatos artus, & malè ſolideſcentes: eo fracta ferruminationi repugnantia vtiliſſimè fouentur: vitiliginem emendat, purulentis auribus infunditur, & capillos denigrat. Succus eorum eadem efficit. Trita fo- C lia, & ex aqua illita humidis vlceribus, & partibus omnibus fluxione laborantibus, cœliaciſque proſunt: & admiſto omphacino oleo, aut exiguo roſaceo cum vino, ad vlcera ſerpentia, ignem ſacrum, teſtium inflammationes, epinyctidas, & condylomata. Arentium foliorum farina vtiliter inſpergitur paronychijs, pterygijs, & contra alarum, feminumq; perfuſiones: cardiacorum ſudores cohibet. Folia cruda, ſeu cremata cum cerato, ambuſtis, paronychijs, pterygijſ- D que medentur. Exprimitur folijs ſuccus, adfuſo vetere vino, aut aqua cœleſti, cuius recentis vſus eſt: nam exiccatus planè cariem ſentit, & vires amittit. Myrtidanum dicitur, adnatum inæquabile, verrucoſum, intumeſcenſque, & concolor: quod perinde quaſi manus, myrti caudicem am plectitur, coactumque in paſtillos ſiccatur in vm bra: multò efficacius & folio, & ſemine, cerato, peſſis, inſeſſionibus, cataplaſmatis admiſtum. vbi adſtringendum aliquid eſt. *Dioſcorides, & Matthiolus.* E

PARIETARIA (German. Tag vnd nacht / Sant Peters kraut / oder Glaſtkraut. Gall. *Parietaire*. Ital. *Parietaria*. Hiſpan. *Albaracha de rio, ò yerua de vidrio.* Græcis Helxine dicitur) naſcitur in parietinis, ſepibus & macerijs. Iulio menſe floret. Folia ei mercurialis inſunt, hirſuta: cauliculi ſubrubentes, & circa eos veluti ſemina aſpera, adhærentia veſtibus. * Folia refrigerandi, ſpiſſandique naturam habent. quæ ex cauſa ſanant illi- F tu ſacros ignes, aduſta condylomata, panos incipientes, tumores, inflammationeſque. Succus eius cum ceruſſa, ignibus ſacris, & vlceribus quæ ſerpunt, commodè illinitur: imponiturque podagris cum hircino adipe, aut cerato cyprino: veterem tuſſim emendat, inſtar cyathi hauſtus: tonſillis inflammationem ſentientibus vtiliter & gargarizatur, & oblinitur: aurium dolorem cum roſaceo inſtillatus leuat. *Dioſcorides.*

De folijs frigidis in ſecundo.

BLITVM (Germ. Maier. Gall. *De la Blete*. Ital. *Liedoni, Blito*. Hiſpan. *Bredos*) duorum eſt generum, rubrum & album. Vtrunq; notum, in hortis & campis naſcens. Floret æſtate, & autumno, ſemineq; prægnans eſt. Rubro caulis & folia adeò rubeſcunt, vt coccineo colore infecta videantur, etſi temporis tractu tandem purpureſcāt. Folia amaranthum referunt, ſicut etiam caulis. Quin & radix ſanguineo ſucco madet. Album prouenit iiſdem folijs, latioribus tamen, & colore ſubalbidis. Flores & ſemen racematim cohærentes, tenuibus inſident ramuſculis, ex alarum cauis prodeuntibus paniculárum effigie, ſylueſtris panici modo. * Olus eſt eſculentum, humidæ frigidæq; temperaturæ, in ſecundo maximè exceſſu. *Matthiolus.*

CHONDRILLA ſylueſtris cichorij ſpecies nimirum eſt: gracilioribus tamen folijs, caule, floribus, ac ſemine. Naſcitur in locis cultis, ſcrobium aggeribus, & ſecus vias. In huius ramulis, gummi maſticis ſimillimum, magnitudine fabæ inueniri ſolet: * quod cum myrrha tritum, & linteo appoſitum, inſtar oliuæ, fœminarum mēſes trahit. Tuſa cum radicibus herba, adiecto melle, diuiditur in paſtillos: qui nitro admiſti vitiligines emaculant. Gummi inordinatos pilos replicat. Quod item tenera radix efficit, ſi intincta ſucco acus pilis admoueatur: contra viperas in vino pota proficit. Succus decoctæ, in vino, aut per ſe potus, aluū ſiſtit. Aliud habetur chondrillæ genus, folium ferens oblongum, circumroſum, humi ſparſum: caulem ſucco madentem lacteo: radice tenui rotunda, læui, vegeta, flaueſcente, ſuccoſa: cuius & caulis, & folia, concoquendi vim habent. Succus incommodos palpebrarum pilos reflectit. *Dioſcor. & Matthiolus.*

LACTVCA ſatiua. (German. Lattich. Gall. *Laictue*. Ital. *Lattuca* Hiſpan. *Lechuga.*) omnium herbarum vulgò notiſſima eſt: * cui natura refrigeratrix ineſt, ſtomacho grata: ſomnum conciliat, aluum emollit, lac euocat: verùm decocta magis alit. Stomachicis illotas eſſe prodeſt. Epotum ſemen, aſſiduas libidinum imaginationes in ſomno compeſcit, & veneri refragatur. Ipſæ verò frequentiores in cibo, claritati oculorum officiunt: inflammationibus, & ignibus ſacris opitulantur. Muria condiuntur. Cùm in caulem exierunt, vim quandam nanciſcuntur ſucco, aut lacti ſylueſtris lactucæ ſimilē. Sylueſtris lactuca ſatiuæ ſimilis eſt: ſed lōgior caulis, & candidiora folia, graciliora, & aſperiora. Naſcitur in campeſtribus. Amaro guſtu eſt & viribus aliquantum papaueri ſimilis: vnde lacteum eius ſuccum aliqui meconio permiſcuerunt. Aquam per aluum elicit, potus in aceto mulſo ſuccus ad duos obolos, argema, caliginemq; repurgat: contra aduſtiones efficaciter illinitur, cum lacte mulierum. In ſumma, ſomnū allicit, doloris leuamentum præſtat, menſes trahit: contra ſcorpionum & phalangiorum ictus bibitur. Semen non ali-

ter quàm satiuæ, libidinũ imaginationes in somno amolitur, ac venerẽ arcet. Succus ad eadem valet, sed viribus infirmior. Reponitur in fictili nouo lac eius, antea, vt in alijs liquaminib. moris est, insolatum. Florent lactucæ Iulio mense, atq; subinde semen proferunt. *Dioscorides.*

INTYBVS duum generum est: syluestris, & hortensis. Syluestris quidem (Germ. Wegwarten dicta) duplex: altera picris, quæ & Cichorium vocatur: altera satiua latioribus folijs constat, stomacho quàm hortensis vtilior. Hortensis verò (quæ Germanis Endiuien dicitur) duplex genus: vna folio latiore prodit, lactucarum simillima: altera angustiore est folio, & gustu amara. Vtraq; colligitur mense Iunio & Iulio, quo tempore maximè floret. Conseruatur autem per annum. * Refrigerat & astringit, stomacho vtilissima: aluum sistit cocta, si cum aceto adsumatur. Syluestres stomacho meliores: quandoquidem æstuantem ipsum, & quem imbecillitas vexet, cibo leniunt. Cardiacis per se, aut cum polenta, vtiliter illinuntur: podagris, & oculorum inflammationibus auxilio sunt. Herba cum radice illita, percussis à scorpione subuenit: igni sacro cũ polenta medetur. Succus cum cerussa, & aceto, valet ad illitus eorum, quæ refrigerationem desiderant. *Dioscorides.*

HYACINTHVS (Germ. Blaw Mertzen blümlin. Gallicè, *Vne lacinthe, ou Vaciet.* Ital. *Cipola canina.* Hispan. *Los Maios flores.*) folia habet bulbi: dodrantalem caulem, læuem, minimo digito tenuiorem, herbacei coloris: comam procumbentem, florum purpureorum plenam, incuruam: radicem quoq; bulbaceam. Nascitur in vniuersum in campestribus inter segetes, & in syluis prouenit. Floret cum violis circa finem Martij, & Aprilis initium. * Radix (vt creditur) pueris cum vino albo illita, pubertatem coercet, & non patitur erumpere: sistit aluum pota, & vrinam impellit: phalangiorum morsibus auxiliatur. Semen astringentius est, theriacis expetitum: regium morbum emendat, cum vino potum. *Dioscorides.*

OXALIS, seu ACETOSA (Germ. Saurampffer. Gall. *Oseille, Surelle.* Ital. *Acetosa.* Hisp. *Azederilla, Romaza.*) duorum est generum: maius nimirum, & minus. Illi folia sunt hortensi similia: huic verò sagittarum figura, mollia, læuia, quibusdam veluti capillamentis subrubentibus inspersa, succosa, folijsq; maioris acidiora. Semen vtrique idem, præterquam quòd maior maius, minori verò minus. Nascitur in hortis & pratis. Aestate antequam prata demetantur, omnium copia haberi potest. *Matthiolus & alij.*

PLANTAGO, Germ. Wägrich. Gall. *Plantain.* Ital. *Piantagine* Hispan. verò dicitur *La llanten.* Duo eius genera. Minor, Germ. Spitzer wägrich/ folia habet angustiora, minora, molliora, læuiora & tenuiora: cauliculo anguloso, in terram inclinato: floribus pallidis: semine summis caulibus emicante. Altera maior, German. Breiter wägrich/ lætior, virentiorque, latis constans fo-

A lijs, oleracei generis: cuius caulis cubiti altitudinem petit, angulosus, subruber, à medio ad verticem tenui semine circumdatus: radicibus nititur teneris, hirsutis, candidis, digitum crassitudine æquantibus. Nascitur in lacunosis, sepibus, & locis humidis. Vtraq; autem circa sepes, aggeres prata, & lacunosa loca. Herba & flores in æstatis initio, Maio & Iunio mensibus, semen verò Augusto carpitur mense. Multò vtilior magna est. * Vim habent folia exiccatoriam, con-

B stringẽtem: quare omnibus malignis vlceribus, & fluxioni opportunis, atq; elephanticis, sordidisq; illita prosunt: profluuia sanguinis, vlcera quæ serpunt, epinyctidas, carbunculos nomasq; cohibent: vetera vlcera, & inæqualia, cicatrice obducunt: chironia sanant, sinus conglutinant: morsibus canis, ambustis igni, inflammationibus, panis, parotidibus, strumis, ægilopijs, illita cum sale prosunt. Coctum cum aceto & sale olus dysentericis, cœliacisq; sumptum subuenit.

C Datur & in locum betæ cum lenticula coctum & ad aquam inter cutem, cui leucophlegmatiæ nomen est: datur & herba decocta post aridas epulas, sic vt media antecedat. comitialibus, & suspiriosis data proficit. Foliorum succus, colluta subinde oris vlcera purgat: cum cimolia aut cerusa igni sacro medetur: fistulis infusus prodest: lippitudinibus & aurium dolorib. idem succus instillatur. additur quoq; in oculorum collyria:

D gingiuis cruore suffusis, & sanguinis reiectionibus potu confert: clystere dysentericis infunditur: contra tabem datur in potu: aduersus strangulationes vuluæ, in vellere subijcitur, etiamsi vulua fluxione laboret. Semen ex vino potum alui fluxiones, & sanguinis excreationes sistit. Decocta radix, & manducatu, & collutione, dentium dolores sedat: eadem cum folijs, vlceribus renum, & vesicæ in passo datur. Ferunt tres radices, cum tribus vini cyathis, & pari aquæ mo-

E do, tertianis auxiliari: & quatuor, quartanis. Sunt qui radicis gestamine, discutiendis strumis vtantur. *Dioscorides.*

POLYGONVM (Germ. Wegtritt/ Weggraß. Gall. *L'herbe saint Innocent.* Ital. *Corrigiola, Centinodia.* Hisp. *Cicut ynundos. Correola.*) mas, ramos habet teneros, & exiles, copiosos, geniculis cinctos, qui per terram, vt gramen repunt: folia rutæ, sed molliora, longioraq;: semine sub omnibus folijs turgescente, vnde marem appellari vo

F lunt: flos ei candidus aut puniceus. Nascitur in campis, ædificiorum areis, & vijs publicis. * Vis epoti succi est, spissare, ac refrigerare. prodest cruentæ excreationi, choleræ, alui fluxionibus, & vrinæ stillicidio: nam vrinam apertè ciet. cum vino potus, contra serpentium morsus auxiliatur: datur in febribus per horam ante inuasiones. fœminarum profluuia imposita sistit. Idem succus aurium doloribus ijsdemque purulentis instillatur. Facit eximiè ad genitalium vlcera, cum vino, adiecto melle decoctus. Stomachi feruori, sanguinis reiectionibus, vlceribus quæ serpunt, ignibus sacris, collectionibus, tumoribus, &

bus, & recentibus vulneribus folia illinuntur. Sanguinaria fœmina fruticat vno caule, arundini teneræ simili, densis geniculis, & in sctubarum modo farctis: articulos in orbem cingunt apices, foliolis similes: radicis nullus vsus. Nascitur in riguis. Huic quoque spissandi, refrigerandique natura ad eadem valens, sed inefficacior. *Dioscorides.*

PSYLLION (German. Psyllenkraut. Gall. *Herbe à Puces* nominatur.) folijs est coronopo non dissimilibus, hirsutis, longioribus: sarmentosa, B fœni modo in totum herbula, ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribúsue conuolutis in cacumine capitulis: in his semine duro, nigro, pulicum simili, vnde & nomen. in aruis & incultis nascitur. Nusquam tamen, quod sciam, in Germania, nisi satum prouenit. Flores tota ferè æstate ex capitulis eius, quæ spicæ formam obtinent, crūpentes dependent. Semen verò Autumno profert. * Vis ei ad refrigerandum, inspissandum, & molliendū con C ueniens: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, luxatis illitum auxiliatur: imponitur in dolore capitis, cum rosaceo, aqua, aut aceto: enterocelis infantium, & prominenti vmbilico, illitum ex aceto medetur. Teritur acetabuli mensura, & in aquæ sextario madefactum, vbi conuenit aqua, illinitur: siquidem vehementer refrigerat, & in feruentem aquam deiectum calorem reprimit. Contra ignes sacros efficax est. Fama est, si virens domum im- D portetur, non sinere in ea pulices gigni. Cum adipe tusum sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, expurgat. Succus vermiculosis auribus, aut fluxione laborātibus, ex melle prodest. *Dioscorides.*

RHVS, quæ obsonijs aspergitur, ab aliquibus Erythros, à Gallis *Viurna* appellata, semen est coriarij fruticis, sic vocati, quoniam coriorum infectores eo vtuntur ad inspissandas pelles. Arbuscula est in petris nascens binûm ferè cubitorum E altitudine: folijs oblongis, subrubentibus, in ambitu serratis, ilicis modo: acino vuarum gracilium, denso, magnitudine terebinthi, quadantenus lato: cuius corticosa tunica per quàm vtilis est. Nascitur in Syria, Aegypto, & Italia. * Folia vim habent astringendi, & acaciæ effectus præbent. Decoctum capillos denigrat: dysentericis infunditur, & in potus eorum, insessusq; adijcitur: instillatur auribus purulentis, gangrænas & pterygia cohibent folia ex aceto aut melle illita. F Liquamentum fit ex aridis folijs, ad crassitudinem mellis in aqua decoctis, ad eadem, vt lycium, conueniens. Semen eosdem effectus exhibet: cœliacorum, dysentericorumque obsonijs inspergitur: fracta, desquamata, liuidaque illitum ex aqua, ab inflammatione vindicat: linguæ asperitates cum melle abstergit: cādidā fœminarum profluuia sistit: hæmorrhoidas sanat, cum querno carbone intrito admotum. Aqua, in qua semen maduit, decocta cogitur, coitque efficacior quodammodo ipso semine. Gummi A defert quod dentium cauis imprimitur ad dolores finiendos. *Dioscorides.*

SOLANVM quatuor generum est: hortense, halicacabum, somniferum, & furiosum. Hortense solanum (Germ. Nachtschatt. Hisp. Gall. & Ital. *Morella:* officinis Solatrum.) frutex est cibis idoneus, exilis, pusillus, multis concauus alis: folio nigro, maiore quàm ocymi, & latiore: fructu rotundo, viridi, qui post maturitatem nigricat, aut fuluescit, herba innocentis gustus. Nascitur in hortis, secus vias, agrorum margines, sepimenta, veteres parietes, ruinas: & in asperis locis. Aestate, & in multum quandoque Autumnum floret: & tunc quidem fructus maturi. * Natura ei refrigerandi: quare folia vlceribus quæ serpunt, & ignibus sacris, conuenienter cum polline polentæ illinuntur, ægilopia, capitisq; dolores, trita & imposita per se sanant: æstuanti stomacho auxiliantur: parotidas cū sale detrita illitu discutiunt. Valet succus eius aduersus ignem sacrum, atq; vlcera quæ serpunt, cum cerussa, rosaceo, & argēti spuma: ad ægilopas cum pane: infantium adustioni, quam syriasin vocant, cū rosaceo perfusus proficit: in collyrijs, aquæ vel oui vicem exhibet, contra acutas fluxiones illitus: aurium dolori instillatus prodest, mensium abundātiam sistit in vellere subditus. Succus fuluo gallinarū cortalium fimo subactus, & linteo appositus ægilopijs præsentaneo est remedio. Solanum halicacabon, aut physalida, id est, vesicaria, Germ. Schlutten/Judenkirsen. Gall. *Alquequenges, Baguenaudes* Hisp. *Alcareador de suenno. Bexiga de Perro,* folijs antedicto similibus, verùm latioribus: cuius caules posteaquam adoleuerunt, prona terram spectant: folliculis orbiculatis, vesiculis similibus, in quibus semen continet fuluum, rotundum, læue acinorum vuæ figura: quo coronarij vtuntur, corollis intexentes. Nascitur in parietinis, locis vmbrosis, aliquantulum humentibus, quandoq; circa agrorum margines. * Vim vsumq; hortensis solani habet: verùm cibis nequaquam expetitur. Regium morbum purgat, semine poto, & vrinam pellit. Ex vtraque herba succus extrahitur: qui siccatus in vmbra reconditur, ad eadem valens. Solanum somniferum, aliqui etiam Halicacabon, & Apollinarem minorem, & Vlticanam herbam, & Obsaginem vocāt: fruticat multis ramis, densis, candicosis, fractu contumacibus, pinguiū foliorum, cotoneæque mali similium plenis: flore grandi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice grandi, subrubro cortice vestita. Nascitur in saxis, non procul à mari. Radicis cortex in vino drachmæ pondere potus, somnificam vim habet, opio mitiorem. Semen vehementer vrinam cit. Corymbi duodecim hydropicis dantur: si quid numero adijciatur, alienationem mentis faciunt. Remedio est aqua copiosa mulsa, potui data. Succus pastillis inseritur, & medicamentis, quæ doloris leuamentū præbent. Decoctus in vino, si in ore contineatur, dentium doloribus auxiliatur. Radicis succus, cum melle illitus, oculorum hebe-

tudines tollit. Solanum furiosum aliqui Persiõ, alij Thryon, alij Dorycnion, nonnulli Solanum manicum appellauêre. Huic folium erucæ simile, maius aliquantò, satis acantho, quem pæderota vocant, accedens: caules à radice proceros emittit decem aut duodecim, vlnæ altitudine adolescentes: caput in cacumine oliuæ figura, sed vt platani pilulæ hirsutius, verùm maius latiusque: florem nigrum, postquam eo exuitur, racemus exit rotundus, niger, denis aut duodenis acinis constans, similibus hederæ corymbis, vt vuæ mollibus: radice firmatur candida, crassa, caua, cubitali, gignitur in montibus, vento perflatis, & plataneatis. Radix drachmæ vnius pondere pota ex vino, facit species vanas, imaginesque non iniucundas obuersari: sed duplicatus hic modus, ad tres vsque dies mentis alienationem affert: quadruplicatus interimit. Remedio est aqua mulsa copiosiùs pota, & vomitione reiecta. Duo posteriora genera apud nos non reperiuntur. Est & aliud genus Solani, recentioribus Lethale Solanum vocatum, cui caules surgunt bicubitales, aut altiores, rotundi, mediocris crassitudinis, ramosi, è subrubro colore nigricantes, quos conuestiunt oblonga, lata, mollia, & nonnihil lanuginosa folia, maiora latioraque, quàm Solani. flores oblongi, caui, è foliorum alis, obscuriore purpura nigricant. bacca acino vuæ similima, succedit singulis vnica, splendidè nigricans, magnitudine ferè mediocris cerasi, exiguo semine grauida, radix longa, magna, inalbicans, diuturna ac viuax, in propagines plures distribuitur. Circa syluas, iuxta parietes, sepimentaq; agrorum, alijsq; perinde parum cultis ac desertis reperitur locis: vmbrosa amat. Augusto arrident maturæ baccæ: flores & antè & eodem reperiuntur tempore. German. Dollwurtz / Dollkraut / Schlaffbeer. Ital. *Bella donna* appellatur. Sunt qui putent Fabam inuersam dici. Ad Mandragoram Theophrasti (qui differt à Dioscoridis Mandragora) plurimum accedit, si non ipsissimus est. Theophrastus hunc caulem habere ait, & fructum ferre nigrum, acino vuæ similem, & succo vinosum. Respondent quoq; facultates. Nam Solanum istud somniferum est, mentem cõturbat, insaniam facit, si pauciores baccæ sumantur: plures verò etiam interficiunt, citam festinamque mortem inferentes. *Dioscorides, & Dodonæus.*

De folijs frigidis in tertio.

PORTVLACA (German. Burtzelkraut. Gallicè *Du Pourpier, ou de la Pourcelaine.* Ital. *Porcelana.* Hispan. *Serdolága.*) omnibus vulgarissima est. Duo eius habentur genera: vnum satiuum, cui folia insunt latiora, & caulis crassior, in altum se attollens: alterum verò syluestre, humi repens, minoribus, tenuioribus, ac crebrioribus folijs. Prouenit in hortorum areolis, vineis, & alijs cultis locis, hortensis. Syluestris in petrosis, & incultis etiam nascitur. Iunio & Iulio potissimùm mensibus carpenda folia & flores: semen verò sequentibus. * Harum vis astringit. Capitis doloribus, inflammationibus oculorum, cæterisque cum polenta imponitur: ardoribus stomachi, sacro igni, vesicæ doloribus auxilio est: com manducata dentium stupores sedat: stomachi & intestinorum æstuationem, fluxionesque mulcet: renes & vesicam adiuuat, etiamsi erosionem sentiant: veneris impetus exoluit. Succus epotus simili effectu prodest, in febribus valens. Contra teretes ventris tineas, cruentam excreationem, dysenteriam, hæmorrhoidas, & profluuia sanguinis, percocta efficax est: item contra sepis morsus. Ocularibus medicamentis vtilissimè commiscetur: interaneis fluxione laborantibus, atque vuluarum erosionibus infunditur: contra dolores, quos æstus excitauit, caput ex rosaceo & oleo fouetur: eruptiones papularum in capite, cum vino emendat: vulneribus, quæ ad syderationem spectant, ex polenta illinitur. *Dioscorides, & Matthiolus.*

MANDRAGORAM aliqui antimelum, alij circæam vocant, quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Latinis Terræ malum, Terrestris malus, Canina malus: Germanis Alraun appellatur. Duo eius genera: niger, quæ fœmina existimatur, Thridacias appellatus, angustioribus folijs, ac minoribus quàm lactucæ, virosis ac graueolentibus, in terra sparsis: mala gerit sorbis similia, pallida, odorata, in quibus semen veluti pyrorum: radicibus inhæret bene magnis, binis, ternísue, inter se conuolutis, nigris foris, intus albis, crasso cortice vestitis: caulem non fert. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis Morion vocitatur, huius folia magna, alba, lata, læuia, vt betæ: mala quàm alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante, iucundè cum grauitate quadam olentia, quorum pomorum cibo aliquantum opiliones soporantur: radix alterius similis, maior & candidior, orbata & hæc caule. Nascitur in calidis regionibus, in syluestribus, montosis, veluti in Gargano Apuliæ monte. At in Germanijs satus tantummodo reperitur, & fœmina quidem perquàm rarissimè. Succus fit è cortice recentis radicis tuso, & prælis subiecto: qui insolatus, vbi concreuit, fictili reconditur. Malis quoque succus depromitur sed aliquantò ignauior. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad vsum suspenditur. * Aliqui radices in vino ad tertias coquunt, & defæcatum ius seruant, cyathoque vno vtuntur in peruigilijs, & doloribus, & ante sectiones, vstionesque, ne sentiantur. Succus duobus obolis ex mulso potus, vt veratrum, per vomitiones bilem atram, pituitamque extrahit: verùm potu largiore vita adimitur. Medicamentis ocularibus, & his quæ dolores finiunt, pessis quoque emollientibus, admiscetur: semioboli pondere inditus, per se menses & partus ex pellit, subditus sedi pro balano somnificus est. Radix ebur emollire fertur, quæ senis horis cum eo decocta sit: & ad accipiendam quam effingere optaueris formam, ipsum facilè præstat.

Folia recentia conuenienter oculorum inflammationibus & collectionibus, quas vlcera citarunt, cum polenta illinuntur: duritias omnes, suppurationes, strumas & tubercula discutiunt: stigmata sine exulceratione delent, si quinis, senísue diebus sensim perfricentur. Folia seruantur in murijs, eosdem ad vsus. Trita radix ignibus sacris ex aceto, & serpētium ictibus ex melle, aut oleo medetur: strumas atque tubercula cum aqua dissipat: articulorum cruciatus, cum polenta sedat. Fit citra coctionem vinum è cortice radicis ad hunc modum. Ternæ minæ in vini dulcis metretam conijciuntur. Dantur ex eo terni cyathi, ijs qui secari aut amburi debent, vt antè dictum est: siquidem nullo tunc afficiuntur dolore, sed veterno quodam pressi torpescunt. Mala soporem afferunt olfactu, & etiam si mandantur: item expressus ex eis succus. nimio tamen odore percussi obmutescunt. Semen malorum potum vuluas purgat: appositumq; cum sulphure ignem non experto, rubra fœminarum profluuia sistit. Scarificata, punctisque multifariam aperta radice, rumpens lacryma, cauo vase recipitur. Liquamētum autem succo lacteo præstantius est. sed non vbique, vt experientia docet, radices lacteum succum delacrymāt. Aliam tradunt esse mandragoram, nomine Morion, in opacis iuxta specus enatum: folijs albę mandragoræ minoribus, albis, dodrantalibus, radicem ambientibus: quæ mollis est & candida, paulò maior palmo, pollicemque crassitudine æquat. Tradunt eam in pane, offa, obsonióue drachmæ pondere deuoratam, vsum rationis intercipere: obdormiscit enim homo, eo ferè quo comederit habitu, sensus impos, ternis quaternísue, ex quo data est, horis. Hac medici vtuntur, cùm scindendi, vrendiue necessitas adest. Antidotum esse volunt radicem, cum manico solano potam. *Dioscorides.*

S EMPERVIVVM, seu S EDVM (Germ. Hauß-wurtz. Gall. *Iaubarbe.* Ital. *Semperuiua.* Hisp. *Yerua pontera* dicitur) trium est generum: maius, minus, & andrachnis. Magnum ideo nominatur, quoniam perpetuò folia vireant: cuius caules cubiti altitudinem implent, interdum excedunt, pingues, crassitudine pollicari, virentes, characiæ tithymali modo infecti: folia pinguia, carnosa, longitudine pollicari, in cacumine linguæ similia, alia in terram conuexa, alia in capite stantia inuicem, ita vt ambitu effigiem imitentur oculi. Nascitur in montibus, & testaceis: supra domicilia etiam seritur. * Eius vis refrigerare & astringere. Medentur igni sacro, nomis, vlceribus quæ serpunt, oculorum inflammationibus, ambustis igni, podagris per se, & cum polenta illita folia. Succus capiti in doloribus, cum polenta, aut rosaceo perfunditur: datur in potu contra phalangiorum ictus, dysenteriam, aluique profluuia: teretes tineas potus in vino excutit: subditus in vellere, mulierum abundantiam sistit. Succus oculorum lippitudinibus, sanguinis vitio conceptis inungitur. Semperuiuum paruum

A in petris, parietinis, & macerijs, nec non scrobibus opacis nascitur, caulibus ab vna radice multis, tenuibus, crebrò foliatis: exilib⁹ folijs, rotundis, pinguibus, mucronatis: caule à medio eminente, palmum alto, vmbellam herbidosque flores, & tenues gerente. Folia eisdem cum priore viribus prædita sunt. Florent maius & minus Maio & Iunio mensibus. Tertium videtur semperuiui genus, quā aliqui andrachnem agriam, aut telephium vocauerunt, Romani illecebram,
B pusillis, crassioribusq; folijs, hirsutis, portulacæ proximis. Floribus in Maio tantùm ornatur luteis. Nascitur in saxis, sepulchris vmbrosis, oppidorumq; fossis. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans: illita cum axungia strumas discutit. *Dioscorides.*

H Y O S C Y A M V S, Iusquiamus, herba Apollinaris, seu Altercum (Germ. Bilsenkraut. Gal. *Hanebane* Ital. *Hyosquiamo.* Hisp. *Velenno, Meimendro.*) frutex est caules emittens crassos, folia lata, ob-
C longa, diuisa, nigra, hirsuta: flores è latere caulis ordine prodeunt, tanquam punicorum cytini, scutulis septi seminum plenis, vt papaueris. Tres eius differentiæ. Vna semine nigro, floribus penè purpureis, smilacis folijs, cytinis præduris & spinosis. Secus vias vbique ferè gignitur in sabulosis, & locis haud incultis. Alterius semen subflauum, vt irionis: flores lutei, folia & siliquæ simpliciores. In hortis aliquando inuenitur. ambo insaniam gignūt, & soporem: ideó-
D que in communi vsu damnantur. Tertium genus, vt quod mitissimum esset, medici recepēre, pingue, lanuginosum, molle, candidi floris seminisque, in maritimis ruderibusque nascens. cuius occasio si non adsit, rufum vsurpari oportet. niger vt deterrimus, improbatur. Recenti semine, caulibus, folijsque tusis succus in sole exprimitur, & exiccato humore, vsus ad annum vsq; prorogatur: nam facilè corruptionem sentit. Extrahitur etiam ex sicco semine separa-
E tim in aqua calida tuso & expresso. Liquamentum autem succo lacteo præstantius est, & magis dolores finit. Contusa herba recens, addita trimestri farina, digeritur in pastillos, & reconditur. Liquamentum primum, & quod à sicco semine exemptum est, collyrijs, quæ doloris sensum auferūt, commodissimè inseri solent. * Contra acutas, calidasq; fluxiones, dolores aurium atque vuluæ mala prosunt: cum farina autem, aut polenta, oculorum, pedum, cæterarumque partium inflammationes placant. Semen eadem
F præbet tussi, destillationibus, oculorum fluxioni, & doloribus efficax: contra mensium abundantiam, & erumpentem aliunde sanguinem, oboli pondere cum papaueris semine, & aqua mulsa bibitur: podagris subuenit: testibus inflatis, mammisque tumentibus à partu, tritum ex vino illinitur. Alijs quoque cataplasmatis, quæ doloris leuamentum præstant, admisceri solet. Folia omnibus medicamentis dolorem sedantibus, per sese, & ex polenta vtilissimè imponuntur. recentia ad mitigādos omne genus dolores

oblinuntur: cum vino terna quaternáue pota ſanant algidas febres, quas epialas vocant. Cocta olerum modo folia, ſi acetabuli menſura manduntur, mediocrem inſaniam gignunt. Idem efficere tradunt, ſi colo vlcus ſentiente, infundantur. Radice in aceto decocta, dentes in dolore colluũtur. Colligitur menſe Maij vel Iunij. Conſeruatur per annum. *Dioſcorides.* A

De folijs frigidis in quarto.

CICVTA (Ger. Schirling / Wutzeling. Gall. *Cigue* Hiſp. *Ceguta canabeia*) vulgaris notitiæ eſt planta: caulem edit geniculatum, vt fœniculi, grandem: folia ferulæ, anguſtiora graui odoratu: rami, mox vmbellæ in ſummo prodeunt: flores quoq; albicantes, & ſemen aniſo candidius: radice non alta, concaua. Naſcitur plerunq; prope vrbium & oppidorũ mœnia, locis vmbroſis & pinguibus. Cum floribus Iulio, ſemine prægnantem Auguſto, ac ſerius videre eſt. * Cicutæ lethale venenum ineſt, ſuaque vi refrigeratoria necat. Remedio eſt vini meraculi potus. Succus exprimitur cõtuſis cacuminibus, priuſquam ſemina & comæ ſiccefcant: qui ſole denſatur in paſtillos. Multus ad medendi rationem vſus eſt aridi: commodè miſcetur collyrijs, quæ leuandi doloris gratia temperantur: ignes ſacros & vlcera quæ ſerpunt, illitu reſtinguit. Herba cum coma trita, & teſtibus circumlita, libidinum imaginationes in ſomno compeſcit, ſed genitale reſoluit: lac puerperarum mammis appoſita extinguit: in virginitate mammas coercet, & increſcere non patitur. pueris præſtat, vt eorum teſticuli cibum nõ ſentientes intabeſcant. Efficaciſſima vis Creticæ, Megarenſi, mox Atticæ, & in Chio & Cilicia naſcenti. *Dioſcorides.* B C D

PAPAVER, Germ. dicitur Magſaamen. Gall. *Du pauot* Ital. *Papauero.* Hiſp. *La dormidera.* Huius apud Dioſcoridem ſex ſunt genera. Primum ſylueſtre, rhœas dictum, omnibus notum. Alterum candidum, capitibus oblongis, candidis, ſemine albo: hoc etiam notum. Tertium & quartum nigrum, è quibus colligitur opium: ſemine nigro: vtrunq; à Dioſcoride papauer ſylueſtre etiam dicitur: & illud notum. Quintum papauer corniculatum: ſic dictum, quòd caput non proferat: ſed ſiliquam oblongam & rotundam in corniculi modum, florem luteum, vulgò notum. Sextum papauer ſpumeum vocatur: hoc incognitũ eſt. Quoties papaueris ſimpliciter & ſine adiectione mentio fit, ſemper domeſticũ, hoc eſt album intelligendum eſt. Naſcitur ſylueſtre in campeſtribus Colligitur menſe Maij. Reliqua genera in viridarijs & campeſtribus gignuntur. * Omnium (excepto corniculato & ſpumeo) in commune natura refrigeratrix Quare ſi capita ipſa & folia decoquantur in aqua, ſomnum fotu conciliabunt. Bibitur decoctum contra vigilias. Calyces cum polenta triti, & cataplaſmatis admiſti, ignibus ſacris & inflammationibus proſunt. Tunduntur quoq; virides, & digeruntur in paſtillos, qui ſiccati ad vſum reconduntur. Capita E F quoque per ſe in aqua coquuntur ad dimidias, iterumque adiecto melle, dum humor coeat in eclegmatis lentorem. Id medicamentum in tuſſi, arteriæ fluxionibus, & cœliacorum affectu, doloris leuamentum præbet, efficacius tamen redditur, addito hypociſtidis ſucco, & acacia. Papaueris nigri ſemen tritum cũm vino bibitur, contra citam aluum, & fœminarũ profluuia in peruigilijs fronti, temporibusque illinitur ex aqua. *Dioſcorides & Medici Florentini.*

De folijs humidis in primo.

HVMIDA in primo ſunt, Bugloſſum, Intybũ, Malua, Helxine, &c. de quibus ſuprà quære.

De folijs humidis in ſecundo.

VIOLA purpurea (Germ. Mertzen violen. Gall. *Violette de Mars.* Ital. *Viola.* Hiſp. *Violeta*) folium habet hedera minus, tenuius, ac nigrius, nec multò diſſimile: cauliculus à radice medius ꝓdit, in quo floſculus ſuauiſſimè olens, purpureus. Opacis & aſperis naſcitur locis. Colligitur mẽſe Martio & Aprili. * Refrigerãdi naturam habet. Folia per ſe, & ex polenta illinuntur aptiſſimè ſtomacho æſtuanti, & oculorum inflammationibus, ſedique procidenti. *Dioſcorides.*

NYMPHAEA ſeplaſiarijs Mauritano nomine Nenuphar, Germ. Seeblumen / Waſſermahen. Gall. *Blanc d'eau, ou laulne d'eau* appellatur. Eius genera duo. Primum folijs fabæ Aegyptiæ, minoribus & longioribus, alijs in ſumma aqua, alijs demerſis, pluribus ex radice eadem prodeuntibus: flore lilio ſimili, albo, & in medio crocos habente, cùm defloruerit, vt rotundum malum, aut papaueris caput, extuberans nigro ſemine, denſo & lato, lenti guſtus. Caulis eſt læuis, niger, minimè craſſus, Aegyptiæ fabæ cognatus: radix nigra, ſcabra clauæ ſimilis, quæ autumno ſeratur. * Sicca cũ vino pota cœliacis dyſentericisq; auxiliatur, & lienẽ abſumit. Radix ſtomachi ac veſicæ doloribꝰ illinitur: vitiligines ex aqua emendat: impoſita cum pice, alopecijs medetur. eadem contra veneris inſomnia bibitur: ſiquidem ea prorſus adimit. pota aſſiduè aliquot diebus, genitale infirmat. Idem ſemen potum efficit. Alterum genus nymphææ, cuius flos blephara dicitur, folijs antè dictæ: radice alba, ſcabra: flore luteo, nitente roſæ ſimili. Huius ſemen & radix contra fœminarum profluuia efficaciter ex vino nigro bibuntur. Naſcitur vtrunque genus in paludibus, lacubus & aquis ſtagnantibus. Flores in fine Maij, & Iunio menſe colliguntur. Radices autem in Autumno effodiuntur. *Dioſcorides.*

SVNT & HVMIDA in ſecundo, Atriplex, Blitum, Lactuca, Portulaca, &c. de quibus omnibus vide ſuprà.

De folijs ſiccis in primo.

VERBASCVM, ſeu Tapſum barbatum (Germ. Wullkraut / Fertzenkraut. Gal. *Bouillon blanc, ou bouillon noir* Ital. *Taſſo barbaſſo* Hiſp. *Verbaſco, ò gordobolo.*) differẽtias ſummas habet duas: hoc nigrũ, illud album: in quo mas & fœmina intelligitur.

Fœminæ

Fœminæ igitur folia ſunt braſſicę, piloſiora multò, & latiora, candida: caulis albus, cubitalis, aut amplior, ſubhirſutus: flores albi, aut ex luteo pallescentes: ſemen nigrum: radix longa, guſtu acerba, craſſitudine digiti. Naſcitur in campeſtribus. Verbaſcum qui mas appellatur, oblongius, albis folijs, & anguſtioribus, tenuiori caule. Sed nigrum prorſus albo ſimile eſſet, niſi nigriore latioreque conſtaret folio. Sylueſtre folia refert ſaluiæ: altas virgas & lignoſas, & circa eas ramulos, quales marrubium: flores luteos, auri æmulos. Sunt & Phlomides duæ, hirſutæ rotundis folijs, humiles. Tertia lychnitis appellatur, ab alijs autem thiyallis, folijs ternis aut quaternis, vel paulò pluribus, hirſutis, craſſis, pinguibusque: apta ad lucernarum lumina. * Radix priorum duarum aſtringit: quare quòd magnitudine ludicrum talum æquet, in alui profluuio conuenienter ex vino datur. Decoctum ruptis, conuulſis, fractis, antiquæ tuſſi auxiliatur: dentium dolorem collutione mitigat. Verbaſcum, cui flos aureus, capillos tingit, & quocunq; abijciatur, blattas in ſe contrahit. Cocta in aqua folia, aduerſus tumores & oculorum inflammationes illinuntur: ſyderatis vlceribus ex vino & melle, cum aceto autem vulneribus medentur: contra ſcorpionum ictus ſunt auxilio. Sylueſtris folia ambuſtis igni ſunt cataplaſmata. Aiunt in folijs eius, quam fœminam dicimus, aridos ficus omnino non putreſcere. *Dioſcorides.*

Sicca in gradu primo etiam ſunt Beta, Braſſica, Chamomilla, Fœniculum, Hyacinthus, Malabathrum, Myrtus, &c. de quibus omnibus vide ſuprà.

De folijs ſiccis in ſecundo.

Marina braſſica, officinis Soldanella. Belg. Zeewindt/id eſt cõuoluulus marinus vocatur. ſpargit per terram graciles viticulos, ſubrubẽtes cauliculos, circa quos in longioribus pediculis folia hederacea, læuia, ſplendentia, ſed lata & ſubrotunda. Flores calathi formã ſimiliter referunt, diluto purpureo colore ſubrubent. ſemen in rotundis folliculis nigricat. radix oblonga, tenuis. Saporem herba amarum ac ſubſalſum à natali contrahit ſolo. Naſcitur enim in maritimis. Reperitur verò non modò in Italia, aut Gallia, verùm & in Zelandiæ inſulis, Flandriæ, ac Hollandiæ littoribus. Aeſtiuis menſibus floret. Calida autem & ſicca temperie eſt, & tertio quidem exceſſu, vti amara ſalſilaginem cum acredine quadam referens, guſtabilis eius qualitas oſtendit. *Aluum purgat: cruda & aquoſa detrahit: hydropicis cenſetur vtilis: aduerſatur tamen ventriculo: torſiones & moleſtias adfert: plus ſubinde incommodi, quàm auxilij confert. Teſtatur hæc quoque Dioſcorides: Tota, inquit, herba ſtomacho incommoda eſt, acris, aluum maximè ſoluit cocta in ciboque ſumpta. Coquunt cum ea quidam, ad obtundendam acrimoniam, pingues carnes. Conſeruatur per annum. *Dioſcorides.*

Bursa Pastoris (Germ. Teſchelkraut & Hirtenſeckel vocant.) planta omnibus vulgò notiſſima eſt. Naſcitur prope vias, & in parietinis. Iunio & Iulio menſibus legitur. * Ex refrigerantium, exiccantium & adſtringentium genere eſt. Quapropter prodeſt attrita, & emplaſtri more impoſita, inflammationibus & ſacris ignibus. Decoquitur pluuiali aqua cum plantagine & Armenio luto, bibiturque eius decoctum ad inteſtinorum difficultatem, & ad cruentas excreationes. Herbæ ſuccus recentia vulnera glutinat, & auribus purulentis infuſus medetur. Siſtit menſium abundantiam, ſi eius & perſicariæ decocto inſideant mulieres. Eſtque ad idem, & contra denique omnes ſanguinis fluxiones efficax eſt, tenui pulticula circumlita, & in oleo frixa. Additur in emplaſtris, quæ ad capitis vlcera componuntur, & in vnguentis compluribus. *Matthiolus.*

Equisetum, officinis cauda equina. Germ. Schaffthew. Gall. *Queue de cheual.* Ital. *Coda di cauallo, aſprella.* Hiſp. *Cola de mula, rabo de mula* nominatur: in riguis & ſcrobibus naſcitur. cauliculi prodeunt inanes, geniculati, in ſe farcti, rubeſcentes, leniter ſcabri: & iuncea circa eos folia, crebra, exilia. In ſublime attollitur vicinos arborum caudices ſcandens, obuolutumque dependet, comis multis, nigris, vt equorum caudæ: radix lignoſa, dura. * Vis herbæ, ſpiſſare: quare ſanguinem naribus erumpentem ſuccus ipſe ſiſtit: prodeſt dyſentericis in vino potus: vrinam cit. Sanguinolenta vulnera glutinantur, tritis folijs & illitis. Radix cum ſua herba tuſſim, orthopnœam, ruptaque adiuuat. Folijs in aqua potis, diſſectiones veſicæ & inteſtinorum, enterocelæque in vnum coaleſcere cogique feruntur. Alterum equiſetum caulis eſt rectus, cubito maior, inanis: comis per interualla breuioribus, candidioribus, & mollioribus. Id cum aceto tritum, vulneribus remedio eſt, eademque fungitur facultate. Vtrunque æſtate ſuis in locis copioſè prouenit. *Dioſcorides.*

Gingidium (Germ. Kerbelkraut. Gall. *Du cerfueil.*) in Syria & Cilicia plurimum naſcitur. Apud nos hodie paſſim in hortis colitur. Herbula eſt ſylueſtri paſtinacę ſimilis, tenuior & amarior: radice parua, candicante, ſubamara. Maio menſe floret, & ſubinde ſemen profert. * Olus hoc crudum, coctum conditumue eſtur, magna ſtomachi vtilitate: vrinam cit. Decoctum ex vino potum, veſicæ prodeſt. *Dioſcorides.*

Virga Pastoralis, ſeu Dipſacus, German. Kartendiſtel/Weberkarten. Gall. *Chardon à carder, Verge à Berger, ou Chardon à Faulon* nominatur) aculeatarum generis eſt. Caulem habet album, ſpinis horridum: folijs lactucæ, ſpinoſis, binis, genicula ſingula complectẽtibus, prælongis, ceu quaſdam bullas intus & extra aculeatas, in dorſi medio habentibus, concauo alarum ſinu, in quo imber aut ros aſſeruetur: vnde dipſaci, quaſi ſitientis, nomen traxit. In cacumine caulis, ſingula ſurculis capitula inſunt, oblonga, echinata ſpinis: quę areſacta, candida ſpectantur,

diſſectaq; medulla tenuis, vermiculos oſtendūt. A * Sanat rimas ſedis, fiſtulasq;, ſi tuſa & decocta in vino radix, vſque dum ſit craſſitudo ceræ, immittatur. Medicamentum ærea pyxide recondendum. Aiunt formicationibus, verrucisq; penſilibus remedio eſſe. Vermiculi capitulorū in folliculo alligati collo, aut brachio appenſi, produntur quartanis febribus remedio eſſe. Dipſaci ſpinæ radix ſecundo ordine exiccatoria eſt, habetque nonnihil abſterſorium. Naſcitur in campeſtribus, in agrorum & ſcrobium aggeribus, in B vijs iuxta ſepes. Colligitur tempore autumni. *Dioſcorides & Galenus.*

SICCANT quoque in ſecundo Arthemiſia, Anethum viride, Caſſūtha, Intybum, Plantago, Mentha, Menthaſtrum, Spica nardi, Verbenaca, &c. de quibus vide ſuprà.

De folijs ſiccis in tertio.

FILIX (Germ. Farnkraut/Waldtfarr. Gall. *Feuchiere.* Ital. *Filice, felce.* Hiſp. *Helecho* dicitur) mas, C folijs ſine caule, ſine fructu, ſine flore, ex vno pediculo cubitali longitudine exeuntibus, multifidis, & lateribus pinnatis, ſubgraui odore: radice per ſumma ceſpitum, nigra, oblonga, filices multas fundente, ſubaſtringente guſtu. * Radix latas tineas excutit; ſumpta drachmis quatuor ex aqua mulſa: melius, ſi cum ſcammoniæ aut veratri nigri totidem obolis detur: ſed qui ſumūt, allia prægustare debent. laborantes lienis incremento recreat. Radix & potu, & illitu cum axun D gia, vulneribus ſagitta harundinea factis, eſt auxilio. cuius rei probatio talis fertur. Peribit filix, quam per ambitum ſata copioſior harundo coronet: & contrà, euaneſcens abibit harundo, quam obſepiens multa filix in orbem cinxerit. Filix fœmina folijs eſt filicis, ſurculoſis, altioribusq;, & quæ non ſingulari, vt illa, pediculo fulciantur: radicib⁹ longis, pluribus, obliquis, quæ ex nigro in luteum flaueſcunt: aliquę etiamnum rubræ inueniuntur. Pellunt lata interaneorum E animalia, cum melle, eclegmate ſumpto: potæ cū vino drachmis tribus teretes tineas eijciunt. Datæ fœminis ſterilitatem faciunt: & prægnantibus abortum, ſi ſupergrediantur. Farina humidis vlceribus & cicatrici repugnantibus inſpergitur: iumentorum ceruicibus medetur. Folia recentia in oleribus cocta manduntur, vt ventrem emolliant. Naſcuntur vbique, ſed maximè frigido ſolo, vt in montibus, ſyluis & ſaxoſis. Effodi debent radices Vergilijs occidentibus, hoc eſt, Autumno. Siccari autem eas ſole oportet, F Conſeruantur per annum. *Dioſcorides.*

MILLEFOLIVM, Stratiotes, Myriophyllon, Germ. Garben/Schaffgarbē/Schaffripp/Tauſentblat. Gall. *Millefueille, ou Cumin, ou Aneth ſauuage* nominatur: caulis eſt tener, ſingularis, vnica nixus radice: plurimis folijs, læuibus, fœniculo ſimilibus, vnde nomen accepit. Caulis flaueſcit, varius, ac veluti ex induſtria delineatus. * Vulnera recentia ab inflammatione vindicat, ſi vel viride, vel ſiccum ex aceto oblinatur: præcipitatis in potu cum aqua & ſale datur. Naſcitur in paluſtribus & agris aſperis. Per integram floret æſtatem, quo tempore etiam colligitur. Conſeruatur autem per annum. *Dioſcorides.*

QVINQVEFOLIVM, Græcis Pentaphyllon, Germ. Fünfffinger kraut. Gall. *Quintefueille* vocatur: ramulos fert feſtucarum ſimilitudine, tenues, dodrantales, in quibus ſemen: folia menthæ, quina ſingulis pediculis, rarò plura, in ambitu ſerrata: florem ex candido palleſcentem, auri æmulum. Subrubram habet radicem, oblongam, veratro nigro craſſiorem. Plurimis pollet remedijs. * Ius radicis decoctæ ad tertias, ſi in ore contineatur, dentium dolores ſedat: putrida oris vlcera, collutione ſiſtit: arteriæ ſcabritias, gargarizatu læuigat: contra alui profluuia & dyſenterias auxiliatur: item articulorum, coxendicumque cruciatibus potum. Cocta in aceto, & illita, ſerpentia vlcera cohibet: ſtrumas, tumores, duritias, abſceſſus & collectiones diſcutit: ignes ſacros, reduuias, condylomata, pſoraſque ſanat. Teneræ radicis ſuccus, contra iecinoris, pulmonumque vitia prodeſt: item aduerſum venena. Cum hydromelite autem, vel diluto vino, & piperis exiguo, bibūtur folia contra febrium circuitus: in quartana quidem, quaternûm ramulorum folia: in tertiana verò, ternûm: in quotidiana, vnius. Ea quoque folia tricenis pota diebus, comitialibus proſunt. Foliorum ſuccus tribus cyathis aliquot diebus potus, celerrimè regio morbo medetur. Illita cum melle & ſale, tam vulneribus, quàm fiſtulis remedio ſunt: enterocelicis auxilium præſtant. Quinquefolium ſanguinis profluuia & potu, & illitu ſiſtit. Ad expiationes, caſtimonias, & incantamenta inciditur. Naſcitur in riguis & aquarijs ductibus. Floret Maio & Iulio menſibus potiſſimùm, quo tempore etiā carpitur. Conſeruatur autem per annum. *Dioſcorides.*

Quinquefolium vulgaris eſt notitiæ: neq; fraudem admittit: niſi quòd fortaſſe aliquis peculiariter Tormentillam vſurpare pro eo velit, exiſtimans verum eſſe quinquefolium: cùm dubium non ſit, vſitatum illud eſſe legitimum. Eligitur collectum in montibus aut collibus, & in vſu eſt radix eius in vmbra ſiccata, quanquam & folia quoque vtilia ſint.

POLLI duo genera. Montanum, cui teuthrio nomen eſt, & cuius eſt vſus. tenuis frutex eſt, candidus, dodrantalis, ſemine refertus: capitulo in cacumine quandam corymborum ſpeciem præ ſe ferente, paruo, cano hominis capillo ſimili, grauiter olente, non ſine quadam ſuauitate. Alterum fruticoſius, non vſqueadeò valens odore, & viribus infirmius. * Potum feruefacti ius auxiliatur ſerpentium ictibus, hydropicis, morbo regio: & lienoſis ex aceto: ſtomachum malè habet, caput doloribus afficit: aluum & menſes ciet. ſubſtratum ſuffitúmue ſerpentes abigit: illitum vulnera conglutinat. Amarum eſt guſtantibus, & modicè acre. Itaque viſcera omnia obſtructione liberat, vrinamque ciet. Vtrunque

polij;

polij genus, in pluribus Italiæ locis prouenit. A Colligitur mense Iunio. Conseruatur autem per annum. *Dioscorides & Galenus.*

Polium montanum quoque ab omnibus cognoscitur: in vsu sunt cymæ cũ frondibus, quando seminibus refertæ sunt vnà cum floribus cõmistis. Neque adulterari potest: de montibus tamen siccis & petrosis, & regione pariter sicca & calida est colligẽdum. Amaro & acri sapore, & odore valido debet esse præditum.

TRIFOLIVM, quod Græci oxitriphyllon, B aut asphaltion appellant, quòd bitumen redoleat, Germanis Siebẽgezeit/wolriechender klee/ multas habet virgas tenues, cubitum aut amplius longas: folia magna, acuminata, terna singulis germinationibus exeuntia, quibus recenter enatis rutæ odor inest: vbi autem adoleuerunt, bitumen olent: florem edit purpureum, semen latum, hirsutum, ex altera extremitate exertum corniculi modo: radix longa, tenuis, dura. Copiosè nascitur circa Elbam & Petram sanctam C Hetruriæ. Vsus eius esse debet, non trifolij pratensis, quod à vero trifolio maximè differt, à Græcis descripto. * Semen & folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus, & ijs qui aquæ inter cutem principia sentiunt, fœminis quoque vuluę vitijs opportunis auxiliantur: menses ciunt: ternæ drachmæ è semine dari debent, è folijs verò quaternæ. Contra serpentium ictus trita folia, & ex aceto mulsa pota, præsidio sunt. Tradunt aliqui, totius fruticis, ra- D dicis, foliorumque decoctum fotu dolores eorum finire, quos serpentes percusserint. qua autem aqua sanatus quis fuerit, si ea quispiam alius foueatur, qui vlcus habuerit, perinde afficitur vt à serpente demorsus. Quidam terna folia aut semina, in tertianis, cum vino potui dedêre: & in quartanis quaterna, vt quæ febrium circuitus discuterent. Radix antidotis inseritur. *Dioscorides & Medici Florentini.*

SICCANT quoq; ordine tertio, Abrotanum E vstum, Anethum vstum, Apium, Asarum, Ammi, Absinthium, Calamintha, Chamædrys, Hyssopum, Iuniperus, Maiorana, Marrubium, Origanum, Peucedanum, Petroselinũ, Ptarmica, Rhus obsoniorum, Ruta, Sabina, Salix, Sysimbrium, &c. de quibus omnibus vide suprà.

De folijs siccis in quarto.

VOCANT etiamnum SYLVESTREM RVTAM, quod in Cappadocia & Galatia Asiæ fini- F tima Moly dicitur. Frutex est, qui ab vna radice multos emittit cauliculos: folijs multò quàm alterius rutæ longioribus, teneribusq;, odore graui: flore candido: capitulis in cacumine paulò maioribus, quàm satiuæ rutæ, quæ tribus maximè partibus constant: in quibus triangulum semen, subrufum, gustu amarum recluditur. cuius est vsus. Semen autumno maturescit. * quod cum melle, vino, croco & fœniculi succo, ac gallinaceo felle, teritur contra retusam oculorum aciem. Sunt, qui eam harmalam vocent, Syri besahan: qui Cappadociam incolunt, moly, quoniam quãdam cum moly seruet similitudinem: radice nigra, flore candido. In collibus & læto solo prouenit. *Dioscorides.*

SICCANT quoque in quarto, Allium, Nasturtium, Sinapi, &c.

De folijs astringentibus.

CVPRESSVS Germ. Cypreß. Gall. *Cypres.* Ital. *Cipresso.* Hispan. *El cypres* dicitur. Huius genera duo: mas scilicet & fœmina: hæc meta in fastigium conuoluta: ille verò ramos in latus spargens. Harum patria, ac proprium natale solum Creta insula est. In Idæis etiam montibus, qui ad Troadem spectant, cupressus numerosa spõte prosilit: alibi non nisi tempore, & perquàm diligenti cultura proueniens, & cultorem magnopere fastidiens Mira est cupressi fœcũditas: etenim trifera est. Colliguntur eius coni mensibus Ianuario, Maio & Septembri. Semen ijs innascitur, granis adeò pusillis ac minimis, vt atomis comparari possit. Tradiderunt veteres, cupressum Diti sacram: & ideò funebri signo eius ramos ante domos ponere solebant, vbi aliquis defunctus iacerет. * Cupressus refrigerat & astringit. Cuius folia ex passo, & exiguo myrrhæ pota, vesicæ rheumatismis, & vrinæ difficultati auxiliantur. Pilulæ autem ex vino tusæ in dysenteria, alui fluxione, tussi & orthopnœa, aut si reijciatur sanguis, conuenientissimè bibuntur. Earum decoctum eosdem præbet effectus: tusæ cũ fico duritias emolliunt, nariumque polypo medentur: in aceto coctæ & cum lupinis detritæ scabros vngues eijciunt: hernias intestinorum prolapsu erumpentes illitu reprimunt. Folia eadem præstant. Pilulæ cum arboris coma suffitæ, culices abigere existimantur. Folia trita, & imposita, vulnera conglutinant, sanguinem supprimunt: trita ex aceto capillum tingunt: illinuntur per se, aut cum polenta ignibus sacris, vlceribus quæ serpunt, carbunculis & oculorum inflammationibus admota cũ cerato stomachum corroborant. *Dioscorides & Matthiolus.*

EBVLVS (Germ. Attich. Gall. *Hyebles.* Ital. *Ebulo.* Hisp. *Tezgo yerua nota*) longè humilius est sambuco, magisque herbaceo generi assignandum: caule quadrãgulo geniculato: folijs amygdalæ, ex interuallo longioribus, geniculatim expansis pinnatisq;, graueolentibus, in ambitu serratis: muscario sambuci, flore & acino eiusdem: radice nititur longa crassitudine digitali. * Vis & vsus exiccans, aluo detrahens aquam, stomacho inutilis. Folia olerum more coquuntur, ad pituitam bilemque detrahendam. Caules teneri in patinis cocti, eadem efficiunt. Radix in vino decocta, & in cibis data, hydropicos adiuuat: prodest viperarum morsibus, eodem pota modo vuluas emollit insidentium decocto: patefacit eorum spiracula, & vitia corrigit. Acini in vino poti, eodem funguntur munere: denigrant capillos illiti Folia, si pręten era ac mollia ex polenta illinantur, inflammationem mitigant: am-

bustis, & canum morsibus illitu prosunt: vlcera quæ dehiscunt in fistulam, agglutinant. ijs qui podagra tentantur, cum seuo taurino aut hircino prosunt illita folia. Nascitur in opacis, asperis & campestribus. Colligitur mense Iunio & Iulio, in Augusto verò baccas suas profert. Conseruatur per annum. *Dioscorides.*

CISTHVS, quem aliqui citharō, aut cissaron, Ital. verò *Cisto.* Gall. *Ciste.* Hisp. *Cergacos* vocant, ramosus frutex est, sed improcerus, foliosus: rotūdis folijs, acerbis, hirsutis. flos masculo vt malo punicæ, fœminæ albet. Nascitur in saxosis, asperis, & præsertim in monte Apennino Hetruriæ. Conseruatur per annum. * Vis astringens: vnde flores in vino austero bis in die poti, prosunt dysentericis, & nomas per se illiti cohibent: vetustati vlcerum, & igni ambustis cum cerato medentur. Hypocisthis rhobethron, aut Cytinus à nonnullis cognominata, iuxta cisthi radices nascitur, floris punici similitudine. Quædam rufa, altera herbacea, tertia candida. Præfertur subrufa. Liquatur acaciæ modo. Aliqui tamen exiccant, fractamque macerant, & incoquunt, reliquaq; vt in lycio prosequuntur. Animaduertendū est, ne hypocisthidis loco colligatur planta aliquantulum ei similis, quę vulgò cauda leonis vocatur: est enim orobanche Dioscoridis. Vires acaciæ habet, verùm aliquantulum magis siccat, & astringit. * Prodest dysentericis, cœliacis, sanguinem excreantibus: fœminarum profluuio & pota, & indita. *Dioscorides.*

HIERACIVM (Germ. Habichtkraut Gall. *Cichoree iaulne.*) magnum caulem emittit, asperum, subrubrum, spinosum, cauum: folia ex interuallis rariusculè diuisa, similia soncho per ambitū: luteos flores, in oblongis capitulis.* Vim refrigerandi habet, & modicè substringendi: vnde illitum, stomacho æstuanti, inflammationibúsque prodest Succus erosionem stomachi sorbitione mitigat. Herba cum radice illita, vibratis à scorpione ictibus auxiliatur. Hieracium paruum, folia ex interuallis habet, diuisa in ambitu: cauliculos teneros, virentes: in quibus lutei flores, orbem circinantes, emicant. Vim suam ad eadem, ad quæ superior, impendit. Vtrunque vbique nascitur. Floret Iulio & Augusto mensibus. *Dioscorides.*

LYSIMACHIA, quam aliqui Lytron appellant, caules emittit cubitales, altiorésue, fruticosos, tenues: prodeuntibus geniculatim folijs, tenuibus, salicis figura, gustu astringentibus, flore rufo, aut aureo. Gignitur in aquosis & palustribus. * Foliorum succus adstringente sua vi, sanguinis reiectionem supprimit: dysentericis potui datur, aut infunditur: mensium abundantiā sistit, in pesso. sanguinis profluuio subuenit, si nares ea herba obturentur: vulnerum cruorem cohibet. Acerrimum nidorem suffita reddit: qua de causa serpentes fugat, & muscas interficit. *Dioscorides.*

QVERCVS, Germ. Eychbaum. Gall. *Chesne.* Ital. *Quercia, Rouere.* Hisp. *Enzina arbol* dicitur: omnis

A adstrictoriā vim habet, præsertim liber, qui cortici & ligno intercedit: quinetiam tunica putamini glandis subiecta. Decoctum ex ijs datur dysentericis, cœliacis, sanguinem excreantibus. Trita in pesso fœminis, fluxione vuluæ laborantibus subijcitur. Glandes eosdem effectus exhibent: vrinam ciunt: capitis dolorem, & flatus in cibum sumptæ pariunt: resistunt esitatæ venenatorum ictibus. Decoctum earum, & cortices cū lacte vaccino potum, prodest contra toxica. In-
B tritæ crudę inflammationes illitu leniunt: ad duritias, quas cacoëthe vocant, & malefica vlcera cum salsa axungia conueniunt. Iligneæ glandes viribus quernas antecellunt. Fagus & Ilex quercus generi assignātur, & cōsimile munus obeūt. Iligneæ radicis cortex cū aqua coctus, dum mollitus intabescat, & tota nocte illitus, denigrat capillos, prius cimolia terra purgatos. Folia omnium tusa & trita tumoribus prosunt, & imbecillas membrorum partes corroborāt. *Dioscorides.*

C ASPERVLA ODORATA, quibusdam Cordialis & Stellaria: Germ. Hertzfreud / Waldmeister / Leberkraut. id est, Iecoraria siue Hepatica dicitur: Rubiæ & Aparinæ hæc similis est, sed humilior ac odoratior. cauliculi eius breues, & pede vix altiores, folia è singulis geniculis sena septenáue stellatim radiata, aliquantulum scabra, sed non perinde tamen, vt Aparines, flores albidi. semen paruum, rotundum. radix tenuis, serpens, & stirpem ipsam facilè multiplicans. Tota herba gra-
D tum suauemque expirat odorem, præsertim in atrijs cœnaculisque pedibus attrita. Apud Germanos in syluis, locis opacis, pingui solo gignitur. Apud Belgas hortensis. Iunio ac serius floret. * Facultatem Gallio aliquatenus similē habet, sed tamē imbecillior. Fertur in vinum coniecta hilaritatem efficere, cordi ac iecori prodesse. *Dodonæus.*

ADSTRINGVNT quoq; Absinthium, Amomum, Agnus castus, Bursa pastoris, Brassica co-
E cta, Equisetum, Hedera, Helxine, Intybum, Lauri folia, Melilotum, Myrthus, Mentha, Oxalis, Polygonum, Pentaphyllum, Psyllium, Plantago, Portulaca, Ruta, Rhu obsoniorum, Semperuiuum, Salix, Verbascum, Vitex, Vitis, &c. de quibus singulis vide in superioribus, suis locis.

De folijs aperientibus.

CYCLAMINVS, vulgò panis porcinus dicitur. Italis *Pan porcino.* Hispanis nonnullis *Mazam*
F *de porco.* Germ. Sweinbrot / Erdapffel. Belg. Verckensbrot / Sueghenbrot. Gall. *Pain de pourceau.* folia habet hederæ, purpurea, varia, in quibus supià infraque albicant maculæ: caule nudo, quaternos digitos æquant: floribus in eo purpureis, rosarum effigie: radice nigra, & aliquantum lata, vt rapum videri possit. * Quæ cum hydromelite pota, pituitam, aquamque detrahit: menses potu, appositúue ciet. Tradunt, si prægnans radicem transgrediatur, abortū fieri. Partum appensa accelerat: contra venena, præsertim leporis marini ex vino bibitur: illita contra serpentium

ictus

ictus remedio est: immista vino, inebriat: regium morbum discutit, tribus drachmis pota, cũ passo, aut diluto mulso. Sed oportet eum qui ebibit, multis vestibus contectum loco calido, & à perfrictionibus tuto, recumbere, quò faciliùs exudet: eiecti autem sudores fellei colore inueniuntur. Succus eius ad purgandum caput, naribus infunditur: ad deijcienda quoque alui excrementa, in vellere sedi subijcitur: illito vmbilico, & imo ventre coxarum tenus, aluum emollit, & abortum facit: suffusionibus, & retusæ oculorum aciei, oblitus cum melle succus prodest. medicamentis abortum inferẽtibus admiscetur. Succus cũ aceto illitus, prociduam sedem restituit. Exprimitur tusa radice succus, & ad mellis crassitudinem decoquitur. Radix cutem purgat, eruptiones papularum reprimit: vulneribus ex aceto per se, aut cum melle medetur, lienem absumit: vitia cutis in facie, & alopecias emendat. Eius decocto luxata, podagras & capitis vlcuscula, pernionesque fouere congruum est: ipsaque in oleo vetere feruefacta, illito oleo vlcera ad cicatricẽ perducit. Cauata radix oleo expletur, & cinere feruenti imponitur, adiecto interdum Tyrrhenicæ ceræ momẽto, vt strigmẽti crassitudinem vnguẽtum contrahat, cum primis vtile pernionibus. Radix, scyllæ modo, concisa reponitur. Narrant, ad amatoria assumi cõtusam, & in pastillos diuisam. Nascitur passim in syluis & vmbrosis. Colligitur mense Octobris. Conseruatur per annum. *Dioscorides*

DVLCAMARA vitis modo lignosa promit sarmenta, & ab ijs ramulos complures, quibus scãdendo vicinis sepibus fruticibusq; innititur. cortex nouellorum ramulorum viret, sed vetustiorum ipsorumq; caudicũ asperior cineritio subcandicat colore, extrinsecus quidem: nam interiùs pulchrè etiam viret. lignum fragile, medullam fungosam habet. folijs vestitur oblongis, læuibus, mucronatis, smilaceis minoribus, circa pediculum appendices vtrinq; paruas ferentibus. Flosculi in muscarijs exiguis, haud magni, ex quinq; foliolis angustis, colore quandoq; albidi, Gesnero teste: in Belgio vt plurimùm in cœruleo purpurei, in quorũ medio luteus prominet apex: baccæ oblongioris formæ, molles, lenti, & ingrati gustus, eleganti corallij colore rubent: radix modica multis fibris committitur. Aquosa & rigua amat, circa scrobes & fossas frequenter reperitur. Folia Vere erumpunt: flores Iulio exeunt: Augusto baccæ siue acini maturi. Posterior ętas Amaram dulcem, Amaro dulcem & Dulcamaram, & Græci γλυκύπικρον, ἢ γλυκυπικρίδα nominãt, Germ. je lenger je lieber/Hynstraut. Belgæ *Alfrance*. Sunt, qui Vitem syluestrem Dioscoridis esse existiment: alij Solani speciem faciunt, Solanum lignosum, aut fruticosum cognominantes. Sed vitem quidem syluestrem suo loco ostendimus esse Tamum: Solano autem simile nihil habet. Falluntur idcircò maximè, qui Solanum rubrum, aut Solanum fruticosum appellant: ac eius baccis loco acinorum Solani vn-

A guentorum nonnullorum refrigerantium compositionibus admiscent. Est enim fructus huius nequaquam frigidus vt Solanum, sed calidus, vt mox dicetur. Plus similitudinis cum Cyclamino altera habet. folium respondet, caules licet non manifestè articulati, non tamen absque geniculorum specie, in flore alicubi candido, & fructu acinaceo corymborum hederæ modo dependente nihil desideratur, neque in ipsis similiter radicibus verè ἀχρήστοις. Nam præter quòd te-
B nues, nullam quoque vtilitatem conferunt. Describitur Cyclaminus altera à Dioscoride, his verbis: Folia habet hederæ similia, sed minora: caules crassos, γονατώδεις, id est geniculatos, vicinis se arboribus ἑλικοειδῶς, id est, modo capreolorum vitis, circumligantes: flores candidi, odorati: fructus vt acini vuæ similis hederæ, mollis, sapore leuiter acris & viscosus: radix inutilis. Dicitur autem Cyclaminus altera, Dioscoride teste κισσόφυλλον & κισσάνθεμον. conuenit vtraq; ap-
C pellatio Dulcamaræ. nam folijs, floribus & fructibus hederam æmulatur.* Cęterùm facultate, & folijs & fructu calida resiccans, abstergens, & digerens est. Fertur foliorum decoctum iecinoris fellisque obstructiones reserare, & aduersus regium morbum vtiliter bibi. Ruptis verò, & ex alto præcipitatis, aut cæsis etiam succus vtilis habetur. Creditur siquidem concretum alicubi in visceribus sanguinem dissoluere, & partium læsarũ sanitatem procurare. Hieronymus Tragus
D è ligno minutim conciso vini decoctum conficere docet, quod ictericos, & per vrinam, & per inferiorem ventrem clementer purgare refert. Haud dissimiles istis Dioscorides quoq; Cyclamino alteri facultates adscribit. Fructus, inquit, drachmæ vnius pondere potus, cum vini albi cyathis duobus, ad dies quadraginta, splenem liquat, ita vt per vrinam & aluum absumatur. Bibitur ad orthopnœam: reliquias à partu purgat. *Dodonæus*.

E APERIVNT quoque Cepa & Allium, &c. de quibus vide suprà.

De folijs emollientibus.

EMOLLIVNT Atriplex, Althæa, Cupressus, Laurum, Malua, Psyllium, &c. de quibus vide suprà.

De folijs indurantibus.

LENS palustris (Germ. Wasserlinsen.) inuenitur
F in aqua non fluente, muscus lenticulæ similis, refrigeratoriæ naturæ. * Propter quod conuenienter collectionibus, igni sacro, & podagris illinitur per se, & cum polenta: glutinat & procidentia puerorum interanea. *Dioscorides*.

INDVRANT quoq; Portulaca, Psyllium, Semperuiuum, Solanum, &c. de quibus vide suprà.

De folijs extenuantibus.

EXTENVANT Artemisia, Chamomilla, Hyssopum, Iuniperus, Pulegium, Stœchas, &c. de quibus vide suprà.

De folijs diſcutientibus.

DISCVTIVNT Abrotanum, Althęa, Anethū, Adianthū, Atriplex, Braſſica, Chamomilla, Lilij folia, Malua, Mentha, Melilotum, Origanum, Ruta, Stœchas, Sampſuchum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De folijs extrahentibus.

ANAGALLIS officinis Morſus gallinæ, Ger. Gauchheil. Gall. *Mauron*. Ital. *Anagallo*. Hiſp. *Murages*, dicitur. Eius duo ſunt genera, quę tantùm B flore diſtant. nam quæ cœruleo flore eſt, fœmina dicitur: mas, quę phœniceo. Frutices ſunt parui in terra iacentes: folijs in quadrangulo caule puſillis, ſubrotundis, ad helxinæ folia accedentibus: ſemine rotundo. herba vulgatiſſima, ita vt pedibus in aruis vineiſq; vbique calcetur: in vliginoſis tamen lætior. Per æſtatem vtriuſq; prouentus maximus eſt, potiſſimùm autem menſe Auguſto. Florent autem à Maio menſe vſque in Autumnum. * Vtraque vim habet mitigandi, inflammationem arcet, adactos corpori aculeos extrahit, nomas cohibet. Succus earum gargarizatus, capitis pituitam purgat: & naribus infuſus, dolorem dentium lenit, ſi in aduerſam narem inijciatur: argema cū melle Attico emēdat: retuſæ oculorum aciei auxiliatur: contra viperarum morſus, iecinoris, & renum vitia, ſi ex vino bibatur, prodeſt. Tradunt eam, quæ cœruleum edit florem, prociduam ſedem reprimere: quæ verò phœniceum, illitu euocare. *Dioſcorides.*

EXTRAHVNT quoque Ariſtolochia, Dictamnus, Porrum, Thapſia, Cyclaminus, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De folijs ſuppurantibus.

SMYRNIVM caulem habet apij, & ſtolones multos: folia latiora, ſuppinguia, ad terram infracta, robuſta, odore medicato, cum quadam acrimonia iucunda, colore in luteum langueſcente: capitibus caulium orbiculatis, vt anethi. ſemine braſſicæ, rotundo, nigro, acri myrrhæ ſapore, E ita vt alterum alterius loco cedat. * Radix quoque odorata, guſtu acri, fauces mordet, ſuccoſa, mollis. Cortex eius foris niger, intus viridis, aut ſubalbidus. Naſcitur in ſaxoſis & collibus, atq; ſqualidis, & limitibus terrenis, & hortis. Colligitur menſe Iunio, vel Iulio. Cōſeruatur per annum. Vis radicis, herbæ & ſeminis, excalfacere. Folijs muria maceratis ad obſonia vtuntur: aluum ſiſtunt. Radicem contra ſerpentium ictus bibere conuenit: tuſſes & orthopnœas mitigat: F vrinæ difficultati medetur. Illita recentes tumores, collectiones, duritiaſq; diſcutit: vulnera ad cicatricem perducit, partus abortu vitiat, ſi feruefacta ſubijciatur: tumores ſuppurat. Semen lienis, renum & veſicæ vitijs prodeſt: menſes & ſecundas pellit. commodè datur iſchiadicis in vino: inflationes ſtomachi lenit: ſudores ciet, & ructus. Peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus. *Dioſcorides.*

SVPPVRANT quoque Althæa, Amomum, &c. de quibus vide ſuprà.

A

De folijs abſtergentibus.

LICHEN, qui ſaxis eſt familiaris, aliquibus Bryon, Germanis Stein / oder Brunnen leberkraut appellatur: aſpergīnoſis petris adhæret, vt muſcus. Iulio menſe ea qua picta eſt forma decerpitur. * Is illitus ſanguinis profluuia ſiſtit, inflammationes arcet, impetigini medetur. Iuuat regio morbo correptos, cum melle illitus: oris & linguæ defluxiones inhibet. Abſtergentem, ac modicè refrigerantem facultatem habet, vtramque verò reſiccantem. *Dioſcorides & Galenus.*

ABSTERGVNT quoque Anagallis, Abrotanum, Aſparagus, Aſplenos, Atriplex, Abſinthiū, Beta, Chamæpitys, Caſſutha, Marrubium, Parietaria, Salicis folia, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De folijs glutinantibus & cicatricem ducentibus.

FRAGARIA (Germ. Erdbeerkraut. Gall. *Fraiſes,* C *ou herbe portant fraiſes*) planta nemini ferè non cognita. In ſyluis, dumetis, & in opacis montibus, ac ſecus vias ſponte naſcitur. In hortis interdum colitur. Floret vere & tota æſtate. Fructus tamen eius fugax rarò niſi æſtatis initio inueniri poteſt. * Refrigerat ordine primo. ſiccatq; ſecundo. Folia & radix vulnera & vlcera ſanant: muliebres fluxus & dyſenterias cohibent, vrinam cient, & lieni conferunt. Herbæ & radicum decoctum potum, auxiliatur iecinoris inflam- D mationibus, mundatque renes & veſicam. Idem ore contentum, collutioniſq; modo agitatum, gingiuas roborat, dentes commotos firmat, & deſtillationes ſiſtit. At fraga præter id quòd guſtui æſtate in cibis arrideant, bilioſis æſtuantibuſque ventriculis proſunt, ſiticuloſiſque ſitim ſedant. Vinum quod ex ijs elicitur, vlcuſculis, quæ in facie à caliditate proueniunt, mirificè medetur: itemque varos, & oculorum nubeculas calidaſque defluxiones impoſitum tollit. *Matthiolus.*

ISATIS ſeu Glaſtum (Germ. Weydt. Gall. *du Gueſde, ou paſtel.* Ital *Guado.* Hiſpan. *Paſtel.*) ſatiuum, quo infectores lanarum vtuntur, folium habet plātagini ſimile, verùm pinguius, nigriúſque: cuius caulis duûm cubitorum altitudinem excedit. Copioſè in Germania prouenit. * Illita folia tumores omnes diſcutiunt, cruenta vulnera glutinant, ſanguinis profluuia ſiſtunt: ignem ſacrum, phagedænas, putreſcentia vlcera, & quæ ſerpunt, ſanant. Syluestre glaſtum ſatiuo ſimile eſt. Folia fert maiora, lactucaceis proxima: caules tenuiores, multifidos, quadantenus rubentes, in quorum cacumine folliculi multi dependent, quandam linguarum effigiem referentes, in quibus ſemē: flore tenui, luteo. In quibuſdam Germaniæ locis naſcitur. Eadem, quæ & ſuprà dicta, præſtat: potu & illitu lienoſis auxiliatur. Maio ac Iunio menſe florent, ac ſubinde ſemen proferunt. *Dioſcorides.*

SANICVLA (Germ. Sanickel. Gall. *Sanicle,* dicitur) exit folijs pentaphylli maioribus: radice candida,

candida, tam miro naturæ ipsius artificio nodulis ac lacinijs quibusdam elaborata, vt non parum admirentur, qui tantum naturæ opus diligenter intuentur.* Huius vtuntur in potionibus ad enterocelas, & ad interna vulnera, præsertim ad ea quæ in thoracis cauitatem penetrauerint. Plura insuper saniculæ ostendunt genera, quorum vnum folium fert plantaginis magnitudine, sed crassiora, veluti fabarię vulgò vocatę, lacinijs circùm magno artificio factis à natura, colore in album flauescente. Hoc cæteris præferunt ad enterocelas, & thoracis vulnera, si quotidie in potu sumatur: quin & ad alia vulnera, tam intus sumptum, quàm exterius illitum. Nascitur in campestribus, syluis, montibus. Carpenda cum suis capitulis Maio & Iunio mensibus, &c. *Matthiolus.*

TORMENTILLA Germ. Tormentil. Gall. *Tormentille* dicitur: folio pentaphylli minore, septenis incisuris diuiso: radice breui, nodosa, compacta, rubeo colore, sapore adstringenti: cauliculis tenuibus, subrubentibus: flore melino, adeò vt in pentaphylli genere sit reponenda. Sunt, qui à septenis foliorum diuisuris Heptaphyllon hanc vocent. Nascitur in syluis ac locis montosis. Serò ac cùm iam vites florent, herba hæc apparere incipit. *Herbarij compertum habent, hanc ijsdem pollere facultatibus, quibus Bistorta prædita est. Quamobrem vtræque vrinæ incontinentiam supprimunt: sistunt menses, si in earum decocto ad vmbilicum vsque consederint fœminæ. Idem præstant, (de radicibus tamen intellige) si tritæ, & ex melle atque spica subactæ ventri ac pubi illinantur. Sanguinem è vulneribus manantem cohibent, superasperso earum puluere. Qui item potus biliosas coercet vomitiones, si ouorum albo exceptus super fictili tegula inassetur, mox comedatur. Aqua quæ ex his duplici organo elicitur, siue è radicibus decoctum, venenis omnibus remedio est. Ex quo tãtum apud nonnullos tormentillæ inualuit vsus, vt ex eius radicibus etiam medicamenta cõponant aduersus pestilentiam. Vtræque dysentericos sanant, & vulnera glutinant, præsertim quæ in intestinis & visceribus fuerint illata, non modò ipsis vulneribus illitæ, sed & in potionibus haustæ. Rebellia, contumaciaque vlcera curant, & ea sistunt, quæ serpendo corpora erodunt. *Matthiolus.*

HERNIARIA, herbula est in sabulosis nascẽs: ramulos multos in terram spargit, folijs minimis, & rotundulis, alis follicatis ex viridi flauescẽtibus, per ramulos sparsis, adstringẽte gustu, ex qua succus expressus subinde affuso vino albo, certissimum & aliquoties probatum remedium contra descensum intestini. Nam nouem diebus ita percurat, vt postea non redeat malũ. Facilius inuentu Autumno. *Hollerius.*

NICOTIANA. Gallis Hispanis *Tabaco*. Brasilianis *Petum*, antiquitùs in vsu fuit Indis, Hispaniæ præsertim nouæ accolis, ad vulnera curanda. Paucos ante annos in Hispanias delata, magis ad ornãdos hortos, quã ob eius facultates: nunc verò multò celebrior est ob facultates, q̃ propter elegantiam. Nomen legitimum apud Indos est *Picielt*: nam *Tabaco* nomen ab Hispanis illi inditum ab insula quadam eius nominis, vbi frequentissimè nascitur: Magna altitudine assurgit, & interdũ malum Assyriam, quam Limonem vocant, æquat, caule recto, multis prægrandibus ramis brachiato: folio mali Assyriæ ferè, sed ampliore veluti oxylapathi, colore viridi dilutiore, & aliquantulũ hirsuto, vti tota planta est. Florem fert in summis ramis campanulæ modo, candidum, medio purpurascentem, quibus continetur semen valdè exiguum, colore ex cinereo nigricante. Radix crassa est, & multifida, & lignosa, intus crocea, & amara, quæ facilè cortice suo delibratur: non intelleximus tamen aliqua facultate præditam esse. Nascitur plerisque Indiæ locis, humidis præsertim & vmbrosis, & exculto leuiq; solo. Seritur omni tempore: cùm verò prodijt, à frigore pręseruanda est, & secundùm parietes plantanda ad eorum ornatum: siquidem toto anno viret, citriorũ modo. Foliorum duntaxat est vsus, (tametsi eorum defectu quidam semine vtãtur) eaq; vt asseruari possint, filo traiecta in vmbra suspenduntur, & siccãtur: deinde ijs, aut integris, aut in puluerem tritis, vtuntur. Calida & sicca est in secũdo gradu: itaq; calfacit, resoluit, mundificat, & aliquãtulum adstringit, vt ex sequentibus facultatibus iudicare licebit. Folia huius plantæ calfacta & imposita, præsens in Cephalæa & Hemicrania sunt remedium, si morbus ex causa frigida, aut flatibus ortus sit: sæpius verò sunt repetenda, donec morbus tollatur: sunt, qui caput oleo florum mali arantij prius inungant. Idem remediũ rigidis ceruicibus siue tetano vtile est, & in totius corporis dolorib. ab eadem causa ortis. Dolores dẽtium à causa frigida nõ modò finit, dente prius deterso aliquo linteo eius succo delibuto, & pilula ex eius folio confecta denti indita, sed etiã, ne corruptio serpat, prohibet. Pectoris vitijs, tussi veteri, asthmati & similibus, ex frigido humore ortis morbis foliorũ decoctum ex aqua, & eclegma ex eius decocto, vtilia sunt. Serapium ex saccharo, & foliorum eius decocto paratum, paucaq; quãtitate sumtum, putres humores pectoris eijcit. Asthmaticis interdum fumus eorum ore exceptus opitulatur: sed necessarias euacuationes præcedere opus est, si mora ferre possit. Sub cineribus calefacta folia, & sordida nõ excussis cineribus, calidaq; sæpius imposita, ventriculo perfrictionibus, & flatibus laboranti auxilio sunt. Viridia folia alij manibus oleo inũctis confringunt, & sic imponunt. Ventriculi & lienis obstructionibus folia pauxillo aceto intrita, diuque illita, vtilia sunt: quibus deinde folia calefacta, aut lineus pannus succo foliorum calenti intingere, superimponuntur. Foliorum defectu, puluis communi vnguento obstructiones aperiente, excipitur, & pars obstructa, aut tumore affecta diu inungitur. Indicę mulieres valdè cõmen-

dant in puerorum, & etiam grandiorũ stomachi cruditatibus: nã ventre inferiore prius inuncto oleo lucernarum & folijs sub cineribus calefactis altero ventriculi regioni, altero tergori qua ventriculum spectat, positis, eas concoquunt, & aluum emolliunt, si quoties opus erit, renouentur. Latas & teretes ventris tineas expellit foliorum succus cum saccharo coctus, & depuratus, pauca quãtitate sumptus: vmbilico tamẽ etiam imponẽdum folium tritum, & aluus deinde clystere eluendus. Nephriticis doloribus, folia sub cineribus, vt antè, calefacta, & quàm calidè fieri potest, adposita, magnum adferunt leuamen, idem remediũ quoties opus erit repetẽdo. Commodè etiam clysteribus inijcientur, atque etiam fomentationibus & emplastris admiscebuntur. In suffocationibus vteri folia probè calefacta, & vmbilico, vterique regioni imposita, præsens adferunt remedium: quod si (vt fit interdum) animi deliquium subsequatur, fumus illorum naribus obijciatur, illicò liberabitur: quod remedium Indicis mulieribus adeò vulgare est, vt ea de causa Tabaci folia diligenter adseruẽt, & magni faciant. Sunt verò, q odorata vmbilico prius admouẽt, deinde folium. Maximè autem conferunt aut Tacamahaca, aut oleum de Liquidambar, aut Balsamum, aut Caranna, aut ex his omnibus emplastrum constans, & in vmbilico assiduè gestatum. Articulorum doloribus (modò humores frigidi sint, vel saltem non nimium calidi) efficacissimè folia calida adhibẽtur, aut eorum succo pannus lineus intinctus: etenim humores resoluunt, & digerunt, ideoque etiam tumoribus œdematosis foliorũ succo calido prius elotis, vtilissimè imponuntur. Perniones sanare, si ter aut quater huius plantæ folijs fricentur, deinde pedes & manus aqua calida cum sale abluantur, experientia docuit. Venenis & toxico perniciosissimo, quo Canibales suas sagittas illinunt, resistere, paucis ab hinc annis experti sunt nonnulli: nam antè sublimatum vulneribus inspergere solebant. Toxica autem vires infringere hac ratione sciuerunt Hispani. Contigit, vt quidam Canibales in suis cymbis ad D. Ioannem de Portu diuite nauigarent, Indorum atq; etiam Hispanorum (si quos reperissent) telis suis venenatis conficiendorum causa. Eò appellentes, Indos & nonnullos Hispanos conficiunt, plerosque autem vulnerant: cùm verò sublimato carerent, à quodam Indo edocti sunt, vt Tabaci succum expressum suis vulnerib. imponerent, & ipsa deinde folia trita: sedati sunt illicò dolores, & ea symptomata, quæ huiusmodi venena subsequi solent. venenum superatum, vulnera deinde curata Ex eo folijs huius plantę aduersus venena vti cœptum est Rex ipse catholicus, eius vires experiri volens, cani vulnus infligi iussit in gutture, & toxico, quo venatores vtuntur, illini, & paulò pòst foliorum Tabaci succum satis copiosè instillari, & ipsa folia trita supra vulnus ligari: liberatus est canis non sine omnium admiratione. Eodem modo venenatis

A pestiferisq; carbunculis imposita, crustas inducunt, deinde curationem adferunt: & ad ictus morsusq; virulentorum animalium pręsens sunt remedium. Recentibus vulneribus imposita, illicò sanguinem sistunt, eaque glutinant: quòd si maiuscula sint, vino prius eluentur, & labijs vulnerum coniunctis, succus foliorum inspergetur, & ipsa folia trita supra vulnus alligabuntur: postridie reliquisque subsequentibus diebus idem ordo seruabitur, victusq; ratio necessaria. Vetera

B vlcera, Gangręnasq; succus instillatus, & folia trita imposita detergent, curant, & ad cicatricem perducunt, purgato videlicet prius corpore ex medici consilio, & missione etiam sanguinis, si necessaria sit, facta: deinde obseruata quæ conuenit victus ratione. Porrò non modò in hominibus eiusmodi vlcera curare, sed etiam in animalibus ipsa experiẽtia docuit: nam per vniuersam Indiam frequentia vlcera vaccas, boues, & alia animalia infestant, quæ facilè ob regionis

C humiditatem extremam, putrescũt, & vermibus scatent, quibus solebãt inspergere sublimatum, melioribus remedijs destituti: sed cum magno isthic væneat, plerunque quod vlceribus inspergebatur, pluribus cõstabat, quàm animal, quod curabatur, æstimari potuisset. Itaq; Tabaci facultates in hominibus experti, illius etiam vsum ad putrida, fœtida, vermibusque scatentia animalium vlcera transtulerunt, atque adeò compererunt, succum eius instillatum, nõ modò vermes

D necare, sed etiam vlcera mundare, deinde ad cicatricem perducere: prodest etiam iumentorum exulcerationibus: ideoq; Indi Tabaci puluerem semper circumferunt. Quendam noui narium vlcere laborantem, è quo sanies manabat, non sine contagij suspicione: meo consilio instillauit foliorum Nicotianæ succum, à secunda instillatione, multi vermes exciderunt, deinde pauciores, & post aliquot dies sanatũ est vlcus, sed quæ erosa erant, non restituta. Illius etiam folijs im-

E petigines, & capitis scabies vtiliter confricãtur. Hæc est celebrata illa Indicis sacerdotibus planta, qua vti solebant ad responsa danda. Etenim apud Indos moris erat Sacerdotes de bellorum euentu, alijsq; magni momenti negocijs consulere. Consultus sacerdos istius plantæ folia sicca vrebat, & eorũ fumum tubulo seu cannula quadam in os excipiebat, deinde quasi in ecstasin quandam raptus, cadebat, omni motu priuatus, sicque permanebat aliquandiu. Discussa eius fu-

F mi facultate, ad se redibat, referebatque negocium cum dæmone cõtulisse, & responsa dabat ambigua, vt, vtcumque euentus succederent, illis facilè persuaderet, sic se prædixisse: eoq; modo barbaros illos homines miserè decipiebant. Cæterùm vulgus etiam Indorum eum fumum per os & nares recipit animi gratia, cùm insomnia videre interdum, & extra se quasi rapi volunt. & etiam de suorum negociorum euentu, ex somnijs, quę illis apparuerint, pronunciaturi. At nõ est recens, plantas quasdam inueniri, quæ manducatæ, aut initiò assumptæ, vanas species, & ima-

& imagines obseruari faciant. Siquidem Dioscorides cap. de Solano manico seu furioso, eius radicem drachmæ pondere ex vino potam, facere species vanas imaginesque non iniucundas obuersari scribit, sed duplicatum eius modum ad tres vsq; dies, mentis alienationem afferre, quadruplicatum interimere. Anisum si quis dormiturus edat, somnia excitari iucunda & suauia: contrà Raphani esu, grauia & turbulenta, & sic de plerisque alijs. Garcias ab Horto refert, Bangue plantæ succum alijs admixtum, mentis alienationem facere, insomnia excitare, & omni sollicitudine liberare, veluti etiam opium, quod Orientalibus Indis admodum familiare est. Sic & nostri Indi, oneribus ferendis, aut alijs laborib. defatigati, Tabaci fumum hauriunt, & illicò, quasi mente alienati, corruūt: excitati verò, refocillatos eo somno, & vires recuperatas sentiunt. Eorum exemplum secuti Aethiopes pro mancipijs eò deducti, nimis frequenter eum hauriunt: quò fit, vt eorum domini egregiè eos castigent, & illorum Tabacum exurant, quo illis ansam auferant sæpius illo vtendi. Vsus est etiam Tabaci apud Indos, famis sitisque sedandi gratia, hoc modo: Conchylia quædam cochlearum fluuiatilium vrunt, deinde atterunt calcis modo: huius & foliorum Tabaci æquas partes sumūt, manduntque, donec ex vtrisque massa quædam fiat, quam in pilulas piso maiores confingunt: atque in vmbra siccant, & in vsum reponunt. Facturi iter per deserta, vbi neque cibum, neq; potum inuenturos se putant, eas pilulas secum deferunt, ex ijs vnam inter labrum inferius, & dentes reponentes, eius liquorem assiduè sorbent: ea absumpta, aliam reponunt, atque ita aliam, donec peregrinationem absoluant, triduanam interdum, aut quatriduanam: atque ea ratione toto eo tempore neque famem sibi molestam esse, neque sitim asserunt: cuius causam esse puto, quòd sorbentes assiduè pilulas illas, etiam humores pituitosos è cerebro eliciunt, qui deglutiti, & in ventriculum demissi, naturalem eius calorem humectant, sed ab eo tandem absumuntur, aliorum ciborum defectu: vt in multis animalibus obseruare licet, quæ tota hyeme in suis latibulis se continent sine alicuius alimenti copia, quia calor naturalis occupatus est in pinguedine absumenda, quam æstatis tempore collegerunt. Hæc sunt, quæ de celeberrima hac planta, eiusque facultatibus scripsit *Nicolaus Monardus*. At *Carolus Clusius* de Nicotiana hæc habet verba: Est verò Petum siue Nicotiana trium aut quatuor cubitorū altitudine, interdum amplior, multis alis, crassisque ramis concaua, folia numerosa, ampla, densa seu carnosa, pinguia, graui odore, feruido, & acri gustu. Flos extremis ramis nascitur copiosus, ex albo purpurascens, oblongus, & tubæ in modum concauus, extrema parte latus, & pentagonus; cuius color frigoribus magis incendi solet. Huic succedunt siliquæ Digitali ferè similes, semine plenæ, ex russo nigricante, pusillo papaueris modo minore. Eius duo sunt genera. Nam vnum amplo latoque est folio, interdum cubitali longitudine, pedalique latitudine, sine pediculo, caulem amplectente. Id altius assurgit, & flos ordine per ramulorum longitudinem illi nascitur, dilutior aliquantulum. Alterum paulò minore est folio, Solano, quod Bellam donnam vulgò vocant, simili, sed acutiore, longoque pediculo ramis inhærens; flores huic veluti per vmbellas nascuntur saturatiores aliquanto. Vtriusq; radix lignosa est, & multifida. Floret calidioribus regionibus Iunio & Iulio, semen Septembri maturescit: (vidi in Lusitania tota hyeme florentem) at hîc à mense Augusto in hyemem vsq; floret, & subinde semē profert, deinde primo gelu flaccescit, peritque tota, neque hyeme asseruari potest, nisi nouella admodum, idque difficulter. Nascitur omni solo, & semel sata, semenque ad maturitatem perducēs, seipsam deinde serit, nec opus habet alia satione. Si tamen serenda erit, Augusto aut Septembri id fiat, quoniam semen exiguum, diutissimè sub terra latet, antequam germinet: & Martio, aut vere sata primùm Augusto germinat. Apud nos diligenter colitur, non tam ornatus gratia, quàm ob insignes facultates, præsertim à nobilibus quibusdam matronis rei herbariæ studiosis, quæ folijs eius recentibus, aut in vmbra siccatis, & stillatitio illorum liquore vitreis organis extracto, frequenter vtuntur ad vlcera antiqua, putrida, maligna, gangrænas, scabiem, impetiginem, lichenes, oculorū nebulas, felici cum successu, multisq; miseris rusticis auxilio sunt. Sunt, qui eius folia singulis diebus manè à ieiunis mandi iubent, vt podagra liberentur, quoniam multā pituitam in os attrahat, eamq; in partes inferiores defluere prohibeat. Carolus Stephanus in prædio rustico Gallico lib. 2. cap. 76. experientia comprobatum esse scribit, eius folia strumis vtiliter illini, eiusq; stillatitium liquorem asthmaticis auxilio esse. In summa, Panacea quędam est ad omnes generis morbos. Aliud eius genus, per omnia minus, folio rotundiore, nec hirsuto, pinguiue, licet succulēto, flore minore, & per extremum rotundo, pallescente, ante viginti annos Europæ innotuit. Dodon. Hyoschyamum luteum nuncupauit. Ad pleraque conferre etiam existimatur, verùm superiore longè imbecillius. *Hac Clusius.*

GLVTINANT quoq; Althæa, Anagallis, Cētaurium, Chamæpitys, Chamædrys, Equisetum, Eupatorium, Ebulus, Myrthus, Plantago, Quinque folium, Symphytum maius, Verbenaca, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De folijs flatus discutientibus.

SESELI Massiliense folia fœniculi habet crassiora, caulem vegetiorem, vmbellam anethi, in qua semen oblongum, angulosum, degustanti statim acre: radix longa est, iucundi odoris. Optimum iuxta Massiliam Galliæ vrbem nascitur. Prouenit autem alijs quoque in locis calidioribus, nunc in plerisque Germaniæ hortis, sed

non nisi satum & cultum. Floret ęstate, & semen subinde producit. * Calefacit & desiccat ordine secundo. Semen & radix excalfaciendi vim habent. Potu stranguriæ & orthopnœæ medetur: suffocationibus mulierum comitialibusq; prosunt: mēses & partus trahunt: ad omnia interna mala pollent: tussim veterem sanant. Semē cum vino potum, cōcoquit, & tormina discutit: epialis febribus vtile. contra perfrictiones in itineribus, cum pipere & vino bibitur. Capris cęterisq; pecudibus datur in potu, quò facilius suos fœtus enitantur. Aethiopicum seseli, folia habet hederæ minora, & ad periclymeni modum oblonga, frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extensis: ramis sesquipedalibus: capitulo anethi semine in tritici morem denso, nigro, amaro, Massiliensi odoratiore & acriore, multū suaui. Peloponnense folia habet cicutę, latiora & crassiora: caulem supra Massiliensis magnitudinem, ferulaceum: & latam in cacumine vmbellam, in qua semen latius, odoratum & carnosius pendet. Eisdem viribus præditum est. Nascitur in asperis, riguis, & collibus. inuenitur etiamnum in insulis. Creticum seseli, iuxta Ciliciam in Amano mōte nascitur, herbula surculosa, semine duplici rotūdo, scutulorum effigie, odorato, subacri. Contra vrinæ difficultatem bibitur: potu cit menses. Succo seminis, caulisq; virentis, ternis obolis ex passo decem diebus hausto, renes sanantur. Efficax est radix ad ciendas pectoris excreationes, in delinctu cum melle. *Dioscorides.*

Seselis radices in vsu sunt & semen, secundùm Dioscoridem. Nostra tamen ętate semen potius vsurpatur: quando ita simpliciter reperitur scriptum. Liberum autem est vnicuique sumere ex quacunque specie quæ in promptu fuerit, excepto Cretico, quod etiam Tardylium vocatur: nam Massiliense, Aethiopicum & Pelopōnense eiusdem sunt naturæ. Quique studiosè inuestigabit, is Massiliense semen facilè habere potest. quare de eius succedaneo non est necesse loqui: cùm istud in multis officinis legitimū reperiatur. Aëtius nominatim Massiliense accipit, addens debere esse incorruptum.

DISCVTIVNT quoque flatus, Absinthium, Anethum, Apium, Chamomilla, Epithymum, Fœniculum, Iuniperus, Allium, Maiorana, Origanum, Petroselinum, Squinanthum, Spica nardi, Smyrnium, Ruta, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De folijs semen generantibus.

HORMINVM, Sclarea, Matrisalúia, German. Scharlachkraut dicitur, satiua herba est, folijs marrubio similis: caule semicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ siliquis similes prodeūt, quæ ad radicem spectant. in quibus diuersum semen recluditur. Siquidem in syluestri rotundum, fuscumque inuenitur: in altero nigrum & oblōgum, cuius est vsus. Nascitur in hortis. Colligitur mense Iunij. Conseruatur per annum. * Ad venerem stimulandam, cum vino bibi volunt. Purgat cum melle argemas, albuginesque: illitum ex aqua tumores discutit: eo etiam extrahuntur aculei ex corpore. Idem effectus est illitæ herbæ. Syluestre Gallitricum officinæ vocant magis viribus pollet. quare vnguentis, prę-sertim gleucino, permiscetur. Nascitur passim in pratis. *Dioscorides & Matthiolus.*

ERVCA tam satiua, q̄ sponte nascens (Germ. Weiß senff. Gall. *de la Roquette* Ital. *Eruca, Rucula.* Hispan. *Oruga yerua.*) vulgaris admodum planta est, quòd frequentissimè in cœnis acetarijs inseratur. Satiua in hortis nascitur. Syluestris Italiæ & Hispaniæ familiaris, prope tamen aquas prouenit magna copia. Satiua tota æstate floret: syluestris autem circa Calendas Iunii potissimùm erumpit. * Excalfacit manifestè. Venerem largiore cibo concitat. Semen eius idem præstat, vrinam cit, concoctioni prodest, aluo perquàm accommodata. Semine ad condimenta vtuntur: muris aranei morsibus medetur. Ventris tineas enecat, lienemque extenuat. Tritum & cum felle bubulo mistum, nigras vlcerum cicatrices ad candorem reducit. Cum melle verò perunctum, vitia cutis in facie emendat, & lentigines emaculat. Herba, si sola edatur, caput magis dolere afficiet. *Dioscorides & Galenus.*

De folijs menses mouentibus.

ALISMA, Germ. Wasser wegerich/ & Froschoffel. Gall. *Plantein aquatique.* alij Damasion appellāt: folia ei plantaginis, nisi angustiora essent, laciniosa, conuexaq; in terram: caule simplici, tenui, cubito altiore: capitibus thyrsi: flore tenui, candido, pallescente: radicibus tenuibus, vt veratri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguibus: aquosos amat tractus. Aestate colligitur, tum enim floribus abundat. * Radix si drachma vna aut altera bibatur, his conuenit, qui leporem marinum deuorarunt, aut à rubetis ranis demorsi sunt, aut opium hauserunt: torminibus atq; dysenteriæ per se, aut cum pari modo seminis dauci, potui datur. conuulsis, & contra vitia vuluæ prodest. Herba sistit aluum, menstrua pellit, tumores illita mitigat. *Dioscorides.*

HYPERICVM, Germ. Sant Johanskraut/ alij Androsæmon, alij Corion, alij Chamępityn appellant, quoniam semen odore resinam imitatur: surculaceo frutice, dodrantali, rubescente: folio rutæ: flore luteo leucoio simili, qui digitis attritus sanguineū succum remittit, qua ex causa androsæmon cognominatur: subhirsuta siliqua, & in rotundo oblonga, hordei magnitudine: semine intus nigro, resinosi odoris, gignitur in locis cultis & asperis. Aestate floret. Colligitur mense Iunio & Iulio potissimùm. Conseruatur per annum. * Vrinam cit, menstrua pellit appositum: tertianis quartanisq; cum pino potum liberat. Semen quadraginta diebus haustum, ischiadicis medetur. Folia cum semine illita, ambusta sanant. *Dioscorides.*

HELICHRYSON, quidam Chrysanthemon, nonnulli & id Amaranton vocant, quo deorum simulacra

simulacra coronant. Ramulum habet candidum virentem, rectum, firmum: folia intercedentibus spacijs angusta, abrotono similia: comam aureę lucis in orbem: vmbella rotunda, veluti siccis corymbis dependentibus: radice tenui. Nascitur in asperis, & torrentium alueis. * Contra serpentium ictus, coxendicum dolores: vrinæ stillicidia, ruptaque, coma è vino pota opitulatur: ciet menses. Sanguinem concretum ventris ac vesicæ absumit, pota cum mulso: ieiunis trium obolorum pondere, sistit destillationes, data in vino albo diluto. Vestibus inseritur, vt eas ab erodentium iniurijs tueatur. *Dioscorides.*

MENSES quoque mouent, Asarum, Abrotonum, Allium, Adianthum, Amomum, Absinthium, Arthemisia, Ammi, Brassica satiua, Betonica, Centaurium, Chamomilla, Calamintha, Chamędrys, Cassutha, Cyclaminus, Dictamnus, Daucus, Gingidium, Fœniculum, Lapathum, Maiorana, Marrubium, Melissa, Nasturtium, Origanum, Ocymum, Pulegium, Polium, Petroselinum, Oreoselinum, Raphanus, Ruta, Rosmarinus, Saluia, Sabina, Seseli, Serpyllum, Scordium, Trifolium, Vitex, Vrtica, Thymus, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De folijs menses sistentibus.

LIMONION (Germ. Wintergrün / Holtzmangold / oder Waldmangold / oder Waldkol. Gall. *Limoine, ou Bette de pré,* dicitur) folia habet betæ, tenuiora & longiora, decem, sæpe plura: caulem tenuem, rectum, lilio æqualem seminibus rubris scatentem, quæ gustata astringunt. * Semen tritum, & ex vino acetabuli mensura potum, dysentericis, cœliacisque prodest: rubra fœminarum profluuia sistit. Nascitur in pratis & palustribus. Iunio mense floret. *Dioscorides.*

RVBVS (Germ. Brambeer. Gall. *Ronce.* Ital. *Rubo, rogo.*) notitiæ vulgaris est. * Vim habet siccandi & astringendi: capillum tingit. Ramorum decoctum, potu aluum sistit, & fœminarum profluuia. presteris morsui accommodatissimum. Gingiuas firmat, & oris vitijs medentur folia commanducata: cohibent vlcera quæ serpunt: vlceribus in capite manantibus, oculisq; procidentibus, remedio sunt: condylomatis & hemor rhoidibus folia illinuntur. cardiacis & stomachi doloribus, trita conuenienter imponuntur. Caules cum folijs tunduntur, exprimiturque succus, mox sole cogitur, singulari remedio contra omnia, quæ modò dicta sunt. Mori in rubo nascentis quàm optimè maturi succus, ad oris medicamenta conuenit. Sistitur aluus præmaturi cibo, nec nō flore in vino poto. Passim in dumis prouenit. Folia in vere: flores æstatis initio: fructus, vbi iam maturuerint, per messes & extrema æstate decerpitur. *Dioscorides.*

SISTVNT quoque menses Bursa Pastoris, Fragaria, Hyoscyamus, Lysimachia, Myrthus, Nymphæa, Plantago, Semperuiuum, Symphytum, Solanum, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De folijs venenis resistentibus.

ERYSIMON, Latini IRIONEM, German. Hederich / & Wildensenff. Gall. *Velar, ou de la Tourelle* vocant: iuxta vrbes, rudera, hortosque nascitur: folijs erucæ syluestris: cauliculis in lori modum lentis & obsequiosis: floribus luteis: siliquis in cacumine gracilibus, vt fœnogręco, corniculatis: semine nasturtij, exiguo, vrentis gustus. Per integram æstatem floret, autumno autem semen in siliquis profert. * Contra thoracis fluxiones efficax est, & si purulenta extussiuntur: regio morbo & coxendicibus prodest: contra venena in delinctu cum melle datur. Illinitur ex aqua aut melle vtiliter cæcis carcinomatis, parotidibus, duritijs mammarū, & testium inflammationibus. In totum extenuat, & excalfacit. Mitius multò ad clysteres fiet, si aqua madescat, atque torreatur, vel linteo illigatum, pinsita farina oblitum perassetur. *Dioscorides.*

LEVISTICVM, quod Dioscorides LIGVSTICVM, Galenus LIBISTICVM, Germ. Liebstöckel. Gall. *Liuesse, ou Liuesche* nominant. Quamuis pleræque plantæ multis partibus sunt similes: nulla tamen adhuc reperta est, quæ eius omnibus notis respondeat. Itaque loco eius Leuisticus vulgaris, aut Cuminum accipiendum est. Nascitur passim in hortis vulgaris. Floret æstiuo tempore. Colligitur mense Iulio. * Radicis seminisque veri ligustici vis excalfactoria, concoquens. Prodest ad intestinos dolores, tumores, concoctiones: idem ad inflationes, præsertim quibus stomachus turgeat: & contra serpētium ictus: vrinas & menses potu trahit. Eosdem præstat effectus apposita radix. Semen cum radice oxyporis, & medicamentis decoquentibus admiscetur: ori perquàm vtile: quare pro pipere vtuntur eo indigenæ ad obsonia. Adulteratur semine quodam simili: quod facilè gustu discernitur: amarum enim est. Alij semen fœniculi aut seseli admiscentes, ligusticum dolo vitiant. *Dioscorides & Florentini.*

VENENIS quoq; resistunt Abrotonum, Absinthium, Allium, Adiantum, Apium, Brassica, Betonica, Carduus benedictus, Chamædrys, Cyclaminus, Calamintha, Eupatorium, Fœniculum, Iuniperus, Marrubium, Origanum, Pulegium, Polium, Ruta, Scordium, &c. de quibus singulis vide suprà.

De folijs strumas discutientibus.

APARINE (Germ. Klebkraut. Belg. Kleefcruyt. Gall. *Keble, ou grateron.* Ital. *Speronella.* Hisp. *Presera.*) ramis multis & paruis fruticat, asperis, quadrangulis, per interualla orbiculato foliorū ambitu, vt in rubia: flos albus: semen durum, rotundum, concauum, album, vmbilici figura, asperitate vestium tenaci. Exit Aparine iuxta margines agrorum, & quandoque in ipsis agris frugibus permixta: item secus vias, scrobes, sepes, & inter sentes. Aestiuis mensibus vbique frequens. * Ea pastores coli vice vtuntur ad eximendos è lacte pilos. Seminis, caulium, ac foliorum succus, po-

ctu contra viperarũm,phalangiorumq́ue morſus auxiliatur:infuſu aurium dolori medetur.Herba cum axungia trita,ſtrumas diſcutit. *Dioſcorides.*

Galliopsis, ſeu vrtica fœtida,frutex in totum caulem & folia habet vrticę læuiora,& quę grauem odorem trita reddant: flore purpureo, tenui.Naſcitur circà ſepes,ædificiorum areas,ac ſemitas vbique. Colligitur Iunio & Iulio menſibus. * Folia,caules,ſemen,ſuccusq́ue,duritias & carcinomata diſſipant: ſtrumas, panos & parotidas diſcutiunt. Oportet bis die tepidum ex aceto cataplaſma imponere, & eius decocto fouere: ad putreſcentia gangrænas, & nomas cum ſale efficaciter illinuntur. *Dioſcorides.*

Discutiunt quoque ſtrumas, Adiantum, Althæa, Lupinum, Lapathum, Meliſſa, Naſturtium, Pentaphyllum, Scordium, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De folijs dolorem mitigantibus.

Asclepias, Latini Hirundinariam, Germ. Schwalbenwurtz appellant,ramos emittit longos: folia hederæ longa: radices numeroſas,tenues, odoratas: floris virus graue: ſemen ſecuridacæ. Naſcitur in montibus aſperis & arenoſis. Auguſto menſe floribus abũdat.* Radices ex vino potæ torminibus auxiliantur, & cõtra ſerpentium ictus.Folia aduerſus vuluæ,mammarumq́; vlcera, quæ cacoethe vocant,illinuntur. *Dioſcorides.*

Dolorem quoque mitigant ſeu leniunt Anethum, Abſinthium, Atriplex, Chamæmelum, Calamintha, Centaurium maius, Chamæpitys, Hyoſcyamus, Libiſticum, Lupulus, Peucedanum, Petroſelinum, Roſmarinus, Ruta, Siſymbrium, Serpyllum, Sampſuchum,&c. de quibus ſingulis vide ſuo loco.

De folijs ſeu herbis venenoſis.

Aconitum (German. Wolffswurtz/Wolffskraut dicitur) ſtatim in lingua inter bibendum,cum aſtrictione quadam dulceſcit: & ſubinde, potiſſimùm cùm exurgere conantur, vertigines offundit: lacrymas ciet: grauitatem pectori & præcordijs adfert, ſimulq́ue ſpiritus cerebri diſſlantur. Quare venenum vomitione abigi, aut clyſtere per aluum egeri opus eſt.Vtimur inter propinandum origano, ruta, marrubio, vel abſinthij decocto, cum vino abſinthite, vel ſemperuiuo, vel abrotano, chamælæa,aut aiuga. Prodeſt etiamnum opobalſami drachma,cum melle aut lacte, cum caſtoreo, pipere & ruta, æquis ponderibus ex vino: coagulum hœdi,leporis,aut hinnuli cũ aceto: ferri quoque ſtercus, item vinum, in quo aurum,ferrum, argentúmue candens reſtinguatur,potum, lixiuiaque cum gallina & vino decocta,aut carnium bubularum præpinguium iura, cum vino ſumpta. Fertur & aiuga priuatim ipſis ſubuenire. *Dioſcorides.*

Cicuta (German. Schirling. Gall. *Cigue.* Ital. *Cicuta.* Hiſp. *La cecuta* appellatur) pota vertiginem excitat, oculisq́ue caliginem offundit, ita vt ne minimum cernatur: ſingultus ciet, mentem

A turbat, extremi artus gelantur: denique conuulſi, ſuppreſſo arterię ſpiritu, ſtrangulantur. * Quare inter initia, cicutam vomitu excutiemus: poſtmodum deiectionem moliemur, vt quod ad inteſtina prolapſum ſit, excernamus: tum demum in meracam potionem, quæ maximo eſt auxilio, deueniemus: repetendum per interualla, in quibus proderit lac aſininum aut bubulum potui datum, vt abſinthium cum pipere & vino, caſtorio, ruta, mentha cum vino, aut amomi, cardamomi, aut ſtyracis vncia, aut piperis cum ſe- B mine vrticæ & vino, aut lauri folia. Item laſer ex oleo & paſſo, & paſſum per ſeſe longius potum proficit. *Dioſcorides.*

Dorycnium, quod aliqui manicon Solanum appellarunt, epotũ, lactis ſaporem in guſtu refert: * continẽtes ſingultus ciet, humor linguã vexat, ſanguis confeſtim reijcitur: mucoſa quædam perinde quaſi dyſentericis, aluo egeruntur. Itaq; antequã aliquid ex ijs eueniat, auxilio ſunt C vomitus, clyſter, & quæcunq; potum venenum expellere poſſunt. Priuatim ijs opitulatur aqua mulſa, lac caprillum, aut aſininum, dulce vinum, quod tepidum cum aniſo bibatur, amygdalæ amaræ, gallinacea pectora decocta. Quinetiam conchylia omnia, tam cruda quàm toſta eſſe, ſalutare eſt. Conueniunt & locuſtæ marinæ, & gammari, & pota eorundem iuſcula. *Dioſcor.*

Hyoscyamus (Germ. Bilſamkraut. Gall. *du Iuſquiame.*) potum aut comeſum, ſimilem ebrijs D abalienationem mouet: ſed facile medicamentis cedit. * Auxiliatur aqua mulſa copioſè data, lacq́ue, præſertim aſininum: ſi id deſideratur, caprillum, vel bubulum, vel aridarum ficuum decoctum. Faciunt ad id etiam nuclei pinei, aut cucumis ſemen ex paſſo ſumtum, & vinum ſalſum, cum adipe ſuilla recenti, paſſoque: itidem vrticę ſemen, aut nitrum ex aqua, & intubus erraticus, & ſinapis, & naſturtium, radix, cepa & allium: & hæc ſingula cum vino ſumantur. Poſtea ſinendi E quieſcere, quemadmodum qui vinum biberũt, vt excoquant. *Dioſcorides.*

Quod Corniculatum Papaver, Germ. Geelbolmagen appellant, & potu, & cibo eadem inferre conſueuit, quæ papaueris ſuccus ſeu meconium: nec alijs expugnatur auxilijs. Quare vide in Meconio.

Quod Pharicon vocant, ſapore ſylueſtre nardum imitatur * Reſolutionem neruorum potum adfert, cum conuulſione & delirio. Oportet autem poſt vacuationes vinum abſinthiten potui dare, cum cinnamomo, aut myrrha, aut nar- F do Gallico: aut ſpicæ nardi duas drachmas, & myrrhæ totidem obolos, cũ paſſo: aut irim cum croco ex vino: deraſumq́; caput illinire hordeacea farina cum aceto & trita ruta. *Dioſcorides.*

Smilax arbor, à quibuſdam tithymalum, à Latinis Taxus appellatur. * Frigus vniuerſo corpori ſtrangulatus, & celerem interitum infert: cui eadem quæ cicutæ conueniunt. *Dioſcorides.*

Thapsia ſtrangulatus concitat, aut immodicas deiectiones.* Nimios deiectionum impetus

A tus, medicamentis, quę excrementa supprimũt, coercebimus. Neque negligenda quæ parum quidem nocere videntur, interim verò vitam in discrimina agunt. Quo in numero sunt syluestris ruta, gith, nouæ glacies, pappi recentes: flores autem sunt eius spinæ, quæ Cactos dicitur. Eos qui sumpserint sola vomitio recreat. Strangulatibus autem ea medentur, quæ infrà in fungorum mentione retulimus. *Dioscorides.*

Toxicvm ex eo nominari videtur, quòd bar B barorum sagittæ eo illinebantur. Qui biberint, labiorum & linguæ inflammatione torquentur. Incoercitus furor varias ijs imagines obuersat: quare vix medicinæ locus est, raroq; qui hauserunt, euadent.* Vinculis ergo cohibendi, aut vinum dulce cum rosaceo bibere, & reuomere coganturː rapi semen bibendum cum vino. Priuatim ijs conuenit quinquefolij radix, & hircinus sanguis, aut caprillus, eodem modo sumptus: ro boris, fagi, aut ilicis cortex cum lacte tritus: ma C laque cotonea trita esse, aut cum pulegio & aqua bibere, conueniet: amomum & balsami semen ex vino. Sed qui periculis defuncti sunt, diu lecticis decumbunt: & vbi surrexêre, stupidi reliquum vitæ tempus degunt. *Dioscorides.*

De folijs alterantibus qualitate occulta.

Bardanae maioris folium (quæ & Arction & Personatia dicitur) summo capite gestatum, matricem sursum tollit, sub planta pedis, deor D sum. Quod remedium præstantissimum habetur aduersus suffocationes, præcipitationes, ac dislocationes matricis. *Mizaldus.*

Brassicae folium vertici capitis impositum, vuluam ex defluxu pendulam, vel aliter affectam, sursum rapit. *M. Cato.*

Hederae vis ac natura est caput ab heluco, hoc est, pridiani vini oscitantia, & semisomno, defensare, vi nimirum discussoria, atq; exsiccante. Quâ etiam à crapula tutos reddere creditur E capiti admota, vel præsumptis eius acinis aliquot. Atque hinc factum crediderim, vt Bacchus foliatis vuis hederæ coronaretur, & olim Corymbifer diceretur. *Tertullianus.*

Hyoscyamvs pestiferis bubonibus admotus, illos fertur disperdere, vel, vt quibusdam placet, dispergere. Et si quis ante illorum emersum plantam eam secum habuerit, nusquam à bubonibus corripietur. Radix trita, & podagræ ischiadiue (calidæ) apposita, maximoperè iuuare fer F tur, quòd sit Ioui mancipata, qui vnus coxas ob Sagittarium, & pedes propter Pisces sibi vendicat. *Ex vetustissimo secretorum libro.*

Ebvli folia cum vino cocta, arthriticorum cruciatus valdè mitigant, si dolenti loco admoueantur. Sunt, qui præferant, & miris laudibus extollant succum expressum ex folijs, radicibúsque eiusdem coctis in vino & butyro mensis Maij exceptum, ac vice linimenti affecto membro identidem inunctum, nimirum ter, quatérue in die. Ab experto hæc didicit *Mizaldus.*

Trifolivm herba hyacintho similis, quando flores vere emittit, & semen habet κνικῳ ὅμοια simile, decocta multùm, & morsibus phalangij aut viperæ ex aquæ fotu admota, illis medetur, & dolores statim sedat Eodem verò fotu in alio non morso, parti sanæ sensum similem, & dolores similes his quos morsus inuehit, omnes excitat: morsus itaque sanat, & ferarum modo partem affligit. *Syluius.*

Aconitvm ex vno tepido datum percussis à vipera aut scorpione, salutiferũ esse expertum est à nonnullis medicis expertissimis. Adeò venena plerunque venenatis sunt venena.

Pentaphyllon Iouiali potestate venenis resistit: cuius folium vnum, bis quotidie, manè nimirum & vesperi ex vino bibitum, ephemeram febrim curare traditur, tria tertianam, & quatuor quartanam. *Marsilius Ficinus.*

De folijs purgantibus bilem flauam.

Lvpvs Salictarivs, seu lupulus, Germ. Hopffen. Gall. *du Houblon* dicitur: folia habet aspera, cucumeris modo: flores exilib. folliculis squamatim compactos, racematimq; dependentes, colore subcinereo. Nascitur in sepibus. Colligitur mense Martio, vel Aprili. Augusto mense floret, & Septembri. Dosis decoctionis magnæ est circiter ℥.iiij. Et infusionis eius in aqua casei potio est circiter ℔.j. * Flauam bilem detrahit, sanguinem ab ea expurgat, & eius inflammationes extinguit. Sero caprino maceratus, valentior redditur. Succus cum saccharo decoctus syrupi modo, regio morbo laborantibus medetur. Iecinoris & ventriculi æstus mitigat. Syrupus ex saccharo & eius succo paratus, vtilissimè exhibetur in febribus à bile & sanguine excitatis. *Mesue.*

Mercvrialis, Græcis Linozostis, Germ. Bingelkraut. Gall. *Mercurialle.* Ital. *Mercorella* Hispan. *Mercuriales, ortiga muerta.* aliquibus Parthenion appellatur, folijs constat ocymi, helxinæ cognatis, sed minoribus: ramulis duplici geniculorum modo cinctis, alarũ cauis multis. fructu fœminæ copioso, quandam racemorum speciem præbente: mari è foliorum sinu dependente, paruo, rotundo, ceu binis testiculis vnà cohærentibus: frutice dodrantali, aut maiore. Nascuntur passim in campestribus cultis vinetisque. Colligitur æstate. Conseruatur per annum. Vtraque in oleribus manditur, ad aluum ciendam. cocta in aqua, epoto iure, bilem aquamque detrahit.* Constat, vt mares gignantur, hunc facere: vt fœminæ, illam, si à purgatione bibantur, & trita folia genitalibus admoueantur. Menses secundásque ciunt, vuluæ cum melle, vel rosaceo, vel irino admotæ. Epiphoris, stranguriæ & vesicæ, folia aluo imposita conueniunt. Aluo quidem soluendæ, vel in febri, decoquitur, quantum manus capiat, in duobus sextarijs aquæ ad dimidias, bibitur sale & melle admixto, necnon cum vngula suis, aut gallinaceo decoctum salubrius. Thoracem purgant, bilem detrahũt, sed stomachum lædunt. *Dioscorides & Plinius.*

PERSICA arbor notissima:* cuius folia & flores in aqua calida, sicut rosarum & violarum macerati, in zulapium, vel serapium rediguntur, ad ventrem subducendum, & bilem expurgandam efficaces, vnciarum duarum instar. *Andernacus.*

PVRGANT quoq; bilem flauam, Absinthium, Centaurium, Malua, &c. de quibus vide suprà.

De folijs purgantibus bilem atram.

SENA folijs constat glycyrrhizæ, crassis, subpinguibus, fabarũ sapore, caule cubitali, à quo B ramuli exeunt, in lori modum flexibiles. Flores emicant aurei, veluti brassicę, purpureis intercursantibus venulis: quibus succedunt folliculi falcati, adeoq; natura compressi, vt superior membrana inferiori cohæreat, in quibus semen continetur in nigro subuirescens, vuarum vinaceis vsqueadeò simile, vt nõ facilè primo oculorum intuitu alterum ab altero discernatur: folliculi è ramusculis prominent, tenui pediculo appensi: quò fit, vt maturescentes paruo ventorum flatu C facilè decutiantur. Planta est frigoris impatiens, ob idq; seri vult Maio, nec vltra autumnum perdurat: siquidem prius sata facilè frigore deperditur, serius verò hyemem similiter non tolerat. Præstat quæ ex Alexandria Aegypti, vel ex Syria affertur. Folia autem viridia sunt præstantiora subalbidis & tenuibus. * Calefacit initio secundi ordinis, siccat primo. Terget, expurgat, digerit. Educit per inferna bilem tum atram, tum flauam, & pituitam. Mundat cerebrum, cor, iecur, D lienem, pulmonẽ, & omnes corporis sensus, confertq; omnibus eorum incommodis. Viscerum obstructiones aperit, auget iuuentutẽ, seniumq; retardat, & animi hilaritatem affert. Folia in capitis perfusionibus vtiliter decoquuntur, præsertim addita anthemide. Roborat enim hoc modo cerebrum, neruos, oculorum aciem, & auditoriam facultatem. Optima est medicina morbis omnibus diuturnis, & melancholicis, vt delirio, amentiæ, scissuris totius corporis, resolu- E tioni neruorum, phthiriasi, cephalalgiæ, scabiei, pustulis, pruritui & epilepsiæ. Cor etiam roborat: si tamen ijs potissimùm commisceatur medicamentis, quæ ipsum maximè confirmant, veluti viola. Datur commodè prægnantibus, & pueris, & cuiuscunque ætatis hominibus. Dilutum tamẽ magis præstat, quàm decoctum, quòd nulla ex parte exhalet: cuius vnciæ quinque, vel sex, aluũ modestissimè, & sine molestia soluunt. Redditur medicamentum hoc in deijcienda aluo præstantius, atque valentius, si cassiæ nigræ, F aut mannę, aut rhabarbaro, aut rosarum diluto, aut syrupo rosato solutiuo commisceatur, aut si maceretur sena caprino sero. Corrigitur zingibere, vel sale gemmæ. Dosis eius diluti est ab ℥. semis vsque ad ℥.j. pulueris verò à ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. *Matthiolus & Mesue.*

FVMARIA, Germ. Erdtrauch/Daubenkropff. Gall. *Fumeterre, ou pied de Geline,* appellatur, herba vulgaris admodum notitiæ, officinis passim vocatur Fumus terræ: cuius descriptionem vide suprà. Præstat, quæ virentior, folijs extensis, non crispis, & quæ violaceo sit flore. Nascitur in hortis & segetibus. Colligitur verno tempore, & ex ea succus exprimitur. Conseruatur autem p annum. Potio succi ipsius est ab vncia semi vsque ad ℥.ij. & decoctionis eius ab ℥.x. vsque ad ℥.xv. & pulueris eius à ʒ.iij. vsq; ad ʒ.v. * Aluum soluit leuiter absque vlla noxa, bilem trahit atque humores adustos. Eius vis non modò ad hepar, sed ad venas diffunditur. Quamobrem sanguinem expurgat, omnibusque incommodis medetur, à bile, aut exustis humoribus prouenientibus. Medetur elephantiasi, aduersus carcinomata efficax est: lichenas & alia cutis vitia, mirificè emendat: quin & omnibus morbis auxiliatur, qui ex viscerum infarctu originem ducunt. Roborat fumaria ventriculum, iecur, & cætera interna viscera, biliosasque finit febres, quemadmodum & eas, quę ex vasorum obstructione excitantur. Roboratur deiectoria eius facultas, ꝙ non admodum sit valentior, additis myrobalanis, sena, caprino sero, infectorio cocco, aut vuis passis. *Mesue & Matthiolus.*

EPITHYMVM planta est cassuthę similis, aut cassutha in thymo nascẽs, & illud cincinnis suis ambiens. Cùm autem hoc tempore thymi copiam non habeamus, caremus etiam epithymo. Illud autem quod vulgò in vsu est, epithymbra est, quòd in thymbra, quæ thymi nomine vsurpatur, crescat. Hac autem hodie veri epithymĩ loco vti possumus: nam easdem facultates habet, aliquantò tamen debiliores. Quod ex Creta adfertur, epithymbra etiam videtur: epithymum enim non est, tametsi nostrate melior. Seruatur per annum. Potio eius in decoctione est à drachmis quinque vsque ad viginti: & pulueris eius à drachmis tribus vsq; ad septem. * Atram bilem cæteris medicamentis valentiùs excernit, idq; facilè, & citra vllam molestiam præstat. Efficax est ad morbos cerebri, nempe melãcholiam, epilepsiam, diuturnos capitis dolores, aliasque atrabiliarias ægritudines. Confert cordis tremoribus, & animi deliquijs. Præterea cunctis lienis affectibus mirè opitulatur: item renum vitijs, & hypochondriaca melancholia vexatis. Frequens epithymi vsus: datur enim vtilissimè aduersus carcinomata, elephantiasin, & ad vlcera maligna & atra. quin & quartana febre detentos liberat. Corroboratur eius operatio, multiplicatione quantitatis ipsius, & additis myrobalanis Indis, aut hellebori nigri momento, aut sero caprino. *Mesue, Matthiolus & Medici Florentini.*

PVRGANT quoq; atram bilem, Cuscuta, &c. de qua vide suprà suo loco.

De folijs purgantibus pituitam.

GRATIOLA nihil aliud est, quàm Mesuæ Eupatorium: herba est cubitalis, eximiæ amaritudinis, folijs centaurij parui, viridibus, asperis, incisis, caule tenui, quæ siccata flauescit, floribus subluteis, oblongis. Quibusdam herba pulicum dicta, ob lentorem ei adhærentem: * calida est

gradu

gradu primo, sicca secundo, duplici quoque constans substantia: calida tenui, qua bilem & pituitam facilè purgat, tenuat, incidit, terget, expurgat, putredinem prohibet, resoluit sine attractione, obstructiones tollit, & morbos ab his natos sanat, febrib. diuturnis mirè subuenit. Altera est terrea, adstringens, qua vẽtriculum, hepar, & cætera viscera cogendo roborat. Cum sero lactis efficacius purgat. per se enim est imbecillum. Nascitur sponte in Italiæ plerisq; palustribus, humidis ac vliginosis pratis. Belgis hortensis est, vbi B Iulio ac Augusto cum flore reperiri potest. Herba colligitur, succus exprimitur, vt ex absinthio, fine veris. Decoctum eius datur ab vncijs iiij. ad ℥ vj. puluis à ʒ ij. ad ʒ iij. Eius penuria absinthij & asari ana pondus dimidium. *Mesue.*

Peplvs, Germ. Teuffelsmilch. Gall. *Resueillematin des vignes*, appellatur. frutex est lactei succi plenus, folijs paruis, vt rutæ, paulo latioribus: rotunda coma, ferè dodrantali, humi resperſa: semine sub folijs paruo, rotundo, minore quàm candidi papaueris. Pluribus scatet auxilijs. Vnicam radicem habet, superuacuam, ex qua fruticat. Nascitur inter vites, & in hortis. Aestate viget, in hyemem vsq; perdurat. Colligitur messibus: siccatur in vmbra, & continuè versatur. Fructus tusus, & ferue factus reconditur. * Bilis ac pituita detrahitur acetabulo eius in hydromelitis cyatho poto. Obsonijs insperſa conturbat aluum, muria conditur. *Dioscorides.*

Daphnoides, officinis laureola, German. Zeilant/ & Zeidelbast/ Gall. *de la Laureolle.* dicitur, cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus, obsequiosisque, multis à medio sursum versus foliosis: cortex supra modum viscosus ramos vestit: folia lauri, graciliora & molliora, fractu contumacia, quorum gustatu os & fauces incenduntur: flores candidi: bacca cùm ematuruerit, nigra: radix inutilis. Nascitur in montosis, incultis, asperis, vmbrosis, ac syluosis tractibus, vt apud Lemanum locum, & non paucis iuxta Rhenum E ac Mosam locis. Flores præmaturè germinant, paulò post Autumni æquinoctium: hyeme aut primo vere perficiuntur: fructus Maio ac Iunio. stirps est perpetuò virens, & aduersus frigora hyemisq; iniurias obdurans. * Pituitam extrahit folium recens, vel aridum in potu: menses ciet, & vomitum: caput inanit commãducatum: sternutamenta mouet. Baccæ quindecim potæ aluum resoluunt. *Dioscorides.*

De folijs serosos humores purgantibus.

Sambvci duo genera. Vnum in arborem assurgit, Germ. Holder. Gall. *du Sus*, surculos spargens arundinaceos, teretes, cauos, candicantes, proceros: folia iuglandis, terna quaternáue, ex interuallis circa ramos exeunt, grauia odore, minutim in ambitu secta: & in ramulorum cacuminibus, cauliculisq; circinatæ vmbellæ, quæ florem candidum pariunt: mox acinum terebintho similem, in nigredine subpurpureũ, racemosum,

A succo madentem, vinosumq;. Alterũ genus Chamæacte vocatur, Romanis Ebulus, Germ. Attich: de quo vide suprà. Nascitur in hortorũ & vinearum sepibus. * Vis eadem ac Ebuli. *Dioscor.*

Chamaelaea surculosa fruticat, ramis dodrantalibus: folia oleæ similitudinem habent, tenuiora, & amara, quæ gustatu linguam mordent, & arteriam deradunt. In Italiæ & Galliæ Narbonensis plerisq; incultis, asperis & desertis reperitur. perpetuò viret. Semen Autumno maturitatem assequitur. * Detrahit pituitam, bilemque, folijs præsertim in catapotio deuoratis. namq; duæ absinthij partes, adiecta chamælææ vna, hydromelite excipiuntur, & in catapotia coguntur. ea autem in ventre non liquescũt: siquidem quotquot fuère deuorata, regeruntur. Folijs cum melle tritis, sordida vlcera & crustosa repurgantur. *Dioscor. & Dodonæus.*

Chamaelaea Germanica, frutex est surculosus, & lignosus, bicubitalis aut altior, si culC tura accesserit: lentis ac dodrantalibus ramulis: folijs oblongis, latiusculis, mollibus & pallidè virentibus. flosculi secundùm ramulos exeunt, odorati, colore dilutè rubentis purpuræ. baccæ rotundæ ochri ferè magnitudine, cùm maturuêre rubentes: resiccatæ nigricant. interior harum nucleus canabis semini similis, medulla refertus candida. radix longa, altè demittitur. In plerisque Germaniæ syluis reperitur vmbrosis, asperis, & desertis locis. Demittit hæc folia, vt pluD rimæ arbores, aduentante hyeme. florum verò germina statim post Autumnum promit, qui primo mox Vere, & subinde ipsa hyeme (si clemens fuerit) panduntur. folia post flores exeunt. baccæ æstate maturantur. Vulgò Germanorum Zeilant / Zeidelbast/ Leüßkraut / & Kellerhals appellatur. officinæ nostrates Mezereon vocant. nos autem Chamælæam Germanicam dicere maluimus. Italorum nonnullos fructũ eius Piper montanum nuncupare accepimus Sunt qui Laureolam & hanc stirpem nominant: sed alia est Laureola, de qua in Daphnoide dictum est. Quo autem nomine à veteribus appellata, & an ipsis cognita, explicare non est facile. Videtur quidem Cneoron album Theophrasti esse, sed propter breuitatem huius nihil affirmare licet. κνέωρος, inquit, duo genera: candidum & nigrum. Candidum folium habet δερματῶδες, oblongum, figura quodammodo oleagino simile. Nigrum, vt Tamarix, carnosum. Humile autem magis F candidum est, estque ὀσμῶδες, hoc est, odoratum: nigrum verò ἄοσμον, id est, absque odore. radix ambobus quæ altè descendit, grandis: ramuli permulti, crassi, lignosi, protinus ab ipsa tellure. aut paulò superius sparsi, lenti: quamobrem hisce ad colligandum iunci modo vtuntur. germinant florentq; post æquinoctium Autumni, & multum denique temporis florent. hæc Theophrastus. Et Chamælæa quidem Germanica folio non multum dissimili est oleæ: flos odoratus, cuius, vt scripsimus, mox post Autumnum germina apparent: rami lignosi, obsequiosi, ra-

dix prolixa, altè deſcendens. Quæ omnia magnam eius cum Cneoro albo coniunctionem & affinitatem (ſi non ipſum eſt) oſtendant. Eſt autem ſtirps hæc in vniuerſum etiam vehementer excalfactoria: fructus, folia & cortices acria admodum ſunt, guſtata linguam mordicant, & aduſtionis ſenſum in faucibus excitant. Officinæ Germaniç & Belgij huius folijs (ſi quando opus eſt) pro Chamælææ vtuntur. Quod citra errorem fieri poteſt. Nam Chamælæa iſta viribus & potentia alteri ſimilis eſt: quamobrem eius loco B ſubſtitui poteſt, & eodem ſimiliq; modo præparari. *Dodonæus.*

ESVLA, German. Teuffelsmilch / herbarum lactarium ſpecies, ruſticorum purgatorium. Huius vna eſt magna, radicibus rotundis, magnis, denſis, & graui cortice intectis. Altera parua, radiculis exiguis, cortice tenui intectis. Maior viſcera vlcerat, ob id perniciosa. Parua eſt præſtantior, præſertim cortice radicis tenui, leui, fragili, ſubrubro caſſiæ modo, ante ſex menſes collecto. C Nam recens, quo menſe collecta, mala eſt, vti & niger, & orta loco aliquo prope thermas. Colligenda eſt veris initio. Lac autem, quod calidius, acrius, ac valentius, fine veris. * Calida & ſicca principio tertij gradus, ſubſtantia conſtat tenui, ignea, acri, incidente, tenuante, fundente, ſiccante, aperiente, & terrea ſtyptica, etiam ſiccante materias altius immerſas: purgat valenter pituitam, aquas, atram bilem etiam à iuncturis: D ob id harum doloribus confert, & hydropi inſigniter: ſed nocet cordi, ſtomacho, hepati: viſcera excoriat, venarum ora diſrumpit, corpus immodicè ſiccat, ſemen abſumit, febres inflammando excitat, lacte ſuo maximè. Ob id miſcẽda ei ſunt cardiaca, ſtomachica, hepatica: ad hæc glutinoſa, cogentia, & aſtringentia, glutinantia, vt gummi, tragacanthum, bdellium, muccago pſyllij, ſuccus portulacæ: poſtremò refrigerantia, & calorem illum extinguentia. Infundatur ergo in aE cetum, præſertim quo cydonia ſunt macerata, aut decocta, & ſuccum intybi, vel ſonchi, vel portulacæ vel ſolani: additis autem myrobalanis, abſinthio, aloe, præſtantior euadit. Iudæus infundendo in acetum, aut lac ſæpe mutando, & ſiccando corrigebat. Si te autem immodicè purgat, ſede in aqua frigida, ex Rufi conſilio: Frigus enim ambiens & medicamẽti virtutem in vnum cogit, ipſumque roborat, & per accidens iuuat, protruſis à ſe materijs ad meatus, per quos ſunt vacuandæ, ſuccurrendumq; eſt. F Catapotia ex ea facta idem poſſunt. Recipiunt autem eſulæ præparatæ, myrobalanorum citrinorum ana drachmas quatuor: aloes drachmas quinq; cum ſucco fœniculi, aut intybi miſce. Dantur à drachma vna & dimidia ad drachmas tres. Quidam ex lacte eius, & farina, faciunt oblatas purgatorias. Alij ex lacte, aceto, ſaccharo: alij carne cydoniorum, & maſtiche. Datur autem cortex radicis à ſiliquis duabus, vſque ad ſiliquas ſeptem: lac verò à ſiliqua vna vſque ad tres. *Meſue.*

TITHYMALI (German. Wolffsmilch. Gall. *du Tithymale, ou herbe à laict*) genera ſeptem: quorum maſculus Characias appellatur, ab aliquibus amygdaloides: alter myrtites: qui fœmina exiſtimatur, eumq; myrſinitem, aut caryitem vocant: tertius paralius, quem tithymalida appellarunt: alius helioſcopius: quintus cypariſſias: ſextus dendroides: ſeptimus platyphyllo dicitur. Characię caules ſupra cubiti altitudinem attolluntur, rubri, lacteo ſucco, atque acri madentes: folijs oleæ circum ramos, anguſtioribus, & longioribus: radice craſſa, lignoſa: pendet in cacuminibus caulium coma iunci, ſub qua caucolæ foliolis balnearum ſimiles, in quibus ſemen continetur. Naſcitur in aſperis & mõtibus. * Succus aluum purgat, trahit pituitam, bilemq; binis obolis in poſca ſumtis, & cum aqua mulſa vomitiones mouet. Appetente vindemiarum tempore ſuccus, congeſtis ramulis, mox diſſectis, & vaſe concluſis, excipitur. Aliqui adijciunt farinam erui, & in paſtillos digerunt, qui erui magnitudinem impleant. Alij in aridas ficos ternas quaternáſue guttas inſtillant, vt cum his increſcant, quas ad vſus recondunt. Per ſe etiam tuſus in pila, & in paſtillos coactus reponitur. Porrò cùm extrahitur lac, neq; quò ventus aſpiret, ſtare quenquam, neq; manus oculis admouere conuenit: ſed antequam colligas, corpus, præſertim faciem, collum, ſcrotumq; genitalis, adipe aut oleo cum vino perungere. Fauces autem exaſperat: quapropter catapotia cera, aut decocto melle oblini par eſt, & hoc modo dari. binas tamen ternáſue ficos purgationis gratia ſumſiſſe, ſatis eſt. Recens lac ex oleo, perunctos in ſole capillos euellit, renaſcentesq; flauos & exiles efficit, deniq; omnes perimit. Dentium cauernis incluſum, leuat dolores: ſed cera dentes oblinendi, ne ſuo delapſu fauces & linguam vitient. Tollit illitum imperigines, formicãtes verrucas, penſiles, & quæ thymi florem repræſentant. Valet aduerſus pterygia, carbunculos, phagedænas vlcerum, gangrænas, fiſtulaſque. Legitur ſemen autumno, & ſiccatum ſole leuiter tunditur, feruefactumq; loco mundo reponitur. Folia item ſiccantur. Semen & folia lactei ſucci effectum præbent, dimidio acetabulo pota. Sunt qui inueterant, admiſto cũ lacte lepidio, & caſeo contuſo. Radix drachmæ pondere in hydromelite pota, per inferna trahit. Decocta cum aceto, dentium dolori auxiliatur, colluto ore. Fœmina, quã myrſiniten, aut caryiten vocant, ſimilis ſuapte natura daphnoidi: folijs myrti, ſed maioribus, firmis, in cacumine acutis, & pungentibus: ramulos ab radice mittit dodrantales: fructum fert alternis annis, nuci ſimilem, mordaci guſtu. Naſcitur in aſperis. Succus, radix, ſemen, folia, conſimilem antedicto ſortiũtur facultatem: ſed ad citãdas vomitiones inualidior hæc eſt. Aliud tithymali genus dicitur Paralios, quem tithymalida, aut mecona aliqui appellauere. Naſcitur in maritimis, ramis ſubrubentibus, palmum altis, quinis ſeniſue à radice exeũtibus: folijs lini, anguſtis, paruis, oblongis, in verſus quoſdam dige

stis:capite in cacumine orbiculato,in quo semē, vt eruum,vario colore emicat:flos alnus. Frutex totus cum radice lacteo succo turget.Similes ad vsus reconditur.Helioscopius dicitur,folijs portulacæ,tenuioribus,rotundioribusque : ramulis prodeuntibus à radice quatuor aut quinque,rubentibus,dodrantali altitudine, tenuibus, lactis copiosi plenis:capite anethi: semine velut in capitulis incluso.Helioscopij nomen accepit,quoniam comas cum sole circumagat. Circa oppida nascitur,potissimum in ruderibus. Colligitur succus,semenque, vt aliorum. Eædem, quæ superioribus,vires, non tamen vsqueadeò validæ. Cyparissias in caulem exit dodrantalem, vel maiorem,subrubrum:ex quo folia pini similitudine exoriuntur,molliora tamen,& tenuiora: & in totum nascentem pinum æmulatur, vnde nomen traxit. Candido succo madet:cui eadem vis,quæ superioribus. In petris nascens dendroides cognominatur.ampliter opacat,in cacumine frondosam spargens comam, succo lacteo prægnās,

A cauliculisq; rubentibus, folijs myrti tenuioris, fructu characiæ. Eiusdem effectus, cuius superiores: similiq; modo reconditur. Platyphyllos verbasco similis est. Radix, succus, & folia per inferna trahūt aquas.Pisces necat,tusus & aquæ inspersus. Reliqua tithymalorum genera, quæ suprà scribuntur,idem efficiunt. *Dioscorides.*

PITYVSAM specie à Cyparissia differre constat,etsi tithymalorum generi assignetur. Caulis supra cubiti altitudinem assurgit, geniculatus: B folijs piceæ, acutis, exilibus : flore paruo, velut purpureo : semine instar lenticulæ lato : radice crassa, candida, succo referta. quibusdam in locis frutex hic prægrandis inuenitur. * Detrahit per aluum radix drachmis duabus, data in aqua mulsa:item seminis drachma. Succi cum farina subacti cochlearium in catapotio datur. modus foliorum drachmæ tres. *Dioscor.*

PVRGANT quoq; serosos humores,Cyclaminus,Ebulus,&c. de quib. vide suprà suo loco.

De Floribus Sectio IX.

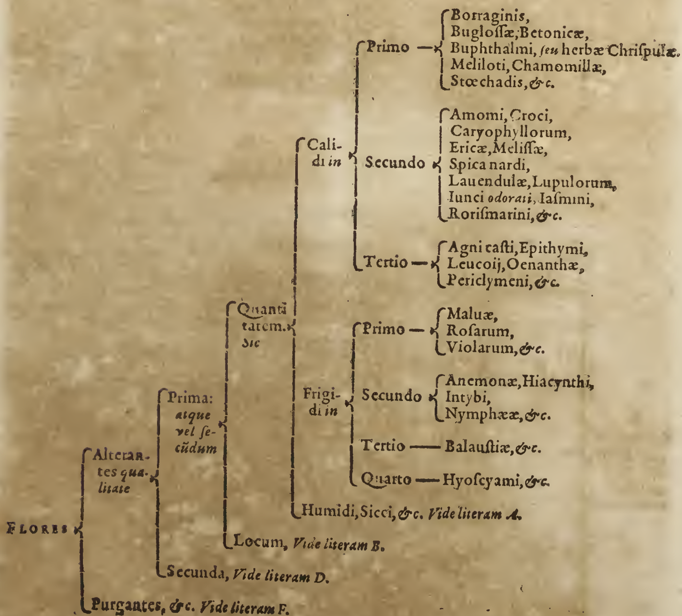

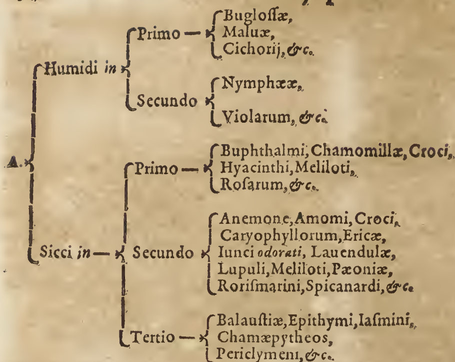
A.
Humidi *in*
Primo
Buglossæ,
Maluæ,
Cichorij, *&c.*
Secundo
Nymphææ,
Violarum, *&c.*
Sicci *in*
Primo
Buphthalmi, Chamomillæ, Croci,
Hyacinthi, Meliloti,
Rosarum, *&c.*
Secundo
Anemone, Amomi, Croci,
Caryophyllorum, Ericæ,
Iunci *odorati*, Lauendulæ,
Lupuli, Meliloti, Pæoniæ,
Rorismarini, Spicanardi, *&c.*
Tertio
Balaustiæ, Epithymi, Iasmini,
Chamæpytheos,
Periclymeni, *&c.*

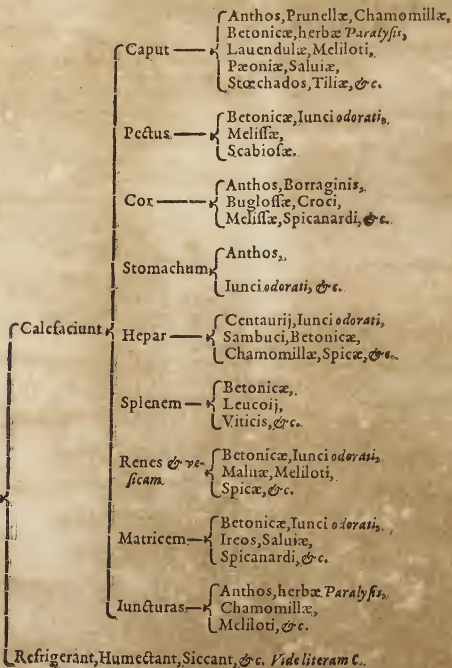
B.
Flores *secundùm locum alterantes qualitate prima, aut*
Calefaciunt
Caput
Anthos, Prunellæ, Chamomillæ,
Betonicæ, herbæ *Paralysis*,
Lauendulæ, Meliloti,
Pæoniæ, Saluiæ,
Stœchados, Tiliæ, *&c.*
Pectus
Betonicæ, Iunci *odorati*,
Melissæ,
Scabiosæ.
Cor
Anthos, Borraginis,
Buglossæ, Croci,
Melissæ, Spicanardi, *&c.*
Stomachum
Anthos,
Iunci *odorati*, *&c.*
Hepar
Centaurij, Iunci *odorati*,
Sambuci, Betonicæ,
Chamomillæ, Spicæ, *&c.*
Splenem
Betonicæ,
Leucoij,
Viticis, *&c.*
Renes *& vesicam*
Betonicæ, Iunci *odorati*,
Maluæ, Meliloti,
Spicæ, *&c.*
Matricem
Betonicæ, Iunci *odorati*,
Ireos, Saluiæ,
Spicanardi, *&c.*
Iuncturas
Anthos, herbæ *Paralysis*,
Chamomillæ,
Meliloti, *&c.*
Refrigerant, Humectant, Siccant, *&c.* *Vide literam C.*

C. Refri-

- C.
  - Refrigerant
    - Caput — Nenupharis, Papaueris *albi*, Rosarum, Violarum, *&c.*
    - Pectus — Papaueris, Violarum, *&c.*
    - Cor — Nenupharis, Rosarum, Violarum.
    - Stomachum — Rosarum, Violarum, *&c.*
    - Hepar — Cichorij, Nenupharis, Rosarum, *&c.*
    - Splenem — Cichorij, Nenupharis, *&c.*
    - Renes *& vesicam* — Nenupharis, *&c.*
    - Matricem — Nenupharis, Rosarum, *&c.*
    - Iuncturas — Rosarum, Violarum, *&c.*
  - Humectant
    - Pectus, — Violarum.
    - Cor — Borraginis, Buglossæ, *&c.*
  - Siccant
    - Cor — Anthos, Melissæ.
    - Pectus — Melissæ, Betonicæ, Scabiosæ, *&c.*

- D. Flores *alterantes qualitate secunda, aut*
  - Adstringunt: *vt* — Balaustiæ, Croci, Cichorij, Meliloti, Rosarum, Verbasci, Viticis, *&c.*
  - Discutiunt — Anethi, Chamomillæ, Maluæ, Meliloti, Stœchados, *&c.*
  - Abstergunt — Fabarum, Tiliæ, *&c.*
  - Extenuant: *vt* — Chamomillæ, Iridis *Illyricæ*, Stœchados, *&c.*
  - Emolliunt, Suppurant, Glutinant, *&c.* *Vide literam* E.

E.
- Emolliunt
  - Croci,
  - Liliorum,
  - Maluæ, *&c.*
- Suppurant
  - Croci,
  - Liliorum *alborum, &c.*
- Glutinant *& cicatricem ducunt*
  - Balauſtiæ,
  - Centaurij.
- Menſes *mouent*
  - Betonicæ, Centaurij,
  - Chamomillæ,
  - Iunci *odorati,*
  - Leucoij, Meliſſæ,
  - Pæoniæ, Roriſmarini,
  - Saluiæ,
  - Viticis, *&c.*
- Menſes *ſiſtunt*
  - Balauſtiæ,
  - Hyoſcyami,
  - Nymphææ, *&c.*
- Flatus *diſcutiunt*
  - Anethi, Chamomillæ,
  - Iunci *odorati,*
  - Spica nardi, *&c.*
- Ambuſtis *medentur*
  - Liliorum *alborum,*
  - Maluæ,
  - Verbaſci, *&c.*
- Venenis *reſiſtunt*
  - Betonicæ,
  - Citri, *&c.*
- Dolorem *mitigant*
  - Anethi, Chamomillæ,
  - Centaurij, Hyoſcyami,
  - Meliloti,
  - Roriſmarini, *&c.*

F. Purgantes
- Bilem
  - Perſicorum, Ceraſorum,
  - Roſarum,
  - Violarum, *&c.*
- Pituitam *& ſerum*
  - Carthami,
  - Geniſtæ,
  - Sambuci.

De floribus

De floribus calidis in primo.

FLORES BORRAGINIS & BVGLOSSAE (Germ. Burretsch vnnd Ochsenzungen blůmlin) nascuntur passim in hortis, campestribus, & sabulosis. Colliguntur vere, & principio æstatis: ex quibus conserua, serapium, & aqua stillatitia parantur. Exiccantur etiam in vmbra, & conseruantur per annum in ligneis arculis.* Corroborant cor, eiusq; affectibus maximè opitulantur, conducunt ad febres humoresq; adustos, *&c.*

BETONIAE flores idem, quod herba ipsa, efficiunt.

FLORES Buphthalmi, Germ. Kindesaugblůmlin, lutei sunt, anthemide maiores, oculi similitudine, vnde nomen traxerunt. Folia fœniculi. Circa oppida nascuntur, & in campestribus. Colliguntur vere & æstate: siccantur in vmbra, & conseruantur per annum.* Cum cerato triti, tumores, duritiasq; discutiunt. *Dioscor.*

MELILOTVS flore est luteo, colore vicino croco, odorato. Nascitur locis montosis, sterili solo. Colligitur in vere: siccatur & seruatur per annum.* Vim habet adstrictoriam & discutientem, &c. *Dioscorides.*

CHAMAEMELI flores (German. Chamillenblůmen.) in medio aurei, forinsecus orbiculato ambitu candidi, melini, aut purpurei, magnitudine foliorum rutæ. Nascuntur in asperis, & iuxta semitas. Colliguntur vere: siccantur in vmbra, & seruantur per annum.* Excalfaciunt, discutiūt, laxant, & rarefaciunt. Decoctum eorum febres citra viscerum inflammationē ortas concoquit, discutit, ac resoluit: præsertim quæ ex cutis densitate, & humoribus biliosis proueniunt: præcordijs gratissimi, lassitudini conferunt: dolores sedant: tensa remittunt & resoluunt: modicè indurata emolliunt: densata rarefaciunt. *Dioscorides & Andernacus.*

STOECHADOS summi apices, hoc est flores in officinis stœchados Arabici amari. Iuxta Galliam in insulis eiusdem nominis è regione Massiliæ gignuntur: necnon in Arabia, quæ Gallica præstat.* Leuiter astringunt, extenuantque, abstergunt, viscera obstructione liberant: eoque etiam totum corpus corroborant. *Dioscor.*

De floribus calidis in secundo.

AMOMI, hoc est flores pomi Hierosolymitani, quia rarò & parce admodum, sicut etiam tempore Galeni, ad nos feruntur: acorus eadem facultate præditus, in vicem illorum substitui potest. Quidam illud, vuam odoratam, alij aliud esse prodiderunt. *Andernacus.*

CROCVS German. Saffran. Gall. *Safran.* Ital. *Zaffarano.* Hisp. *Azafran* dicitur. Huius cum multus sit vsus & lanis, & in Medicina, cura adhibenda est, vt optimus, recens, & sincerus deligatur. Nam varijs modis adulteratur: sed maleficium ex colore, odore & pondere deprehenditur: siquidem nec adulteratus, nec vetus eam coloris gratiam habet, sed obscurior est, neque odoratus vt recens, sed situm redolet, & pōderosus est.

A Cæterùm qui luteos quosdam flores admistos habet, odore & gustu dignoscitur, tum etiam quòd eam coloris venustatem in tingendo non habet, quam sincerus. Qui sapa sublitus est, sapore dulci, & colore obscuro est. Cui permixta lithargyros, iusto pōderosior est. Nascitur in Coryco monte Ciliciæ optimus. Proxima nobilitas ei, qui in Olympo Lyciæ monte prouenit. Deinde ei qui ex Argis Aetoliæ vrbe affertur. Nunc in plerisq; Germaniæ locis plantari cœpit haud infeliciter, B quòd viribus è locis iam commemoratis allatis haud cedat. Florem ante folium edit: per Autumnum namq; Vergiliarum occasu floret, neq; vltra mensis spacium flores durāt. Postquam autem hi decidunt, statim folia angusta & oblonga prodeunt, virentq; tota hyeme.* Vim coquendi, emolliendi, atq; substringendi habet: vrinam cit: elegantem colorē præstat: qui ex passo biberint, crapulam non sentient: oculorum fluxiones illitum cum humano lacte cohibet: C additur in potiones, quæ intereaneorum causa temperantur: ad vuluæ etiam, sedisque cataplasmata, vtiliter inditur: venerem stimulat: vergentes ad ignem sacrum inflammationes mulcet: auricularijs collectionibus vtile. Quò facilius conteratur, in calido fictili sole siccari oportet, celeriterq; versari. Vrinam mouet radix ex passo pota. *Dioscorides, Medici Florentini, & alij.*

Quanquam nos non habemus *Crocum Corycium*, id tamen non parū refert: nam tametsi Ga- D lenus dicat, quòd sit illud magis vegetum, non tamen quoque odoratius alijs: propterea si Crocum habuerit odorem perfectum, & longo tempore durantem, parum interest an sit vegetum vel aridum: quod si istud etiam adfuerit, eò erit melius, si itaque sit recens, coloratum, & habeat in suis filamentis nonnihil albicantis, sitque longum, integrum, non fragile, plenum, & quod madefactum bene tingat manus, non situm oleat, neq; sit humidum & nonnihil acutum, erit E optimum. Quòd si has notas non habuerit, aut erit exoletum, aut madefactum: cumque ita soleat ingeniosè adulterari, vt vix deprehēdi fraus possit, ideò per aliquot dies prius necesse est ad vsum transferamus: & si tum viderimus illud retinere colorem & odorem, quem primùm habebat, tenebimus pro bono: sin minus, pro adulterato, nam tale neq; odorem neque colorem diu retinere potest.

CARYOPHYLLORVM flores. Germ. Grasß- F negelin dicuntur: æstate colliguntur: quo tempore ex eis acetum conficitur, pestilentiæ accommodatum. Conditum quoq; ex eis cum sacharo paratur. Iecur, cor, & stomachum corroborant. Venerem augent, quatuor scrupulorū pondere cum lacte antè assumti. *Andernacus.*

ERICA fruticosa arbor, myricæ similis, longè minor, cuius flore apes reprobum mel efficiunt.* Strumas discutiunt, aliasq; duritias per habitum digerunt dissipantque. *Dioscorides & Andernacus.*

SQVINANTHVM, seu schœnu anthos, id est,

A iunci odorati flos, in Africa & Arabia nascitur. Laudatissimum ex Nabathea: proximum Arabicum, quod aliqui Babylonium cognominant, alij Teuchitin: pessimum ex Africa. Eligendum rufum, intento colore, recens, tenue, rubentibus fragmentis, quod manibus confricatum rosæ odorem emittit, igneæ mordacitatis ad linguam. Floris, culmorum, radicisq; est vsus. Olim planta ipsa cum floribus aduehebatur, vnde schœnuanthos nomen sumpsit: ideoq; eligebatur floribus refertum. Hodie tamen ad nos culmi duntaxat & radix adferuntur. Itaq; cura adhibenda est, ne alij culmi his admisceantur: quod ex iam dictis notis deprehēdi potest. * Vim vrinæ ciendæ habet: menses pellit, discutit inflationes, caput aggrauat, modicè adstringit, comminuit, excoquit, ac venarum spiracula laxat. Flos eius in potu vtilis sanguinem reijcientibus: doloribus stomachi, pulmonis, iecinoris, & renum miscetur antidotis. Radix adstringentior est: ideo fastidijs stomachi, hydropicis, conuulsis, drachma C vna cum pari pondere piperis, per dies aliquot datur. Decoctum vuluæ inflammationibus, ad desidentium fotus vtilis est. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

Schœnanthos est res nota: apud veteres in vsu erant flores eius, & summitates iunci, atq; etiam radix, vt Dioscorides docet. Flores tamen in maiore erant precio, cùm rariùs haberi potuerint, non ideò quòd olim Cameli in Arabia eos depascerent, sicuti vult Galen. lib. 1. de Antid. cap. D 14. sed quia non erat vsitatum illos ad alia loca deferri. Nunc verò copiosè afferri cœperunt, qui tamen deprehenduntur esse exigui odoris & respectu ipsius iunci quasi nullius: quare simplicium periti omnes potius vsurpāt iuncos quàm flores, quanquam illorum copia in promptu sit. Galenus quoq; laudat cymas eorum: sed videndum vt sint odorati: nam si nōnihil veteres sint, amittunt odorem: quod non difficulter deprehenditur. Ad nos quoque ex Arabia, quales An- E dromachus commendat, afferuntur.

LAVENDVLA, Nardi Italicæ species est: adeò vt illa fœmina, hæc verò mas (vulgò spica nardi appellata) vocitetur. Mas folio constat latiore, longiore, crassiore, robustiore, albidioreque, quàm fœmina. Sed vtraq; plāta fruticosa, & rorismarini modo, innumeris referta est folijs: è quorum medio iuncei exeūt cauliculi, quadranguli, tenues, dodrantalem longitudinem excedentes: in quorum cacumine flores exeunt spi- F cati, colore purpureo, quamuis in fœmina dilutiores, patentioresque, odore fragrantes, verùm vsqueadeò acuto, vt nares feriat. Nascitur passim in hortis. Colliguntur ambo initio æstatis: siccantur in vmbra, & conseruantur per annum. * Excalfaciunt & exiccant ordine secundo completo. Conferunt omnibus cerebri affectibus frigidis, conuulsis, & resolutis: ventriculum frigidum corroborant: iecur obstructum liberant: lienis infarctus aperiunt: vterum calefaciunt: vrinam, menstrua, & secundas educunt. Aqua ex illis destillatur, oleumq; conficitur, quod oleum spicæ vocant. *Matthiolus.*

LVPVLI flores nascuntur in sepibus: colliguntur autumno: siccantur & conseruantur per annum. * Obstructiones viscerum soluunt. Serapium ex viridibus confectum, & aqua stillatitia, febribus conueniunt. *Andernacus.*

MELISSAE flores nascuntur passim in hortis, colliguntur æstate, siccantur in vmbra, & seruantur per annum. * Excalfaciunt siccantq; or- B dine secundo. Cor exhilarant, vitalesq; facultates roborant, odoris fragrantia deficientem animum reuocant, animi solicitudines fugant. *Auicenna, & Serapio.*

RORISMARINI flores colliguntur vere: siccantur & conseruantur per annum. * Emolliūt, incidunt, digerunt, & abstergunt. Conditum ex eis viridibus & saccharo paratum, conserua anthos officinis dicitur, ventriculum roborat, & vtero accommodatur. Herbæ & radicis eius succus melle mistus, hebetudinem oculorum à crassis humoribus ortam emendat. Decoctum eius regio morbo siue arquato auxiliatur. *Galenus, Dioscorides, & Andernacus.*

IASMINVM ex earum quoq; stirpium est numero, quæ adminiculis fulciuntur, non tamen amplexicaulis, aut vicinis se circumuoluens, sed alijs tantummodò innitens, veluti pergulis, hortensibusq; scenis, quibus facili opere innectitur. Cauliculi eius prolixi, teretes, ramosi, flexibiles, geniculati, virentes, candida fungosaq; interius medulla: folia è singulis geniculis bina, ampla, alarum instar expansa, cōposita videlicet ex quinque aut septem alijs læuibus, oblongis, saturatè virentibus, fastigio acuminatis, eminente in cacumine reliquis maiore. Flores in summis virgulis, rari, in muscarij specie cohærent, suaueolentes, colore albidi, semen latum lupinis quadantenus simile, quod tamen rarò succrescit: radix fibris firmatur. Fertur huius esse species floribus luteis: & alia cœruleis. Sunt autem, qui pro Iasmino luteo, Trifolium fruticans in frumētorum histor. cap. 89. depictum, & pro cœruleo Clematidem alterum ostendant. Quod si autem non aliæ quàm hæ pro Iasmini cæteris speciebꝫ ostendi queant, temerè plures eius species affirmātur. Vtraq; enim harum multū à Iasmino abest. Colitur in hortis, topiarijs operibus expetitur, non modò in Belgio, verùm & in Italia ac alibi: ex Africa creditur aduectum. Flores æstate vigent. Inter Arabes Serapio primi nominis hanc Zambach, interpres verò Iesemin nominat: atq; inde passim Iasminum, Ieseminū, aut etiam Gelseminum. Apud Dioscoridem compositio est Iasmini olei, quod apud Persas ex albis violæ floribus fieri refert, quod non ex alterius stirpis, quàm ex huius floribus conficiendūm apparet. * Qualitate autem Iasminum, ac eius potissimum flores calidi sunt in initio secundi ordinis, vt Mesues apud Serapionem ait. Oleum ex his confectum crudos discutit humores: frigidis ac catarrhosis cōfert: & hyberno vtile tempore. Quibus autem tempera-

temperatura contigit calidior, his dolorem excitat capitis, & si diutius odoretur, periculum adfert sanguinis è naribus profluuij: in conuiuijs, ait Dioscor. & post eũ Aetius, odoris causa apud Persas vsurpatur. Prodest & lotis à balneo corporibus, quæ laxari calefieriq; expedit. grauiorem autem suaueolentiam habet, ita vt multi eo idcirco non libenter vtantur. *Dodonæus.*

De floribus calidis in tertio.

AGNI CASTI, seu viticis flores, quidam albi cum purpureo, quidam purpurei sunt. Nascũtur in palustribus campis. Calidi & sicci in tertio. * Flatus ventris discutiunt. Veneris impetus cohibent. *Galenus.*

EPITHYMI flores eandem vim, quam herba ipsa, obtinent. de quibus vide suprà.

LEVCOION (Germ. Negłin violé/gelb viol. Gall. *Gyroflée* Ital. *Viola.*) vulgaris est notitiæ, sed in floribus differentia quædam: namq; aut cœrulei, aut albi, aut purpurei, aut lutei inueniuntur. Luteorum verò precipui in medicina vsus. Nascuntur in hortis ac viridarijs, in ædium fenestris, & parietibus. Colliguntur vere: quo tempore oleũ ex eis (keirinum) paratur. * Aridi flores feruefacti in desessionibus valent contra vuluæ inflammationes, & menstrua expellunt: sanant oris vlcera, cum melle: cum cerato, rimas sedis, &c. *Dioscorides.*

OENANTHAE, officinis labruscæ flos, fructus est vitis syluestris, & florescentis: * astringit, & stomacho familiaris. *Dioscorides.*

PERICLYMENI flores superiùs descripti sunt. Nascuntur in aruis ac sepibus, planta conuoluens se adminiculis propè assidentibus. * Incidunt, vrinamq; mouent: diutius poti, sicut etiam fructus eius, & folia, vrinam sanguinolentam cient, lienosos & difficulter spirantes drachmæ vnius pondere cum vino assumpta iuuant. *Dioscorides.*

De floribus frigidis in primo.

MALVAE flores, Germ. Herbstrosen nominãtur, effigie, floribus rosarũ rubentibus, candidis, vel subrubeis, nullo tamen odore fragrantibus. Nascuntur in hortis ac viridarijs. Colliguntur mense Maij, vel principio æstatis: * quo tempore ex eis fit mel maluatum, bonum pro asthmate & tussi. *Saladinus.*

ROSA Germ. Rosen. Gal. *Rose* Ital. & Hisp. *Rosa* nominantur. Harum genera multa sunt. At vulgatissimæ sunt albicãtes, puniceæ, & quæ ex albo rufescunt, quas Itali appellant *Incarnate*. Præstantissimæ, quæ puniceo colore rubent: proxima laus est ijs, quæ in rufum candicant: vilissimæ albicantes: in quarum tamẽ genere eæ odoratissimæ excipiuntur, quæ Hetruscis Damascenæ; & alijs Moschette vulgò dicũtur. Nascuntur passim in hortis ac viridarijs. Colliguntur verò mense Maij, nondũ penitùs explicati, quo tempore dilutum iulapium, syrupus, conserua, mel rosarũ, aqua stillatitia, & oleũ ex eis conficiũtur. Siccantur etiã in vmbra; folia continuò versata,

A ne muceant, néue situs in ijs insideant: & conseruantur per annũ in arculis ligneis. * Refrigerãt, astringũt, corroborantq; vires, tũ vitales, tũ animales. Aridis rosis, & in vino decoctis expressus liquor, facit ad dolores capitis, aurium, oculorũ, gingiuarũ, sedis, recti intestini, ac vuluæ, penna illitus, aut infusus. Eadem sine expressione tusa, præcordiorũ inflammationibus, humidis stomachi vitijs, igni sacro illini prodest: siccis ac tritis femina aspergunt. Misceri solent vulnerarijs an-

B tidotis, atq; compositionibus, quas antheras vocant. Folia vtuntur in callible phara. Flos, qui in medijs rosis inuenit, siccatus, gingiuarũ fluxionibus efficaciter inspergitur. Capita pota citam aluũ, & cruentas reiectiones sistunt. Succus recẽtibus folijs exprimitur, desectis forfice vnguib. (sic appellantur candidæ foliorũ partes) reliquũ in pila premi & teri debet in vmbra, donec cogatur, & ita ad oculorum circumlitiones recondi. *Dioscorides, & Matthiolus.*

C *Rosæ* optimæ haberi possunt Neapoli, aut Salerni. Sunt autem præstantissimæ rubeæ, quinq; folijs constantes, coloris viuidi, nonnihil in purpureo nigrescentis: suntq; omnium primæ quæ aperiuntur. Debent autem à calycibus mundari, & cum forcipe ablata parte illa prius albicante, quam vnguẽ vocamus, in vmbra siccari, sæpius vertendo: nam facilè mucorem contrahunt.

VIOLA purpurea (Germ. Mertzen viol. Gall. *Violette de Mars.*) folium habet hedera minus, te-

D nuius, ac nigrius, nec multò dissimile: cauliculus à radice medius prodit, in quo flosculus suauissimè olens, purpureus. Nascitur in opacis, asperis, pratis, & iuxta sepes. Colligitur primo vere, tempore sereno. quo tempore dilutum, serapiũ, iulapium, conserua, aqua stillatitia, atq; oleum violaceum ex eo conficiuntur. Siccantur etiam in vmbra, & conseruantur per annum, in vasis ligneis. * Violæ recentes refrigerant & humectãt ordine primo. in summa soporiferę sunt, calidos

E dolores mulcent, inflammationes extinguunt, leniunt, & soluunt. Bilem edúcunt, eiusq; feruorem mitigant. Conferũt capitis doloribus, quos caliditas excitauerit: somnum conciliant: pectoris & asperæ arteriæ scabritiem leniunt: medentur anginis, & columellæ vitijs: præcipuo autem auxilio sunt pectoris & lateris inflammationibus, sitimq; arcent. Siccæ violę minus refrigerãt, & humectant: iecoris obstructiones aperiũt: regio morbo succurrunt: inflammationes discu-

F tiunt. In puluerem redactæ drachmæ pondere, ex galli gallinacei, vel pisorum modicè coctorũ iure, etiam ventrem subdũcũt paulò ante cibum dati. *Diosc. & Mesues.*

De floribus frigidis in secundo.

ANEMONES (German. Kuchenschell/klein oder groß klapertoß. Ital. *Anemone.* Gall. *Coquelourdes, ou passefleur.* Hisp. *Amapollas de flor chiquita.*) duo genera, vnum syluestre, alterum in cultis nascens. Cuius multe species: vna phœniceum florem profert: altera candicantem, aut lactẽũ, aut

purpureum. Harum folia coriandro ſimilia, cæterùm ſciſſa tenuius in terram inclinantur: caules lanuginoſi, tenues, in quibus flores, vt papaueris, & in medio capitula nigra, aut cœrulea: radix oleæ magnitudine, aut amplius paulò grandeſcit, ac veluti geniculis quibuſdam cingitur. Syluestri amplitudo prorſus maior, latioraq; folia, & duriora: oblongius caput: flore puniceo: tenuibus & multis radicum capillamẽtis. Acrior eſt, quæ nigra habet folia. * Vis vtriuſq; acris. ea de cauſa ſuccus naribus infuſus purgat caput. Commanducata radix pituitã trahit. decocta in paſſo, & illita, medetur oculorum inflammationibus: cicatrices eorundem, & hebetudines emendat: ſordida vlcera abſtergit. Folia & caules, ſi cum ptiſana, decocti edantur, copiam lactis præbent: menſtrua ciunt, vellere appoſita: illita quoq; lepras eximunt Flores eandem vim habent, quam herba ipſa. extrahunt humores, & ora vaſorum aperiunt. *Dioſcorides.*

Hyacinthus Germ. Blaw Mertzenblůmlein. Gall. *Vne Iacinthe, ou Vaciet*, nominatur: in vniuerſum in campeſtribus inter ſegetes, & in ſyluis prouenit: folijs & radicibus bulbaceis: caule dodrantali, viridi, tenui, læuiq;: floret cum violis circa finem Martij, & Aprilis initium: florentem emittit comã, ab ipſo caulis medio vſq; ad ſummum purpureis circumdatam floribus, qui matureſcentes ad terram incuruantur: perdurantq; diu antequam contabeſcant. * Refrigerant ordine ſecundo, ſiccant verò primo. *Matthiolus.*

Cichorii flores (Ger. Wägwartenblůmlein.) naſcuntur in campeſtribus, iuxta ſemitas. Colliguntur æſtate: * ex quibus conficitur conſerua, ad refrigerandum, corroborandumq; & potiſſimùm hepar.

Nymphaeae, ſeu nenupharis flores (Germ. Seeblumen.) lutei ſunt, nitentes, roſæ ſimiles. Naſcuntur in paludibus, lacubus, & aquis ſtagnantibus. Colliguntur circa finem veris, vel principium æſtatis: * quo tempore aqua ſtillatitia cõficitur, fronti vel naribus admota, capitis ex bile dolorem lenit: ſomnum inducit, omnemq; ardorem extinguit. Serapium ex eis, febribus peſtilentibus & acutis pectorisq;, columellæ, gutturisq; vitijs aptiſſimũ. Conditum cum ſaccharo ex eis factum ſemunciæ inſtar ſomnum affert: item vnguentum inde paratum cordis regioni, inſtar epithematis, cùm opus eſt, ad refrigerium illinitur. *Andernacus,*

De floribus frigidis in tertio.

Flores mali punicæ ſylueſtris Balaustii vocantur, cytino ſimiles. Quorum complura genera reperiuntur, candidi, fului, colore roſaceo. Naſcuntur in Italia, Granata Hiſpaniæ regno. Colliguntur menſe Iunij: ſiccantur & cõſeruantur per annum. * Aſtringunt, ſiccant, cohibent: ſanguinolenta glutinant. *Dioſcorides.*

De floribus frigidis in quarto.

Flores Hyoscyami Ger. Bilſenblůmlein.) naſcuntur in campeſtribus, ruderibus: colliguntur prima æſtate, vel circa finem veris: ſiccantur, & conſeruantur. * Vis eadem, quæ herbæ ineſt.

A

De floribus humidis in primo.

Flores Humidi in primo, ſunt Bugloſſæ, Maluæ, Intybi, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

De floribus humidis in ſecundo.

Flores humidi in ſecundo, ſunt Nymphçæ, Violarum, &c. de quibus vide ſuprà.

B

De floribus ſiccis in primo.

Flores ſicci in primo, Buphthalmi, Chamomillæ, Croci, Hyacinthi, Meliloti, Roſarum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De floribus ſiccis in ſecundo.

Flores Paeoniae (Ger. Benignenroſz/ Gall. *Piuoine*) colliguntur menſe Aprilis: * ex quibus conditum cum ſaccharo paratur, epilepſiæ accommodatum.

Siccant quoq; in ſecundo, flores Anemo-

C

næ, Amomi, Croci, Ericæ, Iunci odorati, Lauendulæ, Lupuli, Meliloti, Roriſmarini, Spicanardi, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De floribus ſiccis in tertio.

Siccant in tertio, flores Balauſtij, Epithymi, Chamæpithyos, Periclymeni, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De floribus calefacientibus caput.

Flores Prvnellae naſcuntur in pratis,

D

riguis: colliguntur vere: * ex quibus aqua ſtillatitia conficitur, ad oris vlcera idonea.

Flores Herbae Paralysis, German. Schlüſſelblůmlein naſcuntur in pratis: colliguntur verò primo vere: quo tempore conditum cum ſaccharo ex eis conficitur, nec non aqua ſtillatitia. * Conuulſionibus medentur.

Tilia, German. Linden. Gall. *Tillet* dicitur: quædam mas eſt, quædam fœmina. Diſtant inter ſe tum materiæ, tũ totius corporis forma, &

E

quòd altera ſit fructifera, altera verò ſterilis. Nã materies mari dura, flaua, nodoſior, ſpiſſiorq;: fœminæ candidior: & mas ſterilis, nulloq; flore eſt: fœmina & florem & fructum gignit. Hos calycula intectus præter folij pediculum, amentũq; futurũ, pediculo altero annexus, viridis, dũ in calycula eſt, detectus aũt leuiter flauus: floret cũ vrbanis. Fructus oblongus, orbiculatus, magnitudine fabæ, ſimilis hederæ acino, quinis angulis, veluti neruis eminentibus, inq; acutum, cũ

F

ſeſe contrahentibus partitus, qui ſcilicet maiuſculus eſt, minutiuſculus autem confuſior conſtat. Folium & cortex dulcia, ſuauiaq;: folium forma hederaceum, niſi quòd in angulum acutiorem rotundatur. Naſcitur in campeſtribus, & aſperis montibus. Colligũtur flores æſtate: * ex quibus aqua ſtillatitia paratur, apoplexiæ idonea. *Theophraſtus.*

Capvt quoq; calefaciũt, atq; in eo pituitam concoquũt, flores anthos, Betonicæ, Chamomillæ, Lauẽdulæ, Meliloti, Pæoniæ, Saluiæ, Stœchados, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De flori-

De floribus calfacientibus pectus.

SCABIOSA folijs constat laciniatis, subhirsutis: caulibus tenuibus, cubitali altitudine, atq; etiam maiore: in quorum cacumine flores emicant in cœruleo albicantes. Nascuntur in pratis & campestribus. Colligũtur in fine Maij, vel initio æstatis: siccantur in vmbra, & seruantur per annum. * Pollent aduersus scabiẽ. Prosunt omnibus pectoris vitijs, & respirationi inseruientibus organis, &c. *Matthiolus.*

PECTVS quoq; calefaciunt flores Betonicæ, Iunci odorati, Melissæ, &c. de quibus singulis vide suprà.

De floribus calfacientibus reliquas corporis partes.

COR calfaciunt flores anthos, Borraginis, Buglossæ, Croci, Melissæ, Spicæ nardi, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

STOMACHVM calfaciunt flores anthos, Iunci odorati, &c. de quibus vide suprà suo loco.

FLORES CENTAVRII suprà descripti sunt. Nascuntur in riguis. Colliguntur mense Iunij: siccantur, & conseruantur per annum. * Bilem & crassos humores per aluum expurgant: iecoris obstructiones aperiunt: duratũ lienem emolliunt, menstrua & fœtum euocant.

FLORES SAMBVCI (Germ. Holderbluſt.) nascuntur in hortorum sepibus. colliguntur mense Maij. * Emolliunt pectus: conferunt hydropicis: obstructiones hepatis, lienis, & renum auferunt: tertianæ medentur: sanguinem mundant, &c.

HEPAR quoque calfaciunt flores Betonicæ, Iunci odorati, Origani, Chamomillæ, Spicæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

SPLENEM calefaciunt flores Betonicæ, Leucoij, Viticis, &c. de quibus vide suprà suo loco.

VESICAM & RENES calfaciunt flores Betonicæ, Iunci odorati, Maluæ, Meliloti, Spicæ, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

MATRICEM calefaciũt flores Betonicæ, Iunci odorati, Ireos, Saluiæ, Spicæ nardi, &c. de quibus vide suprà.

IVNCTVRAS calefaciunt flores anthos, Herbæ paralysis, Chamomillæ, Meliloti, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De floribus refrigerantibus singulas corporis partes.

CAPVT refrigerant flores Nenupharis, Papaueris albi, Rosarum, Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

PECTVS refrigerant flores Papaueris, Violarum, &c. de quibus vide suprà.

COR refrigerant flores Nenupharis, Rosarũ, Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

VENTRICVLVM refrigerant flores Rosarũ, Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

HEPAR refrigerant flores Cichorij, Nenupharis, Rosarum, &c. de quibus singulis vide suprà.

A SPLENEM refrigerant flores Cichorij, Nenupharis, &c. de quibus vide suprà suo loco.

RENES & VESICAM refrigerant flores Nenupharis, &c. de quibus suprà suo loco.

MATRICEM refrigerant flores Nenupharis, Rosarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

IVNCTVRAS refrigerant flores Violarũ, Rosarum, &c. de quibus suprà suo loco.

B *De floribus humectantibus pectus & cor.*

PECTVS humectant flores Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

COR humectant flores Borraginis, Buglossæ, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De floribus siccantibus cor, & pectus.

COR siccant flores Anthos, Melissæ, &c. de quibus vide suprà.

C PECTVS siccãt flores Melissæ, Betonicæ, Scabiosæ, &c. de quibus suprà suo loco.

De floribus astringentibus.

VERBASCI flores. (Germ. Wullkraut blümlein.) nascũtur in campestribus, asperis, & hortis: colliguntur æstate & autumno. * Morbis sedis subueniunt mirificè: adstringunt, & exiccant: asperas verrucas delent, &c. *Matthiolus, & Fuchsius.*

ADSTRINGVNT quoque flores Cichorij, Balaustij, Croci, Meliloti, Rosarum, Viticis, &c.

D de quibus singulis vide suprà suo loco.

De floribus discutientibus.

DISCVTIVNT flores Anethi, Chamomillæ, Maluæ, Meliloti, Stœchados, &c. de quibus suprà suo loco.

De folijs abstergentibus.

FABARVM flores (Germ. Bonenbluſt.) in hortis & campis nascuntur: colliguntur verò mense Maij: * ex quibus aqua stillatitia conficitur ad

E faciem abstergendam & venustandam: fluxiones oculorum sistit.

ABSTERGVNT quoque flores Tiliæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De floribus extenuantibus.

EXTENVANT flores Chamomillæ, Iridis Illyricæ, Stœchados, &c. de quibus vide suo loco.

De floribus emollientibus.

F EMOLLIVNT flores Liliorũ, Croci, Maluæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De floribus suppurantibus.

SVPPVRANT flores Liliorum alborum, Croci, &c. de quibus vide suprà.

De floribus glutinantibus & cicatricem inducentibus.

GLVTINANT & cicatricem inducunt flores Balaustij, Centaurij, &c. de quibus suprà suo loco.

De floribus menses mouentibus & sistentibus.

MENSES mouent flores Betonicæ, Centaurij, Chamomillæ, Iunci odorati, Leucoij, Melissæ, Pæoniæ, Rorismarini, Saluiæ, Viticis, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

MENSES sistunt Balaustiæ, flores Hyoscyami, Nymphææ, &c. de quibus suprà suo loco.

De floribus flatus discutientibus.

FLATVS discutiunt flores Anethi, Chamomillæ, Iunci odorati, Spica nardi, &c. de quibus vide suprà.

De floribus qui ambustis medentur.

AMBVSTIS medentur flores Liliorum alborum, Maluæ, Verbasci, &c. de quibus singulis vide suprà.

De floribus venenis resistentibus.

VENENIS resistunt flores Betonicæ, Citri: de quibus suo loco.

De floribus dolorem mitigantibus.

DOLOREM mitigant flores Anethi, Chamomillæ, Centaurij, Hyosciami, Meliloti, Rorismarini, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De floribus purgantibus bilem flauam.

PERSICAE arboris flores, & folia in aqua calida, sicut rosarum & violarum macerati, in zulapium vel serapium rediguntur, ad ventrē subducendum, & bilem expurgandā efficaces, vnciarum duarum instar. *Andernacus.*

EX CERASI arboris, quæ dulcia profert cerasa, floribus dilutum fit, sicut rosarum & violarum: * aluū deijcit. Serapium ex ijs confectū, per totum annum asseruari potest. *Andernacus.*

A

EX ROSARVM persicarum floribus, quas incarnatas vulgò appellant, succus conficitur: * duarum vnciarum instar, cum aqua saccharata potus, bilem cum alui excrementis detrahit. ad hęc serapium ex rosis in aqua calente maceratis paratur, quod vnciæ vnius, vel duarum instar, aluum mouet, bilemque educit. *Andernacus.*

B

EX VIOLARVM floribus succus paratur, vnius vel duarum vnciarum instar: vel decoctū ipsarum adhuc recentium, copiosiore mensura potum, vuis passis, & sacchari momento adiectis: item confectum inde, minimo pondere, vncijs duabus: summo, quatuor alui excrementa, & bilem educunt. Sic violæ ipsæ, cum saccharo & melle conditæ, sescunciæ modo: vel in puluerem redactæ, drachmæ instar sumptæ, idem præstant. Eòdem pertinet serapium ex violis: quò etiam ex rosis in aqua dilutis factum tendit. *Andernacus.*

C

De floribus purgantibus pituitam.

FLORES GENISTAE (Germ. Ginst/oder Ginstblümlein nascūtur in campestribus, collibus: colliguntur mense Maij & Iunij. * Aluum soluunt: succus virgarū valenter extrahit: herba ipsa arida, & in puluerem redacta in vino maceratur, potuiq́; ad aquam inter cutem eliciendam datur: nec non puluis cum vino ad idem bibitur: sicut etiam lixiuium ex ipso & vino paratū eidem confert. *Andernacus.*

D

PITVITAM quoque purgant flores Carthami, Sambuci, &c. de quibus vide suo loco.

FRVCTVS

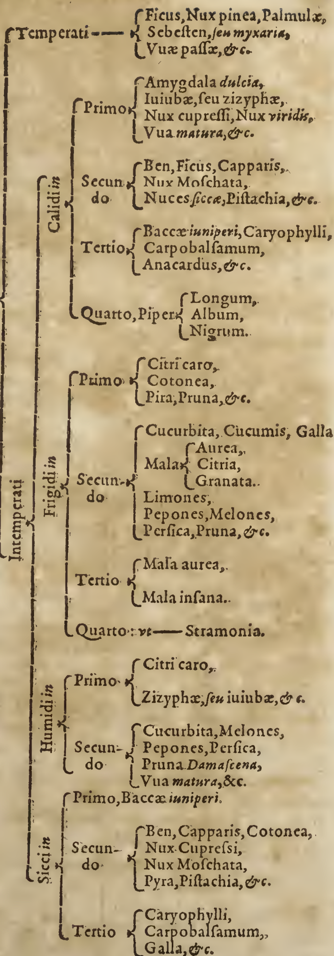

FRVCTVS est id quod vltimò planta profert ad speciei cōseruationē & propagationē, constans vt plurimū carne & semine. Horum autem alij

- Alterātes *qualitate*
  - Prima: *atq; vel secundū*
    - Quantitatē. *Sic*
      - Temperati — Ficus, Nux pinea, Palmulæ, Sebesten, *seu myxaria*, Vuæ passæ, *&c.*
      - Intemperati
        - Calidi *in*
          - Primo: Amygdala *dulcia*, Iuiubæ, seu zizyphæ, Nux cupressi, Nux *viridis*, Vua *matura*, *&c.*
          - Secundo: Ben, Ficus, Capparis, Nux Moschata, Nuces *siccæ*, Pistachia, *&c.*
          - Tertio: Baccæ *iuniperi*, Caryophylli, Carpobalsamum, Anacardus, *&c.*
          - Quarto, Piper: Longum, Album, Nigrum.
        - Frigidi *in*
          - Primo: Citri caro, Cotonea, Pira, Pruna, *&c.*
          - Secundo: Cucurbita, Cucumis, Galla, Mala (Aurea, Citria, Granata.), Limones, Pepones, Melones, Persica, Pruna, *&c.*
          - Tertio: Mala aurea, Mala insana.
          - Quarto: *vt* — Stramonia.
        - Humidi *in*
          - Primo: Citri caro, Zizyphæ, *seu* iuiubæ, *&c.*
          - Secundo: Cucurbita, Melones, Pepones, Persica, Pruna *Damascena*, Vua *matura*, &c.
        - Sicci *in*
          - Primo, Baccæ *iuniperi*.
          - Secundo: Ben, Capparis, Cotonea, Nux Cupressi, Nux Moschata, Pyra, Pistachia, *&c.*
          - Tertio: Caryophylli, Carpobalsamum, Galla, *&c.*
    - Locum. *Vide Literam A.*
  - Secunda, *Vide Literam B.*
- Purgantes. *Vide literam C.*

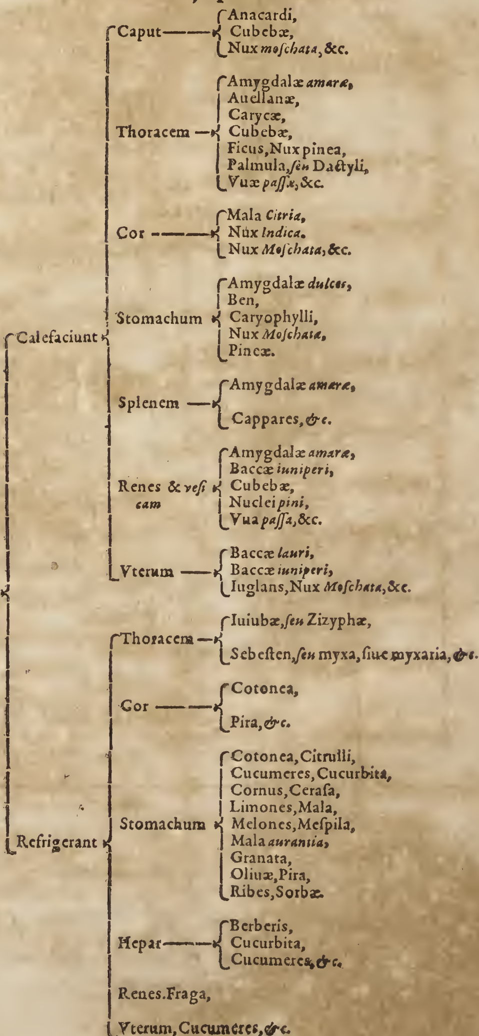

- A FRVCTVS, ſecundum locum alterantes
  - Calefaciunt
    - Caput
      - Anacardi,
      - Cubebæ,
      - Nux *moſchata*, &c.
    - Thoracem
      - Amygdalæ *amaræ*,
      - Auellanæ,
      - Carycæ,
      - Cubebæ,
      - Ficus, Nux pinea,
      - Palmula, *ſeu* Dactyli,
      - Vuæ *paſſæ*, &c.
    - Cor
      - Mala *Citria*,
      - Nux *Indica*.
      - Nux *Moſchata*, &c.
    - Stomachum
      - Amygdalæ *dulces*,
      - Ben,
      - Caryophylli,
      - Nux *Moſchata*,
      - Pineæ.
    - Splenem
      - Amygdalæ *amaræ*,
      - Cappares, *&c.*
    - Renes & *veſicam*
      - Amygdalæ *amaræ*,
      - Baccæ *iuniperi*,
      - Cubebæ,
      - Nuclei *pini*,
      - Vua *paſſa*, &c.
    - Vterum
      - Baccæ *lauri*,
      - Baccæ *iuniperi*,
      - Iuglans, Nux *Moſchata*, &c.
  - Refrigerant
    - Thoracem
      - Iuiubæ, *ſeu* Zizyphæ,
      - Sebeſten, *ſeu* myxa, ſiue myxaria, *&c.*
    - Cor
      - Cotonea,
      - Pira, *&c.*
    - Stomachum
      - Cotonea, Citrulli,
      - Cucumeres, Cucurbita,
      - Cornus, Ceraſa,
      - Limones, Mala,
      - Melones, Meſpila,
      - Mala *aurantia*,
      - Granata,
      - Oliuæ, Pira,
      - Ribes, Sorbæ.
    - Hepar
      - Berberis,
      - Cucurbita,
      - Cucumeres, *&c.*
    - Renes. Fraga,
    - Vterum, Cucumeres, *&c.*

Secunda

- B **SECVNDA** aut
  - Adstringunt
    - Baccæ Myrti, Berberis,
    - Castanea, Cornus,
    - Cotonea, Galla, Glans,
    - Mespila, Mala punica,
    - Nux Moschata,
    - Oliuæ, Omphacium,
    - Palmulæ, Pyra, Persica, &c.
  - Discutiunt
    - Cappares,
    - Piper, &c.
  - Extenuant
    - Amygdalæ *dulces*,
    - Baccæ iuniperi, &c.
  - Glutinant
    - Glans,
    - Palmulæ, &c.
  - Flatus *discutiunt*
    - Baccæ lauri,
    - Baccæ iuniperi,
    - Nux moschata, Piper, &c.
  - Semen *generant*
    - Ficus,
    - Nux pinea,
    - Nux Indica, &c.
  - Vrinam *ciunt* — Halicacabus, &c.
  - Menses *mouent*
    - Baccæ hederæ,
    - Cappares, Nuclei Persicorum,
    - Piper, &c.
  - Menses *sistunt*
    - Berberis,
    - Vua passa cum nucleis, &c.
  - Venenis *resistunt*
    - Baccæ iuniperi, Iuglans,
    - Mala Citria,
    - Piper, &c.
  - Dolorem *mitigant*
    - Baccæ iuniperi, Baccæ hederæ,
    - Ficus, Iuglans,
    - Piper, &c.

- C **PVRGANTES**
  - Bilem
    - Flauam
      - Cassia fistula,
      - Myrobalana *citrina*,
      - Pruna, Sebesten,
      - Tamarindi, seu Oxyphœnica,
      - Vua passa, &c.
    - Atram, Myrobalana *Inda*.
  - Pituitam
    - Colocynthis,
    - Cucumis *asininus*.
    - Myrobalana
      - Chebula,
      - Bellerica,
      - Emblica, &c.

De fructibus temperatis.

FICVS Germ. Feygen. Gall. *Figue* Ital. *Fici*. Hisp. *Figo fruta* dicuntur: in Gallia, Italia, & Hispania nascuntur. Colliguntur autumno, siccantur & conseruantur. Ficus passæ seu carycæ habentur præstantissimæ, quæ in calatho spartaceo digitis aut pugnis vtrinque pressæ, sic illis mollicie sua cedunt, vt mutuos partium dictarũ motus sibi propè occurrẽtes sentias: odore sunt iucundo, non calorem putredinosum, aut vermiculosum referente. Hæ verò si particulatim explorentur, pediculo sunt breuissimo, colore in candidum vergente, molles, tractanti facilè cedentes, cute tenui, molli, succo intus & semine flauo, & planè melleo sapore, odore ante esum & inter edendum iucundo: graues, paruæ: si Massiliotides (quæ etiam saporis gratia cæteras longè antecellunt, siue albicantes tantùm sint, siue intus & foris albæ, sed flauo semine) maximæ: si externæ sint, quales Hispania mittit, musto mersas, vt dulciores sint, post ne cohæreãt, farina aspersas. Vitiosæ sunt duræ, tũ in massa, tũ per se singulæ vermiculosæ, grauєolentes, foris nigræ, intus rubẽtes, vel alio præter naturã colore præditæ, cortice crasso, duro, sicco, intus alieno colore, sapore. Quædam tamen sunt nigræ, Prouincialibus & Narbonẽsibus dictæ, folijs nigricantes, intus ruberrimę, omnium delicatissimæ, dum recentes sunt: nam siccatæ liquescunt. Aliæ iisdem cinericiæ, aquosiores, quàm vt siccari possint: hominibus ingratę, auibus expetitæ. * Porrò recentes ficus minus mali succi sunt, quàm reliqui fructus autumnales: facilè in corpus distribuũtur, & penetrant: eoq; renum calculos expellunt: flatus gignunt, sed minus durabiles: abstergunt etiam & incidunt: thoracem præcipuè purgant: tussi veteri, diuturnisq; pulmonum vitijs prosunt: arteriæ asperæ, & suspiriosis idoneæ. Siccatæ, quę carycæ dicuntur, incidunt, ventrem soluũt: renes expurgãt: iecori aũt & lieni inflammatis obsunt, sicuti alia dulcia. Extrinsecus tumores concoquunt, & discutiunt: magis autem cum farina triticea, si concoquere studeas: hordeacea, si magis discutere: cum cera & rosaceo subacta, cicatricem ambustis obducit. *Matthiolus, & Medici Colonienses.*

NVX PINEA, nuclei pinei, Germ. Tannüßlen. Græcis στρόβιλοι vocantur: præstant recentiores, pleni, albi, sicci, vitentur flaui, aut pallidi, oleosi, rancidi. * Boni ac crassi sunt succi: multum nutriunt, viresq; reficiunt, & facilè coquuntur: pectoris & pulmonis vitijs accommodantur. Resoluunt & concoquũt pituitam: ad dolores capitis non conueniunt: quia illud vaporibus replent. Linctus inde fit, quem officinæ loch appellant. *Galenus, & Dioscorides.*

DACTYLI, fructus palmæ: in Creta & Iudæa nascũtur. Probantur quæ in Iudæa proueniũt, & inter has maximè, quę in Hiericũte nascunt, magni, flaui, parũ rugosi, molles, pleni tamẽ, & car-

A ne intus multa, subdura, ad nucleũ candicante, ad corticem rubescente, non pertusi, non vermiculosi: & qui concussi nihil aut minimũ sonent, sapore vinoso. Deteriores sunt graciles, flaccidi, duri, quia excarnes, excusso pediculo pertusi: ijdem fermè vermiculis scatentes. * Vis eorũ adstrictoria: sistunt vlcera, quæ depascũt: laxatos artus cõmittunt: triti miscentur cataplasmatis & malagmatis: prosunt præcordijs, imbecilli stomacho, & iecinori affecto, misti cõferentib. ca-
B taplasmatis. Eorum decoctũ subinde detersum, capillos denigrat: datur bibendum congruè renum, vesicæ & viscerum vitijs: vuluæ ac ventris fluxiones sistit. Concoctu sunt difficiles, capitiq; dolorem inferunt. *Dioscor. & Medici Colonienses.*

SEBESTEN, seu Myxa, siue Myxaria in Syria & Aegypto nascuntur. Arbor est pruno valde similis, ei tamẽ magnitudine cedens. Cortex caudici cãdicat, ramis verò viret. Folijs comatur rotundis ac firmis. Fructus adolescũt exigui pruni
C magnitudine, nucleo intus triãgulari forma, qui satis baccæ proportione respondet. Fructus maturitatem adepti, in atrum virescunt, gustu sunt prædulci, ac lẽta, tenaciq; pulpa. Præferũtur acuminata, parũ rugosa, grauia, nigra, carne multa ex rubro nigricante, firmiore, glutinosa, dulci & subacida, osse prunorũ Damascenorũ inæquali, nucleo intus exiguo dulci. * Ventrẽ molliunt, vt pruna. Dantur vtiliter ex bile febricitãtibus, atq; linguæ asperitatem mirificè leniunt: quin & pe-
D ctori atq; tussi opitulantur: ventris tineas pellũt: vrinæ ardoribus à bile, vel salsa pituita prouenientibus maximam opem præstant. *Matthiolus, & Medici Colonienses.*

VVAE PASSAE nascuntur in Creta, Cypro, Damasco, Corintho, &c. * Ad thoracis & iecoris affectus, speciali quadam facultate, vel (vt ita dicam) à tota essentia valent: modò acinis, qui frigidi & sicci, exutæ sint. nã hi pectus astringunt, obstructionesq; pariunt: ob quod Medici huius
E temporis vuas passas Corinthiacas, absq; acinis natas ægris præscribunt: quæ aqua aut vino elotæ, trium vnciarum vel etiam minori, vel duorũ aut trium cochlearium instar sumptæ ante cibũ, aluum mouent, & purgant. quæ verò acinos adhuc habent, stomachum corroborant, & aluum à cibo integræ comestæ soluunt. Quinetiã eædẽ siue per se, siue cum pipere comestæ caput leuiter purgant: nec non leniendo, detergendoque thoracis & pulmonis affectibus probè subue-
F niunt. *Andernacus.*

De fructibus calidis in primo.

AMYGDALAE dulces, Germ. Mandelnüß / Mandeln. Ital. *Mandorla*. Gall. *Amande*. Hisp. *Almendra* nominantur: probantur flauissimæ, plenæ, integræ, non confractæ, neque erosæ, tamen læues, duræ & siccæ, quantum illis datum est, ob id fragiles, intus albissimæ: sapore delicatæ propè indicibili, in castaneam tostam, & panis purissimi bene cocti qualitatem inclinantes, odore ante esum nullo aut perquàm exiguo, inter edendum

dum autem iucundo. Improbantur albescentes, nigrescētes, rugosę, molles, tortiles, oleosę, rancidæ, sapore ingrato. Calidæ & humidæ in primo. * Extenuant & abstergunt, atque viscera purgant: ex pulmone & thorace sputa educunt. Sed quia omnia amygdala ob pinguedinem æstuosa sunt, eoq; bilem cōmouent, febricitantibus aut certè ijs qui ventriculum habent biliosum, offerri nō debent, quia in bilē conuertunt. adhæc caput replent: neq; lac, neq; succus eorū illi prodest. Ideo ex cremore hordei, & lacte amygdalarū, cibus liquidior in febrib. parari debet, vt in Gallia solet. Viridia integra cum inuolucro comesta bonum reddunt ventriculum: humidum & frigidum emendant. *Galenus, Andernacus, & Medici Colonienses.*

IVIVBAE, Zizipha, vel Zinzipha Græcis recentioribus dictæ, nascūtur in Syria: laudantur recentes, amplę, oblongę, passæ, tamē tensæ, carne intus multa, succulēta, laxa, dulci, vinosa: plenæ, graues, sapore dulci & delicato, nucleo paruo, foris rufo, ac verius rubentes, intus pallidæ aut albentes (nam foris albæ nobis nondum visæ) osse prunorum rotundiore, paruo intus nucleo dulci. Improbantur vetustate nigricantes, læues, siccæ, puluerulentæ, friabiles, excarnes. * Sanguinem biliosum inspissant: densantq; humorem tenuiorē, ad pectus descendentem. Contra huiusmodi affectus etiam serapium ex Ziziphis, & decoctum cum alijs quibusdam pectori accommodatis, conficitur. *Andernacus, & Medici Colonienses.*

NVCES CVPRESSI, seu pilulæ, in Creta nascuntur: laudantur perfectæ, recētes, ob id molles, seminis plenę, etiam in ipsis hiatibus. * Vlcera glutinant: in duris corporibus intestinorum ramices iuuāt, roburq; partibus præ humore laxatis addunt. Pilulæ ex vino tusæ, in dysenteria, alui fluxione, tussi, & orthopnœa, aut si reijciatur sanguis, conuenientissimè bibuntur: earum decoctum eosdem præbet effectus: tusæ cū fico duritias emolliunt, nariumq; polypo medentur: in aceto coctæ, & cū lupinis detritę scabros vngues eijciunt. *Dioscorides, & Medici Colonienses.*

NVCES IVGLANDES Germ. Nuß. Ital. *Noce.* Gall. *Noix.* Hispan. *Nuez* nominantur: sunt concoctu difficiles, stomacho inutiles, biliosæ, capitis dolorem inferentes, tussientibus inimicæ: * ieiuno tamē stomacho comestæ, latos lumbricos pellunt: cum ficubus verò & folijs rutæ, & grumo salis contra venenū & pestilentiam manè assumptæ valent. Recentes stomacho innocentiores sunt, vtpote suauiores: itaq; allio mistæ eximunt acrimoniam. Liuores in corpore illitu tollunt. Cæterùm iuglandes virides decerptæ mense Maio, vel Iunio appetente, antequā earum putamina obduruerint, saccharo vel melle asseruatæ stomacho vtiles euadunt, & ori non ingratæ. *Dioscorides, & Matthiolus.*

VVAE Germ. Weintrauben Ital. *Vua*, Gall. *Grappe de Raisin*, Hisp. *Vua* dicuntur. recentes aluum

A turbant, & stomachū inflant. innocentiores, quę decerptæ diu pependêre, ideo quòd in eis copia humoris exiccat, vtilesq; fiūt stomacho, ęgrisq;, atq; cibi auiditatem excitāt. In vinaceis & ollis seruatæ, ori & stomacho gratæ sunt. * Aluum sistunt, sed vesicā & caput tentant: & sanguinē excreantibus conueniunt. Similesq; quæ in musto fuêre. Sapa aut passo conditæ, stomachū magis infestant. At quę solem prius passæ, in aqua cœlesti condiuntur, minus vinosæ sunt, siticulosis,
B ardentibus & longis febribus salubres. Reconditi vinacei inflammatis mammis, rigentibus, ac præduris, cum sale illinuntur. Decoctura eorum dysentericos, cœliacos, & fœminas fluxione vuluæ laborantes iuuat infusa: ad desessiones ac fotus assumitur. Nuclei acinorū adstringendi vim obtinent: stomacho vtiles sunt. Inspergitur farina tostorum, polentę modo, dysentericis, & cœliacis, & solutis stomacho. *Dioscorides.*

C

De fructibus calidis in secundo.

BEN, BALANVS MYREPSICA, nux vnguentaria, auellanæ magnitudinis, alba & triangularis vtplurimùm, & cortice tenui prædita: intus autem nucleum pinguem continet, fungosa & alba tunica contectum. Laudatur ampla, vetus, cortice læui, tenui, pleno, medulla læui, pingui. Parua verò ex albo nigricans, vetus, plena, medulla alba, læui, pingui, est innocentior. Nascitur in Aethiopia, Aegypto, Arabia. * Ex nucleo
D oleum parari solet, quod Balaninum appellatur: aperit, mollit, & digerit. *Andernacus, & Medici Colonienses.*

CAPPARIS, Germ. Kappern. Ital. *Caparri.* Gall. *Des Capres.* Hisp. *Accaparra* dicitur: aculeatus frutex est, qui in terra stratus magis in orbem euagatur. Spinas, vt rubus, habet in hami modū aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleæ similem, qui cùm dehiscens panditur, florem candidum promit: quo excusso nonnihil
E glandis oblongæ figura inuenitur: quod apertum grana acinis punicorum similia ostendit, parua, rubicūda: radices lignosas spargit, grādes numerosasq;. Tenui plerunq; solo, asperisq; locis, in insulis, & iuxta rudera nascit. Præstantissimæ cappares ex Alexandria Aegypti Venetias aduehuntur. Caulis & fructus, cibi gratia condiuntur. * Aluum turbat, stomacho aduersatur, sitim gignit: cocta tamen stomacho, quàm cruda vtilior est. Fructus drachmis duabus in vino po-
F tus, quadraginta diebus, lienem absumit, & vrinam cruentumq; excrementum emittit: bibitur vtilissimè in coxarum doloribus, & neruorum resolutione, item ruptis & conuulsis: mēses ciet, caput purgat. *Dioscorides.*

NVX MOSCHATA, Germ. Muscatnuß/ arboris Indicæ fructus est persicæ arbori (vt scribunt) similis. In hac enim nux Moschata nascitur, maci suo inuoluta, veluti auellana, membrana illa sua exteriori. Macis inuolucro tegitur, quemadmodum & in alijs nucibus, putamen durum, quod in se nucem Moschatam continet, qua

vtimur. Eligenda est recens, nō exesa, grauis, succi plena, oleosa, odorata. * Excalfacit ordine secundo cōpleto. Adstringit, oris suauitatem cōmendat, & fœtētis animæ virus commansa abolet: lentigines in facie emēdat, visum acuit, ventriculum & iecur roborat: lienem absumit, vrinā ciet, fluentem aluum sistit, flatus discutit, & frigidis vteri affectibus mirificè prodest: maximè saccharo condita recens, qualis ex India adfertur, mane & vesperi ante cibum sumpta, scrupuli instar. E recentibus prius cōtusis, & in cacabo calefactis prælo exprimitur liquor, qui refrigeratus ceræ nouę instar concrescit, fragrantissimum spirans odorem, neruorum & articulorum diuturnis doloribus à frigore excitatis vtilissimus. *Matthiolus & Medici Florentini.*

Pistacia ex Syria Venetias importari solent. Eliguntur recentia, nucleo intus herbaceo, sapore iucundo. * Stomacho sunt amica. Iecinoris obstructiones auferunt: ventriculum & hepar roborant: ad venerem incitant: impinguant. *Dioscorides, & Matthiolus.*

Calida quoq; in secūdo ordine sunt ficus, nuces siccæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus calidis in tertio.

Baccae Ivniperi, Germ. Weckholderbeer/ in syluis asperis nascuntur, rotundæ, nigræ, odoratæ, in mandendo dulces, subamaræ. Colliguntur mense Decembri. * Modicè calfaciunt & astringunt, stomacho vtiles: cōtra pectoris vitia, tussim, inflationes, tormina, & serpentium ictus efficacissimè bibūtur: vrinam cient, vnde ruptis, conuulsis, & vuluæ strangulatui subueniunt: sed caput tentant. Oleum ex baccis fit longè præstantissimum, cuius guttæ paucæ ex vino potæ, calculos è renibus pellunt: ore calidum retentum, dentium dolores tollit, si ex frigida defluxione contracti sunt: resolutionibus neruorum, extrinsecus adhibitum confert. *Dioscorides, & Andernacus.*

Caryophyllorvm arbor prouenit in Orientali plaga, quibusdam Indici pelagi insulis, non longè à Badan. Huius caudex buxo simillimus est, eademq; materies. Folia verò cinnamomi instar habet, sed rotundiora. Fructu est paruo, ex atro rufescente, in claui modum capitato, exertis in aduersum quatuor denticulis, sese stellatim decussantib. prominulo apice, quadrati alueoli sinu medio vmbilicatim prodeūte. Cultores arundinibus flagellant arborem, constrato prius circumquaq; tegetibus palmeis solo. * Calidi & sicci in tertio: iocinori, stomacho & cordi auxiliantur. Cōcoctionem adiuuant, & alui fluxiones cohibent. Quin etiam eorum pulnis quatuor drachmarū pondere cum lacte sumptus, venereas vires adauget: oculorum visum exacuunt, & eorum nubeculas, argemasq; exterunt. Oleum ex eis, sicut ex cinnamomo, multò est efficacius. *Matthiolus.* Garcias verò ab Horto de Caryophyllis sic scriptum reliquit. Caryophyllum vocatur Arabibus, Persis, Turcis, & ple-

A risq; omnibus ferè Indis Calafur: in Maluccis verò, vbi solum gignitur, tum etiam in his regionibus dicitur Chanque. Nomina autem quæ in pandectario sunt Armusel, & Carrumfel, aut imperitia librarij Arabici corrupta sunt, aut ætatis vitio. Nascitur duntaxat Caryophyllon in Maluccis insulis, quæ sunt quinq; numero (quarum primaria est Giloulo) nec procul nimium à mari, nec etiam locis mari nimis vicinis. Nascitur etiam in Zeilan, nonnullisq; alijs locis, sed nulli-
B bi fructifera est arbor, quàm in Maluccis. Porrò arbor est lauri forma, & magnitudine, folijs etiā laurinis, sed angustioribus, multis prædita ramis, copioso flore, primùm candido, deinde virescente, postremū rufescente, qui induratus, est Caryophyllū ipsum (Clauum vocant) quod capitatus sit in modum claui, exertis in aduersum quatuor denticulis sese stellatim decussantibus. Prouenit in extremis ramulis Myrti modo. Est autem flos hic viridis (vt à fide dignis viris acce-
C pi) adeò odoratus, vt reliquos flores odoris suauitate superet. Cultores flagellāt altiores ramos arboris emundato prius circa arborem solo: siquidem nullum genus graminis sub hac arbore nascitur, omnem succū siue humorem ad se attrahente arbore. Decussi Caryophylli biduum, aut triduum siccātur, deinde asseruantur, & Malacam aliasq; prouincias mittuntur. Ij Caryophylli, qui in arbore hærent, crassiores fiunt, neque ab alijs, nisi vetustate differunt, tametsi fal-
D so existimarit Auicenna lib. 2. cap. 318. crassiorem hunc marem esse. Magni prouentus augurium est, si arbor plures flores produxerit, quàm folia: idcirco non debent nimiū flagellari arbores: quia vehemēs, & nimia flagellatio steriliores efficit. Pediculi oblongi, è quibus dependent flores, vulgo Fusti vocātur. Folia tanta odoris suauitate non fragrant, vt ipsum Caryophyllū, sed neq; ipsi rami odori sunt, nisi aliquantulū siccati. Nascitur aūt ipsa arbor sponte ex Caryophyl-
E lis decidentibus. Nam cùm nunquam huic desit pluuia, quæ fructui alimentum præbeat, qui in terram decidit, enascuntur arbusculæ, quæ intra octennium quidem adolescunt, in annum verò centesimum perdurant, quemadmodum ipsi incolæ testantur. Collectio Caryophylli fit à 15. Septemb. vsq; in Ianuariū & Februariū, non manu, vt nōnulli volūt, sed violenta flagellatione. Falsa est eorum opinio, qui Caryoph. arbore cum Moschatæ nucis arbore eandem esse putāt.
F Nam nux folia ferè rotunda habet, pyri folijs similia. Caryophyllum verò folio est Lauri. Præterea Caryophyllum defertur in Bandam insulam procul inde dissitam, quæ nucem profert. Nullius autem precij fuisse Caryophyllos intelligo apud Maluccanos, donec eo delati nauibus Chinenses, inde magnam eorū copiam in suam regionem exportarunt, & inde in Indiam, Persiam, & Arabiam. Conseruari aūt in sua bonitate audio Caryophyllos, si marina aqua aspergātur, alioqui teredinē sentire. Multiplicis vsus sunt Caryophylli tū ad obsonia, tū ad medicamenta, magis

magis tamen expetũtur in Iaua crassiores illi, & annotini Caryophylli: à nobis verò tenuiores qui adhuc virides aceto, & sale apud Maluccanos condiunt, sed his teneriores saccharo asseruantur: hi mirũ in modũ palato grati sunt. Lusitanicæ mulieres, quę istic habitant, è Caryophyllis viridibus aquam stillatitiam organis eliciunt mira odoris suauitate fragrãtem, & cordis affectibus vtilem. Nonnulli sudores mouent ijs, qui lue venerea diuexantur, Caryophyllis, nuce moschata, maci, pipere longo, & nigro. Alij Caryophyllorum puluerem capiti admouent aduersus capitis dolores à frigida causa prouenietes. Mulieres Indicæ tum etiam Lusitanicæ eos mandũt commendandi halitus gratia. Nascuntur flores, qui à Caryophyllorũ odore Caryophyllati nuncupantur, etiam in Chinarum regione, sed nequaquam odoris suauitate ita commendati, vt qui apud nos asseruantur.

CARPOBALSAMVM fructus balsami est. Ab Alexandria comportatur. Optimum legitimumque flauum, farctum, ponderosum, gustu mordens, & feruens in ore: non autem nigrum, leue, inane, non acre, & nullum spirans odorem, quale, quod circumfertur, deprehenditur. Quòd si verum carpobalsamum haberi nequeat, cubebæ, vel grana iuniperi eius loco substitui possunt. *Matthiolus.*

ANACARDIA, sunt fructus cuiusdã arboris, auicularum corculis non dissimiles, vnde & nomen: colore etiamnum cordis modo rufescente, cùm scilicet ab arbore decerpuntur. Inest ijs liquor mellis crassitie, sub cortice residens, sanguinis modo rubicundus: sub quo est & nucleus paruæ amygdalæ effigie. Præstant pleniores & habiliores, fusci, resina in cortice multa, acri, nigra, nucleo intus albo: quo in melle cocto fit mel anacardinum. Hoc etiam tuso, potest oleum exprimi: sed longè diuersum ab eo, quod coctis in aqua corticibus supernatat, & conchis colligitur, ad confectionem anacardinã. Cæterùm liquoris in medicina vsus est, etsi myropolæ communi errore, & cortice & nucleo vtãtur. Nascuntur in Siciliæ montibus, qui continuè igneas eructant flammas. Magna eius est in Cananor copia, tũ in Calicut & reliquis Indiæ prouincijs, veluti in Cambaya, & Decan. * Excalfaciunt & exiccant tertio excessu. Labantes sensus reuocant, memoriæ iacturam resarciunt, & neruorum & cerebri affectibus, quos frigida causa attulerit, auxiliantur. *Serapio, Actuarius, Paulus, Matthiolus, & Garcias.*

De fructibus calidis in quarto.

PIPER (Germ. Pfeffer Gall. *Poiure.* Ital. *Pepe.* Hisp. *Pimienta ò Peure,* nominatur) arbusculæ in India nascentis fructus est: quæ inter initia (vt ait Dioscorides) prælongum fructum, veluti siliquam, quod piper longum vocamus, profert: habet intus aliquid tenui milio simile, quod dehiscentibus siliquis racemorum in modum prodit. Eorum grana acerba candidum piper vocan- A tur: matura verò, piper nigrum. Qui verò in Indiam nauigarunt, piperisq; plantã viderunt, piper in planta bryoniæ simili nasci asserunt, diuersisq; ex plantis longum & rotundum colligi. Nihil tamen interest. Nigrum eligi debet recens, grauissimum, plenum. Candidum præfertur, non rugosum, candidum & graue. Longum optimum, quod, dum frangitur, solidum intus conspicitur, & compactum, gustu acerrimo, linguamq; mordens. Adulteratur longum herba B simili: sed fucus deprehenditur, si in aquã immittatur: nam adulterinum liquescit, legitimum verò solidum manet. * Omnia piperis genera aduersus venenum valent. Longum præcipuè colicæ medetur: eo quòd calefaciat, & crassos humores incidat. Album magis astringit, & stomachum confirmat, sed rarò apparet. Nigrum ad condimenta vtilius. *Mesuci Florentini.* Porrò maxima piperis quantitas prouenit in Malauar, tota ea maritima regione, quæ à promontorio C Comorim ad Cananor vsq; pertingit. Nascitur etiam in Malacæ maritimis, sed bonitate superiori cedens, & magna ex parte inane. Prouenit similiter & in insulis Iauæ vicinis, & Sunda, & Cuda, alijsq; locis. Sed id totum in Chinarum regionem deportatur, & loco natali consumitur, præter id, quod in Pegu & Martaban exportatur. Potissima etiam eius pars, quod in Malauar gignitur, in vsum incolarum cedit, tametsi regio admodum ampla non sit. nonnihil etiam D à maritimis eius regionis populis absumitur. Pars eius defertur in Balagate bubulis corijs. Et magna copia à Mauritanis per mare Erythræum exportatur, id suffurantibus ipsis incolis. Eę sunt regiones, quæ Piper gignunt, quãquã & inuenitur supra Cananor, qua Septentrionem spectat: sed adeò exigua quantitate, vt ipsis incolis non sufficiat, & externo importato opus habeãt. Etenim nõ gaudet hæc planta locis desertis & mediterraneis. Quam uerò procul à Caucaso mon- E te dissitę sint hę regiones, ex topographicis chartis satis patet. Nomen est Malauarica lingua Molanga, Malacitana verò Lada, Arabibus Medicis tum vulgo Filfil, tametsi Auicenna Fulful, & Piper longũ Darfulful appellet, & Fulfel, quem sequutus est Serapio. In Guzarate & Decan Meriche, & in Bengala Morois: longum verò, quod solũmodo istic prouenit, Pimpilim. Seritur autem Piperis plãta ad radices alterius arboris (magna certè ex parte iuxta Faufel arborem, aut Pal- F mam plantatum vidi) ad cuius vsq; fastigiũ sese conuoluendo scãdere solet: folijs raris, mali Assyrij effigie, sed minoribus, & per extremum acutis, virentibus, gustu calidis aliquantulum, & folium Betre siue Betle, sapientibus Fructus vuarum modo racematim cohæret, minores tamen sunt Piperis racemi, & ipse fructus minor, semperq; virens, donec siccetur, & plenã maturitatem consequat., quæ incidit circa mediũ Ianuarium. Radix pusilla, non costo similis, vt voluit Dioscorides, quandoquidẽ Costus radix nõ est, sed lignum. Inter verò eam plantam, quæ Piper

nigrum fert, & eam, quæ candidum, tam exigua est differentia, vt à nemine, quàm ab incolis dignosci possint: quemadmodum vitem, quæ vuam fert nigram ab ea, quæ candidam fert, non dignoscimus, nisi cùm vuas habent, & eas quidem maturas. Quę aũt longũ piper profert, longè alia est planta: etenim non plus habet similitudinis cum superioribus, quàm faba cum ouo. Præterea Piper longũ & Bengala nascitur, quæ regio quingentarũ leucarũ spacio à Malauar distat, vbi candidum, & nigrũ gignuntur. Precium longi piperis in Bengala est vnius Lusitanici aurei cũ semisse, in singulas cẽtenas libras. In Couchin verò, vbi plurimum Nigrũ nascitur, quinq; Lusitanicis aureis emi solebant centenæ libræ: sed abhinc quadriennium, aut quinquennium, quòd in alias etiam regiones importari cœperit, quindecim, aut viginti Lusitanicis aureis emendę sunt. Piperis autem nigri precium in centenas libras est duorum Lusitanicorum cum semisse natali loco: at in Bengala duodecim Lusitanicis emuntur totidem libræ Nigri. Candidi plantæ rariores sunt, nec nisi certis Malauar, & Malacæ locis raræ nascuntur. Solet Magnatum mensis inferri: eo enim vtuntur quemadmodum nos sale. Venenis resistere & ocularibus medicamentis vtile esse asserũt. Condiũtur aceto & sale virentes adhuc & immaturi Piperis nigri racemi, & vsui asseruantur. Arabes & Persæ medici Piper calidũ tertio ordine constituunt. Sed Empirici, cuiusmodi sunt maxima pars Indicorum medicorum, frigidum Piper faciunt, vt & pleraq; alia aromata, quæ excalfaciunt. Oratos autem omnes Medicos volo, vt Piperis candidi loco (quod calidius est & odoratius) Nigrũ non præscribãt, nisi candidi sit penuria. Similiter ne longum Piper candidi, aut nigri loco substituant, cũ prorsus diuersæ sint plantæ, & nigrum cum candido magis conueniat. *Garcias.*

Toto Cõtinentis tractu in quo Nata, Carthago, & etiam Nouo regno, magnus est vsus Piperis cuiusdam oblongi, quod maiori acrimonia præditum est Orientali, magisq; aromaticum, & iucundiore odore spirat, quàm Capsicum, quinetiam præfertur Piperi nigro, cùm saporis tum suauitatis causa. Altæ cuiusdam plantæ fructus est oblongus, crassitie quidem funiculi, at dimidij pedis longitudine, constans veluti multis granulis, circa pediculum oblongũ, continuo, & coniuncto ordine dispositis, seminis plantaginis modo. quibus ademptis, pediculus nudus conspicitur. Recens viridis est, Sole maturescit, & nigrescit. Calidum est tertio gradu. *Nic. Monardis.*

Nec prætermittendum est Piper ex Indijs nostris missum, quandoquidem non modò in medicum vsum receptum est, sed planta est excellentissima, & toti Hispaniæ notissima. Nam nullus est hortus, in quo nõ seratur ob fructus pulchritudinem. Vidi aliquando in hac vrbe plantam ad arboris altitudinem excrescentem. Folio est viridi, ocymo latifolio simili, flore albo, ex

A quo pullulat fructus diuersæ formæ, oblongus, rotundus, Melopeponis forma, aut cerasorũ, sed immaturus viridis est, maturus verò colore rubro gratissimo. Particulatim concisum, & iusculo maceratum, meliorem saporem edulijs conciliat, quàm Piper vulgare, idemq; eius vsus est in omnibus, in quibus aromata ex Maluccis insulis, & Calecutto delata commendantur, in eo solùm differens, quòd illa multis aureis emuntur, hoc sola satione adquiritur. Nã in vna plan-
B ta colliguntur aromata in totius anni vsum, minore dispendio, & maiore commodo. Flatus discutit, vtile pectori, & perfrictionibus calefacitque & roborat partes internas. Caliditatis & siccitatis in quarto ferè gradu particeps. *Idem.*

Piper longũ tempore Galeni dupliciter adulterari solebat, vt tradit quarto libro de conseruãda bona valetudine cap. 5. & 6. qua ratione hoc nostro seculo facilè quoque poterit adulterari.
C Quare animaduersione diligenti opus est. Primo modo adulterabatur Alexandrię nescio qua mistione, quæ proximè accedebat ad legitimũ Piper, nam & longitudine & crassitie planè erant similia, ad saporem verò aciem illi conciliandum, miscebant aliquid Pyrethri, aut seminis Napi. Alter modus erat, quòd pro eo aliud germen cuiusdam herbæ ex regionibus longinquis allatum formam quidem planè referẽs Piperis, sed non saporem eius, vendebant. Ratio
D dignoscendi hæc erit. Primùm gustu diligenter est deprehendendum, an saporem habeat Piperis: nam facilè internoscitur an acrimonia eius sit à Pyrethro, aut alia herba acris saporis, aut ab ipso Pipere, cuius ob continuum vsum in ciborum condimentis sapor omnibus est cognitus. Neque hac nota contenti, in aquam insuper infundamus. Nam vel primo vel secundo modo adulteratum, non vnum integrum diem in ea perdurat, sed statim liquescet, quod in vero pi-
E pere non accidit. Præterea pediculi considerentur, nam facilè apparet an naturaliter vel artificio aliquo parati adhæreant. Eligatur itaq; pro legitimo integrum, & vegetum, boni odoris & non cariosum. Nam facilè solet exedi. Piper nigrum, quod ab Actuario vocatur Piper commune, debet esse ponderosum, crassius, cortice subtili, non nimis crispum, plenum, non friabile, nigerrimum, & selectum ab illis granulis marcidis & leuibus, quæ in illo reperiuntur, quæ
F apud veteres Brasmie nominabantur, vt Dioscorides tradit. Nostro tempore inuenitur quasi perfectum, sine omni ruga, & facilè comparari potest.

De fructibus frigidis in primo.

Citria Mala nemini non cognita. Arbor ipsa omnibus anni temporibus pomifera, alijs deciduis, alijs subnascentibus. Malum oblongũ est, rugosum, colore aurum imitans, cum grauitate odoratum. Semen habet pyri. Principem locum obtinent, quæ in lacus Benaci ripis proueniunt.

pouenuint. quæ verò ex Liguriæ viridarijs, & Adriatici & Aegæi pelagi insulis, alijsq; locis in cibis non æquè ac illa, præstant. Seruantur diutius incorrupta, si hordei vel milij aceruis obruantur. * Venenis aduersantur, maximeq; semen eorũ. Citrij decoctum collutione, oris halitum commendat, suauitatemq; accersit. Ipsa aũt integra vestiarijs condita, vestes non modò gratissimo odore perfundunt, sed eas etiam à tineis & blattis vindicant. Cruda commansa, non facilè coctioni obediunt: quin & crassum generant succum: ob hoc vesci ijs melle aut sacchari conditis satius est, quòd ventriculum commodè calfaciant, ac roborent. * Aduersus atram bilem, & morbos mœstos, quos illa excitat, opitulantur. Semen priuatim scorpionum ictibus & potum, & appositum mirificè medetur. Acidus eorũ succus flauam reprimit bilem, arcetq; pestis contagia. *Dioscorides, & Matthiolus.*

MALA COTONEA, German. Quittenapffel. Ital. *Pomo cotogno.* Gall. *Pome de coing.* Hispan. *Membrillo*, nominantur. * stomacho vtilia, vrinam cient: verùm tosta mitiora habentur. Prosunt cœliacis, dysentericis purulenta extussientibus, cholericis præsertim cruda. Maceratorum liquor commodè in stomachi aut ventris fluxionibus, potui datur. Succus crudorum assumptus orthopnoicis salutaris est. Decocto fouetur vuluæ, & sedes, si procidãt. Cotonea, quæ melle cõdiũtur, vrinã mouent: mel aũt sibi constringentem illorũ vim, & inspissantem adsciscit. Quæ cũ melle coquuntur, stomacho atque ori gratiora sunt, sed minus inspissant. Cruda cataplasmatis adijciuntur, ad cohibendũ aluum, aut si stomachus æstuet, aut in vomitiones effundatur: ad mammarũ inflammationes, præduros lienes, & condylomata. Fit vinũ ex ipsis tusis, expressisq;, sed quò perduret, quindecim sextarijs succi vnus mellis adiungitur, alioquin in acorẽ degenerat. Prodest ad omnia, quæ dicta sunt. Fit & oleum ex eis, quod melinũ vocatur: quo vtimur, quoties adstringenti oleo est opus. Eligũtur vera, rotunda, parua & odorata. quæ verò Struthia dicuntur, magna quidem sunt, sed minus vtilia. *Dioscorides.*

PYRA, German. Byrn. Ital. *Peri.* Gall. *Poire.* Hispan. *le Pere*. nominantur: horum multa genera, quorum facultates ex saporibus gustu dignoscuntur: cùm dulcia natura distent ab acerbis, acidis, austeris, & ab his, quæ vnũ vel plures præ se ferunt sapores & contrà, hæc deinceps ab illis sunt diuersa. * Pyra esu stomacho grata sunt: quin & vim habent exiccandi. Atqui syluestribus magis adstringendi facultas inest: ob id etiam magis præstant contra fluxiones. *Galenus, & Matthiolus.*

PRVNA (Germ. Pflaumen. Gall. *Prune.* Ital. *Susini.* Hispan. *Ciruele*) dulcia * aluum soluunt, bilis feruorem restinguunt, sed stomachum malè habent. Acida stomacho vtilia sunt, & aluum astringunt. Præferuntur Damascena, Vngarica, grandia, & oblonga. *Matthiolus.*

A

De fructibus frigidis in secundo.

CVCVRBITA, Germ. Kürbiß. Gall. *vne Courge.* Ital. *Zucca.* Hisp. *Calabaza*, dicitur. * Refrigerat & humectat ordine secũdo: sitim sedat, phlegmonas refrigerat, febres restinguit. Cruda, trita illitu tumores & abscessus mitigat. Ramenta eius infantibus contra capitis ardorem, quam syriasin vocant, in syncipite illinuntur: oculorum inflammationes, podagrasq; refrigerant. Succus è

B ramentis tusis, per se aut cum rosaceo infusus, aurium doloribus auxiliatur: adustiones cutis in ardenti febre illitu adiuuat. Totius feruefactæ & expressę succus, cũ melle exiguo & nitro potus, aluũ leniter resoluit. Vnũ in cucurbitam recentem excauatam infusum, si mistum sub dio teneatur, potum aluum læuigabit. Amat rigua & aquosa loca. *Dioscorides.*

CVCVMIS, German. Cucumer. Ital. *Cucumero.* Gall. *Concombre.* Hispan. *Cohombro* dicitur: sati-

C uus * aluo & stomacho perquàm vtilis habetur: refrigerat, qui corruptionem non sentit, vesicæ prodest: olfactu reuocat, quos animus liquerit. Semen modicè vrinam mouet: cum lacte aut passo, vesicæ exulcerationibus subuenit. Illita cum vino folia, morsus canum sanant: & epinyctidas, cum melle. *Dioscorides.*

GALLA (Germ. Eychapffel/oder Gallapffel. Gall. *Noix de Galle.* Ital. *Galla.* Hispan. *Elagalla para tintar*, nominatur.) fructus est quercus. Aliqua om-

D phacitis, id est, immatura appellatur: altera plana, leuis, perforata. Eligitur omphacitis, parua, nodosa, grauis, solida, non perforata: minus vtilis magna, rotundissima, polita, leuis, laxa, perforata, flaua, aut saltem rufa. Gallia Narbonensis & Lugdunensis præfert rosmarinas vulgò dictas omnium minimas: graues, solidas, asperas, preciosissimas. * Vtriusq; vis, vehementer astringere. Tritæ excrescentia in carne, fluxiones gingiuarum, & vuæ atque oris vlcerationem cohi-

E bent. Nucleus dentium cauernis inditus, dolorem sedat. Crematæ carbonibus, donec igne flagrent, & vino, aut aceto, aut acida muria extinctæ, sanguinem supprimunt. Decoctum quibus insidere expedit, efficax est, & cõtra vuluas procidentes, fluxionesq;. Capillos denigrant, aceto, aut aqua maceratæ: dysentericis, cœliacisq; cum vino aut aqua tritæ conuenienter illinuntur, aut bibuntur: obsonijs addi debent, aut integræ in aqua præcoqui, in qua nõnihil excoquen-

F dum est, quod his affectibus conferat. In summa his vtendum ad astringenda, aut sistẽda, aut siccanda, quæ opus sunt. *Dioscorides.*

AVRANTIORVM malorum tria in Italia obseruantur genera: dulcia, acida, & vinolenta, siue mixta. * Dulcia in omnibus partibus excalfaciunt. Aliorum verò succus refrigerat, prout maiore seu minore referta sunt aciditate. Quocirca febricitantibus ad restinguendam sitim, acida quidem & vinosa, non autem dulcia sunt exhibenda. Cortex amara est, ob id calidior limoniorum cortice censenda. *Matthiolus.*

LIMONIA mala gustu Citrijs & Aurantijs malis acidiora sunt: ob id succo & frigidiora & sicciora esse, argumento duci possit. * Fit ex succo, sicut & citriorum, serapium ad restinguendum bilis feruorem non inutile. Item & ad pestilentes febres, & eas, quæ contagione non vacant. Aqua quæ è Limoniorum succo calentis aquæ balneo, & vitreis organis extrahitur, præterquã quòd mulieribus expetitur pro fuco ad faciem expoliendam, vitiligines vbicunq; sint, & totius corporis maculas emendat, varos delet, & acaros interimit. Serapijs admixta, febribus acutis & contagiosis mirè succurrit. Epota ventris tineas enecat: id quod etiam pręstat succus recenter expressus, vnciæ pondere potus. *Mathiolus*.

MALA PVNICA (Germ. Granat apffel. Ital. *Pomi granati*. Gall. *Pome de granade*.) in Italia, Hispania, in hortis, vinetis & viridarijs nascuntur. Triplici distinguuntur specie: alia namque dulcia, alia acida, alia vinosa sunt. Eliguntur cortice seu corio integro, rufo, duro, & denso, grauia, matura, granis intus rubris, vel roseis, succo pręgnantibus vinoso plenissima. * Malum Punicũ omne boni succi est, stomacho vtile, perexiguum sufficiens alimentũ. Dulcia stomacho vtiliora habentur, sed aliquantulum in eo calorem gignũt, inflationes pariũt, vnde in febri abdicantur. Acida adstringunt, æstuanti stomacho auxiliantur, & multò magis contrahunt, ac vrinam cient: ora, gingiuasq; lædunt. Vinosa verò mediam sortiũtur naturam. Nuclei acinorũ acidi punici in sole siccati, & obsonijs inspersi, cõcoctiue, fluentem aluum, stomachumq; sistunt. cœlesti aqua madescunt, bibunturq; commodè sanguinem excreantibus: ad desessus dysentericorũ, fœminarumq; fluxione vuluæ laborantium vtiles sunt. Expressus nucleorum succus coquitur cum melle, ad oris, virilitatis, & sedis vlcera, nomas, redu uias, & ea quæ in corpore extuberant, auriũ dolores, & narium vitia: præsertim acidorũ. Huius flores cytini vocantur: qui astringunt, siccant, cohibent: sanguinolenta glutinant: quas punicum, præstant vtilitates. humida gingiuarum vitia, mobilesq; dentes decocto colluuntur: herniam prolapsu intestini erumpentem, cataplasmate repellunt. Memorię tradunt, qui tres quam minimos cytinos deuorauerit, nullam in eo anno lippitudinem passurum. Eliquatur hypocistidis exemplo. Malicorium asperum est mali punici putamẽ: quod aliqui Sidion appellant. Id spissandi vim habet, & quos cytini, præbet vsus. Decoctum radicis potu latas ventris tineas expellit, & easdem euocat. Balaustium syluestris punicæ flos est: de quo suprà suo loco. *Dioscorides*.

PEPONIS * caro in cibis, vrinam cit: inflammationes oculorum illita sedat. Ramenta eius contra adustionem infantiũ, quam syriasin vocant, syncipiti imponuntur: fronti admota oculorum fluxiones auertunt. Succus cum semine adiecta farina, siccatus in sole cogitur in smegmata, quæ faciem repurgant, & nitorem

A afferunt. Radix sicca, & ex hydromelite pota, drachmæ pondere, vomitionem mouet. Si quisquam moderatè secundùm cœnam vomere cupiat, geminis obolis sit contentus. Sanat quoq; illita cum melle, vlcera concreta in modum faui, quæ ceria vocant. Easdem quoq; vires obtinent Melones. *Dioscorides*.

PERSICORVM plurimæ reperiuntur species. nam quædam rubent, alia aureo colore fulgent; alia virescunt, alia candida sunt, alia sanguinea, B alia duracina, alia cotonea vocantur. Ad hæc quædam habentur dulcia, quædam acida, quædam vinosa, quædam amariuscula, & quædam etiam austera. Prima laus in cibis duracinis, sic ex re dictis, quòd caro tam pertinaciter hæreat ossi, vt nullo pacto ab eo auelli queat. Præcipua autem in hoc genere illis laus, quæ ab aurei coloris nitore, odoreq; perquàm iucundo cotonea cognominant. Secundas sibi vendicant partes, quæ cortice detracto sanguineum succum C fundunt, non propterea modò, quòd sint gustu reliquis suauiora: sed etiam, quia magnitudine & colore sunt speciosa. Proxima sunt, nec prædicto generi fortasse cedunt, quæ à nucis similitudine Nucipersica cognominantur. hæc enim cùm colore & sapore non refragentur persicis cotoneis, tum etiam non ingrata dentibus duritie, gustum mira afficiunt voluptate. Sunt præterea Armeniaca, quæ à Latinis præcocia dicuntur, minora prædictis. * Persica poma matu- D ra tam stomacho, quàm ventri vtilia sunt. acerba aluum cohibent, sed sicca vehementius. Decoctum è siccis alui, stomachiq; fluxiones sistit. Armeniaca stomacho sunt vtiliora. *Matthiolus, & Dioscorides*.

De fructibus frigidis in tertio.

MALA AVREA caules habent rotundos, bicubitales, aut ampliores, multis alis ramosos, succi plenos, facilè collabentes: folijs luxuriant E multis, multipliciter dissectis, agrimonię ferè foliorum modo, singularibus eorum incisis. flosculi lutei sub folijs prodeunt: excipiunt hos fructus rotundi, profundis crenis striati, mediocris mali magnitudine, per maturitatẽ aut pulchrè rubentes, aut auri luteo relucentes colore, in quibus copiosa humens medulla succi instar, qua semen conditur. Tota herba grauem fœtidumque odorem spirat, è viridi colore inalbicat, & aliquantulum hirsuta est. Seritur F subinde in hortis. Eodem quo sata est anno fructum, & quidem Autumno perficit. Nostra ætas Aurea mala appellat, Itali *Pomi d'oro*. Germani Goldt apffel. Gall. *Pomme d'amours*, id est, amoris poma. Alia sunt aurea mala, de quibus fabulantur Poetæ, hortorum filiarum Hesperi, quibus custos adhibitus fuit Draco, quem ab Hercule interfectum ferunt. Facultate autem hęc mala aurea cum vniuersa ipsa herba refrigerant, aliquãto tamẽ minus, quàm Mandragoras. Poma à nonnullis cum pipere, sale, & oleo præparata ac cocta eduntur. Prębent autem corpori alimenti

alimenti quidem perquàm exiguũ, & hoc ipsum prauum ac vitiosum. *Dodonæus.*

MALA INSANA appellata humilis producit herba, cauliculus breuis est, pauci ramuli, sed lata sunt folia, maiora, crassiora, candidioraque, quàm Solani, ambitu nonnihil sinuata, ad Xanthij nonnihil accedentia. flosculi albicante, aut purpurascente colore speciosi, stellæ modo radiati, luteis in medio staminibus. fructus calyci inhęrens à mediocris longitudinis pediculo dependet, subinde oblongus gallinacei oui forma & magnitudine, quandoque mali instar rotundus, nonnunquam candidus, sæpius purpurascens. Annua & hæc stirps. Sata Vere, Autumno fructifera est. Peregrina quoq; Germaniæ ac Galliæ. Sed in Aegypto passim in arenosis campis vel sponte gignitur, fructus adferens duplo aut triplo maiores, quàm in Gallia, aut Germania: vt quidem Petrus Bellonius in singularium suorum libro vndecimo scriptum reliquit. Iudicauit idem Theophrasti Malinathallam esse. Apud Insubres Melongena: ab Hetruscis verò Petranciani, vt quidem ait Matthiolus, dicuntur. alij Malanzana uocant, Latinè Mala insana: Germani Melantzan/Dollapffel. Galli *Pommes d'amours, & Verangenes.* posterior appellatio Hispanis & Belgis innotuit. De Malinathalla autem sic Theophrastus: locis arenosis (in Aegypto) haud procul à fluuio nascitur terrenum, quod μαλιναθάλλην appellant, figura rotundum, magnitudine mespili, sine nucleo: folia vt Cypeiros mittit. hæc (radicem nempe Loti Corsium appellatam & Malinathallam) incolæ legentes in βρύτῳ hordeaceo coquunt, dulcia admodum redduntur, hisq; pro bellarijs vtuntur. Quæ sanè verba, Mala insana, haudquaquam Malinathallam, sed differentem omnino esse stirpem ostendunt. Malum etenim ipsum Mespilum magnitudine excedit: folia autem herbæ non sunt Cypeiri. Cęterum mala insana apud Aegyptios, teste Bellonio, cocta sub cineribus, vel in aqua, aut etiam fricta singulis ferè diebus & mensis inferuntur, & eduntur. Hermolaus Barbarus ex oleo, sale & pipere fungorum modo coqui, & mandi refert. Qualicunq; autem tandem vel cocta, vel præparata modo esitentur, mali sunt succi, & nullum aut omnino exiguum præbent alimentum. *Dodonæus.*

De fructibus refrigerantibus in quarto.

STRAMONIAE caulis cubito nõ raro altior, digitũ crassus, in pauculos ramulos diuiditur: folia eius lata, sinuata & acuminata, maiora longioraq; quàm Solani, aut Malorũ insanorũ. flos ex oblongo denticulato calyce exit, magnus, cãdidus, calathi effigie, conuoluuli maioris floris æmulus, sed tamẽ omnino maior ac amplior, & per oras angulosus, staminibusq; aliquot albidis in medio. fructus succedit singulis rotundus, breuibus, crassis, nõ tamẽ acutis spinis asper, magnitudine ferè nucis regię, putamine suo nondũ exutæ, aut maior, in quibus semina, & magnitu-

A dine, & forma Mandragoræ. Odor herbæ caput nõnihil aggrauat: floris gratia Lilio accedit, sed tamen est soporiferus. Rara & peregrina stirps est. Vere seritur: si feruens serenaq; æstas fuerit: fructus Autũno in Belgio Germaniaq; perficitur: secùs non facilè. Stramoniam nuncupãt, & Pomum siue Malum spinosum: nonnulli Coronam regiam: alij Melospinum. Grçci nostri temporis παροχόκκαλον, aut potius βαρυοκόκκαλον, quasi nucem grauantem, & torporem ac molestiorem somnum inducentem: Itali hinc, ut
B quidem apparet, *Paracoculi.* Germ. Stechapffel vocant. Belgæ Doren appel. Gall. *Pomme de Peru:* Valerio Cordo Hyoscyamus Peruuianus: Matthiolo verò atq; alijs Nux Methel Arabum esse videtur. Nucem autem Methel Serapio cap. 375. fructum esse scribit similem Nuci vomicæ, cuius semen sit veluti Mandragoræ: cortex asper, sapore gratus, ac virtuosus: qualitas quarto ordine frigida. Aloysius Anguillara Stramoniam
C Hippomanes illud Theocriti esse suspicatur, quo in Pharmaceutria equos in furorem agi refert. Crateuas siquidem, quem eius citat interpres, Hippomanis plantam fructum habere scribit, vt Cucumeris syluestris spinosum. Facultate autem Stramonia soporifera ac narcotica, frigida etiam quarto ordine, Mandragora non inferior. *Dodonæus.*

De fructibus humidis in primo.

HVMIDI in primo sunt caro Citri, Ziziphæ,
D &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus humidis in secundo.

HVMIDI in secundo ordine sunt Cucurbita, Melones, Pepones, Persica, Pruna Damascena, vua matura, &c. de quib. vide suprà suo loco.

De fructibus siccis in primo.

SICCI in primo sunt Baccæ Iuniperi, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus siccis in secundo.

E BALANVS Myrepsica, glans vnguentaria, Arabes Ben appellant: auellanę magnitudinis, alba, & triangularis: laudatur ampla, vetus, cortice læui, tenui, pleno, medulla læui, pingui: parua verò ex albo nigricans, vetus, plena, medulla alba, læui, pingui, est innocentior. * Ex hac oleum parari solet, quod Balaninum appellatur: aperit, mollit, & digerit. *Colonienses.*

SICCI quoq; in secundo recessu sunt Cappa ris, Cotonea, Nux Cupressi, Nux Moschata, Py-
F ra, Pistacia, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus siccis in tertio.

SICCI in tertio gradu sunt Caryophylli, Carpobalsamum, Galla, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus calefacientibus caput.

CVBEBAE, quarum in officinis vsus sunt fructus piperi similes, ex Orientali plaga, nobis peregrini allatæ Appellatur hic fructus ab Arabib. Medicis Cubebe, & Quabeb, à vulgò Quabebechini: in Iaoa, vbi frequẽs nascit Cuniuc, à reliqs

Indis præterquam in Malayo, Cubabchini. Non eſt autem ſortitus hanc appellationem, quòd in China naſcatur, quandoquidē ex Cūda, à Iaoa, vbi plurimus eſt, in Chinam perferatur: ſed quoniam Chinenſes, qui Oceanum Indicum nauigabant, hunc fructum, quem in iam enumeratis inſulis emerant, cum alijs mercibus in alios maris Indici portus & emporia deferebant. Cæterum ſimilis eſt hæc planta Malo vulgari, minor tamen, folijs Piperis ſed anguſtioribus, per arbores hæderæ modo repit, aut, vt verius dicam, Piperis modo: non eſt Myrti effigie, aut folijs ſimilibus Myrto. Fructus racematim cohæret, non quidem vt in vua coniunctim, ſed ſingulis granis ex ſuis pediculis dependentibus. Flos eſt odoratus. Syluestris eſt hęc planta, & ſponte naſcens, non domeſtica, neq; multorum generum, vti falsò Monachi cōmentatores in Meſuem putarunt. Tanta autem in æſtimatione eſt fructus hic etiam vbi naſcitur, vt cum incolæ decoquāt, antequā afferri ſinant, metuentes ne alibi ſatus, enaſcatur. Hinc fieri puto, vt corruptioni magis ſit obnoxius, cùm hîc, tum in Europa. Hæc à Luſitanis fide dignis accepi, qui longo tempore in Inſula Iaoa habitauerunt. Porrò eliguntur corpulentæ, plenæ, graues, acres, minus tamē quàm piper, ſubamaræ, admodum aromaticæ, ſubdulces: annis decem ſeruantur. Non ſunt autem Cubebæ Arabum, neq; earum loco in Arabum pręſcriptionibus vſurpari debent, ſed canella: arbitratur enim Serapio, cubebas eſſe carpeſium: ex Galeni ſentētia eas facultates cubebis tribuens, quas Galenus carpeſio tribuit, corticem cinnamomo ſimilem eſſe aſſerēs: imò cinnamomi loco carpeſium maiore quātitate ſubſtitui voluit. * Cæterùm excalfaciunt cubebæ initio ordinis tertij, ſiccant verò in fine eius. Quamobrem languentem ex pituita ventriculum, vel etiam ex flatu roborant: pectus à lentis, craſſiſq; humoribus expurgant. Lienem iuuant, flatus diſcutiūt, & frigidis vteri affectibus auxiliātur. Diu cū maſtiche manſæ, piruitam à capite trahunt, & cerebrum roborant. Apud Indos præterea magnus earum in vino maceratarū eſt vſus ad excitandā venerem: tum etiam in Iaoa ad calefaciendum ventriculū. *Garcias, Medici Florent. & Matthiolus.*

CALEFACIVNT quoque caput, Anacardia, nux Moſchata, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus calfacientibus thoracem.

AVELLANAE (Germ. *Haſelnuß.* Ital. *Nocciuola, Noſella.* Gall. *Noiſette, Aueline, Noix de huye.* Hiſp. *El auelana*) ſunt aut ſylueſtres, aut domeſticæ. Ex domeſticis aliæ oblongæ, aliæ rotundæ ſunt: veruntamē oblongas & præſtantiores, & guſtui gratiores eſſe conſtat: & illæ præſertim, quæ putamine vehementer rubent, & fractu minimè ſunt contumaces. * Auellanæ plus habent eſſentiæ terreſtris, ac frigidę, quàm iuglandes, quin & plus præbent alimenti: minus tamen amygdalis alunt, cibis in ventriculo ſupernatant, largius eſitatæ caput tentant; innocentiores tamē virides,

A quàm aridæ. Ipſæ tamen aridæ tritæ, & in aqua mulſa potæ, tuſſi veteri medentur: toſtæ, & cum exiguo piperis potę, deſtillationem concoquūt. Crematarum cinis cum axungia, aut adipe vrſi perunctus, alopecijs capillum reddit. Aiūt nonnulli, vſta earum putamina, & in cineris ſpeciem redacta, cum oleo, cæſiorum oculorum pupillas infantibus denigrare, perfuſo ſincipite. *Matthiolus, Dioſcorides & Galenus.*

AMYGDALAE amaræ (Germ. *Bittermandel*) B probantur flauiſſimæ, plenæ, integræ, duræ & ſiccæ. * Calida in primo, & ſicca in ſecundo: magis abſtergunt, quàm dulcia: meatusq; viſcerū expurgāt, aperiūtq;: humores extenuant: craſſos lētosq; ex pectore & pulmone mirè educūt: coli & renū dolores ex ſimilibus creatos perſanāt.

ZIBEBAE ſunt vuæ paſſæ grandiores: quæ ex Damaſco, Cypro & Creta apportantur. * Eiuſdē facultatis ſunt cū minoribus vuis paſſis dulcib.

CALEFACIVNT quoq; thoracem Carycæ, C Ficus, Nux pinea, Palmulæ ſeu Dactyli, Vuæ recentes, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus calefacientibus cor.

NVCES INDICAE myropolijs omnibus vulgatiſſimæ, fructus ſunt arboris cuiuſdam, palmę effigie, prægrādes, magnorum melonum inſtar, ab arbore dependētes: namq; magna inuolucrorum mole obteguntur. Cortex ijs extimus colore conſtat in atrum rufeſcente, ſubdurus, tenax, D calloſuſq;: intus verò villoſa materie cōpactus, quæ in capillamenta manibus exteriùs fatiſcit. Subtus eſt putamen triquetrum, villoſum, barbatumq;, cornu inſtar prædurum, eiuſdem ferè coloris nucleum continens, oui anſerini magnitudine, intus concauum: ſubſtantia illi pinguis, craſſitudine ſemidigitali, duriuſcula, tenax, calloſaq;, albicans, ſapore dulci, butyrum referens, tenui, ſed aſpero obtecta cortice, putaminis colore. Probantur recentes, eæq; pręſertim in quarum concauitate liquor quidam dulcis includi- E tur: ſiquidem hoc argumento recentiores facilè cognoſcuntur. * Excalfaciunt ſecundo exceſſu, humectant verò primo. In cibis ſumptæ, etſi noxium admodum ſuccum non gignant, ventriculo tamen laborem inferunt: ſemen augent, & venerem excitāt. Nux Indica lætiore ſagina corpora reficit. Idcirco ſtrigoſas mulieres mirū in modū impinguat, & ad craſſitiē reducit. *Matthiolus.*

CALEFACIVNT quoq; cor Mala Citria, Nux F Moſchata, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus calefacientibus ſtomachum.

STOMACHVM calefaciunt Amygdalæ dulces, Ben, ſeu Balanus Myrepſica, Caryophylli, Nux moſchata, Pineæ, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus renes & veſicam calfacientibus.

RENES & veſicā calefaciunt Amygdalę amaræ, Baccæ iuniperi, Cubebæ, Nuclei pini, Vua paſſa, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De fructi-

De fructibus calfacientibus vterum.

LAVRI baccæ mense Decembri colliguntur. Magis quàm folia calfaciunt.

VTERVM calefaciunt Baccæ iuniperi, Inglãs, Nux moschata,&c. de quib vide suprà suo loco.

De fructibus refrigerantib thoracem & cor.

THORACEM refrigerant Iuiubæ siue Ziziphæ, Sebesten, seu Myxa, siue Myxaria: de quib. singulis vide suprà suo loco.

COR refrigerant Cotonea, Mala aurantia, Pyra,&c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De fructibus refrigerantib. stomachum.

CERASA (Germ. Kirschen. Gall. *Cerise*. Ital. *Ciriegie*. Hisp. *Cereze* dicũtur) dulcia magis quæ in intestinis sunt, subducunt, sed minus vtilia stomacho sunt. Contrà austera. Quæcunq; verò acida sunt, ea pituitosis, excrementosisque stomachis conueniunt. siquidẽ austeris magis desiccant, & nonnihil etiã incidunt. Iunio ac Iulio potissimũ mensibus fructus maturitatem consequitur. *Gal.*

MALA * acerba astringũt: matura verò longè secus. Melimele siue dulcia ventrem emolliunt, & ab eo animalia expellũt: stomacho negocium exhibent: æstuationem faciunt. Epirotica mala, quæ Latinè orbiculata dicũtur, stomacho vtilia, sistunt aluum, vrinas euocant: malis tamen cotoneis inualidiora. Syluestria mala similia sunt vernis, & astringunt. Verna bilem gignunt, neruos omnes lædunt, inflationes pariunt. *Dioscor.*

MESPILVS, quæ à nonnullis aronia vocatur, spinosa arbor est, folio pyracãthæ, siue oxyacanthæ. Fert pomũ suaue, quod Germ. Mespel. Gall. *Mesle, Meffle*. Ital. *Nespolo*. Hispan. *Mespero* dicunt: exiguo malo non dissimile, tribus intus officulis: qua ex causa id nonnulli tricoccon appellauère. Tardè maturescit: * esu adstringit, stomacho gratum est, aluumq; supprimit. *Dioscor.*

OLIVIS muria asseruatis vtũtur in cibis. Laudatissimę ex Hispania apportãtur. * Astringũt & refrigerant. RIBES fruticosa est, folio paruo, vitigineo, perinde ac albæ populo. Ramuli sunt ei lenti ac flexibiles, è quibus fructus, Ger. Sanct Johans trübel/ paruarum vuarum modo, racematim dependent rotundis, simulq; cohærentibus acinis magnitudine piperis, qui maturitatem adepti, maximè rubent, sapore subacido admixto etiam dulci. Vulgaris est planta, in hortisq; frequens. * Febribus acutis opitulatur, æstuantem ventriculum refrigerat, sitim restinguit, nauseam & vomitiones sistit, cibi appetẽtiam incitat, cœliacos & ictericos iuuat, & biliosis defluxionib. vexatos: sanguinis feruorem demulcet, bilis acrimoniam retudit, impetumq; domat. *Matthiolus.*

CORNVS arbor vulgaris est notitiæ: * Fructus, Germ. Thierlin/ oder Herren Kirsen. Ital. *Cornola*. Gall. *Le fruit d'vn Cornoilles cornoille*. Hisp. *La cereza sylueſtre*, in cibo adstringit: profluuio alui, atque dysenteriæ salutares, siue in edulio, siue in defruto exhibeantur. *Dioscor.*

SORBA. Germ. Spierling / Sperbierlin/ Sorbapffel. Gall. *Vn Cormier*. Ital. *Sorbo*. Hisp: *Vne Cormes*,

A fructus sunt vulgatissimi, nullisq; non cogniti. * Eandem astringendi naturam præstant quam mespila, sed imbecilliore effectu. Vtraq; tamẽ in medico vsu magis, quàm in cibis expetũtur. *Gal.*

REFRIGERANT quoque ventriculum Cotonea, Citrulli, Cucumeres, Cucurbita, Limones, Melones, mala aurantia, Punica, Pyra, &c. de quibus singulis vide suprà.

De fructibus refrigerantibus hepar.

BERBERIS, Germ. Saurich/ Erbsel. Gall. *Espine* B *vinette, ou du Berberis*, fructus est fruticis, acinis oblongis, racemo pendulis, qui maturitate maximè rubent, punicæ mali acinis haudquaquam absimiles, quanquam figura longiores, gustu acido, & subaustero, paruis reconditis intus nucleis. Nascitur in syluis, frutetis, campestribus, montanis, siccis & aquosis locis. Septembri atq; Octobri mensibus colligitur. * Sitim restinguit, sed biliosas, pestilentesque exhalationes supprimit. Datur vtiliter cœliacis, cibum reijcientibus C & dysentericis, & vbi bilis à iecinore in ventriculum regurgitans cholericos excitauerit affectus, mensium profluuia cohibet, tineas ventris enecat, prodest cruentis excreationibus: firmat commotos dentes, si eo sæpius foueantur: gingiuas roborat, &c. *Matthiolus.*

HEPAR quoq; refrigerant Cucurbita, Cucumis, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus refrigerantibus renes & vterum. D

FRAGA, Germ. Erdbeer Gall. *Fraises* vocantur: fructus sunt nemini non cogniti, * Aestate in cibis arrident, biliosis, æstuantibusque ventriculis prosunt, siticulosisq; sitim sedant. Vinum quod ex ijs elicitur, vlcusculis quæ in facie à caliditate proueniunt, mirificè medetur: itemque varos, & oculorum nubeculas, calidasq; defluxiones impositũ tollit. In syluis, dumetis, & in opacis montibus, ac secus vias sponte & in hortis nascun- E tur. Aestatis initio colliguntur. *Matthiolus.*

VTERVM refrigerant Cucumeres, Cucurbita, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus astringentibus.

MYRTI baccæ probãtur recentes, plenæ, succulentæ, odoratæ, grãdes, & bene nutritæ. * Restringendi vim habent.

ASTRINGVNT quoque Berberis, Castanea, Cornus, Cotonea, Galla, Glans, Mespila, Mala F punica, Nux moscata, Oliuæ, Omphacium, Palmulæ, Pyra, Persica, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De fructibus discutientibus.

DISCVTIVNT Cappares, Piper, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De fructibus extenuantibus.

• EXTENVANT Amygdalæ dulces, Baccæ iuniperi: de quibus suprà suo loco.

De fructibus glutinantibus.

GLVTINANT Glans, Palmulæ, &c. de qui-

bus singulis vide suprà suo loco.

De fructibus flatus discutientibus.

FLATVS discutiunt Baccæ lauri, Baccæ iuniperi, Nux moschata, Piper, &c. de quibus suprà suo loco.

De fructibus semen generantibus.

SEMEN generant Ficus, Nux pinea, Nux Indica, Pistacia, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus vrinam cientibus.

HALICACABVM, seu vesicaria (Germ. Judenhütlin/Judenkirsen/Schlutten/Boberellen/Rot Nachtschatten. Gall. *Baguenaudes* dicitur) solani species est: folijs hortẽsi solano similibus, verùm latioribus: cuius caules, posteaquam adoleuerũt, prona terram spectant, folliculis orbiculatis, vesiculis similibus, in quibus semen continet fuluum, rotundũ, læue, acinorum vuæ figura: quo coronarij vtuntur, corollis intexentes. In Vineis copiosissimè prouenit. Vesicas suas in fine Augusti, & inter initia Septembris mensis colore primùm viridi, mox paulatim rubescente profert. * Vim vsumq; hortensis solani habet: verùm cibis nequaquã expetitur. Regium morbum purgat semine poto, & vrinam pellit. *Matthiolus.*

De fructibus menses mouentibus.

NVCLEI persicorum, Germ. Pfersichkernen/incidunt, extenuant, resoluunt, & digerunt: * vnde viscerum obstructiones aperiunt, renes affectos iuuant, hæmorrhoidum dolores sedant: tum in cibo, tum potu ex vino assumpti. *Andernacus.*

MENSES quoque mouent Baccæ hederæ, Cappares, Piper, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De fructibus menses sistentibus.

MENSES sistunt Berberis, Vua passa cum nucleis, &c. de quibus suprà suo loco.

De fructibus venenis resistentibus.

VENENIS resistunt Baccæ iuniperi, Iuglans, Mala Citria, Piper, &c. de quib. suprà suo loco.

De fructibus dolorem mitigantibus.

DOLOREM mitigant Baccæ iuniperi, Baccæ hederæ, Ficus, Iuglans, Piper, &c. de quibus suprà suo loco.

De fructibus purgantibus bilem flauam.

CASSIA Arabum, est cassia illa nigra solutiua, vulgò notissima. Vulgariter dicitur Arabibus Hiarxamber, tametsi Auic. Chiarsamdar corrupto nomine vocet: in Malauar Comdaca: in Canara, cuius prouincia est Goa, Bauasimga: in Decan, & à Bramenis Bauasimgua: in Guzarate & à Mauritanis regnum Decan incolẽtibus Gramalla, arbor ipsa in Canara Bahoo. Est autem hæc arbor Pyri magnitudine, folijs mali Persicæ, angustioribus tamen aliquantum, & virescentibus, floribus Genistæ perquàm similibus, luteis, Caryophyllum odore æmulantibus, quibus decidentibus, exiliunt oblongæ siliquæ virentes admodum ante maturitatem (non autem ruben-

A tes, vt scripsit Lacuna) quæ per maturitatem nigrescunt, longitudine interdum quinque palmorum, nunquam verò infra binos palmos. Nascitur per vniuersas has prouincias, præstantissima tamen, & durabilior locis ad Septentrionem magis vergentibus, vt in Cambaya. Inuenitur & in Cayro, & in Malaca, & in Sion, totoq; eo tractu. Nascitur & apud Lusitanos tanta copia, vt vnius Candil, hoc est, quingentarum & viginti duarum librarum precium nõ excedat de-

B cem regales castellanos, qui cõstituunt aureum Indicum Pardoan nuncupatum. Eligatur Alexãdrina, amplis siliquis, grauis, plenior, quæ concussa, clausis intus granis non strepat, cortice læui, & purpurascente: pulpa intus pingui, splendente, succulenta, non situlenta, nec putri, sapore prunorum delicato. Vtendi tantùm tempore extrahenda: nam extra cannas promptè corrumpitur, & in vasis seruata peior euadit. In Græcorum medicamentis, si cassia præscribatur, eius lo-

C co canella sumenda est: tum etiam in Arabum scriptis, vbi Græcorum remedia recensent, & ijs etiam medicamentis, quæ corpus non soluunt. Sin autem remedia ab Arabibus descripta sint: aut in eum vsum præscripta, vt corpus purgent, cassia nigra vti debemus. Datur omni ætati: imbecillioribus quidẽ drachmæ duæ vel quatuor: robustioribus autem & adultis vncia, vel sescuncia, vel drachmæ decem, cum sacchari momento, mane, vel ante cœnam. Calido frigido tem-

D perata est, nisi quòd paulò est calidior, humida primo gradu: * clementer & innoxiè à ventriculo bilem & pituitam purgat leniendo, febribus inde ortis confert, sanguinem hac ratione puriorem reddit, ac eius sanguinis, & bilis flauæ acrimoniam frangit, resoluit thoracis & pulmonis & asperæ arteriæ phlegmonas, easq; partes lenit ipsa morsus expers, sitim sedat, præsertim sumpta cum succo intybi, vel cichorij, vel solani arte depurato. Intemperiem denique renum ca-

E lidam mitigat, cum diureticis sumpta, & glycyrrhizæ decocto, ob idque calculum in his gigni prohibet. Quòd si viscera fuerint sicciora, cassiæ lubricitas augenda est oleo amygdalarum dulcium. si debilia & lubrica sint, minuenda myrobalanis, vel rhabarbaro, vel aqua cum mastice cocta, vel spica addita: si ad vias vrinarias ferri eam volumus, vrtica misceãtur. Quoniam verò tardius & imbecillius purgat, acre aliquid (quale thymum, hyssopum) actionem eius intendens

F misceatur, aut potius aliquid medicamentorum valenter purgantium: efficaciusq; purgat hæc, si ex sero lactis propinetur. *Garcias, Mesues, & Medici Florentini.*

MYROBALANI Arabum fructus quidam prunis similes, callo corporis compactili, osse intus lignoso, differunt à Balano Myrepsica, hoc est, nuce vnguẽtaria Dioscoridis, quam vulgus Ben appellat. Quinque generibus distinguuntur: videlicet in Citrinas seu flauas, Chebulas, Indas, Emblicas, & Belliricas. Citrinæ laudantur multum flauæ, in viride inclinantes, densæ, graues, gummo-

gummosæ, cortice crasso os paruum cōplectente. Dosis in substantia est à drachmis duabus, vsque ad drachmas quinque: in infusione à drachmis quinq; vsque ad viginti. Sunt frigidæ in primo, siccæ verò in secundo. * Purgant ventriculum bile, ab eaq; tertianam, & reliquas febres biliosas, & ardorem extinguunt: calidis & biliosis naturis salubres. Cauendus tamen earum vsus in viscerum obstructionibus est. Siquidē harum decoctum valenter obstruit. Assæ item ipsæ minus purgant, potentius constipant, & astringūt, & his magis vstę. Harum quoq; tritarum puluis, quò tenuior, eò vehementius astringit. Quapropter maceratione seu infusione harum (ex sero caprino) nobis est vtendum, præsertim cùm solam euacuationem expetimus. *Mesues.*

Myrobalana Auic. vocat Delegi: sic etiam Serapio, tametsi librariorum vitio Halilig corruptè legatur. Omnes enim Medici Arabes mihi affirmarunt, omnia myrobalana Delegi vocari. Peculiariter verò flaua Azfar, Indica siue nigra Asuat, quebula quebulgi: bellirica beleregi: & emblica embelgi, sub quo nomine haudquaquā nota fuêre hęc posteriora Auicennæ, & Mesuæ: sed sub nomine Seni, vt patet ex Serapione, qui Seni tenuissimo cortice prędita esse scribit, quæ nota emblicis conuenit. Sunt igitur in vniuersum quinq; eorum genera, quorum nomina magna ex parte mutuati sumus. Nā quod genus quoddam Serapio Damascenum appellat, melancholicis morbis perutile: id facit, non quòd in Damasco proueniat hic fructus, sed quòd hinc ex India Myrobalana Inda eò deferrentur. Fallūtur autem tam ij, qui omnia Myrobalanorum genera in eadem arbore nasci putāt, quàm qui flaua, & quebula tantùm. Nam quinq; sunt diuersa arborum genera: &, quod magis mireris, in regionibus sexaginta aut centum leucis inter se distātibus nascuntur. Proueniunt enim nonnulla in Goa, & Batecala, alia in Malauar, & Daltul. In toto regno Cambayæ quatuor eorum genera inueniuntur: Chebula verò in Bisnager, Decā, Guzarata, & Bengala. Cæterum quæ in Lusitaniam sicca deportātur, magna ex parte sumpta sunt in regione, quæ est inter Dabul, & Cambaya. Nam experientia compertum habemus, eos fructus, quos regio Septentrioni vicinior producit, minus putredini obnoxios esse. Inuenio autē apud eos tria Myrobalanorū genera, quorum vsus est in purgationibus leuibus, & sine molestia: hæc vocant tria genera: horum primum genus, quod rotundum est, & bilem purgat, indigenæ Arare, Medici Aritiqui vocāt, nobis sunt flaua: alterum genus incolis Rezannale dictum, nostra sunt Indica, siue nigra: tertiū genus Gotim incolis nuncupatum, rotundum, nobis bellerica sunt. Chepula verò nostra, quæ pituitam purgant, illis Aretca appellantur. Hæc sunt quatuor Myrobalanorū genera, quę illis sunt in vsu medico. Nam quinto genere, Anuale ijs nuncupato, nobis verò emblica dicto (tametsi apud eos reperiatur) non vtuntur, nisi densandis corijs, Rhois coria-

A riorum loco, & atramento conficiendo. Sunt tamen etiam nonnulli, qui ijs viridibus vescuntur excitandæ appetentiæ causa. Porrò Arare rotundum est, & Sorbi folia profert. Anuale folijs est minutim incisis Palmę magnitudine. Rezanuale octogenum est, & folia Salici similia habet. Guti folijs est Lauri, sed pallidioribus, & subcinericijs. Aretca magna sunt, & rotunda, oblongiora tamē, dum ad perfectam maturitatem peruenerunt, & angulosa folia eius Persicis similia. Sunt
B autem singulæ arbores Pruni magnitudine, omnesq; syluestres, & sponte nascentes, non domesticæ. Cùm autem gustu sint astringente & acido, Sorborum immaturorum modo, ex frigidorum & siccantium classe esse dixerim. Præparationis modus apud Indos non inualuit, vtpote qui ijs non vtantur purgationis, sed astrictionis duntaxat gratia. Nam si purgare velint, eorum decocto vtūtur, & maiore dosi quàm nos in Europa. Solent autem ijs sacchcaro conditis vti magno cum successu, nec quisquam Medicorum v-
C su istorum, famam vnquam est periclitatus. Chepulorum autem maior est gloria: cōdiuntur hæc in Aisnager, Bengala, & Cambaya: flaua & Indica, in Batecala & Bengala. Iubeo ergo ex his immaturis stillatitium liquorē organis elici, quem post sumptam aliquam conseruam adstringentē propino, & syrupis admisceo, si quando opus est. Flaua & Bellirica præscribere soleo initio mēsæ, ijs qui aut alui profluuio, aut stomachi rela-
D xatione laborant: talibus enim conuenit huiusmodi cib. propter adstrictionem cum parua aciditate coniunctam. Præterea immaturorum Myrobalanorum succū, in alui profluuijs apprimè efficacem esse expertus sum. *Garcias ab Horto.*

PRVNA (Germ. Pflaumen. Ital. *Sosini.* Gall. *Prune.* Hisp. *Le ciruele.*) dulcia, quæ hodie Vngarica vocant, conseruantur per annum. * Modicè elixa, eorumque iuscula vnius libræ cum saccharo bibita, ventrem laxant. *Mesues.*

E SEBESTEN, seu myxa, sunt fructus arbusti, cuius fructus auellanæ nucis, quam ponticam vocant, magnitudine in racemo dulcis, dum maturescit potissimùm pallescēs, candido lentore plenus, cum interiore nucleo quasi oliuæ siccatur: quo priuatim vtimur in medicina. * Conseruantur per annum. Febrientiū ventrem laxant, sitim sedant, linguæ ariditatem & scabritiem tollunt, pectoris vitia adimūt: humida in primo. Dantur in decoctione laxante P. xx. in alterante P. ij. vel
F P. iij. Pulpa verò datur ab ℥ j. ad ℥ j. ß. *Mesues.*

TAMARINDI dactyli sunt acidi, fructus palmæ syluestris Indicæ. Eius folia ad hyperici folia multum accedere conspecta sunt, etiamsi à quibusdam salicis folia illi tribuātur. Fructus, cuius hodie vsus, notus est. Probātur colore à nigro in rufum languescente, teneri, multis villis intertexti, recentes, pingues, non retorridi, ex dulcib. acidi, & vinoso sapore. Adulterantur prunorum carne, sed in his nigredo est obscura, humentiores sunt, & prunorum odor & sapor illis inest. Seruantur in fictile vitratum coacti, loco frigido &

ſicco,per annos tres. Potio eorũ eſt ab ℥ ij.vſq; ad ℥ v. Eſt medicamentum excellens atq; innocens,frigidum ſiccum ordine ſecundo. Ob id humorum acrimoniã reprimit, bilẽ purgat, eiusq; & ſanguinis feruorem furoremq; compeſcit, febres acutas lenitione egentes,& regium morbũ ſanat,ſitim ac omnem vẽtriculi hepatisq; ardorẽ extinguit,vomitũ ſiſtit. *Meſues & Medici Florent.*

VVAE paſſæ acinis exemptis, è vino aut aqua lotæ,vnciæ vnius,vel alterius inſtar,ventrem laxant. *Andernacus.*

De fructibus purgantibus bilem atram.

MYROBALANI Indæ optimæ ſunt nigræ, magnæ, carne denſa,graues ſine oſſibus.Doſis pulueris à ʒ ij.ad ℥ ß. Infuſionis verò ab ℥ ß.ad ʒ x. Sunt frigidæ in primo,ſiccæ in ſecundo. * Bilem vtramque præſertim exuſtam purgant: tremoribus membrorum conferunt: colorem nitidum pariunt: elephanticos iuuant: mœrores auferũt: & quartanam fugant. *Meſues.*

De fructibus purgantibus pituitam.

COLOCYNTHIS (Germ. Wilde Kürbs. Gall. *Des Coloquintes.*) eſt cucurbitæ ſylueſtris fructus, mali inſtar rotundus. Huius medulla in vſu eſt. Laudatur pilæ mediocris in ſpeciem conglomerata,vehementer amara,matura,ampla, rara, ob id leuis: & quantò leuior,tantò melior,alba admodum,lenis,eadem fœmina. Immatura,& his notis deſtituta,mala. In calidis regionibus ſeritur & perficitur:ſed in Germania ac Belgio ægrè ad maturitatem peruenit. Colligitur autumno cum flaueſcit,abeunte iam virore. Conſeruatur per annos tres.Datur ſaltẽ robuſtis,& ætate florentibus,à ſiliquis ſex ad decem,frigus & æſtum vitantibus. Corrigitur eius malitia, maſtiche, gummi,tragacantho,vel bdellio.Calida & ſicca ordine tertio. * Pituitam & alios humores craſſos & glutinoſos, magis ex profundis partib. & diſtantibus, vt cerebro,neruis, muſculis, iuncturis, pulmone, thorace, quàm ex venis attractos, purgat,ac etiam bilem flauam. Quapropter cephalalgiæ, dolori cranei totius,hemicraniæ,epilepſiæ,apoplexiæ, vertigini, aquæ fluxioni in oculum, podagræ frigidæ,iſchiadi,ac reliquis neruorum iuncturarumq; affectibus mirificè ſubuenit:item aſthmati, ac tuſſi antiquæ, dyſpnœæ ex thoracis repleti anguſtia. Ac præterea ſummè omniũ prodeſt colico dolori tam è pituita, quàm flatibus & hydropi. Omnia autem hæc ſiue ſumpta, ſiue clyſtere, aut balano inteſtinis immiſſa præſtat:vtero autem impoſita,fœtum necat. Eadem cũ aceto forti affricta, alphos , pſorã ſanat. Oleum deniq; ſuper cineres calidos incoctũ cortici eius inanito,capillos illitu nigrat,eosque ne cadant,firmat,canitiem tardat. Idem auri inſtillatũ eius dolorem ac tinnitum ſanat.Acetum autem ſimiliter incoctũ collutione dolorẽ dentiũ ſanat:incidit.n.tenuat,terget ac digerit. *Meſues.*

Colocynthis ſarmenta foliaq; ſatiui cucumeris emittit,per terrã repentia, diuiſa fructum in ſpeciem mediocris pilæ conglomeratum, A vehementer amarum:quem legere oportet, cùm cœperit in pallidum colorẽ permutari. Medulla fructus purgatoriam vim habet,ſi quatuor oboli cum aqua mulſa,melle cocto,myrrha & nitro excipiãtur,& cogantur in catapotium.Arefactę pilæ teruntur, & infuſæ clyſteribus proſunt neruorum reſolutioni, coxẽdicum doloribus, & coli vitijs, vt quæ bilem, pituitam & ſtrigmenta, interdum etiam cruorem eliciant:fœtus admotæ enecant: dentium dolorem tollit, ſi vna repurgetur & B luto oblita cum aceto & nitro inferueſcat,hocque iure decoctis dentes colluãtur:ſi aqua mulſa aut paſſum in eadem incoquatur,& ſub dio refrigeſcat, potu craſſum humorem & ſtrigmenta alui detrahit: ſtomacho ſupra modũ aduerſatur:ſubdita ex ea balano,alui excremẽta eijciuntur. Virentis ſucco vtiliſſimè iſchiadici perfricantur.

CVCVMIS ſylueſtris,ſeu aſininus, Ger. Wilde Cucumer,/vel Eſels Cucumer. Gall. *Concombre ſauuage* appellatur: fructu ſolo diſtat à ſatiuo cucumere, C quem longè minorem parit, oblongis glãdibus non diſſimilem,folia atq; ſarmenta ſatiui refert, radice candida,magna. Naſcitur in ſabuletis,& ruderibus,frutice in totũ amaro. Colligitur ſuccus ex fructibus per maturitatem pallẽtibus, exeunte æſtate: ſiccatur,vt ſcammonium : & triennio ſeruatur.Datur à gr.x.vſq; ad ℈ j. Corrigitur bdellio,aut tragacanthi lachryma, aut aqua mulſa cum ſalis modico adiecto,aut lactis portione. Calidus eſt & ſiccus ordine tertio , ſubſtantia D ignea & terrea vſta conſtat. * Purgat potenter pituitam vomitu, & deiectione, & interdum bilem, ſi vacuari parata eſt: ſeroſum quoq; excrementum, etiam euulſu contumax, atque adeò à iuncturis mirificè trahit. *Meſues & Dioſcor.*

MYROBALANI Chebuli quò maiores,eò meliores,ſubnigræ, in rubrum inclinantes, graues, quæ aquæ impoſitæ ſtatim merguntur, cortice craſſo. Ex Memphiticis nundinis adferũtur. Doſis pulueris eſt à drachmis duabus ad quatuor. E Infuſionis verò à drachmis quatuor ad decem. Humectati ſaccharo cõdiuntur. * Pituitam expurgant: mentem exacuunt : viſum reddunt clariorem. Saccharo verò conditi ventriculum tum purgant, tum corroborant : hydropi & febribus diuturnis conducunt. *Meſues.*

MYROBALANI Emblici præſtantiores ſunt magni, carnis multæ, denſi, graues, oſſium paruorum.Ex Syria apportantur. Doſis pulueris eſt ab aureo vno vſq; ad tres.Infuſionis verò ab au- F reis tribus vſq; ad ſex. * Purgant pituitam, cerebrum,neruos,ventriculũ & cor corroborant:intellectũ augent:ſtomachum à pituita & putrefactione mundificãt:cordis tremori conferunt: appetitum excitant,& vomitum ſedant. *Meſues.*

MYROBALANI Bellirici meliores ſunt magni,denſi graues, & cortice craſſo. Quæ his notis carent, aut vetuſtate exoleti ſunt, aut aliud incommodum paſſi ſunt. Ex nundinis Memphiticis feruntur. Doſis, vt Emblicorum. * Frigidi ſunt primo, ſicci verò ſecundo : cætera emblicis viribus proximi. *Meſues.*

De Se-

De Seminibus Sectio XI.

A. Semina *ſecundùm locum alterantia, aut*

- Calefaciunt
  - Caput — Fœniculi, Maioranæ, *&c.*
  - Thoracem, — Vrticæ, *&c.*
  - Cor, — Ocymi, *&c.*
  - Stomachum — Aniſi, Cumini, Ameos, Cardamomum, Grana *Paradyſi, &c.*
  - Iecur — Aniſi, Ammeos, Amomi, Apij, Aſparagi, Cumini, Carei, Dauci, Fœniculi, *&c.*
  - Splenem — Aniſi, Carei, Naſturtij, *&c.*
  - Renes *& veſicam* — Ciceres, Erucæ, Saxifragiæ, Vrticæ, *&c.*
  - Vterum, — Rutæ, *&c.*
  - Artus — Naſturtij, Rutæ, Sinapi, *&c.*
- Refrigerant
  - Caput — Lactucæ, Iuſquiami, Papaueris *albi, &c.*
  - Thoracem, — Papaueris *albi*, Violarum, *&c.*
  - Cor — Coriandrum, Semen *Citri*, Acetoſæ, *&c.*
  - Stomachum, — Coriandrum *præparatum, &c.*
  - Iecur — Cucurbitæ, Cucumeris, Citrulli, Endiuiæ, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, *&c.*
  - Splenem — Citrulli, Cucurbitæ, Cucumeris, Endiuiæ, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, *&c.*
  - Renes *& veſicam* — Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Melonum, Endiuiæ, Portulacæ, Lactucæ, Scariolæ, *&c.*
  - Artus — Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Endiuiæ, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, *&c.*

Semina

B. Semina *qualitate secunda alterantia, aut*

- Astringunt — Anthera, Berberorum, Bursæ *pastoris*, Granum *tinctorium*, Milium, Nuclei *acinorum*, Portulacæ, *&c.*
- Discutiunt — Anethi, Dauci, Fœnumgræcum, Lini, Nigellæ, Sesami, *&c.*
- Abstergunt — Faba, Eruum, Hordeum, Lupini, Vrticæ, *&c.*
- Emolliunt — Fœnumgræcum, Ligni, Maluæ, Nigellæ, *&c.*
- Indurant — Portulacæ, *&c.*
- Suppurant — Fœnumgræcum, Hordeum, Lini, Lolium, *&c.*
- Glutinant — Eruum, *seu* Orobus, Lolium, Lupinus, *&c.*
- Flatus discutiunt — Anisi, Anethi, Apij, Carei, Cumini, Dauci, Fœniculi, Nigellæ, Petroselini, Seseleos, Santonici, *&c.*
- Semen generant — Cicer, Faba, Erucæ, Lini, Fraxini, *&c.*
- Menses mouent — Amomi, Asparagi, Anisi, Ammi, Cicer, Dauci, Apij, Fœniculi, Petroselini, Seseleos, Leuistici, *&c.*
- Calculum *frangunt* — Maluæ, Milij *Solis*, *&c.*
- Menses *sistunt* — Anthera, Cuminum, Pæoniæ, Lappæ, *&c.*
- Venenis *resistunt* — Ammi, Anisi, Apij, Cardamomum, Citrij *mali*, Fœniculi, Rapæ, *&c.*
- Dolorem *mitigant* — Anethi, Amomi, Cardamomum, Cuminum, Dauci, Eruum, Fœnumgræcum, Lini, Hyoscyami, Milium, Panicum, Petroselini, *&c.*
- Strumas *discutiunt* — Althææ, Coriandrum, Hordeum, Lentes, Lupini, Lolium, Lithospermum, *&c.*

De seminibus calidis in primo.

SEMEN CORIANDRI, Germ. Coriander. Gall. *Coriandre*, nominatur: nodosum est, intus cauum: nascitur in hortis: colligitur Autūno: seruatur repurgatum, & exiccatū in loco sicco, non calido, per annos duos. * In quibus parum calefaciendum, magis autem siccandum est conuenit, vt in puluere ad caput & ventriculum, sic vt in tragematis à cibo sumatur. Quia verò exhalationes ad caput excitat, aceto macerari debet. quod sesplasiarij præparari dicunt. In vertigine & doloribus capitis, ex consensu factis, vitare prorsus oportet. *Mesues, & Andernacus.*

FOENIGRAECI semen, Germ. Bocksshorn / oder Kühorn. Gall. *Fenegrei, ou Fenegres*, dicitur, profert planta trifolio similis corniculis quibusdam inclusum. Nascitur passim in campestribus. colligitur semen mense Iulio, vel Augusto. Seruatur à festucis & paleis repurgatum & exiccatum, per annos duos, in loco sicco. * Fœnigræci farina vim habet emolliendi, discutiendique: in aqua mulsa decocta aduersus tam internas, quàm externas inflammationes, efficaciter illinitur: lienem cum aceto & nitro trita extenuat. Succus decocti eius fœminarum malis subuenit: & siue tumor, siue præclusio fit vuluæ, fouentur, & insident. Fœnigræci in aqua decocti cremor expressus, capillos, furfures, & manantia capitis vlcera purgat: locos dilatat, & emollit, si cum anserino adipe pessi vice subijciatur. Viride cum aceto vtilissimum imbecillibus locis, & vlcera sentientibus. Decoctum eius prodest aduersus tenesmos, fœtidamque dysentericorum proluuiem. Oleum quod ex eo exprimitur, & myrto capillos & genitalium cicatrices abstergit. *Mesues & Dioscor.*

LINI semen, vulgò Flachssaamen. Gall. *Semence de Lin*, notum est. Nascitur in campestribus, cultis, & pinguibus. Colligitur æstate, cùm maturum est. Seruatur repurgatum & exiccatum in loco sicco per annos duos. * Easdem, quas fœnugræcum vires habet. Discutit & emollit omnem intus, forisq; inflammationem, cum melle, oleo, exiguaque aqua decoctum, aut melle cocto exceptum: vitia cutis in facie, varosque crudum tollit: illitum cum nitro & ficulneo cinere, parotidas, duritiasque discutit: vlcera quæ serpunt, fauosq; cum vino decoctum expurgat: vngues scabros eximit, cum pari modo nasturtij & mellis: vitia pectoris extrahit, si ex melle in eclegmatis vicem substituatur: tussim lenit: venerem stimulat, si farina piperis & melle exceptum, pro placenta largius adsumatur. Huius decoctum interaneorum, vuluæque erosionibus immittitur, alui excrementa euocat, ad vuluæ inflammationes in desessionibus perquàm vtile. *Dioscorides.*

LITHOSPERMVM, Germ. Meerhirß. Gall. *du Gremil.* à seminis duritie nomen accepit. Folijs est oleæ longioribus & latioribus, mollioribus, iacent humi, quæ ab radice exiliunt: ramulis re-

A ctis, tenuibus, firmis, crassitudine acuti iunci, lignosis: in quorum cacumine bifidi exortus cauliculorum speciem exhibent: folijs longis, inter quæ paruum semen rotundum, erui magnitudine, duritia lapidea. Nascitur in asperis & editis locis. Colligitur mense Iunio & Iulio. Conseruatur per annos duos in loco sicco. * Vim hanc habet, vt semine cum vino albo poto calculos frangat, pellatq́, vrinam. *Dioscorides.*

SATIVVS LVPINVS, Germ. Feigbonen. Gall. B *Lupin*, appellatur: notus est. Nascitur in campestribus, & hortis. Colligitur mense Iulio, vel Augusto, cùm maturum est. Seruatur per annos duos. * Huius farina cum melle delinctu, aut potu, ventris animalia expellit. Ipsi quoque macerati, & cum sua amaritudine esitati, eadem efficiunt. Decoctum eorum idem munus præstat, cum ruta & pipere potum: quare lienosis prodest. Eodem vlcera tetra, quæ theriomata vocant, gangrænas, incipientem scabiem, eruptio- C nes pustularum, vlcera in capite manantia, vitiligines, maculasque fouere vtilissimum: menses & partus extrahit, cum myrrha & melle subditū in vellere. Eorum farina cutem, liuoresq; corrigit: inflammationes cum polenta & aqua mitigat: tubercula & coxendicum cruciatus, ex aceto lenit: strumas in aceto cocta, illitaq; dissipat: carbunculos rumpit. Decocti cœlesti aqua, donec in cremorem lentescant, faciem abstergunt: medentur pecorum scabiei, cū radice nigri cha- D mæleontis, ita vt tepente decocto abluantur. Lupini triti, vbi macerata dulcescere cœperint, cum aceto poti, fastidium detrahunt, & cibi auiditatem faciunt. Gignuntur & syluestres lupini, satiuis similes, sed omnino minores: qui eadem quę satiui possunt. *Dioscorides*

ORYZA, Germ. Rit. Gall. *Rizum:* frugum generis est, in palustribus, riguisq; nascens. * Mediocriter alit: sed aluum supprimit. *Dioscor.*

E

De seminibus calidis in secundo.

ANETHVM, Germ. Dyllen / & Hochkraut. Gall. *Anet*, hortis omnibus frequentissimum, omni adeò ex parte fœniculum æmulatur. Colligitur semen mense Iulio vel Augusto, cùm maturum est. Seruatur expurgatum in loco sicco, per annos tres. * Huius decoctum potu lac euocat: inflationes & tormina sedat: aluum, vomitionesq; sistit: vrinas ciet, singultus lenit, oculorum aciem hebetat, genituram restinguit, assiduè po- F tum. Fœminis vuluæ malo oportunis, ad desessiones vtile. Condylomata illitus seminis cremati cinis tollit. *Dioscorides.*

APII semen, Germ. Epffich saamen / nascitur passim in hortis, & riguis. Colligitur mense Iulio. Conseruatur expurgatum & siccatum, per annum vnum in loco sicco. * Vrinas & menstrua mouet, flatusque discutit. Venenis resistit, & dolores internos sedat: venarum, arteriarum, & renum obstructiones, detergendo, extenuando discutit: comitialibus, grauidis & fœtui inimicum. *Dioscor. & Galenus.*

OROBVS,

Orobvs, ſiue Ervvm, Ger. Eruen. Gall. *Noer veſſe, ou des ers:* in Hetruria *Moco* vocatur, vulgoq́; cùm ſit notiſſimum, ſeritur. Hoc itaq; vtendum, non alio. Aliud ſupradicto ſimile Creta adfertur. Orobus illic nominatum, hoc nonnulli verum eſſe exiſtimant: folijs eſt phaſeoli vulgaris, ſed anguſtioribus & minoribus: ſemine ſubflauo: quod cùm difficilè reperiatur, ſupradicto vtendum eſt. Colligitur Iunio & Iulio menſibus.* Amarum eſt, incidit, extergit, atque obſtructiones viſcerum expedit. Si ſumatur copioſè, ſanguinem per vrinas euocat. ex linctu cum melle craſſos pulmonis thoracisq́; humores educit. cutis aſperitatem læuigat, pruritum, lenticulas, maculas & vlcera cum melle detergit. *Galenus, Dioſcorides & Medici Florentini.*

Ervcae ſemen, Germ. Weiſſ ſenff ſaamen. Gall. *ſemence de la Roquete:* in hortis naſcitur. Colligitur Iulio menſe, conſeruatur verò per annum. * Vrinam cit, venerem concitat, ſemenq́; auget. Ventris tineas enecat, lienemq́ue extenuat. Syluestris erucę ſemine pro ſinapi quidam vtuntur. Vrinam vehementius pellit, & multò ſatiuo acrius. *Dioſcorides & Galenus.*

Ocymi ſeu Basiliconis ſemen, Germ. Baſilien ſaamen: nigrum eſt. Naſcitur in viridarijs. Colligitur menſe Iulio: conſeruatur autem per annum. * Cor exhilarat: eius defectionem tollit: humidum ſtomachum corroborat. Potum conuenit atram bilem gignentibus, difficili vrinę, inflatisq́; naribus: hauſtum ſubinde mouet ſternutamenta. Sed oculos premi neceſſum eſt, cũ ſternutamentum auget. *Dioſcorides & Creſcentius.*

Vrticae ſemen, Germ. Neſſel ſaamen: Iulio menſe colligitur: repurgatur & conſeruatur per annum loco ſicco. * Potum ex paſſo venerem ſtimulat, & vuluæ ora patefacit: cum melle delinctum orthopnϾæ, lateris & pulmonum inflammationibus prodeſt: thoracem expurgat. Erodentibus medicamentis admiſcetur. *Dioſcorides.*

Ammi hodie à nonnullis oſtenditur folijs fœniculo tenuioribus, caule gracili, vmbella in qua candidi flores, & ſemen minutiſſimum, cumino ſimilis, non per omnia reſpondens veterum deſcriptioni. Plerique exiſtimant ſemen quoddam ex Hiſpanijs ſub Amomi nomine allatũ, verum eſſe Ammi, aut ſaltem eius loco vſurpari poſſe. Quòd ſi Ammi in promptu non ſit, eius loco cuminum vel aniſum accipiendum eſt. * Vis ei excalfactoria, feruens & exſiccans. Facit ad tormina, vrinę difficultatem, ſerpentium ictus, cum vino potum: menſtrua ciet. Miſcetur dero dentibus cantharidum medicamentis, quæ Ecdoria vocant, vt iiſdẽ exortis vrinæ difficultatibus reſiſtat. Sugillata cum melle tollit. colorem potu aut illitu mutat in pallorem. Suffitum cum vua paſſa, aut reſina, vuluas purgat. *Dioſcorides & Medici Florentini.*

Anisi ſemen, Germ. Aniß. Gall. *de l'Anis* appellatur: vulgo notũ eſt. Melius ſemper recens, plenum, non furfuroſum, odore præſtans. Paſſim in hortis prouenit. Colligitur menſe Iunio,

A vel Iulio: expurgatur à pediculis, feſtucis: ſiccatur & conſeruatur per annum loco ſicco. Excalfacit & ſiccat. oris halitum iucundiorẽ facit, doloris leuamentum præſtat. Vrinam ciet, diſcutiendi vim habet: hydropicis potum ſitim extinguit. Animalium venenis aduerſatur: valet ad inflationes: aluum & alba fœminarum profluuia ſiſtit: lac ad mammas elicit: venerem ſtimulat: dolores capitis leuat, ſuffitum naribus. Cum roſaceo tritum, inſtillatumq́ue fractis auribus

B medetur. *Dioſcorides.*

Aniſi ſemen vſurpatur ſiccum, ſed recens: plenum optimi odoris, ſapore acri & dulci, non furfuroſum: præſtantiſſimum creſcit in Creta: poteſt tamen commemoratis iam notis præditum aliud ex noſtris accipi.

Amomvm hodie paſſim deſideratur, videlicet ſemen candidum vel fuluum, ſimplici tamen colore, non vario, &c. Quod autem officinæ oſtendunt, nigrum eſt ſemen, & cenſetur eſſe Sion

C Dioſcoridis. Proinde eius loco, Aſarum, aut Calamus aromaticus ſubſtituendus eſt. *Medici Colonienſes.*

Carvm, Germ. Matkümich/ oder Wieſſenkümel. Gall. *des Carotes*, dicitur, ſemen eſt vulgaris notitię. Naſcitur in pratis & collibus. Colligitur menſe Iunio: mundatur, exiccatur, & ad vſum ſeruatur in loco ſicco per annum. * Excalfacit, vrinam concitat, ſtomacho vtile, os commendat, concoctionem adiuuat. Vtiliter miſcetur antidotis &

D oxyporis. aniſi vicem præbet. *Dioſcorides.*

Cardamomvm Græcorum, quod eſt cordumeni Arabum, tametſi multi dubitent, quídnam ſit: illud tamen quod officinæ cardamomũ maius appellant, cardamomi Græcorum loco vſurpari poſſe videtur, quia aromaticam quandam acrimoniam, nec nõ amaritudinem quamuis obſcuram, habet. Aliud verò eſt cardamomum Arabum, à Græcorum cardamomo: eiusq́; duo genera conſtituunt, maius & minus, vtrum-

E que nobis incognitum: niſi maius illud intelligatur, quod Melligetam, aut granum Paradiſi nuncupãt. Semen eſt anguloſum, acre, linguam vellicans, non admodum aromaticum. Cardamomum minus officinarum nullo modo conuenit cum cardamomo minori Arabum, neque ad aliquod cardamomi genus referri poteſt: ſed eſt melanthij genus. * Calefacit, diſcutit, lumbricos enecat: ſcabiem ex aceto ſanat: ex vino ſumptum, renibus & vrinæ difficultati medetur. *Dioſcorides & Medici Florentini.*

F *Cardamomum* aroma eſt ijs in regionibus probè cognitum, in quibus magnus eius vſus eſt. Eius etiam magna pars in Europam, Africam, & Aſiam euehitur. Ab Auicenna Saccolaa nominatur, quod duûm eſt generum: alterum Saccolaa quebir, id eſt, magnum: alterum verò Saccolaa ceguer, id eſt, minus. His nominibus cognitum eſt vtrumque Cardamomum, cùm Medicis Arabibus, tum Mercatoribus. In Malauar vocatur Etremelli: in Zeilan Encal: in Bengala verò Guzarate, & Decan, interdum Hil, interdum E-

lachi, idq; inter Mauritanos. Nam ab gentilibus indigenis omnium prouinciarum enarratarum Dore nuncupatur. Quæ diuersitas summam illam nominum confusionem inter Arabes scriptores peperit. Etenim nonnulli Indicis vocabulis vsi sunt, alij verò Arabicis, & multis errandi occasionem præbuit. Nam quod alterum Serapio Saccolaa, alterum Hilbane vocat, mendosum est exemplar, & Hil duntaxat scribendum erat. Etenim si Bane omnino adijciendum volumus, potius Bara dicendum erat, quod lingua Canarina magnum sonat. Nihil igitur aliud est Saccolaa omnibus Arabibus nuncupatum, aut Sacule Auicennæ, aut Elachi, quàm quod Cardamomum vulgò appellant, veteribus cùm Græcis, tum Latinis planè incognitum, vt ex eorum monumentis colligere licet. Siquidem Galenus lib.7 Simplic medic. Cardamomum scribit non esse tam calidę facultatis, quàm Nasturtium, sed suauius, & magis fragrans, cum quadam amaritudine: quæ omnes notæ nostro Cardamomo non conueniunt vt experientia docet. Dioscorides verò lib.1. cap.5. commendat, quod ex Comagene, Armenia, Bosphoroque deuehitur (tametsi in India quoq; & Arabia prouenire dicat) eligendumque scribit plenum, frangenti contumax. gustu acre, subamarum, odore caput tentans. Nostrum contrà Cardamomum in illas regiones defertur, è quibus Dioscorides suum deuehi scribit. Sed neque id frangenti contumax est, neque caput tentat, neque amarum, neq; gustu adeò acri, vt Caryophylli. Plinius lib.12. cap. 13. quadruplex esse Cardamomi genus scribit, sic inquiens: Simile his & nomine, & frutice Cardamomum, semine oblongo. Metitur & eodem modo in Arabia. Quatuor eius genera. Viridissimum, ac pingue, acutis angulis, contumax fricanti, quod maximè laudatur. Proximum è rufo candicans. Tertium breuius atque nigrius. Peius tamen varium, & facile tritu, odorisq; parui: qui verus, Costo vicinus esse debet. Hoc & apud Medos nascitur. Hæc Plinius; tametsi tam Dioscoridi, quàm cæteris Græcis vnicum tantùm extet Cardamomi genus. Sed nullum ex prædictis cũ nostro quicquam commune habet, quod fragile esse debet, siliqua candicante, granis intus nigris. Seritur verò id leguminum modo, altitudine quando summa, cubiti, in quo dependent siliquulæ granula interdum vsque ad viginti continentes, non vt Cordus in lib.1. Dioscoridis scripsit, glandis, aut auellanæ magnitudine. Huic autem errori occasionem præbuit Dauus ille Terentianus, omnia perturbans, Gerardum Cremonensem interpretem intelligo, qui cùm hoc medicamentum ignoraret, nomẽ illi ex Græcis pro arbitrio indidit, tametsi legitimũ Arabicum nomen in integro, & non mutatum reliquisse præstitisset. Quàm Ruellij lib.2. cap 5. opinio sit erronea, qui nobis Capsicon, aut Siliquastrum pro Cardamomo Mauritanorum proponit, omnibus notissimum est. Ad ea verò, quæ Lacuna libro 1. cap.5. commẽtarijs suis in Dioscoridẽ scribit, satis proteruè in Arabes inuectus, sic responsum volo. Neq; eius Megetham Cardamomum esse Dioscoridis, siquidem ignota fuit Dioscoridi: neque Cardamomum maius coloris est cinerei: neque nigella tertium id genus quod in officinis asserit haberi. quandoquidem Nigella totis his prouincijs nõ nascatur. Cæterùm non multum fortè refragabor ijs, qui Cordumeni Arabum, Cardamomum Græcorum esse putant: quandoquidem Serapionis & Auicenæ Saccolaa Græcis est ignota, vt suprà diximus. Quòd verò Saccolaa vtendum negent: quoniam Græci de eo nihil scripsêre, non concedo: multis enim experimentis comprobatum est plerisque morbis perutile esse: eoque vtendum censeo in omnibus compositionibus Arabum, & Recentiorum, qui Arabes sequuti sunt. Quod verò Melegetha Cardamomum minus non sit, satis ex vtroque genere, quod in his regionibus nascitur, manifestum est: quorũ alterum Cardamomum, vt vocant, maius est: aliud minus, eiusdem tamen formæ, & duntaxat magnitudine differentia. Optimum autem censetur minus, quod odoratius est altero, & secundùm facultatem maius dici potest. Prouenit vtrumque in India, præsertim verò ab emporio Calecut vsque ad Cananor, tametsi alijs etiam locis Malauar & in Iaoa nascatur, non tamen adeò copiosum, neq; cortice adeò candido. Multus eius vsus est in his prouincijs, siquidem vnà cum Betre (veluti suprà diximus) manditur, pituitaque caput & stomachum expurgat, & serapijs admiscetur. Falsum autem est, quod Matthæus Syluaticus capite 117. scripsit: Indos eius radices aduersus febris circuitus vti, nascique in tuberibus quarundam arborum. Nam exili est admodum radice, nec nisi satum prouenit, solo antè ignibus perusto, vt facilius enascatur. *Garcias ab Horto.* Cardamomum arbitror apud Græcos esse siliquam quandam forma & magnitudine instar ficus, pediculo crassiore & duro, cortice angulo so & solido, interius semine nonnihil rotundo, colore in superficie, inter rubescentem & fuscum medio & albo in parte interiore, acri gustu cum nonnulla amaritudine, suaui odore & non ingrato sapore, cui semina in membranis vnà cum medulla fungosa & alba adhærẽte insunt. Cùm itaque ex pluribus locis Galeni colligatur, Cardamomum folliculis vel Siliquis esse inclusum, & huic iam à me descripto conueniant omnes notę à Dioscoride allatæ, videtur mihi, rectè nos asserere posse, hoc esse verum Cardamomum, & alias species esse Cardamomum Arabum, cùm istud Græcorum Cardamomum ab ipsis vocetur Cordumeni. Primi quidem generis nullum vidi, nisi duas aut tres Siliquas apud Ferdinandum Imperatum, quæ illi reliquæ adhuc erant de alijs, quas ad Theriacam vsurpauerat: quę satis magnam similitudinem habent cum Nigella, alio nomine Melegetta dicta, & de alijs grana Paradisi: quæ non in folliculis, sed extra illos in granis afferuntur. Vnde aliquis concludere posset,

set, quòd illa sit semen huius Cardamomi. Qui tamen cautius agere velit, studere debet vt ipsas siliquas, si fieri possit, cuiusmodi iam descripsimus, acquirat, modò copia earum ad manus sit, in quorum tamen penuria è duabus speciebus officinarum, (quas credo esse Arabum Cardamomum, quemadmodum alibi prolixius demonstrauimus) minus vocatum Cardamomum assumatur, quod alij granum Paradisi vocarunt (quanquam in officinis hoc nomen confusè & huic attribuatur, & Nigellæ, alio nomine Melegettæ dictæ, quæ nos putamus semina esse, vt diximus, veri cardamomi) quæ est Siliqua alba, nonnihil rotunda, & angulosa: in reliquis maiori similis. Sed quia acrius est & validius maiore, & inter gustandum aliquid amari quoque saporis deprǽhenditur, magis videtur conuenire, quàm maius.

FOENICVLI, Germ. Fenckel. Gall. *du Fenouil.* Ital. *Finnochio.* Hisp. *Hinoio.* semen vulgaris est notitiæ. Nascitur passim in hortis. Colligitur mense Septembri: exiccatur, mundatur, & seruatur per annum, in loco sicco. * Excalfacit ordine tertio, exiccat verò primo. Lac procreat: suffusis auxiliatur: vrinas mensesq; ciet. *Galenus.*

CVMINVM, Germ. Kümich. Gall. *du Coumin.* Ital. *Comino* Hisp. *Cominos:* satiuum omnibus notum est: ori gratum. Colligitur mense Iunij. Seruatur per annum. * Excalfacit, astringit, exiccat, ad tormina inflationesq; conuenit, coctum, & cum oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. orthopnoicis datur in posca: demorsis à serpente, in vino. testium collectionibus auxiliatur, impositum cum vua passa, aut lolij farina, cerató ue: mensium abundantiam inhibet. Contritum autem in aceto, & naribus obiectum, sanguinis profluuia sistit. Colorem bibentium aut perunctorum mutat in pallorem. *Dioscorides.*

DAVCI tria sunt genera: primum Italicum, Weiß Hirtzwurtz/ quod syluestrem pastinacam imitatur: alterum Creticum, Germ. Beerwurtz. Gall. *Carotte sauuage*, quod legitimum est. Id crescit etiam in Delphinatu. folia fœniculi habet, & radicem valde odoratam. huius loco pastinaca syluestri vti possumus. Tertium coriandri folijs apparet, Germ. Schwartze Hatzwurtz Gall. *Les deux autres.* * Omnia venerem irritant, quanquam syluestris semen flatu careat, eoq; vrinam & menstrua ciet. Commune officinarum, species quædam syluestris pastinacæ existit. Quodlibet adeò menstrua promouet, vt etiam secundas, fœtumq; pellat, & strangulatum sedet, calculosque expellat. Foris impositum multum discutit & œdemata dissoluit. Iunio & Iulio mensibus florent. *Andernacus ex Dioscoride & alijs.*

Daucus non est Pastinaca syluestris, quemadmodum vulgus Pharmacopœorum & Medicorum existimat, & decepti fuerunt, eò quòd Galenus dicit, Daucum à nonnullis vocatum esse pastinacam: non enim propterea reipsa est Pastinaca, quamuis à quibusdam ita fuerit vocatus, idque confirmatur ex eo, quod Dioscorides & Galenus seorsim de vtraque herba loquantur: imò Dauci tres species Dioscorides constituit, cùm pastinacæ syluestris tantùm vna reperiatur. Abijciendum itaque semen est pastinacæ syluestris, quæ passim Neapoli crescit, & tantum laboris subeūdum, vt Venetijs & alijs ex locis verum semen Dauci conquiratur, quod sæpius habui communicatum mihi à Luca Ghino, pusillum, album, hirsutum, acri sapore, & inter mandendum suauissimi odoris. Semen eius in vsu est, quanquã secundùm Dioscoridem radix Cretici quoque Dauci accipiebatur.

NIGELLA, quam Dioscorides Gith, aut Melanthium, Germ. Schwartz Coriander/ Schwartz Kümich. Gall. *Nelle, ou Poiurette*, nominant: herbula est exilibus surculis fruticans, binos dodrantes aut amplius altis: folijs minutis, aliquantulum ad senecionis similitudinem accedentibus, sed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblongo, intercursantibus intus membranis, quibus semen includitur nigrum, acre, odoratum. Qua hodie vtuntur nigella, non est verum melanthium, sed cumini fortè syluestris apud Dioscoridem genus. Verum hodie reperitur, sed non passim: itaq; adhibenda est diligentia. Melanthij genus est, quod vulgo cardamomum minus creditur, nigellaq; citrina vocatur, quæ præter colorem, omnino cum melanthio suprà descripto conuenit. eius itaque vsus esse poterit veri melanthij loco, potius quàm vulgari nigella, quæ non est odorata, vt vera esse debet. Nascitur melanthium verum in hortis, viridarijs, atque etiam in alijs locis satum. Syluestre autem in agris sua sponte prouenit. Colligitur æstate: siccatur & seruatur per annos duos. * Capitis doloribus illitum fronti, subuenit: discutit recentes oculorum suffusiones, tritum ex irino, & infusum naribus: tollit lepras, lentigines, duritias, tumoresque vetustos, cum aceto illitum: circumscarificatos clauos excutit, cum vetere vrina impositum. Dentium doloribus, cum aceto & teda decoctum & collutum prodest: teretes ventris tineas expellit, peruncto ex aqua vmbilico. Destillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo, & olfactum. Vrinam & menstrua ciet multis diebus sumptum, & lac extrahit: difficultatem spirandi cum vino potum, leuat: phalangiorum morsibus ex aqua, drachmæ pondere haustum auxiliatur. Incenso serpentes fugantur. Tradunt largius epotum enecare. *Dioscorides.*

NAPI, Germ. Steckrub. Gall. *Nauet, ou Naueau.* Ital. *Nauoni* Hisp. *Naui.* non vbiq; nascuntur. Colligitur semen mense Iunio: siccatur & seruatur per annos duos. * Potum semen venenorum vires hebetat: antidotis admiscetur: decoctum eius purgationibus fœminarum, & vesicę conuenit, menstrua & vrinas pronocans. *Dioscorides.*

PETROSELINI semen, Germ. Peterlin saamen. Gallis *Semence de Persil.* Ital. *Seme di Petroselino.* passim in hortis nascitur, gustu acre, cum amaritudine. Colligitur mense Iunio & Iulio: exicca-

tur, & seruatur per annum. * Excalfacit ordine tertio: incidit. Hinc menses & vrinam largè prouocat. Flatus quoque discutit. *Galenus*.

SESELIOS, vulgò Sileris montani semen, hoc est, Massiliensis: nam aliud ad nos non conuehitur. Inuenitur Parisijs, Monspessuli, & alibi, quod est Peloponnesiacum & Aegyptiacū, Massiliense verò præcellit: proximum huic, quod in montibus calidis & siccis nascitur. Quando autem in compositionibus Seseli citra adiectionē ponitur, Massiliense intelligi debet. Colligitur mense Iulio, & conseruatur per annum. * Optimum medicamentum in discutiendis flatibus: vrinas mouet, extenuat: eoque comitialibus & orthopnoicis opitulatur. *Andernacus*.

Seselis radices in vsu sunt, & semen, secundùm Dioscoridem. Nostra tamen ætate semen potius vsurpatur: quando ita simpliciter reperitur scriptum. Liberum autem est vnicuique sumere ex quacunque specie, quæ in promtu fuerit, excepto Cretico, quod etiam Tardylium vocatur: nam Massiliense, Aethiopicum & Pelopōnense eiusdem sunt naturæ. Quique studiosè inuestigabit, is Massiliense semen facilè habere potest: quare de eius succedaneo non est necesse loqui: cùm istud in multis officinis legitimum reperiatur. Aëtius nominatim Massiliense accipit, addens debere esse incorruptum.

STAPHYS AGRIA, siue herba pedicularis, Germ. Leüßkraut/Bißmünß. Gall. *l'Herbe au poulx*. Ital. *Staphusaria*, *Semenza de fratri*. Hispan. *Fabax*, *Hauarraz*: folia habet labruscæ, diuisa: & cauliculos rectos, molles, nigrosq;: fert florem glasti: & folliculos virides, similes ciceri, & in his semē triangulum, scabrum, ex nigro subfuluescens, intus album, gustu acre. In Istria, Dalmatia, Apuleia & Calabria frequentissima prouenit. Nunc passim in hortis plantatur. Colligitur semē mense Iulio. * Grana quindecim si trita in aqua mulsa dentur, crassum humorem per vomitum purgant: sed qui hauserunt, ambulare debent. Prudenter tamen attendere oportet, & aquam mulsam continuò potui dare: quoniam pericula strangulationis inferunt, & fauces adurunt. Trita, & ex oleo illita, phthiriasi prodest, item prurigini & psoris. Cit plurimam pituitam commanducata: decocta in aceto, dentium dolori, colluto ore subuenit: rheumatismum gingiuarum sistit: vlcera oris manantia cum melle sanat. Vrentibus malagmatis imponitur. *Dioscorides*.

SEMEN VRTICIS colligitur mense Septembri: conseruatur autem per annum. * Flatus discutit, veneremq; compescit: venenatis ictibus, aquæ quæ cutem subijt lienosisq; auxiliatur: lac euocat, menses ciet drachmæ pondere in vino potum: caput tentat, & soporem affert. *Dioscor*.

De seminibus calidis in quarto.

NASTVRTII semen, Ger. Kressig saamen. Gall. *Semence de Cresson*. Ital. *Semenza d'Agreto*, vulgò notum est. Nascitur passim in hortis. Colligitur mense Iunio & Iulio: siccatur, mundatur, & con-

A seruatur per annum in loco sicco. * Semen est acre: excalfacit, stomacho aduersatur, aluum turbat, tineas excutit, lienem imminuit, partus exanimat, menses cit, venerem stimulat, sinapis & erucę simile intelligitur: lepras & impetigines abstergit. Illitum cū melle lienem extenuat, fauos expurgat: pulmonum vitia extrahit, sorbitionb9 incoctum. serpentium venenis potum resistit, atque eas suffitu fugat: capillorum defluuia cohibet: carbunculos ad suppurationem perducit, &
B rumpit: coxendicibus cum polenta commodè ex aceto illinitur: tumores, collectionesq; discutit: emittit furunculos illitum cū muria. *Dioscor*.

SINAPI (Germ. Senff. Gall. *Seneue* Ital. *Senaura*, *Sonape*. Hisp. *Mostaza*.) colligitur mense Iulio. Eligi debet adultum, valde rufum, non magnopere siccum, sed quod fractum internè virescat, & veluti quodam succo madeat, cæsium colore: siquidem recens id genus, tempestiuū habetur. * Ad calefaciendum, extenuandum, extrahen-
C dum efficax est. Ad eliciendam capitis pituitam manditur: contra præduros tonsillarum tumores, ac veterē, callosamq; arteriæ scabritiem succus ex aqua & melle conueniēter gargarizatur: sternutamenta ciet, tritum & naribus admotum: comitialibus quoque auxiliatur: fœminas vuluę strangulatu oppressas excitat: lethargicis deraso capite illinitur. Cum ficis admistum donec rubescat locus, & ad coxendicum cruciatus positum ad lienes, & omne genus dolores confert,
D cùm permutandæ valetudinis causa ex alto vitia extrahenda sunt: alopecijs illitum medetur: faciem purgat: sugillata cum melle, adipe, aut cerato rapit: feræ impetigines & leprę eo cum aceto perunguntur: contra febrium circuitus aridum bibitur, aut potui, polentæ modo inspergitur: extrahentibus emplastris, scabiemque extenuantibus vtiliter admisceri solet: tritum grauitati aurium, & sonitui, cum fico impositum prodest. Succus ad hebetudines oculorum, & gena-
E rum scabritias magna vtilitate illinitur. Expressus recenti semine succus in sole siccatur. In hortis satum prouenit. *Dioscorides*.

De seminibus frigidis in primo.

HORDEVM, Germ. Gersten. Ital. *Orzo*. Gall. *Orge*. Hisp. *Ceuada* dicitur: vulgaris est notitiæ. Est candidum, purumq;. Id minus quàm triticum alit. Ptisana tamen ob cremorem in decoctione redditum, plus alimenti præbet quàm polenta ex hordeo facta. * Contra acrimonias, atq; gut-
F turis scabritias, exulcerationesq; pollet: quibus etiam triticea ptisana præsidio est: sed plus alit, magisq; vrinam mouet. Lac abundè suppeditat, si cum fœniculi semine cocta sorbeatur. Hordeū absterget, vrinam ciet, inflationem parit, stomacho aduersatur, tumores concoquit. Farina hordeacea decoquitur in mulsa aqua cum fico, vt inflammationes collectionesq; discutiat: duritias cum resina & fimo columbarū concoquit: cum meliloto autem, & papaueris calyce dolores finit, qui latus excruciant: aduersus intesti-

norum

norum inflationes cum lini semine, fœnogræco, A & ruta illini iuuat: strumas cum pice liquida, cera, oleo, & impubis pueri vrina, ad concoctionem perducit: & cum myrto, aut vino, aut malicorio, aut syluestribus pyris, aut rubo, alui profluuia sistit: podagricis inflammationibus cum cotoneis aut aceto prodest: decocta in acri aceto, modo quo hordeaceum cataplasma, & calida imposita, lepris medetur. Cremor verò farinæ ex aqua, atque cum pice & oleo decoctus, puri mouendo est: cum aceto subactus, itidem B & cum pice contra articulorum fluxiones prodest. Farina ex his aluum cohibet, inflammationesque mitigat. *Dioscorides.*

MILIVM (Germ. Hirß. Gall. *Du Millet.* Ital. *Miglio.* Hisp. *El Milo.*) vulgaris est notitiæ. Frigidum in primo, siccum verò in tertio. In panes coactum, minus cæteris frugibus alit: * sistit pulte sua aluũ, vrinam cit. Torretur millium, feruensq; in sacco ponitur, vt torminibus, reliquisque doloribus, si foueatur, auxilio sit. Satum in aruis C prouenit. Augusto mense demetendum. *Dioscorides & Galenus.*

De seminibus frigidis in secundo.

ACETOSAE semen, Ger. Saur ampffer saamen/ partim in hortis & pratis nascitur. Colligitur mense Iunio, vel Iulio. * Ex aqua aut vino vtiliter bibitur, cõtra dysenterias & cœliacorum affectus, stomachi fastidia, scorpionum ictus. Quòd si quis in potu præsumat, nihil molesti ex ictu patietur. *Dioscorides.* D

CICHORII semen passim in campestribus nascitur. Colligitur mense Iulio, vel Augusto, siccatur, mundatur, & seruatur per annum, in loco calido. * Feruorem sanguinis & aliorum humorum lenit, ac veneris appetentiam extinguit: viscera, præsertim iecur, obstructione liberat: biliosamque materiam in illis collectam discutit, viuidumque faciei colorem restituit: eò quòd amarum sit, & detergens. Præterea stomachum, E magis autem iecur & renes astrictione quadam corroborat. Cichorij verò semen adeò est salutare, vt etiam si assiduò vel edatur, vel bibatur, nihil incommodi adferat. *Andernacus.*

SOLANI VESICATORII semen, quod Græci HALICACABVM, Arabes ALKAKENGI, Germani Schlutten saamen vocant, * vrinę ciendę efficax est, misceturque medicamentis, ad iecur, renes & vesicam idoneis. In vineis copiosissimè prouenit. Colligitur Augusto vel Septemb. mensibus. *Andernacus.*

De seminibus frigidis in tertio.

CICVTAE semen astringens est, & venenosum. * Porrò internis remedijs non additur: in externis liberius, vbi stupefacere oportet, vt in mammis indurandis. *Andernacus.*

SEMEN IVSQVIAMI, seu ALTERCI, Germ. Bilsen saamen/ mense Iulio colligitur: siccatur, mundatur, & conseruatur per annum in loco sicco. * Stuporem inducit, & colicis medicamentis admiscetur. *Dioscorides.*

SEMEN PAPAVERIS, albi, rubri & nigri, mense Maio colligitur: siccatur, mundatur à festucis, pulueribus, & per annum seruatur, in loco sicco. * Album familiare magis est, dolores obtundit, & somnum mediocriter conciliat. *Dioscorides.*

De seminibus humidis in primo.

MALVAE semen mense Augusto, vel Septembri colligitur: seruatur autem per annum, in loco sicco. * In vino potum, addito loti syluestris semine, vesicæ cruciatus lenit. *Dioscorides.*

SESAMI semen ex Græcia & Peloponneso ad nos conuehitur. * Sesamum stomacho inutilis cibus. halitus grauitatem facit, quoties inter mandendum, commissuris dentium inhæsit: neruorum crassitiem illitu discutit: medetur auribus fractis, ambustis, inflammationibus, coli doloribus, & ceraстæ morsibus: capitis dolores, qui æstuatione concitantur, ex rosaceo lenit. *Dioscorides.*

De seminibus siccis in primo.

FABA (Germ. Bonen. Gall. *Febue.* Ital. *Faua* Hisp. *La haua.*) vulgaris notitiæ est. Passim in hortis sata prouenit. Floret æstate. * Inflationem excitat, ægrè cõcoquitur, tumultuosa somnia facit, tussi confert, carnem gignit, media calidi frigidique natura. Decocta in posca, & cum suo cortice esitata, dysenterias & cœliacorum profluuia sistit: contra vomitiones conuenienter manditur. Inflatio leuior contrahitur, si aqua prior inter coquendum abijciatur. Viridis plus negocij stomacho exhibet, maioremque flatum parit. Lomentum eius & per se, & cum polenta illitum, inflammationes, quas vulnus excitauit, mitigat: cicatrices concolores facit: turgentes grumoso lacte mammas, etiam si inflammatione tentantur, adiuuat: lac restinguit: furunculos, sugillata parotidasque cum fœnigræci farina & melle discutit: cum rosa autem, thure, & oui candido, procidentes oculos, tumores, vuasq; reprimit: subactum vino, suffusiones & ictus oculorũ recreat. Manducata sine cortice faba, ad auertendas fluxiones, fronti illinitur: decocta in vino, testium collectiones sanat: quò tardius pubes erumpat, pueris imo ventri illinitur: vitiliginem purgat. Fabarum cortice illiti capilli, qui post euulsionem renascuntur, gracilescunt, & minus alimenti capessunt: cum polenta, scisso alumine, & vetere oleo impositi cortices strumas discutiunt. Decocto earum lanæ inficiuntur. Faba dempto F cortice in illas partes diuisa, in quas suapte natura scinditur, imponi solet sanguinis defluxionibus ab hirudine concitatis: namque eas supprimit, si semisecta apprimatur. *Dioscorides.*

SICCANT quoque in primo semen Fœniculi, Fœnigræci, Hordeum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus siccis in secundo.

LENTES (Germ. Linsen. Gall. *Lentille.* Ital. *Lenticchre. Lente.* Hispan. *Lentero.*) * valenter astringunt, corpus desiccant, ventrem sistunt: sed de-

coctum earum resoluit: ideo ipsarum iuris prior aqua abijcitur, vbi retentionis causa adhibetur. Somnia tumultuosa excitant: capiti, neruis, ac pulmoni inutiles. Contra subuersionem stomachi, triginta grana lentis delibata deuorari proderit. Decocta cum polenta, & illita, podagras lenit: sinus cum melle glutinat, crustas rumpit, vlcera purgat. Decocta in aceto duritias & strumas discutit. Passim in agris satæ proueniunt: Iulio & Augusto colliguntur. *Dioscor. & Galenus.*

SICCANT quoq; in secundo, Eruum seu Orobus, Milium, Oryza, semen Papaueris, Solani, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De seminibus siccis in tertio.

COCCVM, GRANVM TINCTORIVM, KERMES, (Ital. *Grana Cocco.* Gall. *La graine dequoy on fait l'escarlate.* Hisp. *La Grana paratenir.*) quo infectores vtuntur, frutex est surculosus, paruus, cui grana ceu lentes adhærent, quæ electa congeruntur. Optimum gignitur in Galatia & Armenia: deinde Asia & Cilicia: vltimum ex omnibus Hispanicum. * Vis huic spissandi: vulneribus, neruisq; præcisis, conuenienter ex aceto tritum illinitur. Nascitur quoque in Cilicia è quercubus, cochlearum exilium similitudine: quod illius regionis mulieres ore legunt, & coccum vocitant. *Dioscorides.*

SICCANT quoque in tertio, semen Anethi, Apij, Ammi, Anisi, Cari, Cumini, Coriandri, Nigellæ, Petroselini, Milium, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus calfacientibus caput, thoracem, cor & stomachum.

CAPVT excalfaciunt semen Fœniculi, Maioranæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

THORACEM excalfaciunt semen Vrticæ, &c. de quo vide suprà.

COR excalfaciunt semina Ocymi, &c. de quibus vide suprà suo loco.

STOMACHVM, vel VENTRICVLVM excalfaciunt semen Anisi, Cumini, Ameos, Cardamomum, Grana Paradisi, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De seminibus excalfacientibus iecur.

SEMINA ASPARAGI vulgaris sunt notitiæ. Nascuntur passim in hortis. Colliguntur æstate: & conseruantur per annum, in loco sicco. * Vrinam ciunt: regium morbum, renum vitia & coxendicum cruciatus persanant. *Dioscorides.*

HEPAR quoque excalfaciunt semen Anisi, Ameos, Amomi, Apij, Cumini, Cari, Dauci, Fœniculi, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De seminibus excalfacientibus splenem.

Splenem excalfaciunt semen Anisi, Cari, Nasturtij, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus calefacientibus renes & vesicam.

CICER satiuum (Germ. Kichern/ Zisererbs. Gal.

A *Pois cices.* Ital. *Cece.* Hisp. *Garuanco*) vulgo notum est. Colligitur in fine æstatis, vel principio autumni: siccatur, & conseruatur per annum. * Aluo idoneum est, vrinam ciet, inflationem parit, colorem commendat, menses ac partus expellit: lac auget: venerem excitat: calculos in renibus frangit. dato cum roremarino hydropicis, aut regio morbo laborantibus, eorum decocto. Cum eruo decoctũ, illinitur ad inflammationes testium, verrucosas informicationes: ad scabiẽ,

B vlcera capitis manantia, impetiginesque: item contra carcinomata, & vlcera quæ cacoethe vocantur, cum melle & hordeo prodest. Alterum genus nigrum, cæteris minus, quod Arietinum vocant. Idem quod album vel rubeum præstat. *Dioscorides & Galenus.*

SEMINIS SAXIFRAGAE albæ planta, mense Maio prouenit, saxosis, arenosis, asperis, sitientibusque locis: folijs humi procumbentibus, exiguis, rotundis, in ambitu serratis, vulgaris terre-

C stris hederæ modo: pinguioribus tamen, & mollioribus. Caulem profert tenuem, iunci modo, hirsutum, cubitalem: in cuius cacumine flores prodeunt albi, candidis violis nõ absimiles, qui mense Iunio absq; semine decidunt. Radix huic exilis, granulis quibusdam cohærens, coriandri magnitudine, quæ partim albicant, partim verò rufescunt, & pro semine seruntur, amaro gustu. * Tusa & deuorata vrinam cient, renum & vesicæ calculos pellunt. *Matthiolus.*

D RENES & VESICAM quoque excalfaciunt semen Erucæ, Vrticæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus excalfacientibus vterum.

RVTAE semen vulgaris est notitiæ. Colligitur mense Iulio, vel autumno. * Potum contra intestina vitia efficax est. In antidota commodè additur. contra incontinentiam vrinæ tostum semen septenis diebus potui datur. Est & aliud rutæ genus, Harmel seu Harmala dictum, & Dio-

E scoridi descriptum in ruta Galatica. Quibusdam dictamnum album vulgare creditur: non conuenit tamen illi semen subrufum & triangulare. Hanc ob causam eius loco, dictamno albo vulgari, aut semine rutæ syluestris vti licebit, donec præstantius aliud reperiatur. Maturescit semen Harmalę autumno: * quod cum melle, vino, croco, & fœniculi succo, ac gallinaceo felle, teritur contra retusam oculorum aciem. In collibus & læto solo prouenit. *Dioscorides & Florentini.*

De seminibus calfacientibus artus.

F ARTVS calefaciunt semen Nasturtij, Rutæ, Sinapi, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus caput.

LACTVCAE semẽ notum est. Colligitur mense Iulio vel Augusto: siccatur, mundatur, & seruatur per annum in loco sicco. * Epotum, assiduas libidinum imaginationes in somno compescit, & veneri refragatur. *Dioscorides*

CAPVT quoq; refrigerant semen Hyoscyami, Papaueris albi, &c. de quib. vide suprà suo loco.

De se-

De seminibus refrigerantibus thoracem, cor & stomachum.

THORACEM refrigerant semen Papaueris albi, Violarum purpurearum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

CITRI semen vulgaris est notitiæ. refrigerat & siccat ordine tertio. * Contra venena plurimũ valet: scorpionum ictibus & potum, & appositum mirificè medetur. *Galenus.*

COR quoque refrigerant semen Acetosæ, Coriandrum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

B

STOMACHVM refrigerat Coriandrum præparatum, secundùm Auicennam, &c. de quo vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus hepar.

CVCVRBITAE semen notum est. Colligitur circa principium hyemis, cucurbita in vite sua ad hyemem vsque seruata, deinde insolata, aut in calido hypocausto posita, donec penitùs fuerit siccata, seruatur per annum in loco sicco. Frigidum & humidum in secundo: * sanguinis & bilis feruorem, febriumque extinguit. *Galenus.*

C

CVCVMERIS & CITRVLLI semen colligitur mense Iulio, vel autumno: siccatur, & conseruatur per annum. Refrigerat & humectat ordine secundo: * aluo & stomacho vtile: vrinam mouet modicè: cum lacte, aut passo vesicæ exulcerationibus subuenit: bilem & sitim extinguit. *Dioscorides & Galenus.*

MELONIS semen mense Iulio vel Augusto colligitur: mundatur, siccatur, & seruatur per annum, in loco sicco. Refrigerat & humectat excessu secundo: * sitim & febrium calorem extinguit: vrinam cit: abstergit: vesicæ ac renum exulcerationibus subuenit. *Dioscorides & Galenus.*

D

PORTVLACAE semen Iulio mense & autumni principio colligitur: siccatur, & conseruatur per annum. Frigidum in tertio. * Fluxiones repellit, & maximè biliosas & calidas, &c. *Galenus.*

SCARIOLAE semen Iulio mense colligitur: siccatur, & conseruatur per annum. Refrigerat atq; exiccat excessu secundo: * hepatis calorem extinguit, bilemque, &c. *Galenus.*

E

HEPAR quoque refrigerant semen Endiuiæ, Lactucæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus splenem.

SPLENEM refrigerant semen Citrulli, Cucurbitæ, Cucumeris, Endiuiæ, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

F

De seminibus refrigerantibus renes & vesicam.

RENES & VESICAM refrigerant semen Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Melonum, Endiuiæ, Lactucæ, Portulacę, Scariolæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus artus.

ARTVS refrigerant semen Citrulli, Cucurbitę, Cucumeris, Melonũ, Endiuiæ, Lactucæ, Portulacæ, Scariolæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

A

De seminibus astringentibus.

ANTHERA semen rosarum est. Colligitur autumno: siccatur & seruatur per annum. Astringit: * vomitiones aluique fluores cohibet.

BERBERORVM semen colligitur autumno, vel hyemis principio: siccatur, & conseruatur per annum, ad vsum. * Sitim restinguit, biliosas pestilentesq; exhalationes supprimit. Datur cœliacis, dysentericis, & vbi bilis à iecore in ventriculum regurgitans, cholericos excitauerit affectus. *Matthiolus.*

BVRSAE pastoris semẽ colligitur mense Maio, vel Iunio: siccatur, & conseruatur per annum. Refrigerat, exiccat, & astringit: * cruentas excreationes sistit: vulnera glutinat: mensium abundantiam sistit: contra omnes sanguinis fluxiones efficax est, &c. *Matthiolus.*

NVCLEI ACINORVM astringendi vim obtinent: * stomacho vtiles sunt. Inspergitur farina tostorum, polentæ modo, dysentericis, & cœliacis, & solutis stomacho. *Dioscorides.*

ASTRINGVNT quoq; Granum tinctorium, seu coccum, Milium, semen Portulacæ, &c. de quibus suprà suo loco.

De seminibus discutientibus.

DISCVTIVNT semen Anethi, Dauci, Fœnigræci, Lini, Nigellæ, Sesami, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus abstergentibus.

ABSTERGVNT Faba, Eruum seu Orobus, Hordeum, Lupini, semen Vrticæ, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De seminibus emollientibus.

EMOLLIVNT Fœnum græcum, semen Lini, Maluæ, Nigellæ, &c. de quibus vide ꝭ suo loco.

De seminibus indurantibus.

INDVRANT semina Portulacæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus suppurantibus.

LOLIVM, Germ. Ratten/oder Korn negele. Gall. *Yuraye, ou Gasse* appellatur: in aruis è tritico & hordeo corruptis vligine seminibus nascitur. * Molitum nomas, putrescentia vlcera, gangrænasque compescit, cum raphanis & sale illitum: & ex aceto & sulphure viuo feros lichenas & lepras sanat: strumas quoque discutit, cum fimo columbino & lini semine decoctum in vino. Decoctum ex aqua mulsa, vtilissimè ischiadicis illinitur: si cum polenta, thure, myrrha, aut croco suffiatur, conceptionem adiuuat. *Dioscorides.*

SVPPVRANT quoque Fœnumgræcum, Hordeum, Lini semen, &c. de quibus suprà suo loco.

De seminibus glutinantibus.

GLVTINANT Eruum seu Orobus, Lolium, Lupinus: de quo vide suprà suo loco.

De seminibus flatus discutientibus.

SANTI, SANTONICI, seu ZEDOARIAE semen, German. Wurmsaamen/ è Sinarum regione

vltra extremas Indiæ oras adfertur. Excalefacit: * flatus diſcutit, alui tineas necat, &c. *Matthiolus.*

FLATVS quoque diſcutiunt ſemen Anethi, Aniſi, Apij, Cari, Cumini, Dauci, Fœniculi, Nigellæ, Petroſelini, Seſeleos, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus generantibus ſemen.

FRAXINI ſemen, ſeu lingua auis, * iecinoris & lateris doloribus in vino ſumptum medetur: aquam, quæ ſubit cutem, extrahit: corpus obeſum onere leuat, & ipſum ſenſim ad maciem reducit: venerem ſtimulat. *Plinius.*

B

SEMEN quoq; generant Cicer, Faba, ſemen Erucæ, Lini, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus menſtrua prouocantibus.

LIGVSTICI ſemen naſcitur in altiſſimis aſperisq́ue montibus, & hortis: colligitur menſe Iulio: ſiccatur, & conſeruatur per annum in loco ſicco. * Excalfacit, cōcoquit, flatus diſcutit, menſes mouet, &c. *Dioſcorides.*

C

MENSTRVA quoque prouocant, Amomi, ſemen Aſparagi, Aniſi, Ammi, Dauci, Apij, Fœniculi, Petroſelini, Seſeleos, Cicer, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus menſes ſiſtentibus.

PAEONIAE ſemen vulgaris eſt notitiæ. Naſcitur in hortis, & montibus altiſſimis. Colligitur menſe Auguſto: ſiccatur & ſeruatur per annum. Auxiliantur grana nigra ſuppreſſionibus nocturnis, vuluæ ſtrangulationibus, & matricis doloribus, quindecim numero pota, in aqua mulſa aut vino. Rubra verò grana menſes ſiſtunt, decem vel duodecim pota in vino auſtero, & nigro: ſtomachicis & eroſionibus ea eſſe prodeſt: à pueris pota, initia calculorum eximunt. *Dioſcorides.*

D

MENSES quoq; ſiſtunt, Anthera, Cuminum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus calculum frangentibus.

E

SEMEN Lappæ minoris in pilulis & globulis inuentum, & in leuiſſimū puluerem redactum, cum pauco vino albo, eoq; generoſo exhibitū, renes ab arenulis efficaciſſimè repurgabit: ſed aliquantò celerius, ſi cum aqua vitæ hauriatur. Ab experto accepit *Mizaldus.*

CALCVLVM in renibus frangunt, Milium ſolis, ſemē Maluę, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus venenis reſiſtentibus.

F

RAPAE ſemen vulgaris eſt notitiæ: colligitur æſtate, ſeruatur per annum. * Antidotis & theriacis, præſertim quæ ſenſum doloris auferunt (anodyna vocant) idoneum eſt: potum contra venena ſalutare eſt: venerem cōcitat. *Dioſcorides.*

VENENIS quoq; reſiſtunt Ammi, ſemen Aniſi, Apij, Citrei mali, Fœniculi, Cardamomum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus mitigantibus dolorem.

PANICVM, Ger. Fench/oder Pfenich/ Heidelkorn. Ital. *Panico.* Gall. *du Panis, ſemblable à millet.* Hiſp. *El panizo* milio ſpecie ſimile, facultate exiccatoria. * Siſtit nonnihil ventris fluxus: aſtringit minus quàm milium. *Galenus.*

DOLOREM quoque mitigant ſemen Anethi, Amomi, Cumini, Cardamomi, Dauci, Eruum, Fœnumgræcum, Hyoſcyami, Lini, Petroſelini, Milium, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus diſcutientibus ſtrumas.

STRVMAS diſcutiunt ſemen Altheæ, Coriandrum, Hordeum, Lentes, Lupini, Lolium, Lithoſpermum, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus venenoſis.

CORIANDRVM ob odorem latére non poteſt. * Epotum autē vocem exaſperat: inſaniam adfert, à temulentijs nō abhorrentem. qui ſumpſerunt, pudenda dictu blaterant, totiusq́; corporis odore venenum fatentur. Quibus poſt vomitionem irino oleo concitatam, vti retulimus, merum & per ſeſe, & ex abſinthio potum auxiliatur: item oleum: nec ſecus oua in eodem exinanita, ſi liquefacta in muria ſorbeantur: & epota muria, & ius ſalſum ex gallina & anſere: paſſum quoque cum lixiuio ſumptum. *Dioſcorides.*

PSYLLION epotum, * corpori toti frigus, & torporem cum exolutione, & mœrore quodam adfert, ita vt animum deſpondeant. Cui omnia, quæ exhauſto coriandro auxiliantur. *Dioſcor.*

De ſeminibus purgantibus bilem.

PSYLLION, Ger. Pſilientraut. Gall. *Herbe à Puces.* folij eſt coronopo non diſſimilibus, hirſutis, longioribus. Sarmentoſa fœni modo in totum herbula, ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribúsue conuolutis, in cacumine capitulis: in his ſemine duro, nigro, pulicum ſimili: cuius eſt vſus in medicina. Eligitur abſolutum, amplum, tam graue, vt aqua mergatur. Naſcitur in aruis & incultis. Colligitur Autumno ſemen. Seruatur ab vno anno vſq; ad duos. Doſis verò à drachma vna vſque ad tres. * Aqua frigida maceratum purgat choleram: febribus biliosis eſt ſalubre, & inflammationibus thoracis. Thoracem quoq; lenit, ſitim extinguit. Cum aceto autem agitatum, phlegmonas, eryſipelata, herpetas, & cæteros tumores calidos extinguit, & horum dolorem ſedat, præſertim cataplaſmate impoſitum. Sic & cephalalgiam calidam mitigat. Frixum verò & conquaſſatum, fluorem bilioſum, dyſentericum, à medicamento acri, vt ſcammonio, excitatum, ſedat cum oleo roſaceo ſumptum, vel iniectum. Et pſyllio ſic macerato cum aqua fontana frigida, & quaſſato, mucoſa potio, præcipuè cum oleo violato, aut ſyrupo violato, aluum ſubducit. Non ſumendum autem, quibus viſcera ſunt imbecilla, neq; etiam tritum. *Dioſcorides & Meſues.*

THYME-

Thymelaeae seminis, seu grani Gnidij planta, virgas edit pulchras, multas, tenues, binûm cubitorum: folijs chamelææ, angustioribus & pinguioribus, viscosis gummosisque, si mordeantur: flore candido: fructu myrti in modum rotundo, qui inter initia viret, & tandem rubescit: inuolucrum fructus durum, foris nigrum, intus album. Nascitur in montanis asperis, & incultis calidiorum regionum locis. Quouis anni tempore viret, sed fructus Autumno perficitur. Conseruatur per annos duos. Dosis à granis quatuor vsque ad viginti. Datur robustis ac fortioribus hominibus: imbecillioribus nequaquã. * Hoc per inferna, bilem, pituitam, aquasq; detrahit: verùm fauces adurit. Itaque cum farina, aut polenta, aut in vuæ acino dari debet, aut melle cocto obductum deuorari. *Dioscorides.*

Thlaspi herbula est angustis folijs, digitali longitudine, in terram versis, subpinguibus: binûm dodrantum cauliculo, tenui, non sine adnascentibus ramis: fructu circa ipsum totum, ab extremo in latius se pandente: semine nasturtij, incluso vasis in cacumine diuisis, lenticulę effigie, nisi quòd infringitur: vnde nomen accepit. Flos albicat. Nascitur in semitis, & sepibus, fossisque. Semẽ asperi gustus, excalfaciens: * bilem vtramque extrahit, potum acetabuli mensura: prodest ischiadicis infusum: sanguinem potu educit, internas suppurationes rumpit: menses ciet, sed partus enecat. *Dioscorides.*

Thlaspi semen est in vsu: cuius tempore Galeni ex Creta quædam species, formę rotundæ, colore inter rubescentem & flauum medio, minor, quàm est milium, afferebatur. Quod tamen passim etiam crescebat, & arbitror esse illud ipsum, quod hodie ab omnibus Pharmacopœis accipitur, quoniam omnes eiusmodi notas habet. Sed Galenus multò magis laudat illud, quod colore nigricante ex Cappadocia habebatur, & ita rotundum erat, sicut prius: præcipuè quod in monte Tauro nascebatur: non parum dissimile à Cretico, quod vbique proueniebat, & ex alijs Cappadociæ partibus quoque afferebatur. Sed istud ex Tauro erat grandius, & ex vno latere habebat nescio quid compressi, vnde etiam nomen Thlaspi obtinuit: & eiusmodi Thlaspi (qui diligentiam adhibent) in regno Neapolitano quoque haberi potest: & ego ex monte Polino Calabriæ, atque etiam ex montibus in eo latere, quod Amasi vocatur, accepi, cum omnibus notis, quas illi Galenus attribuit, quod initio mihi à Luca Ghino felicissimæ memoriæ, dum Bononiæ esset, fuit transmissum. Sapore est amaro, & acerrimo, & cùm terræ mandatur, facilè prouenit: quanquam non ita sit validum, quemadmodum quod sua sponte in montibus nascitur.

De seminibus purgantibus pituitam.

Carthami, seu Cnici semen, Germ. Wild saffran saamen/ eligitur amplum, plenum, medulla pingui, album, angulosum, læue. Nascitur in hortis. Colligitur æstate. Conseruatur autem per annos tres. Dosis est à drachmis quatuor ad aureos quinque. Corrigitur eius malitia aniso, galanga, macere & cardamomo. * Pituitam per ventrem & vomitum purgat, & aquas. Ob id morbis inde natis, vt colico affectui, & similibus confert. Thoracem quoq; & pulmonem expurgat. Stomacho noxium. Vnde eius noxa, vt suprà corrigenda. *Mesues.*

Genista arbor est montana, è cuius caudice quamplurimæ funduntur virgæ, rectæ, flexiles, fractu contumaces, quibus vites & alia ligantur. Flores edit flauos, lunari figura: è quibus siliquæ prodeunt, erui magnitudine: & semina in eis lenti similia, interuallis distincta. Dosis seminis à drachmis duabus ad quatuor. Corrigitur aniso, semine fœniculi & dauci. * Epotum semen pituitam vtrinque valentissimè purgat, & ab articulis quoque humores trahit. Renum excrementa pellit, vrinam cit efficacissimè, & calculos disrumpit tam in renibus, quàm in vesica: neque in his materias figi, & in calculum durescere sinit. *Mesues.*

Lathyris seminis planta, quam aliqui tithymalum appellant, vulgus Cataputiam minorem, Ger. Springkörner/Treibkörner. Ital. *Catapunzza*. Gall. *Espurge*. Hisp. *Tartago*. caulem emittit cubiti altitudine, & digitali crassitudine, inanem. Gignuntur in cacumine alę, & folia in caule oblonga, amygdalinis proxima, latiora, & læuiora: quæ autem in summis ramulis exierunt, minora conspiciuntur, aristolochiæ, aut oblongæ hederæ figura. In cacumine fructum summis surculis gerit, triplici loculamento insignem, rotundum, ceu capparin, in quo grana intercursantib9 membranis, inter se distincta continentur, eruis maiora, rotunda: quæ dum corticibus exuuntur, candida sunt, & gustu dulcia. Nullus radicis vsus. * Totus frutex lacteo succo turget, vti tithymalus. Grana sex, aut septem in catapotio, aut cum ficis aut palmulis deuorata, aluum purgant: sed aqua frigida postea sorbenda, trahunt autem bilem, pituitam, & aquas. *Dioscorides.*

Ricini seminis arbor, vulgo Palma Christi, item Cataputia maior, Germ. Wunderbaum. Gall. *Palme de Christ*. Ital. *Girasole*. Hisp. *Figuerta de l'inferno*, dicitur: prouenit paruæ ficus altitudine, folio platani maiore, læuiore, & nigriore, ramis caudicibusque cauis, in arundinis morem: semine in vuis asperis, quod corticibus exutum, ricinum animal repræsentat. ex quo oleum nomine Ricinum exprimitur, cibis fœdum, lucernis emplastrisque vtile. * Grana triginta numero purgata, trita potu pituitam, bilem, aquámque per aluum extrahunt, vomitionesque mouent. sed iniucunda admodum est, & molesta purgatio: siquidem stomachum vehementer subuertit. Tusa & imposita, vitia cutis, varosque expurgat. *Dioscorides.*

De Radicibus Sectio XII.

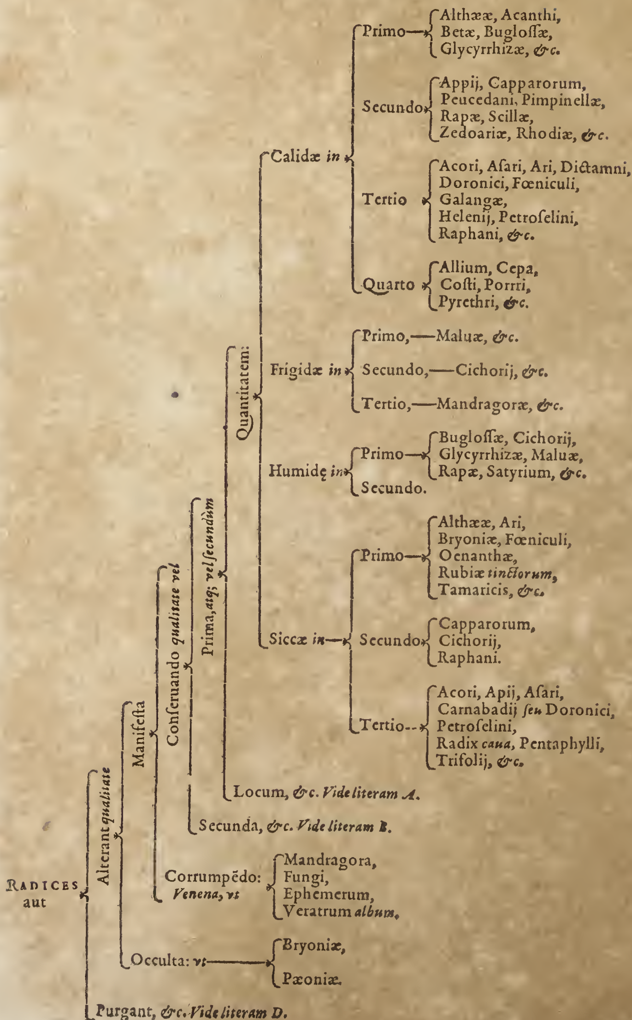

A. Secun-

A. Secundùm *Locum:*

- Calefaciunt: *vel*
  - Caput — Fœniculi, Pæoniæ, *&c.*
  - Thoracem — Ariſtolochiæ, Enulæ, Bedeguar, Glycyrrhizæ, Ireos, *&c.*
  - Cor — Ben *album*, Ben *rubrum*, Bugloſſæ, Zedoariæ.
  - Stomachum — Fœniculi, Calami *aromatici*, Caryophyllatæ, Galanga, Raphanus, Zingiber, *&c.*
  - Hepar — Apij, Aſparagi, Curcumæ, Fœniculi, Petroſelini, Rhaponticum, Ruſci, *&c.*
  - Splenem — Acori, Apij, Aſparagi, Ariſtolochiæ *rotundæ*, Fœniculi, Capparorum, Fraxini, Gentianæ, Petroſelini, *&c.*
  - Renes — Pentaphylli, Apij, Petroſelini, Fragariæ, Saxifragæ, *&c.*
  - Vterum, — Rubiæ *tinctorum*, *&c.*
  - Iuncturas — Coſti, Zingiber, *&c.*
- Refrigerant —
  - Ventriculum, — Sonchi, *&c.*
  - Hepar *&* *ſplenem* — Cichorij, *&c.*

B. Radices *alterantes qualitate ſecunda, aut*

- Aſtringunt — Cyperi, Biſtortæ, Gentianæ, Pentaphylli, Rhapontici, Bolbocaſtani, *&c.*
- Diſcutiunt — Ariſtolochiæ, Aſphodeli, Bryoniæ, Capparorum, *&c.*
- Abſtergunt — Ariſtolochiæ, Ari, Aſparagi, Aſphodeli, Bulbi, Chelidoniæ, *&c.*
- Aperiunt — Allium, Cepa, Curcuma, Rhaponticum, *&c.*
- Extenuant — Iridis *Illyricæ*, *&c.*
- Adurunt — Allium, Pyrethrum, *&c.*
- Emolliunt — Althææ, Maluæ, *&c.*
- Suppurant — Althææ, Bryoniæ, Liliorum *alborum*, *&c.*
- Glutinant — Ariſtolochiæ, Dracunculi, Gentianæ, Sigilli *Salomonis.* Symphyti, *&c.*
- Flatus *diſcutiunt* — Apij, Acori, Allij, Coſti, Carnabadij, Dauci, Enulæ, Eryngij, Fœniculi, Galangæ, Petroſelini, Peucedani, Zedoariæ, Zurumbeth, Spica Celtica, Spica nardi, *&c.*
- Semen *generant* — Acori, Bulbi, Eryngij, Galangæ, Satyrij, Secacul, *&c.*
- Menſes *mouent* — Aſari, Ari, Acori, Ariſtolochiæ, Aſphodeli, Allij, Bryoniæ, Centaurij *maioris*, Cyperi, Coſti, Capparorum, Calami *aromatici*, Dauci, Dictamni, Eryngij, Filipendulæ, Fœniculi, Graminis, Helenij, Lilij, Oſtrutij *ſeu* Mei, Petroſelini, Pæoniæ, Raphani, Rubiæ, Ruſci, Valerianæ, Fraxinellæ, *&c.*
- Menſes *ſiſtunt*, Sudorem *prouocant*, *&c.* *Vide literam C.*

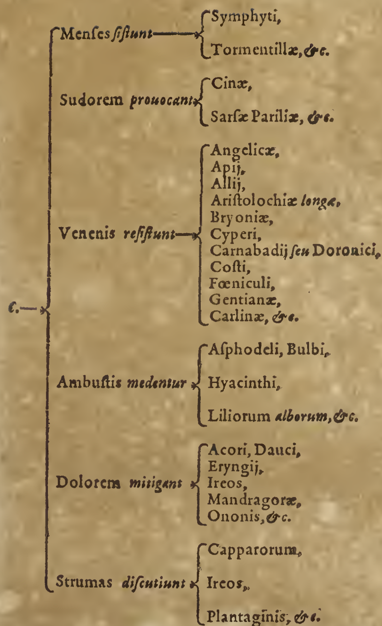
C.
Menses *sistunt*
Symphyti,
Tormentillæ, *&c.*
Sudorem *prouocant*
Cinæ,
Sarsæ Parilizæ, *&c.*
Venenis *resistunt*
Angelicæ,
Apij,
Allij,
Aristolochiæ *longæ,*
Bryoniæ,
Cyperi,
Carnabadij *seu* Doronici,
Costi,
Fœniculi,
Gentianæ,
Carlinæ, *&c.*
Ambustis *medentur*
Asphodeli, Bulbi,
Hyacinthi,
Liliorum *alborum, &c.*
Dolorem *mitigant*
Acori, Dauci,
Eryngij,
Ireos,
Mandragoræ,
Ononis, *&c.*
Strumas *discutiunt*
Capparorum,
Ireos,
Plantaginis, *&c.*

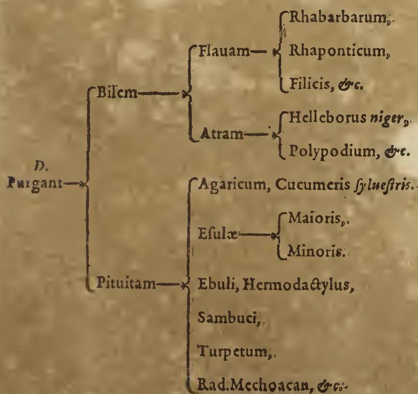
D.
Purgant
Bilem
Flauam
Rhabarbarum,
Rhaponticum,
Filicis, *&c.*
Atram
Helleborus *niger,*
Polypodium, *&c.*
Pituitam
Agaricum, Cucumeris *syluestris.*
Esulæ
Maioris,
Minoris.
Ebuli, Hermodactylus,
Sambuci,
Turpetum,
Rad. Mechoacan, *&c.*

De radicibus calidis in primo.

ALTHAEAE radix, Ger. Eybischwurtz / vulgaris est notitiæ. Nascitur partim in hortis. Colligitur autumno: siccatur in vmbra, seruaturque in arca lignea per annum. * Magis quàm herbæ ipsius folia discutit, extenuat, mitigat: difficiles affectus concoquit. Decoctum ad tormina intestinorum, ventris profluuium, & sanguinis eiectionem conuenit. *Galenus.*

ACANTI, seu BRANCAE VRSINAE radicis plāta, Germ. Bärenklaw / folia habet multò lactucaceis latiora & longiora, erucæ diuisura, nigricantia, pinguia, læuia: caulem binûm cubitorū, digitali crassitudine, læuem, prope verticem ex interuallis circundatum foliolis, ceu nucamenta quædam oblonga referentibus, spinosis, è quibus flos prodit albus: semen oblongum, luteum: caput thyrsi specie: radicibus nititur longis, mucosis, rubris, & glutinosis. Nascitur in hortis, petrosis, & riguis. Colligitur Augusto, vel Septembri: mundatur, siccatur ad solem, conseruaturque per annum vnum vel duos. * Radix vstis igni, & luxatis artubus illita subuenit: pota vrinam cit, sed aluum cohibet: ruptis, conuulsis, tabem sentientibus, mirè prodest. *Dioscorides.*

BETAE radix, Germ. Mangoldwurtz / nota est: * cuius decoctum, & foliorum furfures, lendesq; deterget: perniones motu mitigat. Radix abstergit, digerit. *Dioscorides.*

BVGLOSSAE radix nascitur in campestribus: colligitur Autumno. * Vino imposita, animi voluptates auget. *Dioscorides.*

GLYCYRRHIZA, seu radix dulcis, Ger. Süßholtz. Ital. *Regolitia.* Gall. *Rigolisse.* Hisp. *Regaliza.* fruticosa est, ramis binûm cubitorum altitudine assurgentibus: folijs lentisci, densis, pinguibus, tactuq; gummosis: flore hyacinthi: fructu pilularum platani magnitudinis asperiore, qui siliquas lentium modo habet rufas & paruas: radicibus longis, vt gentianæ, coloris buxei, subacerbis & dulcibus: quæ densatur in succum, lycij exemplo. Nascitur plurima in Cappadocia, Ponto & Apûleia. Visitur etiamnum in viridarijs pluribus locis, in Italia, Gallia & Germania. Colligitur mense Augusto, vel Autumno: siccatur ad solem, seruaturq; per annos duos. * Arteriæ scabritiam lenit: æstuanti stomacho, thoraci, ac iecinori conuenit: vesicæ scabiem & renum dolores sanat: sitim extinguit. *Dioscorides.*

Glycyrrhizæ succum, si quis dubitaret, an esset adulteratus, qui aliò affertur, ipsemet parare posset, acceptis radicibus quæ crescunt in Apuliæ aridis locis in magna copia. Extrahitur autem hac ratione: Primùm radices tunduntur, deinde aliquot dierum spacio aqua macerātur, & coquuntur, post coctionem eximuntur, & liquor ille rursum tandiu coquitur, donec instar mellis crassescat.

De radicibus calidis in secundo.

APII satiui, seu vulgaris petroselini radix, Germ. Peterlin wurtz / nulli nō cognita: colligitur

A mense Augusto, vel Autumno: mundatur, siccatur in vmbra, & conseruatur per annum. Recens suauis est, & stomacho grata: * vrinas menstruáque mouet: flatus discutit, &c. *Galenus.*

CAPPARVM radix nascitur in Alexādria, Aegypti & Apulia. Præstantissimæ Alexādrinæ. Colliguntur mense Septembri, siccantur in vmbra, & seruantur in arcis ligneis per annum. * Abstergit, expurgat, incidit, discutitque tum amaritudine, tum acrimonia: acerbitate verò contrahit,

B stringit, & densat. quapropter lienes induratos, & pota, & extrinsecus iuuat: menstrua prouocat. pituitam per os educit: maligna vlcera sanat: dentium dolores mitigat: tumores digerit: & vitiligines discutit: auriumque vermes enecat. *Galenus.*

PEVCEDANVM, (Germ. Harstrang / Sawfenchel. Gall. *Poucedame, ou queue de porceau:*) caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo similem: comam habet statim ab terra copiosam, spis-

C samq;: flore luteo: radice nigra, crassa, graui odore, succosa. Eligitur recens, quæ cariem non senserit, firma, odoris plena. Gignitur in montibus opacis. Colligitur radix mense Septembri, siccatur in vmbra, & seruatur p annos duos, vel tres. * Digerit, extenuat, absumitq; lienem, præsertim induratum, ex aceto, aut oxymelite pota: perforatorum dentium dolores sanat, cauitati imposita: foris squamas celerrimè ab ossibus detrahit: & arida illita vlceribus contumacibus mede-

D tur. *Dioscorides & Galenus.*

PIMPINELLAE (Germ. Bibernellen. Gall. *Pimprenelle, ou Pimprenelle.*) duo habentur genera. Maior radice nititur longa: folijs circumquaque solo procumbentibus, dissectis, per ambitumq; serratis: caule quadrangulari: floribus in vmbellam cohærentibus, tenuibus, albicantibusq;. Minor caule exit rubenti: folijs minoribus minus dissectis, minutiusque serratis. Vtraque tamen hircum redolet. Nascitur in campestribus & syl-

E uis. Colligitur mense Augusto: siccatur, & conseruatur per annum. * Radix, in qua vis tota est, excalfacit, siccatque ordine secundo completo, aut sanè tertio incipiente. Præstat hæc ad renum & vesicæ morbos, quorum calculus est causa. Ob id enim renes à calculis expedit, & vrinam remoratam pellit. *Matthiolus.*

RAPVM (Germ. ein Rüb. Gall. *Raberaue.* Ital. *Raua, Rapa.* Hispan. *El nabo redondo.*) vulgò notissimum est. * Decocta radix alit, inflammationem parit, humentem ac fluxam carnem creat, venerem stimulat. Decocto podagræ, perniones que

F fouentur: contritoque rapo, atque imposito iuuantur. Si excauatæ radici rosaceum ceratum adigatur, & feruenti cinere eliquescat, exulceratis pernionibus proficiet. *Dioscorides.*

SCILLA (Germ. Meerzwybel. Gall. *Stipoule, ou Charpentaire.* Ital. *Squilla.* Hisp. *La Cebolla albarana.*) vulgaris est notitiæ: sit bonæ habitudinis, (non tamen adeò magna & enormis) bene habita & nutrita, alba, recens ex terra sumpta, cùm folia eius & caulis exactè aruerint, seu quando triticum

triticum metunt, quia tunc potissimùm viget. Alba est masculus, eaq; vtilior, quàm fœmina, nigra. Scillæ albæ segmenta, seu taleolæ cultello ligneo separatæ, lino traiectæ, modicis interuallis, ne se mutuò contingant, in vmbra siccantur diebus sexaginta, vt ex his fiat acetum scilliticū. * Scilla vim acrem atque feruentem habet: calida in secundo. Incidit: vrinam mouet: stomachicis, hydropicis, suspiriosis, torminib⁹, & regio morbo subuenit. *Dioscor. & Medici Colonienses.*

ZEDOARIA, Germ. Zitwen/ faciem zingiberis repræsentat: odoratior tamen, amariuscula, neque adeò vt zingiber acris. Conuehitur è Sinarum regione, vltra extremas Indiæ oras. * Excalfacit & siccat ordine secundo. Flatus discutit, & pinguedinem auget propria quadam facultate, non quidem elementari. Pòst sumpta, graue virus animæ, quod allium, cepa, vel vinum excitauit, abigit: venenosorum animalium morsibus opitulatur: alui fluxiones sistit, vteri abscessus resoluit, vomitiones reprimit, & coli cruciatus tollit, itemque ventriculi. Alui tineas quascunque enecat, & in antidotis additur. *Matthiolus ex Serapione.*

RHODIAE radici cauliculi sunt dodrantales, aut altiores paulò, rotundi, nonnihil concaui, folijs circumuestiti plurimis, oblongis, latis, acuminatis, virentibus, carnosis, glabris, per ambitum serratis. Crassulæ herbæ aliquatenus similibus, attamen minoribus, in cacuminibus vmbellæ paruæ apparent, in quibus flosculi exigui è luteo pallentes, tandemque rubescentes: radix crassa, inæqualis & tuberosa, quæ recens candida & succosa trita rosarum odorem satis refert. In Apennino & Gargano Italiæ montibus, nec non in Germaniç alpibus spontè gignitur: &, vt Dioscorides, in Macedonia quoque. In Belgiæ hortis colitur, vbi æstate viret, & aliquando floret: hyeme latet, sola radice viuaci, frigorisque patiente. Græci Ῥοδίαν ῥίζαν nuncupant. Germ. Rosen würtz. Hisp. *Rayz Rhodia*. haudquaquam à Rhodo insula, sed à rosis nomen accepit, quarum odorem attrita spirat. Cæterùm vtilis hæc herba est, auctore Dioscoride, capitis doloribus, si madefacta fronti, & temporibus cum modico rosaceo imponatur. Galeno tenuium eam partium digerentisque facultatis, & in calefaciendo secundi ordinis censendam esse, aut tertij incipientis: at nobis refrigerans & Rosis vti odore, ita & temperatura affinis videtur, & aduersus capitis ex calida causa dolores, efficacem esse posse. *Dodonæus.*

De radicibus excalfacientibus in tertio.

ACORVS folia fert iridis, radices non dissimiles, summo cespite sparsas, complicatas, geniculis interceptas, in obliquum actas, albicantes, gustu acres, &, vt Galenus ait, modicè amaras & odoratas. Optima est densa, candida, carie non exesa, plena, odorata: cuiusmodi est Cholcidisa & Galatica. Cæterùm omnes has ferè notas habet ea radix, quæ hodie vocatur Calamus aromaticus. Hanc ob causam, hæc semper pro acoro sumenda est, vel asari radix. * Acori radici vis excalfactoria. Decoctum potu vrinā cit: prodest lateris doloribus, & iecinoris atq; thoracis: item torminibus, vulsis, ruptis. lienem absumit: vrinæ stillicidio, & serpentum ictibus auxiliatur: insidentibus ad muliebres affectus, iridis modo, vtiliter imponitur. oculorum caligines succo discutit. Antidotis radix magno vsu commiscetur. *Dioscorides & Medici Florentini.*

ASARVM, Germ. Haselwurtz. Ital. *Asaro*. Gall. *Cabaret*. Hispan. *Asarabaccara* dicitur: hederæ folijs, minoribus multò, rotundioribusque: floribus cytino hyoscyami similibus, purpureis, inter folia proximè radicem emicantibus, odoratis: in quibus semen acinosum. Cauliculos habet angulosos, asperos & molles: radices numerosas, geniculatas, tenues, obliquas, gramini nō dissimiles, longè tamen graciliores, odoratas, excalfacientes, & quæ linguam vehemēter mordent. Vmbrosis montibus prouenit. Augusto mense colligitur, vel Autumno: siccatur in vmbra, & seruatur per annum in arcis ligneis. * Ad solutionem ventris, dosis infusionis est ab aureis duobus ad quatuor: pulueris verò à drachma vna vsque ad aureos duos. Excalfactoriam vim habet: vrinam cit: hydropicis & vetusto coxendicum dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, menses trahunt: & veratri albi modo purgant. In vnguenta additur. *Dioscorides & Mesues.*

ARON apud Syros Lupha vocatur: nonnulli Serpentariam minorem vocant: Germ. Pfaffenpint/ & Teutschen Ingber. Ital. *Gigneo*. Hispan. *Yaro*. Belg. Calfsvoet. Gall. *Pied de Veau*. folia emittit dracunculi, sed longiora, & paucioribus distincta maculis: caulem subpurpureum, dodrantalem, pistilli specie, à quo croceum semen exit: radice dracunculi alba. Nascitur in campestribus, syluis, iuxta vrbium fossas, sub sepibus, locis vbiq; vmbrosis. Erumpunt mox post hyemem folia: pistillus verò è vaginula Iunio exit, folijs marcescentibus: quibus corruptis, vuæ Iulio & Augusto maturantur. Colligitur mense Augusto: siccatur, & seruatur per annum. Terrena essentia constat, sed calida: * proinde extergēdi vim possidet, verùm non valentem, sicut dracontium. Radices comesæ crassitiem humorum mediocriter incidunt, adeò vt excreationibus ex pectore idoneæ sint. Ex fimo bubulo podagris illinitur. *Dioscorides, Galenus & Dodonæus.*

DICTAMNVM, herba est in sola Creta nascens, pulegio similis, sed maioribus folijs, cana lanugine pubescentibus. Florem nullum aut semen profert, inquit Diosc. Theophrastus verò, cæteriq; auctores & caulem illi tribuunt, & florem & semē: vt manifestè videre licet in dictamno, quod hodie ex Creta adfertur: cui quidem conueniunt reliquæ Dioscoridis notæ, sed florem & semen profert. Alia est planta dictamnum album vulgò vocata, aliàs fraxinella, planè

à Dictamno Cretensi diuersa: quæ quamuis valde efficax sit, dictamno Cretensi substitui tamen non potest: hoc enim veteres intelligunt, cùm absolutè dictamnum scribunt. * Calfacit: partus accelerat. Omnia præstat, quæ satiuũ pulegium: quod eius loco substituendum est. *Medici Florentini ex Dioscoride & Matthiolo.*

DORONICVS radices Ornithogali repræsentat. Affertur ex Alexandria Aegypti. * Ad cordis affectus commendatur: contra venena & deleteria medicamenta. Dilutum, colatum, pectoris & laterum humores expurgat, tussi confert. Doronicus Actuario Carnabadium dicitur. Eius loco Galanga, vel caryophylli substituendi sunt. *Matthiolus.*

FOENICVLI radix vulgaris notitiæ est. Nascitur passim in hortis. Colligitur Augusto mense vel Autumno. Lauãtur, finduntur, & à medulla intrinseca mundantur, deinde in vmbra siccantur, conseruanturque per annum in arcis ligneis. * Menstrua & vrinas prouocat: arquatis auxiliatur.

GALANGA est radix nodulis scatens, intus & foris rubra, per internodia contorta, odorata, & acerrimi saporis, odore & figura quadam cyperi: vnde quibusdam Cyperus Babylonicus putatur. Eligenda grauis, rubra, sapore acerrimo linguam vellicans. Adulteratur Cyperi vulgaris radicibus repurgatis, & in aceto cum pipere maceratis: sed abraso cortice fucus deprehenditur: nam pars interior neque galangæ acrimoniam, neque saporem habet. Calefacit & siccat ordine tertio. * Proinde ventriculum roborat, & eius dolores tollit: si tamen à frigore vel flatu proueniant. Naribus admota frigefacto cerebro vtilis est: ore retenta anhelitum commẽdat. Facit & ad cordis palpitationem, si è plantaginis succo bibatur: cœliacos sanat, & coli dolores mulcet, qui à flatu oriuntur. Prodest flatuosis vteri affectibus: venerem roborat: renes refrigeratos calefacit: & frigidis morbis omnibus præstat. *Medici Florentini, ex Matthiolo.*

HELENIVM, officinis Enula, Ger. Alantwurtz/ folia habet verbasci angustioris folij asperiora, oblonga: caulem quibusdam in locis non emittit: radicem subalbidam, interdum subrufam, odoratam, subacrem, vegetam, magnam: ex qua agnatæ propagines liliorum aut ari modo seruntur. Montanis, vmbrosis, & non omnino siccis locis prouenit. Frequens non modò apud Belgas, verùm & alibi, vt in Italia, Gallia, Germania, &c. Flores Iunio ac Iulio vigẽt. Radices Autumno, & non rarò Aprili, & Maio mensibus leguntur, particulatimq; dissectæ siccantur, & conseruantur ab anno vno vsque ad tres, in loco sicco. * Potum radicis decoctum, menses & vrinas ciet. Ipsaque in eclegmate ex melle prodest tussi, orthnopnϾ, ruptis, conuulsis, inflationibus & serpentium morsibus. In summa excalfaciens est. Helenij radix & stomacho vtilis est in passo condita. Trita potaq; ad cruentas excreationes efficax est. *Dioscorides.*

PETROSELINI, seu APII HORTENSIS radix nota est, cùm passim vbique in hortis proueniat. * Vrinam & menses prouocat: stomacho non ingrata.

RAPHANVS (Germ. Rettich. Gall. *Raue, ou Refort*) nemini non cognitus. * Excalfacit, flatus gignit, ori suauis est: sed stomacho aduersatur, ructus ciet, vrinam pellit, aluo aptior: summo tamen cibo sumi debet, quò magis eius distributionem adiuuet: cùm autem præsumitur, cibum suspẽdit. quare vomituris commodissimè datur ante cibum. sensuũ aciem excitat. Decocta contra veterem tussim, & pituitę crassitiem in pectore, efficax est. Cortex ex aceto mulso, celerius vomitiones mouet: hydropicis commodissimè illinitur: lienosis vtilis: sugillata cum melle rapit, & nomas amolitur: cõtra viperarum ictus auxiliatur: alopecias ad pilum reducit: lentigines cum loliacea farina emendat: his qui fungis strangulantur, tam cibo quàm potu salutaris est. Syluestris Raphani, quem Romani armoraciam nominant, folia satiuo similia, sed magis lampsanam imitantur: radix gracilis, tenera, subacris. Tam folium, quã radix in olera recipitur: sed hæc excalfacit, vrinam concitat, æstuosa est. *Dioscorides.*

De radicibus calidis in quarto.

ALLIVM (Germ. Knoblauch. Ital. *Aglio*. Gall. *Ail*. Hisp. *Aio* dicitur) quoddam satiuum atque hortense habetur. quod in Aegypto, singulari vt porrum, capite constat, dulce, in purpureum vergens, paruum: reliqua verò magna & candida, ex pluribus coagmentantur nucleis, quos aglithas, id est spicas Græci nominant. Aliud est syluestre, quod ophioscorodon, id est anguinum vocant. * Vis allij acris est: excalfacit, mordet, excernit, aluũ turbat, inflationes facit, stomachum exiccat, sitim gignit, flatum permouet, summam corporis cutem exulcerat: aciem oculorum esu hebetat. Eosdem effectus præbet anguinum, quod & elaphoscorodon dicitur: latas ventris tineas in cibo sumptum abigit: vrinas detrahit: contra viperarum ictus, & priuatim hæmorrhoi prodest, ita vt non aliud magis, si cum vino iugiter assumatur, aut tritũ in eodem ebibatur: contra rabiosorum morsum, & illitu, & cibo valet. Magnæ & allio vtilitates contra aquarum mutationes: vocem clarificat: veterem tussim crudum, coctúmue lenit: potum autem cum origani decocto, pediculos & lendes enecat: cremati cinis illitus sugillationibus cum melle, & alopecijs, cum nardino vnguine, medetur: eruptiones papularum cum oleo & sale sanat: vitiligines, lichenas, lentigines, vlcera capitis manãtia, lepras & furfures, cum melle, eximit: cum thure & teda decoctum, dentium dolorem leuat, si in ore contineatur: contra venenatos muris aranei morsus, cum ficulneis frondibus & cumino illinitur. Feruefactæ comæ ius, fœminarum desessionibus additum, menses & secundos partus extrahit. Allium eiusdem gratia suffitur. Factum ex eo, & nigra oliua intritum, quod myttoton vocant,

cant, esu cit vrinam, ora venarum patefacit, hy- A
dropicis vtile. *Dioscorides.*

Cepa, Germ. Zwibeln. Gall. *Oignon.* Ital. *Cipolla.*
Hisp. *Cebolla* nominatur: longa acrior est quàm
rotunda, item flaua quàm cãdida, & sicca quàm
viridis, & cruda quàm cocta, aut sale condita.
* Omnes tamen mordent, flatus gignunt, appe-
tentiam inuitant, sitim mouent & extenuant, fa-
stidium pariunt & expurgant: aluo vtiles sunt.
Eæ detractis purgamentis in oleum coniectæ,
hæmorrhoidas, reliquosq; excretionum exitus B
reserant, subditæ pro balanis. Succus cum melle
illitus, oculorum hebetudinibus, argemis, nube-
culis & incipientibus suffusionibus auxiliatur:
anginæ eodem perunguntur. suppressos menses
pellit: caput purgat, naribus infusus: canis morsi
bus cum aceto, ruta & melle illinitur: cum aceto
autem perunctas in sole vitiligines sanat: & cum
pari spodio, scabras lippitudines sedat: varos cũ
sale reprimit: contra calceamentorum attritus,
cũ gallinaceo adipe vtilis est, citæ aluo prodest: C
in auribus sonitum ac grauitatem emendat: ad
purulẽtas aures, & eliciendam earundẽ aquam,
valet: alopeciæ earum succo perfricantur, qui ce
lerius quàm alcyonium pilos euocat. Largiore
cibo cepa capitis dolores ciet, coctaq; vehemen
tius vrinam pellit: eos lethargicos efficit, qui va-
letudinibus aduersis, ea etiam cocta, plus æquo
vescantur. Elixa & cum passis vuis & fico illita,
tubercula concoquit & celerrimè rũpit. *Dioscor.*

Costvs (Ital. *Costo.* Hisp. *El costo, especia olo-* D
rosa.) Dioscoridi radix est candida, leuis, eximia
odoris suauitate, qualem Arabicũ esse dicit, hic
præcellit. Secundum locum sibi vendicat Indi-
cus, crassus, leuis, vt ferula niger. Tertius est Sy-
riacus, grauis, colore buxeus, & odore nares fe-
riens. Optimus est recens, albus, abundè plenus,
densus, aridus, à teredinibus nõ erosus, sine gra-
ueolentia, gustu acuto, ac linguam vellicans, &
(vt ait Galenus) aliquantulũ amaro. Omnes ferè
optimi costi notæ in angelicæ radice, quæ satis E
nota est, reperiũtur. Hinc fit, vt nonnulli putent,
eam pro vero costo substitui posse. Vt verum fa-
teamur, præstat eam costi loco vsurpare, quàm
costum vulgare officinarum, quod à iam dictis
notis alienissimum est. * Vis ei excalfactoria, v-
rinam ciet, menses pellit: vitijs quæ vuluam ma-
lè habent, tam impositu, quàm fotu & suffitu au
xiliatur. Contra viperarum morsus sextantem bi
bere prodest: itẽ aduersus pectoris dolores, con-
uulsa, inflationesque ex vino & absinthio: vene- F
rem ex mulso stimulat, latas ventris tineas ex a-
qua pellit: horroribus ex oleo ante febrium ac-
cessiones, & neruorum resolutionibus oblini-
tur: vitia cutis in facie, cum aqua vel melle illi-
tus, emendat. Additur in antidota & malagma-
ta. Sunt, qui admistis helenij Comageni prædu-
ris radicib. adulterent. Quod deprehensu facile
est, siquidem neq; gustu feruet helenium, neque
validum odorem vibrat, vt caput tentare possit.
Medici Florentini ex Diosc. & Matthiolo.

Costus, quo vulgò in officinis vtuntur, falsus
est, cuius loco ante aliquot annos Bononiẽses,
& Patauini Zedoariam officinarum acceperunt:
quæ olim quoq; non pro zedoaria, quia oblõga
est, habebatur, nam zedoaria secũdùm Serapio-
nem erat rotũda, similis Aristolochiæ. Sed quan-
tum ego sciam, nondum experientia cognitum
est, an exterioribus membris apposita exulceret
carnes, quod Costus, vt Galen. tradit, solet face-
re. Inde enim graduũ conformatio constitui pos
set. Veruntamen cùm in vulgari zedoaria appa-
reat satis magna acrimonia, & notabilis amaritu
do, videtur satis propè accedere ad qualitatẽ Co
sti, & credibile est apud me, quòd applicata exte
rius exulcerare etiam posset carnes. Cumque sit
similiter radix vt Costus & pariter odorata, sub-
stitutio hæc non caret ratione. Sed hæc dubita-
tio sola relinquitur, quod postea cognitum est,
longam zedoariam esse veram. Quãquam enim
longa est radix, appendices tamen illius rotũdæ
sunt, quemadmodum apparuit in quibusdã fru-
stis, in quib. adhus simul colligatæ erant, partim
longæ, partim rotundæ, cum rotunda zedoaria,
quæ paulò ante hæc tempora afferri cœpta est,
pro vera haberetur, vt diuersam speciem à vulga
ri longa minimè esse certum sit. At dubium est,
quòd Serapion dicat, zedoariam esse calidam &
siccam in secundo ordine: sed Costus cùm exul-
ceret carnem, erit potius in numero eorum, quę
excedunt gradũ tertium, quare dici posset, quòd
de vera hoc intelligatur & nõ de vsitata, quæ tan
quam diuersa soleret substitui, quemadmodum
aliqui dicebant: quanquam nos indicauimus es-
se vnam eandemq; rem. Sed hìc etiam respõderi
posset, regulam illam, quod ea quæ exulcerant
carnem, sint calida in quarto gradu, nõ esse sem-
per veram, cum sæpè illa qualitas calida sit alijs
partibus, quæ saporem dulcem & aromaticum
in se continent, contemperata, sicuti possum plu
ribus, si locus hic esset, demonstrare. Sed cùm ve
rus Costus haberi queat, non opus est disputare
de succedaneo: hunc ego primùm vidi apud Fer
dinandum Imperatum omnibus illis signis præ-
ditum, quæ Galenus & Dioscor. illi attribuunt,
& præsertim Arabico, quem Ferdinandus aiebat
se nactum esse opera amicorum Patauinorum.
Quòd si aliquis diligentiam adhibeat. Venetijs,
quò sub nomine Costi affertur, habere poterit:
cuius etiam ante paucos menses excellens Mel-
chior Guilandinus specimen misit.

Porrvm capitatum, Germ. Lauch. Gall. *Pan-
reau*, * inflammationem parit, noxium succum
creat, tumultuosum somnium parit, vrinam ciet,
aluo accõmodatur, extenuat, oculorum aciem
hebetat, mẽses pellit: sed lædit exulceratam vesi-
cam, renesq;: cum ptisana verò coctũ, esu pecto-
ris vitia extrahit. Coma eius in aqua maris, & a-
ceto cocta, in defessionib. ad ꝑclusiones vuluæ,
& duritias, vtilis habetur. Porrũ bis aqua muta-
ta coctum, tum frigida maceratum, dulcescit, &
multò minus inflat. Semen acrius est, & quãdam
adstrictoriam vim habet. quare succus cum ace-
to, addito, thure, aut mãna, sanguinis profluuia

sistit, maximè si naribus erumpat. Venerem stimulat: contra omnia thoracis vitia, tabemque, pro delinctu efficax est, arteriam esu purgat: sed si assiduè estur, visus obscuritatem inducit: stomacho aduersatur. Succus ex melle potus, aut illitus, cōtra bestiarum morsus auxilio est. Ipsum quoq; cum aceto aut thuris polline, lacte, aut rosaceo, vtiliter aurium doloribus & sonitui instillatur. Varos tollunt folia illita cum rhoe, qua ad obsonia vtuntur: epinyctidi medentur, crustas ex sale illita rumpunt. Veteres sanguinis reiectiones cohibent, seminis drachmæ binæ, cum æquali baccarum myrti pondere potæ. *Dioscor.*

PYRETHRVM officinis omnib. notum (præsertim radix) Romani saliuarem vocant: Germ. Bertram/ à nonnullis Geisserwurtz. Ital. *Pyrethro.* Hisp. *Pelitre*, aut *Piletre.* Gall. *Pied d'Angleterre* dicitur. Folia caulemq; emittit, vt daucum syluestre & fœniculum: vmbellamq; anethi, circinatæ rotunditatis. Radix longa est, pollicis crassitudine. gustu feruidissimo. Nascitur in Orientalibus regionibus, ex quibus Venetias aduehitur. * Pituitam elicit: ideo in dolore dentium, decocta in aceto, colluto inde ore, auxiliatur: mansa pituitam extrahit. Sudores ciet, peruncto ex oleo corpore: diuturnis horroribus efficax. contra perfrictiones membrorum, resolutionesque eximiè conducit. *Dioscorides.*

De radicibus frigidis in primo.

MALVAE radix, Germ. Pappelnwurtz/ vulgò nota est. * Huius decoctū vuluas insessione mollit: prodest erosionibus vesicæ & intestinorum, vuluæ sediq; clystere infusum. Contra omnia venena ius decoctæ cū radice sua auxiliatur, si continuò à bibentib. reuomatur, contra phalangiorum morsus remedio est. Digerentis paululum, & leuiter emollientis facultatis est. *Dioscor.*

De radicibus frigidis in secundo.

CICHORII radix, German. Wegwartenwurtz/ vulgaris est notitiæ, quod nostratibus mēsis frequentissimè in acetarijs apponatur. * Refrigerat siccatq; ordine secundo, & moderatè astringit. quapropter hepar roborat: venarum hepatis oscula extergit, obstructionesq; aperit. *Galen.*

De radicibus frigidis in tertio.

MANDRAGORAM (Germ. Alraun. Gall. *Mandragore.* Ital. *Mandragora.* Hisp. *Mandragola.*) aliqui antimelum, alij circeam vocant, quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Duo eius genera: niger, quæ fœmina existimatur, thridacias appellatus, angustioribus folijs, ac minoribus, quàm lactucæ, virosis ac graueolentibus, in terra sparsis, mala gerit sorbis similia, pallida, odorata, in quibus semen veluti pyrorum, radicibus inhæret bene magnis, binis, ternísue, inter se cōuolutis, nigris foris, intus albis, crasso cortice vestitis: caulem non fert. Alter cādidus, qui mas dicitur, nonnullis moriō, colore in croceum inclinante, iucundè cum grauitate quadam olentia, quorum pomorum cibo aliquantum opiliones soporantur: radix alterius similis, maior &

A candidior, orbata & hæc caule. Nascitur in montibus & viridarijs. Colligitur mense Augusto, vel autumno. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad vsum suspenditur. * Ex hoc vinum paratur, ijsq; exhiberi solet, quibus membrum aliquod præcidere aut vrere cogitant. in somnum namq; altissimum ægros deducit. *Dioscor.*

De radicibus humidis in primo.

SATYRII nomen apud Arabes omnib. or-
B chios generibus commune est, eaq; distinguunt in testiculos canis, & testiculos vulpis: per vulpinos intelligentes, quæ propriè à Græcis satyria, Germ. Stendelwurtz. Gall. *du Satyrium*, vocantur, radice bulbosa, mali magnitudine, foris fulua, intus candida. Nascitur in montosis, & apricis locis. Iunio mense potissimum apparet. Hodie testiculi canini pro vulpinis, Dioscoridisq; satyrio sunt in vsu: nam vero satyrio carere videmur: aut si habeamus, nondum tamen dignosci pos-
C sunt inter tam multas testiculorum differentias, cùm omnes, si cum descriptione conferantur, testiculi canis videātur: eis pro vero satyrio vti nos posse arbitramur. Hodie noti sunt. * Radix superior, quæ maior & plenior est, venerem stimulare: inferior verò, quæ mollior ac rugosior est, inhibere creditur. *Medici Florentini.*

HVMECTANT quoq; in primo ordine, radix Buglossæ, Cichorij, Glycyrrhizæ, Maluæ, Rapæ,
D &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus siccis in primo.

BRYONIAE duæ sunt: (præter syluestrē nonnullis dictam Bryoniam) vna alba: altera nigra cognominatur. Alba Bryonia multa longa, & tenuia sarmenta promit: clauiculos siue capreolos habet instar vitis: folia eius lata sunt, quinquangularia, & ad similitudinem vitium diuisa, sed asperiora, hirsutiora, candidioraque: flores exigui, candidi, racemosi: fructus in vuis paruis,
E quarum acini initio virent, maturi rubent: radix prægrandis est, longa, & crassa, altè descendens, ex albido sublutei coloris, gustu perquàm amaro, & ingrato. Sepimenta, dumos, frutices scandit, & superat, non tamē aliorum modo circumplicando se, sed clauiculis suis vicina omnia apprehendendo, ijsque se diuersimodè innectendo ac implicando. Similis huic Bryonia est nigra. tenuibus siquidem, & viticulosis cauliculis, folijs, capreoli, floribus, vuarum acinorumque figura, radicis mole, & quantitate priorem re-
F fert. Sed acini per maturitatem nigricant. radix quoque foris subnigra, interiùs buxeo pallet colore. Arbustorum hæc sepium dumorumque ramulos fastigiaque capreolis suis quoque tantùm comprehendit, in omnes partes latè sese veluti prior explicans. Alba Bryonia multis in Belgio locis reperitur, & passim in Italia, secus vias ac agrorum margines: similiter in Sueuia ac Rhenana Germaniæ prouincia. Nigram gignunt Hassia, Saxonia, Vuestphalia, Pomerania, Misnia, vbi candida non prouenit, vt Valerius Cordus scriptum reliquit. Vtriusque flores

Maius,

Maius, vuas verò Autumnus ſuppeditat. Prior A
Græcis ἄμπελος λευκή, id eſt Vitis alba. & ἄμπελος quidem dicitur, nō modò quòd folijs vitem referat, verum etiam quia fructū in exiguæ vuæ, acinis licet raris, ſimilitudinem conformatum producat. Dicitur & βρυωνία λευκή, ὀφιοστάφυλον, χελιδόνιον, μήλωθρον, ψίλωθρον, ἀρχέζωστις, ἄγρωστις, ἢ κέδρωστις: à Plinio etiam Madon: ab Arabibus Alphesera: à Matthæo Syluatico Viticella: in Theſauro pauperum Roraſtrum. Apuleius Apiaſtellum, Vuam Taminiam, Agrifolium & Dentariā B
appellat: Germ. Stichwurtz/ hundskürbß/ hundsrübē/ teufelskirſen: noſtri vulgarem appellationem ſequentes, Bryoniæ: Gall. *Couleuuree*. Ital. *Zucca ſaluatica*. Hiſp. *Nueza blanca*, & *Norca blanca*. Altera Græcis ἄμπελος μέλαινα, ἢ βρυωνία μέλαινα: Latinis Vitis nigra, Bryonia nigra, à nonnullis χειρώνειος ἄμπελος, βουκράνιον. Galen. propriè βρυωνίαν vocari ait. Idem Plin. affirmat, qui & à nonnullis Chironiam, γυναικάνθην, ac ἀπρώνιαν dici refert.
Chironia autē cognominatur à Chirone inuen- C
tore. Eſt Chironis, inquit Plinius, inuentum ampelos, quę vocatur Chironia. * Facultate autem Bryonia alba omnibus ſuis partibus calida & ſicca eſt, tertium gradū, præſertim caloris excedēs, cum expurgandi potentiſſima vi, per quam non modò bilioſos, ac pituitoſos, ſed & aquoſos humores educit. Aſparagos, qui prima germinatione prodeunt, ſi decocti edantur, aluum & vrinam ciere Dioſcorides ſcribit. Galenus verò ab omnib. pro more per Ver edi ait, eduliumq; eſſe D
ſtomacho propter adſtrictionem gratum. Quod de vitis ſylueſtris, ſiue Tami quidem, ſed nequaquam de huius germinib. veritatem habet. Nam albæ Bryoniæ aſparagi, ſiue prima germina nequaquam aſtringūt, ſed aluum vehemētiùs commouent, ſtomachoq; grauem moleſtiā inferunt. Dioſcorides item radicis ſuccum Vere exprimi, bibiq; cum aqua mulſa, pituitamq; ducere, ait. Ducit autem nō modò ſuccus, ſed & radicis decoctum, pituitā, bilem flauam, ac ſeroſos aquo- E
ſoſq; humores, & quidem validiſſimè, vnà ventriculum ita ſæpenumerò perturbans, vt & eoſdem vomitione reddi procuret. Conferre huiuſcemodi vehemēs purgatio hydropicis poſſe ſperatur, & quos comitialis morbus, aut capitis diuturnæ, & pertinaces vertigines detinent. Sed tamen epilepticis non quotidie, vt Dioſc. monet, exhibendæ: ſubinde etenim dediſſe ſatis erit moleſtum. Validum enim, vt diximus, eſt remediū,
violenter purgans, & naturæ vim inferens. Extra F
hit eadem radix mortuos fœtus, & ſecūdas ſubdita, idemq; in inſeſſibus decocta poteſt. Cutim eadē extergit & erugat: maculas ſolares, varos, lentigines, cicatrices nigras, cum eruo & Chia terra ac fœnogræco depurgat, aut in oleo decocta vſq; dum colliqueſcat. Tollit ſugillata: digitorum pterygia compeſcit: cum vino impoſita inflammationes diſcutit, ac abſceſſus rumpit: educit & oſſa trita & impoſita: miſcetur & commodè erodentibus medicamentis: auctor Dioſcorides. Fructus ad ſcabiem & lepram facit illitus, & impoſitus, eodem auctore. Galenus ijs, qui coria denſant, vtilem perhibet. Plin. lactis abundantiam facere ſcribit. Videtur tamen magis lactis generationi aduerſari. Nam acris eſt, & ea vellera ac coria, Dioſcoride teſte, depilantur. Nigra Bryonia ſupradictæ, vt Galen. ait, ad omnia ſimilis, niſi quòd imbecillior. *Dodonæus*.

Bryonia ſylueſtris, ſeu Vitis ſylueſtris, longos, lignoſos, mediocris craſſitudinis, rimoſi corticis, inſtar ſarmentorum vitis, obſcurè ſubrubentes viticuloſos promit cauliculos, quib. vicinis quibuſuis multis ſe amplexibus circūuoluit, ac crebris intorquet circuitionibus ab imis ad faſtigium ſcādens: capreolis ſiue viticulis caret: folia hederacea, mollia, ſplendentia, Smilacis læuis haud abſimilia: flores candidi, exigui, muſcoſi, odorati, racematim dependent: vuæ paruæ ſunt: acini virent, maturi cocci modo rubent: radix craſſa, longa & magna, ſucco glutinoſo & lento plena, adeò vt friata digitis adhæreat. In ſyluis opacis, & ſimilibus locis aſperis, præſertim vbi aquæ ſubſunt, gignitur: reperitur & ſub Corylis prope Argentinam, vt Kyberus prodidit. Martio menſe aſparagi ſiue prima erumpunt germina: flores Maio: vuæ circa vindemiæ tempus maturantur. Græci hanc ἄμπελον ἀγρίαν, id eſt, vitem ſylueſtrem dicunt. Differt tamen non parum à Labruſca ſiue vite viniſera ſylueſtri, quæ & ἄμπελος ἀγρία. Præbuit vtriuſque ὁμωνυμία Plinio occaſionem, vt ſatis de his ſe explicare non potuerit, lib. 23. cap. 1. & vtramque inter ſe confuderit. in quo ſunt & Arabes notandi. Dicitur verò & hæc ſylueſtris Bryonia, Latinis Tamus, fructuſque eius Vua Taminia. Italis *Tamaro*. Vua Taminia autem, etiam Staphyſagria eſt: ſed hāc falsò ita nuncupatam, Plinius inquit. Germanis eſt Schmärwurtzel. Allobroges Latinam vocem retinent, & Tamum quoque, aut Tanum appellant. Plin. Salicaſtrum etiam vocat: Ruellius Sigillum B. Mariæ, in officinis quibuſdam nominari refert: Non eſt hoc loco refellenda eorum ſententia, qui Cyclaminum alteram hanc eſſe volunt. Vel ſola enim radicis magnitudo facilè hos redarguit. Cyclamini ſiquidem radix ἄχρηστος, id eſt, nullius vſus ac exigua, huic autem magna & multi vſus. Cum eo magis videretur agendum, qui ἄμπελον ſiue βρυωνίαν μέλαιναν eſſe pertinaciùs tuetur: niſi reperta, & ab eo conſpecta legitima Bryonia nigra, ſententiam mutaturum ſperaremus. Sed tamen quid vetat, & in huius errorem animaduertere, & Tamum non eſſe Bryoniam docere? Caret capreolis Tamus. fructum non nigrum, ſed pulchrè rubentem gignit. Bryonia verò nigra capreolos habet inſtar vitis, & acinos profert nigros. Oſtendunt hæc differentiam ſatis euidentem. * Sunt autem Tami ſiue ſylueſtris Bryoniæ radices calidæ & ſiccæ ordine tertio: fructus adſimiles, facultate attamen mitiore. Vtraque abſtergunt, & digerunt. Dioſcorides radices ait aquoſa detrahere, & hydropicis vtiles, ſi in vino, quod aquam marinam admixtam habeat, ferueſiat,

& cum aquæ cyathis duobus bibantur: fructus siue acinos, cùm à Sole, tum & alias cutis maculas expurgare. Abstergit autem non modò maculas, verùm & sugillatarum partium liuores citissimè idem digerit, ac resoluit: quod & radices impositæ possunt. Recenter enata germina, muria condiri, atq; inter cibaria recipi, Dioscorides refert. Inferri mensis & nostra ætate in Hetruria, Matthiolus scribit. Idem quoq; in Hispania Betica fieri alij asserunt. Dicũtur à porcis huius radices quæri, erui, ac cum voluptate mandi, neq; minus esse gratæ, quàm Cyclamini orbicularis, quæ inde panis porcini nomen indeptæ sunt. Si quis autem hanc ob causam Cyclaminum alteram esse contenderit, hunc & plures alias Cyclaminis annumerare oportebit. Neq; enim huius tãtummodò, sed & multarum aliarum stirpium radices quærunt, eruunt, auidissimeq; deuorant porci, quarum nullæ ad Cyclamini genera pertinent. Temerarium idcircò fuerit, Tamum Cyclamini speciem asserere, quòd eius radices porcino generi gratæ sint. *Dodonæus*.

Oenanthe folia habet pastinaceæ: florem candidum: caulem crassum, palmi altitudine: semen atriplicis: radicem magnam, in multa rotunda capitula extuberantem. Nascitur in petris. Colligitur autumno: siccatur ad solem, & conseruatur per annos duos. * Radix è vino vrinæ stillicidio conuenit.

Rvbia Græcis Erythrodanum, officinis Rubia tinctorum: German. Rotte. Belgis *Mee*, & vbi comminutæ sunt radices *Mee crappen*. Ital. *Rubbia* & *Robbia*. Hisp. *Ruuia*, *Roya*, & *Granza*, Gall. *Garance* vocatur. Huius quidem propriè species nullæ sunt. Sed si omnes illi folijs similes, ad eam referantur, multæ occurrent, vt Aparine, Mollugo, Gallium, Asperula, Cruciata, quæ omnes folijs Rubiam referunt, & idcirco syluestres eius species videntur. Ramulis autem Rubia exit quadrangularibus, geniculatis, asperis, crassioribus, maioribusq;, quàm Aparines: folijs angustis, oblongis, asperis quoque, è singulis geniculis quinque ferè, in radiantis stellæ modum dispositis. flores in summis ramulis parui dilutè lutei. Semen rotundum, paruum, initio virens, inde rubens, postea nigrum, radices prælongæ, tenui medio neruo, cortice verò carnosiore ac rubente; quo cùm lanæ, tum & alia rubro inficiuntur colore. Seritur Rubia non paucis Italiæ, Hispaniæ & Galliæ, plurimis etiam Belgij locis, pingui fœcundoque solo. Dioscorid. quandam suæ spontis esse tradit: alteram verò in Thebana Galliæ, & Rauenna Italiæ, nec non in Caria inter oleas seri. Valerius Cordus Rubiã etiã iuxta Germaniæ Spiram spontaneam in sepibus nasci refert, satiuæ per omnia similem, maiore tantùm radice. Aestate floret semenq; facit. Augusto radices leguntur, quæ resiccatæ, & attritæ, in vsum, & tinctorum, & medicinæ væneunt. Rubiæ autem radices, vt potentiam ac vim haud obscurè astringentem obtinent, ita quoq; natura ac temperamento frigidæ sunt ac siccæ. Gustatæ siqui-

A dem acerbum saporem referunt, cum exigua tamen quadam dulcedine primò occurrẽte, quam acerba & adstringẽs mox excipit qualitas. Quod non modò à nobis, sed & ab expertissimo sui seculi medico Gulielmo de Saliceto compertum & obseruatum quoq; est: qui pontici eam esse saporis scriptum reliquit. * Commendatur verò passim Rubiæ radicum decoctum, ruptis, cæsis, vulneratis, & ex alto præcipitatis sanguinis fluores reprimere: inflammationes mitigare: offen-

B sas quassatasque partes ad sanitatem perducere creditur. Miscẽtur his de causis potionibus, quas vulnerarias recẽtiores appellant. In quibus tantam earum vim ac efficaciã, & Matthiolus quoque esse refert, vt etiam thoracis, & intestinorũ lethalia vulnera his curari posse speretur. Accedit nostræ sententię expertissimus ac clarissimus olim Louanij medicus Ioannes Spiringus, qui in Rhapsodijs suis scriptum reliquit, Rubiæ decoctum cum Tryphera magna exhibitum valere

C aduersus fluxum mẽstruorum, hæmorrhoidum, & dysenteriam: idq; euidentibus experimentis compertum. quod Rubiam adstringentem esse confirmat. At Dioscor. Rubiæ radicem vrinam ciere, ac multam crassamque, & nonnunquã sanguinem ducere tradit: & tãtam ei aperiendi vim adesse, vt apposita etiam menses, secũdas, & fœtus extrahat. Fefellit autem eum vrinæ intensus rubor, vsum Rubię mox consequẽs, quem è per-

D mixto sanguine esse existimauit, qui tamen non aliunde est, quàm ab ipso colore Rubiæ. Radix etenim huius quouis modo assumpta, mox vrinam rubicundo inficit colore, nec secus ac Rhabarbarum eandem tingit luteo: substantiam interim eius non permutãs, nec crassiorem, quàm antea fuerat, reddens: in ijs scilicet, qui integra sanitate fruuntur: quod non aperire eam, sed astringentis quoq; facultatis participem esse, non minus quàm Rhabarbarum, citiùs commõstrat.

E Propter adstringendi siquidem ipsius potẽtiam, colorem serosi humores aliquandiu retinent. Adstringentibus enim permixti colore, diutius coloratis inhærent, nec ita citò euanescunt. Probè istud norunt, qui ex florum herbarumq; succis colores colligunt. alumen etenim vnà cum ipsis permiscent, quò in longius tempus coloris species alioqui citò peritura retineri ac conseruari posset. Ex his autem satis constat, extergendi aut aperiendi potentiam Rubiæ nullam esse, & Dioscoridem huiuscemodi vim ei temerè tri-

F buisse: ac post eum Galenum, & posteriores reliquos, in eius verba iuratos. Plin. contra serpentes Rubiæ ramos cum folijs imponi ait, & inuenire se apud quosdam (quod vanissimum) morbum regium sanari hoc frutice, etiam si adalligatus spectetur tantùm. *Dodonæus*.

Myricae, seu Tamaricis radix vulgò cognita est. * Elephantiasim ex lienis vitio obortam, huius decoctum, & cum passis vuis epotum sanare tradidit Alcanzius Arabs. id quod se vidisse ait in duabus mulieribus. *Matthiolus*.

Siccant quoq; in primo excessu, radix Althææ.

thææ, Ari, Fœniculi, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſiccis in ſecundo.

SICCANT ordine ſecundo, radix Capparum, Cichorij, Raphani, &c. de quib. ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſiccis in tertio.

RADICES cauæ duæ ſunt: vna maior, altera minor. Maiori folia ſunt Coriandri modo diſſecta, tenuia, dilutè virentia, cæſio videlicet Aquileiæ foliorum colore: quorum & formam aliquatenus referunt, minora tamē: pediculi teretes, tenues & leues, palmum longi: circa quos ſuperiori parte floſculi ordine digeſti, oblongi, in corniculum deſinentes, Linariæ floribus conformes, dilutè in rubro purpurei, ſubinde albidi. ſemen in valuulis latiuſculis exiguiſque, nigrum, paruum & ſplendens. radix tuberoſa, inferiore parte ſeſſilis, & excauata, pulpa, dum recēs, ſublutea, vbi verò exaruit, in virore ſubnigricante, guſtu cum amaritudine quadam auſtera. Minor ſpecies folijs, pediculis, purpuraſcētibus oblongiſque floſculis, ſiliquulis, & ſemine maiori ſimilis eſt: humilior tantùm, ac minor. radix huius non caua, verùm ſolida, globoſa, verticilli ſpecie, colore ſubluteo, ſapore cum amaritudine adſtringente. Exit vtraque circa ſepes, vepres, agrorum, & vinearum margines, humilioribus locis ac ſolo pingui lætoque. Vnaq; in Germania, minor Belgis frequentior. Primo ſtatim Vere vtraque erumpit: florem mox facit, ſemenque breui perficit. Menſe Maio eius præter radices nihil ſupereſt: ita paucis hebdomadis apparet. Germ. Holtzwurtz. Belgæ Hoolwortele / id eſt radicem cauam appellant. Officinas perperam hac pro Ariſtolochia rotunda vſas notius eſt, quàm referri, aut refelli debeat: & ſimiliter eorum manifeſtus error, qui temere Piſtolochiam iudicarunt. Quo autem nomine dici debeat, (ſi modò veteribus cognita fuerit) non parum ambigendum videtur. Sunt, qui Leontopetali ſpeciem faciant: alij Eriphion: nonnulli Theſium: plerique Capnon Chelidoniam. Cùm Leontopetalo autem tuberoſis radicibus, & quadantenus folijs conuenire videtur: ſed cauliculorum alæ plurimæ, floreſque Anemones in radice caua deſiderata, diſcrimen adferunt. Leontopetali etenim caulis ramoſus in alas multas diuiditur, flos verò qualis Anemones, vt quidem Dioſcorides, & Plin. referunt. Eriphion autem ſi vtique ἀπὸ τοῦ ἦρος, id eſt, à Vere nomen habet, ἠρίφυον, aut citius ἠρίφυλον, Veriſq; planta non impropriè hæc radix nuncupari poterit. Veris ſiquidem tempore tātummodo apparet, ac viret. Sed tamen ἐρίφιον ab hœdo dictum ea propter non eſt. Eriphion ſiquidem iſtud, longè aliud eſt: vt quidem deſcribitur tum ab Apuleio, tum in libro ad Paternianum Galeno attributo. Apuleius, Eriphiō, ait, naſcitur in Gallia, in monte Soracti: figuram habet apij: florem purpureo ſimilem: naſcitur ſeptem radicibus totidemq; ramulis: ipſa autem patula humo omni florens tempore, ſemen ha-

A bet tanquam faba. In libro autem ad Paternianum hæc verba leguntur: Eriphion herba eſt, quæ in ſummis montibus inuenitur: folia habet ſimilia Apio, & thyrſulum oblongum, in cuius ſummo floſculum quaſi violaceum, & ſemen in medio: radicem quoque ad magnitudinem, & altitudinem cepæ oblongæ. habet & radices alías, quæ radiculas alias è radicibus emittunt, nigro cortice veſtitas. Ex quibus manifeſtum, radicem hanc nequaquam huiuſmodi Eriphion eſſe.
B De Theſio ſeu θησεὰς, pauca apud veteres extant. Theophraſtus radicem eius amaram eſſe, & tuſam aluum purgare ait. Plin. lib. 21. cap. 17. radicem quæ Theſium appellatur, bulboſis non diſſimilem, & guſtu aſperam refert. Athenæus Timachidam citans auctorem, Theſium florem tradit, ex quo Ariadnes corona compoſita fuit. Conuenire hęc ſatis radici cauæ apparent. tuberoſa ſiquidem radix, guſtu non abſque amarore auſtera, quæ ad purgationes facere creditur. Sed
C in tanta veterum breuitate quid affirmandum? Capnos Chelidonia, quæ iuxta ſepes enaſcitur, atque hinc φραγμίτης cognominatur, qualis ſit, Aetius non exponit. ſolum nomen eius reperitur Tetrab. 2. lib. 3. cap. 110. in collyrio Marciani: & Tetrab. 3. lib. 2. cap. 1. inter calefacientia, & firmitatem iecinori conferentia. Quòd ſi autem Capnos chelidonia illa eſt, quæ à Plinio, lib. 25. cap. 13. prima Capnos nominatur, & ad oculorū caligines commendatur, ſatis manifeſtum, Ca-
D uam radicem non eſſe Capnon Chelidoniam. Prima etenim Plinij Capnos ramoſa eſt, & vicinis ſepimentis ſeſe implicat: caua verò radix ramulis adnatis caret, humiliſq; nullis ſuſtinetur, neque eget adminiculis. Si autem alia eſt, Aetij Capnos Chelidonia, quàm Plinij, (quod fortaſſe Chelidoniæ cognominatio innuit) non citra aliquam occaſionem Capnos Chelidonia appellari poteſt. Fumariam etenim folijs, tametſi maioribus, aliquatenus refert: & Vere quidem
E primo, circa videlicet χελιδόνων, id eſt, hirūdinum aduentum. Sed tamen idcircò veram & legitimā Capnon Chelidoniā eſſe non conſequitur. Sunt ſiquidem & aliæ eodem tempore prodeuntes, breuiq; pòſt pereuntes, quæ tamen Chelidoniæ non appellantur. Cæterùm Caua radix calida & ſicca potentia eſt, magis tamen ſicca quàm calida: vtpote tertio reſiccans, ſecundo verò ordine excalfaciens. adſtringit autem, & abſtergit, nonnihilq; digerit. Vtilis ad veteres diuturnoſq; ton-
F ſillarum fauciúmue tumores. valet etiam aduerſus hæmorrhoidum cum tumore dolores cum vnguento ex populo nigra, aut alia ſimili facultate permixta. Ferūt & hanc drachmæ vnius pondo ſumptam aluum ducere, pituitamque detrahere. *Dodonæus.*

PENTAPHYLLI, ſeu QVINQVEFOLII radix, German. Fünfffingerkrautwurtz. Gall. *Racine de Cinquefeuille.* eſt ſubrubra, oblonga, veratro nigro craſſior. Naſcitur in riguis & aquarijs ductibus. Colligitur Auguſto menſe: ſiccatur in vmbra, & ſeruatur per annum. ★ Ius radicis deco-

ctæ ad tertias: ſi in ore contineatur, dentium dolores ſedat: putrida oris vlcera collutione ſiſtit: arteriæ ſcabritias gargarizatu læuigat: contra alui profluuia, & dyſenterias auxiliatur: item articulorum, coxendicumq; cruciatibus potum. Cocta in aceto, & illita, ſerpentia vlcera cohibet: ſtrumas, tumores, duritias, abſceſſus, & collectiones diſcutit: ignes ſacros, reduuias, condylomata, pſoraſq; ſanat. Teneræ radicis ſuccus, contra iecinoris, pulmonumque morbos prodeſt: item aduerſum venena. Illita cum melle & ſale, tam vulneribus, quàm fiſtulis remedio ſunt: enterocelicis auxilium præſtant. *Dioſcorides.*

TRIFOLII, OXYTRIPHYLLI, vel ASPHALTII radix longa, tenuis, & valida eſt. Antidotis inſeritur. * Laterum dolores ab obſtructione natos iuuat: vrinam, menſeſq; prouocat. *Dioſcor. & Galenus.*

SICCANT etiam in ordine tertio, radix acori, aſari, apij, doronici, ſeu carnabadij, petroſelini, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientibus caput.

PAEONIAE radix, Germ. Peonien wurtz. Gall. *Racine de Penoiſne.* Ital. *Radice di Peonia*, maris digitali craſſitudine, & palmi longitudine, guſtu aſtringens, alba. fœminæ radicibus ceu glandes circiter ſeptem aut octo inhærent, vt in haſtula regia. Naſcitur in altiſſimis montibus, & præruptis. Colligitur menſe Auguſto, ſiccatur & conſeruatur per annos duos vel tres. * Fœminis à partu non purgatis ſicca radix datur, ciet menſes amygdalę magnitudine pota: ventris doloribus cum vino pota auxiliatur. valet contra regium morbum, & renum, ac veſicæ dolores. decocta in vino aluum ſiſtit. Alligata radix, puerorum epilepſias ſanat. *Dioſcor.*

CAPVT quoq; excalfaciunt, ſeu pituitam in capite concoquunt, radix Fœniculi, &c. de qua vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientib. thoracem.

ARISTOLOCHIAE, auctore Dioſcoride, tres ſunt: longa, rotunda, & clematitis. Plin. Piſtolochiam ſpeciem annumerauit quartam. Poſterior ætas quintam, Sarracenicam dictam, adinuenit. Longa ariſtolochia multis à radice tenuibus ac viticuloſis germinat cauliculis: circa quos folia hinc inde mollia, odorataque: flores iuxta folia oblongi, caui, vna parte longiores, coloris purpurei, odoris grauis: fructus turbinati, ſtriati, exiguis pyris conformes, qui ſemine maturato in quinque vt plurimum partes diſſiliunt, quod triangulum, ac nigricãtis eſt coloris. radix ſubeſt dodrantalis, aut breuior, digitalis craſſitudinis, bux ei flaueſcẽtis coloris, odorata, ſed perquàm amara, ac ori ingrata. Rotunda ariſtolochia cauliculis, folijſq; priorem refert, ſunt tamen paulo rotundiora folia eius, cuius fructus turbinatur. flos vnius (differentia etenim in hoc nonnihil) oblõgior & anguſtior, colore ſubluteus: alterius breuior, & qua reflectitur parte, in purpura ſubnigricans. fructus huius pyri modo elatiore ſe-

A de faſtigiatur: illius in rotũdo oblongus: vtriuſque ſtriatus. ſemina qualia lõgæ. radices orbiculatæ ac tuberoſæ, guſtu & odore longæ. Clematitis longis, prætenuibus, viticuloſiſq; ſuis cauliculis, ac non rarò ramoſis, vicina quæuis adminicula cõprehendit, quibus ſe Smilacis modo implicat, ac circumuoluit. folia longiori pediculo hærent, lęuia, lata, acuminata, vti aliarum. flos ſimiliter cauus, oblongus, luteus, aut ex purpura nigricans, fructus haud differẽtes. tenues autem B radices ſunt, & prælongæ, modò per ſumma ſerpentes, mox altiùs demiſſæ, colore præcedentium. Dioſcoridis exemplaria, Clematitem folijs eſſe, habent, ἀειζώου μικροῖς ἐοικόσι, ſed legẽdum eſt ἀστέρι ἐοικόσι, μικρὰ Deprauatus eſt de Clematite & Theophraſti locus. nam vbi legitur: τῇ χροιᾷ δὲ μέλαινα. & mox: φύλλον δὲ ἔχει περιστερεφερὲς τῇ ἀλσίνῃ: reſtituendum eſt: τῇ χροιᾷ δὲ μήλινα, id eſt, colore melina, & φύλλον δὲ ἔχει περιστερεφερὲς τῇ ἑλξίνῃ. Ariſtolochias autem naſci pinguibus & C campeſtribus locis, Plinius refert. Hiſpaniæ agri harum trium feraces ſunt. Longam & rotũdam in Italia, ac Narbonẽſi Gallia reperire quoq; eſt. Clematitem Petrus Bellonius in Ida Cretæ monte à ſe inuentam ſcribit. Carolus Cluſius circa Hiſpalim, plurimiſq; alijs Beticæ Hiſpanię locis, in dumetis, & veprib. offendiſſe ſeſe hanc refert. Florent ariſtolochiæ in Belgio quidẽ Maio, aut Iunio: alibi & in calidioribus regionibus priùs. Colliguntur autumno: ſiccantur ad ſolem, & ſer D uantur per annos duos, vel tres. Nuncupatur Ariſtolochia, Græcis ἀριστολοχία quoniam ἀρίστη ταῖς λοχοῖς, id eſt, optima puerperis ſit. Priorem ἀριστολοχίαν μακρὰν, id eſt, Ariſtolochiam longam, ab ipſius radicis forma, item & δακτυλίτιν, μηλόκαρπον καὶ ἰδαξινον nuncupãt, & Ariſtolochiam quoque marem. Altera fœmina exiſtimatur, & ἀριστολοχία στρογγύλη, ſiue rotunda Ariſtolochia dicitur: à nonnullis etiam χαμαίμηλον, ceu terræ malum. Cyclaminus tamen, & terræ malum appellatur, E ab Ariſtolochijs multùm differens. Tertia Ariſtolochia κληματῖτις, veluti ſarmentitia cognominatur. Reperiuntur porrò & apud Apuleium Ariſtolochiæ & aliæ appellationes: vt ἀγρία ῥίζα, ἐφέσια, πυξίον, δάρδανον, ὄπητις, quæ cui ſpeciei propriæ ſint, non ſatis apparet, ac omnibus communes videntur. Facultate autem omnes hæ Ariſtolochiæ excalfaciunt, reſiccantque, & ad tertium vtriuſq; qualitatis ordinem pertinẽt, extergendi potentiam vnà habẽtes. Dioſcor. longam F aduerſus ſerpẽtes, & mortifera, drachmæ pondo cum vino bibi, & vtiliter imponi refert: ac cum myrrha pipereq; potum, expellere omnia in vteris à partu relicta, item & mẽſes, & fœtus: idemque cum peſſo impoſitam poſſe. Rotunda cùm ad hæc omnia, tum ad alia reliqua venena facit: item ad aſthma, ſingultum, rigorem, ſplenem, rupta, conuulſa, laterum dolores, cum aqua pota: aculeos, & ſpicula extrahit: oſſium ſquamas in cataplaſmatis permixta adimit: putredines remouet: vlcera ſordida expurgat, & caua cum iride melleque implet: gingiuas & dentes purgat.

Clematitem Galenus fragrantiorem esse ait: itaque ea ad vnguenta vnguētarios vti, sed ad sanationes infirmiorem. Cæterum Pistolochiā hanc speciem nuncupari, πολύῤῥιζον verò cognominari, Plin. lib. 25. cap. 8. scribit. Est, ait, & quę Pistolochia vocatur quarti generis, tenuior quàm proximè dicta (nempe clematitis) densis radicum capillamentis, iunci plenioris crassitudine: hanc quidam Polyrrhizon cognomināt. At facultate, & viribus hæc alijs reliquis haud absimilis videtur, excalefaciens similiter, & exsiccās, non adeò tamen intensè. Conuulsis, contusis, ex alto præcipitatis, ex aqua potam vtilissimam tradi, Plin. auctor est. Sarracenica deniq; Aristolochia tenuibus folijs frondosisq; ramulis, reliquis similis est, altior tamen, ac procerior, quàm lōga aut rotūda. folia eius maiora, quàm Asari flores, cōcaui, oblongi, vna parte prominētes, colore sublutei. fructus pyrorum instar turbinantur: semina in his intersepta, triangularia, sordidè nigricātia. radix longiuscula, mediocris subinde crassitudinis, lutea, buxi ligno colore similis, amaritudine nec longa, nec rotunda inferior. Est autem has interdum exiguas tenuesq; reperiri, vbi videlicet quandoq; & non ita dudum collectę, & sublatæ. Ex relictis siquidem radicum particulis nouellæ plantæ, tenellas initio ac sarmentitias radiculas promunt. Multis in Germania, ac Belgio, nec non in Italia, & alibi, locis huiusmodi Aristolochia reperitur, iuxta vineas marginesq; agrorum læto, ac restibili solo. In hortis feliciter quoq; adolescit. Quem semel occupauit locum, ægrè deserit. Quantacūq; etenim radiculæ pars, licet altè, atq; in profundo abdita, germen tamē emittit: adeò pertinacis est vitæ. Huius æstate flores: autumno fructus colligi possunt. Vulgò Sarracenicam nuncupant: Gall. *Sarasine.* Belgæ *Sarasyn cruyt.* Germ. Osterlucei / officinæ Aristolochiam longam. Atq; pro hac olim ab omnibus habita fuit. tandem Clematitis appellari cœpit. Sed iam legitima Clematide reperta, quo hanc nomine alio quàm quintę Aristolochiæ compellabimus? nisi fortè Clematitem alteram, vel Aristolochiam longam maiorem eam nuncupari magis placeat. Vi autem & potentia hæc Aristolochia reliquis etiam similis, insigniter amara, & calida, longa non inferior. proinde & pro hac in omnibus compositionibus succedere, & recipi absq; vllo errore potest. *Dodonæus.*

IRIS (Germ. Blaw gilgen / Violwurtz. Gall. *Flambe ou glayeul.* Ital. *Iride, giglio azzurro, & celeste.* Hisp. *Lirio cardeno.*) à cœlestis arcus similitudine nomen accepit. Folia fert gladioli, sed maiora, latiora, & pinguiora. Flores in summitate cuiusque caulis, æqualibus inter se spacijs distant, incurui, varij: siquidē candidi, pallentes, lutei, purpurei, aut cœrulei conspiciuntur: qua diuersi coloris specie, quædā cœlestis arcus imago repræsentari videtur. Radices subiacent geniculatæ, solidæ, odoratæ: quæ frustatim dissectæ, in vmbra siccantur, & traiectæ lino reconduntur. Passim in hortis prouenit. Melior est Illyrica & Macedonica: & inter has laudatissima, quæ mutila ferè, & densa constat radice, frāgenti contumax, subrufo colore, gustu amaro, odore perquā grato & sincero, ita vt nullum prorsus situm redoleat: quæ dum tunditur, sternutamenta mouet. Secundum locum habet Africana, candicans, gustu amara. Teredines in vetustate sentiunt: tunc tamen odoratiores reddi solēt. Floret vere, Maio potissimùm mense, quo sanè tempore flores colligi debent. Radices autem autumno. * Vis omnibus excalfactoria, extenuans, contra tussim efficax: humorum, qui ægrè reijciuntur, crassitiem digerunt: bilem, crassamq; pituitam ex hydromelite drachmis septem epotæ, purgant: somnum conciliant, lachrymas ciunt, torminibus medentur. Eædem potæ ex aceto auxiliantur serpentium ictibus, lienosis, cōuulsis, perfrictionibus, horroribus, & quibus genitura effluit: menses ex vino potæ pellūt. Decoctum earum, fœminarum fotibus vtiliter imponitur, ad emolliendos locos, laxandaq; in eis venarum spiracula: ischiadicis infunditur: fistulas ac sinus carne explet. Radices ex melle glandis modo subditę, partus extrahunt: quinetiam coctæ & illitæ, strumas, veteresq; duritias emolliunt. Siccæ quoq; vlcera replent, & cum melle purgant: nudata ossa corpore operiunt: doloribus capitis cum aceto & rosaceo magna vtilitate illinuntur. Admotæ cum albo veratro, & duabus mellis partibus, lentigines & vitia cutis in facie à sole contracta emaculant. Pessis, malagmatis, & acopis inseruntur. Succus hydropicis propinandus, quoniam recenti Illyrica destituimur, è nostrate elicitur, ducitq; abundè aquas. Mansa oris halitū commendat: dentium dolores mulcet, si radicis decocto ijdem foueantur. Coquit item, abstergit, digerit, resoluit, lenit, reserat, expurgat, & deijcit: vulnerarijs medicamentis immixta sarcotica est. Radicis expressus succus bilem flauam, pituitam, & aquas cutem subeuntes pellit: hęmorrhoidas fotu elicit. Radix ipsa contrita, & ex aceto bibita, omnibus aduersatur venenis. Succus naribus infusus cerebrum à pituita mirificè purgat: ventriculo tamen nocet, cùm per se tantùm bibitur. *Dioscor. & Matthiolus.*

Iridem ex Illyria accipi vult Andromachus nō sine ratione: nam si eam conferamus cum altera quæ in Africa crescit, reperietur secundum Galenum 1. lib. de Antid. vnam alteri præstare, quantùm viuum corpus cadaueri. Quanquam quæ crescit in alijs quibusdam locis, nō multùm Illyrica est inferior, & ex nostris Florentina est præstantissima: nec in Illyriam eam ob causam necesse est nos mittere, cùm alibi quoq; laudabilis reperiatur. Quòd si quis eam diligentiam adhibeat, vt ex Illyria afferendam curet, proculdubio multum proderit: at si ex alijs regionibus eam accipere necesse sit, operam det, vt hasce notas habeat, nimirum, vt sit densa, dura, rubescens, breuis, odorifera, gustu mordax, sine mucore, & quæ inter terendum sternutationē excitet, quod de Iride absolutè ita dictum intelligendum est.

Sciendum quoque, quantum ad colorem, Florentinam eſſe albam, quemadmodum & aliæ, quas huc vſque in Italia vidi, vnde non nimis ſolicitè colorem rubeſcentem, qualis in ſola Illyrica apparet, nos requirere oportet. Neque refert quòd Galen. cap.23.lib.4. de ſimplic.Medic. quaſi generalem regulam tradat, omnia, quæ colore fuluo, aut flauo, aut rubro ſint prædita, eſſe calidiora albis: & exemplum affert de Iride, quoniam Damocrates, vt patet ex eodem Gal. lib.8. de comp.Medic. ſecũdum loca, cap.10. ad quoddam Malagma quod pro Epate conficitur, accipit Iridem albam.

Bedegvar, Dioſcoridi Spina Alba, Germ. Weiß diſtel/oder Stechkraut. Gall. *Chardon noſtre Dame.* dicta, ex quarundam ſentẽtia ea eſt planta ſpinoſa, quæ folia habet longa, anguſta, maculis albis diſtincta, capitula ſpinoſa, & in his flores purpuraſcentes. Naſcitur in mõtanis. Colligitur radix autumno: ſiccatur & conſeruatur per annum. * Pota cœliacis, ſtomachicis, & ijs qui cruenta extuſſiunt, efficax eſt. vrinam cit, tumoribus illinitur. Decocto eius dentes in dolore colui prodeſt. *Dioſcorides.*

Thoracem etiam excalfaciunt, ſeu pituitam in thorace coquunt, radix Enulæ, Glycyrrhizæ, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientibus cor.

Been album ſecundum quoſdam polemonium eſt Dioſcoridis: ea, inquam, planta, quę radice conſtat cubitali, candida, caule geniculato, betonicæ altili vocatæ non diſſimili, ex quo dependent veſiculæ, ſeu folliculi quidam rotundi & candidi, folia polygono mari ſimilia, maiora tamen & longiora; & ex interuallis bina. Notiſſima eſt per Hetruriam. Been rubrũ, aliqui Dioſcoridis tripolium eſſe volunt: pro hac oſtendũt plantam quandam in maritimis naſcentem, folijs glaſti, magis virẽtibus, longioribusque: caule per ſumma diuiſo, floſculiſq; purpureis onuſto: radice rubra, palmũ longa & contorta. Been rubrum cum hac deſcriptione magis quadrat, quam album cum polemonio: donec tamen certius de ea iudicium ſtatuatur, radice paſtinacæ ſylueſtris, aut ſatyrij, aut terebinthi ſummitatibus vtemur. * Ad cordis affectus conducunt. *Medici Florentini.*

Cor etiam excalfaciunt, radix Bugloſſæ, Zedoaria: de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicib. ſtomachum excalfacientibus.

Calamvs odoratus in India naſcitur. Melior eſt fuluus, densè geniculatus, & qui aſſulosè frangitur, plena araneorum fiſtula, albicatus, lentus in mandendo, & aſtringens, cum aliquanta acrimonia. Is hodie incognitus eſt: vulgaris autem calamus aromaticus, Acorum fortè eſt, vt ſuprà diximus. De eo nũc plura non dicemus, ſed pro eo Schœnantho vtemur. * Calamus aromaticus vrinam potu ciet: quare cum graminis, aut apij ſemine coctus, in aquę ſubter cutem fuſæ morbo, renum vitijs, ſtillicidio vrinæ, ru-
A ptiſq; commodè bibitur: menſes & pota, & appoſita pellit: tuſſi ſuffitu medetur per ſe, aut ex reſina terebinthina, hauſto per arũdinem fumo: ad muliebres inſeſſus decoquitur, & clyſteribus imponitur. Malagmatis & ſuffitionibus odoris gratia commiſcetur. *Dioſcorides.*

Calamus odoratus non affertur: vtendum itaq; eius ſuccedaneo. Diximus autem ſuprà, cũ ageremus de regulis ſuccedaneorũ, de quibuſdam ſimplicib. quę non ſine errore illius loco aſſumũ-
B tur. Nunc verò hoc addendũ, in eodem libro de ſuccedaneis, qui Galeno attribuitur, loco Agallochi ſumi calamũ odoratum: contrarium itaq; fieri etiã poteſt, ſumendo Agallochum pro Calamo, quæ ſubſtitutio cæteris præferenda, tanquã melior: Nam Agallochum quoq; calidum & ſiccum eſt in ſecũdo gradu, vt ex Serapione colligitur, & pariter aſtringens, amarum & odoratum, quemadmodũ etiam Calamus: prætereà vt plurimũ eſt lignoſum, quare omnes partes ſimiles
C ſunt: & tametſi neſcio quid acrimoniæ in ſe Calamus contineat, quòd in Agallocho non deprehenditur, nihilo tamen minus, cũ propterea gradus non mutẽtur, & tantum hoc augeat ſubtilitatem partium, inq; alijs omnibus proprietas ſit eadẽ, hoc non multũ curandum eſt, donec aliud ſimplex ſeſe offerat, quòd hac in parte illi adhuc magis ſimile ſit: nam rarò admodũ omnia ſimul inueniuntur. Poteſt equidẽ augeri nonnihil pondus, vt æquetur id quod in Calamo virium præ-
D tereà reperitur, quemadmodum cum Caſſia fieri ſolet pro Cinamomo: At non duplum accipiatur (quoniã non ita longè differunt ſuis facultatib.) ſed tertia pars tãtum, quod etiã fecit Aetius in ſua Theriaca, ſumẽdo nouẽ drachmas Piperis nigri, loco ſex drachmarũ albi. Bononienſes pro vero calamo receperunt in ſuam Theriacam, Calamum vulgarem: Nam iudicarunt, quanquam non ipſemet ſit calamus, obtinere tamen in calido & ſicco, gradum quoq; ſecũdum, & alias de
E quibus diximus, proprietates, quòd ſanè à me quoque non improbatur, non ſolùm, quia veris rationibus innititur, ſed etiam quò facilius Agallochum pro Xylobalſamo ſubſtituere poſſimus, vt paulò poſt dicetur. Nam non conuenit, vt bis vnum ſimplex accipiatur, cum præſertim id neceſſitas minimè requirat, quemadmodum etiam multi præſtantiſſimi Medici ſentiunt.

Caryophyllatae radix, Ger. Benedictenwurtz/caryophylli ſpirat odorem, tenuis, nigra, &
F bene olens. Naſcitur in montibus, & in vijs iuxta ſepta. Colligitur menſe Martio: ſiccatur & conſeruatur per annum. * Hac recentiores vtuntur pota ad thoracis interna vulnera. Quin & eius ſuccum admixta ærugine cuniculoſis, contumacibuſq; vlceribus vtiliter inijciũt. Eadem olfactu ſpiritus recreat, & frigidum roborat cerebrum. Epota prodeſt cœliacis, dyſentericis, fœminarũ profluuijs, & cruenta expuentibus. Tam intus ſumpta, quàm foris illita, enterocelis auxilio eſt. Temperamentum ei excalfaciens & exiccans, vt manifeſto ſunt indicio eius radices: quippe quæ guſtu.

guſtu odoratæ, aſtringenteſq́; deprehendantur. Quibus qualitatibus nō modò attenuare, diſcutere, & aſtringere valent: ſed etiam roborare. *Matthiolus*.

GINGIBER, ZINGIBER, German. Ingwer. Gall. *Gingembre*. Ital. *Gengero*. Hiſp. *Gengibre* nominatur: planta eſt in Troglodytica Arabia magna ex parte naſcens. Radix eſt herbæ graminis modo ſerpentis, candida, odorata, piperis ſapore & viribus, niſi quòd tardiùs, ſed diutiùs calefacit, vt longum piper. Damnatur teredinibus exeſum, puluerulentum, tectorio quouis circūlitum ad pondus, & magis ad exeſionem tegendam. Cibo conueniens eſt, & cum condimento aſſumitur. * Excalfactoriam vim, & excoquentem habet: aluum leniter emollit: ſtomacho vtilis eſt: efficax aduerſus ea, quæ oculis caliginem offundunt. in antidota addi ſolet. Viride in India ſaccharo conditum, ſenibus pituitoſis, ac frigidis, maleq́; concoquentibus accommodatum eſt. *Dioſcorides*.

Zingiber quidem notum eſt, ſed quòd bonitatem ſummā præ ſe ferat, in exigua copia ad nos affertur: ſed eſt penitus carioſum, & infectū pallida vel rubra aliqua terra, qualis eſt Bolus Armenus falſus, quòd non tàm fit conſeruandi ſui cauſa (facilè enim propter humiditatem excrementitiam cariem & teredinem ſuſcipit) quàm occultandi eius defectum, & obturandi illius foramina. Eligendum itaq; eſt album, ſine carie, & quod ſapore & odore admodū ſit acre. Quòd ſi ita perfectum haberi non queat, laudarem illud quòd conditum ad nos affertur: modò certi ſimus quòd viride ſit collectum, & ſtatim Saccharo impoſitū, non quòd prius ſiccum & coquendo emollitum fuerit, nam propter coctionem melior eius facultas in aqua remanet.

STOMACHVM quoq; excalfaciunt, ſeu in eo pituitam concoquūt, radix Fœniculi, Galangæ, Raphani, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientibus hepar.

CVRCVMA Arabum, radix eſt officinis nota. Creditur Cyperi genus eſſe, quod Dioſcorides in India naſci aſſerit: gingiberis effigie: * quod manducatū, croci vim reddit: guſtu amaro ſentitur, & illitū præſentem pſilothri vim exhibet.

RADIX ASPARAGI vulgò nota eſt. Naſcitur in hortis. Colligitur autumno: ſiccatur, & ſeruatur per annos duos. * Cum uino aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Decocta cum ficis aut ciceribus, ſumpta, regiū morbum ſanat: coxendicis cruciatus, ſtranguriamq́; leuat. Alligata radix, aut hauſtum eius decoctum, conceptū adimit, & ſterilitatem adfert. *Dioſcorides*.

RHAPONTICVM, quod vulgò Rheuponticum dicitur, radix eſt nigra, centaurio magno ſimilis, ſed minor, & rufior, ſine odore, fungoſa, leuis: quæ trita, manducataq́;, colorem reddit pallidum, ad crocum inclinantem, à Rhabarbaro duntaxat (vt nonnulli putant) ſolo loco, in quo naſcitur, differēs: nam rheū barbarū ex regione

A Meridionali aduehitur, rheū verò ponticum ex Septentrionali. Ad hęc rheū ponticū radice conſtat longa & tenui, rhabarbarū aūt craſſa & breui. Aliquorū pręterea opinio eſt, eam plantā quę hodie in hortis ſeritur, rumici ſimilis, quæq́; rhabarbarū exiſtimata eſt, verum eſſe rhaponticum: ſeſeq́; expertos aſſerunt, eaſdem quas rhabarbarum habere facultates, ſi detur dupla quātitate. Adferē ad nos verū rhaponticū, non eſt aūt centauriū maius. Optimū habetur, quod teredines B non ſenſit, quod guſtatu cū remiſſa adſtrictione lenteſcat. Adulteratur decoctione: dignoſcitur verò, quòd partes externæ nō ſint denſæ & compactę, verùm rara ſubſtātia, & guſtu nihil, aut minimum adſtringens. Colligitur menſe Auguſto: ſiccatur ad ſolem & ſeruaē per annos tres. * Id epotum, facit ad inflationes, ſtomachi imbecillitatē, & omne genus dolores, ad conuulſa, rupta, lienoſos, hepaticos, tormina, & renū, veſicæ & pectoris vitia, aduerſus intenta præcordia, & C uuluę mala, coxēdicū dolores, ſanguinis excreationes, ſuſpiria, ſingultus, dyſenterias, & cœliacorū affectus, contra febriū circuitus, & venenatorū morſus. Daē in ſingulis valetudinibus eodem, quo agaricū, pondere, & cū eiſdem liquoribus: ſi febri careant, in mulſo: ſi diſſolutio eſt ſtomachi, id eſt, cùm cibi tenax non eſt, manditur, & ſine ſorbitione vlla deuoratur. Liuentia, lichenaſq́; tollit, cum aceto illitū. Inflammationes omnes veteres ex aqua oblitū diſſipat. Sum- D ma eius vis adſtringens, cum aliquanto calore. *Dioſcor. & Medici Florentini*.

In *Rhapontico*, cuius radix ſola in vſu eſt, ait Galenus quoq; fraudem committi ſolere: Nam in locis illis vbi creſcit, quàm primùm ex terra erutum fuerit, excoquunt ad extrahendum ſuccum, quo facto ſuccū quaſi ex Rhapontico ſine adiecta aqua per ſe extractum, & radicem ita coctam antea, tanquam adhuc crudam & bonam vendunt: vnde opus eſt magno iudicio, quo na- E tiuam à cocta diſcernere queamus. Quod facilè poteſt ab illo fieri, qui ſemel tantum crudam diligenter cōtemplatus fuerit: cocta enim per totam ſubſtantiā magis rara, nec ita denſa & compacta eſt, & in guſtu non præbet tam validam aſtrictionē qualem habet cruda. Præterea breui tempore ſolet foraminibus exedi. Idem de Rhabarbaro Meſues dicit: Vnde nonnulli exiſtimarūt Rhaponticū Græcorū, & Rhabarbarū Arabū eſſe vnam eandēq́; plantā. Sed hîc locus non F eſt vt hanc controuerſiam diſcutiamus. Satis eſt ſcire, Rhaponticū legitimū ceptū eſſe afferri cū illis notis omnib. quæ Dioſcorides illi aſſignat, & differre à Rhabarbaro vſitato. An verò illa differentia inde tantū oriaē, quòd diſtēt ratione ſoli, & alioqui ſint eiuſdē generis; aut quòd ſane ſpecie ſint differentes; nunc tanquā nimis longā diſputationem omittamus. Neq; opus eſt hîc de ſuccedaneo loqui, quandoquidem verum ſine multo labore, qui modò velit, Venetijs inueſtigare poterit. Quòd ſi eius loco Rhabarbarum etiam ſubſtitueretur, parū meo quidem iudicio

aberraremus. Nam tametsi magis aluum soluat quàm Rhaponticum, non tamen in tanta copia hìc accipitur, vt hanc suam facultatem exercere possit, quemadmodum in Agarico quoq; accidit. Hæc aliàs secundum Paulum & Auicennam, magnam inter se similitudinem habent. Optimũ est non cariosum, & quod inter mandendum sit mucilaginosum, & leniter astringēs, colore pallido, aut quod propè accedat ad colorem Croci. Crudum Rhaponticum affertur radicibus oblongis, non adeò crassis vt Rhabarbarũ, sed colorem fermè similem obtinet. Vulgus, Pharmacopœorũ pro Rhapontici radice accipiunt centauriũ maius Dioscoridis: quod idem fit apud nonnullos, qui nimis pertinaciter Barbarorum sententiæ inhærent, Neapoli: sed eò magis reprehendendi sint, quo minus peritorum Medicorũ hac in parte monitis obtemperare volunt.

Sylvestris Myrtus, aliquibus Oxymyrsine, aut Myrtacantha, Latinis Ruscum appellatur. Folium fert myrti, latius, in formam lanceæ mucronatum. baccæ per maturitatem rubescunt, rotundæ, à medio folio dependentes, osseo intus nucleo: cubitales ramuli ab radice exeunt, vitiliũ modo lenti, fractu contumaces, foliosi, radice graminis simili, acerba, & subamara. In asperis & præcipitibus locis enascitur. Colligitur radix autumno: siccatur & conseruatur per annos duos. * Pota vrinā cit: menses pellit, vesicæ calculos frangit, stillicidio vrinæ medetur, dolores capitis sanat, & regiũ morbum. *Dioscorides.*

Hepar etiam excalfaciunt, siue pituitam in eo concoquunt, radix Apij, Fœniculi, Petroselini, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus excalfacientibus splenem.

Fraxinus arbor nota est. * Cuius radices in vino potæ, lienis dolores auferunt.

Gentiana German. Entzian. Gall. *Gentiene* nominatur: huius inuentio prima assignatur Gentio, Illyricorum regi, à quo cognomentum habuit. Folijs partim proximè radicem, iuglandi, plantaginique similibus, subrubris: partim à medio caule, & præsertim iuxta cacumen paulum dissectis, caule cauo & leui, digiti crassitudine: geniculato, ex interuallis maioribus foliato, binûm cubitorum altitudine. semine in calycib. lato, læui, glumoso, satis ad spondilij semen accedente. radice longæ aristolochiæ, longa, crassa, amara. Locis gaudet vmbrosis, frequens in Italiæ, Illyrici, Germaniæ, Galliæq; montibus. Flores æstate, semen autũno non rarò perficit. Colligitur mense Augusto, vel autumno: siccatur ad solē, & seruatur per annos tres. Eligitur foris colore buxeo, intus crocante, amarissima, dura, parum rugosa, frangi contumax. * Vis excalfactoria & adstringens: contra morsus serpentium, duabus drachmis, cum pipere, ruta, & vino pota auxiliatur. Extracti succi drachma, laterũ dolorib. & ex sublimi deturbatis, raptis & conuulsis prodest: hepaticis & stomachicis, pota cũ aqua

A subuenit. Radix collyrij modo subdita, partus eijcit: imposita, vt lycium: vulneraria est, & vlcerum cuniculatim depascentium medela. Succus præcipuè eodem effectu prodest: oculis inflammatione laborantibus illinitur: pro meconio collyrijs acribus immiscetur. Radix vitiliginē absterget. *Dioscorides.*

Gentiana est notissima, cuius radice vtimur, quæ debet esse plena, densa, non rugosa, & sapore amarissimo: quę sit collecta in montibus, non

B in palustribus locis. Talis ab vnoquoq; Herbario facile haberi poterit.

Splenem quoq; excalfaciunt, seu in eo pituitam concoquunt, radix Acori, Apij, Asparagi, Aristolochiæ rotundæ, Fœniculi, Capparorum, Petroselini, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus excalfacientibus renes.

Fragariae radicis & herbæ * decoctũ, potum iecoris inflammationibus confert: renes &

C vesicam purgat: vulnera & vlcera sanat: muliebres fluxus, & lęuitates intestinorũ cohibet: cordis affectibus valde succurrit. *Andernacus.*

Saxifragae radix in petris & asperis locis nascitur. * Stranguriæ prodest: vrinam cit, renũ & vesicæ calculos pellit. *Dioscorides.*

Renes & Vesicam excalfaciunt quoq; radix Apij, Petroselini, Pentaphylli, &c. de quibus vide suprà.

D

De radicibus excalfacientibus vterum & iuncturas.

Matricem excalfacit, seu in ea pituitā concoquit, radix Rubiæ: de qua vide suprà suo loco.

Ivncturas calefaciũt radix Costi, Zingiberis, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus refrigerantibus stomachum, hepar & splenem.

Sonchi radix refrigerat, modicè astringit.

E * Vnde æstuāti stomacho & inflammationibus illiti prosunt. Succus eorum stomachi rosiones sorbitione mitigat: lac elicit. in vellere appositus, sedis ac vuluę collectionib. opitulatur. *Diosc.*

Stomachvm, Hepar, & Splenem quoque refrigerat radix Cichorij, &c. de qua vide suprà suo loco.

De radicibus astringentibus.

Cypervs iuncus est triangularis, interdum quadrāgularis, cubitalis aut maior: folia fert por

F racea, longiora & angustiora, in summo caule minuta, semen complectentia: radices, quarũ in medicina vsus, inter se cohęrēt.s, oleis oblongis similes, vel rotũdæ, nigræ suaui odore, & amaro gustu. Nascitur in palustribus. Duorum generũ in Italia reperitur. Vnum exiguum, cui radices oleæ similes: hoc præfertur. Alterum maius, cuius radices inæquales, & contortæ. Optima ea est radix, inquit Dioscor quæ grauior est, densa, plena, dura, aspera, odorata cum quadam acrimonia, qualis est Cilicia, Syriacá, & quæ à Cycladibus insulis petitur. Sic & hodie, quæ ex Oriēte aduehitur,

aduehitur, melior est nostrate. Aliud Cyperi ge-
nus in India nasci Dioscorides dicit, zingiberis
effigie: quod croci modo tingit. Illud veterum
Curcuma esse, nō abs re pleriq; existimāt. * Cy-
pero vis calida inest. Venarū spiracula laxat: vri-
nā ciet: ad calculos, aquamq; subter cutem vti-
lissimè bibitur: aduersus scorpionū ictus reme-
dio est: perfrictionibus vuluæ, & præclusioni-
bus fotu prodest: pellit menses. Contra vlcera
oris, etiam si depascant, vorentq;, farina eius ef-
ficax est. Malagmatis calfacientibus, & vnguen-
torū spissamentis bene adijci solet. *Medici Floren-
tini ex Dioscoride.*

BISTORTA folia in longiusculis pediculis
promit oblonga, lata ac acuminata Lapathi si-
milia, verùm venenosa, & supernè quidem virē-
tia, infernùs verò in cæsio colore candicantia: in-
ter quæ medij exeūt caules pede altiores, rotun-
di minoribus aliquot folijs circūuestiti, spica in
fastigio exiguis flosculis è dilutiore rubore pur-
purascente, semina in qua tandem triangularia,
splendentia, veluti oxalidis. radix subest crassa,
oblongior, geniculata, nonnunquā retorta, mul
tis fibris capillata, foris nigricās, interiore verò
pulpa non intensè rubescēs, gustu adstringens.
Fuchsius duas huius species facit: vnā folijs ru-
gosioribus, aliam leuioribus: & radice hanc ma-
gis in se contorta, illam verò maiore, & minus
complicata, multumq; fibrosa. Reperitur bistor-
ta locis humentibus, in opacis syluis, pingui ac
lutoso solo. Matthiolus in montib. exire refert.
Adolescit etiā feliciter in hortis. perenni radice
nititur. Maio ac Iunio flores spicati vigent: semē
postea maturescit. Ab intortis, & conuolutis ra-
dicibus nomen Bistorta habet. Germ. Naterwurtz.
Belgæ Hertzhonge. Galli *Bestorte* appellant. Colu-
brina & serpentaria à Germanica voce etiam di-
citur: & à quibusdam Dracunculus. Sed à Dio-
scoridis Dracontio multùm differt. Plinianorū
autem Dracunculorum aliqua fortassis species
est. Plinius siquidem lib. 24. cap. 16. id quod Græ-
ci Dracontion vocāt, triplici sibi effigie demon-
stratum refert: folijs betæ, non sine thyrso, flo-
re purpureo: alios radice longa, signata, articu-
losaq; monstrasse: tertiam demonstrationem
fuisse folio maiore quàm cornus, radice arun-
dinacea. Deinde infrà libro 25. cap. 2. in agro ho-
spitis repertū ait, Dracunculū appellatum, caule
pollicari crassitudine, versicoloribus uiperarum
maculis, quē ferebant cōtra omniū morsus esse
remediū. Atq; primus horū Dracunculorū Aro,
auctore ipso Plinio, similis est. Tertium aquati-
lem esse Dracunculum. Posterior, Dracontion
maius Dioscoridis esse videtur. & Plinius hunc à
reliquis tribus differentē etiā ostendit. Alius est,
inquit lib 25. cap. 2. quam nos in priore volumi-
ne eiusdem nominis diximus, sed huic alia figu-
ra. Superest secundus Dracunculus, qui si idē est
cū eo, cui cap. 16. lib. 24. statim initio, radicē tra-
dit esse subrutilam, & draconis cōuoluti modo,
multū cum Bistorta conuenit. Nā Bistortæ radix
intorta, & cōuoluta est, ac colore, quē subrutilū

A dicere liceat. Est eadē & veluti geniculis articu-
lata, vt secūdi Dracontij. quod coniecturā & su-
spicionē auget. Sunt tamē ex recentiorib. qui Bi-
stortā omnino aliā esse volūt. Matthiolus siqui-
dem in epistolis medicinalibus Behen rubrū esse
scribit. Gesnerus ad Limoniū refert. alijs placet
Britannicā esse. Sed Behen tam rubrū quàm albū
(duplex etenim est) radices sunt odoratæ, poten-
tia calidæ, ad venerea facientes: vt Auicenna, &
Serapio memoriæ prodiderūt. Bistortæ verò ra-
B dix odore caret, refrigerās, adstringensq;, vene-
reis aduersatur. Limonium aūt folia habet, Dio-
scoride teste, Betæ tenuiora, & longiora, semēq;
rubrum. Contrà Bistortæ minora durioraq; sunt
folia, & semen oxalidis. Britannica verò folio est
Lapathi nigriore, & hirsutiore, radice tenui, &
breui, Dioscoride & Plinio auctoribus. Bistortæ
læuia folia, & inferna parte candidula, radixq;
multo maior quàm tenuis ac breuis appellanda
sit. Iam & Britannicæ succū, & folia in hyemem
C reponenda Apuleius suadet: causam addens
quòd nō semper appareat. At Bistorta viuax ra-
dice est, & nullo non anni tempore reperiri po-
test. Quæ Bistortā, & ab Arabū Behen, & à Dio-
scoridis Limonio, nec nō à Britannica differen-
tem esse satis manifestè ostendunt. A facultate
Bistorta frigida, & cū resiccatione validè astrin-
gens. Radix menses, & vndequaq; profluentem
sanguinem supprimit: aluum sistit: vomitū com-
pescit: dysenterijs medetur, quouis modo assum
D ta. Tonsillarū, fauciū, & oris inflammationibus
succurrit: gingiuas firmat, decocto aut succo e-
ius ore colluto. Idem possunt folia, & semen, sed
tamen minus efficaciter. *Dodonæus.*

BOLBOCASTANO folia sunt tenuia, disse-
cta, atq; diuisa, Apij tenuiora ac minora, Crith-
mi, aut potius Anethi similia: cauliculus tenuis,
& dodrātalis: flosculi parui in vmbellis cādican-
tes: semen non magnū, oblongū, angustius quā
fœniculi, odoratū, obsoleto Cymini colore ni-
E gricās. radix rotunda, exigui rapi forma, foris ni-
gra, & vbi inaruerit, rugosa, intus pulpa cādida,
sapore inter castaneam & pastinacam medio. In
aruis & agris nonnullis Zelandiæ ac Hollandiæ
Bolbocastanon reperitur: item & in Græcia,
Chio ac Rhodo, authore Guilandino. Fertur &
in Britannia siue Anglia prouenire. Nec desti-
tuitur eo quoq; Germania, si non fallimur. Nam
radices, quas ad Rhenū Mogūtię in aruis & hor-
tis inueniri Lonicerus tradit, Bolbocastani sunt,
F non autē, vt ipse opinatur, Ornithogali. Scribit
autem has esse rotundas, castanearum magnitu-
dine, pullo extrinsecus cortice, intus carne can-
dida, gustu dulci, crudas tostasq; in aqua edi:
cauliculum esse singularē, tenerū, ab imo nudū,
folia cumini, flores in vmbellis veluti Anethi,
quale Bolbocastanum esse iam diximus. Vigent
Bolbocastani flores Iunio: semen postea ad per-
fectionem venit. Meminit Bolbocastani Alexan-
der Trallianus lib. 7. inter ea, quæ purulentis vti-
lia sunt, cibaria: ipsum referens Guinterius di-
ctionem existimauit corruptā, legendumq; esse

βαλανοκάςανον: sed tam peregrina hæc vox est, quàm βολβοκάςανον. Bolbocastanum autem à forma bulbi, & sapore castaneæ nomen inuenit suum. Nostra ętate pleriq; ἀγελοκάςανον nuncupāt: Zelandi Klein erdtnoten. Germani Klein erdtnuß. Est autem Bolbocastani radix moderatè calida, & sicca, simul & adstringens: semē verò calidius & siccius. Editur illa cruda, sed suauiùs cocta: sanguinem spuentibus & mingentibus vtilis. Semē aperiendi vi præditum, & diureticū esse videtur. *Dodonæus.*

ASTRINGVNT quoq; radix Gentianę, Pentaphylli, Rhapontici, &c. de quib. vide s. suo loco.

De radicibus discutientibus.

ASPHODELVS, hastula regia, Gall. *Haste Royalle*. Germ. Goldwurtz/ vulgaris est notitiæ: folijs maioris porri: caule leui, ferente in cacumine florem, quem anthericon appellant: radices subiacent oblongæ, rotundę, glandibus similes, gustu acres. Nascitur in montibus, syluis, necnon hortis satus. Colligitur radix autumno. * Excalfacit: vrinas & menses cit: lateris doloribus, ruptis, conuulsis, & tussibus drachmę pondere pota ex vino medetur. Ea verò vomitiones adiuuat, ludicri tali magnitudine commanducata: à serpente demorsis datur aptissimè, trium drachmarum pondere; verùm folijs, floribus, & radice ex vino morsus illinire oportet: item vlcera sordida, & depascentia: mammarū quoq;, & testiū inflāmationes, tubercula, furūculosq́;: decoctis in fæce vini bulbis, recentibus inflammationibus ex polēta auxiliatur. Radicis succus adiecto vetere vino dulci, myrrha & croco, decoquitur, fitq; per quàm vtile oculis medicamentum: ad purulentas aures per se, & cum thure, melle, vino, & myrrha tritus, prodest in contrariā aurem infusus: dentium dolorem mitigat. Cinis è radice illitus, alopecias ad pilum reducit. oleum in excauatis radicibus igni decoctum, illitu exulceratis pernionibus & ambustis igni, conducit: & surditati instillatum in aurem auxiliatur: Candidam vitiliginem, linteo antea perfrictam in sole, illita radix emendat. *Dioscorides.*

DISCVTIVNT etiam radix Aristolochiæ rotundæ, Bryoniæ, Capparorum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus abstergentibus.

BVLBVS ESCVLENTVS, vulgò cognitus, à nobis estur. Stomacho & aluo vtilis, rufus, & qui ex Africa defertur. Amarus verò, & scyllinus, stomacho aptior est, & concoctionem adiuuat. * Bulbi omnes acrimoniam habent, excalfaciūt, venerem stimulant, linguam tonsillasq; exasperant, multum alimenti præbent, carnes creant, inflationem pariunt. luxatis, fractis, articulorum doloribus efficaciter illinuntur: spicula extrahunt: gangrænas, & podagras ex melle, aut per sese hydropicorum tumores, & canum morsus cum melle, & piperis polline illiti cohibēt: sudores cōpescunt: stomachi dolores mitigāt: furfures & vlcera, quæ in capite manāt, cū tosto nitro

A abstergūt, sugillata, varosq́; per se, aut ex oui luteo, & lentigines cū melle, vel aceto, emendant: fractis auriculis, vnguibusq;, ex polenta medentur. Iidem calidis cineribus torrefacti, tollunt ficus: item cum cinere è mœnarum capitibus, impositi. Cremati verò & cum alcyonio misti, vitia cutis in facie, atrasq; cicatrices, in sole illiti emaculant: faciunt ad rupta, si cum aceto cocti edantur. Sed copiosiore eorum cibo abstinendum, quoniam neruos tentant. *Dioscorides.*

B CHELIDONIAE radix supernè singularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur, in qua succus croci. * Abstergit: cum aniso & vino albo pota, medetur regio morbo, & vlceribus quæ serpunt: imposita cum vino, aut manducata, dentium dolorem sedat. *Dioscorides.*

ABSTERGVNT quoque radix Aristolochiæ rotundæ, Ari, Asparagi, Asphodeli, &c. de quibus vide suprà suo loco.

C *De radicibus aperientibus, extenuantibus, adurentibus, & emollientibus.*

APERIVNT, Allium, Cepa, Curcuma, Rhaponticum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

EXTENVANT, radix Iridis Illyricę, &c. de qua vide suprà suo loco.

ADVRVNT Allium, Pyrethrū, &c. de quibus vide suprà suo loco.

EMOLLIVNT radix Altheæ, Maluæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

D *De radicibus suppurantibus.*

LILIORVM alborum radix, Germ. Weiß Gilgen zwibel/ colligitur quouis tempore, sed maximè autumno. * Inassata, & ex rosaceo trita, igni ambusta sanat, vuluam emollit, menses ciet, vlcera cicatrice obducit. Cum melle detrita neruis præcisis, luxatisq; medetur: vitiligines, furfures, & lepras emendat: vlceraq; in capite manantia expurgat: abstergit faciem, & erugat. teritur in aceto cum hyoscyami folijs, & farina tritici mul-

E cendis testium inflammationibus. *Dioscorides.*

SVPPVRANT quoq; radix altheæ, bryoniæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus glutinantibus.

DRACVNCVLVS maior, Ger. Schlangenkraut. Gall. *Serpentail, ou Serpentine*, vocatur: caulem habet rectum, læuem, duûm cubitorum, baculi crassitudine, versicoloribus draconum maculis, purpureis tamen euincentibus: folia rumicis, sibi inuicem implicita. Fructum summo caule facit racemosum, coloris primùm cineracei, mox

F per maturitatem in crocum & purpuram vergentis: radicem prægrandem, rotundam, candidam, cortice tenui vestitam. Nascitur in sepibus vmbrosis. Colligitur, dum maturescit, & succus exprimitur, siccaturque in vmbra. Radix quoque messibus effoditur, elotaque particulatim conciditur, & funiculo transfixa siccatur in vmbra. * Vis ei calefaciendi cum diluta vini potione. Crudam, coctámue cum melle delingi prodest contra orthopnœas, rupta, conuulsa, tussim & destillationes, pota cum vino venerem

rem stimulat: vlcera, quæ cacoethe vocantur, atq; phagædenica expurgat, præsertim cum vite alba, ex ea & melle, collyria ad fistulas, & partus euocandos componũtur. ad vitiligines cum melle, efficaciter illinitur: polypos & carcinomata absumit, &c. Dracunculus minor folio constat hederaceo, magno, candidis notis insigni: caule recto, bicubitali, versicolore, maculis resperso purpureis, ita vt anguem planè referat, baculi crassitudine: fructus summo caule racematim cohæret, colore primùm herbaceo, & cùm ematuruit, croceo, gustu feruẽs, mordaxq;: radice aliquantulum rotunda, bulbosa, aro non absimili, tenui obducta cortice. Nascitur iisdem in locis, easdemq; vires cum maiore obtinet. *Dioscorides.*

POLYGONATUM, SIGILLUM SALOMONIS, Germ. Weißwurtz. Hetruscis *Fraxinella.* Gall. *Seau de Salomon:* nascitur in montibus, syluis, locis vmbrosis, & iuxta margines, frutice cubito altiore, folijs lauri latioribus, & læuioribus, sapore mali cotonei, aut punici, cum quadam adstrictione. Flores per singulos foliorum exortus promit candidos, folijs numerosiores, incepta à radice supputatione. Radicem habet albã, mollem, longam, crebrò geniculatam, densam, graueolentem, digitũ crassitudine æquantem. Maio ac Iunio flores, Augusto fructus colligi possunt. * Radix vulneribus efficaciter illinitur: quinetiã maculas in facie delet. *Dioscorides.*

SYMPHYTUM, CONSOLIDA MAIOR, Ger. Walwurtz/Schmärwurtz. Gall. *de la Consyre.* caulem emittit bicubitalem, aut maiorem, crassum, læuem, angulosum, vt sonchi inanem: circa quem breui interuacante spacio, folia exeunt angusta, buglosso proxima, oblonga, hirsuta: caule secũdum angulos quosdam striato: folijs tenuibus, ex alarum sinu prodeuntibus: in quibus flores lutei, & circa caulem velut verbasci semina emicant. Tam caulis, quàm folia aspera lanugine horrent, tactuq; pruritum concitant. Radices demittuntur foris nigræ, intus candidæ, viscosæ: quarũ est vsus. Locis aquosis palustribusq; prouenit. Per integram æstatem floret. Radix tamen in autũno carpenda venit. * Tritę & potę cruentis excreationibus, ruptisq; proficiunt: recentia vulnera illitę, conglutinant: carnes quoq; si concoquantur, cogunt additæ. Inflammationibus præsertim sedis, cum senecionis folijs vtiliter illinuntur. *Dioscorides.*

GLUTINANT quoq; radix aristolochię, gentianæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus flatus discutientibus.

ERYNGION, Germ. Mansztrew/Radistel. Gall. *Chardon nommé Cent-testes*, nominatur: aculeatarum generis est. Cuius folia in principio, sale cõdita, in cibos recipiuntur. Lata autem sunt, & extremo ambitu aspera, gustu aromatica: sed vbi adoleuerunt, circa complures caulium eminentias in spinas aculeantur. in quorum summitatibus globosa capitula, durarũ, acutissimarumq;

A spinarũ ambitu stellatim circũuallantur, quorũ color aliàs viridis, aliàs albus, interdũ cœruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, foris nigra, internè cãdida, pollicis crassitudine, odorata. Nascitur in asperis & cãpestribus. * Vim habet excalfactoriã. Pota mẽses & vrinas pellit: tormina inflationesq; discutit: cõtra iecinorũ vitia, serpentum morsus, & hausta venena, cũ vino prodest: bibitur aduersus plurima, cũ seminis pastinacæ ℨ.j. appensa, illitáue, tubercula discutere prodit.

B Pota cum hydromelite radix, opisthotonicis, & comitialibus medetur. *Dioscorides.*

ZURUMBETH apud Arabes nihil aliud designat, quàm Arnabo apud Græcos. Est aũt Arnabo, arbor prócera, in Oriente prouenieus: folijs longis, colore viridi, in luteum languescente, salicis modo, sicuti & ramorum cortex. Infrugifera est, citreum odorem spirans. *Matthiolus.*

SPICA CELTICA exigua planta est, folia habens oblonga, in extremo lata, florem luteũ:
C ad radices multa exigua habet adnata, spicis minutis similia: hæc cum radiculis, abiectis folijs, in vsu sunt, & valde odorata. Adulterantur imposita herba simili: sed facilis cognitio: nam folia adnataq; breuiora habet, candidior est neq; amara, neq; odorata, vt vera Celtica est. Laudatur maximè recens, iucũdi odoris, radice numerosa cohærens, nõ fragilis & plena. * Vrinã mouet vehementer, & stomacho vtilis est. Inflãmationibus iecinoris & suffusis auxiliatur. Contra
D stomachi inflationes, cum absinthij decocto bibitur: item aduersus lienem, renum & vesicæ vitia, & venenatos ictus ex vino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia vnguenta. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

SPICANARDI teste Galeno, radix est, nõ spica. Nota est. Eligitur Syriaca dicta: cuius hæ sunt notæ: vt sit breui spica, largam gerens comam, colore flaua, odorata, aliquantulum redolens cyperum sapore, linguam siccãte, quæ diu in sua
E odoris gratia permaneat. Adulteratur stibio cũ aqua, aut palmeo vino põderis causa inspirato. Sed ex præcedentibus notis dignoscitur. Madefacta etiam vendi solet: quod vitiũ ex eo deprehenditur, quòd candida sit spica, squalida, nulloq; puluere obsita. Vim habet exiccantẽ & excalfactoriã. vrinã mouet. Nauseę, stomachi rosionib. inflationi, iecinori, regio morbo, renũ vitijs auxiliatur, &c. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

FLATUS quoq; DISCUTIUNT, radix apij,
F acori, allij, costi, carnabadij, dauci, enulę, fœniculi, galangæ, petroselini, peucedani, zedoarię, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus semen generantibus.

SECACUL non est eryngium, neque Iringus, qui habet folia Cretami marini, neque Sigillum Salomonis: sed verum Secacul est veterum Siser, hoc est, radix illa, quæ German. dicitur Rüngelmorn / Güntzelmorn / Rüben / & Gerlen/ Gall. *Escheruis & Seruilles.* * Semen generat, & venerem stimulat. Si in promptu non sit, eius

loco radix pastinacæ syluestris accipienda est. *Cordus*.

SEMEN quoque GENERANT, radix acori, bulbi, eryngij, galangæ, satyrij, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus menses mouentibus.

CENTAVRIVM magnū folia habet iuglandis, oblonga, viridi brassicarū colore, serrata in ambitu: caulē, ceu rumicis, binū, aut ternū cubitorū, multis ab radice adnatis, in quibus capita, ceu papauerū, in rotunditate oblonga. Flos cæruleus: semē Cnico simile, ceu laneis floccis quibusdā inuolutū. Radix crassa, grauis, solida, tripedalis, succo prægnās, cū adstrictione aliqua & dulcedine acris, & rubescens. Amat solū pingue & apricū, ac syluas & colles. Colligitur autūno: siccatur & conseruatur per annos duos. * Radix cōuenit ruptis, cōuulsis, pleuriticis, spirādi difficultati, veteri tussi: sanguinē expuentibus drachmis duabus trita datur, si febris sit, in aqua, cæteris in vino: item ad tormina & vuluæ dolores. Ramenta eius in collyrij formam vuluæ subdita, menses atq; partus extrahunt. *Dioscorides*.

FILIPENDVLAE radix vrinæ stillicidio auxiliatur: item renum tum calculis, tum doloribus: stomachi inflationes discutit. Medetur suspiriosis & anhelantibus, omnibusq; in vniuersum morbis, quos causa frigida excitauerit. Prodest comitialibus, insperso cibis radicum puluere. *Matthiolus*.

GRAMEN vulgaris est notitię: cuius radix dulcis, articulis præcincta. * Hæc trita illitu vulnera conglutinat. Decoctum eius in potu, torminibus medetur, & vrinæ difficultatibus: calculosa etiam vesicæ excrementa comminuit. *Dioscorid*.

MEON, OSTRVTIVM, MAGISTRANTIA, in Macedonia & Hispania plurimum gignitur, anetho folijs & caule simile, sed eo crassius: binûm fermè cubitorū altitudine attollitur. sparsis in obliquum, rectumq; radicibus, longis, tenuibus, odoratis, linguam excalfaciētibus. Colligunt Augusto mēse. * Quę feruefactę ex aqua, vel tritæ citra coctionem, præclusorum renum, vesicæq; fractæ vitia potu leniunt: vrinę difficultati medentur: stomachi inflationes discutiunt. Torminibus, affectę vuluæ, articulorum doloribus, atq; fluxionibus pectoris, tritæ cum melle in eclegmate auxiliantur. Sanguinem per menstrua pellunt, desessionibus feruefactæ: infantibus autē illitæ imo ventri, vrinas mouent. Quòd si plus quàm deceat, ex his bibatur, caput dolore afficiunt. *Dioscorides*.

Meum ex sententia plurium peritorum in simplicium cognitione existimatur ea planta esse, quam Herbarij Calabrenses appellant Imperatricem: cuius copia in monte Calabriæ Polino prouenit. Radix nigricans est, numerosa, & subtilis, boni odoris, & sapore, vt ego quidem obseruaui, initio dulci, deinde amaro, & in fine acri: Folia habet Anethi & in summa omnes notas à Dioscor. illi assignatas. Videtur mihi quidē

A eadem esse planta, quā depingit Matthiolus, modò non sit malè repræsentata. Vtimur radicibus siccatis in vmbra, non marcidis aut leuibus, nec cariosis, sed plenis, grauibus & odoratis.

VALERIANAE tria genera passim occurrunt: vnū hortense, syluestria duo. Reperiūtur verò & alię quædā, sed nomine, nō effigie reliquis similes, vt quā Rubram cognomināt: & quā Græcā. Satiua siue hortensis valeriana, prima, folia edit oblonga, lata, læuia, virentia, atq; indiuisa: quæ

B verò secundum caules maiora, longiora, vtrinq; profundiùs laciniata. Elaphobosci siue Pastinacæ maioris foliorum æmula, sed tamen minora: caulis cubito altior, læuis, & concauus & interuallis rarioribus articulatus, è cuius geniculis bina exeunt folia, & in fastigio flores in vmbellis aceruati, parui, ab oblongiore, & angustiore exiguo veluti collo sese pendentes, narcissi quidem effigiē aliquatenus exprimentes, sed tamē multo tenuiores, & magnitudine ipsis plurimū ce-

C dentes, colore è rubente diluta purpura albicantes, radix digitalis crassitudinis, obliqua, fibris multis summæ terræ adhæret, plurima parte eminens: quæ dum resiccatur, pinguis ac oleosa efficitur, & odore est suauiore, quàm recens. Syluestrium quæ maior, folijs cùm prioribus, tum ijs, quæ circa cauliculos est, diuisis, ac laciniosis, maioribus, & nigricantioribus quàm satiuæ. caulis huius læuis quoq;, inanis, & geniculatus, cubitoq; procerior. flores in vmbellis similes & di-

D lutè purpurei. radices tenues, & veluti multis capillamentis fibrosę, odore non omnino destitutæ. Altera syluestris forma hortēsem satis refert, sed longè minor est. prima eius folia indiuisa, reliqua in partes, ac lacinias dissecta. cauliculus dodrantalis. flores in vmbellis aliarum similes ex læui purpura albicantes. radices tenues, obliquæ, repentes, & tenuibus fibris capillatæ, odoris exigui. Seritur hortensis apud Germanos & Belgas. In Creta autē & Ponto suæ spontis esse

E fertur. Syluestres humentib. locis, iuxta riuulos, fossas, & scrobes aquas habētes, reperiunt, maior harū in hortos translata luxuriat: minor verò ægrè coalescit. Florent hæ Maio, Iunio, & Iulio æstiuis mensibus. Valerianę passim appellantur, & Græcè Phu. Et prima quidem Phu apud Dioscoridem descriptioni respondet: neque obstat flos paruus, & Narcisso minor. Quòd si quidem maior scribatur, errore fit Græci exemplaris, in quo sic habetur: ἄνθη ϖαρὶς τῶ ναρκίσσȣ μάζω ἢ ϗ πε-

F φώτερα. Sed pro μάζω, id est maior, restituendum est ἥσσω, siue ἧττω, id est minor, vt ante nos Ruellius quoq; annotauit. Id quod mox subsequens dictio πεϕώτερα, hoc est tenerior, non modò innuit, verùm & palam ostendit. Neq; enim maiora, sed minora, teneriora esse solent. Atque sic se habente Dioscoridis lectione, omnis adimitur scrupulus. Sunt namq; Valerianæ flores ἥττονες ϗ πεϕώτεροι. quàm Narcissi. Appellatur prætereà Valeriana satiua à Dioscoride νάρδ☉ ἀγρία. id est, syluestris, aut rustica nardus: à Plinio Nardus Cretica; hac ætate à quibusdam Marinella,

Genicularis

Genicularis herba benedicta, & Theriacaria: in officinis Valeriana domestica: Theophrasto Paracelso Terdina: Germ. Groß Baldrian. Gall. *Valeriane*. Altera species Valeriana syluestris nuncupatur, & Germ. Wildt Baldrian/Katzenwurtz/Augenwurtz/Wendwurtz/Denmarck. Tertia Valeriana minima nominari ferè solet. * Excalfacit autem Phu legitimum, vt Dioscorides ait, sed tamen non intensè, neq; ipsa recens radix, sed arescens tantum. Recentem siquidem exiguum omnino caloris habere facilè depræhenditur. arescentem verò calidiorem esse, & gustus & odor vterq; intensior ostendunt. Mouet aũt, authore Dioscoride, sicca radix vrinas: menses cit: prodest ad laterũ dolores, & antidotis permiscetur. Syluestrẽ autem Valerianam, ruptis, cõuulsis, ex alto præcipitatis, recentiores vtilem censent. folia huius, tum & satiuę ad oris, & gingiuarum cum inflammatione exulcerationes, decocta, & gargarizata prodesse ferunt. Cæterum Valeriana rubra duorum dodrantum caulibus, aut longioribus, ijsq; rotundis, læuibus & geniculatis assurgit. folia habet lata, longa, acuminata, læuia, & diluti viroris: è fastigijs caulium Valerianæ propemodum similes vmbellas, sed laxiores, & magis incõditas, in quibus flores oblongi, tenues, rubentes, & semen inde exiguum, oblongum, quandoq; summa parte barbatulum, radix subest candida, mediocris crassitudinis, & longitudinis. Huic similis, alia reperit, folijs quoq; oblongis, cauliculis circa superiorem partem in ramulos cõplures diuisis: flosculis è diluto cœruleo purpurascentibus, breuioribus, quàm superioris: radice mediocris crassitudinis. Vtraq; Belgis hortensis, & altera quidem rarior. florent æstiuis mensibus. Valerianę rubræ à florum vmbellarumq; similitudine pleriq; nomen dedere, quod huic permittere maluimus, quàm impropriam appellationẽ temerè attribuere. Sunt etiã; qui Behen recentiorũ speciẽ esse velint, idipsum Behen rubrum nuncupantes, ad differentiã alterius Behen albi dicti, quę quidem est herba multùm à Behen Arabum differens, veluti & præsens. Alij inter Limonij genera referunt. Matthiolus etiam secundam speciem pro Limonio depingit. Atq; hãc ipsam aridam ad nos pro Limonio misit præclarissimus vir, & in notitia stirpium, omniumq; simplicium versatissimus Iacobus Antonius Cortusus Patricius Patauinus. Et respõdet satis cum Limonij descriptione posterior. Sed Valeriana rubra non æquè: non modò quòd folia eius sint longè quàm Betæ minora; verùm potissimũ, quòd semen eius rarò perficiatur, & hoc ipsum nequaquam rubeat. Nam Limonio folia sunt Betæ similia, tenuiora tamẽ, & minora: caulis tenuis, rectus, refertus semine rubicundo, vt Dioscorides refert. Quod autem ad facultates harum attinet, nullas quidem cõpertas habemus. Videtur autem vtraq; vnà cum radicibus refrigerantis esse naturæ. Porrò Valeriana Græca coliculos tres, aut quatuor promit rectos, concauos, inanes, tenues & cubitales,

A folijs circumuestitos compluribus, oblongis, alatis, ex alijs multis, medio intercurrente neruo, compositis, viciæ folijs ferè conformibus, sed tamen virentioribus, quorum singula paruula sunt, latiuscula, oblonga, acuminata, dorsoq; aliquantulũ eminente. flores nequaquam in vmbellis, neq; etiam in alis foliorum, sed in fastigijs cauliculorum sparsi prodeunt, pulchri, colore cœruleo, sed dilutiore splendentes, ex quinq; foliolis, staminibus aliquot exiguis, &
B candidis in medio, à quibus apices parui sublutei dependent. sequuntur capitula parua, in quibus semen minutũ. pro radicibus multæ tenuissimæ sunt fibræ. Nusquam suæ spontis in Belgio est, sed aliunde illata. plurima æstatis parte floret. Valerianam, vt diximus, Græcam, & Valerianam peregrinam, necnon Pseudophu appellant, tametsi nullam cum Valeriana similitudinem habeat. Nullius est vsus, nisi quòd hortorum exornet margines. *Dodonæus*.

C *Phu* verum crescit in regno Neapolitano, in Polino monte Calabriæ & alijs locis, & Romæ, vbi in multis hortis colitur, abundè haberi potest. Radix est longa, & crassa vnum digitum, & in circuitu villosa ex obliquo, instar Hellebori, & in vno loco reperiuntur multæ radices interdum ad 30. inuicem sese obliquè contingentes: odore planè refert Valerianam, attamen multò efficaciore. Andromachus Ponticũ eligit. Quod si ad manus nostras peruenerit solida, nõ exesa,
D odore flagrantissimo, perfectissima erit, æque ac ea, quæ in Ponto crescit. Vulgaris Valeriana nõ debet illius loco accipi: cùm veræ copiam modò diligentia mediocris præstetur, haberi possit.

FRAXINELLAE complures exeunt cauliculi, rotundi, cubitales, aut altiores, inferiùs folijs, superiùs verò floribus suprà inuicẽ digestis exornati: folia oblonga ex pluribus ad vnũ pediculum vnita, Glycyrrhizæ similia, multò quam fraxini minora. Singularia tamẽ eorum breuio-
E ra, duriora, magisq; acuminata, quàm Glycyrrhizæ, florum color dilutè est rubentis purpuræ, vti syluestris maluæ: sed forma dissimilis. A' quinis etenim vt plurimũ striatis oblongisq; superioribus foliolis, stamina aliquot recuruata barbæ instar dependent. Odor horum grauis est, ac hircinum olet, & similiter earum, quæ sequuntur siliquarum. Succedunt autem singulis floribus quinq; simul, asperæ, scabræ, & subrubẽtes: in quibus semen gignitur rotundum, nigrum,
F splendens, minus quàm Pæoniæ, aut etiam Lentisci, radices ab vno capite plures diuaricantur longæ, candidæ, carnosæ, tenui in medio neruo, cum obscura acredine aliquantulum amaricantes. Videntur autem huius duæ esse species, non tamen valdè differentes. Vnius folia maiora, virentiora, duriora, magisq; acuminata, alterius verò nigriora, minus dura, ac nõ æquè in acumẽ desinẽtia, flores quoq; huius aliquantò dilutiores: illius verò paulò rubicundiores. In Italiæ ac Germaniæ montibus, ac collibus, lutoso ac saxoso reperitur solo. apud Belgas hortensis est. Flo-

res Iunio: ſemẽ ſeriùs prouenit. Recentiores Fraxinellam pleriq; χαμαιμέλιον quaſi humilem Fraxinũ appellant. officinæ Diptamnũ, & pro legitimo Diptãno, radicibus huius ſubinde vtuntur, vnde & à nõnullis Pſeudodictamnũ, & Dictamnum albũ nominatur. Non eſſe autẽ legitimum Dictamnũ notius modò eſt, quã vllis verbis refelli opus ſit. Et Pſeudodictamnũ quoq; Dioſcoridis nequaquã eſſe, non minùs manifeſtũ. Sed non eſſe Tragij veterum ſpeciem, non æquè expeditum videtur. Nam cum Tragio, & quidem priore conuenire poſſe apparet. Habet autem iſtud prius Tragium, duo ſiquidem ſunt authore Dioſcoride, folia, virgas & fructus Lentiſco ſimilia, ſed minora omnia & ſuccum fert gummi ſimilem: & in Creta tantùm naſcitur. Idem Plinius lib. 27. cap. 13. Tragonis ſiue Tragiũ, ait, naſcitur in Cretæ tantùm inſulæ maritimis. Lentiſco (exemplaria perperam Iunipero habent) ſimilis, & ſemine, & folio, & ramis. ſuccus eius lacteus in gummi ſpiſſatus, vel ſemẽ, impoſitione ſpicula è corpore eijcit. Et Fraxinella quidem Lentiſcum non minus quàm Glycyrrhiza folio refert, & odorem τράγου, id eſt hirci ſpirat: quæ huius cum Tragio ſimilitudinem quandã oſtendunt. Sed tamen quia frutex non eſt, non baccas, quales Lentiſcus, ſed ſiliquas ferat, adnatis ramulis careat, adhæc neq; lachrymam fundat, haudquaquã Tragium, ſed aliã, atq; ab eo differentem ſtirpem eſſe cõſequitur, quam veriſimile eſt veteres nõ obſeruaſſe, vel in nullo vſu, aut ſaltem negligentiùs habuiſſe. Facit huc, quòd Bellonius lib. 1. Singularium refert, Tragiũ in Creta iuxta fluenta naſci, & flore eſſe luteo. Nam Fraxinella montes amat & flore rubet. Ex quib. Fraxinellæ cum Tragio diſcrimen ſatis apparet. * At Fraxinellæ radix excalfacit, & reſiccat ordine ſecundo, digerentis, attenuantis, & aperientis eſt facultatis. Menſes & vrinas mouet: partus adiuuat: ſecundas educit: vteri frigidioribus morbis auxiliaris eſt. conferre & ſtomachicis, & anheloſis fertur. Tradunt etiã aduerſus ictus morſusq; ferarum, lethalia medicamenta, & peſtilentium morborum contagia prodeſſe, antidotisq; vtiliter permiſceri. *Dodonæus.*

MENSTRVA quoque PROVOCANT, radix aſari, ari, acori, ariſtolochiæ longæ, aſphodeli, allij, bryoniæ, cyperi, coſti, capparorum, calami aromatici, dauci, dictamni, eryngij, fœniculi, helenij, lilij, petroſelini, pœoniæ, raphani, rubiæ, ruſci, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus menſes ſiſtentibus.

TORMENTILLA folio pentaphylli minore, ſeptenis inciſuris diuiſo: radice breui, nodoſa cõpacta, rubeo colore, ſapore aſtringẽti: cauliculis tenuibus, ſubrubentibus: flore melino, adeò vt in pentaphylli genere ſit reponenda. Sunt, qui à ſeptenis foliorum diuiſuris Heptaphyllon vocent. * Vrinæ incontinentiam ſupprimit: ſiſtit menſes, ſi in earum decocto ad vmbilicum

A vſq; conſederint fœminæ: vel ſi tritæ, & ex melle atq; ſpica ſubactæ: ventri, ac pubi illinantur. Sanguinem è vulneribus manantem cohibent, ſuper aſperſo earum puluere. *Matthiolus.*

MENSTRVA quoq; SISTVNT radices Symphyti, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſudorem prouocantibus.

CHINA ex occidentali India defertur (quandoquidem vulgo Luſitani ex Orientali India
B eam adferant) eſt arundinis maioris radici ſimilis, nodoſa, intus alba, interdum rubeſcens, foris rubra. Optima eſt recens, ponderoſa, ſolida, pinguis, non carioſa, ſapore inſipida. Naſcitur in China, Orientalis Indiæ prouincia, Scythiæ atq; Sericaniæ finitima, maritimis locis, arundinis, aut vluæ paluſtris modo. Solius radicis eſt vſus apud Indos, ad curãdos difficiles morbos apud quos magno in precio eſt. Propinatͥ eius aqua, in diuturnis & acutis morbis, febribus præſer-
C tim: etenim ſudores prouocat, cuius rei gratia multi ſanantur. Triginta ſunt circiter anni, quòd Luſitani primũ in has regiones eam intulerint. præclara de eius facultatibus prædicantes aduerſus omnis generis morbos, ſed maximè Luem Veneream, in qua mirabiles effectus præſtitit. * Valde extenuat: ſudorem mouet & exiccat, ideoq; putredini reſiſtit: iecur confirmat: hydropi auxiliatur: vlcera maligna ſanat, lepram & elephantiaſin curat: Gallico morbo ſuccurrit: cor-
D pus alimento deſtitutum reficit: ſcirrhis iecoris maximè prodeſt: ligno Guaiaco tamen à Sarſa infirmius exiſtit. *Nicolaus Monardus, & Andernacus.*

SARSA PARILLA ex Peru, ſiue Hiſpania noua defertur, planta multis radicibus nitens, glycyrrhizæ non diſſimilibus, duos cubitos, aut eo ampliùs longis, colore cinereo dilutiore, quę interdum tam altè demittuntur, vt qui integras eruere volet, ei profunda foſſione opus ſit: ra-
E mis nodoſis, & lignoſis, qui facilè deſiccantur: florésne an fructum proferat, ignoramus. Illa multo meliorem & efficaciorem nobis deinde protulit prouincia Honduras, à ſuperiore differens, quòd illa candidior eſt, ad pallorem tendens, & gracilior, hæc verò cinerea, nigrior, atque craſſior. Deligitur nigrior, recẽs, nõ carioſa, fractu contumax, quæq; aſſulatim frangitur, & ponderoſa. Nam quę cariem ſenſit, & dum frangitur puluerulenta eſt, inutilis exiſtimatur. Cùm
F eam Hiſpani primum viderunt, Sarſæ Parillæ nomen indiderũt, propter cognationem, quam cum noſtra Sarſa Parilla, quæ ſmilax aſpera eſt, habet. Certè noſtratem expertus ſum ſimili facultate præditam, cum ea, quæ ex Hiſpania noua adfertur, ad quam magis accedit, quàm ad eam, quæ in Honduras inuenitur. Guſtu inſipido eſt, & ſine acrimonia, nec eius aqua hordeacea ſapidior eſt. * Vncia eius in duabus libris aquæ cocta, vini rubri turbidioris colorem refert, tenuemq; eſſentiã habet, & ſummè prouocat ſudorem. Decoctũ eius cum tenui victu potũ, per

dies

dies triginta, lucem veneream, plus quàm lignũ Indicum sanat, prodest morbis articularijs, vlceribus, laxis ex pituita & defluxione tumoribus: cerebri & capitis vitia emendat: iecur cõfirmat: lienem extenuat: incipientem elephãtiasin discutit. *Nicol. Monardis, & Andernacus.*

De radicibus venenis resistentibus.

ANGELICA cubitalem excedit altitudinem, caule geniculato, inani, multis alarum cauis referto: folia profert oblonga, per ambitũ serrata, in nigrum virescentia: flores albos, in vmbellam cohærentes: è quibus semen prodit tenue, lentiũ modo compressum. Radix ei subest crassa, raphani modo, quæ in plures diuaricantur ramos, gustu acris, & suauiter odorata. Nascitur in hortis. Colligitur autũno: siccatur, & cõseruatur per annos duos, vel tres. * Excalfacit, pariterq; desiccat ordine secũdo completo, aut tertio incipiente. Proinde aperit, attenuat, & discutit. Venenis mirificè aduersatur quare pestilentiam arcet hausta, aut frequenter commansa. Ipsa per se sumpta, pituitosos, lẽtosq; humores digerit. Idẽ præstat & radicis decoctũ: quod etiam celerius ex frigore tussientibus auxiliatur: expectorat enim efficaciter crassam, lentamq; pituitam. Sanantur eodem ex aqua aut vino interna viscerũ vlcera, concretusq; sanguis dissoluitur, & roboratur ventriculus. Radix in puluerem trita, animi deliquijs, & cæteris cordis affectibus opem vnicè præstat. Valet ad rabiosorum & venenosorum morsus, exterius cum ruta imposita, intrò in corpus assumpta. *Matthiolus.*

CARLINAE, siue Cardopatij duæ species: vna humilis & absque caule: altera caulem promit. Vtriusq; florem candidum videre contigit. Gesnerus purpureum reperiri scribit, quod & Franciscani fratres testantur. Humili folia sunt spinosa, & oblonga, inter quæ medius emicat orbiculatus flos, amplus, magnus, exteriore parte instar echini castaneæ valde spinosus: superiùs planus, & latè patens, cuius medium multis capillaceis staminibus farctum, oblonga, angusta ambiunt foliola, candida, aut purpurea. sereno hic explicatur cœlo, nubilo verò & per noctem veluti se recludens contrahitur. radix huius oblonga, & mediocris crassitudinis. Altera species folia similiter valdè habet spinosa, nõ rarò aspe-riora: caulem dodrantalem, aut altiorem: florem in capitulo vti prioris, sed minorẽ multò: radicem digitalis ferè crassitudinis odoratã, & vtplurimũ rimosam. De vtriusq; nomine inter recentiores nõ satis cõuenit. Sunt, qui velint priorem Chamæleonem albũ esse: alterũ verò Chamæleonem nigrum: alij vtrunq; à Chamæleonibus differre asserunt. Chamæleonem autem album Dioscorides folia habere Scolymo similia ait, caulem non promere: è medio spinas erigere echini marini aut Cinaræ modo: flores edere purpureos, veluti pilos papposos: semen Cnici: radicem interiùs albam, aliquatenus aromaticã, grauis odoris, & dulcem, circa quam viscum re-

A peritur. Nigrum verò Chamæleonem, idem inquit, folijs quoq; esse Scolymi, sed minoribus, tenuioribus, ac rubro distinctis: caule dodrantali, digitalis crassitudinis, subrubente, & vmbellã habere, in eaq; florem tenuem Hyacinthi æmulum, versicolorem, radicem verò crassam, nigrã, densam, interdum exesam, quæ dissecta sublutea sit, & manducata mordeat. Et cum Chamæleone quidem albo Carlinam humilem conuenire posse apparet, si fructus, aut capitulum re-
B sponderet. Caule siquidem, & folijs spinosa, sed fructus non est veluti Cinaræ. Pini conum siquidem Cinaræ capitulum refert, ex squamis multis fastigio acuminatis, ac spinosis coactus, quale nõ est Carlinæ. Neq; enim satis est, quòd caule careat, aut quòd viscum ferat, sed reliquas etiam adesse notas refert. Nam vt Franciscani fratres tradunt, plures Carduorũ species reperiuntur caule viduæ: possunt & aliæ viscum ac gummi præbere. Plin. lib. 21. cap. 16. ixinem raram vi-
C su & radice filiosam esse inquit, ex qua medium veluti malum extuberat. Est autẽ Ixine Chamæleon albus. Exemplaria Helxine perperã habent. Idem de Carlina altera dicendũ: tametsi enim folia fortè habeat Scolymi, & caulem dodrantalẽ, cùm tamen flos non sit hyacinthi, id est, cœrulei coloris, desideratis & alijs, Chamæleon niger dici non potest. Accedit nostræ sentẽtiæ in lib. Singularium suorũ primo, diligentissimus P. Bellonius, qui ambas Carlinas à Chameleonib. differ-
D re ostendit, & vtrumq; Chamæleonẽ Italiæ, Germaniæ, & Galliæ incognitum esse scribit. Albi Chamæleonis radicẽ perquàm crassam esse ait, & pedalis, aut cubitalis longitudinis, multumq; odoratã, atq; ex ea lachrymã manare: Chamæleonis verò nigri florem esse pulcherrimi, cœrulei, ac planè cœlestis coloris, quam Dioscorides ὑακινϑίζοντα appellat, ab Hyacintho non scripto, qui creberrimè cœruleus est. *Dodonæus.*

VENENIS etiam RESISTVNT, radix Apij,
E Allij, Aristolochiæ longæ, Bryoniæ, Cyperi, Carnabadij, seu Doronici, Costi, Fœniculi, Gentianæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus ambustis conferentibus.

HYACINTHI radix bulbacea est. * Hæc pueris cum vino albo illita, pubertatem coercet, & non patitur erumpere: sistit aluum pota, & vrinam impellit: phalangiorum morsibus auxiliatur. *Dioscorides.*

F AMBVSTIS quoq; medentur, radix Asphodeli, Bulbi, liliorum alborum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus dolorem sedantibus.

ANONIS seu ONONIS ramos habet fruticosos, dodrantales, aut maiores, frequẽtibus geniculis cinctos, cauis alarũ multis, capitibus rotundis: folijs lenticulæ, tenuibus, pusillis, ad rutæ aut pratensis loti folia accedentibus, subhirsutis, odoratis, non iniucundè olentibus. Muria cõditur, antequam spinosa fiat, cibis gratissima.

Rami acutioribus spinis, & veluti spiculis firmioribus horrent. Radicem mittit candidam. * Quæ excalfacit, & extenuat. Huius cortex ex vino potus vrinam ciet, calculos comminuit, margines vlcerum erodit. Radix cùm decoquitur posca, dolorem dentium collutione mitigat. Decoctum eius potu hæmorrhoidas sanare creditur. *Dioscorides.*

DOLOREM quoq; sedant, radix Acori, Dauci, Eryngij, Ireos, Mandragorę, &c. de quib. vide suprà suo loco.

De radicibus discutientibus strumas.

PLANTAGINIS radix * & mãducatu, & collutione, dentium dolores sedat: eadem cum folijs, vlceribus renũ, & vesicæ in passo datur. Fertur tres radices, cum tribus vini cyathis, & pari aquę modo, tertianis auxiliari: & quatuor, quartanis. Sunt, qui radicis gestamine, discutiendis strumis vtantur. *Dioscorides.*

DISCVTIVNT quoque STRVMAS, radix Capparorum, Ireos. de quibus vide s. suo loco.

De radicibus venenosis.

MANDRAGORA si bibatur, confestim sopor insequitur, exolutio, ac vehemens veternus, nihil temerè distans à lethargo. * Cui, antequã aliquid ex ijs accidat, vomitus & aqua mulsa proderit: postea nitrum & absinthium ex vino dulci aut passo sumatur. caput rosaceo & aceto perfundatur. Proficit excitatio & motus corporis & olfactus eupatorij, & piperis, sinapis, castorij, & rutæ, tritorum in aceto: & liquidæ picis, & odor è lucernarũ exustione, & extinctu. Quòd si ægrè ij reuocentur, sternutamenta mouere, alijsq; cõmunibus auxilijs vti conueniet. *Dioscorides.*

FVNGORVM alij genere, alij copia lædunt: omnes tamẽ strangulatus suspendio similes cõcitant. * Quibus confestim succurrendum: communiter ex oleo vomere cogendi: mirificè iuuat lixiuia ex sarmẽtis, aut pyrastri surculis, epota cum sale, posca & nitro. Fructus aut folia pyrastri cum fungis decocta, strangulantem illam vim auferunt, esitataq; eisdem auxiliantur. Aduersus fungos gallinacea oua cum posca proficiunt, adiecta aristolochiæ drachma. item absinthium cum vino melleq; sumptum, & ex aqua potum: apiastrum ex nitro: panacis radix, & semen in vino: fæx vini cremata, cum aqua: atramentum sutorium ex aceto: radix vel sinapis, aut nasturtium esu prosunt. *Dioscorides.*

SVMPTO EPHEMERO, quod aliqui syluestrem bulbum appellant, * pruritus in toto corpore excitatur, non secus atque ijs qui vrtica aut scilla lacessuntur: interna rosionem sentiũt, stomachus cum ingenti grauitate exæstuat. cæterùm inualescente morbo, cruor strigmentis admistus, per aluum exigitur. Quibus, vt ijs qui salamandram hauserũt, vomitione aut clysteribus auxiliari conueniet: sed antea quàm venenũ inualescat, dandũ est decoctũ frondium quercus, aut glandium, aut malicorij: lac bibere prodest, in quo serpillum sit decoctum: item succum san-

A guinalis herbæ, aut ramorum vitis, aut rubi, aut medullæ recentis ferulæ, aut myrthi cum vino. Baccæ autem myrthi tusæ tritæq;, & aqua maceratæ, vt liquor inde sumatur, opem ferũt. Media castanearum tunicula similem effectum præbet, si cruda in aliquo supradictorum succo sumatur: origanum quoque cum lixiuio epotum. eximiè iuuantur asinini lactis, aut bubuli calidi potu, etiam in ore contineant: ita vt quibus copia lactis huius adsit, non aliud desiderent.

B *Dioscorides.*

VERATRVM ALBVM * strangulatus concitat, aut immodicas alui deiectiones mouet. Quibus ea medentur, quæ in fungorum mentione retulimus. Nimios autem deiectionũ impetus, medicamentis quæ excrementa supprimũt, coercebimus. *Dioscorides.*

De radicibus alterantibus qualitate occulta.

C NOVI mulierẽ, quotidie ferè per annos multos vuluæ strangulationi obnoxiam, quæ ex illo morbo optimè conualuit hauriẽdo semel per hebdomadam sub lecti ingressum, vinũ album, in quo vncia radicis BRYONIAE efferbuisset. Et hoc medicamento per annum integrum vsa, hinc nihil amplius incommodi sensit, inquit Matthiolus.

PAEONIAE radix, quòd solaris sit, eruta Sole tenente Leonem, die & hora Solis, necnon Lu-

D næ crescente lumine, portantem ab Epilepsia liberat. *Marsilius Ficinus.*

De radicibus purgantibus bilem flauam.

RHABARBARVM radix est inęqualiter crassa, nõ admodũ longa, rheopontico perquàm similia colore & substãtia. Eius tres sunt differentiæ: vnũ Indicum ex Sinarũ regione omniũ præstantissimũ: alterum Barbarũ, secundum locũ obtinens: tertium Turcicum, omnium ignauissimũ.

E Laudatur subnigrũ in rubrum inclinans, recens, graue, pro raritate sua, confractũ, ex rufo & glauco alternãs, & croci modo tingens. Adulteratur, si aliquot dieb. in aqua macerat, vt facultas eximatur. fucus verò deprehẽditur, si in cõfracto ea varietas, quæ suprà dicta est, nõ conspicitur, nec croci modo tingit, sed leuius est, & magis adstringit. Cõseruatur annos tres aut quatuor integrũ incorruptũq;, si cera sola, vel cera cũ terebinthina liquata circumlinatur, aut melle albo, aut

F psyllio, aut milio mergatur. Corrigitur tertia parte spicæ, vel squinãthi, vel cinnamomi. Dosis infusionis à drachma vna cum dimidia, vsq; ad decem: pulueris verò à drachma vna, vsq; ad quatuor. Calidum & siccũ ordine secundo. * Purgat clementer bilem flauam, pituitamq;, præcipuè à ventriculo & hepate, & inde sanguinem purgat: obstructiones liberat, & affectus inde sanat, ictẽrum, hydropem, splenis tumorẽ, febres putridas, etiam diuturnas, dolorẽ hypochondriorũ punctorium, &c. *Medici Florentini, ex Mesue.*

FILICI folia sine caule, sine fructu, sine flore,

ex vna

ex vno pediculo cubitali lōgitudine exeūt, multifida, & lateribus pinnata, subgraui odore: radice per summa cespitum nigra, oblonga, filices multas fundente, subastringente gustu. Nascitur in montibus & saxosis. Colligitur autumno, siccatur & conseruatur per annum. * Radix latas tineas excutit, sumpta drachmis quatuor ex aqua mulsa: melius si cum scammoniæ, aut veratri nigri totidem obolis detur: sed qui sumunt, alia prægustare debent, &c. *Dioscorides.*

PVRGANT quoq; bilem flauam Rhaponticum, &c. de quo vide suprà suo loco.

De radicibus purgantibus bilem atram.

ELLEBORVM NIGRVM, vulgò à German. Christwurtz/ folia habet viridia, platani similia, minora, folijs spondilij proxima, pluribus diuisuris incisa, nigriora, & crassiora, subaspera: caulis asper: flores ex candido purpurei, cotoneis similes, racematim cohærentes, in quibus est semen cnico simile: radicibus nigris, tenuibus, elleboro albo similibus, quarum duntaxat est vsus. Reperitur in Germaniæ plerisq; montibus, & alijs incultis, ac asperis locis. In hortis viuax est. Floret circa natalem Dominicum, si hyems clemens mitisq; fuerit: aliàs mox soluto gelu. Eligi debet bene nigrum, corpulentum, plenum, in quo tenuis sit medulla, acre gustu, feruensq;. Helleborum nigrum quo hodie plerunq; vtuntur, non est iam descriptum: veruntamen etiam in Hetruria reperitur cum prædictis notis, tametsi rarò. Itaq; cura adhibenda est, vt id sumatur: quāuis non multū errent, qui in veri loco vtūtur vulgari. Colligitur in vere vel æstate: seruatur verò per annos duos vel tres. Corrigit̄ cinnamomo, fœniculo, aniso, mastiche, oxymelite, & passo. Solis animosis & robustis datur. Dosis pulueris à siliquis sex, vsq; ad scrupulum vnum vel duos, cum passo, vel oxymelite. * Bilem vtrāq;, & pituitam euacuat non citra difficultatem. Itaq; febribus circuitu repetentibus, & diuturnis conuenit: item furore percitis: altera capitis parte dolentibus: & quos cephalæa diu infestauit: insania & melancholia laborantibus, &c. *Medici Florentini ex Mesue.*

ELLEBORVM ALBVM (Germ. Weißnießwurtz. Gall. *Ellebore blanche.* Ital. *Elleboro bianco.*) radicibus nititur multis, tenuibus, candidis, ab oblongo & exiguo capite exeuntibus ceparū modo: folia fert plantaginis: caulem palmo altiorem, cauum, tunicis conuolutum: gaudet montanis, & asperis, & nō modò in Gręcia, Italia, aut alijs calidioribus regionibus, verum & in Germaniæ ac Heluetiorū montibus viret. viuit & in hortis. Floret Aestate, messibus, aut sub Autumnum legendū est. Deligendæ sunt radices summis montib. collectæ, candidæ, mediocriter extentæ, friabiles, carnosæ, nullum in frangendo puluerem emittentes, quæq; sint medulla tenui, gustu feruente, nec tamen id vehementer: quæ enim nimiū acres sunt, strangulant. Calidum & siccum in tertio. * Vomitu multo purgat, & ster-

A nutamenta violenter mouet. Vitandum aūt hoc est, quod strāgulet. *Medici Florentini ex Dioscorid.*

POLYPODIVM radice dulci, austera, digiti parui magnitudine, multum siccante, sed sine morsu. Probatur subdulce, subausterum, gustatu ad postremum subamaro, & nonnihil aromatico, solidum, cirrhis seu nodis plenum, ex rubro nigrescens, colore intus herbaceo pistacij modo, recens, quercuum & arborum aliarum glandiferarum truncis adnatum. Seruatur per annū.

B Corrigitur aniso, fœniculo, zingibere, vel simili odorato aliquo. Dosis à drachmis duabus, ad aureos quatuor. Calidū est in tertio: siccū verò in secundo. * Humores crassos & lentos terget, digerit, siccat, bilem atram, & pituitā vel crassam vel lentam purgat, etiam à iuncturis. Affectibus ob hæc melancholicis prodest, vt quartanis, prę-sertim cū mulsa. &c. *Medici Colonienses ex Mesue.*

De radicibus purgantibus pituitam.

C AGARICVM oritur in magnarū arborū truncis, vetustate iam putrescentiū, & erosarum, tanquam earū vel apostema, vel fungus. Est duplex, mas & fœmina. Mas est malus, præsertim qui longus, niger, durus, densus, grauis, & in fragmētis cen villos neruorū ostendit. Fœmina si rotundior, alba, porosa, & rara valde, & frangi facilis, leuis, dulcis primo gustatu, mox amara & styptica, est melior, præcipuè summa corporis sui parte. Conseruatur per annos quatuor. Corrigitur

D tertia parte zingiberis, vel salis gemmæ. Dosis à drachma vna vsque ad duas: infusionis verò à drachmis duabus vsq; ad quinq;. Calidū ordine primo, siccum verò tertio. * Pituitam crassam, lentam, putridam, & bilem flauam & atram purgat à cerebro, neruis, musculis, sensorijs, spina dorsi, thorace, pulmone, ventriculo, hepate, liene, renibus, vtero, iūcturis. Vrinā quoq; mouet, ac menses vtrumq; expurgat. Cutis colorē floridum reddit, lumbricos necat: ischiadi, & cætero-

E rum articulorum doloribus confert, & febribus diuturnis, ex materia varia natis, &c. *Mesues.*

Agaricum, vt Galenus experientia docet, non admittit fucum. Hoc vnum itaq; obseruandum est, vt seligatur illud, quod intus habet venas rectas: sitq; leue, raræ contextionis, tenerū, friabile, album & splendens, quale est, quod fœmina vocatur. Densum, ponderosum, lignosum, rotundum, durum & nigrum, non solum laudabile non est, sed potius à Dioscoride inter venena in 6. lib. recensetur. Quod medium est inter

F hæc duo, quātò pluribus notis vel ad hoc, vel illud accedit, tantò maiores habebit vires. Diosc. ait, quod in Galatia, Asia, & Cilicia in cedris crescit esse infirmum & friabile, quod tamen antea, vt bonum elegimus. Itaq; hęc vox friabilis rectè intelligi debet: vt scilicet Agaricum sit tenerum, nō tamē eo modo, vt quasi aliquod marcidū per seipsum, aut leuiter manū admouendo in multa frusta decedat. Debet ergo hoc modo cōpactum esse in seipso, vt digito aut pistillo, aut lima facilè in puluerem reducatur: maiorq; illius pars

constet ex pulpa, non neruis & venis, hoc enim durius & grauius: & insuper, ne paucæ istæ venæ, quę in medio illius apparent, sint quoq; flaccidæ, vel friabiles, quia hanc ob causam quoq; Agaricus facilè diuellitur: & ita Diosc. & Galenus intelligi debent. Atq; ideò non sine ratione ex sententia Galeni superiùs diximus in præparatione Theriacæ, Agaricum per se solum terendum esse, quò istæ venæ tanquam nullius vsus abijci possint. At tametsi illi, qui Agaricum propterea tundunt cum vino illum irrorando, ne subtiliores eius partes euanescant, non sint improbandi, nihilo tamen minus hallucinari mihi videntur, quòd postea simul accipiant partes quoque lignosas & inutiles, quę hac terendi ratione non abijciuntur, sed ibi remanent, vt bonæ. Nec satis est dicere, quòd si accipiamus Agaricum fœminam, nō adesse istas venas: nam etsi Galenus eligat fœminam, vult tamen in ea separari istas fibras: imò si non adessent, Agaricum non esse probū, quemadmodum diximus eius probationis indicium esse. Ne verò perdantur particulæ subtilissimæ inter terendū, cauere id possumus eo modo, quem Crito docet, de quo antea locuti sumus.

Cucumeris Sylvestris radix in plerisq; calidis regionibus in ruderibus sabulosis alijsq; incultis locis reperitur: apud Germanos hortensis: autumno colligitur: siccatur in vmbra, & cōseruatur per annos sex. Dosis deiectionis est à drachma vna vsque ad quatuor: pulueris verò à granis quindecim vsq; ad drachmā semis. * Pituitam & bilem deijcit, præsertim in hydropicis: deiectiones autem citra stomachi iniuriam mouet: *Mesues, & Dioscorides.*

Esula Græcis tithymallus dicitur. Sed veluti esulæ nomine tres plantæ intelliguntur, maior videlicet, minor, & rotunda: sic etiam tithymalli genera septem à Dioscoride alijsq; pluribus describuntur. Esula maiore pytiusa Dioscoridis intelligenda est, & Alscebram maius Mesuæ: esula minore, tithymallus cyparissias & alscebrā minus: esula rotunda, peplos: quæ omnes plantæ hodie sunt cognitę. Cognoscendæ sunt etiā reliquæ tithymalli species, præsertim characias, qui reliquis præferebatur, & Græcis erat in vsu, hodie cognitus est, quemadmodū & reliqua tithymallorum genera, his præsertim, qui in his inuestigandis diligentiam aliquam adhibent: nam omnes in Hetruria reperiūtur. Eorum descriptio cùm sit admodum prolixa, ex Dioscoride petenda est. Ceterùm ex omnibus esulæ generibus minoris radicis cortex eligitur tenuis, leuis, fractu facilis, rubescens, Cassiæ fistulæ modo, post sex à collectu menses, ex loco libero collecta initio veris. Conseruatur autem per annū. Corrigitur tragacātho. Dosis à siliquis duabus vsq; ad tres. * Purgat valenter pituitam, aquas, atram bilem, & à iuncturis. *Medici Florentini.*

Ebvli radix (Germ. Attich. Gall. *Hieble.* Hisp. *Yezgos.*) longa est, crassitudine digitali. Nota est. Nascitur in montibus, syluis, locis humenti-

A bus, incultis, & campestribus, secus vias. Flores æstate, baccæ autumno maturantur. * In vino decocta, & in cibis data, hydropicos iuuat. *Dioscorides.*

Hermodactylvs radix est officinis nota. Variæ sunt opiniones, cuiusnam plantæ radix sit à veteribus descriptæ. Verisimilior tamen est eorum sententia, qui colchi radicem esse existimant, tametsi Dioscorides venenosam esse affirmet: nam medicamentorum purgantium ma-

B gna pars ferè est eiusmodi. Hermodactylum vnū idemq; esse & Græcis & Arabibus credimus: itaque huius nostræ radicis facultatibus freti, ea vtemur hermodactyli veterum loco. Probatur candidus, corpulentus, plenus, grauis, nō cariosus. Nascitur in montibus. Colligitur vere: siccatur in vmbra, & cōseruatur per annos tres. Corrigitur cinnamomo, mastice, zingibere, pipere longo, &c. Dosis ab aureo vno vsq; ad duos. Calidus & siccus ordine secundo, cum humiditate

C excrementosa, flatulenta, nauseabunda. * Pituitam crassam, præsertim à iuncturis trahit: ob id podagræ, & alijs arthritidis differentijs confert. *Medici Florentini, & Mesues.*

Sambvci radix vulgaris est notitiæ. Nascitur in hortorum sepibus. * Aquam detrahit: stomacho inimica: hydropicos adiuuat, &c. *Dioscorides.*

Tvrbith planta est radice neque magna, neq; longa, caulis dodrantalis, subinde longior,

D digitalis crassitudinis, hederæ modo per solum repit. folia profert Althææ: flores etiam similes è candido rubentes, nonnunquam omnino exalbidos. Vtilis autem medicinæ caulis duntaxat pars inferior, radici proxima, quæ gūmosa. Atq; huius cortex est, quem officinæ ostendunt, crassior videlicet quidā ac inanis, caudicis inferioris exterior cortex, medio exēpto. Laudatur vacuū, arundinosum, fragile & plani corticis Turbith: deinde cui gummi adhæret concretū, quod

E gūmosum dicitur, & albidū. At gummosum nō est semper sua natura: sed Indi, quia viderunt à gūmositate optimi Turbith notas à nostris peti, solent eius stirpē, ac cauliculos priùs quàm colligant, aut contorquere, aut leuiter vulnerare, vt liquor efflueret. quo tandem densato atq; concreto, cauliculos gummosos auferūt. Reperitur verò & quandoq; absq; contorsione gūmosum factum, sed tamen, quò facilius liquor emanare posset, vulnerari, ac contorqueri solet. Candi-

F dum etiam fit, in Sole resiccatū: in vmbra etiam nigrescit. Prouenit in maritimis, verùm non adeo mari vicinis locis, vt vnda eius allui queant, sed duabus aut tribus interdùm à mari leucis, siue milliaribus distantibus, & quidem in incultis, & potiùs humentibus quàm siccis. Nascitur autem in Cambaya, Surrate, Dio insula, Bazaim locisq; vicinis, & in Guzarate, vbi plurimum, atque vnde magna copia in Persiā, Arabiam, Asiā minorē, & Lusitaniam effertur. Præfertur aūt in Cambaya natū. Arabib. Persis, & Turcis Turbith appellatur: in Guzarate verò Barcanā: in Canara pro-

ra prouincia, cuius ciuitas Goa, Tiguar. Habetur ab Indis Medicis pituitam deijciens, ac expurgans medicamentum: cui si febris abest, adijcere solent Zingiber, alioqui absq; hoc ex decocto pulli gallinacei, aut cum aqua exhibent. Mesues Turbith calidum esse refert ordine tertio, & crassam lentamq; pituitam vacuare: atq; hanc è ventriculo, thorace, neruis, atq; remotioribus artubus educere: sed tardioris facultatis esse, & ventriculum subinde eo subuerti perturbariq;: quocirca Zingiber, mastichen, aliaq; aromata ei permiscenda: addi & oleum amygdalorũ dulcium, vel ipsa amygdala, aut saccharũ, ne corpus huius vsu extenuaretur, aut emacresceret: ab alijs item cum palmulis, amygdalis dulcibus, alijsq; contemperari, inde componentibus antidotum (electarium, aut electuariũ officinæ appellant) quod διαφοινικῶν dicitur, officinis ipsis, & Medicis exercitatis in vsu frequens. Datur ipsius Turbith drachma (plus minus) vna, ad summũ duæ. In decocto verò aut diluto tres, quatuórve admittuntur. *Garcias ab Horto.*

MECHOACAN radix est ante viginti annos primùm reperta in prouincia Mechoacan dicta, quadraginta miliaribus supra Mexico, quam deuicit Ferdinandus Cortesius, Anno 1524. Iam vidimus apud Franciscanos huius vrbis nascentem ex ipsa prouincia Mechoacan naui delatã, multis ramis luxuriantem supra terram expansis, colore cinereo, qui vicinas perticas, aut pergulas scandunt, & multiplici nexu amplectuntur, folijs rotundis, in mucronem desinentibus, secundũ pediculum amplis, fibrosis, adeò verò delicatis, vt humiditate carere videantur: fructu coriãdri sicci magnitudine, racematim cohęrente, qui Septembri maturescit: radice crassa vitis albæ seu Bryoniæ modo, vt non defuerint, qui eandem plantam esse putarent, aut saltẽ ei congenerem: sed multum differunt. Nam Bryoniæ radix viridis & sicca, admodũ acris est. Mechoacan verò insipida, & sine acrimonia. Milij semine obruta seruatur hęc radix, aut lino picato, seu resinato inuoluta. Cæterùm nunc ex continenti aduehitur Mechoacan, natum circa Nicaragua, & in Quito (vbi diligenter colitur, & magno in vsu est, ob eius mirabiles effectus) longè præstãtius eo, quod ex noua Hispania adferri consueuit: cuius flos, semen, & ramuli etiam allati sunt. Erat verò is flos quasi mali aureæ, quinque folijs constans maioribus, è cuius vmbilico protuberat calyx, siue vesicula quædam auellanæ magnitudine, membrana constans tenui, albicante, quæ in duas cellulas tenuissima pellicula secretas diuiditur, & in singulis bina grana, ciceris exigui magnitudine, colore per maturitatem nigro, gustu insipido continebantur, quæ molli & spongiosa terra excepta, commode nascuntur. Ex huius radice fit conserua varij generis, Cydoniorum modo, sed etiam gelatina ex saccharo, & illius succo, quæ in delitijs esse possunt: nam vt radix est insipida, facilè saccharum recipit, quocunq; tandem modo paretur. Molesta non est huius radicis sumptio, quia nullius mali saporis est particeps, ideoq; pueris, senibus, alijsq;, qui vetera medicamenta respuunt, vtilis est. * Pituitam præsertim, & aquas educit. Icterum, Cephalæam, strumas, & epilepsiam curat, veteresq; defluxiones sistit, articulorum, coli, & renum doloribus vtilis est: conuenit etiam vteri doloribus, asthmati, tussi veteri, febrientibus, & lue venerea vexatis: huius autem radicis sumendæ ratio talis est. Purgato priùs corpore serapijs, clysteribus, aut sanguinis missione, & diæta, pro Medici iudicio: huius radicis leuiter contusæ puluis vino albo maceratus, aut aqua fœniculi, anisi, aut cinnamomi (si quis vinum non fert) summo mane propinatur, dimidiæ drachmæ pondere pueris, vnius drachmæ iuuenibus & adolescentibus, duarum verò drachmarum viris & mulieribus. Nec inutiliter datur ex syrupo nouem infusionum. Dimidia post sumptum hoc medicamentum hora, somnus conceditur, ijs præsertim, qui vomitib. obnoxij sunt. Facta purgatione, datur iusculum, & paulo pòst cibus, qualis his dari solet, qui sese purgant. Fiunt nonnunquam ex eodem puluere catapotia coriandri sicci magnitudine. Mittit nobis promontorium d. Helenæ, quod in eodem, quo Nicaragua tractu est, aliud Mechoacan genus syluestris, quod grauia symptomata excitat, vt vomitus immodicos, tormina, & alui profluuia: quam ob causam Scammonea nuncupatur, sed nemo (periculo semel facto) vtitur. Simile est alteri cùm folio, tum sarmentis, tum radice, sed per omnia minoribus: & ipsa etiam radix acrimoniæ non nihil habet. *Nicolaus Monardes.*

De Lignis, Sectio XIII.

LIGNA sunt partes plantarum firmissimæ, tanquã ossa in animalibus durissimæ: horum alia alterant qualitate

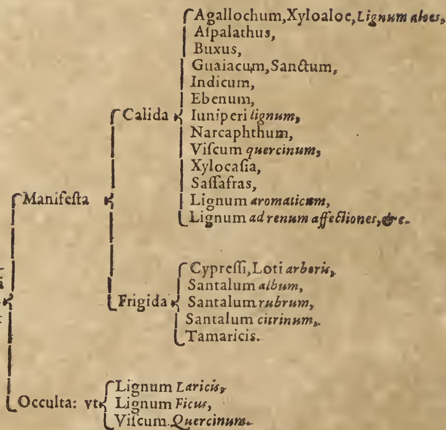

De Lignis calidis.

LIGNVM ALOES, Agallochum, Xyloaloes Germ. Paradeiß holtz/ lignum est, quod ex India atq; Arabia deportatur, varium, maculatum, odoratum, gustu adstringens, cum quodam amarore: cortex eius corio similis, colore aliquantulum versicolore. Arabibus præfertur id, quod ex India adfertur, crassum, nigrum, uarium, solidum, graue, sine candore, & quod ignibus impositum diu perdurat. * Mansum animæ suauitatẽ commendat, pro thure ad suffimenta substituitur. Ramenta eius pota drachmæ pondere, languidum ex humore ventriculum, resolutumque confirmant: adhæc iecinorosis, dysentericis, pleuriticisque opitulatur. Hæc medici Florentini ex Dioscoride. Cæterùm Garcias ab Horto Agallochi historiam sic describit: Arbor est oleæ instar, interdum maior, fructum, aut florem videre non contigit, ob difficilem & periculosam huius arboris diuturnam obseruationem, frequenter istic grassantibus Tigribus. Allati verò mihi sunt à Malaca rami cum folijs. Ferunt autem recens dissectum Agallochum nulla odoris fragrantia gratum esse, nec nisi siccatum odoratum esse: imò cum odorem per vniuersam ligni materiem non diffundi, sed in ipso arboris corde siue matrice co-

A aceruari. Crassus est enim cortex, & ligni materies odoris expers. Haud negauerim tamẽ, quin putrescente cortice, & ligno, oleosus ille, & pinguis humor fugiat, & ad matricem recedat, illamq; odoratiorem faciat, sed vt odor Agallocho cõcilietur, minimè putredine opus est. Multi enim sunt adeò experti, & dextri in Agallocho dignoscẽdo, vt etiam recens sectũ iudicare possint, sit'ne odoratum futurũ, an nulla odoris iucunditate spiraturũ. Etenim in omni lignorũ ge-

B nere, aliud alio præstantius est. Solent autem Malacæ incolę Agallochũ repurgare antè quàm negociatoribus vendant. Cæterùm lignum Aloes, licet hîc natum, tres aureos pendit in singulas libras.

ASPALATHVM officinis incognitũ esse creditur, eiq; substituitur lignũ aloes. Syluio cõtraria est sentẽtia, qui cẽset, lignũ aloes officinarũ, aspalathũ veriùs esse, quàm agallochũ. Optimus est grauis, detracto cortice rubescẽs, aut in pur-

C puram vergens, densus, odoratus, gustatu amarus. Est & alterum eius genus candidum, lignosum, sine odore: quod deterius habetur. Nascitur in Istro, Syria, & Rhodiorum insula. * Vim calefaciendi cum adstrictione obtinet. Vnde decoctum cum vino, ad tetra oris vlcera colluenda conuenit: ad nomas genitalium, & sordida vlcera infunditur: subiectum in pesso, partum extrahit.

hit. Aluum sistit eius decoctum: & sanguinis reiectionem potu cohibet: vrinæ difficultatem inflationesque discutit. *Dioscorides, & Medici Colonienses.*

Aspalathum verum existimarunt hucusq; esse lignũ quoddam coloris flaui, quod Venetijs & Florentia fuit apportatum, in quibus locis ex eo globuli pro recitandis precibus parãtur, atq; interdum Neapolim quoq; afferunt, vbi vocarunt Santalum nonnulli, alij lignum Aloes, quanquã ab vtroq; multum differat. Imò aliqui volunt lignũ esse Thuris. Sunt præterea, qui pro Aspalatho accipiunt speciem illam ligni Aloes, quæ ex Rhodo affertur, quod quidem arbitror, si nõ legitimum fuerit lignum Aspalathi, illius tamen loco saltem rectè accipi posse. Non diu quoque est quòd Melchior Guilandinus, peritissimus, si quis alius, rerum simplicium, frustum ligni Aspalathi ad me miserit præditum omnibus notis, quibus illud authores describunt, idq; peculiariter spirabat nescio quid odoris de Castoreo, sicuti Plinius quoq; vult: idq; si haberi vbique posset, non nobis de succedaneo esset multum laborandum. Neq; dubito, quin alij quoq; ab isto præstante inuestigatore simplicium impetrare possint; nam ego priùs quoq; specimen eius vidi apud Imperatum.

BVXVS, Germ. Buchsbaum. Gall. *du Bouis*, planta est notissima: gaudet frigidis & apricis: spississima, densissima, atque ponderosissima, adeò vt in aquis non fluitet, nec cariem sentiat. Hæc etsi nullius sit in medicina vsus, vt veteres prodidere: non desunt tamẽ è recentioribus, qui velint, non aliud esse Italis Buxum, quàm Indis lignũ, quod Guaiacum appellant: ea tantùm ratione ducti, quòd pluries experimento compertum sit, eius decocto etiam feliciùs eos sanatos esse, qui Gallica lue affecti erant. Quod etsi experientiæ concedi possit, illud buxi lignum præstare: attamen quòd buxus in Italia nascens, & Guaiacum ab Indis petitum, vna & eadem sint planta, nunquam profectò crediderim. *Matthiolus.*

LIGNVM GVAIACVM Sanctum, Indicum, ebeni genus esse creditur. Optimum est graue, densum, interiore parte nigra, exteriore, & illam ambiente, subflaua: cortice læui, firmiter hærente, ligni scobe, si manibus comprimatur, simul cohærente (quod pinguedinis eius iudicium est) quod denique in sua decoctione multum odorem, saporem atq; colorem relinquit: magnitudo autem, aut paruitas fragmentorum non sunt tam magni momenti, quàm notæ suprà dictæ: sed in hac parte mediocritas laudari potest. Aduertendum est, cortice nos vti seorsim, quem plerunque fraxini cortice adulterari contingit aut similibus, qui tamen dignoscuntur sapore & odore quodam peculiari. * Exiccat, attenuat, liquefacit, expurgat, sudorem mouet: contagioni atq; putredini resistit: quapropter morbo Gallico mirè subuenit. Eius decoctũ vetustis vlceribus, scabiei, & impetigini conuenit, decenti victus ratione adhibita. Hodie per Chymiam, in aquam, in oleum, & in salem redigitur: quæ illius studiosi Mercurium, sulphur, & salem nominant: quibus multò tutius & celerius lues Venerea curatur. *Medici Florentini, & Andernacus.*

EBENVS optima habetur Aethiopica, & nigra, nullos habens venarũ discursus, factitij cornus læuore: cùm frangitur, densa apparet, mordens gustu, atque adstringens. Suffitur iucundo odore supra carbones sine fumi tædio. Recens autem ad ignem prolata, ob pinguedinem accenditur, & trita ad cotem rufescit. Altera est Indica, internatis candicantibus, & modicè fuluis, item frequentibus maculis. cæterùm prior bonitate antecedit. Apud quosdam sesamina, aut spinea ligna consimilia pro ebeno væneunt. quod discernitur ex eo, quòd fungosa sunt, & in purpureas assulas resoluuntur, nihil mordacitatis in gustu, nec redolentiæ in suffitu præ se ferentia. * Caliginem oculorum absterget: ad veteres destillationes, pustulasq; mirum in modum pollet: si quispiam facta ex eo coticula collyrijs vtatur, melius proficiet. Ad oculorum medicamenta efficax est, si scobes, ramentáue vino Chio die noctuq; macerata, in collyria digerantur. Nonnulli præterita ipsa excolant, reliquaq; eundem in modum peragunt. Alij pro vino aqua vtuntur. Vritur in fictili nouo, donec in carbones redigatur. Lauatur plumbi vsti modo: & ita siccis, scabrisq; lippitudinibus conducit. *Dioscorides.*

IVNIPERI lignum ad centenarios annos incorruptũ perdurat: eiusq; carbo accensus, & suo cinere obrutus, ignem integro anno fouet.* Accensum serpẽtes fugat. Corticis cinis cum aqua illitus, lepras eximit. *Matthiolus.*

NARCAPHTHVM ex India defertur. lignum est corticosum, simile sycomori libro: & velut putridum, antiquitatem nimiam præ se ferens: quod iucundi odoris gratia suffitur. Miscet thymiamatis compositis. * Constrictionibus vuluæ suffitu prodest. *Dioscorides.*

VISCVM, German. Mistel. Gall. *du Guy, ou de la Glu*, per se non est arbor, sed in arboribus nascitur, fronde plerunq; perpetua. Laudatissimum, quod in quercu prouenit, recẽs, intus porraceũ, extrà fuluũ, quod asperi nihil, aut furfurosi conceperit. Fit acinis in quercu nascentibus buxeo fruticis folio. * Lignum tritum, potatum, comitialibus prodest. *Dioscorides.*

XYLOCASSIA, XYLOCINNAMOMVM, Cassia Græcorum creditur esse cinnamomum siue canella crassior rudiórue ex annosis arboribus cinnamomi arboris, lauto similis, aut saltẽ ex trunco potius, quàm ex tenerioribus eius ramis decerptus cortex. Quemadmodũ enim cerdones coriarij ad operas suas granatim admittunt cortices quercuum annosarum crassiores, expetunt verò tenellos tenellarũ & nouellarum quercuum cortices: ita constat tenellos & subtiliores cortices cinnamomi lõgè magis aroma-

ticos esse crassioribus. Vnde tale cinnamomum Reges Portugaliæ ægrè etiam dimittunt, adeò vt præstantissimum cinnamomũ etiamnum vix habeamus: imò & Actuario leptocinnamomũ, id est, tenue cinnamomum pro optimo habetur. Cassia itaq; nobis allata, præfertur longa, odorata, gustu cum acrimonia grato, rufescens. *Medici Colonienses.*

SASSAFRAS ligni quoddam genus ex Florida noui orbis prouincia, quæ vigintiquinq; graduum altitudine polum habet, nunc recens in Hispaniam inuehitur, cuius ante paucos annos notitiam Gallus quidam mihi dedit, eius facultates mirum in modum prædicans, aduersus varios morbos, vt ipse & alij Galli experti erant ab eius regionis incolis edocti. Profligatis ex ea regione Gallis, nostri Hispani in similes morbos incidere cœperunt, ob praui succi alimenta, aquarum crudarum potationem, & sub dio dormitiones: at à quibusdam, qui remanserant, Gallis de huius ligni facultatib. moniti, eo vsi sunt, & sanitati restituti. Dicitur hæc arbor Indis Pauame, Gallis (quos imitati sunt Hispani) nescio quam ob causam, Sassafras. Arbor est magna, Pini mediocris magnitudine & forma, (tametsi minores inueniantur) vnico trunco nudo, ramis in cacumine expansis, vt Pinus repurgata, cortice, quem integit tenuis cinerea quædam pellis, ex cinereo nigricante, gustu aliquantulum acri, sed aromatico, nonnihil ad fœniculi saporẽ tendente, odorato, ita vt pauca eius quantitas cubiculum suo odore impleat: materia trunci, & ramorum alba ad cinereum colorem tendente, non adeo aromatici saporis, & odoris, vti cortex: folio ficulneo, in tres angulos desinẽte, nouello verò folio pyri folium æmulante, sed quod vestigia angulorum habeat, semper virente, hoc est folijs nouellis semper eis, quæ decidunt, succedentibus, colore viridi obscuriore, odorato, præsertim si siccum sit: an florem fructũmue ferat, incertum: radicibus nunc crassis, nunc tenuibus, pro arborum magnitudine, leuibus, sed nõ adeò, vt lignum, per summos terræ cespites expansis, vt facilè euelli possint, quod ferè commune est omnibus arboribus Indicis. (imò referunt Hispanicas arbores eò delatas, steriles fieri, nisi in superficie terræ plantentur) cortex radici firmius inhæret cinereus, ipsiusq; arboris cortice magis aromaticus, ideoq; radicis decoctũ odoratius & prĕstãtius est, & ab Hispanis isthic vsurpatur. Nascitur in maritimis, & locis temperatis, hoc est neque nimium siccis, neque nimium humidis, vt in portubus sanctæ Helenæ, & sancti Matthæi: nam alibi per vniuersam Floridã haud facilè inuenias: istic verò sunt integræ syluæ, quæ ob suauissimum, quem spirant odorem, ab Hispanis primùm eò venientibus, arborum Canellæ esse existimabantur: nec immeritò, nam adeò odoratus est, & acris huius arboris, atque Canellæ Cortex, & eosdem effectus præbet eius decoctum, quos Canellæ. Omnium optima est radix, deinde rami, tertiò trũcus, sed cortex om-

A nibus præfertur. Arboris & ramorum temperamentum calidum & siccum est in secundo gradu, cortex aliquantum calidior, ad initium tertij gradus in calore, & siccitate accedens: quibusdam calidus in fine primi, siccus in tertio gradu. Licet corticis & ligni vsus duntaxat in Medicina receptus sit. Indi tamen recentia folia trita, vulneribus imponũt, & sicca in alios medicos vsus seruant. Eius decoctum commendatur in omni morborum genere, præsertim verò in obstru-
B ctionibus, & partibus internis roborandis: ad tertianas, & febres antiquas. Commodè ex saccharo propinatur defluxione laborãtibus, asthmate, pectoris vitijs ex frigiditate prouenientibus, & consequẽter doloribus nephriticis, & renum, è quibus calculum eijcit, & flatus discutit: quã etiã ob causam vterũ ad conceptionẽ præparat, & mẽses prouocat. Vomitus cohibet, concoctionem iuuat, aluumq; subducit. Illius fragmentũ assiduè gestare, & odorari maximè pro-
C dest aduersus pestis contagia, præsertim nõ neglectis alijs remedijs. Deniq; ob ingentem siccitatem, & moderatum calorem, est remedium excellens ad omnis generis defluxiones, quoniam eas absumit: sed ijs qui extenuati sunt, & imbecilles, non conuenit. Decocti verò seu aquæ præparandæ hæc est ratio. Radicis cum suo cortice assulatim confractæ vncia dimidia, in tribus aquæ sextarijs, fictili nouo duodecim horis maceratur: lento igne ad duorum sextariorum
D consumptionem decoquitur: colatur, & in fictili vitrato adseruatur. Postmodum supra ea fragmenta tantum aquæ superinfunditur, & decoquitur ad dimidij sextarij consumptionem. Ea est secunda aqua, quæ ordinarij potus loco erit. Illud verò obseruandum est, plus aut minus ligni in decoctionem inijci, viribus, & temperamento ægrorũ consideratis: etiam minore quãtitate, & minus cocta propinatur hæc aqua, biliosis, quàm pituitosis. Sed vulgariter quarta
E sextarij pars aquæ tepidæ sumitur manè; deinde sudatur, & vestis mutatur, nec quisquam eorũ, qui hoc medicamentum sumpserit, lecto se continere cogitur. Prandium sit media gallina assa, cum aliquot vuis passis, & amygdalis, & auellanis tostis: cœna sit è conseruis conuenientibus morbo qui curatur, potus secunda aqua. Singulariter experimento didici, hoc decoctum, vt dixi, propinatum, vtilissimum ijs fuisse, qui pedes & manus podagra sic contortos habebant, vt ijs
F vti non possent. Ad luem item Veneream non minus vtile, quàm aqua Guaiaci; aut Chinæ. Ligni fragmentum præmansum eo dente, qui dolet, & istic retentum, dolorem sedat. Porrò qui tam exquisita victus ratione vti nolunt, aquam simplicem hac ratione decoquant. Ligni assulatim confracti semuncia, plúsue aut minus, pro conditionibus iam enumeratis, in tribus aquæ sextarijs ad dimidias coquitur: ea aqua diu vtendum cùm in prandio, tum in cœna, & interdiu. Qui vino abstinere non norũt, ea aqua diluere poterunt, etenim saporis & odoris gratiam.

tiam vino conciliabit. *Nicolaus Monardus.*

LIGNVM AROMATICVM. Bernardinus de Burgos pharmacopola, mihi ostendit ligni cuiusdam fragmentum, ligno sancto ferè simile, cuius corticis odor, & sapor adeò aromaticus, & excellēs est, vt macis, aut nucem myristicam longè superet, imo Canellam odoris suauitate, piper acrimonia. Magna huius ligni quantitas in monte quodam cæsa fuerat, & in nauem seu liburnicam delata, ignis struendi causa. Vnde perspicere licet, quàm multæ arbores, & aliæ plantę in nostris Indijs inueniuntur, insigni facultate præditę, quandoquidem ignis struendi gratia odoratis, & aromaticis arboribus vtūtur, quarum cortice in puluerem redacto, cor & ventriculus roborari, reliquaq; membra foueri possent, & aromatum ex Maluccis insulis, Arabiaq; & Perside vsq; petitorum, vices supplere. Sed nos accusandi sumus, qui eas diligētiùs non inquirimus, & inuestigamus, quandoquidem sponte montibus, locisq; incultis nascuntur. *Idem.*

LIGNVM ad renum affectiones, & vrinæ incommoda. Nobis etiam mittit noua Hispania ligni quoddam genus crassum, & enode, materie piri: cuius vsus iam diu receptus fuit in his regionibus ad renum vitia, & vrinæ difficultates, & incōmoda. Postea expertum est, eius aquam in iecoris & lienis obstructionibus vtilem esse. Fit autem hac ratione. Lignum assulatim & minutim concisum in optima & limpidissima aqua fontana maceratur, atque in ea relinquitur, donec aqua à bibentibus absumpta sit. Dimidia hora post iniectum lignum, aqua cœruleum dilutiorem colorem contrahit, qui sensim intenditur pro temporis diuturnitate, tametsi lignum candidum sit: cœruleum ideo dico, quoniam adulteratur alio ligno simili, quod aquam croceo colore inficit, ne quis fallatur. Hac aqua assiduè vtuntur, ea vinum diluunt, & mirabiles experiuntur effectus, sine vlla humorum commotione: neque enim opus est alia victus ratione, quàm temperata: siquidem aquæ sapor non magis immutatur ligni iniectione, quàm si pura esset, & nihil in ea maceratum. Calidum & siccum est in primo gradu. *Idem.*

De lignis frigidis.

CVPRESSI patria Creta insula est. Perpetua coma viret, eiusq; materies nec cariem, nec vetustatem sentit, vt etiam cedri, ebeni, taxi, buxi, & oleæ. Lignum nulla temporis diuturnitate

A suauεolentiam exuit. *Matthiolus.*

LOTI arboris lignum dysentericis vtile est, in scobem redactum, & in aqua ferrariorum maceratum, coctumque, & per clysteres iniectū, cum varijs oleis, quæ eiusmodi affectibus prosunt. *Andernacus.*

SANTALVM in vtraque India syluis densissimis, ingentissimisq; nascitur. Cuius tria numerantur genera: quorum præfertur pallidum, secundum locum habet album, postremum rubrum, quod nullo commendetur odore, priora

B duo suauiter spirant. Refrigerat excessu tertio, siccat verò secundo. * Rubrum priuatim defluxiones prohibet: incandescētibus inflammationibus podagrisque ex succo solani, aut sedi, vel portulacæ vtiliter illinitur. Candidum ac pallidum, ex rosarum aqua fronti imposita, capitis dolores mulcent. Aduersantur omnia calidis febribus: epota æstuanti ventriculo mirificè auxiliantur. Fiunt ex ijs & aqua rosarum epithemata, quæ ventriculo illita eius feruorem in ardentissimis febribus extinguunt.

C Ad hæc santalum non modò cordi efficacissimè lætitiam affert, sed & robur non paruum addit. Quare his immiscetur medicamentis, quæ cordi, & cordis palpitationi maximam opem præstant. *Matthiolus ex Auicenna.*

TAMARIX, seu MYRICA, arbor vulgò cognita est, cùm apud pigras & stagnantes aquas enascatur, fructum quasi florem ferens, compa-

D gem muscosum. * Potorios calices è caudice lignosis moliuntur, quò datus in his potus proficiat. Cinis huius omnia vlcera ignis exustione contracta, efficaciter exiccat. *Dioscor. & Serapio.*

De lignis alterantib. qualitate occulta.

LIGNVM LARICIS alumine illitum non comburitur. Cuius rei specimen edidit Archelaus Mithridatis præfectus in lignea turri contra Syllam, quam frustra incendere conabatur, eo modo quo Cæsar castellum ex larigna materia

E constructum circa Padum. *Plin.*

EX LIGNO FICVLNEO cochlearia facta hoc habent peculiare, quòd carnes ad celerem coctionem adigunt, si elixationi earū sæpius admoueantur, vel cum illis vnà elixētur. *Mizaldus.*

EX VISCO QVERNO orbiculi, vulgari filo transfixi, idem præstant in amolienda & præcauenda epilepsia, quod Pæoniæ masculæ radix, aut Smaragdus è collo pendens. *Hollerius.*

De Corticibus, Sectio XIV.

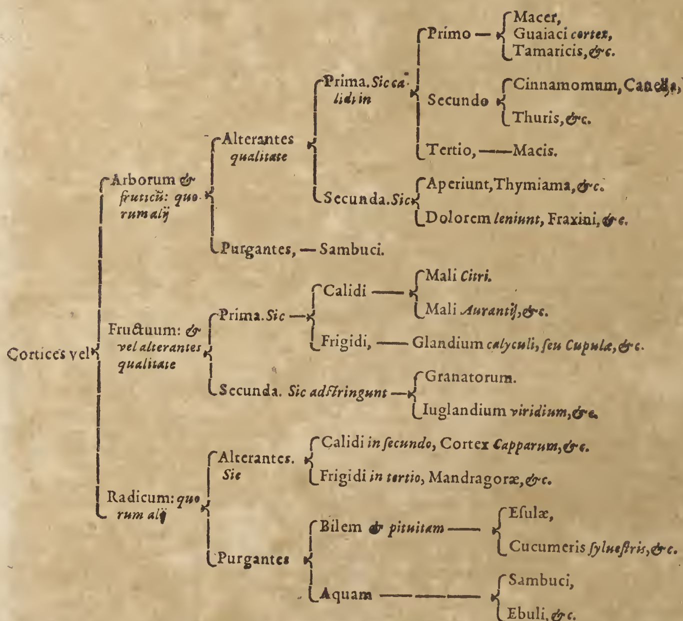

De corticibus calidis in primo.

MACER, Germ. Muscatblüst/ ex Barbaria aduehitur: interior nucis moscatę cortex censetur, qui nucleum ipsum proximè ambit: lignosus, flauescens, crassus, & gustu perquàm adstringens: stomacho suauis. * Contra cruentas excreationes, dysenterias & alui fluxiones bibitur. *Dioscorides.*

CORTEX GVAIACI, annosis niger, iuuenibus verò subrutilus: melior atq; præstantior est, qui ex optimo ligno colligitur. * Vires easdem, quas lignum obtinet.

TAMARICIS cortices cultello abraduntur: siccantur diligenter: & conseruantur in arculis ligneis per annum. * Dantur cruentæ excreationi in potu, & cœliacis, & contra profluuia fœminarum, regium morbum, phalangiorum morsus: illiti tumores inhibent. Decoctum cum vino, lienem absumit, &c. *Dioscor.*

De corticibus calidis in secundo.

CINNAMOMVM, seu Canella, siue Cassia tā
A longa difficilique via olim petebatur, vt perfectam eius notitiam consequi veterib. haud facile fuerit. Hinc factum, vt innumeræ fingerentur fabulę, quas Herodotus pro veris refert. Et quoniam ingens huius erat precium, maiorq; in hominibus lucri cupiditas, adulterabātur aromata huiusmodi, & hac ratione fiebat, vt diuersa illis inderentur nomina, tametsi plerunque eiusdem essent generis. Propter locorum igitur distantiam, & minus frequentatas has regiones à negotiatoribus, probè cognita Cassiæ historia ve-
B teribus non fuit. Nam qui eam Ormuz & Arabiam deuehebant, Chinenses erant. Ex Ormuz deinde in Alep emporium totius Syriæ nobilissimum ab alijs negotiatoribus transferebatur. Qui verò inde eam ad Græcos deportabant, aut apud se nasci, aut in Aethiopia dicebant, multisque cum superstitionibus cædi, diuidiq; à sacerdote in ternas partes, quarum vnam Deo poneret, alteram Regi, tertiam Sacerdotibus. Cæterum neque Cassiam, neq; Cinnamomum apud Aethiopes, aut Arabes nasci, nostrorum Lusitanorum

norum nauigatione palàm factum est, qui totam illam oram circumlegerunt, magnaque ex parte terrestri itinere peragrarunt, nullam autem cassiam, aut Cinnamomum vidisse affirmant. Huc adde, quòd ipsimet Arabes Canellam dictam hinc petunt, eiusque precium apud eos intenditur, quoties hinc eò non defertur. Dicet aliquis, Canellam quidem apud eos non nasci, & propterea ab Indis petere, sed legitima Cassia & vero Cinnamomo eos non carere, fortè autem à Barbaris, & inconditis populis ignorari. Familiares habeo eruditos viros Medicos Arabes, Turcos, & Corazones, qui omnes Canellã crassiorem, Cassiam ligneã appellant. Præterea nonnulli ex nostris totam Aethiopiam sub Aegypto (quam nunc Guineam vocant) non solum secundùm mare, sed & in Mediterraneis peragrarunt, alij ab insula D. Thomæ nuncupata vsq; ad Sofala, & Mozambique, & inde Goam penetrantes, alij plerique à promontorio Bonæ spei (cùm naufragium passi essent) vsq; ad Mozambique, & Melindam, ita vt vtramque Aethiopiam supra & infra Aegyptum perlustrarint: nulla tamen his conspecta est Canella vel Cassia. Cùm igitur orbis nunquam ita fuerit cognitus, præsertim Lusitanis, verisimile est non defutura huiusmodi aromata, & celebria medicamẽta, qualia sunt Cinnamomum & Cassia: sed abundantiam ipsam, hanc nobis dubitationem párere. Neque enim (tametsi nostri minimè curiosi fuissent) credendum est, ipsos incolas tam nobilia aromata tacituros. Nam quemadmodum barbarissima gens, quæ insulam D. Laurentij incolit, mercatoribus, qui eò interdum deuehuntur, fructum quẽdam Auellanæ magnitudine ostendit, quod Caryophyllos redolet: eadem ratione credendum est Aethiopes Cinnamomum & Cassiam adeò odorata medicamenta nostris demonstraturos fuisse. Porrò Cassia lignea Arabibus, Persis & Indis Salihacha vocatur: à vulgo autem Indorum eodem nomine dicitur, quo Canella: nullam enim inter Canellam & Cassiam differentiam faciũt. Neque, vt verum dicam, quispiam Cassiam à Canella differentem vidit. Cæterum quòd Canellæ diuersa Cinnamomi & Cassiæ nomina indita fuerint, occasionem præbuisse puto Mercatores Chinẽses, (nam annales vrbis Ormuz produnt olim quadringẽtas naues è China vno eodemque tempore eò appulisse) qui cùm è sua regione aurum, sericum, porcellanas, moschum, cuprum, margaritas, aliasque huiusmodi merces eueherent, nonnullas ex eis in Malaca vendebant, sandalum, nucem myristicam, macerem, caryophyllos, lignum aloes, contrà in suas naues inferentes, quæ rursus in Zeilan, & Malauar diuendebant, indeque sumebant Canellam, ex Zeilan videlicet laudatissimam, & ex Malauar minus selectam. similiter & ex Iaoa, vnde etiam Piper, Cardamomumque euehebant, eaque omnia deinde Ormuz, aut in Arabiæ oram maritimam perferebant. Interrogati autem isti Chinenses, quænam essent hæc aromata, & vnde ea

A aducherent, fabulas illas narrabant, quas recenset Herodotus, vt his commentis earum mercium precia augerent. Cùm autem quæ in Zeilan nata esset Canellam, ab ea, quam in Iaoa, & Malauar sumpserant, differre cõspicerent, diuersa illis indidere nomina, cùm tamen eiusdem generis essent cortices, pro soli cœlique varietate solùm differentes, vt plerunq; idem fructus pro regionum & soli varietate suauior fieri, aut à naturali bonitate degenerare solet. Ementes ergo
B Ormuz incolæ eam Canellam à Chinensibus, idcirco eam Darchini, quod Persis lignum Chinense sonat, appellarunt: deinde Alexãdriam vehentes, vt eam Græcis eò confluentibus cariùs venderent, Cinnamomum vocarunt, quod significat lignum odoratum, quasi Amomum ex China delatum. Deteriori autem Canellæ, quæ scilicet ex Malauar, & Iaoa delata esset, idem nomen quo in Iaoa appellatur, indiderunt, scilicet *Calsmanis*, quod lingua Malaya dulce lignum so-
C nat, (hanc corrupto vocabulo Cassiam Græci dixerunt) duo diuersa nomina eidem rei imponentes. Vsus est autem Auicenna lib. 2. cap. 128. cum Rhase, & reliquis Arabibus, vocabulo Persico, *Darchini*, vt plerisque alijs Persicis solet. Nam canella cuiuscunque generis Arabicè *Querfaa*, & *Querfe* dicitur. Reliqua verò nomina Arabibus prodita corrupta sunt, vt Darsihahan & similia. Vocatur in Zeilan Cuurdo: in Malyo, vti dixi,
D Caismanis: in Malauar, Cameaa. Nam quod Serapio Darchini arborẽ de China interpretatur, corruptum est exemplar, & hæc interpretatio ab interprete addita. Cæterùm rogatos volo omnes cùm Medicos, tum Pharmacopœos, vt posthac Cassiæ loco Canellam deteriorem præscribere desinant, & selectissima vtãtur, quandoquidem tanta nunc est eius copia. Tum etiam ne Cassiã duplici pondere pro cinnamomo in compositionibus inijciant, tametsi freti Dioscoridis
E & Galeni auctoritate. Scribunt nonnulli, canellam nostram veterum Cassiam nõ esse, quòd (vt aiunt) nigricans sit, & inodora: aut si sit, Pseudocassiam Dioscoridis esse potius, quàm legitimã. Fit interdum, vt etiam hic in India Cassiam admodum deprauatam cum alia inueniamus non exigua quantitate, (quoniam aut non bene parata fuit, aut non suo tempore cæsa) quandoquidem vix Aroma reperias corruptioni magis obnoxium, quàm Canella est, præsertim si diu in naui perstiterit. Est enim hæc regio putredini ad-
F modum obnoxia, maritimis præsertim locis, imò quotidiana experientia videmus, Canellam singulis annis multum de sua odoris & saporis suauitate deperdere. Si quis plura de Cassia requiret, legat Manardum lib. Epist. 8. epist. 1. & commentarios Matthioli, lib. 1. cap. 12. & 13. qui multis argumentis demonstrant, nostram Canellam, legitimam Cassiam esse. Sed quod Cinnamomum inueniri negent, in eo falluntur, cùm Cassia, Cinnamomum, & nostra Canella vnum idemque sint medicamentum. Annotauit Lacuna lib. 1. cap. 13. in ædibus Indicis Vlyssipone se

omnia Cinnamomi genera à veteribus deſcripta obſeruaſſe. Sed ego hîc in India plura duob. non obſeruaui, videlicet quod in Zeilan naſcitur, & quod in Iaoa, & Malabar. Nam quod in Luſitaniam deuehi ſolet, Zeilaniticum omnino eſt. Poterit autem fieri, vt quinque genera bonitate diſcreta inuenerit, non autem genera diuerſa. Quod verò deinde addit de Cinnamomo cum Maria Stiliconis vxore reperto ſub Paulo tertio, fabuloſum prorſus videtur. Fatentur nonnulli, Cinnamomũ quidem nos habere, ſed non illud Moſyliticum, quod à Dioſcor. lib.1. cap.13. cæteris generibus præfertur, quodq; Theophr. lib.9. cap.5. multis nodis conſtare ſcribit. Sed his abundè ſatisfactum puto ijs argumentis, quę antè protulimus. Porrò Cinnamomum ſiue Canellæ arbor magnitudine eſt oleæ, interdum minor, multis ramis prædita, non ijs quidem contortis, ſed rectis fermè: folijs Lauri quidem colore, ſed forma ad Citri folia accedente, (non verò folijs Iridis, vt fabuloſè quidam ſcripſêre) floribus candidis, fructu nigro, & rotundo, auellanæ ferè magnitudine, aut exiguis oliuis ſimili. Eſt autem Canella nihil aliud niſi ſecundus & interior arboris cortex. nam hæc arbor duplici cortice munita eſt, veluti ſuberis arbor, non eo tamẽ adeò craſſo, & diſtincto. Exemptus ergo cortex craſſo illo, & exteriori libro repurgatur: deinde in laminulas quadrangulas ſectus, humi abijcitur, atque ita per ſe conuoluitur, vt trunci vnius rami integer cortex videatur, cùm tamen duntaxat partes ſint corticis in tubulos digiti craſſitie conuolutæ, truncus verò interdum femoris craſſitudine reperiatur. Roſeum autem illum, ſiue ex cinereo vinoſum colorem Solis calore contrahit: qui non probè paratus, candicans, ſiue cinerei coloris fit: nimijs verò Solis ardoribus aduſtus, niger. Exempto cortice, tribus poſtea annis ab ea arbore abſtinetur. Frequentes ſunt hæ arbores in Zeilan, ſolebatque vili emi Canella: ſed triginta ab hinc annis, nemo eam emere potuit, prętor procuratorem regiorum negotiorum: factorem vocant. Zeilanicis minores ſunt eæ, quæ ignobiliorem Canellam præbent in prouincia Malauar, & in Iaoa ſiue Iaua, non tamen adeò puſillæ, vt eas Plinius lib.12. cap. 19. & Galenus lib.1. de Antidotis eſſe cenſent. Sunt verò omnes ſylueſtres, & ſponte naſcentes. Nuſquam alibi, quod ſciam, naſcitur Canella, tametſi Franciſcus de Tamara ſcribat in freto maris Erythræi Cinnamomi arbores & Lauros maris ęſtu interdum opertas inueniri: quoniam noſtri ſingulis annis per mare Erythræum nauigant, nullam tamen huiuſmodi arborem viderunt Nam quod ad Occidentalis, quam vocant Indiæ hiſtoriam attinet, non veriſimile videtur Canellam iſtic naſci, quandoquidem eam dicit calyces glandeſq; ſuberis modo ferre, cũ legitima Canella veluti oliuas ferat: ſed alia erit ſui generis arbor. Nec, vti eadem refert, in China naſcitur. nam è Malaca Chinam cum alijs mercibus defertur. Intelligo verò plurimam etiam Canellam, in inſula Mindanao naſci, & vicinis inſulis, ſed procul eæ à China abſunt. Putarunt etiam nonnulli in Alep naſci Canellam, quod apud aliquot ſcriptores præſcriptum inuenerint, Cinnamomum Alipitinum: ſed ſciant, non magis iſtic, quàm in Hiſpanijs naſci. Verùm cũ ex his regionibus Ormuz, & inde Alep deuehatur, factum eſt, vt incorruptam Canellam inde in Europam aduectam, ab ipſa vrbe Alep denominarint. Tametſi autẽ Zeilanitica reliquis præferatur, inuenitur etiam interdum ignobilis, qualis eſt, quæ craſſiori cortice conſtat, minuſq; in tubulos cõuoluitur, quòd non ſit eiuſdem anni: quo enim vetuſtior cortex, eò deterior. Quæ verò in Malauar naſcitur, tota ferè eſt ignobilis, tantumque à Zeilanitica differt, vt centenæ Zeilaniticæ libræ, decem aureos pẽdant, Malauaricæ verò libræ quadringentæ vnum duntaxat aureum. Extillat ipſa radix liquorem Caphuram redolentem. Sed Rex vetuit radices vulnerari, ne arbores pereant. Elicitur aqua plumbeis, aut vitreis inſtrumentis ex ipſis floribus, ſed quæ fragrantia & odoris ſuauitate ei cedat, quæ ex corticibus nondum exiccatis elicitur, tametſi ex ſolis floribus elici auctor ſit Lacuna lib.1. cap.12. * Vtilis eſt ſtillatitius hic liquor ad plurima: nam ſtomachi imbecillitatem roborat, coli dolores ex cauſa frigida prouenĩetes illico lenit, vt plerunque ſum expertus, faciei colorem commendat, & oris halitum, præterea ad condiẽdos ſuauioreſq; efficiẽdos cibos perquàm idoneus. Ex Canellæ baccis oleum extrahitur, quemadmodum ex oliuis, ſeuaceum quodammodo, & ſaponi Gallico ſimile, inodorum, niſi calefactum ſit, tunc enim Cinnamomum aliquantulum olet. Eo vtuntur aduerſus ventriculi & neruorum frigidam intemperiem. Cæterùm excalfacit Cinnamomum, emollit, & concoquit: vrinam ciet, tam mẽſes, quàm partus potum, aut ex myrrha impoſitum pellit: contra beſtias, quæ virus eiaculantur, venenaq; conuenit: caliginem pupillis oculorum obuerſantem diſcutit: craſſitiem extenuat: lentigines, & vitia cutis, in facie, ex melle illitum detergit: contra tuſſes, defluxiones, aquam ſubter cutem fuſam, renum vitia, & vrinæ difficultatem efficax eſt. Vnguentis precioſis inſeri ſolet. Et in ſumma, magni ad omnia vſus. *Garcias ab Horto, & Dioſcor.*

Cinnamomum aut quia nõ affertur ad nos, aut in tam exigua copia, vnà cum Caſſia aduehitur, ideo fit, vt non ita cognoſcatur. Cùm verò Caſſiæ magna copia in promptu ſit, optimam facilè eligere, & ipſius duplũ accipere poſſumus, propter eam rationem, quam ſuprà attulimus: eligenda verò eſt ſubtilior, modò ſit guſtatu acuta admodum, & odorem roſarum referat, colore in purpureo nigreſcente, quale illud facit, quod olim ab incolis Zigir appellabatur. Bona etiam illa eſt, quæ nonnihil habet rubeſcentis coloris, vel potius coloris elegantis inſtar Corallij, vini odorem referens. Debet autem omnis Caſſia eſſe cortice craſſo, ſed anguſta per ſe, & ſubtilis & benè contorta, habens plures quàm vnam canulam,

nulam, læuis, non aspera, aromatica, modicæ astrictionis, & inprimis sapore acutissimo prædita. Faciamus autem Cinnamomi quoq; nonnullam mentionem, quò lectores eò maiorem habeant occasionem de eo cogitandi. vnde fortasse aliquando continget, vt verum tandem exploretur. Galen. 1. lib. de Antidotis, cap. 13. inquit, Adrianum Imperatorem iussisse varia genera Cinnamomi ex Arabia cum integris plantis apportari, & quòd tempore Seueri, qui & ipse Theriacam parari voluit, ipse coactus fuerit propter penuriam alterius, illud antiquius Cinnamomum accipere, cuius formam describens ait, simile esse Helleboro, vel potius Damasonio, quod etiã Alisma vocatur. Vnde conijci potest, illum de albo Helleboro locutum esse, quia tam huius quàm Alismatis frondes Dioscoridi repræsentant plantaginem. Imò ambæ plantæ, Helleborus & Alisma caules ferunt admodum similes. Vnde arbitror rectè nos posse affirmare, quòd frondes istæ, quæ à pharmacopœis vocantur Folium Indum, aut Malabathrum, sint Cinnamomi, cùm satis similes sint folijs Hellebori albi, Damasonij, aut Alismatis, vel Plãtaginis. Quod confirmatur quoq; ex sapore tam frondiũ quàm pediculorum, potissimum vbi trunco annectuntur: cùm planè gustu Cinnamomum vulgare referant, nisi velimus dicere, esse frondes Cinnamomi, hoc antea ponentes, quòd Cassia frondibus & fructu similis sit Cinnamomo, quemadmodum etiam sapore & viribus. Et cùm Galenus dicat Cinnamomum mutari in Cassiam, intelligendo hoc de similitudine virgultorum, intelligit in alijs quoq; similia inter sese esse. Quæ coniectura quoque confirmatur ex eo, quòd videamus de folio iam dicto copiã afferri, quemadmodum etiam Cassiæ: & si Cinnamomi folium esset, verisimile esset in tanta abundantia frondium simul etiam virgultorum aliquid aduehi. Quicquid sit, hæc nota certè nos in cognitionem Cinnamomi perducere poterit, spemq; aliquam facere, vt illud aliquãdo inuestigemus. Galenus etiam ait, vnamquamque Cinnamomi plantam instar parui fruticis producere, ex vna radice sex aut septem, plura pauciorаq; virgulta, inter quæ maximum non excedat mensuram pedis Romani.

Thvris cortex, qui ex arbore thurifera detrahitur, præfertur pinguis, odoratus, recens, læuis, crassus, sine membranis. Adulteratur admisto pini aut nucis eius cortice: sed horum index ignis est: siquidem thuris cortex legitimus paulatim ardet, & cum odoris fragrantia vaporem eiaculatur: adulteratus verò nequaquam incenditur, sed totus in fumum sine odòre consumitur. Vis eadem quæ thuris, sed validior, adstringentiorque. Quare potu cruentis excreationibus, vuluis fluxione laborantibus in pesso confert: ad cicatrices oculorum, & caua, sordesq; efficax est. tostus scabris lippitudinibus auxiliatur. *Dioscorides.*

A

De corticibus calidis in tertio.

Macis, Germ: Muscatblüst / nucis moschatæ exterior cortex est, in quo nux latet, quemadmodum auellana in suo putamine. Huius arbor Pyri magnitudine est, folijs eiusdem, sed breuioribus, & subrotundis, siue, vt verius dicam, arbor est Persicæ malo haud absimilis, breuioribus tamen folijs. Maturo fructu, & dehiscente, primo illo operimento calycum echinatorum, qui castaneas amplectuntur, modo, Macis Cocci, B modo rubescens conspicitur, pulcherrimo aspectu, bene onustis præsertim arboribus. Exiccata nuce, dehiscit etiam Macis, & flaccescente rubore, aureum quodammodo colorem adquirit. Eius precium triplo maius quàm Nucis myristicæ. Nascitur autem hæc arbor in insula Banda. Inueniri etiam tradunt in Maluccis, sed non est fructifera, quemadmodum nec ea, quæ in Zeilan prouenit. Præfertur crassum, plenum, odoratum, sapore subacri: hodie notum. * Ventricu- C lum roborat, & coctionem adiuuat. *Medici Florentini & Garcias.*

De corticibus aperientibus.

Thymiama ex India defertur, corticosum: simile sycomori libro: quod iucundi odoris gratia suffitur. * Constrictionibus vuluæ ex suffitu prodest. *Dioscorides.*

De corticibus dolorem mitigantibus.

Fraxini cortex cultello abscinditur, sicca- D tur & conseruatur per annum. * Lateris, lienis doloribus medetur.

De corticibus purgantibus.

Sambvci cortex medius abraditur cultello: siccatur & seruatur per annum. * Aquas detrahit: hydropicos iuuat.

De corticibus fructuum calidis.

Mali Citri cortex cultello abscinditur, siccatur in vmbra diligenter, & seruatur in arcu- E lis ligneis. * Venenis aduersãtur. Decoctum collutione, oris halitum commendat, suauitatemq; accersit: ventriculum roborat, &c.

Avrantii Mali cortex in vmbra siccatur, conseruaturq; per annum in arculis ligneis. Calidior quàm mali citri vel Limonij cortex.

De corticibus fructuum adstringentibus.

Glandis Calygvlvs, qui vulgò cupula dicitur, * ad fluorem muliebrem, & sangui- F nis sputum valet.

Malicorivm est mali punici putamen, quod aliqui Sidion appellant. * Spissandi vim habet: sanguinolenta glutinat humida gingiuarum vitia mobilesq; dentes decocto colluuntur: herniam prolapsu intestini erumpentem, cataplasmate repellit. *Dioscor.*

Ivglandes virides decerptæ mense Iunio appetente, * antequam earum putamina obduruerint, sacchаro vel melle asseruatæ, stomacho vtiles euadunt, & ori nõ ingratæ. Putamen combustum, tritumq; in oleo & vino, infantium ca-

pite peruncto, nutrit capillum, alopecias replet. *Dioſcor. & Matthiolus.*

De radicum corticibus calidis.

CAPPARIS cortex amarus, acer, acerbus, * abſtergit, purgat, incidit, digerit, adſtringit: ob quas vires lienem induratum, & coxarum affectus adiuuat, tum intrò aſſumptus, tum extrinſecus, tum idoneis remedijs admotus.

De corticibus radicum frigidis.

MANDRAGORAE radix delibratur, & traiectus lino cortex ad vſum ſuſpenditur. * Vinum, in quo cortex fuerit infuſus, valet in peruigilijs & doloribus, & ante ſectiones, vſtioneſque, ne ſentiantur. *Dioſcor.*

De corticibus purgantibus bilem.

ESVLAE cortex * educit phlegma vehemen- A ter, & aquam citrinam, & humores melancholicos, & materias à iuncturis. Doſis eſt à ſiliquis duabus vſque ad ſeptem.

CVCVMERIS ſylueſtris cortex * purgat potenter pituitam vomitu & deiectione, & interdum bilem, ſi vacuari parata eſt: ſeroſum quoque excrementum, etiam euulſu contumax, atque adeò à iuncturis mirificè trahit, ob id earum dolores ſanat, iſchiadem etiam iuuat apertè cataplaſmate impoſitus, vel clyſtere iniectus. Do- B ſis eſt à granis quindecim ad drachmam ſemiſſem. *Meſues.*

SAMBVCI cortex idem præſtat, quod ſambucus ipſa: * nec non pituitam craſſam & viſcoſam purgat. Ebuli cortex eandem vim cum ſambuci cortice habet.

De Succis, Sectio XV.

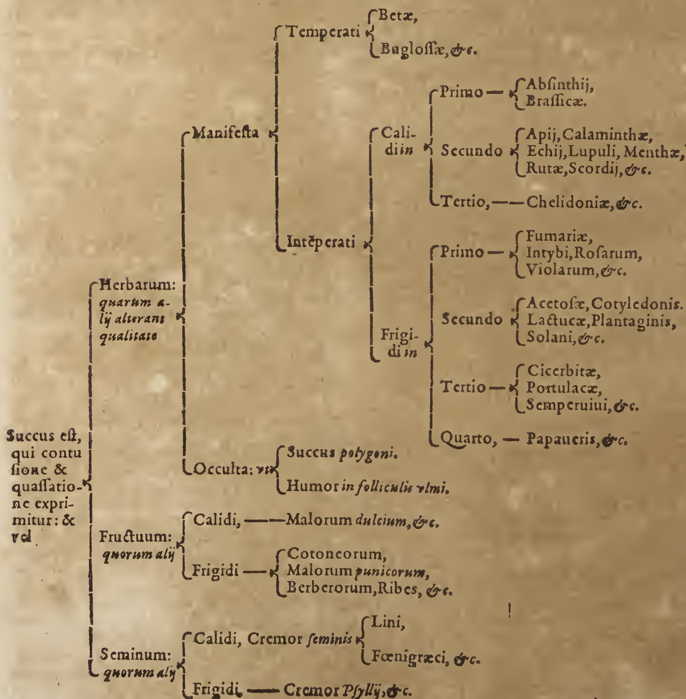

De ſuccis.

De succis temperatis herbarum.

BETAE succus recens parari potest: fit folijs viridibus tritis atque expressis. * Discutit, detergit, & per nares purgat: summatim omnia præstat, quæ herba ipsa.

BVGLOSSAE succus ægrè exprimitur: parua coctione & residentia purgatur ante repositionem: in vase pleno, vel oleo superfuso reponitur. * Confirmare & exhilarare dicitur.

De herbarum succis calidis in primo.

ABSINTHII succus fit in vere vel autumno, folijs tritis atq; expressis, deinde parua coctione & residentia purgatus ante repositionem, in vase angusti oris, superfuso oleo digiti crassitudine, vel in vesica inspissatus: seruatur per annum. * Succus differt ab herba: hæc enim adstringit: ille verò magis aquosus detergit.

BRASSICAE succus fit recẽs, vt Betæ. * Vim habet purgatoriã: coctus cum melle, linctu conuenit arteriacæ.

De herbarum succis calidis in secundo.

APII succus adseruatur expressus liquidus superaffuso oleo, in vase vitreo angusti oris. * Obstructiones aperit: menses & vrinas mouet.

CALAMINTHAE succus eodem modo, quo apij, paratur, & conseruatur. * Ad anhelationem, tussim antiquam, frigidam viscerum intemperiem: & lienosis cum saccharo coctus exhibetur. *Andernacus.*

ECHII succus fit addita aqua, aut alio liquore illi facultatibus simili, inter terendum, & expressione extrahitur, conseruaturque, vt absinthij. * Confortat atq; exhilarat.

LVPVLI succus mense Aprili extrahitur, & conseruatur, vt apij. * Sanguinẽ purgat: obstructiones viscerum aperit: febrib. cõpositis cõfert.

MENTHAE succus eodẽ modo, quo apij succus, extrahitur, conseruaturque. * Ventriculum frigidum corroborat: nauseam & vomitũ sedat.

RVTAE succus eodem modo paratur. * Humores lentos incidit, digerit, siccat, aperit: idque magis quàm herba ipsa acida. *Andernacus.*

SCORDII succus compositionibus additur: quia purgat viscera, obstructiones aperit, vrinas & menstrua citat: extrahitur & conseruatur, vt apij succus. *Andernacus.*

De herbarum succis calidis in tertio.

CHELIDONIAE succus folijs, caule, radice exprimitur ineunte æstate: seruatur, vt apij, vel in vmbra siccatur, & in pastillos digeritur. * Oculis claritatem affert. *Dioscor.*

De succis herbarum frigidis in primo.

FVMARIAE succus mense Aprili vel Maio exprimitur, seruaturq; in vase vitreo angusti oris, oleo superaffuso. * Melancholiam, & serosa excrementa purgat.

INTYBI succus vere exprimitur, folijs ac radicibus tritis: seruatur in vitreo vase oris angusti, superfuso oleo, digiti crassitudine. * Ad iecoris calorem, immoderatum valet.

A ROSARVM succus mense Maio, vel principio Iunij exprimitur folijs tusis: asseruatur liquidus superaffuso oleo, quod, tẽpore vsus, lana bombacea aufertur. * Ventrem laxat, stomachum roborat: iecoris calorem extinguit.

VIOLARVM Martio vel Aprili exprimitur, seruaturque, vt rosarum. * Bilis acrimoniam lenit: thoracis affectus calidos restinguit.

De succis herbarum frigidis in secundo.

ACETOSAE succus simili modo extrahitur
B & seruatur, vt rosarum. * Ad febres biliosas, & obstructiones viscerum valet.

COTYLEDONIS succus * æstuanti ventriculo commodè imponitur: item ad erysipelata conducit: exprimitur & seruatur, vt rosarum. *Andernacus.*

LACTVCAE succus * ad stomachum biliosum valet: ardorem restinguit: somnum prouocat. Vt rosarum extrahitur, conseruaturque.

PLANTAGINIS succus * astringit, refrige-
C rat, omnem calorem præter naturam extinguit. Exprimitur & conseruatur, vt rosarum.

SOLANI hortensis succus * ad refrigerandum & astringendum vtilis est. Extrahitur & conseruatur vt præcedens.

De succis herbarum frigidis in tertio.

CICERBITAE succus stomachi rosiones lenit, & lactis copiam mulieribus suppeditat. Paratur & conseruatur, vt rosarum.

D PORTVLACAE succus æstate exprimitur, affusa aqua inter terẽdum, vt expressione vnà cum ipso humore extrahatur: aut tusa calatho imponitur loco frigido, vt paulatim succus in subiectum catinum defluat: deinde seruatur, vt rosarum. * Pueris, quos vermes & febris infestant, magno commodo exhibetur.

SEMPERVIVI succus eodem conficitur modo, quo portulacæ succus: * ad erysipelata, herpetas, inflammationes à fluxione ortas accom-
E modatur.

De succis herbarum frigidis in quarto.

PAPAVERIS nigri succus, seu meconium, fit ex folijs, caulibus, herbaque ipsa tritis expressisque, ac in pastillos redactus. * Reliquorum medicamentorum vim obtundit, quando eis admiscetur.

POLYGONI succus cum septem granis piperis ante accessionẽ quartanæ haustus, eam abolet. Sed aiunt, colligendam esse plantam, & ex-
F primendum eius succum die Iouis, Luna decrescente. *Ex quodam lib Secretorum.*

HVMOR in folliculis vlmi nascens faciem reddit gratissimam, & perpolitam, si eo detergeatur. Confert etiam mirum in modum pueris enterocelicis, duplicatis linteolis in illo madefactis, & sub perizomate, seu femorali coaptatis. *A quodam Chirurgo.*

De succis fructuum calidis.

MALORVM dulcium succus fit, contusis & expressis, deinde saccharo conditus seruatur ad vsum. * Cor imbecillum roborat.

De ſuccis fructuum frigidis.

CITONIORVM ſuccus extrahitur, vt Citriorum: conſeruatur autem, vt roſarum. * Aduerſus billioſa alui profluuia ex melle vel ſaccharo valet: ventriculum roborat.

MALORVM PVNICORVM ſuccus * calidam intemperiem corrigit: vomitum cõpeſcit: & ſtomachum firmat. Fit, vt malorum dulcium.

BERBERORVM ſuccus * vomitum ac fluorem alui ſiſtit: ſaccharo conditus, concluſusque cotoneati modo delicatus eſt: contra capitis defluxiones calidas accommodatus. *Andernacus.*

RIBES ſuccus frigidus, acidus & acerbus eſt, * ſitimq; extinguit. Contra ſitim in febribus ardentibus cum Iulapio roſaceo, aut violaceo potiſſimum exhibetur: nec non ad bilioſum vomitum coercendum, fluoremq; ſtomachicum re-A ſtinguendum: ſed frigidis, & pectoris anguſtijs aduerſatur. *Andernacus.*

De ſuccis ſeminum calidis.

LINI cremor fit, aqua ſeminibus priùs maceratis, deinde in eadem coctis, expreſſiſque. * Dolores ex acri humore ortos mitigat, inflammationesq; partium corporis lenit. *Andernacus.*

FOENIGRAECI cremor ſimili modo ac lini cremor conficitur. * Inflammationes minus calidas, ſed duras magis ſanat, magnas irritat & auget. *Andernacus.*
B

De ſuccis ſeminum frigidis.

PSYLLII cremor * omnibus membris ardore infeſtatis auxiliatur: eoque refrigerantibus medicinis conuenit. Eodem modo, quo lini cremor, paratur. *Andernacus.*

De Liquoribus Sectio XVI.

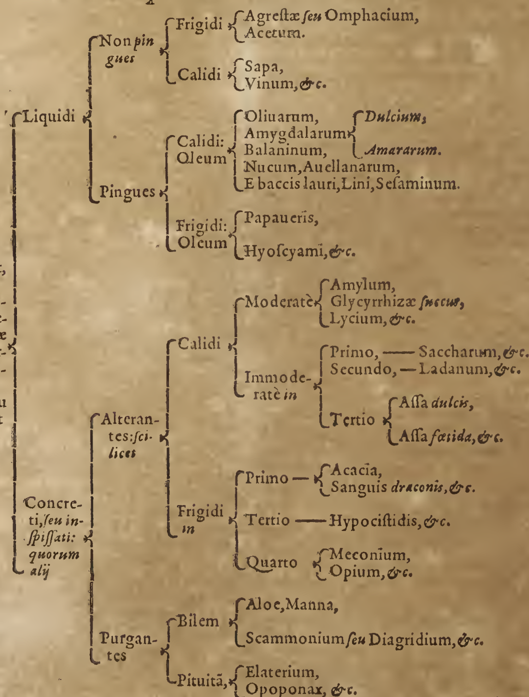

De liquo-

De liquoribus frigidis.

OMPHACIVM, Germ. Agreſt. Gall. *du Verjus.* Ital. *Agreſta.* Hiſp. *Cumo de agraz*, dicitur: ex omni immaturarum vuarum genere paratur: pluribus diebus expreſſus inſolatur ſuccus cum ſuis vinaceis, in cado craſſo linteamine cooperto, donec excrementa ſubleuentur, fæx verò ſubſidat, & inclareſcat: deinde abſque ſale ſeruatur per annum, tam ad ciborum quàm ad medicamentorum vſum. * Calidis morbis omnibus magno iuuamento adhibetur. Refrigerat, vniceq; ardoribus prodeſt, ſiue ori ventris impoſitum, ſiue totis hypochōdrijs, ſiue cuilibet alij, quod refrigerare velimus. *Matthiolus.*

ACETVM, Germ. Eſſig. Gall. *Vinaigre.* Ital. *Aceto.* Hiſp. *El vinaigre*, nominatur: fit ex vino, vel ceruiſia putreſcente. Quod ex vino acerbo crudoq; fit, magis aſtringit: quod ex optimo vino conficitur, magis aperit: quod ex ceruiſia apud inferiores Germanos paratur, magis refrigerat. Acetum omne miſtæ eſt ſubſtantiæ, nempe frigidæ pariter & calidæ, eiusq; vtriuſque tenuium partium: cæterùm calidam frigida exuperat. * Exiccat ordine tertio, aſtringit: ſtomacho vtile, appetentiam excitat: erumpentem vndecunque ſanguinem, potu inſeſſúue ſiſtit. Prodeſt alui fluxionibus, coctum cum cibis: cruentis vulneribus inditur: inflammationes arcet, in ſuccidis lanis, aut ſpongia impoſitum: reprimit procidentiam ſedis, vuluæq;: item abſcedentes gingiuas, & ſanguine manantes. Ad nomas & ignem ſacrum, vlcera quæ ſerpunt, lepras, impetigines, pterygia, cum aliquo conuenienti efficax eſt: phagedænas vlcerum, nomasq; fotu continuo cohibet: podagricis calido fotu, cum ſulphure auxiliatur: ſugillationes rapit cum melle illitum. Contra capitis ardores cum roſaceo in ſuccidis velleribus, aut ſpongia imponitur. Ad aquam inter cutem, grauitatem aurium, & ſonitus, ſibilosq; feruentis vapor proficit: inſtillatum quoq; aurium vermes necat. Panos coercet tepidi fotus, aut ſi imbuta aceto ſpongia admoueatur: pruritus permulcet. Contra venenatos ſerpentium ictus, qui refrigerando nocent, calidum commodè fouetur: & frigidum ijs, quæ exurens virus eiaculantur. Calidum potum atque vomitionibus redditum, aduerſus omnia venena efficax eſt, præſertim contra meconium, & hauſtam cicutam. conglobatum in ventre ſanguinem, lac coagulatū, fungos, ixiam, taxumq; cum ſale: hauſtu voratas hirudines, ſi ſorbeatur, eijcit, tuſſim veterem mitigat, & recentem laceſſit. In orthopnœa calidum commodè ſorbetur: gutturis fluxiones gargarizatum inhibet: anginis & vuæ procidenti conuenit. contra dentium dolorem calidum colluitur. Doſis in perfuſionibus capitis ad dolorem ℥.ß. pro ℥.iij. olei roſati. *Dioſcor. & Galenus.*

De liquoribus calidis.

SAPA, Germ. Geſottenerwein. Gall. *Du vin cuit.* Ital. *Vin cotto, Sapa* Hiſp. *La meloxa ò arrope*, vocatur: fit muſto igni decocto. * Detergit leniter ſe-

A rapijs pectori idoneis accommodatur: necnon compoſitionibus Diacodion, ad defluxiones capitis ſiſtendas, eadem menſura, qua ſaccharum, admiſcetur.

VINO vetere * nerui læduntur, & reliqui ſenſus: quod tamen guſtu ſuauius eſt: quare cauendum ijs, qui inteſtinæ alicuius partis imbecillitatem ſentiunt. attamen in ſecunda valetudine paucum cum aqua dilutum, innoxiè ſumitur. Nouū inflat, ægrè coquitur, inſomnia parit grauia, & vrinam ciet. Aetate medium vtraque vitia
B fugit: quare ad victus ſanorum, ægrorumq; vſurpatur. Album, tenue, ſtomacho vtile eſt, ac facilè in membra diſtribuitur. Nigrum verò craſſum eſt, & concoctu difficile, carnem alit, & ebrietatem creat. Giluum, vtpote qđ medium eſt, medias inter vtrunq; vires habet. In ſecunda tamen & ſiniſtra valetudine, cū primis laudatur album. Quin & vina ſapore diſtāt. ſiquidem dulce craſſis partibus conſtat, & difficiliùs à corpore expi-
C rat: ſtomachum inflat, aluum & interanea vt muſtum turbat, ſed minùs inebriat: renibus & veſicæ aptiſſimum. Auſterum per vrinam celeriùs tranſit: ſed capita dolore tentat, & temulentiam gignit. Acerbum ad ciborum per membra digeſtionem accommodatiſſimum, aluum & cæteras fluxiones cohibet, minusq; vrinam expellit. Nouum neruos minus tentat. Vinum aqua marina factum, ſtomacho aduerſatur, ſitim ſtimulat, neruos infeſtat, aluo aptum, à valetudine ſe
D recolligentibus inutile. Paſſum, quod vuis ſole ſiccatis in area, aut in ſarmento torrefactis exprimitur, Creticum cognomine. Inter Italica vina Falernum principem locum obtinet: quod inueteratum per quàm facilè coquitur, pulſus exuſcitat, aluum adſtringit, ſtomacho vtile: ſed veſicæ nocet, atque ijs, qui viſus hebetudinem ſentiunt, & ad potus crebros minimè idoneum. Albana craſſioribus conſtant partibus: dulcia, ſtomachū inflant, ventrē emolliūt, ſed concoctio-
E nem non æquè adiuuant, & neruoſa minùs infeſtant: vetuſtate eadem auſterum ſaporem concipiunt. Cecubum, cùm ſit dulce, eſt & Albano craſſius: corpus & colorem alit: ægrè tamen coquitur. Surrentinum valde auſterum eſt: quare inteſtinorum, & ſtomachi fluxiones cohibet, & cùm tenue ſit, caput minus tentat: inueteratum ſuauius redditur, & ſtomacho vtile. Adrianum & Mamertinum in Sicilia æquè craſſis partibus gignuntur: modicè aſtringunt, & ocyſſimè inueterantur, minusque ob ſuam tenuita-
F tem neruos tentant. Paraetypianum, quod ex Adriatico ſinu defertur, odoratum ac tenuius eſt: quare liberaliter epotum fallit, diu ſeruat ebrietatem, & ſoporem adfert. Iſtricum Paraetypiano ſimile eſt, ſed vrinam vehemētius pellit. Chium tamen antedictis mollius, & aptum potui eſt. bene alit, & minùs inebriat, fluxiones cohibet, oculorum medicamentis vtile. Lesbium facilè membra ſubit, Chio leuius, & aluo idoneum. Epheſium eandem vim habet, quod Phygelites nominatur. Verùm Aſianum è Tmolo monte,

m

Mesogites appellatũ, capitis dolores ciet, & neruos lædit. Coum verò & Clazomenium, quoniam multam sibi maris aquam vendicant, facilè corrumpuntur: flatus mouent, aluum turbãt, neruis officiũt. Vinum omne (vt reliqua in commune dicantur) merum ac sincerum, & sua natura austerum, excalfacit, facilè in membra distribuitur, stomachum adiuuat, appetentiam ciborum inuitat: vires alit, ac robur auget: somnum conciliat, & commendat calorem. Potum liberaliùs auxilio est contra assumptam cicutam, coriandrum, pharicum, ixiam, meconium, argenti spumam, taxum, aconita, fungósue: contra serpentium morsus, & omnium ictus, quæ refrigerando necant, aut stomachum in vomitiones effundunt. Facit ad longas inflationes, rosionesq́; præcordiorum, ac distentiones, stomachi resolutionem, & si venter, aut interanea rheumatismũ sentiant. Conueniunt sudatoribus, & quibus corpus immodico sudore digeritur, maximè alba, vetera & odorata. Quæ tamen vetustate dulcescunt, renibus ac vesicæ accommodatiora redduntur: vulneribus, inflammationibusq́; in succida lana imponuntur: tetra vlcera, & phagedænica, & fluxionibus obnoxia commodè perfunduntur. Quæ marinam non receperunt, austera, & alba ad sanorum victus vsurpantur. In his præstant Italica, Falernum, Surrentinum, Cecubum, Signinum, & permulta Campaniæ, & Paraetypianum ab Adriatico sinu, & Siculum, quod Mamertinum appellatur. Ex Græcis Chium, Lesbium & Phygelites ex Epheso. Crassa verò & nigra stomacho negocium exhibent, inflationem pariunt, corpus augent. Tenuia tamen & austera stomacho prosunt, & minùs carnes alunt. Vetera valde tenuia & candida vehemẽtius vrinam ciunt, & dolores capitis mouent, neruosq́ue largius pota tentant. In media ætate, vt à septimo anno, potui saluberrima sunt. Modus autem pro ætate, & tempore anni, & consuetudine, & qualitate vini definiatur. Non sitire, & modicè cibos prolui, optimum est præceptum. Nocet ebrietas omnis, & maximè assidua: siquidem obsessos neruos quotidie remittit: largiorq́ue potus acutorum morborum adfert initia. Mediocris tamẽ vinolentia aliquot diebus, maximè post aquæ potus, vtilis: namque modo quodam ex alto euocat, sensilesq́ue expurgat excretus, & per cæca corporis ducit spiracula. Sed aquam post vinolentiam bibere oportet: siquidem valetudinis alicuius gratia factæ temulentiæ remedium adfert frigida. *Dioscorides.*

De liquoribus pinguibus calidis.

OLEVM, Germ. *Oel.* Gal. *Huille.* Ital. *Oglio.* Hisp. *Azeyte*, appellatur: ex oliuis maturis expressum, fit colore rufo, purum, perlucidum, tenue, odore exiguo, sed grato, sapore dulci, subacri, & indicibili, recens, aut non ita vetustum, nisi vetusto egeatur: in quo videlicet vetusto trigenarium trimo, & quadragenarium quadrimo est plurimò valentius, vbique crassius, grauеolentius, calidius, acrius. * Calefacit omne oleum ex oliuis maturis, emollit ventrem, à perfrictionibus corpus tuetur, ipsumq́; promptius ad obeunda munera reddit: aluum emollit, vlcerantium medicamentorum vires permistum hebetat: contra venena datur, assiduè potum redditumq́; vomitionibus: soluit aluum heminæ mensura, cum pari ptisanæ succo, aut aqua potum: ad tormina calidum simul decocta ruta tribus sextarijs in potu datur: ventris animalia pellit: idem maximè ilij intestini morbo laborantibus infunditur. Vetus magis calfacit, & vehementiùs discutit: oculorũ claritati sublitum confert. Si vetusti non sit occasio, in vase decoquitur ad mellis crassitudinem, vt vetustatem repræsentet. Oleum omphacinum ex immaturis oliuis expressum, ad viride inclinat: recens sit, odoratum, morsus expers, sapore acerbum. Vnguentorum compositionibus idoneum est. Stomacho vtile est, quod astringat: gingiuas contrahit, dentes firmat, si contineatur in ore: sudores cohibet. Oleum quod syluestres oliuæ fundunt, vehementer adstringit, & ad sanorum vsus secundum sibi locum vendicat. In doloribus capitis vtiliter pro rosaceo substituitur: sudores arcet: defluentes capillos inhibet: furfures, vlcera capitis manantia, scabiem leprasq́ue abstergit: tardiùs canitiem sentiunt, qui eo quotidie perunguntur. *Dioscor. & Medici Colonienses.*

AMYGDALAE dulces siccæ, non tamen rancidæ, delibratæ, contunduntur minutissimè, postea in sartagine aliquantulum torrefiunt, affuso aquæ rosaceo modico, postea prælo exprimuntur. * Lenit asperitates pectoris, gutturis & pulmonis, duritiem & siccitatem iuncturarum: est suaue in cibis, & confert hecticis & phthisicis: impinguat, auget sperma, sedat tussim, & ardorem vrinæ, vesicæ & vuluæ excoriatæ, cum fistula iniectum. *Mesues.*

OLEVM AMYGDALARVM amararũ eodem modo, quo ex dulcibus amygdalis fit. * Aperit oppilationes, & discutit ventositates & vapores, sed potissimùm medetur surditati, sibilo, & dolori aurium: lenit duritiem neruorum, & delet maculas faciei. *Mesues.*

OLEVM BALANINVM fit ex Balano Myrepsica, id est, glande vnguentaria, quam Arabes vocant granum Ben: fit autem ex tuso assatoq́;, affusa rosacea aqua, fructu isto. * Repurgat maculas, varos, lentigines, cicatricum nigritias, fucos: aluum soluit, sed ventriculo aduersatur: dolores aurium emendat. Item si sonant aures, vel strepitum, aut sibilum edunt, cum adipe infusum auxiliatur. *Mesues.*

OLEVM NVCVM fit, vt oleum amygdalinum. * Flatus crassos dissipat, tumores discutit, neruis attritis, vel punctis, præsertim cum calce lota confert, scabiem emarginat. *Mesues.*

OLEVM ex AVELLANIS fit, vt amygdalinũ. * Dolores neruorum & arthriticos sedat. *Mesues.*

OLEVM LAVRINVM fit ex baccis lauri maturis & recentibus tritis in pila, ex aqua in lebete coctis, pòst torculari plano, non cauo expressis: & aqua-

&aqua supernatans oleum colligitur. Deinde affusa calente aqua iterum tritis, & torculari cauato expressis, colligitur oleum, & reponitur. *Ad partium omnium, cerebri, neruorum, articulorum, ventriculi, coli, hepatis, lienis, renum, vteri, affectus frigidos, & dolorem his succedentem. *Mesues.*

OLEVM LINI fit, vt amygdalinū. *Spasmo, duritiei neruorum & iuncturarum, hæmorrhoidibus, sedis phlegmonis & rimis confert, ac dolori pulsatorio. Neruorū dolores sedat: viribus proximum est oleo chamæmelino. *Mesues.*

OLEVM SESAMINVM extrahitur ex Sesami semine, vt amygdalinum, nisi quòd prius semen sesami excorticatum sic est. Id semen ab excrementis purgatum, aqua parum salsa irrigetur, manibus fricetur: iterum irrigetur, donec madefiat: siccetur, modicè assetur, sacculo aspero multum diuq; confricando excorticetur, corticibus expurgetur, molatur in farinam, oleum exprimatur, vt ex amygdalis. Ex eodem semine nō excorticato, sed assato, & molito in farinā oleum quoque extrahitur, vt prius. Affertur autem ex Alexandria Aegypti Venetias, vbi ematur sincerum. nam adulteratur oleo nucum & papaueris: sed odore & sapore facilè deprehenditur à peritis dolus. *Impinguat, semen auget, lenit guttur, & omnem asperitatem & duritiem, & clarificat vocem. *Mesues.*

De liquoribus pinguibus frigidis.

OLEVM PAPAVERIS fit ex vtriusque papaueris semine, tam albi quàm nigri, eodem modo, quo ex amygdalis. *Impinguat, asperam arteriam lenit, febrium ardorem mitigat, & insomnium. *Mesues.*

OLEVM Hyoscyaminum sic fit: Semen candidum, recens, ac siccum tunditur, & calida aspergitur aqua: dumque insolatur, siccatæ, quæ sub manu sunt, partes cū reliqua massa permisceantur: hoc autem fieri oportet, dum nigrescat, & grauiter oleat: mox pressum atq; excolatum reconditur. Fit quoque eo modo, quo amygdalinum. Ad aurium dolores efficax est: pessis miscetur, ad emolliendum vtile. *Dioscorides.*

De liquoribus concretis calidis moderatè.

AMYLVM, quod vulgò Amydum officinis vocatur, German. Ammidam. Ital. *Amido.* Gall & Hisp. *Amidon*, omnibus notum est. Ex tritico conficitur. Probatur autem leuitate, ac læuore, atq; vt recens sit, & candidum. *Vim obtinet læuigandi partes exasperatas. Contra fluxiones oculorum, pustulas, cauaque vlcera efficax est: sanguinis reiectiones potu cohibet, exasperata fauces lenit: lacti atque obsonijs admiscetur. *Dioscorides & Plinius.*

GLYCYRRHIZAE succus ex Creta insula optimus hoc est, dulcissimus, mollis, recens, purus, tenax, & qui confractus splendescat, nigerrimus, & q̄ linguæ subditus tandem totus eliquescat. *In arteriæ scabritia efficax est: æstuanti stomacho, thoraci, ac iecinori: sanat vesicę scabiem & renum dolores, cum passo potus: idem eliquatus sitim sedat: vulneribus illitus accommodatur: commanducatus stomacho prodest. *Dioscorides & Medici Colonienses.*

A LYCIVM succus est arboris cuiusdam Indiæ. Arbor autem ex qua hic succus extrahitur, magnitudine est fraxini, folio minuto Ericæ vel Tamarico simillimo, perpetuò virēte: florere aiunt, sed fructum ferre negant: multis spinis horret: materies ligni robusta, dura, densa, ponderosa, nec, vt aiunt, putredini obnoxia, siue solibus exponatur, siue aquis immergatur: quam ob caussam ab incolis Lignum Semperuiuum nuncupatur. Ex eo propter duritiem & pondus pistilla fiunt, deglumandæ oryzæ idonea, in mortarijs ligneis sex palmos in ambitu continentibus. Incolæ eam arborem Hacchic vocant. Porrò succi extrahendi hæc est ratio: Ramulos huius arboris minutim concisos elixant, deinde contundunt, postmodum cum farina Nachani (sementis est nigra & minuta sapore secales, conficiendis panibus apta) & cuiusdam nigri ligni, quod istic nascitur, scobe, (interdum etiam sine eo) pastilli, aut tabellę formantur, quas in vmbra siccant, ne solis ardore earum facultas euaporet. Nostri succedaneum eius parant, non ex periclymeno, sed potius ex baccis pyracanthæ, id est, nostræ vulgaris Hagendorn. Diuersis partibus constat: tum ijs quæ extenuent, discutiantque: tum crassis & modicè adstringentibus. *Ideoque ad sugillata, oris inflammationes, vlcera, herpetas, putredines, aures purulentas, intertrigines & paronychias valet. Indicum ad omnia est valentius. Huius loco Rhamnus syluestris, aut polygoni succus substituendus est. *Dioscorides, Medici Colonienses & Garcias.*

De liquoribus concretis calidis in primo.

SACCHARVM arundinum lachryma, seu liquor est, qui nimia succi copia aperto in latere calamo, perinde ac gummi, exterius concreuit. Vel saccharum fit ex sacchari calamis minutim incisis, ignisque calore tamdiu decoctis, donec vniuersus liquor absumpta igni aqua diu efferuescens in saccharum salis modo, in vasis fundo concreuerit. Præstantissimum est, quod durum, solidum, & mutuo metarum allisu sonorum est, ligni sicci & solidi modo: tamen ob siccitatem & imperceptam raritatem leue, dulcissimum, candidissimum, & niuis in morem scintillans, cohærens: quare Valentinum in metas pyramidum æmulas (panes vocant) coactum paruas, ponderis libræ vnius & dimidiæ, vel circiter, carissimum, & confectuis siccis aptissimum, penidijs ob siccitatem nimis friabilem, ineptum. Illi dotibus & precio est proximum, quod Madere appellant, sed in metas ponderis librarum sex, septem, octo, nouem, decem formatur, confecturis expetitum: quia minus pre-

ciosum, nō multò tamen imperfectius. Tertium A statuitur lentile, album quidem, sed pinguius, ob id vilius, neque confecturis siccis aptum, sed penidijs idoneum. Quartū ex Canarijs nunc dictis insulis, olim Fortunatis aduehitur, etiam intus albicans, bonitate inferius prædictis, præstantius sequenti, metis constat maximis, pondere librarum decem, duodecim. Quintum ignobilissimum sancti Audomari dictum, foris albidū, intus subrubrum, tanquam alio fartum, & foris dolo tectū, metis æqualibus, omnium glutino- B sissimum, conditturis siccis ineptissimum: liquidis seruit & syrupis, opiatis, conseruis, & similibus, quia vilissimum, & vtilitatem tegit aliorum mistura. Id si mare sentit, (nam eo naues ob grauitatem saburrāt) rubrū vulgò dictum fit: quanquam sunt, qui rubrum spumam & spurcitiam omnis sacchari se coquendo purgantis existimant. Ex micis horum collisu elisis etiam metas quidam cogunt, quæ simpliciū naturas sequuntur. Ex his quod generosissimum, minimam co- C ctionem sustinet, ne puluerescat: ignobilissimū contrà: cætera pro accessu aut recessu variant. * Aluo idoneum, & stomacho vtile: detergit, digerit, linguæ asperitatem & siccitatē in febribus tollit: vexatæ vesicæ renibusq; auxiliatur. Illitum ea discutit, quæ tenebras oculorum pupillis offundunt. Cæterùm sacchari dosis in syrupis ferè æqualis quantitas tam sacchari quàm succi. In electuarijs verò pro ʒ.j. pulueris ℥.j. sacchari cōmuniter. Si autem puluis fuerit laxatiuus, pro D ʒ.j.ß. pulueris. ʒ.j. sacchari. In conditis additur sacchari parum, si conseruæ odoratæ sint. Si verò amaræ, vel acres, ℥.ß. sacchari pro ʒ.j. conseruarum imponenda. In pulueribus acribus, vt ex pipere, & zingibere, pro ʒ.j. pulueris, ℥.j. sacchari ponitur: in dulcibus verò ℥.ß. In clysteribus saccharum rubrum ponitur ab ℥.ß. ad ℥.ij. vel ℥. iij. *Medici Colonienses.*

De liquoribus concretis calidis in secundo.

E

LADANVM liquor est, ex alterius cysti ledon appellati folijs exudans. Hodie & liquor & planta nota sunt. Optimum, minimeq; adulteratum, odoratū esse debet, subuiride, facilè mollescens, pingue, resinosum, arenularum aliarumque sordium expers, quale in Cypro gignitur. * Natura ei spissandi, calfaciendi, molliendi: ora venarum patefacit: capillum fluentem continet, addito vino, myrrha & myrteo oleo: cicatricibus decorem reddit, cum vino illitum: medetur aurium F doloribus, cum hydromelite aut rosaceo infusum: suffitu secundas eijcit pessis immistum, vuluæ duritiem sanat. In medicamenta quæ dolorem tussimque finiunt, & malagmata, vtiliter inseritur; aluum sistit cum vino vetere potum, & vrinam ciet. *Dioscorides.*

De liquoribus concretis calidis in tertio.

ASA dulcis, aromatica seu odorata est Laseris seu sylphij opos, siue liquor Cyrenaicus, seu potius Indicus hoc tempore. Etenim Indicus etiam à Mesue laudatur. Nam ex Taprobana insula in mari Indico maxima, hodie à Lusitanis conuehitur, teste Ludouico Romano patritio, Belzoe indigenis dictus, & nobis inde Belzoin, & corruptiùs Benzoin. Est autem Laseris, seu Laserpithij seu Sylphij herbæ liquor, caule ipsius ferulaceo aut radice scarificata defluēs, acer, mordax, digerens, optimus, modicè rufus non porraceus, colore translucens, myrrhæ æmulus, odoratus, suaui gustu dilutus, citò albescens. Hæc quidem Syluio ita cōpilata sunt, partim ex Dioscoride & Galeno, partim ex Ludouici Romani nauigatione: satius enim est fateri Laserem, seu Laserpitium, seu Sylphium, & proinde eius succos, seu lachrymas non extare amplius: quod prægnantibus rationibus docet Ioannes Langius Lembergus Silesius in epistolis medicinalibus suis. Asa itaque dulcis, seu Belzoin, quod apud Serapionem & Auicennam à Græcorum Laserpitio nihil differat, Laseris succus esse nequit. Secundò Ludouicus Romanus refert, Belzoin esse gummi arboris: atqui Laser non arbor, sed βοτάνη ἢ λάχανον veteribus est. Tertiò in Belzoin officinarum nulla ferè comperitur acrimonia, nedum tanta, quantam Galenus ei tribuit, dum Laserpitij loco euphorbium non recens substituit. Quid verò officinarum Belzoin, siue Asa dulcis sit, indicabitur paulò pòst inter gummi & resinas sub Belzoin. *Medici Colonienses.*

ASA fœtida, plantæ peregrinæ lachryma aut succus est. Sunt, qui existiment, Sylphij succum esse in Media aut Syria nascētis, qui teste Diosc. grati odoris non erat, vt Armeniacus aut Libycus, quem nonnulli Asam odoratam esse arbitrantur, & Belzoin officinarum: sed non conuenit. Nam Dioscorides hunc vt præstantissimum & efficacissimum laudat: Arabes verò Asam fœtidam calidiorem & potentiorem asserunt: multò minus Belzoin esse potest, quod tanta excalfaciendi vi præditum non est, quantam illi tribuit Galenus, dum Laserpitij loco Euphorbium non recens substituit. *Medici Florentini.*

De liquoribus concretis frigidis in primo.

ACACIA in Aegypto nascitur: planta est spinosa, è cuius fructu succus acacia exprimitur: quem cùm nō habeamus, substituere possumus succum hypocistidis, aut pulpam rhois, aut succum prunellorum, vel baccas pruni syluestris, in aqua maceratas. Fit mense Iulio, vel Augusto. * Refrigerat, adstringit & repellit.

Acacia tametsi nondū ad nos adferatur, ideóque non cognoscatur, videndum tamen est si ipsius succus, aut sanè gummi, quod sua sponte ex trunco suæ arboris resudat, ad Theriacam sit accipiendum: cùm enim hæc duo sint diuersa, quemadmodum ex Dioscoride colligitur, aliud succedaneum pro succo, & aliud pro ipso gummi esset reponendum. Et quantū ex Andromachi pa-

chi patris descriptione conijcitur, videtur ipsum A gummi esse sumendum, quod ipse aliter vocat lacrymam in isto versu:

Atq; atram lacrymam Nili, quam spina remittit.

Liquor enim eiusmodi, qui aut solus per se, aut per incisionem arboris effluit, vocari iam lacryma solet, iam gummi. Quod etiam pariter ille, qui versibus Heroicis Theriacam conscripsit, quam Galenus exposuit, in fine lib. 1. de Antidot. hoc modo:

Atque Paraetonium fudit quem spina liquorem. B

In quo loco apparet illum intelligere eum liquorem, qui sua sponte ex spina Aegyptia exit, & nō de ipso succo, qui non per se effluit, sed arte vel tritura, aut igne condensatur. Ex altera parte videmus Damocratem in sua Theriaca accipere succum & non gummi ipsum, statuimus tamen esse accipiendum succum: nam varias magis & validiores facultates, q̃ gummi obtinet, vt patet vnicuique ex Dioscoride Nec verisimile est voluisse Andromachum ad tam celebrem compo- C sitionem eligere plantae alicuius debiliorem partem, & relinquere potentiorem. Idq; confirmatur ex Andromachi filij compositione, qui Acaciam simpliciter ita nominatam adhibet: quod si fit, nec alia vox illi adiungitur, semper de succo est intelligendum: quemadmodum ipse quoque intellexit. Huic rei fidem facit Plinius lib. 24. cap. 12. scriben-, Acaciam vocari succum in pastillos redactum: huc transferendo nomen arboris, vnde paratur: quanquam hoc in quibusdam exem- D plaribus non legatur. Praeterea succus semper in vsu fuit, nec vnquam vel rarò admodum gummi acceptum est: quod apparet in omnibus libris Galeni de Composit. medic. secundùm genera & loca, & nos in commentarijs nostris ad Dioscor. in Acacia notauimus. Quod cùm omnibus notissimum sit, non laborandum in hoc est vlterius, quanquam & aliae rationes in medium afferri possent: tantùm respondebo ad duas illas autoritates versuum adductorum, qui videntur E expressè accipere gummi. At quae melior responsio, vt verum fatear afferri potest, nisi quod ratio carminis, aut, vt rectius dicam, genera poetica Andromachum & alterum quicunq; fuerit, mouerint obscurè exponere hanc rem, nominando lacrymam, id quod verius succus erat dicēdum? Quae licentia non solùm à poetis, sed qui prosa quoq; oratione scripserunt, videtur esse vsurpata, & peculiariter à Dioscoride nominando succum, quae erat lacryma, & contrà lacrymam, qui erat succus: sicuti nos ex multis locis in lib. 1. no- F strae Methodi, cap. 7. demonstrauimus. At certè in compositionibus magni momenti non conuenit talibus dubijs implicari: ideoq; quanquā commoditatem ex eo genere scribendi quod versibus constat, secundùm Galenum istam recipiamus, ꝙ non facilè mendis deprauari possint, sicuti fit in prosa oratione, potissimùm quo ad pondera, tamen contrà incommoditas haec illis inest, ꝙ propter stylum poeticum multae res tam obscurè saepè exponantur, vt saepenumerò Oedypo ad diuinandum opus sit, & interdum dubium prorsus quem dimittant, in primis si allegoricè, vel per Metaphoras (vt Poetis est peculiare) loquuntur. Quod in ipsa Theriaca in multis rebus apparet: interque alia in Aristolochia, quę cùm eligenda sit sarmentosa aut subtilis: nihilominus Andromachus simpliciter nominat: quare potius de altera quauis specie, q̃ de illa intelligi solet: & sicuti alibi à me demonstratū est, videretur rotunda esse semper accipienda, quia non flectitur: ideoq; qui non consideraret alias compositiones Theriacae, facilè decipi posset in accipienda rotunda, cùm tamen sarmentosa sit accipienda. Idem apparet in Centaurio, qđ simpliciter ita nominat Andromachus (quemadmodum ipsemet Galenus notauit) cū addi debuisset, minus: sic idem dicit, eum obscurè locutum esse de Melle Cecropio, cùm clariùs Atticum dici potuisset. Obscurissima verò est illa descriptio Acaciae, quam indicauit dicendo lacrymam, quam fundit spina Nili, & alibi spinam, quae fundit liquorem Paraetonium, qui locus est in Aegypto. Sed reuertentes ad rem ipsam concludamus, quòd succus Acaciae sit recipiendus in Theriacam, qui cùm non afferatur, necesse est, vt aliud quippiam pro illo substituamus. Bononienses loco illius posuerunt succum Rhois, aut Sumach, quod & mihi plurimum probatur, cùm Dioscorides dicat eandem vim cum Acacia habere Sumach, & Galenus vtrique assignet tertium gradum siccitatis, & secundum frigiditatis. Alij sumunt Lentisci succum, at cùm ille sit in primis qualitatibus aequalis temperiei cum illa, sed in siccitate minus efficax, alter illi erit praeferendus, quoniam eiusmodi simplicia medicamenta & similia, non propter aliquam actionem occultam, vel aliam praecipuam facultatem in Theriacam accipiuntur, sed ob ipsorum manifestam astrictionē & refrigerationem: & tametsi parum inter sese distent, notabilem tamen mutationem propterea Theriacae non introducunt: ideoque visum mihi est, cum Diosc. pro succedaneo Acaciae vsurpare succum Rhois: quanquam Gal. Acacię lotae frigiditatis secundum gradum, quemadmodum & Rhoi, sed nō lotae, attribuat, quod quidem nonnullam affert varietatē: quia Acacia sine lotione in Theriacam assumitur, & ia non erit vltra primum gradum frigida. Poterimus tamen donec melius quippiam inueniatur, hoc esse contenti: nisi si quis succum prunorum syluestrium, quae est Acacia vulgaris, vsurpare velit: quod quidem non adeò improbo.

Sangvis Draconis veterum & eadem Cinnabaris vera (quae res mineralis erat) hodie ignoratur. Qui verò sanguis Draconis ostenditur, factitius est ex sanguine hirci, bolo Armenia, & succo sorborum, & alijs: quo tamen pro sanguine draconis dicto rectius vti possis. Florentini praeter hunc factitium sanguinem draconis, statuunt adhuc duo eius genera: nimirum lachrymam cuiusdam arboris gummiam sui generis, de qua Aloysius Cadamustus patritius

Venetus nauigationis suæ lib.1.cap 4. dicens esse lacrymam proceræ cuiusdam arboris in insula Africæ, *Porto Sancto* dicta, genitæ, quę quidem lachryma colore est intente rubro sanguineo, transparens, friabilis: alter sanguis draconis illis est achilleæ syderitidis succus defæcatus atque siccatus. * Refrigerat, adstringit & repellit. *Medici Colonienses.*

De liquoribus concretis frigidis in tertio.

HYPOCISTIS, quæ sub veris finem radicibus cisti adnascitur, teritur, & succus expressus sole siccatur. Nobis desideratur, nisi ex emporijs adferatur. * Vires Acaciæ habet.

Hypocistidis succus ab vnoquoque Pharmacopœo facilè acquiri potest: eiusq; in primis Neapoli magna est commoditas. Nascitur enim Hypocistis copiosissimè Puteolis in locis siccis, ad radices Cisti fœminæ initio æstatis. Modus verò extrahendi talis est: Hypocistis tunditur, & succus exprimitur: densaturq; in vmbra, quemadmodum in Acacia fieri solet, aut sicca & trita maceratur per biduum aut triduum in aqua, deinde parum ebullit aqua, quę postea colatur, & fortiter exprimitur: quod resedit rursum coquitur, donec instar mellis, aut paulò durius crassescat.

De liquoribus frigidis concretis in quarto.

MECONIVM succus est papaueris nigri, ex folijs, caulibus, herbaque ipsa tritis expressisque collectus, ac in pastillos redactus. Fit mēse Maio. Granorum tantùm pondere in colicis, arteriacis & narcoticis præscribitur. * Stuporem infert, doloremque sedat.

OPIVM succus est è capitibus papaueris nigri. Duûm est generum: vnum ex capitibus & folijs expressum, Græcis meconium (de quo antè dictum) vocatur, quod ignauius: alterum ex capitibus paululum incisis extillans, verum est opium. Fit mense Maio. Optimum est densum, graue, amarum, odoratu soporiferum, quod facilè aqua dissoluitur, lene, candidum, neq; asperum, neque grumosum, quod colatum non statim vt cætera coëat, quod in sole diffundatur, & adnotum lucernis, clara, non atra luceat flamma, & extinctum odoris vim conseruet. Adulteratur glaucio, hoc est, mentha, aut gummi, aut syluestris lactucæ succo. Verùm glaucio fucatum in dilutione croci colorem reddit: lactucaceo succo deprauatum, inodorum est & asperius: gummi vitiatum, infirmum est, & splendescit: nec desunt, qui adipem admisceant. * Granorum pondere præscribitur in colicis & narcoticis. Mirum est, quod de Asiaticis Turcis refertur, qui in Natolia sua, id est, Asia minore, magno studio & frequentia papauer hodie colant, & præparant Opium, quod vernacula lingua Masslac vocant: cuius vsus illis frequens satis est ad pisi magnitudinem de eo sumentibus, non pro somnolen-

A tia, sed animositate comparanda: atque in prælia ruituri aliquanto copiosius sumunt, vnde veluti insani, disturbato nimirum cerebro, feruntur in obuia quæque pericula, nihil quicquam timentes. Sed Ianniceri hæc plerunque faciunt, quibus summa militiæ virtus commissa est. *Medici Colonienses & Florentini.*

Opium quod communiter in vsu est, potius Meconium, quàm verum opium repræsentat. Quæ autem sit differentia inter hæc duo, Dioscorides exponit, vocans Meconium succum papaueris extractum ex capitibus & frondibus qui contundatur & exprimatur torculari, & rursum in mortario contusus in Trochiscos formetur. Tametsi Plinius dicat, capita & frondes papaueris coqui, & inde succum densatum nominari Meconium. At quocunque modo fiat, certum est esse multò infirmius Opio. Quod secundùm Dioscoridem hoc pacto paratur: Cùm in eo ros euanuerit, cultro stellam in parte suprema capitis Papauerini, non tamen profundè incidamus: deinde superficiem capitis decussatim quoque cultro aperiamus, & digito in concham liquorum resudantem exprimamus: idque sæpius paruo interiecto temporis spacio repetendum est, propter humorem, qui statim congelatus reperitur: idemque sequenti die factitandum: hocq; omnem tandem in mortario contundendum, & inde formandi Pastilli: sed quando papauera inciduntur, à tergo accedendumq́ est, ne vestibus liquor erumpens auferatur. Cùm itaque maxima frusta nostro tempore Opij conspiciantur, non aliter possumus dicere, quàm illud aut per expressionem, aut decoctionem esse factum: idque eò magis, quòd notas à Dioscoride illi assignatas non habeat. Nam optimum debet esse densum, graue, amaro gustu, somnifero odore, quod in aqua facilè dissoluatur, læue, album, non grumosum, aut granis simile: quod inter colandum non instar ceræ coëat, & soli expositum liquescat, atque accensum non flammam atram emittat, extinctumque retineat odoris pristini vires. At vulgare nigrum est, & impurum, asperum, inæquale, refertum frondibus, è quibus expressum vel decoctum est, & insuper multæ aliæ notæ suæ perfectionis desunt: præterea suspicandum est, ne aliud insuper quippiam, quàm ex papauere illi admistum sit: nam tempore Dioscoridis cum Glaucio, cum gummi & succo Lactucæ syluestris adulterabatur. Nonnulli eò quoque dementię peruenerunt, vt seuum admiscuerint. Vnde videndum diligenter vt lacrymam papaueris, & non succum, iam dictis modis extractū adipiscamur, cùm opium sit vnum ex pręcipuis medicamentis, quę Theriacam constituunt, & ob eam causam attentionem magnam requirat. Quod si omnibus iam enumeratis notis præditum Opium haberi poterit, non multum de Thebaico soliciti simus, nam papauer quod in Apulia crescit, regione sicca & arida, in qua raro pluuiæ cadunt, perfectissimum esset ad lacrymam parandam, modò diligenter

secundùm

ſecundùm doctrinam Dioſcoridis colligeretur. Seritur autem copioſè ibi, potiſſimùm in ducatu Barcenſi, non quidem nigrum, vnde vult Dioſcorides fieri Opium laudabile, ſed album, vnde lacrymam colligunt, quam tametſi ipſemet colligi non viderim, nihilominus conſpiciuntur omnia capita albi papaueris, quibus in officinis noſtris vtimur, eſſe notata quadam ſectione in quatuor partibus eo modo quo ſolent ſecari Pepones ad lineas Parallelas. Vnde colligi poteſt, inde ablatum eſſe lacrymam. Cùm verò ex albo papauere ſit deſumtum, aliquæ notæ illi deeſſe videntur, quas Dioſcorides legitimo Opio attribuit, quanquam & ipſum ſit validum ſomniferum, ſicuti experientia teſtatur.

De liquoribus concretis purgantibus bilem.

ALOE ſuccus plantæ eiuſdem nominis notiſſima eſt. Eius apud Dioſcoridem duo ſunt genera: quoddam arenoſum, quod ſedimentum puriſſimæ videtur: alterum iecinoris modo concretum, ex quo nomen vulgare ſumpſit aloes hepaticæ. Eligi debet Indica, pinguis, ſincera, calculorum & arenularum expers, nitida, rufi coloris, friabilis, iecinoris modo coacta, facilè liqueſcēs, & eximiæ amaritudinis. Improbatur nigra, difficilè liqueſcens. Adulteratur gummi, quod deprehenditur guſtu: nam non valdè amara eſt, neque tam validi odoris, neque digitis friata ad minima vſq; fruſta reſoluitur. Nonnulli, teſte Dioſcoride, illam ſucco acaciæ adulterant, quod maleficium guſtu deprehenditur: minus enim amara eſt, magisque adſtringit. Colligitur menſe Iunio. Conſeruatur vſque ad annos decem, in loco ſicco, & non humido, neque ventoſo, neque ad ſolem, &c. Doſis eſt ab aureo ſemiſſe ad drachmas duas: in infuſionibus verò ab aureo vno vſque ad drachmas tres. * Bilem & pituitam purgat: ob id affectibus ventriculi & cerebri, & reliquarum partium, inde natis, vt dolori, inflammationi, ſic præcauet, vt eius creber vſus ſenſuū inſtrumenta & corpus reliquum, nullo inſanabili affectu tentari ſinat, ſed ſenſus acuat, cogitationem reddat meliorem. Hepati confert, icterum tollit, hæmorrhoidibus & ſedi nocet: ob id vitanda his, quibus iſtæ partes dolent: & aëre frigido, quia tunc ſumpta excorticatis ſanguinem educit. *Meſues & Medici Florentini.*

MANNA ros eſt, qui ex aëre in arbores, herbas, lapides, terramque decidens, denſatur, & cogitur in grana minuta. Præfertur Calabra, pręſertim quæ ex folijs arborum collecta eſt: quæ ex hoc dignoſcitur, quòd grano conſtet exiguo, transluceate, graui, ſimilis maſtiches granulis, candidis, & guſtu dulcibus & ſuauibus. Secundùm locum obtinet, quæ è ramis colligitur. Tertium, quæ in lapidibus. Hæ craſſiores ſunt, & minus ſinceræ, colore turbido. Syriaca ſi ſit perfectè granulata, maſticheque aſſimilis, valde etiam probatur, dulcis & recens. Cùm iam exoleuit, floccorum bombacis refert imaginem, le-

A nis concauaque eſt. Adulteratur amyli farina, rebusque ſimilibus: ſed maleficium facilè deprehenditur. Inſuper & ea quæ ſimul concreuit, ſaccharo & ſena adulterata eſſe ſolet, ac croco, carthamíue flore tincta: verùm guſtu deprehenditur, atque liqueſcit, & tempore molleſcit. Colligitur menſe Maio. Durat & conſeruatur per annum, bene obturato vaſe. Doſis eius à drachmis ſex vſque ad quindecim. * Temperata eſt, aut paulò calidior: guttur, thoracem, ventricu-

B lum lenit, terget, bilem clementer purgat, ſitim ſedat. Quoniam verò imbecilliter vacuat, thymo & hyſſopo, vel alio vis eius intenditur. Valentibus autem medicamētis miſta, eorum actionem reddit meliorem, cùm ſuo dulci ſapore, illa naturæ magis familiaria reddat. Ob id eam Galenus ſcammonio miſcuit, quod à poſterioribus eſt laudatum: alij deinde turbith, alij alijs. *Meſues & Medici Florentini.*

MEL roſcidum, ſiue aërium, *Manna* appella-

C tur, vires habens alendi, atque medicamentoſas: ſiquidem alit: ſed minus ſaccharo, quo eſt medicamentoſior manna, maiorem habens vim detergendi. Emollit quoque ventrem, qua in re mel atque ſaccharum ſuperat. quamuis in detergendi & abluendi facultate ſuperet ſaccharum, & ſuperetur à melle. Inuenitur in arboribus, fruticibus, herbis & lapidibus, maximè in regionibus temperatis, & diebus vernis, ſerenis temporibus, vt æſtiuis, pro ratione temporis, frigi-

D dioribus. Calabricum manna omnibus anteferetur à Medicis, quo nos vtimur ad purgandos ventres infantium, & vtero gerentium, quantitate vnius aut duarum vnciarum diſſoluto in iure pulli, aut aqua diſtillata, aut elixatione bugloſſi. Id ros cœli ſiue aëris eſſe putat Galenus, aut de eius genere. Nos tamen referemus quod vidimus, atq; experimento agnouimus. Anno ſalutis noſtræ 1532. & duobus ſequentibus in amœnioribus locis, æſtatis tempore, manna in ſa-

E licibus reperta eſt, copioſa atque optima, albiſſima, ſacchari dulcedine, quam licebat colligere ex arboribus & lapidibus cuiuis volenti. Eram ego per id tempus huius diſciplinæ auditor, intellexeram tamen à præceptoribus meis mannam eſſe: quod diligenter perquirens an verum eſſet quod ab ipſis & reliquis cum Galeno ferebatur, locū in quo manna copioſior habebatur, conſideraui, ſummo mane, Iulio menſe, ad id profectus adductis nonnullis ex amicis, quibus cum ego ſolebam de ſimilibus diſſerere. Inueni

F tamē paruarum quarundam apum numeroſam congeriem: non erant quidem apes, ſed culices craſſi, quos ob officium apes paruas dicerem, quibus inerant tria aut quatuor foramina, in partibus corporis, quæ in eiſdem prominebant, ad paruarum verrucarum ſpeciem. Per hęc itaq; foramina guttæ quædam paruę albiſſimæ, ſudoris modo eijciebantur, quæ ros eſſe dixiſſes, ſi copiam guttarum cadentium ex loco ſalicis in quo congeſtæ apes erant, conſiderares. Erat autem non vnus tantùm earum grex, ſed plures quàm

quinquaginta. In singulis autem gregibus innumerabiles apes, quæ locum vnum nõ vltra diem aut noctem tenebant, deinde in aliud transuolabant: semper tamẽ arboribus insidebant, cum quodam bomboso sonitu apum, à quibus sudor guttatim defluens, aut folia arborum, aut subiectos lapides tegebat: quod verò in arenam aut sordida loca desidebat, peribat, reliquum colligebatur ad vsus: miro namque modo soluebat ventrem. Erat autem hæc purissima manna, albedine, dulcedine, consistentia & efficacia probata. Hęc referre meritò placuit, vt intelligant naturalium causarum indagatores mannę generationem, & eiusdem causas effectrices, antiquos etiam in eius generatione tradenda deceptos. Quòd si quis nostro huic testimonio & experimento consentire noluerit, non damnet veritatem, nisi prius quod testamur aut contrarium assequatur, locum generationis mannæ adiens, & singula probè perpendens, quę nos vidisse affirmamus sæpè in prædictis annis. *Christoph. à Vega.*

SCAMMONIO multi ab vna radice exeunt longi, tenues & viticulosi cauliculi, quibus vicinos frutices, pedamentáue iuxtà posita conscendit, ac multis circumuolutionibus amplectitur. Folia eius lata & acuminata, læuis smilacis æmula: flores similes calathi quoq; forma, candicantes, paulò minores. Radix subest longa, crassa, candida interius, ex qua succus colligitur, qui densatus ad medicinæ vsus seruit. In calidis pingui exit solo, veluti in Asiæ Mysia, Syria, alijsque similibus. Reperitur & in Creta insula. Verisimile est, vbi suæ spontis est, citò & plurima deinde æstatis parte florere: nam & in Belgio æstiuis mensibus subinde cum flore videri potest. Scammonium non modò stirpem ipsam, sed & densatum concretumque succum Latini nominant. Laudatur nitidum, rarum, leue, colore quàm simillimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis. Addunt nonnulli, vt linguæ tactu albescat: huic notæ fidendum non est: hoc enim euenit adulterato, quod admisto fit tithymali lacte: hæc autem nota longè certior est, nempe si gustatu linguam non vrit, quemadmodum tithymalus. Adulteratur tithymali lacte, & farina orobi, sed ex notis prædictis dignoscitur. Colligitur mense Iunio. Ad annos quatuor, & plures seruatur: sed quò antiquius, eò imbecillius. Datur per se à granis quinque ad duodecim. Sunt qui vltra duodecim grana, & etiam scrupulum sine noxa dederunt.* Quinque de causis corporibus læsiones inferre potest. Prima est, quòd flatus quosdam mordaces gignit, vsqueadeò ventriculum lacessentes, vt sumentibus nauseam commoueat. Noxa hæc tollitur, si in excauato cydonio malo, clibano, aut prunis inassetur, pasta vndique circumlita: præsertim additis, aut fœniculi, aut dauci, aut apij semine, aut galangæ. Inflammat deinde acredinis exuperantia corporis spiritus: quò fit, vt facilè febres excitet, ijs præcipuè qui obstructionibus viscerum, & humoribus putrescentibus obnoxij sunt. Sed id

A nocumenti aufertur, admistis inter coquendum, quæ refrigerant, & feruorem extinguunt: cuiusmodi est psyllij seminis spissamẽtum, prunorum decoctum, seu potius pulpa, rosarum & violarum succus, aut dilutum, aut aqua: quinetiam si ante coctionẽ maceretur oleo rosaceo, aut violaceo, aut cotoneorum misti saporis succo, aut admisto rhoe, aut factitio spodio. Adhæc, quòd magna tum attrahendi, tum aperiendi facultate sit præditum, immoderatas alui fluxiones facit:

B vasorum enim oscula plus quàm par sit, aperit. Hæc læsio adimitur admistis rebus adstringentibus, cohibentibusq;: nempe mastiche, cydonijs malis, succoque ab eis expresso, & myrobalanis, præsertim flauis. Abradit præterea acri succo, quo scatet, intestina: proinde & tormina, & dysenteriam, & tenesmum excitat. Sed deletur hoc incommodum additis humidis pinguibus, lentisque medicamentis: cuiusmodi sunt tragacanthum, bdellium, amygdalinum oleum aut rosa-

C ceum: item prunorum pulpa per se, & saccharo asseruata, psyllij spissamentum, mastiche, cydoniorum mala pòst sumpta, & calida aqua pòst bibita: vtpote quæ medicamentum ocyus à ventriculo & intestinis expellant, & ita simul noxam prohibeant. Hinc est, quòd prudentes medici, quò celerius scammonium à ventriculo & intestinis deijciant, hordei iusculum cum saccharo superbibendum prębent. Obest postremò scammonium cordi, iecori, ac ventriculo, substantiæ

D suæ totius proprietate. Vitium hoc aboletur, si illi tum calida, tum frigida admisceantur medicamenta, quę cordi, iecinori, ventriculoq; opem suam præstant. Deijcit scammonium valentissimè bilem, quam à vasis & à sanguine exhaurit. Eius deijciendi facultas haud sanè alijs medicamentis absimilis est, quæ purgant cum labore & molestia. *Dioscor. Mesues, Dodonæus & Matthiolus.*

E

De liquoribus concretis, purgantibus pituitam.

ELATERIVM succus est è fructu cucumeris syluestris, plantæ notissimæ. Optimum est leue, non ponderosum, cum candore leniter humectum, gustu amarissimum, quodq; lucernarum luminibus obiectum facilè flagrat. Improbatur scabrum, turbidum, porracei coloris, medium erui & cineris colorem referens, & graue. Sunt, qui amylum immisceant, vt candorem ipsum imitentur, ponderosiusque sit. Sic colligitur: Decerpti circa Autumnum cucumeres maturi, qui

F tacti protinus exiliunt, imposito supra vas aliquod rariore cribro, sigillatim supino cultro sursum versus aciem habente finduntur, atque per cribrum humor in subiectum vas exprimitur, simulque carnosum, quod hæsit cribro, quò facilius excidat, eliditur: coaceruata autem in cribro segmina, dulci aqua perfundũtur, & denuò pressa abijciuntur: humor in pelui agitatur, & linteo opertus duplicato, soli exponitur: dumque steterit, tota supernatans aqua cum spuma identidem effunditur: deinde conterendo cogitur in pastillos,

pastillos, & seruantur ab annis tribus vsque ad A duodecim. Dosis est à granis decem vsq; ad ʒ.j. *Bilem ac pituitam extrahit. Optima suspiriosis est purgatio. Menses ciet, & partus enecat, in pesso subditum, morbo regio medetur. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

Opopanax, succus est effluens ex incisa radice aut caule panacis, quod Dioscoridi Heracleum dicitur. Hodie cognita est planta, & ipse succus, qui maximè probatur quàm amarissimus, internè albus, aut subfuluus, foris colore B croci, leuis, pinguis, friabilis, tener, statim in aqua eliquescens, graui odore. Niger improbatur, ac mollis. Adulteratur ammoniaco, aut cera: sed sinceri experimẽtum est, si digitis in aqua friatus resoluatur & lactescat. Cõseruatur annis quinque vel sex. Dosis eius est à ʒ.j. vsque ad ij. Corrigitur mastiche & spica. *Purgat phlegma crassum & viscosum à partibus remotis, & iuncturis, & propriè mundificat cerebrũ & neruos. Et confert ægritudinibus neruorum frigidis: pectus mundificat: tussi antiquæ confert: potum cum aceto hora vna ante accessionem, & cum succo apij & oleo anethino spinæ illitum, rigorem febrilem prohibet. Ischiadi, podagræ, gonagræ confert. *Medici Florentini ex Mesue.*

De Gummi & resinis, Sectio XVII.

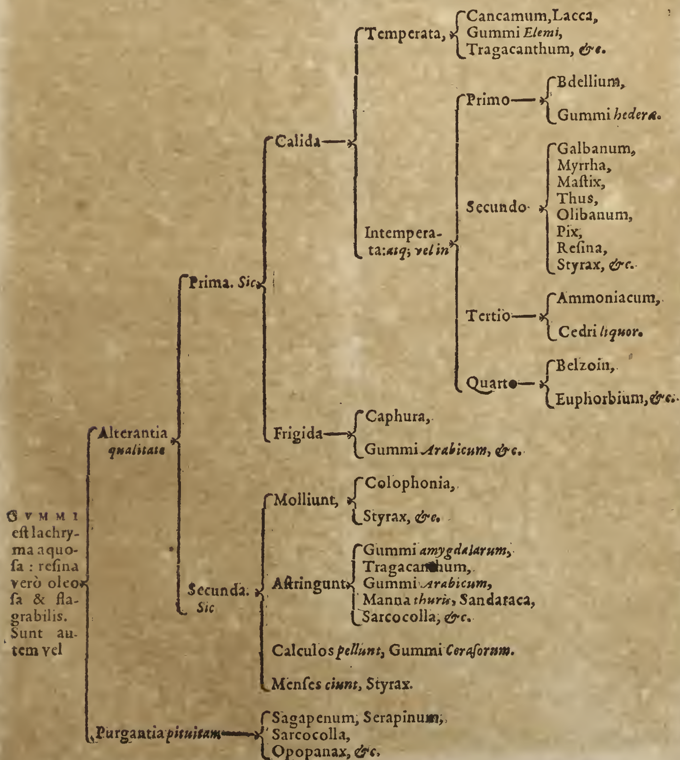

De gummi & resinis calidis temperatis.

LACCA Arabum, Græcis Cancamum dictum, hodie non reperitur: ideoq; eius loco Styrace vtendum est. * Obœsos extenuat: vrinam & menstrua prouocat, &c. *Medici Florentini.*

GVMMI ELEMI, quibusdam Cedri lachryma est, aut oleæ Aethiopicæ, aut arboris ignotæ. Melius est Scammonio simile, resinosum, fuluum, stillis exilibus constans, mordax. Damnatur Ammoniaco vel gummi Arabico simile, colore nigricans, morsus expers. Explora, an verum sit officinis: nam quod proferunt, est resinæ piceæ, aut pinis, quam Burgundicam vocamus, colore & consistentia simile, & odore primùm leui, deinde tamen valentissimo, & multis graui. Seruatur in loco sicco per aliquot annos. * In caluariæ fracturis, ac vulneribus mirificè vnguentis & emplastris additur, adeò vt præstantissimum sit in his sanandis medicamentum. *Medici Colonienses.*

TRAGACANTHVM, Græcis Tragacantha, lachryma est, quæ à radice plantæ cuiusdam spinosæ eiusdem nominis manans, concreuit. Laudatur alba, perlucẽs, gracilis, læuis, sincera, subdulcis: saliua in ore diu lentescit. Quæ verò est antiquata, magis pallescit primùm, deinde rubescit, tandem etiam flauescit: (quod lachrymis propè omnibus commune est) fitque tragacantha hæc annis amara, ob idque calidior, dulcium cæterorum more. Ob id etiam multi tragacantham flauam antidoto aureæ Alexandri, antidoto Hadriani, & diacurcumæ maiori, & alijs quibusdam compositis miscent, quæ calida sunt, præsertim vbi cocta sunt, & (vt dicunt) fermentata post annum scilicet dimidium: alijs verò frigidis aut temperatis albam aut pallidam. Porrò Florentinis videtur gummi Arabicum esse vera tragacantha. Et tragacantha dicta videtur eis esse acacia: aiuntque proinde alteram alterius loco sumi posse, cùm vires habeant similes. * Cuius spiracula, vt gummi, obstruit. Huius increbuit vsus ad oculorum medicamenta, ad tussim, exasperatas fauces, retusas voces, cæterasque destillationes, cum melle in delinctu: subdita quoq; linguæ liquescit. In passo madefacta, drachmæ pondere bibitur contra renum dolorem, & vesicæ rosiones, mixtò cornu cerui vsto, & eloto, aut scissi aluminis momento. *Dioscorides & Colonienses.*

De gummi calidis in primo.

BDELLIVM lacryma est arboris Saracenicæ, vel Sembrachenicæ. Probatur gustu amarum, translucidum taurini glutinis modo, intus pingue, & si tactu subigitur, mollescens, ligni ac sordis expers, odore vnguis marini incensum. Facultate secundum, est veluti siccum, resinosum, liuescens. Tertium est Indicum, sordidum, nigrum, grandioribus glebis in offas conuolutũ. Adulteratur gummi: sed id minus est amarum,

A & suffitu minus odoratum. Ex eo quod in vsu est, deligendum, quod maximè accedit ad prædicti notas, donec præstantius aliquod aduehatur. * Calfacit & emollit: duritias, & turgentia guttura, humidasque hernias discutit, cum ieiuna saliua dilutum: vuluæ spiracula laxat appositu & suffitu: & partus humiditatesq; omnes extrahit: calculos potu comminuit, vrinam mouet: tussientibus & à serpente percussis vtilissimè datur: valet ad rupta, vulsa, laterum dolores, &
B discursantes spiritus. Malagmatis inseritur, quæ contra duritias & neruorũ nodos prosunt. Contusum resoluitur affuso vino, aut aqua calida. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

GVMMI HEDERAE, lachryma est ipsius hederæ. Colligitur mense Maio. Psilothrum est. * illitu pediculos enecat.

De gummi calidis in secundo.

GALBANVM ferulæ Syriacæ liquor est: vul-
C gò notum est. Laudatur multis granulis constans, merum, thuris effigiem præbens, pingue, non lignosum, retinens nonnihil seminis è sua ferula, graue odore, neque humidum, neque aridum. Adulteratur resina, fabæ farina, & ammoniaco: quod ex notis iam dictis deprehenditur. * Excalfacit, vrit, extrahit, discutit: menses ac partus trahit, appositu vel suffitu. Lentigines aceto & nitro perunctas tollit. Deuoratur ad tussim veterem, difficultatem spirandi,
D suspiria, rupta, conuulsa. Aduersatur toxicis, potum cum vino & myrrha: simili modo sumptum mortuos partus extrahit. Imponitur lateris doloribus & furunculis: comitiales & vuluę strangulatus, & vertiginosos olfactu suscitat. *Dioscorides.*

Galbanum vbique cognoscitur: quanquam rarò laudabile se offerat: sed ferè eiusmodi, quod omni lignorum & lapillorum immundicie plenum est, & alijs quoq; rebus immundum: quod
E in primis eius odore, qui non adeò est grauis & ingratus proditur. Sed & hoc Venetijs selectum conquiri potest: optimum autem est granulis refertum, vt alij omnes interpretes verterunt, excepto Ruellio, qui Plinium imitatus, cartilaginosum interpretatus est. Sed quoniam Dioscorides addit, simile esse debere Thuri, qđ ipse quoque Plinius adiungit, aut Ammoniaco, videtur potius, granorum instar, legendum esse. Nam quo pacto potest esse Galbanum cartilaginosum, & præterea simile Thuri, aut Ammo-
F niaco (quod in lachrymis rotundis affertur) pingue, non lignosum, quod in se retineat nonnihil ex suis seminibus, & ipsis ferulæ sarmentis, grauis & ingrati odoris, non nimis humidum aut siccum, & sapore, vt alij adiungunt, tetro & ingrato. Hoc Dioscoridis tempore adulterabatur faba fresa, resina & Ammoniaco. Itaque Galbanum ab omnibus sordibus tam natiuum quàm arte factum purgari debet, si modò hoc postremum coacti fuerimus assumere, qđ tamen neutiquã probo. Modus depurandi talis est: Gal-

eſt: Galbanum in linteo mundo & raro ſuſpenditur in vaſe aliquo fictili, aut æneo, ne tamen fundum contingat: & poſtea vas benè coopertum in aquam feruentem collocatur, & hoc modo ſyncerum liquefactum extillabit, & lignoſum in ipſo linteo remanebit. Hoc Galenus tradidit 3. lib. de Medicamentis ſecundùm genera, cap. 5. vbi dicit, Galbanum in duplici vaſe eſſe liquefaciendum, quod vulgò vocamus Balneum Mariæ: vnde etiam aliud ſignum minimè fallax colligitur, vt verum dignoſcamus: Nam Galba- B num in nullo liquore frigido, ſiue aqua, ſiue vinum aut acetum fuerit, quemadmodum maior pars ſuccorum facit, atque potiſſimùm Ammoniacum, Sagapenum, Opopanax, & Myrrha diſſoluitur: ſed ſemper indiget ignis opera, vt Propolis quoq;, Ladanum, Cera & Reſina. Hancq; ob cauſam ſuprà diximus, Galbanum liquefieri debere in Balneo vnà cũ Styrace & Terebinthina, quæ exempli cauſa tum quaſi in vas aliquod collocauimus cæruleum: C ſeorſim in vino reſoluentes Myrrham, ſuccum Hypociſtidis, Glycyrrhizam, Sagapenum, Opopanacem & Opium, quibus vas nigrum aſſignauimus. Ideoq; Medici & Pharmacopœi diligenter obſeruent, ne ſuccum vnum pro altero accipiant.

Myrrha Arabicæ arboris lachryma eſt. Huic tametſi non quadrent omnes notæ à Dioſcoride deſcriptæ, cùm tamen multis ſit prædita bonis qualitatibus, exiſtimant nonnulli pro vera poſſe vſurpari. D Eligenda eſt pinguis, reſinoſa, rubeſcens, denſa & ſplendens. Sunt, qui affirment ſtoracem liquidam, qua officinæ vtuntur, ſtillatitium myrrhæ liquorem eſſe, qui Stacte veteribus dicebatur. Quod nullo modo conuenit: nam ſtorax liquida factitium potius quiddam videtur, cuius nullus vſus pro myrrhæ ſtacte eſſe debet. Quod verò de opocalpaſo ſcribit Galenus, quòd myrrhæ ſimilitudinem gerat, ſed venenoſum & exitiale ſit, multoſque ſua ætate mortuos eſſe, quòd in medicamentis opocal- E paſum pro myrrha aſſumpſiſſent, nemini noſtra ætate contigiſſe audiuimus. Quod magnum argumentum eſt, nos vera myrrha carere. * Calfacit, cohibet, ſoporem gignit, glutinat, ſiccat, aſtringit, vuluam emollit, & præcluſam aperit: menſes & partus celeriter extrahit cum abſinthio, lupinorum cremore, vel ſucco rutæ admota: tuberculo fabæ deuoratur in vetere tuſſi, orthopnœa, in laterum pectoriſque doloribus, in alui profluuio & dyſenteria: horrores diſcutit duabus horis ante febrium acceſſiones, fabæ F magnitudine pota cum pipere & aqua: ſubdita linguæ liquataque, ſcabritiem arteriæ expolit: obtuſam vocem expedit, ventris tineas enecat: contra grauem oris halitum manditur, & aduerſus alarum tædia cum liquido alumine illinitur: gingiuas & dentes ſtabilit, colluto cum vino & oleo ore: vulnera capitis illitu glutinat: medetur fractis auribus, ac oſſibus nudatis, peruncta cum cochleæ carnibus: item purulentis auribus, inflammatiſq; cum meconio, caſtorio, & glau- A cio: ad varos cum caſſia & melle illinitur: impetigines ex aceto purgat: defluentes capillos cum ladano & vino myrteo illita firmat: diuturnas deſtillationes lenit, illitis penna naribus: oculorum vlcera complet, albugines tollit, caliginem diſcutit, ſcabritiem læuigat. *Dioſcorides & Medici Florentini.*

Myrrha & Bdellium, quæ in vſu habentur, tam ſimilia inter ſe ſunt colore, & ſapore, & ſubſtantia, vt communiter omnes vtrunq; id vnam ſpeciem faciant. Huius partes puriores ſub nomine Bdellij, minus verò puras ſub Myrrhæ ad nos miſerunt Mercatores. Vnde poſtea opinio fuit, vtrumque Myrrham eſſe, & Bdellium hoc tempore ad nos nõ afferri: cumq; opus eſſet Myrrha, Medici puriorem partem Bdellij, falsò ita dicti, ſumebant. Et quanquam hoc legitimum fuiſſet, nihilò minus vna atque altera ſpecies eſt arida, nec apparent in illo venę illæ albicantes per medium tranſeuntes inſtar vnguium. Poſtea tamen cœptum eſt apportari aliquid de Myrrha ſucculenta, pingui & bona, cum omnibus illis notis, quas perfectæ aſſignat Dioſcorides. Sapore enim eſt amaro & acri, bono odore prædita, quæ fracta interiùs habet venas quaſdam albas, inſtar vnguium, & color eſt ſplendens & pallidus, & hæc eſt ſeligendæ ipſius ratio. Nam quemadmodum Rondeletius quoque rectè annotauit in cap. de Gobio piſce, Græca dictio ὑπόχλωρος, intelligi poteſt de colore ſubuiridi, & etiam palleſcente. Hìc autem in ſecunda ſignificatione accipi debet: nam ſi Myrrham ſubuiridem quæreremus, nunquam eiuſmodi inueniremus. Talem ſpeciem bonæ Myrrhæ primùm vidi apud Ferdinandum Imperatum, qui pro ſuæ officinæ vſu, non ſine labore, Venetijs eam ſibi curauerat apportari: atque idem quoque mihi Opocarpaſum, repertum inter Myrrhæ fruſta monſtrauit. Ideoque dicit Galenus 1. libro de Antidotis, capite 11. Myrrham tranſmutari in Opocalpaſum, ſuſcipiendo non ſolùm ipſius figuram, ſed venenatam quoq; ipſius qualitatem: quare Dioſcor. de Opocarpaſo, hoc eſt, de ſucco carpaſi (nam ita vocat illud, non Opocalpaſum, vt Galenus loquitur) inter venena agit 6. lib. Cùm verò multi vidiſſent hanc Myrrhæ ſpeciem mirabiliter prodeſſe in morbis oculorum, putãtes eiuſdem facultatis eſſe in interioribus affectibus, in cauſa fuerunt, vt multi qui illum aſſumpſerint, inde mortui fuerint. Hanc itaque tranſmutationem Myrrhæ in Opocarpaſum, anteà non à me viſum, fateor primùm Imperatum mihi monſtraſſe. Quanquam autem non vbique verum Opocalpaſum ad manus ſit, cum quo Myrrha conferri poſſit, nihilominus ſi in Myrrha animaduerterimus multas eſſe glebas diuerſas admodùm, quo ad odorem & ſaporem, differentes à vera, non abſque ratione iudicabimus, eam mutatam eſſe in Opocalpaſum: nã etſi tam colore, quàm ſubſtantia repræſentet ſpeciem præſtantiſſimæ Myrrhæ, cum venulis quoq; interioribus albis, inſtar vnguium, tamen qui diligentius eam exa-

minauerit, non habebit amplius Myrrham: appareat tamen puncta quędam rubescentia & lucida. Et cùm non sit Myrrha quamuis primo intuitu esse videatur, statuatur esse succus iste per transmutationem ex Myrrha factus Opocalpasum. Vnde diligenter est aduertendum, ne dum Myrrham probam existimemus nos accipere, similitudine hac decepti, eligamus hoc venenum, quod antiquis temporibus ad ocularia medicamenta vsurpabatur, propter facultatem consumendi saniem, & quia initio suffusiones curabat, quanquam intra corpus venenatum planè esset. At certè magna vis est naturæ, quòd rem quandam ita efficacem contra venenum, transmutet in perniciosissimum venenum. Ita quoq; Galbanum mutatur in Sagapenum, & Cassia in Cinamomum, quemadmodum Galenus dicit in loco iam commemorato: vbi differit quo pacto nonnunquam species quædam in alteram commutetur. De quibus admirandis certè transmutationibus verbosiùs locutus sum in 2. libro meæ Methodi, cap. 11. Vnde ad primum nostrum propositum reuertentes, dicimus Myrrham succiplenam, & pinguem ad Trochiscos Hedychroi accipiendam, & adhibendum esse diligens studium, vt Venetijs, vbi non ab vnoquoq; cognoscitur, possit comparari.

Mastiche lentiscina resina est. Optima & copiosissima in insula Chio prouenit. Præfertur nitedulæ modo, resplendens, & candore Tyrrhenicæ ceræ similis, adulta, retorrida, friabilis, odorata, stridorem edens. Viridis autem inferior est. Adulteratur thuris resinæque pineæ nucis mistura. * Pota vtilis est sanguinem reijcientibus, & tussi veteri: stomacho auxiliatur, sed ructum mouet: additur in dentifricia, & illitiones faciei, ad nitorem cuti conciliandam: palpebras oculis incommodas replicat: manducata halitum oris commendat, gingiuas contrahit. *Dioscorides.*

Mastiche omnibus nota est: eligitur ea, quæ candida est instar ceræ Venetæ, pellucida, syncera, plena, sicca, fragilis, odorata & stridens. nigra, viridis, liuida, aut impura, nullius est momēti. Adulteratur Thure & resina ex Pini corticibꝰ, sed odore fraus statim deprehenditur.

Thvs, Olibanvm, lachryma arboris Arabicæ, pinguius, albius, emplasticum: flauius & siccius, & antiquatum magis. Quod fœmininum vocant, resinosum magis est ac molle, citò ardens: masculum in thuris genere primatum tenet, suapte natura rotundum, guttarum formam retinens, indiuiduum, candidum, cùm frangitur intus pingue, in suffitu statim ardens: primùm quidem candicat, tandem etiam rufescit. Adulteratur resina piceæ, & gummi: sed thus ardet: gummi non inflammatur: resina in fumum abit: idem maleficium odor prodit. * Ad calefaciendum & astringendum pollet: oculorum caliginem discutit, caua vlcera complet, & ad cicatricem perducit: cruenta vulnera glutinat, infrænatque cunctas sanguinis eruptiones, etiam

A si cerebri membranis effluat: vlcera quæ cacoëthe vocantur, & sedis, & reliquarum partium permulcet tritum cum eo & lacte linamentum: formicantes verrucas inter initia, impetiginesq; ex aceto & pice illitum tollit: ambusta igni, pernionesque cum suillo adipe, aut anserino, & vlcera in capite manantia cum nitro, si infricetur, sanat: paronychijs cum melle, auribus fractis cum pice, medetur: ad reliquos aurium dolores cum dulci vino infunditur: inflammatæ à partu

B mammæ cum cimolia & rosaceo magna vtilitate perunguntur: additur ad arteriæ, viscerumq; medicamenta: prodest sanguinis excreationi potum. Sed in secunda valetudine haustum, insaniam mouet, & largius cum vino potum, interficit. *Dioscorides.*

Thus adulteratur cum resina Pini & gummi. Quod tamē facilè dignoscitur, quia gummi admotum igni non præbet flammam, & resina statim in fumum dissipatur. Deprehenditur præte-

C rea fraus ipso odore diuersum aliquid redolente à Thure legitimo: præstantissimum est masculum, quod natura rotundis granis cōcretum est. Tale est integrum, album, & si frangitur, quasi pingue: idque ex Arabia affertur. Quod verò ex India venit, rubescit, & aliquid liuidi coloris habet, atque arte quadam ita in rotunda grana formatum est: cognoscitur autem ex colore, quia inueterascens planè rubescit.

Pix è lignis pinguibus & resinosis fluit, præ-

D sertim è pino. Quibusdam tamen in locis, propter pini penuriam ex picea, cedro, terebintho, cæterisque similibus congregatur. Pix naualis vulgò vocatur, estque duorum generum: liquida & sicca. Liquida duorum item est generum: vna, quæ primùm effluit, aquæ perquàm similis, qua in Syria vtuntur in condiendis corporibus, & Cedriam appellant, quòd ex cedro fiat: nam pinos non habent: altera, secundus est qui effluit liquor, qui vasculis collectis, densatur ace-

E to, sicque coactus, Pix brutia appellatur: in hoc solùm à priori differens, quòd concreta sit, colore fusco, & pinguior: hac picabantur vtres vinarij. Pix arida fit è liquida iterum cocta. huius sunt itidem duo genera: vnum, quod visci modo lentescit: alterum, siccum & friabile. Præter hæc, aliud quoddam genus reperitur, quod pisselæon appellant: exprimitur e lana, qua excepti sunt vapores elati sursum, quandiu pix coquitur. Præfertur quod ex pice brutia fit. Aliud picis genus Zopissam vocabant, ex derasa nauibus resina & cera conflatam. Omnes hæ picis

F differentiæ reperiuntur. Liquida præfertur splendens, læuis, sincera. Sicca probatur pura, pinguis, odorata, subrufa, & resinosa. Improbatur adusta, fumum redolens, & acida. Probatur verò ea, cuius fragmenta splendent, quæ dentibus pressa lentescit, & gustu est suaui. * Pix liquida contra venena, phthisin, purulentam excreationem, tusses, suspiria, & pectoris humores, qui difficilè extussiuntur, efficax est, eclegmate cyathi mensura cum melle dato: tonsillarum

sillarum, & vuæ inflammationes, anginæq; vtiliter perunguntur: purulentis auribus infunditur cum rosaceo, & illinitur, cũ trito sale serpentium morsibus: adiecta verò pari cera, scabros vngues extricat, impetiginesq; emendat: vuluę duritias, ac sedis tubercula discutit: cum farinaq; hordeacea, & pueri impubis vrina decocta, strumas rũpit: cohibet vlcera quæ serpunt, cum pineo cortice, aut sulphure, aut furfuribus illita. Cum thuris manna & cerato profundos vlcerum sinus conglutinat: rimis sedis & pedum magno auxilio illinitur: vlcera replet, & cum melle purgat: quin & cum vua passa & melle carbunculos & putrida vlcera emarginat, disrumpitq;. Ero dentibus medicamentis, quas septas vocant, probè immiscetur. Pix arida dura emollit, pus mouet, tubercula panosq; discutit, vlcera replet: vulnerarijs medicaminibus commodè permiscetur. Zopissa verò dissipandi naturam habet. Dosis in vnguentis & emplastris ab ℥.ß. ad ℥.j. vel plures. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

Resina liquor est ex pinu, picea, abiete, alijsque similibus sponte profluens. Eius duplex est differentia. Vna liquida, veluti terebinthina ex terebintho, larigna è larice, quæ vulgus Italię terebinthina: nam eius quæ è terebintho profluit, copiam non habemus. Altera arida, vt quæ ex pinu exit, & è fructu arborũ resiniferum, thuri similis. Ex liquidis terebinthina resinas omnes antecedit, candida, perlucida, vitreo colore, & in cœruleum vergente, odorata, terebinthum olens. In huius locum successit, vt dictum est, larigna, quæ mellis colore & odore esse debet. Ex aridarum genere eligi debet odoratissima, translucens, non retorrida, neque nimium humida, friabilis, & quendam ceræ colorẽ præbens. Improbatur rubra & dealbata. Ex his resinæ è picea & abiete cæteras antecedunt, & thus odore imitantur. Omnes hæ resinæ vno nomine pix Græca vocantur: de qua inferiùs. Datur à ℈.j. ad ʒ.ij. vel iij. cùm dolorem leuare, aut renes detergere consilium est: si aluum subducere, à ʒ.ij. ad ℥.ß. In emplastris vel vnguentis ab ℥.ß. ad ℥.j. vel plures. * Natura omnibus calfacere, mollire, discutere, expurgare. Tussi ac tabi conueniunt per se, aut in eclegmate ex melle: vitia pectoris expurgant, vrinam cient, cruda concoquunt, ventrem emolliunt, palpebras commodissimè replicant: lepras tollunt, cum ærugine ac sutorio atramento, nitroque: auribus saniem emanantibus cum melle & oleo: item in pruritu genitalium vtiles, malagmatis, acopisque admiscentur. Laterum doloribus per se, illitu & apposito auxilio sunt. *Dioscorides & Medici Florentini.*

Terebinthina vera Venetijs haberi potest, quò cœpit iam afferri: nec qui diligentię & sumtibus non parcunt, eam desiderare amplius possunt. Quanquam ante annos paucos Episcopus Cataniensis Carracciolus, ex Sicilia quoq; attulerit, vbi ipsemet de Terebinthis, quibus abundat ea Insula, collegit: quo nomine illi magnæ gratiæ sunt habendę: nam hoc modo consuluit multis,

A ne ita ex longinquis regionibus illa sola esset petenda. Cognoscitur autem bona (quæ vulgò, ad differentiam vsitatæ, passim Terebinthus & non Terebinthina vocatur) sapore & odore referente Terebinthum: quæ arbor apud nos multis in locis reperitur: in primis verò circa Cassilinum Montem Viridem & Mineruinum. Andromachus laudat Terebinthinam Africam, vel Lybicam: Galeno verò magis placuit Chia, quia odore & sapore alias omnes superabat. Nunc Sicula quoque inter postremas non est habenda.

B Styrax hodie duorum est generum: vnum Styrax calamita appellatur, Græcis simpliciter styrax: alterum Styrax liquidus, qui myrrhæ stactæ, quæ pinguissima myrrhæ pars est, plerisque esse creditur. hoc tamen falsum esse deprehenditur in eo, qui in officinis est. Styrax calamita gummi est arboris malo coloneæ similis. Præfertur flauus, crassus, resinosus, albicantibus grumis, quamplurimùm in sua odoris gratia permanens, qui, dum mollitur, melleum liquorem

C reddit. Deterior niger, friabilis, & furfurosus. Adulteratur ligni ipsius scobe, melle, cera, adipe odoribus imbuto, & quibusdam alijs. Dignoscitur, quòd adulteratus inualido sit odore: sincerus verò admodum acer sit. Qui hodie officinis in vsu est, aliqua ex parte Dioscoridis descriptioni conuenit, eoque vtendum arbitramur, donec melior proponatur. * Calefacit, emollit, & concoquit: medetur tussi, destillationibus, raucedi-

D ni, grauedini, & interceptæ voci: vuluæ præclusæ, duritiáue laboranti conuenit: cit menses potu, appposituque: aluum leuiter mollit, si exiguũ cum resina terebinthina catapotij modo deuoretur. Miscetur vtiliter discutientibus malagmatis acopisque. Adoletur autem, & igni torretur, vt fiat ex eo veluti ex thure, fuligo: ad eadem cõueniens, ad quæ thuris fuligo. Ex eo etiam in Syria Styracinum oleum componitur, quod calefacit vehementer, & emollit: verùm caput dolo-

E re afficit, aggrauatque, & soporem adfert. *Medici Florentini & Dioscorides.*

Styrax, qui communiter in vsu est, sordibus planè est inuolutus, & in se bonitatis parum retinet. Tempore Dioscoridis furfuraceus Styrax pro malo habebatur: & nostra ætate signum ex deteriore desumentes accipimus massam furfuraceam Styracis, quanquam in puluerulentum olim quoque facere solebant: nam cùm rufus esset propter quædam, vt scribit Plinius, animalcula alata, in superficie gummosæ ipsius partis generabatur puluis, aut aliquid furfuraceum: ap-

F parebat tamẽ magna ex parte esse gummi: cùm alterum planè ex furfuribus constet, & tantùm in interiore parte sint exigua frustula gummi ipsius. Quare de ista crusta tantùm interior pars, quæ verum est gummi vel lachryma, accipienda est: idque colore pallido esse debet, eiusmodi enim odoratius est, & saporem validissimum retinet. Talisq; olim in Cannarum calamis ex Pamphylia apportabatur, ideoq; Styrax Calamites vocabatur: quanquam exigua eius copia rege-

riebatur: & quemadmodum Galenus dicit, à vulgari tantum differebat, quantum Falernum ab altero, quod in tabernis venditur. Eligit Dioscorides pinguem, flauum, & resinosum, qui granulis albicantibus, quæ diu bonitatem odoris retineant, præditus sit, & inter emolliendum liquorem similem mellis fundat: atque talis fuit Caraballites, Pissidiacus, & Cilicius. Vituperatur niger, furfuraceus, friabilis & situ obductus. Vidi equidem apud Ferdinādum Imperatum magna frusta Styracis, quæ proculdubiò erant ex illius genere, quod etiam tempore Galeni & Dioscoridis in pauca copia reperiebatur: eratq; pellucidum, Myrrham ferè repræsentans, vel gummi aliquod. Quod à quodam mercatore Aleppino dicto Venetijs comparauerat. Et si alij quoq; voluerint esse diligentes, fortasse in magnis saccis, qui Venetias aduehuntur pleni Styrace, talem etiam inuenient, priusquam cum scobibus ligni aut carie ipsius adulteretur, quam egregiam operam nauare solent in eiusmodi mercibus adulterandis illius loci Iudæi.

De gummi & resinis calidis in tertio.

Ammoniacvm, Armoniacvm, ferulæ succus est, quam iuxta Cyrenem Aphrica gignit: cuius fruticem cū radice Agasyllim vocant. Probatur bene coloratum, ligni & calculorum expers, thuris similitudine, minutis glebis, densum, sincerum, nulla sorde spurcatū, castoreum odore imitans, gustu amarum. Gignitur in Aphrica iuxta Ammonis oraculum, succum stillante ferulacea arbore. Colligitur mense Iunio. * Mollit, extrahit, calfacit: tubercula duritiasq; discutit: potum aluum soluit, partus extrahit: lienem consumit, drachmæ pondere haustum: articulorum coxendicumque doloribus liberat. Auxilio est anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus: item quibus humor in pectore coit, si cum melle delingatur, aut cum ptisanæ succo sorbeatur. Cruentam vrinam pellit, albugines oculorum absterget, genarum scabritiam absumit: tritum autem cum aceto, & impositum, iecinoris lienisque duritias sedat. discutit tophos, qui in artubus concalluerunt, cum melle aut cum pice illitum. Lassitudines & coxendicum dolores eo perungi vtile est, cum nitro & cyprino oleo, vice acopi. *Dioscorides.*

Cedria Pix est, ex arbore Cedri collecta. Optima est crassa, perlucida, graui odoris: quæ dum effunditur, guttatim non dissipata coit. * Cui ea vis inest, vt defuncta corpora cōseruet, & viuētia corrumpat: qua ex causa mortuorum vitam aliqui eam appellauêre. Vestimēta quoq; & pelles eximia calfaciendi & siccādi dote, corrumpit: magni ad ocularia medicamenta vsus: quippe illita oculis claritatem affert, albugines, cicatrícesq; detergit: instillata autem cum aceto, vermes aurium necat: cum hyssopi decocto infusa sonitus sibilosq; sedat: cauis dentium indita eos frāgit, & dolores leuat: idem facit, cùm ex aceto colluitur: peruncto ante coitum genitali, concipiendi vim adimit: anginæ ea perunguntur, tonsillarum inflammationibus auxilio est, lendes pediculosq; illitu enecat: cerastæ morsibus cum sale imposita subuenit: contra hausta leporis marini venena, in passo sumpta, auxiliatur: in elephātia aut linctu, aut perunctione proficit: pulmonum vlcera purgat, & si cyathus eius absorbeatur, persanat: vermes & tineas subter indita necat, & partus extrahit. *Dioscorides.*

De gummi & resinis calidis in quarto.

Belzoin gummi est arboris peregrinæ (nō autem Laserpitium) agallochi forsitan, vt quorundam est opinio, quod vulgare est lignum aloes. Optimum censetur translucens, albis præditum glebulis, thuris æmulum, rubescens, odore grato, & quando vritur, xyloaloes odorem referens: hac enim ratione ab adulterino dignoscitur. *Medici Florentini.*

Evphorbivm est succus ex arbore Libyca ferulæ simili emanans. Duo eius genera: vnum sarcocollæ modo emicans, in granula concretū, orobi magnitudine: alterum veluti fæx quædam est, imbecillius. Adulteratur sarcocollæ & gummi Arabici mistione, sed difficile experimētum, quòd leui gustu os accensum diu detineat. Eligendum translucens. Recenti, quia viribus est violentis, non vtendū, sed annotino. Annis quatuor integrum seruari potest cum milio, fabis, aut lentibus, ne elanguescat: quinto enim vel sexto anno vis eius exoluitur. Cæterùm cùm plerunque contingat, vt ad nos magis aduehatur vetustate corruptum, quàm recens, maior cura in eo adhibenda est. * Illitu suffusiones discutit: potus tota die exurit, quare melli collyrijsq; pro acrimoniæ ratione admisceri debet. Coxarum doloribus prodest in odorifera potione haustus: squamas ossium eadem die eximit: verùm eo vtentes, necesse est linimētis, aut ceratis communire corpus, quo ossa conuestiuntur. Aliqui memoriæ prodiderunt, percussos à serpente nihil molesti passuros, si incisa osse tenus capitis cute, intritus succus infundatur, vulnusq; postea consuatur. *Dioscorides & Medici Florentini.*

De gummi & resinis frigidis.

Camphora, vel Caphvra, Arabibus Indicæ arboris lacryma est: alijs verò, Indici bituminis genus. Ferunt Indos id bitumen, quod ex Camphora natiua stillat excoquere, quodq; tenuissimarum est partium, albescere, & sublatum operculo adhærere, caphuramque in hunc modum conformari, vt illam videmus. Hinc fit, vt mercatores Caphuræ bitumen plerunque admisceant: sed non ita candicat, vt caphura illa modo iam dicto exacta. Eligatur alba, pellucida, sincera, valde odorata, quæ pani calido imposita madescit. nam quæ spurca est, arescit. Semine lini, aut psyllij, aut pipere sepulta conseruatur, ne aëri imposita euanescat. Deterior est crassa, fusca, ni-

sca, nigra, assulis ligni sui implicita. * Refrigerat & siccat ordine tertio: tenuium adeò partium, vt sæpe per se in auram euanescat. Capitis dolores mulcet illita, incandescẽtes inflammationes restinguit, præsertimq; iecinoris. Renes & seminaria vasa refrigerat, sanguinemq; cogit. Circumlitionibus imponitur ad cutis nitorem conciliandum, & ad arcendas tam vulnerum, quàm vlcerum inflammationes. Erysipelas extinguit, & aduersus gonorrhœam & albas vuluæ fluxiones efficax est cum succino & aqua nymphæ hausta. Idem præstat pubi, seu imo ventri, testibus renibusque illita: quæ tamen antea psyllij seminis spissamẽto, aut omphacio, aut solani succo probè sit macerata. Sanguinem è naribus profluentem sistit, aut cum vrticę semine immissa, aut ex maioris sedi, & plantaginis succo fronti circumlita. Collyrijs ad calidas oculorum lippitudines vtiliter imponitur. Renibus ac testibus illita venerem extinguit. Corpora à putredine præseruat: proinde commodè antidotis admiscetur, quæ contra venena, venenosorum animalium ictum, & pestilentes affectus conficiuntur. In vniuersum viribus innumeris pollet, quas breuitati consulentes prætermittimus. *Matthiolus, ex Auicenna & Serapione, & Medici Colonienses.*

Gvmmi Arabicvm vulgò dictum, & gummi absolutè, ex Acacia Aegypti spina: laudatur vermiculorum in speciem contractum, vitri modo perlucidum, purum: proximũ est candidum: sordidum verò ac resinosum inutile. * Vis ei ad spissandum, refrigerandumq; efficax. Cutis meatus obstruit, & medicamentorum, quibus admiscetur acrimoniam hebetat: ambustis ex ouo illitum, pustulas nõ patitur erumpere. *Dioscorides.*

Gummi illud, quod in officinis vocatur *Arabicum*, est quædam miscella varij gummi ex pluribus arboribus collecti, ꝙ ex coloris diuersitate apparet, atq; etiam ex descriptione Galeni, qui absolutè gummi vocat eam lacrymam, quæ exit ab illis arboribus omnibus, quæ sunt resiniferæ, hocq; manifestum est, & à maxima parte peritorum rei herbariæ receptum, (nam pauci sunt qui vulgare gummi Arabicum existiment esse Acaciæ gummi) vt multis rationibus non indigeat.

De gummi & resinis emollientibus.

Colophonia, seu Pix Graeca, pini alteriúsue arboris resina est, aqua cocta, donec perdito natiuo odore, friabilis & arida reddatur: vocatur colophonia, quòd è Colophone aduheretur. Per colophoniã igitur semper pix Græca intelligenda est: non quòd resina incocta non etiam colophonia vocetur, sed quòd in medico vsu huiusmodi resinis non vtimur nisi coctis, aut rarò admodum, præsertim cùm liquidæ sunt. *Medici Florentini.*

De gummi & resinis adstringentibus.

Gvmmi Amygdalarvm notum est. * Calfacit & adstringit: reijcientibus sanguinem, potum auxilio est: impetigines, quæ summum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit: tussi vetustæ cum diluto vino potum medetur: calculosis cum passo bibere prodest. *Dioscorides.*

Manna Thvris sunt minutissimæ thuris micæ, ex magnis fasciculis concussu elisæ, à thure læuigato diuersæ. Laudatur alba, pura, micarumq; frequentia prædita. Sunt, qui cribrata pini resina, ac polline, aut gummi, aut cortice thuris contusi adulterant: sed hæc igne deprehenduntur. Nam adulterata non æqualiter flagrat incensa, nec aëreum vaporem, sed fuliginosum & impurum expuit, variatumq; odorem habet, quia gummi non inflammatur, resina in fumum abit. Hodie minutissimæ thuris micæ sunt in vsu. * Vim habet eandem, quam & thus, sed inualidiusculum. *Medici Colonienses, ex Dioscoride.*

Sandaracha Arabum est gummi iuniperi, vulgò vernia, quia verno tempore exudat, & rore verno magis concrescit, & legitur. Bonum est recens, perlucidum, pallidum: dum veterauit, flauescit, & fit friabile mastices modo, quam toto habitu multum mentitur. In vsu frequentiori tamen est scriptoribus & pictoribus, quàm medicis, prętarquam in suffitibus. Sandaracham autẽ Arabum euidenter diximus, propter sandaracham Græcorum, quæ inter metallica enumerata est. *Medici Colonienses.*

Sarcocolla lacryma est arboris in Perside nascentis, pollini thuris similis, colore candido aut rufo, gustu amaro. Præfertur rufa, gustu amarissima. Adulteratur gummi, sed gustu deprehenditur: adulterina enim amara non est. Vulnera glutinat, oculorum fluxiones inhibet: emplastris inseritur. *Medici Florentini, ex Dioscoride.*

Adstringvnt quoque gummi tragacanthum, Arabicum: de quibus vide suprà suo loco.

De gummi calculos pellentibus.

Gvmmi, quo cerasi resudarunt, cum vino diluto, tussi vetustæ medetur: colorem commendat, visum exacuit, appetentiam inuitat: idem ex vino potum calculosis auxilio est. *Dioscorides.*

De gummi purgantibus pituitam.

Serapinvm, quod Grecis Sagapenum nuncupatur, ferulaceæ herbæ succus est. Optimum est translucens, fuluo forinsecus colore, & intus albo, nescio quid inter laser & galbanum redolens, gustu acri. His addit Mesue, vt sit spissum & leue, odore porri, facilè in aqua resolubile: quia quod has notas nõ habet, adulteratũ alijs gummis censetur. Præstantius est, quod ex Oriente aduehitur, quàm quod aliunde. Datur à drachma semisse ad drachmam vnam. Corrigitur mastiche & spica. * Purgat pituitam crassam, & alios humores lentos, & aquas à ventriculo, intestinis, cerebro, neruis, thorace, pulmone, iuncturis etiam longinquis & profundis. Morbis harum partium & aliarum frigidis indè natis succurrit, quouis modo vsurpatum: vt cephalalgiæ antiquæ, hemicraniæ contumaci, epilepsiæ, paralysi, vertigini, spasmo cynico, tremori, dolori

A ventriculi, aut coli pituitoso, aut flatulento, cum succo rutæ & aceto dictis partibus illitum, & attritis musculis, vel cum liquore idoneo sumptum, & clystere iniectum: cum aqua rutæ verò, aut helenij nutritum & potum, crassa & lenta ex pulmonibus & thorace potenter educit. Illitum quoque tussi antiquæ, difficultati spirandi, dolori lateri prodest. Cum duplo item myrobalanorum citrinarum in hydrope aquas serosas mirè extrahit. Splenis quoque duritiem & inflationem dissipat potum, & cum succo cap- B paris & aceto illitum, item choeradas, nodos, & alios tumores duros. Nutritum quoq; cum succo rutæ, aut fœniculi, & felle auis alicuius rapacis visum clariorem reddit. Fluxionem in oculum præcipuè factum ab ea cohol sanat, hordeolum ex aceto illitum delet. Menses quoque potum & suppositum euocat, fœtum necat: dolori vteri, & præfocationi prodest, quoniam tenuat, resoluit, dissipat, prouocat, soluit. *Medici Florentini ex Dioscoride & Mesue.*

Ex *Sagapeno*, vulgò *Serapino*, in vsu est succus, qui ita vocatur, ex planta eiusdem nominis, vnde colligitur, tametsi, vt Galenus notat, conuenientius esset illud nominare succum Sagapeni, & nomen simplex Sagapeni relinquere ferulæ suę: sed hoc alijs multis quoq; succis accidit, qui sibi vendicarunt simplex nomen suæ plantæ. Verum Sagapenum Neapolim apportatur, modò qui curet emi, non parcat sumptibus, nam admodum crebrò adulteratum affertur. Qui etiam di- D ligenter inquiret, Venetijs habere poterit. Adulterabatur autem Galeni quoq; tempore Galbano, quemadmodũ ipse tradit cap. 2. lib. 1. de Antid. Imò dicit aliud præterea quod admiratione dignum est, Galbanum nimirum in Sagapenum transmutari. Sed facilè internoscitur à vero Sagapeno, cùm, siue sit transmutatum, seu adulteratum arte, aliquid odoris retineat olentis hircũ, quod Galbano proprium est. Nec potest vniuersum Galbanum transmutari in Sagapenum: sed E tantùm pars eius magis spumosa, leuior & candidior, & quæ in aquam posita facilè dissoluatur. Hoc, vti diximus, odorem hirci refert, & tametsi pro Sagapeno vsurparetur, non adeò multum noceret, in quamcunque Antidotum adhiberetur. nam, vt Galenus ait, facultate simili admodum prędita est cum vero: & tam Galbanum quàm Sagapenum vtiliter vsurpatur cõtra morsus serpentum & alia venena. Nosque de simili transmutatione locuti sumus in expositione Myrrhæ. Sed etiam cum alijs mistionibus solebat adulterari, quod deprehendebatur ex eo, quia in aquam vel vinum posita non dissoluebatur, sicuti in vero fit, sed integrum permanebat. Hoc equidem nostro tempore diligenter est attendendum: nam tum sumebant Galbanum, & formabant ex eo certas pillulas instar lachrymæ, cuius magnitudinis solebant illas ex Sagapeno. Præstantius itaq; Sagapenum erit durum, granulis minutis, colore Myrrhæ, sapore acri, & quod digitis adhęreat, purum & mundum, foris fuluo, intus albo colore.

Sarcocolla est arboris fruticosæ, spinosę, ramis nodosis arbori appressis, gummi album, thuris modo, vel pallidum, idque amarius, & ob id valentius. Datur à ʒ.j. vsque ad ij. Corrigitur zingibere & Cardamomo.* Purgat pituitam crudam, & humores alios crassos, præcipuè à cerebro, neruis, iuncturis, vt ischio, pulmonibus. Ob id senibus pituitosis, asthmaticis tussientib[9] prodest, sed caluitium accersit, corpus impinguat, sperma auget. Ophthalmiam, & lippitudinem, & C alios oculorum morbos, mirè iuuat, nutrita in vase vitreo dies quinque in lacte asinæ, nouo quotidie affuso. Aurium vlceri putrido & sanioso vtiliter imponitur, linimẽtum mulsa mersum, & puluere huius inspersum. *Mesues.*

Opopanax est liquor plantæ similis ferulæ, caule cubitali, vel bicubitali, pallido, folijs ferulæ, sed minoribus, floribus anethi modo in vmbella dispositis, odoratis, flauis. Secto autẽ caule digitis duobus, aut circiter, supra radicem, liquor effluit. Flauus, qui coagulatus est opopanax optimus, si intus albus est, foris flauus, amarus, fragilis, in aqua mox solubilis, odoris boni, sed sui. Adulterant ammoniaco, iniectis scilicet ex ipso granis opopanace vero. Dolum prodit odor & albedo in fracturis. Datur à ʒ.j. vsque ad ij. Corrigitur mastiche & spica. * Purgat pituitam crassam & lentam clàm à remotis partibus, cerebro, neruis sensorijs, iuncturis, thorace. Ob id prodest harum partium affectibus frigidis inde natis, visui imbecillo, tussi antiquę, difficultati spirandi, ischiadi, gonagræ, podagræ. Vino musteo incoctum post tres menses potu hydropem leuat, & lienis tumorem. Ex mulsa calente potum, stranguriam sanat, menses mouet, abortum facit, alioqui ab vtero præfocationi & frigidis vteri affectibus saluber. Idem aceto solutum collutionis, dentium dolorem & erosionem sanat. Potum cum aceto hora vna ante accessionẽ, & cum succo apij, & oleo anethino spinæ illitum, rigorem febrilem prohibet. Ex ipso autem, & succo apij, & aceto bono emplastrum lieni impositum ipsius duritiem dissipat. *Mesues.*

De Animatis aquatilibus, Sectio XVIII.

E Spongiis alias mares appellauêre, tenui fistula spissas: quarũ duriores tragos nominarunt: fœminas autem, quæ contrarias dotes habent. Vruntur eæ, vt alcyonium. * Recentes sine pinguedine vulnerariæ sunt, & tumores F reprimũt, recentia vulnera ex aqua poscáue conglutinant: veteres sinus ex decocto melle iungunt. Vetustæ autem inutiles. Aridæ ligatæ lino, si penicilli modo adigantur, occlusa vlcera, callosq; laxant. Siccæ recentes, & vacuæ, senilia vlcera, &

cera, & quæ fluxione laborant, aut cuniculatim exedunt, impositu siccant, sanguinis profluuium sistunt. Crematarum cinis ex aceto, aridiæ lippitudini auxiliatur: & vbi quid abstergere, aut adstringere opus est. Vtilius in oculorum medicamentis lauare cinerem. Omnium cinis cum pice crematarum, profluētem sanguinem sistit. Candidæ cura fiunt, è mollissimis recentes per æstus tinctæ salis spuma, quæ petris cohæret: insolantur inuersæ, hoc est, parte caua sursum spectante, & qua abscissæ fuerunt, deorsum. Si verò æstiua serenitate ad lunam sternantur, perfusæ salis spuma, aut maris aqua, maximum candorem referent. *Dioscorides.*

De Animalibus integris, Sectio XIX.

De terrestribus.

CIMICES, qui in cubilibus enascuntur, * cauis fabarum inclusi, si ante febrium significationes septeni deuorentur, quartanis auxilio sunt: & citra fabas sumpti, percussis ab aspide prosunt: vuluarum exanimationes olfactu reuocant. Poti cum vino aut aceto, adhærentes sanguisugas abigunt: viui vrinariæ fistulę impositi, vrinam ciunt. *Dioscorides.*

VERMICVLI in medio echino plantę dipsaci, reperti aduersus quartanas plurimum pollere traduntur, si in aluta clausi brachio alligētur, aut collo appendantur. Prosunt etiam aduersus paronychia, si viui affectis vnguibus circumligentur. Nam dolorem alioqui implacabilem, confestim tollunt. Expertum intellexit *Mizaldus.*

VERMIVM terrenorum cineres, aut stercoris murium, vel ceruini dentis, dentium exesorum cauernis immissi, illos absq; ferro, & machinulis eradicant. *Idem.*

Vermium terrestrium aqua distillata cōfert ad hydropem, & ad infantulorū vermes necandos: appositi etiam viui prosunt Panaritio. *Quercet.*

MILLEPEDAE, quæ sub aquario vase stabulantur, animalia sunt multis pedib. nitentia, quæ contacta manu contrahuntur in orbem. * Hæ ex vino potæ, difficili vrinæ, & regio morbo auxiliantur. Millepedæ cum melle anginis vtiliter illinuntur: tritæ, & in cortice mali punici calfactę, doloribus aurium addito rosaceo, conuenienter instillantur. *Dioscor.*

Vermium millepedum puluis ad affectus oculorum valet. *Quercetanus.*

SCORPIONES terrestres, animalia sunt in Italia, & alijs in regionibus sub meridie sitis, nota sunt, quòd in quacunque domo, non modò in cubiculis, & cellis vinarijs, sed vbique passim reperiantur. * Triti crudi, & impositi, suæ plagæ remedium sunt. Quidam scorpionum cinere vtuntur, qui viui sunt exusti, ad vrinam ciendam, ijs præcipuè, qui renum aut vesicæ calculo obstruuntur. *Dioscor. & Matthiolus.*

LVMBRICI, seu VERMES terreni impositi, * præcisos neruos glutinant: tertianas discutiūt. Decocti cum anserino adipe, infusi affectis auribus medētur: cum oleo autem decocti: si in contrariam aurem instillentur, dentium doloribus præstant auxilium. Triti in potu ex passo vrinam ciunt. *Dioscor.*

COCHLEAE, seu LIMACES terrestres præ- B feruntur, quæ in locis apricis, odoratis victitant herbis. Eruuntur è terra hyeme in sepibus & fruticetis, vncis quibusdam ferreis, prope fruticum radices terra circūfossa. * Stomacho vtiles sunt, & non facilè corrumpuntur. Venerem, cum pipere, sale, & butyro coctæ, excitant. Crudæ cum tegumentis impositæ, aquæ inter cutem tumores exugunt: sed non antè soluantur, quàm omnis hauriatur humor. Podagricas inflammationes leniunt: impactos corpori aculeos illitæ e- C uocant: menses tritæ & admotæ ciunt. Cochleæ tritæ & fronti illitæ, sanguinē è narib. immodicè fluentem sistunt. *Dioscor. Matthiolus, & Mizaldus.*

EX FORMICIS alatis oleum conficitur, * ad venerem augendam idoneum.

VIPERINAE CARNES si coctæ edantur, * claritatem oculis afferunt: neruorum vitijs auxiliantur: increscentes strumas reprimunt. Detracta autem cute, caput caudaque, quoniam carne vacant, amputari debent. Reliquum verò cor- D pus, exemptis interaneis, elotum, dissectumque, discoquitur cum oleo, vino, salis exiguo, & anetho. Aiunt, eis, qui viperas esitēt, pediculos procreari: quod planè à veritate abhorret. Adijciunt aliqui, longam senectutem agere, qui eo cibo vescuntur. *Dioscor.*

De aquatilibus.

SCINCVS aut Aegypti, aut Indiæ, aut Rubri maris alumnꝰ, quāuis inueniatur in Lydia Mauritaniæ. Est autem terrestris crocodilus, sui gene- E ris, sale inueteratus cum nasturtio.* Aiunt carnes, quę renes amplectātur, id sibi virium vendicasse, vt si drachmæ pondere bibantur, venerem accēdant. Verùm decocto lentis cum melle, aut semine lactucæ cum aqua poto, veneris cupiditates inhibentur. Additur in antidota. Siccati seruantur, corpulenti, & non strigosi. *Dioscor.*

ANGVILLAE in vino suffocatæ, abstemios reddunt homines, si ex eo bibant, qui plus satis mero indulgent, & hinc offenduntur, & delin- F quunt. *Mizaldus.*

OSTREA viua pestiferos bubones loco transferunt, & virus omne ad se trahunt: sunt autem agglutinanda brachio, qua axillaris decurrit, siquidem bubo in alis est: si verò inguen obsederit, lineamentis femoris, quæ vena cruris describit *Rollerius.*

CANCRORVM fluuiatilium * exustorum cinis, qui duo cochlearia expleat, adiecto dimidio radicis gentianę modo, triduo potus cum vino,

magnopere prodest canis rabiosi morsibus, rimas pedum sedisq; perniunculos & carcinomata, cum decocto melle lenit. Triti crudi, potique ex asinino lacte auxiliantur contra serpentium phalāgiorumq; morsus, atq; scorpionum ictus. Decocti autē, & cum iure esitati, ijs prosunt, qui tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauserunt. Triti, tela ac spicula è corporib. detrahunt, si illis superponantur. *Dioscor. & Mizaldus.*

Cancrorum fluuiatilium calcinatorum ad albedinem cinis aduersus morbum canis rabidi laudatur. *Quercet.*

B RANAE vulgaris notitiæ sunt. * Contra omnium serpētium venena pro antidoto sunt, si ex sale & oleo vel butyro edantur, iusq; earum itidem sorbeatur: contra inueteratos tendinum rigores pollent. Illitus earum cinis, profluētis sanguinis impetus sistit: explendis alopeciarum inanitatibus ex liquida pice illinitur. Inducit etiam vini fastidiū rana viridis, ex ijs, quæ in fontibus saliūt, si viua in eo suffocetur. *Diosc. & Mizaldus.*

De aëriis & volatilibus.

HIRVNDINES, vti ficedulæ. * in cibo, aciei visus medicamentum præbent. Tam pullorum, quàm matrum in fictili olla crematarum cinis cum melle oblitus, oculis claritatem adfert: anginæ eo commodè perunguntur: vuæ & tonsillarum inflammationibus hoc cinere succurritur. Et ipsæ, & pulli exiccati, si drachmæ pondere ex aqua bibantur, hos iuuant, qui anginæ morbo conflictantur. *Dioscor.*

Hirundinum aqua epilepticis cōfert. *Quercet.*

GALLVS ad ius purgatorium eligatur rufus plurimùm annosus, sed tamē adhuc ad motum, pugnam, coitum alacer & in dimicādo validus, macri & pinguis medius, hoc est, bene carnosus. Talis autem gallus furfure Galeno nutritus, alijs etiam melle & pauco sale, plurimùm fatigetur, vel à nobis venantibus, vel potius dimicando decapitatus, & extenteratus, cum sale, aut sale gemmæ, igne lento, aqua sufficiente coquatur ad duarum aquę partium consumtionem, alijs atque alijs simul incoctis, pro varijs medicorum scopis. *Medici Colonienses.*

GALERITA auicula est parua, apicem in vertice, pauonis modo gestans. * Hæc assa, & in ci-

A bo sumpta, cœliacos adiuuat. *Dioscorides.*

LOCVSTAE omnibus notæ. * Odoris suffitu vrinæ difficultates adiuuant, præsertim quæ fœminas malè habent. *Dioscorides.*

CICADAE passim in Italia cognoscuntur, atque adeò inibi vulgaris notitiæ sunt, vt sæpe æstate assiduo cantu messores, agricolas, ac viatores in campestribus obtundant. * Quæ si inassatæ manduntur, vesicæ doloribus prosunt. Siccis quidam vtuntur ad colicos affectus, cum parib. numero piperis granis, dantq; aut tres, aut quinque, aut septem, per intermissionem scilicet, & ipsos etiam paroxysmos. *Dioscor. & Galenus.*

CANTHARIDES officinis notæ sunt. Probantur in frumento inuentæ, versicolores, & quæ luteas in alis trāsuersas lineas habent, corpore oblongo. Cribro aut fictili vase conduntur, cuius os raro linteo subligatum deorsum vertitur, vt excepto halitu aceti quàm acerrimi feruentis æstu exanimentur. Postea siccantur, & pyxidibus

C ligneis, aut fictilibus vitratis reponuntur. Biennium durant. * In remedijs externis, tum ijs quę vesicas excitant, tum alijs interdum totæ sumuntur. Recentiores autem alas & pedes auferunt semper. *Florentini.*

COLVMBORVM pulli occulta proprietate renum dolori conferunt, & incorruptum sanguinem emendant: sed dum interficiuntur capite truncari debent. Eorundem carnes facultatem

D habent sanandi tenesmum, quem cucurbita frequenter comesa generare solet. *Rhasis.*

PASSERCVLVS troglodytes vocatus, qui omnium auicularum, excepto Regulo, minimus spectatur, & iuxta sepes ac muros victum quæritat, volatumq; perbreuem facit, naturalem vim admiratione dignam habet. Sale enim cōditus, ac crudus in cibo acceptus, cōcretos calculos lotio expellit, & ne renascantur, prohibet, ac morbum perfectè sanat. Conditur optimè pennis euulsis, atq; inde largo sale adobrutus, arefactus

E comeditur. Si plures adfuerint, coqui possunt more aliarum auicularum. Possunt etiam nō deplumes vri in olla operta, & cinis vnius vsti cū pauco pipere & cinnamomo exhiberi. Sunt, qui viuum pennis præuulsis sale cōdiant, quod melius est. Alij assatos edunt integros, ita vt nihil ex eis præter pennas abijciant. *Aetius, & Aegineta.*

De Animalibus venenosis, Sectio XX.

QVIBVS datæ sunt CANTHARIDES, signa eueniunt grauissima. Ab ore enim ad vesicā vsq; cuncta erodi sentiūtur: picam aut simile quiddā cedriæ resipiunt: dextra pręcordia inflammantur: vrinā ægrè reddunt, & subinde cum lotio sanguinem emittunt: strigmenta non secus, atq; dysentericis, aluo deferuntur: fastidia vrgent: animo linquuntur, obortaq; vertigine cōcidūt: postremò mente abalienantur. * Ergo antequam tale nonnihil accidat, dato oleo, aut supradictorum aliquo, vomere co-

F gantur: mox vbi vomitione plurima reiecerunt, halicæ, aut oryzæ, tragi aut ptisanæ cremor, aut decoctum maluæ, aut seminis lini, aut fœnigræci, aut radicum althææ clystere infundatur. Præterea nitrum eisdem dandū, ex hydromelite, vt quæ stomacho adhuc, aut intestinis adhærent, eluendo excernantur, ac descendant. Quæ nisi sic discutiantur, ingesta in aluum ex nitro aqua mulsa vacuari debent. Detur deinde vinum, aut passum, in quo pineoli nuclei, aut cucumeris semina contrita sint, aut ex lacte, aut mulsa, aut an-

serinus

ferinus adeps in passo liquefactus. Inflammatæ A autem partes, hordei farina cum mulsa decocta perungantur. Ab initio admota cataplasmata nocent, quòd citatus ab eis calor, illapsum virus ita remoratur, citò in principes se partes insinuet: ipsa tamen interiecto tempore, molestissimis inflammationibus opitulantur, vtpote quæ dolores & permulceant, & leniant. Tum vbi corpus calfaciente oleo inunctum fuerit, in solium descendere oportet, ac lauare, vt per cutem summam, quæ corpori noxia inhæserunt etiam ex- B cernantur. Et deiectiones multifariam moliri oportet, ne affectus infigatur, & stabilitatem capessat. Gallinaceis carnibus, & hœdinis aut suillis, catulis maximè pinguibus, & tenerrimis, ac cum lini semine coctis, vesci debent: siquidem aluum cient, atq; venenorum acrimonias hebetant. Vinum dulce liberaliùs ebibatur. Prodest thuris cortex, & Samia terra, si quaternæ singulorum drachmæ cum passo sumantur: item pulegium ex aqua tritum: irinum aut rosaceũ cum C rutæ decocto: recentes vitis ramuli, cum passo detriti. Longè omnium potentissimè antidota auxiliantur, cum aqua mulsa, drachmis quatuor pota. *Dioscor.*

Ijs qui ERVCAS PINORVM hauserint, illicò dolor in ore & palato exoritur: vehemẽs alui, linguæ, ac stomachi inflammatio, torquet: intestina dolor excruciat, ita vt pruriginẽ sentire videantur: corpus totum exæstuat: fastidiũ vrget. * Quibus est succurrendum remedijs, quę deuo- D ratis cantharidib. dantur. Peculiariter tamen pro simplici oleo & irino, melinũ, quod è cotoneis pomis & oleo temperatur, accipiemus. *Dioscor.*

Qui BVPRESTIN biberũt, non dissimile nitro virus sapiunt: stomachi, ventrisq; vehemens dolor insequitur: tam venter, quàm stomachus mirum in modum, vt in aqua inter cutem difflatus, inturgescit. Vniuersa corporis facies cõtenditur: vrina supprimitur. * Quibus eadem, quæ potis cantharidibus auxiliantur. Priuatim post E vomitus & vacuationes, quas clysteribus molimur, aridæ ficus prosunt: item earum decoctum, ex vino. Vbi verò iam ferè pericula inclinantur, Thebaicarum palmularum cibo, aut earundem tritarum in mulso aut lactis potu iuuantur. Pyrorum etiamnum omne genus esse, & lac humanum bibere conuenit. *Dioscor.*

Si SALAMANDRAM hauserunt, linguæ inflammatio consequitur: mens & sermo præpeditur. tremor cum torpore, aut horrore quodã, F ac resolutione accedit: partes nonnullæ corporis liuoribus circumquaq; sugillantur: sæpeque diutius immorante veneno, putrescentes defluunt. * Quibus præstabimus cuncta, quæ potis cantharidibus. Peculiaria verò remedia, resina, pinus, aut galbanum ex melle linctum, & aiugæ decoctum, in quo nuclei pinei conterantur: vrticæ quoq; folia, cum lilijs & oleo decocta. Prosunt etiam oua testudinis marinæ, aut terrestris cocta: item ranarum ius, cum quibus eryngij radix incocta sit. *Dioscor.*

Qui LEPOREM MARINVM biberunt, pisciũ virus olent: procedente tempore, aluus dolo afficitur, & vrina sistitur: & si quando eam reddere contingat, purpureum colorem referet: omne piscis genus auersantur, & odio habent: fœtido ac graui sudore manant: biliosus vomitus, interdum sanguini promiscuus, subsequitur.* His dandum lac asininum, vel passum continuè, aut radicis maluæ foliorumque decoctum, aut trita cyclamini radix cum vino, aut veratri nigri, aut scammonij succi drachma, cum aqua mulsa, puniciq; mali acinis, Cedria contrita cum vino efficax est: anserinus sanguis, vt tepebit, potus. Sed cùm pisces omnes respuant, aspernenturque, solis fluuiatilibus cancris vesci possunt, bibuntq; eos admisto vino, adiutique ab his percoquunt: cumq; appetere & comesse pisces cœperint, suæ salutis indicium habent. *Dioscor.*

RVBETA, aut RANA PALVSTRIS assumpta tumores ciet: pallor corpus vehementer decolorat, vt planè buxeum spectetur: spirandi difficultas torquet, & grauis halitus oris, singultusque: inuita interdum genituræ profusio consequitur. * Adiuuantur secundùm vomitionem, multo meri potu, & arũdinis radicis binis drachmis, aut cyperi totidem. Breuiter cogendi sunt, vt vehementi ambulationi & cursui se credant, ob torporem, quo corripiuntur. quin etiam quotidie lauandi sunt. Cæterum puluis rubetæ aridæ pestilenti buboni impositus, venenum mirè attrahit. *Dioscor. & Gesnerus.*

HIRVDINES cum aqua deuoratæ, si ori ventriculi adhærent, tractione partium nonnullam suctionis imaginem præbent: eo enim argumento hausta hirudo deprehenditur. * Has muria sorbitione excutit, & Cyrenaicus succus, aut laserpitij folia, aut betæ, cum aceto, aut pota niuis glebula, cum posca: nitrum ex aqua gargarizatur, aut atramentũ sutorium aceto dilutum. Si faucibus hæreant, in aquam calidam ingressis, aqua frigida ore contineatur, & ad eam hirudines exilient. *Dioscorides.*

De RABIOSI CANIS morsu sermonem alijs præposuimus, quòd id animal domesticum ac frequens esse consueuit, & in rabiem sæpius agitur, ac perit, ab eoque caueri difficile: inde periculum ineuitabile hominem manet, nisi multis vtatur auxilijs. Canis plerunque flagrantissimis æstibus in rabiem efferatur: interdum, quoties frigora inceſſerunt. Rabiosus autem potum & escam auersatur: largam spumantemque pituitam naribus & ore proijcit: toruè & solito tristiùs intuetur: in omnes passim sine latratu irruit, & æquè feras hominesque, tam familiares quàm ignotos mordet: nec protinus infestum quicquam infligit, nisi, vt vulnus, dolorem: exinde morbus ille, qui ab aquæ metu hydrophobicus Graia voce est appellatus, contrahitur. Euenit autem cum distensione neruorum, totiusque corporis rubore, præsertim faciei, cum sudore & languore quodam. Aliqui auræ splendorẽ fugiunt: alij sine vlla doloris intercapedine

vexantur. Sunt etiam, qui canum more latratus edant, & obuiam factos morsu adoriantur, ac mordendo simili vitio labefactent. Proinde ex iis qui hoc vitium senserint, neminem seruatum vidimus, nisi forsitan ex historia vnum aut alterum euasisse audiamus. siquidem Eudemus superasse quendam affirmat. Themisonem aliqui demersum in hunc furorem incidisse, & euasisse fatentur. Alij ipsum cùm amico aquam expauescenti morem gereret, & officium exhiberet, quadam naturarum concordia, similem contraxisse affectum: sed post multos tandem cruciatus seruatum extitisse. Molestissimũ itaq; genus morbi, à quo multos, antequam ipsum experirẽtur, vindicauimus, & complures ab alijs medicis seruatos nouimus. * Ratio medendi duplex: vna communis, qua vtendum in omnes morsus, quos virulentæ animantes impresserunt: alia peculiaris, priuataq; eorum duntaxat, quos rabiosi canes momorderint: quæ nonnullis quidem summam opem ferre consueuit: alijs verò inutilis, maximè qui ex multo iam tempore ictum acceperunt. Quæ ad hanc pertinent, primùm exponemus: deinde cursim perstringemus, quæ ad communem medendi rationem pertinent. Cancros itaq; fluuiatiles in farmentis albæ vitis cremare oportet, & cinerem eorum quàm minutissimè tritum habere reconditum: itidem gentianæ radicem tusam, cribratamq; reponere. Quoties autem canis rabiosus morsum intulerit, in quaternos cyathos meraci vini, bina, cineris cancrorum cochlearia, vnumq; gentianæ conijciantur: hæc in polentæ dilutioris modum subacta, quatriduo bibantur. Inter principia medicamentum hoc modo detur. Atq; si ab illato morsu bini terníue dies fluxerint, curationem auspicabimur à triplicato põdere, supra id quod ab initio retulimus. Optimum hoc aduersus rabiosorum morsus auxiliũ: quod & plerisq; vnũ satisfecit, eoq; cum fiducia vti licet. Sed vt alijs etiamnum auxilijs cõtra ineuitabile periculum muniamur, nihil cæteris vti prohibet. Satius autem multò fuerit, etiamsi in vanum récidat, medicamentorum inhumanos tolerare cruciatus, quàm per inertiam ac desidiã in discrimen adduci. Nec ita in demorsis à rabioso animali maiora vulnera vereri oportet, vti minora, & vlcusculis cutis similia: quippe maiori vulnere cõfertim copiosus sanguis emanans, potest nonnihil virulenti liquoris exhaurire: quod in minoribus non accidit: quin à maioribus abscedẽtes carnes hinc auferre, & labia acie scalpelli circumscribere, & prehensam hamulo aut vulsella carnem amputare oportet. In vtrisq; circumstantia loca altioribus vlcusculis scarificanda, vt copiosior sanguinis vacuatio arceat, ne venenum membratim insinuetur. Cucurbitulæ cum multa flamma agglutinatęq; id iuuamenti prę̃stant, vt veneni vis extrahatur. Quæ verò ad communem medendi rationem pertinent, vide apud Dioscor. lib. 6.

INTER ferientium venenatorum notas, nihil de VESPIS & APIBVS particulatim digessi- A mus, quòd conspicuæ omnibus sint, & nihil excellens, aut notatu dignum in his obseruetur: inter remedia tamen earum meminisse non fuit alienum. * Igitur aduersus vtrarumq; ictus prodest illita malua, & hordeacea farina cũ aceto, ficulneum lac in vulnus instillatũ, & muriæ aut aquæ marinæ fotus. *Dioscor.*

DEMORSIS à PHALANGIIS locus quidem ipse quasi ab impacto aculeo rubet; non intumescens, nec per ambitum calidus est, sed medio- B criter humescit: vbi verò contrariorum occursu refrixit, consequitur toto corpore tremor, distentiones poplitum & inguinum, conuulsionibus non dissimiles: in lumbis collectio exoritur, & perpetua vrinæ libido lacessit, multaq; reddendis excrementis colluctatio. Vniuersa cute frigidus sudor emanat, collachrymant oculi, offusisque nebulis caligant. * Horum ictibus ficulneũ cinerem adiecto sale trito, & vino imponere oportet: aut radicem syluestris punicæ quàm te- C nuissimè tritam: aut aristolochiam cum hordei farina & aceto subactã. Vlcera aquâ maris proluenda, aut apiastri decocto, foliaq; eiusdem illinenda. Lauacris perpetim vtendũ, & propinandum abrotani semen, anisum, aristolochia, cicer syluestre, cuminum Aethiopicũ, cedrides tritæ, platani cortex & trifoliæ herbæ semen: priuatim autem singulorũ ex ijs binas drachmas dare cũ vlni hemina conuenit: itẽ myricę fructus, & chamæpityos, & viridium cupressi pilularum deco- D ctum, admisto vino. Sunt, qui fluuiatilis cancri expressi succum cum lacte, assumpto apij semine, confestim molestijs liberare prodãt. *Dioscor.*

Si SCOLOPENDRA, aut dicta ophioctene, morsum intulit, locus per ambitum liuore sugillatur, & computrescit: interdumque licet rarò, fæculentus atque ruber cernitur. A' morsu ipso exulcerari locus incipit, vlcusq; id negotium exhibet, ferè remedijs inuictum: pręterea toto corpore prurigo quoq; sentitur.

E * Hæc vbi morsum infixit, sal quàm leuissimè tritus, ex aceto vulneri inspergẽdus, aut ruta syluestris superponenda. Locus acida muria fouendus, & danda in potu aristolochia cum vino, aut serpillum, aut calamintha, aut ruta syluestris. *Dioscorides.*

SCORPIONIS morsu inflammari statim incipit locus, & indurescit, ac intentus rubet, vicissimque dolore premitur: modò siquidem exæstuat, modò frigore occupatur. Labor repentè F fatigat, & aliquando meliusculè habet, aliquando recrudescit. Consequitur sudor, horroris sensus, & tremor. Extremæ corporis partes refrigescunt, inguina extolluntur, per sedem flatus exeunt, capilli eriguntur, pallor membra decolorat, & dolor, tanquam expungente acu, per vniuersam cutem sentitur. * Percussis præsenti est auxilio ficulneum lac in vulnus instillatũ. Scorpius ipse, qui ictum vibrauit, tritus, & percusso loco impositus, suæ plagæ remedium est, ob cæcam quandam naturarum (vt constat) discordiam: quæ antipathia appellatur. Præterea tritus, &c.

tus, & impoſitus cum ſale, lini ſemine, & althæa A ſcorpius conuenit. Sulphur ignem non expertum, reſina terebinthina exceptum, & emplaſtri modo adiectum, auxiliatur. Itidem galbanum ad ſplenij formam ductum & calamintha, quæ trita illinatur, & farina hordei in vino parata, in decocto rutæ. Semen trifoliæ herbæ tritum, & vulneri iniectum opitulatur. Hæc ad affectum locum pertinent. Poſt hæc quàm efficaciſſimis potionibus vtendum, cuiuſmodi ſunt ariſtolochiæ, præſertim corticis, binæ drachmæ cum vi- B no, tuſa gentiana, & pulegium decoctum, & baccæ lauri pauco numero tritæ, & calamintha cum poſca, in qua magnopere diſcoqui debet: cupreſſus cum vino & ruta, nec ſecus ficulneum lac: laſerpitium, ſi adſit ſin deſideretur, peucedani ſucco vtendum: efficax eſt potum trifolij & ocymi ſemen. Horum autem omniũ vicem etiam penſat iugis lauacri vſus, euocatus ſudor, & dilutæ vini potiones. *Dioſcorides.*

Si Marina pastinaca percuſſit, protinus C accidunt moleſti dolores, aſſiduę conuulſiones, laſſitudo, & imbecillitas: mens percuſſis labat, poſtea obmuteſcunt: oculi caligant. Percuſſus autem locus in ambitu cum vicinis partibus denigratur, & ita obſtupeſcit, vt tangẽtem non ſentiat: hũc ſi quis premat, atra ſanies, craſſa, & malè olens excernitur. * Ei qui à marina paſtinaca icitur, omnia quæ de viperarũ morſu paulo pòſt referemus, ſimili modo conueniunt. Peculiari- D ter autem ictus à marino ſcorpione, & dracone inferuntur, qui moleſtos cruciatus cient: interdũ autem, ſed rarò, nomas excitant. Quibus abſinthij, ſaluię, aut ſulphuris ex aceto triti potio ſubuenit. Ipſi etiam diſſecti, vulneribusq; impoſiti, ſui cuiuſq; ictus remedio ſunt. *Dioſcor.*

A' Mure Araneo percuſſis, circa morſum in orbem inflammatio exoritur, nigraq; puſtula, diluta ſanie turgens exurgit. proximæ partes liuent. Rupta puſtula, depaſcens vlcus, non ei diſ- E ſimile quod ſerpit, occupat. Inteſtinorum quoq; tormina, difficultas vrinæ, & frigidæ aſperginis offuſio cõſequuntur. * Huius morſibus auxiliatur ex galbano ſplenium, per ſe vulneri exteriùs impoſitum, vt medicamẽti modo aceto tritum, & hordeacea farina cũ aceto mulſo illita. Quinetiam mus ipſe, qui morſum intulit, ſi diſſectus apponatur, ictus ſui veneficia luit. Reſiſtũt quoque acini dulcis punici decocti, & illiti: item porri, & allia cõtrita, nec non aquę calidæ fotus: ſed hæc ad locum pertinent. Prodeſt potum abrota- F ni decoctum, maximè ſi in vino detur: præterea ſerpillum & galbanũ, & eruca vino madefacta: recẽtes cupreſſi pilulæ cum aceto, & cyclaminus ex aceto mulſo, & pyrethrum cum vino, & chamæleonis herbæ radix. Nec deſunt, qui literarũ monumentis tradiderunt, tritum murem araneũ contra ſuos ictus cõmdè bibi. Quam hiſtoriam apud alios inuentam, dignam duntaxat cenſuimus, quæ adnotaretur. Alij aſſeuerant, demorſum non aliàs exulcerari, niſi prægnans mus araneus fuerit: tum ſanè auxiliari ferunt. *Dioſcor.*

Si Vipera momordit, corpus intumet, vehementer areſcit, ſubalbidumq; colorem concipit. Sanies à vulnere profunditur, primùm ſubpinguis, mox cruenta. puſtulę aduſtis ſimiles erumpunt: & antea depaſcẽs vlcus, quod in proxima repens, non ſumma modò corporis, ſed intima quoq; corripit. Gingiuæ ijs cruore ſuffunduntur: inflammatio circa iecur erumpit: tormina & bilioſi vomitus ſequuntur. Sopor, tremor, & vrinę difficultas accedit, & frigidus ſudor offunditur.* Vbi verò vipera morſum impreſſit, fimum caprinum cum vino ſtudioſè impoſitum opitulatur. item laurus, & abrotanum, & galbanum ſplenij loco ſuperiectum, & origanum viride inditum: pulli gallinarum diſcerpti, & confeſtim admoti: erui farina vino ſubacta: radicis cortex vſque eò tuſus, vt in pulu erem ſolutus abeat, & ſcilla toſta: detritum chamæmelum, hordeaceæ farinæ cataplaſma in aceto mulſo præparatum: ſed locus antè eo calido foueatur: hæc loco imponuntur. Contra viperinos ictus rubus cum vino prodeſt. Aliqui anchuſam tenui folio conſtantem auxiliari produnt. Leporini coaguli in vino terni oboli bibuntur, & porracei ſucci hemina in mero, & foliorum apiaſtri ſuccus, & ſylueſtris ruta. hæc in vino potari debent. Vinum frequenter bibendum, allia mandenda, & cepæ, & porri recentes, ſalſamenta acerrima, & opipara. ſimplicia hæc ſunt. Percuſſis à vipera præclarè auxiliatur medicamentum, quod myrrhæ, piperis, caſtorij, floris portulacæ ſeminisq; dimidio acetabulo conſtat: hæc omnia in Cretico paſſo teruntur, aut in alio probato. Eraſiſtratus in eo libro, qui de viribus inſcribitur, pleraq; alia tradidit, quæ ictis à vipera auxilium ferre poſſunt: inter quæ talia maximè laudantur: Gallinacea cerebella cum vino pota, ſemen ſatiuæ braſſicæ tritum, & acetabuli menſura cum vino potum. Quinetiam bonum eſt, digitum in liquidam picem intingere, deinde vinum, quo digitus fuerit elutus, bibere, *Dioſcor.*

Consimilia ſupradictis in vipera eueniunt ijs, qui à Caecilia nomine, & Amphisbaena demorſi ſunt, eademq; ferè auxiliantur. quare hoc venenum priuatam deſcriptionẽ ſortitum non eſt: neq; viſum eſt dignum, quod alio genere comprehendatur. De ijs autem mentionem hoc loco fecimus, quoniam ferè remedijs ad viperas ſcriptis, percuſſi ab eis adiuuari ſoleant. *Dioſcorides.*

A' Dryino morſus puſtulæ, moleſtiq; dolores incidunt, pręſertim quà dilutæ faniei emiſſarium ſubeſt: quinetiam eroſio, torminaq; conſequuntur. * Ab eo ictis conuenit ariſtolochia cum vino pota, trifolium herba, radix haſtulę regiæ ſimiliter aſſumpta, & fructus ex omni glandiferarum arborum genere: & tuſę ilicis radices, & illitæ parti ictæ auxiliantur. *Dioſcor.*

Ab Hæmorrhoo ictis vehementes cruciatus acc[illegible], qui anguſta, contr[illegible]que corpora ex co[illegible] dolore reddunt. Ex plaga copio[illegible] quacunq; parte corporis

cicatrix vlla fuerit, ea sanguine manat. Excrementa per aluum cruenta eijciũtur, profluensq; sanguis in globo coit. A' pulmone sanguinem extussiunt, & in vomitiones effusi sine remedio commoriuntur. Quos verò dipsas percussit, solutus ac non constrictus tumor premit, sitisque vsq; eò pertinax, vt satiari non possit, ac sine vlla intercapedine excruciet: & si potum pleno ore affatim trahant, illicò in eandem sitim relabuntur: proinde toto habitu similes sunt ijs, qui antea potus nihil hauserint. quare propter continuam sitim, & prester, & causon, aut dipsas appellatur. Hęmorrhoi, dipsadisque morsus velut immedicabiles à plerisq; maiorum deplorati relinquebantur. quare si peculiaribus contra dipsadem remedijs egeamus, communia experiri operęprecium erit. * Protinus autem scarificatione vti, vstionem facere, & si locus patiatur, extremorum amputatione opus erit: consequenter quàm acerrima cataplasmata admouere, de quibus sępenumerò diximus. Nec me fugit, acres cibos, maximè à salsamentis, vtiles esse. Meracę potiones, & lauacra prosunt, quæ subinde interiecto breui spacio assumenda sunt, priusquam morbi genus emerserit. quo semel erumpente, opem ferre non potest vlla medici opera. In ictu hęmorrhoi eadem prosunt. Insuper quæ in commune opitulantur, vt scarificationes, vstiones, acres cibi, meraci potus, & quæ nunc in dipsade definiuimus. Quinetiam decocta vitis folia, & cum melle trita. *Dioscorides.*

Ab Natricae demorsis vlcus dilatatur, & liuidum ac ingens euadit. Sanies ex eo multa, & atra, & malè olens, non secus atq; ijs quę serpũt vlceribus, expuitur. * Si ergo morsum natrix adegit, prodest origanum tritum, & aqua subactum: lixiuia cum oleo indita, aut aristolochię cortex, aut querna radix minutim contrita, & hordei farina cum aqua & melle colliquata. Bibuntur etiam binæ aristolochiæ drachmæ in potione poscæ cyathis duobus, deinceps marrubij succus, vel decoctum alterius cum vino: fauus recens detur in aceto. *Dioscor.*

Cenchri morsum, qui viperino ictui similis est, putridum vlcus sequitur. carnes antea, vt in aqua inter cutem, prętumidę defluunt: lethargo corripiũtur, & veterno pressi somnos captãt. Erasistratus eos iecinore, intestino ieiuno, colo que conflictari, auctor est. quippe dissectis ipsis,

A omnes ferè partes corruptę reperiuntur. * Morsis à cenchro auxiliatur lactucæ fructus cum lini semine illitus, & satureia trita, & syluestris ruta, & serpillum, cum duabus hastulę regiæ drachmis, & tribus vini cyathis, aut aristolochię radix, item cardamomum & gentiana. *Dioscor.*

A' Ceraste percussis locus attollitur, cum duritia pustulosus: è plaga sanies profluit, modò atra, modò pallidior, sed toto concretu varicosus, intumescit: genitale intenditur, mens labat, & oculorum caligo exoritur: deniq; rigore
B neruorum distenti commoriuntur. * Si cerastes percusserit, cita partis amputatio suffragatur. quare sine mora ictam partẽ amputare, aut scalpro confestim circumcidere, & ijs similia prosequi oportet. Vrentia insuper reliquijs admonenda: siquidem virus hoc veneno basilisci simile est. *Dioscor.*

Ab Aspide ictis vulnus exiguum prorsus, quasi ab adacta acu citra tumorem conspicitur:
C sanguis exiguus ille quidem, sed ater distillat: caligo velox oculos obnubit: labor in totum corpus multiplex, omnino leuis, & non sine voluptate consequitur. Ideo Nicander perpulchrè cecinit: At vir perit absq; labore, virens atq; discolor. mediocris stomachi dolor afficit: frons perpetuò refellitur: genæ contremiscunt, quasi sine sensu in somno vellicent. hos mors tollit ad diei trientem non dilata. * Cæterùm ijs qui ab
D aspide feriuntur, quæ de ceraste scripta sunt, auxilia dari debent. Nam venenum hoc, quemadmodum basilisci celerrimè in arterijs sanguinẽ cogit. *Dioscor.*

Erasistratus in libro quem de medicaminibus & venenis condidit, de vocato Basilisco scitè ita refert: Cùm basiliscus momorderit, vulnus ad auri colorem efflauescit. Itaque in plurimis, quę virus eiaculantur, comites notę ita se habent. * Ad basilisci morsum, vt idem E-
E rasistratus auctor est, auxiliatur castorij drachma in vino pota: item papaueris succus. Ictuum remedia ita se habent. *Dioscor.*

Tarantulae in Apulia innumeræ vagantur. Icti ab his diuersè torquentur. siquidem alij perpetuò canunt, alij rident, alij plorant, alij clamitant, alij dormiunt, alij vigilijs afficiuntur: nonnulli saltant, pleriq; vomitionibus laborãt, fiuntque phreniticis ac maniacis similes. * Huiusce veneni vis musica mulcetur. *Matthiolus.*

De Animalium partibus, Sectio XXI.

Cerebella passerum vere & autumno captorum reponuntur cum vitello oui & melle: vel sole aut cinere siccata. *Medici Colonienses.*

Terrestris Leporis inassatum cerebrum manditur, * iuuandis tremoribus, qui valetudine contracti sunt: affrictu aut cibo facilem infantibus dentitionem præstat: exustum caput, & cum adipe vrsino aut aceto illitum, alopecia-

F rum inanitatibus medetur. *Dioscorides.*

Caput Lacertae parietariæ, & rana secta tela ac spicula è corporib. detrahit. *Mizaldus.*

Caput Cati omnino nigri, in noua olla aduritur, & incineratur, ex eoq; ad læuorem, & tenuissimum pollinem deducto, nonnihil per tubulum pennæ mundæ, in oculum quotidie ter insufflatur: ad oculorum vitia, vnguen, nebulã, albuginem, & alia remedium præstantissimum

est. Si

est. Si quis verò ardor noctu maximè, oculum A infestet, folia quercus aqua madentia, bina, vel terna simul oculo superponuntur, & identidem inuertuntur. Dicebat secreti huius auctor, visum posse restitui hoc remedio post cæcitatem vnius duntaxat anni. *Mizaldus.*

Capvt Milvi deplume vstum, & quantum capi potest tribus digitis cū aqua sumptū, podagricis auxiliatur. *Galenus.*

Cancrorvm oculi calcinati in reuerberio, exhibentur feliciter calculo laborantibus, & ad B omnes pellendas viscerum obstructiones conferunt. *Quercetanus.*

Agninvs & Suillus, Vrsinusq; pulmo impositu, * attritus à calceamentis contractos ab inflammatione tuetur. Præferuntur ex animalibus pinguibus & robustis. Recentes & sicci in vsum veniunt. Siccantur exempta aspera arteria in vase figulino imposita clibano, & refrigerati, folijsque absinthij sicci inuoluti reponuntur in loco sicco per annum. *Dioscorides, & Me-* C *dici Florentini.*

Pvlmo Vvlpis siccatur, & conseruatur, vt antè dicti pulmones. * Ad articulorum affectus curandos valet, item ad pulmonum vitia, & angustiam pectoris: vnde eclegma, quod Arabes loch vocant, in officinis paratum passim habetur.

Iecvr Erinacei, cæterorumq; animaliū sumi debet ex ipsis animalibus nondum adultis, vinoque odorato lauari: deinde vasi imposi- D tum, furnoq; probè siccatum, sed non exustum, vasis vitratis reponitur, absinthio sicco inuolutum, ne putrescat. Seruatur loco sicco per annū. * Cum aceto mulso potum, renum vitijs auxilio est: item aquæ quæ cutem subijt: cōuulsionibus, elephantiæ, & malè habitis: viscerum fluxiones exiccat. *Dioscor. & Medici Florentini.*

Hepar Lvpinvm eodem quo iam dictum est modo præparatur. * In puluerem tritum, confert iecinoris fluxionibus, aqua inter E cutem laborantibus.

Hepar Anatvm proprietatem habet sistendi fluxum, qui ex debilitate hepatis nascitur. *Rhasis.*

Asini Iecvr innassatum * esu comitialib. prodest, si ieiunis edendum detur. Capræ verò inassatę decidua sanie, inungi lusciosos prodest: & dum coquitur, apertos oculos halitu eius vaporari: prodest in cibo tostū ad eadem. Tradunt hircini iecinoris cibo comitiales deprehendi. A- F prinum recens si arefactum teratur, ex vino potum, contra serpentium, volucrumq; morsus auxilio est. Iecur canis, qui rabie exagitatur, tostū, & in cibo ab emorsis sumptū, ne tententur metu aquę tueri creditur. Vtuntur autem ad arcendos aquæ pauores dēte eo, qui caninus dicitur. hunc à cane, qui momordit, exemptū, & folliculo inditum, pro amuleto brachio annectunt. Inueteratum autem sale mergi iecur, ex hydromelite binis ligulis potum secundas pellit. Eodem modo quo cætera præparantur. *Dioscor.*

Iecoris Ranarvm puluis exiccatus, in accessione febrium quartanarū rectè assumitur.

Cor Ranarvm, & maximè fluuiatilium, febricitantibus spinæ adalligatum, febriles algores minuit. Sunt, qui cordis regioni etiam admoueant, ad mitigandos causonum æstus, & incendia. *Mizaldus.*

Corcvlvm Galeritae femori adalligatum, summè prodesse fertur aduersus colicum cruciatum. Nec defuerunt, qui illud recens, eam in rem etiam deuorarint optato successu.

Testes Gallorvm nondum coeuntium, * deperditas in morbis vires mirificè restituunt: quam ob causam hecticis, & marasmo laborantibus, morborumq; diuturnitate macrefactis vtiliter exhibentur. Semen prolificum suppeditant, & venereas vires roborant. Recentes vsurpantur. *Dioscor.*

Castorivm, castoris seu fibri testes sunt. Eligi debent, inquit Dioscorides qui ex vno principio committuntur, liquore intus veluti seroso, odore graui & virus redolente, gustu acri, mordente, friabili, ac multis naturalibus tunicis circundato. Adulteratur gummi ammoniaco, cum castoris sanguine & castorio subacto, deinde in vesiculam coniecto & siccato. Deprehenditur fraus ex notis prædictis, tum etiam quòd factitij testes, ipsis natiuis, qui plerunq; sunt exigui, ampliores sunt. * Castorium serpentium venenis aduersatur, sternutamēta mouet: menses ac partus ciet, duabus drachmis cum pulegio poti: partus, secundasq; eijcit: contra inflationes, tormina, singultus, venena, ixiamq; ex aceto bibitur: lethargicos, & vtcunque veterno obdormiscentes excitat infusum: cum aceto autem & rosaceo olfactu, & odoris suffitu, idem facit: potum & illitum prodest tremulis, conuulsis, & omnibus neruorum vitijs. In summa, calfactoriam vim habet. *Dioscor. & Florentini.*

Castoreum rarò & difficulter verum reperitur: quod non sit adulteratum: Nam quod affertur, quanquā odorem retineat, attamen ex alijs partibus, neq; tātum ex testib. constat: aliqui dicunt ex renibus, nonnulli ex sanguine, alij ex alia corporis parte: vtq; maiorem similitudinē cum vero & legitimo seruet, quod colorem ceræ repręsentat, addunt gummi aut Ammoniacum: sicuti quoq; Dioscoridis tempore facere solebāt, com miscentes gummi priora, & aliquid ipsius sanguinis cum exigua quantitate boni & perfecti Castorei, sed necesse est nos esse hac in parte cautos, quod facilè illi consequentur, qui verum semel diligenter inspexerint, aut saltem obseruauerint notas illas, quas Dioscorides plenius illi adscribit, inter quas potior illa est, quòd oriātur ab vno eodemq; principio, quare si geminum erit principium & origo diuersa, statim suspicio oritur, ne sint illius animalis renes in vesicas inuoluti: quod etiam ex magnitudine eorum apparet. nam testiculi sunt, vt Plinius tradit, multò minores. Quòd si non ita grandes essent, & tamen principium esset diuisum, erunt & ipsi ita

concinnati: sed cum Gummi & Ammoniaco & sanguine, vt antea diximus: non enim fieri potest, vt duæ vesicę reperiantur, & vnica tunica inclusę, & pręterea nullum animal reperitur, quod istius figuræ haberet testiculos. Legitimi Castorei liquor est resinosus, grauis & ingrati odoris, validi & mordacis saporis, fragilis, & circumdatus pluribus tunicis natiuis. Fugiendum est nigrum & rancidum, nam (si verum est quod Auicenna scripsit) hoc spacio vnius diei, eum, qui intra corpus sumpsit, interficit. Nonnulli perhibuerunt, genuinum tam acuti esse odoris, vt vna tantum vice naribus appositum sanguinem eliciat. Dioscorides verò sternutationem ciere dicit: quod etiam signum est eius vehementiæ, quemadmodum patet in Helleboro albo, dum cōtunditur. Nec mirari debemus, inter tam multa alia medicamenta hoc vnicum quod opij frigiditatem summam retunderet, fuisse selectum: nam præter id quod calidā habeat facultatem, partium quoque est subtilium, vt forsitan magis quàm alia omnia medicamenta penetret, & opio in æquali efficacitate opponatur: quòd si illi alia quædam calida & aperiens res adderetur, vt est crocum, piper, aut simile quippiam, tantum adiuuaret penetrationem, & dilataret vias opio, at non ita validum esset, vt opij vires euidenter frangeret: quod tamen vtrunque Castoreum potenter præstat: quanquam magis propter alteram causam, vt nimirum refrenet eius malignitatem, illi addatur: ne aliàs (quod nonnulli faciunt) opium necesse sit leuiter comburi, vt eius vis nonnihil minuatur. Quod tamen etiam Galenus lib. 3. de compos. Medic. secundum loca reprehendit cap. 1. vbi examinat Apollonij compositionem ad dolores aurium. Cùm itaq; Castoreū tanti momenti sit, nec reperiatur aliud quippiam quod illi substitui possit, curandum, vt o-

A ptimum & maximè genuinum habeatur, ne ipsius respectu Antidotus non assequatur suam perfectionem.

QVAE interiore ventriculi gallinæ sinu residet membrana, secti in laminas cornus specie similis (ea verò inter coquendum abijci solet) siccatur, * tritaq; in vino conuenientissimè stomachicis datur in potu. *Dioscor.*

B INTESTINA LVPI perlongū & per transuersūm digiti medij longitudine scindantur, & lauentur vino, aut aqua fœniculi, vel rutæ: inde in clibano, vt alia exiccentur. * Ad colicos efficax est. *Colonienses.*

GENITALE CERVI, sanguine prius probè expresso, vino aut aqua aliqua abluitur: deinde in furno probè exiccatur, reponiturque in loco sicco. * Tritum, & in vino potum, à vipera demorsis auxiliatur, remorantibus vrinis ac coli cruciatibus affectis auxilio est, si vbi aqua probè

C fuerit elotum, ipsa statim ablutionis bibatur aqua. Aiunt, in puluerem tritum, & ijs medicamentis inditum, quæ venerem excitant, ea valentiora efficere. Quin & dysentericis mederi magno successu à nonnullis expertum est. *Dioscor. & Matthiolus.*

RENES SCINCORVM, qui crocodili sunt terrestres, siccati seruantur. * Venerem excitant: sperma augent.

VESICA SVIS, quæ terram non attigit, pubi imposita, vrinam ciere fertur. *Plin.*

D VMBILICI INFANTIS recenter nati, portiuncula in annulo gestata, pollere fertur contra morbum caducum, & capitis, coliq́ue dolores. *Albertus.*

VESICA OVILLA, vel caprina, cremента, & ex posca bibita, vel leporis testiculus ex vino odoro coctus & potus: ijs qui vrinam inuiti reddunt, benе facit. *Galenus.*

De Ossibus, Sectio XXII.

VNICORNV Græcis monoceros dicitur. * Huius animalis cornu ramentū ex vino potum, iuuat partum, & secundas educendas nec non sudorem, ad venena, pestilentiamque abigendam, potu salubriter excitat. Datur à granis sex ad drachmam semissem, vel integram. *Andernacus*

EBVR nihil aliud est, quàm Elephantinorum dentium materies. * Vim astringendi obtinet. Scobs illita paronychia sanat. Ad albas mulierum fluxiones præstat si in tenuissimum puluerem, lapide porphyreo redigatur, propineturq; ex lactucæ seminis cremore, aqua, in qua chalybs extinctus fuerit, priùs macerato semine. Rasura morbo regio laborantibus, ante cibum ex vino datur: si febris adest, ex aqua cichorij, & lupulorum. Singulariter etiam ad vermes in febribus valet: quia eos non, vt reliqua calfacientia, auget. Cōfert etiam diuturnis obstructionibus,

E & stomachi dolores abigit: huius potu mulieres ad concipiendum fœtum aptissimæ redduntur. *Dioscor. Matthiolus & Andernacus.*

CERVINVM cornu * tostum & elotum, binis ligulis epotum, prodest dysentericis, excreantibus sanguinem, cœliacis, regio morbo, & vesicę doloribus cum tragacantha: fœminis fluxione vuluæ laborātibus, cum liquore huic rei accommodato: Cerui cornu contusum, crudo fictili, luto circumlito, & in furnum indito, vritur do-

E nec albescat. Id cadmiæ modo elotum, vlceribus oculorum, & defluxionibus salutare est: infrictum dentes expurgat. Crudi cornu suffiti nidore serpentes fugantur: feruefactum in aceto, si eo gingiuæ colluantur, maxillarum à dentitio ne dolorem adimit. *Dioscor.*

OS DE CORDE CERVI, * omnibus cordis affectibus confert. contra omnia venena mirificè pręstat, antidotisq; admiscetur, quę pestilentiæ

tiæ aduersantur. Sed cauendum est, ne huius loco seplasiarij bubulam tracheam arteriam accipiant in compositionibus, vt facere consueuerunt. *Matthiolus.*

Cranii Hominis * in puluerem redacti drachma ex aqua betonicæ assumta comitialibus prodest. Primùm autem aqua elui, deinde vino debet, vt faciliùs ad partem affectam penetrare queat. In paralysi ex aqua betonicæ, vel hysopi lauandum est detritum & paratum diligenter. *Andernacus.*

Ossiculum Verticis, triangulare, ad formam lapidis piscis cyprini, vulgò carpionis dicti, in caluarię vertice, vbi suturę cõmittuntur, intus subsistit. Id, vbi scalpello penetraueris, statim foras prosilit, anatomicis hactenus incognitum. * Idem (inquã ossiculũ) nummi Germanici cruciferi appellati magnitudine, diuinum epilepsiæ remediũ est: quod morbum hunc adeò efficaciter curat, vt is nunquã reuertatur: siquidem Paracelso fides adhibenda est. *Andernacus.*

Accipitris ossa aurũ attrahunt, vt Aelianus scribit. Ad hęc à Brusonio, adnotante Georgio Fabritio, gallinarum ossa auro liquescenti admista, illud in se consumit.

A Ossa Lupi exiccata, & in puluerem redacta ad morbum intercostalem, ad ictus, & puncturas valent.

Ossa paruula, quæ inueniuntur in prioribus leporis pedibus, ad vrinas potenter mouendas prosunt, si puluis illorum cum vino albo exhibeatur.

Os Sepiæ ad eundem affectum feliciter præscribitur.

De Osse brachij humani aliquid, & summi-
B tate alę anseris gestatum, quartanam curat: item contra arthritidem & quoduis vlcus depascens, summè prodest humani brachij, vel tibiæ os cõbustum, facto puluere ex eo quod album intus mansit, & parti affectæ apposito. *Geber.*

Dentis apri puluis exceptus oleo linino, cynanchen præsentissimè curat, si locus affectus tangatur, cum extremitate pennæ tali mistura imbutæ. *Auicenna & Arnoldus.*

Ex Bubalorum cornibus annulus concin-
C natus, ac gestatus, guttam grampam, vt vocant, hoc est musculorum suræ conuulsionem impedit. Idem etiam præstat, idq; certo certius, vngulæ Alces porticuncula nuda, vel annulo inclusa, & gestata. *Mizaldus.*

De Medullis, Sectio XXIII.

Cervina Medulla laudatissima est. Colligitur, præparatur, & reponitur, vt bubulina. * Ceruina perunctos venenata fugiũt. Mollit, rarefacit, vlcera explet, &c. *Dioscor.*

Vitulina secundũ locum in bonitate obtinet. Colligitur eodem tempore, eodemq; modo conficitur, vt bubulina. * Vim habet indurata & scirrhosa corpora emolliẽdi, siue musculis, siue tendonibus, siue ligamentis id accidat, siue etiam visceribus. Pessi ex hac componuntur, vteros emollientes. *Galenus.*

Bubulina medulla tertium in bonitate locum habet: ex florenti tauro sumitur, ex ossibus, colligiturq; æstatis exitu, hyemis initio. Reponitur autem vel per se, lota tantùm, & ab omni immunditia repurgata, loco sicco, in vase figulino vitreato, & obturato: vel lento admodũ igne, vel vase duplici liquata: postea per pannum densiorem colata, & in loco frigido seruata. * Calfacit, mollit, rarefacit, vlcera explet, &c. *Dioscorides.*

Hircina medulla quartum in bonitate ordinem tenet: * acrior ac siccior est. Colligitur
E atq; præparatur, vt præcedentes, &c. Dosis omnium medullarũ est ab ʒ. ß. ad ʒ. ij. vel ʒ iij. pro remedij quantitate.

De Sanguine, Sectio XXIV.

Sanguis cuius in medicina vsus, ex multis animalibus colligitur, dum adhuc ætate florenti sunt. Sanguis Hircinus in hunc modum paratur: Maturescente vua hircus quadrimus, bene habitus, iugulatur, mediusq; effluens sanguis fictili bene cocto excipitur. (nã primus tenuior, postremus crassior putatur) deinde coctus in aqua, donec concrescat, arundine fissa secatur obliquè & transuersim, vt quod in eo aqueum est, effluat: deinde linteo raro tectus soli exponitur, atque ita siccatur: curandum interea, ne pluuijs aspergatur: deinde tritus vase vitreo, aut fictili vitrato bene obturato reponitur. Alij hircum diebus canicularibus, herbis calculum frangentibus nutriunt, & vino albo odorato, donec vrina nigrescat: deinde iugulant, & in eum quem suprà diximus modum pręparant. Hoc pręparationis genus etsi inutile non videatur, necessarium tamen non est, cùm apud Græ-
F cos sanguinis hirci non eo modo nutriti, etiam vsus fuerit: sed medicamẽta calculũ frangentia admiscebant. * Sanguis anseris, anatis, & hœdi, vtilissimè in antidota miscẽtur. Palũbi aũt, turturis & colũbę, nec nõ perdicis, oculis cruore suffusis, & recentibus eorũ vulneribus, lusciosisq;, illinuntur. Peculiariter columbæ sanguis, cruorẽ membranis cerebri erumpentẽ inhibet. Hirci, capræ, cerui & leporis sanguis inassatus sartagine, dysenterias, & cœliacorũ profluuia sistit: in vino potus cõtra toxica efficax est. Leporinus sanguis ita vt repet illitus, vitia cutis in facie, lentiginesque emaculat. Caninus commodè ab his bibi-

tur, quos efferata in rabiem bestia momorderit: contra epotum toxicum auxilio est. Testudinis terrestris sanguinem epotum tradunt prodesse comitialibus. Marinæ autem testudinis cum vino, & leporis coagulo, cuminoq́;, contra serpentium morsus, & hausta rubetæ venena conuenienter bibitur. Taurinus cum polenta illitus, duritias discutit, emollitq́;. Sanguis equarum quæ admissuram expertæ sunt, in medicamenta additur quæ erodunt: septica vocãt. Sanguine chamæleonis genarum palpebras euelli creditum est. Hoc idem viridium ranarum sanguine præstatur. Menstruus sanguis fœminarũ, circumlitu conceptum inhibere existimatur: aut si omnino mulier mẽstrua supergrediatur, leuat podagræ dolores, & ignem sacrum, illitus. Sanguis anatis & anseris, testudinis marinæ & terrestris & hœdi in remedijs internis, vt antidoto, datur

A ad ʒ.ij. Sanguis verò hirci à ʒ.j.ß. ad ʒ.iij. vel vj. præscribitur. Testudinis autem terrestris, ad hecticam, imperatur recens & crudus ad ℥.j. In remedijs quidem externis, mensuram quantitatemq́; definire nullo modo necesse est, sed ea arbitrio & necessitati relinquenda. Vt cùm ad vulnera recentia oculorum, sanguinem columbæ, vel turturis imperamus, guttas aliquas in oculum traijciendas monemus. In emplastris autẽ vsurpamus eam quantitatem, quæ necessaria est

B ad puluerem excipiendum, vt in emplastro de pelle arietina. Cæterùm humanus sanguis, morbo comitiali lapsos confestim liberat à conuulsione, si in paroxysmo eorum labia eo fuerint irrigata. Adeò est salutaris humanus sanguis, vt elephantiasi conspurcati solia in balneis ex illo tempe rauerint. *Dioscorides, Florentini, Plinius, Rondeletius, Orpheus, & Archelaus.*

De Pinguedine, adipe & seuo, Sectio XXV.

Pingvedo seu adeps omnibus animalibus tribuitur, siue quatuor, siue duobus nitantur pedibus. Seuũ verò cornutis quadrupedibus tribuitur. Sunt autem calida & humida vel

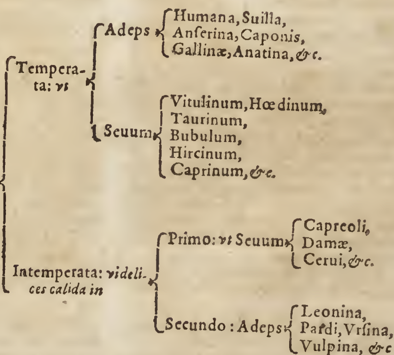

Hvmana Adeps ex florentibus, autumno vel hyeme colligitur. Reponitur autem vel per se, lota tantùm, & ab omni cruento, alijsq́; immũdicijs repurgata, loco sicco ad aquilones spectãte, siue figulinis vasculis vitreatis, folijs lauri vel nucum siccis cõuoluta & obturata: vel exemptis membranis diligentissimè trita, & duplici vase liquata, fictili vitrato bene obturato, locis siccis. * Ad ligationes neruorũ, membra emaciata, cõtracta, indurataq́; à chirurgis applicari solet. *Medici Florentini.*

Svilla adeps, quæ tum Græcis, tum Latinis Axungia appellatur, eodem modo colligitur, præparatur, ac reponitur, quo humana. Recens etiam & sine sale vsurpatur: & quando adipẽ absolutè reperies, sumes adipem recentẽ illius an-

C ni, & sine sale conditum: quia post illud tempus mutat qualitatem, alijsq́; præditus est facultatibus.* Contra vuluę & sedis vitia idonea est. ambustis igni medetur. E' sue vetustissima, quæq́ue sale condita, excalfacit, & emollit: elota vino pleuriticis prodest: cinere aut calce excepta, inflammationibus, fistulis ac tumoribus succurrit. *Dioscorides, & Medici Florentini.*

Anserina adeps colligitur, præparatur & reponitur, vt humana & suilla. Calore

D suillam superat, & ob naturæ suæ subtilitatem magis penetrat.* eoq́ue rectè per anum ijs inijci potest, qui rosionem in alto corporis sentiunt. Conuenit muliebribus malis. *Dioscorides, & Galenus.*

Gallinarvm & Caponvm adeps, vt præ-

vt præcedentes, præparatur ac reponitur. Media inter anserinam & suillam consistit: * mollit, horumque acrimoniam obtundit. Ad labiorum rimas, ad mangonizandam faciem, & contra aurium dolores conuenit. *Galenus, & Dioscorides.*

ANATVM & ANSERVM SYLVESTRIVM, vt suilla & humana, paratur & reponitur. * Efficacior est, quàm domesticorum, & aliorum animalium.

VITVLINVM & HOEDINVM seuum, vt adipes præcedentes præparantur & seruantur. * Aliquantum astringunt, molliunt, &c. *Dioscorides.*

TAVRINVM & BVBVLVM seuum conficitur & seruatur, vt adipes prænominatæ. Efficacius quàm vitulinum est: * ad rosionem in recto intestino, aut colo, nec non difficultatem intestinorum, & tenesmum experiuntibus accommodatum. *Galenus.*

HIRCINVM seuum, vt prædictæ adipes, præparatur, eodemq; modo reponitur. * Validissimè discutit, proinde podagricis auxiliatur, cum fimo capræ & croco impositum. Huic proportione respondet ouillum. *Dioscorides.*

SEVVM CAPRINVM, vt præcedentia, paratur, conseruaturq;. Astringentius est: * qua ex causa decoctum cum polenta, rhoe, & caseo, disentericis datur, & cum ptisanæ succo infunditur. Ius decocti phthisicis in sorbitionibus prodest. datur quoque vtiliter ijs, qui cantharidum venena hauserunt. Cæterùm seuum omne datur in vnguentis ab ℥. ß. ad ℥. j. Adeps verò omnis in linimentis & vnguentis ab. ℥. ß. ad ℥. iij. vel ℥. iv. pro quantitate remedij. *Dioscorides.*

SEVVM CAPREOLI, DAMAE, & CERVI, eodem modo, quo præcedentia colligũtur, præparantur, & reponuntur. Alia superius enumerata vincunt, eoq; magis siccæ, terreæq; naturæ, & scirrhosis tumoribus emolliendis ex vsu esse consueuerunt. *Andernacus.*

LEONINA adeps colligitur, præparat & conseruatur, vt præcedentes. * In calore primas obtinet, & magis digerit: ob quod si medicamentis ad vlcera & inflãmationes idoneis ipsam admisceas, plus offendes, quã iuuabis, maiore nimi- A rum adhibita acrimonia. Inueteratis autem tumoribus, atq; scirrhis, induratisq; neruorum tumoribus ἀγκύλας Græci vocant, maximè conuenit. *Andernacus.*

PARDI & VRSI adeps præparatur, vt prædictæ. Minus quàm leonina sunt efficaces. Eisdem tamen vitijs accommodari possunt. * Cæterum vrsinam constat raptos vitio alopeciæ capillos restituere, pernionibus subuenire. *Dioscorides.*

B VVLPINA adeps eodem modo colligitur, præparatur ac conseruatur, quo præcedentes. * Medetur aurium doloribus. *Dioscorides.*

VNGVLARVM ASINI combustarum * cinis per dies multos binis cochlearibus potus, proditur comitiales adiuuare. Eædem oleo subactæ strumas discutiunt: & illitæ pernionibus medentur. Caprinarum cinere perunctæ ex aceto alopeciæ sanantur. *Dioscor.*

VNGVLARVM VACCAE combustarum * cinis epotus, nutricibus lactis copiam præbet: mularum verò, mulieres infœcundas reddit. Quin C etiam mures eaum suffitu fugantur, ipsis carbonibus impositis, & accensis. *Rasis.*

VNGVLA ALCIS magna vi pollet aduersus comitialem morbum. Nam eius particula annulo inclusa, & digito, qui proximus est minimo, ita commissa, vt in palmam conuertatur, collapsos, & in ipso paroxysmo plurimum recreat, & confestim excitat. Idem efficit portiuncula eius- D dem nuda, & manui in pugnum complicatæ inserta: repentè enim morbum expellit, & prostratos erigit. Quod vno & altero experimento se probasse tradit Lemnius. Mizaldus verò portiũcula eiusdem in aurem sinistrã missa, & aliquandiu veluti scalpendo, mota, idipsum fœliciter est expertus in verè Epileptico, idq; miraculi loco habitum est. Ioannes Agricola, Ammonius, idem effici tradit suspensa vel gestata particula eiusdem vngulæ, modò cutim attingat. Quod E etiam amuletum ad præcautionem morbi plurimum valere: præterea ramenta, vel scobem aduersus eandem noxam in Polonia propinari scribit Mizaldus. Cæterũ eligenda est vngula dextri pedis posterioris, cauendũq; ab impostoribus, qui bubulas pro Alcinis vendunt.

De Excrementis vtilibus, Sectio XXVI.

HVMANVM lac dulcissimum est, * & maximè alit: mammis autem exuctum prodest tabi, & stomachi rosionibus: cõtra haustũ leporem marinum præsidio est: oculis cruore ex ictu suffusis, cum thuris polline instillatur: podagricis vtile est, cum meconio & cerato illitum. bibitur per se ad ℔. ß. *Dioscorides.*

LAC omne probatur cãdidum, æquali crassitudine, quod vngui instillatũ cogitur. VACCINVM crassum est, * corpus alit: stomachum & intestina inflatione vexat: renum & vesicæ dolori conuenit. Nocet spleniticis, hepaticis, comi- F tialibus, vertiginosis, febriculosis, & capite dolentibus. Datur ad ℔. ß. *Dioscorides.*

LAC ASINAE parum nutrit: * eoq; ad vlcus in tabido abstergendum magis, quàm in alijs conuenit. Idem etiam morbis ventriculi, renum, vesicæ prodest: nec nõ purgandi facultatem obtinet. Bibitur ab ℥. iv. vsq; ad ℥ x. Collutos dentes, gingiuasq; stabilit. *Galenus.*

LAC CAPRINVM * febri hectica laborantibus, & phthisicis, consumptisq;, ac emaciatis optimè conuenit. Post humanum, secundum in bonitate locum habet. *Galenus.*

OVILLVM LAC crassius est caprino, minusque seorsum, & præpingue: non autem vsque adeò vtile stomacho. Datur ad ℥.iv. *Dioscorides.*

E LACTE pinguissimo fit BVTYRVM, agitato in vasis lacte, donec pingue separetur. Butyrum naturâ oleosum est, & emollies: * vnde largius epotum, ventrem resoluit: prodest, vbi oleũ non adfuerit, contra venena. Cum melle si infricetur, dentitiones adiuuat: gingiuarum pruritus, & oris vlcera infantibus emendat. Illitum foris capaciora alimentorum facit corpora, & ab albidis pustulis per summa scatentibus asserit. Contra inflammationes & duritias vuluæ, quod nec virus resipit, nec vetustatem sentit butyrum, efficax est: dysentericis, & coli excruciationibus infunditur. In medicamenta addi solet, quæ pus mouent: vtile præsertim cùm nerui, aut cerebri membranæ, vesicæ ceruix vulnera acceperit. Id autem purgat, replet, carnem creat: ab aspide percussis vtilissimè imponitur. Recẽs obsonijs additum olei vicem pensat, & adipis vice fungitur in bellarijs. Cæterum butyrum in remedijs internis (vt in eclegmatis) præscribitur ab ℥.ß. ad ℥.j.ß. In Linimentis, vnguentis, acopis, suppurantibus, mollientibus & laxantibus ab ℥.j. ad multas vncias apponi solet, pro remedij quãtitate. *Dioscorides.*

SERVM LACTIS macerationis materia est & per se quidem innocuum medicamentũ. Præfertur, quod fit ex lacte nigrarum caprarum, in laudatis pascuis victitantium, recenterq; fœtarum. * Excalfacit atq; siccat ordine primo completo, & vsq; ad secundum. Quinetiã attenuat, abluit, abstergit, & nitrosa, qua referta est facultate, aluũ absq; aliqua mordacitate leniter subducit. Bilem tum flauam, tum atram ab exustis humoribus genitam deijcit: quo fit, vt mirificè conferat maniacis, & melancholicis. Præstat itẽ ad viscerũ infarctus, & morbis inde prouenientibus opitulatur: nimirum aqua intercute laborantibus, felle suffusis, & lienosis. Datur vtiliter febrientibus ex bile, & viscerum ac vasorum obstructionibus. Bibitur per se ab ℥.iiij. vsq; ad ℥.x. Competit etiam vitijs in cute à bile, & perustis humoribus emergentibus. Quare lichenibus, vitiliginibus, alphis, psoris, leprisq; admodũ conuenit. *Mesues.*

MEL optimum flauum, odore & sapore iucundo, acre, purum, sincerum, totum pellucens, tam sibi cohærens, vt continuitatem suam quasi linea longissima non intercisum seruet, si digito attollitur. Idem coquendo paucam spumã emittit. Album etiam colore si fuerit, modò notarum bonitatis aliarũ nulla desit, nihilo deterius fuerit. Quin Hispani & Narbonenses mittunt albissimum & longè præstantissimum, idemq; prædurum, quale etiam flauum præferunt liquido: quippe quod humore aliquo est vitiatũ. * Aluo idoneum, & stomacho vtile, si aqua dilutum bibatur: vexatæ vesicæ, renibusq; auxiliatur. Illitum ea discutit, quę tenebras oculorum pupillis offundunt. Abstergẽdi vim habet, ora venarum A aperit, humores euocat. qua ratione in sordida vlcera, sinusq; cõmodissimè infunditur. Primatum tenet vernum, deinde ęstiuũ. *Dioscorides, & Medici Colonienses.*

CERA notissima est. Optima est subuulua, modicè pinguis, pura, odorata, mellis habitũ quadantenus referens. Secundum locum obtinet candicans, & suapte natura pinguis. Laudatur Pontica & Cretica. Estq; alba vel natura, vel ablutione. Fit viridis mista ærugine: rubea immissa B anchusæ radice, cinnabrio tamen sæpe tingitur. * Cera omnis mollit, calfacit, modicè explet corpora: datur in sorbitione dysentericis: ac milij magnitudine decẽ grana ceræ hausta, lac in nutricibus non patiuntur coagulari. *Dioscorides.*

PROPOLIS in aluceariorum foribus & rimis, cerosæ naturæ reperitur. eligi debet flaua, odorata, styraceum referens, mollis, & mastiches more ductilis.* Magnopere calfacit, & euocat aculeos, & omnia infixa corpori extrahit: in vetere C tussi suffita proficit: impetigines admota tollit. *Dioscorides.*

OVVM molliculum plus alit sorbili, & durũ plus molli.* Luteum oui contra oculorum dolores vtile est: inassatum sedis inflammationibus prodest, cum croco & rosaceo: & condylomatis, cum meliloto: cum vua autem fruticis eius, quem rhoa dicunt, aut galla in patinis frigitur, vt cibo aluos sistat: per se etiam offerri solet. Candidum oui crudum refrigerat: spiramen- D ta cutis occludit: inflammationes oculorum infusum lenit: ambusta, si statim eo perungantur, pustulas non sentiunt: faciem à solis adustione tuetur, fronti impositum cum thure fluxiones arcet, auertitq;: inflammationes oculorum lana exceptum addito rosaceo, melle & vino mitigat: vtiliter contra hæmorrhoi serpentis morsus crudum sorbetur: summè tepidum prodest vesicę rosionibus, renum exulcerationibus, gutturis scabritiæ, reiectionibus sanguinis, destilla- E tionibus, & thoracis rheumatismis. Cæterùm oua Noctuæ elixata, & infantibus pro cibo data, illos tota vita abstemios reddunt. *Dioscorides & Philostratus.*

SERICVM vermiculi, mori folijs vescentes conficiunt. Mirificè exhilarat. qua in re crudum eo longè præstat, quod ignem fuerit expertum: tametsi coctum quãdoq; in vsum veniat, verùm antequam in insectorum cortinis immersum inficiatur. * Excalfacit sericum, resiccatq; ordine F primo: exiccat, & attenuat ea naturę dote, vt cor secreet, lætumq; efficiat. Quapropter laxat, firmat, purificat, & illustrat spiritus: neq; eius facultas vni tantùm assignatur spirituum generi in vna tantùm dispositione, sed ei propriũ est, omnibus æquè spiritibus opem ferre, ita vt spiritus tam vitales & animales, quàm naturales referre valeat. *Matthiolus ex Auicenna.*

SPERMATIS RANARVM aqua ad repellendum & sistendum sanguinis omne profluuium, & faciei ruborem efficax est.

Quercetanus.

De ex-

De excrementis inutilibus primæ coctionis, Sectio XXVII.

COAGVLVM LEPORIS omnium prestantissimum est: deinde hœdi & hinuli. Excipitur antequam ipsa animalia aliud quidquam præter lac maternum degustauerint. Vituli marini coagulum excipitur prius quàm cum matre ad prædam natare possit. Fumo aut sole exiccata, & loco sicco seruantur. Annum vnum, aut biennium durant. * Leporis coagulum tribus obolis ex vino, venenatorũ morsibus, cœliacis, dysentericis, & fœminis fluxione vuluę laborantibus, ac reiectionibus à pectore, auxiliatur, sanguinem in grumos concretum discutit. Post menstruas purgationes appositum vuluæ cum butyro, prestat mulieribus, vt concipiant: potũ verò partus enecat, & à puerperio, pariẽdi spem adimit. Equi coagulum, quã hippacen aliqui vocant priuatim cœliacis, dissentericisq;

A conuenit. Hœdi, agni, hinnuli, capreæ laticornis, & dorci, apri, vituli, bubaliq; coagula, similes naturas sortiuntur: contra aconiti potum in vino, & concretũ lac in aceto cõuenienter assumuntur. Hinnuli priuatim triduo à purgationibus admotũ, partus spem intercipit. Vituli marini, castorei vires reprȩsentat: comitialibus, strangulatis vuluis, potu conferre existimatur. Sed si sit vituli marini, hoc experimentum est: aqua in-

B spergitur, qua paulisper cùm alterius animãtis, tum præcipuè agni coagulum, madueri: nam si erit sincerum, statim liquescit in aquam: sin minus, consimile permanet. In summa, coagulum omne dissipata cogit, & coacta dissoluit. Datur à G.j. ad G.xij. in morbis internis: in externis verò à ℈.j. ad ʒ.j. *Dioscorides, & Medici Florentini*

De Stercore, Sectio XXVIII.

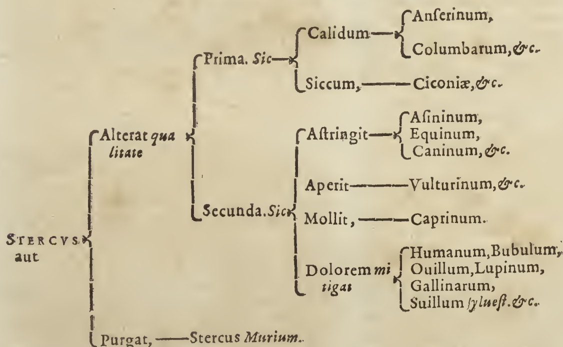

STERCVS ANSERINVM excalfacit vehemẽter: regium morbũ curat, drachma vna cum vino albo potum, per dies octo continuos ieiuno stomacho.

COLVMBARVM stercus vehementer excalfacit, & vrit: cum hordeacea farina mixtum, strumas ex aceto discutit: carbunculos emarginat, tritum cum melle, lini semine & oleo, ambustis igni medetur. *Dioscorides.*

CICONIAE stercus * si ex aqua hauriatur, comitialibus prodesse credunt. *Dioscorides.*

ASININVM stercus, & EQVINVM siue crudum, siue crematum, * addito aceto, sanguinis eruptiones cohibet.

CANINVM stercus, * quod flagrantissimo canis sydere fuerit exceptum, cum vino aut aqua

C potum, aluum sistit: fistula gutturi insufflatum, anginam curat: sicuti & dysenteriam ex lacte caprino haustũ, in quo priùs igniti calculi fuerint extincti, aut ignitũ ferrum. Quinetiã periodicas, circularésue fugat febres, si cochlearis mensura in accessu ex vino præbeatur bibendũ inscio patiente. Prestantius, quod cãdidius est, è canibus ossa comedentibus. *Galenus & Dioscorides.*

VVLTVRINI stercoris * nidore partus excuti produntur. *Dioscor.*

D CAPRINVM stercus * ad sanguinis fluorem prodest: cum pipere, cumino, & similibus potũ, ad morbum regium conducit cum pipere & cinnamomo, menstrua prouocat, & aquam inter cutem educit: splenis etiam duritiem discutit: ex aceto venenis aduersatur. Extrinsecus adhibitũ

ad alopeciã confert, & ambusta ex aceto & oleo rosaceo curat: cum axungia autem coxendicum dolori medetur: ventri impositũ hydropicis auxiliatur. *Andernacus ex Galeno.* *

HVMANVM stercus * illitum, vulnera ab inflammatione vindicat, & obiter intumescere nõ patitur: sed ea statim glutinat: sicco ex melle anginæ perungi commodissimè traduntur. *Dioscor.*

BVBVLVM stercus * si recens admoueatur, vulnerum inflammationes mitigat: folijs autem inuoluitur, & calfactum cinere feruenti superponitur: coxendicis cruciatus fotu compescit: illitum ex aceto duritias, panos, & strumas discutit. Exiccantis, attrahentisque est facultatis: apum vesparumq; morsus iuuat. Humidum vere collectum, cùm boues herbas depascuntur, impositum aqua intercute laborantes iuuat. Priuatim suffitu fimi, quod à masculo boue redditum est, procidentes vuluæ reprimuntur, accensi nidore culices abiguntur. Noui, inquit Gesnerus, qui bubulũ stercus aridum in iusculo ignarus bibit, & à coli dolore statim euasit. Audiui etiã à viris fide dignis, nõ paucos rusticos eiusdem potu liberatos. Quidã non ipsum excremẽtum, sed expressum inde succum bibunt, & meliùs habent. *Dioscorides, Galenus & Gesnerus.*

OVILLVM stercus * ex aceto illitũ sanat epinyctidas, clauos, pensiles verrucas, thymos, & A ambusta igni, rosaceo cerato exceptum. *Dioscor.*

LVPINVM stercus * ex vino albo potum colicis confert. *Galenus.*

GALLINACEVM stercus * omnia eadẽ, quæ columbinum præstat, sed inefficaciùs: priuatim tamen contra venena fungorum & coli cruciatus ex aceto aut vino bibitur. *Dioscor.*

STERCVS SVIS SYLVESTRIS aridum, * in aqua aut vino potũ reiectiones sanguinis sistit: vetustũ lateris dolorem mulcet, ad rupta & con- B uulsa ex aceto bibitur: luxatis cum aceto rosaceo medetur. *Dioscor.*

MVRINVM STERCVS * detritũ cum aceto, & illitũ, alopecijs medetur: cum thure & mulso calculos expellit: subditæ infantib. muscerdæ, alui deiectionem promouent. *Dioscor.*

CROCODYLI TERRESTRIS stercus * mulieribus colorem nutrit in facie, nitoremq; seruat. Optimum est candidissimum, & friabile, amyli modo, minimè ponderosum, in humore C statim deliquescens: quòd cùm teritur, fermenti acorem quadantenus refert. Adulterant id sturnorũ stercore, quos captos oryza pascũt, ipsumque non dissimile vendunt. Alij amylũ aut cimoliam miscent, & adscito anchusę colore per rarũ cribrum paulatim exprimunt, vt se contrahat in vermiculorum speciem: qui siccati pro crocodylea venduntur. *Dioscor.*

De excrementis secundæ coctionis, Sectio XXIX.

FEL omne desumendum est ab animalibus mediæ ætatis quæ neq; famem, neque sitim passa, neq; exercitio nimiũ defatigata sint, neq; iræ nimium indulserint. Detractum à iecore, & præligatis filo vijs, quibus & admittitur & egreditur bilis, in feruentem aquam demittitur aliquanto tempore, mox exemptum siccatur loco sicco, & reconditur. Siccatur etiam camino suspensum, nec aquæ feruenti demissum. Interdum eo vtimur recenti, iam primùm ab animali exempto, veluti felle gallorum, perdicum, piscium, & similium, quæ facilè comparari possunt, nec magno constant. * Est autem omnis fellis vis acris, & excalfaciens: intensis tamen, & remissis viribus differunt. Siquidem præstantius in effectu esse videtur vel marini scorpionis, & piscis, qui Callionymus appellatur, marinæ testudinis, hyænæq;: item perdicis, aquilæ, gallinæ candidæ, & syluestris capræ: quod priuatim prodest contra suffusiones incipientes, & oculorum caligines, argemas & genarum scabritias. Ouillo, suillo, hircino atq; vrsino, taurynum multò efficacius. Felle omni perfacilem, præsertim infantibus, deiectionem quis molietur, si intinctũ eo tomentũ, aut fimbriam sedi subijciat. Priuatim taurino anginæ cum melle perunguntur: sedis vlcera sanat, & ad cicatricem vsq; perducit. Idem auribus fractis, & purulentis cũ muliebri lacte D aut caprino instillatũ, medetur: & sibilo earundem ex porri succo. Admisceri insueuit vulnerarijs emplastris, & circumlinitionibus, quæ cõtra venenata parantur: phagædenicis vlceribus, colis, & seroti doloribus ex melle prodest: lepras, furfures cũ nitro & terra cimolia quàm optimè purgat. Ouillum & vrsinũ contra eadẽ pollent, verum inefficaciùs hæc præstant. Vrsinũ eclegmate comitiales adiuuat. Fel testudinum anginis, & in ore infantium nomis prodest: naribus E inditum comitiales erigit. Syluestrium caprarũ felle peculiariter peruncti lusciosi sanantur. Hircinum idem obit munus: thymia abolet, & luxuriantes elephanticorũ extuberationes illitu reprimit. Suillum autem contra aurium vlcera, reliquaq; omnia magno vsu assumitur. *Dioscorides, & Medici Florentini.*

VRINA CATI destillata, ad surditatem valet. *Quercetanus.*

F HVMANAM VRINAM * suam cuiq; bibere contra viperæ morsus, ac venena, incipientemq; aquam intercutem proderit: scorpionis, viperæ marinorum, draconisq; morsus, ea conuenientissimè fouentur. Canina ad perfundendos canis morsus idonea est: pruritus & lepras nitro addito expurgat. Sed vetus vlcera capitis manãtia, furfures, psoras & feruidas eruptiones, multò magis abstergit: nomas, & præcipuè genitalium,

liū, cohibet auribus infusa manans pus suppri-mit: decoctaq; in calyce mali punici, earū vermiculos abigit. Pueri impubis resorpta vrina, orthophnoicis auxiliatur: decocta in æreo vase cū melle emēdat cicatrices, argema, caliginesq;: ex ea & cupro, idoneū auri ferrumē cōficitur. Quod in vrina subsidit, illitu ignē sacrum mitigat: ferue factum cū cyprino, inditūq; vuluæ dolores mulcet, strangulatus leuat, genas deterget, oculorū cicatrices expurgat. Taurina si cū myrrha instilletur, auriū dolores lenit. Aprina viribus ijsdem prædita est: priuatim cōminuit vesicæ calculos,

A & potu expellit. Caprina ad aquā quę cutem subijt, cum nardi spica quotidie binis cyathis cum aqua bibitur, vrinamq; per aluū extrahit: auriū doloribus instillata medetur. Asinina traditur renum vitijs mederi. Lyncis vrinā, quam lincuriū appellant, simulac excernitur, glaciari coiréue in calculi duritiā vulgò creditū est. quare quod de ea proditum est, vanum esse conuincitur. Est enim, quod à nonnullis vocatur succinum pterygophoron, ideo dictū, quòd pennas ad se alli-

B ciat. Id potum ex aqua, stomacho, aluoq; fluxione laboranti conuenit. *Dioscorides.*

De Excrementis tertiæ coctionis, Sectio XXX.

SVDOR omnis malus est, præsertim equi, asini & muli. * Siquidē potus, viridem tumidāq; reddit faciem: sudorem fœtidū in vniuersum excitat corpus, præsertim sub alis. Perturbat pręterea tum ventriculū, tum aluum vniuersam, genitis excitatisq; flatibus in intestinis. Quòd si bibatur ex vino, delirium facit. *Matthiolus.*

STRIGMENTA à balneis, calefaciunt, molliunt, discutiunt. ad sedis rimas & condylomata illinuntur. Illa verò quæ ex palestris puluerem sibi asciuerunt, in sordis speciem redacta, articulorū nodos imposita adiuuant: ischiadicis in fotus, aut malagmatis locū, calida commodè sufficiuntur. Derasæ gymnasiorū parietibus, simulacrisq; sordes calefaciunt: tubercula quæ ægrè ad coctionem producūtur, dissipant: desquamatis, & vlceribus antiquis prosunt. *Dioscorides.*

MOSCHVS excrementū est cuiusdam animalis, certo anni tempore circa eius vmbilicum veluti in tumorem quendam concretum. Melior est Orientalis, subflauus. Adulteratur, quemadmodum & cætera, quæ rara sunt: sed ex colore, odore & sapore dignoscitur, præterea etiam ex pondere: nam multa admiscentur in eo adulterando. Verùm cui sincerum & verum experientia cognitum est, ex his notis facilè fucum deprehendet. Seruatur melius pyxide plumbea, cera obturata per se. Excalfacit ordine secū do, siccat verò tertio. * Cor frigidum ac tremulum roborat, & omnibus ipsius affectibus opem præstat potus atq; illitus. Deterget tenues oculorū albugines, & humidas defluxiones exiccat: cerebrum roborat, & diuturnum capitis dolorem mulcet, si tamen è pituitæ redundantia proueniat. Coles ex eo cicino oleo macerato perunctus, promptius in venerem excitatur. *Matthiolus ex Ruellio, & Medici Florentini.*

OESYPVS est succidarum lanarum pinguitudo, quam vulgò hyssopum humidam appellant: cuius parandi ratio hæc est. Succidæ lanæ molles è collo feminibusq; aqua feruente macerantur, in eaq; lauantur, donec sordibus bene expressis, purgatæ extrahuntur: deinde aqua magno impetu lignea rude agitatur: aut vasculo ex-

cepta in aliam ex alto infunditur, quò largius sordida spuma supernatet: qua dissoluta, pingue

C supernatans aquæ, excipitur: rursus aqua agitatur, pingueq; excipitur: & hoc deinceps tātispes fieri debet, dum consumpta pinguetudine, nihil prorsus spumæ extet. Collecta pinguitudo agitatur, & aqua pura respergitur, perpetuoq; ad solem manibus miscetur, donec candida spectetur, & aquam nō amplius inficiat: tum in fictili vase denso & bene cocto reconditur, & in cella locóue frigido reponitur.* Emollit, resoluit, calefacit, dolores sedat. *Medici Florentini ex Dioscor.*

D SPOLIVM SERPENTIS, seu senectus anguium * in vino decocta, dolori aurium, infusu: & dentium collutione auxilio est. Addunt eam in medicamenta oculorum, sed præcipuè viperinam. *Dioscorides.*

ZIBETTVM in exteriori testiculorū vtriculo cuiusdam animalis, feli, qui veteribus ædificiorum ruinis oberrat, nō absimilis. Catos hæc animalia vocant, quo sæpius Venetijs vidi ex Syria delatos. Est autem Zibettum, tanquam sudor in-

E ter huiusce animalis testiculos concrescens, calidæ humidæq; facultatis. Id cauernulæ vmbilici impositum, vuluæ strangulationibus mirificè prodest: proinde nec mirum est, si eo viri peni circumlito magnum mulieribus in coitu afferant solatium. *Matthiolus.*

ASPIDIS exuuium tritum cum melle, suffusionibus multum cōducit, si oculis illinatur. Sed præter id, visum acutissimum reddit. *Galenus.*

LAPILLI in bouis ventriculo mense Martio

F inuenti, si assumantur cum vino albo, calculum soluunt. Experientia sæpius comprobatum.

LAPILLVS in vesica fellis tauri mense Maio inuentus, qui si vino imponatur, colorem croceum, mutato paululum sapore, contrahit. De hoc vino quotidie recēti affuso singulis diebus ægri bibant, done lapis vino impositus omnino consumptus sit. Hac ratione calculum comminui, & tandem consumi, experientia multis constat. *Quercetanus.*

ANTIDOTARII SPECIALIS

PER

Io. Iacobum Vveckerum

emendati & locupletati

LIBER II.

De Aquis diſtillatis, Sectio I.

Absolvto primo libro, in quo de medicamentis natura procreatis egimus, ad ſecundum qui de artificialibus tractat, venire tempeſtiuum eſt: initium ab aquis diſtillatis ſumentes. Itaque

- Aqvae diſtillatæ ex rebus
  - Simplicibus, *hoc eſt, aut herbis, aut florib. aut radicibus, &c. eæq; vel*
    - Alterant *qualitate*
      - Manifeſta: *& vel*
        - Frigefacientes
          - Sanguinem *feruefactum*
            - Lactucæ,
            - Portulacæ,
            - Nymphææ,
            - Violarum,
            - Oxalidis,
            - Intibi, *ſeu* Cichorij,
            - Fumariæ, *&c.*
          - Bilem, *&c. Vide literam A.*
        - Calefacientes. *Vide literam B.*
      - Occulta: *vt*
        - Aqua *ex ſtercore humano,*
        - Aqua *perſicorum,*
        - Aqua *tiliæ, &c.*
    - Purgant — Ebuli, Sambuci, *&c.*
  - Compoſitis: *& vel*
    - Nutrientes, *ſeu* Confortantes: *vt* Aqua
      - Caponis,
      - Cochlearum.
    - Alterantes: *vt* — Aqua *vitæ.*

A BILEM in

- Capite
  - Solani,
  - Lactucæ,
  - Nymphææ,
  - Papaueris, *&c.*
- Thorace
  - Violarum,
  - Papaueris,
  - Vngulæ *caballinæ.*
- Corde
  - Acetoſæ,
  - Cotoneorum,
  - Nenupharis,
  - Roſarum,
  - Violarum,
  - Corticum *iuglandium,*
- Stomacho
  - Cotoneorum,
  - Cucurbitæ,
  - Roſarum,
  - Violarum,
  - Portulacæ,
  - Solatri,
  - Semperuiui.
- Hepate
  - Endiuiæ,
  - Cichorij,
  - Solatri,
  - Portulacæ,
  - Nenupharis, *&c.*
- Renibus *& veſica*
  - Endiuiæ,
  - Halicacabi,
  - Plantaginis,
  - Nenupharis,
  - Melonum,
  - Cucurbitæ,
  - Citrulli,
  - Fragorum,
  - Semperuiui,
  - Graminis,
  - Ceraſorum *nigrorum, &c.*
- Matrice
  - Endiuiæ,
  - Lactucæ,
  - Nenupharis,
  - Portulacæ,
  - Roſarum, *&c.*

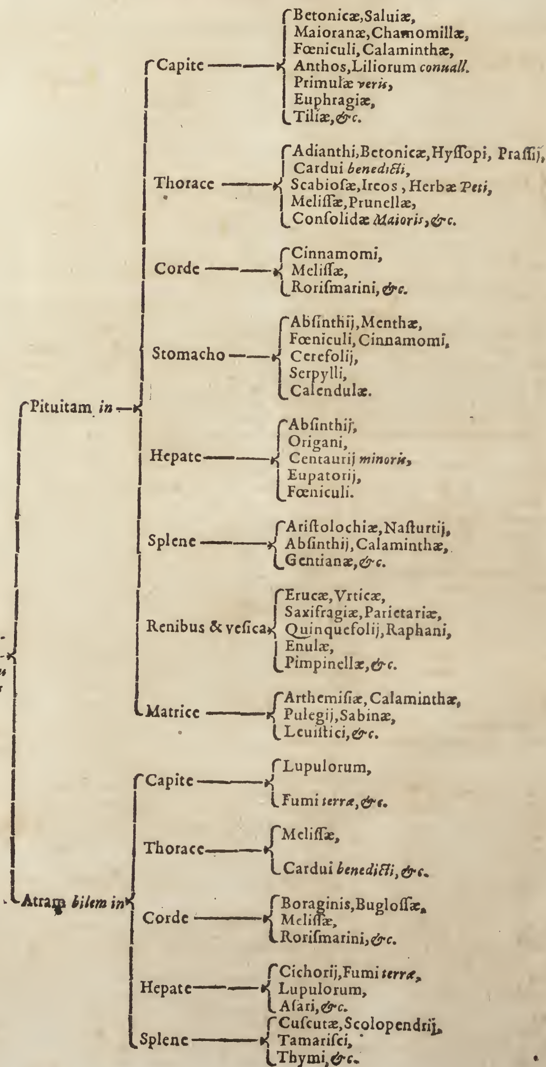
B
AQVAE destillatæ calefacientes, seu concoquentes
Pituitam in
Capite
Betonicæ, Saluiæ,
Maioranæ, Chamomillæ,
Fœniculi, Calaminthæ,
Anthos, Liliorum conuall.
Primulæ veris,
Euphragiæ,
Tiliæ, &c.
Thorace
Adianthi, Betonicæ, Hyssopi, Prassij,
Cardui benedicti,
Scabiosæ, Ireos, Herbæ Peti,
Melissæ, Prunellæ,
Consolidæ Maioris, &c.
Corde
Cinnamomi,
Melissæ,
Rorismarini, &c.
Stomacho
Absinthij, Menthæ,
Fœniculi, Cinnamomi,
Cerefolij,
Serpylli,
Calendulæ.
Hepate
Absinthij,
Origani,
Centaurij minoris,
Eupatorij,
Fœniculi.
Splene
Aristolochiæ, Nasturtij,
Absinthij, Calaminthæ,
Gentianæ, &c.
Renibus & vesica
Erucæ, Vrticæ,
Saxifragiæ, Parietariæ,
Quinquefolij, Raphani,
Enulæ,
Pimpinellæ, &c.
Matrice
Arthemisiæ, Calaminthæ,
Pulegij, Sabinæ,
Leuistici, &c.
Atram bilem in
Capite
Lupulorum,
Fumi terræ, &c.
Thorace
Melissæ,
Cardui benedicti, &c.
Corde
Boraginis, Buglossæ,
Melissæ,
Rorismarini, &c.
Hepate
Cichorij, Fumi terræ,
Lupulorum,
Asari, &c.
Splene
Cuscutæ, Scolopendrij,
Tamarisci,
Thymi, &c.

Aqua

Aqua stillatitia quomodo ex herbis & floribus extrahatur.

QVOD si quis ex herbis, & floribus aquam extrahere solummodo velit, primò omnia contundat in marmore, deinde putrefactis prius per aliquot dies in fimo, destillet in Bal. M. vaporoso per alembicum vitreum: aqua autem ad diuersos vsus reseruetur. *Quercetanus.*

De aquis refrigerantibus sanguinem.

LACTVCA domestica Maio mense colligitur, tunditur, & destillatur in balneo Mariç, vasis vitreis: deinde per aliquot dies soli exponitur vase obturato linteo, vel membrana perforata, vt quicquid excrementosum est, resoluatur, simulq; expiret empyreuma: demum seruatur per annum loco aliquo frigidiore, sicco.* Refrigerat sanguinem feruefactum, hepar, & caput: somnum inducit: lac generat: sitim extinguit, &c.

PORTVLACA mense Iunio in cineribus, vel vapore sicco feruente distillanda est: deinde insolanda, & seruanda in vase aliquo vitreo obturato, per annum. * Refrigerat sanguinem & hepar: sitim extinguit. Sanguinis sputo, tussi calidç, & pestilentiæ confert, &c.

FLORES NENVPHARIS albi colliguntur cùm sunt in vigore, atque in balneo Mariæ destillantur: deinde insolatur aqua: demum in vase vitreo conseruatur per annum.* Refrigerat sanguinem supercalefactum, & viscera omnia interna: morbo regio, tussi calidæ, pleuritidi, & capitis dolori confert: sitim & febrium pestilentialium calorem extinguit: hecticæ medetur, &c.

VIOLARVM flores mense Martio in balneo feruentis aquæ, vasis vitreis distillandæ sunt: aqua in vase vitreo obstructo insolanda per aliquot dies, deinde conseruanda per annū. * Sanguinis feruorem, & cordis, hepatis, & pulmonis calorem, sitimq; extinguit, &c.

OXALIDIS substantia vniuersa contunditur mense Maio, distillaturque vitreis organis in balneo feruentis aquæ. Insolatur per aliquot dies. Conseruatur per annum. * Sanguinem, cor, hepar & splenem refrigerat pota, & forinsecus superposita. Cum theriaca bibita, pestilentiç medetur, &c.

ENDIVIA seu CICHORIVM vnà cum radice tusum mēse Maio destillatur in balneo Mariæ. Insolatur & conseruatur per annum.* Contra ventriculi calorem efficax est, pota per quatuor dies, mane & vesperi ad quantitatem vnciæ vnius. Cor roborat, hepar refrigerat, foris apposita, &c.

FVMARIA cum radicibus, floribus & herba contusa, circa finem Maij distillanda est in balneo aquæ calentis: postea insolanda: demum conseruāda per annum. * Regio morbo, & scabiei conuenit. Sanguinem mundificat: sudorem prouocat: ventriculum roborat: adustos humores educit, &c.

A

De aquis distillatis, refrigerantibus, seu concoquentibus, bilem in capite.

SOLANI folia cùm acini sunt adhuc virides, contusa distillantur in balneo Mariæ: insolatur aqua, & seruatur per annum. * Capitis dolori ex calido confert: calculum expellit, &c.

PAPAVERIS albi folia circa principium Iunij contundenda sunt, atque in balneo feruentis aquæ distillanda vasis vitreis: insolanda postea: demum per annum conseruanda. * Somnum
B
inducit: capitis dolorem mitigat: calorem omnem præter naturam extinguit: vstis à sole prodest, &c.

IN CAPITE etiam bilem concoquunt, aqua Lactucæ, Nymphææ seu Nenupharis: de quibus vide suprà.

De aquis concoquentibus bilem in thorace.

TVSSILAGO seu VNGVLA CABALLISTINA mense Maio, vel Iunio incipiente distillatur
C
in balneo Mariæ, vel cineribus, moderato calore. Insolatur, & conseruatur vltra annum.* Contra vstionem efficax est. Phthisicis confert, &c.

IN THORACE etiā bilem concoquunt, aqua Violarum, Papaueris, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De aquis distillatis refrigerantibus cor.

D
MALA COTONEA matura, minutim concisa, in balneo calentis aquæ distillanda sunt: aquaq; postea seruanda ab anno vno vsque ad duos. * Cor & ventriculum confortat. cibum in ventriculo retinet, vomitū compescit alui fluorem sistit, &c.

ROSAE DAMASCENAE Maio mense vitreis organis in balneo Mariç distillandç sunt: postea aqua per aliquot dies insolata conseruatur ad annos duos vel tres, in vase vitreo, bene obstru-
E
cto.* Cor refrigerat & confortat: syncopi confert, somnum inducit, &c.

IVGLANDES seu NVCES VIRIDES circa finem Iunij colliguntur, contunduntur, atque in vase duplici distillantur organis vitreis: aqua conseruatur ad annos duos.* Refrigerat, pestilentiæ atq; hydropi medetur, &c.

COR etiam REFRIGERANT, aqua Acetosæ, Nenupharis, Violarum: de quibus vide supra suo loco.

F

De aquis distillatis refrigerantibus stomachum.

CVCVRBITAE maturæ, atq; contusæ, in balneo Mariæ sunt distillandæ vasis vitreis: deinde aqua per aliquot dies insolata, conseruanda ad annum. * Sitim, & calorem febrilem extinguit: ad calculum renum vtilis est: renes atq; vesicam mundat, vrinamq; mouet, &c.

SEMPERVIVVM seu SEDVM mense Maio vel Iunio distillanda est in balneo calentis aquç, vel cineribus calidis: postea insolanda, ac per

annum conseruanda. * Refrigerat vehementer, &c. A

Stomachvm quoq; Refrigerant, aqua Cotoneorum, Rosarum, Violarum, Portulacæ, Solatri: de quibus omnibus vide suprà.

De aquis refrigerantibus hepar.

Hepar Refrigerant, aqua Endiuiæ, Cichorij, Solatri, Portulacæ, Nenupharis, &c. de quibus omnibus vide suprà suo loco.

De aquis refrigerantibus renes & vesicam.

Plantago, siue maior siue minor, mēse Maio in balneo Mariæ distillanda est: postea per aliquot dies ad solem posita, cōseruanda ad annos duos. * Phthisicis, hydropicis, dysentericis confert: quartanæ medetur: vlcera renum curat, &c.

Melones maturi minutim scinduntur, & in balneo aquæ feruentis distillantur. * Renū calculo prodest: vrinam mouet: renes mundificat: hepar refrigerat: sitim extinguit, &c. Eodem modo Citrulli distillandi sunt. C

Fraga matura in duplici vase, organis vitreis distillant: aqua per aliquot dies soli exponitur: deinde conseruat per annū. * Refrigerat: sitim extinguit: sanguinē clarificat: morbo regio succurrit: hepati prodest: calculos expellit, &c.

Gramen vna cum suis radicibus mēse Maio distillandum est, vitreis organis, in balneo Mariæ: deinde insolanda aqua, & per annū seruanda. * Alui fluorem cohibet: renes mundificat: vrinam ciet: obstructiones tollit: vermes necat. D

Cerasa Nigra matura in balneo aquæ calentis vitreis organis distillantur: soli exponitur aqua per dies aliquot: deinde seruatur perannum. * Hydropi medetur pota, pro potu ordinario: paralysi linguæ, apoplexiæ conuenit: vrinam ducit.

Ex floribus Papaveris rubri, vel ipsorum succo, aquam per alembicum elicies, ad refrigerandum aptissimam. *Quercetanus.* E

De aquis refrigerantibus matricem.

Matricem Refrigerant aqua Endiuiæ, Lactucæ, Nenupharis, Portulacæ, Rosarum: de quibus omnibus vide suprà suo loco.

De aquis distillatis calfacientibus caput, seu concoquentibus pituitam in capite.

Betonica mense Maio colligenda atq; distillanda est, in vase duplici, vitreis vel stanneis organis, deinde ad solem per aliquot dies exposita, conseruanda per annū. * Contra hydropē, omne genus febrium valet. Hepati insuper calfacto, lieni, pulmoni, & capiti confert: partus accelerat: venenatorum animalium morsus persanat, &c. F

Salviam collige, dum flores profert, ac in balneo Mariç distilla: ad solem expone & cōserua. durat ad annos duos. * Apoplexiæ, paralysi linguæ, spasmo conuenit: cerebrum roborat: menstrua prouocat, &c.

Maioranam mense Maio vel Iunio collige: distilla in aquæ feruentis balneo, vasis vitreis vel stanneis: & conserua per annum. * Refrigerato cerebro confert: vrinam mouet: vterum calefacit: menses mouet. apoplecticos iuuat: paralysi linguæ medetur: memoriam restaurat, &c.

Chamomillam circa finem Maij collige, ac distilla. * Dolores ventris, & maximè colicū mitigat: calculum in renibus frangit: menses prouocat: fœtum mortuum expellit, capitis dolorem aufert, &c. B

Foenicvlvm Maio mense vitreis organis distillatur, & per annū seruatur. * Cerebrum & cor roborat: pectus dilatat: tussi medetur: menses ciet: lac in mulieribus auget: visum clarificat, oculis imposita, &c.

CalaminTham Maio mense collige, atq; in duplici vase distilla, & conserua. * Matricem calfacit, mundificat: menses prouocat: capitis dolorem mitigat, &c.

Flores Anthos recentes collige, atq; distilla per se vel cum vino, in balneo Mariç, vitreis organis: & serua ad annos duos, vel tres. Asthmaticis, regio morbo laborantibus mirè opitulatur: concoctionem ventriculi adiuuat sanguinem mundat, &c.

Flores Liliorvm Conval. mēse Maio collige: in vino optimo macera, donec fundum petant: deinde in balneo aquæ calentis, vitreis organis distilla: atq; cōserua ad annos duos vel tres, &c. * Cerebrum, cor, & sensus confortat. Epilepsiam, paralysin linguæ persanat, &c.

Primvlae Veris flores vnà cū herba initio veris collige, atq; distilla, &c. * Paralysin linguç curat: dolores capitis à frigore mulcet: mulieribus grauidis conducit, &c.

Evphragiam florentē collige, atq; in balneo vel duplici vase destilla, ac conserua. * Oculos clarificat imposita: visum exacuit, &c.

Tiliae flores recētes collige, atq; in balneo Mariæ distilla moderato calore, & serua. * Apoplexiæ & paralysi linguæ medetur, &c.

Aqua Panis.

℞. Medullam panis recentis, è furno extracti, adhuc calentis: atq; vitreis organis destilla. Huius aquæ ℥ iiij. epilepticis magno vsu præbentur. Nonnulli puluerem addunt, quæ illi affectui propriè aduersantur: cuiusmodi afferunt lupinum dentem esse, ad drachmam exhibitum. *Rubeus.*

Aqua panis alia.

Medullā panis recenter ex fornace extractā, adhuc calidam pone in patina, vel alueolo, sic vt fundum non attingat; ligneç crati superponens: alio catino cōtege, & panno lineo, ne spiret, aut citò frigescat inuolue. Sic namq; destillat aqua, cuius est ad surditatem vsus, & ad restituendas vires, cerebri præsertim & cordis, si nonnihil croci addatur. Potest & panis calens, vt dictum est, generoso vino infundi, inde statim vitreis organis, tepente Balneo, rimis optimè glu-

tine

tine stipatis, distillari liquor: quem plerique de- A nuò eiusdem calore balnei destillant: asseruntq; opportunum huius aquæ vsum, stomachum roborare, putredinem arcere, sanitatē tueri, quod ob substantiæ familiaritatem non est absurdum: necesse autem est pauco fermēto panem ad hos vsus adferre. *Idem.*

De aquis excalfacientibus thoracem.

ADIANTHVM mense Maio distilla & cōserua. * Hepar & pulmones mundat: sanguinem B purum reddit: calculos frangit, &c.

HYSSOPVM cum suis floribus mense Augusto contunde, atq; distilla in aquæ feruentis balneo, & conserua.* Asthmaticis cōfert, tussi medetur: pulmones à phlegmate purgat, &c.

PRASSIVM, seu MARRVBIVM vnà cum radicibus Maio vel Iunio collige, atque in balneo Mariæ vitreis organis distilla, & serua. * Ad tussim, pectoris angustiam valet: pectus, ventriculum, pulmones, hepar & lienem corroborat: hy- C dropicos iuuat, &c.

CARDVVS BENEDICTVS circa finem Maij est distillādus in balneo, vel vase duplici: deinde vase vitreo conseruanda aqua per annum. * Capitis dolorem aufert: memoriam roborat: vertiginem & quartanam curat: sudorem prouocat, &c.

SCABIOSAM vnà cum radicibus collige circa finem Maij: contunde, & distilla in balneo aquæ feruentis: deinde per aliquot dies pone ad D solem, & conserua per annum. * Ad laterū punctiones, & apostemata interna, tussim, pestem, & pectoris angustiam valet.

FLORES IREOS mense Maio, radices verò Martio collige, atq; distilla in balneo Mariæ vitreis organis: insola, & conserua. * Hydropicis & febricitantibus conuenit, pota quotidie, manè scilicet & vesperi ad quātitatem vnciæ vnius. Dolorem ventris, & tormina sedat, &c.

HERBAM PETI, ab insula Florida nuper alla E tam collige mēse Iunio vel Iulio: contunde, atq; distilla in vase duplici, vitreis organis: mox insola, ac conserua per annum. * Hydropicis opitulatur mirificè, pota quotidie stomacho ieiuno: asthmaticos curat cum aqua euphragiæ pota: oris vlcera emendat: dentiumq; dolores mitigat, &c. *Leo Suauius.*

In MAIO sume MELISSAM, contunde, atq; in vino odorato optimo macera per aliquot dies: deinde in balneo Mariæ distilla, atq; cōser- F ua ad tres vel quatuor annos, vase vitreo optimè clauso. * Memoriam lapsam restituit: sensus omnes acuit: caniciem arcet: cor, cerebrum & ventriculum corroborat: lætitiam inducit: paralysi linguæ medetur: dentium dolores mitigat: atque anhelitum bonum conciliat, &c.

PRVNELLA vnà cum florib. circa finē Martij colligenda, contundenda atq; distillanda est, deinde conseruāda. * Linguæ nigricanti in febrib. ardentibus conuenit gargarizata. pectus expurgat. febribus omnibus conducit, &c.

CONSOLIDAE maioris radix Maio mense colligitur, & tusa in balneo Mariæ distillatur. *Ossa fracta conglutinat: ruptis medetur: sanguinem ex vulneribus manantem sistit, &c.

De aquis calfacientibus cor.

CINNAMOMVM crassè contunditur: deinde in aqua fontana, vel cotoneorū, vel rosarum maceratur sufficienti, per diem vel noctem, & in aquæ calentis vapore, vel balneo Mariæ distillatur: aquaq; seruatur ad annos vsq; quatuor.* Egregiè reficit vires.

CINNAMOMVM electissimum confringe in tenuissimas partes: deinde in sacculum lineū indito: suspendaturq; hic sacculus in vase, in quo aqua sit in fundo, ita tamē, vt aqua sacculum nō contingat: ac clauso diligenter vase, immittatur hoc vas in cacabum, plenum aqua calefacta & feruida, ita vt aqua illa, quæ in eo vase cōtinet, in quo cinnamomū dependet, bulliat: maneat hoc modo aliquandiu cinnamomum in calido illo vapore, quoad bene attrahat. Deinde cinnamomum sic madefactum vapore aquæ bullientis, contundatur, & fiat quasi pasta quædā, & simul cum impresso liquore, quem assumpsit, infundatur in alembicum. si opus videbitur, poteris adhuc aliquid calidæ aquæ affundere: sed quanto minus aquæ affuderis, tanto habebis præstantiorē aquam cinnamomi, ac etiam olei aliquid. *Ioan Crato, Medicus Cæsareus.*

COR quoq; CALFACIVNT, aqua Melissæ, Rorismarini, &c. de quibus vide suprà.

De aquis calfacientibus stomachum.

ABSINTHIVM circa finē Maij collige, contunde, atq; in vini pauca quantitate macera per duos vel tres dies: deinde in aquæ feruētis vapore distilla: vel per se absq; vino distilla & conserua.* Ventriculū excalfacit ac roborat, eius concoctionē iuuat, vomitū cōpescit: vermes in ventriculo & intestinis necat: dentium dolorem mitigat: ad febres quascunq; valet, &c.

Aqua ex *absinthio* vitreis organis, & tepēte balneo elicita, stomachi, & iecinoris infarctus mediocriter expedit, quod in venis biliosum est per vrinas expurgat: iuuat arquatos, mēses morātes ciet: stomacho negotium non facit: capiti non nocet. *Rubeus.*

MENTHAM Maio mense colligito, contundito, atque in balneo aquæ calentis, vitreis organis distillato, & coseruato.* Ventriculum, hepar & splenem calefacit ac roborat: concoctionem adiuuat.

CEREFOLIVM circa Maij finem collige, contunde, distilla, atq; conserua.*. Ruptis ex casu, & calculosis prodest: sanguinem concretum dissipat: ventriculo & cordi confert.

SERPILLVM circa finem Iunij collige, contunde, atq; in balneo Mariæ distilla, ac conserua per annum. * Caput, cerebrum, & ventriculum corroborat: cibi appetentiam excitat: vrinā mouet, calculos expellit, &c.

CALENDVLA vnà cum floribus Iunio mēse

diſtillanda eſt, atq; per annũ conſeruāda.* Oculis & capitis ferè morbis omnibus conducit.

VENTRICVLVM quoq; EXCALFACIVNT, aqua Fœniculi, Cinnamomi, &c. de quibus vide ſuprà.

De aquis calfacientibus hepar.

ORIGANVM Maio menſe collige, contunde, atq; in feruentis aquę balneo, vitreis organis diſtilla, ac conſerua per annum. * Tuſſi, hydropi, & quartanæ medetur, &c.

CENTAVRIVM minus Iunio menſe tuſum diſtilla in vaſe duplici, & conſerua in vitreo vaſe per annum. * Lumbricos interimit: febres curat: ſtomacho refrigerato competit: cibi appetentiam excitat, &c.

EVPATORIVM menſe Maio vel Iunio diſtilla in balneo aquæ calentis, & conſerua per annum.* Ićteritiam curat: hepar corroborat, eiuſq; obſtructiones aperit; hydropem curat, &c.

HEPAR quoq; EXCALFACIVNT, aqua Abſinthij, Fœniculi, &c. de quibus vide ſ. ſuo loco.

De aquis ſplenem excalfacientibus.

ARISTOLOCHIAM circa Maij finem colligito, contundito, ac in duplici vaſe diſtillato, & ſeruato. * Ad ſpaſmum, podagram valet, ſuperpoſita: tormina ventris bibita curat, necnon epilepſiam, punctiones laterum, &c.

NASTVRTIVM Maio mēſe diſtilla in balneo Mariæ, & per annum conſerua. Variolas curat cum melle ſuperpoſita: lumbricos expellit: vrinam mouet, &c.

GENTIANAE radicem vnà cum herba recenti, in Maio colligito, cōtūdito atq; vitreis organis duplici vaſe diſtillato, ac conſerua. Vel radices ſaltē Iulio menſe recentes minutatim incidito, atq; diſtilla, vt ſuprà.* Vitam prolongat, quotidie pota ſtomacho ieiuno ad ſeſcunciæ quantitatem: febres curat: prouocat menſtrua: appetitum excitat: ſtomachum mundificat, atq; hominem in ſanitate conſeruat.

SPLENEM quoq; EXCALFACIVNT, aqua Abſinthij, Calamenthi, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De aquis excalfacientib. renes & veſicam.

ERVCAM Maio menſe collige, atq; deſtilla. * Excalfacit: vrinam mouet: ſemen generat: ventrem laxat: ſtomachum confortat.

VRTICAM Iulio menſe cùm floret, colligito, ac diſtillato.* Ad ventris tormina, calculum, tuſſim, aſthma, & lumbricos valet.

SAXIFRAGIAM menſe Maio collige, cōtunde atq; in balneo Mariæ diſtilla, & conſerua per annum. * Calculum frangit: arenas ex renibus & veſica educit: vrinam ciet, &c.

PARIETARIA in fine Maij colligitur, cōtūnditur, ac vaſis vitreis in aquę feruētis balneo deſtillatur, conſeruaturq; per annum. * Hepatis & lienis obſtructiones reſerat pota per dies aliquot: renes & veſicam mundat: menſtrua commouet: tormina ventris ſedat.

QVINQVEFOLIVM, ſeu PENTAPHYLLVM menſe Maio collige, contunde, atque in balneo diſtilla, & conſerua per annum. * Calculos expellit: renes mūdificat: ventrē laxat: febres putridas radicitus expellit, pota ꝑ aliquot dies, &c.

RAPHANI radices menſe Septembri collige, contūde, atq; in duplici vaſe, vitreis organis deſtilla, & conſerua per annum.* Calculos renum frangit: renes mundificat: vrinā promouet: menſtrua ciet: regio morbo prodeſt.

ENVLAM vnà cum herba & radicibus Maio menſe contunde, & diſtilla.* Vrinam cit: renes & veſicam mundat: calculos & arenas educit: caput & ventriculum roborat, &c.

PIMPINELLA vnà cum radicibus & herba menſe Maio colligenda eſt, contūdenda, atq; in balneo Mariæ diſtillanda, & conſeruāda per annum. * Calculos expellit: renes mundificat: mēſes ciet: peſtilentiæ medetur, &c.

De aquis excalfacientibus matricem.

ARTEMISIAM Maio menſe colligito, contundito, atq; in balneo diſtillato. * Ad tuſſim, menſtruorum ſuppreſſionem valet, ſomnum inducit: ventriculum excalfacit: hydropem curat per 40. dies pota, &c.

PVLEGIVM cùm flores profert, legito, contundito, ac diſtillato. * Vterum excalfacit: menſes commouet ſecundinā expellit: craſſos in pectore humores incidit, tormina vētris ſedat: phlegma conſumit, &c.

SABINAM Septembri menſe collige, contunde, ac in balneo diſtilla, & per annum conſerua. * Retentos menſes prouocat: vertiginem aufert, fronti ſuperpoſita.

LEVISTICVM mēſe Maio diſtilla vitreis organis in balneo Mariæ: & conſerua per annum. * Calculos expellit: dolores capitis mulcet, ſuperpoſita: matricis vlcera curat, &c.

De aquis alterantib. bilē atram in capite.

LVPVLORVM ſummitates circa Aprilis finē legito, contūdito, ac in balneo Mariæ diſtillato. *Sanguinē ab aduſtis & melācholicis humorib. purgat: ſcabiei, lepræ cōfert: lienis obſtructiones aperit, &c. Cæterùm bilem quoq; atrā in capite concoquit, aqua fumi terræ: de qua vide ſuprà.

De aquis concoquentibus bilem atram in pectore.

IN PECTORE bilem atram concoquūt, aqua Meliſſę, Cardui benedicti, &c. de quibus vide ſupra ſuo loco.

De aquis alterantib. bilem atrā in corde.

BORRAGO, cùm floret, legēda eſt, vnà cū radicibus herba & florib. contūdenda, ac in duplici vaſe, vitreis organis diſtillāda eſt. * Cor & cerebrum roborat. ſanguinem mundat, &c.

BVGLOSSA mēſe Iunio diſtillanda eſt.* Syncopen, mœrorē aufert: lætitiam parit: cor & cerebrum confortat, &c.

IN CORDE etiam bilem atram concoquūt, aqua Meliſſæ, Roriſmarini, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De

De aquis concoquentibus bilem atram in hepate.

ASARVM mense Augusto, vel Septembri colligito, contundito, ac distillato.* Febres omnis generis pellit: partum viuum expellit, &c.

IN HEPATE quoq; atrã bilem concoquunt, aqua Cichorij, Fumiterræ, Lupulorum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De aquis concoquentibus bilem atram in splene.

CVSCVTA, cùm nodos vel semina profert, distillanda est. * Lienem, hepar & pulmones mundat: regium morbum curat. lapidem ex renibus pellit, &c.

SCOLOPENDRIVM mense Maio colligito, ac distillato.* Splenis & hepatis obstructiones tollit: sanguinem mundificat: quartanam curat: cor corroborat.

CORTICES & folia TAMARICES Maio mense legito, ac vitreis organis, duplici vase distillato, & per annũ seruato.* Lienis obstructiones, & duritiem tollit. sanguinem mundat splenem roborat, &c.

THYMVM Iunio mense distillandũ est. * Cerebrum, ventriculũ & splenẽ roborat: quotidianam febrẽ curat, cum absinthij aqua pota, &c.

De aquis alterantibus qualitate occulta.

AQVA ex sanguine humano. Quod ad destillationem sanguinis attinet, nõ vnus est eius destillandi modus. Pleriq; enim accipiunt sanguinem humanum, ex homine boni temperamento, & carnosi, ad annum trigesimum sextum, ex coq; aquam lento igne, & organis vitreis eliciunt: idq; nonnulli ter repetunt. Alij sanguinem ipsum recentem, cum aqua ardente commiscẽt, indeq; aquam extrahunt, & hunc modum alijs præferunt. Aliqui loco mundo ac pendenti sanguinem locãt, vt ab eo serum omne percoletur, ac separetur: postea optimè conterunt, & lento igne destillant aquam: inde aucto nõnihil igne, non tamen admodum, destillare sinunt id omne, quod destillare potest: mox frigefacto vase, quod reliquum est in fundo, siccum, ponunt in furno reuerberationis appellato, igneq; nõ multum violento, in calcẽ redigunt, cui calci aquam superiùs extractam infundunt, duabusq; horis feruere supra cineres sinunt, & quod dissolutum fuerit, in aliud vas demittunt: nouaq; iterum superfusa aqua, idem efficiunt, ac repetunt, dum totum sal detractũ fuerit: tumq; extracta, tepente balneo M. aqua, in fundo sal candidissimum remanet, cuius mirabiles prædicant vires: quas non omnino à veritate abhorrere, naturæ proprietates ac consensus suadet. Sanguinem alij exiccatum, ac in puluerem redactũ in cucurbita, cuius collum sit longum, ponũt, appositoq; rostrato pileo, cum recipiẽte vase, igne lento distillant, dum omnis exhalet humiditas: aucto mox igne, sal in sublime effertur albissimum, cuius

A nequaquam minores esse vires asserunt, in pestilente præsertim, malignisq; febribus, & viribus restituendis. Sunt qui cum sanguine miscent, medullam Tauri, & Sperma ceti, cuiusq; libram, moschi ℥.j. cineris oliuarum ℥.ij. aquę vitæ optimæ ℔. ij. & cucurbita retorta aquam eliciunt, dum substantia omnis manauerit: quam denuò ter destillant calentis aquæ balneo, vt fœtorem omnem amittat, seruantq; vitreo vase optimè clauso, vtunturq; intus atq; extra, guttam vnam, B aut alteram cum iure, aut vino exhibentes. Sed rerum adeò diuersarum, ac dissentientium coniunctionem, nunquã probaui, prę̀terquã quòd destillationem sustinere moschum vix puto. Melius fieret, si in aqua ardente Diambram Mesuæ infunderemus, & Sanguinis sal dissolueremus, de quo dictum est. Gordonius sperma ceti tantùm, & medullam bubulã addebat. & quatuor eliciebat liquores, album, pallidum, flauum, postremò rubium, crassiusculum, cuius ad tuendas C vires, restituendosq; ægrotos penè desperatos, quiq; aliàs curari nõ possent, & ad alia complura incredibiles vires prædicat: est tamen incredibilius, quod ait, cum Luna crescere, & decrescere. His autem stillatitijs è sanguine medicamentis rectè confectis, & interiùs exteriusq; adhibitis melius iuuari elephãtiasi, & huiusmodi morbis laborantes, crediderim, quàm eo balneo. quod Galen. lib. 10. de simp. med. facul. deridet. quod tamen si purgato diligenter corpore supe D rataq; interna viscerũ malignitate, fiat, fortasse ob sympathiã, qua tolli venenata qualitas partiũ posset externarũ, nõ omnino inutile videretur. Scribit aũt egregius Medicus Guainerius de febre hectica loquens: in restituendis, alendisq; ægrotis huiusmodi è sanguine liquores plurimum facere: Bartholomæumq; Montagnanam Patauij, eo, perinde ac maximo arcano vti maximè solitum: cùm tamen parandi illius rationem ignoraret: quam sic ipse docet Guainerius. Sanguinem E è sanguineis iuuenibus, optima uictus ratione vtentibus, nuper detractũ, vbi quiescere permiseris, sic vt enatans aqua abijciatur, cum modico sale trito agitabis. pòst vbi 40. dies fimo obrutus fuerit, vase accuratè clauso destilla: aliquot vicibus aquam fæcibus superinfundens: aquam sic tandem habueris, è qua, adiecto saccharo, Zulapium confici potest, maximo auxilio, his qui hectica febre laborant. Quòd si stillatitia eadem aqua, iterum fimo quadraginta diebus maceretur, melior adhuc esset, fæcibus, si F quæ in fundo remanserint, reiectis. Fiat igitur in humo fouea, & tritica pasta circumliniatur: in ea fimum, in fimo vas locetur, sic tamen, vt vasis dimidium in aëre extet. Vel loco fimi, vinaceæ adhibeantur: aut ad Solem appone, diebus canicularibus. Quod si dictamnum, scordium, tormentillam, citria mala, cum radice borraginis, oxalidis, endiuię, & huiusmodi iungeremus, mirabiles haberet in pestilentia vires. Capitis etiã morbis auxiliari tradunt, & virtutem vitalem roborare. *Hieron. Rubeus.*

AQVA ex stercore humano, chymicis organis distillata, auro & argento pondus adauget. *Hermes.*

Fit ex humano stercore vitreis organis, aqua, præsertimq; ex eo, quod homo rufus excreuerit: quæ cuniculosis, exedentibus, sinuosis, & cōtumacibus vlceribus mirificè opem fert: delet & oculorum argemas, ac nubeculas: quinetiā carcinomata sanat exterius adhibita. Intus verò sumpta, comitiales iuuat, lapidem in renibus ac vesica comminuit, aqua inter cutem laborantibus prodest: item & ijs auxiliatur, qui non modò à cane rabido demorsi sunt, sed etiam ab omnibus alijs animalibus icti, quæ venenum eiaculantur. *Matthiolus.*

AQVA Cerasorum non multò ante ex arbore decerptorū, vi mediocris ignis extracta, si in os epileptici immittatur, quoties eum paroxysmo corripi contigerit, impetum morbi violentissimi inhibebit. Dosis erunt ʒ.iv. *Manardus.*

AQVA stillatitia ex floribus tiliæ, epilepticis pueris mirandum in modum confert, quocunq; modo ministretur. Sunt, qui ei socient viscum quercinum, successu admodum fœlici & optato. Caudex betulæ procedente vere incisus, vel castratus, ingentem copiam aquę reddit, cui vis inest maxima ad comminuendos renum calculos, si bibitur. *Matthiolus.*

Aqua cancrorum.

CANCRI aut GAMMARI bulliant cum aqua semperuiui maioris in vase duplici, accuratè occluso per diem integrum: pòst destillentur igne subiecto. Aqua ter affundatur capiti mortuo: tum demum reseruetur. Inflammationibus, ambustis, & carcinomati multum confert. *Quercetanus.*

Aqua spermatis ranarum.

SPERMA aut semen ranarum colligitur mense Martio. Destillatur autem per alembicum vitreum. Elicitur aqua vredini, & inflammationi opportunissima. *Quercetanus.*

De aquis purgantibus.

EBVLVM, cùm flores profert, legito, contundito, ac in balneo Mariæ vitreis organis distillato: & conserua per annum. * Ventrem laxat pota ad ℥.iij. quantitatem: hydropem curat: quotidianam febrem tollit.

AQVA CORTICVM SAMBVCI * ventrem laxat, hydropem curat, &c. Aqua foliorum sambuci refrigerat, capitis dolorē mulcet. Aqua verò florū sambuci pectus dilatat, hydropicis confert, hepatis, lienis, ac renum obstructiones aperit: tertianā febrem curat, ventriculum roborat, sanguinem mundificat, &c.

DE AQVIS PVRGANTIBUS compositis.

Aqua purgans.

℞. Florum Persicorum, Scammonij, Turpeti, ana part. æquales.

A Destillentur in balneo Mariæ, & seruetur in vase vitreo ad vsum. Modicè admodum soluit. *Hieron. Rubeus.*

Aqua purgans, alia.

℞. Rad. Hellebori nigri, purpureos flores habentis, q. s. est. Has recētes ardente aqua macera: inde igne primùm leui, mox auctiore, dum liquor ascenderit omnis, destilla. Aquam ardentem deinde ab ellebori substātia separa igne leuissimo Balnei: in eo quod remanet, dissolue sac-

B chari candi, quod satis esse videbitur. Datur epilepticis ad grana tria cum aqua mulsa, vel communi, in qua hippoglossum fuerit decoctum. *Hieron. Rubeus.*

Aqua purgatoria alia.

℞. Ligni aloes, Cinnamomi, Turpeti, Aloes hepaticæ, Colocynthidis, ana ʒ.j.

C Caryophillorum ℈.j.
Croci ℈.j.
Moschi opt. ʒ.j.
Iulapij violati ℔.j.
Aquæ ardentis circulatæ ℔.ij.

Macera 12. dierum spatio, cola, & ad vsum vase vitreo optimè clauso serua. Datur ad ʒ.ij. atque etiam tres. *Idem.*

Turpetum minerale.

D ℞. Calcis viuæ, Talci opt. calcinati, ana ℔.j. Fiat ex his forte capitellum, cum quo bulliat septem horarum spacio libra vna Mercurij, quinquies prius exaltati, ac quaque vice reuiuificati, vt artis est: sicq; obtinebis perfectam mercurij purificationem, & fixationis veræ initium ad omnia opera Nam hę calces adeò sunt fixatiuę, vt sublimationibus super ipsas reiteratis, tandē figatur Mercurius. Hunc præparatum Mercurium crudum solue cū regali fœtido ac proprio

E menstruo. Solue etiam seorsum metallinæ Antimonij bene præparatæ ʒ.iij. Auri per stybium pręparati, vt decet, ℥.j. Has omnes solutiones in matratium vitreum impone, & obtenebrabitur vas: sepeliantur in Athanore, dando lentissimū ignem, donec clarescant. Tunc aucto igne, distilla per rostratum alembicum aquam ex fæcibus ad siccitatem, reponendo ipsam quater super caput mortuum. Tunc nouam aquam fixatoriam denuò affunde, quæ supernatet materiæ

F quatuor digitos: fac digerātur per duos, aut tres dies, tum demū destillentur bis, aut ter super fæces, dando etiam sub finem ignem sublimationis, vt quæ non sunt verè mortificata, resurgant, ac exaltentur: quæ reseruentur separatim: non enim inseruiunt nostro operi. Massam illam mortuam cape, quam in puluerem reduc, huncq; in vase cōuenienti in secundo gradu reuerberij per duodecim horas examinato, agitādo, ac mouēdo baculo puluerem, donec prodeat in Salamādram rubicundissimā, ex qua acrimoniā omnē ac totum venenum sic elicies:

℞. Phleg-

℞.Phlegmatis vitrioli,& aluminis an.℔.ij.ß. A
Aceti destillati ℔.ij.
Calcis terræ nostræ pellucidæ, ac fixæ ℥.iv.
Salis carneoli cristallini ℥.j.
Ouorum album.num.xx.

Destillentur bis super fęces per alembicum. Huius aquæ misce ℔. iij. cum libra vna pulueris tui Mercurij, vt suprà, præparati:& in alembico destilletur,aqua à fæcibus quater:vltima vice pelle ad siccitatem. Hoc facto,puluerem cõtunde super marmore, B & noua aqua fixatoria iterum affusa, destillẽtur adhuc quater, vt suprà:tum demum cum vini alcoole supra puluerẽ quinquies pestillato, nouum semper affundendo, fixabis, & dulcorabis tuum Mercurium, quem præcipitatum, aut Turbith minerale, quòd viscidos, & crassos humores expurget, Chymiatri nuncupant. Huius exhibentur grana octo cum conserua betonicę,& aqua theriacali,debitis pręcedentibus purgationibus,ad curationẽ luis Venereę. Cum ℥.ij.extracti Cucumeris agrestis,℥.j.extracti C hermodactylorum,& ℈.ß.dicti pręcipitati,fit mixtura:cuius ℈.ß.miscetur cum ʒ.ij.aquæ thæriacalis, & fit potio, quæ exhibetur podagricis quater, & quinquies, pro vetustate, siue duritie morbi,& ęgrotantis viribus,Vere,& Autumno. Nam sine vlla perturbatione,serosa excrementa mirum in modum expurgat, & ex ipsis iuncturis educit.Si cum diaphoreticis permisceatur,sudores solummodo mouet, & multis etiam hac ratione affectibus medetur. Cũ butyro solus permixtus, D cancrosa,& phagedęnica, pręsertim luis Venereę vlcera curat, quemadmodum & fistulas,& callositates omnes. Ex triapharmaco, & prædicto pręcipitato fit emplastrũ, quod si cum tenui cereo in vesicæ collum imponatur, vt decet, curat ipsius vlcera, & carunculam omnino sine vllo dolore,& periculo aufert.Aqua fixatoria pro dicto opere fit ex Climia,lapide Sedenegi,lapide perlato,marchasitarum sulphure rubicundo, E lacerta viridi & rubra, halinitro,& sale aluminoso.ignis datur,more stygiæ communis. Inter omnes gradationum aquas hæc est præcipua,& valde fixatoria, si quis illam verè assequatur. *Quercet.*

Turpetum minerale.

℞.Mercurij vini purificati ℔.ß.
Olei vitrioli ℔.j.

Misceantur & ponantur in cucurbita vitrea,& destillentur. F Quod cùm bis vel ter factum fuerit, mercurium tuum in fundo inuenies induratum & album, quem exime,tere,spirituque vini ablue, distillando tamdiu, donec acrimoniam prorsus exuat. Morbo Gallico vnicè prodest. *Innominatus.*

Diacatholicum Theophrasti.

℞.Aloes succocitrinæ ℥.j.
Colocynthidis ʒ.vj.
Agarici electi,Hellebori nigri,Scammonij,
Spec.Diarrhod.Abb.ana.℥.ß.

Eliciatur succus vino rectificatus, more chymico. *Theophrastus Paracelsus.*

Liquor vomitum mouens.

℞.Bryonię,Cyclamini ana ℥.iij.
Ellebori albi ℥.vj.

Purgentur accuratè ac redigantur in puluerem: leniter siccentur in aere: his affunde Aquam vitæ,dum duobus digitis supereemineat: digeratur aliquot diebus in balneo: hinc lentè distilletur, dũ nil vltra elabatur: quod restibile fuerit iterũ in puluerem redige, ac huic nuper extractam aquam iterum committe: id repetatur ter. Plumæ apicem huic liquori immerges,ac vino maluatico elues, quod propinatum illicò vomitum irritabit. *Heurnius.*

DE AQVIS COMPOSITIS confortantibus.

Aqua sacchari destillata.

℞.Sacchari ℔.iv.
Rhapontici ℔.j.
Rhabarbari ℥.j.
Florum Mercurialis ℔.j.
Vini generosi tantum, vt emineat parum.

Contundantur omnia, & macerentur simul sex diebus tepentis aquæ balneo,vel fimo: deinde eodem balneo vitreis organis destillentur: inde fæces diligenter prælo exprimantur, illisq; aquę stillatitiæ, scabiosæ, fumi terræ, borraginis ana ℥.vj.affundantur: inde prælo denuò exprimantur: stillatitięq; huiusmodi aquæ filtro excolentur, tum perspicuę sint: cum prioriq; aqua coniungantur. Ad multa morborum genera valet, stomachi pręsertim, & lienis imbecillitati,doloribusq; dentium, & capitis. Hæc autem eò efficaciora reddentur, si ad huius aquę libram ℈.ß. Olei vitrioli adieceris. *Rubeus.*

Aqua sacchari destillata,alia.

℞.Sacchari ℔.ß.
Fragorum maturorum ℔.j.ß.

Terantur simul,& octo diebus tepẽtis aquę balneo macerentur: inde eodem tepente balneo aqua extilletur: exibit aqua ad faciei ictus cum inflammatione,ad lacrymantes oculos,ad visus imbecillitatem admodum vtilis. *Rubeus.*

Aqua Mellis.

E' Melle difficilè aqua elicitur, quòd facile ignis vi ferueat, & totum ascendat: quamobrem alij vitrum cõmiscent, alij arenam: pleriq; oleo cucurbitam interiùs inungunt,sed melius sincerum destillatur, præsertim vbi etiam fęcibus vti consilium est, lineisq; pannis aqua madentibus pileo & cucurbitæ assiduè circũpositis,exiguoq; igne inferiùs admoto, tumenti, feruentiq; resistimus,multũ vacui in ipsa cucurbita relinquentes, sic vt quinta solùm parte impleatur, aut ad summum quarta. Quoniam autem igne satis vehementi tandem opus est, idcirco optimè luto incrustari debet cucurbita, quam nõnulli etiam curuam accipiunt. Primò autem aqua exit alba:

auctiore mox igne, flaua: & tandem rubra, quæ ſeorſim colligitur, cùm ignis odorem ſapiat, & ad alia adhibeatur, quàm duæ priores. Nam ad vlcera profunda, ſerpentia, ſordida, cum vnguentis vtiliter miſcetur, & capillos tinit. Superiores verò, alba & flaua, purgato iam corpore, ſuffuſiones & albugines oculorum ſanat: lenior tamen ea putatur, quæ è melle roſaceo, deinde quæ ex melle communi, pòſt etiam, quæ è ſcillitico. Quòd ſi occulares herbas infuderis nempe ſeſeli, euphragiam, chelidoniam, rutam, ſummitates atq; etiam ſemen fœniculi, ſagapenum, modicum ſacchari candi, ammoniacum, galbanum, multò efficacius medicamentum effeceris. Caſui pilorum, ipſisq; producendis, ac rufandis, optimè faciunt eædem aquæ, & earũ, quas illis infuderis, rerum vires ad ſe trahunt, perinde ac aqua ardens. Sunt qui aquas omnes deſtillantes vnico vaſe recipiant, & vbi pars craſſior ad fundum vaſis, in quo ſeruantur, deſcenderit, perſpicuaque aqua euaſerit, repentis aquæ balneo iterum deſtillant: idq; ſexies aut ſepties repetunt. Rufo enim colore amiſſo, aureum acquiret hic liquor: cuius in tuẽda valetudine, producendaque vita admirabiles penè vires prædicant: catarrho, tuſſi, lieni prodeſt: imbecillas vires reſtituit, ſtipationes reſerat: putredinem arcet, venenis reſiſtit ac vrinam ciet *Rubeus.*

De aqua caponis.

Capo generoſus in aqua pura decoquitur cũ
Folijs Borraginis, Bugloſſæ ana M.j.
Conſeruæ Violarum, Roſarum, Borraginis,
Bugloſſæ ana ℥ ij.
Addito modico ex pulueribus cordialibus.

Diſtillentur omnia in balneo M. deinde aromatiza cum puluere triaſantali, & propina creberrimè. *And. à Lacuna.*

Aqua caponis alia.

Pulpa vnius capi, detracta pinguedine & pelle, minutim incidatur, & cum aqua bugloſſæ abluatur. Deinde addita
Conſeruæ violarum, Borraginis,
Bugloſſæ ana ℥ j.ß.
Conſeruæ roſarum ℥.j.
Foliorum auri num. vj.

Miſceantur omnia diligenter, deinde in duplici vaſe reponantur, & ſecundùm artem diſtillentur. * Huius liquoris frequenter cochlear vnum exhibitum per ſe, aut cum iuſculis diſſolutum, collapſas vires reſtaurat. *Geſnerus.*

Aqua caponis alia.

℞. Pulpam vnius capi curſu fatigati, & venati antequam iuguletur, pelle & pinguedine detractis, & in aquis nenupharis & lactucæ abluatur, addendo
Conſeruæ Violarum, flor. Nenupharis an. ℥.j.
Conſeruæ Borraginis, Bugloſſæ ana ℥ j.ß.
Seminis Papaueris albi, Lactucæ ana ʒ.j.
Pul. diamargaritonis frig. ʒ.j.ß.
Succi pomorum odorat. ℥.ij.

Miſceantur omnia ſimul, & in duplici vaſe repo-

A nantur: diſtillentur ſecundùm artem. Vtatur vt ſuprà. * Extremè diſſolutis viribus à febre conueniens eſt. *Geſnerus.*

Aqua caponis alia.

℞. Caponem euiſceratum, atque in fruſta inciſum, depoſita pinguedine, decoquatur in ſufficiente quantitate aquæ ſecundùm artem.
℞. Brodij colati ℔.ij.ß.
Aquæ Borrag. Aquæ Bugloſſæ ana ℔.j.ß.
B Flor. Roſarum, Violarum, Bugloſſæ,
Borraginis ana ʒ.ij.
Cinnamomi electi ℥.j.

Diſtillentur in alembico vitreo ſecundùm artem. *Auguſtani.*

Aqua caponis alia.

Caponi plurimùm à nobis fatigato & occiſo pennæ ſiccæ euellantur citra vllam aquæ immerſionem ſeu macerationem: eumq; caponem ita deplumatum, & exinde euiſceratum, minu-
C tim vnà cum oſſibus, ſtomacho, hepate & corde conſcinde, atq; ad macerandum affunde
Aquæ roſarum ℔.j.ß.
Aquæ bugloſſæ ℔.j.
Aquæ meliſſæ ℔.ß.
Vini maluatici ℔.j.℥.iij.
Cinnamomi electi ℥.ij.
Croci. ʒ.j.
Seminum endiuiæ ʒ.iij.
Galangæ ʒ.ij.
D Zingiberis, Nucis moſchatæ, Macis,
Santali citrini ana ʒ.j.
Cort. citri ʒ.j.ß.
Florum cordialium ana ʒ.j.
Coriandri præparati, Sem. melonum ana ʒ.ij.
Pinearum ℥.j.
Florum arantiorum conditorum ʒ.ß.

Stent hæc omnia in infuſione per horas viginti quatuor ſuper fornacem, vel in alio loco calido: exinde ſuper impoſito adaptato alembico diſtil-
E la per balneum Marię, & in diſtillato liquore extingue aurum candens, preſertim tempore vſurpationis. *Colonienſes.*

Aqua caponis alia.

Capones duos generoſos ſumito, quorum vnum tamdiu, donec ab oſſibus carnes ſeparentur, coquito: exprimito, atq; ius ad vſum ſeruato: alterum verò caponem vna ſaltem bullitione coquito, deinde minutim ſcindito, quo facto, in
F veſicę, ſeu cucurbitę vitreæ fundo foliorum borraginis M.iij. ponito: mox ſupra hęc tantum medullæ panis, in ſuprà dicto iure madefactę, quantum ad ſorbendum totum ius ſufficiat, collocato: demum caponem indito, atque in cineribus, vel arena, vel balneo ſicco, leui calore diſtillato, ac conſeruato. *Florentini.*

Aqua cochlearum.

Menſe Martio vel Aprili cochleas quantum voles ſumito: atque in loco aliquo per dies quatuor vel ſex ad purgãdum ſinito: poſtea in aqua coquito: extrahito, atque primum cum aceto, deinde

deinde cum aqua, demum cum vino mundato. Quo facto, minutim scindito, & vt suprà distillato, ponendo prius in cucurbitæ fundo aliquot folia borraginis, vt antè dictum: absque tamen pane. *Florentini.*

DE AQVIS ALTERANTIBUS compositis.

Aqua vitæ aurea.

℞. Florum liliorum conuall. bonam partem: flores infundantur in vino bono veteri, per octo dies, deinde distillentur per balneum Mariæ lentissimo igne: deinde

℞. Aquæ stillatitiæ cerasorum nigr ℔.j.ß.

Misce simul. Quibus aquis infunde

Florum lauendulæ M.j.ß.
Florum anthos M.j.
Caryophyllorum ʒ j. vel ℈.ij.
Macis ℥.ß. vel ℈.ij.
Scillæ præparatæ ʒ.ij.ß.
Diptamni albi ʒ.ij.
Cubebarum ʒ.ß.
Visci quercini ʒ.ij.
Rad. pæoniæ ʒ.ij.

Incidenda incidantur, & conquassanda cōquassentur, & in vapore aquæ calentis ter distillentur: aquaq; in vase vitreo optimè clauso conseruetur. * Est optima atq; expertissima contra epilepsiam. *Ioannes Langius.*

Aqua alia valde bona.

℞. Aquarum Buglossæ, Betonicæ,
Aquæ florum Tiliæ ana ℔.j.
Aquæ ardentis optimæ ℔.ß.
Flor. anthos, Rosarum rub. Maioranæ,
Flor. Buglossæ ana M.j.
Spec. confectionis Anacardinæ ℥.ij.

Infundantur flores aliquantulum contusi in aquis, quilibet recens, suo tempore, dum haberi potest, & tandem species: stent ita simul in sole, vel loco digestionis per mēsem, postea extrahatur aqua per alembicum in balneo. * Est medicina diuina ad memoriam confortādam. *Langius.*

Aqua mirabilis.

℞. Flor. Primulæ veris, flor. Rorismarini,
Maioranæ, Iuæ artheticæ ana M.j.
Spec. Diamoschi, Diapliris, Diambrę ana ℥.ß.
Spec. confect. Anacardi ℥.j.
Cubebarum, Ligni aloes, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum, Macropiperis,
Carpobalsami ana ʒ.j.
Rad. Acori, Ireos, Aristol. rotundæ ana ℥.j.ß.
Sem. Sileris montani, Pæoniæ, Fœnic. ana ʒ.j.
Aquæ herbæ paralysis, Saluiæ, Beton an. ℔.j.
Aquæ florum tiliæ ℔.j.ß.
Serapini, Opopanacis, Myrrhæ,
Gummi iuniperi ana ʒ.j.ß.

Stent omnia simul mixta in infusione per dies octo: postea extrahantur per alembicum ter, in cineribus calidis, vel vapore siue balneo sicco. * Est mirabilis iuuamenti in præseruatione ab

A apoplexia, & omnibus ęgritudinibus neruorū frigidis, curans paralysim, torturam, spasmum, & mirabiliter restituens loquelam, &c. *Langius.*

Aqua vitæ.

℞. Cinnamomi electi ℥.j.ß.
Cingiberis ʒ.j.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Granorum paradisi ana ʒ.ß.
Ligni aloes, Macis, Piperis longi ana ʒ.ij.
Florum saluiæ odoratæ ℔.j.
B Cardamomi, Masticis, Cubebarum,
Calami aromatici, Galangæ ana ʒ.j.ß.
Florum rosarum rubrarum ʒ.ij.
Citrariæ ʒ.ß. Corticum citri ʒ.vj.
Baccarum lauri ℥.ß.
Stœchadis Arabici ℥.ß.
Rorismarini, Maioranæ ana ʒ.vj.
Lauendulæ, melissæ, Betonicæ ana ʒ.vj.
Rutæ ℥.ß. Castorei, Spicæ Indicæ ana ʒ.j.

C Puluerizentur omnia grosso modo, & infundantur per decem dies in

Vini maluatici destillati ℔.iix.
Vini sublimati optimi ℔.ij.

Distillentur lento igne in alembico bene obturato, & infundantur in petia

Ambræ grisеæ, Moschi Alexandrini ana ʒ.ß.

Seruetur optimè, ne euaporet. *Augustani.*

Aqua Bezoartica.

℞. Chelidoniæ cum rad. lotis M.iij.ß.
D Rutæ M.j. Scordij M.ij.
Dictamni Cretici, Cardui benedicti ana M.j.
Zedoariæ, Rad. Angelicæ ana ʒ.iij.
Cort. mali citri, Cort. limonum ana ʒ.ij.ß.
Florum tunicæ, Rosarum ana ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ.ij.ß.
Caryophyllorum ʒ.ij.

Incidenda incidantur, & triduum macerentur in lib. iij. vini sublimati fortissimi,

Vini maluatici, Aceti flor. tunicæ ana ℔.ß.

E Tandem lento igne per balneum Mariæ destillentur. Cui adde

Theriacæ Alexand. ℥.iij.
Mithridatij ℥.j ß. Caphuræ ℈.ij.
Trochiscorum de vipera ʒ.j.
Macis ʒ.j. Cinnamomi ʒ.iij.
Caryophyllorum ʒ.ij.ß.
Conseruæ florum tunicæ ℥.ij.
Cardui benedicti ℥.j.
Specierum liberantis ℈.v.
Vnicornu vel ceruini cornu ʒ j.ß.

F Macerentur in priore distillatione per biduum, & lentissimo igne per balneum Mariæ distillentur bis, vel ter. * Optima est atque probata contra pestem. *Ioannes Langius.*

Elixir, siue aqua vitæ.

℞. Caryophyllorum, Nucis moschatæ, Zingiberis, Galangæ, Piperis longi, Zedoariæ Granorum iuniperi, Corticum arantiorum, Corticum citriorum, Maioranæ, Rorismarini, Menthæ, Baccarum lauri, Pulegij, Aristolochiæ rotundæ, Stichiados, Sigilli beatæ Mariæ, Cardui benedi-

cti, Florum cheiri, Flor. primulæ veris, Rosarum A rubrar. Flor. sambuci, Spicæ nardi, Ligni aloes, Cubebarum, Cardamomi, Cinnamomi electi, Calami aromatici, Saluiæ, Basilici, Gentianę, Calamenti, Santalorum omnium. Rad. acori, Rad. pæoniæ, Granorũ pæoniæ, Macis, Nigellæ, Cornu Ceruini, Rasuræ eboris, Chamædryos, Chamæpityos, Melligetæ, Masticis, Thuris albi, Aloes hepaticæ, Myrrhæ, Florum Chamomillæ, Anethi, Artemisiæ, Betonicæ aná ℨ.iij.

Florum borraginis, Florum buglossæ, Melissę, B Seminis anisi, Fœniculi, Carui ana ℨ.ij.

Spec. elect. de gemmis, Diarrhodon, Triasandali, Aromat. ros. ana ℨ.ß.

Spec. Diamoschi dulc. Diambræ, Diagemmæ, Theriacæ, Diacori, Dianthos ana ℥.ß.

Florum lychnidis altilis rubr. Flor. calendulæ, Radicum bardanæ, Radic filicis ana ℥.ß.

Chelidoniæ maioris cum radiculis à terrestri immũdicia repurgatis, & resectis folijs marcidis ℥.j. C

Rhabarbari electi ℥.j.ß.

Olei terrebinthinæ ℔.j.

Omnia suprà dicta bene puluerizata ponantur quælibet & singula suo tempore (incipiendo à vere continuandoq́; per æstatem) in aqua vitæ optima quæ facta sit ex vino generosissimo, per alembicum vitreum, fermẽteturq́, in ea toto singulorum præsertim florum & herbarũ colligendorum tempore, obturando quàm exquisitissimè vas vitreum, operculo vitreo circumlutato. D Aqua autẽ vitæ, in qua macerabuntur dictę species, sit ad pondus librarum viginti sex plus minus. Si in tres diuersas botias diuideres aquam, similiter species, & res ad ratam diuide: quia securiùs distillabis in tribus vicibus, quàm in vna. Et pone botiam cum super imposito alembico in balneo Mariæ sub moderato igne. Primùm exibit elixir vitę: & serua illud per se, bene obturando vas vitreum, ne respiret. deinde stillabit aqua grossior, quæ solùm ad viliores vsus valet. E Fæces verò, quæ remanebũt in alembico, cucurbita, vel vesica, æquiualent theriacæ, & seruiunt pauperibus ad plures infirmitates. *Colonienses.*

Liquor magnus magistralis, Fiorauanti.

℞. Olei communis ℔.xx.

Vini albi ℔.ij.

Coquantur simul vsq; ad vini consumptionem: deinde addantur,

Florum Rorismarini ℔.iij.

Ligni aloes ℥.vj.

Olibani, Bdellij ana ℥.x.

Misceantur in vase terreo vitreato, & mense Augusto sub terra maneant sepelita per sex menses: inde eximantur, addanturque

Saluiæ, Rorismarini. Rutæ,

Betonicæ, Millefolij, Rad. consolidæ maior.

Tamaricis, Viticellæ ana M.j.

Galangæ, Caryophyllorum,

Nucis moschatæ,

Spicænardi, Croci ana ℥.j. Sarcocollæ,

Sanguinis draconis, Masticis ana ℥.ij.

Aloes hepaticæ,

Resinæ pini ana ℥.ix.

Picis Græcæ ℔.j.

Ceræ flauæ, Axungiæ suillæ ana ℥.xviij.

Hypericonis ℔.ij. Moschi ℨ.j.

Misceantur bene, & balneo calentis aquæ coquantur, vsque ad herbarum exiccationem: colaturæ adde pro qualibet libra

Balsami artificalis nostri ℨ.vj.

Fructuum, siue pomorum herbæ Balsaminæ q. satis est.

Et serua in vase vitreo optimè obturato ad vsum. Confert vulneribus omnibus, præsertim neruorũ, venenarũ, & ossiũ: tineę, catarrho, tussi: capillos auget, eosq; nigro colore tingit, &c.

Elixir vitæ, Leon. Fiorauanti.

℞. Caryophyllorum, Nucis moschatæ,

Zedoariæ, Zingiberis,

Galangæ, Piperis albi,

Piperis nigri ana ℨ ij.

Baccarum iuniperi, Cort mali citri,

Cort. mali aurant. Saluiæ,

Basiliconis, Rorismarini,

Menthæ, Maioranæ,

Baccarum lauri, Pulegij,

Calaminthæ, Flor. Sambuci,

Rosarum rub. & alb. Spicænardi,

Cubebarum, Ligni aloes,

Cardamomi, Cinnamomi,

Calami aromatici, Stœchados,

Chamædryos, Chamæpityos,

Granorum paradisi, Macis,

Thuris masculi, Aloes hepaticæ,

Sem. Arthemisiæ,

Sem. Maioranæ ana ℨ.ij.

Ficuum, Passularum,

Dactylorum, Amygdalarum,

Pinearum ana ℥.vj.

Mellis albi ℔.j Moschi ℨ.j.

Sacchari albiss. ℔.iv.

Aquæ vitæ optimæ circulatæ ℔.xv.

Terenda terentur, misceantur, & macerentur per dies decem in cucurbita vitrea optimè clausa: inde calore balnei destillentur: demum per menses duos circuletur aqua: & habebis elixir. Quo facto materia in cucurbita relicta eximatur: ac denuo destilletur calore cinerum vehementissimo, & emanabit aqua rubea, sicut sanguis fœtida, fumosa, & turbida: quæ etiam circulanda est, F vt prima. Est enim pars ignea, & tantę virtutis, vt quasi mortuos resuscitet. Atque hæ duæ aquæ seorsim seruãdæ sunt in vasis vitreis optimè obturatis. Prima à multis morbis hominem preseruat, si bis in hebdomada ℨ.j. sumpta fuerit. Valet ad vulnera: visum conseruat: Venerem excitat: mulierum sterilitatem remouet. Secunda verò, quæ rubra est, conuenit dolori matricis, pleuritidi, doloribus colicis, dentium: curat & sanat omnia genera febrium: loquelam amissam restituit, si ℨ.j. huius aquæ sumatur.

Elixir

Elixir vitæ.

℞. Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Macis, Zedoariæ, Galangæ, Piperis longi,
Pyrethri, Cort. Citri, Maioranæ, Saluiæ,
Ammi, Nardi Indici, Xyloaloes,
Cubebarum, Cardamomi,
Cinnamomi, Menthæ, Lauendulæ,
Costi, Pulegij, Origani, Calaminthæ,
Calami odorati, Stœchadis, Chamedryos,
Chamæpityos ana part. æquales.

In puluerem redacta, vino optimo macerentur, B inde leuissimo igne, vitreis organis aqua excipiatur. Primus liquor perspicuus, optimusq; erit: quemadmodum & secundus: tertius abijcitur. Potest & nonnihil Moschi lineo panno inuoluti, addi, assiduè autem in ipsa aqua moschi nodulus appensus maneat. Cochlearis mensura bibitur ieiuno stomacho: confert autem tremori, paralysi, coli dolori, quẽ frigidus humor, aut spiritus genuerit. Tardat canitiem, iuuentutis robur conseruat, calculũ in renibus minuit. *Thadæus Florentinus.*

Aqua vitæ optima.

℞. Cinnamomi electi ℥.x.
Ligni aloes ʒ.v.
Cardamomi, Cubebarum,
Caryophyllorum ana ʒ.iij.ß.
Galangæ ʒ.iij.
Santali citrini ʒ.ij.ß.
Rosſ. rub. sicc. ʒ.iij.ß.
Nucis moschatæ,
Macis ana ʒ.ß.
Moschi ʒ.j. Ambræ G.xl.
Aquæ vitæ circulatæ ℔.xij.
Syrupi de Cort. mali citri,
Miuæ citoniorum ana ℔.j.

Puluerizanda puluerizentur, & misceantur in vitro optimè obturato, agitando quotidie bis, vel ter. Et cùm per mensem sic steterint, coletur, & seruetur ad vsum. Amissam memoriam restituit, sensus, cor, stomachum, & cerebrum corroborat: mœstitiam fugat, præseruat à peste, & apoplexia: omnibus denique morbis frigidis subuenit. *Lucas Ghinus.*

Aqua vitæ optima.

℞. Cubebarum, Cinnamomi, Galangę, Nucis moschatæ, Caryophyllorum, Zingiberis ana part. æquales.
Saluiæ, seu athanasiæ, aut ambrosiæ, quadruplum.
Aquæ ardentis optimæ, circulatæ, quantum est pondus omnium.

Misce, & distilla. Huius aquæ vsu M. Gallum Caroli Imp. Medicum annos centum viginti quatuor vixisse refert *Gesnerus*

Aqua vitæ, vitam prolongans.

℞. Cinnamomi electi, Cubebarum,
Galangæ, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ, Zingiberis ana ℥.iij.
Saluiæ ℔.j.℥.ij.

Hæc omnia macera in duabus ℔. & ℥. iv. aquæ A vitæ opt. & circulatæ, & destilla. Hac aqua M. Gallus Caroli V. Imp. Medicus vsus, vixit annos 129. *Ranzouius.*

Aqua stillatitia odorata valde.

℞. Aquæ rosarum stillatitiæ ℔.vj.
Rosarum Damascenarum recent. ℔.iij.
Flor. Lauendulæ, recent.
Flor. Spicæ recent. ana ℥.iv.
Flor. Periclymeni, flor. Iasmini,
Flor. Ligustri ana ℔.j.ß.
Flor. mali aurantij sicc. ℥.iij.
Cort. mali citr. exicc. ℥.ß.
Caryophyllorum ʒ.j.ß.
Cinnoamomi, Ireos optimi,
Styracis calamitæ, Belzoini ana ℈.ij.
Nucis moschatæ ℈.j.
Vini Cretici, cyathum j.

Quæ in puluerem redigi possunt, in pollinẽ adducantur omnia, aliquotque dierum, nempe vnius, aut alterius (sunt & qui plurium spacio) ma- C cerentur, inde calentis aquę balneo educatur aqua, cui addunt Moschi, Ambræ ana ℈. j.ß. seruantq; inde in Sole plerosq; dies: inde vtuntur. Cordi & cerebro prodest exteriùs, interiusq; adhibita, nec non & stomacho. Sunt, qui santalos addant, & alia huiusmodi, quæ vsus ipse, & scopus vtentium suadet. *Hieron. Rubeus.*

In Italia fragrãtissima aqua extillatur ex floribus malorum citriorum, limonum & arantiorũ, quorũ cùm apud nos inedia sit, ita imitabimur.

D Accipiemus illam abrasam flauedinem teneram pomorum (in qua fragrantię focus resedit) succo pomorum aspergemus (modo ad frigidũ vsum ducere velimus) aut vino: vel si calidiorib. vsibus accommodemus, Cretico vino, imò & Aqua vitę, & diebus quibusdam digerantur, vel ilico excisa à pomo flauedo, sine attritione extilletur balneo: ita cortices cotoneorum malorũ. Vtilis hæc aqua præter suauem odorem quem spirat, vsibus quotidianis, & quoq; miscetur Sac- E charo. Veneno & pesti resistit, halitum oris commendat, melancholiam discutit, stomachi pituitam dissipat, oculorum crassitiem extenuat, ictibus venenatis apposita prodest: epithemata cordi gratissima inde fiunt in populatim grassantibus morbis. *Heurnius.*

Aqua vitæ preciosa Fuckeri.

℞. Radicum Ostrutij, rad. Chamæleonis,
Rad. Rosarum, rad. Valerianæ,
F Rad. Rapontici, rad. Angelicæ,
Rad. Rhabarbari, rad. Chelidoniæ,
Rad. Morsus Diaboli, rad. Pæonię, rad. Satyrij,
Rad. Polypodij, rad. Petroselini, rad. Fæniculi,
Rad. Glycyrrhizæ, rad. Apij, ana ℥.ij.
Rad. Leuistici, rad. Enulæ,
Rad. Priamiæ Indicæ (peti forte)
Rad. Ranunculi (Maaßblum)
Rad. Dictamni, rad. Pimpinellę, rad. Petasites,
Rad. Ferulæ, rad. Ancthi, ana ℥.j.
Rad. Gentianæ, ℥.j.
Sem. Pæoniæ, sem. Anethi ana. ℥.j.

Rad. Ideos (Ireos fortè) ℥.j.
Galangæ, Calami aromatici, Zedoariæ,
Hermodactylorum, Turbith ana ℥.j.
Allij ʒ.vj.
Rad. rub. tinctorum,
Ataram wurtz (Acori fortassis) ana ℥.j.
Agarici, Mithridatij ana ʒ.vj.
Succini albi pul. ʒ.ij.
Rad. Pyrethri ʒ.vj.
Ein wurtz Weyschla genant ℥.j.
Been albi, Been rubri ana ʒ.vj.
Ein wurtz genant Graffeyl ℥.j.
Stall wurtz ℥.j.
Nucis moschatæ, Macis ana ʒ.vj.
Caryophyllorum ℥.ß.
Spicæ ℥.j. Croci ʒ.ij.
Flor. Carthami ʒ.ij.
Cinnamomi ℥.j.
Granorum iuniperi ℥.j.
Baccarum lauri ℥.ß.
Cumini Romani, Sem. Cinæ ana ʒ.vj.
Sem. Apij ℥.j. Sem Anisi ʒ.vj.
Sem. Fœniculi, sem. Aquilegiæ,
Die körner von den wein rauten ana ʒ.vj.
Abrauten ℥.j.
Sem. Flor. tiliæ ℥.j.
Carpobalsami, Santali rubri ana ʒ.vj.
Ligni aloes ℥.ß.
Lap. cancrorum crudorum ℥.j.
Cornu ceruini præparati, & pul. ℥.j.
Eboris ℥.j.
Margaritarum perforatarum,
Coralli rubri, ana ʒ.vj.
Vnicornu ℥.ß.
Ossis de corde cerui ℥.ß.
Flor. frumenti, flor. Tritici ana ℥.j.
Moschi q.s.
Aquæ vitæ ter destillatæ ein halb Wiener schaff.

Ponantur omnia in phiala magna per 40. dies, &c. cola, & serua. Pesti medetur mirificè, & ad omnia venena valet: pectus mundificat: pleuritidi medetur, &c. Capitur cum saccharo, vel tabularum forma.

Aqua ad iuuentutem conseruandam, & senectutem tardandam.

℞. Ligni aloes,
Caryophyllorum,
Zingiberis, Galangæ,
Cinnamomi, Macis,
Nucis moschatæ, Piperis longi,
Calami aromatici, Cubebarum,
Rhabarbari electi, Granorum Paradisi,
Cardamomi ana ʒ ij.
Rorismarini, Chelidonij,
Mercurialis, Cardui benedicti,
Imperatoriæ, Dictamni albi ana ℥.j.
Aquæ vitæ optimæ ℔.vj.

Macerentur per dies octo: deinde destillētur. Aquę deniq; adde pro qualibet libra Sacchari albissimi in aqua ros. dissol. ℥.ij. moschi G. iix. & serua in vase vitreo optimè obturato. *Fioriuan.*

A *Aqua Theriacalis*

℞. Theriacæ Alexandrinæ ℥.ij.ß.
Myrrhæ electæ ℥.j.ß.
Croci ʒ.ij. Spiritus vini ℥.vj.

Misceantur omnia, ac per cineres in alembico vitreo, subiecto igne lentissimo destillentur: destillata circulentur in baln. Mar. per octo dies, & rursus destillentur. Hæc aqua summam contra pestem, & omnia venenata vim habet, & cor maiorem in modum roborat. *Quercet.*

B *Aqua Theriacalis alia.*

℞. Scobis ebeni ℔. ij. vino maluatico macera. & vino albo ana ℔.j. per duos dies in loco calido, clauso vase, sæpe agitando.

Adde Cinnamomi, Granorum paradisi, Carui, Caryophyllorum, Piperis ana ℥.j.ß.
Rad pæoniæ, Nigellæ, Iuniperi ana ℥.j.ß.
Zingiberis, Rad. Angelicæ ana ℥.ij.
Asari, Visci recentis ana ʒ.ij.
C Croci ʒ.ij.
Cort. rad. Capparorum, Cort. Tamaricis,
Rad. Enulæ, Rad. Gentianæ, Polypodij,
Lapathi, Cort. rad. Fraxini, Epithymi,
Ceterach ana q.s.
Theriacæ Alexand. ℔.ß.

Distilla. Da ℥.ij. pro dosi cum sero lactis caprini, purgato priùs corpore. * Valet plurimū in morbo Gallico. *Syluius.*

Aqua vitæ preciosissima.

D ℞. Cardamomi, Piperis albi,
Piperis longi ana ℥.ß.
Galangæ, Macis,
Caryophyllorum,
Granorum paradisi ana ℥.ß.℈.j.
Ligni aloes ℥.ij. Zingiberis ʒ.iij.
Cinnamomi, Cubebarum ana ℥.ß.
Maioranæ, Rorismarini, Menthæ, Pulegij,
Rutæ, Saluiæ, Nardi Gallicæ, Asparagi,
Florum anthos, Ros. rubrarum ana M.ß.
E Sem. cumini syluestris ℥.ß.
Anisi, Fœniculi ana ℥.j.
Coriandri, Sinapi ana ℥.ij
Sem. pæoniæ ℥.j.
Sem. cumini Romani ℥.ij.
Rad. enulæ Camp. Rad. iridis ana ℥.j.
Rad Angelicæ ℥.ß.
Rad. Teucri, vulgò pimpinellæ ℥.ß.
Rad. pæoniæ, Doronici ana ℥.ß.
Dictamni albi ʒ.iij
F Sacchari candi albi ℔.ij.

Singula inciduntur, modiceq; conteruntur, & ex vino generoso quinquies distillato, correctoq; macerantur in fimo, vel aqua calēte, diebus quatuordecim, ampulla diligentissimè obserata. Deinde operculum rostratum superimponitur, & commissuris luto óblitis, ex balneo cum modico igne distillantur. Postea ampulla aperitur, & liquor qui effluxit, rursus super fæces funditur, iterumque euocatur, vt antea, isq́ue labor quinquies repetitur. Tandem aqua ardens distillata vitreo conditur, & adiectis

Croci

Croci Orientalis ℈.j.
Moschi, Ambræ ana ℥.j.
Fol.auri ℥.ß.
optimè clauditur, finiturque dum omnis vis extracta fuerit. * Præstantissima est aqua vitæ ad morbũ attonitum, comitialem, vertiginem, paralysim tum præcauendam, tum curandam: memoriam confirmat, roboratque: omnes facultates reficit, iuuat, & auget. Dantur guttæ tres, vel quatuor, ex aqua tiliæ, betonicæ, melissæ, cerasorum, aut simili peculiari. *Andernacus.*

Alia minus sumptuosa.

℞. Calami aromatici ℥.ij.
Cinnamomi, Ligni aloes, Zingiberis ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Cardamomi, Macis,
Cort.citri ana ʒ.ß.
Florum rorismarini P.ij.
Florum lauendulæ, flor. Saluiæ ana P.ij.
Florum stœchados P.iij.
Florum lauri, Saluiæ ana M.ß.
Nardi ℈.j. Croci ʒ.ß.
Moschi optimi, Ambræ ana G.vij.
Omnia inciduntur, conteruntur que, & ex vini stillatitij optimi ℔.j.ß. macerantur diebus octo, postea distillantur, exceptis croco, moscho, & ambra, hęc enim in sindone ligata orificio operculi, aut vitro, in quo seruatur aqua distillata, imponere præstat. * Valet ad apoplexiam, paralysim, aliosq; frigidos capitis morbos: podagrę, & articulorum doloribus salubris. *Andernacus.*

Aqua vitæ ad pestem.

℞. Rad. Angelicæ, Carlinæ, Gentianæ,
Tormentillæ, Zedoariæ,
Genitalis cerui ana ℥.ij.
Santalorum omnium ana ℥.j.
Theriacæ optimæ, Mithridati ana ℥.iij.
Caphuræ ℈ ij. Moschi ℈.j.
Radices inciduntur, miscenturq; reliquis: deinde vitro imposita, vini generosi optimè distillati libris tribus perfundũtur, & vase diligenter obserato, macerantur per mensem, sic vt quotidie commoueantur: postea colantur per linteum triplicatum, & vasi conduntur ad vsum. Præseruandi gratia sumuntur guttę duæ manè cum pane albo: curandi verò datur vncia ex aqua cardui benedicti, hirundinariæ, scordij, vel simili. *Andernacus.*

Alia.

℞. Rad. angelicæ, Rad. tormentillę, Zedoariæ,
Pimpinellę, Enulę Cāpanę, Dictamni ana ʒ.ij.
Cinnamomi ℥.j.ß.
Santali rubri & citrini, Cort. mali citri ana ʒ.j.
Hæc per biduum macerantur ex vini spiritus, vel aquæ fontanæ calentis libris duabus: deinde in duplici vase distillantur, conduntur que. Ex hac manè cochleare dimidium, vel per se, vel ex alio liquore sumi potest: in curatione integrum. *Andernacus.*

Aqua sudatoria ad pestem.

℞. Pimpinellæ, Tormentillæ, Dictamni albi,
A Serpentariæ, Gentianæ, Zedoariæ, Galangæ ana ℥.v.
Piperis longi, Caryophyllorũ, Macis ana ʒ.j.
Theriacæ Alexandrinæ ʒ.ij.
Caphuræ ℈.j.
Cornu ceruini ʒ.ß.
Triduo ex vini generosi, & aquæ scabiosę æquis partibus macera: in duplici vase distillantur. Ex hac vncię tres, aut plures, pro ægri viribus & natura dantur. *Andernacus.*

B *Alia facilis.*

℞. Angelicæ, Galangæ, Ligni Guaiaci, Zarcæparillę, Cinnamomi, Baccarum iuniperi contus. ana ʒ.iij. In vini generosi, & aquæ sambuci ℔.j.ß. macerantur: deinde in balneo Mariæ distillantur. *Andernacus.*

Alia efficacissima.

℞. Aquæ theriacalis caphuratæ ℥.j.ß.
Liquoris tartari correcti ʒ.j.
C Spiritus chalchantini ʒ.ß.
Olei vnionum G.vj.
Olei coralliorum rub. ℈.j.
Olei terebinthinæ G.v.
Olei baccarum iuniperi G.iij.
Essentiæ chelidoniæ ʒ.ß.
Aquæ rad. tussilaginis, Eryngij ana ℥.j.
Aquę florum sambuci, Violarum lutearũ ana (℥.ß.
Vini rubri dulcissimi ℥.ij.ß.
Omnia miscētur, paraturq; potio sudorifera.

D *Vel.*

℞. Theriacæ optimæ ℥.ij.
Myrrhæ ʒ.ij.
Caryophyllorum, Zingiberis, Piperis ana ʒ.ß.
Cinnamomi, Croci, Euphorbij ana ʒ.j.
Vini stillatitij ℥.x.
Liquoris tartari ʒ.ij.
Miscentur, macerantur, colanturque. Huius liquoris cochlear ex coralliorum succi ℈.j. datur. *Andernacus.*

E *Liquor tartari.*

℞. Tartari albi ℔. iv. In puluerem rediguntur: deinde retortæ induntur: hæc in fornacem locatur, & vase quod excipit amplo apposito, iuncturæ luteo occluduntur diligenter: postea igne per initia exiguo tandem auctiore vrgetur, donec nulli amplius spiritus appareant. tunc refrigeratis vasis liquor eximitur, infunditurq; ampullæ vitreæ erectæ, & in balneo calente corrigitur, separaturq; aqua ab oleo. Extrahitur au-
F tem ab vna libra tartari liquoris ℥.j. vel ℥.j.ß. Hæc drachmæ instar ex aqua fumariæ, chelidonię, vel simili instituto conueniente, rectè ad pustulas gallicas, exanthemata, erysipelas, arquatum, aquam inter cutem, febres, menses, aliosq; meatus referandos datur. *Andernacus.*

Aqua theriacalis.

℞. Calendulæ, Verbenæ,
Scabiosæ, foliorum recentium ana M.ij.
Rutæ, Saluiæ ana M.j.
Rad. personatæ recent. ℥.ij.

Rad. enulæ campanæ recent. ℥.j.
Incidentur omnia, affunde vini optimi antiquissimi fului ℔.ij. Eliciatur aqua Balneo Mariæ dicto, vel igne cinerum. Seruetur ad vsum.
℞. Huius liquoris ℔.ij.
Elect. pestilentialis (Med. Basiliensium) suo loco descripti, ℥.ij.
Theriacæ optimæ ℥.j.
Stent in vase diligenter obturato vitreo, in loco tepido per dies aliquot, quotidie agitando, donec aqua aureo colore tincta, vim omnem medicamenti in se traxerit, tunc sensim à fæcibus subsidentibus effundatur in aliud vas vitreum, in quo obturato diligenter ad vsum seruetur. Vel materiem suprà dictam mox post commistionem in Balneo Mariæ vel cineribus destillato, & aqua seruetur vsui. Dantur viris & mulieribus ℥.ij. pueris verò ℥.j. ad sudorem eliciendum. *Medici Basilienses.*

Aqua in peste sudorem mouens.

℞. Ligni Guaiaci ℔.ß.
Rad. Angelicæ, Imperatoriæ,
Zedoariæ, Iridis, Gentianæ ana ℥.ß.
Cinnamomi ℥.j.
Baccar. Iuniperi ℥.ij.
Fol. Dictamini veri ℥.j.
Omnia minutim incisa macerentur in s.q. vini albi,
Rad. Caryophyllatæ, Helenij,
Valerianæ viridium ana ℥.j.
Rad. Petasilitis ℥.vj.
Herbarum viridium Scordij, Rutæ, Pulegij,
Melissæ, Ocimi ana M. j.
Cardui benedicti, Boraginis, Scabiosæ,
Acetosæ ana M.iiij.
Limonum, Malorum citri ana P.iij.
Omnia minutim incisa misceantur & destillentur in Balneo Mariæ. *Iohan. Bauhinus iunior.*

Alia.

℞. Rad. Buglossæ, Bardanæ, Carlinæ,
Cyperi, Angelicæ, Gentianæ ana ℥.ij.
Seminis Cardui benedicti, Oxalidis,
Citri, Portulacæ ana ℥.ß.
Herbarum Scabiosæ, Pimpinellæ, Rosarum,
Oxalidis, Scordij,
Corticis nuclei Fraxini,
Musus diaboli cum toto
Florum Verbasci ana M.j.
Contundantur omnia & macerentur in vino albo & aqua Rosarum per noctem, addendo
Coralli rubri,
Cornu Cerui præp.
Rasuræ eboris vsti ana ʒ.ij.
Croci ℥.j.
Santali citrini ℥.ß.
Destillentur vt artis est, deinde exponantur aqua Soli per dies aliquot. Hæc est Geneuensium aqua. *Ioh. Bauhinus iunior.*

Aqua vitæ mirabilis, contra grassantem pestem probata.

℞. Rutæ recentis, Saluiæ, Lauendulæ,
A Libanotidis, Rorismarini,
Rad. Tormentillæ, Rad. Pimpinellæ,
Rad. Valerianæ, Rad Bistortæ ana ʒ.ij.
Baccarum iuniperi, Baccarum lauri ana ʒ.j.
Terræ sigillatæ, Boli Armeni ana ℈.iv.
Rad. Pseudodictamni, Sem. Sancti, sem. Benedictæ.
Rad. Caryophyllatæ rad. Enulæ, rad. Gentianæ,
Rad. Rhapontici, rad. Ciambet (fortè Zurumbet) ana ℥.iij.ß.
B Coriandri præparati, Acetosæ, Basilicæ,
Pimpinellæ ana ℈.ij.ß.
Trium santalorum ana ʒ.j.
Flor. Borraginis, flor. Buglossæ,
Flor. Rosarum rub. ana P.ij.
Been albi, Been rubri ana ʒ.j.
Contusis & incisis grosso modo, destillentur secundùm artem per alembicum in vino sublimato & rectificato ad sufficientiam quantitatis ℔. viij. Postea
C ℞. Piperis albi, Cinnamomi, Granorum paradisi,
Maceris, Nucis moschatæ,
Cardamomi ana ℥.ß.℈.iv.
Croci ʒ.ij.
Galangæ, Cubebarum, Caryophyllorum,
Calami aromatici ana ℈.iv.
Spec. Liberantis, spec. Cordialium,
Spec. Contra pestem ana ʒ.iij.
Spec. Diamoschi dulcis,
Spec. Diagemmæ ana ʒ j.ß.
D Incisis & contusis, infundatur in præscripto destillato vino, stent in loco tepido per horas 48. Deinde destillentur simul per alembicum sapientiæ luto prælutatum. Aromatizentur, postea
Ambræ griseæ G.xij.
Moschi Alexandrini G.xvij.
Croci ℈.v.
In rubra sindone ligata, proijciantur in vas, & bene obturentur, ad vsumq; seruentur. *Gesnerus.*

Aqua vitæ alia contra pestem.

E ℞. Caryophyllorum ʒ.ß.
Cinnamomi, Zedoariæ, Rad. Valerianæ,
Rad. Pimpinellæ, Rad. Tormentillæ,
Flor. Rosarum ana. ʒ.j.
Santali citrini, & rubri, Spodij, Cort. citri,
Doronici, Terræ sigillatæ, Dictamni,
Seseleos, Melissæ, Maioranæ,
Rad. Enulæ, Sem. Seseleos, Carabe,
Rhabarbari, Nucis moschatæ, Macis,
F Scabiosæ ana ʒ.ß.
Flor. Buglossæ, flor. Borraginis, flor. Anthos,
Cornu Cerui vsti, Rutæ,
Coriandri præparati ana ʒ.j.
Specierum Diagemmæ, spec. Liberanthis,
Spec. Diacameron, spec. Lætitiæ, Almansoris,
Spec. Diarrhodon Abbatis,
Spec. Diamargaritonis, Hiacynthi,
Smaragdi, Margaritarũ splendidarũ ana ʒ.j.
Mithridati, Theriacæ Venetæ,
Boli Armeni ana ℈.ß.
Folij auri, Folij argenti ana n.vij.

Vini

Vini ardentis optimi ℔.viij.
Contundantur omnia optimè, & misceātur cum vino sublimato, ponantur in vas vitreatū: obturetur eius orificium optimè, ne quid exhalet. Stent in infusione tribus diebus, deinde destillentur lento igne secundùm artē in balneo Mariæ. Detur de ea in peste cum electuario appropriato. *Gesnerus ex libro quodam manuscripto.*

Aqua cinnamomi contra pestem.

℞. Cinnamomi optimi contusi ℔.j.
Radicum Dictamni, Angelicæ ana q.s.
Vini Cretici odorati,
Aquæ rosaceæ stillatitiæ ana ℔ iij.
Macerentur, stipatis optimè rimis: aqua balneo M. vitreis organis eliciatur. Hæc aqua pestilentię præcauendæ, aduersus item venena, ac venenatorum ictus, & stomachi cruditates maximè laudatur. *Rubeus.*

Aqua cinnamomi simplex.

℞. Cinnamomi electi, leuiter contusi ℔.j.
Aquæ rosaceæ,
Vini Cretici ana ℔.iv.
Macera, & destilla balneo tepentis aquæ: manabit aqua frigidis omnibus affectibus idonea, si ad duas tresue vncias, pro ætatis, temperamenti, ac morbi ratione exhibeatur. Stomachum, iecur, lienem, pulmonem, cor, cerebrum, neruosq; roborat: visum acuit, cordis affectibus opitulatur, venenis, venenatisque ictibus, ac morsibus prodest: halitus gratiam commendat: menstrua ac lotium educit, nauseam sedat: & si cum succo citri bibatur, fastidiētem stomachum iuuat omnibus tandem morbis auxiliatur, vbi calefacere, reserare, attenuare, digerere, roborare velimus. *Matthiolus.*

Aqua contra pestem.

℞. Tormentillæ recentis ℔.j.
Rad. herbæ tunicæ, Dictamni ana ℔.ß.
Enulæ campanæ ℥.iv.
Oxalidis cum seminibus ℔.ij.
Fol. & flor. Borraginis, Buglossæ,
Rosarum rubr. syl. ana ℔.j.
Theriacæ opt. ℔.ß.
Pimpinellæ, Scabiosæ ana ℔.ß.
Succi Limonum ℔.j.
Aquæ ardentis optimæ & circulatæ ℔.ij.
Sigilli Lemnij,
Boli Armeni ana ℥.ij.
Santali albi, Santali rubri,
Spodij, Been albi & rubri,
Margaritarum splendidarum ana ℥.j.ß.
Ossis de corde cerui ℥.j.
Rasuræ eboris ℥.ß.
Croci ʒ.iij.
Caphuræ ʒ ij.
Fol. auri ℥.ß.
Folia auri minutim forfice incisa: vel melle in porphyrite lapide diligenter & diu agitata. Nam in tenuissimum puluerem redigentur, in aqua ar-

A dente, cucurbita optimè clausa, per dies xv. macerentur. Margaritæ tenuiter tritæ in alia cucurbita ponūtur, cum succo limonum totidem diebus, optimè item clausa. Radices generoso vino abluantur: inde siccatę in vmbra, in mortario terantur, & similiter herbæ, flores & semina: omnia tamen in vase vitreo, cum theriaca misceas, addasque ardentem aquam cum auri folijs, & succum limonum cum margaritis. Mox fossa tribus pedibus profunda facta: in cuius sit fundo,
B ad dimidium pedem, calx viua, in cuius medio vas optimè clausum, ne respiret: equino fimo circumdatum, & contectum locato: affunditoque duas aquæ situlas: maneat ibidem per xij. dies, singulis tribus quatuórue diebus, mutato fimo. Postea omnibus in vitream cucurbitam transfusis, apposito rostrato pileo, stipatisque accuratè rimis, igne leui, aquam elicias, quam denuò fæcibus affundas & destilles: tertiò verò absq; fæcibus in cucurbita colloces, & rursus tepente
C balneo destillato, seruatoq; vitreo vase optimè clausam. Huius cochlear satis paruum exhibetur, cum guttis aliquot auri potabilis. *Guainer.*

Aqua alia contra pestem.

℞. Nucum recentium num. xxxv.
Rad Helenij, rad. Tormentillæ,
Rad. Chamæleonis albi,
Rad. Zedoariæ ana ℥.ij.
Cardui benedicti ℔.ß.
D Scabiosæ, Hiperici, Rutæ ana M.ß.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Macis ana ℥.ß.
Calendulæ, Dictamni ana P.ij.
Rad. Borraginis,
Rad. Buglossæ, Oxalidis ana ℥.j.ß.
Aquæ ardentis ℔. iix.
Vini Cretici ℔.vij.
Terantur, quæ terenda sunt, macerentur, ore diligenter clauso, per dies decem: inde aqua igne
E leui extillet, repetita ter destillatione, fæcibus semper extillatam aquam affundendo: quarta vice, reiectis fæcibus, earum loco ponantur.
Theriacæ optimæ ℔.ß.
Mithridati optimi ℥.iij.
Conseruæ Rosarum, conseruæ Borraginis,
Conseruæ è Nymphæa,
Conseruæ Violarum ana ℥.j.
Inde destillet liquor: cuius æstate ℥.ij. cum ℥.iv. aquæ axalidis: hyeme verò ℥.iij. cum ℥.iv. iuris
F pulli, præberi possunt: sic tamē, vt ne ætatis, temperamenti, ac cæterarum huiusmodi rerum ratio prætermittatur. *Hier. Rubeus.*

Aqua contra pestem.

℞. Angelicæ, Carlinæ,
Gentianæ, Tormentillæ,
Boleti Ceruini, Zedoariæ ana ℥.ij.
Trium Santalorum ℥.j.
Caphuræ ℈.j.
Moschi ℈.j.
Spiritus vini circulati ℔.iij.

Misce, & macerentur per mensem: coletur & seruetur aqua ad vsum. *Innominatus.*

Aqua Bezoartica, seu Alexipharmaca contra pestem.

℞. Rad. Angelicæ,
Rad. Valerianæ ana ℥.iv.
Granorum Iuniperi, Dictamni albi,
Rad. Tormentillæ, rad. Serpentariæ,
Rad. Gentianæ, rad. Pimpinellæ,
Rad. Aristolochiæ rot. ana ℥.ij.
Rad. Enulæ, rad. Asclepiadis ana ℥.j.ß.
Cort. Citri, Boli Armeni ana ℥.j.
Croci, Zedoariæ,
Doronici, Sigilli Lemnij ana ℥.ß.
Coralli albi & rubri, Sem. Thlaspi,
Sem. Oxalidis ana ℥.j.
Myrrhæ electæ ʒ.ij.
Cornu ceruini vsti ℈.ij.
Saluiæ, Rutæ, Pulegij,
Calaminthæ Italicæ, Scabiosæ, Basilicæ,
Veronicæ, Maioranæ ana M.ij.
Fumariæ, Scordij ana M j.ß.
Flor. Borraginis, flor. Buglossę,
Flor. Violarum, flor. Rorismarini ana P.j.

Terantur omnia in puluerem crassiusculum, & ponantur in vase vitreo mundo, addendo
Theriacę Andromachi ℥.iv.
Mithridati ℥.iij.

Misceantur probè, & affunde
Vini sublimati, rectificati ℔.iix.
Aquarum Oxalidis,
Aquarum Cardui benedicti ana ℔.iv.

Misce, & pone ad solem per dies xiv. deinde distillentur per vesicam magna diligentia, vel in balneo M. Postea
℞. Cinnamomi electi ℥.ß.
Spec. Diamargaritionis frigidi, Macis,
Nucis moschatæ ana ʒ.ij.
Santali rubri, Santali citrini, Zedoarię ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Ligni aloes ana ℈.j.
Spec. Lætitię Galeni,
Spec. Lætitię Rhasis,
Spec. Diagemmę ana ℈.j.
Moschi, Ambrę ana G.ij.

Terenda terantur crassiusculè, & probè cum reliquis misceantur, & in sindone rubea colligata, cum filo in prædictam aquam dimittantur. Dosis eius ℥.iij. per se. Miscetur item cum alijs medicamentis. *Iacobus Theodor.*

Aqua ad præcauendam pestem & venena.

℞. Cinnamomi ℔.j.
Flauedinem Citreorum,
Summitates Melissæ,
Semen Angelicæ.

Extilla ex quatuor libris Maluatici, & rhodostagmatis tantundem. *Heurnius.*

Aqua theriacalis caphurata.

℞. Spiritus chalchantini ℥.j.
Liquoris tartari correcti ℥.iij.

A Aquæ theriacalis sequentis ℥.v.

Miscentur, digeruntur que in balneo calido per mensem. Datur ʒ.j. ex vino generoso, vel alio humore idoneo. Ad iam dictos affectus vehementiùs valet. *Andernacus.*

Aqua theriacalis.

℞. Theriacæ Alexandrinę ℥.v.
Myrrhæ rubræ ℥.ij.ß.
Croci Orientalis ℥.ß.

Mixta ampullæ vitreæ induntur, perfundantúrque essentiæ, siue spiritus vini optimi ℥.x. operculo diligenter superimposito: simul macerantur: paraturq; aqua, quę vitro probè reconditur. *Andernacus.*

B

Aqua theriacalis alia.

℞. Scobis ligni Guaiaci ℔.j.
Theriacę Alex. optimę ℥.ij.
Conseruę Rosarum, Buglossę,
Borraginis ana ʒ.ij.
Conseruę Helenij, Anthos ana ℥.j.

C Spec. Diagemmę, Lætitię Galeni ana ʒ.ij.

Fiat infusio in vase oppleto vini albi & aquę bonæ ana quartarijs iij. super cineres calidos distillentur in vase duplici cum cinnamomo. Dilue in eo quod distillatum fuerit, sacchari quantum satis est: cola per manicam Hippocratis: dato bibendum his, qui conualescunt à morbo Gallico. *Rondeletius.*

Aqua theriacalis alia.

D ℞. Theriacę veteris ℔.j.
Acetosę M.iij.
Florum Chamomillę, Pulegij, Gramminis,
Cardui benedicti ana M.ij.

Temperentur in vino albo, distillenturque: aqua seruetur vsui: capiat æger ℥.ij. cum ℥.ij. aquę acetosæ, buglossæ: & hoc cùm ingreditur lectum vel stupham. * Hæc aqua curat dolores morbi Gallici, si per se detur, vel cum decocto milij solis, vel bardanę. Ego, inquit, optimo successu curaui multos pueros, senes & debiles hac potione, vel addendo guttas aliquot decoctioni communi Guaiaci: propter tenuitatem partium citò penetrat, & ad extra propellit. Hæc aqua cum aqua extinctionis auri omne vitium argenti viui emundat & castigat. *Rondeletius.*

E

Aqua theriacalis alia.

℞. Ligni Guaiaci ℔.ß.
Aquæ ℔.viij.
Vini albi ℔.ij.

F Aquæ Fumarię, aquę Cichorij, aquę Chamomillæ ana ℔.j.

Macerentur simul per noctem super cineres calidos. Adde
Polypodij quercini ℔.ß.
Epithymi ℥.ij.
Asparagi ℥.vj.
Conseruæ Rosarum, Cichorij,
Borraginis, Buglossę ana quart.ij.
Theriacæ bonę,
Conseruæ Enulæ ana quart.j.

Distillentur vase duplici bene obturato. Dosis ℥.ij. vel

℥.ij.vel iij. Quòd si velis, poteris ℥.iij.aquæ theriacalis addere sacchari ℥.j. cinnamomi ʒ.j. & rursus per manicam Hippocratis distillare. Datur in morbo Gallico manè in lecto ad sudores prouocandos. *Syluius*.

Aqua contra venena lethalia & pestem.

℞. Antidoti Matthioli contra venena lethalia ℔.j.
Syrupi de cortic. Citri ℔.j.
Aquę vitę optimæ, in vitreis org. distil. ℔.v.

Misce in vase vitreo optimè clauso, magna cum dexteritate aquam in vase cum electuario tamdiu agita, donec totum dissoluatur. Tum in mensem integrum reponito, bis tamen in hebdomada agitando. Exacto denique mense claram aquam aureoque colore nitentem, electuario supernatare inuenies, & quæ iam omnē illius vim in se contraxerit. Tum itaq; vas ipsum aperias, & in vas aliud vitreum limpidam aquam paulatim effundas, cuius os cum cera & membrana accuratissimè obtures. Tanta hæc aqua virtute pollet (quod millies expertus sum) vt quatuor drachmarū pondere pota vel per se, vel cum pari odorati vini quantitate, vel cuiusuis aquę cordialis vbi quis ictus, vel demorsus à quocunque venenato animali, in tanto mortis discrimine versaretur, vt vocem, visum, ac reliquos ferè sensus amisisset, ægrum ingenti adstantium admiratione, à longo veluti somno excitet. Quin & vomitione plurimam infectorum humorum copiam exhaurit. Valet etiam contra venena quæ per os sumuntur, & pestem. *Matthiolus*.

Aqua vitæ preciosa.

℞. Vini stillatitij, seu aquæ vitæ ℔.x.
Succi Mellis, Olei chalcanthini,
Liquoris tartari ana ℥.vj.
Melissæ, Chelidonię, Saluię,
Rorismarini, Maioranę ana M.j.
Zingiberis, Caryophyllorum,
Piperis albi, Piperis nigri, Piperis longi,
Cubebarum, Cinnamomi, Macis,
Myrrhæ rubrę, Masticis ana ℥.ij.
Cinerum Fabarum ℥.v.

Aromata leuiter conteruntur, herbę inciduntur, omniaq; miscentur, & ampullæ vitreę induntur, ipsaq; obserata diebus duodecim in balneo macerantur: pòst lentissimo igne ex eodem distillantur, separanturque. Deinde

℞. Pulueris Zingiberis ℥.j.ß.
Pul. Zedoariæ ℥.ij.ß.
Pul. Caryophyllorum ℥.ij.
Cubebarum ℥.j.ß.
Amomi ʒ.ij.
Granorum paradisi ʒ.vi.
Nucis moschatæ ℥.j.ß.
Cinnamomi electi, Macis ana ℥.ij.
Florum Sulphuris,
Florum Auri ana ʒ.ij.
Zibetti, Ambrę ana ʒ.ij.ß.
Moschi G.v.

A Hæc in puluerem rediguntur, & pomo sub cineribus cocto imponuntur: postea hoc aquæ vitæ suprà distillatæ inijcitur, maceraturque in calido loco per dies tres, aut quatuor: tum iterum separatur, & ex aqua vase optimè recondita seruatur: dantur guttæ quinque. * Corpus penetrat, roborat, & renouat. *Andernacus*.

Aqua vitæ optima.

℞. Chamomillæ, Meliloti,
Flor. Lauendulæ, Sabinæ,
B Flor. Anthos ana M.j.

Hęc in aqua vitę ℔.iv. macerentur per horas vigintiquatuor: deinde ex balneo distillentur, separenturque ita, vt si libra exstillarit, hæc peculiari vase condatur: atque sic reliquæ deinceps excipiantur, reseruenturque. Prima omnium est pręstātissima: hinc secunda: postea tertia. *. Multi felicissimè hac vsi sunt in præcauenda apoplexia & paralysi, hoc pacto: Si quis in balneum descendens, aquę huius guttas tres ex aqua Maioranæ vel Saluiæ sumat, hic à morbis hisce ꝑ mensem integrum tutus erit: quinetiam eadem naribus admota, tutiorē reddit. securè quoq; singulis mensibus semel guttæ tres, vel quatuor ex vino Cretico manè potui sumuntur. *Andernacus*.

C

Liquor auri.

℞. Auri finissimi calcinati q.s.

Tantum spiritus vini super hanc elotam calcem funditur, quantum sex digitos transuersos superemineat: ac iuncturis vasis probè oblitis, macerantur in aqua temperatè calida, siue balneo Mariæ, diebus viginti aut triginta. Tum liquor citrinus, relicto in fundo vasis puluere candido effunditur, & spiritus vini ex ampulla vitrea per operculum à flauo auri liquore, modicè ex balneo separatur. Postremò idem liquor auri extractus, ad summum gradum vsq; eleuari, hoc est, quinquies per ampullam incuruatam (retortulam appellant) vrgeri debet: atque tunc quinta auri essentia absolutè parata dicitur, summum Chemicorum mysterium. *Andernacus*.

D

E

Elixir vitæ.

℞. Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Zedoariæ, Zingiberis, Galangæ,
Piperis albi Piperis nigri,
Baccarum Iuniperi, corticum Citri,
Corticum Arantiorum, Saluię,
Basiliconis, Rorismarini,
Menthæ, Maioranæ,
F Baccarum Lauri, Pulegij,
Gentianæ, Calamenthi,
Foliorum Sambuci, Rosarum albarum,
Rosarum rubrarum, Spicæ nardi,
Cubebarum, Aloes hepaticæ,
Sem. Arthemisiæ, Sem. Maioranæ ana ʒ.ij.
Ficuum, Passularum, Dactylorum,
Amygdalarum, Pinearum ana ℥.vj.
Mellis albi ℔.j.
Moschi optim. ʒ.j.
Sacchari fini ℔.iv.

Misce, contusis omnibus contundendis, & in aquæ vitæ ℔. xv. infundantur. Stent ita in bocia bene obturata, decem diebus, aut amplius: postea in balneo distillentur vsque ad fæcum exiccationem. Postea extrahe aquã è recipiente ponaturq; in pellicano, & circuletur in fimo equino per duos menses continuos. Post circulationem tuum elixir habebis paratum. Post hæc accipe bociam cum reliquijs fæcum, & distillentur in cineribus fortissimo igne, & iam extillabit aqua rubra instar sanguinis, quæ admodum fœtet, & turbida est: quæ & ipsa circuletur, vt prior: & hæc est ignea substantia, quę etiam semimortuos suscitare potest. Post circulationem seruetur.* De priori aqua, quę per balneum est extracta, si tertio quoq; die per os ʒ.j. accipiatur, corporis integritatē conseruat, & à morbis tuetur. Si vulnera eâ madefiant bis tévue ad summum, curantur: oculorum morbis omnibus apprimè conuenit, gutta vna instillata visum conseruat. Facies & pectus sæpius hac aqua lota, iuuentutem conseruat. Per os assumpta venerem stimulat, & mulieres infœcundas ad conceptum disponit. Posterior aqua rufo colore prędita, doloribus matricis medetur, per os sumpta: pondere duarum drachmarũ assumpta, pleuritidem soluit: colicos dolores inunctione curat: similiter & lienis duritiem, dentium dolorem, anhelitus fœtorem, & alia huiusmodi sanat. Omnis generis febres tollit, quia potenter omnes humores discutit & dissipat. Si cui ægroto vocis acciderit priuatio, dabis huius ʒ.j. cum altera ʒ. prioris aquę intra os, & loquetur: quod ego millies, inquit author, expertus sum. *Fioravantius.*

Aqua preciosa.

℞. Vini maluatici opt. mens. vj. ponatur in bocia, & distilletur suaui igne per cineres septem vel nouem vicibus: aquam vitæ sic bene rectificatam pone in vitro cum sequentibus.

℞. Sperma ceti,
Ambræ electæ,
Rhabarbari optimi ana ʒ.ij.
Moschi fini ʒ.j.

Pone huiusmodi res in sacculum vel pilam de panno raro subtili & bene mundo. Huiusmodi sacculus postea ponatur ad vinum suprà rectificatum, & bene claudatur orificium vitri: efficietur tale vinum aurei coloris. Posset & cinnamomi aliquid addi, & erit magis delectabile: * virtutes huius aquæ: venena curat & expellit. Ad præseruandum contra pestem datur gutta vna manè cum modica medulla panis, factis prius alijs purgationibus & phlebotomia. Infecto verò da testam nucis moschatæ plenam cum mica panis albi: deglutiendo curat. *Euonymus.*

Aqua mirabilis.

℞. Terebinthinæ ℥.j.
Thuris masculi ℥.ij.
Aloes hepaticæ, Masticis,
Caryophyllorum, Galangæ,
Cinnamomi, Croci,
A Nucis moschatæ, Cubebarum ana ℥.j.
Gummi hederæ ℥.v.

Omnia subtilissimè puluerizentur: deinde in alembico bene lutato distillentur lento igne. Prima aqua erit clara & alba, donec incipiat croceari & inspissari: tunc remoue ipsam, & collige secundum, quę erit crocea, spissa, & priori supernatat. Cùm autem color ille croceus magis intenditur, remoueatur secunda, quia venit tertia: quæ est sicut mel clarum, & propriè balsamum
B vocabitur, & eius facultates quoque obtinet. Si eius guttam cum cuspide cultelli in fundo cyathi aqua pleni posueris, non dissoluitur, quemadmodum verum balsamum: postquam steterit per vnam horam, venit in superficie aqua sine dissolutione. Ardet quoq;. Deinde congelat lac si in vna libra lactis ponatur vna gutta tepida, statim congelat illud, sicut balsamum.* Prima aqua balsamum dicitur, & hęc curat fistulam, sonitum aurium, si de ea duas vel tres guttas impo
C sueris. Secunda aqua vocatur oleũ balsaminũ: quæ curat oculos expalpebratos, leprosos & lacrymosos subitò, si cum ea manè & sero laueris. Tertia vocatur balsaminum oleum artificiale, quod in facultatibus idem est, quod naturale. Curat & stringit omnem tineam, scabiem & superfluitatem, in quacunq; parte humani corporis acciderit: omnia apostemata, & omnia vlcera recenter euenientia, omnemq; tumorē oculorum, si cũ ea laueris. Repercussiua est magis hu-
D morum frigidorũ, quàm vlla alia medicina. Omnem dolorem dentium, vel ex verme, vel ex humore fluente, si cum ea laueris, curat, restringit, & interficit. Et in omnibus venenis frigidis, sicut bufonis, araneæ, serpentis, scorpionis, optimè valet: nec est possibile, vt hominem lædant, si aliquis ab illis punctus, guttam tepidam huius apposuerit. Omnia vlcera, quantumcunque profunda sint, siue in carne, siue in neruis & osse, & apostemata saniosa, si cum ea laueris, sine ali-
E qua tenta curat intra nouem dies, quantumcunque terribilia, seu immunda, fistulata seu cancrata fuerint, etiam Noli me tangere, & morbum Aegidij: habet etiã mirabiles effectus in dulcificatione corporum metallicorum. Omnem guttam frigidam, si cum ea laueris, & cum panno lineo supra locum doloris emplastraueris, curat & percussiones lapide, vel casu, læsione loci facta, panno lineo in eo tincto & superposito desiccat & restringit, neruosque fortificat, vel confortat. Et scias,
F ꝙ est calidissima supra omnem gradum, & nulla res calidior reperiri potest: & est tantæ penetrationis & caliditatis, quòd si vnam guttam tepidam posueris super manũ, statim penetrat sine læsione, & non senties. Tumorem pedum, tibiarum, & dolorem iuncturarum læsione ibi facta, superposita, curat ex frigida causa, vel ex sanguine corrupto. Dicitur hic liquor Mater balsami: quem si probare volueris, accipias pullum deplumatum, & mundatum à visceribus: postea calefac eum ad ignem tandiu, quòd vix possit teneri in manu: postea line cum

cum

cum dicto oleo, & expone soli per duas horas ad exiccandum, & iterum iteretur vngẽdo cum dicto oleo, & desiccetur: postea vbi vis repone, quia nunquam putrefiet. & huius generis plures habet faculates. *Bertapalia.*

Aqua apoplectica, nostra.

℞. Rorismarini, Betonicæ,
Saluię, Maioranæ ana M. j.
Flor. Anthos, flor. Stœchados,
Flor. Borraginis, flor. Primulę veris,
Flor. Lauendulę ana P. j.
Sem. Sinapi, sem. Pæoniæ ana ℥. j.
Sem. Fœniculi ana ʒ. ij.
Nucleorum Persicorum ℥. j.
Rad. Pæonię ℥. j.
Scillæ ʒ. ij.
Visci Quercini ℥. ß.
Cubebarum ʒ. ij.
Nucis moschatæ ʒ. ij.
Macis ʒ. j.
Spec. Diambræ, spec. Diamoschi ana ℥. ß.
Confect. Anacardi ℥. j.
Aquę vitę optimę, atque circulatæ ℔. iv.

Pulverizanda pulverizentur, macerentur, & per vesicam destillentur, vt artis est.

Aqua epileptica.

℞. Fol. & flor. Saluiæ minoris ℔. j.
Rutæ ℥. j.
Flor. Lauendulæ ℥. ij.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum,
Zingiberis, Cinnamomi ana ℥. j.
Spicænardi, Castorei ana ʒ. j.
Granorum Paradisi, Olei Laurini ana ℥. j.
Cort. mal. Citri ʒ. iij.

Contundantur optimè omnia, vinoq; albo generoso macerentur aliquot diebus, cucurbita accuratè clausa: inde igne lento stillatitius liquor excipiatur. *Rubeus.*

Alia.

℞. Hirundinum num. lx.
Castorei ℥. ij.
Granorum Pæoniæ ℥. ß.
Aquæ ardentis ℔. xv.

Macerentur cucurbita optimè occlusa. deinde adde
Liquoris primi è Chalcantho educti,
Aceti albi acerrimi ana ℔. j.

Macerentur quindecim diebus omnia: mox igne cinerum moderato destillentur, dum liquor perspicuus manauerit: cuius manè & vesperi cochlear exhibeatur, dum totum sumatur. Quod si Castorei odor & sapor ingratus sit, G. xij. Moschi adiungantur, & totidem Camphore, & Sacchari candi ℔. ß.

Aqua epileptica Erasti.

℞. Flo. Lilij conuallium ℔. j. ß.
Flor. Pæonię, flor. Lauendulæ,
Flor. Betonicæ ana ℔. j.
Flor. Tiliæ, flor. Verbasci odorati ana ℥. ij. ß.
Rad. Aristolochiæ longę ℥. j. ß.

A Visci Quercini ʒ. xiv.
Visci Corylorum ʒ. iij.
Cubebarum ℥. j.
Piperis nigri, Castorei pontici ana ℥. ß.

Incidenda incidantur, misceantur, infundantur in vini vel maluatici, vel alterius generosissimi mensuris duabus Germanis, per tres hebdomadas, maneatque loco calido, vel Soli exposito, & quotidie agitentur, demum balneo Marię destillentur. Vsus est, vt in paroxysmo diducto ore,
B cochlear plenum infundatur, fauces, tempora & nares ea cõfricẽtur. Deinde, vt quo tempore insultus timetur, siue dum post breuia interualla accessiones repetunt, vesperi & manè tantundem ægroto offeratur, vnà cum duobus trochiscis, quorum mentio fiet. Si mandere ægrotus nequeat, in aqua dissoluti exhibentur. Postremo vt tempore præseruationis singulis septimanis, cùm Luna vel quadrata, vel plena, vel noua efficitur, cochlear vnum sumatur, cum duobus tro-
C chiscis manè & vesperi: & morbo remittente manè tantùm: deinceps metu plenè sublato, bis in mense, plenilunij & nouilunij tempore accepisse sufficit. Trochiscorum autem descriptio huiusmodi est:

℞. Cinnamomi ʒ. j.
Rad. Pæoniæ, Sem. Pæonię ana ℈. ij.
Zingiberis, Cubebarum,
Caryophyllorum, Macis ana ℈. j.
Spec. Cordialium, spec. Aromat.
D Spec. Caryophyllorum ana ℈. ß.
Spec. Diambræ, spec. Diamoschi ana G. v.
Nucis moschatæ conditæ ʒ. j.
Sem. Citri excorticati ℈. ij.
Sacchari albissimi ℥. iix. in aqua supradicta dissoluti.

Ex his fiant iuxta artem trochisci, instar eorum, quę Manus Christi vocantur. Pro ditioribus inaurari, & oleo stillatitio, vel anisorum, vel macis, vel alio simili aspergi poterunt, cùm funduntur
E tur supra lapidem.

Aqua epileptica Langij.

℞. Florum Lilij conuallium M. iix.

Superfundatur mensura vini Cretici, aut moscatelli, aut aliàs generosi, in eoq; per dies quinque infusi maneant, mox vitreis organis tepentis aquæ balneo destillet. Mox
℞. Cinnamomi ʒ. vj.
Nucis moschatę ℥. ß.
F Piperis longi ʒ. ij.
Flor. Lauendulæ ℥. j.
Flor. Rorismarini,
Flor. Stœchadis ana ℥. ß.
Cubebarum ʒ. ij.
Visci Quercini,
Rad Pæonię,
Rad. Dictamni nostratis ana ℥. ß.

Omnia crassiusculè contrita, rursus in superiore vino per dies octo macerẽtur, loco aprico postmodum destillentur, vt suprà. Trochiscorum hæc forma est:

℞. Sem. Pæoniæ excort. ℥.ß.
Margarit. præparat. ʒ.ß.
Macis ℈.j.
Fol. Auri num. vj.
Sacchari albiss. aquæ iam dictæ dissoluti ℥.v.
Fiant trochisci. Vsus vt in præcedente dictum.

Aqua ad conuulsiones, optima.

℞. Aquarum Lilij conuallij,
Aquarum Iuniperi ana ℥.j.
Olei Succini ℈.ß.
Misce. *Quercetanus.*

Alia ad idem.

℞. Aquæ Cinnamomi,
Aquæ flor. Tiliæ ana ℥.j.
Olei Iuniperi per ebullitionem aquæ extracti gutt. iv.
Olei Succini ℈.ß.
Spiritus Vitrioli gutt. ij.
Misce, & potui exhibe. *Idem.*

Aqua ad melancholiam.

℞. Zedoariæ, Doronici, Cort. mali Citri,
Macis, Nucis moschatæ ana ʒ.ij.
Coralli rubri, Succini,
Limaturæ Eboris ana ℈.ij.
Been albi & rubri,
Caryophyllorum,
Zingiberis, Piperis longi,
Spicæ, Folij, Croci,
Heil, siue Cardamomi ana ʒ.j.
Trochiscorum Diarrhodonis,
Agallochi ana ʒ.ß.
Cinnamomi, Galangæ,
Zurumbet ana ʒ.j.ß.
Fol. Auri, fol. Argenti contus. ana aur. j.
Margaritarum ʒ.iij.
Frag. Saphyri, frag. Hyacinthi, frag. Smaragdi, ana ʒ.ß.
Moschi ʒ.ß.
Ambræ ʒ.ij.
Myrobalanorum emblicorum ℥.v.
Rosarum ℥.j.
Hæc omnia optimo vino macerata octo horarum spatio, destillatione excipiuntur. Conuenit ijs, qui absque manifesta causa tristantur: qui capite tremunt, aut corde, quibus solitudo expetitur. *Sauonarola.*

Alia aqua ad melancholiam.

℞. Rosarum ʒ.xv.
Glycyrrhizæ mundæ ʒ.vij.
Agallochi, Santalorum ana ʒ.iij.
Cinnamomi ʒ.v.
Macis, Caryophyllorum ana ʒ.ij.ß.
Gummi Arabici,
Tragacanthæ ana ʒ.ij ℈.ij.
Nucis moschatæ, Cardamomi,
Galangæ ana ʒ.j
Spicæ ℈.ij. Ambræ ℈.ij.
Moschi ℈.j.
Aquæ Rosarum stillatitiæ,
Vini optimi ana q. s. est.

A Macerentur omnia, deinde lento igne excipiatur vitreis vasis aqua. Quæ stomacho ieiuno, ob frigiditatem, ac humiditatem languenti egregiè succurrit, & coctionem iuuat, appetentiam excitat, cordique mirificè opitulatur. Qui tamen calidiori sunt temperamento, cordis præsertim, aut aliquarũ in mesenterio, cæterisue locis partium inflammatione laborant, ea temerè non vtantur. *Rubeus.*

Aqua ad loquelam deperditam.

B ℞. Aquarum Lauendulæ ℥.j.
Saluiæ, Pæoniæ, Pulegij, Maioranæ,
Cerasorum nigr.
Fol. Quercus ana ℥.ß.
Misce, & teneatur in ore.

Alia.

℞. Aquarum Lauendulæ ℥.j.
Saluiæ, Pæoniæ, Pulegij,
Maioranæ ana ℥.ß.
C Misce. Retineatur in ore, non transglutiendo, vel transumendo.

Aqua somnifera.

℞. Musci arborei, flor Nymphææ,
Papaueris albi & nigri,
Lactucarum ana M. j.
Cort. Mandragoræ,
Sem. Lactucæ,
Sem. Papaueris nigri ana ℥.ß.
Sem. Lolij. ℥.ij.
D Sem Papaueris albi ℥.iij.
Sem. quatuor frig. ℥.ij.ß.
Cinnamomi, Nucis moschatæ,
Zingiberis, Caryophyllorum ana ℥.ß.
Ligni aloes. Macis ana ʒ.ij.
Myrrhæ. Thuris ana ʒ.ij ß.
Croci ʒ.iij.
Opij ℥.j.ß.
Aqua ex omnibus eliciatur: cuius vsus fuerit ab ℥.ß. ad ℥.j. vti vires ac vigiliæ ægrotantis tulerint. *Guainerius.*

E

Aqua ad somnum alia.

℞. Succi Papaueris vtriusque ana ℔.j.ß.
Succi Hyoscyami albi & nigri ana ℥.ij.
Succi Portulacæ,
Succi Lactucæ ana ʒ.iij.
Succi Fabæ inuersæ ℔ ß.
Succi Nenupharis ℥.iij.
Sem. Papaueris cuiusque,
Radic. Fabæ inuersæ ana ℥.ij.
F Sem Lolij ℔.ß.
Sem. Hyoscyami albi & rubri ana ℥.ij.
Xyloaloes, Nucis Methel ana ℥.j.ß.
Portulacæ, Lactucæ ana ʒ.j.
Scariolæ ʒ.j.ß.
Endiuiæ ℥.j.
Contundantur & reponantur per dies tres in vase vitreo, & destillentur. Detur ʒ.j. cum vino & aqua. *Fumanellus.*

Alia.

℞. Lolij, Sem. Hyoscyami,

Sem. Por-

Sem. Portulacæ ana ℔.ß.
Mandragoræ ℥.iij.ß.
Papaueris nigri, sem. Crassulæ maioris,
Cicutæ, Papaueris rubri,
Halicacabi ana ℥.iij.

Vnumquodque seorsim in pollinem redigatur, inde in cucurbita diebus quinque aut sex macerentur: postea adde

Succi Crassulæ maioris,
Succi fol. seu rad. Hyoscyami,
Succi fol. Papaueris rubri ana ℔.ß.
Opij ℥.j.

Omnia simul misce, & destillet aqua: cuius est, vt superioris, vsus. *Rubeus.*

Alia aqua somnifera.

℞. Opij, sem. Hyoscyami ana ʒ.ß.
Nucis moschatæ, Galliæ moschatæ,
Agallochi ana ℈.j.
Succi Coriandri virentis ℥.iv.

Simul omnia quindecim diebus macerentur, postea addantur

Nucis Metellæ ʒ.ß.
Lactucæ, per diem ac noctem vino albo generoso infusæ M.iij.
Cort. Mandragoræ recent.
Sem. Lactucæ ana ℈.ß.

Vitreis organis aqua eliciatur. *Rubeus.*

Alia.

℞. Nucis Metellæ ʒ.ß.
Sem. Papaueris ʒ.ß.
Sem. Hyoscyami albi ʒ.ß. Opij G.j.
Sacchari opt. ʒ.iv.
Sem. Lactucæ,
Sem. Papaueris nigri ana ʒ.ij.
Sem. Lolij. ʒ.ß.

Fiat aqua. *Idem.*

Alia.

℞. Succi Fabariæ, seu Fabæ inuersæ,
Lolij succi, Solani succi ana ℥.vj.
Sem. Hyoscyami, sem. Fabariæ,
Sem. Endiuiæ, sem. Lactucæ,
Violarum, Rosarum ana ℥.ß.
Opij Thebaici ʒ.ij.ß.

Quæ teri possunt, terantur infundanturque in ℥.iix. aquæ ardentis: mox tepentis aquæ balneo pluribus vicibus liquor destillet: cuius exhibent ad ʒ.ij. *Idem.*

Aqua mirabilis ad visum.

℞. Succi Fœniculi, Chelidonij,
Rutæ, Euphragiæ ana ℥.ij.
Mellis ʒ.x.
Sarcocollæ, Antimonij,
Thutiæ, Aloes ana ℥.ß.
Fellis Caponum, Gallorum,
Gallinarum ana ʒ.ij.
Nucis moschatæ, Croci,
Caryophyllorum ana ℥.j
Sacchari candi de syrupo ros. ℥.vj.
Hepatis Hircini sani ℥.ij.ß.
Anthos M.ß.

A Contundenda contundantur subtilissimè, & hepar frustatim incidatur: deinde omnia misceantur, & ponātur in alembico vitreo, & secundùm artem bis distillentur. * Visum caliginosum mirabiliter clarificat, & sanitatem oculorum conseruat, intra oculos posita. *Ioan de Vigo.*

Aqua ad visum alia.

℞. Seminis Fœniculi, Petroselini, Apij, Sileris montani, Anisi, Carui, Sem. Gallitrici, Rad. Chelidoniæ, Rad. Acori, Betonicæ, Agrimoniæ, B Tormentillæ, Rutæ, Verbenæ ana part. æqual. Terantur & ponantur prima die in vrina pueri virginis: secunda in vino albo: tertia in lacte mulieris, siue asinæ: quarta die distillentur hæc omnia, & serua, vt balsamum, & obtura vas, ne respirare possit. * Visum acuit, & oculos clarificat, & maculas & panum delet. *Petrus Hispanus.*

Aqua vsualis ad oculos.

℞. Aloes Hepaticæ, Sarcocollæ ana ʒ.j.
Caphuræ, Croci orientalis ana ʒ.ß.

C Puluerizentur omnia per se minutissimè. adde

Vini maluatici, Aquæ Rosarum ana ℥.vj.

Bulliant in duplici vase secundùm artem. *Augustani.*

Aqua confortans visum.

℞. Margaritas q.v. quas in tenuissimas particulas contusas excola per linteum cum aqua rosarum. Deinde aquæ istius aliquot guttas pluma oculis instilla. *Ranzouius.*

D *Alia.*

℞. Aquarum Verbenæ, Betonicæ,
Fœniculi ana ℥.j.ß.
Vini albi ℥.j.
Tuthiæ præparatæ ʒ.j.
Sacchari candi ʒ.ij.
Aloes hepaticæ ʒ.j.
Lactis mulieris ʒ.ij.
Caphuræ ℈.ß.

Puluerizanda puluerizentur, & 24. horis in infu- E sione permaneant, deinde colentur, & colatura oculi clausi abluantur. *Idem.*

Aqua ad nebulas oculorum & suffusiones.

℞. Pilosellæ part x.
Chelidonij part iij.
Fœniculi part. ij.
Mense Maio collect. dū rore adhuc madent.

Distilla calore cinerum. Sunt qui Aloen ad- F dant. *Rubeus.*

Alia ad idem.

℞. Zingiberis, Cinnamomi,
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Granorum Paradisi ana ℥.
Fol. Saluiæ ℔.j.
Cardamomi, Cubebarum,
Masticis, Galangæ,
Rorismarini, Maioranæ,
Lauendulæ, Melissæ,
Betonicæ ana ʒ.ij.
Vini optimi, aut aquæ vitæ ℔.ix.

Omnia bene tuſa macerentur per dies decem: mox deſtillet aqua, cuius duæ tréſue guttę oculis ſuffuſione laborantibus inſtillentur. *Rubeus.*

Aqua ad oculorum vlcera, vbi materia calida eſt.

℞. Aquarum roſaceæ, Flor. Myrtillorum,
Equiſeti ana ℥.ß.
Sacchari candi è ſyrupo roſaceo ʒ.ij.
Sieff albi abſque Opio,
Sieff è plumbo ana ʒ.j.
Sieff è thure ʒ.ß.
Aloes hepaticæ ℈.ß.
Myrobalanorum citrin. ʒ.j.ß.
Album ouorum num.iij.

Tritis terendis, quaſſentur & miſceantur omnia: inde vitreis organis, ſtipatis accuratè rimis, aqua deſtillet: quę vlcera purgat, & ad cicatricem perducit. *Ioan. de Vigo.*

Alia ad idem, vbi materia frigida eſt.

℞. Sieff. è thuro ʒ.j.
Sieff è plumbo ʒ.j.ß.
Mirobalanorum citrinorum ʒ.ij.
Cadmiæ, Stybij ana ʒ.j.ß.
Myrrhæ ℈.ß.
Sarcocollæ, Aloes hepaticæ ana ʒ.j.
Aquæ Plantaginis, Roſarum ana ʒ.j.ß.

Terantur, quæ terenda ſunt, omnibusque mixtis, eliciatur aqua vaſe vitreo, qua perinde ac collyrio vtare. *Idem.*

Aqua ad oculorum nebulas & ſuffuſiones.

℞. Succi Fœniculi, ſucci Chelidonij ana ℥.ij.
Mellis roſacei ℥.x.
Rutæ P.j.
Euphragiæ M.ij.
Fellis vervecis ℥.iv.
Sarcocollæ ʒ.ij.ß. Sagapeni ℥.j.
Caphurę ℈.ij.
Miſce, ac deſtilla. *Idem.*

Alia optima Altomari.

℞. Fœniculi, Rutæ, Euphragiæ,
Verbenæ, Tormentillæ, Betonicæ,
Roſarum, Endiuiæ ſylueſtris, Callitrichi,
Anagallidis, Pimpinellæ, Chelidonij,
Papyri, Pæoniæ, fol. Vitis, Apij,
Agrimoniæ, Caprifolij ana part. æquales.

Terantur, & prima die ponantur in vino albo: ſecunda in vrina pueri, venerem nō experti: tertia in lacte mulieris: quarta in melle optimo: quo tempore deſtillentur, & quod elicitur, vſui ſeruetur. Hęc autem omnia purgato corpore exhibere oportet.

Aqua viſum conſeruans.

℞. Vini albi ℔.xij.
Panis albi recentis ℔.iv.
Chelidonij, Fœniculi,
Scillę ana ʒ.iv.
Caryophyllorum ℥.ß.

Miſce in alembico, & balnei calore deſtillentur,

A donec librę quinque exierint: quam ſerua ad vſum. *Fioravantus.*

Aqua ad oris halitum commendandum, atq; item narium.

℞. Aquę roſaceę ℔.j.ß.
Aquę Violarum ℔.j.
Aquę Maioranę ℔.ß.
Nucis moſchatę, Agallochi,
Cinnamomi, Galangę,
Zedoarię ana ʒ ij.

B In puluerem redigantur, quæ poſſunt redigi, & cū aquis miſceantur, deſtilletq; aqua, cui addito
Moſchi G.iix.

Nam purgato capite, ſi ipſa aqua quotidie ſtomacho ieiuno, emunctiſque naribus trahatur, mirificè confert, dum è cerebro ortum habuerit malum. *Hier. Rubeus.*

Aqua ad ſputa cruenta, & phthiſim.

℞. Carnium limacum in vini auſteri, & aquę plantag. coct. ℔.ij.
C Conſeruę Conſolidę maioris,
Roſarum ana ℔.j.

Cum limacum deſtillatione fiat deſtillatio in alembico. Hęc aqua per manicam Hippocr. coletur, cum ſacchari diſſoluti in aquę plantag. ℥.ij. Santali, Spicę ana ℈.ß. exhibeatur. *Hier. Rubeus.*

Aqua noſtra ad phthiſim.

℞. Limacum, ſeu cochlearum mundatarum, & inciſarum ℔.j.
D Carnis Caponis inciſę ℔.ß.
Caudarum Cancrorum mund. & inciſ. ℥.iij.
Pinearum mundatarum,
Amygdalarum dulcium ana ℥.iij.
Seminum Melonum, Cucurbitę,
Citrulli, Cucumeris ana ℥.ß.
Sem. Papaueris albi ℥.ij.
Paſſularum, Ficuum, Sebeſten,
Iuiubarum, Glycyrrhizę ana ℥.ß.
E Gummi Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ.ij.
Thuris, Maſticis ana ʒ.j.
Boli Armeni, Terrę ſigillatę ana ʒ.vj.
Rad. Conſolidæ maioris ℔.ß.
Herbę Nicotianę M.ij.
Conſeruę Roſarum, Violarum, Borraginis,
Ireos, Enulę ana ℥.j.
Pulmonis Vulpini ʒ.vj.
Sanguinis Draconis ʒ.ij.
F Spec. Diagemmę, Diamarg. frig.
Lætitię ana ʒ.ij.
Oſſis de corde Cerui ℈.j.
Roſarum rubr. ʒ.iij.
Aquę Conſolidę maioris, Tuſſilaginis,
Nicotianę ana ℔.ß.
Aquę Meliſſæ, Bugloſſæ ana ℔.ß.
Aquę Capillornm Veneris ℔.ß.
Medullæ panis albi in vino Maluatico infuſæ q.ſ.

Contundenda contunde, miſce, & in balneo Marię, vel cineribus lento ignę deſtilla, ac conſerua.

Alia

Alia ad idem cum virium debilitate.

℞. Conserue Rosarum, Cornorum,
Consolide maioris ana ℥.ij.
Spec. Diarrhod. Abb. spec. Diamarg. frig.
Spec. Triasantali, spec. Aromat. ros. ana ʒ. ij.
Spice, Cornu cerui, Coralli rubri ana ʒ.j.ß.
Trochisc. è Terra lemnia, è Succino,
E Spodio ana ℈.iv.
Sem. Acetose, sem. Portulacæ,
sem. Plantaginis, Vini granatorum ana ℥.iv.
Decoctionis duarum turturum, & vnius perdicis, quarum ventres astringere materia infarcti sint ℔.iv.

Cum mica panis albissimi infusi in vino granatorum, & cum carne vnius capi, fiat destillatio, que coletur per manicam Hippocr. *Hier. Rubeus.*

Aqua pro phthisicis & hecticis.

℞. Carnis Gallinæ iuuenis incisi, & cũ ossibus contusi q. s. est. Medulle panis tantundem,
Scabiosæ viridis M.j.
Fol. Auri ʒ.j.
Aquæ stillatitiæ Myrti ad pondus omnium.

Omnibus contusis & mixtis balneo calentis aquæ destillentur: pro qualibet libra aquæ adde
Aquæ siue quintæ essentiæ mellis ℥.j.
Seruetur in vase vitreo optimè obturato ad vsum. *Fioravantus.*

Aqua ad phthisim, alia.

℞. Conseruæ Borraginis, Violarum,
Rosarum ana ℥.j.ß.
Ireos, Helenij ana ℥.ß.
Elect. de Gemmis sine speciebus,
Spec. Diarrhod. Abb.
Spec. Triasandali absque caphura,
Spec. Diamarg. frigidi ana ʒ.ij.
Margaritarum perforatarum, Corallorum,
Succini ana ʒ.j.
Passularum, Ficuum, Myxorum,
Glycyrrhizæ ana ʒ.vj.
Pinearum mundat. Amygdal. dulc. ana ℥.ß.
Gummi Tragacanthi, gum. Arabici ana ʒ.ij.
Sem. Anisi, sem. Fœniculi, sem. Vrticæ,
Quatuor sem. frig. com.
Sem. Papaueris albi ana ʒ.j.
Sigilli Lemnij, Boli Armeni,
Rosarum siccarum ana ʒ.iv.
Aquarum Pimpinellæ, Tussilaginis ana ℥.iv.
Decoctionis Limacum, Cancrorum,
Gallinarum ana ℔.j.
Carnis vnius Capi iuuenis,
Carnis vnius Perdicis,
Micæ panis in vino odorato infusi ana q. s.
Sacchari albissimi ℔.i.

Fiat destillatio. *Idem.*

Aqua ad hydropem, nostra.

℞. Liquoris Tartari, Aque Gentianæ,
Aquæ Theriacalis ana ℥.j.
Spiritus Vitrioli, Olei Sulphuris ana gutt. xv.

Misce. Capiat à ʒ.ij. vsque ad ℥. ß. cum vino ante ingressum laconicij, & sudet.

Aqua alia ad hydropem, nostra.

℞. Eupatorij, Endiuiæ,
Scolopendrij ana M.j.
Herbæ Peti M.iij.
Flor. Ireos nostrat. Flor. Sambuci ana P.j.
Radicum Asparagi, Apij, Fraxini,
Rubiæ, Tormentillæ, Acori ana ℥.ß.
Ebuli, Ireos nostrat. ana ℥.j.ß.
Sem. Cucurbitæ, Melonum, Citrulli,
Cucumeris, Endiuiæ, Scariolæ,
Lactucæ, Portulacæ, Halicacabi ana ʒ.ij.
Corticum Tamaricis, Capparorum ana ℥.ß.
Corticum Sambuci, Ebuli ana ℥.ij.
Hepatis Lupini ℥.ij.
Ventriculorum Galline sicc. ℥. ß.
Scyllæ ℥.ß.
Acinorum Sambuci M. ij.
Cantharidum ʒ.j.
Succi herbæ Peti ℔.j.
Aque flor. Sambuci, Ireos, rad. Ebuli,
Cort. Sambuci ana ℔.ß.
Aceti ʒ.ij.
Mellis ℥.iv.
Cinnamomi electi ℥.j.
Spicæ Indice ʒ.ij.

Contundenda contundantur bene, misceantur & macerentur per horas 24. deinde in cineribus igne perquàm lento distillentur. Aque addatur salis Absinthij ℥.ß. & seruetur. Datur quotidie ℥.j.ß. vel ℥.ij. manè stomacho ieiuno. Hac etiam vinum hydropicorum dilui potest.

Aqua hydrotica, nostra.

℞. Aquæ florum Sambuci ℔.iv.
Acinorum Sambuci immatur. contus. ℔.iv.

Macerentur per horas 24. & destillentur. Huic postea aquæ adde acinorum Sambuci maturorum contusorum ℔. iv. macerentur iterum vt prius, & destillentur. Demum

℞. Huius aquæ ℔.ij.
Aquæ Theriacalis ℔.j.
Liquoris Tartari, correcti ℥.iix.
Olei salis Ebulini, vel Iuniperini ʒ.ij.

Detur ℥.j. vel ℥.ij. stomacho vacuo ad sudorem eliciendum.

Aqua Tartarea.

℞. Cinnamomi electi contusi ℔.j.
Aquæ Rosarum ℔.iv.
Liquoris Tartari correcti ℥.j.ß.

Misceantur, & macerentur in balneo Mariæ per horas 24 & distillentur: propria ei facultas inest, abstergẽdi, roborandi ventriculum & iecur, atq; eorum compunctiones sedandi. *Th. Paracelsus.*

Aqua stillatitia arthritidi vtilis.

℞. Saluiæ, Rutæ, Hyssopi M.j.
Sulphuris, Salis ana ℥.ß.
Vini optimi ℔.iix.

Macerentur, & destillentur: & panni in ea aqua imbuti sæpe admoueantur. *Ant. Chalmeteus.*

Alia ad idem.

℞. Saporis Cyprij q. s. est. Destilletur in alem-

bico vitreo: & eſt optima ad arthritidem. *Idem.*

Aqua ad venena erodentia.

℞. Theriacæ ℥.ij.
Condit. Helenij, Ireos ana ℥.j.
Succi Baccarum Lauri, ſucci Iuniperi,
Succi Betonicæ, ſucci Centaurij minoris,
Succi Verbaſci, ſucci Marrubij ana ℥.iij.
Florum Nymphææ,
Flor. Violarum,
Cortic. rad. Mandragoræ,
Sem. Alterci albi ana ℥.j.
Opij ℥.ij.

Excepta alembico, artificio reſoluuntur, ſed melius in diplomatis. Neque ſolùm prodeſt, veneno læſis, quod vrit corpus, ſed internis doloribus, qui cum febre cruciant. *Rubeus.*

Aqua ad morbum Gallicum, deſtillata.

℞. Caryophyllorum,
Cinnamomi ana ℥.ij.
Colocynthidis ℥.j.
Nucis moſchatæ num.j.

Eaq; omnia in puluerem redacta, raroq; linteo inuoluta, bulliant in vini albi optim ℥. iix. aquæ fontis ℥.iv. ad conſumptionem medietatis, clauſis optimè rimis, foramine in ſummo operculi recluſo, quo ſpirare poſſit. Vbi refrixit, expreſſo in vinum linteo, adde ligni Guaiaci inciſi ℔.ß. macerenturq; horis xxiv mox deſtillet, igne leui, aqua, qua tumores à Gallica lue, madeſcant, purgato prius corpore: & ſi robore virium valido ægrotus fuerit, ſumat manè ad ℥.ij. ſin infirmus ℥.j. Hoc eodem modo vtere ad hydropem, & ad venena: Sudorem enim ciet, neq; admodum exquiſitam poſtulat victus rationem. *Hier. Rubeus.*

Alia ad idem.

℞. Sem. Ebuli,
Olei Sulphuris, vel Chalcanthi ana ℥.j.
Aquæ ardentis ℥.iij.
Fœniculi cum radic.
Petroſelini cum radic. ana partes æquales.
Aſparagorum recent. cum radic. duplum.

Vitreis organis lentiſſimo igne deſtillet aqua: in cuius libra diſſolue ſacchari candi ℥. iij. manè quantum capere cortex nucis poteſt, ex hac aqua, & tantundem ſuperioris ardentis, ſumitur, & per horam in horam in lecto quieſcendum: idque octo diebus: admirabiles celebrant huius remedij laudes. Quòd ſi ad viginti dies accipiatur, lapidem in veſica & renibus frangere aſſerunt: lieni item prodeſt, & induratis Gallici morbi tumoribus, ſi dolentia aut tumentia loca madeſcant. *Idem.*

Aqua Philoſophica, ſiue theriacalis ad morbum Gallicum.

℞. Raſuræ ligni Guaiaci ℔.ß.
Vini albi ℔.ij.
Aquæ fontanæ ℔.iix.
Aquæ Fumariæ, aquæ Cichorij,
Aquæ Chamæm. ana ℔.j.
Polypodij quercini ℔.ß.

A Macerentur ſimul horas duodecim, adde
Epithymi ℥.ij.
Aſplenij ℥.vij.
Baccarum Iuniperi ℥.ij.
Corticis Citri ℥.j.
Conſer. Roſarum, conſer. Cichorij,
Conſer. Borraginis,
Conſer. Bugloſſæ ana ℔.ß.
Conſer. Enulę, Theriacæ veteris ana ℥ iv.

Deſtillentur in diplomate: poſtea addes Saccha- B rum & Cinnamomum ad ſaporis ſuauitatem: dabiſque huiuſmodi aquę ℥.iij. aut iv. aut v. pro viribus ægrotantis, ac morbi magnitudine, purgato priùs corpore, iuxta humoris peccantis naturam. Nam ea ſua tenuitate humores tenuat, poros aperit, ſudores mouet, ac recondita facultate huic morbo aduerſatur. Cui poteris addere conſeruam Acori, Iridem, aut alia, quæ magis tuæ intentioni accommoda videbũtur. Liberum quoque erit longè à cœna cùm ibit cubitum, to- C tidem vncias illius aquæ ſumere. Interea verò dum ea vtetur, cubiculo non egredietur, niſi à prandio, cœloque ſereno, & aëre cal. do: victu vtetur tenui & exiccante: vinum bibet oligophorum: menſemq; integrum ita viuet cum huiuſmodi aqua, vel etiam diutius pro virium & affectus magnitudine: cumq; aluus fuerit adſtricta, clyſtere molliente ſubducetur Nonnulli in principio paſtus ℥.iij. huius aquæ exhibent cum tanta vini albi quantitate: nec eam veſperi propi- D nant. *Ant. Chalmeteus.*

Aqua pro leproſis ad faciem, noſtra.

℞. Sulphuris, Salis toſti ana ℥.ß.
Caphuræ, Tuthiæ ana ʒ.j.
Olei Tartari ℥.j.
Aquæ Roſarum ℥.xiix.

Aqua ad ſtrumas.

℞. Olei Laurini ℔.ß.
Olibani, Maſticis, Gummi Arabici,
E Terebinthinæ ana ℥.iij.

Deſtillet vitreis organis aqua, in qua cineres quercus ponas, denuoque omnibus rectè commixtis, deſtillatione liquor eliciatur, quo vtere: prodeſt etiam acrochordonibus, & huiuſmodi morbis, ſi ex arte adhibeatur. *Rubeus.*

Aqua ad vlcera corrodentia & ſordida.

℞. Ceruſſæ, Lithargyrij ana ℥.j.
Plumbi, Lapidis calaminaris ana ℥.ß.
F Boli Armeni ℥.j.ß.
Sanguis draconis,
Terræ ſigillatæ ana ℥.j.
Aluminis combuſti ℥.ß.
Calycum glandium,
Gallarum viridium,
Baccarum Myrti, Pſidiæ,
Balauſtiorum,
Sumach ana M.j.
Coriandri,
Sem. Plantaginis ana ʒ.ß.

Roſarum

Rosarum rub.P.ij.

Bulliant omnia in aquæ fabrorum sufficienti quantitate, & cùm omnia subsederint, vlcus ea aqua lauetur, ac foueatur. Hæc aqua mirum in modum siccat. *Fiorauantus.*

Alia ad idem.

℞. Aquarum Plantaginis,
Aquarum Rosarum ana quart.j.
Aluminis ℥.ij.
Sacchari ℥.j.

Bulliant simul, donec alumen & saccharum liquefiant, & lauetur vlcus. *Idem.*

Alia ad idem.

℞. Aquę Plantaginis ℥.vj.
Sublimati ℥.j.
Salis ammoniaci ʒ.j.ß.
Salis communis ʒ.ij.
Aluminis ʒ.j.

Bulliant in Phiala vitrea ad consumptionē quartę partis. *Idem.*

Aqua ad cancrosa vlcera, & faciei ruborem.

℞.Plantaginem, Solatrum, Agrestam,
Albumen Ouorum duodecim,
Aluminis semilibram.

Mixta sint inuicem, & extilla, *Heurnius.*

Aqua sordidis & corrodentibus vlceribus conferens.

℞. Succi Rubi, succi Sumach,
Succi Virgæ Pastoris,
Succi Plantaginis,
Succi Solani, succi Acetosæ ana quart.j.
Albumina Ouorum sex,
Aluminis triti ℥.iv.

Distillentur omnia in alembico plumbeo. *Antonius Chalmeteus.*

Aqua ad vlcera pudendi.

℞.Aluminis rochæ ℥.j.
Viridis æris ʒ. j.
Aquæ fabrorum, ferratæ q.s.

Coquantur simul per horas duas, deinde coletur, in qua panniculi lieni intingantur, & virgæ superponantur. *A quodam Medico Veneto.*

Aqua ad ambusta preciosissima.

℞.Phlegmatis Vitrioli,
Phlegmatis aluminis ana ℔.ß.
Florum Tapsi barbati,
Foliorum Hederæ nigræ ana M.j.
Limacum, Ranarum,
Astacorum, aut Cancrorum fluuialium ana num.x.

Destillentur in alembico plumbeo, satis magno igne. Ex hac aqua foue adustum locum quinquies, aut sexies in die. Aqua quoque spermatis ranarum mixta cum phlegmate vitrioli multum etiam confert. *Quercetanus.*

Aqua corrodens loco cauterij.

℞.Salis Nitri ℥.ij.

A Vitrioli Romani ℔.j.
Cinnabaris ℥.iv.

Quælibet per se terantur, deinde simul misceantur, & per alembicum distillentur, & aquam collige. *Bertapalia.*

Alia.

℞.Vitrioli Romani ℥.vj.
Salis Nitri ana ℥.ij.
Gallarum, Salis ammoniaci ana ℥.iix.
Vitrioli non rubefacti ℥.ij.

B Omnia distillentur alembico, & in vase seruentur vitreo.* Est ruptorium, quo omnem contingit incidere tumorem, vel abscessum absque ferro. Vsus quidem est, vt Oliuæ sarmento lignóue acuto in hac madente aqua, tumor incidatur: qua pariter & porri tolluntur. *Fumanellus.*

Aqua ad dentes.

℞.Salis ammoniaci, Salis gemmæ ana ℥.iij.
Aluminis saccharini ℥.j.ß.
C Salis communis ℥.j.

Trita distillentur in alembico vitreo. Extracto inde liquore dentes cum petra fricentur: deinde abluatur os modico vino albo. *Euonymus.*

Aqua fortis.

℞. Salis Nitri, Vitrioli ana ℔.ij.
Aluminis vsti ℥.iix.

Omnia subtilissimè terantur: postea ponātur in cucurbitam vitream bene lutatam: da sibi ignē, per horas decem semper augendo. *Euonymus.*

D *Alia.*

℞. Auripigmenti, Floris æris ana ℥.ij.
Vitrioli Romani ℔.j.ß.
Salis Nitri ℔.ij.
Aluminis ℔.iij.

Omnia puluerizentur, & fiat secūdùm artem distillatio. *Euonymus.*

Alia.

℞.Salis petræ, Vitrioli Romani ana ℔.ij.
E Aluminis vsti ℔.ß.

Puluerizentur omnia, & in cucurbita ponantur, & distillentur. *Euonymus.*

Alia.

℞. Aluminis rochæ ℔.ß.
Vitrioli Romani, Salis nitri ana ℔.j.ß.

Contundantur, & in alembico bene lutato distillentur. *Augustani.*

Aqua cum Mercurio.

℞.Mercurij sublimati ℥.j.
F Aquæ fontis ℔.j.

Misceantur. *Augustani.*

Lac virgineum.

℞.Aluminis crudi ℥ iv.

Decoquantur ad tertias in aquæ fontanæ puræ libris duabus Postea
℞.Lithargyri ℔.ß.
Aceti vini ℔.j.

Decoquantur ad remanentiam ℔.j. Colentur, & commisceantur ambæ aquæ, ac spatula tamdiu agitentur, donec albescant. *Augustani.*

De Syrupis, Sectio II.

SYRUPUS est medicamenti forma liquidior, ex succis vel alijs plantarum partibus, cum humore aliquo percoctis, & mellitis vel saccharatis ad saporis gratiam, & custodiæ diuturnitatem.

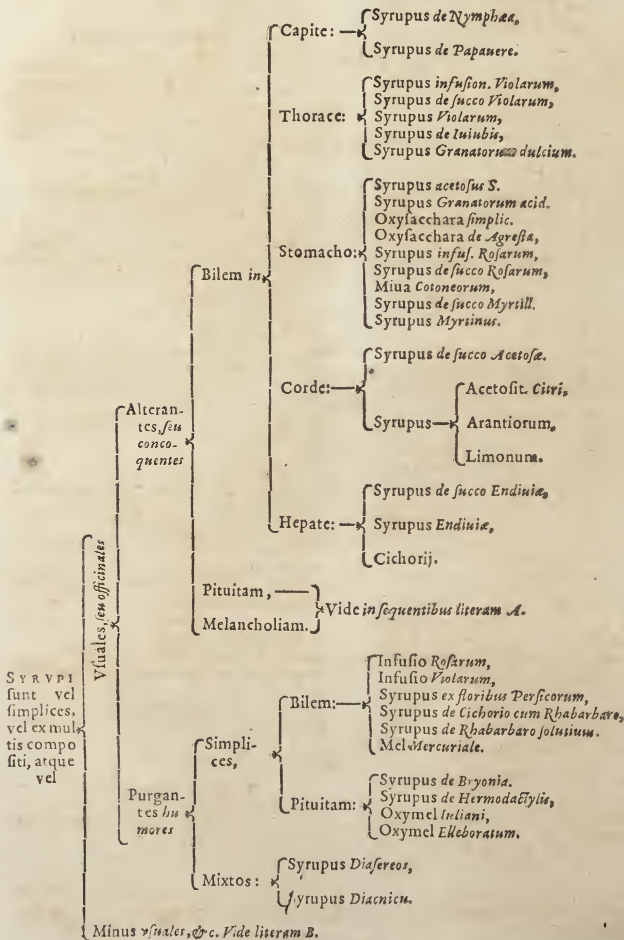

A. Syrupi

A
Syrupi *simplices & compositi, alterantes, seu cōcoquentes*

- Pituitam in
  - Capite
    - Syrupus *de betonica,*
    - Syrupus *de Stœchade*
      - Compositus,
      - Simplex.
    - Mel *anacardinum.*
  - Thorace: Syrupus
    - De Hyssopo,
    - De Prassio,
    - Capillorum *Veneris,*
    - De Betonica,
    - Glycyrrhizæ,
    - De Calamentho,
    - Scabiosæ, *&c.*
  - Corde, — Syrupus *Bisantinus.*
  - Stomacho
    - Aqua *mulsa,*
    - Syrupus *de Absinthio, de Mentha,*
    - Mel *rosarum colatum,*
    - Oxymel *simplex,*
    - Oxymel *compositum,*
    - Oxymel *scilliticum.*
  - Hepate: Syrupus
    - Acetosus *simplex,*
    - De duabus *rad.*
    - De quinque *rad.*
    - De Eupatorio, *&c.*
  - Matrice: Syrupus *de*
    - Artemisia,
    - Calamentho, *&c.*
- Melancholiam *in*
  - Corde: Syrupus *de*
    - Pomis,
    - Succo *Borraginis,*
    - Succo *Buglossæ.*
  - Hepate *&* Splene
    - Syrupus *de Epithymo,*
    - Syrupus *Lupulorum,*
    - Syrupus *Splenicus,*
    - Syrupus *de Fumo terræ.*

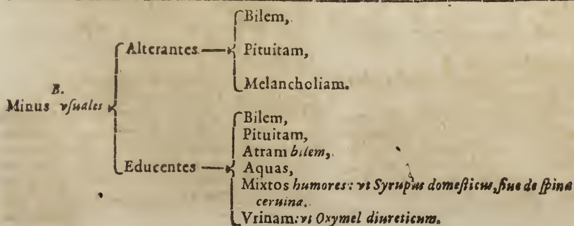

DE SYRVPIS OFFICINALIBUS CONCOQUENTIBUS bilem in capite.

Syrupus de Nymphæa ſimplex.

FLORES Nymphææ, quot voles, macerato, ac ter flores mutato. horum infuſionis accipies ℔.iv. ſacchari quod ſufficit. miſceantur, & coquantur vſque ad ſyrupi conſiſtentiam deinde in vaſe vitreo, vel figulino vitrato ſeruetur per annum. Doſis à ſeſcuncia, vſque ad vncias duas, cum aquæ appropriatæ dupla quantitate. * Bilis flauæ feruorem extinguit, ideoq; mirificè ardentibus, alijs fèbribus acutis auxiliatur. Somnum quoque conciliat. *Nicolaus.*

Syrupus de Nymphæa compoſitus.

℞. Florum Nymphææ albæ ℥.ij.
Flor. Nymphææ luteæ, Sem. Pſyllij integri,
Sem. Acetoſæ ana ℥.j.
Sem. Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris,
Melonum, Lactucæ ana ℥.ß.
Sem. Endiuiæ ſat. Endiuiæ ſyl.
Portulacæ ana ʒ.ij.
Radicum Fœniculi ℥.j.
Coquuntur in aqua hordei ſufficienti: & colaturæ adduntur
Sacchari ℔.j.
Vini granat. acidorum, Aceti albi ana ℥.ij.
Fit ſyrupus, & aromatizatur cum
Santali citrini, Spicæ Indicæ ana ʒ.j.ß.
Conſeruatur in vaſe vitreo vel vitreato figulino ad annos duos. Doſis & actio, vt præcedentis.
Franciſcus Pedemontanus.

Syrupus de Papauere ſimplex.

℞. Capitum recentium Papaueris albi, nigri & cum ſeminibus ana ʒ.xl.
Aquæ pluuiæ, ℔.iix.
Decoquantur ad remanentiam libræ vnius & dimidiæ cui adde
Sacchari, Penidiorum ana ℥.iv.
Fit ſyrupus. Conſeruatur in vaſe vitreato cooperto per annum. * Valet ad catarrhum & tuſſim, ſomnumque conciliat. *Meſuer.*

Syrupus de Papauere compoſitus.

℞. Capitum cum ſeminibus Papaueris albi & nigri ʒ.l.
Capillorum Veneris ʒ.xv.
Glycyrrhizæ ʒ.v.
Iuiubas num. xxx.
Sem. Lactucæ ʒ.xl.
Sem. Maluæ,
Sem. Cydoniorum ana ʒ.vj.
Coquuntur in ℔.iv. aquę vſque ad duas, & cum Penidiorum, Sacchari ana ℥.iix.
Fit Syrupus. Conſeruatur in vaſe vitreo, vel figulino vitreato ad annos duos. Datur à ſeſcuncia vſque ad vncias duas, cum dupla aquæ ſtillatitię appropriatę quātitate. * Valet ad tuſſim ſiccam, phthiſim, catarrhū calidū & acrem, ſomnūmq; conciliat. *Meſues.*

A

DE SYRVPIS CONCOQUENTIBUS bilem flauam in thorace.

Syrupus infuſionis violarum.

℞. Infuſionis Roſarum ℔.v.
Sacchari clarificati ℔ iv.
Coquantur cum facilitate. Seruetur in vaſe vitreato per annum. Doſis ab ℥.j. ß. ad ℥.ij. * Eſt
B conueniens ad extinguendam ſitim in febribus acutis, & ad remittendum exceſſum caliditatis in eis, confortans ſtomachum relaxatum, & hepar ſupercalefactum, & cor, reſiſtens putredini, conueniens tempore peſtilentię, & reſiſtens venenoſitati.

Syrupus de ſucco Violarum.

℞. Violarum recētium iamiam lectarū quantitatem ſatis magnam, & decerpe ab ijs purpurea foliola, & abijce virides eorum cauliculos,
C quoniam herbaceam habent acrimoniā, & floridum colorem hebetant Contūde, deinde decerpta Violarum folia in mortario marmoreo, & exprime. Mox
℞. Expreſſi ſucci ℔.ij.
Sacchari ℔.iv.
Saccharum prius clarificetur, & ad iuſtam conſiſtentiam coquatur: amoto deinde ab igne ſaccharo, tepefieri ſinito, & ſuccum infundito, & rurſum lento igne ad ſpiſſitudinem coquito, & emicantem in co-
D *quendo ſpumam continuò auferto. Quidam ſpumam non auferunt, ne color pereat: ſed citò corrumpitur, cum ſpuma repoſitus.*
Conſeruatur per annum. Datur à ſeſcuncia ad ℥.ij. * Bilis acrimoniam obtundit, ac ob lentorem thoracis vitijs eſt aptum.

Syrupus Violarum.

℞. Violarum. ℥.ij.
Sem citoniorum. Sem. Maluæ ana ℥.j.
Iuiubarum, Sebeſten ana num. xx.
E Aquæ cucurbitæ ℔.vj. vel quantum ſufficit.
Sacchari ℔.j.ß.
Coquantur ſecundùm artem. Cōſeruetur in vaſe vitreato per annum. Datur à ſeſcuncia vſq; ad ℥.ij. cum aqua ſtillatitia appropriata * Prodeſt pleuritidi & tuſſi à cauſa calida. *Meſues.*

Syrupus de Iuiubis.

℞. Iuiubarum num. lx.
Violarum, Sem. Maluarum ana ʒ.v.
F Capillorum Veneris ℥.j.
Sem. Cotoneorum,
Sem. Papaueris albi,
Sem Melonum,
Sem. Lactucæ, Tragacanthæ ana ʒ. iij.
Liquiritiæ, Hordei mundati ana ℥.j.
Decoquantur in libris quatuor aut ſex aquę fontium ſecundùm artem, vel aquæ pluuialis vſque ad conſumptionem medietatis. Deinde colentur, & in colatura addantur zacchari clarificati ℔.iij. Et fiat ſyrupus debito modo decoquendo. Conſeruetur ad annos duos. Doſis, vt præcedentium,

cedentium.* Syrupus de Iuiubis, confert ad rau- A
cedinem vocis, & tussim, & pleuresim, & in vlce-
re vesicæ mirè prodest. *Mesuer.*

Syrupus de Iuiubis alius.

℞. Iuiubarum num. c.
Aquæ ℔. iv.

Coque ad dimidias: adde Sacchari ℔. j.
Coque iterum ad syrupi consistentiam. Valet ad asperitatem gutturis, & tussim iuuat: sputum tenue incrassat, & faciliùs expelli facit. Ob id raucitati & pleuritidi confert. *Mesues.*

Syrupus Granatorum dulcium.

℞. Succi Granatorum dulcium ℔. v.
Sacchari albissimi ℔. iij.

Coquantur secundùm artem. Conseruetur in vase vitreo per annum. Dosis, vt præcedentium. * Sitim, tussim & pleuritidem iuuat. *Mesues.*

ANNOTATIO.

Malè hodie faciunt Syrupum granatorum, indifferenter cũ dulcibus acetosa granata miscentes: oportet enim vtrunque Syrupum, tam acetosorum quàm dulcium grandiorum seorsim conficere: nam diuersis morbis, morborumq; accidentibus medẽtur. Cordus.

DE SYRVPIS CONcoquentibus bilem flauam in stomacho.

Syrupus acetosus simplex.

℞. Aceti vini ℔. iij.
Sacchari clarificati in aqua ℔. v.

Coquantur secundùm artem. * Est cõmunis ad omnem materiam: digerit choleram, phlegma & melancholiam: rationeq; aceti attenuat crassos humores, incidit viscosos, duros mollit, ineptos euellit, vbique penetrat, oppilationes aperit, prouocat vrinã, putredini resistit, & corrigit malitiam humorum. idcircò in febribus pestiferis iuuat: sed ratione remissæ frigiditatis, tenues & subtiles humorum partes inspissat, adæquat calórem, refrigerat, viscera lenit, & sitim sedat. *Mesues.*

Syrupus acetosus compositus.

℞. Radicum Fœniculi,
Rad. Apij,
Rad. Endiuiæ ana ℥. iij.
Seminis Anisi, Fœniculi,
Apij ana ℥. j.
Seminis Endiuiæ ʒ. iv.

Coquantur lento igne in libris decem aquæ ad dimidias: adde colaturæ
Sacchari optimi ℔. iij.
Aceti acerrimi ℔. ij.

Coquantur secundùm artem. Conseruatur ad annos duos. Dosis à sescuncia ad vncias duas cum aqua aliqua conueniente.* Syrupus acetosus cum radicibus: cuius operatio est ad choleram grossam, difficilem, & ad phlegma: incidit enim & abstergit, aperit oppilationes quæ sunt in hepate, & splene, & in renibus. *Mesues.*

Syrupus acetosus Diarrhodon.

℞. Succi Intybi, Apij ana ℔. ij. ß.
Rad. Apij, Fœniculi, Intybi ana ℥. ij.
Rosarum ℥. j.
Glycyrrhizæ ℥. ß.
Spicæ Nardi ʒ. ij. ß.
Sem. Apij, Fœniculi,
Anisi ana ʒ. vij.
Aquæ ℔. vj.

Coque ad duarum partium consumptionem: B adde aceti ℔. ij sacchari ℔. iij.
Coque iterum & fiat syrupus. Datur ab ℥. j. vsq; ad iij. valet ad febres complexas, & eas, quę formam corporis corrumpunt. Obstructiones epatis & lienis idem aperit. *Mesues.*

Syrupus acetosus de succis herbarum cum aromatibus.

℞. Succorum Apij,
Fœniculi, Intybi,
C Lupuli coct. & purg. ana ℔. ij.
Buglossi ℔. ij. ß.
Rosarum ℥. j.
Spicæ nardi ʒ. iij.
Glycyrrhizæ ℥. j.
Seminis Apij,
Fœniculi, Anisi,
Rhabarbari, Euphatorij,
Absinthij,
Cassuthæ ana ʒ. v.
D Sacchari ℔. ij. ß.
Aceti ℔. ij.

Condiatur galliæ aromaticæ drachmis duabus. Obstructiones aperit: ob id febres putridas, & implexas, & morbos alios obstructionibus succedentes curat. *Mesues.*

Syrupus Granatorum acetosorum.

℞. Succi Granatorum acetosorum ℔. v.
Sacchari albissimi ℔. iij.

Coquantur secundùm artem. * Febres biliosas, E & quæ ex pituitosis flammam multam inuehũt, iuuat. *Mesues.*

Oxysacchara simplex.

℞. Sacchari albi ℔. j.
Succi malorũ Granatorum acetosorum ℥. iix.
Aceti ℥. iv.

Coquantur cum facilitate, dum Syrupi crassamentum adsciscat.* Digerit materias cholericas phlegmati mistas, quæ grauant stomachum & præcordia, & faciunt tertianas duplas inordina- F tas, quas vocant erraticas, & similes quartanis duplis. *Nicolaus.*

Oxysacchara composita.

℞. Capillorum Veneris,
Linguæ ceruinæ, id est, Phyllitidis,
Scolopendriæ, id est, Asplenij,
Polytrichi, Lichenis seu Hepaticæ,
Violarum, Rad. Fœniculi, rad. Rusci,
Rad. Asparagi, rad. Graminis ana ℔. j.

Hoc modo confice: In succo malorum granatorum herbas, radices triduum macerato, quarto

die parum bullire ſinito, cum forti expreſſione percolato, poſtremò addito ſaccharo quod ſatis fuerit, ad iuſtam craſſitiem coquito, & conſeruato ad annos duos. Doſis, vt præcedẽtium.* Concalefecta corpora potum iuuat: longis febribus quas ſanguis aut bilis creauit, & calori iecinoris auxilio eſt & lienis obſtructiones tollit. *Nicol.*

Syrupus de Agreſta.

℞. Agreſtæ ℔.v.
Sacchari clarificati ℔.iij. ß.

Coquantur ſecundùm artem. * In magnis æſtibus ad ſitim reſtringendam mirificè confert, vomitum & alui profluuium bilioſum ſiſtit, febribus bilioſis ſuccurrit, grauidarum vomitum etiam reprimit, ac ventriculũ earundem firmat, venenisque aduerſatur. *Meſues.*

ANNOTATIO.

Agreſta eſt ſuccus vuarum immaturarũ, qui Græcè vocatur Omphacium, & inſpiſſatus ſeruatur: hoc autem loco recipienda eſt Agreſta nondum ad ſpiſſitudinem decocta.

Agreſta exprimi debet ex generoſiſſimis vuis, apud nos paulò ante maturitatem. Cordus.

Syrupus infuſionis roſarum.

℞. Infuſionis roſarum ℔.v.
Sacchari clarificati ℔.v.

Coquantur cum facilitate, & conſeruentur per annum in vaſe vitreato cooperto. Doſis, vt præcedentium. * Eſt conueniens ad extinguendam ſitim in febribus acutis, & ad remittendum exceſſum caliditatis in eis, confortans ſtomachum relaxatum, & hepar ſupercalfactum, & cor, reſiſtens putredini, conueniens tempore peſtilentiæ, & reſiſtens venenoſitati.

Syrupus de ſucco roſarum.

℞. Succi roſarum depuratarum ℔.j. ß.
Zucchari clarificati ℔.j. ß.

Fiat ſyrupus ſecundùm artem, vt decet.* Aluum compreſſione ſoluit, vncijs tribus ſumptis: ſed multò clementiùs, quàm qui ex multis roſarum recentium infuſionibus paratus eſt. *Meſues.*

Miua Citoniorum ſimplex.

℞. Succi citoniorum depurat. ℔.xij.

Coquantur ad medietatem: & affunde vini albi veteris opt. ℔.v.

Sacchari ℔.iij.

Coquantur lento igne ſemper deſpumando, ad tertiæ partis conſumtionem. Poſtquam reſederit, cola, & adde

Sacchari ℔.iij.

Iterum coquantur ad iuſtam conſiſtentiã.* Ventriculum roborat, & cibũ in eo continet. *Meſues.*

Miua Citoniorum aromatica.

℞. Succi Citoniorum acetoſorum ℔.xx.
Mellis deſpumati optimi ℔.vj.
Vini veteris optimi ℔.x.

Poteſt tamen etiam cũ Saccharo fieri. Coquantur ad perfectionem, poſtea impone ſequentia aromata, in ſindone ligata:

℞. Cinnamomi electi,

A

Cardamomi maioris ana ʒ.iij.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Zingiberis, Maſtiches ana ʒ.j. ß.
Croci ʒ.ij.
Xyloaloes, Macis ʒ.j. ß.

Omnia præter crocum parum terantur, & nodulo ligata ſuſpendantur, identidem confricando in ipſo medicamento, donec craſſeſcat. Tolle ab igne, & aromatiza

Moſchi ℈.j.

B

Galliæ Moſchatæ veræ ʒ.ij.

Fiat ſecundùm artem. * Ventriculum, hepar, & cætera viſcera roborat, appetentiam excitat, coctionem iuuat, vomitũ & lienteriã iuuat. *Nicol.*

Syrupus de ſucco Myrtillorum, ſeu Myrtinus ſimplex.

℞. Succi Myrtillorum depurati ℔.viij.
Sacchari clarificati ℔.iiij.

Coquantur ſecundùm artem.

C

Curandum eſt, vt efferatur ex Italia, aut Narbonenſi Gallia Myrtillorũ ſuccus, ſi quis volet hunc Syrupum conficere.

*Syrupus Myrtillorum ventriculum & viſcera roborat, ob id fluorem alui antiquatum ſiſtit, & tuſſim mitigat. *Meſues.*

Syrupus Myrtinus compoſitus.

℞. Myrtillorum ʒ.xx.
Santali albi, Sumach,
Balauſtiorum, Berberis ana ʒ.xv.

D

Meſpillorum ʒ.50.
Succi Granatorum vel cydoniorum,
Pomorum agreſtium ana ℔.ß.

Omnia, exceptis ſuccis, coquantur in aquæ fontis libris octo, ad medias, coletur, & fiat ſyrupus cum ſacchari ℔.iij additis in fine ſuccis. * Hic Syrupus ſiſtit ventris fluorem, etiam antiquum, & ſcreatum ſanguinis. *Meſues.*

E

DE SYRVPIS CONcoquentibus bilem flauam in corde.

Syrupus de ſucco acetoſæ.

℞. Succi acetoſæ depurati ℔.iij.
Sacchari clarificati ℔.ij.

Coquantur ſecundùm artem. * Febribus bilioſis & peſtilentialibus ſaluber eſt, cordis & ventriculi flammeum calorem extinguit, ipſaq; roborat. *Meſues.*

F

Syrupus de acetoſitate citri.

℞. Succi acidi mali citri, per pannum rarum colati ℔.vj.
Sacchati albiſſimi ℔.iij. vel ℔.iv.

Coquantur ſecundùm artem.* Ad omnes ægritudines bilioſas ex pura bile valet, & peſtilentes, vel quæ veneni naturam ſapiunt, & ad ſitim extinguendam: ebrietati reſiſtit, vertiginem iuuat. *Meſues.*

ANNOTATIO.

Raro habent Pharmacopolæ ſyrupũ acetoſitatis Citri verũ: nam plerunq; venditur pro eo ſyrupus citriorum con-

rum conditorum. Porrò cùm quis bene conficere voluerit, oportet, vt per filtrum aut pannum destilletur acetositas citriorum, sine vlla vi aut expressione: alioquin coagulatur, cum refrixerit, syrupus. Cordus.

De syrupo Aranciorum acetosorum.

℞. Succi Aranciorum acetosorum per pannum aut filtrum distillati ℔.vj.
Sacchari albissimi ℔.iij. vel ℔.iv.
Coquantur secundùm artem.
Ad hunc modum potest etiam fieri ex succo Aranciorum dulcium.

Syrupus acetositatis limonum.

℞. Acetositatis limonum maturorum, per filtrum destillatæ ℔.vj.
Sacchari albissimi ℔.iij. vel iv.
Coquantur secundùm artem. * Vehementiùs infrigidat, & penetrat, quàm syrupus acetositatis citri: & valet contra putrefactionem, contra vermes, vehementiam caloris febrilis, & alios crudos humores.

DE SYRVPIS CONCOQUENTIBUS BILEM FLAUAM IN HEPATE.

Syrupus de succo Endiuiæ, vel Endiuiæ simplex.

℞. Succi Endiuiæ depurati ℔.viij.
Sacchari Tabarzeth ℔.v.ß.
Coquantur secundùm artem. * Valet principaliter ad omnes supercalfactiones hepatis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & in morbo laterali maximè conuenit.

Syrupus de Endiuia compositus.

℞. Endiuiæ recentis, Borraginis, Scariolæ,
Hepaticæ, Melissæ, Buglossæ,
Lactucæ, Eupatorij ana M.j.
Seminum frigidorum maiorum ana ℥.j.
Santali albi, rubri ana ʒ.j.
Florum cordialium ana ʒ.iij.
Coquantur secundùm artem, in sufficienti quantitate aquæ: deinde cola: & colaturæ adde
Succi Endiuiæ depurati ℔.v.
Vini Granatorum ℥.iij.
Sacchari albi ℔.iv.
Fiat Syrupus secundùm artem. * Valet præcipuè ad supercalfactiones hepatis, cordis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & generaliter confert cuilibet complexioni calidæ, & est apertiuus oppilationum, & confortatiuus membrorum debilitatorum à mala complexione calida: est etiam digestiuus materiarum cholericarum acutarum. *Gentilis.*

Syrupus Endiuiæ compositus.

℞. Succi Endiuiæ, Succi Hepaticæ ana ℔.iij.
Clarificentur prædicti succi ad ignem, vt expedit: addantur
Rosarum, Violarum,
Lenticulæ aquæ, Polytrichi,
Flor. Nymphææ ana ℥.ß.

A Capillorum Veneris, Hordei mundati,
Sem. frig. maiorum ana ℥.j.
Contusa & per horas 12 in dictis succis macerata coquuntur, & colaturæ adduntur
Sacchari ℔.iij. vel quod sufficit.
Fiat syrupus, & aromatizetur cum santalis albis & rubris.
Berberis, Sem. cotonerum, Ligni aloes, Cinnamomi, Cort. citri ana ℈.j.
Tunde & aromatiza secundùm artem. * Valet
B ad suprà dicta. *Gentilis de Fulg.*

Syrupus de Cichorea sine rhabarbaro.

℞. Endiuiç domesticç & syluestris, Cichoreç,
Taraxaci, id est, feridis syluestris, ana M.ij.
Cicerbitæ, Hepaticæ,
Scariolæ, Lactucæ,
Fumi terræ, Lupulorum ana M.j.
Hordei non excorticati ℥.ij.
Alkekengi, Liquiritiæ,
Capillorum Veneris,
C Ceterac, siue scolopendriæ,
Polytrichi, Adianthos, Cuscutæ ana ʒ.vj.
Radicum Fœniculi, Apij,
Asparagi ana ℥.ij.
Ferueant in aqua sufficienti, & colentur, & cum saccharo albo solido fiat syrupus. *Nicolaus.*

Syrupus de Olibano Rhasis.

℞. Aceti veteris ℔.iij.
Succi mal. granat. acet.
D Acetositatis citri,
Agrestæ, Acidulæ,
Mororum, in quo sumach fuerit decoct.
Berberis ana ℔.j.
Lactucæ, Endiuiæ syluest. ana ℥.iij.
Decoctionis Iuiubarum,
Infusionis lentium ana ℔.j.ß.
Sacchari ℔.iij.
Fiat syrupus. Deinde
℞. Spodij ℔.ß.
E Caphuræ ℥.j.
Terantur in mortario, & incorporentur cum syrupo, donec fiat vnum corpus, & conspergatur ter cum frusto cucumeris. Oblatus ante originē variolarum & morbillorum abscindit eorum emersionem, quod si fortè apparuerint 20. non perficientur decem refrigerando calorem & putrefactionem prohibendo, nisi quod videatur vehemens materiæ expulsio, quæ tunc iuuetur. Idem datus cum calida, confert omnibus ægri-
F tudinibus sang. choleræ, bubonibus, anthraci, anginæ, & consimilibus.

DE SYRVPIS CONCOQUENTIBUS PITUITAM IN CAPITE.

Syrupus de Betonica.

℞. Succi betonicæ crudi partes tres. Sacchari boni partes duas.
Coquantur simul, & despumētur, quoad syrupi consistentiā acquirāt. Vires ipsius herbę retinet.

Syrupus de Betonica compositus.

℞. Betonicæ M.iij. Maioranæ M.j.ß.
Thymi, Rosarum ana M.j.
Violariæ, Stœchadis, ana M.ß.
Sem. Fœniculi, Anisi, sem. Ammeos ana ℥.ß.
Rad. Pæoniæ, Polypodij, rad. Fœnic. ana ʒ.v.
Fiat decoctio in s.q. aquę ad medietatis consumptionem: colaturæ adde Succi Betonicæ ℔.ij. Sacchari quãtum satis est. Fiat syrupus. * Ad capitis & vteri vitia confert, menses mouet: & simplici potiùs vtimur, quàm cõposito. *Augustani.*

Syrupus de stœchade simplex.

℞. Florum stœchadis ʒ.xxx.
Thymi, Calaminthæ, Origani ana ʒ.x.
Anisi ʒ.vij.
Passularum purgatarum ʒ. iv.
Aquæ quod satis est. Coquantur secundùm artẽ, & colaturæ adde mellis, aut sacchari ℔.iv.ß.
Condiatur cum Cinnamomi, Calami aromatici, Zingiberis ana ʒ.j ß.
Ligentur in sindone, & in syrupo suspendantur. * Iuuat omnes affectus frigidos cerebri & neruorum, vt paralysim, epilepsiam, conuulsionem, spasmum cynicum, tremorem: ac ventriculum firmat.

Syrupus de stœchade compositus.

℞. Florum stœchadis ʒ.xxx.
Thymi, Calaminthæ, Origani ana ʒ.x.
Anisi, Pyrethri ana ʒ.vij.
Piperis longi ʒ.iij.
Zingiberis ʒ.ij.
Passularum enucleatarum ℥.iv.
Aquæ quantum sufficit.
Mellis aut sacchari optimi ℔.v.
Coquantur secundùm artem lento igne: & cùm reponis, tum condias sequentibus speciebus, in sindone rara & munda suspensis.
℞. Cinnamomi, Calami aromatici,
Spicæ nardi Indicæ, Croci,
Zingiberis, Piperis nigri,
Piperis longi ana ʒ j.ß.
Contundantur grosso modo. *Idem quod præcedens efficit. *Mesues*

Mel Anacardinum Azarauij.

Anacardios recẽtes tere, & in aqua decoque, donec melliginem quandam in rubeo colore fuscam remittant, eam aquæ innatantem auferto, & reponito. * Memorię iacturam resarcit, labantes sensus refricat, obliuionem discutit, & mentem euacuat, morbis cerebri frigidis, & humidis confert, neruorumq; resolutioni opitulatur.

DE SYRVPIS CONCOQUENTIBUS PITUITAM IN THORACE.

Syrupus de Hyssopo.

℞. Hyssopi aridi, Rad. Apij, Fœniculi,
Petroselini, Glycyrrhizæ ana ʒ.x.
Hordei mundati ℥.ß.

A Sem. Maluæ, sem Citoniorum,
Tragacanthæ ana ʒ.iij.
Capilli Veneris ʒ.vj.
Iuiubarum, Sebesten ana num.xxx.
Passularum enucleatarum ℥.j.ß.
Ficuum siccarum,
Dactylorum pinguium ana num.x.
Penidiarum albarum ℔.ij.
Confice secundùm artem. Conseruatur ad annos duos in vase vitreato. * Ad vitia thoracis &
B pulmonis efficax est, humoresq; excreatu difficiles extenuat & educit. *Mesues.*

Syrupus de Prassio.

℞ Marrubij ℥.ij. Glyzyrrhizæ ℥.j.
Capillorum Veneris, Hyssopi,
Calaminthæ, Anisi ana ʒ.vj.
Rad. Apij, Fœniculi ana ʒ.v.
Sem. Maluæ, Fœnigræci, Ireos ana ʒ.iij.
Sem. Cydoniorum, Lini ana ʒ.iij.
Vuarum passarum purgatarum ℥.ij.
C Ficus passas pingues num.xvj.
Penidiorũ, Mellis ana ℔.ij.
Aquæ quod sufficit. Fiat syrupus. * Thoracem & pulmones expurgat pituita crassa, lenta, putri: hinc asthmati, & antiquæ tussi prodest: quales affectus senibus & natura frigidis sunt frequentes. *Mesue.*

Syrupus capillorum Veneris simplex.

℞. Infusionis capill. Veneris recentium ter factæ secundùm artem ℔.iij. Sacchari albi ℔.ij.
D Coque & fiat syrupus.

Syrupus capillorum Veneris compositus.

℞. Capillorum Veneris M.ij.
Adianthi, Scolopendriæ,
Polytrichi ana M j.
Iuiubarum, Glyzyrrhizæ ana ℥.ij.
Fiat decoctio addendo Sacchari ℔.iij. Fiat syrupus.

Syrupus alius capillorum Veneris
E *magistralis.*

℞. Capillorum Veneris ℥.v.
Glycyrrhizæ rasæ ℥.ij.
Macerentur in aqua horis 24. deinde coque ad dimidij consumptionem. Colaturæ adde
Sacchari clarificati, Penidiorum, Aquę capill. Vener. ana ℥.viij.
Coque, fiat syrupus. * Ad thoracis affectus calidos, destillationes & obstructiones efficax, vsu creberrimus. Pleuritidis initio conuenit, cum
F materia calida, aut calido & frigido mista, sua tenuitate gutturis tectorium eludit. Eo syrupo ad obstructiones primorum vasorum in purgatorijs tentationibus securitatis gratia vtimur. *Antonius Musa, & Anutius Fœsius.*

Syrupus de Glycyrrhiza.

℞. Glycyrrhizæ rasæ ℥.ij.
Capilli Veneris ℥.j.
Hyssopi ℥.ß. Aquæ pluuiæ ℔.iv.
Macerentur horis xxiv. Deinde coquantur ad dimidias. Colaturæ adde

Mellis

Mellis optimi, Penidiorũ, Sacchari ana ℥.viij.
Aquæ rosarum ℥.vj.
Fiat syrupus secundùm artem. * Thoracem & pulmonem expurgat. ideoque diuturnæ tussi & pleuritidi auxiliatur. *Mesues.*

Syrupus de Calamintha.

℞. Calaminthæ domesticæ,
Calaminthæ montanæ ana ℥.ij.
Sem. Leuistici,
Sem. Dauci, Schœnu anthos ana ʒ.v.
Passularum enucleatarum ℔.ß.
Mellis ℔ ij.
Fiat syrupus. In hoc syrupo sex aquæ libræ recipiantur, quæ bulliant primò passulas, deinde alia secundùm præscriptum ordinem ponendo, vsq ad consumptionem medietatis: deniq; addito melle fiat syrupus secundùm artem.* Syrupus de calamintha, lienosis plurimum confert, quibus durus est lien & penè irresolubilis, & his qui frigida viscera habent, & asthmate laborant, præsertim in senibus. & in habentibus antiquas tusses: si quis enim vel pectus, vel ventriculum, vel intestina, crassa, tenaci, & irresolubili materia plena habeat, hoc syrupo sanatur. *Mesues.*

Syrupus è scabiosæ succo.

℞. Succi scabiosæ crudi ℔.vj.
Sacchari, Mellis Hispanici puriss ana ℔. ij
Coquatur initio cum succo media pars vtriusque, mellis scilicet & sacchari: atque cola. Deinde reliqua pars mellis & sacchari addatur, perficiaturq; coctio ad Syrupi formam.* Ad eadem, ad quæ herba ipsa, valet. *Medici Colonienses.*

DE SYRVPIS CONCOquentibus pituitam in corde.

Syrupus Dinarij, siue de Bizantijs simplex.

℞. Succi Endiuiæ,
Succi apij ana ℔.ij.
Succi Lupuli, Succi Buglossæ ana ℔.j.
Succi depurentur & despumentur, dum maneant ℔.iv.
Sacchari optimi ℔.ij.ß.
Coquantur cum facilitate, donec fiat syrupus. *Humores crassos & lentos incidit atque extenuat, obstructiones aufert, morboque regio succurrit. *Mesues.*

Syrupus de Bizantijs compositus.

℞. Succi Endiuiæ veræ,
Succi apij, Succi lupuli,
Succi Buglossæ ana ℔.j.
In succis decoquantur Flor. rosarum rubr. ℥.ij.
Glycyrrhizæ ℥.ß.
Sem. Anisi, Fœniculi,
Apij ana ʒ. iij.
Spicæ Nardi Indicæ ʒ.ij.
Colaturæ adde.
Aceti ℔.ij.
Sacchari albiss. ℔.iij.

A Coquantur secundùm artem diligenter. Interdum ad singulas succi clarificati libras addunt Aceti ℥.vj. Est efficacior simplici. *Mesues.*

DE SYRVPIS CONCOquentibus pituitam in stomacho.

Aqua mulsa, seu Hydromel.

℞. Mellis ℔.j.
B Aquæ pluuiæ ℔.iix.
Coque lento igne: donec amplius non spumet vtere. Augetur quandoque mellis quantitas, & decoquitur ad iulapij cõsistẽtiam: nempe cuando à Medico præscribitur, aut quòd ita illi visum est, aut quòd diutius seruanda sit: & aromatizatur cinnamomo, zingibere, maci, croco, & similibus.

Aqua mulsæ alter modus.

℞. Mellis boni partem j.
C Aquæ fontanæ partes iix.
Fermenti pauxillũ pauxillo eiusdem aquæ mellitę dissolutum, videlicet in singulas centenas factæ mulsæ libras indantur fermẽti dissoluti ℥.iij. quæ omnia ligneo vase relicto trium digitorum spacio vacuo, in quod, dum musti modo feruebit, recipiatur. vbi feruere desierit, obturato vase modo doliorum vini, tertio pòst mense fit potabile. Durat ad annos aliquot.* Affectus frigidos cerebri, neruorum & iuncturarum iuuat, sitim
D sedat, puris & pituitæ crassæ expectorationem promouet, colicis prodest & calculum in meatibus vrinæ gigni prohibet. *Medici Colonienses.*

Hydromel compositum.

℞. Aquæ fontis ℔.xx.
Mellis despumati ℔.j.
Saluiæ, Origani ana P.ß.
Anisi, Coriandri ana ʒ.j.
Glyzyrhizæ ʒ ij.
Cinnamomi ℥.j ß.
E Bulliant ad consumptionem quartæ partis, & colentur. *Augustani.*

Syrupus de Absinthio.

℞. Absinthij Romani ℔.ß.
Rosarum rubrarum ℥.ij.
Spicæ Indicæ ʒ.iij.
Vini clari veteris opt.
Succi Citoniorum ana ℔.ij.ß.
Macerentur in vase marmoreo, aut fictili densa
F per noctem vnam: deinde decoquantur. Colaturæ adde
Sacchari ℔.ij.
Confice secundùm artem. * Ventriculum roborat & iecur, aliaq; instrumẽta nutritionis, appetentiamque excitat: contra regium morbum prodest, flatus discutit, humoresque per vrinam pellit. *Mesues.*

Syrupus de mentha maior.

℞. Succi Citoniorum Muzorum,
Citoniorum dulcium,
Granatorum acetosorum, Granat. dulcium,

Granatorum Muzorum ℔.j.ß.

In ſuccis macerentur per horas xxiv. ſequentia:

℞. Mentæ ſiccæ ℔.j.ß.

Roſarum rubearum ℥.ij.

Coquātur deinde cum facilitate, vſq; ad medietatis conſumptionem: colētur, & colaturæ adde

Mellis vel ſacchari ℔.ij.

Coquantur ad perfectionem: & quum reponis, aromatiza cum Galliæ Moſchatæ tritæ veræ, & in ſindone ligatæ, atque ex orificio vaſi ſuſpenſæ, ʒ.iij.* Ventriculum frigidum roborat: ob id nauſeam, vomitum, ſingultum, fluorem alui ſedat. *Mejues.*

Syrupus de mentha minor.

℞. Succi menthæ depurati ℔.j.

Succi Granatorum dulcium,

Granatorum acetoſorum, ad medietatem coctorum,

Sacchari vel mellis ana ℔.j.

Coquantur ſenſim ſecundùm artem.

In hoc quoq; ſyrupo notandum eſt, quod in proximo ſyrupo de Mentha maiore diximus de melle.

* Eandem ferè cum ſuperiore facultatem habet. *Meſues.*

Melroſatum.

℞. Roſarum rubearum nondum penitùs apertarum ℔.ij.

Mellis optimi ℔.vj.

Coquantur lento igne ſecundùm artem.* Stomachum confortat & mundificat, & eſt digeſtiuum materiarum phlegmaticarum in ſtomacho & meſeraicis contentarum. *Mejues.*

Melroſatum aliud efficacius.

℞. Foliorum roſar. rubearum nondum explicitarum contuſorum ℔.ij.

Coquantur in aquæ cœleſtis ℔.iv. Colaturæ fortiter expreſſæ adde

Succi roſarum rubearum depurati,

Mellis optimi deſpumati ana ℔.iv.

Coquantur ſecundùm artem.

Oxymel ſimplex.

℞. Mellis optimi deſpumati ℔.iv.

Aceti vini acerrimi, Aquę clariſſimę ana ℔.ij.

Mel cum aqua deſpumetur iterum diligenter: & cùm aqua fuerit conſumpta, tunc adde acetum, & coque ſecundùm artem.* Humores craſſos, lentos ac pituitoſos incidit, extenuat, & abſtergit, atque adeò obſtructiones aufert, ſputum educit, ſpiritumq; faciliorem reddit. *Mejues.*

Oxymel compoſitum.

℞. Radicum Fœniculi, Apij,

Rad. Petroſelini, Ruſci, Aſparagi ana ℥.ij.

Sem. Apij, Fœniculi,

Petroſelini ana ℥.j.

Coquantur in aquæ claræ ℔. vj. aut quantum ſufficit. Colaturæ adde

Aceti acerrimi ℔.j.ß.

Mellis optimi deſpumati ℔.iij.

Coquantur ſecundùm artem.* Humores craſſos & pituitoſos incidit, extenuat & abſtergit:

A obſtructiones tollit iecinoris, lienis, ac renum, vrinam mouet, ſudoremq; euocat.

Oxymel Scylliticum ſimplex.

℞. Mellis deſpumati ℔.iij.

Aceti Scyllitici ℔.ij.

Coquantur ſecundùm artem.* Humores craſſos, lentos, ac multum contumaces ſeparat: ob id confert ventriculi, & aliorum viſcerum affectibus hos humores ſequentibus: ructum acidum ſanat, & veſicæ mollificationem, ſeu vrinæ incontinen-

B tiam. *Meſues.*

Oxymel Scylliticum compoſitum.

℞. Radicum Apij,

Fœniculi ana ℥.iv.

Radicum Petroſelini,

Ruſci, Aſparagi,

Sem. Apij, Fœniculi ana ℥.j.

Coquantur in aquæ ℔.vj. aut quantum ſufficit.

Colaturæ adde

Aceti Scyllitici ℔.j.

C Mellis optimi deſpumati ℔.ij.

Fiat ſecundùm artem.* Id potentiùs multò incidit, tenuat, terget, obſtructa aperit, in diuturnis quartanis & quotidianis, quàm oxymel compoſitum de radicibus.

Oxymel Scylliticum Democriti.

℞. Origani, Hyſſopi,

Thymi, Liguſtici,

Cardamomi, Stœchados ana ʒ.v.

D Aquæ ℔.iij.

Coque ad librarum duarum conſumptionem: adde

Mellis ℔.ij.

Mellis paſſul. ℔.ß.

Succi Bryoniæ ℥.v.

Aceti ſcyllini ℔.ß.

Coque iterum ſemper deſpumando.* Epilepſiam, vertiginem, cephalalgiam, hemicraniam cerebri, & pulmonis obſtructiones ab humori-

E bus valenter impactis ſanat. *Mejues.*

Oxymel noſtrum, compoſitum.

℞. Radic. Fœniculi, rad. Petroſelini ana ℥.ß.

Sem. Fœniculi, Aniſi, Petroſel. ana ʒ.j.

Gentianæ tritæ ʒ.ij.

Zingiberis ʒ.ij.

Coquantur in aqua ſufficienti vſq; ad remanentiam ℥.v. Quibus adde

Mellis ℥.vj.

Aceti Scyllitici ℥.iv.

F Iterum coquantur ad ſyrupi vſq; conſiſtentiam: * ſanitatem conſeruat: febrientibus confert.

Oxymel ex Liguſtico.

℞. Rad. Apij, rad. Fœniculi, rad. Petroſel.

Calaminthes, Dauci ana ℥.j.

Zingiberis, ſem. Liguſtici, ſem. Apij,

ſem. Fœniculi, ſem. Aniſi, ſem. Cari,

Eupatorij, Aſari, Abſinthij ana ℥.ß.

Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ.iij.

Spicæ Nardi ʒ.ij.

Aceti ℔.x.

Coque

Coque ad dimidias : adde Mellis ℔.v.
Coque iterum ad ſyrupi conſiſtentiam. Valet ad pituitam craſſam, lentam, putrem, obſtructiones epatis & ſplenis aperiendas, vrinam mouendam. *Meſues.*

Oxymel ex Calamintha.

℞. Rad. Apij. rad. Fœniculi, rad. Intybi ana ℥.j.
Schœnanthi ʒ.ij.
Sem. Apij. ſem. Fœniculi, ſem. Aniſi ana ʒ.vj.
Calaminthæ montanæ & domeſticæ,
Spicæ, Aſari, Caſſiæ, Maſticis,
Dauci, Petroſelini ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Liguſtici,
Zingiberis, Galangæ ana ʒ.ij.
Aceti ℔. iix.
Aquæ ℔ vj.
Coque ad duarũ partium cõſumptionem, adde Mellis deſpumati ℔. v.
Coque. Datur ab ℥.j. vſque ad ℥.ij. Calefacit, incidit, terget humores craſſos, lentos, putres: ob id intemperiem frigidã ventriculi & epatis corrigit, ſcirrhum lienis, & aliorum viſcerum diſſipat, febres diuturnas iuuat. *Meſues.*

DE SYRVPIS CONCOquentibus pituitam in hepate.

Syrupus de duabus radicibus.

℞. Rad. Petroſelini, Fœniculi ana ℥.iv.
Aquæ quantum ſufficit.
Sacchari clarificati ℔.ij.
Coquantur ſecundùm artem.

Syrupus de quinq; radicibus.

℞. Radicum Apij, Fœniculi,
Petroſelini, Ruſci,
Aſparagi ana ℥.ij.
Aquæ fontis ℔.vj.
Coquantur ad tertię partis conſumptionem, expreſſum coquatur denuo cum
Sacchari ℔.iij. Addendo ad finem
Aceti albi ℥.iix.
* Confert febribus pituitoſis & bilioſis, & ijs incipientibus.

Syrupus de Eupatorio.

℞. Rad. Fœniculi, Apij, Endiuiæ ana ℥.ij.
Glycyrrhizæ, Schœnanthi, Cuſcutæ,
Abſinthij, Roſarum ana ʒ.vj.
Capilli Veneris, Bedeguaris, Suchahæ (Spinę Arab. aut Aegyptiæ) Flor. aut rad. Bugloſſæ.
Aniſi, Sem. Fœniculi, Eupatorij ana ʒ.v.
Raued ſeni, id eſt, Rhabarbari Orientalis,
Maſtiches ana ʒ.iij.
Spicæ nardi Indicæ, Aſari,
Folij, pro folio pone Spicã Romanã ana ʒ.ij.
Aquæ quantum ſufficit, aut ℔.iix.
Succi Apij, Endiuiæ ana ℔.ß.
Sacchari ℔.iv.
Coquantur ſecundùm artem. * Frigidis iecinoris vitijs, ac eiuſdem obſtructionibus, aquę intercutem, maloque corporis habitui ſuccurrit: hu-

A mores enim craſſos extenuat, roburq; iecinori adijcit. Vrinas mouet, & hypochondriorum tenſionem demolitur. *Meſues.*

DE SYRVPIS CONCOquentibus pituitam in matrice.

Syrupus de Arthemiſia.

℞. Arthemiſiæ M.ij.
B Pulegij, Calaminthę, Origani, Meliſſæ,
Dictamni Cretici, Perſicarię, Sabinæ,
Amaraci, id eſt Maioranę, Chamædryos,
Chamępityos, ſeu Iuę arteticæ,
Perforatę, id eſt, Hypericonis,
Comarum Matricarię, Centaureę minoris,
Rutę, Betonicę, Bugloſſę, Rad. Fœniculi,
Apij, Petroſelini, Aſparagi, Bruſci,
Rad. Saxifragię (eius loco accipiantur radices Pimpinellę.) Rad. Enulę Campanę, Cyperi,
C Rad. Rubeę tinct. Ireos, Rad. Pęonię, an. M.j.
Baccarum Iuniperi, Sem. Liguſtici,
Petroſelini, Apij, Aniſi, Nigellę,
Carpobalſami (aut ſuccedanei eius,) Coſti,
Rad. Aſari, Rad. Pyrethri, Caſię ligneæ aromaticæ,
Cardamomi, Calami aromatici,
Phu, id eſt, radicis eius ana ℥.ß.
Aquæ quantum ſufficit.
Sacchari ℔.iv.
Coquantur omnia magna diligentia, ſecundùm
D artem, ne plus quàm neceſſe ſit aromata bulliãt. * Medetur paſſionibus matricis, & retinet eam in proprio loco: reſoluit frigiditatem, ventoſitatem, & dolores, corroborat neruos, aperit poros, ſanguinem corrigit, menſtruis imperat, & prouocat. *Matthæus de Gradibus.*

DE SYRVPIS CONCOquentibus melancholiam in corde.

E *Syrupus de pomis.*

℞. Succi pomorum dulcium, Succi pomorũ acetoſorum ana ℔.v.
Coquãtur, deſpumẽtur, & colẽtur: deinde adde Sacchari ℔.iij.
Coquantur ſecũdùm artem. * Cor imbecillum roborat: ob id ſyncopen & cordis tremorem ſanat. *Meſues.*

Syrupus de pomis aliter.

F ℞. Capill. Veneris, Ceterach,
Bugloſſæ, Borraginis ana M.j.
Flor. Bugloſſæ, Flor. Borraginis,
Fumariæ, Summitatum thymi ana P.ij.
Senæ, Chani, Stœchados ana ℥.j.
Chamed. Squinanthi, Ellebori albi,
Flor. Amaranthi, Seſamoidis ana ℥.ß.
Sũcci agrimoniæ, Fumi terræ ana ℥.iij.
Succi pomorum dulcium ℔.j.
Paſſularum, Polypodij ana ℥.ij.
Croci ʒ.j.
Fiat decoctio in aqua & aceto q.ſ. in qua diſſol-

ue sacchari q. s. Fiat syrupus perfectæ coctionis. Dosis ab ℥.j. ad ℥.iij. Prodest morbo comitiali, melancholiæ, morbo gallico, & omnibus affectibus, à melancholia & pituita, præsertim salsa. *Rondeletius*. A

Syrupus è pomis regis Saporis.

℞. Succi pomorum dulcium ℔.ij.
Borraginis, Buglossæ ana ℔.j.ß.
Folliculorum senæ ℥.ij. Croci ʒ.j.

Sena contrita horis xxiv. succis maceretur: semel aut bis feruefiat, coletur, expressum cum sacchari libris duabus percoquatur in syrupum. Crocus panno lineo ligatus inter coquendum infricetur. *Mesues*. B

Syrupus de succo Borraginis.

℞. Succi Borraginis depurati ℔.iij.
Sacchari despumati ℔.ij.

Coquantur in syrupum.

ANNOTATIO.

Succus Borraginis priùs est clarificandus cum albuminibus ouorum: alioquin plus satis mucilaginosus fieret. Syrupus. C

* Cor ipsum roborat, eiusq; tremorem & syncopen sanat: maniacos & melancholicos iuuat.

Syrupus de succo Buglossæ.

℞. Succi Buglossæ depurati ℔.iij.
Sacchari ℔.ij.

Coquantur vsq; ad syrupi consistentiam.* Cor confortat, lætitiamq; generat.

ANNOTATIO.

Succus Buglossæ difficulter exprimitur: nam fit mucilago, dum tunditur buglossa: ideo tusa dimittenda est per noctem in frigido loco, & postridie exprimendus succus, atq; cum albuminibus ouorum clarificandus. Cordus. D

DE SYRVPIS CONCOquentibus melancholiam in hepate & liene.

Syrupus de Epithymo.

℞. Epithymi ℥.xx.
Myrobalanorũ Citrinorum, Indorũ ana ʒ.xv.
Cuscutæ, Fumiterræ ana ʒ.x.
Thymi, Buglossæ, Calaminthæ,
Myrobalanorum, Emblicorum,
Bellericorum, Glycyrrhizæ,
Polypodij, Agarici, Stœchados ana ʒ.vj.
Rosarum, Fœniculi, Anisi ana ʒ.ij.ß.
Prunorum num.xx.
Passularum enucleatarum ℥.iv.
Tamarindorum ℥.ij.ß.
Aquæ ℔.x. vel quantum sufficit.

Bulliant secundùm artem: colaturæ adde
Sacchari ℔.iv. Sapæ ℔.ij.

Fiat syrupus.

Sapa est mustum optimum ad tertias decoctum.

*Atram bilem, & alios humores vstos vacuat: ob id morbos ex his nascẽtes, elephantiam, cancrum, vlcera maligna, fistulosa, psoram, lepram præcauet, curatque. *Mesues*.

Syrupus de lupulo.

℞. Succi lupuli depurati ℔.iv.
Succi fumiterræ depurati ℔.ij.
Sacchari ℔.vj.

Coquantur secundùm artem.

* Refrigerat, & collectionum impetus lenit, bilem regio morbo laborantibus detrahit, pituitam in aqua inter cutem exigit per aluum.

Syrupus de Scolopendrio.

℞. Scolopendrij veri, seu Ceterach.
Phyllitidis, id est, Linguæ ceruinæ,
Endiuiæ, Hepaticæ,
Absinthij, Cichorij ana M.ß.
Cuscutæ P.ß: seu ʒ.j.
Sem. communium frig. maiorum ana ʒ.ij.
Flor. Borraginis,
Flor. Buglossæ, Capillorum Veneris ana M.j.
Rad. Fœniculi, rad. Petroselini,
Rad Rusci ana M.ß.

Cũ sufficiente quantitate aquę & sacchari, fiat syrupus secundùm artem, qui aromatizetur cũ Laccæ Cassię lignez, Maceris pro Folio ana ʒ.ij. Ligentur in panno raro, & bulliant in syrupo. Prodest in affectibus iecoris, & lienis, eorundem obstructionibus, & morbis inde enatis.

Syrupus splenicus.

℞. Epithymi, Cort. rad. Capparorum,
Linguæ ceruinę, Fructuũ Tamarici (pro quibus substitue cort. med. Fraxini) Cort. med.
Rad. Salicis, rad. Rubiæ tinctorum,
Ireos Florentinæ, rad. Acori vulgaris,
Rad. Asari, Sem. Anisi, Fœnic. Cymini ana ℥.j.

Macerentur simul omnia in ℔.iv. aquæ, & libris duabus aceti, horis 24. Deinde coquãtur omnia ad consumptionem tertię partis, reducendo scilicet ad libras quatuor. Expressioni colatę adde mellis Hispanici despumati ℔.ij.ß. Coquantur secundùm artem ad syrupi consistentiam. *Fran. Pedemontanus*. E

Syrupus de succo fumiterræ maior.

℞. Myrobalanorum Citrinarum,
Chebularum ana ʒ.xx.
Flor Borraginis, Buglossæ, Violarum,
Absinthij, Cuscutæ ana ℥.j.
Glycyrrhizæ, Rosarum rub. ana ℥.ß.
Epithymi, Polypodij ana ʒ.vij.
Prunorum num c.
Passularum enucleatarum ℔.ß.
Tamarindorum. Pulpę cassiæ fistulæ ana ℥.ij.
F Aquæ fontis ℔.x.

Coquantur omnia præter Cassiam & Tamarindos secundùm artem ad tertias: deinde cola, & colaturæ adde
Cassiam & Tamarindos, & Succi fumiterræ depurati, Sacchari albissimi ana ℔.iij.

Coquantur lento igne ad iustam consistentiam, & repone. * Syrupus fumariæ maior ventriculum & hepar roborat, obstructiones aperit, cutis morbos, præcipuè ab humore salso vel vsto natos, vt psoram, lepram, impetiginem, serpiginem curat. *Mesues*

Syrupus fumariæ minor.

℞. Myrobalanorum flauarum ℥.ij.
Violarum, Cassuthæ, Absinthij ana ℥.j.
Aquæ ℔.vij.
Succi fumariæ cocti & purgati, Sacchari ana ℔.ij.

Coque omnia vsque ad partem tertiam. Expressum cum succo fumariæ & saccharo percoque. Quidam scammonij ℥.ß. panno lineo raro ligatam, in eo suspendunt. * Syrupus fumariæ minor hepatis obstructionem aperit: ob id icteru̅ sanat, pituitam salsam & bilem vstam vacuat: proinde psoram, lepram, pruritum, & alia cutis vitia inde orta sanat, & corporis colorem floridum reddit. *Mesues.*

Syrupus è succo fumariæ, simplex.

℞. Succi Fumiterræ crudi ℔.iij.
Sacchari boni ℔.ij. vel ℔.ij.ß.

Coquantur simul, & despumentur, quoad syrupi consistentiam acquirant. * Ad eadem valet, ad quæ supradicti. *Medici Colonienses.*

DE SYRVPIS PVRGANtibus bilem.

Infusio rosarum, seu syrupus rosatus solutiuus, siue Muccharum.

℞. Infusionis rosarum secundùm artem nonùm iteratæ ℔.x.
Sacchari tantundem.

Coquantur in Syrupi consistentiam. Nonnulli cum Melle conficiunt. Dosis, ab vncijs duabus ad ℥.iij.* Bilem purgat. *Mesues.*

Infusio violarum.

Infusio violarum eodem modo fit quo rosarum infusio.

Syrupus ex floribus persicis.

℞. Florum persicorum recentium ℔.iij.

In aquę vel roris maialis calefacti libris septem, & dimidia, per horas octo, septies aut nouies macerantur: deinde huius diluti libræ duæ, cum sacchari sesquilibra, aut duabus, ad syrupi spissitudinem incoquuntur. * Hic syrupus acres tenuesq; humores in biliosis febribus, vti rosarum trium vnciarum, vel quatuor instar exhibitus, educit. *Andernacus.*

Syrupus de cichorio cum rhabarbaro.

℞. Endiuiæ domesticæ,
Endiuiæ syluestris,
Cichorij, Taraxacon ana M.ij.
Cicerbitæ, Epaticæ,
Scariolæ, Lactucæ,
Fumiterræ, Lupulorum ana M.j.
Hordei non excorticati ℥.ij.
Vesicariæ, id est, Alkekengi,
Glycyrrhizæ, Capillorum Veneris,
Asplenij, Polytrichi,
Adianthi ana ʒ.vj.
Rad Fœniculi, Apij, Asparagi ana ℥.ij.

Coquantur in aqua sufficienti, & percolentur:

A deinde cum saccharo albo clarefacto fiat syrupus. pro cuius vnaquaq; libra inter coquendum adijciantur

Rhabarbari optimi ʒ.ß.
Spicæ nardi ℈.iv.

Colligato in linteolo raro, quod sæpe exprimatur, dum syrupus consistentiam iustam nanciscatur. * Valet contra omnem materiam venenosam in alterando & mundificando eam, & propriè in anthrace, & similibus: valet & in febre pe-

B stilentiali. Confortat cor & nutritiua, mundificat materias per vrinam & secessum, & facit appetere cibum, ac inducit somnum. *Nicol. Florent.*

Syrupus de Rhabarbaro solutiuus.

℞ Rhabarbari optimi ℥.ij.ß.
Fol. Senæ ℥.j.ß.
Florum Violarum M.j.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
Zingiberis ʒ.ß.
Aquarum Betonicæ,
C Cichorij,
Buglossæ ana ℔.j.ß.

Fiat omnium infusio per noctem, mane ebullitione & expressione facta, colatura decoquatur in syrupum cum Sacchari albi libra, aut quantum sufficit. adde

Syrupi rosl lax. ℥.iv.

Hic paratur Augustæ Vindelicorum ad prędicta omnia valentior, citra molestiam in pueris, & delicatulis aluum subducens, vtramq; bilem de-

D turbans, & est in vsu propemodum quotidiano. *Augustani.*

Mel Mercuriale, è succo herbæ Mercurialis.

℞. Succi crudi Mercurialis ℔.iij.
Mellis puri Hispanici ℔.ij.

Simul coquẽdo, despumandoque ad syrupum. *Medici Colonienses.*

E

DE SYRVPIS PVRGANtibus pituitam.

Syrupus ex Bryoniæ radicum succo.

℞. Succi crudi rad. Bryoniæ, Mellis Hispanici, vino generoso despumati ana partes æquales.

Coquantur leniter in vase terreo vitreato, donec fluxilis syrupi consistentiam habeat, continenter despumando. Exprimatur autem succus tempore Maij, cœli constitutione sicca: serius e-

F nim expresso, in luxuriantem herbam transfusa fuerit succositas radicis.

Syrupus de bryonia compositus.

℞. Succi bryoniæ ℥.v.
Aquæ decoctionis Origani,
Hyssopi sicci, Libystici, Seseleos,
Cardamomi, Stœchados ana ʒ.j.
Sapæ, Vuarum passarum ana ℔.ß.
Mellis ℔.ij.

* Syrupus de bryonia idem valet, quod medicamentum. Dantur ℥.ij. *Mesues.*

Oxymel phlegmagogum.

Oxymel phlegmagogum fit vt oxymel de radicibus, si inter coquendum medulla seminis Cnici panno lineo raro ligata mergatur, & identidem confricetur. Potentius vacuabit, si etiam turbith cum Zingibere nodulo prædicto addatur. *Mesues.*

Syrupus hermodactylis.

℞. Quinq; radicum ana ℥.j.
Sem. 4. frig. maiorum ana ℥.j.ß.
Hyssopi, Capillorum Veneris,
Aspleni ana M.ß.
Violarum M.j.ß.
Flor. Rorismarini, Borraginis ana M.j.ß.
Cyperi ʒ.iij.
Chamomillæ ʒ.ij.
Passularum ℥.j.
Senæ ʒ.ij. (an potius ℥.ij.)
Hermodactylorum, Cuscutæ ana ℥.ß.
Anisi, Fœniculi, Carui ana ʒ.ij.ß.
Polypodij ℥.iij.
Agarici ʒ.ij.
Coquantur in aquæ ℔.iij. & colaturæ adde
Sacchari ℔.j.ß.
Rosarum ℥.j.
Rhabarbari ʒ.iv.ß.
Turbith. ʒ.iij.
Hæc tenuissimè trita, inq; panno ligata suspendes in syrupo cocto secundùm artem. *Nicolaus.*

Oxymel vacuans melancholiam.

℞. Thymi, Calaminthes, Agarici,
Buglossi hortens. & erratici,
Glycyrrhizæ ana ℥.j.
Polypodij ℥.iij.
Chamædryos, Chamæpityos,
Stœchados, Spinæ albæ ana ʒ.v.
Passularum ℔.ß.
Macera 24. horis: adde
Aceti albi, Succi buglossi ana ℔.ij.ß.
Aquæ ℔.ij.
Coque igne lento ad dimidias, cola. & adde
Mellis ℔.iij.
Percoque, inter coquẽdum autem epithymi ℥ j. Ellebori nigri aur. iij. nodulo ligata mersaq; sæpè confricentur. *Mesues.*

DE SYRVPIS PVRGANtibus humores mixtos.

Syrupus diasereos.

℞. Intybi, latifolij, Cichorij ana M.j.
Adianthi albi, nigri, Agrimoniæ,
Scolopendrij, Lupuli, Fumariæ ana M.ß.
Vesicariæ, id est, Alkekengi ʒ.iij.
Violarum P.j.
Rad. Apij, Fœniculi, Asparagi ana ℥.ß.
Polypodii quercini ℥.j.
Glycyrrhizæ ʒ.vj.
Sem. Cnici ℥.j.ß.

A Sem. 4. frigid. maiorum ana ʒ.ij.
Hordei non excorticati P.ij.
Sem. Endiuiæ, Cichorij ana ʒ.j.ß.
Vuarum passarum ℥.j.
Pruna Damascena paria x.
Florum Borraginis, Buglossæ,
Violarum ana P.j.
Myrobalanorum Citrinorum,
Chebulorum ana ℥.ß.
Omnia in aqua ad tertias decoquantur. & in hu-
B ius decocti iure colati libra & semisse, macerentur seorsim
Rhabarbari electi ℥.ij.ß.
Agarici trochiscati ℥.j.
Foliorum senę ℥.j.ß.
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j.
Expressis colatisque, iterum adde
Sacchari optimi ℔.j.
Syrupi rosarum solutiui ℥.iij.
Mixta omnia rursus modicè coquantur ad iu-
C stam spissitudinem. * Ex hoc syrupo interdum cochleare vnum vel semunciam, cum modica hordei aqua, cui cinnamomi aliquid incoctum sit pueris bile suffusis, vel obstructionem & duritiem viscerũ expertis, aut lumbricis infestatis ante cibum salubriter exhibuimus: prouectioribus, tum viris, tum mulieribus. in similibus affectibus duo cochlearia, cum syrupi violacei, aut rosacei solutiui vno & quaternis aquæ intybi, aut hordei, aut alterius, morbo conuenientis, va-
D lentioribus vncias duas, cum vna syrupi ros. solutiui, & aquæ cichorij duabus. Quòd si æger delicatus sit, & febri careat, aquæ ex cinnamomo distillatæ cochleare vnum aut alterum admisceatur. *Andernacus.*

Syrupus diacnicu.

℞. Adianthi, Hyssopi, Thymi,
Origani, Chamædryos, Chamępityos,
Scolopendrij, Buglossæ ana M.ß.
E Cuscutæ, Vesicariæ ana ℥.ß.
Rad. Angelicæ, Glycyrhizæ,
Fœniculi, Apij. Asparagi ana ℥.j.
Cort. Tamaricis ℥.ß.
Polypodij ℥.j.ß.
Sem anisi, Fœnic. Ammeos, Dauci ana ℥.j.
Sem. Cnici contusi ℥.iv.ß.
Passularum enucleatarum ℥. ij.
Decoquantur in aqua ad tertias, colentur: deinde adde
F Senæ Alexandrinæ ℥.j.ß.
In Iure decocti per noctem macerentur. ad hæc
Agarici trochiscati ℥.ß.
Zingiberis ʒ.j.
Rhabarbari ʒ.vj.
Hæc sequenti die colentur, valideq; exprimantur. postea
Sacchari albiss. ℔.j.
Syrupi ros. solutiui,
Syrupi Violacei solutiui ana ℥.ij.
Syrupi acetosi simpl. ℥ ij.
Misceantur, atque iterum modicè coquantur, dum

dum satis spissescant. Ex hoc syrupo vnciæ duæ A adultis cum aqua stillatitia hyssopi aut thymi, aut pulegij vnciæ instar, cinnamomi semuncia, aut cochleari rectè exhibentur. Pueris & delicatis mulieribus ℥.j. cum syrupi rosar. solutiui semuncia, & aqua cinnamomi stillatitia ex vino modica. * Idoneus est autumno, & hyemis verisq; initio: febribus longis, quotidianis, quartanis, & obstructionibus viscerum, lienis, & iecoris, ex pituita & crassis humoribus creatis, nec non & aqua inter cutem laborantibus. B *Andernacus.*

DE SYRVPIS MINVS vsualibus alterantibus.

Syrupus alterans bilem flauam.

℞. Scariolæ, Lactucæ, Rostri porcini,
Buglossæ, Borraginis ana M.j.
Prunorum, Sebesten ana paria v.
Sem. 4. frig. maior. ana ʒ.ij.
Sem. Anisi ʒ.j.
Flor. Borraginis, Violarum, Buglossæ ana P.j.
Fiat decoctio, & in ℔.j. dissolue sacchari quantum sufficit: & fiat syrupus. *Rondeletius.*

Syrupus contra pleuresin & peripneumoniam, phthisicos & hecticos.

℞. Aquæ ℔.iv.
Violarum ℥.ij.ß.
Glyzyrrhizæ, papaueris albi ana ℥.ß.
Sem. Citoneorum, sem. Maluæ,
Medullæ sem. bombacis,
Medullæ sem. Citoneorum,
Melonum, Cucumeris, Cucurbitæ,
Portulacæ, Tragacanthæ,
Portulacæ,
Gummi Arabici ana ʒ.iij.
Omnia in sacculo bene trita ponantur, & sacculus in prædicta aqua ponatur, & bulliat ad medietatem, & sacculo abstracto ab aqua ℔.ij. Sacchari ponantur, & fiat syrupus clarificatus. *Nicolaus.*

Syrupus Ambrosij prouocans sudorē & sitim extinguens, vtilis in febribus

℞. Milij excorticati quantitatem conuenientem, decoquatur, donec crepet. Deinde ℞ ℥.v. vel circa eius iusculi bullientis & infunde vini albi odoriferi ℥.ij. & sic calidum da patienti, ac bene cum cooperias, tunc mirum in modum sudabit.

Syrupus contra acutas & peracutas passiones.

℞. Succi portulacæ,
Melonum ana ℔.j.
Vel cum aqua decoctionis citrul. melon. & cucurb. vel cap. Ven. herbæ hepaticæ, polytrichi, adianti, Ceterach. In aqua ista, vel in succo prædicto fac bullire
Liquiritiæ mundatæ & tritæ,
Tragacanthæ, Violarum ana ℥.j.
Prunorum num.v.
Semperuiuæ aut Cotyledonis ℥.j.
Deinde coletur. & colaturæ adde Sacchari ℔.j. & fiat syrupus & clarificetur: deinde psyllium & sem. Citon. ana ℈.j. In Sacculo mitte santali albi & rub. spodij, berberis, rof. portul. lact. scariol. ana ʒ.ß. puluerisato, & horum puluerem in eodem sacculo pone, & ibidem Rhabarb. puluer. ʒ.j. Hæc simul bulire facias vsque ad decoctionem. Datur contra acutas & peracutas sine Apostemate cum aqua frigida. *Nicolaus.*

Syrupus contra omnem fluxum ventris.

℞. Sacchari ℔.j.
Aquæ Rosarum, vel pluuialis ℔.j.ß.
Myrti ℥.j.
Rosarum, Sumach, Acaciæ, Balaustiæ,
Spodij, Hypocistidis ana ℥.ß.
Sorbarum mundat. num.x.
C Mespilorum viridium num.v.
Cornarum, vel prunorum immatur. num.x.
Tragacanthæ, Glycyrrhizæ
Gummi Arabici ana ʒ.ß.
Terenda terātur, & bulliant in supra dicta aqua, donec ad quantitatem vnius libræ deueniant, & colaturæ ponatur saccharum prædictum, & fiat syrupus: & clarificetur. *Nicolaus.*

Syrupus de papauere contra omnem ventris solutionem.

D ℞. Capita papaueris recent. num. ci.
Plantaginis,
Balaustiæ, Gallarum,
Prunellarum immatur. ana ʒ.j.
Conficitur sic: Omnia ista in aquæ pluuiæ q.s. dimitte per biduum, in tertio verò die coque aquam bene vsq; ad cōsumptionem medietatis, postea cola per pannū fortiter. Cùm autem colata fuerit, admisce illi colaturæ tertiam partem E mellis & iterum coque, donec ad spissitudinem mellis redigatur, & tunc conde in vase vitreo & cùm opus fuerit, in ʒ.j. aquæ mitte ʒ.j. syrupi. *Nicolaus.*

DE SYRVPIS ALTErantibus pituitam.

Syrupus ad Epilepsiam.

℞ Succi cardui benedicti, depurati, & ad spissitudinem cocti ℥.iv.
Succi millefolij eodem modo parati ℥.ij.ß.
F Sacchari albis. ℥.iv.
Decoquantur s.a. De quo sumat in septimana bis vel ter cochlearium vnum: vel cum ℈.j. Theriacæ, vel sine. *Crato.*

Syrupus alterans pituitam.

℞. Rad. Apij, Petroselini,
Fœniculi, Asparagi ana ℥.j.
Hyssopi, Betonicæ ana M.j.
Sem. Anisi ʒ.iij.
Passularum, Ficuum ana paria xx.

Flor. Anthos, Stœchados,
Borraginis, Buglossæ ana P.j.
Glycyrhizæ ℥.j.
Fiat decoctio, & in libra vna & semisse, dissolue mellis despumati vel ros. quantum satis est. *Rondeletius*.

Syrupus ex quinta essentia Fioravanti.

℞. Aquæ vitæ optimæ & circulatæ ℥.xij.
Olei sulphuris ʒ.vj.
Olei vitrioli ℥.ß.
Olei Tartarei ℥.vj.
Zulapij rosacei ℔.iv.
Moschi ℈.ß.
Misce & fiat Syrupus. Magnarũ virium est.

Syrupus Saccharatus.

℞. Vini optimi ℔.iij.
Sacchari albiss. ℔.j.
Coquatur ad lentum ignem more Syrupi: serua & vtere cum duabus partibus aquæ decoctæ. Senibus frigidis & debilibus conuenit, & quibus humor natiuus, & calor naturalis minuuntur. Nutrit enim & sanguinem generat & replet partes principales spiritibus. *Rabi Moyses*.

Syrupus de Cinnamomo, noster.

℞. Miuæ Cotoneorum, vel
Syrupi de Cort. mali citri ℔.ß.
Quintæ essentiæ Cinnamomi ℥.ß. vel
Olei Cinnamomi ʒ.ij.
Tincturæ auri ʒ.ij.
Misce optimè. Ad eadẽ valet, vt supradictus.

Syrupus de Cinnamomo, noster.

℞. Syrupi de cort. mali Citri, vel miuæ cotoneorum ℥.iv.
Quintæ essentiæ Cinnamomi, circulatæ ʒ.iij. vel ℥.ß. Tincturæ auri vitæ ʒ.ij.
Misce. Senibus debilibus confert.

Syrupus ad menses prouocandos.

℞. Rad. Apij, Fœniculi, Petroselini,
Asparagi, Rusci ℥.iij.
Radic. Rubiæ maior. ℥.ij.
Radic. Quinquefolij, Eryngij ana ℥.j.
Pulegij vtriusq;, Calaminthę, Orig. ana M.j.
Semin. 4. frig. maior. ana ʒ.j.
Florum Anthos, Leucoi ana P.ij.
Flor. genistæ P.j.
Fiat decoctio in aqua & vino, in quibus per noctem radices macerentur: & in colaturæ ℔.ij. dissolue mellis despumati ℥.iv. Sacchari quantum satis est: fiat Syrupus aromat. cum Cinnamomi ℥.j. Datur paulo antè quàm fluant menses, aut cùm instat tempus purgationis. *Rondeletius*.

ANNOTATIO.

Notandum, quòd si huiusmodi serapia non tam copiosum saccharum, vt syrupi veri, recipiant, & non ad perfectam syrupi vsque consistentiam coquantur, sed dilutiora parentur, ea rectius apozemata appellari.

A DE SYRVPIS ALTERANTIBUS bilem atram.

Syrupus alterans bilem atram.

℞. Endiuiæ, Scariolæ, Buglossæ, Borraginis, Violarum, Lactucæ, Portulacæ, ana M.j.
Passularm ℥.ij.
Sem. 4. frig. maior. ana ʒ.iij.
Flor. Borraginis, Buglossæ ana P.j.
Violarum P.ij.
B Fiat decoctio, & in colatura dissolue sacchari quantum satis est: & fiat syrupus. *Rondeletius*.

Alius.

℞. Rad. Buglossę, Enulæ, Glycyrrhizæ ana ℥.j.
Rad. graminis, Asparagi, Apij ana ℥.ß.
Rad. Satyrionis ʒ.vj.
Passularum ℥.j.
Capillorum Veneris, Violarum, Melissæ,
Cichorij ana M.j.
C Calaminthæ, Chamædryos, Chamæpityos ana M.ß.
Sem. 4. frig maior. ana ʒ.j.
Sem. Bombacis ʒ.iij.
Sem. Apij, Petroselini ana ʒ.ij.
Flor. Buglossæ, Borraginis, Anthos,
Violarum ana P.j.
Fiat decoctio. In colatura dissolue sacchari quantum satis est: & fiat syrupus. *Rondeletius*.

Syrupus ad atram bilem alius.

D ℞. Flor. Borraginis, flor. Buglossę. flor. Melissę,
Flor. Violarum, Capillorum ven.
Endiuiæ, Cuscutæ Polypodij, Senæ,
Epithymi ana M.j.
Prunorum Damasc. num. xx.
Pomorum Odoratorum num. x.
Passularum ℥.j.
Glycyrrhizæ ℥.ß.
Coquantur in aqua omnia præter Epithymum & aromata, donec pars tertia consumatur. Decoctio expressa postea cum Sacchaio iterum & E Epithymo moderatè coquatur: postremò infundantur aromata, scilicet cinnamomũ atq; crocus. Huius Syrupi aurora calfacti ℥.iij. bibantur: simulq; ℥.ij. aut ℥.iij. aquæ Buglossæ. *Marsilius Ficinus*

Syrupus ad Melancholiam.

℞. Aquarum Fumiterræ, Lupulorum,
Absinthij, Capill. ven. ana ℔.v.
Polypodij Quercini ℔.j.
F Fol. Senæ, Epithymi ana ℥.iv.
Flor. Borrag. Buglossi M.ij.
Capill. ven. M.j.
Glycyrrhizæ, Passularũ, Cinnamomi ana ℥.ij.
Quatuor sem. frig. ℥.ij.
Fiat decoctio s.a. de Colatura ℞. ℔.iv. q.b. adde
Succi borraginis, succi Buglossæ, succi Lupulorum ana ℥.ij.
Mellis ℥.vj.
Sacchari albi q.s. est.
Fiat syrupus secũdùm artem: aromatizetur cum moscho & ambra. *Fiorauantus*.

DE

DE SYRVPIS PVRgantibus.

Syrupus purgans bilem.

℞. Rad. Cichorij ℥.j.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ.ij.
Cichorij, Scariolæ, Buglossæ, Borraginis,
Rostri porcini, id est, sonchi, Dentis leonis ana M.j.
Prunorum, Sebesten ana paria xx.
Passularum paria x.
Anisi ʒ.ij.
Thamarindorum ℥.j.
Senæ Oriẽt. Medullæ sem. Carthami ana ʒ.iij.
Flor. Borraginis, Buglossæ, Violarum ana P.j.
Fiat decoctio. In colatura dissolue sacchari quãtum satis est: fiat syrupus, addendo post clarificationem, vel in clarificatione ipsa, succi rosarum ʒ.ij vel syrupi rosati laxatiui ℥.iv. cinnamomi ʒ.ij. Misce, & fiat syrupus. *Rondeletius.*

Syrupus purgans pituitam ex thorace.

℞. Radicum Apij, Fœniculi, Apij, vel
Asparagi ana ℥.j.
Hyssopi, Betonicæ ana M.j.
Marrubij M.ß.
Sem. Anisi ʒ.iij.
Passularum, Ficuum ana paria xx.
Florum Anthos, Stœchados, Borraginis,
Buglossæ ana P.j.
Glycyrrhizæ ℥.j.
Fiat decoctio. In colaturæ ℔.ij. adde
Polypodij ℥.j.
Medullæ sem. Carthami contusi ℥.ij.
Agarici trochiscati ʒ.ij.
Anisi, Fœniculi ana ʒ.j.
Concoquantur: colaturæ adde
Mellis violati, vel rosacei, quantum satis est: & fiat syrupus. *Rondeletius.*

Syrupus purgans melancholiam.

℞. Radicũ Buglossę, Glycyrrhizę rasæ ana ℥.j.
Cichorij, Scariolæ, Borraginis, Buglossæ,
Fumiterræ, Violarum, Mercurialis ana M.j.
Passularum ℥.ij.
Seminis Cucurbitæ, Melonum, Citrulli
Cucumeris, Anisi ana ʒ.iij.
Senæ Orientalis, Polipodij, Origani,
Epithymi ana ℥.ij.
Thamarindorum ℥.ß.
Flor. Borraginis, Buglossæ, Violarũ ana P.ij.
Misce, & fiat decoctio. In colatura dissolue sacchari quantum satis est: & fiat syrupus. Addãtur syrupi rosarum laxatiui ℥.iv.* Bilem & melancholiam purgat. *Rondeletius.*

Syrupus de Polipodio fortis.

℞. Polypodij recentis lib.j.
Corticum Ellebori nigri præparatorum ℥.ß.
Foliorum Senæ ℔.ß.
Epithymi,

A Radicum Bugloss.
Flor. Borragins, Stœchados,
Passularum, Prunorum ana ℥.j.
Liquiritiæ rasæ,
Sem. Fœniculi,
Turbith, Agarici ana ℥.ß.
Fumariæ, Melissæ, Betonicæ ana M.j.
Cinnamomi, Nucis myristicæ ana ℥.j.
Croci ℈.j.
Fiat decoctio ex aqua: macerentur horis duode-
B cim: colaturæ adde
Succi Fumariæ lib.x.
Lupulorum, Betonicæ ana ℔.ß.
Pomorum lib.j.
Sacchari optimi quod satis sit.
Fiat Syrupus: hic validè Melancholiam purgat & sumantur ℥.iiij. bis aut ter in mense. *Heurnius.*

Syrupus de Elleboro.

℞. Ellebori nigri ℥.ß.
C Succi pomorum dulcium ℥.x.
Radicum Bugloss. Borraginis, Polypodij,
Epithymi ana ℥.j.
Folliculorum & foliorum Senæ,
Chamæpithyos, Stœchados ana ʒ.vj.
Flor. Borragin. Bugloss.
Fumariæ Lupulorum ana P.j.
Capillorum Veneris, Agrimoniæ,
Chamædryos ana M.j.
Schœnanthi ℥.ß.
D Fiat decoctio ad libras duas: huic decocto adde
Succi pomorum
Sacchari albi ana lib.ij.
Fiat Syrupus, Dosis est quantitas duarum vnciarum. *Heurnius.*

Oxymel Elleboratum maius Iuliani, purgans Phlegma & melancholiam.

℞. Rutæ, Thymi, Dictamni Cretici, Hyssopi,
Pulegij, Marrubij, Cardui benedicti,
E Spicæ Celt. Cort. sambuci interior, ana M.j.
Calami montani P ij.
Sem. Anisi, Ocymi, vrticæ Rom. anethi an ʒ.ij.
Rad. angelicæ, altheæ, ari scillæ,
Ariostolochiæ longæ, rotundæ, Clematitidis,
Turbith ana ℥.j.
Iridis nostræ, Costi, Polypodij ana ℥.j.
Ellebori nigri, Esulæ ana ʒ.ij.
Cort. rad. Ellebori albi ʒ.ij.
Agarici ʒ.ij.
Omnia trita infunde in aceti acerrimi ℔.vj. vel
F quantum sufficit: triduo in sole, vel ad fornacẽ, in vitreo vase obturato. Tum decoquãtur in olla vitreata ad dimidium ferè, tum colabis modicè exprimendo, addesq; mellis despumati, Sacchari ana ℔.j. & ad consumptionem aceti decoques ad syrupi consistentiam. Dosis, ad mouendam aluum, ab ℥.ß. vsq; ad ʒ.vj. cum decoctione senæ & polypodij, vel syrupo violato, aliõue solutiuo. * Confert Epilepsiæ, asthmati & omnibus morbis, à materia frigida, crassa, tenaci, à phlegmate & melancholia dependente. *Gesnerus.*

Oxymel elleboratum, minus.

℞. Calamenthi, Thymi, Pulegij, Cardui benedicti,
Roſarum rubr. Menthæ criſpæ ana P.j.
Sem. aniſi, Ocymi, Sem. Vrticæ Romanæ,
Sem, Anethi ana ʒ.j.
Rad. Angel. rad. Fœniculi, Althęæ, Scillæ,
Iridis noſtræ, Turbith, ana ℥.ß.
Ellebori albi, Eſulæ præparatæ ana ʒ.ij.
Rad. Aſari ʒ.j.ß.
Galangæ, Cinnamomi,
Calami aromatici ana ʒ.j.

Infunde in aceti fortiſſimi ℔.ij.ß. vt prædictum eſt, & cùm media pars bulliendo fuerit abſumpta, adde Sacchari, Mellis deſpumati ana ℥ v. Fiat ſyrupus, qui aromatizetur, cum Croci, Cinnamomi, Macis, Zingiberis ana ℈.j. in ſacculo intus ſuſpenſis. Doſis ac vires, vt in Maiore. *Geſnerus.*

Oxymel compoſitum Geſneri, validè Melancholiam purgans.

℞. Epithymi ʒ.x.
Polypodij. ʒ.vj.
Bugloſſi ʒ.xv.
Thymi, Hyſſopi, Chamæpityos ana ℥.ß.
Capillorum Veneris ʒ.v.
Turbith ʒ.vj.
Ocimi, Meliſſæ, Caryophillorum, Spicęnardi, Malabathri, Cardamomi ana ʒ.iij.
Radicis & ſeminis Endiuiæ,
Seminis caſſiathæ ana ʒ.xij.
Conſeruæ roſatæ ad pondus omnium.

Infunde hæc in aceto puro, horis 24. (ſit copia aceti, qua obruātur cuncta) poſtridie adde Aquę libras quinq;: leniter excoquantur, dū redeat ad Aceti primam copiam: fiat colatura, & adiecto Saccharo coquatur. Datur ad vncias duas cū ſemiſſe. Geſnerus; cuius deſcriptio epiſtolis eius annexa eſt.

Syrupus ad aſcitem.

℞. Paſſularum ℥.ij.
Fol. Braſſicæ marinæ M.j.
Thymelęæ vel Chamelęæ M.ß.
Seminis Hederæ, ſem. Seſeleos ana ʒ.iij.

Fiat decoctio. In libra vna diſſolue,
Syrupi Endiuiæ ſimplicis ℔.j. vel.
Syrupi Endiuiæ comp. ℔.ß.

Fiat ſyrupus aromatizatus cum Cinnamomi ℥. ij. vel Spicæ Celticæ ʒ.j. Loco ſyrupi poni poſſunt ſpecies cichorij & herbę capil. atq; ſyrupus inde confici hoc modo.

Alius ad idem.

℞. Rad. Valerianæ, rad. Rubiæ maior.
Cyclaminis ana ℥.ij.
Rad. Apij, Petroſelini ana ℥.j.
Endiuiæ, Scariolæ, Capill. Veneris,
Agrimonię ana M.j.
Seminis Hederæ ℥ j.
Braſſicæ marinę M.j.
Chamelęæ, Thymelęæ ana ℥.j.

A Paſſularum mundat. ℥.iv.
Aniſi ʒ iij.

Fiat decoctio. & in ℔.j.ß diſſolue ſacchari quātum ſatis eſt, fiatq́; ſyrupus aromat. cū ſpicę Celticę ʒ.iij. vel cinnamomi Detur ℥.iv. per ſe, ſi ſit mediæ coctionis. vel cū aquis endiuię & cichorij, ſi ſit coctus ad perfectionem. *Rondeletius.*

Syrupus ad anaſarcam.

Si ſit anaſarca, prædictis adiūgenda erūt medicamenta magis incidentia, attenuantia, & al-
B teranthia: vt Enulæ camp. rad. Apij, Petroſelini, Rubię maioris, in maiori quantitate: & pituitam purgantia: vt Agaricus, ſemen Carthami, Sena, Polypodium: aut prædicta medicamēta trahentia aquas, decoquenda in ſyrupis ad pituitā purgandam præſcriptis. *Rondeletius.*

Syrupus ad tympanitem.

℞. Paſſularum ℥.ij.
Sem. Petroſelini, Apij, Seſeleos ana ʒ.ij.
Radicum Aſari, Valerianæ ana. ℥.ß.
C Menthæ Abſinthij, Betonicæ ana M.ß.
Marrubij M j.
Mercurialis, Braſſicæ marinæ ana M.ß.
Senæ Orientalis, Seminis Carthami ana ʒ.vj.
Florum Anthos, Geniſtæ ana P.j.

Fiat decoctio. In ℔.j.ß. diſſolue ſacchari quantum ſatis eſt: fiat ſyrupus aromat cum diagalangæ ʒ.ij. vel aromat. roſ. ʒ.j. De alternis diebus. *Rondeletius*

D ANNOTATIO.

Cæterùm ſi hydrops eſt cum ſcirrho lienis, tunc incidentia & ſpleniticа adiungimus: vt cort. rad. Capparorum, Sambuci, vel Fraxini, Populi, aut Tamariſcis: ac in aceto macerentur, & decoquantur, vt ſuprà dictum. Rondeletius.

DE SYRVPIS PVRGANtibus mixtos humores.

Syrupus Hepaticus ad humores mixtos.

E ℞. Hepaticæ nobilis, Acidulæ, Cichorij,
Dentis leonis, Endiuię, Sonchi læuis ana M.j.
Capillorum veneris, Eupatorij vulgi,
Linguæ ceruinæ, Lupulorum,
Fumi terræ ana M.ß.
(addi poteſt Caſſutha, Aſarum, Aniſum)
Florum cordi ſtudentium ana P.j.
Radicum aperitiuarum ana ℥.ß.
Fructuum alkekengi ℥.ß.
F Polypodij quercini recentis ℥.j.
Glyzyrrhizæ raſæ ʒ.vj.
Seminis carthami ℥.ij.
Semin. quatuor frigidorū maiorum ana ʒ.ij.
Hordei P.ij.
Sem. Endiuiæ, Cichorij ana ʒ.j.ß.
Paſſularum ℥.j.ß.
Pruna num. xij.
Myrobalanorum citrinorum & Chebulorum ana ℥.ß.

Coque ex aqua ad tertias, in colati iuris ſeſquilibra, macerentur.

Agarici

Agarici recenter trochiſzati ℥.j.
Foliorum Senę mundatorum à puluere & ſtipitibus ℥.j.ß.
Zingiberis, Cinnamomi ana ℥.j.
Iterum expreſſis, adde Sacchari lib j.
Syrupi roſati ſolutorij ℥.iij.
Iterũ igni reddantur, dũ lenteſcat ſuccus. Datur ℥.ß. pueris cum Aqua hordei cui cinnamomũ incoxit, in ictero & viſcerũ infarctu ac eorũ duritie: prouectioribus propinatur ℥.j. cũ ℥.ij. Syrupi violati, aut roſati ſolutorij adiecto liquore Intybi aut Aqua hordei: robuſtiorib⁹ ℥.ij. cũ ana Syrupi roſati: quod ſi febri implicitus ęger non ſit, cũ ʒ.j Aquæ cinnamomi ſumi poterit. *Heurnius*. **B**

Syrupus domeſticus, ſiue de ſpina infectoria.

℞. Baccarum fruticis illitus, quem ſpinam ceruinam vocãt circa finem Septembris, aut Octobris initio collectarum, quantitatem ſufficientem. Contundantur in pila lapidea, deinde exprimendo colentur. Succus expreſſus coquatur lento igne, donec quarta pars abſumatur, atque iterum coletur. **C**
℞. Huius colati ℔.ij.
Mellis deſpumati ℥.xvj.
Coquantur vnà, donec ſyrupi bene cocti conſiſtentiam acquirat, adijciendo in fine Maſticis ʒ.iij.℈.j. Alij Zingiber, Aniſum, Cinnamomum addunt eodem pondere. Baccas ſemicõtuſas quatuor diebus in fictili vitreato per ſe loco calido permittito, & efficacior ſuccus reddetur. Cuius libras duas, ſacchari vel mellis libram vnam & ſemis decoquunt ad ſyrupi cõſiſtentiam: demũ linteolo rariore colato, addunt Cinnamomi, Zingiberis ana ℥.ß. Caryophyllorum ʒ.ij Fiat ſyrupus. Hunc ita Matthiolus in Dioſcoridem, præparat. * Bilem, pituitam & ſeroſos maximè humores purgat: vnde eius vſus præcipuus in cachexia & hydrope. *Auguſtani*. **D**

Syrupus ſolutiuus Fiorauanti.

℞. Saluiæ, Rutæ, Roriſmarini, Abſinthij, Cichorij,
Cardui benedicti, Vrticæ, Origani ana M.j.
Ficuum, Paſſularum, Dactylorum,
Amygdal. dul. ana ℥.iij.
Salis gemmæ ℥.iv.
Colocynthidis, Aloes hepaticæ,
Cinnamomi, Myrobal. citrinorum ana ℥ ij.
Mellis communis ℔.ij.
Aquæ fontanæ ℔.xiix.
Contundenda contundantur craſsè, miſceãtur, & macerentur per noctem: deinde coquantur vſq; ad medietatis conſumptionem: coletur, & aromatizetur cum Moſchi ℈.ß. aquæ roſ. ℔.j. & ſeruetur in vaſe vitreo, optimè clauſo. Doſis ℥.iv. vſq; ad ℥.vj. * Purgat humores craſſos. Cõfert febribus, morbo Gallico, podagræ, arthritidi, catarrho, tuſſi, capitis dolori, & omnibus infirmitatibus, ab humoribus corruptis & putridis generatis, præſertim ſi quis eo per xv. dies vtatur.

A

Alius ſolutiuus.

℞. Fol. ſenæ ℥.ij.
Fumiterræ, Capill. Ven. Scolopendrij, Hepaticæ,
Epithymi, Polypod. quercini, Flor. borraginis,
Flor. bugloſſæ, Glycyrrhizæ raſæ ana ℥.iij.
Colocynthidis, Ellebori nigri,
Aloës hepaticæ, Myrob. Indorum ana ℥.j.
Prunorum Damaſc. num. xiv.
Sebeſten num. xij.
Tamaricis ℥.j.
Aquæ fumiterræ ℔.x.
Cuntundenda contundantur, miſceantur, & relinquantur in infuſione per noctem, deinde coquantur vſq; ad tertiæ partis conſumptionem: fiatq; colatura, cui adde
Syrupi de ſtœchade ℔.j.
Mellis roſati col. ℥.vj.
Croci ℈.j.
Seruetur in vaſe vitreo obturato. Doſis ℥.ij. vſq; ad ℥. iv.* Purgat, & curat morbum Gallicum, *Fiorauantus*.

Alius in febre Bilioſa cum pituita.

℞. Endiuiæ nouæ, Cichorij, Adianthi, Scolopendriæ ana M.j.
Quatuor ſeminum frigid. malorum ana ʒ.iij.
Sem. Carthami ʒ.j.ß.
Polypodij quercini ℥.ij.
Tamarindorum pinguium ℥.j.ß.
Semin. Endiuiæ, Cichorij,
Liquiritiæ raſæ ana ʒ.ij.
Paſſularum mundatarum ℥.j.ß.
Pruna num. xv.
Trium florum cordialium ana P.j.
Fiat coctio ad libram: cui infunde
Foliorum Senæ ℥.j.ß.
Agarici recenter trochiſzati ℥.j.
In expreſſione colata diſſolue,
Syrupi violati & capill. veneris ana ℥.iij.
Sacchari albiſſimi ℥.ij.
E Fiat Syrupus coctus lentiſſimo foco: expreſſioni inde Rhabarbari electi ß.vj
Fiat Serapion perfectè coctũ & aroma illi affletur & Cinnamomi ʒ.j.ß. & Santalorũ ʒ.j. Vtile eſt iſtud Serapion febribus omnibus, quæ citus ſui principium agnoſcunt bilem pituita remixtam. Accipiant binas vncias cum ſero lactis, vel cum aqua aut decocto endiuiæ: ſi ſegnius aluũ euocarit, adijcies diluti Rhabarbari, vel Agarici drachmam. *Heurnius*.

F

DE SYRVPIS EDVCENtibus vrinam.

Oxymel diureticum.

℞. Mellis deſpumati ℥.xv.
Aceti, Aquæ ana ℔.ij.
Rad. raphani ℥ j.
Fœniculi, Apij, Petroſelini, Geniſtæ,
Aſari, Leuiſtici ana ʒ.iij.
Sem. Fœniculi, Petroſelini, Aſparagi,
Ruſci ana ʒ.ij.

Coriandri præparati, Cumini ana ʒ.ß.
Coquãtur secundũ artem. Nostris non est vsui. * vrinam tamen impeditam, & calculos renum promouet. *Ambrosius Iung, senior.*

Syrupus diureticus.

℞. Apij, Petroselini, Fœniculi,
Anisi, Ameos, Dauci, Bauciæ,
Pentaphylli Alexandrini ana ʒ.iij.
Asparagi, Brusci,
Peucedani, Meu,
Scolopendriæ,
Capill. Ven, Adianti,
Polytrichi, Splendilidon,
Capparis,
Tamarisci,
Seseleos, Fimerinæ,
Grana solis,
Sem. Melonis,
Sem. Citrullorum,
Sem. Cucumeris,
Sem Cucurbitæ,
Cretami, Saxifragiæ,
Sem. Citri,
Lapidis, spongiæ,
Pul. Cicadarum,
Ammomi, Thymi,
Chamæpityos,
Ossium Cerasorum, Pomorum,
Ossium persicorum,
Cardamomi, Ireos,
Spicæ Nardi,
Caryophillorum, Costi,
Nucis moschatæ ana ʒ.iij.
A Galangæ, Thymi,
Epithymi, Philipendulæ,
Pimpinellæ,
Ciceris nigri ana ʒ.j.ß.
Aquæ, Sacchari ana q.s.
Fiat Syrupus s. artem.

Syrupus compositus aquas ducens.

℞. Radicum Valerianæ,
Quinq; radicum aperitiuarum ana ℥.ij.
B Endiuiæ, Cichorij, Adianthi,
Eupatorij ana M.j.
Seminis Hederæ ℥.j.
Brassicæ marinæ M.j.
Foliorũ daphnoidis rectè præparatorũ ℥.j.ß.
Passularum mundatarum ℥.iij.
Anisi ℥.ß.
Fiat decoctio ad ℔.j.ß. asperge Sacchari quantum opus erit vt fiat Syrupus: aromatisetur Spicæ celticæ ʒ.iij. vel Cinnamomi ʒ.ß. Propinantur ℥.iiij. huius Syrupi. Pauperes coquant Succũ C baccarũ nigrarũ sambuci cum Saccharo vt fiat Syrupus: & in fine coctionis adijciant aliquid Cinnamomi, Zingiberis, vel nucis myristicæ. sumant duo vel tria cochlearia ex decocto gratiolæ, anisi & caryophillorum *Heurnius.*

Syrupus ad calculum.

℞. Succi fol & flor. anthemidis, Mellis colati ana q.s.
Misce, & coquantur vsque ad syrupi consistenD tiam. Dosis cochlearium vnum, in introitu balnei aquæ dulcis stomacho vacuo. *Regina Maria, Caroli V. soror.*

De Iulapijs, Sectio III.

De Iulapio rosaceo.

℞. Aquæ Rosarum ℔.iv.
Sacchari clarificati ℔ ij. vel ℔.iv.
Fiat Iulapium cum diligentia secundùm artem. * Febrium, thoracis, & ventriculi incendium, caloremq; flammeum extinguit, sitim inexpletam sedat.

Iulapium violarum.

℞. Aquæ violarum ℔.iv.
Sacchari clarificati ℔.ij. vel iv.
Coque ad iulapij consistentiam. * Febres, phlegmonas, pleuritidem, asperitatẽ gutturis & thoracis, ac tussim mitigat.

Iulapium oxalidis.

Iulapium oxalidis fit ter coquendo herbam acetosæ reiteratam seu renouatam ex aqua modica, quantũ pro tegenda seu mergenda herba sufficit: & postea decoque ad consistentiã, cum æquali portione sacchari. Hoc albũ permanet, & est iucundum & vtile: siquidem sub æstiuis feruoribus aqua vel simplici vel distillata pro libitu diluitur, grateq; bibitur. *Colonienses.*

Iulepus in calore flagrante Italis vsitatus.

E ℞. Aquæ limpidissimæ,
Sacchari optimi ana.
Quæq; libra Aquæ, accipiat Albumen oui recentissimi, vehementerq; quatiãtur: hinc affunde Saccharum: lentoq; igne coquantur, vt tota spuma abijciatur. Deinde bis terue per filtrum traijciatur: hinc iterum coquatur dum cereuisiæ Gedanæ crassitudinem referat. Aqua autem hęc primo accipit vim Rosarum ex frequenti infusione, vel quarumcunq; herbarum vim bibit. F Ad ℥.ij. huius Iulepi, remisces Aquæ limpidissimæ ℥ iiij. poterit etiam ex aquis componi: vt Aquæ buglossi & Sacchari libra, eoq; dum spumãt & Sãtali lutei drachma imbuatur. *Heurnius.*

Aliud.

℞. Aquæ rosarum ℔ j.ß.
Sacchari ℔.j.
Oui albo perpurgetur & ad formam Iulepi coquatur. Accipe huius ℥.j. Aquæ optimæ ℥.iiij. Misce: gratissimum in febribus, & sitim restinguit, quo Franciscus rex Galliæ vtebatur. *Idem.*

Aliud.

Aliud.

℞. Aq. Cichorei, Endiuiæ ana ℔. ß.
Syrupi de acredine citrinum ℥. iij.
& vt gratius fiat adde Olei vitrioli guttulas aliquot: quidam aroma afflant cum ℨ. ß Santalorum. *Idem.*

Iulapium ad sistendum sanguinem.

℞. Aquæ pediculi rosarum
Aquæ sanguinariæ, id est, centinodiæ,
Aquæ bursæ pastoris ana ℥. iv.
Sacchari albi ℔. ß.
Fiat Iulapium. *Rondeletius.*

Iulapium ad hepatis refrigerationem.

℞. Aquæ Cichorij, Lactucæ, Endiuiæ, Solani ana ℥. iij.
Sacchari clarificati ℔. ß. vel. j.
Coque ad iulapij consistentiam. *Rondeletius.*

Iulapium ad pectus.

℞. Aquæ Violarum,
Buglossæ ana ℥. iij.
Sacchari albi ℔. ß.
Fiat iulapium. *Rondeletius.*

Iulapium ad phthisin.

℞. Aquarum Petroselini, aquarum Helenij, aquarum Althææ rad. ana ℔. j.
Sacchari q. s.
Fiat Iulapium. Modus est, vt quolibet die, tribus ante cibum horis ℥. iv. dentur. Valentius redditur, si antea in ipsis ebullierint gummi Arabici.

A Tragacanthæ ana ℨ. iij. amyli ℨ. ß. Glycyrrhizæ ℥. j. deinde fiat Zulapium. *Rubeus.*

Iulapium ad hecticam febrem.

℞. Glycyrrhizæ rasæ ℥. ß.
Quatuor sem. frigid. ana ℥. j.
Trium santalorum ana ℨ. j.
Sem. citoniorum,
Gummi Arabici,
Tragacanthæ ana ℨ. ij.
B Coriandrorum ℈. ij.
Caryophyllorum,
Cinnamomi ana ℈. iv.
Caphuræ ℈. ß.
Pomorum dulcium q. s.
Accipe deinde Carnem caponis, vel phasiani, vel perdicis, vel testudinũ nemoralium, q. s. est: eamq; vbi viscera ex animali detracta fuerint, cum fructibus optimè terito, mox pulueribus commixtis atque agitatis, destillet aqua, è qua
C conficiatur Zulapium, vt lubet. *Rubeus.*

Iulapium Mercuriale.

℞. Mense Maio, Succi herbæ Mercurialis filtrati ℔. j.
Zulapij simplicis ℥. iix.
Aquæ vitæ optimæ, circulatæ ℥. vj.
Olei vitrioli ℨ ij.
Moschi Orientalis ℈. ß.
Misce, & in vase vitreo, optimè obturato po-
D nantur ad solem, vel calore balnei circulentur: & erit factum. Dosis ℥. iv. manè quatuor horis ante pastum, stomacho ieiuno, continuando per menses duos, curat paralyticos. *Florauantus.*

De Succis, seu Rob, Sectio IV.

Rob de ribes simplex.

℞. Succi Ribes ℔. iix.
Coquantur per se ad spissitudinem mellis.

Rob de ribes compositum.

℞. Succi Ribes ℔. iv.
Sacchari optimi lib. ij.
Coquantur secundùm artem.* Ventriculum firmat, vomitum biliosum reprimit, sitim restinguit, aliasq; excretiones biliosas sistit.

Rob de berberis simplex.

℞. Succi Berberis ℔. ix.
Coquantur per se vsq; ad mellis spissitudinem.

Rob de berberis compositum.

℞. Succi Berberis ℔. iv.
Sacchari optimi ℔. ij.
Coquantur secundùm artem. * Rob ex oxyacantha easdẽ quas præcedẽs facultates obtinet.

Rob de cornis.

℞. Succi pulpæ cornorum ℔. ij.
Sacchari ℔. j.
Coquantur secundùm artem. Astringit: * vnde influxionibus ventris, dysenteria, & cœliaca cõfert. *Augustani.*

E *Rob de agresta.*

Eodem modò paratur vt Rob. de cornis. Eiusdem propemodum facultatis est, vt Rob de cornis. *Augustani.*

Rob nucum.

℞. Succi corticũ viridium iuglandium ℔. iv.
Mellis optimi ℔. ij.
Coquantur secundùm artem. * Destillationi tenuium humorum à capite, & inflammationem
F excitantium confert. *Mesues.*

Diamoron vsitatum.

℞ Succi Mororum Celsi ℔. ß.
Succi Mororum rubi ℔. j.
Mellis optimi despumati ℔. j.
Sapæ ℥. iij.
Coquantur secundùm artem. * Contra depascentia oris vlcera, ad dentium affectus, & gingiuarum noxas, atq; ad omnia oris vitia gargarizatus proficit. *Nicolaus.*

Diamoron simplex Galeni.

℞. Succi mororum domesticorum, ℔. ß.
Mellis ℔. j.

Clarificetur primùm succus, deinde cum melle coquatur ad iustam consistentiam.

Diamoron compositum Galeni.

Præter supra dicta adde
Myrrhæ, Croci ana ℥.j.ß.
Omphacij ℥.j.
Coquatur omphaciū cum succo, & melle, myrrha verò & crocus sub finem adijciātur, cùm scilicet ab igne remotum fuerit medicamentum.

A

Diamoron Mesuæ.

℞. Succi mororum domesticorum,
Succi mororum rubi ana ℔.j.ß.
Mellis,
Sapæ ana ℔.j.
Coquantur igne lento ad spissitudinem mellis. Reponantur. Phlegmonas oris partium, vt columellę, faucium, & eas, à quibus impendet suffocationis periculum, sanat. *Mesues.*

De Emulsionibus, Sectio V.

Lac amygdalarum dulcium.

℞. Amygdalarum dulcium ℔.ß.
Mundentur à corticibus, contundantur in mortario lapideo optimè: deinde diluantur cum aquæ hordei mensura vna, & per pannum linteum mundum exprimantur. * Reficit, somnumq; inducit.

Hordeatum.

℞. Hordei mundati ℥.j.
Coque ex sesquilibra aquæ dum in pulticulam vertatur: mox traijce per setaceum: tunc adde Emulsionis 4. semin. frig. mai. sim papa. albi ana ʒ.j.
Cum Aquæ hordei ℥.iij. Fiat emulsio: adde Syrupi de papauere. Sacchari albi ana ℥.j. Fiat Hordeatum. *Heurnius.*

C

Vel

Hordei mundati cocti dum crepet ℥.iij.
Amygdalorū infusorum in aq. rosarum ℥.ij.
Sem. melonum & papaueris albi ana ʒ.j.
Fiat emulsio in aq. Hordei ad semilibram: cui adde Iulepi rosati ℥.j. Misce: bibat in introitu lecti, in febribus ad somnum conciliandum, refrigerandum, ardorem renum & vrinæ acrimoniā temperandam. *Heurnius*

Emulsio ad renum & vesicæ affectus.

℞. Seminis Melonum, cucurbitæ, Citrulli,

B

Cucumerū recentiū & mundatorū ana ℥.ß.
Amygdalarum dulcium mundatarum ℥.j.
Contundātur in mortario lapideo, ex aqua fontana priùs cocta: deinde colentur ad librā, quæ vitreo vase condatur. * Vrinæ ardorem restinguit triens huius, vel sextans, tribus vel quatuor horis ante prandium assumptus. *Andernacus.*

Vel

℞. Seminum frigidorum maiorum ℥.ij.
Sem. papaueris ℥.ß.
Sem. lactucæ ʒ.j.
Amygdalarum dulc. ℥.j.
Contundantur in mortario lapideo ex decocto glycyrrhizæ colentur ad sesquilibrā. *Heurnius.*

Emulsio alia.

℞. Seminis Papaueris albi ℥.ß.
Quatuor sem. frig. maior ana ʒ.iij.
Amygdalarum dulcium ℥.ß.
Omnia ex glycyrrhizę decocti quadrāte in mortario lapideo terantur: syrupi violacei, adianthi, & myrtorum sing. ℥.ß. in iure decocti colato dissoluantur: ac emulsio duabus vicibus manè horis quatuor ante prandium exhibeatur. * Sitim compescit, pectorisq; & pulmonum inflammationes restinguit.
Andernacus.

D

De Vinis

De Vinis artificialibus, Sectio VI.

- *Vina artificialia*
  - Alterantia, *qualitate*
    - Prima: *hoc est, calefacientia*
      - Caput
        - Vinum è *betonica, euphragia,*
        - Vinum *rosmarinatum, stœchadites,*
        - Vinum *saluiatum, fœniculatum,*
        - Vinum *ad memoriam & obliuionem, &c.*
      - Cor
        - Vinum *borraginatum,*
        - Vinum *melissatum, buglossatum,*
        - Vinum *saccharatum,*
        - Vinum *Hippocraticum,*
        - Nectar, *&c*
      - Thoracem
        - Vinum *hyssopites, è marrubio,*
        - Vinum *enulatum, ad asthma,*
        - Vinum *passulatum, Hippocraticum, &c.*
      - Ventriculum
        - Vinum *absinthite,*
        - Vinum *cerasorum nigr. acetos.*
        - Vinum *raspatitium,*
        - Vinum *Hippocraticum,*
        - Claretum, Nectar, anisatum, *&c.*
      - Hepar & Lienem
        - Vinum *chamædryter,*
        - Vinum *tamaricis, &c.*
      - Renes & vesicam
        - Vinum *alkekengi,*
        - Vinum *saluiatum, &c.*
    - Secunda: *hoc est*
      - Astringentia
        - Vinum *cydonites, ex pyris,*
        - Vinum *œnanthinum, ex punicis,*
        - Vinum *rosaceum, myrtites,*
        - Vinum *palmeum,*
        - Vinum è *prunis syluestribus.*
      - Sudorem *prouocantia:* — Vinum *guaiacinum.*
      - Venenis *resistētia*
        - Claretum,
        - Vinum *zedoarticum.*
  - Purgantia *humores*
    - Simplices
      - Pituitam
        - Vinum *scillinum,*
        - Acetum *scillinum,*
        - Claretum *laxatiuum, aliud.*
      - Bilem *flauam:* — Vinum *scammonites,*
      - Bilem *atram:* — Vinum è *veratro nigro.*
      - Aquam
        - Vinum *ebulatum,*
        - Vinum *ex thymelæa,*
        - Vinum *ex chamælæa,*
        - Vinum *Muralti,*
        - Vinum *ad hydropem, &c.*
    - Mixtos
      - Vinum Hippocraticum *laxatiuum*
      - Vinum guaiacinum *purgans,*
      - Vinum *purgans nostrum.*

DE VINIS CALEFACIENTIBUS caput.

Vinum è betonica.

HERBAM feminę maturo prægnantem, cum suis ramulis minę pondo, congijs duobus vini macerant, & post septimum mensem transfundunt.* Ad multa interaneorum vitia, vt frutex ipse, pollet. *Dioscorides.*

Vinum euphragiæ.

℞. Euphragiæ quantum satis est.
Ponatur in doliolo musti pleno, & fiat vinum euphragiatum.* Huius vsu oculi senum reiuuenescunt, & aufert impedimentum eorum, & defectum visus in quocunque homine de quacunque ætate. *Arnoldus.*

Vinum rosmarinatum.

℞. Rorismarini quantum voles.
Pone in dolio, superinfundendo mustum crudum siue coctum & despumatum, & in vinaria cella conserua. * Vtile est in omnibus ægritudinibus frigidis. Confortat cerebrum, cor & neruos: appetitum rectificat: consumit phlegma: confortat dentes & gingiuas: cancrum ex eo sepe lotum sanat: phthisicis & hecticis prodest. item quotidianæ, quartanę, lethargo, paralysi & tremori mirificè confert: iuuentutem conseruat, & faciem iuuenilem reddit, si cum eo lauetur. *Arnoldus.*

Vinum stœchadites.

Congijs sex stœchadis minam addere oportet.* Crassitiem, inflationes, laterum neruorūq; cruciatus, & perfrictiones discutit: comitialibus commodè datur cum pyrethro & sagapeno. *Dioscorides.*

Vinum saluiatum.

Saluiatum vinum diuersi diuersimodè faciūt. Aliqui enim suspendūt fasciculum saluiæ in vasello: aliqui coquunt. * Quocunque modorum fiat, ita vt nec corruptum, nec alteratum, sed in sua permanēs bonitate: reperitur mirabilis eius vsus in omni remollitione gingiuarū, & dolore dentium, & commotione eorū. Neruosa membra roborat: laxa rectificat, vt paralytica: epilepsiæ confert: stomachum, matricem, renes & vesicam confortat. *Arnoldus.*

Vinum fœniculatum.

Fœniculatum vinum propriè fit ex semine eius. *Valet contra caliginem oculorū: excitat venerem: hydropem soluit, & Elephantiam: obuiat venenis: multiplicat lac & sperma: tussi medetur: lateris dolores sedat, & menstrua mouet. *Arnoldus.*

Vinum ad memoriam & obliuionem.

℞. Zingiberis, Piperis longi,
Galangæ ana ℥.j.
Caryophyllorum, Cubebarum ana ℥.ß.
Nucis Indicæ ℥.iij.ß.
Fiat puluis, qui ligetur lentè in sacculo, & ponatur in vini boni bullientis ℔.iv. & cooperiatur

A ne respiret, & permittatur clarificari: & cū opus est, assiduetur: nec sacculus de vino remoueatur. *Arnoldus.*

DE VINIS CALEFACIENTIBUS cor.

Vinum borraginatum.

Vinum borraginatum & melissatum, cordialia sunt vina. * Valent propriè contra cordiacā,
B maniam, melancholiā & tremorem cordis: mundificant sanguinem: malas auferūt suspiciones: vtiliaq; sunt in omni specie corruptionis & scabiei & lepræ: inducunt lætitiam, & ventrem ad lubricitatem inclināt. Et fiunt hoc modo. In ℔. ipsius ponantur musti ℔. xiv. & bulliant donec resideant & clarescant. *Arnoldus.*

Vinum buglossatum.

℞. Rad. Buglossæ mundatarum quantum satis est.
C Macerentur in musto, vel vino, donec vinum saporem & virtutem eius sumat, & assiduetur bibere. * Humores melancholicos adustos per vrinam educit: cerebrum rectificat: dementes & fatuos sanat, & ad sensum & discretionem reducit *Arnoldus.*

Vinum saccharatum.

℞. Vini optimi vel Cretici ℔.iij.
Sacchari albissimi ℔.ij.
Coquantur ad lentum ignē more syrupi. serua
D & vtere cum duabus partibus aquæ, vel aliter, vt vsus postulabit. * Senibus, frigidis & debilibus conuenit, & quibus humor natiuus & calor naturalis imminuuntur. nutrit enim, & sanguinem generat. *Arnoldus.*

Vinum Hippocraticum.

℞. Vini austeri odorati sextarium,
Sacchari albi ℔.ß.
Cinnamomi, Zingiberis ana ℥.ß.
Galangæ ʒ.j.
E Misce, & cola secundùm artem.
Sunt, qui cum lacte amygdalarum dulcium clarificāt.* Valet ad cardiacos. *Alexand. Benedictus.*

Infusum pro vino Hippocratico.

℞. Cinnamomi ℥.j.ß.
Zingiberis albi ʒ.iij.
Caryophyll. Nucis moscha. ana ʒ.ß.
Granorum paradisi ℈.ij.
Piperis ℈ j.
F Puluerisentur crassiusculè, ac macerenť in semilibra Aquæ vitæ, & probè obturato vase luto ex farina & aqua, fiat infusio dies sex: ac in cella vinaria interim ponatur, & quotidie bis concutiatur, vt se motu res variæ mixtæ feriant. Guttulæ aliquot huius liquoris remixtę cyatho vini, Hippocraticū vinū ilicò præbēt. Hāc infusionē Chemici, Cœlum philosophorū nomināt. *Heurnius.*

Nectar.

℞. Cinnamomi ℥.j.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Cardamomi ʒ.ij.

Folij, Galangæ ana ʒ.j.
Spicæ nardi, Carui ana ʒ.ß.
Piperis longi ʒ iv.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Macis, Granorum paradisi ana ʒ.ij.
Mellis despumati, pintam.
Vini boni lotum Burgense.

Et si potes, loco mellis, pone sacchari librã.* Valet ad effectus frigidos: vtilisq; senibus, ac illis qui imbecilliores sunt ad venerẽ. Cõuenit phlegmaticis & melancholicis mirificè. Tristitiã soluit, lætitiã cõfert. Splenis & hepatis obstructiones aperit. Hydropem curat: & lapidem de renibus potenter educit, si addatur parũ saxifragiæ & lapidis lyncis. *Euonymus.*

B

DE VINIS CALEFAcientibus thoracem.

Vinum hyssopytes.

Vinum hyssopi virtutẽ habet diureticã dissoluendi, consumendi, & attrahendi. Est vinũ senũ: * valet in tussi humida, & epilepsia, pulmones & matricẽ sanat, & aperit vias vocales, facitq; vocem claram: astmati confert. *Arnoldus.*

C

Vinum è marrubio.

Marrubij adulti folia tũdito, & sextarios octo in musti metretam demittito: & reliqua consimiliter facito.* Conuenit pectoris vitijs, & omnibus quibus marrubium. *Dioscorides.*

Vinum enulatum.

D

Inulæ radices tessulatim incisas in olla fictili noua vitreata coques, in musti sextarijs duobus, aut amplius, donec partes aliquot cõsumãtur. Deinde musti optimi dulcis sextarios vigintiquatuor, aut amplius, in cacabo decoques donec dulcescat: postea inulę radices vnà cũ musto in quo deferbuerunt, affundes, & cũ adhuc aliquantulũ simul bullierint, depones ac seruabis. *Aliter.* In musto dulci despumato, & ad tertiæ partis consumptionẽ decocto, cũ iam ferè satis coctũ fuerit, inulæ radices inijcies: (pro congijs vigintiquinq; vel circiter, vncias nouem) & cùm modicè adhuc bullierit mustũ, depositũ & refrigeratum serua: & inulæ radices (easdem scilicet, colando separatas) in sacculo intra vas suspẽde. Debent autem radices colligi mense Octobri, crescente luna, aut ineunte æstate, & siccari in sole. * Confert cerebro, capiti, neruis: tussi medetur. ad affectus thoracis frigidos valet: ventriculum roborat: concoctionem iuuat: menstrua & vrinam mouet. *Euonymus.*

E

F

Vinum ad asthma.

Vinum in quod transiuit virtus anisi, fœniculi, & liquiritiæ, ita vt liquiritia in duplo aliorum sit: * valet contra ventositatẽ, raucedinẽ, tussim, & astma. *Arnoldus.*

Vinum passulatum.

Vinum passulatum fit passulis in vino vel musto decoctis, donec dulcescat, quod mox in vase conditur: & passulæ contusę in idem conijciuntur. subsidunt autem illæ in fæces. *Arnoldus.*

A

Vinum Hippocraticum.

℞. Cinnamomi optimi ℥.j.
Caryophyllorum ʒ.j.ß.
Anisi, Fœniculi ana ʒ.j.
Glycyrrhizæ ʒ.iij.
Macis, Cardamomi, Ireos ana ʒ.ß.
Sacchari albiss. ℥.iij.

Singula diligenter trita infundantur cum sequentibus:

℞. Vini maluatici ℥.ix.
Aquæ Borraginis ℔.j.
Aquæ rosaceæ ℥.j.ß.
Aquæ Melissæ ℥.iij.

Per tres horas iuxta fornacem relicta, tandem sæpius per saccum filtri colato. fiat Hippocraticum vinum clarum.* Valet ad thoracis & pulmonis vitia. *Euonymus.*

DE VINIS EXCALEFAcientibus ventriculum.

Vinum absinthite.

Absinthium in dolio vini seu musti pleno immitti debet antequam ferueat, vt per eius feruorem in vase, herbæ vis ei commisceatur, deinde per hyemem in vase relinqui, semper implendo iterum vas, si quod inde exhaustum fuerit. Alij diuersas herbas admiscent: vt carduum benedictum, melissam, centaurium minus, hyssopum, & borraginem.* Stomacho frigido prodest, flatus discutit, colicam phlegmaticam, & ex flatibus natã sanat: febribus omnibus, & regio morbo confert: ventriculum confirmat: vermes necat, &c. *Arnoldus.*

Vinum pro senibus, nostrum.

℞. Vini optimi defæcati Mens. xv. Syrupi cotoneorum, cum melle facti, Mens. ij.
Vuarum passarum ℔.ij.

Ponantur in dolio paruo.

Vinum cerasorum nigrorum acetosorum.

Alij per æstatem nigra cerasa acida integra, alij trita imponũt in vas, quartã partẽ relinquendo vacuã, superfuso veteri vino albo, quod breui rubeum colorem trahit. Solent aũt cùm aliquid inde hauserint, mox iterum vas implere. * Cor & stomachum roborat, sitim mitigat, refrigerat, siccat, astringit. Potest & quouis anni tempore ex aridis fieri. *Euonymus.*

Vinum raspatitium.

Vinum raspatitium (nostri vocant Repppß) id est linguam quadam acuta stypticitate mordẽs, * prouocat appetitum, villos stomachi astringẽdo. Medetur corpori ob calorem dissoluto potissimum æstate, cholericis, & sanguineis vtile. Fit autem sic. Ponantur aliquæ vuę acerbæ cum maturis in torculari, vt simul exprimantur. Vel, quod melius est, reseruentur vuæ, & conterãtur vnà cum raspatijs suis, & immittantur vasi cum

muſto. Contrahet autem muſtum illud à ſucco A raſpatiorum illorum, & vinaceorũ in vuis, quæ ſunt acetoſa, ponticitatem quandam & aſtrictionem. *Arnoldus.*

Aliud.

Noſtri racemis integris bene maturis dolia implent, & muſtum, vel vinum vetus ſuperinfundunt, & quotieſcunq; vinum inde hauſerint, rurſus implent. * Stomachum recreat, ſitim remittit. *Euonymus.*

Vinum Hippocraticum.

℞. Cinnamomi electi ℥ ij.
Zingiberis vel Galangæ ʒ.j.

Non quaſſentur, ſed itidẽ tenuiſſimè ceu laminatim conſcindãtur, itẽq; per noctem in infuſione duorum ſextariorum vini, & inde percoletur per manicam Hippocratis, cui inſint ſacchari albi ℥.viij. ſubinde reaffunde percolatũ. *Colonienſ.*

Aliud.

℞. Cinnamomi electi ℥.ß.
Zingiberis albi ʒ.ij.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Nucis Moſchatæ ana obolos iiij.

Bene tuſa cum albi ſacchari ſelibra, in meri albi congio commiſceto, ac percolabis.* Summum diſſolutis ſtomacho remedium eſt. *Alexander Benedictus.*

Aliud.

℞. Cinnamomi ℥.j.
Zingiberis ℥.ß.
Galangæ ʒ.ij.
Granorum paradiſi ʒ.ij.
Caryophyllorum ʒ.j.
Sacchari albi ℥.viij.
Vini optimi quantum ſufficit.

Miſce, cola, & cum lacte amygdalarum dulcium clarifica ſecundùm artem. *Euonymus.*

Aliud.

℞. Cinnamomi electi ℥.j. ʒ.v.
Zingiberis ʒ.vj.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ.j.
Macis, Nucis moſchatæ ana ℈.ij.
Granorum paradiſi, Cardamomi, Coriandri ana ℈.j.
Aniſi ℈.ß.
Sacchari ℔.ij.
Vini rubri menſuras ij.

Fiat ſecundùm artem vinum Hippocraticum. *Ioannes Langius.*

Vinum Hippocraticum aliud.

℞. Cinnamomi electi ℥.j.
Galangæ ʒ.iij.
Gingiberis ʒ.j.
Caryophyllorum ℈.ij.
Nucis moſchatæ ℈.j.
Sacchari ℔.j.
Vini menſuram j.

Fiat vinum Hippocraticum, vt artis eſt. *Ioannes Langius.*

Potus Hippocraticus.

℞. Cinnamomi ℥.j.ß.
Zingiberis ℥.ß.
Caryophyllorum ʒ ß.
Cardamom. Macis, Granorũ paradiſi ana ʒ.j.
Galangæ ʒ.j.ß.
Sem. Aniſi ʒ.ß.
Vini ℔.x.
Sacchari albi ℔.j.ß.

Fiat potus ſecundùm artem. *Auguſtani.*

B

Alius.

℞. Cinnamomi electi ℥.j.ß.
Zingiberis ℥.ß.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Granorum paradiſi, Galangæ ana ʒ.j.
Sacchari ℔ j.ß.
Vini rubri menſuras ij.

Miſce, & fiat Hippocraticum. *Euonymus.*

Claretum.

C

℞. Zingiberis, Galangæ ana ℥.j.
Cinnamomi ℥.ij.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Granorum paradiſi,
Piperis longi ana ʒ.j.
Mellis ℔.j.ß.
Sacchari ℔.ij.
Vini albi menſuras iiij.

Alij cum ſolo melle parant, & aliquid ſpicæ & nucis moſchatæ addunt, & cum albumine oui
D clarificant. *Euonymus.*

Aliud.

℞. Vini albi optimi ℔.iiij.
Sacchari albi ℥.iiij.
Cinnamomi ℥.j.
Coriandri præparati ʒ.iij.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Granorũ paradiſi, Zingiberis albi ana ʒ.j.ß.
Piperis longi ℈.ij.
Zedoariæ ʒ.ß.

E Omnia trita ſubtiliſſimè, & colata reſeruẽtur in vaſe ſtanneo. *Philippus Vlſtadius.*

Aliud.

℞. Zingiberis ʒ.ij.
Cinnamomi ℥.ß.
Caryophyllorum ʒ.j.
Vini albi menſuras iij.
Mellis ℥.j.
Sacchari albi ℔.ß.

F Fiat claretum ſecundùm artem. *Arnoldus.*

Aliud.

℞. Zingiberis ℥.ij.
Cinnamomi ℥.iiij.
Caryophyllorum ℥.ij.
Galangæ ℥.ij.

Singula ſubtiliter trita, cribrataq; miſceãtur. Deinde croci Orientalis vnciã bene tritam ſeorſim ſeruabis. Claretũ facturus, mellis ℔ ij. ad ignẽ, in fictili nouo ferueſacies: & cùm bullire cœperit, aufer ab igne, & parua mora interpoſita deſpumato. Deinde menſuras duas vini optimi accipies,

cipies, & admiſcebis ei de ſpeciebus prędictis ℥. ij. & croci ʒ.j. aut amplius. Deinde per ſacculum colabis, cuius pars ſuperior linea ſit, inferior lanea per vnam tertiã totius ſacci, aut paulò plus. Cùm vinum ſatis colatũ fuerit, fæces infundere poteris in hydromeli ſiue apomeli, vt vulgò paratur, vt quod reliquũ virium eſt in id deponat. Hoc vino ſi mulier vti debeat, aut delicatus aliquis, pro melle ſaccharum pones. *Euonymus.*

Species pro Clareto.

℞. Zingiberis ℥.vij.
Cinnamomi ℔.ß.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Nucis moſchatæ ana ℥.ß.
Cardamomi, Melegetæ ana ʒ.j.
Vini menſ.ij.
Sacchari ℔.j.
Fiat Claretum.

Aliæ ſpecies pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ʒ.x.
Nucis moſchatæ ʒ.ij.
Zingiberis albi ℥.j.
Caryophyllorum, Granorũ paradiſi ana ʒ.j.
Macis, Galangæ ana ℈.j.
Cardamomi, Coriandri præparati ana ℈.ß.
Fiat puluis: De quo ℞.ʒ.x. ad Menſ.ij.ß. vel iij. vini boni.

Aliæ ſpecies pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi, Zingiberis albi ana ℥.ij.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ ana ʒ.iij.
Granorum paradyſi ℥.ij. aliàs ʒ.ij.
Macis, Cardamomi ana ʒ.ß.
Galangæ, Coriandri præparati ana ℈.j.
Fiat Puluis.

Aliæ ſpecies pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ʒ.vj.
Zingiberis ʒ iij.
Granorum paradiſi, Caryophyllorum,
Nucis moſchatæ ana ʒ.ij.
Calami aromatici, Macis,
Cardamomi ana ʒ.j.
Fiat puluis: de quo ℞.ʒ.vj.
Sacchari albi ℔.ß.
Vini boni ℔.ij.
Per manicam Hippocratis fiat Claretum.

Aliæ ſpecies pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ℥.ij.
Zingiberis ʒ.ij.
Caryophyllorum Galangę ana ʒ.j.
Granorum paradiſi ʒ.ß.
Sacchari ℔.j.ß.
Vini Menſ.ij.ß.
Fiat Claretum.

Aliæ ſpecies pro Clareto.

℞. Zingiberis ℥ ij.
Cinnamomi ℥.j.ß.
Caryophyllorum, Nucis moſchatę ana ℥.j.
A Granorum paradiſi ʒ.ß.
Galangæ ℈.ij.
Sacchari ℔.j.ß.
Vini opt. ℔.ij.ß.
Miſce & fiat Claretum.

Aliæ ſpecies pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ℥.ij.
Zingiberis ʒ.iij.
Galangæ ʒ.j.ß.
B Caryophyllorum ʒ.iij.
Granorum paradyſi ʒ.ij.
Nucis moſchatæ ʒ.j.
Sacchari albi ℔.j.ß.
Vini opt. Menſ.iij.
Per manicam Hipp. fiat Claretum.

Claretum vel nectar bonum.

℞. Cinnamomi ℔.j.
Galangæ, Zingiberis,
Cardamomi, Granorum paradiſi,
C Caryophyllorum, Cubebarum,
Macis ana ℥.ij.
Piperis longi, nigri ana ℥.ß.
Spicæ nardi, Nucis moſchatæ ana ℥.iij.
Squinanthi, Croci ʒ.j.
Terantur omnia minutiſſimè, & miſceantur. Sic habes ſpecies pro medietate oneris vnius equi, id eſt, pro barili vno. Nectar autem ſic facies. Pone vinum totum in vaſis. Deinde ſpecies D pone in aliquo panno lieno ſatis amplo: & in barili, in quo nectar facere volueris, pannum intromitte cum ſpeciebus, ita quòd latera panni ſupereminneant aliquantulum ſupra os barilis. Poſtea in aliquo vaſe pone ℔ iiij. mellis, & fortiter cum vino miſce, ita vt totum ſatis clarum ſit. Tum vinum ſupra ſpecies colando infunde & poſtremò vinum cum melle. Demum clauſo barili ſpecies in eo relinque cum panno per biduum. Tandem aufer fortiter comprimendo: & habebis nectar optimum. Si verò pro principe E aut prædiuite aliquo parare volueris, adde ſupradictis, ligni aloes optimi, folij, ana ℥.ß. moſchi ʒ.ß. & loco mellis pone ſaccharum minutiſſimè tritum in mortario, deinde ſolutũ in vino. *Euonymus.*

Aliud nectar optimum.

℞. Cinnamomi ℔.ß.ʒ.ß.
Zingiberis, Galangæ,
F Granorum paradiſi,
Caryophyllorum, Cubebarum,
Macis, Cardamomi ana ʒ.ij.
Piperis longi ℈.j.
Spicænardi, Squinanthi ana ℈.ß.
Nucis moſchatæ ℈.ß.
Croci ad pondus denarij Turonenſis. Hæc omnia minutiſſimè trita miſce. & habebis ſpecies abundè pro loto nectaris ciuitatis Burgenſis. Deinde accipe librã mellis cum pinta aquæ fontanæ decoctam, vſque ad conſumptionem aquæ: & refrigerandam ſepone. Tunc accipe

circiter lotum boni vini, & ſucco cum prædictis ſpeciebus in vas immiſſo, vinum percolando, infundito paulatim, mel etiam cũ vini parte priùs mixtum paulatim infundendo, ita vt ſuccus non comprimatur. Quòd ſi prætioſius facere voles, ſaccharum pro melle pones in vino diſſolutum, ſimiliter pondere libræ, aut amplius. Percolabis autem ter vel quater, vt fortius & melius euadat vinum. Addes etiam prædictis agallochi optimi, folij ana grana duo, & moſchi aliquantulũ. *Euonymus.*

Nectar aliud.

℞. Cinnamomi ℥.ix.
Zingiberis ℥.iv.
Nucis moſchatæ, Piperis longi ana ℥.iij.
Galangæ, Granorum paradiſi, Macis, Cubebarum ana ℥.ij.
Caryophyllorum ℥.ij.
Spicæ nardi ℈.j.
Croci ℈.ß.
Sacchari ℔.j. vel Mellis pintam j. quod bullierit in pauca aqua aliud ad conſumptionem aquæ, bene deſpumati.
Miſce in ſeſquilotum vini. *Euonymus.*

Aliud.

℞. Ariſtolochiæ rotundæ, Cinnamomi ana ℥.j.
Zingiberis ℥.ß.
Galangæ, Granorũ paradiſi, Caryophyllorũ, Cubebarum, Macis, Nucis moſchatę ana ℥.ij.
Piperis longi ℥.iij.
Spice nardi ℈.j.
Croci ℈.ß.
Sacchari ℔.j.
Vini, lotum.
Quòd ſi pro diuite fuerit, adde agallochi optimi grana duo, & moſchi granum vnum. Vel ſecundùm alios:
℞. cinnamomi electi ℥.ij.
Zingiberis ℥.j.
Granorum paradiſi, Piperis longi ana ℥.ß.
Nucis moſchatæ, Caryophyllorum, Macis ana ℥.ij.
Cubebarum, Cardamomi ana ℥.j.
Spicæ nardi, Squinanthi, Calami aromatici ana ℈.j.
Trita commiſce cum ℔.iij. mellis, & loto vini, vt dictum eſt. *Euonymus.*

Claretum cum melle.

℞. Cinnamomi ℥.j.
Zingiberis, Granorum paradiſi ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Cardamomi ana ℥ ij.
Nucis Moſchatæ ℥.ij.
Fiat puluis: cuius ℞. ℥.j.ß.
Mellis opt ℥.xx.
Vini ℔. iiij.
Miſce, & fiat Claretum per ſacculum.

Aliud Claretum cum melle.

℞. Zingiberis, Cinnamomi electi,
Granorum paradiſi ana ℥.ij.

A Nucis moſchatæ,
Caryophyllorum ana ℥.j.
Macis, Cardamomi ana ℥.ß.
Coriandri præparati ℥.j.
Mellis ℥.x.
Vini boni ℔.ij.
Miſce & fiat Claretum, vt artis eſt.

Aliud cum ſaccharo.

℞. Cinnamomi electi ℥.vj.
Zingiberis ℥.ß.
B Caryophyllorum ℥.iij.
Nucis moſchatæ ℥.ij.
Macis, Cardamomi ana ℥.ß.
Coriandri præparati ℥.j.ß.
Sacchari albi ℔.j.
Vini opt. ℔ iiij.
Miſce & ſ.a. fiat Claretum.

Aliud cum melle, & ſaccharo.

℞. Cinnamomi electi ℥.j.
C Zingiberis ℥.ß.
Caryophyllorum,
Piperis longi,
Cardamomi ana ℥.j.
Vini albi odoriferi ℔.vj.
Sacchari ℔.j.
Mellis albi deſpumati quart.iij.
Miſce, & fiat Claretum ſecundùm artem.

Vinum aniſatum.

Vinum de aniſo * aperit oppilationes meatuum & viarum interiorum: præſeruat à colica, à
D ventoſitate: & rectificat digeſtionem, & ructationẽ ventoſam tollit vſus eius: & propriè competit mulieribus nutricibus: quoniam aperiendo poros, & ſubtiliando ſanguinẽ, atq; calefaciendo multiplicat lac: & ipſum lac aquoſum rectificat: & quandoq; maceratur, & eſt melius. Tollit dolorem renum: & ipſum quidem vinum poteſt fieri cum igne, & abſq; igne. *Arnoldus.*

E
DE VINIS EXCALEFACIENTIBUS HEPAR.

Vinum chamædrytes.

Foliorũ chamædryos tuſorũ libra in amphoram muſti coniecta, linteolo raro cum quibuſdã lapillis folia inoluuntur, vt degrauatus pondu ſculo faſciculus ſidat: vinum poſt quadraginta dies defæcatũ elutriaĩ. * Excalfacit, diſcutit: conuulſis, regio morbo, vuluæ inflationibus, tardæ
F concoctioni, incipienti aquę inter cutem ſubuenit. Inueteraſcens melius redditur. *Dioſcorides.*

DE VINIS EXCALEFACIENTIBUS ſplenem.

Vinum tamaricis.

Corticibus tamaricis in doliolo poſitis, muſtum recens dulce ſuperinfunditur, atq; ad vſum ſeruatur. * Sanguinem à melancholia mundat: quartanæ, ictero nigro confert: hepatis & lienis obſtructiones tollit.

DE

DE VINIS EXCALEFA- cientibus renes & vesicam.

A

Vinum alkekengi.

Vinum alkekengi eodē modo fit, vt absinthitæ, super ijs contritis vinū colando. Pro dosi vna accipies à quinq; ad decem.* Educit materiam calculosam à renibus & vesica manifestè, & vrinam retentā ducit. Sunt, qui integra halicacabi grana in mustū ponant vase paruo, vt simul bulliant: & ad vsum seruant. *Euonymus ex Arnoldo.*

B

Vinum saluiatum.

Saluiæ vnciā vnā in musti amphorā, quod idē cum ceramio est, mittito.* Valet contra renum, vesicæ & laterū dolores, reiectiones sanguinis, tussim, rupta, vulsa, & suppressos menses. *Diosc.*

Vinum nostrum, ad calculum.

℞. Rad. Ononidis ℥.ij.
Rusci Asparagi, Rubiæ tinct. ana ℥.j.
Fol. betonicæ, Fol. Saxifragiæ ana M.iij.
Flor. Ononidis, Flor. Saxifragiæ ana P.ij.
Sem. Alkekengi ℥.iij.
Sem. Vrticæ ℥.j.
Baccarum iuniperi, Cicerum rub. ana M.j.
Vini, vel musti Mens. xv. vel j.ß. Ohmen.

Incidenda incidantur, contūdenda contundantur, & ferueant simul in dolio paruo. Dosis, haustus vnius, stomacho ieiuno.

DE VINIS ASTRINgentibus.

Vinum cydonites.

Mala cotonea exemptis seminibus, frustatim rapi modo scinduntur, & duodecim minarum pondo, in musti metretam, triginta diebus macerantur: postea defæcatū vinū reponitur.* Astringit: prodest stomacho, dysenteriæ, hepaticis, renum vitijs, & vrinæ difficultati. *Dioscorides.*

Vinum ex pyris.

Fit & è pyris perinde atq; cotoneis, vinū apytes nomine, sed ita vt pyra non magnopere maturescāt. Ex siliquis etiam, mespilis, sorbis, simili modo temperatur. * Omnia hæc genera acerba sunt, & astringunt. Stomacho vtilia sunt, atque intestinas fluxiones cohibent. *Dioscorides.*

Vinum œnanthinum.

Fit è feraci vite syluestri, quod vocatur Oenāthinum. Sicci flores minis duabus musti cado macerati: post triginta dies mutātur: mox colatū vinum reconditur. * Facit aduersus stomachi imbecillitatem, cibi fastidia, cœliacos & dysentericos. *Dioscorides.*

Vinum ex punicis.

Fit è punicis malis maturis, succo expresso ab acinis eorum, quibus lignosus nucleus abest, ac decocto ad tertias, & ita reposito. * Efficax est contra fluxiones internas, & febrim cū alui profluuio exortam: stomacho vtile, astringit aluū, & vrinam mouet. *Dioscorides.*

Vinum rosaceum.

Rhodites sic fit Rosarum siccarum, tusarumq́, minam linteolo deligatā in sextarios octo musti demergito: & post tres menses defæcatū vinū transfundens, recondito.* Vtile ijs qui febri carent, & ad stomachi coctiones, & dolores, à cibo potum: & contra humidas aluos, & dysenterias. *Dioscorides.*

Vinum myrtites.

Myrtites vinū fit, baccis nigris, quæ maturitatem excesserint, tusis, & organo expressis. Aliqui ad tertias coquūt. Alij baccas prius sole torrent, & quaternis sextarijs cōtusarū, ternas aquę heminas adijciūt, & vini veteris partē modicum: postea exprimūt, & seruāt.* Magnopere adstringit: stomacho vtile: fluxionibus ventris ac stomachi prodest, & contra intestinas vlcerationes & profluuia: denigrat capillos. *Dioscorides.*

Vinum palmeum.

C Palmulas maturas in vrceolum in imo pertusum, & obstructum picata arundine, demittito. lino foramē sit obturatum, & quadragenis sextarijs ternos aquæ congios infundito. Quòd si ipsum ita dulce esse non libeat, quinq; congios infudisse satis est. Post decem dies detracto ab arundine linteo, assumito vinum crassum & dulce, & reponito. Suaue illud quidē, sed capiti noxium. * contra fluxiones, propter adstrictoriam vim efficax: stomachicis, cœliacis, sanguinē expuentibus conuenit. *Dioscorides.*

D

Vinum è prunis syluestribus.

Vinum è prunis syluestribus eodē modo fit, vt cerasorum, per autumnum, vbi iam satis mollia & bene matura fuerint.* Astringit vehementer, alui fluxiones cohibet. *Euonymus.*

DE VINIS SVDOREM prouocantibus.

Vinum guaiacinum.

E

℞. Ligni guaiacī præstantissimi, lima in scobem tenuissimam attriti ℔.iv.
Corticum guaiaci ℔.ij.
Cardui benedicti ℔.j.ß.
Adianthi, Aspleni, Florum borraginis,
Florum buglossæ ana ℔.j.
Cassiæ odoratæ ℥.vj.
Seminis anisi ℥.j.ß.
Sacchari ℔.v.

F Conijciantur omnia in cado vinario mūdo aptę capacitatis, desuper affusis vini albi quàm optimi & feruētis, bis centum & quinquaginta mox diligēter vas operculetur, omniaq; sic macerari triduo dimittātur. Post triduū verò linteo percolentur, asseruenturq; huiusce macerationis vinū in alio vase ad ægrotantium potum. Siquidē bibitur hoc tam in prandio quàm in cœna, secundi guaiaci decocti loco: non manè neq; vesperi, serapij vice, quemadmodum temerè multi facere consueuerunt. Hoc idem vinum longè etiam melius, & maiore quantitate vindemiarū tempore confici potest admixtis ligno, cortice, cæ-

teriſq; alijs, recentibus vuis albis in muſtū compreſſis: ibiq; tamdiu dimiſſis, quouſq; muſtum efferueſcere deſinat, & pellucidū clarumq; reddatur: veruntamen multiplicanda ſunt omnia, quæ conueniūt medicamenta, pro vuarū quantitate. * Hoc vinum non modò medetur cuique acerrimo Gallicæ peſtis incommodo: ſed etiam diuturnis articulorum, capitis, neruorum, ventriculi, iecinoris, lienisq; morbis à pituita genitis mirificè ſuccurrit. Nec minus etiā podagra laborantibus opem fert, modò diuturna admodū non fuerit ęgritudo. Iis tantùm exhibendum eſt, qui pituita abundant, vere vel autumno, temporibus: præcedentibus priùs euacuationibus decentibus. *Matthiolus.*

DE VINIS RESISTENtibus venenis.

Claretum.

℞. Vini optimi menſuram j.
Angelicæ ℥.ß.
Boli Armeni ʒ.j.
Nucis moſchatæ ʒ.ij.
Galangæ Piperis longi, Coriandri ana ʒ.ß.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Cinnamomi ʒ.vj.
Sacchari ℔.ß.
Miſce, & fiat claretum, ſecundùm artem.* Præſeruat à peſte. *Euonymus.*

Vinum zedoarticum.

℞. Zedoariæ, Cinnamomi ana ℥.ß.
Galangæ ʒ.ij.
Miſce, fiat puluis in ſacculo ligandus, atq; in doliolo muſti cocti pleno ſuſpēdendus. *Euonymus.*

Species pro vino Zedoartico, quæ ſufficiunt pro menſura vini, quæ Oma vulgò in Alſatia vocatur.

℞. Cinnamomi ℥.iij.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ,
Granorum paradiſi,
Cardamomi ana ℥.ß.
Zedoariæ ʒ.vj.
Cubebarum, Piperis longi ana ʒ.ij.
Contunde craſſiuſculè, miſce pro ſacculo. *Euonymus.*

Species pro Vino zedoartico alia.

℞. Cinnamomi ℥.ij.
Zingiberis ℥.ß.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Cardamomi, Cubebarum,
Zedoariæ ana ʒ.j.
Galangæ, Granorum paradiſi ana ʒ.ß.
Trita craſſiuſculè miſce pro ſacculo. *Euonymus.*

DE VINIS PVRGANTIbus pituitam.

Vinum ſcilliticum.

Vinum ſcillinū potui datū * omnem ſanitatē
A adfert: humores enim attenuat, ſed maximè pituitā, neq; ipſam in ſtomacho, aut ventre, aut capite, aut iecore, aut liene, aut neruis, aut oſſibus cōſiſtere permittit, neq; aliū id genus humorem tenacem obſtructiones facientē: ſed omnia diſſoluit, & ventrē lenit, atq; ita ſubducit & vrinā mouet, & per ipſam cauſas attenuat, excernitq;. Adeò verò caput purgat vt nares humiditate vacent. Commodū eſt podagrę, articulari, & comitiali morbo: deniq; omnis ſanitatis eſt author.
B Ex his cōſtat: Scillam albā, montanā, circiter canis ortū accipito in libræ pondere per dies decem in vmbra refrigera: deinde ſcillę laminas refrigeratas in vitreū vas mitte, & vini albi veteris ſextarios duodecim ſuperinfunde, & ſuſpenſum vas per 40. dies habeto: poſtea ſcillam exime, & abijce. & vino ad antedicta vitia vtere, & eius vim percipies. Subinde ante cibū, vini duas vncias exhibe: ſin à cibo, vnciā mediam. Quòd ſi ipſum potui cōmodū efficere velis, vt magis delectet,
C mellis ſextarios duos aut tres admiſceto. *Galen.*

Acetum ſcillinum.

Salubre optimū acetum Scillinū à Pythagora ſcribitur, quo omnes imperatores vſi ſunt.* Ab ipſius authore fertur, quicūq; hoc vtatur, longę vitæ fore, & eius extrema integra, vſq; ad finem permāſura. Et ipſe quidem Samius ſenex huiuſmodi extitit: quantum enim temporis vixerit, haud ignoras. de ipſo in libro traditū eſt, quòd cū ſuis cōſanguineis hāc facultatē communica-
D uit, eumq; hoc medicamēto vti incœpit 50. annum natus erat, & vſq; ad centeſimum decimū ſeptimū vitam produxit integer, & nulla vnquā aduerſa valetudine tentatus. Hęc ſanè medicamenti author diſſeruit, quòd fortaſſe vir philoſophus erat, mentiri neſcius. Nos verò viri huius fidei periculum fecimus, ac firmam, conſtantemq; huius medicamenti facultatem eſſe teſtamur. Oportet igitur ſumere Scillam montanam librę vnius ponderis, & dura circumcidere,
E & mollia minutatim concidere, & aceti acerrimi ſextarios octo in vitreum vas mittere, atque obturare, ac per triginta dies in Caniculę caloribus, vt maceretur, permittere: deinde ſcillam extractā exprimere. Id genus aceti parū manè ſorbeto. Tibi aūt hęc eueniēt, vt ne faucium oriſq; partes vnquam remolleſcant, os ventriculi bene valebit, facilè ſpiritum duces, vox rectè habebit, oculi acutiſſimè cernēt, aures in officio manebunt, nulluſq; flatuoſus vapor in ventre vn-
F quam excitabitur, nullū viſcus ſuſpenſum erit, & bene ſpirās, bene coloratus deges. Ad ciuilia negocia rectè affectus, non acidum, non ſalſum ructabis, ſi aliquid aceti huius aſſumpſeris: & ieiunus vt aſſumas pręcipio, ſeptemq; poſtea ſtadios deambules, ita enim diſſoluetur. Hoc aceto qui vtitur, in victu quāuis licentioſus eſto: omnia enim cibaria cōficiet, & à nullo vnquā offenſam patietur: neq; valde implebitur, ſed in melius proficere videbitur. nihil ſuperuacui in corpore reſidebit, non flatus, non bilis, non ſtercus, non vrina, ſed omnia facilè excernit, atq; educit.

Aluus

A Aluus lubrica omnino est totiusq; corporis purgatorium medicamentum, etiamsi in ossib sordes inhæreant. Item phthisicos ab omnibus deploratos, hoc medicamento sanitati restitutos nouimus. Morbo comitiali diuturno efficaciter profuit, vt nisi post longa temporis interualla, non redierit: incipientem verò ac nouum perfectè discutit, neq; reuerti amplius hunc affectum permittit. Ad podagras præterea, & articulorum morbos, iecoris, lienisq; duritias vehementer facit. Et particulares quidem aceti scillini effectus hi sunt. Cõmunes autem quàm plurimi, quibus nos commoti, salutare hoc medicamẽtum, sanitatis, integritatisq causa, tibi tradidimus. *Galen.*

Claretum laxatiuum.

℞. Galangæ ʒ.vj. Cinnamomi ℥.j.
Turbith, Esulæ, Cataputiæ,
Hermodactylorum ana ʒ.ß.

Tere, fiat claretum cum melle & saccharo * Pituitam purgat. *Euonymus.*

Aliud pro epilepticis.

℞. Radicis pæoniæ,
Seminis pæoniæ decort. ana ʒ.j.ß.
Cinnamomi, Macis, Galangæ,
Zingiberis, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Foliorum senæ ℥.j. Turpeti ʒ.vj. vel
Rhabarbari ʒ.iij. vel Agarici ʒ.v.
Sacchari ℥.vj.
Vini ʒ.xij. Aquæ ℥.viij.

Macerata per horas 24. deinde addito saccharo quantum satis: per filtrum sæpius colentur. *Thomas Erastus.*

Vinum purgatorium in epilepsia.

℞. Absinthij, Cardui benedicti,
Verbenæ, Betonicæ, vel Agrimoniæ,
Eupatorij, Aspleni, Tamarisci,
Rad Capparorum ana M.j.
Cinnamomi, Macis, Galangæ,
Zingiberis ana ʒ.j. vel ʒ.ij.
Flor. pæonię, vel rad. & sem. pæonię an. ʒ.j.ß.
Sem. citri ʒ.ß. Fol. senæ ℥.ij.
Turpeti incisi, Agarici ana ʒ.ß.
Vini veteris mens. iij.

Misceantur in vase diligenter clauso. Capiat æger alternis diebus poculum vnum initio pastus. *Erastus.*

DE VINIS PVRGANtibus bilem flauam.

Vinum scammonites.

Scammonite vinum sic fit: Radices scammoniæ per messes effossæ, tritæ, & linteo colligatæ drachmas quinque in musti congium mittito ad dies triginta. * Aluum purgat: bilem & pituitam extrahit. *Dioscor.*

DE VINIS PVRGANtibus bilem atram.

Vinum è veratro nigro.

℞. Veratri ʒ.xx. iunci odorati ℥.xij. spicæ Syriacæ ℥.xiij. cribratas, & linteolo colligatas, in septem vini Coi sextarios, diebus quadraginta macerandas indito, postmodum colato, dabis in potu sesquiheminam. * Partus enecat. Atram bilem purgat. *Dioscor.*

DE VINIS PVRGANtibus aquam.

Vinum ebulatum.

Grana ebulorum quando sunt matura, decoB quantur, & propriè tempore vindemiarum cum musto: & remoueatur spuma ebullitionis, donec tertia pars fuerit absumpta. In nocte ponatur ad aerem: in crastinum verò per colatorium lineũ distilletur, vel per filtrum: demum recipiatur quantitas istius colati, & ponatur in alio musto albo, donec tibi placeat color & sapor: & mittatur in vase, & expectetur donec deferuescat & tũc clarificetur cũ malaxatione clari oui rum, & sale, secundùm artẽ.* Est simile in operaC tionibus vino de radicibus ebulorum, & magis amabile: sed non sic operosum. Ventrem laxat: aquã hydropicorũ per inferna ducit. *Arnoldus.*

Vinum è thymelæa.

Ramorum thymelææ cum suis folijs & fructu triginta drachmas mittito in cõgios tres musti, & leui igne coquito, donec congij duo supersunt: defæcatumq; recondito. * Aquosa purgat excrementa, & lienem absumit. *Dioscor.*

D

Vinum è chamelæa.

Chamelæa dum floret, cum folijs tusa, & cribrata, decem drachmarũ pondere in musti congium additur: post duos menses vinum in vas transfertur. * Aquæ inter cutem, hepaticis, & lassitudine confractis, efficax est: item mulieribus, quæ à partu ægrè purgantur. Chamæpityinum simili modo fit, ad eadem conueniens. vrinam quoque ciet. *Dioscor.*

Vinum Muralti ad hydropem.

E ℞ Rad. quinq; aperientium,
Glycyrrhizæ, Cort rad. Cappar.
Cort. med Fraxini ana ℥.j.
Rad. Iridis recent. Calami aromat.
Cinnamomi ana ℥.ß.
Capil. Veneris, Ceterach, Fol. Tamarisci,
Flor. cordialium ana M.j.
Absinthij, Pontici, Cardui benedicti,
Hyssopi, Prassij ana M.ß.
Sem. Anisi, Apij, Ameos, Fœniculi ana ʒ.j.ß.
F Senæ ℥.ij. Ligni guaiaci, limati ℔.ſ.
Sacchari ℔.ij.
Vini generosi ℔.xl.

Misce, & serua in vase obturato. *Muraltus.*

Vinum absinthite purgans aquas.

℞. Absinthij M.j.ß.
Cardui benedicti M.j.
Agrimoniæ M.j.
Asplenij, Ericæ, Verbenæ ana M.ß.
Rad. Ireos Florent. ℥.j.ß.
Rad. Capparorum, Asari, Polypodij ana ℥.ß.

Rad. Cichorij ℥.j.ß.
Rad. Fœniculi ℥.j. Rad. Apij ℥.ß.
Sem. Fœniculi, Apij, Petroselini,
Anisi ana ʒ.j.
Calami aromatici, Cinnamomi ana ʒ.ij.
Senæ ℥.j.ß. Soldanellæ M.iij.
Rad. Iridis concisæ ℥.iij.
Turpeti concisi ʒ.v.
Vini albi generosi, in quo chalybs ignitus sæpius fuit extinctus ℔.xviij.

Misce. Vtere alternis diebus, initio pastus poculum vnum. *Erastus.*

B

DE VINIS PVRGANtibus humores mixtos.

Vinum Hippocraticum laxatiuum.

℞. Esulæ ℔.j. Epithymi ʒ.vj.
Polypodij, Cinnamomi, Passularum ana ℥.ß.
Masticis, Zingiberis, Zedoariæ,
Caryophyllorum ana ℥.j.
Sacchari quantum sufficit.

* Contra quartanam, quotidianam & tertianã notham valet: concoquit & præparat humores, & eosdem mox per aluum educit. *Arnoldus.*

Nectar laxatiuum.

℞. Rhabarbari electi ℥.ß.
Agarici opt. ℥.j.
Cinnamomi electi ℥.iij.
Cubebarum ʒ.j.
Sem. Fœniculi, Anisi ana ʒ.ij.
Spicæ Indicæ ℈.j.
Zingiberis ʒ ß.
Vini optimi ℔.vij.

Ferueant omnia lege artis in duplici vase per horas sex. Deinde permaneant in infusione per horas duodecim. Postea fiat fortis expressio, & colentur per saccum mundum sexies, aut septies. Tandem adde sacchari puri, & albi dissoluti ℔.j.ß. & fiat in modum Nectaris. Dosis potest esse pro adultis ad ℥.iv. Pro infantibus ad ℥.ij. Vna aũt vncia huius syrupi sumitur duobus cochlearibus mediocris magnitudinis. *Ranzouius.*

Vinum nostrum guaiacinum purgans.

℞. Ligni guaiaci incisi ℔.iv.
Cardui benedicti M.vj.
Adianthi, Scolopendrij, Flor Borraginis,
Buglossæ, Rad. Cichorij ana M.iij.
Betonicæ, Lupulorum, Cort. Tamaricis,
Epithymi ana M.j.ß.
Polypodij ℥.ij.
Seminis Carthami ℔.j.
Seminis Anisi ℥.iij.
Foliorum senæ ℔.j.
Hellebori nigri ℥.j.
Turbith ℥.iij.
Cinnamomi electi ʒ.vj.
Macis ʒ.j.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Calami aromatici ʒ.ij.

Incidenda incidantur, contundenda contundantur crassè, in sacculo ligentur, suspendantur in

A cado vinario mundo aptæ capacitatis, superinfundendo musti optimi ℔.c. omniaq; sic macerari sinito, donec deferuescat, clarumq; euadat, &c. * Curat morbum Gallicum, & alios innumeros morbos. Dantur ℥.v. vel ℥.vj. manè stomacho ieiuno.

Vinum purgans, nostrum.

℞. Absinthij M.j.
Centaurij, Cardui benedicti,
Quinquefolij ana M.ß.
Gentianæ rad. ʒ.j.ß.
Senæ ℥.ij.
Rhabarbari ʒ.vj.
Agarici ℥.ß.
Rad. mechoacæ ℥.j.
Spicæ Indicæ ʒ.j.
Zingiberis ʒ.j.

Incisa omnia in sacculo linteo mundo ponantur, superinfundendo vini albi boni mensuram vnam. Capiat æger poculum dimidium, stomacho ieiuno. Febres tertianas spurias radicitus tollit.

C

Claretum purgans.

℞. Rusci, Asparagi, Acori,
Fœniculi ana ʒ.iij.
Sem. 4. frig. maiorum ana ʒ.ij.
Sem. Endiuiæ, sem. Cichorij, sem. Scariolæ ana ʒ.j.
Turpeti ℥.ß.
D Hermodactylorum ʒ.x.
Polypodij quercini, Fol. senæ ana ℥.ij.
Zingiberis ℥.j.
Vini albi ℔.iij.
Sacchari, ad placitum.

Fiat claretum. *Henricus Vuolffius.*

Claretum laxatiuum.

℞. Fol. senæ Alex. mundat. ℥.j.
Rhabarbari electi ʒ.ij.
E Agarici opt. ʒ.iij.
Cinnamomi electi ℥.j.ß.

Hæc omnia misceantur in duobus sextarijs vini optimi, ac in loco calido ponantur per horas 12. Deinde colentur per laneum saccum septies, & postea addatur sacchari albi ℔.ß. & bene misceatur. Quotiescunq; igitur qui se purgare voluerit, sumet dimidium sextarium huius potionis. Reliquum in vitro bene obturato seruabit. *Fridericus N. Medicus Regis Daniæ.*

Claretum laxatiuum pro delicatis.

F

℞. Vini optimi ℔.iv.
Polypodij, Mellis ana ℔.ß.
Galangæ, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Zingiberis ana ℥.ß.
Agarici ʒ.ij.
Senæ ʒ.iv.
Piperis, Cardamomi ana ʒ.j.

Bulliat polypodium coctum cum vino & melle ad consumptionem tertiæ partis: deinde alia purgantia addantur colentur per saccum bis, vel ter.

De Decoctis, Sectio VII.

DECOCTA seu apozemata, ex herbis, seminibus, fructibus, radicibus, & alijs quibusdam parãtur. Si absque saccharo, decocta; si cum saccharo, licet non tam copioso, vt in syrupis, apozemata rectiùs dicũtur. Sunt autem hæc vel

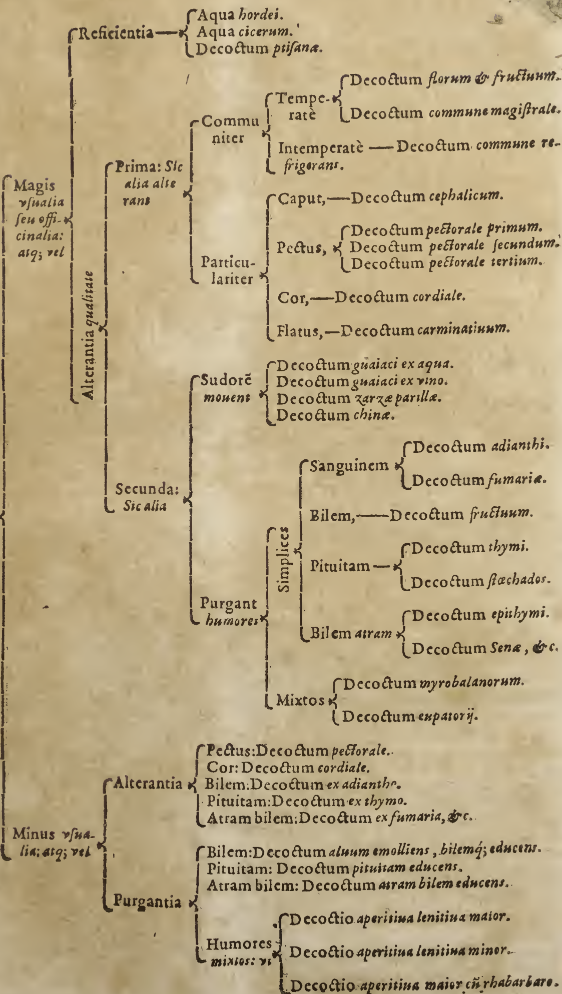

DE DECOCTIS OFFI- A
cinalibus reficientibus.

De aqua hordei.

℞. Hordei integri fricati cum panno aspero
vsq; ad excussionẽ tenuium corticum, id est pa-
learum, partem vnam, verbi gratia librã vnam.
Et sit hordeum substantia laudabili, ætatis me-
diæ inter antiquum & nouum, super quod non
cécidit de odore corruptionis aliquid, nec de B
contagione fumi, aut pulueris, & conseruatum
fuerit in loco aëris liberi, & iam habuerit perfe-
ctionem in maturitate sua, & pone illud electũ
in olla noua, mundata, lota, & exquisitè abster-
sa, vt non remanserit in illa de odore quidquam
omnino: & proijce super ipsum aquæ circiter
partes viginti: verbi gratia ℔. viginti: & sit aqua
fontana leuissima, dulcissima. Stet tamen prius
hordeum in aqua per quatuor horas infusum: &
inde facias cum igne claro & suaui ipsam ferue- C
re, primam abijciẽdo spumam. Et esto hordeum
semper integrum, leuiter quidem fricatum pan-
no aspero, & quasi depaleatum si multam quæ-
ris abstersionem, atque exoppilationem valen-
tiorem: integrè verò ab vtroque cortice munda-
tum, si aquam hordeaceam habere volueris ad
sitim mitigandam, asperitatemq; leniẽdam, nec
non inflammationem extinguendam. * Vnde
talis aqua hordei conuenit in leniendo pectore
atq; pulmone humectandisq; præcordijs. Co- D
ctio præterea continuetur ad crepaturam hor-
dei, perfectam quidem in priore illa intentione:
perfectiorem verò & diuturniorem plus minus
in posteriore hac intentione. *Colonienses.*

Aqua cicerum.

Decoque libram vnam cicerum conseruantiũ
adhuc nitrositatẽ suam, cum libris viginti aquæ
facili decoctione, vsque dum redeant ad libras
decem. Tunc erit aqua eorum potus medicina- E
lis. Et si vlteriorem excipiat coctionem, & qui-
dem cum plurima aqua, vsq; dum acquirat me-
diocritatem inter tenue seu liquidũ & vnctum,
est cibus bonus, præsertim colatus. *Mesues.*

Decoctum ptisanæ hordei.

Sed quando ptisana hordei, ac eduli vel sor-
bitionis vsum decoqui debet, tunc semper acci-
pere oportet hordeum exquisitè excorticatum,
quod vulgò mundatum dicitur: idque vel inte-
grum, vel confractum, quod far hordei Latinis F
dicitur. Satius tamen fuerit, integrum quàm con
fractum sumere, vt euitemus metum Manardi:
quandoquidem in hordeo integro absolutam,
perfectamque coctionem animaduertere com-
modius est, quàm in confracto: quia coctio eius
semper perfici debet, vsque ad disperditionem
& veluti tabem ipsius hordei, nunc in largiore,
nunc in pauciore aqua, pro vario intẽtionis me-
dici scopo. Nam quando non admodum tenui
victu vtendum erit, sed aliquando plenius ci-
bare licebit, quum scilicet totam ptisanam exhi-
bemus (nam ptisana tota Galeno non est exqui-
sitè tenuis victus, nisi omnino pauca assumpta
fuerit (tunc verbi gratia suffecerint ad partem v-
nam hordei partes quinq; aquæ, secundùm pla-
citum Auenzoar: sed si tenuius cibare proposi-
tum est, vt quando cremorem siue succum exhi-
bemus, colatorio manibus vel cochleario ex-
pressum: tunc copiosiore aqua ptisanam deco-
quimus: verbi gratia, decem partes aquæ ad v-
nam hordei accipiendo. plus autem aquæ acci-
pimus, quando tenuissimè nutrire volumus, aut
saltem seruata proximè assignata aquæ quanti-
tate, percoctam ptisanam sua sponte sensim per
colatorium eliquari sinimus, sine adminiculo
expressionis. vnde vulgus practicantium, hanc
vocant ptisanam colatam: illam verò quæ ex-
pressa est, vocant ptisanam hordei non colatam.
Hac decisione constituta, putamus omnem cali-
ginem & nubem Arabicæ perplexitatis seu con-
fusionis discussam iri. *Colonienses.*

DE DECOCTIS ALTE-
rantibus communibus.

Decoctio florum & fructuum.

℞. Caricarum num. v.
Prunorum Damascenorum num. xv.
Iuiubarum Sebesten ana num. xx.
Tamarindorum ℥. j.
Flor. Rosarum, flor. Violarum,
Flor Borrag. flor. Buglossæ ana ʒ. ij.
Capil. Veneris, Lupulorũ, Endiuię ana M. ß.
Glycyrrhizæ ʒ. ij.
Incidantur, & contundantur pro vsu. *Augustani.*

Decoctum commune magistrale, ad medicamenta maceranda.

℞. Prunorum num. xij.
Sebesten num. x.
Passularum ℥ j.
Hordei decorticati ℥. ß.
Glycyrrhizæ rasæ, Violarum,
Folliculorum Senæ, Polypodij,
Epithymi, Carthami, Anisi,
Dauci, Cinnamomi ana ʒ. ij.
Coque in aquæ communis ℔. ij. donec dimidiũ
absumatur: cola, & vtere. *Florentini.*

Decoctum commune refrigerans.

℞. Prunorum num xij.
Hordei mundi ℥. j.
Tamarindorum, Passarum ana ℥. ß.
Sem. communium maiorum, Violarum
ana ʒ ij.
Coque in ℔. ij. aquæ, vt suprà.

DE DECOCTIS ALTE-
rantibus caput.

Decoctum cephalicum calefaciens.

℞. Stœchadis, Betonicæ, Saluiæ ana M. ß.
Rad. Pæoniæ ʒ. ij.
Passarum ℥. j.

Glycyr-

Glycyrrhizæ, Anisi, Dauci ana ʒ.iij.
Nucis moschatæ ʒ.ß.
Coque, vt suprà.

DE DECOCTIS ALTErantibus pectus.

Decoctum pectorale.

℞. Passularum ℥.j.
Sebesten, Iuiubarum ana num. xv.
Dactylorum num vj.
Caricarum pinguium num.iv.
Hordei purgati ℥.j.
Glycyrrhizæ ℥.ß.
Adianthi M.ß. Hyssopi ʒ.ij.

Coque, vt surprà. * Valet in vitijs pectoris, catarrho, tussi, asthmate, pleuritide, & id genus alijs. *Augustani.*

Decoctum pectorale aliud.

℞. Hyssopi sicci, Adianti albi, Ficuum, Palmularum, Myxariorum, Ziziphorum, Vuarum passarum, Hordei mundi, Glycyrrhizæ rasæ ana partes æquales. In aqua fontana quanta conuenit, coquantur. * Horum ius ad excrementa pectoris, & defluxiones pituitosas, sputaq́, educenda singulare est remedium. *Andernacus.*

Decoctum pectorale aliud.

℞. Anisi, Fœniculi, Adiāti ana partes ęquales,
Cinnamomi, Masticis ana. ʒ.j.

Omnia coquantur in aqua, donec quarta eius pars absumpta fuerit. * Huius decocti ius, faucium & thoracis asperitates lenit: excrementa ad excretionem promouet: nec non robur visceribus addit: ventriculi vires excitat, flatusq́; intestinorum discutit. *Andernacus.*

DE DECOCTIS ALTErantibus cor.

Decoctum cordiale.

℞ Prunorum num.xij.
Passularum ℥.j. Sebesten num.xvj.
Iuiubarum num.x.
Flor Borraginis, Buglossæ, Violarum,
Melissophylli, Capill. Vener. ana M.ß.
Seminis Basilici, Glycyrrhizæ,
Dauci ana ʒ.ij.

Coque, vt suprà. DECOCTVM verò cordiale refrigerans fit, additis seminibus communibus, ijsq́ue seminibus quæ decoctum refrigerans suprà descriptum ingrediuntur. *Florentini.*

DE DECOCTIS ALTErantibus ventriculum.

Decoctum flatus pellens, seu Carminatiuum.

℞. Anisi, Dauci, Fœnic. Cumin. Carui an. ʒ.iij.
Glycyrrhizæ ℥.ß.
Flor. Chamomillæ M.ß.
Passularum ℥.j.ß.

Coque in libris duabus aquæ ad medietatem ferè. *Florentini & Augustani.*

A *Potio muscata maior.*

℞. Spicæ, Folij. Piperis longi,
Zingiberis, Zedoariæ, Confitæ rub.
Confitæ muscatæ, Caryophyllorum,
Ligni aloes, Rosarum, Violarum,
Anacardi, Acori, Corall.
Costi, Leuistici, Nucis moschatæ,
Rasuræ eboris, Margaritarum,
Antofili, Rhabarbari, Amomi,
Ossis de corde cerui, Croci,
B Piperis albi, Ossium dactylorum,
Beliculi marini, Spodij,
Santali albi, & rub. Macis, Liquiritiæ,
Cinnamomi, Alyptæ, Anisi,
Tragacanthi, Blactæ bizantiæ, Cardamomi,
Ocymi, Limaturæ auri, & arg. ana ℈.ij.
Moschi, Ambræ, Caphuræ ana ℈.j.
Sacchari candi ʒ.ij.
Syrupi rosſ. q. s. est.

C Datur manè & meridiè & serò, stomachicis, & debilitatis cochlearium vnum cum vino, patientibus in pulmone, cum aqua hordei. *Nicolaus.*

Potio moschata.

℞. Moschi, Caphuræ, Ambræ ana ℈.j.
Spicænardi, Folij Piperis longi,
Zingiberis, Zedoariæ, Styracis rubei,
Aliptæ moschatæ, Caryophyllorum,
Ligni aloes, Rosarum rub. Violarum,
Anacardi, Rad. acori, Coralli rub.
D Costi, Sem. leuistici, Nucis moschatæ,
Rasuræ eboris cum aqua rosſ. lotæ,
Margaritarum perforatarum, & nō perforat.
Peucedani, Rhabarbari, Amomi,
Ossis de corde cerui, Croci Piperis albi,
Ossium dactylorum, Lapidis berillorum,
Spodij, Santali albi, & rub. Macis,
Glycyrrhizæ rasæ. Cinnamomi, Anisi,
Tragacanthi, Blattæ byzantinæ,
Cardamomi, Sem. basiliconis,
E Limaturæ auri, Limaturæ argenti ana ℈.ij.
Sacchari candi ʒ.ij.
Syrupi rosſ. q. sufficit.

Dosis eius est à ʒ.ij. vsq; ad ℥.ß.

Seruatur annis duobus. Respicit propriè virtutem naturalē primæ digestionis: confortat cor, & subtilitat materiam grossam. Data cum vino remollitionis citri, confert cardiacis, & confert cardiacæ calidæ cum saccharo rosſ. Datum cum decoct. prassij, confert passioni pectoris frigidæ, F & pulmonis. Data bis in die cum decoctione nucis moschatæ, & caryophyllorum, confert valde stomachicis, & ad omnē debilitatem stomachi ex causa frigida, & digerit materiam frigidam fœtoris oris, confert appetitui canino, & frigido. *Arnold. Villanouanus.*

DE DECOCTIS SVDOrem prouocantibus.

Decoctum ligni guaiaci, absq; cortice.

℞. Ligni guaiaci optimè incisi ℔.j.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Infundatur lignum in aqua calida per horas 24. in vaſe figulino vitreato obturato: deinde coquantur igne lento vſque ad librarũ octo conſumptionem: coletur, & ſeruetur in vaſe vitreo pro ſyrupo, ad ſudorem mouendum.

Decoctum ligni, pro potu.

℞. Lignum guaiacum prioris decoctionis,
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Iterum coque vſque ad conſumptionem tertiæ partis: cola, & ſerua pro potu, in prandio & cœna ſumendo.

Decoctum ligni guaiaci cum corticibus.

℞. Ligni guaiaci optimè inciſi ℥.x.
Cort. ligni guaiaci inciſi ℥.ij.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Fiat, vt ſuprà.

Poteſt maior vel minor corticis quantitas addi, & cum aqua betonicæ vel fumiterræ, pro medici ſcopo decoqui.

Decoctum ligni guaiaci cum vino.

℞. Ligni guaiaci ℥.x.
Cort. ligni guaiaci ℥.iv.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Infundantur, vt ſuprà: & decoquantur vſque ad conſumptionem librarum nouem: deinde addantur vini optimi ℔.iij. & iterum feruere modicè ſinito, poſtea refrigeratum colato, & in vaſe vitreo, pro ſyrupo ſeruato. *Florentini.*

Decoctum ligni guaiaci cum vino, pro potu ordinario.

℞. Præcedentis decoctionis lignum,
Aquæ fontanæ ℔.ij.

Coquantur vſq; ad conſumptionem ſeptem librarum: deinde addantur vini albi optimi ℔.iv. & facta vnica ſola bullitione, ab igne auferatur, coletur, & in vaſe vitreo ſeruetur, pro potu ordinario cibis aſſociando. *Florent.*

Decoctum guaiaci Fiorauanti.

℞. Cortic. Ligni guaiaci triti ℔.j.
Aquæ fontanæ ℔ xiiij.

Macerentur horis 24. deinde coquantur vſq; ad quatuor librarum cõſumptionem: poſtea adde
Polypodij quercini ℥.ij.
Cichorij M.j.
Aloes hepaticæ ℥.ß.
His iterum per horam decoctis, adde
Fol. Senæ, Epythimi ana ℥.j.
Colocynthidis ʒ.vj.
Sacchari ℥.viij.

Denuò coquantur, dum pars dimidia fuerit conſumpta, & libræ octo remanſerint: coletur & ſeruetur in vaſe vitreo obturato, ad vſum. Doſis cyathus vnus manè & ſero, & ſudet: ſicq; continuet per dies xx. & liberabitur. Pro potu autem vtatur ſequenti decocto.

℞. Ligni Guaiaci inciſi ℔.j.
Vini albi ℔.x.

Macerentur per noctem: deinde cùm per horam vnam bullierint, adde aquæ ℔.xv. Denuo coquantur non diu: & erit factum.

A *Decoctum ligni guaiaci cum corticibus.*

℞. Scobis ligni Indici ℔.j.
Corticis eiuſdem ℥.iv.
Aquæ puriſſimæ ℔.x.

Macerentur in fictili vitreato horas 24 coquantur ad medias prunis luculentis quinque aut ſex horas, & percolentur: poſtea quotidie in aurora illius aquę dabis ℥.vj. & ægrum cooperies vt ſudores moueantur: moderatè tamen, ne vis cor-
B poris diſſoluatur: ſubinde ſudor detergatur: corpus fricetur, & caput: cibum non ſumat, niſi horis ſex à potu exactis. Eiuſdem aquæ totidem vncias afferes quinq; horis à cœna: ſudores tamen tunc non mouebis. Cęterum huiuſmodi potum poſt vniuerſales purgationes ſolemus exhibere. *Antonius Chalmeteus.*

Decoctum ligni guaiaci cum corticibus, pro potu ordinario.

C ℞. Remanentiam prioris decoctionis,
Aquæ puriſſimæ ℔.xv.

Iterum coques ad tertias: ſub decoctionis finem addes
Glycyrrhizæ raſæ, & contuſæ ℥.ß.
Paſſularum mundatarum ℥.ij.

Abſoluta decoctione, addes
Cinnamomi ʒ.v. ad ſaporis iucunditatem.

Eoque decocto vtetur in paſtu. Nonnulli ſub finem primæ decoctionis addunt
D Fumariæ, Lupulorum, Borraginis, Bugloſſæ ana M.j.

Alij verò addunt
Cyclaminis, Cardui benedicti, Olibani an. ℥.j.

Alij rad. enulæ in pulueredactæ, mumiæ ſing. ℥.ß. carabæ ʒ.ij.ß. pulueris hermodactylorum ʒ.ij. ſenæ orientalis ℥.ß. Alij mediam partem vini albi: alij tres partes vini, & vnam aquæ injiciunt: quod profuturum putauerim corporibus pituitoſis, ac robuſtis, atq; cùm nerui ac tẽdines non
E afficiuntur. Cùm verò corpora ſint imbecilla, ſatius duxerim, magiſq; profuturum, ſi decoctio in ſola aqua fiat: imò cùm corpus imbecillum bilioſum, aut ad tabem propenſum, ſæpè guaiaci vſu ipſum contabeſcit: inflammantur vrinæ, dolores augentur. Itaque cùm corpus eſt bilioſum, loco aquę communis, vtor aquis cichorij, bugloſſæ, violarum, fumariæ in decoctione, quarum vſu ſæpe ſum expertus rem fœliciùs ſucceſſiſſe. *Idem.*

Decoctum ligni guaiaci, cum corticibus, aliter.

F ℞. Ligni ſancti ℔.j.
Corticis eiuſdem ℔.ß.
Aquæ puriſſimæ ℔.x.

Macerentur, vt dictũ eſt 24. horas, atq; coquantur ad tertiæ partis conſumptionem. Præterea
℞. Enulæ campanæ,
Dactylorum ab oſſib. ſeparatorum ana ℥.j.ß.
Senæ orientalis ℥.j. Vini albi ℔.vj.

Macerentur horas 24. ſuper cineres calidos, ita, vt propemodum vinum ferueat: deinde exprimantur:

mantur: & huic vino misceatur præcedens decoctio: postea adde sacchari ℔.ß. cinnamomi ℥.j. & exactis quatuor horis ab ea mixtione, traijciātur per colatorium vini aromatitis, ac singulis matutinis capiat ℥.v. aut vj. & ante cœnam, vel cùm se in lectum recipiat, tantundem. *Idem.*

Decoctum ligni Guaiaci cum corticibus, pro potu ordinario.

℞. Præcedentis decocti remanentiam,
Aquæ purissimæ ℔.xv.

Bulliant ad tertias: adde sacchari & cinnamomi, quantum videbitur ad saporis gratiam. Animaduertendum verò non vnam eandemq; decoctionem omnibus temperaturis esse parandam, sed interdum valentiorem, interdum verò imbecilliorem, habita virium, ac morbi, & cæterarum rerum, tum naturalium, tum contra naturam, ratione. *Idem.*

Decoctum zarzæ parillæ.

℞. Rad. zarzæ parillæ ℥.iv.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Radices primò vino albo lauentur, deinde minutatim incidātur, & in supradicta aqua calida per horas duodecim infundantur, in vase figulino bene operculo & pannis obstructo: mox coquātur igne lento, vsque ad consumptionem librarum octo: postea coletur, atque in vase vitreo optimè cooperto pro syrupo seruetur. Secundum decoctum pro potu ordinario, fit, vt ligni guaiaci potus. *Florentini.*

Decoctum guaiaci cum zarza parilla pro syrupo.

℞. Zarzæ parillæ, Cort. ligni guaiaci ana ℥.ij.
Polypodij quercini ℥.j.ß.
Cinnamomi electi ℥.j. Aquæ ℔.xij.

Coquantur vsq; ad librarum octo consumptionem, coletur, & seruetur pro syrupo. *Incertus.*

Decoctum Zarzæ parillæ cum guaiaco, pro potu.

℞. Materiam prioris decoctionis,
Aquæ mens. octo.

Coquantur vsque ad duarum mensurarum consumptionē, coletur & seruetur pro potu ordinario. In fine adde Cinnamomi electi ℥.ß. vel ℥.j.

Aliud, quo Hispani vtuntur.

℞. Zarzæ parillæ ℥.iij.
Cort. ligni ℥.j. Rad. chinæ ʒ.ij.
Hermodactylorum ℥.j.
Polypodij, Rapontici, Turbith, Cap. Ven.
Rad. liliorum alb. Apij, Asparagi,
Fœniculi, Petroselini, Glycyrrhizæ ana ʒ.ij.
Fol. senæ ℥.ß.

Decoquantur omnia s.a. in ℔.xx. aquæ ad lib.v. & hoc pro syrupo. Capiat bis in die manè & vesperi ℥.vj. calidè. In residuo infunde ℔.xx. aquæ, & decoquantur ad ℔.xij. Et istam aquam bibat loco vini, & de octo in octo dies purget humorem peccantē: & debet sumi per dies xv. ad minus. *A quodam Hispano.*

A *Decoctum radicis cinæ.*

℞. Radicum cinæ opt. ℥.j.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Radices incidantur minutatim, & in prædicta aqua tepida per horas duodecim infundantur in vase terreo vitreato: deinde igne lento coquantur vsque ad cōsumptionem tertię partis: postea cola, & serua pro syrupo. Aliqui vsq; ad librarū octo, aliqui ad medietatis consumptionem coquunt, *Florentini.*

B *Decoctum radicis chinæ.*

Alia ratione curatur morbus Gallicus, quæ non est præcedenti admodum dissimilis. Fit autem decocto radicis chinarum, quæ apios dicitur. Itaq; post vniuersales purgationes, præscribimus victum tenuem, non tamen vsque adeò siccum atq; cum decocto guaiaci. Siquidem decoctum radicis chinarum vehementius siccat, quàm guaiaci, quod ex siti facilè deprehēditur.
C Sic autem parabitur:

℞. Radicum chinarum, in tenues orbiculos sectarum ℥.j. vel ℥.j.ß.
Aquæ purissimæ ℔.x.

Coquantur in vase terreo vitreato ad medias. Vas verò tā exactè cooperiatur, vt nihil exhalet. Deinde coletur decoctum, ac super cineres continuò calidum seruetur. Huius decocti dentur ℥.viij. vel ix. pro viribus ægrotantis, ac sudet tres horas: sudor diligēter abstergatur: prandeat hora nona, vel decima. & rursum hora tertia à me-
D ridie eandem decocti dosin sumat: lectū ingrediatur, & sudet: cœnabit autem hora sexta: ac frugalior erit cœna, quàm prandium. *Antonius Chalmeteus.*

Decoctum radicis Chinæ, pro potu ordinario.

℞. Fæces superioris decocti,
Aquæ purissimè ℔.xij.

E Coquantur ad tertias. Potest tertium & quartum fieri decoctū, si addideris radicis chinę ʒ.ij. Si tamen vino abstinere nō possit, eo saltem decocto vinum diluatur. *Idem.*

DE DECOCTIS PVRgantibus sanguinem.

Decoctum adianthi.

℞. Adianthi veri recentis ℥.j.ß.
Summitatum fumariæ, Summitatum lupuli,
Violarum siccarum ana ℥.j.
F Prunorum Damasc. n.xl.
Zizipharum num.x.
Iuiubarum num.xx.

Coque libris tribus aquę lento igne ad duarum librarum consumptionem infunde tandem
Pulpæ cassiæ solutiuæ ℥.iij.
Tamarindorum ℥.ij.
Mannæ ℥.j. Rhabarbari boni ʒ.iij.

Frigidum manibus frica, cola, & propina.* Sanguinem purgat, clarumque reddit, ardoremque ipsius ac flauæ bilis compescit. *Mesues.*

Decoctum fumariæ.

℞. Succi Cichorij, ſucci Endiuiæ, ſucci Lupulorum, ſucci Borraginis ana ℥.iv.
Succi Fumiterræ ℥.viij.
Quibus coctis & purgatis, adde
Myrob. citrinorum, Myrob. Indorum ana ʒ.ij.
Paſſularum mundat. ℥.j.
Tamarindorum ℥.iij.
Frica, cola, & ſerua. * Sanguinem bile flaua & aduſtis humoribus purgat, hepatis obſtructiones aperit, ac inde natum icterum ſanat. *Meſues.*

DE DECOCTIS PVRgantibus bilem flauam.

Decoctum fructuum.

℞. Prunorum num. xl.
Sebeſten, ſiue myxariorum num. xxx.
Iuiubarum num. xxx.
Tamarindorum ℥.ij.
Caſſiæ recens extractæ ℥.iij.
Mannæ ℥.j.
Macerentur fructus in aquæ libris tribus: deinde adde caſſiam, tamarindos, & mannam: fiat, vt ſuprà. * Sanguinis & bilis flauæ feruorem reprimit, ſanguinem clarum reddit, & bilem clementer educit. *Meſues.*

DE DECOCTIS PVRgantibus pituitam.

Decoctum thymi.

℞. Thymi, Caſſuthæ, Hyſſopi ana ℥.j.
Paſſularum purg. ʒ.xx.
Myrobal Emblicarum, Chebularum ana ℥.j.
Turbith ʒ.iv.
Stœchados, Polypodij ana ʒ.v.
Eupatorij Meſuæ ʒ.iij.
Rad. Apij, Fœniculi ana ʒ.vij.
Abſinthij, Aniſi, Dauci ana ℥ iij.
Coque omnia in libris tribus aquæ, ad librarum duarum conſumptionem: cola. Colato adde
Turbith, Agarici ana ʒ.j.
Zingiberis ʒ.ß.
Macerari noctem ſine: poſtridie cola, & vtere. * Phlegmagogum eſt: ob id ſenibus, & aliter pituitoſis ſalubre: ventriculum firmat coctionem iuuat, flatus à viſceribus & hypochondrijs diſſoluit. *Meſues.*

Decoctum galli ad colicam.

Gallinaceum veterem quatuor annorum in terficito, exinanitoque, & repleto ſalis foſſitij drachmis tribus, ſem. cnici, polypodij, hyſſopi ana ℥.j. ſem dauci, anethi ameos ana ℥ ß. turpeti ʒ.iij. Deinde reſarto ventre, in xij. aquæ libris ad dimidias coquito, iuris decocti ℥.iv. aut ſex potui exhibeto. *Andernacus.*

Decoctum ſtœchados.

℞. Stœchadis, Origani Cretici ana ʒ.iv.
Sem. Apij, Fœnic. Eupatorij Meſuæ ana ʒ.iij.
Schœnanthi, Hyſſopi ana ʒ.ij.

A Paſſularum mund. ʒ.j.
Turbith. ʒ.iv.
Coque, vt ſuprà, & vtere. * Confert pituitoſis affectibus, vt febrib. quotidianis, iuncturarũ & neruorum dolori, & frigidæ intemperiei. *Meſues.*

DE DECOCTIS BILEM atram purgantibus.

Decoctum epithymi.

B ℞. Myrobal. Indarum,
Stœchados Arabici, Epithymi,
Paſſularum mundat. ana ℥ j.
Myrobal. chebul. Sũmitatũ fumariæ ana ʒ.iv.
Folliculorum ſenæ ℥.j.
Polypodij ʒ.vj.
Turbith ʒ.iv.
Agrimoniæ ʒ v.
Omnia præter epithymum coquantur in ſeri caprini libris tribus, ad duarum librarum conſum-
C ptionem: tunc adde epithymum, & ſemel ferue fac: tolle ab igne & adde
Hellebori nigri ʒ.j.
Agarici ʒ.ß.
Salis Indi ʒ.j.ß.
Frica, cola & vtere. * Bilem atram vacuat: ob id affectibus melancholicis, vt cancro, elephantiaſi, & cæteris confert. *Meſues.*

Decoctio Senæ D. Gereonis.

℞. Folliculorum ſenæ ℥ j.ß.
D Foliorum ſenæ ℥ j.
Zingiberis ʒ.j.
Flor. Borraginis, Violarum,
Roſarum rub. Arantiarum ana ʒ.ij.
Polypodij quercini ℥.ß.
Paſſularum purgatarum ℥.ij.
Sebeſten, Prunorum ana n. xij.
Aqua fontis ℔.iv.
Fiat decoctio ſ.a. Modò ſena parum ebulliat, & vas optimè obturatum per ſex horas dimitta-
E tur, deinde exprimatur. * In affectibus Melancholicis, Quartanis, Cancro, Lue venerea valet. *Auguſtani.*

DE DECOCTIS PVRgantib. humores mixtos.

Decoctum myrobalanorum.

℞. Myrobal. Citrinarum, Chebularum, Indarum ana ℥.j.
F Tamarindorum ℥.j.ß.
Comarum fumariæ ℥.j.
Abſinthij ʒ.ij.
Prunorum num. xx.
Paſſularum mundatarum ℥.j.
Coque in libris trib. aquæ, ad duarum librarum conſumptionem: cum imbecilliùm voles medicamentum, reliquæ libræ dimidio adde
Pulpæ caſſiæ ℥.ij.
Cùm autem valentius, adde
Pulpæ caſſiæ ℥.j.
Turbith, Agarici ana ʒ.ß.

Frica,

Frica, cola. Præſtantius fiet, ſi in ſero lactis caprini coquantur. * Bilem vtramque & pituitam purgat. *Meſues.*

Decoctum Eupatorij.

℞. Eupatorij, Abſinthij,
Aſari, Nardi Indicæ,
Capill. Veneris, Cypri, Rhabarbari,
Comarum Fumariç ana ʒ.iv.
Bedeguar, Secacul ana ʒ.iv.
Myrobal. Chebularum, Indarum ana ʒ.viij.
Paſſularum purgatarum ℥.j.

Coque, & vtere. * Hepatis & lienis obſtructiones, & inde naſcentes dolores, & febres compoſitas iuuat. *Meſues.*

DE DECOCTIS MInùs vſualibus.

DE DECOCTIS ALTErantibus pectus.

Decoctum Pectorale.

℞. Hyſſopi, Capill. Veneris ana M.ß.
Ficuum, Palmularum, Zizipharum,
Myxariorum ana num.iv.
Vuarum paſſarum, Hordei,
Glycyrrhizæ, Aniſi ana ʒ.j.

Decoquantur in aquę menſura quanta conuenit, ad tertias. Quincunx vna vice datur * ad pectoris vitia, vt tuſſim, raucedinemque, donec totum abſumatur. *Andernacus.*

Potio pro phthiſicis, noſtra.

℞. Cort. ligni Guaiaci ℥.j.
Tuſſilaginis, Virgæ aureæ,
Plantaginis ana M.j.
Conſolidæ maioris ℥.j.
Paſſularum Iuiubarum,
Sebeſten, Glycyrrhizæ ana ℥ ß.
Cinnamomi electi ℥.ß.
Aquæ ferratæ Menſ.iv.

Coquantur ad conſumptionem quartæ partis, cui adde olei ſulphuris, quantum ad acorem inducendum ſufficit. Vſus in prandio & cœna, loco vini.

DE DECOCTIS ALterantibus cor.

Decoctum cordiale.

℞. Prunorum Damaſc. num.vj.
Palmularum Indicarum,
paſſarum ana ℥.ß.
Glycyrrhizæ ʒ.j.ß.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ, Violarum,
Hordei ana P.j.
Sem.4. com.frig. ana ʒ.ß.

Aquæ fontanæ quantum alia medicamenta tres digitos ſuperare poſſit: in qua reliqua omnia coquuntur ad tertias: deinde ex iure colato datur triens, aut quincunx. Si ſæpius exhiberi debet, maior tum aquæ, tum medicamentorũ modus adhibeatur. *Andernacus.*

A

DE DECOCTIS ALterantibus bilem.

Decoctum adianthi.

℞. Adianthi albi, Fumariæ,
Lupuli ana M.j.
Violarum ſiccarum P.j.
Prunorum num.xx.
Zizipharum num.x.

B In aqua fontana, quanta ſufficit, ad tertias vſq; coquuntur: vnaque vice vnciæ quinque exhibentur. Vel

Adianthi M.ß.
Sem. Aniſi,
Fœniculi ana ℥.ß.
Cinnamomi,
Maſticis ana ʒ.j.

Coquantur, vt ſuperius. * Hoc etiam viſcera roborat. *Andernacus.*

C *Decoctum contra vrinæ ardorem.*

℞. Althææ, Maluæ,
Petroſelini rad. part.j.

Coquantur in aqua fluminis vſque ad tertię partis conſumptionem. coletur. Doſis ℥.ix. cum Butyro recenti, ſtomacho vacuo. *Fiaſcus Eques Ferrarienſis.*

DE DECOCTIS ALterantibus pituitam.

D *Decoctum ex Thymo.*

℞. Thymi, Caſſuthæ,
Hyſſopi ana ℥.ß.
Radic. Apij,
Fœniculi ana ʒ.vj.
Sem. Aniſi, Dauci ana ℥.j.
Paſſularum enucleatarum ℥.ij.
Gylcyrrhizæ ʒ.ij.

In aqua ad dimidias coquantur. In iure decocti,
E Zingiberis minutim inciſi drachma ſemiſſis maceretur: manè vnciæ quinque ſingulis vicibus exhibeantur. *Andernacus.*

Decoctum prouocans menſtrua.

℞. Arthemiſiæ, Meliſſæ,
Cardui benedicti, Pulegij,
Serpilli ana M.j.

Bulliant in vna menſura vini, & manè bibatur hauſtus.

F

DE DECOCTIS ALterantibus bilem atram.

Decoctum ex fumaria.

℞. Succi Fumariæ ℥.iij.
Succi Bugloſſæ, Lupuli,
Endiuiæ, Cichorij ana ℥.ij.
Paſſularum enucleatarum contuſarumq; ℥ j.
Glycyrrhizæ ʒ.ij.

Coquantur ad tertias, colenturque. Iuris vnciæ duæ cùm recens eſt, aut quatuor, cùm vetuſtior, propinantur. *Andernacus.*

DE DECOCTIS vulnerarijs.

Decoctio Vulneraria, nostra.

℞. Virgæ aureç, Saniculç,
Polygonati, Plantaginis, Saluiæ minoris,
Pulegij, Aristolochiæ rotundæ,
Centaurij minoris ana M j.

Coquantur in vino & aqua ana Mens.j.ß. vsque ad consumptionem duorũ digitorum, coletur, & vtatur manè stomacho ieiuno, haustu vno.

Potio vulneraria, qua vulnera mirum in modum curantur.

℞. Ceruisiæ Mens.ij.
Clematis M.j.
Arthemisiæ rub.
Peruincæ ana parum.

Decoque ad medietatem in vase fictili cooperto. Deinde excola in ollam lapideam, siue lagenam, sic vt orificium eius probè obstrui possit, ne aër ingrediatur. postea vsui serua. Ex hac potione dabis homini vulnerato manè ieiuno ventriculo, in meridie post sumtum cibum, à vesperi cùm discessurus est cubitum: singulis vicibus ad quantitatem trium cochlearium, iubebisque vt læsus postea duabus aut tribus horis abstineat à cibis: & quoties inde biberit, paululum instillet in vasculum, & hoc vulnus abluat. Foliũ etiam brassicæ rubrum liquore huius potionis imbutum vulneri imponat, ita tamen, vt asperius folij latus versus vulnus sit coaptatum, quod linteolo firmiter inuoluatur. *Ranzouius.*

Potio alia vulneraria.

℞. Limonij syluestris,
Betonicç ana ℥.j.
Saniculæ, Pedis leonis ana ʒ.ß.
Vini opt. Mens.ij.

Coquantur in olla vitreata, bene obturata, per spacium duarum horarum. Ex hac potione homini sauciato singulis diebus manè & vesperi ad quantitatem vnius cochlearis exhibe bibendum: & loco affecto brassicæ folia, vel aliquod emplastrum vulnerarium impone. *Ranzouius.*

Potio vulneraria.

℞. Consolidæ vtriusque,
Veronicæ,
Cyclamini ana M.j.
Astacorum expurgatorum num.iv.
Vini albi Mens.ij.

Circulentur in balneo per triduum. Exhibeatur primis septem diebus manè cochlear vnum. *Quercetanus.*

Alia potio vulneraria.

℞. Oculorum Cancri pulueriz.℥.ß.
Mumiæ ʒ.ij.
Boli Armeni ʒ.j.ß.
Herb. Agrimoniæ, Ophioglossi,
Veronicæ, Cyclamini ana M.j.
Spermatis Ceti ℥.j.

A Temperētur in vino albo per noctem in balneo Mariæ. Capiat huius cochlearia duo manè & vesperi, si opus sit. Inflammationes plurimùm arcent, atque ambustis conueniunt. *Idem.*

Potio vulneraria, pro reliquis morbi temporibus.

℞. Macis, Oculorum Cancri,
Zedoariæ ana ʒ.iij.
Mumiæ, Galangç minoris ana ʒ.ij.
B Nucis Vomicç ʒ.j.ß.

Crassiusculè contusa imponãtur in vas vitreum, affundendo vini albi Mens.j.ß. macerentur lentissimo calore per biduum. Dosis est cochlear vnum manè, & vesperi tantundem. Huius potionis vis tanta est, vt laudari vix satis possit. *Idem.*

Potio vulneraria.

℞. Herb. Saniculæ, Virgç aureæ,
Polygoni, Plantaginis, Saluiæ,
Pulegij, Centaurij minoris,
C Aristolochiæ ana M.j.

Coquantur in vino & aqua ana Mens.j.ß. vsque ad consumptionem duorũ digitorum, coletur, & vtatur manè stomacho ieiuno. *Innominatus.*

Potio venenatis vulneribus sclopetarijs conueniens.

℞. Flor. Vincæ peruincæ,
Flor. Lilij conualli ana P j.
Galangæ, Zedoariæ ana ʒ.ij.
D Mumiæ, Boli Armeni veri ana ʒ.j.
Spermatis Ceti ʒ.ß.
Vini albi Mens.ij.

Digerantur & circulentur in balneo Mariæ per quatuor dies. Dosis est cochlear vnum manè & vesperi. *Idem.*

Potio vulneraria in fracto osse, ab ictu sclopetario.

℞. Aristolochiæ, Cyclamini, Serpentariæ,
Consolidæ vtriusque, Geranij ana M.j.
E Sabinæ M.ß.
Macis, Zedoariæ, Oculorum Cancri ana ℥.ß.
Mumiæ, Galangç min. ana ʒ.j.ß.

Conquassatæ, ac minutatim concisæ herbæ, & reliqua in puluerem crassiusculum redacta coquãtur in duplici vase horis quatuor cũ Mens.j. vini. Vtatur manè & vesperi. *Idem.*

Potio vulneraria cephalica.

℞. Flor. Lilij conuallij,
Betonicæ ana P.j.
F Galangæ, Macis ana ʒ.iij.
Persicariæ, Chelidoniæ,
Vincæ peruincæ, Veronicæ,
Centaurij ana M.ß.

Macerentur vt suprà, & ad vsum seruentur. *Idem.*

Potio sanguinem ex vulneribus erumpentem, cohibens.

℞. Olei Croci Martis,
Essentiæ Coralliorum ana ℈.j.

Cum aqua spermatis Ranarũ, vel Rosarum fiat potio. *Quercetanus.*

Potio

Potio vulneraria pectoralis.

℞. Succi Verbenæ, Betonicæ,
Veronicę ana ℥.ij.
Aquæ Cinnamomi ℔.j.
Macerentur. *Idem.*

Potio inferioris ventriculi vulneribus conducens.

℞. Boli Armeni ℥.ß.
Conſolidę vtriuſque ana M.j.
Galangę ʒ.ii.
Temperentur cum vino vt ſuprà, & ad vſus ſeruentur. *Idem.*

Alia pro gregarijs, ſed approbata.

℞. Croci martis, noſtro modo præparati ℈.j.
Calcis teſtarum Ouorum ʒ.j.
Syrupi Roſarum ſiccarum,
Syrupi Myrtillorum ana ℥.j.
Cum aqua florum Papaueris rubri, fiat potio, aſſumenda tribus horis ante cibum: pro quo capiat hordeatum cum aqua Roſarum, & ſemine Papaueris, præſertim hora ſomni. *Idem.*

Potio alexipharmaca, contra vulnera ſclopetica venenata.

℞. Mithridatij, Theriacæ opt. ana ʒ.ß.
Margar. præpar.
Coralli rub. præpar. ana ℈.j.
Boli armeni ʒ.ß.
Syrupi de Limonibus ℥.j.
Aquarum Buglosſæ, Scabioſæ, ana q.ſ.
Fiat potio. Reiteretur bis, vel ter, ſi opus videatur. *Quercetanus.*

Alia pro ditioribus.

℞. Auri vitæ,
Eſſentiæ Margaritarum ana G.vj.
Eſſentiæ Corallorum G.iix.
Terrę ſigillatæ electæ ℈.j.
Aquæ theriacalis noſtrę ℥ ij.
Fiat potus, ſtatim ſumẽdus. Cor mirificè ab omni veneno & contagione tuetur. *Quercetanus.*

DE DECOCTIS PVRgantibus bilem flauam.

Decoctum bilem educens.

℞. Intybi, Cichorij,
Eupatorij, id eſt, Agrimoniæ M.ß.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ,
Violarum ana P.ß.
Tamarindorum ℥.j.
Prunorum Damaſc. num. v.
Glycyrrhizę raſæ ℥.j.ß.
Decoquantur, vt ſuprà, in aqua ad tertias. *Andernacus.*

Decoctum ſeu Apozema in febri tertiana vtile.

℞. Cichorij cũ radice, Acetoſæ, Endiuiæ ana M.j.
Semina quatuor frig. ma. ℥.ß.
Rad. Graminis,
Aſparagi maceratarum in aceto ana ʒ.iij.

A Fiat decoctio ex aqua, ad ℔. vnam colaturę claræ adde
Sacchari albi,
Succi Arantiorum, vel Granatorum, aut
Syrupi de acredine Citriorum ana ℥.iij.
Vel in fine decoctionis, adde Aceti acerrimi & Mellis optimè deſpumati ana ℥.iij.
Fiat Apozema clarum, quod Aroma trahat ex Santal. alborum ℈.ij. Aeger ter vel quater ex hoc bibat. *Heurnius.*

B *Aliud mixtos potius educens humores.*

℞. Paſſularum ℥.ß.
Galangæ inciſæ ʒ.j.
Flor. Borraginis, Violarum ana ʒ.j.
Senæ ʒ.vj.
Horũ decoctio & infuſio ſtet per noctem, & manè rurſus ebulliat, & fortiter exprimatur. Pòſt
℞. Expreſſi ℥.iv.
Syrupi Roſ lax. Mannæ ana ℥.j.
C Syrupi conſeruæ Zingiberis ʒ.j.
Aquæ Cinnamomi cochlearium vnum.
Miſce, & fiat potus. *Crato.*

DE DECOCTIS PVRgantibus pituitam.

Decoctum pituitam educens.

℞. Hyſſopi, Thymi ana P.ß.
Sem. Cnici ℥.vj.
Sem. Aniſi, Fœniculi ana ʒ.j.ß.
D Polypodij ℥.ß.
Glycyrrhizæ raſæ ℥.ij.
Decoquantur in aqua ad tertias, vt ſuprà. *Andernacus.*

DE DECOCTIS PVRgantibus atram bilem.

Galli decrepiti decoctum.

E ℞. Hyſſopi, Calaminthæ ana M.j.
Paſſularum mundatarum ℥.j.ß.
Aniſi, Fœniculi,
Cari ana ʒ.vj.
Sem. Carthami ℥.ij.
Polypodij quercini recentis ℥.j.ß.
Trium florum cordi dicatorum ana P.j.
Flor. Chamæmeli, Meliloti ana P.ß.
Includantur omnia in ventre galli decrepiti, pręparati vt decet: in fine coctionis adde
Foliorum Senæ ℥.ij.
F Agarici trochiſcati ʒ.x.
Fiat colatura ad ℔.ij. ac reponatur. Accipiemus præſcripti decocti ℥.iv. Serapij violati ℥.j. Fiat hauſtus: ſi robuſtior fuerit æger, adde ʒ.ij. Diaphœnici, aut Benedictæ laxatiuæ. *Heurnius.*

Decoctum atram bilem vacuans.

℞. Bugloſſæ, Scolopendrij ana M.ß.
Senæ Alexandrinæ ℥.j.
Flor. Violarum, Thymi,
Epithymi ana P.j.
Sem. Aniſi, Fœniculi ana ʒ.ß.

Zingiberis ℈.j.ß.
Passularum ℥.ß.
Prunorum Damasc. num x.

Decoquantur in aqua ad tertias. Ex iure hoc sumantur ℥.iv. *Andernacus.*

Decoctum Hellebori nigri.

℞. Cor. rad. Hellebori nigri præparati ʒ.ij.
Anisi, sem. Fœniculi ana ʒ.j.
Cinnamomi,
Caryophyllorum ana G.iij.

Fiat decoctio s. a. cuius dosis ℥.iij. cū confectionis Hamech ℥.ß. *Augustani.*

Aliud.

℞. Myrobalanorum omnium ana ℥.ß.

Comminuantur crassè, & macerentur per diem. & noctem in Aquæ Fumariæ ℔.vij. & adde
Polypodij, Grithymi Senę ana ℥.j.
Glycyrrhiyæ, Sem. Citri,
Hermodactylorum ℥.ß.
Caryophillorum ana ʒ.ij.
Corticum præparatorū Hellebori nigri ℥.ß.

Coquantur ad medietatis exhaustionem cum tenui expressione. Accipe huius decocti partem sextam,
Syrupi de Fumaria compositi,
Syrupi Rosati solutiui ana ℥.j.
De corticibus Citriorum ℥.ß.

Misce, bibat. Medetur Hypochondriacis & laborantibus ex malo venereo. *Heurnius.*

DE DECOCTIS PVRgantibus humores mixtos.

Decoctio aperitiua lenitiua maior.

℞. Herbarum Endiuiæ,
Cichoreæ, Fumi terrę ana M.j.
Herbarum Eupatorij,
Borraginis, Buglossæ, Cuscutæ,
Scolopendrij veri ana M.ß.
Glycyrrhizæ rarę,
Rad Fœniculi,
Rad. Apij, rad. Petroselini,
Passularum ana ℥.ß.
Sem. Anisi, Fœniculi ana ʒ.ij.
Comarum Thymi,
Epithymi ana ʒ.j.ß.
Cort. rad. Tamarisci ʒ.ij.
Cort. rad. Capparorum ʒ.ij.
Fol. Senę ℥.ij.
Polypodij quercini ℥.j.
Agarici electi ℥.ß.

Incidenda incidantur, & quæ contundi debent, conterantur, & misceantur omnia simul, seruenturque pro vsu. * In viscerum obstructionibus, & contumacibus eorum affectibus valet. *Augustani.*

Decoctio aperitiua lenitiua minor.

℞. Herbarum Agrimoniæ,

A Lupulorum, Cichoreę,
Cuscutæ, Betonicæ,
Ceterach, Endiuiæ,
Fumi terræ ana ℥ ij.
Rad. Apij, Fœniculi,
Petroselini, Acori,
Glycyrrhizæ ana ℥ iv.
Asari ℥.j.
Sem. Anisi,
Fœniculi ana ℥.j.

B Polypodij quercini ℥.xij.
Prunorum Damascenorum,
Ficuum pinguium ana num. xxxij.
Passularum ℥.iv.
Senæ Alexandrinæ ℥.j.
Florum Borraginis,
Buglossę, Violarum,
Rosarum rubr. ana ℥.j.

Incidantur & contundantur, & misceantur omnia simul. *Augustani.*

C

Decoctio aperitiua maior cum rhabarbaro.

℞. Specierum decoctionis aperitiuę maioris,
Specierum decoctionis lenitiuę minoris ana ℥.iij.

Decoquantur in aquæ libris sex, ad consumptionem duarum librarum. Colaturæ feruidæ infunde
Rhabarbari electi ℥.ß.

D Cinnamomi ʒ.ij.
Salis gemmę ℈.j.
Spicæ Indicæ ℈.ij.
Species Diarrhodon Abbatis ℈.iv.
Sacchari ℥.xij.

Misceantur pro vsu. * Valet in hydrope, & cæteris morbis diuturnis, frigidis, pituitosis, ac biliosis, aut mixtis. *Idem.*

Decoctum laxatiuum in Maio.

E ℞. Fumi terræ M.iij.
Lupulorum,
Hyssopi,
Rad. Cichorij ana M.ij.
Absinthij M.j.
Senæ ℥.j.ß.
Polypodij ℥.j.
Seri Caprini Mens. ij.

Bulliant ad consumptionem tertiæ partis. prodest scabiosis & delicatis.

Potio purgans pro delicatis.

F ℞. Cinnamomi,
Zingiberis ana ʒ.ij.
Nucis moschatæ ʒ.j.
Anisi ℥.ß.
Fol. Senæ ℥.j.ß. vel ℥.ij.
Sacchari ℥.iij. vel q. s.

Stent simul per noctem in vino antiquo quantum satis pro tribus dosibus. postea bulliant parum, & fiat haustus.

Alia.

℞. Senę pulueriza tæ ℥.j.ß.

Liquiritiæ,

Liquiritiæ, Zingiberis ana ℥.ß.
Anisi ʒ.ij.
Contundantur, & bulliant in dimidia vini mensura parum, addaturq; Sacchari q.s. *D.Mechinig.*

Alia.

℞. Senæ ℥.ij.ß. vel ℥.iij.
Sacchari ℥.ij. vel Liquiritiæ ℥.j.
Anisi ℥.j.ß.
Zingiberis ℥.vj.
Vini, Aquæ ana quart.ij.
Bulliant ad haustus quatuor vltra tertiam partem. *Idem.*

Potio purgatoria.

℞. Mannæ Calab.opt. ℥.vj.

A Rhabarbari electi ℈.ij.
Spec.Hieræ simpl.℈.ß.
Aquę Endiuiæ ℥.iv.
Syrupi de Buglossa ʒ.ß.
Misce diligenter. *Ranzouius.*

Potio vomitoria sine molestia.

℞. Corticis mediani iuglandis iuxta radicem ʒ.ij. vel ʒ.iij.
Vini albi scyphum dimidium.
Macerentur per totam noctem. Bibatur manè B post cibum, aut paulò ante cibum. Si verò post dimidiam horam non eiicitur, tunc digitus aut penna oleo tincta in fauces demittatur, & statim sequetur vomitus. *Ranzouius.*

De Infusionibus, Sectio IIX.

INFVSIO, quæ & dilutio, & maceratio & irrigatio nō nunquam appellatur. Infunduntur autem eædem materiæ, quę in apozematibus concoquuntur, pulueratæ, confusæ vel solidæ: idq; in humore simili, sed fere calfacto cineribus calidis, vel sole, vel super fornacem, vt medicamenti vires promptius trahat. Sunt autem infusa vel

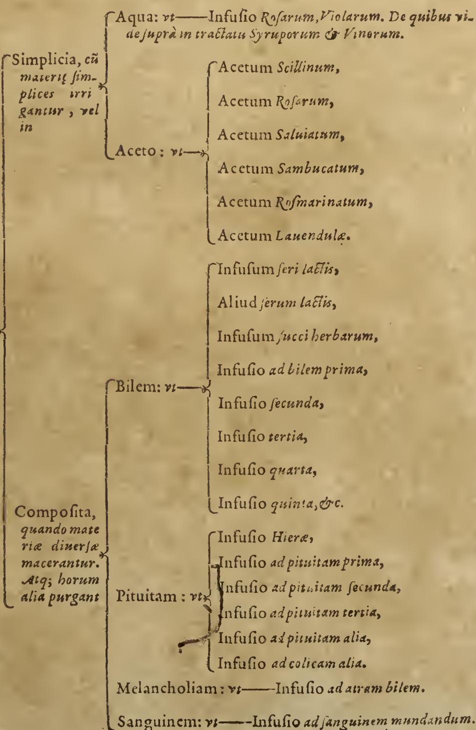

DE ACETIS. A

Acetum quomodo fiat statim.

℞. Ouorum assatorum vsq; ad duritiem nu.ij.
Zingiberis, Spicæ, Piperis ana G.xx.
Hordei G.v.
Butyri ℥.ß.

Pastæ de fermẽto acri iij. vel x. balotos ad quantitatem nucis communis, ponantur simul ad amphoram in vino, & statim acetum forte conuertitur. B

Ad faciendum acetum statim.

℞. Tartari, Zingiberis,
Piperis ana part. j.

Pone per octo dies in aceto optimo: tunc sicca. & quando vis habere acetum, pone in vino, & statim erit acetum.

Aceti conficiendi ratio.

℞. Vini optimi, Farinæ siliginis q.s. est.

Misce, & fiat pasta, ex qua fiant panes parui in clibano cocti. C Postea extrahe, & infunde in aceto fortissimo, & acutissimo: iterum fiat pasta: iterumque coquantur in clibano: idq; toties reiteretur, quousque panes nõ amplius dissoluantur in aceto. De istis panibus pone in vino, & statim conuertetur in acetum.

Acetum destillatum.

Acetum cõtrario modo ac vinum destillatur. Quod enim è vino primum exit, tenuius & melius est: D at ex aceto, nequaquam. Itaque priores duæ partes, quæ exeunt, reijciuntur, quòd minus habeant acrimoniæ, tertia pars colligitur, quæ vt acrior, ita minus frigida, quàm acetum est. Tertiam partem, quam collegerunt, quidam ter, aut quater supra fæces reponunt, ac destillant, vt euadat acrior, tum ipsarum fecum, tum ignis ratione. *Rubeus.*

Acetum theriacale, destillatum.

Destillatur & acetum cum theriaca, addita a- E qua vitæ: exitque aqua multarum virtutum, mirabilis ad vlcera faucium & gutturis, cùm ex prauis destillationibus, in morbo Gallico eroduntur: præcipuè autem valens, vbi profundius deduci vis medicamenti debet. Quod si bolum Armenum, aut sphragida in ea dissolueris, ac erosas partes tetigeris, seminaria eius contagionis absumuntur, & sanatur omnis erosio. Valet optimè, si loca oblinantur, vnde pili cadunt, barba præsertim, supercilia, & caput. *Fracastorius.*

Acetum destillatum, vomitorium. F

Acetum vomitorium fit, si pileo plumbeo, patinaque ærea, vt communis officinarum destillandi vsus inualuit, acetum destilletur, nulla reiecta parte, & eius aquæ stillatitiæ, quę dulcem saporem prę se fert, ad ℥.iv. exhibeatur, cùm vomitum ciere animus est. Mirificè enim & nullo labore, aut molestia id ciet: in pueris, ac debilioribus duæ vnciæ satis sunt: stomachum optimè purgat. *Rubeus.*

Acetum Rosaceum.

℞. Rosarum rubr. mediæ maturitatis, præsectis & abiectis vnguibus, hoc est, imis foliorum partibus, absque rore sine pluuia lectarum, in vmbra extra solem ad triduum, aut quatriduum expansarum & resiccatarum ℔.j.
Aceti sextarios iix.

Insolentur diebus quadraginta. Deinde reponantur, vel (quod melius est) abiectis folijs corruptis, acetum coletur, ac reponatur. Quidam sæpius mutant folia rosarum, nec ita diu stare in sole sinunt (verbi gratia ad dies triginta, vel pauciores) vt elegantius colore aspectuq;, & sapore odoreque validius fiat acetum. Ad normam & exemplum aceti rosati parari etiam possent.

ACETVM SALVIATVM, ex floribus siccatæ Saluiæ.

SAMBVCATVM, ex floribus siccatis Sambuci.

ROSMARINATVM, vulgò ANTHOSATVM dictum, ex floribus siccatis Rorismarini.

ACETVM LAVENDVLAE, ex floribus siccatis Lauendulæ.

ACETVM CARYOPHYLLATVM, ex floribus Caryophyllorum. *Medici Colonienses.*

DE DILVTIS SEV INfusis purgantibus bilem.

Infusum seri lactis.

℞. Fol. Rosarum recentium, completarum, mundatarum ℥.ij.
Rhabarbari electi ʒ.ij. G.xij.
Nardi Indicæ ʒ.j.ß.

Rhabarbarum & Rosæ minutim incidantur, aut terantur, spica inciditur: macerentur per noctem in seri lactis, presertim caprini libris duabus. Cola, leuiter exprime & propina. ⋆ Bilem flauam clementer educendo, sanguinem purgat. *Mesues.*

Aliud serum lactis.

℞. Florum Borraginis,
Buglossæ, Fumi terræ,
Epithymi ana M.ß.
Polypodij quercini ʒ.vj.
Fœniculi ʒ.ij.
Folliculorum Senæ ℥.ß.
Aquæ lactis ℔.iij.

Fiat decoctio ad tertiæ partis consumptionem addantur

Mellis Rosati ℥.ij. *Augustani.*

Infusi succi herbarum.

℞. Succi Intybi, Succi Lupuli,
Succi Borraginis, Purgatorum ana ℥.iix.
Myrobalanorum citrinorum ℥.j.
Rhabarbari electi ʒ.iij.
Tamarindorum ℥.j.ß.
Pulpæ Cassiæ solutiuæ ℥.iij.

Myrobalani & Rhabarbarum teruntur, & per noctem in succis macerantur: deinde manu compressum colatur, & propinatur. ⋆ Idem quod præcedens præstat. *Mesues.*

Infusio ad bilem prima.

℞. Rhabarbari electi ℥.ij.
Cinnamomi ʒ.ß.
Myrobalanorum citrinorum ʒ.ß.

Macerentur in aquarum stillatitiarum Absinthij, & Fumariæ ana ℥.ij. In iure colato Syrupi rosati laxat.℥.j.additur,daturque ægrotantibus potui. *Andernacus.*

Infusio ad bilem secunda.

℞. Palmularum Indarum ℥.j.
Flor.Borraginis,Buglossæ,
Violarum ana P.ß.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ.j.ß.
Prunorum Damasc.num.vj.

Decoquantur in aquæ libra. Palmulæ è iure decocti validè exprimantur, & vbi id colatum fuerit, Cassiæ fistularis recentis ℥. vel ʒ. x. in eo diluantur,denturque potui.

Infusio ad bilem tertia.

℞. Diaprunon simplicis ℥.ß.vel ʒ.vj.
Diaprunon solutiui ʒ.j.ß.vel ʒ.ij.
Syrupi Adianthi ℥.j.

Sin autem metuas offensionem ex Diagrydio, Rhabarbari expressi ʒ.j. vel ℈.iv. in locum illius surrogare poteris, & ex iure communi dilutum potui exhibere. *Andernacus.*

Infusio ad bilem quarta.

℞. Cassiæ fistularis recent ℥.j.
Rhabarbari minutim incisi ℈.ij.
Spicæ nardi G.iij.

Ex decocti communis, vel aquæ Intybi ℥.iv. diluito, additoq; Serapij ex aceto simplicis ℥.j. & propinato. *Andernacus.*

Infusio ad bilem quinta.

Vuarum passarum ʒ.iij.
Glycyrrhizæ rasæ, Anisi ana ʒ.j.
Prunorum Damasc.num.iij.
Palmularum Indarum ℥.ß.
Flor.Borraginis, Buglossæ, Violarum,
Intybi recent. Latifolij,
Cichorij ana P.j.

Decoquantur in aqua,colenturque. In iure huius decocti ℥. iv. Rhabarbari electi ℈.j. vel ℈.iv. macerato per noctem: manè exprimito,ac in iure eodem Cassiæ fistularis recentis ℥. vel ʒ.vj. diluito:cui Syrupi violacei ℥.ß.vel ℥.ij admisceas. quinque vel sex horis ante prandium exhibeto. *Andernacus.*

Infusio ad bilem alia.

Catholici vnciam ex aqua Hordei,aut Violarum ℥.iij. diluito,additoque Syrupi violacei ℥.ij. ac propinato.Interdum licet Syrupum Rosf.laxatiuum copiosiorem addere, vbi aluum soluere cogitamus. *Andernacus.*

Infusio purgans bilem ac phlegma.

℞. Rhabarbari ʒ.j.ß.
Agarici recent.trochisf.℈.ij.
Cinnamomi ℈.j.
Zingiberis ℈.ß.

Infunde aquæ Endiuiæ ℥.ij. Vini ℥.j.ß.

A Macerentur tota nocte: manè expressioni colatæ, adde Cassiæ, vel Electarij lenitiui, vel Diacatholici, vel Diaphœnici ℥.ß.

Syrupi Rosf.vel Violati,vel
Capill.Veneris ʒ.vj.

Misce. Fiat haustus. *Heurnius.*

Infusio in febribus ardentibus.

℞. Fol.Endiuiæ, Acetosæ,
Buglossæ ana P.j.
Aquæ Hordei q.s.

B Fiat infusio in aqua Hordei feruente, & ilicò vas occludatur, ac cineribus tepentibus, aut furfuribus imponatur: postquam aqua vim cepit herbarum, fiat expressio diligens: huius

℞. ℥.iv. & Syrupi de Acredine,
Citrorum ℥.ij.

Misce. *Heurnius.*

DE INFVSIS PVRgantibus pituitam.

C

Infusio Hieræ simplicis.

℞. Hieræ simplicis, Aloes ana ʒ.v.

Macera decocto Eupatorij vel Epithymi suprà descripto ad libram vnam. In vase vitreo insola ad dies decem. * Ventriculum & caput purgat: proinde amborum doloribus assiduis & hemicraniæ confert, ac febribus antiquis. Macerantur etiam decocto Epithymi & Thymi. Sic purgat humorē crassum & melancholicū, & phlegmagogum est. *Mesues.*

D

Infusio ad pituitam prima.

℞. Rad.Apij,
Fœniculi,
Petroselini,
Asparagi, Rusci ana ʒ.j.
Rad.Ebuli ʒ.ij.
Polypodij ʒ.v.
Chamæpityos M.ß.
E Flor.Sambuci,
Stœchados ana M.j.

Decoquuntur in aquæ libra ad dimidias. In iure decocti seminis Cnici ʒ. iij. foliorum Senæ ʒ.ij. Cinnamomi ʒ.j. Zingiberis ʒ.ß.per noctem macerantur.Manè percolatis syrupi Diacnicu ℥.j.ß. additur, & horis duabus ægro ante cibum propinatur. *Andernacus.*

Infusio ad pituitam secunda.

Ex communi decocto Glycyrrhizæ, Vuarum passarum,Anisi,singulorum vnciarum quatuor, F instar: Diaphœnicon vnciam semissem, vel(si valentior assumet) drachmas sex : Syrupi violacei vnciam diluito,datoque potui. *Andernacus.*

Infusio ad pituitam tertia.

℞. Diaphœniconis ℥.ß.
Syrupi violacei ℥.j.

In iure decocti communis,vel aquæ Hyssopi,vel Menthæ,pro vna dosi dilues,dabisq; potui.Dosis autem iuris magna ex parte præter syrupum & electuarium, vnciarum quatuor esse debet. *Andernacus.*

Infusio ad pituitam alia.

℞. Decocti ad pituitam educendam, quantum satis est.

Agarici trochiscati ʒ.j. vel ℈.iv. vel ʒ.j.ß. macerato.

Ex eodem iure colato, Diacnicu, vel Diaphœnicon, vel Benedictæ ʒ.iij. vel ℥.ß. cum syrupi Violacei ℥.j. dilues, potuiq; propinabis. *Andernacus.*

Infusio ad colicam.

℞. Hyssopi,
Calaminthę ana M.j.
Passularum ℥.j.ß.
Anisi, Fœniculi,
Carui ana ʒ.vj.
Sem. Cnici ʒ.ij.
Polypodij ℥.j.ß.
Flor. Borraginis, Buglossę,
Violarum ana P.j.
Flor. Chamomillę P.ß.

Omnia gallinacei cursu agitati defatigatique, & præparati, vt decet, ventri imposita, ex aquæ sextarijs quinque ad tertias decoquito. In fine dum adhuc feruent, inijcito fol. Senæ ℥.ij.ß. Agarici trochiscati ʒ.x. sinito per noctem macerari: deinde ius coletur, serueturque vsui. Cùm necessitas postulat, ℥.iv. sumito, additoque syrupi Violacei ℥.j. ac potui exhibeto. Si parum proficere medicina videbitur, quòd æger fortè aluum habeat difficilem, Diaphœniconis, aut Benedictę ʒ.j.ß. aut ʒ.ij. adijcito. * Hęc potio ad morbos, tum ex pituita, tum ex atra bile ortos plurimum valet: verùm præcipuus eius vsus est ad colicos dolores, partim ex pituita, partim ex flatuosa materia creatos. *Andernacus.*

DE INFVSIS PVRgantibus bilem atram.

Infusio ad atram bilem prima.

℞. Confectionis Hamech ℥.ß.

In aquę Fumariæ, aut Mercurialis, aut Cyrsij vncijs quatuor diluito, addito syrupi Lupulorum ℥.j. & potui dato. *Andernacus.*

Infusio ad atram bilem secunda.

℞. Catholici ℥.ß. vel ʒ.vj.

In decocti proprij vncijs quatuor dilues, addesque syrupi Violacei ℥.j. & potui dabis. Confectio Hamech etiam ex aquis idoneis, vel decocto Mercurialis assumi potest. *Andernacus.*

Infusio ad atram bilem tertia.

℞. Fumiterræ,
Lupulorum ana M.ß.
Fol. Borraginis, Buglossæ,
Violarum ana P.j.
Passularum ʒ.iij. vel ℥.ß.
Polypodij ʒ.ij.
Cassuthæ,
Epithymi ana ʒ.iij.
Anisi, Glycyrrhizę ana ℥.j.ß.

In aquę libra ad dimidias incoquentur. In iure

A decocti fol. Senę ʒ.iij. Catholici ℥.j. macerabuntur, syrupi Violacei tantundem adiungetur. Tota potio vna vice propinabitur. *Andernacus.*

Infusio alia ad scabiem.

℞. Brassicę marinę M.j.
Passularum ℥.j.

In iusculo gallinacei, vel pulli coquito, & confectionis Hamech ʒ.iij. syrupi de Fumo terrę ℥.j. in iuris prædicti triente diluito, datoque potui. *Andernacus.*

B

Infusio alia ad atram bilem, ex sero lactis.

℞. Foliorum Senę ℥.ß.

Macerentur in sero lactis per noctem. In iure expresso colatoque, diluito Diacatholici ℥.j. vel ʒ.x. vel ℥.j.ß. ac potui assumantur. *Andernacus.*

Infusio alia ad idem.

℞. Epithymi Cretensis ℥.j.

Inferuescat in sero lactis caprini. Hoc deinde

C coletur, & exprimatur validè, addita syrupi Violacei ℥.j. quæ si parum soluere ventrem videatur, nonnihil Catholici reliquis adijci poterit. *Andernacus.*

Infusio vel potio alia ad idem.

℞. Cort. Ellebori nigri ʒ.j.ß.
Sem. Anisi, Fœniculi,
Citrij ana ʒ.ß.
Cinnamomi,
Zinziberis ana G.vij.

D Passularum ℥.ß.
Seri Caprilli ℥.iix.

Fiat infusio: expressio bibatur cum Manna, vel syrupo Rosato solutiuo. *Heurnius.*

Alia.

℞. Epithymi, Senę ʒ.j.ß.
Fol. Lupuli, Aspleni ana P.j.
Pruna num.x.

Infunde sero, factaque forti expressione, adde

E Confectionis Hamech ʒ.iij.
Syrupi de Polypodio ℥.ij.

Bibatur ad idem. *Heurnius.*

DE INFVSIS SANguinem puriorem reddentibus.

Infusio purgans sanguinem.

℞. Capill. Veneris M.j.
Violarum P.j.

F Glycyrrhizæ rasæ ʒ.ij.
Passularum ℥.ß.
Ficuum num.iix.
Myxariorum num.vj.

In aqua decoquantur ad dimidias: In iure decocti per noctem macerentur

Rhabarbari electi ʒ.j.
Spicæ nardi ℈.j.
Senę ʒ.iij.

Manè leuiter exprimantur, colènturq;: addatur iulapij Violacei ℥.j. potuique detur. *Andernacus.*

De Cly-

De Clysteribus, Sect. IX.

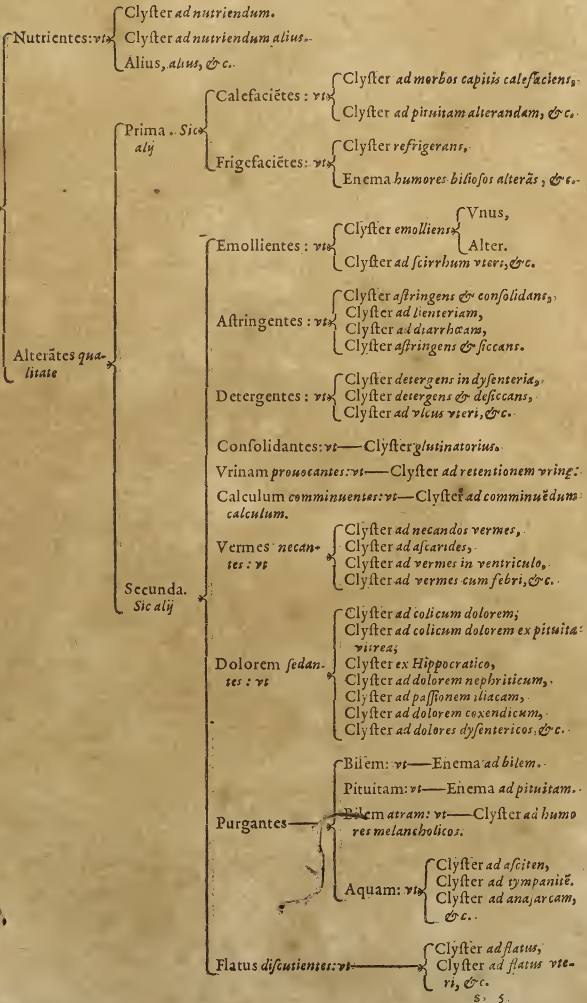

Clyster, Latinis ablutio, Enema iniectio dicitur. Sunt autem alij

- Nutrientes: *vt*
  - Clyster *ad nutriendum.*
  - Clyster *ad nutriendum alius.*
  - Alius, *alius, &c.*
- Alterãtes *qualitate*
  - Prima. *Sic alij*
    - Calefaciẽtes: *vt*
      - Clyster *ad morbos capitis calefaciens,*
      - Clyster *ad pituitam alterandam, &c.*
    - Frigefaciẽtes: *vt*
      - Clyster *refrigerans,*
      - Enema *humores biliosos alterãs, &c.*
  - Secunda. *Sic alij*
    - Emollientes: *vt*
      - Clyster *emolliens*
        - Vnus,
        - Alter.
      - Clyster *ad scirrhum vteri, &c.*
    - Astringentes: *vt*
      - Clyster *astringens & consolidans,*
      - Clyster *ad lienteriam,*
      - Clyster *ad diarrhœam,*
      - Clyster *astringens & siccans.*
    - Detergentes: *vt*
      - Clyster *detergens in dysenteria,*
      - Clyster *detergens & desiccans,*
      - Clyster *ad vlcus vteri, &c.*
    - Consolidantes: *vt*—Clyster *glutinatorius.*
    - Vrinam *prouocantes: vt*—Clyster *ad retentionem vrinæ.*
    - Calculum *comminuentes: vt*—Clyster *ad comminuẽdum calculum.*
    - Vermes *necantes: vt*
      - Clyster *ad necandos vermes,*
      - Clyster *ad ascarides,*
      - Clyster *ad vermes in ventriculo,*
      - Clyster *ad vermes cum febri, &c.*
    - Dolorem *sedantes: vt*
      - Clyster *ad colicum dolorem;*
      - Clyster *ad colicum dolorem ex pituita vitrea;*
      - Clyster *ex Hippocratico,*
      - Clyster *ad dolorem nephriticum,*
      - Clyster *ad passionem iliacam,*
      - Clyster *ad dolorem coxendicum,*
      - Clyster *ad dolores dysentericos, &c.*
    - Purgantes
      - Bilem: *vt*—Enema *ad bilem.*
      - Pituitam: *vt*—Enema *ad pituitam.*
      - Bilem *atram: vt*—Clyster *ad humores melancholicos.*
      - Aquam: *vt*
        - Clyster *ad asciten,*
        - Clyster *ad tympanitẽ.*
        - Clyster *ad anasarcam,*
        - *&c.*
    - Flatus *discutientes: vt*
      - Clyster *ad flatus,*
      - Clyster *ad flatus vteri, &c.*

DE CLYSTERIBVS nutrientibus.

Clyſter nutriens.

℞. Aquæ deſtillationis Capi, vel decoctionis ℔.j.ß.
Sacchari roſati ℥.ß.

Miſce, & inijciatur poſt reiecta excrementa, vel cùm dormiturit: alioqui excrementa miſcerentur, & inficeretur id quod inijcitur. *Rondeletius.*

Clyſter nutriens alius.

℞. Lactis vaccini ℔.j.ß.
Mellis ℥.iij.

Inijciatur, vt ſuprà. *Rondeletius.*

Alius nutriens.

℞. Decoctionis Hordei mundati, in cremorem conuerſi ℔.j.ß.
Vini quart.j.

Miſce, & inijciatur, vt ſuprà. Vinum addendum eſt ad diſtribuendum cremorem Hordei, tumq; augenda eſt ipſius vini quantitas, pro craſſitudine cremoris. *Rondeletius.*

Alius nutriens.

℞. Decoctionis Pulli, vel Hordei perfectè cocti ℔.j.ß.
Vitellorum Ouorum num.iij.
Vini ℥.iij.

Miſce, inijciatur, vt priùs admonui. Optimè ægrotos nutrit. *Rondeletius.*

ANNOTATIO.

Ad nutriendum clyſteres aliquando ſunt ex vſu, cùm ægri ob imbecillitatem ætatis, vel morbi, vel teneram ætatem cibum deuorare, aut deuoratum retinere non poſſunt. Rondeletius.

DE CLYSTERIBVS calfacientibus.

Clyſter ad morbos capitis frigidos, & inteſtinorum.

℞. Mercurialis M.ij.
Origani, Calaminthæ, Rutę ana M.ij.
Fol. Centaurij minoris, Anthos,
Stœchados, Chamomillæ ana P.j.
Agarici in panno ligati ʒ.ij. vel
Colocynthidis ℥.ß.
Aniſi, Fœnigræci ana ʒ.iij.

Fiat decoctio in aqua maris vel fontis. In ℔.j.ß. decoctionis diſſolue
Benedictæ ℥.j.
Olei communis,

Fiat clyſter. *Rondeletius.*

Clyſter ad pituitam alterandam.

℞. Rutæ, Pulegij, Calaminthæ,
Origani ana M.j.
Sem. Fœnigræci, Carui,
Cumini, Seſeleos ana ℥.j.ß.
Flor. Chamomillæ, Meliloti,
Anthos, Stœchados ana P.ij.

Decoquantur ex iure pingui interaneorum ℔.

A huic vini maluatici, vel albi veteris, aut rufi triēs: olei Anethini tantundem addatur: mixta aluo, quando opus eſt, inijciantur. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBVS refrigerantibus.

℞. Maluæ, Violarum, Lactucæ,
Fol. Cucurbitæ, vel Cucumeris, vel
Peponum ana M.j.
B Sem. Cucurbitæ, Cucumeris,
Citrulli, Melonum ana ℥.ß.
Prunorum Damaſc. num.xx.
Flor. Violarum, Bugloſſæ ana P.j.

Decoquantur in aqua ad libram. In hac Mellis vel Sacchari rubri ℥.j. diluitur: olei Violacei ℥.iij. Miſce, & inijciantur. *Andernacus.*

Clyſter ad bilem alterandam.

℞. Hordei excorticati,
Sem. Lini ana ℥.ij.

C In aqua coquantur. Iuris huius decocti libræ, olei communis ℥.iv. addantur, & per inferiora indantur. *Andernacus.*

Clyſter ad bilem contemperandam, alius.

℞. Maluæ, Violarum ana M.j.
Hordei M.j.

Fiat decoctio in aqua, de qua accipe libram vnam, cui adde
D Sacchari rubri ℥.j.ß.
Vitell. Ouorum num.j.
Olei Violacei ℥.iij.
Salis parum.

Miſce, & fiat clyſter.

DE CLYSTERIBVS emollientibus.

Clyſter emolliens.

℞. Rad. Maluæ, rad. Biſmaluæ,
E Rad. Liliorum ana quart.j.
Maluæ, Biſmaluæ ana M.j.
Sem. Lini ℥.j.
Ficuum paria xx.
Flor. Meliloti,
Violarum ana P.j.
Aniſi ʒ.iij.

Decoquantur in iure pingui, vel in aqua fontis, & in ℔.j. diſſolue
Olei communis, vel Butyri recentis, vel axungiæ porci ℥.iij.

F Miſce, & fiat clyſter. *Rondeletius.*

Clyſter emolliens alius.

℞. Parietariæ, Atriplicis,
Mercurialis, Malué ana M.j.
Rad. Liliorum alb. rad. Ebuli ana ℥.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.ß.
Aniſi ʒ.ij.
Ficuum num.iv.
Flor. Chamomillæ, Violarum ana P.j.
Prunorum num.v.

Decoquun-

Decoquũtur vſque ad libram. In iure diluuntur
Caſſiæ, Diapruni S. ana ℥.j.
Hierę picræ ʒ.v.
Mellis Violacei,
Butyri recentis ana ℥.j.ß.
Olei Violacei, Liliacei ana ℥.j.ß.
Inijciatur clyſter tribus horis ante cibum. *Andernacus.*

Clyſter emolliens & ſtimulans.

℞. Herbarũ quatuor emollientium ana M.j.
Sem. Carthami ℥.j.
Fœniculi,
Aniſorum,
Cari ana ʒ.iij.
Fiat decoctio ex aqua
℞. præſcripti decocti ℔.j.
Hieræ ſimpl. vel Diaphœnici, vel
Benedictæ laxat. aut elect. Indi maioris, aut de Citro ℥.ß.
Mellis deſpumati ℥.j.
Salis communis ʒ.j. vel
Salis gemmæ ℈.j. vel ʒ.ß.
Olei Chamomelini & Violarum ana ℥.j.ß.
Miſce, fiat clyſter. *Heurnius.*

Clyſter ad ſcirrhum vteri, emolliens.

℞. Rad. Altheæ ℥.iij.
Cort. rad. Vlmi ℥.ij.
Maluæ M.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.ß.
Ficuum par. xx.
Sem. Apij, Petroſelini,
Altheæ ana ʒ.ij.
Florum Chamomillæ, Meliloti,
Violarum, Maluæ ana P.j.
Fiat decoctio in aqua, vel iure inteſtinorum porci, vel veruecis, vel iure pingui. Decoctioni adde
Pinguedinis porci, vel Butyri recentis, vel Olei ℔.ß.
Inijciatur ℔.ß. frequenter. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBVS aſtringentibus.

Clyſter aſtringens & conſolidans.

℞. Hordei integri aſſi P.j.
Biſtortæ ℥.iij.
Plantaginis, Linguæ paſſerinæ,
Sumach ana M.j.
Fiat decoctio. In ℔.j. diſſolue
Seui hircini ℥.ij.
Miſce, & fiat clyſter. Detur poſt clyſteres deterſorios, vel purgationem excrementorum. *Rondeletius.*

Alius aſtringens & conſolidans.

℞. Rad. Tapſi barbati ℔.ß.
Sumach, Plantaginis, vel Myrti, vel
Caudæ equinæ, vel Herniariæ, vel
Polygoni ana M.j.
Cort. Mali granati, Balauſtiorum ana ℥.j.
Roſ. rub. P.j.

A Fiat decoctio in aqua ferrata. In ℔.j. diſſolue
Succi Plantaginis ℥.ij.
Seui hircini ℥.j.ß.
Miſce. *Rondeletius.*

Clyſter ad lienteriam & diarrhœam.

℞. Rad. Tapſi barbati,
Rad. Biſtortæ ana ℥.iv.
Hypericonis, Myrti,
Summitatum rubi ana M.j.
B Pyrorum ſylueſtrium, vel Pomorum, vel
Caſtanearum, paria xx.
Roſarum P.j.
Fiat extractio in aqua ferrata. In ℔.j. diſſolue
Acaciæ, vel Hypociſtidos ℥.ß.
Miſce: Inijciatur poſt aliquam deterſionem, per medicamentum purgans & aſtringens, vt Rhabarbaro, vel Myrobalanis. *Rondeletius.*

Clyſter ad lienteriam.

℞. Rad. Cyperi, Tapſi barbati.
C Biſtortæ ana ℥.j.
Abſinthij, Fol. Cupreſſi ana M.j.
Nucum Cupreſſi num. iij.
Flor. Roſarum,
Flor. Anthos, Stœchados,
Saluiæ ana ℥.j.
Fiat extractio in aqua ferrata, & vino aſtringente. In ℔.j. diſſolue
Hypociſtidos, Ladani ana ℥.ß.
Fiat clyſter: inijciatur. *Rondeletius.*

D *Clyſter aſtringens & ſiccans.*

℞. Hordei toſti P.ij.
Verbaſci, vel Polygoni, vel vtriuſque Plantaginis, vel Myrti, vel Lentiſci P.ij.
Roſarum P.j.
Coquantur in aqua pluuiali, aut ferrata. In libra vna diſſolue
Mellis roſacei colati ℥.j.
Succi Plantaginis ℥.ij.
Seui hircini ℥.j.
E Miſce: & per inferiora infundantur. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBVS detergentibus.

Clyſter detergens in principio dyſenteriæ & teneſmi.

℞. Hordei integri P.ij.
Fiat decoctio in aqua. In ℔.j. diſſolue
Sacchari rubri, vel Mellis communis ℥.j.
F Miſce, ac fiat clyſter. *Rondeletius.*

Clyſter detergens ac ſiccans.

℞. Hordei integri aſſi P.ij.
Roſarum rub. P.j.
Fiat decocti. In ℔.j. diſſolue
Mellis roſ. ℥.ß.
Sacchari roſat. tabulati ℥.j.
Miſce, & fiat clyſter. *Rondeletius.*

Clyſter detergens valde.

℞. Lentium, Lupinorum ana P.j.
Fol. Myrti, Oleæ, Abſinthij ana M.j.

Flor. Centaurij minoris,
Rosarum rubr. ana P.j.
Fiat extractio in aqua ferrata, vel lixiuio debili.
In libra vna dissolue
Mellis Ros. ℥.iij.
Misce: capiat manè. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBVS consolidantibus.

Clyster glutinatorius.

℞. Succi vtriusque Plantaginis,
Succi Portulacæ ana ℥.iv.
Boli Armeni, Sanguinis Draconis,
Amyli ana ʒ.ß.
Seui hircini vel caprilli ℥.j.
Mixta inijciantur. *Andernacus.*

Clyster consolidans vlcera intestinorum.

℞. Rad. Verbasci,
Consolidæ maioris ana ℥.ij.
Caudæ equinę, Plantaginis ana P.j.
Rosarum rubrarum P.j.
Fiat decoctio in aqua ferrata. In ℔.j. dissolue
Seui hircini ℥.ij.
Misce: capiat redditis alui excrementis, & præcedente clystere detersorio. *Rondeletius.*

Clyster consolidans.

℞. Hordei integri torrefacti P.j.
Plantaginis, Fol Myrti ana M.j.
Flor. Rosarum P.j.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Trochiscorum alborum Rhas. ℥.j.
Amyli ℈.ß.
Misce, & inijciatur. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBVS vrinam prouocantibus.

Clyster ad vrinæ retentionem.

℞. Rad. Altheæ ℥.iij.
Violarum M.ij.
Maluę P.j.ß.
Passularum, Iuiubarum ana ℥.ß.
Sem Melonum, Cucurbitæ, Citrulli,
Cucumeris, contusorum ana ʒ.iij.
Flor. Chamomillæ Violarum ana P.j.
Coquantur in aqua Hordei. In ℔.ß. dissolue
Olei Violacei ℥.iij.
Adipis Cuniculi, vel butyri recentis ana ℥.j.
Misce, & fiat clyster. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBVS comminuentibus calculum.

Clyster ad comminuendum calculum.

℞. Rad. Graminis, Apij, Petroselini,
Asparagi, Altheæ, Glycyrhizę ana ℥.ij.
Betonicæ, Saxifragiæ,
Fœniculi marini, Lunariæ ana M j.
Sem. Alkekengi, Milij solis,
A Sem. Palyuri ana ℥.j.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Succi Parietariæ, vel Fœniculi marini, vel
Raphani ℥.j.
Olei Scorpionum ℥.iij.
Misce, inijciatur. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBVS vermes necantibus.

B ℞. Absinthij, Abrotani ana M.j.
Lupinorum P.ß.
Flor. Centaurij minoris part.j.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Olej Amygdalarum amar.
Olei Laurini ana ℥.iij.
Misce, inijciatur. *Rondeletius.*

Clyster ad ascarides.

℞. Rad. Gentianæ,
Aristolochiæ rotundæ,
C Clematitidis, vel Pistolochiæ ana ℥.j.
Flor. Marrubij, Fol. Persici,
Absinthij ana M.j.
Lupini vel Orobi P.j.
Fiat decoctio in lixiuio & aqua, æquis partibus.
Inijciatur, sed sensim & bis eadem hora. *Rondel.*

Ad vermes in ventriculo.

℞. Hordei mundati P.j.
Ficuum paria x. Anisi ʒ.j.
D Fiat decoctio. In ℔.ß. dissolue
Mellis, vel Sacchari ℥.iij. vel Sapæ ℥.iv.
Fiat clyster sine oleo & sale. *Rondeletius.*

Clyster ad vermes cum febri.

℞. Endiuiæ, Cichorij,
Scariolæ, Portulacæ ana M j.
Fiat decoctio in sero lactis, vel decoctione pulli.
In libra vna dissolue
Mellis Ros. col. ℥.ij.
Succi Rosarum ʒ.ß.
E Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad vermes cum alui fluore.

℞. Summitatum Oleæ,
Myrti ana M.j.
Rosarum rubi P.j.
Centaurij minoris P.ß.
Fiat decoctio, & inijciatur. *Rondeletius.*

Clyster ad vermes cum alui fluxu, alius.

F ℞. Cort. mali Granati ℥.j.
Myrobalanorum Citrinorum,
Chebulorum ana ℥.ß.
Fiat decoctio in aqua Hordei perfectè cocti, & colaturæ libra vna inijciatur. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Summitatum Portulacæ M.ij.
Cichorij M.j.
Lentium P.j.
Fiat decoctio, de qua libra vna inijciatur. *Rondeletius.*

DE CLY-

DE CLYSTERIBVS DOLOREM SEDANTIBUS.

Clyster dolorem mitigans.

℞. Chamomillæ, Meliloti,
Sum. Anethi ana P.ij.
Rad. Altheæ ℥.j.
Fiat decoctio ex lacte: in colatura dissolue
Sacchari albi ℥.j.ß.
Vitellos ouorum num.ij.
Olei Anethini, Chamomillæ ana ℥.j. vel ℥.j.ß.
Misce, fiat Clyster, diu retineatur. *Heurnius.*

Clyster ad colicum dolorem.

℞. Rad. Altheæ ℔.ß.
Maluæ, Branchæ vrsinæ,
Absinthij ana M.j.
Ficuum num.xx.
Sem. Lini, vel Fœnigræci ℥.j. vel ij.
Anisi, Carui, Fœniculi,
Cymini ana ʒ.ij. vel ℥.ß.
Flor. Chamomillę, Meliloti,
Sambuci ana P.j.
Fiat decoctio. In ℔.ß. dissolue
Benedictę ℥.j.
Olei Chamomillæ, vel Anethi ℥.iij. vel
Butyri ℥.ij.
Vini ℥.iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster sedans dolorem colicum.

℞. Sem. Anisi, Fœniculi ana ℥.j.
Sem. Apij, Petroselini,
Anethi ana ℥.ß.
Florum Chamomillæ,
Meliloti, Sambuci, ana P.ij.
Fiat decoctio in aqua & vino. In ℔.ß. dissolue
Olei Chamomillæ, Rutacei ana ℥.iij.
Fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad dolorem colicum à pituita vitrea.

℞. Fol. Myrthi, Pulegij vtriusque,
Marrubij, Calaminthæ ana M.j.
Fœnigræci ℥.j.
Sem. Seseleos, Carui,
Cymini ana ℥.ß.
Flor. Chamomillæ, Lauendulæ, Sambuci,
Anthos, Stœchados ana P.ß.
Fiat decoctio. In ℔ j. vel ℥.x. decocti dissolue
Vini maluatici, vel Vini albi veteris ℥.iij.
Olei Anethini ℥.iv.
Misce, & fiat clyster. Injiciatur bis in die. *Rondeletius.*

Clyster ex vino Hippocratico.

Mulier quædam nobilis, grauissimo dolore coli cùm teneretur, vt nihil aliud ad manum esset, vinum Hippocraticum iniiciendum imperaui: & paulò pòst curata fuit. Rusticus etiam, qui vinum emerat aromatites ex melle ad hylaria celebranda, curatus fuit. Vina autem hæc vel saccharum, vel mel ad detersionē: Hippocraticum
A verò vinum cinnamomum, piper, zingiber, grana paradisi recipit. *Rondeletius.*

Clyster ad dolorem nephriticum.

℞. Rad. Altheæ, rad. Graminis,
Rad. Asparagi,
Glycyrrhizæ rasæ, vel
Pedis columbini ana ℥.ij.
Betonicæ, Linariæ,
Fol. Fœniculi marini ana M.j.
B Anisi, Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.ß.
Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P.j.
Fiat decoctio. In huius ℔.j. dissolue
Butyri recentis, vel axungiæ porci recentis ℥.ij.
Olei Scorpionum ℥.ij.
Mellis communis ℥.ij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Alius clyster ad dolorem nephriticum.

℞. Maluarum cum rad M.ij.
C Ficuum, Passularum ana par.xxx.
Sem. Lini ℥.j.
Sem. Maluæ, sem. Alkekengi,
Milij solis, sem Apij,
Petroselini ana ℥.iij.
Baccarum Lauri, Iuniperi ana ʒ.ij.
Flor. Hypericonis, Chamomillæ,
Genistæ ana P.j.
Fiat decoctio in aquæ & vini æquis partibus. In ℔.ß. dissolue
D Olei Liliorum, Amygdalarum amar.
Scorpionum ana ℥.iij.
Terebinth abietis ℥.j.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad paßionem iliacam.

℞. Rad. Althææ ℔.ß.
Maluæ cum rad. M.ij.
Violarum M.j.
Flor. Violarum, Chamomillæ ana P.j.
E Fiat decoctio in aqua hordei. In ℔.j. decoctionis dissolue
Mel Violarum, vel
Cassię nouiter extractæ, vel
Cymini cum saccharo ℥.j.
Olei Violacei ℥ iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad paßionem iliacam, si maximus sentiatur æstus.

℞. Maluæ, Violarum ana M.j.
F Sem. Melonum, Cucumeris,
Cucurbitæ, Citrulli ana ʒ.iij.
Pomorum acidorum par.x.
Flor. Violarum, Nenupharis, Buglossę ana P.j.
Fiat decoctio. In ℔.j. dissolue
Mucilaginis sem. Psillij ℥.j.
Olei violarum, vel olei Nenupharis,
Album. Ouorum fortiter agitatorum ana ℥.j.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad dolorem coxendicum.

℞. Pulegij vtriusq;, Erysimi, Iberidis ana M.j.

Fœnigræci, Rutæ, Asari ana ℥.j.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Sampsuci,
Lauendulæ ana P.j.
Fiat decoctio. In ℔.j. decoctionis infunde
Agarici trochiscati ʒ.iij.
Benedictę lax. ℥.ß.
Olei Liliorum, Amygdal. ana ℥.ij.
Olei de Spica ℥.ß.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad dysentericos magnosq́; dolores.

℞. Lactis vaccini ℔.ß.
Medulllæ ℥.ij.
Olei communis, vel
Olei Violacei ℥.iij.
Misce, & fiat clyster. *Andernacus.*

Alius ad dolores dysentericos.

Cremorem ptisanæ, aut lac tepidum, aut oleum rosaceum & butyrum cum albumine ouorum, aut decoctum seminis lini subter dato. Si vigilię vrgeant, decoctum rosarum foliorum cum vitellis ouorũ aluo iniji ciantur. *Andernacus.*

Alius clyster dolores dysentericos sedans.

℞. Tragacanthi ʒ.ij.
In Rosarum decocti ℥.iv. soluuntur. His cremoris Oryzæ tantundem per clysterem infundatur. *Andernacus.*

Alius.

℞. Lactis caprini cyathos vij.
Amyli ℥.ß.
Lycij ʒ.ij.
Mista omnia aluo indantur. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBVS purgantibus bilem.

Enema ad bilem.

℞. Hordei excorticati, Sem. Lini ana ℥.ij.
In aqua coquātur. Iuris huius decocti librę adde
Olei communis ℥.iv.
Misce, & fiat clyster. *Andernacus.*

Clyster purgans pituitam.

℞. Rad. Enulæ, Pyrethri ana ℥.j.
Marrubij, Pulegij,
Calaminthæ, Rutæ ana M.j.
Agarici trochiscati, in panniculo ligati ℥.ß.
Flor. Chamomillæ, Rorismarini ana P.j.
Fiat decoctio. In huius ℔. dissolue
Benedictæ laxat. ℥.j.
Mellis scillitici ℥.ij.
Diaphœniconis, vel Indi maioris ℥.ß.
Salis fossitij ʒ.j.
Olei Nucum, vel olei Rutę ℥.iij.
Vini maluatici ℥.ij.
Misce, & fiat clyster. *Andernacus.*

Clyster humores melancholicos purgans.

℞. Maluæ, Bismaluæ,
A Parietariæ, Mercurialis ana M.j.
Epithymi, Scolopendrij, Betę ana M.ß.
Rad. Apij, Petroselini, Fœniculi,
Asparagi, Rusci ana ʒ.ij.
Polypodij ℥.j.
Flor. Borraginis, Buglossæ,
Lupulorum, Fumariæ, Meliloti,
Chamomillæ, Anethi ana P.j.
Sem. Carthami, Anisi, Fœniculi ana ℥.j.
Fiat decoctio. In cuius libra vna dissolue
B Hieræ Rufi, vel Confectionis Hamech, vel Diacatholiconis ℥.j.
Sacchari rubri, vel Mellis Violacei vel anthosati ℥.j.
Olei Anethini, Liliorum alborum,
Violacei ana ℥.j.
Misce, & fiat clyster. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBVS purgantibus aquam.

C *Clyster ad asciten.*

℞. Parietariæ, Pedis Columbini, Rutæ,
Fol. Sambuci, Ciclæ ana M.j.
Chamelææ, vel Brassicę Marinę, vel Thymelææ ana M.ß.
Anisi, Fœniculi ana ℥.ß.
Apij, Petroselini ana ʒ.j.
Flor Anthos, Genistæ ana P.j.
Asari ℥.ß.
D Fiat decoctio in aqua fontana. In libra vna huius decocti dissolue
Benedictæ laxat. ℥.j.
Vrinę pueri ℥.ij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Alius ad asciten.

℞. Rad. Apij, rad. Petroselini,
Rad. Graminis, rad. Asparagi,
Rad. Rubiæ, rad. Pentaphylli ana ℥.ij.
Rad. Asari, rad. Iridis recent. ana ℥.j.
E Mercurialis, Brassicæ marinæ,
Rutæ, Ciclæ, vel
Cucumeris syluestris ana M.j.
Flor. Genistæ P.ij.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Vrinæ pueri ℥.iij.
Benedictę laxat. ℥.ß.
Salis parum.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

F *Clyster ad tympanitem.*

℞. Fol. Rutæ M j.
Anisi, Fœniculi,
Carui, Cimini,
Baccarum Lauri ana ℥.ß.
Flor. Anthos,
Stœchados ana P.j.
Asari, vel Agarici ℥.ß.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Benedictæ laxat. ℥.j.
Olei Rutacei, vel Anethini ℥.iij.
Vini ℥ iv.

Misce,

Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad anasarcam.

℞. Pulegij vtriusque, Calaminthæ,
Maioranę ana M j.
Agarici in panno ligati ℥.j.
Sem. Anisi, Fœniculi,
Sem. Rutæ ana ℥.ß.
Flor Anthos, Stœchados ana P.j.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Murię piscium, vel Vrinę pueri ℥.j.
Benedictæ laxat. ℥.ij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Alius ad anasarcam.

℞. Rad. Enulæ campanæ,
Rad. Ireos recent. ana ℥.ij.
Asari ℥.j.
Fœniculi, Carui, Maioranæ, Rutæ, Pulegij,
Chamæpythios, Mercurialis ana M.j.
Sem. Apij, Petroselini ana ʒ.ij.
Flor. Lauendulæ, Genistæ ana P.j.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Benedictę laxat ℥.ß.
Mellis Ros. col. ℥.ij.
Salis communis ʒ iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBVS flatus discutientibus.

Clyster ad flatus.

℞. Decoctum Origani, Calaminthæ,
Rutæ, Chamæmeli, Anethi, cum sem. Anisi,
Fœniculi, Carui, Cumini,
Apij, Leuistici, Seseleos, Baccis Lauri.
In decocto soluatur Mel Rorismarini, Elect. de baccis Lauri, cum oleo Rutæ, Lauri, Anethi, vel Chamæmeli, vel ex oleo nucum sincero, cum vino maluatico, Hiera, Benedicta. *Heurnius.*

Vel.

℞. Anisi, Fœniculi,
Apij, Petroselini,
Seseleos ana ℥.ß.
Flor. Chamomillæ,
Meliloti, Rorismarini,
Stœchados ana P.j.
Omnia ex vino & oleo decoquantur. Iuris libra aluo inijciantur. *Andernacus.*

Clyster ad flatus vteri.

℞. Mercurialis,
Arthemisiæ,
Matricariæ ana M.j.
Flor. Anthos, Stœchados,
Chamomillæ ana P.j.
Sem. Apij,
Petroselini ana ʒ.iij.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Benedictę laxat. ℥.j.ß. vel
Hierę ℥.j.ß.
Olei Nardini ℥.iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

A

DE INIECTIONIBUS in vterum.

Iniectio in vterum menses prouocans.

℞. Quinque rad. aperient.
Rad. Rubiæ maioris ana ℥.ij.
Rad. Eryngij, Ciclaminis,
Iuniperi ana ℥.iij.
B Matricariæ, Sabinæ,
Mercurialis ana M.j.
Cinnamomi, Spicæ vtriusque,
Asari ana ℥.ij.
Seminis Nigellæ ℥.ß.
Fiat decoctio in aqua & vino albo, vel in vino & oleo Chamomelino. Ex colatura fiat iniectio per metrenchytam. *Rondeletius.*

Iniectio in vterum ad detersionem vlceris post fœtum mortuum.

C ℞. Fol. Plantaginis,
Agrimoniæ,
Ceterach, Myrti,
Lentisci ana M.j.
Fiat decoctio in aqua fontis, vel extinctionis plumbi, & in colatura dissolue pro libra
Sacchari rubri, Mellis ros. col. vel Syrupi de Rosis siccis ℥.iij.
Misce, & fiat iniectio per metrenchytam. *Rondeletius.*

D *Iniectio in vterum ad scirrhum ipsius.*

℞. Rad. Bismaluæ, Liliorum ana ℥.iv.
Pulegij, vel Origani, vel Arthemisiæ M.ß.
Sem. Lini Fœnigræci ana ℥.j.
Flor. Camomillæ,
Violarum ana M.j.
Fiat decoctio in iure pingui intestinorum, vel in aqua & in vino albo dulci, nō astringente, aut sapa. Fiat iniectio per metrenchytam. *Rondeletius.* E

Iniectio in vterum ad suffocationem eius.

℞. Galbani, Opopanacis ana ℥.j.
Olei Amygdal. dul.
Olei Violarum ana ℥.ß.
Vini albi dulcis, vel
Sapæ ℥.j.ß.
Macerentur in sapa, vel vino per noctem: deinde liquescant, & colentur: rursus liquescāt in oleis,
F & inijciantur. *Rondeletius.*

Iniectio in vesicam ad vlcus eius.

℞. Rad. Consol. maioris ℥.j.
Caudæ equinæ Plantaginis,
Ceterach, Pilosellæ,
Herniariæ, Polygoni ana M.ß.
Flor. Ros. P.j.
Hypericonis P.ß.
Fiat decoctio in aqua hordei, vel extinctionis plumbi, aut ferri: fiat iniectio per metrenchytam. *Rondeletius.*

De Gargariſmatis, Sectio X.

GARGARISMATA ex diuerſis rebus, pro varia affectuũ ratione inſtituuntur. Horũ autem alia vel

- Adſtringunt
  - Primum, *ad oris inflammationem, per initia exhibendum.*
  - Secundum.
  - Tertium.
  - Quartum.
  - Quintum.
  - Sextum.
  - Septimum.
  - Octauum.
- Diſcutiunt
  - Gargariſma *ad inflammationem oris.*
  - Aliud.
  - Gargariſma *ad anginam, &c.*
- Detergent
  - Gargariſma *ad vlcerum oris deterſionem.*
  - Gargariſma *ad deterſionem pituitæ.*
  - Gargariſma *deterſorium commune, &c.*
- Conſolidant
  - Gargariſma *ad oris vlcera exiccanda.*
  - Gargariſma *ad oris vlcera in morbo Gallico.*
  - Gargariſma *ad putrida oris vlcera.*
- Dolorem *ſedant*
  - Gargariſma *ad dolorem dentium.*
  - Aliud.
  - Aliud, *&c.*
- Odorem *oris gratum conciliant.*

A

Gargariſma ad inflammatas tonſillas per initia exhibendum.

℞. Plantaginis, Oxalidis, Portulacę ana M.ß.
Cort. mali Granati, Rhus ana ℥.ß.
Roſarum rubrarum P.j.
Cort. Glandium ʒ.iij.
Decoquantur in aqua ad tertias. Iuri colato addantur
Diamoron ℥.ß.
Syrupi Myrthini,
Syrupi de papauere ana ℥.j.
Aceti ℥.j.
Miſce, & fiat gargariſma. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Lentium, Roſarum,
Palmularum ana quantum ſatis eſt.
Decoquantur in aqua, vt ſuprà, & fiat gargariſma. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Aceti communis, vel Aceti Roſati ℥.iv.
Aquæ ciſternę ℔.ß.
Miſce, & fiat gargariſma. *Rondeletius*

Aliud.

℞. Aquę Solani, Plantaginis,
Caprifolij ana ℥.iij.
Syrupi Roſ. lax. ℥.ij.
Miſce, & fiat gargariſma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Succi Cotoneorum, vel
Succi mali Granati ℔.ß.
Aquę communis ℥.iv.
Miſce, & fiat gargariſma. *Rondeletius.*

B

Aliud.

℞. Aquę peculi Roſarum, vel aquę Plantaginis, vel aquę Caprifolij ℥.iij.
Aceti Roſati parum.
Miſce, & fiat gargariſma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Ceraſorum acidorum, vel
Ceraſorum immaturorum M.ij.
Decoquantur in aquæ ciſternę ℔ ij. Iuri colato adde
Aceti ℥.ij.
Miſce, & fiat gargariſma. *Andern. ex Rondeletio.*

Aliud

Aliud.

℞. Summitatum Rubi, vel Myrti, vel
Vitis, vel Pyri syluestris M.j.
Pilosellæ, Ceterach, Plantaginis ana M.ß.
Rosarum rubr. P.j.
Fiat decoctio in aqua pluuiali. In ℔. vna ß. dissolue
Sacchari ℥.iij vel Syrupi rosati, vel Mellis rosati, vel Diamoronis.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

DE GARGARISMATIS discutientibus.

Gargarisma ad oris inflammationem.

℞. Hyssopi, vel Satureiæ, vel origani M.j.
Glycyrrhizæ rasæ ℥.j.
Passularum, Ficuum ana paria xx.
Fiat decoctio in aqua hordei integri. In ℔.j.ß. dissolue
Mellis rosati col ℥.iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Gargarisma ad anginam.

℞. Spinæ Aegyptiæ ℥.j.
Iridis ʒ.ß.
Glycyrrhizæ ʒ ß.
Furfuris frumenti P.ß.
Palmularum num.vij.
Ex sapa vel aqua decoquantur. Iuri paululum mellis. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Diamoronis ℥.j.ß.
Mellis rosati,
Aquæ plantaginis,
Aquæ caprifolij ana ℥.iv.
Ex his mixtis fiat gargarisma: eoq; sæpius æger quotidie vtatur. *Andernacus.*

DE GARGARISMATIS detergentibus.

Gargarisma ad vlcerum oris detersionem.

℞. Agrimoniæ, Ceterach, Plantaginis,
Summitatum rubi, Fol. Arbuti,
Fol. Pyri syluest. Myrti, Lentisci M.ß.
Fiat decoctio in aqua hordei. In ℔.j.ß. dissolue
Mellis rof. col. ℥.iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Gargarisma ad detersionem pituitæ, quæ partibus oris adhæret.

℞. Hyssopi, Origani ana M.j.
Glycyrrhizæ ʒ.iij.
Fiat decoctio in aqua. In ℔.j.ß. dissolue
Mellis scillitici, vel Oxymellis scillitici, vel
Syrupi de Glycyrrhiza, vel Syrupi de Stechade ℥.iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Gargarisma detersorium commune.

℞ Pisorum P.ij.

A Decoquantur modicè. In ℔.ß. adde
Mellis rosati ℥.j.
Misce, & fiat gargarisma. *Andernacus.*

Gargarisma ad pituitam lentam detergendam.

℞. Hyssopi, Saluiæ, Thymi ana M.ß.
Decoquātur in aqua ad tertias. In ℔.j. dissolue
Oxymellitis ℥.iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

B *Aliud.*

℞. Maioranæ, Saluiæ,
Hyssopi, Origani ana M.j.
Passularum ℥.j.
Cort. rad. Ebuli,
Cort. capparorum ana ʒ.ij.
Ex aqua decoquantur ad tertias. In ℔.ß. adde
Sem. Nigellæ, Condysi ana ℈.ij.
Syrupi de prassio,
Mellis rosati col. ana ℥.j.
C Misce, & fiat gargarisma. *Andernacus.*

DE GARGARISMATIS consolidantibus.

Gargarisma ad oris vlcera putrida.

℞. Plantaginis vtriusque, Prunellæ,
Fragariæ, Ligustri,
Rosarum rub. Maluæ,
Flor. Intybi syluest ana æqualis modus.
Decoquātur omnia in vase fictili nouo ex aqua,
D fiatq; gargarisma. *Andernacus.*

Gargarisma ad oris vlcera exiccanda.

℞. Plantaginis, Myrti,
Rosarum rub.
Pyri syluestris ana M.j.
Fiat decoctio ad consumptionem tertiæ partis. In ℔. j. dissolue
Aluminis ℥.j. vel ℥.ij.
Vini albi parum.
E Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Ad vlcera oris in morbo Gallico.

In morbo Gallico frequenter vtimur emplastris aut vnguentis ex argento viuo paratis, vnde dentes, lingua, aliæq; partes inficiuntur. Ad horum autem affectuum præcautionem vtimur gargarismatis ex oleo amygdalarum dulcium, butyro, aut iusculo pingui. Prohibent enim hæc gargarismata exulcerationem, & pituitæ defluxum non impediunt. *Rondeletius.*

F DE GARGARISMATIS dolorem sedantibus.

Gargarisma ad dolorem dentium in principio.

℞. Rad. Pentaphylli ℥.ij.
Hederæ M.j.
Radicum Cyperi,
Nucum cupressi ana ℥.ß.
Fiat decoctio in aqua & aceto, fiatque gargarisma: quod in ore retinendum est. *Rondeletius.*

Gargariſma ad dolorem dentium, fluxione iam facta.

℞. Pyrethri ℥.ß.
Radicum Quinquefolij ℥.j.
Caryophyllorum,
Cubebarum ana ʒ.ij.
Piperis longi ʒ.ij.
Hederæ M.ij.

Fiat decoctio in vino aſtringente, & aqua, fiatq; gargariſma: quo, vt priore, vtẽdum eſt. *Rondelet.*

DE GARGARISMATIS odoratis.

Gargariſma ad oris fœtorem.

℞. Hordei integri torrefacti P.j.
Roſarum P.ß.
A Corticis citri ℥.j.ß.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ.iij.

Fiat decoctio in aqua ciſternæ, & pauco aceto, qua colluatur os. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Rad. Cyperi ℥.j.
Roſ. rub P.j.
Santali citrini, Cinnamomi ana ʒ.ij.

Fiat decoctio in aqua ciſternæ, vel chalybeata. Colluatur os. *Rondeletius.*

B *Alius ad oris fœtorem.*

℞. Aquæ myrti, Aquæ roſarum ana ℥.ij.
Aquæ flor. Geniſtæ, vel Aquæ Citri ℥.ß.
Moſchi, vel Ambræ G.vj.
Salis parum.

Quòd ſi ditiori paretur gargariſma, maior portio moſchi vel ambræ poterit dari. *Rondeletius.*

De Errhinis, Sectio XI.

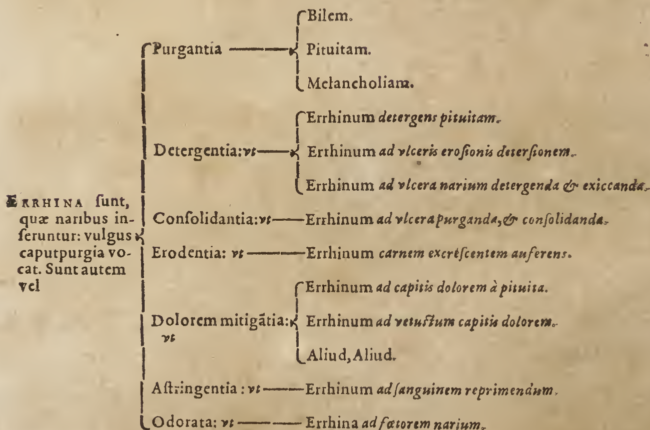

DE ERRHINIS PVRgantibus bilem.

Errhinum purgans bilem.

℞. Succi roſarum ℥ ß.
Diagridij ʒ.j.
Mellis parum, Miſce.

Si nimium liquida ſint, adde ad inſpiſſationẽ farinæ lupinorum parum, aut hordei, aut orobi. Si autem ex ſyrupo roſ. laxatiuo parare velis, mel erit ſuperfluum. *Rondeletius.*

DE ERRHINIS PVRgantibus pituitam.

Errhinum purgans pituitam.

℞. Rad. Pyrethri, Ireos ana ℥.j.
Pulegij, Calaminthæ,
Origani ana M.j.
Agarici trochiſcati ʒ.iij.
Flor. Anthos, Stœchados ana P.j.

Fiat decoctio. In ℔ j. diſſolue
Mellis Anthoſati, Mellis Scillitici ana ℥.iij.

Fiat caput-purgium. *Rondeletius.*

Aliud.

Aliud.

℞. Succi Ciclæ,
Anagallidis depuratorum ana ℥.iij.
Vini albi ℥.iv.
Mellis ℥.ij. Misce.
Quòd si efficaciora optes, adde
Diagridium, vel Agaricum, vel Colocinthidem, vel Veratrum. *Rondeletius.*

Aliud purgans pituitam.

℞. Succi Cucumeris asinini, vel Ciclæ, vel
Mercurialis, vel Ciclaminis ℥.ij.
Agarici trochiscati ʒ.ij. Vini parum.
Fiat decoctio, quæ coletur. In colatura dissolue
Mellis quantum satis ad inspissationem: aut mel in decoctione ponatur sine vino, contritūq; sit agaricum, & decoquantur simul. Decoctio inspissetur ad mellis consistentiam. *Rondeletius.*

DE ERRHINIS PVRGANtibus melancholiam.

Errhina ad melancholiam ex ijsdem parantur, quæ pituitam eliciunt: verùm ijs adduntur sena, polypodium, thymum, epithymum, & veratrum nigrum. *Rondeletius.*

DE ERRHINIS DEtergentibus.

Errhinum detergens pituitam.

℞. Hordei integri P.j.
Lentium, vel Lupulorum P.ß.
Marrubij, vel Pulegij M.j.
Maioranæ M. ß.
Fiat decoctio. In ℔.j. dissolue
Mellis Anthosati, Mellis Squillitici ana ℥. j.ß.
Misceantur, & per nares attrahantur. *Rondeletius.*

Ad vlceris erosionis detersionem.

℞. Decoctionis hordei ℔.j.
Mellis rosacei col. ℥.iij.
Misce, & attrahantur per nares. *Rondeletius.*

Errhinum ad vlcera narium detergenda & exiccanda.

℞. Summitatum Myrti, vel
Lentisci M.j.
Malorum punicorum integrorum, immaturorum, contusorum num.ij.
Fiat decoctio cum aqua & vino, si non adsit inflammatio: quę si adsit, cum aceto contundātur, deinde fortiter exprimantur. Colaturæ adde
Mellis rosati col. ℥.iv.
Fiat errhinum, quo vtatur in tumoribus & vlceribus malignis narium. *Rondeletius.*

Errhinum ad vlcera purganda & consolidanda.

℞. Succi Plantaginis, Solani,
Rosarum ana ℥ iv.
Vini albi, aut Succi mal. punicorum,
Mellis ana ℥.j.ß.
Misceantur, fiatq; errhinum. *Andernacus.*

A *Errhinum ad carnem excrescentem.*

Omphacij in æneo vase parati quantum morbi magnitudo, & partis affectæ sensus postulat, humorib. iam supradictis diluatur, adhibeaturque: * detergit, & carnem imminuit. *Rondelet.*

DE ERRHINIS DOLOrem mitigantibus.

Errhinum ad capitis dolorem ex pituita.

B ℞. Succi Betæ, vel Ireos, vel Helenij,
Succi Maioranæ ana ℥.j.ß.
Vini albi ℥.j.
Zingiberis, Pyrethri ana P.j.
Misceantur diligēter, vtitorque, vt superioribus. *Andernacus.*

Errhinum ad vetustum capitis dolorem & lippitudinem.

℞. Nigellæ ʒ.ij.ß.
C Salis Ammoniaci ℈.j. Elaterij ℈.iv.
Trita excipiuntur oleo Sycionio, aut Irino, vt cerati spissitudinem habeant. Hoc medicamento nares subungentem attrahere sursum iubeto. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Decocti Maioranæ ℥ j.ß.
Mannæ granatæ ʒ.vj.
Mixta ante cibum per nares attrahantur. *Andernacus.*

D *Aliud.*

℞. Succi Maioranæ ℥.j.ß.
Nigellæ torrefactæ ʒ.j.
His tepefactis ante cibum manè vtendum est. Quòd si narium vlcera ægrum infestent, eaque sordida & fœdi odoris fuerint, commiscebuntur succi anagallidis, aut betæ, aut ciclaminis quadrans, vini ℔.j. Mellis anthos ℥.iv.
Mixta naribus indentur. *Andernacus.*

E *Caput-purgium Auicennæ.*

℞. Nigellæ, aur.ij.
Salis ammoniaci, aur.ij.
Succi cucum. asinini, aur.j.
Terantur, & cum oleo nigellę q.s. vel donec perueniat ad spissitudinem ceræ liquefactæ, fiat caputpurgium, quo nares illinantur. Confert ophthalmiæ longæ, dolori capitis. Ex ipso namque plurimum humiditatem trahit.

DE ERRHINIS AF stringentibus.

Errhinum ad sanguinem reprimendum.

℞. Thuris ℈.ij. Aloes ℈.j.
Contrita in puluerem, ex albumine oui subigantur, & mollissimis pilis leporinis adiectis, in penicilli formulam redigātur. quod naribus indatur, tanquam peculiare parti affectæ remedium.
Vel
℞. Succi Polygoni,
Plantaginis ana ℥.j.ß.

Succi ſtercoris aſinini ℥ ij.
Pollinis ℥.j.ß.

Penicillum ex panno lineo formetur, quod his imbutum, naribus indatur. *Andernacus.*

DE ERRHINIS odoratis.

Errhinum ad fœtorem narium:

℞. Succi roſarum, vel Maioranæ ℥.ij,

A. Aquæ roſ. vel flor. Aranciorum, vel Myrti ℥.j.
Mellis roſar. colati, ad adhæſionem, parum: vel adde modicum gummi tragacanthi & Arabici ad inſpiſſationem: naribus admoueantur. Quòd ſi fœtor narium ſit cum vlcere, ex ſucco roſarum tantùm, & aqua roſacea, vel aqua myrti parari debet. Si verò à nimia humiditate, aqua ex floribus citri, ſuccus maioranæ, & alia calidiora ſunt vſurpanda.

Rondeletius.

De Fomentis, Sectio XII.

FOMENTA à fouendo dicta ſunt, quòd ſcilicet ſuo calore partes corporis quibus applicantur, foueant His ſæpe vtimur antequam vel cataplaſmate, vel vnguentis vtamur, quo pori aperiantur, partes relaxentur, & quodammodo viam muniant alijs remedijs. Horum autem alia alterant vel qualitate

- Prima. *Sic alia reſiſtunt*
  - Calori *vehementiori: vt*
    - Fomentum *in febribus ardentibus.*
    - Fomentum *ad ſtomachum in febribus bilioſis, &c.*
  - Frigori: *vt* Fomentum *ad ſtomachi frigus, &c.*
- Secunda. *Sic alia*
  - Aſtringunt: *vt*
    - Fomentum *ad alui fluxiones.*
    - Fomentum *pro ventriculo roborando, &c.*
  - Aperiunt: *vt*
    - Fomentum *ad menſtrua prouocanda.*
    - Fomentum *ad vrinæ retentionem, &c.*
  - Diſcutiunt: *vt*
    - Fomentum *reſoluens, & flatus diſcutiens.*
    - Fomentum *ad lienis inflammationes.*
    - Fomentum *relaxans.*
    - Fomentum *ad ophthalmiam.*
    - Fomentum *diſcutiens pro œdemate, &c.*
  - Emolliunt: *vt*
    - Fomentum *ad lienem induratum.*
    - Fomentum *ad tumores emolliendos, &c.*
  - Dolorem *leniunt: vt*
    - Fomentum *ad dolorem pleuriticum.*
    - Aliud.
    - Fomentum *ad colicum dolorem ex frigido.*
    - Fomentum *ad dolorem nephriticum.*
    - Fomentum *ad dolorem lateris, &c.*

Fomentum in febribus ardentibus:

REFRIGERATO lactucę ſucco, vuæ acerbæ, portulacæ, ſolani, & vmbilici Veneris, ſtomachum aut aliam partem inflammatam, præſertim in febri marcorem experta, linamentis tinctis foueto. *Andernacus.*

Fomentum in febribus bilioſis.

℞. Olei Roſacei, Chamomelini ana ℥.ij.
Succi malorum aranciorum ℥. iij.
Vini auſteri ℥ j.ß.

A His commixtis, calefactisque, ſtomachus per linteum aut ſpongiam expreſſam foueri debet. *Andernacus.*

Fomentum in febribus quotidianis.

℞. Olei Chamomelini, Maſtichini ana ℔.ß.
Vini ℥.iv.

His calentibus ſtomachus foueatur. *Andern.*

Aliud ad ſtomachi frigus.

℞. Chamomillæ ʒ.ij.
Maſticis, Nardi Gallicæ,

Abſinthij,

Absinthij, Anethi ana ʒ.j.

Coquantur in quinq; vncijs vini, olei omphacini vncijs quatuor. *Andernacus.*

DE FOMENTIS Astringentibus.

Fomentum ad alui fluxiones.

℞. Gallæ, Malicorij,
Quinquefolij,
Rad. Baccarum cupressi ana ℥.ß.
Olei communis ℔.j.

Coquantur ad tertias. Spongia iure decocti madida ano admoueatur. *Andernacus.*

Fomentum ad ventriculum roborandum.

℞ Foliorum Altheæ, Menthæ,
Absinthij siccorum ana M.j.ß.
Cort. Citri ℥.ß.
Spicæ nardi, Squinanthi ana ʒ.ij.
Ros. rub. P.ij.

Decoquantur omnia in vino styptico, ex quibus ventriculi regio foueatur. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Menthæ, Absinthij, Labruscæ,
Sumach ana M j.
Sem. Plantaginis, Portulacæ ana ʒ.ij.
Balaustiorum, Rosarum ana P.ij.
Cort. mali granati ℥.ß.

Fiat decoctio in vino styptico, quo foueatur regio ventris inferioris. *Rondeletius.*

Fomentum pro stomacho eructuoso.

℞. Rosarum, Absinthij,
Menthæ, Serpilli,
Flor. Sambuci, Caryophyllorum,
Zingiberis ana q. s. est.

Bulliant in vino rubro, fiatq; fomentatio.

DE FOMENTIS Aperientibus.

Fomentum ad menstrua prouocanda.

℞. Rad Rubiæ maioris, rad. Eryngij,
Rad. Fœniculi, rad. Apij,
Rad Petroselini, rad. Graminis ana ℥.iv.
Rad. Liliorum, rad. Altheæ ana ℥.ij.
Pulegij, Matricariæ ana M.j.
Sem. Apij, sem. Petroselini, sem. Seseleos, Fœnigræci,
Sem Altheæ ana ℥.j.
Flor. Chamomillæ, Leucoi ana P.ij.

Fiat decoctio in aquæ duabus partibus, & vna vini albi. Foueatur vterus. *Rondeletius.*

Fomentum ad vrinæ retentionem & calculum.

℞. Rad. Altheæ ℥ ij.
Calamenthi, Origani ana M.j.
Sem. Fœnigræci, Lini ana ℥.j.
Sem. Apij, Petroselini, Seseleos ana ℥.ß.

A Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P.j.
Rad. Apij, Petroselini, Graminis, Asparagi ana ℥.ij.

Fiat decoctio in aqua & vino vel oleo, fiatq; fotus cum spongijs vel filtro macerato in decoctione. *Rondeletius.*

DE FOMENTIS DIScutientibus.

Fomentum emolliens ac discutiens.

B ℞. Rad. Altheæ, liliorum alborum ana ℥.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ʒ.iij.
Ficuum pinguium num. vj.
Flor. Chamæmelorum, Meliloti,
Summitatum Anethi ana P.j.
Summitatum Maioranæ M.ß.

Bulliant in vino & aqua ana: vel in duabus partibus aquæ & vna vini, vel in lixiuio sarmenticio vitis ad tertiæ partis consumptionem. Fiat
C fomentum. *Heurnius.*

Fomentum resoluens ac flatus discutiens.

℞. Maluæ cum rad. M j.
Florum Chamæmeli,
Meliloti ana P.j.
Sem. Lini ℥.j. Anisi ℥.ß.
Ficuum num. xl.

Decoquantur in aqua ad tertias. Vesicam iure hoc calente repletam, lateri affecto semel atque
D iterum admoueto. *Andernacus.*

Fomentum ad lienis inflammationes.

℞. Thymi, Origani ana M.ß.

Decoquantur ex oleo nardino, & vino: aut ex rosaceo cum vino, & aceto, aut austero vino, aut dulci, aut sapa, ne caput offendatur. Quòd si ex frigido humore prodierit inflammatio, pulegium, thymum, & origanum in oleis & vino decoqui, & lienem ex iure illorum foueri opor-
E tet. *Andernacus.*

Fomentum relaxans.

℞. Rad. Liliorum, Altheæ ana ℥.iv.
Rad. Cucumeris syluestris ℥.ij.
Ficuum num. xx.
Sem. Lini, Fœnigræci, Altheæ ana ℥.j.
Sem. Apij, Petroselini ana ℥.ß.
Flor. Chamæmeli, Meliloti ana P.ij.

Fiat decocto in aqua, qua foueatur pars affecta calida. *Rondeletius.*

F
Fomentum ad ophthalmiam.

℞. Fol. Euphragiæ M.j.
Paleæ auenæ M.ij.
Fœnigræc. in aqua fœniculi lot. ʒ.iij.
Sem. Anisi, Fœniculi ana ʒ.j.ß.
Flor. Stœchados P.ß.

Fiat puluis: ex quo fiant duo sacculi quadrati, qui infundâtur in modico vini albi, & aquæ fœniculi: deinde foueantur oculi. *Rondeletius.*

Fomentum discutiens œdemata.

℞. Calamenthi, Origani, Betonicæ,

Flor. Roriſmarini, Roſ. rubr. ana P.j.
Fol. Lauri, Saluiæ ana M.ß.
Lupinorum ℥ ij.
Calami odorati, Squinanthi,
Spicæ nardi ana ℨ.ij.
Flor. vtriuſque Stœchados,
Fol. Roriſmarini, Roſ. rub. ana P.j.

Fiat decoctio in aqua pluuiali: deinde adde aceti modicum: ſpongia fiat fotus. *Rondeletius.*

DE FOMENTIS E-mollientibus.

Fomentum ad lienem induratum.

℞. Florum Chamomillæ,
Stœchados, Meliloti ana M.j.
Flor. Geniſtæ, Anethi,
Scolopendrij ana M.j.ß.

Fiat decoctio in vino albo & aqua: fiatq; fotus. *Rondeletius.*

Fomentum ad tumores emolliendos lienis.

℞. Rad. Altheæ ℨ.ij.
Rad. Ireos ℥.ß.
Fol. Altheæ, Maluæ ana M.j.
Abſinthij M.ß.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.ß.
Sem. Tamariſci, Stœchadis ana P.j.

Fiat decoctio in tribus aquæ partibus, vna vini albi, addendo aceti modicum: deinde foueatur lien. *Rondeletius.*

DE FOMENTIS DOLOrem ſedantibus.

Fomentum ad dolorem pleuriticum.

℞. Maluæ, Saluiæ, Abſinthij, Abrotani, Scabioſæ ana M.ß.

In ſextario aquæ ad tertias decoquito: ſpongia ex iure decocti expreſſa, partem affectam foueto. *Andernacus.*

Aliud ad dolorem lateris.

℞. Maluæ cum radice M.j.ß.
Ficuum num. xl.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Violarũ ana P.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.j.
Aniſi ℥.ß.

Fiat decoctio in aqua pro fotu. *Rondeletius.*

Aliud in materia frigida.

℞. Maluæ cum rad. M.j.ß.
Calaminthæ M.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.j.
Aniſi, Fœniculi ana ℥.ß.
Flor. Anthos, Chamomillæ,
Meliloti, Sambuci ana P.j.

A Fiat decoctio, quæ veſicæ, aut cucurbitæ, aut vaſi æneo infundenda, deinde parti applicanda. Veſica commodius lateri applicatur, vel ſpongia mollis expreſſa, pannoq; raro ſicco inuoluta, ne odor ægrotantis nares feriat. Frequenter autem mutandi ſunt fotus, ne refrigerati lędant. *Rondeletius.*

Fomentum ad dolorem colicum.

℞. Radicum Altheæ ℥.ij.
Calamenthi, Origani ana M.j.
B Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.j.
Sem. Apij, Petroſelini, Seſeleos ana ℥.ß.
Flor. Chamomillæ,
Meliloti, vel Flor. Sambuci ana P j.

Fiat decoctio in aqua & vino, vel oleo: fiatq; fotus cum ſpongijs, vel filtro macerato in decoctione. *Rondeletius.*

Fomentum ad dolorem nephriticum.

C Fomentum ad dolores nephriticos ex panniculis laneis nunc oleo dulci, nunc chamæmelino madidis paratur, lumbisque imponitur. *Andernacus.*

Aliud ad dolorem nephriticum.

℞. Rad. Altheæ ℥.ij.ß.
Parietariæ, Maluæ, Altheæ,
Petroſelini Macedonici ana M.j.
Sem. Milij ſolis ℥.ß.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℨ.j.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Anethi ana P.j.

D Fiat decoctio in tribus partibus aquæ, vel vna vini albi: ex qua foueatur regio renũ, & vreterum dolentium. *Rondeletius.*

Aliud fortius.

℞. Rad. Saxifragiæ, rad. Raphani ana ℥.j.
Rad. Liliorum alborum, Altheæ ana ℥.j.
Senecionis, Parietariæ, Violariæ,
Siſymbrij aquatici ana M.j.
Maluæ, Branchæ vrſinæ, Altheæ ana M.ß.
E Sem. Saxifragiæ, Milij ſolis ana ℥.ß.

Fiat decoctio, vt ſuprà. His enim ad frangendos calculos vis non mediocris ineſt. *Rondeletius.*

Fomentum emolliens, doloresq; ſedans.

℞. Foliorum viſci pomorum, minutim conciſorum cum fructibus M.iij.
Rad. Altheæ cum folijs,
Maluarum, Violarum ana M.ij.
Sem. Lini, ſem. Fœnigræci ana ℥.ij.
F Flor. Chamæmeli, flor. Meliloti ana P.ij.

Decoquantur cum lacte, fiatq; fomentum. Inflammationes arcet, dolores mirum in modum ſedat, partisque ſubſtantiam fouendo, pus exquiſitum citiſſimè mouet. *Quercetanus.*

De Epi-

De Epithematibus, Sectio XIII.

EPITHEMATA, malagmata dicuntur, quæ visceribus, alijsq; partibus applicantur. Hodie irrigationem, vel humectationem vocant: fotus modo supra cor, hepar & pectus totum accōmodantur: in hecticis quidem & febrib. ardentibus, pestilentialibus, palpitatione & cardiaca. Fiunt autem ex aquis stillatitijs & pulueribus: ita vt pro qualibet libra aquarum, ponantur ℥.ij. pulueris seu specierum, vel ℥.j.ß. Horum autem alia alterant

- Vniuersaliter *partes omnes: vt* —— Epithema *commune omnium partium.*
- Particulariter
  - Cerebrum: *vt*
    - Epithema *ad frontem* —— Primum. / Secundum. / Tertium.
    - Epithema *ad somnum* —— Primum. / Alterum.
    - Epithema *ad capitis dolores.*
    - Epithema *ad faciei erysipelata, &c.*
  - Cor: *vt*
    - Epithema *in febri continua* —— Primum. / Secundum.
    - Epithema *ad virium imbecillitatem.*
    - Epithema *in febribus ardentibus.*
    - Epithema *ad febres ardentes & siccas.*
    - Epithema *ad palpitationem cordis ex bile.*
    - Epithema *ad frigidos cordis affectus, &c.*
  - Pectus: *vt* Epithema *ad hecticam* —— Primum. / Alterum, *&c.*
  - Ventriculum: *vt*
    - Epithema *ad ventriculum corroborandum.*
    - Epithema *ad ventriculum biliosum.*
    - Epithema *ad ventriculum pituitosum.*
    - Aliud.
    - Epithema *ad dolorem ex frigido.*
    - Epithema *ad dolorem ex calore.*
  - Hepar: *vt*
    - Epithema *ad calidam iecoris intemperiem, &c.*
    - Epithema *ad hepatis obstructionem & calorem.*
  - Arterias *iuxta manum: vt* Epithema *in febri continua.*
  - Testiculos, *&c.*

DE EPITHEMATIBVS ad omnes partes.

Epithema commune omnium partium.

℞. Succi Lactucæ, Vuæ immat. Portulacæ, Solani, Vmbil. Vener. ana ℥.iij.

His spōgia aut linteum imbutum partibus, quæ febris veluti fomites sunt, imponi debet. *Andernacus.*

DE EPITHEMATIBVS alterantibus cerebrum.

Epithema ad frontem primum.

℞. Rosarum rub. P.ij.

Macerentur in vino, ponanturque inter duo linteola tres digitos lata, longitudine autem ab vna aure ad alteram tendentia: & fronti applicetur. *Galenus.*

A

Secundum.

℞. Rosarum rubr. Flor. Nymphææ,
Flor. Violarum ana P.j.
Betonicæ, Meliloti ana P.ß.

Reponātur inter duos sindones, vel duo linteola, fiatque splenium intersutum, quod fronti ac temporibus applicetur. *Andernacus.*

B

Tertium.

℞. Aquæ Rosarum ℔.ß.
Olei rosacei ℥.ß.
Albuminis ouorum num.j.
Aceti rosati ℥.j.

Misce, ac fiat epithema frontale.

Epithema frontale, commune.

℞. Olei rosacei ℥.j.

Aceti roſ.ʒ.iij.
Aquæ roſ.℥.ij.
Album ouorum num.j.
Agitentur ſimul, & temporibus applica.

Aliud.

℞. Olei roſati completi, ol.violacei,
Olei nymphææ ana ℥.ij.
Aquæ lactucæ, nymphææ ana ℥.iij.
Aceti (vel ſi vigiliæ vrgent, ſucci citri) ℥.j.
Fiat frontale. *Heurnius.*

Vel

℞. Farinæ hordei M.ß.
Cum lacte muliebri & aceto roſaceo, paucoque oleo roſato, pultis in forma, duabus ſindonibus excepta admoue fronti. *Heurnius.*

Epithema ad ſomnum, primum.

℞. Florum nymphææ, Violarum,
Meliloti ana P.j.
Fol.Lactucæ, Papaueris albi ana M.ß.
Sem.Papaueris, Lactucæ,
Anethi ana ʒ.j.
Sem.Alterci ʒ.ß.
Contundantur omnia, & fronti inter duo lintea, vel pannos ſericos, interſutos, appoſitis ligaculis applicentur. *Andernacus.*

Alterum.

℞. Aquæ Roſarum ℥.iij.
Aquæ Lactucæ,
Papaueris ana ℥.j.ß.
Olei violati, vel roſ.℥.ß.
Aceti roſati ℥.j.
Albumen oui vnum.
Miſce, & fiat epithema, quo ſpongia vel linteum imbutum fronti applicetur tepidum.

Epithema ad capitis dolores à frigore.

℞. Saluiæ, Roriſmarini, Chamomillæ, Meliloti, Betonicæ, Bryoniæ ana M.j.
Coquantur in aqua: & fronti applicetur cum linteo imbuto in ea decoctione. *Andernacus.*

Epithema ad faciei eryſipelata.

Epithemata ex aceto & aqua dulci, vel roſarum, vel plantaginis, vel myrti, vel nenupharis fiunt. Ex ſuccis permixtis aceto vel aqua ad augendam molē, vel ne nimis ſpiſſi ſint ſucci. Tinguntur panni rari, & applicantur. *Rondeletius.*

DE EPITHEMATIBVS alterantibus cor.

Epithema in febri continua primum.

℞. Aquæ roſarum ℥.iix.
Aquæ Acetoſæ, Nymphææ,
Bugloſſæ ana ʒ.iij.
Santalorum omnium,
Coralli vtriuſque ana ʒ.j ß.
Croci ℈.ß. Aceti ℥.ß.
Caphuræ G.iij.
Miſce, & fiat epithema, cordis regioni applicandum. *Andernacus.*

A *Epithema in febri continua ſecundum.*

℞. Aquæ Roſarum, aquæ Intybi,
Aquæ Bugloſſæ ana ℥.ij.ß.
Aquæ Cichorij ℥.j.ß.
Spec.Diamarg.frig.ʒ.ß.
Spec.Diagemmæ, Santali citrini,
Coralli rubri ana ℈.j.
Ramenti eboris ℈.ß.
Marg.præparat.G.xij.
Croci G.ij.
B Vini, Aceti roſati ana ℥.ß.
Linteum vel ſpongia his omnibus imbuta, hora vna vel ſeſquihora ante cibum, cordis regioni applicetur, per æſtatem frigidum, ſæpiuſque mutetur. *Andernacus.*

Epithema in febribus ardentibus.

℞. Aquæ Bugloſſæ,
Aquæ Roſarum ana ℥.iij.
Aquæ Violarum ℥.vj.
C Spec.Diamarg.frig.ʒ.j.
Cryſtalli ʒ.j.ß.
Succi citri ℥.ß.
Miſce & fiat epithema. *Rondeletius.*

Epithema aliud in vehementi febre.

℞. Aquæ Bugloſſæ, aquæ Acetoſæ, ana ℥.iij.
Aquæ roſarum ℥.ij. Vini albi ℥.ß.
Spec.Diamarg.frig. Oſſis myrobalani ana ʒ.j.
Cinnamomi G.v.
Miſce ſimul cum pauco ſcarlatæ granatæ: fiat e-
D pithema, quod tepidum admoueatur regioni cordis. *Rondeletius.*

Aliud in febribus ardentibus circa ſtatum.

℞. Aquæ Violarum, aquæ Acetoſæ,
Aquæ Bugloſſæ ana ℥.iv.
Aquæ Scabioſæ, Meliſſæ ana ℥.ß. (℥.j.
Spec.Diamarg. frig. Oſſis de corde cerui ana
Cinnamomi G.v.
E Fiat epithema, quod eo tempore admoueatur, quo maius incendium ab ægroto percipitur. *Rondeletius.*

Epithema ad virium imbecillitatem.

℞. Aquæ Meliſſæ, aquæ flor.Aranciorum,
Aquæ Bugloſſæ ana ℥ iij.
Aquæ ex flor.Myrti, vel
Aquæ Roſarum ℥.ij.
Vini Cretici.℥.j.
Spec.Diagemmæ, vel
F Spec.Diamarg.calid.℥.j.
Trochiſcorum de caphura ℈.j.
Mixta cordi applicentur. Valet etiam ad palpitationem ex flatibus contractam. *Rondeletius.*

Epithema ad febres ardentes & ſiccas.

℞. Hordei mundati P.ß.
Sem.Melonum, Cucurbitæ,
Citrulli, Cucumeris ana ℥.ij.
Flor.Violarum P.j.
Flor.Nenupharis P.ß.
Fiat decoctio. In colaturæ ℔.iij diſſolue.

Olei

Olei Amygdalarum dulc. Violarum ana ℥.iij.
Agitentur simul, & fiat epithema: supra totum thoracem applicetur. Maximè conuenit febribus hecticis & squalidis. *Rondeletius.*

Epithema ad palpitationem cordis ex bile.

℞. Rosarum rubrarum,
Flor. Buglossæ, Borraginis ana ʒ.j.
Santalorum omnium ana ʒ.ij.
Coralli rubri ʒ.j.ß.
Been albi, rubri ana ʒ.j.ß.
Hæc minutim contusa, sacculo ex serico panno raro, qui pyramidis formam referat, insuuntur, & aqua rosarum & buglossi modicè irrigatur, cordique admoueatur. *Andernacus.*

Epithema ad frigidos cordis affectus.

℞. Flor. Rorismarini, Stœchados ana ℥.ij.
Sem. Ocymi, Cort. Mali citri, Macis,
Caryophyllorum ana ℥.iij.
Spec. Diamarg. cal. vel Diagemmæ, vel
Diathamaron ʒ.ij.
Redacta in puluerem excipiuntur gossipio. Hoc deinde sacculo indatur ex serico panno intersuto. Hic postea vino & aqua melissæ irroretur, & tepidus cordi admoueatur: siccatus remoueri debet. In cordis palpitatione trochisci de caphura addantur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Aquæ Rosarum ℥.j.
Aquæ Buglossæ ℔.ß.
Succi Melissæ, vel Scabiosæ, vel
Cardui benedicti ℥.ij.
Puluer. Diamargariti frigidi ʒ.j.ß.
Corticis sicci Citriorum ʒ.ß.
Moschi & Croci ana gra.
Vini albi ℥.j.
Fiat epithema. *Heurnius.*

Epithema cor frigidum alterans, & corroborans.

℞. Aquæ Melissæ, florum vel flauedinis Arantiorum Buglossæ ana ℥.iij.
Aquæ ex folijs Myrti ℥.ij.
Vini Cretici ℥.j.
Pulueris Diamargariti calidi ʒ.j.
Trochisci de Caphura ℈.j.
Fiat Epithema. *Idem.*

Vel

℞. Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ.ij.
Ossis de Corde cerui, Corticis citri,
Ligni Aloes ana ʒ.j.
Specierum lætificantis Galeni ʒ.ij.
Moschi, Croci ana gra.iij.
Fol. Melissæ M.ß.
Vini odoriferi ℥.vj.
Aquæ Melissæ, Cardui Benedicti,
Maioranæ, Buglossi ana ℥.iij. vel iiij.
Misce, fiat epithema, postquam infusa fuere per duodecim horas & expressa, & restibilis materia in sacculum cõsocietur, qui madescat ab in-A
fuso & calidus cordi imponatur. Confert etiam in Peste & Palpitatione cordis. *Idem.*

DE EPITHEMATIBVS alterantibus pectus.

Epithema ad hecticam febrem.

℞. Hordei mundi P.ß.
Flor. Violarum P.ij.
Fiat leuis decoctio, & in ℔.j. dissolue
B Olei violacei ℥.iv.
Agitentur simul, & fiat epithema: supra totum thoracem applicetur. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Hordei mundi P.ß.
Flor. Violarum P.j.
Quatuor sem. frig. maior. ana ℥.ij.
Flor. Nenupharis P.ß.
Fiat decoctio. In ℔.iij. dissolue
Olei Violati, Amygdal. ana ℥.iij.
C Misceantur bene, & fiat epithema supra totum thoracem. Frequenter autem vtendum serò & manè. *Rondeletius.*

DE EPITHEMATIBVS alterantibus stomachum.

Epithema ad ventriculum corroborandum.

D ℞. Rosarum rubr. P. ij.
Plantaginis vtriusque ana M.ß.
Comarum Absinthij M.ß.
Santalorum omnium ana ʒ.ij.
Coralli rubri ℥.iij.
Omnia sacculo imposita ex aqua cum momento aceti, cui aliquid vini adiectum sit, coquãtur: linteum duplicatum hoc iure calido imbutum ventriculo admoueatur. *Andernacus.*

Epithema ad ventriculum biliosum.

E ℞. Acetosæ, Endiuiæ satiuæ ana M j.
Altheæ cum rad. M.ß.
Absinthij sicci M.ß.
Rosarum rubr. P.j.
Coriandri præparati ℥.ß.
Santalorum omnium ana ʒ.j.ß.
Baccarum berberorum ʒ.ij.
Decoquantur ex aquæ libris duabus in sacculo ad tertias: postea addantur succi cotoneorum ℥.iij. vtitor vt superioribus. *Andernacus.*

F *Epithema ad ventriculum pituitosum.*

℞. Meliloti, Chamomillæ, Maluæ,
Altheæ, Menthæ, Absinthij ana M j.
Nardi M j.
Omnia ex aqua in sacculo coquantur. Iuris decocti libræ addatur
Olei rosacei ℥.j.
Olei absinthini,
Mastichini ana ℥.ß.
Adipis anserinæ ʒ.ij.

His omnibus commixtis lintea aut ſpongiæ imbutæ ventri applicentur. *Andernacus.*

Aliud ad ventriculum pituitoſum.

℞. Origani, Calaminthæ, Siſymbrij ana M.j.
Menthæ, Abſinthij ana M.ß.
Sem. Cumini, Aniſi, Fœniculi ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ,
Cinnamomi ana ʒ.j.ß.

Decoquantur omnia in vino meraco, ac manè veſperique ante cibum ventri imponantur, vel ſpongia, vel linteo. *Andernacus.*

Epithema ad dolorem ſtomachi ex frigido.

℞. Menthæ, Pulegij, Calaminthæ,
Anethi ana M.j.
Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P.ß.
Flor. Roſ. rubr. P.j.
Nardi, Iunci odorati ana ʒ.ij.
Sem. Aniſi, Carui, Dauci,
Anethi, Fœniculi ana ʒ.j.
Sem. Lini ʒ.iij.
Galangæ, Zedoariæ ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ,
Ligni aloes ana ℈.j.

In aquę & vini æquis partibus decoquantur. Iure ipſorum calido lintea duplicia imbuta, aut ſpongiæ madentes, expreſſæque ſtomacho applicentur. *Andernacus.*

Epithema ad dolorem ſtomachi ex calore.

℞. Acetoſæ, Endiuiæ ana M.j.
Altheæ cum rad. M.ß.
Abſinthij P.ß.
Roſarum rubr. P.j.
Coriandri præparati ℥.ß.
Santalorum omnium ana ʒ.j.ß.
Berberis ʒ.ij.

Decoquãtur ex aquę libris duabus ad dimidias. Spongię, aut lintea iure iſto madida, & expreſſa, ventriculo imponantur. *Andernacus.*

DE EPITHEMATIBVS alterantibus.

Epithema ad calidam hepatis intemperiem.

℞. Aquæ Endiuiæ,
Aquæ Scariolæ ana ℥.iij.
Aquæ Abſinthij ℥.j.ß.
Aceti. Vini albi ana ℥.ß.
Sem. Acetoſæ, Portulacæ ana ʒ.ß.
Pul. Santalorum omnium ana ʒ.j.

Miſce, & fiat epithema pro regione hepatis. *Rondeletius.*

Aliud ad calidam hepatis intemperiem.

℞. Aquæ Scariolæ, Aquæ Solatri ana ℥.j.ß.
Aquæ Acetoſæ, aquæ Endiuiæ,

A Aquæ Bugloſſæ ana ℥.iij.
Aceti, Vini albi ana ℥.j.
Trochiſcorum de Spodio ℈.ij.
Spicæ Nardi ʒ.ß.
Santalorum omnium ana ℈.j.

Miſce, & fiat epithema, vt prius. *Rondeletius.*

Epithema ad hepatis obſtructionem & calorem.

℞. Cichorij cum rad. Intybi recentis,
B Agrimoniæ ana M.j.
Abſinthij M.ß.
Flor. Cichorij P.j.
Quatuor ſemin. frigid. maiorum & minorum ana ʒ.j.ß.
Cyperi ʒ.ij.
Lupinorum ʒ.iij.
Santalorum omnium ana ʒ.j.
Iunci odorati ʒ.ß.

Hæc omnia in ſacculum coniecta ex octo aquæ
C vncijs, vini & aceti vtriuſq; vncijs duabus, in vaſe fictili cooperto ſimul ad ignem inferueſcant, & epithematis modo applicentur. *Andernacus.*

DE EPITHEMATIBVS alterantibus corpus per arterias iuxta manum.

Epithema in febri continua arterijs iuxta manum applicandum.

D

℞. Caryophyllorum, Nucis moſchatæ,
Ligni aloes, Cinnamomi ana ℈.j.
Aquæ Roſarum, Cyrſij, Bugloſſæ ana ℥.j.
Aceti roſati ʒ.ij.

His commixtis linteum aut pannum ſericum duplex imbutum obducitur. *Andernacus.*

DE EPITHEMATIBVS teſticulos alterantibus.

E

Epithema ad teſticulos refrigerandos.

℞. Aquæ Nympheæ & Plantaginis ana ℥.iv.
Vini ℥.j. Miſce & linteo admoueantur. *Heurn.*

Vel.

℞. Aquæ Roſarum ℥.ij.
Aquæ Solani ℥.j.ß.
Vini albi ℥.j.
Trochiſcorum de caphura ℈.j.

F Miſce, & fiat epithema: admoueatur teſticulis, & ex decocto refrigerantium & adſtringẽtium vel decocto florum nympheæ, vel roſarum rubr. balauſtiorum, & ſimilium, quibus in aqua decoctis paretur epithema. * Sanguinem & vniuerſum corporis habitum refrigerant: ſanguinem inhibent, & minus reddunt fluxilem: vnde in profluuio ſanguinis immoderato competunt. *Rondel.*

Epithema contra vlcera virgæ.

℞. Aluminis rochæ ℥.j.
Aeris viridis ʒ.j

Aquæ

Aquæ fabrorum q.s.
Coquantur simul per horas duas: fiat colatura, in qua panniculi linei intinguntur, & virgæ applicantur. *A quodam Italo.*

Epithema ad coitum.

℞. Scammoneæ ℥.vj.

A Euphorbij ʒ.j.ß.
Ceræ albæ ʒ.ix.
Coque modicum, agita fortiter, repone: & cùm opus fuerit, reductum in pannum, testiculis & virgæ superpone, cùm calefacta fuerit, tollatur: & excitabitur coitus.
Arnold. Villan.

De Embrochis, Sect. XIV.

EMBROCHA, Latinis irrigatio dicitur: estq; propriè, vbi ex alto, pluuiæ instar, in partem aliquam fit destillatio. Vtimur ijs in capitis malis, aliarumq; partium fracturis & contusionibus. Componũtur ex herbis, radicibus, seminibus, floribus, & id genus alijs, decoctis in aqua aut vino. Irrigationem autem aliæ alterant qualitate

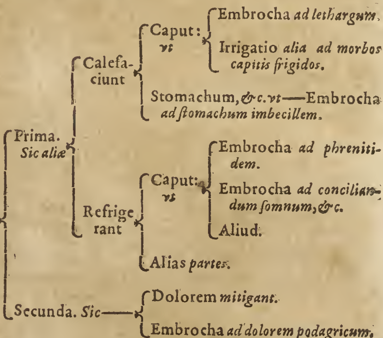

DE EMBROCHIS CAlefacientibus caput.

Embrocha ad lethargum.

℞. Hyssopi, Origani, Calamenthi,
Pulegij ana M.ß.
Sem. Anisi, sem. Fœnugræci,
Coriandri præparati ana ʒ.ij.
Flor. Stœchados, Rorismarini ana P.j.
Decoquantur ad ℔.j. fiatq; embrocha, qua irrigetur caput. *Rondeletius.*

Irrigatio alia ad morbos capitis frigidos.

℞. Rad. Acori, rad. Cyperi, rad. Ireos ana ℥.ij.
Betonicæ, Maioranæ, Saluiæ,
Origani, Calamenthi ana M.ß.
Cort. Citri sicci ʒ.iij. Sem. Anisi ℥.j.ß.
Coriandri præparati,
Granorum tinctorum ana ʒ.j.ß.
Flor. vtriusque Stœchados ana P.j.
Coquantur in sufficienti quantitate aquæ, vsque ad consumptionem partis dimidiæ, fiatque embrocha, qua caput irrigetur, addendo, si sit contumax morbus, aquæ vitæ ℥.ß. *Rondeletius.*

Irrigatio calafaciens caput, alia.

℞. Betonicæ, Chamomillæ,
Maioranæ, Serpylli ana M.ß.
Lauendulæ, Origani, Calaminthæ,
Hyssopi ana M.ß.
Coquantur in libris duabus aquæ fontanæ do-

B nec dimidiũ absumatur, fiatq; embrocha. *Fuchs.*

DE EMBROCHIS ALTErantibus stomachum.

Embrocha ad stomachum imbecillem in febri quotidiana.

℞. Vini ℥.v.
Omphacij ℥.iv.
Olei Chamæmelini ℥.ij.
C Olei mastichini ℥.j.
Misce, & fiat embrocha. *Andernacus.*

DE EMBROCHIS REFRIgerantibus caput.

Embrocha in initio inflammationum.

℞. Violarum, Rosarum, Nymphææ ana P.j.
Fol. Nymphææ, Solatri, Plantaginis ana M.ß.
Sem. frigid. maiorum & minorum ana ℈.ij.
D Fiat decoctio ex aqua plantaginis vel endiuiæ ad libram: in fine coctionis adde Auri acerrimi ℥.iij. instilletur inflammationum initio. *Heurn.*

Embrocha ad phrenitidem in principio.

℞. Lactucæ, Violarum, Plantaginis,
Solatri, Semperuiui,
Portulacæ ana M.j.
Flor. Violarum, N... , Ros... ana P.j.
Fol. Myrti M...

Fiat decoctio, quæ per clepſydram parua in caput inſtilletur. *Rondeletius.* A

Alia embrocha in augmento.

℞. Violarum, Lactucæ,
Solatri, Plantaginis,
Portulacæ ana M.j.
Roſarum, Flor. Violarum,
Nenupharis ana P.j.
Fol. Myrti M.ß.
Flor. Chamomillæ, Anthos,
Meliloti ana P.j.

Coquantur ad dimidium, fiatque embrocha. In declinatione verò additur huic decoctioni, betonica, ſpondylium, origanum, & calaminthũ. *Rondeletius.*

Embrocha ad ſomnum conciliandum,

℞. Lactucæ, Violarum, Plantaginis,
Solatri, Semperuiui, Portulacæ ana M.j.
Flor. Violarum, Nenupharis, Roſarũ ana P.j.
Flor. Myrti M ß.
Sem.. Lactucæ, Papaueris albi ana ʒ.ij.
Cort. Mandragoræ ʒ.j.

Decoquãtur in ℔. ij. aquæ vſq; ad conſumptionem medietatis, fiatq; embrocha. *Rondeletius.*

Embrocha ad ſomnum inducendum.

℞. Aquæ fontanæ q.ſ.eſt, pone in guturniũ, B iuxta lectum, & vaſe alio ſuppoſito, aquam guttatim ſtillare permitte. * Somnum conciliat, vt ait Doctor im gießfas.

Embrocha ad dolorem podagricum.

℞. Thymi, Origani, Saluiæ, Calaminthæ ana M.j.

In aqua decoquantur, iure eorum partes affectę perfundantur, aut foueantur. *Andernacus.*

De Inſeſsionibus, Sect. XV.

INSESSVS eſt quaſi balneum ventris, partiumq; infernarum. Fiunt ex decoctione herbarum, radicum, florum, ſeminum, quorum reſidentia ſacco imponitur, cui reſideat æger. Vtimur his in affectibus veſicæ, coli, vteri, ani, renum, ventris, ob ægri imbecillitatem, ob balneorum defectum. Horum autem alij

- Aſtringunt: *vt*
  - Inſeſſus *ad anum prolapſum.*
  - Inſeſſus *ad nimium vteri fluorem,*
  - Inſeſſus *ad hæmorrhoidas,*
  - Inſeſſus *ad alui fluorem.*
- Emolliunt: *vt* — Inſeſſus *ad teneſmum.*
- Aperiunt: *vt*
  - Inſeſſus *ad menſtrua prouocanda,*
  - Alius,
  - Alius.
- Diſcutiunt: *vt*
  - Inſeſſus *ad inflammationes vteri,*
  - Inſeſſus *ad renes inflammatos.*
- Calculum *frangunt: vt*
  - Inſeſſus *ad calculos,*
  - Alius,
  - Alius.
- Dolorem *ſedant: vt*
  - Inſeſſus *ad dolores colicos.*
  - Inſeſſus *ad dolorem nephriticum & colicum.*

DE INSESSIONIBVS aſtringentibus.

Inſeſſus ad anum prolapſum.

℞. Plantaginis M.j.
Roſarum rubr. M.ß.

Decoquantur in aqua, cui chalybs antea extincta fuerit. *Andernacus.*

Inſeſſus ad nimium vteri fluorem, & ani hæmorrhoidas.

℞. Plantaginis, Polygoni, Equiſeti,
Rubi foliorum ana M.j.
Roſarum P.iv.
Malicorij ℥.ij.
Rad. Symphyti ℥.j.
Calycum glandium ʒ.j.

C Decoquantur in aqua chalybeata, fiatque inſeſſus. *Andernacus.*

Inſeſſus ad hæmorrhoidas.

℞. Verbaſci, Plantaginis ana M.j.
Flor. Verbaſci P.j.
Sem. Lini ℥.ij.
Cort. Malorum Punicorum,
Balauſtiorum, Rhus obſoniorum,
Baccarum Myrti ana ℥.ß.

D In aqua & vino auſtero decoquantur ad inſeſſum. *Andernacus.*

Inſeſſus ad fluorem alui.

℞. Rad. Biſtortæ,
Rad. Conſolidæ maior. ana ℥.ij.
Nucum Cupreſſi, Nucum Pini,
Cort. Mali granati ana ℥.ij.

Roſarum

Rosarum rubrarum, Balaustiorum,
Granorum myrti ana ℥.j.ß.
Decoquantur omnia in vino rubro astringente. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Plantaginis, Polygoni,
Bursæ pastoris, Equiseti ana M.ij.
Fol.Rubi. Lentisci, Sumach ana M.j.ß.
Aluminis rochæ ʒ.ij.
Rosarum rubrarum ana ℥ j.ß.
Decoquantur omnia simul in vino rubro, aut aqua chalybeata: deinde huic decocto insideat æger. *Rondeletius.*

Insessus ad alui, vteriq; nimium fluorem, descensum, hæmorrhoidas, exitum ani, aliaq; eius vitia.

℞. Fol.Quercus M.v.
Rosarum rub.M.ij.
Glandium quercus ℥.iij.
Decoquantur in aqua pluuiali, vel fontana. In decocta restinguatur chalybs, aut ferrum candens ter, vel sæpius. Insessus fiat manè ac vesperi. *Rulandus.*

DE INSESSIONIBVS emollientibus.

Insessus ad tenesmum.

℞. Maluæ, Altheæ Violariæ,
Verbasci ana M.j.
Flor.Verbasci P.j.
Sem.Lini ℔.ß.
In horum decocto ex aqua, æger ad vmbilicum vsque sedeat. *Andernacus.*

Insessus ad tenesmum alius.

℞. Folia tapsi barbati M.iv.
Calculorum sem.lini ℔.ß.
Fiat ex his in s.q. aquæ decoctio, & insessus. *Rulandus.*

DE INSESSIONIBVS aperientibus.

Insessus ad menstrua prouocanda.

℞. Artemisiæ, Rorismarini,
Thymi, Marrubij,
Calaminthæ ana M.ij.
Sabinæ M.j.
Fol.Lauri P.iij.
Flor Rorismarini, Sambuci ana P.ij.
Rad.Cyperi ʒ.ij.
Granorum Iuniperi contus.℥.j.ß.
Omnia incisa, sacculoque condita, coquantur ex aqua fluuiali, quanta ad insessum requiritur. *Andernacus.*

Alius ad eadem.

℞. Artemisiæ, Saluiæ, Betonicæ. Calaminthæ, Origani, Pulegij, Chamæmeli, Meliloti, Hyperici, Abrotani ana M.ß.

A Rad.Iridis, Petroselini ana ʒ.j.
Coquantur pro insessu. *Fuchsius.*

Alius ad menstrua prouocanda.

℞. Nepetæ, Artemisiæ, Thymi,
Saluiæ ana M.j.
Fol.Lauri, Filicis ana M.ij.
Flor.Sambuci P.j.
Rad.Valerianæ, rad.Apij, rad.Petroselini,
Rad.Fœniculi ana ʒ.ij.
B Ex his in aqua decoctis fiat insessus, quo manè & vesperi ante cibum vtendum est. *Andernacus.*

Alius ad menstrua indurata, tumoresq; & dolores naturalium.

℞. Fœnigræci, sem.Lini, Pulegij,
Artemisiæ, Cucumeris syluestr.
Rad.Liliorum alb.
Fol.Dendromalachæ ana q.s.
Decoquantur omnia in aqua, fiatq; insessus, vel
C balneum simplex dulcis aquæ emolliens & humectans. Antea verò quàm vtaris, aluus subduci, leuarique vesica debet. nam his oppletis, & vterum qui medius inter illa consistit, prementibus, menstrua nimia angustia cohibentur, tardanturque. *Andernacus.*

Insessus ad menses ciendos.

℞. Pulegij, Sabinæ ana M.vj.
Rad.Asari ℥.iv.
In sacculo inclusa coquantur ex aqua pluuiali,
D vel fontana, quantã postulat insessus. Vtendum hoc ante cibum manè, ac vesperi tempore menstruationis.

DE INSESSIONIBVS discutientibus.

Insessus ad vteri inflammationes.

℞. Rutæ, Pulegij, Nepetæ, Marrubij, Thymi, Artemisiæ, Altheæ, &c. ana q.s.
E Decoquantur ad insessum. Post huius vsum, vterus oleo laurino, vel nardino, vel anethino inungatur. *Andernacus.*

Insessus ad renes inflammatos.

℞. Maluæ, Altheæ ana M.iv.
Sem.Lini, Fœnigræci ana ℥.ij.
Decoquantur in aqua. Hæc postea vasi ligneo altitudinis pedalis immittãtur ad insessum. *Andernacus.*

F
DE INSESSIONIBVS frangentibus calculum.

Insessus ad calculosos.

℞. Fragmentorum Raparum,
Fragment. Pastinacæ,
Siseris, Chamomillæ, Flor.Verbasci,
Betonicæ, Prunellæ,
Aquilegij, Rutæ mur.riæ,
Artemisiæ ana M.j.
Coquantur in aqua pluuiali, quantum ad insessum satis est. *Andernacus.*

Insessus ad calculum.

℞. Saxifragiæ, Oenanthes, Helxines,
Maluæ, Altheæ ana M.j.
Cicerum rub. ℥.ij.
Sem. Petroselini, Lini,
Fœniculi ana ʒ.j.ß.
Coquantur in aqua iustæ quantitatis ad tertias pro insessione. *Fuchsius.*

Alius ad calculum.

℞. Maluæ, Altheæ, Chamomillæ, Meliloti,
Parietariæ, Scolopendrij ana M.ij.
Rad. Maluæ ℔.ß.
Rad. Fœniculi ℥.iij.
Sem. Lini ℥.iij.
Fœnigræci ℥.ij.
Rubeæ tinctorum ℥.j.
Incisa omnia, sacculoque lineo indita, ad insessum coquantur. *Andernacus.*

Alius ad calculum.

℞. Radicis Altheæ ℥.iv.
Fol. Altheæ, Maluæ,
Parietariæ ana M.ij.
Rad. Nardi M.ß.
Origani, Calamenthi,
Betonicæ, Abrotani,
Artemisiæ, Rorismarini,
Petroselini ana P ij.
Sem. Lini, Fœnigræci, Anisi,
Fœniculi ana ℥.ij.
Furfuris crassi P.iv.
Sacculo indita ex aqua communi coquantur, quãta ad insessum sufficere poterit. *Andernacus.*

Insessus ad arenam, renumq́ calculos.

℞. Raparum num.v.
Nasturtij aquatici, Polygoni ana M.iv.
Incisa lineo sacculo indantur, ac incoquantur aquæ, quantum satis est insessui. Vtatur æger tempore paroxysmi, & vbi ingens surget dolor. *Rulandus.*

Insessus ad vesicæ calculum & stranguriam.

℞. Raphani num.x.
Incidantur, sacculo imponantur, aquæ quanta necessaria est, incoquantur, vt fiat insessus, cuius frequens sit vsus.

A DE INSESSIONIBVS dolorem mitigantibus.

Insessus ad dolores colicos mitigandos, curandosq́.

℞. Altheæ, Rutæ, Maioranæ,
Artemisiæ ana M.ij.
Fol. Lauri ℥.ij.ß.
Seminis Apij, Anisi, Cumini ana ℥.ij.
B In aqua decoquantur, quanta solium dimidium repleat. *Andernacus.*

Insessus ad colicam paßionem, ventrisq́ torsiones.

℞. Florum Chamomillæ, Meliloti,
Anethi, sem. Lini ana M.ß.
Menthæ, Calamenthi, Absinthij, Pulegij,
Origani, Cumini, Granorum Iuniperi,
Baccarum Lauri ana M.j.
C Spicæ M.ß.
Sulphuris viui ℥.j.
Salis nitri ℥.ß.
Sacculo indita coquantur in s.q aquæ fluuialis ad tertias, vt fiat insessus, quo vtatur æger manè ac vesperi, & si opus sit, noctu ac sæpius, donec ex toto remittat dolor. *Rulandus.*

Insessus ad colicum & nephriticum dolorem.

D ℞. Origani, Calaminthæ, Anethi,
Chamomillæ, Sinonis, Lauri ana M.iv.
Fœnigræci, Sem. Carui, Cumini,
Anisi, Fœniculi ana ℥.ij.
Baccarum Lauri ℥.ß.
Quod si varij sint affectus, eorumque causæ diuersæ, plura medicamẽta instituto idonea adijcere licebit: vt si emollitione opus sit, folia maluæ, altheę, parietarię, ac violarum addes. Sin autem incisio quædam, aut meatuum apertio re- E quiratur, radices asparagi, rusci, api, adiungentur. Ad vesicam calculosam eisdem vtendum, ita tamen vt ruta addatur. *Andernacus.*

Insessus ad vteri dolores & præfocationes.

℞. Melissæ M.x.
Pulegij M.iv.
Rorismarini M.iij.
Coquantur in s.q. aquæ fontanæ. Vsus eius est ante cibum manè atque vesperi. *Rulandus.*

De Balneis, Sect. XVI.

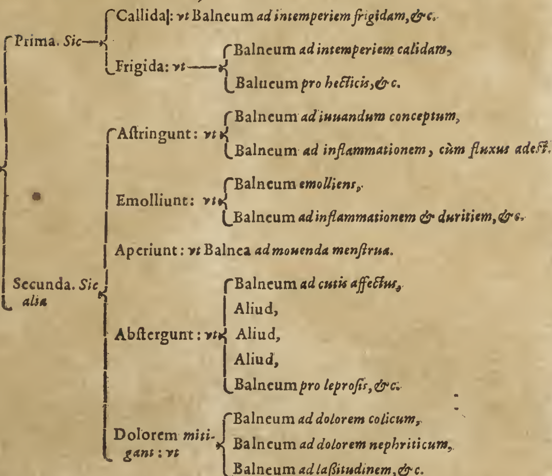

DE BALNEIS EXCAlefacientibus.

Balneum ad intemperiem frigidam.

℞. Pulegij, Origani, Hyssopi, Thymi,
Satureiæ ana M.j.
Saluiæ, Fol.Lauri, Rorismarini,
Chamæpityos, Pyrethri ana M.ß.

Hæc, vel omnia, vel plura ex eis, in aqua fontana vel vino mixta coquantur, quanta ad balneum satis sunt. *Andernacus.*

Balneum ad paralyticos.

℞. Baccarum Iuniperi contusarum M.xv.

Decoquantur in aqua fluuiali, quanta opus sit ad lauacrum. In decocta aqua restinguatur septies chalybs candens, ac renouetur hoc modo tertio quoque die. Insideat ægrotus misto balneo ad collum vsque tot horis, quot ferre manè & vesperi quotidie potest. *Rulandus.*

Balneum ad contractos & conuulsos.

℞. Sambuci M.xx.

Decoquantur (pro diuitibus) in vino, pro pauperibus verò in aqua quantum sufficit. Insideant quotidie diutius in hoc lauacro, & post egressum, in calido lecto benè contecti stragulis sudent diu multumque. Post sudorem perungantur membra contracta isto vnguento.

℞. Pinguedinis taxi ℥.iij.
Pinguedinis vulpis ℔.j.
Masticis ℥.ß.

A Euphorbij ʒ.ij.
Piperis vtriusque ʒ.x.
Vini boni Mens.ij.

Fiat decoctio iuxta artem. *Rulandus.*

DE BALNEIS REfrigerantibus.

Balneum ad intemperiem calidam.

℞. Flor. Violarum, Buglossæ ana P.iv.
Flor. Nymphææ P.ij.

B In aqua coquantur, quanta pro balneo sufficit. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Succi Solatri, Succi Cucurbitæ,
Succi Melonum ana ℔.iiij.

Misce aquæ balnei, quanta pro balneo satis esse potest. *Rondeletius.*

Balneum pro hecticis.

In febribus hecticis conueniunt balnea ex aqua tepida, humectantia: quæ vt magis humectent, addimus libram vnam olei violati, aut butyrum recens in prædicta aqua dissoluimus, quod humiditatem aëream partibus externis infundit. *Rondeletius.* C

Aliud pro hecticis.

℞. Radicum Bismaluæ ℔.ij.
Maluæ, Branchæ vrsinæ,
Buglossæ cum rad ana M.iiij.
Flor. Violarū, Buglossæ, Borraginis ana P.iv.
Rosarum rubr. P.ij.

Humectantibus balneis admisceatur decocta pedum veruecis, & intestinorum: quamuis illa ad remolliendum potius vsurpentur. *Rondeletius.* A

DE BALNEIS Astringentibus.

Balneum ad iuuandum conceptum.

℞. Rad. Valerianæ ℔.j.ß.
Rad. Cyperi, Galangæ, Rad. Enulæ ana ℥.ij.
Fol. Lentisci, Artemisiæ, Calamenthi, B
Origani, Lauendulæ, Maioranæ,
Fol. Lauri ana M.iiij.
Summitatum Lentisci, Myrti,
Cupressi ana M.ij.
Sem. Ameos, Lentisci, Fœniculi ana ℥.j.ß.
Cort. Mal. granat. ℥.ij.
Aluminis ℥.ij.
Ros. rub. Stœchados, Flor. Sampsuci ana P.iij.

Coquantur omnia in sufficienti aquę quantitate, addendo vini rubri styptici modicum: & vtatur balneo. *Rondeletius.* C

Balneum ad conceptum perutile, calefaciens & roborans vterum.

℞. Artemisiæ, Absinthij, Leuistici, Auenæ,
Granorum Iuniperi, Origani, Chamomillæ,
ana M.ij.

Decoquantur hæc simul in aqua pluuiali, quanta opus est. Insideat in isto balneo mulier sterilis, statim post fluxum menstruorum quotidie bis, manè scilicet per horam, & tamdiu vesperi, idque continuet octo diebus, ac renouet tertio quoque die. *Rulandus.* D

Balneum ad inflammationem, cùm fluxus adest.

℞. Plantaginis, Polygoni, Fol. Rub. ana M iij.
Malicorij ℥.ij.

Coquantur in aqua, quantum ad balneum satis esse putas. *Andernacus.*

DE BALNEIS Emollientibus.

Balneum emolliens.

℞. Maluæ cum radicibus, Branchæ Vrsinæ,
Violariæ, ana M.iij
Mercurialis Parietariæ, Betæ ana M.ij.
Sem. Lini ℥.j
Flor. Chamomillæ P.ij.

Fiat decoctio pro balneo, in quo æger bis quotidie natet ad horam vnam. Hoc balneum valet etiam in affectibus cutis crustosis, squamosis, siccis & squalidis. *Rondeletius.* F

Balneum ad inflammationem & duritiem membrorum.

℞. Maluæ domesticæ, syluestris,
Meliloti ana M ij.
Seminis Lini ℥.iij.
Fœnigræci ℥.ij.

Ex his in aqua coctis balneum paratur. *Andern.*

DE BALNEIS Aperientibus.

Balneum menstrua prouocans.

℞. Rad Ireos ℔.ß.
Galangæ crassæ, Rad. Rubiæ maior. ana ℥.ij.
Rad. Altheæ, Ciclaminis ana ℥.iij.
Artemisiæ Nepetæ, Matricariæ,
Origani, Mercurialis ana M iiij.
Pulegij, Psyllij, Maioranæ,
Fol. Lauri ana M.ij.
Sem. Petroselini, Seseleos,
Ameos, Cinnamomi ana ℥ j.ß.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.iij.
Flor. Sampsuci, Anthos, Stœchados,
Cicerum rub Sabinæ ana P.iv.

Coquantur omnia in duabus partibus aquæ, & vna vini albi: deinde sedeat in balneo, frequenter admouendo ventri inferiori plantas in prædicto balneo decoctas. *Rondeletius.*

DE BALNEIS Abstergentibus cutem.

Balneum primum, ad cutis affectus: hoc est, crustas & squamas duras emolliens, & detergens.

℞. Maluæ cum rad. Branchæ vrsinæ,
Violariæ ana M.iv.
Mercurialis, Parietariæ, Betæ ana M.ij.
Sem. Lini ℥.j.
Chamomillæ P.ij.

Decoquantur pro balneo, in quo bis quotidie sedeat ad horam vnam. *Rondeletius.*

Balneum secundum, cutis affectus detergens & exiccans.

℞. Rad. Bryoniæ, Lapathi acuti,
Cucumeris syluestr. Ari, Serpentariæ ana ℔.j
Rad. Asphodeli, vel Gentianę & Squillę ℔.ß.
Saponariæ, Parietariæ, Absinthij, E
Scabiosæ, Fumariæ, Borraginis ana M.j.
Lupinorum, Fabarum ana ℥.ß.
Flor. Centaurij min. P.iij.
Rosarum P.ij.

Fiat decoctio ꝑ balneo: de qua decoctione adde plus vel minus, pro morbi natura, vel corporis habitu & viribus, & diutius vtatur *Rondeletius.*

Balneum tertium cutim detergens, ac leuiter astringens seu corroborans.

℞. Fol Myrti, vel Fol. Lentisci, vel Plantaginis,
Tapsi barbati, Pilosellæ, Hippuris,
Polygoni ana M.ij.
Rosarum part. xx.
Rad. Iridis, Bistortæ, Pentaphylli ana ℥.ij.

Fiat decoctio: in qua dissolue
Salis communis ℔.iij.
Aluminis ℥.iiij.

Misce, & fiat balneum tepidum, & spongijs nouis detergatur diligenter. Ex lixiuio etiam fieri possunt, modò non sit nimis acre. Hoc autē balneo

neo non vtendum, nisi prius materia per præcedentia balnea fuerit insensibiliter resoluta, vel euacuata. *Rondeletius.*

Balneum ad maiores cutis affectus.

℞. Rad. Lapathi acuti ℔.ij.
Rad. Enulæ ℔.ß
Fumariæ, Lupinorum, Borraginis, Buglossæ,
Parietariæ, Betæ, Saponariæ ana M.iv.
Sem. Cucurbitæ, Cucumeris,
Melonis, Citrulli ana ℥.ij.
B Acetosæ, Lapathi acuti,
Lentiginis aquaticæ ana M.ij.

Misce simul, & pro balneo decoquantur: in quo potes addere farinæ fabarū ℔.ij. Sedeat in hoc balneo æger.

Aliud ad idem.

℞. Rad. Bryoniȩ, Cucumeris syluestr. an. ℔.ß.
Rad. Asphodeli ℥.iij.
Rad. Lapathi acuti, rad. Enulæ ana ℔.ß.
C Mercurialis, Betæ cum rad. Saponariæ,
Parietariæ ana M.iij.
Lupinorum, Fumariæ ana M.ij.
Sem. Raphani ℥.j.
Sem. Melonum, Citrulli, Cucurbitæ,
Cucumeris ana ℥.j.ß.
Lumbricorum per media dissectorum n.iv.
Fol. Senæ ℥.iij.
Fol. Borraginis, Violarū, Buglossæ ana P.iij.

Reponantur omnia pro balneo, in quo dissolue farinæ lupinorum, & ciceris rubr. ana ℔.ß. fiat D balneum, vt dictum est. *Rondeletius.*

Aliud ad præduram prætumidamq́ue scabiem.

℞. Rad. Bryoniæ, Cucumeris syluestr. an. ℥.iij.
Rad Altheæ, rad. Liliorum alb.
Rad. Lapathi acuti ana ℔.iij.
Rad. Serpentariæ, Hastulæ regiæ ana ℥.ij.
Maluæ, Bismaluæ, Branchæ vrsinȩ ana M.iv.
E Lupinorum, Fumariæ, Lapathi acuti,
Saponariȩ, Acetosȩ Endiuiȩ, Cichorij an. M.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔.j.
Sem. Raphani ℥.j.
Sem. Cucurbitȩ, Melonum,
Citrulli, Cucumeris ana ℥.ij.
Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P.ij.
Flor. Borraginis, Buglossæ, Nympheæ,
Hordei integri, Cicerum rubr. ana P.ij.

Misce simul, & decoquantur in sufficienti aquæ quantitate pro balneo, quo præsidio vtimur ad F discutiendam scabiem crustosam & contumacem, & emollienda tubercula elephanticorum, quibus tota cutis scatet. Post hoc balneum vtendum erit tertio balneo, superius descripto in cutis affectibus. *Rondeletius.*

Balneum ad morbum Gallicum.

℞. Flor. Chamomillæ ana ℔.j.
Flor. Meliloti ana ℔.j.
Caudæ equinæ, Lauendulæ, Maluæ,
Aristolochiæ longæ, Centaureæ ana M.iij.
A Fœnigræci P.iv.
Ligni Guaiaci, vel Iuniperini ℔.iij.

Bulliant in sufficienti quātitate aquȩ, secundùm artē, deinde coletur, vsuiq; seruetur. Post egressum scabies abluatur mixtura prȩscripta, ex oleo ligni, & aqua plantaginis facta. Et sic æger sanabitur, corpore priùs rectè purgato. *Rulandus.*

Balneum abstergens, purgans, rarefaciens, digerens, pro leprosis.

℞. Bryoniæ, Cucumeris asinini, Serpentariæ,
Enulæ ana ℔.ß. cum radicibus,
Lapathi acuti, Acetosæ, Borraginis, Buglossæ,
Saponariæ ana M.iij. cum radicibus,
Fumariæ, Lupulorum, Endiuiæ,
Cichorij, Plantaginis ana M.iij.
Lupinorum, Cort. Fabarum,
Hordei integri ana P.ij.
Rosarum rubr. Flor. Nenupharis,
Trium flor. cordial.
Tamarisci ana M.iv.
Flor. Chamomillæ, Flor. Meliloti ana M.ij.

Fiat decoctio in aqua fontana & pluuiali, ꝑ balneo, quod ingrediatur manè ventriculo vacuo. Bis aut ter in secūda vice sumat tabellam vnam Diamarg. frigid. superbibendo ℥.ij. aquæ borraginis. Item à prandio ingrediatur longè à cibo. Continuis tribus diebus peragat idipsum. *Rondeletius.*

Balneum ad scabiem, lepram, vlcera, & omnia cutis vitia, expertum.

℞. Fol. Quercus, Pisorum ana M.x.

Coquantur in aqua fluuiali q.s. In hoc balneo insideat æger quotidie manè & vesperi. Et quādo egreditur, cutis infectiones penna in sequēti mixtura intincta lauentur, & per se siccentur:

℞. Aquæ Plantaginis ℔.j.ß.
Olei ligni Guaiaci ℥.ij.

Misce. Vlcera verò Emplastro Diasulphuris vinciantur. Hoc enim modo sanaui omnē scabiem, vlcera quæcunque, ac lepram recentem, non ex parentibus contractam, cutisq; vitia cuncta. Renouandum est autem tertio quoque die, vt reliquæ artificiales balneæ. *Rulandus.*

Balneum Theophrasti Paracelsi, certò sanans (vt ipsemet edoctus experientia testatur) omnes morbos chirurgicos, eosq́ue qui per cathartica, abstinentiam, sudationes, & balneas curari solent aut possunt.

℞. Aluminis ℔.x.
Salis ℔.xx.
Aceti stillatitij q. sufficit.

Commisceantur simul optimè, stetque per quatuor dies in infusione, postea decoquatur ad cōsumptionem aceti. Cocta hæc massa, seu lapis, incoquatur in aqua pluuiali, quanta sufficit, quoad oleositas quædam appareat. Deinceps

insideat æger in hoc lauacro pro vulgari modo, & consuetudine, nec vlla alia vtatur medicina.

DE BALNEIS DOlorem mitigantibus.

Balneum ad dolorem colicum.

℞. Rad. Altheæ ℔.ij.
Mercurialis, Parietariæ, Violariæ,
Branchæ vrsinæ ana M.j.
Origani, Calamenthi,
Pulegij, Rutæ ana M.iij.
Anisi, Fœniculi, Petroselini ana ℔.ß.
Flor. Anthos, Sampsuci,
Stœchados, Meliloti ana P.iij.
Cort. Citri sicci ʒ ij.
Lauendulæ, Fol. Lauri ana M.iij.

Decoquantur omnia in duabus partibus aquę, & vna vini. Quòd si vini maluatici çopia supetit, illius modicum permisceri poterit. *Rondeletius.*

Balneum ad dolorem nephriticum.

℞. Rad. Liliorum alb.
Bismaluæ ana M.iiij.
Parietariæ, Saxifragiæ, Petroselini.
Fœniculi marini, Fœnigræci ana M.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔.ß.
Milij Solis ℥.ij.
Fol. Sisymbrij, Violariæ,
Borraginis, Buglossæ ana P.iiij.

Quibus addere potes
Rad. Raphani ℥.iij.
Fol. Senecionis M.ij.
Flor. Chamomillæ,
Flor. Sambuci ana P.ij.ß.

Decoquantur omnia in sufficienti aquæ quantitate: deinde permisceantur vini albi ℔.iiij. olei liliorum, & butyri ana ℔.iij. paretur balneum, in

A quo sedeat æger, tantisper dum vehementibus doloribus torquetur. Quo vti post alias euacuationes est saluberrimū: & eo ipso tempore, quo æger in balneo residet, potiones calculum frangentes exhiberi possunt. *Rondeletius.*

Balneum ad laßitudinem.

℞. Hyssopi, Origani, Pulegij,
Thymi, Satureiæ ana M.ß.
Saluiæ, Fol. Lauri,
B Rorismarini, Chamæpityos,
Pyrethri ana M.ß.

Coquantur in aqua fontana, quãta ad balneum satis est. *Andernacus.*

Aliud balneum ad laßitudinem.

℞. Origani, Pulegij,
Chamomillæ ana M.iij.
Saluiæ, Baccarum lauri ana M.ij.

Coquantur in aqua, quanta opus est. *Rulandus.*

C

Balneum ad dolorem.

℞. Raparum num.vj.
Rutæ M.v.
Salis M.iij.

Incoquantur simul in aqua, quanta fuerit opus. Insideat æger manè ac vesperi, vbi non adest inflammatio. *Rulandus.*

Balneum ad podagram, chiragram, & sciaticam.

D ℞. Salis ℔.ij.
Aluminis ℔.j.
Sulphuris viui ℥.iij.
Baccarum lauri ℔.ß.

Bulliant simul in aquæ duobus sextarijs. Atque ex hoc vnicuique balneo tertio quoque die renouando infundatur portio à ℔. ß. ad ℔. j. Ac insideat in hoc lauacro æger quotidie per horam, manè & vesperi. *Rulandus.*

De Lotionibus, Sect. XVII.

PARTIVM quarundam fiunt ablutiones, quæ balnei vicem gerunt, videnturq́; balnea particularia. Vnde lotiones

- Trunci: *videlicet*
  - Capitis: *vt*
    - Lotio *ad sordes auferendas.*
    - Lotio *ad vlcera.*
    - Lotio *ad pediculos.*
    - Lotio *ad tingendos capillos.*
    - Lotio *ad alopeciam.*
    - Lixiuium *ad cerebrum memoriamq́ue.*
    - Aliud *in frigido affectu.*
    - Aliud.
    - Lixiuium *ad destillationem sistendam, &c.*
  - Axillarum: *vt* Lotio *ad axillas.*
- Artuum: *scilicet*
  - Manuum: *vt* Lotio *ad manus.*
  - Pedum: *vt*
    - Lotio *ad somnum ciendum in febribus.*
    - Lotio *pedum polychristos.*
    - Lotio *ad podagram, &c.*

DE

DE LOTIONIBVS capitis.

Lotio ad sordes capitis auferendas.

Caput ad sordes auferendas lixiuio, ex cineribus sarmentorum facto lauatur, corpore recrementis vacuo, & manè ante cibum: sic tamen, vt statim caput abstergatur linteis calidis, & exiccetur: capilli si adsint, extricentur: non autem expectandum, donec caput, capilliq́ue per se exiccentur. *Andernacus.*

Lotio ad vlcera.

In capitis vlceribus lixiuijs desiccantibus vtimur: vt abrotani, betonicæ, &c. *Rondeletius.*

Lixiuium ad Achoras.

℞. Pisorum M iiij.
Decoquãtur in s.q. aquæ. Horum iuri admisceatur tantundem lixiuij fortis: & facta ebullitione reseruetur vsui. Caput eo lauetur quotidie ante cibum, & mox siccetur. *Rulandus.*

Aliud ad pediculos.

℞. Agarici ℥.ß. Coquatur in lixiuij dulcis ℔. iij. Et ex ea irrigetur, aut lauetur caput in dies. Si vlceratæ capitis partes illinantur parum oleo Balsami, commoriuntur vno die omnes pediculi. *Idem.*

Lotio ad pediculos.

In pediculari morbo, amaris, vt lupinis, nitro, & fellibus, staphide agria, & ad vermes occidendos, & furfures detergẽdos, & pilos tingendos. In furfuribus, detergentibus: vt melle, siccis herbarum amararum, aut herbis ipsis decoctis, vt cicla, parietaria, saponalia. *Rondeletius.*

Lotio ad tingendos capillos.

Capillis tingendis palea auenæ vtimur, cortice & ligno berberis, & floribus genistæ, & hyperici. *Rondeletius.*

Lotio ad alopeciam.

Ad alopeciam fit ex alcyonio potentissimum lixiuium, quod siccat & digerit potenter, & morbum curat. *Rondeletius.*

Lixiuium ad melancholiam, insaniam ac vigilias.

℞. Maioranæ, Flor. Betonicæ,
Chamomillæ ana M.ß.
Condantur sacculo, & decoquantur in s.q. vini, quo crebrò lauetur caput. *Rulandus.*

Lixiuium roborans cerebrum, neruos, oculos, sensusq́; reliquos.

℞. Fol. Senæ ℥.j.
Rosarum rubr. P.j.
Lauendulæ P.ij.
Fiat ex his decoctio in s.q. aquę, qua caput manè lauetur. *Rulandus.*

A *Lixiuium ad cerebrum memoriamq́ iuuandam.*

℞. Chamomillæ, Saluiæ,
Origani, Betonicæ ana M.j.
Submittantur cineri in fundum, & lixiuiũ superfundatur, cum aqua pluuiali: & pridie quàm caput lauetur, madescat in eo sacculus lineus ex
Rosarum rubr. Maioranæ,
Lauendulæ, Rorismarini, Spicæ,
B Betonicæ ana P.j. modicè incisorum,
Agarici ʒ.ij.
Inter lauandum sapo odorus in pomi figuram (pomarium vocant) addatur. *Andernacus.*

Aliud lixiuium ad frigidos affectus.

℞. Saluiæ, Rorismarini, Origani,
Calaminthæ ana M.j.
Fol. Lauri M.ß.
Flor Stœchados, Heliochrysi ana P.j.
Ex iure decocti caput irriget laueturq́;. *Andern.*

C *Aliud ad memoriam.*

℞. Maioranæ, Rorismarini, Melissæ ana M.j.ß.
Fol. Lauri M j.
Flor. Chamomillæ, Flor. Stœchados,
Pseudonardi, seu Lauendulæ ana P.ij.
Coquantur in lixiuio, sacculo condita horũ iure caput, manè ante cibum, corpore purgato, lauetur: mox siccetur contegaturq́;. *Andernacus.*

Aliud ad destillationem sistendam.

D ℞. Maioranæ, Betonicæ, Melissæ ana P.j.
Flor. Chamomillæ, Stœchados, Anthos,
Heliochrysi ana P.iij.
Nigellæ ʒ.ij.
Coquantur in lixiuio ex bucci cinere, & hoc caput rursum lauetur.

Lixiuium ad asthma, siccans & sistens destillationes ex capite ad subiectas partes.

E ℞. Saluiæ, Betonicæ. Hyssopi ana M.ß.
Flor. Chamomillæ, Rosarum rubr.
Granorum Myrti contus. ana M.j.
Bulliant in q.s. lixiuij dulcis, condita sacculo Ex hoc caput singulis septimanis lauetur, semel aut bis ante cibum. *Rulandus.*

Lixiuium aquas ducens, quod in potu exhibetur.

℞. Cinerum Genistæ virgineæ,
F Stipularum fabarum,
Vitis albas vuas proferentis ana M j.
Vini Renensis ℔.iiij.
Ter cola per cineres: fiat lixiuium: adijce
Nucem myristicam num.j.
Cinnamomi ad eius pondus,
Baccarum Lauri num.vj.
Cymini Fœniculi,
Anisi ana ʒ.ij.
Crassè contusa sint semina, & adijce sacchari ℥. iiij. ter die de hoc lixiuio bibat spacio menstruo. *Leuiathan Rabi.*

DE LOTIONIBVS axillarum.

Lotio ad axillas.

Axillæ abluuntur lixiuio parato ex aſtringentibus, vt oleaſtro, lentiſco, additis quibuſdam odoratis conſtringentibus, vt roſis. *Rondeletius.*

DE LOTIONIBVS manuum.

Lotio ad manus.

Manus abluuntur aqua & ſaponeo odorato, vel aqua & medulla panis, vel aqua & furfure: additis quibuſdam odoratis, vt aqua roſarum, vel naphæ, vel oleo ſpicæ. Diuitum verò manus abluuntur aqua, cui aqua roſata moſchata fuerit permixta.

Lotio ad manus tempore peſtis præſeruationis cauſa.

℞. Rad Angelicæ, Zedoariæ ana ℥.j.ß.
Garyophyllorum ʒ.ij.
Calami aromatici vulgaris ℥.ij.
Omnia macerentur in ℔.ß. aceti roſacei optimi poſtquam craſſiuſculè erunt contuſa. *Iohannes Bauhinus Iunior.*

DE PEDVM LOtionibus.

Lotio ad ſomnum.

℞. Maluarum, Lactucæ ana M.ij.
Capitum papauerum alborum num.x.
Corticum radicum Mandragoræ ℥.ß.
Fol. Meliſſæ ℥.ß.
Aquæ q.ſ.
Fiat decoctio ad quintæ vel ſextæ partis conſumptionem. Addi poterunt flores nymphææ, meliloti: folia ſalicis, vitis, cucurbitæ, ſemen Anethi. *Heurnius.*

Lotio ad ſomnum ciendum in febribus.

℞. Maluæ recentis, Lactucæ,
Fol. Cucumeris,
Cucurbitarum, Violarum ana M.j.
Flor. Nenupharis,
Violarum ana P.j.
Fiat decoctio, qua abluantur pedes, cũ ibit dormitum: nec tergantur, aut panno humido inuoluantur. *Rondeletius.*

Lotio pedum polychriſtos.

℞. Chamomillæ, Roſarum rubr.
Betonicæ, Origani, Saluiæ,
Rutæ, Aſari ana M.j.
Condita ſacculo coquantur in lauacro pedum:

A vbi verò iam ſatis inferbuerint, ſextarius nitri, & ſalis P.j. addatur. Vtitor in ſeptimana ſemel vel bis, manè aut veſperi ante cibum, vel etiam ante ſomnum, in vſum adhibito. Capiti, pedibus, ſanguini, & omnibus neruis ſalubris multos morbos alioqui futuros arcet. *Andernacus.*

Lotio ad podagram.

In multis vſitata podagricis valdè profuit. Lixiuium ex fagi cineribus paratur, & ter aut quater colatur: deinde tantum vini admiſcetur: aluminis ℥.ij. adduntur: omnia in fictili vitreato coniuncta calefiunt ad ignem, ſed ita vt non efferueſcāt. Deinde transfunduntur in vas, in quo pedes conſiſtere poterunt: hi autem tam altè lauacro inſiſtent vt aqua ſupra talos excedat. Extrahit humidam pituitæ materiam in articulis hærentem: quam deinde linteo puro abſterges. Tam calidum autem erit lauacrum, quàm pedes ferre poſſint: maneq; & veſperi ante cibum adhiberi debet. Quin etiā cùm malum hoc acceſſionem minatur, & poſt ipſam vtile eſſe poteſt, idq́ue in ſeptimana quater aut quinquies: ne deterreat te, ſi pedes tumidos, rubenteſq; fieri conſpicias. *Andernacus.*

(B and C: margin letters)

Lotio ad podagram, noſtra.

℞. Roſarum rubr. Balauſtiorum,
Flor. Myrti, Plantaginis,
Verbaſci, Fol. Lauri,
Origani, Pulegij,
D Calamenthi, Saluiæ,
Thymi, Flor. Roriſmarini ana M.j.
Baccarum Iuniperi ℥.iij.
Aluminis rochæ,
Salis communis ana ℥.iij.
Bulliant omnia in aqua ſufficienti, fiatq́ue lotio. In hac immorādum ad horas duas vel tres. Continuetur autem triduum vel quatriduum manè ſtomacho ieiuno.

E *Lotio pedum ad dolores, & podagram.*

℞. Salis M.iij.
Decoquantur in ſufficienti quantitate aquę: eáque vtatur æger manè, ac veſperi ante cibum. Poſtea abſtergantur pedes linteo. *Rulandus.*

Alia ad laßitudinem.

℞. Origani,
Pulegij ana M.j.ß.
F Saluiæ M.j
Decoquātur in aqua, quantum requiritur. Vſus eius eſto ante ſomnum. *Idem.*

Alia ad fœtorem pedum.

℞. Aluminis M.j.
Bulliat in ſufficienti quantitate aquæ: in qua vſque ad talos imittantur pedes manè atq; veſperi, & diu multumq́ue fricentur, lauenturq́ue.

DE

De Oleis, Sect. XVIII.

- Olea parantur modo
  - Craſſo: eaque vel
    - Alterāt qualitate
      - Prima: Sic alia
        - Calefaciunt
          - Ventriculum: vt Oleum — Menthæ, De abſinthio, Maſtichinum, Nardinum, &c.
          - Hepar: vt — Amygdalarum *amararum*, Nucleorum *perſicorum*, De abſinthio, Nardinum, Maſtichinum, &c.
          - Lienē: vt Oleū — De capparibus, De ſpica, de behen, Liliorum, &c.
          - Vterū: vt Oleū — Irinum, Anethinum, Cheyrinum, De croco, Nardinum, De caſtoreo, &c.
          - Articulos: vt Oleum — De ſulphure, Nardinum, Rutaceum, Nucum, De nuce *Indica*, Nucis *Moſchatæ*, &c.
          - Neruos: vt Oleum — Coſtinum, De piperibus, Maſtichinum, De euphorbio, Enulatum, Lumbricorum, Sampſuchinum, Liguſtrinum, &c.
        - Refrigerant
          - Caput: vt Oleū — De papauere, Mandragoræ, &c.
          - Ventriculum: vt Oleum — Citoniorum, Myrtinum, Myrtillorum, Lentiſcinum, Omphacinum, Roſaceum, &c.
          - Pectus: vt Oleū — Violarum, Nenupharinum.
          - Hepar: vt — Olea, *quæ ventriculo conueniunt.*
          - Renes: vt — Oleum Nenupharinum
          - Vterum: vt Oleum — Citoniorum, Nymphææ, Lentiſcinum, Myrtillorum, Cucurbitarum, &c.
          - Neruos: vt — Oleum Lentiſcinum, &c.
        - Siccant: vt Oleum — Nardinum, Nucum, Ricinum, &c.
        - Humectant: vt Oleum — Oliuarum *recens*, Amygdalarum *dulcium*, Seſaminum, Violaceum, Cucurbitarum, Melonum, Cucumeris, &c.
      - Secunda. *Vide literam A.*
    - Purgant: vt — Oleum Cnicinum, Oleum Thymelææ.
  - Subtili. *Vide literam B.*

A. Olea *alterantia qualitate secunda: aut*

- Astringunt: *vt* Oleum
  - De absinthio, De mentha,
  - Lentiscinum, Mastichinum,
  - Myrtinum, Myrtillorum, Oenanthinum, *&c.*
- Emolliunt: *vt*
  - Oleum Lini,
  - Oleum Narcissinum,
  - Styracis, *&c.*
- Laxant: *vt* Oleum
  - Amygdalarum *dulc.*
  - Oliuarum, Iasminum,
  - Sesaminum, *&c.*
- Rarefaciunt: *vt* Oleum
  - Anethinum,
  - Chamæmelinum, *&c.*
- Digerunt: *vt* Oleum
  - Amygdalarum *amararum,*
  - Nucum, Oliuarum *antiquarum,*
  - Rutaceum, *&c.*
- Detergunt: *vt* Oleum
  - De myrrha, De tartaro,
  - De frumento,
  - Ouorum, Sambucinum,
  - Balaninum, Ricinum,
  - Raphaninum, *&c.*
- Glutinant: *vt* Oleum
  - Myrrhæ,
  - Nicotianæ,
  - Balsaminæ,
  - Liquidambar.
  - Balsamum, *&c.*
- Somnum *inducunt: vt* Oleum
  - Mandragoræ,
  - Malorum *aureorum,*
  - De papauere,
  - Nenupharinum,
  - Hyoscyaminum, *&c.*
- Calculum *frangunt: vt* Oleum
  - E granis *Citri,*
  - Scorpionum,
  - De cerasis, *&c.*
- Coitum *iuuant: vt* Oleum
  - Formicarum,
  - Ex pistacijs, *&c.*
- Dolorem *sedant: vt* Oleum
  - Sambucinum,
  - Cheyrinum,
  - Chamæmelinum,
  - Anethinum,
  - Liliorum *alborum,*
  - Laurinum,
  - Hyperici,
  - Liliorum *conuallium,*
  - Moschelinum,
  - Populinum,
  - Vulpinum,
  - Ex granis ebuli, *&c.*

B. Olea

B Olea *præparata subtili modo, sunt olea destillata, ex rebus vel*

- Simplicibus: *scilicet*
  - Herbis.
  - Floribus: *vt* Oleum Spicæ.
  - Fructibus: *vt* Oleum
    - Ex baccis *iuniperi*,
    - Ex baccis *lauri*,
    - E' baccis *hederæ*,
    - E' nucleis *pineis*, E' cepa,
    - Ex nucibus *cupreßi*.
  - Seminibus: *vt* Oleum
    - Anisi,
    - Fœniculi,
    - Cumini,
    - Petroselini,
    - Ex granis *ebuli*, *&c.*
  - Lignis: *vt* Oleum ex ligno
    - Guaiaco, Iuniperi,
    - Fraxini,
    - Hederæ, *&c.*
  - Corticibus: *vt* Oleum
    - Cinnamomi,
    - Ex cort. *mali aurantij*,
    - Ex cort. *nucum*, *&c.*
  - Aromatibus: *vt* Oleum
    - Caryophyllorum, Macis,
    - Nucis Moschatæ,
    - Maceris, Piperis, *&c.*
  - Resinis: *vt* Oleum
    - Masticis, Thuris,
    - Myrrhæ, Succini,
    - Caphuræ, Belzoinum,
    - Ammoniaci, Ladani,
    - Terebinthinæ, *&c.*
  - Liquoribus:
    - Vino,
    - Aceto.
  - Metallicis: *vt* Oleum
    - Auri, Argenti, Perlarum,
    - Coralliorum, Salis, Sulphuris,
    - Vitrioli, Tartari, Stibij,
    - Cupri, Aeris, Stanni,
    - Plumbi, Ferri,
    - Hydrargyri,
    - Lithargiri,
    - Auripigmenti, Talci,
    - Calcinum, De lateribus,
    - Crystallorum.
  - Animalibus: *& eorundẽ partibus: vt* Oleum
    - Ex sanguine
      - Humano,
      - Ceruino.
    - Ex ossibus *humanis*,
    - Ex maxillis *equorum*,
    - Ex cornibus *ceruinis*,
    - Ex caluaria *humana*,
    - Ex stercore *humano*,
    - Taxi, Castorei,
    - Ex melle, Scorpionum,
    - Ceræ, *&c.*
- Compositis: *vt* Balsama, *&c.*

DE OLEIS CRASSO modo paratis.

Oleorum officinariorum vera præparandi methodus.

℞. Oleum omphacinũ, quod ablue aqua communi distillata, ipsumque purifica in Bal. M. donec nullas amplius fæces seponat: deinde huius olei sic preparati cape ℔.j. rosarum rubr. recent. vnguibus expurgatarum, & tritarum in marmore ℔.j.ß. indantur omnia in matratio vitreo benè obturato, vt putrefiant in fimo præparato, & calenti per xij. dies: pòst expressis omnibus, & abiecto magmate, recentia & trita in marmore folia oleo reseruato, denuò immittantur, ac in matratio obturato putrefiant, vt prius in putri vtero calido per xij. dies: idque reiterabis tertiò, vt perfectum & optimum oleum assequaris. Sic cætera olea refrigerantia pro topicis medicamentis optimè conficies. Sic olea cytoniorum, & myrtillorum, quæ refrigerant & astringunt, ano que, ventriculo, iecori, cerebro, & intestinis imbecillioribus accommoda sunt. Eadem via olea Chamæmeli, & Liliorum, quæ neruos corroborant, modicè resoluunt, & dolores apprimè sedant, nisi quòd cum oleo dulci maturo præparato fiunt. Ex Mentha autem, Absinthio, Nardo, Lentisco, & reliquis, quæ modicè calefaciunt, ventriculum, & alias partes illita corroborant, concoctionemque iuuant, cum omphacino extrahitur eodem modo oleum: sed prius præparatur, cum propria ipsorum aqua, & vino astringente, & ab omnibus fæcibus depurari debet in Balneo Mariæ per aliquot dies, vt dictum est. Quod si quis potentiùs per ipsa olea calefacere, attenuare, & digerere velit, sumat æquas partes olei in Balneo M. depurati, & spiritus vini. Sic ex baccis Lauri, & similibus, præstantiora elicies olea, si per mensem in fimo calido omnia digerantur, deinde exprimantur, & ad vsus reseruentur. Conferunt autem frigidis cerebri, & neruorum affectibus, flatusque discutiunt. Præstantiora autem multò omnia hæc calidæ qualitatis olea fient, si per se cum solo vini spiritu per Bal Mar. vaporosum extrahantur, sine olei additione *Querce anus.*

DE OLEIS CALEFAcientibus ventriculum.

Oleum menthæ.

℞. Menthæ crispæ ℥.iiij.
Olei omphacini ℔.j.

Macera & insola per dies octo: mentham exemptam bene exprime, atque aliam recentem impone, vt suprà: atque ita tertiùm fac: cola, & serua. Nonnulli in tertia infusione mentham relinquunt. * Ventriculum refrigeratum & imbecillum calefacit, firmat, nauseam vomitumque reprimit, appetentiam excitat, coctionemque iuuat. *Innominatus.*

Oleum absinthinum.

℞. Comarum absinthij ℥.iiij.
Olei Omphacini ℔.j.

Insolato in vase vitreo, absinthiumque permutato ter, veluti de mentha in oleo menthæ dictum est. * Calefacit ac roborat ea quæ sunt refrigerata, potissimùm verò ventriculum: excitat appetentiam, obstructiones aufert, lumbricosque enecat. *Innominatus.*

Oleum mastichinum.

℞. Olei rosati omphacini ℔.j.
Mastiches ℥.iij.
Vini odoriferi ℥ iiij.

Omnia in vase vitreo imposita coquantur in duplici vase ad vini consumptionem. * Cerebrum, neruos, iuncturas, ventriculum, hepar, corroborat, tumores duros lenit, dolores sedat. *Mesues.*

Oleum nardinum simplex.

℞. Nardi Indicæ ℥.iij.
Vini, Aquæ ana ℥.ij.ß.
Olei loti ℔.j.ß.

Minutim incisam macera, & coquantur in duplici vase, donec vinum & aqua per vaporem resoluantur: coletur deinde oleum, & reponatur. * Calfacit, tenuat, digerit, modicè adstringit: proinde affectus omnes frigidos & flatulentos cerebri, ventriculi, hepatis, lienis, renum, vesicæ, vteri, magnoperè iuuat: naribus iniectũ caput purgat, corporis colorem & odorem commendat. *Mesues.*

Oleum nardinum compositum.

℞. Nardi Indicæ ℥.iij.
Maioranæ ℥.ij.
Ligni aloes, Enulæ,
Folij Indi, vel macis,
Calami aromatici, Fol. Lauri, Cyperi,
Schœnanthi, Cardamomi ℥.j.ß.

Contundantur omnia leuiter: & illis adfunde
Vini, Aquæ ana quantũ sufficit, id est vtriusque circiter ℥.xiiij.
Olei loti ℔.vj.

Macerentur horis duodecim: deinde coquantur in duplici vase, secundùm artem. * Idem, quod præcedens, potest *Mesues.*

DE OLEIS EXCALEfacientibus hepar.

Oleum amygdalarum amararum.

℞. Amygdalarum amararum, siccarum, non tamen rancidarum: contundantur minutissimè: postea in sartagine aliquãtulum torrefacias, affuso aquæ rosaceæ modico: postea prælo exprime. * Aperit oppilationes, & discutit ventositates & vapores: sed potissimùm medetur surditati, sibilo, & dolori aurium: lenit duritiem neruorum, & delet maculas faciei *Innominatus.*

HEPAR quoque excalfaciunt, oleum absinthinum, nardinum & mastichinum: de quibus vide suprà.

Oleum

Oleum nucleorum Persicorum.

Oleum nucleorum Persicorum eodem modo fit, quo ex dulcibus amygdalis. Obstructa aperit, aurium, & sedis hæmorrhoidibus dolores ac tumores sanat, lumbricos necat. In renum affectibus iniectum & epotum valere asserit *Manardus*.

DE OLEIS EXCALEFAcientibus lienem.

Oleum de Capparibus.

℞. Cort. radic. Capparis ℥.j.
Cort. Tamarisci, Fol. Tamarisci,
Sem. Agni casti,
Ceterach, siue Asplenij, Cyperi ana ʒ.ij.
Rutæ ʒ.j.
Olei oliuarum ℔.j.
Aceti albi fortis, Vini albi ana ℥.ij.

Trita leuiter coquantur in duplici vase, vsque ad vini consumptionem & aceti. * Ad duritiem, obstructionem, & dolorem splenis vtile est, & omnem eius ægritudinem. *Innominatus.*

Oleum de Behen.

Oleum de Ben, seu Balaninum, fit ex tuso, assatoque, affusa rosacea aqua, fructu isto. * Repurgat maculas, varos, lentigines, cicatricum nigritias, fucos, aluum soluit, sed ventriculo aduersatur: dolores aurium emendat. Item si sonant aures, vel strepitum aut sibilum edunt, cum adipe infusum auxiliatur. *Innominatus.*

Oleum Liliorum simplex.

℞. Flor. Liliorum alborum, abiecto quod croceum est, ℥.iv.
Olei veteris ℔.j.

Fit, vt oleum menthæ: ter lilia renouanda sunt. * Calfacit, resoluit, ob id à frigore dolores thoracis, ventriculi, coli, vteri, renum, vesicæ sedat, lenit & coquit. *Innominatus.*

Oleum Liliorum compositum.

℞. Foliorum Liliorum alborum ℥ ix.
Masticis, Calami aromatici,
Costi, Carpobalsami ana ℥.ß.
Caryophyllorum,
Cinnamomi ana ℥.ß.
Croci ʒ.iij.

Omnia, preter liliorum folia, aqua sufficiente viginti quatuor horis macerentur, deinde paululum coquantur, & additis lilijs, oleiq; veteris ℔. ij. aliquantulum bulliant: tunc omnia iniecta in vas vitreum in sola dies quadraginta: pòst colatum & bene obstructũ reponatur. *Innominatus.*

LIENEM quoq; excalfacit oleum Spicæ siue nardinum.

DE OLEIS EXCALEFAcientibus vterum.

Oleum Irinum.

℞. Rad. Ireos ℔.j.
Florum eiusdem ℔.ij.

A Macerentur in decoctione aliarum radicum ireos, quantum sufficit.
Olei veteris ℔.ij.

In vase duplici coque, exprime, radicesq; nouas, & flores immitte, coquantur denuò, & tertiùm: colatum seruato, & obturato. * Terget, tenuat, coquit, resoluit potenter: ob id à frigido dolores aurium, hepatis, splenis, vteri, articulorum sedat, phlegmonas coquendo suppurat, materias thoracis & pulmonis coquit: strumas dissi-
B pat, & alios tumores duros: spasmum emendat, & narium fœtorem. *Mesuer.*

Oleum Irinum aliud.

℞. Olei veteris ℔.xiv.
Aquæ ℔.iv. ℥.ij.
Rad. Iridis ℔.iij. ℥.iv.
Flor. Liliorum alborum ℥.xv.
Rad. Cyperi recent. ℥.vj.
Rad. Helenij ℥.iij.
C Rad. Buglossæ ℥.ij.
Cinnamomi, Nardi Indicæ, Asæ odoratæ ana (℥.j.

Contundantur radices, & aliæ species, & macerentur in oleo & aqua diebus quinq; ad solem, vel loco calido: postea in duplici vase coquito, donec aqua consumpta fuerit. Refrigerare finito, colato, exprimito, & reponito. * Vsurpatur ad diuturnum catarrhum, naribus illitum. Ozænas & putredines narium aufert, tinnitum aurium cũ aceto & ruta ex amygdalis amaris com-
D mixtum, & auribus iniectum tollit, asthmaticis gargarismo adhibito opitulatur: hæmorrhoides veteres inunctum siue colo iniectum educit. *Nicolaus.*

Oleum anethinum.

℞. Fol. & flor. Anethi contus. ℥.iv.
Olei veteris ℔.j.

Macera ad solẽ, vel in loco aliquo, diebus quindecim: deinde in duplici vase coquito: & abie-
E cto anetho, recens inijcito, & iterum quindecim diebus macerato: postea simili modo coquito & exprimito, & tertiò recẽs anethum inijce: macera, coque, & cola. * Sedat dolores, aperit poros, & resoluit vapores & apostemata, tumores & durities: mitigat dolores & rigores febrium, prouocat somnum & sudorem. *Innominatus.*

Oleum Cheyrinum.

Oleum Cheyrinum fit ex leucoijs luteis, hoc est ex Cheyris citrinis, & oleo veteri claro, vt o-
F leum Anethinum. * Dolores neruorum, aliarumque partium corporis mitigat, eaq; quæ in thorace, renibus, vesica & vtero sunt, discutit.

Oleum Crocinum.

℞. Croci ℥.j. Myrrhæ puræ ℥.ß.
Cardamomi ʒ.ix.
Calami aromatici ʒ.viij.

Infundantur medicinæ in aceto diebus quinq;, præter cardamomum. Die vj. proijciatur super ea cardamomum. Et dimittatur die vna. Deinde fundatur super ea olei ℔.j. ß. & coquatur igne:

lento vsque ad aceti consumptionem. Et sunt, qui loco aceti vinum ponunt. * Confert doloribus neruorum, & confortat eos, & lenit duritiem eorum confert spasmo, & dolori matricis: coloremq; efficit bonum. *Mesues.*

Oleum de Castoreo.

℞. Castorei, Styracis calamitæ, Galbani,
Euphorbij, Casiæ ligneæ veræ, Croci,
Opopanacis, Carpobalsami,
Spicæ nardi Indicæ,
Costi ana ℥.ij.
Cyperi, Schœnanthi, Piperis longi, nigri,
Sabinæ, Pyrethri ana ℥.ij.ß.
Olei ℔.iv.
Vini ℔.ij.

Galbanum & opopanacem in vini parte seorsim dissolues: deinde reliqua omnia contusa cum oleo, & reliqua vini parte coques ad vini consumptionem in duplici vase: postea cola, & gummi dissoluta oleo adfundes, & iterum coques in duplici vase, ad consumptionem vini, & sæpius miscens repone. * Optimum est ad frigidos affectus partium omnium, præsertim neruosarum, medetur paralysi, spasmo, tetano: & sedat acerrimos rigores & frigora febrium, si spina dorsi liniatur. *Iacobus de Manlijs.*

DE OLEIS EXCALEFACIENTIBUS ARTICULOS.

Oleum Sulphuris.

℞. Sulphuris flaui, Terebinthinæ ana ℥.iij.
Olei rosacei ℔.j.
Vini boni ℥.iij.

Coquantur igne lento, vsque ad vini consumptionem. * Extenuat & attrahit admodum: hydrargyron corpore demersum foras elicit, statim à balneis illitum: scabiem, lepras, & cutis fœditates sanat: morbo venereo commodè adhibetur: fistulis & malignis oris vlceribus, aliarumq; partium vitijs primo aut secundo contactu prodest. *Bassauolus.*

Aliud ad Podagram.

℞. Sulphuris viui ℔.ij.
Vitellorum ouorum num.xxv.

Terantur simul, & ponantur in patella ferrea, & lento igne coquantur & quando incipit ardere, inclina patellam ferream ad alteram partem, & quod liquidius est, effluet. *Euonymus.*

Aliud oleum Sulphuris.

Accipe lixiuium forte clauellatum, aut etiam ex calce extincta confectum, ita vt ouum ei innatet. In hoc lixiuio decoquatur sulphur tandiu, quoad pinguedo in superficie lixiuij apparuerit, & fæces fundum petierint: tum despumando quasi, pinguedo auferatur. *Euonymus.*

Oleum Rutaceum.

℞. Rutæ recentis, incisæ & contusæ ℥.iv.
Olei veteris clari ℔.j.

Macera ad solem, aut in loco calido aliquo diebus quindecim, deinde in duplici vase coquito,

A & abiecta ruta recentem injicito, & iterum quindecim diebus macerato, postea simili modo coquito, & exprimito, & tertiò recentem rutam injice, macera, coque & cola. * Est calidum aperitiuum, resolutiuum, & mitigatiuum dolorum: calfacit renes, vesicam, matricem: & sedat dolores eorum, & maximè colicam, si venter vngatur, & fiat ex eo solo clyster: præterea opitulatur neruis, confert spasmo, & expellit frigidos humores. *Innominatus.*

B

Oleum Nucum.

Ex nucibus vetustis oleum prælo exprimitur, vt ex amygdalis. * Flatus crassos dissipat, tumores discutit, neruis attritis vel punctis, præsertim cum calce lota confert, scabiem emarginat. *Mesues.*

Oleum de nuce Indica.

Oleum ex nuce Indica, dolori neruorum confert, thoracem & pulmonem lenit, & inde claram vocem facit, impinguat etiam, & sperma au-
C get. *Mesues.*

Oleum nucis Moschatæ.

℞. Nucum moschatarum ℔.j.

Contunde crassè, easq; ita contusas illiga arctè panno lineo, eumque in vase vitreato appende: quod demittatur seu demergatur in ahenum feruētis aquæ, vnde percalefiat aroma: deinde prælo subiectum fortiter exprime. nam hoc pacto copiosius emanat oleum. * Extrinsecus lentis
D aut pisæ instar ori ventriculi inunctum, mirificè ipsum corroborat. *Colonienses.*

Alius modus.

Quidam nucem moschatam, macem vel crocum, vel caryophyllos crassum in puluerem redigunt, & aqua vitæ aspergūt, diu balneo in longo vase coquunt: setaceo excepta laminis calidis exprimunt. *Heurnius.*

Oleum ex Beniouino.

E ℞. Beniouini quantum voles, maceretur balneo cum oleo ex nucleis cerasorum: deinde misce ambram, muscum & zibettam, ferreis laminis candentib. binis exprime: hoc est oleum quo chirothecæ imbuuntur. *Heurnius.*

DE OLEIS EXCALEFACIENTIBUS NERUOS.

Oleum Costinum.

F ℞. Costi amari ℥.ij.
Cassiæ ligneæ veræ ℥.j.
Summitatum Sampsuchi ℥.viij.
Vini, quantum sufficit.
Olei oliuarum, vel Sesamini ℔.iij.

Trita macerentur biduo: deinde coquantur in duplici vase, ad consumptionem vini. * Calfacit, obstructa aperit, neruosum genus roborat, vt neruos, musculos, tendones, ligamenta, ventriculum: præter hæc, hepar & capillos: canitiem ob id moratur, & corporis colorem ac odorem commendat. *Mesues.*

Oleum de Piperibus.

℞. Piperis longi, nigri, albi, ana ℥.iij.
Myrobalanorum Chebulorum, Belliricorum,
Emblicorum Indorum ana ʒ.v.
Radicum Apij, Fœniculi ana ʒ.iij.ß.
Sagapeni, Opopanacis, Hyoscyami albi ana ʒ.ij.ß.
Turbith ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.iij.
Surculorum hyssopi, Rutæ viridis ana M.j.

Coquantur secundùm artem in aquæ quantitate sufficienti ad tertias. Colaturæ adde olei de
B Cherua ℔. ij. & iterum coque ad consumptionem. * Iuuat morbos neruorum frigidos, vt paralysim, spasmum, spasmum cynicum, tremorē, epilepsiam: ad hæc ischiadem, & cæteras arthritidis differentias, & vteri, coli renum, vesicæ affectus frigidos, quia calefacit, tenuat, terget: ob id obstructiones aperit, calculum frangit. *Mesues.*

Oleum Piperis, nostrum.

C ℞. Piperis Indici, contriti, Olei communis, vel amygd. dulcium ana q. s. est.

Misceantur, & digerantur in loco aliquo calido per menses duos. * Partibus refrigeratis mirum in modum conducit.

Oleum de Euphorbio.

℞. Euphorbij ℥.ß.
Olei Cheyrini ℥.v.
Vini odoriferi ℥.v.

Coque secundùm artem, vsque ad consumptionem vini. * Iuuat maximè frigidos cerebri &
D neruorum affectus, cephalalgiam, hemicraniā, lethargum, naribus immissum: articulorum quoque, & hepatis, & splenis dolores illitum iuuat. *Mesues.*

Oleum Enulatum.

℞. Rad. Enulæ contusarum, Succi eiusdem, Olei sesamini ana ℔.ß.
Vini odoriferi ℥.iij.

Fiat, vt oleum myrtinum. * Calfacit, tenuat, digerit, ob id affectibus neruorum, vteri, & vesicæ
E frigidis prodest, & febrium rigori, ac colo à flatibus dolenti. *Mesues.*

Oleum Lumbricorum.

℞. Lumbricorum terrestrium ℔.ß.

Probè lauentur in vino: deinde immittantur in
Olei rosati omphacini ℔.ij.
Vini ℥.ij.

Coquantur in duplici vase ad vini consumptionem: colatū repone. * Neruos infrigidatos con-
F fortat, & vtile est doloribus iuncturarum.

Oleum Sampsuchinum.

℞. Fol. Sampsuchi, id est Maioranæ M.iv.
Serpilli M.ij. Folior. Myrti M.j.
Abrotani, Sisymbrij, seu Menthæ aquaticæ ana M.ß.
Casiæ ligneæ veræ ℥.ij.
Olei omphacini quantum sufficit.

Concidito, & contundito omnia, & impone in vitreum vas, & insola diebus octo: postea exprime, & alias species infunde: coque rursus, &
A tertiùm idem facito: deinde colatū repone. * Lassitudini vtile est, & morbis cerebri & neruorum frigidis prodest: ob id spinæ in balneo inunctū, paralysin iuuat, & spasmum cynicum, vulgò torturam oris, naribus iniectum: vt auribus immissum, à flatu tinnitum dissipat, menses ciet, morsui scorpionis prodest.

Oleum Ligustrinum, siue de Alcanna, siue Cyprinum.

℞. Florum Ligustri ℥.iv.
Olei veteris ℥.x.

Macera & insola per octo dies. Flores ligustri exemptos bene exprime, atque alios impone, vt suprà: atque ita tertiùm fac, cola, & serua. * Partes neruosas roborat: capillos à canicie vindicat. *Mesues.*

Oleum, ad grauitatem auditus, nostrum.

℞. Rutæ, maioranæ, hellebori albi ana part. j.
Olei scyllini, olei de colocynthide ana q. s.
Vini q. s.

Misceantur & coquantur, vsque ad consumptionem vini. Vtere euacuato prius corpore.

Oleum Regis Dauid.

℞. Bdellij ʒ.x.
Ammoniaci, Serapini, Opopanacis,
Carpobalsami, Opij, Polypodij,
Hellebori albi, Zarur, Feliemati, Cassiæ,
Amygdal. amar. ana ℥.vj.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Zingiberis, Galangæ, Cinnamomi,
Ladani, Castorei ana ʒ.iij.
Kesile, Sem. hyoscyami albi, Seseleos,
Olibani, Nigellæ, Sem. Erucæ,
Sem. porri, Ameos, Costi ana ʒ.v.
Cyperi, Gran. Harmel, Gran. myrti,
Gran. viridiū, Gran. alkerua, Sāpsuchi ana ℥.ß.
Eupatorij, Vsneæ ana ʒ.v.

Terantur contritione grossa, & proijciantur in vase & fundantur super eas ℔.vj. succi caulis, & decoquantur igne leui, donec redeat ad ℔.ij. & remoueatur ab igne, & coletur & exprimatur ita, vt non remaneat in eo aliquid de virtutibus harum medicinarum, & reducatur ad vas, & fundatur super ipsum

Olei oliuarum ℔.vj.
Butyri vaccini, Olei arazaki,
Olei de kerua ana ʒ.x.
Olei addemest, decocti cum speciebus (& affertur hoc oleum de Aegypto) ʒ.x.
Farinæ amygdal. amar. ʒ.ij.
Granorum Lauri, Pinearum ana ʒ.vj.
Olei de Lilio, Olei de eruca ana ʒ.v.
Gran. viridium ʒ x.
Olei Sesamini, aut arazaki, in quo decoctæ sunt rutæ ʒ.iij.
Vsneæ ʒ.iij.
Olei de Alkanna ʒ.v.
Mellis anacardi ʒ.iij.

Et addātur super olea in vase, & dissoluatur cum

pauco illius aquæ de Sagzenea ʒ.x. Decoquantur lento igne, donec remaneat aquæ quantitas ſacraiati j. & auferatur ab igne, & coletur cum mantili ſpiſſo, & reducatur ad vas, & proijciātur A

Ammoniaci ʒ.x.
Mellis ʒ.x.

Et ponatur ſupra prunas, donec liquefiat, & miſceantur cum eo

Styracis liquidæ, Naphthæ albæ, Olei balſami ana ʒ.x.

Ponantur in ampulla, optimè obturata. Doſis eius à quarta ʒ.j. vſque ad aur.j. cum aqua ciceris tepida. Eſt iuuatiuum ad paralyſin, torturam, podagram, tremorem, ad dolores iuncturarum, & dorſi, fiſtulas, hæmorrhoidas, colicam, & elephantiam. *Auicenna.* B

DE OLEIS REFRIGErantibus caput.

Oleum de Papauere.

℞. Capitum Papaueris,
Fol. Papaueris,
Flor. Papaueris ana partes æquales,
Olei quantum ſufficit.

Inſola in vaſe vitreo per octiduum: deinde cola, & noua rurſus immitte: idem tertiò facito: poſtremò colatum repone. * Intemperiē calidam ſanat, & inde ortum dolorem: ſomnum quoque conciliat. *Meſues.*

Aliter.

E ſemine vtriuſque papaueris, tam albi quàm nigri, exprimitur oleum eodem modo quo ex Amygdalis, Balano Myrepſica & Cherua. * Impinguat, aſperam arteriam lenit, febrium ardorem mitigat, & inſomnium. *Meſues.*

Oleum Mandragoræ.

℞. Olei communis ℔.ij.
Succi pomorum Mandragoræ ℥.iv.
Succi Hyoſcyami albi ℥.ij.
Succi capitum Papaueris nigri ℥.iij.
Succi Violarum, ſucci Cicutæ ana ℥.j.
Opij, Styracis calamitæ ana ℥.ß.

Succi cum oleo decem diebus ad ſolem macerentur, deinde coquantur in duplici vaſe ad ſuccorum conſumptionem: cola, & opium cum ſtyrace diſſolutum cum pauculo oleo probè miſceto, & repone. * Ad nimios capitis dolores valet, & phreneticis, malè dormientibus, fronti illitum & naribus iniectum, vehementer opitulatur: pulſibus brachiorum & plantis pedum illitum, quocunq; modo vigilijs fatigatum, celerrimè obdormiſcere facit. *Nicolaus.*

ANNOTATIO.

Quia non habentur apud nos Mandragoræ poma, ergo loco ſucci Mandragoræ pomorum, accipienda eſt corticum rad. Mandragoræ lib.j. qui contundendi & coquendi in aqua ſufficienti, & colato decocto, reliqua addenda.

Oleum Mandragoræ, aliter.

℞. Olei ℔.v.
Succi malorum Mandragoræ ℥.viij.
Succi capitum Papaueris ℥.vj.
Succi Hyoſcyami albi ℥.iv.
Succi Violarum, Cicutæ ana ℥.ij.
Opij, Styracis ana ℥ j.

Eodem modo, quo præcedens, conficitur. *Nicolaus Alexandrinus.*

DE OLEIS REFRIGErantibus corroborantibusq; ventriculum.

Oleum Cytoniorum.

℞. Cytoniorum præmaturorum cum cortice, Succi Cytoniorum ana ℥.vj.
Olei oliuarum immaturarum ℔.iij.

Omnia in vas vitreum obturatum immittito, & dieb. quindecim inſolato. deinde horis quatuor coquito in duplici vaſe. Cola, & exprime: in expreſſione caro & ſuccus mutetur: rurſum inſoletur, coquatur, & exprimatur, vt diximus: tertiùm ſic facito: poſtremò colatum reconde, ne perſpiret. * Refrigerat, adſtringit: ob id ventrem totum inferiorem, & neruos laxiores cogendo roborat, ſudores immodicos ſiſtit. *Meſues.* C

Oleum Myrtinum.

℞. Foliorum Myrti ℥.iv.
Olei Omphacini ℔.j.

Macera ad ſolem, aut in loco aliquo calido diebus octo, deinde in duplici vaſe coquito, & abiectis folijs, recentia inijcito, & iterum diebus octo macerato, poſtea ſimili modo coquito, & exprimito, & tertiò recentia myrti folia inijce, macera, coque, & cola. * Cerebrum, neruos, cor, & ventriculum roborat. *Actuarius.* D

Oleum Myrtinum aliter.

℞. Succi foliorum Myrti ℔.j.
Olei communis ℔ ij.

Coquantur in duplici vaſe ad ſucci conſumptionem. & adde E

Ladani ℥.j.

Miſce, & repone. * Idem, quod præcedens, poteſt. *Meſues.*

Oleum Myrtillorum.

Oleum Myrtillorum fit ex myrtillis, hoc eſt, baccis veræ myrti, & oleo Omphacino, eodem modo, quo myrtinum. * Refrigerat & adſtringit, ideoque cœliacis affectibus ſubuenit: ſanat igne ambuſta: puſtulas erumpentes illitu emendat: attritus hyeme concitatos, & intertrigines illitum corrigit: ſedis rimas, condylomata, laxatos artus perſanat, & ſudores coercet. F

Oleum Lentiſcinum.

℞. Racemoſas lentiſci baccas, à putaminibus cunctis expurgatas, quot voles: permittito aliquot diebus ſimul flacceſcere: deinde magnum in ahenum collocato, affuſa aqua: & igni tandiu feruere ſinito, donec baccæ dehiſcant: demum eas extrahito & ſaccis includito, præloq; ſubijcito, expreſſumq; oleum aſſeruato. * Oculorum aciem

aciem acuit, caliginesq; delet, cibis cõmixtum. Scabiem iumentorum, canumque sanat: vtilissimum pessis, acopis, & leprarum medicamentis: sudores cohibet, dysentericos iuuat. *Matthiolus.*

Oleum omphacinum.

Oleum Omphacinum ex immaturis oliuis exprimitur. Pręstat recens, odoratum. * Stomacho vtile est: gingiuas contrahit, dentes firmat, si in ore contineatur: sudores cohibet. *Dioscor.*

Oleum rosaceum vulgare.

℞. Olei communis ℔.iv.
Rosarum rubrarum purgatarum ℥.xvj.

Macera, & insola per dies octo. Rosas exemptas bene exprime, atq; alias impone, vt suprà: atque ita tertium fac: Cola, & serua. Nonnulli in tertia infusione rosas relinquunt. * Refrigerat & adstringit, inflammationibus præsidio est, æstuantem ventriculum restinguit: erosiones intestinorum clysteribus inditum, & dolores dentium, si eo colluantur, sanat.

Oleum rosatum completum.

℞. Olei ex oliuis maturis, aqua fontana, multoties loti, quantum voles: deinde immitte folia rosarum rubrarum apertarum repurgata, quantum satis est, in vitreũ vas: obturatur vas, ac per dies septẽ insola: coque tribus horis in vase duplici. Expressis folijs, & abiectis, noua immitte: insola iterum, coque in balneo, & exprime, vt prius: tertiò noua immitte rosarum folia, quibus addes aquæ infusionis rosarum (eo modo cõfectę, vt in syrupo rosato dictum est) quartam partem: misce, insola dies quadraginta, in vase vitreo obturato: pòst excola, exprime, & addito rosarum succo, iterum diu insola. Alij partem infusionis sumunt, & succi rosarum partem alterã, & eo, quo suprà dictum est, modo cõficiunt. * Roborat, resoluit commodè, lenit & sedat. *Mesues.*

Oleum rosatum aliter.

℞. Rosarum exemptis vnguibus ℥.iij.
Olei Omphacini ℥.vj.

Immitte in vas vitreum obturatum, ne expiret: dies quadraginta insolato. Alij non insolant, sed puteo imponunt, suspensum proximè aquam dies quadraginta. * Inflammationes extinguit, roborat, cogit, densat, fluxiones sistit, & materiarum per corpus fluxum cohibet. *Paulus.*

Oleum rosatum omphacinum.

℞. Olei oliuarum immaturarum loti ℔.j.
Rosarum rubrarum purgatarum ℥.iv.

Tritis rosis, & oleo impositis, fac, vt dictum est, ter rosas permutando. * Eiusdem cum superiori facultatis.

DE OLEIS REFRIGErantibus pectus.

Oleum violaceum.

Oleum Violaceum paratur vere, ex floribus violarum, & oleo Omphacino, quemadmodum Rosaceum, & Rutaceum. * Refrigerat, incandescentibus inflammationum feruorib. vtile est.

A *Oleum nymphaeatum, seu nenupharis albi.*

℞. Flor. Nymphææ alb. ℥.iv.
Olei Omphacini ℔.j.

Macerentur in sole diebus decem: deinde exprime, & nouos flores immitte: tertiò idem facito. * Vires habet Violati: refrigerat tamen magis, quàm Violatum: minus, quàm Papauerinũ: hypnoticis, & intemperiem partium, vt renum, calidam sanãtibus vtiliter miscetur, & Veneris
B tentiginem prohibet, genitali inunctum: somnum etiam conciliat.

Oleum nenupharis citrini.

Hoc oleum fit ex luteis, siue citrinis Nymphææ, hoc est Nenupharis floribus, & oleo Omphacino, vt præcedens. * Ad eadem ferè, ad quæ præcedens, valet.

DE OLEIS REFRIGErantibus hepar.

C Hepar refrigerant oleum Citoniorum, Myrtinum, Myrtillorum, Lentiscinum, Omphacinum, Rosaceum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE OLEIS REFRIGErantibus vterum.

Oleum cucurbitarum.

Oleum hoc ex semine cucurbitæ fit excorti-
D cato, quemadmodũ oleum Sesaminum. * Phlegmonis viscerum, & ab his febribus ardentibus confert: vrinæ ardorem valde mitigat. *Mesues.*

VTERVM quoq; refrigerant oleum Citoniorum, Nymphææ, Lentiscinum, Myrtillorum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE OLEIS SICCANtibus.

Oleum ricinum, siue de cherua.

E Oleum hoc fit ex pingui quodã semine, quod Arabes Cherua, Gręci Crotona, Latini Ricinum vocant: fit autem eodem modo, quo oleum Amygdalarum. * Prodest psoris, vlceribus capitis erumpentibus, sedis inflammationibus, vuluis, quæ occlusæ conuersæq; strangulant, cicatricibus fœdis, aurium doloribus: potu aluum ciet, quæ aquis grauatur: lumbricos eijcit. *Dioscorides.*

SICCANT etiam oleum Nardinum, oleum
F Nucum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE OLEIS HVMEctantibus.

Oleum oliuarum recens.

Oleum oliuarum ex maturis oliuis exprimitur. * Humectat, & moderatè calefacit. Datur in clysteribus ab ℥.iij. ad plures. In vnguentis pro ʒ.ij. ceræ, ℥.j. olei ponitur. In ceratis pro ℥.ij. ceræ, ℥.ß. olei. In emplastris verò ferè æqualis mensura olei & ceræ. *Dioscor. & Galenus.*

Oleum Amygdalarum dulcium.

℞. Amygdalarum dulcium ſiccarum, non tamen rancidarum, quantum voles: contundantur minutiſſimè: poſtea in ſartagine aliquantulum torrefacias affuſo aquæ roſaceæ modico, poſtea prælo exprime. * Lenit aſperitates pectoris, gutturis & pulmonis, duritiem & ſiccitatem iuncturarum: eſt ſuaue in cibis, & cōfert hecticis & phthiſicis: impinguat, auget ſperma, ſedat tuſſim, & ardorem vrinæ, veſicę, & vuluæ excoriatæ, cum fiſtula iniectum.

Oleum Seſaminum.

Oleum Seſaminum extrahitur, vt Amygdalinum, niſi quòd prius ſemen excorticandum ſic eſt. Id ſemen ab excrementis purgatum, aqua parum ſalſa irrigetur, manibus fricetur: iterum irrigetur, donec madefiat: ſiccetur modicè, aſſetur, ſacculo aſpero multum diuq; confricādo excorticetur, corticibus expurgetur, molatur in farinam, oleum exprimatur, vt ex amygdalis. Ex eodem ſemine non excorticato, ſed aſſato & molito in farinam, oleum quoq; extrahitur, vt prius. * Impinguat, ſemen auget, aſperam arteriam lenit, & vocem ob id claram reddit: multorū præterea oleorum aliorum eſt materia. *Meſues.*

De oleo Melonum & Cucumeris.

Hoc oleum ex ſemine exprimitur, vt ſeſaminum, &c. * Refrigerat atq; humectat. *Meſues.*

HVMECTANT quoq; oleum Violaceum, Cucurbitarum, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS ASTRINGENTIBUS.

Oleum Oenanthinum.

Oenanthe è labruſca, optimè olēs poſtquam emarcuit, deiecta in omphacinum oleum mouetur, voluiturque: & cùm biduo manſerit, exprimitur, & reconditur. * Aſtringit, proximum roſaceo effectum præbens: ſed aluum non reſoluit, aut mollit. Probatiſſimum eſt, quod odore Oenanthen reddit. *Dioſcor.*

ASTRINGVNT quoq; oleum Abſinthinum, Menthæ, Lentiſcinum, Maſtichinum, Myrtinum, Myrtillorum, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS EMOLLIENTIBUS.

Oleum Lini.

Oleum Lini fit, vt oleum Seſami: ſed lini ſemē non excorticatur. Paratur hodie à candelarijs & olearijs molitoribus, non à pharmacopolis. * Spaſmo, duritiei neruorum & iuncturarum, hęmorrhoidibus, ſedis phlegmonis & rimis confert, ac dolori pulſatorio. Pleuritidi, tuſſi & diſpnœæ medetur, ſi tres aut quatuor vnciæ bibantur. *Meſues.*

Oleum Narciſſinum.

Oleum Narciſſinum fit, primo vere ex recentibus floribus narciſſi, vt Roſaceum, vel oleum

A Menthæ. * Valet ad emolliendas vuluæ duritias, præcluſionesque: ſed capitis dolores facit. *Dioſcorides.*

Oleum ex Styrace.

℞. Styracis ℥ iij.
Olei communis ℔.j.
Vini quantum ſufficit.

Coque in duplici vaſe ad vini conſumptionem. * Calfacit: ob id confert dolentibus à frigore renibus, veſicæ, vtero, neruis, muſculis, tendoni-
B bus, iuncturis.

DE OLEIS LAXANTIBUS.

Oleum Iaſminum.

Oleum Iaſminum, quod Arabes vocant Ieſeminum, & oleum de Zambach, fit ex floribus Iaſminis ſiue Ieſeminis ſiue Zambachi, & oleo veteri claro, vt oleum Roſaceum, vel Menthæ.
C * Opitulatur corporibus, quæ calfactionem laxationemq; deſiderant.

LAXANT quoq; oleum Amygdalarum dulcium, Oliuarum, Seſaminum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS RAREFACIENTIBUS.

Oleum Chamæmelinum.

℞. Flor. Chamæmeli, dēptis folijs albis ℥.iv.
D Olei oliuarum ℔.ij.ß.

Siccentur flores in vmbra horis vigintiquatuor, deinde immitte cum oleo in vas vitreum anguſti oris, bene obturatum, & quadraginta dies inſolato. * Initio colici, arthritici, & aliorum dolorum, præſtantiſſimum eſt: parum enim repellit, & modicè digerit. Aperit poros, reſoluit vapores, ſiſtit fluentes humores, corrigit malas qualitates, confert neruis, & membris neruoſis.
E *Paulus.*

RAREFACIT quoq; oleum Anethinum, &c. de quo vide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS DIGERENTIBUS.

Digerunt oleum Amygdalarum amararum, Nucum, Oliuarum antiquum, Rutaceum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS DETERGENTIBUS.

F

Oleum de Myrrha.

℞. Oua per decoctionem indurata num. x & ſcindantur per medium, & vitellum extrahe: & eius loco impone myrrham, quantum eſt medietas vitelli, aut minus. Tum rurſus duas partes oui coniunge, & pone in vaſe vitreato, & reconde in cella vinaria & ibidē permitte per dies quindecim, aut plus: & exibit liquor, quem ſerua in vaſe vitreo, pro inunctione. * Virtutes habet balſami: nam conſeruat & tuetur à putrefactione

ctione omnia ea, quæ ei imponuntur. similiter faciei inunctum, pulcherrimam conseruat, & faciem iuuenilem conciliat, vulnera citissimè consolidat, &c. *Euonymus.*

Oleum Tartari.

℞. Tartari puri ℔.iv.

Pone in ollam, & vre in fornace cum lateribus, aut tegulis, aut fictilibus, vel per se, donec omnino excandescat tartarum. Postea impone in sacculum laneo panno factum, & suspende in cellario: tum destillabit ex eo clarus quidã liquor, quem repone. * Valet ad faciem detergendam, & erugandam.

Oleum frumenti.

Frumento inter laminas ferreas modicè candentes presso, oleum excipitur: vel triticum cortice detractum, in vase duplici destillatur. * Cutem impetigine & asperitate infectam sanat. *Mesues.*

Oleum Ouorum.

℞. Oua recentia num.c.

Coquito, donec penitùs indurentur. Postea vitellos eorum exime, & comminutos assa in sartagine, donec ruffescant, & pinguedinem quandam remittant: deinde offam feruentem inde in sacculum pilis contextum, & exprime, quodque expressum fuerit oleum, repone. * Experientia plurima probatum est, cutim expurgare, impetiginem, serpiginem, & alia cutis vitia persanare, capillos regignere, & vlcera maligna & fistulosa curare.

Oleum Sambucinum.

℞. Olei veteris ℔.j.
Florum Sambuci ℥.iv.

Fit, vt oleum Rosatum, ter Flores innouando. * Lenit, abstergit, & mundificat cutim, medetur icteritiæ, & maximè hepati infirmo, obstructo: & plurimum confert doloribus iuncturarum.

Oleum Raphaninum.

Oleum Raphaninum, è raphani semine fieri solet, cæterorum more. * Phthiriases mala valetudine contractas tollit: scabritias cutis in facie emendat. *Dioscor.*

Oleum Gentianæ, nostrum.

℞. Pulu. rad. Gentianæ, Olei communis ana q.s.est. Macerentur in loco calido per mensem: deinde exprimatur oleum. Vermes necat, atque educit. Sic quoque oleum scyllinum & de colocynthide parari poterit.

DETERGVNT quoq; oleum Balaninum, siue oleum de Been, Ricinum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

Oleum ad Scabiem expertum.

℞. Succi Oleandri ℔.j.
Olei rosati ℔.ß.
Sulphuris pulnerizati ℥.j.

Bulliant lentè, donec oleum remaneat, & coletur, & reseruetur. Curat scabiem & pruritum. *Arnoldus Villanouanus.*

A

DE OLEIS GLVTINANTIBUS.

Oleum Nicotianæ.

℞. Succi Nicotianæ, Olei communis ana ℔.j. Misceantur, & coquantur vsq; ad succi consumptionem. * Scabiei, vulneribus & vlceribus confert, dolorem capitis aufert.

Oleum Balsaminæ.

B Fructus Balsaminæ, exempto semine, insolantur diu in oleo Omphacino, aut macerantur eodem Oleo in balneo calentis aquæ, aut equino calente fimo: fitq; inde oleum. * Oleum hoc est præstantissimum ad arcendas vulnerum, mamillarumq; inflammationes, doloresq; mulcẽdos. Valet idem ad exulceratos, inflammatosq; vteros siphone iniectum. Dolorib. hæmorrhoidum mirè auxiliatur: in quem vsum macerantur fructus oleo amygdalino dulci, aut è semine lini C expresso, addita ad vnamquamq; olei libram, liquidę vernicis vncia. Medetur hoc ambustis tam igne, quàm aqua. Punctis, sauciatisq; neruis vtiliter illinitur: quin & vulnerũ cicatrices tum attenuat, tum etiam prorsus delet. *Matthiolus.*

Oleum Liquidambar.

Liquidambar ex America Hispalim aduehitur subrufi coloris, cuius mirabiles prædicant effectus, in omnibus vteri morbis: eius sanè odoris ferè, qui styracis odorem æmuletur. Id verò ex D eo liquore exprimitur, quem de Ocosotl arbore stillare, Mexicána historia tradit in hũc modum. Inter arbores Mexicanas memoratur & Ocosotl arbor prægrandis, & venusta, folijs hederæ similibus. Huius liquor quem Liquidambar vocant, vulnera curat, atq; cum corticis ipsius polline permixtus, elegans, odoratumq; suffimentum præbet. *Carolus Clusius.*

Balsamum.

E LAVDATISSIMVS ille liquor, qui ob excellentes, & mirabiles effectus, Balsamum, ad veri Balsami (quod in Aegypto nascebatur) imitationem, nuncupatur, in Hispania noua elicitur ex arbore Punica malo maiore, cuius folia vrticæ similia, serrata & tenuia sunt, Indi Xilo (Gomora Zilo) vocant. Fit autem duob. modis. Vno, multis incisuris vulnerato arboris cortice, qui tenuis est, è quib. liquor emanat, tenax, subalbidus, excellentissimus, & perfectissimus, sed adeò pauca F quantitate, vt ad nos non inferatur. Altero, Indis admodum familiari, in eliciendis succis ex quauis arbore Ramos, atq; etiam truncos arboris assulatim, & minutim concisos, in lebetem amplissimum inijciunt; multa desuper affusa aqua, bulliunt omnia ac feruent, quantũ satis esse putant, igne sublato frigescere sinunt, & conchylijs oleũ supernatans colligunt. Id verò est, quod in has regiones aduehitur, & quo vulgò vtimur, colore ex nigro rubente, odoris suauissimi. Vasculis argenteis, vitreis, stanneis, aut fictilib. vitratis asseruatur, aliam omnem materiem penetrans. In

medicina huius vsus receptus est, nō nuperrimè, sed statim eo ferè tempore, quo Hispania noua nobis patefacta est: nam cùm Hispani Indos sua vulnera hoc succo glutinare animaduerterent, illos statim imitari cœperūt. Cùm primùm in Hispaniam allatum est, ob eius insignes facultates magna fuit, vt decet, æstimatione: eius vncia nūc viginti, nunc decem ducatis æstimabatur: at nūc temporis eius libra non pluris, quàm tribus aut quatuor ducatis æstimari solet. Romā primùm delatum, eius vncia centū ducatis vænijt: postea, tanta eius quantitate illata, vilescere cœpit, & etiam gratis quodammodo dari, vt solet in rerum abundantia siue raritate plerumque contingere. Nam cùm magno væniret, omnes eius virtutes admirabantur, atq; requirebant: postquàm verò eius imminutū est precium, non æstimatur, cùm tamen idem Balsamum sit, quod fuit, cùm centū ducatis vncia vēderetur. Et sanè, licet nihil aliud nobis intulissent Indiæ, quàm hoc mirabile Balsamum, Hispanorum tamē labor in illis inuestigandis, non inutilis existimādus est: etenim iam multis annis perijt id Balsamum, quod in Aegypto nasci solebat, nec vsquam gentium ampliùs inuenitur: idcirco nobis Deus Opt. Max. eius loco Balsamum nouæ Hispaniæ dedit, quod meo iudicio inferius non est Aegyptiaco, si mirabiles eius effectus & vtilitates consideremus. Trifariā verò in medicum vsum recipitur: nam aut interiùs assumitur, aut exteriùs inducitur, aut medicamentis Chirurgicis admiscetur. Intus assumptum mane ieiuno ventriculo asthmaticis vtile est. & vesicæ doloribus: menses etiam ciet, vt & pessi modo subditum. Eius quatuor aut quinq; guttulæ, vino aut aqua rosacea in cochleari exceptæ, & diluculo sensim in guttur instillatæ, sic vt linguam non contingant (nam Balsami sapor diutius in ore hærens forsitan nauseā etiam moueret) veteres stomachi dolores finiunt, eumque roborant, coloremque commendant, & anhelitum. Iocineri prodest, obstructiones aperit atq; iuuentam conseruat. Magnæ existimationis vir mihi probè notus, ab eius vsu nullos dolores sensit, & tametsi senex, tam validus est, vt iuuenis videatur. Phthisicos leuat, & sterilium vterū expurgat, pessi modo adhibitum. Foris, calidum cum plumula illitum, omnes cruciatus ex humoribus frigidis prouenietes, tollit, presertim si linteum Balsamo delibutum adponatur. Tumores œdematodes discutit, & absumit: quamlibet corporis partem roborat. Capiti illitum, cerebrum reficit, & fouet, omnemque humorem noxium absumendo, dolores tollit. Paralyticis succurrit, cerebro, ceruice, spina & ea parte, quæ paralysi tentata est, inunctis: eadem ratione, ad omnes neruorum morbos, & cōtractiones vtile est. Stomacho illitum, eum roborat, concoctionem adiuuat, & flatibus obstructionibusq; liberat, sicuti & Lienem, quem etiam emollit Nephritidem, nec non ventriculi dolores à causa frigida, aut flatibus ortos, calidum, loco dolēti impositum, sedat: idem prestat pani calido inditum, sicq; ap-

A positum. Vrinam ciet, & expellit, illitum. Summè laudatur in articulorum doloribus, præsertim coxendicum, quòd omnem duritiam & tumorem residuum discutiat. Chirurgicis remedijs inditum, valdè vtile est: & quia molestum esset omnia enumerare, eius iudicio ea relinquo, qui eo vtetur, vt id scilicet alijs medicamentis cōmisceat, quæ ad rem vtilia esse iudicabit. Vulgare sanè admodum est eo in recentibus vulneribus vti: nam statim ea sine suppuratione glutinat.

B Quinetiam in ijs vtile, vbi contusio adglutinationem impedit, quòd statim digerat, & reliqua præstet, quæ ad vulneris vsque glutinationem necessaria sunt, vt non abs re Pauperū Chirurgia censeri possit: eaq; de causa paucæ sunt in hac vrbe ædes, in quib. non seruetur Balsamum. Neruorum, iuncturarumq; vulnera præ reliquis medicamentis ad cicatricem perducit, contractionemq; prohibet. Capitis vulnera curat, modò cranium illæsum sit: sic etiam omnia recentia

C vulnera in qualibet corporis parte, modò sint simplicia. Antiqua vulnera per se, aut cum alio vnguento impositum, mundificat, & ad cicatricem perducit. In diuturnis febribus, spina eo calente inuncta dimidia hora ante paroxysmum, & illico quinque aut sex guttis eius in vino sumptis modo prædicto, horrores discutiūtur, si ter, aut quater id remedium repetatur. Gustu est acuto, & aliquantulum amaro: vnde colligere licet adstrictionis particeps esse, calidum & siccū

D in secundo gradu. Nunc ex noui Orbis continenti magna quantitate inferri cœpit Balsamum per incisionem extractū, ex arboribus ijs similibus, quæ in noua Hispania nascuntur, vbi Balsamum decoctione colligitur. Sunt autem eæ arbores vastæ magnitudinis, & ad radicem vsque ramosæ, duplici septæ cortice, altero crasso Suberini modo, altero tenui, interno materiem arboris amplectente. Ex eo quod inter vtrumque corticem est spacio, incisione Balsamum inducitur,

E alba limpidissimaq; lachryma, suauissimi odoris, qui insignes eius facultates statim prodit. Et certum est, eius guttulam potiorem esse, alterius quod decoctione extrahitur libra, tametsi miraculosos viderimus eius effectus. Huius fructus (qui penes me est) exiguus pro arboris magnitudine: etenim ciceris aut pisi grano maior non est, amari gustus aliquantulum, inclusus extrema siliqua angusta, digitum longa, alba, & tenui. Eo fructu sese suffiunt Indi, ad capitis dolo-

F res, & defluxiones. *Nicolaus Monardes.*

GLVTINAT etiam oleum Myrrhę: de quo vide suprà suo loco.

Oleum balsaminum preciosum.

℞. Olei rosati ℥.ix.
Rhabarbari minutim contusi ℥.vj.

Hæc firmiter contecta in lagena stannea per tres dies stare facito. Deinde lagenam vnà cum prædictis in balneum Mariæ immittito, & ad horæ medietatem probè bullire finito. Postea in lagenam inijce.

Masticis

Masticis subtiliter contusi ʒ.vj.
Thuris, Bdellij,
Opopanacis, Caphuræ ana ℥.ß.

Postea illud oleum per mundum panniculum laneum excolato, ita vt omnis virtus prædictarum specierum inde exprimatur, habebisque in hunc vsum paratum oleum præstantissimum ad vulnera, quæ non capiti, sed alioqui corporis partibus sunt inflicta. *Ranzouius.*

Oleum Medicinale.

℞. Olei communis veteris ℔.iij.
Terebinthinæ Abiethinæ ℔.ij.
Vini albi veteris, & electi ℔.ß.
Olibani triti ℔.ß.
Frumenti purgati ℥.iv. vel ℥.vj.
Hypericonis ℔.ß.
Valerianæ,
Cardui benedicti ana ℥.iv.

Infundantur herbæ in vino per 6. vel 8. horas, deinde addatur frumentum & oleum, & coquãtur lento igne vsq; ad consumptionem vini: postea coletur, & exprimatur. Huic demum expressioni addatur Terebinthina & Olibanum, iterumque coquantur leuiter, donec omnia perfectè misceantur: & seruentur in vase vitreo ad vsum, * Ad vulnera & contusiones plurimum valet. *Aparitius de Zubia chirurgus Italus.*

Oleum Vulnerarium insigne.

℞. Olei Oliuarum ℔.ij.
Vermium terrestrium M.j.

Viui hi vermes musco quercino immittãtur per diem, nam eo euomunt quicquid fœdi à terra sorpsere: adde

Flor. Hyperici. vel potius hos nondum emicantes ℔.ß.
Flor. Centaurei minoris & capitum Trifolij odorati ana ℥.ij.
Gummi Elemni ℥.ij.

Tota æstate soli æstuanti exponatur: ac singulis annis flores recentes, abiectis antiquis, remisceantur: quidam & aliquid Terebinthinæ addunt: nõnulli quid Aquæ vitæ, in qua quid Benjouini solutum est, addunt. *Heurnius.*

Oleum vulneri à machinis bellicis perutile.

℞. Olei Violarum ℔.iv.
Caniculos recens natos num.ij.

Coquãtur simul perfectissimè, addito vermium terrestrium præparatorum ℔.j. deinde percolato, & ad vsum seruato. *Ant. Chalmeteus.*

DE OLEIS SOMNVM inducentibus.

Oleum Malorum aureorum.

℞. Mala aurea, quæ Italis *Pomi d'oro* vocãtur, quantum voles; macera, & insola in oleo Omphacino per dies quadraginta.* Somnum inducit, dolores omnes mitigat apprimè, modicè refrigerat, & digerit: vlcera antiqua, scabiem & impetiginem persanat. *Zuingerus.*

A

Oleum Hyoscyami.

Hoc oleum exprimitur ex Hyoscyami semine, eodem modo, quo ex papauere. * Febrium ardores mitigat, & insomnium.

SOMNVM etiam INDVCVNT, oleum Mandragoræ, de Papauere, Nenupharis: de quibus vide suprà suo loco.

DE OLEIS FRANgentibus calculum.

B

Oleum è granis Citri.

Oleum è granis Citri eodem modo fit, quo ex dulcibus amygdalis. * Dolori arthritico, & succedenti tumori confert, calculum vesicæ, & renum detrudit. In pestilenti statu, alexiterium optimum, lumbricos necat potum, antè illitum.

Oleum Scorpionum simplex.

℞. Scorpiones num.xxx.
Olei Amygdal.amar. ℔.ij.

C Macerentur in vase vitreo stricti orificij, probè obstructo, & insolentur per dies triginta caniculares, vel aliàs tota æstate calidissimis diebus: postea colatum ad vsus repone. * Lapidem renum & vesicæ frangit, & expellit, lumbis, pubi, perinæo illitum, aut per meatum vrinarium iniectum. *Mesues.*

Oleum Scorpionum compositum.

℞. Aristolochiæ rotundæ,
D Gentianæ, Cyperi,
Cort. rad. Capparis ana ℥.j.
Olei Amygdal.amar. ℔.j.ß.

Macerentur in oleo contusæ radices ad solem feruidum diebus viginti, in vase vitreo probè obturato: deinde coquãtur aliquantulum in duplici vase, iniectis ad vltimum scorpionibus viuis num. xx. Iterum serenis diebus xxx. insolentur: postremò excolatũ oleum reponatur. * Hoc efficacius est priore: præterea mirandarum est E virium contra venena omnia & pestilentiam. *Mesues.*

Oleum de Cerasis.

Oleum de Cerasis eodem modo fit, quo oleum ex Amygdalis dulcibus.* Articularijs morbis confert, terget & expurgat, calculum è renibus & vesica pellit, panos faciei, lentigines, & cætera fœdæ cutis vitia delet. Efficacius est, quod ex nucleis Cerasi syluestris paratur.

F DE OLEIS IVVANtibus coitum.

Oleum Formicarum.

℞. Formicarum alatarum quantum voles.
Olei quantum sufficit.

Macerentur æstate ad solem diebus quadraginta, postea excolatum oleum repone. * Valet ad confortandum coitum. *Nicolaus.*

Oleum ex Pistacijs.

Oleum ex Pistacijs eodem modo fit, quo ex Amygdalis dulcibus. * Hepatis & renum dolo-

res potenter lenit, impinguat, semen auget. Ventriculo non ingratum. Tussim & thoracis dolorem mitigat, & intemperiem frigidam emendat.

DE OLEIS SEDANTIBUS dolorem.

Oleum Sambucinum.

Oleum Sambucinum fit ex floribus Sambuci, & oleo veteri clarissimo, quemadmodum etiam oleum Rutaceum. * Lenit, abstergit, cutim expurgat, ictero & hepati obstructo confert, articulorum & neruorum doloribus vtile, eos namque roborat. Epotum, aut iniectum, aluum irritat, serosaq; excrementa per inferna educit. Fit quoque ex medio Sambuci cortice similiter macerato oleum, quod ad ambusta Italis vsui est. *Augustani.*

Oleum Laurinum.

Oleum Laurinũ apud nos non facilè fieri potest: quoniam verò in magna copia affertur ex Italia & aliunde, ideò facilè emitur à materialistis. * Calidum est, & aperitiuum: mitigat colicam & frigidos dolores ventris, stomachi, capitis, hepatis, splenis, renum, matricis, neruorum, iuncturarum: denique omnibus ægritudinibus frigidis confert.

Oleum Hyperici.

℞. Summitatum Hyperici ℥.iij.

Macerentur in vino odorifero diebus tribus & noctibus: bulliant deinde in vase duplici, obturato orificio vasis: postea exprime, & recẽtis Hyperici summitatum bene tritarum par pondus inijce, & iterum macera dies tres ac noctes, coque, & exprime, tunc etiam tertiò recens Hypericum adde, & si vinum minuetur, adde aliquid. Postea adde

Terebinthinæ ℥.iij.
Olei veteris ℥.iij.
Croci ℈.j.

Coquantur in duplici vase vsq; ad vini consumptionem: cola, & repone. * Calidum est, & siccum, & tenuium partium: vulnera incisorũ neruorum consolidat, & combustionẽ ignis: sedat dolores femoris & vesicæ, & prouocat vrinam.

Oleum Hyperici magistrale.

℞. Olei veteris ℔.iv.
Vini albi potentis ℔.j.
Flor. Hyperici cum semine recentium M.iv.

Tere, & macera in vase vitreo, obturato eius orificio, duos dies: coque in duplici vase, & fortiter exprime: in colaturam inijce alios flores, vt dictum est, & tertiò idem facito: deinde colato, & ad singulas colaturæ libras adde

Terebinthinæ ℥.vj.
Olei Absinthij ℥.iij.
Dictamni, Gentianæ, Cardui benedicti,
Tormentillæ, Carlinæ,
Calami aromatici ʒ.ij.
Lumbricorum in vino pluries lotorum ℥.ij.

Terantur omnia, & insolentur, triginta aut quadraginta diebus: & bene obturatum reponas. * Ad eadem vtile: superiori tamen efficacius est. *Medici Florentini.*

Aliud.

Accipe cacumina (cùm se ex flore in semẽ colligere cœpit) Hyperici, contundantur: vino albo maturo infunde, quo mergatur Hypericum, soli per decem dies expone: hinc adde olei, quo pondere æquet & vinum & Hypericum, insolentur dies decem: adijce Terebinthinã, nempe vt quæque libra olei binas vncias Terebinthinæ accipiat, & Croci drachmam: Nucis myristicæ, Caryophyllorum, Myrrhæ cuiusque semunciam, resinæ Pini semunciam addat libræ, Rubiæ tinctorum vnciam, bulliant in balneo obturato vase: vinum exstilletur: mox cola. Vulnera glutinat, mundat, nec cicatricem fœdat, putredinem arcet, contusa recreat, venenis resistit. Sunt qui Antimonium addant, Millefolium, Caudam equi, Beniouinum & Consolidam, Axungiam porci, Cuminum, Rosas. Et quidam terræ infodiunt dicta semestri spacio. *Heurnius.*

Hyperici insigne Balsamum, quod per os sumitur, in capitis & internis vulneribus.

Accipe Olei baccarum Iuniperi libram: Olei extusi ex semine Hyperici iv. ℥. his adde flores Hyperici, vitroq; clauso insolentur dies duodecim, agitato quotidie vase: hîs exactis, noui flores inijciantur, abiectis effœtis, idq; sæpius repetendum: Rubia hic addi poterit, vel Halosanthos. *Idem.*

Oleum Liliorum conuallium.

Fit ex floribus Liliorum conuallium, & oleo veteri dato, vt oleum Liliorum simplex. Priuatim cõmendatur ad puerulorũ tormina. *Augustani.*

Oleum Moschellinum.

℞. Olei puri ℔.iix.
Aquæ ℔.iij.
Folij (pro eo Macis) Nardi Indicæ,
Costi, Masticis ana ℥.iij.
Styracis calamitæ,
Croci, Myrrhæ,
Cinnamomi,
Casiæ ligneæ veræ ana ℥.j.ß.
Carpobalsami, Caryophyllorum,
Bdellij ana ℥.j.
Moschi ʒ.vj.
Nuces moschatas num. iv.

Folium, Myrrham, Casiam, Carpobalsamum & Bdellium tere, & per biduum in aqua & oleo macera: postea coque super lentum ignem in duplici vase, vsque ad consumptionem aquæ: deinde cola, & reliqua in tenuissimum puluerem redacta insperge, præter Moschum: iterũ macera, & coque parumper: vltimò Moschum addito: probè omnia misceto, & repone, & interdum vas agitato. * Est optimum ad omnem frigiditatem corporis, potissimùm ventriculi, & ad dolorem lateris foris inunctum stranguria & colico vexatis, &

tis,& ad omne neruorum vitium illitum optimè facit: miscetur epithematibus & emplastris, quæ ad stomachi & renum affectiones asciscuntur. *Nicolaus Alexandrinus.*

Oleum Populinum.

℞. Olei communis ℔.vij ℥.ij.
Vini ℔.iv.
Gemmarum Populi arboris recentium, Veris initio collectarum ℔.iij.

Gemmæ Populi diutissimè terantur,& macerentur in vino & oleo diebus septem: pòst coquantur in duplici vase vsque ad consumptionem vini: deinde exprimatur oleum, & reponatur. * Expedit ad capitis dolorem, arthriticis, nephriticis, & podagricis,& vbicunque dolor fit. *Nicolaus.*

Oleum Vulpinum.

℞. Vulpem integram, exemptis interaneis,
Aquæ fontanæ, Aquæ marinæ ana ℔.j.ß.vel quantum sufficit,
Olei veteris clari ℔.iv.
Salis ℥.iij

Coquantur & inter coquendum adde
Anethi, Thymi ana ℔.j.

Coquantur autem, donec ab ossibus recedat caro,& aqua consumatur: deinde excoletur oleũ, & reponatur. * Ad podagras reliquasq; arthritidis species, ac dorsi, renumque dolorem est efficacissimum *Mesues.*

Oleum ex semine Ebuli.

Semen suis folliculis & sordibus probè repurgatum, in mortario pastæ instar contunditur, deinde in caldarium iustæ magnitudinis ponitur, tantumque aquæ fluuialis superfunditur, quantum ad facilem ebullitionem satis fuerit. Postea igne luculento coquitur tandiu, donec super aquam bona quantitas spumæ apparuerit: quæ cochleari colligitur,& vasi vitreo oblongo, quales sunt calices vitrei, basin angustam habentes, inditur, relinquiturque in loco tepido per triduum aut quatriduum, dum resideat, & oleum à spuma paulatim separetur Quod si intra dies tres aut quatuor non fiat, signum est, semen non satis coctum fuisse. Tunc itaq; rursus in vas conueniens ponetur,& aqua fluuialis affundetur, ac denuò per quartam horæ partem mediocriter ebullire sinetur: atq; sic percocta, rursus ab aqua cochleari remoueri reponique debet, vt dictum est, donec oleum à spuma separatum ad fundum vasis subsideat viride, pellucidum, & pingue. Notandum verò est, semẽ colligendum esse permaturum, & intra annum: postquam collectum illud est, parare oleum conuenit. Nam vetustate plurimum oleum amittit. * Præstantissimũ balsamum est ad dolores arthriticos. *Incertus.*

Oleum Auellanarum.

Oleum Auellanarum fit eodem modo, quo ex dulcibus Amygdalis. * Dolores neruorum,& arthriticos sanat, teste quoque Manardo, alij ad venena & morsus serpẽtum valere contendunt. *Augustani.*

DE OLEIS PVRgantibus.

Oleum Cnicinum.

A Cnicinum oleum fit ex semine Carthami purgato, & tuso. * Aqua intercute laborantibus, viscerum obstructionibus, ventriculi & coli cruciatibus flatuositate genitis, efficax est. Suspiriosis mirificè prodest,& vocem clarificat. Epotum B pituitam tum vomitionibus elicit, tum per inferna ducit. *Mesues.*

Oleum Thymelææ.

℞. Fol. Thymelææ,
Succi Thymelææ ana ℥.iv.
Vini albi ℥.iij.
Olei Amygdalarum amararum ℔.j.

Macerentur per horas 24. deinde coquantur vsque ad consumptionem vini & succi: colatum reponatur. * Hydropi confert, ac vlceribus ma-C lignis: cutis fœditatem terget: sudores elicit: vrinam retentam prouocat. *Rondeletius.*

Mesues loco vini aquam, & loco olei amygdalarum amararum, ponit oleum Sesaminum, & lac, &c.

OLEA EX BACCIS exprimendi elegans ratio.

Oleum ex baccis Iuniperi.

D ℞. Baccas Iuniperi mediæ ætatis: misce parum aquæ vitæ, contunde in massam, adde & aliquid olei Terebinthinæ limpidissimæ: immitte vasi stanneo, ac claudatur, balneoq; imponatur vt æstuet Ab horis tribus prælo subde, ac laminis ferreis tepentibus exprimatur oleum. Id cochlearis copia sumptum excludit fœtum, stomachum firmat, neruorum conuulsionibus ac resolutionibus medetur, colicos vterique dolores soluit, calculosis vtile: scabiem & fissuras curat. Simili-E ter baccæ Lauri, Hederæ, Sabinæ exprimuntur. *Heurnius.*

Secretus modus extrahendi olea ex omnibus floribus.

Accipies nucleos Cerasorũ: siccentur in calido furno, quò mador vanescat: dein cultro crassiusculè incidantur: mox stratis vicissim & his & floribus vitro, in calido loco (vt in balneo) dies quinque foueantur, hinc contundantur minu-F tim, ilicoque raro linteo leniter adducto torculari exprimantur. *Idem.*

DE OLEIS SVBTIli modo paratis, seu distillatis.

DE OLEIS HERbarum & florum.

HERBAE vel flores earum incidũtur, contun-

dunturq́; : deinde induntur vitro, miſcenturque: poſtea ſi ſiccæ valde ſunt, aqua fontana perfunduntur: ſin humidæ & aquoſæ fuerint, per ſe vaſe occluſo, in ſole, alióue loco calido macerantur, quoad in ſuperficie oleum appareat, quod inuerſo vitro, & cera perforata relictis fæcibus ſeiungitur. Hoc deinde cũ aqua effluente ſimul, ampullæ imponitur, & ex feruescente euocatur rurſus. Aliàs herbæ & flores ita macerati ex balneo pariter deſtillantur: poſtea oleum ſeparatur. * Eaſdem, quas herbæ vnde fiunt, vires obtinent, ſed multò efficaciores. *Andernacus.*

Eſſentia ſiue oleum Chelidoniæ, Meliſſæ, Saluiæ, Valerianæ.

Chelidoniam contuſam indas cucurbitæ vitreæ optimè obturatæ ad digerendum per quindecim dies, in putri calido vtero: pòſt appoſito roſtrato alembico, primò, lento igne, aquam ſeparabis ad ſiccitatem capitis mortui, quod contundes, ipſi reaffundendo elementũ aquæ prius diſtillatum, vt ſupernatet quatuor digitis: obturato vaſe putrefiant omnia in balneo Mariæ per octo dies, pòſt diſtillentur rurſus, dando ignem per gradus, donec nulli prorſus prodeant ſpiritus. Hac autem ſecunda diſtillatione aquam & aërem obtinebis, phlegma, ſi voles, ſeparabis per balneum Mariæ, & deſtilla per alembicum, donec materia in lapillos albos prodeat: qui reiteratis ſolutionibus, & coagulationibus cum aqua propria, cryſtallini fiunt: ſicque terra optimè purificata, quæ quamuis alba ſit, ignem tamen & tincturam intrinſecam continet. Huic ergo ſuperinijcito priora duo elementa, vt ſuprà reſeruata, & circulentur ſimul in balneo donec appareat, & ſupernatet oleum, quod vera dicitur eſſentia, infinitis prædita facultatibus. Eadem methodo Meliſſæ, Saluiæ, Valerianæ, & reliquarum eiuſmodi omnium veras poteris aſſequi præparationes. *Quercetanus.*

Oleum Spicæ.

Oleum Spicæ ex maiori Lauendula fit, quæ Spica vocatur, in vino prius macerata, deinde per alembicum deſtillata. * Renibus inunctum gonorrhœam ſanat: lumbricos expellit, guttæ duæ ex vino ſumptæ. In ſumma, multis facultatibus præditum eſt. *Euonymus.*

Oleum ex floribus quomodo eliciatur.

Contuſas frondes, aut flores, ſimul, ſeorſúmue, vt libuerit, ponimus in matula, cucurbitáue recta, aut curua: ad ſingulas florum libras, addimus olei Amygdalarum dulcium recentis, parum, nempe vt exempli cauſa dicam, ℥.j.ß. aquæ etiam ardentis, quantum videbitur: poterit autem apponi ℥.j. clauſoq́; optimè vaſe, macerentur omnia decem, quindecímue horarum ſpatio, fimo equino, aut balneo tepentis aquæ: inde impoſito pileo, vaſeq́; ad cineres admoto, deſtillet lento igne. Nam aqua manabit, quæ vbi cœperit rubeſcere, vaſe, quod recipit, mutato,

A augebitur ignis: aqua enim & oleum ſimul deſtillabunt: auctiore autem facto adhuc igne, alio vaſe recipies ſolum oleum. Quod autem cum aqua ſimul deſtillauit, ſeparari facilè poteſt. Oleo hac arte ex Abſinthio, aut Mentha, collecto, mirificè congenitus, hepatis & ventriculi calor, atque aliarum partium iuuatur mirum enim in modum penetrat. Poſſemus etiam alio modo operari: Maceratis enim calentis aquæ balneo floribus, prius eodem balneo aquam ſolam elicere, inde quod remanet, ad cineres admouere:
B auctoque ſenſim igne, elicere aquam & oleum. Quanquam autem abſque aqua ardente elici huiuſmodi è floribus ac herbis oleum poſſet: tamen ſi addatur, magis odorem retinet: licet in floribus frigidis, cuiuſmodi ſunt Violæ, Nymphææ, Papauerisque melius aqua ardente abſtineremus, ob qualitatem aduerſam naturæ, qua efficitur, vt aqua ipſa ardens, aut nihil, aut certè parum recipere ac retinere earum virium, odoriſque poſſit. *Hieron. Rubeus.*
C

Oleum Chamæmeli, Meliloti, Anthos, Betonicæ, Menthæ, Abſinthij, &c.

Ex floribus omnibus eodem modo, quo ex Chelidonia eſſentiæ extrahantur: vel hac via: Si addideris pro libro florum libras ſex aquæ pluuialis, vel diſtillatæ, digerendo omnia per aliquot dies, poſtea illa diſtillando per alembicum
D cum ſuo refrigeratorio. Præſertim autem eſſentiam elicies ex floribus, qui ſequuntur. Chamæmeli, Meliloti, quæ olea valdè anodyna ſunt: Stœchados, Anthos, Betonicæ. hæc cerebri affectibus medentur: Abſinthij, Menthæ, iſta ventriculo proſunt: Geniſtæ, Tamaricis, quæ lienis affectibus conducunt Thymi, Epithymi, Origani, quæ melancholiam domant: & ex ſimilibus prius ad Solem, vt decet, exiccatis, quorum proprietates omnes facillimè medicus aſſequetur.
E *Quercetanus.*

Oleum è Roſis præſtantiſſimum.

Roſarum folia in vmbra aliquandiu aſſeruata, in matula vitrea magna ponuntur, cuius ſit fundus latus, & ad dimidium vas impletur: inde affunditur ipſis Roſarum folijs tantum aquę roſaceæ ſtillatitiæ, quantum ſatis fuerit, vt optimè madeant: appoſitoque pileo vitreo cæco, ſtipatiſque optimè rimis cera gummata, quindecim
F diebus equino fimo macerantur: ſic tamen, vt mutato, cùm frigeſcere cœperit, fimo, calor æqualis ſeruetur. Appoſito mox matulæ roſtrato pileo, igne moderato cinerum, aqua omnis elicitur: quæ rurſus in eadem matula, optimè prius à fæcibus mundata, ablutaque ponitur, & calentis aquæ balneo lentiſſimo igne, elicitur, dum tota in vas recipiens abeat. Nam in fundo matulæ remanebit oleum roſarum, colore rubrum, perſpicuum, & moſchi odore ſuauiter fragrans: viribus cordis, ac cerebri roborandis apprimè vtile. *Hieron. Rubeus.*

DE OLEIS EX fructibus.

Olea fructuum.

Ex fructibus eodem modo olea, vt ex seminibus, vel herbis eliciuntur, vt ex nuce Cupressi, baccis Lauri, Iuniperi, quæ moderatè calefaciũt & roborant. Ex amaris & dulcibus quoque amygdalis, idque per balneum pro Asthmaticis, Nephriticis, Iliacis, & ardoribus vrinæ curandis, si ipsius aur.ij. aut iij. exhibeantur. Quæ quidem olea nostri Pharmacopolæ præparant, vel ignis expressione, aut saltem cum aquæ vaporibus. *Quercetanus.*

Oleum è baccis Iuniperi.

℞. Baccarum Iuniperi modium plenum: contundantur minutissimè: ijsque affundatur aqua pura, ea quantitate, vt optimè cooperiantur: postea in vesica cuprea, vt vinum sublimatum, per aquam frigidam destillantur: postremò oleum ab aqua separetur, seruetúrque. * Valet ad multa: ad tormina, ad gonorrhœam, ad coli dolores ex catarrho. Hoc oleum balsamo comparatur, guttarum trium aut quatuor instar assumptum, resolutionem neruorum, morbum attonitum, & alios cerebri affectus præcauet: corpus ab omni veneno & pestilenti aëre tuetur: stomachum debilitatum ex frigore restituit: vomitiones cohibet: viscerum abscessibus medetur: renes purgat: calculos frangit: vrinam promouet: colicos & vterinos dolores compescit: difficultati intestinorum, sanguinisque reiectioni, & pectoris pulmonumque vitijs conducit: morbo arquato, & aquæ inter cutem prodest: vermes necat. In summa omnibus membris læsis, vi sua penetrandi medetur, foris inunctum: conuulsis, tremore & conuulsione infestatis subuenit: scabiem, vlcera inueterata, malignaque, nec non condylomata curat: dolores lumborum, coxarum, podagræ & colicæ, vmbilico illitum, sedat: fissuras manuum sanat. *Euonymus & Andernacus.*

Aliter.

℞. Baccas Iuniperi, contunde in massam, ligneo vasi impone, affunde aquam æstu bullientem, vt obruatur massa: iunge fæcis vini eam copiam, qua medij pedis altitudinem superet: cooperto vase, diebus quatuordecim illis otium sit, dum nempe acorem instar fermenti ducat massa: quotidie bacillo hæc massa agitetur. Tandem fiat distillatio ex eo vase, quo Terebinthina eliquatur, excipulum amplum sit. Ignis lentior initio excludet spiritum Iuniperi: hinc substantiam vini, & granorum: hoc vinum apud Colonienses maximi vsus & pretij est. Cochlear haustum eius partum accelerat, stomachum firmat, conuulsionibus ac resolutionibus medetur, colicos vterinosque dolores compescit, ab inquinato peste aëre tuetur, calculosis expetitũ remedium, fissuras vlceraque manuum sanat. *Heurnius.*

A *Oleum è baccis Lauri.*

Oleum è baccis Lauri, eodem modo, quo oleum ex baccis Iuniperi, destillatur. Ex ℔. vna baccarum, ℈ j. olei communiter extrahitur. * Valet contra colicam & iliacam, & sciaticam passionem.

Oleum è baccis Hederæ.

Oleum è baccis Hederæ, eodem modo quo oleum è baccis Iuniperi, destillatur. Vel etiam
B per descensum sic:

℞. Ligna sicca Hederæ,
Granorum Hederæ,
Gummi Hederæ q.s.

Frustatim decisa, ponantur in vas terreum perforatum in fundo, duobus vel tribus locis, & tunc supponatur alia olla, & ponatur in terra, & ligetur fundus superioris cum orificio inferioris: bene sigillabis cum argilla, vel pasta: & ita disponantur, vt olla superior tota sit super terram, co-
C operto orificio: & fiat ignis circumquaque, & destillabit oleum nigrum in vas interius. * Frigidis articulorũ morbis singulariter prodest: menstrua prouocat, calculos expellit, & vlcera expurgat, sanatque. *Rogerius.*

Oleum è nucleis Pineis.

Oleum è nucleis pineis per descensum, vt oleum è baccis Hederæ destillatur. * Valet ad erugandam mulierum cutem. *Manardus.*

D *Oleum è Cepa.*

Accipiatur Cepa alba: in medio euacua: cuius vacuitas theriaca impleatur, & foramine obturato, circundata panno lineo madente, per horæ dimidium cineribus calidis obruta, alembico destilletur, & liquoris stillatitij dentur patienti ℥.ij. * Sudorem euocat in peste. *Fumanellus.*

Oleum è nucibus Cupressi.

Nuces primùm in puluerem rediguntur: deinde ex aqua Betonicæ, vel aqua Vitis distillantur:
E postea oleum, quod inde manauit, in balneo Mariæ corrigitur, & ab aqua separatur.* Hoc ceruici, vel capitis vertici inungitur ad catharros retinendos, quos spinam versus singulari quadam vi retrahit. quare etiam anteriùs oculis applicari non debet, vt quod illos attrahendis humoribus offendat. *Andernacus.*

DE OLEIS EX seminibus.

F *Olea Seminum.*

Seminum olea eadem methodo, vt olea ex floribus, eliciuntur, in puluerem prius redactorum: vt Anisi ad flatus discutiendos: Fœniculi ad affectus oculorum, & suffusiones. *Quercetanus.*

Oleum Anisi.

℞. Anisi ℔.j. vel ij.
Aquæ fontanæ ℔.x. vel xx.

Contundatur Anisum minutissimè, & maceretur in aqua per horas aliquot: deinde in vesica

ærea primò igne lento, deinde fortiori destilletur per aquam frigidam: postremò oleum ab aqua separetur. Libra vna Anisi dat communiter ℥.ij. olei. * Ad vertiginem, angustiam pectoris, capitis defluxu natam, præfocationem, vomitionem, cruditatem stomachi ex flatibus, aquam inter cutem, aliosq; affectus qui ex frigore & ventis proueniunt: præcipuè omnibus membris exanguibus & neruosis opitulatur, vt stomacho, intestinis, vesicæ, vtero: cuius fluorem albū exiccat, & omnes in totum actiones, quæ de Aniso dicuntur, obit: oris halitusq; fœtorem emendat. Vsus eius est, si aliquot guttarum instar ex vino, vel iusculo manè assumatur, vel quando necessitas postulârit: quinetiam tabellis ad pectoris vitia rectè additur. *Andernacus ex Euonymo.*

Oleum Fœniculi.

℞. Fœniculi contusi ℔.ij.
Aquæ fontanæ ℔.xx.

Misce, macera, & in vesica, balneo aëreo sicco destilla per aquam frigidam: deinde oleum ab aqua separatum repone. Fit etiam à quibusdam hoc oleum ex semine sicco extractum, sine vlla alia additione, perquàm odoratum & suaue: colore autem est album, quod primò destillat. Destillatur autem ex ℔.j. Fœniculi, ℥.ß. olei. * Capiti conducit, præcipuè autem oculis, renibus, vesicæ: pectoris angustiæ & difficultati spirandi succurrit: stomachum iuuat: flatus dissipat: calculos arenosos comminuit: vrinam & menstrua promouet. Fieri ex eo tabellæ possunt ad eosdem vsus, aut per se quocunque tempore manè & vesperi aliquot guttæ sumi possunt. *Euonymus.*

Oleum Anisi & Fœniculi.

Semina Anisorum cucurbita curua locantur, ad eorumq; libram adduntur aquæ fontis purissimæ ℥. iij. & tepentis balnei calore macerantur: inde educitur oleum odoratū, quod stomacho roborando, flatibus discutiendis, orisque halitui commendando, plurimum præstat. Huius si guttæ aliquot cum ijs pharmacis misceantur, quæ ad coli dolores, pro deijcienda aluo, adhibemus, multum prosunt. Quòd si loco aquæ in destillando vinum addideris, calidius oleum euadet, sed minus suaue, minusque odoratum. Sic quoque è semine Fœniculi oleum extrahitur. *Rubeus.*

Oleum Cumini.

Cumini oleū eodem modo, quo Anisi oleum conficitur. Libra autem vna Cumini dat ℥. ß. olei. * Vtile est vulneribus ad lienem pertingentibus, inflationibus corporis ex frigiditate, quæ aliquando causa existit cur vrina retineatur: tussi medetur: anhelationi conducit: colicis doloribus subuenit: vrinæ stillicidium impedit. Ad hūc vsum gutta vna aut altera, in aqua filicis sumi potest, aut etiam in tabellis. *Euonymus.*

Oleum Petroselini.

℞. Sem. Petroselini ℔.ij.
Aquæ fontanæ ℔.xx.

A Semina contunde, macera, atq; in vesica, balneo aëreo sicco, vel arena destilla. Ex libra autem vnæ seminis Petroselini extrahitur communiter ℈.j. vel ʒ.ß. olei. * Obstructiones aperit: menstrua & vrinam mouet.

Oleum ex granis Ebuli.

Oleum ex granis Ebuli quomodo fiat, vide suprà. * Podagricos dolores mirum in modum lenit, curatque.

B

Oleum ex granis Cataputiæ.

℞. Sem. Cataputiæ ℔.ij.

Contundantur, & in retorta per arenam destillentur. * Purgat mirabiliter. Idem facit oleum Cnicinum.

Oleum Frumenti.

Frumentum in retortam impositum cum spiritu vini diligenter per octo dies digeratur: tum demum igne violento pellatur. Quod destillatum est, capiti mortuo reddatur, denuo digeratur, ac destilletur. C Id si ter iteraueris, prodibit oleum præstantissimum ad gangrænam & carcinomata. *Quercetanus.*

Oleum è semine Lactucæ & Hyoscyami.

Semina Lactucę aut Hyoscyami cucurbita curua locantur, ad eorumq; libram adduntur aquæ Rosarum stillatitiæ ℥.iij. vel paulò plus: & tepentis balnei calore macerantur: inde educitur oleū. Prodest autem Lactucæ oleum potum ad duas D vel tres drachmas, cum iure aut vino, manè, sex aut septem diebus, gonorrhææ. Hyoscyaminum idem facit, si eo inungantur renes: & si mulier est, pessi modo subdatur. *Rubeus.*

DE OLEIS EX radicibus.

Olea radicum.

Vna eademq; prorsus via, vt herbarū, florum E & seminum, essentia radicum extrahitur: Angelicæ scilicet, Bistortæ, Gentianæ, Tormentillæ, Caryophyllatæ, quæ pestilētibus affectibus conferunt: Cyperi, Acori, Costi, ad roborandum ventriculum: Dictamni ad sedanda parturientium tormina: Helenij, Eryngij, Glycyrrhizæ, Iridis Illyricæ ad pulmonum affectus: Pæoniæ, epilepticis conducens. *Quercetanus.*

DE OLEIS EX lignis.

F

Olea ex lignis & baccis.

E lignis odoratis, ac resinosis, nec non ex eorum baccis, elici oleū potest, ipsis nonnihil contusis, affuso vini albi modico, aut etiam aqua: inde per noctem in cineribus calentibus, vitrea cucurbita maneant: augeatur manè ignis, quoad destillabit oleum. *Rubeus.*

Oleum ligni Guaiaci.

Ex Guaiaco ligno oleum hoc modo elicitur: Guaiacum aqua ardente, in qua sal Tartari dissolutum

solutum fuerit, maceretur tandiu, dum colorem aqua contrahat: tūc enim ipsa in aliud vas transfusa, noua adijciatur, & maceretur, vt colorem contrahat: idque repetatur, dum non amplius coloretur aqua. Has omnes aquas coniunctas simul destillatione excipe: & in fundo cucurbitæ remanebit oleum. Vlceribus malignis, doloribusque probatur. E' Iunipero eiusque baccis simili modo educitur, ad eadem vtile, & ad faciei vulnera ac maculas. E' Corno arbore, qui educitur, pari ratione liquor, per se solus strumas B discutit: maturat, aperit, purgat, glutinatq; nulla alterius medicamenti ope: si pili barbæ capitisq; cani, eo liquore calido madescant, præsertim si adiungatur secunda aqua, qua vtuntur mulieres ad flauos reddendos capillos, eos tingit rubro colore, in obscurum vergente: duratq; color hic sex menses.

Idem, aliter.

℞. Ligni Guaiaci quantum sufficit.
C Incide in frusta, & imple ollam, vel dolium magnum vitreatū intus, cuius orificium sit arctum: & fac foueam in terra, & præpara parietes eius cum terra figuli: deinde pone ollam vitreatam in fundo ex directo foueæ, habentem orificium magnum, & cooperiatur lamina ferrea subtiliter perforata: deinde præpara ista duo vasa cum terra figuli, ne ex vtriusque orificijs respiret: deinde cooperi terra, & adde ignem per tres horas. vel amplius: finaliter resudabit oleum de ligno D Guaiaco. * Ad vlcera & dolores ex morbo Gallico ortos valet. *Euonymus.*

Oleum ex lignis Iuniperi.

Oleum è lignis Iuniperi eodem modo fit, quo oleum è lignis Guaiaci. * Frigiditatis causas remouet, vel reprimit, & typum quartanæ. Sed magis singulare & speciale, facta inunctione ab vmbilico vsque ad muliebria, est, renes & matricem confortare, & eius humiditatem exiccare, & ad conceptionem præparare. *Rogerius.* E

Oleum è lignis Fraxini.

Oleum è lignis Fraxini eodem modo fit, quo oleum è ligno Guaiaco. * Vsus eius est in arthetica frigida: excoriationes cicatrizat, morpheam albam propriè soluit, & ipsam denigrat. Curat præterea paralyticos: lienicis confert, non solùm inunctum, sed etiam ebibitum. *Rogerius & Manardus.*

Oleum è lignis Hederæ.

F Oleum è lignis Hederæ quomodo fiat, dictum est suprà, vbi docuimus oleum extrahere è baccis Hederæ. * Contra artheticam frigidam valet. *Rogerius.*

DE OLEIS EX corticibus.

Oleum Cinnamomi.

℞. Cinnamomi electi quantum sufficit.

A Contunde crassè: macera in aqua Rosacea, vel Citoniorum, vel Vino albo, per horas viginti-quatuor: deinde in vapore aquæ calentis, vel in balneo, vel in vesica per aquam frigidam distilla. Ex vna libra Cinnamomi extrahitur communiter ℥.ß olei. * Oleum Cinnamomi, in vniuersum balsamum naturali respondet, intus putrefactionem arcet, extrinsecus omnia recentia vulnera, siue vlcera consolidat. Huius guttæ singulæ, vel duæ, per se ori inditæ in animi parturientis deliquiis præsentissimum sunt remedium, sicut etiam in accelerando partu, & senio debilibus reficiendis. Stomachi concoctionem iuuat, bonumque succum generat. * Cæterùm è Cinnamomo parum (vt antea dictum) olei distillatione extrahitur. quare eius loco, vt plurimum vtimur aqua eiusdem, quæ primo loco exstillauerit. *Euonymus.*

Aliter.

℞. Vini Maluatici optimi mensuras tres, & bis distillato. Postea rursus tertia vice distillato, vt tamen vna tantùm mensura in cucurbita relinquatur. Rursus distilletur alia vice, vt in cucurbita minus remaneat. Tum rursus alia vice distilletur, vt mensura vna tantùm supersit: sicque habebis vinum optimè rectificatum, quod seruandum. Quo facto, accipias de Cinnamomo quantum videbitur: concidas minutim, & in cucurbitam ponas vnà cum vino rectificato, vt excedat Cinnamomum duobus digitis. Cucurbita cæco alembico diligenter claudatur, & in balneo Mariæ tribus diebus, lento igne ponatur. Peracto hoc termino, effunde vinum, cauendo ne quid fæcum vnà effluat: & vinum seorsum serua. Tum aliud vinum rectificatum affundito, & vt priùs pergito. His peractis, vtramque aquam vitæ, in cucurbita commisce, & cum capitello claudatur diligenter, & in balneo lentissimè distillatio inchoetur, vt ad nouem tactus, guttæ distillent: idq; continuabis, quoad vinum ascenderit: tum in fundo alembici habebis oleum, quod serua. *Euonymus ex schedis manuscriptis.*

Aliter.

Matula fictilis, vitro interiùs oblinita impletur ad dimidium aqua fontis stillatitia, inde cortex Cinnamomi leuiter tritus imponitur, rimísque optimè stipatis, igne vehementi sic vt aqua bulliat, fumique in sublime tollantur, oleum educitur. Nam aquæ quæ destillauerit, innatabit oleum albū, vt lac, dulceque, & admodum odoratum, & nonnihil acre, Cordi, cerebro, ac stomacho maximè salubre, halitumque oris commendat. *Rubeus.*

Aliter.

Oleum Cinnamomi etiam alia via fieri poterit: vt Sacchari candi, & Cinnamomi æquas portiones accipiamus, teramusq;, & in recurua cucurbita breui ponamus: inde ipsi affundamus aquæ Rosaceæ stillatitiæ ℥.vj. si Sacchari & Cinnamomi cuiusque acceperimus: macerentur per

noctem, manè, moderato igne cinerum habebitur oleum triplex. Primum album est. Secundum colore flauum, sapore acerbum: pars est sacchari tenuior, cum aqua rosacea mixta. Tertium, quod est rubrum, acre, odore Cinnamomi, licet exiguo: partes igneæ sunt Sacchari & Cinnamomi. *Idem.*

Aliter.

℞. Cinnamomi ℔.j.
Aquæ Melissæ, vel
Borraginis, aut
Endiuiæ ℔.ij.

Infunde ac macera dies quinque, per arenam distilla: in vltima confectanea aqua Cinnamomi iterum infundi poterit nouum. Ita Caryophyllorum, Piperis, Angelicæ, Galangæ extorquentur olea. Ab aromatibus distillandis absit vinũ: nam antequam aromatum oleum sese surrigit, vinum exigitur: quare restibile aroma suo vehiculo defraudatur. At aqua non sine aromate effertur. *Heurnius.*

Olea corticum & lignorum.

Ex corticibus & lignis omnibus, præsertim calidis, vt ex Guaiaco, Iunipero, Sambuco, & similibus per descensum oleum extrahitur, fœtidum tamen, quo vtimur in externis affectibus. *Quercetanus.*

Oleum ex corticibus mali Aurantij.

Cortices malorum Aurantiorum priùs ex humore aliquo macerantur: deinde vitreis organis vel in vesica per aquam frigidam distillantur, vt oleum Cinnamomi: demum oleum aqua separetur, conseruetur q;. * Est albicans & odoratum valde. *Euonymus.*

Oleum ex corticibus Nucum.

℞. Cortices Nucum aridas: contunde in mortario, pone in retortam bene perlutatã, illam impone igni non nimium magno, & extrahes oleum & aquam è corticibus. Deinde separabis oleum ab aqua per balneum Mariæ. Postremò ter aut quater purgabis oleum, in arena distillando in vitro paruo. * Hoc ferè melius est oleo Vitrioli, maximè in peste & veneno. *Euonymus.*

DE OLEIS EX aromatibus.

Olea aromatum.

Quemadmodum ex herbis vel floribus eliciuntur, sic quoque ex Cinnamomo, cuius oleum cor roborat, prostratasque vires reficit: ex Nuce moschata, Pipere, quorum olea assumpta, vel admota, imbecilliori ventriculo conducunt, matricemq; confortant: & ex Caryophyllis elicies olea, quæ vna prorsus & eadem methodo cum aqua destillantur, ipsique supernatant: separantur autem per infundibulum: solum oleum Caryophyllorum fundum petit. Quoniam est inter reliqua minùs aëreum: aquam tamen membrorum pellit, & melancholicum purificat sanguinem, & conuenit imbecillitati visus, si huius gut-

A tula vna, aut altera manè primo vini haustu assumatur. *Quercetanus.*

Oleum Caryophyllorum.

Oleum Caryophyllorum paratur, vt oleum de baccis Iuniperi. Multò citiùs & faciliùs oleũ habebitur, si cum aquis distillatio fiat, vt pluuiali, vel lacustri, aut aliis mollioribus. * Calidum est & siccum, tertio gradu: confert stomacho, hepati, cordi, diarrhœæ à causa frigida, & stomachi morbis omnibus frigidis. Spiritus melancholi-

B cos dissipat, & clarificat crassos. Omnes virtutes habet Balsami. Extrinsecus vulnera recentia sanat: vulnerum sanguinem fluentem & aquam sistit. Intrinsecus partes naturales confortat, sanguinem melancholicum purgat, confortat cor & caput: præsertim conuenit vertigini & debilitati visus, si manè tres vel quatuor guttæ à ieiunis in cochleari cum offa aut vino sumantur: iterum colicæ & vteri passionibus, eodem modo sumptum. Tabellæ ex eo paratæ, maneq; & serò

C comestæ, capiti conferunt robur, & catarrhos sistunt. *Euonymus.*

Oleum Macis.

℞. Macis quantum sufficit.

Contunde, macera in aqua fontana quanta sufficit: deinde in cucurbita vitrea, vel vesica ærea per aquam frigidam (vt vinum sublimatum) destilla: & ita cum aqua ascendet oleum, quod postea separabis. * Calidæ est facultatis: ideoque

D commodus eius vsus est in colica à causa frigida, & à catarrho in capite descendente: confortat cor, ventriculum, & matricem. In tremoribus cordis ex timore, aut ex vesicæ obstructione, aut matrice maximum auxilium præstat: valet in stranguria, & quicunque à frigiditate ortum habuerint, morbis. Possunt eius tres vel quatuor guttæ per os sumi, in cochleari ferreo cum offa, aut in primo haustu vini. *Euonymus.*

Oleum Nucis moschatæ.

E Oleum Nucis moschatæ eodem modo fit, vt oleũ Macis. * Ventriculum frigidum calefaciendo roborat, superfluosque eius humores consumit, & inflationem tumoremq; prohibet. flatus discutit: colicos dolores sedat: oris halitum commendat: vesicæ affectibus succurrit, trium aut quatuor guttarum instar ex primo cochleari iusculi, aut vino Cretico assumptum. *Andernacus.*

Oleum Nucis moschatæ, aliter.

F ℞. Tertiam vel quartam partem Aquæ vitæ destillatæ. & Nuces moschatas minutim conscinde: imponantur bociæ omnia, ita vt per tres digitos Aquæ vitæ, Nucis moschatæ partes cooperiantur: relinquantur in infusione horis viginti quatuor, & Aqua vitæ colorẽ flauum acquiret, quam in aliud vitrũ effunde: tunc aliam Aquam vitæ de nouo affunde, vt prius, idq; repetito toties, quoad colore nõ inficiat Aquam vitæ. Quo facto, Aquam vitæ sic coloratam omnem, in bocia, in balneo Mariæ secundùm artem distilla, vt ascendat Aqua vitæ, & oleum Nucis moschatæ remaneat

remaneat in priore bocia in fundo: & sic habebis oleum Nucis moschatæ paratum. Eodem penitùs modo, potest ex omnibus aromatibus oleum distillari. *Euonymus ex quodam incerto.*

Aliter.

℞. Nuces moschatas quot voles, pulueriza, & affunde duas mensuras aquæ simplicis: pone in cucurbita vitrea, luto sapientiæ optimè perlutata vt solent ij cucurbitas perlutare, qui aquam fortem parãt: postea capitello imposito, eodem luto perluta, similiter & recipientem (tantùm in iunctura) ne spiritus euanescant. Tum ita ad ignem pone, & primò fac ignem lentum, secundò maiorem, tertiò fortem, eo modo, quo solent aquam fortem distillare: & habebis oleum optimum, supernatans aquæ in recipiente, quod collige, & est magnæ virtutis. *Euonymus.*

Oleum Maceris.

℞. Maceris quantum videbitur, pistetur grosso modo, & maceretur in aqua rosacea tamdiu, quoad facultates Maceris penitùs aqua extraxerit. Tum accipe Amygdalas decorticatas cultro: incide leuiter, easque in prædictam aquam impone, vt odorem & saporem Maceris imbibant, tum exiccentur seorsim: quibus exiccatis, rursus in eandem aquam ponantur, denuoque exiccentur: idq; est quater iterandum. Tum demum oleum exprimendum: quod vbi expressum fuerit, in sole rectificetur. Et hoc quoque modo multa alia olea non incommodè fieri possunt, vt ex Moscho, Ambra, Belzoino, Storace, Cinnamomo, Caryophyllis. *Euonymus ex libro manuscripto.*

Oleum Piperis.

Oleum Piperis eodem modo fit, quo oleum Macis & Caryophyllorum. * Omnibus facultatibus, quibus & ipsum Piper, præditum est: nisi quòd ignea illa vis, quam linguæ imprimit Piper, in oleo eiusmodi non sentitur. Est enim oleum Piperis nihil aliud, quàm elementum aëreum, separatum à reliquis elementis, quemadmodum etiam in oleo Vitrioli & Sulphuris distillato idem probauimus. Eodem planè modo oleum Piperinum à suo igne est separatum, & maioribus facultatibus ipso Pipere constat: penetrandi facultatem habet eximiam. In colicis, & partibus multa tenaci pituita & lenta repletis dantur duæ vel tres eius guttæ cum iusculo, ad incidendam eam, & dissipandam. Exhibui (inquit quidam) in tertiana febre, post purgationẽ, & venæ sectionem, dando huius olei guttas tres, cum ℈. j. Myrrhæ, duabus horis ante paroxysmum, frigus & tremorem, ipsamque etiam febrem prohibuit inuadere, si non prima vice, at saltem secunda. Cæterùm ℔. j. Piperis dat ʒ. ß. olei. *Euonymus.*

Essentia siue oleum Croci & Camphuræ.

Croci essentia, quæ ad omnes roborandos spiritus conducit, fit cum vini spiritu, qui super

A ipsum inijci debet toties, donec tincturam totam attraxerit, & remaneat terra subalba, cui calcinatæ priùs, vt decet, indas essentiam extractam cum suo menstruo, omniaq; circulato in balneo Mariæ, tum demum pelle per cineres. Quo facto, separa vini spiritum in matratio, & in fundo remanebit Croci essentia, infinitas habẽs proprietates, si guttula cum liquore aliquo, vel iusculo, aut vino permisceatur: spiritus prostratos reficit, & roborat mirum in modum. Sic elicitur essentia

B Camphuræ. *Quercetanus.*

Olea aromatum, lachrymarum, lignorum & gummi.

℞. Caryophyllorum pulueratorum ℔. j.
Aquæ simplicis, vel, quod melius est, Aquæ vitæ ℔. vj.

Infundantur in vas vitreũ ad digerendum in balneo vel fimo equino per quatuor dies: pòst apposito rostrato alembico cũ suo refrigerio destil-

C lentur ex artis præscripto: oleum autem ab aqua separetur per infundibulum, & ad vsus seruetur. Eadem methodo elicies olea Saluiæ, Iuniperi, Succini, Terebinthinæ, Myrrhæ, Thuris, Sarcocollæ, Masticхes, Euphorbij. *Quercetanus.*

DE OLEIS EX RESINIS & GUMMI.

Oleum è Gummi.

D Vt è Gummi oleũ eliciatur, accipito ad Gummi libram, Aquæ ardentis ℥. j. ß. & in vitrea cucurbita macerentur sub fimo diebus 4. vel 5. inde lento igne pileo cucurbitæ imposito, stillet oleum. Fieri etiam faciliùs posset cucurbita recurua. Alij ad ℔. Gummi, addunt Aquæ rosaceæ stillatitiæ ℔. ij. inde lutatis optimè rimis, destillant: primò enim exit aqua: aucto mox igne, oleum, quod alio vase excipitur. Sunt qui oleum Tartari, cũ aqua rosacea pari pondere miscent.

E Hacq; ratione Ladani, Belzoini, Styracis & cæterorum huiusmodi olea eliciuntur. In Styrace tamen Calamita, nõ clauduntur vasorum rimæ, cùm in destillando respiratione indigeat. Quandoque etiam plura commiscentur, & oleum optimum emanat. Nec desunt, qui gummi tuso, aquam ardentem addant, siue aquam mellis, acetúmue stillatitium, aut aquam communem sexies destillatam, sic vt quatuor digitis pulueres superet. Duabus diebus aquæ tepentis balneo

F macerant: inde aquam inclinato vasis ore, excolant, aliamq; superfundunt, id toties repetentes, dum aqua nullum amplius colorem contrahat. Omnes hæ aquæ coloratæ simul commiscentur in vitrea matula, pileoq; rostrato imposito, eodem balneo destillat aqua, & in fundo vasis oleum remanet: quod si fortè tenacius esset, quàm velles, superfusa denuò illi aqua, quã extraxisti, destillet. Euadet enim fluidum, ceu oleum Oliuarum. Cùm Gummi quouis miscent alij sal tartari æquis portionibus: inde fimo, aut balneo ad tres dies macerant: mox igne cinerum, vase re-

curuo oleũ elicitur His modis extractum, oleum Thuris, vulneribus conducit, partium neruosarum, ac membranarum, ligamentorumq;. Quod verò ex Aloë, vulneribus capitis & pectoris optimum est. Ex succino doloribus colicis, atq; vteri, cæterisq; frigidis affectibus cõducit. Est enim perspicuum, aureoq; colore, ita calidissimum, & cùm tetro odore sit, ad excitandos epilepticos & soporosos vtiliter adhibetur. Qui è Sagapeno & Galbano destillat, liquorem, cicatricẽ extenuare, vt vix appareat, si in vulnere ponatur, scribũt. Qui omnium simul oleũ cuperet, curandis vulneribus aptissimũ, idq; citò, ea cõtũdat, agitetq; cũ quarta parte Ceræ virgineæ, retortaq; parua cucurbita, igne cinerũ destillet. Mirificum enim oleũ manabit ad omnia vlcera ferè ac vulnera. E Myrrha qđ elicitur oleũ, opobalsami vires supplet in cõficienda theriaca Andromachi. *Rubeus.*

Aliter.

Nonnulli qui dura Gummi distillant, vt Thus, Mastix, Myrrha, duplum addunt Aquæ vitæ, & olei Terebinthinæ quadrantem ad gummi: & balneo maris decem dies macerant, aut fimo equorum. *Heurnius.*

Oleum Mastichis.

Mastiche primùm in vino coquitur: deinde reponitur, maceraturq; ex eodem per dies aliquot: postea ampullæ erectæ, luto diligenter oblitæ inditur, oleumq; & aqua per operculum ex nudo igne proliciuntur. Hæc denuò cucurbitæ vitreæ imponitur, & in balneo Mariæ distillantur, dum aqua ab oleo seiungatur: hoc deinde per cineres calidos à crassiore materia separatur, idemque effluit tenue, flauum & subtile: tandem quod crassius existit, à fæcibus suis in arena euocatur, & in solis calore corrigitur. Nobile est oleum propter vim penetrandi, qua omnia membra reficit: stomachum corroborat, eiusq; concoctionem iuuat: viscerum inflammationibus conuenit: abscessus lenit: dolores sedat: omnes denique neruos confirmat. *Andernacus.*

Aliter.

Oleum è mastiche fit per descensum in retorta, ita vt ignis suprà infraq; sit, & habebis oleum mastichis, quod postea rectificetur. Augustæ Vindelicorũ quidam distillat, accipiendo Mastichen integram & solam in retorta lutata, vsq; ad partem eminentem extra fornacem, quæ quatuor ventilia habet, & superiùs tegatur, lento igne destilletur. * Balsamum est mirificum ad vulnera. *Euonymus.*

Oleum Mastichis & Thuris.

Reducatur ℔. j. Mastichis in puluerem, quem indas vasi vitreo, superfundendo aquę cõmunis distillatæ, & aquæ vitæ añ. vt supernatent quatuor digitis, occluso vase, putrefiant in fimo per aliquot dies, pòst distillentur sepeliendo alembicum intra arenam, aut batrituram ferri, dando ignem per gradus: primò distillabit cũ menstruo oleum flauescens: illud seorsum reserua, & augendo ignem prodibit oleum rubicundum: tum

A demum fortiori igne, crassum & adustũ sapiens. Quod si cum vini spiritu à priori separato circuletur, & rursus distilletur, tum habebis verum oleum, affectibus externis vtilissimum, præsertim ad corroborandum ventriculum & intestina imbecilliora. Oleum autem flauescẽs, quod primò distillatum est, exhibetur cum vino, aut proprio decocto, ad eosdem affectus, & ad defluxiones prohibendas. Separatur facilimè tota aqua vitæ, & potest ablui oleum, si velis. Et si timeas empyreuma illius, cum aqua Rosarum, aut simplici,

B præstantissimum parabis medicamentum. Et ex ℔. j. elicies hac via olei puri ℥. x. Sic ex Thure oleum facies vulnerarium. *Quercetanus.*

Oleum Thuris.

℞. Thuris in puluerem redacti ℔. ß. Ampullæ orificio magno præditæ indatur: deinde vitrũ calicis modo formatum, quali in potu quotidiano vti consueuimus, imponatur, vt in medio ampullæ consistat, idemq; aqua calida impleatur:

C postea operculum in vertice perforatum applicetur: cuius foramini infundibulum coaptetur, & oleum commissuris óblitis euocetur. Inter distillandum verò aqua calida per illud in vitrum, quod dixi, guttatim stilletur: ita tamen, ne hoc repleto, ita effluat. atque sic cum aquæ vapore oleum simul ascendit suauissimum, & odoriferum, odore Thuris, quod alioquin sine hoc vapore pessimè olet. *Andernacus ex Euonymo.*

Oleum Myrrhæ.

D ℞. Myrrhæ electæ, & non adulteratæ ℥. vj.
Aquæ vitæ sine phlegmate ℥. xij.

Hæc duo in bocia vitrea coniunge, quæ in fimo equino calido diebus sex quiescant: postea distilla in balneo, vsquequò aqua tota ascenderit, tum in fundo bociæ videbis oleũ Myrrhæ: quod per pannum lineum est colandum, sicq; seruandum. * Virtutes habet balsami: nã conseruat & tuetur à putrefactione omnia ea, quæ ei imponuntur.

E similiter faciei inunctum, pulcherrimam conseruat, & faciem iuuenilem cõciliat: vulnera citissimè consolidat, & omnes alios morbos internos curat, exhibendo per os ʒ. ij. ad aurium surditatem, &c. Ad faciei splendorem & colorem conseruandum sic est procedendum. Fiat decoctum vrticæ in aqua communi, & dum ebullit, vapor in faciem recipiatur, vt sudet postea exiccetur optimè: & postea statim vnge faciem oleo Myrrhæ. Et hic modus est seruandus in inungendis

F manibus, pectore, & alijs partibus. *Fiorauantus.*

Aliter.

℞. Myrrhæ in puluerem redactæ q. s. include induratis ouorum aluminibus, abiecto vitello, ac iterum sectas partes committe: crati impone, vel stanneo in vase foraminibus peruio, & cellæ include. Manabit liquor oleosus. qui vitro exceptus, & cum Aquæ vitæ pari quantitate remixtus, in equino fimo digeratur menses 3. vel 4. hinc vitro inclinato effundatur liquor, qđ crassamentum restat balneo maris imponatur, vt euanescat quicquid Aquæ vitæ inest, vel liquoris

ab oue

ab ouo eliquari: etenim in fundo remanebit oleum Myrrhæ. Hoc Anchusæ radice admixta vehementiùs enitescit, ac guttulis aliquot affusis olei Saluiæ, Caryophyllorum, vel Cinnamomi gratum odorem afflabis. *Heurnius.*

Aliter.

Qui in theriaca & cæteris antidotis vice opobalsami oleo Myrrhæ vtuntur, ij sic illud conficiunt: Myrrham optimè tusam, in massam cum succo Rosarum cogunt, & loco calido, duobus diebus, totidemq; noctibus macerant: inde vase vitreo stipatis diligēter rimis, sabulo optimè circundato, destillant, igne satis valido: exit primò aqua, colore flauo, odore Myrrhæ, & vbi interior siccari humiditas incipit minuitur ignis, ne tetro odore inficiatur: vbi refrixerint vasa, iterum tepentis aquæ balneo destillatur, & oleum elicitur, quoad vlcera colli vesicæ, derugandamq; faciem vtuntur. *Rubeus.*

Aliter.

℞. Myrrhæ, Aloes, Styracis vtriusque ana ℥.j. Mumiæ, baccarum Lauri ana ℥.ß. mediocriter terito, & in alembico vitreo lento igni destillato: eoque liquore vtitor ad cicatrices, post vulnera, reparandas. *Ant. Chalmeteus.*

Oleum Myrrhæ, Sarcocollæ, Cancami, Styracis, Belzoini, & Euphorbij.

Ex Myrrha, Sarcocolla & Cōcamo, siue Lacea, quæ vulneribus consolidandis, & carne replendis conducunt, parantur etiam præstantissima, variaq; Balsama vulneraria, cum oleo Terebinthinæ & Hypericonis. Item facies olea ex Styrace Calamita & Belzoino, quod prodest ischiadicis. Eodem modo oleum Euphorbij, quod cerebri & neruorum affectibus multum conducit, surditati, aurium tinnitui, paralysi, tremori, spasmo: cuius præterea, si guttula cum conuenientibus immittatur naribus, pituitam elicit. *Quercet.*

Oleum Succini.

Succinum modicè conteritur, & ampullæ incuruatæ (Retortam vocant) luto probè obductæ imponitur, silicibus paruulis interim commixtis: hæc deinde in fornace locatur deorsum vergens, & oleum igne mediocri extructo elicitur. hoc postea aceto calido perfunditur, & ex cineribus calidis, vel arena per retortulam rursus euocatur. Alij panis cibarij crustam vesicæ primùm indunt: deinde Succino iniecto acetum affundunt: postea ex igne distillant, & à fæcibus seiungunt. Alij Succinum in puluerem redactum ex vino stillatitio macerant in cineribus calidis, mox extillant: dum rursus fundunt: idque tandiu repetunt, donec in fundo oleum appareat. Alij, licet nunc per descensum, nunc his, nunc alijs instrumentis eliciant: tu tamen si diligentem ignis curam habueris, iuxta illum quem antea recitauimus modum, oleum odore, sapore & colore præstantissimum parare potueris, quod ipsum Succinum longè viribus superat.

A Vnciæ sedecim Succini dant ℥. x. olei. * Capitis affectibus, neruorum resolutioni, morbo attonito & comitiali occurrit, guttæ vnius instar manè ex aqua Betonicæ, Lauendulæ, vel Tiliæ potui sumptum: ab omni veneno & aëre pestilenti præseruat, naribus inunctum, vel medicamentis in id idoneis commixtum: singulare est remedium in renū & vesicæ morbis discutiendis, calculis educendis, vrinarijsque meatibus reserandis, ex vino Maluatico, aqua Petroselini, vel fimi

B li humore exhibitum: colico morbo medetur: veteri strangulatui prodest, naturalibus illitū: fœtum euocat, partumque facilem reddit, si gutta eius ex aqua Verbenæ parturienti propinetur: omnes corporis facultates imbecilles reficit, roboratq;: humores consumit, & cerebrum confirmat, aperitque: vnde oleum hoc, medicinis ad capitis defluxiones feliciter, sicut & alijs corporis partibus inscriptis, miscetur. *Andernacus.*

Oleum Caphuræ.

C Caphura in aqua calida dissoluitur, & oleum quod supernatat, seiungitur: hoc vitro imponitur, vinoq; stillatitio perfusum in balneo digeritur: tandem igne distillatur. Alij oua ad duritiem vsque percoquunt, & vitellis exemptis, Caphuram non adulteratam includunt, recondunt que, & in cella vinaria suspendunt filo, vt oleum in vas subiectum deffluat. * Datur ex humore idoneo ad febres ardentes, continuas, pestilentésque,

D & laterum inflammationes: extrinsecus expurgandis curandisque vlceribus malignis cum oleo Caryophyllorum, aut baccarum Iuniperi vtiliter adhibetur. *Andernacus.*

Aliter.

℞. Oleum Amygdalarum dulcium, cui misce Camphoram, & in massam coge, sole digeratur: hinc exprime oleum, cui Spiritus vini affundes quaternùm digitûm altitudinem, & octo dies alembico cœco digeratur. Hinc fauillis surrigatur

E Spiritus vini: etenim fundus retinet oleum Amygdalorum. Tandem tum eliquatum vini Spiritum, repente balneo auferes: nam fundus tenuissimum oleum habebit. *Heurnius.*

Oleum Belzoinum.

℞. Aquæ vitæ,
Belzoini puluerizati ana partes æquales.
Ponantur in retortam latam, & vnà cum suo capitello in iunctura clausam, distillentur in cine-

F ribus lento igne, quoad extracta fuerit aqua: quæ reseruanda est ad suos vsus. Postea fortificetur ignis paulatim, vbi oleum apparuerit, magis magisque, vsquequò totum oleum extraxeris. Tandem in fine sequetur gummi quoddam, instar mannæ: quod valet ad faciendam aquam odoriferam, vnà cum aqua puteali, aut Rosarum. *Fallopius.*

Aliter.

℞ Belzoini ℔.j.
Pulueriza subtiliter: pone in alembicum ad distillandum: tunc affunde pulueri, aquæ Rosarum

℔.ij. obtura diligenter alembicum, & lento igne subtus accenso primò, quoad aqua cœperit distillare, deinde augmentetur paulatim, vsquedum oleum conspexeris. Quo apparente mutetur recipiens, & fortiori igne elice oleum, quod in sole rectificandum. Eodem penitùs modo distilletur oleum Styracis calamitæ & liquidæ. *Euonymus.*

A

Aliter.

℞. Beniouini contusi ℥.vj.
Styracis calamitæ ℥ j.
Ladani ℥.ß.
Nucis myristicæ ℥.ij.
Moschi G.iv.
Aquæ vitæ ℥.ij.

Fimo macera, ac distilla oleum: omnes vires firmat. *Heurnius.*

Oleum Ammoniaci.

℞. Gummi Ammoniaci quantum sufficit.

Dissolue ex vino stillatitio, vel ex aceto: deinde lapillis iniectis per cineres aut arenam distilla: postea corrige. * Valet ad tophos podagricos discutiendos. Sic etiam paratur ex Colophonia, vel pice. *Andernacus.*

Oleum Ladani.

℞. Ladani pulverizati quantum sufficit.

Pone in vas cupreum instagnatum: cui admisce aquæ Ros. ℔.j. vel ℔.ß. pro quantitate Ladani, & olei Amygdalarum dulcium medietatem. Postea capitello eiusdem materiæ cooperi vas, & claude iuncturam: & sic in fornace ebulliat aliquandiu: id quod tuo relinquẽdum iudicio est: prout enim multa fuerit materia, ita etiam diutius erit coquendum. Antequam auferas materiam, refrigerare permittito, ac tandem serua. Quò autem meliùs conseruetur, adde aliquid aluminis vsti, aut ambræ. *Fallopius.*

Oleum Terebinthinæ.

Oleum Terebinthinæ per cineres ex ampulla erecta, non alta nimis, vel ex incuruata potius optimè distillatur, addita arena lota, ne ebulliat. Alij Terebinthinæ libras tres, Salis manipulum, & Vini stillatitij modicum priùs macerant: deinde distillant. * Frigidis neruorum affectibus, ac omnibus ægritudinibus frigidis ac flatuosis conuenit: in asthmate, & anhelitus difficultate mirificum est, si duæ drachmæ singulo manè sumantur. Est & in empyemate proficuũ, & in omni praua thoracis affectione ex pituita: colicis etiam doloribus & omnibus flatuosis conuenit, cicatrices decorat, & corrigit. Penna illitum naribus valet ad scabiem, & rimas earum: cerebrum hoc modo calefacit, & pituitam absque sternutamentis detrahit: sanat & rimas vberum in mulieribus. Ad memoriam, surditatem & spasmum principatum obtinet. Vt vulnera citissimè consolidentur: recipe oleum Terebinthinæ, & calefactum iuxta ignem, commisce ei viridis æris partem ęqualem, & serua vsui. *Andernacus & Euonymus.*

Aliter.

℞. Terebinthinæ ℔.xij.

Aquæ fontanæ ℔. xxx. (ne vrantur spiritus) ex organis Aquæ vitæ eliquetur oleum. Lentè exardescat primo ignis: vnam olei libram præbent libræ quatuor: etenim quod relictum fuerit, ilicò antequam refrixerit, in aquam frigidam effunditur, ac in Colophoniam abit. Hęc in oleũ vertitur hac arte: Libra eius remiscetur vncijs duabus Butyri, ac tenui igne liquantur, inditaq; retortæ extillantur, efferetur oleum rubrum, ac parum fæcis restibile erit. *Heurnius.*

B

Oleum Terebinthinæ aliter.

℞. Terebinthinæ claræ, quantum videbitur: & pro qualibet libra accipe Cineris è ligno duro ℥.iij. & in retorta fornaci accõmoda. A principio fiat ignis lentus, ad humiditatis distillationem: postea augeatur ignis ad olei destillationem. * Vulnera simplicia intra horas 24. sanat. Valet neruis contractis à frigiditate, accipiendo ʒ. j. cum vino: vrinam mouet, & omnes dissoluit corporis ventositates. Punctiones lateris curat: mirabiliter febribus pestilentibus confert eodem pondere, per os accipiendo: & vngendo stomachi orificium, digestionem promouet. *Fallopius.*

C

Aliter.

℞. Terebinthinæ ℔. ij. inde retortæ, ac quartam saltem partem eius impleat: arenæ siccissimæ ℥.iix. sensim foco calescant, nec efferuescãt. Primò, limpidus ac acidus liquor fluet. Secundò, oleum limpidum, aqueo candore. Tertiò, fuluum manabit, maiori vi ignis tollendum. Quartò, æstu foci, stillat crassum rutilans, plurimum olei Terebinthina fundit. Sed vsui interno melius id, quod ab affusa aqua elicitur. Similiter ex qualibet Resina elici potest. *Heurnius.*

D

Aliter.

Maximum secretum est apud quosdam oleum ex Terebinthina extrahere absque periculo effusionis: ab effusione enim ingentis incendij est metus. Destilletur itaque in vesica ænea, semiplena aqua, vt aromata exstillantur: albũ fundit oleum: sed cinis vnde Sapo coquitur, vocant *Vueasche*, remisceri debet. Huius enim duo vel tres manipuli aquæ inijci debent, in qua distillari debet Terebinthina. *Idem.*

E

Aliter.

Oleum Terebinthinæ elicitur leuissimo etiam calore, præsertim per balneũ vaporosum, quem ego distillandi modum magnoperè probo. Hoc oleũ est calidum, ac tenue alteq; penetrans, plus quàm ipsa Terebinthina: frigidisq; neruorum & articulorum affectibus medetur. *Quercetanus.*

F

Oleum Colophoniæ, Picis, & Hederæ.

Olea quæ ex Colophonia & Pice parantur, valent ad eosdem affectus, vt Terebinthinæ oleum. Fiunt autem, vt oleum Ceræ. Sic etiam ex Hederæ

Hederæ lachrymis oleum elicies, ad vrinas potenter mouendas. *Idem.*

Oleum Bdellij, & reliquorum gummi.

Ex Bdellio autem sic oleum parabis: Bdellium temperetur in aceto destillato per duodecim horas, vt totum dissoluatur. Quo facto, per setaceum transcoletur, & seponantur ipsius fæces. Quod purum est, inde retortæ vitreæ, addendo pulueris silicum calcinatorum mediam partem, & apposito recipiente, dabis ignem per gradus duodecim horarum spacio: atque inde prodibit oleum efficacissimum. Sic de Ladano, Galbano, Opopanaco, Sagapeno & Ammoniaco, olea conficies, quæ podagricos tophos emolliunt, & durities omnes hepatis, lienis & cæterorũ membrorum potenter dissoluunt, si simul omnia vel distillentur, vel per se singula præscripta methodo parentur. *Quercetanus.*

Oleum ex gummi compositum, optimum.

℞. Belzoini contusi ℥.vj.
Styracis calamitæ ℥.j.
Ladani ℥.ß.
Nucis Moschatæ ℥.ij.
Moschi G.iv.
Aquæ ardentis ℥.ij.

Macerentur fimo: & inde eliciatur oleum, igne primùm moderatissimo, mox auctiore, quod odoratissimum est, cerebrumque & cor, ac stomachum plurimùm roborat, & ignauam excitat venerem. *Rubeus.*

DE OLEIS EX liquoribus.

Oleum Vini.

Albertus Magnus lib. 4. Meteor. scribit, quod scilicet, vbi pars aquea è vino educta est, remanent partes terrestres vini, infusę humiditati pingui oleagineæ: & si substantia illa vltrà sublimetur lento igne, egreditur oleum.

Oleum Vini, aliter.

Ex vino per reiteratas destillationes, & phlegmatum separationes oleum spiritui supernatans elicitur, multis rebus conducens, & corpora priùs, vt decet, calcinata soluens, si in proprio sale seminetur, digeratur, & inde tandem destilletur. Aliud autem vel proprio etiam sale, vel melle acuitur, aptiusq; ad soluendum redditur. *Quercetanus.*

Oleum Aceti.

Destillato aceto per alembicum, resident fæces ipsius in fundo vasis: quæ prius igne violentissimo exiccatæ, si repellantur per retortam, exibit oleum rubicundissimum, & acerrimum. *Quercetanus.*

Oleum Sacchari Mercuriale.

℞. Sacchari, Herbæ Mercurialis ana partes æquales.

A Contundatur herba cum saccharo optimè: & in curua cucurbita octo diebus macerentur: inde duplici vase destillentur. Manat enim oleum album, quod optimum colorem faciei conciliat, epilepsiæ conducit, si quadraginta diebus, quotidie manè ʒ.j. exhibeatur. Quod si cum Castoreo sumatur, neruorum contractiones remouet cuiuscunque loci: sanat quoq; stuporem membrorum, visus hebetudini confert, in oculis positum. *Rubeus.*

B

DE OLEIS EX metallicis.

Oleum Auri.

Aurum per acetum in succum soluitur, separaturque: deinde maceratur in succo Chelidonij, & aqua vitæ præparata: postea per balneum extillatur, dum in fundo oleum crassum resideat. *Huius grana decem ex aqua vitæ dantur. *Andernacus, ex Paracelso.*

C

Aliter.

Aurum per regale cæmentum ex plumbo in calcem redigitur: deinde purgatur, postea horis vigintiquatuor in aqua vitæ digeritur: atq; tunc oleum prouenit, præstantissimum Chemiæ magisterium. *Paracelsus.*

Oleum Auri egregium.

Folia auri macerata in succo Limonum (an & D aceto, præsertim destillato?) & aqueo humore distillatione detracto (quid, si Margaritæ & Corallia addantur?) remanet in fundo quasi butyrum. Id vino mistum, aureum colorem ei conciliat, & acetosum facit. * Mirificè putredini resistit. Purgat etiam multos, & sudorem mouet: prodest leprosis, & qui inunctionibus Mercurialibus ab istis hominibus, qui imperitia pecuniā lucrantur, sunt perditi. *Gesnerus.*

E

Oleum Auri, aliter.

Quod ad oleum auri attinet, potest & alio ingenio haberi. Nam in aqua ardente, quam acriorem efficacioremque reddiderit sal è fæcibus vini, seu aquæ vitæ in sublime elatus, dissoluitur aurum, in calcem redactum, sic vt aqua videatur perspicua: hanc tepentis aquæ balneo, aut fimo, per mensem coquũt, & circulo agunt, dum aurum in fundo ascenderit, perinde ac calx, quam, detracta aqua, fimo equino dissoluunt, id F toties repetentes, dum non amplius cogatur, cuius non est dubium vires esse plurimas in tuenda valetudine, roborandoque corde, & aduersus venena, si rectè adhibeatur, aiuntque his, qui elephantiasi laborant, plurimum prodesse. *Quercetanus.*

Aurum potabile.

Aurum in folia redactum cum aceti spiritu distillatur, separaturque, & ex aqua vitæ præparata, per mensem digeritur, dum siccus appareat. *Huius scrupulus ex spiritu, vel humore alterius rei propinatur. *Andernacus.*

Idem, aliter.

Auri per regale cæmentum ſiue ſtibium purgati lamellæ, ex viridi ſalis liquore in puluerem reſoluuntur: is deinde aqua pluuiali ſtillatitia tamdiu abluitur, donec nulla amplius ſalſedo ſubeſſe percipiatur. Aut ſi celeriùs idem expedire cupias, auri laminæ cum plumbo in lamellas redacto obteguntur, & per horas 24. cæmentantur, vt vocant, læuiganturque, dum calx auri ſubtiliſſima fiat. Poſtea tantum ſpiritus vini ſuper eiotum puluerem, vel calcem repurgatam funditur, quantum ſex digitos tranſuerſos ſupereminea: ac iuncturis vaſis probè oblitis, macerantur in aqua temperatè calida, ſiue balneo Mariæ, diebus viginti, aut triginta. Tum liquor citrinus, relicto in fundo vaſis puluere candido, effunditur, & ſpiritus vini ex ampulla vitrea per operculum à flauo auri liquore modicè ex balneo ſeparatur. Poſtremò idem liquor auri extractus, ad ſummum vſq; gradum eleuari, hoc eſt, quinquies per ampullam incuruatam vrgeri debet: atque tunc quinta auri eſſentia abſolutè parata dicitur, ſummum Chymicorum myſterium. *Andernacus ex Paracelſo.*

Aliter.

℞. Limaturam auri puriſſimi, & combure in furno reuerberationis in ſulphure & argento viuo, & extingue cum aceto vini deſtillato, & cola acetum. Hoc fac toties, donec totum ſoluatur, deinde deſtilla acetum, & ſolue aurum in furno, & congela. Hoc fac toties, donec non congelatur. Et pone in vnam vnciam auri mellis libram vnam deſtillati, & miſce vt dictum eſt, & erit bonum ad omnes infirmitates corporis humani. Eodem modo fac de lapidibus precioſis, non ponendo argentum viuum, ſed ſulphur tantùm. *Ex libro manuſcripto antiquiſſimo.*

Aliter.

Sunt, qui ſuccum Limonum perſpicuum cum melle ac ſale miſcentes, tandiu feruere ſinunt, dum ſpuma omnis è melle abierit, idque deſtillant, aucto ad extremum igne. Fæces vitrariorum igne, aut huiuſmodi fornacum, tribus diebus in calcem redigunt: mox conterunt, illiſque tertiam partem mannæ, & ſacchari candi addunt, ſuperfuſaque quam extraxerant aqua, & aquæ ardentis optimæ duplo, ſtipatis optimè rimis, moderato igne deſtillant: mox auctiore igne, quicquid elici poteſt, detrahunt. Huius aquæ ſtillatitiæ partem, auro in calcem redacto, affundunt, mox deſtillant: denuò partem aliam aquæ ſuperfundentes, & detrahentes, dum tota aqua deſtillatione excepta ſit: quo tempore tota ſimul ipſi auro imponitur, maceraturque tepente balneo ad viginti dies: mox deſtillatur, & in fundo liquor auri videbitur. Qui ſi fortè craſſior fuerit, aqua eadem denuò ſuperfuſa, ac deſtillata, tenuior euadet, præſertim ſi id pluribus vicibus repetatur. Quod autem de auro dictum eſt, idem de argento dictum puta. Porrò ſi rectè conficiatur Aurum potabile, mirabiles vtilitates

A affert. Nam tenuitate ſubſtantiæ ſolidas fibrarum partes altiùs penetrare poteſt, & per omnes expandi: ſinceritate verò temperamenti, calorem natiuum excitare, ac tueri: denſitate, ac tenacitate, humidum radicale, ac primogenium ſolidius & fortius reddere, ne citò abſumatur. Cùm enim longitudinis vitę cauſa ſit calor multus, itemq; temperatus, nec non & primigenium ipſum humidum, ſolidum, ac copioſum, nulla ratione ijs conſuli meliùs poteſt, quàm ipſis auri

B qualitatibus. *Quercetanus.*

Aliter.

E' melle, cucurbita vitrea, pileoque roſtrato, aquam elicias, vt moris eſt, fæces verò in calcem redigas, mox in puluerem: inde aquam ardentem optimam, acrioremque redditam ſolutis in ea fæcibus vini, in ſublime elatis, vt inferiùs docebo, affundas ipſi pulueri, ſic vt quatuor digitorum ſpacio ſuperet: poſitaque in tepentis aquæ balneo cucurbita, totum diſſoluetur: quater aquam deſtilla, ſemper aquam denuò fæcibus, ſi in fundo remanſerint, affundens,

C habebiſque aquam optimam, quam cum aqua prima mellis coniunge, & denuò deſtillet. In hac deſtillatitia aqua ſolues aurum, in calcem cum hydrargyro adductum, vt dicemus: & cucurbitam locabis in tepente balneo, aut fimo, quatuor dierum ſpacio: inde eodem balnei calore bis deſtillet, totidemque vicibus igne cinerum

D vocato: nam cum aqua deſtillabit aurum, quod cogi amplius nullo ingenio naturali poterit: quod ſummum hac in re quæritur. Nam ſi aqua Cinnamomi & Endiuiæ diſtillatitia, Cinnamomum, ac Endiuiam, partes ſcilicet illorũ tenuiores ſecum deuehit: idemque de ea, in qua ferrum, aut aurum ſæpius fuerit extinctum, quæ deſtillata, poſtea nunquam fæces aliquas derelinquit, & tamen eorum metallorum vires retinet, cur id in auro fieri non poterit, hac arte in maxi-

E mam tenuitatem adducto? Fęces autem vini magno artificio in ſublime attolluntur. Ipſæ enim ſiue aquæ etiam vitæ, ſæpius deſtillantur: inde ignis adhibetur vehemens, vt quaſi in calcem adducantur: illis ſuperfunditur aqua ardens, vt ſoluantur: atque id ter repetitur. Deſtillata deinde aqua vitæ, augetur ignis, & fæces ipſæ in ſublime euolant, ad collum cucurbitæ, albæ, vt nix: è quibus parum ponas in aqua ardente, & maiores vires acquirit, poteritque cum fæcibus mel-

F lis coniungi, & illæ diſſoluentur: indeque accipiatur, quod perfectius eſt. Sunt etiam, qui è tartaro ſalem hunc albiſſimum educãt, dum tartarum in calcem redactum, aquæ vitæ primæ deſtillationis ſoluunt, repetita ſæpius deſtillatione: oleoque, quod tandem in matulæ fundo remanſerit, aquam ardentem ſuperfundunt, ac ter deſtillant, ſic vt puriſſima tantùm pars accipiatur ſeorſum, quam deinde fæci ipſi, ac potius calci albiſſimę paulatim combibendam infundunt, vt è ſiccata tandem fæce ſal ad collum, ac latera matulæ aſcendat vi ignis vehementioris. Sed de his

his tot dixisse satis sit. Aurum in calcem reducitur, malagmate ex ipsius folijs & hydrargyro conflato, diu agitãdo in vase ligneo, aut vitreo, modico mellis addito: mox vase vitreo, luto incrustato, vi ignis moderata, euolet hydrargyron, & in fundo remanebit calx auri. Hunc modum auri potabilis cõficiendi, omnibus præstare crediderim, sed optimo artifice indiget, quiq; plura quàm hîc scripserimus, cognoscat: cùm tamẽ omnia inuenerimus. *Hieronymus Rubeus.*

Aliter.

Aurum potabile aceto quoque stillatitio conficitur. Ipsum autem acetum, antequam destillet, bulliat, dum eius medietas absumatur: postea bis térue destillet, mox addatur Euphorbij in puluerem redacti, octaua pars, ac iterum destilletur In hoc aceto extinguatur auri calx, igne reuerberatorio candens: statimque vas, in quo acetum est, diligenter operculo contegatur: ne quid exhalet: vbi autem refrixerit, acetum detrahatur, mox auri calx candens denuò in eodem aceto extinguatur: idque toties repetatur, dum acetum optimè redditum sit ipso auro prægnãs: tum nouum acetum capias, in eoq; candentem calcem auri extinguas, donec eam auri partem solutam videas, quã postulas. Acetum hoc omne in vnum collectum, ac perspicuum (si quid enim crassioris fæcis in fundum demittetur, nequaquam accipiendum est) tepente balneo destilles: & in fundo cucurbitæ remanebit aurum, instar mellis: cui communem aquam stillatitiam affundes, aut rorem destillatione exceptum, qui melior habetur, ea quantitate, vt totum aurum in ipso dissoluatur, quod noueris, cùm nihil petit fundum: tunc destilles aquam balnei calore, & in fundo cucurbitæ reliquus erit sal auri, qui in quocunque liquore facilè dissoluetur, æquè vt sal communis. Atque eadem ratione ex omnibus metallis, ac vitro fieri sal poterit: cuius est in medicina vsus. Quòd si salem hunc in oleum conuertere velimus, ipsi denuò acetum suum affunditur, mox detrahitur destillatione: qua peracta, aqua communis stillatitia affunditur; mox detrahitur: inde ad acetum reuertimur, mox ad aquam: hac ratione progrediẽtes, nunc acetum alternis vicibus affundendo, ac destillatione detrahendo, dum in fundo oleum maneat, quod verè oleum sit: cuius fuerit signum, si argenteæ lamellæ candenti impositum, non concrescat, ac potius fluat. Nam si concreuerit, repetundum est aceti, & aquæ negotium: quod idem in argento, atque in cæteris metallis contingit. *Idem.*

Aurum vitæ.

Aurum vitæ fit multis modis. Calcinatum enim more spagyrico, leuissimum spongiosum, & quod reduci non potest, redditur: à quo cum aceto destillato elicitur semen, idque in balneo Mariæ: cuius vires circulationibus cum vini spiritu ita augentur, vt ad innumerabiles mor- A bos sanandos propè incredibiles videantur. *Quercetanus.*

Idem, aliud.

Aurum in tenues bracteolas redactum calcinetur toties cum sale præparato (calcinatione philosophica) donec impalpabile reddatur. Salem ex alcoole Sole separato solutionibus tum ipsum rursus calcinato sale candidissimo, & saccharino: huic mixturę affunde spiritus vini alcolisati cum proprio sale, vt ex artis præceptis tra- B ditur, tantum, vt quatuor digitos supernatet: fac deinde vt accendatur, & exardescat vini alcool: hocq; sæpius reiterabis. Deinde nouum affunde vini alcool, ac ritè & decẽter omnia circulentur quatuor dierum spacio: tum demum separetur destillatione competenti menstruum: nouumq; rursus affundendo, totiesq; circulando, & destillando, vt factum est prius, donec auri tota substantia per alembicum efferatur. Separato menstruo, vt decet, remanebit in fundo Aurum vitæ C arcanorum omnium summum & præstantissimum. *Quercetanus.*

Tinctura auri.

Tinctura Auri est ipsius color à corpore ita separatus, vt album omnino remaneat, fit autem ipsius præparatione per stybium, vt moris est, mortificatione reiterata per spiritum acerrimũ, & sanguinem hydræ, vt in furno reuerberij reddatur corpus leue, ac spongiosum, & irreducti- D bile, quod rursus reuerberatur, donec in purpureum prodeat colorem. Ex quo cum glaciati corneoli alcoole, ipsi quatuor digitos supernatante, in matratio hermeticè clauso, & per mensem in balneo digesto, separatur color, qui spiritui commiscetur: illoq; separato, vt artis est, remanet in fundo optatus liquor, qui postea tandiu circulari debet, donec fixetur. Huius tincturæ drachma vna, mixta cum vncia vna aquæ theriacalis optimæ, ad scrupuli vnius quantitatẽ ma- E nè stomacho ieiuno sumitur, continuandumq; est decem dierum spacio: hoc medicamentum diaphoreticum est, per sudores, superfluos & noxios expurgans vniuersi corporis humores. *Quercetanus.*

Oleum seu liquor argenti.

℞. Salis nitri ℔. ij.
Terræ luteæ ℔. iv.

Miscentur, destillanturq;, vt oleum salis viride, igne primùm modico, deinde paulatim adau- F cto, donec spiritus promanare desierint. Huius liquoris ℥. vj. super argenti purissimi, in lamellas redacti vncias duas funduntur, & vitro occluso in cinerem modicè calidum, vel solem ponuntur, dum illæ exoluantur: postea quod solutum est, fæcibus relictis, in aliud vas percolando, effunditur, & cum aqua pluuiali stillatitia abluitur tandiu, quoad nulla amplius salis acrimonia percipiatur: hinc spiritu vini diluitur, rursusque seiungitur & exiccatur. Tandem aqua vitæ correcta perfunditur, & vasculo bene obturato, in loco calido per dies quatuordecim

digeritur, paraturq́ue liquor ea ratione, qua ex auro. Aliàs argentum ad calcem reducitur: deinde ex aqua vitæ in viſcoſum ſuccum redigitur: poſtea is balneo per menſem digeritur, vſque dum liquor viridiuſculus exurgat.* Singulare remedium in morbis ex cerebri inflammatione ortis, neruorum conuulſione, morbo attonito, mania, inſania: nec non lienis, iecoris, menſtruorumq́ue vitijs, ex obſtructionibus natis. *Andernacus.*

Oleum Argenti, aliter.

℞. Argenti calcinati quantum volueris: pone in acetum diſtillatum, & intra aliquot dies ſoluetur, & fiet cœruleum, tum lentè in balneo Mariæ euaporet acetum, & fiet oleum pulcherrimum. *Euonymus.*

Aliter.

℞. Lunam fulminatam, quam calcina quater cum aqua ſalis metallici cryſtallini, donec in corpus rurſus reduci non poſſit: puluerem dulcoratum reuerbera, ex quo extrahe proprium Alcali in balneo Mariæ, cum cœleſti menſtruo (nobis ſic dicto) & vini alcoole, omnia ſimul circula in pellicano, quindecim dierum ſpacio ad perfectam vſque graduationem: ſeparato menſtruo in balneo, remanet in fundo oleum Lunæ fixum: cuius exhibentur guttulæ duæ aut tres cum aqua florum Betonicæ, Saluiæ & Meliſſæ, ad morbum caducum, & ad cerebri omnes affectus. *Quercetanus.*

Oleum Perlarum.

Margaritæ primùm in puluerem rediguntur, & vitro oris anguſti induntur, perfunduntur aceto diſtillato optimo, ita vt hoc ad duos digitos ſuperemineat: deinde in cineres calidos ponuntur, donec ſoluantur, poſtea quod ſolutum eſt, in balneo extillatur ad ſiccitatem vſque, & ſuper calcem hanc vnionum aqua pluuialis ſtillatitia funditur, rurſusq; diſtillatur, dum omnis humor emanârit: tunc iterum affunditur recens aqua ſtillatitia, rurſusq́ue detrahitur vt antea: atque is labor ter quatérue repetitur, quoad nihil aceti ſubeſſe percipiatur. Tandem puluis, ſiue calx vnionum, aut in loco humido ſupra marmor diſſoluitur, aut ex ſpiritu vini maceratur, diſtillaturq́ue, dum in liquorem olei inſtar redigatur.* Huius grana ſena ex humore aliquo ad reſolutionem neruorum, conuulſionem, marcorem ſenilem, & phrenitidem dantur: corpus ſanum conſeruat: læſum priſtinæ ſanitati reſtituit: lac muliebre emendat, augetq; naturalium partium vitia, & ſemen corrigit: abſceſſibus, vlceribusq́ue exedentibus, cancro & hæmorrhoidibus medetur. *Andernacus.*

Eſſentia Margaritarum.

Margaritas ſolues vera ſolutione cum prædicto menſtruo: ſed ſi eo careas, vteris acido menſtruo Alcoliſato cum debita proportione vini ſpiritus etiam Alcooliſati, ſucco etiam Limonum & Berberis depuratis, filtratis, & præparatis, vt decet, eadem enim præſtant. Ablutionibus auferes ex Margaritarum anima aciditatem, ſi aliqua remanſerit ratione menſtrui. Exhibentur autem huius eſſentiæ grana duo, aut tria cum iuſculo competenti, quod ſtatim lactis inſtar dealbatur, ad cordis corroborationem, & vires reficiendas. Earum etiam eſſentia putredini cor obſidenti, peſtique & venenis obſiſtit. Eadem ratione ex Hyacintho, Saphyro, Smaragdo, Granatis, Sarda, id eſt, Corneola & Iaſpide, eſſentiam propriam elicies, veramq́ue ipſarum præparationem poteris aſſequi ad multos curandos morbos. Hoc etiam modo præparabis Spongiarum lapillos, lapidem Iudaicum, Lyncis & Cryſtallos, ad calculos renum conterendos. *Quercetanus.*

Oleum Coralliorum.

Corallia eodem modo, quo Margaritæ in liquorem rediguntur. Alij vel vniones, vel Corallia minutim contuſa in aqua ardenti, ſiue viridi ſalis liquore ſoluunt priùs in calcem: deinde hanc abluunt ſtillando, donec nulla amplius ſalſedo percipiatur: poſtea puluerem vini ſpiritu excipiunt, & per balneum ſexies aut ſepties refundendo abſtrahunt. Alij Corallia in calcem ſubigunt: hanc reſoluunt, & ex vini ſpiritu nouies extillare ſinunt, dum ſalis inſtar diſſoluantur: quicquid autem in fundo remanet, id recenti vini ſpiritu perfundunt, & priore modo euocant, vſque dum tinctura Coralliorum perueniat: quam ipſi Animam appellant, ſummum medicæ facultatis myſterium.* Omnes interiorum partium affectus radicitùs euellit, & corpus cœleſti quadam vi in temperatum habitum abſolutamq́ue & exquiſitam commoderationem reſtituitur. Sic igitur quinta Coralliorum eſſentia quemlibet morbum comitialem à pueris, & ætate prouectioribus in quinq; ſeptimanis prorſus ſubtrahit. Sic etiam omne alui profluuium à quacunque cauſa ortum, tam in pueris, quàm in adultis cohibet, etiamſi morbus ad extremum peruenerit. Ita ſanguinem à quacunque parte manantem coercet, quouis modo adhibita. Sic denique fluores vterinos quoſcunque ſiſtit, & ad probam naturæ temperationem reducit, ne quid mali recidiui in reliquis corporis partibus vnquam, quemadmodum ex alijs medicamentis omnibus, conſequatur. Ad hæc idem oculis ſuperimpoſitum, eorũ dolores ſedat: defluxiones mirificè compeſcit, & puſtulas diſcutit. Intra corpus ſumptum eadem propemodum, ſed non tam efficaciter præſtat, vt tinctura. hæc enim decem guttarum inſtar ex liquore aliquo idoneo exhibita, mirabilia tam in viris, quàm fœminis, iunioribus & adultis efficit. *Andernacus.*

Oleum Coralliorum ad tremorem cordis.

℞. Coralliorum ℔.j.
Salis communis M.ij.

Conterantur in ſubtiliſſimum puluerem, & in vitrum

vitrum ponantur luto munitum, ex ſequenti deſcriptione. Commune ſume lutum, vel argillam, cineres oſſium capitum animalium quadrupedum, limaturam ferri, vitrum puluerizatum, ſal commune, ceruſſam, &c. quæ humectata miſceto ſimul, &c. Lutatum vitrum cum ſua materia ponas in cineres cupella contentos, vt noſti: ſuccende primo lentum ignem, & augeto ſenſim, donec & ſpiritus & fumi ſe recipiant in vas ſubmiſſum: & poſtmodum ignem vrgeto vehementiùs, donec amplius nullus humor exeat. Hoc oleum eſt excellentiſſimum ad tremorem cordis remedium, per ſe ſumptum ſine quauis additione. *Paracelſus.*

Oleum Salis.

℞. Salis communis ℔.iij.
Terræ luteæ ℔.vj.
Salis nitri purgati ℥.xij.

Simul miſcentur optimè, & ampullæ collo longiore præditæ, argillaq́; probè oblitæ induntur: deinde hæc in fornace ad latus locatur, & vaſe, quod liquorem excipiat, ſatis amplo appoſito, commiſſuriſq́; diligentiſſimè cõglutinatis, ignis per initia exiguus extruitur, donec quod aquoſum ineſt, ſtillare, & ſpiritus colorati apparere cœperint: poſtea calore vehementiſſimo, repleto nimirum fornace carbonibus, in modum aquæ validæ, quod reliquum eſt expellitur. Tandem vaſis refrigeratis, omnis eximitur liquor: qui infuſus cucurbitæ vitreæ, ex calidis cineribus diſtillatur, dum phlegma ab oleo ſiue ſpiritibus ſeparetur. Hoc vitro reconditur ad vſum. *Foris cum oleo terebinthinæ, ceræ, chamæmelino, verbaſcino, & ſimilibus commixtum, dolores podagricos egregiè ſedat, tophoſq́ue diſcutit. Per os guttatim datur, ſicut etiam illud præcipuè, quod purpurei citrinìve coloris per aquam roridam, ad ſoluendum aurum, morboſq́; infinitos curandos paratur. Trium guttarum inſtar ex aqua vitę ſingulis ſeptimanis aſſumptum, hominem renouat: aquam inter cutem conſumit, morbum comitialem diſcutit, febres abigit, arquatum ſanat, membra conuulſa ſi eo perfricentur, reſtituit, dolores podagricos mitigat, abſceſſibus medetur, ramices curat. *Andernacus.*

Idem aliter.

Sal aceto ſtillatitio ſæpius irrigetur, moreque olei chalcanthini deſtilletur. Vtile eſt ad diſſoluendum aurum pro auro ſcilicet potabili parando. *Andr. à Glauuen.*

Aliter.

Sal igne liqueſcat, in quod laterum fragmenta candentia iniiciantur & cucurbita curua oleũ deſtilletur. Plerique raphanum excauatum ſale replent, qui loco humido in aquam abit, in qua fragmenta laterum candentia extinguunt, & ſimul deſtillant. Admiſcent nonnulli cum ſale, æquis portionibus, ſal nitrum, hæcq́ue exiccata, eliquataq́; ſimul deſtillantur. Alij cum rore miſcent ſalem, quo ſtillatitio aurum ſoluunt, variaA que morborum genera curant. *Rubeus.*

Aliter.

Fac muriam ex ſale, in quam inijce calculos ignitos, vt ipſa imbibantur: eos autem ſic imbutos indas retortæ, & dando ignem per gradus, prodit oleum ſalis feruentiſſimum. *Quercetanus.*

Oleum Sulphuris.

Vitreum vas tintinnabuli non abſimile, illi-
B tum figulari luto, à terra vnius cubiti menſura, æneo vel ferreo filo ſuſpendes, ſub quo metretam vitream maioris circumferentiæ, in cuius medio inuerſus fuerit cyathus, ſtatues. Porrò cyathi fundus ferreã bracteam digitorum quatuor latitudinis ex igne candentem ſuſtineat, ex qua ſulphur accendatur. Hoc dum comburitur, recentius ſuperaddatur. Inde fiet vt ex fumo aſcendente ſuſpenſum vas breui temporis interuallo guttatim in inferiorem paropſidem diſtil-
C let oleum: quod diligenter collectum, vitrea cõſeruabis ampulla. ℔.j. ſulphuris dat. ℥.j. olei. *Valet præcipuè ad fiſtulas, & ad curanda oris vlcera, quæ gangrænas appellant: in quibus curandis maximè excellit, &c. *Matthiolus.*

Idem, aliter.

Ad partem vnam ſulphuris triti, addunt partem alteram ſilicum, in puluerem itidem redactorum. Hanc mixturam in retorta ad leuiſſimum ignem apponunt, & oleum optimum eli-
D ciunt. *Vſurpatur in morbis frigidis, quorum cauſa ſunt humores vel frigidi, vel putrefacti, aut in quibus flatuum eſt copia: vt in febribus putridis, tertianis, quotidianis, quartanis, in peſte, in vulneribus, in vlceribus maximè cauis & ſinuoſis, in affectibus pleriſq; cerebri, oris, dentium, ventriculi, hepatis, lienis, matricis, veſicæ, inteſtinorum & articulorum, ijs videlicet, qui ex humoris abundantia, aut putrefactionẽ proueniunt. Datur autem pauxillum huius olei, cum
E deſtillatitio liquore, vel decocto herbæ conuenientis, pro cuiuſq; partis & affectus qualitate. Menſuræ modus hic eſt. Gallinæ penna in oleum intingitur, atque inde mox extrahitur, & quod adhæret pinguedinis ſeu olei pennæ, id in liquore, ſeu decocto diluitur, & datur bibendum ægroto. In febre quidem quotidiana in vino decoctionis roriſmarini aut menthæ, paulò ante acceſſionem. In tertiana, cum decocto centaurij in vino. In quartana, cum aqua bugloſſi.
F In peſte, cum vino decoctionis raphani, cui admixtum ſit parum theriacæ & mithridati. In vlceribus & puſtulis oris, penna aut goſſipium oleo madens loco vlcerato admouetur leuiter: ita contactu olei aliquoties repetito, perſanatur malum. Epilepticis in decocto betonicæ & pæoniæ propinatur. Tuſſientibus, cum ſemine vrticæ & hyſſopo coctis in vino. In anorexia, quæ redundantia phlegmatis exiſtit, cum aqua abſinthij. In dolore ventriculi & coli ex flatu, cum aqua chamomillæ. In hepatis frigiditate & hydrope, cum aqua iridis, chelidoniæ, & melle. In

obstructionibus & dolore lienis, cum aqua tamaricis. In morbo Gallico, cum aqua fumiterræ & florum genistæ. Contra vermes, in aqua graminis aut absinthij. In dolore matricis, cum vino decoctionis betonicæ, & matricariæ. In vrinæ suppressione, cum vino decoctionis allij. Ad podagram frigidam, cum aqua chamæpityos. Atq; in his omnibus idem vtendi modus est: is videlicet, qui suprà est expositus, de penna oleo imbuenda, & mox diluenda in idoneo liquore. B In vulneribus autem & vlceribus, locus affectus oleo linendus est cum penna leuiter. Dens cùm dolet, eodem leuiter attingendus. Sed si pariter omnes doleant, decoctum menthæ calidum, cui immixta sit olei guttula vna atq; altera, ore continendum est. *Euonymus.*

Idem, Aliter.

Oleum Sulphuris facilè quidem & citò cum vitrea cãpana paratur, sed melior modus & perfectior hic est. Puluerizetur sulphur subtiliter, & de pumice tantundem pistetur: quæ duo misceantur simul, & ponantur in retortam, cui adiunctum sit satis amplum & magnum recipiens: & bidui spacio, leuissimo igne, oleum sulphuris distillabis, quod Ital. dicitur, *Oleum de grata ouero De regestro.* Additur autem pumex, ne sulphur ascendat, ac etiam citius vapores sursum mittat. *Eædem penè facultates assignantur ei, quas modò suprà recensuimus: nisi quòd in paucissimis hanc diuersitatem notauimus. Valet ad vulnera accipiendo puluerẽ ex folijs quercus, pimpinellæ, agrimoniæ, consolidæ maioris, hyperici: quibus omnibus bene contusis, decoquãtur in vino: & colaturæ admisceatur pauxillum huius olei, aut saltem quantum satis sit pro malitia & magnitudine plagæ. Cum hoc decocto lauetur vulnus recẽs, aut inueteratum vlcus, & subitò curantur. In morbo Gallico post sufficientem purgationem, valet oleum eodem modo, quo suprà. Atq; hęc quidem, & alia suprà scripta quę E huc referenda, perhibentur experta à Medico Imperatoris Bononiæ, & ab alio Romæ. *Gesnerus à quodam Romano.*

Ego Sulphuris oleum sic parare soleo.

Pecciolas sulphure obductas ferreo vel æreo filo affixas, atq; igne accensas in vitream cucurbitam amplam conijcio, ita tamen ne fundum attingat sulphur, mox alembicum breui rostro, cui recipiens vas amplum, aqua vitæ semiplenũ sit appensum, superimpono, vt fumi partim in recipiente colligantur, partim in fundo & lateribus cucurbitæ tanquam sal siue calx adhærescant: idq; toties repeto, donec sufficiens calcis quantitas fuerit collecta. Quo facto materiam in recipiente in cucurbitam in fundo, vt omnem salem imbibat: mox per pannum linteum colo: deinde in retorta, primò quidem igne lento, postea vehementiore destillo, quousq; spiritus omnes exierint: demum aquam ab oleo per balneum Mariæ (vt in vitrioli oleo fieri solet) separo, atque sic acerrimum & non ingratum oleum A (ex libra scilicet vna sulphuris, drachmas duas olei ad minus) colligo.

Idem, aliter.

℞. Sulphuris calcinati ℔.ij.

Infundatur in aceto, quod quatuor vel sex digitis supernatet acetum in cucurbita: hinc in fimo equino sepeliatur quatuor hebdomadis: pòst distilletur igne forti, tunc ascendit spiritus sulphuris cum aceto quod iterum sepeliatur in fimo equino per duos aut tres dies: pòst in vase lato, non stricti orificij euaporetur acetum: tunc manebit spiritus & oleum sulphuris in fundo. Idem oleum iterum sepeliatur in fimo ad octo dies, pòst distilletur per alembicum, & tunc vltimò in fine abscondatur per mensem vnum: & sic purificabitur oleum sulphuris. * Est magnæ virtutis. Exhibeantur guttæ tres ad summum. Idem fimus equi semper est renouandus. *Euonymus.*

Idem, aliter.

C ℞. Sulphuris triti ℥.ij.
Fæcularum vini in puluerem contusarum ℥.j.
Calcis viuæ & contusæ ℥.iix.

Miscentur simul, & in ampulla incuruata vrgentur. *Andernacus.*

Aliter.

℞. Sulphuris ℔.j.ß.
Salis Ammoniaci ℥.iv.
Calcis viuæ ℔.j.

Miscentur, & aqua in qua salis modicum solutũ D sit, perfunduntur, oleumq; ex retorta distillatur: quod à phlegmate seiunctum, vitreo probè reconditur. Efficacissimum quoq; oleum ex sulphure prouenit, quando totius essentia per acetum stillatitium, & fæcularum vini in calcem redactarum salem, ita extrahitur, vt postea balsami instar ex operculo destillet: * quod non solùm externis corporis vitijs, verumetiam ad interna potu assumptum saluberrimum existit. *Andernacus.*

Aliter.

Plerique oleum sulphuris ita eliciunt, accipientes vrinæ puerorum ℔.xvj. antea despumatæ, calcis viuæ recentis ℔.iij. simul ferueant ad tertias: mox per filtrum excolentur: tum addentes sulphuris viui, optimè in puluerem redacti ℔.j. simul ferueant, dum medietas absumatur, in vase vitreo, aut vitro oblinito: inde per filtrum percolatur: postea vase vitreo, pileoque F rostrato imposito, destillat liquor, primò perspicuus, deinde oleum aureo colore, quo ad neruos contractos, ad cancrum, malignaque & antiqua vlcera, & ad frigidos affectus exteriùs vtuntur.

Aliter.

Sulphur ignem non expertũ cum vrina pueri octo diebus in fimo equino calido macerato: habeas deinde catinum magnum, valde cauum, in quo collocetur cucurbita, ad latus, luto incrustata, quæ sulphur continet, prius tamen instrato fundo catini cinere calidissimo, & prunæ addantur,

addantur, dum tota humiditas egreſſa ſit: addatur deinde recipiens vas, & rimæ ſtipentur glutine, ex farina, & candido oui, linteo circunducto. Poſtea carbones flagrantiſſimi aſſiduè ſupra cinerem illum calidum aggregentur, donec ſpiritus atque oleum egrediantur, quod colligendum eſt, vt oleum chalcanthi: & ſimilis eſt vſus. *Fallopius.*

Aliter.

Sulphur præparatum decoquatur cum oleo lini, lentiſſimo igne ſubiecto: & fiat concreti ſanguinis inſtar. Refrigerata materia iniiciatur in retortam, & ſubiiciendo ignem deſtillabit oleum ſulphuris rubicundiſſimum. Fit etiam, ſi ſulphuri furfur commiſceatur, & deſtilletur. *Quercetanus.*

Oleum Sulphuris vitriolatum.

Cape ſulphuris viui P.j. cum quo miſceas, lento igne, liquefacti vitrioli puri tantundem, vt vnum fiat corpus. Hoc depellatur per deſcenſum: & oleum rubicundum in receptaculum deſcendit. *Quercetanus.*

Oleum Sulphuris terebinthinatum.

Si florum ſulphuris ℔.j. admiſceatur duabus, aut tribus olei terebinthinæ, in calore ſicco ſoluentur flores in oleum rubicundiſſimum: tum ritè & artificioſè ſeparato menſtruo, ſulphuris rubinus circuletur cum vini alcoole per octo dies: & habebis oleum ſulphuris, quod naturalis balſami vires obtinebit. *Idem.*

Oleum Sulphuris acidum.

Acidum autem ſulphuris oleum fit ipſo accenſo, & ſuperpoſita campana, aut vitro ſatis capaci, ad retinendos vapores, qui in oleum illud acidum conuertuntur. *Idem.*

Oleum Vitrioli.

℞. Fæces ſiue caput mortuum, quod reſidet in fundo vaſis, à quo phlegma vitrioli extractũ eſt: ipſo contuſo, ſi ſalices permiſcueris, igne violentiſſimo, oleum rubicundum emanabit. Fiat etiam cum ſimplici colcothare, pulſo igne violentiſſimo trium dierum ſpacio, ac prodibit oleum feruentiſſimum, quod dulcificatur circulatione cum vini ſpiritu tartariſato. *Idem*

Oleum dulce Vitrioli.

Separato phlegmate ex colchotare rubro, vi ignis fit oleum acidum, quod dulcoratur circulatione cum vini ſpiritu, febribusque putridis cum aqua cichorij, aut ptiſana exhibetur. Aciditate enim putredinem arcet, quemadmodum & ſyrupus è ſucco limonum, & obſtructiones pellit partium tenuitate. Quapropter ad delendas viſcerum obſtructiones, hepatis nempe, & lienis, valdè efficax eſt. Miſcentur aliquando huius guttæ aliquot cum cõſerua florum cichorij, fitq; gratiſſimi ſaporis medicamentum ad extinguendam ſitim immodicam. Febrium ardentium putredinem, peſtilentiumq; malignitatem cohibet aciditate. *Idem.*

A

Aliter.

℞. Vitrioli quantum volueris.

Vaſi vitreo luto obducto inditur, & ex igne phlegma extillatur: deinde illud eximitur, contunditurque, & phlegmate rurſus perfunditur, idemq; euocatur vt antea, vſq; dum nihil amplius emanet, & ſpiritus proſiliant: poſtea ab igne remouetur, & calx rubicunda, in puluerem redacta, vel per ſe ſola, vel laterum fruſtulis adiectis, ampullæ incuruatę imponitur, & vaſe amplo, quod

B excipit adaptato, commiſſurisq; diligentiſſimè luto obſeratis, noctu dieq; luculentiſſimo igne vrgendo oleum diſtillatur. (Ego ℔.v. vitrioli rubificati quinq; diebus & noctibus perficio.) Vbi omnia refrixerint, totus liquor eximitur, infunditurque ampullæ vitreæ & ex arena calida primùm aqua inſipida, deinde acida acriſq;, quam oleum appellant, ſeparatur, purgaturque à ſedimento. Ex ℔.j. vitrioli rubificati ℥. iij.ß. haberi poſſunt, ſi ritè paretur. Hoc oleum ſi ſæpius

C phlegmate perfuſum diſtilletur, dulce redditur. * Valet ad apoplexiam, paralyſim, epilepſiam, febres ardentes, peſtilentesque: item ad ſitim, ſtomachum bile æſtuantem, morbos vterinos, alioſque innumeros, ex humore idoneo guttarum inſtar potione aſſumptum. quinetiam medicamentis tum purgantibus, tum corroborantibus immutantibusque, vel illorum actionum promouendarum, vel ſaporis commendãdi gratia rectè admiſcetur.) *Andern. & alij.*

D

Aliter.

Chalcanthum (Romanum mitius eſt, Germanicum acrius) in olla exuritur igne fornacũ, vel inter carbones, dum omnis exierit humiditas, & colore rubro euadat: inde vbi refrixit, in mortario optimè tunditur, moxq; in cucurbita, vel pomo vitreo, ſeu leuco appellato, luto ſapientum incruſtato, in reuerberatoria fornace, ſic vt collum deorſum parum vergat, ponitur: adhibe-

E tur ignis primò lentus, vel ex carbonibus, vel ex lignis ſicciſſimis, primùm tenuioribus mox ſolidioribus, craſſioribusque, dum omnis ſiccetur humiditas, ſi qua fuerit, aut niſi antea fortè fuerit ſiccata: cuius illud fuerit ſignum, ſi deterſum, ſiccatumque gladiolum ori cucurbitæ appones. Nam ſi adhuc quidquam fuerit humiditatis, reddetur gladioli ſuperficies humida: ſin verò ſicca permaneat, nihil humiditatis inerit. Tunc apponatur vas recipiens ſatis magnum,

F ne vis vaporum, quæ vehemens eſſe ſolet, illud frangat: optimeque ſtipatis rimis, ignis augeatur, vt fumus ac ſpiritus ex chalcantho in recipiens vas tranſmittantur. Cumque egredi halitus cœperit, ſtatim eſt recipiens vas linteo, aqua frigidiſſima madente, contegendum: & cùm ſiccatum fuerit, repetendum, donec egredi ſpiritus deſierit. Poteſt etiam lintei huius madentis vſus omitti, ſi metus ſit, ne fortè ob tenuitatem vas recipiens frangatur. Quamobrem qui oleum hoc conficiunt, furnum exigunt loco humido, & ſub dio, vt ambiens aër, illud, abſque

fractionis periculo, agat, quod linteum faceret, halitusq; denset ac colligat. Vbi nullus amplius halitus, seu spiritus egredietur, quod aliquibus biduo contingit, subtrahendus ignis, dimittendaq; vt frigescant omnia: summaque diligentia disiungenda vasa, & colligendum oleum: quo inciduntur abscessus, & quæuis durissima caro. Vsus est, vt conficiamus gladiolum ex ligno oleæ, & cum illo, tacto vix oleo, secando, perforandoq; reliqua opportuna agamus. In pestilentia, pestilentibusq; febribus, ephemera excepta, B egregium certè remedium habetur, atq; vbi opus est corpora, phlegmate, malisq; referta succis, à morbis tueri, idq; cùm purgata prius fuerint, sic vt vix quidquam possit efficacius reperiri, ac valentius. Sic liquore indiget, quo cum misceatur, quiq; eius acrimoniam, ac vehemētiam corrigat: stomachum roborat, appetentiam excitat, infarctus expedit, putredini resistit, & renum affectibus prodest, qui ex stipatione ortum ducant. Pueris duæ, trésue guttæ cum aqua acetosæ præberi consueuerunt: grandioribus natu C ad quinque, & sex guttas exhibent. His qui sese à morbo reficiunt, mirificè conuenit, caloremq; instaurat. Sunt qui oleum hoc aqua ardente sæpius perfundant, & aquam abstrahant, vt efficiatur minus acre, ac magis tenue. Plerique ad chalcanthi iam igne rubentis libram, aquæ vitæ optimæ libras quatuor addunt, & per tres dies balneo tepente macerant: igne mox cinerum molli, aquam eliciunt: deinde auctiore, oleum, D quod quinque, aut sex horarum spacio, nisi erraueris, prodibit. *Rubeus.*

Oleum Tartari.

℞. Tartari albi, in puluerem redacti ℔.iv. Ampullæ incuruatæ, vel etiam erectæ, argillaq; obductæ induntur: hæc in fornacem locatur, & vase quod excipit amplo apposito, iuncturæ luto occluduntur diligenter (facilè enim expirare solet:) postea igne per initia exiguo, tandem au- E ctiore vrgetur, donec nulli amplius spiritus appareant: tunc refrigeratis vasis liquor eximitur, infunditurque ampullæ vitreæ erectæ, & in balneo calēte corrigitur, separaturq; aqua ab oleo. Idem ex cineribus vel arena iterum euocatur à sedimento crasso, & oleum aurei coloris prouenit. Ex libra autem vna tartari communiter extrahitur olei ℥.ß. * Ad curanda vlcera, præsertim ex lue Venerea orta, efficacissimum est: cui mumia siue oleum fæcularum dulce annumera- F ri debet. hæc enim vlcera manantia ita curat, vt ipsorum malitia nocere amplius non possit. Ex vino hausta calculos renum & vesicæ conterit, expellitque: vrinam mouet: vlcera purgat. *Andernacus.*

Aliter.

Salem Tartari crystallinum, si vitro imponas & in cella vinaria aliáue humido loco colloces, intra perpaucos dies in oleum resoluatur limpidum, & ad faciei maculas, & vlcera detergenda præstantissimum. *Quercetanus.*

Aliter.

℞. Tartarum crudum, aqua vitæ optima affusum, & per vigintiquatuor horas ibidem maceratum, destilletur, vase recuruo, igne primùm leui, mox vehementi, vt in oleo chalcanthi extrahendo fieri consueuit, separando tamen, quæ primò exit, aquam. Hoc pacto oleum habebitur & copiosum, & pulcherrimo colore, phthisicis maximè probatum, si in iure ranarum optimè coctarum, huius olei gutta exhibeatur. Curandis expurgandisque vlceribus mirabile scribitur. Multum etiam facit, vt pestilentiam præcaueamus, si summæ nares eo inungantur. Sunt etiam, qui tartarum in calcem redactum aqua communi calida dissoluant, quod facilè fit: dissolutum igne lento exiccant: idq; quinquies repetunt, semper tamen, vbi dissolutum est, filtro colant quodq; postremò siccum remanet, affusa aqua ardente optima, tribus diebus equino fimo, aut tepentis aquæ balneo, macerant: inde aquam destillatione excipiunt, manente in fundo vasis, oleo, quod vrinæ ciendæ maximè probatur, ad drachmam exhibitum, cum ℥. ij. vini maluatici acerbioris. Tabidos etiam præseruat. Alij Tartarum è vino albo perspicuum accipiūt, adduntque resinæ terebinthinæ, & herbæ aloes, æquas portiones: cōterunt, conijciuntq; in matulam vitreā: mox addito pileo rostrato, aquam extrahunt, quam fæcibus tritis affundunt, inde destillant, igne semper vehementer aucto in fine destillationis: repetunt id vigesies ferè, dum totam fæces aquam cōbiberint, nullusq; exeat humor, & ipsæ sint fæces albissimæ: quæ loco humido supra marmor positæ, in aquam abeunt, cuius ingentes vires prædicant. Nam eius ℈.j. cum iulepi violati ℥.ij. potum, valetudinem viresq; firmat, lumbricos enecat, iecoris ac lienis infarctus expedit, vrinam ciet, destillationibus prodest. *Quercetanus.*

Oleum Tartari, fœtens.

Tartarum crudum in puluerem redactum, imponatur in retortam vitream, aut terream cum suo recipiēte. Subijciatur ignis per gradus, qualis ad aquam fortem conficiendam adhibetur. Producet magnam copiam spirituum alborum, qui & in aquam, & in oleum crassum ac fœtens conuertuntur. Separetur oleum illud per infundibulum, atq; ad vsum reseruetur. *Idem.*

Oleum Tartari.

℞. Tartari ad albedinem calcinati q.s. est. Soluatur aqua ardēte septem dierum spacio balneo tepentis aquæ: inde igne primùm leui, mox vehementissimo, eliciatur cum aqua ardente oleum, quæ postea baln. M. inuicem separentur. Quod reliquum est in fundo, in calcem iterum redigatur, mox distilletur, vt suprà: idq; repetatur, dum totum tartarum in oleum abierit. Hoc autem oleum calore Solis in puluerem exiccatur, quamobrem tunc spiritum ab eo, vti suprà factum est, elicitur: & huius granum vnum cum ℨ.ß. Mithridati, & ℥.j. aquæ plantaginis, vel cichorij

chorij stillatitiæ omnes funditus vlcerum radices tollit. Sed quo labore tartarum aqua ardente dissoluatur, sentient, qui experientur. Non desunt, qui vt idem efficiant, illud distillent chalcanthi modo. Alij huic distillatitio oleo aquam vitæ addũt, labore penè immenso, ne dicam inani, cùm faciliùs haberi res possit. *Rubeus.*

Spiritus Tartari.

Tartarum crudum si pellatur per retortam vitream, cum suo recipiente more stygiæ, producit magnam copiam spirituum alborum, qui tandem in aquam, & oleum crassissimũ & fœtidum conuertuntur. Separatur autem oleum ab aqua per infundibulum: quod quidem vlceribus exiccandis & curandis confert. Aqua autem, si cum colchotare bis aut ter distilletur, ita purificatur, vt fœtorem prorsus amittat: ad pellendas autem omnium viscerum obstructiones, lienis præsertim, & hepatis atq; ad omnes morbos tartareos valdè conducit. Cui medicamento, si vim & facultatem adaugeri velis, ipsum circulabis cum vini spiritu in baln. M. per quatuor dies: deinde separato menstruo per Baln. remanebit tibi spiritus tartari, ad prædicta optimus. *Quercetanus.*

Oleum Stibij.

Antimonium in tenuissimum puluerem redactum, ac cucurbitæ vitreæ impositum, aceto vini acerrimo & distillato maceratur super leui ignis calore tantisper, donec rubro colore acetum inficiatur. Coloratum in aliud vitrũ transfunditur, nouumq; fæcibus superaffunditur, donec rursum rufum colorem concipiat. Istæ autem transfusiones & additiones noui aceti super fæces, toties sunt repetendæ, donec nullam amplius rubedinem pulueres ex se emittant. Acetum verò collectum leui igne distillari debet, donec rubedo paulatim condensari incipiens, alembicum petere videatur. Tunc refrigeranda sunt vasa, ac liquor rubeus, quadraginta diebus fimo calido macerari debet, donec perfectam olei formam acquirat. Illud sacchari instar, dulce affirmant, omnesq; vulnerum dolores sedare, ac perfectè sanare dicitur: ac plures admirandas facultates in vlceribus cõtumacibus ac cancrosis præstare. *Quidam ad Gesnerum.*

Oleum, seu potius essentia Stibij.

Stibium in puluerem contusum, per dies decem læuigatur igne, donec primùm flos albus, mox luteus appareat: qui tandem è rubro in purpureum colorem transit. Huius ℥.ij. in vini spiritu quantum viginti digitos superet, dieb. duodecim, vase diligẽter occluso macerantur: postea separantur per balneum: atque tunc essentia stibij, instaurandis renouandisq; viribus dicata, fundo vasis substernitur. *Huius grana quatuor ex aqua melissæ, chelidonij, aut vino generosissimo dantur: febres curat: aquam inter cutem discutit: morbis vterinis, arquato, comitiali, & similibus medetur: morbum Gallicum, omniaq; hinc orta vitia, mirabiliter sanat: humores per

A aluum educit, superfluos per cutis habitum expellit. *Andernacus.*

Oleum Antimonij, aliter.

Oleum Antimonij ex aqua rorida, vel cum sulphure & sale fossitio paratur. *Huius grana tria ex vino vel liquore fæcularum vini & chalcanthi potui sumptæ, aquam subter cutem intra dies paucos curãt: grana duo ex theriacæ drachmis duabus deuorata, pesti morbisq; venenatis

B medentur: trium guttarum instar, vel amplius, ex aqua vitæ sumptum, conuulsioni, morbo attonito, alijsq; cerebri affectibus succurrit: dolores podagricos, colicosq; sedat: febres discutit: vesicæ vlceratæ opitulatur: vlcera maligna, cancrum, fistulas, phagedænam, herpetem, omniaq; cutis vitia mirabiliter sanat. *Andernacus.*

Aliter.

Ex pulueris stibij, salis fossitij, vtriusque libris tribus: hæc super ignem in fictili vtuntur semper

C agitando, vsquedum virescant: deinde tritis aceti stillatitij optimi additur, quantum ad vniendum satis est: postea macerantur, & per ampullam incuruatam igne acerrimo oleum rubrum extillatur, quod à phlegmate ex balneo separatur. Vel stibij in puluerem detriti libra, cum salis communis torrefacti æquali portione conteritur, inditurq; retortæ luto obductæ, & ex igne vehementissimo oleum euocatur: quod licet externis corporis vitijs magis conueniat: non pau-

D ci tamen per os etiam exhibere non dubitant. *Andernacus.*

Aliter.

Ex ipso Antimonio extrahitur rubicundissimum sulphur cum tartaro & nitro, aut cum solo capitello ex calce viua, & cineribus parato, eliciturque oleum multis modis, quæ omnia ad curanda cancrosa vlcera multum proficiunt. *Quercetanus.*

Aliter.

E Antimonium saccharo & alumine misceatur, imponanturq; omnia in retortam vitream. Subijcies ignem per quatuor aut quinque horas lentissimum, quem postea augebis. Manabit oleum sanguinis instar rubicundissimum. Fit etiam cum Mercurio sublimato: sed cautio adhibenda erit, ne quis in gradu ignis error admittatur. *Quercetanus.*

Idem aliter.

F ℞. Sacchari Candi, Stibij ana part. j.

Terantur super marmore. ponanturq; in retortam luto obductam, destillenturque igne vehementiori, nullo cinere supposito & manabit oleum rubrum sanguinem referens. *Epilepticis, omnique cerebri affectui prodest, bibitum. *Rubeus.*

Idem, aliter.

℞. Mercurij sublimati, Antimonij crudi ana part. j.

Terantur subtilissimè, & destillentur in retorta. Oleum collige, & iterum atq; iterum destilla, &

habebis oleum optimum, ad vlcera maligna. *Ex lib. manuscripto.*

Aliter.

℞. Stibij lib. j. adde
Sublimati ℥ ij.

Retorta distillentur vehementi igne, ex cineribus tamen: malignis vlceribus causticum fælix. Inferunt fæcibus aquam vitæ & quod restibile est oleum distillant: aqua illa herpetes, verrucas, cancros, tophos arthriticos curat imposita. *Heurnius.*

Aliter.

℞. Antimonij crudi, cui misce Acetum forte, & oleum Chamæmelinum & hyperici: digeratur in fimo, & per retortam destilletur. Primo effluat aqua ab aceto: vlcera venerea, & maligna rubrum hoc oleum mirè curat. *Idem*

Aliter.

℞. Antimonij ℔. j. adde
Tartari crudi ℔. ß.

Macerentur aceto distillato & oleum hoc exstillatum lepram eximere aiũt: primò manat aqua, secundò oleum vulnerarium. *Idem.*

Oleum Cupri.

℞. Aeris adusti ℔. ij.

Subtilissimè teratur, & ponatur in vitream cucurbitam optimè lutatam, & aceto imbibatur fortissimo: fac distillare per horas xxiv. & habebis oleum fortissimum coloris rubri & viridis. *Gallus quidam empiricus.*

Oleum Aeris.

Oleum æris conficitur, quando illud in chalcanthum redigitur, resoluitur, & ex terra, colcothar vocant, oleum rubicundum paratur. * Ad cancrum, phagedænam, gangrænam, fistulas, & reliqua vlcera maligna valet.

Aliter.

Aes calcinetur communi modo, tum ex ipso cum acida muria, vt decet præparata, & alcolisata, extrahes viridem animam in Baln. M. donec amplius menstruum non virescat. Ipsum separa in Baln. quod relictũ est resolue in humido, proditq; in oleum Smaragdinum: ipsum circulato cum vini dulcedine, vt acrimoniam ipsius menstrui totam abstrahas, & habebis medicamẽtum præstantissimum ad vlcera phagedænica, chironica, cacoethica, putridaq; omnia vlcera curanda, si cum butyro misceatur. *Quercetanus.*

Oleum Stanni.

Oleum ex stanno trium guttarum instar ex vino potum, aluum sine difficultate mouet, humoresq; educit: oculis membrana obductis per pennam illitum opitulatur: morbum Gallicum, ex eoque orta vitia: item vulnera curatu difficilia, vlceraque maligna sanat. Quinetiam stannum per ignem in calcem reductum leuigatumque, singularem efficaciam in arquato, ascite, & vermibus curandis obtinet, ad hunc modum præscriptum.

A ℞. Stanni præparati ʒ. j.
Sem. Colocynthidis, Phlantaginis ana ʒ. vj.

In puluerem rediguntur, miscenturq;. huius vncia datur ad lumbricos enecandos, expellendosque. In ascite stanni læuigati ʒ. ß. sanguinis draconis ʒ. ij. liquoris tapsi ℥. j. miscentur, danturq; ʒ. ß. pondere. Stanni in calcem redacti ℈. v. aliptæ moschatæ ℈. j. bdellij ℈ ij. simul subiguntur, arquatoque infestatis exhibentur à scrupulo ad sesquiscrupulum vsque. *Andernacus.*

B *Aliter.*

Stannum in calcem siue cinerem redigitur, perfunditurq; aqua valida, & dum lapilli crystallini prosiliant, in ampulla finitur: deinde humor omnis per arenam modicè extillatur: postea acetum distillatum affunditur, & in balneo macerantur omnia, donec soluantur, horisque decem aut duodecim coquũtur, & vbi refrixerint, quod clarum est, eximitur, destillaturq;: materiæ exiccatæ aliud acetum admiscetur, coquiturque vt C antea, donec omnis eliquescat: atq; tunc acetum stillare finitur: idque iteratur, vsquedum illa olei modo in fundo subsistat: quod dum adhuc calet, eximi debet, ne mellis instar fiat spissum. * Singulari quadam facultate vlcera & vulnera recentia adhuc, intra horas vigintiquatuor sanare dicitur. *Andernacus.*

Oleum è Stanno.

E stanno oleum elicitur in calcem redacto, & aqua forti soluto, ea ratione, vt lapilli gignan- D tur: quos aceto stillatitio macerant, in aquæ tepentis balneo: inde acetum destillant, aliudque superfundunt: mox macerant, inde detrahunt, dum in fundo maneat, ceu oleum: * ad vulnera recentia & vlcera citò sananda efficacissimum. Idem in plumbi calce effici potest, sed acui acetum debet. *Rubeus.*

Oleum Plumbi.

Plumbum in calcem vel in cinerem aduritur, E & super hunc aceti optimi stillatitij, quantum satis est, funditur, maceraturq; per biduum in cineribus calidis: deinde hoc relictis fæcibus effundi tur, & recens admiscetur, finiturque, & eximitur vt antea. idq; toties repetitur, donec omnis dulcedo extracta fuerit: postea acetum quod collectum est, ampullæ inditur, & ex balneo distillatur, vsquedum in fundo materia, siue sal plumbi album remaneat: quod in oleum tandem sic deducitur. Sal plumbi in puluerẽ redigitur tenuis- F simum, ac in retorta vehementiori igne destillatur, quousque spiritus omnes exierint, deinde aqua ab oleo per balneum separatur, ac oleum in cucurbitæ fundo colligitur. Libra vna salis dat circiter ℥. ß. * Vulnera & vlcera quæuis etiam deplorata intra dies paucos carne implet sanatque: oleo terebinthinæ permixtum, ac membris conuulsis, resolutisq; inunctũ, breui ea restituit: tumorem ex calida intemperie natum ex oleo chamomelino & oliuarum discutit: inflammationes quouis modo ortas, & ambusta restinguit, si pãnus cœruleus eo imbutus superdetur.

Sunt

Sunt qui hoc oleum granorũ trium aut quatuor pondere in colicis, alijsq; intestinorum doloribus, ex humore aliquo potui propinare soleant.

Oleum & Balsamum Saturni.

℞. Plumbum optimè calcinatũ, ex quo cum cœlesti acido alcolisato, præparato, vt decet, extrahes essentiam in Baln. M. idq; tantisper facies, donec totum plumbum soluatur, & à lepra, & omnibus suis impuritatib hoc modo expurgetur. Separato per Baln. menstruo, quod remanebit in fundo vasis, rursus solues in vini alcoole tartarisato, & circulabis omnia simul per aliquot dies, vt menstrui acrimoniam tantum auferas: & hoc modo cõficies ex plumbo dulcissimum saccharum & temperatum, ac nostræ naturæ amicissimum, infinitis affectib. inseruiens. Id autem soluitur in oleum humidum, ad quæuis vlcera maligna curanda præstantissimum medicamentum. Ex ipso etiã fit Balsamus præciosus ad ophthalmiam, & oculorum inflammationes, dummodo prius optimè dulcoretur. Sic facies de stãno: de Lithargyro: de Tuthia: de cadmia vera: de Spodio & Pompholyge: quæ omnia ita rectè possunt præparari, atq; mitia adeò reddi, vt citra morsum, maculas, & excrescentias etiam oculorum tollant, inflammationes, doloresque summos sedent: vlcera omnia sine dolore vllo curẽt, eaq; cicatrice obducant. *Quercetanus.*

Oleum Ferri.

℞. Limaturæ ferri quantum vis. Imbibe vrina, postea calcina toties in fornace reuerberationis, donec impalpabilis reddatur, colorisq; sanguinei: tunc pone in cucurbitam vitream optimè lutatam: imbibas quoq; vrina, & fac distillare more aquæ fortis per horas vigintiquatuor, semper ignem augendo: & habebis oleum spissum rubicundissimum. * Experientia illius olei: rubificentur laminæ cuiusuis metalli, si extinguantur in isto oleo, statim accipient auri colorem. *Gallus quidam empiricus.*

Oleum Ferri, aliter.

Ferrum vel Chalybs in resinam siue oleum rubicundissimum per aquam aluminis redigitur: vel si chalybs per acetum stillatitium læuigetur in puluerem, croco similem: atq; hinc sal armeniacus octies aut nouies eleuetur: postea in oleum resoluatur, idemq; aqua stillatitia diligenter lauetur, dum dulcescat. * Hoc oleum etsi maiorem in Chymia, quàm in medicina vsum habeat, feliciter tamen in alui profluuijs etiã trium aut quinq; guttarum instar cum olei nucis moschatę scrupulo dimidio ex vino rubro potui datur. *Andernacus.*

Oleum Martis.

℞. Limaturam chalybis, quam ablues pluries cum muria, pòst cum aqua dulci, tum demum superfunde acetum acerrimum, vt supernatet quatuor digitos: stent omnia ad Solem per aliquot dies, nouum subinde infundendo acetum, quo limatura subtilietur: hanc reuerberabis per

A diem integrum aperto vase, donec prodeat vt ignis in puluerem rubicundissimum, & leuissimum, quo poteris vti. Vel ex illo, cum menstruo suo acerrimo, aut vini spiritu optimè pręparato, elicies animam, vt ex ea conficias oleum: cuius guttula vna tantum exhibetur cum decocto conuenienti, aut permiscetur cum aliqua conserua astringenti. Est præstantissimum medicamẽtum ad diarrhœam, lienteriam, hepaticum fluxum, ad ventriculi corroborationem, & ad omnes hæ

B morrhagias internas, & externas. *Quercetanus.*

Oleum Martis, aliter.

Ex ipso Martis balsamo, cum vini spiritu alcolisato circulationibus conficies oleum rubicundum ad omnes hæmorrhagias interiores, & viscera nutritionis corroboranda præstãtissimum, si guttula conseruæ rosarum, aut symphyti permisceatur, aut cum vino exhibeatur. Hac etiam ratione conficies oleum Veneris. *Quercetanus.*

C *Oleum Croci Martis.*

℞. Limaturæ martis q.s. ponatur in cucurbita vitrea, cui adde olei sulphuris part. j. aquæ fontanæ part. iij. quæ cùm in arena calida soluta fuerit, exiccetur, donec rubicundissima fiat: mox oleo salis soluatur, rursusque exiccetur: demum igne fortiori sublimetur crocus. Quod sublimatum est, super lapidem prophyrium in cella vinaria collocetur, donec in oleum transeat. *A quodam Chymico.*

D *Oleum ferri.*

Soluunt aliqui ferri elimatam scobem aqua separationis, seu quam fortem appellant, è chalcantho potissimum educta, qua abstracta calcem illam ferri aqua communi toties abluunt, dum omni prorsus acrimonia destituatur. Exiccatæ calci, affundunt acetum stillatitium, & tepente balneo macerant: inde destillant: iterum affundunt, macerant, destillant: idque toties repetunt, dum ferrum in fundo instar olei resideat:

E ad vlcera manantia, & pleraque alia præstantissimum: & si rectè temperetur, multò quàm ferrum ipsum efficacius, ad ea omnia, quæ à Dioscoride, Galen. & Aëtio de ferro scribuntur, præsertim languenti stomacho. *Hieron. Rubeus.*

Oleum Hydrargyri.

Oleum hydragyri fit, dum hydrargyrum ex calce fæcularum vini exiccatarum purgatur: deinde per chalcanthum salem nitri, & alumen in

F altum eleuatur: postea à vini spiritu correcto digeritur, donec in mucosam pinguedinem transeat: hinc liquor abstrahitur, & in arena igne fortissimo vrgetur, quoad humor lactis instar extillet: hic iterum affunditur, & oleum albissimum suauissimumque, omnis erodentis facultatis expers prouenit. * Omnium metallorũ olea præstantissima superat: auri balsamo viribus respondet: vlcera & vulnera quæuis purgat, implet & percurat: per os assumptum vesicæ, faucium, aliarumque partium abditarum exulcerationes persanat: adhęc vi sua penetratoria renum mor-

bos per sudores, vrinamq; discutit. *Andernacus ex Paracelso.*

Oleum Mercurij corporale.

Fac amalgama cum Mercurij crudi ℥.iv. & Iouis optimi ℥.j. Illud ipsum super laminam Martis extendito, & in humido collocato. Totum in oleum dissoluetur. Fit etiam cum solo Mercurio & lamina Iouis. *Quercetanus.*

Oleum Mercurij sublimati.

Mercurius cum chalcātho & sale, vt moris est, ter sublimatus, misceatur ad extremum cum æquali portione salis ammoniaci, & rursus sublimentur simul ter aut quater. Totum illud sublimatum in oleum resoluitur, ex quo spiritus salis ammoniaci eximendus est, omnia circulando cum vini essentia: ipsaq; tamdiu destillando, donec oleum feruorem, & acrimoniam amittat, & ammoniacus separetur. Reducitur etiam per se in oleum lentissimo calore Athanoris, longoq; temporis interuallo. *Idem.*

Oleum Lithargyri.

℞. Lithargyri puluerizati q.s.
Dissolue per decoctionem in aceto forti, pluribus vicibus, successiuè: deinde euapora acetum ad ignem, & remanet oleum nigrum in fundo, quod dissoluatur cum aqua calida per agitationem cum baculo paruo & mundo: tunc distilla per linguam laneam, & remanet oleum in fundo, quod ab aqua separatum, est singulare.* Mirabile est in delēdis maculis, panis faciei, & subtiliat cicatricem, & rubedinem eorum delet. *Gesnerus ex libro manuscripto.*

Oleum Auripigmenti.

Auripigmentum cum duplo salis nitri pondere conteritur: deinde carbonibus sub dio accensis, catinus imponitur, siniturque dum excandescat: huic postea Chymicus assidens, auripigmentū immittit: quod lento igne liquescere sinit, donec nō amplius ebulliat: mox rursus tantū inijcit, idemq; vt prius exurere permittit: hoc tamdiu agit, vsq; dum satis iniectum fuerit: atq; tunc consumpto iam sale nitri, igne vehementiore per horas quatuor aut quinq; vrget, quoad auripigmentum in fundo butyri instar, liquefactum resideat, refrigeratumq; aërio nitore inalbescat: pòst conteritur, imponiturq; marmori, & in loco humidiore ad liquorem resoluitur: qui tandē singulari artificio ex ampulla distillatur. * Hoc cum melle illitum crassitiem extenuat: terebinthina exceptum elephantiasim abigit: ani vlceribus, & ijs quæ cicatricem ægrè ducunt, prodest: purgat, extrahit, siccat, suppurationes discutit: adipi aut oleo cōmixtum, concoquendi emolliendique vim obtinet, crustas vrendo excitat: quæ excrescunt, reprimit: pilos euellit: resina exceptū, alopecias explet: phthiriasi medetur: narium, orisque vlceribus, & pustularum eruptioni cum rosaceo conducit: vlcera serpentia & maligna ad cicatricem perducit: carnosas partium excrescentias absumit, oculorum cica-
A trices emendat, & lachrymas ciet: callos, sordidaq; vlcera purgat: inueterata, & manantia, quæ cicatricem non admittunt, nec non fungis similia sanat: luxuriantem carnem consumit, caua explet: contra graueolentia narium vlcera auxiliatur. In summa fistulis, carbunculis, gangrænis, neruis præcisis, ramicibus humore contractis, carcinomati & fluxionibus subuenit, siue vnguentis, siue linimentis & oleis misceatur, vel vlcerum labia bis terúe eo circumlinantur: quòd
B si vlcus idipsum fluere incipiat, & crusta obducatur: hæc vnguento ex butyro maiali (quod calidum super aquam fabarum, & decoctum lupinorum sigilliq; Salomonis effusum sit) peruncta resoluitur. Quinetiam ad vlcera & vulnera hunc in modum vt licet: Olei auripigmenti, olei myrrhæ, terebinthinæ singulorum ℥.ij. ad vlcera quæuis purganda, & carne implenda miscentur applicanturque. Sic olei arsenici, hydrargyri vtriusque ʒ.ij.ß. olei ex vitellis ℥.j. terebinthi-
C næ lotæ ℥.ij. lithargyrij acetosi ℥.ß. subiguntur, & cancro, fistulis, vlceribusque narium expeditè curandis bis quotidie adhibentur: vel olei auripigmenti ʒ.iij. olei vitellorum ʒ.x. terebinthinæ distillatæ ʒ.j. miscentur, imponunturque vlceribus. *Andernacus.*

Oleum Arsenici.

Arsenicum qualitate sua maligna, & acrimonia venenum est. Praua verò illa qualitas in spi-
D ritu, siue in aura illa fœtida, & atro fumo, quem minimo calore emittunt consistit, at acrimonia in solo sale. Igitur prorsus fixanda est. Fixatione enim vt etiam in capite de præcipitato diximus, venenum omne ex spiritibus, vt Arsenico, Mercurio, Auripigmento, & reliquis adimitur: acrimonia verò pellitur, salis extractione: quod proprijs fit ablutionibus. Verùm huius Arsenici præparatio huiusmodi est: Arsenicum ter sublima cum sale pręparato, & lacerta rubra, & sto-
E momatis scamate, vt ipsum purifices: quod deinde cum terrea muria fixabis, dando ignem per gradus viginti quatuor horarum spatio: fietque massa niue candidior & perlarum referens colorem, quam in calida solues, vt alkali inde extrahas: remanebit autem in fundo puluis albissimus: quem exiccatum fixabis cum æquali pondere olei inceratiui ex talco confecti, eaq; omnia in reuerberio colloca per diem integrum: rursus in calida solue, vt remaneat puluis albissi-
F mus, fixus, & dulcis, qui fluet in humido in oleum pingue, butyri instar, anodynum. Nam quemadmodum Arsenicum, si non præparetur, dolorificum est, & qualitate sua maligna venenum: sic contrà fixatione hanc amittit, & doloris est prorsus expers, ac venenatis curandis vulneribus conducens medicamētum, si huius admisceatur vncia vna cum duab. vncijs olei myrrhæ. Nonnulli etiam Arsenicum ter sublimant cum calce fixa, & colchotare, idq; dissoluunt in aqua stygia fixatoria, & conuenienti, distillantq; aquam à fæcibus multoties, tum demum caput

mortuum

mortuum reuerberant: quod prodit in puluerem albissimum, & fixum: à quo extrahitur alkali cum vini alcoole, & sic dulcoratur. Huius medicamenti vsus est ad fistulas, & cancros curandos. *Quercetanus.*

Oleum Talci.

Talci libra catillo imponitur, & in igne luculento horis quatuor excandescere sinitur: deinde vbi refrixerit, fornaci, in quo panis iam coctus est, immittitur, & refrigescere modicè permittitur: postea eximitur, humectaturq; oleo oliuarum, & fictili inditur, atque per descensum oleum extillatur. * Valet ad vlcera putrida sordidaq; curanda eorumq; tumores discutiendos, & dolores leniendos. *Andernacus.*

Oleum Talci, aliter.

Ex Talco ritè & artificiosè calcinato elicitur anima cum aceto destillato: hæc ipsa resoluitur in oleum pretiosum, humido in loco collocatũ. *Quercetanus.*

Oleum Calcinum.

Calx integra oleo communi restinguatur, alembico vitreo distilletur, & manabit oleum. * Ad ossa corrupta valet. *Syluius.*

Idem aliter.

Calcis viuæ frustum integrum infundatur in oleo communi, donec calx in puluerem reducatur: tum destilletur in alembico vitreo, & emanabit oleum calcinum. *Leonardus de Prædapalia.*

Oleum de lateribus.

℞. Laterem aut tegulam ruffam antiquissimam, ex ruffo luto ductam: eam confringe in frusta mediocria, & in prunis vrito, donec tota excanduerint: deinde è prunis exempta fragmẽta restinguito in oleo claro veteri, & dimittito quousq; se oleo impleuerint: postea oleo exempta in tenuissimum puluerem contundito, atq; in retortam aut cucurbitam vitream indito, & secundùm artem luto chymistico iuncturas vitrorum claudito, & subtus accensis prunis oleũ elicito, & elicitum reponito. * Conuenit omnibus morbis frigidis. Est enim calidum penetratiuũ, resolutiuum: mollit dura, & discutit tumida: opitulatur, qui patiuntur epilepsiam, vertiginem, obliuionem, paralysim, spasmum, dolorem dorsi, genuum, padagram, vel alios iuncturarum & neruorum morbos: medetur spleni, vesicæ, & renibus. *Mesues.*

Oleum crystallorum.

Crystalli subtilissimè conterũtur, & vel æquali nitri, vel duplo sulphuris pondere commixti in calcem aduruntur: hæc deinde ex aqua pluuiali stillatitia lauatur aliquoties: rursusq; siccatur: postea spiritu vini perfunditur, maceraturq;: tũ extillatur rursus, & quod in fundo remanet, iterum calcinatur, lauatur, destillaturq; toties, donec in vino eliquescat niuis instar: tandem in coquẽdo sal prouenit, quod in loco humido resoluitur in liquorem. * Huius drachma dimidia potui assumpta, singulare est remedium ad re-

A num & vesicæ calculos atterendos, cõminuendos, expellendosq;, & vrinam promouendam. Atq; ad hunc modum oleum ex omnibus gemmis paratur. Ex Sarda quidem & hæmatite ad sanguinis profluuia: ex Saphyro, ad insaniam, pestilentiam, carbunculũ, cordis palpitationem: ex granatis autem, ad tremorem eius, sputumq; sanguinis. *Andernacus.*

Oleum è lapide Pyrite.

Lapidem Pyritem, vbi prunis incanduerit, in
B oleum vetus proijciunt, idq; quinq;, aut sex vicibus repetunt: inde lapidem optimè tritum, vitreo vase destillãt, & vbi manare liquor cessauerit, fæces conterũt, illisq; eductum liquorem superfundunt, mox destillant: & quò sæpius id effecerint, eò efficacior reddetur, qui elicitur humor, ad offusam oculis caliginem, & suffusionẽ admodum laudatus: sed non imprudenter adhibendus est, cùm sit vehemens, & oleum oculis inimicum habeatur. *Hieron. Rubeus.*

C DE OLEIS EX ANIMALIBUS, & EORUNDEM PARTIBUS.

Oleum ex sanguine humano, & ceruino.

Sanguis hominis sani & iuuenculi, vel cerui iam capti dum adhuc calet ampullæ incuruatæ inditur, & igne ex cineribus vrgetur, quoad omnis extillarit aqua: deinde ampulla refrigescere sinitur, lutoq; obducta, in arenã locatur, & alio vase qđ excipit apposito, ignis augetur, donec
D oleũ emanare desierit: hoc postea in aqua calida corrigitur macerãdo, separandoq;. Sal quod inter distillandum lateribus vasis adhærescit, cum oleo abluitur, & vitro conditur. Alij sanguinem pellicano, quod appellãt, infundũt, & in balneo digerunt, dum tertia pars vasis adimpleatur: deinde ex eodem balneo aquã à subiecta materia abstrahunt: postea sedimentũ ex ampulla incuruata distillãt nouies. * Oleum sanguinis humani, ad comitialem morbum, aliosq; infinitos hu-
E mani corporis affectus abigendos efficax. Oleũ verò sanguinis ceruini, singulare in podagra discutienda est remedium. *Andernacus.*

Oleum ex ossibus humanis.

Ex ossibus magnis mortuorum hominũ, concidantur frustatim: sine, vt excãdescant in igne: ignita pone in cassula aut olla, in qua sit oleum cõmune antiquissimũ, & ea extingue: & quamprimùm inieceris frustum in ollam olei, mox il-
F licò operculo claude, vt vidimus in oleo philosophorũ. Hæc ossa aliquot horis imbibita contunde per se (absque illo oleo quod superfuit in olla) & pone in cornutam, & destilla vt oleum philosophorum: serua, ac vtere. * Res magna est ad omnes dolores iuncturarum. *Euonymus.*

Oleum ex maxillis equorum.

Maxillæ equorum in puluerem rediguntur: is aqua modica humectatur, & igne luculento vrgetur eousq;, donec oleum crassum & fœtidum effluat. Hoc aqua calida perfunditur, & ex cinere aliquoties extillatur: * peculiare in doloribus

podagricis ſedandis remedium. *Andernacus.*

Oleum ex cornubus ceruinis.

Cornua in menſe Auguſto collecta, lima in ſcobes rediguntur, coquunturq; ex aqua, quod ſatis eſt: deinde per balneum aqua detrahitur: poſtea illi eximuntur, laterumq; fruſtulis adiectis ampullæ incuruatæ induntur, & ex arena oleum clariſſimum euocatur, quod ſingulari artificio colligitur. *Andernacus.*

Eſſentia cornu ceruini, monocerotis, oßium de corde cerui, & Eboris.

Oſſa vel comburuntur, vel decoquuntur cum vehiculis conuenientibus, vt ex ipſis tandem elici poſſit purior eſſentia cum vini ſpiritu, quod fiet eadem methodo, qua Cranium humanum, ſuo loco, præparãdum eſſe ſcripſimus. Igitur ſic extrahes eſſentiã ex oſſe cordis cerui, quod hominis cor quadam ſubſtãtiæ ſimilitudine roborat, & ad cardiacam affectionem, ſyncopenq; in primis vtile eſt. In eo differt eius præparatio à ſuperioribus, quòd cum alcoliſato Chelidoniæ ſpiritu fiat, tanquam cum proprio menſtruo. Pro illo oſſe in eoſdem vſus cornu cerui ſubſtituitur, cuius eſſentia cum Hypericonis alcoole extracta, infantulis, lumbricis laborantibus exhibetur. Cornu Monocerotis, omnium præſtantiſſimum, eodem modo præparabis: tuetur enim cor & omnem veneni vim obtundit: peſtilentibusq; morbis confert. Proprium ipſius menſtruum eſt alcool Meliſſæ. Ebur etiam ſic præparatur, cuius vires ſunt cordis robur tueri, & conceptionem iuuare. *Quercetanus.*

Oleum ex caluaria humana.

Caluaria in puluerem contũditur: is vino ſtillatitio, vel aqua betonicæ irrigatur paululum: deinde vaſi fictili vitreato imponitur, quemadmodum ſuprà de lignis diſtillandis diximus: & per deſcenſum ſuper aquã pæoniæ, quæ ſubiecto vaſi infunditur, oleum extillatur. hoc poſtea in fimo digeritur, corrigiturq;: & per cineres calidos rurſus euocatur, dum clarũ fiat * Peculiare ad morbum comitialem auxilium. *Andernacus.*

Oleum cranij humani.

Elimantur primò tria, aut quatuor oſſa cranij, aut conteruntur ferreo piſtillo, cùm difficilè admodum terantur, & in recurua cucurbita ponũtur ſexq; diebus fimo equino aut balneo calentis aquæ obruuntur, deinde per retortam, igne primùm mediocri: mox vehementi. Oleum poſt aquam exit, colore quidem aureo, ſed tetro odore: quod doloribus etiam ventris, coli præſertim, maximè laudatur. *Rubeus.*

Eſſentia Cranij humani.

℞. Raſuram Cranij hominis, non humati, cui affunde ſpiritum vini ſaluiati, vt ſupernatet ſex digitos, digerãtur ſimul in balneo per dies quatuordecim, vaſe clauſo, deinde deſtillentur per retortam, dando ignem per gradus, more aquæ ſtigiæ, rurſus infunde diſtillationem capiti mortuo prius cõtuſo, putreſiant per dies octo, & de-

A ſtillentur, vt prius, idq; ter facias. Demum circulentur omnia ſimul per aliquot dies, ſeparatoq; tuo ſaluiato menſtruo, in fundo remanebit cranei eſſentia, coaguli inſtar: cuius exhibeas ℈. ß. cum aqua florum tiliæ in paroxyſmo, & ante paroxyſmum epilepticum. *Quercetanus.*

Eſſentia Cranij hominis, aliter.

℞. Raſuram non humati cranij: decoque cũ meliſſæ ſpiritu, & betonicæ decocto, effunde ſeorſim aquam, iterumq; nouam affunde, donec
B nulla vis cranij amplius remaneat. Tum aquas omnes in Baln. M euapora. Remanet in fundo coagulum, quod iterum reſolue, euapora, & coagula, tantiſper dum igne lentiſſimo materia in fundo remanens, ſublimari poſſit. Hoc ſublimatum multum confert epilepticis, & aluum ſine perturbatione (quamuis copiosè) mouet. *Idem.*

Tinctura Mumiæ ſiccæ.

℞. Mumiæ electæ, contuſæ, & in fruſtula diſ-
C ſectæ ℔.j.

Spiritus vini alcooliſati, Therebinthinati clari menſtrui ana vt ſupetnatet 4. digitos.

Indantur omnia conuenienti matratio hermeticè clauſo, & putrefiant in calore primi gradus ꝑ quindecim dies, donec menſtruum inſtar rubini tingatur: ſeparabis per balneũ menſtruum, quod reſeruabis ad eoſdem vſus, & in fundo remanebit tibi mumiæ ſiccæ vera tinctura, quam circulare poteris, ſi voles, cum vini ſpiritu per aliquot
D dies, & hac ratione puriorẽ ex ipſa mumia eſſentiam elicies: quæ ſummoperè conducit ad curationem omniũ venenorũ per ſe: aut ſi cum theriaca permiſceatur in peſte præſtantiſſimum eſt remedium, quod ſatis laudari non poteſt. A corruptione omnia corpora tuetur: cõmodè etiam ad curationẽ phthiſis, & Aſthmatis exhibetur, ſi cum conſerua helenij, & violarũ permiſceatur: prodeſt etiam pluribus alijs affectibus. Fæces verò quæ remanent, ad ſedãdos dolores pro to-
E picis in vnguentis apponuntur. *Quercetanus.*

Tinctura Mumiæ liquidæ.

℞. Mumiæ liquidæ puræ & electæ, Alcoolis vini ana ℔.j.

Mixtis optimè, & vitro inditis, digerãtur in fimo calenti, aut Bal. M. per duodecim dies, pòſt diſtillentur, vt decet, reiterata bis deſtillatione: rurſum digerantur per xx. dies, & diſtillentur tertia vice, relinquatur deinde vas in calore Balnei, aut fimi, donec binæ eſſentiæ percipiantur, vna aurei
F coloris, & albi altera. Hæ eſſentiæ eligantur, circulenturq; cum ſimili mẽſtruo, in pellicano per plures dies, ſeparando ſemper fæces, & impurũ à ſubtili, & puro, reiteratis digeſtionibus, & rectificationibus, præſtantiſſimum medicamentũ fiet. Huius exhibetur ℈. j. ſingulis menſibus in plenilunio Epilepticis. Morbum enim mitigat, & pellit, eſtq; illius proprium alexipharmacum: ſanguinem quoque purificat. *Idem.*

Tinctura Mumiæ recentis.

Mumiam autem recentem, & electam ſcinde per minima quantum fieri poterit: indatur matratio

tratio oblongo collo, affundēdo menstruū oliuarum: putrefac omnia per mensem integrū, vase clauso hermeticè, vt fiat solutio. Deinde aperto vase, transfunde materiam cucurbitæ vitreæ, quam collocabis in Baln. M. vt vase aperto, exhalet Mercurius, quod fit cum incredibili fœtore: sic remaneat, donec nullus exeat fœtor, & Mumia tota dissoluta sit: Solutionē infunde in aliud vas, quod superest, digeratur denuò in Baln. M. donec prodeat in oleum crassum, & fuscum instar syrupi. Quo facto circulabis omnia cum vini spiritu optimo in Baln. M. per xx. dies, separato tandem spiritu, remanebit in fundo rubicundum, & odoriferu oleum, omnes Balsami naturalis habēs proprietates, quodq; venenatis omnibus, & pestilentibus affectibus valde cōducit. Cape huius sic præparatę Mumiæ ℥.ij. vini alcoolis optimi ℔.ij. Circulētur in vase circulatorio per mensem integrum: Menstruū destilletur per alembicū: denuò digerantur in vase hermeticè clauso, atq; vt suprà quater reitera, donec sui corporis naturā omnimodo materia prędicta amittat, & in tincturam prodeat: quæ quidem tanta pollet facultate viuifica, vt nulla sit particula, quam ipsa non penetret, nullum vlcus, nulláve corruptio, quam nō curet, si ipsius exhibeas bis quotidie per aliquod tēpus grana quatuor, aut quinque cum decocto conuenienti. *Idem.*

Oleum ex stercore humano.

℞. Stercoris puerorū, vel hominis rubei, q. s. Distilla bis in alembico vitreo, & oleum emanabit: quod repone. * Curat cācrum, & mortificat fistulam: confert alopeciæ, &c. *Euonymus.*

Oleum ex stercore humano, aliud.

Oleum, quod post stercoris stillatitiā aquam ab organo emanare solet, carcinomata, sinus, aliaq; vlcera, quæ Græcis cacoethe dicuntur, etiā valentiùs sanat. *Matthiolus.*

Oleum ex taxo.

℞. Taxum, cui corium detrahe, abscissoq; capite & pedibus, & reiectis interioribus, in ollam inferiùs perforatam pone: quam alteri ollæ impones. Ollam inferiorem in terrā abscondas, & altera imposita olla, vtramque optime claude in commissura, ne quid transpiret: idq; facies etiam parte superiore ollæ superioris. Quo facto, ignis fiat ex carbonibus circumcircà, ita vt pinguedo omnis ex superiori olla in inferiorem distillet: vbi totum distillarit, quod cōiecturare licet. * ad membra contracta ex neruorum retractione valet. *Gesnerus è libro Germanico.*

Oleum de ranis.

Ranas virides in arboribus, vel aquis puris degentes in vas fictile vitro illitū, multisq; exiguis in fundo foraminibus pertusum, conijcito: earumq; ora butyro impleto: vas ne quid exhalet, luto diligenter oblinito, & cooperito: cui alterū effossa terra cōclusum supponito, ignem in ambitu ad distillandum accendito: oleum seu liquorem illum stillatitium colligito: & cum puluere ranarum viridium, [illegible], ad linimentū con-

A ficiendum misceto. * Cancrum absumit. *Anton. Chalmeteus.*

Essentia Viperarum.

Mense Iunio cape quatuor, aut sex viperas, ex quibus & caudam, & caput abijcies, cum intestinisq; detrahes: carnem verò minutim præcisam, indas cucurbitæ vitreæ, per tres, aut quatuor dies, vt in calore Balnei vaporosi, vel fimi calidissimi sudorem ipsarum pellas: (caue tamē, ne fumi huius aërem è viperarū exhalatu vitia-
B tum, & venenosum inspires.) Quo facto, superfunde spiritus vini alcolisati, & terebinthinati solutiui ana vt supernatet octo digitis: digerātur vase occluso hermeticè in Baln. M vel fimo calidissimo xij. dierum spatio donec tota caro viperarum dissoluatur in prædicto mēstruo: abiectis fæcibus, separetur menstruum in calore Baln. & fiet coagulum, cui denuò affunde spiritum vini Caryophyllatum: fac circulentur in pellicano x. dierum spatio: & separato menstruo, remanebit
C caro viperarum optimè præparata, ac essensificata, cui misce sub blandum ignem, olei anethi, & cinnamomi ana ℈. j. ß. essentię croci, & margaritarum ana ℈. j. cum mucagine gummi tragacanthi finge pilulas: vel si vis, cum pane triticio arido, & trito, more veterum pastillos. Huius medicamenti exhibetur ℈. j ad lepram, pestē, & ad omnes venenatos affectus. Ex viperarum cute, aut etiam serpentium spolijs exiccatis, & præparatis secundùm artem, puluis vulneribus
D serpentum, & bestiarum virulentarum appositus multum confert. Item vulneribus cancrosis, & malignis curandis. *Quercetanus.*

Oleum Scorpionum.

℞. Olei antiqui quantum sufficit.
Pone in eo de scorpionibus, mense Iulio collectis quot habere poteris. quibus adiunge
Diptamni albi, Absinthij, Betonicæ, Verbenæ,
Rorismarini ana quantum sufficit.
E Stent omnia per plures dies simul in infusione: postea in alembico distilla, & distillatum serua. *Gesnerus.*

Oleum Castorei.

Castoreum in aceto dissoluitur, aut ex vino stillaritio maceratur, & igne lento oleum extillatur: hoc postea ex aceto corrigitur. Inter distillandum interdum materia operculo adhærescere solet, caphuræ instar: hæc carbone candente admoto, liquatur. * Egregium est oleum ad
F membra resoluta, & ea quę alimentum non sentiunt: venerem excitat: colicos dolores sedat: vteri strangulatum discutit: partes naturales roborat. *Andernacus ex Euonymo.*

Essentia Moschi, Zibettæ, & Castorei.

Ex Moscho, qui languidas partes firmat, & roborat, lipothymiamq; & vires resolutas sarcit, extrahitur pretiosa quædam essentia cū vini spiritu terebinthinato, tanquā cum proprio suo dissolutiuo. Sic ex Zibetta. Castorei quoq; essentiam extrahes eadem ratione: cuius guttula, tremori, conuulsioni, & omnibus neruorum vi-

tijs, summa cum vtilitate exhibetur, cum decocto florum anthos, saluiæ & betonicæ. Et foris apponitur in conuulsione, præsertim si fiat, non ex inanitione, sed plenitudine, & quando, quæ in neruis continentur præter naturam, euacuare oportet. Cum aqua pulegij menses mouet, partus & secundas eijcit: opiumq; aliàs mortiferum emendat. *Quercetanus.*

Oleum ex luteis ouorum.

Lutea ouorum centum prius cocta inijce in cucurbitam: subijce ignem per gradus. Primò aqua exibit, pòst oleum flauescens aquæ supernatans, postremò oleum crassiusculũ. Aqua maculis omnibus prodest: olea autem doloribus sedandis conferunt. *Idem.*

De oleis pinguedinum & axungiarum.

Ex animalium omnium axungijs Chymiatri, olea extrahunt per alembicum æneum igne lentissimo, in quibus maior reperitur vis attenuandi, resoluendi, & leniendi, quàm in solis axũgijs non præparatis, quòd videlicet subtilium, & tenuium partium magis reddantur. Sic extrahuntur olea ex axungijs hominis, Taxi, Vrsi, Vulpis, Cerui, Cati, Anguillæ, Capi, Gallinæ, Anseris, Anatis, Vituli, Porci, & ex omnibus medullis, quæ omnia resoluũt, leniunt & multis affectibus curandis prosunt. Ex Butyro eodem modo extrahitur oleum valde anodynũ ad eosdem vsus & dolores omnes sedandos. *Quercetanus.*

Oleum butyri & lardi.

Butyrum prius in vino albo liquefactum inijciatur in alembicum, subijciaturq; ignis mediocris. Destillabit oleum valde anodynum. Ex ℔.j. habebis ℥.x. Sic facies laridi, & axungiarũ omnium. *Quercetanus.*

Oleum Butyri.

Butyrum destillatum maiorẽ tenuitatem acquirit, ac penetrationẽ, qua expectorare humores, pulmonemq; expedire, & coquere etiã cruda possit. Destillatur autem cucurbita retorta, cùm parum possit ascendere: faciliusq; ascẽdit, cùm alijs rebus iungitur, vt ij faciunt, qui nimia macie extenuati pinguescere student. Accipiunt enim butyri recentis ℔.ij. anatis & capi carnem, quæ in lib xiix. aquę ad dimidias decocta fuerit, vnà cum ipso iure, in quo albissimi panis medulla infunditur, modicoq; sacchari adiecto, vitreis organis aquam eliciunt: pleriq; plura addunt, vt res magis, minúsve postulat. Ipsæ etiam mulieres stillatitio butyro, faciem, manus, pectusque inungũt, vt ne rugas contrahant, cutemq; emolliant: tametsi ipsę quoq; oryzam in pedum vitulorum iure decoctam, panisq; micam lacti infusam, ouorumq; candida cum corticibus, & huiusce generis nonnulla adiungunt, simulque destillant, vt iuuentutis speciem mentiantur. Plurimum autem stillatitius butyri liquor, venenis, præsertim erodentibus aduersari creditur, quòd ob tenuitatem penetret, facileq; cũ veneno misceatur, & eius acrimoniã, ac malignitatem, motumq; ob pinguedinẽ, atq; vnctuositatem com-

A pescere possit. Ad neruorum vlcera, & vulnera vtiliter etiam adhibetur. *Rubeus.*

Oleum mellis.

Mel cum fauis vasi fictili imponitur, & in fimo equi calido maceratur, dum cera à melle separata supernatet: qua ablata, melli silices minutissimi permiscentur, & ampullæ induntur, distillaturque primùm aqua acerrima, deinde oleum. * Singulare est ad podagricos dolores sedãdos, vulneraq; curanda, remedium. *Andernacus.*

B

Oleum & aqua mellis.

Ex melle in vitreum alembicum imposito aquam eximiam primùm elicies per Baln. M. pòst capiti mortuo, aut fæcibus relictis, arenam vel silices calcinatos addes, ne regurgitet materia, quam per retortam vitream pelles, subijciendo ignem per gradus: ita destillabit oleum pellucidum & flauescens simul cum oleo crasso, & impuro. Omnia digerãtur per quatuor aut quinq; dies: pòst rursus destillentur per alembicum intra arenam, manabitque oleum purum, & rubicundum aquæ suæ supernatans. Hæc aqua acidissima est propè ad instar aceti destillati: & plurimum aduersus gangrænam conducit. Oleum autem, quod instar aquæ vitæ ardet, vires habet admirandas, præsertim si per dies aliquot circuletur cum vini spiritu. Separato enim illo postea, remanet oleum dulce & gratissimi saporis, vulneribus sclopetarijs, & phagedænicis vlceribus plurimum conducens. *Quercetanus.*

C

D

Aliud oleum mellis præstantissimum.

℞. Mellis à sua cera non separati ℔.ij.
Tartari in puluerem redacti ℔.j.

Putrefiãt simul in fimo quindecim dierũ spatio, & destillẽtur per retortã. Emanabit primò aqua candida, tum flauescens. Hanc redde capiti mortuo, & putrefiãt rursus per quindecim dies. Pòst depelle iterũ per retortam, idq; ter facito: ac tum oleum mellis præstantissimũ consequêris. *Idem.*

E

Oleum ceræ.

Ceræ nouæ odoratæ, in sartagine liquatæ, permiscetur arenæ à pulueribus repurgatæ qđ satis est: vbi refrixerit, ampullæ erectæ imponitur, & igne primùm lento, postea auctiore vrgetur dum nihil effluat. * Præstantissimum est oleum, ad dolores præsertim podagricos sedãdos, vulnera vlceraq; curanda. Ex gummi elemi, eodem modo quo ex cera oleum preciosissimum elicitur. Similiter etiam ex pinguetudinibus animalium olea parantur. *Andernacus ex Euonymo.*

F

Oleum ceræ, aliter.

Ceræ oleum ad resoluendũ & attenuandum conducit scirrhosis, frigidisq; omnib. affectibus confert. Debet priùs liquari ad ignẽ, donec nullos amplius crepitus emittat, antequam vasi imponatur. Si ad singulas ℔. addideris salsuginis terræ priùs exiccatæ lib. ß. extrahes prima vice oleum candidũ aquæ supernatans. *Quercetanus.*

Aliter.

Liquefiat ad ignẽ cera, & decoquatur cum vino ad

no ad consumptionem ipsius: idq; tandiu, donec nullos crepitus amplius edat. Huius sic præparatæ

℞. Ceræ ℔. j.
Aluminis calcinati ℔. ß.
Saluiæ M.j.

Inijciantur omnia in alembicum cupreum, cui receptaculum sit subiectum, & destillentur igne mediocri. Prodibit primo crassiusculum oleum quod rursus destillandum est, vt antea, idque ter iterandum: atq; ita fit oleum Ceræ præstantissimũ ad omnes neruorũ affectus. Eodem modo ex resina, & pice oleũ conficitur. *Quercetanus.*

Aliter.

Eliquata cera in aquam cõmunem proijciatur: idq; ad octo aut decem vices repetatur manibus semper agitando, macerandoq;: inde retorta cucurbita, absq; cineribus lento igne eliciatur oleũ: quod cùm primò exeat butyri modo, quinquies, sexiésve est repetẽda destillatio, dum oleum exeat, quod non concrescit, nec cogitur: atq; id signum perfecti olei, repetitis destil- A lationibus expectandum est. Confert doloribus stomachi, & præcordiorũ, tussi, humoribus crassioribus è pectore expurgãdis, vulneribus quoq; cruentis, & partium neruosarum optimè conducit. Sunt qui, vbi mel, ac cera diligẽter ex apibus expressa sunt apes siccant, & cum cera miscent, oleumq; destillatione eliciunt, podagricis vtile. Vt tamen oleum è cera efficacius ad vlcera habeatur, pleriq; eliquatã ceram, vino albo generoso septies, octiesq; extingunt: nam magis vi- B num extenuat, & ad partium separationem conducit, eodemq;, vti supra dictum est, modo oleũ destillant. Ceram alij eadem ratione eliquatam, in vrinã conijciũt, laterumq; puluerem addunt, ac recurua cucurbita, optimè stipatis rimis, destillant, moderato primùm igne, mox auctiore, vulneribusq; magno successu imponunt, præsertim vbi ter repetita fuerit destillatio, singula destillatione, quod manat oleum, seorsim asseruantes. Alij ad ceram adiungunt thus, myrrham, & C aloem, æquis portionibus, & oleum eliciunt ad vlcera, ac vulnera optimum. *Rubeus.*

De Balsamis, Sectio XIX.

Balsamum artificiale.

℞. Terebinthinæ finissimæ ℔. j.
Olei laurini ℥. iv.
Galbani ℥.iij.ß.
Gummi Arabici ℥. iv.
Thuris, Myrrhæ, Gummi hederæ,
Ligni aloes ana ℥.iij.
Galangæ, Caryophylorum,
Consolidæ minoris, Nucis moschatæ,
Cinnamomi, Zedoariæ, Zingiberis,
Dictamni albi ana ℥.j.
Moschi, Ambræ ana ʒ.j.

Contundantur omnia simul, & retortæ imponantur. quibus adde

Aquæ vitæ optimæ ℔.vj.

In aqua vitæ madefiat pannus: qui accensus imponatur retortæ, vt aqua ardeat, commiscendo materiam, sicq; relinquantur omnia in infusione nouẽ diebus, ac tandem in cineribus fiat distillatio: ita distillabit aqua candida, unà cum oleo, semper procedendo cum igne lento, donec colorem olei mutatum animaduerteris ad nigredinem quandam. Quo viso muteturrecipiens, & adaucto igne distillatio perficiatur. Finita distillatione, aqua ab oleo separãda, & singula seorsim seruanda: id quod etiam de prima aqua est intelligendum. Aqua prima candida, vocatur aqua balsami: & oleum primum separatum, dicitur oleum balsami. Secunda aqua nigricans, vocatur mater balsami: liquor verò separatus ab aqua nigra, est id quod balsamum artificiosum vocant: quod ceu preciosissimum, est diligenter custodiendum * Prima aqua clarificat oculos, & visum conseruat. Facies lota ea aqua, reddit eam pulchram, & conseruat iuuentutem, calculos renum rumpit, vrinam propter carnositatem impeditam, mouet: omnis generis vulnera partium qualiumcunque sanat mirabiliter, si ea lauẽtur & plumaceoli in eadẽ made- D fiãt & imponãtur. Hecticis, catarrhosis, tussientibus subuenit: dolorẽ ischiadicũ aufert subitò fomẽto. Altera aqua, mater balsami dicta, scabiẽ sanat facillimè: idẽ facit in tinea, lepra, & omnibus vlceribus, modò sine corrosione sint. Oleũ balsami infinitis morbis succurrit, imprimis capitis vulneribus cum ossium læsione, & membranarum; idoneũ est. Mirabiliter pleuriticis prodest, si cum aqua bibatur ʒ.j. pro vice. Balsamum verò ipsum, miraculum est huius mundi. Dolorẽ illo- E rum, pondere duarũ drachmarũ sumtum, subitò leuat, tussi, catarrho, capitis refrigerationi & stomachi, vulneribus capitis, semel in die peruncto toto capite, prodest: penetrat enim facilè etiam ad partes longiùs remotas. Tumores corporis omnes dissoluit. Quartanam curat, vnctione totius corporis, ita vt nulla pars intacta relinquatur. Infirmitates omnes tũ calidas, tum frigidas, proprietate quadam occulta sanat. *Fierauantus.*

F *Balsamum artificiale aliud.*

℞. Resinæ Terebinthinæ, Abiegnæ ana ℔.j.
Thuris albi, Laudani ana ℥.vj.
Nardi Indicæ ʒ.ij.
Rad. Valerianæ, rad Iridis, rad. Acori,
Rad. Asari, Cyperi ana ʒ.j.
Masticis, Galangæ, Caryophyllorum,
Casiæ odoratæ. Zedoariæ ana ʒ.vj.
Nucis moschatæ ℥.iv.
Macis ℥. j.
Agallochi ℥. ij.
Lacrymæ, oleæ Aethiopicæ ʒ.vj.

Aloes hepaticæ, Myrrhæ ana ℥.j.ß.
Caſtorei ʒ.x.
Oſſium cariotarum, Styracis calamitæ,
Laſeris odorati ana ℥.j.
Lacrymæ ſang. draconis ℥.j.ß.
Florum lauendulæ ℥.iv.
Olei glandis vnguentariæ ℥.vj.

Arida in puluerẽ teruntur, liquoribusq; miſcentur, & diligentiſſimè vi ignis commenſurati diſtillantur. Primùm aqua clariſſima effluit, admodum ſubtilis, quæ igni admota, admirabili quodã modo flagrat, atq; balſami aqua vocatᷓ: mox oleum coloris aurei emanat, quod balſamũ appellant: deinde profluit, ruffo colore præditum. * Aqua quæ prius extillauit, hauſta, vẽtriculi imbecillitatẽ mirificè iuuat: nã tum pituitã, tum flatus valenter conſumit: quia verò acerrima exiſtit, ſola per ſe dari nequit, niſi ex vino, aut iuſculo aliquo. Liquor qui ſecũdò diſtillauit, cæteris præfertur: neruorũ vulneribus, articulorum cruciatibus, conuulſis, reſolutis, comitialibusq; mirabili modo ſuccurrit. Oleũ poſtremò hæc omnia ſimiliter præſtat, ſed imbecillius. *Andernacus.*

Balſamum artificiale aliud.

℞. Terebinthinæ ℔. xiij. cum aqua ardente rectificata: & excipiatur illud oleum, quod per balneum aſcendit, clariſſimum, tenuiſſimum, & leuiſſimum.
℞. Huius olei ℔.j.℥.iij.
Florum Borraginis, Roſarum,
Bugloſſæ, Stœchados, Spicæ,
Roriſmarini, Lauendulæ,
Chamomillæ ana. P.j.
Sem. Fœniculi, Aniſi, ſem. Baſiliconis,
Sem. Pœoniæ ana ʒ.ß.
Rad. Angelicæ, Enulæ, Phu, Ireos,
Acori veri, Dictamni, Glycyrrhizæ,
Rad. Pæoniæ, Spicæ Ind. ana ʒ.j.
Corticis Citri, Arantiorum ana ℈.ij.
Saluiæ, Maioranæ, Lauendulæ,
Roriſmarini, Hyſſopi, Menthæ, Betonicæ,
Fol. Lauri ana P.j.

Hæc omnia contundantur, & incidantur ſecundum artem: proijciantur in bociam vitream perlutatam, aut bociam cupream, vnà cum diſtillato iam terebinthinæ oleo: hisq; omnibus affunde aquam aniſi aut caryophyllorum, aut poſtremam illam in cinnamomi diſtillatione, ita vt repleatur quaſi bocia. Deinde huic capitellum impone, & iuncturam luto obline. Tum exiccato igne fiat diſtillatio eo modo, quo aniſum, aut aqua cinnamomi, tranſeunte canali per aquam, diſtillatur. Quo facto, hoc eſt, vbi aqua aſcenderit, auferantur fœces herbarum, florum, & radicum: & denuò in bociam immittatur ſtyracis liquidæ ℥.iij. eiq; affunde, quidquid proxima diſtillatione extraxeris: & rurſus diſtilletᷓ vt prius. Quòd ſi aqua prioris diſtillationis, in quantitate fuerit imminuta, plus erit affundendum. Vbi iam ſecundò ita diſtillatio fuerit peracta, bocia rurſus mundetur, & imponantur

A Styracis calamitæ,
Myrrhæ ana ℥.ij.
Laccæ, Succini albi ana ℥.j.ß.
Maſticis, Thuris, Aſſæ dulcis ana ℥.j.ß.

Quibus pulueriżatis, & impoſitis, affundatᷓ iam diſtillatum oleum & aqua. Si non ſufficiãt, adde aquam, vt ſuprà, donec ſatis videbitur, & fiat diſtillatio, vt ſuprà de herbis dictum. Quo facto, auferãtur quæ in bociæ fundo fuerint, & ſequẽtia in locũ reponãtur. Notandũ tamen hoc obi-
B ter, quòd nonnulli ſtyracem liquidã ſimul cum gummis iam dictis commiſcent, vt peculiari diſtillatione non ſit opus. Sunt autem hæc ſpecies:
℞. Zingiberis, Zedoariæ, Galangæ ana ʒ.ij.
Rhabarbari ʒ.ß.
Gentianæ, Cubebarum ana ʒ.j.ß.
Croci ʒ.ß.
Cinnamomi ℥.j.
Nucis moſchatæ, Macis,
Caryophyllorum ana ʒ.vj.
C Calami odorati ℥.ß.

Pulucrizentur, & cucurbitæ imponantur, vnà cũ oleo & aqua poſtremæ ſeparationis, & diſtillentur vt prima vice. Quo ſic peracto, ſepara oleum ab aqua, & ſerua oleum balſami in vitro. * Vim habet confortãdi omnes neruoſas & exangues partes, quales ſunt ſtomachus, inteſtina, veſica, vterus. Peculiariter ſtranguriæ admodũ confert, & calculoſis, ſi de eo octo vel decem guttæ, in aqua ſilicis, aut vino bibantur. Omnes internas
D oppilationes aperit, ſanitatem præſentem tuetur in ſtatu, qualibet ſeptimana bis, manè aliquot guttæ in brodio ſumptæ. *Ioannes Mag.*

Balſamum magiſtrale.

℞. Terebinthinæ ℔.j. Olei veteris ℥.vj.
Olei laurini ℥.iv.
Cinnamomi, Spicæ nardi ℥ ij.
Tegularum recentium bene coctarum ℥.viij.

Tritis triturandis per alembicum diſtilla.* Vrinã
E mouet, lapidem frangit, vermes enecat, aurium tinnitui à flatu craſſo, paralyſi, ſpaſmo cynico, iſchiadi, gonagræ, podagræ, & cæterarũ iuncturarũ doloribus prodeſt, potum aut inunctũ: ſed parua eius portio, aquæ affectui aptæ miſta bibatur. *Medici Florentini.*

Oleum balſami.

℞. Myrrhæ, Aloes, Spicæ nardi,
Sanguinis draconis, Thuris, Mumiæ,
Opopanacis, Carpobalſami, Bdellij,
Ammoniaci, Sarcocollæ, Croci, Maſticis,
F Gummi Arabici, Styracis liquidæ ana ʒ.ij.
Ladani, Caſtorei ana ʒ.ij ß.
Moſchi ʒ.ß.
Terebinthinæ ad pondus omnium.

Tritis conterẽdis, miſceantur omnia, & alembico diſtillentur ſecũdùm artem. * Eadem poteſt, quæ præſcriptum, & efficacius. *Petrus Aponenſis.*

Aliud ſimile.

℞. Rad. Angelicæ, Chamæleonis albi, Valerianæ,
Chelidonij, Enulæ, Cichorij ana ʒ.j.ß.

Herb.

Herb. Chelidonij, Melissæ, Adianti,
Chamædryos, Maioranæ, Verbenæ,
Rorismarini, Saluiæ, Chamæpityos, Menthæ,
Hyssopi, Stœchados, Fol. Lauri ana P.j.
Flor. Verbasci, Hyperici, Centaurij min.
Violarum lutearum, Betonicæ, Chamomillæ,
Nardi Celticæ, Flor Rosarum ana P.j.
Sem Anisi, Ocymi, sem. Card. benedicti,
Sem Pæoniæ ana ʒ.j.
Baccarum iuniperi, Cort. Citri ana ℥.ß.

Omnia inciduntur, & mixta induntur ampullæ, macceranturq; ex olei è resina abiegna libra vna, ℥ iiij. aquæ cinnamomi stillatitiæ ℔.iiij. deinde distillantur vt oleum è semine anisi: postea

℞. Styracis liquidæ ℥. iij.
Styracis calamitæ, Myrrhæ ana ℥.ij.
Thuris, Masticis, Laseris ana ℥.j.ß.

Hæc liquore superiore stillatitio perfunduntur, vrgenturq; ex ampulla. Tum

℞. Rhabarbari ʒ.j.
Gentianæ ℈.iiij.
Zedoariæ, Galangæ ana ʒ.ij.
Cinnamomi ℥.j.
Nucis Moschatæ, Caryophyllorum ana ʒ.vj.
Cubebarum ℈.iiij. Croci ʒ.ß.

Hæc conteruntur, imponunturq; ampullę mundatæ, & oleo distillato permixta, iterũ per operculum euocantur, tandem separata aqua, oleum reconditur vasi. * Dantur guttæ sex vel octo, ex iure, manè aut vesperi: in colicis, nephriticisque doloribus cochlearis dimidij instar ex vino generoso, vel olei amygdalarum amararũ vel dulcium recentis ℥. iij. interdum vomitum mouet: qui si, admoto ouo collo sub mento, impediatur, aluũ aliquoties ducit: vertigine, neruorum resolutione infestatis cochlear ex aquæ vitæ semuncia, cum guttis aliquot liquoris chalcanthini exhibetur vtiliter. humores namq; resoluit, & per narium meatus expellit: membrum autem resolutum balsamo perfricatur: hinc si cutis exul ceretur, adipe taxi eam inungere prodest. In renum & vesicæ calculo guttæ octo aut decem ex aqua raphani propinantur, dum æger insessu fouetur. *Andernacus.*

Balsamum Romæ factum.

℞. Terebinthinæ ℥. ß.
Olibani ℥.vj.
Aloes succocitrini, Masticis, Galangæ,
Cinnamomi Croci, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum, Cubebarum ana ℥.j.
Gummi hederæ ℥.ij.

Puluerizentur, & misceantur cum terebinthina, exponantur in alembico vitreo: & addantur

Caphuræ, Ambræ griseæ ana ℥ ij.

& destillentur lento igne. Prima aqua est alba & clara, & vinum balsami: secũda crocea, & vocatur oleum: tertia magis crocea, & est balsamum verum. *Euonymus.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ ℔.j.
Mellis puri ℔.ß.

A Aquæ vitæ ℔.ij.
Ligni aloes triti, Santalorũ omnium ana ʒ.iij.
Olibani, Gũmi hederæ, Ossis de corde cerui,
Zedoariæ, Piperis longi ana ʒ.iij.
Gummi arabici ℥.j.
Nucis moschatæ, Galangæ, Cubebarum,
Cinnamomi, Carui, Masticis,
Caryophyllorum, Spicæ nardi,
Croci, Zingiberis an. ʒ.iij ℈.j.
Moschi fini, pondus denarij.

B Destillentur, vt lento igne elicias primã aquam, quæ clara est, vt aqua fontis: secunda erit ignita, vt carbo: & tũ auge ignẽ, & tertia elicitur nigra. *Reuiuiscere & iuuenescere facit. *Euonymus.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ abiegnæ ℥. xviij.
Ceræ optimæ ℥. vij.
Cinerum vitis ℥. vj.

Ponantur singula in retortam lutatã, distillentur C in cineribus, donec nihil amplius sequatur. Vbi distillatio fuerit finita, videbis cerã circa retortæ collum: & hoc ipsum signum est finitæ distillationis. Quòd si distillauit, seruetur in vitro diligentissimè clauso. * Iuuentutem conseruat, si quis bis in mense hoc oleo fuerit inunctus: omnia imposita à corruptione aut putredine custodit. Vulnera qualiacunq;, ter quaterq; eo illita sanat. Cui vrina fuerit retenta, drachmę duæ datæ per os, vrinã prouocant: & simili modo datur D cõtra vermes, puncturas lateris, tussim, catarrhũ, febres pestilentes, & similia. *Fiorauantus.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ ℥.iv.
Thuris ℥.ß.
Ligni aloes ʒ.ij.
Masticis, Caryophyllorum, Galangæ, Cinnamomi,
Zedoarię, Nucis moschatę, Cubebarũ an. ʒ.ij.
E Gummi elemi ℥ j.ß.

Misce, & distilla secundùm artem. * Leprã curat intrà & extrà sumptum: & multos alios morbos incurabiles, vt cancrũ & fistulas, &c. *Euonymus à quodam empirico.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ ℔.ij.
Myrrhæ, Castorei, Masticis ana ℥.iij.
Olibani, Aloes succocitrini ana ℥.iv.
Rad Consolidæ minor ℥.j.
F Tormentillæ, Gummi hederæ, Nucis Indicæ,
Zedoariæ ana ℥. ß.
Cubebarum ʒ.j.

Macerentur ad ignem lentum per biduũ: deinde distillentur. * Vulnera curat, cum linteo impositũ, febres, ventriculum infra costas tumentem, asthmaticos, phthisicos, tumores. Contusiones sedat, spasmum & paralysim ex frigore, moribundos data gutta recreat. *Euonymus à quodam Anglo.*

Balsamum aliud.

℞. Galbani ℔. j.

Gummi hederæ ℥. iij.
Minutim conterantur, & misceantur terendo simul, & mittantur in bociam vitreatam cum suo alembico, & distillentur in balneo Mariæ: hoc distillatum commisce cum
Olei Laurini ℥.j.
Terebinthinæ ℔. j.
Distillentur, & aqua ab oleo separetur.* Mirabilissimæ virtutis est in tremoribus, paralysi. Vsus est, vt collocetur patiens paralysim, contractionem, spasmum, & tremorem, resupinus, & infunde de hoc oleo calido temperatè in fundo vmbilici sui: & videbis mirabilissimam operationem, potius diuinam quàm naturalem: & confert valde paralysi post colicam. *Euonymus, & Villanouanus.*

Balsamum aliud.

℞. Ligni aloes ℥.j.
Opopanacis, Resinæ pineæ, Bdellij, Galbani, Myrrhæ, Masticis, Sarcocollæ ana ℥.ß.
Olei benedicti ℥.j.ß.
Ladani ℥.j.
Carpobalsami, Xylobalsami, Opobalsami ana ℥.ß.
Olibani, Daphnelæi, Sanguinis drac.
Castorei, Spicæ nardi, Galangæ, Cubebarum,
Maceris, Cinnamomi, Cardamomi,
Melicetorum, Corticum Citri ana ℥.ß.
Olei terebinthinæ ad pondus omnium.
Olei veteris ℔.j.ß.
Pistentur gummi subtiliter: deinde superinfunde tantum vini adusti, vt alia obruat, aut obtegat: postea ponatur in balneo Mariæ per triduũ ad digerendum: pòst reliqua adde, puluerizanda puluerizentur: & addito oleo terebinthinæ, & oleo communi, iterum digerantur in balneo, vel fimo equino per dies quatuordecim: demum destillentur in cineribus igne lento, secundùm artem. * Preciosissimum est ad paralysim, & alia permulta. *Leonellus.*

Balsamum ad morbos diuersos.

℞. Vini albi optimi mens. ij.ß.
Lactis recentis ℥ iij.
Mellis ℥. viij.
Rad. Gentianæ ℥. viij.
Astrantiæ ℥ iij.
Angelicæ ℥. ij.
Baccarum Lauri ℥.j.ß.
Rutæ, Iuniperi, Ros. rubrarum ana M.j.
Enulæ campanæ ℥.j
Caryophyllorum, Cort. Citri
Calami aromatici, Cinnamomi, Anisi,
Fœniculi, Masticis, Belzoini ana ℥.ß.
Concisa & contrita macerentur in phiala vel phialis vitreis, lutatis, per dies 7. vel 8. loco calido. Deinde distillentur cum alembico lutato: cucurbitæ pars tertia aut amplius vacua sit. Distillentur in cineribus cribratis, lento igne: demum augeatur ignis. Puto tamen in alio vase seorsim & primò vinum & lac simul distillanda. Ex hac distillatione tres quoque liquores colliguntur.

A * Valet contra venena, pestem, calculum, quartanam, quotidianam, ad sudorem mouendum, &c. ad asthma, & viscerum obstructiones, ad omnes phlegmaticos, ad epilepsiam quoque, & preseruandũ ab apoplexia. Pro conficienda theriaca non incommodè substitui potest. *Gesnerus.*

Balsamum aliud.

℞. Thuris, Masticis ana ℥.ij.
Ligni aloes ℥.j.
Caryophyllorum, Galangæ, Cinnamomi,
B Zedoariæ, Nucis Moschatæ, Cubebarum ana ʒ.vj.
Myrrhæ, Aloes, Ladani, Sarcocollæ,
Castorei ana ℥.ß.
Baccarum Lauri, Nucleorum Pini ana ℥.j.
Gummi elemi, Opopanacis, Belzoini an. ℥.ij.
Succi Iuæ, succi Herbæ paralysis ana ℥.iij.
Terebinthinæ ad pondus omnium.
Exibit primò aqua, secundò oleosum quid, tertiò quasi mel. *Hollerius.*

C *Balsamum mumiæ.*

Pars humani corporis incisa, ex oliuarũ oleo per mensem digeri finitur: deinde ampullæ incuruatæ imponitur, separaturq́; : postea huius liquoris libra j.
Theriacæ optimæ ℥. vj.
Moschi ʒ j.
Miscentur, macerantur que diebus 30. atque tunc theriaca è mumia præstantissima prouenit.* Hu-
D ius vncia ex oleo amygdalarũ feliciter datur ijs, qui venenũ hauserunt, aut peste correpti sunt, sic vt in lecto sudent: laterum inflammationibus, abscessibus, carbunculo, & similibus medetur, ad venena præcauenda, manè drachmæ vnius pondere sumitur. *Andernacus ex Paracelso.*

Balsamum Christi.

℞. Olei oliuarum ℔.j.
Vini nigerrimi pontici ℔. iij.
Distilla: deinde adde
E Hypericonis ℥.vj.
Liquoris de mumia ℥. iv.
Iterum distilla ad mensem, & serua. * Valet articulorum vulneribus *Paracelsus.*

Balsamum ad vulnera.

℞. Galbani, Ammoniaci,
Masticis, Myrrhæ,
Gummi elemi, Bdellij ana ℥.ß.
Terebinthinæ ℥.j.ß. vel ℥.ij.
Olei oliuarum ℔ ij.
F Viridis æris ℥.ij.ß.
Puluerizentur omnia, & imbibantur in aceto fortissimo per sex vel octo dies: pòst distillentur per alembicum, prima die per balneum Mariæ, pòst per arenam: & si vis fortius habere, & melioris saporis, tum adde subscripta, & fiat eo modo, quo suprà.
℞. Storacis calamitæ, Gummi hederæ,
Spicæ nardi, Carabæ, Colophoniæ,
Tragacanthæ, Serapini, Opopanacis ana ℥. ß.
Euphorbij ʒ. ß.
Viridis æris ʒ. iij.

Terebin-

Terebinthinæ ℔.j.
* Curat omnia vulnera antiqua in cauſa frigida & calida. Valet etiam contra ariditatem membrorum, & cōtractionem, ſi hoc fuerint inuncta. *Euonymus.*

Aliud.

℞. Galbani ℥.ß.
Gummi hederæ ℥.v.
Terito, & alembico diſtillato, & cum ℔.j. ſebeſten commiſta denuò diſtillato. * Expertum eſt ad neruorum mollificationem, ſeu paralyſin, & ipſorum contractionem, ſpaſmúmve, morbum comitialem, vel epilepſiam, tremorē, omnemq; morbum frigidum: memoriam etiam auget, atque intellectum, ſi occiput, ceruixq; ſomni tempore, eius momento liniatur. *Fumanellus.*

Balſamum ſeu oleum benedictum.

℞. Olei abietis ℔.j.
Albuminis ouorū ad duritiem coctorum ℔.j.
Reſinæ pini ℥.vj.
Gummi Elemi ℥.ij.
Ponātur omnia ſimul in retorta perlutata, & fiat in cineribus diſtillatio, quæ horis triginta ſex perficitur. * In vulneribus contuſis, maximè capitis, valet. *Fallopius.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ claræ ℔.j.ß.
Ceræ flauæ ℔.j.
Nucis moſchatæ. Caryophyllorum ana ℥.j.
Cineris communis ℥.vj.
Ponantur ſimul in retortam lutatam, & fiat lento igne diſtillatio. Poſt diſtillationem ponatur in bocia cum capitello & recipiente: eiq; impone de lateribus tritis ℥.iv. & rurſus diſtilla: & habebis oleum coloris rubini.* Mirabile eſt in vulneribus neruorum: curat omnes catarrhos frigidos: prodeſt tuſſientibus pectori inunctum, &c. *Fallopius.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ claræ ℔.ij.
Olei lini ℔.j.
Reſinæ pini ℥.vj.
Thuris, Myrrhæ, Aloes,
Maſticis, Sarcocollæ ana ℥.iij.
Macis, Ligni aloes ana ℥.ij.
Croci ℥.ß.
Ponantur hæc omnia in retortam, diſtillentur primò lentiſſimo igne, & exibit aqua clara: paulo pòſt verò ſequetur oleum rubicundum: tum augmenta ignem ſemper magis magiſq; intendendo ad finem diſtillationis. Quo facto, ſepara oleum ab aqua, & vtrumq; ſeorſim ſerua Aqua ſuccedente tempore rubeſcit, & oleum acquirit rubini colorem. * Oleum valet vulneribus, præcipuè verò partium neruoſarū, oſſium, venarū: citò enim & ſine dolore conſolidat. *Fallopius.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ ℔.j.
Thuris, Myrrhæ, Maſticis, Sarcocollæ ana ℥.j.
Aquæ vitæ ℥.iix.

A Ponantur omnia in retortā lutatam, & diſtillentur in cineribus: & oleum ab aqua ſepara. * Curat & cōſolidat breuiſſimo tempore ſine dolore omnia vulnera, præſertim capitis, claudendo eo vulnus, & in ſuperficie imponēdo, &c. *Idē Fallop.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ ℔.j.
Euphorbij, Sulphuris ana ℥.ß.
Salis ℥.j.
Olei ℔.j.
B Coquantur per horas duas lento igni, colentur, & eo oleo calenti vulnus fouebis. * Vulnera glutinat. *Anton. Chalmeteus.*

Balſamum pro vulneribus conglutinandis.

℞. Terebinthinæ ℔.j.
Galbani ℥.ij.
Gummi elemi ℥.ij.
Gummi hederæ ℥.ij.
C Thuris, Maſticis, Myrrhæ ana ℥.ij.
Aloes, Xyloaloes,
Galangæ, Cinnamomi,
Caryophyllorum. Nucis moſchatæ,
Cubebarum ana ℥.j.
Aquæ vitæ ℥.iij.
Simul per diem macerentur & noctem: poſtea bis diſtillentur: & oleum illud ſtillatitium tanquam balſamum pretioſum ſeruabis. *Idem.*

Aliud.

D ℞. Terebinthinā & Vinum rubrum, ſit æqualis vtriuſq; copia, bulliāt: & nondum abſumpto Vino effundantur in Aquā Cyclaminis, ſępiuſq; lauentur dum frigeſcant: hinc miſce medię quātitati Vitellorum ouorum. Efficax eſt in vulneribus. *Heurnius.*

Balſamum arte factum, inſigni vi excellens.

℞. Olei terebinthinæ ea qua dixi arte extillati ℔.iij.
E Florum lauendulæ, maioranæ, Stœchados,
Fl. trium cordialium, ſpicę,
Foliorum lauri, meliſſæ, hyperici,
Betonicæ, ſaluiæ rutæ, menthæ,
Abſinthij romani ana M.j.
Scordii, dictamni ana M.ß.
Radicum Zedoarię, Peucedani, Angelicæ,
Enulę, Iridis, Pæonię vtriuſq;,
Calami aromatici, Valerianę, Struthij,
F Seminis citri, ocimi ana ℥.ß.
Corticum citri, Cinnamomi, Galangę,
Nucis moſchatę. Macis, Caryophyllor. an. ℥.j.
Gentianę, Rhabarbari, Cubebarum ana ʒ.iij.
Croci ʒ. ij.
Styracis, Myrrhę ana ℥.iij.
Maſticis. Thuris, Beniouini ana ℥.j.
Camphorę ʒ.ij.
Moſchi ʒ.j.
Primo cucurbitæ impone herbas, flores & oleū terebinthinę, adde Spiritus vini ℥.iv. digere ac ſtilla per balneum maris. Hinc inijce huic liquo-

ri aromata, radices, semina & cortices, ac à digestione, citra empyreuma, surrige arenoso igne. Ac huic liquori inde gũmi præscripta ac lachrymas, iterũq; ad ignẽ reuoca. Moscus & Cãphora linteo cõmendari debent, ac in mediũ cucurbitæ suspendi, ignis enim æstum reformidant. Hoc plurimis malis confert, sanitatem stabilit, ac rationi incomperta vi, cõtumacissima mala persanat. Finita distillatione, spiritus vini balneo euocetur. Fæces à prima & secunda distillatione restibiles aspergantur hoc spiritu, digerantur, ac vi ignis oleũ per alembicũ extundãtur: rubicundũ illud ac empyreuma redolẽs, in vlceribus deploratis mirificam efficaciam habet. *Heurnius.*

Balsamum ad Paralysin.

℞. Rad. ireos, rad. Aristolochiæ ana ℥.ij.
Consolidæ maioris, Iuæ artheticæ,
Herbæ paralysis, Pimpinellæ,
Rutæ, Saluiæ ana M.j.
Baccarum lauri, Baccarum iuniperi ana ʒ.vj.
Florũ stœchados, Flor. rorismarini ana P.j.ß.
Galangæ, Zedoariæ, Zingiberis, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ, Cinnamomi ana ʒ.iij.
Ligni aloes ℥.j.
Thuris, Masticis ana ʒ.v.
Myrrhæ, Aloes, Sarcocollæ, Bdellij,
Galbani, Ammoniaci ana ℥.j.ß.
Castorei ℥. ß.
Gummi elemi ℥.ij.
Diachylonis ireati ℥. iij.
Aquæ vitæ ℥.iv.

Conijciantur omnia in alembicum, & destillentur lento igni, donec liquor crassus effluat, veluti balsamum. *Anton. Chalmeteus.*

Aliud.

℞. Rad. angelicæ, acori, azari, cyperi ana ʒ.j.
Masticis ℥.j.ß.
Galãgę, Caryophyllorũ, Cinnamomi an. ʒ.iij.
Nucum myristicarum ℥.iv.
Ligni aloes ℥.ij.
Gummi elemnij ℥.vj.
Aloes optimæ, Myrrhæ ana ℥.ß.
Castorei ʒ.x.
Styracis calami, Beniouini ana ℥.j.
Sanguinis draconis ℥.ß.
Florum lauendulæ ℥.iij.
Olei nucis vnguentariæ ℔. ß.

Trita hæc aliquot dies macerentur in Aqua vitæ, fiat distillatio, vt diximus in oleo terebinthinæ. *Heurnius.*

Balsamum pro contusis capitis vulneribus.

℞. Olei terebinthinæ,
Ouorum induratorum albuminum ana ℔.j.
Resinæ ʒ.vj.
Gummi elemnij ℥.ij.

Fiat distillatio per cineres ex retorta: horis 36. absoluitur distillatio. *Idem*

Aliud.

℞. Terebinthinæ ℔.j.ß.

A Ceræ flauæ ℔.j.
Nucis myristicæ, Caryophyl. ana ℥.j.

Retorta lente extillentur: distillato adde Laterũ ℥.iv. & iterum distilla. *Idem.*

Balsamum pro vulneribus Neruorum & tussi.

℞. Terebinthinæ ℔.ij.
Olei communis ℔.iij.
Olei laurini ℥.vj.
Cinnamomi ℥.ij.
B Euphorbij, Caryophyllorum, Baccarũ lauri,
Gummi hederæ, Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis, Galbani ana ℥.j.
Thuris, Mastiches ana ʒ.ij.

Fiat vt prius destillatio: neruorum prodest vulneribus, & tussi pectori illitum. *Idem.*

Balsamum ad articulorum dolores.

℞. Resinæ terebinthinæ ℔.j.
C Opopanacis, Galbani, Sagapeni ana ℥ ß.
Granorum iuniperi M.ij.
Thymiamatis ℔.j.

Igne primùm leui: mox auctiore: randem vehementi destillentur. *Rubeus.*

Balsamum aliud.

℞. Resinę terebinthinæ ℔.j.
Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ℥.ß.
Ladani, Nucis moschatæ, Caryophyllorum,
Galangæ, Zedoariæ, Carpesij ana ℥.ß.
D Fol. Daphnoidis P.j.
Succi ebuli, Succi cucumeris agrestis an. ℥.iij.

Rediguntur in puluerem, quæ redigi apta sunt, omnibus deinde mixtis, destillatione excipitur aqua. * Apum, vesparum, canum rabidorum, & reptilium venenosorum ictibus, si inunguntur, plurimum conducens: magna autem vtilitate Hydropicorum ventres inungi tradunt. *Hieronymus Rubeus.*

Aliud.

E ℞. Resinæ terebinthinæ ℔.ij.
Olei laurini ℥.iij.
Cinnamomi, Spicæ ana ℥.ij.
Caryophyllos 50.
Folij ℥.ij.
Euphorbij, Baccarum lauri, Gummi hederæ ana ℥.ß.
Galbani, Castorei, Cyperi ana ℥.vj.
Tegularum bis coctarum, in oleo communi extinct. ℔.ß.

F Ponatur hic tegularũ puluis in fundo cucurbitæ, reliqua misceantur, & superponantur illi pulueri, appositoq; rostrato pileo, ac rimis accuratè stipatis, igne leui adhibito, primò exibit aqua, quã seorsim seruare debemus: aucto mox igne, habebitur oleum, quod Balsami vires æquare creditur. Calidum enim & siccum est, & mirificè penetrat, frigidisq; omnibus morbis, neruorum præsertim, apprimè conducens. Nam linguę paralysim, & oris, ac virgæ, ad hæc epilepsiã, membrorum tremorẽ frigida ortum causa, dolorem dorsi, renum, artuumq; potum, & illitum, plurimum

mum iuuare scribũt: aduersus morsum scorpionum, serpentum, canis rabidi, & venenatorum, quæ virus eiaculantur vtiliter adhibetur: eadem ratione, si quis hyoscyamum, opium, cicutam, & venena huiusmodi sumpserit, hoc oleum, vino tepido haustum, & illitum, conducet: vocẽ amissam restituit, strumis, & carni in vlceribus supercrescenti resistit: memoriam auget, occipite opportunè inũcto: ad surditatem facit, ad vteri dolores ac dentiũ, quos frigiditas, aut flatus crassiores pepererint. Quæ primo loco manauit aqua melior censetur potu, sed sola nõ exhibenda est, quemadmodum neq; oleum, sed cum aliquo liquore, morbis, quorum quærimus curationem, proprio. *Hieronymus Rubeus.*

Balsamus sulphuris.

Ex sulphuris floribus & Terebinthinato proprio menstruo, in calore sicco per aliquot dies digestis, extrahitur color instar rubini. Menstruũ separatur. & remanet oleum sulphuris rubicundissimum, quod circulari debet cum vino distillato, & alcoolisato. Et hoc modo balsamus ex sulphure extrahitur: cuius guttulæ tres, aut quatuor exhibentur cum aqua hyssopi suspiriosis, & purulenta extussientibus. *Quercetanus.*

Balsamus Tartari.

℞. Tartari crudi ℔.ij.
Salis petræ, Salis fuliginis,
Salis fæcum aceti ana ℥.iv.
Calcis viuæ ℥.vj.

Omnia minutissimè contusa, inijciantur in vas non vitreatum, ac ritè obturatum. Calcinentur xij horarum spatio: calcinata soluantur in calida, ac per filtrum destillentur, pòst coagulentur, & deinceps calcinentur: ter denique calcinationes, solutiones, & coagulationes fiant. Tum inijciantur omnia in alembicũ, simulq; acetum destillatũ infundatur, vt digitos quatuor supernatet. Destilletur acetum in bal. Mariæ, ac liquor dulcis emanabit. Tum infunde iterum acetum, vt destilletur, idq; tandiu, dum non amplius sit dulce, sed acidũ fiat, & quale prius infudisti, per alembicum efferatur. Tunc omnia valido igne destillato per retortam: & prodibit oleum feruentissimum, cuius vix satis prædicari vtilitas possit. Hoc eodem modo, si voles, totum salem tartari per alembicum pelles: ex quo præstantissimum, & saluberrimum oleum efficies. *Quercetanus.*

Balsamus Mercurij.

Sublimetur Mercurius toties cum simplici calce ouorum optimè præparata, donec omnino sit extinctus. Huic mixturæ affunde acetum destillatum alcolisatum, vt supernatet quatuor digitos. Destilletur liquor à fæcibus quater, aut quinquies, donec Mercurius in puluerem rubicundissimum euadat: quem cum vini alcoole circulabis in pellicano per octo dies. Separato vini alcoolè per alembicũ, remanebit in fundo balsamus Mercurij pretiosissimus, & dulcissimus. * Desperata omnia vlcera, atq; etiã carunculam in vesica sanat, & vulneribus istis sclopetarijs summoperè conducit. *Quercetanus.*

A

Balsamus & Oleum Mercurij.

Balsamus fit ex Mercurio cum aqua calcis testarum ouorum & tartari: itemq; oleum, ad fistulas, vlcera omnia, & callositates præstantissimum. *Idem.*

Balsamus Martis.

Limaturæ Martis lotæ pluries cum muria, superfundes acetum acerrimũ, vt supernatet quatuor digitos: ponãtur super cineres calidos octo dierum spatio, quotidie mouẽdo materiã, & separando acetum, quod colorabitur: & iterũ nouum affundendo: idq; tamdiu, donec acetũ non amplius coloretur. Quo ad ignẽ euaporato, puluerẽ, qui subsidebit, sumito, eumq; cum æquali portione ammoniaci sublimato. Eundem sublimatũ toties super fæcibus repones, iterũq; sublimabis, donec rubini appareat color. Postea totũ in aquam feruentẽ inijce, vt sal dissoluatur: tum apponẽdo statim frigidam, subsidebit in fundo Martis balsamus, calcis Solis instar. Aqua aũt separetur, ac denuo recẽs affundatur, vt dulcis balsamus efficiatur. Hac etiam methodo conficies balsamum Veneris. *Quercetanus.*

B
C

Balsamum artificiale Fiorauanti.

℞. Terebinthinæ purissimæ ℔.j.
Olei laurini ℥.iiij.
Galbani ℥.iij.
D Gummi Arabici ʒ.iv.
Olibani, Myrrhæ,
Gummi hederæ, Ligni aloes ana ℥.iij.
Galangæ, Caryophyllorum,
Consolidæ min. Cinnamomi,
Nucis moschatæ, Zedoariæ,
Zingiberis, Dictamni albi ana ℥.i.
Moschi, Ambræ ana ʒ.j.
Aquæ ardentis optimæ ℔.vj.

E Terenda terantur, misceantur; & macerentur per dies nouem: inde calore cinerum eliciatur liquor: primò igni mediocri, deinde aucto, quousq; omnis liquor emanauerit: oleum ab aqua separetur, & seruetur ad vsum. * Ad vulnera capitis potissimum valet, aliaq; infinita.

Balsamum Vigonis.

℞. Olei omphacini ℔.ij.
Styracis calamitæ, Ladani, Croci,
Thuris masculi, Gummi Arabici, Rubeæ tinctorum,
F Gummi hederæ, Aloes succocitrini, Masticis,
Caryophyllorum, Galangæ, Cinnamomi,
Nucis moschatæ, Cubebarum ana ℥.ij.
Gummi elemi ℔.j.
Myrrhæ, Bdellij ana ℥.j.
Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis ana ʒ.x.

Terantur omnia & cum oleo misceantur, rostrato pileo cucurbitæ imposito, stipatisq; optimè rimis, initio ad horas xij. ignis sit lẽtus: inde quibuslibet sex horis augendo, totus humor destillet: quem humorem fæcibus tritis denuò affun-

des,& destillabis:idq; tertia vice. Hoc oleū Balsami vires,ac notas omnes habet. Nam doloribus à morbo Gallico mirificè opitulatur: Epilepsię quoq;,si sutura coronalis vngatur,& triginta diebus cum modico vini,& pulueris pæoniæ, ad cochlearis mensurā sumatur:quę fortè quantitas maior videri potest, quā deceat,tametsi eadem mensura, quartana laborātibus præbeatur, quatuor vicibus, imò ad dimidiam vnciam,cum vino generoso, ijs, qui cor,& pulmonem roborare, ac exhilarare student:frigidis omnibus affectib. conducit: & pānus purpureus hoc liquore madefactus, si ad tempora adhibeatur,hemicranię,vertigini, stipationi venarum cerebri plurimum conducit: vulneribus item recentibus, surditati, conuulsioni,resolutioni, & huiusmodi frigidis morbis.

Oleum miræ potentiæ polychreston.

℞. Olei cōmunis,Terebinthinæ,olei Laurini ana ℔.j.

Misce,& cucurbitæ immittantur,lentoq; igne distillētur:quæ prima emanat aqua inutilis est: restibili materiæ adde Cinnamomi,Caryophyllorum ana ℥.j.ß.

Euphorbij, Galbani,Ammoniaci,
Gummi hederæ Opopanacis,Thuris albi,
Masticis,Baccarum lauri detrusis corticibus ana ʒ.iij.
Castorei,Ligni aloes,Ladani,
Olei spicę, vel distillati ex Lauendula ana ʒ.ij.

Misceantur cuncta ac digerantur. Hinc lapidem laterinū in fabaceas partes confringes,& in prunis vrito,donec excanduerint,ac oleo restinguito,& paulatim aucto igne destillētur. Studet cerebro frigore madēti, nam memoriā roborat illitu,ac potu guttulis vino mixtis: refrigerato cerebro narib. immittitur, illinitur hepati frigido, Bombace vtero immissum, fœtū mortuū extrahit,& menstrua euocat, grumosum sanguinē illitu & potu dissipat:crassam pectoris materiā attenuat,fistulas palpebrarū sanat,morsibus venenatis cōuenit,epithematis modo ex vino impositū, vulnera antiqua sanat.Lienē illitu absumit, podagrę frigidę ac lumborū doloribus opitulatur,cōuulsionibus succurrit: surditati ex frigore medetur gutta auribus immissa,ac earū vermes necat & susurra dissipat: vrinæ difficultati medetur quę à crassa est materia,calculū absumit,vermes necat:mollit dura,discutit tumida,epilepticis prodest ac morbis frigidis. *Heurnius.*

Balsamus Pæti pretiosus, sarcoticus.

℞. Visci herb.Pæti, Visci consol. maior. ana ℥.iiij.
Olei terebinthinæ ℔.j.
Flor.Hyperici,flor.Verbasci ana M.ij.
Pomorum Vlmi ℥.iij.
Acinorum populi arb.℥.iv.
Spiritus vini ℔.j.ß.

Digerantur in fimo equino, vel relinquantur in calido hypocausto, in vase vitreo optimè clauso

A per mensem integrum, deinde exprimantur,& colentur,adde

Thuris, Masticis,
Myrrhæ ana ℥.ij.
Sanguinis drac.℥.ß.
Mumiæ ʒ.vj.
Terebinthinæ ℔.ß.
Benioini ℥.j.

Circulentur simul in pellicano octo dierum spacio,deinde moderato calore destilletur vini spi-
B ritus,&remanebit in fundo pretiosus balsamus. *Quercetanus.*

Balsamum optimum.

℞. Myrrhæ,Aloes hepaticæ,Nardi Indicæ,
Thuris albi, Sanguinis draconis,Croci,
Mumiæ,Opopanacis,Bdellij,
Carpobalsami, Ammoniaci,Sarcocollæ,
Masticis, Styracis calamithæ,Gummi Arabici ana ʒ.ij.
Ladani,Castorei ana ʒ ij.ß.
C Moschi ʒ.ß.
Resinæ terebinthinæ ad pondus omnium.

Destillet oleum, vt ars postulat. * Corroborat, ipsius vires restituēdo: cadauera à putredine prę seruat:febrium rigores pellit, si ante accessionē, eo tepente, vngatur spina.In vteri strāgulatu,epilepsia, & huiusmodi alijs morborum generibus cū vino odorato præbetur: melancholicis quoque,& ijs, qui absq; causa tristantur,languidisq; sunt viribus,& bello debilitati,ac lassitudine la-
D borant. *Petrus Aponensis.*

Balsamus Hypericonis simplex.

℞. Flor. Hypericonis minutatim concisorum ℔. ij. Olei terebinthinæ ℔.j. Vitel.ouorū,num. xx. aquæ vitæ ℔.ß. mixtis omnibus putrefiant in fimo calenti per mensem integrū: pòst exprimantur, & ponantur ad Solem per duos menses. *Quercetanus.*

Balsamus Hypericonis compositus.

E ℞. Flor. Hyperici ℔.j.
Visci rad. symphyti maior. ℥.iv.
Florum chamæmeli,
Florum Verbasci ana P.ij.
Olei ouorum,
Olei terebinthinæ ana ℔.ß.
Aquæ vitæ ℔.j.
Thuris, Myrrhæ ana ℥.ij.
Masticis, Mumiæ ana ℥.ij.
Sacchari rubri ℥.vj.

F Putrefiāt simul in vase accuratè occluso in fimo per mensem: deinde exprimantur, & circulentur in Balneo per triduū:tum demū lentissimo calore decoquantur ad Balsami consistentiam.*Idem.*

Balsamus Visci pomorum.

Balsamus visci pomorū eadem methodo fiet, vt Balsamus Hypericonis simplex: vel cum oleo oliuarum priùs depurato in Balnęo.*Idem.*

Balsamus Visci pomorum compositus.

℞. Foliorū visci pomorū minutatim concisorum ℔.ij.inijce in matratium vitreum addendo

Acinorum

Acinorum populi arboris ℔.ß.
Olei axungiæ taxi,
Olei butyri ana ℥.iv.
Olei Terebinthinæ ℥.vj.
Olei lumbricorum ℔.ij.ß.
Vini albi generosi ℔.ij.

A Digerantur omnia rectè occlusa in fimo calidissimo per duos menses: pòst prælo exprimantur: tum circulentur, & ad ignem lentissimum decoquantur ad liquorum consumptionem. Ad dolores sedandos nullum præstantius inueniri medicamentum potest. *Quercetanus.*

B

Oleum diuinum.

℞. Sanguinis humani, Spermatis ceti,
Medulli tauri ana ℔.j.
Moschi ℥.j.
Cineris oliuarum ℥.ij.

Misce & destilla per retortam: & primùm manabit aqua alba: mox oleum citrinũ: demum oleũ rubrum, maximarum virium: cuius guttula vna aut altera exhibita ferè mortuos resuscitare facit. *Fiorauantus.*

C

Oleum ad capitis dolorem à causa frigida.

℞. Resinæ terebinthinæ ℔.j.
Masticis, Cinnamomi,
Nucis moschatæ ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Galangæ,
Zedoariæ, Ladani ana ℥.j.ß.
Succi ebuli succi Cucum. syl. ana ℥.j.

D Terenda terantur, & vitreis organis distillentur secundum artem. *Rubeus.*

Oleum optimum ad memoriam augendam.

℞. Aquæ ex flor. Rorismarini ℔.j.
Nucis moschatæ Caryophyllorum,
Granorum Paradisi, Cinnamomi,
Cubebarum, Macis, Zingiberis ana ℥.j.
Moschi ℈.ß.
Piperis longi ʒ.j.
Croci ʒ iij.
Galangæ ʒ ij.

Terantur, quæ teri possunt, misceantur & macerentur per dies tres in loco aliquo calido: inde calore cinerũ destillentur, augendo ignẽ donec faces comburãtur. Huic deinde aquę adde aquę ex folijs Rorismarini ℔.j. & coquantur simul in vase vitreo ad ignem, donec dimidia pars fuerit consumpta. Quo facto, adde

Olei veteris ℔.j.
Olei de Been ℥.j.
Euphorbij, Castorei ana ℥.iv.
Sinapi ℥.vj.
Olei sesamini, Olei hypericonis, Olei Citri,
Olei Spicæ, Olei de Zibetto ana ℥.ß.

Misceãtur omnia in cucurbita vitrea optimè obturata & macerentur ad Solem per menses tres: & erit factũm. Amissam memoriam mirabiliter restituit, vngendo cum eo caput totũ, & stomachum, vesperi, cum itur dormitum. *Fiorauantus.*

Oleum ad paralysin.

℞. Terebinthinæ ℔.ij.
Laterum antiquorum in oleo Iasmino extinct. q.s.
Macis, Styracis ana ℥.j.
Belzoini ℥.ß.

Fiat destillatio in alembico vitreo. Tres fluẽt liquores, quorum tertius erit optimus. *Rubeus.*

Aliud cuiusdam eremitæ.

℞. Olei è costo, è nucibus ana ℥.iij.ß.
Pinguedinis vulpis ℔.ß.
Pinguedinis viperarum ℥.iij.
Primulæ Veris virentis,
Saluiæ virentis ana ℔.ß.

Herbas cõtusas cum pinguedinibus, misce cum oleis, addendo

Castorei ℥.ß.
Resinæ Terebinthinæ ℔.j.
Piperis, Pyrethri, Euphorbij ana ʒ.iij.
Vini optimi ℔.ij.ß.

Macerentur omnia: inde destillentur, cumq; tres liquores emanent, postremus omnium efficacissimus habetur. *Guainerius.*

Aliud ad idem.

℞. Galbani, Gummi hederæ ana ℔.ß.
Olei Laurini ℥.ij.
Terebinthinæ ℔. ij.

Destilla & tertio liquore vtere.

Oleum ad paralysin & contracturam præcipuum.

℞. Olei hypericonis ℔.j.
Terebinthinæ ℔.ß.
Olei Laurini ℥.iv.
Olei spicæ ℥.j.ß.
Granorum iuniperi ℔.ß.
Castorei ℥.j
Euphorbij ℥.ij.
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moschatæ,
Cinnamomi ana ℥.j.ß.
Florum lauendulæ, flor. Saluiæ,
Flor. lilij conuallij ana M.ij.
Masticis. Myrrhæ, Thuris ana ℥.ij.
Mumiæ ℥.j.ß.
Pingued. taxi ℥. iij.

Digerantur omnia per mensem in fimo, deinde destillentur in alembico ęneo secundùm artem. Hoc oleo inungantur membra paralytica, & cõ-
F tracta. Est enim medicamentum efficacissimum. *Quercetanus.*

Oleum benedictum Fiorauanti.

℞. Albuminum ouorum ad duritiem coctorum ℥.xij.
Terebinthinæ claræ ℥.xiv.
Myrrhæ electæ ℥. iij.

Misce & destillentur in retorta, primò calore leui, deinde aucto, quousq; omnis liquor manauerit. Oleum ab aqua separetur, & seruetur in vase vitreo, optimè obturato. * Valet ad omnis generis vulnera, præsertim capitis, neruorum, &c.

A.

Oleum philosophorum.

℞. Terebinthinæ claræ ℥.xiix.
Ceræ flauæ ℥.xij.
Cineris vitium ℥.vj.

Misce & calore cinerum per retortam destillentur. * Confert vulneribus: tussi, catarrho, vermibus: laterum puncturis. *Fiorauantus.*

Oleum ad fistulas, optimum.

℞. Antimonii ℥.iij.
Mercurij sublimati ℥.j.ß.
Mellis ℥.vj.

Mixtis omnibus, vt artis est, destillentur per retortam vitream, mediocri igne: exibit oleum ad callosa, & maligna omnia vlcera, fistulas, cancrum, & gangrænam curandam præstantissimum. *Quercetanus.*

De Pulueribus, Sectio XX.

PVLVERES Arabib. Suffuf dicuntur. Quod si puluis ex varijs aromaticis rebus (quas Species peculiariter vocant) constet, Tragea dicitur, siue illa sit crassius, siue tenuius trita.

B Differunt Species & Puluceres, sicut compositũ & simplex. Sunt enim species, pulueres compositorum medicaminum mixti, sed nondum humida aliqua materia vniti. Cæterùm

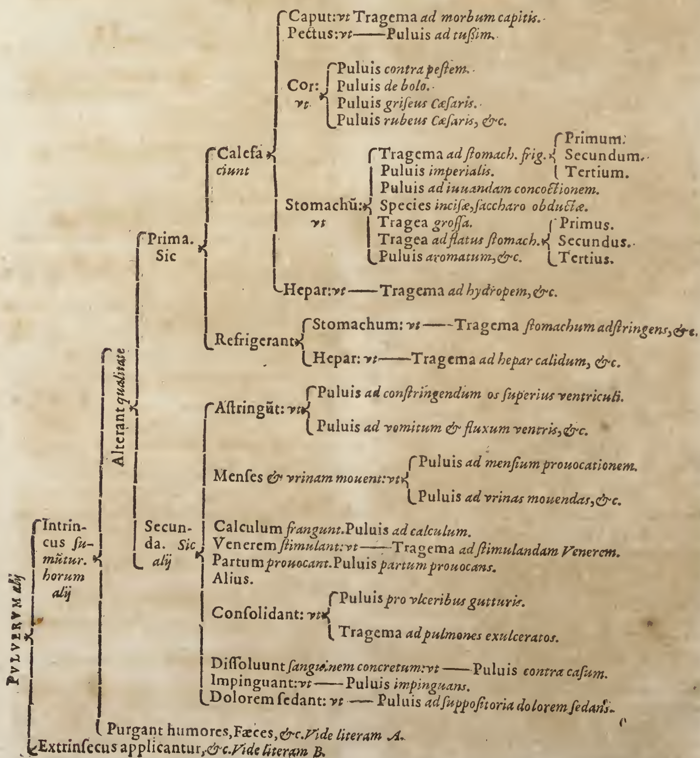

A Purgant

- A. Purgant
  - Humores
    - Simplices
      - Bilem: *vt*
        - Puluis *rhabarbari.*
        - Puluis *violarum.*
      - Pituitam: *per*
        - Nares: *vt*
          - Puluis *sternutatorius.*
          - Puluis *ad nasalia.*
        - Aluum: *vt*
          - Puluis *è turbith.*
          - Puluis *alius Auicennæ.*
      - Melancholiam: *vt* — Puluis *senæ præparatæ, &c.*
      - Aquam: *vt* — Puluis *ad hydropem.*
    - Compositos: *vt*
      - Puluis *laxatiuus magistralis, &c.*
      - Puluis *laxatiuus alius, &c.*
      - Laudanum *mercuriale.*
      - Hydrargyrum *metalliorum.*
  - Faces, *&c. vt*
    - Puluis *contra lumbricos.*
    - Puluis *ad suppositoria communia.*
    - Puluis *ad suppositoria sicca.*
    - Puluis *ad suppositoria auctior.*

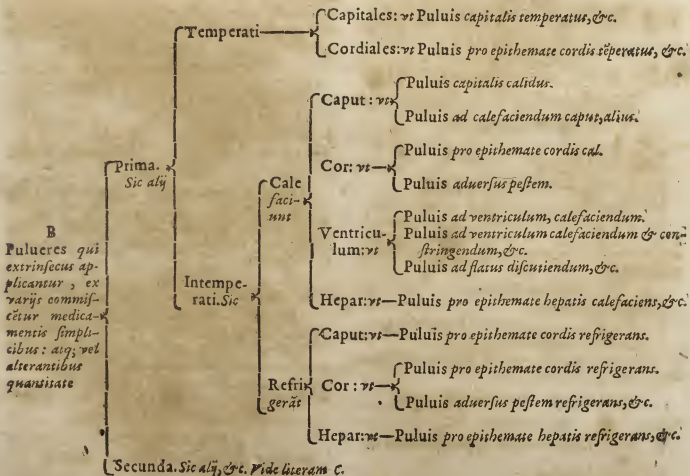

- B. Pulueres *qui extrinsecus applicantur, ex varijs commiscentur medicamentis simplicibus: atq; vel alterantibus quantitate*
  - Prima. *Sic alij*
    - Temperati
      - Capitales: *vt* Puluis *capitalis temperatus, &c.*
      - Cordiales: *vt* Puluis *pro epithemate cordis tẽperatus, &c.*
    - Intemperati. *Sic*
      - Calefaciunt
        - Caput: *vt*
          - Puluis *capitalis calidus.*
          - Puluis *ad calefaciendum caput, alius.*
        - Cor: *vt*
          - Puluis *pro epithemate cordis cal.*
          - Puluis *aduersus pestem.*
        - Ventriculum: *vt*
          - Puluis *ad ventriculum, calefaciendum.*
          - Puluis *ad ventriculum calefaciendum & constringendum, &c.*
          - Puluis *ad flatus discutiendum, &c.*
        - Hepar: *vt* — Puluis *pro epithemate hepatis calefaciens, &c.*
      - Refrigerãt
        - Caput: *vt* — Puluis *pro epithemate cordis refrigerans.*
        - Cor: *vt*
          - Puluis *pro epithemate cordis refrigerans.*
          - Puluis *aduersus pestem refrigerans, &c.*
        - Hepar: *vt* — Puluis *pro epithemate hepatis refrigerans, &c.*
  - Secunda. *Sic alĳ, &c.* *Vide literam C.*

C. Secunda. *Sic alij*

- Astringũt: *vt*
  - Puluis, *constringens Galeni.*
  - Puluis *alius eiusdem.*
  - Crocus *Martis, &c.*
- Abstergunt,
  - Dentes: *vt*
    - Puluis *ad dentifricia.*
    - Alius.
    - Alius, *&c.*
  - Cutim *in*
    - Toto: *vt*
      - Puluis *contra scabiem commun.*
      - Alius, *Nicolai.*
    - Parte, *videlicet capite: vt*
      - Puluis *cephalicus Lucij.*
      - Alius *Galeni.*
      - Alius *Xenocratis.*
      - Alius *Triphonis, &c.*
- Incarnant: *vt* Puluis *incarnans.*
- Cicatricem *inducunt: vt* Puluis *ad cicatricem inducendam, &c.*
- Carnem *auferunt: vt*
  - Puluis *causticus Galeni.*
  - Alius *eiusdem.*
  - Alius *carnis excrescentias minuens.*
  - Præcipitatum *Ioannis de Vigo.*
  - Mercurius *præcipitatus.*
  - Aurum *præcipitatum.*
- Strumas *dissoluunt.* Puluis *ad strumam.*
- Dolorem *mitigant: vt*
  - Puluis *ad capitis dolorem ex frigore.*
  - Puluis *ad capitis dolorem ex calore.*
  - Puluis *ad capitis dolorem à vaporibus.*
  - Puluis *ad dolorem lateris, &c.*

DE PVLVERIBVS INtrinsecus sumendis.

DE PVLVERIBVS CAlefacientibus & siccantibus caput.

℞. Cranei ℥.iv. Cineris cuculi,
Hirundinis ana ℥.ij.
Cineris priapi tauri, vel Castorei ℥.ß.
Galangæ ʒ.ß.
Sacchari quantum satis est.

Misce, & fiat puluis. * Detur manè sorbendo parum vini albi diluti aqua betonicæ vel gallitrici. *Rondeletius.*

Puluis epilepticus.

℞. Seminis pæoniæ,
Visci quercini ana ʒ.ij. Cardamomi ʒ.j.
Cantharidum præparatarum ℈.ij.

Pulucrizentur omnia, & cum melle conficiatur bolus. *Hieronymus Mercurialis.*

Puluis contra morbum caducum regis Daniæ.

℞. Cranij hominis furis suspensi, tosti ac triti ʒ.j.
Sem. Pæoniæ Gr.iij.

A Misce, & fiat puluis. Detur cum aqua lauendulæ ad quantitatẽ vnius cochlearis ægroto tempore matutino. Postero & tertio die fac idem.

Puluis epilepticus noster.

℞. Coriandri præparati, Sem. sinapis,
Nucis moschatæ ana ℥.ß.
Sem. Pæoniæ ʒ.vij.
Diptamni albi ʒ. ij.

Fiat puluis. * Contra epilepsiam puerorũ valet.

Alius noster.

B ℞. Cranei hominis, Coralli rubri, Sem. pæoniæ ana ʒ.j.

Misce, & fiat puluis, de quo detur tribus vicibus, mane, meridie, & vesperi, cum brodio, vel aqua appropriata.

Alius.

℞. Cranei hominis, sem. Pæoniæ, Sem. gallitrici, vel radic. eius, Radic. tormentillæ.

Misce, & fiat puluis. * Dosis ʒ.j. cum brodio pulli, semel in septimana, præcedenti purgatione cũ
C pillulis cochijs. Probatum. *Angelus de Tarento.*

DE PVLVERIBVS CAlefacientibus pectus.

Puluis ad tussim.

℞. Amygdal. dulcium, Sacchari ana ℥.ij.
Sem. fœniculi ℥.j.

Tere-

Tere. Da cum Iulapio violato, & aqua Adianti. Confert tussi & thoracis dolori. *Mesues.*

DE PVLVERIBVS CAlefacientibus cor.

Puluis contra pestem.

℞. Rad. Tormentillæ, Dictamni, Tunicis,
Scabiosæ, rad. Buglossæ ana ℥.ß.
Sem. Citri, Acetosæ ana ℥.ß.
Coriandri præparati ʒ.ij.
Rosarum rubrarum ʒ.j.
Sem. Portulacæ ʒ.ij.
Rasuræ Eboris ʒ.ij.
Coralli albi, rubri, ana ʒ.j.ß.
Terræ sigillatæ ℥.ß.
Boli Armeni ℥.ij.
Misce, & fiat puluis.

Puluis bezoarticus.

℞. Boli Armeni ℥.ij.
Rosarum rubrarum ʒ.j,
Seminis Acetosæ, sem. Citri mundati,
Cornu cerui vsti, sem. Rutæ,
Doronici Romani, Carabæ,
Sem. Cardui benedicti ana ℈.iv.
Coralli vtriusque, Ligni aloes,
Serici crudi, Omnium Santalorum,
Margaritarum perforat.
Ossis cordis Ceruini ana ʒ.j.
Spec. diamarg. frigid. Tormentillæ,
Dictamni, Tunicis, Scabiosæ, Coriandri,
Terræ sigillatæ ana ʒ.ij.
Caphuræ ℈.ij.
Ambræ ℈.ij.
Croci G.xv. Moschi ℈.iv.
Fiat puluis. *Mesues.*

Puluis griseus Cæsaris, contra pestem.

℞. Rad. Pimpinellæ, rad. Gentianæ,
Rad. Tormentillæ, rad. Serpentariæ ana ℥.j.
Rutæ, Absinthij, Nucum iuglandium,
Granorum iuniperi, Aceti Rosarum,
Theriacæ electæ ana ℥.j.
Misceantur omnia simul: quidam addunt Castorei ℥.ß. Datur ʒ.ß. ad præseruãdum. *Augustani.*

Puluis rubeus Cæsaris, contra pestem.

℞. Myrrhæ electæ, Croci ana ʒ.j.
Ossis de corde Cerui ℈.ij.
Cornu Cerui ʒ.ij.
Dictamni Cretici, Tormentillæ,
Pimpinellæ, Gentianæ ana ʒ.ij. ℈.ij.
Zedoariæ, Zingiberis ana ʒ.iij.
Sulphuris viui, Boli armeni ana ℥ ß.
Caphuræ ℈.iiij. (ʒ.vj.
Theriacę Andromachi, Mithridatij opt. ana
Fiat omnium puluis aspergendo aquæ vitæ modicum, vt est artis. Datur vt suprà. *Augustani.*

Puluis electuarij de bolo.

℞. Santalorum omnium, Galangæ,
Ligni aloes, Cinnamomi,
Coralli rubri, Rosar. rubrarum,

A Sem. Melonum ana ʒ.ß.
Radicis Tunicis, Tormentillæ ana ʒ.iij.
Rasuræ Eboris, Cornu Cerui ana ʒ.ß.
Nucis moschatæ num. j.
Maceris, Cubebarum ana ʒ.j.
Anisi, Marathri, Zingiberis ana G.xv.
Sem. Acetosæ, sem. Citri, Iuniperi,
Sem. Coti, Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Boli Armeni ʒ.ij.
Fiat puluis. * Dosis ad pestem ʒ.ij. cum aquæ
B rosarum ℥. ij. Vini ℥.ß.

Puluis præseruatiuus in peste.

℞. Rad. Angelicæ, rad. Gentianæ,
Rad. Zedoariæ, rad. Tormentillæ,
Rad. Pimpinellæ, rad. Valerianæ, rad. Ostrutij,
Rad. Arist. rot. rad. Dictamni Cretici,
Rad. Zingiberis, herb. Cardui Benedicti,
Herb. Scordij, herb. Rutæ, florum Calendulæ,
Sem. Acetosæ, sem. Citri ana ʒ iij.
Croci, Myrrhæ, Coralli rubri præparati,
C Cornu Cerui præp. Caphuræ ana ʒ.ij.
Ossis de corde Cerui ʒ.j.
Bolli Armeni, Terræ Sigillatæ,
Flor. Sulphuris ana ℥. ß.
Theriacæ Andromachi ℥. ß.
Mithridati ℥.j.
Fiat puluis, cui aspergatur modicum Aquæ vitę, secundùm artem. Dosis ad pręseruandum, quantitas auellanæ cum aceto manè. Ad curandum datur à ʒ.j. ad duas. *Adamus Lonicerus.*

D

Puluis præseruatiuus pro familia, eiusdem.

℞. Rad. Gentianæ, rad. Valerianæ,
Rad. Arist. rot. rad. Ostrutij,
Rad. Pimpinellæ, rad. Tormentillæ,
Herb. Rutæ, herb. Cardui Benedicti,
Cubebarum ana ℥.j.
Granorum iuniperi ℥.ij.
Boli Armeni ℥.j. Aloes ʒ.ij.
E Fiat puluis. Dosis manè, quantitas nucis moschatæ cum aceto.

Antidotus Saxonica, vulgò Deß Hertzogs von Sachsen puluer.

℞. Rad. Valerianæ ℥.ß.
Rad. Vrticæ vrentis, Eyternessel ℥. j.
Rad. Vincetoxici seu Chelidoniæ ℥.j.
Rad. Polypodij, rad. Altheæ,
Rad. Angelicæ satiuæ, & syluestris ana ℥.ij.
F Cort. rad. Laureolæ, Kellershals wurtzel ℥. j.ß.
Baccarum herbę Paris dictæ, vulgò Wolffsbeer vnd Einbeer. Num xxvj.
Radices incidantur, & affundatur ijs acetũ acerrimum, vt superemineat ad digiti vnius altitudinem, in olla vitreata, bene lutata. Bulliãt ad lentum ignem mediocriter. Hinc decocto operculo effundatur acetum residuum omne, & radices exiccentur: Exiccatæ radices puluerizentur, additis granis herbę Paris dictę Num. xxvj. Fiat puluis, qui reseruetur vsui per se vel cum melle. Dosis in adultis ʒ.j. In debilibus, & pueris ℈.ij.

Antidotus hæc à Cl. Medicis Ioanne Moibano, Ioan. Cratone, & Gesnero describitur. Nominis id habet, quia à Rustico quodam, qui eius vsum contra pestem, & venena secretissimum habuit, olim Duci Saxoniæ cōmunicata fuit, qui postmodum in secretis eandem habuit, & alijs Principibus communem fecit.

Puluis contra periculosos, pestiferos morbos puerorum.

℞. Ossis vnicornis, Coralli rubri, Succini albi, Margaritarum, Ramentorum auri, Vngulæ alcinæ ana æqual. port. Hæc omnia in mortario contrita misceātur simul, in morbis calidis cum aqua rosacea, in frigidis verò cum aqua lauendulæ detur. Exhibetur autem ad mensurā cochlearij. *Ranzouius.*

Puluis contra toxicum, & omne venenum Medici antiquioris Regis Angliæ.

℞. Pimpinellæ, Rad. tormentillæ, Cinnamomi ana ℥.ß.
Ligni aloes, Granorum iuniperi, Zingiberis ana ʒ.j.
Interdum additur
Cardui benedicti, Angelicæ ana ʒ.ß.
Fiat ex his omnib. puluis subtilis, & occlusus in pyxide vsui bene seruetur.

Puluis alexipharmacus præstantissimus, & multis experimentis comprobatus, contra vulnera venenata sclopetica.

℞. Rad. Asclepiadis ℥.j.
Valerianæ, Tormentillæ ana ℥.ß.
Polypodij querc. ℥.ij.
Angelicæ satiuæ ℥.iv.
Angelicæ sylu. Altheæ ana ℥.ij.
Viticarum ℥.j. Thymelææ ℥.j.ß.
Scabiosæ, Valerianæ min. ana ℥.ß.
Radices omnes euellantur intra 15. Augusti, & 8. Septembris, quæ postea incidantur, ac reponantur in ollam vitreatam sigillatam cum sufficiente quantitate aceti: atq; ita 12. horas macerentur, pòst coquantur spatio horæ vnius cum dimidia. Effuso tum aceto exiccentur, donec in puluerem redigi queant. Contusis omnibus, adde acinos herbæ paris num. 12. cum eiusdem folijs 36. fiatque puluis: cuius dosis est ʒ.j. cum vino albo. *Iosephus Quercetanus.*

DE PVLVERIBVS CAlefacientibus stomachum.

Puluis ligni Aloes.

℞. Ligni aloes ℥.ß. Galliæ aur. j.ß.
Sacchari albi ℥ j.ß.
Potatur ʒ.iij. cum miua * Ventriculi humiditatem immodicam siccat, flatus dissoluit, coctionem iuuat. *Mesues.*

Puluis ligni Aloes alius.

℞. Ligni aloes ℥.iij.
A Cardamomi, Menthæ siccæ, Spicæ,
Marrubij, Cyperi, Corticis citri ana ʒ.ij.
Galliæ, Shœnanthi ana ʒ.j.
Mastichis, Anisi, Apij ana ʒ.ij.
Sacchari ad pondus omnium.
Cor & ventriculum roborat, oris odorem commendat, coctionem iuuat. *Mesues.*

Puluis diarrhodon.

℞. Trochiscorum Diarrhodon, Masticis ana ʒ.iij.
B Succi Menthæ siccæ, Ligni aloes ana ʒ.ij.ß.
Da ʒ.j. cum vino odorifero. Intemperiem ventriculi frigidam corrigit: ob id dolorem inde natum sanat, ipsumq; roborat. *Mesues.*

Puluis optimus cum cibo sumendus.

℞. Semin. Leuistici, sem. Amomi,
Sem. Ameos, sem. Cardamomi,
Sem. Anisi, sem. Apij, sem. Rutæ,
Flor. Origani, sem. Anethi,
C Sem. Carui, sem. Fœniculi,
Zedoariæ, sem. Cimini, Saluiæ,
Calamenthi, Thymi, Betonicæ,
Sem. Sileris montani, Piperis longi & nigri,
Hyssopi. Serpilli, sem. Petroselini ana ʒ.ij.
Pyrethri, Liquiritiæ.
Nucis moschatæ ana ℥.ß.
Cinnamomi ℥.j.
Caryophyllorum, Galangæ, Croci ana ℥.j.
Pulegij ℥. ij ß.
D Puluerisentur omnia, & sumantur cum omni cibo. * Cerebrum purgat: contra vertiginem valet: visum conseruat: amissum restaurat: bonam digestionem facit: intestinorum ventositates expellit: appetitum amissum restaurat: cōualescentibus & frigidis morbis mirificè subuenit: pectoralia confortat. *Stockhaldus.*

Puluis pro condiendis cibis.

℞. Cinnamomi electi ℥.ij.
E Zingiberis ℥.j.
Piperis longi, Granorum paradisi,
Galangæ ana ʒ.ij.
Cardamomi, Nucis moschatæ ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Macis ana ʒ.ß.
Croci orient. ʒ.iij.
Santali rubri, Rof. rub. ana ʒ.j.
Misce, & fiat puluis.

Species ad carnes, & pisces.

℞. Cinnamomi ℥.j.
F Zingiberis ʒ.x.
Piperis, longi, Granorum paradisi,
Galangæ ana ʒ.ij.ß.
Cardamomi ʒ j.℈.j.
Nucis moschatæ, Macis ana ʒ.j.
Croci ℥.ß. Sacchari albi ℔.j.
Misce, & fiat puluis. *Bertholdus.*

Tragea optima.

℞. Sem. Anisi, sem. Fœniculi,
Sem. Carui, sem. Cimini,
Sem. Apij, sem. Petroselini,
Betonicæ, Calamenthi,

Hyssopi,

Hyſſopi, Pulegij ana ℥.j.
Piperis longi.
Fiat puluis. Vtatur in cibis, contra malam digeſtionem, vētoſitatem ſtomachi, viſus defectum, vertiginem, obliuionem, & calculum. Si placet adde ſacchari q.ſ.eſt.

Alia.

℞. Cinnamomi, Zingiberis ana ℥.ß.
Coriandri præparati ℥.j.
Nucis moſchatæ, Caryophyllorum,
Macis, Galangæ,
Santali rubri ana ʒ.ij.
Sacchari ℔.j.ß.
Fiat tragea.

Alia.

℞. Confect. Fœniculi, confect. Aniſi,
Confect. Carui, confect. Coriandri,
Glycyrrhizæ raſæ, inciſæ,
Semin. Siſami ana partes æquales,
Galangæ, Zingiberis,
Piperis longi inciſorum ana parum.
Miſceantur.

Alia.

℞. Confect. Aniſi ℥.viij.
Confect. Fœniculi, confect. Coriandri,
Confect. Carui ana ℥.iiij.
Glycyrrhizæ raſæ & inciſæ ℥.viij.
Zingiberis inciſi ℥ iiij.
Calami aromat. inciſi ℥.ij.
Galangæ, Zedoariæ ana ℥.j.
Miſce.

Alia communis.

℞. Sacchari ℔.v.
Zingiberis inciſi ℥.iij.ß.
Zingiberis puluerizati ʒ.iij.ß.
Cinnamomi inciſi ℥.j.ß.
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moſchatæ ana ℥.ß.
Confect. aniſi ℔.j.
Miſce & fiat tragea.

Tragea rubra.

℞. Cinnamomi ℔.j.
Zingiberis albi quart. j.
Caryophyllorum ℥.j.
Nucis moſchatæ, Macis ana ℥.j.
Piperis longi, Galangæ ana ℥.j.
Granorum paradiſi ℥.ß.
Cardamomi ℥.ß.
Sacchari ℔.iʼ.
Croci in vino ſublimato per diem & noctem infuſi ℥.j.
Miſce, & fiat puluis ſecundùm artem.

Species pro Tragea ſimplici.

℞. Cinnamomi inciſi,
Zingiberis inciſi ana ℥.j.
Zingiberis pulueriẓati ℥.ß.
Caryophyllorum inciſorum ʒ.j.ß.
Aniſi integri ℥.ß.
Macis parum. Sacchari ℔.j.
Miſce.

A *Puluis pro Tragea communi.*

℞. Nucis moſchatæ,
Coriandri præparati ana ℥.ij.
Cinnamomi ℥.j.
Caryophyllorum ʒ.j.
Macis ʒ.ß. Sacchari ℥.vj.
Miſce, & fiat tragea.

Tragea pro mulieribus in puerperio.

℞. Cinnamomi electi ʒ.ij.
B Macis, Nucis moſchatæ ana ʒ.j.
Coriandri præparati ℈.j.
Spec. clareti ℥.ß.
Miſce: de quo ex ʒ.vj. vel viij. Sacchari ℔.ß. addendo macis integræ ʒ.ij.

Tragea groſſa communis pro ſtomacho & capite.

℞. Confect. Fœniculi dulcis ℥.j.ß.
Coriandri præparati ℥.ij.
C Sem. Aniſi, ſemin. Carui ana ℥.ß.
Piperis Longi ʒ.ij.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ ana ℥.ß.
Zingiberis ℥ iij.
Glycyrrhizæ raſæ & inciſæ q.ſ.
Incidantur ſpecies, & miſceantur. Poteſt addi cinnamomi ℥.j.

Tragea nobilis pro ſtomacho, capite, pectore, & hepate.

℞. Cinnamomi ℥.j.
D Zingiberis, Galangæ, Aniſi ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Macis, Cubebarum ana ʒ.j.
Nucis moſchatæ ʒ.iij.
Liquiritiæ ʒ.iij.ß.
Sacchari q.ſ. Miſce, & fiat tragea.

Alia.

℞. Spec. Aromat. roſ.
Diagemmæ ana ʒ.j.
Diarrhod. Abbatis, Diapenidi. ana ℈.ij.
E Diambræ ʒ.ß.
Pinearum mundat.
Amygd. dulcium mundat. inciſ. ana ℥.j.ß.
Fiat confectio in Morſellis cum Saccharo & aqua Roſarum q.ſ.

Alia.

℞. Cinnamomi ℥.ß.
Zingiberis, Caryophyllorum,
Macis, Galangæ ana ʒ.ij.
Cubebarum ʒ.j.
F Calami aromat. Zedoariæ ana ℈.ij.
Santali rubri ʒ.j.
Roſarum rub ℈.ij. Spodij ℈.j.
Sacchari ℥ x. vel xij.
Miſce, & fiat tragea.

Tragea ſpecialis pro ſtomacho.

℞. Cinnamomi ʒ.iij.
Zingiberis, Caryophyllorum,
Macis, Nucis moſchatæ, Galangæ ana ʒ.j.ß.
Sem. Fœniculi, Carui ana ʒ.j.
Santali rubri ℈.ij. Sacchari ℔.ß.
Miſce, & fiat tragea.

Tragea pro stomacho eructuoso.

℞. Cinnamomi ℥.ß.
Galangæ, Zingiberis, Nucis moschatæ,
Zedoariæ, Cubebarum ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Macis ana ʒ.j.ß.
Anisi ℥.j.
Sacchari q. s.
Fiat tragema.

Tragea grossa.

℞. Cinnamomi electi ℥.ß.
Zingiberis ʒ. iij.
Nucis moschatæ ʒ.j.ß.
Macis incisæ ʒ.j.
Caryophyllorum ʒ.ß.
Confect. anisi integri ʒ.ij.
Misce, & fiat tragea.

Tragema ad stomachum frigidum corroborandum.

℞. Coriandri præpar. vno operculo obducti,
Anisi, Fœniculi, Carui, Maceris ana ʒ.ij.ß.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
Zingiberis albi ʒ j.
Caryophyllorum ℈.ij.
Nucis moschatæ ʒ. j.
Omnia crassiore modo incidantur, misceāturq́; : vnde vulgò puluis grossus dicitur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Sem. Anisi, Ameos ana ʒ.ii.
Coriandri præparati, & simplici operculo obducti ℥. j.
Cort. Citri præparati ʒ.iij.
Cinnamomi, Maceris,
Iunci odorati ana ℈.ij.
Incidantur omnia, misceanturque: & cochleare vnum ex eis à cibo sumatur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Sem. Anisi, Fœniculi,
Coriandri ana saccharo obductorum ℥.ij.
Seminis Carui confecti ℥.j.
Glycyrrhizæ purgatæ ℥.ij.ß.
Zingiberis. Calami aromatici ana ʒ.iij.
Galangæ, Nucis moschatæ ana ʒ.j.ß.
Caryophyllorum ʒ.j.
Omnia, exceptis seminibus, crassiore incidantur modo, misceanturque. *Andernacus.*

Puluis seu species imperiales.

℞. Cinnamomi electi, Zingiberis ana ʒ.ij.
Macis, Galangæ, Nucis moschatæ,
Cardamomi, Granorum paradisi,
Piperis longi ana ℈.j.
Calami aromatici ʒ. j.
Cubebarum, Caryophyll. incisorum ana ʒ.ß.
Fiat puluis.

Puluis ad iuuandam concoctionem.

℞. Anisi conditi ʒ.ij.
Galangæ, Cinnamomi ana ʒ.iij.
Piperis longi ℈.ß.
Cort. Citri sicci ʒ. j.
Sacchari solidi ℥.vj.

A Fiat puluis, qui sumi possit interdum ante, interdum post cibum, frequentiùs tamen ante, quàm post. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Sem. Coriandri præpar. ʒ.iij.
Fœniculi ʒ.ij.
Anisi, Cinnamomi ana ʒ. j.
Sacchari rosati ad quadruplum.
Fiat puluis quo statim à cibo vtendum ad concoctionem & flatus discutiendos. *Casparus Bauhinus.* B

Aliud.

℞. Semin. Anisi, Fœniculi, Coriandri obductorum saccharo ana ℥.j.
Cinnamomi electi ʒ.ij.
Maceris, Nuces moschatæ ana ʒ.ß.
Caryophyllorum ℈.j.
Fiat puluis grossus, sumatur cochleare à cibo. *Idem.*

C *Species incisa, saccharo obducta.*

℞. Glycyrrhizæ ℥.j.
Cinnamomi ʒ vj.
Zingiberis ʒ.v. ℈.j.
Calami aromat. ℥.ß.
Macis, Nucis moschatæ ana ʒ.ij.℈.ij.
Galangæ, Caryophyllorum ana ʒ.ij.
Cubebarum ℈.iiij.
Semin. Anisi, semin Carui,
Semin. Fœniculi,
D Semin. Coriandri præparati ana ℥.ij.
Conficiantur omnia cum saccharo, vt artis est, fiatq́; tragea grossa. *Augustani.*

Tragea grossa pro stomacho, incisa.

℞. Calami aromatici, Glycyrrhizæ,
Gentianæ ana ℥.iiij.
Rad. Tormentillæ, Zedoariæ,
Granorum paradisi, Galangæ ana ℥.j.
Zingiberis, Nucis Moschatæ,
Piperis longi ana ʒ.ß.
E Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ.vj.
Sem. Anisi Fœniculi, Carui,
Coriandri præparati ana ℥.j.
Incisis incidendis fiat puluis, & misce. *Medici Colonienses.*

Alia.

℞. Glycyrrhizæ incisæ,
Anisi confecti ana ℔. j.
Confecti semin Fœniculi,
F Confecti Carui,
Conf. Coriandri præparati,
Zingiberis albi ana ℥.viij.
Cinnamomi electi ℥.ij.
Calami aromatici ℥. j.
Nucis moschatæ ℥.ß.
Concidantur grosso modo, & misceantur. *Augustani.*

Puluis aduersus flatus, magistralis.

℞. Coriandri præparati,
Anisi purgati ana ℥. ij.
Cinnamomi ʒ.ij.

Caryo-

Caryophyllorum ʒ.j.
Macis ℈.ß.
Sacchari optimi ℥.iiij.
Miſce, & fiat puluis tenuiſſimus. *Medici Florẽtini.*

Alius ad idem, magiſtralis.

℞. Cinnamomi electi ℥.j.
Zingiberis ℥.ß.
Cymini, Piperis, Galangæ, Caryophyllorum ana ʒ.ij. Sacchari optimi ℔.j.
Fiat puluis tenuiſſimus. *Medici Florentini.*

Alius ſimilis magiſtralis.

℞. Cinnamomi ʒ.j.ß.
Zingiberis ℥.j.
Macis ℈.ß.
Nucis moſchatæ G.viij.
Sacchari albi ℥.ij.
Fiat puluis tenuiſſimus. *Florentini.*

Puluis aromatum.

℞. Aniſi aur.xij.
Sem. Fœniculi aur.iv.
Glycyrrhizæ, Zingiberis ana aur.iij.
Caryophyl. Macis,
Cinncmomi electi,
Galangæ, Galliæ moſchatæ an.aur.ij.
Ligni aloes, Cort.an.aur.j.ß.
Moſchi boni ʒ.j.quartam,
Sacchari albi ad pondus omnium.
Sacchari cãdefacti, dimidiũ pondus omnium.
* Ventriculum roborat, coctionem iuuat, flatus diſſoluit, halitus gratiam commendat. Dantur aur.ij.cum vino bono. *Meſues.*

Species dulces, pro cibarijs.

℞. Cinnamomi ℥.ij.
Zingiberis albi, Sacchari an.℥.j.
Croci orientalis ʒ.ij.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ,
Galangæ Macis ana ʒ.ß.
Miſce, fiat puluis.
Hic puluis, vt & ſequens Italis in cibarijs magnopere expetuntur, nobis non perinde familiares, etſi à noſtris pharmacopœis parantur, *Auguſtani.*

Species fortes finæ.

℞. Piperis nigri ℥.ij.
Zingiberis ℥.j.
Croci orientalis ʒ.j.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ.ij.
Puluerifentur omnia tenuiter. *Iidem.*

DE PVLVERIBVS EXCAlefacientibus hepar.

Tragema ad hydropem & cachexiam.

℞. Inteſtinorum gallinæ, cum interna ventriculi tunica, à carne ſeparata, & vino albo abluta ℔.j. Vrantur in furno : deinde vino albo, & aqua abſinthij extinguantur: pro qualibet vncia ponatur
Galangæ, Cinnamomi ana ʒ.j.
Sacchari roſ.tab.℥.j.

A Miſce, & fiat puluis. * Datur manè ante paſtum, vt ventriculum exiccet. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS REfrigerantibus ventriculum.

Tragema ſtomachum refrigerans & corroborans.

℞. Spec.Triaſandali, Diatrag.frig. an.ʒ.j.
Roſarum rubr.ſicc. Coriandri præparati,
B Coral.rub.ana ℈.j.
Sem.Portulacæ ℈.ʒ.
Sacchari roſ.tab.ʒ.iij.
Miſce, & fiat puluis ſubtiliſſimus.

Puluis de granis myrti.

℞. Baccarum myrti,
Granorum granatorum, toſt.an.ʒ.xx.
Cymini aceto infuſi per hor.24.& ſicc.
Coriandri præparati torref.
Polentæ, Succi meſpilorum,
C Cerationum, Rhois, Glandium ana ʒ.x.
Acaciæ, Hypociſtidos ana ℥.v.
Confice & da. Ad ventriculi & aliorum viſcerum imbecillitatem. *Meſues.*

Puluis ſtomachum roborans.

℞. Coriandri præparati ℥.v.
Diacydonitis ſine aromat. ʒ. iij.
Cinnamomi ʒ.ij.ß.
Macis ʒ.ß.
D Pul.roſatæ nouellæ ʒ.j.
Sacchari roſ.tabulati, ad pondus omnium.
Fiat puluis, quo vtatur à paſtu. *Anton. Chalmeteus.*

DF PVLVERIBVS REfrigerantibus hepar.

Tragema hepar refrigerans, corroboransq́;.

℞. Spec.Diarrhod.Abb. Triaſantali an.ʒ.j.ß.
E Sem. Endiuiæ, Cichorij an.ʒ.j.
Sem. Melonum, Citrulli, Cucurbitæ an.ʒ.j.ß.
Roſar. rubrarum ʒ.ß.
Santalorum omnium ana ℈.j.
Sacchari albiſſimi ℥.v.
Miſce, & fiat tragema. *Fuchſius.*

DE PVLVERIBVS aſtringentibus.

F *Puluis ad conſtringendum os ſuperius ventriculi.*

℞. Coriandri præparati ℥.ij.
Coralli rub.vſti & loti ℥.ß.
Aniſi ʒ.ij.
Roſ.rub. Cort. Citri ſicci. Carnium Cytoniorum, vel Sorborum, vel Pyrorum agreſtium, exiccatorum, vel pul. Diacitonites ana ʒ.j.
Sacchari roſ.tab. quantum ſufficit.
Miſce, & fiat puluis. * Valet in affectibus cerebri per conſenſum ventriculi, & in vomitu facto à nimia relaxatione ventriculi. *Rondeletius.*

Tragema ad vomitum & ventris fluxum.

℞. Carnis Cytoniorum exiccatorum ℥. j.
Coralli rubri ℥. ß.
Cort. citri ſicci,
Sem. Vuarum, vel
Flor. Labruſcæ ana ʒ. ij.
Cinnamomi craſſi ℥. j. ß.
Roſarum rubr. P. j.
Sacchari roſ. tab quantum ſufficit.
Miſce, & fiat tragema.* Ad fluxum ventris ſumitur per dimidiam horam ante paſtum. Ad vomitum verò poſt cibum: neque ſuperbibi debet quicquam, neque in cibo liquido ſumendus eſt puluis. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS MENſes mouentibus.

Puluis ad menſium prouocationem.

℞. Myrrhæ, Cinnamomi ana ʒ. j.
Sabinæ ʒ. ß.
Sem Apij, Petroſelini, Spicæ nardi,
Squinanthi, Aſari ana ℈. j.
Miſce, & fiat puluis. * Capiat ʒ. j. cum ſucco eryngij. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS MOuentibus vrinam.

Puluis vrinas mouens.

℞. Gummi prunorum, Carabæ,
Cineris cancrorum ana ʒ. j.
Seminis Apij, ſem. Petroſelini,
Sem. Alkekengi ana ʒ. ß.
Cinnamomi, Squinanthi,
Aſari ana ℈. ij.
Miſce & fiat puluis tenuiſſimus. * Sumatur manè cochlear vnum ſuperbibendo cyathum vini albi, vel ex aquis prouocantibus vrinas: quales ſunt aqua graminis & aſparagi. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS calculum frangentibus.

Puluis ad calculum ex cineribus.

℞. Cinerum Vitri, cinerum Scorpionum, cinerum radic. Braſſicæ, cinerum Leporis, cinerum Putaminum ouorum, è quibus pulli fuerint excluſi, lapidis Spongiæ, ſanguinis Hirci præparati, Lapidis Iudaici, Gummi iuglandis, acori ana ʒ. j.
Petroſelini, Dauci, Pulegij, Gummi Arabici, ſeminis Altheæ, Piperis nigri ana ʒ. j. ß.
Terantur, & ſimul miſceantur. Hic puluis in officinis noſtris non proſtat, poteſt tamen parari neceſſitate exigente. *Auicenna.*

Puluis ad calculum, alius.

℞. Sem. Milij ſolis, ſem. Saxifragiæ ana ʒ. j.

A Sem. Lactucæ, ſem. Hyoſcyami,
Sem. Papaueris albi ana ℈. ij. ß.
Quatuor ſem. frig. maiorum ana ℈. ij.
Glycyrrhizæ ℈. iv.
Trochiſcorum halicacabi ʒ. j. ß.
Rad. Pimpinellæ, ſem. Geniſtæ ana ʒ. ß.
Sacchari ℥. ij.
Fiat puluis. *Auguſtani.*

Puluis contra calculum, alius.

B ℞. Semin. Fœniculi, Raphani,
Petroſelini, Aniſi, Anethi,
Alkekengi, Saxifragiæ ana ʒ. ij.
Cicerum rub. ʒ. j.
Cardamomi, Oculorum cancri,
Dentium piſcis lupi, Macis ana ʒ. ij.
Fiat puluis. Doſis ʒ. j. cum vino. *Innominatus.*

Alius.

℞. Gummi ceraſorum, Milij ſolis ana ʒ. ij.
Sem. Petroſelini, Maluæ, Melonum,
C Liquiritiæ raſæ ana ʒ. iij.
Sacchari candi ʒ. x.
Fiat puluis. *Innominatus.*

Ad calculoſas arenulas.

℞. Sem. Petroſelini,
Rad. Petroſelini ab interna animalia purgatarum ana ℥. ß.
Florum Cardui ſtellati ℥. j.
Furno teneri ſiccata in puluerem redigantur. *Heurnius.*

D

DE PVLVERIBVS venerem ſtimulantibus.

Tragema ad Venerem ſtimulandam, noſtrum.

℞. Cinnamomi electi ʒ. ij.
Macis, Caryophyllorum ana ℈. ß.
E Piperis longi ℈. v.
Sem. Erucæ ʒ. j. ß.
Sem. Raparum ʒ. j.
Sem. Paſtinacæ ℈. j.
Priapi tauri, vel cerui. Scincorum mar. ana ʒ. j.
Boletorum Cerui, ſicc. ʒ. j. ß.
Cantharidum Gran. vj.
Sacchari albiſſ. ℥. v.
Fiat tragema.

F

DE PVLVERIBVS partum prouocantibus.

Puluis partum prouocans.

℞. Cinnamomi ʒ. j. Croci ʒ. ß.
Caſiæ ligneæ ℈. ij.
Fiat puluis. *Auguſtani.*

Alius.

℞. Cinnamomi, Croci ana ℈. j.
Boracis ℈. iv.
Fiat puluis. Detur ex aqua artemiſiæ. *Helideus.*

DE

DE PVLVERIBVS consolidantibus.

Puluis pro vlceribus gutturis.

℞. Sulphuris viui ℥. iv.
Myrrhæ rubeæ, Aluminis saccharini ana ℥.ij.
Masticis, Thuris ana ℥.j.
Pyrethri ʒ. vj.
Fiat puluis.
℞. Huius pulueris ℥.j.
Vini sublimati ℔ j. Misce.
Hic puluis vsitatissimus est apud Augustanos in Xenodochio. *Augustani.*

Tragema ad pulmones exulceratos.

℞. Cineris cancrorum,
Priapi tauri, in aqua ros.lotorum ana ʒ.ij.
Boli Armeni, Terræ sigillatæ,
Gummi Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ.j.
Sem. Papaueris albi,
Quat. sem. frig maior. incisorum ana ℈.j.
Glycyrrhizæ ras. ℈.ij.
Sacchari ros. tab. ad pondus omnium.
Penidiarum ℥.j.
Misce, & fiat puluis. * Capiat cum lacte asinæ, aut capræ, aut vaccæ. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS DISsoluentibus sanguinem concretum.

Puluis contra casum.

℞. Mumiæ, Scabiosæ, Pilosellæ,
Hyperici ana ℥.ß.
Costi dulcis, Costi amari,
Nucis moschatæ ana ʒ.j.ß.
Terræ sigillatæ,
Boli armeni ana ℈.iv.
Rubiæ tinctorum, Rhapontici,
Sem. Nigellæ ana ʒ. vj.
Rhabarbari, Spermatis ceti ana ℥.ij.
Trochiscorum de agarico, cum sale gemmæ præparatorum, Cymini præparati ana ʒ.j.
Fiat omnium puluis. *Ioannes de Thenis.*

Alius.

℞. Terræ sigillatæ aut Boli armeni,
Sanguinis draconis, Mumiæ ana ʒ.ij.
Spermatis ceti ʒ.j.
Rhabarbari ʒ. ß.
Misce & fiat puluis. Propinatur præcipitatis, ruptis, contusis, fractis, ex vino astringente, vel cui incoxerint, quæ stringendi vim habent, vt rosæ, balaustia, cytini, malicorium, myrti, & rubi cacumina, sumach, & id genus alia. Hoc vino intincta lintea, & expressa calida laborāti circumuoluta omnem epictu, & præcipitio offensionē mirificè curant, estq; celebre Hispanis nec contemnendum remedium. *Augustani.*

A

DE PVLVERIBVS IMpinguantibus.

Puluis impinguans.

℞. Farinæ Cicerum in lacte infus. & sicc. ℥.vj.
Orizæ lotæ ℥.ij.
Tritici excort. lacti infus.
Hordei excort. lacti infus. ana ℥. iij.
Amygdal. dulcium ℥.v.
Papaueris albi, panis bis cocti ana ℥.iv.
B Sacchari albi ℔.j.
Tere. Da sorbēdas in die manè ℥.iij. coctas cum lacte, aut aqua cicerum. *Mesues.*

DE PVLVERIBVS SEdantibus dolorem.

Puluis sedans dolorem ad suppositoria.

℞. Cymini, Rutæ, Castorij, Opij ana ʒ.j.
C Misce, & fiat puluis, qui melle excipiatur. *Florent.*

DE PVLVERIBVS PVRgantibus bilem.

Puluis Rhabarbari.

℞. Rhabarbari electi ʒ.ij.
Spicæ Indicæ, Masticis ana G.vj.
Sacchari ℈.ij.
Misceantur, fiatq; puluis. * Bilem flauam pur-
D gat. *Fuchsius.*

Puluis alius, leniter purgans.

℞. Pulueris Violarum purpurearum ʒ.j.
Ex iure pisorum rubrorum modicè coctorum, tutò ad aluum adstrictam exhibetur pueris, grauidis & imbecillis. *Andernacus.*

Alius.

℞. Senæ mundatæ,
Violarum purpurearum ana ʒ. ß.
Glycyrrizæ rasæ, Zingiberis ana ℈.j.
E Tartari ℈.ß.
Singula in puluerem redigantur misceanturq;, & ex iusculo sumantur. *Andernacus.*

Alius.

℞. Rhabarbari, Diagridij ana ʒ.iij.
Zingiberis ʒ. ß.
Sacchari electi ℥.j.
Fiat puluis. Ex hoc quoq; tenues placentulæ seu pastilli confici possunt, addēdo tritici pollinem
F & aquam rosarum. *Fumanellus.*

DE PVLVERIBVS PVRgantibus per nares pituitam.

Puluis sternutatorius.

℞. Maioranæ ʒ.j.ß.
Betonicæ, Pyrethri ana ʒ.ß.
Hellebori vtriusque ana ʒ.j.
Pulegij ℈.j.
Fiat puluis. *Augustani.*

Puluis ad naſalia.

℞. Calaminthæ, Maioranæ, Rad. Ireos, Caſtorei, Nigellæ, Staphiſagriæ ana ℈.j. Hellebori albi, Pyrethri, Nucis moſchatæ, Myrrhæ rubeæ, Euphorbij ana ℈.ij.

Conterantur ſingula, deinde cum Ladani ʒ.vj. & melle modico formentur naſalia.

DE PVLVERIBVS PVRgantibus pituitam, per aluum.

Puluis è turbith magiſtralis.

℞. Turbith boni ʒ. j.
Zingiberis albi ℈. ij.
Hermodactylorum ʒ.ß.
Sacchari albi ℥.ß.

Fiat puluis. * Pituitam purgat. *Florentini.*

Alius.

℞. Zingiberis albi, Maſticis,
Turbith electi ana ʒ.x.
Sacchari ʒ.xxx.

Trita miſceantur. * Purgat humores phlegmaticos: datur pueris, mulieribus, ſenibus, & humidis, delicatis, & ocioſis. *Auicenna.*

DE PVLVERIBVS PVRgantibus bilem atram.

Puluis Senæ præparatæ.

℞. Fol. Senæ ℥ ß.
Zingiberis, Macis ana ʒ. iij.
Cinnamomi, Tartari ana ʒ.j.ß.

Terantur tenuiſſimè. * Purgat caput mirabiliter. *Montagnanus.*

DE PVLVERIBVS PVRgantibus aquam.

Puluis ad hydropem.

℞. Pulueris foliorum Soldanellæ ʒ.j. ß.
Senæ ʒ. ij
Turpeti, vel Rhabarbari ℈.j.
Sacchari ʒ j.

Miſce, & fiat puluis. *Eraſtus.*

Alius eiuſdem, pro mulieribus.

℞. Turpeti ʒ. j.
Rhabarbari ʒ. ß.
Soldanellæ ℈.ij.
Zingiberis, Sacchari ana ʒ.j.

Fiat puluis.

DE PVLVERIBVS PVRgantib humores mixtos.

Puluis laxatiuus magiſtralis.

℞. Turbith ℥.j.
Zingiberis, Cinnamomi,
Maſticis, Galangæ, Cardamomi,
Caryophyllorum Aniſi,
Hermodactylorum,

A Scammonij præparati ana ℥.ß.
Fol. Senæ ℥. ij.
Sacchari albi ℥.iv.

Terantur omnia, & commiſceantur.

Alius.

℞. Turbith electi ℥. ß.
Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Cardamomi,
Galangæ, Maſticis ana ʒ.ß.
Aniſi ʒ.j.
B Hermodact. Diagridij, Senæ ana ℥.ß.
Sacchari ℥. iij.

Fiat puluis. *Stockſtaldus.*

Alius.

℞. Senæ ℥. ix.
Diagridij ʒ.j.ß.
Salis Indi ℥. ß.
Fæcum vini ℥.iv.
Maceris ℥.iij.
C Cinnamomi ʒ.j.ß.

Miſce, & fiat puluis. * Humores melancholicos & aduſtos purgat, nec non pituitam & flauam bilem. *Trincauell.*

Puluis ſolutiuus de tribus.

℞. Senæ ʒ.vj.
Turbith ℥.ß.
Rhabarbari ʒ.ij.
Glycyrrhizæ, Aniſi, ſem. Fœniculi ana ʒ.j.
Spicæ Indicæ ℈.ß.

D Fiat puluis. *Auguſtani.*

Puluis paſſauant, cum Rhabarbaro, vſualis.

℞. Flor. Borraginis, Violarum ana ℈.ij.
Zingiberis, Spicæ nardi ana ʒ.j.
Glycyrrhizæ, Aniſi ana ʒ. ij.
Diagridij ʒ iij.
Rhabarbari electi ʒ.vj.
Turbith gummoſi ℥.j.
E Senæ ℥. ij.

Miſce, & fiat puluis. *Colonienſes.*

Laudanum mercuriale.

Hydrargyrum ex lixiuio coquitur, purgaturq́; cum ſale, aceto, & aqua, vſque dum cryſtalli inſtar pelluceat: deinde cum chalcanthi in calcem redacti, & ſalis nitri pari pondere miſcetur, excipitur aceto ſtillatitio fortiſſimo, & piſtillo ligneo diligenter ſubigitur: mox vaſi inditur, & in altum euehitur, vt ars docet: poſtea eodem mo-
F do per alumen in calcem reductum, & ſalem nitri eleuatur: atq; tunc euacuationis magiſterium maximum prouenit. Hoc tandem detritum vino optimè diſtillato perfunditur, digeriturque vaſe diligenter obſerato: hinc vinum extillatur, donec in fundo olei albiſſimi inſtar remaneat: deinde exiccatur, teriturq́;, & ſupra marmor in loco liquido liqueſcere ſinitur, poſtremò exiccatum vitro conditur in vſum, atq; ſic metallorum Theriaca præſtantiſſima abſoluta eſt: cuius granum vnicum ex Mithridatio vel Theriaca optima, vel præclaro vino exhibetur. *Andernacus.*

Hydrargyrum metallorum.

Liquor Hydrargyri exiccatur: deinde cũ Chalcantho in humorem redactum imbuitur: eaque ratione, qua fæcularum vini exiccatarum ſpiritus ſolet, abſtrahitur tandiu, dum Corallij inſtar rubeſcat. * Datur grani pondere ex Theriaca, vel Mithridato: idque pro ægri ac morbi ratione. *Andernacus ex Paracelſo.*

Puluis purgatorius.

℞. Fol. Senæ, Sacchari ana ʒ.vj.
Zedoariæ Zingiberis,
Liquiritiæ ana ʒ.ij.
Tartari ad pondus omnium.
Fiat puluis. Doſis ʒ.j ß. per duas horas ante prandium. Purgat caput, ſtomachum, ſplenem, & renes. *Herman.*

Alius.

℞. Violarum, Borraginis,
Roſarum. Liquiritiæ,
Aniſi, Fœniculi,
Polypodij quercini ana ℥.ß.
Senæ ℥.ij.ß. Fiat puluis.

Alius.

℞. Senæ ʒ. iij.
Zingiberis ℈.ij.
Cinnamomi, Tartari ana ℈.j.
Miſce, & fiat puluis.

Alius.

℞ Senæ ℥.j.
Tartari ℥.ß.
Zingiberis ʒ.ij.
Caryophyllorum ʒ.ß.
Diagridij G.x.
Miſce, & fiat puluis. Doſis ʒ.ij.

Alius

℞. Cinnamomi, Zingiberis,
Galangæ ana ʒ.j.
Caryophyllorum,
Nucis moſchatæ,
Croci, Macis ana ʒ.ß.
Tartari ℥.ß.
Senæ ℥.j.
Diagridij ʒ.j.
Roſ. rub. ʒ ß.
Miſce, & fiat puluis. Doſis ʒ j. vel ℈.iv. Francofordiæ in vſu. *Baſſanus.*

Alius.

℞. Turpeti electi ʒ.j.
Zingiberis,
Cinnamomi ana ʒ.ß.
Galangæ, Maſticis,
Calami aromatici,
Caryophyllorum ana ʒ.j.
Aniſi ℈.j.
Hermodactyl. præparat.
Diagridij,
Senæ ana ʒ.j.
Sacchari ℥.j.
Miſce, & fiat puluis. Doſis ʒ.j. vel ℈.iv. Auguſtæ & Vlmæ in vſu. *Ioan. Stockstal.*

A *Alius.*

℞. Senæ ʒ.ij.ß.
Tartari ʒ.ij.
Croci ʒ.ß.
Miſce, & fiat puluis. Doſis ʒ.ij. cum modico ſaccharo in brodio piſorum, caulium, vel vino. *Conradus de Sindelſingen.*

Puluis laxatiuus delectabilis.

℞. Turpeti electi & confricati ʒ.j.
B Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ.ß.
Galangæ, Maſticis,
Calami aromatici,
Caryophyllorum ana ʒ.j.
Aniſi ℈.j.
Hermodactyl. præparat.
Diagridij, Senæ ana ʒ.j.
Sacchari ℥.j.
Miſce, & fiat puluis.

Puluis purgatorius.

C ℞. Fol. Senæ ℥.j.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Tartari ʒ.vj.
Caryophyllorum ʒ.j.
Aniſi, Carui,
Galangæ ana ʒ.ß.
Miſce, & fiat puluis. Doſis ℥.ij. vel ʒ.iij.

Puluis laxatiuus.

℞. Senæ ℥.ß.
Turpeti ʒ.ij.
D Zingiberis ʒ.j.
Tartari ʒ.iij.
Sacchari ℥.j.
Miſce, & fiat puluis. Doſis ℥.ß.

Puluis laxatiuus ſine moleſtia.

℞. Diapenidij ℥.ij.
Turpeti electi ʒ.ij.
Spec. elect. de ſucco Roſ. ʒ.iij.
Zingiberis ℥.j.
E Aniſi ʒ.ß.
Miſce, & fiat puluis. Doſis ʒ.ij. vel iij. manè.

Puluis ſolutiuus ſine dolore.

℞. Turpeti opt.
Rhabarbari electi,
Hermodactylorum ana ʒ.ß.
Diagridij G ij.
Zingiberis, Galangæ,
Aniſi, Spicæ, Macis ana ℈.ß.
Roſarum ℈.j.
F Sacchari ʒ.ij.
Miſce, & fiat puluis.

Puluis laxatiuus.

℞. Eſulæ repreſſæ in aceto infuſionis Tragacanthi ʒ.vij.
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moſchatæ, Zingiberis,
Galangæ, Aniſi,
Cymini ana ʒ.j.
Sacchari ad placitum.
Puluerizentur, & detur vnum cochlear. Poteſt offerri omnibus de cauſa frigida laborantibus:

A

vt delicatis, constipatis, & cholericis, ante prandium, in medio, & in fine absque abominatione. *Arnold. Villanouanus.*

Puluis laxatiuus alius.

℞. Turpeti electi ℈.iv.
Zingiberis ʒ.ß.
Sacchari ad pondus omnium.

Misce, & fiat puluis. Sumatur cum vino calido, stomacho ieiuno.

Puluis laxatiuus.

℞. Turpeti ʒ.j.
Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ.ß.
Galangæ, Masticis,
Cardamomi, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Anisi ℈.j.
Hermodactylorum,
Diagridij, Senæ ana ʒ.j.
Sacchari ℥.j.

Misce, & fiat puluis. Dosis ʒ. j. vel ℈. iv. *Stockstaldus.*

Puluis laxatiuus in cura retentionis menstruorum à phlegmate.

℞. Turpeti boni & electi ʒ.j. vel ℈.iv.
Zingiberis ʒ.ß.
Salis gemmæ G.v.
Sacchari ʒ.ij.

Misce, & fiat puluis. Sumatur cum sero caprino, vel brodio Pulli, vel Cicerum.

Puluis laxatiuus noster.

℞. Senæ mundatæ ℥.j.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Tartari ʒ.vj.
Caryophyllorum ʒ.j.
Anisi, Carui,
Galangæ ana ʒ.ß.

Misce, & fiat puluis. Dosis ʒ.ij.

Alius valde bonus, & potest dari in ferculo.

℞. Cinnamomi ℥.ß.
Macis, Croci ana ʒ.j.
Senæ ʒ.vij.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Sacchari ad pondus omnium.

Misce, & fiat puluis. Dosis ʒ.j.

Alius.

℞. Senæ mundatæ ʒ.iij.
Turpeti ʒ.j.
Tartari ʒ.j.ß.
Esulæ præparatæ ʒ.j.
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.ß.
Sacchari ℥ j.

Misce, & fiat puluis. Dosis à ʒ.j. vsq; ad ʒ.ij. cum pane tosto, vel brodio Pisorũ, stomacho vacuo.

Tragea laxatiua.

℞. Cort. rad. Esulæ præparatæ & correctæ ℥ j.
Nucis moschatæ, Liquiritiæ ana ʒ.ij.
Cinnamomi, Anisi, Fœniculi ℈.ß.G.v.
Masticis ʒ.j.
Sacchari q.s.

A Fiat puluis. Educit aquam citrinam.

Tragea laxatiua, pro delicatis.

℞. Cinnamomi electi,
Zingiberis. sem. Anisi ana ℥.ß.
Senæ mundatæ ℥.ij.
Sacchari ℥.iij.

Fiat tragea. Huius cochlea vnum bis vel ter mouet alium.

Tragea laxatiua alia.

B ℞. Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ.j.
Nucis moschatæ, Galangæ,
Masticis, Caryophyllorum,
Cardamomi ana ℈.j.
Xyloaloes ℈.ß.
Anisi ʒ.ß.
Turpeti optimi ʒ ij.
Hermodactylorum ʒ.v.
Senæ ʒ.ij.
Sacchari ℥.j.ß.

C Fiat tragea. Dosis in principio ʒ.j. vel plus.

Tragea soluens ventrem.

℞. Turpeti ℥.j.
Cinnamomi, Zingiberis,
Caryophyllorum, Macis ana ℥.ß.
Sacchari ad pondus omnium,
Spec. aromat. rosat. ʒ.ij.

Fiat tragea. Dosis ad libitum.

Alia.

D ℞. Turpeti electi ʒ.ij.
Agarici, Polypodij ana ʒ.j.
Cinnamomi, Macis ana ʒ.ß.
Caryophyllorum ℈.j.
Zingiberis ℈.ß.
Sacchari ad pondus omnium. Fiat puluis.

DE PVLVERIBVS purgantibus fæces.

Puluis contra lumbricos.

E ℞. Comarum Centaurij minoris,
Lupinorum ana ℔.ß.
Absinthij, baccarum Lauri,
Gentianæ ana ℥.iv.
Aristolochiæ rotundæ,
Pyrethri, Polypodij,
Petroselini Macedonici,
Zedoariæ, Myrrhæ ana ℥.ij.
Abrotani ℥.j.
Sem. Athanasiæ ℥.iij.
F Flor. Persicorum ℥.ij.ß.
Coriandri præparati ℥.j.ß.
Senæ Alexandr. Sem. Santonici ana ℥.ij.ʒ.ij.
Aloes, Sem. Portulacæ,
Rad. Dictamni albi ana ʒ.ij.

Misce, & fiat puluis. *Colonienses.*

Alius.

℞. Sem. contra lumbricos ℥.j.
Lupinorum ℥.ß. Absinthij ʒ.ij.
Cornu Cerui vsti ʒ.j.ß.

Misce, & fiat puluis.

Alius.

Alius.

℞. Sem. Sancti ℥.iv.
Fol. Senæ ʒ.j.
Coriandri præparati,
Cornu Cerui ana ʒ.ß.
Fiat puluis. *Augustani.*

Alius.

℞. Corallinæ, Cornu Cerui vsti,
Rasuræ eboris, Coralli rubri,
Sem. Caulicum, Acetosæ,
Portulacæ, Coriandri præpar. ana ℥.ß.
Rad. Dictamni albi,
Filicis mascul. ana ʒ.ij.
Sem. Citri ʒ.ij.
Sem. contra ʒ.j.
Puluerata irrorentur aceto acerrimo, & in vmbra siccentur per tres vices. *Laurent. Ioubertus.*

Alius.

℞. Sem. contra ℥.j.
Fol. Senæ mundat ʒ.vj.
Sem. Tanaceti, Portulacæ,
Lupinorum ana ʒ.iij.
Sem. Acetosæ,
Rhabarbari opt.
Rad. Disclamini ac Zedoariæ,
Corallinæ, Cornu Cerui vsti ana ʒ.ij.
Fiat puluis. Dosis ʒ.j.

Alius.

℞. Rad. Mecooch albiss. ℈.ij.
Cornu Cerui vsti ʒ.ß.
Diagridij G.j.
Fiat puluis in lacte sumendus, tertio iterandus. *Casparus Bauhinus.*

Puluis ad suppositoria communia magistralis.

℞. Aloes, Cymini,
Salis gemmæ,
Rutæ ana ʒ.j.
Terantur, & fiat glans cum mellis quantum sufficit. *Medici Florentini.*

Puluis ad suppositoria sicca.

℞. Spec. Hieræ picræ ℥.j.ß.
Colocynthidis ʒ.vj.
Hellebori albi ℥.j.
Salis communis ℥.iij.
Farinæ frumenti ℥.xiix.
Cum vitello Ouorũ & Melle despumato, quantum satis est, fiant suppositoria. *Augustani.*

Alius acutior.

℞. Aloes, Hellebori nigri,
Centaurij, Cymini,
Rutæ ana ℈.ij.
Fiat puluis, vt suprà. *Medici Florentini.*

Alius adhuc acutior.

℞. Hellebori albi,
Granorum, Colocynthidos ana ℥.j ß.
Esulæ præparatæ, Hermodactylorum ana ℥.j.
Spec. Hieræ S. Galeni ʒ.ij.
Misceantur puluerizata. *Cordus.*

A *DE PVLVERIBVS extrinsecus applicandis.*

DE PVLVERIBVS capitis temperatis.

Puluis capitalis temperatus.

℞. Rosarum, Santali albi, Labruscæ,
Betonicæ, Stœchadis, Rad. Pœoniæ,
B Saluiæ, Maioranæ, Caryophyllorum,
Sandaracæ ana ʒ.j.
Terantur tenuissimè. *Medici Florentini.*

Puluis cordialis temperatus.

℞. Rosarum rubr.
Corallij rubri,
Corticum Citri, Ossis de corde Cerui,
Serici grano tinctorum infecti ana ʒ.j.
Santali albi, rubri, citrini ana ℥.j.
C Croci, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Ligni Aloes ana ℈.j.
Ambræ ℈.ß.
Caphuræ ℈.ij.
Terantur vt suprà. *Medici Florentini.*

Puluis cordialis.

℞. Coralli vtriusque, Sigilli Lemnij ana ℥.ß.
Rasuræ Eboris, Cornu Cerui ana ʒ.ij.
Margaritarum ʒ.j.
Coriandri præparati, Spodij,
D Rosarum ana ℈.ij.ß.
Oxalidis, Fragm. lapid. pretios.
Ossis de corde Cerui ana ʒ.ß.
Sacchari ℥.iij.
Fol. Auri, fol. Argenti ana num. xxv.
Per se trita probè serua. *Syluius.*

DE PVLVERIBVS calefacientibus caput.

Puluis Magistralis.

E ℞. Stœchadis, Nucis moschatæ, Betonicæ,
Rad. Betonicæ, Seseleos, Maioranæ,
Ligni Aloes, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Moschi, Ambræ G.ij.
Fiat puluis. *Florentini.*

Puluis ad calfaciendum caput, alius.

℞. Nucis moschatæ, Macis, Galangæ ana ʒ.ij.
Granorum tinctorum, Cinnamomi ana ʒ.j.
Flor. Stœchadis, Rosarum,
F Flor. Rorismarini, Chamomillæ ana ʒ.j.ß.
Cort. Citri ℈.j.
Schœnanthi, Spicæ Celticæ ana ℈.ß.
Fiat puluis tenuissimus: quo vtendum in declinatione lethargi, aut in somno profundo, maximè si addatur Castoreum, vel Costus. *Rondelet.*

DE PVLVERIBVS calefacientibus cor.

Puluis pro epithemate cordis calidus.

℞. Santali albi, rubri, citrini ana ʒ ij.

Been albi, rubri, Serici grano tinctorio infecti, A
Oſsis de corde cerui ana ʒ.j.
Croci, Cinnamomi, Caryophyllorum,
Ligni aloes ana ℥.ß.
Ambræ, Moſchi ℈.j.
Fiat puluis. *Florentini.*

Puluis aduerſus peſtem, magiſtralis.

℞. Dictamni Cretenſis,
Coralli albi, Tormentillæ,
Boli, Gentianæ ana ℥.j.
Terræ Lemniæ ℥ ß.
Fiat puluis tenuiſſimus. *Medici Florentini.*

DE PVLVERIBVS excalfacientibus ventriculum.

Puluis ad ventriculum calfaciendum.

℞. Galangæ, Cyperi,
Caryophyllorum ana ʒ.ij.
Abſinthij, Menthæ ℥.ß.
Miſce, & fiat puluis. *Rondeletius.*

Puluis ad calfaciendum & conſtringendum ventriculum.

℞. Abſinthij, Cyperi,
Maſticis, Macis ana ℥.ß.
Coralli rubri, Balauſtiorum,
Sumach, Myrtillorum ana ʒ.ij.
Piperis longi, Cinnamomi,
Sanguinis draconis ana ʒ.ij.
Fiat puluis tenuiſſimus, quo ſinapiſetur venter & ſtomachus, priùs facta inunctione cum oleo maſtichino, aut lentiſcino, aut cytoniorum, & pauco aceto, vel vino. *Rondeletius.*

Puluis ad flatus diſcutiendos ventriculi.

℞. Galangæ maioris & minoris,
Cinnamomi, Spicænardi,
Squinanthi ana ʒ.iij.
Cymini, Carui, Apij,
Petroſelini in aceto maceratorum ana ʒ.ij.
Sem. Rutæ ʒ.j.
Miſce, & fiat puluis, quo inſpergatur venter melle perunctus, & pauco vino. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS excalfacientibus hepar.

Puluis pro epithemate hepatis excalfaciens.

℞. Roſarum,
Santali albi, rubri,
Abſinthij,
Schœnanthi,
Spodij,
Nardi Indicæ,
Cinnamomi ana ℥.ß.
Moſchi ℈.j.
Miſce, & fiat puluis tenuiſſimus. *Florentini.*

DE PVLVERIBVS refrigerantibus caput.

Puluis ad phrenitidem.

℞. Coriandri ʒ.ij.
Flor. Nymphææ ʒ.iij.
Violarum, Roſarum ana ʒ.ij.
Sem, Lactucæ, Papaueris ana ʒ.j.
Coralli rubri ʒ.j.ß.
Santali rubri ℈.ij.
B Fiat puluis tenuiſſimus, quo ſinapizetur pars capitis anterior. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Flor. Violarum, Nymphææ ana ℥.j.
Roſarum ℥.ß.
Flor. Chamomillæ ʒ.ij.
Cap. Papaueris, vel Cort. Mandragoræ ℥.j.
Sem. Papaueris albi ʒ.ij.
Sem. Aniſi, Anethi,
C Granorum tinctorum ana ℈.j.
Fiat puluis. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS refrigerantibus cor.

Puluis pro epithemate cordis refrigerans.

℞. Santali albi, rubri, citrini ana ℥.ß.
Been albi, rubri,
D Serici grano tinctorio infecti,
Oſsis de corde cerui ana ℥.j.
Sericum minutim incidatur, reliqua per ſe terantur: miſce, conſerua in pyxide vitrea. *Florentini.*

Alius, temperatus potius.

℞. Santali rubri ana ℥.ß.
Cort. mali Citri, Santali albi,
Roſarum, Coralli albi,
Coralli rubri, Carabæ,
E Spodij ana ℥.ß.
Flor. Borraginis, Doronici,
Oſsis de corde cerui, Croci ana ʒ.j.
Spec. Lætitiæ, ſpec. Diagemmæ,
Spec. Diamarg. frigid. ana ℈.iv.
Caphuræ ℈.j.
In puluerem redactæ ſpecies commiſceantur. *Colonienſes Medici.*

Alius.

℞. Flor. Bugloſſæ, flor. Borraginis,
F Flor. Meliſſæ ana M. ß.
Santalorum omnium,
Roſarum rubr. ana ʒ.ij.
Cort. Citri, Sem. Acetoſæ, Ligni aloes,
Caryophyllorum ana ʒ.j.ß.
Frag. lap. pretioſorum ana ʒ.j.
Doronici, Been vtriuſque, Succini,
Oſsis de corde cerui ana ℈.iv.
Margar. præpar. Corallij vtriuſque,
Spodij ana ʒ.ß. Croci ℈.ß.
Caphuræ G.vj.
Moſchi G.iij.

Trita

Trita omnia probè, vſui reſeruentur. * Mirificè in cordis affectibus, palpitatione, ſyncope, & conciſis propemodum vitalibus facultatibus, melancholicis, ſplenicis, triſtibus & deſperantibus ſuccurrit, in peſtilitate cordis ſpiritus reſocillat. *Auguſtani.*

Alius.

℞. Flor. Bugloſſæ, Borraginis,
Meliſſæ ana M.ß.
Santalorum omnium, Roſ. rubr. ana ℥.ij.
Doronici, Been albi & rubri, Carabæ,
Oſſis de corde Cerui ana ℈.iv.
Cort. Citri, Sem. Acetoſæ,
Ligni aloes, Caryophyllorum ana ʒ.j.ß.
Croci ℈.j.
Margaritarum ʒ.ß.
Moſchi G.iij.
Caphuræ G.vj.
Frag lap. pret. omnium ʒ.j.
Coralli vtriuſque, Spodij ana ʒ.ß.
Trita per ſe miſce. *Syluius.*

Alius ad peſtem.

℞. Santali citrini, Terræ Lemniæ,
Rad Tormentillæ, Sacchari albi ana ʒ.ij.
Santali rubri, Dictamni Cretenſis,
Cornu ceruini vſti, Margaritarum, Roſ. rubr.
Boli, Ariſtolochiæ rot. Pimpinellæ,
Myrrhæ, Zedoariæ ana ʒ.j.
Caphuræ, Sem. Citri, Croci,
Hyacinthi ana ʒ.ß.
Miſce, & fiat puluis tenuiſſimus. *Florentini.*

DE PVLVERIBVS refrigerantibus hepar.

Puluis pro epithemate hepatis refrigerans.

℞. Santali albi, rubri, citrini ana ℥.ß.
Roſarum, Coralli,
Spodij ana ʒ.ʒ.
Caphuræ ℈.j.
Terantur vt ſuprà *Florentini.*

DE PVLVERIBVS aſtringentibus.

Puluis conſtringens.

℞. Aloes, Mannæ Thuris, Corticis Pini,
Terræ Lemniæ, Boli Armeni,
Lapidis Hæmatitæ, Hypociſtidis,
Croci, Gallæ omphacitidis ana ʒ.j.
Fiat puluis. *Galenus.*

Puluis emplaſticus, & ſanguinem ſiſtens.

℞. Reſinæ frictæ, Pollinis farinæ triticeæ,
Gypſi ana ʒ.iij.
Miſce, & fiat puluis. *Galenus.*

Crocus Martis.

Limata ſcobes ferri, aqua calida ab omni ſpurcitia expurgatur, ſiccaturq́;, & aquæ regali impo-
A ſita, ſoluitur: deinde acetum valens additur: poſtea hinc inde circumagitata eximitur, ſoliq́; exponitur, exiccaturq́;: poſt hæc rude ferrea reuerberata patellæ imponitur, additurq́; aquæ Plantaginis: & hæc in arena euaporare ſinitur. Idem rurſus fieri cum alijs aquis, vt Roſarum, Solani, & ſimilibus licet. * Ad immodicum & intempeſtiuum, longumq́; menſtruorum fluorem valet, dyſenteriam, omneq́ue aliud fluxionum genus, ℈.j. vel plurium pondere, cum Roſarum conditi
B ʒ.j. vel duplici. Datur etiam lienoſis, ex aqua Tamariſci & Enulæ campanæ. Cicatricem vlceribus inducit, &c. *Andernacus.*

Aliter.

Limaturam Martis priùs optimè lotam calcinabis cum floribus Sulphuris, vel ipſam diſſolues cum Aqua ſtygia. Deinde ſuperfunde acetum acerrimum, & in calore relinquantur per aliquot dies: tum demum reuerberentur igne aperto, vt ars præcipit, per integrum diem: colli-
C gendo ſemper flores, qui ſupereminebunt, donec totum conuertatur in puluerem rubicundiſſimum & leuiſſimum Hac etiam methodo conficies Crocum Veneris. *Quercetanus.*

Aliter.

Calcina Limaturam ferri igne violento cum floribus Sulphuris, donec rubeſcat Limatura, & euaneſcat tota terra fœtida. Hanc per diem integram reuerberato, tum prodit in puluerem pur-
D pureum, & tenuiſſimum: & habebis medicamentum laudabile ad omnes fluxus.

Puluis ad omnem hæmorrhagiam.

℞. Thuris ℥.j.
Aloes ℥.ß.
Fiat puluis, qui cum Oui albumine ſubactus ad Mellis craſſitiem, pilis molliſſimis Leporis excipietur. *Galenus.*

DE PVLVERIBVS
E abſtergentibus dentes.

Puluis ad dentifricia.

℞. Cornu ceruini vſti,
Pumicis, Tuthiæ præparatæ,
Cinnamomi,
Sideritidis toſtæ ana ʒ.j.
Moſchi G.vj.
Miſce, & fiat puluis. *Florentini.*

Alius.

F ℞. Salis communis ℥.iij.
Panis hordeacei ℥.j.
Cornu ceruini, vel
Dentium equi, vel
Elephantis ℥ ij.
Extinguantur vino & aqua Roſarum. fiat puluis craſſiuſculus. Huic addi poſſunt Caryophylli, Cinnamomum & Moſchum. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Cornu Cerui vſti, Pumicis,
Coralliorum rubrorum, alborum,

Tuthiæ præparatæ, Maſtiris,
Sandaracæ, id eſt, Vernicis,
Cinnamomi ana ʒ.j.
Rad. Ireos ℥.ß.
Moſchi ʒ.vj.
Miſce, & fiat puluis. *Auguſtani.*

Alius.

℞. Corall. rubr. & alb. ana ℥.j.
Pyrethri, Maceris,
Maſtichis ana ℥.j.
Pumicis, Boli Armeni ana ℥.j.
Miſce, & fiat puluis ſubtiliſſimus. *Ranzouius.*

Alius.

℞. Corall. rubr. Aluminis ana ʒ.ij.
Cornu Cerui vſti,
Santali citrini,
Sanguinis Draconis ana ℈.iv.
Margaritarum ʒ.ß.
Spumæ maris ʒ.iij.
Muſci G.iij.
Caphuræ G.v.
Fiat puluis ſubtiliſſimus, quo fricentur dentes, aut in pilulas formetur cum ſyrupo aliquo, aut Melle roſaceo. *Ranzouius.*

DE PVLVERIBVS abſtergentibus cutem.

Puluis contra ſcabiem communis.

℞. Sulphuris flaui, Cymini,
Baccarum Lauri,
Staphidis agriæ ana ℥.j.
Fiat puluis, qui oleo Roſato excipiatur. *Florent.*

Alius efficacior.

℞. Lithargyri, Hellebori nigri ana ʒ.j.
Sulphuris, Nitri, Maioranæ ana ʒ.ij.
Trita in puluerem excipiantur, vt ſuprà. *Nicolaus.*

Puluis cephalicus.

℞. Iridis ʒ.iv.
Ariſtolochiæ rotundæ,
Pollinis Thuris ana ʒ.ij.
Corticis rad. Panacis ℥.ß.
Fiat puluis. *Galenus ex Lucio.*

Alius.

℞. Iridis, Ariſtolochiæ rotundæ,
Erui, Pollinis Thuris ana ʒ.j.
Reducantur in pollinem tenuem. Nonnulli addunt rad. Panacis, & Cadmiam lotam. *Galenus.*

Alius.

℞. Farinæ Erui, vel Orobi ʒ.iix.
Iridis ʒ.x.
Thuris clari, Ariſtolochiæ rotundæ,
Squamæ æris ana ʒ.v.
Terantur vt ſuprà. *Xenocrates.*

Alius.

℞. Cort. Piceæ, Squamæ æris,
Pumicis combuſti ana ʒ.vj.
Thuris, Iridis, Ariſtolochiæ rotundæ,
Reſinæ Pini frictæ ana ℥.ß.

A Aloes, Myrrhæ ana ʒ.ij.
Conterantur in puluerẽ vt ſuprà. * Aufert ſquamas oſſium. *Tryphonius.*

DE PVLVERIBVS incarnantibus.

Puluis incarnans & ſanguinem reſtringens.

℞. Aloes, Myrrhæ ana ʒ.j.
B Sarcocollæ ʒ.j.
Thuris, Pollinis farinæ ana ʒ.ij.
Sanguinis Draconis,
Terræ Lemniæ ana ʒ.ij.ß.
Tuthiæ, Lithargyri, Tragacanthæ ana ʒ.j.
Fiat puluis tenuis. *Ioan. de Vigo.*

Puluis incarnans Rhaſis.

℞. Olibani, Aloes, Sarcocollæ,
Sanguinis Draconis, rad. Ireos ana q.ſ.
C Terantur, & fiat puluis.

Puluis incarnans Lanfranci.

℞. Thuris, Maſtichis, Fœnigræci ana q.ſ.
Miſce, & fiat puluis.

Puluis contra diſſectionem nerui.

℞. Oculos Cancri in ſubtiliſſimum puluerem comminutos in paruo linteolo. Hunc puluerem neruis inſperge, & ſiccis faſcijs, ex linteolo confectis, locum obliga, ne humiditas aliqua ad ner
D uos penetrare poſſit. Hanc ligaturam per ſpacium vigintiquatuor horarum intactam relinquito. Elapſo prædicto temporis ſpacio. Chirurgus neruum inſpiciat, ipſiusque conglutinationem exploret, & deinceps vulnus illud calidis vinculis deliget, inſtar alterius vulneris recentis, & poſt diem vnum, aut alterum ligaturam diſſoluat. *Ranzouius.*

DE PVLVERIBVS
E cicatricem inducentibus.

Puluis ad cicatricem inducendum.

℞. Cort. Thuris, Myrrhæ, Lithargyri,
Cort. mali Granati ana partes æquales.
Fiat puluis tenuiſſimus, & inſpergatur modicè. *Rondeletius.*

Puluis epuloticus.

F ℞. Calcis teſtarum Ouorum opt. calcinatarum ℥.ß.
Boracis, Aluminis vſti ana ʒ.j.
Croci Martis ℥.j.
Fiat puluis. optimus eſt ad cicatricem obducendam. *Quercetanus.*

Puluis cicatricem inducens.

℞. Aluminis vſti ℥.j.
Cretæ Vitrioli ʒ.iij.
Croci Martis, Croci Veneris ana ʒ.ij.
Miſce, & fiat puluis, quo vti poteris per ſe, vel excipiatur Melle. *Quercetanus.*

DE PVL-

DE PVLVERIBVS carnem auferentibus.

Puluis cauſticus.

℞. Chalcitidis ℈.c.
Chalcanthi ℈.l.
Miſyos torrefacti,
Aeris vſti ℈.xxv.
Aeris non vſti ℈.xij.ß.
Fiat puluis. *Galenus.*

Alius.

℞. Chartæ combuſtæ, Plumbi vſti,
Aeris vſti, Arſenici, Squamæ Ferri ana ℥.j.
Sulphuris viui ℥.ß.
Fiat puluis. *Galenus.*

Præcipitatum.

℞. Salis Nitri ℔.j.ß.
Vitrioli Romani, Aluminis ana ℔.j.
Ex his per alembicum diſtillatis (quò fortius autem, eò melius) ſumes ℔.j. Argenti viui ℔.j. In vas vitreum pone cum capello bene lutato. ſic etiam recipiens lutabis, ne euaporet: & diſtillabis eouſque, donec vas rubeſcat: aquam ſepones, & fracto vaſe Argentum, quod ſupereſt, vſtum erit, quod Chymiſtæ Præcipitatum vocant. hoc tenuiſſimè terito in marmore, & cum aqua diſtillata, quam ſepoſueras, rurſus vaſi vitreo imponito, atque diſtilla donec aqua diſtillata ſit: tum confracto vaſe, Argentum quod ſupereſt, denuò teres in tabula marmorea, & ipſum in æneo vaſe repones: ſuppoſitoq; igne valido, cum æneo baculo miſce, & agitata per horæ ac dimidiæ ſpacium: hoc enim pacto puluis melior efficitur, & ritè factus ipſum Minium coloris elegantia ſuperat. *Ioan. de Vigo.*

Mercurius præcipitatus.

℞. Aquæ fortis ℔.j.
Mercurij crudi ℥.iv.
Diſſoluantur in aqua: poſtea in arena euaporet aqua, aut diſtillatione ſepara fortiter, vt rubeſcat & exiccetur: teratur deinde in porphyrio, & affunde ei aquam vitæ deſtillatam quinquies, vel ſepties: accende etiam, & ſine, vt conſumatur. Poſtea rectificetur aqua roſacea optimè permiſcendo: ac tandem per filtrum aquam roſaceam ſepara, & relinque vt exiccetur. Tum rurſus de aqua vitæ, vt prius affunde, & accende vt exiccetur. idque tertia vice repetatur: & habebis quod voles. * Si corpus fuerit robuſtiſſimum, da G x. ſi mediocre, da G.iix. ſi debile, G. iv. ſi puerile, fac tu conſiderationē bonam. Sed aduerte, quòd miſcere eum debes cum theriaca: poſtea dabis infirmo venenato, & hydropico, & peſtilenti, vel alia infirmitate detento. Et plus, ſi ſanus annuatim, vel triennio, vt opus fuerit, hoc præcipitato vtetur, cum prudenti humorum digeſtione, hæc eſt, præparatione purgationis. *Euonymus.*

Mercurius præcipitatus vulgi.

Mercurius priùs lotus, ac pręparatus ex Geberi pręſcripto, ſoluatur cum duplo pondere aquæ chryſulcæ communis: deinde quater deſtilletur, ac ſuper fæces totius effundatur: atque ita reducitur in puluerem rubicundiſſimum, ex quo reuerberato ad ignem, eliciuntur aquæ fortis ſpiritus, qui alioqui ſummos dolores commouent. Satius erit ſi abluatur phlegmate aluminis & aceto deſtillato, & ouorum aqua. Acrimonia enim hoc pacto eximitur. *Quercetanus.*

Mercurius præcipitatus fixus, & dulcificatus.

Sed præſtabit iteratis ſublimationibus Mercurium priùs præparare, ipſumq; rediuiuum, & à terra fæculenta, & humiditate ſuperflua depuratum fixare cum aqua forti, ſiue ſtygia vulgari, ter ipſi affuſa, & abſtracta: ac in puluerem rubicundum reducere: idque igne ſatis violento, vt acrimonia, & venenū menſtrui totū eliciatur. Quod melius multò fiet, ſi ſequens aqua ipſi commiſceatur, & deſtillatione repetita ſeparetur.

℞. Aceti deſtillati ℔.ij.ß.
Phlegmatis Aluminis ℔.j.ß.
Calcis teſtarum Ouorum ℥.vj.
Deſtillentur omnia ad ſiccitatem. Huius aquæ ℞. ℔.iij.
Præcipitati Mercurij, vt ſuprà, ℔.j.
Omnia optimè ex artis præſcripto mixta, deſtillentur per alembicum, ter aquā fæcibus reddendo. Poſtremo loco depellantur ad ſiccitatem: ac tum remanebit in fundo puluis, quē ſuper marmore priùs contuſum inijcies in alembicum, rurſus affundendo aquam præſcriptam, quam ter à fæcibus deſtillabis, vt ſuprà. Poſtremò Mercurius præcipitatus circuletur cum vini alcoole per 24. horas. Deſtillato vini ſpiritu ad materiæ ſiccitatem, denuò nouum affunde, circula, & deſtilla: idq; quater aut quinquies: ac tū perfectam Mercurij præparationē aſſequére: * cuius vires in varijs depellendis morbis, præſertim in morbo venereo, ſatis prędicari nō poſſunt, ſiue per os aſſumatur, ſiue locis vulneratis applicetur. *Quercet.*

Mercurius præcipitatus cum Auro.

Fit ex Mercurio priùs pręparato, vt decet, cum Sole amalgama, quod inditur matratio oblongo collo, Hermeticè clauſo, atq; moderatiſſimo igne, viginti dierum ſpacio præcipitantur, & in puluerem ſubcroceum fixumq; reducuntur. Signum perfectionis eſt, quando vi ignis nō exhalat, nec in aqua animalis reuiuificatur.* Medicamentum iſtud diaphoreticum eſt, quod exhibetur ad prędictos affectus, præſertim ad curādam luem veneream ſolis ſudoribus. *Quercetan.*

Mercurius ſublimatus.

Ex ℔.j. Argenti vivi: libra altera Vitrioli crudi, & tantundem Salis cōmunis, omnibus ad blandum ignem rectè mixtis, & ductis diu in marmore, aut mortario, vt benè incorporentur, redactisque in puluerem, ac inditis ſublimatorio vitreo, dando ignem per gradus 12. horarum ſpacio, fit Mercurius ſublimatus *Quercetanus.*

Mercurius auri, & quomodo præcipitetur.

Auri album corpus (à quo tinctura separata est, quod est vera Luna fixa) cum salibus resuscitatis, & mel acida muria, vt artis est, præparata digestionibus & exaltationibus ab experto Spagyro reducitur in Mercurium intra paucos dies. Illo in vase conuenienti imposito, præcipitatur per se in furno Athanoris, febrili calore, proditq; in puluerem rubrum: cuius exhibētur G. iix. cum vino, aut aqua theriacali ad hydropem curandam, & luem veneream, idq; solis sudoribus. Si hunc auri Mercurium, proprij Sulphuris debitæ proportioni superinijcias, semines, & philosophicè decoquas, facies medicinā omnium præstantissimam ad lepram ipsam curandam. * Sanguinem enim corruptum purificat, & ab excrementis omnibus corpus vniuersum solis sudoribus expurgat, ipsumq; iuuenile quodammodo reddit. *Quercetanus.*

Aurum præcipitatum.

Hydrargyri per acetum & salem purgati ℥. ij. Auri Orientalis optimi, in lamellas tenuissimas redacti ʒ. in catino triangulari calido ad mixturam subiguntur. hæc in aquam frigidam funditur, & si quid ex Hydrargyro reliquum fuerit, illud per corium exprimitur, ipsaq; ex sale & aceto lauatur, donec nullæ appareant sordes: cura interim adhibita, ne Hydrargyri quantitas imminuatur: quod si accidat, augeri debet ea ita, vt ad auri drachmam, illius drachmæ septem vel octo remaneant: deinde ampullæ luto obductæ induntur, affunduntrq; aquæ validæ vnciæ duæ: & operculo superimposito, eadem rursus euocatur per arenam calidam: omnibus refrigeratis, aqua prolecta iterum infunditur distillaturque vt antea: idque repetitur quinquies: atque tunc puluis rubicundus prouenit, quem Aurum vitæ, & Aurum præcipitatum vulgò nuncupant. Postea idem in catillum ponitur, cooperiturque, & inter carbones candentes finitur, dum excandescat: mox idem eximitur & vbi refrixerit, aqua Rosarum humectatur, rursusque exiccatur. * Iunioribus denarij dimidij, adultis verò integri pondere datur: pesti medetur: morbum Gallicum curat: elephantiasim, aquam inter cutem, aliosque morbos difficiles abigit: viscerum obstructiones reserat: ijs qui venenum hauserunt, opitulatur: vlceribus malignis curandis tum intrò sumitur, tum extrinsecùs vnguentis & emplastris quæ purgant, feliciter ad sordida cauernosaque, non autem serpentia curanda admiscetur. *Andernacus.*

DE PVLVERIBVS strumas discutientibus.

Puluis ad strumam.

℞. Spongiæ combustæ,
Pilæ marinæ tostæ, ossis Sepiæ,
Piperis longi, Piperis nigri,

A Zingiberis, Cinnamomi,
Salis gemmæ Pyrethri,
Gallarum, lapidis Spongiæ ana ℥. j.
Puluerizentur, & misceantur. *Arnol. de Villanoua.*

DE PVLVERIBVS mitigantibus dolorem.

Puluis ad capitis dolorem ex frigore.

B ℞. Coriandri, Rosarum ana ℥. ß.
Nucis moschatæ, Macis,
Caryophyllorum,
Santalorum omnium,
Granorum tinctorum ana ʒ. ij.
Fiat puluis tenuissimus: quo vtendum in statu doloris capitis, & cùm caput corroborare volumus. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Coriandri ʒ. ij.
C Flor. Nymphææ ʒ. iij.
Flor. Violarum, Rosarum ana ʒ. ij.
Sem. Lactucæ, Papaueris ana ʒ. j.
Coralli rubri ʒ j. ß.
Santali rubri ℈. ij.
Fiat puluis tenuissimus, quo sinapisetur pars anterior capitis. *Rondeletius.*

Puluis ad capitis dolorem à vaporibus.

D ℞. Flor. Nymphææ ℥. ß.
Coralli rubri, Balaustiorum,
Fol. Sumach ana ʒ. iij.
Santali rubri, cort. Citri ana ʒ. j.
Fiat puluis tenuissimus. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Cyperi ℥. ß.
Flor. Anthos ℥. j.
Cort. Citri sicci, Granorum tinctorum,
Santali rubri, albi ana ʒ. ij.
E Misce, & fiat puluis tenuissimus. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Cranij hominibus ℔. j.
Cornu Cerui ℥. iij.
Coralli rubri,
Caryophyllorum,
Macis, Cinnamomi,
Costi ana ʒ. iij.
Cyperi, Squinanthi,
F Stœchados,
Spicæ nardi ana ʒ. iij.
Vrantur omnia simul in furno vasi crudo imposita, id est, fictili crudo nouo: fiatque puluis. *Rondeletius.*

Puluis ad dolorem lateris.

Ad lateris dolorem parantur pulueres ex priapo Tauri, cùm defluxio cessauit. Nam sic digerit humorē. Idem potest rasura dentis Apri, sumpta ex vino & aqua Cardui benedicti. Dabitur autē postea quam confluxit humor. Materiam enim exiccando, curat inflammationem. *Rondeletius.*

De Ele-

De Electuarijs, Sect. XXI.

Electvaria sunt, quæ Græcis Antidota, & vulgò Confectiones appellantur. Sic autem dicuntur, vel quòd ex electis constent aromatis, vel quòd præ cæteris medicamentis, tam in bona valetudine asseruanda, quàm mala abigenda eligantur. Sunt autem Electuaria, medicamina Melle aut Syrupo Sacchari excepta: atque vel

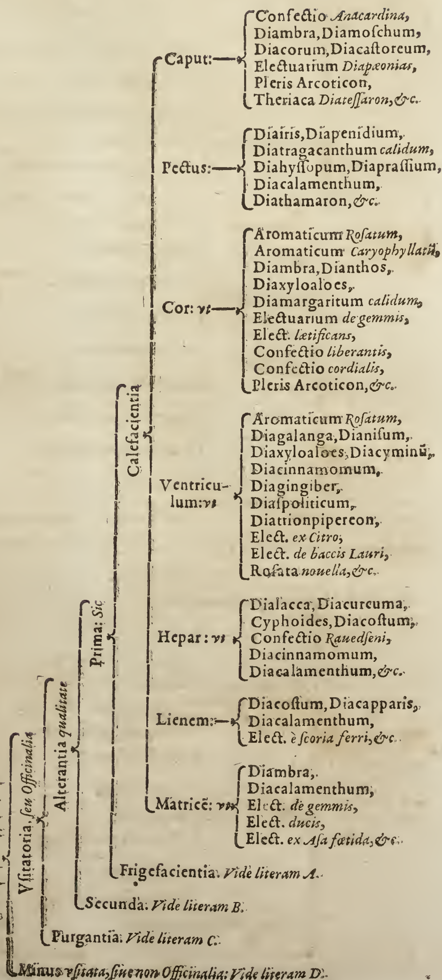

- A. Electuaria *frigefacientia*
  - Caput: — Diacodion.
  - Pectus:
    - Diapapauer,
    - Diatragacanthum *frigidum.*
    - Diapenidion *ſine ſpeciebus calidis.*
    - Electuarium *reſumptiuum, &c.*
  - Cor:
    - Diarrhodon *Abbatis ſine ſpeciebus calidis,*
    - Triaſantalum,
    - Diamargariton *frigidum, &c.*
  - Stomachum:
    - Diarrhodon *Abbatis ſine ſpeciebus calidis,*
    - Electuarium *de Sorbis,*
    - Triaſantalum, *&c.*
  - Hepar:
    - Diarrhodon *Abbatis,*
    - Triaſantalum, *&c.*
  - Lienem:
    - Diatrion ſantalon,
    - Diarrhodon *Abbatis ſine ſpeciebus calidis.*
  - Matricem:
    - Diarrhodon *Abbatis,*
    - Diatrion ſantalon, *&c.*
  - Iuncturas:
    - Triaſantalum,
    - Diarrhodon *Abbatis, &c.*

- B. Electuaria *alterantia qualitate ſecunda & tertia, aut*
  - Aſtringunt: *vt*
    - Diacodion,
    - Micleta,
    - Tryphera *minor.*
  - Calculum *frangunt: vt*
    - Electuarium *Reginæ,*
    - Electuarium *Iuſtinum,*
    - Electuarium *de Cineribus,*
    - Electuarium *diureticum,*
    - Lithontribon, *&c*
  - Venerem *ſtimulant: vt*
    - Diaſatyrium,
    - Diacorum,
    - Tryphera *Saracenica, &c.*
  - Venena *fugāt: vt*
    - Diarceuthidon,
    - Electuarium *de Ouo,*
    - Athanaſia,
    - Antidotum *contra venena lethalia,*
    - Electuarium *contra peſtem Ferdinandi Imperat.*

C. Electua-

C. Electuaria *purgantia*

- Leuiora (*Lenitiua:*) *vt*
  - Flores *Cassiæ*,
  - Cassia *extracta sine fol. Senæ*,
  - Cassia *extracta cum fol. Senæ*,
  - Cassia *extracta pro clysteribus*.
  - Diacassia,
  - Diacassia *magistralis*,
  - Cassia *communis*,
  - Diacassia *cum Manna, Pulpa Tamarind.*
  - Diacatholicum,
  - Diaprunum *simplex*,
  - Diaprunum *comp. lenitiuum*,
  - Elect. *lenitiuum*,
  - Elect. *de Sebesten*,
  - Elect. *lenitiuum de Manna, &c.*
  - Diamanna,
  - Tryphera *Persica*.
- Fortiora (*Solutiua.*) *Atque hæc purgãt vel humores*
  - Simplices
    - Bilem *flauam: vt*
      - Elect. *de succo Rosarum*,
      - Elect. *Rosarum Mesuæ*,
      - Elect. *de Psyllio*,
      - Diaprunum *solutiuum*.
    - Pituitã: *vt*
      - Benedicta *laxatiua*,
      - Diaphœnicum,
      - Elect. *Indum*,
      - Elect. *Elescoph*,
      - Diaturbith *maius*,
      - Diaturbith *minus*,
      - Hiera *picra S.*
      - Hiera *picra cum Agarico*,
      - Hiera *picra composita*,
      - Hiera *Pachij*,
      - Hiera *Hermetis*,
      - Hiera *Diacolocynthidos*,
      - Hiera *Archigenis*.
    - Melancholiam: *vt*
      - Diasena
        - Gentilis,
        - Nicolai.
      - Confectio *Hamech*,
      - Diapolypodion,
      - Hieralogodium.
  - Mixtos: *vt*
    - Catharticum *Imperiale*,
    - Diacarthamum,
    - Diaturbith *cum Rhabarbaro*,
    - Hiera *Ruffi*,
    - Hiera *Abbatis*.

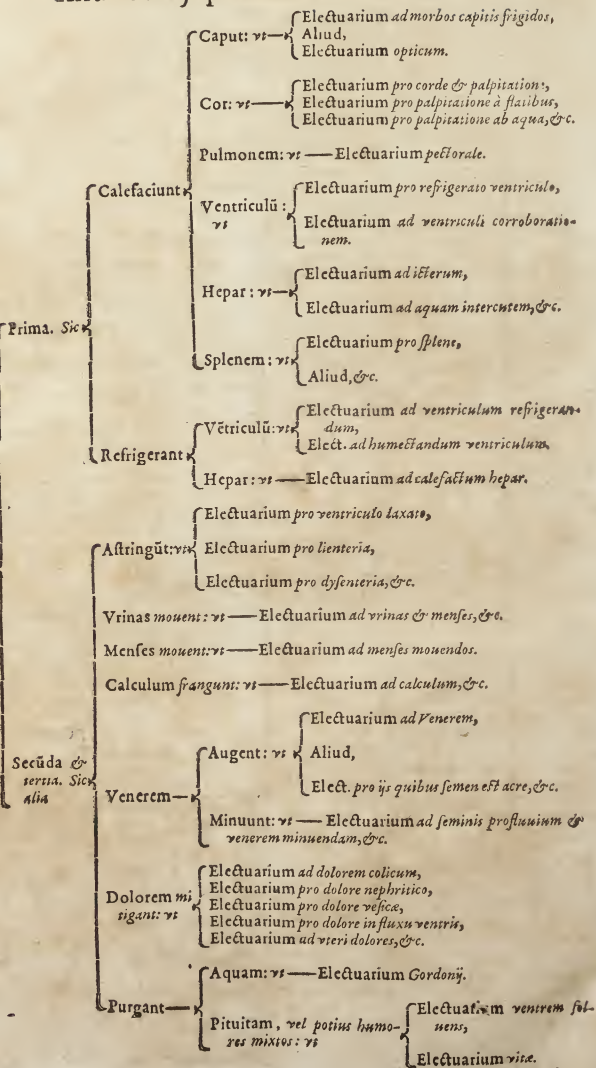

- D. Electuaria *minùs vſitata, ſeu non Officinalia alterãt aut qualitate*
  - Prima. *Sic*
    - Calefaciunt
      - Caput: *vt*
        - Electuarium *ad morbos capitis frigidos,*
        - Aliud,
        - Electuarium *opticum.*
      - Cor: *vt*
        - Electuarium *pro corde & palpitation:,*
        - Electuarium *pro palpitatione à flatibus,*
        - Electuarium *pro palpitatione ab aqua, &c.*
      - Pulmonem: *vt* — Electuarium *pectorale.*
      - Ventriculũ: *vt*
        - Electuarium *pro refrigerato ventriculo,*
        - Electuarium *ad ventriculi corroborationem.*
      - Hepar: *vt*
        - Electuarium *ad icterum,*
        - Electuarium *ad aquam intercutem, &c.*
      - Splenem: *vt*
        - Electuarium *pro ſplene,*
        - Aliud, *&c.*
    - Refrigerant
      - Vẽtriculũ: *vt*
        - Electuarium *ad ventriculum refrigerandum,*
        - Elect. *ad humectandum ventriculum.*
      - Hepar: *vt* — Electuarium *ad calefactum hepar.*
  - Secũda *& tertia. Sic alia*
    - Aſtringũt: *vt*
      - Electuarium *pro ventriculo laxato,*
      - Electuarium *pro lienteria,*
      - Electuarium *pro dyſenteria, &c.*
    - Vrinas *mouent: vt* — Electuarium *ad vrinas & menſes, &c.*
    - Menſes *mouent: vt* — Electuarium *ad menſes mouendos.*
    - Calculum *frangunt: vt* — Electuarium *ad calculum, &c.*
    - Venerem
      - Augent: *vt*
        - Electuarium *ad Venerem,*
        - Aliud,
        - Elect. *pro ijs quibus ſemen eſt acre, &c.*
      - Minuunt: *vt* — Electuarium *ad ſeminis profluuium & venerem minuendam, &c.*
    - Dolorem *mitigant: vt*
      - Electuarium *ad dolorem colicum,*
      - Electuarium *pro dolore nephritico,*
      - Electuarium *pro dolore veſicæ,*
      - Electuarium *pro dolore in fluxu ventris,*
      - Electuarium *ad vteri dolores, &c.*
    - Purgant
      - Aquam: *vt* — Electuarium *Gordonij.*
      - Pituitam, *vel potius humores mixtos: vt*
        - Electuarium *ventrem ſoluens,*
        - Electuarium *vitæ.*

DE ELE-

DE ELECTVARIIS calefacientibus caput.

Confectio anacardina.

℞. Piperis nigri, longi,
Myrobalanorum Chebulorum,
Emblicorum, Belliricorum,
Indorum, Castorei ana ℥.ij.
Costi, Anacardij,
Sacchari Tabarzeth, Melanthij,
Baccarum Lauri ana ℥.vj.
Cyperi ℥.ß.

Anacardi per se terantur, & alijs tritis admisceantur: deinde omnia conficiantur cum Butyri recentis non saliti, Mellis despumati ana quantum satis est. * Est confectio sapientum, & eorum qui desiderant scire: acuit enim intellectum, subtilizat sensum, memoriam recuperat, & confert dolori stomachi & ventris à frigiditate facto, & clarificat sanguinem, colorem bonum facit. Conseruatur ad annos duos, in vase fictili vitrato. Datur post sex menses ad ℥. ij. cum aqua Fœniculi & Apij. quo sumpto vitabis laborem, iram, coitum, ebrietatem. *Mesues.*

Alia:

℞. Aloes ℥.j.ß.
Iridis, Casiæ ana ℥.vij.
Zingiberis, Anacardij,
Carpobalsami ana ℥.iv.ß.
Folij, Spicæ nardi,
Myrobalanorum Citrinorum,
Chebulorum, Indorum,
Belliricorum, Emblicorum,
Mei, Epithymi ana ℥.iij.℈.j.
Caryphyllorum, Squinanthi,
Rhei Pontici, Masticis ana ℥.ij.
Cort. rad. Fœniculi lotorum ℔.j.
Aceti optimi ℔.ij.

Contusa & macerata in prædicto aceto dies septem coquantur & colentur. Colaturæ bene expressæ, adde
Mellis despumati ℔.ij.
Fiat electuarium vt artis est. Conseruatur per annos duos.* Valet ad vertiginem, obliuionem. Rheuma capitis deficcat: visum acuit, &c. Datur ℥.j. vel ℥.ij. cum aqua mulsa. *Nicolaus.*

Diambra.

℞. Cinnamomi,
Doronici, seu Zedoariæ,
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moschatæ,
Folij, aut succedanei, Galangæ ana ℥.iij.
Spicæ Indicæ,
Cardamomi maioris, minoris ana ℥.j.
Zingiberis ℥.j.ß.
Ligni Aloes, Santali citrini,
Piperis longi ana ℥.ij.
Ambræ ℥.j.
Moschi ℥.ß.

Excipiantur
Syrupi rosati, Aquæ rosaceæ,
A Sacchari albi ana q.s.
Cōseruatur in vase fictili vitrato, ad annos duos. Dantur ℥.iij. vel iv. * Cerebrum, cor, ventriculum, ac ventrem reliquum inferiorem calefacit & roborat, exhilarat, coctionem iuuat, affectibus vterinis, & omnibus alijs frigidis prodest, senibus ob id ac mulieribus salubre. *Mesues.*

Diamoschum dulce.

℞. Croci, Doronici, Zedoariæ,
B Ligni Aloes, Macis ana ℥.ij.
Margaritarum albarum, Serici crudi vsti,
Charabæ, Coralli rub. ana ℥.ij.ß.
Basilici citrati,
Galliæ moschatæ ana ℥.j.ß.
Been albi, rubri, Folij, aut Cinnamomi,
Spicæ Indicæ, Caryophyllorum ana ℥.j.
Zingiberis, Cubebarum,
Piperis longi ana ℥.j.ß.
Moschi ℈.ij.

C Excipe cum
Mellis crudi ℔.j.℥.vj.
Coque: fiat electuarium, in vase vitreo conseruandum. Datur à ℥.j. ad ℥.ij. * Ad frigidos cerebri affectus sine febre, melancholiam, & illi comitatam tristitiam sine causa manifesta, vertiginem, epilepsiam, resolutionem, oris torturam, cordis palpitationem, pulmonis affectus, & spirandi difficultatem conducit. *Mesues.*

Diamoschum amarum.

D ℞. Croci, Doronici, Zedoariæ,
Ligni Aloes, Macis ana ℥.ij.
Margaritarum albarum, Setæ crudæ tostæ,
Charabæ, Coralli rubri ana ℥.j.ß.
Galliæ moschatæ, Ocymi citrati ℥.ij.ß.
Been albi, rubri, Folij, Spicæ Indicæ,
Caryophyllorum ana ℥.j.
Zingiberis, Cubebarum,
Piperis longi ana ℥.j.ß.
Moschi ℈.ij.
E Absinthij, Rosarum rubr. ana ℥.iij.
Aloes lotæ ℥.iv.
Castorei, Ligustici ana ℥.j.
Cinnamomi ℥.j.ß.

Excipiuntur mellis quantitate sufficienti. * Hæc confectio præcedenti efficacior est, & præterea ventriculi humores etiam putres potentiùs absumit. *Mesues.*

Diacorum:

℞. Rad. Secacul, seu Siseris, Acori veri, id est,
F Calami aromatici, Pinearum ana ℔.j.ß. Radices Secacul mundatæ & incisæ coquantur in aqua clara, donec aqua consumatur: postea optimè pistentur, & in minutissimas partes conterantur, donec pulti similes fiāt: Deinde affunde eis, Mellis odorati & optimè despumati ℔.x: coquantur lento igne, donec tota aqua, quam radices Secacul imbiberunt, in vaporem resoluta sit, diligenter agitando, ne ad vasis fundum adurantur radices: cùm autem iustæ spissitudinis consistentiam acquisiuerit, ab igne deponito, & adde radicis Acori tenuissimè tritas, & Pineas minutissimè

incisas, cum sequenti puluere optimè mixtas:

℞. Piperis ℥.j.
Piperis longi, Caryophyllorum,
Zingiberis, Macis ana ℥.ß.
Nucis moschatæ,
Galangæ,
Cardamomi ana ʒ.iij.

Omnia simul cum melle & radicibus Secacul mi sceto, & vnito, diligenter agitando, ne gummi aliqui relinquantur. * Confert mirum in modum ægritudinibus neruorum, acuit omnes sensus & ingenium, sedat dolores capitis, est peculiare remedium frigidarum ęgritudinum, senum, & maximè catarrhi. *Mesues.*

Acorus conditus, vulgaris.

℞. Conseruæ rad. Acori ℔.j.ß.
Mellis despumati (vel eius loco, brodij Zingiberis conditi) ℔.j.
Amygdalarum incisarum ℔.ß.
Piperis nigri, Nucis moschatæ,
Zingiberis albi ana ℥.ß.

Misce, & fiat conditum. *Augustani.*

Diacastorium.

℞. Castorij,
Myrobalanorum Citrinorum ana ʒ.iij.
Aloes ʒ.j.ß.
Folij, Pyrethri,
Glycyrrhizæ, Tragacanthæ,
Calami aromatici, Nitri,
Galbani, Spicæ Indicæ,
Schœnanthi, Opopanacis,
Cassiæ ligneæ, Leucopiperis,
Macropiperis, Melanopiperis,
Xylobalsami, Carpobalsami,
Colocynthidis, Sagapeni,
Rheupontici, Styracis calamitæ,
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j.G.ij.
Asæ fœtidæ, Myrrhæ,
Euphorbij ana ʒ.j.G.xvij.
Staphisagriæ, Dauci, Fœniculi,
Petroselini, Apij, Sileris montani,
Baccarum Lauri, Petrolei,
Sem. Sinonis, Styracis calamitæ rubeæ,
Sanguinis Draconis, Cardamomi,
Thuris, Agarici, Masticis,
Salis Ammoniaci, Zedoariæ,
Anisi ana ℈.j.G.ij.
Thymbræ, Hyssopi, Pulegij,
Chamædryos, Origani, Balsamitæ,
Ocymi, rad Branchæ vrsinæ,
Dictamni Cretensis, Sem. Rutæ,
Aristolochiæ longæ, rotundæ,
Mabathematicon, Azari,
Saluiæ min. Rosarum,
Bdellij ana G.xvij.
Epithymi, Polypodij quercini,
Opobalsami (loco eius oleum Caryophyllorum) ana G.xiv.
Alpiados, rad. Capparorum ana G.xj.
Peucedani, Absinthij ana G.vij.
Anacardij, Sabinæ, Gentianæ,

A Cort. Mandragoræ ana G.xj.
Ireos G.iij.
Mellis despumati triplum.

Fiat electuarium in vase vitrato seruandum. Datur in modum auellanæ in passionibus capitis. * Confert cephalalgicis, epilepticis, vertiginosis, hemicranicis, paralysi omnium membrorum, & omnibus frigidis ægritudinibus, tempore frigido nocentibus confert. *Nicolaus.*

Electuarium Diapæonias.

B ℞. Rad. Pæoniæ ℥.j.
Macis, Spicæ Indicæ,
Croci, Coralli rubri,
Margaritarum non perforatarum,
Masticis ana ʒ.ß.
Myrtillorum verorum ʒ.j.ß.
Cinnamomi, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum,
Folij (loco eius Cassiæ ligneæ veræ) Zingiberis,
C Piperis longi, Cardamomi,
Gran. Parad. ana ʒ.ij.
Glycyrrhizæ ʒ.v.
Anacardij ʒ.j.ß.
Moschi, Ambræ ana G.vj.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat confectio in tabulis, in æstate. In hyeme verò adde speciebus triplum Mellis despumati, & conficiatur electuarium. * Confert epilepsiæ.

Pleres archonticon.

D ℞. Cinnamomi, Caryophyllorum,
Ligni aloes, Galangæ,
Spicæ Indicæ, Nucis moschatæ,
Zingiberis, Spodij,
Schœnanthi, Cyperi, Rosarum,
Violarum ana ʒ.j.G.xv.
Folij, seu Macis, Glycyrrhizæ, Masticis,
Styracis, Maioranæ, Menthæ aquaticæ, id est,
Sisymbrij balsamines, Cardamomi,
E Piperis longi, albi, Sem. Basilici,
Baccarum Myrti, cort. Citri ana ℈.ij.G.v.
Margaritarum, Been albi, rubri,
Coralli rubri, Serici vsti ana ℈.j.G.ij.ß.
Moschi G.vij.ß.
Caphuræ G.v.
Syrupi Rosati, Sacchari albi ana ℥.iix.

Fiat electuarium. Seruatur in vase fictili vitrato per annos duos. * Tristibus, melancholicis, imbecillo ventriculo, deliquio animi à corde nato
F succurrit: eos qui ex diutino morbo extenuati & imbecilles sunt, corroborat, memoriam amissam recuperat, sensus acuit, comitialibus & asthmaticis prodest, omnemq; cerebri debilitatem aufert. *Nicolaus.*

Theriaca diatessaron.

℞. Gentianæ,
Baccarum Lauri, Myrrhæ,
Aristolochiæ rotundæ ana ℥.ij.
Mellis despumati ℔.ij.

Misce, & serua vt suprà. Datur ab auro dimidio ad aureum vnum. * Ad affectus frigidos, tum cerebri

cerebri, vt epilepsiam, paralysim, spasmum Cynicum: tum ventriculi, vt inflationem, & ab ea dolorem, tardam coctionem: tum denique hepatis, vt hydropem, cachexiam, obstructionem. Præterea morsibus scorpionis, & potioni veneni confert. *Mesues.* A

Opopyra.

℞. Herbæ paralyseos Saluiæ,
Rasuræ eboris ana ʒ.j.G.xiij.
Opij Thebaici ʒ.ij.G.iv.℈.ij.
Cinnamomi electi, Spicæ nardi,
Galangæ, Croci, Costi, Zingiberis,
Zedoariæ, Xylobalsami, Rheupontici,
Pyrethri, Coralli rub. Caryophyllorum,
Tragacanthi, Myrrhæ, Castorei,
Opopanacis, Piperis longi,
Piperis nigri ana ʒ.ij.G.vj.
Balsami, Moschi, Ligni aloes,
Schœnanthi, Medullæ cassiæ fist.
Styracis calamitæ, Styracis rubeæ,
Masticis, Galbani, Serapini,
Assæ fœtidæ, Meliloti,
Aristolochiæ longæ & rotundæ,
Dragonteæ, Asari, Hellebori nigri,
Men, rad. Pæoniæ,
Rad. Raphani domestici,
Rad. Acori, cort. Peucedani,
Cort. Mandragoræ, Betonicæ,
Gentianæ, Chamædryos, Pulegij,
Centaurij maior. & min. Spicæ Celticæ,
Capillorum Veneris recent.
Absinthij recent. Sponsæ Solis,
Hyperici, Tormentillæ,
Prassij viridis Millefolij, sem. Rutæ syl.
Calamenthi, Fœniculi,
Sem Hyoscyami albi, Cardamomi,
Carpobalsami, Leuistici, Farinæ Orobi,
Sem. Petroselini, baccarum Lauri,
Sileris montani, Lupinorum,
Marathri ana ℥.ß.G.xiix.
Mellis despumati ℔.ij.℥.ij.

In cuius parte soluatur Cassia fist. & post pulueres cæterarum specierum, & vltimò imponatur Balsamus in modico Melle vel Vino dissolutus, incorporentur, & referuentur, vt decet. Respicit propriè humores frigidios in remotis. Data cum decoctione Primulę veris & Castorei in modum Auellanæ, aut membro inuncto cum ea, confert valdè paralysi, & sanat paralysim oculorum, oris, gutturis, manuum, & pedum. Confert etiam tremulosis, voci amissæ, epilepsiæ, maniæ, melancholiæ, pleuritidi, omnibus doloribus pectoris & stomachi à frigiditate: item spleniticis, colicis, calculosis, quotidianæ, & quartanæ, & pluribus alijs, sudorem prouocando. Dosis eius à ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. Seruatur autem ad quinquennium, & vltra. *Cosmus & Damianus.*

Hygija Græca.

℞. Sem. Hyoscyami ʒ.ij ℈.ij.
Opij ʒ.ij.℈.j.
Costi ʒ.j.G.xv.
Myrrhæ, Opopanacis, Scordij,
Origani ʒ.j.G.x.
Styracis calamitæ, Galbani, Agarici,
Gentianæ Pigani, Stœchados,
Prassij, Cardamomi ana ℈.ij.ß.
Balsami, Nardi, Croci,
Schœnanthi, Thymiamatis, Ammoniaci,
Terebinthinæ, Cassiæ ligneæ, Mandragoræ,
Rad. Eryngij, Rosarum, Eupatorij,
Euphorbij, Melanopiperis, Leuistici,
B Dauci, Fœniculi, Trifolij sem. ana ℈.ij.
Mellis q.s. est.

Datur cum vino calido ad modum auellanę. Valet propriè ad rheuma gingiuarum, & dolorem dentium, fricata super eos, ore sæpe abluto cum aceto calido: & sordidas nebulas ab oculis aufert.

DE ELECTVARIIS calfacientibus pectus.

C

Diaireos simplex magistralis.

℞. Ireos ℥.ß.
Sacchari candi,
Spec. Diatragacanthi frig. ana ʒ.ij.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat confectio.

Diaireos Salomonis.

℞. Ireos ℥.j.
Pulegij, Hyssopi Glycyrrhizæ ana ℥.vj.
D Tragacanthæ, Amyli,
Amygdalarum amararum, Pinearum,
Cinnamomi, Zingiberis,
Piperis ana ʒ.iij.
Caricarum, Passularum enucleatarum,
Carnium Dactylorum ana ʒ.iij.ß.
Styracis calamitæ rubeæ ʒ.ij.℈.j.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. Conseruatur per annū. * Tussiculosis, difficulter spirantibus auxiliatur, abscissæ vocis iacturam resarcit, quæ refrigeratione contracta sit. *Nicolaus.* E

Diaireos vsitata.

℞. Spec. Diatragacanthi frigidi ℥.j.
Rad. Ireos ℥.ij.
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ℥.ß.

Hęc compositio magis grata est, quàm Diaireos Salomonis, proinde frequentius in vsu esse solet. *Augustani.*

F

Diapenidion.

℞. Penidiarum ℥.ij.ʒ.ß.
Pinearum, Amygdal. mundatarum,
Sem. Papaueris albi ana ʒ.iij.℈.j.
Cinnamomi, Caryophyllorum, Zingiberis,
Succi Glycyrrhizæ, Tragacanthæ,
Gummi Arabici, Amyli candidissimi,
Sem. enucleati Cucurbitæ, Citrulli,
Cucumeris, Melonis ana ʒ.j.ß.
Caphuræ G.vij.
Syrupi violati ℔.j.ß. vel quantum sufficit.

Fiat electuarium in vase fictili vitrato conser-

uandum per annum. * Valet aduerſus omnem A thoracis noxam,tuſſim à frigore contractam,vocis iacturam: tabidis denique & purulenta excreantibus ſuccurrit. *Nicolaus.*

Diatragacanthum calidum.

℞. Gummi Tragacanthæ,
Hyſſopi ana ℥.iv.
Pinearum nucleorum mundatorum,
Amygdalarum ambarũ purgatarum ana ʒ.vj.
Sem. Lini,ſem. Fœnograeci,
Cinnamomi ana ℥.ß.
Glycyrrhizæ raſæ,Succi Glycyrrhizæ,
Zingiberis ana ʒ.ij.
Sacchari quantum ſufficit.

Fiat electuarium per annũ conſeruandum. * Valet tuſſientibus ex frigido phlegmate, & non valentibus eijcere,aſthmaticis,empycis,anhelosis, ſuſpirioſis, peripneumonicis, phthiſicis, & ad omnem coarctationẽ pectoris:ſtomachum confortat,digeſtionem procurat. *Nicolaus.*

Diahyſſopum.

℞. Hyſſopi,Ireos,Thymi,
Melanopiperis ana ʒ.xxx.
Pulegij,
Thymbræ (eius loco ſume Satureiam)
Rutæ,Cumini ana ʒ.xx.
Carnium Dactylorum,Tragacanthæ,
Glycyrrhizæ,Caricarum pinguium,
Paſſularum enucleatarum,Fœniculi ana ʒ.x.
Zingiberis,ſem. Aniſi,Carui,
Sem.Liguſtici ana ʒ.ij.ß.
Mellis vel Sacchari q.ſ.

Fiat electuarium,in vaſe fictili vitrato conſeruandum. * Hoc accommodatum eſt ad capitis querelam ex frigido: vuam exiccat, arterias purgat, tuſſim compeſcit,omnes frigiditates pectoris & ſtomachi emendat,digeſtionem procurat, pleuriticis & empycis mirabiliter opitulatur. *Nicol.*

Diapraſsium.

℞. Praſſij ʒ.v.ß.
Tragacanthæ,Pinearum mundatarum,
Amygdalarum dulcium,Piſtaciorum,
Carnium Dactylorum,
Caricarum pinguium,
Paſſularum enucleatarum ana ʒ.iij.ß.
Cinnamomi,Caryophyllorum,
Nucis moſchatæ,Macis,
Ligni Aloes,Galangæ,Spicæ Indicæ,
Zingiberis,Zedoariæ,Glycyrrhizæ,
Rhapontici,Anacardi, Styracis calamitæ,
Galbani,Terebinthinæ,Maſtiches,Myrrhæ,
Rad.Ireos,Ariſtolochiæ rotundæ,
Cort.rad.Capparis,Gentianæ,
Melanopiperis,Aniſi,
Sem.Fœniculi,ſem.Anethi,
Sem.Apij,ſem.Petroſelini Macedonici,
Sem.Saxifragiæ ana ʒ.ij.
Hermodactylorum,Origani,Peucedani,
Schœnanthi,Cardamomi,
Leucopiperis,Carui,
Liguſtici,Vincetoxici ana ʒ.j.ß.G.j.ß.
Balſamitæ,id eſt,Menthæ aquaticæ,
Pulegij,Dictamni,Cretici,Coſti,
Pyrethri,Satureiæ,Baſiliconis,
Pæoniæ radicum,vel ſeminis,
Macropiperis,id eſt,Piperis longi,Amomi,
Sinoni, Orobi, id eſt, Erui ana ʒ j. G.ij.& tertiam partem alterius.
Xylobalſami,id eſt,Ligni Balſami,
Caſſiæ ligneæ,Corallij rubri,
Raſuræ Eboris,Carpobalſami,id eſt,
B Sem.Balſami,Dauci Cretici ana ʒ.ß.
Moſchi Ambræ,
Oſſis cordis ceruini ana G.xij.
Mellis deſpumati quoad ſufficit.

Fiat electuarium. Seruatur in vaſe fictili vitrato, ad annos duos. * Sanat capitis vertigines, oculorum caligines abſtergit,palatũ & arterias purgat,diſtillationem vuæ aſtringit, dentium dolorem mitigat, aſthmaticis & ſuſpirioſis peculiariter opitulatur: pectoris & pulmonis cauſas faci-
C lè amputat, ſtomachi & hepatis dolorem & debilitates ſedat, ſpleniticorum & pleuriticorum anguſtias paragorizat, omnium interaneorum vitijs prodeſt, inflationes & torſiones ab eis aufert. Nephriticos, calculoſos, ſtranguriosos, & colicos purgat, & dolorem releuat: ſæpius autem ſumptum,colorem pallidum emendat,menſes deducit & in ordinem debitum redigit. Typos quotidianarios & quartanarios reprimit. Qui autem hoc electuario vſus fuerit, à multis
D conſeruabitur morbis *Nicolaus.*

Diacalaminthon Galeni.

℞. Calaminthæ montanæ,
Calaminthæ campeſtris,
Seſelios (id eſt,Sileris montani)
Petroſelini Macedonici ana ʒ.vj.
Zingiberis ʒ.iij.
Apij,id eſt,ſem.Apij,
Comarum Thymi ana ʒ.ij.
Liguſtici ʒ.vj.
E Piperis,id eſt,Piperis nigri ʒ.xij.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Seruatur per annum. * Auxiliatur ijs, quos cibi faſtidium vrget, appetentiam reuocans: ægrè quoque ſpirantibus, ventriculo refrigerationem ſentienti, & flatibus diſtento confert.

Diacalaminthon aliud.

℞. Calaminthæ montanæ,Pulegij,
F Sem. Petroſelini,Seſelios ana ℥.j.
Sem.Apij,Cacuminum Thymi ana ℥.ij.
Libyſtici ſeminis ℥.iix,
Piperis ℥ xxiv.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Craſſa & lenta attenuat & diſcutit, vrinas mouet, ac muliebres menſes. *Galenus.*

Diacalamenthum Nicolai.

℞. Calamenthi,Pulegij,
Hyſſopi,Melanopiperis,
Seſeleos,Petroſelini ana ʒ.iij.℈.ij.

Leuiſtici

Leuiftici ʒ.j.℈.j.
Semin. Apij ℈.j.
Ameos, Thymi, Anethi, Cinnamomi,
Zingiberis ana ℈.ij.

Confice. Datur poſt prandium & cœnam. Valet ad omne vitium pectoris ex frigiditate, maximè his, qui in ſenili ſunt ætate. valet etiam tuſſientibus ex frigida cauſa, & quartanarijs, ſi ex eo vtantur poſt prandium & poſt cœnam, in ſero cum vino.

Diathamaron.

℞. Anthophyllorum (id eſt, grandium Caryophyllorum) Zingiberis ana ʒ.v.℈.j.G.xvj.
Cinnamomi, Carnium Dactylorum,
Caryophyllorum ana ʒ.iv.℈.j.G.xvj.
Galangæ, Spicæ Indicæ, Zedoariæ,
Coſti albi & aromatici, Pyrethri,
Corall. rubei Rheupontici (accipiatur rhabarbarum ſic vocatum)
Spicæ Celticæ Tragacanthæ, Anacardij,
Oſſium dactylorum, Carpobalſami ſeu
Cubebarum, Aniſi, Baccarum Iuniperi,
Trium piperum ana ʒ.j.℈.ij.G.iix.
Margaritarum integrarum, & perforatarum ana ℈ ij.
Blattæ, Bizantiæ ℈.ij.
Limaturæ auri puri, limat. argenti meri, aut foliorum,
Oſſium de corde Cerui ana ℈.ij.ß.
Raſuræ Eboris, Moſchi ana ℈.j.G.vij.
Ambræ ℈ j.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Dantur ʒ. iij. manè vel veſperi cum vino. * Efficaciter prodeſt difficulter ſpirantibus, arteriacis, tuſſientibus, tabidis, & omni thoracis & ſtomachi offenſę, aquę ſubter cutem fuſę, renum doloribus: voluptatem parit, corporaq; ſaginat. *Nicolaus.*

Diaſulphur.

℞. Piperis albi & longi ana ʒ.vj.
Sulphuris flaui, Thuris, Mei,
Hyoſcyami albi, Myrrhæ,
Styracis, Cardamomi ana ℥.j.
Rutæ, Coſti ana ℥. j.
Caſſiæ ʒ.v.
Opij, Mandragoræ ana ʒ.iij.
Croci ʒ.ij.ß.

Melle deſpumato excipe. poſt ſex menſes vtere. Confert febribus diuturnis, vt melancholicis, phlegmaticis, thoracem & pulmones purgat pituita craſſa, lenta, pure: ob id tuſſim antiquam, & difficultatem ſpirandi inde natam leuat. Splenis duritiem minuit, & inde natum hydropem: vrinas mouet: calculum frangit: morſibus venenatis, & poto iam veneno prodeſt. *Meſues.*

Electuarium ſulphuratum.

℞ Sulpuris flaui, puri, & triti ℔.j.
Olei tartari ℥.ij.
Cinnamomi ℥.ß.
Croci ℈.j. Zingiberis ʒ.ij.
Moſchi in aqua roſ. diſſoluti ℈.ß.

A Mellis albi, & crudi ℥. xiv.

Miſce abſq; igne, ac ſerua in loco ſicco. Doſis à ʒ.iv. ad ʒ.vij. ſtomacho ieiuno. Scabiem exiccat: vrinam mouet, calculum in renibus frangit: tuſſim curat: oculorum lachrymas ſiccat: appetitũ excitat. *Fierauantus.*

Quadrimeron.

℞. Enulæ campanæ ℥.j.ʒ.iij.
Cymini ʒ.iij. Piperis ℥.ß.
Marathri, Mellis deſpumati ℔.j.℥.j.

B Incorporentur. Doſis eius à ʒ.ij. vſque ad ʒ.iij. manè & ſerò. Seruatur per triennium. * Reſpicit propriè ſpiritualia. Datum cum decoctione hyſſopi, confert aſthmaticis, & tuſſientibus, & catarrho frigido. Datum cum decoctione maſticis confert dolori ſtomachi à frigiditate. Datum cum decoctione nucis moſchatæ & caryophyllorum, confortat digeſtiuam, læſamà frigiditate. Datum cum viuo rubro in decoctione zingiberis & galangæ, confortat renes læſos à

C frigiditate. *Arnold. Villanouanus.*

Acbariſtum.

℞. Coſti. Galbani, Opij,
Phœnici Indi, Hyſſopi,
Sem. Lini ana ʒ.j.
Spicæ, Croci, Coralli,
Xylobalſami, Caſſiæ fiſt. Xylocaſſiæ,
Calami arom. Rhapontici, Myrrhæ,
Styracis calamitæ, Opopanacis, Bdellij,
D Ammoniaci, Olibani, Cicidon,
Spicæ celticæ, Abrotani, Acori,
Aſari, Brathyos, Roris Syriaci,
Scillæ, Diaphiridon, Pyrethri,
Amomi, Aniſi, Pſyllij,
Ocymi, Dauci, Leuiſtici,
Marathri, Meconis, Melanopiperis,
Macropiperis, Leucopiperis, Floris Syriaci ana ʒ.ij.
Elenij ℈.j.ß.
Hellebori nigri, Zingiberis ana ℈.j.
E Mellis q. ſ.

Sumatur cum vino calido in ſero. Datur contra catarrhum, & omne vitium pectoris. *Nicolaus.*

DE ELECTVARIIS CAlefacientibus cor.

Aromaticum roſatum Gabrielis.

℞. Roſarum rubearum ʒ.xv.
Glycyrrhizæ raſæ ʒ.vij.
Ligni aloes, Santali citrini ana ʒ.iij.
F Cinnamomi electi ʒ.v.
Macis, Caryophyllorum ana ʒ.ij.ß.
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ʒ.ij.℈.ij.
Nucis moſchatæ, Cardamomi minoris,
Galangæ ana ʒ.j.
Spicæ Indicæ, Ambræ griſeæ ana ℈.ij.
Moſchi ℈.j.

Trita & in puluerem redacta permiſcentur cum Syrupi roſati, Syrupi è cort. Citri, Sacchari albi ana ʒ.ix.

Coque, fiat electuarium iuſtæ conſiſtentiæ. Seruatur per annum, & vltrà in vaſe fictili vitrato.

* Cerebrum, cor, ventriculum & omnia nutritioni famulantia membra roborat, appetentiam excitat, cōcoctionem iuuat, viscerum excrementosam humiditatem absumit, ac ex morbo conualescentibus auxiliatur. A

Aromaticum Rosatum.

℞. Rosarum rub. ʒ.j.ß.
Ligni aloes, Macis, Galangę,
Caryophyllorum, Zingiberis,
Trochisc. diarrhod. Nucis moschatę,
Galliæ moschatę an. ʒ.ij.ß. B
Glycyrrhizę rasę ℥.j.
Cinnamomi ʒ.iij.
Cardamomi, Spicæ nardi an. ʒ.j.
Syrupi rosati,
Syrup. cort. citri an. q. s.

Fiat electuarium. Dosis à ʒ. iij. vsque ad ʒ.v. Cor, ventriculum roborat, appetentiam excitat, coctionem iuuat, nauseam, & vomitum sedat, viscerum humiditatem excrementosam absumit. *Mesues.* C

Aromaticum Rosatum minus.

℞. Rosarum rub. ʒ.x.
Ligni Aloes,
Santali citrini an. ʒ.ij.
Cinnamomi ℥.ß.
Masticis ℈.iv.
Ambrę ℈.ij. Moschi ℈.j.
Syrupi ros. q. s.

Cor & ventriculum roborat, & eorum inflationes sedat. *Mesues.* D

Aromaticum Moschatum.

℞. Ligni aloes ʒ. vij.
Cinnamomi crassi ʒ.x.
Ambrę ʒ.iij.
Moschi ℈. ij.
Syrupi rosati q. s.

Cerebrum, cor, & vētriculum roborat: ob id confert epilepsię, palpitationi cordis, & syncopæ, suffocationi quoq; ab vtero, oris odorem commendat. *Mesues.* E

Aromaticum Nardinum.

℞. Spicę nardi ʒ.ij.
Rosarum rub. ℥.ß.
Cubebarum, Ligni aloes,
Masticis, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Folij Indi,
Anisi, Cort. mali citri,
Trochisc. diarrhodon, F
Gallię Sebellinę an. ℈.iv.
Pinearum mundat.
Amygdal. purgat. an. ʒ.v.
Gummi Arab. Tragacanthi an. ℥.ij.
Moschi ℈.ß.
Syrupi ros. q. s.

Cor, ventriculum, hepar, renes & cætera viscera roborat, & vesicam coctionem iuuat, ob id oris & sudoris odorem commendat, flatus dissipat: veneris appetitum excitat, & respirationem liberiorem facit. *Mesues.*

Aromaticum Caryophyllatum.

℞. Caryophyllorum ʒ.vij.
Macis, Zedoarię, Galangę,
Santali citrini, Trochiscorum diarrhodon,
Cinnamomi, Ligni Aloes,
Spicę Indicę, Piperis longi,
Cardamomi maioris an. ʒ.j.
Rosarum ʒ. iv.
Glycyrrhizę rasæ,
Gallię Moschatę verę an. ʒ.ij.
Folij (sumatur eius loco casia lignea vera, aut duplex pondus Cinnamomi)
Cubebarum an. ℈.ij. G.v.
Ambrę ʒ.j.
Moschi ℈.ß.

His tenuissimè tritis, & cum
Syrupi è citro, Sacchari albi ana quantum sufficit

Permistis, fiat electuarium. * Cor, ventriculum, & reliqua nutritionis mēbra roborat, nauseam & vomitum reprimit, flatus dissipat, putredinem humorum in ventriculo arcet. *Mesues.*

Dianthon.

℞. Florum Rorismarini ℥.j.
Violarum, Rosarum, Glycyrrhizę an. ʒ vj.
Caryophyllorum, Spicæ Indicę,
Nucis moschatę, Galangę,
Cinnamomi, Zingiberis, Zedoarię,
Macis, Ligni Aloes, Cardamomi,
Anisi, Anethi (videlicet seminis) an ℈.iv.
Mellis quantum sufficit

Fiat electuarium. * Prodest præter rationem tribulatis, cardiacis: animi lætitiam auget. Eos roborat, qui à longo morbo debiles adhuc sese recolligunt: ventriculum perpulchrè emendat. *Nicolaus.*

Diaxyloaloes.

℞. Ligni aloes crudi, Rosarum an. ℥.j.
Caryophyllorum, Spicę Indicę,
Macis, Nucis moschatę,
Gallię moschatę Mes. Cubebarum,
Cardamomi maioris, minoris,
Masticis, Cinnamomi, Cyperi rotundi,
Schœnanthi, Zedoarię,
Been albi, rubri an. ℥.ß.
Folij, aut Macis, siue Spicæ nardi,
Serici crudi tosti, Margaritarum,
Corallij rubei, Carabę,
Foliorum Citri, Cort. Citrei mali,
Ocymi caryophyllati, Sisymbrij,
Menthę siccę. Sampsuci, id est,
Maioranæ, Piperis longi,
Zingiberis ana ʒ.iv.
Moschi boni ℈.j.
Ambræ ʒ.j.ß.
Mellis Emblicorum,
Miuæ aromaticæ ana q. s.

Fiat electuarium. Dosis à ʒ.j. vsque ad ʒ. iij. Prodest malis ventriculi, cordis, & iecinoris frigidis, animæ defectioni, concoctionique. Oris fœtorem abigit, lætitiamq; parit. *Mesues.*

Diamar-

Diamargaritum calidum.

℞. Margaritarum non perforatarum,
Pyrethri an. ʒ.j.
Zingiberis, Mastiches an. ʒ.iv.
Zedoariæ, Doronici, sem. Apij,
Capsici, id est, Cardamomi vtriusque,
Nucis moschatę, Macis an. ʒ.ij.
Been vtriusque, Piperis nigri,
Macropiperis an. ʒ.iij.
Cinnamomi ʒ.v.
Sacchari quantum sufficit.

Fiat electuarium. Seruatur annis duobus vel tribus. * Valet mulieribus: rectificat enim dispositionem matricis, & ventriculorum earum. *Auicenna.*

Electuarium de gemmis, calidum.

℞. Margaritarum albarum ʒ.iij.
Saphyri, Hyacinthi, Sardæ,
Granatorum, Smaragdi an. ʒ j.ß.
Zedoariæ, Doronici, seu Galangæ,
Corticum Citrei mali, Macis,
Sem. Ocymi an. ʒ.ij.
Coralliorum rubeorum, Succi albi,
Limaturæ Eboris an. ʒ.j ℈.ij.
Been albi & rub. Caryophyllorum,
Zingiberis, Piperis longi,
Spicæ Indicæ, Folij, Croci,
Heyl id est, Cardamomi maioris an. ʒ.j.
Trochisc. Diarrhodon, Ligni Aloes an. ʒ.v.
Cinnamomi, Galangæ, Zurumbet,
(id est, Zedoariæ rotundæ) an. ʒ.j.ß.
Foliorum auri & argenti ana ℈.ij.
Moschi boni ʒ.ß.
Ambræ ʒ.ij.

Confice cum melle Emblicorum, & colato melle rosato ana quantum sufficit. Datur ab aureo semisse ad aureum vnum, cum aqua buglossæ. * Malis cordis, ventriculi, cerebri, iecinoris, & vteri frigidis auxiliatur. Item palpitationi cordis, defectioni animæ, ac concoctioni: tristitiam deniq; citra causam ortam amouet. *Mesues.*

Electuarium lætificans Galeni.

℞. Florum Ocymi caryophyllati, aut seminum, Croci, Zedoariæ, Ligni Aloes,
Caryophyllorum, Corticum Citrei mali,
Galangæ, Macis, Nucis moschatæ,
Styracis Calamitæ an. ʒ.ij.ß.
Anisi, Rasuræ Eboris,
Thymi, Epithymi an. ʒ.j.
Camphoræ, Moschi Ambræ,
Margaritarum perforatarum,
Ossium de corde Cerui an. ʒ.ß.
Auri foliati meri, id est, purissimi, feingold/
Argenti foliati meri an ℈.j.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat confectio solida. Si verò volueris facere in forma liquida, siue opiatæ, tunc adde
Succi Cydoniorum, Pomorum odoratorum dulcium, Borraginis, Vini veteris optimi, ana partes æquales, in tanta mensura, quanta despumando & decoquendo sacch aro satis fuerit.

A Nulla enim aqua saccharum dissolui aut decoqui ad spissitudinem debet in hac confectione. * Lætitiam, colorisq; bonitatem efficit, concoctionem iuuat, & canitiem arcet.

Electuarium lætificans Rhasis.

℞. Seminis Melissæ, Corticum Citrei mali, Caryophyllorum, Galliæ moschatę Mesuæ, Mastiches, Croci, Cinnamomi, Nucis moschatę, Cardamomi maioris, Neremisc pro quo potest
B semen pæonię accipi, Been albi, rubei, Zedoariæ, Doronici, seu Galangæ, sem. Ocymi garyophyllati an. ℥.ß.
Moschi ℈.j.G.iv.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat confectio in tabulis. Si verò volueris forma electuarij, ea syrupo sequenti excipies, qui
℞. Myrobal. Chebularum num.xx.
Myrobal. Emblicarum num.xxx.
Trita, & in ℔.iij. aquæ communis, ad duarum
C tertiarum consumptionem, cocta percolabis.
Colaturæ addes
Mellis despumati ℔.ij.
Coque, fiat syrupus, quo prædicta excipies, & fiat electuarium. * Ad affectus cordis, ventriculi, iecoris, quas partes etiam roborat, admodum confert: palpitationem cordis emendat, valenter exhilarat, & coctionem iuuat, coloremque viuidum efficit.

Electuarium lætificans, aliud.

D ℞. Rosarum, Ligni Aloes an. ʒ.vj.
Macis, Nucis moschatæ,
Galliæ moschatæ,
Cardamomi vtriusque an. ʒ.ij.
Cinnamomi, Croci an. ʒ.ij.
Cyperi ʒ.v.
Caryophyllorum, Mastiches,
Spicæ nardi, Asari an ʒ.iij.
Melle emblicarum excipe,
E Moschi G.xv. aromatiza.

Datur à ʒ.j. ad ʒ.iij. * Ad eadem, ad quæ præcedens, valet. *Rhasis.*

Electuarium lætificans Mesuæ.

℞. Rosarum ʒ.ij.
Cyperi ʒ.iij.ß.
Caryophyllotum, Masticis,
Ligni Aloes, Spicę, Asari an. ʒ.j.ß.
Cinnamomi, Croci, Melissæ,
Alfelengemisch, Margaritarum,
F Foliorum Indorum, Macis, Cardamomi,
Heyl, Nucis moschatæ, Corticum citri,
Gallię moschatę, zedoarię,
Doronici, Ocymi maioris an. ʒ.j.
Moschi boni ʒ.j. quartam.

Confice cum melle belliricorum, & melle emblicorum, quod sit quadruplum specierum. Sumatur sicut tryphera, & est magis conueniens in hyeme. Generat gaudium, & reiuuenescere facit: coloris pulchritudinem, & odoris bonitatem in toto corpore operatur: digestionem promouet, canitiemq; retardat. *Mesues cap. de Melanch.*

Confectio liberantis.

℞. Radicum Tormentillæ, sem. Acetosæ,
Sem. Endiuiæ, Coriandri præparati,
Sem. Citri mali ana ℥.j.ß.
Santalorum omnium,
Dictamni albi ana ʒ.j.
Boli armeni præparati, Terræ sigillatæ (loco eius, bolus leuanticus, id est, Orientalis sumatur) ana ʒ.ij.
Margaritarum, Corallij albi, rubei,
Succini albi, Rasuræ Eboris,
Spodij, id est, Eboris vsti,
Ossium de corde Cerui,
Been albi, rubei, Doronici, seu Angelicæ,
Cardamomi, Cinnamomi, Macis,
Ligni aloes, Casię lignęę, aut succedanei eius,
Croci, Zedoariæ ana ʒ.ß.
Smaragdi, Hyacinthi, Granati,
Serici crudi torrefacti & incisi ana ℈.j.
Penidij, Sacchari candi ana ℈.ij.
Florum Nenupharis, flor. Buglossæ,
Rosarum ana ℈.j.
Caphuræ G.vij.
Moschi, Ambræ ana G.iij.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Contra pestem plurimum valet: tutatur corpus ne lędatur à pestifero aëre & præseruat humores à corruptione. *Incertus.*

Confectio cordialis.

℞. Margaritarum, Spodij, (id est Eboris vsti)
Granatorum verorum Cinnamomi,
Tormentillæ, Boli Armeni ana ʒ.iij.
Santalorum omnium, Rasuræ Eboris,
Vnicornu ana ʒ.ij.
Hyacinthorum, Saphyri,
Coralli albi, rubri, Charabæ albi,
Valerianæ veræ, Dictamni, Zedoariæ,
Ligni aloes ana ʒ.j.
Terræ sigillatæ ʒ ij. ℈.ij.
Serici crudi, torrefacti modicè ℈.ij.
Ossis de corde Cerui ℈.j ß.
Been albi, rubri ana ℈.ij.
Fol. auri num. v.
Moschi, Ambræ ana G.x.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Præseruat cor in peste. *Alexander Benedictus.*

Electuarium regium.

℞. Pinearum mundatarum ℥.iix.
Amygdal. mundat. ℥.vj.
Cinnamomi ℥.j. ʒ.ß.
Caryophyllorum,
Santali citrini ana ʒ.iij.
Ligni aloes ℥.ß.
Ambræ ʒ.j.
Moschi ℈.ß.
Sacchari albi ℔.iv.
Aquæ rosatæ ℔.j.ß.

Fiat electuarium. Cerebrum, cor, thoracem, & ventriculum roborat. *Mesues.*

A *Electuarium Regium alterum.*

℞. Pinearum mund. ℥.vj.
Amygdal. dulc. expurgat. ℥.iv.
Aquæ rosatæ ℔.j.ß.
Rosarum rub. ℥.j.ß.
Santali citrini ʒ.iij.ß.
Sacchari ℔ iv.
Ambræ ʒ.j. Moschi ℈.ß.

Fiat electuarium. Idem pollet. *Idem.*

B Cor quoq; CALFACIVNT, roborantque, Diambra, Diamoschum dulce & amarum, Plerisarcoticum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE ELECTVARIIS EXcalfacientibus ventriculum.

Diagalanga.

℞. Galangæ, Ligni aloes ana ʒ.vj.
Caryophyllorum, Macis, Ligustici ana ʒ.ij.
Zingiberis, Macropiperis,
C Leucopiperis, Calami aromatici,
Cinnamomi ana ʒ.j.ß.
Calaminthæ siccæ, Menthæ siccæ,
Cardamomi maioris, Spicæ Indicæ, sem. Apij,
Sem Fœniculi, sem. Anisi, sem Carui ana ʒ.j.
Sacchari albi ℥.x.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Valet aduersus crassiores flatus acidos ructus, prauamq; concoctionem: item actiones ventriculi & iecoris à frigiditate D impeditas robustiores reddit, easdemq; emendat. *Mesues.*

Dianisum.

℞. Sem. Anisi ℥.ij.ß.
Glycyrrhizæ rasæ, Masticis ana ℥.j.
Sem. Carui, sem. Fœniculi, Macis,
Galangæ, Zingiberis, Cinnamomi ana ℥.v.
Piperis nigri, albi, longi,
Cassiæ ligneæ veræ, Pyrethri,
E Calaminthæ ana ʒ.ij.
Cardamomi maioris ana ʒ.j.ß.
Caryophyllorum, Cubebarum,
Croci, Spicæ Indicæ ana ʒ.j.ß.
Sacchari albi ℥.ij.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Intemperiem frigidam ventriculi à pituita cruda, vel etiam flatibus sanat, & tussim diuturnam à frigida causa genitã. *Mesues.*

F *Diacuminum.*

℞. Cymini pridie in aceto macerati, deinde siccati ʒ.x.
Zingiberis Cinnamomi ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Ligni aloes,
Macis ana ʒ.ij.ß.
Galangæ, Piperis longi, Cardamomi ana ʒ.ij.
Moschi ℈.ß.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium forma conuenienti. Conseruatur annis duobus. * Ventriculum & viscera reliqua calefacit: concoctionem iuuat: flatus in dictis visceribus natos dissipat. *Mesues.*

Diacy-

Diacyminum aliud.

℞. Cymini in aceto præparati ʒ.iix.℈.j.
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ.ij.ß.
Zingiberis, Piperis nigri ana ʒ.ij.G.v.
Galangæ, Thymbræ, Calaminthes ana ʒ.j.℈.ij.
Ammi, Ligustici ana ʒ.j. G.xiix.
Piperis longi ʒ.j.
Spicæ nardi, id est, Indicæ, Cardamomi,
Nucis moschatæ ana ℈.ij.ß.

Omnibus tritis, & in puluerem redactis, mellisq; despumati q. s. exceptis, fit electuarium. Seruatur ad annos duos in vase fictili vitrato. Fit etiã forma solida cum saccharo, hoc est, ad singulas specierum dimidias vncias, libram sacchari commiscendo. * Confert frigiditati thoracis, stomachi, inflatis, colicis, febre quartana laborãtibus, & ventriculi coctionem iuuat. *Nicolaus.*

Diacyminum aliud.

℞. Cymini in aceto macerati & siccat. ʒ.xx.
Zingiberis, Thymi ana ʒ.iij.
Piperis, Cinnamomi ana ʒ.ij.
Ameos ʒ.j.ß.
Fol. rutæ sicc. Nitri ana ℥.ß.

Excipe melle despumato. * Valet ad dolorem stomachi, & ventris à frigiditate aut à crassa ventositate, aut ex pituita crassa: & ad dolorem colicæ, ad singultum, obstructiones aperit: & membra nutritionis calefacit. *Mesues.*

Diacinnamomum.

℞. Cinnamomi ʒ.xv.
Cassiæ ligneæ, Cymini,
Rad. Enulæ ana ℥.ß.
Galangæ ʒ.vij.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Cardamomi maioris minoris,
Zingiberis, Macis, Nucis moschatæ,
Ligni aloes ana ʒ.iij.
Croci ʒ.j. Sacchari ℥. v.
Moschi ℈.ij.
Excepta mellis despumati ℔.ij.ʒ.iix.

Coque, fiat electuarium. Dosis eius est à ʒ.j. vsq; ad ij. * Concoctionem iuuat, etiam pituitæ putredinem prohibet, distributionem alimenti in corpus promouet. *Mesues.*

Diazingiber.

℞ Zingiberis, Galangæ, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Nucis moschatæ,
Granorum paradisi, Piperis longi,
Macis, Cardamomi,
Spicæ Indicæ, Rhabarbari,
Rosarum rubrarum ana G.xv.
Pinearum mundatarum ℥.ß.
Pistaciorum ʒ.ij.
Sem. Anisi, sem. Fœniculi,
Glycyrrhizæ rasæ, Croci ana ʒ.ß.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiat electuarium. Conseruatur per annum. * Stomachum confortat, digestiuam virtutem adiuuat, vitio pectoris ex frigiditate valet, renes confortat, libidinem potenter incitãt. *Nicolaus.*

A *Diaspoliticum.*

℞. Cumini in aceto macerati & vsti, Piperis longi, Comarum rutæ ana ℥.j.
Nitri ℥.ß.

Teratur crassius, & cum mellis despumati, quod satis est, fiat electuarium in bona forma. * Aluum deijcit, cibos qui in ventre corrupti sunt, educendo: ijsque conuenit, quibus venter frigidus est, aut ad frigus propensior. siquidem pituitam extenuat, & spiritum flatulentum expellit.
B *Galenus.*

Diatrion pipereon.

℞. Piperis nigri, albi, longi ana ʒ.l.
Anisi, Thymi, Zingiberis ana ℥.j.
Mellis quantum satis est.

Fiat electuarium. Recipit etiam vniuscuiusque generis piperum ℥.iij. * Ventriculi refrigerationibus, acido ructui, quartanis, resolutis, iecinorosis, & inflationibus auxiliatur. *Galenus.*

Aliud.

C ℞. Trium piperum ana ʒ.v.
Zingiberis, Thymi, Anisi ana ʒ.ij.
Spicæ Indicæ, Ammi, Amomi,
Cinnamomi anna ʒ.j.
Cassiæ ligneæ, sem. Apij, Seseleos,
Asari, rad. Enulæ ana ʒ.ß.

Mellis quantum sufficit. Fiat electuarium. * Hoc magis fluxionibus, quæ à capite ad thoracem descendunt, conuenit. *Mesues.*

D *Electuarium ex citro.*

℞. Corticum Citri aur. xx.
Caryophyllorum, Ligni Aloes,
Cinnamomi, Macis, Galangæ ana ʒ.ij.
Cardamomi, Zingiberis ana ʒ.j.
Moschi ℥.ß.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. Datur ad ℥.ß. * Cor & ventriculum roborat, coctionem iuuat, oris halitum commendat, flatus crassos dissipat. *Mesues.*

E *Electuarium de baccis Lauri.*

℞. Fol. Rutæ ʒ.x.
Sem. Ammi, sem. Cymini,
Sem. Nigellæ, sem. Ligustici,
Sem. Carui, sem. Dauci, Origani,
Amygdal. amararum. Piperis nigri, longi,
Menthastri, Baccarum Lauri,
Castorij ana ʒ.ij.
Sagapeni ℥.ß.
F Opopanacis ʒ.iij.
Mellis ℔.j.℥.iv. ʒ.vij.

Tritis diligenter quæ trituranda sunt, fiat electuarium: additis circa finem lachrymis in vino dissolutis. * Valet ad colicam & iliacam passionem, & doloribus intestinorum ex causa frigida, vel flatuosa. *Rhasis.*

Rosata nouella.

℞ Rosarum viridium.
Glycyrrhizæ ana ℥.j.℈ ij.ß.
Cinnamomi ʒ.ij.℈.ij.G.ij.

Caryophyllorum,
Nardi id est, spicæ Indicæ,
Zingiberis, Galangæ,
Nucis moschatæ, Zedoariæ,
Styracis calamitæ, Cardamomi,
Sem. Apij ana ℈.j. G.iix.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat electuarium. Seruatur per annum. * Confert apprimè calori & siccitati stomachi, cordis, hepatis & pulmonis: sitim compescit & vomitum: abscindit debilitatem stomachi, astringit laxa: cardiacis subuenit: sudorem diaphoreticum reprimit, ex chronica infirmitate debiles recreat. *Nicolaus.*

Electuarium de Aromatibus.

℞. Ligni Aloes crudi, Rosarum ana aur. xij.
Calami aromat. aur. iv.
Galliæ moschatæ, Macis, Doronici,
Piperis longi, Nucis Moschatæ,
Menthæ siccæ, Spicæ nardi, Cassiæ,
Masticis, Cinnamomi,
Caryophyllorum, Asari ana aur. iij.
Croci, Cardamomi maioris, Card. minoris,
Trium santalorum, Rhabarbari,
Costi. Cubebarum, Zingiberis,
Sem. Fœniculi, sem. Anisi,
Sem. Ligustici ana aur. ij.
Sacchari ℥. vj.
Miuæ aromaticæ ℥. xij.
Mellis despumati q. s.

Fiat electuarium. Dosis à ʒ. ij. vsque ad aur. vj. Ad ventriculi, & hepatis affectus frigidos, ex pituita crassa, & flatibus efficax: flatus enim dissipat, coctionem iuuat, ob id acidos ructus, nauseam, cibi fastidium compescit, colorem cutis floridum affert, canitiem tardat, oris, & sudoris odorem commendat: sed hepar & renes immodicè calefacit, ac inde semen, siue coitum promouet. *Galenus.*

Electuarium Petri.

℞. Rosarum rubrarum ʒ. ij. ß.
Anisi, Marathri, Masticis,
Schœnanthi, Cassiæ ligneæ ana ʒ. ij.
Glycyrrhizæ mundæ, Reu,
Spicænardi, Asari ana ʒ. j. ß.
Sem. Apij, sem. Scariolæ, Nenupharis,
Sem. Melonum mundat. Cinnamomi,
Trochisc. diarrhod. Cuscuthæ, Polij ana ʒ. j.
Croci ℈. j.
Caphuræ ℈. ß.
Sacchari ℔. iij.

Fiat electuarium cum aqua decoctionis istorũ.
℞. Rad. Sacchari ℥. iv. Bedegar. ℥. ij.
Rad. Fœniculi ℥. ij Rosarum rub. ℥. j.

Dosis eius à ʒ. ij. vsque ad iij. cum decoctione, vel succo dictorum. Seruatur per biennium. Propriè respicit virtutem naturalem, quo plurimos curaui à febribus phlegmaticis, tertianis nothis chronicis, propriè quibus forma corrumpitur: oppilationes aperit & prouocat vrinam, stomachum confortat, & hepar. *Arnold. Villanou.*

A *Electuarium Mesuæ.*

℞. Ligni Aloes, Galliæ moschatæ,
Spicæ nardi, Cyperi,
Calami aromatici ana ʒ. ij.
Cymini, aceto per 24. hor. infusi, & assati ʒ. iij.
Sem. Porri torrefacti ʒ. j. ß.
Myrob. emblicarum, & belliricarum, succo intybi infusarum, & tostarum,
Nucis moschatæ ana ʒ. ij. ß.
Sem. Nasturtij tostorum ʒ. vj.
B Sem. Vuarum ʒ. v.
Sem. Myrti tritorum ʒ xxvj.
Balaustij, Concharum vstarum,
Thuris, Fructus tamaricis ana ʒ. ij. ß.
Ameos ʒ. iij.

Tere omnia & frige in vino odorato, & sicca: frige iterum aqua cydoniorum, aut baccarum myrti, & sicca: iterum tere subtilissimè: excipe miua aromatica. Dantur ʒ. iij. cum syrupo cydoniorum, aut myrtino. Ventriculum, & cætera viscera
C roborat, & calefacit: ob id lienteriam, diarrhœam, dysenteriam hepaticam, & alios dictarum partium affectus frigidos sanat, & immodicam medicamenti purgantis vacuationem sistit, & hæmorrhoidas, flatus quoq; discutit.

Electuarium aliud eiusdem.

℞. Nucleorum myrti tritorum ℥. j. ß.
Rosarum, Spodij, Rhu,
Trium piperum, Santali, Balaustij,
D Gum. assi ana ʒ. j. ß.
Granorum granatorum assorum ʒ vij.
Coriandri præparati & assi ℥. ß.
Semin. Rosarum, semin. Acetosæ,
Semin. Plantaginis ana ʒ. ij.

Trita probè omnia frigantur ex omphacio, vel succo myrti, & aceto, siccenturque: excipiantur deinde miua acetosa Dantur ʒ. ij. vel iij. cum Syrupo cydoniorum. Confirmat ventriculum, & viscera alia roborat: fluorem alui à causa calida, vel medicamento nimis purgante sistit: ap-
E petentiam excitat.

Electuarium Alcanzi.

℞. Rosarum, Costi, Spicæ ana ℥. ij.
Flor. Granati syluestris ℥. j.
Nucis moschatæ, Calami aromatici,
Caryophyllorum, Macis,
Cardamomi ana ʒ. iij. ß.
Zingiberis ʒ. ij.
Myrob. Indorum, Emblicorum, Belliricorum
F ana ʒ vj.
Granorum myrti ℔. j.
Balaustij, Thuris, Cort. Citri,
Fructus tamaricis ana ℥. ß.

Feruefiant semel omnia in vino generoso antiquo: pòst siccentur: feruefiant deinde semel in succo cydoneorum, exiccenturq; in vase terreo vitreato: terantur, & miua excipiantur. Dantur ʒ. iij. cum Syrupo cydoniorum. Ventriculum calefacit & roborat: ob id appetentiam excitat: coctionem iuuat, flatus dissipat, vomitum pituitosum, & ab eo virium dissolutionem emendat.

Electua-

Electuarium vitæ.

℞. Vuarum passarum mundat. ℔.ij.
Glycyrrhizæ mundæ & contusæ ℥.j.
Aquæ ℔.ij.ß.
Coquantur bene, postea colentur, & exprimantur, colaturæ addantur
Myrob. Chebulorum, Citrinorum, Indorum enucleatorum & conquassatorum an. ℥.ij.
Emblicorum, Belliricorum ana ʒ.ij.
Coquantur, exprimantur, & colentur: pòst addatur
Sacchari albissimi ℔.j.
Coquatur ad decoctionem syrupi: tunc addatur
Cinnamomi electi ℥.ß.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ.ij.
Nucis moschatæ num.ij.
Fœniculi, Anisi ana ℥.j.
Fiat electuarium: & reponatur in pyxide lignea. * Stomachum roborat, & aptat, & superfluitates humorum ex nutrimento præterito remanentes, reprimendo purgat: vsus eius facit coloratos homines: canities per illud retardatur. *Arnoldus Villanouanus.*

Electuarium de seminibus.

℞. Semin. Cymini, Anisi, Fœniculi,
Cari, Dauci, Ameos, Apij,
Amomi aceto horis 24. macerat. & siccati ana ʒ.vj.
Cinnamomi, Zingiberis, Macropiperis,
Seseleos, Galangæ ana ʒ.v.
Cardamomi, Spicæ nardi,
Caryophyllorum ana ℥.ß.
Libystici ʒ.iij.
Melle despumato excipiuntur, vel duplo sacchari adiecto, puluis fit leuissimus. * Coctionem iuuat, obstructiones aperit, lienteriam sanat: dolores viscerum à flatibus excitatos placat.

DE ELECTVARIIS EXcalfacientib. hepar.

Dialacca maior.

℞. Laccæ lotæ, Rhabarbari ana ʒ.iij.
Spicæ nardi, id est, Indicæ, Masticis,
Sem. Apij, succi Absinthij,
Succi Eupatorij Mesuæ, id est, Agerati,
Sem. Ammi, Sabinæ, Amygdal amararum,
Costi, seu Zedoariæ, Myrrhæ,
Rad. Rubiæ, sem. Fœniculi, Anisi, Asari,
Rad. Aristolochiæ rotundæ,
Gentianæ, Croci, Cinnamomi,
Hyssopi, Cassiæ ligneæ veræ,
Schœnanthi, Bdellij ana ʒ.j.ß.
Piperis, Zingiberis ana ʒ.j.
Myrrham & bdellium in vino infunde, cætera tenuissimè tere, & melle despumato quantum satis est, excipe: fiat electuarium. * Ventriculum & hepar roborat, hepatis obstructiones aperit: eius scirrhum dissoluit, & ex his nascentem cachexiam & hydropem sanat, vrinas mouet, lapidemq; renum & vesicæ frangit. *Mesues.*

A

Dialacca minor.

℞. Laccæ lotæ, Croci, Costi,
Schœnuanthos, Rubiæ,
Aristolochiæ longæ,
Glycyrrhizæ, Piperis ana ʒ.j.ß.
Rhabarbari ʒ.iij.
Myrrhæ, Bdellij ana ʒ.j.
Confice. Eadem potest, vt maior, sed inefficacius. *Mesues.*

B

Dialacca Isaac.

℞. Laccæ mundæ ʒ.xx.
Costi dulcis, Spicæ nardi, Xylobalsami,
Cassiæ ligneæ, Asari, Cinnamomi,
Flor. Schœnanthi, Rhabarb. Masticis an. ʒ.j.ß.
Aristoloch. longæ & rotundæ ʒ.j.ß.
Myrrhæ, Rubeæ tinct. Gentianæ,
Marathri, Apij mont. Caryophyllorum,
Cymini, Absinthij recent. Eupatorij,
Nucis moschatæ, Cardamomi, Cubebarum ana aur.ij.
C Mellis despumati ℔.iij.
Seruatur per biennium in pyxide ex ligno tamarisci. Dosis eius est ʒ.ij. vel iij. cum apozemate radicum. Respicit propriè virtutem naturalem, secundariò humiditates, facientes oppilationes hepatis ex frigida causa: tamē melius isto, quàm cum alio aliquo antidoto curantur scirrhi, apostemata hepatis, stomachi & splenis: & stomacho confert infrigidato, & omni suspectioni hy-
D dropisis subuenit, de quo inquit Albucasis: multoties fui expertus, & inueni magnam efficaciam: quod citius consequitur suum effectum, quàm alia medicina.

Diacurcuma magna.

℞. Tragacanthæ ʒ.j.
Croci, Asari, sem. Petroselini, sem. Apij,
Sem. Dauci, sem. Anisi ana ʒ.iv.
Rhabarbari optimi, Meu,
Spicæ nardi, id est, Indicæ ana ʒ.vj.
E Costi seu Zedoariæ, Myrrhæ, Cassiæ ligneæ,
Schœnanthi, Carpobalsami seu Cardamomi,
Rubiæ tinctorum, succi Absinthij,
Succi Eupatorij Mesuæ,
Olei Caryophyllorum ana ʒ.ij.
Calami aromatici,
Cinnamomi ana ʒ.j.ß.
Scordij, Ceterach, id est, Aspleni,
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ.ij.ß.
F Trita, & melle despumato quantum sufficit, excepta, fiat electuarium. * Ventriculi, iecoris, lienis morbos frigidos, ob idque diuturnos sanat: & hinc orta symptomata, vt hydropem, cachexiam, colorem corporis fœdum, humorum in ventriculo corruptelam, renum & vesicæ vitia frigida, vrinamq; euocat. *Mesues.*

Diacurcuma minor.

℞. Spicæ nardi, id est, Indicæ, Myrrhæ,
Cassiæ ligneæ, Croci, Schœnanthi,
Costi, Cinnamomi ana ℥.j.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. *Idem pollet quod ſuperior, A ſed imbecilliùs. *Meſues.*

Diamoruſia.

℞. Croci, Acori ana ʒ.ij.
Myrrhæ ʒ.iij.
Baccarum lauri ʒ.ij.ß.
Dauci, Cymini, Cinnamomi, Caſſiæ,
Carpobalſami, Schœnu anthos,
Sem. Apij, Aniſi, Cardamomi, Spicænardi,
Menthæ ſiccæ, Marrubij, Ameos ana ʒ.j.
Coſti, Trium piperum ana ʒ.j.

Melle deſpumato excipitur. * Præſtat eadē quæ Diacurcuma. Nam affectus ventriculi, hepatis, lienis frigidos: proindeque chronicos ſanat, hydropem, frigidam ventriculi intemperiem; ac inde natam crudorum ſuccorum copiam, & dolorem. *Meſues.*

Cyphoides.

℞. Pulpæ paſſarum pinguium ℥.iij.
Croci, Calami aromatici,
Bdellij ana ʒ.ij.ß.
Caſſiæ ligneæ, Cinnamomi ana ʒ.j.ß.
Spicæ nardi, id eſt, Indicæ ʒ.iij.
Schœnanthi ʒ.ij.ß.
Myrrhæ ʒ.iv.
Rad. Aſpalathi ʒ.ij.
Terebinthinæ ʒ.iv.
Mellis, vini odorati ana quantum ſufficit.

Coque, fiat electuarium, vt artis eſt. * Ad hepaticos, & thoracis affectiones vtilis eſt. *Andromachus.*

Diacoſtum.

℞. Coſti candidi, aromatici, amari, Caſſiæ ligneæ veræ, Cinnamomi ana ʒ.v.
Sem. Apij, Aniſi, Shœnanthi,
Rhabarbari ana ʒ.iij.
Aſari ʒ.iv.
Croci, Ariſtolochiæ rotundæ,
Myrrhæ ana ʒ.ij.
Sacchari vel mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Seruetur per annum. * Valet ad dolorem viſcerum, & oppilationem in eis, & ad principium hydropis. *Meſues.*

Confectio Rauedſeni.

℞. Rhabarbari, ſucci Eupatorij Meſuæ,
Succi abſinthij ana ʒ.v.
Myrrhæ, Croci ana ʒ.j.
Spicæ nardi, id eſt, Indicæ, Aſari,
Caſſiæ ligneæ, Schœnanthi, Fumariæ,
Sem. Aniſi, ſem. Apij,
Amygdal. amararum ana ʒ.ß.
Mellis deſpumati quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Obſtructiones potenter aperit, & inde natos affectus, icterum, febres putridas etiam inueteratas, formæ corruptionem ſanat. *Meſues.*

Hepar quoque Excalfaciunt, Diacinnamomum, Diacalamenthum: de quibus vide ſuprà ſuo loco.

DE ELECTVARIIS EXcalfacientib. ſplenem.

Diacapparis.

℞. Capparis ℥.iv.
Scyllæ, Aſari Centauriæ,
Pyrethri, Piperis nigri, Thymi,
Apij ſeminis Gith,
Agrimoniæ radicis ana ℥.j.
Mellis quantum ſufficit.

B Fiat electuarium. * Ad vitia ſplenis valet. *Gilbertus de Anglia.*

Electuarium è Scoria ferri.

℞. Myrobalanorum Indorum,
Myrobalanorum Belliricorum,
Myrobalanorum Emblicorum ana ʒ.j.
Spicæ Indicæ, Schœnanthos,
Cyperi, Zingiberis, Piperis,
Ammios Thuris ana ℥.ß.
C Scoriæ ferri infuſę aceto per dies ſeptem, poſtea torrefactæ ʒ.iij.
Mellis decocti cum apozemate emblicorum ℥.xvj.

Miſce, fiat electuariū. * Leuiter purgat, roborat, confert ventriculi doloribus, & lienoſis. *Rhaſis.*

Triomphyllon Nicolai.

℞. Piperis albi ℥.ß.
Piperis nigri ʒ.ij. Cymini aſſi ʒ.ß.
Zingiberis, Nitri, Pyrethri ana ʒ.ij.
D Piperis longi ʒ.j.
Sem. Petroſelini, Ameos Dauci,
Aniſi, Helenij, Spicæ, Cyperi,
Apij, Seſeleos, Coſti ana ʒ.ß.
Caryophyllorum ʒ.j. G.vij.ß.
Dactylorum mundat. num. xij.
Fol. rutæ viridis ℥.j.ß.
Mellis q. ſ. eſt.

Confice. * Valet propriè quartanarijs, & veræ quotidianæ in hyeme, & poſt prandium in ſero E cum vino.

Splenem quoque Excalfaciunt, Diacoſtum, Diacalamenthum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

DE ELECTVARIIS excalfacientibus matricem.

Electuarium ducis.

F ℞. Aniſi ʒ.ij. G xvj.
Glycyrrhizæ, Maſticis ana ℈.ij. G.v.
Chamædryos, Cinnamomi,
Zingiberis, Galangæ, ſem. Fœniculi,
Sem. Carui ana ℈.j. G.xv.
Xylocaſſiæ, Calaminthæ,
Sem. Dauci, Pyrethri, Piperis albi,
Piperis longi, Cyperi, id eſt, rotundi,
Schœnanthi, rad. Ireos, ſem. Amomi,
Folij, Aſari ana ℈.j.
Spicæ nardi, id eſt Indicæ, Croci,
Gummi Arabici, Tragacanthæ,

Sem.

Sem. Anethi, Calami aromatici,
Cubebarum, Caryophyllorum,
Carpobalsami, Cardamomi,
Sem. Ligustici, sem. Olusatri,
Baccarum Iuniperi, sem. Seseleos,
Rad. Pentaphylli, id est, rad. eius,
Sem. Asparagi, sem. Citri, Acori,
Sem. Ammios, Rhabarbari, Nucis moschatæ,
Ligni aloes, Basilici caryophyllati,
Milij solis, sem. Saxifragiæ,
Nucleorum sem. Citrulli,
Nucleor. sem. Cucumeris,
Nucleor. sem. Melonis,
Nucleor. sem. Cucurbitæ, sem. Scariolæ,
Petroselini Macedonici,
Been albi, rubri,
Styracis calamitæ ana ℈.ß. G.v.
Penidiorum ℥.iv. ℈.ij. ß.
Sacchari, vel mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. Conseruatur per annos tres. * Valet ad indigestionem & ventositatem stomachi & intestinorum, & ilei dolorem & lapidis. *Nicolaus.*

Electuarium ex Asa.

℞. Liquoris Cyrenaici, Piperis, Myrrhæ, fol. Rutæ ana ℥.ß.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. Datur à ʒ.j. ad aureum vnum, in febre cum oxymelite per horam ante accessionem, contra venenum cum vino calido. * Ad febres antiquas, & circuitu repetentes, vt quartanas, quotidianas, somnum grauem, tremorem, venenosos morsus. *Mesues.*

Panchriston.

℞. Opij Thebaici ʒ.v.
Croci ʒ.ij. ℈.j. ß.
Seseleos ʒ.ij.
Calami aromat. Castorei. Carpobalsami,
Cardamomi, Petroselini ana ʒ.j. ℈.j.
Zingiberis, Cassiæ, Sagapeni,
Piperis albi, Hyoscyami, semin. lini,
Semin. rutæ syl. Marathri ana ℈.ij.
Nardi, Pyrethri, Meu, Euphorbij,
Anisi, Trifolij acuti,
Dauci Cretici ana ℈.j. ß.
Mellis quantum satis est.

Datur in modum auellanæ in sero cum vino calido. Typicè febrientibus datum cum mulsa mirabiliter subuenit, cum hydromelite distemperatum, sine mora, menstrua prouocat. *Nicolaus.*

Electuarium imperiale, Fiorauanti.

℞. Cinnamomi electi ℥.j.
Macis, Caryophyllorum, Zingiberis ana ʒ.j.
Cassiæ ʒ.vj.
Diacytonij ℥.xij.
Ligni aloes ℥.ß.
Santali rubri ʒ.ij.
Aquæ vitæ ℥.iij.
Moschi ℈.ß.
Mellis cocti & despumati ℔.j.

A Misce, & fiat electuarium. Dosis ab ℥.ß. vsq; ad ℥.j. * confert doloribus matricis: menstrua prouocat: partes totius corporis debilitatas confortat. Vtendum autem hoc electuario est, post vsum pilularum aquilinarum.

Matricem quoque Excalefaciunt, Diambra, Diacalamenthum, Electuarium de gemmis, &c. de quibus vide suprà suo loco.

B
DE ELECTVARIIS REfrigerantibus caput.

Diacodion compositum.

℞. Capitum papaueris flaccidorum num. x.
Aquæ cœlestis ℔.j. ß.

Coquantur ad tertias: id est, tandiu, vsque quò tertia pars aquę supersit. Colaturę expressę adde
Sapæ optimæ ad tertias coctæ ℥.iij.
Mellis optimi ℥.j.

Coquantur ad perfectionem: deinde addantur
C Acaciæ, Hypocistidis, Croci, Balaustiorũ ana ʒ.j.
Ramich ℥.iv.

Fiat electuarium: conseruatur per annos tres. * Confert eis quibus ex capite ad pectus & ad pulmonẽ subtiles catarrhi defluunt, & sunt causa tussis. *Mesues.*

Diacodion aliud.

℞. Capitũ papaueris, neq; perquàm viridiũ, neq; etiam ariditate exuccorum num. xiij.
Rosarum rub. ʒ.ij. ß.
D Croci, Acaciæ, Glycyrrhizæ ana ʒ.j.
Boli Armeni ℥.ß.
Cinnamomi, rad. Consolidæ maioris,
Hypocistidis, Balaustiorum ana ʒ.j.
Myrti, Dauci ana ℥.j.
Coralli candidi, rubri, Sumach,
Sanguinis draconis,
Flor. Althęæ ana ʒ.ij.
Sem. Portulacæ ℈.j. ß.

E Capita papaueris in cœlesti imbre sufficienti duos dies macerato: postridie ad tertias coquito & decoctũ expressum ad iustam consistentiã cum sufficiente quãtitate sacchari vel mellis coquito. Postremò deposito ab igne vase, species subtilissimè tritas adijcito, & bene vnito. * Auxilio est cœliacis, dysentericis, lęuitati intestinorum, alui profluuio, cũ aqua cœlesti, in qua spodium inferbuerit, aut succinum torrefactum, vel cum stillatitio rosarum liquore. *Actuarius.*

F
DE ELECTVARIIS REfrigerantibus pectus.

Diapapauer.

℞. Succi Liquiritiæ, Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ.x
Sem. Papaueris albi, Penidiorum ana ʒ.xx.
Amygdal. dulc. mundat. ʒ.x.
Amyli, sem. Cytoniorum,
Sem. Portulacæ ana ʒ.v.
Sem. Melonis, Cucurbitæ,
Cucumeris, Lactucæ, Maluæ ana ʒ.iix.

Fac puluerem, confice cum syrupo violarum vel sapa. * Mirabiliter prodest hecticis, phthisicis, nimium vigilantibus. *Nicolaus.*

Diatragacanthum frigidum.

℞. Tragacanthæ albissimæ ℥.ij.
Gummi Arabici ℥.j.ʒ.ij.
Amyli ʒ.ß.
Glycyrrhizæ, sem. Cucurbitæ mundat.
Sem. Cucumeris, sem. Citrulli,
Sem. Melonis ana ʒ.ij.
Sem. Vrticæ, sem. Papaueris albi ana ʒ.iij.
Caphuræ ℈.ß.
Penidiorum ℥.iij.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiat electuarium, conseruatur per annum.* Medetur omnibus pulmonum & thoracis vitijs aridis, maximè tabidis, macie confectis: inflammatione lateris laborantibus, omnibusq; tussibus calidis & siccis, exasperationi linguæ & faucium: deuoratum tamdiu ægrotans in ore contineat, quoad liquefactum perfectè exugatur. *Nicolaus.*

Diapenidion sine speciebus calidis.

℞. Penidiorum ℥.ij.ʒ.ß.
Pinearum, Amygdal. dulc.
Sem. Papaueris albi ana ʒ.iij.℈ j.
Cinnamomi, Caryophyll. Zingiberis,
Succi Glycyrrhizæ. Tragacanthæ,
Gummi Arabici, Amyli, sem. Cucurbitæ,
Sem. Citrulli, sem. Cucumeris,
Sem. Melonis ana ʒ.j.ß.
Caphuræ G.vij.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Valet aduersus omnem thoracis noxam, tussim, vocis iacturam: tabidis deniq; & purulenta excreantib. succurrit. *Nicolaus.*

Electuarium resumptiuum.

℞. Rosarum, Glycyrrhizæ,
Sacchari ana ʒ.ij.G.v.
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ʒ.ij.℈.ij.
Santali albi, rubri ana ʒ.j.℈.j.
Papaueris albi, succi Glycyrrhizæ,
Amyli, sem Portulacæ, sem. Lactucæ,
Sem. Scariolæ ana ʒ.iij.
Caryophyllorum, Spodij, vel Eboris vsti,
Cinnamomi ana ʒ.j.
Zedoariæ, Zingiberis,
Styracis calamitæ ana ʒ.ij.
Croci G.v.
Penidiorum ℥ ß.
Sem. Cucurbitæ mundat.
Sem. Citrulli, sem. Cucumeris,
Sem. Melonis ana ʒ.iij.
Sem. Cytoniorum ℈ ij.
Amygdal. dulcium, Pineorum nucleorum,
Berberis, sem. Maluæ,
Sem Cotti siue Bombacis, sem. Violarum,
Sebesten pulpæ ana ʒ.ij.
Syrupi violati quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Restaurat humiditatem radicalem, lenit, humectat, nutrit, & cōfortat, aperit poros, obsistit choleræ, sedat febrem, tussim,

A & sitim, restituit integras vires, & pristinā sanitatem extenuatis, consumptis & hecticis. *Nicolaus.*

DE ELECTVARIIS REfrigerantibus cor.

Diarrhodon Abbatis.

℞. Santali albi, rubri ana ʒ.ij.ß.
Tragacanthæ, Gummi Arabici,
Spodij ana ℈.ij.
B Asari, Masticis, Spicæ nardi, id est Indicæ,
Cardamomi, succi Glycyrrhizæ,
Croci, Ligni aloes, Caryophyllorum,
Cinnamomi Galliæ moschatæ veræ,
Rhabarbari electi,
Berberis, id est, acinorum,
Sem. Anisi, sem. Fœniculi,
Sem. Basiliconis, sem. Cucurbitę, sem. Citrulli,
Sem. Cucumeris, sem. Melonis, sem. Papaueris albi,
C Sem. Scariolæ, Portulacæ, Lactucæ ana ℈.j.
Margaritarum, Ossis de corde cerui ana ℈.ß.
Sacchari candi, Rosar. rubrarum ana ℥.j.ʒ.iij.
Caphuræ G.xv (Alij G.vij.)
Moschi G.iij.ß.
Syrupi rosati, Sacchari albi ana quātū sufficit.

Fiat electuarium. Cōseruatur per annum. * Valet aduersus ventriculi calorē, iecoris, lienis, pulmonumque, contra viscerum dolores, & omnem totius corporis noxam à calore proficiscē-
D tem. *Nicolaus.*

Diarrhodon commune.

℞. Rosar. rub. ʒ.xxx.
Trochisc. diarrhod. Trochisc. è Spodio,
Glycyrrhizæ ana ℥ ß.
Caryophyllorum, Trium santalorum,
Galliæ moschatæ ana ʒ.iij.
Spodij. Croci,
Mastichis Ligni aloes ana ʒ.ij.
Asari, Spicæ nardi Indicæ, Macis, Cardamomi ana ʒ j.
E Sem. Portulacæ, sem. Lactucæ, sem. Scariolæ,
Sem. Cucurbitæ, sem Citrulli, sem. Cucumeris,
Sem. Melonis, Margaritarum alb.
Ocymi caryophyllati Rasuræ eboris,
Tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ j.
Caphuræ ʒ.j.ß. Moschi ℈.ß.

Confice cum Syrupo rosato, & aqua rosata. Dosis eius est ℥.ß. Ventriculum & epar roborat, coctionem ob id iuuat, & dolorem horum à cali-
F di & acri, ac mordenti bile mitigat *Mesues.*

Diatrion santalon.

℞. Santali albi, rubri, citrini, Rosarum,
Sacchari candi ana ʒ.iij.
Rhabarbari, Spodij succi Glycyrrhizæ,
Sem. Portulacę ana ℈.vj.ß.
Amyli, Gummi Arabici, Tragacanthæ,
Sem. Melonis, Cucumeris, Citrulli,
Cucurbitæ, Scariolæ ana ʒ j. ß.
Caphuræ ℈.j. Sacchari quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Aduersus hepatis & ventriculi calorem vtilis est: præterea mirum in modum

dum tabidis & regio morbo correptis prodest. *Nicolaus.*

Diamargariton frigidum.

R. Sem. Citrulli, Cucurbitæ, Melonum,
Cucumeris Portulacæ, Papaueris albi,
Santali moschatellini, Citrini, Ligni aloes,
Zingiberis, Rosar. rubrarum, flor. Nymphææ,
Borraginis, Baccarum Myrti ana ʒ. j.
Coralli albi, rubri, ana ʒ. ß.
Margaritarum ʒ. iij.
Sacchari quantum satis est.

Fiat electuariũ Seruatur annis duobus. * Omnem virium imbecillitatem firmat, syncopem iuuat, asthmaticos, tabidos, tussientes, longo morbo extenuatos, & imbecillitate languentes recreat, & ad pristinum recuperandũ robur conducit. *Nicolaus.*

Electuarium ex acetosa.

R. Xyloaloes, Cubebarum ana ℥. ß.
Rosf. rub. Margaritarum, Santali citrini,
Auellanarum Indicarum ana ʒ. ij.
Berberorum, sem. Cucumeris,
Sem. Cucurbitæ, sem. Citrulli ana ℥. ß.
Sem. Oxalidis, semin. Portulacæ, Buglossi ana ʒ. iij. ß.
Spodij, Charabæ, Gummi Arab.
Tragacanthi ana ʒ. iij.
Boli Armeni ʒ. j. ß.
Caphuræ ʒ. j.

Excipe succo citri, aut omphacij, coctione inspissato. Datur à ʒ. ij. ad ℥. ß. cum aqua frigida. Valet ad intemperaturam calidam totius, vt in febre æstuosa, vel solius ventriculi, aut hepatis, syncopen, cordis palpitationem, ebrietatem. *Galenus.*

DE ELECTVARIIS REfrigerantib. stomachum.

Electuarium de sorbis.

R. Carnis sorborum propemodum maturorum, coctorum in aqua, cui rosæ prius incoctæ fuerint, & cortices granatorum ℔. iv.
Mellis aut sacchari ℔. ij. ß.

Coque ad crassitudinem, & recõde vase. Da ℥. j. * Ventriculum roborat, immodicam purgationem sistit *Mesues.*

Electuarium de baccis myrti.

R. Baccarum myrti tenuiss. tritarum ℔. j.
Myrobal. nigrarum, Myrob. Belliricarum,
Myrobal. Emblicarum in aqua cotoneorum & vino coct. ana ʒ. vij.
Sem. Anisi, sem. Cymini sem Apij aceto horis 24. macerat. & siccat. ana ʒ. v.

Conficitur cum miua aromatizata. Datur cum syrupo decoctionis cydoniorũ. Ventriculum & epar firmat, eorumq; coctionẽ iuuat: ob id lienteriæ, & dysenteriæ hepaticæ confert *Mesues.*

STOMACHVM quoque REFRIGERANT, Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon, &c. de quibus vide suprà suo loco.

A

DE ELECTVARIIS REfrigerantibus hepar.

HEPAR refrigerãt Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon, &c. de quibus vide suprà.

DE ELECTVARIIS REfrigerantibus splenem.

SPLENEM refrigerant, Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon, &c. de quibus suprà.

B

DE ELECTVARIIS REfrigerantibus matricem.

MATRICEM refrigerant, Diatrion santalon, Diarrhodon Abbatis, &c. de quibus suprà.

DE ELECTVARIIS REfrigerantibus iuncturas.

IVNCTVRAS refrigerant, Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon: de quibus vide suprà suo loco.

C

DE ELECTVARIIS astringentibus.

Michleta.

R. Myrobal. Citrinorum, Chebulorum,
Indorum, tostorum ana ʒ. ij. ß.
Myrob. Belliricorum, Emblicorum, tostorum ana ʒ. ij.
Sem. Nasturtij ʒ. ij. ß.
Sem. Cymini, sem. Anisi, sem. Fœniculi,
Sem. Ammios, sem. Carui ana ʒ. j. ß.

E

Omnia cruda terantur, & macerentur in aceto vini modico horis vigintiquatuor exiccentur cum insperso aceto, postea torreantur supra prunas: tostis addantur

Spodij, Balaustiorum, Pulpæ rhois, id est, Sumach, Masticis, Gũmi Arabici ana ʒ. j. G. xv.

Omnia cum oleo rosato fricentur, & cõmisceantur cum syrupi myrtini triplo. * Propriè valet ad hæmorrhoides, & ad ventris torsionem, & rugitum lienteriæ, & dysenteriæ: & optima est omni solutioni ventris. *Nicolaus.*

D

Tryphera minor Phenonis.

R. Myrobal. Chebulorum, Belliricorum,
Indorũ, Emblicorũ, Nucis moschatæ ana ℥ v.
Sem. Nasturtij, Asari, Origani Persici, Piperis,
Olibani, Ammeos, Zingiberis,
Fructus Tamarisci satiuæ, Nardi Indicæ,
Schœnanthi, Cyperi ana ʒ. iv.
Scoriæ ferri, quinq; diebus in aceto maceratæ, & siccatæ ʒ. xx.

F

Myrobalani cum butyro recenti nõ salito assentur modicum, reliqua oleo amygdalino dulci inuoluantur: deinde addantur

Moschi ʒ. j.
Mellis despumati triplex pondus, vel quantum satis est.

Oportet aũt diligenter attẽdere, ne myrobalani comburantur, cum in butyro assantur. Post ex menses datur, à drachma vna ad drachmas sex.

* Valet ad corruptionē, ad abundantiam menstruorum & hæmorrhoidarum, & ad corruptionem formæ, & debilitatem stomachi, & destruit humorem crudum, & clarificat colorem, & confortat vesicā, & abscindit fluxum ventris. *Mesues.*

ASTRINGIT etiam Diacodion.

Tryphera alia minor.

℞. Myrobal. chebularum, Myrobal. Indarum, Myrobal. Belliricarum, Myrobal. Emblicarum ana part. æquales.

Hæ butyro vaccino inuolutæ frigentur, melle emblicarum excipiētur, aromatizetur moscho. Addunt alij

Cyperi, Thuris, Asari, Sem. apij, Sem. nasturtij ana ℈.j.

Scoriæ ferrei nutritæ ʒ.j.

Ventriculum & hepar firmat: lienteriæ confert, & hemorrhoidibus malignis, & formæ corruptæ. *Mesues.*

Electuarium consolidæ maioris.

℞. Rad. cōsolidæ maioris, contus. & crib. ℔.j.

Cort. granatorum ℥.j.

Ligni aloes ʒ. vj.

Myrrhæ, Masticis, Sarcocollæ,

Sanguinis draconis ana ʒ.ij.

Mellis communis ℥. xvj.

Misce, & fiat electuarium secūdùm artem. Sumptum per os, & forinsecus applicatur. Confert rupturis: vulneribus præsertim pulmonis: ossibus fractis, &c. *Fiorauantus.*

DE ELECTVARIIS CALculum frangentibus.

Electuarium Reginæ, magistrale & vsuale.

℞. Sem. Saxifragiæ, Milij solis,

Succi Liquiritiæ ana ℥.ß.

Sem. Carui, sem Anisi, sem. Fœniculi,

Sem. Apij, sem. Petroselini,

Sem. Genistæ, sem. Petroselini Macedonici,

Sem. Dauci, sem. Brusci, sem. Asparagi,

Sem. Leuistici, sem. Cumini, sem. Iuniperi,

Sem. Rutæ, sem. Sileris montani,

Baccarum Lauri, rad. Acori veri,

Pulegij, rad. Pentaphylli ana ʒ.ij.

Spicæ Indicæ, Squinanthi, Peucedani,

Valerianæ, Carabæ, Lapidis Lyncis ana ʒ.j.ß.

Galangæ, Zingiberis, Turbith ana ʒ.ij.

Senæ Alexand. ℥.j.

Sanguinis hirci præparati ℥. ß.

Sacchari vel mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. *Medici Colonienses.*

Electuarium Iustinum.

℞. Cinnamomi, Folij, Costi,

Spicæ nardi Indicæ, Cassiæ ligneæ,

Aristolochiæ longæ, rotundæ, Enulæ cāpanæ,

Hyssopi, Pulegij Artemisiæ,

Pentaphylli, id est, rad. eius, Leucopiperis,

Sem Orobi veri, Sem. Petroselini,

Sem. Leuistici,

A Sem. Olusatri, id est, Petroselini Macedonici,

Sem. Vrticæ, Milij solis, sem. Saxifragiæ,

Baccarum Iuniperi, sem. Asparagi, sem. Sileris montani,

Sem. Apij, sem Anethi, sem. Rutæ,

Sem. Citrei mali, sem. Fœniculi, sem. Anisi,

Baccarum Lauri ana ʒ.j.ß.

Sacchari albissimi, quantum sufficit.

Fiat electuarium. Conseruatur per annos duos.

* Valet ad dolorem renum, calculos frangit, &

B arenam expellit, & stranguriā dissoluit. *Nicolaus.*

Electuarium de cineribus.

℞. Cinerum Vitri, Scorpionum,

Rad. Brassicæ, Leporis,

Putaminum ouorum (è quibus pullus exemptus sit)

Lapidis Spongiæ, Sanguinis hirci præparati,

Lapidis Iudaici, Gummi Iuglandis, Acori ana ʒ.j.

Petroselini, Dauci, Pulegij, Gummi Arabici,

C Sem. Altheæ, Piperis nigri ana ʒ.j.ß.

Mellis quantum sufficit

Fiat electuarium. *Auicenna.*

Electuarium diureticum.

℞. Cineris putaminum ouorum, ex quibus pulli sunt exclusi ʒ.j.ß.

Vitri combusti, Lapidis spongiæ,

Lap. Iudaici ana ʒ.j.ß.

Sem. Apij, sem. Petroselini, sem. Rusci,

D Sem Asparagi, sem Leuistici ana ʒ.j.

Anisi, Glycyrrhizæ ana ℥.ß.

Sanguinis hirci præparati ʒ.v.

Mucilaginis sebesten ℔.j.

Sacchari rubri ℔. ß.

Oxymellis compositi ℥ iij.

Pistaciorum depuratorum ℥.iv.

Infundantur pistacia in aqua cineris calidi per duos dies, postea minutim incidātur, & coquantur simul mucilagines, syrupus, & saccharum ad

E spissitudinem, deinde in mortario incorporentur cum pistacijs & alijs speciebus, fiat electuarium. * Confert in vrinæ retentione, dysuria, & stranguria nam vrinam potenter prouocat, calculos rumpit. *Bart. Montagnana.*

Lithontribon.

℞. Spicæ nardi, id est, Indicæ, Zingiberis,

Xylobalsami, aut Xyloaloes,

Acori, id est, calami aromatici, Cinnamomi,

Peucedani, id est, rad. eius,

F Meu, (loco eius accipe Seseli Cretici radicē, id est, Beerwurtz) Melanopiperis, Macropiperis,

Leucopiperis, Saxifragiæ ana ʒ.ij.ß.

Opobalsami, (loco eius sumatur oleū de granis iuniperi) Caryophyllorum, Costi,

Rheupontici, Glycyrrhizæ, Cyperi, Tragacanthæ,

Sem. Olusatri, Chamædryos, sem. Apij, sem. Ammeos,

Sem. Asparagij, sem. Ocymi, sem. Vrticæ,

Sem. Citrei mali ana ʒ.j G xv.

Folij, aut Macis, Croci, Schœnanthi,

Cassiæ

Cassiæ ligneæ, Bdellij, Masticis,
Ireos, semin. Amomi, semin. Ligustici,
Milij solis, semin. Petroselini Macedonici,
Semin. Seseleos, Sinoni, Cardamomi,
Semin. Anethi, Euphorbij,
Lapidis Lyncis, Olei Nardini,
Olei moschellini ana ℈.j. G.xv.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

A Fiat electuarium, in vase fictili vitreato conseruandum. * Præclarum ad indigestionem stomachi ex frigiditate: iliorum lumborumq; dolorem B compescit, lapides in renibus & vesica potenter confringit, & inde mirabiliter expellit: stranguriam & dysuriam e uestigiò soluit. *Nicolaus.*

Philanthropos.

℞. Folij, Schœnanthi, Cyperi,
Asari, Anthi, Euphorbij,
Semin. Petroselini Macæ, Summit. thymi,
Semin. anethi, Milij solis, Lapidis lyncis ana ʒ.ij ß.
Cinnamomi electi, Calami aromatici,
Polypodij, Ph l. pendulæ, Macis,
Semin. Leuistici, Piperis albi, semin. vrticæ,
Sem. Citri, Saxifragiæ, Rad. barbanæ,
Baccarum hederæ ana ℈.ij.
Galangæ, Spicæ nardi, Zedoariæ,
Rad. Valerianæ, Menthæ, Betonicæ,
Semin. Asparagi, Cardamomi min. sem. Apij,
Marathri, sem. Erucæ. Sinapis,
Orobi albi & rub. ana ʒ.ß.
D Caryophyllorum, Zingiberis, Cassiæ ligneæ,
Costi, Pyrethri, Spicæ, Celticæ,
Cort. myrobal. citrinorum, Olibani,
Piperis longi, Carpobalsami, Carui, Cymini,
Baccarum lauri, Seseleos ana ℈.j.
Olei nardi, Pulegii,
Sambucini, Muscelini ana G.xv.
Mellis despumati quasi ℔.ij.

Incorporentur. Dosis eius est à ʒ.ij. vsq; ad ʒ. iij. E Datū cum decoct. saxifragiæ, & milij solis, frangit lapidem mirabiliter, & fractum expellit potenter absq; periculo à renibus, & à vesica. Datum cum decoctione diureticorū, confert stranguriosis, & nephriticis frigidis. Datum cum decoctione scolopendriæ, & tamarisci, cōfert opilationibus splenis, & hepatis ex humoribus frigidis, & viscosis. Datum cum decoct. diagridij, & euphorbij ana ℈. j. masticis, tragacanthi ana ℈.ij. in media nocte, cum calida est optima medicina iliosis non constipatis. *Arnold. Villanouan.* F

Nephrocatharticum.

℞. Lapidis lyncis ʒ.ij. Gr.xv.
Croci ʒ.j Gr.xv.
Zingiberis, Euphorbij, Myrrhæ,
Olibani, Vesicæ apri siccæ,
Lapidis in hepate, vel vesica porci inuenti,
Sem hyoscyami albi, sem. Petroselini,
Sem. Macæ, sem. Citri ana ʒ.j. Gr.vj.
Spicæ nardi, Costi, Schœnanthi, Pyrethri,
Cassiæ ligneæ, Rheupontici, Prassij, Enulæ campanæ,
Maioranæ, Calamēthi regalis, flor. Rorismar.
Gentianæ, Saxifragiæ, Gummi hederæ,
Cupularum cypressi, Baccarum lauri, Piperis nigri, albi,
Sem. rutæ domest. sem. iuniperi ana ʒ. ß.
Quatuor grana balsami, Styracis calamitæ,
Sanguinis hirci, Nasturtij, Asari,
Rad. acori, rad. Valerianæ, rad. Meu,
Rad. Arist. rotun. & longæ, Betonicæ,
Sem. saxifragiæ, sem. Dauci ana Gr.v.
Sem. Petroselini, suc. Asparagi,
Suc. Brusci ana Gr.v.
Sem. vrticæ ℈.ß. Gr.iij.ß.
Mellis despumati ℔.j.

Incorporentur. Dosis eius est à ʒ.j. vsque ad iij. Drachma vna ex eo data cum decoct. milij solis, est expertum iliosis, difficultati vrinæ. Datū cum decoct. saxifragiæ, expellit potenter lapidem de renibus, & vesica. Datum cum decoctione artemisiæ, imperat menstruis. Propinatum cum decoct. costi sedat tumorem colic. *Arnold. Villanou.*

DE ELECTVARIIS venerem stimulantibus.

Diasatyrium.

℞. Testiculorum Satyrij recentiū densorum.
Rad. Pastinacæ satiuæ recentium,
Rad. Secacul, id est, Siseris, Grützelmoren/
Nucis Indicæ, Pinearū, Pistaciorum ana ʒ.vij.
Caryophyllorum, Zingiberis, Anisi,
Sem. Erucæ, sem. Fraxini ana ʒ.v.
Cinnamomi, Caudarum Scincorum,
Sem. Bulbi ana ʒ.ij.ß. Moschi G.vij.
Mellis despumati optimi ℔.iij.

Radices Satyrij, Pastinacæ, & Siseris priuatim, & seorsim bene tritæ melli imponuntur, ac subiguntur, paululumq; molliusculo igne feruescāt: deinde pistacia, & nuces pineæ repurgatæ ac tusæ adijciuntur, vbi cum melle aliquātulum bullierint, sublato ab igne lebete, tusæ, & cribratæ species adduntur: postremò moschus cum exiguo stillatitio aquarum liquore inseritur. Fitque electuarium in fictili vase vitreato conseruandū per annum vnum. * Pollet contra vesicæ & renum imbecillitatem: ijs etiam auxilio est, qui vrinam reddere nequeunt: venerem stimulat, eámque certa de causa cessantem, haud segniter restituit. *Nicolaus.*

Diasatyrium aliud.

℞. Rad. Secacul albi & mūdi, & elixati in decocto Cicerum, quorū prima aqua, in qua decoquebantur, sit effusa, ℔.j.
Testiculorum vulpis ℥. viij.
Rad. Raphani ℥.iij.
Rad. Luph plani ℥. ij.

Terantur hæ tres radices posteriores, & infundantur super eas lactis bubuli aut ouilli tantum, vt lac duos digitos emineat, adijciendo
Olei Sesamini, Butyri recētis nō saliti an. ℥.iv.
Coquantur cum facilitate vsq; ad consumptionem lactis, & donec omnino remollitæ sint ra-

dices,& habeant iustam spissitudinem instar pultis crassioris. nam si aqueum quod in lacte & radicibus est,non consumatur, situm cõtrahit hoc medicamentum. Postea adfunde omnibus hisce prædictis radicibus

Mellis despumati optimi ℔. vj.
Succi ceparum recentium ℔.j.ß.

Coque omnia simul ad perfectam decoctionẽ: deinde ab igne depone, & insperge subsequentium specierum minutissimum puluerem:

Caudarum Scinci cum renibus & sumine ℥. j.
Seminis Erucæ ʒ.iv.
Zingiberis, Been albi,rubri,sem. Fraxini,
Sem.Nasturtij,Cinnamomi,Piperis longi,
Sem.Baucíæ,sem Napi,
Pulpæ sem.Asparagi,maximè recẽtis an. ʒ. iv.

Confice cum eis: vltimò verò adijciantur subsequentia:

Pinearum mundatarum ℔. j ß.
Pistaciorum ℥. x.

Cõfice, & misce omnia optimè, & aromatiza cũ Mosci boni ʒ.j. * Valet ad erectionem virgæ: multiplicat sperma, & desideriũ coeũdi. *Mesues.*

Diasatyrion analepticum & renutritorium.

℞. Rad.Satyrij plenarum & recent.℔.j.

Tere, coque exactè in lacte ouino q. s. est ad lactis consumptionem. Postea tere pistillo ligneo cum ℥.iij.olei recentis amygdal.dulcium. Deinde syrupum ex succi buglossi cocti & despumati ℔.ij.succi pomorum dulcium ℥.xij.cum sacchari optimi ℔.iij.coctum superfunde,misce percoquendo.Postremo ab igne deposito adde

Cinnamomi ʒ.v.
Been albi,Been rubri ana ʒ.ij.
Ligni aloes ʒ.iij.
Croci,Santali citrini,Tragacanthi,
Gummi Arabici,Ocymi caryophyllati,
Cubebarum,Macis ana ʒ.j. ß.

Confice & pone in vase vitreo. Dosis ab aur. iij. ad aur. v. Confert phthisicis, hecticis , vel aliter consumptis,& emaciatis,semen auget,venerémque incitat. *Mesues.*

Tryphera Sarracenica.

℞. Myrobal.Chebulorum, Indorum,
Belliricorum , Emblicorum , Citrinorum ana ʒ. v.
Cinnamomi,Leucopiperis,Macropiperis,
Melanopiperis,Secacul,id est Siseris,
Folij,seu Maceris,Spicæ nardi Indicæ,
Cardamomi maioris,minoris, Cassiæ ligneæ,
Seitaragi Indi,id est,Lepidij,Cyperi,Apij,
Linguæ auis,Caryophyllorum,
Been albi,rubri,Zingiberis ana ʒ.ij.
Nucis moschatæ, Macis , Sesami excorticati ana ʒ.iij.
Amygdal.dulcium,amararum ana ʒ.v. *
Ligni aloes,Masticis,Rhabarbari,sem. Fœniculi ana ʒ.iij.
Ocymi caryophyllati, Menthæ siccæ,
Origani Persici ana ʒ.j.ß.

A Fricentur myrobalani tritæ cum butyro vaccino recenti & nòn salito,aliæ verò species cum oleo amygdalino dulci: & confice cum mellis despumati optimi triplo : & serua in vase fictili vitreato ad annos duos. Datur à ʒ. j.ß. vsque ad ʒ.iij. Addunt aliqui Turbith ʒ. v. Moschi ʒ. j. Gr. xv. * Concoctionem ventriculi & hepatis suo calore iuuat: ob id flatus dissipat, humores in ventriculo & alijs visceribus putres absumit : oris & corporis odorem & colorem commendat,lassi-
B tudinem tollit , sanitatem præsentem tuetur, & morborum generationem prohibet , venerem auget,hæmorrhoides sanat. *Mesues.*

Tryphera Galeni.

℞. Myrobal.omnium,ana ʒ.x.
Zingiberis,Masticis,
Cinnamomi,Caryophyllorum ana ʒ.viij.
Galangæ,Spicæ nardi,Asari,
Croci,sem Fœniculi,sem.Anisi,
Sem Apij,sem.Ameos ana ℥.ß.
C Costi,Piperis nigri,& longi, Cassiæ ana ʒ.iij.
Nucis moschatæ,Cardamomi vtriusque,
Macis,Calami aromat.Ligni aloes ana ʒ. ij.
Been albi,& rub.Piperis,Cyperi ana ℥.iij.ß.
Ambræ ʒ.j.
Moschi ℈. j.

Fricentur myrobalani cum oleo amygdal. dulc. Melle despumato omnia excipiuntur.Scoria ferri,in aceto nutrita aliquando additur.Dosis eius
D est à ʒ. j. ad ʒ. ij. Confortat stomachum & calefacit ipsum.

Tryphera muscata.

℞. Myrobal.Chebularum,Myrob.Nigrarum,
Myrob.Emblicarum,Myrob.Belliricarum,
Piperis nigri,& longi,Zingiberis,Cassiæ,
Spicæ nardi ana ʒ. v.
Sem.Anethi,sem Porri ana ʒ. ij.
Sem.Dauci,Rosar.rub. Cinnamomi,
Nucis moschatæ,Caryophyllorum ana ʒ.j. ß.
E Macis,Cardamomi maior.Galangæ,
Ligni aloes,Moschi ana ʒ. j.
Sem.nasturtij ʒ. x.

Excipiuntur melle despumato. Datur à ʒ. ij. ad ℥.ß.Adduntur interdũ scoriæ ferri nutritæ ʒ.ij. Eadem promittit,vt Sarracenica. *Mesues.*

DE ELECTVARIIS contra venena.

Diarceuthidon Damocratis.

F ℞. Baccarum Iuniperi ℥.ß.
Terræ Lemniæ ʒ. ij.

Trita excipiantur olei dulcis quantitate sufficienti.

Alij butyrum recens loco olei sumunt. * Accipientem tutum à venenis reddit. nam si venenum non subsit,quieta manet:sin adsit nauseam concitat, & euomere cogit ita vt venenum quoque cum antidoto reijciatur. *Galenus.*

Electuarium de ouo.

℞. Ouum gallinæ recens in altera angulorum parte aperiatur, vt albumen extrahi queat : vitello

tello addatur croci contusi, quantum ad implendum ouum sufficit: foramē suo operculo & oui albumine claudatur, atq; in cineribus calidis ad perfectam vsq; coctionem assetur: deinde ablato cortice, teratur, addanturq;

Sem. Erucæ, Dictamni albi,
Tormentillæ ana ℥.ij.
Trochiscorum bechicorum ʒ.j.
Theriacæ optimæ ad pondus omnium.

Cōtundantur simul optimè, & diutissimè, fiatq; electuarium, quod in vase fictili vitreato seruetur ad annos 30. Datur à ʒ.ß. ad ʒ.j. Contra pestem præsentaneum est remedium.

Electuarium de ouo, aliter, Maxim. I. Imp.

℞. Ouum gallinæ recens, & educto per apicē albumine, id quod vacuū est Croco Oriētali nō puluerizato imple, vitellum nō auferēdo, postea cū alio putamine iterū occlude, ne quid transpiret, & lento igne vel post fornacē tamdiu assa in ollula, donec totā oui testa ad nigredinē deueniat. Exempta à testa materia, exiccetur, vt in mortario exquisitissimè contundi & in puluerem redigi queat, addendo pulueris sinapis albi quantum prædicta omnia ponderant. Postea

℞. Pul. dictāni albi, pul. Tormentillæ ana ʒ.ij.
Pul. Myrrhæ, pul. Cornu cerui,
Pul Nucis Vomicæ ana ʒ.j.
Pul. Angelicæ, pul. Pimpinellæ,
Pul. Granorum Iuniperi, pul. Zedoariæ,
Pul. Caphuræ an. ℥.ß.

Misce omnia simul in mortario, & tandē adpone Theriacæ optimę ad pondus omnium, & iterum pistillo fortiter contunde & commisce per tres quasi integras horas agitādo: fiat electuarium, vt artis est. *Medici Augustani.*

Electuarium de ouo, aliter.

Albumen per acutiorem oui partem educitur: ouum croco repletur, pulte postea circumlinitur, sub cineribus, donec in puluerē redigi possit, coquitur, eius pulueri sequentia adduntur:

℞. Rad. Tormentillæ, rad Morsus diaboli, rad. Angelicæ. rad. Pimpinellæ, rad. Dictamni, rad. Zedoariæ,
Theriacæ veteris ℥.iij.

Aquæ scabiosæ vel rosarum diluuntur: puluis oui prædictis miscetur: & eius mixtionis quotidie manè ʒ.j. vel ℈.ij. sumuntur. Pesti medetur. *Antonius Chalmeteus.*

Electuarium de nucibus.

℞. Nuces communes xv.
Caricas pingues xv.
Rad. Aristolochiæ vtriusq; ana ℥.j.ß.
Rad Tormentillæ, rad Dictamni albi,
Pimpinellæ ana ʒ.ij.ß.
Absinthij, Rutæ, Scabiosæ, Asari an. M.j.
Baccarum lauri ʒ.ij.ß.
Cort. Citri, Galangæ, Macis ana ʒ.j.
Flor. borrag. ij.
Ossis de corde cerui, Boli Armeni, Myrrhæ ana ʒ.j.

A Mellis despumati ℔.iij.

Misceantur fiatq; electuarium, de quo detur manè instar lupini. Præseruat à peste. *Antonius Chalmetheus.*

Electuarium præseruatiuum contra pestem, & alios morbos.

℞. Cinnamomi electi ʒ.ß.
Zedoariæ ʒ.j.
Boli armeni præparati ʒ.iij.
B Caphuræ G.vij.
Sem. citri excorticati, sem. acetosæ,
Cort. mali citri ana ʒ.j.ß.
Rad. Dictamni, rad. Tormentillæ,
Rad. Pimpinellæ ana ʒ.ß.
Rasuræ eboris, Ossis de corde cerui ana ʒ.j.
Auri fol. Fol. argenti ana ℈.ß.
Frag. Saphyri, frag. Rubini, frag. Smaragdi,
Frag. Granati ana ℈.j.

Misce, & fiat puluis, cui adde

C Conseruæ Rosarum, cons. Acetosæ, cons. Buglossæ ana ʒ.ij.
Sacchari albiss. in aqua buglossi. & endiuiæ Dissoluti ℔.j.

Fiat electuarium. Dosis ad quantitatem duarum fabarum. Incenso verò iam peste ℥.ß. cum vino acetosæ detur omni die. *Priscianus de Corduba.*

Electuarium contra pestem.

℞. Tormentillæ, Rubiæ tinct. Cardui bened.
D ana ℥.iij.
Carlinæ ʒ.ij.
Terræ sigillatæ veræ, Boli Armeni ana ℥.j.
Caphuræ ʒ.ij.
Moschi, Ambræ ana ℈.ß.
Theriacæ veteris, Mithridati ana ℥.iij.ß.
Spec. Diamarg. Nicol. ʒ.ij.ß.
Aquæ vitæ optimę atq; circulatæ ℔.j.

Puluerizanda puluerizentur optimè, & ponātur in boccia vitreata cum dicta aqua vitæ, & clau-
E datur os bocciæ, ne exhalet. & ibi stēt infusa per 24. horas, postea destillentur, per alembicū, quo vsq; fæces remaneant, tunc abijce, & aquā serua in qua dissolue

Sacchari taberzet ℔.j.ß.
Croci ʒ.ij.

Bulliant omnia vsque ad spissitudinem syrupi, cui addantur

Zedoariæ ʒ.ij.
Boli Armeni ℥.ß.
F Terræ sigillatæ veræ ʒ.iij.
Carlinæ ℥.j.
Vnicorni, Lapidis serpentini ana ℥.j.
Frag hyacinthi, frag. Smaragdi,
Frag. Saphyri, frag. Granati ana ʒ.j.
Margaritarum Berillorum ana ʒ.ij.
Coralli albi & rubri ana ʒ.j.
Santali albi, citrin. & rub. ana ʒ.j.
Cortic. mali citri, Ossis de corde cerui an. ℈.ij.
Been albi & rub. ana ʒ.j.
Fol. auri, num. 30.
Fol. argenti num. xxxvj.

Syrup. de acetositate citri, syrup. de limonib. A
Syrupi de Ribes an. ℥.ij.
Syrupi acetosi simp. ℥.j.ß.
Conser. borrag. bugloss. rosarum an. ℥.ij.ß.

Misce & fiat electuarium secundùm artem. Est enim mirabile tempore pestis, tum ad præseruationem, tum curationem *Nicolaus de Graßis, Med. Romanus.*

Electuarium contra Pestem, quod alij Electuarium Papæ vocant.

B

℞. Granorum Iuniperi ʒ.ij.ß.
Caryophyllorum, Macis, Nucis moschatæ,
Zingiberis albi, Zedoariæ ana ʒ.ij.
Gentianæ, Tormentillæ, Herbæ tunicæ,
Dictamni albi, rad. Aristoloch. rotundæ,
Rad. Aristolochiæ longæ an. ʒ.ij ß.
Saluiæ, Rutæ Balsamitæ, Menthæ crispæ,
Rad. Chelidoniæ an. ʒ.j.
Baccarum lauri, Doronici. Croci orient.
Sem. acetosæ, sem. Citri, sem. Ocymi, Masticis, Thuris, C
Boli armeni. Terræ lemniæ, Spodij præparati,
Ossis de corde cerui, Rasuræ eboris,
Marg. præparatarum, Corall. rubeorum, Frag. Saphyri,
Frag Smaragdi, Ligni aloes, Santali Citrini,
Santali Rubri, santali Muscellini an. ʒ.ß.
Conseruæ Rosarum. conseruæ Buglossæ,
Cōseruæ Nymphææ, Theriacæ electæ ana ℥.j.
Sacchari optimi ℔.iij.

Dissoluatur saccharum cum aqua scabiosæ & rosarum, addendo D
Caphuræ ℈ j.

Misceantur omnia vt artis est. *Guido.*

Diascordium.

℞. Cinnamomi, Cassiæ ligneæ an. ℥.ß.
Scordij veri ℥.j.
Dictāni Cretici, Tormētillæ, Bistortæ an. ℥.ß.
Galbani, Gummi Arabici an. ℥.ß.
Opij ʒ.j.ß. E
Styracis Calamitæ ʒ.iv.ß.
Sem. acetosæ ʒ.j.ß.
Gentianæ ℥.ß. Boli armeni ℥.j.ß.
Terræ Lemniæ ℥.ß.
Piperis longi, Zingiberis an. ʒ.ij.
Mellis albi ℔.ij.ß.
Conseruæ rosſ. ℔.j.
Vini aromatici ℔. ß.

Fiat electuariū. Hoc feliciter vtūtur in ijs, in quibus Theriaca locum non habet, vt pueris & grauidis. In peste correptis ac extremè desperatis F commendatur hoc modo.

℞. Succi Luiulæ ℥. ij.
Succi Citri ℥ j.
Diascordij ʒ. ij.
Spec. Cordialium, Spec. è gemmis an ℈.j.
Aceti ℥.j.
Omnia misceto & totum haurito. *Hieronymus Fracastorius.*

Athanasia Mithridatis.

℞. Piperis albi G.xl.
Costi, Mei, Acori, Agarici, Scordij,
Dauci, Petroselini ana ʒ.iv.
Croci, Myrrhæ ana ʒ.viij.
Cinnamomi, Cassiæ, Schœnanthi an. ʒ.xij.
Mellis quantum sufficit.

Compone, vt artis est. * Facit ad venena, & omnium venenatorum morsus, quibusque cibus in ventriculo acescit, sanguinemq; reijciunt: antiquas insuper tusses hepatis, lienis, vesicæ & vteri morbos sanat. *Galenus.*

Antidotum contra Venena lethalia, & Pestem.

℞. Rhabarbari, Rhapontici, rad. Phu, Acori.
Rad Cyperi, Quinq; folij, rad. Tormentillæ,
Rad. Aristoloch. rotun. rad. Pæoniæ, Helenij,
Rad. Costi, Iridis, rad. Chamæleontis albi ana ʒ.iij.
Rad. Galangæ, rad. Imperatoriæ.
Rad. Dictamni albi, rad. Angelicæ, Rad. Millefolij,
Rad Filipēdulæ, rad Doronici, rad. Zedoariæ,
Rad. Zingiberis ana ʒ.ij.
Agarici ʒ. iij.
Libanotidis maris, Gentianæ,
Morsus diaboli ana ʒ. ij.ß.
Sem. mali Citri, sem. Viticis, sem. Cocci infectorij,
Semin. Fraxini, sem. Accetosæ, sem. Pastinacæ syluest.
Sem. Napi, Nigellæ, sem. Pæoniæ, sem. Ocymi,
Sem. Irionis, sem. Thlaspis, sem. Fœniculi,
Sem. Ammi ana ʒ.ij.
Baccarum Lauri, baccar. Iuniperi, baccar. Hederæ,
Baccar. Smilacis, Cubebarum ana ʒ.j ß.
Fol. Scordij, fol. Chamædryos, fol. Chamæpityos.
Fol. Centaurij min. fol. Stœchadis, fol. Nardi Celtici.
Fol. Calaminthæ fol. Rutæ ana ʒ.j.ß.
Fol Menthæ, fol. Betonicæ fol. Verbenacæ,
Fol. Scabiosæ, fol. Cardui benedicti,
Fol. Melissæ ana ʒ.j ß.
Dictamni Cretensis ʒ.iij.
Sampsuchi, Hyperici, Iunci odorati, Marrubij,
Galangæ, Sabinæ. Pimpinellæ ʒ. ij.
Caricarum, Nucum iuglandium, Pistaciorum ana ℥.iij.
Myrobalanorum emblicorum ℥.ß.
Flor. Borraginis, flor. Buglossæ, flor. Rosarum,
Flor. Lauendulæ flor Saluiæ,
Flor. Rorismarini ana ℈.iv.
Croci ʒ.iij. Cassiæ odoratæ ʒ. x.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ, Macis ana ʒ ij.ß.
Piperis nigri, Piperis longi,
Santalorum omnium, Agallochi ana ʒ.j.ß.
Cornu cerui ℥.ß. Vnicorni ʒ. j.
Ossis cordis ceruini, Ramentorum eboris,
Virgæ ceruinæ, Castorij ana ℈.iv.
Terræ lemniæ ʒ. iij. Opij ʒ.j.ß.

Margarita-

Margaritarum Orientaliũ, rament. Smaragdi, A
Rament. Hyacinthi, Corallij rubri ana ʒ.ß.
Caphuræ ʒ.ij.
Masticis, Thuris, Styracis, Myrrhæ, Gummi Arabici,
Terebinthinæ, Sagapeni,
Opopanacis, Laserpitij ana ʒ.ij.ß.
Moschi odorati, Ambræ ana ʒ.j.
Olei Vitrioli ℥.ß.
Specierum Cordialium, spec. Diamargarit.
Spec. Diamoschi, spec. Diabrę, spec. Diagẽmę, B
Trochis. caphuræ ana ʒ.ij.ß.
De vipera ℥.ij.
De scilla ʒ.ij. ß. (Echij,
Succi acetosæ, suc. Sonchi, suc. Scordij, suc.
Suc. Buglossi, suc. Melissæ ana ℔.ß.
Hypocistidis ʒ.ij.
Theriacæ electæ, Mithridatij optimi ana ʒ.vj.
Vini odorati ℔.iij.
Sacchari albiss. ℔.viij.
Fiat electuarium. *Matthiolus.* C

Electuariũ contra pestem, Ferdinandi Imperatoris.

℞. Boli Armeni præparati ℥.ß.
Rasuræ cornu cerui, sem. Citri,
Sem. Aurantiorum, sem. Limonum ana ʒ.iij.
Diptamni albi, Cinnamomi electi ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Rosarum rubrarum,
Coriandri præparati, sem. Perforatæ,
Rasuræ eboris ana ʒ.j.ß.
Xyloaloes, Nucis moschatæ, Maioranæ, D
Granorũ Iuniperi, Ossis de corde cerui, sem. Anisi,
Sem. Perfoliatę, rad. Tormẽtillę, rad. Scabiosę,
Rad. Buglossæ, Santalorum omnium ana ʒ.ß.
Saphyri, Hyacinthi, Smaragdi, Rubini,
Granathi, præparatorum ana ℈.j.
Misce. *Augustani.*

Electuarium pestilentiale.

℞. Rad. Angelicę domesticę, rad Imperatorię, E
Rad. Zedoariæ, sem. Angelicæ domesticæ,
Granorum iuniperi, Rutæ, (ʒ.ij.
Boli optimi finissimi, Cinnamomi electi ana
Angelicæ syluestris rad. rad. Tormentillæ,
Rad. Chamæleontis Carlinæ dictæ,
Rad. Asclepiadis siue chelidoniæ,
Rad. Pimpinellæ, rad. Morsus diaboli
Rap. Phu veri domestici, Acetosæ,
Sem. Citri, vel Limonum, vel Aurantiorum,
Sem. Cardui benedicti, Baccarum lauri, F
Foliorum Sabinę, fol. Cardui benedicti,
Florum Lauendulæ, Rosarum rubrarum,
Croci, Opij, Myrrhæ optimæ,
Thuris, Rasuræ cornu cerui ana ʒ.j.
Rad. Aristolochiæ nostræ vulgaris,
Rad. Gentianæ,
Rad. Acori, siue Calami aromatici,
Cort. Laureolę incisorum, & in aceto per noctem maceratorum, rursumq; exiccatorũ,
Summitatũ centaurij minoris, Piperis longi,
Maceris, Euphorbij ana ʒ.ß.

Fiat puluis ad Electuarium conficiendum ex eo, adde
Nucum iuglandium non rancidarum,
Pulpæ ficuum optimarum ana ℥.ß.
Succi acetosæ, Vini præstantissimi ana ℥.j.ß.
Sacchari finissimi ℥.iij.
Mellis purissimi ℥.xvj.
Fiat electuarium. Ad tabulas formandas accipe pro ʒ.j. Puluerum, sacchari ℥.j. in aqua conuenienti dissoluti, fiant Tabulæ. De electuario datur ad præseruationem ʒ.ß. singulis vel alternis diebus ad curationem verò ʒ.j. *Medici Basilienses.*

Theriaca seu Antidotus contra pestem.

℞. Rad. Angelicæ, rad. Gentianę, Rad. Zedoariæ,
Rad. Tormentillę, rad. Dictamni Cretici,
Rad. Pimpinellæ, rad. Valerianę,
Rad. Ostrutij, rad. Morsus diaboli,
Rad. Arist. rotundę, rad. Asari,
Rad. Serpentariæ, rad. Leuistici, rad. Cardopatij,
Rad. Petasitidis, herb. Scordij,
Herb. Rutę, herb. Cardui benedicti,
Herb. Galengę (cuius defectu augeatur quantitas scordij) flor. Calendulæ, sem. Citri,
Sem. Acetosæ, Baccarum lauri, Ossis de corde cerui,
Cornu cerui præparati ana ʒ.ij.
Croci, Masticis, Thuris, Santalorum omnium ana ʒ.j.
Cinnamomi, Myrrhæ, Boli armeni præparati,
Terræ sigillatę, Florum Sulphuris,
Camphurę ana ℥.ß.
Spec. Diagemmę cal. & frig.
Spec. Diamarg. cal. & frig. spec. Diambrę,
Spec. Cordialium ana ʒ.j.
Succi Scordij, succi Calendulæ,
Succi Baccarum Ebuli ana ℥.j.
Theriacæ Andromachi ℥.vj.
Mithridati, Electuarij de ouo ana ℥.ij.
Aquę vitę contra pestem ℥.ij.
Commisceantur omnia & cum syrupo acetositatis Citri, vel cum Melle despumato optimo q. s. incorporentur secundùm artem ad formam Opiatæ. Dosis à ʒ.j. ad ʒ.ij. pro ætatis ratione. *Adamus Lonicerus.*

Electuarium præseruatiuum in peste.

℞. Rad. Angelicæ, rad. Gẽtianę, rad. Zedoarię,
Rad. Tormentillæ, rad. Pimpinellę,
Rad. Valerianæ, rad. Galangæ, rad. Zingiberis,
Herb. Scordij herb. Rutę, herb. Saluiæ,
Herb. Maioranæ, herb. Cardui benedicti,
Flor Calendulæ, Granorum iuniperi ana ʒ.vj.
Croci ʒ.ij. Cinnamomi ℥.j.
Myrrhę flor. Sulphuris an. ℥.ß.
Thuris, Masticis an. ʒ.iij.
Boli Armeni, Terræ sigillatę an. ℥.j.
Caphuræ ℥.ß
Conseruę Rosarum, conser. Borraginis,
Conser. Anthos ana ℥.iij.
Theriacæ Andromachi, Mithridati ana ℥.j.

A Theriacæ Diateſſaron ℥.vj.

Cum ſyrup. acetoſ. Citri, vel cum Melle optimè deſpumato fiat electuarium ad formam Opiatæ. Doſis quantitas auellanæ, manè ante egreſſum ex ædibus. *Adamus Lonicerus.*

Aliud.

℞. Conſer. Roſarum & Acetoſæ ana ℥.j.
Conſer. Florũ borraginis bugloſſæ, cichorij,
Rob de Ribes, de Berberis an. ℥.ß.
Cortic. citri conditi ſaccha ℥.ij.
Raſuræ eboris,
Cornu cerui ana ʒ. iij.
Corallor. rubeorum ʒ.ij.
Semin. Citri ʒ.j.
Sem. Portulacæ,
Fol. Dictamni veri,
Cinnamomi, Zedoariæ, Angelicę,
Santali rubri an. ʒ.ß.
Rad. Tormentillæ ʒ.iij.
Sacchari roſati tabulati ℥.iix.
Syrupi de Limonibus, de acetoſitate citri ana (q.ſ.
Miſce. Fiat Electuarium ſecundùm artem. *Iohan. Bauhinus Iunior.*

Aliud pro pauperibus.

℞. Rad. Pentaphylli, Tormentillæ, Angelicæ vel Carlinæ,
Gentianæ ana ℥. iv.
Zedoariæ ℥.ij.
Iridis ℥. ß.
Corticis citri, arantiorum an. ℥.j.
Baccarum iuniperi ʒ.iij.
Confer flor. Roſarum & borraginis ana ℥.ij.
Herbarũ rutæ, Cardui benedicti acetoſæ, portulacæ an. M.iij.
Boli abluti aqua roſarum ℥.ij.
Cum ſucco acetoſæ & ſaccharo fiat Electuarium. *Idem.*

Antidotum de ſanguinibus.

Antidotum de ſanguinibus conficitur ex ſanguine anatis, maris & fœminæ, ſicco, hædino itē & anſerino: quod & poſteriores Medici perpetuò in peſtilentia plurimum probarunt. Valet ad venena venenatorũq; morſum. Videtur aũt ſanguinis vſus à magno illo Mithridate Rege originem habuiſſe: qui tamen Rex non omnem ſanguinem antidotis miſcuit, ſed tantùm anatum Ponticarum: quoniam veneno viuerent. *Galenus.*

Antidotus Regis Mithridatis contra omne venenum & peſtilentiam.

℞. Nucum iuglandium ſiccarum ℥ vj.
Ficuum ſiccarum ʒ iiij.
Fol. rutæ ſicc. ℥.ß.
Salis ʒ.ij.
Omnia hæc in minutas partes conciſa, aqua roſarum imbuãtur, neq; vt quidam volũt terantur. Aliqui hæc miſcent ſucco acetoſæ aut aceto roſaceo. Nonnulli etiam addunt gran. iuniperi ℥. ß. Hoc antidotum ieiuno ſtomacho ſumatur ad quantitatem nucis caſtaneæ, eſtq; aduerſus venenum præſeruatiuum.

Antidotus Nicomedis regis contra venena.

℞ Baccarum Iuniperi ʒ.ij.
Terræ Lemniæ ʒ.ij. & obulos ij.
Hæc vbi in puluerem redegeris, oleo aut melle commiſcebis reponesq;, atq; cùm opus fuerit, ex aquæ mulſæ cyathis duobus in magnitudinē auellanæ dabis.

B
DE ELECTVARIIS OFficinalibus lenitiuis.

Flores caſsiæ.

℞. Cannas ſeu ſiliquas Caſſiæ ponderoſas, & quæ non reſonant concuſſæ: aperi eas, & cōtentam in eis pulpam ſeu medullam cum laminis & ſeminibus ſuis diligenter euacua: & exempta proijce ſuper inuerſum & anguſtũ cribrum, ſetis equinis contextũ. Cribrũ deinde pone ſupra bul-
C lientis aquæ vaporem, & auerſo cochlearis conuexo medullã caſſiæ hinc & inde ducito, vt per cribrũ paulatim excernatur: & ſi quid excretum eſt, aut penetrauerit, confeſtim ſubinde auferto, ne plus quàm neceſſe eſt, de vapore imbibat: idque tamdiu facito, donec quantũ voles, collegeris. Porrò cum neceſſitas requirit, ſemper recentes exprime caſſiæ flores: repoſiti enim aceſcunt. Si quis caſſiæ flores ſiue pulpam magis ſolutiuã reddere volet, in bullientem aquã proijciat folia
D Perſici, aut flores Perſici, & Prunellorum ſylueſtriũ, aut omnia hęc ſimul: horum enim vapor & diſtillata aqua ſoluit aluũ. * Mundificat ſanguinem, & compeſcit omnem acuitatem, & ſedat ſitim, & propriè cum ſucco Endiuię, aut Taraxaconis, in quibus aduenerit depuratio ſecundùm artem. Et ipſa quidem mũdificat ſtomachum, & educit cholerã & phlegma, & operatur illud ſine nocumēto & exceſſu: caret enim mordicatione. Et ipſa quidem lenit pectus & guttur, & re-
E ſoluit apoſtemata acuta in eis. Et confert calefactioni renum, ſumpta cum diureticis in infuſione glycyrrhizæ, & prohibet generationem lapidis in eis, & confert febribus calidis. Datur recens à ʒ. iij. ad ℥. j. ſi per os aſſumatur manè vel ante cœnam, ſed paulò ante paſtum: in clyſteribus verò ab ℥.j. ad ℥.ij. *Meſues & Cordus.*

Caſsia extracta ſine folijs ſenæ.

℞. Prunorum num. xij.
F Violarum M.j.
Hordei mundi, Aniſi, Polypodij,
Sem. Carthami ana ʒ.v.
Capill. Veneris, Thymi, Epithymi ana M.ß.
Paſſularum ℥.ß.
Sem. Fœniculi ʒ.ij.
Sem. Portulacæ ſem. Maluæ ana ʒ.iij.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Fiat horum decoctio in ſufficienti quantitate aquæ, colentur: in colatura diſſolue
Pulpæ caſſiæ ℔.ij.
Pulpæ Tamarindorum ℥.j.

Cinnamomi.

Cinnamomi ʒ.iij.
Sacchari optimi ℔.j.
Coquantur ad perfectionem, secundùm artem.

Cassia extracta cum folijs senæ.

℞. Confectionis Cassiæ extractæ sine folijs Senæ ℔.ij.
Pulueris foliorum Senæ ℥.ij.
Misce secundùm artem. Facilè soluit, lenit asperitatem intestinorum, remouet stipticitatem, & ventris onus subducit, & morbis cholericis & melancholicis auxilia præbet.

Diacassia, sub nomine cassia condita.

℞. Pulpæ Cassiæ ℔ j
Pulpæ Tamar. Mannæ electæ, Penidiorum, Sacchari violati, Sach. candi ana ℥.ß.
Syrupi violati ℥.iij.
Hæc omnia dissolue in decocto sequenti:
℞. Prunorum, Violarum, Glycyrrhizæ, sem. communium frig. maiorum enucleatorum, Polypodij ana ℥.j.
Foliorum Senæ ℥.ß.
Anisi, Fœniculi ana ʒ.j.
Coquantur in aqua ad tertiæ partis consumptionem: & colaturę bene expressę addantur supradicta, & in electuarij formã reducãtur. * Cõfert ijs qui dura sunt aluo: hæc enim leniter & citra molestiam subducit, ac flauam educit bilem, & febres inde natas mitigat Thoracis, pulmonis, & asperæ arteriæ phlegmonas resoluit, &c. *Nicolaus.*

Diacassia magistralis.

℞. Iuiubarum, Prunorum, Capillor. Veneris, Tamarindorũ, Sebesten, Violarum ana M.j.
Coquantur in aqua, secundùm artem: & in colatura dissolue
Pulpæ Cassiæ ℔.x.
Sacchari albi ℔.v.
Coquantur ad perfectam consistentiam.

Diacassia Mesuæ.

℞. Succi Violarum, succi Betæ, succi Mercurialis.
Succi Maluę, succi Muralis herbæ ana quart.j.
Succi Absinthij Pontici ℥.ij.
Mellis q.s.est.
Coque ad iustam crassitiem: tunc adde Medullæ cassiæ ℔.j.
Vtile catharcticum pauperibus, & diuitum clysteribus percommodum. *Mesues.*

Cassia communis extracta.

℞. Violariæ. Maluæ, Mercurialis, Betę, Parietariæ, flor. Violarum ana M.j.
Fiat horum viridium decoctio in Aquę communis ℔.x.
Bulliant ad dimidij consumptionem: hac colatura bene expressa extrahitur cassia, & ad singulas libras pulpæ adduntur
Mellis despumati ℥.vj.
Coquitur in formam electuarij. * Aluum leniter & citra molestiam omnẽ subducit, estq; pro delicatis ac mollioribus.

A *Diacassia cum Manna, incertì authoris.*

℞. Prun. Damas. ℥.ij.
Violarum M.j.ß.
Aquæ puræ ℥.xviij.
Bulliant, vt artis est, ad medietatis consumptionem, cola, & in colatura dissolue
Pulpæ cassiæ ℥.vj.
Pulp. tamarind. ℥.j.
Mannæ electæ ℥.ij.
B Syrupi violati ℥.iv.
Sacchari candi, Penidij ana ℥.j.
Sacchari violati ℥.iv.
Confice, vt artis est. Hoc medicamentũ quamuis pharmacopœis nostris non sit in vsu, posset tamen aliquando in vsum reuocari, cùm mite & suaue sit medicamentum leniens: cõfert ijs, qui dura sunt aluo, hanc enim leniter, & citra molestiam subducit, ac flauã bilem, febresq; inde na-
C tas mitigat *Augustani.*

Pulpa tamarindorum.

Extrahitur eodem modo, vt flores cassiæ.

Diacatholicon.

℞. Pulpę Cassiæ, Pulpæ Tamarindorum, Senæ mundatæ ana ℥.ij.
Rhabarbari, Polypodij, Violarũ, Ani ana ℥.j.
Glycyrrhizæ rasæ, Penidiorũ, Sacchari Candi, Quatuor sem. frig. maior ana ʒ.ij.
Conteranda conterantur, & sume
D Polypodij recentis ℥.iij.
Sem. Fœniculi ʒ.vj.
Aquæ communis ℔.ix.
Coque ad dimidij consumptionem, & cola, colaturæ adde
Sacchari albi ℔.ij.
Coquantur ad syrupi consistentiam: & suprascriptis additis, fiat electuarium. * Omnes corporis humores purgat. Cõfert acutis & peracutis morbis: emollit enim, alterat, roburq; addit. Iecino-
E rosis, lienosis, podagricis, arthriticis, tertianis, quartanis, & quotidianis doloribus capitis succurrit. Datur ab ℥.ß. ad ℥.j. *Nicolaus.*

Diaprunum simplex.

℞. Prunorum magnorum acetosorum & vinosorũ quantitatem quã volueris, & exemptis nucleis in fictili vitreato magno coquito: deinde per cribrum setaceum exprimito: expressam pulpam iterum lento igne ad perfectã & iustam
F spissitudinem coquito, & sine saccharo reponito. * Medulla prunorum vinosorum, calorem & sitim in febribus mitigat: & melius est vt conseruetur sine saccharo, cerasorũ modo inspissata. Porrò si medullam prunorum laxatiuam requiris, ex dulcibus prunis, aut prunis Vngaricis magnis exiccatis conficito. * Calorem & sitim in febribus mitigat. Datur eadem quantitate, qua Diacatholicum.

Diaprunum compositum, lenitiuum.

℞. Pruna Damascena electa num.c.
Coquantur perfectè in aqua sufficienti, deinde

eribro raro transmittantur: & reseruata pulpa decoctioni affunde

Violarum ℥.ß.

Bulliant sufficienter, & colentur: colaturæ addantur

Sacchari ℔.ij.
Pulpæ supradictæ ℔.j.
Pulpæ Cassiæ, pulpæ Tamarindorũ ana ℥.j.

Coquãtur lento igne, & addantur subsequentes species, tenuissimè tritæ, semper commouendo:

Santali albi, rubri, Spodij,
Rhabarbari electi, Cinnamomi ana ʒ.iij.
Rosarum rubrarum, Violarum,
Sem Portulacæ, sem. Scariolæ, sem. Berberis,
Succi Glycyrrhizæ, Tragacanthæ ana ʒ.ij.
Sem. Cucurbitæ, Cucumeris, Melonũ ana ʒ.j.

Contundantur vt suprà. * Facit ad acutas, ardẽtes, omnesq; alias febres, nempe tertianas continuas, hecticas, marasmodes, lipyrias, & in summa, ad omnem febrilem affectũ. Datur ad modum castaneæ, omni hora diei. *Nicolaus.*

Electuarium lenitiuum.

℞. Passularum enucleatarum ℥.ij.
Capil Vener. Violarum,
Hordei mundi ana M.j.
Iuiubarum, Sebesten ana num.xx.
Glycyrrhizæ ℥.ß.
Prunorum, Tamarindorum ana ʒ.vj.
Senæ, Polypodij ana ℥.ij.
Mercurialis M.j.ß.

Decoquantur secundùm artem in sufficienti aqua, cola: & in colatura dissolue

Pulpæ Cassiæ, pulp. Tamarindorum,
Pulp. Prunorum, Sacchari optimi,
Sacchari violati ana ℥.xj.
Pulueris senæ ℥.iij.ß.

Confice secundùm artem. * Vsus eius est in febribus humoralibus, & pleuresi: lenit enim & mollit intestina, & delet eorum stipticitatem: facilè soluit sine molestia & læsione cholerã phlegmaticam & melancholicam. *Rhasis.*

Electuarium lenitiuum, magistrale.

℞. Myrobal. flauorum, Chebulorum,
Indorum ana ʒ.ij.
Myrobal. Belliricorũ, Emblicorum ana ʒ.j.ß.
Sacchari optimi ℥.ß.

Terantur triduum in vase lapideo, singulis diebus bis vel ter aquam fontanã inspergendo, deinde siccata terantur in puluerem tenuem: cuius sumes ℥.j.

Turbith boni ʒ.iij.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Cinnamomi, Anisi, Santali rubri ana ʒ.j.
Scammonij præparati ʒ.j.ß.
Sacchari quantum sufficit.

Fiat Electuarium. *Florentini.*

Electuarium lenitiuum de manna.

℞. Capillorum Veneris,
Scolopendriæ, id est, Ceterach,
Epaticæ, id est, Lichenis ana ʒ.iij.
Sem. Cucurbitæ, sem. Citrulli, sem. Melonis,
A Sem. Cucumeris, Violarum ana ℥.j.
Prunorum Damascenorum num.xx.

Coquantur in aqua ad dimidias, deinde percolentur cum expressione: in colato dissoluatur

Mannæ opt. puræ, Conseruæ Violarum, Pulpę Cassiæ recens extractæ ana ℥.j.
Sacchari albissimi ℔.iv.

Coquantur ad mellis consistentiam: postremè species sequentes inijciantur:

Nucleorum sem. Melonis,
B Item sem. Cucumeris, sem. Cucurbitæ,
Sem. Citrulli, flor. Violarum,
Flor. Nenupharis, sem. Lactucæ,
Sem. Scariolæ, sem. Portulacæ,
Rhabarbari electi, Foliorum senæ ana ℥.j.

His accuratè subactis conficiatur electuarium * Vtile est ad purgandum sanguinem, ad choleram reprimendam & melancholiam: valet etiam ad hepar calefactum: & corpus vniuersum perpurgat. *Nicolaus Alexandrinus.*

C

Electuarium de sebesten.

℞. Sebesten sine nucleis,
Prunorum siccorum enucleatorum,
Pulpæ Tamarindorum ana ℥.v.
Aquæ Violarum ℔ j.
Aquæ Ireos, succi Anguriæ ana ℥.vj.
Succi Mercurialis depurati ℥.iiij.
Penidiorum ℥.viij.
Diapruni simplici ℔.j ß.
D Nucleorum sem. Cucurbitæ, sem Cucumeris,
Sem. Melonis, sem Citrulli ana ʒ.ij.
Diagridij ʒ.iij.

Caro siue pulpa, Sebesten, Prunorum & Tamarindorum minutissimè teratur, & cum aquis extrahatur. Semina verò minutissimè incidantur, & reliquis misceantur, & fiat secundũ artem electuarium. * Confert febribus cholericis interpolatis, & continuis puris, & sedat acuitatem febrium, sitim & vigilias, & etiã amaritudinẽ remo-
E uendo: & educit materias acutas à vijs vrinalibus, & vesica. *Bartholomæus Montagnana.*

Diamanna.

℞. Mannæ electæ ℔.j.
Scammonij præparati ℥.j.
Succi Rosarum rubrarum ℔.j.

Dissoluatur in succo manna, & coquatur sufficienter lento igne: deinde adde

Masticis puluerizatæ ʒ.iij.

Fiat electuarium. * Bilem flauam educit sine
F molestia, ob id omnibus morbis biliosis salubre. *Galenus.*

Diamanna, aliter.

℞. Mannæ bonæ ℥.iv.
Tamarindorum immat. ℥.vj.
Medullæ cassiæ, Sacchari violati ana ℥.xvj.
Succi intybi, succi Apij, succi Mal. dulcium,
Succi Mal. acidorum, suc. Mal acido dulcium,
Succi Citrorum acidorum ana ℥.iij.

In quibus purgatis prædicta tria dissolue: & cola. Deinde

℞. Radic. Intybi, rad. Apij ana ℥.iij.

Fol.lupuli, Adianti albi an.℥.ij.
Prunorum siccorum num. c.
Violarum ℥.j.ß.
Rosarum ℥.j.
Spicæ nardi ʒ.iij.
Coque hæc libris tribus aquæ fontanæ ad dimidias: colato adde
Sacchari ℔.iij.
Aceti boni ℔.j.
Semel feruefiant. Adde colatum prius, & percoque ad mellis crassitudinem: postremò adde
Santal. citrini, Rosarum, Spodij, Succini,
Berberorum, sem. portulucæ, sem. Oxalidis,
Sem. Melonum, sem. Citrulli,
Sem. Cucurbitæ,
Sem. Cucumeris an.ʒ.iij.
Ligni aloes ℥.ß.
Cubebarum ʒ. v.
Caphuræ ʒ j.
Repone vase vitreo. Datur æstate cum aqua frigida ab ℥. j. ad ℥.ij. * Valet ad febres acutas, & multum ardentes. Nam cordis, ventriculi, hepatis, sanguinis intemperiem calidam, & feruorē, & sitim extinguit. *Mesues.*

Tryphera Persica.

℞. Succi Solatri, aut Solani, succi Endiuiæ veræ, succi Apij, succi Lupulor. depurat. an. ℔.ij.
Proijciantur desuper
Violarum, Rosarum an.ʒ.iij.
Folliculorum Senæ ℥.ij.
Agarici ℥.j.
Prunorum Damascenorum num.l.
Cuscutæ ℥.ß.
Myrobal. Citrinor. Chebulor.
Indorum, fricatorū in oleo amyg. dul. an.℥.ij.
Spicæ Indicæ ʒ.iij.
Bulliant molliusculo igne, donec supersunt ℔. ij. Et inijciantur
Epithymi ʒ. xl.
Bulliant leuiter, deinde ab igne deponantur & percolentur, atq; dissoluantur in vna parte istius percolati.
Tamarindorum recentium ℥.iij.
Mannæ electæ ℥.ß.
Pulpæ Cassiæ ℥.iv.
Sacchari violati ℔.j.
Percolentur & mundentur à granis & sordibus, atq; in aliam aquæ partem proijciantur
Sacchari albissimi ℔.iij.
Aceti vini ℔.j.
Coquantur leniusculo igne: deinde proijciatur super illud quod dissolutum est in succis, & aggregentur simul in vnum, atq; coquātur, donec mellis crassitiem obtineat: postremò in puluerem redactæ, sequentes species inspergantur:
Rhabarbari optimi ℥.ij.
Myrobal. Citrinorum ℥.j.ß.
Myrobal. Chebulorum, Indorum an.℥.j.
Myrob. Belliricorum, Emblicorum an ℥.ß.
Sem. Fumiterræ, Trochiscorum diarrhodon, Macis, Masticis, Cubebarum, Spodij, aut Eboris vsti,

A Santali citrini ana ʒ. ij.
Nucleorum sem. Cucurbitæ, sem. Citruli,
Sem. Cucumeris, sem. Melonis an.ʒ.ij.ß.
Anisi ℥.ß.
Spicæ Indicæ ʒ.ij.
Inuoluātur in oleo violato, & reponantur in vase vitreo. Datur ad ℥.j. cum aqua frigida & succo intybi, vel solani. * Confert febribus acutis & inflammationibus stomachi & hepatis, ictericis calidis: deoppilatione incolumitatē acquirit, B visum à fumis cholericis deperditū reparat: sitim mitigat, morbos adustionis fieri ꝓhibet. *Mesues.*

DE ELECTVARIIS OFficinalib. solutiuis, ac primùm de purgantibus bilem.

Electuarium de succo rosarum.

℞. Succi Rosarum rubr. Sacchari albi an.℔. j.℥.iv.
C Scammonij præparati ℥.j.ß.
Santali rubri, albi, citrini an.ʒ.vj.
Spodij ʒ.iij.
Caphuræ ℈.j.
Coquatur saccharum cum succo rosarum, deinde reliqua trita adijciantur, & fiat electuarium. Seruatur per annos duos. Datur à ʒ.ij. ad ℥.ß. * Expellit flauam bilem citra molestiā: ad morbos articulorū ex biliosis & calidis humoribus natos: ad febresq; tertianas confert. *Nicolaus.*

D *Electuarium rosatum Mesuæ.*

℞. Succi Rosarum rubrarum ℔.iv.
Sacchari optimi ℔.j. ß.
Mannæ electæ & recentis ℥.vj.
Scammonij præparati ℥.j.ß.
Coque igne lento ad mellis crassitudinem: tunc adde subsequentia bene trita, & per cribrum transmissa:
Trochiscorum de spodio ℥.j.
E Galliæ moschatæ, Croci an.ʒ.ij.
Trochiscorum de Berberis ℥.ß.
Confice secundū artem. Hoc electuario vtimur in catapotijs cōficiendis aggregatiuis, & de hermodactylis. Dosis est ʒ.v. * Chologogū est clemens, ob id salubre biliosis affectibus, arthritidi calidæ, cephalalgiæ calidæ, vertigini, oculorum dolori, ictero. *Mesues.*

Electuarium de psyllio.

℞. Succi Buglossi, siue Borraginis domesticę, & syluestris, succi Endiuiæ,
F Succi Apij ana ℔.ij.
Succi Fumariæ ℥.iv.
Clarificentur, & in his infunde
Cuscutæ, Anisi, Senæ, ana ℥.ß.
Capill. Veneris M.j.
Asari ℥.ß.
Nardi Indicæ ʒ. ij.
Macerentur vigintiquatuor horas: deinde semel feruefiant, & adde
Violarum recentium ℥.iij.
Epithymi ℥.ij.

Rurſus feruefiant, colentur: colaturæ addantur
Pſyllij, id eſt, ſeminis ℥.iij.
Macerentur 24. horas, identidem agitando, pòſt exprime totam muccaginem: in cuius ℔.iv. coque igne lento
Sacchari optimi ℔.ij.ß.
Scammonij præparati ℥.iij.ß.
Coctis omnibus adde ſubſequentia ſubtiliſſimè trita:
Trochiſcorum diarrhodon, Trochiſcorum de ſpodio, Rhabarbari ana ℥.j.
Trochiſcorum de Berberis ℥ ß.
Fiat electuarium. * Flauam bilem euocat: ob id febribus ardẽtibus acutis, curatu difficilibus auxiliatur, dolori capitis, & vertigini à bilis vapore naſcenti, ictero & intemperiei calidæ hepatis. Datur à ʒ.iij. vſq; ad aureos iij. *Meſues.*

Electuarium de pſyllio, Montagnanæ.

℞. Polypodij recentis ℔.j.
Senæ, Violarum, Prunorum,
Tamarindorum, paſſularum ana ℥.iij.
Aquæ fontis ℔.x.
Macerentur horis vigintiquatuor, poſtea decoquantur ad medietatem, colentur, & exprimantur, colaturæ portio reſeruetur pro extractione Caſſiæ, & Tamarindorum, reſiduo adde
Seminum Pſyllij ℥.iij.
Macerẽtur rurſus totidẽ horis ſemper agitando: pòſt exprime mucilaginẽ, cuius libræ vni adde
Sacchari ℔.iv.
Decoquantur iterum lento igne, & addantur
Caſſiæ fiſtulæ, Pulpę Tamarindorum diſſolutorum cum prædicta decoctione, ana ℔.ß.
Diagridij ℥.iv.
Spodij, Rhabarbari, Santali albi, rubri,
Roſarum rub. Violarum, ſem. Papaueris albi,
Sem. Portulacæ, ſem. Endiuiæ,
Sem. Scariolæ, ſem. Lactucæ, ſem. Fœniculi,
Sem. Aniſi, ſem. Berberorum, Tragacanthæ,
Amyli, Gummi Arabici, Raſuræ eboris,
Fumiterræ, Glycyrrhizæ ana ʒ.iij.
Myrob. Indorum, Myrob. Emblicorum ana ʒ.v.ß.
Miſce, & fiat electuarium.

Diaprunum ſolutiuum.

℞. Diapruni lenitiui ℔.j.
Diagridij ℥.j.
Miſce & repone. Datur à ʒ.ij. ad ℥.ß. *Nicolaus.*

Oxylatiuum.

℞. Succi mali granatorum acet. & dulc. ana ℥.viij.
Prunorum ſiccorum ℔.ij.
Coquanṫ in x. ℔. aquæ vſq; ad medietatẽ, & extrahanṫ pòſt de aqua, & ponãtur in cribrũ, catino ſuppoſito, tã diu fricẽtur manibus, donec tota pulpa exeat, & in aqua, in qua pruna fuerint cocta, bulliat ℥.ß. viol. pòſt fiat ſyrupus. in hac decoctione, nõ decoctus ad plenũ cum ℔.ij.ß. ſacchari, & prædicto ſucco, ſeu pulpa prunorum addito, bulliat ad ſpiſſitudinẽ, & addantur pòſt

A Tamarindorum mundat. à nucleis ℥.iv.
Caſſiæ fiſt. mundæ, & diſſ. cum aqua roſ. ℥.ij.
Ponatur cum ſyrupo, & cùm inceperit inſpiſſari, ponantur ibi ſucci vtrorumq; granatorum, & agitetur cõtinuè, donec perueniat ad perfectionem cum ſpatula de oliua, & depoſito ab igne; adde pulueres harum ſpecierum:
℞. Santali albi, & rub. Spodij ana ℥.ß.
Portulacæ ʒ.vj.
Roſarum, Tragacanthi,
B Berberis ana ʒ.ij.
Et ſi volueris facere laxatiuum, pone in vnaquaque libra diagridij puluerizati ℥.j. cùm deponitur ab igne. Doſis eius eſt ab ℥.ß. vſq; ad ℥.j. Et acuati quaſi ʒ.iij. manè. Educit cholerã rubram, infrigidãdo eam: ſecundùm aliquos etiam educit choleram nigrã, & humores aduſtos. Datur cholericis omni hora diei cum frigida, ad mitigationẽ ſitis, & caloris. Datur propriè contra ſynochum cauſonem, & contra omnes acutas, &
C peracutas ægritudines, & confert hepaticis, & dyſcraſiæ calidæ ſtomachi: cõfert tertianæ continuæ, & interpolatæ, & hemitritæis, & quotidianæ ex phlegmate ſalſo, & defectui appetitus ex cholera, & hecticis cum calida. Datum cum decoct. ſcariolæ confert icteritiæ, & oppilationi hepatis. *Arnold. Villanou.*

Alcantalum.

℞. Cort. myrobal. citrin. myrob. Emblicorũ,
Myrobal Chebulorum ana ʒ.xij.
D Myrobal. Indorum ʒ.vj.
Sem. portulacæ, Violarum,
Sem. Scariolæ ana ʒ.j.
Myrob. belliricorum ʒ.j. Gr.vj.
Marathri ʒ.ij. Gr.iix.
Calami aromat. ʒ.ij. Gr.ij.
Cinnamomi, Spicæ nardi, Croci,
Coſti, Maſticis ana ʒ.ij. ℈.j.
Tamarindorum mundat. ℥.ij.
Nenupharis, Been rub. ana ʒ.j. Gr.iv.
E Medullæ caſſiæ fiſt. ℥.iv.
Syrupi violacei quantum ſufficit.
Conficitur ſic. In duabus libris aquæ dulcis bulliãt ℥.j. violarum, donec aqua coloretur aliquãtulum, pòſt deponatur, & coletur, de qua accipiatur quart. ß. cum aqua diſtemperes tamarindos, & caſſiam fiſt. & colentur per cochlear, & in alia colatura diſtẽperetur ℔.j.ß. ſacchari, & bulliat vſq; ad perfectionẽ: poſtea addatur colaturę caſſia fiſt. & tamarindi, & iterum bulliat vſq; ad
F ſpiſſitudinẽ, ſcilicet, vſq; quò gutta poſita ſuper marmor adhæret, vt mel, & tunc deponatur ab igne & modicũ infrigidato incorporetur puluis ſupradictarum ſpecierũ, agitando ſemper cum ſpatula. Reſpicit propriè membra naturalia læſa à cholera. Datum patienti febres acutas cum ſyrupo violaceo, purgat. Datum cum duabus, vel tribus drachmis rhabarbari, & ſi cum tepida diſtemperetur, medetur mirabiliter. Confert hepaticis & ictericis cum decoct. ſcariolæ vel fœniculi, & cap. Ven. Seruatur per annum, & plus. *Arnold. Villanouan.*

Electuarium

Electuarium frigidum secundùm Cophonem.

℞. Santali albi, rubri Spodij ana ʒ.j.
Gummi Arabici, Amyli, Rasuræ eboris,
Rhabarbari, Senæ, Rosarum,
Violarum, Fumiterræ, Berberis,
Scoriten, Sem. portulacæ, Marathri,
Anisi, sem. papaueris, Glycyrrhizæ,
Semin. Lactucæ ana ʒ.iij.
Myrob. cl. citrinorum, Myrob. Belliricorum,
Capill. Veneris ana ℥.j.ß.
Myrob. Emblicorum ℥.j.

Conficitur sic. Psyllij ℥. viij. ponuntur in sufficienti aqua feruenti, in qua bullierit ℔.ß. polypodij quercini viridis, mundati, & triti, omnes herbæ diureticæ vio. & primo, & tamdiu dimittantur, donec benè congelentur, deinde coletur fortiter per saccū: ad meliorē verò mucilaginis constrictionē intromittatur in sacellū aliquantulum aquę feruentissimæ, & colaturę addantur scammoneæ puluerizatæ ℥.vj. prius tamen cum aqua frigida inter manus fricatæ, & benè cum eadem mucilagine fricentur manibus: deinde apponantur sacchari in aqua polypodij dissoluti ℔.iiij. Deinde super ignem positū bullire permittatur: cumq; ad medium decoctionis peruenerit, addantur tamarindorum ℥.ij. Cassię fist. in decocto prunorum dissolutæ ℥.ij. & vsq; ad perfectam coctionem bullire permittatur. Signum autem decoctionis est, si super marmor positū, & infrigidatum aliquantulum viscosum fuerit, & digito adhæserit. Motione tamen baculi ab ipso decoctionis principio non cessante. Cumq; coctum fuerit, ab igne deponatur, & in mortario posito puluis prædictarum specierum superaspergatur, & cum pistillo bene conteratur vsq; ad ipsius viscositatis & gummositatis remotionem: deinde recondatur. Detur colatura cassiæ fist. in sero, vel media nocte. Optimè tertianarios, & quotidianarios, & erraticas febres purgando sanat, & etiam habentibus stomachum choleričum familiare est. *Nicolaus.*

Euangelon.

℞. Myrob. Citrinorum, Myrob. Chebulorum ana ℥.j.
Indorum ʒ.vij.
Semin. Portulacæ, Violarum, sem. Scariolæ ana. ʒ.ß.
Myrob. Belliricorum, Emblicorum ana ʒ.j. G.vij.
Masticis ʒ.ij.℈.j.
Tamarindorum ℥.iij.
Florum nenupharis, Berbeiis,
Been rubri, Rhabarbari ana ʒ.j. Gr.iiij.
Medullæ cassiæ fist. ℥.iiij.

Conficitur sic: In duab. ℔. aquæ pone syrupum violatum ℥.ß. & bulliat, donec aliquantulū coloretur aqua, postea ab igne deponatur, & coletur. De eadem aqua accipiatur, quod sufficiat ad abluendum cassiam fist. & tamarindos cola per caciam, & cum alia aqua addatur ℔.j.ß. Saccha-
A ri, & bulliat vsq; ad aquæ consumptionem, postea addatur lotura cassiæ & tamarindorum: & iterum bulliat ad spissitudinem. Si vis probare si coctum sit, ponatur super marmor, & si adhæreat quasi mel, coctū est. & tunc ab igne deponatur & aliquantulum infrigidari permittatur: deinde supradictarū specierum puluis superaspergatur, & cum spatula agitetur, donec incorporetur. Dosis eius est ʒ.iij. serò, & manè cum aqua tepida datur. Datur patientibus febres acutas
B cum syrupo violato cum duobus aut tribus scrupulis rhabarbari: & datur contra caliginem oculorum patientibus ex fumo choleræ rubeæ, vel ex acuta febre: hepaticis, ictericis. Datur cum succo scariolæ, vel fœniculi, aut cum decoctione cap. Ven. *Nicolaus.*

DE ELECTVARIIS PVRgantibus pituitam.

Benedicta laxatiua.

C ℞. Turbith electi, Sacchari ana ʒ.x.
Diagridij, Esulæ præparatæ,
Hermodactylorum, Rosarum ana ʒ.v.
Caryophyllorum, Spicæ Indicæ, Zingiberis,
Croci, Saxifragiæ, Macropiperis,
Amomi, aut calami aromat. Cardamomi minoris,
Sem. Apij, Salis gemmei, Galangæ, Macis, sem. Carui,
Sem. Fœniculi, sem. Petroselini, sem. Asparagi,
D Sem. Rusci, Milij solis ana ʒ.j.
Mellis despumati ℔.iij.

Fiat electuarium. Seruatur annis tribus.* Humores pituitosos, potissimum ad articulos decumbentes, elicit. A renibus quoq; & vesica purgat. *Nicolaus.*

Diaphœnicon.

℞. Dactylorum mundatorum ʒ.c.
Penidiorum ʒ.l.
E Amygdal. dulcium purgatarum ʒ.xxx.
Turbith electi ʒ.xxxv.
Scammonij ʒ.xij.
Zingiberis, Piperis longi, Foliorum Rutæ,
Cinnamomi, Ligni aloes, Macis,
Anisi, Fœniculi, Dauci, Galangæ ana ʒ.ij.ß.

Dactyli per triduum in aceto, & totidem noctes macerantur, deinde in mortario contunduntur cum amygdalis & penidijs. Reliqua tenuissimè teruntur, & in electuarium reducuntur cū Mel-
F lis despumati ℔.vj. * Febribus compositis & diuturnis auxiliatur: bilem enim flauam & pituitam ducit. Colicis cruciatibus mirificè confert, item doloribus ventriculi, & id genus alijs vitijs, ex crudis humoribus ortis. Datur à ʒ.ij ad ʒ.v. *Mesues.*

Electuarium Indum maius.

℞. Cinnamomi, Caryophyllorum,
Spicæ nardi Indicæ, Rosarum rubrar.
Cassiæ ligneæ veræ, Macis, Cyperi ana ℥.ß.
Santali citrini ʒ.ij. ß.
Ligni aloes, Nucis moschatæ ana ʒ.ij.

Turbith electi ʒ.I.
Sacchari optimi, Penidiorum ana ʒ.xx.
Galangæ, Cardamomi maioris, minoris,
Asari, Masticis ana ʒ.j.ß.
Scammonij præparati ℥.j.ß.

Omnia tenuissimè cōterantur, & manibus oleo amygdalar. dulcium recens extracto, bene inunctis, fricentur, & fiat electuariū cum syrupo subsequenti, qui

℞. Succi Apij Fœniculi, Cydoniorum,
Granorum omnium depuratorū ana ℥.vj.
Mellis despumati ℔.iij.ß.
Allij ℔.iv.ß.

Coquātur in formā syrupi. * Purgat ventrē totū inferiorem, atq; adeò iuncturas pituita etiā putri, flatusq; dissipat: & affectibus inde natis, dolori colico & nephritico, & ventriculi, & aliorū viscerum, vtile est. Datur ad aureos iij. vel à ʒ.ij. ad ʒ.v. *Mesues.*

Electuarium Indum minus.

℞. Turbith electi, Sacchari ana ʒ.vj.
Macis, Caryophyllorum, Piperis, Zingiberis,
Cinnamomi, Nucis moschatæ,
Cardamomi ana ʒ.vij.
Scammonij præparati ℥.j.ß.
Mellis despumati ℔.iij.

* Ad eadē efficax est. Datur ad aureos iij. *Mesues.*

Electuarium Elescoph.

℞. Scammonij præparati, Turbith ana ʒ.vj.
Caryophyllorum, Cinnamomi, Zingiberis,
Myrobal. Emblicorum, Nucis moschatæ,
Polypodij ana ʒ.ij.ß.
Sacchari optimi ℥.vj.
Mellis despumati ℔.j.℥.iiij.

Coquantur, fiat electuarium. * Bilem flauam & pituitam elicit, flatus quoq; toto corpore expellit, doloribus articulorū laterisq; prodest, itē colicis cruciatibus: humores ad renes & vesicam decumbentes expurgat. Datur vsque ad ʒ.iv. *Mesues.*

Diaturbith maius.

℞. Turbith albi & gummosi ʒ.x.
Zingiberis ʒ.v.
Masticis ʒ.iij.
Sacchari albi ℥.ij.ß.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Pituitam, præsertim eam quæ est in ventriculo, elicit. *Zezar.*

Diaturbith maius.

℞. Turbith optimi ℥.j.
Diagridij, Zingiberis ana ʒ.iv.
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ij.
Galangæ. Piperis longi,
Macis ana ʒ.j.
Mellis ℥.viij. ʒ.v.

Fiat electuarium. * Ducit humores phlegmaticos, & purgat & calefacit.

Hiera picra S.

℞. Cinnamomi, Xylobalsami,
Rad. Asari, Nardi spicæ Indicæ,

A Mastiches Chiæ, Croci ana ʒ.vj.
Aloes electæ ʒ.c

Omnibus tritis, & in puluerem redactis, deinde mellis quantitate sufficienti exceptis fit electuarium. * Præstantissimum medicamentū est ad vitiosos succos, qui in vētriculi tunicis hærēt. Vtiliter quoq; exhibetur ijs, qui suffusorū imagines, & alia symptomata ex stomachi vitio patiuntur: & præterea ijs, qui aluo sunt astricta, & mulieribus, quæ nō probè purgātur Datur ab ℥ ß ad ℥.
B j. in clysteribus à ʒ vj. ad ℥.j.ß. vel ℥.ij. *Galenus.*

Hiera picra Constantini.

℞. Myrobal. Chebulorum, Myrob. Indorum,
Myrob. Citrinorum, Violarum, Absinthij ana ℥.ß.
Myrob. Emblicorum, Myrob. Belliricorum, Cassiæ,
Epithymi, Agarici, Senæ, Cuscutæ, Schœnanthi,
Rhabarbari, Xylocassiæ ana ʒ.ij.
C Spicæ, Anisi, Mastici, Xyloaloes,
Salis gemmæ, nitri ana ʒ.j.
Mellis quantum sufficit.

Datur in sero cum vino calido. * Valet ad visum recuperandum, & retinendum. *Nicolaus.*

Hiera composita.

℞. Colocynthidis ʒ.viij.
Scyllæ assatæ, Agarici, Ammoniaci, Scammonij,
D Cort. Rad. Hellebori nigri, Stœchadis, Hyperici, Pulegij,
Gentianæ, Spicæ nardi, Schœnāthi ana ʒ.xvj.
Polij montani, Epithymi, Polipodij, Bdellij,
Aloes, Chamædryos, Euphorbij,
Marrubij, Casiæ ana ʒ.viij.
Myrrhæ, Sagapeni, Croci. Aristoloch. rotūdæ,
Trium piperum, Cinnamomi, Opopanacis,
Castorij, Petroselini ana ʒ.iv.

Omnia tenuissimè contrita excipe melle ad specierum pondus. * Medicamentum est efficacissimum ad omnes morbos contumaces, & tutissimum. *Galenus.*

E

Hiera picra composita alia.

℞. Cinnamomi. Spicæ Indicæ,
Croci, Schœnanthi Asari,
Xylocassiæ, Xylobalsami, Carpobalsami,
Violarum, Absinthij, Epithymi,
Agarici, Rosarum Turbith,
F Colocynthidis, Masticis ana ℈.ij.
Aloes non lotæ ʒ.x. ℈ ij.
Mellis despumati ℥. viij.

Fiat electuarium, in vase fictili vitreato seruandum per annos duos * Facit ad diuersas capitis & aurium & oculorum distemperantias: stomachum quoq; optimè purgat, affectiones hepatis emendat, splenis duritiem & densitatem emollit & extenuat: renibus & vesicæ prodest, & matricis distemperantiam emendat. *Nicolaus.*

Hiera picra composita alia.

℞. Aloes ʒ.xv.
Epithymi, Costi an. ʒ.v.

Euphorbij,

Euphorbij, Croci, Spicæ nardi,
Chamædryos ana ʒ.vj.
Agarici ʒ. ix.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Calami aromat. Masticis, Cassiæ ana ʒ.vij.
Xylobalsami ℥.ß.
Piperis albi & nigri, Gentianæ,
Ammi ana ʒ.j.
Diagridij.ʒ.ij. Mellis q.s.

Confice. Datur aur.j. Purgat bilem vtramque, & pituitam, flatus crassos cerebri, & ventriculi, & corporis reliqui dissipat: ob hæc visioni imbecillæ confert, ac cæteris affectibus, causas illas sequentibus. *Mesues.*

Hiera picra cum agarico.

℞. Specierum hieræ simplicis sine aloe,
Agarici trochiscati ana ℥.ß.
Aloes non lotæ ℥.j.
Mellis despumati ℥.vj.

Fiat electuarium.

Hiera Pachij.

℞. Stœchados, Marrubij, Chamædryos,
Agarici, Colocynthidos ana ʒ.x.
Opopanacis, Sagapeni,
Petroselini, rad Aristoloch.rot.
Piperis albi ana ʒ.v.
Cinnamomi, Spicæ nardi,
Myrrhæ, Folij, Croci ana ℥. ß.
Mellis despumati triplũ, id est, ℔. iij.℥.iv.ʒ.v.

Arida omnia in tenuissimum puluerem tundito: liquores verò opopanacem, sagapenum, electa & pura in mortario tundito: deinde in feruenti mortario cum melle despumato, feruenti adhuc vnito, ac reliquis misceto, cùm omnino læuigata fuerint. Cùm verò mel ad dissoluendos hos liquores accipies, de suprascripta quantitate sumito, nihil addendo. * Compositio hæc sanat morbo comitiali correptos, furiosos, scotomaticos, cephalalgicos: facit ad deprauatam in vtramlibet partem. Ad tetanum, & cynicum spasmum, præcipuè verò ad pectoris & lateris dolores prodest, ex qualibet causa factos, siue latente & occulta, siue manifesta. Præterea neruorum tensionibus mirificè conuenit: prodest & ad articularem morbum, ad spinam & lumborum dolorem: duritias in mammis mulierum cum dolore consistentes, ex toto interdum sanat. Ad stomachicos euidenter conuenit. Remediat enim eos, quibus frequenter inacescit cibus, aut assiduè nauseant, aut saliua abundant: præcipuè verò melancholicis bene facit, &c. *Nicolaus Alexandrinus.*

Hiera Archigenis.

℞. Colocynthidos ℥. j.
Chamædryos, Agarici,
Marrubij, Stœchadis ana ʒ.x.
Opopanacis, Sagapeni ana ℥.j.
Petroselini, Aristolochiæ rot. Piperis albi ana ʒ. v.
Cinnamomi, Spicæ nardi Indicæ,
Myrrhæ, Polij montani, Croci ana ʒ.iv.

A Mellis despumati ad pondus specierum.

Fiat Electuarium. * Confert affectibus melancholicis, & ex pituita crassa natis, vt vertigini, epilepsiæ, spasmo, difficultati spirandi, psoræ, lepræ, & cæteris tuberculis à crassa materia nascentibus, aut seroso excremento, item intestinis, ventriculo, vtero, à flatu dolentibus, aut prædictis humoribus. *Aetius.*

Hiera Archigenis alia.

℞. Pulpæ Colocynthidos ʒ.ij.
B Prassij, Stœchados, Hellebori nigri,
Chamædryos, Scammonij, Leucopiperis,
Macropiperis ana ʒ.ij.
Scyllæ assatæ, Euphorbij, Aloes, Croci,
Gentianæ, Petroselini, Hammoniaci,
Opopanacis ana ʒ.j.
Polij, Cinnamomi, Sagapeni, Myrrhæ,
Spicæ nardi, Schœnanthi, Calaminthæ mont.
Aristoloch.rotundæ ana ʒ.ij.

C Melle sufficienti excipiãtur omnia Epithymi decocto, & Vuarum passarum mundatarum. * Ad eadem confert. Datur ad aureos iv. *Mesues.*

Hiera Archigenis alia.

℞. Prassij, Agarici, Chamædryos,
Pulpæ colocynthidos, Stœchados ana aur.x.
Opopanacis, Sagapeni Petroselini,
Aristolochiæ rot Piperis albi ana aur. v.
Cinnamomi, Spicæ nardi,
Polij, Croci ana aur.iv.

E Sicca terantur, liquores frangantur, hydromelite infundantur, & omnia melle excipiantur. Datur ad aur. iiij. cum salis triti ʒ.j. & aqua mulsa. *Paulus.*

Hiera Hermetis cum dracunculo.

℞. Aloes ℥.j.
Trochiscorum Alchandel aur.viij.
Turbith, Agarici, Dracunculi vtriusq; sicci,
Ireos, Sagapeni, Myrobal. Chebulorum,
Citrinorum, Indorum ana ℥.j.ß.
D Zingiberis, Cinnamomi, Masticis, Bdellij,
Hellebori nigri, Euphorbij, Asari,
Cassiæ ligneæ, Salis Indi, Castorij, Croci,
Apij, Ligustici, Cocci gnidij, Stœchados ana ʒ. j.
Scyllæ assatæ ʒ.ij.ß.
Scammonij ʒ.ij.
Vini odoriferi quantum sufficit,
Succi Cucumeris agrestis quantum sufficit,
Mellis, Olei, quantum sufficit.

F Curiosè omnia terantur, gummi & succi vino odoro dissoluantur, pulueres succo cucumeris agrestis comprehendantur. Siccentur iterum eodem succo & pauco melle, oleo excipiantur, & siccentur: postremò melle despumato omnia comprehendantur. Datur post menses sex à ʒ.j. ad ʒ ij. * Hiera Hermetis cum dracunculo maximarum & certissimarum est virium ad cephalalgiam, hemicraniam, vertiginem, paralysim, epilepsiam, tremorem, spasmum cynicum, dolorem colicum, nephriticum, vterinum, arthriticũ. Vacuat enim humores tam tenues, quã crassos

& lentos, à capite, ventriculo, neruis, iuncturis, & reliquis partibus. *Mesues.*

Hiera diacolocynthidos.

℞. Stœchados, Agarici, Chamędryos an. ʒ.x.
Colocynthidos ʒ.xx.
Sagapeni, Opopanacis ana ʒ.viij.
Petroselini, Aristolochiæ rotund. Piperis albi ana ʒ.v.
Cassiæ ʒ.vij.
Cinnamomi, Croci, Spicæ nardi,
Myrrhæ, Polij ana ʒ.iv.
Vini, Mellis despumati ana quantum sufficit.

Myrrham vino infunde: cætera tere, & melle despumato excipe. * Caput, ventriculum, & corpus reliquum purgat humore crasso & lento, & atra bile: ob id maniæ, melancholiæ, epilepsiæ, paralysi, spasmo cynico, vertigini confert, ac vlceribus malignis, fistulosis, cancro, elephantiæ: flatus quoq; discutit: ventriculum roborat, concoctionem firmat. *Rufus.*

Hiera fortissima Galeni.

℞. Colocynthidis, Scyllæ, Agarici,
Ammoniaci Hellebori nigri,
Silphij, Hyperici ana ʒ.v.
Epithymi, Bdellij, Chamædryos,
Succi Brassicæ, Cassiæ ana ℥.iv.
Smyrnij, Sagapeni, Aristolochiæ longæ,
Piperis albi & longi, Cinnamomi,
Opopanacis, Castorei ana ℥.iij.ß.
Petroselini, Absinthij, Piperis nigri ana ℥.ij.
Aloes ℥.j.ß.
Mellis quantum sufficit.

Dentur ex ea ʒ.ij. vel. ʒ.iij. manè cum calida. Facit cephalalgicis, scotomaticis, epilepticis, melancholicis, apoplecticis, paralyticis, maniacis, alopeciacis, lethargicis, & qui in somno meditantur mortem: ad aurium auditus, & oculorum passiones, fauces, & arterias facit, dolorem dentium sedat, vocem claram facit, asthmaticos, orthopnoicos, & longinquas ægritudines sanat, pleuriticis, hydropicis, ictericis, hepaticis, spleniticis prodest, artheticum, colicum, cœliacum, dysentericum leuat, medetur nephriticis, & ischiaticis, releuat phlegmaticum: quartanarios, & hemitritæos adiuuat, febres omnes auertit, elephāthiosos purgat: venenis obsistit, & cancrosis proficit: vitia mulieris emendat. *Nicolaus.*

Blanca Nicolai.

℞. Terebinthinæ, Opopanacis, Galbani,
Assæ, Sagapeni, Castorei,
Antimonij, Sulphuris, Bdellij,
Asphalati, Ammoniaci, Styracis liquidę,
Carnis leonis, Diagridij, Euphorbij,
Agarici, Pulpæ colocynthidis, Ellebori nigri,
Polypodij, Thapsiæ, Pyrethri,
Schœnanthi, Peucedani, Asari,
Cyperi, Pæoniæ, Betonicæ,
Chamædryos, Polij, Amomi,
Leuistici, sem. Rutæ, sang. Draconis ana ʒ.j.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Macis, Cardamomi, Anisi,

A Marrathri, Balsami ana ℈.ß.
Ambræ G.v.
Mellis quantum satis est.

Confice. Dosis à ʒ.j. ad ʒ.iij. Datur cum vino, in quo cocta sit saluia, aut herba paralysis in sero, in modum castaneæ. Phlegmaticos purgat humores. Valet cephalalgicis, & oculorum doloribus, & sanguinolentis tumoribus, & lipiris: optimè facit contra omnia, quę turbant phantasiam rationem, & memoriam: vtilis est tremulosis, e-
B pilepticis, paralyticis.

Electuarium Diabryonias.

℞. Rad. Bryoniæ purgat. & tritarum ℔.ß.
Sapæ, siue mellis passularum ℔.iv.
Scyllæ ossatæ, Pinearum mundat. ana ℥.j.ß.
Nucis moschatæ, Cardamomi,
Macis, Zingiberis ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Stœchados ana ʒ.j.ß.
Seseleos, Salis gemmæ, Gallæ ana ʒ.j.
C Agarici ʒ.iij.

Datur post tres menses à ʒ.ij. ad ʒ ß. Cerebrum & neruos purgat excrementis: quid id epilepsiæ, paralysi, vertigini, & alijs cerebri, & neruorum frigidis affectibus medetur. *Democritus.*

Theodoricon anacardinum.

℞. Aloes hepaticæ ℥.j.ß.
Ireos, Cassiæ ana ʒ.vij. minus G.xvj.
Zingiberis, Anacardi, Carpobalsami ana ʒ.iij.ß.
D Folij Spicæ, Cort. myrobalanorum,
Meu, Epithymi ana ʒ.iij.℈.j.
Caryophyllorum, Rhapontici,
Masticis, Schœnanthi ana ʒ.j.G.iij.ß.
Mellis q.s. est.

Conficitur sic: Accipe cort. rad. Fœniculi benè triti & abluti ℔.j. & pone in ij. ℔. aceti: & stet ibi per septem dies, & postea tere ipsas radices, & in eodem aceto coque vsque ad tertiam partem. Et cum omni diligentia cola per pannum,
E & pone in duabus libris mellis despumati, & bulliat vsque ad aceti consumptionem, cum tali melle confice. Supradictæ autem radices colligantur in Maio, vel Iulio: quia ante hoc tempus humidæ sunt, & post hoc siccæ sunt. Dosis est ʒ.j. vel ij. cum mulsa. Memoriam reparat, vertiginem capitis, & maximè à posteriori parte aufert, phlegma quod ibi est, purgat, causis matricis mirabiliter confert, si eam purgare volueris. *Nicolaus.*

F *Theodoricon hyperiston.*

℞. Aloes hepaticæ ʒ.iij G.iij.ß.
Cinnamomi, Chamædryos, Acori ana ʒ.iij.
Croci, Cassiæ ligneæ,
Rapont. ana ʒ.ij. G.xvj.
Agarici ʒ.ij.ß.
Nardi, Costi, Masticis,
Asari, Silphij, Scillæ, Assæ,
Ammoniaci, Bdellij, ana ʒ.j ß.
Hellebori nigri, Piperis, Epithymi,
Polypodij succi Brassicæ,

Piperis

Piperis albi & longi ana ʒ.j.
Schœnanthi, Zingiberis, Smyrnæ,
Myrobalanorum, Colocynthidis, Sagapeni,
Opopanacis, Castorei, Absinthij,
Aristolochiæ longæ, Petroselini,
Gentianæ, Amomi ana ℈.ij.
Diagridij, Piperis nigri ana ℈.j.
Mellis q.s. est.

Datur mane & serò cum vino calido ʒ. iij. Facit cõtra dolorem hemicraneum, & vertiginem capitis, & contra fluxum phlegmatis, quod in faucibus & gutture decurrit, vnde fit homo quandoque sine voce: valet etiam spleneticis sine febre: colorem bonum facit, si simplex detur. Sed si purgationem facere volueris, adhibeas ℈. ij. scammoneæ, & fortiùs operabitur. *Nicolaus.*

DE ELECTVARIIS PVRgantibus bilem atram.

Diasena.

℞. Senæ ℥. iiij.
Auellanas tostas num.l.
Serici vsti ʒ. ij.
Lapidis Armeni loti ʒ.j.
Lapidis Lazuli, lauati ʒ.iij.
Sacchari ʒ.vj. Cinnamomi ℥.j.
Caryophyllorum, Galangæ,
Piperis nigri, Spicæ nardi Indicæ,
Fænic. sem. Ocymi, Cardamomi,
Croci, Zingiberis, Zedoariæ,
Flor. Rorismarini,
Piperis longi ana ʒ. ij.
Mellis despumati ℔. ij.

Fiat electuarium. Seruatur ad annos duos. *Succurrit melancholicis, manna vexatis, quartana laborantibus. tristicia affectis, lienosis, elephanticis, & omnibus vitijs ex atra bile procreatis. *Nicolaus.*

Diasena, alia.

℞. Foliorum Senæ ℥.iij.
Auellanarum num.l.
Seri vsti ʒ.ij.
Lapidis Armeni ʒ.j. Sacchari ℥.v.
Mellis despumati ℥.vj.

Fiat electuarium secundùm artem. *Gentilis de Fulgino.*

Confectio Hamech maior.

℞. Myrobal. Citrinorum ℥.iv.
Myrobal. Chebulorum, Indorum,
Rhabarbari electi ana ℥. ij.
Agarici, Colocynthidis, Polypodij an. ʒ.xiix.
Absinthij, Thymi, Senæ ana ʒ.vj.
Violarum ℥.j.ß.
Epithymi ℥.ij.
Sem. Anisi, sem. Fœniculi,
Rosarum rubrarum ana ʒ.vj.
Succi Fumariæ ℔.j.
Prunorum num lx.
Passularum enucleatarum ℥.vj.

Macerentur omnia in sero lactis caprini sufficiA ente, in vase vitrato angusti oris, per dies quinque. Postea ferueant vna aut altera ebullitione, colentur, colaturæ bene expressæ adde
Pulpæ cassiæ ℥.iv.
Pulpæ Tamarindorum ℥.v.
Mannæ ℥.iij.

Frica manu, cola, & adde
Sacchari albi ℔.j.ß.
Scammonij præparati ℥.j.ß.

Coque ad mellis consistentiam, & adde
B Myrobal. Citrinorum, Chebulorum,
Indorum ana ℥.ß.
Myrob. Belliricorum, Emblicorum,
Rhabarbari, sem. Fumariæ ana ʒ iij.
Spicæ Indicæ, Anisi ana ʒ.ij.

Confice electuarium. * Morbis omnibus ex flaua bile, & pituita salsa natis, nempe impetigini, scabiei, elephantiæ, & cancro succurrit. In summa, omni fœditati cutis à biliosis & adustis humoribus procreatæ conuenit. Datur à ʒ. ij. ad
C aur. ij. vel ℥.ß. vel ad ʒ.vj. *Mesues.*

Confectio Hamech minor.

℞. Myrobal. Indorum,
Chebulorum, Epithymi ana ʒ.l.
Fumiterræ, Absinthij ana ʒ.xx.
Thymi, Calamenthæ, Polypodij,
Agarici, Glycyrrhizæ, Buglossæ ana ʒ.x.
Stœchados Arabicæ, Chamædryos,
Chamæpityos, Bedeguaris, Anisi an. ʒ.v.
Prunorum, Iuiubarum,
D Sebesten ana num.lxx.
Passularum enucleatarum ℔.j.

Decoquantur in aqua sufficienti vsque ad tertias: colentur, & colaturæ addantur
Sapæ ℔. ij.
Mellis despumati ℔.j.
Scammonij præparati ℥. ij.

Coquantur lento igne vsque ad mellis spissitudinem. * Purgat melancholiam, & vstos humo-
E res alios: ob id cõfert maniæ, melancholiæ, vertigini, obliuioni & vitijs cutis: qualia sunt psora, id est, scabies, morphea, cancer, elephantia, impetigo. *Mesues.*

Diapolypodion magistrale.

℞. Polypodij mundati ℔.ij.
Mellis despumati ℔.vj.
Aceti scyllitici ℔.j.℥.ij.
Zingiberis ʒ. vj.

Fiat electuarium. *Medici Florentini.*

Hieralogodium.

F ℞. Colocynthidis ʒ. xx.
Scyllæ assatæ, Agarici, Ammoniaci,
Scammonij, Cort. rad. Hellebori nigri,
Hyperici ana ʒ. j.
Epithymi, Polypodij, Bdellij, Aloes,
Chamædryos, Marrubij, Cassiæ ana ℥.j.
Myrrhæ, Piperis albi, nigri, Cinnamomi,
Croci, Opopanacis, Sagapeni,
Castorij, Petroselini,
Aristolochiæ ana ℥.ß.

Mellis despumati, ad pondus omnium. * Adla-

teris dolorem, epilepsiam, maniam, melancholiam morbum, scotoma, cephalæam, suspiria, subitam præfocationem, incubum, tetanum, spasmum cynicum, contusum corpus ex ictu, lapsu, tremorem, paralysim, arthritidas, dolores spinæ, mammarum duritias, cancrosque earum, stomachi imbecillitatem, ructum acidum, inflationem, tormina, nauseam, colicum dolorem, menses suppressos. *Aetius.*

Hieralogodium aliud.

B ℞. Pulpæ Colocynthidos, Polypodij an. ʒ.ij.
Euphorbij, Polij montani,
Sem. Thymelæç ana ʒ.j.ß. G.vj.
Absinthij, Myrrhæ ana ʒ.j G.xij.
Centaurij, Agarici, Ammoniaci,
Folij, Nardi Indicæ, Scyllæ,
Scammonij præparati ana ʒ.j.
Aloes, Comarum Thymi, Cassiæ ligneæ,
Chamædryos, Bdellij,
Marrubij, ana ℈.j. G.xiv.
C Cinnamomi, Opopanacis, Castorij,
Aristolochiæ longæ, Trium piperum,
Croci, Sagapeni, Petroselini ana ʒ.ß.
Hellebori nigri, albi ana G.vj.
Mellis despumati ℔.j.ß.

Conficevt decet. Seruatur per annos duos. *Exterminat mala diuturna ex melancholia facta, epilepsiam, vertiginem, conuulsiones, hemicraniam, elephantiam, impetigines, lethargum: prodest spumantibus, & linguam mordentibus, his D qui lethalia venena sumpserūt, iecinorosis, pleuriticis, ischiadicis, & lumborum dolore infestatis: vitiosos humores educit, & mulierum menstrua. *Nicolaus.*

DE ELECTVARIIS aquam purgantibus.

Electuarium Diacoccu gnidiu.

℞. Fol. Thymelæç præpar. part. x.
E Carnis cydoniorum in aceto coct. Sacchari ana part. lxxx.
Mannæ, part. xl.
Olei ex coccognidio part. xij.

Saccharum & manna dissoluantur in sero lactis, cui infusus erit agaricus, part. xxx. misce carnem cydoniorum, coque igne lento ad mellis crassitudinem. Puluis foliorū thymelæç mistus prædicto oleo reliquis addatur. Datur ℥. ß. Hydragogum est, in hydrope efficacissimum. *Mesues.*

F DE ELECTVARIIS PVRgantibus humores mixtos.

Catharticum imperiale.

℞. Scammonij præparati, Sacchari ana ℥.j.
Cinnamomi, Spicæ nardi, rad. Saxifragiæ,
Polypodij, Zingiberis ana ℥.ß.
Spicæ nardi Celticæ, Piperis longi, albi,
Cardamomi, Amomi,
Caryophyllorum ana ʒ.iij.

A Terantur omnia tenuissimè, & fiat electuarium, cum
Mellis despumati quantum sufficit.

*Bilem vtramq; & pituitam sine molestia educit, caput optimè purgat, & oris spiritum commendat. *Nicolaus.*

Diacarthamum.

℞. Spec. Diatragacanthi frigidi ℥.ß.
Pulpæ Cydoniorum ℥.j.
Pulpæ Carthami ℥.ß.
Zingiberis ʒ.ij.
Scammonij præparati ʒ.iij.
Turbith ʒ.vj. Mannæ ʒ.ij.
Mellis rosati col. Sacchari candi ana ℥.j.
Hermodactylorum ℥.ß.
Sacchari albi ℥.x.ß.

Fiat electuarium liquidum. * Flauæ bili & pituitæ educendæ mirificè conducit. Datur à ʒ.j.ß. ad ʒ.vj. *Arnoldus Villanouanus.*

Diaturbith cum Rhabarbaro.

℞. Turbith, Hermodactylorum ana ℥.j.
Rhabarbari ʒ.x.
Scammonij præparati ℥.ß.
Santali albi, Rubri, Violarum, Zingiberis ana ʒ.j.ß.
Masticis, Anisi, Cinnamomi, Croci ana ʒ.ß.
Sacchari albi ℔.j.℥.iij.

Fiat electuarium, in forma competenti. *Flauam bilem & pituitam educit, atq; aqua intercutem laborantibus mirificè confert. *Montagnana.*

Hiera Ruffi.

℞. Aloes ℥.j.
Hellebori albi, nigri ana ℥.ß.
Diagridij, Colocynthidis inter. ana ʒ.iij.
Nitri, Euphorbij, Polypodij,
Salis Ammoniaci ana ʒ.ij. G.xv.
Piperis, Chamædryos,
Croci, Agarici, Masticis,
Epithymi ana ʒ.j.ß.
Cassiæ ligneæ, Xylobalsami,
Opopanacis, Gith ana ʒ.ij.
Myrrhæ G.xv.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. Seruatur per annum. Datur ad modū castaneæ. * Datur propriè scabiosis phlegmate salso, elephantiosis, serpiginosis: curat vtramque morpheam cum tepida: destruit antiquam cephalicam, & hemicranicam, & monopogiam, dolorem capitis vel stomachi: epilepticis, catalepticis, & ijs, qui ex fumo stomachi extenebrescunt, ita vt subitaneum timorem videant, vel ventositate stomachi tinnitum aurium patiuntur, vt in furias vertantur, deponitur cacochymia stomachi, hepatis & splenis: elephanticis, & podagricis confert auxilium: & mēstrua educit. *Nicolaus.*

Hiera Abbatis.

℞. Agarici, Colocynthidis, Turbith,
Epithymi, Cuscutæ ana ʒ.ij. G.v.
Schœnanthi, Carpobalsami, Xyloaloes,

Xylo-

Xylocassiæ, Croci, Asari, Cinnamomi,
Masticis, Rosarum, Violarum, Absinthij,
Rhapontici, Folij,
Lapidis Lazuli ana ʒ.ij.
Diagridij ʒ.j ß.
Aloes hepaticæ ʒ.iv.ß.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium, in vase fictili vitreato seruandum per annos duos. * Phlegma & melancholiam purgat, & ad guttam, quæ fit de frigido & sicco humore, vnde membra videantur contracta, valet paralyticis. *Nicolaus.*

Antimoron Nicolai.

℞. Aloes ʒ.v.ß.& G.vj.
Cassiæ fist. ʒ.j. G.vj.ß.
Marathri, Masticis ana ℈.ij.G.v.
Croci ʒ.ß. Asari ℈.ij.G.v.
Xylobalsami ℈.ij.G.ij.ß.
Cinnamomi ℈.j.G.v.
Ireos ʒ.j.
Aronis, Dragontææ ana ℈.j. G.ij.ß.
Agarici, Colocynthidis,
Nitri, Euphorbij, Castorei ana ℈.ij. G.v.
Apij Macedonici,
Petroselini ana ℈.ij.G.v.
Ellebori nigri ʒ.ß.
Diagridij, Coccognidij ana ℈.ij.G.v.
Mellis quantum sufficit.

Datur ad modum castaneæ, in sero, cum aqua calida. Confert cephalalgicis, lethargicis, stomachicis, ischiadicis, podagricis, & de matrice laborantibus, discoloratis, nephriticis, & omnibus, qui de tenui, aut viscoso phlegmate affliguntur, & his, qui cibos non digerunt: phlegma & choleram purgat, & aquosos humores cum ventositate.

Electuarium Angelicum Fiorauanti.

℞. Croci, Ligni Aloes, Cinnamomi,
Corallij rubri ana ℈.j.
Ellebori nigri ℥.j.
Elect. de succo ros. Mesuæ ℥.vj.
Conseruæ ros. ℥.iv.
Moschi ʒ.j.
Lapidis Philosophici nostri ℥.iij.
Quintæ essentiæ nostræ ℥. ij.
Mellis cocti & despumati q. satis est.

Misce & fiat electuarium leui ignis calore in vase terreo, vitreo: & seruetur in vase vitreo. Dosis à ʒ j. vsque ad ʒ ij. manè stomacho ieiuno. Purgat egregiè tum per vomitum, tum per aluum. Confert febribus omnibus: podagricis, arthriticis: tussi, catarrho: morbo Gallico, alijsq; quamplurimis affectibus.

Electuarium Alharif.

℞. Myrobal. citrinorum, Chebulorum, Indorum ana part. æquales.

Tere, & cribra: oleum amygdal. dulc. superfunde, quantū sufficit, insola triduo: frica sæpe manibus: oleum nouum suffice, quantum absumitur. Iterum eadem triduo conuenienter tere in aqua fontana, in qua sacchari partem decimam A dissolueris, affusa identidem pauca aqua. Hoc fac, donec myrobalanorum sapor ingratus auferatur, post sicca in vmbra.

℞. Huius massæ ʒ.xv.
Turpeti ʒ. vj.
Anisi, Masticis ana ʒ.ij.
Spicæ nardi, sem. Apij ana ʒ.j.ß.
Violarum sicc. ʒ.vij.
Sacchari albi, Sacchari candefacti ana ʒ.x.

Excipe melle despumato. Dosis ʒ.iij. cum aqua B calida. Purgat ventriculum, hepar, & corpus reliquum: vsu corpus viuidum, & iuuenile reddit, & seruat. *Mesues.*

Electuarium Alharif aliud.

℞. Myrobal. chebulorum,
Citrinorum, Nigrorum ana part.ij.
Emblicorum, Belliricorum ana part.j.ß.

Tere, cribra, vt suprà. De hac massa

℞. ʒ.xiv. Turpeti ʒ.vij.
Zingiberis, Cardamomi, Masticis,
C Cinnamomi, Ligni Aloes, Caryophyllorum,
Piperis, Cubebarum, Galangæ,
Macis, sem. Apij ana ʒ.j.ß.
Spicæ Nardi ℈.ij.
Pinearū, Sacchari albi, Sacchari cādi ana ℥.xij.

Excipe melle despumato. Earundem virium est: præterea ventriculum roborat, &c. partes nutritorias frigidas, appetentiam excitat, coctionem iuuat, propter hęc colorem corporis, & odorem commendat: iuuentutem tuetur, canos remora- D tur, & spiritibus tenuatis, & purgatis visum & reliquum sensum omnem, & cogitationem exacuit, venerem excitat. *Mesues.*

Electuarium Alsebram, id est esulæ.

℞. Esulæ bonę, Myrobal. citrinorum ana ℥.ij.

Trita & creta mergantur succo fœniculi, & insolentur dies quinque, affundendo sæpè succum nouum. Siccatū repone vase vitreo. Datur à ʒ.j. ad ʒ.ij. cum saccharo, & aqua calida. Pituitam E & melancholiam purgat, & aquas. *Mesues.*

Diaphysalidon.

℞. Succi lupuli salictarij, Intybi,
Apij purgat. ana ℔.iv.
Myrobal. citrinorum, Chebulorum ana ℥. xij.
Emblicorum ʒ.l.
Indorum, Belliricorum ana ℥.j.
Agarici, Ireos ana ʒ.x.
Absinthij, Cassuthæ,
Radicum apij, Fœniculi, Anisi ana ℥.ß.
F Vuarum passarum ℥.lxxx.

Coquantur igne lento ad consumptionem dimidij succorum, frica probè manibus, cola. Vni huius parti adde (℥.iix.
Tamarindorum, Cheyron, Cassiæ fistulæ ana
Mannæ ℥. iij.

Cola & munda. Alteri succorum parti adde
Penidiorum hordeatorum ℔.iv.

Misce omnia simul: bis feruefiant: tunc adde
Olei sesamini recent. ℥.xv.

Percoque ad mellis crassitudinem: ab igne depositis, adde

Trochiscorum Diarrhod. De Eupatorio,
De Absinthio, De rhabarbaro an. ℥.j.ß.
Ireos ℥.j.
Agarici, Fol. Thymelææ præparat. ana aur. iix.
Scammonij, Succi Eupatorij, Absinthij,
Croci, Laccæ lotæ, Myrobal. citrinorum,
Chebulorum ana aur. iv.
Belliricorũ, Emblicorum, Indorum an. aur. iij.
Turpeti ℥. vj.
Olei Thymelææ ℥. iij.

Omnia prius inuoluta prædictis misceãtur. Datur à ʒ.iij. ad ℥.ß. cum aqua cichorij. Efficacissimum ad hydropem, & cachexiam, & affectus epatis, lienis, iuncturarum. *Mesues.*

Electuarium de Eupatorio.

℞. Succi Eupatorij, Rhabarbari an. ℥.ß.
Croci ʒ.ij.
Laccæ, sem. Cuscutæ, Schœnanthi,
Sem. Citrulli, sem. Cucumeris,
Sem. Portulacæ, succi Absinthij an. ʒ.iij.
Diagridij ʒ.ij.ß.

Tere curiosè. Datur aur. j cum lactis sero. Confert ictero, & hydropi incipienti. *Mesues.*

Antidotum hæmagogum.

℞. Asari, Acori, Amomi, sem. Atriplicis,
Marathri an. ʒ.j. G. vj.
Anisi ℈.ij. Aristol. longæ, Artemisiæ,
Cassiæ fist. ana ℈.ij. G. xiv
Centaureæ minoris ℈.j. G. vij.
Centaureæ maioris, Dauci Cretici an. ℈.ij.
Hellebori nigri ℈. j.
Fol. Lauri ℈.j.ß. G. iij.
Glycyrrhizæ ʒ.j. ℈. j.
Lupini ʒ.ij. Melanthij ℈.ij.
Myrrhæ ℈. j. G. xiv.
Orobi ℈.j. Stypteriæ ℈ ij.
Macedonici ℈.ij. G. xiv.
Pyrethri ℈.ij. G xiv.
Piperis ʒ.j. ℈.ij. G. vij.
Sem Rutæ ℈.ij. G. xiv.
Spicæ ℈.ij. G. xiv.
Pulegij ℈.ij. G. xiv.
Pæoniæ ℈.j G. vj.
Cyperi ℈ j. Sinoni ℈.ij.
Schœnanthi ℈ j. G. xiij.
Caryphyllorum ℈. ij.
Rad Capparis Cymini ana ʒ.j.
Apij, Sabinæ an ℈.ij. G. xiij.
Xylobalsami ℈.j. G. xiv.
Mellis q.s.est.

Datur in modum auellanæ maioris cum aqua post balneum, si cum febre est: si verò sine febre, cum vino, aut mulso. Ad multas mulierum passiones valet: menstrua educit, & fœtum in vtero occidit, & postea extrahit, & post partum, quæ non sunt purgata, purgat, & ad salutem perducit, petram in vesica rumpit & purgat: vrinam mouet, stranguriam sanat, hepatis emphraxim curat, sclirosim in splene sanat, & ad omnia interiora magnum bonum facit: & ad stomachi indigestionem: & eos sanat, qui colicam patiun-

A tur: nephriticis prodest, viam totius corporis aperit, & fœtum mortuum, & secundinam educit, & vesicam purgat, stomachum calidum facit, ventositatem consumit, vomitum compescit. Cauendum tamen ab eius vsu in fluxu hæmorrhoidum, aut ventris. *Nicolaus.*

Vomitorium Andreæ.

℞. Cort. rad. Thapsiæ ℥.vj.
Cartami excorticati ℥.iij.
B Cancellæ, Gummi Arabici ana ℥.j.
Succi cucumeris asinini ʒ.ij.
Mellis asari, quantũ sufficit, ad incorporandũ.

Conficitur sic. Recipe duas partes mellis, & vnam succi asari, & fac bullire simul, donec possit benè despumari: quo despumato, & colato, incorpora puluerem specierum, denique reseruetur in optimo vase ad vsum per annum. Est vomitorium leue, suaue, quod purgat omnes humores sine labore, principaliter datum cum ca-
C lida per superiorem regionem, & cum frigida per inferiorem. Dosis eius est quasi ℥.ß. *Arnold. Villanouanus.*

Vomitiuum Nicolai.

℞. Thapsiæ Panormitanæ, vel Aragonensis in mense Maij, siue Iulij collectæ ℥.iij.
Cort. rad. Raphani ℥.j.ß.
Croci Aphricani siue medullæ cartami ℥.j.ß.
Nucis vomicæ ℥ ß.
Asari ℥.j. Mellis Asari q.s.est.

D In duabus libris mellis despumati adde ℥. iv. succi asari, & bulliat ad succi consumtionem. Et si succum habere non volueris, pone thapsiæ, asari ana ℥.ij.ß & dimidiam catapuciarum, & totum depone in aqua marina, & bulliat vsque ad medietatem, & aqua ponatur in ℔.ij. mellis despumati, & coque vsque ad aquæ consumptionem, & cum tali melle confice. Datur mane in modum castaneæ cum tepida, vel oxysacchara, duris hominibus cum tota substantia: debilibus
E colatura tantum. Frigidos & calidos purgat humores, cholerã rubeam, & phlegma: datur quotidianæ veræ. & tertianæ nothæ: delicatis datur etiam cum syrupo acetoso: sedat veram tertianam, debilitatem & nauseam à superfluis, & acutis humoribus factam, aufert.

Vomitiuum Patriarchæ.

℞. Thapsiæ ℔.j.
Croci Aphricani siue sem. Cartami ℥.iv.
F Cinnamomi, Asari ana ℥.ij.
Catapuciæ ℥.ij. Mellis q.s.est.

Detur cum tepida ante accessionem. *Nicolaus.*

Aliud Patriarchæ.

℞. Thapsiæ ℔.iij. Asari ℔.ij.
Castaneolæ vomicæ ℔.j.
Canellæ ℥.iix. Sem. Atriplicis ℔.j.
Granorum Catapuciæ excort. ℥.iij.
Gummi Arabici ℥.iv.
Mellis quantum sufficit.

Dosis eius est vsq; ad ʒ.ij. Seruatur per annum. *Arnoldus Villanouanus.*

Vomi-

Vomitiuum aliud.

℞. Thapſiæ ʒ.iv. Aſari baccari ℥.j.
Cinnamomi ℥.j.
Croci hortulani ℥.j.
Sem. Atriplicis ℥.ß.
Mellis quantum ſufficit.

Detur in modum caſtanee cum calida. Valet tertianarijs, & quartanarijs, ſed maximè competit quotidianarijs. *Nicolaus.*

Vomitorium Scarpellæ.

℞. Cort. rad. Thapſiæ ℔.j.
Sem. Carrami excort. ℥.iv.
Auellanarum, Aſari ana ℥.ij.
Gran. Cataputiæ excort. ℥.j.
Mellis quantum ſufficit.

Conficitur ſic: Tollæ ℔. ß. cort. thapſiæ & ℥.ij. tere aliquantulum, & coque cum aqua marina vſq; ad conſumptionem medietatis aquæ: deinde commiſce aquam colatam cum duabus partibus mellis cocti, & deſpumati, & coque iterum vſque ad conſumptionem aquæ: quo facto catapuciam cum aliquantulo melle adijce: deinde adde puluerem ſpecierum, & commiſce totum diligenter, & reconde, & ſi vis, adde gummi Arabici: & vtere ſic ad omnes quotidianarios, & tertianarios, ad ſuperius cum calida, & ad inferius cum frigida. Doſis eius ad ʒ.iij. Probatiſſimum febribus interpolatis poſt ſeptem acceſſiones. *Arnold. Villanouanus.*

Electuarium ex Elleboro vomitorium.

℞. Ellebori albi ſicci & inciſi ℔.j.
Aquæ lib. xij. vel xiij.

Fiat infuſio per tres dies naturales: hinc fiat decoctio ad medietatis exhalationem: factaq; diligenti expreſſione, abijciatur elleborum: adde Mellis libras tres: repetatur coctio tam diu dum mellis ideam & conſiſtentiam induat: hoc electuarium in vitreo vaſe exceptum, vſui reponatur. Doſis eſt ab ℥.j.ß. ad ℥.ij. in tenuioribus à ʒ.ij ad ℥.ß. exhibetur ex mulſa, vel aqua ſaccharata: & omnium optimè cum decocto aniſi. Si quis boli conſiſtentiam malit, coquatur prunis ardentib. in bolũ. Quod ſi decipiendi ſint ægri, placentulis aut paſtillis illud includemus. *Heurn.*

Vomitorium ex Vitriolo.

Vitriolum Romanum exiccatũ vel Chalcanthum diſſolue in aqua, depuretur per reſidentiã depuratam, euapora: quod in fundo erit propinabis ad grana duo, cum conſeruæ roſatæ, roriſmarini, vel bugloſſi drachma. Hoc vomitorium validè mouet: & à vomitu æger aqua carnis nutriendus. *Heurnius.*

DE ELECTVARIIS MInus vſualibus ac primùm de electuarijs calfacientibus caput.

Electuarium ad morbos capitis frigidos.

℞. Conſeruæ Capillorum Veneris ℥.j.

A Conſeruæ Anthos, Zingiber. conditi an. ʒ.iij.
Cineris hirundinis ℥ ß.
Coralli rubri vſti ʒ.j.
Piperis tenuiſſ. puluerizati ʒ j ß.

Cum ſyrupo de ſtœchade fiat electuariũ. *Rondel.*

Aliud.

℞. Summitatum Roriſmarini,
Cinnamomi, Macis, Nucis moſchatæ,
Caryophyllorum ana ℥.ß.
Hirundinum, Caſtorij, Priapi tauri ana ℥.j.

B Simul colligata, in olla perforata impoſita in furno vrantur, donec in cineres redigantur: qui poſtea lauantur, ſi timeatur odor vſtionis. Et ex cinerib. iſtis cum pauco ſaccharo & ſyrupo de ſtœchade fiat electuariũ. Valet ad paralyſim, conuulſionem, plenitudinem, & oculorũ rheumatiſmos, & aliarum partium, ad articulorum dolores à morbo Gallico, & alios affectus, in quib. multum exiccandum eſt. *Rondeletius.*

C *Electuarium opticum.*

℞ Spec Pliriſarcotici, ſem. Fœniculi ana ʒ.j.
Macis, Cubebarum, Cinnamomi,
Piperis longi, Caryophyllorum ana ℈.ß.
Euphragiæ ℥.ß.
Succi Saluiæ, ſucci Rutæ,
Succi Chelidonij ana ℥.j.ß.
Sacchari clarificati ℥.j.
Mellis roſati ℥.v.

Coquantur ſucci cum melle ad ſpiſſitudinem, D deinde ſpecies tritæ addantur.* Valet in viſus imbecillitate vndecunq; proueniente, & ſuffuſionibus. *Adolphus Occo.*

Electuarium ad memoriam.

℞. Maioranæ, Meliſſæ, Beton. Saluiæ an. ʒ.iij.
Balſamitæ, Squinanthi, Marathri ana ʒ.j.
Baccarum Lauri, ſemin. Pæoniæ,
Aniſi, Anthos ana ʒ.iij.
Semin ocymi, ſemin Sinapis, Sileris montani ana ʒ.j. Cyperi ʒ.iij.
E Tormentillæ, Cubebarum, Nucis moſchatæ,
Cinnamomi, Piperis longi, Caryophyllorum,
Zedoariæ, Cardamomi, Zingiberis ana ʒ.ij.
Coriandri præparati in aceto paſſulato ℥.ß.
Glycyrrhizæ raſæ, Myrobal. Chebulorum,
Citrinorum, Indorum, Belliricorum ana ʒ.ij.
Polij, Maſticis, Been albi & rubri, Coralli ana ʒ.j.
Moſchi ℈.j.
Sacchari ℥ ij.

Fiat puluis. De hoc puluere ℞. ℥.j.
F Conſeruæ anthos, Citri ana ℥.j.
Carnium citoneorum, Vuarum paſſ. ana ℥.ij.

Cum aqua meliſſæ & maioranæ fiat electuariũ ad lentum ignem. Confortat memoriam, cerebrum, & omnes virtutes corporis. *Arnol. Villan.*

Aliud ad idem.

℞. Myrobal. omnium, Piperis longi ana ʒ.ij.
Coſti, Anacardi, Baccarum Lauri,
Butyri vaccini, Sacchari ana ʒ.vj.
Cyperi ʒ.ij.

Terãtur anacardi per ſe, poſtea alia: & confician

tur cum butyro & melle in æquali quantitate prius bullitorum. Dentur ʒ.ij. cum aqua decoct. apij, fœniculi, & melissæ. *Idem.*

DE ELECTVARIIS calfacientibus cor.

Electuarium cor frigidum alterans & corroborans.

℞. Zedoariæ, Carabe, Coralli rubri, Macis,
Cinnamomi, Cardamomi, Caryophyllorum,
Radicum Acori ana ʒ.j.
Margaritarum, Stœchados ana P.j.
Tormentillæ, sem. Basilici, Spodij,
Piperis longi ana ℈.j.
Moschi parum, Sacchari quantum sufficit.
Fiat electuarium. *Heurnius.*

Electuarium pro corde & palpitatione.

℞. Confectionis Alchermes ℥.ß.
Conseruæ rad. Buglossæ ℥.j.
Conseruæ flor. Anthos ℥.ß.
Spec. Diamarg. frigidi ʒ. j.
Cum syrupo de pomis redolentibus fiat electuarium: quo sumpto, superbibant parum vini, diluti aqua borraginis vel buglossæ. *Rondeletius.*

Electuarium pro palpitatione à flatibus.

℞. Spec Aromat. rosʃ. ℥.j.
Spec. Diarrhod. Abb. Confect. Alchermes ana ʒ.j.
Corticis citri saccharo conditi ℥.j.
Conseruæ Buglos. conseruæ Anthos ana ʒ.iij.
Cum syrupo conseruationis Citri fiat electuarium. Capiat ante & post pastum superbibendo parum vini, cum aqua menthæ & absinthij diluti. *Rondeletius.*

Electuarium pro palpitatione ab aqua.

℞. Electuarij prædicti ℥.ij.
Coralli rubri vsti & loti, aquæ Melissæ an. ʒ ij.
Rasuræ Eboris ʒ.j.
Pulu. Margaritarum ʒ.ß.
Cum syrupo conseruationis cort. Citri fiat electuarium. Capiat serò & manè. *Rondelet.*

Electuarium cordis.

℞. Corall. rub. Macis, Ossis de corde Cerui,
Ambræ, Margaritarum, Crystalli,
Auri cocti, Argenti meri, Ossis eboris,
Saphyri, Rubini, Hyacinthi ana ʒ.v.
Balsami ʒ ij. Moschi ʒ.ß.
Anthos, Spodij, Santalorum,
Caryophyllorum, Galangæ. Calami aromat.
Cubebarum, Spicę Indicæ, Cort. phisticorum,
Sem. basiliconis, Cardamomi, Piperis longi,
Baccarum Lauri, Pyrethri ana ʒ.iij.
Styracis calamitæ, Magnetis,
Myrrhæ, Opij Thebaici ana ʒ. j.
Sem. Pæoniæ in nouilunio collectæ,
Flor Lilifagi, Maioranæ, Balsamitæ,
Ameos Aristolochiæ, Anthos ana ʒ.iij.
Croci orient ʒ.ß.
Ligni Aloes, sem. Papaueris albi ana ʒ.ij.
Sacchari, quod sufficit.
Fiat electuarium. Dosis à ʒ.ij. vsq; ad iij. cum vino calido. * Conseruat totam naturam, & eam reddit hilarem, aufert lassitudinem membrorum principalium, subuenit tristibus, & melancholicis, iuuat paralyticos. *Petrus Aponensis.*

Electuarium confortans mineram omnium virtutum.

℞. Roris Maialis collecti de mundiss. herbis destillati ℔.ij.
Sacchari ℥.iix.
Coquātur lento igne vsque ad consumptionem roris: postea adde Aquæ stillatitiæ florum vel cort. citri, aquę Melissæ ana ℥.j. incorpora ad Solem fortissimè, benè agitando cum spatula: & sic permitte stare in vase pāno subtili cooperto, per dies tres, donec inspissetur: postea
℞. Aquæ stillatitiæ sanguinis humani ℥.ij.
Sanguinis draconis ℥. ß.
Distempera, & misce totum cum iam supradicto saccharo, & fortiter incorporetur ad Solem: deinde
℞. Croci orientalis ℈.iv.
Balsami electissimi ℈.j.
Moschi ℈ ß. Ros. siccarum ℥.ß.
Ligni Aloes ℥.j. Auri foliati ℈.j.
Coralli rubri ℈. ß.
Margaritarum orient. ʒ. ß.
Incorpora fortiter, & sic permitte vas coopertū, donec exiccetur, & seruetur. Cor lætificat, calorem naturalem, & spiritus, & principalia membra adiuuat: confortat humidum radicale: ab ægritudinibus pestilentibus, & ab omnibus venenis conseruat: iuuentutem prolongat, & senectutem retardat: hominem in suo vigore tenet, & conseruat. *Arnold. Villanouanus.*

Electuarium.

℞. Conseruæ rosarum ℥.iv.
Conseruæ buglossæ ℥. ij.
Cort. mali citri conditi ℥.j.
Chebulorum conditorum ℥.ij.
Cinnamomi electi ʒ. j.
Santali rubri, Coralli rubri,
Serici coccinei crudi, concisi,
Croci, Margaritarum ana ʒ. ß.
Fol. Auri, Fol. argenti ana ℈.j.
Moschi, Ambræ ana G.ij.
Funde omnia simul succo citri, vel limonis saccharo cocti. * Spiritus fouet, nutrit, roborat, ingenium acuit atq; illustrat. *Marsilius Ficinus.*

Aliud.

℞. Amygdal. dulcium ℥.iv.
Pinearum mundat. sem. Cucumeris ana ℥.ij.
Sacchari candidi ℥. iv.
Sacchari albissimi ℔.j.ß.
Funde cuncta hęc aqua ros. atq; limonis, & citri, in quam extinctum fuerit ignitum aurum, & argentum, simul coque suauiter, demum adde
Cinnamomi, Been rubri, Coralli rubri an. ʒ.j.
Margarit. alb. Croci, Serici crudi, triti an. ʒ.ß.
Fol. Argenti, fol. Auri ana G.xij.

Hyacinthi,

Hyacinthi, Smaragdi,
Zaphyri, Carbunculi ana ℈.j.
Moschi, Ambræ ana G.ij.
Fiat electuarium. *Idem.*

DE ELECTVARIIS excalfacientibus pulmonem.

Electuarium pectorale.

℞. Succi Glycyrrhizæ ℥.ß.
Hyssopi, Capillorum Veneris, Ireos,
Sem. Vrticæ, Aristolochiæ rot. ana ℥.j.ß.
Piperis nigri, sem. Nasturtij,
Rad. Enulæ ana ʒ.ß.
Auellanarum,
Amygdal. dulc. ana ℥.ß.
Pinearum ℥.j.
Mellis ℥.xiv.
Fiat electuarium. Hoc ego vsus sum in asthmate, & præ cæteris miram eius efficaciam expertus sum. *Adolphus Occo.*

Electuarium ad tussim mirabile.

℞. Enulæ campanæ,
Rad. Althææ ana ℥.iix.
Cotoneorum ℥.xvj.
Mellis albi ℔.iij.
Contusa misceantur cum melle, & coquantur: in fine decoctionis auferatur ab igne, addantúrque pro qualibet libra
Croci ℈.j.
Cinnamomi ʒ.j.
Sulphuris triti ℥.iv.
Glycyrrhizæ ℈.j.
Moschi ℈.ß.
Misce, & serua ad vsum. Vsus eius est manè stomacho vacuo & vesperi. *Fiorouantus.*

DE ELECTVARIIS calfacientibus ventriculum.

Electuarium pro refrigerato ventriculo.

℞. Spec. Aromat. ros. ʒ j.
Spec. Diagalangæ,
Spec. Diarrhod. Abb. vel
Rosatæ nouellæ ana ʒ.iij.
Sacchari parum.
Cum syrupo conseruat. cortic. Citri fiat electuarium. Sumatur ad quantitatem auellanæ, superbibendo parum vini diluti aqua Absinthij, vel Menthæ. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Zingiberis conditi cum Saccharo ℥.j.
Spec. Aromat. ros. ʒ ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ.iij.
Cum syrupo de Mentha fiat electuariũ. Capiat, vt antea dictum est. *Rondeletius.*

Electuarium ad ventriculi corroborationem.

℞. Cort. Citri cum Saccharo conditi, loti in vino ℥.ij.
Spec. Aromat. ros. ʒ j.
Anisi ʒ.iij.
Fœniculi ʒ ij.
Sem. Rutæ, sem. Viticis ana ʒ.j.
Cum syrupo de Mentha fiat electuarium. *Rondel.*

Aliud.

℞. Menthæ siccæ ℥.ij.
Sem. Viticis ℥.iij.
Anisi, Fæniculi ana ʒ.ij.
Sem. Rutæ ʒ.j.
Cort. Citri sicci, Coralli rubri, vsti & loti in aqua Rutæ ana ʒ.ij.
Cum syrupo de Mentha fiat electuarium. Sumatur ad quantitatem Fabæ ante pastum.

Electuarium corroborans & constringens ventriculum.

℞. Conseruæ Enulæ campanæ,
Conseruæ Anthos ana ʒ.ij.
Pul. Iridis Venetæ ʒ.iij.
Sem. Viticis Rutæ ana ʒ.ij.
Rad. Bistortæ, sem. Vuarum ana ʒ.j.
Rad. Cyperi ʒ.ß.
Cum syrupo de Mentha fiat electuarium. *Rondel.*

Electuarium confortans stomachum & digestiuam.

℞. Rosarum rubr. Nucis moschatæ,
Glycyrrhizæ rasæ, sem. Cucumeris ana ʒ.j.ß.
Flor. Violarum, Caryophyllorum,
Spodij, Amyli,
Sem. Melissæ ana ʒ.j.
Spicæ nardi, Santali albi & rubri,
Tragacanthi, sem. Citrulli ana ʒ.ij.ß.G.iv.
Margaritarum, Ambræ,
Limaturæ Auri, Argenti ana ʒ.j.
Sacchari ℔.iij.
Fiat electuarium. Dosis est à ʒ.ij vsque ad ℥.ß. manè cum vino remollitionis Galangæ & Zingiberis. *Arnoldus Villanouanus.*

Aliud.

℞. Rad. Gentianæ,
Rad. Aristolochiæ rotundæ,
Myrrhæ, baccarum Lauri,
Carui, Fœniculi ana ʒ iij.
Caryophyllorum, Galangæ,
Zingiberis ana ʒ j ß.
Mellis quantum sufficit.
Fiat electuarium. * Valet contra omnes morbos à frigiditate, ventositate, & materia grossa, expertum stomacho, intestinis, colica, capite. Valet etiam contra vermes & venenum.

Aliud.

℞. Cotoneorum incisorum, Mellis albi ana part j.
Aquæ Rosarum part. dimidiam.
Coquantur simul vsque ad consumptionem a-

quæ per setaceum pellantur omnia: & pro qualibet libra adde
Mellis ℥.vj.
Denuò coquantur: in fine adde
Zingiberis albi ℈.j.
Cinnamomi ʒ.j.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Ligni aloes, Calami aromatici,
Piperis nigri ana ℈.ij.
Croci ʒ.j. Moschi G.v.
Quintæ essentiæ nostræ ℥.j.
Olei Tartari, olei Sulphuris,
Olei Vitrioli ana ℈.j.
Masticis ℥.ß.
Misce, & fiat electuarium, & seruetur in vase vitreo optimè clauso. Ventriculum confortat: virtutem debilem restaurat: appetitum excitat: vrinam prouocat. *Fiorauantus.*

DE ELECTVARIIS calfacientibus hepar.

Electuarium ad icterum.

℞. Conseruæ capill. Veneris,
Conseruæ rad. Apij ana ℥.j.ß.
Confer. flor. Cichorij, vel
Confer. flor. Calendulæ ℥.j.
Spec. Triasandali ʒ.ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ.j.
Quatuor sem. frig. maiorum minutim incisorum ana ʒ.ij.
Cum syrupo Endiuiæ fiat electuarium. Capiat vt suprà, superbibendo aquæ Graminis, vel Cichorij ℥.j. *Rondeletius.*

Electuarium ad aquam inter cutem.

℞. Confer. flor. Cichorij,
Confer. capill. Veneris ana ℥.j.
Spec. Diarrhod. Abb.
Aromat. Rос. ana ʒ.j.
Spec. Triasandali ℥.ij.
Hepatis Lupi ʒ.j.
Cineris intestinorum Lupi ʒ.ij.
Cum syrupo ex Eupatorio fiat electuarium. Capiat ad quantitatem auellanæ, & superbibantur aquæ Absinthij ʒ.ij. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Confer. Anthos,
Confer. rad Apij ana ℥.j
Spec. Aromat. Ros. ℥.j.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ.j.
Trochiscorum de Eupatorio ʒ.ß.
Cum syrupo de Byzanthijs, vel de Mentha, vel de Eupatorio fiat electuarium. De hoc capiat, superbibendo vinum dilutum cum aqua Absinthij. *Rondeletius.*

DE ELECTVARIIS calfacientibus splenem.

Electuarium pro splene.

℞. Confer. rad. Apij ℥.j.
Confer. Ceterach.
Confer. capill. Veneris ana ℥.ß.
Spec. Diarrhod. Abb.
Trochisc. de Cappar. ana ʒ.j.
Cum syrupo acetoso fiat electuarium: de quo capiat, superbibendo aquæ Fœniculi, vel Ferratæ, vel Asparagi ℥.j. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Conseruæ Ceterach ℥.ij.
Trochisc. de Cappar. ʒ.j.
Spec. Diarrhod. Abb.
Spec. Diagalangæ ana ʒ.j.ß.
Limaturæ Chalybis, maceratæ in aceto, & tenuissimè tritæ ʒ.iij.
Sem. Portulacæ ʒ.j.
Cum syrupo acetoso simp. fiat electuarium. Sumatur quotidie ad quantitatem auellanæ, superbibendo parum aquæ Portulacæ, Tamarisci, vel syrupi acetosi simplicis. *Idem.*

DE ELECTVARIIS alterantibus cor calidum.

Electuarium cor calidum alterans & refrigerans.

℞. Pulueris elect. Diamarg frig. ʒ.j.ß.
Margaritarum electarum candidarum puluerisatarum in mortario marmoreo, ne candorem deponant, cum pistillo ferreo ℈.j.
Camphoræ G.ij. vel
Trochiscorum de Caphura ℈.j.
Rad. Dictamni, Tormentillæ,
Cort. Citri ana ℈.j.
Confer. Buglossæ, Nenupharis,
Rosarum vnius aut omnium ad copiam binarum aut ternarum drachmarum,
Sacchari albi dissoluti in aqua Rosarum vel Borraginis, quod satis fuerit, vt inde fiat electuarium in Tabulis. vel additis Serapij, fiat electuarium liquidum. *Heurnius.*

Aliud.

℞. Diarrhodonis Abbatis sine mosco ʒ.iij.
Spec. trium Sandalorum ʒ.j.ß.
Confer. Rosatæ,
Syrupi Violati ana ℥.j.ß.
Fiat electuarium molle. *Idem.*

Elegans remedium in spirituum euanida vi.

℞. Succorum densatorum Acetosæ,
Endiuiæ,
Rad. Quinquefolij ana ℥.j.
Limaturæ Auri ℈.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Serici crudi ʒ.ij.
Sem. Citri ℥.ß.
Confer. fol. Endiuiæ, Acetosæ ana ℥.j.
Cum syrupo de acredine Citriorum fiat electuarium. Datur à semidrachma ad semũciam. *Idem.*

DE ELE.

DE ELECTVARIIS refrigerantibus ventriculum.

Electuarium ad ventriculum refrigerandum.

℞. Confer.Rosarum,
Confer.Nenupharis ana ℥.ß.
Spec.Diamarg.frig.
Spec.Triasandali ana ʒ.ij.
Spec.Diarrhod.Abb.ʒ.ß.
Coralli rubri ʒ.j.ß.
Cum syrupo violato fiat electuarium. *Rondelet.*

Electuarium contra stomachi ardorem.

℞. Conseruæ Rosarum veteris ℥.ij.
Lapidum Cancrorum tritorum ℥.j.
Boli Armeni parum. Misce simul.

Electuarium ad humectationem ventriculi, totiusq; corporis.

℞. Confer.rad.Buglossæ, confer.Borraginis,
Confer.Violarum, confer.Satyrionis ana ℥.j.
Pinearum infus.in lacte,
Quatuor sem.frig.maior.mundatorum,
Sem.Bombacis ana ʒ.ij.
Carnis test.præparatarum, ℥.j.
Anisi ʒ.j.
Cinnamomi ℈.j.
Cum syrupo de Buglossa, vel Borragine fiat electuarium. *Rondeletius.*

Electuarium ad humiditatem restaurandum.

℞. Glycyrrhizæ rasæ, Rosarum rubr.
Anisi, Sacchari albi ana ʒ.ij.G.vj.
Gummi Arabici, Tragacanthi ana ʒ.iij.℈.ij.
Santali albi & rubri ana ℈.iv.
Sem.Papaueris albi, succi Glycyrrhizæ,
Amyli, sem.Portulacæ,
Sem.Scariolæ, sem.Lactucæ ana ℥.ß.
Quatuor sem.frig.mundat.
Sem.Cydoniorum mundat.℈.ij.
Amygdalarum mundat.Pinearum,
Sebesten, Cinnamomi,
Styracis calamitæ, sem.Bombacis,
Sem.Maluæ, Violarum,
Nenupharis, Berberis ana ʒ.ij.

Confice cum syrupo, quando quæritur confortatio interiorum, vel cum syrupo decoct. Gummi Arabici, Tragacanthi & Rosarum, quando quęritur humectatio spiritualium. Dosis eius est à ʒ.ij. vsque ad ℥.ß Seruatur per annum. * Vires corporis ex longa infirmitate, & spiritus, & humiditatem restaurat. Propriè respicit peccatum secundæ digestionis. Datum cū decoctione Violarum & Santal. confortat hepar, & stomachum à siccitate læsos, & à caliditate. Datum cum decoctione Hordei & Glycyrrhizæ, confert valdè attenuatis, suppuratis & consumtis, & curat siccitatem pectoralium, & tussim. Datū in infusio-

A ne Croci restaurat vires cordis, & humiditatem. Datur cum vino lymphato, confert impedimento conceptionis ex siccitate. *Arnol.Villanouanus.*

Electuarium restauratiuum.

℞. Confer.Rosarum ℥.j.
Confer.Borraginis, conf.Violarum ana ℥.ß.
Rad.Cichorij condit.
Cort.Citri condit ana ʒ.iij.
Spec.Diarrhodon Abb.℈.ij.
Spec.Diambræ ʒ.ß.
B Spodij, vel Spicæ Indicæ,
Coralli rub.præpar.
Margarit.præparat.ana ℈.j.
Cum syrupo Citri conditi fiat electuarium. *Ranzouius.*

DE ELECTVARIIS refrigerantibus hepar.

Electuarium ad calefactum hepar, cum obstructione.

C

℞. Confer.flor.Cichorij,
Confer.capill.Veneris ana ℥.ß.
Confer.Violarum ʒ.iij.
Spec.Diatragacanthi frig.
Spec.Triasandali ana ʒ.ij.
Cum syrupo Endiuiæ fiat electuarium. *Rondelet.*

DE ELECTVARIIS astringentibus.

D

Electuarium pro ventriculo laxato.

℞. Myrobal.conditorum num.j.vel
Carnium Citoniorum,
Carnium Citri conditi,
Zingiberis conditi ana ℥.j.
Spec.Aromat.rosati ℥.ij.
Rasuræ Eboris,
Coralli rub.vsti, loti in aqua Menthæ ana ℥.ij.
E Cineris intestinorum Gallinæ,
Cineris intestinorum Lupi ana ℥.iij.
Cum pauco syrupo conserue corticum Citri fiat electuarium. *Rondeletius.*

Electuarium pro lienteria.

℞. Myrobal.Emblicorum num.j.vel
Carnis Citoniorum ℥.j.
Corticum Citri conditi ℥.j.
Pulueris Diacitonites ʒ.ij.
Spec.Diarrhodon Abb.
F Spec.Rosatæ nouellæ ana ʒ.j.
Coralli rubri vsti ʒ.j.ß.
Conseruæ Acori colatæ, & transmissæ per cribrum ʒ.vj.
Cum miua Cytoniorum fiat electuarium. Capiat ante cibum *Idem.*

Electuarium pro dysenteria.

℞. Carnis Cytoniorum conditæ ℥.j.
Confer.Rof.antiquæ ℥.j.ß.
Coralli rubri,
Boli Armeni ana ℥.ij.
Spec.Diamarg.frig.ʒ.j.

Cum miua Cytoniorum fiat electuarium. Capiat manè. *Idem.*

A

DE ELECTVARIIS vrinas & menses mouentibus.

Electuarium ad vrinas & menses mouendos.

℞. Conseruæ Eryngij,
Conf. rad. Pastinacæ agrestis ana ℥.j.
Trochiscorum de Myrrha ʒ.iij.
Cinnamomi ʒ.ij.
Cum syrupo de Artemisia fiat electuarium. Sumatur manè, deinde superbibendo cyathum vini Hippocratici, vel decoctionis Pulegij, aut Calaminthæ. *Idem.*

Electuarium ad menses mouendos.

℞. Succi Eryngij, succi Sabinæ,
Succi Pulegij, depuratorum ana ʒ.iij.
Cinnamomi, Asari,
Myrrhæ, Croci ana ʒ.j.
Sem. Nigellæ ʒ.ß.
Misceantur, & fiat electuarium. Ad dulcorãdum adde parum syrupi de Artemisa. *Idem.*

DE ELECTVARIIS frangentibus calculum.

Electuarium ad calculum.

℞. Succi Portulacæ,
Fœniculi marini ana ℥.ß.
Sem. Palyuri ℥.j.
Asari, Ochræ ana ʒ.iij.
Cinnamomi, Seseli ana ʒ.j.
Cum syrupo de Byzantijs, vel de quinque rad. fiat electuarium. Parantur etiam ex Lithontribone lapide Iudaico, additis succis vel syrupis conuenientibus. *Idem.*

DE ELECTVARIIS venerem stimulantibus.

Electuarium ad venerem.

℞. Conseruæ rad. Eryngij,
Zingiberis conditi ana ℥.j.
Testiculorum gallor. decoct. in lacte ℥.ß.
Pinearum mundatarum, & in lacte maceratarum ℥.j.
Amygdalarum dulcium,
Auellanarum maceratarum in melle per diem ana ℥.ß.
Sem. Bulbi ʒ.j.
Cum syrupo conseruæ cortic. Citri fiat electuarium, de quo sumatur ante pastum. *Idem.*

Aliud.

℞. Conseruæ Satyrionis ʒ.ij.
Cort. Citri conditi ℥.ß.
Auellanarum in melle maceratarum num. x.
Pinearum,
Pistaciorum, in butyro breuiter frixorum ana ℥.j.
Carnis Testudinis decoctæ cum eruca ℥.ij.
Cinnamomi ʒ.ß.
Cum syrupo conseruationis Eryngij fiat electuarium. Sumat ad quantitatem nucis. *Idem.*

Electuarium pro ijs, quibus semen est acre.

℞. Pinearum conditarum cum Saccharo ℥.ij.

B

Rad. Pastinacæ agrestis ℥.j.
Caulium, Lactucæ,
Carnium Cucurbitæ conditæ cum Saccharo ana ℥.j.ß.
Carnis testudinis coctæ cum Oryza ℥.iij.
Cum syrupo conseruationis Satyrionis fiat electuarium. Sumat ad nucis quantitatem tribus horis ante pastum. *Rondeletius.*

Electuarium ad venerem, Auicennæ.

℞. Caudæ Scinci ℥.j.ß.

C

Sem. Napi, Baucíæ,
Allest, Cepæ albæ,
Vrticæ, Erucæ ana ℥.j.
Melanopiperis, Leucopiperis,
Macropiperis ana ʒ v.
Cepæ muris assæ ℥.ß.
Pinearum ℥.ij.ß.
Pyrethri ℥.ß.
Linguæ auis ʒ.vj.
Cerebellorum passerum ℥.ß.

D

Testiculorum galli ℥.j.
Tere, & confice cum Butyro vaccino & Melle, & sit Butyri tertia, & Mellis tertiæ duæ, & repone in vase. Dosis eius est ʒ. ß. cum vino dulci post cibum. Sperma auget: & conuenit Regibus.

Electuarium ad libidinem augmentandam.

℞. Sem. Seseleos, Erucæ,
Anisi, Lini, Piperis,

E

Pyrethri, Sesami purgati,
Farinæ Cinerum ana ʒ.ij.
Tere, & confice cũ oleo Sesamino recenti: adde Penidiorum ad pondus omnium,
Mellis quantum sufficit.
Fiat electuarium. *Idem.*

Electuarium ad coitum augmentandum.

℞. Sileris montani, Cymini,

F

Semen Vrticæ ana ʒ.x.
Zingiberis ʒ.xv.
Satyrionis ʒ.v.
Pinearum mundat. ʒ.xx.
Anisi ʒ.vj.
Tere, & frica cum Butyro: tempera cum Melle despumato. Dosis ℥.ß. in introitu lecti. *Isaac.*

Electuarium ad libidinem augendam.

℞. Vuam passam
Daucum domesticum,

Et

Et abijce interiora, tere diutissimè cortices, & adiunge
Gummi Arabici ℔.j.
Pone in frixorium stanneum, & superadde
Olei Sesamini ℥.j. frica, & pone
Mellis ℔.iij.
Dimitte vsque quo condensentur: admisce Vitellos oui num.v. ab igne remoue: & adde
Galangæ ʒ.ij.
Sem Vrticæ, Piperis longi,
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Sem. Rapæ, Ceparum,
Dauci ana ʒ.ij.
Commisce diligenter. Si volueris tingere, adde Croci ʒ.ij. postea reconde in vase vitreo, & vsui reserua. *Arnoldus Villanouanus.*

Aliud venerem excitans.

℞. Sem. Asparagi, Satyrionis ana ℥.j.
Bedeguar, Been albi & rubri,
Zingiberis ana ʒ.iij.
Sem. Erucæ, sem. Dauci,
Sem. Ceparum, sem. Vrticæ ana ʒ.ij.
Sem. Sileris montani assi,
Vmbilicorum scincorum ana ℥ ß.
Cardamomi ʒ.iij.
Linguæ auis ʒ j.
Sacchari quart. j.
Tere, & per tempora dabis ℥. ß. cum lacte, vel mulsa, serò & manè. *Idem.*

Aliud ad idem, pro ijs, qui non possunt coire ex frigiditate.

℞. Spec. Diagalangæ ʒ.j.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Satyrionis ana ℥.j.
Pyrethri, Piperis,
Sem. Vrticæ, sem. Dauci,
Sem. Lini, sem. Carui,
Sem Sileris montani ana ʒ.ß.
Penidiorum ℥.ij.
Tere & tempera cum Melle, & repone. Dosis ad modum auellanæ ante prandium, & post cœnam. *Arnoldus Villanouanus.*

Electuarium contra sterilitatem.

℞. Vitell. ouorum num. vj.
Butyri recentis, seui Capræ ana quart. j.
Priapi Tauri, Satyrionis, Zedoariæ,
Zingiberis conditi, Menthæ,
Testiculorum gallorum, testic. Vulpium,
Testic. Mutonis, testic. Verris ana ℥.j.
Cerebellorum Passerum assatorum ℥.ij.
Medullæ nucis Indicæ, Pinearum,
Pistaciorum ana ℥.j.ß.
Fisticorum, Amygdalarum dulc.
Dactylorum, Auellanarũ coctarum ana ℥.j.ß.
Sem. Maluæ, sem. Mercurialis, sem. Erucæ,
Caryophyllorum, Zingiberis,
Piperis longi, albi & nigri,
Sem Linguæ auis,
Cinnamomi ana ℥.ij.
Ista omnia mundificentur, temperentur, & co-

A quantur in lacte ouino, vel vaccino, & pòst fortiter conterantur, & addantur
Caudarum Scincorum ℥.ß.
Mellis Ros. ℔.ij.
Panis Sacchari ℔.vij.
Conficiatur lento igne, diu agitando, decoquantur ad electuarij consistentiam, quo cõtinuè manè & serò vtatur. *Arnold. Villanouanus.*

B

DE ELECTVARIIS venerem minuentibus.

Electuarium ad seminis profluuium, & venerem minuendam.

℞. Conseruæ Nymphææ ℥.ij.
Caulium Lactucæ ana ʒ.j.
Coralli rubri, Crystalli ana ʒ.iij.
Caphuræ ʒ.ß.
Sem. Agni casti ℥.ß.
C Cum syrupo Myrtillorũ fiat electuarium. *Idem.*

DE ELECTVARIIS dolorem mitigantibus.

Electuarium ad dolorem colicum.

℞. Opij ʒ.ij.
Castorij, Euphorbij, Styracis,
Myrrhæ, Piperis longi, nigri ana ℈.j.
Sem. Apij, sem. Petroselini,
D Sem. Cumini, Cinnamomi ana ℈.ij.
Cum melle despumato fiat electuarium. *Idem.*

Aliud.

℞. Galangæ, vel Aromat. rosati, vel
Diambræ, vel Diamoschi ʒ.ß.
Opij dissoluti in vino Maluatico, vel Aqua vitæ ℥.j.
Croci, Castorij ana ℈.j.
Cum syrupo de Stœchade fiat electuarium, vel opiata, de qua sumatur ʒ. j. cum vino & aqua
E Hyssopi. *Idem.*

Electuarium pro dolore nephritico.

℞. Glycyrrhizæ, Rosarum, Myrrhæ,
Styracis, Asari, Spicæ Celticæ,
Schœnanthi, sem. Paliuri,
Sem. Halicacabi, sem. Bismaluæ ana ʒ.j.
Sem. Apij, Petroselini,
Rubiæ maioris ana ʒ.ß.
Opij ʒ.ij.
Croci ℈.j.
F Cum syrupo capillorum Veneris & pauca Terebinthina lota in aqua Graminis, vino albo fiat electuarium, vel opiata. Capiat à ℈.j. ad ʒ.j. Post vomitum, vel detergentia medicamenta dentur. *Rondeletius.*

Electuarium ad dolorem vesicæ cum vlcere.

℞. Succi Glycyrrhizæ ʒ.ß.
Myrrhæ, Styracis, Thuris, Masticis ana ʒ.j.
Gummi Tragacanthæ,
Gummi Arabici ana ℈.ij.

Cort. Mandragoræ ʒ.ij.
Sem. Papaueris, Sem. Endiuiæ,
Sem. Alkekengi,
Sem. Bismaluæ ana ℈.ij.

Cum syrupo Iuiubarum fiat opiata. Sumatur ʒ.j longè à pastu, superbibendo decoctionis Hordei parum. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Succi Glycyrrhizæ, Styracis, Tragacanthæ,
Gummi Arabici, Amyli ana ʒ.iij.
Boli Armeni ʒ.ij.
Opij ℥.j ß.

Cum syrupo Iuiubarum fiat opiata. Capiat, vt suprà. *Idem.*

Electuarium pro dolore in fluxu ventris.

℞. Acaciæ, Hypocistidis,
Carnis Cytoniorum,
Sumach, Gallarum ana ʒ.j.
Coralli rubri vsti, & loti in aqua ros. ʒ.j.ß.
Opij ʒ.j.
Cinnamomi Crassi, Cyperi ana ʒ.ß.

Cum syrupo de Rosis siccis fiat electuarium. Addi potest ʒ.j.ß. Boli Armeni, vel Terræ sigillatæ. *Idem.*

Electuarium ad vteri dolores.

℞. Castorij, Myrrhæ,
Croci, Styracis ana ʒ.ij.
Rad. Ireos, Spicæ Nardi,
Folij, Malabathri,
Asari ana ʒ.j.
Opij ʒ.j.ß.

Cum syrupo de Artemisia fiat electuarium, vel opiata. Capiat ʒ.j. superbibendo parum vini albi, diluti aqua ex floribus Citri. *Idem.*

Aliud.

℞. Spec. Diamoschi,
Spec Diambræ ana ʒ ij.
Castorij ℈ j.
Opij ʒ.ß.

Cum syrupo de Artemisia fiat opiata. Sumatur ʒ.j. vt suprà. *Rondeletius.*

Aliud ad dolores cum vlcere.

℞. Bdellij, Myrrhæ ana ʒ.j.
Cort. Thuris, Sarcocollæ,
Masticis ana ʒ.j.ß.
Amyli, Styracis ana ʒ.ij.
Sem. Papaueris albi, sem. Endiuiæ,
Sem. Plantaginis ana ʒ.j.ß.

Cum syrupo Iuiubino fiat electuarium. Quòd si dolor non sedetur, augeatur quantitas Opij ad ʒ.iij. *Idem.*

DE ELECTVARIIS purgantibus bilem.

Electuarium Diacarthami, Cholagogum.

℞. Diagridij ℥.ß.
Turpeti ℥.j.
A Sem. Carthami medullæ ℥.ß.
Cort. Citri sicci,
Carnis Cydoniorum ana ʒ.j.
Cinnamomi, Zingiberis,
Diatragacanthi frig. ana ʒ ij.
Syrupi Ros. laxat. quantum satis est.

Fiat electuarium. Maxima dosis est ℥.ß. *Fel. Plat.*

Aliud electuarium purgans.

℞. Scammoneæ præparatæ ℥.j.ß.
Turpeti ℥.ß.
B Sacchari candi ℥.ß.
Zingiberis ʒ.j.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
Galangæ ʒ.ß.
Pulpæ ficuum extract. cum vino opt. ℔.ß.
Syrupi Liquiritiæ ℥.iij.

Fiat electuarium. *Idem.*

Electuarium aliud Cholagogum.

℞. Diagridij ℥.ß.
C Cinnamomi ʒ.j.
Santali albi, rubri ana ʒ.ß.
Conser. Ros. recent. ℥.v.
Rob. de Ribes ℥.j.
Succi Liquiritiæ ʒ.j.
Masticis ʒ.ß.

Misce, & fiat electuarium. *Felix Platerus.*

Aliud.

℞. Scammoneæ præparatæ ℥.j.ß.
Turpeti ℥.j.
D Zingiberis, Caryophyllorum,
Piperis, Cinnamomi,
Pulpæ Citoneorum coctæ cum Saccharo, quart. j.

Fiat electuarium. Dosis ʒ.ij. *Felix Platerus.*

DE ELECTVARIIS aquam purgantibus.

Electuarium hydragogum.

E ℞. Succi Cucumeris asinini,
Succi rad. Cucumeris asinini,
Succi Laureolæ, succi Ireos purpurei,
Succi Absinthij, succi Eupatorij ana ℥.iij.

Resideat: quæ supernatat aqua, abijciatur. Crassiori verò parti insperge
Rhabarbari, Agarici ana ℥.ß.
Spicæ Nardi Indicæ, sem. Endiuiæ,
Sem. Scariolæ, sem. Portulacæ,
Masticis, Lappæ, Tragacanthæ,
F Salis gemmæ ana ℥.j.
Mellis colati ℥.ß.

In vase vitreo reposita agitetur in sole, vt fiat veluti electuarium. Datur ʒ.j. per interualla hydropicis. *Gordonius.*

DE ELECTVARIIS purgantibus humores pituitosos & mixtos.

Electuarium fortiter pituitam purgans.

℞. Seminis Cnici ℥.iv.

Turpeti gummosi, A
Fol. Senæ ana ℥.j.ß.
Diacrydij ʒ.v.
Rhabarbari ℥.j.
Agarici trochiscati ʒ.vj.
Mannæ ℥.ij.ß.
Myrobalanorum Chebulorum ℥.iij.
Polypodij ℥.ij.
Zingiberis ʒ.ij.

Crassius conterantur: & affundatur Aqua vitæ, in qua Diambræ vncia per octo dies macerata B fuerit: macerentur tepidè dies quatuordecim, hinc prælo exprimantur: & ex liquore Aqua vitæ extillletur, donec ad melleam crassitiem subsidat. Drachma adultis: dimidia iunioribus ex iure, cũ Syrupi rosati, vel violati laxatiui semuncia diluitur, potuique datur. *Heurnius.*

Electuarium soluens ventrem.

℞. Acororum ℥.j.ß.
Turpeti electi ℥.ß.
Carthami, Hermodactylorum ana ʒ.iij.
Stœchadis, Zingiberis,
Asari, Origani,
Anthos, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum, Herbæ paralysis ana ʒ.j.
Sem. Apij, sem Anisi,
Sem. Ligustici ana ℈.ij.
Mellis despumati ℔.j.ß.

Fiat electuarium. Datur ʒ.ß. Quod si vehementius optes, addito Diagridij ʒ.ß. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Cassiæ fistularis ℥.ij.
Mannæ electæ ℥.j.ß.
Sacchari violacei ℥.j.
Succi Rosarum ℥.ß.

Misce. Datur per horam ante cibum ab ℥.ß. ad ℥.j. *Fumanellus.*

Panchymagogon Phædronis.

℞. Spec. Diambræ ʒ.j.ß.
Spiritus Vini circulati ℔.ij.ß. E

Affundatur spiritus vini speciebus, & macerētur diebus 14. commissuris vasis optimè oblitis, materia bis quatérue quotidie mota. Deinde spiritus à speciebus defundendus est, & sequentibus purgatorijs superfundendus:

℞. Scammonij ℥.ß.
Rhabarbari electi,
Colocynthidis ʒ.ß.
Agarici optimi ʒ.iij.ß.
Turpeti, F
Hermodactylorum ana ʒ.ij.ß.
Sem. Ebuli tusi ʒ.iij.
Hellebori nigri ʒ.ij.
Fol. Senæ ℥.j.

Hæc postquam trita, macerataque fuerint, sacculo lineo inijciantur, exprimanturque, in expresso dissolue, Aloes succo Citrini ʒ.x. atque in balneo Mariæ euaporentur, ad Mellis vsq; crassitudinem. Datur ℈.j. ex vino, vel iure: vel catapotijs admixtis. His adde etiam aliquot guttas olei Chalcanthini.

Electuarium vitæ.

℞. Vuarum passarum ℔.j.
Glycyrrhizæ rasæ ℥.ß.
Aquæ fontis ℥.xv. aut q.s.

Coquantur bene, & exprimantur, quibus adde
Cort. Myrobalanorum Chebulorum,
Cort. Myrobal. Citrinorum,
Cort. Myrobal. Indorum ana ℥.j.
Cort. Myrobal. Emblicorum,
Cort. Myrobal. Belliricorum ana ʒ.j.

Omnia contusa decoquantur, exprimantur, & colentur, addendo
Sacchari ℔.ß.

Coquantur ad formam syrupi: vltimo adde
Cinnamomi,
Caryophyllorum,
Galangæ, Nucis moschatæ ana ʒ.j.
Sem. Anisi,
Sem. Fœniculi ana ℥.ß.

Misceantur, vt est artis. * Ventriculum roborat, C superfluitates humorum ex nutrimento præterito remanentes purgat, vsus eius facit homines coloratos, & caniciem retardat. *Arnoldus Villanouanus.*

Remedium præstantissimum contra pestem.

℞. Pul. Antimonij præparati ʒ.iij.
Doronici Romani,
Terræ Lemniæ,
D Boli Armeni ana ℈.j.
Cort. mali Citri, Croci, Caphuræ,
Tormentillæ, Sandali citrini,
Cornu Monocerotis ana ℈.ß.
Eboris combusti G.xv.
Coralli rubri, Cinnamomi electi,
Spicæ Indicæ,
Margaritarum præparatarum ana G.v.
Aloes lotæ ʒ.x.
Conseruæ Rosarum,
Buglossæ ana ℈.iij.
Theriacæ electæ,
Mithridati optimi ana ℈.j.ß.
Syrupi acetosi Citri quantum sufficit.

Fiat massa. Dosis ℈.ß * Medetur pestilentiæ, & ijs qui venenum hauserunt. *Iacob. Theod. Tabernæmontanus.*

Electuarium, quo milites Hispani vtuntur, affecti lue Hispanica.

℞. Mellis optimi ℔.j.
Sarsæ parillæ ℥.iv.
Panis biscotti ℥.iij.
Fol. Senæ ℥.j.ß.

Puluerizentur tenuissimè, & passentur per staminium, & omnia simul commixa coquantur leui ebullitione, & foco remota decoctioni adde Vini caustici ℥.ij De hoc electuario sumat patiens manè & vesperi singulis vicibus ℥.j ad dies 14. præmittendo purgationem: & eandem die 7. & 14. renouando. *A quodam Hispano.*

D 4

Athanasia maior.

℞. Croci, Myrrhæ,
Opij, Castorij,
Sem. Iusquiami albi,
Costi, Cordumemi,
Sem. Papaueris nigri,
Spicæ nardi, Eupatorij,
Hepatis Lupi,
Cornu dextri Capræ vel Cerui ana partes æquales.

Terenda terantur, & alia in vino liquefiant. Excipe omnia Melle despumato, & post sex menses vtere cum vino dulci & grato, aut cum sapa & succo Intybi & Apij. Seruantur annis tribus. * Obstructionem hepatis & lienis liberat, dolorem sedat tum ventriculi, tum renum, hæmorrhoidum, &c. thoracem pulmonesq; expurgat, ob id asthma & veterem tussim iuuat, hæmorrhagiam, diarrhœam, lienteriam antiquam, dysenteriam cohibet. *Mesues.*

Athanasia alia.

℞. Cinnamomi, Cassiæ ligneæ ana ʒ.iij. G.vij.
Croci, Schœnanthi, Styracis calamitæ,
Phu, Seseli, sem. Hyoscyami, Betonicæ,
Sem. Apij, sem. Dauci, Anisi,
Opij ana ʒ.j.ß. G.iij.
Nardi Indicæ, Folij, Castorij,
Myrrhæ, Lapidis hæmatitis,
Carabæ, Sanguinis Draconis,
Coralli rubri, Costi, Boli Armeni,
Mumiæ, Consolidæ maioris,
Terræ sigillatæ, Acori, Asari,
Cort. rad. Mandragoræ, Polij montani,
Pulegij, Baccarum Lauri,
Meu, Piperis albi longi,
Sem. Petroselini ana ʒ.ß.
Mellis quantum sufficit.

Confice, vt artis est, & serua in vase fictili vitreato ad annos tres. * Dysenteria laborantibus & cœliacis confert, atq; ad fluxum muliebrem vtilis est. Facit ad profluuium sanguinis narium, & eos qui cibum non retinent in ventriculo. Sanguinis præterea à quacunque causa natis reiectionibus auxiliatur. *Nicolaus.*

Philonis Tharcensis antidotus, similis ei, quem Mesues describit.

℞. Croci ʒ.v.
Pyrethri, Euphorbij,
Nardi Indicæ ana ʒ.j.
Piperis albi, sem. Hyoscyami ana ʒ.xx.
Opij ʒ.x.
Mellis quantum sufficit.

Confice secundùm artem. * Expertissima ad sedandos vehementes & lethales partium dolores, ventriculi, coli, hypochondriorum hepatis, lienis, renum, vteri, excitatos à crudis humoribus, aut flatu crasso, aut amborum causa intem- A perie frigida: valet etiam ad suffocationis periculum, singultum vehementem, & vrinæ difficultatem. *Galenus.*

Philonium Hamech.

℞. Melanthij, Castorei, Piperis,
Ameos, Baccarum Lauri, Cymini,
Fol. Rutæ, Calaminthes, Opij,
Hyoscyami, Cort. rad Mandragoræ ana partes æquales.

Excipe Melle. Datur à ʒ.ij. ad aur.ij. Ad eadem B valet, vt præcedens.

Philonium maius, siue Romanum.

℞. Piperis albi,
Sem. Hyoscyami albi ana ʒ.v.
Opij ʒ.ij.ß.
Cassiæ veræ ʒ.j.ß.
Sem Apij ʒ.j.
Sem. Petroselini, sem. Fœniculi,
Sem. Dauci ana ℈.ij. G.v.
C Croci ʒ.ß.
Nardi Indicæ, Pyrethri, Zedoariæ ana G.xv.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
Euphorbij, Costi ana ʒ j.
Mellis despumati quantum sufficit.

Confice vt artis est. * Idem quod præcedens potest. *Nicolaus.*

Philonium Persicum.

℞. Piperis albi, Hyoscyami ana ʒ.xx.
Opij, Terræ Lemniæ ana ʒ.x.
D Lapidis Hæmatitis, Croci ana ʒ.v.
Castorij, Nardi Indicæ,
Euphorbij, Pyrethri,
Margaritarum, Carabæ,
Doronici, Zedoariæ,
Trochisc. Ramich ana ʒ j.
Caphuræ ℈.j.
Mellis quantum sufficit.

Confice * Ad sanguinem vndecunque manantem confert: quapropter menses immodicè E erumpentes, hæmorrhoidas, & cruentas excretiones per inferna, itemq; sanguinis sputum compescit, ac fœtum in vtero retinet. *Mesues.*

Paulina.

℞. Cinnamomi, Costi, Galbani, Castorij,
Opij, Piperis longi, nigri,
Styracis ana ʒ.j.
Mellis quantum sufficit.

Tunduntur quæ tundenda sunt, & cribrantur F per angustissimum cribrum: Galbanum in Melle dissoluitur, & factum electuarium in consistenti forma reponitur in pyxidem vitream, aut argenteam. * Facit hæmoptoicis, tussientibus, phthisicis, peripneumonicis, ad conuulsa, rupta, stomachi subuersionem, bilem vomentes, ac secernentes, cœliacos, dysentericos, ad affectiones circa vesicam, suffocationes vteri, febres per circuitum repetentes, hora vna ante exacerbationem.

nem exhibita : facit in malum habitum dela- A
psis, cibum non sentientibus, ac pharmaca lethalia & plagas venenum iaculantium bestiarum. *Galenus.*

Tryphera magna.

℞. Opij ʒ ij.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Galangæ, Nardi Indicæ,
Zedoariæ Zingiberis,
Costi, Styracis Calamitæ,
Calami aromatici, Calaminthæ,
Rad. Iridis, Peucedani, Acori,
Cort. Mandragoræ, Nardi Celticæ,
Rosarum rubrarum, Piperis,
Anisi, Apij,
Petroselini, Fœniculi,
Dauci, Hyoscyami, Cymini,
Sem. Ocymi ana ʒ.j.
Mellis despumati q.s.

Confice vt artis est, & serua ad annos tres. * Auxiliatur dolori stomachi ex frigiditate: sumpta namque statim sudorem prouocat, phreniticis, mulieribus ex vteri dolore insomnibus, rheumaticis, peripneumonicis, & qui excrementa cum sanguine excernunt, vtilissima est. *Nicolaus.*

Requies.

℞. Rosarum rubr.
Violarum ana ʒ.iij.
Opij. sem. Hyoscyami,
Sem. Papaueris albi, nigri,
Cort. Mandragoræ,
Sem. Scariolæ,
Sem. Lactucæ, sem. Portulacæ,
Sem. Psyllij, Nucis moschatæ,
Cinnamomi, Zingiberis,
Sacchari ana ʒ.j.ß.
Santali albi, rubri, citrini,
Spodij, Tragacanthæ ana ℈.ij G.v.
Mellis despumati q.s.

Confice secundùm artem. Durat ad decennium. E
* Ad febres continuas & ardentes, omnemque febrilem affectum, ad febres deniq; acutas confert. Est autem vtilis temporibus & pulsibus manuum inuncta, ac cordis dolorem mitigat, somnumque conciliat. *Nicolaus.*

Sotera.

℞. Nardi Indicæ, Castorij ana ℈.xxxix.
Myrrhæ ℈.xxvij.
Croci ℈.xxxvij.
Opij, Schœnanthi ana ℈.xxxvj.
Petroselini ℈.xlv.
Anisi ℈.ix.
Apij ℈.vij.
Cassiæ ℈.xij.
Piperis longi, Amomi,
Seseli ana ℈.xij.
Sisonis ℈.vj.
Styracis, Hedycroi, Costi,
Asari ana ℈.xiix.
Mellis quantum sufficit.

Fiat opiata. Seruatur ad decennium. *Paulus.*

Musa Enea, siue Zazenea.

℞. Castorij, Myrrhæ, Opij,
Piperis nigri, longi, Galbani, Costi,
Cinnamomi, Phu, Meu,
Dauci, Asari, Croci ana ℥.ß.
Mellis Hispanici despumati triplum.

Misce. Seruatur ad annos decem.* Valet ad omnes passiones frigidas & ventositates crassas, & dolorem dentium, & corrosionem eorum, & ad frigus stomachi, & tarditatem digestionis, & co-
B licam, & difficultatem vrinæ, & ad frigus & phlegma, & ad mucositatem vrinæ. *Mesues.*

Diaolibanum.

℞. Castorei, Opij, Hyoscyami ana ʒ.iv.
Cassiæ ligneæ ʒ ij. ℈ ij.
Folij, Croci, Thuris masculi ana ʒ.ij.
Rheupontici, Amomi ana ʒ.j. ℈.ij.
Myrrhæ ʒ.j.ß.
Spicæ Indicæ, Pyrethri,
C Euphorbij, Leucopiperis ana ℈.ij.ß.
Pæoniæ, Styracis calamitæ,
Macropiperis ana ʒ.j.
Mellis despumati triplex pondus.

Fiat opiata. Seruatur ad annos tres. * Vtile est ad diuersas passiones capitis, hemicranicum dolorem placat, & supercylij lachrymas potêter stringit, fauces rheumaticas & arterias lenit, hæmoptoicis & tussientibus medetur, vomitum compescit dolorem stomachi & nauseam aufert, pe-
D ripneumonicis, pleuriticis, empyicis sine dubio subuenit, gonorrhœam & satyriasim emendat, & menstrualem sanguinem sistit. *Nicolaus.*

Aurea Alexandrina.

℞. Asari, Carpobalsami,
Sem. Hyoscyami albi ana ʒ.ij.ß.
Caryophyllorum, Opij Thebaici,
Myrrhæ (Baccarum Myrti Actuarij)
Cyperi rotundi ana ʒ.ij.
Opobalsami, seu olei Caryophyllorum,
Cinnamomi, Euphorbij, Folij,
Zedoariæ, Zingiberis, Costi veri,
Corallij, Cassiæ ligneæ, Tragacanthæ,
Thuris masc. Meu, Styracis calamitæ,
Spicæ Celticæ, Cardamomi minoris,
Sem. Seselios, sem. Napi,
Sem. Saxifragiæ,
Sem. Anethi, Anisi ana ʒ.j.
Ligni Aloes, Rhabarbari,
Aliptæ moschatæ, Castorei,
F Spicæ Indicæ, Galangæ,
Opopanacis, Anacardij, Masticis,
Sulphuris viui, rad. Pæoniæ,
Rad. Eryngij, Rosarum, Thymi,
Acori veri, id est, Calami aromat.
Pulegij, Aristolochiæ longæ, Gentianæ,
Cort. rad. Mandragoræ, Chamædryos,
Rad. Phu, Baccarum Lauri,
Ammeos, Dauci Cretici,
Macropiperis, Leucopiperis,
Xylobalsami, Carui, Amomi,
Petroselini, sem. Ligustici,

Seminis Rutæ,
Seminis Sinonis ana ʒ.ß.
Auri ſinceri,
Argenti meri,
Margaritarum albarum,
Blattæ Byzantiæ,
Oſſium de corde Cerui ana ℈.j.G.xiij.
Limaturæ Eboris,
Calami aromatici,
Pyrethri ana G.iix.
Mellis deſpumati triplum.

Fiat opiata. Seruatur annis quinque. * Contra defluxiones capitis, frigore conceptas, efficax eſt: oculorum lachrymas exiccat, dentium dolores lenit, aduerſus capitis cruciatum ſummoperè prodeſt, illitum fronti, comitiales, inſanos, vertiginoſos, & in vniuerſum omnem capitis noxam mulcet, tabidis, tuſſiculoſis, humorem à thorace reijcientibus, cardiacis, ſanguinem excreantibus præſenti eſt auxilio, iſchiaticis, coli & renum cruciatibus. Aduerſus iliorum noxam, difficultatem vrinæ, & eiuſdem ſtillicidium valet, calculos comminuit, omni ventris malo liberat, quotidianis & tertianis febribus circa acceſſionis initium, ſub feruefacto Stœchadis iuſculo medetur. *Nicolaus.*

Theriaca Andromachi ſenioris.

℞. Trochiſcorum Scilliticorum ʒ.xliix.
Trochiſcorum Theriacorum,
Hedycroi,
Piperis longi,
Opij ana ʒ xxiv.
Roſarum rubrarum purgatarum,
Iridis Illyricæ,
Succi Glycyrrhizæ,
Seminis Napi ſylueſtris,
Scordij,
Opobalſami,
Cinnamomi,
Agarici ana ʒ.xij.
Myrrhæ,
Coſti,
Croci,
Caſiæ ligneæ veræ,
Nardi Indicæ,
Schœnanthi,
Thuris electi,
Piperis nigri, albi,
Dictamni Cretici,
Comarum Marrubij,
Rhapontici,
Stœchadis,
Seminis Petroſelini,
Calaminthæ montanæ,
Terebinthinæ,
Zingiberis,
Rad. Quinquefolij ana ʒ.vj.
Polij montani,
Chamæpityos,
Styracis calamitæ,
Meu, Amomi,
A Nardi Celticæ,
Terræ Lemniæ,
Phu, Chamædryos,
Folij, Chalcitidis toſtæ,
Gentianæ,
Aniſi torrefacti,
Succi Hypociſtidis,
Carpobalſami,
Gummi Arabici ſplendidi,
Seminis Fœniculi,
B Cardamomi,
Seſeli, Acaciæ,
Thlaſpi, Hyperici,
Ammi, Sagapeni,
Acori ana ʒ.iv.
Caſtorij,
Ariſtolochiæ tenuis,
Seminis Dauci Cretici (Pimpinellæ noſtræ)
Bituminis Iudaici,
Opopanacis,
C Centaurij minoris,
Galbani ana ʒ.ij.
Mellis deſpumati ℔.xiv.℥.v.ʒ.ij.
Vini optimi q.ſ.eſt.

Galeni ætate plus aromatum admiſcebant ad ſingulas libras Mellis, & medicamentum ſolidius erit, quàm nunc fit. Iam enim ſumunt Mellis ℔. xx. Conficitur autem hoc modo ſecundùm Galenum:

Herbæ, flores, fructus, ſemina, radices, cor-
D tices, trochiſci, terra Lemnia, chalcitis, & bitumen diligentiſſimè conteruntur piſtillo ferreo in mortario æneo, & cribro ſubtiliſſimo cribrantur, ſemine Thlaſpi, Napi ſylueſtris, & Croco exceptis, quæ per ſe teruntur, vinoque rigantur, ne mortario interiori inhæreant, & vt commodius terantur. Gummi, ſucci, & Caſtorium per ſe teruntur, adfuſo vino, vt etiam commodiùs teri poſſint. In ipſo compoſitionis tempore, omniumque rerum mixtura, primùm liquefit Tere-
E binthina in duplici vaſe cum Mellis pauxillo, deinde etiam Opopanax, Galbanum, Sagapenum, bene antea per ſe trita, adfuſo pauculo Melle, vt facilius digitis explanentur, commiſceanturque, atque vniantur. Poſtea coquuntur in ipſo duplici vaſe cum Terebinthina, donec ad iuſtam conſiſtentiam redacta ſint: his admiſcetur pars aliqua contritorum, tum etiam in vino diſſolutorum, donec Mellis conſiſtentiam conſequantur: deinde in mortariū vaſtæ magnitudi-
F nis effunduntur in hunc modum. Primùm, pars aliqua eorum, quę vino diſſoluta ſunt, & ad eam formam redacta: deinde Mellis nonnihil cocti per ſe, & deſpumati: poſtremò pars aliqua eorum quæ in puluerem redacta fuerant: adhæc nonnihil eorum quæ liquefacta in duplici vaſe, eaque tepida: hæc omnia probè agitentur rudicula, & ſic conſequenter de reſiduo faciendum, donec omnia probè vnita ſint: & hæc quidem ad ſolem, vt facilius fiat, continuò agitando, & tundendo pila ferrea, inuncta Opobalſamo, vt facilius agitari poſſint: & commiſceatur etiam Opobal-

Opobalsamum reliquis: alioqui facilè adhæreret pistillo medicamentum, & difficilior fieret agitatio. Hæc continuè per quatuor aut quinq; dies agitanda sunt: & rursus elapsis sex aut septem diebus, iteranda agitatio per duos menses: deinde reponitur medicamentum vasculis plumbeis, aut terreis bene coctis & vitratis: & seruatur per annos triginta. A

Chalcitis, quæ in hoc medicamen venit, sic præparanda est. Illius bona quantitas in olla cruda, succensis carbonibus coquitur: eaque liquefacta, vbi bullas emiserit, partem supernam in marmor effundes, atque illic sines in vmbra, donec frigeat. Hinc postea solummodò capies quod supernè spumeum fuerit, quodque cinerei est coloris, aut prassij, non quod flauum est: theriacam enim colore flauo non nigro inficeret. * Exitialibus venenis, & ferarum virus eiaculantium ictibus aduersatur. Inueteratis capitis doloribus, vertigini, aurium grauitati comitialibus, attonitis, apoplecticisue, resolutis, oculorum hebetudini, voci amissæ, asthmaticis, recenti & vetustæ tussi, sanguinem reijcientibus, ægrè excreantibus, & non nisi recta ceruice spirantibus, ventriculi imbecillitatibus ac inflationibus, colicis cruciatibus, ileosis, colericis, cœliacis, regio morbo correptis opitulatur: induratum lienē liquefacit, calculos in renibus comminuit, vrinæ difficultati, & vesicæ exulcerationibus medetur. Febrium horroribus & rigoribus, hydropicis, elephantia laborantibus sæpe præsenti est auxilio. Menstrua cit, fœtum mortuum excutit, articulorum doloribus adiumento est. Non autem corpus modò, sed & animi morbos persanat. Melancholicis itaque, lymphaticis aquæ pauoribus & id genus alijs malis iugiter data succurrit. Cæterùm in pestifera lue vix aliud præsentius, magisque idoneum præsidium hac ipsa inueniri potest. *Galenus.* B C D

Theriaca Andromachi, à Medicis Romanis & Bononiensibus correcta, & præparata. E

℞. Trochiscorum Scilliticorum ℥.vj.
Trochisc. de Viperis,
Trochisc. Hedycroi,
Piperis nigri ana ℥.iij.
Trochisc. de Caphura, Opij,
Succi infusionis Rosarum inspissati,
Scordij Cretici. & nostri,
Seminis Napi syluestris,
Iridis Florentinæ,
Succi Glycyrrhizæ,
Agarici,
Cinnamomi,
Foliorum Cardui benedicti,
Balsami Indici,
Croci Orientalis ana ℥.ß.
Myrrhæ, Zingiberis,
Rhapontici veri,
Rad. Pentaphylli,
Radicis Tormentillæ,
Calaminthæ montanæ,
Comarum Marrubij,
Stœchados,
Radicis Costi,
Zedoariæ,
Piperis albi,
Piperis longi,
Dictamni Cretici,
Thuris masculi,
Seminis Petroselini Macedonici, vel Smyrnij,
Flor. Schœnanthos,
Myrobalanorum Emblicorum, vel Chebulorum,
Terebinthinæ Cypriæ,
Cassiæ ligneæ,
Spicæ Indicæ ana ʒ.vj.
Gentianæ,
Comæ Polij montani,
Styracis calamitæ,
Sileris montani,
Abrotani,
Seminis Thlaspios, seu
Iberidis, seu
Nasturtij albi,
Seminis Ammios,
Chamædryos,
Succi Hypocistidis,
Succi Lentisci,
Foliorum Malabathri, seu Macis,
Nardi Celticæ, seu
Spicæ Romanæ,
Seminis Anisi,
Seminis Fœniculi,
Radicis Meu, vel
Imperatoriæ,
Terræ Lemniæ veræ,
Chalcitidis semiassatæ,
Amomi, vel
Caryophyllorum, vel
Calami odorati,
Radicis Phu minoris,
Carpobalsami, seu
Granorum Iuniperi,
Cubebarum,
Comarum Hyperici,
Acaciæ, vel
Succi Lentisci,
Gummi Arabici, vel Iuniperi,
Cardamomi maioris (minus melius)
Radicis Angelicæ optimæ, F
Rad. Imperatoriæ,
Rad. Vincetoxici,
Rad. Aristolochiæ rotundæ,
Rad. Asari, rad. Succisæ,
Rad. Serpentariæ,
Rad. Diptami albi,
Rosmarini, Saluiæ minoris,
Scabiosæ,
Cornu Cerui vsti,
Enulæ campanæ,
Pimpinellæ, Origani Cretici ana ℥.ß.

Seminis Dauci Cretici, vel
Seminis Pimpinellæ,
Galbani, Opopanacis,
Sagapeni, Asphalti, vel
Succini albi,
Rad. Cruciatæ,
Castorei, Aristolochiæ longæ,
Baccarum Lauri ana ʒ.ij.
Mellis duplum,
Vini Cretici quantum satis est.
Conficiatur secundùm artem. *Augustani.*

Theriaca Andromachi, à Bartholomæo Maranta correcta.

I. Ordo.

1. ℞. Trochisc. de Scilla recent. & non situ obductorum ʒ.xliix. id est, ℥.vj.

II. Ordo.

1. ℞. Trochisc. Viperinorum recent. & non mucidorum.
2. Trochisc. Hedychroi benè exiccatorum.
3. Piperis longi, non exesi, neque adulterati, integri, bono odore, & acutissimo sapore præditi ana ʒ.xxiv. id est, ℥.iij.
4. Opij collecti instar lachrymæ, & non per expressionem aut decoctionem facti, quod graue sit, densum, amarum, purum, & facilè dissoluatur ʒ.xxiv. id est, ℥.iij.

III. Ordo.

1. ℞. Rosarum rubr. quinque frondium, depuratarum, non situ squalidarum.
2. Rad. Iridis Illyricæ, siue Florentinæ, quæ dura sit, densa, acuti gustus, breuis, non exesa, non situ corrupta.
3. Succi Glycyrrhizæ non adulterati.
4. Sem. Buniadis: aut de Rapo recenti & maturo, acuti gustus.
5. Scordij, id est, frondium, florum, & simul seminum, in sicco loco collecti.
6. Opobalsami. Ipsius loco olei Nucis moschatæ per expressionem.
7. Cinnamomi electi. Eius loco Cassiæ duplex pondus.
8. Agarici boni, friabilis, leuis, rari, & fœminæ ana ʒ.xij. id est, ℥.j.ß.

IV. Ordo.

1. ℞. Myrrhæ succolentæ, pinguis & bonæ, saporis amari, acris, boni odoris, caloris splendidi & pallidi, quæ fracta interius habet venas quasdam albas, instar vnguium.
2. Costi. Eius loco Zedoariæ.
3. Croci Orient. recent. colorati, longi, integri, non fragilis, pleni, quod habeat in suis filamentis nonnihil albicãtis, & quod madefactum benè tingat manus, non situm oleat, neq; sit humidum, & nonnihil acutum.

A 4. Cassiæ subtilis, & benè contortæ, habentis plures quàm vnam cannulam, læuis, non asperæ, aromaticæ, modicæ astrictionis, saporis acutissimi.
5. Nardi Indicę saporis & odoris nõ expertis.
6. Schœnanthi, id est, florum eius, & summitat. Iunci odorati.
7. Thuris nitidi, rotundi, integri, albi, intus pinguis, non adulterati.
8 Dictamni Cretensis, id est, frondium eius
B recentium odorat.
9. Rhapontici, id est, rad. recent. non exesarum, gustu non mucilaginosarum.
10. Stœchadis recentis, odoratæ, amaræ, id est, frondium siue spicarum eius, cum floribus & ramusculis.
11. Marrubij recentis, id est, foliorum cum seminibus.
12. Sem. Petroselini veri, recentium, odorat. amar. & acrium.
C 13. Calamenthi collecti in montibus, id est, foliorum cum floribus & seminibus.
14. Terebinthinæ veræ.
15. Zingiberis, id est, rad. albarum, non exesarum, bono odore, & acerrimo sapore præditarum ana ʒ.vj.

V. Ordo.

℞. 1. Quinquefolij, id est, radicum collectarum in locis siccioribus.
D 2. Polij, id est, sua coma cum floribus, seminibus & folijs, odoris validi, & collecti de montibus.
3. Chamæpyteos florescentis: vniuersa planta, excepta radice & lignosa eius parte.
4. Nardi Celticæ, id est radicum recent. odorat. radicibus crebris, duris & plenis.
5. Amomi. Eius loco Galangæ maioris.
6. Styracis, id est, gummi, & non furfuraceum eius, pinguis, resinosæ, albicantis, odo-
E ratissimæ.
7 Mei, id est, radicum collectarum in montibus siccis, odorat. non exesarum, in vmbra siccatarum.
8. Chamædryos, id est, frondium, florum & seminum cum ramis teneris, odorat. & ex montibus siccioribus.
9. Phu Pontici & Calabrini, id est, rad. solidarum, non exesarum, odoratarum. Vulgaris verò Valeriana non debet illius loco accipi.
F 10. Terræ Lemniæ. Eius loco Bolus Armena vulgo Orientalis dicta: coloris ruffi, aut Terra Melitensis: aut Bolus verus.
11. Malabathri. Eius loco Nardus, & tertia illius insuper pars.
12. Chalcitidis semiustæ, quadam peculiari arte.
13. Gentianæ, id est, radicis plenæ, densæ, amarissimæ, de siccioribus montibus collectæ.
14. Gummi, id est, Arabici, puri & pellucidi.
15. Succi Hypocistidis veri, nõ mixti alijs rebus & arte extracti.

16. Carpo-

16. Carpobalsami. Eius loco vulgares Cubebæ quæ adhuc in siliquis reperiuntur.
17. Anisi id est, seminis recentis, pleni, æqualis, odorati, acris gustatu, & dulcissimi.
18. Seselis veri, id est, seminis, colore nigricantis, quod Venetijs apportatur.
19. Cardamomi minoris, aut medij, id est, seminum ipsius recentium, odoratorum, & saporis acris.
20. Fœniculi, id est, seminis æqualis, pleni, odorati, acris gustu.
21. Acaciæ, illius succus. Et eius loco succus Sumach.
22. Thlaspi, id est, seminis veri, recentis, acri sapore præditi, & amari.
23. Hyperici, id est, virgulta tenera cum floribus, frondibus, & seminibus.
24. Ammi, id est, seminis ipsius, Apio similis, odorati, recentis, non pulverulenti, & quod Origanum non parum referat ana ℥.ß.

VI. ORDO.

℞. 1. Sagapeni, id est, succi, vulgo Serapinū dicti, non adulterati, duri, granulis minutis constantis, colore Myrrhæ, saporis acris, foris ruffescentis, interius candidi.
2. Castorij non falsi, resinosi, grauis odoris, acris saporis, fragilis.
3. Aristolochiæ tenuis, aut vt ita dicam, sarmentosæ, siccatæ ad vmbram, non mucore corruptæ, sed recentis.
4. Bituminis Iudaici, non adulterati, in nigro purpurascentis.
5. Dauci, id est, seminis recentis, odore suaui præditi, veri.
6. Opopanacis, id est, succi non adulterati, pinguis, læuigati, frangibilis, grauis odoris, amarissimi, & qui in aqua facilè dissoluatur.
7. Centaurij minoris, id est, cymarum florescentium, cum frondibus & stipitibus, veri.
8. Galbani, id est, succi, puri, granulosi, odoris ingrati, sicuti & saporis: non lignosi, in se continentis adhuc semina aliquot ex sua ferula, qui non liquefiat, nisi ad ignem, debetque bene purgari ana ʒ.ij.
9. Vini veteris, vinosi, dulcis, non austeri, non fumosi, non corruptioni obnoxij, coloris flaui, lucidi, transparentis, non crassi aut turbidi, odore aromatico præditi: quale est Maluaticum vetus non adulteratum, ℥.xl. id est, sextar. ij. Vel quantum satis est ad dissoluēda simplicia humida, qualia sunt gummi, liquores & lachrymæ.
10. Mellis dulcissimi, acerrimi, nullo externo sapore constantis, coloris flaui, relucentis, & puri, odorati, mediocris crassitiei, vniformis, æqualis, tenacis, & quod filum ducat instar visci, aut lini, grauis, firmi, collecti tempore verno: confecti ab Apibus in loco Thymis frequētibus, Rosmarino, & alijs aromaticis, & calidis & siccis herbis consito: expressi de fauis semel tantum: non resinosi: quod fit duorum annorum. neque recentius, aut antiquius: quale est Sipontinum, aut Tarentinum. Sumantur autem huius ℔. x. vel quantum satis est ad incorporanda sicca.

Theriaca ex Lilio Pauli, ab Armeno composita.

℞. Piperis albi,
Sem. Hyoscyami albi ana ʒ.xx.
Opij ʒ.x.
Croci ʒ.ß.
Euphorbij, Amomi, Pyrethri,
Castorei, fol. Dauci, sem. Rutæ sylu.
Rosarum rub. siccat. Serapini,
Rhabarbari, Costi, Styracis calamitæ,
Myrrhæ rubeæ, Anisi, Carui,
Cassiæ ligneæ, Mentastri, Cardamomi,
Baccarum Lauri ana ʒ.j.
Spicæ nardi, sem. Apij, Balsami,
Olei Rosacei, Cyperi ana ʒ.ij.
Mellis despumati quasi ℔.ij.

Incorporentur, & reseruentur. Ab antiquis reperta, cæteris theriacis præstantior ad morsus viperarum, & potiones venenosas, & mortiferas. Confert iliosis, hepatis dolori, & pleuriticis, cū Hydromelle: spleniticis cum Oxymelite: stomachicis cum Aceto: nephriticis, calculosis cum aqua calida, guttatim mingentibus, ictericis & hydropicis. Expellit secundinam cum decoct. Fœnigræci, & prodest omnibus doloribus matricis. Denti corroso imposita confert, & ad plura alia.

Theriaca communis.

℞. Rad. Enulæ ʒ.xv.
Rad. Aristolochiæ rotundæ ʒ.x.
Granorum Iuniperi, Zedoariæ, Scordij,
Chamædryos, Chamæpithyos ana ʒ.ß.
Aristolochiæ longæ, comarum Hyperici,
Scabiosæ, sem. Rutæ, Sauinæ ana ʒ.iij.
Betonicæ, Saluiæ domesticæ, Prassij,
Spicæ Romanæ, baccarum Lauri,
Gentianæ, Diptami albi, Tormentillæ,
Calami aromatici ana ʒ.ij.
Rad. Meu, rad. Phu, rad Pimpinellæ,
Sem. Ammios, sem. Carui, Macis,
Santali rubei, Succini citrini,
Flor Melissæ, Menthæ, Rubeæ ana ʒ.j.
Castorei, Absinthij, Calamenthi montani,
Zingiberis, Piperis nigri ana ʒ.ß.
Nucum iuglandium num.x.
Olei Terebinthinæ ℥.j.
Oxymellis Scyllitici ℥.iv.
Mellis despumati triplum.

Hæc quoque Theriaca nobis vsui est, & paratu facilis, non tamen minus efficax in constitutione pestilenti, cuius vsus est plebeis maximè, vt minùs pretiosa. Pro oleo Terebinthinæ sumpsi medietatem, id est, vnciam semis, & addidi tantundem olei è baccis Iuniperi, & suauius fit medicamentum. *Augustani.*

Mithridatium Andromachi.

℞. Glycyrrhizæ ʒ.iix.℈.ß.
Opij ʒ.iv.℈.j.
Folij, Nardi Celticæ, sem. Fœniculi,

Gentianæ, Meu, Rosarum siccarum,
Cardamomi ana ʒ.iv.
Castorij, Thuris, Myrrhæ,
Succi Hypocistidis ana ʒ.vj.
Polij, Costi, Seseli, Casiæ ana ʒ.v.℈.j.
Nardi Indicæ, Scordij,
Cyphi, Schœnanthi,
Opopanacis, Terebinthinæ ana ʒ.vj.℈.j.
Acori, Phu, Hyperici, Acaciæ, Gummi,
Carpobalsami, Sagapeni ana ʒ.ij.
Croci, Cinnamomi,
Zingiberis ana ʒ.vij.℈.j.
Styracis ʒ.v.℈.ij.
Dauci ʒ.vj.℈.j.ß.
Petroselini ʒ.iv.ß.
Piperis longi ʒ.iij.ß.
Anisi ʒ.iij.
Thlaspi, Opobalsami ana ʒ.vj.℈.ij.
Galbani ʒ vij.
Scinci ʒ.ij.℈.j.
Vini optimi, Mellis despumati q.s. est.

Compone in modum theriacæ. Seruatur per annos decem.* Ad eadem ad quę theriaca valet, & ad pleraque perniciosa medicamenta & venena est efficacior: in viperæ autem morsus curatione, theriaca inferior. Priuatim verò facit ad diuturnas ventriculi & thoracis fluxiones, & ad omnes inueteratas in profundo corporis exulcerationes & abscessus. Tabidis, ventrisque inflationibus medetur, appetentiam emendat & restituit, ac bonum corpori colorem conciliat. Calculos conterit, ac vrinæ difficultatem sanat, acuit visum eorum, qui illo crebrius vtũtur. Mortuum fœtum eijcit, & ad muliebria omnis generis mala frigida, atque ijs quæ non concipiunt, conducit. Item melancholiam non sinit consistere. Omne denique capitis malum, ex frigiditate ortum, dolores aurium, lachrymantes oculos, dentium cruciatus, oris, palati auriumq; omnia vitia, emplastri forma imposita, sanat. *Galenus.*

Mithridatium Damocratis.

℞. Myrrhæ, Croci, Agarici, Zingiberis,
Cinnamomi, Nardi Indicæ,
Thuris electi, Thlaspi ana ʒ.x.
Seseli, Opobalsami,
Schœnanthi, Stœchadis,
Terebinthinæ, Galbani,
Costi, Piperis longi,
Castorij, succi Hypocistidis, Styracis,
Opopanacis, Folij ana ℥.j.
Casiæ, Polij montani, Piperis albi,
Scordij, sem. Dauci Cretici, Carpobalsami,
Cyphi, Bdellij ana ℥.vij.
Nardi Celticæ, Gummi, sem. Petroselini,
Opij Cardamomi,
Sem. Fœniculi, Gentianæ,
Rosarum, Dictamni Cretici ana ʒ.v.
Anisi, Aristolochiæ rotundæ,
Acori, Phu, Sagapeni ana ʒ.iij.
Meu, Acaciæ, Scinci,
Summitatum Hyperici ana ʒ.ij.ß.

A Vini quantum sufficit.
Mellis despumati triplum.
Confice secundùm artem. *Damocrates.*

Mithridatium Damocratis, à Bartholomæo Maranta Venusino correctum.

I. Classis.

℞. 1. Myrrhæ, id est, lachrymæ suæ recentis,
B pinguis, succulentæ, venis in interna parte instar vnguium albicantibus præditæ.

2. Croci recentis, colorati, non humidi, aut mucorem habentis, integri, longi, neque fragilis, odoratissimi, acuti saporis, & non exesi.

3. Agarici fœminę, rari, leuis, cãdidi, friabilis.

4. Zingiberis radicis, acutissimi saporis, odoratissimi, non exesi, albi.

5. Cinnamomi, vel illius loco duplæ Cassiæ, cuius cortex sit crassus, fistula verò subtilis, opti-
C mo odore & sapore prædita.

6. Spicæ Nardi, id est, eius radicis odoriferæ, recentis, & quæ secum terram odoratã retineat.

7. Thuris lucidi, integri, rotundi, albi, pinguis interius, & non adulterati.

8. Thlaspi veri, id est, seminis recentis, acutissimi, amari ana ʒ.x.

II. Classis.

℞. 1. Seseli veri, coloris nigricantis, quod
D semen Venetijs affertur.

2. Opobalsami, aut illius loco olei Nucis moschatæ, factæ per expressionem.

3. Iunci odorati, id est, eius Cymarum recentium, & odoratissimarum.

4. Stœchadis recentis, odoratæ, amaræ, & acutæ: sumantur frondes, spicæ cum floribus, & ramusculis.

5. Costi radicis veræ, aut illius loco Zedoariæ recentis, non exesæ, boni odoris.

E 6. Galbani, id est, succi ipsius, depurati à granis, odore & sapore ingrato, non lignosi, cui sint commista aliquot semina, ex propria ferula, neque liquescat sine igne, debetque optimè purgari.

7. Terebinthinæ legitimæ, & veræ.

8. Piperis longi, integri, duri, non exesi, acutissimi saporis, boni odoris, non adulterati.

9. Castorei Pontici, non falsi, grauissimi odoris, saporis acuti, resinosi, fragilis, cuius testiculi
F ab vno principio exorti sint.

10. Succi Hypocistidos veri, non misti, vera ratione extracti.

11. Styracis gummi, & non furfurum, quod pingue sit, resinosum, albicans, odoratissimum.

12. Opopanacis, succi nõ adulterati, pinguis, frangibilis, grauis odoris, leuis, amarissimi, qui aqua facilè dissoluatur.

13. Folij Malabathri, vel suo loco radicis, aut stipitum Nardi Celtici, aut radicis Phu, aut Spicæ Nardi, cum tertia insuper eius parte ana drachmas octo.

III. Clas-

III. CLASSIS.

℞. 1. Cassiæ nigræ, cum signis indicatis in theriaca.

2. Polij, id est, suarum cymarũ cum floribus, seminibus, & folijs, perfecti odoris, & collecti ex montibus saxosis.

3. Piperis albi, pleni, sine rugis, odorati, & solidi, amarescentis, & acerrimi saporis.

4. Scordij, id est, suarum frondium, florum, & seminum, ex siccis locis desumpti.

5. Seminis Dauci Cretici, recentis, odorati, & legitimi.

6. Carpobalsami, aut illius loco Cubebarum vulgarium, in siliquis existentium.

7. Cypheos, id est, trochiscorum.

8. Bdellij, recentis, amari, pinguis, pellucidi, instar glutinis taurini, quod facile liquescat, simileque sit vngui humano, atque accensum spiret gratum odorem, nõn adulteratum cum gummi. Eo deficiente accipiatur Ammoniacum Thymiama ana ʒ.vij.

IV. CLASSIS.

℞. 1. Nardi Celtici purgati, id est, suarum radicum & stipitum recentium, odoratissimarum, quòd plures habent radices, duras & plenas.

2. Gummi Arabici, pellucidi, & sine sordibus.

3. Petroselini, id est, seminum recentium, odoratorum, & acrium: sitque legitimum.

4. Meconij, vel potius Opij collecti, vt lacrymæ solent colligi, non per expressionem facti, vel decoctionem: sitq; graue, densum, amarum, purum, & dissolubile.

5. Cardamomi, id est, minoris, vel medij: semina sint recẽtia, odorata, & acri sapore prędita.

6. Sem. Fœniculi, æqualium, plenorum, odoratorum, & saporis acris.

7. Gentianæ, id est, radicis plenæ, densæ, amarissimæ, collectæ ex montibus aridis.

8. Frondium rosarum, quæ habeant quinque frondes, purgatarum, non mucidarum.

9 Dictamni Cretici, id est, frondium recentium, odoratarum, nõ nimis tenerarum ana ʒ.v. boni ponderis.

V. CLASSIS.

℞. 1. Anisi, seminis recentis, pleni, æqualis, odorati puri, acris, saporis dulcissimi.

2. Asari, id est, radicis recentis, odorati, & solidi.

3. Acori, id est, Galangæ maioris, radicis recentis, odoris boni, & acris saporis.

4. Phu, id est, radicum odoratissimarum, non exesarum, & solidarum.

5. Sagapeni, succi vsitati, minutis granulis, duri coloris vt Myrrha, puri, saporis acris, exterius ruffescentis, interius albi, non adulterati.

6. Succi Glycyrrhizæ recentis, non falsi ana drachmas tres.

VI. CLASSIS.

℞. 1. Mei Athamantici, id est, radicum collectarum ex montibus siccis, ponderosarum, gratissimi odoris, non cariosarum, & in vmbra exiccatarum.

2. Acaciæ, id est, ipsius succi: & ipso deficiente succus ex Rhu.

3. Ventrem Scinci veri, caudam rotundam habentis, caput oblongius, cum linea cæsij coloris per dorsum, aut cum alijs signis suo loco enumeratis.

4. Sem. Hyperici, id est, cymarum cum floribus, seminibus & frondibus ana ʒ.ij.ß.

Vini quantum satis erit ad omnia liquabilia dissoluenda: sitque vetus, quod diu durauerit, vinosum, dulce, non austerum, neque fumosum, incorruptum, colore flauo, claro, pellucido præditum, non crassum, vel turbidum, odoris aromatici: quale est Maluaticum, non adulteratum. Pondus legitimum est ℥.xx.

Mellis quantum satis est. Sitque dulcissimum, acutissimum, expers omnis saporis externi, colore flauo & lucido præditum: odoratum, vnius formæ, mediocris crassitiei, tenax, æquale, quod instar visci fila demittat, ponderosum, firmum, collectum initio veris, &c. Quantum ad pondus, accipiuntur ℔.vj & eo plus, quanto plus requirent simplicia duplicata pondere, propter substitutionem aliquam.

Ambrosia Archibij.

℞. Anisi, sem. Apij ana ʒ.iv.
Myrrhæ, Opopanacis ana ʒ.j.
Cinnamomi, seminis Loti amari,
Cassiæ, Spicæ Indicæ ana ʒ.ij.
Croci ʒ.ij.ß.
Piperis ʒ.ß.
Opij ʒ.iv.
Mellis despumati quantum satis est.

Confice secundùm artem. * Ad omnes internas affectiones vtilis est pota: ad intestinorum tormina quidem ex vini Myrtini, & aquę quarta heminæ parte: ad hepar autem ex aquæ mulsæ hemina dimidia. Item ad vigilias, ophthalmiam: & lateris morbum ex aqua mulsa: ad stomachi demum vitia, ex vini Granatorum cyathis duobus, & aquæ totidem. *Galenus.*

Esdræ antidotus.

℞. Amomi ℈.xij.
Squinanthi ʒ.ix.
Pyrethri ℈.vj.
Croci ℈.xxxvj.
Cinnamomi ℈.vj.
Myrrhæ troglodyticæ ℈.xij.
Styracis calamitæ ℈.xiix.
Petroselini, sem. Dauci ana ℈.iij.
Tragacanthæ ℈.vj.
Succi Hypocistidis ℈.ix.
Ireos, Abrotani ℈.xv.
Sem Fœniculi ℈.vj.
Bdellij ℈.ix. Thuris ʒ.j.
Sulphuris viui ℈.vj.
Sem. Hyoscyami albi ℈.xxvij.
Cassiæ ligneæ ℈.ix.

Sem. Papaueris ℈. xxx.
Spicæ nardi ℈.xij.
Sem. Rutæ, ſem. Ocymi ana ʒ.j.
Rhois culinarij ℈.iv.
Sem. Anethi ℈.vj.
Aſari ʒ.j.
Cardamomi ℈.vj.
Opij ℈.xxvij.
Euphorbij ℈.vj.
Piperis nigri ℈.xxx.
Roſarum ſiccarum ℈.ix.
Pſyllij ℈.xij.
Opobalſami, ſeu
Olei Caryophyllorum ℈.xxiv.
Ventris Mergi ℈.vj.
Laccæ, Lycij Indici,
Caryophyllorum ℈.xij.
Stercoris reperti in aluo Mergi ℈.vj.
Flor. Nerij ℈.iv.ß.
Rhabarbari ℈.xij.
Mei Athamantici ℈.iv.
Terræ Cimoliæ ℈ xij.
Succi Arthemiſiæ ℈.xx.
Fol. Cichoreæ ℈.ix.
Spicæ Celticæ ℈ xij.
Caſtorei ʒ.j.
Coſti, Gentianæ ℈.xij.
Confect. Hædychroi ℈.ix.
Aniſi ℈.vj.
Siſonis ℈.xiix.
Thymiamatis Hammoniaci,
Fol. Citri ℈.xij.
Vini veteris odorati q.ſ. fuerit ſuccis & liquoribus reſoluendis.
Mellis deſpumati optimi ℔.v. aut ℔.vj.

Arida omnia minutiſſimè contundito. Opium verò & Myrrham, Hypociſtidem, Bdellium, Lycium, Hammoniacum in vino diſſoluito: Tragacantham deinde ſeorſim per ſe affuſo vino diſſoluito. Deinde omnia ſimul miſceto, addendo etiam deſpumatum Artemiſiæ ſuccum. In vniuerſum hanc confectionem eodem modo conficias, quo theriacam, & eodem modo dimittenda eſt vt efferueſcat, non omnino repleto vaſe. Per ſeptem annos melior iudicatur. * Mirificè contra lethalia venena prodeſt: aliosq; vſus multos habet, quos apud Aëtium libro 13. cap. 101. Paulum lib. 7. cap. 11. Actuarium in lib. de Compoſ. medicament. reperias. *Aetius.*

Eſdra, alter.

℞. Mameræ ℥.j.
Amomi ℥.ij.
Squinanthi ℥.ß.
Pyrethri ℈.iix.
Croci ℥.j.
Myrrhæ ʒ.iv.
Styracis ℥.ß.℈.ij.
Petroſelini ℈.iv.
Tragacanthæ ℥.j.
Succi Hypociſtidis ʒ.iv.
Ireos ʒ.ß.℈.ij.

A Sem. Fœniculi ℥.j.
Folij ℥.iij.
Rhabarbari, Roſarum ſiccarum,
Glycyrrhizæ,
Flor. ſylueſtris Punicæ,
Cinnamomi ana ʒ.iij.
Nardi Celticæ ʒ.j.
Mellis deſpumati ℔.vj. ℥.ix. ʒ.vij.

Myrrham & Hypociſtidem in vino diſſolue modico, Tragacanthum verò per ſe etiam diſſolue,
B & confice ſecundùm artem. *Actuarius.*

Mameræ loco ſume Doronicum Romanũ. Cordus.

Adrianum.

℞. Opij Thebaici ʒ.iij.
Caſſiæ ligneæ,
Hyoſchyami ana ʒ.ij.℈.ij.ß.
Euphorbij,
Leucopiperis ana ʒ.ij.G.vj.
Seſeleos, ſem. Apij ana ʒ.j.℈.ß.G.ij.
Folij, Origani,
C Tragacanthæ ana ʒ.j.
Opobalſami, Petroſelini, Macis,
Styracis cal. Zingiberis,
Xylobalſami, Cyperi,
Carpobalſami Maced. ana ʒ.j minus G vj.
Sem. Marathri ℈.ij.G.iix.
Calami aromat. ℈ ij.G.ij.
Cinnamomi, Croci, Coſti, Rheupontici,
Pyrethri, Acori, Dauci Cretici,
D Aniſi ana ʒ.ß.G.vj.
Caſtorij ʒ.ß.
Serapini, Myrrhæ, Roſarum,
Cardamomi, Amomi, Rutæ agreſtis,
Sem. Ameos ana ℈.j.G.iv.
Caſſiæ fiſtulæ ℈ j.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat opiata, in vaſe fictili vitrato ſeruandum, annis ſeptẽ. * Valet propriè ad omne vitium capitis ex frigiditate, & ad grauedinem oculorum, &
E obſcuritatem, contra hemicraniam datur, cum vino calido, vbi cocta ſit Saluia cum ſero, in modum auellanæ: datur etiam quartanarijs, cũ decocto Gentianæ, vel Origani ante horam acceſſionis. Cum vino data, in quo Saxifragia ſit decocta, vel Milium Solis, lapidẽ frangit. *Nicolaus.*

Opiata ſopiens ſenſus.

℞. Pyrethri, Euphorbij,
Spicænardi ana ℈.j.
Croci optimi ʒ.j.℈ ij.
Lachrymæ Papaueris ʒ.iij.℈.j.
F Sem. Hyoſcyami albi ʒ. ij.℈.j.
Sem. Papaueris albi ʒ v.℈.ij.
Mellis optimi non cocti q.ſ.

Miſceantur, fiat opiata. *Ant. Chalmeteus.*

Opiata.

℞. Theriacæ optimæ,
Mithridatij optimi ana ℈.ß.
Opij Thebaici mund. G ij. vel iij.
Conſer. Anthos ℈ j.

Miſce pro doſi. Vſus vehementiſſimis doloribus colicis. *Caſparus Bauhinus.*

De con-

De Conseruis, Sectio XXIII

Conservae sunt flores, vel herbę exactissimè concisæ, vel tusæ, & saccharo mixtæ: & vel

- **Calefacientes**
  - Caput: *Conserua* —
    - Anthos flor. Acori, Betonicæ,
    - Euphragiæ, flor. Stœchados,
    - Flor. Saluiæ, flor. Lauendulæ,
    - Maioranæ, Pæoniæ,
    - Primulæ *veris, &c.*
  - Pectus: *Conserua* —
    - Hyssopi,
    - Melissæ,
    - Capillorum *Veneris.*
  - Cor: *Conserua* —
    - Flor. Borraginis, flor. Buglossæ,
    - Flor. Anthos, Aranthij,
    - Lychnidis, *id est*,
    - Flor. Caryophyllorum,
    - Melissæ.
  - Ventriculum: *Conserua*
    - Absinthij,
    - Enulæ,
    - Menthæ, *&c.*
  - Hepar: *Conserua* —
    - Absynthij,
    - Fumiterræ,
    - Flor. Sambuci, *&c.*
  - Splenem: *Conserua* —
    - Asplenij,
    - Fumiterræ.
  - Vterum: *Conserua* —
    - Maioranæ,
    - Melissæ,
    - Anthos, *&c.*
  - Iuncturas: *Conserua* —
    - Florum *Stœchados,*
    - Florum *Anthos, &c.*
- **Refrigerantes**
  - Caput: *Conserua* —
    - Flor Nymphęæ *seu* Nenupharis,
    - Rosarum,
    - Violarum, *&c.*
  - Pectus: *Conserua* — Violarum, *&c.*
  - Cor: *Conserua* —
    - Acetosæ,
    - Rosarum,
    - Violarum, *&cc*
  - Ventriculum: *Conserua*
    - Rosarum,
    - Violarum, *&c.*
  - Hepar: *Conserua* —
    - Florum Cichorij,
    - Rosarum,
    - Violarum, *&c.*
  - Splenem: *Conserua* —
    - Rosarum,
    - Violarum, *&c.*
  - Renes, *Conserua* — Rosarum, *&c.*
  - Vterum: *Conserua* —
    - Rosarum,
    - Violarum, *&c.*
  - Iuncturas: *Conserua* —
    - Rosarum,
    - Violarum, *&c.*

DE CONSERVIS CALfacientibus caput.

Conserua florum Anthos.

℞. Flor. Anthos recent. ℔. ß.
Sacchari albissimi ℔. j. ß.

Terantur simul in mortario marmoreo, pistillo ligneo: fiatque conserua in vase vitreo vel vitrato fictili, vel lapideo denso aliquãdiu ad solem: deinde ad annum vel biennium seruanda. * Valet ad confortandum cerebrum humidum, & neruosa membra, & ad melancholiam, & ad phlegma.

Conserua Acori.

℞. Radicum Acori veri ℔. j.

Bulliant in aqua vsque dũ cocta fuerint, postea pistentur, & passentur per setaceum, deinde ponantur supra ignem, addendo

Sacchari ℔. iij.

Fiat conserua in modum opiatæ. Insoletur, & seruetur per annum. * Valet ægritudinibus cerebri & neruorum: valet in affectibus phlegmaticis. *Mesues.*

Conserua Betonicæ.

℞. Betonicæ recentis & teneræ ℔. j.
Sacchari ℔. iij.

Folia in mortario lapideo terãtur minutissimè: saccharum verò coquendum est, cum aquæ betonicæ ℔. ij. vltra syrupi consistentiam: deinde simul misceantur aliquãdiu supra prunas, fiatq; conserua, quæ per annum in vase vitreato conseruanda. * Caput & ventriculum confortat, venena ex corpore pellit. *Florentini Medici.*

Conserua Euphragiæ.

℞. Mense Iulio vel Iunio, Euphragiæ vnà cum floribus ℔. ß.
Sacchari ℔. j. ß.

Contundantur simul in mortario lapideo minutissimè, deinde ponantur in vase vitreato aliquandiu ad solem quotidie agitãdo: postea seruetur ad annum vel biennium. * Cerebrum cõfortat, siccatque: visum acuit ac clarificat.

Conserua florum Stœchados.

Conserua Stœchados eodem modo, quo cõserua anthos, vel beton. paratur.

Conserua florum Saluiæ.

℞. Florum Saluiæ recent. ℔. ß.
Sacchari ℔. j. ß.

Pistentur simul in mortario marmoreo minutissimè: deinde ponantur in vase fictili vitrato ad solem aliquandiu, quotidie agitando: postea seruetur ad annum. * Ad omnia cerebri vitia ex frigida causa, valet: ventriculum corroborat: obstructiones aperit: ventriculi superfluos & noxios humores absumit.

Conserua florum Lauendulæ.

Conserua florum Lauendulæ vel spicę, fit floribus recentibus contritis cum saccharo, eodem

A quo conserua florum anthos modo: insolatur, & conseruatur per annum. * Cerebrum, ventriculum, hepar, splenem & vterum excalfacit: ad suffocationes vteri, ad splenem induratum, & apoplexiam prodest.

Conserua Maioranæ.

Conserua Maioranæ paratur, vt conserua anthos, vel betonicæ. Insolatur, & conseruatur per annum. * Valet ad omnes frigidos & humi-

B dos cerebri, capitis & ventriculi affectus: iecinoris obstructiones reserat: vitales spiritus fortificat, &c.

Conserua Pæoniæ.

℞. In vere florum Pæoniæ recent. ℔. ß.
Sacchari ℔. j.

Pistentur simul in mortario lapideo optimè: deinde ponantur ad solem in vase vitreato per menses tres, quotidie agitando spatula lignea: postea conseruetur ad annum. * Ad epilepsiam

C & vertiginem valet: menstrua prouocat: renum & vesicæ calculos expellit: terrores nocturnos sedat, &c.

Conserua Primulæ veris.

Conserua Primulæ veris tempore veris conficitur eodem modo, quo conserua Pæoniæ. * Capiti & cerebro frigido conducit: hominem ab apoplexia tutum reddit, &c.

D

DE CONSERVIS CALfacientibus pectus.

Conserua Hyssopi.

Conserua Hyssopi mense Iulio, vel Augusto ex floribus hyssopi & duplo sacchari conficitur, eodem quo conserua florum anthos modo Insolatur, & ad annum conseruatur. * Pectori & pulmoni prodest: tussim curat: humores frigidos & crassos in pectore attenuat, & consumit: cere-

E brum & ventriculum confortat.

Conserua Melissæ.

Conserua Melissæ conficitur vt conserua ex floribus rorismarini. * Cerebrum, cor, pectus, ventriculum roborat: melancholicis & tristibus confert: memoriam confirmat: menstrua pellit: vteri dolores, & suffocationes tollit.

Conserua Capill. Veneris.

℞. Capillorum Veneris ℔. j.

F Sacchari albi ℔. iij.

Contundantur in vase lapideo, fiatq; conserua, ad solem primò, deinde ad annum conseruanda. * Valet pleuresi, & affectibus pectoris & pulmonis: in affectibus etiam melãcholicis, & choleræ rubræ maximè prodest.

DE CONSERVIS CALfacientibus cor.

Conserua florum Borraginis.

℞. Florum Borraginis recentium, à capitello, cui inseruntur, purgatorum ℥ iv.

Sacchari

Sacchari albi ℥.xij.

Contundantur simul bene in vase lapideo, pistillo ligneo: fiatq; conserua: insoletur, & in vase vitreato seruetur ad annum. Dosis est ad ℥.j. * Datur in tremore cordis, & in syncope: gaudium enim generat, & confert melancholiæ.

Conserua Buglossæ.

℞. Florum Buglossæ ℔.j.

Sacchari ℔.iij.

Terantur in vase lapideo, cum pistillo ligneo, fiatq; conserua in modum opiatæ: insoletur, & seruetur per annum. * Confortat cor, maniacis & melancholicis confert, etiam syncopi, & cordis tremorem aufert: valet etiam choleræ.

Conserua florum Aurantij.

℞. Florum mal. Aurantiorum recent. Sacchari albi ana ℔.j.

Contundantur vt suprà, fiatq; conserua.

Conserua florum Persici.

℞. Florum Persici recent. ℔.j.

Sacchari ℔.ij.

Contunde in vase lapideo: insola, & serua per annum. * Lumbricos necat, atq; expellit.

Conserua florum Caryophyllorum, id est, lychnidis coronar.

℞. Florum Lychnidis, qui ab odoris imitatione caryophylli vocantur, ℔.ß.

Sacchari albi ℔.j.ß.

Fiat conserua ad modum opiatæ. * Cerebrum, caput & cor confortat: contra venena valet, atq; aerem pestiferum: atq; partum facilitat, &c.

Cor quoque Calefaciunt & roborant, Conserua Anthos, Melissæ: de quibus suprà.

DE CONSERVIS CALfacientibus ventriculum.

Conserua Absinthij.

℞. Thymi Venetiani ℥.ij.

Vini albi optimi ℔.j.ß.

Coque thymum ad ℥.xij. vini: deinde exprimito, & adde

Sacchari albi ℔.j.

Coque ad formam syrupi crassioris, deinde cùm infrigidatum fuerit, adde

Absinthij viridis, optimè incisi ac subtilissimè in mortario lapideo contusi ℥.xiix.

Misce, ac reponatur.

Conserua Enulæ.

℞. Radicis Enulæ campanæ ℔.ij.

Bulliat in aqua, vsquedum cocta fuerit: postea pistetur, & passetur per setaceum, deinde ponatur supra ignem, addendo

Scchari ℔.vj.

Fiat conserua in forma opiatæ. * Valet ad confortandum stomachum, & membra nutritionis, & ad phlegma.

Conserua Menthæ.

℞. Menthæ crispæ ℔.ß.

A Sacchari albi ℔.j.ß.

Contunde, insola, & serua per annum. * Ventriculũ calefacit ac roborat: vomitum cõpescit.

DE CONSERVIS CALfacientibus hepar.

Conserua Fumiterræ.

℞. Florum Fumariæ ℔.ß.

Sacchari albi ℔.j ß.

B Contunde simul in mortario lapideo, & fac conseruam ad modum opiatæ: insola, & serua per annum in vase lapideo denso, vel vitreo. * Scabie infectis confert: sanguinem mundificat: sudorem mouet: ac regium morbum persanat.

Conserua florum Sambuci.

℞. Flor. Sambuci recent. ℔.j.

Sacchari albi ℔.ij vel iij.

Pista in mortario lapideo simul: insola, & conserua. Durat annum. * Hydropicis confert.

C Hepar etiam Calfacit Conserua Absinthij: de qua suprà.

DE CONSERVIS CALfacientibus splenem.

℞. Asplenij seu Ceterach ℔.ß.

Sacchari ℔.j.ß.

Fiat conserua ad modum apiatæ. * Ad eadem, ad quæ herba ipsa valet.

D DE CONSERVIS EXcalfacientibus vterum.

Vterum excalfaciunt ac roborant, Conserua Maioranæ, Melissæ, Anthos, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE CONSERVIS EXcalfacientibus iuncturas.

Ivncturas excalfaciunt roborantque, E Conserua florum Anthos, florum Stœchadis: de quibus vide suprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus caput.

Conserua florum Nenupharis.

℞. Flor. Nymphææ luteorũ, recentium ℔.ß.

Sacchari albi ℔.j.

Tere in vase lapideo, ac in formam opiatæ confice: insola, & in vase fictili vitreato conserua ad F annum. * Febricitantibus, hecticis & pleuriticis confert: cerebrum refrigerat, somnumq; inducit.

Conserua Rosarum.

℞. Rosarum rub. recent. exunguatarum ℔.j.

Sacchari albi ℔.ij. vel iij.

Teruntur in mortario lapideo, reponuntur vase vitreo, aut vitrato, pergamena operculato, mensibus trib. insolantur, in die sæpè agitantur, pòst auferuntur, seruãtur ad biennium vel triennium. Sunt qui rosas omnino imperfectas condiunt,

vt valentius adstringant. Datur ad ℥ j.ß. * Ventriculũ & cor, & viscera reliqua firmat, ipsorumque intemperiem humidam emendat. *Mesues.*

Potest eadem cum oleo vitrioli confici: & fiet conserua vitriolata.

Conserua Violarum.

℞. Violarum purpurearum recentium cauda & viridi seu calyculo purgatarum ℔.j.
Sacchari albi ℔.ij. vel secũdùm Mesuẽ ℔.iij.
Contundantur simul in vase lapideo, fiatq; conserua. Annum durat. Datur ad ℥.j.* Bilis incendium, sitimq; extinguit, aluum subducit. *Syluius.*

Quod si huic oleum vitrioli permisceatur, fit cõserua violarum vitriolata, ad supra dicta multò præstantior.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus pectus.

PECTVS refrigerat Conserua Violarum: de qua suprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus cor.

Conserua Acetosæ.

℞. Acetosæ ℔.ß.
Sacchari ℔.j.ß.
Tere in mortario lapideo: deinde in sola, & serua per annum.* Valet cholericis.

COR etiam REFRIGERANT, Conserua Rosarum, Violarum, &c. de quibus suprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus ventriculum.

VENTRICVLVM refrigerant, Conserua

A Rosarum, Violarum, &c. de quibus suprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus hepar.

Conserua florum Cichorij.

℞. Florum Cichorij recent. ℔.j.
Sacchari albi ℔.iij.
Terantur in vase lapideo optimè, deinde in vase vitrato ponatur ad solem per aliquot hebdomadas, & seruetur conserua ad annum. * Valet melancholicis & cholericis.

B

HEPAR quoq; REFRIGERANT, Conserua Rosarum, Violarum: de quibus suprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus splenem.

SPLENEM refrigerant, Conserua Rosarum, Violarum, Cichorij, &c. de quibus suprà.

C

DE CONSERVIS REFRIgerantibus renes.

RENES refrigerãt Conserua Rosarum, Nymphææ, &c. de quibus vide suprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus vterum.

VTERVM refrigerant, conserua Rosarum, Violarum, Nymphææ, &c. de quibus suprà.

D

DE CONSERVIS REFRIgerantibus iuncturas.

IVNCTVRAS refrigerant, conserua Rosarum, Violarum, &c. de quibus suprà.

De Eclegmatis siue Loch, Sectio XXIV.

ECLEGMA, quod Arabibus Loch, Latinis Linctus dicitur, thoracicum & pulmonicum est præsidiũ, ex medicamentis ferè dulcibus & detergentibus, ac etiam glutinosis, interdum amaris & acribus parciùs coctis, quàm electuario liquido, vel solido conueniat. Horum alia

- Vsualia *seu officinalia*
  - Adstringentia
    - Loch *de papauere,*
    - Diacodion *simplex Galeni,*
    - Diacodion *Montani,*
    - Loch *de psyllio.*
  - Abstergentia
    - Loch *de tußilagine simpl.*
    - Loch *de tußilagine comp.*
    - Loch *de pino,*
    - Loch *sanum & expertum,*
    - Loch *Passularum,*
    - Loch *Antipatri,*
    - Loch *de prasio,*
    - Loch *de eruo,*
    - Loch *de pulmone vulpis,*
    - Loch *de scylla,*
    - Loch *ad asthma,*
    - Loch *è caulibus.*
    - Loch *de carthamo,*
    - Loch *ex allijs.*
  - Consolidantia: —Loch *de pulmone vulpis.*
- Minùs *vsualia, &c. Vide literam A.*

Minùs

A. Minus vſualia
- Aſtringentia
  - Loch *ad ſputum ſanguinis,*
  - Loch *ad inflammationem laterum & pulmonis incipientem,*
  - Loch *ad defluxionem tenuem,*
  - Loch *ad acres & erodentes deſtillationes,*
  - Loch *è portulaca,*
  - Loch *ex tragacantho.*
- Abſtergẽtia
  - Loch *abſtergens & concoquens,*
  - Loch *ad humores pituitoſos,*
  - Loch *ad frigidas diſtillationes,*
  - Loch *ad pus retentum,*
  - Loch *ad vlcus pulmonis,*
  - Loch *ad aſthma Geſneri, &c.*

DE ECLEGMATIS aſtringentibus.

Loch de papauere.

℞. Papaueris albi ʒ.xxv.
Amygdalarum dulcium depellatarum,
Nucleorum pinearum, Gummi Arabici,
Tragacanthi, ſucci Glycyrrhizæ ana ʒ.x.
Amyli, ſem. Portulacæ, ſem. Lactucæ,
Sem. Cytoniorum ana ʒ.iv.
Croci ß.j.
Penidiorum alborum ℥.iv.

Omnia contundantur, & fiat loch ſecundùm artem cum ſyrupi papaueris ℔.iij. Seruatur in vaſe figulino vitrato per annum. Datur lambendo ad ʒ.iv. hora vna poſt prandium: vel ad ſomnum hora vna à cœna: vel omni tempore ad affectus ſequentes. * Iuuat tuſſim & gutturis aſperitatem à catarrho calido, tenui (quem ſputum liquidum indicat:) eum enim coquit, & craſſat. Confert etiam febribus ardentibus, dolenti thoraci, pleuritidi. *Meſues.*

Diacodion ſimplex Galeni.

℞. Capita papaueris albi, mediocri magnitudine, nec nimium viridia, nec nimium matura num.xx.
Aquæ pluuiæ aut fontanæ ℔.iij.

Macera horis vigintiquatuor; poſt coque, donec capita contabuerint, cola, & adde
Mellis ℔.ij.

Coque ad iuſtam conſiſtentiam. Fit cum ſaccharo eodem modo, item cum ſapa hac ratione:
℞. Decoctionis prædictę ℔.ij.
Sapæ vini dulcis ℔.ij.
Succi Glycyrrhizæ ℥.ij.

Coquantur ad iuſtam conſiſtentiam. * Vſus eius eſt in deſtillationibus tenuibus è capite in aſperam arteriam, ex perpetua tuſſi inſomniam parientibus. Quod ſi magna humoris copia ex capite circa pulmones conſtiterit, confectio ex melle melior eſt: quemadmodum ſomno opus habentibus, ea quæ ex ſapa conſtat.

Diacodion Montani.

℞. Capitum papaueris albi cum ſeminibus num.xx.
Siliquarum dulcium ℥.iij.

A Rad. Althęæ, Glycyrrhizæ raſæ ana ℥.ij.
Aquæ fontis ℔.xij.

Eximantur è ſiliquis grana, poſtea decoquantur ad remanentiam librarum trium, deinde exprimantur, & colentur, poſtea adde
Sacchari candi roſ. ℔.ß.
Penidiorum ℔.j.

Decoquantur ad mellis conſiſtentiam. * Eo vtimur in tenuibus & acribus rheumatiſmis, pulmones, & aſperam arteriam fluxione tentantibus, & continenti tuſſi, peruigiliũ excitantibus. B

Loch de pſyllio.

℞. Mucaginis pſyllij ſecundùm artem extractæ ℥.ij.
Sacchari clarificati ℔.j.

Coquatur ſaccharum ſufficienter, donec candidum fiat: deinde admiſcetur mucilago, & tãdiu agitantur, donec probè vnita ſint, & albeſcant. Seruatur in vaſe vitreato ad annum. * Tenues & acres humores in pectus defluentes inſpiſſat, C mitigatque, & excretioni præparat. Fit in hunc modum loch de ſemine lini, & alia huiuſmodi eclegmata, quæ mucilagines recipiunt.

Loch de pſyllio, aliud.

℞. Pſyllij, Granorum Cytoniorum ana ʒ.v.
Sem. Papaueris albi ʒ.x.
Sebeſten num.l.
Iuiubarum num.xxx.
Glycyrrhizæ ʒ.vij.
D Paſſularum exacinatarum ʒ.xv.
Caſſiæ fiſtulæ mundatæ ℥.j.

Decoque in ℔.iix. aquæ, donec impinguentur: deinde cola & proijce ſuper ea
Rob. ℔.ij.
Sacchari Saliemeni, Syrupi violati,
Penidiarum ana ℥.vj.
Farinæ fabarum ʒ.iij.
Tragacanthi, Gummi Arabici ana aur.iv.

Coquantur vſquedum tranſeant in conſiſtentiam mellis: deinde
E ℞. Sem. Cucurbitæ, ſem. Melonis,
Sem. Cucumeris, ſem. Citrulli ana aur.ij.
Sem. Papaueris albi aur.iij.
Sem. Aniſi, Fœniculi ana aur.ij.

Confice, & conſerua in vaſe vitreo ad bicanium. *Meſues.*

DE ECLEGMATIS abſtergentibus.

Loch de tuſſilagine ſimplex.

℞. Rad. Tuſſilaginis ℔.j.
Coquantur in aqua, donec diſſolutæ ſint, contundantur & colentur: deinde additis
Mellis ℔.ij.
Coquitur in iuſtam conſiſtentiam: & ſeruatur per annum. Eodem modo fit loch de althæa, baucia, & ſimilia.

Loch de tuſſilagine compoſitum Magiſtrale.

℞. Rad. Tuſſilaginis ℥.vj.
Coquantur in aqua: deinde contuſis, & diſſolutis in ipſa decoctione, additur
Sacchari ℔.j.ß.
Igni deponuntur, & agitantur, donec in commodam formam redigantur: adde
Nucleorum pinearum denudatorum ℥.j.ß.
Paſſularum purgatarum ℥.ij.
Contuſis in mortario lapideo, & permiſtis, adde
Croci, Caryophyllorum ana ℈.ß.
Succi Glycyrrhizæ ℈.iij.ß.
Cinnamomi,
Macis ana ℈.j.
Redigantur in puluerem tenuem: miſce, & ſerua per annum.

Loch de Pino.

℞. Nucleorum pinearum mũdatorum ℥.xxx.
Amygdalarum, Auellanarum aſſatarum,
Tragacanthi, Gummi Arabici,
Succi Glycyrrhizæ, Amyli,
Capill. Veneris, Ireos ana ℥.ß.
Carnis dactylorum ʒ.xxxv.
Amygdal. amararum ℥.iij.
Mellis paſſularum, id eſt, Sapæ,
Butyri recentis,
Sacchari optimi ana ℥.iv.
Mellis optimi ℔.iij. ℥.ij.
Fiat loch, quod annum ſeruatur. Sumatur velut lambendo ℥.j. * Tuſſi diuturnę, difficultati ſpiritus, & aſthmati ſuccurrit, humores in thorace craſſos incidit & extenuat. *Meſues.*

Loch ſanum & expertum.

℞. Cinnamomi, Hyſſopi,
Glycyrrhizæ ana ℥.ß.
Iuiubas, Sebeſten ana num. xxx.
Vuarum paſſarum, Ficuum pinguium,
Dactylorum pinguium ana ℥.ij.
Fœnigræci ʒ.v.
Capillorum Veneris M.j.
Aniſi, ſem. Fœniculi, Ireos,
Calamenthæ, ſem. Lini ana ℥.ß.
Coquantur in ℔.iv. aquæ ad dimidij conſumptionem. Colaturæ bene expreſſæ adde
Penidiarum albarum ℔.ij.
Coquantur ad perfectionem: poſtea inſperge ſubſequentia minutiſſimè trita,

A Nucleorum pinearum mundatorum,
Amygdalarum mundat. ana ʒ.v.
Succi Glycyrrhizæ,
Tragacanthi, Gummi Arabici,
Amyli candidi ana ℥.ß.
Ireos ʒ.ij.
Agitentur omnia ſimul in lebete, donec albeſcant. Serua in vaſe vitreato annum vel biennium. Datur lambendo à ʒ.v. ad ʒ.x. * Tuſſi vocisque aſperitati à frigiditate natæ auxilio eſt.
B Craſſos in thorace & pulmone humores extenuat. *Meſues.*

Loch paſſularum.

℞. Radicum Pæoniæ ℥.ß.
Hyſſopi, Meliſſæ,
Scolopendrij ana M.ß.
Glycyrrhizæ ℥.ß.
Fiat omnium decoctio in ſ.q. aquæ pluuię, facta colatura cum forti expreſſione, adde paſſularum minorum in mortario bene contuſarum, prius
C bene mundatarum à gigartis, & arillis ℔.j. Decoquantur, & per pannum lineum fortiter exprimantur, expreſſioni adde
Sacchari ℔.j.
Fiat loch, vt artis eſt. * In frequenti vſu eſt noſtris ad tuſſim & pectoris vitia, maximè in puerulis, iiſdemq; epilepticis, propter Pæonię radices ingredientes. *Auguſtani.*

Loch Antipatri.

D ℞. Nucleorum pinearum mundatorum ʒ.xij.
Seminis Lini aſſi ʒ.ix.
Tragacanthi, Ireos ana ʒ.xij.
Carnis dactylorum ʒ.xiix.
Amygdalarum dulcium ʒ.xvj.
Diſſoluatur tragacantha in aqua violarum, & reliquis contuſis, cum melle q.ſ. fiat loch ſecundùm artem. Durat annum. * Earundem ferè virium cum ſuperiori.

Loch de praſſio.

E ℞. Comarum Marrubij, Iridis, Hyſſopi,
Pulegij, Glycyrrhizę, ſem. Apij an. ʒ.iv.
Ficuum paſſarum pinguium,
Nucleorum pinearum mundat. ana ʒ.vj.
Macerata in aqua ſufficiente per noctem, decoquantur: & percolatis addatur mellis pars media. Coquatur ad perfectionem. Annum durat.
* Tabeſcentibus maximè conuenit. *Paulus.*

Loch de eruo.

℞. Amygdalarum amararum ℥.ß.
F Farinę Orobi, Hyſſopi ana ℥.j.
Iridis ʒ.ij.
Nucleorum pinearum mundat. ℥.j.
Mellis quantum ſatis eſt.
Fiat loch. Conſeruatur annum. *Paulus.*

Loch de pulmone vulpis.

℞. Pulmonis vulpini præparat.
Succi Glycyrrhizæ, ſem. Fœniculi,
Aniſi, Capillorum Veneris ana ℥.j.
Mellis ℥.xvj.
Fiat loch Seruatur bienniũ. * Abſtergit & conſolidat

ſolidat vlcera pectoris & pulmonis: & præferen A dum eſt alijs remedijs in phthiſi. *Meſues.*

Loch è ſucco ſcillæ.

℞. Succi Scillæ, diebus canicularibus excepti ℔.j.
Mellis ℔.j.ß.

Coque, fiat loch, ad annum vel biennium ſeruandum. * Craſſos & lentos humores, quique in thorace difficulter coquuntur, incidit & extenuat: ideoq; aſthmaticis, & difficilè ſpirantibus auxiliatur, thoracisq; dolorem leuat. *Galenus.* B

Loch aliud.

Ipſum Scillæ corpus, è qua ſuccus extractus, libram vnam terito, cum mellis ℔.j.ß.

Coque, fiat loch. * Hoc facultate poſterius eſt præcedenti.

Loch de ſcilla compoſitum, ſeu ad aſthma.

℞. Scillæ in pane aſſatæ ʒ.iv.
Marrubij, Hyſſopi ana ʒ j.
Iridis ʒ.ij.
Myrrhæ, Croci ana ʒ.ß.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat loch. Seruatur ad biennium. * Ad aſthma & diuturnam tuſſim valet: humorem enim craſſum extenuat. *Meſues.*

Loch de caulibus.

℞. Succi Caulium ℔.v.

Lento igne coque, auferendo ſpumam eius, vſquedum redeat ad libras duas. Deinde decoquatur cum rob, id eſt, ſapæ, vini & mellis ana ℔.j. vſquedum ingroſſentur. agitetur itaque diligenter piſtillo, fiatque loch ad annum ſeruandum. *Meſues.* D

Aliqui pro rob accipiunt ſaccharum rubrum.

Loch de Carthamo.

℞. Medullæ ſem. Carthami ʒ.vj.
Amygdal. mundatarum ʒ.ij.
Nucleorum pinearum mundatorum ʒ.j.
Mellis cocti, Succi Scillæ ana quantũ ſufficit.

Fiat loch ad perfectionem. *Meſues.* E

Loch de caulibus, aliud.

℞. Succi Caulium rubeorum ℔.j.
Croci ʒ.ij.
Sacchari Mellis ana ℔.ß.

Miſce ſimul vt decet, & fiat loch. *Gordonius.*

Loch ex allijs.

℞. Alliorum purgatorum ℔.ß. F

In cicerum & hyſſ[illegible] iure decoquetur: deinde tundetur, medull[illegible] exprimetur, incerneturq;, & cum mellis & bu[illegible]yri recentis ſingulis libris, igne lento ad eclegm[illegible]tis ſpiſſitudinem percoquetur. * Valet ad tho[illegible]cis intemperiem frigidam, materiæque pitu[illegible]oſæ defluxionem, tuſſim humidam, & diut[illegible]nam: pectoris excretiones iuuat.

Loch de amygdalis.

℞. Amygdal. dulcium, Amygdal. amararum,
Sem. Lini torrefacti, Pinearum,
Aniſi, Tragacanthi, Gummi Arabici,
Glycyrrhizæ ana ʒ.j.ß.
Sacchari, Penidiarum ana ʒ.iij.
Mellis, ſucci Fœniculi ana q.ſ.

Coque. * Valet ad intemperiem ſiccam pulmonis & thoracis, & tuſſim inde ſiccam. *Meſues.*

DE ECLEGMATIS MINUS VſUALIBUS: AC PRIMÙM DE AſTRINGENTIBUS.

Loch ad ſputum ſanguinis.

℞. Conſeruæ Symphyti, conſ. Roſarum antiquæ ana ℥.ß.
Gelatinæ Cytoniorũ conditorũ ſaccharo ℥.j.
Trochiſcorum de terra ſigillata, vel de Carabe ʒ.ij.

Cum ſyrupo myrtyllorum fiat ad modum loch. *Rondeletius.*

Aliud.

C ℞. Galatinæ Cytoniorum, vel ſucci eorundem ℥.j.
Amyli, Tragacanthæ ana ʒ.iij.
Terræ ſigillatæ, ſang. Draconis ana ʒ.ij.
Carabæ ʒ.j.
Lapidis hæmatites ʒ.ß.

Incorporentur ſimul, fiat loch. *Rondeletius.*

Aliud cum albumine oui.

℞. Sanguinis Draconis ʒ.ij.
Amili, Tragacanthæ ana ʒ.j.
Sem. Portulacæ, ſem. Papaueris,
Sem. Vuarum ana ʒ.j.
Terræ ſigillatæ, vel Boli Armeni,
Roſarum rubrarum ana ʒ.ß.

Fiat puluis tenuiſſimus: qui albumine oui crudo fortiter agitato, vt ſit tenuium partium, excipiatur ſumaturq; eclegmatis loco: cui ſaporis gratia ſaccharum roſ. tabulatum addatur. *Idem.*

Aliud ex ſuccis recentibus.

℞. Succi Burſæ paſtoris,
Succi Herbæ ſanguinariæ,
Succi Plantaginis, depuratorum ana ℥.ij.
Amyli ſanguinis Draconis ana ʒ.iij.
Coralli rubri, Tragacanthæ ana ʒ.iij.
Sacchari roſ quantum ſufficit.

Miſce, & fiat loch. *Idem.*

Loch ad incipientem inflammationem laterum & pulmonis.

℞. Spec. Diatragacanthi frig. ʒ.iij.
Sacchari candi, Penidiarum ana ℥.j.
Syrupi iuiubarum q.ſ.

Fiat loch. Capiat lambendo. In progreſſu autem, nimiſq; tenui materia additur diairis ſimplex, & pro ſyrupo iuiubarum violatus ponitur *Rondeletius.*

Loch ad inflammationem declinantem.

℞. Spec. Diairis ſimplicis ʒ.ij.
Spec. Diatrag. frigidi ℈.j.
Sacchari candi ℈.ij.

Syrupi Capill. Veneris,
Syrupi de Glycyrrhiza ana ℥ j.
Miſce. *Idem.*

Loch ad defluxionem tenuem incraſſandam & ſiſtendam.

℞. Pulpæ iuiubarum ℥.ß.
Amyli ʒ.ij.
Tragacanthæ, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Cum ſyrupo de papauere fiat loch. Sumatur lambendo. *Rondeletius.*

Loch ad acres & erodentes deſtillationes.

℞. Spec. Diatrag. frig. ℥.ß.
Boli Armeni in aqua roſacea loti ʒ.ij.
Trochiſcorum de terra ſigillata ℈.ij.
Cum ſyrupo de papauere fiat loch. *Andernacus.*

Loch è portulaca.

℞. Succi portulacę ℔.ij.
Trochiſcorum de terra lemnia ℥ ij.
Trochiſcorum de Carabe, Gummi Arabici,
Sanguinis draconis ana ʒ.j.
Lap. Hæmatitis, Pilorum leporis vſtorum ana ℈.ij.
Sacchari albi ℔.j.
Fiat Loch, vt eſt artis. * Commendatur in ſputo ſanguinis, & alijs eiuſdem, vel ſuprà, vel infrà eductionibus. *Auguſtani.*

Loch ex Tragacantho.

℞. Gummi Arabici, Tragacanthi ana ʒ.j.
Infundantur in aqua roſacea, donec mucilago fiat, adde
Terræ lemniæ, Boli Armeni, Lap. hæmatitis ana ʒ.j.
Conſeruæ roſarum antiquæ, Syrupi è roſis ſiccis ana q.ſ.
Fiat Loch. Ad eoſdem affectus, ad quos præcedens valet. *Iidem.*

Loch ad caliditatem & aſperitatem pectoris, & ad tuſsim calidam.

℞. Glycyrrhizæ ʒ.xv.
Paſſularum ℥.ij.
Zizypharum, Myxarum ana num.xxv.
Coque igne lento in aquæ ℔. iv. ad librarum trium conſumptionem, adde
Caſſię fiſtulę ℥.j.
Colatum, & ſeminibus ac membranis purgatũ percoque cum penidiorum ℔. ß. ſapæ ℥.iv. ad iuſtam craſſitiem. Tunc miſce farinæ fabarum ℥.ij. *Meſues.*

Aliud ad idem.

℞. Sem. Papaueris ʒ.x.
Glycyrrhizæ ʒ.vij.
Myxarum num.xx.
Semin. Pſyllij,
Semin. Cydoniorum ana ʒ.v.
Aquæ ℔.iij.
Coque ad dimidij conſumptionem: colatum percoque cum
Sapę, Penidiorum ana ℥.iv.

A Ad iuſtam craſſitudinem: deinde miſce
Tragacanthi, Gummi ana ʒ.v.
Papaueris albi, ſem. Melonum,
Sem. Citrulli, ſem. Cucumeris ana ʒ.ij.
Confice. *Meſues.*

DE ECLEGMATIS abſtergentibus.

Loch abſtergens & concoquens.

B ℞. Pulpæ paſſularum ℥ j.
Mucilaginis ficuum extractæ cum decoctione hord. ℥.ß.
Enulæ campanæ ſiccæ ʒ.j.
Spec. Diaireos ſimpl. ʒ.j.
Cum ſyrupo de glycyrrhiza fiat loch. *Rondelet.*

Aliud

℞. Amygdal. dulcium ℥.j. ß.
Pinearum infuſarum in aqua decoctionis hordei & glycyrrhizæ ℥.j.ß.
C Pulpę paſſularum ℥.ß.
Sem. Maluę, ſem. Bombacis ana ʒ.ij.
Sem. Aniſi ʒ.j.
Succi Glycyrrhizæ ʒ.ij.
Cum ſyrupo de praſſio, vel glycyrrhiza fiat loch. *Idem.*

Aliud fortius.

℞. Scyllæ in paſta inuolutæ, & in furno aſſæ ℥.ß.
D Fortiter contundatur: cui adde
Succi Glycyrrhizæ ℥.ij.
Conſeruæ Enulæ campanæ ℥.ß.
Sapæ, Oxymellitis ſimpl. ana ℥.ij.
Auellanarum ℥.ß.
Quatuor ſem. Frig. inciſorum ana ʒ.iij.
Pinearum, Amygdal. dulcium ana ℥ j.
Piſtentur ſimul, & fiat loch. *Idem.*

Aliud.

℞. Marrubij, Hyſſopi, Capill. Veneris,
E Calaminthæ ana M.j.
Paſſularum, Ficuum, Dactylorum ana n.xxx.
Aniſi ʒ.ij.
Glycyrrhizæ raſæ ʒ.iij.
Quatuor ſem. frig. ana ʒ.ij.
Fiat decoctio in aqua hordei ad quar.j. cui adde
Pinearum ʒ.iij.
Tragacanthæ, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Pulpæ Paſſularum, Dactylorum, Ficuum ana ℥.ß.
F Cum pauca quantitate ſapæ fiat loch. *Rondelet.*

Loch ad humorem pituitoſum.

℞ Spec. Diaireos Salomon.
Spec. Diaireos ſimpl. ana ʒ.j.
Enulæ campanæ ʒ.j.ß.
Oxymellis ſcyllitici quantum ſufficit.
Omnia commiſceantur, ac ex radicula glycyrrhizæ lingenda deglutiendaq; paulatim dentur. *Andernacus.*

Loch ad frigidas diſtillationes.

Ex butyro, ſaccharo, & pauca terebinthina paratur:

ratur: quo in catarrho à materia frigida, & pecto- A
ris cõstrictione dilatanda, vtimur. Fundit enim,
expectorat, & detergit. *Rondeletius.*

Loch ad pus retentum.

℞. Syrupi Rosati laxatiui ℥.ij.
Succi Glycyrrhizæ ʒ.j.
Farinæ hordei ℥.ß.
Tragacanthæ, vel Gummi Arabici ʒ.j.

Fiat loch. Sumatur manè tantùm. Serò autem vtatur constringentibus. *Rondeletius.*

Loch ad vlcera pulmonis.

℞. Conseruæ Symphyti,
Conseruæ Ros. antiquæ ana ℥.j.
Tragacanthæ torrefactæ,
Gummi Arabici leuiter torrefacti, Cin. Cancrorum fluuiat. lotorũ in aqua ros. ana ʒ.ij.
Coralli rubri, Boli Armeni, Terræ sigillatæ ana ʒ.j.
Sem. Papaueris albi, sem Plãtaginis ana ʒ.j.ß.

Cum syrupo de rosis siccis fiat loch. *Idem.*

Loch ad phthisim.

℞. Sem. Papaueris albi, sem. Lini torrefacti,
Spodij, Croci,
Amygdalarum dulcium ana ʒ.iij.
Amyli, Tragacanthi, Gummi,
Sem. Cydoniorum, sem. Citrulli ana ʒ.vj.
Sem. Nasturtij torrefacti, Amygdal. amar.
Fabarum ana ʒ.j.ß.
Penidiorum ʒ.lx.

Hæ aqua fontana dissolutæ coquantur, deinde cætera misceantur. Dantur ʒ.ij. cum hydromelite Phthisicis saluberrimum, sed etiam hecticis, & aliter cõsumptis, pure & sanie pulmones pur-
B gat, & tussim lenit. *Mesues.*

Loch ad Asthma Gesneri.

℞. Fœnigræci ℥.j.
Anisi ℥.ß.
Sacchari ℥.ij.
Aquæ ℔.ij.

Decoque secundùm artem. Vsus eius est in destillationibus tenuibus è capite in asperam arteriam, ex perpetua tussi insomnium parientibus.

De Conditis, Sectio XXV.

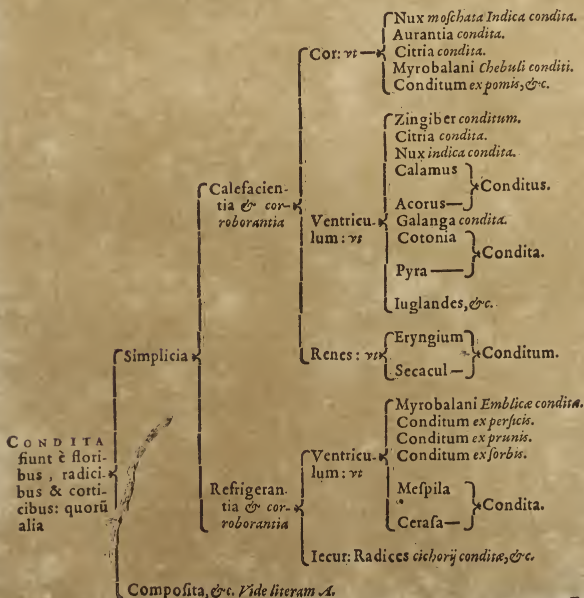

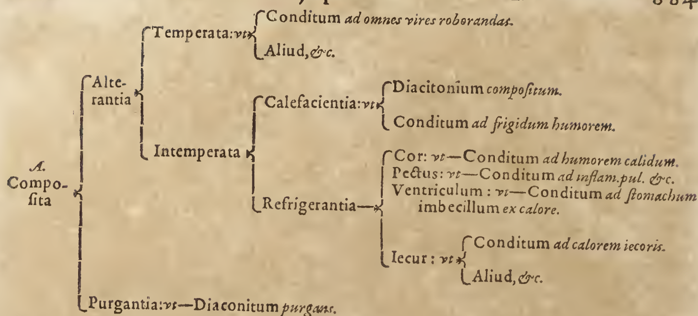

DE CONDITIS CALFAcientibus & corroborantibus cor.

Nux moſchata Indica condîta.

Nuces moſchatæ Indicæ recentes conditæ ad nos Luſitanorum nauigationibus ex India conuehuntur, noſtris iuglandibus amplioribus perſimiles, cortice viridi, carnoſo, & alio lignoſo, inter quos eſt macis, & ſub lignoſo ipſa nux moſchata. * Valet ad cordis & ventriculi robur, & intemperiem frigidam. *Syluius.*

Aurantia condîta.

Cortices Aurantiorũ aqua frigida aliquoties mutata macerentur ad deponendum amarorem plus minus, pro intentione vſurpare volentis: & deinde modicè reſiccati condiantur ſyrupo ſimplici, vel mellis, vel ſacchari, coniunctim vel diuiſim, ad iuſtam craſſitiem. Quidam à prædictis corticibus accuratè auferunt album illud quod ſub flauo ſubeſt, veluti fungoſum intermedium, vſque ad ſuccum ſiue chylum ipſius fructus: alij contrà relinquunt, & pariter condiunt.* Ventriculum & cor roborant. *Colonienſes.*

Citria condîta.

Cortices Citriorum tam magnorũ, quàm vola manus capere poteſt, carne purgati, lixiuio claro mergantur dies nouem, mutato ad diem quintũ, pòſt merge aqua clara, donec amaritudine depoſita dulceſcãt: tunc vaſe mundo, aqua D fontis plurima coquentur, donec tenereſcant: aquoſa deinde ſubſtantia ab his expreſſa in vaſe lapideo mergantur vigintiquatuor horas iulepo ſufficienti ex ſaccharo albo, & aqua tripla conſtante: pòſt coquãtur igni lento, ad penidiorum conſiſtentiam. Extracti ex iulepo cortices, vaſe vitreo reponãtur, ſuperfuſo ſingulis viciſſim velut incruſtandis iulepo roſato ad mediocrẽ, ſeu ſacchari candefacti craſſitiem cocto. Sunt qui ambra & moſcho aromatizant. Datur poſt menſem. * Stomachum & cor confortant, coctio-

A nem iuuant, oris halitum commendant. Eodem etiam modo condiuntur cortices Aurantiorũ & Limonum. *Meſues.*

Myrobalani Chebulæ conditæ.

Myrobalani Chebulæ accipiendæ ſunt, quot libet, humidæ & recentes, ſi harum eſt poteſtas, vel ſaltem arte & induſtria idonea humectatæ, quæ ſtylo paſſim compunctæ coquãtur ex aqua igni lento, donec tenereſcant. His in aſſerem immiſſis, aqua exprimatur. Deinde biduò hydro- B melite vel ſyrupo ſacchari mergantur. Deinde igne lento clementer coquantur, vaſe vitreo recondantur, ac melle cui incoctæ fuerint, mergãtur. Hodie ex Aegypto conditæ in Italiam adferuntur. Dantur poſt ſex menſes. Doſis eſt vna de mane ſtomacho ieiuno. * Stomachũ, cor & ventriculum firmant, appetentiam inuitant, coctionem promouent, rationalem animæ partem vegetam reddunt & ſenſificam: quapropter viſum quoq; clariorem, & vſu crebro iuuentutem diu C tuentur. *Meſues.*

Conditum de pomis.

Poma odora nulla putredine vitiata, depellata, intus purgata in fruſta idonea ſecta coque in iulepo multum aquoſo: poſtridie in iulepo alio propemodum perfectè cocto percoque, aromatiza moſcho, vaſe vitreo repone, eo iulepo, cui incocta ſunt, ſuperdato. * Confirmãt, ſyncopen & cordis palpitationem ſedant. *Meſues.*

Conditum, ſiue electuarium de pomis.

℞. Carnium pomorum dulcium, & redolentium, intus & foris purgatorum, & in fruſta inciſorum ℔.vj.
Sacchari albi boni ℔.v.
Aquæ roſatæ ℔.ij.
Ligni aloes ʒ. v.
Santali citrini ʒ.v.
Caryophyllorum ℥.ß.
Cinnamomi ʒ.iv.ß.
Ambræ ʒ. ij.
Moſchi ℈.j.

Salubre

Salubre ad cordis, & stomachi imbecillitatem, coctionemq; iuuandam. *Mesues.*

DE CONDITIS CALfacientibus ventriculum.

Zingiber conditum.

℞. Zingiberis recẽtis, si haberi potest: sin minus, saltem arte humectati part. j. Coquitur cum mellis partibus tribus, & sacchari parte vna. Humectandum autem Zingiber album, purum, recens, aqua affusa primùm, deinde arena humida obrutum quarto quoq; die renouata, aqua sæpe superfusa, donec tumefiat, & humectetur: idq; vel in dolio, aut alio vase magno fiat, vel in fossa quadam subterranea magna, & loco humido. Alij zingiber aridũ acerrimo lixiuio probè macerant, vt molle euadat: quod vbi factum est, perfundunt pura aqua frigida subinde mutata, donec omnis acrimonia & lentor lixiuij auferatur. Postea, vt suprà dictum est, procedunt. Viride conditum ex Arabia & Troglodytica in Aegyptum, & inde ad nos affertur. * Temperiem ventriculi frigidam & humidam sanat, & ab ea tardam & deprauatam coctionem, quæ cibos in acidam cruditatem corrumpat. Viscerum lubricitatem corrigit, flatus dissipat, alimenti in hepar & corpus reliquum distributionem celerat. *Mesues & Colonienses.*

Calamus aromaticus conditus.

Calamus aromaticus seu acorus verus, vt zingiber conditur. Nostrum quoq; acorum officinæ conditum habent, sed inutilem omnino censemus. * Acorus conditus, cerebri & neruorum affectibus frigidis confert. *Mesues.*

Cytonia condita.

℞. Cytonia ampla, nulla putredine vitiata, depellata, intus purgata, in frusta idonea secta: coque in iulepo multum aquoso: postridie in iulepo alio propemodum perfectè cocto percoque: aromatiza moscho, vase vitreo repone, eo iulepo, cui incocta sunt, superdato. * Fluxum alui, vomitumque sistunt, ventriculum roborant: ob id & coctiones iuuant. *Mesues.*

Diacitonium simplex.

℞. Carnium Citoniorũ vapore aquæ dulcis coctorũ, & ad spissitudinem coctorũ ℔.iix.
Sacchari albissimi despumati, & ad spissitudinem iustam cocti ℔.iix.

Coquantur ad solidam consistentiam, & extendatur in tabulam feruens massa, refrigerata in partes incidatur. Quidam pro octo libris carniũ Citoniorum, addunt sex libras sacchari clarificati. Poteris etiam ita facere:

℞. Citoniorum excorticatorũ, & ab interioribus mundatorum ℔.iix.
Sacchari clarificati ℔.iv.

Coque deinde citonia super vaporem aquę dulcis: deinde vnà cum saccharo ad iustam spissitudinem coque. Durat annum. * Peculiare remedium est fluxus, vel vomitus, quoniam stipticat, & corroborat membra collapsa, debilia: confortat stomachum, virtutem retentiuam & digestiuam: & summopere excitat gustum. Sed ad fluxum datur ante cibum, & ad vomitum compescendum post cibum. *Nicolaus.*

Diacitonium stybiatum nostrum.

℞. Diacitonij ad perfectam consistentiam cocti ℔.j.
Vitri antimonij ℥.j.ß.
Tragacanthi ʒ.ij.

Misce. Dosis ʒ.j. plus minúsve pro sumẽtis virib.

Pyra condita.

Pyra condita, cor, & ventriculum roborant. Condiuntur, vt Citonia. *Mesues.*

Iuglandes conditæ.

Iuglandes nondum maturæ macerentur nouẽ diebus, vel circiter in aqua pura mutata quotidie: deinde coquuntur: coctæ ferramento tenui perfodiuntur transuersim secundùm tres dimensiones, & leuiter resiccantur: deinde foramina Cinnamomo, Caryophyllis, & Zingibere, in festucas longas concisis expleantur: post hęc affuso syrupo adseruentur. Cauendum etiam atq; etiam, ne syrupus nimis calidus sit: alioqui enim cõtrahentur, & corij instar, lenti & tenaces euadũt. Quòd si syrupus aquosior post aliquot dies euadat, & periculum, ne corrumpantur fructus, esse suspicaris, effundatur, & ad iustam spissitudinẽ recoquatur, ac iterũ affundatur. *Colonienses.*

DE CONDITIS EXCALfacientibus renes.

Eryngium conditum.

Radices Eryngij albæ, amplæ, teneræ, à cortice cinericio & ligno interno purgatæ, in frusta pollicaris magnitudinis sectæ, vno caryophyllo humectato & particula zingiberis humectati, fartæ intus, vnde lignosa portio execta est, coquantur in æquali pondere sacchari, & duplo melle, vel melle solo, sed triplo: coctis addatur aromatum pondus iustum. Datur ab ℥.j. ad ℥.ij. * Renes calefacit. Venerem excitat, flatus tamen ventriculi dissipat. *Mesues.*

EODEM etiã modo radices Secacul cõdiunt.

DE CONDITIS REFRIgerantibus ventriculum.

Myrobalani emblicæ conditæ.

Myrobalani Emblicæ aqua affusa soli exponendæ, donec tenerescant, & humectentur: tunc expressæ, hydromelite biduo macerantur: pòst igni lento coquuntur: coctæ vbi parum refrixerunt, mellis albi quarta parte, vel sacchari, adiecta reconduntur. Sunt qui aromatibus condiãt, cinnamomo, xyloaloe, cardamomo, croco, moscho, gallia, & similibus. Datur vna semel tota diebus aliquot. * Ventriculum roborant, eius substantiam & facultatem contrahendo, & intemperiem humidam corrigendo. *Mesues.*

Conditum ex persicis.

Persica condiũtur, vt Cytonia. * Ventriculum

calidum confirmant, ſitim ſedant, oris fœtorem A emendant. *Meſues.*

Conditum perſicorum.

℞. Perſicorum propemodum maturorũ, intus & foris purgatorum,
Succi perſicorum ana ℔.iij.
Sacchari albi ℔.ij.

Tere perſica in medullæ conſiſtentiam, coque cum ſyrupo, vt in condito ex cydonijs diximus. Vbi coctum erit, miſce
Ligni aloes, Santali citrini ana ℥.ij. B
Cinnamomi, Cubebarum, Macis ana ℥.ß.
Moſchi ℈.ß.

Fit etiam ſine aromatibus. Ventriculi ardorem mitigat: ſtomachum confortat, ſitim extinguit: tetrum oris halitum emendat. *Meſues.*

Condîtum ex fructibus.

℞. Carnis cotoneorum, Carnis Pyrorum auſterorum, carn. Malorum acidorũ ana ℔. j.

Coque ex aceto forti, in quo rhus viginti quatuor horis maceratus fuerit: deinde adde C
Omphacij ex acinis expreſſi lib.j.
Carnis Sorborum immaturorum ℥.v.
Sacchari ℔.iv.

Coquantur omnia ad mellis craſſitudinem: deinde adde
Succi berberorum ℥.ij.
Spodij, Sem. acetoſæ ana ℥.j.

Percoctum conde vaſe vitreo. Datur à ʒ. ij. ad ʒ. iij. cum aqua frigida, & ſucco citri, aut ſucco ribes. Appetentiam excitat, & bilem flauam ex E ventriculo deturbat: eiusque intemperiem calidam corrigit. *Idem.*

Condîtum ex prunis.

℞. Carnium prunorum nigrorum, oblongorum, mediorum, ſubdulciũ, elixatorum in aqua cui portulaca incocta fuit, ℔.j.
Sacchari albi ℔.j.
Aquæ violarum ℔. ij.

Coque igni lento ad craſſitudinem: reconde vitreo vaſe. Da ab aureis iv. ad ſex aureos. * Ventriculi ardorem, & inde natam ſitim extinguit, D febres mitigat, aluum ſoluit. *Meſues.*

Condîtum ex ſorbis.

℞. Carnis ſorborum propemodum maturorum, coctorum in aqua, cui roſæ primùm incoctæ fuerint, & cortices granatorum ℔.iv.
Mellis aut ſacchari ℔.ij.ß.

Coque ad craſſitudinem, & reconde vaſe. Datur ℥.j. * Ventriculum roborat, immodicam purgationem ſiſtit. *Meſues.* F

Ceraſa condîta.

Ceraſa acida recẽtia, antequam ad perfectam maturitatem peruenerunt, auellantur, & ſaccharo ad iuſtam ſpiſſitudinem cocto atq; clarificato perfundantur, reponanturq;. *Colonienſes.*

Meſpila condîta.

Meſpila matura colliguntur, atque ſaccharo ad ſyrupi conſiſtentiam cocto, condiuntur, & in vaſe vitreato reponuntur.

Radices Cichorij condita.

Radices Cichorij recentes & virides, primùm terra & cortice exteriore atq; matrice purgatæ, deinde in partes ſectæ, priuſquam condiuntur, coquantur, donec mediocriter molleſcant: ita tamen, vt nõ obſcurus remaneat amaror. Coctæ leuiter reſiccentur in aëre, à ſe mutuò ſeiunctæ: deinde ſaccharo ad iuſtam ſpiſſitudinem cocto condiantur, & reponantur. *Colonienſes.*

DE CONDITIS temperatis.

Condîtum ad omnes vires roborandas.

℞. Conſeruæ Anthos, Roſarum, Cirſij, Bugloſſæ, Adianti, Cichorij ana ʒ.ij.
Cort. Citri conditi, Nucis Indicæ conditæ ana ʒ.j.ß.
Spec. Pliriſarcoticon, Diamoſchi,
Diarrhod. Abb. Triaſandali ana ʒ.ß.
Fol. auri num. vj.
Sacchari albiſſimi quantum ſufficit.

Fiat conditum auro coopertum. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Spec. Pliriſarcotici, Conſeruæ Adianti,
Spec. Diamoſchi,
Diarrhod. Abb. Triaſantali ana ʒ.ß.
Conſeruæ Roſarum, Cichorij ana ʒ.ij.
Sacchari albiſſimi, in aqua roſarum diſſoluti quantum ſufficit.

Fiat conditum, inſtar electuarij ſolidi. *Idem.*

Condîtum cardiacum.

℞. Conſeruæ Nymphæę, Bugloſſi, Roſarum, Corticum citri conditi ana ℥.ß.
Pul. diambræ, de gemmis, diamargariti frigidi ana ℈.ß.
Oſſis è corde cerui,
Sem. citrei & Cardui benedicti,
Radicum tunicæ & tormentillæ ana ℈. j.
Scobis vnicornis gra. viij.
Folia auri minutim conciſa num. vj.
Sacchari albi q.ſ.

Fiat conditum cardiacũ quo vtebatur *Fernelius.*

DE CONDITIS EXcalfacientibus.

Diacitonium compoſitum.

℞. Carnium Citoniorum comminutarum, & coctura inſpiſſatarum ℔.iij.
Mellis deſpumati ℔.iv.

Coquãtur ſimul ad iuſtam conſiſtentiã, & poſtquam ab igne depoſueris, antequam refrigerentur, inſperge ſubſequentes ſpecies, in tenuiſſimum puluerem contritas.
Cinnamomi ℥.j.ß.
Zingiberis ℥.j.
Piperis, Galangæ ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ ana ʒ.iij.
Spicæ nardi, Ligni aloes, Macis, Cardamomi ana ʒ. ij.
Zedoariæ ʒ. j.

* Excalfacit, reſoluit ventoſitates, remouet fœtorem

torem corporis, restituit pristinum colorem, & magis restaurat. *Nicolaus.*

Diacytonium compositum aliud.

℞. Carnis Cotoneorum in vino coctorum, Mellis despumati ana ℔.iij.
Coque igne lento, tunc adde
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Cardamomi, Galangæ ana ʒ.j.
Cinnamomi crassi ʒ.iij.
Zingiberis, Piperis longi, Macis ana ℥.ß.

Si autem affectus est calidus, coquenda sunt cotonea cum aceti parte tertia. Et quandoq; permiscetur succus granatorum: quandoq; succus Citri: quandoq; adduntur spodij, berberis, sem. acetosę, trium santalorum, ros. rub. partes ęquales. Ventriculum firmat, coctionem iuuat, vomitum biliosum & pituitosum sistit: colorem corporis floridum efficit. *Mesues.*

Diasitonium è succo citoniorum.

℞. Succi Citoniorum despumati ℔.xij.
Mellis optimi despumati, Sacchari albissimi clarificati ana ℔.ij.
Coquantur simul ad iustam spissitudinem: deinde ab igne remotis, & adhuc tepentibus insperge subsequentium pulueres minutissimè tritos, & per cribrum excussos.
℞. Cinnamomi, Nucis moschatæ ana ℥.iv.
Caryophyllorũ, Zingiberis, Galangę ana ℥.ij.
Nardi Celticæ, Piperis nigri, Ligni aloes,
Macis, Zedoariæ, Cubebarum,
Cardamomi ana ℥.j.
Confice secundùm artem.

Diacitonium aliud.

℞. Carnis Cotoneorum, Mellis, Aceti albi ana ℔.ij.
Piperis, Zingiberis ana ℥.iij.
Petroselini Maced. ℥.j.

* Appetentiam languentem excitat, coctionem ciborum iuuat, iecur & ventrem totum roborat: ventriculi dispositiones propè omnes, exceptis quæ ab æstu vehementi fiunt, modicè iuuat. *Galenus.*

Aliud.

℞. Succi Cotoneorum, Mellis Attici ana sextarios Rom. ij.
Aceti sextarium ß.
Zingiberis ℥.iij.
Piperis ℥.ij.

At in calido ventriculo aufer piper & zingiber.

Aliud.

℞. Succi Cotoneoru[illegible],
Mellis despumati a[illegible]a ℔.iij.
Aceti ℔.ij.
Piperis lõgi, Zing[illegible]beris, Cinnamomi ana ℥.j.
Caryophyllo[illegible]ur[illegible], Ligni aloes ana ℥.ß.
Moschi ℈.iij.

Succũ, mel, acet[illegible] igne lento coque, continenter despumando ad [illegible]ellis crassitudinẽ: tunc insperge cætera. * App[illegible]tentiam languentem excitat, ventriculum & hepar roborat, coctionem iu- A uat & retentionem, eam restringendo. *Mesues.*

Aliud.

℞. Carnis Cotoneorum in vino coctorum,
Mellis despumati ana ℔.iij.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Cardamomi, Galangæ ana ʒ.j.
Cinnamomi crassi ℥.iij.
Zingiberis, Piperis longi, Macis ana ʒ.iv.

Carnem & mel igne lento percoque: tunc adde reliqua. * Firmat ventriculum, coctionem iuuat, B vomitum biliosum & pituitosum sistit, colorem corporis floridum efficit. *Mesues.*

Condîtum ad frigidum humorem.

℞. Trochis. de Capparibus, Conditi Citri ana ʒ.ß.
Spec. Diagemmæ ʒ.ij.
Sem. Anisi, Cumini, Fœniculi ana ʒ.ij.
Sacchari quantum sufficit.

Fiat conditum, quod bracteis auri contegatur. C deturq; cochleare. *Andernacus.*

Condîtum pro Ventriculo laxo.

℞. Corticis citri conditi sicci ℥.ß.
Carn. nucis moschat. condit. ʒ.j.
Nucis communis conditæ vnam,
Conseruæ rasarum ʒ.ij.
Sacchari rosati ad pondus omnium,

Fiat Conditum; dosis cochlear vnum, mane & vesperi hora vna ante cibum. *Caspar. Bauhinus.*

D DE CONDITIS COMPOSITIS REFRIGERANTIBUS.

Condîtum Cor calidum alterans & roborans.

℞. Conseruæ Anthos, Rosarum, Borraginis, Buglossi, Capillorum veneris ana ʒ.ij.
Corticum citrij conditorum ʒ.j.ß.
Pulueris electuarij pleresarchõ diarrhodonis abbatis, trium santalorum ana ʒ.ß.
E Foliorum auri num. vj.

Sacchari quod sufficit vt fiat cõditum, auro cooperiatur. *Heurnius.*

Condîtum ad humorem calidum.

℞. Conseruæ Buglossi, Rosarum, Nymphææ ana ʒ.ij.ß.
Spec. Diamarg. frig. pul. Coralli rubri ana ʒ.ij.
Pul. frag. lapidum preciosorum ana ℈.j.
Sem. Oxalidis, sem. Portulacæ, sem. Cichorij ana ʒ.j.
F Fol. auri num. iv.
Sacchari albi quantum satis est.

Mixta redigantur in conditum, quod auellanæ magnitudinis instar exhibetur. *Andernacus.*

Condîtum ad inflammationem pulmonis.

℞. Conseruæ violarum ℥.ß.
Conseruæ Buglossæ ℥.ij.
Spec. Diatrag frig. ʒ.j.
Spec. Diamargarit. frig. ℈.ß.
Sacchari candi, Sacchari albissimi ana q.s.

Fiat conditum. * Refrigerat, confortat, & humectat. *Rondeletius.*

Conditum refrigerans & constringens stomachum imbecillum.

℞. Conseruæ Rosarum ℥.j.
Spec. Diamarg. frig. ʒ.j.
Coralli rubri ʒ.ß.
Sacchari q.s.
Fiat conditum. *Rondeletius.*

Aliud à pastu conueniens.

℞. Myrobal. Emblicorum, in aqua ros. ablutorum num. x.
Cort. Citri, Conseruæ Rosarum antiquæ,
Carnium cotoneorum ana ℥.ß.
Coralli rubri, Margaritarum ana ʒ.ij.
Spec. Diarrhod. Diacitoniten sine spec. calidis ana ʒ.ß.
Sacchari rosati tab. quantum sufficit.
Fiat conditũ, de quo capiat post pastum. Ad spiritus fœtorem additur aromaticũ ros. & parum moschi, & diamoschi vel ambræ, &c. *Rondeletius.*

Conditum ad calorem iecoris.

℞. Confer. Cichorij, Violarum, Nymphææ, Buglossi ana ʒ.ij.ß.
Conseruæ Ros. ʒ.j.ß.
Spec. Diamarg frig. Triasantalorum ana ʒ.ß.
Fol. auri num. viij.
Sacchari albissimi quantum sufficit.
Misceantur, fiatque conditum. Detur cochleare vnum. *Andernacus.*

Aliud ad idem.

℞. Spec. Triasantali ʒ ij.
Specierum Diamarg. frig.
Spec. Diarrhod. Abb. ana ℈.ij.
Conseruæ Cichorij, Violarum ana ʒ j.ß.
Sacchari albissimi, ex aqua intybi, vel cichorij dissoluti, quantũ satis est, nempe ad ℥.iij.ß.
Finguntur hinc tessellæ, quæ drachmas duas aut tres pendeant. *Idem.*

DE CONDITIS PVRgantibus.

Diacitonium purgans.

℞. Succi Citoniorum ℔.iij.
Mellis albi ℔. ij.
Coque cõtinenter despumando, donec manus non inficiat, quæ forma est miuæ simplicis vsitatæ: deinde inijce sequentia: Scammonij in malo Citonio correcti ℥.j.ß.
Caryophyllorũ, Zingiberis, Masticis, Piperis longi, Cinnamomi, Nucis mosch. ana ʒ.iij.
Misce simul omnia. * Colico dolori & alijs partium nutritoriarum morbis salubre est. Datur ab aureo vno ad aureos tres. Aut
℞. Scammonij ʒ.v.

A Turbith ʒ.xij.
* Cholagogum erit, simul & phlegmagogum. Aut abiecto scammonio, misce
Turbith ʒ. xxv.
Carthami ʒ.v.
* Phlegmagogum solùm erit. Aut si bilem atram vacuare velis, horum loco
℞. Helleborum nigrum, vel huius loco Epithymum. Quidam cum saccharo coquunt: alij cum carnibus tantùm: alij cũ ambobus. *Mesues.*

B *Pruna purgantia.*

℞. Foliorum Senæ mundatæ ℥.ij.ß.
Cinnamomi, Sem. Fœniculi ana ℥.ß.
Rad. Galangæ ʒ.ij.
Fiat infusio per noctẽ: dein mane fiat leuis ebullitio. Postmodum coletur & colaturæ addatur Prunorum Damascenorum ℔.ß. coquantur. decoctum clarificetur, dulcoretur cum Saccharo & ad perfectionem supra prunas coquatur.

C *Passulæ purgantes.*

℞. Passularum Corinthiacarũ mundat. ℔.j.
Infusionis Rosarum ℔.j. ß.
Foliorum Senæ ℥.iiij.
Infundantur folia senæ secundùm artem in infusionem Rosarum tepentem per noctem, dein bulliant parum coletur: colaturæ addantur Sacchari rubri ℥. viij. coquantur ad constitutionem Syrupi: in cuius fine imponantur Passulæ: & parum bulliant rursus. *Caspar. Bauhinus.*

D *Passulatum leniens.*

℞. Foliorum Senæ mundatorum ℥.iij.
Anisi ʒ.vj.
Aquæ ℥.ix.
Infundantur per diem & noctẽ: & bulliant vnica ebullitione, fiatq; fortis expressio, cui inde
Passularum Corinthiacarum ℥.vj.
Bulliant ad exhaustionẽ decocti: & in fine adde
Sacchari rubri ℥.iiij.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
E Serapij ænulam in ideam coquatur dum abeat Saccharũ. Accipiat ℥.ij. antequam pastum ineat: affundi poterit aliquid Serapij rosati solutiui, quo vberius madescat. *Heurnius.*

Aliud.

℞. Radicum Polypodij quercini ℥. iij.
Foliorum senæ,
Radicum altheæ recentium ana ℥.ij.
Anisi ʒ.ij.
F Omnia infundantur in vase vitreato, & coquantur secundùm artem, fiat expressio: adde pulpæ passularum per setaceum transmissarum semilibram. Sacchari albi ℥ ij. coquantur rursus ad cydoniati crassitudinem: parum ante prandium accipiat drachmas sex vel vnciam. *Idem.*

De Extra-

De Extractis, Sectio XXVI.

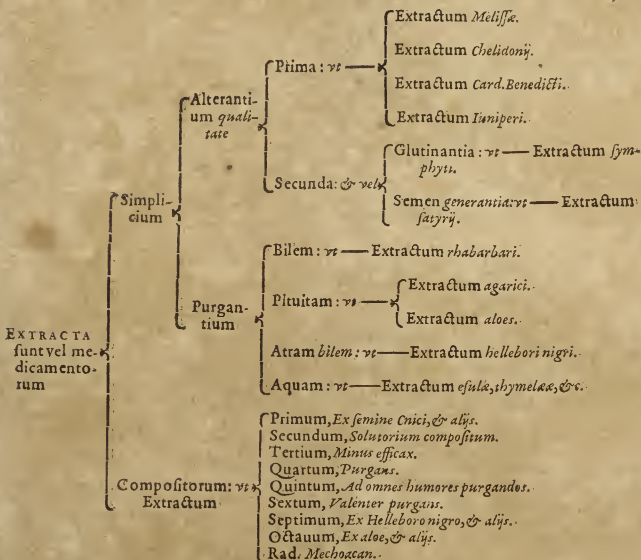

DE EXTRACTIS SIMplicibus alterantibus.

Extractum Melissæ.

Melissa minutim inciditur, inditurq; ampullæ vitreæ, & vino stillatitio, quod duos digitos supereminear, perfunditur: deinde illa cæco operculo occlusa, macerat in balneo, vel in sole, vel iuxta fornacem diebus aliquot: postea eximitur; & sub prælo valdè exprimitur, fæcibusque reiectis, recens herba in idem vinum ponitur, maceratur, exprimiturque, vt prius: isq; labor ter quaterq; repetitur, prout extractum efficax desiderauerimus. Tandem vinũ illud in balneo ex ampulla extillatur, dum extracti spissitudo in fundo mellis instar appareat, vel spiritu vini euocato, aquosum affluat. *Andernacus.*

Extractum Chelidonij.

Chelidonij herba recens adhuc cum floribus & radicibus simul, pultis instar contunditur, inditurq; ampullæ, & in fimo equino per mensem maceratur: deinde in balneo humor ad fæcum siccitatem vsque extillatur: postea hæ conteruntur in puluerem, & humore paulo antè prole-

A cto, perfunditur, rursusque diebus triginta in fimo maceratur, vt prius: tunc ex cineribus calidis distillatur, separaturq; aqua ab oleo: quod Chemici veram Chelidonij essentiam appellant. Ex fæcibus in cinerem redactis cum aqua sal elicitur. *Andernacus ex Paracel.*

Extractum Cardui benedicti.

Extractum Cardui benedicti cõficitur, vt Melissæ.* Præstantissimum est remedium præseruatiuum ad pestem. *Crato.*

B

Extractum Iuniperi.

Baccæ iuniperorum recentes, maturæque, in Septembri mense collectæ, modij instar, in mortario conteruntur, dum nulla earum integra supersit: deinde lebeti, qui quatuor aut quinq; vrnas continet, induntur, coquũturq;, donec omnem vim exuisse videantur: postea ab igne remouentur, & quàm validissimè sub prælo per lineos densosq; sacculos diligenter & exactè exprimuntur: mox succus expressus iterum per lineum sacculum colatur: quò purior euadat, &

C materia terrestris, si quæ adhuc inest, ab eo separetur: tandem igni rursus superimponitur, incoquiturque, donec ad spissitudinem perueniat, &

purpureus quaſi appareat. Illud autem aduertẽdum eſt, ne dum coquitur, aut effluat, aut aduſtionem reſipiat. Duplici igitur quidam lebete vtũtur, vt cùm ſuccus ferè incoctus fuerit, commutari poſſint, qui tamen coctionem diligenter obſeruarint, ij vnico perficere poterunt: nimirum vt paulatim ſuccum in lebetem infundant, neque ſingulis vicibus ſupra modum impleant: ne dum ille inflatur, præſertim in ſecunda ebullitione, quãdo ferè percoctus eſt, totus in ignem defluat, quare diligẽtia adhibẽda eſt, & cochleari culinario continuè ſubigi, commoueriq; debet. in prima quidem ebullitione à fundo vſque agitandus, ne aduratur: aliàs ingratus fiet, & aduſtionẽ referet. Præſtat etiam, vt ad iuſtam craſſitiem percoquatur. temporis namque proceſſu per ſe magis ac magis extenuatur, gratiorq; euadit, quo purior ſeruatur: niſi enim mundus retineatur, perdurare nequit. * Præcellentiſſimũ eſt extractum in curandis præcauendisq; morbis. Datur adultiorib⁹, cochlearis inſtar manè & veſperi: iunioribus, minore põdere. Benefacit præcipuè calculoſis, arenoſis, colicis, vteri ſtrangulatui, menſtruis ſuppreſſis, variis defluxionibus, anguſtię pectoris, tuſſi, cruditati ſtomachi, peſtilentiæ, ſyncopæ, vertigini, oculorum doloribus, phrenitidi, ſurditati, oris fœtori, aquæ ſubter cutem, morbo comitiali, abſceſſibus internis, & membrorum tremori auxiliatur: ſtomachumq; & caput corroborat: iecori cõuenit: prodeſt mẽſtruis ſuperfluis: præſeruat ab omni morbo ſuperuenienti: viſum incolumẽ ſeruat: contra omne venenum, & aërem peſtilentem ſingulariter efficax eſt, vt non immeritò Germanorum Theriaca dici queat. In autumno, hyeme & vere ſecurè vſurpari poteſt, idque pro ſuperuenientis morbi ratione ſemel aut bis in ſeptimana, præſeruationis gratia. Per æſtatem, cùm calor viget, vtendum eo non eſt, niſi neceſſitas poſtulet. Ad duodecim annos ſeruari poteſt, ſi ritè ſit confectus. *Andernacus ex Euonymo.*

Extractum Symphyti.

Extractum Symphyti eodem, quo ſequens ex Satyrij radicibus, modo paratur. * Ad ramices curandos efficaciſſimum eſt. *Idem.*

Extractum Satyrij.

Radices Satyrij repurgatæ contũduntur, & cũ æquali medullæ panis portione probè ſubiguntur, maceràturq; in calido fimo donec in cremorem rubicundũ redigãtur: deinde ſub prælo validè exprimuntur, & fæcibus relictis, alius panis admiſcetur, ponunturq; in fimũ, & exprimũtur, vt antea: idq; tandiu reiteratur, quouſq; omnia in liquorem lenti ſucci inſtar redacta fuerint: hic poſtea ampullæ indit, & in calore fimi aut aquæ ſinitur per dies aliquot: tandem diſtillãtur, ſeparaturq; aqua ab oleo, ſiue ſucco, quem ſanguinem ſatyrij appellant is proprio, vel meliſſæ ſale imbuitur, & ex vino, ſiue aquis ſtillatitijs datur. * Vterum confirmat, & ad concipiendum aptiorem reddit: omnes facultates corroborat. *Idem.*

Extractum Scyllæ.

Ex rad. Scyllæ ſuccum extrahes, quem eodem modo præparabis vt extractum Elaterij. Vel, quod melius eſt, cũ mulſo maluatico id facies. Humores craſſos, lentos, & thoraci inhærentes incidendo, tenuando, tergendo, reſoluendo, & coquendo euacuat, & hepatis ac lienis obſtructiones tollit. Exhibentur ℈.ij. pro doſi cum decocto pectorali, aut cum aqua cinnamomi. *Quercetanus.*

Extractio Sulphuris, vel eſſentiæ, in colore auri, & rubini.

℞. Sulphuris partes duas, liquefac in ſcutella vitreata: liquefacto ſulphure inſpergatur ſalis tartari pars vna, & agitetur benè cum ſpatula ſuper calorem lentum, donec inſpiſſetur, & coloretur in colore ſubrubeo. Poſtea euacua cũ ſpatula ſuper orbiculum madefactum, vt nõ adhæreat ligno, & factum eſt. Deinde tere in puluerẽ, & pone in vitrum. q.v. & ſuperinfunde vinũ deſtillatum, vel ſpiritum vini, & in ictu oculi colorabitur, in colore citrino, vel croceo: & cùm per noctem reſideat, colorabitur quaſi rubinus: per inclinationem euacuatur in ſpeciale vitrum. Huius virtus eſt in morbis corrodẽtibus, & hæmorrhoidibus, & omnibus, quæ corrodunt corpus exterius. Ad vlcera Gallica, penis, manuũ excoriationes, &c. *Alexius Pedemontanus.*

DE EXTRACTIS SIMplicibus purgantibus.

Extractum Rhabarbari, Paracelſi.

℞. Rhabarbari electi, craſſiuſculè triti ℔.j.
Aquæ tartareæ ℔.iv.

Macerentur in Baln. Mariæ per dies quatuor, deinde lẽto igne decoquatur, donec ſupereemineat rhabarbarum: tum per laneum cribrum nouum coletur accuratè, & validè exprimatur. poſtremò colatum euaporet cum ſyrupo è floribus perſicorum nouies infuſi, ad iuſtam ſpiſſitudinem, & in vitro recondatur diligẽter. Doſis à ℈.j. ad ʒ.j. cum iure aliquo. Excellẽs & clemens eſt chatarticum, quod deijcit non modò bilem, ſed & pituitam ipſam, tam in pueris ætate tenellis, quàm in prægnantibus.

Extractum Rhabarbari.

℞. Rhabarbari quantum ſatis eſt.

Cui affunde ſpiritũ vini, atq; ſic relinque, quouſq; plus ſatis coloretur: tũ effunde, cola, & ſpiritum paulatim in balneo ſepara: eundemq; rurſus rhabarbaro priori affundito, & aliquãdiu in infuſione relinquito in loco calido, quouſq; colorem acquirat, tum cola, & rurſus in balneo ſepara per deſtillationem: id autem tantiſper eſt repetendũ, quoad ſpiritus à rhabarbaro non coloretur amplius. Id tum exprime fortiter, & per filtrum deſtilla: habet enim neſcio quid tenacitatis aut lentoris à rhabarbaro quæ in extractione eſt inutilis, & ſimul multæ vtiles partes fluũt, quæ

quæ non sunt negligendæ: ideoq; ad hunc modum destillare oportet per filtrum.

Per rostrum seu nasum alembici, filo trahe filtrum, digiti vnius latitudine, quoad præ nasi angustia, filtrum amplius non sequatur: cauendo tamen ne nimia violentia dissiliat vitrũ: quo facto, impone spiritum filtrandum in alembicum obstructum charta humectata. Spiritum per filtrum destillatum extractioni quę prius erat separata, rursus in vitro affunde (multum enim vitro adhæret, ideoque in primum vitrum, cui spiritus erat infusus, omnes spiritus rhabarbari percolãdi sunt, & ad separationem infundendi) non curando, quòd extractio vna iam prius in vitro reperiatur. omnes enim extractiones necessariò coniungendæ sunt, & ad extremũ aquæ destillatæ permiscendæ, & rursus separandæ, quoad aqua limpida extrahatur. *Euonymus.*

Extractum Rhabarbari aliter.

Rhabarbari electi fragmentorum libram minutim incide, & crassiusculè tere: & affunde succi depurati borraginis & buglossi, vtriusq; libras duas; relinque per horas vigintiquatuor. Postea coque ad lentum ignem, donec extet & emineat rhabarbarũ. Exprime deinde fortiter, & expressam decoctionem per laneum colatorium transmitte & exprime, vt substantia in colatorio maneat. Colaturam coque ad mellis consistẽtiam, adiecti sacchari optimi vncia. Quidam in baln. Mariæ ad spissitudinem coquunt, ne aduratur: quod præstat, quemadmodum & in duplici vase. * Purgando da deglutiendum cũ gutta olei cinnamomi & anisi mixtum, & azymo inuolutum, faciendo in dosi periculum à scrupulo vsque ad duos. Suauissimè lubricat ventrem etiam in infantibus. Quidam, quoniam rhabarbarum per se nõ valde purgat, acuunt totam extractionem cum modico diagrydij optimi: quod nihil obest. *Euonymus.*

Extractum Rhabarbari aliter.

℞. Rhabarbari electi ℥.iv.
Pulueriza, & infunde in aquas appropriatas: stet infusum per diem & noctem, deinde fortiter exprime. Illam expressionẽ adiecto saccharo candi, quantum videbitur, leuiter in arena exhalando, exicca ad crassitiem electuarij. *Euonymus.*

Extractum Rhabarbari aliter.

Rhabarbarũ pulueriza, illud include vase vitreo, oblongo collo, affundendo vini alcool, vt supernatet quatuor digitis: obturato vase, fac digerãtur in Baln. M. per tres aut quatuor dies, donec tandem menstruum coloretur: coloratum transfunde seorsim, quod reseruabis: nouũ menstruum denuò fæcib. affundendo, donec nõ amplius illud tingatur, & magma, siue fæx Rhabarbari subalba remaneat. Circulatis ritè omnibus ex arte, separetur menstruum per Baln. M. & remanebit in fundo Rhabarbari essentia: cui adde pro oñ.j. Olei cinnamomi ℈.ij. Cuius si exhibeas ℈.j. cum cochleari vini albi, potentiùs purgabit, quàm ℥.ß. in infusione: idq; minori cum perturbatione. Potest exhiberi hoc medicamentum infantibus, prægnãtibus, senibus, & ex morbo iam imbecillis: purgat, & educit flauam bilem. Fæx siue terra, quæ remanet, est astringentis facultatis, qua ratione lienteriæ, dysenteriæ, & alui fluoribus præscribitur. Quod si quis potentius purgare cupiat, fæcẽ calcinet in reuerberio, tum per aquas, alkali extrahat, ipsumque reiteratis filtrationibus purificet crystalli instar. Essentiam extractam suo alkali superijciat, digerat, & demum distillet: hoc enim modo vis omnium medicamentorum augetur. *Quercetanus.*

Vel

Rhabarbari puluerem infunde Aquæ vitæ, ita vt aqua hæc supernatet quatuor digitis: balneo tepescat dies quatuor: coloratum vinum effunde & nouum infunde: id repete, dum color nullus reddatur: adijce aliquid Cinnamomi: detur cum vino hęc aqua vitæ. Alij exstillant aquam vitæ, & restibili in fundo succo addunt Olei cinnamomi scrupulos duos, ad vnciã succi. Dosis est scrupuli pondus cum vini albi cochleari: infanti & prægnanti innoxium. *Heurnius.*

Extractum scammonij.

Scammonium Spagyrica præparatione commodũ vsui redditur, vt sine vllo periculo multis alijs medicamẽtis immisceri possit, & tuto exhiberi ad purgandam bilem & pituitam. Electum Scammonium soluatur in oleo Masticis spagyricè extracto cum vini spiritu: quo facto, digerantur per octo dies in Bal. calido, in vase optimè clauso: quod vel clarum erit, & pellucidum, transfunde, affundendo rursus nouum menstruum, donec totam essentiam attraxeris: interim tamen omnes fæces seponito. Tum separato toto menstruo, affunde denuò vini spiritum corallisatum, vt supernatet quatuor digitis: circulentur omnia in Bal. per x. dies, aut amplius. Demũ menstruum extrahe, & pro Vnc. essentiæ relictæ in fundo vasis, adde essentiæ veræ corallorum, & margaritarum ana ℈.j. essentiæ Croci ℈.j.ß. Olei anisi, & cinnamomi ana ℈.j.ß. Fiat mixtura ad blandũ ignem ad cõsistentiam debitam. Misceatur hæc essentia sic præparata cũ essentia Aloes, & Myrobalanorum, & fiat mixtum medicamentum ad bilem expurgandam perutile, item serosa excrementa è capite educenda. Per se exhiberi potest ℈.ß. cum ℥.ij. Olei amygdal. dulcium: sine vlla perturbatione, aut læsione cordis, ventriculi, & hepatis, è vasis ipsis bilem educit. *Quercet.*

Extractum Elaterij.

Ex succo è cucumeris agrestis fructibus autumnali tempore extracto, dum præ maturitate pallente, fit præstantissimum medicamentum, si debitè pręparetur, ad serosa & biliosa excrementa euacuanda. Elateriũ Græcis hoc medicamentum dicitur, quod efficacius multo reddetur, & sine periculo exhiberi poterit, si ita præparetur. Hic succus clementer per expressionem extractus per filamenta distilletur, ita vt fæx omnino ab ipso separetur: deinde indatur vasi vitreo, ob-

longo collo: cui affunde ſpiritus vini ana æquales partes, omnia poſtea digerãtur in Bal. tepido per aliquot dies, donec fæx & tota impuritas ſecernatur: ſeparato priori menſtruo, blando igne, alium vini ſpiritum, infuſionis ſpecierum Diamarg. frig. affunde, & circulentur omnia in pellicano x. dierum ſpatio, vt vis medicamẽti augeatur, & ab ipſo omnis malignitas auferatur: ſeparato denique vltimo menſtruo, coaguletur igne lentiſſimo, quod fiet intra paucos dies. Huius cape oñ. j. cui adde olei nucis moſchatæ, & cinnamomi ana ℈. j. fiet mixtura: & ſic obtinebis præparationem Elaterij Spagyricorũ, ſiue ipſius eſſentiam, mirificè feroſa excremẽta etiam è iuncturis trahentem & è cerebro euocantem arthritidi, hydropi, cephalalgię veteri, & epilepſiæ valde conducentem. *Quercetanus.*

Idem, aliter.

Rhabarbarum eodem modo infundi poſſet, quo ellebori nigri radices, vt infra dicetur: ſed in aqua cinnamomi, & cum ſyrupo roſato ſolutiuo fieri debet ſuccus de rhabarbaro. *Medicus quidam ad Geſnerum.*

Extractum Agarici.

Agaricum rectius maceratur & decoquitur, quàm ex vini ſpiritu, aliòue humore extrahatur. Si tamen omnino eius ſuccum ad hunc modum parare cupias, id quoq; per aquã aniſi, cui oleũ ipſius ademptum ſit, præſtare poteris. * Ad capitis affectus, præſertim defluxiones eius efficax. *Andernacus ex Euonymo.*

Extractum Agarici, Senæ, Polypodij, & Mechoacæ, &c.

Agaricus eodem modo paratur, vt Rhabarbarum: craſſam pituitam maximè à ventriculo, meſenterio, iecore, liene, & pulmonibus expurgat, à cerebro. & neruis debiliùs trahit, quòd vis ipſius ſit imbecillior. Exhibentur eius ℈ ij. etiam impuberibus, & ſenibus. Sed quoniam aliquantum ventriculum offendit, cum oleo Zingiberis, & Spicæ corrigitur. Sic ex Sena, Polypodio, Mechoaca, Myrobalanis, & reliquis huiuſmodi elicies extracta, ſiue eſſentias: quæ omnia exhibebis quando, & quibus cõferent, additis proprijs correctiuis pro morbi exigentia, & ægrotantium viribus. *Quercetanus.*

Extractum aloes.

Aloe in puluerem redacta ex humore idoneo maceratur in loco calido tam diu, donec is coloretur: deinde hic relictis fæcibus eximitur, & recens iterum affunditur: idq; tantiſper reiteratur, quoad nullum amplius colorem extrahere videbitur: poſtea omnis humor congregatur, per filtrũ, vt vocant, colatur, & ſuccus in fundo remanebit: qui ſyrupo roſarũ ſolutorio, aut ſimili, ad iuſtam ſpiſſitudinem coqui debet. *Andernacus.*

Extractum aloes, aliter.

Extractum Aloes præparabis, vt extractũ Rhabarbari: quod bilem pituitamq́, craſſam expurgat, ſed lente, præcipuè è ventriculo & inteſtinis,

A eaſq; partes, tũ detergendo, tum vacuando, corroborat. Extracto adde oleum Caryophyllorũ, & Macis, ad vim ipſius ſtimulandam, & oleum maſticis, ad acrimoniam, & erodentem vim retundendam. *Quercetanus.*

Extractum Turpeti.

Turpetum albiſſimũ, gummoſum, & mediocriter recens, in puluerem tenuiſſimum reducatur, quod indas matratio vitreo, oblongo collo, & hermeticè clauſo, affundendo illi ſpiritũ vini,
B qui ſupernatet materiæ tribus, aut quatuor digitis, & ſic omnia ſtent in Bal. M. tepido per duos, aut tres dies, quò eſſentiam totam, menſtruũ attrahat: illud ſeorſim reſeruato, deinde nouum affunde denuò, donec nihil amplius ex materia elici poſſit: fæces ſemper ſepone, & quod purius eſt, elige, vt artis eſt. Quo facto, circulentur omnia, vt ſummum acquirant perfectionis gradum: ſeparato omnino menſtruo, medicamentum perfectius reddetur, ſi in correctione addi-
C deris pro ℥. j. eſſentiæ, olei nucis moſchatæ, & Zingiberis ana ℈. j. Iſtis enim ſic eius actio intenditur, vt proprietate quadam mirabili, etiam ſine nauſea, & aliqua perturbatione, & iuncturis, & remotiſſimis, ac profundiſſimis his partibus pituitam viſcidam, & craſſam euacuet: quum aliàs tenuem ſolummodo, idq́; tardè per ſe adduceret. Exhibetur huius eſſentiæ ℈. j cum vino rubro, aut decocto pectorali. Hydropicis etiam &
D pituitoſis omnibus affectibus confert. *Quercetanus.*

Extractum Colocynthidis

Colocynthis puluerizentur tenuiſſimè: cui affunde vini alcool optimè præparati, vt ſupernatet ſex digitis: digerantur in balneo M vaſe clauſo hermeticè tribus ſeptimanis. Amittet enim illo temporis ſpatio totam acrimoniam. Quod ſi diutius digeratur, extractum dulceſcet: ſicque reddetur optimum medicamentũ ad pituitam,
E & ad alios humores craſſos, & glutinoſos à profundioribus partibus attrahendo. idq; ſine noxa. Quare vertiginoſis, hemicranicis, epilepticis, apoplecticis exhibetur, cum Syrupo Roſato ſimplici, vel myrtillorum. Corrigitur autem cum oleo Maſticis, nucis moſchatæ, & cinnamomi. *Quercetanus.*

Extractum Euphorbij.

Euphorbium, vt præparetur, reſolui debet prius in aceto roſato albo, in Bal. vaporoſo di-
F ſtillato, & per ſetaceum tranſmitti: hocq́; ter faciendum, quò terreſtreitas omnis ſeparetur, & purior remaneat hæc lachryma: abſtrahatur acetum, vt ipſius emendetur acrimonia, reiteratis ablutionibus in aqua roſarum. Itaque Euphorbio per acetum reſoluto, vt iam dictum, & abluto, affunde vini ſpiritum, quo eſſentiam extrahes, fæcibus ac impuritatibus ſepoſitis, omnia circulato cum nouo alcoole ſaccharino per x. dies: deinde ſeparato menſtruo, coagula igne lentiſſimo, addendo ſub finem olei maſtichini ℈. ij. Olei aniſi ℈. j. eſſentiæ corallorum ℈. ß.

Fiat

Fiat mixtura. Dosis est ℈.j. cum decocto competenti. Paralysi, Arthritidi, Spasmo, Hydropi valdè conducit, & pituitam quantũuis lentam, crassam, & impactam neruis ipsis, & iuncturis, sine aliqua perturbatione euacuat. *Quercetanus.* A

Extractum Opopanacis, Sagapeni & Sarcocollæ.

Eodem modo, quo extractum Euphorbij, ex Opopanaco, Sarcocolla, & Sagapeno medicamenta præparantur, ad eosdem affectus vt lissima, quorum vim purgatricem per inferiora Græci reticuerunt, sed ab Arabibus inuenta fuit. Purgant autem ista clemẽtiùs, quàm Euphorbium: ex omnibus fit mixtum medicamentũ, purgans crassam pituitam, & viscidam etiam à remotis partibus, cerebro, neruis, iuncturis, & thorace. B

Extractum Hermodactylorum.

Ex radice Hermodact. ab & elect. eodem modo vt ex Elleboro essentia elicitur, quæ pituitam crassam & lentam à iuncturis præsertim trahit: C ob id arthritidi multùm confert, corrigi tamen debet cum oleo cumini & caryophyllorum, ne suo humore flatulento ventriculum lædat, & in ipso nauseam excitet. Exhibetur per se vel cum decocto competẽti, pondere ℈.j. plus vel minus pro sumentis viribus. *Quercetanus.*

Extractum Hellebori nigri.

Cortices radicis hellebori nigri, medulla exempta, infundantur in aqua anisi, de qua sit oleũ separatum, & stet in infusione per horas viginti- D quatuor, vel quandiu libuerit: deinde bulliant simul, quousq; extent radices ad aquæ scilicet ferè consumptionem: coletur postea cum forti expressione. Vltimò decoquatur expressum cum syrupo rosato solutiuo ad sufficientem spissitudinem: reponatur in vasculo terreo vitreato & vtere. Dosis est ℈.j. vel ℈.j.ß. * Purgat sine molestia humorem melancholicum. *Medicus quidam Cæsareus ad Gesnerum.* E

Extractum siue essentia Ellebori nigri.

℞. Rad. Ellebori nigri Autumnali tempore collectarum recentium ℔.j. Decoquantur cum aqua anisi & pulegij (ex quibus oleum Chymicè extraxeris) in vitreo vase benè clauso in Bal. M. feruentissimo per integrum diem, quo facto, comprimendo succum omnino extrahe: Fæces autem abijcito: quod reliquum est, indas alembico vitreo, vt menstruum separetur, & remane- F bit in fundo alembici viscida quædam substantia, cui affunde spiritum vini optimi, qui materiæ supernatet quatuor digitis: ponantur omnia in matratio oblongo collo, & bene obturato, digerãturq; in Bal. M. per duos, aut tres dies: quod clarum & pellucidum est, tamen amarum, affunde alio vasi, nouumq; denuò vini spiritum infunde, faciendo vt prius, donec totam essentiam reiteratis digestionibus attraxeris, semper fæces seponendo, vt artis est. Quo facto, separa prius menstruum cum calore Balnei: ipso separato fac circulentur cum nouo vini spiritu, infusionis maceris, per aliquot dies. Rursus optimè separato vehiculo, remanebit in fundo Essentia Ellebori, mediocris consistentiæ, & fusci coloris: hanc ad multos vsus reseruabis. Huius essentiæ ℈ j. cui aliquot guttulæ olei anisi, & menthæ admistæ fuerint, exhibetur ieiuno stomacho, cum decocto competenti, vel aqua lumbricorum, hydropicis. Item cum aqua Betonicæ, cerebri affectibus, vt maniæ, melancholiæ, vertigini, epilepsiæ, & paralysi confert. Bilem enim vtramq; & pituitam sine vlla molestia: corpus deniq; totum excrementis corruptis expurgat, quod quidem incolume, & velut iuuenile reddit. Neq; solùm noxios humores, & excrementa è vasis attrahit, sanguinem purificando, sed à toto corpore, & cute ipsa: qua ratione epilepsiæ, cancro, erysipelati, malo mortuo, & phagedænis valdè conducit. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Succi Fœniculi vel aquæ quæ reliqua fuit ab Olei Anisi destillatione lib. iij. his infunde Cinnamomi ℥.ij.
Sem. Anisi ℥.iij.
Mastiches ℥.ß.
Flauedinis corticum citriorum ʒ.iij.

Macerentur tepidè per plures dies, dum omnis vis transijsse in liquorem videatur: hinc fiat colatura, quæ effundatur super Cortices radicum Ellebori nigri, exempta prius medulla: & iterum quam diutissimè macerentur, quò eorum vis tota ferè fuerit eliquata: deinde bulliant dum succus ferè consumatur: & cortices iam tum fortiter prælo exprimẽtur, & colatura iterum coquatur, adiecto pauco Syrupo rosati solutiuo, dum Opiatæ ideam inducat. Vel priusquam ita coquatur, nouæ contusæ Radices inijci poterunt, cum Manipulo Rosarum rubrarum, & quid vini rubri, ac repeti eadem historia. Datur cum vino albo aut ex iure aliquo à ℈.j. ad ʒ.j. *Heurnius.*

Aliud.

℞. Radicum Veratri nigri effossarum sub ortum Solis, incrementa ducente Luna, ac peragrante dodecatemorion Capricorni, leonis, aut sagittarij, in pulpam contundantur, & distillentur, dum nil amplius liquoris fundant: hoc fiet vi validi caloris in arena. Hic cinis cum Vino liquescat in lixiuium: mox balneo exhausto liquore, Salem fundus dabit, qui omne vitium humani corporis antiquatum in causarijs abigit, ac in floridam iuuentam effœtum corpus reuocat Soluitur cum Vino, Croco & Ambra. Dosis est à ℈.j. ad ʒ.j. *Heurnius.*

Extractum lapidis Armeni, & Cyanei.

Lapis Armenus & Cyaneus candentes extinguantur sexies in aqua ardenti, postea reducantur in tenuissimum puluerem: quo facto, pulluis hic abluatur aqua fontana, eijciendo terram,

& quod aquæ ſupernatabit, hocq́ue fac pluries: A
demum ablue relictum puluerem prius exicca-
tum aqua meliſſæ aut bugloſſi: euapora aquam
à puluere igne lẽtiſſimo: quo exiccato, cum
cœleſti noſtro menſtruo & ſpiritu vini digeran-
tur in B. M. & circulentur per xx. dies ad ſum-
mam graduationem: ſeparato menſtruo, coa-
gulentur igne lentiſſimo: adde pro correctione
eſſentiam margaritarum, corallorum, & croci,
cum oleo cinnamomi, & caryophyllorum. Me-
lancholicis omnibus affectibus, maniæ, vertigi- B
ni, epilepſiæ, cephalalgiæ, quartanarijs & cancro
conducunt. Doſis eſt ℈. j. ß. cum aqua meliſſæ,
aut bugloſſæ. Purgãt enim atram bilem, & quic-
quid craſſum & tenax ſanguini eſt immixtum.
Lapis Cyaneus ſic præparatus, poterit commo-
diùs multò exhiberi in confectione Alkermes,
ad cordis tremorem, ſyncopen, mœſtitiam, ad
ſpiritus omnes roborandos, & ad arcendum
quoduis venenum.

Extractum eſulæ.

℞. Fol. eſulæ, ſicc. & pulueriz. q. ſ. eſt.
Spiritus vini q. ſ.

Miſce, cola, & in balneo deſtillentur, donec mel-
lis craſſitiem acquirat. Per vomitum & aluum
purgat. Hac quoque ratione helleborus niger
extrahitur.

Extractum Eſulæ, thymelææ, & Chamelææ.

Radices Eſulæ, thymelææ, & chamelææ, ſiue D
Mezerij & Thapſiæ ſuccus, quæ partim pituitã,
partim bilem euocant: non tamen ſine morda-
citate, cùm acria ſint omnia & ignea, valdeq́; pe-
riculoſa, eodem modo, quo Elleborus parantur:
exhibeturq́; illorum extractũ ſine periculo, im-
mixto mirobalanorum extracto ad hydropem,
& ad ſeroſa excrementa expurgãda etiam in ar-
ticulis ipſis. Doſis eſt ℈. j. cum ℥. j. olei amygda-
larum dulcium. *Quercetanus.*

Extractum granorum Lathyridis.

Ex granis Lathyridis cõtuſis extrahes eodem E
modo eſſentiam, quo ex Helleboro nigro: cui
addes oleũ Maſticis, & nucis moſchatæ ad cor-
rectionem. *Quercetanus.*

Extractum radicum cucumeris aſinini.

Cucumeris aſinini radix menſe Maio colligi
debet, deinde contundi, denique ex ipſa ſuccus
optimè exprimi. Qui quidem filtrandus eſt bis, F
vel ter, donec clarus diſtilletur, & benè depura-
tus ſit: cui affunde vini ſpiritum ſantalatum, &
optimè præparatum, collocando omnia in bal-
neo M. per tres aut quatuor dies: quod purum
eſt, transfunde, denuo vini ſpiritum affundendo,
donec nullę fæces amplius ſeponantur. Tùm cir-
culentur omnia ſimul ad maiorẽ graduationem
per aliquot dies. Quo facto, ſeparato menſtruo,
congeletur eſſentia igne lentiſſimo cinerum, do-
nec inſpiſſetur: cui adde pro oñ. j. olei cinnamo-
mi ℈. j. eſſentiæ croci ℈. ß. Hoc autẽ medicamen-
tum ſeroſa excrementa potenter euacuat: qua
ratione hydropicis: item ictero & obſtructioni-
bus tum epatis, tum lienis ſummopere confert,
ſi ℈. ß. aut plus pro ægrotantis viribus exhibeas
cum vino albo, idq́ue manè ieiuno ſtomacho.
Quercetanus.

Extractum ex ſemine Cnici, & alijs.

℞. Medullæ ſem. Cnici ℥. iv.
Turpeti albi, Fol. Senæ Alex ana ʒ. j. ß.
Diagridij ʒ. v.
Rhabarbari electi ℥. j.
Agarici trochiſcati ʒ. vj.
Mannæ granatæ ℥. ij. ß.
Myrobal. Chebulorum ℥. iij.
Rad Polypodij ℥ ij.
Zingiberis albi ʒ. ij.

Minutim incidantur, vel craſſiùs conterantur, &
in vini ſpiritum, ex quo pulueris confectionis
Diambræ ʒ. j. per dies octo macerata fuerit, po-
nantur, ſinanturq́; ſtare in loco calidiore, diebus
quatuordecim: deinde ſacculo indantur, & ſub C
prælo valde exprimãtur: poſtea id quod expreſ-
ſum eſt ampullæ infundatur, & operculo impo-
ſitum, vinum extillatur, donec ad mellis ſpiſſitu-
dinem peruenerit. * Drachma dimidia iuniori-
bus, adultis integra, ex iure, vel liquore peculiari,
cum ſyrupi roſacei aut violacei ſolutorij ſemun-
cia diluitur, potuiq́; datur. *Andernacus.*

Extracta Hydragoga ſeu Aquam ducentia.

℞. Turpetum, Hermodactylos, Thymelæam,
Chamelæam, Eſulam, puluerem fac, cui affunde
Spiritum vini ea copia vt quatuor digitos ſuper-
natet: macera tres dies in balneo: effunde vinũ
& aliud affunde: tandem euoca Spiritum vini &
pro vncia reſtibilis eſſentiæ adde Olei nucis my-
riſticæ & Zinziberis cuiuſq; ſcrupulum. Euocat
viſcoſa ex corporis habitu, nec malè turbat. Da-
tur ſcrupulus cũ vino rubro, aut decocto pecto-
rali. Hermodactyli corrigãtur cum Cinnamomi
oleo & caryophyllorum: ſed eſula, chamelæa,
thymelæa, & thapſiæ eſſentia caſtigatur extracto
myrobalanorum. Datur ex his ſcrupulus, cum
vncia vna olei amygdalini dulcis. *Heurnius.*

Extractum ſolutorium compoſitum.

℞. Colocynthidis ℥. vj.
Agarici optimi, Diagrydij, Hellebori nig.
ana ʒ. iv.
Aloes electæ ℥. j.
Elect. Diarrhod. Abb. ʒ. ß.

Puluis electuarij ex aqua cinnamomi, vel ſpiritu
vini diebus aliquot maceratur: deinde relictis fæ
cibus, illa ſuper medicamenta purgantia inciſa
funditur, & in loco calido per dies octo, aut plu-
res macerantur: poſtea exprimuntur, & humor
abſtrahitur per balneum, donec in craſſitudinem
formandis catapotijs idoneam peruenerit.* Da-
tur ℈. ß. vel etiam G. v. tantùm. Medicamentum
eſt catholicum, quaſi dicas, generale. *Andernac.*

Extractum

Extractum solutiuum minus efficax.

℞. Colocynthidis ʒ vj.℈.ij.
Agarici ℥.ß.
Rhabarbari ʒ.j.
Cinnamomi ℈.iv.
Asari, Nardi, Rosſ. rubrarum,
Masticis, Xyloales ana ʒ.j.
Styracis liquidæ ℈.iv.
Vini Maluatici mens j.

Fiat infusio, & extractio. *Magenbuch.*

Aliud.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ.vj.℈.ij.
Turpeti albi & gummosi ʒ.x.
Stœchadis Arabicæ ℥.ß.
Diagridii ʒ.iij. vel ʒ.vj.
Agarici optimi ℥.ß.
Rhabarbari electi ʒ.iij.
Cinnamomi ℈.v.
Rad. Asari, Spicæ nardi,
Rosſ. rubrarum, Masticis,
Ligni aloes ana ℈ iv.
Aloes hepaticæ ℥.j.ß.ʒ.ij.
Styracis liquidæ ℈.ij.G.iij.

Incisis & contusis, infundantur in vino sublimato: rectificetur, & fiat secundùm artem extractum. *Magenbuch.*

Aliud purgans, Norimbergæ in vsu.

℞. Colocynthidis ʒ.xiij.
Veratri nigri, Senæ Alexandr. ana ℥.ß.
Agarici optimi ℥.j.
Rhabarbari electi ℥.j.
Diagridij ʒ.xiv.
Cinnamomi ʒ ij.℈.ij.
Turbith, Stœchados Arab. ana ℥.ij.ß.
Rosſ. rubrarum, Ligni aloes, Masticis,
Ligni paradisi. Myrrhæ, Asari, Spicæ nardi,
Storacis liquidæ an.℈.v.

Fiat infusio vel putrefactio per aliquot dies, nēpe 10.12. vel 14. cum essentia vini calida: & succus deinde expressus vniatur cum aloes præparatæ ℥.iij. *Idem.*

Extractum purgans omnes humores.

℞. Spec. Diambræ ℥.ß.
Spiritus vini ℔.ij.ß.
Aquæ cinnamomi distil. ℔.j.

Macerantur per dies aliquot vase probè oblito, ne quid expiret: quotidie verò vas vitreum agitari debet, quoad liquor rubescat: deinde super hæc quæ sequuntur, funditur, relictis fæcibus in fundo vasis:

℞. Colocynthidis ʒ.vj.
Turpeti albi ʒ.vij.
Agarici optimi ʒ.iv.
Veratri nigri ʒ.iij.
Eupatorij Mesuæ, siue Gratiolæ,
Foliorum Senæ ana ʒ.v.ß.
Diagrydij ʒ.v.
Rhabarbari electi ʒ vij.

Omnia incisa macerantur in humore supradicto diebus quatuordecim: deinde sacculo lineo iniiciuntur, exprimunturq́; sub prælo stanneo. Li-

A quor excolatus effususq́; in ampullam imponitur balneo, & extillatur, donec id quod in fundo subest, syrupi acquirat spissitudinem: tunc in hoc aloes præparatæ, rursusq́; in puluerem redactæ ʒ.x. resoluentur, & agitando vniuntur, quoad crassamentū mellis instar appareat. * Datur ℈.j. vel ℈. ß. ex iure, alióue diluto: vel in catapotia per se, aut medicamentis purgantibus admixtis, redigitur, exhibeturq́; ad deuorandum in aurora, aut longissimè à cœna, ita vt somnus subse-
B quatur. *Andernacus.*

Aliud valenter purgans.

℞. Vini spiritus ℔.ij.
Aquæ Cinnamomi ℔.j.
Spec. Diambræ ℥.j.
Spec. Aromat. caryophyll. ℥.ß.

Hæc per dies quatuordecim in aqua temperatè calida macerantur: deinde liquor fæcibus relictis, effunditur super hæc quæ sequuntur:

Diagrydij ℥.ß. Rhabarbari electi ℥.j.
C Trochisc. Diacolocynthidos ʒ.iij.
Agarici Trochiscati ʒ.vj.
Turpeti ex vino cotoneorum macerati ℥.ß.
Veratri nigri, cum sapa, dauco, & cinnamomo præparati ʒ.vj.
Fol. Senæ Alexand. ℥.j.ß.
Sem. Citri albi ʒ.j.
Cort. Citri ʒ.ß.
Enulæ campanæ ℥.j.
Rad. Cichorij ʒ.vj.
D Scolopendrij veri, Flor. Stœchados,
Masticis, Myrrhæ,
Rosarum rub. sem. Fœniculi,
Semin. Anisi ana ʒ.j.ß.

Singula contunduntur, macerantur q́;, vt dictum est, postea sub prælo exprimuntur, & ampullæ imposita, distillantur, donec crassitudinem mellis acquirant: postremò aloes ʒ.xij. dissolutis, repurgatisq́; ex vino stillatitio, vniūtur in modū extracti: quod oleo cinnamomi, aut caryophyllo-
E rum imbuitur ac vitreo vase conditur. *Andernac.*

Extractum Holagogum solutorium.

℞. Foliorum Senæ ℔.j.
Colocynthidis trochiscatæ ℥.iij.
Aloes ℥.ij.
Agarici, Turbith albi,
Rhabarbari ana ℥.iiij.
Radicū Ellebori nigri Esulæ minoris ana ℥.ij.
Diacrydij ℥.j.

Attritis cunctis affunde Aquam vitæ: adijce
F Cinnamomi ℥.iij.
Anisi, Mastichis, Spicæ ana ʒ.j.
Rosarum rubrarum M.ij.
Spec. Diambræ & Diarrhodonis ana ℥.j.

Macerentur dies x i i i i. vel diutius, prælo exprimantur: balneo exhauriatur tenuior liquor, vt characterē mellis induat. Datur scriptulus. *Heurn.*

Extractum Pilularum.

Pari modo ex quaque massa Pilularum succus abducitur. Infunde Pilulas Aquæ cinnamomi: macera, exprime, euapora, fiat echyloma cum

puluere Liquiritiæ si massa sit liquidior. *Idem.*

Nouus modus extrahendi purgantia narcotica & alterantia.

℞. Herbarum vel Radicum ℔.j.
Aquæ destillatæ, quę vel corrigit extrahendorum vim, vel quæ eam promouet ℔.x.

In poculo ad focum macera dies quatuordecim vel viginti, vt res duriores vel molliores fuerint: dein per setaceum cola. Hanc colaturam, per impositam filtri partem aut partes distilla in vitrum angusti oris: distillatum liquorem testæ inditum ac tenui linteo obducta teste, euapora: semper quod margini adhærescit absterge ac cum sidente succo id remisce. Tenui foco exhauriatur: vel testa cum liquore ollæ imponitur, quæ duos vel tres carbones ignitos habet. Tandem cùm ad succi liquiritiæ crassamentum deuentum est, reconditur. Dantur gr. iij. vel quinq; vel plura, vt rerum exstractarum vis fuerit. *Heurnius.*

Extractum ex Helleboro, & alijs.

℞. Succi Buglossi Borraginis ana ℔.ij.
Depurentur, colenturq;, vt purificētur. adde his
Rad. Fœniculi, Cichorij, Asparagi,
Petroselini ana ℥.iv.

A Sebesten, Iuiubarum ana ℥.ij.
Sem. frig. minorum ana ℥.ß.

Decoquantur in aquæ ℔.xvj. ad tertias. colaturæ adde succos præscriptos, bulliant ad ignem parum: permisce postea,
Rad. Hellebori nigri ℔.iv.

Coque donec radices emineant, fiat tandem colatura omnium, & decoquantur lento igne ad mellis spissitudinem. *Hieronymus Herold.*

Extractum Aloes.

B Aloe in pulu erem redacta ex humore idoneo maceratur in loco calido tamdiu, donec is coloretur: deinde hic relictis fæcibus eximitur, & recens iterum affunditur: idq; tantisper reiteratur, quoad nullum amplius colorem extrahere videbitur: postea omnis humor congregatur, per filtrum colatur, & succus in fundo remanebit: qui syrupo rof. lax. ad iustam spissitudinem coqui debet. *Andernacus.*

Extractum rad. Mechoacan.

C Extractum radicis Mechoacan, eodem modo conficitur, vt Rhabarbari extractum. * Purgat clementer pituitam & aquas. Confert epilepticis, cephalicis, ictericis, asthmaticis, febrientibus, &c. Datur à ℈.j. ad ʒ.ß.

De Linimentis, Sectio XXVII.

LINIMENTA fiunt ex oleo, adipe, seuo, butyro, liquefactis, vel aliis, quæ olei spissitudinem habent, vt styrace liquida, &c. Atq; hæc alterant aut qualitate

- Prima. Sic
  - Temperata: *vt* Linimentum ad pectus.
  - Intemperata
    - Calida: *vt*
      - Linimentum ad partes conuulsas.
      - Linimentum ad thoracis affectum frigidum.
    - Frigida: *vt*
      - Linimentum ad thoracis affectum calidum.
      - Linimentum refrigerans ad erysipelas & inflamationem.
    - Humida: *vt*—Linimentum humectans.
    - Sicca: *vt* ——Linimentum exiccans.
- Secunda. Sic
  - Astringunt: *vt*—Linimentum repellens & sanguinem cohibens.
  - Emolliunt: *vt*—Linimentum emolliens.
  - Glutinant: *vt*—Linimentum pro capitis vulneribus, &c.
  - Carnem generant: *vt*—Linimentum ad fistulas, &c.
  - Dolorem sedant: *vt*
    - Linimentum ad dolorem pleuriticum.
    - Linimentum ad capitis dolorem ex insolatu.
    - Linimentum ad vetustum capitis dolorem.
    - Aliud.
    - Aliud ad capitis dolorem ex calore iecoris.
    - Aliud ad dolorem ex frigore.
    - Linimentum ad mamillarum dolores lacte turgentium.
    - Aliud mitius.
    - Linimentum ad dolorem ex inflammatione iecoris, ani, & aurium.
  - Vermes necant: *vt*—Linimentum contra vermes.
  - Ambusta extinguunt: *vt*—Linimentum empyreuma extinguens, &c.

DE

DE LINIMENTIS temperatis.

Linimentum ad pectus.

℞. Olei amygdal. dul. ℥.iij.
Butyri recentis ℥.ij.
Axungiæ gallinæ, vel anatis ℥.j.
Misce, & fiat linimentum. *Rondeletius.*

DE LINIMENTIS calidis.

Linimentum ad partes conuulsas ratione nerui vulnerati.

℞. Olei sulphuris terebinthinati ʒ.ij.
Olei Sabinæ, Olei terebinthinæ ana ʒ.ij.
Olei vitellorum ouorum ℥.ß.
Misce & applicentúr calidè parti affectæ. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Olei butyri, Olei resinæ ana ʒ.ij.
Olei euphorbij destillati,
Olei baccarum iuniperi,
Olei terebinthinæ ʒ.j.
Olei vitellorum ouorum ℥.j.
Misce. *Idem.*

Linimentum ad membra vulnerata, conuulsa ex repletione.

℞. Balsami gummi hederæ, Bal. gummi elemi ana ℥.ij.
Olei ceræ, Olei terebinthinæ,
Olei iuniperi ana ℥.ß.
Olei caryophyllorum, Ol. Belzoini ana ℈.ij.
Misce, & fiat in formam linimenti, quo inungatur spina dorsi, & pars affecta. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Balsami visci pomorum, Bal. hederæ,
Bal. Hypericonis ana ℥.ij.
Olei Saluiæ Olei terebinthinæ ana ℥.j.
Olei iuniperi ℥.ß.
Ol. tartari fœtentis ʒ.iij. Axungiæ taxi ℥.iij.
Misce. Vtere, vt iam dictum est. *Idem.*

Linimentum ad thoracis affectum frigidum.

℞. Olei amygdal. amararũ, Olei Liliorum, vel Irini, vel Olei Cheirini ana ℥.ij.
Butyri rancidi, loti ℥.j.
Axungiæ gallinæ anatis ana ℥.ß.
Mucilaginis sem. Lini,
Mucilaginis Fœnigræci, extractæ cum aqua hordei & pauco vino albo ana ℥.ß.
Croci parum.
Misce & fiat linimentum, quo pectus & latera illinantur. *Rondeletius.*

DE LINIMENTIS frigidis.

Linimentum ad thoracis affectum calidum.

℞. Olei amygdal. dulcium, Violarum ana ℥.ij.

A Butyri loti, in aqua hordei mundati ℥.j.
Misce, & fiat linimentum, quo inungatur pectus. *Rondeletius.*

Linimentum refrigerans ad erysipelas & inflammationem.

℞. Mucilaginis sem. Psyllij, extractæ cũ aqua semperuiui, & pauco aceto ℥.iij.
Succi Plantaginis, vel Solani ℥.j.
Olei Nymphęę, vel de papauere, vel Hyoscyami ʒ.iij.
B Coquantur succi vsq; ad consumptionem: deinde adde Pomatæ ℥.ß.
Misce, & fiat linimentum, quo illinatur pars feruens. *Rondeletius.*

DE LINIMENTIS humidis.

Linimentum humectans.

℞. Olei Violarum ℥.iij.
C Olei è sem. Cucurbitæ ℥.j.
Lactis mulieris recentis, vel Butyri recentis ana ℥.j ß.
Misce, & fiat linimentum, quo pars humectanda illinatur, tribus horis post pastum, præcedente fotu tepidè *Rondeletius.*

Linimentum exiccans.

℞. Olei Irini, Costini ana ℥.ij.
Pinguedinis gallinæ antiquæ, salitæ,
Butyri saliti rancidi ana ℥.j.
D Vini veteris & generosi parum, vel aquæ vitæ parum.
Misce, & fiat linimentum. *Idem.*

Linimentum emolliens duritiem hepatis.

℞. Ol. amygdal dulc. Ol. Absinthij ana ℥.j.ß.
Butyri recentis ℥.ij.
Pinguedinis gallinæ ℥.j. Masticis ʒ.ij.
Misce, & fiat linimentum.

E
DE LINIMENTIS astringentibus.

Linimentum repellens, & sanguinem cohibens.

℞. Boli Armeni Spagyrico more præparati ℥.(ij.
Croci Martis, Croci Veneris ana ℥.j.
Olei rosati q. s. est.
Misce, & fiat linimentum. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

F ℞. Colchotaris dulcificati, Cineris ranarum adustarum ana ℥.ß.
Album ouorum q. s. est.
Misce, & fiat linimentum. *Idem.*

Linimentum, seu potius nutritum, humorum defluxionem, & inflammationem prohibens.

℞. Succi fol. nymphææ, succi fol. Semperuiui,
Succi fol. Hyoscyami ana ℥.ij.
Aquæ Spermatis ranarum,

Aquæ florum tapsi barbati ana ℥.j.
Lithargyri, vel Salis eiusdem ℥.ij.
Olei visci pomorum,
Olei rosati omphacini ana ℥.ij.ß.
Aceti rosati ℥.j.

Ducantur diu in mortario plumbeo, cum pistillo plumbeo, & fiat instar nutriti, quo vtendum pro defensiuo. *Quercetanus.*

Linimentum defensiuum.

℞. Boli Armenæ præparat. Sanguinis Draconis,
Coralli rubri ana ℥.ß.
Croci martis ʒ.ij.
Baccarum myrti ʒ.j.ß.
Olei ros. omphac. ℥.iiij.
Aceti rosati ℥.ij.
Ceræ ℥.j.ß.

Fiat linimentum. *Iosephus Quercetanus.*

DE LINIMENTIS glutinantibus.

Linimentum pro capitis vulneribus cum cranij fractura.

℞. Mellis rosati ℥.ij.
Olei ouorum ℥.j.

Misce, & ex eis santalum intinge, vel linamenta, & calida membranæ, siue meningi detectæ impone. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Mellis rosati ℥.ij.
Olei rosati ℥.j.
Terebinthinæ lotæ ℥.ß.

Misce, & santalum imbue. Vbi verò dies septima aut vndecima preterierit, sequentia remedia meningi detectæ applicanda erunt.

℞. Mellis rosati ℥.ij.
Terebinthinæ ʒ.j.
Aquæ vitæ guttas x.

Misce omnia simul, & calefac in lance, ac santa- E lum intinge, & linamenta tenuissima, calidaq; meningi impone. *Quercetanus.*

Aliud ad idem pro ditioribus.

℞. Mellis rosati ℥.ij.
Olei myrrhæ ex descript. nostra ʒ ß.
Olei terebinthinæ per Bal. destill. cum aqua vitæ ʒ.j.

Misce, & vtere, vt suprà, modo pars phlegmone non tentetur. Hoc medicamentum commodissimum est ad membranā, ab omni putredine con- F seruandam, & cranij fracturis aptissimum. *Idem.*

DE LINIMENTIS CARnem generantibus.

Linimentum ad callum & fistulas curandas.

℞. Olei mellis distillati ignis expressione ℥.ij.
Olei Saturni,
Olei Mercurij sublimati ana ʒ.j.
Olei petrolei, Ol. Caryophyll. ana ʒ.j.ß.

Excipiantur terebinthina, & apponātur cum el-

A lychnijs aut turundis parti affectæ. *Quercetanus.*

Linimentum ad intertrigines.

℞. Medullæ ceruinæ ʒ.iij.
Cerussæ lotæ ʒ.ij.ß.
Butyri recentis, aqua ros. abluti ʒ.ij.
Lithargyrij abluti ʒ.ß.
Myrrhæ ʒ.j.

Cum modico terebinthinæ lotæ fiat linimentū. *Hieronymus Mercurialis.*

B *Linimentum ad ossa corrupta, & cariosa.*

℞. Olei myrrhæ destillat. per descensum, purificati cum vini spiritu ℥.ß.
Olei caryophyllorum ʒ.ij.
Olei sulphuris cum colchotare destillati ʒ.ß.

Misce omnia & cùm vti voles, os corruptū bis, terue contrectato cum xylo in hoc medicamentum intincto, quod ad extremum specilli alligaueris: ac tum os à carie sanabitur, simulq; quod

C corruptum est, breui dilabetur. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Olei tartari destillati per retortam,
Olei guaiaci ana ℥.ß.
Olei sulphuris, Olei vitrioli ana ʒ.j.

Misce, & vtere, vt suprà. *Idem.*

Aliud.

℞. Balsami Mercurij ℥.ß.
Olei antimonij ʒ.iij.

D Salis Saturni ʒ.ij.

Misce omnia simul. Ossa corrupta & saniosa, nec non vlcera maligna, & deplorata mirum in modum persanat. *Idem.*

DE LINIMENTIS DOlorem sedantibus.

Linimentum ad dolorem pleuriticum.

℞. Olei Irini, Chamæmelini,
Adipis capi ana ℥.ß.
Butyri recentis non saliti ʒ.ß.
Ceræ lotæ parum.

Misce, & fiat linimentum. *Andernacus.*

Linimentum ad capitis dolorem ex insolatu.

℞. Olei Chamæmelini recēter præparati ℥.ij.

Temporibus & fronti illinantur. *Andernacus.*

Linimentum ad vetustum capitis dolorem.

℞. Olei Chamæmelini recenter præparati ℥.ij.
Olei Rosarum ℥.ß.

Misce. Vel

℞. Olei Rosacei ℥.ij.
Olei Chamæmelini ℥.ß.

Misce, & fiat linimentum. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Olei Rosacei ℥ j.
Aceti ℥.ij.
Ceræ lotæ ex aqua frigida quantum satis est.

Misce, & fiat linimentum. *Andernacus.*

Aliud

Aliud ad capitis dolorem ex calore iecoris.

A Oleo rosaceo, aut melino, aut hydrelæo, aut cerato, frons & tempora illinantur. *Idem.*

Aliud ad dolorem capitis ex frigore.

Oleum rutaceum, aut laurinum, aut irinum, aut nardinũ, aut ea quæ ex pipere & euphorbio constant, fronti imponantur. *Andernacus.*

Linimentum ad mamillarum dolores, lacte turgentium, & inflammationes.

℞. Vitellorum ouorum num. ij.
Pompholygis præparatæ ʒ.ij.
Olei Rosacei ℥.iij.
Ceræ nouæ parum.
Misce, & fiat linimentum. *Idem.*

Aliud mitius, vsu crebro probatum.

℞. Olei Lini ℥.iij.
Ceræ nouæ ʒ.j.
Liquescant, & linteis intincta mammis obducantur. *Andernacus.*

Linimentum ad dolorem ex inflammatione iecoris, ani, & aurium.

℞. Olei Violarum ʒ.iv.
Cremoris radicis Althææ, Cremoris psyllij, expressi cũ lacte mulieris, vel iure pulli, vel aquæ hordei purgati ana ʒ.j.
Butyri recentis, vel Axũgiæ porcinæ, vel Medullæ porcinæ recẽtis, aut Medullæ vitulinæ ʒ.ß.
Misce, & fiat linimentum, quo partes affectæ calidæ illinantur. *Rondeletius.*

Linimentum dolorem leniens.

℞. Succi fol. Hyoscyami, Semperuiui an. ℥.ij.
Olei visci pomorum,
Olei nenupharis ana ℥.j.ß.
Butyri recentis ℥.ij. Ceræ nouæ ℥.j.
Misce, & fiat linimentum. *Quercetanus.*

DE LINIMENTIS VERmes necantibus.

Linimentum contra vermes.

℞. Succi absinthij, succi Abrotani ana ʒ.j.ß.
Pulu. Scordij, Aloes ana ℈.ij.
Olei communis ℥ j.
Ceræ parum.
Misce, & fiat linimentum. *Hieron. Mercurialis.*

DE LINIMENTIS AMbusta extinguentibus.

Linimentum empyreuma extinguens, valdè efficax.

℞. Olei Lardi Olei Butyri ana ℥.ß.
Succi fol. & baccarum hederæ ℥.ij.
Succi cort. med. sambuci ℥.j.
Olei Sambuci ℥.iv.
Salis Petræ ʒ.ij.
Decoquantur simul ad aquæ cõsumptionem & cum modico ceræ fiat linimentum. *Quercet.*

Linimentum ad ambusta vulnera.

℞. Lardi liquefacti, & aqua solani excepti ℥.ij.
Olei Saturni ℥.ß.
Misce. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Visci rad. Hyoscyami,
Visci Papaueris rubri ana ℥.j.
Salis Petræ ʒ j.
Mucilag. sem. Cydoniorum ʒ.iij.
Olei Caphuræ q.s.
B Fiat linimentum. *Idem.*

Linimentum ad combustionem faciei, & vulnera sclopetica.

℞. Succi Porrorum, succi Ceparum sub prunis coctarum ana ℥.ij.
Aquæ sem. Ranarum ℥.j.
Olei è visco pomorum, Olei Populini,
Ceræ albæ ana q.s.
C Misce, & fiat linimentum, quo bis quotidie partem vstam & depilatam inunges. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

Butyrum liquefactum in aquam ex ranarum semine extractam inijce, aut in aquam gammarorum more nostro paratã, id decies, aut sæpius repetendo, donec butyrum lactis instar albescat. Eius ita præparati ℥.iij. misce cum ℥ j. olei luteorum ouorum, & fiat linimentum, quo partem puluere tormentario maculatam inunges. Est D enim ad id singulare remedium, & ad empyreuma partis ambustæ tollendum. *Idem.*

Linimentum præstantissimum ad empyreuma pulueris tormentarij restinguendum.

℞. Salis saturni saccharini ℥ j.
Olei vitellorum ouorum ℥.ij.
Butyri præparati ℥.iv.
E Misce, & fiat linimentum, quo totus adustus locus inungatur ter, aut quater in die. Inflammationes etiam omnes arcet, & dolores compescit. *Quercetanus.*

Linimentum ad ambusta.

℞. Succi cepæ sub cineribus coctæ ℥.ij.
Olei nucum ℥.j.
Misce, & fiat in forma linimenti. *Quercetanus.*

Aliud ad ambusta.

℞. Fol. Hederæ nigræ, cum aqua plantaginis contusorum M.ij.
F Olei ℔.j. Vini albi ℥ iv.
Coquantur vsque ad vini consumptionem, adde sub finem Ceræ q.s. est.
Fiat linimentum. *Idem.*

Aliud ad idem.

℞. Lardi ad flammam liquati ℥.ij.
Succi Betæ, succi Rutæ ana ℥ ij.
Cremoris lactis ℥.j.
Mucilaginis sem. Cydoniorum,
Mucilaginis tragacanthæ ana ℥.ß.
Misce, & fiat linimentum. *Idem.*

LINIMENTVM AD Tophos in lue venerea.

Pro Diuitibus.

℞. Argenti viui ℥.vj.
Pinguedinis suillę nō liquatæ neq; salitæ ℔.j.
Extinguatur Argētum viuum in prædicta Axungia secundùm artem: deinde adde
Medullæ cruris bouis ℥.ß.

A Olei ex Terebinthina ℥ j.
Olei ex Ligno sancto ℥.iij.
Croci ʒ.j.
Pulueris Iuæ & Betoricæ ana ℥.ß.
Misce, fiat linimentum. *Hercules Saxonia.*

Pro Pauperibus.

℞. Vnguenti dialtheæ ℥.iij.
Argenti viui extincti in pinguedine porci ℥.vj.
Misce, fiat linimentum. *Idem.*

De Vnguentis, Sectio XXVIII.

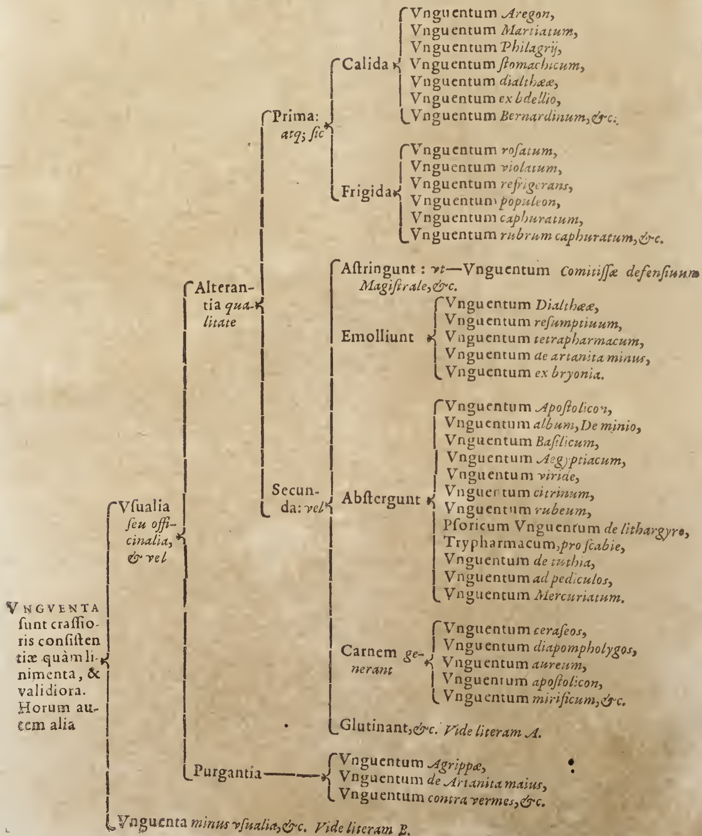

- A
  - Glutinant, *& cicatricem ducunt*
    - Vnguentum *potabile,*
    - Vnguentum *aureum,*
    - Vnguentum *citrinum,*
    - Vnguentum *desiccat. rubrum, &c.*
  - Carnem *auferunt*
    - Vnguentum *Aegyptiacum,*
    - Vnguentum *apostolicon,*
    - Psoricon,
    - Vnguentum *ex cantharid.*
  - Extrahunt: — Vnguentum *fuscum, &c.*
  - Dolorem *sedant*
    - Vnguentum *D. Gereonis,*
    - Vnguentum *ad hæmorrhoidas,*
    - Vnguentum *ad oculos,*
    - Vnguentum *anodynum,*
    - Vnguentum *pectorale.*
  - Somnum *conciliant*
    - Vnguentum *populeon,*
    - Vnguentum *somniferum.*
  - Ambusta *extinguunt*
    - Vnguentum *ad ambusta,*
    - Vnguentum *ex calce.*

- B Vnguenta *minus vsualia, seu non officinalia, vel*
  - Alterant *qualitate*
    - Prima: *Sic*
      - Calefaciunt
        - Caput: *vt* — Vnguentum *ad memoriam.*
        - Pectus: *vt*
          - Vnguentum *ad pectoris angustiam, & maturationem,*
          - Vnguentum *ad sanguinis eruptionem,*
          - Vnguentum *ad phthisim, &c.*
        - Stomachum: *vt*
          - Vnguentum *ad ventriculum excalefaciendum,*
          - Vnguentum *ad iuuandam concoctionem,*
          - Vnguentum *ad lienteriam calefaciens,*
          - Vnguentum *ad stomachi resolutionem, &c.*
        - Hepar: *vt*
          - Vnguentum *ad calefaciendum hepar,*
          - Vnguentum *iecoris facultatem sanguificam roborans,*
          - Vnguentum *ad scirrhos iecoris.*
        - Splenem: *vt*
          - Vnguentum *ad scirrhum splenis,*
          - Vnguentum *ad tumorem lienis, &c.*
        - Renes: *vt*
          - Vnguentum *ad mouendas vrinas,*
          - Vnguentum *ad vrinæ retentionem aliud, &c.*
        - Vterum: *vt*
          - Vnguentum *ad menstrua prouocanda,*
          - Vnguentum *ad facilitandum partum,*
          - Vnguentum *ad eiectionem secundæ,*
          - Vnguentum *ad retentionem fœtus,*
          - Vnguentum *ad superpurgationem menstruorum, &c.*
      - Frigefaciunt
        - Stomachum: *vt*
          - Vnguentum *ad ventriculum refrigerandum,*
          - Vnguentum *ad lienteriam.*
        - Hepar: *vt* — Vnguentum *ad refrigerandum hepar, &c.*
    - Secunda: *Sic, &c.* *Vide literam C.*
  - Purgant: *vt*
    - Vnguentum *ventrem laxans,*
    - Vnguentum *ad vermes,*
    - Vnguentum *ventrem subducens, &c.*

C. Vnguenta *alterantia qualitate ſecunda, vel*

- Aſtringunt: *vt*
  - Vnguentum *ad inflammationem oculorum.*
  - Vnguentum *ad ſanguinis impetum ſiſtendum è naribus, pulu. thorace, renibus, &c.*
  - Vnguentum *ſanguinem cohibens aliud.*
- Emolliunt: *vt* — Vnguentum *ad humorem concretum, & ſchirroſum.*
- Calculum expellunt: *vt* — Vnguentum *precioſum (quod Fuckersſalb appellant.)*
- Digerunt: *vt*
  - Vnguentum *ad inflammationem oculorum digerendam,*
  - Vnguentum *ad parotidas,*
  - Vnguentum *ad anginam.*
- Abſtergunt: *vt*
  - Vnguentum *ad deterſionem ſuffuſionis,*
  - Vnguentum *ad ſcabritiem, ſcabiem, &c.*
  - Vnguentum *ad pſoram,*
  - Vnguentum *ad herpetes,*
  - Vnguentum *ad ſcabiem,*
  - Vnguentum *ad pruritum, &c.*
- Carnem *generant: vt*
  - Vnguentum *ad vlcera narium,*
  - Vnguentum *ſarcoticum, &c.*
- Conſolidant: *vt*
  - Vnguentum *ad phthiſim,*
  - Vnguentum *glutinans,*
  - Vnguentum *ad vulnera, &c.*
- Cicatricem *inducunt: vt* — Vnguentum *epuloticum.*
- Erodunt: *vt* — Vnguentum *ad polypos exedendos.*
- Dolorem *ſedant: vt*
  - Vnguentum *ad dolorem capitis ex calore,*
  - Vnguentum *ad dolorem capitis ex calore in declinatione,*
  - Vnguentum *ad dolorem capitis ex frigore,*
  - Vnguentum *ad dolorem colicum,*
  - Vnguentum *ad dolores capitis & articulos.*
- Somnum conciliant: *vt* — Vnguentum *ſomniferum.*
- Venerem excitant: *vt* — Vnguentum *ad coitum.*
- Ambuſta extingunt: *vt* — Vnguentum *ad combuſtionem, &c.*

DE VNGVENTIS EXcalfacientibus.

Vnguentum Aregon.

℞. Roriſmarini, Maioranæ, radicis Iari (id eſt, veræ ſerpentariæ) Serpilli, Rutæ,
Rad. Cucumer. aſinini ana ℥. iv. ß.
Fol. Lauri, Saluiæ, Sabinæ ana ℥. iij.
Pulicariæ maioris, minor. ana ℥. iv.
Rad. Bryoniæ ℥. iij.
Laureolæ (pro eo radicum vel foliorũ Cocci gnidij) ℥. ix.
Fol. Cucum. aſinini, Nepetæ ana ℥. vj.
Maſticis Olibani ana ʒ. vij.
Pyrethri, Euphorbij, Zingib. Piperis ana ℥. j.
Adipis vrſini, Olei Laurini ana ℥. iij.
Olei Moſchelini ℥. ß.
Olei communis ℔. v. aut plures,
Petrolei clari ℥. j.

A Butyri ℥ iv. aut quantum ſufficit.
Herbæ & radices Maio menſe collectæ in oleo macerentur diebus ſeptem, deinde coquantur, & colētur. Colato oleo adijce reliqua, atq; adde
Ceræ ℔. j. ℥ iij.
Durat annum. * Prodeſt malis corporis frigidis, conuulſionibus, reſolutionibus partium: item dolori colico, renum, articulorumq;. *Nicolaus.*

Vnguentum Martiatum.

B ℞. Ceræ ℔. ij.
Olei ℔. iix. vel quantum ſatis eſt,
Roriſmarini, Folior. Lauri ana ℥ iix.
Rutæ ʒ. vij. Fol. Tamariſci ℥. vj.
Ebuli, Sabinæ, Balſamitæ, Saluiæ,
Ocymi, Polij, Calaminthæ, Artemiſiæ,
Enulæ, Betonicæ, Brancæ vrſinæ,
Spargulæ, Herbulæ venti, id eſt, Parietariæ,
Pimpinellæ, Agrimoniæ, Abſinthij,
Herbæ paralyſis, Herbæ ſanctæ Mariæ,

Cymarum

Cymarum Sambuci, Herbæ Crassulæ,
Millefolij, Semperuiuæ, Chamædryos,
Centaureæ, Centumneruiæ, Fragulæ,
Tetrahit, id est, herbæ Iudaici, vel orobi,
Quinquefolij ana ℥.iv ß.
Rad. Althææ, Cumini, Myrrhæ ana ℥ iij.
Fœnigræci ℥.j.ß.
Butyri ℥.j.ʒ.ij.
Seminis Vrticæ, Violarum,
Papaueris albi, Menthæ Saracenicæ, crispæ,
Lapathioli, Polytrichi, Carduncelli,
Matris syluæ, Maturellæ, Herbæ Moschatæ,
Alleluiæ, Linguæ ceruinæ,
Crispulæ, Camphoratæ, id est, Abrotani,
Styracis calamitæ,
Medullæ ceruinæ ana ℥.ß.
Adipis vrsini, Gallinacei,
Mastiches Thuris ana ℥.j.
Olei Nardini ℥.ij.

Herbæ omnes in Maio mense colligantur, & incisæ macerentur in vino odorifero per dies septem: octauo deinde die coquantur, donec ferè consumatur vinum: postea cola: & colaturæ expressæ adde oleum, & coque donec consumatur vinum: mox adde ceram, & reliqua secundùm artem. Seruatur annos tres. * Aduersus frigida corporis mala, resolutionem coxendicum, nephritim, conuulsionem, & id genus alia valet: tumores reprimit, duritie semollit, liuoremque cutis emendat. *Nicolaus.*

Vnguentum Martiatum magnum.

℞. Ceræ albæ ℔.ix.
Olei sextarios vj.
Rorismarini, fol. Lauri ana ℔.ij.ß.
Amarici, Ebuli, Sabinæ, Balsamitæ,
Ocymi, Saluiæ, Polij, Calaminthes,
Artemisiæ, Enulæ, Betonicæ, Brancæ vrsinæ,
Herbæ venti, Pimpinellæ, Agrimoniæ,
Absinthij, Herbæ paralysis, Herbæ S. Mariæ,
Cymarum Sambuci, Herbæ Crassulæ,
Semperuiuæ, Millefolij, Chamædryos,
Centauriæ, Centumneruiæ, Fragulæ,
Quinquefolij, Herbæ Tetrahit ana ℔.j.ß.
Rad. Althææ, Cumini, Myrrhæ ana ℔.j.
Fœnigræci ℔.ß. Butyri ℥.v.
Sem. Vrticæ, Violarum, Papaueris rubei,
Menthæ Saracenicæ, Menthæ crispæ,
Lapathioli, Polytrichi, Carduncelli,
Matris syluæ, Marathri, Herbæ Moschatæ,
Alleluiæ, Linguæ ceruinæ, Crispulæ,
Camphoratæ, Styracis, Medullæ ceruinæ,
Adipis vrsini, gallinacei ana ℥.iij.
Thuris ℥.ij.
Olei Nardini ℥.j.

Fiat vnguentum secundùm artem. * Ad frigiditatem & dolorem capitis, pectoris & stomachi, ad sclirон hepatis & splenis, ad ilij dolorem, ad paralyticos, arthriticos, nephriticos, podagricos, ischiaticos, & ad omnes dolores, ad tumores, duriciem, spasmum, & febrientes, ad ignem vel solem inunctum. *Nicolaus Alexandrinus.*

A *Vnguentum Martiatum paruum.*

℞. Fol. Lauri, ℔.iij.
Rutæ ℔.ij.ß.
Maioranæ ℔.ij.
Rorismarini ℔.j.ß.
Myrti ℔.j.
Esbrij, vel maioranæ summitates,
Balsamitæ, sem. Ocymi ana ℥.vj.
Butyri ʒ.v.
Styracis, Medullæ ceruinæ, Adipis vrsini,
B Adipis gallinacci ana ʒ.iv.
Masticis ℥.iij.
Thuris ℥ ij.ß.
Olei Nardini ℥.j.
Olei communis ℔.vj.
Ceræ ℔.iv.

Confice vt artis est. * Ad podagram frigidam siue calidam, paralyticos, arthriticos, nephriticos, ischiadicos, & ad omnia vitia, & dolores neruorum valet. *Nicolaus.*

C *Vnguentum Martiatum, aliud.*

℞. Masticis, Ceræ,
Styracis ana ℥.iij.
Oesypi ℥.vj.
Terebinthinæ ℥.j.

Confice vt artis est. * Ad articulorum morbos, & corporis languores ac resolutiones. *Paulus.*

Vnguentum Philagrios.

℞. Ceræ ℥.iij.
D Oesypi, succi Rutæ agrestis ana ℥.ij.
Euphorbij, Piperis, Ammoniaci, Croci,
Thuris, Castorei, Terebinthinæ,
Opopanacis ana ʒ.ij.
Styracis, Myrrhæ ana ʒ.ij.ß.

Fiat vnguentum secundùm artem. * Spasmum & paralysim iuuat. *Mesues.*

Vnguentum stomachicum magistrale.

E ℞. Olei Absinthij, Mastichini, Nardini an. ℥.∴.
Rosarum rubrarum, Coralli rubri,
Caryophyllorum, Cinnamomi, Ligni Aloes,
Masticis, Menthæ, Schœnanthi ana ʒ.j.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat vnguentum secundùm artem. * Ventriculum & hepar roborat, horum dolorem à frigido lenit, appetentiam excitat, coctionem iuuat. *Medici Florentini.*

Vnguentum Dialthea, simplex.

F ℞. Rad. Altheæ ℔.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔.j.
Olei ℔.iv. Ceræ ℔.j.
Terebinthinæ ℥.ij.
Resinæ ℥.vj.

Radices sectæ, & cum seminibus contusæ, macerentur tribus diebus in aquæ ℔. iix. deinde feruefiant, & mucilaginis inde expressæ ℔.ij. sume, & coque cum alijs rebus, donec aquosum illud in mucilagine cõsumptum fuerit: & fac vnguentum. Durat annos tres. * Emolliendi vim habet, calefacit & humectat. *Nicolaus.*

Vnguentum dialthea compoſitum.

℞. Rad. Altheæ ℔.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔.j.
Scyllæ recentis ℥.vj.
Olei ℔.iv. Ceræ ℔.j.
Terebinthinæ ℥.ij.
Reſinæ, Picis græcæ ana ℥.vj.

Fiat vnguentum, vt ſuperius: deinde addes gummi ſubſequentia diſſoluta in aceto.

Galbani, Gummi hederæ ana ℥.ij.

Miſceantur probè, & reponãtur. * Valet propriè ad dolorem pectoris ex frigiditate & pleuriſi, & ſuper pectus inunctum ſanat omnia loca infrigidata: calefacit, mollificat, & humectat. *Nicolaus.*

Vnguentum ex bdellio.

℞. Bdellij ʒ.vj.
Euphorbij, Sagapeni ana ʒ.iv.
Caſtorij ʒ.iij. Ceræ ʒ.xv.
Olei Iaſmini, vel Keirini ʒ.x.

Bdellium & ſagapenum diſſoluantur aqua rutæ agreſtis: cætera cum aqua calida vniantur, & fiat vnguentum. * Epilepſiam, paralyſim, ſpaſmum, cæteros neruorum affectus frigidos ac ſcirrhoſos iuuat. *Meſues.*

Vnguentum Bernardinum.

℞. Granorum paradiſi, Caryophyllorum,
Zingiberis albi ana ℥.ij.
Sulphuris viui ℥.vj.
Axungiæ porcinæ ℔.j.
Moſchi ʒ.ß.
Olei Spicæ ʒ.ij.

Terantur omnia ſubtiliter arida, ac commiſce diligenter, fiatq; vnguentum.

DE VNGVENTIS REſtigerantibus.

Vnguentum roſatum Meſuæ.

℞. Axungiæ porcinæ ℔.j.

Lauetur nouies aqua calente, & toties frigida: deinde addito

Roſarum rubr. recentium ℔.j.

Probè terantur, & marceſcant cum ea dies ſeptẽ: coque igne lento, cola: rurſus tantundem roſarum recentium cum ea tere, vt ſuprà: idem fac tertiò: quartò autem præter roſas affunde

Succi Roſarum rubr. ℥.vj.
Olei Amygdal. dulc. ℥.iij.

Coque igne lento ad ſucci conſumptionem: cola, & repone. Alij addunt Opij ʒ.j. * Phlegmonas, eryſipelata, herpetas ſedat, cephalalgiam calidam, & ventriculi ac hepatis intemperiem calidam mitigat. *Meſues.*

Vnguentum violatum.

Fiat vt Roſarum, ſed ex violis nigris. * Idem quod roſatum pollet: præterea pleuritidi & thoracis inflammationi prodeſt.

Vnguentum refrigerans, Galeni.

℞. Ceræ albæ ℥.j.
Olei Roſati Omphacini ℥.iv.

Aquæ fontis frigidiſſimę quantũ ſufficit ad mul-
A tum diuq; lauandum & ſubigendũ ceratũ: quod tãdem ex aceto albo, pauco, claro, ſimiliter ſubigendum eſt, addaturq; etiam aliquid aquæ roſaceæ ad odoris gratiam acquirendam. Si qui fortè diutius aſſeruare debẽt, meminerint, vt ſubinde relauent poſca bene acida, ne ranceſcat. *Meſues.*

Vnguentum populeon.

℞. Oculorum populi arboris recentium, menſe Martio collectorum ℔.j.ß.

B Axungiæ porcinæ præparatæ ℔.ij.

Oculi populi contundantur, & macerentur cum axungia, donec ſequentes herbæ colligi queant: deinde,

℞. Fol. Papaueris agreſtis, fol. Mandragoræ,
Fol. Hyoſcyami, Solani,
Vermicularis aut Craſſulæ, Lactucæ,
Semperuiui, Bardanæ, Portulacæ, Violariæ,
Vmbilici Veneris ana ℥.iij.
Summitatum pruni tenerarum ℥.iij.

C Herbæ contundantur, & miſceantur axungiæ & oculis populi: adde

Vini optimi quantum ſatis eſt.

Coquantur ad vini conſumptionem: deinde cola, exprime & fiat vnguẽtum. * Contra nimium calorem valet, & temporibus illitum ſomnum conciliat. *Nicolaus.*

Vnguentum caphuratum album.

℞. Olei Roſati ℔.j.
Ceræ albæ ℥.iij. Ceruſſæ ℥.xij.
D Albi ouorum num. vj.
Caphuræ diſſolutæ cum aqua roſ. ex arte ʒ.ij.

Fiat vnguentum ſecundùm artem.

Vnguentum caphuratum rubrum.

℞. Olei Roſati ℔.j.ß.
Lithargyri ℥.ij. Minij ℥ iij.
Ceruſſæ ℥.j ß.
Tuthiæ, Caphuræ ana ʒ.iij.
Ceræ ℥.ij. in æſtate: ſed in hyeme ℥.j.

E Fiat vnguentum in pila plumbea cum piſtillo plumbeo.

DE VNGVENTIS aſtringentibus.

Vnguentum Comitiſſæ.

℞. Cort. med. Glandium,
Cort. med. Caſtanearum,
Cort. med. Quercus arboris,
Baccarum Myrti, Caudæ equinæ,
F Gallarum, Cort. Fabarum,
Acinorum Vuarum, Calycum, Glandium,
Sorborum immaturorum ſiccorum,
Meſpilorum acerborum ſiccorum,
Fol. Capparis, fol. Prunioli ſylueſt.
Rad. Chelidonij ana ℥.j.ß.

Contundantur aliquantulum, & coquantur in decocti plantaginis quantum ſufficit, ad dimidij conſumptionem: cola, & in dicta colatura laua ſubſequentia nouem vicibus, ſemper recentem aquam decoctionis affundendo, quotieſcunq; laueris.

℞. Olei

℞. Olei Myrtini, Maſtichini ana ℔.j.ß. A
Ceræ nouæ ℥.iix.ß.

Liqua & laua, vt dictum eſt: poſtea inſperge ſequentium rerum tenuiſſimum puluerem:
Cort.med.Glandium,
Cort.med.Caſtanearum,
Cort.med Quercus arboris ana ℥.j.
Gallarum, ſucci Hypociſtidis,
Cineris oſſium crucis bubuli,
Baccarum Myrti, Acini vuarum,
Sorborum ſiccorum ana ℥.ß. B
Trochiſc.de Charabe ʒ.ij.

Miſce, fiat vnguentum bonæ conſiſtentiæ. * Inceptum abortum prohibet, hæmorrhoidas ſiſtit, ac laxatos renes conciliat. *Varignana.*

Defenſiuum magiſtrale.

℞. Boli Armeni, ſang.Draconis,
Terræ ſigillatæ ana ℥.j.
Olei Roſati ℥.vj.
Ceræ ℥.j.ß. Aceti ℥.iv.

Coquantur ſimul oleum, cera, & acetum, donec C acetum cõſumptum fuerit: deinde ſublatum ab igne vbi refrigerari cœperit, adde reliqua in tenuiſſimum puluerem trita. *Florentini.*

DE VNGVENTIS emollientibus.

Vnguentum reſumptiuum, vulgare.

℞. Axungiæ porci recentis ſine ſale ℥.iv.
Axungiæ Gallinaceæ, Anſeris, Anatis an.℥.ij. D
Oeſypi humidæ ℥.ß.
Olei Violati, Chamæmeli, Anethini ana ℥.j.
Butyri recentis ℔.j.
Ceræ albæ ℥.vj.
Mucilaginis Tragacanthæ,
Mucilag.ſem.Cotoneorum, Lini,
Biſmaluæ, Gummi Arab.ana ℥.ß.

Miſce, & fiat vnguentum.

Vnguentum tetrapharmacum.

℞. Picis nigræ, Reſinæ, Ceræ, Adipis vaccini ana ʒ.ij. E

Fiat vnguentum.* Calefacit, humectat, dolorem ſedat, & pus mouet. Macedonicũ ex iiſdem conſtat: ſed inſuper additur thuris vna pars. *Galen.*

Vnguentum de artanita minus.

℞. Succi Artanitæ, ſiue ſucci Cyclaminis,
Succi glutinoſi ex rad.Filicis extracti,
Succi Ebuli ana ℥.ix.
Succi ſummitarum Tamaricis ℥.ij. F
Oeſypi humidæ ℥.v.
Olei Irini ℔.ij.
Bdellij, Ammoniaci ana ℥.j.ß.
Aceti, quantum ſatis eſt ad ammoniacum diſſoluendum,
Ceræ citrinæ ℥.vj.
Cort.rad Capparis ℥.j.ß.
Spicæ ʒ.iij.

Confice ſecundùm artem vnguentum. * Splenis humores etiam ſcirrhoſos diſſoluit, & ſtrumas. *Meſues.*

Vnguentum ex bryonia.

℞. Olei communis ℔.iij.
Medullæ crurum bouis ℔.j.
Butyri recentis ℔.ß.
Succi Bryoniæ, ſucci Cyclaminis ana ℔.j.

At quia hîc cyclamen recens in copia non habemus, oportebit radices ſiccas cyclaminis accipere, & diligenter coquere in ſufficienti aqua, in qua tamen antea dies aliquot ſint maceratæ: ſicque ſuccum fortiter exprimere, atque iterum ſi libet coquere ad mellis ſpiſſitudinem (præſertim quando diutius aſſeruare ſtudium eſt) eo ferè modo, quo paratur ſuccus glycyrrhizæ. Bulliant ſimul ad lentum ignem, vſque ferè ad conſumptionem ſucci, & coletur. Colaturæ adde
Pulueris Aſplenij, cort. Capparorum,
Cort.Tamariſci, ſem. Agni caſti ana ℥.iij.

Miſce, & fiat vnguentum. *Ferrarienſes.*

DE VNGVENTIS abſtergentibus.

Vnguentum Apoſtolicum.

℞. Ceræ albæ, Terebinthinæ,
Reſinæ, Hammoniaci ana ʒ.xiv.
Ariſtolochiæ longæ,
Thuris, Bdellij ana ʒ.vj.
Myrrhæ, Galbani ana ℥.iv.
Lithargyri ʒ.ix.
Opopanacis, Aeruginis ana ʒ.ij.
Olei communis ℔.ij Hyeme verò ℔.iij.

Gummi in aceto albo ſoluta, coque cum oleo, cera, reſina, terebinthina & lithargyro ad aceti conſumptionem: deinde reliqua adde tenuiſſimè trita. * Efficax eſt contra vulnera & vlcera difficilia, & fiſtulas, conſumit carnem mortuam, & conſumptam reſtaurat, duram mollit, & plagas ſanat. *Auicenna.*

Vnguentum album, vnguentum De ceruſſa dictum.

℞. Lithargyri albi loti ʒ.j.
Ceruſſæ aqua roſarum lotæ ʒ.v.
Ceræ albæ ʒ.vij. Olei roſ.℥.ij.
Albuminis ouorum num.j.

Ceræ liquatæ in oleo roſato, lento igni, inijce ceruſſam & lithargyrum probè contrita: miſce, & poſtremò adde albumen oui. Alij addunt caphuræ momentum, & caphuratum vocant. * Pollet aduerſus vlcera, ſcabiem, & aduſtionem. *Auic.*

Vnguentum album, aliter.

℞. Ceruſſæ, Lithargyri ana ℥.vj.
Plumbi vſti, Scoriæ argenti ana ℥.ß.
Maſticis, Thuris ana ʒ ij.ß.
Olei roſati, Aceti albi ana quantum ſufficit.

Tritis omnibus in mortario, affunde paulatim nunc oleum, nunc acetum, ſemper mouẽdo, donec pingueſcant, velut nutrita. *Meſues.*

Idem, aliter.

℞. Olei communis ℔.ij.
Ceruſſæ ſubtilis ℔.j. Ceræ albæ ℥.vij.

Et quidam addunt caphuræ ʒ.ij.
Fiat vnguentum ſecundùm artem. *Rhaſis.*

Aliter.

℞. Ceruſſæ in aqua roſarum lotæ ℥.xiix.
Lithargyri albi loti ℥.j.ß.
Olei roſati ℔.ij. ℥.iv.
Ceræ albiſſimæ ℥.vj. aut circiter.
Confice ſecundùm artem.

Vnguentum de minio.

℞. Minij læuiſſimè triti ℥.ij.
Olei roſati, Myrtini ana ℥.ij.
Coquantur lento igne cum Ceræ albæ ℥. ß. *Florentini.*

Aliud de minio Caphuratum.

℞. Minij triti ℥.iij.
Lithargyri ℥.ij.
Ceruſſæ ℥.j ß.
Tuthiæ, Caphuræ ana ʒ.iij.
Olei Roſati ℔.j.ß. Ceræ albæ ℥.ij.
Liquatam ceram cum oleo lento igne, miſce in mortario plumbeo cum reliquis rebus tenuiſſimè tritis. * Valet ad vlcera mala & antiqua. *Idem.*

Vnguentum Baſilicon minus.

℞. Ceræ flauæ, Reſinæ pinguis, Picis græcæ ana ℔.j.
Olei communis quantum ſufficit.
Fiat vnguentum lento igne. Alij terebinthinam addunt: alij verò terebinthinam picis loco ponunt. * Idem pollet quod Baſilicon maius, ſed imbecillius: recentibus tamen capitis & neruoſarum partium vulneribus & vlceribus aptius erit. *Meſues.*

Vnguentum Baſilicum maius: Galeni enneapharmacum eſt.

℞. Ceræ albæ, Reſinæ pini,
Seui vaccini, Picis græcæ,
Picis nigræ, Terebinthinæ,
Thuris, Myrrhæ ana ℥.j.
Olei communis q.ſ.
Fiat vnguentum. *Meſues.*

Aliter.

℞. Ceræ ℥.vj. Picis græcæ ℥.iij.
Reliquorum ana ʒ.j.ß.
Olei quantum ſufficit.
* Vlcera phlegmone carentia, prȩſertim partium neruoſarum, terget, carne implet.

Vnguentum Aegyptiacum.

℞. Aeruginis ʒ.v. Mellis ʒ.xiv.
Aceti albi ʒ.vij.
Coque igne, & tantiſper moue, donec fiat rubrum. Alij ſumunt eius medicamenti ℥.vj.
Chalcanthi vſti ℥.ij.
Olei roſati ℥.iij.
Ceræ quantum ſufficit.
Fiat vnguentum. * Confert ad vulnera antiqua, fiſtulaſq; terget: carnis excreſcentiæ medetur, vehementerq; exiccat. *Meſues.*

Aliud.

℞. Aquæ Plantaginis,

A Vini Malorum granatorum, Mellis ana ℥.ij.
Aluminis rupis, Aeruginis ana ʒ.x.
Coque, & moue, donec fiat rubrum. *Ioannes de Vigo.*

Aliud.

℞. Mellis ℔.j.
Aceti optimi ℥.vj.
Aeruginis ℥.j.
Aluminis rupis ʒ.v.
B Coque, & moue, donec rubrum fiat. *Guido.*

Vnguentum viride, Andromachi.

℞. Reſinæ pini ℔.ij.
Ceræ ℔.j.ß.
Olei communis ℥.iix.
Aeruginis æris ℥.iij.
Reſinam & ceram in oleo liquabis: deinde æruginem tenuiſſimè tritam addito. * Recentia vulnera, & quæcunque non magna ſunt, ſanat. *Galenus.*

C *Vnguentum mundificatiuum magiſtrale.*

℞. Mellis roſati colati ℥.j.ß.
Terebinthinæ claræ ℥.iij.
Succi Apij, ſucci Praſſij ana ʒ.ß.
Succi Abſinthij ʒ ij.
Simul coquantur: deinde addantur
Farinæ Hordei, Fabarum ana ʒ.xj.
Farinæ Lupinorum, Orobi ana ʒ.iij.
Sarcocollæ, Myrrhæ ana ʒ j.ß.
D Reduc in puluerem, & fac vnguentum.

Vnguentum citrinum.

℞. Boracis ℥.j. (alij ʒ.ij.)
Caphuræ ʒ.j.
Coralli albi ℥.ß.
Gypſi ℥.j.
Vmbilici marini, Tragacanthæ albiſſimæ,
Amyli, Cryſtalli, Enthalij, Dentalij,
Thuris albiſſimi, Nitri ana ʒ.iij.
E Marmoris albi ʒ.ij.
Gerſæ ſerpentariæ ʒ.j.
Ceruſſæ ʒ.vj.
Axungiæ porcinæ recentis non ſalitæ, ſed præparatæ & mundæ ℔.j.ß.
Seui caprini præparati ℥.j.ß.
Adipis gallinacei præparati ℥.j.
Axungiam porcinam atq; adipem gallinaceum liqua ſimul, & impone tepidis adhuc, torticum citrei mali ſatis magnam quantitatem, & macerentur
F per menſem vnum. Poſtea eximito cortices, & eliquati porcini adipis recipe, vt dictum eſt, ℔.j.ß. Adipis gallinacei ℥. j. & adde ſeuum caprinum: deinde addantur reliqua tenuiſſimè trita: vltimò verò inſperge Caphuram ſubtiliſſimè tritam. Notandum eſt in hoc vnguento, non concordare exemplaria in ponderum characteribus. Nam quidam pro ℥. ponunt ʒ. & econtrà. * Faciei maculas emendat, ſcabiem in quacunque corporis parte extiterit, cicatrices extenuat, ruborem oculorum aufert, & ea quæ aſpera ſunt leuigat. *Nicolaus.*

Vnguentum rubeum, caphuratum.

℞. Olei Roſati ℔.ß.
Lithargyri ℥.ij.
Minij ℥.iij.
Ceruſſæ ℥.j. ß.
Tuthiæ, Caphuræ an.ʒ iij.
Ceræ ℥.ij. in æſtate: ſed in hyeme ℥.j.

Fiat vnguentum in pila plumbea cum piſtillo plumbeo.

Vnguentum Pſoricum Alexandri.

℞. Ceruſſæ, Lithargyri pſorici,
Aloes, Croci, Cadmiæ argenteæ,
Argenti viui extincti ana part. æquales,
Olei Oleandri, Aceti an.q.ſ.

Fiat vnguentum. * Pſoram ſanat, impetiginem à pituita ſalſa, cutis aſperitatem, & alia cutis vitia terget. *Meſues.*

Aliud.

℞. Lithargyri albi,
Calchanthi ana part.j.
Aeruginis partem dimidiam,
Aceti acerrimi quantum ſufficit.

Terantur die vno in ſole æſtiuo, paulatim affundendo acetum. Deinde in vaſe vitreo probè obſtructo, condantur ſub fimo diebus quadraginta.* Ad fiſtulas, cancros, ſcabiem ſiccam, lepram, carnis putridæ incrementum. *Meſues.*

Vnguentum pſoricum, ſiue enulatum.

℞. Rad. Enulæ campanæ coctæ cum aceto, & piſtatæ ℔.j.
Axungiæ porci, Olei communis an.℥. iij.
Ceræ nouæ ℥.j.
Argenti viui extincti,
Terebinthinæ lotæ an.℥.ij.
Salis communis puluerizati ℥.ß.

Incorporentur vt decet.

Vnguentum de Lithargyro.

℞. Lithargyri ℥.ij.
Ceruſſæ ℥. ß.
Aceti ℥.j.
Olei roſati quantum ſufficit.

Fiat vnguẽtum lento igne. poteſt etiam fieri crudum in mortario plumbeo. * Vlcera & excoriationes à calore ſolis, ſtrictiore calceo, itinere, equitatione, frictione & coitu ſanat.

Tripharmacum crudum.

℞. Lithargyri, Aceti fortis an.℥.iij.
Olei communis ℥.vj.

Lithargyrus tenuiſſimè tritus mouetur, cõtinuò paulatim affuſis oleo viciſſim & aceto.* Prodeſt ſcabiei, & cutis vlceribus, vt ſuperius. *Meſues.*

Vnguentum contra ſerpiginem, & impetiginem, atque elephantiam.

℞. Sulphuris, Aloes, Lithargyri,
Arſenici, Argenti viui, Tartari,
Maſticis, Olibani, Cymini,
Piculæ, Axungiæ veteris an.q.ſ.

A Quę ſunt terenda, tere, & tempera cum aceto, & oleo, & ſucco Lappaceoli, & ſucco Fumiterræ quantum ſufficit, & poſtea inungatur ad Solem, vel ad ignem. *Nicolaus.*

Vnguentum pro ſcabie.

℞. Styracis liquidæ ℥.j.
Terebinthinæ lotæ,
Butyri loti ana ℥.j.
Succi Limonum ℥.j.ß.
Ceruſſæ lotæ ℥.j.
B Salis ℥.ij.

Miſce, fiat vnguentum in mortario plumbeo.

Vnguentum ad ſcabiem, aliud.

℞. Axungiæ porci ℥.v.
Olei Laurini, Argenti viui extincti,
Ceræ mundæ, Maſticis, Thuris albi an.ʒ.ij.
Salis ℥.iix.
Succi Plantaginis,
Fumiterræ quantum ſufficit.

C Ceram, Oleum laurinum, & Axungiam pone ad ignem cum ſuccis, & bulliant, donec ſimul liquefiant: deinde adde Salem, Olibanum & Maſticen, & bulliant omnia ſimul, vſq; ad conſumptionem ſucci: poſtea deponantur ab igne, & addatur Argentum viuum extinctum, vt ſuprà, & vtere. Potens eſt. Sed caue, ne ob Argentum viuum attingat propè membra principalia, adde que Maſtichen. Syl. hoc vnguentum ſine Argento viuo paratum commendat.

Aliud pro pueris.

D ℞. Terebinthinæ bene lotæ ℥.iv.
Butyri loti ℥.ij.
Salis ℥ j.
Succi Limonum ℥ j.ß.
Vitellos ouorum num iij.
Olei Roſati ℥.j.

Miſce, & fiat vnguentum.

Aliud ad ſcabiem, noſtrum.

℞. Seui hircini ℥.ij.
E Olei Ceræ ʒ ij.
Olei Malorum aureorum ℥.j.
Olei herbæ Nicotianæ ℥. ß.
Sulphuris triti, Salis ana ʒ.j.
Succi Nicotianæ ana ℥.j ß. Miſce.

Vnguentum de Tuthia, ſeu Diapompholygos, magiſtrale.

℞. Olei Roſati,
Omphacini ana ℥.vj.
F Olei Myrtini, Vnguenti Populei an.℥.ij.
Fol Plantaginis, Solani an. M.ij.

Herbas minutim inciſas cum oleis miſcebis, & diebus octo marceſcere ſines: deinde coctas aliquantulum colabis, & colaturæ addes

Ceræ albæ ℥.iv ß.

Coquantur igne lento, donec Cera liquata ſit, ſemper agitando aufer ab igne, & adde

Lithargyri ℥.vj.
Pompholygis, ſiue Tuthiæ præparatæ
Ceruſſæ tritę ana ℥ ij.
Plumbi vſti ℥.vj. Caphuræ ℥.j.

G

Omnia in pilam plumbeam iniecta, horis duabus continuis agitentur, deinde in vaſe vitreato reponantur.

Vnguentum Diapompholygos, aliud.

℞. Olei Roſati, Ceræ albæ ana ℥.vj.
Succi Solani q.ſ.
Ceruſſæ latæ ℥.ij.
Plumbi vſti & loti,
Tuthiæ præparatæ ana ℥.j.
Thuris puri ℥.j.

Ceram liqua cum oleo, lento igne, & in pilam plumbeam inijce, additis quæ terenda ſunt, in tenuiſſimum puluerē redactis: moue continuò, & paulatim ſuccum ſuprà dictum inſtillato, perpetuò mouens ſex horis continuis. * Vtilia ſunt ad exiccanda eryſipelata, vulnera ſordida purganda, & ſananda tibiarum vlcera: aliorum locorum concaua vel diſſipata replent, refrigerāt, & cicatrizant. *Nicolaus.*

Vnguentum ad pediculos.

℞. Sem. Staphiſagriæ ℥.ij.
Hellebori albi ℥.j.
Salis ʒ.ij.
Argenti viui ℥.ij.
Aceti vini ℥.ij.
Axungiæ porcinæ ℔.j.
Olei Laurini ℥.ix.
Saponis Veneti ℔.ß.

Fiat vnguentum ſecundùm artem.

Vnguentum Mercuriatum cum Theriaca.

℞. Butyri ℥.ij.
Axungiæ porci ℥ iix.
Theriacæ, Mithridati ana ℥.ß.
Argenti viui extincti ℥.vij.
Lithargyri, Salis communis ana ʒ.vj.
Croci ℥. j.
Olei Vermium terreſtrium ℥.j.
Aquæ ardentis ℥.j.
Moſchi G.v.

Fiat vnguentum. *Adolph. Occo.*

DE VNGVENTIS CARnem generantibus.

Vnguentum ceraſeos magnum.

℞. Hammoniaci ℥.j.
Bdellij, Thuris maſculi,
Ariſtolochiæ, Sarcocollæ ana ʒ.v.
Myrrhæ, Galbani ana ℥.ß.
Lithargyri ʒ.xv.
Aloes, Opopanacis ana ʒ.ij.ß.
Aeruginis ʒ.iij.
Reſinæ ʒ.xiv.
Ceræ albæ ℥.ij.
Olei quantum ſufficit.

Lithargyrum tere, & cum oleo coque, donec liquefiat. Tunc depone ab igne, & dum modicè refrixerit, miſce Hammoniacum & Bdellium A ceto ſoluta: redde igni, coque ad iuſtam craſſitiem, tuncq; reliqua permiſce. * Vlcera maligna, putrida, fiſtuloſa, ſorde & carne mortua purgat, carne implet, glutinat, & cicatrice tegit. *Meſues.*

Vnguentum ceraſeos paruum.

℞. Ariſtolochię, Ireos, Sanguinis Draconis, Hammoniaci, Sarcocollæ ana ℥.ß.
Lithargyri læuigati ℥.v.
Olei ℔.j.

Coque Lithargyrum cum oleo, donec liquefiat:
B tunc cætera, vt in priore, miſce. * Vlcera tam vetera, quàm noua terget, carne implet, glutinat, cicatrice claudit. *Meſues.*

Vnguentum aureum.

℞. Ceræ citrinæ ʒ. vj.
Olei boni ℔.ij.ß.
Terebinthinę ℥.ij.
Reſinæ Colophoniæ an. ℥.j.ß.
Thuris, Maſticis ana ℥.j.
C Croci ʒ.j.

Confice ſecundùm artē. Durat annos tres. * Vulnera certò & ſalubriter glutinat. *Meſues.*

Vnguentum mirabile.

℞. Myrrhę, Aloes,
Sarcocollæ ana ℥.j.
Mellis deſpumati ℥.vj.
Vini albi boni q.ſ.

Coque igne lento ad ſpiſſitudinem. * Vlcera putrida & fiſtulas purgat, carne implet, glutinat, ci-
D catrice tegit, putredinē arcet. Et ſi vlceri caro ſupercreuerit, adde vnguenti chalciteos ℥.ß. *Idem.*

Aliud.

℞. Myrrhæ, Aloes ʒ.ix.
Vini albi quantum ſufficit.

His tritis tenuiſſimè vinum paulatim affunde, ſemper miſcēdo, vſque ad Mellis craſſitudinem: vtere. Addunt nonnulli Chalciteos ʒ.j.ß. alij olei Myrtini & vini portionem paucam viciſſim
E miſcent. *Idem.*

Vnguentum è Caprifolio, magiſtrale.

℞. Caprifolij M.iv.

Caprifolium minutim inciſum, & in vino optimo maceratum die vno, coques ad tertias, cola: & colaturæ adde

Olei Roſati ℔. vj.
Reſinæ pinguis,
Terebinthinæ,
F Ceræ flauæ ana ℔ j.

Fiat vnguentum, vt artis eſt.

Vnguentum è Caprifolio, aliud.

℞. Terebinthinę,
Reſinæ Pini,
Ceræ nouę ana ℥.iv.
Olei Roſati ℥ iix.
Maſticis, Thuris ana ℥. j.
Gummi Elemi ℥ ij.
Caprifolij, Betonicæ ana ℥ iij.
Vini optimi ℔.x.

Caprifolium & Betonicam tenuiſſimè terito, & macera

macera vino horis 24 deinde reliqua adde, præter Gummi, Thus, & maſticen. Coquantur luculento igni, donec vini pars dimidia conſumpta ſit, imò donec vireſcere incipiat: cola, & concreſcere ſinito: deinde, effuſo vino, rurſus coquatur, donec quicquid remãſerit vini, abſumptum ſit: iterum cola, & reliqua adde in puluerem tenuem redacta, & coque lento igne, donec caleſcant, ſemper agitando: aufer poſtmodum ab igne, & frigido loco repone, donec refrixerit perpetuò mouens. * Ad capitis vulnera præſtantiſſimum eſt. *Carpus.*

Vnguentum capitale.

℞. Gumm Elemi ℥.iij.
Hammoniaci ℥.ij.
Terebinthinæ, Reſinæ Pini ana ℥.iij.ß.
Ceræ quantum ſufficit.

Fiat vnguentum, gummi diſſolutis ſecundùm artem. Percoquitur etiam amplius, vt cerati formam ſumat. *Conciliator.*

Vnguentum Diapalmæ.

℞. Ceræ nouæ, flauæ, Terebinthinæ,
Maſticis Ceruſſæ. Picis Græcæ,
Olei Roſati q.ſ. eſt.
Rad. Palmæi (Italis *Zaffaioni vocatur*) q.ſ. eſt.

Miſce, & coque, donec radices prorſus ſiccẽtur: cola, & ſerua ad vſum.* Vlcera ſordida mundificat, ſanat, & cicatricem inducit: tumores reſoluit, diſcutit: doloreſque lenit. *Fiorauantius.*

Emplaſtrum rubeum Græcum.

℞. Olei ℔.ij.
Aceti ℔.j.ß.
Lithargyrij, Aeris viridis ℥.j.

Coquatur Lithargyrium cum Aceto & oleo, donec ingroſſetur, & tunc ponatur viride Aes, & coquatur, donec inſpiſſetur, & rubrum efficiatur: & fiat emplaſtrum. * Rectificat vlcera maligna, & difficilis conſolidationis. *Galenus.*

Emplaſtrum viride herbarum.

℞. Chelidoniæ, Plantaginis, Scabioſæ,
Vrticæ, Leuiſtici, Centrum galli ana M.j.

Conquaſſentur, & cum libris duabus Olei per ſeptem dies temperentur: deinde bulliant, & exprimendo colentur: cui addatur

Ceræ ℥.iij.
Terebinthinæ ℥.vi.
Reſinæ ℥.ij.

Bulliant, donec parum ſpiſſentur, deinde auferantur ab igne, addaturque

Thuris, Sarcocollæ,
Aloes ana ℥.j.
Ariſtolochiæ longæ,
Floris æris ana ℥.vj.

Miſce, & fiat vnguentum. Plagas veteres mundificat: carnem ſuperfluam conſumit, conſolidat, & ſanat. *Dynus.*

Vnguentum diaireos.

℞. Seui Vaccini ℔.ß.
Olei Roſati ℥.iv.
Ceræ ℥.ij.

A Rad. Ireos ℥.j.
Thuris, Sarcocollæ,
Maſticis, Aloes,
Ariſtolochiæ ana ʒ.ij.
Terebinthinæ quart.j.

Fiat vnguẽtum. Carnem generat. *Dynus Florent.*

Vnguentum mirabile Nicodemi.

℞. Myrrhæ, Aloes,
Sarcocollę ana ℥.j.
Mellis deſpumati ℥.vj.
B Vini albi q.ſ.

Coque igne lento ad ſpiſſitudinem. Vlcera putrida & fiſtulas purgat, carne implet, glutinat, cicatricem tegit, putredinem arcet. *Meſues.*

Vnguentum alterum Nicodemi.

℞. Myrrhæ, Aloes ana ʒ.ix.
Vini albi quantum ſufficit.

Tritis tenuiſſimè vinum paulatim affunde, ſemper miſcendo vſque ad mellis craſſitudinem: vtere. Addunt nonnulli

C Chalciteos ʒ.j.ß.
Olei Myrtini, Vini parum. Miſce.

Vnguentum ex panno lineo Hebenzezar.

℞. Opopanacis ℥.j.
Raſuræ panni linei, tenuis, puri antiqui ℥.ß.
Vini, Mellis, Olei roſati ana ℥.v.
Lithargyri, Aloes,
D Sarcocollæ,
Myrrhæ ana ʒ.ij.ß.

Tere paulatim, affundendo nunc Vinum, nunc Mel, nunc Oleum.* Mirabile ad vlcera maligna, fiſtuloſa, carne implenda. *Meſues.*

Vnguentum de Lino.

℞. Raſuræ panni linei benè mundati part.ß.
Opopanacis part.ij.
Vini, Mellis, Olei roſ. ana part.v.
Lithargyrij, Aloes,
E Sarcocollæ ana tertiam partem illius.

Fiat vnguentum. Carnem generat. *Auicenna.*

DE VNGVENTIS glutinantibus, & cicatricem inducentibus.

Vnguentum potabile.

℞. Butyri recentis ſine ſale ℔.iij.
F Rubiæ tinctorum,
Caſtorei, Spermatis Ceti,
Tormentillæ ana ℥.j.

Bulliant ſimul in vino odorifero ad vini cõſumptionem, ac fiat vnguentum ſecundùm artem. * Datur ad conſolidandum caſum ex alto.

Vnguentum deſiccatiuum rubrum.

℞. Lapidis Calaminaris,
Terrę ſigillatæ ana ℥.iv.
Lithargyri auri, Ceruſſæ ana ℥.iij.
Caphuræ ʒ.j.
Ceræ ℥.v.

Olei Roſati, Violati ana ℥.vj.
Fiat vnguentum ſecundùm artem.

DE VNGVENTIS erodentibus.

Vnguentum ex Cantharidibus.

℞. Cantharidum recentium ʒ.x.
Axungiæ porci ℥.v.ß.
Tere ſimul, dies ſeptem marceſcant: pòſt coque, cola, ſerua vitreo vaſe. * Cauſticū, phænigmon, & veſicas excitat, vlcerat: alphos, panos, lentigines, cutis maculas delet. *Meſues.*

CARNEM quoque auferunt, vnguentum Aegyptiacum, vnguētum Apoſtolicum, Pſoricum, &c. de quibus vide ſuprà.

DE VNGVENTIS extrahentibus.

Vnguentum fuſcum.

℞. Olei ℔.j.ß.
Ceræ nouæ ℥.iv.
Picis Græcæ, Nigræ ana ℥.ij.
Maſticis, Galbani, Thuris ana ℥.j.
Sagapeni ℥. ij.
Terebinthinæ ℥.j.
Fiat vnguentum. * Sanandi vim habet, & extrahendi. *Nicolaus.*

Aliud.

℞. Olei communis, Seui hircini ana ℔.j.
Picis nigræ ℔.ß.
Picis Græcæ ʒ.iij.
Maſticis, Thuris, Galbani,
Hammoniaci, Opopanacis,
Sagapeni, Ceræ ana ʒ.ß.
Oleum, Seuum & Picem liquabis: deinde Gummi diſſoluta ſecundùm artem adijcies: deinde reliqua tenuiſſimè trita, ſemper agitando, donec percoquantur. His ab igne ſublatis, adde
Terebinthinæ ʒ. ij.
Probè miſceantur, & reponantur.

DE VNGVENTIS dolorem ſedantibus.

Vnguentum D. Gereonis de Sapone, ad dolores iuncturarum, pro domo pauperum.

℞. Saponis albi & mundi, minutim inciſi ℥.iij.ß.
Bulliant in aquæ Fumiterræ ℥.vj. Ebullitione vna facta, adde
Olei de Euphorbio,
Olei Hypericonis ana ℥.ß.
Olei Iuniperi ℥.j.ß.
Olei Vermium terreſtium ℥.j
Bulliant iterum ad conſumptionem aquæ: deinde adde
Maſticis, Thuris ana ʒ. iij.
Sulphuris viui, Euphorbij,

A Pyrethri ana ʒ.ij.ʒ.
Miſce, fiat vnguentum. *Auguſtani.*

Vnguentum ad hæmorrhoidas.

℞. Thuris ʒ.ß.
Lycij, Myrrhæ, Croci ana ʒ.iij.
Opij ʒ.j.
Decoquantur in lactis caprini ℥.iv. ad conſumptionem tertiæ partis, cui adde
Mucilaginis, Pſyllij ℥.ß.
Olei Roſati ℥.ij.
B Vitellum oui num.j.
Miſce, & fiat vnguentum. *Auguſtani.*

Vnguentum ad oculos magiſtrale.

℞. Carnis pinguis exiccatæ,
Vini maluatici ana ℥. iij.
Tuthiæ præparatæ ℥.j.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Caro cum Maluatico coquatur vſq; ad vini Maluatici conſumptionem: deinde cola, & Cera liquata, adde poſtremò Tuthiam: probè commiſceto, & repone. *Medici Florentini.*

C

Aliud magiſtrale.

℞. Butyri recentis ℥.iv.
Ceræ albæ ℥.j.
Liqua, & laua ſæpius aqua Roſacea, & Prunorum, & adde
Tuthiæ præparatæ ℥.ß.
Caphuræ ℈.ij.
Fiat vnguentum. *Idem.*

D

Vnguentum anodynum.

℞. Olei Liliorum alborum ℥.vj.
Olei Anethini, olei Chamæmelini an. ℥.ij.
Olei Amygdalarum dulc. ℥.j.
Pinguedinis Anatis,
Pinguedinis Gallinæ ana ℥.ij.
Ceræ albæ parum.
* Dolores quacunque corporis parte mitigat. *Auguſtani.*

E

Vnguentum pectorale.

℞. Mucilaginis ſem. Pſyllij,
Tragacanthæ, Gummi Arabici,
Sem. Lini, Fœnigræci, Adipis Gallinæ,
Medullæ Vituli,
Butyri recentis, loti cum aqua Violarum ana ℥.j.ß.
Olei Violati,
Olei Amygdalarum dulc. an. ℥.j.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
F Fiat vnguentum. * Mitigat dolores pectoris, & tuſſim: digerit, maturat, facilitat ſputum, & reſoluit pleureſim.

Aliter.

℞. Olei Amygdalarum dulc. ℥.iv.
Olei Chamæmelini,
Olei Violati ana ℥.iij.
Butyri recentis ℥.vj.
Adipis Gallinæ, Adipis anatis an. ℥.ij.
Iridis ʒ.ij. Croci ʒ.ß.
Ceræ albæ ℥.iij.
Ceram & adipes in oleis liquato, deinde ſæpius lauato

auato aqua Capillorum Veneris, aut aqua Hor A
dei. His probe lotis, adde Iridem, & Crocum, in tenuiſſimum puluerem redacta. * Laterum dolores & pectoris mitigat, tuſſim ſedat, maturat, excreationē iuuat, & expectorat, humores craſſos digerit, & attenuat. *Auguſtani.*

Vnguentum magnum Fiorauanti.

℞. Argenti viui ℥. vj.
Oxymellis ſcyllitici ℥.iv.

Miſce bene in vaſe vitreo, & agitentur optimè B
ſimul, dum Argentum in cinerem conuertatur, & mortificetur: tum ſenſim effundatur Oxymel, vt Argentum viuum ſiccum remaneat. Poſtea

℞. Olibani albi triti,
Ceruſſæ ana ℥.j.

Miſce cum ſupra dicto Argento viuo, in mortario lapideo, addendo liquoris noſtri magni magiſtralis quantum ſatis eſt ad incorporandum. Quo facto, adde, & miſce

Pinguedinis Porci ℥.iix. C

& erit factum. Valet ad morbum Gallicum, dolores, plagas: oculorum ardores tollit impoſitum.

Vnguentum Gleucinum Andromachi.

℞. Myrrhæ ℔.ij.
Nardi Indicæ ℔.ij.
Coſti ℔. iij.
Styracis ℔.j.
Bdellij, Sampſuchi, Xylobalſami,
Lentiſci, Cardamomi, Spathæ,
Iridis Illyricæ, Miſyos,
Aſari ana ℔.ij.
Meliloti ℔.j.
Nardi Gallicæ ℔.j.
Aſpalathi, Calami ana ℔.ß.
Ariſtolochiæ longæ ℔.ß.
Sem. Roriſmarini ſextar.ij.
Thuris ℔.iij.
Caſiæ ℔.iij.
Fœnigræci ſextar.ij.
Sphagni, Amomi ℔.ij.
Cort. Thuris ℔.j.
Roſarum ſiccarum ℔.ij.
Brathyos ℥.vj.
Fœniculi ℔.ij.
Fructus Balſami ℔.ij.
Croci ℥.iij.al.℥.vj.
Baccarum Lauri ℔.j.
Piperis albi ℔.j.
Opobalſami, Vaſcula iij.
Malabathri fol.℔.ij.
Pinearum ℔.ij.
Rutæ viridis ℥ ij.
Salis Ammoniaci Denar. iv.
Nitri Denar.iv.
Vini veteris ſextar.ij
Muſti boni fictilia ij.ß.
Olei veteris ℔.v.

Pręparato diebus xl. Ad dolorem laſſitudinémque longè eſt accommodatiſſimum.

DE VNGVENTIS ſomniferis.

Vnguentum ſomniferum magiſtrale.

℞. Olei Papauerini, Nymphęæ ana ℥.ß.
Opij, Caſiæ, Croci ana ℈.j.

Miſce cum pauca Cera. *Medici Florentini.*

DE VNGVENTIS ad ambuſta.

Vnguentum ad Ambuſta magiſtrale.

℞. Olei Roſati ℥.iv.
Olei ex ouis ℥.ij.
Nitri albi pulverizati ℥. ij.
Ceræ albæ ℥.j.ß.
Cort.medul.Sambuci M.j.

Fiat vnguẽtum lento igne ſecundùm artem. *Medici Florentini.*

Aliud ad idem.

℞. Hederæ foliorum,
Baccarum Hederæ ana partes æquales.

Contunde, & ſuccum exprime. Ex huius autem ſucci ℔.j.

Olei communis ℔.j.
Ceræ quantum ſufficit.

Fiat vnguentum. *Iidem.*

Vnguentum ex Calce.

℞. Calcis extinctæ ℥.iij.
D Olei ℔.j. Ceræ ℥.iij.

Calx ſingulis diebus eluitur, & ſubſidere permittitur: aqua diebus decem ſpongia exprimitur: deinde Calx aqua Roſacea lauari debet, & ſiccari poſtea ſinetur. Vbi Cera ex Oleo liquefacta, ab igneque ſublata fuerit, & iam concreſcere incipit, eadem tenuiſſimè trita admiſcetur, reponiturque. * Ad ambuſta valdè efficax eſt.

DE VNGVENTIS purgantibus. E

Vnguentum Agrippæ Regis.

℞. Rad. Bryoniæ ℔.ij.
Rad. Cucumeris aſinini ℔.j.
Scyllæ ℔.ß.
Ireos ℥ iij.
Rad. Filicis,
Rad. Ebuli,
F Tribulorum aquaticorum ana ℥.ij.
Ceræ albiſſimæ ℥.xv.
Olei albiſſimi ℔.iv.

Radices omnes iſtæ recentes inciſæ & contuſæ macerentur in oleo per dies Octo, deinde coquantur, poſtea exprimantur, & in colato Oleo & expreſſo, reſoluatur Cera, & fiat vnguentum ſecundùm artem. Seruatur ad annos tres. * Hydropicis, omnibus corporis œdematis ſuccurrit. Neruorum mala ſanat, vrinam mouet, extrinſecus illitum ventrem ſubducit, dolorique renum vtile. *Nicolaus.*

Vnguentum de Artanita maius.

℞. Succi Cyclaminis ℔.iij.
Succi Cucumeris agrestis ℔ j.
Olei Irini ℔.ij. Butyri ℔.j.
Pulpæ Colocynthidis ℥.iv.
Polypodij ℥.vj.
Euphorbij ℥.ß.

Contundenda terantur, & macerentur succis & oleis dies octo in vase vitreo: pòst semel feruefac in duplici vase, cola. Colaturæ adde
Sagapeni ʒ.vij.ß.
Myrrhæ ʒ.iij.
Dissoluantur hæc aceto, & coquantur in prædicta colatura ad succorum consumptionem: deinde adde
Ceræ ℥.v.
Fellis Taurini ℥.vij.ß.
Feruescat simul, donec Cera liquescat: tunc insperge paulatim subsequentium medicamentorum puluerem
Scammonij, Aloes, Colocynthidis,
Mezerei, Turbith ana ʒ.vij.ß.
Salis gemmæ ʒ.iv.ß.
Euphorbij, Piperis longi,
Zingiberis, Chamæmeli ana ʒ.iij.
Misce, & fiat vnguētum. * Illitum stomacho, vomitu purgat: hypogastrio autem inunctum, aluum deijcit: ob id hydropicos mirè iuuat, seorsum excremētum largè vacuando: vermes quoque necat, & educit. Adhibetur non potentibus sumere medicamentum purgans. *Mesues.*

Medicamentum ad vermes, magistrale.

℞. Succi Absinthij, Abrotani,
Centaurij minoris, Aristolochiæ rotundæ,
Persicariæ, fol. Persicæ, fol. Lupini: præterea
Ebuli, Balaustij ana ʒ.j.
Succi Porri ℥.ij.
Succi Nasturtij aquatici ℔.j.
Olei Absinthij ℔.j.ß.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat vnguentum secundùm artem. *Med. Florent.*

Vnguentum contra vermes.

℞. Olei Amygdal. amar. ℥.j.
Succi fol. Persici,
Matricariæ ana ℥.ß.
Rosarum, Farinæ Lupinorum,
Cornu Cerui vsti ana ʒ.j.
Aloes succo Citrini ʒ.ij.
Quidam addunt Fellis taurini ʒ.ij.
Modicum Aceti, & Ceræ q.s.

Aliud.

℞. Succi Absinthij, succi Abrotani,
Succi Centaurij minoris, succi Persicariæ,
Succi fol. Persicæ, succi Lupini,
Succi rad. Ebuli ana ʒ.j.
Succi Porri ℥. ij.
Succi Nasturtij aquatici ℔.j.
Balaustiorum ʒ.j.
Olei Absinthij ℔.j.ß.
A Ceræ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Augustani.*

Vnguentum de Colocynthide, Auicennæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ℥.j.ß.
Turpeti, Scammoneæ, Euphorbij ana ℥.j.
Sem. Anethi, Salis, Myrrhæ, Aloes,
Fellis vaccini, Salis Indi, Nigellæ,
Staphisagriæ montanæ, Piperis, Zingiberis,
B Myrobalanorum citrinorum, Mezereon,
Myrobal. Belliricorum ana ℥.j.ß.
Amygdalarum, Ammoniaci,
Opopanacis, Serapini ana ʒ.vij.
Baurac, Sulphuris citrini ana ℥.j.ʒ.vij.
Fœnigræci, Chamomillæ,
Sem. Lini ana ʒ.x.
Storacis, Ceræ ana sext.x.
Liquefac ea quæ liquefiūt cum Butyro vaccino: & infunde, quę ex eis infunduntur in vino, & tere quę ex eis sicca sunt & cribella ea: deinde tere
C infusa, & permisce ea simul, donec fiat vnguentum. Line ex eo stomachū & hepar: ipsum enim facit descendere aquam citrinam. Et qui indiget assellatione, & non potest bibere medicinam, liniat ipsum super stomachum: quoniam soluet eum.

Vnguentum laxatiuum Nicolai.

℞. Succi Cucumeris asinini, succi Scyllæ,
Succi Cyclaminis, succi rad. Anabulæ,
D Succi rad. Ebuli, succi medul. cort. Sambuci,
Lactis Tithymalli, lact. Chamæmillæ ana ℥.ij.
Violarum, succi rad. Cucumeris asinini,
Succi pomorum asinini Cucumeris,
Polypodij succi, succi Laureolæ,
Succi Capill. Veneris, Cataputiæ,
Fellis Tauri, Aloes hepaticæ ana ℥.iij.
Diagridij ℥.j.ß.
Nucis vomicæ ℥.j.
Euphorbij ℥.j.
E Omnes supradictæ herbæ, & radices in mense Maij colligantur. Conficitur sic: Succos & cataputias tritas cum ℔.iij. Olei sex diebus immisce: septimo verò die tandiu coque, donec succorū quantitas consumatur: tunc adde Ceræ albæ ℔.j. cum Felle taurino, & cum spatula agitando, donec Cera & Fel liquefiant, & postea addatur puluis terendorum. Ventrem laxat. Cùm autem volueris inungere, post vnctionem abstineat sex horis: valet etiam constipatis, & lapidosis, nephriti-
F cis super pectinem, & ventrem inunctum. *Nicol.*

DE VNGVENTIS *minùs vsualibus.*

DE VNGVENTIS calfacientibus caput.

Vnguentum ad memoriam.

℞. Rad. Rutæ, Linguæ bouinæ,
Valerianæ cum suis rad. ℥.ix.

Castorei,

Caſtorei, Linguæ auis ana ʒ.ij.
Puluerizentur ſubtiliter, & miſceantur. poſt
℞. Succi Euphragiæ, Criſtæ Galli,
Verbenæ ana ℥.iv.
Medullæ Anacardi ana ℥.j.
Axungiæ Vrſi quantum ſufficit.
Fiat linimentum. Vngatur pars capitis poſterior. *Arnol. Villanouanus.*

Vnguentum pro epilepticis.

Accipe Lacertam viridem, abſciſſo capite & cauda, & ponatur in Oleo cõmuni, macera per dies 60. donec putrefiat: poſtea coquatur in ipſo Oleo, & addito Aſphalto, Cera rubr. fiat vnguentum, valens epilepſiæ, paralyſi, ſi ex eo ſpina dorſi inungatur: valet etiam alopeciæ ex humoris frig. putredine. *Platearius.*

Vnguentum ad partes conuulſas ratione vulnerum, ex repletione.

℞. Axungiæ Cerui, axungiæ Taxi,
Axungiæ Vrſi ana ℥.j.
Olei Laurini ℥.j.ß.
Olei Vulpini, olei Caſtorei, ol. Terebinthinæ,
Olei Iuniperini, olei Lumbricorum ana ℥.ß.
Vnguenti Agrippæ, vng. Altheæ ana ℥.ij.
Terebinthinæ in aqua Liliorum lotæ ℥.j.
Euphorbij ℈.j.
Cum modico Ceræ fiat vnguentum. *Quercet.*

Ad contracturas vnguentum.

Oleum Sulphuris ad contracturas minimè contemnendum eſt, ac potius tanquam ad eas principale quoddam remedium. Hoc itaque fit, vt ſequitur: ℞. Sulphuris optimè puluerizati ℔. xv. quas è cucurbita fictili ſublimabis in vitreum alembicum. Quicquid ſublimatum fuerit, ponatur in cellam penuariam ad ſoluẽdum, & ſucceſſu temporis in Oleum reſoluetur. Poſtmodum ſubſequens compoſitio fiat:
℞. Olei Sulphuris ℥.ij.
Saponis Vngarici ℥.iij.
Aquæ vitæ ℥.v.
Ol. Oliuarum, ol. Roſarum ana ℥.j.
Hæc omnia coquantur ſecundùm artem: obſeruato, ne flammam concipiant. Membra perungantur optimè per dies triginta, ſed in balneo ſicco ſudorem excitãte, contractis maximè confert membris. *Paracelſus.*

Vnguentum cor frigidum alterans, & corroborans.

℞. Succi Cardiaci ℥.j.
Caphuræ ʒ.ß. Croci ℈.j.
Cum Cera fiat vnguentum: vel ſuccus Buglosſi cum Croci: in peſte & palpitatione cordis quoque confert. *Heurnius.*

DE VNGVENTIS calfacientibus pectus.

Vnguentum ad pectoris anguſtiam & maturationem.

℞. Olei Amygdalarum dulcium,
A Butyri recentis ana ℥.iv.
Axungiæ Gallinæ ℥.ij.
Iridis, Croci ana ʒ.j.
Ceræ nouæ quantum ſufficit.
Fiat vnguentum, quo vngatur pectus. Quòd ſi frigidior ſit materia, addimus oleum Anethi, Amygdalarum amar. Liliorum, rad. Enulę campanæ, Hyſſopi, mucilag. Fœnugræci, ſem. Lini, Diatheam, Oeſypum, & Sulphur: ſi affectus ſit in muſculis, Terebinthinam abietinam, & lariceam
B in laterum doloribus, quemadmodum & Picem ſumma cum vtilitate. * Concoquunt, digerunt, dolorem ſoluunt. *Rondeletius.*

Vnguentum ad ſanguinis eruptionem.

℞. Olei Myrtillorum, vel Roſarum ℥. ij.
Olei Maſtichini, vel Lentiſcini ℥. j.
Sanguinis Draconis, Cort. Thuris ana ʒ. j.
Boli Armeni,
Coralli ana ʒ.ij.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
C Fiat vnguentum. * Sanguinem compeſcit. *Rondeletius.*

Vnguentum ad phthiſim.

℞. Olei Roſati, vel Lentiſci, vel
Maſtichini ana ℥.iij.
Sarcocollæ nutritæ in vino albo, vel lacte coctæ ʒ.j.
Thuris, Maſticis, Myrrhæ ana ʒ.j.
Cineris Cancrorum ℥.ß.
Farinæ Hordei toſtæ ℥.j.
D Terebinthinæ abietis,
Mellis ana ℥.ij.
Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

DE VNGVENTIS calfacientibus ſtomachum.

Vnguentum ad ventriculum calefaciendum & conſtringendum.

E
℞. Olei Maſtichini, Citoniorum ana ℥.iij.
Ladani, Hypociſtidis, Acaciæ ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ ana ʒ.ij.
Myrobalanorum Citrinorum ʒ.iij.
Ceræ quantum ſufficit.
Fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Vnguentum ad iuuandam concoctionem.

F
℞. Olei Maſtichini,
Olei Menthæ ana ℥.ij.
Spicæ nardi Indicæ, Nucis moſchatæ,
Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Roſarum rubr ʒ.ij.
Ceræ parum.
Miſce, & fiat vnguentũ, quo vngatur regio ventriculi duabus vel tribus horis ante paſtum, addendo tempore inunctionis parum vini albi, vel clareti. * Moderatè calefacit, & aſtringit, calorem conſeruat, & concoctionem iuuat. *Idem.*

Vnguentum ad lienteriam frigidam.

℞. Olei Mastichini,
Olei de Absinthio ana ℥.j.
Cyperi, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ, Vini maluatici,
Limaturæ cort. Thuris ana ʒ.j.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum ad stomachi resolutionem.

℞ Olei de Absinthio, Nardi ana ℥.ij.
Galangæ, Caryophyllorum,
Masticis, Cyperi ana ʒ.ij.
Santali albi, Coralli vsti,
Cort. Citri, Cinnamomi crassi ana ʒ.ß.
Aceti parum,
Ceræ quantum sufficit.

DE VNGVENTIS excalfacientibus hepar.

Vnguentum ad calefaciendum hepar.

℞. Olei Nardini, olei de Absinthio ana ℥.iij.
Spicæ Nardi Indicæ,
Schœnanthi, Asari ana ʒ.j.
Antispodij facti ex Myrtho, vel ex Corallis rubris, vel ex cornu Cerui ʒ.ij.
Flor. Anthos ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroselini ana ʒ.j.
Ceræ citrinæ quantum sufficit.
Vini maluatici, quantum poterit bibere, vel id addatur tempore inunctionis. * Calfacit, roborat, exiccat, & aliorum penetrationem iuuat. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Olei de Absinthio ℥.iij.
Santalorum omnium,
Coralli rubri vsti, & loti in aqua Absinthij & Cichorij ana ʒ.j.
Sem. Endiuiæ, Scariolæ ana ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroselini,
Anisi ʒ.j.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. Tempore inunctionis adde Vini maluatici parum. *Idem.*

Vnguentum iecoris, facultatem sanguificam roborans.

℞. Olei Hepatis, Gelei ℥.iv.
Spicæ Nardi Indicæ,
Schœnanti,
Azari ana ʒ ß.
Masticis, Bdellij, Myrrhæ,
Styracis ana ʒ.iij.
Si scirrhus adsit, dissoluantur in oleo: quibus adde Terebinthinæ Abietis ℥.j Ceræ citrinæ nunquam calfactæ, vt extrahitur ex aluearijs, quantum sufficit. Fiat vnguentum. Tempore inunctionis adde Vini maluatici parum. *Rondeletius.*

A *Aliud ad scirrhos iecoris.*

℞. Aepatis Lupi terrestris num.j.
Coquātur in oleo Amygdalarum dulc. cui adde
Rad. Iridis ℥.j.
Colentur, & in colatura dissolue
Propoleos ℥.iij.
Styracis, Bdellij, Myrrhæ,
Ammoniaci ana ʒ. iij.
Spicæ Celticæ,
Schœnanthi ana ʒ.j.
B Fiat vnguentum, quo inungatur hepar induratū: Tempore inunctionis adde vini albi parū. *Idē.*

DE VNGVENTIS excalfacientibus splenem.

Vnguentum ad scirrhum splenis.

℞. Ammoniaci, Bdellij,
C Opopanacis, dissol. in aceto scillitico ana ℥.ij.
Rad. Liliorum, vel Bismaluæ decoctæ in axungia Porci, vel oleo Amygdalarum dulcium, vel amararum ℥.ij.
Styracis, Myrrhæ, Iridis ana ʒ.iij.
Mucilaginis sem. Fœnugræci extractæ in vino albo ℥.ij.
Terebinthinæ, Propoleos ana ℥.iij.
Sem. Viticis, Apij,
Petroselini ana ʒ.j.
D Misce, & fiat vnguentum: quod non nisi post fotum adhibeatur. *Idem.*

Aliud, quando exactè obduruit lien.

℞. Rad. Mandragoræ quart.j.
Diuisæ in partes decoquātur in oleo seminis Lini, vel Sesamini, vel Amygdalarum, addito pauco aceto contundantur, & per cribrum passentur. quibus adde
Opopanacis in aceto scillitico dissoluti ℥.ij.
E Styracis, Myrrhæ, Bdellij,
Sem. Alchechengi ana ℥.ß.
Propoleos, vel Ceræ nouæ,
Terebinthinæ ana quantum sufficit.
Croci ʒ.ij.
Spicæ Celticæ, Schœnanthi,
Azari, vel Viticis ana ℥.j.
Misce, & fiat vnguentum, quo inungatur splen. *Rondeletius.*

F *Vnguentum ad tumorem lienis ob flatus.*

℞. Olei Nardini,
Olei de Absinthio ana ℥.ß.
Sem. Agni Casti, Portulacæ,
Sem. Capparorum, vel
Sem. Fraxini ana ʒ.ij.
Sem. Apij, Petroselini,
Cumini in aceto macerati ana ʒ.j.
Corallij rubri vsti,
Scoriæ ferri ana ʒ.j.ß.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat vnguentum: cui adde tempore inunctionis Aceti q.s. vngatur regio splenis. *Idem.*

DE VNGVENTIS excalfacientibus renes & vesicam.

Vnguentum ad mouendas vrinas.

℞. Succi rad. Raphani,
Succi Cressonum, siue
Sisymbrij aquatici ana ℥.ij.
Succi Apij, succi Petroselini ana ℥.j.
Olei Scorpionum ℥.iij.
Olei Spicæ ʒ.ß.
Terebinthinæ,
Ceræ ana quantum sufficit.
Azari, sem. Apij, sem. Petroselini ana ʒ.j.

Misce, & fiat vnguentum, quo inungatur regio renum, vesicæ & peritonei. *Idem.*

Vnguentum ad vrinæ retentionem aliud.

℞. Axungiæ Cuniculi ℥.j.
Succi Fœniculi marini recentis ℥.j.ß.
Azari, Spicæ Celticæ, Schœnanthi ana ʒ.j.
Olei Scorpionum, olei Nucum ana ℥.ij.
Ceræ, Terebinthinæ ana q.s.

Fiat vnguentum. *Idem.*

DE VNGVENTIS excalfacientibus vterum.

Vnguentum ad menstrua prouocanda.

℞. Olei Amygdalarum amararum,
Liliorum ana ℥.j.
Olei Cheirini, vel Irini ℥.ij.
Spicæ Celticæ, Schœnanthi,
Azari ana ʒ.iij.
Sem. Apij, Petroselini ana ʒ.iij.
Terebinthinæ,
Axungiæ Anseris veteris ana ℥.ij.
Ceræ nouæ q.s.

Fiat vnguentum, quo inungatur regio pubis, renum & inguinum, addendo Vini maluatici parum. Adduntur & succi herbarum calidarum, & tenuium partium, vt Apij, succus Pedis columbini, Artemisiæ, Pulegij, & similium. *Rondeletius.*

Vnguentum ad facilitandum partum.

℞. Olei Amygdalarum dulcium,
Butyri recentis ana ℥.ij.
Axungiæ Porci, Axungiæ Gallinæ ana ℥.iij.
Aristolochiæ rotundæ,
Aristolochiæ longæ ana ℥.iij.
Cinnamomi tenuioris ʒ.j.
Azari, Styracis, Myrrhæ ana ʒ.j.
Ceræ nouę quantum sufficit.

Fiat vnguentum, quo inungatur regio pubis inguinum & renum, post vsum fomenti ex Maluis & Aristolochia. Idem vnguentum conuenit ad secundę eiectionem, & fortiora adduntur, vt A- A garicus, Colocynthis. Iuuant enim expulsionem cuiuslibet rei, irritando facultatem expultricem. *Idem.*

DE VNGVENTIS refrigerantibus vterum.

Vnguentum ad retentionem fœtus.

℞. Olei Omphacini, vel
Citoniorum, vel Myrti ℥.iij.
B Rad. Bistortæ ℥.j.
Boli Armeni, Coralli rubri ana ℥.ß.
Balaustiorum ʒ.iij.
Ceræ rubræ quantum sufficit.

Fiat vnguentum, addendo Aceti quantum satis est. Vngatur regio ventris & renum frequenter.

Vnguentum ad superpurgationem menstruorum.

℞. Olei Nenupharis ℥.j.
Olei Citoniorum ℥.iij.
C Boli Armeni, Acaciæ, Sanguinalis ana ʒ.iij.
Balaustiorum, Spongiæ Bedeguaris,
Aluminis ana ʒ.j.
Ceræ, Aceti quantum sufficit.

Misce, & fiat vnguentum. Efficacius fit cum succo Portulacæ. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Ossium Sepiæ ℥.ß.
Coralli vsti, Sanguinalis, Tuthiæ ana ʒ.ij.
D Aluminis ʒ.j.
Olei Citoniorum, Myrtini ana ℥.ij.
Succi Plantaginis, vel Bursæ pastoris, vel
Polygoni, vel Hernialis ℥.iij.
Aceti parum.

Misce, & fiat vnguentum, diu agitando. Qui Ceram velit, addat albam. *Idem.*

DE VNGVENTIS refrigerantibus stomachum.

E

Vnguentum ad ventriculum refrigerandum.

℞. Olei Rosati, vel Omphacini ana ℥.iij.
Coralli rubri, Coriandri, Santali albi,
Flor. Labruscæ, Cort. Citri ana ʒ.j.
Cerę albæ quantum sufficit.

Fiat vnguentum, quo inungatur os ventriculi,
F addito pauco aceto, tempore inunctionis. *Idem.*

Aliud ad refrigerandum & humectandum ventriculum.

℞. Olei Violati ℥.ij.
Olei Nenupharis,
Olei Amygdalarum dulcium ana ʒ.j.
Ceræ citrinæ quantum sufficit.

Fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum ad lienteriam.

℞. Olei Myrtini, Citoniorum ana ℥.ij.
Coralli rubri, Boli Armeni, Aloes,
Rad. Bistortæ, Gallarum ana ʒ.ij.

Acaciæ,Hypociſtidis,Ladani ana ʒ.j.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Roſ.omphacini,
Citoniorum ana ℥.ij.
Gallarum,cort.Mali granati,
Balauſtiorum,Myrtillorum,
Spongiæ Bedeguaris, Biſtortæ ana ʒ.ij.
Boli Armeni ℥.ß.
Acaciæ ℥.j.
Ceræ quantum ſufficit,
Aceti parum.
Fiat vnguentum. *Idem.*

DE VNGVENTIS refrigerantibus hepar.

Vnguentum refrigerans hepar.

℞. Vnguenti Roſati ℥.iij.
Olei Violati ℥ ij.
Santali aſbi ʒ.j.
Ceruſſæ ʒ.ij. Aceti parum.
Miſce,& fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Myrtillorum , vel Cotoneorum, vel Roſati omphacini ℥ iij.
Sem.Portulacæ,ſem.Endiuiæ,
Sem.Scariolæ ana ℈.j.
Coralli rubri,Boli Armeni ana ʒ.ij.
Myrtillorum, Balauſtiorum,
Spicæ nardi Indicæ , Santali rubri ana ℥.ß.
Antiſpodij ℈.ij.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Miſce, & fiat vnguentum ſecundùm artem. *Idem.*

DE VNGVENTIS aſtringentibus.

Vnguentum ad inflammationem oculorum cum defluxione.

℞. Vnguenti Roſ. loti in aqua peculi Roſ.℥.j.
Tuthiæ præparatæ, Acaciæ ana ʒ.j.
Incorporentur : fiat vnguentum , quo inungantur palpebræ. *Idem.*

Aliud minùs aſtringens.

℞. Pulpæ Pomorum decoctorum in lacte,vel cum aqua Roſarum ℥.ij.
Contundantur diligenter: deinde adde
Aquæ peculi Roſ. & Myrti ana ℥.ß.
Mucilaginis ſem.Pſyllij,
Tuthiæ præparatæ ana ℥.ß.
Incorporentur ſimul, & fiat vnguentũ, quo inunguntur palpebræ. *Idem.*

Vnguentum ad ſanguinis impetum ſiſtendum è naribus, pulmone, thorace, renibus, &c.

℞. Gallarum, cort. inter. Caſtaneæ, vel
Cort. Mali granati, vel
Balauſtiorum ana ℥.ß.
A Boli Armeni ℥.j.
Sanguinis Draconis ʒ.iij.
Cum albumine Oui excipiantur: fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Myrtillorum, vel
Olei Roſati ℥ iij.
Succi Burſæ paſtoris, vel
Polygonij ℥.ij.
Gallarum, Balauſtiorum,
B Rad. Biſtortæ ana ℥ ß.
Ceræ albæ quantum ſufficit,
Aceti parum.
Fiat vnguentum. Hæc vnguenta non ſunt ponenda ſupra os venæ fluentis, ſed daulò infra, ſupra regionem, per quam venæ ad illud permeant, & potiſſimùm in ea parte, in qua magis ad extra ſe prodit: veluti ſi ſanguis influit in caput vnguenta in lateribus colli, in quibus venæ & arteriæ poſitæ ſunt, apponenda erunt, & circa emun-
C ctoria, quando in aliquod membrum deſcendit, vt in principio arthritidis, miſſo ſanguine & non exiſtente venenoſa materia, aut in magna quantitate. Si ſanguis è pulmone fluat, vtile erit imponi vnguentum ſupra renes, & totam ſpinam. Si è vulnere fluat, ſupra emunctoria illius partis & in circuitu partis læſę. Sin per ſedem, ſupra renes. Si per veſicam, circa peritonæum, vel arteriam, vnde fluit ſanguis. *Idem.*

D *Vnguentum ſanguinem cohibens, aliud.*

℞. Olei Myrtillorum, vel Roſarum ℥.ij.
Olei Maſtichini, vel Lentiſcini ℥.j.
Sanguinis Draconis, Cort. Thuris ana ʒ.j.
Boli Armeni,
Corallorum ana ʒ.ij.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Fiat vnguentum , quo inungatur pars affecta.
* Sanguinem compeſcit , è thorace fluentem, &
E vlcus, quod ſæpe fit, curat. *Rondeletius.*

Vnguentum repellens & ſanguinem cohibens, aliud.

℞. Pulpæ Pomorum decoct. in lacte ℥.iij.
Mucilag. ſem Pſyllij,
Mucilag. ſem. Cytoniorum ana ℥.ß.
Succi Burſæ paſtoris,
Succi Polygoni ana ℥.j.
Acaciæ, Sanguinis Draconis ana ʒ.iij.
F Terræ ſigillatæ ℥.ß.
Olei Myrtillorum ℥.iv.
Ceræ albæ q.ſ.
Miſce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Succi fol. Caprifol j.
Succi fol. Quercus ana ℥.j.
Roſarum rubr. ʒ.j.
Boli Armeni , Sanguinis Draconis ana ʒ.ij.
Olei Roſati ℥.iij.
Ceræ q.ſ.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

Aliud ſanguinem ſtringens.

℞. Croci Martis ℥.j.
Calcis teſtarum Ouorum,
Colchotaris ana ℥.ß.
Cineris Ranarum vſtarum ʒ.ij.
Excipiantur oleo Viſci pomorum. *Quercetanus.*

Aliud paratu facile, nec minus vtile.

℞. Colchotaris Aceto præparati ℥.ij.
Calcis Limacum ℥.ß.
Butyri recentis ℥.iv.
Miſce, & fiat vnguentum: vel excipiantur Oui albumine. *Idem.*

Defenſiuum optimum.

℞. Pul. Roſ. rubr Pul. Myrtillorum ana ʒ.j.
Boli Armeni, Terræ ſigillatæ ana ʒ.vj.
Succi Plantaginis, ſucci Solatri ana ℥.j.
Aceti Roſati ℥.ij.
Olei Roſati omphacini,
Olei Myrtillorum ana ℥.ij.ß.
Ceræ ℥.ij.
Miſce pro defenſiuo. *Idem.*

Aliud ſanguinem in vulneribus cohibens.

℞. Croci Martis ſubtiliſſimè reuerberati ℥.ij.
Croci Veneris ℥.ij.
Excipiantur oleo Viſci pomorũ ſimplici, & fiat vnguentum. Sanguinis fluxionem ſiſtit adeò, vt propè incredibile videatur: vulnus quinetiam in meliorem ſtatum diſponit. *Idem.*

DE VNGVENTIS emollientibus.

Vnguentum ad humorem concretum & ſcirrhoſum.

℞. Opopanacis, Styracis, Bdellij ana ℥.ß.
Diſſoluantur in oleo Amygdalarum dulc. & Irino, quantum ſufficit: quibus adde
Mucilag. Fœnigræci & Ficuum, extractę cum vino albo ana ℥.ij.
Rad. Iridis Venet. pulueriʒatæ ℥.ß.
Rad. Gladioli eodem modo exiccatę & puluerizatæ ℥.j.
Propoleos veræ ℥.iij.
Miſce, & fiat vnguentum *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Nucis Cupreſſi num. x.
Ficuum paria vj,
Rad. Cannæ ℥.ß.
Fiat decoctio in Oxymelite: facta expreſſione adde
Salis communis, Cineris Spongiæ,
Cineris Chalcitidis ana ℥.iij.
Miſceantur & fiat vnguentum, quo inungantur partes duræ. *Idem.*

Vnguentum ad mollificandum ſplenem.

℞. Fœnigræci, ſem Lini Caricarum,
Tamarici, Farinæ Hordei, Aceti,
A Olei, Ceræ albæ ana q.ſ.eſt.
Omnia iſta tribus diebus ſtent ad mollificandũ: poſtea coquantur vſque ad conſumptionem Aceti, & poſtea colentur, & reſeruentur: & ex eis fiat vnguentum. *Nicolaus.*

DE VNGVENTIS calculum expellentibus.

Vnguentum precioſum (quod Fuckersſalb appellant.)

B ℞. Seui Ceruini, ſeui Hircini ſylueſt.
Seui Vitulini, ſeui Capreoli ana ℥.iv.
Medullæ Cerui, medullæ Equi caſtrati,
Medul. Elephantis, ſi haberi poteſt, ana ℥.ij.
Pinguedinis Vrſi, ping. Porci ſylueſtris,
Ping. Taxi, ping. *Murmentelſchmaltz.*
Ping. Lincis ana ℥.iv.
Ping. Vulpis, Ping. Lupi ana ℥.ij.
Ping. Cati ſylueſtris ℥.iv.
C Ping. Echini,
Ping. Vngularum Bouis ana ℥.ij.
Pinguedines minutim incidantur, & liqueſcant ad ignem: ita tamen, ne nimium incaleſcant, & ſeruentur in vaſe ſtanneo ad vſum. Dein
℞. Prædictarum pinguedinum ℔.j.ß.
Ping. Capi, ping. Gallinæ,
Ping. Anatis ʒ.vj.
Ping. Anſeris ℥.j.
Ping. Coturnicum ℥.j.
D Butyri Maialis ℥.ij.
Olei (Zurung öl) olei Auellanarum,
Olei flor Hypericonis,
Olei Ouorum ana ʒ.vj.
Olei Macis, olei Nucleorum dactylorum,
Olei Lini, Canabini,
Olei Liliorum alborum olei Tanaceti ex flor.
Olei Laurini, olei Lauendulæ,
Olei Roſati, olei flor. Caryophyllorum ſylueſtrium (Wild Negelin öl) olei Croci,
E Olei Alchechengi, olei Maioranæ,
Olei Menthæ, olei Rutæ ana ʒ.ij.
Olei Baſilici, olei Amygdalarum,
Olei Nucleorum Perſicorum, olei Populei,
Olei Cheyrini, olei Irini,
Olei Liliorum conuallium,
Olei Chamomelini ana ℥.ß. olei Violarum,
Olei Raparum ex ſemine ana ℥.ß.
Stichpflaſter öl ʒ.ij.
F Stalkraut pflůſtöl ℥.ß.
Olei flor. Caryophyllorum ℥.ß.
Miſce omnia ad ignem, & ſerua in alio vaſe ſtanneo. Poſtea
℞. Huius miſturæ ℔.ß. Vienenſem,
Pilich Schmaltz ℥.j.
Mellis Roſat ℥.j.
Spermatis Ceti ʒ.ij.
Olei Spicæ nardi,
Olei Sancti Quirini, (iſt ein öl/ſo auff dem Zogee Gee vmbſchwimbt.)
Olei ex Rhabarbaro,
Olei ex Caſſia ana ʒ.ij.

Misce omnia benè, & cū ferè frigidū fuerit, adde A

Aquæ vitæ preciosæ Fuckeri, superiùs descriptæ ℥.iij.

Fiatque vnguentum. Calculum frangit, & expellit sine dubio, si tota spina à nucha vsque ad imum, renes & epigastrium fuerint calidè inuncta manè & vesperi. Valet in colica, si venter circa vmbilicum inungatur. Ad dolorem dorsi iuncturarum, ab humorum defluxione, pleuritidem, pectoris morbos, ex destillatione: ad asthma, membra consumpta, resiccata & hectica, B podagram, chiragram cum sale tosto: ad dolores post partum, puerorum tormina, menstrua suppressa, constipationē ventris, vmbilico inuncta: sterilitatem mulierum & virorum, &c Quod si morbus fuerit calidus, temperetur vnguentum cum frigidis.

Vnguentum pretiosum nostrum.

℞. Seui Hircini, seui Ceruini,
Seui Vitulini ana ℥.iij.
Pinguedinis humanæ, ping. Muris Alpini,
Ping. Taxi, ping. Vulpinæ, ping. Capi,
Ping. Gallinæ, ping. Anatis,
Ping. Anseris ana ℥.j.
Olei ping. humanæ,
Olei Butyri maialis ana ℥.ß.
Olei Malorum aureorum ℥.j.
Olei Rosacei, Violacei ana ℥.j.
Olei Ceræ, olei Lini, olei Liliorum alborum,
Olei Chamomelini, olei Anethini,
Olei ex baccis Lauri, olei Scorpionum,
Olei Ouorum, olei Cheyrini ana ʒ.ij.
Mellis, Vnguenti Altheæ,
Butyri maialis ana ℥.ß.
Ceræ q.s. est, Moschi ℈.ß.

Misce omnia bene, & cùm ferè frigidum fuerit, adde

Aquæ vitæ sequentis ℥. ij.
Olei Spicæ ʒ. ij.

Aqua autem vitæ huiusmodi est:

℞. Sem. Alkekengi,
Sem. Vrticæ, sem. Asparagi,
Sem. Fœniculi, Anisi, Cumini,
Sem. Petroselini, sem. Anethi,
Sem. Milij Solis, sem. Nicotianæ,
Sem. Altheæ, sem. Maluæ ana ʒ.j.
Baccarum Lauri,
Granorum Iuniperi ana ʒ.ij.
Gentianæ, Glycyrrhizæ,
Rad. Ireos,
Santali rubri ana ʒ.ij.
Rhabarbari electi,
Agarici, Turpeti ana ʒ ij.
Cinnamomi, Galangæ ana ʒ.ij.
Macis, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ, Croci ana ʒ.j.
Aquæ vitæ quantum suffitit.

Misce, & macerentur per mensem, deinde coletur, & in vitro seruetur ad vsum. Dolores mitigat, calculum frangit & expellit, pleuritidi, podagræ, &c. conuenit.

DE VNGVENTIS suppurantibus.

Vnguentum suppurans.

℞. Rad. Altheæ, rad. Liliorum ana ʒ.iv.
Betæ cum rad. M.j.
Butyri recentis ℔.ß.
Lumbricorum vino præparatorum ℥.iij.
Vitell. Ouorum num. xij.
Medullæ Vituli,
Terebinthinæ ana ℥.v.
Olei Oliuarum depurati à fæcibus ℔.j.

Contusis, quæ contundi debent, ac ritè omnibus mixtis, digerantur in fimo calido per mensem: pòst prælo exprimantur, ac igne cinerum coquantur ad vnguenti consistentiam. *Quercet.*

Aliud ad idem.

℞. Succi herb. Tussilaginis,
Succi herb. Oxalidis ana ℥.iij.
C Caricarum pinguium num. xx.
Thuris ℥.ij.
Resinæ Laricis ℥.j.ß.
Axungiæ Anseris, axungiæ Gallinæ ana ℥.ij.
Butyri recentis ℔. ß.
Olei Visci pomorum comp. ℔.j.

Mixtis omnibus, decoquantur in duplici vase, luto sapientiæ obducto, per horas sex igne mediocri: calidè percolentur, & rursus Solis radijs exponantur, vel coquantur ad idoneam consi-D stentiam. Celeriter pus mouet, atque anodynum est, vulneribusque sclopetarijs accommodatissimum. *Idem.*

Aliud.

℞. Succi rad. Liliorum, coctarum priùs sub cineribus ℥.iv.
Axungiæ Gallinæ, vel Anseris, vel Porci ℥.ij.
Olei Lini, vel Oliuarum q.s.
Vittell. Ouorum num. j.
Ceræ q.s.

E Miscè, & fiat vnguentum.

Vnguentum vulneris corruptionem prohibens, & suppurans.

℞. Vnguenti Basilici maioris Mesuæ ℥.ij.
Butyri recentis ℥.j.
Præcipitati nostro modo præparati ʒ.ij.ß.

Misce pro ellychnijs & turundis inungendis. *Idem.*

F DE VNGVENTIS digerentibus.

Vnguentum ad inflammationem oculorum digerendam.

℞. Mucilaginis sem. Fœnigræci loti in aqua Fœniculi, & in eadem extractæ ℥.ß.
Sarcocollæ nutritæ cum lacte ℥.iij.ß.
Aloes, Myrrhæ,
Croci ana ℈. ß.

Misce, & fiat vnguentum: applicetur palpebris. * Digerit, & detergit. *Rondeletius.*

Vnguen-

Vnguentum ad parotidas.

℞. Olei Chamæmeli, vel Liliorum, vel
Amygdalarum ʒ.iij.
Butyri recentis, vel Axungiæ porci ℥.j.ß.
Pinguedinis Gallinæ ʒ.j.
Farinæ ſem. Fœnigræci ʒ.ß.
Flor. Chamomillę,
Meliloti ana ʒ.ij.
Ceræ nouæ quantum ſufficit.

Miſce, & fiat vnguētum. * Parotidas & ſtrumas factas diſcutit, & emollit. *Idem.*

Vnguentum ad anginam.

℞. Dialthææ,
Oeſypi ana quart. j.
Nidi Hirundinum ℥.iij.
Rad. Iridis ʒ.ß.

Cum oleo Irino vel Liliorum, fiat vnguentum, quo inungatur ceruix. *Idem.*

Aliud.

℞. Vnguenti reſumptiui ℥.j.
Butyri recentis,
Axungiæ porci ana ℥.j.
Stercoris Hirundinum, vel
Columbarum ℥.j.ß.
Olei Irini, Liliorum, vel Chamomillæ ana quantum ſufficit.

Miſce, & fiat vnguentum, quo inungatur pars affecta. *Idem.*

Vnguentum ſudores mouens in morbo Gallico.

Poſtquam videamus decoctum Guaiaci non ſufficere ad morbum Gallicum profligandum, quòd tenues humores abſumat, craſſos verò frequenter relinquat, poſt huiuſmodi decocti, & purgationum vniuerſalium vſum, leuioribus ſolemus vti vnctionibus ex Hydrargyro, & alijs, quibus quod reliquum erat craſſorum humorum abſumitur. Vt autē ad rem veniamus, poſt vniuerſales purgationes, poterunt ſudores hoc pacto moueri:

℞. Axungiæ Suillæ ℔.j.
Pinguedinis Gallinæ,
Butyri recentis ana ℥.j.
Olei Chamæmelini,
Olei Liliorum ana ℥.iv.
Olei Laurini, olei Anethini ana ℥.ij.
Thuris, Maſticis,
Myrrhæ ana ℥.ß.
Argenti viui ℥.v.
Terebinthinæ lotæ in aqua vitæ ℥.iij.
Reſinæ Pini ℥.iv.

Miſce, & fiat vnguentum. Quod erit doloribus profuturum, ſi addas vnguentorum calidorum ℥.iv. aut plus, minúſue pro doloris vehementia, & Styracis liquidæ ℥.ß. Proderit quoq; tophis, & ſcirrhoſis tumoribus, ſi addideris Gummi, Bdellij, Ammoniaci, Galbani, diſſolutorum in Vino albo, & Aquę vitę ana ℥.j. Pinguedinis Anſeris, Anatis, & medullæ cruris Vituli ana ℥.ij. Vlcera verò iuuabit, augendo doſim pulucrum,

A & addendo Lithargyrum, & Ceruſſam, vel Minium. Vt tamen rem dilatemus, explicemuſque magis perſpicuè, poterunt vnguenta ſequentia ſingulis affectibus particularia parari. *Antonius Chalmeteus.*

Vnguentum in morbo Gallico cum puſtulis, ſiue articulorum dolore.

℞. Rad. & fol. Enulæ campanæ,
B Lapathi acuti, Altheæ, Maluæ,
Scabioſæ, Fumariæ, Lupulorum,
Roſtri porcini, Agrimoniæ,
Bugloſſæ, Violarum ana M.j.
Lentium, Lupinorum,
Hordei parum contuſ. ana P.ij.
Hellebori nigri triti ℥.ij.
Sulphuris viui ℥.j.

Fiat decoctio pro balneo, quod ægrotus ingredietur veſperi longè à cœna, poſtea in lecto ſudabit, & dormiet: manè verò vngetur ſequenti
C linimento:

℞. Radicis Enulæ campanæ,
Rad. Liliorum alborum ana ℥.j.ß.
Summitatum Abſinthij, ſum. Lupulorum,
Sum. Fumariæ, ſum. Scabioſæ ana M.ß.
Cicerum, Lentium,
Hordei ana P.j.
Flor. Chamæmeli, flor. Meliloti,
Flor. Sambuci ana P.j.

D Fiat decoctio. Cape de colatura ℔.j.ß. adde
Olei Roſ. ℥.ij.
Olei Maſtichini & Laurini ana ℥.iv.
Butyri recentis ℥ v.
Axungiæ Suillæ, ſalis expertis ℔.ß.

Bulliant omnia ſimul ad decocti conſumptionem: poſtea miſce

Thuris, Maſticis Myrrhæ ana ℥.j.ß.
Sarcocollæ, Ceruſſæ ana ℥.j.
Aluminis ʒ.vj.
E Lithargyri ℥.j.ß.
Terebinthinæ ℥.iij.
Styracis liquidæ ʒ.x.
Argenti viui, in ſucco Limonum extincti ℥.iij. vel plus minúſue, pro ægrotantis viribus.

Agitentur diligēter in mortario marmoreo, fiatque linimentum. *Idem.*

Vnguentum aliud ad morbum Gallicum, præſertim ſi dolor ſine puſtulis articulos & caput maximè afficiat.

F

℞. Axungiæ Gallinæ, Axungiæ Anſeris,
Axungiæ Anatis ana ℥.j.
Medullæ cruris Vituli,
Medullæ cruris Bouis ana ℥.j.ß.
Axungiæ Suillæ ℔.j.
Argenti viui in ea axungia extincti ℥.v. vel vj. vel vij.
Thuris, Maſticis, baccarum Lauri ana ℥.ij.
Sarcocollæ, Myrrhæ ana ℥.j.ß.
Cinnabrij ʒ.ij.

Euphorbij ℥.ß.
Reſinæ Pini ℥.ij.ß.
Terebinthinæ lotæ in Aqua vitæ ℥. iij.
Sublimati ʒ.j.ß.
Olei Lumbricorum, Amurcæ olei de Lilijs,
Olei Chamæmelini,
Olei Vulpini ana ℥. iij.
Agitentur in mortario marmoreo, addendo Styracis liquidæ ʒ.x. *Idem.*

Vnguentum aliud ad Gallicam luem, præſertim ſi tophi in capite, & vlcera magna cum carie oſsium, vel ſine carie, in diuerſis corporis partibus fuerint: ſitq́ʒ ægrotus debilis.

Solæ corporis partes extremæ ſunt vngendæ, & adenes, atque à ſuperiori linimento Cinnabrium ſublimatum, & Euphorbium ſunt detrahenda: miſcere autem poteris aliquid vnguenti reſumptiui, & Agrippæ, ac aliorum calidorum cum Bdellio & Ammoniaco. *Idem.*

Vnguentum aliud ſudores mouens in morbo Gallico, præcipuè ſi adeſt dolor articulorum cum tophis.

℞. Acori, rad. Enulæ campanæ,
Rad. Ireos, rad. Althææ,
Rad. Hermodactylorum ana ℥.j.
Betonicæ, Saluiæ, Iuæ arthéticæ ana M.j.
Flor. Hyperici, flor. Stœchadis ana P.j.
Coquantur in ℔.ij vini, & colaturæ miſce
Axungiæ Suillæ, ſalis expertis ℔. j.
Axungiæ Gallinarum, axungiæ Anſeris,
Axungiæ Anatis,
Medullæ cruris Vituli ana ℥.j.
Vnguenti Agrippæ, vng. Martiati,
Vnguenti Dialthææ ana ℥.j.ß.
Olei Lumbricorum, olei Vulpini ana ℥.j.ß.
Olei Liliorum, olei Chamæmelini,
Olei Anethini, olei Laurini,
Olei Maſtichini ana ℥.j.ß.
Thuris, Maſticis ana ℥.j.
Myrrhæ ℥.ß.
Baccarum Lauri ana ℥.j.ß.
Euphorbij ʒ.ij.
Reſinæ Pini, in oleo Lumbricorum liquefactę ℥. iij.
Terebinthinæ lotæ in vino albo ℥. ij.
Mercurij, in aqua vitæ, & Saluiæ loti, exiccati, & axungia extincti ℥.vj.
Styracis liquidæ ℥.ß.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Axungiæ Suillæ ℔.j.
Opopanacis, Galbani, Sagapeni,
Bdellij diſſolutorum in aqua vitæ ana ℥.j.
Reſinæ Pini liquefactæ ℥ iv.
Olei Rutæ ℥.ij.
Olei Lumbricorum, olei de Spica,
Olei Chamæmelini,
A Olei Laurini ana ℥. iij.
Vnguenti Dialtheæ ℥.v.
Thuris, Maſticis,
Myrrhæ ana ℥.j.
Euphorbij ℥.ß.
Cinnabrij ʒ.iij.
Hermodactylorum ʒ.iij.
Fiat linimentum. Cæterùm his vtendum erit, donec morbi materiam abſumptam putaueris: manè autem tantùm ieiuno ventriculo, vel alternis
B tantùm diebus, ſi æger imbecillior. Quod ſi natura tarda ad expellendum, & robuſta fuerit in fine, bis in die ſine periculo vngere poteris. Vnges verò partes extremas, & adenes, ac ſpinam, cauebisque regionem partium principum. Fiet autem vnctio proximè ignem, vel in lecto, ſi æger imbecillior. Denique his notis materiam ſatis abſumptam deprehendes: dentes dolebunt: lingua intumeſcet: vlcera naſcentur in ore: ſaliua multa effluet: vlcera exiccabuntur: remitten-
C tur dolores: aderit laſsitudo ferè ad ſyncopen: diſtendentur nerui: & aluus profluet *Idem.*

DE VNGVENTIS abſtergentibus.

Vnguentum ad deterſionem ſuffuſionis.

℞. Fellis Vaccæ ʒ.j.
Fellis Vulturis, vel Milui, vel Galli ʒ.ß.
D Mellis Roſ. colati ʒ.ij.
Oſſis Sepiæ ʒ. j.
Stercoris Lacerti ʒ.ß.
Fiat vnguentum, quod ſeruetur in vaſe æneo. *Idem.*

Aliud.

℞. Omphacij inſpiſſati, vel coctione, vel ſolis exiccatione ʒ.j.
Amurcæ præparatæ ʒ.j.
E Sacchari candi ʒ ij.
Mucilag. ſem. Fœnugræci ʒ.iij.
Tuthiæ præparatæ ʒ.j.ß.
Miſce, & fiat vnguentum, quo inungantur palpebræ. *Rondeletius.*

Vnguentum ad genarum ſcabritiem, ſcabiem & vlcera.

℞. Omphacij, Acaciæ ana ʒ.j.
Tuthiæ præparatæ ʒ. ij.
F Ceruſſæ lotæ, Antimonij ana ʒ.j.
Vnguenti Roſati ℥.ß.
Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud ad lachrymarum fluxum.

℞. Cort. Thuris, Maſticis,
Sarcocollæ ana ʒ.ij.
Tragacanthæ,
Gummi Arabici, torrefactorum ana ʒ.j.
Tuthiæ præparatæ,
Antimonij ana ʒ.ß.
Sanguinis Draconis, Acaciæ,
Amurcæ inſpiſſatæ ana ʒ.ij.

Miſce,

Miſce, & fiat vnguentum, quo inungantur canthi oculorum, & totæ palpebræ.

Vnguentum ad pſoram.

℞. Olei Iuniperi ℥.ij.
Olei Nucum ℥.j.
Tartari albi ℥.ß.
Vitrioli, Salis communis,
Sulphuris ana ʒ.iij.
Terebinthinæ lotæ cum ſucco Limonum ℥.ij.
Lithargyri ℥.j.ß.
Ceræ parum.

Miſce, & fiat vnguentum. Si morbus fuerit contumax, adde
Argenti viui ℥.ij.
Sublimati æris ʒ.ij.

Applicetur poſt balnei vſum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Iuniperini ℥.iij.
Lithargyri auri ℥.iv.
Olei Lucernarum, Olei Nucum ana ℥.ij.
Tartari albi ℥.j.ß.
Vitrioli, Salis communis ana ʒ.iij.
Succi Plantaginis, Limonum ana ℥.iij.
Aceti Scyllitici ana ℥.j.

Miſce, & fiat vnguentum *Idem.*

Vnguentum ad herpetes.

℞. Succi Plantaginis,
Succi ſummitatum Vitis, vel
Labruſcæ ana ℥.ij.
Succi Polygoni ℥.iij.
Lithargyri ℥.j.
Tuthiæ præparatæ, Antimonij ana ℥.ß.
Aloes citrinæ ʒ.iij.
Ceræ parum.

Miſce, & fiat vnguentum, addito pauca Oleo Myrtino, vel Roſato omphacino. Si verò herpes excedat carnem, vtile erit omphacium addere. *Idem.*

Vnguentum ad ſcabiem.

℞. Lithargyri, Ceruſſæ lotæ ana ℥.j.
Myrrhæ, Styracis liquidæ ana ʒ.ij.
Salis communis ʒ.ij.
Sulphuris viui ʒ.iij.
Argenti viui extincti in ſucco Limonum ℥.j.
Olei Roſati quantum ſufficit,
Ceræ parum.

Miſce, & fiat vnguentum, quo inungatur vola manuum, & poſtea fricetur totum corpus manibus inunctis *Rondeletius.*

Vnguentum ad pruritum.

℞. Rad. Lapathi acuti,
Rad. Enulæ campanę ana ℥.j.

Decoquantur in aceto, & contuſa per cribrum paſſentur, quibus adde
Olei Irini ℥.iv.
Salis communis ℥.j.
Myrrhæ ʒ.ij.
Lithargyri ℥.j.ß.
Ceræ parum.

Fiat vnguentum. *Idem.*

A *Aliud, eiuſdem.*

℞. Vnguenti Diapompholygos ℥.ij.
Olei Hyoſcyami ℥.j.

Fiat vnguentum, quo inungatur locus pruriens. Poſt horum vſum, vtile eſt corpus balneo, vel lauacro detergente frequenter abluere: quia quæ in cute remanent, pruritum excitant. Prima lotio fit lixiuio, altera ex decoctione Fabarum, Roſ. & Hordei, &c.

B *Vnguentum detergens.*

℞. Succi Centaurij,
Succi Chelidoniæ ana ℥.iv.
Mellis ℥.iij.
Flor. Verbaſci P.ij.
Thuris, Myrrhæ,
Maſticis ana ℥.ß.
Olei Terebinthinæ ℥.vj.
Vini albi generoſi ℔.j.

Putrefiant in fimo calido, & coquantur ad vini
C & ſuccorum conſumptionem, igne cinerum, donec reducantur in formam vnguenti. adde pro ℥.j. huius vnguenti, præcipitati Mercurij dulcificati ʒ.j.

Aliud detergens validius.

℞. Viſci herb. Saniculæ,
Viſci herbæ Pyrolæ,
Viſci Ariſtolochiæ,
Viſci Vincæ peruincæ ana ℥.ij.
Terebinthinæ lotæ ℥.iv.
D Croci Veneris ℥.ß.
Balſami tartari ℥.ij.
Sulphuris, Antimonij ʒ.j.ß.

Imponantur igni cinerum, dum vnguenti conſiſtentiam acquirant. *Idem.*

Aliud detergens.

℞. Fol. Plantaginis,
Fol. Apij ana M.j.
Roſarum rubr. P.ij.
E Vini rubri ℥.iix.

Decoquantur ad medias: colaturæ diſſolue
Sacchari rubri ℥.ij.
Terebinthinæ ℥.j.
Farinæ Lupinorum
Farinæ Orobi ana ʒ.j.
Aloes, Myrrhæ ana ʒ.ß.

Decoquantur rurſus, & addendo Ceræ quantitatem ſufficientem, reducautur in formam vnguenti. *Idem.*

Aliud ad idem.

F ℞. Succi Plantaginis,
Succi Agrimoniæ ana ℥.ij.
Mellis Roſati ℥.iv.
Rad. Iridis, Farinæ Fabarum ana ℥.ß.
Terebinthinæ ſub finem permixtæ ℥.j.

Fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum detergens, optimum pro gregarijs.

℞. Vnguenti aurei ℔.j.
Terebinthinæ, Mellis Roſati ana ℥.ß.
Farinæ Fabarum ʒ.ij.

Boracis ʒ.j. Pul. præcipitati ʒ.iij.
Miſce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud detergens vulnera, probatum, pro ditioribus.

℞. Succi Perſicariæ, ſuc. Symphyti ana ℥.ij.
Olei Terebinthinæ, olei Thuris,
Olei Myrrhæ, olei Sarcocollæ, ſpagyricè deſtillatorum ana ʒ. iij.
Rad. Ariſtolochiæ rot. ʒ.j.ß.
Ceræ albæ ℥.j.
Olei Hypericonis comp. q.ſ.
Miſce, & fiat vnguentum: de quo
℞. ℥.ij. Mercurij præcipitati ʒ. j.
Miſce pro inunctione ellychniorum. *Idem.*

Vnguentum aliud, ad idem.

℞. Ceræ nouæ, Reſinæ,
Picis naualis ana ℥.iv.
Seui Hircini,
Medullæ cruris Vituli ana ℥.ij.
Oeſypi humidæ ℥.j.
Olei Oliuarum, vel Lini, vel Viſci pomorum ℔.j.
Liquefactis omnib⁹, & tranſcolatis, fiat vnguentum. Huius cape ℥. ij. Præcipitati noſtri ʒ.ij. miſce. Præſtantiſſimum eſt remedium, quo etiam emplaſtra ſine Præcipitato ſunt illinenda, & in vulneris ambitu apponenda. *Idem.*

Vnguentum detergens.

℞. Mellis ℥.iij.
Farinæ Fabarum, farinæ Hordei ana ʒ.ij.
Decoquantur cum vino ad conſiſtentiam vnguenti. *Quercetanus.*

Vnguentum abſtergens pro capitis vulneribus cum cranij fractura.

℞. Myrrhæ, Sarcocollæ,
Iridis Florentinæ ana ʒ.ij.
Mumiæ ʒ.j.ß.
Ariſtolochiæ long. & rot. ana ʒ. j.
Farinæ Orobi ʒ.ij.ß.
Mellis Roſati, Terebinthinæ lotæ,
Aquæ Betonicæ q. ſ.
Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud ad idem pro ditioribus.

℞. Vnguenti de Peto noſtræ deſcript. ℥. iij.
Olei Myrrhæ ʒ.iij.
Olei Succini deſtillati & purificati ʒ.ij.
Pulueris rad. Ariſtolochiæ ʒ.j.
Miſce, & vtere vt ſuprà. *Idem.*

DE VNGVENTIS CARnem generantibus.

Vnguentum ad vlcera narium.

℞. Aloes lotæ cum aqua Plantaginis ʒ. iij.
Myrrhæ electæ ʒ.ij.
Rad. Iridis, Sarcocollæ ana ʒ.j.
Ceruſſæ, Antimonij, Tuthiæ, Minij ana ʒ.ß.
Olei Hyperici, Roſarum ana ℥.ij.

A Mellis Roſ. colati ℥.j.
Succi mali Granati, ſucci Piloſellæ, vel
Linguæ paſſerinæ ana ℥.ij.
Coquantur ſucci cum oleis, deinde mel: poſtremò puluerizata diligēter inſpergantur, & ad vnguenti formā reducantur. Si diuiti paretur, adde
Moſchi ℈.ß.
Muſci arborum, vel Beniouini, vel
Cyperi, vel Roſarum ʒ.j. *Rondeletius.*

Vnguentum ſarcoticum.

B ℞. Thuris, Maſticis ana ℥.ß.
Colophoniæ ℥. ij.
Olei Roſati, Mellis q.ſ.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud, eiuſdem.

℞. Ariſtolochiæ rotundæ,
Iridis, cort. Thuris ana ʒ.iij.
Maſticis, Myrrhæ, Aloes, Cadmiæ ana ℥.ij.
Mellis parum.
C Fiat vnguentum.

Aliud, eiuſdem.

℞. Fol. Conſolidæ, Piloſellæ,
Betonicæ, Hyperici, Caudæ equinæ,
Verbenæ ana M j.
Decoquantur in vino, & contundantur. deinde adde
Mellis, Terebinthinæ ana ℥.iij.
Thuris, Maſticis ana ℥.iij.
Sanguinis Draconis,
D Myrthi ana ℥.iij.
Fiat vnguentum.

Aliud, eiuſdem.

℞. Succi rad. Iridis ℥. ij.
Vini parum,
Mellis ʒ.iij.
Cadmiæ vel Lithargyri ℥. ß.
Aloes, Myrrhæ ana ʒ.iij.
Fiat vnguentum.

E *Aliud, eiuſdem.*

℞. Succi rad. Narciſſi ℥. ij.
Succi Verbenæ, Hyperici,
Caudæ equinæ ana ℥.j.
Olei antiquiſſimi ℥.ij.
Colophoniæ ℥. j.
Gummi Elemi, Myrrhæ,
Sanguinis Draconis,
Maſticis, Aloes ana ʒ.iij.
Coquantur ſucci cum Oleo & pauco Melle ad inſpiſſandum: quib⁹ admiſce pulueres reliquo-
F rum. * Efficaciſſimum eſt, replet vlcera concaua carne, & recentia ſubitò conſolidat.

Vnguentum ad gangrænas.

℞. Mellis ℥.ij.
Croci Martis, Croci Veneris ana ℥ ß.
Pulueris Myrrhæ, pul. Ariſtoloch. rot. ana ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.ß.
Phlegmatis Vitrioli acidi ℥. iv.
Decoquantur ad conſiſtentiam vnguenti. Adde
Mercurij præcipitati ℥.ß.
Inungantur ellychnia & turundæ. *Quercetanus.*

Aliud

Aliud præſtantiſſimum.

℞. Butyri arſenici fixi ℥.ij.
Mercurij præcipitati ℥.ß.
Olei myrrhæ ʒ.iij.
Excipiantur melle, prius loto cum ſucco chelidoniæ. *Idem.*

Aliud, eiuſdem.

℞. Mannæ, Thuris ana ʒ.ij.
Farinæ Fœnigræci, far. Orobi ana ʒ.j.
Mellis, Vitell. ouorum ana q.ſ.
Fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud ſarcoticum.

℞. Sarcocollæ in lacte ſolutæ ʒ.iij.
Maſticis, Olibani ana ℥.j.
Picis liquidæ, Terebinthinæ ana ℥.j.
Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum ſarcoticum.

℞. Mucilag. ſem. Fœnigræci ℥.ij.
Viſci herb. Cynogloſſi, Perſicariæ,
Conſol. maioris ana ℥.j ß.
Olei Thuris, olei Myrrhæ ana ℥.iij.
Olei Hyperic. ſimpl. ℥.ij.
Terebinthinæ lotæ vino albo ℥ ij.
Stent ad Solem, vel ad calorem cinerum, donec incraſſeſcant. *Quercetanus.*

Vnguentum de Pæto, ſarcoticum.

℞. Succi Pæti ℔.j.
Terebinthinæ ℥ v.
Olei Hyperici compoſ. ℥.iix.
Vini albi generoſiſſ. ℔.ß.
Digerantur per octo dies, pòſt decoquantur ad vini conſumptionem: tum demum adde
Colophoniæ, Ceræ ana ℥ iij.
Mumiæ, Carabes ana ʒ.ij.
Liquefiant rurſus ad ignem, & fiat vnguentum, vt artis eſt. *Quercetanus.*

Vnguentum Regis Angliæ.

℞. Ceræ albæ, Reſinæ ana quart.j.
Olei ℥.ij.
Terebinthinæ lotæ ℥.j.
Thuris, Maſticis ana ℥.ß.
Fiat vnguentum. Incarnat, & conſolidat.

DE VNGVENTIS conſolidantibus.

Vnguentum ad phthiſim.

℞. Olei Roſati, olei Lentiſcini, vel
Maſtichini ana ℥.iij.
Sarcocollæ nutritæ in vino albo, vel lacte coctæ ʒ.j.
Thuris, Maſticis, Myrrhæ ana ʒ.j.
Cineris cancrorum ℥.ß.
Terebinthinæ abietis, Mellis ana ℥.ij.
Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud eiuſdem.

℞. Cinerum cort. Cucurbitarum ℥.j.
Boli Armeni ℥. ß.
Excipiantur butyro, & cremore hordei, fiatq́ue vnguentum. Applicetur poſt expectorationem.

A *Vnguentum contra caſum, & contuſionem partium internarum.*

℞. Pimpinellæ, Lauendulæ, Spicæ Indicæ,
Rutæ, Hyſſopi, Saluiæ, Pyrethri, Pulegij,
Fœniculi, Siliginis agreſtis, Millefolij,
Prunellæ, Ibiſci, Conſolidæ maioris,
Virgæ aureæ, Amaraci, Verbenę, Abrotani,
Epaticæ, Meliſſæ, Angelicæ, Veronicæ,
Fœnigræci, Fragariæ, Clematitidis,
B Cordialis, Pedis leonis, Roriſmarini,
Fol. Linguæ ceruinæ, Tormentillæ,
Betonicæ ana M.j.
Hæc omnia cultello in tenuiſſimas particulas comminuta, inijce in lebetem, & affunde butyri opt. in Maio confecti, & à ſale purgati ℔. xxiix. & hæc ſimul ad ignem ex carbonibus cōfectum, probè decoque tantiſper, donec virtus egrediatur: deinde cùm hæc per mundum linteolum expreſſeris, affunde olei laurini ℔.ij. & habebis
C præſtans vnguentum. Valet contra internam lęſionem, ex caſu aliquo ortam, quantitate nucis auellanę in calido iuſculo ceruiſiano ſumptum. Si primò non medetur, vſus eius bis, aut ter eſt iterandus. quin etiam externæ corporis partes affectæ apud ignem lentum ſunt inungendæ. *Ranzouius.*

Vnguentum ad rupturam oſſium.

Oſſa quocunque modo rupta, per infra ſcriptum vnguentum optimè conſolidantur, ſingu-
D lis ordinatè coniunctis.
℞. Mellis ℥.ij.
Olei Antimonij, olei Vitrioli ana ʒ.ij.
Axungiæ taxi, Seui Ceruini,
Axungiæ vrſinæ, Saponis ana ℥.j.
Terebinthinæ ℥.j. ß.
Ceræ ℥.ij.
Coquantur in vnguentum, pro more, quo rupturæ ſunt ad ignem calida manu perungendæ, &c. Mirum in modum præ cæteris curat, & ſanat
E optima conſolidatione. *Paracelſus.*

DE VNGVENTIS glutinantibus.

Vnguentum glutinans.

℞. Pulueris conſtrictiui ℥.j.
Incorporentur cum albumine oui agitato, vel cum ichthyocolla diſſoluta cum vino aſtringente, vel ſucco citoniorum, vel plantaginis. Idem
F præſtabit, ſi incorporetur cum mucilagine gummi tragacanthæ vel Arabici. Quo autem melius id fiat, commodius fuerit pilos leporis addere, vel pappos floris ſalicis, vel arundinis, vel ſenecionis. Puluis autem talis fit conſtrictiuus:
℞. Boli Armeni, ſanguinis Draconis,
Sarcocollæ, Maſticis, Aloes, Gallarum,
Balauſtiorum, Blattæ Bizantiæ ana ℥.ß.
Fol. Syderitis ℥.j.
Fiat puluis, qui cribretur: deinde pilorum leporum integrorum ʒ. ij. vel tantundem lanuginis florum ſalicis. *Rondeletius.*

H

Aliud, eiuſdem.

℞. Olei antiquiſſimi ℔.j.
Succi Narciſſi, ſucci Syderitis ana ʒ.iij.
Florum Hyperici ℥.iv.
Gummi Elemi ℥.v.
Maſticis, ſang. Draconis, Aloes ana ℥.ij.
Blattæ Bizantiæ ℥.ß.

Coquatur diu oleum per ſe, deinde ſucci addantur, demum hyperici flores ponantur in vaſe vitreo obturato, & ſoli exponantur per dies decem: vndecima die addantur pulueres, & agitentur. Prius autem & colari debent, & flores auferri: rurſus ſoli exponantur per viginti dies: deinde ſerua ad vſum. * Vlcera cutis & neruorum curat, ſi retineantur coniuncti, & quieſcat, donec coiuerint.

Vnguentum ad vulnera.

℞. Succi herbæ Peti (quam etiam Nicoſiam & Piperinam vocant) ℔.j.
Ceræ nouæ, Picis, Reſinæ, Olei communis ana ℥.iij.

Coquantur omnia ſimul vſq; ad ſucci conſumptionem: deinde adde
Terebinthinæ Venetæ ℥.iij.

Cola per linteum, & ſerua in pyxide. * Vulnera & vlcera indubitatè curat. *A quodam Gallo.*

Vnguentum ad vulnera venenata.

℞. Olei carabes, Terebinthinæ ana ℥.j.
Iuniperi ʒ.ij.
Sem. Vrticæ, rad. Gentianæ ana ʒ.ij.
Olei ſulphuris vitriolati ʒ.j.ß.
Coralli rubri ʒ.j.

Miſce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Succi Pentaphylli,
Scabioſæ, Rutæ ana ℥.ij.
Olei Sulphuris rubei ℥.j.
Olei Myrrhæ ʒ.ij.
Colophoniæ, Gummi hederæ ana ʒ.vj.

Miſce pro vnguento. *Idem.*

Vnguentum attrahens venenum ex vulneribus.

℞. Succi anagallidis purpureæ,
Succi cyclaminis ana ℥.j.
Sulphuris viui, mixti cum ſaliua hominis ℥.ß.

Miſce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud ad venenata vulnera.

℞. Lithargyri ℥.ij.
Galbani ℥.ß.
Picis Græcæ, Terebinthinæ ana ℥.j.
Olei q.ſ.eſt.

Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud ad idem.

℞. Olei ℥.iv.
Sagapeni, Mumiæ, Succini ana ʒ.iij.
Thuris, Maſticis ana ʒ.ij.
Terræ ſigillatæ opt. Coralli rubri ana ʒ.j.
Picis ʒ.ij. Ceræ q.ſ.eſt.

Fiat vnguentum. *Idem.*

A *Aliud ad idem.*

℞. Cepas duas, fol. Vincæ peruincæ, Scabioſæ, Ricini ana M.j
Decoquantur ſub cineribus, adde
Theriacæ ʒ.ß.
Terebinthinæ q.ſ.eſt.

Fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum venenatis vulneribus conducens.

B ℞. Vnguenti Macedonici ʒ.ij.
Olei Myrrhæ, olei Terebinthinæ ana ʒ.ij.
Præcipitati noſtri ʒ.j.ß.
Butyri arſenici fixi, & dulcificati ℥.ß.
Olei Antimonij ʒ.ij.
Ceræ tantillum, vel q.ſ.

Miſce, & fiat vnguentum. Abluit, & deterget quoduis è vulneribus venenum. Confert quoque carcinomatis, gangrænis, & alijs deſperatis vlceribus. Nam ſine vllo dolore operatur.
C *Quercetanus.*

DE VNGVENTIS CICATRICEM DUCENTIBUS.

Vnguentum epuloticum.

℞. Aloes, Sarcocollæ, Myrrhæ, Iridis ana ʒ.ij.
Lithargyri, Ceruſſæ ana ʒ.iij.
Cort. Mali granati, vel Balauſtiorum ℥.ß.

Cum melle crudo fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Aliud, eiuſdem.

D ℞. Lithargyri, Aluminis,
Floris æris vſti & loti, Plumbi vſti ana ʒ.iij.
Balauſtiorum, Boli Armeni, vel
Cinerum oſtreorum ana ʒ.ij.
Olei myrtini ʒ.iij.
Seui hircini, Colophoniæ ana ℥.ij.
Vini parum. Fiat vnguentum.

Aliud eiuſdem.

℞. Ariſtolochiæ vſtæ & lotæ,
E Nucis Cupreſſi, Balauſtiorum vſtorum,
Oſtreorum vſtorum ana ʒ.ij.
Aluminis, Floris æris vſti & loti, Chalcitidis ana ʒ.iij.
Mellis, Vini aſtringentis ana quãtum ſufficit.

Miſce, & fiat vnguentum.

Vnguentum cicatricem inducens.

℞. Cretæ albæ ℥.ij.
Cineris corij aduſti ʒ.iij.
Olei roſati q.ſ.eſt.

F Miſce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud cicatricem ducens.

℞. Calcis viuæ, toties in aqua lotæ, dum omni deſtituatur acrimonia ℥.ij.
Terræ Armenæ ℥.j.
Olei Myrtillorum q.ſ.

Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum cicatricem inducens.

℞. Boli Armeni noſtro modo præpar. ʒ ij.
Calcis Cort. ouorum ℥.ß.
Succi Prunorum immaturorum ℥.iij.

Deco-

Decoquantur igne lento ad perfectam conſiſtẽtiam. *Quercetanus.*

A

DE VNGVENTIS CARnem auferentibus.

Vnguentum ad polypos exedendos.

℞. Squamę æris, Aeruginis æris ana ʒ.ij.
Omphacij ℥.iij.

Incorporentur ſimul, & fiat vnguentum, quo illinantur tantùm partes affectæ. *Rondeletius.*

Aliud, eiuſdem.

℞. Sandaracę, vel Auripigmenti, Chalcitidis præparatæ ana ʒ.ij.
Mellis quantum ſufficit.

Miſce, & fiat vnguentum. Vel ſi fortius velis, adde omphacium: ſi mitius, addito multo melle, vel ſucco mali granati, vel plantaginis. * Vtile eſt ad ozænas curandas in principio.

DE VNGVENTIS DOlorem ſedantibus.

Vnguentum ad dolorem capitis ex calore.

℞. Olei Roſati, Omphacini ana ℥.iij.
Coriandri, Roſ. rubrarum,
Myrtillorum, Coralli ana ʒ.j.
Ceræ albę quantum ſufficit. Aceti parum.

Fiat vnguentum, quo inungatur pars anterior capitis. *Idem.*

Aliud.

℞. Succi ſummitatum vitis, ſucci Plantaginis, Solatri ana ℥.j.
Olei Roſ. Omphacini, vel olei Citoniorum, vel olei Nenupharis ℥.iij.

Decoquantur vſque ad conſumptionem ſuccorum: quibus adde
Ceræ albę quantum ſufficit.
Sem. Berberis, Coriandri, Endiuiæ ana ʒ.j.
Myrtillorum ʒ.ij.
Aceti parum. Miſce pro vnguento. *Idem.*

Vnguentum ad dolorem capitis ex calore in declinatione.

℞. Olei Anethini, Chamomillæ ana ℥.iij.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Sambuci,
Anthos, Stœchados ana ʒ.ß.
Nucis moſchatę, Macis ana ℈.j.
Cerę nouę quantum ſufficit.

Fiat vnguentum, addito vino pauco vel aceto ad penetrationem. *Idem.*

Vnguentum ad dolorem capitis ex frigore.

℞. Olei Nucum, Irini ana ℥.ij.
Olei Rutacei ℥.j.
Nucis moſchatæ, Caryophyll. Macis,
Piperis, Pyrethri, Caſtorei ana ʒ.j.
Ceræ citrinæ quantum ſufficit.
Aquę vitę parum. Fiat vnguentum, quo inungatur pars affecta. *Idem.*

Vnguentum ad dolorem colicum.

℞. Olei Nardini, Rutacei ana ℥.ij.
Sem. Apij, ſem. Petroſelini ana ʒ.iij.
Flor. Chamomillæ, Meliloti ana ʒ.ij.
Piperis, Galangæ ana ʒ.j.
Ceræ quantum ſufficit.

Fiat vnguentum. Tempore inunctionis adde vini albi generoſi, vel vini maluatici parum. Vngatur manè reiectis recrementis, vel poſt clyſterem. *Rondeletius.*

B

Aliud fortius.

℞. Olei Anethini, Rutacei ana ℥.iij.
Olei de ſpica ℥.j.ß.
Sem. Rutę, ſem. Cumini, Baccarum Lauri,
Sem. Apij, ſem. Petroſelini ana ʒ.j.
Spicę nardi Indicæ, Galangæ ana ʒ.ß.
Cerę quantum ſufficit.

Fiat vnguẽtum, quo inungatur ventris pars media. Adde tempore inunctionis etiam parum vini generoſi. *Idem.*

C

Vnguentum ad dolores capitis & articulos, in morbo Gallico.

℞. Axungię porci non ſalitę ℔.j.
Butyri recentis, Axungię Gallinę,
Axungiæ Anatis ana ℥.iij.
Olei Irini, Laurini ana ℥.iv.
Euphorbij ℥.j.
Terebinthinæ lotę in aqua vitæ ℥.iij.
Argenti viui extincti in axungia porci ℥.v.
Cerę nouę parum, Lithargyri ℥.ij.

D

Miſce, & fiat vnguentum.

Vnguentum in peſtifera febre.

℞. Olei Amygdalini dulcis,
Olei Chamomælini ana ℥.j.
Vnguenti de Althæa cum gummis ℥.ß.
Axungię humanę,
Gummi elemnij ana ʒ.ij. Croci ℈.j.

Et interdũ ſpiritus vini parum. Miſceatur ad formam linimenti. Hoc pro myracopo vſus ſum in peſtifera febre, quę calamitoſiſſimis ſymptomatis poſtquam preſſerat ægros, tandẽ in tam acerbos dolores crurium labebatur, vt & hinc metus mortis foret: hoc omnes recreabantur. *Heurnius.*

E

DE VNGVENTIS ſomnum conciliantibus.

Vnguentum ſomniferum.

F

℞. Olei Nymphęæ, Violarum,
Vnguenti populeonis ana ℥.ß.
Opij G.iij. Croci G.iv.

Fiat vnguẽtum, quo nares & tempora inungantur. *Ranzouius.*

Vnguentum lamiarum.

℞. Pinguedinem puerorum, Eleoſelini, Aconiti, Frondium populi, Fuliginis ana q.ſ. eſt.

Miſce, & fiat vnguentum. *Porta.*

Aliud.

℞. Sij, Acori vulgaris, Pentaphyllonis,
Sanguinis veſpertilionis,

Solani ſomniferi, Olei, vel adipis ana q.ſ.eſt.
A Miſce, & fiat vnguentum. quo ſi totum corpus noctu inungatur, facit videri, ac ſi per aëra deferantur: conuiuia, ſonos, tripudia, & formoſorum iuuenum concubitus.

DE VNGVENTIS VENEREM EXCITANTIBUS.

Vnguentum Venerem excitans.

℞. Euphorbij, Galbani ana ʒ.ij.
Anethi ʒ.j.
Piperis longi ʒ. ij.
Pyrethr. ʒ ij. ß.
Ceræ ʒ vj.

Tere ſpecies, & reſolue ceram in oleo prædicto, & ſuperadde puluerem ſpecierum: agitat fortiter: & circa locum coitus vnge. *Arnol. Villanou.*

Vnguentum ad coitum.

℞. Euphorbij, Galbani ana ʒ.ij.
Macis ʒ.j.
Macropiperis ʒ. j.ß.
Pyrethri ʒ.ij. ß.
Sem. Erucæ, Caſtorei ana ʒ.ß.
Olei de narciſſo ℥.j.ß.
Ceræ q.ſ.

Fiat vnguentum, quo inungatur pecten, virga & lumbi. *Auicenna.*

DE VNGVENTIS AMBUSTA EXTINGUENTIBUS.

Vnguentum ad combuſtionem.

℞. Olei roſati ℥.iix.
Olei ouorum ℥.ij.
Vitri albiſſimi tenuiſſimè pulueriżati ℥.j.
Corticis medij ſambuci M.j.
Ceræ albæ ℥.j.ß.

Coquantur ſimul, ac fiat vnguentum. *Aetius.*

Vnguentum faciem ambuſtam leniens.

℞. Vnguenti citrini ℥.ij.
Spermatis ceti ʒ.j.
Olei Roſati, olei Liliorum ana ℥.ß.

Miſce, & fiat vnguentum, quo facies poſt ambuſtionem lenienda eſt ter, aut quater in die. *Quercetanus.*

Aliud præſtantius.

℞. Vnguenti pomatæ ℥.ij.
Mucilag. ſem. Pſyllij, cũ aqua roſ. extracti ℥.j.
Caphuræ ℈.j.
Olei Amygdal. dulcium ℥.ß.

Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum refrigerans vulnera ſclopetaria.

℞. Succi Plantaginis, ſucci Solatri,
Succi Semperuiui ana ℥.j.
Boli Armeni ℥.ß.
Lithargyri loti aqua Plantag.
Tuthiæ præparatæ ana ℥.j.
Olei Roſati omphacini,
Olei Nenupharis,
Aceti roſati, Ceræ ana tantillum.

Miſce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Vnguentum pro gregarijs, empyreuma in vulneribus ſclopetariis extinguens, & puſtulas prohibens.

℞. Olei Sambuci, olei Nucum ana ℥.ij.
Olei ouorum ℥.ß.
Seui Ceruini, Medullæ cruris tauri ana ℥.j.
Cepæ coctæ num ij.
B Ceræ tantillum.

Miſce, & fiat vnguentum. Apponatur parti affectæ. *Quercetanus.*

Aliud præſtantiſſimum.

℞. Olei Mercur. corporalis ʒ.j.ß.
Olei Sulphuris terebinthinati ʒ.iij.
Arſenici dulcificati ʒ.ij.

Excipiantur butyro ſalem nõ experto, & fiat vnguentum. Apponatur vulneri, cum ellychnijs, &
C turundis. Venenatis, gangrænæ, cancro, phagedænis & cacoethis vlceribus curandis confert. Superponatur autem in vulneris ambitu emplaſtrum aliquod, vel ceratum attrahens. *Idem.*

DE VNGVENTIS PURGANTIBUS.

Vnguentum ventrem laxans.

℞. Olei Liliorum, olei Amygdal.
Butyri rancidi ana ℥.ij.
D Agarici, Azari pulueriżati ana ʒ.ij.
Ceræ nouæ quantum ſufficit.

Fiat vnguentum, quo inungatur os ventriculi. * Vomitum prouocat, & aluum laxat. *Rondelet.*

Aliud ad vomitum prouocandum.

℞. Fæcis olei Liliorum,
Olei communis antiqui, & fœtidi an. ℥.j.
Dialtheæ ℥.ß.
Ammoniaci diſſoluti in oleo ʒ.ij.
E Succi Cucumeris agreſtis vel Raphani agreſtis, vel Cyclaminis ʒ.j.
Ceræ parum:

Fiat vnguentum, quo inungatur os ventriculi. *Idem.*

Vnguentum ventrem laxans, aliud.

℞. Succi Sambuci, ſucci Mercurialis an. ℥.iij.
Mellis communis, farinæ Orobi, vel Lupinorum ana ʒ.ij.

Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

F

Aliud.

℞. Terebinthinæ, Aloes ana ℥.j.
Fellis Taurini quantum ſufficit.

Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud ad idem.

℞. Succi Cyclaminis ℥.vj.
Succi Cucumeris ſyl. vel Mercurialis vel Ebuli ℥.iij.
Farinæ Lupinorum, Vini Maluatici q.ſ.

Fiat vnguentum. * Valet etiam ad tumores lienis. *Rondelet.*

Aliud

Aliud laxans.

℞. Olei Cicini vel Seſamini, vel Irini ℥. ij.
Ciclæ, Cucumeris ſylueſtris Ebuli ana ℥. iij.
Coquantur leuiter: cum liquefacta cera applicentur. *Idem.*

Aliud.

℞. Elaterij ſicci, Cataputiæ, Colocynthidis,
Succi Tithymali ana ʒ. vj.
Succi Cucumeris agreſtis recent. ℥. ß.
Hellebori nigri, Terebinthinæ ana ℥. ß.
Sem. Laureolæ ʒ. iij.
Succi Arthanitæ ʒ vj.
Scammonij ʒ. iij.
Omnia trita ex melle commixta ad vſum ſeruentur. *Fumanellus.*

Aliud potens.

℞. Aloes, Fellis taurini ana P. j.
Pulu. Arthanitæ part. ij.
Cum oleo Violaceo, aut Liliaceo & cera mixtis, fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Olei Cheirini, vel Irini ℥. iij.
A Suc. Ariſtolochiæ, vel Cucum. agreſtis, vel Ebuli ℥. iv.
Ammoniaci, Bdellij, Opopanacis diſſoluti in prædictis oleis ana ℥. ß.
Terebinthinæ, Butyri ſaliti ana ℥. ij.
Ceræ nouæ quantum ſufficit.
Fiat vnguentum. * Attenuat, laxat, & emollit. *Rondeletius.*

Vnguentum ventrem laxans, aliud.

℞. Succi Mercurialis, ſucci Cyclaminis,
B Succi Cucumeris agreſtis ana ℥. iij.
Ellebori albi, nigri, Colocynthidis ana ℥. ß.
Diagridij ʒ. ß.
Fellis tauri ℥. ij.
Farinæ lupinorum ℥. ß.
Mellis parum.
Fiat vnguentum, quo inungantur partes vmbilici & inguina, poſt fotū ex relaxantibus & emollientibus. Idem poteſt etiam aquas purgare, maximè ſi ex ſucco braſſicæ marinæ, vel thymelææ, vel chamelææ fiat. *Rondeletius.*

De Emplaſtris, Sectio XXIX.

A.
- Discutientia: *vt* — Emplastrum *ad Hydropem.*
- Consolidantia *& glutinantia: vt*
  - Emplastrum *de Minio Vigonis,*
  - Emplastrum *triapharmacum,*
  - Emplastrum *contra ramicem,*
  - Emplastrum *diachalciteos,*
  - Oxelæum *Galeni,*
  - Oenelæum *Galeni,*
  - Emplastrum *nigrum, &c.*
- Cicatricem *inducentia: vt*
  - Emplastrum *Griseum,*
  - Emplastrum *de lapide calaminari,*
  - Emplastrum *Diacadmia.*
- Dolorem *sedantia: vt*
  - Emplastrum *de baccis Lauri,*
  - Emplastrum *de Meliloto,*
  - Emplastrum *Marciatum Pauli,*
  - Emplastrum *Ceroneum,*
  - Oxycroceum, *&c.*

B. Emplastra *minus vsualia sunt vel*
- Astringentia:
  - Emplastrum *ad fluxum ventris,*
  - Emplastrum *ad fœtum retinendum,*
  - Emplastrum *inflammationem reprimens, &c.*
- Emollientia: *vt*
  - Emplastrum *commune ad durities & dolores iecoris, &c.*
  - Aliud.
  - Aliud.
- Concoquentia: *vt* — Emplastrum *ad materiam concoquendam, &c.*
- Discutientia: *vt* — Emplastrum *discutiens, &c.*
- Abstergentia: *vt*
  - Emplastrum *ex salice,*
  - Emplastrum *abstergens, purgansq́;, &c.*
- Consolidantia: *vt* — Emplastrum *ad vulnera insigne, &c.*
- Extrahentia: *vt*
  - Emplastrum *de Betonica,*
  - Emplastrum *ex fermento, &c.*
- Erodentia: *vt* — Emplastrum *cutem aperiens, &c.*
- Ambusta *extinguentia: vt* — Emplastrum *contra ambustionem.*

DE EMPLASTRIS calidis.

Emplastrum stomachicum.

℞. Ligni Aloes, Absinthij,
Masticis, Cyperi, Costi, Zingiberis,
Gummi Arabici ana ℥.ß.
Calami aromatici, Thuris, Aloes ana ℥.iij.
Caryophyllorum, Maceris, Nucis moschatæ,
Iunci odorati, florum Nardi ana ʒ.j.ß.
Omnia miua cotoneorum excipiantur, & extendantur super pannum, & suffumigetur super ligno Aloes, & superponatur. * Stomachum & hepar confortat, & calefacit. *Mesues.*

Emplastrum Polyarchion.

℞. Ceræ, Terebinthinæ, Bdellij, Ammoniaci,

A Cardamomi, Cyperi ana ℔.j.
Amomi, Nardi, Croci, Myrrhæ,
Thuris, Cinnamomi ana ʒ.xv.
Olei Cyperini ℥.xvj.
Vini odorati quantum sufficit.
Fiat emplastrum. * Lienosis & hepaticis affectibus auxiliatur. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS frigidis.

B

Hydrelæon.

℞. Lithargyri argenti ℔.j.
Aquæ limpidæ, Olei puri ana ℔.ij.
Lithargyrus læuissimè terendus est, & reliqua diligenter mouenda in mortario lapideo: deinde coquenda lento igne, ex lignis acapnis, aut carbo-

carbonibus bene accensis. Ad solem conficiendum est medicamentum, die serena, vt albescat: pereunte igne alij carbones imponendi sunt, sed bene accensi: coquatur autem semper agitando, donec cerati crassitiem adipiscatur. Potest autem in vnguenti formam redigi, si minus coquatur. Fit etiam ex libris tribus olei & aquæ: etiam ex lithargyri ℔.iij. olei tantundem, & aquę ℔.ij. tunc enim candidius fit, citiusq; coquitur. * Refrigeratoriam habet vim mediocrem, cuius auxilio exulceratis partibus ne quid influat, impedit, & quod iam influxit, ad partes circumiacentes retundit. hinc pruritus, desquamata & parua vlcera persanat. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS astringentibus.

Emplastrum ex Gallia.

℞. Galliæ moschatæ, iunci odorati ana ʒ.j.ß.
Ramich, Rhus, Prunorum syluestrium,
Hypocistidis, Ladani, Gallarum integrarum,
Calami aromatici, Rosarum,
Santalorum alborum,
Santalorum rubrorum, Masticis,
Ligni Aloes, Caryophyllorum,
Nardi, Thuris, Myrrhæ, Costi,
Cyperi, Absinthij ana ℥.ij.
Palmularum siccarum num.xij.
Panis bis cocti ʒ iij.
Succi Myrrhi, succi Lauri, Aquæ rosarum,
Vini austeri ana ℥.j.ß.
Miuæ Citoniorum cum spec.℥.iij.vel ℥.iv.
Gummi Arabici assati ʒ.vij.

Omnia probè teruntur: deinde panis & palmulæ vigintiquatuor horis ex succis macerantur: lęuigata miua excipiuntur, gummiq; additis coquuntur igne lento, ad mellis spissitudinem: his in mortario puluis superior admiscetur, donec tota massa fiat viscosa. Cùm vti voles, panno illitum, suffitu ligni aloes imbuito. * Totum ventrem inferiorem roborat astringẽdo, calefaciendoque: coque lienterias, diarrhœas dysenteriasque ex frigore contractas iuuat. *Mesues.*

Emplastrum de crusta panis.

℞. Masticis, Menthæ, Spodij, Coralli rubri,
Santali albi, rubri ana ʒ.j.
Crustæ panis tostæ & maceratæ in aceto per horam mediam ℥.ij.
Olei Mastichini, Citoniorum ana ℥.j.
Farinæ hordei quantum sufficit

Fiat emplastrum. * Valet in vomitu puerorum, & his qui cibum retinere non possunt. *Montagnana.*

Emplastrum Diaphœnicon, calidum.

℞. Ceræ ℥.ij.
Olei Rosati, Nardini ana ℥ iv.

Simul liquentur: deinde
Dactylorum siccorum num.xl.
Panis bis cocti ʒ viij.

Macerentur in vino odoro biduum: pòst
Carnis Citoniorum in vino coctorum ℥.j.

A Permultum teres cum dactylis & pane bis cocto: deinde misce cum cerato superiori ex cera, oleo rosato & nardino, & adde subsequentia in mortario bene contusa:

Masticis, Thuris, Absinthij Romani an.℥.ij.ß.
Ligni Aloes, Macis, Myrrhæ, Aloes lotæ,
Spicæ nardi Indicæ, Acaciæ,
Galliæ moschatæ, Trochiscorum Ramich,
Calami aromatici ana ʒ.j.
Ladani ʒ.ij.

B Misce fiat emplastrum. * Ventriculum & hepar firmat: ob id lienteriam & dysenteriam hepaticam adiuuat. *Mesues.*

Emplastrum Diaphœnicum frigidum.

℞. Dactylorum maturitati proximorum, in vino austero coctorum ℥.v.
Panis bis cocti ℥.j.
Carnis Citoniorum in vino austero coctorum ℥.j.ß.
Styracis calamitæ, Masticis, Ladani,
C Acaciæ, Omphacij, flor. Labruscæ,
Rosſ. rubrarum, Santali citrini,
Trochiscorum, Ramich,
Myrrhæ, Ligni Aloes ana ℥.ß.
Ceræ ℥.iv.
Olei Rosati ℥.xv.
Vini austeri quantum sufficit.

Fiat emplastrum. * Ventrem totum inferiorem, ne aliarum partium recrementa suscipiat, roborat, coctionem iuuat: ob hæc vomitum, choleD ram morbum, lienteriam, dysenteriam hepaticam iuuat. *Mesues.*

Emplastrum pro matrice.

℞. Rad. Bistortæ ℔.j.
Ligni Aloes, Santali citrini, Nucis mochatæ,
Berberis, Antheræ, Cinnamomi ana ℥.j.
Caryophyllorum, Schœnanthi,
Flor, Chamæmeli ana ℥.ß.
Thuris, Masticis, Aliptæ moscatæ,
E Galliæ moschatæ, Styracis calamitæ,
Styracis rubræ ana ʒ iij.
Moschi fini ʒ.ß.
Ceræ ℔.j.ß.
Terebinthinæ ℔.ß.
Ladani ℔.iv.
Picis naualis ℔.iij.

Fiat emplastrum secundùm artem. * Vteri imbecillitati succurrit: eius procidentiam reprimit, muliebribus vitijs ex nimia humorum mollituF dine subuenit, fluxusq; immoderatos sistit.

DE EMPLASTRIS emollientibus.

Emplastrum Diachylon, simplex.

℞. Mucilaginis Fœnigræci, Mucilag.
Sem. Lini, Mucilag. rad. Althææ ana ℥.j.
Lithargyri ℥.j.ß.
Olei antiqui clari ℥.iij.

Lithargyrium tenuissimè teratur, & cum oleo subigatur & misceatur: pòst igne lento coque, spatha semper agitãdo, donec probè mista sint.

Exime igni, paulatim frigeſcat: poſtea mucilagines affunde, permiſce, & recoque igne adiutã craſſitiem. * Scirrhos hepatis, lienis, ventriculi, & aliarum partium, ipſas chœradas & duritiês reliquas emollit, & iuuat. *Meſues.*

Emplaſtrum Diachylon, compoſitum.

℞. Mucilaginis radic. Althææ,
Mucilag. ſem. Lini, Mucilag. med. cort. Vlmi,
Mucilag. Fœnigræci ana ℥.iv.
Olei Chamæmelini, Liliorum, Anethini ana ℥ j.ß.
Hammoniaci, Galbani, Opopanacis,
Sagapeni ana ℥.ß.
Ceræ nouæ ℥.xx.
Croci ʒ.ij.
Terebinthinæ ℥.ij.

Gummi reſoluantur in vino optimo, & conficiantur ſecundùm artem. * Maturat apoſtemata, & mollit duritîes: partim reſoluit, & partim digerit, abſtergitque ſaniem ruptorum apoſtematum, & ſanat phlegmones.

Emplaſtrum Diachylon magnum filij Zachariæ.

℞. Lithargyri mundi, tenuiſſimè triti, & per cribrum excuſſi ℥.xij.
Olei Irini, Chamæmelini, Anethini ana ℥.iix.
Mucilag. ſem. Lini, mucilag. Fœnigræci,
Mucilag. Althææ, mucilag. Ficuum pinguium,
Mucilag. Paſſularum, ſucci Ireos, ſucci Scyllæ,
Oeſypi, Glutinis Alchanach, ſiue Ichthyocollæ ana ʒ.ij.ß. (alij ʒ.xij.)
Terebinthinæ ℥.iij.
Reſinæ pini, Ceræ citrinæ ana ℥.ij.

Fiat emplaſtrum ſecundùm artem.* Reſoluit & maturat omnes duritiês & inflammationes.

Emplaſtrum Diachylon paruum.

℞. Lithargyri ℥.vj.
Olei veteris clari ℔. j.
Mucilag. Pſyllij ℥.iv.
Mucilag. ſeminis Hyoſcyami ℥.j.ß.
Mucihag. ſeminis Lini,
Mucilag. rad. Maluæ ana ℥.ij.

Fiat emplaſtrum ſecundùm artem. * Tumores calidos digerit & maturat. *Meſues.*

Diachylon cum gummi Vigonis.

℞. Rad Althææ ℔.ß.
Seminis Lini, Fœnigræci ana ℥.j.
Violarum, ſem. Maluæ, ſem. Althææ,
Sem. Cydoniorum ana ℥.ß.
Sem. Pſyllij ʒ.ij.
Rad. Ireos ℥ ij.
Olei Chamæmelini, olei Anethini,
Olei Liliorum, olei Lini, olei Irini ana ℥.iij.
Pingued. Gallinæ, pingued. Anatis,
Pingued. Anſeris ana ℥.iij.
Olei Amygdal. dulc. Oeſypi humidi,
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ.x.
Terebinthinæ ℥.j.ß.
Seui vitulini ℔.ß.
Lithargyri auri ʒ.x.

A Bulliant omnia ſimul baculo agitando, vſque ad conſumptionem mucilaginis. Deinde cum cera alba, quantum ſufficit, fiat ceratum molle, addendo

Sagapeni, Opopanacis, Bdellij mollis, Galbani ana ʒ.iij.
Hammoniaci ʒ.v.

Diſſoluta in aceto, fiat emplaſtrum ſecundùm artem * Ad omnia præcedentia multò efficacius eſt.

B *Emplaſtrum de meliloto.*

℞. Meliloti ℥.vj.
Flor. Chamæmeli, Fœnigræci, Baccarũ Lauri,
Rad. Althææ, Comarum Abſinthij ana ʒ.iij.
Sem. Apij, Cardamomi, Iridis, Cyperi,
Spicæ nardi Indicæ, Caſiæ, ſem. Ammi ana ʒ. j.ß.
Maioranæ ʒ.iij.
Hammoniaci ʒ.x.
Styracis calamitæ Bdellij ana ʒ.v.
Terebinthinæ ℥ j.ß.
C Ficuum pinguium num. xij.
Seui hircini, Reſinæ ana ℥.ij.ß.
Ceræ ℥.vj.
Olei Sampſuchini,
Nardini ana quantum ſatis eſt, vel ℥.iij.

Confice ſic: Fit decoctio

Melitoti, Fœnigræci, Chamæmeli ana quantum ſufficit.

Coquantur ad medias: deinde in colaturam immiſſis triturandis ſubtiliſſimè puluerizatis, rurD ſum coquuntur additis oleis, terebinthina, & ſimilibus, gummiq; in aceto diſſolutis: poſtremò addũtur radices & ficus ſimul cocti & bene contuſi. Miſce, & fiat emplaſtrum.* Mollit duritiem omnem ventriculi, hepatis, lienis, viſcerum, & reliquorum. Dolorem item vehementer ſedat, hypochondriaq; tenſa ſanat. *Meſues.*

Diameliton Andromachi.

℞. Nardi Gallicæ, Cyperi, Iridis, Myrrhæ ana ʒ. viij.
E Croci ℥.ß.
Meliloti ʒ.xxv.
Hammoniaci, Terebinthinæ ana ʒ.l.
Ceræ ʒ.c.
Olei Cyprini ℥.vj.
Aceti quantum ſufficit.

Fiat emplaſtrum. * Eadem quæ præcedens poteſt. *Galenus.*

Emplaſtrum neruinum Vigonis.

℞. Olei Chamomillæ, olei Roſarum ana ℥.ij.
F Ol. Maſtichini, ol. Terebinth. ol. Lini an. ℥.j.ß.
Terebinthinæ claræ ℥.iv.
Seui vituli caſtrati, ſeui Hircini ana ℥ ij.ß.
Roriſmarini, Betonicæ, Caudæ equinæ,
Centaureæ ana M.j.
Vermium terreſtrium lotorum & purgatorũ in vino ℥.iij.

Coquantur ſimul in vino.

Rad. rub. tinctorum ʒ.x.
Fol. Hypericonis, ſem. Hypericonis ana M.j.
Maſticis triti, Gummi elemi ana ʒ.x.
Picis naualis, Reſinæ ana ℥.j.ß.

Sagapeni,

Sagapeni,Galbani,Hammoniaci ana ʒ.iij. A
Dissolutis gummi in aceto, cum Cyatho vno vini odoriferi aliquantulum contūdantur, postea decoquantur, & exprimantur, cui expressioni addantur.

Lithargyri auri,Lythargyri argenti ana ℥.ij.ß.
Minij ℥. ij.

Iterum bulliant, imprimis lento igne, baculo agitando; ignem deinde vigorando, bulliant donec acquirat colorem subnigrum, quo facto cum cera noua sufficiente, fiat emplastrum in B bona forma. * Emollit, digerit, resoluit, neruosarum partium malis imprimis vtile. Modus compositionis est vt herbę, rad. rubiæ, & vermes terrestres coquantur in s.q. vini odoriferi, & oleorum ad vini consumptionem: expresso adijciatur Terebinthina, seuum, mastiche per se trita & gummi dilati aceto: tum coquuntur ad iustam consistentiam, addendo ceram sufficientē, & sub finem decoctionis, addenda lythargyrus, & minium. C

Emplastrum ceroneum.

℞. Picis naualis bene colatæ,
Ceræ, ana ℥.j.ʒ.iij.
Sagapeni ℥.ij.
Hammoniaci, Terebinthinæ, Colophoniæ,
Croci ana ℥.j.ʒ.iij.
Aloes, Thuris, Myrrhæ ana ℥.j.
Opopanacis, Styracis calamitæ, Galbani,
Masticis, Aluminis Fœnigræci ana ʒ.vj.
Fæcis Styracis liquidæ, Bdellij ana ʒ.iij. D
Lithargyrij ʒ.j.ß.

Confice sic. Sagapenum, galbanum, opopanacum, hammoniacum, gummi aliquantulum tusa cum vino temperentur, deinde ad mediæ partis vini consumptionem bulliāt: & vase stanneo posito super ignem, cùm inceperit bullire, pix naualis bene colata addatur, & cum spathula bene agitetur, donec liquefiat: liquefacta pice, addatur cera, & ea liquefacta ponat̄ colophonia: tum styrax cū pistillo calido trita frustatim imponatur: E postea mastiche & olibanum, deinde myrrha cum bdellio: & interuallo facto ponatur terebinthina, & consequenter alumen & lithargyrium, & ad vltimum fœnum græcum. Et cùm decoctum fuerit, fundatur supra aquam tepidam, & ab aqua extracto, manibus exprimatur, donec tota aqua inde exeat: deinde puluis aloes super marmor inunctum cum oleo laurino malaxetur postremum croco puluerizato, & inunctis manibus cum eodem oleo laurino magdaleones informentur. F Durat quinquennium. Emplastrum hoc à cera dictum est. * Valet præcipuè ad omnem dolorem spatularum & pectoris ex frigiditate: frigidos humores soluit: splenem remollit: valet ad hydropem ex causa frigida hepatis: de eadem causa matricis frigiditati superpositum multum resistit. *Nicolaus.*

Emplastrum oxycroceum, commune.

℞. Croci, Picis, Colophoniæ, Ceræ ana ℥. iv.
Terebinthinæ, Galbani, Hammoniaci, Myrrhæ, Thuris, Masticis ana ℥.j.ʒ.iij.

Galbanum & hammoniacum in aceti sufficienti quantitate dissoluantur: coque dum dissoluta sint: cola, & rursum coque, donec acetum in vaporem euanuerit: tunc adde picem, ceram, terebinthinā liquata, deinde mastiches, thuris, myrrhę puluerem tenuissimum continenter miscendo donec percocta sint ad cerati crassitiem. Infunde in aquam frigidam, exime, preme, & in tabula marmorea oleo laurino inuncta extende: postremò crocum in tenuissimum puluerem redactum admisce, & fiat emplastrum. * Prodest ossibus fractis, item partibus, quę dolore aliquo affliguntur, duritiem deniq; omnem emollit & discutit. *Nicolaus.*

Oxicroceum Vigonis.

℞. Olei myrtini, olei Rosarum, Ol. Omphacini ana ℔.j.ß.
Succi rad Altheæ ℔.ij.
Rad. & fol. Fraxini, rad. & fol. Consolidæ minoris, fol. Myrti ana M.j.

Omnia prius aliquantulum contusa, bulliant in vino nigro quantum sufficit ad consumptionem medietatis, cum Myrrhæ, Thuris ana ℥.ß.
Deinde fortiter colent̄, cuius colaturæ addantur
Seui hircini ℔.ß.
Terebinthinæ ʒ.ij.
Masticis ℥.j.

Iterum cum prædictis oleis bulliant ad consumptionē decoctionis, postmodū colētur, addēdo
Lithargyri auri, Lithargyri argenti ana ℥. iij.
Boli Armeni, Terræ sigillatæ ana ℥. ij.
Minij ʒ.x.

Coquantur lento igne, & cum cera noua sufficiente, semper baculo agitando, fiat emplastrū. Ad prædicta efficacius.

Emplastrum Apostolicon.

℞. Lithargyrij ℥.xv. (alij ℥.vj.)
Ceræ fuluæ, Colophoniæ ana ℥.ij.
Propoleos, Visci quercini glutinis ana ℥.j.
Hammoniaci, Lapidis calaminaris, Thuris ana ʒ. vj.
Masticis, Mummiæ ana ℥. j.ß.
Terebinthinæ, Bdellij, Galbani, Myrrhæ,
Aeris vsti, Squamæ æris, Viridis æris,
Sarcocollæ, Dictamni Cretici,
Aristolochiæ rotundæ, Opopanacis ana ℥.j.
Olei veteris quantum sufficit.

Vini quātum galbano, hammoniaco & opopanaco dissoluendis satis fuerit. Confice secundū artem & diligenter emplastrum. * Valet ad dolores ceruicis potissimùm & renum: sagittas & surculos corpori infixos extrahit. *Nicolaus.*

Emplastrum Apostolicon, aliud.

℞. Lithargyrij ʒ.xviij.
Ceræ rubeæ, Colophoniæ ana ʒ. vj.
Propoleos, Visci quercini ana ʒ.iij.
Hammoniaci, Lapidis calaminaris, Thuris ana ʒ.ij.
Masticis, Mumiæ ana ʒ.j.ß.
Terebinthinæ, Galbani, Bdellij, Myrrhæ,

Aeris vſti, Sarcocollæ, Squamæ æris,
Oponacis, Dictamni Cretici,
Ariſtolochiæ, Aeris viridis ana ℥.j.
Olei veteris quantum ſufficit, vel ℥.vj.

* Ad omnia vulnera recentia ſiue antiqua, & ad neruos præciſos, vel muſculos, ad puncturas vel morſum terreſtrium animalium vel maritimorũ peculiariter congruit, educit ab eis humores & putredines intimè immerſas, & cõcauitates earum pura carne replet: repletisq́; cicatricẽ abſq; detrimẽto inducit: ſagittas, calamos, & ſimilia altius mẽbris infixa, ſine dolore extrahit. *Nicolaus.*

Emplaſtrum de Rhabarbaro.

℞. Rhabarbari electi ℥.ß.
Aloes hepaticæ ℥.j.
Lixiuij fortis ℔.j.
Saponis Veneti ℔.ß. Ceræ ℥. ij.

Decoquantur ad duritiem iuſtam. Commendatur ad duros tumores, & tophos, præſertim in morbo Gallico. *Ioan. Manardus.*

Emplaſtrum ex allijs.

℞. Ceræ ℔.ij.
Picis Græcæ, Medullæ ceruinæ ana ℥.vj.
Nitri albi ℥.viij.
Olei ℔.iv.
Allia num.xx.

Allia mũdata coque oleo, & his colatis adde ceram, poſtremò nitrum bene pulueratũ: fiat emplaſtrum.* Vim attractoriam habet: facit ad omnem duritiem, abſceſſus, furunculos, ſtrumas, inguinum tumores, fiſtulas impetigines humidas, ac mammas induratas. *Aetius.*

Emplaſtrum Gratia Dei.

℞. Terebinthinæ ℔.ß. Reſinæ ℔. j.
Ceræ albæ ℥. iv.
Maſticis ℥. j.
Verbenæ, Betonicæ, Pimpinellæ ana M.j.

Fiat decoctio herbarum in vino albo generoſo ad conſumptionem tertiæ partis. Colaturæ diſſolue ceram, reſinam, maſticem. Bulliant, donec incorporentur, & agitentur. Tunc ab igne deponantur, & terebinthina inijciatur, agitando cum ſpathula, & fiat emplaſtrum. *Nicolaus.*

Emplaſtrum filij Zachariæ, ſecundùm Meſuem.

℞. Ceræ flauæ, Medullæ cruris vaccæ, Adipis anatis, Adipis gallinæ, Mucilag. ſem. Lini ana ℔.j.
Olei lini q.ſ.eſt.

Fiat emplaſtrum. Si autem valentius facere volueris, adde

Mucilag. Altheę, mucilag. Fænigręci ana part. æqual.
Olei Leucoij (pro oleo lini) quantum ſufficit.

Adhuc valentius reddetur, ſi addantur

Macilag. Oeſypi Ichthyocollę ana q.ſ.

* Iuncturarum tophos, ac nodos duros emollit, diſſoluit, & craſſa lentaq́; pulmonis & thoracis excrementa, ad eiectionem per ſputum magis habilia reddit.

A

Emplaſtrum de adipibus.

℞. Adipis Agni, adip. Porci, adip. Vrſi,
Adip. Vituli, adip Cerui, Adip. Hirci,
Adip. Aſini ſylueſt. adip. Anatis, adip. Gallinę,
Adip. Vulturis ana ℥.ß.
Olei ſeſamini, Olei de Kerua, Olei Lentiſcini,
Medullæ cruris vaccini,
Olei amygdal. amar. Ceræ albæ ana ℥.ß.
Ceræ rubræ, Butyri vaccini ana ℔.j.

B Liquefiat, coletur, & adminiſtretur. * Emollit & dolorem leuat. *Galenus.*

Emplaſtrum Macedonicum.

℞. Picis naualis ℥. j.
Adipis ſuilli, expurgati ℥.v.
Adipis Taurini, Oeſypi ana ℥.ij.
Reſinæ pini ℥.v.

Liquefiant ſimul, & addantur ceræ ℥.iij. * Confert furunculis. *Aetius.*

C

DE EMPLASTRIS abſtergentibus.

Emplaſtrum de tribus farinis.

℞. Farinę Fabarum, Orobi, Hordei ana ℔.ij.

Coque lento igne, & adde

Oxymellis ſimplicis quantum ſufficit.

Fiat emplaſtrum. *Auicenna.*

Emplaſtrum de quinque farinis.

D

℞. Farinæ Fabarum, Orobi, Ciceris, Lupinorum, Hordei ana part. æquales,
Lixiuij, Oxymellis ſimplicis ana quantum ſufficit.

Miſce, & fiat emplaſtrum. *Auicenna.*

Barbarum paruum.

℞. Picis nigrę, Cerę Reſinę pini,
Picis Græcę, Bituminis ana ℔.j.
Lythargyri ʒ. x.
Ceruſſę, Aeruginis ana ʒ.v.
E Opopanacis ʒ. iij.
Olei ʒ.ix.

Terenda contundantur in mortario cum aceto forti: reliqua liquentur: miſce, coque, quouſque non amplius manus inquinet. Si voles ſedando dolori aptius reddere, adde

Succi Hyoſcyami, Opij ana ʒ.ß.

* Ad recentia vulnera, ſinus, canum hominumq́; morſus, condylomata, inflammata, ad articulorum vitia in principio & podagrã valet. *Galenus.*

F

Barbarum magnum.

℞. Picis ℔. iix.
Ceræ ℔.vj. ℥.iix
Reſinę pini ℔.v. ℥.iv.
Bituminis ℔. iv.
Olei ℔.j. ℥.vj.
Lithargyri, Ceruſſę, Aeruginis ana ℥.iij.
Thuris ℥.vj.
Aluminis liquidi ℥.j ß.
Aluminis ſciſſilis ℥.iv.
Opopanacis, Squamę æris, Galbani ana ʒ.xij.
Aloes, Opij Myrrhę ana ℥.ß.
Succi Mandragorę ʒ.vj.

Terebin-

Terebinthinæ ℔.ij.
Aceti ℔.v.

Confice, vt in paruo dictum est. * Eiusdem cum superiori efficaciæ. Hoc autem ad maxima vulnera adhibetur, vt præcedēs ad minora. *Galenus.*

Isis.

℞. Ceræ ℥.c.
Terebinthinæ ℥.cc.

Squamæ æris, Aeruginis, Aristolochiæ, Thuris, Salis hammoniaci, Hammoniaci, Aeris vsti ana ℥. iix.

Aluminis vsti ℥. vj.
Myrrhæ, Aloes, Galbani ana ℥.xij.
Olei veteris ℥.x.

Coque vt suprà: deinde subige manibus aceto forti lotis: fiant magdaliæ, quas in aceto repones diebus decem. Alij addunt radicis dracontij ℥.iix. * Capiti accommodatum est, ad chironia vlcera & curatu difficilia: est item cruentis idoneum. *Galenus.*

Emplastrum album, siue è cerussa.

℞. Cerussæ ℔.j.ß.
Olei rosati ℔.ij.
Ceræ candidæ ℥.iv.

Cera in oleo liquata, adde cerussam tenuissimè læuigatam, & semper agitando coquantur, donec nigrescant. * Sanat ambusta, erysipelata, scabiem siccam, & vlcera calida.

Emplastrum de ianua.

℞. Succi Betonicæ, Plantaginis, Apij an. ℔.j.
Ceræ, Picis, Resinæ, Terebinthinæ ana ℔.ß.

Fiat emplastrum. *Mesues.*

Emplastrum viride.

℞. Ceræ nouæ, Resinæ, Terebinthinæ an. ℥.iv.
Olibani, Masticis, Viridis æris ana ℥.iij.

Confice secundùm artem.

Emplastrum diuinum.

℞. Galbani ℥.j.℥.ij.
Hammoniaci ℥.iij ℥.iij.
Opopanacis ℥. j.
Lithargyri ℔.j.ß.
Ceræ nouæ ℥. iix.
Olei oliuarum ℔.j.ß.
Olibani ℥.j. ℥.j.
Myrrhæ ℥.j ℥ ij.
Viridis æris ℥.j.
Bdellij ℥.ij.
Aristolochiæ ℥.j.
Masticis ℥ j.
Magnetis ℥.iv.

Misce omnia sicut decet, & fiat emplastrum. *Nicolaus.*

Emplastrum Basilicum maius.

℞. Ceræ albæ, Resinæ pineæ,
Seui vaccini, Picis Græcæ, Picis nigræ,
Terebinthinæ, Olibani, Myrrhæ ana ℥.j.
Olei quantum sufficit.

Fiat emplastrum. * Vlcera phlegmone carentia, præsertim partium neruosarum, terget, & carne implet. *Mesues.*

A *Emplastrum Basilicum minus.*

℞. Ceræ flauæ, Resinæ pinguis, Picis Græcæ ana ℔.j.

Olei communis quātum sufficit, fiat emplastrū. Alij terebinthinam addunt, alij verò Terebinthinam picis loco ponunt. *Mesues.*

Diadictamnum.

℞. Olei veteris ℔.ij.ß.
Lithargyri ℔.j.℥.ß.
B Aeruginis ℥.j.
Squamæ æris ℥.vj.
Colophoniæ ℥.vj. ℥.ij.
Pollinis thuris ℥.j.ß.
Hammoniaci ℥.ij.
Aeris vsti ℥.j.
Diphrygis, Gentianæ ana ℥ vj.
Propoleos, Aloes ana ℥.j.
Galbani ℥.j.ß.
Aristolochiæ rotundæ,
C Dictamni Cretensis ana ℥.j.℥.ij.
Ceræ ℥.xxv.

Confice in hūc modum. Lithargyrum cum oleo mixtum coques tātisper, donec probè coierint, continenter agitando, additis ærugine & squama æris, ferueat aliquantulum: exime igni, & dum adhuc bullit, immitte resinam & hammoniacum in aceto dissoluta, & eousque mouebis, donec deferbuerit, tum ceram & æs vstum immitte. Rursus coquatur igni, & cùm non inficiet
D manus, exime igni, & adde reliqua tenuissimè trita: probè moueto, & confice magdalias. * Facit ad recentia vulnera, neruorum præcisiones, vetera vlcera, & cicatricem ægrè ducētia, abscessus, strumas, furūculos, duritias: tela educit, aculeos, ossa ex capite: & ad cuiuslibet virulēti ictus efficax est. *Galenus.*

Emplastrum Asclepiadis.

℞. Aeris squamæ ℥.j.
Aeruginis rasæ ℥ j.
E Ceræ ℔.ß.
Resinæ laricis ℥.ß.

Ea, quæ liquari possunt, aridis affunduntur, quibus exceptis, vtitor: item platysma exiguum soli affectæ parti, vt vlcus tantum compræhendat, inijcito. Cæterùm ambientes partes pharmaco, quod phlegmonem arceat, circundare oportet. ad Chironia, & curatu difficilia vlcera accommodatum est. *Galenus.*

F *Aliud Andromachi, ad vlcera maligna.*

℞. Chrysocollæ ℥.ij.
Squamæ ℥.ij.
Ceræ ℥. vj.
Diphrygis ℥.ij.
Squamæ argenti ℥.j.
Olei rosacei vel myrtini, parum.

Misce, & fiat emplastrū secundùm artem. *Galen.*

Aliud eiusdem.

℞. Diphrygis ℥ xiv.
Spumæ argenti ℥.xl.

Ceræ ʒ.liij.
Olei myrtini ℥.x.

Misce, & fiat emplastrum secundùm artem. Ad eadem valet.

Melinum Serapionis.

℞. Spumæ argenti, Denar.c.
Guttæ ammoniaci, Denar.xxiix.
Ceræ, Denar.lvj.
Aeruginis Cypriæ, Denar.ix.
Myrrhæ, Denar.j.
Colophoniæ, Denar.lvj.
Galbani, Denar.ix.
Olei, cyathos iij.

Argenti spumam, ac oleum coquito, cum inalterata sunt, ammoniacum, deinde ceram: postquam deposueris cacabum, galbanum, æruginem, & reliqua addito, atque molliter incoquito. * Valet ad vlcera, & ad resoluendum, pugilibus vtilissimum. *Galenus.*

Emplastrum Diabotamum, Critonis.

℞. Anagallidis cœruleum florem habentis, Papaueris erratici, Marrubij, Alterei ana Denar.lvj.

Hæc in pilam coniecta teruntur, quousq; contusa sint ac dissoluta duntaxat, ne eorum succus absumatur: postea iniecta in mortarium terantur: in alio autem mortario habentur

Squamæ æris rubri, Denar.xxvj.
Mannæ, Denar. iix.alij xx.
Resinæ pityinæ siccæ, Denar.xvj.
Aloes, Denar.xvj.
Aluminis scissi, Denar.iv.
Aluminis rot.Denar. iv.

Hæc in sole læuigantur, vt sordium crassitudinem cum aceto habeant. Deinde herbæ mistæ, donec probè coëant, teruntur: postea ceratum facito, addendo

Ceræ Chiæ, Denar.c.al.Min.j.
Olei veteris.Hem ij.

Radito, & misceto. Facit ad carcinomata, strumas, putredines: ad suppurationem perducit & exprimit. lepras amouet, furũculos soluit, podagricis prodest, callosas durities emollit, &c. *Gal.*

Emplastrum ex Scylla, Critonis.

℞. Chalcitidis,
Aristol.rot.ana Denar.xxx.alij xv.
Iridis Denar.xxx. alij xv.
Ammoniaci, Myrrhæ, Styracis,
Squamæ æris rubri ana Denar.xv.
Scyllæ tostæ, Den.ciix.alij xx.

Aceto acerrimo diebus 40. terito, quando caniculæ sidus oritur. Squama primũ & styrax, paulatim ex vtroq;, deinde gutta ammoniaci, & æs, & scylla injiciuntur, vt elaborētur, paulò post resina: inde myrrha. Cùm leuia facta fuerint, reliqua sicca miscentur. Expletis autem diebus, eiusmodi ceratum facito:

℞. Ceræ Denar.v.alij Denar.ccxl.
Terebinthinæ ℔.j. alij pondo xxx.
Olei.Sext.ij.ß.alij Hem.vj.
Galbani, Den.xxx.

A Picis liquidæ, Denar.xxx.

Postremò galbanum indito, deinde vbi refrigeraueris, curiosè excipito. Syncero medicamine vtitor, in capitis fracturis, fistulis, nomis, & excrescentijs: item ad ora venarum adaperta, & hypophoram, id est, vlcus dehiscens. *Galenus.*

Fusca Aegyptia, Andromachi.

℞. Spumæ argenti ʒ. xliv.
Ricini, Hem vj.
B Ceræ, ʒ.cxliv.
Guttæ ammoniaci ʒ.lxxij.
Terebinthinæ ʒ. xxxvj.
Lanarum combustarum ʒ.xiix.
Squamæ stomomatis,
Squamæ æris, Aristolochiæ,
Thuris ana ℥. j.
Myrrhæ ʒ.ß.
Opopanacis ʒ.ij.
Aquæ marinæ ʒ.l. alij iix. ad ceram conspergendam.

C * Facit ad nomas, gangrænas, vlcera vetera & maligna. *Galenus.*

Emplastrum de stercore canis.

℞. Stercoris canis comedentis ossa, triti ʒ.iv.
Farinæ lentium ℥.ij.
Farinæ Fabarum ℥.j.
Terræ sigillatæ,
Boli armeni ana ℥.j.ß.
Cerussæ, Lithargyri ana ʒ.x.

D Cum lacte caprino vel vaccino, in quo extinctũ sit ferrum ignitum, fiat emplastrum. Valet in vlceribus fraudulentis. *Ioan.de Vigo.*

Emplastrum Chalcanthinum, nostrum.

℞. Colophoniæ ℥.j.
Thuris, Myrrhæ ana ʒ. ij.ß.
Masticis ʒ.ij.
Terebinthinæ lotæ ℥.ß.
Ceræ q.s. Olei vitrioli ʒ.ß.
Olei mal. aureorum ℥.ß.

E Fiat emplastrum. Vlcera sordida, antiqua, & curatu difficilia persanat.

Emplastrum sulphuratum, nostrum.

℞. Colophoniæ ℥.j.
Masticis ʒ.j.
Thuris, Myrrhæ ana ʒ.j.ß.
Terebinthinæ lotæ ℥.ß.
Aluminis vsti ʒ.ß.
Olei hyoscyami ℥. ß.
F Olei sulphuris per campanam destillati ℥.j.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat emplastrum. Omnis generis maligna vlcera quàm breuissimè curat.

Panacea Heræ.

℞. Chamæpityos, Symphyti,
Chamæleontis ana ℥.ß.
Marrubij ʒ.iv.alijs ʒ.vj.
Polij ʒ.vj.
Centaurij minoris ʒ.vj.
Helenij, Aristolochiæ ana ℥.ß.
Thuris ʒ.xij.ß. Myrrhæ ʒ.iij.

Aloes

Aloes ʒ.vj.
Galbani ʒ.vj.ob.ß.
Olei ʒ.clxxx.
Mellis ʒ.xxx.
Propoleos ʒ.xij.ß.
Aluminis fissi ʒ.vj.Ob.ß.
Chalcitidis, Terebinthinæ ana ʒ.vj.Ob.ß.
Bituminis ʒ.l.
Teræ ampelitidis, Spumæ argenti ana ʒ.l.
Gallæ ℥.iij.
Pulueris Iridis ʒ.iij.

Contusæ pridie herbæ, rad. oleo immittuntur per noctem, manè argenti spuma, ampelitis, bitumen inijcitur, supra ignem leuem incoquuntur, vbi spissitudinē adepta fuerint, olla ab igne tollitur. Sint autem in alio vase mel, resina, galbanum, propolis colliquata, quæ oportet simul commiscere, in ollam fundendo, deinde arida, quibus cum medicamen coquitur, donec non coinquinet. Rursus ab igne deposito myrrha læuis facta, & thus inspergitur. Est autem aduertēdum, ne quādo efferuescat, & quantum fieri potest in amplo spatio coquatur. Difficulter enim restingui potest, si quid attingat. Valet ad omnem pastionem, & malignitatem. Sistit autem nomas, neq; cruentas facit, neque circumpositis partibus duritiem conciliat: rumpit ac tabefacit omne corruptum, vt nihil à liquida staphide differat: cohibet sanguinis eruptionem, tum etiam, quę per hęmorrhoidas fieri solet, myrteo dilutū. Item hęmorrhoidas ipsas tabefacit, & cōsumit: insuper fistulis medetur, & carbunculis: sanat ægylopas, & chironia vlcera, &c. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS discutientibus.

Emplastrum ad Hydropem.

℞. Stercoris columbini aceto macerati ℔.j.
Sulphuris viui ℥.j.
Nitri ℥.ß.
Pul. Rad. Enulæ, pul. Baccarum lauri,
Pul. Anethi, pul. flor. Chamomillæ ana ʒ.vj.
Sem. Nasturtij ʒ.ij.

Decoquant̄ omnia in vino ad spissitudinē, adde
Mellis ℥.ij.
Terebinthinæ ℥.j.ß.
Succi Ebuli ℥.ij.
Succi Iridis ℥.j.
Farinæ fabarum ℥.j.ß.
Fiat emplastrum.

* Celebre & valde probatum medicamentum est in Hydrope. *Medici Patauini.*

DE EMPLASTRIS CONsolidantib. & glutinantibus.

Emplastrum de Minio Vigonis.

℞. Olei rosati odorati ℔.j.ß.
Olei myrtini, Vnguenti populeonis ana ℥.iv.
Pinguedinis gallinæ ℥.ij.
Seui Castrati, Seui vaccini ana ℔.ß.
Pingued. porcinæ ℥.vij.
Lithargyri auri, Lythargiri argēti ana ℥.iij.ß.
Cerussæ ℥.iv.
Minij ℥ iij.
Terebinthinæ ℥.x.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat emplastrum secundùm artem, tendens ad nigredinem.* Vulnera, & vlcera antiqua, & maligna potenter curat.

Aliud, Nicolai Massæ.

℞. Minij ℔.ij.
Olei rosacei ℥.xx.
Picis naualis ℥.iv.

Bulliant omnia simul, donec per cocturam redigantur ad formam Cerati, deinde adde
Terebinthinæ ℥.ij.

Misce postea sic: calidū proijce in situlam aquæ frigidæ, & dimitte refrigerari, postea manibus ducatur ad optimam permistionem. * Ad vulnera pectoris penetrantia, & ad vlcera quā plurima antiqua, & difficilis consolidationis.

Emplastrum diapharmacum.

℞. Lithargyri subtilissimè triti, Aceti vini ana ℔.j.
Olei veteris ℔.ij.

Fiat secundùm artem emplastrum.* Facit nasci carnem in vulneribus, & consolidat ea. *Mesues.*

Emplastrum contra ramicem, siue rupturam.

℞. Picis naualis, Aloes ana ℥ iij.
Lithargyri Ceræ rubræ, Colophoniæ,
Galbani, Ammoniaci ana ℥.ij.
Visci quercini ℥ vj.
Gypsi, Aristolochiæ longæ, rotundæ,
Myrrhæ, Thuris ana ℥.vj.
Terebinthinæ ℥.ij.
Vermium terrestrium ℥.iv.
Gallarum ℥.iv.
Consolidæ vtriusq;,
Boli Armeni ana ℥.ß.
Sanguinis draconis ℔.j.

Confice sic. Primò ponatur viscus quercinus: & dimittatur diu bullire in aqua decoctionis pellis arietinæ, sicut remouetur ab ariete: quæ debet decoqui per diem & noctem. Postea deponatur ab igne, & ponatur terebinthina, lithargyrium & colophonia: postea mastix, thus, vermes, myrrha & galbanum, & ammoniacum: paulo pòst cōsolida maior & minor, gypsus & bolus Armenus. Postea super ignem ponatur, & ponatur sanguis draconis (alij, Sanguis humanus,) consequenter aristolochia longa & rotūda, & ad vltimum aloe, & semper agitari debet sine intermissione fortiter cū spatula. Signū decoctionis est, quando digitis nō adhæret. Postea ponantur super marmor vnctū oleo violato, & manibus malaxentur: postea teratur iterum in mortario assiduè per duos vel tres dies: deinde vsui reserua.

Aliud, ex pelle arietina dictum.

℞. Lithargyri, Lapidis hæmatitis,
Sanguinis draconis, Boli Armeni, Opij,

Maſticis, Hammoniaci, Mumiæ, Galbani,
Thuris, Coſti, Lumbricorum ana ʒ.ß.
Picis nigræ, Picis Græcæ, Ceræ albæ rubræ ana ℥.j.
Rad. Conſolidæ maioris, minoris ana ʒ.iij.
Roſarum rubrarum, Myrrhę, Aloes an. G.xiix.
Succi Hypociſtidis ʒ.vj.
Gallarum immaturarum, Balauſtiorum,
Ariſtolochiæ rotundæ ana ʒ.vj
Viſci quercini, Terebinthinæ ana ʒ.ij.
Sanguinis hominis rufi ℥ ix.

Fit autem in hunc modum. Pellem arietinam integram cum omnibus pilis coques in aqua, donec ferè omnino diſſoluta ſit in lentorem quendam: quem colabis. Huius colaturæ ſume ℔.j. immitte in vas nouum, in quo viſcus liquabis igni lento, rudicula ſemper agitando: inijce deinde lumbricos, poſtea ceram, terebinthinam, & maſticem: his liquatis, adde gummi aceto diſſoluta: & coque ad cerati craſſitiem: poſtremò inijce, quæ terenda ſunt, probè trita: probè miſceto, & confice magdalias. * Magnæ eſt efficaciæ in rupturis. *Arnoldus Villan.*

Aliud ad rupturam.

℞. Ceræ nouæ ℔.j.
Reſinæ, Colophoniæ, Olei ouorum,
Picis naualis ana ℥.iv.
Terebinthinæ ℥.ij.
Rad Nenupharis,
Flor. Nenupharis ana ℥.j.
Rad. Conſolidæ maioris ℥.ij.
Nucum Cypreſſi ℥.j.
Gallarum ℥.ij.
Boli Armeni ʒ.j.
Cort. Thuris ℥.j.
Aloes ℥.ij.
Lapidis hæmatitis ℥.j.
Lithargyri vtriuſq; ana ℥.ß.
Maſticis, Myrrhæ, Mumiæ ana ℥.ß.
Carabæ, Balauſtiorum, Vermium terreſtrium combuſtorũ, Roſarum rubrarum ana ℥.ß.
Galbani, Ammoniaci ana ʒ.vj.

Diſſolue gummi cum aceto, & fiat emplaſtrum. Prępαrandi autem modus & ordo ita habet. Habeas ad manum tres patellas, vnam maximam, & reliquas duas minores. In maxima patella ſuper ignem mediocrẽ, colliqua ſimul ceram fruſtulatim conſciſſam aut fractam, pariter & reſinam & colophoniam. Deinde in ſecunda patella liqua picem, quam exinde colatam adde prædictis, ad patellam nempe maximam. In tertia verò patella diſſolue cum aceto galbanũ & ammoniacũ, & ſuper ignem admodum valde lentum eliqua, ne vel minimam ſupercalfactionem aut aduſtionem ſentiant, & cola. Deinde & hæc quoq; ſupradictis ſimul omnibus affunde, videlicet, quando illa quæ ſunt in patella maxima, quodammodo refrixerint, diligenter ſpatula circumagendo, & affunde ſimulac terebinthinã & oleum ex vitellis ouorum: & illicò pòſt, reliqua omnia in tenuiſſimum puluerem læuigata, cautiſſimè & diligentiſſimè cõtinuò ſpatha agitando, donec emplaſtri formam acquirat. Poſtremò totum illud ſimul aggregatũ proijce ſuper marmor, manibusq; oleo vel aqua infectis & humectatis, malaxando fac magdaleones teretes, &c. Et ſi vis, eſto tibi hic modus ceu norma formandi emplaſtra conſimilia, vt oxycroceum, diachylon emplaſtrum gryſeum, &c. Vnum tamen adhuc notãdum eſt, galbanum, quòd illius tertiam partem amplius accipere debes, quàm pondus præſcriptum habet, propter ſordes, quæ ei plerunque inſunt, quę in colatura retrò manere debent, nec tamẽ decedat quicquam ponderi præſcripto, verbi gratia: In hac recepta habes galbani ʒ.vj. tu modò recipe drachmas nouem. Similiter & ammoniaci paulo plus quàm pro pręſcripto pondere accipies, prout plus minúſue impurum fuerit. ℞. igitur hoc loco, ammoniaci ʒ. vij. aut circiter. *Ex diſpenſario Colonienſi.*

Emplaſtrum Diachalciteos, Palmeum vnguentum dictum.

℞. Axungiæ porci veteris, à membranis per liquationem & colationem purgatæ ℔.ij.
Olei veteris, Lithargyri triti & creti ana ℔.iij.
Chalcitidis vſtæ ℥.iv.

Coque igni, & moue rudicula, ex ramo palmæ recentiſſimo confecta: cùm ferè excoctum erit, adde tenerorum palmæ ramorum minutim inciſorum, & nodulo ligatorum M. iv. Coque ad cerati craſſitiem. Vſus eius eſt liquati cum varijs rebus, pro Medici inſtituto. * Ad vulnera cruenta, tumores peſtilẽtes, & exituras, vſta, rupta, cõtuſa, & inde nata ecchymomata. *Galenus.*

Oxelæum.

℞. Lithargyri argenti ℔.j.
Olei veteris, Aceti optimi ana ℔.ij.

Lithargyros leuiſſimè terendus eſt, & reliqua diligenter mouẽda in mortario lapideo, deinde coquenda lento igne, donec cerati craſſitiẽ adipiſcantur. Componitur etiam ex olei & aceti ℔. ij.ß. vel ex ſingulorum ℔.iij. tunc enim nigrius eſt, & valentius. * Exiccat, fiſtulas quę nondum callum durũ habent curat: vulnera cruenta glutinat. *Galenus.*

Oenelæum.

℞. Lithargyri argenti ℔.j.
Olei clari, Vini albi optimi ana ℔.ij.

Coque, & confice, vt ſuprà. * Exiccat, proinde in rheumaticis diſpoſitionibus vtile eſt, & cruenta vulnera ſanat. *Galenus.*

Emplaſtrum nigrum, vulgò Stichpflaſter.

℞. Olei roſarum ℥.vij.
Colophoniæ, Reſinæ, Picis naualis ana ℥.iix.
Ceræ albæ, Vitrioli Romani, Ceruſſæ,
Olibani Myrrhæ ana ℥.iix.
Maſticis ℥.j.
Olei ouorum ℥ ij.
Olei de ſpica ℥.j.
Olei iuniperi ex granis ℥.iv.
Mumiæ ℥.ij.

Terræ

Terræ sigillatæ, sang. Draconis ana ℥.j.
Vitrioli albi, Coralli rub. ana ℥.ij.
Axungiæ ardeæ ℥.j.
Axungiæ thymali ℥. iij.
Lap. magnetis præparati ℥. ij.
Lumbricorum præparatorum ℥.j.
Caphuræ ℥.j.

Fiat emplastrum secundùm artem. * Valde efficax ad recentia vulnera, & pũcturas, vnde denominationem etiam habet. *Augustani.*

Emplastrum ex salicibus.

℞. Misyos, Chalcitidis, Aeruginis, Cerussæ, Gallæ,
Aluminis scissi, & rot.
Cretæ sutoriæ, seu melanteriæ ana ℥.vj.
Ceræ, Resinæ pityinæ, Picis,
Bituminis, Fol. salicis ana ℥.ij.
Olei, Hem.iv.al.ij.℥.iv.
Chalcanthi ℥.vj.
Malicorij ℥. vj.
Aceti sext. vj.

Salices ex aceto incoquantur, donec relicti fuerint sextarij duo. Deinde æruginis, cerussę, & cretæ sutoriæ prius tritis folia immittito, simulq; ad læuorem terito, deinde sicca, læuigato, rursusq; exprimito, postea liquefacta superinfundito. * Prodest cruentis vlceribus impositum, articulis solutis, fistulis inditum, flaccidis carnibus humidisque, præsertim quæ in extremis partibus extant. Valet item ad erysipelata, aliosq; plurimos affectus. *Galenus.*

Emplastrum Venatorum.

℞. Spumæ argenti, Olei veteris, Squamæ æris rubri,
Ceræ, Resinæ frictæ ana Min. j.
Guttæ ammoniaci, Trientem,
Galbani, Minij synopici ana ℥.ij.

Argenti spumam, squamam, & oleum ad spissitudinem vsq; incoquito, deinde ceram ac resinã inijcito. Cùm liquata fuerint, ab igne tollito, & ammoniacum dilatatum immittito. Vbi refrixerint, galbanum & ammoniacum indito, synopicum inspergens, ac in mortarium defusis, mollitisq; vtitor. * Facit ad quadrupedum ictus, & ad reliqua venenata. *Galenus.*

Emplastrum Tarentini.

℞. Squamæ ℥.ß.
Mannæ ℥. ß.
Aluminis scissi, Mysios ana ʒ.ij.

Trita ex aceto in pastillos digerito, qui singuli pendeant ʒ ij. & reponito. Cùm vsus poscit, ceræ ℥.ß. aliàs ʒ.xl. resinæ pityinæ ʒ.ij. seu taurini ℥.ß liquata refrigerari finito, pastilloq; misceto, * Vtitor ad vulnera tanquam glutinatorio, & quod inflammationem arceat. *Galenus.*

Aegyptia Andromachi.

℞. Argenti spumæ, Ceræ ana ℥.cxliv.
Guttæ ammoniaci ʒ.lxxij.
Terebinthinæ ʒ.xxxvj.
Lanæ succidæ combustæ ʒ.xij. alij xiix.
Squamæ æris,

A Squamæ stomomatis, Thuris,
Aristoloch. rotundæ ana ℥.j.
Olei ricinini, Hem.iij.

Argenti spuma, & oleum incoquuntur, ac vbi mutata fuerint, cera, resinaq; adijcitur: cum non inquinant, ammoniacũ indes dilatando, & tunc lanas succidas, ac reliqua. * Valet ad neruorum vulnera cruẽta, facit ad neruos musculosq; præcisos: item ad puncturas, contusiones, attritus, artus fractos, &c. *Galenus.*

B *Aegyptium Philoxeni.*

℞. Argenti spumæ, Ceræ ana ʒ.clx.
Guttæ ammoniaci, ʒ.lxxx.
Propoleos, ʒ.xl.
Resinæ siccæ, Terebinthinæ,
Squamæ æris, Thuris ana ʒ.xvj. alij xviij.
Lanæ succidæ, Squamæ stomomatis ana ℥.j.
Opopanacis ℥. ß.
Ricinini, Hem.iij.

C Omnia incoquantur, fiatq; emplastrum. * Valet ad prædicta vitia. *Idem.*

Emplastrum Icesij.

℞. Terræ ampelitidis, Bituminis,
Argenti spumæ ana Min.ij.
Ceræ, Thuris, Terebinthinæ,
Propolis, ana Minam ß.
Galbani, Alum. fissilis ana Min. ß.
Myrrhæ, Gallæ, Iridis ana ʒ.xij.
Chalcitidis ʒ. vj.
Olei omphacini Congios ij. alij Hem.ij.

D Ampelitis, bitumẽ, argenti spuma cum oleo coquuntur, humore prius expresso, vt fiant læuia. Incoquuntur autem igne non acri, spatha ex tædarum ligno assiduè mouentur, ne subsidant. Quæ liquari possũt, in alio vase liquefacitò, mel le prius seorsim cocto, vt coeant, ac in cacabo pulchrè cõfertis misceto: rursus enim resoluitur, his præmissis, deinde arida insperguntur aliquatenus refrigerata, postremò thus. Ac vbi in vni-
E tatem coierit, vtitor. * Valet ad omne vulnus, recens, vetus, contusa, laxata, fracturas, phlegmonas, & omnem dolorem, quem protinus sedat. Facit ad abscessus, phymata, strumas, carbunculos, parotidas, ghygethla, condylomata, impetigines, clauos, nigritias, hæmorrhoides phlegmone tentatas, fistulas, ambusta igne. Dilutum rosaceo, valet ad vlcera, aculeos tela canũ, hominumq; morsus, ferarum ictus. *Galenus.*

Emplastrum viride Andromachi.

F ℞. Resinæ ℔.ij.
Ceræ ℔. j.
Olei cyath ij.
Aeruginis ℥.ij. alij ℥.iij.

Liquefactis, quæ liquari possunt, ærugo inspergatur. Quidã vbi refrigerauerint, mox raserint, in mortario mixturã moliuntur. * Exiccat & glutinat vlcera. *Galenus.*

Emplastrum viride Aliud.

℞. Plantaginis, Consolidæ maioris, & min. Betonicæ, Verbenæ, Pimpinellæ, Pilosellæ, Millefolij, Linguæ canis, Caudæ equinæ ana M.j.

Conquassentur, & cum ℔. iij. seui mutonis coquantur, & colentur, postea addatur
Resinæ, Ceræ, Galbani ana quart. iij.
Sarcocollæ quart. j.
Terebinthinæ quart. j. ß.
Fundātur & fiat emplastrum. * Incarnat, & consolidat. *Petrus de Bonanto.*

Barbarum Andromachi.

℞. Ceræ, Picis, Resinæ,
Bituminis ana Denar. cc.
Thuris ʒ. xxiv.
Olei heminam j.
Fiat emplastrum. * Vulnera conglutinat. *Galen.*

Aliud ad idem.

℞. Picis ℔. ij.
Bituminis, Ceræ ana lib. j.
Gullæ ammoniaci, Manna ana ℥. vj.
Cerussæ ℥. iij.
Olei heminam dimidiam,
Aceti heminas iv.
Fiat emplastrum.

Giluum Galieni.

℞. Argenti spumæ, Ceræ ana ʒ. c.
Terebinthinæ, Mannæ thuris, Galbani,
Minij sinopici ana ʒ. viij. alij ʒ. c.
Olei Sex j.
Coquantur s. a. & fiat emplastrū. * Facit ad cruenta vulnera & neruos præcisos: item ad vetera, cicatricem ægrè ducentia & fluētia vlcera: quin & probè emollit duritias maximè in mammis orientes. Vtimur eo ad canum, hominumq; morsus: summè facit ad pastinacę, draconis, aliorumq; sæuorum piscium ictus. *Galenus.*

Catagmaticum Andromachi.

℞. Argenti spumæ, Picis, Ceræ,
Seui taurini, Thuris ana Minam j.
Picis liquidæ, Hem. ß.
Liquoris sycamini, Hem. j.
Terebinthinæ, M. j.
Opopanacis, Denar. viij. al. xx.
Galbani, Denar. viij. al. xx.
Aeruginis, Denar. viij.
Ricini, Hem. j.
Nonnulli addunt
Butyri, Min. j.
Guttæ ammoniaci Denar. xxv.
Ex vino austero diluitur. fitq; emplactrum ad capitis fracturas. *Galenus.*

Emplastrum ex euphorbio.

℞. Euphorbij ℥. j.
Ceræ ℥. iij.
Olei ℥. xij.
Omnia simul incoquantur, fiatq; emplastrum. * Neruorum vulneribus accommodatum est. *Galenus.*

Emplastrum Diasulphuris.

℞. Olei sulphuris ℥. iij.
Ceræ ℥. ß.
Colophoniæ ʒ. iij.
Myrrhæ ad pondus omnium.

A Ceræ, Colophoniæ, oleoq; liquefactis, simul ac benè commixtis inspergatur myrrha subtilissimè trita paulatim, igneq; lento coquantur, spatha semper agitando, donec permixta fuerint benè. Postea nimirum post quartam horæ partem, ab igne deponantur, & paulatim frigescant. Habebis emplastrum præstātissimum, certum & infallibile in curandis omnis generis vlceribus, & vulneribus quibuscunq;. *Martinus Rulandus.*

Emplastrum de cantaurea.

B ℞. Centaureæ, in vino albo per noctem infusæ M. vj.
Coquantur ad medias: & post colaturā coque iterum ad mellis crassitiem. De huiusmodi decocto
℞. ℥. iij. Lactis mulieris ℥. ij.
Terebinthinæ ℔. j.
Resinæ ℥ ß.
Thuris, Masticis,
Gummi arab. ana ℥. j.
C Ceræ nouæ quart. j.
Misce & fiat emplastrum. * Capitis vulneribus prodest. *Anton. Chalmeteus.*

Emplastrum Comitis.

℞. Ceræ albæ ℥. iv.
Ammoniaci ℥ ij.
Terebinthinæ ℥. iij.
Bulliant in vino albo & extrahatur, & cum lacte mulieris malaxando fiat emplastrum.* Carnem
D generat. *Americus de Alesto.*

Emplastrum de vermibus.

℞. Consolidæ maior. & min. Cynoglossæ, Pilosellæ Plantaginis vtriusq; ana M. j.
Vermium terrestrium ℔. ß.
Terantur omnia & ponātur in lib. j. ß. olei communis per septem dies, deinde bulliant parum, & colentur & exprimantur, addaturq;
Seui arietini mundati ℔. j.
Picis naualis ℔. ß.
E Picis græcæ quart. j.
Ammoniaci, Galbani, Opopanacis,
Terebinthinæ ana quart. j.
Thuris, Masticis ana quart. ß.
Dissolutis gummi cum aceto, fiat emplastrum. Incarnat, & consolidat membra neruosa. *Lanfrancus.*

Emplastrum incarnans.

℞. Pimpinellæ, Betonicæ, Melangianæ, Verbenæ, Vermicularis ana M. j.
F Bulliant in bono vino albo, vsq; ad cōsumptionem duarum partium, coletur, cui addatur
Resinæ ℔. j.
Ceræ albæ ℔. ß.
Masticis ℔. ij.
Coquantur, & proijciatur super lac mulieris, & malaxetur, fiatq; vnguentū. * Incarnat, & consolidat *Anshelmus de Ianua.*

Emplastrum croceum.

℞. Seminis fœnigræci quart. j. Infundatur per 9. dies in vino albo, donec macrescat, postea ter fortiter,

fortiter, & cola, & adde seui hircini quart.iij. & A simul conterantur, & coquantur: & pòst mucilago & pinguedo congregetur, quibus addatur

Ceræ quart.j.
Resinæ Gr.ij.

Fundantur omnia, & coquantur, & fiat emplastrum. * Carnem generat. *Petrus de Bonanto.*

DE EMPLASTRIS CICAtricem inducentibus.

Emplastrum griseum de lapide calaminari.

℞. Lapidis Calaminaris præparati ℥.j.
Lithargyrij ℥.ij.
Cerussæ ℥.ß.
Tuthiæ ʒ.j.
Terebinthinæ ʒ.vj.
Ceræ albæ ℥.j.ß.
Seui ceruini ʒ.ij.
Thuris electi ʒ.v.
Mastichis ʒ.iij.
Myrrhæ ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.ß.

Confice secundùm artem. * Desiccat, replet, & cicatrizat vlcera.

Emplastrum de lapide calaminari, vulgò Zelten pflaster.

℞. Lapidis calaminaris, Tutiæ præparatæ ana ℥.ij.
Terebinthinæ ℥.j.
Ceræ citrinæ, Resinæ ana ℥ j.
Lithargyri ℥.ß.
Olibani, Masticis, Tragacanthi ana ʒ.j.
Olei rosati, Olei myrtini ana ʒ.ij.

Fiat emplastrũ. * Idem ferè quod Griseum præstat, eadem etiam penè compositio.

Emplastrum Diacadmia.

℞. Cadmiæ præparatæ, Chalcitidis vstæ ana ʒ xvj.
Ceræ ʒ.lxxx.
Colophoniæ ʒ.lxiv.
Olei Myrtini ℔.j.

Cadmia & chalcitis bene tritæ cum tanto vino subigentur, donec mellis crassitiem adeptæ sint: deinde cera & colophonia in oleo liquatis, coque aliquantulum: exime igni, & vbi refrixerint, adde reliqua. * Efficax est ad cicatricem ducendam in vlceribus. *Galenus.*

Panacea Andromachi.

℞. Argenti spumæ, Denar.cl.
Ceræ, Denar.xl.
Terebinthinæ, Denar.liij.
Aquæ marinæ veteris Heminas ij.
Strigmenti Heminas vj.
Squamæ, Denar.xvj.
Ricini.Hem.ij.
Cerussæ, Denar.lxxx.
Guttæ ammoniaci, Denar.xxiv.
Seui vitulini, Denar.lxxx.
Calcis viuæ, Denar.xxiv.
Aristolochiæ, Denar.xxv.

Coquito, fiatq; emplastrum. * Epuloticum est. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS DOlorem sedantibus.

Emplastrum de baccis Lauri.

℞. Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ℥.j.
Baccarum lauri ℥.ij.
Cyperi, Costi ana ℥.ß.
B Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat emplastrum. * Ventriculi, intestinorum, hepatis, renum, vesicæ, vteri, & partiũ aliarum dolorem à flatibus aut intemperie frigida ortum placat. *Mesues.*

Emplastrum Marciatum, Pauli.

℞. Masticis, Ceræ, Styracis ana ℥.iij.
Oesypi ℥.vj.
Terebinthinæ ℥.j.

C Fiat emplastrum. * Ad articulorum morbos, & corporis languores, & resolutiones.

Emplastrum de Mastice.

℞. Masticis ℔.j.
Thuris ℔ ß.
Coralli rubri ℥.j.ß.
Santalorum omnium ʒ.v.
Caryophyllorum, Galangæ, Nucis moschatæ, Menthæ, Absinthij ana ʒ.ij.ß.
Galliæ & aliptæ moschatæ ana ʒ.j.℈.ij.
D Picis ℔.j.
Ceræ & terebinthinæ ana q.s.

Fiat emplastrũ. * Confert dolori dentium, temporibus applicatum. *Incertus.*

Emplastrum ad dolorem iuncturarum & podagræ, expertum.

℞. Seminis hyoscyami kist.j.
Agarici, Fœnigræci ana kist.j.
Bauarc ℥.j.
Ceræ ℔.j.
E Resinæ coctæ, Olei antiqui ana ℔.j.
Medullæ ossium cerui ℥.iiij.
Radicis lilij ℥.iv.

Terantur medicinæ siccæ, cribellentur, & liquefiant ea, quæ liquefiunt, & dimittantur, donec infrigidentur, & proijciantur super medicinas siccas commisceantur, & reponantur ad vsum. *Auicenna.*

Dolorem quoque sedant, emplastrum de F Meliloto, emplastrum Cotoneum, emplastrum Oxycroceũ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE EMPLASTRIS minus vsualibus.

DE EMPLASTRIS astringentibus.

Emplastrum ad fluxum ventris.

℞. Cort. Mali granati, Gallarum, Balaustiorũ, Aluminis ana ℥.ß.

A Acaciæ, Sanguinis draconis, Myrtillorum, Cort. myrobal Chebul sem. Vuarũ an. ʒ.ij.
Fiat puluis, qui excipiatur mi ua citoniorum, & mucilagine gummi tragacanthæ extracta cum aceto. fiat emplastrum. *Rondeletius.*

Aliud eiusdem.

℞. Succi Citoniorum, succi Pyrorum agrestium, Aceti ana ℥.iij.
Panis ℔.ß.
Coquantur diligenter, & contundantur, & passentur, deinde adde
B Masticis, Sang. Draconis,
Boli Armeni ana ℥.ß.
Farinæ Lentium, farinæ Hordei ana ℥.j.
Mucilagin. Tragacanthæ ℥.j.ß.
Misce, coquantur leuiter, fiat emplastrum, quod applicetur supra ventrem.

Emplastrum ad fœtum retinendum.

℞. Olei Citoniorum, olei Myrtini, ablutorum cum aqua plantag. & peculi rof. vel cum
C decoct rad bistortæ ℥.iv.
Ceræ rubræ ℥.iij.
Sanguinis draconis, Boli Armeni,
Acaciæ, Hypocistidis ana ʒ.ß.
Rad. Bistortæ, Gallarum, Balaustiorum,
Coralli rubri, Masticis ana ʒ.iij.
Cerussæ ℥.j.
Terebinthinæ lotæ in succo bursæ pastoris ℥.iij.
Fiat emplastrum, decoquẽdo in oleo cerussam,
D postea addendo terebinthinam & alia in fine.
* Fœtum, sanguinis fluxum ex vtero aut renibus retinet. *Rondeletius.*

Emplastrum inflammationem reprimens.

℞. Rad. Cyperi ʒ.j.
Chalcitidis ʒ.ß.
Cerussæ ʒ.iij.
Resinæ piceæ, Picis ana ℥.j.
Ceræ albissimæ ℥.iv.
Fiat emplastrum. *Andernacus.*

DE EMPLASTRIS emollientibus.

Emplastrum commune ad durities & dolores iecoris, splenis, &c.

℞. Lithargyri auri tenuissimè triti ℥.iv.
Nutriantur oleo Chamomillæ in mortario, deinde coquantur semper mouendo, donec inspissentur: deinde adde,
Ammoniaci, Bdellij, dissol. in vino, liquefactorum & colatorum ana ℥.ß.
Ceræ ℥.v.
Terebinthinæ ℥.iv.
Iridis ℥.j.
Malaxentur manibus inunctis oleo liliorũ.* Valet ad durities hepatis, splenis, tumorem in articulis, vel alijs partibus. *Rondeletius.*

Aliud, eiusdem.

℞. Fol. Chamæpityos M.j.
Rad. Maluæ, rad. Cucumeris agrestis ana ℥.iij.
Incidantur, & macerentur in olei antiqui duabus partibus, & vna vini, decoquantur & in colatura decoquantur
Lithargyri ℥.iv. ad consumptionem vini: deinde dissolue
Picis, Colophoniæ, Pinguedinis porci ana ℥.vj.
Galbani, Ammoniaci, Opopanacis, dissol. in oleo amygdal. ana ℥.j.
Iridis, Myrrhæ, Styracis, Propoleos, Masticis, Ceræ ana ℥.ij.
Fiat emplastrum: malaxetur cum lacte mulieris.

Aliud.

℞. Iuris decocti rad Liliorũ, item rad. Altheæ ana ℔.ß.
Olei Laurini, Chamæmelini ana ℥.iij.
Coquantur vsque ad consumptionem iurium: deinde adde
Galbani, Ammoniaci, Suffiminis, Bdellij, ex aceto dilutorum ana ℥.ß.
His iterum coctis, dum nihil humidi supersit, admisceto
Propoleos, Cerussæ ana ℥.v.
Vino generoso omnia subacta in vnum cogantur. *Ex Andernaco.*

DE EMPLASTRIS concoquentibus.

Emplastrum ad materiam concoquendam, & pus mouendum.

℞. Rad. Altheæ, Lapathij ana ℥.iij.
Fœnigræci, sem. Lini ana ℥.j.ß.
Caricarum albarum num. xx.
Vuarum passarum ℥.ij.
Contusa concoquãtur ad cremorem. Huius colatæ libræ addito
Olei Liliorum ℔.ß.
E Coquito iterum, donec omnis humor absumtus fuerit: postremò admisceto
Adipis suilli, Adipis vitulini purgati ana ℥.iv.
Rad. Iridis tritæ, Farinæ tritici, Resinæ, Colophoniæ ana ℥.iij.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat emplastrum. *Andernacus.*

DE EMPLASTRIS discutientibus.

Emplastrum discutiens.

F ℞. Absinthij, Papaueris corniculati ana M.j.
Rad. Altheæ, Maluæ, Narcissi ana M.ß.
Sem. Fœnigræci, Erui, contusorum ana P.j.
Fiat decoctio: de qua
℞. ℔. j.
Olei Anethini, Hyperici ana ℥.ij.
Adipis suilli veteris,
Adipis gallinacei ana ℥.j.
Coquantur vsq; ad humoris consumptionem: deinde adde

Salis vsti ʒ.ij.
Coralli ʒ.j.
Sem. Anisi. Cymini ana ʒ.ij.
Farinæ Lolij, Hordei ana ℥.j.
Croci ℈.ij.
Ceræ quantum sufficit.
Misce, & fiat emplastrum. *Andernacus.*

Emplastrum ad hydropem, nostrum.

℞. Panis nigri, in lixiuio molliti q.s. est,
Sulphuris viui & triti ℥.ß.
Nitri ʒ.ij.
Salis fabarum ℥ j.
Stercoris columbini, in aceto macerati q.s. est
Olei laterini, Baccarum lauri,
Anethini, Chamomelini ana ℥.ß.
Fiat emplastrum.

Emplastrum ad membra conuulsa ex repletione.

℞. Resinæ, picis naualis ana ℥.j.
Colophoniæ, Ceræ nouæ ana ℥.ij.
Olibani, Masticis, Cerussæ ana ℥.ß.
Salis nitri, sanguinis draconis,
Terebinthinæ,
Ol. rosati, Salis ammoniaci,
Ol. vitellorum ouorum ana ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Matris perlarum ℥.j.
Carabes ʒ.j.ß.
Magnetis ℥.ß.
Vitrioli albi ʒ.ij.
Fiat emplastrum secundùm artem. *Quercetanus.*

Emplastrum ad morbum Gallicum.

Qui vnctiones pati nolunt, poterunt vti cerato, vel emplastro Vigonij de Ranis, quo post vniuersales purgationes circumuoluentur omnes articuli, vel brachia & crura tota, & in lecto, aut domi se continebunt. Quod si pruritus nascatur, fouendus locus vino decoctionis rosarũ, chamæmeli, meliloti, & similium, deinde applicandum emplastrũ. Vis autem eorum si nimium fuerit imbecilla, vnam aut alteram vnctionem ijs adiunges. *Antonius Chalmeteus.*

DE EMPLASTRIS abstergentibus.

Emplastrum ex salice.

℞. Misyos, Aluminis rotundi,
Chalcitidis, Melantherij,
Aeruginis,
Aluminis scissilis,
Gallarum acerbarum ana ℥.vj.
Cerussæ, Ceræ,
Resinæ frictæ,
Picis naualis, Bituminis,
Olei Omphacini,
Fol. Salicis tenerorum ana ℔.ij.
Folia in aceto forti coquuntur, deinde siccata in tenuissimum puluerem rediguntur, alia liquantur coquunturq́;, donec satis est: postea refrige-

A rantur, addũturq́; pulueres. * Vlcera curatu difficilia, erysipelata, & alios plurimos affectus sine adustione, & fistulas curat.

Emplastrum abstergens, purgansq́;.

℞. Succi Solani, Marrubij, Plantaginis, olei Rosati ana ℔.ß.
Coquantur omnia vsq; ad consumptionem succorum, deinde adde
Cinerum testaceorum, Stercoris caprilli vsti,
B Calcis lotæ ana ℥.iv.
Aeruginis lotæ, Auripigmenti puluerizati,
Aloes ana ʒ.iij.
Terebinthinæ ℥.ij.
Ceræ viridis quantum sufficit.
Misce, & fiat emplastrum. *Andernacus.*

Emplastrum contra vermes.

℞. Fol. Absinthij, Fol. abrotani ana M.j.
Lupinorum contusorum crasso modo P.j.ß.
Bulliant simul in aquæ ℔. vj. & aceti scyllitici
C ℔.j. Deinde omnia simul pistentur diligentissime, & ventri apponantur. *Hieron. Mercurialis.*

DE EMPLASTRIS consolidantibus.

Emplastrum ad vulnera insigne.

℞. Picis Græcæ, seu Colophoniæ, Sulphuris, Thuris albi ana ℥.ß.
D Ex albuminibus ouorũ fiat emplastrũ. * Labris vulnerũ vnitis & sanguine absterso, corio inductum applicetur, fasciaq́; obligetur. *Andernacus.*

Emplastrum cephalicum optimum, ad vulnera capitis cum fractura cranij.

℞. Succi peruincæ,
Chelidoniæ,
Consol. maioris ana ℥.j.
E Mumiæ, Myrrhæ,
Sarcocollæ, Ireos ana ʒ.j.
Rad aristoloch. rot. ℥.ß.
Pul. succini flaui, opt. triti ʒ.ij.ß.
Terebinthinæ, Mellis ana ℥.iij.
Croci martis subtiliss. ʒ.iij.
Ceræ q. sufficit.
Misce, & formetur emplastrum, quo capitis vulnera contegantur. *Quercetanus.*

DE EMPLASTRIS extrahentibus.

F

Emplastrum de Betonica.

℞. Betonicæ viridis, Pimpinellæ,
Agrimonij, Saluiæ, Pulegij,
Millefolij, Consolidæ maioris,
Callitrichi ana ℥.vj.
Thuris, Masticis ana ʒ iij.
Ireos, Aristolochiæ rotundæ ana ʒ.vj.
Ceræ albæ, Terebinthinæ ana ℥.iix.
Gummi oleæ, Aethiopicæ ℥.ij.
Resinæ pini ℥.vj.

Olei Abietini, Vini albi ana quantum ſufficit. A

Herbæ in pila probè contuſæ, diebus octo ex vino albo macerantur, pluries agitantur, coquunturq;. Vino expreſſo, colatoq;, & lento igne cocto, dum tertia pars conſumpta fuerit, oleũ abietinum additur, deinde cera liquata, mox reſina, & gummi, poſtea terebinthina: his iam paululũ refrigeratis, reliqua trita, incretaq; adduntur, & manibus aſſiduè ſubiguntur, dum totus humor exhalet: poſtremò lac caprinum ad formandos globulos admiſcetur: medicamentum iterum manibus ſubigitur continuè. * Ad caluariæ fracturas vniendas, oſſaq; carne contegenda, ſquamas oſſium detrahendas, & ad ea quæ in alto latent, foràs euocãda efficax eſt: carnes amiſſas, durasq; reſtituit: valde abſtergit, digerit, & ſiccat. *Andernacus.*

Emplaſtrum ex fermento.

℞. Mellis, Fermenti ana ℔.j.
Ammoniaci ex aqua fœnigræci, aut lacte Mori arboris ℥ iij.
Fæcis olei veteris quantum ſufficit.
Viſci quercini ℥.ß.

Fingatur emplaſtrum. * Oſſa fractæ caluariæ, cerebri membranis etiã altius infixa, & ſpinas, ſurculosq; extrahit. *Idem.*

Emplaſtrum attrahens, optimum.

℞. Gummi cort. med. tiliæ, extracti, vt docebitur ℥.ij.
Magnetis præparati ℥ j.
Succini flaui præparati ℥.ß.
Opopanacis repurgati cum ſucco ſerpentariæ ʒ.iij.
Terebinthinæ, Ceræ ana q.ſ. eſt.

Miſce, & fiat emplaſtrum * Venenum è vulneribus elicit, tum glandem, ferri, oſſium, lignorum, & veſtium fragmenta ad ſe trahit. *Quercetanus.*

DE EMPLASTRIS erodentibus.

Emplaſtrum aperiens cutim.

℞. Rad. Bryoniæ, Hermodactylorum an. ʒ.j.
Arſenici, Aeruginis, Adipis Ranarũ viridium, Olei veteris ana ℥.ß.
Propoleos, Terebinthinæ ana quantum ſufficit,
Fæcis combuſtæ, Stercoris colũbæ ana ʒ.j.ß.

DE EMPLASTRIS ambuſta extinguentibus.

Emplaſtrum contra ambuſtionem.

Accipe duo linteola munda quorum alterum
B lacteo cremore, alterum verò ſero butyrino imbue, & parti læſæ ſingulis diebus ter applica, donec feruor interior refrigeretur. Deinde lardo porcino maſculino, auenam, nec non vnam aut alteram aſſulam infige. Hæc incende, & ſic porcinam pinguedinem ignitam in vas aquæ puræ ex alto cadere facito. Deinde ſume ſex ouorum vitellos abiecto albumine, quibus adde parum prædicti lactei cremoris, & deinde pinguedinem lardi liquatam, ac ſupernatantem adijce, & hæc
C vnà probè decoque. Inde fiet emplaſtrum, quo ter de die partem affectam inũges, ac breui eam ſanam reddes. *Ranzouius.*

Emplaſtrum in cancroſis.

℞. Plumbi ʒ.iij.
Mercurij crudi ʒ.j.ß.

Fundantur ſimul foco, & in puluerem vertantur.
Adde Vnguenti de Tutia ʒ.vj.
Ceræ ʒ.ij.
Terebinthinæ ʒ.j.

D Miſce. fiat emplaſtrum. *Heurnius.*

Tela emplaſtrata.

Lintea quoq; detrita hodie vtrinq; intingunt liquatis emplaſtris ad molliendum, purgandum, vel cicatrice muniendum, vt

℞. Olei dulcis, Axungiæ porci, Lithargyri ana ℥.j.ß.
Ceræ odoratæ rec. Picis pul. ana ʒ.vj.

Coque lentè: in fine adde
E Reſinæ pul. ℥.j.
Ceruſæ ʒ.iij.

Miſce. euacuat, glutinat, coquit, purgat & cicatricem inducit, mollit, excoriationi à longo morborũ decubitu medetur maximè ſi crudi ac pulueriſati miſceatur decens copia. *Idem.*

Cata-

CATAPLASMA eſt, quod è plãtis viridibus cõtuſis, ve ſiijſdẽ ad mollitudinem vſq; in aqua decoctis, additis oleis, adipibus & farinis: interdum ſine oleis & adipibus parantur. Horum autem alia

- Aſtringunt: *vt*
  - Cataplaſma *ad ventris fluxum,*
  - Cataplaſma *ad iecur inflammatum,*
  - Cataplaſma *ad lienis inflammationem,*
  - Cataplaſma *ad incipientem inflammationem,*
  - Cataplaſma *ad ſanguinis eruptionem è naribus,*
- Emolliunt: *vt*
  - Cataplaſma *ad induratos tumores lienis & iecoris,*
  - Cataplaſma *emolliens & diſcutiens.*
- Conſolidant: *vt* — Cataplaſma *contra quemuis ictum.*
- Abſtergunt: *vt* — Cataplaſma *detergens.*
- Concoquunt: *vt*
  - Cataplaſma *concoquens,*
  - Cataplaſma *ad maturandos tumores,*
  - Cataplaſma *ſuppuratorium,*
  - Cataplaſma *concoquens & maturans, &c.*
- Diſcutiunt: *vt*
  - Cataplaſma *diſcutiens,*
  - Cataplaſma *ad hydropem,*
  - Cataplaſma *ad anginam,*
  - Cataplaſma *ad augeſcentem inflammationem,*
  - Cataplaſma *ad inflammationem in ſtatu,*
  - Cataplaſma *ad inflammationem in declinatione,*
  - Cataplaſma *ad parotidas ex frigore, &c.*
- Attrahunt: *vt* — Cataplaſma *attractorium.*
- Dolorẽ *mitigant: vt*
  - Cataplaſma *ad dolores & inflammationes partium externarum,*
  - Cataplaſma *ad dolores articulorum ex materia calida,*
  - Cataplaſma *in dolore colico & nephritico,*
  - Cataplaſma *ad dolorem oculorum,*
  - Cataplaſma *ad dolorem ventriculi,*
  - Cataplaſma *ad dolorem podagricum,*
  - Cataplaſma *mitigatorium ad parotidas per initia,*
  - Cataplaſma *ad inflammationem,*
  - Cataplaſma *ſtupefaciens,*
  - Cataplaſma *ad oculos refrigerandos, &c.*

DE CATAPLASMATIS aſtringentibus.

Cataplaſma ad ventris fluxum.

A ℞. Micæ panis toſti, & in aceto macerati ℥.vj.
Contundantur: cui adde
Caryophyllorum, Macis, Maſticis, Galangæ,
Granorum Myrti, Acinorum Vuarum,
Balauſtiorum ana ℥.ij.
Olei Abſinthij, Menthæ ana ℥ ij.
Fiat cataplaſma: applicetur ſupra ventrem. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Prunorũ ſylueſtrium, Prunellorũ ana ℔.ß.
Decoquantur in aceto, per cribrum mittantur: & in colatura decoque

Micæ panis sordidi ℔.j.
Fol. Absinthij pulverizati,
Masticis, Coralli ana ℥.j.
Santalorum omnium,
Cort. Mali granati ana ℥.ß.
Olei Rosati, olei Citoniorum ana ℥.iij.
Misceantur, & fiat cataplasma: quod applicetur supra ventrem serò, cùm ibit dormitum. *Idem.*

Cataplasma ad iecur inflammatum.

℞. Mali cotonei ℥.ij.
Farinæ Hordeacæ, Farinę Fœnigręci ana P. ij.
In aqua decoquātur ad cataplasmatis formam. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Palmularum pinguium contusarum ℥.j.
Glauci ʒ.iij.
Croci ℈ j.
Farinæ Hordei P.j.
Coquant̄ modicè in aqua, fiatq; cataplasma. *Idē.*

Cataplasma ad lienis inflammationem.

℞. Farinæ Hordei ℥.ij.
Rosarum rubrarum P.ij.
Chamomillæ, Absinthij, Meliloti ana ℥.ß.
Olei Rosati, Nardini ana quantum sufficit.
Misce, & fiat cataplasma. Si magnus fuerit calor, adde succum portulacæ, & foliorū salicis. *Idem.*

Cataplasma ad incipientem inflammationem.

℞. Parietariæ, Atriplicis, Lactucæ,
Cucurbitæ, Maluæ ana M.ß.
Semperuiui P.j.
Cort. Mali punici ℥.ß.
Glaucij ʒ.iij.
Farinæ Hordei ℥.ij.
Decoquantur in aqua, quæ digitorum duorum instar illa superet donec molliuscula fiat crassities: deinde linamento inducta, membro imponantur. *Idem.*

Cataplasma ad sanguinis eruptionem è naribus.

℞. Boli Armeni, Sanguinis draconis ana ℥.ij.
Albuminis ouorū, succi Plantaginis ana quātum sufficit
Misceantur, frontiq; & sincipiti applicentur: nec nō testiculis, si masculus fuerit: mammis autē, si fœminæ sanguis per nares erūpat. *Andernacus.*

Cataplasma, quo fluxus sanguinis ex quouis vulnere erumpentis cohiberi potest.

Ineūte vere, cùm ranæ semina prima, siue oua proijciunt, tunc accipe crassioris linei panni vlnas tres, vel quatuor, plus minúsve quantum satis est. Hunc pannū cum huiusmodi ouis ranarū probè abluito, Soliq; siccandū exponito. Deinde secundò tertioq; lotū, similiq; modo in Sole siccatū vsui diligenter seruato. Cùm aūt hoc vti volueris, partē vulnere duplo maiorē inde præcisam, instar cataplasmatis vulneri imponito, sanguinis effusio statim supprimetur, quod cer-

A to experimento in plurimis est comprobatum. *Ranzouius.*

Cataplasma, sanguinem è naribus profluentem sistens.

℞. Boli armeni, Farinæ volatilis molendinariæ, Albuminum ouorum, Aceti rosacei ana q.s.est.
Fiat cataplasma, illudq; cū linteo canabino fronti & arterijs capitis applicato. Et si sanguis non-
B dum reprimitur, Linteolum aceto imbutū collo circumuoluito. Quinimo ad eundem etiam modum pudenda humectare poteris. *Idem.*

Cataplasma magistrale.

℞. Florum Verbasci, Hyperici, Rosarū an. P.ij.
Foliorum Rutæ, Hyoscyami ana M.j.
Decoquātur cum aceto, & fiat in formam cataplasmatis. Est defensiuū optimum, præsertim in vulneribus venenatis: toti membro affecto impositum multum confert. Dolorem enim se-
C dat, ac prohibet, ne phlegmone pars molestetur. *Quercetanus.*

DE CATAPLASMATIS emollientibus.

Cataplasma ad induratos tumores lienis & iecoris.

℞. Thymi, Pulegij, pulverizat. ana ʒ.j.
Fermenti ℥.ij.
D Aceti quantum sufficit.
Misce, & fiat cataplasma. *Andernacus.*

Cataplasma emolliens & discutiens.

℞. Maluæ, Altheæ cum rad. ana M.ij.
Flor. Chamomillæ,
Flor. Meliloti ana P.j.
Pulegij, Origani, Satureiæ ana M.j.
Coquantur in aqua, donec mollescant: deinde contusa in formam cataplasmatis redigantur.
E *Andernacus.*

Aliud.

℞. Fol. Maluæ, Altheæ,
Violarum ana M.ij.
Rad. Altheæ, item Liliorum alborum,
Iridis ana ℥.ß.
Flor. Chamomillæ, Flor. Meliloti,
Comarum Aneti ana P.j.
Cumini ℥.j.
Baccarum Lauri ʒ.ij. Croci ℈.j.
F Adipis anatis, anseris,
Medullæ crurum vituli,
Butyri recentis, olei Irini,
Liliorum ana ℥.ß. vel quantum sufficit.
Fiat cataplasma. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Maluæ, Violariæ ana M.iij.
Radicum althææ & Liliorum ana ℥.iij.
Ficuum pinguium num.v.
Coque ex aqua, ac cribro traijciant̄: dein adijce
Florum Chamæmeli pulverisatorum,
Seminis Anisi ana ℥.j.

Farinæ Lini vel Fœnigræci ℥.ij.
Adipis anſerini,
Olei violacei vel chamæmelini ana ℥.ij.
Coquantur in malagma. Emollit dura ac ſimul ſoluit. *Heurnius.*

DE CATAPLASMATIS conſolidantibus.

Cataplaſma inſigne, contra quemuis ictum, quo vſus eſt Chriſtiernus rex Daniæ.

℞. Ceræ ℥.iij.ß.
Colophoniæ ſeu picis græcæ,
Pinguedinis Thymalli piſcis,
Mumiæ ana ℥.j.ß.
Myrrhæ ℥.j. Mini ℥.ß.
Coralli albi ʒ.iij.
Thuris, Maſticis ana ℥.j.
Caphuræ ℥.ß.
Fiat cataplaſma ſecundùm artem. Quibuslibet etiam vulneribus, ſiue cæſim gladio ſecante, ſiue punctim mucrone ſint inflicta, hoc cataplaſma rectè adhiberi poteſt. *Ranzouius.*

Cataplaſma præſtantiſsimum.

℞. Galbani, Ammoniaci, Opopanacis,
Bdellij, Ceræ ana q.ſ.
Olei communis ℔.ij.
Spumæ argenti ℔.j.
Olei laurini ℥.ß.
Myrrhæ, Thuris, Maſticis,
Ariſtolochiæ ana q.ſ.
Terræ Cadmiæ ſiue lap. calaminaris præpar. ℥.j.
Caphuræ ℥.ß.
Terebinthinæ ʒ.j.
Redige in puluerem, quem fac igni excandeſcere, & quicquid diſſoluendum eſt, diſſolue & in morem cataplaſmatis forma. Valet contra quēuis ictum, & ad vulnera à tormentorum globulis illata mirabilem curandi vim habet. *A quodam chirurgo.*

DE CATAPLASMATIS abſtergentibus.

Cataplaſma detergens.

℞. Parietariæ M.j.
Flor. Chamomillæ, item Meliloti, Sambuci an. P.ij.
Fiat decoctio: in decoctione incorpora
Farinæ Fabarum, Farinæ Hordei, vel
Furfuris macri ana ℔. ß.
Olei Chamomillæ,
Olei Amygdal. amararum ana ℥.ij.
Pinguedinis gallinæ ℥.j.
Fiat cataplaſma, permiſcendo fæcem decoctionis. *Rondeletius.*

DE CATAPLASMATIS concoquentibus.

Cataplaſma concoquens.

℞. Rad. Biſmaluæ ℔.ß.
A Rad Maluæ M.j.
Panis candidi ℔.j.
Fiat decoctio: contundantur, & per cribrū tranſmittantur, fiatq; cataplaſma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Farinæ Tritici ℔. j. Sapæ ℥.iij.
Fiat decoctio: cui adde Vitell. ouorum num. iij.
Fiat cataplaſma. *Idem.*

Cataplaſma ad maturandos tumores inguinum, &c.

B ℞. Medullæ panis ℥.j.
Vuarum paſſarum ſine acinis ℥.j.
Butyri recentis, Axungiæ ana ʒ.vj.
Fermenti ʒ.v.
Lactis vaccini ℥.ij. Croci ℈.j.
Fiat cataplaſma quo bis quotidie vtendum. *Andernacus.*

Cataplaſma ſuppuratorium.

C ℞. Farinæ Fabarum, Farinæ Tritici ana ℥.j.
Farinæ ſem. Lini,
Farinæ Fœnigræci ana ʒ.vj.
Ficuum contuſarum ℥.j.ß.
Axungiæ veteris ℥.ij.
Croci ℈.j.
Vitell. ouorum num. ij.
Fiat cataplaſma. *Andernacus.*

Cataplaſma concoquens & maturans.

℞. Radicum Altheæ vel Maluæ ℔.ß.
Foliorum Maluæ M.j
D Panis candidi ℔.j.
Fiat cataplaſma. *Rondeletius.*

Cataplaſma concoquens & maturans bubones peſtiferos.

℞. Herbarum Maluæ, violariæ ana M.iv.
Radic. Liliorum alb. Altheæ, Ceparū ana ℥.vj.
Sem. Lini ℥.v.
Fœnigræci ℥.iij.
Florum Chamemæli, Meliloti ana M.ii.
E Omniū fiat decoctio & reſidentia expreſſa piſtetur & per cribrum cernatur: deinde addatur
Farinæ Lini & Tritici ana ℔.j.
Fermenti ℔.ß.
Cantharidum ℥.ß.
Axungiæ porci ℔.j.
Olei Liliorum ℥. iij.
Miſce. Fiat Cataplaſma. *Iohan. Bauhinus Iunior.*

Aliud.

F ℞. Cepas coctas ſub cineribus num. iv.
Fermenti ℥.vj.
Axungiæ porcinæ ℥.ij.
Croci ʒ.ß. Cantharidum ℥. ij.
Olei ſcorpionum parum.
Miſce fiat Cataplaſma. *Idem.*

DE CATAPLASMATIS diſcutientibus.

Cataplaſma diſcutiens.

℞. Parietariæ M.j.
Florum Chamomillæ,

Meliloti, Sambuci ana P.ij.
Farinæ Fabarum, Hordei ana ℔.ß.
Olei Chamomillæ,
Amygd.amararum ana ℥.ij.
Adipis gallinæ ℥.j.
Fiat cataplasma.

Cataplasma ad hydropem.

℞. Stercoris bouini ℔.j.
Stercoris caprini ℥.iij.
Anisi, Fœniculi, Carui ana ℥.ß.
Fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Sulphuris viui ℥.ij.
Cumini ℥.j.
Sem.Apij, Petroselini ana ℥.ß.
Cum excrementis cochlearum fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma ad anginam.

℞. Stercoris Hirundinum, vel,
Gallinarum, vel Canis ℥.iv.
Farinæ Fabarum ℥.ij.
Olei Liliorum, Chamomillæ ana ℥.iij.
Butyri recentis ℥.ij.
Fiat cataplasma. *Idem.*

Aliud.

℞. Vnguenti Dialtheæ, vel,
Oesypi ℥.iv.
Stercoris Hirundinum, vel
Gallinarum ℥.vj.
Misce, & fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma ad augescentem inflammationem.

℞. Rosarum rubrarum P. ij.
Chamomillæ, Meliloti ana ℥.ß.
Semperuiui, Cucurbitæ,
Lactucæ, Parietariæ ana M.j.
Cort.Mali punici, Rhus ana ℥.ß.
Farinæ Hordei P. ij.
Ex aqua decoquantur omnia, ad cataplasmatis spissitudinem. *Andernacus.*

Cataplasma ad inflammationem in flatu.

℞. Lapathi, Parietariæ, Chamæmeli,
Meliloti ana M.ß.
Rosarum P.j.
Palmularum num.x.
Farinæ Hordei P.ij.
Contusa decoquantur in aqua ad spissitudinem cataplasmatis. *Idem.*

Cataplasma ad inflammationem in declinatione.

℞. Altheæ, Maluæ ana M.j.
Flor. Chamomillæ, item Meliloti, Rosarum ana P.j.
Rad.Liliorum alb.item Altheæ ana ℥.j.
Sem.Lini, Fœnigræci ana ℥.ß.
Ficus pingues num.x.
Furfurum farinæ triticeæ P.ij.

A Contusa decoquantur in aqua ad crassitiem: deinde addito
Olei Chamæmelini, Adipis suilli ana ℥.j.ß.
Andernacus.

Cataplasma ad parotidas ex frigore.

℞. Farinæ Fœnigræci ℥.iv.
Farinæ sem.Lini, farinæ Erui ana ℥ j.ß.
Decoquātur ex vino tenui & calido, ad mediocrem spissitudinem: deinde addantur.
B Olei Nardini modicum: & Olei Cyprini parum, si hyems est. *Idem.*

Aliud.

℞. Stercoris caprilli ℥.ij.
Decoquantur ex vino: mox adijciatur oleum ex lilio, & mel cū modica farina seminis lini. *Idem.*

DE CATAPLASMATIS attrahentibus.

Cataplasma attractorium.

C ℞. Flor.Chamomillæ P.j.ß.
Farinæ sem.Lini,
Farinæ Fœnigræci ana ℥.ij.
Rad.Iridis puluerizatæ ℥. iij.
Stercoris columbini ℥ j.ß.
Adipis gallinæ ℥.ij.
Olei Liliorum, Chamæmeli ana ℥.j.ß.
Fiat cataplasma. *Idem.*

DE CATAPLASMATIS dolorem mitigantibus.

D *Cataplasma euporiston ad omnes dolores.*

Accipe furfures, sapam & parum salis, adde flores Chamæmeli, fiat exigua ebullitio: præclarè omnes dolores sedat. *Heurnius.*

Cataplasma ad Contusa.

℞. Rad. consolidæ maioris & minoris ana ℥.iij.
E Chamæmeli, meliloti ana ℥.j.
Croci ℈.j.
Farinæ fabarum ℥.ij.
Farinæ fœnugræci ℥.j.
Coque ex aqua: & primo radices, adde Absinthij & Cumini ana ℥. ß. præclarum est istud ad contusa. *Idem.*

Cataplasma ad dolores & inflammationes partium externarum.

F ℞. Rad.Altheæ ℥.iij.
Flor. Chamomillæ, flor. Violarum pulueriz. Furfuris ana P.j.
Maluæ cum rad. Violariæ, Branchæ Vrsinæ ana M.j.
Fiat decoctio in brodio pingui, vt veruecis: vel adde Axungiæ porci ℔.ß.
Contundantur omnia, & per cribrum transmittantur, & fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma ad dolores articulorum ex materia calida.

℞. Medullæ panis medij ℔.j.

Decoqua-

Decoquatur in lacte bubulo, è quo non sit extra- A ctum butyrum, q.s. Fiat cataplasma. Ad magnam sedationem doloris, oleum violatum ponendũ: ad maiorem, oleum hyoscyami: ad maximũ, oleum mãdragoræ, addendo modicũ croci. *Idem.*

Aliud ex herbis.

℞. Solani, Violarum ana M.j.
Flor. Hyoscyami M.ij.
Flor. Violarum, Chamæmeli ana P.j.

Fiat decoctio in lacte, vel aqua. His cũ axungia porci confusis & cribratis, crociquc ℈.j. addito, B fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma in dolore colico & nephritico.

℞. Stercoris bubuli ℔.ij.
Vini, Mellis ana parum.

Fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Aliud fortius.

℞. Stercoris Bouis ℔.j.
Stercoris Capræ ℥.iij. C
Sem. Anisi, item Fœniculi, Carui ana ℥.ß.
Mellis parum.

Misce, & fiat cataplasma. *Idem.*

Cataplasma ad dolorem oculorum.

℞. Pomorum acidorum num.iij.

Decoquãtur in aqua peculi rosarum, amotis seminibus & cortice, & duro quod inest: contundantur, & facto cataplasmate applicetur frigidè supra palpebras. *Rondeletius.*

Aliud, eiusdem. D

℞. Panis syncomisti ℔.ß.
Temperetur in lacte, & parum coquatur, fiatque cataplasma.

Aliud.

℞. Portulacæ M.ij.

Contusa diligenter apponantur supra partem affectam. Eodem modo fieri possunt ex plantagine & solano. *Idem.*

Cataplasma ad dolorem ventriculi. E

℞. Rosarum rubrarum P.ij.
Carnis Cotoniorum, Palmularum ana ℥.ß.
Absinthij Pontici, Iunci rotundi sicci,
Oenanthæ ana M.ß.
Polentæ ℥.ij.

Rursus coquantur: postea adde
Masticis ʒ.ij. Olei Melini ℥.ij.
Ex vino rubro incoquãtur: deinde addantur.

Fiat cataplasma. *Andernacus.* F

Cataplasma ad dolorem podagricum.

℞. Farinæ Hordei P.ij. vel
Cassiæ fistularis ℥.ij.

Diluito oleo costino, vel succo, aquáue solani, aut plantaginis. *Andernacus.*

Aliud præstantissimum, eiusdem.

℞. Micæ panis secalini ℥.iij.

Macerato in lacte bubulo, & modicè coquito: deinde addito
Vitellorum ouorum num.ij.
Croci ℈.ij. Fiat cataplasma.

Cataplasma mitigatorium ad parotidas per initia.

℞. Farinæ Frumenti, vel farinæ Hordei, vel farinæ sem. Lini P.ij.

Ex mulsa redigantur in cataplasma. *Andernacus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Altheæ, Chamæmeli ana M.j.

Decoquito, & iuri farinam hordeaceam instar P.ij. misceto.

Aliud, eiusdem.

℞. Cremoris Lini, item Fœnigræci ana ℥.ij.
Vitell. ouorum num.ij.
Butyri recentis ℥.j.ß.
Olei communis loti in aqua calente ℥.ij.

Mixta omnia membro dolenti admoueantur statim.

Cataplasma ad inflammationem.

℞. Succi Semperuiui ℔.j.
Vini crassi acerbi ℔.ß.
Farinæ Hordei ℥.iij.
Corticis Mali granati, Sumach ana ℥.ß.

Misce, & fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma stupefaciens.

Ad sensum stupefaciendum ex pomis mandragoræ decoctis in lacte, vel folijs hyoscyami eodem modo coctis fiat cataplasma, addendo parum croci. *Rondeletius.*

Cataplasma ad oculos, refrigerans.

℞. Succi Semperuiui ℔.j.
Vini crassi acerbi ℔.ß.
Farinæ Hordei ℥.iv.
Corticis Mali punici, Rhus ana ℥.ß.

Fiat cataplasma. *Idem.*

Puls ad dolorem & tumorem rubrum oculorum.

℞. Micam panis albi, maceretur aliquot horis in aqua rosarum & lacte recẽti muliebri, mox in pultem vertatur, ac addatur medulla pomi tosti acidioris: ac adijce parum croci, quò flauedinem ducat. Fiat puls: quæ sindone duplici, vel tenui linteo excepta, tepidè oculo dolenti imponatur. *Heurnius.*

Puls ad tumores maturandos.

Mica panis inijciatur lacti, vel decocto Chamæmelorum, hinc in pultem vertitur, adijciatur vitello oui, oleo rosato, vel chamæmelino, aut simplici oleo: croci quid remiscetur ac tumori imponitur: dolorẽ sedat & coctionẽ promouet.

Interdum accipimus & mucilaginis seminis althææ, fœnigræci, lini libram: & lento igne dum coquuntur, inspergitur hordei farina, & tandem oui vitelli, crocus & butyrum, vel adeps & oleum adijciuntur. *Idem.*

Puls ad vermes.

Accipimus Absinthium, contundimus ex aceto, & expressioni addimus fel bubulum, & farinam lupinorum: vmbilici regionibus inferimus. *Idem.*

De Ceratis, Sectio XXXI.

CERATVM à cera nomen habet, & ex ſpeciebus paulò craſſioribus & oleis componitur, & cum cera aut reſina terebinthina, aut vtriuſq; ſimul in ſolidiorem conſiſtentiam coit Horum autem alia alterāt qualitate

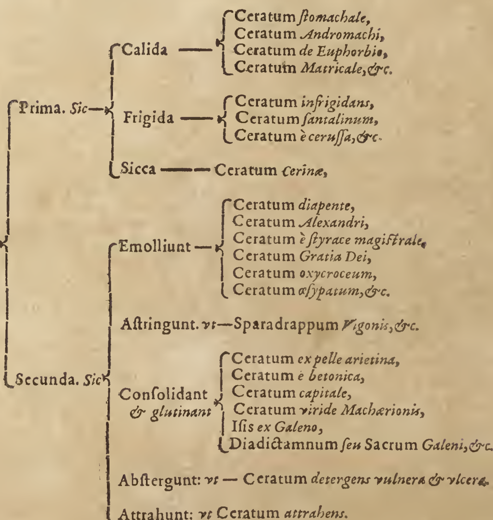

DE CERATIS CAlidis.

Ceratum ſtomachale, Galeni.

℞. Roſarum rubrarum,
Maſticis ana ʒ.xx.
Fol. Abſinthij ſiccorum ℥.xv.
Spicæ nardi Indicæ ʒ.x.
Ceræ ℥.iv.
Olei Roſati ℔.j.ß.
Aquæ roſar. quantum ſufficit ad lauandum.
Vini veteris auſteri,
Succi Citoniorum ana q.ſ. ad lauandum.
Aceti parum.

Omnia tenuiſſimè terantur: cera & oleum igne lento liquentur, & aqua roſarum diu lauentur: liquentur iterum, & lauentur vino, ſucco & aceto: pòſt miſce reliqua, & fiat ceratum. * Ventriculum & hepar roborat: horum dolorem à frigido lenit, appetentiam excitat, coctionem iuuat, *Meſues.*

Ceratum Andromachi.

℞. Styracis ℥.ß.
Maſticis ℥.j.ß.
Folij, Spicæ nardi Indicæ ana ℥.iij.ß.
Euphorbij ʒ.iij.

A Cinnamomi ʒ.vj.
Ceræ albæ ʒ.xx.
Olei Balanini ℥.iix.
Olei Balſami ʒ.xv.

Fiat ceratum. * Ventriculum frigidum roborat, ne excrementa aliarum partium tam promptè recipiat: affectus neruorum & iuncturarum frigidos, vt duritiem, dolores, tumores, quos diſſoluit, ſi digeri ſunt habiles: aut coquit, aut ſuppurat, ſi maturari poſſunt. *Meſues.*

B

Ceratum de Euphorbio.

℞. Olei Cinnamomi, vel olei antiqui ℔.j.
Ceræ flauæ ℥.ij.
Euphorbij recentis ℥.j.

Fiat ceratum. * Pro parte conuulſa mirabile eſt. *Meſues.*

Ceratum Matricale.

℞. Galbani præparati (eius præparationem pete ex Cordo) ℥.j.ß.
C Myrrhæ rubeæ ʒ.ij.
Bdellij ʒ.j.
Matricariæ,
Artemiſiæ ana ʒ.ß.

Gummi diſſoluantur in aceto, & fiat ceratum. *Auguſtani.*

DE CERATIS frigidis.

Ceratum infrigidans, Galeni.

℞. Ceræ albæ ℥.ij.
Olei Rosati Omphacini ℥ iij.

Conquassentur simul cum modico albi & clari aceti. Oleum verò omphacinum antequam rosas recipiat, sæpius est lauandum cum aqua fontis gelidissima: deinde confice secundùm artem. *Refrigerat febres ardentes, calorem hepatis, & sedat dolores capitis, circum tempora, super hepar, & per spinam dorsi linitum. *Mesues.*

Ceratum santalinum.

℞. Rosarum ʒ.xij.
Santali rubri ʒ.x.
Santali albi, citrini ana ʒ.vj.
Boli Armeni ʒ.vij.
Spodij ℥.ß.
Caphuræ ʒ. ij.
Ceræ albæ ʒ.xxx.
Olei Rosati ℔. j.

Confice secundùm artem. *Phlegmonas & intemperaturas omnes calidas ventriculi, hepatis, & partiũ aliarũ potentissimè extinguit. *Mesues.*

Ceratum è Cerussa.

℞. Cerussæ ℔ j.ß.
Olei Rosati ℔.ij.
Ceræ candidæ ℥. iv.

Cera in oleo liquata, adde cerussam tenuissimè læuigatam, & semper agitando coquantur donec nigrescant. * Sanat ambusta, erysipelata, scabiem siccam, & vlcera calida.

Ceratum Cerinæ, Ctesiphontis.

℞. Ceræ citrinæ, Terebinthinæ,
Olei antiqui, Salis nitri ana ℔.ß.
Aquæ communis ℥.iix.

Dissoluatur nitrum in aqua mortario imposita ad perfectam colaturã, postea ponatur ad ignẽ, semper agitando cum baculo, ad perfectam coctionem, fiant massæ in bona forma. * Exiccat mirificè humores omnium corporis partium, & præsertim scroti. *Galenus.*

DE CERATIS EMOLlientibus.

Ceratum diapente.

℞. Ceræ flauæ ℥.iij.
Styracis liquidi ʒ.iij.
Terebinthinæ ℥.j.
Muccaginis ichthyocollæ, vel
Gummi Hederæ,
Olei Irini ana quantum sufficit.

Misce, & fiat ceratum secundùm artem. * Spasmum & neruorum iuncturarumq; tumores duros & nodosos lenit.

Ceratum Alexandri.

℞. Comarum Absinthij, Thuris ana ℥.x.
Hammoniaci, Styracis calamitæ ana ʒ.xij.
A Spicæ nardi ℥.iij. Ceræ ℥.iv.
Olei Chamæmelini quantum sufficit.

Hammoniacum & thus vino horis xxiv. macerentur: oleum & cera liquentur igne: reliqua trita & creta inspergantur. * Ventriculum & ventrem reliquum inferiorem roborat, ab hisq; duritiem dissipat. *Mesues.*

Alterum eiusdem.

℞. Castorij, Euphorbij,
Piperis longi, nigri, ana ℥.j.
B Hammoniaci, Opopanacis,
Galliæ ana ℥.j.ß.
Medullę cruris Cerui, itẽ cruris Vaccæ an. ℥.ij.
Terebinthinæ ℥.vj.
Styracis liquidi ℥.j.
Adipis Gallinæ, item Anatis,
Anseris, Porci ana ℥.j.ß.
Ceræ ℔. j.
Olei veteris, item Nardini, Irini, Laurini,
Chamæmelini, Leucoij lutei,
C Naphthici ana ℥. iix.
Olei Balsami ℥.iv.
Vini veteris q.s. ad macerandum.
Oesypi ℥.iv.

* Valenter scirrhos dissipat articulorum, & neruorum omnium, dolores & affectus diuturnos à frigido natos, & contractiones, & paralysin, & torturam.

Ceratum è Styrace, magistrale.

℞. Styracis liquidi ℥.iv.
D Ceræ flauæ ℥ ij.
Thuris, Myrrhæ ana ℥. j.

Fiat ceratum secundùm artem. * Neruorũ iuncturarumq; tumores duros lenit.

Ceratum Gratia Dei.

℞. Galbani, Opopanacis, Aeruginis, Thuris,
Aristol. longæ, Mastiches, Myrrhæ ana ℥.j.
Hammoniaci ℥.j. ʒ.ij.
Ceræ ℥.iix.
E Lithargyri, Olei communis ana ℥.xiix.
Bdellij ʒ.ij.
Lapidis Calaminaris,
Lapidis Hæmatitis ana ℥.j.
Olei Absinthij ℥.iv.
Terebinthinæ ℥.vj.

Fiat ceratum. * Mollit, tergit, glutinat.

Aliter, Nicolai.

℞. Terebinthinæ ℔.ß.
Resinæ ℔. j.
F Ceræ albæ ℥. iv.
Masticis ℥.j.
Verbenæ, Betonicæ,
Pimpinellæ ana M.j.

Herbæ pistentur, & in vino albo odorato bulliant vsq; ad consumptionem tertiæ partis, colentur, & deinde herbæ abijciantur, ac cera, resina & mastiche cum colatura ponantur, & bulliant iterum, agitando donec optimè incorporentur: & tunc deponantur ab igne, & addatur terebinthina, & totum agitetur bene cum spatula, & fiat emplastrum.

Ceratum oxycroceum.

℞. Croci, Picis nigræ, Picis Græcæ,
Ceræ ana ℥. iv.
Terebinthinæ, Galbani, Hammoniaci,
Myrrhæ, Thuris, Mastiches ana ℥. j. ʒ. iij.

Galbanum & hammoniacum in aceti sufficienti quantitate dissoluantur: coque dum dissoluta sint: cola, & rursum coque, donec acetum in vaporem euanuerit, tunc adde picem, ceram, terebinthinã liquata: deinde mastiches, thuris, myrrhæ puluerem tenuissimum, continenter miscendo, donec perecocta sint ad cerati crassitiem. Infunde in aquam frigidam, exime, preme, & in tabula marmorea oleo laurino inuncta extende: postremò crocum in tenuissimum puluerem redactum admisce: fiat ceratum. * Prodest ossibus fractis, item partibus quæ dolore aliquo affliguntur: duritiem deniq; omnem emollit & discutit. *Nicolaus.*

Ceratum œsypatum, Galeni.

℞. Ceræ flauæ ℥. iij.
Olei Chamæmelini, Irini an. ℥. vj.
Masticis ℥. j.
Spicæ nardi ʒ. ij. ß.
Croci ʒ. j. ß.
Terebinthinæ ℥. j.
Resinæ ℥. ß.
Oesypi ʒ. xxc.

* Emollit & digerit tumores duros hepatis, splenis, vteri, neruorum, iuncturarum, & aliarum partium: estq; anodynum. *Mesues.*

Ceratum œsypi, Philagrij.

℞. Croci ʒ. v.
Bdellij, Masticis, Hammoniaci,
Aloes, Styracis liquidi ana ʒ. vij.
Ceræ flauæ ℔. j.
Terebinthinæ ℥. j. ß.
Medullæ cruris vaccæ, Adipis anseris an. ʒ. xv.
Oesypi humidæ ℔. j. ß.
Olei Nardini quantum sufficit.

Bdellium, hammoniacum & aloe dissoluantur in aqua, in qua fœnumgræcum & chamęmelum sunt macerata: cum alijs misceantur in vnguentum. * Post Philagrium addiderunt nonnulli

Succi Squillæ ℥. iij.
Seui vitulini ʒ. xv.
Thuris ℥. j.
Ceræ quartaria iij. seu ℥. ix.

* Ad eadem potens. *Mesues.*

Ceratum œsypatum, Pauli.

℞. Hammoniaci ʒ. x.
Bdellij ʒ. v.
Styracis liquidi, vel Myrrhæ stactis ℥. ß.
Croci ʒ. j. ß.
Aloes, Mastiches, Thuris ana ʒ. ij. ß.
Ceræ ʒ. iij.
Seni Medullæ vituli ana ʒ. ij.
Oesypi ʒ. xl.
Olei Irini quantum sufficit.

Confice secundùm artem. * Idem pollet.

A

DE CERATIS Astringentibus.

Sparadrappum Vigonis.

℞. Hordei, Myrtyllorum, olei Rosati ana ℥. ij.
Vnguenti populinei ℥. ij. ß.
Pinguedinis vituli, Pingued. Vaccinę an. ℔. ß.
Axungiæ porci ℥. v.
Plantaginis, Solatri, Matrissyluæ ana M. ij.
Vini granatorum ʒ. iix.

B Omnia simul pistentur, & conquassentur, ac per diem naturalem permaneant: deinde bulliant ad consumptionem vini: postremùm colentur: colaturæ adde sequentia:

Lithargyri auri, Lithargyri argenti ana ℥. iij.
Minij, Boli armeni, Terræ sigillatæ ana ʒ. vj.

Bulliant iterum ac baculo agitentur, & cum cera alba quantum sufficit, fiat Sparadrappum nigrum, addendo in fine cocturæ

Caphuræ ʒ. ij.
C Terebinthinæ ℥. iij. ß. Misce.

Ceratum contra vomitum nimium puerorum.

℞. Olei Myrtini ʒ. ij.
Succi Omphacini ʒ. j. ß.
Vini austeri rubri ʒ. j.

Bulliant in duplici vase, ad consumptionem vini, deinde adde

Masticis, Myrrhæ, Acaciæ,
D Thuris ana ℈. ß.
Ceræ, Resinæ ana quantum sufficit.

Fiat ceratum molle. *Hieron. Mercurialis.*

DE CERATIS CONsolidantibus & glutinantibus.

Ceratum ex pelle arietina.

℞. Lithargyri, Lapidis Hæmatitis,
E Sanguinis Draconis, Boli Armeni,
Opij, Mastiches, Hammoniaci, Mumiæ,
Galbani, Thuris, Costi, Lumbricorũ ana ʒ. ß.
Picis nigræ, Græcę, seu Colophonię,
Cerę albæ, rubræ ana ʒ. j.
Rad. Consolidæ maioris, Minoris ana ʒ. iij.
Rosarum rubrarum, Myrrhę,
Aloes ana G. xiix.
Succi Hypocistidis, Gallarum immaturarum,
Balaustiorum, Aristol. rotundæ ana ʒ. vj.
F Visci quercini, Terebinthinæ ana ʒ. ij.
Sanguinis hominis rufi ℥. ix.

Fit autem in hunc modum. Pellem arietinam integram cum omnibus pilis coques in aqua, donec ferè omnino dissoluta sit in lentorem quendam: quem colabis. Huius colaturæ sume ℔ j. immitte in vas nouum, in quo viscus liquabis igni lento, rudicula semper agitando: inijce deinde lumbricos, postea ceram, terebinthinã, & mastichen: his liquatis adde gummi aceto dissoluta, & coque ad cerati crassitiem: postremò inijce quæ terenda sunt probè trita. probè misceto, & confice

confice magdalias. * Magnæ eſt efficaciæ in rupturis. *Arnold. Villanou.*

Ceratum è betonica.

℞. Terebinthinæ, Reſinæ pini,
Ceræ flauæ ana ℥ iv.
Betonicæ puluer atæ ℥.j.
Maſticis, Thuris ana ℥.ß.
Mumiæ, ʒ.iij.

Miſce, fiat malagma. * Ad capitis vulnera vtile eſt. *Carpenſis.*

Ceratum capitale.

℞. Terebinthinæ, in vino maluatico ſæpius lotæ,
Reſinæ pini,
Ceræ albæ ana ℥.iij.
Mumiæ ℥.j.ß.

Terebinthina, reſina, & cera liquatis, adde mumiam læuiſſimè tritam: coque igni, ſemper mouendo: deinde inijce in vas argenteum, aliúdue terſum, in quo habeas aceti roſati è vino maluatico ℔.iv. Macerentur horis xxiv. deinde manu exprime, donec acetum ſit excolatum: repone vaſe vitreo. *Carpenſis.*

Ceratum viride, Machærionis.

℞. Olei Roſati, Omphacini ℥.vj.
Ariſtolochiæ, Galbani, Opopanacis,
Hammoniaci, Aeruginis,
Myrrhæ, Iridis ana ℥.j.
Terebinthinæ ℥.vij.ß. Ceræ tantundem.

Fiat ceratum. * Ad omnia recentia vulnera prodeſt: conglutinat, & phlegmonem arcet, vbi contuſio fuerit: rabioſi canis morſum curat: item ad aurium, naturaliumque & narium vlcera facit: in oſſibus denudatis carnem producit. *Galenus.*

Iſis ex Galeno.

℞. Ceræ albæ ʒ.l.
Terebinthinæ ʒ.c.
Squamæ æris, Aeruginis, Ariſtolochiæ,
Thuris, Salis Hammoniaci,
Ammoniacæ guttæ, Aeris vſti ana ℥.ß.
Aluminis vſti ʒ.iij.
Myrrhæ, Aloes, Galbani ana ʒ.vj.
Olei veteris ℥.v.

Coquantur, deinde ſubigantur manibus aceto forti lotis, ac fiant magdaleones, quos in aceto repones diebus decem.

Alij addunt radices dracontij ℥.ß.

Diadictamnum ſeu ſacrum Galeni.

℞. Olei veteris ℔.ij.ß.
Lithargyri ℔.j.℥.ß. Aeruginis ℥.j.
Squamæ æris ʒ.vj.
Colophoniæ ℥.vj.ʒ.ij.
Pollinis thuris ℥.j.ß.
Hammoniaci ℥.ij.
Aeris vſti ℥.j.
Diphrygis, Gentianæ ana ʒ.vj.
Propoleos, Aloes ana ℥.j.
Galbani ℥.j.ß.
Ariſtolochiæ rotundæ,
Dictamni Cretenſis ana ℥.j.ʒ.ij.
Ceræ ʒ.xxv.

A Confice in hunc modum. Lithargyrum cum oleo mixto coques tantiſper, dum probè coierint, cõtinenter agitando, & additis ærugine, & ſquama æris, feruean aliquantulum: exime igni, & dum adhuc bulliunt, immitte reſinam, & Hammoniacum in aceto diſſoluta, & eo vſque mouebis, donec deferbuerint, tum ceram, & æs vſtum immitte. Rurſus coquantur igne, & cùm non inficient manus exime, & adde reliqua tenuiſſimè trita, probè moueto, & confice mag-
B daleones.

Ceratum, fracturis omnibus cum vulnere oportuniſſimum, præſertim brachiorum, & tibiarum.

℞. Reſinæ, Ceræ ana ℔.j.
Pulu. cort. Tiliæ ℥.iij.
Succi Geranij ℥.iv.

Coquantur ad ceroti conſiſtentiam, quod ſuper linteo prius oxyrhodine madefacto, apponatur
C vulneri cum fractura. *Quercetanus.*

Aliud, quo ipſe ſemper vtor.

℞. Gummi, rad. Conſol. maior.
Viſci pomorum, Viſci populi ana ℥.iv.
Succi Geranij ℥.vj.
Lapidis ſabuloſi Rhenenſ. vel
Argillæ rubræ, aut Boli Armeni ℥.iij.
Pulu. cort. Tiliæ ℥.ij.
Vitellos ouorum num. xx.
D Terebinthinæ ℔.ß.
Olei Lumbricorum ℥.iij.

Coquantur omnia bene permixta, vſque ad ceroti conſiſtentiam. * Aptiſſimum eſt remedium ad vulnera fracturis complicata, atque ad arcendos dolores, inflammationes, aliaq; ſymptomata. *Idem.*

DE CERATIS ABſtergentibus.

E

Ceratum detergens vulnera, & vlcera.

℞. Maſſæ emplaſtri Diachalciteos ℥.vj.
Olei viſci pomorum q. ſ. vt fiat cerati inſtar quod vulneri ſuperponatur. *Quercetanus.*

Ceratum contra vermes.

℞. Myrrhæ, Aloes ana ʒ.j.
F Pulu. Scordij, ſem. Abſinthij,
Sem. Citri ana ℈.ß.
Ceræ, Reſinæ ana quantum ſufficit.

Fiat ceratum. *Hieron. Mercurialis.*

Ceratum ad gangrænas.

℞. Ceræ, Picis naualis ana ℥.iij.
Liquoris myrrhæ ℥.ij.
Colophoniæ ℥.j.ß.
Olei frumenti, olei Ouorum ana ℥.ß.

Miſce, & fiat ceratum ſ. a. quo vtendum, ſcarificata priùs parte affecta. *Quercetanus.*

DE CERATIS ATtrahentibus.

Ceratum attrahens.

℞. Ammoniaci,
Bdellij in aceto rof. dissol. ana ℥.ij.
Galbani ℥.ß.
Mumiæ, Thuris, Masticis ana ʒ.iij.
Caphuræ ʒ ij.
Coralli vtriusque, Magnetis præparati,
A Asphalti, Carabis ana ℥.ß.
Rad. Aristolochiæ, rad. Serpentariæ,
Rad. Arundinis ana ʒ.ij.ß.
Ceræ, Picis naualis ana ℥.iij.
Alabastri ʒ.iij. Olei Terebinthinæ,
Olei ouorum ana quantum sufficit.

Misce, & fiat cerati instar. * Hoc medicamentum rectè præparatum tum venenum elicit ex vulneribus, tum glandem, ferri, ossium, lignorum, & vestium fragmenta ad se pertrahit. *Quercet.*

De Dropacibus, Sectio XXXII.

DROPAX Latinis Picatio, à pice vocata est, qua membra externa omnia extenuata, resoluta, frigida & humida oblini solent.

Dropax simplex.

℞. Picis quantum sufficit.
Olei communis, vel Terebinthinæ parum.

Liquentur simul, & fiat dropax. * In extenuatis commodissimum est. Calefacit & humectat, sanguinemq; ad partes membrorum emaciatas attrahit, reficitq;. Quinetiam ijs, qui cibum solent reuomere & cruditatem experiri: item cœliacis, & alijs alimentum non sentientibus conuenit.

B *Dropax compositus.*

℞. Picis, Ceræ, Colophoniæ ana ℥.iij.
Nitri ℥.j.ß.
Bituminis ℥.j.
Sulphuris viui ʒ.iij.
Piperis, Euphorbij, Adarcæ ana ʒ.ij.
Cantharidum ʒ.ß.
Olei Cyperini ℥.j.

Fiat dropax. * Diuturnis vitijs conuenit, & ante sinapismum corpus præparat: post illum autem morbi reliquias discutit. *Aetius.*

De Sinapismis, Sectio XXXIII.

SINAPISMVS nihil aliud est, quàm cataplasma, aut emplastrum ex sinapi confectũ: qualia sunt rubificantia, &c.

Sinapismus Aetij.

Ficus pingues in aqua tepida pridie macerentur: in sequenti die valenter expressæ, læuigentur curiosiùs: deinde acre sinapi priuatim teratur, interq; terẽdum paululum ex diluto illarum affundatur, quò commodiùs hoc teri possit, sic tamen, vt non aquosum fiat: postea vtraq; seorsim in massas redigãtur, & inter se commisceantur, prout vsus requiret. Nam si valentem sinapismum inducere voluerimus, duas partes sinapis cum vna ficuum temperabimus: sin imbecillem, vnam ficuum cum duabus sinapis miscebimus: si mediocrem, æquales vtriusq; portiones com- C mittemus. In delicato & tenero corpore, externoq; affectu, panis vice caricarum sinapi admisceri potest, aut id prius in aceto macerari. nam hoc illius efficaciam imminuit. * Omnibus diuturnis affectibus prodest, vt comitiali, vertigini, cephalææ, hemicraniæ, arthritidi, coxæq; dolori, & alijs, qui ex frigidiore materia proueniunt.

Sinapismus alius.

℞. Olei Costini ℥.j.
Olei è Castorio,
D Olei Euphorbij ana ʒ.j.ß.
Sinapis ʒ.ij. Castorei ʒ.j.
Euphorbij ℈.j.
Sagapeni ʒ.j.ß. Aceti ʒ.j.ß.

Cum cera quantum satis est ad emplastri consistentiam. *Fuchsius.*

De Ceris tingendis seu colorandis, Sectio XXXIV.

Cera alba quomodo fiat.

℞. Ceræ quantum satis est.
Aquæ claræ part.ij.

Misceantur duo hæc, & calefiat aqua ad ignem clarum, vsquequò cera sit liquefacta: deinde paululum permittatur quiescere, donec tota cera natet super faciẽ aquæ: deinde accipe vas aliquod vitreatum, cuius pars exterior sit lenis, madefac id in aqua frigida: deinde infundatur ferè me- E dietas eius in cera liquefacta, & extrahe cum cera, quæ sibi adhæret, & permitte ceram illam infrigidari: deinde separa eam à vase, & tantũ hoc facias, quoad tota cera ab aqua fuerit extracta: deinde dictam ceram taliter formatam, soli exponas & rori in mẽse Maij, & illam sæpe voluas, & tandiu permittatur, donec fiat alba, vt cerussa. Sunt qui ceram dealbant tribus diebus, seruando prædictum modum. Verùm id faciunt Iulio mense.

menſe, quando ſol eſt in maiori calore. Et quia cera facilè à ſolis calore liqueſcit, aqua munda frigida bis in die aſpergenda eſt. *Theſaurus Aromatariorum.*

Modus alius dealbandi ceram.

℞. Ceræ quantum volueris.
Aquæ claræ part. ij.

Bulliant ſimul, & coquantur, donec nigreſcat aqua. Et tūc proijce aquam illam, & pone aliam, & ita ſæpe fiat, donec fiat alba: deinde collige ceram, & reſerua. *Idem.*

Cera flaua quomodo fiat.

℞. Ceræ flauæ ℔. j.
Terebinthinæ puræ ℥. iij.

Liquentur ſimul ſupra carbones. Quidam addunt puluerem curcumæ. quod non opus eſt, ſi cera cruda per ſeſe elegans ſumatur. *Colonienſes.*

Cera rubra quomodo tingenda.

℞. Ceræ puræ ℔. j.
Terebinthinæ puræ ℥. iij. in æſtate: in hyeme verò ℥. iv.
Cinnabaris ſuper lapidem pictorū bene triti,
Olei communis ana ℥. j.

Liquefiant cera & terebinthina, ad ignem: deinde remoueantur, & poſt aliqualem infrigidationem addatur oleum & cinnaberis ſimul trita, bene

A que ſimul miſceantur, & in formulas ſculptas fundatur. Quidam minium ponunt, quod tamen non ita eleganter tingit, ſed minore quantitate: alij vtrunque. *Theſaurus Aromatariorum.*

Cera viridis quomodo fiat.

℞. Ceræ nouæ ℔. j.
Viridis æris triti ℥. j.
Olei oliuarum ℥. j.
Terebinthinæ ℥. iij.

B Liquefiat cera & terebinthina, & poſt aliqualem infrigidationem, addatur viride æris, & oleum, & bene miſceantur: deinde fundatur in formulas ſculptas, & madida ſpongia humectatas. Sed prius ſpuma auferatur candente carbone, vel cerea candela ardente admota: ita enim abſumitur ſpuma. Cauendum autem, ne vel carbo in ceram incidat, vel cinere cera inficiatur. *Theſaurus Aromatariorum.*

Cera nigra quomodo facienda.

C ℞. Ceræ nouæ ℔. j.
Terebinthinæ ℥. iv.
Terræ nigræ tritæ,
Olei communis ana ℥. j.

Liquefiat cera & terebinthina, & poſt aliqualem infrigidationem addantur terra nigra, & oleum, & fiat vt ſuprà. *Theſaurus Aromatariorum.*

De Salibus, Sectio XXXV.

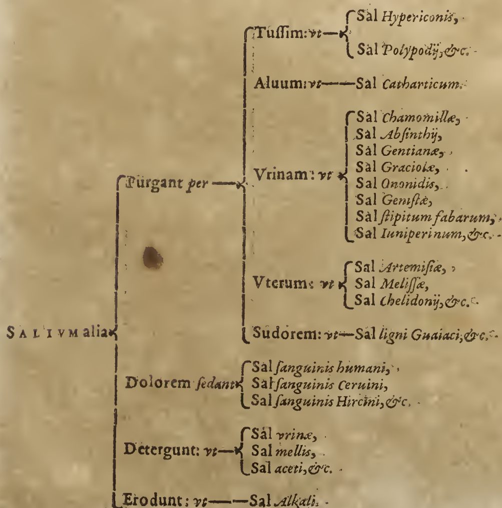

DE SALIBVS PVRGANtibus per tussim.

Sal Hypericonis.

Hypericonis plantam siccam in cinerem redige super foco: cinerem proijce in aquam feruentem, & decoquantur, & partes terrestres ad fundum descendunt. Postea aqua in cucurbita in Balneo Mariæ consumatur, & remanebit in fundo eius sal: quem exicca bene. * In pleuritide probatissimum est. Datur patienti in vino calido, quantũ dimidio cortice nucis auellanæ contineri potest. *Euonymus.*

Sal Polypodij.

℞. Polypodij quantum sufficit.
Extrahatur eorum aqua per balneum Mariæ: fæces reliquæ in fundo calcinantur in furno reuerberationis: cum aqua propria fiat filtratio calcis sæpissimè: aqua filtrata ponatur in pelui ad solem, vel cinerem calidum, vt aquositas exhalet, & sal remaneat. * Pleuritidi prodest. *Idem.*

DE SALIBVS PVRGANtibus per aluum.

Sal Catharticum.

℞. Salis Armoniaci ℥.j.ß.
Diagridij, Euphorbij ana ʒ.ij.
Piperis, Cymini, Zingiberis, Marathri,
Anisi, sem. Apij, Ameos, Leuistici,
Petroselini, Cardamomi ana ʒ ij.
Fiat puluis, de quo detur manè cum vino calido quasi ℥.iij. * Purgat caput, & caliginem oculorum, tollit dolorem aurium, paralyticos curat. *Arnold. Villanouanus.*

Sal Marcelli.

℞. Salis Armoniaci ℥.iv.
Costi ℥.iij.
Piperis nigri ℥.j.ʒ.ij.
Cymini, Zingiberis, Piperis albi,
Marathri, Cinnamomi electi ana ℥.j.
Caryophyllorum, Galangæ, Cubebarum,
Cardamomi ana ʒ.j.G.v.
Hyssopi, Thymi, Origani,
Carui, Anisi, sem. Apij, Petroselini,
Leuistici ana ʒ.iij.
Omnia puluerizentur, & de isto puluere vtatur in prandio loco salis, & si volueris facere laxatiuum, adde dosi ipsius ℈.ij. diagridij, & da manè cum mulsa, vel vino ℥.j. * Expertum ad omnes humores capitis frigidos, phlegma de cerebro educit: hydropicis, sciaticis, & arteticis mirè subuenit.

DE SALIBVS PVRgantibus per vrinam.

Sal Chamomillæ.

℞. Chamomillæ quantum satis est.
Exure in foco ab omni sorde scopis mundato (aliqui prius insolant, alij in vmbra desiccant.)

A Modus vstionis est, quousque ambusta in quodam velut pane cohæreat: sed si vltrà progrediaris vrendo vsque ad incinerationem, maiorem salis mensuram consequeris. Postea in fictili plumbato aquam huic pani vel cineri claram, limpidamq; superfunde, & igni, vt aliquot horis efferuescat, admoue: demum effunde in aliud vas, vbi resideat, fæcibus relictis: tandem transige per pannum lineum, & quod transactum erit, igne redde lento paucorum carbonum, quo
B exhalet aqua, sal in fundo subsideat. * Difficultati vrinæ prodest, si pugillus vnus ex vino calido exhibeatur. *Leo Suauius.*

Sal Absinthij.

℞. Absinthij recentis quantum sufficit.
Tere, destilla aquam per alembicum, calcina fæces vase clauso igne mediocri, quousque in cinerem siccum vertantur. Sitque ignis cautio, ne materia priuetur propria & radicali humiditate,
C quæ non posset amplius nisi vitrificatoriam dare fusionem. Redde aquam suæ terræ, inhuma in fimo vel balneo aliquot dies, effunde cautè, ne fæces turbentur, deinde filtra, postremò euapora filtrationem. * Omnibus ferè morbis exhibetur vtiliter, præsertim in peste. Aquam inter cutem educit: vrinam mouet: ventriculum corroborat. *Idem.*

Sal Gentianæ.

Sal Gentianæ eodem modo, quo absinthij, fit.
D * Febribus omnibus conducit: viscerum obstructiones aperit, expurgat: vrinã & menses mouet.

Sal Graciolæ.

℞. Graciolæ quantum sufficit.
Exure in foco, vel in fictili obturato, longo & validissimo igni, donec in cinerem albissimum redigatur. Postea in aqua pluuia vel stillatitia fac efferuescat in vase vitreo, locato in fictili cinerũ pleno, & efferuescat vsque ad consumptionem
E quartæ partis aquę. Deinde subsidat aliquo tempore, effundatur in vas aliud vitreum amplum, in quod immittas linguas filtri noui purique, per quas ascendet aqua clara salsa, descendetq; in alia vasa recipientia. Vbi cessauerit filtratio, euapora illam igne suaui in vase vitreo, & sal restabit in fundo clarum sincerumque. * Hydropi medetur. *Idem.*

Sal Ononidis.

Sal Ononidis eodem modo fit, quo graciolæ
F sal, vel Absinthij, vel Chamomillæ. * Calculos cõminuit, expellit, vrinæq; difficultati succurrit.

Sal Genistæ.

Sal Genistæ fit, vt Chamomillæ vel Absinthij. * Calculos frangit, expellit, & vrinam mouet.

Sal stipitum fabarum.

Sal stipitum fabarum conficitur, vt chamomillæ. * Vrinæ difficultati succurrit: calculos frangit, expellitq;.

Sal è baccis & lignis iuniperi.

℞. Virgulta iuniperi arida, vnà cum suis baccis, in

cis, in magna quantitate, & in cinerem combure exactissimè. Cum hoc cinere fiat lixiuium cũ aqua mediocriter calida: aut potest in vase ligneo cinis cum aqua relinqui, vt subsideat, ac postea aqua seorsim effundi, & cinis cum aqua turbida separari. His aqua alia affundenda, idque aliquoties, quoad nullus sapor lixiuij in aquã deponatur, ac postea aqua decoctione consumenda, ad exiccationem materiæ, & eiusdem albedinem. Odore refert Boracem & vrinam: acris est, & penetrans. *Gesnerus.*

DE SALIBVS PVRgantibus per vterum.

Sal Artemisiæ.

Sal Artemisię fit vt Chamomillę. * Candidus & purus est, nec non, vt seuum, pinguis: menses mouet: *Euonymus.*

Sal Melissæ.

Sal Melissę paratur eodem modo, quo Absinthij sal. * Menses mouet: vterum expurgat: suffocationi vteri succurrit.

Sal Chelidonij.

℞. Radices Chelidonij mundatas à terra sine ablutione quantum volueris, tere diligenter in pila marmorea: pone in vase circulationis per diem naturalem, desuper infunde aquam ardentem: postea sine per noctem in balneo Marię stare: demum manè extrahe sine vlla expressione. Postea fac vt separetur (exuperet) aqua ardens destillando, vt moris est, & colligatur. Et cùm tota aqua ardens per balneum Mariæ fuerit resoluta, in fundo vasis remanebit puluis citrinus: quo vtere: pro qualibet dosi ℈.j. cum vino albo, loco & tempore necessario. * Menses euocat. *Euonymus.*

DE SALIBVS PVRgantibus per sudorem.

Sal ligni Guaiaci.

Sal ligni Guaiaci fit vt Hypericonis, vel Chamomillę vel Graciolæ. * Luem veneream curat.

Sal Theriacum.

℞. Viperas eodem tempore captas num.iij.
Salis Ammoniaci, vel communis Modium j.
Gentianæ concisæ ℔.j.ß.
Aristolochiæ rotundæ ℔.j.ß.
Centaurij minoris ℔.ij.
Cardamomi, Marrubij ana ℔.ß.
Scordij montani, Chamædryos ana ℔.j.
Sem. Rutæ ℔.j.

Hæc omnia melle Attico commiscebis. Harum rerum mediam portionem in ollam nouam, ex argilla confectam, conijce, postea Viperas quatuor viuas super immitte, & cũ eis Scillas quinque recentes, concisas: in reliquum aliarum rerum dimidium, postremò lutum ollæ diligenter inducito, vbi prius operculũ imposueris, quod foraminibus quatuor aperies, vt per eam vapor

A egrediens assationis mensuram significet. Nam fumus, qui primùm exibit, obscurus admodum & valde turbidus, denotabit ignem ad Viperas iam peruenisse: quo tempore diligenter aduertas moneo, vt respirando, nõ aërem attrahas infectum hoc fumo, qui à Viperis exhalat. His peractis, cùm fumus desistet, & tenuem quandam flammam è foraminibus ascendere videbis, tũc optimè tosta cuncta iudicato, itaque transfer ollam ab igne in locum, vbi per integrum diem &

B noctem frigescat: inde vase adaperto, combustas res exime, quibus contusis atq; cribratis, adde

Sem. Rutæ syluestris ℥.ix.
Hyssopi ℥.ix.
Sem Fœniculi ℥.vj.
Nardi Gallicæ,
Stachyos Scythicæ ana ℥.vj.
Petroselini Macedonici ℥.iv.
Racemorum Amomi ℥.iij.
Origani Heracleontici ℥.ix.
C Sem. Hormini torrefacti ℥ iij.
Summitatum Thymi Attici ℥.ix.
Fol. Malabathri Indici ℥.iv.
Carnium baccarum Iuniperi Laconici ℔.ij.
Sem. Coriandri ℔.ß.
Piperis albi ℔.ij.
Piperis nigri ℔.ij.
Rad. Silphij ℥.x.
Zingiberis ℔.ij.
Rad. Satyrij ℔.ß.
D Pulegij montani ℔.ß.
Sem. Sesileos ℥.vj.
Sem. Tordil j montani,
Mentæ ana ℥.vj.
Casiæ optimæ ℥.ij.
Cinnamomi ℥.j.

Hæc vbi semel contudi, & excussi, denuò contundere, & excutere molior, quò sepenumerò cribrata in tenuissimũ puluerem redigantur, quem in vasis vitreis positum, nõ statim, sed à quadra

E gesimo die vtendum trado. * Morbos cutim infestantes curat, vitiliginem albam, lepram, impetiginem, & demum omnia sub cute posita resoluit. Quamobrem magna pars eorum, qui salem hunc comedunt, plusquam consueuerant, sudantes putridam materiam eijciunt: dentes prę terea purgat, & ipsos à putredine seruat, nec ero di permittit: membra laxa densat, illucque descendentem fluorem supprimit. *Galenus.*

F
Sal Absinthij & Scabiosæ sudoriferum.

Absinthium siccum & scabiosam combure, cineribus affunde aquam, coque sesquihoræ spacio: qua effusa, iterum nouam aquam infer, idq; toties dum insipidam aquã demittãt. Hinc aquã depura per cilicium, vel inclinato vase effluat, & exhauriatur igne lento. Propinantur huius Salis G.x. ex aqua Buglossi. cum Vino albo, vel ex conserua Borraginis. Idem faciunt G.xij. Salis Fraxini cum aqua Cardui benedicti, vel scabiosæ, *Heurnius.*

DE SALIBVS DOLOREM sedantibus.

Sal Sanguinis humani.

Sanguinem in fictili, operculo suo clauso, exure longo & valido igne, donec in cinerem redigatur. Postea cinis in aqua pluuiæ efferuescat, fiatque sal: vt in Graciolæ sale antea dictum est. * Vesicæ, articulorumque morbis, vt chiragræ, gonagræ, & podagræ medetur.

Sal sanguinis ceruini & hircini eodem modo fit, ad eademque valet.

Sal Sacerdotale.

℞. Salis communis ℥.xvj.
Cinnamomi ℥.iv.
Zingiberis, Amomi, Pyrethri,
Cymini, Ameos, Piperis,
Sileris, Satureiæ, Hyssopi,
Origani, Pulegij ana ℥.j.

Quæ omnia terendo in puluerem redige: & in omni cibo vtere: & vsui serua. * Dolorem capitis, & oculorum caliginem sanat, & stomachi & dentium dolorem, tussim & anhelitum emẽdat, os odoratum reddit, & corpus humanum incolume seruat. *Nicolaus.*

Aliud.

℞. Salis calcinati,
Piperis ana ℥.j.
Cumini ℥.ß.
Carui, Cinnamomi, Zedoariæ ana ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Macis ʒ.ij.

Misce, & fiat puluis. * Defluxionibus capitis cõfert: stomachum confortat, & exiccat. *Henricus Vuolfius.*

DE SALIBVS DEtergentibus.

Sal Vrinæ humanæ.

Sal vrinæ humanę summam ad detergendum vim habet. Conficitur autem sic: Primùm vrina filtranda est, tum coagulanda, pòst cum aceto destillato dissoluenda, atque iterum coagulanda. Nam ter aut quater hæc iteranda sunt. *Quercetanus.*

Sal Mellis.

Ex fæcibus, quæ post olei Mellis destillationem remanserint, igne reuerberij priùs calcinatis, extrahitur sal cum aqua propria, vel communi, soluendo, filtrando & coagulando: idq; ter: Putridis omnibus vlceribus confert. Hunc salem cum oleo proprio, & adurente ex artis præscripto commiscebis, atq; inde maiorem quàm dictu fas est, opportunitatem auferes. *Idem.*

Sal Aceti.

Quod si caput mortuum (ex oleo aceti parato relictum) dissoluas in calida, filtres, & coagules, subsidebit sal aceti ad phagedænica omnia accommodatissimus. *Idem.*

A *Sal Saturni.*

Ex Saturno calcinato sal elicitur dulcescens in balneo, cum aceto destillato: toties ipsum in fæces affundendo, dum nihil amplius attrahat: euaporato menstruo, remanet in fundo sal, qui solutionibus, & coagulationibus iteratis fit crystallinus. Deinde facilè in oleum resoluitur, in loco humido collocatum. Porrò si hunc crystallinum salem circules in pellicano, cum vini alcoole per quindecim dies: postea menstruũ per
B destillationem eximas, nouumque affundas, & circules, addasque idoneum pondus salis tartari crystallini, conficies balsamum saccharo dulciorem, & qui aduersus maligna vlcera, & oculorum affectus maiorem in modum conducit. *Quercetanus.*

Sal Fuliginis.

Fuligo in tenuem pollinem redacta, dissoluatur in aceto destillato, in balneo: separato toto
C menstruo, quod in fundo subsidebit, denuò dissolues, deinde coagulabis: idq; tandiu, donec in salem candidissimum abeat: qui in humido soluetur in oleum ad gangrænam, & quæuis maligna vlcera curanda opportunissimum.

Sal Antimonij.

℞. Antimonij crudi, Tartari,
Calcis viuæ ana q.s.

Terantur singula, & misceantur, ponanturq; in vase terreo optimè lutato, vnico foramine in
D summitate relicto, & in fornace figulino calcinentur. Quo facto, materia teritur, atq; cũ aqua fontana coquitur. qua deniq; exiccata, sal in fundo remanebit. * Vsus in alchymia. *Innominatus.*

Sal Tartari.

Porrò Tartari salem extrahes ex fęcibus (quas Caput mortuum appellant) in retorta relictis, easque in aqua calida dissolues: dissolutum totum postea bis térve filtrabis. Tum eundẽ coa-
E gula ad ignem per euaporationem aquæ. Ita remanebit sal in fundo vasis, quem si rursus dissoluas, & coagules, sic expurgabis, vt crystallinus euadat. *Quercetanus.*

DE SALIBVS Erodentibus.

Sal Alkali.

Fiat fossa, cui transuersim imponantur ligna,
F quibus supponatur aceruum herbæ Kali, & accenso igne, fiat, vt in foueam stillet liquor ex herba: qui liquor tandem concrescit, & fit sal Alkali, coloris partim nigri, partim cineritij, valde acris & salsus, vt etiam corrodat. *Ioan. Bauhinus senior.*

Cauterium potentiale.

℞. Fæcularum vini calcinatarũ, siue vstarum,
Calcis viuæ ana part. j

Misceantur, fiatq; lixiuium fortissimum, coquatur in vase vitreo ad exiccationem vsque, atque sal in fundo relictus, seruetur in vitro optimè obturato, ad vsum. *Hugo Bauhinus.*

De An-

De Antimonij & aliorum quorundam Metallicorum præparatione, Sectio XXXVI.

Vitrum Antimonij.

A

℞. Antimonij crudi ℔.ij. vel iij.

Contere super lapide minutissimè: contritum immitte in fictile latum, non obductum vitro, atque admoue ad ignem lentum, vt ita mundificetur, ac agitetur continuè cum spatula ferrea, vel cochleari ferreo, donec incipiat veluti conglobari: tum remoueatur, & rursus super lapide, vt antè, comminuatur iterumq; igni admoueatur: fiatque hoc per tot vices, donec puluis cineris subalbidi formam adipiscatur, puto decies, vel duodecies, vel amplius. Postea immittatur in crucibulo, quali vtuntur Aurifabri (ego aliquando ℥.j. salis Ammoniaci addidi) & cooperiatur, inq; copiosum ignem immittatur, atque obruatur ita, vt carbones trium digitorum altitudine excedant ipsum crucibulum: ita liquabitur, & coquetur sufficienter inter dimidiæ horæ spacium: postea eximatur, & in pelui aurichalcea tenuiter diffundatur, & refrigeretur: & habebis vitrum Antimonii, quod Hyacinthi instar pellucet. Datur à granis tribus vsque ad nouem, vel decem, cum æquali mensura gummi Tragacanthæ, & Sacchari sufficiente quantitate, in forma vel tabularum, vel electuarij, vel pulueris, &c.* Tertiana febri à stomacho laborātibus prodest, nec non colicis.

Flores Antimonij.

℞. Antimonij crudi ℔.ij.

Aquæ Salnitri, vel Salis quantum sufficit.

Quibus mixtis & solutis, sublimetur. Quod sublimatū est collige, ablue, & ad vsum serua. Dantur à G.iij. vsque ad v & vij. cum conserua Rosarum. * Purgant per vomitū & aluum vehementer. *Chymicus innominatus.*

Aliter.

Cape tantùm quod est purum in Antimonio, hoc ipsum extolle ter, dando ignem sublimationis, quo sublimetur totum sine vllo capite mortuo: sic obtinebis totū ipsius Sulphur cum proportionato Mercurio, quod verum Lilium dicitur: istud in reuerberatorio vase hermeticè clauso decoque, dando gradus ignis, donec albefiat, & rubini tandem color appareat, ex quo cum alcoole glaciati Corneoli; vt supernatet octo digitis, extrahes preciosam tincturam, quam circulabis in pellicano, ad perfectam vsque graduationem, & fixationem. Cum terrea muria fixatur etiam, ablutionibusque Alkali extrahitur, remanent tandem flores Antimonij albissimi, qui sudores potenter mouent, si illorum exhibueris cum aqua Cardui benedicti ʒ.ß. * Ad febres intermittentes optimum est medicamentum. *Quercetanus.*

Sulphur Antimonij.

Decoquatur Antimonium puluerizatū cum capitello, præparato ex tartaro calcinato, aut cineribus clauellatis, & calce viua, per horæ vnius spatium. Tum finito illud infrigidari affundendo tantillum aceti, & rubor quidam apparebit supernatans, quē colliges: pòst rursus ebulliant per horam vnam, aut alteram: iterumq; refrigerentur, ac denuò q̃d supernatabit collige, id toties iterando, donec rubor nullus amplius appa-

B

reat. Est enim Sulphur Antimonij, quod exiccatū igne lentissimo ad vsus bonos seruabis. *Idem.*

Aqua Antimonij.

Aquam è stibio nonnulli sic eliciunt: Stibio in sublime, vel alio modo vi ignis, elato, tantum aquæ ardentis, vt tribus digitis superet, affundunt, balneoque aquæ tepentis, duobus diebus, macerant. Alij stibium cum aqua Salnitri portione in calcē redigunt, ad ignem deinde reuer-

C

berationis, seu vitreariarum fornacum, diebus quindecim, tritum in puluerem, sinunt: huic tantum aquæ argentis superfundunt, quantum tribus digitis, vase optimè clauso, circulo agi permittunt. Huius aquæ ʒ.j. si cum iure, aut vino sumatur, infra, supraq;, corpus omnibus humoribus, minima molestia, liberat.* Febribus tertianis, simplicibus, ac nothis: assiduis, malignis, si tribus diebus ʒ.j. quotidie sumatur, opportunè plurimum conducit. *Rubeus.*

D

Vitriolum æris.

Ex ære calcinato, & reflexo crustuli azymi instar cū vitreolato aquoso proprio menstruo, vt supernatet decē digitis, extrahitur Vitriolum cęruleum & pellucidum, si circulentur simul in vase vitreo 15. dierum spatio in balneo, ac tandem menstruum destillatione per cineres separetur. * Illud æris Vitriolum, dulcoratum conuenienti

E

latione, & rubefactum calcinatione, prodest ad curanda maligna omnia vlcera, ad callos detrahendos, si in fistulam callo obturatam immittatur & ad delendas sine dolore omnes carnis excrescentias: imò carunculam etiam in collo vesicæ existentē curat, si cum emplastro aliquo permisceatur, & cum tenui cereolo imponatur, vt decet. Misy, Chalcitis, Chalcanthum vulgare, Sory, & reliqua eiusmodi, ita rectè poterunt preparari, ad omnia maligna vlcera curāda, fistulasq;

F

potenter detergendas sine morsu & dolore. Amittunt enim hoc modo vim, quam habent exedentem, & cathæreticam. *Quercetanus.*

Magnetis præparatio.

℞. Succi Aristolochiæ rotundæ,

Succi Sabinæ ana ℥.iv.

Succi Serpentariæ ℥.ij.
Spiritus vini ℔.j.
Circulentur prius xxiv. horarum spatio, tum destillentur. Huius aquæ cape ℔.j. Magnetis electi, in puluerem redacti ℥.iv. Circulentur simul, A & aqua à fæcibus destilletur: idque ter reiterabis. Atque hoc pacto Magnetis præparationem assequêre. *Idem.*

Referatur huc boli Armeni præparatio, quæ posita habetur Lib. 1. pag. 5. D.

Sulphur sublimatum, seu flores Sulphuris, Sectio XXXVII.

SVLPHVR à sordibus probè repurgatum, Chalcantho in calcem redacto, & sale torrefacto commiscetur, inditurque vasi, & ex arena calida vrgetur, dum flores appareant citrini: qui per se vel in oleum reducti & exhibiti, plurimorum morborum medicina existunt. * Colicam, & membrorum resolutionem peculiari B quadam facultate sanant. *Andernacus.*

Flores Sulphuris salsi.

℞. Sulphuris viui, Olei Salis ana q. s.
Misce & sublima. Quod sublimatum est, serua ad vsum. * Asthmaticis & colicis conferunt. *Innominatus.*

De Pilulis, seu Catapotijs, Sectio XXXVIII.

CATAPOTIA medicamenta sunt, quæ deglutiendo sumuntur. Latinis à paruæ pilæ similitudine, pilulę dicuntur. Porrò pilularum aliæ

- Alterant, *hoc est,*
  - Astringunt: *vt*
    - Pilulæ *ex Bdellio,*
    - Pilulæ *ad defluxiones tenues,*
    - Pilulæ *ad fluorem & raucitatem arteriæ,*
    - Pilulæ *hypoglottides astrictoriæ.*
  - Aperiunt: *vt*
    - Pilulæ *ad iecoris obstructiones,*
    - Pilulæ *ad lienem obstructum, &c.*
  - Abstergunt: *vt* — Pilulæ *ad renum & vesicæ vlcera.*
  - Vrinas *& menstrua mouent: vt*
    - Pilulæ *ad vrinas & menstrua prouocanda,*
    - Pilulæ *ex Terebinthina,*
    - Pilulæ *ad vrinam,*
    - Pilulæ *ad matricem,*
    - Pilulæ *de Castoreo.*
  - Calculum *comminuunt: vt* — Pilulæ *ad calculos.*
  - Dolorem *mitigant: vt*
    - Pilulæ *ad dolorem nephriticum,*
    - Pilulæ *colicæ,*
    - Pilulæ *opiatæ,*
    - Pilulæ *ex Opio,*
    - Pilulæ *ex Cynoglossa,*
    - Pilulæ *ex Plantagine,*
    - Pilulæ *ex Styrace,*
    - Pilulæ *harmoniæ,*
    - Pilulæ *Scribonij, &c.*
  - Venerem *excitant: vt* — Pilulæ *ad coitum, &c.*
  - Veneno *resistunt: vt* — Pilulæ *ad venena.*
- Purgant *humores, &c. Vide literam A.*

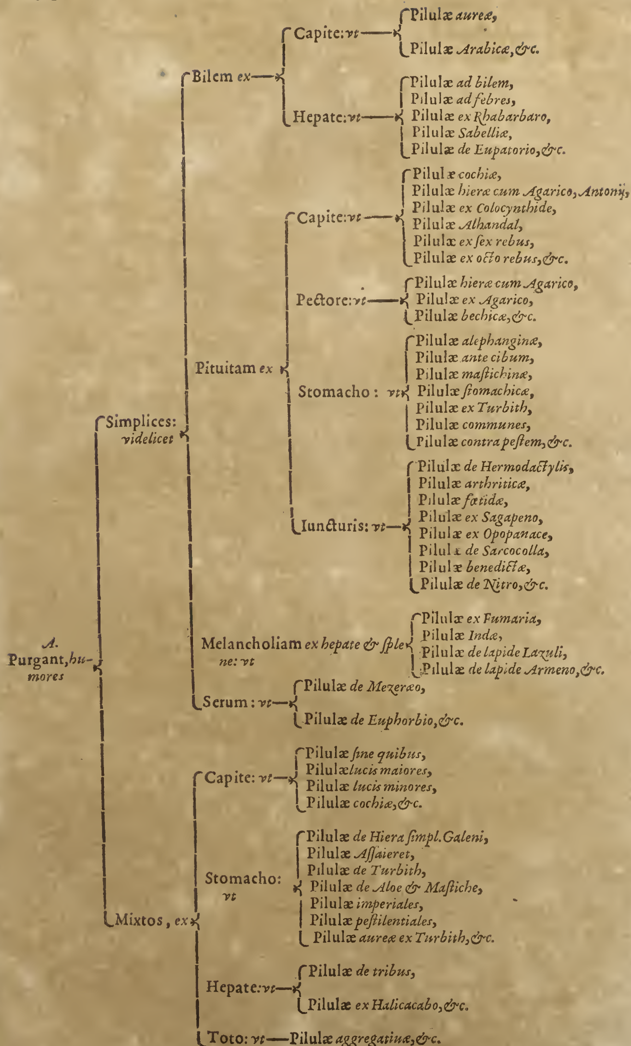

- *A.* Purgant, *humores*
  - Simplices: *videlicet*
    - Bilem *ex*
      - Capite: *vt*
        - Pilulæ *aureæ,*
        - Pilulæ *Arabicæ, &c.*
      - Hepate: *vt*
        - Pilulæ *ad bilem,*
        - Pilulæ *ad febres,*
        - Pilulæ *ex Rhabarbaro,*
        - Pilulæ *Sabelliæ,*
        - Pilulæ *de Eupatorio, &c.*
    - Pituitam *ex*
      - Capite: *vt*
        - Pilulæ *cochiæ,*
        - Pilulæ *hieræ cum Agarico, Antonij,*
        - Pilulæ *ex Colocynthide,*
        - Pilulæ *Alhandal,*
        - Pilulæ *ex sex rebus,*
        - Pilulæ *ex octo rebus, &c.*
      - Pectore: *vt*
        - Pilulæ *hieræ cum Agarico,*
        - Pilulæ *ex Agarico,*
        - Pilulæ *bechicæ, &c.*
      - Stomacho: *vt*
        - Pilulæ *alephanginæ,*
        - Pilulæ *ante cibum,*
        - Pilulæ *mastichinæ,*
        - Pilulæ *stomachicæ,*
        - Pilulæ *ex Turbith,*
        - Pilulæ *communes,*
        - Pilulæ *contra pestem, &c.*
      - Iuncturis: *vt*
        - Pilulæ *de Hermodactylis,*
        - Pilulæ *arthriticæ,*
        - Pilulæ *fœtidæ,*
        - Pilulæ *ex Sagapeno,*
        - Pilulæ *ex Opopanace,*
        - Pilulæ *de Sarcocolla,*
        - Pilulæ *benedictæ,*
        - Pilulæ *de Nitro, &c.*
    - Melancholiam *ex hepate & splene: vt*
      - Pilulæ *ex Fumaria,*
      - Pilulæ *Indæ,*
      - Pilulæ *de lapide Lazuli,*
      - Pilulæ *de lapide Armeno, &c.*
    - Serum: *vt*
      - Pilulæ *de Mezeræo,*
      - Pilulæ *de Euphorbio, &c.*
  - Mixtos, *ex*
    - Capite: *vt*
      - Pilulæ *sine quibus,*
      - Pilulæ *lucis maiores,*
      - Pilulæ *lucis minores,*
      - Pilulæ *cochiæ, &c.*
    - Stomacho: *vt*
      - Pilulæ *de Hiera simpl. Galeni,*
      - Pilulæ *Assaieret,*
      - Pilulæ *de Turbith,*
      - Pilulæ *de Aloe & Mastiche,*
      - Pilulæ *imperiales,*
      - Pilulæ *pestilentiales,*
      - Pilulæ *aureæ ex Turbith, &c.*
    - Hepate: *vt*
      - Pilulæ *de tribus,*
      - Pilulæ *ex Halicacabo, &c.*
    - Toto: *vt* — Pilulæ *aggregatiuæ, &c.*

DE PILVLIS astringentibus.

Pilulæ ex Bdellio.

℞. Bdellij ℥.j.ß.
Myrobalanorum Chebularum, Indarum, Belliricarum, Emblicarum,
Concharum venerearum vstarum,
Charabæ ana ʒ.ij.ß.
Ammi ʒ.iij.
Succi Porri quantum sufficit.

Excipiantur. Annum durat.* Ad fluxum hæmorrhoidum & vlcerum in eis ad menses immodicos. *Mesues.*

Pilulæ ad defluxiones tenues, in articulos, & vlcera pulmonum.

℞. Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ.j.
Amyli ʒ.ß.
Cort. Thuris, Styracis ana ℈.j.
Myrrhæ, Succi Glycyrrhizæ ana ℈.j.
Opij ℈.j.

Sapa excipiantur, formenturq; catapotia x. quæ ʒ. pendeant. Ex his duo vel tria longissimè à cibo dormituris exhibentur. *Rondeletius.*

Pilulæ ad fluorem & raucitatem arteriæ.

℞. Glycyrrhizæ purgatæ & lotæ ℥.ß.
Tragacanthæ ʒ.iij.
Croci ʒ.j.
Gummi Arabici,
Resinæ Terebinthinæ ana ʒ.ij.
Pulpę vuarum passarum, acinis exemptis ℥.ß.

Gummi & Tragacanthum in vino Cretico, vno die & nocte macerentur: postridie in mortario mundo pila contundantur, inde Glycyrrhiza & Crocus contrita adijciantur: postremò Terebinthina & pulpa Vuarum addatur, fiantque pilulæ ad Fabę magnitudinem, & dentur sub lingua tenendæ, donec in liquorem resoluantur. *Andern.*

Pilulæ hypoglottides astrictoriæ.

℞. Acaciæ ℥.ß.
Hypocistidis Boli Armenij
Terræ sigillatæ ana ʒ.j.
Rosarum, Spongiæ, Spinæ albæ radicis,
Rad. Bistortæ ana ʒ.ij.
Amyli ʒ.iij.

Ex syrupo Rosarum siccarum, aut Myrtorum formentur pilulæ. *Idem.*

Aliæ eiusdem.

℞. Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ. ij.
Acaciæ, Balaustij ana ʒ.j.
Cinnamomi crassi ʒ.ß.

Balaustium contundatur: siccatum mortario teratur. Cætera postridie ex aqua macerentur: deinde omnia ex syrupo Rosarum siccarũ redigantur in pilulas Fabæ magnitudinis: quæ sub lingua tenendæ exhibentur.

A *Aliæ ad fluxionem tenuem, eiusdem.*

℞. Boli Armeni, Terræ sigillatæ,
Sem. Papaueris ana ʒ.j.
Tragacanthi, Gummi Arabici,
Amyli ana ʒ.ij.

Ex syrupo Ziziphorum fingantur orbiculi, qui noctu in ore contineantur.

Aliæ ad pituitam educendam & inspissandam.

B ℞. Pilularum Penidiorum,
Sacchari candi ana ℥.ß.
Tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Amyli ʒ.ß.
Succi Glycyrrhizæ ℈.j.

Ex syrupo Ziziphorum formentur pilulæ. *Idem.*

Aliæ ad tussim, asperitatem arteriæ, raucitatem, & materiæ eductionem ex pectore.

C ℞. Glycyrrhizæ mundæ contusæque ℥.j.
Vuarum passarum, acinis exemptis ℥.ij.
Hordei integri P.j.

Decoquantur in libra aquæ ad tertias. Colato iuri addito

Tragacanthi ℥.ß.
Penidiorum ℥.iij.
Sacchari candi ℥.j.

Modico Amylo fingantur hypoglottides, quæ sub lingua tenentur. *Idem.*

D

Aliæ pectorales.

Spec. Diatrag. frig. Penidiarum ana ℥.ß.
Succi Glycyrrhizæ ʒ.iij.
Zingiberis ℈.ij.
Ireos ℈.j.
Sem. Vrticæ, Hyssopi, flor. Anthos ana ℈.ß.
Croci Orientalis, Sulphuris ana G.vij.

Cum Loch sano formentur magdaleones pondere vnciæ semis, & inuoluantur Cinnamomo.
E Ad tussientes, asthmaticos, & reliqua pectoris vitia valent. Augustæ Vindelicorum in vsu sunt. *Adolphus Occo.*

Pilulæ probatæ contra fluxum ventris.

℞. Myrtillorum, Balaustiarum, Psidiæ,
Symphyti, Sang. Draconis, Boli Armeni,
Acaciæ, Hypocistidis, Rosarum,
Tartari, Sumach, Croci,
Galliæ moschatæ, Gallæ,
F Cinnamomi, Spodij,
Masticis, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Opij Thebaici ʒ ß.

Cum succo cymarũ Myrti, Lentisci tempera, & fac pilulas in modum Orobi. Dentur ix. vel xj. cum aqua rosacea, vel plouiali.* Contra fluxum ventris, maximè lienteriam & dysenteriam valent. *Nicolaus.*

Pilulæ stypticæ.

℞. Sumach, Myrtillorum, Psidiæ,
Balaustiæ, Consolidæ maior. Sang. Drac.
Boli Armeni, Acaciæ, Hypocistidos,

Rosarum

Rosarum rubr. Tamarind. ana ʒ.
Croci, Galliæ moschatæ,
Cinnamomi, Spodij, Macis,
Gummi Arabici torrefacti ana ʒ.j.
Opij Thebaici ʒ.ß.
Cum succo cymarum Myrti formentur pilulæ. *Respiciunt virtutem retentiuam. Datę cum decoctione Balaustiæ conferunt omni fluxui ventris, maximè lientericis, & dysentericis. Datæ cũ vino decoct. Masticis & Caryophyll. conferunt fluxui in digestione. Dosis ix. vel xj. in forma orobi. *Arnol. Villanouanus.*

A

B

Laudanum Theophrasti.

℞. Spec. Diambræ ℥.j.ß.
Opij Thebaici ʒ.ij.
Mumiæ ℈.j.
Succi Hyoscyami ʒ.j ß.
Corall. rub. præparat. ℈.j.
Succini albi ʒ.ß.
Vnicorni G. iv.
Croci Orientalis ℈.j.
Moschi boni G. iv.
Alcool vini ℔.ß.
Macerentur ad solem, vel in loco calido per mẽsem: deinde exprimantur: & euaporentur vsque ad iustam crassitudinem: & formentur pilulæ. Dosis pilulæ vij. cum vino.* Valet ad sistendum sanguinem vndecunque prorumpẽtem, tum ad dolores omnes pacandos, & defluxiones reprimendas. *Theophr. Paracelsus.*

C

Pilulæ de Cynoglossa.

℞. Myrrhæ ʒ.vj.
Thuris ʒ.v.
Opij, Hyoscyami ana ℥.ß.
Croci ʒ.j.ß.
Rad. Linguæ canis ℥.ß.ʒ.ß.
Fiat massa. Datur à ʒ.ß. ad ʒ.j.* Valent ad catarrhum, coryzam, tussim, aliosq; his succedentes affectus. *Mesues.*

D

DE PILVLIS APERIENTIBUS.

E

Pilulæ ad iecoris obstructionem.

℞. Trochiscorum de Absinthio ʒ.j.
Succi Apij, vel
Syrupi Byzantini quantum sufficit.
Formentur pilulæ paruæ num. x. pro ʒ.j. Dentur manè, superbibendo parum vini albi modicè diluti ℥.iij. aquę Graminis, Asparagi, Endiuiæ, Capillorum Veneris. *Rondeletius.*

F

Pilulæ ad lienem obstructum.

℞. Trochiscorum de Cappar. vel Trochiscorum de Myrrha ʒ j.
Cum syrupo Acetoso vel Oxymelle formentur pilulæ decem pro drachma, & plures si fieri possint: quas capiat cũ syrupo Acetoso ex cochleari: deinde bibat aquas Graminis & Portulacę ana ℥.ij. cum duabus vncijs syrupi Acetosi simplicis, vel Oxymelite. *Idem.*

Pilulæ ad hepar, aliæ.

℞. Succi Absinthij depurati & exiccati ʒ.j.
Spicæ Indicæ, Squinanthi ana ʒ.ß.
Sem. Apij, sem. Petroselini ana ℈.j.
Puluerizẽtur subtilissimè, & cum pauco syrupo Endiuiæ fiant pilulæ paruæ. *Idem.*

Pilulæ ad splenem fortiores.

℞. Myrrhæ, Asari, Aristolochiæ vtriusque,
Sem. Capparorum, vel florum ana ʒ.j.
Spicæ Indicæ, Squinanthi ana ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroselini, Agni casti ana ʒ.ß.
Cum syrupo Acetoso, aut Oxymelle fiant pilulę paruæ. *Idem.*

Pilulæ nostræ ad Hydropem.

℞. Spicæ nardi Indicæ,
Hepatis Lupini ana ʒ.j.
Eupatorij ℈.j.
Cum syrupo de Absinthio, & guttis tribus olei Vitrioli fiant pilulę xxx. auro coopertæ. Dosis pilulæ ʒ. singulis diebus cum vino Absinthiaco.

Pilulæ ad quartanam, nostræ.

℞. Piperis contusi G. iv.
Cum succo Gentianæ fiat pilula vna auro cooperta. Capiat cum aqua Theriacali, vel liquore Tartari tribus horis ante paroxysmum, corpore priùs purgato.

Pilulæ ad fractam œconomiam hepatis in morbo venereo.

℞. Ligni Guaiaci iam in scobem tenuem redacti ʒ.j.
Corticis eiusdem ligni puluerisati ʒ.ß.
Salsæ parillæ puluerisatæ ℈.j.
Cum syrupo de Soncho fiant pilulæ xx. Sumat tres cùm iam pastum initurus est. *Heurnius.*

DE PILVLIS ABstergentibus.

Pilulæ ad renum & vesicæ vlcera.

℞. Tragacanthi leuiter assi,
Gummi Arabici parum vsti,
Coralli rubri, Sanguinis draconis,
Boli Armeni ana ʒ.ß.
Masticis, Lapidis Iudaici ana ℈.j.
Sem. Melonum,
Sem. Alchekengi ana ℈.ij.
Sem. Bismaluiæ ℈.j.
Cum succo Caudæ equinę, vel Narcissi formentur pilulæ. Quòd si vlcus magnum inferat dolorem, ob caliditatem, semen Papaueris addimus. Sin doloris vehementia suadeat, Opij paucam quantitatem castigati addimus. *Rondeletius.*

DE PILVLIS MOuentibus vrinam & menstrua.

Pilulæ ad menstrua mouenda.

℞. Aloes opt. lotæ ʒ.j.ß.
Myrrhæ electæ ʒ.j.

Sagapeni, Boracis ana ʒ.ß.
Caſtorei ℈.ij.
Croci ℈.j.
Spec. Diambræ ℈.ß.
Olei Aniſi, Carui ana gutt. vj.
Cum Vino maluatico cogātur in maſſulam. Doſis ʒ.ß. vel ℈.ij. præmiſſis tamen purgantibus. *Caſparus Bauhinus.*

Pilulæ ad vrinas & menſtrua mouenda.

℞. Succi Abſinthij ſiccati ʒ.ij.
Spicæ nardi, Iunci odorati ana ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroſelini ana ℈.j.
Trochiſcorum ex Rhabarbaro ʒ.j.
Cum ſyrupo Endiuię formētur pil. paruæ. *Idem.*

Pilulæ ex Terebinthina.

℞. Terebinthinæ coctæ ℥.j.
Rhabarbari electiſſimi ʒ.iij.
Succini albi, ſucci Glycyrrhizæ ana ʒ.ß.
Cinnamomi electi ʒ.j.
Miſce, & fiat maſſa, de qua formētur pilulæ mediocres. Accipiuntur autem de his primùm nouem ante cœnam: deinceps, niſi aluum ſubduxerint, plures.* Difficultati & ſuppreſſioni vrinę conferunt. *Crato.*

Pilulæ ad vrinam.

℞. Carabæ ʒ.j.
Gummi Prunorum, vel Ceraſorum ℈.j.
Aſari, Seſeli ana ℈.j.
Sem. Apij, Petroſelini,
Spicæ Celticæ ana ℈.ß.
Cum ſucco Apij, vel Braſſicæ marinę fiant pilulæ, quæ ſumantur ventriculo purgato, & Oxymelite ſuperbibito, cum aqua Graminis, Aſparagi & Apij. *Rondeletius.*

Pilulæ ad matricem.

℞. Doronici, Zedoariæ,
Nucis moſchatæ, Caſtorij ana ʒ.j.
Sem. Apij, Sem. Anethi,
Margaritarum ana ℈.iv.
Hyoſcyami G iij.
Fiant pilulæ cum aqua Artemiſæ quantum ſufficit. *Auicenna.*

Pilulæ de Caſtoreo.

℞. Caſtorei, Galangæ,
Zedoariæ, Nucis moſchatæ ana ʒ.j.
Sem. Apij, Anethi,
Margaritarum ana ℈.iv.
Hyoſcyami G. iij.
Formetur maſſa cum aqua Artemiſiæ.* Vtero conferunt, impeditas menſtruas purgationes eliciunt. *Idem.*

DE PILVLIS CALculum comminuentibus.

Pilulæ ad renum & veſicæ calculum.

℞. Pilularum ad vrinam, proximè præſcriptarum ʒ.ß.
A Ochræ, ſem. Paliuri ana ʒ.j.
Cineris Scorpionum ℈.j.
Cum Oxymelite vel ſucco Limonum fiant pilulæ, ſuperbibendo aquam Graminis, Aſparagi, vel Saxifragiæ. *Rondeletius.*

DE PILVLIS DOLOrem mitigantibus.

Pilulæ ad dolorem Colicum.

℞. Spec. Aromatici roſati ʒ.ij.
Spec. Diagalangæ ʒ.ij.
B Caſtorij ʒ.ß.
Euphorbij G.x.
Opij diligentiſſimè tuſi, cum piſtillo ferreo calido, diſſolutiq; in vino maluatico ℈.j.ß.
Piperis, Croci, Myrrhæ ana ℈.ß.
Formentur pilulæ decem pro drachma. Capiat pilulas 4. aut 5. Si nec ſic ſedetur dolor, dentur 9. vel 10. Maſſa iſta non niſi poſt menſes duos propinanda. Tunc enim vis Opij remiſſior & ipſa exiccata, ita vt puluerizari poſſit, & cum vino
C propinari. *Rondeletius.*

Pilulæ ad dolorem calculi mitigandum.

℞. Opij ℈.j.
Styracis, Croci, Myrrhæ, Caſtorij ana ℈.ß.
Cum Vino maluatico formentur pilulæ, & cum piſtillo calido, in mortario calido diu permiſceantur. His deinde addatur pilularum ad vri-
D nam præſcriptarum ʒ.j. *Idem.*

Pilulæ anodynæ noſtræ.

℞. Piperis Indici in aceto macerati per noctē, & puluerizati ʒ.j.
Croci ℈.ij.
Myrrhæ ℈.j.
Opij Thebaici diligentiſſimè tuſi cum piſtillo ferreo calido, diſſolutique in vino generoſo ʒ.ij.
Moſchi G.iij.
E Miſce, & fiant pilulæ, ad quantitatem piſæ. Dantur tres, vel quinque ad ſummū, ante ſomnum, cum vino.* Colicos dolores mitigant: ſomnum inducunt.

Pilulæ colicæ.

℞. Cnici, Aniſi, Coſtorij ana ʒ.j.
Petroſelini, Piperis longi, rotundi ana ʒ.j.ß.
Opij, Iunci odorati,
Myrrhæ, Nardi ana ʒ.ij.
Ex Melle parentur catapotia. Ex his ſcrupuli in-
F ſtar ſumetur manè, vel à cœna. *Andernacus.*

Aliæ.

℞. Myrrhæ Troglodytidis ʒ.ij.
Alterci ʒ.j.
Opij ʒ.ß.
Cynogloſſæ herbæ corticis ℈.ij.
Cortex priùs in ſole exiccetur: deinde in puluerem tenuem redigatur, alijsq; admiſceatur. Omnibus ſic mixtis, ex aqua Roſacea fingantur Ciceris magnitudine catapotia, dentur quinque aut ſeptem dormituris. *Idem.*

Pilulæ opiatæ.

℞. Opij Thebaici minutim incisi ʒ.ij.
Mumiæ G.iij.
Succi rad. Alterci, dum adhuc est succulenta, collectæ purgatæque ʒ.ß.

Hæc simul mixta recondantur vitro, macerenturque ad solem, vel in loco calido per dies quatuordecim. Postea

Spec. Diambræ ℥.j.

Cum Vini ardenti quinquies correcti libra vase optimè conditur, & in loco calido, siue in sole stare per dies octo vel decem sinitur, ita vt singulis diebus ter quaterque agitetur. Huius vini rubicundissimi per inclinationem à confectione separati, modicum super opium, vt antea docui, præparatum, funditur, & in pulticulam redigitur, idq; per triduum iterum in sole alióue loco calido, vase diligenter clauso digeritur: atq; hic labor ter reiterari debet. Tandem medicamētum exiccari finito, donec indurescat. hoc in puluerem super lapidem conterito. vino, quod dixi, subinde adiecto, dum pultis crassitudo sit, cui adde

Coralli rubri, Succini flaui, præparati ana ℈.j.
Vnicornu G. iv.
Moschi optimi, vel olei ex Moscho, vel ex Ambra G. iij.
Croci Orientalis ℈.j.

Probè subiguntur, iunguntúrque, & formantur pilulæ minutissimæ, quarum singulæ pendeant G. iij. vel iv. Ex his vnicum noctu dormituro, vni cum manè datur ex vino decumbenti in lecto. * Medicamentum est ad omnes febres abigendas efficacissimum, si Paracelso fides adhibenda est: dolores omnes, præsertim capitis, sedat: humorumq; defluxiones in partes inferiores prohibet: somnum accersit: tussi medetur: pectoris pulmonumque vitijs auxiliatur: sanguinis reiectionem coercet: vesicæ cruciatus mitigat. *Andernacus ex Paracelso.*

Pilulæ ex Opio magistrales.

℞. Opij, Croci, Cassiæ ana ℥.ß.
Vini albi quantum sufficit.

Misce. * Faciunt ad tussim, & tenues fluxiones inspissant. *Med. Florent.*

Pilulæ de Cynoglossa.

℞. Cynoglossæ, Opij,
Sem. Hyoscyami ana ℥.ß.
Myrrhæ ʒ.vj.
Thuris ʒ v.
Caryophyllorum, Cinnamomi,
Styracis calamitæ ana ʒ.ij.
Aquæ Rosaceæ quantum sufficit.

Fingatur massa. Seruatur annos duos vel tres. * Magnam vim obtinēt in tenuibus sistendis destillationibus, ac doloribus mitigandis. Datur à ℈.j. ad ʒ.j. *Nicolaus.*

Pilulæ de Arnoglosso seu Plantagine, magistrales.

℞. Myrrhæ, Thuris, succi Glycyrrhizæ ana ʒ.j.
Succi Plantaginis quantum sufficit.

A Fiat massa. * Sistunt tenues destillationes, ac eandem ferè cum superioribus facultatem obtinēt.

Pilulæ de Styrace.

℞. Styracis liquidæ, Thuris, Mirrhæ,
Succi Glycyrrhizæ, Opij ana ʒ.j.

Fiat massa. Durat annos duos, vel plures. Dosis eadem cum superioribus. * Ad eadem efficaces, ad quæ sequentes. *Mesues.*

Pilulæ Styracis, aliæ.

B ℞. Styracis ʒ.ix.
Opij, Myrrhæ ana ℥.ß.
Sapæ quantum sufficit.

Fiat massa. Seruatur per annos duos vel tres. Datur à ℈.j. vsque ad ʒ j. * Faciunt ad tussim recentem, & hæmoptoicos, dolorem leuant, ac somnum inducunt. *Galenus.*

Aliæ, eiusdem.

℞. Myrrhæ, Piperis, Opij,
Styracis, Castorij, Galbani ana ʒ.ij.
C Sapæ quantum sufficit.

Fiat massa. Seruatur ad annos tres. Dosis eadem cum superioribus. * Faciunt ad destillationem, dolorem capitis, ægrè spirantes, peripneumonicos, ad vesicæ & vteri affectiones.

Pilulæ harmoniæ.

℞. Styracis, Castorij, Piperis,
Cardamomi ana ʒ.iij.
Opij, Myrrhæ,
Sem. Hyoscyami ana ℥.j.
D Sapæ quantum sufficit.

Fiat massa. Seruatur in charta pura, Ceræ liquatæ intincta, ad annos tres. * Ad destillationes & inexuperabilem defluxum vtiles sunt. *Galenus.*

Pilulæ Scribonij.

℞. Sagapeni, Myrrhæ ana ʒ.ij.
Opij, Cardamomi,
Castorij ana ℥.ß.
Piperis albi ℈.j.ß.
Sapæ quantum sufficit.

E Fiat massa. Exiccetur, & papyro, Ceræ liquatę intincta, seruetur ad annos tres. Dosis à ℈.j. ad ʒ.j. * Phthisicis, sanguinem reiectantibus, suppuratis educunt pelliculas, & repurgant sufficienter: verùm immorari pharmaco oportet. *Galenus.*

DE PILVLIS VENEREM EXCITANTIBUS.

Pilulæ ad coitum.

F ℞. Fœniculi assi, sem. Erucæ ana ℥. ij.

Teræ cum lacte vaccino, & forma pilulas ad modum Fabæ. Da tres cum vino. *Arnold. Villan.*

Pilulæ contra mirabiliter stimulantes.

℞. Cerebella Passerum num. xxx.

Et solue diutissimè in catino, & accipe æqualiter Seui hircini, quod est circa renes, statim dum occiditur: soluatur iuxta ignem, cui addantur Cerebra, & Mellis q.s. In patella misceantur, & tan-

diu coquantur, donec indurescant: postea formentur pilulæ in modum auellanæ: & da vnam ante coitum. *Arnol Villanouanus.*

Pilulæ ad eos, qui coire non valent.

℞. Ceparum albarum,
Testiculorum Vulpis,
Cerebella Passerum,
Flor. Palmæ masculi,
Olibani albi ana q.s.

Tempera cum aqua calida, & forma pilulas in modum Ciceris. Dabis septem manè cum vino.

DE PILVLIS VENENO resistentibus.

Pilulæ contra venena.

℞. Imperatoriæ, Bistortæ, Tormentillæ,
Valerianæ, Dictamni albi, Carlinæ,
Aristolochiæ rot. Gentianæ, Agarici electi,
Salis gemmæ ana partes æquales,
Succi Alliorum, Ceparum q.s. est,
Croci ʒ.j.

Misce omnia, vt fiat tanquam pasta, quæ in vmbra siccetur, & seruetur ad vsum. Quando autē vti voles, recipe huius pastę ℥.ß. & cum supra dictis succis formentur pilulæ.

DE PILVLIS PVRgantibus bilem flauam ex capite.

Pilulæ aureæ.

℞. Aloes, Scammonij præparati, seu
Diagridij ana ʒ.v.
Rosarum rubr. sem. Apij ana ʒ.ij.ß.
Sem. Fœniculi, ana ʒ.j.ß.
Masticis, Croci,
Pulpæ Colocynthidis ana ʒ.j.

Trita crassiùs excipiantur, Tragacantha macerata in aqua Fœniculi, & fiat massa, quæ siccanda, & in vesica, vel charta, Cerę liquefactæ intincta, asseruanda per annum. Dosis à ℈.j. ad ʒ.j. vel ℈.iv.* Caput expurgant, aciem oculorū exacuunt, flatus ventriculi & intestinorum dissoluunt, ac citra molestiam aluum deijciunt. *Nicolaus.*

Pilulæ Arabicæ.

℞. Aloes optimæ ℥.iv.
Rad. Bryoniæ, Myrobal. Citrinarum, Chebularum, Indarum, Belliricarū, Emblicarum,
Masticis Diagridij,
Asari, Rosarum ana ℥.j.
Castorij ʒ iij.
Croci ʒ.j.
Succi Fœniculi quantum sufficit.

Fiat massa. Seruatur siccata in papyro, Ceræ liquatæ intincta, ad annum. Dosis vt præcedentium. * Valent ad capitis dolorem, vertiginem hæmicraniamque: lætitiam generant, mentisq; vigorem conseruant, visum acuunt, auditumq; amissum reparant, ac stomachum à vitiosis humoribus purgant. *Idem.*

A
DE PILVLIS PVRgantibus bilem ex hepate.

Pilulæ ad bilem in febribus.

℞. Rhabarbari electi ʒ.ß.
Cinnamomi, Spicæ ana G.vj.
Tamarindorum ℈.j.
Succi Apij ℈.ß.

B Temperetur Rhabarbarum cum Spica & Cinnamomo in succo Rosarum, & cum eodem succo, aut syrupo Rosarum lax. fiant pilulæ. His etiam Diagridij G.ij. pro ʒ j. addi possunt. Post assumptionem harum pilularum imperandum, vt æger bibat Violati ℥.j. vel ij. cum pauca quantitate aquæ Borraginis. *Rondeletius.*

Aliæ.

℞. Rhabarbari ℈.j.
Aloes, Masticis ana ℈.ß.
C Diagridij G. vj.
Spicæ nardi, Nucis moschatæ ana G.iij.
Cum syrupo Rof. lax. fiant pilulę. *Andernacus.*

Pilulæ ex Rhabarbaro.

℞. Rhabarbari electi ʒ.iij.
Succi Glycyrrhizæ, succi Absinthij,
Mastiches ana ʒ.j.
Myrobal. Citrinarum ʒ.iij.ß.
Sem. Apij, sem. Fœniculi ana ʒ.ß.
Trochiscorum Diarrhod. ʒ.iij.ß.
D Spec. Hieræ simpl. ʒ.x.
Aquæ Fœniculi quantum sufficit.

Fiat massa. Siccata, in vesica vel papyro, Ceræ liquefactæ intincta, seruatur per annum. Datur à ℈.j. vsque ad ʒ.ij.* In febribus diuturnis, iecinoris obstructionibus, & aquæ inter cutem initijs conferunt. *Mesues.*

Pilulæ Sabelliæ.

℞. Spicæ Indicæ ʒ.v.
E Spicæ Romanæ ʒ.ij.
Rhabarbari, Agarici,
Epithymi ana ʒ.iij.
Costi, Masticis, Chamædryos,
Amomi ana ʒ.iij.
Croci ʒ.ij.
Myrrhæ, Cinnamomi, Caryophyllorum,
Schœnanthi ana ʒ.j.
Aloes ʒ.x.

Cum Vino antiquo fiat massa: quæ siccata in
F charta Ceræ liquatæ intincta, seruatur ad annū. Datur ad ʒ.ij. cum vino. * Obstructiones ventriculi, hepatis, lienis sanant, & hydropem materiamque vacuant. *Idem.*

Pilulæ de Euphorbio.

℞. Myrobalanorum Citrinarum,
Succi Eupatorij Mesuæ,
Succi Absinthij ana ʒ. iij.
Rhabarbari ʒ.iij.ß.
Mastiches ʒ.j.
Croci ʒ.ß.
Aloes ʒ.x.

Succi

Succi Endiuiæ quantum sufficit.
Fiat massa, vt suprà seruanda.* Mirificè prosunt in febribus intermittentibus biliosis, morbo regio, iecinorisque obstructionibus. *Mesues.*

DE PILVLIS PVRgantibus pituitam ex capite.

Pilulæ cochiæ.

℞. Spec. Hieræ simpl. ʒ.x.
Pulpæ Colocynthidis ʒ.iij. ℈.j.
Scammonij præparati ʒ.ij.ß.
Turbith, Stœchadis ana ʒ.v.
Vini albi quantum sufficit.

Fiat massa. Siccetur, & conseruetur in charta Ceræ liquatæ intincta, per annum. Dosis à ℈.j. vsq; ad ʒ.j. *Rhasis.*

Pilulæ hieræ cum Agarico.

℞. Cinnamomi, Nardi Indicæ,
Croci, Schœnanthi, Asari,
Masticis, Casiæ, Xylobalsami,
Carpobalsami, Violarum,
Epithymi, Colocynthidis ana ʒ.j.
Agarici, Turbith ana ʒ.ij.
Rhabarbari, Scammonij præparati ana ℥.ß.

Cum vino albo & Theriaca confice, & serua vt suprà. Dosis à ℈.j. ad ʒ.j.* Opem ferunt vitijs capitis, neruorumque, & stomachi cruditatibus. *Antonius de Scarparia.*

Pilulæ ex Colocynthide.

℞. Colocynthidis, succi Absinthij ana ℥.ß.
Aloes, Scammonij præparati ana ℥.j.
Rhabarbari electi ʒ.iij.

Trita omnia succo excipiantur. * Pituitam à cerebro & alijs neruosis vacuant: ob id conferunt dolori capitis ex frigido. *Galenus.*

Pilulæ ex Colocynthide, Mesuæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ.vj.
Myrobal. Indarum, Citrinarum, Sagapeni,
Bdellij mollis, Sarcocollæ ana ʒ.v.
Aloes ʒ.vij.
Nigellæ, Cymini, Origani Persici,
Nasturtij albi, Salis gemmei,
Absinthij Romani ana ʒ.j.
Succi Porri quantum sufficit.

Fiat massa. Siccetur, & seruetur vt suprà, per annum. * Valent ad affectus pituitosos & melancholicos, vt alphos curatu difficiles, & iuncturarum dolores.

Pilulæ Alhandal.

℞. Trochiscorum Alhandal ʒ.xij.
Spec. Hieræ simpl. ℥.vij.
Masticis ʒ.ij.
Salis gemmei ʒ.j.ß.
Ladani ℥.j.

Ladanum & Mastiche inuncta oleo Nucum, tundantur pistillo calido in mortario æneo: deinde reliqua trita addant, & fiat massa, in charta, Ceræ liquatæ intincta, seruanda per annum, vel per

A dimidium.* Ad cephalæā & hemicraniam difficilem, & affectus neruorū & iuncturarū. *Mesues.*

Pilulæ ex sex rebus.

℞. Aloes, Scammonij, Colocynthidis,
Agarici, Bdellij, Gummi Arabici,
Rhabarbari ana ℥.ß.
(Rhabarbarum à Florentinis additum est.)

Tere, & fiat massa. Seruatur vt præcedens. Dosis à ℈.j. ad ʒ.j.* Pituitam à cerebro & alijs neruosis euacuant. *Galenus.*

B

Pilulæ de octo rebus, siue octomera.

℞. Aloes, Scammonij præparati ana ʒ.ij.
Pulpæ Colocynthidis, Epithymi,
Agarici, Mastiches, Dauci Cretici,
Myrobal. Chebularum, Absinthij ʒ.j.
Succi Solani quantum sufficit.

Fiat massa. Probè exiccetur, deinde ad vsum in papyro, Ceræ liquatæ intincta, seruetur vsque ad annum. Dosis vt præcedens.* Purgant humores
C crassos à capite, visum acuunt, & suffusionem arcent. *Nicolaus.*

Pilulæ contra catarrhum & repletionem capitis.

℞. Stœch. Arab. ʒ.ß.
Nucis moschatæ, Macis ana G.v.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ℈.ß.
Squinanthi, Asari, Carpobalsami,
Cubebarum ana G.vij.
Quinque genera Myrobal. ana ʒ.j.
D Rhabarbari electi ʒ.ij.
Spicæ Indicæ ℈.ß.
Turpeti ʒ.j.ß.
Agarici opt. Fol. Senæ ana ʒ.ij.ß.
Salis gemmæ ʒ.ß.
Aloes succocitrini ℥.j.ß.
Rosarum ℈.ß.
Diagridij ℈.ij.ß.

Cum succo Caulium, vel aqua Maioranæ, vel
E Saluiæ fiat massa.

Pilulæ valdè expertæ contra fluxum capitis.

℞. Aloes hepaticæ ʒ.j.G.xv.
Agarici ℈.j.G.iij.
Masticis ℈.ß.
Zingiberis G.v.
Spicæ Indicæ G.iv.
Salis gemmæ, Trochisc. Alhandal ana G.iij.

F Cum syrupo de Stœchade fiant pilulę num.xxx. Dosis pilulæ tres vel quinque in introitu lecti. * Valent pro capite & stomacho.

Pilulæ epilepticæ nostræ.

℞. Cranij humani ʒ.ij.
Pulpæ Colocynthidis,
Trochiscorum Alhandali,
Stœchadis Arabici, Castorei ana ʒ.j.
Hieræ Galeni ʒ.iv.
Agarici, Turpeti ani ʒ.j.

Cum aqua Pæoniæ, vel syrupo de Stœchade fiant pilulæ.

DE PILVLIS PVRgantibus pituitam ex pectore.

A

Pilulæ Hieræ cum Agarico.

℞. Spec. Hieræ simpl. Gal.
Agarici trochiscati ana ℥.ß.
Aloes ℥.j.
Mellis colati quantum sufficit.

Fiat massa, quæ vt præcedens seruanda. Datur à ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. * Auxiliantur stomachicis, asthmaticis, & alijs stomachi & thoracis vitijs, à crassis & pituitosis humoribus natis. B

Pilulæ ex Agarico.

℞. Agarici ʒ iij.
Masticis, Iridis, Marrubij ana ʒ.j.
Turbith ʒ.v.
Spec. Hieræ picræ ℥.ß.
Myrrhæ ʒ.j.
Colocynthidis, Sarcocollæ ana ʒ.ij.

Agaricum lima in puluerem redigitur: reliqua contunduntur, fiuntque pilulæ cum Sapæ sufficienti quantitate. Colocynthidis loco satius erit trochiscos Alhandal sumere. Seruantur ad annũ dimidium, vel integrum. Dosis à ʒ.ß.ad ʒ.j.ß. * Auxiliantur asthmaticis, & alijs thoracis vitijs à crassis & pituitosis humoribus natis. *Mesues.* C

Pilulæ bechicæ.

℞. Succi Glycyrrhizæ,
Sacchari albi ana ʒ.x.
Amyli, Tragacanthæ,
Amygdalarum dulc. ana ʒ.vj.
Mucilaginis, sem. Cydoniorum q.s.

Tere, fiant pilulæ. * Ad tussim veterem & siccam, gutturisq́; & faucium asperitatem pollent. *Idem.*

Pilulæ bechicæ, Rasis.

℞. Amyli, Tragacanthæ,
Amygdalarum purgatarum,
Fabarum decorticatarum, sem. Papaueris,
Capitum Papaueris, Gummi Arabici,
Boli Armeni ana ʒ.ij.
Mucilaginis Psyllij q.s.

Fiant pilulæ.

Pilulæ bechicæ albæ, magistrales.

℞. Sacchari candi,
Amyli ana ℥.vj.
Penidiorum ℥.iij.
Tragacanthæ ℥.ij.

Tragacantha dissoluatur in aqua Rosacea per diem, & fiant pilulæ.

Pilulæ bechicæ emplasticæ.

℞. Gummi, Tragacanthæ ana ℥.ß.
Succi Glycyrrhizæ ℥.j. Sapæ q.s.

Fiant pilulæ. *Galenus.*

Pilulæ bechicæ cum Terebinthina.

℞. Piperis, Casiæ, Cinnamomi ana ʒ.ij.
Galbani, Terebinthinæ ana ʒ.j.
Mellis despumati q.s.

Fiant pilulæ. *Idem.*

Pilulæ bechicæ.

℞. Pinearum nucleorum,
Amygdalarum amar. ana ℥.j.ß.
Glycyrrhizæ ʒ.vj.
Succi Glycyrrhizæ ℥.iv.

Cum aqua Rosacea fiat massa. * Aduersus tussim veterem pollent, & gutturis ac faucium asperitatem.

Pilulæ bonæ.

℞. Pilularum cochiarum ʒ.j.
Azaiaret ʒ.ß.
Agarici trochiscati ℈.ß.
Trochisc. Alhand. G.iix.

Cum syrupo de Hyssopo fiant pilulę nu.xx. Dosis pil. v.* Valent in tussi & catarrho.

DE PILVLIS PVRgantibus pituitam ex stomacho.

Pilulæ alephanginæ.

℞ Cinnamomi, Cubebarum,
Ligni Aloes, Calami aromatici,
Macis Nucis moschatæ,
Cardamomi, Caryophyllorum,
Rad. Asari, Masticis,
Schœnanthi, Nardi Indicæ,
Carpobalsami ana ℥.j.
Absinthij, Rosarum rubr. ana ʒ.v.

D Terantur crassiùs, & in ℔.xij. aquæ communis per diem macerata, coquantur ad dimidij consumptionem, deinde fricentur, & colentur: & in colaturæ ℔.ij. inijce

Aloes sæpius lotę secundùm artem, & in puluerem redactæ ℔.j.

Insolabis donec siccentur, sæpius agitando: & addes

Myrrhæ, Masticis ana ʒ. v.
Croci ʒ.iij.

E Tere curiosè: prædicti decocti reliquum ipsis affunde, agita in sole, donec siccentur, & in istam crassitiem reducantur, vt fieri possint pilulæ secundùm artem. Seruentur ad annum dimidium, vel integrum. Dosis à ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. Confici debent hę pilulę mense Iunio, vel Iulio.* Ventriculum, cerebrum, & sensoria humoribus crassis, putribus, pituitosis purgãt. & inde natum dolorem dissipant, ventriculum roborant, & concoctionem eius iuuant. *Mesues.*

F *Pilulæ Galeni, similes alephanginis.*

℞. Cinnamomi, Calami aromatici,
Cassiæ, Xylobalsami,
Schœnanthi, Dactylorum ana ℥.j.

Trita omnia macerētur in aqua pluuiæ sufficienti quantitate, in olla noua, deinde excoquantur ad medias. Cola, & colaturæ impone Aloes sæpius lotæ in aqua pluuiæ, & puluerizatæ ℔.j. Permisceantur, & insolentur per dies Caniculæ, donec exiccata sint: deinde addita

Croci, Myrrhæ, Masticis ana ℥.j.

Misce,

Misce, & fiant pilulæ. * Idem præstant quod A præcedentes.

Pilulæ ante cibum.

℞. Ligni Aloes, Caryophyllorum,
Macis, Nucis moschatæ, Zedoariæ,
Zingiberis, Spicæ, Galangæ,
Croci, Amomi, Calami Aromatici,
Xylobalsami, seu pro eo, Acori veri,
Carpobalsami, seu pro eo, Granorũ Paradisi,
Cardamomi, Cubebarum,
Absinthij, Menthæ rubeę,
Sem. Apij, sem. Fœniculi, Anisi,
Sem. Petroselini,
Sem. Sileris montani,
Sem. Leuistici, Masticis ana ʒ.j.
Rhabarbari ad pondus omnium, id est, ℥.iij.
Aloes ℥.vj.

Misce, & fiat massa cum oleo Nucis moschatæ per expressionem facto: vel cum vino optimo: sed præstabit cum oleo fieri, vt dictum est. *Medici Colonienses.*

Aliæ ante cibum.

℞. Ligni Aloes, Caryophyllorum,
Folij. Xylobalsami,
Sem. Balsami, Casiæ ligneæ,
Maceris, Nucis moschatæ,
Cinnamomi, Cubebarum,
Croci, Sileris montani,
Rad. Nardi, Masticis ana ʒ.ij.
Rhabarbari, Aloes succo citrinæ ana ℥.iij.ß.

Vino odorato excipiuntur. * Concoquendi vires firmant, humoresq; biliosos leniter purgant. Dantur à ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. *Andernacus.*

Pilulæ ante cibum & post.

℞. Aloes ʒ.xliv.
Rhabarbari ℥.j.ß.
Ligni Aloes, Caryophyllorum,
Folij, Masticis,
Xylobalsami, Carpobalsami,
Croci, Spicæ nardi,
Cassiæ ligneæ, Cinnamomi,
Cubebarum ana ʒ.iij.

Conficiantur cum vino optimo. Respiciunt stomachum: dantur constipatis, & ijs, qui sunt aluo dura, & conquerentibus de dolore stomachi ꝑpter ventositatem, vel exuperantia phlegmatis, præterquam tempore calido, absque obseruatione diætæ. 9. vel 11. cum vino calido conseruãt sanitatem. *Arnol. Villanouanus.*

Pilulæ ante cibum & post cibum.

℞. Cinnamomi, Caryophyllorum,
Galangæ, Nucis moschatæ,
Macis, Zingiberis,
Cardamomi, Xyloaloes,
Styracis calamitæ ana ʒ. j.
Rhabarbari ad põdus omnium supradictorũ.
Aloes ad pondus omnium supradictorum.

Confice cum vino. Sumantur ante cibum vij. & post cibum v. Virtutem digestiuam confortant. *Nicolaus.*

Pilulæ mastichinæ.

℞. Masticis ℥.ß.
Agarici optimi ʒ.iij.
Aloes ʒ.x.

Agaricum elimatũ aut erasum maceretur in Oxymelite, fiatq; massa. Seruatur ad annum. Dosis ad ʒ.ij. * Ventriculum, cerebrum, viscera reliqua, oculos, vterum putribus humoribus purgant & roborant. *Conciliator.*

B *Pilulæ stomachicæ.*

℞. Mirobalanorum Citrinarum,
Aloes, Turbith ana ʒ.x.
Rosarum, Spicæ Indicæ,
Masticis ana ʒ.ij. ß.
Anisi ʒ. j. ß.
Salis Indi, vel Salis gemmei, Croci ana ʒ.j.

Cum succo Absinthij formetur massa. Seruatur ad annum dimidium vel integrum. Dosis ad ʒ. ij. * Biliosos & pituitosos vacuant humores, eos C potissimùm qui caput & ventriculum obsident. *Mesues.*

Pilulæ stomachicæ aliæ.

℞. Myrobalanorum, Citrinarum, Indarum,
Chebularum ana ʒ.iij.
Rosarum, Masticis ana ʒ.ij.
Cardamomi, Ligni Aloes,
Santali citrini, Cubebarum,
Caryophyllorum, Schœnanthi,
Nucis moschatæ ana ʒ.ij.
D Rhabarbari ℥.ß.
Turbith ʒ.vij.
Aloes ad pondus omnium.

Fiat massa. Seruatur ad annum. Dosis à ʒ.j. vsq; ad ʒ.ij.* Cerebrum & ventriculum corruptis humoribus purgant, ventriculum roborãt, coctionem iuuant, appetentiam excitant. *Alkindus.*

Pilulæ stomachicæ aliæ.

℞. Hieræ picræ ʒ.vij.
E Myrobal. Chebularum,
Citrinarum, Indarum ana ʒ.iij.
Agarici ʒ.ij.
Turbith boni ʒ. x.
Epithymi Cretensis, Anisi ana ʒ.ij.
Salis Indi ʒ. ij.
Absinthij, Scammonij ana ʒ.iij.
Penidiorum ʒ. iij.
Succi Cichorij quantum sufficit.

Fiat massa. * Pituita & bile flaua ventriculum, hepar, caput, sensoria, iuncturas purgant. Dan-
F tur ʒ.ij. *Mesues.*

Pilulæ stomachicæ aliæ.

℞. Hieræ picræ ʒ.x.
Trium Myrobalanorum,
Absinthij ana ʒ.ij.
Masticis, Anisi,
Myrobal. Belliricarum,
Emblicarum, Agarici ana ʒ.iij.ß.
Zingiberis ʒ.ij.
Caryophyllorum, Salis gemmei,
Schœnanthi ana ʒ.j.

Turbith ʒ.xij.
Succi Abſinthij quantum ſufficit.
Fiat maſſa. Doſis à ʒ.j. vſque ad ʒ.ij. vel iij.* Cerebrum & ventriculum corruptis humoribus purgant, ventriculum roborant, coctionem iuuant, appetentiam excitant. *Meſues.*

Pilulæ ex Turbith, Stomachicæ dictæ.

℞. Turbith gummoſi ʒ.x.
Maſtiches ℥.ß.
Roſarum rubrarum ʒ.iij.
Aloes ℥.ij.ʒ.j.
Succi Abſinthij quantum ſufficit.
Fiat maſſa. Seruatur per annũ dimidium, vel integrum. Datur à ʒ.j. vſque ad ʒ.ij. vel ʒ.iij.* Materiam pituitoſam, putrem, & aquoſam ex ventriculo & cerebro vacuant. *Idem.*

Pilulæ ex Turbith.

℞. Turbith, Myrobal. Citrinarum,
Aloes ana ʒ.x.
Maſticis, Roſarum, Spicæ ana ʒ.ij.ß.
Aniſi ʒ.j.ß.
Croci ʒ.j.
Salis Indi ʒ.ij.
Idem vt ſequentes promittunt. *Idem.*

Pilulæ aureæ ex Turbith.

℞. Aloes ʒ.xij.
Maſtiches, Roſarum rubr. ana ʒ.vij.
Myrobal. flauarum ʒ.x.
Croci ʒ.iij.
Turbith gummoſi ʒ.xvj.
Puluerizentur, & cum ſucco Abſinthij q.ſ. fiat maſſa. * Pituitam & bilem ſine moleſtia purgãt: hepar & ventriculum roborant, coctionem iuuant. *Idem.*

Pilulæ communes, Peſtilentiales dictæ.

℞. Aloes ℥.j.
Myrrhæ, Croci ana ℥.ß.
Vini albi q.ſ.
Fiat maſſa. * Mirificè aduerſus peſtiferę luis contagia populatim graſſantia pollent. Humores etiam ventriculo immerſos educunt. *Auicenna.*

Pilulæ peſtilentiales, Ruffi.

℞. Aloes, Ammoniaci ana ℥.j.
Myrrhæ ℥.ß.
Cum ſucco Limonum fiat maſſa.

Pilulæ contra peſtem, magiſtrales.

℞. Myrrhæ, Croci,
Boli Armeni, Coralli rubri,
Charabæ ana ʒ.j.
Myrobal. Chebularum ʒ.ij.
Aloes ʒ.vij.
Vini albi quantum ſufficit.
Fiat maſſa.

Pilulæ peſtilentiales.

℞. Aloes optimæ ʒ.ij.
Rhabarbari electi, Myrrhæ optimæ ana ʒ.j.
Zedoariæ ſelectæ, Croci ana ℈.j.

A Cum ſucco Citri, vel Limonum, vel Aurantiorum, vel Acetoſæ fiat maſſula, ex qua formentur pilulæ. Datur ex his ʒ.ß. ſingulis ſeptimanis. *Medici Baſilienſes.*

Pilulæ peſtilentiales aliæ.

℞. Aloes lotæ ℥.j.
Myrrhæ ℥.ß.
Agarici ʒ j.
Maſticis ʒ.j.ß.
Croci, Rhabarbari electi ana ʒ.ß.
B Boli Armeni ʒ.ß.
Spec. Hieræ picræ ʒ.j.
Diagridij ʒ.ij.
Cum vino fiant pilulæ. Valent contra peſtem. *Antonius de Bononia.*

Pilulæ contra vermes.

℞. Aloes ʒ.ij.
Myrrhæ, Scordij, Dictamni albi ana ℈ j.
Cum ſyrupo de Abſinthio fiant pilulę. Doſis ʒ.j.
C Et ſi puer ſit tenerior ʒ.ß. aut ℈.ij. *Hieronymus Mercurialis.*

DE PILVLIS PVRgantibus pituitam ex iuncturis.

Pilulæ de hermodactylis, maiores.

℞. Hermodactylorum,
Myrobal. Citrinarum, Aloes, Turbith,
D Colocynthidis, Bdellij, Sagapeni ana ʒ.vj.
Caſtorij, Sarcocollæ,
Euphorbij, Opopanacis,
Sem. Rutæ, ſem. Apij ana ʒ.iij.
Croci ʒ.j.ß.
Succi Braſſicæ q.ſ.
Fiat maſſa. Seruatur ad annos duos. Doſis à ʒ.j. vſque ad ʒ ij * Valent ad podagram, & dolores frigidos aliarum iuncturarum. *Meſues.*

Pilulæ arthriticæ.

E ℞. Hermodactylorum,
Turbith. Agarici ℥.ß.
Caſiæ ligneæ, Spicæ Indicæ,
Caryophyllorum, Xylabalſami,
Carpobalſami, Macis, Galangæ,
Zingiberis, Maſticis, Aſæ fœtidæ,
Fœniculi, Aniſi, Saxifragiæ,
Sem. Aſparagi, ſem. Ruſci, Roſarum,
Milij Solis, Salis gemmei ana ʒ.ij.
Scammonij ℥.j.
F Aloes optimæ ad pondus omnium,
Succi Fœniculi q.ſ.
Fiat maſſa. Siccetur & ſeruetur in charta, Ceræ liquatæ intincta, ad annum Doſis à. ʒ.j. vſque ad ʒ.ij. * Valent ad podagram, alioſq; articulorum dolores. *Nicolaus.*

Pilulæ arthriticæ aliæ.

℞. Betonicæ Myrrhæ,
Boli Armeni præparati, Iuæ arthriticę ana ʒ.j.
Pimpinellæ, Chamædryos, Aloes ana ʒ.ij.
Croci ℈.ß. Mellis roſ. colati q.ſ.

Miſce,

Misce, & fiat massa pilularum. Capiat duas pro A vna vice, per tres horas ante cibum, ad quantitatem Ciceris, singulis diebus: & videbis mirabilem effectum. *Innominatus.*

Pilulæ arthreticæ quatuor magistrorum.

℞. Hermodactylorum,
Gummi Hederæ ana ʒ.vj.
Turpeti gummosi, Myrobal. Chebulorum,
Pulp. Colocynthidis, Agarici ana ʒ.ij.
B Euphorbij, Diagridij,
Sarcocollæ, Opopanacis,
Serapini, Bdellij, Amomi ana ʒ.j.
Salis gemmæ, sem. Apij,
Petroselini, Rutæ domest.
Rad. Acori, sem. Cicutæ ana ʒ.ß.
Aloes ʒ.iij.
Diagridij ʒ.j.

Confice cum succo Iuæ, vel Fœniculi: imponatur puluis Iuæ. *Arnol. Villanouanus.*

C *Pilulæ podagricæ.*

℞. Agarici opt. Rhabarbari pul.
Masticis ana ʒ.j.
Croci ʒ.ß.
Succi siue extracti Hellebori nigri,
Succi Fumiterræ,
Succi siue extracti Colocynthidis,
Succi siue extracti Gentianæ,
Succi siue extracti Petasitæ,
D Extracti Rhabarbari ana ʒ.j.

Misce, & fiant pilulæ. *Henricus Vuolffius.*

Pilulæ fœtidæ maiores.

℞. Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis, Bdellij,
Colocynthidis, Rutæ agrestis,
Aloes, Epithymi ana ʒ.v.
Hermodactylorum, Esulæ ana ʒ.ij.
Scammonij præparati ʒ. iij.
Turbith ℥. ß.
E Cinnamomi, Nardi Indicæ,
Croci, Castorei ana ʒ.j.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Euphorbij ℈.ij.

Dissoluantur lacrymę in succo Porri, & fiat massa. Siccetur, & seruetur in charta, Ceræ liquatæ intincta, per annum. Dosis à ℈.ij. ad ʒ.j. * Vacuant pituitam crassam, crudam: ob id conferūt affectibus inde natis, arthritidi, podagræ, gonagræ dolori spinæ, & aliarum iuncturarum, ventriculi, colico, alphis, elephantiæ, alijsque cutis F vitijs. *Mesues.*

Pilulæ fœtidæ minores.

℞. Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis, Bdellij,
Myrrhæ ana ʒ.v.
Turbith ʒ. x.
Colocynthidis ʒ.vj.

Fiant vt priores. * Idem pollent. *Idem.*

Pilulæ ex Sagapeno.

℞. Sagapeni, Ammoniaci,
Bdellij, Opopanacis, Aloes,
Castorij, Rutæ agrestis ana ʒ.ij.
Colocynthidis ʒ. iij.
Salis gemmæ ʒ.j.
Succi Porri quantum sufficit.

Fiat massa. Siccetur, seruetúrque in papyro, Ceræ liquatæ intincta, per annos duos. Dosis à ℈. ij. ad ʒ.j. * Pituitam lentam purgant: ob id iuuāt paralysim, spasmum, dolorem iuncturarum, dorsi, podagramque frigidam. *Mesues.*

Pilulæ ex Opopanace.

℞. Opopanacis, Hermodactylorum,
Sagapeni, Bdellij,
Ammoniaci, Colocynthidis ana ʒ.v.
Croci, Castorij, Myrrhæ, Zingiberis,
Piperis nigri, longi, Cassiæ ligneæ,
Myrobalanorum Citrinarum, Indarum,
Belliricarum, Emblicarum ana ʒ.j.
Scammonij præparati ʒ.ij.
Turbith ℥.ß.
Aloes ℥.j.ß.
Succi Brassicæ q.s.

Fiat massa: siccetur & seruetur in charta, Ceræ liquatæ intincta, loco sicciore, per annum. Dosis ℈. ij. vsque ad ʒ. j. * Ad paralysim, spasmum cynicum, gonagram, podagram, & aliorum articulorum dolores, morbosque partium neruosarum frigidos, vtiles sunt. *Idem.*

Pilulæ de Sarcocolla.

℞. Sarcocollæ ʒ.iij.
Turbith ℥.ß.
Colocynthidis, Zingiberis ana ʒ.j.ß.
Salis gemmei ʒ.j.
Aquæ Rosarum q.s.

Fiat massa, quæ vt præcedens seruanda. Dosis ʒ. j. * Pituitam vacuant: ob id pituitosis affectibus commodant. *Idem.*

Pilulæ benedictæ.

℞. Spec. Benedictæ laxatiuæ ʒ.vj.
Mellis rosati q.s.

Fiat massa. Seruatur papyro munda, Ceræ liquatæ intincta, per annum. Dosis à ʒ.j. ad ʒ.ij. * Humores pituitosos, potissimùm ad articulos decumbentes eliciunt, à renibus quoque & vesica purgant. *Nicolaus.*

Pilulæ de Nitro.

℞. Aloes, Colocynthidis, Scammonij,
Bdellij, Hellebori nigri,
Gummi Arabici ana ʒ.ij.
Euphorbij, Nitri ana ʒ.j.

Cum succo Brassicæ fiat massa. * Valent ad crassos, frigidos, lentos & glutinosos humores, ex remotioribus partibus educendos, frigidis neruorum affectibus succurrūt, & humores ex alto euocant, quo nomine cerebri, & capitis pertinacibus affectib⁹, articularijs morbis, comitiali & resolutioni cōueniunt. Stomachicis & Ischiadicis succurrunt. Vertiginosos iuuant: pituitæ lentitiam dissipant, vtramq; bilem deturbant: vnde earum vsus in morbo Gallico. *Alex. Trallianus.*

DE PILVLIS PVRgantibus melancholiam ex hepate & splene.

Pilulæ ex Fumaria.

℞. Myrobal. flauarum, Chebularum, Indarum ana ℨ.v.
Aloes ℨ.vij.
Scammonij præparati ℨ. v.
Succi Fumariæ quantum sufficit.

Omnia in puluerem redacta comprehende succo, & siccari sinito: rursus trita succo excipiantur, siccentur: & sic tertiùm, & in pilulas formentur. Durant annum. * Soluunt humores acres, biliosos, pituitam salsam, & alios adustos, à quibus pruritus & scabies. *Auicenna.*

Pilulæ Indæ.

℞. Myrobal. Indarum, Hellebori nigri,
Polypodij ana ℨ.v.
Epithymi, Stœchadis ana ℨ. vj.
Agarici, Lapidis Lazuli loti,
Colocynthidis, Salis Indi ana ℥. ß.
Succi Eupatorij inspissati,
Nardi Indicæ ana ℨ. ij.
Zingiberis ℨ.j.
Spec. Hieræ simpl. ℥.j.ß.
Succi Apij q.s.

Fiat massa: quæ leuiter siccata, seruetur in charta munda ceræ liquatæ intincta, per annum. Datur à ℈.ij. ad ℨ.j. * Valent ad affectus melãcholicos, cancrum non vlceratũ, elephantiam, alphos nigros, curatu difficiles, melancholiam morbum, & inde ortum tumorẽ & mœrorem, quartanam, icterum, spleniticum, & splenis dolorem. *Mesues.*

Pilulæ de lapide Lazuli.

℞. Lapidis Lazuli loti ℨ.vj.
Epithymi, Polypodij ana ℥.j.
Caryophyllorum, Anisi ana ℥.ß.
Scammonij præparati, Hellebori nigri,
Salis Indi ana ℨ.ij. ß.
Agarici electi ℥.j.
Spec. Hieræ simpl. ℨ xv.
Succi Endiuiæ quantum sufficit.

Fiat massa: leuiter siccata seruetur in papyro mũda, Ceræ liquatæ intincta. Dosis à ℈. ij. ad ℨ.j. * Valent ad affectus melancholicos, & bile vsta natos. *Mesues.*

Pilulæ de lapide Armeno.

℞. Lapidis Armeni loti,
Spec. Hieræ simpl. ana ℨ.v.
Polypodij, Epithymi ana ℥.j.
Scammonij præparati ℨ. iij.
Caryophyllorum ℨ. ij.
Salis Indi ℨ.j.ß.
Succi Solani quantum sufficit.

Fiat massa, siccetur leuiter, & in charta munda, Ceræ liquatæ intincta, seruetur per annum. Dosis à ℈.ij. ad ℨ.j. * Melancholiam & bilem vstam multiplicem vtramque clementer vacuant: ob id morbis inde natis conferunt. *Mesues.*

A *Pilulæ contra morbum Gallicum.*

℞. Ellebori nigri, triti ℥.j.
Præcipitati ℥.ß.
Fol. Senæ Alex. ℥.ij.
Croci ℨ.j.

Misce, & cum Melle albo fiat massa pilularum. Dosis à ℨ. j. vsque ad ℨ. ij. *Fiorauantus.*

Pilulæ Mercuriales ad morbum Gallicum.

B Nonnulli post purgationem vniuersalem sequentibus pilulis Gallicam luem curant.

℞. Rhabarbari electi ℥. x.
Scammonij ℨ.iij.

Terantur, succum, vel syrupum de Limonibus affundendo,

Argenti viui, panno conclusi, vt granis minimis effluat ℥.ij. vel ℨ.vj.

Extinguatur diligenter eodem succo: cumq; satis extinctum, & mixtum fuerit sæpe de eodem C succo, vel syrupo affundendo, adde Farinæ triticeæ ℨ. ij. Moschi ℨ. j Fiant pilulæ quinque pro drachma, diligenter deauratæ. Nam aurum mirificè hydrargyri noxam reprimit. Sumat quotidie vnam pilulam sex horis ante cibum: illisque triginta dies vtatur. Interea verò nullo alio vtatur medicamẽto, nec cathartico, nec topico: sed bis in hebdomada tantùm bibat aquæ Fœniculi ℥.j. & aquæ vitæ ℥.ß. *Ant. Chalmeteus.*

D DE PILVLIS PVRgantibus humores serosos.

Pilulæ de Mezereo.

℞ Foliorum Thymelææ aceto infusorum & exiccatorum ℨ.v.
Myrobal. flauarum ℥.ß.
Myrobal. Chebularum ℨ.iij.
E Mannæ q.s.

Tamarindorum aqua Cichorij solut. q.s. ad formandum. * Serosum excrementum valenter purgant, seu aquas: ob id hydropem iuuant. Dantur à ℨ.j. ad ℈.iv. *Mesues.*

Pilulæ de Euphorbio.

℞. Euphorbij, Colocynthidis, Agarici,
Bdellij, Sagapeni ana ℨ.ij.
Aloes ℨ v.
F Succi Porri q.s.

Fiat massa. Siccetur leuiter, & in charta munda Ceræ liquatæ intincta, seruetur per annum. Datur à ℨ j. ad ℈. iv. * Ad emittendam hydropicorum flauam aquam, & materiam tumoris discutiendam valent, opem quoque afferunt lumborum doloribus, & podagræ humida causa concitatæ, *Idem.*

Pilulæ Hydragogæ.

℞. Hieræ simplicis cum Agarico ℥.ß.
Rhabarbari,
Myrobalanorum Chebulorum ana ℨ.j.

Foliorum

Foliorum Chamelææ infusorum in Aceto vini, cui incoxêre mala Cydonia & exempta, extra solem arescant, repetitaq; infusione à recentato aceto, & maceratione facta per horas 24. & deinde exiccatorum ℥.ß.
Trochiscorum alhandel ʒ.ß.
Nucis myristicæ,
Caryophyllorum ana ℈.ß.
Fiat massa cum succo radicum Iridis. Datur ℈.j. superdormiat & mox iusculum pisorũ sorbeat. *Heurnius.*

DE PILVLIS PVRGANtibus humores mixtos à capite.

Pilulæ sine quibus.

℞. Aloes lotæ ʒ.xiv.
Myrobal. flauarum, Chebularum,
Indarum Belliricarum, Emblicarum,
Rhabarbari, Mastiches, Absinthij,
Rosarum, Violarum, Senæ,
Agarici, Cuscutæ ana ʒ.j.
Scammonij præparati ʒ.vj.ß.
Macerato scammonio in succi Fœniculi q.s. infusionem panno lineo colligatam fortiter exprime manibus oleo violato inũctis, & cum expressione fiat massa: siccetur leniter, & papyro munda ceræ liquatæ intincta, seruetur per annum. Dosis à ℈. ij. ad ʒ.j. * Mirificè pituitam, bilem, & humorem melancholicum purgant & ad suffusiones, oculorumq; claritatem conducunt, visum conseruantes: aurium dolorem sanant, & iliosis conferunt. *Nicolaus.*

Pilulæ lucis maiores.

℞. Rosarum, Violarum, Absinthij,
Colocynthidis, Turbith, Cubebarum,
Calami aromat. Nucis mosch. Spicæ Indicæ,
Epithymi, Carpobalsami, Xylobalsami,
Sem. Seselios, sem. Rutæ, Schœnanthi,
Mastich. rad. Azari, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Anisi, sem. Fœniculi,
Sem. Apij, Casiæ ligneæ,
Croci, Macis ana ʒ.ij.
Myrobal. Citrinarum, Chebularum,
Indarum, Belliricarum, Emblicarum,
Rhabarbari ana ℥.ß.
Agarici, Senæ ana ʒ.v.
Euphragiæ ʒ.vj.
Aloes succocitrinæ ℥.xj. ʒ.ij.
Succi Fœniculi quantum sufficit.
Fiat massa: leuiter siccetur, & in papyro, ceræ liquatæ intincta, seruetur per annum. Datur à ℈.ij. ad ʒ j. * Excrementa capitis pituitosa educunt, visumq; roborant. *Mesues.*

Pilulæ lucis, minores.

℞. Xylobalsami, Carpobalsami ana ʒ.j.
Rad. Chelidoniæ ʒ.v.
Rosarum, Violarum, Absinthij,
Euphragiæ ana ʒ.iij.
Senæ Epithymi, Myrobal. flauarum,
Chebularum, Indarum, Belliricarum,
Emblicarum, Agarici, Colocynthidis,
Schœnanthi, Lycij,
Lapidis lazuli loti ana ʒ.ij.ß.
Aloes lotæ ℥.vj.
Succi Fœniculi, aut Chelidoniæ quantum sufficit.
Fiat massa. Seruatur in charta munda, ceræ liquatæ intincta per annum. * Excrementa capitis pituitosa educunt, visumq; roborant: atram tamen bilem magis vacuant. *Mesues.*

Pilulæ capitales.

℞. Artanitæ, Colocynthidis, Agarici,
Turpeti, Hermodactylorum ana Gr.xxiv.
Zingiberis, Caryophyllorum, Macis,
Ligni Aloes, Salis gemmæ ana Gr.xij.
Diagridij ℈.j.
Aloes lotæ ʒ.x.
Cum Hiera simplici fiant pilulæ vij. pro drachma. *Nicolaus Stocker.*

Pilulæ ad omnem dolorem capitis.

℞. Aloes hepaticæ lotæ ℥.iij.
Bryoniæ, Masticis ana ℥.j.
Cum vino fiant pilulæ. Conferunt omni dolori capitis, memoriam reparant, & lætificant. *Francisc. Gozad.*

Pilulæ ad dolorem capitis, ex phlegmate & melancholia.

℞. Myrobal. Chebulorum, Myrobal. Belliricorum,
Myrobal. Emblicorum ana ʒ.iij.
Salis ʒ.ß.
Stœchados ʒ.ij.
Hieræ picræ ℥.j.
Pulpæ colocinth. ℥.ß.
Absinthij ʒ.ij.
Agarici ℥.j.
Turpeti, Epithymi ana ʒ.xv.
Hellebori nigri ʒ.v.
Fiat massa. Dosis à ʒ.j. vsque ad ij. ß. *Auicenna.*

Pilulæ saluæ mundificantes caput.

℞. Turpeti, Aloes ana ʒ.x.
Colocynthidis, Scammoneæ ana ʒ.iij.
Anisi, Salis ana ʒ.ij.
Fiat massa cum vino. Dosis aur.j. *Auicenna.*

Pilulæ ad dolorem capitis ex melancholia.

℞. Epithymi, Agarici ana ℥ ß.
Polypodij ʒ.iij.
Hieræ ʒ.vii.
Salis ʒ.ij.ß.
Myrobal. Indarum ʒ.v.
Lapidis Lazuli ʒ.ij.
Dosis ʒ.ij. *Auicenna.*

Pilulæ ad melancholiam, validiores.

℞. Pæoniæ, Myrrhæ, Stœchados Arabici,
Melissæ, Thuris, Croci, Myrobal. trium,
Rosarum ana ʒ.j.
Trochisc. de agarico, Polypodij, Ephithymi,

Senæ, Lapidis Lazuli loti & præparati,
Boli Armeni præparati ana ʒ.iij.
Aloes lotæ ℥.ij.
Cum vino fiant pilulæ. *Idem.*

DE PILVLIS PVRGANTIBUS humores mixtos à stomacho.

Pilulæ hieræ simplicis.

℞. Aloes ʒ.l.
Cinnamomi, Xylobalsami, Azari,
Spicæ Indicæ, Croci, Masticheș ana ʒ.iij.
Mellis rosati quantum sufficit.

Fiat massa. Seruatur per annum in charta munda, ceræ liquatæ intincta. Dosis ad ʒ. ij * Aduersus vitia ventriculi ex humoribus biliosis & pituitosis nata prosunt. *Galenus.*

Pilulæ de hiera composita.

℞. Cinnamomi, Spicæ indicæ,
Croci, Schœnanthi, Azari,
Xylocassi ꝟ Xylobalsami,
Carpobalsami, Violarum, Absinthij
Epithymi, Agarici, Rosarum,
Turbith, Colocynthidis, Mastiches ana ℈.ij.
Aloes ʒ.x.℈.ij.
Aquæ Endiuiæ quantum sufficit.

Fiat massa, in papyro munda, ceræ liquatæ intincta, seruanda per annum. Dosis vt suprà. * Opem ferunt vitijs capitis, neruorumq; ab humoribus pituitosis procreatis.

Pilulæ Assaieret.

℞. Spec. Hieræ picræ Gal. ʒ.ij.
Mastiches, Myrobal. Citrinarum ana ʒ.j.
Aloes ℥.ß.
Succi Maioranæ quantum sufficit.

Fiat massa, in charta munda, ceræ liquatæ intincta, seruanda per annum. Dosis ad ʒ.ij. * Bilem flauam & pituitam vacuant. *Auicenna.*

Pilulæ ex Turbith.

℞. Turbith gummosi ʒ.x.
Mastiches ℥.ß.
Rosarum rubrarum ʒ.iij.
Aloes ℥.ij.ʒ.j.
Succi Absinthij quantum sufficit.

Fiat massa. * Materiã pituitosam putrẽ & aquosam ex ventriculo & cerebro vacuant. *Mesues.*

Pilulæ ex Turbith aliæ.

℞. Turbith, Myrobalanorum,
Citrinarum, Aloes ana ʒ.x.
Mastiches, Rosarum, Spicæ ana ʒ.ij.ß.
Anisi ʒ.j.ß. Croci ʒ.j.
Salis Indi ʒ.ij.

Idem quod sequentes promittunt.

Pilulæ ex Turbith aureæ.

℞. Turbith optimi ʒ.xvj.
Aloes ℥.j.ß.
Mastiches, Rosarum ana ʒ.vij.
Myrobal. flauarum ʒ.x.
Croci ʒ.iv.

A Succi Absinthij quantum sufficit.

Fiat massa, in charta mundà, ceræ liquatæ intincta, seruanda per annum. * Bilem & pituitam citra molestiam purgant, hepar & ventriculum roborant, coctionem iuuant. *Mesues.*

Pilulæ de Aloe & Mastiche.

℞. Aloes ℥.j.
Mastiches ℥.ß.
Caryophyllorum, Rosar. rubrarum ana ʒ.j.
B Croci, Diagridij ana ℈.ij.
Succi Absinthij, vel
Succi Fœniculi quantum sufficit.

Fiat massa. * Respiciunt virtutem naturalem: purgant incolumiter stomachum à phlegmate & à cholera. *Nicolaus.*

Pilulæ de Aloe lota.

℞. Aloes lotæ cum succo rosſ. rubrarum ℥.j.
Agarici trochiscati ʒ.iij.
Mastiches ʒ.ij.
C Spec. Diamoschi dulcis ʒ.ß.
Vini maluatici q.s.

Fiat massa, in papyro munda, ceræ liquatæ intincta, seruanda per annum. * Ventriculum, cerebrum, viscera reliqua, oculos, vterum, putridis humoribus purgant, & roborant. *Incertus.*

Pilulæ de Aloe rosata.

℞. Aloes rosatæ optimæ & pellucidæ ℥.j.

Cum vino formentur pilulæ, pro drachma quot
D voles. * Minus purgant, magis roborant. Aloe rosata dicitur, quæ succo rosarum sæpius est elota, aut quæ eundem succum sæpius imbiberit. *Augustani.*

Pilulæ do Aloe rosata, aliter.

℞. Foliorum rosſ. viridium ℥.iv.

Terantur, seu incidantur minutissimè, & cum Aloes ℥.vj. incorporentur: quibus exiccatis denuò addantur totidem rosæ, & tertiùm reiterentur: postea formetur massa, quæ vsui reseruetur. *Ar-*
E *noldus Villanouanus.*

Alia elegans Aloes præparatio.

Aloen parant magni quidam viri, ita vt omnem noxam exuat hoc modo: Cùm Syrius æstiuo solstitio flagrat, pulueri Aloes remiscent Serum lactis, dum pultis characterem trahat: soli exponant dum indurescat. Iterum in puluerem comminuunt & succum Endiuiæ affundunt, denuoq; siccant: tandem in pollinem vertunt, ac
F Rosarum Persicarum succo imbuunt: & sæpius eandem historiam peragunt: vltimo siccatum in vsum reponunt, & ex ea pilulas efformãt. *Heurn.*

Pilulæ imperiales, magistrales.

℞. Cinnamomi, Amomi, Anisi, Mastiches,
Cardamomi minoris, Zingiberis,
Zedoariæ, Maceris, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum, Croci, Cubebarum,
Ligni Aloes, Turbith, Mannæ,
Agarici, fol. Senæ, Spicæ Indicæ, Myrobal.
Citrinarum, Chebularum, Indarum,
Bellitricarum Emblicarum, ana ℈.j.

Rhabar-

Rhabarbari ℥.j Aloes ℥.ij.
Syrupi rosſ.lax. quantum ſufficit.

Fiat maſſa. *Modicum ſoluunt, & plurimum confortant ſtomachum, & omnia inteſtina frigida: muniunt virtutes naturales, remouent frigiditatem, clarificant ſanguinem & ſpiritum.

Pilulæ Aureæ ſiue Magicæ.

℞. Fol. auri Gr. xij.
Thuris, Myrrhæ, Croci,
Ligni aloes, Cinnamomi, Cort. mali citri,
B Meliſſæ, Serici coccinei crudi, Mentæ,
Been albi, Been rubri ana ℥.ß.
Roſarum rub. Santali rubri, Coralli rubri,
Myrobal. Emblicarum,
Myrobal. Chebularum,
Myrobal. Indarum ana ʒ.j.
Aloes lotæ ad pondus omnium.

Cum vino optimo confice pilulas. Pituitam, atram bilem educũt abſq; moleſtia: ſingula membra corroborant, ſpiritus acuunt, & illuminant: C ita eos dilatant, ne cõſtricti mœſtitiam pariant, ſed dilatatione, & lumine gaudeant, ita rurſus ſtabiliunt, ne extenſione nimia euaneſcant. *Marſilius Ficinus.*

Pilulæ Angelicæ Fiorauanti.

℞. Colocynthidis ℥.iv.
Aquæ vitæ optimæ circulatæ ℔ j.

Macerentur per dies tres: inde fiat fortis expreſſio: cui adde

Aloes hepaticæ, Elleb. nigri, Myrrhæ ana ℥.j. D

Miſceantur tria, & ponãtur in loco calido dum ferè exiccentur: mox adde

Croci, Cinnamomi, Sulphuris flaui ana ℥.ß.

Incorpora bene, & permitte, dum perfectè exiccentur: inde cum melle fiat maſſa, in vaſe plumbeo ſeruanda. Doſis ʒ.j. Valent ad omnia genera morborum. Purgant bilem vtranq; & pituitam clementer, ita vt etiam grauidis mulieribus exhiberi ſine periculo poſſint. Febres omnes & E catarrhos ſanant.

Pilulæ Aquilinæ Fiorauanti.

℞. Conſeruæ roſarum ℥.iij.
Ligni aloes ʒ.j.
Olei vitrioli Gr. x.
Cinnamomi electi ℈.ij.
Lapidis philoſophici noſtri ℥.j.
Sacchari albi ℥.ij.

Miſce, & cum ſyrupo acetoſo fiat maſſa. Doſis ʒ.j. vſque ad ʒ ij. cum vino. Valent ad omnes infirmitates: purgantq; ſine nocumento.

Pilulæ Magiſtrales.

℞ Olibani, Maſticis, Myrrhæ, Sarcocollæ,
Aloes hepaticæ, Ellebori nigri Turpeti,
Colocynthidis, Croci ana quantum ſatis eſt.
Moſchi ℈.ß.

Terantur minutiſſimè & cum melle roſato, & aqua vitę fiat maſſa pilularum. Doſis ʒ.ij. ad ʒ.iij. Purgant humores corruptos viſcoſos & craſſos: corpora à putredine conſeruant: conferunt po-
A dagricis, nec non Gallico morbo affectis. *Fiorauantus.*

Pilulæ ſaluberrimæ.

℞. Myrrhæ electæ, Croci,
Oſſis de corde Cerui, Caphuræ,
Spodij, ſem. Ocymi ana ʒ ß.
Ligni aloes ℈.j. Gr. v.
Boli Armeni cum aqua roſ. præparati ℈.j.
Been albi ℈.ß. Gr. v.
Flor. Bugloſſæ ʒ.j.
Caryophyllorum, Cort. mal. citri,
Sem. Citri, Zingiberis ana ℈.j.
Ambræ griſeæ electæ Gr. v.
Hyacinthorum, Granatorum ana ℈.ß.
Agarici optimi, Rhabarbari electi ana ʒ.j.
Spicæ Indicæ ℈.ß.

Aloes hepaticæ elect. & elotæ, ad pondus omnium. Cum aqua Bugloſſæ fiat maſſa non nimis ſpiſſa. Iſtæ pilulæ poſſunt circa adminiſtrationem acui cum

Diagridio, Trochiſcorum, Alhand. ana quantum ſatis eſt.

Et formentur pilulæ.

Pilulæ.

℞. Myrobal. Chebulorum ʒ.iij.
Roſarum rubr.
Santali rubri,
Emblicorum,
Cinnamomi electi,
Croci, Cort. mali citri,
Been albi,
Been rubri,
Meliſſæ ana ʒ.j.
Aloes electæ riteq; ablutæ ʒ.xij.

Cum vino fiant pilulę: quibus hebdomada qualibet ſemel vtaris diluculo, eo ſcilicet pondere, quo naturæ tuæ conueniat, æſtate quidem cum aqua roſacea, aliàs verò cum vino. Pitutiam & atram bilem euacuant. *Marſilius Ficinus.*

Pilulæ Galeni ad laxandum.

℞. Diagridij ʒ.iij.
Colocynthidis, Aloes ana ℥.ß.
Myrrhæ ʒ.ij.
Maſticis ʒ.j.

Fac pilulas cum vino, ad modum ciceris.

Pilulæ de Elaterio.

℞. Aloes ℥.ij. Maſticis ℥.j.
Elaterij ℥.iij.

F Cum ſucco cucumeris aſinini conficitur. Da iij. vel v. Suauiter ducunt, & principaliter melancholiam, & phlegma purgant ſiue choleram rubeam. *Nicolaus.*

Pilulæ aliæ.

℞. Aloes lotæ ℥.j.
Myrobal. Emblicorum,
Myrobal. Chebulorum ana ʒ.ij.
Maſticis, Roſarum rubr. ana ʒ.ij.

Cum vino fiant pilulæ. Pituitam, atramq; bilem euacuant. *Marſ. Ficinus.*

DE PILVLIS PVRGANtibus humores mixtos ab hepate.

Pilulæ de tribus.

℞.Rhabarbari,Agarici,
Aloes lotæ ana ʒ.ij.ß.
Syrupi roſ.lax.quantum ſufficit.
Fiat maſſa,in charta munda, ceræ liquatæ intincta,ſeruanda per annum.

Pilulæ ex Halicacabo.

℞. Abſinthij,ſucci Abſinthij,
Succi Eupatorij,Aloes,
Myrobal. flauarum,Maſtiches,
Croci,Rhabarbari, Cancami loti,
Aſari,Aniſi,Caſiæ ligneæ,
Sem. Fumariæ ana ʒ.ij.
Hieræ picræ ʒ.iij.
Aquæ Solani quantum ſufficit.
Fiat maſſa. * Ad febres diuturnas ex humoribus varijs ortas,obſtructionem hepatis ſoluunt, & inde ortum dolorem, & incipientem hydropem: dantur à ʒ.j.ad aur.j.ß. *Meſues.*

Pilulæ ad Hydropem.

℞. Spicæ Indicæ,& Romanæ ana ℥.ß.
Agarici,Ariſtolochiæ,Amomi,
Croci,Aeris combuſti,Epithymi,
Maſticis,Hyperici,Coſti,
Chamædryos ana ʒ.iij.
Myrrhæ,Kerfe medicinalis,
Squinanthi,Tithymali ana ʒ.j.
Aloes ℥.j.
Puluuerizētur, & cū aqua fiat maſſa pilularum. Doſis ʒ.ij.cum vino. *Galenus.*

Pilulæ Philagrij.

℞. Trochiſcorum Diarrhod.
Trochiſc.de rhabarbaro ana ℥.ß.
Succi Eupatorij,

A Succi Spinæ albæ ana ʒ.ij.
Abſinthij ʒ.j.ß.
Myrobal.citrinorum, ſem. Cuſcutæ,
Turpeti ana ℥.ß.
Agarici, Aloes ana ℥.j.
Salis Indi ℥.j.ß.
Confice cum aqua Fœniculi. Doſis ʒ.ij.* Valent ad febres antiquas. *Meſues.*

B DE PILVLIS PVRGANtibus humores mixtos à toto.

Pilulæ aggregatiuæ, maiores.

℞. Myrobal flauarum,
Rhabarbari ana ℥.ß.
Succi Eupatorij,
Succi Abſinthij ana ℥.iij.
Scammonij præparati ʒ.vj.
C Myrobal. Chebularum,Indarum,
Agarici,Colocynthidis,
Polypod.ana ʒ.ij.
Turbith,Aloes ana ʒ.vj.
Maſtiches,Roſarum rubr.
Salis gemmæ,Epithymi,
Aniſi,Zingiberis ana ʒ.j.
Craſſiuſculè omnia conterantur,& cum electuarij roſar. Meſuæ quantum ſufficit, fiat maſſa,in charta munda, ceræ liquatæ intincta, ſeruanda per annum. Doſis ad ʒ.j.* Valent ad diutur-
D nas febres, & vitia capitis, ventriculi, & iecinoris. Humores item bilioſos, & pituitoſos educunt. *Meſues.*

Pilulæ aggregatiuæ,minores.

℞. Myrob.Citrinorum,Indorum,
Emblicorum ana ʒ.iij.
Maſticis,Aniſi, ſucci Eupatorij,
Succi Abſinthij,ſucci Roſarum ana ʒ.ij.
Rhabarbari ʒ.v.
E Spec.Hieræ Picræ Galeni ℥.j.ß.
Cum ſucco Apij formetur maſſa. *Meſues.*

De Con-

De Confectionibus aromaticis solidis, tabulis & rotulis, Sectio XXXIX.

CONFECTIONVM solidarũ alię rotundæ sunt, & vocantur Rotulæ, alię sunt frusta aut tabulata, & dicuntur vulgò Morselli, &c. Frusta verò sunt vel quadrata, vel oblõga, &c. Porrò tabularum aliæ

DE TABVLIS CALFAcientibus caput.

Orbiculi diambræ.

℞. Spec. Diambræ ℥.vj.
Sacchari albi in aqua Fœniculi vel Maioranæ diſſoluti ℔.j.

Saccharum ad exactam perfectionem coquitur: deinde ab igne remotum, ligneo piſtillo agitatur, & ſpecies inijciuntur, ac probè miſcentur: poſtea per plicam lebetis in tabulam, farina vel puluere aliquo, vt cinnamomi, ſtratam, ſpatula aſſiduè ſaccharum pari & æquali quantitate extrahatur: quod decidens placentulæ modo in orbem concreſcit. Si quid verò remanet in lebete, dureſcit iterum, ſed pauca aqua affuſa liqueſcit: deinde extrahatur vt prius. Rotulæ concretæ digitis ſingillatim auferantur, & farina ſuperficiei inferiori adhærente penicillo aut panno abſterſa, in cribrum conijciantur, & vlterius in calido loco exiccentur: in ligneis arculis ex tilia aut ſimili materia inodora condantur. Poſtea in ſicco & calido loco reponantur.* Cerebrum, cor, & ſtomachum confortant.

Orbiculi diamoſchi.

℞. Diamoſchi ʒ.vj.
Sacchari albi aqua Fœniculi diſſoluti ℔.j.

Fiant orbiculi, vt antea dictum. * Malis cerebri frigidis, vertigini, comitialibus, & difficulter ſpirantibus ſuccurrunt.

Confectio Fœniculi orbiculata.

℞. Sacchari albiſſimi in aqua roſ. diſſol. ℔.ß.

Saccharum ad perfectionem exactam coquitur: deinde ab igne remotum, diu piſtillo agitetur, addanturq́;

Olei Fœniculi ℈.j. vel ʒ.ß.

Probè miſcentur: deinde per plicam lebetis in tabulam farina ſtratam, ſpatula aſſiduè ſaccharum pari & æquali quãtitate extrahitur. Rotulæ concretæ digitis auferãtur, exiccentur, in ligneis arculis condantur, & ſicco loco reponantur.* Capitis affectibus conferunt, viſum acuunt, pectoris anguſtiæ & difficultati ſpirandi ſuccurrunt.

DE TABVLIS CALFAcientibus pectus.

Tabulæ diaireos.

℞. Spec. Diaireos S. ℥ ß.
Sacchari albi in aqua capill. Veneris vel Fœniculi diſſoluti ℔.ß.

Saccharum ad perfectionem coquitur, agitatur, deinde ſpecies miſcẽtur: poſtea ſaccharum fluidum adhuc in tabulam æqualiter ſitam, effunditur, ſuperficiesq́ue eius acie cultri perſtringitur: poſtquam ſaccharum induruit, tota maſſa tollitur, & in ſuas portiones pro modo linearũ frangitur: demum tabulæ in arculis ligneis, ſicco loco, reponuntur. * Tuſſiculoſis, difficulter ſpirantibus auxiliatur, &c.

A *Orbiculi ſeu trochiſci bechici.*

℞. Sacchari albiſſimi ℔.j.
Sacchari candi optimi, Sacchari penidij ana (℥.iv.
Ireos ℥.j. ʒ.vij.
Amyli ℥.ij.ß.
Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua roſacea factæ, quantum ſufficit.

Formentur trochiſci parui, & ſignentur. * Auxiliantur tuſſiculoſis & difficulter ſpirantibus.

B
DE TABVLIS EXCALfacientibus ventriculum.

Tabulæ aromatici roſati.

℞. Specierum aromat. roſ. ℥.ß.
Sacchari albi in aqua roſ. diſſoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ, vt ſuprà dictum eſt. * Ventriculo imbecillo, alijſque nutritioni deſeruientibus inſtrumentis ſuccurrunt.

Tabulæ Diacymini.

C ℞. Spec. Diacymini ℥.ß. vel ʒ.vj.
Sacchari albi in aqua Fœniculi diſſoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ, eo modo, quo dictum eſt. * Noxam ventriculi corrigunt: tuſſiculoſis, difficultati ſpirandi, inflationibus ſunt adiumento.

Tabulæ Dianiſi.

℞. Spec. Dianiſi ℥.ß. vel ʒ.vj.
Sacchari albi in aqua Aniſi vel Fœniculi diſſoluti ℔.ß.

D Fiant tabulæ ſecundùm artem. * Craſſis flatibus in ventriculo natis, eiuſdemq́ue perfrictioni ſuccurrunt.

Confectio aniſi tabulata.

℞. Sacchari albiſſimi in aqua roſar. diſſoluti ℔.ß.

Coquitur ad perfectionem, deinde ab igne remouetur, piſtillo diu agitatur, additurque

Olei Aniſi ℈.j. vel ʒ.ß

Miſcentur: deinde per plicam lebetis in tabulam
E farina ſtratam ſpatula aſſiduè ſaccharum pari & æquali quantitate extrahitur. Rotulæ concretæ ſiccantur, & in ligneis arculis, ſicco loco reponuntur. * Ad cruditatem ſtomachi ex flatibus, vomitionem, aquam inter cutem, fluorem vteri album valent, &c.

Confectio Caryophyllorum orbiculata.

℞. Sacchari albi, in aqua roſ. diſſoluti ℔.ß.
Olei Caryophyllorum ℈.j.

F Fiant orbiculi, modo, quo iam dictũ eſt.* Ventriculo, iecori & cordi proſunt.

Confectio Zingiberis cocti.

℞. Cinnamomi electi ʒ.ij.
Nucis moſchatæ ʒ.j.
Caryophyllorum ℈.iij.
Macis ℈.j.

Incidantur omnia craſsè, adde

Zingiberis tenuiſſimè triti ʒ.vj.
Sacchari aqua roſ. diſſoluti ℥.xvj.

Fiat confectio in morſellis. * Ventriculum frigidum roborat, & firmat. *Auguſtani.*

DE

DE TABVLIS EXcalfacientibus hepar.

Tabulæ Diacurcumæ.

℞. Spec. Diacinnamomi ℥ ß.

Sacchari albi, in aqua Eupatorij dissol. ℔. ß.
Fiant tabulæ, modo suprà dicto. * Hepatis & lienis ægritudines eradicant, hydropem curant.

Tabulæ Dialaccæ.

℞. Spec. Dialaccæ ℥. ß. vel ʒ. vj.

Sacchari albi, in aqua Eupatorij dissol. ℔. ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Iecinoris & lienis obstructiones, inflationes, & renum durities sanant: aquæ inter cutem causas omnes discutiunt, menses mouent, &c.

DE TABVLIS CALFAcientibus matricem.

Tabulæ de Gemmis.

℞. Spec. Diagemmæ ℥. ß. vel ʒ. vj.

Sacchari albi in aqua Arthemisiæ dissol. ℔. ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Malis cordis, ventriculi, cerebri, iecinoris, & vteri frigidis auxiliantur.

DE TABVLIS REFRIgerantibus caput.

Diacodion solidum.

℞. Capitum papaueris albi, mediocri magnitudine, nec nimis viridium, neque supra modum maturorum, num. xx.

Aquæ pluuiæ, aut fontanæ ℔. iij.
Macerentur horis viginti: deinde coquātur, donec contabuerint capita, & colentur: ad extremum adde sacchari sufficientem quantitatem, & coquatur, vt est artis. * In peruigilijs, & fluxionibus è capite tenuibus valent. *August.*

DE TABVLIS REFRIgerantibus pectus.

Tabulæ Diatragacanthi frigidi.

℞. Spec. Diatragacanthi frigidi, ℥. ß. vel ʒ. vj.

Sacchari albi in aqua violarum dissol. ℔. ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Omnibus pulmonum & thoracis vitijs aridis, maximè tabidis, macie confectis, medentur: inflammatione lateris laborantibus, omnibusq; tussibus calidis & siccis, &c.

Tabulæ Diapenidij, sine speciebus calidis.

℞. Spec. Diapenidij, sine speciebus calidis ℥ ß. vel ʒ. vj.

Sacchari albi, in aqua violarum dissol. ℔. ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Valent aduersus omnem thoracis noxam, tussim à calore contractam, vocis iacturam: tabidis deniq; & purulenta excreantibus succurrunt.

Saponea.

℞. Amygdal. dulcium mundatarum ℥. ij.

Amyli purissimi & noui ℥. ß.

Sacchari albi clari ℔. j.
Ex hoc saccharo nouem vnciæ sumantur cum contusis amygdalis, quæ simul mixta per densum setaceum percolentur, & ad ignem suspendantur: cumq; spissari amylum cœperit, tum reliquæ tres sacchari vnciæ ad prædictam compositionem addantur, & ad perfectam cocturam redigantur: ad quam cum peruenerit, in bolos, quos morsellos vocant, fingatur. Minori porrò coctura linctus formam induit. Prodest ad pectoris vitia, tenues destillationes à capite ad subiectas partes emanantes incrassat, tussim sedat, pectus mundat, ac roborat. *August.*

DE TABVLIS REFRIgerantibus cor.

Tabulæ diamargaritonis frigidi.

℞. Spec. Diamarg. frig. ℥. ß.

Sacchari albi in aqua ros. dissoluti ℔. ß.
Fiant tabulæ secūdùm artem. * Omnem virium imbecillitatem firmant, cor confortant, &c.

Manus Christi Perlata.

℞. Sacchari clarificati ℔. j.

Aquæ rosarum ℔. ß.

Margaritarum minutissimè tritarum ℥. ß.
Saccharum & aqua rosacea coquuntur simul, dum aqua euanescat, & saccharum iustam crassitiem cōæquatur: in fine margaritæ adduntur, atq; super marmor, vel tabulam farina stratam, infunditur, & rotulæ formantur. * Medentur deiectis viribus, ardentibus febribus, & imaginationes falsas abolent.

DE TABVLIS REFRIgerantibus hepar.

Tabulæ Diarrhodon.

℞. Spec. Diarrhodon Abbatis sine spec. calidis ℥. ß. vel ʒ vj.

Sacchari albi, in aqua Endiuiæ dissoluti ℔. ß.
Fiant tabulæ secundùm artem * Valent aduersus ventriculi calorem, iecoris, lienis, pulmonumque, contra viscerum dolores, & omnem totius corporis noxam à calore proficiscentem.

Tabulæ Triasantali.

℞. Spec. Triasantali ℥. ß. vel ʒ. vj.

Sacchari albi, in aqua Cichorij dissoluti ℔. ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Pollent aduersus iecoris & ventriculi calorem mirum in modum: tabidis & regio morbo correptis prosunt.

DE TABVLIS PVRgantibus bilem.

Tabulæ ex electuario de succo Rosarum.

℞. Spec. Electuarij de succo Rosarum ʒ. vj.

Sacchari albi in aqua endiuiæ dissoluti ℔.ß. A
vel ℥.iv.
Fiant tabulæ quadratæ ponderis drachmarum quatuor. Datur ℥.ß. * Flauam bilem purgant citra molestiam.

Zingiber laxatiuum.

℞. Zingiberis ʒ.ij.
Cinnamomi, Caryophyll. ana ʒ.j.
Nucis moschatæ, Galangæ ana ℈.j.
Croci G xiv.
Turbith ℈.j.ß.
Diagridij ʒ.iij.
Sacchari ℥.iv.
Fiat confectio in morsellis. *Augustani.*

DE TABVLIS PVRGANTIBUS pituitam.

Tabulæ Diaturbith cum Rhabarbaro.

℞. Turbith optimi ℥.j.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Hermodactylorum ℥.j.
Rhabarbari ʒ x.
Diagridij ℥.ß.
Santali albi, Sãtali rubri, Violarum ana ʒ.j.ß.
Masticis, Anisi, Cinnamomi, Croci ana ʒ.ß.
Sacchari albi ℔.j.℥.ij.ʒ.ij.
Fiant tabulæ. * Flauam bilem & pituitam educit, atque aqua inter cutem laborantibus mirificè confert, ad neruos etiam efficacissimum est medicamentum, & valde idoneum. *Bart. Montagnana.*

Tabulæ Diaturbith.

℞. Spec. Diaturbith maioris ʒ.vj.
Sacchari albi in aqua rosarum dissoluti ℔.ß. vel ℥.iv.
Fiant tabulę secundùm artem. Datur ℥.ß. * Humores phlegmaticos purgant.

Tabulæ Diaphœniconis.

℞. Dactyl. triduo aceto maceratorum nu.vj.
Sem. Libistici ʒ.ij
Pinearum, Amygdal. dulcium ana ʒ.xv.
Turbith ʒ.xij.
Diagridij ʒ.xj.
Sacchari candi ℥.ij.
Piperis longi, Zingiberis, fol. Rutæ siccatorũ, Cinnamomi, Macis, Fœniculi, Anisi,
Dauci, Galangæ, Ligni Aloes ana ʒ.j
Sacchari ℔.j.
Fiat confectio solida, vt est artis. Ista confectio plerisq; Medicis est vsui: Idem quod liquidũ potest, est tamen paulò gratius altero. Et quia Libistici semen nauseam mouet, substitui rectè poterit Ligusticum verum, aut cardamomi semen. F

Tabulæ Diaphœniconis, aliter.

℞. Spec Diaphœniconis ℥.vj.
Sacchari albi, in aqua ros. dissoluti ℥.iv.
Fiant tabulæ secundùm artem. Datur ℥. ß. * Febribus compositis & diuturnis auxiliantur: bilem enim flauam & pituitam ducunt. Colicis cruciatibus mirificè conferunt.

DE CONFECTIONIBVS Solidis minus vsualibus.

DE TABVLIS CALFAcientibus caput.

Tabulæ ex Vnicornu.

℞. Succini albi, Vnicornu ana ʒ.ß.
Margaritarum ʒ.j.
B Ambari G.iij.
Sacchari in aqua cinnamomi dissoluti ℥.x.
Olei anisi G.iv.
Olei succini G.ij.
Fiat confectio in orbiculis. *Crato.*

Tabulæ saluberrimæ.

℞. Cinnamomi, Zingiberis ana ℥.j.ß.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum,
Piperis longi ana ʒ.j.
C Maceris, Galangæ ana ʒ.j.
Dictamni, Zedoariæ, Calami aromat. ana ʒ.j.
Pimpinellæ, Angelicæ ana ʒ.j.
Rhabarbari opt. ℥.ß.
Rhapontici ʒ.ij.
Croci ʒ.ß.
Sacchari in aqua rosar. dissol. ℔.j.℥.j.
Fiant tabulæ.* Cerebrum & memoriam confortant, vertiginem, prauasq; melãcholias tollunt: sanguinem purificant, & mundant, cor roborãt:
D appetitum generant: aluum lavant: tussiculosis & phthisicis mirè conferunt: apostemata calida, & pectoris vlcera sanant: cordis districtionem dissoluunt: omnibusq; alijs membris prosunt, & vitam producunt. *Hieron. Brunsuicensis.*

DE TABVLIS CALFAcientibus stomachum.

Tabulæ confortantes & exiccantes stomachum.

E

℞. Spec. Aromat ros. ʒ.ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ.j.
Sacchari albi dissoluti in aqua menthæ ℥.iij.
Fiant tabulæ secundùm artem ponderis ʒ.ij. *Rondeletius.*

Tabulæ sulphurata nostra.

℞. Florum Sulphuris ʒ.iij.
Sacchari albi in aqua ros. dissoluti ℥.iij.
Olei Fœniculi G.xv.
Moschi G.iij.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Paralysi atque colicæ passioni conferunt.

Tabulæ aliæ confortantes ventriculum.

℞. Spec. Imperialium ℥.ß.
Pinearũ electarum, & subtiliter incisarũ ʒ.ij.
Spec. Aromat. ros. ʒ j.ß.
Sacchari in aqua rosarum dissoluti ℥.xiij.
Olei Cinnamomi G.iij.
Moschi G.ij.

Fiat cōfectio in morsulis secundùm artem. *Ioannes Crato.* A

Morselli confortantes.

℞. Pinearum præparatarum ʒ.iij.
Amygdal. dulcium ʒ.ij.ß.
Cinnamomi electi ℈.v.
Caryophyllorum ʒ.ß. Macis ℈.j.
Phisticorum viridium ʒ.j.ß.
Zingiberis albi, incisi ℈.ij.
Margaritarum præparatarum ℈.ß.
Foliorum auri num.iv.
Sacchari albi, in aqua rof. dissoluti ℥.vij.

Fiant morselli quadrati secundū artem. *Langius.*

Morselli confortantes mirum in modum.

℞. Spec. Aromat. rof. ʒ.j.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ.ß.
Spec. Diambræ ℈.j.
Cinnamomi electi ʒ.j.
Zingiberis ℈.iij.ß.
Macis incisæ ʒ.ß.
Santali citrini ℈.ß.
Pinearum mundatarum ʒ.iv.
Sacchari opt. in aqua rof. dissoluti ℔.ß.

Fiant morselli s.a. *Aromatarius quidam Vlmensis.*

Confectio pinicata confortans.

℞. Pinearum præparatarum ℥.j.ß.
Phisticorum viridium ʒ.vij.ß.
Foliorum auri num.xv.
Margaritarum præparatarum ℈.j.ß.
Sacchari in aqua rosarum dissoluti ℥.xij.

Fiant tabulæ quadratæ secundū artem. *Langius.*

Tabulæ confortantes, aliæ.

℞. Sacchari albissimi, in aqua rosarum dissoluti ℥.iv.
Olei Caryophyllorum G.iv.
Coralli rubri præparati ℈.j.
Moschi G ij.

Fiat confectio in orbiculis secundùm artem. *Ioan. Crato, Medicus Cæsareus.*

Morselli ad impinguanda corpora emaciata.

℞. Pulpæ caponum electorum,
Pulpæ Perdicis ana ℥.ß.
Nucleorum pini, Pistaceorum in vino maluatico maceratorum ana ℥.ß.
Amygdal. dulcium ℥.j.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ ana ℥.j.ß.
Sacchari fini q.s.

Fiant s.a. morselli. *Hieron. Mercurialis.*

DE TABVLIS REFRIGERANTIBUS STOMACHUM.

Tabulæ orificium stomachi claudentes, & corroborantes.

℞. Coriandri præparati ℥ j.
Cinnamomi electi ʒ.ij.
Coralli præparati ʒ.j.
Santali albi, Mastiches ana ℈.j.
Sacchari albi, in aqua rosarum dissoluti ℥.x.
Conseruæ rosarum ℥.ß.

Fiat confectio in morsulis secundū artem. *Crato.*

DE TABVLIS REFRIGERANTIBUS HEPAR.

Tabulæ ad Hepatis refrigerationem.

℞. Conseruæ flor. Cichorij,
Flor. Nenupharis ana ʒ.j.
B Spec. Triasantali, Diatrag. frig. ana ℥.ij.
Sacchari albi, in aqua endiuiæ dissoluti ℥.iv.

Fiant tabulæ secundùm artem. *Rondeletius.*

Tabulæ nostræ, ad lepram.

℞. Trochiscorum de Vipera ʒ.ij.
Margarit. præparat. ʒ.ß.
Spec. aromat. rof. ʒ.j.
Fol. auri. num.cc.
Sacchari in aqua rof. dissoluti ʒ.iij.

Fiant rotulæ auro obductæ.

C

DE TABVLIS PVRGANTIBUS BILEM.

Orbiculi ex Rhabarbaro.

℞. Sacchari albi, in aqua cinnamomi dissoluti, & ad perfectionem cocti ℥.iv.
Extracti rhabarbari, in succi rosarum drachmis duabus dissoluti ʒ.j.
Rhabarbari subtiliter pulverizati, atq; in aqua cinnamomi humectati ʒ.ij.

D Fiant tabulæ secundùm artem. *Ioannes Crato.*

Tabulæ ad purgandum bilem aliæ.

℞. Mannæ electæ ℥.iv.
Succi Rosarum rubrarum ℔.ij.
Conseruę Buglossi, Conseruæ Cyrsij ana ℥.ij.
Diagridij ℥.vj.

Sacchari albi q.s.e. ad placentulam formandam: quæ diuidetur in tabellas singulas ℥.ß. pendentes. *Andernacus.*

E

Tabulæ ad bilem aliæ.

℞. Santali citrini, albi, rubri, Galliæ moschatę, Trochiscorum oxyacanthæ ana ʒ.iij.
Mannæ ℥.iij.
Succi rosarum rubr. ℔.j.ß.
Conseruæ Cichorij,
Conseruæ Borraginis ana ℥.ij.
Diagridij ℥.j.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiant tabellæ secundùm artem drachmas duas
F aut tres pendentes, pro robustioribus: pro imbecillioribus ʒ.j. dari possunt. *Andernacus.*

Alia.

℞. Spec. Diamoschi ʒ.j.
Spec. Diarrhod. Abb. Calami aromat. ana ʒ.j.
Rhabarbari electi ℈.j.
Diagridij ℈.ij.ß.
Sacchari in aqua rof. dissoluti ℥.iij. vel ℥.iv.

Fiant tabulæ. Datur ℥.ß. *A quodam Italo.*

Tabulæ nostræ purgantes.

℞. Sacchari in aqua rof. dissoluti ℥.iij.

Quintæ essentiæ, scammonij, q.s. fiant rotulæ. A

DE TABVLIS PVRGANtibus pituitam.

Tabulæ diacnicu.

℞. Diatragacanthi frigidi ℥.ß.
Carnis Cotoneorum ℥.j.
Zingiberis albi ʒ.ij.
Medullæ seminis Cnici ℥.iv.
Diagridij ʒ.iij.
Turpeti albi ℥.vj. B
Mannæ, Mellis rosati colati ana ℥.j.
Sacchari optimi ʒ.x.

Parentur tabellæ, pendentes ℥.ß. singulæ. *Andernacus.*

Tabulæ Stibiatæ nostræ.

℞. Stibij seu Antimonij præparati ʒ.ij.
Gummi Tragacanthi ʒ.j.
Sacchari albi in aqua ros. dissoluti ℥.iij.
Olei Anisi G.xv.

Fiant tabulæ secundùm artem, pendētes ʒ.j. singulæ pro robustioribus: imbecillioribus verò ʒ.ß. vel ℈.ij. exhibere soleo. * Purgant per vomitum & aluum valenter. C

Tabulæ nostræ de stibio, aliæ.

℞. Vitri antimonij ʒ.vj.
Pul. tragacanthi ʒ.iij.
Sacchari in aqua ros. dissoluti, & ad perfectionem cocti ℔.ß.

Fiant tabulæ. Dosis à ʒ.j. vsq; ad ʒ.j.ß. Purgant per vomitum & aluum vehementer. D

DE TABVLIS PVRGANtibus melancholiam.

℞. Succi Cotoneorum,
Mellis opt. despumati ana ℔.j.ß.
Caryophyllorum, Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j.
Conseruæ Buglossi, Cyrsij, Violarum ana ℥.ij. E
Epithymi, fol. Senæ ana ℥.ß.
Veratri nigri ʒ. vj

Ex saccharo fingantur tabellæ paruæ, drachmas duas pendentes. *Andernacus.*

TABVLAE PVRGANtes humores mixtos.

℞. Spec. electuarij Diacnicu ℥.ß.
Spec. elect. Diaturbeti cum rhabarbaro ʒ.vj.
Sacchari ℥ iij.ß.

Rediganturin placentulas, drachmas tres pendentes. *Andernacus.* F

Vel.

℞. Rad. Turpethi gum.
Scammon. præpar. ana ℥.j.
Medullæ sem. Carthami ℥.ß.
Spec. diatrag. frig.
Zingib. Cinnamo. electi ana ʒ.ij.
Carnis Cydoniorum,
Cortici citri sicci ana ℥.j.
Sacchari candi ℥.j.

Sacchari albi dissoluti in aq.
Rosarum ℥.x.

Fiant Tabellæ. Dosis est à ʒ.j.ß. ad ʒ.ij.ß. mixtos ducit humores, maximè tamen serosos. *Casparus Bauhinus.*

Tabulæ diaturbith cum Rhabarbaro.

℞. Turbith in oleo amygdal. per noctem macerati ʒ.v.
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j.
Caryophyllorum ℈.iij.ß.
Agarici trochisc. ati ʒ j.ß.
Fol. senæ ʒ.ij.℈.ß.
Hermodactylorum ʒ.ij.
Rhabarbari ʒ.iij.
Schœnanthi ℈.j.
Galang. Macis ana ℈.ij.
Diagridij ʒ.iij.ß.
Sacchari in vino citoniorum & aqua ros. dissoluti ℥ xviij.

Fiant tabulæ. Dosis ℥.ß. *Ioan. Langius.*

Tabulæ nostræ purgantes.

℞. Spec. aromat. ros. ℈.ß.
Cinnamomi electi, Zingiberis ana ʒ.ß.
Macis, Galangæ, Calami aromat. ana ℈.ß.
Rhabarbari electi ʒ.j.ß.
Spicæ Indicæ ℈.ß.
Turbith. opt. ʒ iij.
Agarici Trochis. ʒ.ij.
Fol. Senæ mundat. ℈.iv.
Diagridij ʒ.ij ß.
Tragacanthæ, Masticis ana ℈.ß.
Sacchari in aqua cotoneorum dissoluti ℥.ix.
Olei Caryophyllorum ℈.ß.
Olei Cinnamomi G.v.
Dosis ℥ ij.

Fiant tabulæ pondere ʒ.ij.

Morselli præcipua membra fouentes, & purgantes nonnihil.

℞. Cinnamomi electi ʒ.ß.
Myrobal. Chebularum, Myrob. Emblicarum ana ʒ.ij.
Croci, Rosarum ana ʒ.j.
Santali rub. ʒ.ij.
Coralli rub. ʒ.j.
Sacchari albiss. in aqua ros. & succo citri dissoluti q.s. est.
Moschi, Ambræ ana ℈.j.

Formentur morselli auro obducti. *Mars. Ficinus.*

DE TABVLIS VERMES necantibus.

Confectio ad Vermes.

℞. Seminis Sancti ℥.j.ß.
Farinæ lupinorum ℥.j.
Diptami albi, Indici ana ℥.ß.
Cornu cerui vsti, & & præparati, Scordij veri ana ʒ.j.ß.
Croci ʒ.ß.G.vj.
Sacchari albi, aqua Absinthij diluti q.s. est.

Fiat confectio in morsellis. *Augustan.*

Alia.

Alia.

℞. Sem. Cinæ ʒ.j.
Rad. Filicis, rad. Graminis, Diptami albi ana ℈.ij.
Cornu cerui vſti, Rhabarbari ana ℈.iv
Sacchari in aqua graminis diluti ʒ.vj.
Fiant tabulæ. *Auguſtani.*

DE TABVLIS CONtra peſtem.

℞. Fragment. Sapphiri, Hyacinthi, Smaragdi, Rubini, Granati, vel vnionum tantundem,
Rad. Biſtortæ, Angelicæ, Tormẽtillæ, Carlinę,
Foliorum Cardui benedicti ana ʒ.j.
Raſuræ eboris, cornu cerui,
Coralli rubri, Carabæ ana ℈.iiij.
Boli Armeni ʒ.ij.
Doronici, Zedoariæ,
Caryophyllorum,
Rad. Cyperi, Schœnanthi,
Roſar. rubrarum ana ʒ.ß.
Folior. Meliſſæ, Ocymi,
Croci ana gra. xv.
Sacchari ſoluti in aqua roſarum quantũ ſatis.

A Fiat electuarium tabulatum. *Dalechampius.*

Aliud.

℞. Pulueris roſarum rubrarum ʒ.j.
Coralli rubri, Margaritarum,
Cornu cerui, Spodij ana ℈.ij.
Corticis citri ſicci,
Rad. Angelicæ,
Macis ana ℈.ß.
Sacchari ſoluti in aqua roſarum quantum ſatis.
B Fiant Tabellæ. *Iohan. Bauhinus Iunior.*

Aliud.

℞. Pulu. Roſarum rubrarum,
Boli præparati ana ʒ.ij.
Coralli rubri, Margaritarum,
Cornu cerui, Spodij ana ʒ.ß.
Rad. Angelicæ, Carlinæ,
Macis ana ʒ.j.
Croci ℈.j.
C Foliorum Meliſſæ, Ocimi ana ℈.ß.
Sacchari in aqua roſarum diſſoluti quantum ſatis.
Fiat Electuarium tabulatum: vel cum Tragacantha addito paruo Moſcho, fiant Trochiſci. *Idem.*

De Trochiſcis, Sectio XL.

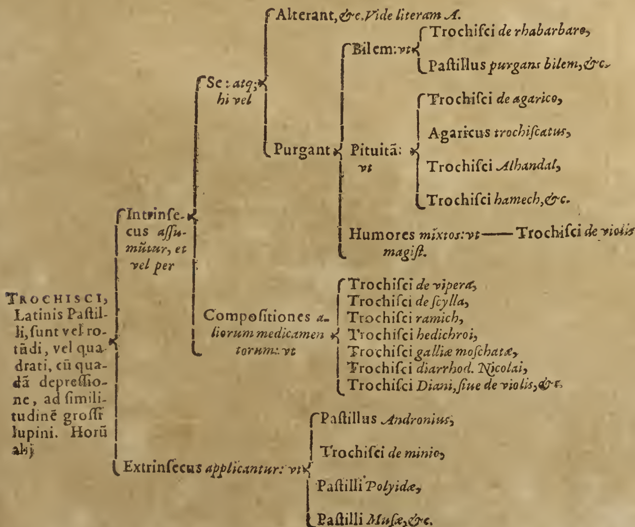

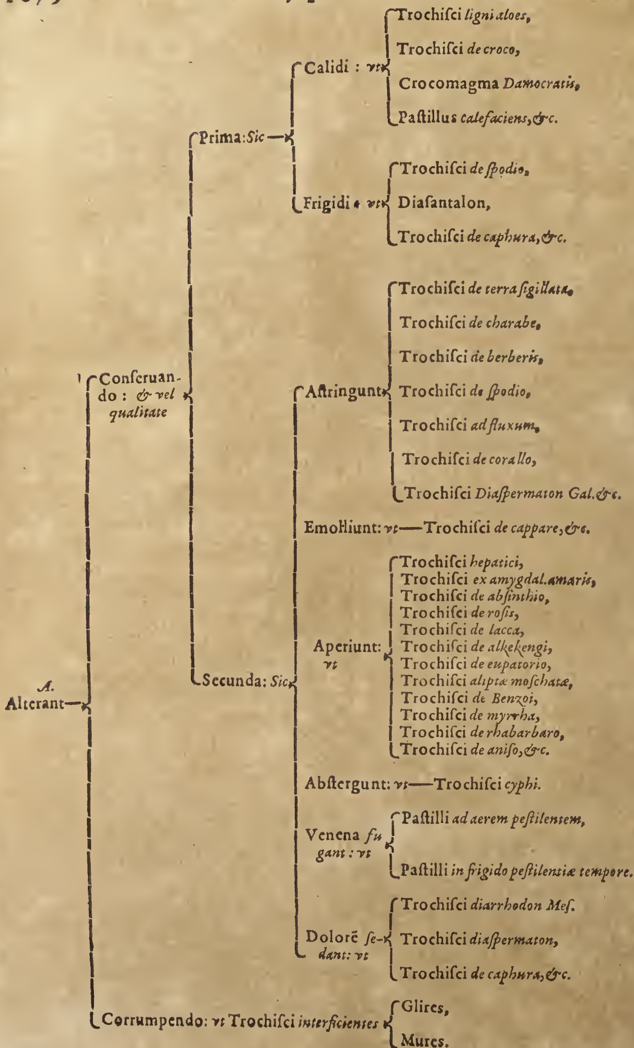

- *A.* Alterant
  - Conſeruando: *& vel qualitate*
    - Prima: *Sic*
      - Calidi: *vt*
        - Trochiſci *ligni aloes,*
        - Trochiſci *de croco,*
        - Crocomagma *Damocratis,*
        - Paſtillus *calefaciens, &c.*
      - Frigidi: *vt*
        - Trochiſci *de ſpodio,*
        - Diaſantalon,
        - Trochiſci *de caphura, &c.*
    - Secunda: *Sic*
      - Aſtringunt
        - Trochiſci *de terra ſigillata,*
        - Trochiſci *de charabe,*
        - Trochiſci *de berberis,*
        - Trochiſci *de ſpodio,*
        - Trochiſci *ad fluxum,*
        - Trochiſci *de corallo,*
        - Trochiſci *Diaſpermaton Gal. &c.*
      - Emolliunt: *vt* — Trochiſci *de cappare, &c.*
      - Aperiunt: *vt*
        - Trochiſci *hepatici,*
        - Trochiſci *ex amygdal. amaris,*
        - Trochiſci *de abſinthio,*
        - Trochiſci *de roſis,*
        - Trochiſci *de lacca,*
        - Trochiſci *de alkekengi,*
        - Trochiſci *de eupatorio,*
        - Trochiſci *alipta moſchatæ,*
        - Trochiſci *de Benzoi,*
        - Trochiſci *de myrrha,*
        - Trochiſci *de rhabarbaro,*
        - Trochiſci *de aniſo, &c.*
      - Abſtergunt: *vt* — Trochiſci *cyphi.*
      - Venena *fugant: vt*
        - Paſtilli *ad aerem peſtilentem,*
        - Paſtilli *in frigido peſtilentiæ tempore.*
      - Dolorē *ſedant: vt*
        - Trochiſci *diarrhodon Meſ.*
        - Trochiſci *diaſpermaton,*
        - Trochiſci *de caphura, &c.*
  - Corrumpendo: *vt* Trochiſci *interficientes*
    - Glires,
    - Mures.

DE TROCHISCIS calidis.

Trochisci ligni aloes.

℞. Ligni aloes, Rosarum rub. ana ℥. ij.
Mastiches, Cinnamomi, Caryophyllorum,
Nardi Indicæ, Macis, Nucis moschatæ,
Cubebarum, Cardamomi minoris, maioris,
Pastinacæ, Galliæ moschatæ,
Corticis Citri ana ℥ j. ß.
Moschi, Ambræ ana ℈. ß.
Mellis passulati quantum sufficit.

Formentur trochisci. Siccentur in vmbra, & seruentur in charta, ceræ liquatæ intincta. Durant annum vnum. * Ventriculum, cor, hepar imbecille roborant: ob id valent ad oris fœtorē, pulsum cordis, & syncopen, & hydropen. *Mesues.*

Trochisci de croco.

℞. Croci ℥. iij.
Rosarum rubrarum, Ammi, Myrrhę ana ℥. j. ß.
Ligni aloes ℈. ij.
Aquæ rosaceæ quantum sufficit.

Fiant trochisci. *Nicolaus.*

Crocomagma Damocratis.

℞. Croci ℥. c.
Myrrhæ, Rosarum rub. ana ℥. l.
Amyli, Gummi Arabici ana ℥. xxx.
Vini quantum sufficit.

Fiant trochisci. *Galenus.*

Pastillus calefaciens; ad vitia ventris ex frigore.

℞. Absinthij, semin. Apij, Anisi, Cinnamomi, Casiæ odoratæ ana ℥. iij.
Myrrhæ, Spicæ Indicæ, Castorei ana ℥. j.
Piperis longi, Lachrymæ papaueris, Croci ana ℈. ij.
Succi Fœniculi quantum sufficit.

Fiant trochisci. *Andernacus.*

DE TROCHISCIS frigidis.

Trochisci de spodio.

℞. Rosarum rubrarum ℥. j. ß.
Spodij ℥. x.
Sem. Acetosæ ℥. vj.
Sem. Portulacæ, Coriandri præparati,
Sumach ana ℥. ij. ß.
Amyli vsti, Balaustiorum, Berberis ana ℥. ij.
Gummi Arabici assati ℥. j. ß.
Agrestæ quantum sufficit.

Fiant trochisci. Seruantur in annum. * in febribus biliosis cū alui fluore efficaces sunt: inflammationem ventriculi & hepatis, & sitim continuam sedant. *Mesues.*

Trochisci Santalorum.

℞. Trium Santalorum ana ℥. iix.
Spodij, sem Cucumeris,
Sem. Cucurbitæ, sem. Citrulli,
Sem. Portulacæ, Boli Armeni ana ℥. iv.
Rosarum ℥. vj.

A Berberorum aut succi eius ℥. iij.
Caphuræ ℥. ß.
Aquæ portulacæ quantum sufficit.

Formentur trochisci. Seruantur in annum. * Ad febrem ardentem, ventriculi & hepatis intemperiem calidam, & sitim dantur lacte acido, aut omphacio, aut succo acido citri, aut succo ribes. *Mesues.*

Trochisci santalorum alij.

℞. Santalorum citrinorum ℥. ij.
B Gummi Arabici, sem. Citrulli ana ℥. j.
Sem. Lactucæ, sem. portulacæ, Tragacanthi,
Succi Glycyrrhizæ ana ℥. ß.

Fac trochiscos: vtere, vt prius. *Mesues.*

Trochisci de caphura.

℞. Fol. rosſ. rub. ℥. ß.
Spodij. ℥. ij.
Santali citrini ℥. ij. ß.
Croci ℥. j.
C Glycyrrhizæ ℥. ij.
Sem. Citrulli, Melonis, Cucumeris,
Cucurbitæ, Tragacanthæ, Gummi Arabici,
Nardi Indicæ ana ℥. j.
Ligni Aloes, Cardamomi maioris,
Amyli, Caphuræ ana ℈. ij.
Sacchari albi, Mannæ ana ℥. iij.
Mucilag. sem. Psyllij, cū aqua rosſ. extractę q. s.

Formentur trochisci. Durant annū. * Ad febres ardentes, bilis & sanguinis feruorem, ventriculi & hepatis intemperiem calidam, & ab his sitim D inexpletam, icterum quoq; ac phthisim & hecticam conferunt. *Mesues.*

DE TROCHISCIS astringentibus.

Trochisci de terra sigillata.

℞. Sanguinis draconis, Gūmi Arabici assati,
Trochiscorum Ramich, Rosarum rub.
Sem. Rosar. Amyli assati, Acaciæ, Lapidis hematitis,
E Hypocistidis, Balaustiorum, Boli Armeni,
Terræ sigillatæ, Coralli rub. Charabæ ana ℥. j.
Spodij, Margaritarum, Tragacanthæ,
Sem. Papaueris nigri ana ℥. j ß.
Sem. Portulacæ, Cornu cerui vsti,
Thuris, Gallarum, Croci ana ℥. ij.
Aquæ plantag. quantum sufficit.

Qui volet cum opio, addat Opij ℥. ij.

Formentur trochisci. Seruantur in charta, Ceræ F liquatæ intincta, ad annos duos. * Sunt admodum efficaces ad sputū sanguinis cū aqua plantaginis poti: ad fluorem verò sanguinis è naribus fronti illiti, ad menses immodicos vtero iniecti: vel pubi illiti: ad mictum sanguinis, in vesicam iniecti. & ad alias hæmorrhagias, parti sanguine fluenti impositi. *Mesues.*

Trochisci de Charabe.

℞. Charabe ℥. ix.
Cornu cerui vsti, Gummi Arabici assati,
Coralli rubri vsti, Tragacanthæ,
Acaciæ, Hypocistidis,

Balaustiorum Masticheſ, Laccæ,
Papaueris nigri aſſati ana ʒ.iij.
Thuris, Croci, Opij ana ʒ.ij G.xv.
Mucilaginis pſyllij quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. Seruantur in charta, ceræ liquatæ intincta. Durant annos duos.* Vtiles ſunt ad conſtringendum ſanguinem vndecunq; fluentem, menſtrua, ſputum, fluxum ſanguineũ, & hæmorrhoidalem: & conſolidant vlcera pectoris & pulmonis. *Meſues.*

Trochiſci de Berberis.

℞. Berberis ʒ ij.
Spodij, Ligni aloes, ſeminis Acetoſæ, Maſtiches,
Galliæ moſchatæ, Nardi Indicæ ana ʒ.j.
Gummi Arabici ʒ.iij.
Roſarum rubrarum ʒ.v.
Aquæ roſarum quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. Siccantur in vmbra. Seruantur in papyro munda, ceræ liquatæ intincta, per annum.* Valent ad intemperiem calidam, fluorem alui, & hepatis dolorem. *Meſues.*

Trochiſci ad fluxum.

℞. Balauſtiorum,
Cort. glandiũ, aceto maceratorũ & toſtorũ,
Rhois, Baccarũ Myrti, Hypociſtidos ana ʒ.ij.
Cymini Carmani,
Gallarum aceto maceratarum & toſtarum,
Capitum Granatorum, Fructus Tamaricis,
Macis, Xyloaloes, Galliæ aromaticæ,
Maſtiches, Spicæ Indicæ ana ʒ.j.
Sem. Oxalidis, Gummi, Boli Armeni,
Sem. Vuæ, Paſſerum toſtorum ana ʒ.j.ß.
Sem. Coriandri, aceto macerati & toſti ʒ.ij.
Vini Pontici quantum ſufficit.

Formentur trochiſci ponderis ʒ.j. quorum vnus datur cum ſyrupo cidoniorum, vel aliquo ſucco ſtyptico. *Meſues.*

Trochiſci alij ad idem cum exulceratione inteſtinorum.

℞. Spodij ʒ.vij.
Sem. Roſarum, Balauſtij,
Roſarum, Acaciæ,
Sanguinis draconis ana ʒ.ij.ß.
Sem. Acetoſæ ʒ.j.ß.
Oxyacanthæ, Carnis Rhu, ſem. Plantaginis,
Sem. Portulacæ aſſati ana ʒ.j.G.x.
Gummi aſſati ʒ.j.

Fiant trochiſci ponderis ʒ.ß.* Dantur cum decocto hordei excorticati. *Idem.*

Trochiſci de Corallo.

℞. Coralli rubri, Cinnamomi, Myrrhæ,
Amomi, ſem. Papaueris albi ana ℥.ß.
Schœnanthi, Croci ana ℥.ij.
Calami aromatici, Xylobalſami, Caſiæ, Folij,
Maſtiches, Phu, Pollij montani, Aſari,
Pedis columbini ana ʒ.j. Vini q. ſ.

Formentur trochiſci.* Sanguinolenta excreantibus, dyſentericis, cœliacis, cibũ faſtidientibus mirè ſubueniunt. *Nicolaus.*

A *Diacorallu Galeni.*

℞. Coralli rubri, Terræ Samiæ ana ℥.j.
Balauſtiorum Amyli,
Terræ Lemniæ ana ℥ ß.
Sem. Hyoſcyami, Opij,
Hypociſtidis ana ʒ.ij.
Succi Plantaginis quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. Siccantur in vmbra, & ſeruantur in charta munda, ceræ liquatæ intincta, ad annos duos.* Ad eadem efficax *Galenus.*

B *Trochiſci de Agno caſto.*

℞. Agni caſti, Tamaricis ana ʒ.v.
Sem. Endiuiæ, ſem. portulacæ ana ʒ.ij ß.

Formentur trochiſci cum aqua ſcolopendrij. Nõ ſunt in vſu, poſſent tamen in ſeminis profluuio ſeu gonorrhœa, & alijs eiuſmodi vitijs commodè adminiſtrari. *Rhaſ.s.*

Trochiſci Diaſpermaton, Galeni.

℞. Sem. Apij,
C Sem. Amios ana ℥.ß.
Sem. Aniſi, ſem. Fœniculi ana ʒ.ij.
Opij, Caſſiæ ana ʒ.j.

Cum aqua pluuia formentur trochiſci. Dantur ex paſſo, aut aqua, ad omnes internos affectus pleuriticis, & ſanguinem reiectãtibus conferunt, dolorem ſedant.

Trochiſci ad Phthiſim, & vlcera pulmonis.

D ℞. Balauſtiarum, Roſ ſiccarum ana ℥.ß.
Sanguinis drac. Medullæ tritici,
Olibani ana ʒ.ij.
Gummi Arabici, Tragacanthi,
Maſticis ana ʒ.iij.
Acaciæ, Croci ana ʒ.ß.
Carabæ, Myrrhæ ana ʒ.j.
Anarcinæ ʒ.v.

Terantur & conficiantur cum miua cydoniorũ, deinde fiant trochiſci aur.j. pendentes. exiccentur in vmbra, & dentur in potu. *Auicenna.* E

DE TROCHISCIS emollientibus.

Trochiſci de Capparibus.

℞. Cort. rad. Capparis, ſem. Agni ana ʒ.vj.
Sem. Nigellæ, Calamenthi, ſucci Eupatorij,
Acori, Amygdal. amar. Foliorum Rutæ,
Ariſtolochiæ rotundæ, ſem Naſturtij,
Ammoniaci ana ʒ.ij.
F Cypeti, Ceterach ana ℥.j.

Ammoniacum diſſoluito, & reliqua triturato: deinde fiant trochiſci. Seruantur in annũ, in charta mũda, ceræ liquatæ intincta.* Ad ſplenis duritiem & flatus eius diſſipandos valent. *Meſues*

DE TROCHISCIS aperientibus.

Trochiſci hepatici, Aſclepiadis.

℞. Aniſi, ſem. Apij, Aſari, Amygdalarum, Abſinthij ana ℥.ß.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.

Formentur

Formentur trochisci. * Hepaticos iuuant: habēt A enim vim hepar expurgandi per vrinas: dantur cum vino, febrientibus cum aqua. *Galenus.*

Pastilli ex amygdalis amaris.

℞. Anisi, Apij, Asari, comarũ Absinthij, Amygdal. amararum ana ʒ.ij.
Aquæ quantum sufficit.

Formentur pastilli. * Idem præstant. Dantur febri carentibus ex mulso, febrientibus cum hydromelite. *Paulinus.*

Trochisci de Absinthio.

℞. Rosarum, Absinthij, Anisi ana ʒ.ij.
Rhabarbari, succi Eupator.j, Asari,
Sem. Apij, Amygdal. amararum,
Nardi Indicæ, Mastiches,
Folij seu Spicæ Romanæ ana ʒ.j.
Succi Endiuiæ quantum sufficit.

Formentur trochisci, in charta munda, ceræ liquatæ intincta, seruandi per annum. * Obstructiones ventriculi & hepatis, & ab his dolorem & febres antiquas tollunt, dictas partes, reliquasq; nutritorias roborant, ac appetentiam excitant. *Mesues.*

Trochisci de Rosis, Rhasis.

℞. Rosarum rubrarum ℥.ß.
Ligni aloes ʒ.ij.
Mastiches ʒ.j.ß.
Absinthij, Cinnamomi,
Nardi Indicæ, Casiæ,
Schœnanthi ana ʒ.j.
Vini antiq, & decoctionis quinq; radicũ q.s.

Formentur trochisci. Durant annũ vnum. * Sunt efficaces ad multos affectus, præsertim ad ventriculi dolorem, malam coctionem, febres antiquas, hydropem incipientem, & illos maximè, quibus forma corrumpitur. *Mesues.*

Trochisci de Lacca.

℞. Laccæ, succi Glycyrrhizæ,
Succi Eupatorij, Absinthij,
Berberis, Rhabarbari,
Aristolochiæ longæ,
Costi, Asari, Amygdal. amararum,
Rubiæ, sem. Apij, sem. Anisi,
Schœnanthi ana ʒ.j.
Vini quantum sufficit.

Formentur trochisci. Siccantur in vmbra, & reponuntur in charta mũda, ceræ liquatæ intincta. Durant annum vnũ * Valent ad obstructiones hepatis & lienis, & inde natas febres varias antiquas, & ascitem per vrinas mouent. *Mesues.*

Trochisci de alkekengi.

℞. Fructus Alkekengi ʒ.iij.
Sem. Citrulli, sem. Cucumeris,
Sem. Cucurbitæ ana ʒ.iij.ß.
Boli Armeni, Gummi Arabici,
Thuris, Sanguinis draconis,
Sem. Papaueris albi, Amygdal. amararum,
Succi Glycyrrhizæ, Tragacanthæ,
Amyli, Pinearum mundat. ana ʒ.vj.
Sem. Apij, Carabæ, Terræ sigillatæ,
Sem. Hyoscyami, Opij ana ʒ.ij.
Iulepi violati quantum sufficit.

Formentur trochisci. Durant annos duos. * Valent ad renũ & vesicæ vlcera, & natam inde disuriam. *Mesues.*

Trochisci de Eupatorio.

℞. Mannæ electæ, succi Eupatorij ana ʒ.j.
Rosarum rub. ℥.ß.
Nardi Indicæ ʒ.iij.
B Spodij ʒ.iii.ß.
Rhabarbari electi, Asari, Anisi ana ℥.ij.ß.
Succi Eupatorij quantum sufficit.

Fiant trochisci. * Obstructionem & tumorem præter naturam hepatis & lienis sanant, ac inde natas febres antiquas, & harum rigorem, ictерũ, ac incipientem hydropem. *Mesues.*

Trochisci aliptæ moschatæ.

℞. Ladani ℥ iij. Styracis ℥.j.ß.
Styracis rubræ ℥.j.
C Ligni aloes ℥.ij.
Ambræ ʒ.j.
Camphoræ ℈.j.ß.
Moschi ℈.ß.
Aquæ ros. quantum sufficit.

Formentur trochisci secundùm artem. * Valent pueris laborantibus asthmate, & ijs qui angusto sunt thorace, nec lac haustum retinent, præstatq; vsum optimi & odoriferi suffitus.

Trochisci de Benzoi.

D ℞. Benzoi ℥.vj.
Ligni aloes ℥.iix.
Styracis calamitæ ℥.iij.
Moschi ʒ.ß.
Ireos ℥.ij.
Sacchari candi ℔.iij.

Puluerizatis omnibus fiant trochisci cum aqua rosarum. * Delicati sunt & sumptuosi, ad delicias maximè suo odore accommodati, suffitu & E vaporatione grati.* Cor & cerebrum roborant. *Augustani.*

Trochisci de Myrrha.

℞. Myrrhæ ʒ.iij.
Lupinorum ʒ.v.
Foliorum Rutæ, Mentastri,
Pulegij, Cumini, Rubiæ,
Asæ fœtidæ, Sagapeni,
Opopanacis ana ʒ.ij.

Dissoluuntur gummi in aceto, formanturq; trochisci cum succo Absinthij. Siccantur in vmbra, F & in charta mũda, ceræ liquatæ intincta, seruantur annum. * Prouocant menstrua, & sedant dolores, qui ex recentis mẽstruis proueniũt. *Rhasis.*

Trochisci de Aniso.

℞. Anisi, succi Eupatorij ana ʒ.ij.
Sem. Anethi, Nardi Indicæ,
Mastiches, Folij, Fol. Absinthij, Asari, Apij,
Amygdalarum amararum ana ʒ.ß.
Aloes ʒ.ij.
Syrupi Absinthij quantum sufficit.

Formantur trochisci. Siccantur in vmbra. Repo-

nuntur in charta munda, ceræ liquatæ intincta: A & seruantur in annum vnum.* Obstructiones hepatis, & alios eius morbos, & inde natas febres antiquas sanant. *Mesues.*

Trochisci ex aniso alij, ex decem simplicibus.

℞. Anisi, succi Eupatorij ana ℥.ß.
Mastiches, Spicæ Indicæ, Apij,
Absinthij Rom. Asari, Folij ana ʒ.j.
Amygdalarum amararum ʒ.j.ß.
Aloes bonæ ʒ.iij.
Decocti Absinthij quantum sufficit.

Formentur rrochisci.* Hepatis vitia, & inde natas febres antiquas, & quartanas, & formā corrumpentes sanare sunt à veterib. probati. *Mesues.*

DE TROCHISCIS abstergentibus.

Trochisci Cyphi.

℞. Pulpæ passularum,
Terebinthinæ coctæ ana ℥.iij.
Myrrhæ, Schœnanthi ana ℥.j.ß.
Calami aromatici ʒ.ix.
Cinnamomi ℥.ß.
Vnguis odorati, Bdellij, Nardi Indicæ,
Casiæ ligneæ, Cyperi,
Baccarum Iuniperi ana ʒ.iij.
Aspalathi ʒ. ij.ß.
Croci ʒ.j.
Mellis quantum sufficit.
Vini modicum.

Formentur trochisci.* Valent ad pulmonum, iecoris, aliarumq; internarum partium exulcerationes. *Democrates.*

DE TROCHISCIS venena fugantibus.

Trochisci contra pestilentem aerem.

℞. Mithridatij opt. ʒ.j.
Rad. Angelicæ Zedoariæ,
Sp. diamarg. frig.
Cinnamomi el.
Santal. citrini ana ʒ.ß.
Myrrhæ electæ,
Boli Armeni præpar. ana ℈.j.
Moschi gra iij.
Sacchari Canarij ℥.vj.

Cum Mucilagine gummi Tragacanthæ infusi in Aqua Scabiosæ & pauculo Succi Limonum vel Citri. Fiant Trochisci vel Orbiculi Lupinis similes: detineantur in ore præseruationes loco tempore pestifero. *Casparus Bauhinus.*

Pastilli ad pestilentem aerem in æstate.

℞. Rosarum rubrarum, Florum Violarum,
Flor. Nymphææ ana ʒ j.
Corticis Citri, sem. Citri ana ʒ.ß.
Coriandri, Santali rubri,
Spec. Diarrhodon ana ℈.iij.
Boli Armeni ʒ.j.
Mucilaginis, Tragacanthæ cum aqua rof. extractæ q.s.

Formentur pastilli. *Andernacus.*

Pastilli in frigido pestilentiæ tempore idonei.

℞. Spec. Aromat. ros. item Diamarg. calidi ana ʒ.ij.
Boli Armeni ʒ.j.ß.
B Mucilaginis Tragacanthæ, cum aqua rosarū extractæ q.s.

Formentur pastilli. *Andernacus.*

DE TROCHISCIS dolorem sedantibus.

Trochisci diarrhodon Mesuæ.

℞. Rosarum rubrarum ʒ.ix.
Ligni aloes, Nardi Indicæ ana ʒ.iij.
Glycyrrhizæ ʒ.iv.ß.
C Spodij ʒ.j.ß. Mastiches ʒ.ij.
Croci ℈.ij.ß.
Vini albi quantum sufficit.

Fiāt Trochisci.* Efficacissimi ad febres pituitosas, antiquatas, alijs implexas, ventriculi dolorem leniendum, & humores ipsi adhęrentes detergendos.

Trochisci diaspermaton.

℞. Sem. Apij, sem. Ammi ana ℥.j.
Anisi, Fœniculi ana ℥.ß.
D Opij, Casiæ ana ʒ.ij.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci. Durāt annos duos.* Dantur ex passo, aut aqua: sedāt dolorem: ad omnes internos affectus, & pleuritides vtiles sunt, & sanguinem reiectantibus. *Galenus.*

Trochisci interficientes glires & mures.

℞ Farinæ auenaceæ ℥.iv.
Arsenici citrini ℥. ß.
E Axungiæ porcinæ, quantum sufficit,
Mellis parum.
Misce & fiant trochisci.

DE TROCHISCIS purgantibus bilem.

Trochisci de Rhabarbaro.

℞. Rhabarbari boni ʒ.x.
Succi Eupatorij, Amygdal. amararū ana ℥.ß.
Rosarum ʒ.iij.
F Nardi Indicæ, Anisi, Rubiæ,
Sem. Apij, Absinthij, Asari ana ʒ.j.
Aquæ Cuscuthæ quantum sufficit.

Fiant trochisci, ponderis drachmę vnius cum dimidia. Siccantur in vmbra, & seruantur in charta munda, ceræ liquatæ intincta, per annum.* Valent ad hepatis obstructionem, dolorem, tumores præter naturam, affectus inueteratos eiusdem. *Mesues.*

Pastillus purgans bilem.

℞. Mastiches, Nucis pineæ,
Vuarum passarum, detractis acinis ana G.v.

Gummi

Gummi G.vij.
Diagridij ℈.j.
Mellis quantum sufficit.
Formentur pastilli, qui vna vice assumi possunt. *Andernacus.*

DE TROCHISCIS pituitam purgantib.

Trochisci de Agarico.

℞. Agarici ℥.iij.
Salis gemmæ ℥.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Oxymelitis quantum sufficit.

Agaricum ligma confringendū, & formandi trochisci. * Purgant ex cerebro & capite phlegma crassum cum cholera mixtum: & præcipuè educunt ex pectore crassos humores putridos & viscosos. *Mesues.*

Agaricus trochiscatus.

℞. Agarici electi ℥.iv.
Vini, in quo maceratum sit zingiber, quantum sufficit.

Agaricum limandum est, & formandi trochisci. Additur insuper gummi, aut tragacantha: & potest inijci in omnes compositiones, in quas agaricum ingreditur: vires enim habet agarici, & tutius agit, minoreq; ventriculi noxa. *Mesues.*

Trochisci Albandal.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ.x.
Minutim incisa fricentur cum olei Rosati ℥.j.
Tragacanthi, Gummi Arabici Bdellij ana ʒ.vj.

Macerentur quatriduū in aqua rosacea: his colatis & expressis, partem vnam cum colocynthide permiscebis, & fiat massa: quæ siccata in sole, rursum teretur, atq; addetur altera pars colaturæ, & formabuntur trochisci: qui inijci possunt in omnes compositiones, quæ colocynthidem recipiunt, & ipsa colocynthide salubriores sunt. Dosis per se à G.vj. ad G.xij. *Mesues.*

Trochisci Hamech.

℞. Violarum humidi & sicci mediarum aureos xij.
Turbith gummosi aur.vj.
Succi Glycyrrhizæ aur.iij.
Mannæ ʒ iij.

* Sedant inflammationē, ventrem leniunt, thoracem purgant. Dantur aur.ij. cum saccharo, aut pulpa cassiæ fistulæ. *Mesues.*

DE TROCHISCIS purgantibus humores mixtos.

Trochisci de violis, magistrales.

℞. Violarum nigrarum ʒ.vj.
Turbith ʒ.iij.
Succi Glycyrrhizæ,
Diagridij ana ʒ.ij.

Formentur trochisci. * Aquas pituitam crassam & bilem purgant, flatusq; dissipant.

A
DE TROCHISCIS compositiones aliorum medicamentorum ingredientibus.

Trochisci de Vipera.

℞. Viperas num.xx.

Sumendæ sunt autem, non quæ quouis tempo-
B re captæ sunt, sed à medio potissimùm Aprile, in finem vsq; Maij, aut paulò tardius, locisq; procul à mari dissitis. Eligendæ sunt fœminæ, quæque colore subflauo sint, non prægnantes: quū caput latius habeant, & depressum: collum longius, graciliusq; quàm mares: ventre vastiores: cauda minore, quæ non inuoluta est, sed potiùs cōtorta & distensa: incessu quieti proximo, quæ tamen postremas partes in incessu magis moueant: aspectu ferino & inuerecūdo, oculis sub-
C rubentibus, & recens captæ. Capita primùm & caudas amputabis, quatuor digitorum longitudine vtrinq;: his amputatis, considerandū est, si motum quendam in ipsis residuum conspicies, sanguinemq; multū fundent: nam hæ ceu præstantissimæ sumendæ sunt: deinde pelle detracta, interanea cum adipe abijcienda erunt: reliquum corpus in ollam nouam bene coctam immittendum, & coquendum in aqua fontana, additis anethi comis, & sub finem pauxillo salis,
D (ignis autem esto è carbonibus accensis, aut sarmentis vitium) donec carnes à spinis separētur. Cū coctæ fuerint, ollam ab igne depones, & carnes diligenter à spinis exemptas, per se contundes, nulla iusculi addita parte: & addito puluere panis biscocti maximè puri, quantum pastillis formandis sufficiat, quæ erit secundùm Galenū tertia aut quarta pars, admisceto. Formabis in pastillos ponderis duarum drachmarū, & siccabis in superiori ædiū parte, in cella ad meridiem
E conuersa, à puluere diligenter mundata. Sæpe aūt cōuertendi sunt, per quindecim dies, aut eo amplius, donec probè exiccati fuerint: deinde in pyxidem vitream, aut figulinam vitratam bene obturatā reponendi. Annum vnum integri perseuerant, quanquā longè melius sit, haud multo pòst, quàm ipsos confeceris, theriacā conficere. Qui autem diutius cōseruare volet, subinde abstergendi sunt à puluisculo quodā, qui illis obnasci consueuit: qui si diutius inhereat, pastillos
F perforabit. Hoc itaq; modo conseruari possunt integri ad tertium annum. *Galenus.*

De Trochiscis viperinis, ex correctione Bartholomæi Marantæ.

Ante paucos annos nondum cognoscebatur vipera, & propterea maiores nostri Medicos barbaros sequuti, pro illa sumebāt Tormentillam, & dictamnum, quorum alterum redigebant in pastillos: sed nostro tempore adeò innotuerūt, vt etiam ab omni circulatore colligi possint. Id eoq; non ero longior in enarrandis notis, quibus cognoscitur: idque eò etiam magis, quòd

Matthiolus in suis commentarijs supra Dioscoridē, certis omnino notis eam descripserit. Quare tantùm addā, quo pacto eligi debent laudabiles, & idoneæ pro Theriaca paranda. Debent itaque viperæ non quouis anni tempore capi, multo minus in media æstate, quemadmodum nonnulli faciunt. Nam Theriaca ex eiusmodi viperis confecta, illis, qui eam assumunt, magnam sitim affert. Neque etiam statim, posteaquam ex ipsarum cauernis (in quibus toto tempore frigidiore se abscondunt, & quasi stupidæ vix se mouent) rursum proserpere solent. Nam quandiu intra terram latent, retinent intra se quandam venenatā, & perniciosam qualitatem, quæ postea alijs temporibus solet exhalare, & præterea tamen Sicciores, & frigidiores sunt, & magis extenuatæ, quā alio vllo tempore. Quare antea illis permittendum est, vt aliquantisper in liberiore aëre obambulent, & vescantur cibo illis consueto, vt sunt nōnullæ herbæ, & inter alia animalcula, Cantharides, Buprestes, & Erucæ pini. Et præ alijs omnibus Galen. in lib. de vsu Theriacæ ad Pamphilianum tradit meliores esse, recenter captas, & non diu inclusas. Nam hæ vt famelicæ sunt venenosiores: quod facilè etiā conijcitur à morsu hominis ieiuni. Aliæ verò saturæ adueniunt ex campis. Legitimum igitur, & magis conueniens erit capturæ tempus circa finem veris, ne tamen attingant initium æstatis, nisi veris constitutio magna ex parte fuerit frigida, & hyemi similis. Viperæ præterea grauidæ tanquam inutiles sunt abijciendæ. Color earum debet habere nescio quid de luteo aspersum, & sint agiles, & promptæ ad mouendum, & potiss. quæ de vniuerso corpore sæpè caput extollant, oculi sint rubedine tincti, inter serpendum obliqua, torua, & elata. Præterea caput debet esse latum, venter rotundus, & prominens: & totum corpus sinuosum: locusq;, vnde emitrit excrementa, sit propè extremam caudam, quæ etiam non sit in gyrum circumuoluta, sed nōnihil contorta. Et si haberi potuerunt fœminæ omnes, melius erit, quàm mares accipere. Dignoscũtur autem à maribus ex ingressu earum magis firmo, & quieto, & in dentibus quoque caninis, quorum mas tantum duos, fœmina autem, vt scribit Nicander, plures habet. Critonis fuit sententia (quemadmodum Galenus refert in libro de vsu Theriacæ) viperas esse capiendas, aut in fine veris, aut in autumno, & eas quidem quæ essent corpulentiores, & grandiores. Cùm igitur viperas eiusmodi, quales iam descripsimus, habuerimus, primùm ad quatuor digitos, & nō plures, caput & cauda amputetur, idque si grandiores fuerint. Nam minoribus minus quoque est auferendum. Quæ partes propterea abijciuntur: quia paucam habent carnem, eamq; duram, & quod sint reliquis venenosiores. Animaduertēdum quoq; est, eas esse validiores, quæ postquā caput & cauda resecata sint, per aliquod tempus sese adhuc moueant, & satis multum sanguinis emittant, cumque non statim effluere sinant:

A ideoque istæ quæ statim moriantur, neque se mouent quicquam, nullius sunt momenti. Post istam amputationem, interiora viscera sunt auferenda, & reliquum corporis diligenter à pelle separandum, quemadmodum etiam omnis pinguedo: & posteaquam diligenter bis, terue ex aqua semper recenti mundatæ fuerint, imponantur in ollam fictilem, aut ahenum purissimum, cum sufficiente parte aquæ fontanæ, & ad ignem ex carbonibus paratum, aut alium expertem fumi (sunt qui sarmenta vitium hic maximè

B probent) Inijcito quoque in vas parum salis recentis, additis aliquot frondibus anethi viridibus, quod cōmodè eo tempore reperiri solet. Vbi etiam est obseruandum, si viperę in æstatis initio sint captę, tum nihil salis esse imponendum, alioqui Theriaca sitim excitabit, sicuti etiam illa, ad quam assūmptæ sunt viperæ collectæ in locis maritimis, & siccis: aut in paludibus aquæ salsæ. Quod si forte fortuna inter ebul-

C liendum aqua efflueret, statim aliquid frigidæ est aspergendum: tandiu quoque coqui debent, donec facilè caro de spinis separari possit si edēdo esse solerent, diligenterq; cauendum, ne intra carnem aliquid de spinis remaneat: idq; si fieret, omni studio est auferendum, quanquam si viperæ ita vt optimè coctæ fuerint, non facilè hic error committatur. Propterea laborandum est, vt vniuersæ viperæ sint grandes: quod si fieri semper nequeat, coctio debet fieri per gradus,

D primùm ex olla sumendo iuniores. Nam sic per longiorem coctionem grandiores fient magis friabiles, & caro facilè à spinis decidet. Nam hæ cùm planè similes sint carni, vix ab ea possunt discerni: quanquā postea in siccis pastillis facilè appareant. Atq; omnia hæc secundùm commemoratum modum, primùm vidi obseruari ab Imperato, qui solebat idoneo instrumento sæpius iuuenes viperas inspicere, & statim cùm coctæ essent, ex olla extrahere: hocq; si obserue-

E tur, vniuersæ spinæ adhærent sceleto, & trunco maiori medullæ spinalis, nihilq; ex ipsis carni admiscetur. Obseruaui autem ex vipera quantumuis magna non plus carnis, quàm pondere duarum drachmarum colligi posse: & si illius affuerit copia maior, suspicio est illam aliquid in se spinarum adhuc continere. Hæc coctio ita ritè facta, tanti momenti est vt in ea omnis consistat aut bonitas, aut imperfectio Antidoti. His

F eo modo peractis, posteà caro collecta diligenter in mortario contunditur, addito parum panis benè cocti, & fermentati, ex recenti & purissima farina facti: cuius certa mēsura definiri nequit: quanquā aliqui accipiant æqualem quantitatem cum ipsa carne: nonnulli minus, nimirum tantùm dimidiam. alij tertiam solummodo partem. Sic Galen. interdum etiam ponebat quartam partem. & alibi quintam: prout animaduertebat illius satis esse ad carnem contūdendam. Quam etiam mēsuram Bononienses vsurpare soliti sunt, quemadmodum P. M. Lucas Ghinus olim præceptor meus mihi significauit.

Crito

Crito, sicuti Galen. refert, carni ex decem viperis A collectæ addebat panis vnciam vnam. Sed hic animaduertendum est, Theriacam fieri aridam, si panis non fuerit benè coctus: quare melius est illum rectè coctum per duos, aut tres dies ponere in loco perflabili, vt exiccetur nonnihil: & non simul cum carne contundere, sed vtrunque seorsim: atq; postea miscere simul. Hic panis ita siccus in puluerem redigi, & per cribrum angustissimum cribrari, ac deinde misceri cum carne debet. Cumq; vtrunq; fuerit diligenter tri- B tum, & commistum, vt ne minima quidem portiuncula amplius de vipera, quæ nō sit benè cōtusa, appareat, ex ista postea massa parentur Trochisci, aut Pastilli, qui debent esse tenerrimè & optimè subacti, idq;, si fieri potest, sine iusculo, aut saltem cum ipsius exigua quantitate: hoc enim modo multo celeriùs exiccantur. Contrà, si panis in iusculo viperarum maceretur, & postea simul cum carne tundatur, tales Trochisci difficulter exiccantur, & sunt in causa, vt postea caro C putrescat, & panis fiat acidus. Trochisci ita parati solent in aliquo conclaui superiori collocari ad exiccandum, versus Meridiem, vbi Sol maiori parte diei versatur, non tamen radij eius Trochiscos attingant, vtq; penitus exiccari possint, crebrò verti debent. Nam si aliqua exigua illorum portio humidior restet, facilè putrescūt. Quando ita benè sunt exiccati, remoueātur paulò longius ab illo loco priore (attamē in eodem relinquantur conclaui) ad quem Sol peruenire D potuit, atq; semper vertantur, ad quod quidem vtrunq; satis erunt dies quindecim. Aëtius quoque laudat versus Septentrionē eos poni. Tandem si omnes sicci fuerint, vngantur parū contra putredinem cum Opobalsamo. quam curam adhibuerunt Medici Bononienses, admoniti ab Aëtio, qui etiam voluit, vt Opobalsamum, dum formantur Trochisci, adhibeatur. Postremò asseruentur in vase stanneo, vitreo, aureo, vel argenteo purissimo Quanquam plumbum can- E didum, vel stannum (vt vulgo vocant) improbetur, quando admistum habeat plumbi. Quia in eiusmodi vasis quædam rubiginis species solet colligi, quæ malam qualitatem illis cōciliat. Ideoq; optimū est, vt Theriaca quoq; quamprimum Trochisci ad manum sint, ipsi quoq; conficiatur, quanquam etiam si rectè asseruētur tres annos, & paulò plus durare soleāt, modò sępius cum linteolo mundentur à puluere, & situ albo, quo progressu temporis obducuntur, vnde so- F lent exedi, & cariem sentire, & priuari suis omnibus viribus. Præterea quoque propter ipsam Theriacam, illa statim parari debet. Nam cùm per quadraginta dies, quotidie aliquid mistionis fieri necesse sit, quò fermentatio sequatur melior, ideò admodum idoneum ad hanc actionem est tempus calidum. Quod si in autumno conficiatur, & superueniat tempus hybernum, simplicia omnia quasi ignaua permanebunt & multò tardius calor naturalis in illis excitabitur.

Trochisci de Scylla.

Scyllam initio Iulij collectam, mediæ magnitudinis, plenam, candidam, cortice primo detracto, & parte duriore cui radiculæ adhærent, abiecta, farina subacta inuolues & eousque in clibano coques, donec farina probè siccata sit & ea perforata, stylo ligneo tentabis, num scylla vndique tenera sit. Ea exempta, partem interiorem diligenter teres: cui admiscebis farinæ erui tenuissimè cribratæ vncias octo ad singulas libras, & formabis in trochiscos ponderis duarum drachmarum, & siccabis in superiore parte ædium, in cella probè mundata, meridiem spectante, sæpius obuertendo, donec probè siccati sint, deinde repones: vt suprà dictum est de pastillis viperinis. *Galenus.*

De Trochiscis Scylliticis, ex correctione Bartholomæi Marantæ.

Multæ, & quasi infinitæ animaduerti res, & diligenter considerari debent, si volumus Theriacam quemadmodum fieri potest, diligentissimè pręparare. Occurrūt autem tam multę difficultates, vt ex illis ob earum multitudinem vix nos possimus extricare. Nam Galenus, & reliqui vniuersi, quæ docent Theriacæ compositionem secundùm sententiam Andromachi, volunt Scyllam non accipi nimis inueteratam, sed recentissimam, & quæ iam primùm è terra eruta sit, reijcientes tanquam inutilem, & malam, quę paulò antè sit collecta: præterea colligendum esse tradunt, quando caulis, vel scapus sit siccus. Nam eo tempore omnis vis in radice retinetur: idq; fieri nequit nisi media æstate aut saltem tempore messis: nam ante hoc tempus vel florem fert, vel etiam semen. Iubent postea pastillos viperinos fieri debere, quando iam omnia ad Theriacam parandam sint in promptu. Nam Trochisci viperini propter istum puluerem, qui sæpè in illis quasi efflorescit, facilè aliquid de suis viribus amittunt. Cùm verò illi quoque ipsi dixerint, hosce pastillos esse parandos in fine veris, videtur hæc inter se discrepare, quòd statim post Trochiscorum viperinorum præparationem fieri debeat Theriaca, & quod assumēda sit Scylla recens, ad faciendos istos pastillos, cùm hi fieri non possint, nisi media æstate: illi verò in fine veris. Hæcq; difficultas eò maior est, quòd Aetius etiā ex sententia Galeni vult hosce de Scylla trochiscos ex alijs omnibus primùm fieri debere: quoniam vt benè exiccentur multos dies requirunt. Necesse est itaque, vt vel in æstatis fine Trochisci de Scylla parentur, & asseruentur vsque ad vernum tempus sequentis anni: nam quamprimum alteri de vipera sunt facti, Theriaca paratur, vel viperinos Trochiscos ad finem æstatis transferre oportet, quādo Scyllitici benè fuerint exiccati: & quocunque modo hoc fiat, quædam præcepta ex authoribus præcipuis nō obseruabuntur. Et videntur minus errare illi, qui Scylliticos factos æstate elapsa accipiunt, ad parandam postea Theriacam in æstatis sequentis

principio: cùm viperini fuerint præparati in fine veris. Quoniam multum refert, ad Theriacā iam paratam adhibere tempus calidius, vt per quadraginta dies quotidie misceri, & agitari possit. At si ita agamus, Scyllitici hac ratione inueterascent, atq; insuper pharmacopola nimis erit incertus, an ita per longa interualla in Theriaca paranda versari, donec hoc atq; illud fuerit in promptu, velit, cum alioqui satis moræ obijciatur, dum colligantur ex tam diuersis, & remotis locis tot simplicia. Quid igitur est statuendū? Censeo optimum esse, vt primum pastilli viperini stato tempore fiant, id est, in fine veris: Nec nos impedire debet, quòd tam diu asseruandi sint donec fiant, & exiccentur quoq; Scyllitici. Nam tametsi Galen. cap. 7. lib. 1 de Antidotis dicat: quòd multò melius sit conficere Theriacam paulo postea quam parati sint viperini trochisci propter causam iam indicatā: nihilo tamen minus ipsemet in eodem loco affirmat, eos posse sine corruptione euidenti per integrum quoq; annum asseruari: imò si fuerint benè siccati, & diligenter sepositi, solent etiam in quartum annum durare, quare in tam breui tempore, quod intercedit inter finem veris, & medium, vel finem æstatis corrumpi nequeunt. Hoc tamen obseruandum est, vt quamprimum fieri possit, habeamus Scyllam, hoc est, statim posteaquā caulis & folia exaruerint, quò Antidotus in vna ęstate absolui possit, nec calidiore tempore carere cogatur, quod diximus necessariò requiri, idq; 40. dierum ad fermentationem totius massæ: & quanquam tum principium autumni subsequatur, parum hoc refert, cùm notum sit omnibus, initium autumni æquè atque finem æstatis esse calidum. Nec multum refert etiam, quod Aëtius dicit, pastillos Scylliticos primo loco fieri debere. Nam hoc non aliam ob causam voluit obseruari, nisi propter acuratam exiccationem. Quoniam plus temporis in his exiccandis, quàm viperinis, requiritur. Et apparet Aëtium ideò hoc tradere, vt scilicet satis temporis superſit, vt (interea dum Scyllitici primùm facti exiccētur) eodem tempore ad Antidoti præparationem viperini quoq; haberi possent. Atque ita omnis dubitandi occasio, quemadmodum vnicuique hæc consideranti patebit, facilè adimetur. Vt igitur ad rem reuertamur, Scyllam benè succiplenā è terra erues, quādo folia, & caulis erunt omnino arida, idq; exquisitè, tum quando vti illa iam volueris sitq; mediocriter grandis, à qua auferatur exterior cortex, & omne lignosum & aridū: postea fermento recenti, quod etiam maturum fuerit, facto, totum inungas, non creta aliqua, quemadmodum nonnulli facere consueuerunt. Nam primum hæc est sordida, deinde ad se nescio quid boni ex ipsa massa trahit, & citò coquitur. Sic itaq; cooperta optimè in cineribus calidis recōdatur, & supra eos imponantur carbones accensi, & non prius inde auferat, quàm apparuerit etiam totam massam esse bene coctā, & assatā, instar crustę. Quod tamē idem fieri potest in furno, in quē panes sunt impositi, si in olla benè cooperta imponātur: & vbi pasta fuerit sicca, rursum eximatur. Quod si non satis esse coctam existimauerimus, rursum eadē Scylla pasta obduci, & eodē modo coqui debet. Nam quæ imperfectè ita fuerit tosta, non sine periculo graui membrorum interiorum exhiberi potest, quemadmodum Dioscorides quoq; monet. Cognoscitur autem, quod rectè sit cocta, si pungendo eam cum festuca aliqua, illa facilè penetret: aut comprimendo duobus digitis sine difficultate aliqua dissoluatur. Tradit autem Dioscorides alterum quoq; modum coquendi. Nam eius frusta iubet ebulliri, & toties aqua illius mutari, donec in Scylla nihil amaritudinis, aut acrimoniæ relinquatur, accipiendo solùm partes interiores, & auferendo tunicas exteriores vsq; ad viuū, & abijciendo satis multum de primis corticibus. Hæc Scylla ita diligenter cocta, benè in pila tundatur, & deinde admisceatur farinæ erui albissimi (quoniā minus albicans, nimis est amarum) quæ per cribrum angustissimum transierit, ea quantitas, vt ad tres partes Scyllæ sumantur duæ erui, quemadmodum quoq; Andromachus tradit. Hoc Gal. 1. de Antidot. scribit, cui plus fidei adhibendum, quàm lib. de Theriaca ad Pisonem: in quo duplum erui sumitur: cùm ibi in alijs multis rebus quædam retractet, de quibus aliter in lib. ad Pisonē sensit. Sed hoc experientia quoq; meliùs potest depręhendi. Nam Aëtius de Theriaca secundùm Galeni sententiā differens, atq; coniungens simul quoq; cum eo Andromachū, vult etiam ad tres Scyllæ esse accipiendas duas farinæ erui partes: & postea addit, quod interdum æquale pondus vtriusq; sumatur. Atq; eam quidem differentiam inde ortam, quod interdū Scylla humidior, vel siccior, quàm vt in Trochiscos redigi queat, atque ideò opus esse plus, aut minus farinæ erui admiscere. Attamen si cum duabus partibus solum parari semper potuerit, procul dubio minus errabimus. Nam ita fiet, vt Scylla sit istius qualitatis, & ea arte cocta, quemadmodū esse decet. Quæ si erit eiusmodi, non opus erit superuacaneam humiditatem ipsius cum maiore quantitate erui corrigi: & hanc credo fuisse causam, quòd Gal. aliter senserit in lib. de Antidotis, quàm in lib. 1. de Theriaca ad Pisonem. De hac igitur massa benè contusa, & commista fiunt rotulæ exiguæ, & inter formandū digiti vngendi sunt oleo rosaceo, sicuti docet Aëtius: quanquam aliqui hoc omittant. Postea in illis exiccandis & reponendis ea, quæ diximus de Trochiscis viperæ, omnia sunt obseruanda. Mesue quoq; monet, Scyllam quæ planè sola absq; altera in agro reperiatur, abijciendam tanquam venenosam admodum: & illam accipiendam esse, quę plures habet alias vicinas: quo admonitio propter maiorem securitatem non est negligenda.

Trochisci Ramich.

℞. Succi Acetosæ ℥. xvj.

Rosarum

Roſarum ℥.j.
Baccarum Myrti ℥.ij.
Boli pauxillum.
Colentur, & colaturæ adiunge
Gallarum tritarum ʒ.iij.
Coque aliquantulũ. Cola: & adde inſuper ſubſequentia bene triturata:
Roſarum ℥.j.
Santali Citrini ʒ.x.
Gummi Arabici ℥.j ß.
Sumach, Spodij ana ℥.j.
Omphacij ſeu agreſtæ ʒ.vij.
Baccarum Myrti tritarum ℥.iv.
Ligni aloes,
Caryophyllorum,
Macis
Nucis moſchatæ ana ʒ.iv.

Miſce omnia, & ſiccentur in ſcutella figulina, & tere minutim, & fiant trochiſci cum ʒ.j.ß. de caphura & aqua roſacea q.ſ. Succi acetoſæ loco, ſumi poteſt vinum è codonijs acerbis: ſunt qui aromatizent Gran xiix. moſchi. Siccantur in vmbra, & reponuntur in charta munda, ceræ liquatæ intincta. Durant in annum. * Ventriculum, cor, hepar imbecilla firmãt, & lubrica viſcera ac inteſtina, choleram morbum ſiſtunt, acrimoniã obtundunt, animum reddunt tranquillum, omnem hæmorrhagiam cohibent, ob quam naribus ſanguine fluentibus flando impellũtur: alijs medicamentis miſcentur. *Meſues.*

Trochiſci hedychroi, Andromachi.

℞. Mari, Aſari, Maioranæ,
Aſpalathi ana ʒ.ij.
Schœnanthi,
Calami odorati,
Phu, Xylobalſami,
Opobalſami, Cinnamomi,
Coſti ana ʒ.iij.
Myrrhæ, Folij,
Nardi Indicæ,
Croci,
Caſiæ ana ʒ.vj.
Amomi ʒ.xij.
Maſtiches ʒ.j.
Vini quantum ſufficit.

Fiant trochiſci, inunctis prius manibus opobalſamo: deinde ſiccantur, & in charta ceræ liquatæ intincta, ſeruantur in annum. *Ex Galeno.*

Trochiſci Hedychori, ex correctione Bartholomæi Marantha.

1. ℞. Ligni aſpalathi veri, nuper in collegio Patauino reperti, aut Ligni aloes Rhodij.
2. Radicum aſari recentium, & benè compactarum.
3. Mari, id eſt, maioranæ nobilis, id eſt, ſuæ cimæ cum floribus, & ſeminibus ana ʒ.ij.
4. Calami odorati, id eſt, radicum. Eius loco Agalochum cum tertia eius inſuper parte: aut vulgaris Calamus odoratus.
5. Iunci odorati, id eſt, cimæ odoratæ, & recentes.

A 6. Rad. coſti veri: aut ſuo loco Rad. Zedoariæ recẽtis, non exeſæ, & opt. odore prędita.
7. Rad. Phu, ſolidarum, non exeſarum, & odoris abſolutarum.
8. Cinnamomi: vel ipſius loco duplum caſſiæ, quæ ſit cortice craſſo, & fiſtula prædita ſubtili, optimi odoris, & ſaporis.
9. Opobalſami. Loco ipſius Oleum nucis moſchatæ, per expreſſionem facti.
10. Xylobalſami. Eius loco Agalochi ana ʒ.iij.
B 11. Folij, vel ipſius loco, radicũ & ſtipitũ Nardi Celtici, aut radicis Phu, aut ſpicæ Nardi cum tertia inſuper eius parte.
12. Nardi Indici, id eſt, radicũ: quæ eſſe debent odoratæ, recentes, & de illarum numero, quæ in ſe adhuc retinent terram odoriferam.
13. Caſſiæ cum ſignis in Theriaca commemoratis.
14. Myrrhæ, id eſt, lachrymæ recentis, pinguis, C & ſucculentæ cum parte venarum candidarum inſtar vnguium.
15. Croci recentis, colorati, longi, integri, non fragilis, neq; humidi, nec mucidi, vel exęſi, ſaporis acuti, & odoris validi ana ʒ.vj.
16. Amomi. Ipſius loco Acorum, id eſt, radicis galangę maioris, recentis, acuti saporis, & boni odoris ʒ.xij.
17. Maſticis candidiſſimi, pleni, puri, fragilis, ſicci, odorati, ſtridentis ʒ.j.

D Fac paſtillos cum vino optimo, exicca.

Trochiſci galliæ Moſchatæ.

℞. Ligni aloës ʒ.v.
Ambræ ʒ.iij.
Moſchi ʒ.j.
Mucilaginis, Tragacanthæ, cum aqua roſ. extractæ quantum ſufficit.

Fiant trochiſci parui. * Cerebrum, corq; roborant, oris, atque adeò corporis totius odorem E commendant: compoſitionibus alijs miſcentur. *Meſues.*

Trochiſci diarrhodon, Nicolai.

℞. Roſarum recentium ℥.ß.
Spodij ʒ.ij.
Santali rubri ʒ.j.ß.G.vij.
Santali albi ʒ.j.G.xij.
Croci ℈.ij.G.vij.
Caphuræ G. xij.

Fiunt in hunc modum. Roſas recentes in mortaF rio contundes lapideo, ſine intermiſſione, & reliqua in puluerem redacta addes, ac cum aqua roſ. q.ſ. formabis: ſub finem caphuram addito: ſicca in vmbra, & ſerua. * Hæc compoſitio adminiſtratur in magnis compoſitionibus. *Nicolaus.*

Trochiſci Diani.

℞. Violarum purpurearum viridium ℥.v.
Amyli ʒ.iij.
Papaueris albi ʒ.ij.℈.j.
Sem. Plantag. ʒ.j.
Rhabarbari ℈.v.
Opobalſami ſeu olei Caryophyllorum ℈.j.

Aquæ rof. quantum sufficit.
Formētur trochisci. Non præparantur, nisi quando ingrediūtur cōpositiones magnas. *Nicolaus.*

DE TROCHISCIS EXtrinsecus applicandis.

Pastillus Andronius.

℞. Florum Mali punici ʒ.x.
Gallæ omphacitidis ʒ.iix.
Myrrhæ, Aristolochiæ ana ℥.ß.
Chalcanthi, Aluminis scissilis,
Misy ana ʒ.ij.
Sapæ quantum sufficit.
Formentur trochisci. * Faciunt ad recētia vulnera & vetera: curāt fistulas, aures suppurātes, ossa corrupta: reprimunt omnes carnis excrescentias: valent ad phagedænas & condylomata. *Andromachus.*

Trochisci de minio.

℞. Medullæ panis non cocti, bene fermentati ℥.ß.
Sublimati electi ʒ.j.
Minij ʒ.ß.
Aquæ rof. quantum sufficit.
Formentur trochisci, qui in clibano tepente resiccati seruentur. * Omnes carnis prauas excrescentias liquat, sordida vlcera expurgat, callosa emollit, ac fistulas mirabiliter sanat. *Ioannes de Vigo.*

A

Pastilli Polyidæ.

℞. Florum Mali punici ʒ.xij.
Aluminis scissilis ʒ.iij.
Thuris,
Myrrhæ ana ℥ ß.
Chalcanthi ʒ.ij.
Fellis taurini ʒ.vj.
Aloes ℥ iix.
Vini austeri quantum sufficit.
Formentur pastilli. * Ad nomas, & eadem ferè,
B quæ Andronij. *Andromachus.*

Trochisci Mesuæ.

℞. Aluminis scissilis, Aloes,
Myrrhæ Chalcanthi ana ʒ.vj.
Croci, Crocomagmatis ana ʒ.iij.
Flor. Malorum granatorū domesticorū ʒ.iv.
Vini odorati,
Mellis ana quantum sufficit.
Formentur pastilli. * Pastillus multiplicis vsus,
C pus educens, & relaxans.

Placenta contra Pestem.

℞. Arsenici albi crystallini ℥.iij.
Arsenici rubri ℥.ij.
Cum oui albo, vel mucilagine tragacanthi fiat placenta rotunda crassitudine digiti. Insuatur linteolo lineo, superaddito serico, & admoueatur cordi. *Iacobus Carpensis.*

De Collyrijs, siue Sief, Sectio XLI.

COLLYRIA sunt medicamēta oculis dicata, horum arida, Sief à Barbaris dicta, trochiscorū forma parantur. Porrò Collyriorum alia

- Abstergunt: vt
  - Trypherum *Galeni,*
  - Sief *de thure,*
  - Collyrium *nardinum,*
  - Diacenu,
  - Diahæmatites,
  - Diamyrrha,
  - Sief *è cornu ceruino,*
  - Libianum,
  - Sief *de plumbo, &c.*
- Excrescentias *auferunt: vt*
  - Viride *Anthei,*
  - Sief *aliud viride,*
  - Sief *rubrum Mesue,*
  - Sief *rubrum Galeni, &c.*
- Dolorem *mitigant: vt*
  - Sief *album,*
  - Cygnus *Galeni,*
  - Diarrhodon *Nilei,*
  - Sief *de rosis,*
  - Sief *luteum.*

DE

DE COLLYRIIS abstergentibus.

Trypherum Galeni.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ.xvj.
Cerussæ ʒ.iix.
Amyli, Gummi,
Tragacanthæ ana ℥.ß.
Opij ʒ.ij.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.

Fiat collyrium. * Ad epiphoras, & affectiones oculorum.

Aliud, Galeni.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ.xvj.
Amyli, Thuris ana ʒ iix.
Cerussæ ʒ.xliix.
Opij ʒ.vj.
Gummi ʒ.xvj.
Aquæ quantum sufficit.

Fiat collyrium. Siccatur, & seruatur per annos duos, in charta, ceræ liquatæ intincta. * Ad inustiones oculorum, pustulas, chemoses, maximè in his, qui nullam mordacitatē perferre possunt.

Collyrium, seu Sief de thure.

℞. Cadmiæ,
Pompholygis,
Thuris ana ʒ.x.
Cerussæ ʒ.xl.
Opij, Gummi ana ʒ.vj.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.

Fiat collyrium. Siccatur & seruatur. * Ad fluxiones oculorum & chemoseis.

Aliud, Mesua.

℞. Thuris ʒ.x.
Ammoniaci, Sarcocollæ ana ʒ.v.
Croci ʒ.ij.
Mucilag. fœnigræci q.s.

Fiat collyrium. Siccatur & seruatur annos duos. * Vlcera oculorum ducit ad maturitatem.

Collyrium Nardinum.

℞. Cadmiæ,
Croci,
Gummi ana ʒ.xij.
Aeris vsti ʒ.v.
Stibij, id est, Antimonij,
Acaciæ ana ʒ.x.
Nardi Indicæ ℥.ß.
Opij,
Myrrhæ ana ʒ.v.
Vini quantum sufficit.

Fiat collyrium. Durat in annos duos.* Ad doloris vexationes, fluxū tenuem & multum pustulas & asperitudines oculorum.

Diacœnu.

℞. Cadmiæ,
Lap. Hæmatitis,
Aluminis scissilis ana ʒ.x.
Aeris vsti ʒ.vij.ß.
Chalcitidis ʒ.iix.
Sem. Papaueris ʒ.v.

A Maceretur semen papaueris in aqua pluuiæ q.s. Exprimatur & reliquis tritis fiat collyrium, cum vini austeri quantum sufficit. * Ad claritatem & cicatrices oculorum.

Diahæmatites.

℞. Aeris vsti & loti ʒ.xxiv.
Lapidis Hæmatitis ʒ.j.
Croci,
Opij ana ʒ.iv.
Gummi ʒ.xij.
B Aceti quantum sufficit.

Fiat collyrium. * Asperitudinibus commodū: facit ad veteres affectiones, & ad omnem extuberantiam oculorum.

Diamyrrha.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ.xxiix.
Lapidis Hæmatitis vsti & loti ʒ.xxv.
Spodij ʒ.xxiv.
Myrrhæ ℥.vj.
C Croci ℥.ß.
Opij ℥.j.
Piperis albi G. num. xxx.
Gummi ʒ.vj.
Vini quantum sufficit.

Fiat collyrium.* Accommodatū est ad veteres affectiones oculorum: facit & ad rhœadas & ægylopas.

Sief è cornu ceruino.

℞. Cornu cerui vsti & loti, Thuris,
D Plumbi vsti & loti ana ℥.ß.
Squamæ æris lotæ ʒ.ij.
Opij ʒ.j.
Gummi ℥.ß.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.

Fiat collyrium. Siccatur, & seruatur ad annos duos.* Facit ad vlcera & pustulas oculorum: cicatrices exterit.

Aliud.

℞. Plumbi vsti & loti,
E Cornu cerui vsti & loti ana ʒ.xvj.
Thuris, Acaciæ, Spodij ana ʒ.iix.
Amyli ℥.ß.
Opij, Squamæ æris ana ʒ.ij.
Croci ʒ.iix.
Myrrhæ ʒ.iv.
Tragacanthæ ʒ.j.
Gummi, sem. Hyoscyami ana ʒ.iix.
Mucilaginis sem. Hyoscyami q.s.
F Fiat collyrium. * Ad eadem efficax.

Libianum.

℞. Cadmiæ vstæ & lotæ, Cerussæ lotæ,
Stibij vsti & loti ana ʒ xvj.
Plumbi vsti & loti ℥.j. Amyli ʒ.xij.
Pompholygis, Myrrhæ, Terræ Samiæ,
Tragacanthæ, Opij ana ℥.j.
Albuminis oui q.s.

Fiat collyrium. * Ad pustulas, inustiones, rupturas, cōcauitates, oculos purulentos, chemoseis, staphylomata, & ad circum molestantem dolorem facit, & cicatrices exterit.

Aliud.

℞. Pompholygis ℥.j.
Cadmiæ vstæ & lotæ ʒ.xvj.
Stybij vsti & loti ʒ.xij.
Cerussæ lotæ ʒ xvj.
Amyli ʒ.xij.
Terræ Samiæ,
Plumbi vsti ana ʒ.iix.
Myrrhæ, Opij,
Tragacanthæ ana ʒ.ij.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.
Fiat collyrium.* Eiusdem cum priore facultatis.

Sief de plumbo, Mesuæ.

℞. Plumbi vsti, Antimonij, Tuthiæ lotæ, Aeris vsti, Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ℥.j.
Opij ʒ.ß.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.
Fiat collyrium. * Replet & consolidat vulnera oculorum. *Mesues.*

Collyrium præstantissimum contra omnis generis passiones oculorum.

℞. Fœniculi, Absinthij,
Apij, Rutæ,
Schweinwurtz vnà cum radicibus,
Eufragiæ, Saluiæ. Betonicæ,
Auripigmenti, Gnidij, Pimpinellæ,
Cardui benedicti an. part. æquales.
Hæc omnia simul in mortario contusa misce, ac vrinam pueri infunde. Deinde
℞. xiv. gran. piperis cõtusi, & cochlearia duo mellis ex apibus, caphuræ ʒ.j.
Hæc omnia simul in mortario contusa, per linteum exprime, & colaturam seu succum in vitreo vase cõserua, ac inde singulis diebus vesperi & mane guttã vnam in oculum patientis instilla. Animaduertendum tamen est, quòd hæc aqua per spatium nouem dierum Soli est exponenda, & destillanda antequam in vsum transferatur. *Ranzouius.*

DE COLLYRIIS EXcrescentias auferentibus.

Viride Anthæi.

℞. Cadmiæ ℥.vj.
Myrrhæ ℥.iij.
Croci ℥.vj.
Opij ℥.iij.
Plumbi vsti & loti ℥.j.
Squamæ æris,
Nardi Indicæ,
Acaciæ ana ʒ.vj.
Gummi ʒ.xxvi.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.
Fiat collyrium. * Ad doloris molestias, pustulas, inustiones, prolapsus, confusiones oculorum.

Aliud viride.

℞. Cadmię vstę & vino odorato extinctę ℥.j.
Croci,
A Antimonij vsti, & in lacte extincti ana ʒ.iv.
Amyli ʒ.j. Gummi ʒ.ij.
Succi anagallidis fœminæ quantum sufficit.
Fiat collyrium. * Ad idem valet.

Aliud viride, Mesuæ.

℞. Aeruginis æris ʒ.iij.
Chalcanthi vsti ʒ.vj.
Auripigmenti rubri, spumæ Nitri,
Spumæ maris ana ʒ.j.
Ammoniaci ʒ.j.ß.
B Salis Hammoniaci ʒ.ß.
Ammoniacũ macerato in aqua rutæ, & fac collyriũ. * Eiusdem facultatis est ferè cum Sief rubro sequenti.

Sief rubrum, Mesuæ.

℞. Sem. Canabis ʒ.iij.
Aeris vsti, Myrrhæ ana ʒ.ij.
Croci ʒ.j.
Aeruginis æris, Salis Hammoniaci ana ʒ.ß.
C Piperis nigri ʒ.ß.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.
Fiat sief. * Vtile est oculorũ scabritiei, pruriginiq; suffusionibus & vngui.

Aliud Galeni.

℞. Cadmiæ ʒ.xl.
Chalcitidis vstæ, Piperis albi,
Gummi ana ʒ.xx.
Aquæ quantum sufficit.
Fiant pastilli. * Ad lippitudinem, sycosin, & car-
D nis excrescentias.

DE COLLYRIIS DOLOrem mitigantibus.

Sief album, Mesuæ.

℞. Sarcocollæ in lacte asinino maceratę ʒ.v.
Amyli ℥.ß.
Tragacanthæ ʒ.iij.
Opij ʒ.j.
Thuris ʒ.j.ß.
E Cerussæ lotæ ʒ.x.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.
Fiat sief. * Confert ophthalmiæ, cùm est in augmento, & dolorem sedat.

Aliud simile, eiusdem.

℞. Gummi Arabici, Tragacanthæ, Amyli ana ʒ.ß.
Cerussæ lotæ ʒ. vj.
Sarcocollæ nutritæ ʒ.iij.
F Opij ʒ.j.
Cum oui albumine fiat sief. * Hoc vtimur initio vehementis doloris à causa calida.

Cygnus Galeni.

℞. Cadmiæ ʒ.xvj.
Cerussæ lotæ ℥.j.
Amyli, Tragacanthæ,
Acaciæ, Opij, ana ʒ.ij.
Gummi ʒ.xij.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.
Fiat collyrium. * Ad maximos dolores & affectiones oculorum.

Diar-

Diarrhodon Nilei, ex Galeno.

℞. Rosarum ℥.ß.
Broci ʒ.ij.
Gummi ʒ.iij.
Opij, Nardi Indicæ ana ʒ.j.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.

Fiat collyrium. * Ad doloris molestias, fluxum vberem ac tenuem, pustulas, prolapsus oculorũ.

Sief de rosis aliud, Mesua.

℞. Fol. Rosæ ʒ.xv.
Croci, Gummi Arabici ana ℥.j.
Nardi Indicæ, Opij ana ʒ.ij.

A Aquæ pluuiæ quantum sufficit.

Fiat sief. * Eadem, quæ præcedens potest.

Sief luteum, Mesua.

℞. Cadmiæ lotæ, vstæ, & in lacte muliebri maceratæ ʒ.x.
Cerussæ lotæ ℥.j.
Squamæ ferri ℥.ß.
Opij ʒ.ij.
Tragacanthæ, Gummi Arabici ana ℥.ß.
Aquæ pluuiæ quantum sufficit.

B Fiat sief. * Confert doloribus oculorum vehementioribus à causa calida.

De Apophlegmatismis, Sectio XLII.

APOPHLEGMATISMI pituitã ex cerebro per os educũt: quorum alij conferunt ad
- Symptomata: *videlicet*
  - Dolorem
    - Dentium *ex influxu.*
    - Capitis *ex*
      - Bile,
      - Pituita.
  - Destillationem *capitis, &c.*
- Morbos: *scilicet*
  - Intemperiem *frigidam & humidam capitis,*
  - Obstructionem *ventriculorum cerebri: vt morbum comitialem.*

Apophlegmatismus ad dolores dentium ex materia infl. xu.

℞. Mastiches ℥.j.
Piperis, Pyrethri ana ʒ.j.ß.
Mellis quantum sufficit.

Fiant pastilli, instar lupinorum. Manè ante cibum in ore per horam circiter dimidiam contineantur. *Andernacus.*

Apophlegmatismus ad dolorem capitis ex bile.

℞. Masticis contritæ ℥.ß.
Mellis quantum sufficit.

Fiant pastilli instar lupinorum. Vnus ad horæ dimidium in ore contineatur, mandaturque, & nouissimè expuatur. *Andernacus.*

Alius valentior ad frigidum & humidum capitis affectum.

℞. Piperis albi, Pyrethri, Zingiberis ana ʒ.ij.

C Mellis quantum sufficit.

Fingantur pastilli mansiles. * Vtere, vt prædictis. *Idem.*

Apophlegmatismus ad destillationem capitis.

℞. Mastiches ℥ j.
Corticis Capparis ʒ.ij.
Pyrethri ʒ.iij.
Piperis nigri ʒ.j.ß.
Vuarum passarum ℥.ß.

D Mixta, pannoq; lineo raro inuoluta, ad horæ dimidium ante cibum mandantur. *Idem.*

Apophlegmatismus ad morbum comitialem.

℞. Pyrethri, Mastiches ana ℥.j.
Ceræ quantum sufficit.

Fiant pastilli auellanæ magnitudinis, manducenturque ad horæ dimidium, ita vt pituita semper expuatur. *Idem.*

De Confectis, Sectio XLIII.

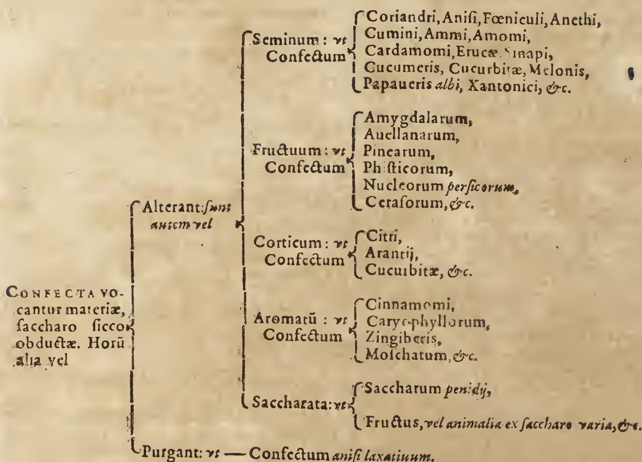

Confectum Coriandri.

℞. Coriandri à sordibus, pulueribus, festucis lapillis & pediculis cribrando, ventilando & seligendo repurgati, & ab omni humiditate exiccati ℔.ij.

Ponuntur in æneum vas pensile duabus ansis suspensum, & super carbones hinc inde, antrorsum, retrorsum, dextrorsum, sinistrorsum agitantur: nunc in orbem voluuntur, nunc instar auenæ in vannis mouentur donec calefiãt. Calefactis infundatur parũ sacchari, ad debitã, & quodammodo perfectam consistentiam, id est, propemodũ vt ad morsulos & orbiculos cocti, cochleari ferreo, non procul ab extremitate vno foramine perforato, & continuò agitantur, donec siccetur saccharum: deinde aliud affunditur, vt prius, idq; tantisper fit, dum iustam acquirat magnitudinem. Superficies in pleri'q; læuis est, nisi singulari artificio asperior, seu (vt vulgò loquuntur) crispa fit, videlicet ex alto saccharum fundendo. Si materia cõglobatur, vel saccharo confertim infuso, vel negligenter moto, manu affricata dissoluuntur nodi. In fine confecturæ exactè siccentur: deinde in locum calidum & siccum cribro imposita reponantur. * Orificium ventriculi superius claudit, & corroborat à cibo sumptum. *Medici Colonienses.*

Confectum Anisi.

℞. Sem. Anisorum optimè mundatorum ℔.ij. Induntur in vas æneum pensile, vt suprà, & super ea infunditur saccharum leuis coctionis in principio, & bene manibus ducuntur per vas æneum, vsquequo ferè sint cooperta, beneq; exiccantur ad omnem manum sacchari: & hoc continuatur vsq; in finem, si solidos seu læues anisos facere velis. Si verò asperos aut crispos postquam cooperta erunt, affunde saccharum cum cochleari ferreo, ab alto, & fit fortis coctura: deinde vas hinc inde agitetur, vt in coriandris est dictum. Anisi quanto minores, tantò pulchriores: & quantò duriores, tantò laudabiliores. Duri enim fiunt, & non solùm anisi, sed & cætera alia confecta, si bene siccentur ad omnem sacchari affusionem. * Vrinam mouet, digerit, flatusq; ventris discutit, oris halitum commendat. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Fœniculi, &c.

Semen fœniculi, anethi, cumini, ammi, amomi, cardamomi, erucæ, sinapi, cucumeris, cucurbitæ, melonis, papaueris albi, xantonici, &c. eodem modo saccharo obducuntur, vt coriandri & anisi.

Confectum Amygdalarum dulcium.

Amygdalæ bene cum pane aspero fricantur, atque in vase æneo pensili, super carbones, hinc inde agitatæ, siccantur, & ab omni immunditia mundantur: demum saccharum fortis coctionis cochleari ferreo perforato super eas infunditur, vas huc & illuc ducendo incessanter: & tantisper hoc fiat, dum bene tegantur: & quantò magis

agita-

agitatio vasis continuatur, tantò solidiores redduntur Sunt qui cum cortice conficiunt amygdalas: & hoc modo confectæ, longiori tempore durant, nec rancescunt. Sunt qui à superiori cortice mundant. Quidam illas diuidunt in partes duas, & crispas faciũt. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Auellanarum.

℞. Auellanarum quantum volueris: & fac vt in amygdalis dictum est, vel crispos vel leues faciendo. Antequam autem conficiantur auellanæ, bene in vase æneo pensili, hinc inde agitari debent, & calefieri quoad subtilis cortex eis adhærens, remoueatur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Pinearum.

℞. Pinearum bene mundatarum, quantum volueris. Super eas infunde saccharum cum cochleari ferreo perforato, bonæ cocturæ, à principio vsque ad finem: & agita bene vas hinc inde, prout in coriandris asperis dictum est suprà. Si verò solidos seu leues facere voles facias vt suprà de amygdalis dictum est, & de proiectione sacchari, & vasis agitatione. Hoc confectum parum durat, eo quia rancescunt pineæ: & antequam conficiantur, animaduertẽdum est, ne rancidæ sint. Cognoscuntur autem, quia sunt nigræ, & mali saporis. quare purgandæ sunt cum furfure. Quidam in prima sacchari exhibitione ponunt albumen oui, bene agitatum, cum saccharo non multum calido, ne albumen coqueretur: & hoc faciunt eò quia cum difficultate saccharum eis adhæret propter oleaginitatem, quæ in eis est: & hic modus non vituperatur. *Idem.*

EODEM etiam modo phistici, persicorum & cerasorum nuclei conficiuntur.

Piniocatum.

℞. Sacchari albi, aqua rosarum dissoluti, clarificati ℔.j.

Agitetur optimè cum baculo, ab igne remoto: & cùm coctum fuerit ad perfectionem, addantur pinearum mundatarum ℥.iv. misceantur, & permittantur infrigidari ad formam confectionis solidæ. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Citri.

℞. Corticum citri, minutim in frusta longiuscula incisorum, quantum volueris.

Ponuntur in vase æneo pensili super carbones: superinfundendo saccharum coctum, cum cochleari ferreo perforato, atque vas hinc inde agitando, quousq; satis crassi reddantur. Ad hunc etiam modum Arãcij cortices & cucurbitæ conficiuntur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Cinnamomi.

℞. Cinnamomum à superiori cortice excorticatum, quantum volueris.

Per parua fila inciditur, & in vase æneo pensili super carbones ponitur, superinfundendo saccharum cum cochleari ferreo, paruo foramine forato. Et in principio, videlicet per tres vices, saccharum sit læuis coctionis, postmodum vsq; in finem fortis, vas hinc inde bene agitando, vt

A in coriandris dictum est: & tantisper hoc continuetur: quousq; satis crassi reddantur. Quidam post primam sacchari proiectionem, aspergunt zingiber puluerizatum, vt fiant fortiores, acrioresque. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Caryophyllorum.

℞. Caryophyllorum quantum volueris.

Exicca, beneq; munda ab omni spurcitia: deinde superinfunde saccharum cum ferreo cochleari perforato, satis fortis coctura. Et si illos asperos facere voles, facies vt de coriandris crispis dictum est, & de agitatione vasis, & sacchari B proiectione. Ad confecta bene crispa facienda, foramen cochlearis paruum esse debet, & saccharum æqualiter & vniformiter superinfundi: & quãtò altius saccharum proijcitur, tantò melius: nec permittendæ sunt guttæ super eas cadere: illæ enim opus tuum destruent.

Confectum Zingiberis.

C Confectum Zingiberis eodem modo fit, vt Cinnamomi.

Confectum moschatum, seu moschardini.

℞. Cinnamomi interioris, & electi, & bene puluerizati ʒ.ij.

Musci optimi, cum paucissima aqua rosarum dissoluti ℈.ß.

Misce duo hæc in vase æneo pensili super carbones, superinfundendo saccharum bene coctum, D beneq; & incessanter manibus saccharum ducatur, & bene exiccetur: & toties hoc fiat, quoad grossitudinem seminis papaueris veniant, & in fine dando per duas vices saccharum læuis coctionis, vt rotũdi fiant. Muscardini non nisi cum difficultate corpus accipiunt: sed sagax aromatarius & sollicitus, in miscendo manibus saccharum, & species, citò eos format: post verò duas vel tres vices seu manus sacchari cribellãdi sunt: E à qua cribratione exeunt muschardini, grossitudinis puncturæ acus, & puluis reseruetur, & alij qui iam corpus sumpserunt, expleantur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Pasta laudatissima Mostacioni Italis dicta.

℞. Sacchari albissimi puluerisati,
Farinæ albissimæ ana ℔.ß.
Cinnamomi optimi ʒ.ij.
F Zingiberis, Caryophyllorum ana ʒ.j.ß.
Piperis ʒ.ß.
Vitellos ouorum nũm j.ß.
Moschi cum aqua rosata temperati gr.ij.

Misce, fiat pasta.

Panes ad tabem.

℞. Amygdal. dulcium excorticatarum ℥.ij.
Pinearum, pistaciorum non rancidorũ an. ℥.j.
Pulpæ dactylorum, passularum, iuiubarum ana ℥.j ß.
Gummi tragacanthi & arabici ana ʒ.j.
Amyli ℥.ij. Pulpæ capi elixi ℥.iiij.

Fructus macerati aqua rosata, cum reliquis tundātur & saccharo paulatim asperso fiat massa, indeq; cuiusque figuræ panes sensim siccandi, ac auro obducantur. *Heurnius.*

Morsellata alba.

℞. Sacchari clarificati, & coctionis non perfectæ ℔.j.

Agitetur optimè cum baculo, & post longam eius ductionem, addantur

Zingiberis minutim incisi ℥.ij.

Deinde saccharum perfectè coquatur, & in morsellis incidatur.

Saccharum Penidij.

Accipitur saccharum album bonum (potest & ex viliori parari.) coquitur leuiori flamma ad extremam spissitudinem, quæ ita cognoscitur. Quando portiūcula aliqua digitis extremis duobus distracta in tenuissima quasi fila abit, quæ percussa digito, tanquam vitrum dissiliunt. Inde effundatur super marmor butyro, oleo amygdalino, aut oliuarum leuiter inunctum, & manib. vel inunctis, vel amyli polline aspersis, ne adhæreat comprehensum, ex alto paulatim comprimendo, & fricādo hinc inde demittitur aliquoties: tandem vbi paulum refrixit, ferramento vnco parieti infixo obuoluitur, idq; tantisper, dum bene lentum & cādidum efficiatur. Quo autem diutius trahitur, eò candidius redditur. Tandem attractum famulis distribuitur, vt distrahēdo torquendoq; formetur modo consueto. Formatum reponatur loco calido. Alij mel addendum esse scribunt, quod vsu non receptum. *Colonienses.*

Ad faciendum fructus & animalia omnia ex saccharo.

℞. Sacchari albi quantum volueris, & pulueriza: deinde post subtilem pulu erizationem impastetur cum albuminibus ouorum qualitate sufficienti in tantum, quòd formā pastæ habeat: deinde vngātur formæ cum oleo amygdalarum dulcium, & de dicta pasta formæ impleantur, postea simul comprimantur: & sic erunt animalia vel fructus facti: & sic omnia fieri possunt: deinde ponantur in stupha ad siccandum: deinde colore inficiantur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Panis Marsicus.

℞. Amygdal. dulcium mundatarum, & subtiliter contusarum ℔.ß.

Sacchari optimi puluerizati ℔.ß. vel ℔.j.

Aquæ rosarum quantum sufficit.

Formetur marzapanis, pane azymo substrato. Coquatur in clibano, vel vase cupreo, ad id apto.

Pasta nutriens cor siccum alterans & roborans.

℞. Carnis testudinum nemoralium lotæ & elixatę in decocto Hordei ℔.ß.

Farinæ hordei ℥.iij.

Amygdal. dulcium, Pineorum ana ʒ.j.

Seminum Melonum cucurbitę recent. an. ℥.ß.

A Semina incisa macerentur decocto testudinis & adde farinam: reliqua misce & adijce Sacchari albissimi ℥.iiij. tepidè pasta coquatur. Fiant boli. *Heurnius.*

Alius.

℞. Pulpamenti capi, perdicis ana ℥.iij.

Pulu. diarrhod. abbatis, diamarg. frig. an. ℈.j.

Pinearum contusarum & aqua rosata maceratarum ʒ.j.

B Sacchari aqua rosata & borraginis diluti q. satis sit: fiat Placenta. *Heurnius.*

Ouum Lombardicum.

℞. Vini & aquæ partes æquales,

Aquæ rosatæ cochleare j.

Vitellos ouorum num ij.

Sacchari quod satis est & parū Cinnamomi.

Sic parant Belgæ illud quod Ouum Lombardicum vocant, quod sanguinem & ichorem præbet benignum. *Idem.*

C *Congelatum.*

Capus in minutas partes scinditur, cum pauca carne vitulina, ex aqua & vino coquitur, dum ab ossibus cedat caro: colo traducitur ius, pinguedo restagnans abstergetur & iterum coquitur, & tribus libris iuris vna sacchari additur & Cinnamomi ℥.j. Saccharo diluto inijciuntur albumina duo ouorum ritè concussa, ac parum simul coquuntur, mox colantur quinquies vel sexies iuxta ignem. *Idem.*

D *Panis medicamentosus, contra vertiginem.*

℞. Zingiberis albi, Caryophyllorum an. ℥.ß.

Panis triticei optimi ℥.j.ß.

Omnia simul contusa misce cum aqua vitæ optima. Coque iterum, vt panis fiat. Hunc panem comedat manè. *Theophr. Paracelsus.*

Confectio Anisi laxatiuum.

E Confectum Anisi laxatiuum fit scammonio cum saccharo mixto, vel maceratione anisi in aqua, in qua scammonium fuerit dissolutum.

DE COLORANDO SACcharo, in concinnandis confectis.

Ad saccharum rubro colore tingendum.

℞. Prasilij triti, vel Santali rubri, vel

F Rad. rubiæ, vel Granorum tinctorum ℥.j.

Aluminis Rochæ ℥.ß.

Aquæ ℥.vj.

Infundantur duo hæc in petia ligata in dicta aqua per dies sex, deinde calefiant ad ignem leuiter: & cum ea aqua saccharū coquatur. Vel confectis iam absolutis, sensim in aheno calentibus aspergitur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Ad saccharum viridi colore tingendum.

℞. Succi Caulium, vel succi Anethi, vel succi Solani, vel succi Rutæ quantum sufficit.

Hoc cōfecta iam absoluta, atq; adhuc in aheno calen-

calentia asperguntur: vel saccharum vnà cum A succo coquitur, &c. *Idem.*

Ad saccharum flauo colore tingendum.

Confecta iam absoluta, atq; adhuc in aheno calida, diluto rhabarbari vel croci asperguntur.

Ad saccharum colore cœruleo tingendum.

℞. Succi baccarum Sambuci, vel Florum frumenti, in aceto vel vino dilutorum quantum s. quo confecta adhuc calentia asperguntur.

Ad saccharum colore purpureo tingendum.

℞. Succi florum Ireos quantum s. & cum eo saccharum coque.

Ad saccharum colore nigro tingendum.

℞. Succi Iuglandium, vel Gallarum, vel Myrobalanorum in aceto dilutorum quantũ sufficit, quo aspergatur saccharum. Quòd si voles varicolora reddere confecta, inuicem modò hunc, modò illum colorem asperge. *Colonienses.*

De Glandibus & suppositorijs, Sectio XLIV.

Glandes penicilla sunt, quæ ano subijciũtur: Græcis, Balani: Barbaris & officinis, Suppositoria dicuntur. Horum alia

DE GLANDIBVS lenibus. B

Glandes lenes ex farina hordei, aut tritici aut siliginis, ex aqua in massam redacta, & modico sale cõdita: aut ex sapone albo, aut ex pinguedine suilla salsa: aut ex betæ vel brassicæ, vel mercurialis caule, siue radicibus oleo inunctis, & modico sale respersis.

Glans lenis.

℞. Farinæ hordei vel tritici, Aquæ coctæ, Salis parum ana quantum sufficit.

Fiant glandes, annularis digiti instar longæ, & siccentur. Tempore vsus, in oleo intinguntur, atque in aluum induntur. *Andernacus.*

Glans ex radice Betæ.

℞. Radicem Betæ, vel Mercurialis.

Fingatur indicis, aut annularis, aut minimi digiti modo longa & crassa, oleoq; intincta, & sale aspersa inferiùs indatur.

Glans lenis alia.

℞. Saponis albi ℥.ß. vel si adultior est, ℥.j.

Glans indicis aut digiti modo longa crassáque aut tenuior fiat. *Iedm.*

Alia.

℞. Carnis suillæ, pinguis, salsæ & concisæ quantum sufficit.

Glandem minimi digiti instar longam parabis, & subter aluum adhibebis. *Idem.*

Aliud suppositorium lene.

℞. Mellis probè cocti ℥.ß. vel ℥.j.

Glans instar indicis digiti longa crassáq; conficiatur. *Idem.*

C DE GLANDIBVS ET globulis lenioribus.

℞. Ficuum num. j.

Inuertatur, & in glandis formam redigatur, indaturque.

Globulus excrementa ducens, lenis.

℞. Mellis concreti, vel Massæ ex farina tritici, vel hordei ex aqua coactæ ℈.ij.

D Salis communis ℈ j.

Redigantur in globulum crassitiei digitalis, aut pollicaris, qui ad solem aut fornacem siccetur. Vbi vsus necessitas adfuerit, oleo vel butyro intingatur, ac in aluum sic penitissimè demittatur. *Andernacus.*

Nodulus lenis.

℞. Vitellorum ouorum num. j.
Salis communis ℈. j.
Probè permiscentur, linteoloq; excepta, ligentur filo cuius appēdix aliqua relinquatur, vt trahi possit: oleo intingatur, & indatur. *Idem.*

Suppositorium, quo pueri etiam tutò possunt vti.

Sume recentem oui tosti vitellum, quem sale consperſum, cultroque, vnà cum sale in tenuissimas concisum particulas commisce. Huius partem reliquam magnitudine auellanæ linteolo tenui insere, filoque longiore constringe, id quod propter commoditatem extractionis minimè præcidas. Postea in oleum feruens inijce. ex quo rursus exemptum mox in loca secretiora, dum calet, insere. *Ranzouius.*

Glandes aliæ.

℞. Mel decoctum ad spissitudinē, misce cum farina triticea: postea mitte in mensam, & addito recenti butyro, non salito, in teretem longamque formam finge. Deinde immitte in oleum, ex quo rursus exemptum loco secretiori insere. *Idem.*

DE GLANDIBVS mediocribus.

Glans mediocris.

℞. Mellis concreti ℥. ß. vel ℥. j.
Salis communis, vel fossitij ʒ. ß.
Misce, & formetur glans.

Suppositorium aliud mediocre.

℞. Mellis concreti ℥. ß. vel ℥. j.
Salis communis ʒ. ß.
Spec. Hieræ picræ, vel Aloes, vel Agarici ℈. j.
Misce, & fiat glans.

Aliud.

℞. Salis communis ʒ. ß. vel
Salis gemmæ ℈. ß. vel
Stercoris muris ℈. j. vel ℈. ij. aut Specierum hieræ ʒ. ß. Mellis ℥ j.
Misce. Fiat suppositorium.
Addunt quidam pilos in tenuissimas partes incisos ex melle tosto cum sale. *Heurnius.*

DE SVPPOSITORIIS acribus.

Glans acris.

℞. Mellis ad spissitudinem cocti ℥. ß.
Veratri, Scammonij,
Salis ana in puluerem redactorum ℈. j.
Misce, & fingatur suppositorium.

Alia.

℞. Mellis concreti ℥. ß.
Colocynthidis, vel succi Cyclamini, vel Scammonij, vel Grani Cnidij G v.
In glandem indicis instar longam digesta, oleoque seu butyro inuncta. *Andernacus.*

Alia.

℞. Mellis cocti & concreti ℥. ij.
Pulu. Euphorbij ℈. ß.
Pulu. Colocynthidis G. iv.
Pulu Ellebori G. ij.
Salis communis ℥. j.
Misceantur singula, & digerantur in glandes. Tempore necessitatis oleo vel butyro intinguntur & induntur. *Fuchsius.*

Species ad Glandes aut Suppositoria acria conficienda.

℞. Hellebori albi, Gran. Colocynthidis an. ℥. j. ß.
Esulæ præparatæ, Hermodactylorum an. ℥. j.
Specierum Hieræ picræ simplicis Galeni ℥. ij.
Misceantur puluerisata. *Cordus.*

DE GLANDIBVS & globulis flatus discutientibus.

Suppositorium ad flatus.

℞. Mellis cocti ac concreti ℥. j. ß.
Sem. Anisi, Fœniculi ana ℈. j.
Sem. Carui ℈. ij.
Colocynthidis ℈. j.
Salis vulgaris ʒ. j.
Tundenda tundantur, criboq; secernantur, misceantur, digeranturq; in glandes. *Idem.*

Glandes ad flatus.

℞. Mellis ad spissitudinem cocti ℥. ß.
Sem. Rutæ, item Anisi, Cumini,
Colocynthidis, Salis fossitij ana ℈. ß.
Glans medij aut indicis instar magna, butyro recenti illita in aluum datur. *Andernacus.*

Globulus flatus discutiens.

℞. Mellis ad spissitudinem cocti, vel
Massæ hordeaceæ ℥. j.
Sem. Rutæ, Cymini, Fœniculi ana ʒ ß.
Salis communis ʒ. j. ß. vel
Colocynthidis, & Salis communis ana ʒ. ß.
In globulos pollicares redigito, & butyro illitos recenti, inferioribus penitùs indito. *Idem.*

DE GLANDIBVS dolorem mitigantibus.

Glans dolorem sedans.

℞. Opij ℈. j.
Croci, Castorei ana ℈. ß.
Tusa & cribrata cum melle cocto, aut cera & oleo nymphææ in vnum coeant, formenturque glandes, quibus filum appensum est.

DE

De Pefsis, Sectio XLV.

Pessus est lana concerpta, & ad digiti formam rotunda, in qua medicamenta excipiuntur, ac genitalib. mulierum indũtur. Horum alij

- Alterãt, *hoc est,*
  - Astringnut: *vt*—Pessus *ad menstrua sistenda.*
  - Aperiunt: *vt*—Pessus *menstrua prouocans.*
  - Abstergunt *& consolidant*: *vt*—Pessus *vteri vlcera siccans.*
  - Emolliunt, *&c. vt*—Pessus *emolliens.*
  - Dolorem *sedant*: *vt*—Pessus *ad vteri præcipitationem.*
- Purgant: *vt*—Pessus *pituitam educens.*

DE PESSIS ASTRINgentibus.

Pessus menses sistens.

℞. Stercoris porci ℥.j.
Sanguinis Draconis ʒ.j.
Boli Armeni ʒ.ij.
Succi bursæ Pastoris, vel succi Plantag. q.s.
Fiat pessarium, ad formã suppositorij, quo filo obligatum noctu subijciatur. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Cornu Cerui vsti ʒ.ij.
Thuris ʒ.j.ß.
Gallarum ʒ ij.
Balaustiorum, Rosarum rub. ana ʒ.j.ß.
Gummi, Acaciæ, Hypocistidis ana ℈.ij.
Boli Armeni ʒ.ß.
Trita in pollinem leuissimum succo plantaginis excipiantur, & linteolis deligata fingantur pessi, qui in mulieris pudendum inserantur. *Fuchsius.*

DE PESSIS APErientibus.

Pessus menstrua mouens.

℞. Myrrhæ, sem. Nugellæ ana ʒ. iij.
Saluiæ ʒ.ij.
Castorei ʒ.ß.
Cum succo mercurialis, vel pauca terebinthina, vel melle fiat pessarium. Aut puluis ponatur in sacculo, confecto ex panno raro, addito pauco bombace: fiat ad crassitudinem digiti maioris, indaturque. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Artemisiæ, Abrotani,
Dictamni ana ʒ.ij.
Rad. Acori, rad Rub. tinct. ana ℥.j.ß.
Nigellæ ℈. ij.
Baccarum Lauri ʒ.ß. Rutæ ℈.ij.
Sabinæ ℈.j.
Castorei ℈.ß.
Myrrhæ, Stactis ana ʒ.j.
Sagapeni ʒ.j.ß.

A Tusis & cribratis ijs quæ opus est, mellis quantum satis est, vt in coalitum crassiorem & vnitatem coeant, adijciatur, & vbi opus est, fingantur pessi: qui in vuluam indantur. *Fuchsius.*

DE PESSIS ABSTERgentibus & consolidantibus.

Pessus vlcera siccans.

B Pessarium paretur, quod vnguento è pompholyge imbutum indatur vuluæ: vel aliud vnguento rosaceo imbutum naturalibus subijciatur: vel medullæ ceruinæ, adipis anserini ana ℥. ß. ouorum duorum coctorum lutea, terebinthinæ ʒ.j. croci ℈.j. subigantur, vuluæque inserantur. *Andernacus.*

DE PESSIS EMOLlientibus.

C

Pessus emolliens.

℞. Butyri recentis sine sale ʒ.iij.
Medullæ ceruinæ,
Adipis Anseris, item Gallinæ ana ʒ.j ß.
Masticis, Meliloti ana ʒ.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ʒ.j.ß.
Ouorum lutea num.iij.
Olei Rosacei, Irini ana ℥.ß.
Ceræ quantum satis est ad iustam crassitudinem inducendam.

D Deinde lana duplicata in hoc medicamentum intincta, vtero subijciatur. *Fuchsius.*

DE PESSIS DOLOrem sedantibus.

Pessus dolorem mitigans, ex calido.

Pessus paretur, cui opij paululum misceatur, quod calorem nimium obtundat. Verùm tunc pessus non longiore tempore, quàm dimidiæ horę spatio retineri debet, ne pars neruosa membranosaque, à frigido noxam concipiat. *Andernacus.*

Pessus ad vteri præcipitationem.

℞. Beniouini, Styracis,
Caryophyllorum ana ʒ.j.
Galliæ moschatæ ʒ.ß.
Moschi G.vj.
Fiat puluis, exceptus bombace imponatur in vterum. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Ficũ finde & inuerte: diambra, cinnamomo & moscho his nempe permixtis repleatur: hinc filo serico in orbem cõsuatur: tandem sæpè pertunditur sicca, quo inclusum aroma odorent, spargat, filoq; alligata, postquam oleo macis ri-
A gata fuerit, ac in acumen fastigiata vtero immittitur. *Heurnius.*

DE PESSIS PVRgantibus.

Pessus pituitam educens.

℞. Spec. Benedictæ lax. ℥.iij.
Agarici trochiscati ʒ.ij.
Terebinthinæ parum,
B Succi Mercurialis quantum sufficit.
Formetur pessarium, ad formam suppositorij: quod filo obligatum, noctu subijciatur. *Rondeletius.*

De Sacculis, Sectio XLVI.

SACCVLI sunt fomenta arida. Horum alij cõferunt

- Capiti: vt
  - Pileolus *ad dolorem capitis,*
  - Alius,
  - Pileolus *ad dolorem capitis ex mixto humore,*
  - Pileolus *ad destillationem, roborans, & materiem exiccans,*
  - Pileolus *ad frigidam destillationem, astringens,*
  - Pileolus *ad calidam destillationem, astringens, &c.*
- Cordi: vt — Sacculus *ad cordis affectus frigidos.*
- Ventri: vt
  - Sacculus *ad ventriculum imbecillem, doloremq;, calefaciens, &c.*
  - Sacculus *ad dolorem ex pituita,*
  - Sacculus *ad lateris dolores, &c.*

DE SACCVLIS CONferentibus capiti.

Pileolus ad dolorem capitis.

℞. Galangę, Calami odorati, Cyperi an. ʒ.iij.
Nucis moschatæ Caryophyllorum ana ʒ.ij.
Betonicæ, Maioranæ ana ℥.j.
Florum Anthos, flor. Stœchados ana ʒ.ß.
Fiat puluis, qui bombace exceptus, panno rubro raro intersuatur, & fiat cucuffa. *Rondelet.*

Pileolus ad dolorem capitis alius.

℞. Maioranæ, Betonicæ, Melissæ,
Rorismarini, Stœchados ana P.j.
Rosarum rubrarum, Cort. Citri,
Granorum alkermes ana ʒ.iij.
Macis, Piperis longi, Cubebarum,
Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Hęc in puluerem redacta, panno serico rubro & raro, ad formã pileoli concinnato insuantur: vel vt vulgares dicunt, syndone duplici cum modico gossypio intersuto condantur. *Andernacus.*

Sacculus capitalis, alius.

℞. Florum Rorismarini,
Florum Lauendulæ ana M j.ß.
Florum Chamomillæ, flor. Betonicæ,
Rosarum rub. an. M.j.ß.
Saluiæ, Maioranæ, Serpylli, Meliloti an. M.ß.
Foliorum Senæ ʒ.ij.
Stœchados ʒ.iij.
Caryophyllorum, Nucis Moschatæ,
C Maceris ana ℈.ij.
Contusa in sericum demittantur, formeturq; sacculus tiriæ formam exprimens.

Pileolus alius, ad dolorem ex mixto humore.

℞. Rosarum rubrarum, Violarum,
Flor. Meliloti, item Chamomillæ,
Stœchados, Rorismarini ana P.ß.
Melissæ, Betonicæ, Maioranæ,
D Pulegij ana M.ß.
Cocci infectorij ʒ.ij.
Omnia diligenter trita pileolo ex panno serico rubro & raro insuantur: qui die noctuq; ad menses aliquot gestetur. *Andernacus.*

Pileolus ad destillationem, roborans & materiam exiccans.

℞. Rosarum rubrarum P.ij.
Melissæ, Betonicæ, Maioranæ,
Origani ana M.ß.
E Nucis moschatæ, Caryophyllorum,
Gummi Iuniperi,
Baccarum Cupressi ana ʒ.j.
Cocci infectorij, Maceris ana ʒ.j.ß.
Thuris, Mastiches ana ʒ.ij.
Hæc in tenuissimum puluerem redacta, panno serico rubro & raro, ad pileoli formam adaptato insuantur. *Idem.*

Sacculus ad idem, paratu facilis.

℞. Salis torridi ℥.j.ß. Millij torrefacti ℥.iv.
Indita

Indita duobus sacculis ex lineo panno raro admoueantur sincipiti calido, alter post alterum. *Idem.* A

Alius ex meris astringentibus, ad frigidam destillationem.

℞. Salis communis torridi ℥.ij.
Nigellæ, Maioranæ ana M.j.
Cort. Citri, Thuris ana ʒ.j.
Gummi Iuniperi ʒ.ß.

Trita sacculis ex lino condantur, qui alternatim capiti manè ante cibum ad horam vnam applicentur. *Idem.* B

Alius ad calidam destillationem ex refrigerantibus.

℞. Milij torrefacti P.ij.
Myrtorum, Baccarum Cupressi ana ℥.ß.
Rosarum rubr. P.ß.

In puluerem redacta sacculo indantur, & capiti adhibeantur. *Idem.*

C

Sacculus refrigerans & repellens pro fronte.

℞. Coriandri ℥.ß.
Sem. Lactucæ ʒ.iij.
Sem. Papaueris ʒ.j.
Flor. Violarum,
Flor. Nenupharis ana ℥.j.
Rosarum rubr. ℥.ß.

Misce, fiat puluis, ex quo impleatur sacculus, latus quinque digitos, longus pedem vnum, pro fronte. *Rondeletius.* D

Frontale ad refrigerandum & repellendum.

℞. Coriandri ʒ.ij.
Sem. lactucæ, Papaueris ana ʒ.j.
Flor. Nymphææ, Rosarum, Violarum,
Betonicæ, Serpylli ana ʒ.ij.

Redigantur in puluerem, vt fiat sacculus latus quinque digitos, longus pedem. *Heurnius.* E

DE SACCVLIS CONferentibus cordi.

Sacculus cor calidum alterans & roborans.

℞. Pulueris Diamargariti frigidi ℥ ß.
Flor. Borraginis, Buglossi, Nymphææ ana ʒ.j.
Caphuræ ℈.j.
Rasuræ Panni coccinei q. s. ad excipiendum hunc puluerem: Sindoni include. F

Fiat sacculus ouali forma, qui modicè aqua Rosata & Buglossi irrigatur. *Heurnius.*

Sacculus ad cordis affectus frigidos.

℞. Flor. Anthos,
Flor. Stœchados ana ℥.ij.
Summitatum Ocymi,
Cori Citri sicci,
Macis, Caryphyllorum ana ʒ. iij.
Spec. Diamarg. calidi, vel Diagemmæ, vel Diathamaron ʒ.ij.

Fiant sacculi forma rotunda: consuantur. Imponi autem debet Bombax ad retinendum puluerem, & pannus qui integit, debet esse delicatissimus. Irroretur vino & aqua Melissæ, & calidus applicetur cordi. *Rondeletius.*

Alius ad idem.

℞ Flor. Buglossi, item Borraginis,
Rosarum Melissæ ana M.j.
Cinnamomi electi, Caryophyllorum,
Maceris ana ʒ.ß.
Ligni Aloes ℈ j.
Cort. mali Citri, Spec. Diambræ ana ʒ.j.
Ossis cordis Ceruini ℈. ß.
Croci ℈.j.

Contritis omnibus fiat è serico sacculus, cordi admouendus. *Fuchsius.*

Sacculus pro corde, contra pestem.

℞. Saphyri Smaragdi,
Hyacinthi, Rubini,
Coralli rubri, albi ana ʒ.j.
Croci ℈.j.
Margaritarum ʒ.ß.
Arsenici albi ʒ.ij.
Ambræ G.vj.
Rad Iridis siccæ & odoræ ℥.ß.
Cornu Cerui vsti ʒ.j.
Auripigmenti ℥.ß.

Terãtur omnia, & fiat sacculus cum sindone purpurea, cordisque regioni apponatur. *Ranzouius.*

Alius.

℞. Flauedinis corticum Citriorum,
Rad. Galangæ ana ʒ j.ß.
Fol. Melissæ M.ß.
Flor. Borraginis, Buglossi, Stœchados,
Rorismarini ana P.ij.
Electuarij de gemmis ʒ.j.

Fiat sacculus, qui vino maluat. rigetur. *Heurnius.*

Sacculus, siue scutum pro corde contra pestem.

℞. Cinnamomi ʒ.ij.
Dictamni veri ʒ.j.ß.
Angelicæ, Zedoariæ,
Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Rosarum ℥.ß.
Boli, Coralli rubri,
Spec. Diamarg. frigidi ana ℈.j.
Grana tinctorum ℈.ß.
Scordij ʒ.j.ß.
Santali citrini ʒ.j.

Misce. Fiat puluis tenuissimus, qui excipiatur serico rubro & bombace interpuncto fiat scutum. *Ioan. Bauhinus iunior.*

DE SACCVLIS CONferentibus ventri.

Sacculus ad imbecillitatem & dolorem ventriculi.

℞. Comarum Absinthij sicci,
Menthæ ana ℥.ij.

Cort. Citri sicci ℥.j.
Galangæ, Cyperi,
Caryophyllorum ana ℥.ß.
Rosarum rubr. ʒ.ij.
Fiat puluis: ex quo sacculus, qui à scuti figura Scutum appellatur. *Rondeletius.*

Scutum stomachicum.

℞. Rosarum rubr. P.j.
Masticis, Corallorum rubr. ana ℥.ß.
Sem. Anisorum & Fœniculi ana ʒ j.
Caryophyllorum, Nucis myristicæ ana ʒ.j.ß.
Absinthij, Menthæ ana M.j.
Fiat puluis & inde sacculus interpunctus. *Heurn.*

Alius ad idem.

℞. Comarum Absinthij sicci,
Menthæ siccæ,
Sisimbrij ana M.ß.
Coriandri præparati ʒ.iij.
Caryophyllorum,
Cinnamomi electi ana ʒ.ij.
Ladani ʒ.j.ß.
Coralli rubri ℈.iv.
Maceris ʒ.j.
Cocci infectorij ʒ.ß.
Omnia minutim tusa tritaque, sacculo ex panno serico purpureo insuantur, figura scuti stomachici, qui acu interpunctus, ventriculo applicetur. *Andernacus.*

Alius.

℞. Flor. Chamomillæ, item Meliloti,
Anethi ana M.ß.
Sem. Lini, item Fœnigræci,
Althææ ana ʒ.ij.
Origani, Abrotani,
Calaminthæ,

A Menthæ siccæ, Rutæ ana M.j.
Contusa in linteolum demittantur, fiatque sacculus. *Fuchsius.*

Sacculus ad colicam.

℞. Milij torridi P.iv.
Salis P.iij.
Fol. Lauri P.ij.
Contusa in sacculo ventri admoueantur. *Andernacus.*

Alius.

B ℞. Cumini P.iv.
Salis P.iij.
Contusa & trita, ventri calida applicentur, prius aqua ardente irrorata.

Sacculus ad dolores lateris.

℞. Furfuris macri P.j.
Sem. Anisi, item Fœniculi,
Carui ana ℥.ij.
Flor. Chamomillæ, Meliloti,
C Sambuci, Anthos ana P.j.
Trita & contusa ponātur in sacculis duobus consutis, & supra laminam ferream vino extinctam calfactis, parti dolenti applicentur. *Rondeletius.*

Sacculus ad catarrhos inhibendos.

℞. Milij ℔.ß.
Salis vulgaris ℥.iv.
Baccarum Lauri modicè contusarum ℥.ij.ß.
Anisi, Fœniculi,
Cari, Cumini,
D Florum Chamæmeli,
Comarum Anethi ana ℥.j.
Sartagine torrefiāt, integra hæc nec tusa, & protinus recondantur in sacculum: calidus capiti, ventri, aut cuiuis parti inducatur, & subinde mutetur. *Fernelius.*

De Dentifricijs, Sectio XLVII.

Dentifricium ad candorem dentibus conciliandum.

℞. Rorismarini, Menthæ, Pulegij ana ʒ.ß.
Rad. Iridis, Iunci odorati ana ℈.j.
Nardi, piperis ana ℈.ß.
Pumicis, Salis tosti, Cornu ceruini ana ℈.ij.
Excipiantur Tragacantho in aqua Rosarum macerato, & fiant veluti penicilla. Ex Lentisco bacilli concinnentur, dentibus expurgandis & roborandis apti. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Coralli rubri ℥.j.
Terræ Maioricæ ℥.ß.
Ossis Sepiæ, Pumicis ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Cinnamomi,
Masticis ana ℈.j.
Vnionum electorum ʒ.j.
Sanguinis draconis ʒ.ij.
Moschi G.j.
In puluerem redacta, ex Tragacantho aqua Rosacea macerato, in massam redigantur, vnde fin-

E gantur dentifricia, seu penicilla. *Idem.*

Aliud.

℞. Cornu ceruini,
Dentium Equi ana ℥.ij.
Concharum marinarum,
Salis communis,
Nucis Cupressi ana ℥.j.
Vrantur simul in clibano, & fiat puluis, mucilagine gummi Tragacanthæ excipiendus. *Rondel.*

Aliud in puluere.

F ℞. Myrrhæ, Mastiches, Thuris ana ℥.ß.
Cornu Cerui vsti & loti, Coralli rubri,
Rosarum, Santali moscatellini,
Caryophyllorum ana ℈.ij.
Ossis Sepiæ, Aluminis Rochæ vsti ana ʒ.ij.
Pumicis ʒ.j.ß.
Salis communis vsti ʒ.j.
Fiat puluis. Vtaris cum radice Maluæ præparata. *Rondeletius.*

Alius insignis dealbans.

℞. Summitatum Myrti,

Summit. Lentisci, Oleastri,
Saluiæ, Rorismarini ana M.j.
Coralli rubri, Eboris,
Dentium Equorum ana ℥.ß.
Salis cõmmunis P.j.

In vase fictili simul vrantur, donec dealbentur:
A deinde in puluerem redigantur, adijciantúrque
Caryophyllorum, Rosarum,
Cinnamomi crassi ana ℥.iij.

Mixtis dentes confricentur. Vel ex cremore Tragacanthi formentur penicilla oblonga. *Andernacus.*

De Odoramentis, Sectio XLIIX.

ODORAMENTA sunt omnia medicamenta, quæ citra ignis accessionẽ suo odore cerebrum alterare, aut grauem odorem, aut pestilentem auram depellere possunt.

Sacculus odoratus.

℞. Cubebarum ʒ.ß.
Caryophyllorum ℈.j.
Nigellæ tostæ ℥.j.ß.
Maceris ℈.ij.

Contusa & trita diligẽter serico induntur ad odorandum. *Fuchsius.*

Puluis Violarum.

℞. Iridis Florentinæ ℔.ß.
Rosarum ℥.iv.
Cyperi ℥.ß.
Maioranæ, Caryophyllorum ana ℥.j.
Santali albi odoriferi,
Beniouini ana ℥.iv.
Styracis calamitæ ℥.j.

Trita serico induntur ad odorandum.

Puluis Violarum Syluij.

℞. Rad. Iridis Florentinæ ℔.iv.
Maioranæ siccæ quart.j.
Calami aromatici ℥.iij.
Rosarum, Violarum ana ʒ.v.
Caryophyllorum ana ℥.ß.
Moschi ʒ.j.

Trita serico imponantur.

Puluis Violarum alius.

℞. Iridis Florentinæ ℔.ij.
Rosarum rubr. ℔.j.
Styracis calamitæ, Caryophyllorum,
Santali albi, Calami aromatici ana ℥.iv.
Coryandri, Cyperi ana ℥.iv.
Maioranæ, Lauendulæ ana ʒ.vj.
Zibetti, Moschi ana quantum sufficit.

Misce. *Innominatus.*

Pomum Ambræ.

℞. Styracis calamitæ ℥.j.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Beniouini ℥.ß.
Ambræ ʒ.ß.
Moschi G.xv.
Pulueris Violarum prædicti q.s.
Aquæ Rosarum q.s. ad cogendum.

Idem aliter.

℞. Styracis calamitæ ℥.j.ß.
Beniouini ℥.ij.
Ladani ℥.ß.
Caryophyllorum, Santali albi ana ʒ.iij.
B Rosarum, Maioranæ ana ʒ.ij.ß
Moschi, Ambræ ana ℈.j.

Formetur pomum cum infusione gummi Tragacanthæ in aqua Rosarum.

Aliud.

℞. Styracis calamitæ,
Styracis liquidæ, Benzoi,
Galliæ moschatæ, Aliptæ moschatæ,
Ladani ana ℥.j.
Cinnamomi electi, Caryophyllorum,
C Santali albi ana ℥.ß.
Rosarum rubr. Nucis moschatæ,
Macis, Ligni Aloes,
Cardamomi, Maioranæ,
Gummi Elemi, sem. Nigellæ,
Zedoariæ ana ʒ.j.ß.
Terebinthinæ quantum sufficit.

Cum modica infusione Tragacanthæ facta in aqua Rosarum, fiat massa. *Augustani.*

Aliud.

D ℞. Santali citrini ʒ.vj.℈.ij.
Ligni Aloes ℥.ß.
Rosarum rubr. Basiliconis,
Lauendulæ, Anthos,
Maioranæ ana ʒ.iij.℈.j.
Cort. Citri ʒ.vij.
Cinnamomi, Nucis moschatæ,
Macis, Caryophyllorum,
Coriandrorum præparatorum,
E Cardamomi ana ʒ.iij.℈.j.
Ladani puri ℥.iix.
Styracis calamitæ ʒ.vj.℈.ij.
Styracis liquidæ ℥.iij.
Assæ dulcis ʒ.x.
Ceræ Citrinæ ℥.j.ß.
Terebinthinæ ℥.iv.
Aquæ Rosarum ℥.ij.ß.
Moschi Alexandrini,
Ambræ griseæ ana ℈.ij.ß.

F Fiat massa. *Augustani.*

Aliud.

℞. Pulueris Violarum ʒ.j.ß.
Rosarum, Maioranæ,
Styracis calamitæ, Ladani ana ʒ.j.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Benzoini, Nucis moschatæ ana ℈.j.
Ambræ ℈.ß.

Massa fiat ex aqua Rosarũ, in qua maduerit Tragacanthum & gummi Arabicum: hæc momento Olei, vel Cinnamomi, vel Caryophyllorum, vel Nucis moschatæ imbuatur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Styracis ʒ.iij.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ.ij.
Maceris, Nucis moſchatæ ana ʒ.j.
Ligni Aloes ʒ.ß.
Moſchi, Ambræ ana G.iij.
Maſtiches ʒ.j.ß.

Trita & cribrata, liquore ſtillatitio Maioranæ, & Stacte quod ſatis eſt excipiantur, finganturq; orbiculi odorati. *Fuchſius.*

Confectio pomi Ambræ.

℞. Ceræ virginis ℥.iv.
Olei Oliuarum, Terebinthinæ ana ℥.ß.
Ladani ʒ.iij.
Olibani, Maſticis ana ʒ.j.ß.
Myrrhæ, Styracis calamitæ ana ʒ.ij.
Been albi & rubri, Roſarum rubr.
Menthæ ſiccæ, Maioranæ,
Caryophyllorum, Cardamomi,
Santali albi & rubri, Cinnamomi,
Nucis Moſchatæ ana ʒ.j.
Ligni Aloes, Caphuræ ana ʒ.j.
Ambræ, Moſchi fini ana ʒ.ß.

Pulueriza, & fac pomum, prout decet. *Ex libro manu ſcripto.*

Pomum Ambræ ad aerem peſtilentem.

℞. Ladani, Styracis calamitæ ana ʒ.j.
Caryophyllorum ʒ.ß.
Caphuræ, Nardi,
Nucis Moſchatæ ana G.vij.

Omnia in puluerem tenuem contuſa, commixtaque, ex aqua Roſarum, in qua Tragacanthnm & Gummi Arabicum maduerit, redigantur in orbiculos. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Ladani ℥.iij.
Styracis calamitæ ℥.j.
Benioini ℥.ß.
Caryophyllorum ʒ.iij.
Roſarum rubrarum ʒ.ij.
Ligni Aloes,
Santali albi ana ʒ.j.
Maioranæ, Lauendulæ,
Sem. Nigellæ ana ʒ.ß.
Camphoræ G.iij.
Styracis liquidæ ℥.ß.

Cum infuſione gummi Tragacanthæ in aqua Roſarum, fiat pomum, quod grati odoris: pro diuitibus addi poſſunt Moſchi & Ambræ grana aliquot. *Caſparus Bauhinus.*

Pomum odore aluum ſoluens.

℞. Scammonij, Aloes Myrrhæ ana ʒ.j.
Eſulæ, Colocynthidis ana ʒ.j.ß.

Trita & cribrata cum Coriandrorum ſucco, duo confice poma, inuicemque manibus tractentur, ex vna in aliam permutando, vt calefiant, & aërem immutent. *Fumanellus.*

Aliud contra peſtem.

℞. Flor. Nymphææ, Bugloſſæ,
A Violarum, Roſarum ana ʒ.j.
Cort. Mali Citri ʒ.j.ß.
Maceris ʒ.ß.
Santalorum omnium ana ʒ.j.ß.
Papaueris candidi ℈.j.
Caphuræ ℈.ß.
Ladani ʒ.ij.
Ambræ G.iv.

Trita excipiantur liquore ſtillatitio Lactucæ & Stacte: fiantque orbiculi odorati. *Fuchſius.*

B *Aliud.*

℞. Styracis calamitæ,
Aſſæ dulcis ana ℥.j.
Ladani, Maſticis ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Xyloaloes,
Santali citrini ana ʒ.j.
Sem. Nigellę ʒ.ij.

Cum modico reſinæ Terebinthinæ Venetæ fiat
C Pila odorifera, quæ aromatizetur Moſchi, Ambræ diſſolutorum ex oleo Caryophyllorum ana G.vj. *Ranzouius.*

Vnguentum odoratum.

℞. Moſchi, Ambræ, Zibetti ana G.iv.
Olei Amygdalarum dulc. q.ſ.

Fiat linimentum.

Aliud.

℞. Olei Nucis moſchatæ expreſſi ʒ.j.
D Zibetti optimi ℈.j.
Moſchi electi G.vj.
Olei Spicæ, olei Lauendulę ana gutt.ij. vel iij.

Fiat vnguentum, quo nares, frons, aliæque nobiliores partes illinantur. *Andernacus.*

Candela pro fumo.

℞. Aſſæ dulcis, Styracis calamitæ ana ℥.iv.
Thymiamatis, Olibani ana ℥.xij.
Ladani ℥.xiix.
Caryophyllorum ℥.j.ß.
Nigellæ ℥.j.
E Coriandri præparati,
Grana Iuniperi ana ℥.ß.
Styracis liquidæ ℥.vj.
Terebinthinæ ℥.ß.
Carbonum Tiliæ, vel Silicis ℥.xxx.

Cum infuſione Tragacanthæ facta in aqua Roſarum, fiant candelæ. *Auguſtani.*

Candela odorifera contra venena & peſtem.

℞. Ladani ℥.iij.
F Styracis calamitæ ʒ.x.
Aſſæ dulcis ʒ.vj.
Thuris ℥.j.ß.
Stœchadis ℥.ij.
Roſarum rubr. Caryophyllorum ana ℥.iij.
Cort. Mali Citri,
Santali citrini ana ʒ.ij.
Granorum Iuniperi ℥.ß.
Ambræ, Moſchi ana ℈.ß.
Carbonum Tiliæ ℔.j.ß.

Hæc omnia cum gummi Tragacanthæ & aqua Roſacea tepida mixta pila terantur, & in maſſam redigan-

redigantur: inde paruę candelæ fingantur, & lentè ficcentur. *Ranzouius.* A

Sapo Moſchatus.

℞. Saponis Veneti ℔.iv.
Incidatur minutiſſimè, adde
Pulu. Caryophyllorum,
Santali albi ana ℥.ij.
Benzoi ℥.j.
Moſchi G.xx.

Diſtemperentur in aqua Roſacea. Aliqui addunt olei de Spica guttas aliquot, ſed meliùs fuerit oleum Caryophyllorum, aut Macis. *Auguſtani.* B

Globuli contra aerem peſtilentem.

℞. Ladani ʒ.iij.
Pulueris Roſarum,
Calami aromatici,
Iridis, Dictamni veri,
Angelicæ, Cinnamomi,
Santali moſchatel.
Nucis moſchatæ ana ℈.ij.
Benioini ʒ.ij.ß.
Ambræ ℈.j.
Moſchi G xx.
Styracis calamitæ ℥.ß.

Cum Gummi Arabici, vel Tragacanthi ℥.vj. infuſi in ℥.j. aquæ Roſarum, fiant globuli ſecundùm artem, & inungantur Oleo de Benioim. *Ioan. Bauhinus. iunior.*

De Suffimentis, Sectio XLIX.

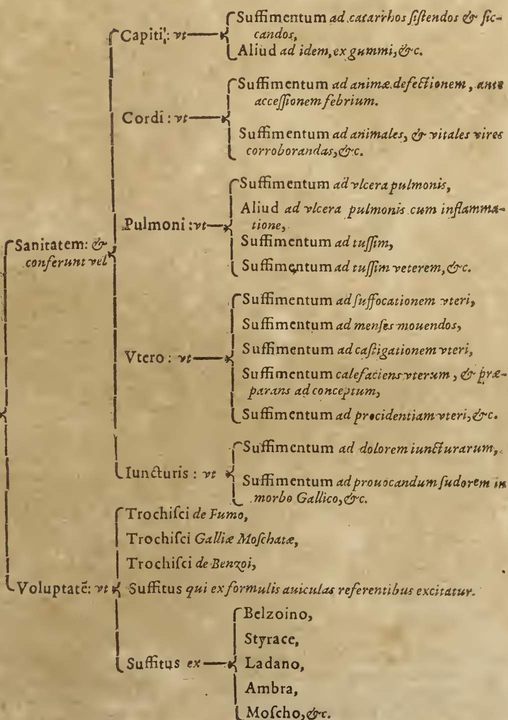

SVFFIMENTA, quæ Græcis θυμιάματα, noſtris verò Suffumigationes dicuntur, ſunt medicamenta quæ incenduntur, aut ignitis carbonibus inijciuntur. Horum alia pertinent ad

- Sanitatem: & conferunt vel
  - Capiti: *vt*
    - Suffimentum *ad catarrhos ſiſtendos & ſiccandos,*
    - Aliud *ad idem, ex gummi, &c.*
  - Cordi: *vt*
    - Suffimentum *ad animæ defectionem, ante acceſſionem febrium.*
    - Suffimentum *ad animales, & vitales vires corroborandas, &c.*
  - Pulmoni: *vt*
    - Suffimentum *ad vlcera pulmonis,*
    - Aliud *ad vlcera pulmonis cum inflammatione,*
    - Suffimentum *ad tuſſim,*
    - Suffimentum *ad tuſſim veterem, &c.*
  - Vtero: *vt*
    - Suffimentum *ad ſuffocationem vteri,*
    - Suffimentum *ad menſes mouendos,*
    - Suffimentum *ad caſtigationem vteri,*
    - Suffimentum *calefaciens vterum, & præparans ad conceptum,*
    - Suffimentum *ad procidentiam vteri, &c.*
  - Iuncturis: *vt*
    - Suffimentum *ad dolorem iuncturarum,*
    - Suffimentum *ad prouocandum ſudorem in morbo Gallico, &c.*
- Voluptatē: *vt*
  - Trochiſci *de Fumo,*
  - Trochiſci *Galliæ Moſchatæ,*
  - Trochiſci *de Benzoi,*
  - Suffitus *qui ex formulis auiculas referentibus excitatur.*
  - Suffitus *ex*
    - Belzoino,
    - Styrace,
    - Ladano,
    - Ambra,
    - Moſcho, &c.

DE SVFFIMENTIS conferentibus capiti.

Suffimentum ad catarrhos sistendos, & siccandos.

℞. Coriandri, Rosarum,
Gummi Hederæ torrefactæ ana ℥.j.
Nigellæ torrefactæ in aceto ℥.j.ß.
Mastiches, Thuris,
Cort. Thuris ana ʒ.iij.
Gummi Iuniperi ℥.ij.

Fiat puluis non admodum tenuis, quo supra carbones imposito suffumigētur capitis operimenta. Potest etiam excipi mucilagine gummi Tragacanthæ, & fieri formæ lupinares. *Rondeletius.*

Aliud ad idem, ex gummi.

℞. Thuris, Mastiches, Ladani,
Styracis ana ʒ.ß.

Ex his mixtis linteum asperum suffiatur, deinde caput eo manè fricetur. Melius autem hoc suffimen cremore Tragacanthi, vel gummi Arabici macerati in aqua Rosacea ad formam Lupinorum concremari potest. *Andernacus.*

Suffimentum odoratum ad caput.

℞. Trochiscorum Galliæ moschatæ ʒ.j.
Saluiæ, Maioranæ, Rorismarini ana ʒ.j.ß.
Maceris ʒ.j.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ.j.
Fol. Lauri ℥.ß.
Ligni Aloes ℈.j.
Moschi G.iij.

Terātur singula, & commixtis omnibus fiat puluis, qui exigente vsu carbonibus viuis inspergatur. *Fuchsius.*

Aliud.

℞. Thuris, Cinnamomi,
Caryophyllorum ana ℥.j.ß.
Cort Mali Citri ʒ.j.
Maceris, ligni Aloes ana ℈.ij.
Myrrhæ, Mastiches ana ℥.j.
Trochiscorum Galliæ moschatæ ℥.ij.
Ladani ʒ.ij.ß.

Trita excipiantur stacte; & informentur pastilli pro suffimento. *Idem.*

Aliud.

℞. Gummi Iuniperi, Masticis,
Rosarum ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Styracis ana ʒ.iij.
Terebinthinæ quod sufficit.

Fiant pastilli: his prunis iniectis, fiat suffitus tegumentorum capitis. *Heurnius.*

DE SVFFIMENTIS conferentibus cordi.

Suffimentum ad animæ defectionem.

℞. Thuris, Mastiches ana ℥.j.
Cort. Citri sicci ℥.ß.
Agalochi, Styracis calamitæ,

A Calamenthæ, Caryophyllorum ana ʒ.iij.

Ex his in puluerem redactis fiat suffitus ante accessionem febrium, in quibus anima deficit. *Andernacus.*

Aliud ad animales & vitales vires corroborandas.

℞. Rosarum rubrarum,
Flor. Stœchados, Rorismarini ana ʒ.j.
Thuris ʒ.ij.
B Caryophyllorum, Macis,
Xyloaloes ana ʒ.j.ß.

Detrita in puluerem, imbecillis & deficientibus inijciantur. *Idem.*

Suffumigium perfectum ad aeris corruptionem.

℞. Rosarum rubr. Spicæ nardi,
Ligni Aloes, Costi, Rorismarini,
Masticis, Santali rubri, Bdellij,
Ladani, Olibani, Croci ana ʒ.j.ß.
C Cort. Colocynthidis,
Styracis liquidæ ana ʒ.j.ß.
Bardanæ, Piperis, Citrini ana ʒ.iij.
Cardamomi, Cubebarum,
Caphuræ ana ʒ ß G.xv.
Moschi G.vj.

Terantur & cribellentur, & conficiantur cum aqua Rosarum, ex quo fiant trochisci parui, qui desiccentur in vmbra, ex quibus sufficit vnus ad suffumigandum. *Arnoldus Villanouanus.*

D

DE SVFFIMENTIS conferentibus pulmoni.

Suffimentum ad vlcera pulmonis.

℞. Gummi Hederæ torrefacti,
Coriandri, Rosarum rubr.
Santalorum, Mastiches, Thuris,
Myrrhæ, Cort. Thuris ana ʒ.iij.
Belzoini, Styracis, Ladani puri,
E Hypocistidis ℥.ij.
Auripigmenti rubri ʒ.j.

Excipiantur Terebinthina, & fiant formulæ lupinares, quibus fumigentur operimenta capitis. * Efficax est ad vlcera narium, aurium, pulmonis & vteri. *Rondeletius.*

Suffimentum ad vlcera pulmonis cum inflammatione.

℞. Coriandri præparati,
F Rosarum rubrarum ana ℥.j.
Ladani puri, Hypocistidis ana ℥.iij.
Santali albi, rubri,
Blattæ Bizantiæ ana ʒ.ij.
Capitum Papaueris,
Corticum Mandragoræ ana ℥.ij.
Styracis, Belzoini ana ʒ j.
Auripigmenti rubri ʒ.ß.

Cum mucilagine gummi Tragacanthæ & Arabici, infusorum in aqua Rosarum quantum sufficit. Addito Salicis carbone, fiant formulæ: vtaris vt prius. *Idem.*

Suffimen-

Suffimentum ad tußim.

℞. Thuris, Mastiches ana ℨ.iij.
Santalorum omnium ana ℨ.j.
Styracis calamitæ, Ladani,
Rosarum rubr. ana ℨ. ij.

His tritis, operimenta capitis manè & vesperi suffiantur. *Andernacus.*

Suffimentum ad tußim veterem.

℞. Rad. & fol. Vngulæ Caballinæ ℥.j.
Fol. Marrubij ℥.ß.
Styracis, Myrrhæ, Bdellij ana ℨ.iij.
Capitum Papaueris,
Sem Hyoscyami ana ℨ.j.

Excipiantur Terebynthina, Pice & Butyro simul liquatis: fiant formulæ, quibus fumigentur opercula capitis. Excipiatur etiam fumus per nares & os. *Rondeletius.*

DE SVFFIMENTIS conferentibus vtero.

Suffimentum ad suffocationem vteri.

Suffitus ad vteri suffocationem fiunt ex fœtidis, vt Galbano, Asa fœtida, Blatta, Castoreo, aut fragmentis Plumarum, vt etiam ex simplicibus separatim: vt si Castoreum tantùm, vel Asa fœtida calfacta naribus apponantur. *Rondelet.*

Suffimentum ad menses mouendos.

℞. Myrrhæ, Styracis, Bdellij ana ℥.ß.
Irdis, Asari, Cumini ana ℨ.iij.
Opopanacis ℨ.ij.
Pulegij vtriusque sicc. ana ℨ.j.

Excipiantur Terebinthina & Butyro: fiat fumigium, quo fumigentur per embotum, tempore quo erupturi sunt menses. * Calfacit, relaxat. *Idem.*

Suffimentum ad calefaciendum & siccandum vterum post mensium purgationem.

℞. Aliptæ moschatæ, vel
Galliæ moscahtæ ℥.ß.
Belzoini, Calami aromatici ana ℨ.ij.

Cum mucilagine gummi Tragacanthę fiant formulæ, recipiant fumũ per infundibulum. *Idem.*

Suffimentum ad conceptionem promouendam.

℞. Ladani, Mastiches, Galliæ moschatæ,
Caryophyllorum, Macis,
Calami, Galangæ ana ℨ.iij.
Cyperi, Rosarum ana ℥.j.ß.
Hypocistidis, Castoreæ ana ℨ.ij.

Cum mucilagine gummi Tragacanthæ fiant formulæ, quibus vtaris vt prioribus, post mensium purgationem ante concubitum. *Idem.*

Suffimentum ad procidentiam vteri.

℞. Bituminis, Lapidis Gagatis ana ℥.ij.
Vsneæ ℥.ij.

A Castorei, Cyperi,
Rad. Bistortæ, Cupularum Glandium,
Balaustiorum ana ℨ.iij.

DE SVFFIMENTIS conferentibus iuncturis.

Suffitus ad dolorem iuncturarum.

℞. Fol. Absinthij, Anthos,
B Stœchados, Chamomillæ ana ℥.ij.
Myrrhæ, Styracis,
Belzoini ana ℨ.iij.

Excipiantur Terebinthina: fiant formulæ. His suffiatur Lana vel Bombax: deinde parti applicetur. *Rondeletius.*

Suffimentum ad tumores induratos.

℞. Marchasitæ ℥.ij.
Propoleos ℥.iij.
C Bdellij, Myrrhæ,
Styracis, Iridis ana ℥.ß.

Cum Terebinthina fiant formulæ, quibus suffumigetur durities neruorum. *Idem.*

Suffimentum ad prouocandum sudorem in morbo Gallico.

℞. Cinnabaris ℥.ij.
Styracis Belzoini ana ℥.j.
Myrrhæ, Cort. Pini ana ℥.ß.

D Ex Terebinthina figãtur orbiculi. Aegri hoc suffiantur, loco calido, sicut per initia caput extra illum habeant, ne offendantur, aut suffocentur: quod multis ob incuriam accidere solet. *Idem.*

Aliud.

℞. Santalorum omnium ana ℥.j.
Nucis moschatæ,
Mastiches, Iunci odorati,
Caryophyllorum, Caphuræ,
Succini, Asari ana ℥.ß.
E Cort. Mali Arantij ℥.j.

Conterantur, misceanturque, & cum guttis aliquot Terebinthinæ fiant pastilli, quo ægroti sufiantur. *Andernacus.*

Suffitus pro morbo Gallico.

Suffitur pro curando morbo Gallico parum mihi probatur. Quia non possunt fieri sine magno partium principum periculo, ac sæpè inducunt syncopen, aut paralysim, aut conuulsio-
F nem. Cùm tamen reliqua medicamenta non profuerint, illis tandem vti poterimus in sequentem modum:

℞. Cinnabrij ℥.ß.
Thuris, Masticis ana ℥.ß.
Calami aromatici,
Zedoariæ ana ℨ.iij.
Olibani,
Sandaracæ veræ ana ℨ.ij.
Cerussæ ℥.ß.

Excipiantur Terebinthina, & fiant trochisci pro suffitu. *Antonius Chalmeteus.*

Suffitus alius pro Gallica lue.

℞. Cort. Thuris ʒ.ij.
Masticis, Gummi Hederæ,
Gummi Iuniperi, Ladani,
Hypocistidis ana ℥.ß.
Auripigmenti rubri, vel citrini ʒ.iij.
Cinnabrij ℥.j.

Incipiantur Terebinthina, & fiant trochisci pro suffitu. *Idem.*

Suffitus alius ad idem.

℞. Cinnabrij ℥.ij.
Ladani ʒ.ij.
Cort. Citri sicci ℥.ß.
Sublimati ʒ.j.
Thuris, Masticis, Styracis calamitæ,
Rad. Dictamni veri ana ʒ.j.ß.

Cum debita theriacæ veteris quãtitate fiant trochisci ponderis ʒ.j.ß. qui vicissim conijciantur in carbones. Si verò fuerit fluxus humoris in pulmones, poterimus sublimatum detrahere, & illius loco Auripigmentum miscere. Solis illis suffitibus contenti erimus: vel post suffitus vngemus extremas partes imbecillo vnguento, quo vtendum esse diximus post vsum Guaiaci, optimumque erit in vlceribus, quæ Cacoëthe dicuntur. Si post vnctiones suffitu vti velimus ad absumendas morbi reliquias, detractis Cinnabrio, & Auripigmento, cardiaca miscebimus, quę vim incidendi, tenuandi, ac discutiendi habeant. Modus autẽ vtendi suffitu is esto: Aeger nudus collocabitur sub conopeo in sedili, oculis clausis, ne suffitus tenuitate lædantur: & in vase ignis ex prunis luculentis, in quem conijcientur trochisci ℥.j. vel ℥.j.ß. pro viribus ægrotantis, & indicationibus varijs. Si fumus valentior fuerit, paululum caput educet, deinde reducet: ac si fieri possit, moueatur sudor: postea in lecto reclinetur æger, ac sudet: fiatque suffitus manè ante cibum: vel si virtus imbecilla, sumpto tantum Oui vitello, & tantillo Vini, vel ℥.ß. Diamarg. frigidi, vel modico corticis Citri conditi. His autem vtendum, donec morbi materiem absumptam putaueris. *Idem.*

DE SVFFIMENTIS odoratis.

Trochisci pro fumo S.V.

℞. Ligni Aloes, Ladani ana ʒ.ij.
Belzoiui ʒ.ij.
Styracis calamitæ ʒ.ß.
Secchari candi ℥.iij.
Moschi G.ij.

Misce cum aqua Rosacea, & ex pasta subacta fac trochiscos: qui tempore vsus magis redolebũt, si irrorãdo aspergas eis pauxillum aquæ Rosaceę.

Trochisci Galliæ moschatæ.

℞. Xyloaloes crudæ, bonæ, electæ, part. v.

A Ambræ part. iij.
Moschi boni part. j.
Glutinis Tragacanthi in aqua Rosacea soluti, quantum sufficit ad ea comprehendenda.

Fiant trochisci, figura folij Myrtei: sigillentur: vase vitreo reponantur. *Mesues.*

Trochisci de Benzoi.

℞. Benzoi ℥.vj.
Ligni Aloes ℥.iix.
Styracis calamitæ ℥.iij.
B Moschi ʒ.ß.
Ireos ℥.ij.
Sacchari candi ℔.iij.

Pulueri zatis omnibus cum aqua Rosarum, fiant trochisci. *Augustani.*

Trochisci pro fumo Comitissæ Arnsburgensis.

℞. Rosarum alb. viridium contusarum ℥.iv.
Belzoini in aqua Rosacea per diem & noctẽ
C macerat. ℥.ij.
Ambræ G.iij.
Moschi G.ij.
Zibetti G.j.

Trita contunde cum Rosis. Omnibus adde Sacchari opt. ℥.ß. Atque hæc ita cõtrita per biduum in mortario benè obturato sinas. Postea in modum massę forma: atq; inde effinge trochiscos. Admiscere autẽ oportet gummi Tragacanthæ, in aqua Rosarum macerati, singulosque trochi-
D scos ponere in cochlearium gummi Draconis, vt tantò firmiùs coalescant. *Ranzouius.*

Suffitus qui ex formulis auiculas referentibus excitatur.

℞. Suffiminis, officinæ vocant Thymiamatis ℔.ß.
Styracis liquidæ ℥.j.
Styracis calamitæ ℥.j.ß.
Carbonum Silicis,
E Tragacanthæ ana ʒ.ij.

Puluis carbonum & Tragacanthum in aqua Rosarum triduum macerẽtur, deinde etiam in massam redigantur: ex qua finguntur formulæ auicularum. *Andernacus.*

Suffimentum optimum.

℞. Assæ dulcis ℥.ß.
Pul. Ireos ʒ.ij.
Ligni Aloes,
Nucis moschatæ,
F Caryophyllorum, Masticis ana ʒ.j.
Styracis calamitæ ʒ.ij.
Santalorum omnium ana ℈.ß.
Caphuræ G.v.
Ambræ, Moschi ana G.iv.
Succhari albi ℥.iv.

Cum mucilaginibus Tragacanthæ & Styrace liquida pauca, & aqua Rosarum cum Musco fiant candelæ, vel trochisci. *Innomminatus.*

FINIS LIBRI SECVNDI.

ANTIDOTARII SPECIALIS LIBER III.

De Medicamentis Ornantibus.

HACTENVS medicamenta, quæ ad necessitatem pertinent, duobus primis libris absoluimus: nunc de ijs, quæ ad ornatum spectant, tertio hoc libro agendum. Sunt itaque. *Vide signum* (:)

De Aquis Ornantibus, Sectio I.

DE AQVIS Odoratis.

Aqua odorata ad corpus & vestimenta.

℞. Aquæ Rosarum, item Nansæ, Myrti, Moschatæ ana ℔.j.
Pulueris Ireos Orientalis ℥.j.
Zibeti ʒ.j.

Misceātur, & coquantur in vase vitreo vsque ad tertiæ partis consumptionem: deinde in vase vitreo optimè obturato seruetur. *Isabella Cortese.*

Aqua odorata alia.

℞. Aquæ Rosarum q.s.
Moschi ℈.j.
Zibetti, Ambræ ana parum.

Ponātur in vase vitreo ad ignē, donec calefiant: B deinde obturetur, & seruetur ad vsum. *Marinel.*

Alia eiusdem.

℞. Aquæ Rosarum ℔.iv.
Belzoini, Styracis, Caryophyllorum, Caphuræ, Ligni Aloes ana ℥.j.
Moschi, Zibetti ana ℈.j.

Misceantur in vase vitreo obturato, coquantur p horas 4. in balneo Mariæ: deinde frigidum colatur: ac in alio vase vitreo bene obturato, ponatur ad solem per dies 5. addendo Moschi G.xv. C

Aqua Moschata, eiusdem.

℞. Aquæ Rosarum opt. ℔.ij.
Moschi optimi ℥.j.ß.

Misceantur & destillentur in balneo Mariæ, igne perquàm lento: deinde seruetur in vase optimè obturato.

Alia.

Alia.

℞. Aquarum Rosarum ℔. xij.
Aquæ Lauendulæ, Caryophyllorum,
Cinnamomi electi ana ℥.j.
Macis, Cardamomi, Moschi, Ambræ ana ℈.ß.
Cort. Mali Citri, Santali citrini, Ireos ana ʒ.ß.
Belzoini, Styracis calamitæ ana ℈.j.

Misce omnia, atque in phialam posita, in balneo Mariç per 15. dies ponatur, deinde ad solem per dies alios 15. & erit optima. *Alexius.*

Alia eiusdem.

℞. Aquæ Rosarum ℔.iv.
Aquæ Lauendulæ ℥.vj.
Aquæ flor. Iasmini ℔.iij. Moschi ℈.j.

Misceantur, deinde cùm per dies decem in vase optimè reclusa fuerint, distillentur in balneo Mariæ, seruenturque ad vsum.

Aqua odorata Italorum, quam Damascenam vocant, à Rosis Damascenis.

℞. Cinnamomi ℥.j.
Caryophyllorum ℥.ß.
Sampsuchi, Rorismarini, Lauendulæ,
Fol. Lauri, Pulegij, Rosarum alborubentium
(Prouinciales vocant) viridium ana M.j.
Vini Maluatici, Aquæ Rosarum ana ℔.j.ß.

Incisis viridibus, ac aridis in puluerem versis, soli exponantur sex dies: hinc destillentur in duplici vase. Addunt quidam Citri corticem, Styracis calamitæ, Iridis ana ʒ.j. & flores Iasmini. Hac aqua vestes, lintea, manus naresque asperguntur. *Heurnius.*

Alia.

℞. Caryophyllorum ℥.ß.
Aquæ Rosarum ℔.j.ß.

Misce & distilla. *Idem.*

Alia.

℞. Moschi G. xij. inde vasi angustioris: alteri vasi inde Rosas, vel Violas: hæc vasa iunge ore & soli expone, ita vt sublimes sint Rosæ, linteo septo ora discriminentur. Quidam Rosas parum contundunt. Caryophylli & Cinnamomum loco Moschi poni poterunt. *Idem.*

Alia.

Ex Rosis seruatur Cucurbitę ima pars: mox Lilia succedunt: & series quæque habeat aspersos Caryophyllos, & quid Moschi & Rosarum stratum, hæc iterum tegat: distilla. *Idem.*

Vel hoc modo fiat suauissima.

℞. Rosarum ℔.iij. incidantur:
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ.ij.
Camphuræ ʒ.ß.
Rap. Ireos ℥.ß.
Nucis moschatæ, Macis ana ℥.ij.

Vitro excipiantur, ac superfundantur
Vini Cretici,
Aquæ Rosaceæ ac Lauendulæ ana ℥.iij.

Dies octo macerentur, ac distillentur: ac Moschi scrupulo imbuantur, ac sole dies 5. digerantur.

A Addi potest Styrax calamita, Benzoin. *Idem.*

Alia ex superioribus composita.

℞. Aquæ Rosarum ℔.j.
Aquæ Damascenæ,
Aquæ ex corticibus Citri,
Iridis ana ℥.j.
Styracis calamitæ ℥.ß.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Moschi, Ambari, Zibeti ana ℈.j.

Insolentur quindecim dies vase quotidie agita-
B to. Cordi, cerebro & stomacho prosunt. *Idem.*

DE AQVIS MACIEM inducentibus.

Aqua capillos longos reddens.

℞. Caryophyllatæ, Zingiberis,
Rorismarini ana part.j.

Puluerizentur, & in vino optimo per dies octo macerentur in vase vitreo, deinde distillentur. V-
C tatur quotidie poculum vnum ante prandium. *Marinellus.*

DE AQVIS CAPILlos longos reddentibus.

Aqua capillos longos reddens.

℞. Lardi quantum satis est.

Radendo quàm minutissimè cōscindes, deinde in pila marmorea contūdes, vt pastam subactam
D referat. Hac in alembico destillata, liquorem album colliges, quo pilos inunges. *Alexius.*

Alia capillos elongans.

℞. Mellis colati ℔.iij.
Vitellorum ouorum num xl.

Misceantur, & destillentur: qua capilli inungantur. *Marinellus.*

Alia eiusdem.

E ℞. Capill. Veneris recent. contusorum M.j.
Mellis optimi quantum sufficit.

Misceantur ad formam pastæ, & destillentur.

DE AQVIS CAPILlos tingentibus.

Aqua capillos denigrans.

℞. Gummi Arabici ℥.iv.
Myrobalanorum Chebularum, Emblicarum
F ana ℔.ß.

Omnia trita, igneque suaui destillata, soli exponantur horis duabus, & capite cum lixiuio loto, & exiccato, capilli denuò vino & sale madentes, cum aqua abluantur destillata, cutim tamē non attingente. *Fumanellus.*

Alia eiusdem.

℞. Gummi Arabici ℥.iv.
Ebulorum, Rosarum ana ℔.ß.

Trita igne lento destillentur, caputque prius aqua lotum, & non exactè siccatum, lauetur cum aqua destillata.

Alia denigrans.

℞. Alcannæ tritæ, ossium Dactylorum puluerizatorum ana part. j.
Aquæ in qua cort. Fabarum & Gallæ fuerint incoctæ, quantum sufficit.
Misce. *Marinellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Nucum Cupressi quantum sufficit.
Vini rubri, Aceti rubri ana part. j.
Coquantur simul, & decoctione hac capilli lauentur.

B

Alia eiusdem.

℞. Spumæ Argenti quantum sufficit,
Aceti, vel succi Citri, vel Limonij q.s.
Coquantur simul per horam dimidiam: quo capilli lauentur.

Alia.

℞. Limaturæ ferri quantum sufficit.
Ponatur in Aceto fortissimo per dies decem: deinde capilli inungantur. *Isabella Cortese.*

C

Alia capillos nigros reddens.

℞. Scoriæ Ferri, Limaturæ plumbi q.s.
Coque in Aceto ad consumptionem medietatis. Cola & vnge. *Bayrus.*

Alia eiusdem.

℞. Rad. Capparorum quantum sufficit.
Coque in lacte Asinæ vsque ad tertiam partem, & vnge, dimittendo per noctem.

D

Alia denigrans.

℞. Mellis ℔.ij.
Gummi Arabici ℥.ij.
Ebulorum, Rosarum ana ℔.ß.
Trita lento igne destillentur, & caput priùs cum Lixiuio & Sale lotum, cum prædicta abluatur aqua. *Fumanellus.*

Alia eiusdem.

℞. Salis gemmæ, Squamæ æris,
Alcannæ ana part. j.
Omnia trita alembico destillato.

E

Alia eiusdem.

℞. Salis gemmæ ℔.j.
Vitrioli Romani ℔.ß.
Salis Nitri ℥.iv.
Rad. Chelidonij viridium ℔.ij.
Contusis & tritis alembico aquam eximito: quod primò exit, abijcito: quod secundò, capillos colorat, prius lotos, & feruenti sole siccatos.

F

Alia optima.

℞. Aquæ fortis ℥.ß.
Argenti fini ʒ.ij.
Misceantur, & cùm argentum dissolutum fuerit, adde aquæ Rosarum ℥. iij. & inunge capillos. *Cardanus.*

Aqua, qua capilli flauescunt.

℞. Mellis optimi ℔.ij.
Gummi Arabici ℥.ij.
Suaui destillato igne, aqua quæ primò exit, faciem dealbat: quæ secundò & tertiò, flauos reddit capillos. *Fumanellus.*

A

Alia capillos flauos reddens.

℞. Buxi rasi, Stœchadis, Citri,
Glycyrrhizæ, tritæ rad. Vngulæ caballinæ,
Capillorum Veneris ana q.s.
Croci parum.
Coquantur omnia simul vsque ad consumptionem tertiæ partis. *Marinellus.*

Aqua capillos rubros reddens.

℞. Aquæ Raphani quantum sufficit.
Alcannæ quantum sufficit.
Misce, & capillos vnge. *Idem.*

Aqua capillos colore afficiens croceo.

℞. Agrimoniæ ℥.j.
Testiculorum Equi exiccatorum num.j.
In aqua fontis coque, & destilla, vtereq; capite prius loto. *Fumanellus.*

Alia eiusdem ad idem.

℞. Aceti ℔.ij.
Salis Nitri ℔.ß.
Destillentur.

Aqua dealbans capillos.

℞. Centaurij maioris ℥.iv.
Aluminis fæcis ℥. viij.
Aluminis Rochæ, Gummi Arabici ana ℥.ij.
Saponis albi mundi,
Lachrymæ ex Tragacantha ana ℥.iv.
Aquæ ℥.vj.
Coquantur ad dimidias, & colentur: caputq; hac lotum colatura, ad solemque siccatum, denuò abluatur lixiuio. *Idem.*

DE AQVIS CAPILlos augentibus.

Aqua faciens renascere pilos.

℞. Carnium Limaciarum, Vesparum,
Apum, Sanguisugarum,
Salis adusti ana pates æquales.
Pone in vase vitreato, habente in fundo parua foramina, sicut cribrum: & pone sub eo aliud vas vitreatum, quod colligat humiditatem, quæ paulatim per multas dies manabit. Colligatur, & loca depilata ex eo fricentur. *Bayrus.*

Aqua ad casum capillorum.

℞. Mellis purioris, Vini Cretici,
Vrinæ puerorum, Lactis ana ℔.j.
Destillet aqua, qua abluantur loca, vnde pili decidunt. *Fallopius.*

Alia efficacior.

℞. Hyssopi montani,
Calaminthæ montanæ,
Fol. Abrotani ana M.ij.
Vini generosi Cretici,
Vrinæ, Mellis,
Lactis ana ℔.ij.
Sem. Sinapi ℔.ß.
Contritis quæ teri possunt, misceantur omnia, & per tres dies macerentur: mox destillet aqua: cuius vsus, iuuetibus barbam citò educit, ac producit, & pilos qui ceciderunt, restituit. *Idem.*

DE A-

DE AQVIS CAPILlos prohibentibus.

A

Aqua capillos renasci prohibens.

℞. Sanguinis Ranarum, Terræ sigillatæ,
Sumach, Rosarum ana tritorum q.s.
Aceti, succi Semperuiui ana q.s.

Macerētur per horas 24. deinde destillentur: qua sæpius loca depilata macerentur. *Marinellus.*

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Cornu Vaccæ, Aluminis Rochæ,
Papaueris nigri ana tritorum q.s.
Sanguinis vaccini recentis ℔.ij.

Macerentur & destillentur. Vtatur omni sero.

Aqua capillos crescere non permittens.

℞. Tithymali decoctum cum Aceto, Calce viua, & Maluis commixtum. *Fumanellus.*

Aqua prohibens ortum pilorum.

℞. Hyoscyami triti ℔.ß.

In loco humido reponito, & post tempus additis ℥.ij. fol. Fabæ inuersæ, quæ telephium est, destillato, & pilis euulsis partem glabram sæpius balneato. *Idem.*

DE AQVIS OCVLOrum vitia tollentibus.

Aqua ad oculorum lachrymas.

℞. Fragorum maturorum quantum sufficit.

Macerentur in fimo equino per dies quindecim, deinde destillentur. *Marinellus.*

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Flor. Spinæ albæ, flor. Salicis, vel Comarũ,
Fol. Salicis ana quantum sufficit.

Destillentur in vase vitreo: ad idem etiam valet aqua Euphragiæ destillata.

Aqua ad rubedinem oculorum.

℞. Chelidoniæ, Verbenacæ Rutæ,
Fœniculi succorum ana ℥.iij.
Comarum, fol. Rosarum q.s.
Sacchari candi ℥.iij.
Tuthiæ optimæ ℥ iv.
Sanguinis dracon's ℥.iv.

Trita destillentur. *Marinellus.*

Aqua visum conseruans.

℞. Myrrhæ ℥.j.
Aloes ʒ.ij.
Croci ʒ.j.
Thuris, Zingiberis, Sarcocollæ,
Caphuræ tritæ ana parum.

In aqua imposita ad vsum seruetur. *Fumanellus.*

Alia.

℞. Fœniculi, Verbenacæ, Euphragiæ,
Endiuiæ, Betonicæ, Rosarum rubr.
Capillorum Veneris M.iij.

Contusa per diem in vino macerentur albo, & destillentur. *Idem.*

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Fœniculi, Chelidonij, Saluiæ,
Rorismarini, Verbenacæ,
Rutæ ana partes æquales.

Alembico destillentur.

Aqua ad oculorum dolores.

℞. Aquæ Rosaceæ, item
Euphragiæ, Chelidonij ana ℥.j.
Tuthiæ præparatæ ʒ.j.

B Misce. Valet ad idem aqua Vitis incisæ. *Idem.*

Aqua ad visum instaurans.

℞. Fœniculi, Chelidonij, Verbenacæ,
Rutæ, fol. Enulæ ana M.j.
Virgæ pastoris, Millefolij ana M.j.
Caphuræ ʒ.ß.

Alembico destillentur. *Idem.*

Aqua ad oculorum lachrymas exiccandas.

C ℞. Tuthiæ præparatæ ℥ j.
Lapidis hæmatitis ℥.ß.
Sanguinis draconis,
Acaciæ, Antimonij ana ʒ.j.
Caphuræ ℈.ij.
Terræ sigillatæ ʒ.j.
Thuris, Masticis, Piperis albi ana ℈.ß.
Aquæ Fœniculi, Euphragiæ ana ℥ j.
Aquæ Violarum, Rosarum ana ℥. ij.
Vini antiqui ℥.iij.

D Coquito omnia in duplici vase ad consumtionem medietatis, & percolato. *Fumanellus.*

Aqua ad rubedinem oculorum.

℞. Succi Vuæ immaturæ ℥.ij.
Aloes ʒ.j.ß.

In panno lineo ligatæ, infusæque, in dicto succo somni tempore oculi madefiant. *Idem.*

Aqua ad oculorum tenebrositatem.

℞. Tuthię præparatæ ℥.iv.
E Omphacij ℥.ß. vel ʒ.v.

Soli diebus 15. exponito, & addita aquę Rosaceę ℥.ß. denuò per dies 15. alios sub sole iaceat, & per dies 5. cum aqua Euphragiæ. post hæc Tuthiam terito, & cũ panno xylino, tenui, cribrato in sole æstuante, vsuique seruato. *Idem.*

Aqua ad suffusionem eiusdem.

Marchesitæ frusta ignito, & in oleo communi an iquo pellucido extincta, tritaque destillato, & denuò cum fæce sua terito, destillatoque.

F

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Asæ ℥.j.
Mellis albi puri ℔.ß.
Aquæ Fœniculi, aquæ Rutæ ana ʒ.xij.
Aquæ Maioranæ ℥.ß.

Alembico destillentur.

Aqua ad palpebrarum tumores, & lachrymas oculorum.

℞. Agrimoniæ, Verbenacæ,
Fæniculi, Rosarum,
Chelidonij ana quantum sufficit.

Omnia incisa, vinique albi momento conspersa A destillato. *Fumanellus.*

DE AQVIS DENTES dealbantibus.

Aqua dentes dealbans.

℞. Salis Arabici, Salis gemmæ ana ℔.ß.
Aluminis Zuccharini ℥.iij.

Trita destillentur, qua fricentur dentes cum panno rubro scarlato. *Marinellus.*

Alia eiusdem.

℞. Aluminis Rochæ ℔.j.
Salis nitri ℔.j.
Aceti parum.

Trita dissoluãtur cum Aceto, & destillentur. Pro qualibet ℥.j. huius aquæ, adde succi Limonum ℥.iv. & fricentur dentes.

Aqua dentes albos reddens.

℞. Aluminis rubri ℥.vj.
Salis communis ℥.iij.
Masti his ℥.j.
Myrrhæ ℥.ß.
Caryophyllorum ʒ.vj.

Misce, fiat destillatio, qua fricentur dentes. *Rondeletius.*

Aqua ad dealbandos dentes.

℞. Salis purgati & contusi ℔.j.
Aluminis glacialis ℥.j.

Destillentur alembico. Huius aquæ ℥.j. misce cũ vncia Plantaginis, & intincta lana xylina dentes perfrica. *Alexius.*

Alia preciosissima, eiusdem.

℞. Primæ a uę Mellis destillatæ, quę alba est, ℔.j.
Salis albi ℥.j.
Aluminis ℔.ß.
Salis nit i ℥.j.
Aquæ ex olijs Lentisci ℔.j.
Masticis ℥.ij.
Aceti albi, Vini albi ana ℥.ij.

Destillentur omnia in balneo Marię. Qua si quis vti volet, abluat prius dentes: deinde cùm panno aliquo siccati fuerint, fricentur, vel cum Lentisci stylo intincto, vel cum panno lineo madefacto paruo.

Aqua dealbans dentes.

℞. Vini albi ℥.vj.
Comarum Myrtinitem Lentisci,
Sorbarum. Cupressi ana ℥.iij.
Balaustij, Cort. rad. Nucum, Pyrethri,
Sanguinis draconis, ossium Dactyl. vstorum,
Rosarum rubr. nondum apertarum,
Cinnamomi ana ℥.j.

Contusa destillentur lento igne, donec omnis exierit aqua. Huius aquę ℥.ij. misce cum ℥.j. cornu Cerui vsti, & ℥.j. Sang. draconis, & pone ad solem per dies 4 & frica dentes. *Isabella Cortese.*

Aqua dentes confirmans.

℞. Nucum moschatarum num.iij.
Rad. Zingiberis num.ij. Masticis parum.
Pyrethri, Maioranæ Hyssopi, Menthæ,
Rorismarini, Saluiæ, Salis ana ℥.ß.

Excipiantur omnia, & vino misceantur odoro, bulliantque donec pars tertia consumpta fuerit, & colo transfundantur, & frequenter percolato, vtitor calido. *Fumanellus.*

Decoctum ad dentes firmandos, gingiuas purgandas, & consolidandas.

B ℞. Aquæ Lentisci, Rorismarini,
Aceti destillati ana poculum dimidium,
Myrrhæ, Masticis, Boli Armeni,
Sanguinis draconis Aluminis vsti ana ℥.j.
Cinnamomi electi ʒ.ß.
Aquæ pluuialis pocula tria.

Misceantur omnia, coquantur igne admodum lento per quartam horæ partem, addendo Mellis despumati ℔.ß. Belzoini parum: & fiat deco-C ctum, quo sæpius lauentur dentes ante & post cibum, tenendo in ore aliquandiu. *Alexius.*

DE AQVIS FACIEM illustrantibus.

Aqua faciem detergens & illustrans.

℞. Medullæ panis Hordei ℔.ij.
Lactis caprini ℔.iij.
Vini albi ℔.ß.
D Quatuor sem. frig. maior. contusorũ ana ℥.iij.
Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ℥.j.
Fabarum recentium ℔.ij. Vel
Flor. Fabarum P.iij. Vel
Fabarum siccarum, &
Cicerum rubrorum ana ℔.ij.
Oryzæ ℔.ß.
Flor. Nenupharis, Violarum,
Rosarum albarum ana P.ij.
Vitellorum ouorũ cum albuminibus num.x.

E Destillentur in balneo Marię. Si addatur ante destillationem Terebinthina, melior erit succus, & diutius faciem seruabit. *Rondeletius.*

Alia, eiusdem.

℞. Decocti Pulli, vel Decocti Caponis, vel
Decocti Gallinæ ℔.iij.
Succi Limonum ℔.j.
Aceti albi ℔.ß.
Flor. Fabarum, Nenupharis ana P.iij.
Caphuræ, Album. ouorum ana ʒ.ij.

F Misceantur, & destillentur per alembicum. Loco decocti Pulli, vel Gallinæ, lacte Caprę albæ vti licet.

Alia, eiusdem.

℞ Furfuris ex meliori Frumento cribrati,
Aceti fortissimi ana q.s.

Misce, & fiat pasta: cui adde miscendo,
Album. ouorum num.xij. Destilla.

Aqua ad splendorem & formam faciei.

Aqua de albuminibus ouorum recentium per spongiam

spongiam facta, cum æquali mensura succi Limonum, destilletur, vt rosacea. Huic aquæ postea addes lixiuij communis ℥.ij. vel circa: & Limonem integrum contusum immittes: post octo dies exprimes ab eo succũ, & miscebis cum aqua. Facies prius abluta aqua pura, & abstersa, hac aqua destillata lauetur. *Alexius.*

Aqua formam faciei concilians.

℞. Rorismarini, Tartari albi,
Vini albi ana quantum sufficit.
Misceantur, & destillentur per alembicum. *Idem.*

Aqua faciem pulcherrimam reddens.

℞. Columbarum pullos num. ij.
Carnis vitulinæ ℔.ij.
Sem. Cataputiorum, à corticibus mundatorum ℥.iv.
Pinearum Amygdalarum dulcium, amararũ,
Rad. Liliorum alborum, cœruleorum,
Fabarum contusarum & mundatarum,
Fellis Bubuli, rad. Serpentariæ,
Fraxinellæ ana quantum sufficit.
Limonem vnum purgatum, & incisum,
Medullæ panis albi, in lacte madefactæ,
Gummi Ammoniaci in aceto liquefacti,
Flor. Ligustri ana quantum sufficit.
Misceantur & destillentur lento igne: ponendo aliquantulum Moschi & Belzoini circa principium colli vasis recipientis: & seruetur in vase probè obstructo. *Idem.*

Aqua faciem illustrans.

℞. Pinearum viridium, mundatarum incisarum quantum sufficit.
Ponantur in lacte per dies tres, quotidie addendo nouum lac: deinde cum sequentibus rebus destillentur.
℞. Vitri contriti ℥.iv.
Coralli rubri ℥.iij.
Sacchari candi ℥.iv.
Aluminis ℥ j.
Misce, & fiat puluis. Deinde
℞. Argenti viui cum saluia mortificati ℥.j.ß.
Oua recentia, vnà cum corticibus, rupta & concussa num. xij.
Terebinthinæ nouies lotæ ℥.iv.
Cochleas marinas candidas, quas vendunt suffitores ℥.ij.
Cochleas terrestres num. l.
Contundãtur singula, & misceãtur: deinde pars aliqua ponatur in cucurbitam vitream, deinde pars aliqua pulueris, pòst pars Terebinthinę, demum pars cochlearum, aliud super aliud ponendo, donec cucurbita sit plena. Postremò addito Vini albi mensuram j.
Distilla igne lento, & serua ad vsum. *Alexius.*

Aqua Melonum ad faciem illustrandam.

℞. Melones albos, à corticibus mundatos, quot opus erit, eosq; in frusta vnius digiti crassitudine secato: deinde
Aluminis saccharini ℥.iv.
Aluminis vsti ℥.j.

A Argenti viui extincti ℥.j.
Cochlearum marinarum albarum ℥.ij.
Terebinthinæ lotæ ℥.j.
Ouorum recentium, & cum corticibus contusorum num. xij.
Limoniorum albor. in frusta incisorum, q.v.
Sacchari ℥.iv.
Lactis caprini, Vini albi ana mens. j.
Hæc omnia ponantur in cucurbitam vitream, aliud super aliud, vt dictum est: deinde destillen-
B tur igne lento, donec aqua omnis exierit, demũ seruetur in vase vitreo, ad vsum. *Alexius.*

Aqua Cucurbitæ perfecta, eiusdem.

℞. Cucurbitas à corticibus mundatas, & in partes rotundas incisas, quot volueris.
Aluminis Zucharini ℥.vj.
Aluminis scissilis ℥.j.
Myrrhæ ʒ.j.
Terebinthinæ lotæ ℥.ß.
Oua recentia & contrita num. iv.
C Limonia incisa num. vj.
Cochlearum, quantum volueris.
Vini albi mens. j.
In puluerẽ redigenda redigantur, & misceantur, faciendo ordinẽ primùm ex saccharo, deinde ex pulueribus, tertiùm ex cochleis, demũ ex vino, Limonijs & ouis: atq; sic igne lento destillentur, donec omnis aqua extracta fuerit: postea seruetur in vase aliquo vitreo per dies 8. aut 15.

D *Aqua ad faciem commendandam.*

℞. Pedum Vituli num. ij.
Aquæ fluuialis ℔.xiix.
Coque ad consumptionem medietatis: deinde adde
Oryzæ ℔.j.
Medullæ panis in lacte mollitæ num. j.
Butyri recentis ℔.ij.
Albuminum ouorum cum corticibus num. x.
Misceantur omnia, & coquãtur, deinde destillẽ-
E tur quousq; omnis aqua exierit: cui deniq; addeCaphuræ, Aluminis zucharini ana darum & erit optima. *Alexius.*

Alia eiusdem.

℞. Chrysocollæ, seu Boracis ℥.ij.
Aluminis rupei, scissilis, squamosi ana ℥.j.
Caphuræ ʒ.ij.
Redigantur in puluerẽ singula, deinde misceantur, ponanturq; in phialam vitream, quam aqua fontana repletam diligẽter obturabis. His factis
F ponatur ad ignem per horas duas, deinde auferatur: & cùm refrixerit, ponatur in aliã phialam, addendo duo alba ouorum recẽtium, bene cum omphacio agitata: misceantur, sintq; in sole per dies viginti: & habebis aquam perfectissimam.

Aqua ad decorandam faciem.

℞. Oua in partes dissecta, Cort. Aranciorum, Rad. Melonum aqua q.s.
Cum bocia ampla, rostrum habẽte longum, studioso ac potenti igne per alembicum destillato. *Fumanellus.*

Alia.

℞. Flor. Fabarum M.vj.
Aquæ Limonum ℔.j.
Rad. Lilij ℥.viij.
Farinæ Fabarum ℔.j.
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ℥.j.
Destilla, & vtere. *Fumanellus.*

Aqua faciem decorans, alia.

℞. Fœniculi, Rutæ, Verbenacæ,
Euphragiæ, Endiuiæ, Betonicæ,
Sileris montani, Rosarum rubrarum,
Capillorum Veneris ana M.vj.
In vino albo per diem & noctem infusa alembico destillentur. *Idem.*

Alia.

℞. Fabarum albarum à corticibus mundatarum, quantum volueris.
Macerentur in vino albo per dies nouem: deinde contundantur, & prædicto vino addantur: quibus adiunge,
Oryzæ in lacte caprino coctæ quantū sufficit.
Albuminum ouorum quantum sufficit.
Misce omnia, & destilla. *Isabella Cortese.*

Alia.

℞. Hordei immaturi recentis quantū sufficit.
Lactis caprini, Album ouorum ana q.s.
Misce, & destilla. *Isabella Cortese.*

Alia, eiusdem.

℞. Limoniorum, Fabarum siccarum, & in vino maceratarum,
Mellis, Lactis caprini,
Album ouorum ana quantum sufficit.
Misce, & destilla.

Aqua ad faciem decorandam.

℞. Lactis vaccini, mense Maij ℔.ij.
Aranciorum num.iij.
Limonum num.v.
Incidantur minutim: deinde adde,
Aluminis, Sacchari ana ℥.j.
Misce omnia, & destilla. *Rondeletius.*

Alia eiusdem ad splendorem.

℞. Micę panis albi ℔.ij.
Flor. Fabarum ℔.j.
Flor. Rosarum, item Nymphææ,
Liliorum ana ℔.iv.
Lactis Capræ ʒ.vj.
Iridis Venetorum ℥.j.
Destilla in balneo Mariæ.

Alia, eiusdem.

℞. Terebinthinæ, Masticis albissimæ,
Tuthiæ præparatæ, Caphuræ,
Aluminis ana ℥.iv.
Infunde in aceto forti per dies tres. Postea destilla per alembicum.

Aqua faciem decorans.

℞. Serpentariæ recentis ℥.j.
Rutæ M.j.
Hederæ terrestris M.ij.
Boracis ℥.j. Ligni Aloes ʒ.j.

A Styracis calamitæ ℥.ß.
Moschi ℈.ß.
Vnguenti ℥.iij.
Caphuræ ʒ.vj.
Carnis Caponis ℥.ij.
Cort. Limonum, Cort. Aranciorum ana ℔.j.
Destilla. *Rondeletius.*

Aqua ad decorandam faciem.

℞. Caphuræ ʒ.iij.
Aluminis rubri, Boracis ana ℥.vj.
B Moschi ℈.ij.
Terantur omnia: adde,
Tartari ℥.j.ß.
Aquæ Rosarum ℔.ij.
Commiscendo semper cum spatula. Postea destilla per filtrum, & in ampulla benè clausa seruetur, & manè facie bene tersa, cum panno guttam vnam aquæ sumat, deinde faciem bene fricet. *Idem.*

C DE AQVIS TINGENtibus & dealbantibus faciem.

Aqua faciem dealbans, & oculos.

℞. Rutæ campestris, Fœniculi,
Verbenacæ, rad. Betonicæ, fol. Rosarum,
Capillorum Veneris ana partes æquales.
Macerentur per noctem in vino albo odoro, & alembico destillentur. *Fumanellus.*

D *Alia, eiusdem.*

℞. Ari quantum sufficit.
Partes crassiores tundito, & cum Rosarum aqua ad solem ter quatérue siccato, & rosacea imposita vtitor.

Aqua faciem dealbans.

℞. Albuminis oui, Boracis petrosi,
Salis, Albuminis Rochæ ana ℥.j.
Quodlibet per se tritum, albumini ouorū com-
E mixtum destillato, vtitorque. *Fumanellus.*

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Aluminis Rochæ tritæ ℥.iij.
Albuminis ouorum quantum sufficit.
Misce, & destilla.

Aqua faciem dealbans.

℞. Flor. Nenupharis, item Spinæ albæ,
Sambuci, Fabarum, Violarum,
Capillorum Veneris ana part. æquales.
F Misce, & destilla. *Fumanellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Lithargyri contriti ℔.ß.
In Aceti albi ℥.iij. coquito, & panno cribratam, in vitreo vase seruato, deinde adde
Caphuræ, Aluminis Iameni, Boracis,
Olei Tartari ana part. æqual. Aquę Rosar. q.s.
Misce, & destilla.

Alia experta, eiusdem.

℞. Terebinthinæ destillatæ ℔.ij.
Thuris ℥.iij. Masticis ℥.ß.
Dracunculi ℥.ß.

Omnia

Omnia trita, & cum aqua terebinthinæ mixta, iterum destillato, deinde A

℞. Axungiæ suillæ, recentis, liquatæ ℔.j.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Nucis moschatæ num. iij.
Auri ʒ.j. Argenti ʒ.ij.

Omnia tenuissimè trita alembico destillato.

Alia faciem dealbans & mundans.

℞. Florum Fabarum M.x.
Aluminis Rochæ ℔.j.ß.
Aluminis Zuccharini ʒ.v.
Aluminis Scariolæ ℥.iv.ß.
Salis Nitri ℥.iij.
Aluminis Fæcis ℥.vj.
Argenti viui extincti ℥.iij.

Destillentur igne lento, & quum quid stillare incipit, ignem augeto. *Fumanellus.*

Alia eiusdem.

℞. Aluminis Iameni, Boracis, Aluminis Rochæ ana tritorum ℥.ij.
Album. ouorum quantum sufficit. Destilla.

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Argenti electi, Argenti viui ana ℥.j.

Super porphyreum terantur lapidem, additoq; argenti sublimati modico, in loco collocētur humido: & quod liquatum est, alēbico destilletur.

Alia ad faciei nitorem.

℞. Radicum Lilij, item Ari,
Dracunculi ana ℔.ß.
Aquæ flor. Fabarum ℔.j.ß.
Aquæ rosaceæ ℥.viij.

Destilla: adijce moschi carij, cinnamomi an. ʒ.ij. faciem bis die abluito. *Alexius.*

Aqua faciem dealbans.

℞. Sulphuris viui ℥.j.
Thuris albi ℥.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Aquæ rosarum ℔.j.

Trita misceantur, & soli per dies quindecim exponantur, & de ea lauetur facies in sero: manè verò abluatur cum decoctione furfuris & rosarum. *Alexius, & Bayrus.*

Aqua cutem reddens album, solisq; adustionem auferens.

℞. Aquæ pluuiæ, Omphacij ana mens.ß.

Coquantur simul vsq; ad consumptionem medietatis: deinde inter bulliendum, addito
Succi Limoniorum tantum, quantum bulliendo antea euanuit.

Deinde cùm cocta satis fuerint, auferantur ab igne, addaturq;
Albuminum ouorum num.iv.

Postquam deferbuerint, seruetur ad vsum. *Rondeletius.*

Alia ad dealbandas faciei maculas, & cicatrices.

℞. Aquæ vitæ quartò destillatæ, part.iij.
Summitatum flor. Anthos part.ij.

Macerentur simul per diem & noctem in vase bene cooperto, deinde destillentur. *Rondelet.*

Aqua eiusdam mulieris nobilis.

℞. Sublimati ℥.j.
Caphuræ ʒ.j.

Puluerizentur optimè, infundantur in succo limonum, & aqua rosarum, nenupharis, cucurbitæ, & florum fabarum ana ℔.ß. Insolentur per dies quindecim, & vsui seruetur. *Rondelet.*

B *Fucus Ducis Mediolanensis.*

℞. Lactis caprini ℔.iij.
Medullæ panis albissimæ num.ij.

Temperentur simul per horas sex: deinde adde,
Limonum à cort. extremo mundatorū nu.xij.
Albuminum ouorum num.xij.
Calcis, Cort. ouorum, Porcellanarū ana ℥.ß.
Caphuræ, Aluminis, Coralli rubri ana ʒ ij.
Boracis ℥.j.
Cerussæ ℥.iij.

C Misceantur, & cum diligentia destillentur. *Rondeletius.*

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Flor. Fabarum, flor. Nenupharis ana ℔.j.
Medullæ panis albi, farinæ Oryzæ, far. Ireos,
Cucumeris agrestis ana ℥.vj.
Mellis ℔.j.
Vini albi, Aquæ fontis ana ℔.iij.

Temperetur simul, & fiat destillatio in balneo Mariæ, Adde,
D Seminis Cucurbitæ mund. ℥.iij.
Thuris, Myrrhæ ana ℥.j.

Aqua seruetur vsui.

Alia ad dealbandas cicatrices.

℞. Rad. Ireos,
Rad Cucumeris agrestis ana ℔.iij.
Rad. Altheæ, rad. Liliorum ana ℔.ij.
Racemorum maturorum ℔.ß.
Rad. Dictamni ℥.iij.
E Herbæ Fabarum, herbæ Parietariæ ana M.j.
Flor. Nenupharis, flor. Maluarum ana P.j.
Panis hordei ℔.j.

Macerentur in vino albo, vel sero caprino, & fiat destillatio. Adde
Raphani ℥.ß.
Quatuor sem. frig. maior. ana ʒ.j.
Vrinæ puellæ ℔.ß.

Insolentur, & seruentur vsui. *Rondeletius.*

Alia.

F ℞. Sulphuris, Salis ana ℥.ß.
Caphuræ ʒ.j. Tuthiæ ʒ.j.
Aquæ rof. xiix.
Trita misceantur. *Innominatus.*

Aqua faciem dealbans.

℞. Succi Limoniorum ℥.j.
Porcellanarum ℥.v.

Macerentur, donec dissoluantur: deinde adde,
Limoniorum incisorum num.xij.
Albuminum ouorum num.x.
Caphuræ ʒ.j.ß.
Boracis ʒ.j.ß.

Aquæ pinearum ℔.ß.
Misce, & destilla. *Marinellus.*

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Spumæ argenti ℔.ß.
Aceti albi ℔.iij.
Coquantur simul vsque ad consumptionem tertiæ partis, & destilla: deinde aquę destillatę adde
Caphuræ ℥.ß.
Aluminis Scariolæ, Olei Tartari,
Aluminis Zucharini ana ℥.j.
Relinquantur sic, donec dissoluantur: postea coletur, & vsui seruetur aqua.

Aqua ad faciem rubram.

℞. Aristolochiæ rotundæ, Been albi & rubri ana ℥.ß.
Rad. Ireos ℥.v.
Rad. Liliorum ℥.vj.
Cicerum rubrorum, Lupinorum combustorum ana P.ß.
Nucis moschatæ, Cinnamomi ana ʒ.ß.
Amygdal. amar. contus. ℥.ij.
Olei Tartari ℥.iv.
Aquæ pluuialis ℔.ij.
Sanguinis leporini quantum sufficit.
Trita destilla. *Rondeletius.*

Aqua faciem dealbans.

℞. Rosarum albarum, flor. Nymphææ,
Item Sambuci, Liliorum alborum ana ℔.j.
Aquę Fabarum ℔.ß.
Medullæ panis quantum sufficit.
Albuminum ouorum num. xij.
Thuris ℥.ij.
Cerussæ tritæ ℔.j.
Misce, & destilla. *Marinellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Lactis caprini, Farinæ frumenti ana quantum sufficit.
Misce ad formam panis, & in clibano coquatur. Huius panis accipe medullam, in lacte caprino maceratam:
Album. ouorum num. xij.
Destillentur. Aquæ destillatæ adde,
Calcis ℥.j.
Caphuræ ʒ.ij.
Aluminis Zucharini, Coralli albi ana ʒ.ij.
Trita misceantur, & denuò destillētur. *Marinell.*

Alia, eiusdem.

℞. Tartari albi, Vini albi, flor. Rorismarini ana q.s.
Misce, & destilla.

Alia valde bona eiusdem.

℞. Ouorum recentium num. vj.
Vini maluatici ℔.ß.
Columbarum iuuenum num. j.
Casei recentis non saliti num. j.
Malorum arantiorum num. viij.
Olei Tartari ℥.iij.
Cerussæ ℥.j.
Contundenda contundantur, misceantur, & destillentur.

A

Alia eiusdem.

℞. Limaciarum num. xxx.
Lactis caprini ℔.ij.
Axungiæ porci ℥.iij.
Caphuræ ʒ.j.
Caphura per se trituretur, deinde omnia simul contundantur, & destillentur.

Alia, eiusdem.

℞. Medullæ panis albi, in lacte capræ vel asinæ infusæ q.s. Destilla.

B

Alia, eiusdem.

℞. Myrrhæ ℥.ij.
Thuris ℥.ß.
Masticis ℥.ß.
Zingiberis albi ʒ.iij.
Cinnamomi electi ʒ.ij.
Argenti sublimati ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Album ouorum ℔.j.

C Trita ponantur in ventre gallinæ, addendo
Lactis caprini vel asinæ ℔.iij. Destilla.

Aqua dealbans faciem, & maculas tollens.

℞. Boracis ℥.j.
Caphuræ ʒ.ß.
Aluminis Rochæ ʒ.iij.
Gummi Arabici ℥.ß.
Tragacanthæ ℥.ß.
Sarcocollæ ℥.ij.

D

Asæ dulcis ℥.ij.
Cerussæ ℥.iv. Tritis adde,
Aquæ Serpentariæ item flor. Liliorum, flor. Genistæ, Nimphææ ana ℔.ß.
Misce, & destilla. *Marinellus.*

Alia, ad idem.

℞. Columbarum iuuenum num. iv.
Butyri recentis, vel Pinguedinis lactis ℥.iv.
Ouorum recent. albuminum num. ʒij.

E

Radicis Sigilli Salomonis ʒ.xij.
Boracis ℥.ij.
Flor. Cristalli ℥.iij.
Caphuræ ℥.ß.
Aluminis Scariolæ ℥.ß.
Aluminis Zucharini ℥.ß.
Aquæ Cucurbitæ ℥.xij.
Aquæ Omphacij ℥.iij.
Terenda in puluerem redigantur, deindè misceantur, & destillentur. *Marinellus.*

F

Alia, eiusdem optima.

℞. Aceti albi ℔.ij.
Aquæ Rosarum ℔.j.
Aquæ ex cort. Arantij ℥.vj.
Aquæ ex flor. Arantij ℥.vj.
Marrubij M.j.
Melis ℔.ß.
Moschi G.iij.
Caryophyllorum ʒ.iv.
Aluminis Zuccharini ℥.ij.
Masticis ℥.j.
Trita distillentur.

Alia

Aqua eiusdem, ad idem.

℞. Limoniorum num.iv.
Sacchari candi ℥.ß
Succi Agrestæ ℔.j.℥.iv.
Lactis Asinæ ℔.ß.
Albumin. ouorum recent. num.viij.
Medullæ panis albi ℥.iij.
Caphuræ ʒ.j ß.
Florum Fabarum ℔.ij.

Misce, & destilla.

Alia, eiusdem.

℞. Succi Cannæ viridis ℥.ij.
Succi Gentianæ ℥.ij.
Succi Semperuiui ℥.ij.
Succi Limoniorum ℥.ij.
Lactis Asinæ ℥.vj.
Aquæ florum Fabarum ℔.ij.
Coralli albi ℥.iij.
Porcellanarum in succo limonum dissolutarum ℥.j.
Boracis ℥.ß.

Trita distillentur. *Marinellus.*

DE AQVIS RVBIFICANTIBUS faciem.

Aqua rubificans faciem.

Ad rubificandam faciem vtitor prasilio raso, & aqua rosacea dissoluto, ac modica caphura. *Fumanellus.*

Aqua faciem coloratam reddens.

Sumito pullos columbinos albos: hos diebus quindecim nucibus pineis pascito: deinde eos a perito capita, pedes, intestinaq; abijcito: deinde
℞. Panem dimidium,
Aluminis Zucharini quantum sufficit.
Foliorum Auri num 500.
Foliorum Argenti num.300.
Medullas panis candidissimi, in lacte amygd. dulcium mollitas num.iv.
Medullæ vituli, aut bubuli, aut axungiæ porcinæ ℔.j.

Misceantur omnia, & destillentur. *Alexius.*

Rubrica ad faciem.

℞. Santali rubri contriti, Aceti fortis bis distillati ana quantum sufficit.

Misceantur, & coquantur igne lento, addendo parum aluminis: & habebis rubricam perfectissimam. *Alexius.*

Aqua concilians faciei roseum colorem.

℞. Pintam aquæ vitæ optimæ,
Prasilij ℥.j. Caryophyllorum num.x.
Granorum Paradisi num.x.
Cubebarum num.v.

Omnia trita cribrataque cum aqua vitæ, perparum feruefacies in vase diligenter operculato, ne quid vllo modo expiret. Deinde refrigeratum distilla. *Euonymus.*

Aqua rubra ad faciem.

℞. Albuminum ouorum ad duritiem coctorum num.xxv.

A Lactis ficuum poculum j.

Misce, & destilla. Huic aquæ adde, pro qualibet mensura
Aluminis scissilis ℥.ij.
Cocci tinctorij ℥.ß.
Cocci, quo sericum tingi solet ʒ.ij.

Misceantur, & ponantur in phialam vitream, bene clausam, in fimo vel in aqua calida, non feruente, per dies octo: deinde eximantur, colenturq;, & exprimantur optimè. Quibus factis, adB datur rursus tantundem aluminis, vt prius, coccique: & similiter in fimo, vel aqua calida, per dies octo ponantur: & rursus vt prius colentur. Quòd cùm ter factum fuerit, adde gummi Arabici ℥.ß. aqua fuerit mensura vna: & relinquatur per dies octo in loco calido, vt antea: deinde coletur, & seruetur. *Alexius.*

Alia facilior, ac precij minoris.

℞. Glutinis piscium, in vino albo, per quinq; C aut sex dies liquefacti ℥.ij.
Ligni Prasilij incisi quantum sufficit.
Aquæ fontanæ quantum sufficit.

Misceantur, & coquantur igne admodum lento, donec satis esse videatur: deinde addatur
Aluminis triti ℥.j.
Gummi Arabici ʒ.ij.

Misceantur: deinde ablata aqua ab igne, seruetur in aliquo vase optimè obturato. *Alexius.*

Alia, faciem rubram faciens.

D ℞. Rad. Sigilli Salomonis ℥.x.
Rad. Cyclaminis ℥.v.
Rad. Serpentariæ seu Ari ℥.j.
Lardi mundi ℥.j.ß.
Limonum incisorum num.v.
Medullæ panis albi, in lacte macerati q.s.
Sublimati, Aluminis Scariolæ ana ℥.ij.
Aluminis Rochæ ℥.j.ß.
Porcellanarum in succo limonum dissolutarum ℥.j.

E Misce, & distilla. *Marinellus.*

Aqua faciem rubram reddens.

℞. Rad. Serpentariæ maior. mundatarum & contusarum q.s.
Aquæ fontanæ q.s.

Misceantur, & coquantur vsque ad cõsumptionem quartæ partis: deinde ab igne auferatur, & seruetur in vase cooperto, qua facies lauetur. *Marinellus.*

F FACIEM quoque rubram reddunt, aqua ex rad. Serpentariæ, ex rad. Bryoniæ, ex rad. Cyclaminis distillata. *Idem.*

Aqua faciem colorans.

℞. Rad. Dracunculi seu Serpentariæ ℔.ß.
Rad. Liliorum alborum ℔.ß.
Lardi recentis ℔.ß.
Aquæ flor. Fabarum ℥.iv.
Aquæ Rosarum ℥.viij.
Moschi ʒ.j.
Cinnamomi ʒ.j.

Trita distillentur. *Marinellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Boracis ʒ.j.
Sublimati ℥.ij.
Caphuræ ʒ.ß.
Salis Gemmæ ʒ.j.
Salis Alkali ℥.ij.
Aluminis Rochæ ℥.ij.
Aluminis Scariolæ ℥.ij.
Aluminis Plumæ ℥.ß.
Aluminis Zucharini ℥.ß.
Aquæ Rosarum q.s.

Coquantur in vase vitreo, vsq; ad dimidiæ partis consumptionem: & seruetur.

Alia faciem coloratam reddens.

℞. Aqua vitæ ℥.ij.
Aquæ flor. Fabarum, aquæ Rosarum an. ℥.iv.
Aquæ flor. Nymphææ ℥.vj.
Tragacanthæ tritæ ʒ.j.

Misce & ponantur ad Solem per sex vel octo dies: deinde cola, & serua. Hac facies prius lota, lauetur. *Marinellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Lactis Caprini mens.ij.
Panis albi calidi num.j.
Rad. Dracunculi seu Serpentariæ,
Rad. Sigilli Salomonis ana ℔.ß.
Caput Veruecis incisum, vnum,
Boracis ℥.ß.
Aluminis Scariolæ ℥.ß.
Succi Limonum ℥.j.
Porcellanarũ in succo prædicto dissolut. ℥.j.
Cerussæ ℥.j.

Lithargyi, Sublimati ana ℥.ß.

Terenda in puluerem redigantur, incidenda incidantur minutim: deinde misceantur, & destillentur.

Alia, eiusdem.

℞. Cerussæ ℥.ij.
Sublimati ℥.j.
Aluminis Plumæ ℥.ß.
Aluminis Scariolæ ℥.ß.
Boracis ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Sacchari candi ℈.ij.
Aluminis Rochę ℈.j.

Trita ponantur in panno lineo ligato: adde deinde,

Columbam albam iuuenem, mundatam, in frusta minuta incisam.

Hæc simul coquantur in lacte capræ vel asinæ, donec caro ab ossibus separetur. Postea omnia alembico destillentur.

Alia, eiusdem.

℞. Limaciarum, Salis Gemmæ, succi Limonum ana q.s.

Incisa & trita misceantur bene, & in balneo Mariæ distillentur.

Alia, eiusdem.

℞. Limonum incisorum num.xij.

A Succi Bryoniæ, Vini albi ana q.s.
Aluminis ouorum num.iij.

Misce, & destilla.

DE AQVIS FACIEM denigrantibus.

Aqua faciem denigrans.

Iuglandis calloso herbidoque putamine illo, quod guliocam dicunt, & gallis, Chymistarum
B organis clarissima eliciatur aqua: qua si facies vel manus maduerint, nigrescunt paulatim, vt Aethiopis videantur. Quod si abijcere, & pristinæ albedini restituere vis, acetum, limonis succum, & colophoniam extillabis: talisque lotura nigrum illud abijcit & propulsat. *Ioan. Baptista Porta.*

DE AQVIS FACIEM iuuenilem reddentibus.

C *Aqua faciem iuuenilem reddens.*

℞. Sulphuris viui ℥.j.
Olibani ℥.ij.
Myrrhæ ℥.ij.
Ambræ ʒ.vj.

Trita misceantur, addendo
Aquæ Rosarum ℔.j.

Destillentur, & seruetur aqua in vase obturato: qua si quis vti volet, vesperi cùm itur cubitum, hac lauet faciem, deindè manè aqua fontana la-
D uet faciem, & erit venustissima. *Alexius.*

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Pedes vituli duos,
Aquæ fluuialis ℔.xviij.

Coque simul vsq; ad consumptionem medietatis. Deinde adde
Orizæ ℔.j.
Medullæ panis, in lacte mollitæ num.j.
Butyri recentis ℔.ij.
Album. ouorum cum cort. num.x.

E Misceantur omnia, & coquantur: deinde destillentur, quousque omnis aqua exierit: cui denique adde
Caphuræ, Aluminis Zuccharini ana parum, & erit optima.

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Aquæ vitæ ℥.ij.
Aquæ ex flor. Fabarum, aquæ Rosarum ana ℥.iv.
F Aquæ Nymphææ ℥.vj.

Mistis omnibus adijce tragacãthæ albissimæ ʒ.j. Per sex dies insolatam hanc aquam colabis linteo puro. Vsus eius est manè, ita vt non abstergatur.

DE AQVIS FACIEI maculas tollentibus.

Aqua ad verrucas, & alia tubercula faciei.

℞. Salis Ammoniaci, Vitrioli Romani, Viridis

Viridis æris ana ℥.ij.
Aluminis rubri ℥.j.
Calcis viuæ ℥.ß.
Distillentur in alembico vitreo. Reijciatur primus liquor: secundus efficacior erit, & seruetur vsui. *Rondelet.*

Alia ad rugas faciei.

℞. Decoctionis Bryoniæ, Decoctionis Ficuū ana partes æquales.
Abluatur facies. *Rondeletius.*

Ad impetigines faciei.

℞. Aquæ Lapathij acuti ℥.iv.
Boracis ʒ.iij.
Salis communis ʒ.j.
Aceti Scyllitici ℥.j.
Misce. *Rondeletius.*

Aqua ad prohibendas impetigines.

℞. Aceti albi optimi ℥.iij.
Succi Lapathi acuti, succi Limonum an. ʒ.iij.
Lithargyri auri ℔.j.
Decoquantur leuiter, deinde destillentur, & ad vsum seruentur. *Rondeletius.*

Aqua ad dealbandas faciei maculas.

℞ Aquæ vitæ optim. part.iij.
Florum Anthos part.ij.
Macerentur simul per diem & noctem: deinde distillentur. *Rondeletius.*

Aqua ad tollendum omnes molestias in facie.

Florem farinæ frumenti subigito cum sextario lactis caprini: inde panem in furno leniter coquito, & extrahito, antequam nimiū coctus sit. Huius panis medullam per minuta frusta diuisam, aut friatam, & in alio recenti lacte caprino infusam per sex horas relinquito. Admiscebis aquam in duodecim albuminibus ouorum cum spongia factam: calcis de putaminibus ouorum ℥.j. caphuræ, aluminis saccharini, coralli albi an. ℥.ij. Omnia trita cum liquidis incorporentur, & in alembico vitreo distillentur. *Alexius.*

Aqua ad rugas faciei.

℞. Malum granatum num.j.
Ab interioribus munda & euacua: infunde serum lactis cum vino ana q.s. & coque, donec vinum euanuerit: & vtere. *Marinellus.*

Aqua ad maculas faciei.

℞. Aquæ Rosarum,
Succi Limonum ana ℥.viij.
Sublimati ʒ ij.
Albuminum ouorum num.iv.
Misce omnia diligenter: deinde pone ad solem per dies octo, & serua ad vsum. *Isabella Cortese.*

Alia eiusdem.

℞. Lactis Asinæ ℔.iv.
Vini albi ℔.j.
Medullæ panis recentis num.ij.
Ouorum cum corticibus num.xij.
Sacchari candi ʒ.iij.
Contusa distilla.

Aqua ad delenda variolarum vestigia.

℞. Masticis, Myrrhæ, Aloes hepaticæ, Nardi, Sanguinis Draconis, Olibani, Opopanacis, Bdellij, Carpobalsami, Croci, Gummi Arabici, Styracis liquidi ana ʒ ij.ß.
Terantur omnia, & cum terebinthina ad pondus omnium, destillet vitreis organis liquor. Idem facit aqua è fabis, è pedibus vituli, arietis, porcellorum, è melle, radice serpentariæ, limonibus, arantijs, floribus fabarum, corticibus ouorum, &c. *Rubeus.*

De Potionibus ornantibus corpus, Sectio II.

Potio impinguans corpus.

℞. Farinæ Cicerum, item Fabarum,
Hordei, Orizæ ana part.j.
Farinæ Lentium part.ß.
Farinæ Papaueris albi part.ß.
Farinæ Frumenti part.j.
Farinæ Sesami part.j.
Sacchari duplum.
Coquantur in sufficienti quantitate lactis ouini: de quo sumat quotidie stomacho ieiuno poculum vnum, superdormiendo per horam dimidiam. *Marinellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Lactis ℔.j.
Aquæ fontanæ ℔.j.
Coquātur simul vsque ad consumptionem aquæ: deinde adde
Sacchari Penidij ℥.j.
Butyri recentis ℥.j.
Olei Amygdal. dulc. recent. ℥.ß.
Coquantur iterū bullitione vna: & sumatur stomacho ieiuno, aliquandiu superdormiendo.

Potio maciem inducens.

℞. Aristolochiæ rotundæ ʒ.j.
Centaurij minoris ℈.j.
Gentianæ ʒ.iij. Polij, Petroselini an. ʒ.iij.
Trita sumantur cum vino albo, stomacho ieiuno. *Marinellus.*

De Balneis mundantibus corpus, Sectio III.

Balneum mundans.

℞. Parietariæ, Maluæ cum rad. Acanthi, Violariæ ana M.j.
Hordei integri P.ij.
Violarum, Chamomillæ ana P.iij.
Fiat decoctio in aqua pluuiæ & in ea paretur bal

neum, quo ieiuno ventriculo lauetur. Deinde vbi sudauerit corpus in lecto, diligenter detergendum est. *Rondeletius.*

Balneum corporis sordes abstergens, ipsumq; venustum reddens.

℞. Saluiæ, Flor. Lauendulæ,
Flor. Rosarum ana M. ij.
Salis parum.
Coquantur in aqua, vel lixiuio, q. s. fiatque lauacrum non nimis calidum, in quo totum corpus ante cibum horis duabus lauetur. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad sordes.

℞. Aquæ rosarum, Aceti, Salis ana quantum sufficit.
Fiat decoctio cum aqua fontana, de qua
℞. Pocula duo, Furfuris q. s.
Misce, quo fricetur totum corpus: deinde mulier se abluat aqua calida, vel balneum aquæ dulcis ingrediatur.

Balneum ad cutis vitia pro biliosis.

℞. Hordei mundati P. iij.
Althææ, Maluæ, Violariæ ana M. iij.
Betæ, Parietariæ, Buglossæ,
Borraginis ana M. j.
Sem. Cucurbitæ, item Citrulli,
Melonum, Cucumeris,
Lini, Fœnigræci ana ʒ. ij.
Violarum, Rosarum, flor. Nenupharis,
Florum Liliorum ana P. ij.

A Fiat decoctio in decoctione pedum & capitis arietis, & paretur balneum tepidum. *Rondeletius.*

Balneum ad cutis vitia, valentius.

℞. Rad. Liliorum, item Serpentariæ,
Bryoniæ ana ℔. j.
Borraginis, Buglossæ, Fumariæ,
Saponariæ ana M. ij.
Parietariæ, Adianti, Maluæ,
Violariæ ana M j.
B Hordei integri, Fabarum excorti
Oryzæ ana ℥. iij.
Flor Meliloti, item Chamomillæ,
Anthos, Maluæ, Violarum ana P. ij.
Rad. Ireos, Nitri ana q. s.
Fiat decoctio pro balneo. *Rondeletius.*

Balneum odoriferum, pro nobilioribus fœminis.

℞. Rosarum, Cort. Mali citri,
Flor. Mali citri, item Mali arantij, Iasmini,
C Lauri, Rorismarini, Lauendulæ, Menthæ,
Pulegij Aquæ fontanæ ana q. s.
Coquantur simul leuiter, pareturque lauacrum, cui adde
Olei Spicæ G. vj.
Moschi G. v.
Ambræ G. iij.
Asæ dulcis ℥. j.
Ingrediatur fœmina horis duabus ante cibum. *Marinellus.*

De Lotionibus, seu Lixiuijs ornantibus capillos, Sectio IIII.

DE LIXIVIIS CApillos tingentibus flauos.

Lixiuium capillos pulchriores reddens.

Si velis capillos pulchriores reddere, & redolentes, caput lixiuio, à Galeno stillatitio nuncupato, abluito: confectio vtiq; ex pauco vitis crematæ cinere, uodorum paleæ hordei, & glycyrrhizæ, mali terræ, seu cyclamini: dumque caput pectitur, capillis caryophyllorum puluerem superaspergito, rosarum, nucis moschatæ, cardamomi & galangæ cum rosacea, pectine etiam in eisdem madefacto. Redduntur & pulchri, glandium fagi decocto sæpius loti. *Fumanellus.*

Aliud, flauos reddens capillos.

℞. Rubiæ tinctorum, Stœchadis citrinæ, Polytrichi. Absinthij, Lupinorum ana q. s.
Ponantur in aqua vel lixiuio, in vase vitreo per nouem dies, mouendo singulo die bis: & infundatur spongia in ea, cum qua lauentur capilli: & post exiccationem lauentur cum aqua calida & sapone. *Bayrus.*

D *Lixiuium capillos aureo colore tingens.*

℞. Palearum Hordei, Cort. Glycyrrhizę, Rasuræ Buxi, fol. Buxi, Croci, Cumini an. q. s.
Lixiuij è sarmentitio cinere q. s.
Coquantur omnia bene, & fiat lixiuium: quo si sæpius capilli lauentur, maximè flauescent, auriq; colorem imitabuntur. *Alexius.*

Lixiuium capillos flauos reddens.

E ℞. Lixiuij sarmentorum, q. s. ad lauandum semel capillos.
Flor. Tapsi barbati, flor. Stœchados,
Rad. Chelidoniæ ana P. j.
Coquātur simul. Ex hac decoctione caput prius lotum lixiuio communi, & siccatum rursus lauetur, & sensim siccetur linteis calidis. Italicæ mulieres bulliunt in lixiuio communi flores stœchados contusos, & rasuram sandali citrini. *Rondeletius.*

F *Aliud, ad idem.*

℞. Buxi rasi, Stœchadis, Cort. Mali citri,
Glycyrrhizæ tritæ, rad. Vngulæ caballinæ,
Capillorum Veneris ana q. s.
Croci parum.
Coquantur in aqua vsque ad consumptionem tertiæ

tertiæ partis, coletur: quo caput lauetur, & pe- A
ctẽn inungatur. *Marinellus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Palearum Hordei q.s.
Flor. Myrti ℥.iij.
Buxi rasi, Croci, Cumini, Alcannæ ana ℥.iij.
Coquantur in lixiuio sarmentorum: quo caput lauetur.

Aliud, eiusdem.

℞. Lupinorum ℥.j.ß.
Myrrhæ ℥.j.
Staphidis agriæ, Tartari albi ana ℥.ß.
Coquantur in lixiuio: quo capilli tingantur.

Aliud, ad idem.

℞. Straminis Auenæ, rad. Chelidoniæ, Agrimoniæ, Rasuræ Buxi, cinerum Vitium, cinerum Auenæ ana q.s.
Cum aqua calida fiat lixiuium: quo caput lauetur. *Trotula.*

Lixiuium capillos colore afficiens croceo.

Lixiuium, in quo modicum rhabarbari dissolutum fuerit, capillos croceo tingit colore. *Fumanellus.*

Aliud, capillos flauos reddens.

Fuluos reddunt capillos lupini crudi, cum aqua & nitro illiti. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Lupinorum tritorum ℥.v.
Myrrhæ ℥.v. Salis Nitri ℥.iij.
Tartari albi vsti ℥.iij.
Lixiuij sarmentorum vitium q.s.
Misce, & fiat lixiuium: quo capilli ad solem lauẽtur cum spongia vel pectine. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Cort. Berberorum ℥.ß.
Rad. Glycyrrhizæ ℥.ij.ß.
Ceterach, Polypodij ana M.j.
Fiat decoctio in aqua vel lixiuio: coletur. Ad ℔.j. adde
Mellis communis ℥.j.
Aquæ Serpentariæ, aquæ Ari ana ℥.ß.
Misce: & cum spongia vel pectine capillos tinge, ad solem. *Rondeletius.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Tartari calcinati ℥.j.
Rad. Alcannæ ℥.ij. Rad. Raphani ℥.iij.
Pistentur optimè, & bulliant: fricentur capilli, cùm ibit cubitum. Manè autem lauetur lixiuio sarmentorum.

Aliud ad flauos crines reddendos.

℞. Lixiuij de cinere hederæ, ligni decorticati.
Lauetur sæpe caput, & euenient flaui. *Rondelet.*

Lixiuium ad reddendos pilos russos & crispos.

Bononiæ lauantur in lixiuio sarmentorum, in quo sunt rasuræ buxi, & corticis citri maceratæ. In Italia quoq; aiunt radicẽ gentianæ idem præstare. *Rondeletius.*

Lixiuium capillos flauos, lucidos & longos reddens, memoriamq́ iuuans.

℞. Lixiuij communis tantum, quantum decies eo caput lauari possit.
Cort. Arantiorum dulcium num. vj.
Cort. Mali citri, quantum voles.
Flor. Chamomillæ, foliorum Lauri an. M.j.
Capill. Veneris M.j.
Agrimoniæ M.ß.
B Palearum hordei incisarum M.iij.
Lupinorum aridorum M.j.
Fœnigræci M.ij.
Tartari vsti ℔.ß.
Flor. Spartij M.v.
Misceantur, ponanturq; in vas aliquod magnũ, & seruetur ad vsum. Quum hoc vti voles, sumito parum ex vase, atque in alio vase calefacito: addeque, si lubet, aliquantulum myrrhæ, & cinnamomi: & sic erit optimum. *Alexander.*

C *Lotio capillorum.*

℞. Aluminis fæcum ℥.viij.
Centauriæ ℔.j.
Gummi Arabici ℥.iij.
Amyli ℥.iij.
Saponis albi ℥.j.
Aquæ fluuialis ℔.j.
Misceantur, & coquantur vsque ad consumptionem quartæ partis. Postquam caput lixiuio fuerit lotum, hac aqua cum spongia ad solem tinD guntur. *Marinellus*

Lixiuium capillos flauos reddens.

℞. Flor. Verbasci M.j.
Fœnigræci ℥.ij.
Cineris Vitium M.j.
Cineris ligni Hederæ M.j.
Aquæ pluuiæ ℔.x.
Coquãtur simul vsq; ad dimidiæ partis consumptionem; coletur, addanturq;
Smegmatis albissimi ℔.iv.
E Croci ℥.ij
Misceantur, & ponantur ad solem, per mensem vnum: quo tingantur capilli ad solem cum spongia vel pectine, &c. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Lixiuij, ex cinerib. ligni hederæ facti quantum sufficit.
Flor. Tapsi barbati, flor. Perforatæ, Fœnigræci ana q.s.
F Coquantur, & fiat lixiuium, quo capilli lauentur. *Marinellus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Lixiuij sarmentorum vitium,
Flor. Verbasci, flor. Stœchados,
Rasuræ ligni Rusci, rad. Chelidoniæ ana q.s.
Coquantur: quo capilli lauentur.

Lixiuium capillos aureos reddens.

Stipites & radices caulium puluerizentur, & cum eis admisceantur rasura buxi vel eboris puluerizata; & ex istis pulueribus fiat lixiuiũ, quod facit capillos aureos. *Trotula.*

Aliud, ad idem.

℞. Lixiuij ex cineribus vitium q.s.
Croci, Saponis albi ana q.s.
Misce. *Marinellus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Lixiuij sarment. vitium, Pulegij an. q.s.
Misce, & coquantur: quo capilli lauentur.

Aliud, ad idem.

℞. Lixiuij ex cineribus caulium facti quātum sufficit.
Agrimoniæ, rad. Salicis ana. q.s.
Aloes parum.
Coquantur simul: deinde adde
Croci, Rhabarbari triti ana parum.
Misce, & fiat lixiuium, quo caput vesperi lauetur, pannoq; linteo calido inuoluatur: & manè flaui conspicientur. *Marinellus.*

DE LIXIVIIS TINGENTIBUS capillos nigros.

Lixiuium capillos denigrans.

℞. Succi cort. Nucis iuglandis ℔.iij.
Lithargyri triti ℔.j.
Omnibus cum lixiuio mixtis capillos abluito. *Fumanellus.*

Lixiuium capillos nigro colore tingens.

℞. Corticum Ficus, Gallarum, Elates, Rubi, Cupressi ana q.s.
Misceantur, & fiat lixiuium, quo capilli lauentur. *Ioan. Baptista Porta.*

Aliud, ad idem.

℞. Foliorum Ficus, fol. Vitis nigræ, Fol. Mori ana ℔.j.
Aqua pluuiæ q.s.
Macerentur per diem vnum: deinde coquantur, quo capilli lauentur. *Marinellus.*

Lixiuium capillos nigros reddens.

℞. Lixiuij communis q.s.
Foliorum Betæ M.j.
Saluiæ M.iij. vel iv.
Myrrhæ, fol. Lauri, Cort. Nucum viridium ana q.s.
Misceantur, & coquantur, quo lauetur caput: deinde in fine abluatur facies & collum lixiuio simplici. *Alexius.*

Aliud, ad idem.

℞. Baccarum Myrti. Sumach, Saluiæ Nucum cupressi, Myrobal. Citrinarum, Chebularū, Lixiuij communis an. q.s.
Coquantur omnia simul vsque ad consumptionem tertiæ partis, fiatq; lixiuium, quo caput lauetur. *Marinellus.*

Aliud.

℞. Myrobal. Indarum, Gallarum, Nucum cupressi,
Balaustiorum, Baccarum Myrti ana ℥.j.
Aluminis Rochæ ℥.ß.
Salis Gemmæ ʒ.j.

A Trita coquantur in aqua, qua capilli lauentur. *Marinellus.*

Lixiuium capillos denigrans.

℞. Lixiuij communis q.s.
Lithargyri auri ℔.j.
Coquantur aliquandiu simul, deinde ab igne remoueantur, addaturq;
Olei Tartari ℥.ß.
Misce, & capillos inunge. *Isabella Cortese.*

B *Aliud.*

℞. Lixiuij communis part. ij.
Cineris Cerri, Sal. Nitri ana part. j.
Misce, quo capilli lauentur. *Isabella Cortese.*

Aliud, capillos & barbam nigro colore tingens.

℞. Argenti spumæ, Aeris combusti an part. j.
Lixiuij fortissimi part. iv.
Coquantur leuibus prunis, dumq; in bullas erumpit, lauabis, & resiccatos calida perlues
C aqua. *Ioan. Baptista Porta.*

Aliud.

Accipiatur aqua capitelli, in qua ponantur acus quatuor ferreæ, donec eliquentur, & auripigmentū tritum: & cum pēna abluatur pecten cū dicta aqua, & pectātur capilli ad ignē, vel solem: ita tamen, vt cutis non tangatur. *Fumanellus.*

DE LIXIVIIS TINGENTIBUS capillos rubros.

D *Lixiuium capillos rubros reddens.*

℞. Lupinorum tritorum ʒ.x.
Myrrhæ ʒ.ß.
Florum Salicis ʒ.iij.
Tartari vsti ʒ.iij.
Trita ponantur in lixiuio, coquanturq; vsque ad spissitudinem: quo tingantur capilli. *Marinellus.*

Aliud.

E ℞. Sumach ℥.ij.
Gallarum ℥.iij.
Rubiæ ℥.ij.
Capill. Veneris ℥.j.
Absinthij ℥.j.
Lupinorum excortic. M.ij.
Aquæ ℔.x.
Macerentur per aliquot dies: quo capilli lauentur. *Marinellus.*

DE LIXIVIIS TINGENTIBUS capillos albos.

F *Lotio.*

℞. Centaurij maioris ʒ.iv.
Aluminis Fæcis ℥.viij.
Aluminis Rochæ, Gummi Arabici ana ℥.ij.
Saponis albi mundi,
Lachrymæ ex Tragacantha ana ℥.iv.
Aquæ claræ ℥.vj.
Coquantur ad dimidias, & colentur: caputque hac lotum colatura, ad solemq; siccatū, denuò abluatur lixiuio. *Fumanellus.*

Aliud.

Aliud.

℞. Cineris vitis ℔.j.
Aquæ ℔.vj.
Confice lixiuium. *Fumanellus.*

DE LIXIVIIS PROLONGANTIBUS capillos.

Lotio capillos longos reddens.

℞. Agrimoniæ, Cort, Vlmi, Verbenacæ, Aquæ pluuiæ ana q.s. Misceantur, & coquantur vsq; ad consumptionẽ tertiæ partis: quo singulis septimanis semel lauentur capilli. *Marinellus.*

Alia, ad idem.

℞. Corticum Salicis, Absinthij, Abrotani, Rosarum siccarum, Aquæ ana q.s.
Misceãtur, & macerẽtur per integrũ diem Veneris: die sabbati coquãtur vsq; ad tertię partis cõsumptionem, & capilli lauentur. *Marinellus.*

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Seri lactis caprini q.s.
Cineris Cannæ, Sem. Lini ana q.s.
Coquantur simul: coletur & fiat lotio, qua lauentur capilli.

Alia:

℞. Capillorum Veneris, Myrobal. Emblicorum, Acetosæ ana q.s.
Coquantur in aqua: colaturæ adde myrrhæ q.s. fiatq; lotio, qua lauentur capilli. *Marinellus.*

DE LIXIVIIS AVGENTIBUS capillos.

Lixiuium capillos augens.

℞. Agrimoniæ, Cort. Vlmi, rad. Salicis, Abrotani, Altheæ, Pilularum Populi albæ, Cinerum, stipitum caulium, Aquæ ana q.s.
Fiat lixiuium, quo capilli lauentur. *Fumanellus.*

Aliud eiusdem.

℞. Branchæ vrsinę, Lixiuij communis ana q.s.
Coquantur: quo capilli lauentur.

Aliud, ad capillos spissandos.

℞. Agrimoniæ, Corticũ Vlmi, rad. Verbenæ,
A rad. Salicis, Abrotani, Sem. Lini vsti, radicũ, Cannæ ana q.s.
Misceantur omnia, & coquantur in lacte caprino vel aqua: & capilli lauentur. *Alexius.*

Lotio pilos augens.

℞. Polytrichi ℥.iij.
Ladani, Myrti, Cucurbitæ vstæ ana ℥.j.
Aquæ ℔.x.
Trita macerentur per dies viginti, singulis diebus miscendo: deinde coquantur vsq; ad tertiæ
B partis consumptionem, fiatq; lixiuium, quo caput lauetur. *Marinellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Vini albi q.s. Cineris capill. Veneris vstorum, satis bonam quantitatem.
Coquantur simul: quo capilli lauentur.

DE LIXIVIIS PROHIBENTIBUS capillos.

Lotio capillos crescere non permittens.

C Tithymalli decoctum, cum aceto, calce viua, & maluis commixtum. *Fumanellus.*

DE LIXIVIIS CAPILLOS crispos reddentibus.

Lotio capillos crispos reddens.

Radices Althææ, in aqua decoctæ, percolentur, premanturq;: & decocto addantur:
Seminis Lini, sem. Psyllij ana q.s.
D Et ex eorum colatura, post exactã commixtionẽ & compressionem, capilli abluãtur. *Fumanellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Farinæ Fœnigræci, Hyoscyami, Lithargyri auri ana part. æquales.
Ponantur in lixiuio, quo capilli abluantur.

Alia, ad idem.

℞. Rad. Filicis, Fol. Betæ.
Coquantur simul vsq; ad cõsumptionem tertiæ
E partis: auferatur ab igne, addaturq;
Gummi Arabici q.s.
Misce. & fiat lotio, quo capilli lauentur: qui resiccati oleo myrtino tingantur. *Marinellus.*

De Oleis ornantibus faciem, Sectio V.

DE OLEIS FACIEM illustrantibus.

Oleum faciem exornans, pustulasq; nigras delens.

SVMITO tartarum ex vino albo in frusta redactum, panno lineo, aceto potenti madenti inuolutum, aut folijs caulium, stuppaq; sub cineribus calidis detentum, donec in exactũ puluerem redigi valeat: quem in fictili vase, ac decliui, diebus quatuor, quinqueúe soli expones, & oleo quod stillabit, faciem aqua calida & sapone lotam, deinde aqua ex furfuribus exiccatam linies. *Fumanellus.*

Aliud Venetis meretricibus consuetum.

F ℞. Tartari vsti ℔.ß.
Puluerizetur, & resicca, vt fit de sale. Tunc accipe sal illud, & pone intra albumina ouorum decocta. *Rondeletius.*

Oleum faciem illustrans & dealbans.

℞. Vitellorum ouorum, ad duritiem coctorũ num. xij.
Olei lentiscini poculum dimidium,
Terebinthinæ lotæ duplum.
Misceantur, & coquantur aliquandiu simul: deinde sub prelo exprimatur oleum, quo facies inungatur vesperi. *Marinellus.*

Oleum ad faciei ruborem diluendum.

℞. Nucleorum persicorum ℥.iv.
Sem cucurbitarum ℥.ij.
Contundantur, & fiat oleum, quo inungatur facies, manè & vesperi. *Alexius.*

DE OLEIS FACIEM tingentibus.

Oleum faciem colorans.

℞. Olei communis, Florum Rorismarini ana part. j.
Misceantur, ponanturq; in phialam vitream sub fimo equino per tres septimanas, vel per mensem: deinde coletur: ad solem per aliquot dies ponatur, & vtere. *Marinellus.*

DE OLEIS RVGAS FAciei tollentibus.

Oleum de sesamo, & decoctio granorũ eius, rugas distendunt, & molliũt, & solidant. Oleum etiam de glande est optimum. *Bayrus.*

Oleum ad faciei rugas.

Oleũ tartari faciei rugas tollit: itẽ oleũ amygdalarum amararũ: & oleum liliorũ. *Marinellus.*

DE OLEIS FACIEI MAculas delentibus.

Oleum cicatrices delens.

Oleum dactylorum delendis vestigijs cicatricum conducit. *Rondeletius.*

Oleum ad faciei pustulas.

Nuces iuglandes contere, & decoque, donec ex ipsis oleum aquæ supernatet: quo & vtere. *Fumanellus.*

Oleum ad faciei maculas.

℞. Florum Rorismarini q.s.
In vitreo vase recondito sub fimo, à pluuia tuto, diebus triginta seruetur: quodq; liquatum erit, soli diebus nouem exponatur, puluere polypodij cõmixto, quantũ tribus digitis capi potest: de quo singulo die per mẽsem fumatur. *Fumanellus.*

Oleum ad impetiginem faciei.

℞. Lacertam viridem viuam, coque in vino & oleo vsq; ad consumptionem vini: deinde cola, & vtere. *Bayrus.*

OLEVM Mezerei, oleum Fraxini, oleum Ouorum, omnes maculas, lentigines faciei tollunt. *Marinellus.*

DE OLEIS CONSERuantib. & augentib. capillos.

Oleum capillos conseruans, augensq́;.

Colocinthidem, abiectis quę intus sunt, oleo laurino impleto, additisq; hyoscyami semine, & auripigmento, capillos illinito. *Fumanellus.*

Oleum capillos augens.

℞. Sem. Bismaluæ q.s.
Coquantur in oleo communi, quo capilli inungantur. *Marinellus.*

A *Aliud, ad idem.*

Auget quoq; capillos oleũ ex lumbricis terrestribus. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Omphacij ℥.vj.
Olei Lentiscini ℥.ij.
Olei Myrtini, olei Ladani ana ℥.ij.
Capillorum Veneris ℥.iv.
Coquantur vsq; ad consumptionem omphacij,
B & oleo inungantur capilli. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Colocynthidem ab interioribus mundatam: in cuius cauitate impone olei lentiscini, quantum capere potest, croci parum: coquantur simul, vsq; ad tertiæ partis consumptionem: & vtere. *Marinellus.*

Oleum Abrotani, capillos producens.

Oleum Abrotani, conficitur vt oleum rutaceum. Confert ad producendos pilos, & in casu
C pilorum cum Ladano, & pinguedine vrsi illinitur. *Massa.*

DE OLEIS CAPILLOS tingentibus.

Oleum capillos denigrans.

Capillos denigrat oleum ex lacertis viridibus confectum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

D ℞. Alcannæ, Vitrioli, Olei communis ana quantum sufficit.
Ponantur ad ignem, donec bullire incipiat, deinde seruetur pro capillis inungendis. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Succi ex cort. salicis, Olei communis, vel Olei de costo ana q.s.
Misce, & inunge capillos.

Oleum capillos denigrans.

E ℞. Nucum viridium num. c.
Olei communis sextarium j.
Aluminis liquidi ℔.iij.
Hæc simul in vas nouum testaceum pręma defactum indito, idipsumq; quàm diligentissimè oblitum in loco neq; humecto nimium, neq; calido reponito, & per menses tres sub terra sitũ finito, deinde auferto, oleoq; vtitor. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Succi papaueris rubri, succi Nucum viridiũ, Olei Myrtini, Olei de costo ana part. j.
F Coquantur aliquandiu, & oleo capilli inungantur. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Myrobal. Emblicarum ℥.j.
Acaciæ ʒ.x.
Gallarum, Capitulorum Glandium,
Baccarum Myrti,
Sumach ana ʒ.x.
Olei Omphacini, Olei Amygdal. dul. ana ℥.x.
Ladani ℥.iij.
Aceti parum.

Misce.

Misce, & coque vsque ad aceti consumptionem: serua, & vtere. *Marinellus.*

A

Aliud, ad idem.

Si colocynthis, extractis seminibus impleatur oleo (alij laurino) & semine hyoscyami nigri integro, & dimittatur sic per diem & noctem in loco calido; & ex oleo inũgantur capilli, denigrat eos, tardando canitiem. *Bayrus.*

Oleum capillos flauos reddens.

℞. Myrrhæ electæ, rad. maioris Rubiæ, rad. Chelidonij ana partes æquales. Omnia trita in oleo coquantur, in quo prius bullierint buxi scobes, ramentáue & crocus. Hoc aũt capilli inungantur, loti sæpius lixiuio, è spiritibus fabarum confecto, atq; hordei. *Fumanellus.*

B

Oleum capillos flauos longos, splendidos vt aurum reddens.

℞. Olei Sesamini mens. j.
Florum Spartij incis. ℥. iij.
Sem. Liliorum alborum ℥. j.
Curcumæ ʒ. ij.
Croci ʒ. ß.
Cinnamomi, Belzoini, Moschi,
Zibetti ana parum.

Misceantur omnia, & ponantur in phialam aliquam vitream ad solem, per æstatem integram.

Hoc oleo pecten inungendum est: mox capilli ad solem pectendi, aut caput pexum calfacto velo tegendum, ita vt ne velo caput prematur, sed leniter tegatur. *Alexius.*

Oleum tingens capillos rubros.

℞. Tartari vsti, Olei Masticis, Resinæ Pini ana quantum sufficit.

Misce: & vnge hoc oleo capillos. *Marinellus.*

DE OLEIS CAPILLOS longos reddentibus.

Oleum capillos elongans.

℞. Lacertas virides tres.
Olei Myrtini q. s.

Coquantur simul, donec dissoluatur caro, & inungatur pecten, &c. *Marinellus.*

Alia eiusdem, ad idem.

C

℞. Myrobal. Emblicarum q. s.

Macerẽtur in oleo sesamino, donec intumescãt: deinde coquãtur simul per quartã horæ partem.

Oleum præseruans itinerantes à frigore.

Vnguntur extremitates ex oleo de euphorbio calido, fricatis prius extremitatibus: & oleo de pyrethro, & oleo de piperibus. *Bayrus.*

De Vnguentis capillos defluos conseruantibus, Sectio VI.

Vnguentum capillos conseruans, augensq́;.

℞. Ladani in vino austero macerati, & triti quantum sufficit.
Olei Myrtini q. s.

Misce, & fiat vnguentũ, quo pilos ante balneum subline. *Crito.*

Aliud, eiusdem.

℞. Ladani part. ij.
Olei Myrtini, Vini ana q. s.
Adianti part. j.

Fiat vnguentum.

Aliud, ad idem.

℞. Baccarum Myrti, Ladani ana ℥. iij.

Cum decocto acaciæ ad spissitudinem coque: deinde adde

Olei Nardini, vel Myrtini q. s.

Fiat vnguentum. *Galenus ex Critone.*

Aliud, capillos conseruans, ipsosq́; subnigros reddens.

℞. Baccarum Myrti sextarium j.
Sem. Apij sextarium j.
Sem. Betæ sextarium j.
Virgultorum Myrti sextar. j.
Adianti sextar. ß.
Ladani sextar. ß.
Vini nigri sextar. vj.

D

Coquito vsquequò penitùs dissoluãtur: atq; vbi tertia pars superfuerit, addito olei Myrtini sextar. iij. rursusq; coquito ad spissitudinem. *Crito.*

Vnguentum capillos conseruans.

℞. Passi Cretici sextar. j. Ladani ℥. j.
Corticis Nucum pinearum vsti, sextantem.
Polytrichi vsti ℥. j.
Adipis vrsini ℔. j.
Succi Betæ cyathos iij.

Ladanũ & passum, donec cogantur in vnã compagẽ, coquito: deinde reliqua inijcito, & sublata in vas plumbeum seruato. *Galenus ex Critone.*

E

Aliud, defluos conseruans, eiusdem.

℞. Seminis Apij sextantem,
Callitrichi, sextantem,
Thuris, sextantem,
Nucis iuglandes num. xv.
Ladani sextantem,
Cort. Nucis pineæ ℔. j.

Omnia in nouam ollam coniecta, & cum argilla probè obturata, in balnei fornace assato: deinde extracta terito, & adde

F

Adipis vrsini ℔. j.

Subigito, & in pyxide ilicea aut cyprina reponito. Vsu verò expetente, quantum satis videbitur ex pharmaco accipito, ac quocũq; velis odorato vnguine conquassato, ex eoq; caput bis in die illinito.

Vnguentum ad capillos defluentes.

℞. Brassicæ aridæ q. s.

Tere, atq; cum aqua in formam vnguenti redige, & impone. *Cleopatra.*

Aliud.

Ladanũ in vino austero rigatũ terito, & oleo myrteo ac vino vicissim affuso ad mellis spissitudinem redigito, ex eoq; ante & post balneum caput illinito. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Omphacii, vel Vini immaturi ℔.j.ß.
Ladani ℥.j.
Cort. Pinearum vsti. ℥.ij. Adianti vsti ℥.iij.
Adipis vrsini vel anatis ℥.iv.
Succi Solani ℥.ß.

Vinum & Ladanum simul coquantur, deinde reliqua addantur, & seruetur. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Ladani, Adianti,
Olei Myrtini ana ʒ.j.
Rutæ ʒ.ij.
Vini veteris q. s.

Misceantur & contundantur: deinde addatur Pinguedinis vrsinæ q. s. & fiat vnguentum.

Vnguentum Archigenis ad capillos defluos.

℞. Ladani, Absinthij ana part. æquales,
Baccarum Iuniperi num. x.
Olei quantum sufficit.

Misce, contunde, atq; in vnguenti formam redige. *Galenus.*

Aliud, Archigenis ad idem.

℞. Adiãti nigri, Myrti nigrę an. part. æquales.
Gallarum duplum.

Cum oleo lentiscino vel myrtino ad mellis crassitudinem redige, & vtere. *Galenus.*

Aliud eiusdem ad idem.

℞. Thuris, Misy, Gallarum, Adianti ana part. æquales.

Cum vino ad mellis spissitudinem in sole terendo redige. Aut molliter cocta donec nigrescant, deindeq; cum oleo lentiscino vel myrteo mista in vsum adhibe.

Vnguentum ad capillos defluos.

℞. Absinthij, Cort. Pinearũ, Fol. Myrti, Adiãti ana q. s.

In cinerem comburantur: quibus adde
Ladani triti, Myrrhæ ana part. æquales,
Olei ex sem. Raphani, Vini veteris ana q. s.

Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Ladani in vino macerati & triti, Olei Myrtini ana part. j.

Misce, & fiat vnguentum.

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Acaciæ ʒ.iij.
Ladani ʒ.iij.
Olei Myrtini ℥.ß.

A Vini ℥.ß.

Misce, & fiat vnguentum.

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Gallarum, Myrobal. Indarum, Fol. Myrti ana part. ęquales.

Coquantur in vino, colentur, colatura iterũ ad spissitudinem coquatur: deinde addatur
Ladani, Masticis ana ℥.j.
Olei Omphacini ℔.j.
Aquæ ℔.j.

B Iterum coquantur ad crassitiem.

Aliud.

℞. Ladani ℥.iij.
Gallarum ʒ.j.
Myrrhæ, Masticis, Thuris an. j.
Cardui syluestris ʒ.ij.

Dissoluantur omnia in oleo rosato: & vtere. *Marinellus.*

Alia eiusdem, ad idem.

C ℞. Succi fol. Myrti,
Succi Oliuarum syluestrium ana ℥.ij.
Rosarum siccarum ℥.ß.
Absintij Romani ʒ.ij.
Aceti ℔.ß.

Coquantur simul vsq; ad dimidij consumptionem: colentur, addanturq;
Ladani ℥.ij.
Quibus omnibus bene contusis, adde
Olei Myrtini, Omphacij ana q. s. ad mellis crassitudinem.

D Adianti triti ʒ.iij.
Galliæ moschatæ ʒ.j. vel ʒ.ij.

Fiat vnguentum.

Aliud.

℞. Baccarum Myrti,
Cort. Arundinum vst. ana ℥.ß.
Cort. Pinearum vst. ℥.ß.
Fol. Myrti, Absinthij ana ʒ.ij.

E Trita misceantur cum oleo myrtino ad vnguenti formam. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Capill. Veneris vstorum,
Fol. Myrti vstorum,
Cort. Pini vst. ana q. s. seu part. æquales.
Thuris tantundem,
Ladani tantundem.

Trita misceantur cum oleo ex sem. Raphani, & vino, ad formam vnguenti. *Marinellus.*

F DE VNGVENTIS CApillos restituentibus.

Vnguentum capillos generans, Cleopatræ.

Arundinum tenellarum radices vbi contuderis, succum exprimito, muscasq; vbi siccaueris, in pulticula misceto: simulq; vrsinum adipem, atque oleum cedrinum, vbi in vnum triueris, atque vnà miscueris, ad illinẽdum exhibeto. Quò verò odorem obtundas, vinũ aut passum affundito. *Galenus.*

Aliud.

Aliud, capillos generans, Cleopatræ.

Lini semen siccum, vnà cum lini stipula exurito, tritũq; cum oleo sesamino illinito. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

Apes crematas, cum melleq; cõmixtas, capillis superponito. *Fumanellus.*

Aliud, ad pilorum regenerationem.

℞. Olei Iuniperini,
Olei Nucum ana ℥.j.
Mellis albi,
Succi Lapathi ana ℥.ß.
Sem. Apij triti,
Asari triti ana ℥.ij.
Incorporentur simul, & vngatur locus. *Rondelet.*

Vnguentum ad pilorum generationem.

Alcyonium, quod asperius est, vstum, ac cum oleo tritum ac læuigatum, loco illinito. Sit autẽ oleum maximè ex lucernis acceptum. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

Erinaceorũ marinorum testas exustas & adipe vrsino subactas locis pręfrictis impone. *Crito.*

Aliud, eiusdem.

Arundinis radices vstas adipe vrsino excipe, atq; impone.

Aliud, Orestini, ad alopecias inueteratas.

℞. Muscerdæ ℥.ij.
Thuris ℥.ij.
Aceto acerrimo dissoluta prærasis locis illine. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Erinaceorum marinorum, vnà cum testis exustorum ℥.ij.
Gallarum immaturarum ℥.ij.
Amygdalarum amararum vstarum ℥.ij.
Muscerdæ ʒ.j.
Aceto dissoluta, & probè trita imponito.

Aliud, pilos generans, Orestini.

℞. Pilorum Vrsi vstorum,
Adianti vsti,
Rad. Arundinis vstarum,
Fol. Visci vstorum,
Panniculi Cilicij vsti ana part. æquales.
Adipe vrsino & cedria excipe. *Galenus.*

Aliud, Orthonis Siculi, ad idem.

℞. Cineris Ranarum minimarũ, in olla vstarum, part.j.
Muscerdæ, Veratri albi, rad. Arundinis vstarũ, Piperis albi ana æqual. port.
Aceto excipe, & ad præfrictum, ac prærasum locum vtere. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Cineris vngularum caprarũ vstarum. Succi Thapsiæ, Alcyonij, Muscerdæ, Spumæ, Nitri, Myrrhæ, Piperis albi, Zingiberis ana part. æqual.
Probè tritis felle caprino excipe. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Succi fol. Salicis, succi fol. Myrti ana ℥.ß.

A Ladani ℥.j.
Olei Myrtini, quantum ad conficiendum vnguentum satis est.
Misce, & vtere. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Apum vstarum, Adianti vsti, Olei Rosati ana q.s.
Fiat vnguentum.

Vnguentum pilos elephanticorum vbiq; renasci faciens.

B ℞. Cineris Talpæ
Item vesparum
Gallinarũ an. ʒ.ij.
Olei Irini ℥.ij.
Ladani ℥.j.ß.
Ceræ modicum.
Fiat linimentum. *Rondeletius.*

Vnguentum pilos generans.

℞. Corticum Arundinis ℥.ß.
Spumæ Nitri ℥.ß.
C Pice liquida exceptis vtere. Cæterùm locum assiduè radere, & cum linteolo cõfricare oportet: sic enim quàm celeberrimè pilos producet. *Galenus ex Cleopatra.*

Aliud.

℞. Murium domesticorum vstorum part.j.
Panniculi ampelini (aliàs linei) vsti part.j.
Cort. Arundinis part.j.
Hæc omnia arida læuigentur, & sufficienti melle admisto ad crassitudinem mellis redigantur:
D indeq; adeps & medulla liquefacta addantur, & in æream pyxidem reponãtur: & ex eo alopecia, donec capillos producat, defricetur. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Papaueris rubri,
Fol. Myrti, Capill. Ven.
Lauendulæ,
Cyperi, sem. Apij,
Myrobal. Emblicarum,
Nucum cypressi ana ʒ.j. Aquæ ℔.iij.
E Coquantur omnia vsq; ad cõsumptionem duarum librarum: coletur: colaturæ adde
Olei Myrtini ℔.j.
Iterum coctis ad consumptionem aquæ, adde:
Cort. Pinearum, Ladani ana ℈.j.
Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

Erinacei terrestris caput aut corium vstum, tritum ac melle subactum illinito. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

F Hippocampum marinum, & nitri parum coexure, adipeq; anserino admisto, loco nitro præparato illine.

Aliud, eiusdem.

℞. Calami Cyprij q.s.
Folia in olla exurito, deinde resina pinus cineris plurimum excipito, & præscarificatæ alopeciæ imponito, ac obligato.

Aliud Sorani, ad idem.

℞. Adipis Vrsini, Cineris fol. Arundinis vst.
Squamæ Stomomatis ana part.j.

Aceti, Olei veteris ana q.s.
Fiat vnguentum. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Cineris Arundinis vsti, Pilorum Vrsi,
Adianti, Adipis Vrsini, Picis liquidæ,
Pilorum Caprarum vst.
Cedriæ an. part. æqual.

Liquida cum aridis committe: quæ præfrictis adhibe.

Vnguentum ad alopeciam.

℞. Fol. Arundinis Græcæ vstorum ℥.ß.
Muscerdæ ʒ.ij.
Erinaceorum vstorum ʒ.j.

Cum aceto trita illine. *Galenus.*

Vnguentum ad caluitiem.

℞. Adipis Taurinæ insolatæ ℔.j.
Adarces ℥.j.
Succi Thapsiæ ℥.j.ß. Myrrhæ ℥.j.
Polytrichi ℔.ß. Callitrichi ℔.ß.
Membri Asinini ℔.j.
Splenis Asini ℔.j.
Ladani ℔.j.

Ladanum in vino pauxillo macerato, adipē verò aquæ vapore liquefacito: asini membrū assatum, donec insumatur, radito: splenem verò cum callitricho & polytricho in noua olla torrefacito: contusisque quæ contundi possunt, ac cribratis, omnia gleucino, aut sabino excipito, & ante balneum vtitor, capite priùs pectinato. *Galenus.*

Vnguentum ad barbam generandam, expertum.

℞. Olei amygdal. dulcium,
Myrrhæ ana ℥.j.
Cort. rad. Arundinum vstarum,
Capil. Vener. vst. Polytrichi vsti ana ʒ.ij.
Capitum Muscarum vstarum,
Apum contritarū in suis vacuitatibus an. ʒ.ß.
Ladani ʒ.ij.
Mellis ℥.j.

Puluerizentur: cum modico ceræ fiat linimentū. *Rondeletius.*

Aliud, ad idem.

℞. Cineris Talpæ, in clibano exiccatæ ℥.ij.
Cineris Apum ʒ j.ß.
Cineris Auellanarum vstarum ʒ.j.ß.
Stercoris Muris ʒ.ij.
Ladani ʒ.j.ß.
Mellis optimi ℥.j.
Olei Nardini,
Ceræ ana q.s.

Fiat linimentum. Oportet manè faciem sequenti die, hac decoctione abluere:

℞. Polytrichi, Abrotani maris,
Rorismarini fol. Myrti,
Cort. rad Arundinis, flor. Chamomillæ,
Ros. rubrarum,
Fol. Rumicis ana. M.j.
Ligni guaiaci ℔.ß.

Fiat decoctio: vtatur, vt dixi. *Rondeletius.*

A *Aliud, ad idem.*

℞. Fœnigræci sextarios iv.
Seminis Lini sextarios ij.
Ladani bessem,
Succi Acaciæ sexuncem,
Folij Malabathri sexuncem,
Gallas num. xx.
Onychis aromatici sextantem,
Calami Syriaci sextantem & ℥.ß.
Bdellij sextantem,
B Myrti vstæ sextarium j.
Musci, quem alij bryon aromaticum vocant, quadrantem,
Iridis astragalitidis, alij Illyricæ, sextantem.
Singula per se contundito, ac per cribrum arctius excutito, & deinceps misceto. *Galenus.*

Vnguentum capillos generans.

℞. Cineris Cicadarum vstarum,
Cineris Apum vstarum,
C Olei myrtini, vel Axungiæ ana q.s.

Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

DE VNGVENTIS CApillos prohibentibus.

Vnguentum capillos crescere non permittens.

Tithymali decoctum cum aceto, calce viua, & maluis commixtum. *Fumanellus.*

D *Aliud, ad idem.*

℞. Gummi Hederæ,
Ouorum Formicar.
Auripigmenti, Colophoniæ ana ℥.j.
Hirundinum siue sanguisugarū vstarum ℥.ß.

Trita misceantur cum ranarum sanguine, fiatque vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Sang. Vespertil. Succi Hederę, Succi Raphani, Seui Caprini ana q.s.

E Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Pinguedinis Ranarū, item Talpæ, Vespertilionis, Gummi hederæ q.s.

Fiat vnguentum.

Aliud, ad idem.

℞. Opij, Iusquiamini ana q.s.

Trita cum aceto in vnguenti formam redigantur, quo pili quotidie inungantur: & continuò
F frons depilata videbitur. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Castorei q.s.

Mellis despumati q.s. pro vnguento.

Aliud, ad idem.

℞. Erinaceum integrum.

Coquatur in oleo, donec caro ab ossibus separetur: cola, & prędicto oleo misce oua formicarū, & inunge. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Seminis Cicutæ q.s.

Trita

Trita cum sanguine vespertilionis ad formã vnguenti redigantur. A

Aliud, ad idem.

℞. Gummi Hederæ ℥.j.
Auripigmenti, Colophoniæ,
Seminis Cicutæ ana ℥.ß. Castorei ʒ.ij.
Opij ʒ.j. Hyoscyami ʒ.j.ß.
Succi Cicutæ,
Sanguinis Vespertilionis ana q.s.

Fiat vnguentum, quo loca depilata inungantur. *Marinellus.* B

Aliud, ad idem.

℞. Sanguinis Vespertilionis,
Sanguinis humani,
Cassiæ recentis ana partes æquales,
Ouorum Formicar.
Sem. Iusquiami,
Sem. Papaueris nigri ana part. æqual.

Puluerizanda puluerizentur, atque cum cæteris misceantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Terræ Cimoliæ, Ceruss æ ana part. j.
Aluminis Rochæ part. ß.
Succi Hyoscyami q.s.

Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Tartari albi triti, Mellis despumati ana q.s.

Misce, & inunge. *Marinellus.*

Aliud, ad idem. D

℞. Gummi vitis albæ, Gũmi hederę, Bryonię,

Trita misceantur cum oleo, in formam vnguenti. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Ouorum Formicarum, Sanguinis Ranarum, Rubiginis ferri.

Cum saliua misceantur.

Aliud, eiusdem, ad idem.

℞. Fellis Erinacei. Fellis Mergi, Testarum marinarum vstarum, tritarum, E
Sanguinis Vespertilionis ana q.s.

Fiat vnguentum.

Aliud, ad idem.

℞. Cineris Hirundinum vstarũ, Lactis Tithymalli ana q.s.

Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Gummi Arabici, Tragacanthæ,
Aeris vsti, Viridis æris, Arsenici, F
Piperis longi, albi, nigri,
Lapidis hæmatitis, Amyli,
Rubiæ tinctorum,
Squamæ æris vsti ana ʒ.ij.
Sang. draconis ʒ.j.ß.
Acaciæ ʒ.j.ß.
Thuris, Spicæ, Licij ana ℥.j.
Gallarum vstarum ʒ.j. Sarcocollæ ℥.ß.
Ammoniaci in aqua vitæ dissoluti ℥.ß.

Trita cum succo citri vel limonum misceantur, fiat Vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Hyoscyami, Sang. draconis, Gummi Arabici, Thuris albi ana ʒ.vj.
Aquæ Solatri q.s.

Trita cum cama misceantur ad formam vnguẽti. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Dactylorum vstorum ℥.iij.
Spicæ ʒ.ij.

Trita misceantur cum melle & stercore talpę, ad formam vnguenti. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Rubiginis ferri, Testarum marinarũ vstarum ana q.s.

Cum saliua hominis ieiuni misceatur.

Vt pili cadant, & non renascantur.

℞. Auripigmenti, Ouorum Formicarũ, Gummi Arabici ana ℥.ß.
Gummi Hederæ ℥.ij.

Cum sanguine vespertilionis, vel succo hyoscyami fiat vnguentum. Applicetur, priùs abrasis capillis. *Rondeletius.* C

DE VNGVENTIS CApillos auferentibus.

Psilothrum.

℞. Auripigmenti auricoloris ℈.vij aut ℈.x.
Calcis viuæ ℈.vij. vel x.
Amyli sextantem,
Terræ Selinusiæ ℥.j.

Omnia trita, & per angustissimum cribrum excussa reponito. Vsus verò tempore ex pharmaco quod sufficit acceptum, aqua cõquassato: deinde illinire iubeto, ac animaduertere ne exurat. *Galenus ex Critone.*

Aliud, cutem euestigiò læuem reddens, Critonis.

℞. Calcis viuæ part. ij.
Auripigmenti part. j.

Hæc in mortarium plumbeum coniecta, aqua aut ptisanę succo affuso terito: atq; vbi nigra reddentur, calefacta illini maximè in balneo iubeto. *Galenus.*

Aliud, Paridis saltatoris.

℞. Sandaracæ ʒ.j.
Calcis viæ sextarium j.

Trita cũ aqua diligenter coquito, atq; vbi ebullire cœperint, ablatis vtitor. *Galenus.*

Aliud.

℞. Amyli ℥.j.
Calcis viuæ, Auripigmenti ana ℥.j.

Contusa & cribrata repone, vtereq; vt dictũ est. *Galenus.*

Psilothrum Heraclidæ Tarentini, euestigiò pilos tollens Critonis.

℞. Calcis viuæ sextar. j.
Cimoliæ, Pumicis vsti ana sext. j.
Auripigmenti part. iv.

A Trita ac læuigata reponito. Vsus tempore aqua dilutis, vt dictum est, vtitor. *Galenus.*

Aliud pilos auferens, & cutim tenuans.

℞. Succi fol. Cucumeris agrestis,
Lactis Amygdalarum,
Calcis viuæ, Auripigmenti,
Galbani in vino macerati, & percolati an. q. s.
Inuicem coctis adde:
Olei Rosati, Masticis ana q. s.
Thuris, Vernicis, Rosarum,
B Caryophyllorum, Cumini,
Nucis moschatæ, Cinnamomi ana parum.
Misce, & fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Cineris Cerri part. ij.
Auripigmenti part. j.
Coquantur in aqua fluminis.

Aliud, eiusdem.

℞. Saponis nigri ℔. j.
Tartari ℥. j. ß.
C Auripigmenti ℥. vj.
Succi Cyperi ʒ. xv.
Calcis viuæ ℥. ß.
Capitelli ℥. j.
Calx ponatur in capitello, & colata cęteris commisceatur.

Aliud.

℞. Gummi Hederæ ℥. ij.
D Auripigmenti,
Ouorum formicarum,
Gummi Arabici ana ʒ. iij.
In pollinem redacta, potēti aceto commisceantur. *Fumanellus.*

Vnguentum pilos remouens.

℞. Auripigmenti ℥. iij.
Calcis viuæ ʒ. j.
Lixiuij fortis q. s.
E Coquantᵃ donec pluma immissa depiletur. *Alex.*

Aliud depilans faciem.

℞. Colophoniæ ℥. iv.
Masticis ℥. j.
Ammoniaci puri ℥. j.
Dissolue in vase terreo, bene mundo, & colabis supra aquam frigidam: collige, & malaxa simul, & soluatur parū de eo super ignem, & tepidum applicetur, superdimittendo per horas duas, deinde remoueatur. *Alexius.*

F *Psilothrum.*

℞. Pulueris Noctuæ ℥. j.
Cumini
Sanguinis Vespertilionis ana ℥. iij.
Moschi ℈. j.
Fiat linimentum. Summoperè præstandū est, vt pars cui debet applicari vnguentum, primò lauetur lixiuio cinerum sarmentorum. Quòd si post admotum medicamentum pruritus relinquatur in parte, vngatur vnguento albo Rhasis, aut decocto seminis hyoscyami, aut seminis caulium. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Sanguinis Testudinis, item Ranarum,
Vespertilionis: Ouorum Formicarum,
Auripigmenti rubri,
Gummi Hederæ ana q. s.
Misce cum aceto, & vnge discretè, ne excoriet. *Bayrus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Auripigmenti, succi Hyoscyami ana part. æquales.
Misce & inunge.

Vnguentum auferens pilos ex quacunq; corporis parte.

℞. Albuminum ouorum contusorū num. iij.
Calcis viuæ ℥. iix.
Auripigmenti ℥. j.
Lixiuij q. s.
Fiat vnguentum, quo adhibita penna aliqua inungantur partes pilosæ. Quum autem per horæ quadrantem inunctæ fuerint, eluatur vnguentū calida aqua. *Alexius.*

Aliud.

℞. Ouorum Formicarum,
Succi Hyoscyami, item Cicutæ,
Sem. Psyllij, Sanguinis Vespertilionis,
Sanguinis Testudinis ana q. s.
Misce, & inūge. Alij aurea bractea ignita locum impuberibus percurrunt, vt ne vestigium remaneat, nec amplius languinosum appareat. *Ioan. Baptist. Porta.*

DE VNGVENTIS CAPILLOS TINGENTIBUS FLAUOS.

Vnguentum capillos flauos reddens.

Flauos reddunt capillos lupini crudi, cū aqua & nitro illiti. *Galenus.*

Vnguentum faciens capillos aureos.

℞. Medianum corticem Sambuci, Flores Genistæ, Croci, Vitellorum ouorum ana q. s.
Coquantur in aqua, & quod supernatauerit, colligatur, & inde capilli inungantur.

Aliud ad idem.

℞. Tartari albi vsti, Olei Balanini ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum, quo capilli ad solem inungantur pectendo. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Myrrhæ ℥. j.
Salis albi ℥. ß.
Trita cum oleo balanino misceātur, ad formam vnguenti.

Aliud, capillos flauos reddens.

℞. Flor. Verbasci M. j.
Fœnigræci ℥. ij.
Cineris Vitium M. j.
Cineris ligni Hederæ M. j. Aquæ ℔. x.
Coquantur omnia simul usq; ad consumptionē dimidiæ partis: colaturæ adde
Saponis albissimi ℔. iij. Croci ℥. ij.

Relinquan-

Relinquantur sic ad solem, per mensem vnum, miscendo singulis diebus cum baculo. Hoc vnguento capilli ad solem inungantur. *Marinellus.*

Linimentum ad clarificandos, & candidos reddendos capillos.

℞. Stercoris Hirundinum,
Rad. Enulæ camp.
Sem. Raphani, Sulphuris,
Flor. Capparis, Thuris ana ℥. ß.

Omnia simul incorporentur cum paribus partibus fellis bouis albi: fricentur capilli priùs loti lixiuio sarmentorum, & siccati. Et dum capilli erũt sua sponte siccati, à lotione in frictione rursum lauentur in dicto lixiuio, & siccentur paulatim panno calido. *Rondeletius.*

DE VNGVENTIS CAPILLOS NIGROS TINGENTIBUS.

Vnguentum capillos denigrans, Archigenis.

℞. Spumæ Argenti, Cimoliæ, Aluminis liquidi ana part. æquales.

Prælotis & siccatis capillis, in noctem illinito, & betæ folijs supernè obligato. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Terræ Selinusiæ, Argẽti spumæ, Calcis an. part. æquales.

Cum aqua ad mellis crassitudinem redige, & vbi liquido lixiuio prælaueris, capillis vicissim inunge, similiterq; betę folijs impositis obligato. Manè verò excussos capillos applanato.

Aliud, barbam denigrans.

Super aridum & plumbum vstum cum betæ crudæ succo mellis spissitudine illita, sinito vsq; ad prandium, deinde abluito. *Galenus.*

Aliud.

℞. Gallarum, Thuris, Nigellæ ana ʒ. ij.

Trita ponantur in malo cotoneo excauato: claudatur, & in panis pasta inuolutum coquatur in clibano, donec cõburatur: puluerizetur, cinisq; cum oleo misceatur. *Marinellus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Gallarum cum oleo communi vstarũ ℥. ij.
Aluminis Rochæ ʒ. ij.
Salis Gemmæ ʒ. j.

Cum oleo costino fiat vnguentum.

Linimentum capillos canos nigros reddens.

℞. Myrobalanorum nigrorum,
Emblicorum, Gallarum ana P. x.
Ladani P. xx.
Fol. Myrti, Baccarum Myrti ana P. xxx.

Puluerizata & cribrata infundantur in tribus libris olei per tres dies: deinde coquantur, donec inspissentur, & cum eis liniantur radices capillorum. *Bayrus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Scoriæ ferri, Limaturæ plumbi ana quantum sufficit.

Coque in aceto vsq; ad consumptionem medietatis: cola, & vnge. Inunctio cum plumbo combusto confecto cum succo betæ ad mellis consistentiam, vngendo nigrificat barbam. *Bayrus.*

DE VNGVENTIS CAPILLOS TINGENTIBUS ALBOS.

Vnguentum dealbans capillos.

℞. Stercoris Hirundinis, Fellis Tauri ana q. s.
Misce, & fiat vnguentum.

Aliud, eiusdem.

℞. Enulæ, Cort. rad. Raphani, Aluminis, Glutinis ana part. j.

Misce & vnge.

Aliud.

℞. Stercoris Hirundinis, sem. Raphani,
Sulphuris, Cort. rad. Capparorum,
Fellis vaccini Aceti optimi ana q. s.

Fiat vnguentum. *Marinellus.*

DE VNGVENTIS TINGENTIBUS CAPILLOS RUBROS.

Vnguentum capillos rubrós tingens.

℞. Tartari vsti, triti, Olei Cucumeris syluestris ana quantum sufficit.

Fiat linimentum, quo capilli inungantur. *Marinellus.*

DE VNGVENTIS CAPILLOS REDDENTIBUS CRISPOS.

Vnguentum capillos crispos reddens.

℞. Cornu arietum q. s.

Incidito, & cum oleo terito, capillosq; inungito. *Fumanellus.*

Aliud, ad capillos crispandos.

Radix ebuli teratur cum oleo, & inde caput vngatur, & cum folijs eiusdem superligetur caput. *Alexius.*

Aliud ad idem.

℞. Succi Betæ, succi Myrti, Olei communis ana quantum sufficit.

Misce, & vnge. *Marinellus.*

Aliud ad idem.

℞. Nucleorum Pini vstorum & tritorum, Olei Myrtini ana q. s.

Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud ad idem.

℞. Spumæ Salis, quæ bulliendo colligitur, Myrrhæ tritæ ana q. s.

Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud ad idem.

℞. Myrrhæ, Gummi Arabici, Olei Fœnigræci, Olei Hyoscyami ana q. s.

Misce, & fiat vnguentum, quo capilli inungantur. *Marinellus.*

A

DE VNGVENTIS, SVperciliorum vitia tollentibus.

Vnguentum ad casum superciliorum.

℞. Plumbi limati, Pinguedinis Anatis an. q. s.
Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Auellanarum tostarum & tritarum, Pinguedinis Capræ, vel Vrsi ana q. s.
Misce, & fiat vnguentum.

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Sem. Iusquiami nigri ʒ. ij.
Polytrichi ʒ j.
Vnguenti Irini cochlearia iij.
Trita cum vnguento misceantur ad formam vnguenti.

Vnguentum supercilia renasci faciens.

℞. Sem Hyoscyami vsti q. s.
Cum aqua fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Apum vstarum & tritarum q. s.
Cum oleo q. s.
Fiat linimentum, quo supercilia inungantur.

Vnguentum ad superciliorum pediculos.

℞. Vitell. ouorum, ad duritiem coctorum n. j.
Aloës parum.
Misce, & inunge. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Argenti viui, cum saliua extincti, Staphidis agriæ ana ℥. ß.
Butyri q. s.
Fiat vnguentum.

Aliud, ad idem.

℞. Pomorum coctorum & emundatorum num. j.
Argenti viui saliua mortificati q. s.
Misce bene, & inunge. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Staphidis agriæ ℥. j.
Olei Absinthini ℥. ij.
Ceræ q. s.
Fiat linimentum.

Aliud, ad idem.

℞. Aluminis saccharini, Aloes, Staphidis agriæ, Aceti scyllitici ana q. s.
Fiat vnguentum. *Marinellus.*

DE VNGVENTIS PALpebrarum oculorumq; liuorem tollentibus.

℞. Fabarum excort. tritarum q. s.
Mellis q. s.
Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Vitell. ouorum, ad duritiem coctorum q. s.
Mellis q. s.
Contundantur simul ad formam vnguenti, quo partes liuidæ inungantur. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Cerussæ, Cumini, Fabarum an. q. s.
Trita cum succo coriandri fiat vnguentum.

B

Vnguentum ad casum pilorum in palpebris.

℞. Stibij vsti, & in lacte mulieris extincti ʒ. xiij.
Aloes ʒ. ij.
Myrrhæ, Spicæ nardi ana ʒ. ij.
Hordei vsti ℥. ß.
Trita cum aqua quantum sufficit, misceantur. *Marinellus.*

Aliud, ad pilos defluos in palpebris.

℞. Medullæ pedis dextri bubuli, Fuliginis ana quantum sufficit.
Misce. *Marinellus.*

C

Ad casum superciliorum & barbæ.

℞. Iusquiami ʒ. ij.
Stercoris Muris ʒ. j.
Polytrichi ʒ. ij.
Olei Irini q. s.
Tere, & misce cum oleo, & præfomentando vnge. *Bayrus.*

Vnguentum ad oculorum lachrymas.

D

℞. Myrrhæ, Cumini,
Thuris, Masticis, Ammoniaci,
Boli Armeni ana ℥. ß.
Croci ʒ. ij.
Trita omnia cum albuminibus ouorum misceantur, & supra frontem & tempora ponantur. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Thuris, Masticis,
Gummi Arabici, Tragacanthæ,
Boli Armeni, Tuthiæ,
Sanguinis draconis ana ℥. ß.
Trita cum oui albumine misceantur, & fronti, temporibusq; applicetur.

E

DE VNGVENTIS OCVlorum lachrymas sistentibus.

℞. Chelidoniæ, Rutæ, Verbenacæ, Cort. rad. fœniculi ana M. j.
Contusa cum axungia porcina veteri fiat pasta, quæ coquatur in vino albo, vsque ferè ad vini consumptionem: colaturæ expressæ adde

F

Ceræ albæ nouæ ʒ. iij.
Aloes ʒ. iij.
Viridis æris ʒ. j.
Croci ʒ. j.
Thuris ʒ. iij.
Masticis ʒ iiij.
Caphuræ ʒ j.
Fiat vnguentū, quo oculi inungātur. *Marinellus.*

Aliud

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Aloes, Sarcocollæ, Thuris ana q.s.
Trita cum succo fœniculi misceantur.

Vnguentum ad oculorum lachrymas.

℞. Tuthiæ præparatæ ℈.j.
Sarcocollæ, Myrrhæ,
Thuris ana ℈.j.
Styracis calamitæ, Ambræ ana ℈.j.
Rosarum siccarum, Sumach,
Sanguinis draconis ana ʒ.vj.
Trita cum mucilagine tragacanthæ & gummi Arabici fiat vnguentum: de quo parum in oculos ponatur. *Marinellus.*

Vnguentum ad oculorum rubedinem.

℞. Cumini triti q.s.
Cum cera misceatur, & super oculos somni tempore ponatur. *Idem.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Tragacanthæ, Gummi Arabici, Rosarum tritarum, Amyli, Cerussæ ana ℥.ij.
Opij ℈.j.
Trita cum lacte mulieris misceantur.

DE VNGVENTIS CVTIS CAPITIS VITIA CVRANTIBUS.

Vnguentum ad achoras, Apollonij.

℞. Cerussæ ʒ.vj.
Spumæ Argenti ʒ.ß.
Sulphuris ʒ.vj.
Olei Rosacei, vel Myrtini, Ceræ ana q.s.
Fiat vnguentum. *Galenus.*

Aliud, Critonis.

℞. Spumæ Argenti ʒ.l.
Fol. Rutæ tenerorum ʒ.xxv.
Aceti, Olei Rosati, vel
Myrtini ana q.s.
Misce, & cum penna illinito. *Galenus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Cerussæ vstæ ʒ.c.
Rutæ
Mannæ thuris ana ʒ.c.
Corticis Pinus ʒ.l.
Olei Myrtini sextarios ij.
Aceti tantundem.
Misce. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Recrementi Plumbi,
Pampinorum Vitis. Thuris,
Myrrhæ, Spumæ Nitri ana ʒ.l.
Olei Myrtini,
Aceti quantum sufficit.
Misce. *Galenus.*

Vnguentum ad achoras, Cleopatræ reginæ.

℞. Cerussæ frictæ ʒ.ij.
Thuris ʒ.ij.
Sulphuris ʒ.j.

A Trita ex oleo illinito. *Galenus.*

Aliud ad achoras & furfures, eiusdem.

℞. Nitri, Atramenti sutorij ana ʒ.j.
Olei q.s.
Trita cum oleo misceantur.

Aliud ad achoras, Cleopatræ.

℞. Sulphuris viui ʒ.vj.
Thuris masculi ʒ.j.
B Aluminis scissi, Staphidis syluestris,
Erucæ, Spumæ Nitri ana ʒ.j.
Atramenti sutorij ʒ.j.
Rutæ ramulos iij.
Olei Laurini, vel Myrtini,
Aceti ana q.s.
Fiat vnguentum. *Galenus.*

Aliud, Sorani.

℞. Sulphuris viui,
Spumæ Argenti,
C Cerussæ ana part. æquales,
Croci part. dimidiam.
Trita cum passo Cretico illinito.

Aliud, eiusdem.

℞. Spumi Argenti ʒ.xx.
Calcis viuæ ʒ.xx.
Aceti, vel Olei heminam j.
Trita misce. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

D ℞. Chalcitidis ʒ.ij.
Sandaracæ ℥.ß.
Spumæ Argenti ʒ.j.
Olei Myrtini, Aceti ana q.s.
Misce, & fiat vnguentum.

Aliud, ad achoras & tineam.

℞. Succi Betæ,
Succi Chelidonij ana ℥.ij.
Axungiæ porci ℥.ij.
Ellebori albi ℥.j. ʒ.ij.
E Misce, & fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad tineam & scabiem.

℞. Ellebori albi, nigri, Sulphuris viui,
Auripigmenti, Lithargyri, Calcis viuæ,
Vitrioli, Aluminis, Gallarum, Fuliginis,
Cineris Cleuelati ana ℥.ß.
Argenti viui extincti, Viridis æris ana ʒ.ij.
Succi Fumiterræ, Olei ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

F *Vnguentum ad tineam.*

℞. Fœnigræci ℔.j.
Sanguinis draconis triti ℥.j.
Pumicis ℔.j.
Terebinthinæ ℥.v.
Mellis ℥.j.
Vitell. ouorum num. iv.
Olei Rosati ℥ ij.
Misce, fiat vnguentum: quo capite priùs abraso, & cum infantium vrina abluto, ac spongia deterso, & oleo de semine lini peruncto, vtatur. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem. A

℞. Chelidonij part.iij.
Pinguedinis suillæ tantundem,
Ellebori albi part.j.
Misce. *Fumanellus.*

Vnguentum ad crustas puerorum in capite.

℞. Myrrhæ, rad. Iridis, Hellebori nigri, Olei ouorum ana q.s.
Trita misceantur in formam vnguenti. Similiter B
oleum de frumento valet. *Bayrus.*

Vnguentum ad furfures capitis.

℞. Farinæ Ciceris, Farinæ Fœnigræci,
Baurach, Furfuris, Myrtillorũ, Sinapis an. ʒ.xv.
Olei communis quantum sufficit.
Aceti, Aquæ ana parum.
Fiat vnguentum, quo caput derasum & ablutum vngatur. *Fumanellus.*

Aliud, ad furfures.

℞. Spumæ Nitri, Atramenti sutorij ana part. æquales. C
Vini quantum sufficit.
Misce: atque ter aut quater in mense affricato. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Fæcis Vini, Pumicis, Nitri, Lupinorum ana part.j. Misce.

Aliud.

℞. Terræ Cimoliæ, Fellis Bubuli, vel Suilli, D
Aceti ana q.s. Misce. *Galenus.*

Vnguentum ad pediculos.

℞. Staphidis syluestris part.ij.
Sandarachæ,
Nitri ana part.j.
Olei, Aceti ana quantum sufficit.
Misce, & fiat vnguentum. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Veratri albi, Staphidis syluestris, Nitri ana E
part. æquales.
Olei quantum sufficit.
Misce, & in balneo adhibe.

Vnguentum ad pediculos & lendes.

℞. Staphidis syluestris,
Argenti viui cum saliua extincti ana ʒ.iij.
Olei communis ℥.iij.
Ceræ ℥.j.
Fiat vnguentũ, quo vngatur loco saponis, quando caput lauatur. *Bayrus.* F

Aliud eiusdem.

℞. Sandarachæ, Nitri ana ʒ.j.
Staphisagriæ ʒ.ij.
Olei, Aceti ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum.

Aliud.

℞. Olei Laurini, Olei ex Sem. Raphani ana ʒ.ij.
Piperis, Croci ana quantum sufficit.
Misce. *Marinellus.*

Vnguentum ad faciei maculas rubentes.

℞. Rad. Lapathi ℥.ij.
Adipis suilli ℥.ij.
Ceræ albæ ℥.j.
Liquatis adde,
Argenti viui extincti, Caphuræ ana parum.
Succi Absinthij, Mellis ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad faciei ruborem.

℞. Sulphuris viui,
Auripigmenti,
Saporis Saracenici ana ʒ.ß.
Fuliginis ʒ.ij. Misce. *Idem.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Succi Arantiorum num vij.
Succi Solatri, aquæ Nenupharis,
Aquæ limacum ana ʒ.ij.
Ceræ albæ ℥.ß.
Pinguedinis Gallinæ, item Arietis ana ℥.j.ß.
Rad. Vesicariæ viridium ʒ.ij.
Fiat vnguentum.

Vnguentum ad rugas & lentigines faciei.

Caprinum fel cum lupinorum farina commisceto, & vesperi faciem confricato. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Coralliorum alborum ℥.ß.
Salis Gemmæ, Cerussæ,
Caphuræ ana ʒ.ij.
Ceræ albæ ʒ.j.
Aquæ Rosaceæ ℥.j.
Pinguedinis Gallinæ lotæ ℥.ij.
Terenda terito, simulq; ad vsum commisceto.
Fumanellus.

Aliud ad lentigines.

℞. Ceræ albæ ℔.j.
Olei Violati ℥.j.
Argenti viui ℥.ß.
Masticis ʒ.j.ß.
Caphuræ parum.
Lithargyri ʒ.j.
Fiat linimentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad panum faciei.

℞. Farinæ Lupinorum, item Fabarum,
Cicerum alb. Orobi ana ʒ.ij.
Farinæ Hordei, Farinæ lentium ana ʒ.j.
Sem. Raphani, Tragacanthæ, Amyli ana ʒ.ß.
Sem. Melonis excort. ʒ.iij.
Croci ℈.ß.
Trita conficiantur cum lacte mulieris & vesperi liniatur ex eo facies: manè verò lauetur cũ aqua cort. melonum & violarum. *Bayrus.*

Vnguentum omnia vestigia, omnes tuberositates & maculas faciei auferens.

℞. Rad. cucumeris asinini, Been albi,
Bryoniæ, Lupinorum ana ℥.j.

Ceruſſæ, Lithargiri, Tartari ana ʒ.j.
Rad. Cannæ, Serapini,
Stercoris columbini ana ℈.ij.
Olei Seſamini ℥.iij.
Olei Iuniperi, Olei de frumento ana ℥ iſ.ß.
Succi Arantiorum ℥.iv.

Pulverizatis pulverizandis, & ſubtiliſſimè cribratis omnia ſimul lento igne vſq; ad ſucci conſumtionẽ bulliant: deinde remoue ab igne ſemper cum ſpatula agitando, donec infrigidentur: tunc adde album vnius oui recentis conquaſſatum & colatum, caphuræ tritæ ʒ.j. deinde ſemper miſcendo: deinde lauetur in lib.j. aquæ expreſſionis cannarum, quādo ſunt teneræ, decies in ea aqua lauando & agitando cum ſpatula: & eſt ſingulare. *Bayrus.*

Ad panos & coſſos faciei.

℞. Pinguedinis Gallinæ, Betonicæ ana quantum ſufficit.
Miſceantur, & contundantur ſimul.

Vnguentum ad dealbandas cicatrices.

℞. Olei Tartari, ſem. Pſyllij ana ℥.j.
Infundantur in mucilagine, in oleo roſato diſſoluta ℥.j. boracis, vel ſalis gemmæ. *Rondeletius.*

Linimentum ad cicatrices elatas, & rubentes.

℞. Olei Lithargyri ʒ.ij.
Olei Tartari,
Balſami Saturni ana ʒ.j.
Caphuræ ℈.j.
Spermatis ceti ʒ.j.
Olei ouorum ℥.ij.

Miſce, & fiat linimētum. Vtere quater quotidie. Ditiores oleo Talci ad omnes maculas delēdas omnium præſtantiſſimo, vtentur. *Quercetanus.*

Vnguentum craſſitiem faciei auferens.

℞. Butyri recentis,
Terebinthinæ ana ℥.j.
Rad. Liliorum decoctorum in folijs betæ ſub cineribus ℥.iij.
Calcis viuæ quinquies lotæ in aqua roſarum, vel ſucco citranguli ℥.j.
Axungiæ porci recentis liquefactæ in aqua roſarum ℥.j.

Miſce, & fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Aliud, pro delicatis.

℞. Radic. Liliorum ſub cineribus decoctarũ ℔.j.
Contundantur in mortario: cui adde
Sacchari candi ℥.iij.

Fiat vnguentum: quod applicetur ſupra faciem. *Rondeletius.*

Vnguentum ad varos in facie.

℞. Mellis Attici ʒ.xij.
Aceti acerrimi ʒ.xij.

Miſceto diligenter, & varos illinito, digito affricando. *Crito.*

Aliud, eiuſdem.

℞. Spumæ argenti ʒ.iij.
Terebinthinæ puræ, ad fabæ Aegyptiæ magnitudinem.
Olei parum.

A Miſce, atq; vbi priùs faciem deterſeris, paululum digito excipe, deinde ambabus manibus terendo varos obline.

Aliud, ad idem.

℞. Aluminis ſciſſi & probè leuigati, Terebinthinæ ana quantum ſufficit.
Miſce. *Crito.*

B *Aliud eiuſdem, ad idem.*

℞. Coſti Indici tuſi & cribrati, Fellis Caprini ana quantum ſufficit.

Fiat vnguentum, quo varos circa veſperam illine. Mane verò vbi ſurrexeris, lacte faciem proluere iube.

Vnguentum ad impetigines faciei.

℞. Aceti Scillitici ℥.ij.
Aloes ʒ.iij.
C Succi Lapathi acuti, Olei Tartari ana ʒ.iij.
Fiat linimentum. *Rondeletius.*

Aliud, ad idem.

℞. Aquæ Lapathi acuti deſtillatæ ℥.iv.
Boracis ʒ.iij.
Salis communis ʒ.j.
Aceti Scillitici ℥.j.

Miſce, & fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Aliud eiuſdem, ad idem.

D ℞. Radicum Lapathi ℥.iij.

Decoquantur ſub cineribus, poſtea cum aceto ſcillitico fiat linimentum. Si non curetur, adde
Argenti viui ʒ.ß. vel ſublimati ℈.j.

Abluatur ſæpe facies aqua myrtillorum, vel peculi pedum roſ. Poſtea etiam adde parum albuminis, vt cutis melius reſiſtat.

Aliud, ad idem.

℞. Tartari ʒ.ij.

Pulverizetur, & cum albumine ouorum appli-
E cetur, vel aluminis vſti ʒ.iij. quod eodem modo adhibetur. *Rondeletius.*

Vnguentum ad varos calloſos.

℞. Saponis Gallici ℥.ß.
Ammoniaci thymiamatis ʒ.j.
Thuris ʒ.j.

Aqua diſſoluito, & cerati ſpiſſitudinem facito, eoque illinito, & poſt horæ interſtitium tepida abluere iubeto. *Galenus, ex Critone.*

Aliud, ad idem.

F ℞. Nitri rubri, Hyſſopi, Pulegij, Salis foſſilis ana part. æquales.

Tundito & cribrato, exceptiſque cerato roſaceo vtitor. *Galenus, ex Critone.*

Aliud, eiuſdem, ad idem.

℞. Sem. Ocymi, Nitri rubri,
Pulegij viridis,
Aluminis ſciſſi,
Coſti Indici ana part. æquales.

Tuſa & cribrata cum adipe anſerino ſeu gallinaceo q.ſ. Miſce, ad vnguenti formam.

Aliud, ad idem.

℞. Salis assati, Pulegij,
Hyssopi, Ammoniaci,
Rhois ana part. æquales.
Olei rosati quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Galenus ex Critone.*

Vnguentum ad impetigines faciei.

℞. Aloes ℥ ij. dissolue in aceto scillitico, in modum linimenti.
Liniantur serò partes affectæ.

Aliud, ad idem.

℞. Radicum Bryoniæ quantum sufficit.
Cum sale subacta in aceto acerrimo, admota impetigines sanat. *Idem.*

Aliud ad impetigines expertum.

℞. Oxylapathi part. ij.
Gentianæ part. j.
Coquantur in aqua, deinde exprimãtur: expressa cũ axungia vituli mixta rursus decoquantur lento igne, vsque ad vnguenti consistentiam. *Idem.*

Vnguentum ad solis vstionem, labiorum scissuras, & maculas faciei.

℞. Limacum cum putaminibus num. xx.
Conterantur cum testa: adde,
Cerussæ ad pondus limacum.
Ceræ nouæ ℥ iij.
Cornu cerui ℥ j.
Fiat linimentum, postea abluat faciem. *Rondelet.* D

Vnguentum ad verrucas in facie.

℞. Rad. Asari. Tempera in aqua ros. biduum: pista, & illine. *Rondeletius.*

Aliud, ad verrucas.

℞. Rad. Chelidoniæ quantum sufficit.
Cum axungia trita, & admota, verrucas absumit & tollit. *Rondeletius.*

Ad ruborem faciei.

℞. Sulphuris ℥. j.
Cerussæ lotæ ʒ ij.
Succi Limonum ℥. j.
Applica vesperi cum decoctione furfuris. *Rondeletius.*

Vnguentum ad ruborem faciei à fumis & vaporibus.

℞. Olei Tartari,
Olei Rosarum ana ℥. iv.
Succi Oxylapathi, Lauri,
Serpentariæ, succorum ana ℥. iv.
Cerussæ ℥. j. ß.
Lithargyri auri ʒ. ij.
Argenti viui extincti ℥. j. ß.
Rad. Asphod. vstorum sub cineribus ℥. ij.
Fiat linimentum in mortario plumbeo. *Rondeletius.*

Aliud, ad ruborem.

℞. Vnguenti Citrini ℔. ß.
Lithargyri ℥. iv.
Cerussæ lotæ ℥. ij.

A Bombacis, Aluminis vstorum ℥. j. ß.
Tartari calcinati ℥. j. ß.
Succi rad. Enulæ, succi Oxylapathi,
Item Cyclaminis, Limonum ana ℥. v.
Caphuræ ʒ. iij.
olei Ros. ℔. j. ß.
Misce. *Rondeletius.*

Aliud, ad ruborem faciei.

℞. Succi Fumiterræ, item Plantaginis,
Acetosæ ana ℥. iij.
B Olei Rosati ℥. j.
Gummi Tragacanthi, Gũmi Arabici ana ʒ. ß.
Sanguinis draconis ʒ. ij.
Ceræ nouæ quantum sufficit.
Fiat vnguentum, quo inungatur in introitu lecti. Die verò crastina ablue faciem decoctione fabarum. *Idem.*

Aliud.

℞. Lithargyri in aceto bis vel ter infusi ℥. j.
C nutriatur ex aceto albo, & semine cucurbitæ, & agitetur, donec redigatur in formam vnguenti. Adde caphuræ dissolutæ in aqua ros. ℥. ß. vngatur facies, & manè fabarũ decocto abluat. *Idem.*

Linimentum pro virgine, cui facies erat defœdata scabie.

℞. Lithargyri auri ℥. j ß.
Cerussæ lotæ in aqua plantaginis, & caudæ equinæ ℥ ij.
Olei Ros. ℥. iij.
Coquatur oleum, & cum cera alba fiat linimentum. *Idem.*

Vnguentum ad ruborem faciei, & tubercula.

℞. Olei Rosati, Olei Tartari ana ℥. iv.
Succi Oxalidis ℥. iij.
Cerussæ lotæ ʒ. j. ß.
Lithargyri auri ℥. ij.
Argenti viui extincti ℥. j. ß.
E Rad. Asphod. vsti sub cineribus.
Fiat linimentũ in mortario plũbeo. *Rondeletius.*

Aliud ad tubercula faciei elephanticorum.

℞. Spec. vnguenti Citrini,
Lithargyri auri ana ℥. iv.
Cerussæ lotæ ℥. ij.
Boracis, Aluminis vstorum,
Tartari calcinati ana ℥. j. ß.
F Succi rad. Elenij, succi Oxylapathi, item
Cyclaminis, Limonum ana ℥ v.
Olei Rosati ℔ j.
Argenti viui, saliua extincti ℥. iv.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum ad tubercula faciei lepræ.

℞. Cineris rad. Aristol. & Serpentariæ, decorticatæ, per dies nouem in aqua fontis lotæ. Tũc tota per cribrum transmissa, quantum voles, particulam cũ aqua plantaginis vel portulacæ dissolue, ac faciem illi[nas]. *Idem.*

Vnguentum

Vnguentum ad nodos sub cute apparentes, tanquam auellanæ.

℞. Rad. Croci. Pistetur cum lacte mulieris, & exhibeatur. *Rondeletius.*

Vnguentum ad solis vstionem.

℞. Succi Plantag. succi Solani ana ʒ.j.ß.
Lithargyri auri, item argenti ana ʒ.j.
Plumbi vsti ℥.ß.
Tuthiæ præparatæ ʒ.vj.
Caphuræ ʒ.ß.
Olei Rosati, Ceræ ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Vnguentum ad impetiginem.

℞. Misyos peregrini, Thuris,
Myrrhæ, Aluminis scissi ana ℥.j.
Aloes,
Sulphuris viui ana ℥.ß.
Excipe passo, vt strigmentitiam spissitudinem accipiant: & bis aut ter in die præfrictis, illine. *Galenus.*

Aliud.

℞. Misyos ℥.ß.
Acaciæ ʒ.ij.
Squamæ æris ℥.ß.
Sulphuris viui ʒ.vj.
Chalcitidis ℥.j.
Gummi ℥.j. Aceti quantum sufficit.
In quo vbi gummi dissolueris, reliquaq; admiscueris, amurcam inijce. *Galenus.*

Aliud ad idem.

℞. Sulphuris viui, Thuris, Myrrhæ,
Atramenti sutorij, Misyos crudi ana ʒ.ij.
Gummi ℥.ß.
Aceti, Olei Cedrini ana quantum sufficit.
Misce. *Galenus.*

Aliud ad idem, Diodori.

℞. Lachrymæ oleæ Aethiopicæ ʒ.xx.
Gummi ʒ.xl.
Atramenti sutorij ʒ.xvj.
Sulphuris viui ʒ.x.
Thuris ʒ x.
Aeruginis, Acaciæ,
Myrrhæ amineæ ana ʒ.x.
Aceti quantum sufficit.
Vbi dissoluta fuerint singula, ac læuissima reddita, excipe amurca condensata. *Idem.*

Vnguentum ad lichenas inueteratos.

℞. Atramenti sutorij,
Fœnigræci molliti,
Cardamomi ana ʒ.ij.
Melanthij ʒ.j.ß.
Fol. Caprifici ʒ.j.ß.
Aceti acerrimi quantum sufficit.
Læuigata ad mellis spissitudinē reducito. *Galen.*

Vnguentum ad ignis combustionem.

℞. Olei Rosati, Aquæ Rosarum, Albuminum ouorum ana quantum sufficit.
Misce: & per quatuor dies admoue loco adusto, quinto die admoue sequens emplastrum:

A ℞. Olei Nucum, Ceræ nouæ ana ℥.j.
Liquescant simul. *Rondeletius.*

Vnguentum ad combusta aqua & igne.

℞. Mediani cort. Sambuci ʒ.vj.
Olei Rosati ℥.j.ß.
Masticis, Thuris ana ʒ.ß.
Ceræ albæ ℥.ij.
Bulliant in ℔.iv. aquæ ad consumptionem mediet
B atis, donec expumatur, & refrigeretur: quod supernatat, idoneum est adustioni admouere. *Rondeletius.*

Aliud, ad adustionem.

℞. Succi Solani, succi Plantag. ana ℥.ij.
Cort med. Sambuci ℥.j. Olei ℥.j.
Coque in duplici vase ad consumptionem succorum: adde,
Cerussæ lotæ in aqua ros.
Lithargyri auri ana ʒ.j ß.
C Tuthiæ præparatæ ʒ.iij.
Corticis Thuris ʒ.ij.
Axungiæ porci recētis, & loti in aqua ros. ℥ x.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat linimentum In fine adde albumina ouorū num.ij Caphuræ ʒ.ß. *Idem.*

Vnguentum ad partes igne affectas.

℞. Calcis nouæ in aqua rosarum lotæ ℔.iij.
Succi Rosarum, succi Plantag. ana ℔.ij.
Misce: fiat vnguentum. *Auicenna.*

D *Vnguentum ad ambusta.*

℞. Olei Rosarum ℥. ij.
Olei ex sem. Cucurbitæ expressi ℥.j.ß.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Vnguentum ad leniendam faciem post adustionem.

℞. Vnguenti Pomatæ ℥.iv.
Olei Rosati ℥.iv.
E Vnguenti Rosati ℥.ij.
Fiat linimentum. *Rondeletius.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Vnguenti Pomatæ ℥.iv.
Olei Rosati ℥.iij
Vnguenti citrini ℥.ß.
Fiat linimentum.

Aliud, ad vstionem ignis & aquæ.

℞. Lardum antiquum, & ferro ignito super-
F pone: deinde excipe guttulas ardētes, cadentes in aquam frigidam, & pinguedinem quæ supernatat excipito, & cum aqua ros. subigito, & parti combustæ apponito. *Rondeletius.*

Aliud, ad combustionem aquæ.

℞. Cerussæ lotæ in aqua rosarum ℥.j.
Calcis lotæ in aqua rosarum ʒ. iij.
Spec. vnguenti Citrini ℥.ß.
Mucilag. sem. Cidoniorum, & Pyrorum, extractis cum aqua rosarum ℥.iij.
Ducantur omnia in mortario, donec acquirant linimenti formam. *Idem.*

Vnguentum ad delenda vestigia morbillorum in pueris.

℞. Olei Liliorum ℔.j.
Pinguedinis ℥.iv. Olei Rosati ℥.j.
Lauentur diu cum aqua rosar. & liliorũ. Deinde
℞. Albumin. ouorum num.iv.
In testis suis parentur, & ad ignem parum coagulentur: misce in mortario cum supradictis.
Amygdal. dulcium decort. Amygdal. amararum ana ℥.j.
Deinde incorporentur, & pistentur cum supradictis. Adde
Rad. Arundinis ʒ.ij.ß.
Sarcocollæ, sem. Melonum mund.
Lithargyri auri, Sacchari, Medullæ,
Anisi, Cretæ ana ʒ.j.
Omnia misce in mortario, donec formam linimenti habeant. *Rondeletius.*

DE VNGVENTIS ad scabiem.

Vnguentum ad scabiem.

℞. Sulphuris viui ℔.ß.
Salis tantundem,
Axungiæ porcinæ ℔.ij.
Olei Laurini ℔.ß.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud potentius, ad scabiem & pituitam salsam.

℞. Lithargyri, Auripigmenti,
Argenti viui, Tartari, Masticis,
Olibani, Sulphuris viui ana ℥.ß.
Axungiæ porcinæ vet. ℥.vj.
Olei Laurini ℥.ij, Aceti parum.
Misce, & fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, omni carens nocumento.

℞. Terebinthinæ in aqua rosarum lotæ ʒ.iij.
Olei Rosati ℥.iv.
Succi mal. Aranciorum quantum sufficit.
Vitellorum ouorum num.iij.
Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Butyri recentis ʒ.vj.
Aluminis Iameni, Salis communis ana ʒ.ij.
Succi Lapathi acuti, succi Fumariæ ana ℥.ß.
Vitellorum ouorum num.iij.
Pulueris Ireos ʒ.ij.
Styracis liquidæ ʒ.vj.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud, ad omnem scabiem expertum, impetiginem & serpiginem.

℞. Lithargyri, Aluminis,
Argenti viui ana ʒ.ß.
Rosarum, Cerussæ, Sabinæ,
Sepiæ, Cadmiæ ʒ.j.
Cineris Lentisci,
Calaminthæ ana ʒ.ß.
Cum succo menthæ exceptæ ad tertias oleo incoquantur rosaceo, addita cera. *Fumanellus.*

A *Aliud, ad scabiem puerorum.*

℞. Terebinthinæ lotæ ℥.j.
Vitellorum ouorum num.j.
Olei Lini ℥.j.ß.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Butyri loti ℥.ij.
Terebinthinæ lotæ ℥.iij.
Salis ℥.j.
B Vitellorum ouorum ℥.j.
Rosacei ℥.j.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Butyri recent. in aqua fumiterræ loti,
Terebinthinæ lotæ, Salis communis ana ℥.iij.
Vitellorum ouorum num.ij.
Succi Arancij quantum sufficit.
Misce. *Fumanellus.*

C DE VNGVENTIS faciem illustrantibus.

Vnguentum ad reddendam faciem splendidam.

℞. Olei Tartari ℥.iij.
Sem. Psyllij ʒ.j.
Infundantur in mucilagine: misce in oleo ros. dissoluto ℥.j.
Boracis, Salis gemmæ ana ʒ.j.
Fiat linimentum, *Rondeletius.*

D *Fucus ad faciem.*

℞. Vnguenti Citrini recenter parati ℥.iij.
Amygdal. dulc. optimè contusarum ʒ.j.
Farinæ fabarum ʒ.j.
Ossis Sepiæ, Cornu Cerui,
Farinæ Hordei ana ʒ.ij.
Omnia incorporentur cum melle. *Rondeletius.*

Fucus alius.

℞. Ranas sine testa. Ponantur in vase vitreo,
E & aspergantur pulu. salis gemmæ, & aqua limonum cooperiantur, & tandiu in sole ponantur, donec fiant quasi vnguentum. De quo facies illinatur: postea lauetur aqua florum fabarum. *Rondeletius.*

Alius, eiusdem.

℞. Vnguenti Citrini ℥.iv. Pomatæ ℥.ij.
Misce: Vngatur facies serò & manè. Abluatur aqua florum fabarum.

F *Linimentum in modum lactis virginalis ad ornatum faciei.*

℞. Lithargyrij auri ℥.ij.
Bulliant in exiguo vase plumbeo, cum ℥.vj. aceti albi distillati, per totum mouendo semper cũ baculo. Passetur per pannum lineum, seruetur aqua. In hanc rem tandem accipito
Salis, vel Olei Tartari ℥.j.
Et dissoluantur in ampulla cum ℥.iv. aquæ liliorum: & pone aquarum supradictarũ ana guttas tres aut quatuor in manu, & conuertantur in lac Virginale. Fricetur facies, & siccetur. *Rondeletius.*

Vnguentum

Vnguentum ad faciem illustrandam. A

℞. Olei Medullæ cerui ℥.ij.
Olei medullæ castrati ℥.ij.
Olei sem. Cucurbitæ ℥.j.
Pinguedinis caprinæ ℥.ß.
Terebinthinæ lotæ ℥.ß.
Ceræ nouæ ʒ.iij.

Liquefiant ad ignem: deinde adde
Masticis, Borracis vsti ana ʒ.ij.

Misce, fiat vnguentum, quo vesperi facies vngatur: mane aqua furfuris abluatur. *Marinellus.* B

Vnguentum pro facie albanda.

℞. Lactis virginei ℥.ij.
Olei tartari ℥.j.

Misce, & faciem inunge vesperi, cùm itur dormitum: manè laua faciem, & erit clara, lucida & pulchra. *Fiorauantus.*

DE VNGVENTIS MAnus dealbantibus. C

Vnguentum dealbans manus.

℞. Lardi saliti, tusi, & in lixiuio per tres dies macerati (mutando bis quotidie, lixiuium) quantum sufficit.
Ceræ albæ parum.
Rad. Liliorum alborum, sub cineribus coctarum & contusarum num. ij.

Liquefiant ad ignem: deinde per cribrum angustum passetur in aquam frigidam, lauetur bene, aquam quinquies vel sexies renouando: postea seruetur in vase vitreo ad vsum. *Marinellus.* D

Aliud, ad idem.

℞. Pinguedinis vel seui caprini, mundati, atque in aqua rosacea per duos dies macerati, & optimè loti q.s.

Contundatur in mortario, cõtinuò cum aqua rosacea, lauando: deinde adde
Ceræ albæ, Moschi, Zibetti ana q.s.

Liquefiant simul, & in aqua rosacea, vel alia odorata fundatur: deinde seruetur ad vsum. *Marinellus.* E

Vnguentum manus dealbans, & venustans.

℞. Olei Amygdalarum amararum, in aqua rosarum vel violarum optimè loti q.s.
Cere albæ q.s.

Misce ad ignem, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem. F

℞. Sem. Melonum mundat.
Sem. Cucurbitarum mundat.
Pinearum mundat. sem. Persicorũ non excort.
Farinæ Hordei ana part. j.

Contundantur omnia optimè: deinde ℔.j. mellis misceantur ad formam vnguenti, quo manus vesperi inungantur, manè abluantur. *Marinell.*

Aliud, ad idem.

℞. Olei Amygdal. dulcium, optimè loti, Ceræ albæ ana q.s. Caphuræ ʒ.j.

Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Rad. Ireos albi ℥.j.
Rad. Liliorum ℥.iij.
Sacchari albi ℥.j.

Contundantur omnia optimè, & misceantur simul ad formam pastæ, qua manus fricentur, deinde aqua abluantur. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Tartari, Olei Amygdal. dulc. Ceræ albæ ana quantum sufficit.

Liquefactis ad ignem adde,
Myrrhæ contritæ ʒ.j.
Masticis tusi ʒ.ij.

Misceantur, & infundantur in aquam rosarum, lauentur optimè: postea adde
Moschi, Ambræ, Caphuræ ana parum.

Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Sem. Cucurbitarum mundat.
Sem. Melonum excort. Pinearum mundat.
Sem. Persicorum ana ℥.vj.
Furfuris Hordei quantum sufficit.

Trita cum melle optimo misceantur. *Marinell.*

Aliud, ad idem.

℞. Pinearum mundat. & contusarum ℔.j.
Sinapis ℥.j.
Ficuum ℥.iij.
Caphuræ ʒ.ij.

Cõtundantur omnia optimè, misceantur: fiatq; pasta, qua manus fricentur. *Marinellus.*

Vnguentum manus pulchras reddens.

℞. Olei communis loti, Butyri recentis loti, Pinguedinis caprinæ lotæ ana part. j.

Macerentur simul in aqua rosarum per 24. horas, deinde liquefiant ad ignem, addendo
Ceræ albæ quantum sufficit.
Moschi parum.

Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, manus candidas reddens.

℞. Micæ panis ℥.iij. aut iv.
Orizæ, Cicerum rubrorum ana ℥.iij. vel iv.
Saponis mollis ℥.j.ß.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat pasta. *Rondeletius.*

Aliud, ad idem.

℞. Succi Peponis quantum sufficit.
Amygdal. amarar. in sero lactis infusarum q.s.
Ficuum in eodem sero infusarum num. 100.
Sinapis ℥.ij. Rad. Iridis ℥.j.
Fellis bouis ʒ.iv.

Incorporentur, & fiat pasta. *Rondeletius.*

Aliud, ad dealbandas manus.

℞. Decoctionis super prunas ℥.iij. in ℔. aquę, & bene cooperiatur vas terreum plumbeatum, coquatur ad dimidium: deinde adde
Succi Limonum ℥.vj.
Mellis ℥.ij.
Olei Amygdal. amararum ℥.ij.

Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum ad manus tumidas ex frigore.

℞. Osypi, Adipis, Anseris, item Anatis ℥.ij.
Mucilag. sem. Cidoniorum ℥.ij.
Amyli ʒ.vj. Terebinthinæ ℥.j.ß.
Olei rosati, Olei vitell. ouorum ana ℥.ij.
Ceræ citrinæ parum.
Fiat linimentum *Rondeletius.*

Aliud, ad abluendas manus.

℞. Pinearum mundat. Pul. Sinapis ana ℥.iij.
Mellis optimi ℔. ß.
Misce, & fiat pasta. *Idem.*

Aliud, ad tumorem manuum ex frigore.

℞. Sem. Lini, Fœnigræci, sem. Althææ an. ʒ.ß.
Extractæ mucilag. cum aqua Liliorum,
Vnguenti suprà scripti, Mucilag. ana ℥.j.
Olei Anethi, olei Amygdal. dulc. ana. ℥.ß.
Fiat linimentum pro manibus cum lana sordida. *Idem.*

Vnguentum ad scissuras manuum.

℞. Vnguenti ex Lithargyro, Vnguenti Cerussæ ana ʒ.j.
Misce, & fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞ Axungiæ arietinæ, Amyli, Lithargyri, Olei ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Lithargyri argenti, Myrrhæ, Zingiberis ana part. æquales.
Mellis, Ceræ, Olei ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Vnguentum ad manuum scissuras & frigus.

℞. Olei communis ℥.iv.
Thuris albi, Ceræ mundæ ana ℥.j.
Succi fol. Sambuci ℥.iij.
Vini albi odorati ℥.iv.
In vino, oleo & sambuci succo coquatur pomũ vnum, & pòst addantur thus & cera, & colentur. *Idem.*

Aliud, ad idem.

Radice lapathi acuti cum axungia suilla, linito. *Fumanellus.*

Vnguentum ad manuum scissuras.

℞. Masticis, Olei rosati, Ceræ albæ ana q.s.
Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Furfuris in cinerem vsti, Pilorum caudæ equi vstorum ana part. j.
Mellis quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Tuthiæ, Cerussæ, Lithargyri ana ʒ. ß.
Arsenici sublimati G.iij.
Minij, Aluminis ana ℈.ß.
Aquæ rosarum, Plantag. Portulacæ ana q.s.

A Albuminum ouorum num. j.
Fiat mixtura. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Tragacanthæ ℈.j.
Farinæ Amyli ℥.ß.
Succi Plantaginis ʒ.ij.
Cum syrupo rosato fiat mixtura. *Fumanellus.*

Vnguentum ad vngues scabiosos, leprososq́;

B ℞. Pinguedinis Arietis, Colophoniæ ana ʒ.ij.
Misce. *Fumanellus.*

Ceratum, ad idem.

℞. Terebinthinæ, Cymini ana ʒ.j. Misce.

Aliud, ad panaritium.

℞. Olei Mastichini, Omphacini ana ℥.ij.
Cinnamomi ʒ.j.
Cerussæ lotæ, Plumbi vsti ana ʒ.ß.
Tuthiæ præparatæ ʒ.vj.
C Ceræ albæ, Resinæ lotæ cum vino ana ℥.j.
Misce. *Fumanellus.*

Vnguentum ad vnguium contusionem.

℞ Ceræ nouæ, Cumini, Costi ana q.s.
Trita cum cera misceantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Pinguedinis Anatis, Pinguedinis Vrsi, Euphorbij triti ana quantum sufficit.
D Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Vnguentum ad vnguium scissuras & erosiones.

℞. Diachilonis, olei Amygdalarum, olei de Been, Masticis, Vuarum passarum ana q.s.
Fiat emplastrum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Seminis Lini, Mellis ana quantum sufficit.
Misce ad formam emplastri. *Marinellus.*

E *Ad vngues leprosos.*

℞. Picis, Ceræ ana quantum sufficit.
Liquefiant simul, & fiat tanquã vnguentũ. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Seui caprini, Sandarachæ tritæ ana q.s.
Misce. *Marinellus.*

Ad vngues excorticatos.

℞. Salis, Farinæ Hordei, Costi triti ana part. j.
Mellis q.s. Misce. *Marinellus.*

F *Vnguentum post casum vnguium.*

℞. Seminis Lini ℥.j.
Cardamomi ʒ.iij.
Mellis quantum sufficit.
Misce, & fiat tanquam emplastrum. *Marinellus.*

Vnguentum faciens cadere vngues.

℞. Vnguenti Rosati, Cantharidum ana q.s.
Misce. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Visci quercini, Arsenici ana q.s.
Misce. *Marinellus.*

Vnguentum

Vnguentum ad verrucas manuum.

℞. Radicis vitis, Stercoris ouini, item caprini ana part. j.
Lactis Ficuum, vel Lactis Tithymali q.s.
Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Fæcis olei, Aluminis Zuccharini ana ℥.j.
Viridis æris ℥.ij.
Picis naualis ℥.ß.
Tritis omnibus vtitor. *Fumanellus.*

Vnguentum ad verrucas manuum.

℞. Aeruginis æris, Auripigmenti,
Dactylorum, Calcis viuæ, Spumæ maris,
Tartari, Vitrioli, Stercoris columbini,
Farinæ Siliginis,
Farinæ nigellæ ana part. æquales.
Fellis taurini q.s.
Fiat vnguentum quod superponatur, verrucis priùs scarificatis. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

Cortex salicis ambustus, mixtusq; aceto, & superpositus. Itē canis stercus cum cera. *Fumanell.*

DE VNGVENTIS PEctus ornantibus.

Vnguentum mamillas paruas conseruans.

℞. Aluminis Rochæ triti q.s.
Olei Rosati q.s.
Misce, & inunge mamillas. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Boli Armeni puluerizati, Gallarum viridium tritarum ana part. j. Mellis q.s.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Cerussæ, Marmoris albi ana part. j.
Olei Myrtini q.s.
Trita cum oleo myrtino misceantur. *Marinellus.*

Vt mamillæ decrescant, minorésue reddantur.

Cicutæ succus caphura mixtus, illitusque, minores illas efficit. Item: Thus album cum Veneris vmbilico, acriq; aceto mamillas crescere non sinit. *Fumanellus.*

Vnguentum prohibens mamillas augeri.

℞. Terræ tinctorum quantum sufficit.
Coque cū melle, fac cataplasma spissum & crassum, & appone manè vsq; ad vesperas: deinde superpone spōgiam in aqua frigida infusam, quousque cataplasma auferatur. Et si vis efficacius, misce cum eo gallarum immaturarum ʒ.x facit enim mamillas rectas & tensas. *Bayrus.*

Vnguentum mamillas molles & relaxatas indurans.

℞. Argillæ, Albuminis oui, Gallarum immaturarum, Masticis, Thuris ana q.s.
Tusa omnia calido aceto immisceantur, & illi-

A nantur mammæ: & integra nocte cōmorari oportet, & finito illic esse: si parum fuerit efficax, opus innouato. *Ioan Bapt. Porta.*

Aliud eiusdem, ad prohibendum incrementum mamillarum.

Contundantur cicuta, eiusq; magmata cum aceto, virginum vberibus imponatur, & sic coercet, vt crescere non patiatur: pręcipuè hoc in virginitate: quāquam solito lac deneget tempore.

B *Linimentum vbera flaccida rugósq; deformata expoliens.*

℞. Amurcæ q.s.
Gummi Arabici, Tragacanthæ, Masticis ana parum. Caphuræ perparum.
Misce. *Alexius.*

Vnguentum mamillas minores & duriores reddens.

℞. Menthæ viridis, Rosarum siccarum,
C Pyrorum syluestrium, Mespilorum,
Sorborum, Prunorum syluestrium,
Acaciæ, Balaustiorum, Malicorij,
Nucum Pinearum immaturarum,
Plantaginis, flor. Chameleonis ana part. æquales.
Contusa coquantur in aceto: deinde adde
Farinæ Fabarum quantum sufficit.
Fiat emplastrum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

D ℞. Cotoneorum, Prunorum immatur. an. q.s.
Optimè contusis adde
Boli Armeni, sem. Plantaginis, Anisi,
Fœniculi, Cumini ana parum.
Succi Plantag. Aceti ana q.s.
Misce. *Marinellus.*

Vnguentum ad mamillas pendentes.

℞. Farinæ Fabarum, Thuris, Masticis,
Succi Semperuiuæ, Aceti calidi,
E Albuminis oui ana quantum sufficit.
Misce. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Ficuum siccarum, Passularum,
Cumini, Aceti ana quantum sufficit.
Coquantur & contundantur, ad formam emplastri. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Gallarum Masticis, Thuris, Albumin. ouorum, Aceti calidi ana quantum sufficit.
F Misce. Idem efficit furfur cum aceto coctum, & supra mamillas positum. *Marinellus.*

Vnguentum ad pupillarum scissuras.

℞. Olei Rosacei ℥.j.
Cort. med. Sambuci ℥.j.
Ceræ quantum sufficit.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud, ad dolorem ex scissuris.

℞. Olei Violacei, vel olei Amygdal. dulc.
Thuris Albi, Ceræ ana ʒ.ij.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud ad ſciſſuras.

℞. Pinguedinis Taxi ℥.ß.
Vnguenti Marciaton, item Agrippæ,
Althææ, Anodini ana ʒ.j.
Olei Nardini ℥.j.ß.
Miſce. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Roſacei ℥.ij.
Ceræ nouæ ℥.ß.
Lithargyri, Thuris ana ʒ.j.
Miſce. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Tragacanthæ ℈.j.
Farinæ Amyli ℥.ij.
Succi plantaginis ʒ.iij.
Miſce, & linito. *Fumanellus.*

DE VNGVENTIS ORnantibus ventrem & pedes.

Vnguentum ventris rugas à partu abſtergens.

℞. Cornu ceruini combuſti,
Lapidis Amianthi,
Salis Ammoniaci, Myrrhæ, Thuris,
Maſticis ana quantum ſufficit.
Trita cum melle miſceantur. *Ioan. Bapt. Porta.*

Aliud, ad idem.

℞. Seui arietis nouies in aqua frigida loti libram j.
Albuminum ouorum num. ij.
Butyri parum.
Contundatur omnia optimè: deinde addantur
Maſticis, Olibani, ana ʒ.ij.
Miſce, & fiat vnguentum, quo venter inungatur. *Marinellus.*

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Cepæ marinæ vſtæ, Cornu ceruini vſti,
A Aluminis Plumæ, Salis Ammoniaci,
Myrrhæ, Olibani, Maſticis, Nigellæ,
Farinæ hordei ana partes æquales.
Trita cum melle miſceantur.

Vnguentum ad callos pedum.

℞. Farinæ Nigellæ,
Farinæ frumenti veteris,
Ceræ ana quantum ſufficit.
Miſce, & fiat ceratum, quod ſupra callos ponatur. *Marinellus.*

B

Aliud, ad idem.

℞. Apomelitis, Ammoniaci ana ℥.j.
Bdellij, Sagapeni ana ʒ.ij.
Terebinthinæ ʒ.iij.
Olei Irini ℥ ij.
Miſce, & fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Cineris cort. Salicis,
Aceti ana quantum ſufficit.
C Miſce, quo calli inungantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Fol. Rutæ viridium,
Paſſularum ana quantum ſufficit.
Contundantur ſimul, & fiat emplaſtrum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Galbani, Ceræ ana q.ſ.
Miſce. *Marinellus.*

D *Vnguentum nobilis odoris gratia.*

℞. Moſchi, Ambari, Zibetti ana gr. iiij.
Ex oleo Amygdalino dulci in vnguenti formam redigantur. *Heurnius.*

Vel

℞. Olei nucis myriſticæ expreſſi ʒ.j.
Zibetti optimi ℈.j.
Moſchi electi gr. vj.
Olei ſpicæ, Lauendulæ ana gut. ij. vel iij.
Miſce. Fiat vnguentum, quo nares frons & nobiles partes, roborandi gratia illinuntur. *Idem.*

De Smegmatis ornantibus, Sectio VII.

Smegma album odoratum.

℞. Smegmatis Veneti, antiqui, raſi, atque per ſex dies ad ſolem poſiti, q.ſ.
Contundatur probè cum aquæ roſarum optimæ ℔.j. deinde cùm igne lento reſolutum fuerit, addatur
Ireos triti ℥.iv. Amyl. ℥.vj.
Santali albi ℥.ij.
Styracis liquidæ ℥.j.
Olei Spicæ ℥ j.
Miſceantur optimè: deinde cùm refrixerit, formentur pilæ. *Alexius.*

Smegma moſchatum Damaſcenum.

℞. Smegmatis optimi, raſi ℔.j.
Cinnamomi electi, Nucis moſchatæ,
Styracis calamitæ ana ℥.j.
E Ligni aloes ʒ.ij. Belzoini ℥.ij.
Cariophyllorum ℥.j.
Conterantur omnia in puluerem tenuiſſimum, addendo
Pulueris Cyprici ʒ.j.
Moſchi, Zibetti ana parum.
Mergantur in aqua roſarum: poſtea cùm ad Solem dies xl. fuerunt relictæ, fiant pilę, quę ſeruandæ ſunt in vaſis ligneis cum bombyce. *Alexius.*

F *Smegma album, odoratum, Damaſcenum.*

℞. Smegmatis communis antiqui, raſi, q.ſ.
Siccetur bene per dies octo, aut decem: deinde contundatur, & cribretur, fiatque puluis: cui adde ℔. x.
Ireos ℥.iv. Santali albi ℥.iij.

Mahaleb

Mahaleb ℥.ij. Farinæ Amyli ℥.j.

Redigantur in puluerem omnia, misceantur cum prędictis x. ℔. & ponantur in mortario, vnà cum ℥.j. Styracis liquidæ & pauco oleo Spicæ: contundantur bene omnia simul: demum cum farina Amyli formentur pilæ, seu globi: siccentur in vmbra, & seruentur. *Alexius.*

Aliud optimum, eiusdem.

℞. Moschi in aqua rosarum dissoluti G. vj.

A Zibetti G iv.

Misceantur cum supradicto smegmate. Verùm moschum in aqua Rosar. calidum esse oportet.

Aliud, manus dealbans.

℞. Amygdalarum amararum, mundatarum, & contusarum ℔. j.

Saponis Saracenici ad ouis magnitudinem.

Sinapis cochlearium vnum.

Trita omnia misceantur bene. *Marinellus.*

De Pulueribus ornantibus dentes, Sectio VIII.

Puluis dentes dealbans.

℞. Coralliorum rubrorum,
Ossium dactylorum, Pumicis,
Ossium Sepiæ, Salis assi ana q. s.

Misce, & fiat puluis. *Bayrus.*

Alius gingiuas etiam roborans, & dentes confirmans.

℞. Coralliorum rubrorum, Margaritarum,
Sang. Draconis, Boli Armeni, Thuris,
Cort. Cancrorum ana part. j.

Misce, & fiat puluis. *Fumanellus.*

Dentifricium optimum.

℞. Hyssopi, Origani, Menthæ ana ℥.ij.
Aluminis scissilis, Cornu Cerui,
Salis communis ana ʒ.j.

Excipiantur, & vrantur in olla donec in prunas reducantur: adde

Piperis, Pumicis, Pyrethri, Masticis ana ʒ.ß.
Myrrhæ, Cinnamomi ana ℈.j.

Fiat puluis subtilissimus. *Rondeletius.*

Puluis dentes dealbans.

℞. Ossium Sepiæ, Marmoris albi vsti ana ℥.j.
Caryophyllorum, Cinnamomi,
Pyrethri ana ℥.iij.
Spongiæ, Pumicis, Salis ana ℥.j.

Misce, & fiat puluis subtilissimus, quo fricentur dentes. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Zingiberis, Cinnamomi,
Caryophyllorum ana ℥.ß.
Pumicis ℥.ß.
Ligni aloes, Nucis moschatæ, Macis ana ℥.ß.
Piperis, Pyrethri, Sinapis,
Staphysagriæ ana ℥.iij.
Spongiæ, Marmoris albi ana ℥.ß.
Ossium Dactylorum vstorum,

B Hellebori albi ana ℥.ij.
Panis hordei vsti cum sale & melle ℥.ß.
Tegularum rubrarum,
Cornu ceruini vsti, Aluminis Plumæ,
Ossium oliuarum vstorum,
Ossium Myrobalanorum vstorum ana ℥.iij.

Misce & fiat puluis subtilissimus. *Marinellus.*

DE PVLVERIBVS ornantibus manus.

C *Puluis manus reddens albas.*

℞. Farinæ Fabarum, Lupinorum ana ℥.vj.
Farinæ Amyli ℥.vj.
Oryzæ, Fabarum minutarum, Ireos ana ℥.vj.

Misce, & fiat puluis, quo lauentur manus cum aqua. *Marinellus.*

Alius, ad idem.

℞. Pinearum mundat. contus. ana ℥.ij.
Sinapis ℔.j.
D Amydal. mundat. contus. ana ℥.ij.

Fiat puluis, qui ad Solem siccetur, quo fricentur manus cum succo limonum, deinde cum aqua. *Marinellus.*

Alius, ad idem.

℞. Sem. Erucæ ℥.vj.
Ireos ℥ j. Cumini ℥.j.
Aluminis Fæcis ℥.ß.
Sacchari candi ℥.j.
E Tragacanthæ ℥.j.
Caphuræ ℈ j.
Pinearum mundat.
Amygdalarum mundat. ℥.iij.
Medullæ panis albi ℥.ß.
Saponis antiqui rasi ℥.ij.

Trita omnia misceantur: fiatq; puluis ad manus lauandas. *Marinellus.*

ANTIDOTARII SPECIALIS LIBRI III. ET VLTIMI FINIS.

VNI DEO & TRINO gloria.

RERVM ET VERBORVM IN ANTIDOTARIO SPECIALI PRAECIPVE' MEMORABILIVM INDEX.

amomi

B

balneum

cortices

E

F

K.

L.

N

O

P

sorba

T

V

INDICIS ANTIDOTARII SPECIALIS FINIS.

11

4 ℔ 1 ℔ 10 ß